

A

ILL.MI D. D. NIC. RODRIGVEZ

FERMOSINI,

AVSTVRICENSIS EPISCOPI,

ALLEGATIONES FISCALES,

DE CONFISCATIONE BONORVM
In Sancto Officio Inquisitionis.

ILL.[MI] D. D. NIC. RODRIGVEZ
FERMOSINI,

AVSTVRICENSIS EPISCOPI,
ALLEGATIONES FISCALES;
Ad Text. in cap. Vergentis X. de Hæret.
DE CONFISCATIONE BONORVM IN S. OFFICIO INQVISITIONIS;

TRACTATVS PRIMVS;
CVM INDICE MVLTIPLICI QVÆSTIONVM, Materiarum, & Verborum in hoc Volumine contentorum.

EDITIO PRIMA.

LVGDVNI,
Sumptibus HORATII BOISSAT & GEORGII REMEVS.
M. DC. LXIII.
CVM PERMISSV SVPERIORVM

PHILIPPO IV.

MAGNO HISPANIARVM, & noui Orbis Regi Catholicissimo, Potentissimo, Piissimo, & in laboribus Tolerantissimo.

CVM nostræ fidei Catholicæ felicissima sortitio Dei Omnipotentis specialissimâ voluntate in tot, tantisque Regnis tuæ ditioni subiectis, sine offendiculo infidelitatis Apostaticæ, aut schismatis permaneat, & firmiter Sanctissimæ Trinitatis mysterium, symbolum, & articulos fidei, aliáque Sacramenta, & ordinationes Ecclesiæ Romanæ homines in illis degentes profiteantur, non minùs, ac reliquarum nationum nomine Christiano insigniti, & hæc largitio Diuinæ misericordiæ, in integro territorio tuarum tot Prouinciarum Solis (nobilissimi Planetæ) girum comitantium Cœlo, curâ, pugnâ indefensâ, inuocatione continua sacratissimæ Virginis Mariæ, & Diui Iacobi Apostoli Tutelaris, aliorúmque sanctorum scuto, à proauis tuis fideliter laborantibus pro assequendo brabio, Mauris & Sarracenis extirpatis, & nationis Iudaicæ, aliisque has Christianitatis sedes infestantibus, exulatis splendescat; Quæ tempore labente fortè obumbraretur, nisi clypeo, & muro inexpugnabili sanctæ Inquisitionis Tribunalium ab illis Catholicissimis Regibus. D. Ferdinando, & D. Elizabeta promotoribus institutionis, in his Hispaniæ Regnis Pontificum assensu, pluribusque eorum diplomatibus fulcitorum, do nationibus, aliisque munificentiis, priuilegiis, exemptionibus sedis Apostolicæ, atque Caroli V. Illius inuictissimi Ducis, de quo problema (plus vltra) quod de nullo alio celebrarunt Historiæ, Proaui & Reginæ D. Ioannæ; item, & Philip. II. secundi Regis cognomento prudentissimi, aui tui Philip. III. Patris tui Religionis Christianæ Custodis integerrimi, vt manifestant clara plurimarum schedularum Regiarum verba; inter quæ de vno quoque, ne longè egerim, aliqua verba inscribere, seu meliùs transcribere decreuerim in commendationem, siue stabili-

mentum perpetuum,tam ſanctæ Inquiſitionis,quâ ſine dubio pax Chriſtiana conſeruatur, Religio Chriſti Domini noſtri fulcitur, & dilatatur ad longiſſimas infidelium gentium terras,quæ prędicatione ſacroſancti & Diuini Euangelij ad fidem Catholicam rediguntur, & Pontifici ſummo Chriſti Vicario pro tempore in orbe gubernanti,ſubiectantur, illum caput Eccleſiæ Catholicę Romanę,ore & corde clarè cōfitendo. Inde, ô Rex piiſſime, imitator exiſtens, & eos proſequutus, huc vſque ſperamus, & primogenitum filium recenter natum alterum Carolum tempora ſuccedentia fortiter curaturum,nec in atomo dilabi priuilegia, exemptiones,indulta, prærogatiuas ipſis tribunalibus ſanctæ Inquiſitionis Officialibus,Miniſtris, & familiaribus eorum impertitas,aliſque indulgentiis ſuffragaturum, & ſequentes; vt ſic Dei, & Religionis Chriſtianæ causâ ab incurſu tempeſtatis abſconsâ,exemplar relinquas, quo edocta tui poſteritas, numquam ab animo Chriſtiano auerſa,humiliter, & deuotè infeſtatores oppugnet, etiam ob temporalem fructum conſideratum à progenitoribus.

---

§. I.

EX FERDINANDO ET ELIZABET.

2. T de ipſis primis Promotoribus ab anno 1488. perpetuò decerpitur, vt patet, ex vna ſchedula rigore plena, die 8. Octobris dicti anni Proregi Valentiæ directa, in verbis illius idiomatis, quæ non referuntur; & ex alia, data hic Matriti 21. Martij 1499. directa etiam Gubernatori Regni Valentiæ, tenoris ſequentis, *Los Inquiſidores reſidentes en eſſa Ciudad nos han eſcrito, diciendo, que à cauſa de cierta declaraçion, que ellos fecieron ſobre la confiſcaçion de Vazello ſe ajuntaron, los Iurados, è Racional, è Vos de el conſejo Real, faciendo, demaſiado ſentimiento, y con requerimientos, y actos, afrontando à los dichos Inquiſidores, y diciendo algunas palabras no conuenientes à ſemejantes perſonas: de lo qual mucho nos mareuillamos, porque à los dichos Inquiſidores, es dado proueer lo que toca al deſcargo de ſus concienςias, è officio: è quando alguno ſe ſintieſe agrauiado, pues ellos tienen jueςes Superiores, deuen interpoſar ſu apelaçion para los Superiores; por los quales, ſerà deuidamente proueido, è dejar las otras formas de requerimientos, è congregaςiones, porque no ſe puede de ellas ſeguir, ſino eſcandalo, è inconueniente, en deſeruicio de Dios, y Nueſtro; y quando à Vos pareciese deuieſe facer, deueis eſcriuirnos ſobre ello, y alla, no entender en otra coſa ſaluo, en ſiempre fauoreςer à los dichos Inquiſidores, quanto mas ſiendo ellos perſonas de ſcienςia, y concienςia, y allegados è toda raςon, è juſticia. E porque faciendoſe*

Confiſcatio ex hæreſi eſt de iudicio Inquiſitorū, & conſilij per appellationem.

faciendoſe otra coſa, lo recibiriamos en mucho deſeruiçio: Porende mandamos vos, que de aqui adelante euiteis ſemejantes ajuntamientos, y quanto en vos fuere, fauoreçais à los dichos Inquiſidores, en todo lo que huuieren de haçer: que como decimos, quando ellos hicieren algo, que no parezça conforme à derecho, apelando para los Superiores la parte, cuio es el intereſſe, ſerà con Iuſtiçia remediado, &c.

Et ex alia data en el Real de Valençia 15. Martij dicti anni 1488. 3.
miſſa Infanti D. Henrico locum tenenti Generalatus Principatus Cataloniæ, in verbis ſequentibus. *Porque los Officiales, y otros Miniſtros de la Santa Inquiſiçion entiendan con ſumma diligençia, en la expediçion de los negoçios de ella ſin embaraço, y perturbaçion alguna, y ſin auerſe de diuertir à otros negocios, es Nueſtra Voluntad, que de las perſonas, y bienes de ellos, ninguno de vos otros, ſe entrometa. Por tanto vos decimos, encargamos, y mandamos, que de las perſonas, y bienes de los dichos Inquiſidores, y de los Miniſtros, y Officiales del Santo Officio de la Inquiſiçion, y Familiares ſuyos, en eſſe Principado, en alguna manera, ni por cauſa alguna os entrometais, ni conoſçais, ni permitais, que Official, ny perſona alguna ſe entrometa, ni conoſca, abdicandoos todo poder, de haçer, è atentar lo contrario, ſo decreto de nulidad, &c.* Et ex alia miſſa ad Inquiſitores Regni Valentiæ 8. *Decemb.* 1497. ibi: *Vimos vueſtra carta, y la de el Receptor, ſobre lo que los Iurados, è Maiorales de los Notarios intentaron contra Iuan Perez, eſcriuano de eſſe Officio, de lo qual Ouimos enojo, è luego les auemos mandado eſcriuir, como conuiene. Fazeldes dar nueſtra carta, y ſi toda via, elles inſiſtieren, en perturbar los Notarios, en el exerciçio de ſus officios, procedereis, contra los que lo ficieren, como contra perturbadores de eſſe Santo Officio, ſegun que por Iuſtiçia en tal caſo ſe deue, è puede façer: lo qual ſea de entender por lo menos de impedimento indirecto, como ſu Mageſtad lo dijo tratando de el miſmo caſo, en ſu cedula dirijda al Vire de Valençia dada en el miſmo dia ibi: E porque ſià eſto, ſe dieſe lugar, ſeria impedir por indirecto, el exerciçio de el Sancto Officio, y en tal caſo, ſeria forçado à los Inquiſidores proceder, contra todos aquellos, que les darian impedimiento, &c.*

Bona Inquiſitorũ & eorum familiarium, item & Officialium ſanctæ Inquiſitionis gaudent fori priuilegio.

Et ex alia data per ipſum in Ciuitate Tauri die 4. Februarij anni 4.
1505. directa, ad Deputatos Cataloniæ tenoris ſequentis ibi: *Recibimos vueſtra letra ſobre las treinta y quatro libras, y treçe ſueldos, que decis que eran deuidas por caſa franca à eſſe General: y ciertamente nos marauillamos de lo que eſcriuis, que no ſe demandara por parte de eſſe General, ante el Inquiſidor, y juez de bienes por ſer ſu juriſdiçion contra Conſtitution de eſſe Principado: Porque eſto muchos dias à queſta viſto y determinado, y nò auemos depermitir al contrario: porque bien ſauemos, que de eſta juriſdiçion no ſe a de traer conſequençia para en otras cauſas, porque la juriſdiçion de la fe, y execuçion de las ſentençias dadas por los Iueçes della, perteneçen à los Inquiſidores, y eſta juriſdiçion es principal à todas las otras, y nò ay fuero, ny ley, que lo impide, però por ſer eſto poca coſa, eſcriuimos al Receptor de los bienes*

Inquiſitorum & Iudicis cõfiſcatorum bonorum iuriſdictio à nulla alia turbari quit.

 confiſcados

confiſcados, que conſtandole legitimamente y nò ſe façe eſto, para queſ lo traigais vos otros en conſequençia, ſino que créemos es la deuda tan clara, como eſcriuis, que ſiendo de otra calidad nò ſe à de permitir, que ſe pague ſin pedirla ante los Inquiſidores, y Iuez, à quien perteneçe el conoçimiento de tales coſas, &c.

5\. Et ex alia eiuſdem data Hiſpali, ad Comitem de Velarcaçar die 5. Aprilis 1500. Vt faceret tradi Inquiſitoribus, quandam Puellam, ſcandaloſè loquutam in Sanctum Officium Inquiſitionis; & quia cuſtos carceris illius parere noluit, expreſſa fuerunt in dicta ſchedula verba ſequentia. *Y porque fue deſobediente à los mandamientos de la Inquiſiçion, y nò quiſo entregar la moça, quando fue requirido, le mandeis, que luego parezca à qui ante los dichos Inquiſidores Generales para dar raçon de ſu raueldia, è contumaçia, ſegun que ellos lo amoneſtan por vn Monitorio, è non fagades en deal, &c.*

Loquentes ſcandaloſè in ſanctum Officium ſũt de foro Inquiſitionis, & eorum defẽſores.

Et ex alia, ſchedula eiuſdem 1505. die 8. Iulij directa ad Inquiſitores Murciæ per quam exigit vt Inquiſitores faciant, quod Ioannes Martinez Miniſter eorum ſoluat præſidenti Caſtellæ Epiſcopo Cordubenſi certam quantitatem, quam ei debebat in verbis ſequentibus ibi: *Como Inquiſidores, y jueçes, que ſeis de las cauſas de los dichos Miniſtros, y Officiales de el ſancto Officio de la Inquiſiçion, y que teneis fundada vueſtra iuriſdiçion contra ellos, &c.*

6\. Quorum iuriſdictionem clarè, & ſine dubio faſſus fuit idem Præſes, in ſua petitione, Coram Inquiſitoribus præſentata contra dictum debitorem, in verbis ſequentibus ibi: *Reuerendos, y muy virtuoſos Jnquiſidores, en el crimen de la hereſia en eſte Reyno de Murçia, jueçes Apoſtolicos en las cauſas, y negoçios, y pleytos tocantes à los Miniſtros, miembros, Officiales, y fruentes de ſanto Officio de la Inquiſiçion, &c.*

Præſes quidam Caſtellę faſſus eſt cognitionẽ quã habẽt Inquiſitores etiam in Ciuilibus.

7\. Et ex verbis alterius ſchedulæ, eiuſdem Regis D. Ferdinandi anni 1508. ad Proregem Siciliæ, vt ſequitur: *Virey, ya vedes quanta raçon, es que los Officiales, y Miniſtros de el ſanto Officio de la Inquiſiçion ſean bien tratados, y como en todas las partes de nueſtros Reynos goçan de las immunidades, exempçiones, que por la Sede Apoſtolica le ſon concedidas; y porque eſte Officio à ſeido, como vedes alla nueuamente introducido, y es raçon que ſean los Officiales tratados, como en eſtas otras partes de eſtos Reynos: Porende Mandamos vos, que anſi en el pagar de las dichas gabelas, è impoſiçiones, como en otras coſas quales quier proueais, que ſean tambien tratados, como ſon los otros Inquiſidores de nueſtros Reynos, certificandouos, que lo reciuiremos de vos en mücho ſeruicio*, &c. Data in ciuitate Granatenſi die 10. *Septembris, anni ſupra citati.*

Officiales circa gabellas ſũt tractandi vt Inquiſitores. Vide infra ſub Philip. II.

8\. Y por dos çedulas *de los años de 1500. y* 1505. que libro ſobre la coſas ciuiles de bienes confiſcados que ſin controuerſia ſon Reales, aunque dadas à la Inquiſiçion) declarò que no tienen fuerça los capitulos de cortes, ni fueros de el Reyno de Aragon, que pretendian ſe auian de admitir las firmas de Iuſtiçia, del Banco Regio, y que no tuuieron fuerça ny vigor, en las cauſas de la Inquiſiçion pot ſer ſu Iuriſdiçion Eccleſiaſtica.

Firmæ Aragon, in cauſis cõfiſcationis, non habent ecum.

Y

Y en caso bien graue, el dicho Señor Rey D. Ferdinando en las cortes 9.
de Cataluña *del año de* 1512. en que auiendose formado çiertos Capitulos, sobre el vso, de la jurisdiçion temporal de la Inquisiçion, y pedido los braço, que el dicho Rey, y el Inquisidor General los jurasen auiendolo considerado mejor, y sin embargo de auerlos jurado, y juzgando, que no conuenia obseruar los dichos Capitulos, pidieron al Papa Leon X. relajaçion de el dicho juramento, que con efecto consiquieron vn Breue despachado *en* 30. *de Abril de* 1513.

Relaxatiò certi iuramenti.

Y es ansi, que aunque en la Corona de Aragon, se à pretendido con 10.
instançias en cortes, y fuera de ellas, que se moderasse la jurisdiçion de la Inquisiçion sobre los Familiares; y a pidiendo que se los quitase la ciuil, ya que la que vsauan se sujetase alos fueros, y en especial à las firmas, y à las citaçiones del Banco Regio con otros postulados, que en diferentes tiempos propusieron por seruiçios considerables, que auian echo: *Les fue respondido por el Señor Emperador Carlos Quintos, y Señor Rey Philipo II. Vnas veçes, que esto depende de Roma, y que sin Breues Apostolicos nò se puede haçer, Otras que depende de el Inquisidor General, y que sin su beneplacito nò se puede intentar mudença ninguna en la jurisdiçion de la Inquisiçion; Y aunque, en diuersas ocasiones los Reynos de la Corona de Aragon hiçieron recurso à Roma, se opusieron los dichos Señores Reyes, el dicho Señor Emperador en las cortes de Cataluña de* 1522. *lo mismo en la causa de el Notario* Iuan Prat *infra Mencionada) y el Señol Rey Philipo II. en cortes de Cataluña año de* 1599. *en la decretaçion que hiço de los Capitulos de cortes, escusandose de confirmar los que perteneçian à la jurisdiçion de el santo Offiçio lo remitiò a sù Santitad :* Y despues en las cortes de Ara- 11.
gon hico lo mismo diferentes veçes, y sauiendo, que por parte de el Reyno, se haçian diligençias para consequirlo, se oppusò mejor informado à la expediçion de los Breues, por medio de sus Embajadores; y para que si estuuiesen expedidos, ò en estado de despacharse, se retuuiesen; ò recogiesen, obrandolo con la misma fuerça, y valor, que el dicho Señor Emperador, lo auia echo en la causa del dicho Notario *Prat.*

Reges fatentur mutationem vllam, non admitti in rebus Inquisitionis. nisi per Papam, aut Inquisitorem generalem, & infra Philip. II. contradicendo Breuibus apost.

Y que los buenos sucessos de esta Monarquia, en todos sus Reynos 12.
dependen en su conseruaçion y aumento, de el instituto de la Inquisiçion lo significa; *El dicho Señor Rey D. Ferdinando, el Catholico que hallandose, con exerçito gruesso en la Ciudad de Gironà para Oponerse al Rey de Françia, que estaua sobre Salsas con otro de igual poder: entre los cuydados majores que entonçes tenia, nò oluido, el de mirar por la authoridad de el santo Officio en las cosas, y causas menores que se le podian offreçer: y asi desde allà, escriuiò al Virey de Aragon, vna carta grauissima, del tenor seguiente, que es ajustada al caso presente. Lugar thenìente, &c. Ya saueis como vos auemos encargado muchas veçes, que mirase des tota via, en fauoreçer el Offiçio de la santa Inquisiçion en esse Reyno, y los Ministros de el, y pareçe ser que diz que alla; se los façen algunos malos tractamientos; y el Inquisidor, nò es tambien fauoreçido de Vos, como seria raçon: antes diz, que vos poneis, en que*

Monarchia Hispaniæ in sui conseruatione dependet multum ab instituto tribunalium S. Inquisitionis vt infra etiam circa finem, de titulis quibus honoratur.

el Alguaçil no lleue vara, donde el Inquisidor nò està presente, aunque deje substituto por el, y tambien diz, que aun Maestro Miguel que es Vecino de Alguer, por ser Ministro de la Inquisiçion sele à quitado, otrauaja, dequitar çierto Officio, ò, salario, que tiene en la dicha Ciudad. Lo qual el Reuerendo Obispo de Palençia ha mucho sentido, y nò meños años desplace. Y porque aora semos venidos à esta Ciudad para salir en campo, contra los Françeses que estan sobre Salsas, nò es Nuestra Voluntad, que semejante Officio Santo, ni las cosas de la Iglesia, de la qual Nos principalmente semos Protector, y Defensor, sean por Nuestros Officiales molestados. Por ende Mandamos, que con mucha attençion mireis en fauoreçer las cosas del dicho Santo Offiçio, y en bien tratar las persònas, y cosas Ecclesiasticas, è nò se diga, que se pone la foz, en mies agena, porque en tal tiempo, nò nos aya de pidir Dios quenta, antes lo fauoreçed todo, è bien tratad, è procurad, que se fagan Sacrifiçios, y Oraçiones porle conseruaçion de Nuestro estado, y exerçito, è no feçießedes otra cosa, porque Nos deseais seruir, Dada en Girona, à ocho de Otubre de 1503.

13. Y se vee mas claramente, pues es çierto, que el dicho Señor Rey Catholico D. Ferdinando dicia, que tenia por ganançia suia, y del estado de sus Reynos, todo lo que ganaua, y adqueria la Iurisdiçion de la Inquisiçion en ellos: *Pareçiëdo le, que ninguna Iurisdiçion era tan suya, y ansi le diò à la Inquisiçion todo los Priuilegios que tiene, con vna calidad muy releuante, y es que nò solo seles conçediò, sino que la metiò en possession d'ellos, contractando y vençiendo, todas las difficultades, que en su prinçipio, se ofreçieron, y la amparò, en las primeras costumbres que con el vsò, y exerciçio de sù Iurisdiçion iba ganando. Y siendo este gran Rey, el que mas bien entendiò la raçon de estado, haçia estudio particular, de que se entendiese, que no le deua el la Iurisdiçion à la Inquisiçion sinò que allà se la tenia, la espiritual por delegaçion de los summos Pontifiçes, y la temporal por la vnion con ella.*

Ferdinandus Rex Catholicus fuit S. Inquisitionis Protector fortis, cõdonans ei plura priuilegia, firmans in nullo subiici alij iurisdictioni limitando Regalem.

14. *Y se reconoçe, por que todas las cedulas, que en sù tiempo diò en fauor de el Santo Offiçio, nò son deçisiuas, sino declaratiuas, afirmando, que la dicha Iurisdiçion ansi en lo espiritual, como en lo temporal, nò estaua sujeta à los fueros, ni à los Capitulos de Cortes, ni à otras leies, ny priuilegios Muniçipales de sùs Reynos, por que era Superior à todas.*

15. *Y auiendo hallado el dicho Señor Rey, D. Ferdinando en los Prinçipios de su Reynado la Iurisdiçion Real ordinaria, en summa altura, de manera, que todo corria por vna Madre, y nò auia mas fueros priuilegiados, que el de la miliçia en los exerçitos, y el de el estudio, en las vniuersidades: tubò por bien, de darle çinco sangrias muy copiosas à la Iurisdiçion Ordinaria, y fauoreçer la de la Inquisiçion con la exempçion de sus Offiçiales, y Familiares; la de la santa Hermendad para los delictos cometidos en el campo; la de la Illesta, y Cabaña Real para los Ganados, y pastos; la de el Consulado para las causas Mercantiles (que todas estas Iurisdiçiones las instituio, y fundò des de sus Prinçipios,) Y aßi mesmo con la incorporaçion de los Maestrazgos en sù*

Corona,

diò forma al fuero priuilegiado de los Caualleros de las tres Ordenes, que en sù tiempo eſtaua deſvſado.

---

§. II.

EX IMPERATORE CAROLO V.

ESTE tan grande Monarca Emperador del orbe hiçò grandes demonſtraçiones en sù vida, imitando à los Reyes Catholicos 16.
ſus Abuelos, como lò cuentan los Hiſtoriadores, refiriendo caſos diuerſos que mitidos muchos de ellos en cierta diferençia, que tuuò con la Sede Apoſtolica, que intentò dar vnos Breues, en detrimento de la juriſdiçion de el Santo Officio, eſcriuiò à sù Embajador, que ſe opuſieſe al deſpacho de ellos, y pidiendo audiençia al Papa, ô hablandole en el Conſiſtorio, le dijeſe, entre otras muchas la raçon ſiguiente: *Otro ſi de la dicha reuocaçion reſulterà alguna nota, è infamia contra la buena memoria de los Catholicos Reyes mis Señores, y Abuelos, que de eſte Santo Offiçio tuuieron eſpeçial cuydado, y lo procuraron poner, è introduçir en todos ſus Reynos, conoçiendo ſer muy neceſſariò para la conſeruaçion de la ſancta Fè Catholica, y ſe vsò en ſus Dias del dicho Santo Offiçio de la miſma forma, y menera, que haora, ſe haçe, y por sù interçeſion fuè ſiempre fauoreçida de los Summos Pontifices paſſados; y con eſte feruor, y zelo en ſus Teſtamentos, nos dejaron eſpeçialmente encomendado al dicho Santo Offiçio por donde ſe à de creer, que Dios Nueſtro Señor les diò en eſta vida tan grandes Victorias, y les dejò à cauar ſus dias tan Catholicamente. Y Dios teniendo el miſmo fin, y propoſito, vemos claramente, que Dios de sù mano endereçe nueſtras coſas, y de cadadia nos multiplica las merçedes, y Benefiçios, y ſi dejaſemos de procurar la defenſion de sù Fè Catholica, vſaremos de mucha ingratitud, y dejariamos de haçer lo que ſemos obligados; Y aſsi nò auemos de conſentir, que en nueſtros tiempos, ſe haga, ni innoue, lò que viuiendo ellos, nò ſe fiço contra el dicho ſanto Offiçio, &c.* Y proſiguiendo el intento de nò admitir nouedad en lò vſado y practicado, en la Inquiſiçion, manda à sù Embajador, que pida à sù Santidad, que ſi la dicha Bulla eſtaua deſpachada, la mandaſſe reuocar por eſtas palabras: *Que sù Santidad mande luego reuocarla, y nò permitir, que en las coſas tocantes à la Inquiſiçion, ſe haga mudança, è innouaçion alguna, de como el preſente eſtà, y haſt aora ſe à practicado, &c.*

Y ſobre eſto, lò encarga la conçiençia, con raçones grauiſsimas, y le aduierte de la deſauthoridad, que le cauſaria lo contrario: Y la occaſion que daria de murmuraçion en toda la Igleſia. Y finalmente el dicho Señor

Pontifices Summi, ad instantiam Regis Ferdinandi, & Caroli Imperatoris, fauores concesserunt instituto S. Inquisitionis.

Señor Emperador, lleuado del zelo de la Fè, y de la raçones, que le desobligauan para nò admitir la dicha Bulla, concluye diçiendo. Y le direis, si neçessario fuere, que suplicamos à sù Santidad, que nò quiera con esto ponernos en necessidad; ni darnos causa de vsar alguna manera de desobediençia agena de nuestra intençion. Porque nos tenemos de Consejo, y estamos determinados, à nò consentir, ni dar lugar, que tal forma de Bulla se publique en nuestros Reynos, y aun por mas descargo Nuestro, le suplicad en el dicho caso, que tenga por bien de dar nos audiençia publica en Consistorio de Cardenales, porque lleuais Mandado, que en tal caso publicamente digeis, y expliqueis todo lò suso dicho, &c.

Desta manera este gran Monarcha sentia de la Inquisiçion, y con este zelo, y empeño la defendia, para que nò se innouase nada en sus priuilegios, ni en sus estilos, y porque no se escuse alguno diçiendo, que este empeño de el Señor Emperador fuè en la parte de la Iurisdiçion, que toca à la Fè, però que en lo temporal sentia de diuersa manera.

18. Y el mismo respondiendo à vna carta de los Deputados de Aragon, en que le pedian, que nò permetiesse, que la Inquisiçion sacasse de aquel Reyno, vn preso de que arriua se haçe mençion, que lo estaua por causa temporal, y alegauan, que esta era contra sus fueros, y que la persona haçia gran falta para la cobrança de las rentas Reales, les diçe assi: *Deueis de entender, ò pensar, que por ningun interesse proprio nos auemos de oluidar de Nuestra anima, y conçiençia, y sede çierto que antes acordaremos perder parte de Nuestros Reynos, y estados, que permitir façerse en ellos contra la honra de Dios Nuestro Señor, y en diminuçion y desauthoricadamiento del dicho Santo Offiçio que tanto los Catholicos Reyes mis Señores, y Abuelos en su Testemento y postrimera voluntad nos dejaron Caramente encomendado, &c.*

Y sobre estas palabras çerga muchas amenaças de castigos, à los que contrauenieren à este Orden suyo. Y en otra çedula, que librò sobre esto mismo, añade otras raçones dignas de toda estimaçion, ibi: *Mas por ser cosa de Inquisiçion bauiendo sobre ello maduro consejo à pareçido, que años toca entender en ello, ni por los fueros de esse Reyno, se puede impedir lo proueido por el Inquisiçion general, como à quellos no se entiendan, ni ayan lugar en causa Ecclesiastica tocante al dicho Santo Offiçio, y continuamente se à practicado lo contrario, en todos Nuestros Reynos y Señorias, &c.*

19. Y despues de hauerles propuesto otras raçones para que se apartasen de el intento, y pretension que tenian, concluye la dicha cedula, diciendo: *Demas de que el dicho Inquisidor General procederà por las çensuras Ecclesiasticas, y penas de el Derecho, contra los Conturbadores de el dicho Santo Offiçio, &c.*

Censuris Ecclesiasticis possunt defendi causæ S. Inquisitionis.

Y llegò este empeño de el Señor Emperador à tan gran demonstration que hauiendo entendido, que los braços, de el Reyno tractauan dejuntarse en Aragon, y que inuocaban el auxilio de los de Valençia, y Cataluña para nò dar lugar à este (que ellos llamauan contra fuero)

les

les amoneſtò, y requiriò con otra cedula grauiſſima, para que deſiſtieſſen de ſu pretēſion, la qual çierra cō las palabras ſiguientes. *Ni nos podremos eſcuſar de proceder contra los culpados, y moſtrarnos Rey, y Señor poderoſo, para refrenar, y reprimir los deſordenes, y exçeſos de nueſtros ſubditos, &c.* Empeño que le reducia à toma las Armas, y formar exercito contra los deſobedientes, en defenſa de la iuriſdiçion, del ſanto Officio ſi los Aragonezes no vbieran tomado mejor conſejo.

Todo lo qual lo confirmò el dicho Señor Emperador por otra sù cedula *de* 17. *de Mayo de* 1519. ibi *Lo echo os juſto y conforme à Derecho, y no ay ley ni fuero de eſſe Reyno, que de ello ſea contrario.* 20.

Y lo corrouora, en las cedulas ſiguientes, en vna *de* 1523. que hablando generalmente con todos los Gouernadores ſeglares, dice *que los Miniſtros de la Inquiſiçion ſon eſentos de ſu juridiçion* in verbis ſequentibus ibi: *hac noſtra authoritate Regia prouidemus, ordinamus, ac ſanamus, & prohibemus, vt nulli Conſiliarij iurati, vel Conſules, Officialeſve, ſeu Rectores, vel Adminiſtratores Reipublicæ, Vniuerſitatum quarumcumque, Ciuitatum, oppidorum, & locorum vbiuis Regnorum, & Dominorum noſtrorum, tàm vigore Regiarum conceſſionum ſuper prouidendis, ſeu ordinandis rebus vniuerſitatis, Indultorum, quàm alias non audeant, ſeu præſumant, nec poſſunt ordinationes, & ſtatuta, ſeu edicta contra dictum ſanctum Officium Inquiſitionis, ſeu Officiales, Miniſtros, & Familiares præfatos, nunc, vel pro tempore exiſtentes, vel quempiam illorum ordinare, ac facere, nec illos à publicis officijs, ſeu regimine vniuerſitatum, ac beneficijs vllatenus ſegregare, vel eos, ac illis priuare, quinimo omnibus illis gratijs, honoribus, fauoribus, libertatibus, & immunitatibus à iure indultis, & diuturna conſuetudine ſpectantibus, liberè vti, & gaudere ſinant; & ſi quid contra præmiſſa, vel eorum aliqua attentauerint, ad priſtinum reducant, & reducere debeant ſtatū. Nos enim illud quantūcūq; fuerit, & cenſeatur præiudiciale S. Officio, ac illius Officialibus, Miniſtris, & Familiaribus ſerie huiuſmodi irritum, nullumque decernimus, & inane.* 21.

Miniſtri Inquiſitionis ſunt exempti à iuriſdictione Regia à qua debent defēdi in libero vſu ſuorum officiorum, & exēptionum.

Et ex alia ſchedula D. Caroli V. *die* 10. *Maij*, Valliſoleti *anni* 1542. ſcripta gubernatori Menorchæ, *diciendo eſtar informado, que no da el fauor al ſanto Officio neceſſario.* Proſequitur: *y por que Nueſtro Señor Dios es ſeruido, y nueſtra ſanta Fè Catholica enſalçada por el ſanto Officio de la Inquiſiçion: nueſtra voluntad, es, que à ſus Officiales, y Miniſtros de la Inquiſiçion de eſſe Reyno deis, y hagais dar todo el fauor, que fuere neceſſario para que libremente, ſin impedimento alguno, puedē vſar, y vsē de ſus cargos, y offiçios, y libertades, graçias, exēpçiones preeminēçias, y immunidades por derecho comun, e coſtūbre à ellos perteneçientes, que cumplir cō lo que ſoys obligado, por el cargo que teneis, nos hareis en eſto muy açepto ſeruiçio, y de lo cōtrario ſeriamos deſeruido, &c.* 22.

Fides exaltatur per S. Officium Inquiſitionis.

Et ex alia eiuſdem Imper. Maximi Caroli V. ſcripta ad D. Proregem Siciliæ, 25. *Sept.* 1549. tenoris ſequētis *el Rey Iluſtre Iuā de Vega, primo Virey, y Capitan General de el Reyno de Siçilia, y à ſaueis, que Dios nueſtro Señor es ſeruido, y nueſtra ſanta Fe enſalçada por el ſanto Offiçio de la Inquiſiçion, y como por eſte reſpecto Nos hauemos mandado, que los Inquiſidores, Miniſtros, y Familiares de el ſean*

23. *fauoreçidos; por lo qual os agradeçemos lo que Vos, acerça de esto en esse Reyno aueis echo, y fauor que al Reuerendo en Christo Padre Obispo de Pati, Inquisidor, aueis dado, en los negoçios que ay se a nofrecido tocantes al santo Officio; y encargamos vos que deaqui adelante no deis lugar à quelas cosas de el, y sus Ministros sean des fauoreçidos, ni perturbados, sino que antes se les guarden enteramente sus exempçiones, y libertades, dejando conoçer à los Inquisidores de las causas ciuiles, y criminales tocantes à los Officiales, y Familiares, y Creados de los Officiales como se à echo hasta aqui, y se haçe en todas las Inquisiçiones de la Corona de Aragon, pues en esso Reyno, no ay de ello menos neçesidad, por hauerse, como saueis de algunos dias à esta parte muerto, à herido à algunas personas por, irà exercer cosas, y negoçios de el santo Officio, &c.*

> Causæ officialium & eorum seruitorum item & familiarũ ciuiles & criminales in Regno Aragonæ erant de foro Inquisitorum.

24. Y no fueron pequeños los daños, que reçiuieron estos Reynos del menos fauor, que se hiço à la Inquisiçion en tiempo del Señor Rey Philippo I. que significò, y representò bien encareçidamente el Consejo de Castilla, en la carta que escriuio al Emperador quando estaua departida de los estados de Flandes para España, en que representandole, que en el poco tiempo que durò el Reynado del dicho Señor Rey Phelipo I. quando se hallaua algo desfauorida la Inquisiçion le dice las palabras siguientes: *Y crea V. M. que nonca se hiço mudança en el santo Offiçio que no la huuiese en este Reyno, General, y Particular, &c.* Y mas abajo proponiendo las conueniençias que ay en fauoreçer al santo Offiçio diçe: *Porque de esto naçe la paz perpetua, y prosperidad de estos Reynos, y de el Reynar, y poder de los Reyes, como por el contrario, que sino fauoreçiesse V. M. à las cosas de el santo Offiçio, el gouernar, y el Reynar, no le tendria seguro, y hauria muchas inquietudes, y alteraçiones, &c.* Raçones dignas de tan exçelso Tribunal, y que siendo consequençias de la experiençia de los tiempos pazados, fueron profeçia de los Venideros la qual consta se escriuiò al Emperador despues de la muerte de el dicho Señor Rey Phelipo I. quando amenaçauan la cumunidades en Castilla, por que en aquel tiempo, como lo refiere Lurita en los Anales de Aragon en la opinion del pueblo, la muerte acelerada de el dicho Rey, se atribujò al poco fauor, que haçia al S. Offiçio aque aludiendo el dicho consejo de Castilla, le dijo al Emperador su hijo, las referidas, y graues palabras. *Como por el contrario, que sino fauoreçiere V. M. al S. Offiçio, el gouernar, y el Reynar no le tendra seguro, &c.*

> Concilij supremi Castellę epistola missa ad Carolũ Imperatorem, qua significatur Regnare in pace pẽdere à cõseruatione S. Officij sẽperque in illis mutationem contegisse si & similiter in rebus S. Officij.

25. Lo que no fue otra cosa, que proponerle el escarmiento, y pronosticarle las cumunidades, que luego se siguieron, en estos Reynos. Y hombres muy atentos, y zelosos de la honra de Dios an echo obseruaçion muy particular, de que los casos aduersos que han tenido estos Reynos en ocasiones grandes, an suçedido en tiempos, en que la Inquisiçion à reçiuido alguna diminuçion, o, disfauor. Y añaden, que esto, no solo se à verificado en lo vniuersal de la Monarquia, sino en los particulares, sobre que haçen sus computos hystoriales, por los quales prueban, *Que ninguno se à mostrado aduerso, y oppuesto à la Inquisiçion con demonstraçiones grandes, que no aya experimentado algun castigo graue de Dios en la vida, en la honra, en la suçesion, o en la haçienda, &c.*

Y

Y de esta opinion parece que era el Señor Emperador, el qual, en vna carta que escriuiò al que haçia entonçes officio de Embajador en Roma, para que supplicasse deçierto Breue, que se auia despachado en agrauio de Inquisiçion le dice, y aduierte, *que el comissario, que publicò, y executo el dicho Breue, despues de poco, muriò de graue enfermedad, y que esto se tuuò por manifiesto Iuiçio de Dios, &c.* Y anade que lo mismo à suçessido muchas veçes a los que se opponen a la Inquisiçion Hallase esta carta, en el registro, de çedulas de la Inquisiçion, *lib.* 11. *fol.* 98. 26.

Y aunque pareçe, que este inuictissimo Emperador hiço exemplar pernicioso, en la Inquisiçion de Sicilia, a instançia de los Gouernadores de aquel Reyno, en que por dos Quinquenios, hiço çessar los Priuilegios de los Ministros, quitandola el conoçimiento de las causas capitales, auiendo experimentado grandes inconuenientes atreuimientos de el pueblo, y desauthoridad de aquel Tribunal: luego que pasò el dicho plazo de los diez años, le boluiò doblada la Iuridiçion, con las prerogatiuas, que oy goça, que son las maiores de todas y consta, que la prorogaçion de el segundo Quinquenio la hizo de consentimiento del Inquisidor General como se concluye en ella con estas palabras: *De lo qual mandamos haçer la presente con nuestro Sello secreto, y de la santa Inquisiçion en el Dorso sellada, &c.* Y ansi tambien, se halla notado, en los Libros de aquella Inquisiçion en las palabras seguientes ibi: *Notandum est, quod quando anno* 1535. *fuit limitata, siue suspensa Iurisdictio temporalis huius sancti Officij, in aliquibus casibus per inuictissimum Imperatorem Carolum V. felicis memoriæ; Iurisdictio spiritualis causarum fidei fuit in suspenso, & quasi mortua, quo infortunio cognito por illam Maiestatem, restituta fuerunt priuilegia, & exemptiones Ministris illius Inquisitionis.* 27. Inquisitor Generalis debet interuenire, quando Rex velit in aliquo mutare statuta Inquisitionis.

Y auiendo renaçido tan inuicto Principe reparando semejantes daños en las ya referidas çedulas anteçedentes a este suçesso de Siçilia, y en las siguientes, pareçe, sello la volontad de amparar el gremio de la Inquisiçion en sus prerogatiuas con vna carta que escriuiò à su Embajador en la Corte Romana, para que disese al Papa, en Audiançia priuada, y siendo ne cesario, e nel Consistorio de los Cardenales, *que primero perdiria vna gran parte de sus Reynos, que permitir en la Iurisdiçion y Priuilegios de la Inquisiçion se inouase nada* escriuiendole tambien otros encareçimiendos, ya referidos. 28.

Y bien lloro este inuictissimo Emperador, el discuydo de los dos quinquenios. Referidos, pues le durò, el cuydado hasta la hora del morir, en que por especi al clausula de su testamento, encargò, asu hijo Philipo II. quien le suçediò en todos sus Reynos, la conseruaçion, y aumento de el S. Offiçio de la Inquisiçion como cosa de que tanto depēde la conseruaçion de sus Reynos, segūdo refieren Paramo *de orig. Inquis. dict. l.* 2. *t.* 3. *c.* 2. Carena *de Officio Inquis. in ante ludio, n.* 63. en la clausula siguiēte, ibi: *pro eo quo omnipotenti Deo officio obstrictus teneor, & pro quo erga Serenis. Princ. Philip. II. charissimū filiū meū amore sum accensus, plus illum virtutū præsidio munitū, quàm diuitiarū amplitudine cupiens, &* 29. Carolus V. in testamento suo nimis commendat filio suo Philippo II. protectionem S. Officii vt necessarissimam conseruationi suorum Reguorum.

c 2 *affectans*

affectans hac, qua possum animi affectione in mandatis do, vt tanquam Catholicæ Religionis studiosissimus Princeps, & Diuinorũ mandatorum obseruantissimus omnium rerum ad eius decus, & honorem spectantium curam suscipiat ardentissimè, & Sanctæ Matris Ecclesiæ dictis, ac præceptis semper sit audiens, & inter alia hoc præcipuè, & obnixè illi commendo, vt Sanctæ Inquisitionis Officium contra hæreticam prauitatem diuinitùs institutum, illiusque Ministros, & Officiales omnibus fauoribus, & honoribus prosequatur; eo quod hoc vno remedio, grauissimis in Deum offensionibus obuiam itur; Item illi præcipio, vt omnibus Ecclesiis, & personis Ecclesiasticis, suas immunitates seruandas curet.

Y por sù codicillo selo pidiò y mandò con grande ansia, como pareçe de las palabras siguientes ibi: *ab ipso obnixe peto, & cum qua maxima possum contentione obtestor, & tanquam Pater amantissimus pro illius erga me obseruantia præcipio, vt huius rei in qua totius Hispaniæ salus agitur) ardentissimè curam suscipiat, vt scilicet omnes hæresis labe infectos, debita suis flagitiis pœna excipiat; ad cuius effectum Sanctæ Inquisitionis Officium omnibus fauoribus prosequatur, cuius vigilantia in his Regnis Catholica fides augetur, & Christiana religio conseruatur.*

---

§. III.

EX PHILIPPO II.

31. ESTE prudentissimo Rey abuelo de Vuestra Majestad, imitando à sus progenitores hiço con tanta atençion reparo por toda sù vida, en emparar, y engrandeçer tan Santo Instituto, que manifestandolo en muchas de sus çedulas, en vna, siendo Principe, prorumpit in verbis sequentibus: *Attente pensantes quantum Diuino Seruitio, ac sanctæ Catholicæ fidei augmento, ac propagationi conueniat sanctæ Inquisitionis Officium, eiusque Officiales, Ministros, ac Familiares fauoribus prosequi, atque ornare, Regiámque voluntatem, sic ita fieri postulare, cum ex eius exercitio, ac executione tanta in religionem nostram Christianam vtilitas emanet, ac ideo expediat dicti sancti Officij priuilegia, absque aliquo impedimento obseruari, & ad euitanda inconuenientia, quæ sequi possent, ac fortassis sequerentur, si contrarium fieret, &c.*

Philippus II. repetit ampliat & cõfirmat indulta S. Officij & suorum ministrorum recursum violenter ad Iudices Regios prohibens.

Et ex alia scripta die 10 Martij 1542. D. Philippo Cerbellon, Virrey de Malliorca in verbis sequentibus: *Espectable lugar teniente, y Capitan General, ya sabeis lo mucho que Dios es seruido, y Nuestra Santa Fè Catholica ensalcado por el S. Officio de la Inquisiçion assi es Nuestra voluntad, que à sus Officiales, y Ministros de la Inquisiçion de esse Reyno, deis siempre, y hagais dar todo el fauor que fuere menester, para*

que

que libremente, y ſin impedimento alguno puedan vſar, y vſen de ſus cargos, y officios, y delas libertades, gracias, preeminencias, exempçiones, e immunitades a ellos, aſi por Derecho, como por coſtumbre pertenecientes, y en todo los ayas, de continuo, por muy encommendados, ſegun de vos bien confiamos, y guardando y haciendo guardar la prouiſion de ſeguro, y ſalua guardia Real, que endias paſſados mandamos despachar en fauor de el ho ſanto officio, y ſus Miniſtros, sò las penas en ella contenidas, que demas de Complir, con lo que ſois obligado, como Catholico Chriſtiano, y buen Cauallero, y por el cargo que teneis, en eſſe Reyno, Nos hareis en ello muy à çepto ſeruiçio

Et idem Philippus II. prudentiæ exemplar in alia ſchedula hic Matriti 10. Martis 1553. cum eſſet Princeps poſt longam conferentiam inter ſuos Magiſtratus, referens ſe ſatis informatum multis ſchedulis prædeceſſorum ſuorum vt nullus Miniſter Iuſtitiæ ſæcularis ſe intromitteret directè, nec indirectè ad cognoſcendum de negotiis ſpectantibus ad Sanctum Officium Inquiſitionis, & bonorum confiſcatorum, & de aliis incidentibus, & dependentibus ciuilibus, aut criminalibus; decernens ſuper remiſſione ad Inquiſitores, & ne per viam recurſus cognoſcant Iudices ſæculares, poſt alia verba, & turbatione relata, in verbis ſequentibus alloquitur. *Por laqual, è por sù traſlado ſignado de Eſcriuano publico, Mando que de aqui adelante en ningun negoçio, ni negoçios, cauſa, ò cauſas çiuiles, ò criminales, de qualquier calidad, ò condiçion que ſean, que al preſente ſe traten, ò de à qui adelante ſe tretaren ante los Inquiſidores, ò Iueçes de bienes de eſtos Reynos, y Señorios, è incidentes, y dependientes en alguna manera de los dichos negoçios, y cauſas vos, ni alguno de vos otros ſe entrometan por via de agrauio, ni por via de fuerça, ni por raçon de deçir nò auer ſido algun delito, en el Santo Officio ante los dichos Inquiſidores, ſufficientemente punido, ò que el conoçimiento del dicho negoçio nò las perteneçe, ni por otra via, cauſa, ni raçon alguna, à conoçer, ni cònoz.ca, ni dar mandamientos, cartas, çedulas, ò prouiſiones contra los dichos Inquiſidores, ò Iueçes de bienes, ſobre abſoluçion, ò alçamiento de cenſuras, ò entre dicho, ò por otra cauſa, ò raçon alguna, ſinò que dejeis, y cada vno de vos deje proçeder libremente à los dichos Inquiſidores, y Iueçes de bienes, à conoçer, y haçer Iuſtiçia, y nò les pongais impedimiento, ni eſtoruo en manera alguna; pues ſi alguna perſona, ò perſonas, pueblo, ò cummunidades ſe* 32.
ſintieren agrauiados de los dichos Inquiſidores, ò Iueçes de bienes, ò de alguno de ellos, pueden tener, y tienen recurſo à los de el Nueſtro Conſejo de la Sancta, y general Inquiſiçion, que en la Nueſtra Corte reſide, para deshaçer, y quitar los agrauios, que los dichos Inquiſidores, y Iueçes de bienes, ò alguno de ellos vbieſen fecho, y deſagrauiendo, à los que hallaren ſer agrauiados, y abſoluiendo, y alcando las çenſuras, y entre dichos conforme à Iuſtiçia, y conſultando con sù Maieſtad, y con migo los negoçios que conuenga, deſpachar para el buen expediente de ellos las prouiſiones, y çedulas Reales que ſean neceſſarias. A los quales de el dicho Nueſtro

Appellatio à grauamine Inquiſitorum & Iudicis bonorū confiſcatorū interponitur coram Supremo Inquiſitionis Conſilio, auocando quālibet cognitionem à Iudicibus Regiis.

Consejo de la Santa, y General Inquisiçion, nò à otro Tribunal alguno, se à de tener el dicho recurso; pues sólos ellos tienen facultad en lo Apostolico de sù Sanctidad y Sede Apostolica, y en lo demas de sù Majestad, y de los Reyes Catholicos Nuestros Visabuelos de gloriosa Memoria, para conoçer, y deshaçer los agrauios, que los dichos Inquisidores, y Ieueçes de Bienes, ô alguno de ellos hiçiere, ô hiçieren. Y asi mismo se guarde, y compla de à qui adelante en todo, y por todo, segun, y como dicho es; y que si sobre los dichos negoçios, de que los dichos Inquisidores, y Ieueçes vbieren enpeçado à conoçer, oya que nò ayan empeçado à conoçer, pertenezca el conoçimiento de ellos à los dichos Inquisidores y Iuçes alguna persona, ô personas, Pueblos, y Cumunidades, ô alguno de Nuestros Fiscales à vos, ô alguno de vos recurriere, lò remitid, y remitais, sin entrometeros à conoçer de ellos, à los dichos Inquisidores, y Ieueçes ô à los de el dicho Nuestro Consejo de la General Inquisiçion, y si hastaora vbieredes en alguno de los dichos negoçios proçedido, ô echo autos algunos, ô dado mandamiento, ô mandamientos, prouision, ô prouisiones, los repongais, y dais por ningunos, y nò fagades, ni alguno de vos otros faga indeal, porque ansi conuiene al seruiçio de Nuestro Señor y de sù Majestad, y esta es sù voluntad, y mia, y de lò contrario nos tendremos por deseruiedos, y derogamos, y reuoçamos todas, y quales quier çedulas, que hastaqui ayan sido dadas, que sean en algo contrarias à lo sujo diçho, ô que contengan otro Orden, y forma de lo en esta Nuestra çedula contenido, &c.

33. Et postea cum relatum esset Principi tanto præfatam schedulam 10. Martij non obseruari, vt conueniebat pro Santo Officio, & eorum Ministris, ad litteram illam narrando, iterum præcepit, vt obseruaretur alia sua schedula, die 2. Decembris 1568. in verbis sequentibus, *E haora soy informado, que lò contenido en la dicha mi çedula, nò se à complido, ni guardado; y porque Nuestra voluntad es, que el Santo Offiçio, y sus Offiçiales, y Ministros sean fauoreçidos, y honrados, y acatados como lo fueron, en tiempo de los Reyes Catholicos, y de el Emperador mi Señor, y en este es mas necessario, que ansi se haga. Yo vos mando que veais la dicha mi çedula, que susò, ha incorporada, y la guardeis, y cumplais, en todo, y por todo, como en ella se contiene, porque ansi conuiene al Seruiçio de Dios, y mio y de lo contrario me tendrè por deseruido. Dada en Aran Iuez*, vt supra.

34. Et ex alia 10. *Maj* eiusdem anni 1553. cum esset Princeps, ibi: *Sepades, que sù Majestad fue informado, que estando proueido, y mandando por muchas çedulas de los Reyes Catholicos de gloriosa Memoria, y otras de sù Majestad, que ningunas Iustiçias seglares, se entrometiesen directamente, ni indirectamente à conoçer de cosa, ni negoçios tocantes al Santo Offiçio de la Inquisiçion, y bienes confiscados inçidentes, y dependientes de ellos, ansi çiuiles como criminales, pùes por sù Santidad, y sù Majestad estan deputados Ieueçes, que en todas instançias puedan conoçer y conozean de las dichas causas, y quejas que de ellos ante ellos viniessen las remitiessen con las partes à los Venerables Inquisidores*

quiſidores, y Iueçes de bienes confiſcados, à los quales perteneçe el conoçimiẽto de ellas: A quibus appellationem interponendam dicit ad Concilium hoc ſupremum Inquiſitionis in verbis ſequentibus, ibi: *A los quales del dicho Nueſtro Conſejo de la Santa, y general Inquiſiçion, y nò a otro Tribunal alguno à de tener el dicho recurſo, pues ſolos ellos tienen facultad, en lò Apoſtolico, de sù Sanctidad, y Sede Apoſtolica, y en lò de mas de sù Majeſtad.*

Y proſiguiendo en los fauores echos por ſus progenitores al Santo Offiçio, y a ſus Miniſtros, los confirmò con là exempçion de Tributos, y Gabelas expreſſados, en la çedula que ſiegue, que cumunicò à los Tribunales, anſi como lo hiço al de la Inquiſiçion de Vallençia, en las palabras ſiguientes: *El Rey; Porque Nueſtra Intençion ſiempre à ſido, y es de fauereçer las coſas de el Santo Offiçio, y las perſonas y Offiçiales del, por el bien que eſtos Reynos reçiuen, y el gran ſeruiçio, que à Dios Noſtro Señor, y à nos ſe haçe, quiero, y mando que por el tiempo que mi merçed, y voluntad fuere en la Inquiſiçion de Valladoli, y sù partido, ſean exemptos de pechar, en los pechos y ſiſas, y repartimientos los Inquiſidores, y Offiçiales ſiguientes, Los Inquiſidores, vn Fiſcal, vn Iuez de bienes confiſcados, quatro Notarios de el ſecreto, vn Notario de Sequeſtros, vn Reçeptor de bienes couſiſcados, vn Alguaçil, vn Alcayde de las Carçeles ſecretas, vn Contador, vn Aunçio, vn Portero, vu Alcayde de la Penitençia, vn Notario del Iuzgado, vn Abogado del Fiſco, dos Capellanos, vn Procurador del Fiſco, vn Medico, vn Cirujano, vn Barbero, vn Deſpenſero de los Pobres de la Inquiſiçion: Y mandamos à los del Noſtro Conſejo, Preſidentes, y Oydores de las Nueſtra Audiençias, y à todos los Corregidores, Aſsiſtentes, Gouernadores, y otros Iuezes, y Iuſtiçias qualeſquier de todas las Ciudades, Villas, y Lugares de los Nueſtros Reynos, y Señorios, y Perſonas, à cuyo Cargo fuere repartir, y en padronar, y cobrar, qualeſquier pechos, ſiſas, y repartimiento, y ſeruiçios à nos deuidos, y perteneçientes, y en otra qualquier manera haora, ni de aqui adelante nò los repartan, pidan, ni cobren de los Inquiſidores, y Offiçiales ſuſo dichos, que reſidieren en la dicha Inquiſiçiones entre tanto, que tuuieren, y ſeruieren en los dichos Offiçios, y les guardien, y hagan guardar todas las honras, y exempciones, que haſtaqui les an ſido guardadas por raçon de los dichos Offiçios, y Cargas que eſta es Mi Voluntad, y los vnos, y los otros nò fagan en de al, sò pena de la Nueſtra mrd. y de çinquenta milla marauedis para la Nueſtra Camara. Dada en Madrid è diez de Abril de 1568. fue notificada en 19. de Março de 1569.* 35.

Tributorum & ſiſſarum exemptio quibus miniſtris S. Officij competat, videbis infr. p. 2. alleg. 14. & 15.

Quæ exemptio à Pontificibus originem habuiſſe, patet per verba *Bulla Vrbani IV.* relata per Rymericum *in directorio Inquiſit.* 3. *p. q.* 21. vbi exemptionis priuilegium à juriſdictione ordinaria conceſſum Inquiſitoribus extendit Pontifex ad Notarios ibi: *Vel quatuor Notarios, ſiue ſcriptores veſtros ſuper his vobis fideliter obſequentes*, Vbi Pegna dicit hoc priuilegium extendi, ad cæteros Miniſtros, & Familiares; quia in eis concurrit eadem ratio miniſterij, ſcilicet ſancti Officij, in quo ver- 36.

ſantur, cum concurrant ſimiliter, & immediatè, idem exerceant munus, inſeruiendo ſecreto Sancti Officij ex principio illo Philoſophi; *propter quod vnum quodque tale, & illud magis* relato *in auth. & magis. Cod. de Sacroſanctis Eccleſ.* vt optimè docent Rojas *ſingul.* 201. ſi Manchas *de Cathol. inſtit. tit.* 14. *an.* 16. & 19. Amaya *in l. fin. Cod. de agricolis, & cenſitis, lib.* 10. *n.* 11. & 23. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *reſol.* 55. Giurba *conſ.* 96. Carlebal *de Iudiciis, & foro comp. diſp.* 2. *q.* 6. *à n.* 508. *§.* 6. *n.* 1. & 2. Tolozano *de Iure Indiarum lib.* 3. *cap.* 24. *n.* 59. Machado *de perfecto confeſ. tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 5. *tract.* 2. *docum.* 15. D. Dionyſius de Portocarrero *in ſua allegatione* 19. Barboſa *de Iure Eccleſ. lib.* 1. *c.* 39. *§.* 4. *n.* 25. & 26. Narbona *in l.* 20. *tit.* 1. *lib.* 4. *recompil. gloſſa* 22. Et ego latè in *alleg.* quam feci Valliſoleti *anno* 1648. contra D. Hieronymum *de Tordeſillas*, poſita poſt indicem, *tract. de Iudiciis, & foro comp. ibi à n.* 43. ante, & poſt omnino legenda, de qua, & aliis *ſub p.* 2. noſtri tractatus *Allegat.* 13. 14. & 15.

37. Y el miſmo Señor Rey Philippo II. en çedula de 20. de Agoſto do 1570. para el Perù, manda que las ſentençias dadas por qualeſquier Iueçes ſeculares en cauſas, y negoçios tocantes al Santo Offiçio, directamente ô indirectamente ſean nullas.

Sententiæ latæ à quolibet Iudice Regio in cauſis S. Officij dicuntur nullæ.

Y imitando con el es fuerço, que el dicho Señor Emperador Carlos V. sù padre hiço reſiſtençias para que los de Aragon nò ganaſen Brebes, Pontifiçios (ſegun arriua ſe refiriò) anſi tam bien lo hiço en las Cortes de Aragon diferentes veçes, opponiendoſe à las grandes diligençias que el Reyno haçia para ganar los Brebes por que mejor informado, reconoçiò conuenir aſſi.

38. En otras Cortes de Cataluña *del año de* 1599. en la decretaçion que hiço de los Capitulos de Cortes, y eſcuſandoſe de confirmar, los que perteneçian à la Iuriſdiçion del Santo Offiçio, ſe remitiò à sù Santidad, que es lò miſmo que auia echo el Señor Emperador en las Cortes, *del año de* 1522. Acuia imitaſion anſi tambien como el dicho Señor Emperador, en los dos quinquenios de Sicilia decreto juntamente con el Inquiſidor General eſte Principe prudente, incluſo el tenor de dicha concordata concluyò con la que tambien hiço en las palabras ſiguientes: *En teſtimonio de loqual Mandamos haçer las preſentes con el ſello Real, ſecreto, y de la Santa Inquiſiçion en el Dorſo ſellada, &c.*

Verba quædam impetrari reſtitit Philip. 2. & ſup. ſub Ferdinando & Carolo.

39. Y quisò conſeruar en tanta indemnidad, los Familiares, y Miniſtros de la Inquiſiçion, que aun en lò tocante el vſar de las armas, nò podeçieſen ofenſa por los Miniſtros Reales, como pareçe de la concordia con la Inquiſiçion de Sicilia, que refiere Paramo *de Origine Inquiſit. lib.* 2. *tit.* 2. *cap.* 11. *in* 14. ibi: *Quod ſi de noctè Capitanei, vel alij Regis Officiales eos cum armis poſt ſecundam noctis horam inuenerint, eis arma auferre non poſſint, attento, quod ea non geſtant delinquendi, ſed defendendi animo; ſed ſi frequeuter aliquis portans arma inueniatur, debent prædicti Officiales Regis, prædicto reuerendo Inquiſitori denuntiare, qui eis arma prohibeat: Si autem aliqua eſſet ſcandaloſa ſuſpicio, vel prædicti Familiares, ſeu Officiales cum perſonis ſcandaloſis graderentur*

Arma à familiaribus de nocte portata non auferebantur per Regios miniſtros qui eos remittebant ad inquiſitores.

rentur, possent, tali casu Regij officiales ad instantiam Inquisitoris, eos in Custodiam tradere, dum tamen, nec arma, nec quidquam pro captura ab illis exigant. Ye nel numero 24. hablando de la misma concordia, y en los casos pertenecientes a los dichos Officiales, Substitutos, y Familiares. Declaro Su Mageſtad perteneçia a los Inquisidores defender los Conçensuras, contra qualesquier personas, Iueçes, y Magistrados. Que los perturben *in verbis sequentibus*, ibi: *Item in commemoratis casibus, & causis ciuilibus, criminalibus, & mixtis, spectantibus ad Jurisdictionem Officialium, & Locumtenentium, atque Familiarium sancti Officij, possint Inquisitores per censuras procedere aduersus quascumque personas, Iudices & Magistratus, qui contraierint, ac perturbauerint illorum Iurisdictionem*, &c.

Y entre los cuydados del morir, le tuuo tan grande; en fauoreçer este santo Ministerio, que le encargò con palabras muy significatiuas à su Virtuoso hijo Philippo III. *Fauoreciete al santo Officio y a sus Ministros como lo confiesa el Señor Rey Philippo III. en el principio de su Reynar.* El qual imitò muy bien lo que como esta referido le encargò en su testamento el dicho Señor Emperador su Padre, pues como refiere Firmian Estrad, *de bello Belgico lib. 3. pag. 213.* En tiempo, *in quo multi de libertate Religionis admittenda postulabant* este prudente Rey postradò en tierra, *ante crucifixi imaginem*, hijo la protesta siguiente: *Ego vero Diuinam Maiestatem oro, hanc, vt mihi in mentem perpetuam velis, ne illorum, qui te Dominum respuerint, Vspiam esse me, aut dici Dominum acquiescant.* Y en caso mas apretado, y enque auenturaua sus Prouinçias hauiendole al principio, de las desobediençias de Olanda offrecido los Olandeses perpetua obediençia, si les permitiese libertad de Conçiencia: respondiò este prudentissimo Rey, *que mas queria perder todos sus Reynos que tenerlos con la heregia*, &c. 40.

Protestatio facta à Rege Philippo II. in fidei fauorem.

---

§. IV.

EX REGE PHILIPPO III.

ET prosequutus Rex ille, virtutibus condecoratus Philippus III. Pater tuus inter alias schedulas, sequentem mitti decreuit ad omnes proreges, *y en espeçial sediò la carta siguente a Don Fernando Canoguera, que lo era en Mauorca, por el año de 1603. en que significò, de quanta importançia auia sido, es, y era, mantener a la Inquisiçion, y à todos sus Ministros, y Familiares, en sus Priuilegios, y Exempçiones*, como deella consta en las palabras siguientes: *Espectable mi lugar Theniente y Capitan General, ya sabeis lo mucho, que Dios nuestro Señores seruido, y nuestra santa Fé Catholica ensalcada por el santo Officio de la Inquisiçion, y de quanto benefiçio à sido ala Vniuersal Yglesia, à mis Reynos, y Senorios,* 41.

S. Officium Inquisitionis est res, ex principalioribus ad Regnorum cōseruationem, & extirpationem infidelium & infestantium inf. in fine.

Senorios, y naturales de ellos, despues que los Señores Reyes Catholicos, de gloriosa memoria, mis Reuisabuelos lapusieron, y plantaron en ellos, con que se an limpiado deinfinidad de hereges, que en ellos an venido, con el castigo que sela à dado, en tantos grandes, e infinitos Autos de Inquisiçion (come se han çelebrado) que les à causado gran temor, y confusion, y alos Catholicos singular goço, quietud, y Consiulo, de que como veis, por careçer de esta graçia ostros Reynos; han padeçido, y padeçen grandes disturbios, inquietudes, y desasosiegos, de que damos muchas graçias à nuestro Señor que ansi lo à encaminado, haçiendo tan gran bien a estos. Y assi portodo esto, como por hauermelo encomendado affectuosamente el Rey nuestro Señor, mi Padre que este en el Cielo, como
42. *por lo que yo la estimo, deuoçion, y affiçion, que letengo, y la obligasion que a todos los Fieles, correde mirar por el, que sea amparado, defendido, y honrando, maiormente en estos tiempos, que tanta neçesidad ay, y ser vna de las mas prinçipales cosas que se os pueden encomendar, demi estado Real, Os encargo mucho que assi a los venerables Inquisidores Apostolicos de esse Reyno, come a todos los otros Offiçiales, Familiares, y Ministros de el dicho santo Offiçio, los honreis, y fauorezcais, dandoles de nuestra parte todo el fauor, y aiuda, que os pidieren y fuere neçessario, guardandoles, y haçiendoles guardar todos los Priuilegios, Exempçiones y Libertades, que les estan conçedidas, assi por Derecho, Concordias, Cedulas Reales, como de vso, y costumbre, y en otra qualquier manera, desuerte que el dicho santo Offiçio, se vse, y exerça con le liberdad, y authoridad, que siempre à tenido, e yo deseo tenga, y no hagays, ni permitais, que se haga cosa en otra manera alguna, que demas à que complireis con lo que sois obligado, como Catholico Christiano, y con el cargo, que teneis en esse Reyno, y que a vuestro exemplo, haram otros lo mismo, me tendrè de vos per muy seruido, y alo contrario no tengo de dar lugar, &c.*

Actus vulgo *Autos de Fé publicos* nimis profuerunt in his Regnis & prosunt vt infra in fine.

43. Y su zelo se manifestò, en la çedula siguiente, escrita al Presidente, y Oydores dela Ciudad de Valladolid, *año de* 1612. ocurriendo, alas competençias de Iuridiçion que se sulen exçitar, y atasando, los disgustos dellas, con el tenor dela que se sigue: *Presidente, y Oydores dela nuestra Audiençia, y Chancilleria, que reside en la Ciudad de Valladolid por algunas iustas causas, y consideraçiones tocantes al seruiçio de Dios nuestro Señor, y mio, y bien de los negoçios, y escusar los inconuenientes, y daños, que resultan de las competençias de Iurisdiçion, Os Mandamos, que deaqui adelante no tengais con los Inquisidores del Santo Offiçio de la Inquisiçion deessa dicha Ciudad, ni sus Ministros encuentros, ni competençias algunas, ni procedais en ellas execuçion, prision, ni embargo de bienes, y si se ofreçiere alguna que os parezca que no se puede, ni deue escusar, no proçedais en ella, sin consultarlo primero con Nos, y los de el nuestro consejo para que visto, se prouea lo que mas conuenga: De manera que en lo deadelante de ningun modo queremo que aya, ni pueda hauer enquentro entre essa Audiençia, y la dicha Inquisiçion, sin que primero, como esta dicho se de quenta deel a Nos, y al*

Competẽtes cum Inquisitoribus Vallisoleti prohibẽtur moueri ab Auditoribus illius Cãcellariæ, sine assensu Dominorum de Consilio Castellæ.

dicho

dicho nueſtro Conſejo, y proueereis que eſta dicha nueſtra çedula, ſe ponga en el Archiuo de eſſa Audiençia, para que con efecto lo en ella contenido, ſe obſerue, y compla, y execute, y decomo anſi lo hiçieredes, nos dareis auiſo, &c.

Et in alia ſchedula para la publicaçion de edictos de 16. *de Abril. de* 1618. à la Ciudad de los Reyes, que eſtà *en el lib.*8. *n.*2. *fol.*175. *en la controuerſia:* con el Cauildo, y Regimiento de aquella Ciudad, deſpues de hauer mandado, que dos de el conſejo de Indias, y dos del de Inquiſicion ſe juntaſen, y vieſen los papeles, echo Su Mageſtad mandò lo ſiguiente, *que quando el Tribunal de la Inquiſiçion de la Ciudad de los Reyes fuere à publicar el edicto, y la anathema de la Fe, bayanlos Alcaldes ordinarios, y regidores de la dicha Ciudad en forme de Cauildo à companando à los Inquiſidores immediatamente deſpues de el cuerpo de la Inquiſiçion, ſin que ſe mezclen con ellos ningunos Familiares, ni los prefieren otros que los Offiçiales aſalariados que tuuieren titulo del Inquiſidor General, y en llegando à la parte, donde ſe vuier de haçer, la dicha publicaçion, ſe aſienten en ſus aſientos ordinarios, en conformidad de la coſtumbre, que ſe à tenido haſta el año de* 1603. 44.

Edita & Anathema S. fidei quando & Inquiſitoribus Regni Peru publicantur, committantur à principalioribus illius Ciuitatis.

Y en ſu tiempo *en el cap.* 4. *de la concordia de las Indias de* 1610. ſe halla diſpueſto que los Inquiſidores, y Fiſcal pueden lleuar quatro Eſclauos, con eſpadas, y los Officiales que tuuieren titulo del Señor Inquiſidor General dos, y no mas. 45.

Armis quibus polluunt vti famuli Inquiſitorum in die Comitantes eos.

Y al fin, eſte Catholiçiſſimo Rey fue ſiempre tan zeloſo del culto Diuino, moſtrandoſe hijo de la Yglesia Romana, ſiendo obediente à nueſtro muy Santo Padre que al tiempo, de caſar à la Mageſtad, que oyes de França Aña Reyna Madre, hermena de V. M. vno de los auiſos, y conſejos que la diò, ſegun refiere Gil Gonzales de Auila *in Hiſtoria Hiſpanica, lib.*1. Rubrica, *auiſos que diò el Rey Philipo à la Infanta Doña Aña ſu hija Reyna de Françia, videndus fol.* 49. 80. 83. 87. 195. fue el ſiguiente: *ſiempre eſtareis en la deuoçion de la ſancta Yglesia Romana, y de el Summo Pontefiçe, teniendole por Padre Eſpiritual,* &c. 46.

Monitum Regis Philip. I. I. datum Annæ Reginæ Francorũ eius filiæ quando diſceſſit ab his Hiſpaniç Regnis.

---

§. V.

EX TE PHILIPPO IV.

VEMOS en los quaranta y dos años de tan felice Reynado, que imitando V. M. con ſu piadoſo, çelo à ſus progenitores; en diferentes reſoluçiones, por çedulas, y dicterios, ſe an atajado muchas, y diuerſas competençias, reſpondiendo en todas, à quellas, en que ha tenido raçon, y Iuſtiçia el ſanto Officio de la Inquiſiçion en fauor ſuio, y en eſpeçial, en aquel primer tiempo de hauerſe formado 47.

Competentię cum S. Offic. non acceptándæ, niſi in certis caſibus Familiarium, non cum Officialibus S. Officij vt infra ſæpe decernit Rex noſter.

formado la junta grande de competençias en cierto caſo,y cauſa de Oficial, fue ſeruido de reſponder, *no ſer ſu Real intençion, que ſe formaſen ni açeptaſen las competençias, mas que en los caſos, que por coſtumbre ſe deuian formar, y açeptar*, y en otra, tocante à Familiar de la Inquiſicion, en que por la concordia inſertada en la recòpilazion ſe admiten, de declararle, en las palabras ſiguientes: *Mi voluntadno fue induir en eſta junta, mas competençias de aquellas, ſobre que auia eſtilo aſentado*, Y anſi, en cierto caſo, que ſucedio en tiempo de el Inquiſidor General, D. Andres Pacheco, fue ſeruido V. M. de moſtrar ſu ſanto zelo contra vna conſulta de el Conſejo de Aragon; en que perſuadia, ſe deuia vſar del Banco Regio contra la Inquiſicion general, pues en preſencia del dicho Patriarcha, V. M. por ſus proprias manos raſgo la dicha conſulta.

48. Y en otra competencia, que por los Alcaldes del erimen de la Vueſtra Real Chancilleria de Valladolid contra vn Secretario de aquella Inquiſicion, y en que ſequejauan los dichos Alcaldes, de pue los Inquiſidores procedieron fulminando cenſuras, boluiò V.M. à reſponder, *que no era de ſu Real intençion que ſe formaſen, y açeptaſen las competençias, mas que en los caſos, que por coſtumbre ſe deuian formar, y açeptar*, y imitando en todo à los Señores Reyes Phelipo II. y III. ſu Padre, y Abuelo, que ſe moſtraron ſiempre por la Inquiſicion, para no permitir mudança ni alteraçion en ſus Priuilegios, y Coſtumbres, como lo auian echo los otros ſus progenitores, Señores Rey D. Fernando, y Empera-

49. dor Carlos V. fue ſeruido V. M. de reſponder à otre conſulta, echa por el Conſejo de Inquiſicion, en reſpueſta de vna de ſu Conſejo en las palabras ſiguientes: *yo hè tenido, y tengo ſiempre particular cuydado de que à la Inquiſiçion, ſe le conſeruen en todas partes ſus Priuilegios, muy cumplidamente, y aſi lo puede entender el conſejo, y aſegurarſe de que no ſe harà nouedad, en ſu perjuiçio, ſino que ſiempre è de procurar ſu major aumento, como coſa que conuiene tanto al ſeruiçio de Dios, y mio, &c.*

Priuilegia conſeruanda offert Philippus IV. Inquiſitioni, & eius miniſtris & quare?

50. Y en otra que ſe hicho deſpues ſobre el miſmo intento continuando V.M. el fauor que haçe al S. Officio reſpondiò de la mañera ſiguiente: *Quedo con particular cuydado, de lo que repreſentais; pues en el fauor à la Inquiſiçion, no doy Vantaja à ninguno de mis anteçeſſores.* Y pues, como ſe à dicho, el Señor Emperador Carlos V. en ocaſion, que los bracos de el Reyno de Aragon tratauan de juntarſe, inuocando el auxilio de los de Valencia, y Cataluña para no dar lugar à lo que llamauan contra fuero, cerrando ſu cedula que conclujo en las palabras ſiguientes: *ni nos podremos eſcuſar de proceder contra los culpados, y moſtrarnos Rey, y Señor poderoſo, para refrenar, y reprimir los deſordenes, y exçeſos de nueſtros ſubditos, &c.* De que ſe vee lo que obrarà Vueſtra Mageſtad.

51. Y en otra cedula, del año paſſado de 1641. que en ſubſtancia contiene, lo que arriua queda referido, de lo que librò el Señor Rey Phelipo III. vueſtro Padre el año paſſado de 1603. para eſte con maior calidad,

calidad, por ser quasi paccionada en remunerazion del seruicio que han echo el Consejo, y Inquisiçiones para las presentes guerras, en que se les confirma todos los priuilegios, y exempçiones, que por derecho, concordia, y çedulas Reales los estan conçedidas, concluiendola en las palabras siguientes: *Y assi mismo los que de qualquiera manera, les pertenezcan, y se deuen guardar por vso, y costumbre, o de otra forma, &c.*

Y bien desde los prinçipios de su Reynar lo à manifestado V. M. puesto que en çedula del año de 1626. *Missa ad Comitias Cataloniæ Principatus, ne iura Tribunalis sanctæ Inquisitionis officerentur,* lo mando escriuir en las palabras siguientes: *yo è tenido, y tengo siempre particular Cuidado, de que à la Inquisiçion se le conseruen en todas las partes sus Priuilegios muy cumplidamente: y asi se puede persuadir el Consejo, y asegurarse, que no se harà nouedad en su perjuiçio, sino que siempre he de procurar su maior aumento, como cosa que conuiene tanto al seruiçio de Dios, & Mio.*

52. Y por que en el *cap. 9. de la terçera concordia de Siçilia de 29. de Agosto de 1635.* se dijo que quando los Inquisidores vbiejen de repitir algun preso, de las carçeles Reales, declarassen le *repitian para negoçio de Fè,* auiendo Vuestra Magestad reconoçido el inconueniente por ser contra el estilo, y secreto de el santo Oçio, y que puede causar nota, en el que fuere llamado, si se dijere *que los es para de Fè,* procediendo acuerdo de los Consejos de Inquisicion, y el de Ytalia, fue seruido, declarar, que bastasse deçir los Inquisidores, que auian menester los presos para causas del secreto. Y en esta conformidad, lo escriuiò el de Inquisicion al Tribunal de Siçilia, en 27. de Septiembre de el dicho año en que se diçe auerlo tambien escrito Vuestra Magestad, en dicha conformidad.

Rei, qui repetuntur per Inquisitores Incarcerati à Iudicibus Laicis, sunt trahendi & si tantù petant illis tradi ob causam secreti.

53. Y por que han sido muchos, y diuersos los Decretos de los Reyes, vuestros Predecessores, con que en materia de Competençias intentadas, por los Consejos, ansi de Iurisdiçion ordinaria, como de priuilegiada por las Chançillerias, y Audiençias, e otras Iustiçias Reales inferiores, an defendido à los Ministros, Officiales, y Familiares, de todas las Inquisiciones, que por hauer tiempo, que passò, y estar como oluidados, y por esto, en los casos, y crimines, que despues aca an aconteçido, imputandose à los dichos Ministros, y Familiares, y por ellos no deuer goçar de las exempçiones de tales Ministros, prendiendolos, y haciendolos extorsiones, fue seruido Vuestra Magestad de responder à la consulta, que le hiço el dicho Patriarcha Inquisidor General Don Andrez Pacheco juntamente con el Consejo de Inquisicion echa en 21. de Mayo de 1622. en que para que vbiese memoria, y cessasen Competençias, se imprimiesen algunas çedulas de vuestros Predecessores, y decretandolo de su propia mano, lo mandò en las palabras siguientes *asi lo è mandado.*

Typis mandari nonnullas schedulas Regum in fauorem iurisdictionis S. Officij, & suorum Ministrorum ne obliuio absconderet induita mandatum fuit.

Y por que tambien en la concordia tomada, en tiempo de el Señor

54. Rey Phelipo II. contenida à la letra, en la Ley 20. tit. 1. lib. 4. recompil. de la impresion antiqua, han pretendido las Iustiçias seglares en boluer las exempciones, indultos, y priuilegios, perteneçientes, y que han perteneçido siempre à los Ministros, Officiales de la Inquisicion actu seruientes, sin diferençiarlos de las que oy goçan los Familiares, que se asignan por las Inquisiciones de las Ciudades, Villas, y Lugares, de estos Reynos de Castilla, y Leon, con ocasion de que en el Epigrafe, o, resumen, que esta ante el contexto de la dicha Ley, fueron mençionados, no solo los Familiares, pero tambien el nombre de Ministros, y Officiales, siendo assi que como pareçe de todo el contexto de la dicha concordia, en su original, y en la letra de la dicha Ley recompilada, solo se tratò de cerçenar los mismos priuilegios, de que tambien goçauan los dichos Familiares, que por ser y à muchos y menos neçessarios para el seruiçio de la Inquisicion çedian sus exempçiones, en per Iuiçio de lo Regio, entonçes por acuerdo del Inquisidor general, que a la façon era, se concordò, tan solamente respecto de los Familiares, reduçiendolos à numero determinado, y à que no goçassen del fuero en las causas mere çiuiles, pero si en las causas criminales, exçepto algunos grauissimos delictos, que se mencionaron, en dicha Concordia, como consta ibi: *Porque de aqui adelante cessen las Competençias, que à auido en los Tribunales de los Inquisidores, y Iustiçias seglares, sobre el numero, y calidad de los Familiares que son neçesarios para el Sancto Offiçio, y los casos, y delictos en que deuen eximirse*, & ibi: *de las Iustiçias seglares los dichos Familiares, &c.* & ibi: *y que en tanto que se ve y haçe la remission, el familiar delinquente este preso sin mas molestia, de la que conuiniere para su guarda, en la Cançeleria, que le vbiere puesto, el que en la captura, vbiere preuenido, sin que se proçeda contra el familiar, ni haga Auto alguno hasta la dicha remision, la qual luego que se hiçiere, y presentare, el Inquisidor, o, Iuez seglar, contra cuia Iurisdiçion se huuiere declarado, remitta; el tal proçesso, y causa, y lo deje, à aquel, en cuyo fauor se huuiere echo la dicha remission, para que proçeda en el conoçimiento, y determinaçion de la causa libremente, y sin impedimento alguno: lo qual todo se entienda, à ora, se proçeda de Offiçio, o denunçiaçion del Fiscal, o, à instançia de parte, &c.* Lo qual tambien apareçe de otras clausulas de la dicha concordia.

Concordata l. 20. aliàs 18. tit. 1. lib. 4. Recompil. circa Competentias solum loquitur de Familiaribus sancti Officij, nihil de Officialibus, cũ quibus nulla est vt sæpius declarauit Rex noster Philipus IV.

55. Y como quiera, que los Iueçes seglares pretendian deçir que la dicha concordia comprehendia no solo à los Familiares pero tambien à los Ministros, y Officiales que continuamente siruen à la Inquisicion, de que, se sentian, ofendidos, y menos cauados todos los Tribunales de la Inquisiciòn en su ministerio y que esto naçia de tan leue fundamento, como el, en que estriuaban las Iustiçias seglares, que es el referido del dicho Epigrafe, o ante resumen, entendido dello V.M. y que por incuria, y falta de notiçia que tenia el que hizo el d. Epig. de la distinçion que auia entre Familiares, y Minist. titul. o Officiales de la Inquis. fue seruido por el tiẽpo de hauer se de haçer la nueua recõpilaziõ de las Pragmaticas, y Leies

Leies añadidas, à las que ſe recompilaròn en tiempo de el Señor Phelipo II. ſequitaſe el dicho Auto reſumen; y anſi, el que ſe puſo por Epigrafe de la dicha Ley que oy eſta en la impreſion publicada en tiempo de V.M. año paſſado de 1640. es, el que ſe ſigue en la Ley 18. *dict. tit.* 1. *lib.* 4. *recomp.* ibi, *La Concordia, y orden, y los caſos y coſas, en que las Iuſtiçias ſeglares pueden, y deuen proceder contra los Familiares del S. Officio, y del numero, y calidades de los Familiares: y quando huuiere competençia ſobre la Iuriſdiçion, lo que ſe ha de haçer.*

No han dejado deporfiar los Miniſtros Reales, por ſi pueden ganar exemplares contra los Familiares, ò Miniſtros, formando competençias aueçes con priſiones dilatadas, à caſo para rendir à los Miniſtros y Familiares, o, para enflaqueçer la voluntad, que algunos tuuieren de adjudicarſe à tan alto miniſterio, mas Vueſtra Mageſtad con ſu piadoſo zelo imitando, y aun auentajando, à ſus glorioſos progenitores (que como ſe à referido fueron conſtantiſſimos, en defender las immunidades del ſanto Officio de la Inquiſiçion. y de ſus Miniſtros, y Familiares) à reuatido ſemejantes intentos, en las ocaſiones, que ſe han ofreçido, que han ſido muy frequentes, en los 42. años de ſu Reynado; y por que deſde el año de 1657. à hauido algunas competençias, ſobre las quales como Fiſcal, que fuy de eſte Conſejo, y Conſejero, que al preſente ſoy he viſto practicar, y conferir en el, con relaçion de las conſultas echas, y dadas à Vueſtra Mageſtad por los de ſu conſejo, y el Real de Caſtilla y reſpueſtas, en otras conſultas dadas por eſte Vueſtro Conſejo ſupremo de Inquiſiçion, à que Vueſtra Mageſtad reſpondiò, en fauor anſi de los Miniſtros, Officiales como de los dichos Familiares, ſegun conſta, de algunas que ſe ſiguen. 56.

La primera, en el caſo de *D. Alonſo Muñoz de Caſtilla Blanque*, que por Cauallero del Orden de Calatraua pretendia conoçer de el conſejo de ordenes, y el Tribunal de la Inquiſiçion de Cuenca, donde eſtaua preuenido por ſer ſu Miniſtro Official Contador della, y el de Caſtilla, por deçir, que eſte auia cometido delito de aſſaſinato formal, que eſtaua prouado, y que à los agreſſores y los que le cometian, ſiendo deregos, los echaua deſi la Ygleſia para que la Iuſtiçia ſeglar los caſtigaſſe, por la immunidad decrimen tan grande, que los Pontifices, y ſagrados Canones deteſtauan; y auiendo Vueſtra Mageſtad en ſus prinçipios reçiuido agriamente, que la Inquiſicion le amparaſe, y aun moſtrado animo, para que le ſacaſen de aquella priſion, y le traſladaſen à la Carçel Real, para que por aquella Iuſtiçia fueſe punido, en que durò algun tiempo; con todo eſo, deſpues de doçe años, y hauer muerto, el Delinquente, fue ſeruido, de que eſte caſo de aſſaſinato executado, en la perſona de el Liçenciado *Moſen Iaçinto Clerigo* por dos aſſaſinos, que ambos fueron teſtigos hauerlo executado con inſtrumentos de fuego por orden, paga, y induçimiento de el dicho *Don Alonſo* año paſſado de 1645. ſe confirieſe en ſu junta grande de competençias ſegunda vez formada dicho año paſſado de 1657. en el Mes de Mayo de el dicho año, y viſtos los Autos de que 57.

Exempla quibus reſponſum eſt, Cõpetentias non eſſe formandas in cauſis Officialium S. Inquiſitionis

 hiçieron

hiçieron relaçion los Relatores de todos consejos, y sin embargo de las dilaçiones, con nuebas consultas que pretendiò haçer vuestro consejo Real por medio de su Collega *Don Antonio de Baldes*, Letrado, el mayor de estos tiempos, Iuez, y vno de los demas que se criaron de cada consejo para dicha junta, despues en 28. del Mes de Agosto fue dado y pronunçiado el Auto siguiente: *Visto por los Señores de la Iunta general de competençias la relaçion echa por el Licençiado Don Pedro de Sanmillan Relator de el Consejo de Castilla, de las Consultas, y Decretos de su Magestad, y otros papeles en raçon de la competençia, que se formò entre los consejos de Castilla, Inquisiçion, y ordenes, sobre hauerse acumulado à D. Alonso Muñoz de Castil Blanque, Cauallero del ordẽ de Calatraua, Contador del Tribunal de la Inquisiçion de Cuenca, la muerte que hiço de el Licençiado Mosen Iaçinto, Clerigo, como consta y pareçe de los dichos Autos, consultas, y demas papeles, de que se ha echo relaçion, para que se declare, aquien toca el conocimiento del dicho negoçio, y causa: Dyeron que declarauan, y declararon tocar el conoçimiento de el dicho negoçio, y causa al consejo de la santa general Inquisiçion asi lo mandaron, y senalaron (como consta, y pareçe de el dicho Auto, que queda en mi poder, à que me remito, y para que de ello conste de pedimento de el Señor Fiscal, de el dicho consejo de la general Inquisiçion, di esta certificaçion, en Madrid à seis dias de el Mes de Septembre de 1657.)*

Y despues aca, en todos los casos que se han ofreçidos de querer formar Competençias, el Consejo Real, y otros con el de Inquisicion en casos tocantes à Ministros Officiales, ò à sus Mugeres viudas, siempre V.M. sin admitir cõpetençias, se à seruido de diçir en sus Decretos, *Que lo que toca à los Officiales, es lo priuilegiado, y que no à de ir à la junta de competençias*, siguiendo en esto la declaraçion, que hiço en 10. de Nou. del año passado de 1634. en vn caso de Official, como por otra su respuesta de 19. de Iullio de 1658. en causa tocante à vn Iayme Epejo, lo decretò, in verbis sequentibus: *Por punto general tengo resuelto, que lo que toca à los Officiales del santo Offiçio, es lo priuilegiado, y conforme à ello este negoçio no auia de ir à la junta de competençias, y ansi perteneçe à esse consejo à quien mando se remita, &c.*

Y asi tambien en el caso *de Iuan de Cuellar Aguaçil de Corte*, y que lo es tambien de el consejo de Inquisiçion aquier por hauersele prouado que delinquiò con la mano de su Officio maltratando, y poniendo manos en *Maria de Sandobal*, mujer de *Matheo de Hermesilla* la qual muriò en breue tiempo, pretendiendo los Alcaldes de esta Corte hauian de conoçer de el, y Iuzgarle; despues de varias porfias consultado V.M. fue seruido, de remitirle al del Inquisicion por su Decreto de Marzo de 1662. años esta causa despues de auersido consultado en las palabras siguientes: *Hè mandado remitir à esse consejo esta causa para que conozca de ella, &c.*

58. Y en causa ciuil tocante à la viuda de *Miguel de Aras*, Notario que fue de bienes sequestrados de Inquisicion de esta Corte sobre

ſobre el alquiler de vna fienda, que de ſu caſa le auia echo *Franciſco Nieto*, y conuenidola, antelos Alcaldes, y reſiſtirſe *Diego Gutierrez,* Eſcriuano de Prouincia ante quien paſauan los Autos, no quiriendo venir al conſejo de Inquiſicion à haçer relaçion de ellos, y dando cuenta à *D. Antonio Vidamia*, vueſtro fiſcal en el Real de Caſtilla que formò cõpetencia, ſin embargo de ſu petizion, y delo conſultado por aquel conſejo auiendo oydo las razones, que el de Inquiſicion repreſentò, en otra conſulta en que fundaua que las viudas de los Officiales de Inquiſiçion goçauan de aquel fuero, como ſus maridos, y que la dicha viuda perteneçia al miſmo fuero, de que goço ſu marido, V.M. la remitio à la Inquiſiçion con las palabras ſiguientes de ſu decreto de 9. de Agoſto de 1661; ibi: *eſta bien, y aſsi lo è mandado.*

Y aunque lo ordinario es formarſe eſtas competençias quando los delitos los cometen familiares, ſin embargo de achacarles, que ſe induian en los exceptuados, en la referida concordia recompilada en las dichas dos leyes Reales, con todo eſſo en algunos caſos de crimen enorme deſpues de conferençia, ſe han remitido los reos à la Inquiſicion de que por modernos ſolo ſe refieren los ſiguientes: El primero en el caſo de *D. Sancho Muñoz, y Lodeña* familiar de el S. Officio de la Inquiſicion de cuenca, à quien ſe le imputaua la muerte echa à *D. Iuan Zapata* Canonigo de aquella Yglesia Iuebes ſanto à las doçe de la noche del año paſſado de 1657. tirandole vn carauinaço, ſin embargo de los Autos, que contra el hiço *D. Thomas de Valdes* Alcalde de eſta Corte, que fue à la aueriguazion de eſte caſo, y à caſtigar culpados, viſto en junta de competencias de Otubre de el dicho año, *me Aduocato fiſcali pro dicto D. Sancho*, ſe declarò perteneçer ſu conoçimiento al S. Officio, y ſe le remitiò la cauſa. 59.

Exẽpla nonnullorum caſuum recentiorum, in quibus poſt compatentiam, familiares delinquentes remiſſi fuerũt ad Inquiſitores.

Y en el caſo de *D. Auguſtin Ponce de Leon* familiar, y vezino de eſtà Corte, que auiendoſela imputado vn aſſaſinato, y pretendidolo prouar del contexto de vna carta ſuia, en que ſe incluia conato y mandato, y de otras preſumpçiones por las quales proçedian contra el vueſtros Alcaldes de Corte, y por hauerbe hallado vna Piſtola armada, deſpues de varias conſultas de ambos conſejos Real, y de Inquiſicion V. M. determinò año paſſado de 1660. el delito de aſſaſinato en las palabras ſiguientes *hè mandado, que lo que toca al delito del aſſaſinato por no eſtar baſtentemente probado, ſe remita à eſſe conſejo.* Y en el caſo de la Piſtola por las palabras ſiguientes: *Y en quanto à la Piſtola, aunque eſte caſo es de los exçeptuados, y en que los familiares no goçan del fuero de la Inquiſiçion, y tocaua el conoçimiento à la Iuſtiçia ordinaria; toda via por las cauſas de piedad, que concurren en el, orden amos que por via de graçia, ſe haga haora lo miſmo que ſe ha echo en otros ſemejantes con familiares de la Inquiſiçion.* 60.

Y en el caſo de deſafio de *D. Gomez Miño* familiar, y veçino de la Ciudad de Luçena, que matò en el campo à *D. Martin de Guzman,* Cauallero, vezino de dicha Ciudad, Vueſtra Mageſtad deſpues de 61.

hauerſele conſultado por ambos conſejos, fue ſeruido de remitirle al fuero de la Inquiſiçion por ſu decreto de 4. de Nouembre del año paſſado de 1660. ſu tenor como ſe ſigue: *Entendidas las çircunſtançias de eſte echo è reſuelto que el proçeſſo ſe remita à la Inquiſiçion à qui en toca el conoſçimiento de la cauſa.*

62\. Y pues el comun ſentir de los Doctores, probando lo en Derecho canonico, y de Bullas Pontifiçias es de auerſa cedido los Familiares, y Miniſtros de el ſanto Officio de la Inquiſicion en los Priuilegios y eſemçiones, de que goçauan à que llos hombres ſoldados cruce ſignati para la conquiſta de la Tierra ſanta, como abajo ſe pruiba, biene muy à propoſito, el eſtablecimiento de los cruce ſignatos que en tiempo de otro Phelipo Rey de Françia ſe concordò con vn Delegado de ſu Santidad, num. 3. como lo refiere Andreas Fabin, Doctor Gallus, in tom. 2. Theatro del honor y Cauallerias, lib. 9. fol. 1552. el qual es como ſe ſigue.

Familiares S. Officij ſucceſſere in locum Cruce ſignatorum pro Terra ſancta vt infra in verſ. *De cuius probatur.*

STABILIMENTVM CRVCE Signatorum.

63\. PHILIPVS DEI gratia Francorum Rex, ſemper Auguſtus. Noueritis, quod Nos per dilectos, & fideles noſtros P. Pariſienſem, & G. Giluanaſtenſem Epiſcopos, ex aſſenſu Domini Legati, fecimus diligenter inquiri, qualiter ſancta Eccleſia conſueuit defendere cruce ſignatos, & ipſorum cruce ſignatorum libertates, qui facta Inquiſitione pro bono pacis inter Regnum, & Sacerdotium vſque ad inſtans Concilium Romanum, iſta volumus obſeruari.

Philipus Rex Francorum pro Cruce ſignatis, quod ſtabilimentũ vnà cũ Legato Pontificis concordauit.

64\. Primò, quod nullus cruce ſignatus, Burgenſis, vel Ruſticus, ſiue Mercator fuerit, ſiue non, primo anno quo crucem aſſumpſerit tallietur, niſi tallia fuerit impoſita, prius quam crucem aſſumet. Et ſi primo anno impoſita fuerit, immunis erit ſecundo anno, niſi aliquid accipiatur pro exercitu, tunc enim talliam eſſe impoſitam iutelligimus, quando denunciatum eſt alicui, vel Domus ſuæ, quantum debeat ſoluere, vel ponere in tallia.

Quia verò conſtat de Conſuetudine hactenus obtenta, in Regno Franciæ, quod cruce ſignati, debeant exercitum, niſi per ſpeciale priuilegiorum Domini Regis ſint exempti, dicimus quod in exercitu, quilibet cruce ſignitus, de prædictis dare tenentur, ſiue cruce ſignatur ante citationem, ſiue poſt, ſi tamen debeat exercitum.

65\. Si Rex viderit expedire, quod villa mitat in exercitum ſeruientes, potius quam illi, qui ſunt de Villa, Vadant, poterit Rex accipere de exercitu, de cruce ſignatis competenter; ſed habebunt de cætero cruce ſignati electionem eundi in exercitum, ſi voluerint, vel ponendi portionem ſuam in priſcia pro redemptione exercitus facta, & ſignati fuerint de priſcia ad Diœceſanum Epiſcopum, vel eius Officialem habebunt recurſum.

66\. Si verò cruce ſignatus habeat poſſeſſiones, quæ debeant talliam, reddet

reddet talliam, quasi non esset cruce signatus, & si neget possessiones, deberet, talliam probetur coram Diœcesano Episcopo, vel eius Officiali.

De cruce signatis manentibus in communiis, dicimus, quod si à communia aliqui accipiant propter exercitum Regis, vel clausuram villæ, vel defensionem villæ ab inimicis obsessæ, vel communiæ debitum factum, & iuratum reddi, antequam crucem assumerent, partem suam ponent in prissia, sicut, & alij non cruce signati: De debito vero contracto à communia post crucis assumptionem, immunis erit cruce signatus, vsque ad præsentem moram, & quamdiù erit in peregrinatione. 67.

Si Bailliui Domini Regis aliquem cruce signatum deprehenderint, ad præsens fore factum pro quo debeat membris mutilari, vel vitam amittere secundum consuetudinem curiæ sæcularis, Ecclesia non defendet eum, vel res eius; in aliis autem leuioribus fore factis, pro quibus non debeat membris mutilari, vel vitam amittere, Bailliuus non debet corpus cruce signati, vel res eius capere, vel captum retinere, quin reddat absolutè ipsum, est res suas Ecclesiæ requirenti eum pro iure faciendo. 68.

Si autem in fore facto, conuictus fuerit de tali fore facto, pro quo debeat iuxta Iudicum sæcularium consuetudinem, membris mutilari, vel vitam amittere: Ecclesia, nec ipsum, nec res eius amplius defendet: De alijs conuictus in foro Ecclesiæ secundum consuetudinem villæ emendet læso. 69.

Quod si Dominus Rex alicui Burgo, Ciuitati, vel Castello concesserit immunitatem exercitus, si petat Rex aliquid de eis pro exercitu cruce signato, primo anno nihil ponent.

De feudis autem, & censiuis, respondeat cruce signatus coram Domino feudi, vel censiuæ, & si grauatas fuerit, retractat se ad Episcopum, vel eius officialem. Si vero cruce signatus conueniat quemcumque Christianum super debito, vel iniuria corporali sibi illata, vel à Christiano conueniatur, super præmissa, electionem habeat conueniendi eum sub iudice Sæculari, vel Ecclesiastico, sub quo maluerit. 70.

Nullus cruce signatus teneatur respondere in foro sæculari, sed in Ecclesiastico, exceptis feudis, & censiuis, de quibus litigabunt coram Dominis feudorum, & censiuarum.

De possessione, quam pacifice tenuerunt per diem, & annum, obseruantur prædicta; donec cruce signati perfecerint peregrinationem suam: Si autem super negotio cruce signatorum aliquæ nouæ dubitationes emerserint, ad duos prædictos Episcopos recurratur. 71.

Ista pro bono pacis per totum Dominium Domini Regis de cruce signatis pro terra Hierosolimitana vsque ad Concilium, volumus obseruare, saluis iure, & consuetudinis Regni Francorum, & authoritate sacrosanctæ Ecclesiæ per omnia. 72.

ACTVM PARISIIS IN PARLAMENTO anno Domini 1200. die 14. Martij.

73. DE cuius Concordiæ contextura constat, quanta pro illis Cruce signatis stabilita fuerit exemptio, tam in iurisdictione per Ecclesiasticum Iudicem exercenda, & defendenda, etiam censuris, quàm in propulsandis diuersorum Iudicum Competentijs; eo quod primo pro illis militibus à Pontificibus indulta sit, vt patet ex Bullis Pontificum ac Conciliis, vt ab *Vrbano II. anno* 1094. *in Concilio de Claramonte*, & à *Calixto II. in Concilio Lateranensi* 1. *anno* 1119. ab *Eugenio III.* in Bulla, quantum Prædecessores *anno* 1145.

Quam & etiam deriuatam, vel ad eius similitudinem aliam stabilitam, & indultam pro Ministris, & Familiaribus sancti Officij inquisitionis contra propulsandos, extirpandos, atque profligandos hæreticos, constat ex *Alex. III. in Concilio Lateranense* 3. *anno* 1151. qui suscitata in Gallia hæresi Albigensium, in qua fautores fuerunt nonnulli Regnorum Aragoniæ, & Nauarræ, concessit cruce signatis, qui eos hæreticos expugnarent, Inquisitores adiuuando, & fauendo omnia priuilegia concessa antea cruce signatis, pro Terra sancta constitutis.

Quam & confirmatam postea ab *Innocent. III. in Concilio Lateranense* 4. *anno* 1198. ex quo desumptus fuit textus *in cap. Excommunicamus* 13. *§. Catholici de hæret.* & ab *Innocent. IV. in Concilio Lugdunensi anno* 1243. Qui, & liberauit, & exemit à tributis cruce signatis pro Terra sancta; imò extendit eadem anno 1254. in suis Bullis *militia* 1. *&* 2. cruce signatis aduersus hæreticos, præstans facultatem Inquisitoribus, vt dicta priuilegia publicarent, possentque admittere, & matriculare cruce signantes, qui vellent se adscribi huic Ecclesiasticæ militiæ, ac postremo comprobauit in alia Bulla *vt nihil nobis*, eadem etiam approbauere priuilegia; deinde *Clem. VII.* in sua Bulla *Cum sicut anno* 1530. & *Pius V.* in Bulla *Sacrosancta anno* 1570.

Ex quibus, & aliis patet de antiquo origine Pontificio, quo tam cruce signati, ad debellandam contra Turchas occupantes Ciuitatem Hierusalem, terram illam sanctam, quàm ad extirpandos Hæreticos, vbique inter Christianos degentes, & serpentes, Inquisitores, Ministri, & Familiares sancti Officij creati fuerunt ante concordatam *Philippi Francorum Regis relatam*; & quod sicut per illam cruce signatorum in relatis Bullis Pontificiis, & Conciliis, moderata fuerunt, sic, & concessa, & practicata ab antiquo pro Familiaribus sancti Officij Inquisitionis fuisse restricta per alias in nostra Hispania concordatas, tam in Regnis Castellæ, quam Aragoniæ, Valentiæ, Sardaniæ, Siciliæ, & aliis, vbi sunt constituta Tribunalia sancti Officij, interuentione, & assensu D. Inquisitorum Generalium, qui pro bono pacis illum præstiterunt, vt occurrerent, aliis inuentionibus profligantibus.

74. Et cum fidei defensio imperium circumualet temporale, vt fassus fuit Imperator *Federicus* in quodam suo priuilegio concesso Sicilianæ Inquisitioni,

quiſitioni, relato à *Paramo de origine Inquiſit. lib. 2. tit. 2. dict. cap. 11. in verbis ſequentibus: Cum igitur fidei Orthodoxæ negotia ſint vndique omni penitus proſequenda fauore, pro eo quod ex eis ſalus peruenit vniuerſorum, ac hominis vtriuſque, quibus non dum contemptis, verum etiam neglectis parumper tendit ædificium*; quodlibet ingemnam, &c. quod & agnouit *Machiaueli impietas lib. 1. cap. 12.* etiam in ſequentibus: *Certius Iuditium Ruinæ alicuius Reipublicæ non eſt, quam ſi religio, & cultus Diuinus parui penditur.* Quâ ſententia relata ad veram Catholicæ fidei, quam profitemur dixerit *Conſtantinus Imperator in epiſtola ad Epiſcopos Paleſtinæ*, vt retulit *Cæſar Baronius tomo 3. annalium anno Domini* 318. aliam, vt ſubſequitur: *Omnes noſtras victorias in Deum, ac eius ſancta, ac vera religionis cultum referendas eſſe teſtamur*, & publica pax conſeruetur; imò, & augeatur inter ſubditos Religionis vnitate, vt dixerunt *Cicero lib. 3. in Verrem actio* 4. ibi: *An tu maiores inimicitias putas eſſe, quam contrarias hominum ſententias, ac diſsimilitudines ſtudiorum, ac voluntatum*, & *Socrates de inſtitutione Principis* ibi: *Ne maiorum religionem, & ſacra mutet; propterea quod rerum humanarum inuerſiones ſolent, cum illa mutatur eſſe coniunctæ*, vt latè proſequitur idem *Peremo dicto libro 2. capite 3. 4. 6. & 7.*

Fidei defenſione prouenit ſalus, vniuerſorum Ruina ſi parui pendatur Religio, & Cultus Diuinus.

Y como eſto aya reſplandeçido tanto en los Reynos de V. M. con el cuidado de ſus progenitores, que no ſe de ventaja al que tienen, y aian tenido las demas Naçiones Catholicas en extirpar, inçendios, y errores contra el Chriſtianiſmo, como entre los Eſcritores, y Hiſtoriadores lo ponderan *Ioan Baſeo*, Belgan, in *Hiſtor. Hiſpan. cap. 9.* ibi, *Ne loqui quidem, niſi pia concedatur alibi errores forte iam nati extirpantur in Hiſpania ipſa, etiam errorum Seminaria, antequam pululent opprimuntur.* 75.

Hiſpania Illuſtrata inſtituto S. Inquiſitionis & de Excomunicanti Tribunalis.

Y lo ſignifican la *Gloſſa 1. de Gregorio Lopez, in l. 2. tit. 18. part. 2.* y por ella Hermoſilla gloſſa. Los Eſpagnoles *in prologo de la partida 5. num. 40.* Valdeſius *de authoritate Reg. Hiſpan. cap. 18.* referentes verba ſequentia: *Quod ex quo Hiſpaniæ gentes, vſque adhac ſæcula incognitas in Oceani ſinus, ac receſſus, ad Chriſti fidem vocant, merito in eorum Regnis viget Catholica religio contra omnes hæreſes in Alemaniæ, & Angliæ partibus Diaboli aſtutia ſeminatas* lo qual ſe à conſeguido por ſu tan ſanto zelo, y por el inſtituto, y creaçion del ſanto Tribunal de la Fè en Vueſtros Reynos; pues como refieren Cabrera *in hiſtoria Regis Philippi II. lib. 5. cap. 3.* y el Padre Ribadeneyra *in vita S. Ignatij lib. 3. cap. 7.* entre otras excelençias de tan loable eſtableçimiento, eſcriuen las clauſulas ſiguientes, Aquel diçiendo *que fue remedio del Cielo, Angel de la Guarda del Paradiſo, donde la Prouidençia Diuina aſſiſte, para caſtigar con buen orden, y conçierto en la execuçion de las penas:* Eſte poniendo otra en la ſiguiente Oraçion: *Que eſte Tribunal fue traça del Cielo por ſer prouechoſo à Roma, y ſalud à toda la Ytalia, y que Dios monio los coraçones de los Reyes Catholicos Don Fernando, y Doña Yſabella, por Medio de Varones ſantos, y inſignes,*

que

que procurasen la renouaçion de tan santo Tribunal, con maiores fuerças por el año de 1483. *dos años antes que naçiesse el perfido Luthero.*

77. Y el Ministro Freytas ad Rodericum de Acuña *de confessarijs solicitantibus quæst.* 22. *num.* 40. llamò a este Tribunal fidei *Propugnaculum inexpugnabile, ob quod Hispania reperitur priuilegiata, non solum, vt monstra hæreticorum non generet, sed etiam aliunde adducta fuget, deterreat, ac igne extinguat:* Y el mismo Rodrigo *dict. q.* 22. *num.* 15. lo encareçe en las palabras siguientes: *Sanctissima Inquisitio est, quàm cælum in has misit Hispaniarũ feliciores partes, tot virorum munitam cælo, litteris, integritate, nec plura, vt enim ineptè facit, qui solem commendat, & laudibus tollit, sic, & Inquisitionem:* Y no menos al Padre Mariana *in Historia Hispan. lib.* 24. *cap.* 17. *ad finem* ibi: *Remedium hoc Inquisitionis, non ab humana prudentia, & consilio proditum, sed è cælo Hispanijs donatum ad præcauenda grauissima pericula, & mala, quibus aliæ prouinciæ vexantur, & perturbantur:* que en brebes palabras lo encareçiò Iacobo Simanchas *de Cathol. instit. tit.* 39. *n.* 5. vbi *felicissimam vocat Hispaniam ob tanti Tribunalis institutionem vniuersæ Christianæ Reipublicæ summè necessariam.* Por lo qual pudo muy bien escriuir el Cardenal Cesar Baronio *tomo* 7. *annal.* circa annum Domini 563. *num.* 17. la clausula que se sigue: *Hoc planè sibi laudis vindicauit semper Ecclesia Catholica in Hispaniâ, vt non ab erroribus tantum, sed & à suspicionibus esse voluerit suos immunes, ipso præcipuè Catholico Rege super omnes in hoc opus nouiter incũbente.* Y Mario Cutello (Autor muy de la Regia Iurisdiçion) ad leges Martini Regis Siciliæ, *cap.* 21. *versic.* 21. *n.* 2. la que se sigue: *Quapropter Hispani Reges pro cæteris piissimi cum omnibus studiis, Catholicam religionem promouere studerent, sanctissimæ Inquisitionis Tribunal in suis Regnis constitui curarunt, quo quidquid nouitatis germinaret è vestigio è radicari posset.*

78. Y auiendo sido todos los Reyes de España Predecessores de V. M. tan obedientes à la Sede Apostolica, y deuotos à los Santos Apostolos, y tanto que por ello los Summos Pontifices los han ensalcado, con los renombres de Christianissimos Orthodoxos, religiosissimos, piissimos, fidelissimos, como ademas de Hermosilla, vbi supra *num.* 39. y Valençuela *de statu*, *& belli ratione p.* 2. *consider.* 15. *num.* 11. Lo refieren otros Escritores estrangeros, como son Oldrado *consil.* 62. *col. fin. vers. sed natione Hispanorum*, Thason *in pragm. del antiphato, vers.* 1. *obseruat.* 2. *num.* 21. *vers. sed maturius*, Cæsar Carena *de Officio Inquisitor. in anteludio num.* 57. 58. & 59. *ad* 62. donde con muchos refiere las fondaçiones de las Yglesias Patriarchales, Metropolitanas, Abbaçiales, y otras sin numero que hiçieron tan sumtuosas, sin reparar en el desapropio del patrimonio todo bien considerado; pues tan Catholicos Reyes desde el principio de la restaurazion de España perdida, reconoçieron bien claramente, consistir en semejante supererogaçion el aumiento, y estabilidad, de sus Reynos, como con effecto se consiguiò, conquistando tan remotas, y diuersas Prouinçias, à que aluden los Cardenales

Pontifices variis nominibus honorificis honorarunt Reges Hispaniæ, quia defensores sunt fidei Catholicæ, quam propugnarũt inter remotissimas nationes nondum cultas.

les Tuscho verbo *Hispani conclus.* 137. *num.* 1. y Baronio *tomo.* 8. *annal.* circa annum Domini 638. *n.* 13.

Por lo qual la Sereníssima Imperatrix, Dona Maria de Austria, quando passò à esto Reynos, mandando, al entrar en ellos, que todos sus Familiares, *reficerentur sacratissima Eucharistia*, les dixo la oracion siguiente: *yo os aduierto, que vais à vn Reyno tan Catholico, que en agrauio de la Fè, no se permite vn pelo; por que la santa Inquisiçion, tiene el poder que mereçe, y cuidado que deue à Dios, y no perdona anadie, el que no fuere muy Catholico, o no se resoluiere à viuir como tal, bueluase, por que si algo le suçediere, ni podre defenderle, ni ampararle:* assi lo refieren Gil Gonçalez, *en el tratado, de las grandeças de Madrid fol.* 147. *lib.* 1. Carena *in anteludio num.* 63. *in fine*, y con mucha racon, pues segun escriue con muchos Valencuela, *en todo su tratado de status, & belli ratione.* Las largas guerras prolixas, y porfiadas, que tan piadosos Reyes an tenido con los Belgas, Prouincias de la inferior Germania, no han sido con otro intento, que por defender la Religion Christiana, y por ello hasta, que escriuiò dicho Author pocos años antes de quando estos escriuen *dist. p.* 2. *considerat.* 15. *n.* 11. nunca estos tan Catholicos Reyes concertaron paz, ni confederajion con los Ilereges antes bien fueron sus perpetuos enemigos, como defensores acerrimos de la Fè Catholica. 79.

Imperatrix D. Mariæ de Austria, quā exhortationem fecit suis transeūtibus ad Hispaniæ Regna.

A cuia imitazion en tiempo de hallarse Vuestra Magestad bien apretado de sus enemigos, y quanto para lo politico, y temporal, se pudian considerar no pequeñas conueniencias à todos sus Reynos, se supo resistir à la introducion, que haora en tiempo del Protector *Cromuel* intentaron los Ingleses, respondiendolas por su decreto de 28. *de Iulio año de* 1655. que fue seruido de remitir al supremo Consejo de Inquisicion en las palabras siguientes ibi: *con ocasion de hauerse tratado por Don Alonso de Cardenas mi Embajador en Inglaterra de la renunciaçion de la paz, de esta con aquella Corona, à pedido de nueuo el Protector Cromuel lo que se contiene en el articulo, de que và qui copia en materia de la Inquisiçion, y de la conçiença. Y si bien yo estoy con animo delinerado, y constante de arriegar antes todos mis Reynos, y derramar la vltima sangre de mis venas, que çeder en cosa alguna, que sea en deseruiçio de Dios, ni en el menor perjuiçio de la pureça de nuestra sagrada Religion. Ordeno al consejo, que con esta inteligençia, y notiçia de mi determinaçion me consulte luego, luego lo que pareçiere, y se offreçiere para la respuesta, que en este puncto se à de dar al Protector.* 80.

Philipus IV. bellis oppressus restitit confederari cum Anglis.

Resolucion digna de tan zeloso Monarca, y que esta olece con ella para siglos venideros, aquella sentencia, o, problema, que entre otros pronunciaron diuersas veçes vuestros progenitores, Promotores del Tribunal del santo Officio, que en sus cedulas Reales, que en sus instituçiones, cartas, y recommendaciones de la Inquisicion los Vireyes, y en sus testamentos, y en todos los demas despachos, en que mandaron, y mandan, se le de fauor al Santo Officio, pronunciaron en las palabras 81.

Palabras ſiguientes: *La Inquiſiçion,es vna de las mas prinçipales coſas que ſe pueden encomandar del eſtado Real,&c.*

82. Y pues entre otros de los muchos Authores, que eſcriuen de quan prouechoſo, y neceſſario à ſido tan ſanto inſtituto dijo Pedro Gregorio lib.8. de Reipublica cap. 2. num.13. *Que haçe à los Reyes de España cien veçes Maximos, dum enim Religionis vnitatem, & Eccleſiæ pacem cuſtodit, & quia eorum Regna mirum in modum confirmat,* ſigueſe (quanto quier que ſe pretendieſe por algunos menos cauar) por coſa cierta, reconocida, y aprouada de todos los que bien ſienten, que ninguna coſa ay en eſtos Reynos, en que ſe halle tan intereſſada las raçon de eſtado dellos como la ſanta Inquiſicion como con muchos eſcriptores lo refiere Paramo *de origine ſanctæ Inquiſit. lib. 2. tit. 3. cap. 2. per totum*, que adiuban Thomas Bocio *de ſignis Eccleſiæ lib.20. ſigno* 87. *cap.*6. Rodericus Achna *in cap. Cum longa, diſt.*63. *num.*2. Bobadilla *in polit. lib.*2. *cap.*18.*num.*217. Baldeſius *de Dignitate Regum Hiſpaniæ cap.*21. que eſcriuiendo las hoſtentoſas fundaçiones Eccleſiaſticas, que los Reyes de España hiçieron en remuneracion del enſalçamiento, en que Dios leſiba poniendo, & conſequenter, confieſan, y afirman, que ſu perpetuidad conſiſte en el muro de la Inquiſicion.

Tribunal S. Inquiſitionis facit Reges Hiſpaniæ Maximos.

83. Quare cum miniſterium ſecreti ſancti Officij Inquiſitionis,non rectè exerceri valeat, niſi cum defenſione honorum, præeminentiarum, exemptionum, & priuilegiorum competentium ſuis Miniſtris, Officialibus, atque Familiaribus, ſequitur iuxta antiquiſſimam illam ſententiam Imperatorum, deberi eorum cauſas non ab aliis Iudicibus ordinariis, ſiue ſpecialibus tractari, quàm à venerabilibus Inquiſitoribus; vt patet ex præcitatis Regum tui prædeceſſorum ſchedulis, & ex multis aliis; quæ aſſeruantur in Archiuiis Conſilij ſupremi Inquiſitionis, & aliorum inferiorum Tribunalium ſancti Officij, ſicut de aliis antiquitatis exemptis narrant *l.fin. Cod.de Iuriſd.omn.Iudic.l.in Officiales Cod.de Offic. Rectoris prouinc. l. cubicularios. Cod. de Prepoſit. ſacri cubicul. lib.*12. *l. Ex eo, Cod. de agentibus in rebus, l. eos Cod.de apparitoribus mag. l.viros. Cod.de diuerſ. Official. l.fin. Cod. de apparitoribus, Præfecti Prætor. l. viros. Cod.de Palatin. l.fin. Cod. de Veteranis, l.Hac lege, Cod. de priuileg. ſcholar.* eodem lib. in tantum, vt prædictæ exemptiones conceſſæ fuerint, etiam officialium vxoribus, vt *in l. Ne ad diuerſa, Cod. de ſilentiarys, lib.* 2. & eorum filiis, vt *in l. Eos, Cod. de fabricenſib. lib.*10. & *in l.fin. Cod. de profeſſorib.& medicis, lib.*12. item, & matribus, vt *in l. fin. Cod. de caſtrenſibus*, & miniſterianis eodem *lib.* & inſuper ſeruis, & colonis, atque adſcriptitijs, vt *in l. in ſacris.* 2. *Cod. de proxim. ſacrorum ſcriniorum lib.* 11. & hoc ſiue agerent, aut ſe defenderent, vt *in l. Viros, Cod. de Comitibus Conſiſtorianis lib.* 12. & omnium dictarum exemptionum per eam nempe rationem, quàm expreſſerunt Imperatores Martianus, & Zenon, illa *in dicta l.*3.*Cod.de Præpoſitis ſacror. cubicul. lib.* 12. in verbis ſequentibus: *Cubicularios tam ſacri cubiculi mei, quàm venerabilis Auguſtæ, quos vtroſque certum eſt obſequijs occupatos, & Aulæ penetralibus inhærentes, diuerſa*

Iudicia

Iudicia obire non posse obseruatione aliorum Tribunalium liberantes, Zenon *in l.4. Cod.de silentiariis eodem lib.* ibi, *ne ad diuersa tracti viri deuoti silentiarij iudicia, sacris abstrahi videantur obsequiis*, &c.

Y pues los Ministros, Officiales, y Familiares de la sancta Inquisicion son tan summamente necessarios, paraque caualmente los Inquisidores en cada Tribunal, y destricto exerçan, y cumplan con el cargo, que les pertenece en las causas dese, y dependientes de ellas, en que no podrian entender suficientemente si a sus dichos Ministros, Officiales, y Familiares, les molestassen, los dela Iusticia seglar como se deja entender delas prisiones, que en esto tiempos se han echo, de Reos de fe, executadas todas, por los dichos Ministros, especialmente diputados para ellas, y de los autos generales, y particulares tan numerosos que sehan Zelebrado en todas las Inquisiciones de estos Reynos de Castilla en el de Sicilia, en los dela corona de Aragon, y en los de las Indias de sucedido lomismo, desde los primeros tiempos que fue instituida la sancta Inquisicion en estos Reynos como lo testifican los gloriosos progenitores de V. Magesdad en sus Reales cedulas, y Decretos, que estan en los Archiuos del consejo de la S.ta gen. Inquisition, y de lo que V.M. en el tiempo de su Reynado â visto, y entendido.

Conque iustamente pue de tenerse por cierto à quel Dictorio tan comun del Senor Rey Philipo II. Abuelo de V. M. *que Veinte Clerigos* (diciendolo por los Inquisidores) *Mantenian sus Reynos en paz*, &c.

Postrado à los pies de V. M. V. S. M.
sumas humilde Capellan.

NICOLAS OBISPO DE ASTORGA.

ō A D

AD LECTOREM.

QVIA per annos nonnullos, dum essem Inquisitor Vallisoletanus,exercuerim in ea Inquisitione, cum titulo Regio & Epistola D.M.D. Didaci de Arce,& Reynoso Episcopi Placentini, & Inquisitoris generalis in nostræ Hispaniæ Regni officium Iudiciis Bonorum Confiscatorum sanctæ Inquisitionis, litigatores audiendo,litésque huiusce generis inter partes,& Fiscum definiendo: & insuper per aliquot annos fuissem Fiscalis in hoc supremo Inquisitionis consilio, & per tempus plures lites, me defendente, pro eodem Fisco omnium Inquisitionum sopitæ fuerint pro nostris loquendo aduersus aduocatos suarum partium litigantium; hinc inde iura,& opiniones Doctorum intelligendo, & ad praxim reducendo. In animum verti pro faciliori expeditione futurarum causarum tractatum conficere *de Confiscatione Bonorum, facta in Sancto Officio aduersus Hæreticos Inquisitionis* sub vmbra Innocentij III. Pontif. Maximi *in cap. Vergentis 10.de hæret.extra, comprehensum per plures quæstiones, & dubia,* quæ inter creditores, partes, & Fiscum, ventilata fuerunt, & discuti possunt, Vt sic faciliùs, quàm huc vsque contigit ad manus tractatum hunc trahendo, Iudices eligere valeant in proferendis sententiis, quidquid pro veritate difinitionis maluerint, addendo, siue minuendo huic nostræ curæ perdoctè, vt sæpiùs vidi post auditas partes, & Fiscum à coniudicibus nostris loquutum fuisse. Non ergo intendo Doctorem me dicere, sed potius discipulum, qui didici à sapientissimis Collegis meis, quæ nunc primò in medium proferuntur, ne obliuio eorum, thesaurum litterarum absconderet,&c.

Omnia in hoc Tomo, & in aliis Scripta iterum atque iterum Iudicio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ corrigenda, & abolenda submitto.

LICEN

LICENTIATVS
D.NICOLAVS RODRIGVEZ
A FERMOSINO

Inſigni diui Æmiliani Collegij apud Salmantinos, Leonina chlamyde condecoratus, Canonicus & Archidiaconus Cathedralis Auſturicenſis, item & Vicarius Generalis eiuſdem Epiſcopatus.

ILL.MO AC R.MO DOMINO, DOMINO
PATRVOQVE SVO DOCTORI,
D. NICOLAO RODRIGVEZ
FERMOSINO
AVSTVRICENSI ANTISTITI
IN OPERIS LAVDEM DICEBAT.

Quid tibi quibo præſtare
laudare
Dignè ne exequar vnquam,
nunquam
Et potero quid ſi audebo,
valebo.
Nec abſque gloria manebo,
Tuas laudes decantando
Licet dignè celebrando
Laudare, nunquam, valebo.

Eccleſiaſticus 1. *Laudemus Viros præclaros, & quibus prognati ſumus maiores noſtros.* 1 Eccleſiaſticus cap. 44.

6 2 S.Au

S. Augustin. [1] *Laudare bonum non laudato, sed laudantibus prodest.*

Q V I S non cogitarat (Illustrissime Antistes) post tanti temporis curricula in nauigando profundum illud Occeanum Pontificium, vbi nec Carybdis occupationes fuerunt, nec dignitates Scylla, nec negotia Syrtes, sed summa tranquillitate ad optatum portum delatum, quis nō cogitarat (Præsul meritissime) otium desiderasse; nam quies labori subsequitur. Aristoteles [3] *nam qui laboribus exercetur, alternam requiem desiderat:* ex motu deuenitur ad requiem, & ex hac, ad motum. Plato [4] *nostram omnem vitam in remissionem atque studium esse diuisam.* Dimicamus, vt in pace secura viuamus. Aristoteles [5] *bella gerimus, ob eam causam, vt in pace viuamus, & negotia suscipimus, vt in otio simus.* Ioannes Brancius [6] *qui diu Respublica, id est* aliis *etiam aliquando sibi vacent.* Sed ô virtus nunquam satis laudanda! quanto ergo magis te in gurgitem detrahis, tanto te in altum prouehis, non alio fi..., nisi vt honorem lucreris; cum si aliquo indigeres quàm quem habe..: Cassiodorus [7] *sapientia est quæ honores meretur, totum aliud extrinsecè venit.* Idem [8] *dignum est vt qui est scientia præditus, reddatur honore reuerendus:* Sapientes etiam gloriantur. Cornel. Tacit. [9] *etiam sapientibus, gloriæ cupido nouissima exuitur.*

Tuba canent, tot & tam docta opera, iam in lucem edita. (Sed quid miror, cum Volumina semper tam dulciora tibi fuere, quàm Propheta Ezechiel [10] significauit? *Comedi volumen & factum est in ore sicut mel*) Decem Tomi ad primum & secundum Gregorij IX. Decretalium librum. Primus & secundus intitulatus *de legibus Ecclesiasticis,* cōtinens quatuor primos libri titulos; alij duo, ad eundem librum, quorum nomen est *de Officiis & Sacris Ecclesiæ;* à titulo de Postulat. Prælatorum in titulum de Officio Vicarij. Secundus verò liber cinctus, in reliquos sex Tomos, quorum duo primi inscribuntur *de Iudiciis & Foro,* ad duos primos libri titulos, sequens à Titulo de libelli Oblatione vsq; ad titulum de Sequestratione Poss. & Fruct. & nominatur de *Ordinatione Iudicij;* alij duo à titulo de Confessis, ad titulum de Iureiurando, quorum inscriptio est *de Probationibus;* Vltimus ex titulo de Exceptionibus (& ita vocatus) in libri finem ita diuisum laudabile tuum Opus.

Stylus singularis & nouus cùm nullum titulum nec textum obliuisceris; in Rubricis, in Capitibus extrahens tot quæstiones, quot à subtiliori & laborato ingenio scrutari possunt, siue theoricas, aut practicas, siue Theologicas, aut Morales, satis doctè ac enucleatè pertractatas, methodus iam à nemine obseruata, & à te solum cōsecuta. Plato [11] *à nemine intensatum, à nemine assequutum.* Cuius argumentum ignoro in nostro Iure excogitari posse vtilior professoribus magistris, Aduocatis, Iudicibus, ac Prælatis, nec in dignitate & grauitate illustrior, nec ad veram Iurium interpretationem aptior Quintilian [12] *studium quo non aliud in ciuitate nostra, vel ad vtilitatem fructuosius, vel ad dignitatem amplius, vel ad vrbis famam pulchrius, vel ad totius Imperij atque om-*

nium

1 S. Augustin. in Ioann.
3 Aristotel. ... l. 8. Politic. c. 3.
4 Plato de liber. educand. l. 20. 40 ep. 1.
5 Aristotel. l. 10. Ethic. cap. 7.
6 Ioann. Branc. de Senat. l. 12. cap. 23.
7 Cassiodorus l. 6. Epist. 1...
8 Cassiodor. l. 4. Epist. 7.
9 Cornel. Tacit. l. 6. 4. Historiæ.
10 Ezechiel. 9. 3.
11 Plato de Republica.
12 Quintil. in ... Orat.

nium gentium notitiam illustrius excogitari potest. Erasmus [13] *illud opus & laudatissimum in quo simul & ars commendat materiam, & materia vicissim artem, ita liber est optimus, in quo & argumenti vtilitas commendat eloquentiam, & auctoris facundia commendat argumentum*.

13 Erasmus in similibus.

Hæc ac iam antea typis mandatis, sed quid de hoc nunc nouissem in publicum deductæ sub titulo *Allegationes fiscales pro Sancto Officio Inquisitionis* dicam quod Plin. Iun. [14] de libro Maximi aiebat *est opus pulchrum, validum, acre, sublime, varium, elegans, purum, figuratum, speciosum etiam, & cum magna tua laude diffusum*, & quod Sidon. Apollin. [15] de alio Claudiani sentiebat, *at quod, Deus magne, quantumcunque opus illud est materia clausum, declamatione conspicuum, propositione obstructum, disputatione reseratum, Vernantis eloquij flore molitum:* Cicero [16] *ita verbis aptum & pressum vt nescias vtrum res oratione an verba sententiis illustrentur* quanti fuisset laboris, quantæ est vtilitatis, & quantæ futurus auiditatis denotat inscriptio Plin. [17] *materiam ex titulo cognoscas catera liber explicabit, quem iam nunc oportet ibi consuescere vt sine præfatione intelligatur.* Cuius eruditionem, doctrinam, elegantiam, subtilitatem, ingenuitatem, & eloquentiam ne ipse collaudare potes, si sinceræ tuæ modestiæ licet (liceat quia vt Tacitus [18] ait *ac plerique suam ipsi vitam narrare fiduciam potius morum, quàm arrogantiam arbitrati sunt*) & de illis dicere, quod Ouidius [19] de suis.

14 Plin. Iun. l. 6. epist. 20.

Sidon. Apollin. l. 6. 4. epist. 3.

16 Cicer. l. 2. de orat. num. 30.

17 Plin. 5. epist. ad Saturum.

18 Tacitus in Vita Agricolæ.

19 Ouidius l. 15. Metamorph. in fin.

Iam opus exegi, quod nec Iouis ira, nec ignes
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.
Cum volet illa dies, quæ nil nisi corporis huius,
Ius habet, incerti spatium mihi finiet aui
Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferar, nomenque erit indelebile nostrum,
Quaque patet domitis Romana potentia terris
Ore legar populi, perque omnia sacula fama
Si quid habent veri Vatum præsagia viuam.

Non multitudo sed fœcunda eruditio plausibilitatem reddit Seneca [20] *non refert, quam multos sed quam bonos habeas libros* & agnoscitur doctrina, vt non est, qui capiat eos & à manu eiiciat Plin. Iun. [21] *ergo meus, per diem totum eundem antequam scribam, eundem cum scripsi, eundem etiam cum remitto non tanquam eundem lego.* Claudius Minoes [22] addidit, *id iudicium de optimo vtilissimóque libro, qui vel varietate, vel doctrina rara, vel eloquentia laude, aut dotibus aliis: quamquam sæpe reperitur, resumitur, placet, laudatur, amatur, non vt librorum quorundam vulgarium feces, quos vel semel vel pro parte legisse aut pigeat, aut etiam pœniteat.* Quid aptius tuis? ex hinc eorum gloria nascitur, ex hinc eorum fama oritur (Fermosine mi) canta de illis, quod de suis Martial [23]

20 Seneca epist. 45.

21 Plin. Iun. l. 1. Epist. 16.

22 Claudius Minoes in notis.

Laudat amat, cantat, nostros mea Roma libellos
Meque sinus omnis, me manus omnis habet:

Cognoscitur extrui humilitate quâ semper gloriaris Prou. [24] *vbi autem est humilitas ibi & sapientia*. Discernitur ex frequenti cum doctioribus & grauioribus nostræ Hispaniæ viribus societate. Prou. [25] *qui cum sapientibus graditur sapiens erit* Diuus Gregorius [26] *qui sanctis adhæret in assiduitate Visionis locutionis exemplo operis accipit vnde accendatur in Deum, vitia fugiat, minúsque sentiuntur labores virtutis*. Memoratus est sententiæ noster Hispanus Seneca [27] *nulla res magis animos honestos reuocat ad rectum, quàm bonorum conuersatio* ex felici prudentia, quâ ornatum intellectum habes colligitur Prou. [28] *Cor prudens possidebit scientiam, & auris sapientium quærit doctrinam* & cum vna altera vltimum accipit punctum Quintil [29] *& si prudentia quosdam impetus à natura sumat tamen perficienda doctrina est*. Cordis rectitudo in reddenda Iustitia denotat Prou. [30] *Cor autem rectum inquirit scientiam*. Valetudo & naturalis fortitudo, quâ fruebaris semper dicit Prouerb. [31] *Vir sapiens fortis est, & Vir doctus robustus & Validus* & ex Corporis pulchra forma non minus declaratur S. Ambros. [32] *Corporis species simulachrum est mentis figuráque probitatis* : demum ex plurimis Ingenij fœtibus rectè demonstratur Petronius Arbitrus [33] *neque enim concipere aut edere partum mens potest nisi ingenti literarum flumine inundata*; iustissimè dicam,

24 Prouerb. cap. 11.
25 Prouer. cap. 13.
26 Diuus Gregor. super Ezechiel.
27 Senec. ad Lucam epist. 7.
28 Prou. cap. 18.
29 Quintil. l. 12. ep. 12.
30 Prouer. cap. 27.
31 Prouer. cap. 24.
32 S. Ambros. l. 2. Virg.
33 Petron. Arbit. in Satyra.

Sunt tres scientiæ micantes
elegantes
Et illas præstas dum mulces
dulces
Quæ sunt cum dantur vt mare
claræ
Viue felix non amare
In toto orbe fluentiæ
Vnicæ tibi sunt scientiæ
Elegantes, dulces, claræ.

Nec tanta negotiorum copia, quæ tibi semper fuit commendata quidquam studio indefesso diuerticulum fecere quo Iurisprudentiæ labores indigent. Ouid. [34]

34 Ouid. l. 1. de Tristib. eleg. 1.

Carmina secessum scribentis & otia quærunt.

Cicero [35] *studium est vehemens applicatio animi cum magna voluntate ad agendum*: clarior Seneca [36] *nulla res bene exerceri potest, ab homine occupato* rationem tradit Iuuenal. [37]

35 Cicero l. 1. Rhetoricæ.
36 Seneca de breuitate vitæ.
37 Iuuenal. Satyra 7.

Pectora nostra duas, non admittentia curas.

De hoc querebatur Plin. Iun. [38] ratiocinando cum Saturnico amico *te negotiis detineri ob hoc molestè fero quod deseruire studiis non potes*.

38 Plin. Iun. l. 7. epist. 7.

Sed quid non vincit labor, quid æs non mollit? quid aurum ad subtiles bracteas non redigit? quid adamantis stabilitas non subiicit? funiculus continuus rumpit marmorea putealium; indefesso sudore victor

fuisti

fuisti dando libris quidquid somnio, ac litibus & occupationibus abolebas. Claudianus [39]

Ingenij redeunt fructus, aliique labores
Et vitæ pars nulla periit, quodcunque recedit
Litibus incumbit studiis animúsque vicissim
Aut curam imponit populis aut otia Musis,

39 Claudianus de Mallio Theod. in suo Panegyr.

Rectè tibi Cicero [40] *nullum tempus tibi vnquam vacat, aut à forensi dictione, aut à commentatione domestica aut à scribendo aut à cogitando*; Vigiliæ ita mixtæ tranquillitatis non fastidij inseruiebant. Plinius [41] *instar refectionis existimans mutationem laboris*, Statius Papin. [42] *omnia que animo complexus & omnibus auctor* nunquam te studia insudarunt incertam reddens auctoritatem. Seneca [43] *Scholastica studia leuiter tractata delectant, comesta, & proprius admota fastidij sunt* & certum est doctioribus defatissere Sidon. Apoll. [44] *qui tamen doctis personis non tam fonte quàm fronte sudantur*: Horatius [45]

Et in versu faciendo sæpe caputit, scamberet
Viuos & roderet vnguis, sæpe stylum vertas
Iterúmque digna legi sint, scripturus, &c.

40 Cicer. in libro de claris Oratoribus qui inscribitur Butr. n. 147.
41 Plin. in Panegyr. ad Traianum.
42 Statio Papin. in Episc. Patr.
43 Senecâ epist. 79.
44 Sidon. Apoll. l. 8. epist. 3.
45 Horatius l. 1. Sat. 10.

Præconizentur honores & dignitates, quas (quasi Athlas Olympum) humeris tuis sustinuisti, iamiam præconio declarat nostrum Salmantinum Diui Æmiliani Collegium (cuius vetustatem dicent schedulæ Regales in Collegij Chantophylacio custoditæ antiquitatis contra cuncta collegia minora & maiora huius Vniuersitatis acquisitæ occasione litis motæ ab aliquibus Collegiis desiderantibus primum obtinere locum, post quatuor collegia maiora, in exequiis ab Vniuersitate celebrari illius Hispaniæ nostræ Philippi II. Regis & Salomonis morti, & confirmatæ postea eadem lite mota funeribus ab Vniuersitate sancto Regi Philippo III. factis, quibus adesse nostrum Collegium nequiuit non alia causa nisi quia Magister Scholæ qui tunc Vniuersitati præerat competens ei locum non assignabat refert P. Angel. Manrique [46] cuius virtutem & literaturam satis referunt tot quot filij Ecclesiis, Inquisitionibus, Cancellariis, & cæteris Tribunalibus dedit, Vnum pro cũctis referrre sufficiat nostrum Illustrissimum Reuerendissimum admodum Dominum D. Nicolaum Rodriguez à Fermosino, cuius togam magis ornauit quam ipsa decorauit, quid amplius? Asturicensis Ecclesia exclamat cuius præbendam Doctoralem eximio applausu fuisti assecutus, Vallisoletana nos expectat cuius Pœnitentiariam Canonicam illustrasti, sanctum Inquisitionis officium te mœruit. Felix Pintiana quæ te fiscalem, Inquisitorem ac bonorum confiscatorum Iudicem te habuit semper Pœnitentiarius existens, vsque ad fisci patronum supremum consilium te arripuit vbi si muneri satisfecisti, solicitudine, cura, labore, ac Vigiliis non paruis requisitis, (cum Procuratoris fisci officium commune sit. Anton. Faber. [47] *semper, persona procuratoris generalis (id est fiscalis) est certa, quamuis non ideo dicatur generalis quob sit omnium procurator est enim, solius*

46 Fr. Angel. Manrique ex relatione quam scripsi de exequiis his ep. 9.
43 Ant. Fab. in suo Codice l. 140. 2. defin. 1. ep. 49 num 7.

Principis, sed quia omnium rerum quæ ad Principis dignitatem & Reipublicæ vtilitatem pertinent curam gerit) dicat liber iste, loquatur hoc Volumen.

Primæ partis sexaginta & duæ allegationes quomodo res fisci patrocinatæ. Sexdecim secundæ partis si Senatus fuit tutus in competentiis. In quatuor tertiæ partis præter assignatas & in alia parte tractatas recordaris inscrutabilium casuum & qui vix aut raro accidere solent in quibus sancta Inquisitionis Iurisdictio inesse debet; & postquam apulsus in Senatorem dicat dignitas hæc qualis rectitudo tua in iustitia gerenda, qualis tua clementia in temperando eius rigorem vtriusque vnione effectus
48 Tacitus l. 6. Annal. amabilis Tacitus [48] *mirumque amorem adsecutus erat effusæ clementiæ, modicus seueritate*, tali arte illas commiscuisti, talique ingenio illas illaqueasti vt cum vna amabaris & alia venerabaris, itaque nunquam in errorem labisti, facta tua omnia scopum fuisse quis negauit? tam dulcem fecisti ex duabus concentum qualis ex subtili & graui resultat,
49 Dabit Psalm. 100. vers. 1. Certum est audiuisse Psalmistam Regem [49] *misericordiam & iudicium*
50 Salomon. Prou. cap. 21. *cantabo tibi domine*, & quia vt ait Salomon [50] *facere misericordiam magis placet Deo, quàm victima.* Quidquid dedisti accipies & vitam æter-
51 Prou. cap. 21. nam possidebis Prob. [51] *qui sequitur iustitiam & misericordiam inue-*
52 Oseas 1. 2. *niet vitam, Iustitiam & misericordiam.* Oseas [52] *misericordiam & iu-*
53 Daniel cap. 12. vers. 3. *stitiam custodi & spera in Deo tuo semper.* Daniel [53] *qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Tres sunt naturæ dona quibus Regina auium exteris antecellit & his assimilauit Iudicem re-
54 Saauedra in politic. impress. 22. ctum. Saauedra [54] *perspicacitas visus ad inquirendum, celeritas pennæ ad executionem & vnguis fortitudo ad firmitatem*, hæc enim semper
55 Prou. cap. 10. tibi insunt, ne timeas mortem, quia in æternum viues. Prou. [55] *nihil proderunt thesauri impietatis, Iustitia verò liberabit à morte.* Viuendi fælicitas non est in viuendo, scire viuere est propriè viuere, non plus viuit qui magis viuit, sed qui meliorem agit vitam, non tempus sed virtus me-
56 S. Augustin. in quodam sermone. titur vitam. Diuus Augustinus [56] *non est vera vita nisi vbi feliciter viuitur.* Salustius [57] *is mihi huic viuere demum atque frui anima videtur,*
57 Salust. de Coniurat. Catil. *qui in aliquo negotio intentus præclari facinoris aut artis bonæ famam quærit.* Seneca [58] *sapiens cogitat semper qualis vita non quanta sit, non*
58 Seneca 10 Epistol. *enim viuere bonum est, sed bene viuere.*

Post hæc omnia iterum se habet Austuricensis Ecclesia, gaude virtutis asylum, sanctitatis consensus gaude, exulta prudentiæ cœtus, ô fælix, nam quem filium vberibus tuis aluisti, patrem iam obtemperas, & quem socium ac condiscipulum filij tui impertiebantur, iam Prælatum & Magistrum venerantur, ad cuius honoris verticem tanquam per sca-
59 Cassiodorus l. 1. epist. 4. las ascendisti de vna dignitate in aliam & de hac in alteram. Cassiodorus [59] *non facili fragilitate fortunæ ad apicem fascium euolauit. Sed ipsis dignitatum gradibus* ad maiorem vt ad cætera deuenisti, non huma-
60 Arcad. & Honor. in leg. contra publicum 14. C. de re militati. nis & extraneis subsidiis, sed propriis viribus, ac laboribus, virtutibus, doctrinis literis, benignitatibus, solicitudinibus & vigiliis. Imperatores Arcad. & Honorius [60] *quia honoris augmentum non ambitione, sed labore*

bore ad vnum quemque conuenit peruenire. S. Leo Papa [61] *ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris indignum est perueniire, & notari ambitus solent quos probatis documenta non adiuuant, hoc* ipsum laudat Claudianus [62] in Stylicon,

> *Ipsa tibi trabeas vltro dedit ipsa Curulem*
> *Obtulit hæc vltrò fastos, ornare coegit.*

Vlpianus [63] *prout quisque eorum in ordinem venit* rerum Vsus calcaria fuerunt. Tacitus [64] *neque nunc prosperè, sed per tot annos capto experimento.*

Omnes te patrem venerantur, Cuncti magistrum te obtemperant, ac Iurisprudentiæ obseruatores, æternum te patronum colunt & pro certis tua oracula firmant, egeni in te subsidium inueniunt, miserabiles iuuamen, afflicti solatium, derelicti patrocinium, pauperes charitatem. Phyl. [65] *facultati Legislatoria, quatuor hæc sunt coniunctissima charitas erga proximum, Iustitia, amor virtutum, & vitiorum odium*, non est dubium quin te vaticinabatur. Cicero [66] cum dixit *ita iustus, & bonus vir, vt natura non disciplina consultus esse videaris, ita peritus, ac prudens vt ex iure ciuili, non scientia solum quadam, verum etiam bonitas nata videatur, cuius tantum est ingenium, ita prompta fides, vt quidquid inde hauriatur, purum, liquidumque hauriri sentiatur.* Idem Cicero [67] *elegans in dicendo, in existimando admodum prudens, in omnibus perurbanus*, quis ergo iste est nisi tu ipse? Iust. Lips. [68] *tu is es, eximie patrue, quem virtus, eruditio, & eloquentia commendat*, quo fit nomen tuum immortale manere, plusquàm in ære sculptum à futurique æui deliritate liberum. Ouidius [69]

> *Fama manet facti, posito velamine currunt*
> *Et memorem famam, qui bene gessit, habet*

Et vt alter dixit.

> *Semper honos, nomenque tuum laudesque manebunt.*

Sed quid de tuorum Stemmatibus? de tui nobilissimi generis stirpe? nihil dicam cum laus in ore proprio sordescat, & laudare se, sit superbiæ species. S. Augustinus [70] *esse humilem est nolle laudare se qui ergo in se laudare appetit, superbus esse conuincitur*, ne ergo hâc efficiàr nota & stultus videar,

> *Nec te collaudes, nec te culpaueris ipse*
> *Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.*

Nihil dicere decet, liceat asserere non esse maiorem nobilitatem, quam quæ propria virtute nactus fuisti, hæc sola nobilitas est & quæ cæteras antecellit. Seneca [71] *nobiles non sunt mihi aui nec alius inclytum titulis genus. Sed clara virtus, qui genus iactat suum, aliena iactat.* Amant. [72]

> *Nobilis est solus virtute insignis, & arte*
> *Virtus nobilibus clarior vna viris.*

Iuuenal. [73]

> *Pulchrius est nobile virtute fieri, quàm sanguine*

Aristo

61 S. Leo Papa Epist. 85. alias 87. ad Episcop. African. relata in cap. miramur 5. in fin. de St. 61.

62 Claudianus l. 3. de laude Styliconis.

63 Vlpian. l. 3. de off. Proconsul. in leg. 1. ff. de albo scribendo.

64 Tacitus l. 3. Annal.

65 Phyl. lib. 1. de vita Mysis.

66 Cicero in orat. pro Alecin. num 57.

67 Cicero vbi suprà num. 59.

68 Iust. Lipsius Cent. ad Ital. & Hisp. epist. 51.

69 Ouid. 2. fast.

70 S. Augustin. in Psalm. 7.

71 Seneca in Hercule furente.

72 Amant. ad Raymundum Fugerom.

73 Iuuenal. Sat. 8.

74 Aristotel. lib. 5. de Repub. ep. 2.

Aristoteles [74] *nobiles iidem videntur esse, in quibus maiorum Virtus inest*, & commune axioma cecinit

Virtus noblilitat, exaltátque genus.

Alter dixit,

Nulla spetiosior est victoria, quàm virtute vincere

75 Demosthenes 1. Olynt.

Claudat Eloquentia Demosth. [75] *de nobilitate parum laudis prædicare possum, bonus enim vir, mihi nobilis videtur, qui vere non iustus est, licet à patre meliori, quàm Iupiter sit, genus deducat, ignobilis mihi censetur.*

76 Horat. lib. 3. Epist. 10.

Accipe hæc (Clarissime vir) in gratitudinis obsequium, in beneuolentiæ signum, & quidquid dignæ laudis deest, parce quia tam ponderosum onus humeris meis sustinere non valeo, quare in Horatij [76] reprehensionem cecidi,

Sumite materiam vestris qui scribitis æquam
Humeris, &c.

77 Ouidius inibi vers. 203.

Et quia proh dolor? vt ait Ouidius [77]

Non ego sum dignus ad tanta præconia laudis,
Nec mala voce poterunt tua cuncta referri
Hora licet tribuas multiplicata mihi

78 Papin. l. 29. quæst. in leg. Aquilius Regulus 27. ff. de donat.
79 Seneca Epist. 81. circa princ.
80 Idem Seneca lib. 2. contr.
81 Cassiodorus l. 2. var. epist. 30.
82 Virgilius lib. 1. Æneid.

Accipe voluntatem, affectum, accipe, & amorem, quem erga te non tantum sanguinis coniunctione, quantum ob beneficia à te prodiga manu accepta habeo, licet nulla sit tanta gratia, quæ eorum magnitudinem aliqua ex parte æquari possit; Papinianus [78], *& quoniam cum patre meo semper fuisti, & me eloquentia & diligentia tua meliorem reddidisti* hoc paululum additissimi animi monumentum consule. Seneca [79] *nec quantum, sed à quali profectum sit voluntate.* Idem Seneca [80] *facilius in amore finem impetres, quàm modum.* Cassiodorus [81] *clementia non habet legem, nec debet sub angustis terminis benigna sequi, quem decet, sine fide laudari.*

Viue felix (amantissime patrue) & incolumis. viue Virg. [82]

Sis felix, nostrúmque leues quemcunque laborem
Eóque sub cælo tandem quibus orbis in oris
Iactamur, doceas

83 Plinius in Panegyr. ad Traianum.

Plinius [83] *Dies omnis, summa cum vtilitate nostra & tua laude condatur, dent tibi ætatem Dij quam mereris, seruéntque animum, quem dederunt*

Fermosino assiste opportuna
fortuna,
Et virtute fulgere tanta,
tanta.
Da illi firmando glorias
victorias.
Confirma illius memorias
Da, da fauores veloces
Pronunciando dulces voces
Fortuna, canta, victorias.

Vale; ex nostro perillustri Salmantino Æmiliano Collegio.

A D

AD ILLVST.MVM ET REVER.MVM D. D.

NICOLAVM RODRIGVEZ FERMOSINVM.

Austuricensem Episcopum huius Libri Authorem.

ANAGRAMMA,

Nicolaus Rodrigués Fermosinus
Vt merus fons insulas rigo corde.

EPIGRAMMA,

Adeste, iura quotquot, & fori leges
Per dissipatos temerè queritis riuos
En illa, nostris largiùs fluunt libris
Namque, vt merus fons insulas rigo corde.

INGENII tui splendoribus prodit in lucem opus præclarum (Præsul Illustrissime) vnâ tecum & in Te vno post longas disceptationum ambages placidè conquiescit in Te, inquam, qui diuinis plenus mysteriis, fundis tot oracula, quot profers verba, Deúmque non tam verbis exprimis, quàm factis; Quidquid in te est, Diuinum est, ea enim bona colligis quæ diuisa bearent singulos. Nimirum doctrinam cum pietate coniungens, iis ascendisti gradibus ad honoris apicem, ad quem cum multos fortuna euehat, adrepant plurimi, hâc tamen vitiorum & errorum ætate assurgunt pauci. Patere igitur (Præsul Illustrissime) vt de ingenij mei tenebris erutum amoris mei & obseruantiæ monumentum tibi offeram, dedicémque; Vale & faue.

Amplitudinis Vestræ

Seruus Obsequentissimus

THOMAS BLANC.

APPROBATIO DOCTORVM.

ILlustrissimi D. D. Fermosini Austuricensis Episcopi *Allegationes fiscales de Confiscatione Bonorum in hoc Sancto Officio Inquisitionis* legimus nos infra scripti Doctores Theologi facultatis Parisiensis, nihilque in ipsis allegatum deprehendimus quod non sapiat Episcopale lumen, fidem Orthodoxam ac probos mores in quorum fidem iis subsignauimus Lugduni die 16 Iulij 1663.

Fr. Cyrillus Morel *Carmelitarum Lugdunensium Prior.*

Elias Vial *Carmelita.*

PERMISSIO.

IMprimatur die 16. Iulij 1663.

DE NEVF-VILLE VIC. GEN.

CONSENSVS PROCVRATORIS REGIS.

NOn intercedo Regis causa, ne liber cui Titulus est Fermosini Austuricensis Episcopi *Allegationes fiscales de Confiscatione Bonorum in hoc Sancto Officio Inquisitionis* Imprimatur ab Horatio Boissat & Georgio Remevs huius Ciuitatis Bibliopolis cum prohibitionibus aliis omnibus huiusce Ciuitatis Bibliopolis, in hoc casu fieri solitis Lugduni, die 18. Iulij 1663.

VIDAVD.

FIat iuxta Consensum Procuratoris Regis, die 18. Iulij 1663.

SEVE.

D.D.

INDEX.

ALLEGATIONVM, QVÆ continentur in hac prima Parte de Confiscatione Bonorum ad textum in Cap. Vergentis X. de Hæreticis.

Index Allegationum.

reuocandi donationem, aut dicendi de nullitate testamenti, aut de abstentione, & de iure deliberandi, & aliis? pagina centesima quadragesima quarta.

ALLEG. XXXIII. An bona, siue iura prohibita alienari, possessa, seu hæretico relicta, aut competentia transeant in fiscum? Et an transeat ius succedendi in feudo, in emphiteusi, in censibus, & in fructibus eorum bonorum, quæ sunt prohibita alienari? Et quid in fideicommissis? Quid de commenda Indorum? siue Castellæ pagina 149.

ALLEG. XXXIV. An fiscus teneatur soluere Domino directi Dominij laudemium emphiteusis confiscatæ propter delictum hæresis, quam fiscus vendiderit alicui tertio sub conditionibus requisitis in alienatione ipsius? Et de aliis remissiuè, pag. centesima quinquagesima sexta.

ALLEG. XXXV. Confiscatis bonis filijfamilias delinquentes, aut hæretici, an etiam confiscetur peculium aduentitium? Et quid si in eo pater familias nullum habeat vsumfructum? Et quid de Castrensi, & profectitio peculio? Et quid de legitima? Et an publicatis bonis ob delictum patris familias, publicetur vsusfructus, quem habet iure patriæ potestatis in bonis filij? Et quid de peculio profectitio, seu de alimentis? p 160.

ALLEG XXXVI. An hæreditas delata hæretico, nondum tamen ab eo addita, veniat in bonorum confiscatione? & an possit ab eo in fisci fraudem renunciari? Et an fiscus repudiata confiscatione, possit muldam acceptare? Et an fiscus succedat, cum fideicommissum est in casu mortis, sine prohibitione alienationis expressa? Et num si adsit expressa, etiam quoad vsumfructum, intelligatur commoditas fructuum? Et an si hæreticus, cui delata est hæreditas haberet filios, & post hæresim patris, moriatur auus paternus illorum, succedant Nepotes auo illi quamuis suus pater hæreticus viuat? Et in quas pœnas incurrant hæretici instituentes hæredes, aut illis donantes, & relinquentes legata? Et quo tempore incurrat excommunicationem instituens hæreticum? pag. centesima sexagesima octaua.

ALLEGAT. XXXVII. Stante statuto, quo pater tenetur ex delicto filij condemnati vsque ad legitimam portionem, an procedat cum filius in contumaciam condemnatus, est, etiam vt hæreticus? An filij hæreticorum capaces sint succedere auis Catholicis? An possessores bonorum alienatorum ab hæreticis, aut ab aliis alienare prohibitis causa delicti, alias confiscandorum teneantur ad restitutionem eorum, etiam si sint possessores bonæ fidei? Et an fructus percepti à tertio possessore, in quem hæretici, & alij, quorum bona publicantur ipso iure post delictum alienarunt, confiscentùr? pagina centesima septuagesima quarta.

ALLEGAT. XXXVIII. An filij nati ante hæresim, non solum legitimi, verum, & naturales, spurij, vulgo, quæsiti, siue adoptiui, & alij illegitimi, incurrant non solum amissionem bonorum patrimonialium, verum, & Ecclesiasticorum; item & beneficiorum, sicut amittunt hæretici eorum parentes? & quando id contingat, vel num inhabiles reddantur ad obtinenda beneficia de nouo? item & ad pensiones? emancipationem? Et de aliis pœnis remissiuè, vt sunt infamiæ, irregularitatis, & aliarum, de quibus laconicè, cum sint extra intentum confiscationis bonorum? Quid de filiis fautorum, siue receptatorum, aut testium falsorum? pagina centesima septuagesima septima.

ALLEGAT. XXXIX. An Inquisitores possint punire pœnis contentis sub allegatione præcedenti filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint curiæ sæculari, eos pœnituit, & mortui sunt Catholici? Et an filij hæreticorum ex præsumptione iuris incurrant easdem pœnas, ac illi, quorum parentes personaliter in carceribus detenti, in Sancto Officio reconciliati, aut combusti fuerunt? Et an, vt incurrant pœnas Nepotes, oporteat, quod parentes in hæresi decessissent? Et an incurrant pœnas filij, post hæresim nati, qui parentum hæresim reuelant? vel quando parentes non tanquam hæretici, sed tanquam suspecti de hæresi damnati sunt? pagina centesima octuagesima quarta.

dit, & in ea mortuus est, vel etiam si pœnituerit, brachio sæculari traditus est, incurrat irregularitatem? Et an filij paganorum sint irregulares? Et an si aliquis hæreticus deficit in compurgatione, puniatur tanquam conuictus, si probatur delictum, tempore, quo deficit in compurgatione? et an in casibus, quibus pœnitens hæreticus non recuperat bona confiscata, valeat recuperare beneficia, patronatus, & honores. p. 220.

ALLEG. L. An qui tanquam de hæresi suspecti coguntur per Inquisitores abiurare de vehementi, irregularitatem incurrant? An hæreticus occultus, per accidens, incurrat irregularitatem? Et an fictè negans fidem, ab ea apostando, siue sponte, siue timore ductus, incurrat irregularitatem? & quam? p. 221.

ALLEG. LI. An Clerici, qui ob crimen hæresis, aliòve enormi ad triremes perpetuos, immurationem, incarcerationem, aut exilium perpetuum condemnantur, veniant prius degradandi realiter, aut verbaliter, seu sufficiat sola depositio, aut suspensio ab ordinum exercitio & beneficio? ita vt si verberetur à Comite triremium, aut ab alio laico, nulla incurratur censura, et si conseruetur eis exemptio fori, & canonis, aut alterius priuilegij? Et an possit Clericus, qui lapsus est in hæresim post pœnitentiam & abjurationem exercere susceptos ordines? p. 225.

ALLEG. LII. An frangentes carceres S. Officij, aut alterius Iudicis, sint damnandi tanquam confitentes, vel ad mortem, aut ad alias pœnas? Et quid quando solum detenti sint in Palatio, hoc est carcere medio, aut latiori, si fugiant, ostio perfracto, Et an fugiens è carcere ibi pro pœnitentia assignatus habendus sit pro relapso? Et quid si se sub tali pœna obliget ad pœnitentiam peragendam? Et an sola fractura absque conspiratione sit pœna capitali coërcenda? p. 228.

ALLEG. LIII. An pœna fracti carceris teneatur is, qui iniustè fuit coniectus in carcerem? Et an Iudex, siue Inquisitores, quorum arbitrio pœna remissa est, possint imponere mortis pœnam? Et an eximens iniustè captum, vel in carceribus detentum, puniendus sit? Et an si fugiens, fractis carceribus, & statim se præsentans Iudicibus supremis, seu supremo tribunali, sit nihilominus puniendus? p. 232.

ALLEG. LIV. An lictores, siue Ministri sancti Officij, qui ex mandato Iudicis, aut Inquisitorum, aliquem iustè capiunt, possint resistentem impune occidere. Seu, an possint vulnerare, vel occidere malefactorem, siue hæreticum fugientem, ne capiatur, si aliter eum capere nõ possint? Et quid de Familiaribus sancti Officij? Et an si ex petitione Episcopi, qui carcerem securum non habet, subditus incarceratus ab Inquisitoribus, frangendo carceres S. Officij, aufugeret, vel tentaret aufugere, sed non potuit, sit tantum ab Episcopo, cuius subditus est, vel ab Inquisitoribus puniendus? Et si incarceratus in S. Officio ex causa fidei, se occidere tentauit, aut inueniatur occisus, eius bona, vt cõfiscata applicentur fisco? Et in aliis iam adductis casibus de fugiẽtibus à carceribus S. officij? p. 234.

ALLEG. LV. An Iudex possit reum subiacere torturæ, si fiscus petat ciuiliter aliquã rem mobilem confiscatam, & non habet, nisi indicia ex processu? Et an fiscus occupans bona delinquentis per executorem, & apparent creditores, qui prælationem contra fiscum prætendunt, debeat eis soluere debita summariè, sine strepitu, & figura iudicij, non spectata sententia? & an vt recuperet rem à possessore, cui donauit, aut alienauit, hæreticus sit audiendus summariè, aut in iudicio ordinario? et num in aliis causis fiscalibus procedatur eodem metro, cum conuenitur à creditore rei, cuius bona confiscata sint p. 236.

ALLEG. LVI. An bona acquisita post reconciliationẽ ab hæretico adhuc in carcere pœnitentiæ detento, seu durante exilio, vel post, sint obligata creditoribus, quos habebat, antequam pro hæresi incarceraretur? et quid si de bonis confiscatis plenè creditores à fisco non satisfierent? Et an bona illa aliquo modo valeant acquiri eidem fisco? Et quid si debitor hæreticus restitueretur ad bona? et quid etiam si fiscus non acceptaret confiscationem? et quid si reus debitor se obligasset sub iuramento soluere creditoribus? et an fideiussor eiusdem debitoris hæretici liberetur à creditoribus, sicut & reus? p. 240.

ALLEG. LVII. An si reus debitor restitutus ad omnia bona, vel per viam quotæ negligeret recuperare bona à fisco, teneatur hoc ipso de aliis bonis postea quæsitis, aut aliundè satisfacere creditoribus antiquis? et an si debitor hæreticus conuentus esset in iudicio per cre-

INDEX

INDEX.

CAPITVM, LEGVM, TAM

Romanorum, quam Hispanorum Alphabetico ordine, quæ in prima Parte Allegationum, de Confiscatione bonorum explanantur ab Auctore methodo breui, & clariori pro materia text. in Cap. Vertis de hæreticis.

Ex Decretalibus.

Ex lib. VI. Decretal.

Index Capitum, Legum.

Ex Codice.

Index Capitum, Legum.

Ex Auth. & Nouell.

Nouella.

Ex Iustin. Instit.

Ex Partitis.

Lib. Recompil.

Tauri.

Styli.

Fori.

Ordinamenti.

Clausularum.

D. D.

D. D. NICOLAI RODRIGVEZ, FERMOSINI, HISPANI, EPISCOPI AVSTVRICENSIS.

ALLEGATIONES FISCALES DE CONFISCATIONE BONORVM IN SANCTO OFFICIO.

Ad textum in cap. X. Vrgentis de Hæreticis.

ALLEGATIO I.

Confiscatio bonorum, an absque mandato Principis procedere possit? & ex quibus delictis? & an vt exequatur debeat præcedere fiscalis petitio in actis? & quod sit Officium Patroni Fiscalis in id, quando primo creatus, qua dignitate potiatur? & an possit aliquando incarcerare delinquentes sicut, & ipsi Iudices?

SVMMARIVM.

1 *Confiscatio bonorum hæretici multum frequens est in sancto officio Inquisitionis, cuius tractatus maximè necessarius Indicatur ab authore longana experientia.*

2 *D. Didacus de Arce Reynoso Episcopus Placentin, Inquisitor generalis, benefactor* D. Fermosin. de Confiscatione. *Authoris.*

3 *Confiscatio bonorum ex nullo delicto queit fieri, nisi imperata à Principe non recognoscente superiorem, & quare? seu quibus competat sub num.4.*

4 *Fiscalia de regalibus censentur.*

5 *Fiscum haberi ab Episcopis consuetudine receptum est.*

6 *Confiscatio bonorum de jure antiquo* ff. contingebat ex pluribus delictis, & criminibus; *hodie tantum, ex crimine læsa-Maiestatis Diuina, vel humana, vt sub n.7. non sic in delicto sodomia, vt n.8.*

8 *Confiscatio contra sibi mortem consciscentes, aut Agarenos ducentes per Regnum Granatense, procedit, vt ex causa fidei.*

9 *Confiscata bona sine additione transferuntur, & incorporantur Fisco, & quare? n.10*

11 *Fiscus non est propriè hæres bonorum confiscatorum, cùm succedat per anihilationem, & non per representationem, vt n.12*

13 *Fiscus occupans aliquando bona delinquentis ante declarationem confiscationis sustinetur, cum iudicare valeat bona post delictum commissum*

missum, etiam antè sententiam declaratoriam, vt aliqui docent, alij contra, vt n.14. & sub allegat.18

14 *Fiscalis sancti officij, siue Receptor bonorum, est qui solet petere, vt bona hæreticorum applicentur Fisco per Dominos Inquisitores, quæ non ante applicantur.*

15 *Ministri sanctæ Inquisitionis numquam sine mandato Inquisitorum procedunt ad sequestranda, & inuentarianda bona hæreticorum, & minus ad Confiscationem, & num, sequentib. & num.17. qui alias poterunt resisti vt num.21.*

16 *Executores non possunt capere aliquem sine Iudicis mandato.*

17 *Fiscalis quibus premissis petat suo libello fieri confiscationem bonorum hæretici incarcerati, aut mortui, siue fugitiui.*

18 *Inquisitores quibus diligentijs premissis declarant bona hæretici confiscari, & Fisco applicari.*

19 *Receptor inquisitionis, quando possit petere distractionem bonorum confiscatorum numero 20.*

20 *Sequestrantur, & inuentariantur bona hæreticorum per certos Ministros, quæ & depositantur interim, dum applicantur sententia Fisco: vbi quali forma practicetur.*

21 *Confiscata bona hæretici, & si aliquo modo dicantur à tempore patrati delicti, sed propriè non nisi à sententia declaratoria Inquisitorum.*

22 *Ministri iustitiæ non possunt aliquem sine mandato iudicis incarcerare, nisi repertum in fraganti delicto, & num.23. sub num.24.*

23 *Citandus quis non est, vt compareat in iudicio ab aliquo Ministro, nisi præcedente iudicis mandato.*

24 *Officiali, qui vtitur iudicis mandato, minimè resisti potest.*

25 *Ministri sanctæ inquisitionis se habere mandatum Inquisitorum ad eum capiendum, vel ad pignora exhibenda, falso dicentes, pœna falsi feriuntur. Vbi de pœna contra quendam Alguacellum Granatensis Cancellariæ num.26.*

27 *Mandatum capturæ, & sequestrationis in scriptis porrigitur Ministris iustitiæ quibus non aliàs creditur.*

28 *Petitionis factæ à Fiscali Sancti officij, vt quis reus fidei capiatur, & bona illius confiscentur, debet in actis constare.*

29 *Fiscalis Sancti officij inquisitionis munus, & officium, in quibus præcipue consistat, narratur n.30. & sequentibus.*

30 *Fiscalis Sancti officij debet diligenter scrutari processus, & perquirere dicta testium, libros testificationum reuoluere, & petere, vt incarcerentur illi quos viderit reos.*

31 *Aduocatus fiscalis debet quantum in se sit tueri iurisdictionem Sancti officij.*

32 *Fiscales quare Promotores dicantur?*

33 *Fiscus potest omnia scelera inquirere, & vindicere.*

34 *Fiscalis quare possit se ingerere litibus, etiam partibus litigantibus.*

35 *Fiscales regulariter procedunt cum delatore, sæpius verò sine illo ex officio.*

36 *Fisci Aduocatus non semper debet admittere delationes.*

37 *Fiscalis primo creatus fuit ab Adriano Imperatore, nomine Aduocati Fisci, ad capitales reos perquirendos, non ab Alexandro Seuero, vt n.38.*

39 *Fisci Patronus multis indultis, & prærogatiuis gaudet, sicut consiliarij togati, numeris sequentib. qui & condecorantur varijs titulis, vt n.40.41. & alis.*

41 *Strenas accipiebat Fiscalis, sicut & alij consiliarij, & quæ dicantur strenæ n.42.*

42 *Strenæ erant, quæ hodie solatia, siue* propinas extraordinarias.

43 *Fiscales in Tribunalibus, & functionibus sedent in numero iudicium supremorum.*

44 *Fiscales Sancti officij olim non gaudebant prærogatiuis, nec fruebantur salarijs, ac Inquisitores, hodie in omnibus coæquati à D. Inquisitore generali D. Didaco de Arçe Reynoso ab anno præterito 1660. & quæ prouidentia fieret, fulcitur n.45.*

45 *Fiscales sunt æquales in ingressu, & introitu ad Regem. Vbi de Regijs Fiscalibus Cancellariarum Granatens. Vallisoletanæ, & Audientiarum.*

46 *Fiscales inducentur eadem toga, ac Auditores Regij, suntque socij iudicum, & Vnum corpus cum illis, quos aliquando Neapoli præcedunt, non apud nos, vt numero 47.*

48 *Fiscales iure Romano in biennium constituebantur, apud nos etiam in Sancto officio inquisitionis sunt perpetui.*

49 *Fiscalis facit formalem partem in defendenda authoritate, & iuribus Regijs, & ciuitatum.*

50 *Aduocantia Fisci facit Dignitatem.*

51 *Fiscalis præcipuum munus ab Imperatoribus concessum fuit à curijs homines arcere cum fuerit Fiscalis officium seminarium omnium Dignitatum, vt n.52.*

52 *Viri magni ab Aduocantiæ officio cœperunt tempore iuris consultorum à Papiniano.*

53 *Fiscales etiam Sancti officij, potius est, vt nequeant reos incarcerare, quorum industria est electa ad lites prosequendas, atque finiendas, vt numero 54. 55. & 56.*

55 *Fiscalium Regiorum cura in quibus incumbat?*

56 *Fiscales inquisitionis, quando valeant in reos accusationem præsentare.*

57 *Fiscales possunt capturare reos per modum prouisionis, non inquam iurisdictionis & in fraganti delicto, vel si iudices essent negligentes. n.58.*

58 *Fiscalium excellentia talis videtur, vt non distet à iudicibus.*

Via multum in vsu Confiscatio bonorum est ob hæresis delictum in sancto officio Inquisitionis, & hâc de causa plures quotidianas lites oriri; ideò in mentem venit inter alia, quæ scripsi, & scribenda promisimus super quinque libros Decretalium nonnulla recolligere, vt tractatum de hac re faciamus, experti necessitatem illius, tum tempore, in quo dum essemus Inquisitor Vallisoletanus, & insimul bonorum 1

rum confiscatorum iudex, cum titulo Regio; item & in hac curia Matriten. dum essemus huius consilij supremæ inquisitionis Fiscalis fere per annos tres, præter vnum, in quo exercui iam
2 Consiliarius creatus, interim quo. † Successorem mihi præstitit Dominus meus Dominus Didacus Arce Reynoso Episcopus Placentinus, & Inquisitor omnium Regnorum Hispaniæ Generalis, vir quidem iustitiæ dilector, prudentiæ clarioris selectus (litteris, & erudirione quasi parem non habens in hac tempestate) non habentes delineamenta iuridica ex proposito digesta ad multiplices casus difficiliores expurgandos, nisi illum libellum 25. quæstionum laconicè tractatarum Gabrielis à Quemada, quondam Inquisitionis Toletanæ Iudicis bonorum confiscatorum, postquam nonnulla congregarunt Pater Thomas Sanchez *in summa lib. 2. à quæst. 14. ad 24. & Ricciulus de iure personarum extra grem. Eccles. lib. 5.* & Farinac. *quæst. 25. criminal. & sub. tit. de hæresi sub. quæst.* 189. qui & alios vsque ad hæc tempora nonnulla dispersim scribentes, & recollegerunt; à quibus, & alijs fasciculum hunc composuimus.

3 Quo supposito, atque præmisso, iam est sine controuersia firmandum, nullam dari confiscationem bonorum ex aliquo delicto, quantumuis enormi, nisi Principis iussu, est enim ius confiscandi maximi imperij; ita vt non nisi summus Princeps, vel de eius mandato decerni possit, vt docent Cassaneus *in consuetudinib. Burgundiæ Rub. 2. de confiscaçions in principio*, Iulius Clarus *lib. 3. receptar. sententiar. § fin. q. 78. n. 5.* Capic. *decis.* 130. *num. 40. & l. 5. tit. 31. p. 7.* Regnicolæ inter quos Alfaro *de officio fiscal. glossa* 20. *n. 149. & 152. in fine qui alios per totam illam glossam refert* cum Natta Rosen. Ceuallos, Rolando, Crauetto, Bosio, Matienco,, Azeuedo, Ant. Gomez, Bellnga, Borrello, Farin. Sixtino Petr. Gregor, Mastrillo, Calisto Ramirez, & alij D. Ioan. de Castillo *de tertiis cap 41. n. 156. & 157.* & per textum *in C. vnico cui suum Argalia l. 5. Cod. fine iussu Principis & l. 5. à tit. 31. p. 7.*

4 Et præter quam quod hæc breuis, & nota resolutio fulcitur ex his, quæ latè dico de mero imperio *in Rubrica lib. 1. Decretal. de officio iudicis*, fulcitur etiam ex eo, quia camera, seu Fiscus non possunt contingere, nisi iure superioritatis, cum fiscalia de Regalibus censeantur, vt probant Auiles *in cap. 2. p. 2. præter*, verbo *camera*, & per plures relatos à Bobadilla *lib. 5. polit. cap. 6. num. 2.* qui bene declarat; Peregrin. *de iure fisci tit. 2. num. 1.* ibi Petr. Gregor. *lib. 3. syntagm. cap. 2. n. 6. & 11. & lib. 31. cap. 31. num. 1.* Mastrillus *de Magistrat. lib. 3. cap. 10. num* 2. D. Franc de Amaya *in Rubrica cod. de iure fisci num.* 42. vbi infert, & consequenter ius confiscandi habere non posse, nisi Principes, vel Ciuitates, qui non recognoscunt superiorem; vt sunt Pontifex, qui *sub tit. de hæreticis*, in Iudæos, & alios infideles sanctæ Romanæ Ecclesiæ confiscationem, de qua in hoc tractatu decreuerit, Reges, Respublica veneta; & Genuensis, vt obseruarunt Bald. Valenzuela, & alij *in dicta Rubr.* Bobadilla *supra litt. H.* cum alijs, & proximè adducti; & ob id prædictum ius confiscandi non competere inferioribus nisi priuilegio, aut præscriptione muniantur, vt post Plateam *in l. 1. cod. de bonis vacantibus*, probat cum Garcia *de expensis cap. 21. num. 21.* & Mastrillus *dicto cap. 10. n. 8.*

Vndè consuetudine posse receptum esse, vt 5
Episcopus habeat Fiscum, & quod eisdem & priuilegijs gaudeat, quibus Fiscus Regius, docent Bobadilla *in politica lib. 2. cap. 17. n. 196. & cum alijs ibi sub glossa lit. F.* idem Amaya *in dicta Rub. cod. de iure fisci lib. 10. n. 15.* Peregrinus *supra n. 104.* Petr. Gregor. *dict. cap. 31. n. 7.* Fuluius cum pluribus *in l. vnica cod. de pœnis fiscal. lib. dicto lib. 10. n. 47.* latè Barbosa legendus *in pastorali* cum infinitis *allegat. 107. à n. 16.* idem Bobadilla dicit procedere de Dominis vassallorum *in politica dicto lib. 3. cap. 6. n. 110.*

Ad secundum ex quibus inquam delictis præ- 6
dicta bonorum confiscatio procedat, in quo dubio distinguendum est, nam si loquamur de iure communi antiquo forte dicemus, pæne, impossibile esse enumerare casus, in quibus prædicta bonorum confiscatio infligebatur, plures enumerant Cassaneus *in consuetudinib. Burgund. dict. Rub. § 1. à n. 20.* Iulius Clarus *dicto lib. 5. receptar. sentent. § fin. q. 78. & 79. n. 2. & 29. tom. 1.* & DD. *in l. bona 39. in princip. ff. de iure fisci per textum ibi*, & Regnicolæ *per totum tit. 26. lib. 8. Recopil.* & sic forsam Galli sequendo ius commune deduxerunt, vt scilicet pœnam mortis semper bonorum publicatio, & confiscatio comitentur, vt colligitur ex iure Francorum relato à Cassaneo *supra dict. Rubr. de confiscaçions*, iuxta nonnulla obiter dicta à nobis infrà *sub alleg* 18.

At ex nouo postea iure authent. Bona damnato- 7
rum ad duplex delictum læsæ Maiestatis, Diuinæ scilicet, vel humanæ restringunt iam adducti DD. vt etiam explicimus *sub dicta allegat.* 18. latè, & benè D. Franc. de Amaya *sub l. 1. cod. de pœn. fiscal. lib.* atqui Hispanum ius profitemur, melius possemus dicere in tribus solummodo delictis confiscationem induci ipso iure, in proximè scilicet relatis Diuinæ, vel humanitatis læsæ, & in delicto sodomiæ ei æquiparato ex pragmatica Catholicorum Regum bonæ memoriæ, quæ enumerat *glossa 3. l. 16. tit. 1. p. 6. & l. 4. Tauri*, vbi Castill. verbo *susbitnes* Auendano de eorum æquiparatione *tract.* 31. Alfaro *de iure fisci dicta glossa* 20. *sub n. 151.* qui & *sub n. 152.* non admittit *ius Francorum*; eo quod nisi propter dicta delicta ad mortem condemnatus, bona non admittit potius firmet, vt de eis, sicut & alius quilibet possit liberè testari per *l. 3. tit. 4. lib. 5. recopilat.* & reuocare vnum, & facere aliud testamentum, sicut testatur Tellus Fern *in dicta l. 4. Tauri n. 2.*

Et quia non sic communiter in delicto sodo- 8
miæ admittitur talis confiscatio, sicut in duobus delictis commemoratis læsæ-Maiestatis Diuinæ scilicet per textum *in cap. cum secundum leges de hæreticis*, Vbi communiter DD. & humanæ *per l. quisquis ad leg. Iull. Maiest. l. 4. tit. 2. p. 7.* & per alia iura, quæ ad vtrumque delictum adduxi sub *dicta alleg.* 18 hic repetenda, & de delicto sodomiæ, disputem latè infra sub *alleg. 43. vers. ad secundam* Ideo contra hanc restitutionem admissam in praxi, possem in fauorem iuris communis antiqui, alij objicere prædictam pœnam adhuc in vsu esse contra illos, qui sibi mortem consciuerunt, aut de Agareno Granatensi, qui Mauros secum per illud Regnum duxit, de quo loquitur *l. 16. tit. 16. lib. 3. recopil.* Sed hos quidem casus facilè ad relatos duos læsæ-Maiestatis reduci, & sub illis includi, cum multis probat Alfaro *de officio fiscal. sub dicta glossa 23. per totam*, & in specie sub *dicto n. 151. in vers. neque quia.*

9 Ad tertiam allegationis partem, an vt exequatur talis confiscatio, præcedere debeat petitio Fiscalis? & videtur negandum, cum ipso iure per hæresis delictum amittat bona quilibet hæreticus ex multis, quæ dixi infrà *sub dicta allegat.* 18. hic applicanda; & quia bona confiscata sine additione transferuntur, & incorporantur Fisco, vt notant Bartol *in l.1. §. an bona ff. de iure fisci*, Platea *in l.1. Cod. de bonis vacant. lib.* Tyraquellus *tract. le mort.2. p. declarat.15.n.20.*

10 Et ratio potest esse, quia cum in his delictis confiscatio, & incorporatio bonorum procedat à die commissi delicti, vt probant DD. per textum *in dicto cap. cum secundum leges, cap. vrgentes,* & alij adducti sub *dicta allegat.* 18. Ioan. Andr. Ancharran, & Philippus Franc. *in dicto cap. cum secundum,* Alciatus *in cap.1. num.74. de officio ordinary*, Cantera *quæst. criminal.* de quæstione tangente punitionem, & *cap.1. num.4. fol.373.* Montalu, *in repertor. verbo pœna*, seu *calumnia fol.83. Couarr. in 4. p.2. cap.6. §.8. num.7.* DD. etiam per textum in *l.inter claras Cod. de summa trinit. auth.* Gazaros *de haret. l.2.tit.2. p.7. l.10. tit.9.lib.5. recompil.l.2.tit.21.lib.8.recompil.*

11 Et insuper probatur; quia licet fiscus in bonis reorum hæreticorum habeatur loco hæredis, Bartol. *in l.capitis num.2. ff.de fideiussorib.* & *in l. non intelligitur 3. §.cum ex causa ff. de iure fisci num.1.* & actiones ipso iure confundi existimet Paulus *cons.29. p.2.* tamen Fiscum non esse propriè hæredem, nec per omnia loco hæredis haberi probant Bartol.*in l.si constante §.si bona num.2. ff. soluto matrim.* & *in l. inter eos §. bona damnati num.3. ff.de fideiussoribus*, Saluetus *in l.bona.1. num.1. Cod.de donat, inter virum* Tyraquel. tractat. *le mort. p.2. declarat.15. per totam, & n.17. & 18.* nam vt Cassaneus *in consuet. Burgundia dict.tit. de confiscatione §.1. verbo & appariens. num.9.* Alfaro supra *dicta allegat.20. n.156.*

12 Fiscus non succedit in confiscatione per representionem, sed per anihilationem personæ, sequitur dicendum, vt non sit necessaria petitio fiscalis, vt dicta hæreticorum bona ipso iure pertineant, & applicentur Fisco sanctæ inquisitionis.

13 Etenim si ex aliqua causa ante condemnationem (sine vt melius loquamur) ante declarationem, Fiscus bona talis delinquentis occupet, rectè detinebit, vt docent Castro de *lege pœnali, lib.2. cap.5. fol.137.* Alfaro, vbi supra *dicta glossa.20. de offic. fiscal. sub. num.157. per textum in l.defensionis facultas 7. Cod. de iure fisci lib.10.* in tantum, vt bona alienata post delictum commissum etiam ante sententiam declaratoriam vindicare valeat etiam pretio nullo soluto, dixerunt Montalu *in dict. vers. pœna, seu calumnia*, Couar. *in 4. p.2. cap.6. §.8. à num.7.* Tyraquel. *in tract. le mort. p.2. dict. declarat.15. à num.10.* Clarus *§. fin. quæst.78. num.18.* Micres *de Maiorib.4.p. q.23. num.71. & 72.* Gregor. Lopez *glossa 2. & 3. l.4. tit.2. p.7.*

14 Sed quia de hoc vltimo late dixi sub dicta *allegat.18. vers. ad secundam*, dum ago, *num Fiscus vindicando teneatur pretium restituere?* & plures teneant contrarium, quos refert Pinel. *in l.2. Cod. de rescind. vendit. p.2. cap.4. num.73.* Quemada *in suis quæstionib. huius materia sub. quæst.7.* & doceat Igneus *in l.necessario §.non alias ff.ad Syllan. num.594.* Fiscum bona inuadere non posse, nec officiales capere, sine licentia, & mandato Iudicis, vt per Castillum *in dicta l.4.* ... *glossa de confiscat.* Montalu vbi proxime, Peregrin. *de iure fisci lib.5 tit.1. n.140. & lib.7. tit.3. n.9.* ad quod DD. *per l.prohibitum 5. Cod. de iure fisci* in verbis ibi: *prohibitum est, cuiuscumque bona, qui fisco locum fecisse existimabitur capi prius quam nobis forma fuerit data*, alias, vt resisti valeat ab interesse habente nisi iste agnoscat legitime executores Cæsaris procedere, vt per alia verba Imperatores explanant ibi, videtur, vt talia bona, etsi vacantia sint, capi nequeant à Ministris Sancti officij, sine præsentata petitione Fiscali, & Inquisitorum mandato.

Et est ratio, quia cum certa forma soleat dari, 15
vt bona quæ Fisco dicuntur delata, vel quia vacantia, vel ob aliam causam Fisco vindicantur *ex l.fin. Cod. de bonis vacantib. nouell.1. & 8. cap.10. quæ est auth. de collatoribus §.eos autem* necessarium est vt officiales executores, seu administratores demonstrent, quo mandato id faciant aliàs inquam resisti posse docent DD. *per textum in l.quoniam 21. Cod. de appellat. l.1. Cod. quando liceat vnicuique, l.dominum 3. Cod. de metallis, l.contra 5. Cod. de executoribus l.omnes 33. in fine cod. de decurion. l.totius 6. §.fin. ff.de pollicit. auth. quomodo oport. Episcop. §.fin. cap. si quando de officio deleg. l.fin. cod. de exhibendis reis, l.20. tit.9. p.2. l.2. tit.29. p.7. l.18. tit.13. l.1. & 8. tit.14. l.2. ordin.*

Non enim executores possunt absque iudicis 16
mandato aliquem capere, bonavè aprehendere; quia absque mandato, aut litteris talis officialis notus non est, cum alias per tales litteras notus fiat, & præcipue; quia formam legis non obseruat, vt post infinitos resoluit D. Franc. de Amaya omnino legendus ad plura iuridica, & curiosa *in dicta l.5. Cod. de iure fisci*, & *ibi à num.4.* Vbi dicit, quod tandiù officialis, vel iudex dicitur iudex, quandiù iustus putatur, & iuris formam conseruat.

Et sic in praxi sanctæ inquisitionis, de qua ex- 17
pertus fui, vt Fiscalis per annos septem Vallisoleti, & in hoc supremo consilio fere per alios quatuor, ac vt consiliarius video quotidie, vt numquam Ministri sanctæ inquisitionis, absque mandato Dominorum Inquisitorum procedant, cauttè, nec ad apprehendendum reum sanctæ inquisitionis, nec ad inuentariandum, nec sequestrandum, illius bona, & sic minus ad confiscandum, cum hoc vltimum nunquam fiat, sine processu formato, Iuxta terminos styli, atque instructionum, siue procedatur in hæreticum in carceratum personaliter, siue contra defunctum, vel absentem vocatum, vt moris est, Iuxta formulam tribunalium sanctæ inquisitionis, qua petit Fiscalis cuiúsque, visa summaria, vt Domini Inquisitores reum carceri mancipent, & vt eius bona sequestrent, & post primas audientias solitas cum reo haberi, iterum in libello accusatorio post accusationem de delicto petens, vt in reum irrogentur pœnæ iuris, & ordinationum, atque instructionum Sancti officij, petit vt eius bona confiscentur, & applicentur Fisco Regio, si reus sit sæcularis in nostris Regnis Hispaniæ, & si reus sit Clericus applicentur cui de Iure pertinent.

Iuxta quem. si ex actis processus, & defensio- 18
nes reum non releuent, & apparet de delicto legitime Inquisitores sua sententia declaratoria pronunciando reum esse hæreticum à tanto tempore,

dignum

digoum que reconciliationis, aut relaxationis inſimul, in illa declarant eius bona à delicto patrato pertinere ad Fiſcum ſanctæ Inquiſitionis, in idque ex tunc confiſcari, Fiſcoque applicari.

19 A quo inquam tempore receptor cuiuſlibet inquiſitionis petit vt ſibi bona, vt de illis diſponat, ad hoc pecunia reſultans ex publica ſubbaſtatione talium bonorum conuertatur, vt motis eſt, in beneficium Fiſci ſanctæ inquiſitionis, & non antea.

20 Et ſi iam à mandato de capiendo, & de inuentariando, atque ſequeſtrando bona rei, extiterint depoſitata coram aliquo viro bono & fideli ad ſatisfactionem Miniſtrorum Sancti Officij, qui ſolent eſſe Alguacellus, Receptor, & Notarius appellatus *de Sequeſtros*, prius eodem reo requiſito, vt nominat, atque conſtituat aliquem virum, qui pro ſua parte aſſiſtat dicto inuentario, & ſequeſtro, quod debet continere ſpecialiſſime, & minutatim genera, bonitatem, ſpeciem, & æſtimationem quorumlibet bonorum, vt ſic omni tempore conſtet de quantitate; item & de qualitate, vt tam reus, & eius hæredes, quam Inquiſitores, & Fiſcus ſanctæ inquiſitionis accipiant integram ſatisfactionem de ſingulis partius, & quod in hac parte obſeruati, atque ſequuti ſint formularium, inſtructionum S. officij inquiſitionis, in quibus, & epiſtolis vocatis *Acordadas* vſque ad vnguem cauetur, qualiter In dictis procedendum & de pœnis, quibus ſubijciuntur Miniſtri aliquid defraudantes, aut occultantes.

21 Ex quibus iam liquet, vt licet bona hæretici confiſcata dicantur a tempore primo in quo reus hæreſim perpetrauit, ſed nondum confiſcata ad vſum fiſci dici, quouſque ſententia declaratoria Inquiſitorum dicatur reum hæreſim patraſſe formalem, per illa quæ longe dicimus infrà ſub *dicta allegat.* 18. & per conſequens, vt Miniſtri, qui ſine mandato Inquiſitorum (ſolito in ſcriptis, & in forma probanti dari) bona alicuius rei ceperint, excedant in officio, poſſint puniri ad inſtar nuncij, qui abſque litteris iudicis volens bona capere, potuit reſiſti eùm priuatus iudicetur, & nec talis Miniſter reputetur, cum eo deficiat iuſtitia, & ſimilis efficiatur brutis, quibus reſiſti valebit ex licentia à iure naturali permiſſa; eo quod non tam videtur reſiſtentia, quam iniuriæ, aut violentiæ propulſatio, vt docent Farinac, *tom.* 2. *crim.q.*32. *n.*29. Narbona *in l.*10. *tit.*1. *lib.*4 *recopilat, gloſſa* 18. *n.*42. D. Franc. de Amaya *in dicta l.prohibitum*.5. *ſub. n.* 11. *vbi n.* 12. explicat, quando officialis dicatur excedere in officio; quando autem excedere officium.

22 Et confirmatur, quia, etſi reuera *per leg.*7. *tit.* 23. *lib.*4. *recop.* in verbis ſequent, *Saluo alque hallaren haciendo delicto*, poſſint Miniſtri iuſtitiæ procedere ad capturam alicuius reperti in fraganti delicto, ſicut & legibus ciuilibus cautum erat, vt conſtat ex traditis à Bart. *in l.fin. n.*2. *Cod. de reis exhibendis per l.in capite quinto* 25. Vbi DD. *ff.ad leg. Iul. de adulter. l.raptores* 54. *Cod. de Epiſcopis, & Clerici*, cum alijs, quæ obſeruant poſt Bald. *in dicta l.fin.* Caſſan. *in conſuet. Burg. Rubr.*1. §7. *n.*16. Anton. Gomez *tom.*3. *variar. cap.*9. *n.*3. Vbi com pluribus eius additionator Ahyllon *n.*4. tamen *ex dicta l.Regia, & dict.l.fin.* dum ait neminem in iudicio exhibendum eſſe, niſi de cuius exhibitione iudex pronunciauerit; id eſt, vt nullus perſonaliter capi poſſit, niſi talis captura fiat, de iudicis mandato, in ſcriptis ſcilicet *per l.*

Palatinos, Cod.de collat.fund.fiſcal. vbi Bartol. *n.*2. *leg.defenſionis, & leg.miſſi, Cod. de exalt.tribuor.* Platea *in dict.leg.prohibitum, Cod.de iure Fiſci, n.*3. vbi Valenzuela *num.*9. & 25. Amaya *n.*16. Bald. *in leg.conſentaneum, notat.*7. *C.quomodo, & quando Iudex, & in cap. comparati de appell.* Iaſon *in leg. cùm proponas, cap.*1.*num.*7. *cod.de pactis.* vbi Decius & Alciatus *num.*3. Caſſaneus *ſuprà num.*26 ſicut & probatur de iure noſtro Regio *in l.*3.*tit.*3 *lib.*4.*recopil.*

Quod vlterius confirmatur: nam cum ad faciendam citationem etiam verbalem, vt quis in iudicio compareat, debeat præcedere mandatum, & licentia Iudicis, *ex leg. ſed ſi hac* 10. §. *Prætor ait, ff. de in ius vocando*, ibi: *ſine permiſſu meo*: nam priuſquam fieret vocatio, adeundus erat Prætor libello dato (*vt vadari reum liceret*) id eſt, ita vocari, vt niſi vadibus ſatis daret, manum inijcere liceret, ſicut notarunt Bart. Bald. & alij *in leg.fin. cod. de exhibend.reis*, ſic illum textum intelligentes Iaſon *per textum ibi in* §. *quadrupli, verſ.ſed furti, inſtitut.de action.* Maranta *in praxi tit. de citation. num.* 51. Palacios Rubios *in cap. per veſtras de donat. inter vir. & uxor. & ſtab.*1. §.1. *num.*8. Felinus *in cap.*1. *de libelli oblat.* Vbi nos aliqua conducibilia diximus, & *ſub Rubrica de iudicijs*, Rebuf. *tom.*3. *ad leges Galic. tit. de citatione in princ.* Dueñas *regula* 97. Duarenus *lib.*1. *diſputat.cap.*1. & relati ab Oſualdo *lib.*5. Donelli *cap.*1. *littera* 9. intelligentes *dictam legem finalem* de ea vocatione in ius. Idem Amaya *in dicta l.*5. *ſub num.*9. qui *ſub num.*14. *in fine*, cum Baldo *in dict.l.fin.* Caſtrenſi *conſ.*194. *lib.*1 Bologio *conſ.*63 Felino *in cap.cum iuramento de homicidio.* 23

Dixit quod Officiali, qui vtitur mandato Iudicis minimè reſiſti poteſt; imò vt ipſe reſiſtentem valeat offendere. Verùm ſi ſine Prætoris licentia id fieret, actor qui in ius vocabat, actione iniuriarum tenebatur *ex l.ſi vero*, §.*qui pro rei, ff. qui ſatiſdare cogantur*; quæ ita eſt accipienda cum Roberto, *lib.* 3. *rerum iudicatarum, cap.*1. *littera A*, Auguſt. *lib.*1. *emendation. cap.*1. Renardo, & aliis relatis ab Oſualdo, & Amaya, *vbi ſuprà.* 24

Vnde infertur quòd ſi Miniſtri ſanctæ Inquiſitionis ſine mandato Inquiſitorum aſſerant alicui ſe mandatum habere ad eum capiendum, vel ad pignora exhibenda, cùm tamen id falſum ſit, ſint pœna falſariorum puniendi, & acriter, ſi vt ne reus caperetur, & vt in carcerem detruderetur ab illo, aliquid extorſerint: quia ſi In Miniſtris Regiis Romanus *ſingul.*317. *per textum in l. qui nomine* 25. *ff. ad leg. Cornel. de falſis*, aſſerit teneri pœna falſi eum, qui ſic falsò citauit, licet ad arbitrium Iudicis hoc poſſit remitti, dicat Amaya *in dicta l.prohibitum* 3. *Cod.de iure fiſci num.*18. *in fine.* 25

Provt in caſu ſimili refert vidiſſe iudicatum Granatæ contra quemdam Alguacellum improbum in exilium ire iuſſum, & pœna pecuniaria mulctatum, eo tunc Fiſcali petente; ſic vt Alguacellus ſine mandato aliquem extans, & extorquens ne incarceretur aliquis, veniat etiam de iure puniendus, non ſolùm in pœna quadrupli, ſed etiam criminaliter ob delictum *dicti* §. *quadrupli Inſtit.de action.* vbi Angel. & Iaſon, idem & Bartol. per textum *in dicta l.Palatinos, Cod.de collat. fund. fiſcal.* Ripa *in cap.*1. *de iudiciis, n.* 87. Alciatus *de præſumpt. reg.*3.*præſumpt.*14. Bald. & alij *in dicta l.fin. & in dicta l.qui nomine*, quanto plus in 26

in Ministris tantorum Tribunalium, in quibus sic cautè, & cum magna consideratione, ac sufficienti informatione ab Inquisitoribus valdè ruminata, & reuisa, incarcerationes, & apprehensiones reorum fiunt; item & sequestrationes suorum bonorum, si sint rei Fidei Catholicæ, non alias, vt praxis obseruat.

27 Et sic si ad faciendam citationem, mandatum requiratur in scriptis, nonne multu magis requiretur in captura & sequestratione, cum maiores rationes militent, aut saltem æquales? de quibus *in dicta l. 3. tit. 3. lib. 4. recopilat.* vbi cauetur etiam de præfata citatione sine mandato; & iuxta hanc explanationem Afflict. *in preludiis feudorum, num.* 11. Amaya *in dicta l. 5. Cod. de jure fisci, sub n. 16.* vbi alij relati à Valenzuela *n. 23.* docent accipiendam esse decisionem Imperatorum *in dicta l. prohibitum 3. Cod. de jure fisci*, quatenus requirit litteras interuenire debere, ita vt non credatur Nuntiu Principis, nisi eiusdem litteras demonstret *per l. 1. Cod. de mandat. Princip. l. ad probatorias 9. Cod. de diuers. offic.* & per ea quæ dixi *sub cap. 7. de probat. & alibi.*

28 Et quod de tali petitione Fiscalis debeat in actis constare, testor de communi omnium Tribunalium praxi sanctæ Inquisitionis, & de quotidiana aduertentia missa ad quosque Tribunalium Inquisitores, & Fiscales, ne in præfata forma deficiant, quantumuis ex officio visa informatione, Domini Inquisitores possent præstare, & expedire mandata ad relatas capturas de personis reorum fidei faciendas; item, & de inuentariandis, atque sequestrandis eorum bonis mobilibus, & immobilibus per illa, quæ dixi etiam sub *quæst. 1. cap. quoniam contra falsam, de probationib.* hic applicanda ad firmandam praxim sancti Officij, vbi potius debeat constare in actis de mandato, de citatione, de captura, & aliis in scriptis.

29 Ad quartam allegat partem, quod sit officium in id, quando primo creatus, qua dignitate polleat? Et vnde sic dictus sit. Breuiter respondebimus, nempè Fiscalis officium, & eius munus consistere in sanctu officio Inquisitionis, in porrigenda accusatione contra hæreticos post assumptas, in summario judicio contra eos in formationes, Paramus *de origine sancta Inquisit. q. 4. Rubr. de forma, & ordine, num. 46. lib. 3.* Carena *de officio Inquisit. p. 1. tit. 9. à num. 23. & 25.* vbi ait ex Azeuedo *in l. 3. tit. 13. lib. 2. recopil.* Fiscales accusare non posse, nisi inquisitione, vel delatore præcedente exclamante contra Episcopos permittentes in suis Curiis seruare contrarium.

30 Et quod debet processus, qui contra reos sancti Officij fulminantur diligenter scrutari, vt tempore relationis possit, tam in facto, quam in jure allegare, & coram Inquisitoribus instare, vt edicta fidei promulgent sæpius; item & exquirere dicta testium, libros denunciationum reuoluere, vt quos nec cognouerit, possit coram Inquisitoribus instare, vt carceribus mancipentur, & debitis pœnis mulctentur, sic Param. *supr. vers. præcipuum tamen munus, num.* 20. & 39. Simanch. *de Cathol. instit. tit. 13. à num. 39. & 40.* Carena *vbi suprà n. 28. 29. & 30.* alia congerentes de officio Fiscalis sancti Officij Inquisitionis.

31 Qui omnes inter alia sui muneris docent Aduocatum Fiscalem obligatum esse ad tuendam quantum possibile fuerit jurisdictionem sancti Officij, quæ ei cordi esse debet: nam sicut Aduocatis Fiscalibus Regiis, Regia jurisdictio commendatur, vt notat Bobadilla *in sua Politica lib. 2. cap. 19. à num. 4.* Mastrill. *de Magistr. lib. 5. cap. 9. num. 82.* Alfaro, *Glossa* 11. ita etiam commendare jurisdictionem sancti Officij eiusdem Tribunalis Aduocatis Fiscalibus, vt diligentissimè illam defendant, etiam in aliis multis, quæ muneris sui sunt, de quibus non agimus: nam sicut etiam Fiscalis Regius in Cancellariis tenetur prosequi lites nobilitatis, vt palàm est, ac dicunt Alfaro, *de officio Fiscal. glos. 9. sub num. 34.* Otalora, *de nobilit. 3. p. cap. 1. num. 12.* & alij; sic, & Fiscalis sanctæ Inquisitionis præuidere ad informationes puritatis ex registris secreti Inquisitionis recognoscere, num prætensores procedant à radice infecta, necne? imò, & videre informationes, ac contradicere quæ iustè impugnari conueniat.

32 Itaque quemadmodum aliis Regiis Fiscalibus incumbit in ciuilibus agere, & in criminalibus accusare, quod est petere condemnationem, *leg. in causis 16. Cod. de accusationib. l. 1. tit. 1. p. 7.* Alfaro *de offic. fiscal. Glossa* 17. vbi dicens Fiscales communiter ex hac agendi, & accusandi necessitate appellari promotores; indeque Fiscales dici eos, qui accusandi officium habent, quasi hoc Fiscalis nomen importent.

33 Qui & *à num.* 36. ait posse Fiscalem omnia scelera inquirere, & vindicare, vt docuerunt Luc. de Fisco 1. *p. n.* 113. Bern. *in praxi cap. 6. in fine*; quia etsi regulariter superueniente accusatore cesset inquisitio, quæ fit per officium Iudicis, Aulles *in cap. 4. Prætor Iudic. syndic. verb. perquissa, num.* 12. quin regulariter non posset procedi sine accusatore, vt docent Iulius Clarus, *lib. 5. recept. sent. §. fin. q. 3.* Anton. Gumez *tom. 3. variar. cap. 2. num.* 10. vbi *num.* 11. cum infinitis eius additionator Haillon.

34 Tamen vt quando velit se ingerere litibus, Fiscalis valeat, vt referunt relati, & Aymon Craueta *cons.* 120. *num.* 8. Damhouderius *in praxi rerum ciuil. cap. 98. num. 9.* per hoc non impediri prosequtionem litis per offensum; quia æquè principaliter ex delicto actio quæritur, & damnum passo, & Reipublicæ ob publicam vindictam, vt etiam tradit Angel. *de maleficiis, verb. etiam vestem, num. 6.* etenim vt repetit Alfaro *de officio Fiscalis, Glossa 9. à n. 33. & sub Glossa 2. ex l. 1. tit. 13. lib. 2. recopilat. & ex l. 8. eodem tit. item ex l. 13. ibi, & per l. 1. & l. 6. eiusdem tit. & ordinam.* 82. tenetur Fiscalis lites prosequi, quæ ad Patrimonium Regis pertinent, siue ad eius jurisdictionem; item & confinium *per l. 25. tit. 3. lib. 2. recopil.* & petere mulctas Fisco acquisitas *ex dicta l. 8. tit. 13*

35 Et quamuis communis praxis omnium Tribunalium sit, vt nec eorum Fiscales procedant sine delatore, aliquando verò contingit illos sine delatore procedere, vt faciunt quando aliquibus modis habuerunt notitiam de delinquentibus, aduersus quos nullus delator apparet, vel metu pœnæ, aliusvè respectu: ita idem Alfaro *de officio fiscal. dicta Glossa 17. num. 23.* vbi tradit *in ordinationibus Regalis Consilij Indiarum datis 24. Septemb. anno 1571. cap. 6.* vbi Consiliariorum, & Fiscalis arbitrio relinquitur, quando sine delatore Fiscalis procedat, addens hanc ordinationem conuenienter extendendam ad Cancellarias, vbi in Aula criminalium causarum audiuimus practicari. Alia inquam possent ad hanc primam partem congregari, quæ consultò omisimus.

Vnum

36 Vnum tamen aduertunt Garcia *in tract. de nobilit. Gloſſa 3. §.1.* Alfaro *ſub Gloſſa 11.* Maſtrillo cum aliis *de Magiſtrat.lib.5.cap.9.num.84.* vt non ſemper Aduocatus Fiſci debeat admittere delatores, cum ſæpè, dolo, malignè, & ſpe lucri deferant; & ſic quod nec paſſim admittendi, nec paſſim repellendi, ſecundùm Cicer. pro Roſcio, Amer.& in prima Verrinici actione: nam vt dixit Cotnel.Tacit. *lib.4. Annal.* hoc genus hominum publico exitio repertum,& pœnis nunquam ſatis coërcitum, *ad textum in l.ex varia, & l.omnes,Cod.de delator.lib.10.* Alia duo infra *ſub verſ. ad quintam.*

37 De ſecundo vero dubio, quando primò fuerit creatus Fiſcalis, breuiter dicendum eſt, Adrianum Imperatorem primò creaſſe Aduocatum, quem Fiſci Aduocatum nominauit, poſt ſequuti Imperatores fuere, vt docent Ioan.Garcia Gallec. *de Hiſpanor. nobilit. & exempt. Gloſſa 3. in princip. num.17.* Maſtril.*de Magiſtratib. lib.5.cap.8.n.64* Marcus Antonius Surgens *in Neapoli illuſtrata, lib.1. cap. 26.* Regens Tapia *in iure Regni Neapol. lib.2. tit. de officio Aduocati, & Procuratoris Fiſcalis in Rubr. num. 12.* Carena *de officio Inquiſit. p.1. dict.tit.9. num.2.* Elius Spartarius *in vita dicti Imperatoris.* Horoſcius *in Rubr. ff. de offic. procurator.* Cæſar Bude *in annot. tit. ff. de offic. Quaſtoris.* Octau. Veſtrius *de vſu Cur.Rom. lib.2 cap.9.* Peregrin. *de jure Fiſci, lib.7. tit.2. num.1* Alfaro *de jure fiſci, Gloſſa 9. num.30.* Pateni. *de verb. jur. verſ. Patronus.* Peregrin. *de jure Fiſci lib.7. tit. 2. num.1.* Qui & à Rege tantum creatur, vt notarunt Afflictis *decif.396. & in Rubr. qua ſint Regalia*, Alfarus *de jure Fiſcali num.23.* Reſta *de Imperator. quaſt.510. caſu 247.* Calica *de Fiſc. in princip. num.1.* Caned. *decif.118. n.4. p.2.* Peregrin. *ſupra lib.7. tit.2.num.5.* Maſtrillus *dict.cap.9.num.64.qui num.63.*& Alfar.*dict.Gloſſa 9. num.18.* Feſt. *lib.14.ſurg.de Neapol.illuſtr. cap 26. num.26.* Ioan.Canalcan. *l.ex juris in verb. quaſtor parricidy*, dixerunt Fiſci Patronum olim dictum fuiſſe quæſtorem parricidij, ex quo capitalibus rebus perquirendis præerat, *ad textum in l. 2. §.deinde cum ærarium, ff. de origine juris*, & cum Petro Gregor. *lib.49.ſyntagm. cap.7. num.5.* Cujacio *in recitat.ad textum in l.31.§. Diuus, ff.de jure Fiſci.* Domin.Ioan.de Scobar *de puritate ſanguin.2.p. quaſt.8. num.11.* & Briſonio *lib.3. antiquit.cap.21.* dixit D.Franc.de Amaya *in l.66.Cod. de Decurionib. num.4. cap.3.* Fiſcale officium inuentum fuiſſe à dicto Imperatore Adriano.

38 Et deceptum fuiſſe Lenin Torrent ad Suet. in Claud.cap.12. tribuentem hoc Alexandro Seuero. In ſancto verò Inquiſitionis officio Hiſpanis, Bullis Pontificiis creatur Fiſcalis à Domino Inquiſitore Generali.

39 De tertio inquam, qua dignitate potiatur Patronus Fiſci proſequuntur latè cum infinitis Alfaro *de officio Fiſcali dicta Gloſſa 9. à num.10. & Gloſſa 16.* Maſtrillus *de Magiſtrat. dicto lib. 5. cap.9. à num.65.* Peregrin. *de jure fiſci lib.7.tit.2 num.15.* Vexart. *in ſpeculo viſit.ſacularis,cap.12.à num.1.* Carena *de officio Inquiſit. dicta p.1. tit.9. ex num.3.* D. Franc.de Amaya, cum aliis multis, *in dicta l 66.cap. 3. Cod.de Decurionibus*; & quod dignitas Fiſcalis ſit maxima tradunt Alfaro *Gloſſa 31. de officio Fiſcal.& dicta Gloſſa 9.num.10.& 11.& dicta Gloſſa 16.* Idem Maſtrillus ſupra *dicto cap.9. num.65.in fine*, Lucas de Peña *in dicta l.1 Cod.de dignit. lib.12.* ſubdens, quod inter clariſſimos numeratur, vt & verum eſt, vbi ſupra, & Catena dixerunt: nam cum ad hoc officium aſſumerentur viri grauiſſimi, & qui litteris, & meritis pollerent, vt docemur *ex l.2.Cod.Theodoſ.de Aduocato Fiſci ibi: cum prapeni cateris, qui melior innocentia, potior, litteris pollentior, reliquus examinata fide eſſe naſcatur.*

Inde varijs titulis condecorari oportuit, vt il- 40
luſtris, clariſſimus, ſpectabilis, eloquentiſſimus, & ſimilibus, *leg. laudabile 4. leg. reſtituenda 6. §.ad hac, Cod.de diuerſ. Aduocat. judic. leg.in ſacris 12. §.modum, Cod. de proxim.ſacror. ſerin. nouella 82.cap.1.qua eſt auth.de judicibus,§.vetus in princ.* Lucas de Peña *in l.1. cod. de dignit.* qui non niſi magnis dignitatibus concedi ſolebant, ſcilicet Conſulibus, Præfectis, Præſidibus, Senatoribus, vt probant Panciroll. *lib.1. variar. cap. 3.* Tyraquel. *de nobilit. cap.6. num. 22.* Bullenger. *lib.2. de Imperator. cap. 19.* Guttierr. *de officio domus Auguſta, lib.1. cap.4. in fine*, Marta *de Tribunali cap.7. num.2. & 10.* Berart. *de viſit.cap. 12. n.2.* Amaya longè loquens *in dicta l 66. cod. de Decurion. per totum cap.3.* omninò legendus, & ibi *à numero 9.*

Vbi expendit illam prærogatiuam, nempè vt 41
cum magnis dignitatibus, & reliquis Conſiſtorij comitibus à manu Principis Kalendis Ianuarij extrenas accipiebant, de quibus *in dicta leg. laudabile 4. cod. de Aduocat. diuerſ.judic. in verbis ibi: Iubemus viros clariſſimos Fiſci pro tempore patronos ſori tua celſitudinis, ſolemni die feſtiuitatis Kalendarum Ianuary inter ſpectabiles ſacri Conſiſtorij comites diuina noſtra ſerenitatis manu puncti conſequi ſolatia, l.11.cod.Theodoſ.de Palatin.ſacrar.largit.* ibi, *ſtatuimus,& vltrà definitas dignitates nullus, neque annonas, nec ſtrenas percipere*, & addit idem Amaya *ſtrenas* ab antiquo vocari, idem quod apud nos *Aguinalde*, de cuius genere doni ipſe plura dicit, *ſub tit. cod.de auro coron. ad l.vnic. cod.de oblationib.* & ex Tacito, Caſſiodoro & alijs dicit, ac refert quæ fuerit illa feſtiuitas.

Et *num.14.* ſcribit ſolatia eſſe, *Propinas, da- 42
diuas, Aguinaldos, y los demas percanços, que ſe dan fuera del ſalario*, vbi & *num.15.* quod ſibi velit, verb.*manu puncti*, ſed non ſecurè, & licet referat ex Rebuſſo *in concordata Rubrica de election. derog. verb Regium Aduocatum, verſ.vigeſimum primum*, hoc genus ſtrenarum ſublatum fuiſſe propter ſuperſtitionem, *incip. non obſeruetis 26. q.fin.* tamen dicit reijciendum; eò quod Eccleſia non ſubſtulit ſtrenarum commercium, ſed ſuperſtitionem dici illius Kalendarum, à quo Ethnici omnia captabant, vt dicit *ibi num. 16.* & latè *ſub tit.cod.de oblationibus veterum.*

Item Fiſcales, vt quotidie in Tribunalibus, & 43
functionibus videmus, ſedent in numero Iudicum ſupremorum, *DD. per textum in dicta leg. laudabile, cod.de Aduocatis diuerſ.judic.* Garcia *dicta Gloſſa 3.num.9.* Carena *dicto tit.9.n.6.*

Et quamuis olim Fiſcales ſancti Officij multò 44
inferiores eſſent ipſis Inquiſitoribus in ſeſſionibus & prærogatiuis; ſed poſt per epiſtolam vulgò *Acordada 28. Martij* 1608. fuit præceptum, vt ſederent in ſella Chori juxta Inquiſitorem modernum, & quod ab Inquiſitoribus tractaretur, debito honore tali officio, & perſonæ, vt aſſueſcit, cum Fiſcalibus Regijs in Cancellarijs, & Audientijs. Sed deinde in alia epiſtola 1642. præceptum fuit, vt Fiſcales ſederent ſub *Doſel*, & in ſella ſerica, & quod gauderent cæteris alijs

honoribus, atque prærogatiuis, ac fruuntur Inquiſitores *excepto Almoada*, & *Borlas* in Gallero. Sed iam hodie per aliam epiſtolam miſſam à noſtro Reuerendiſſimo, Illuſtriſſimo, & ſapientiſſimo D.Didaco de Arce, & Reynoſo Inquiſitore Generali, Ianuarij anni proximi præteriti 1660. coæquatum eſt officium fiſcale omnium Inquiſitionum, tam in ſalarijs,quàm in alijs prærogatiuis ſeſſionum in Tribunali,quàm in alijs publicis ſeſſionibus; item & in *ſtrenis*, vulgò *Propinas* eiſdem Inquiſitoribus, in quibus inæquali ſtipendio,& multum inferiori aore participant.

45 Et hoc maxima prouidentia ſtabilitum fuiſſe patet per verba Plateæ, *in leg.peculiari,cod.de proxim.ſacror.ſcrinior.* ibi: licet ergo iſti ſint minori dignitate, quàm Præpoſiti, ſunt æquales in ingreſſu, ſiue introitu ad Principem, & in honore ſedendi cum Iudicibus, ſicut obſeruant Garcia *de nobilitate, dicta Gloſſa 3. num.9.* Alfaro *de officio fiſcali, ſub Gloſſa* 51. & apertiùs probat Dom. Franc.de Amaya *in d.leg.66. cod.de Decurionibus, dict. cap.5. ſub n.24.& 25.* ex ordinationibus Regiæ Cancellariæ. Granat. *lib.2. tit.15. ſchedula* 8. *& ſequnti pag.* 268. ibi: *Teniendo respecto, a que conuiene mucho a nueſtro ſeruicio, que los nueſtros Fiſcales, que reſiden en la Audiencia tengan mucha authoridad, hauemos acordado que quando los nueſtros Fiſcales fueren à eſtrados a aſiſtir a algunos pleytos, o otra qualquiera coſa,ſe aſienten en el meſmo Banco de los Oydores*,& refert conſtare ex alijs etiam tribus ſchedulis, & Regijs diplomatibus, & patet ex his, quæ notant DD. *in l.Baliſta 12 ff.ad Senat.Conſult.Trebell.*cum notatis à Matienco *in l.11.tit.8. Gloſſa 3.num.3.* Barboſa plures congerens axiomate jur. verſ.*actus* 12.*n.*14. & verb. *geminatio* 105. quia ex ſeſſione, dignitas, & honor indicatur, cùm hoc beneficium ſedendi ſit beneficium Principis pleniſſimè interpretandum *per l.3.cod.de conſtit.Princip.cap.olim 16. de verbor. ſignific.* vbi *Gloſſa verb. largiſſimè* cum adductis per Amayam *in leg.2. cod.de bonis vacant. num.3.* Ofrecia, & Auendaño relati ab Apicilla *alleg.13. ex num.1. & 9.* Afflictis *conſtit.Regn. in prælud. quæſt. 26.num.7.* Alfaro *dicta Gloſſa 31. num.6.* Boëtius *de authorit. magni Concil. num.*41 idem Amaya *in dicto cap.3.* qui addit *à num.*27. & conſequenter Fiſcali deberi eandem ſalutationem, & reuerentiam in aſſurgendo, & apertione capitis, vbi præſtat rationem firmam ex bonis authoribus, & juribus,& *à num.*31.

46 Quod Fiſcales induuntur inſignibus Regijs, ſicut, & Auditores, & Conſiliarij; etenim induuntur quadam toga vſitata in his Regnis, vulgò *Garnacha*, & in Regnis Neapol. & alijs, vt notant Regens Tapia *in jure Regni Neapolit. lib.2. tit. de offic. Aduocat. & Procurat. Fiſcal. in Rubr. num.5.* Maſtrillus *dicto lib.5. cap.5. de Magiſtrat.num.72.* Garcia *de nobilit. Gloſſa 11.& 35. à num.42.* vbi quod ſuper adeſt ordinatio potentiſſimi Regis noſtri; & quod Fiſcali ſubſternuntur puluinaria ſerica, ſicut, & Senatoribus, Garcia *dicta Gloſſa 35. num.45.* Carena *dicto tit.9 p.1.§.1.n.11.*& cum Rubeo *conſ.86.n.1.* Craueta *conſ.168. num.fin. vol.1.* Fiſcalem eſſe de corpore ipſius Senatus, & ſocium Iudicum; imò Præpoſitus *in cap.de accuſatione 2. q.8. n.* 90. addit Fiſcalem non eſſe cenſendum, vt pars, ſed tamquam Iudex; ita vt cum Iudicibus vnum corpus conficiat, vt in caſu præcedentiæ, cum Conſilium vnum cum altero concurrit, vt dixerunt D.Ioan. del Caſtillo *de tertijs cap. 41. num.61.* Franchis *deciſ. 158. num.4. & 5.* vbi Amendol *in edit. & deciſ.365. num. 6.* Ioannes Baptiſta Toro *in compendio deciſ.verb. Aduocatus Fiſci*, Aponte *de poteſtate Proregis, tit.5. §. 4. num.fin.& in addit.*

47 Qui affirmant Aduocatum Fiſci debere præcedere omnes Iudices einſdem dignitatis, quando agunt cauſas Regis (quod apud nos non vſitatatur (Maſtrillus *deciſ. 214. lib.3.* Alfaro *d. Gloſſa 17.num.40.* Amaya *dicto cap.5. leg.66. de Decurionib. num.50.* cum alijs dicentibus, Fiſcalem eſſe de Conſilio Regis.

48 Alia multa videnda, & applicanda tradunt iam adducti, quæ non repetuntur, ne durior allegatio fiat. Vnum tamen notabis; quod licet Fiſcales antiquitatis, ſic tot prærogatiuis honorati, non tamen gauiſi ſunt illa perpetuitate prærogatiuarum ſuæ dignitatis, ſicut Fiſcales Regij, & ſanctæ Inquiſitionis: nam illi jure Romano in biennio tantùm creabantur, *leg.binos 10. cod.de Aduocatis diuerſ. judic.* & notant Cajat, & Gothofred *in leg.cum aduocatio 8.cod.eodem tit.litt. M* ſed apud nos perpetua eſt dignitas,vt probant Alfaro *dicta Gloſſa 31.num.9.* Amaya *in dicta leg.66 cod.de Decurion.cap.3.à num.*21.

49 Vbi dicit Fiſcalem facere formalem partem in defendendo authoritate, & juribus Regiæ Majeſtatis, & juriſdictionis, non ſolum in ſupremo Senatu, ſed & in alijs Audientijs, inſuper & in defendendis juribus Ciuitatum *ex leg.25. tit.5 lib.2. leg.20. tit.20. lib.2. recopil.* imò, & totius Regni, quod videtur repreſentare, vt cum Otalora, & Gutierrez probat Seſſe *deciſ.4.num fin.*

50 Etenim vt patet *ex leg.12. tit.17. p.4.* Aduocantia facit dignitatem, & *ex dicta leg.binos* obſeruarunt Caſſan. *in catalogo gloria mundi, p.7. ex num. 4.* Alfaro *dicta Gloſſa 31. ex num. 4.* multis idem Amaya *num.22. & 23.* ex eo quia cùm hoc officium ſit beneficium Principis, qui eſt fons,& principium honorum, & dignitatum, Garcia *de nobilit. Gloſſa* 48. *§.5. num.1.* Tyraquel. *in eodem tract.cap.6.n.1. & cap.30. num.7.* Otalora *d.tract. p.4.cap.1.num.1.* Maſtrill. *lib.5.de Magiſtr.cap.10 ex num.99.& lib.4.cap.13.ex num.1.* & præcipuè *num.99.* Gratianus *diſcept.forenſ.cap.284. num.4.* Barboſa *de appell.verb.nobilis 164. num.2.* conſequens eſſe dicunt, & hoc officium eſſe dignitatem; & ſic apparet ex verb. *dicta leg.66. cod. de Decurionibus.* Nam præcipuum munus, quod conceſſerunt Imperatores, fuit à Curijs homines arcere; eò quod in maximis dignitatibus conceſſum eſt, & ad Fiſci Patronos extenſum ibi fuiſſe, & maxima cum ratione.

51 Siquidem hoc officium fuerit ſeminarium omnium dignitatum, & quaſi mater & theſaurus earum, vt de aduocantia dixit *Nouella Theodoſij de poſtulando*, & de quæſtura Caſſiodor. *lib. 6. epiſt. 5.* idem Amaya *ſub num. 19. dicto cap.5. in leg.56.*

52 Vbi probat ab aduocatione Fiſci viros magnos maiorum auſpicia cœpiſſe, & legi ab hac dignitate cœpiſſe maximum Iureconſultorum Papinianum, vt ſcriptum reliquit Spartianus *in caracallo*; idémque accidiſſe Imperatori Macrino, ſi credimus Iulio Capitolino in eo verba eorum referens.

55 Ad quintam allegationis partem an poſſint Fiſcales incarcerare delinquentes, ſicut & Inquiſitores, aut alij Iudices faciunt? Videtur noua difficultas, & quaſi à nemine tacta, nec in

praxi

praxi aliquando viſa, præcipuè in ſancto officio Inquiſitionis; imò & loquutus D. Franc. de Amaya *de Regijs Fiſcalibus in leg. nemo carcerem 2. cod. de exactorib. tributor. lib. 10. num. 62. & 63.* dicit à nemine tractatam vidiſſe, niſi à ſolo Canalcano *in brachio Regio 4. p. à num. 325.* Et pro negatiua parte facimus dicta hic, *ſub verſ. ad quartam*, quia dum ibi egimus de officio Fiſcali, & quod Iudicibus coæquetur; non tamen diximus reſidere in Fiſcalibus jurisdictionem vllam ad incarcerandum reos, illoſve ſententiandum; non enim plus habent, quàm vt lites proſequantur, & perficiant; & quatenus in eis ſit, juſtitiam impetrent, & conſequantur, vſque ad diffinitiuam ſententiam, & (vt dicitur) extractionem executoriæ, vti cautum extat *in l. 2. tit. 13. lib. 2. recomp.*

54 Eſt enim eorum perſonæ induſtria electa, vt latè diſcutit Alfaro cum alijs *de officio Fiſcali Gloſſa 21 & 28. ſub num. 2.* vbi addit teneri illos allegationes, & probationes pro Fiſco adducere *ex leg. eodem tit.* & inſtruere Iudices de jure Fiſci, id eſt, jus pro Fiſco eis allegare; præſertim in arduis cauſis *ex l. 10. eodem tit.* generaliter, & particulariter prout rei qualitas poſtulauerit.

55 Præterea, nam ſicut Aduocatus Fiſcalis Regius non poteſt quærelare, nec ipſemet denunciare, nec aperire viam inquiſitioni, ſed eius munus tantummodo ſit inſtare apud Iudices de omnibus cauſis, in quibus de vtilitate, & jure Fiſci agit; ſiue cauſæ ciuiles ſint, ſiue criminales, & aſſiſtere denunciantibus; dummodo aliter ſit aperta via Iudicibus, quam per inſtigationem ipſius Fiſcalis, Clarus *vbi ſuprà in praxi, § fin. q. 1. 0. verſ. fin.* Carena *de officio Inquiſitor. dicta p. 1. tit. 9. n. 13. & 14* teſtatus de praxi ſtatus Mediolan.

56 Idemquoque procedat in Fiſcalibus S. Inquiſitionis Hiſpaniæ, qui non porrigunt accuſationem contra reum coram Inquiſitoribus, niſi poſtquam aperta eſt via Inquiſitoribus ad procedendum contra reos, vt videre eſt ex Paulo Garcia *En la orden de proceſar del ſanto officio*, vulgò *en la Cartilla*, fol. 15. Idem Carena *ſuprà n. 15. & 16.* vbi & teſtatur etiam de Inquiſitionibus Italiæ, per Pegnam *in 3. p. director. comment. 34. verſ. ſed cum hodie*, dicentem, vt ſoleat Fiſcalis formare libellum, habitis teſtibus de crimine præcedenti debita informatione, & inquiſitione. Et ſic nullo modo poſſe illos procedere ad incarcerandos reos, vt dicemus Peregrin. *de jure Fiſci lib. 1. tit. 1. n. 12.* Canalcan. *vbi ſuprà num. 5.* Farinac. *in praxi q. 27 ex num. 1.*

57 Sed quia Caualcanus diſtinxit inter capturam per modum prouiſionis, vel per modum jurisdictionis, illa permiſſa, & ſi hæc denegata, nec negari poſſit, vt ſuprà in principio huius allegationis diximus, in fraganti delicto poſſe Miniſtros Iuſtitiæ capere delinquentes, illoſque incarcerare, & ſimiliter hanc facultatem præſtare, etiam Fiſcali; & ſic D. Franc. de Amaya *ſuprà in dicta leg. 2. cod. de exact. trib. dicto num. 63. fin.* exiſtimat, quod, etſi Fiſci Patronus nullam habeat jurisdictionem, tamen ob inſtitutum miniſterij poſſit rectè delinquentem capere, & in carcerem mittere: nam cum natura officij illud habeat inter alia attendere, & diligenter proſpicere, ne delicta remaneant impunita juxta ea, quæ de eo officio dixit idem Amaya *in dicta leg. 66. cap. 3. cod. de Decurion.* & nos ſuprà ſub *dicto verſ. ad quartam*, viderimit ei conceſſum totum illud, quod ad conſequendum talem finem conduxerit, juxta notata *per textum ibi in dicta leg. 2. ff. de juriſd.* & per Canoniſtas *in cap. præterea de offic. deleg.* ſic quidem, vt ſi occaſio occurrerit rectè poſſit capere.

Et rurſus, quia excellentia, & eminentia offi- 58
cij Fiſcalium talis eſt, quod à Iudicibus nihil differat, vt obſeruat idem Amaya ex Alfaro *de officio Fiſcali dicta Gloſſa 27. num. 3. & 33. & dicta Gloſſa 31. num. 4. & 5.* & nos latè ſub relato verſ. *Ad quartam* à verſ. *de tertio* inferens, vt quod Iudicibus licet, & licere poſſit, Fiſcalibus, quod admitterem in fraganti, conſtito de delicto, vel quando Iudices eſſent negligentes in capiendo, non aliter, ſicut nec audiui vnquam in ſancto officio Inquiſitionis practicatum.

ALLEGATIO II.

An Fiſci appellatione contineatur Patrimonium priuatum Principis? Vbi de differentia Fiſci, & Ærarij, eiuſque origine? Et vnde dicatur Fiſcus? Et an poſt factam confiſcationem bonorum rei ſancti Officij, ſit cognoſcere Inquiſitorum, aut cognitio ſit alterius Iudicis Regij priuatiui? Et ad quos ſuperiores de illo appelletur? Et quid ſoleat practicari circa ſolutionem aliquibus creditoribus faciendam, tam per Inquiſitores, quàm in hoc Conſilio ſupremo, dum agitur de cauſa Fidei, reo in ſecretis mancipato, & antequam eius bona confiſcentur, quæ tantum ſunt depoſitata apud tertium, inuentariata, & ſequeſtrata?

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus, & ærarium populi coniuncti ſunt ab Auguſto poſt adeptum Principatum.*

2 *Ærarium à tempore Auguſti, non imperij publicum commodum, ſed tantum ciuitatis Romanæ reſpiciebat.*

3 *Æraria duo ab Imperatoribus ſignata fuerunt, vnum publicum, alterum priuatum, & quale vtrumque, & ad quas pecunias n. 4.*

5 *Fiſci nomine verius eſt, vt contineatur Patrimonium priuatum Principis contra Toletan. & num. 6. ſic vt ærarij nomine deleto, Fiſci nomine vtatur, vt n. 7. & 8.*

6 *Æraria, ſiue Patrimonia Regia gaudent eiſdem priuilegijs, quibus Fiſcus, & n. 17.*

7 *Æraria diſtincta iam hodie non habent Principes.*

8 *Fiſco rediguntur iam omnes prouentus, Gabellæ, tributa, vectigalia, quæ in compendium veniunt Reipublicæ. n. 9.*

9 *Redditus, prouentus, & alia obuentiones Regi debita, ſolent prouenire ex varijs cauſis in Fiſcum.*

10 *Hiſpanus Rex quamplures redditus habet de ſuis Regnis abundantius, quàm alij Reges.*

11 *Ærarium, & Fiſcus ad quas pecunias fuerint creati, & de vtriuſque olim differentia, n. 12. 13. 15. & 16.*

Ærarium

12 *Ærarium olim ab ære, & in æde Saturni collocatum*, Sacratissimum *fuit appellatum, & quare? & n.13.& 15.*

13 *Pecunia secundum antiquum morem priuata etiam seruabantur in templis.*

14 *Templa ob pecunias ibi depositas, à seruis custodiebantur.*

15 *Ærarium quare post* sacræ largitiones *diceretur?*

17 *L. apud Iulianum 4. aliàs l. cum seruus 39. §.fin.ff.de legat.1.*

18 *Fiscus à fiscena, siue fiscella dicitur, & qua fiscenæ, seu fiscella dicantur, & de materia, qua fiebant n.19.& 21. Et quare Fiscus illis vtitur.n.20.*

19 *Pecunia Fiscalis dicitur maioris summa, quam priuata.*

20 *Marsupijs non sufficientibus ad recolligendas pecunias Regi debitas, fiscena siue fiscella vsitato fuerunt.*

22 *Fiscus quare sic dictus à num 18.legitur.*

23 *Confiscare, est ad Principis Fiscum, seu Cameram deferre.*

24 Fiscos. *vocari quadam genera bonorum, seu prædiorum concessa subditis ex Hythardo, & alijs refertur, vel quod ex rebus fisci prouenirent, vt num.25.*

26 *Fiscus etiam secundum alios dicitur quasi fixum, vel firmum, aut quod sit semper soluendo, & num.28.*

27 *Fiscus aliquando significat idem, quod prælum, seu qualum ad comprimendas oliuas, vt oleum exanietur, vel exudet.*

29 *Iudex bonorum confiscatorum pro delicto heresis, designatione Domini Inquisitoris Generalis, & titulo Regio solet exercere, atque controuersias litigantium cum Fisco terminare in prima instantia, vt n.37. soluto dimidio annata, & n.32.*

30 *Inquisitor etiam solet nominari cum titulo Regio Iudex bonorum confiscatorum: vbi de titulo, quem habuit author anno 1654. à Rege Philippo IV. & n.31. & qui ante authorē Vallisoleti fuerunt nominati sub n.32.*

31 *Schedula Regia 1569. refertur, qua Inquisitores Limæ apud Indos, sunt etiam Iudices bonorum confiscatorum.*

32 *Annatam dimidiam, etsi Clericus exoluit author, quando cum titulo Regio, iam Inquisitor factus Vallisoleti, fuit nominatus Iudex bonorum confiscatorum.*

33 *Iudices bonorum confiscatorum solebant esse Vallisoleti Auditores illius Cancellariæ, aut Canonici illius Cathedralis, & qui sint hodie Granatæ, & Hispali.*

34 *Iudicis bonorum confiscatorum nominatio cum titulo, quare sit propria Regum Hispaniæ in inquisitionibus sancti Officij suarum prouinciarum, & n.35.*

35 *Reges Hispani Patroni sunt sancti Officij inquisitionis Tribunalium omnium suorum Regnorum, & quare?*

36 *Inquisitores, vt tales, nunquam in prima instantia exercent iurisdictionem in bonis confiscatis ex causa fidei.*

37 *Lites orta contra bona confiscata alicuius rei fidei, solum sunt agitanda coram dicto Iudice bonorum confiscatorum, & non coram alio, nec coram Inquisitoribus, & quare?*

38 *Consilium supremum inquisitionis, etsi vt tale soleat retinere, seu auocare causas contra bona confiscata motas, per sæpius remittit illas tractandas coram Iudice confiscatorum cuiusque inquisitionis. Et quare de nonnullis cognoscat in prima instantia? n.39.*

39 *Inquisitor vulgò dictus* Decorte, *residet hic Matriti, quasi nomine omnium inquisitionum.*

40 *Appellatio à sententia Iudicum bonorum confiscatorum interponitur ad nostrum judicium supremum inquisitionis, vbi lites finiuntur, & n.41. fallit, vt n.42.*

41 *Processus fabricatus à Iudice confiscatorum, appellatus à Fiscali, remittitur originalis ad Consilium supremum, non sic ab Inquisitoribus Indiarum, ob periculum, ne amittatur, si alius appellet, mittitur Transumptus.*

42 *Appellatio de* [illegible] *bonorum confiscatorum, interponitur ad Inquisitores eiusdem Tribunalis in causis vsque* [illegible] *ducentorum ducatorum, non vlt*[illegible] *quadam Regia schedula exp*[illegible]*6 Et in Indijs vsque ad mille* [illegible]

43 *Auditores & Iudices Regij* [illegible] *dulis Regijs cognoscere* [illegible] *catorum bonorum sancta* [illegible] *possunt improbare Iudicem bonorum confiscatorum, nec trahere Fiscum, vt litiget coram illis.*

44 *Inquisitores Tribunalium, dum causa fidei pendet, item & nostrum Consilium supremum inquisitionis solent prouidere, vt creditoribus contra bona sequestrata, siue depositata, & non dum inuentariata, soluantur, si debita sint minoris quantitatis, aut priuilegiatis, & de illis constet, & n.44. & 46.*

44 *Lis quadam narratur creditorum petentium summas pecuniæ magnas contra bona cuiusdam obligati in hac villa Matriti ad carnium prouisionem.*

IAm suprà *sub allegatione 1. à n.1.* dictum est confiscationem bonorū delinquentis, juxta ibi dicta esse Fisci Patrimonium. Nūc autem est, an Fisci appellatione cōtineatur Patrimonium priuatum Principis? Cum ergo Augustus post adeptum Principatum inter alia, quæ commemorat Amaya *lib.1. obseruation. cap.1. statuerit*, vt ærarium populi, & Fiscus coniungerentur, cum ærarium oneribus Reipublicæ non sufficeret, diuisis inter populum, & Principem prouincijs, teste Suetonio *in Augusto cap.47.* Strabone *lib.vlt. Dionys.lib. 53. & 54.* vt ad interpretationem titul. *de officio Præsidis*, notarunt Vvesembech. ibi, Alciatus *in l.speciosas, ff.de verb.signif.* & alij, quos refert Barbosa *in l.1.p.7.n.7.& 8.ff.solut.matrim.* 1

Et ex eo tempore ærarium iam non publicum Imperij commodum, sed tantum Ciuitatis Romanæ respueret, vt colligit D.Franc.de Amaya *ex l.inter 17.§.fin.ff.de verb.sign.in rub.C.de jur.Fisci, n.14.* vbi addit, 2

Postea Imperatores veterem morem sequentes duo æraria constituisse, vnum publicum, quod maius vocat Lamprid. *in Diadumeno*, in quo reponebantur pecuniæ principaliter pertinentes ad necessitates publicas; Alterum verò priuatum, in quo erant pecuniæ ad Principis vtilitatem spectantes, quod speciali nomine dicebatur *Fiscus*, vt apertè nos docent Spartianus *in Adrianum:* damnatorum bona in Fiscum priuatum redigi 3

vetuit

veruit omni summa in ærario publico recepta. Tacitus lib. 5. annal. *bona ærario ablata*, vt in Fiscum *cogerentur*, & Suetonius *in August. cap. fin. in ærario, & Fiscis*, Bullenger. *de Imperio Romano lib. 3. cap. 26.* Gutberius *de officijs domus Augustæ lib. 3. cap. 18.* vers. *ærarium*, Salmas in Lamprid. *Dudum pag. 175. num. 19.* Barbosa *supra*, & alij boni Authores.

4 Tamen quia subobscure loquuntur; sic vt nullus possit disertè quid sub eis contineretur cognoscere. Ideò visum est hoc distinguere aliu clariori modo; nempè quod in ærarium publicum consueuerit deferri aurum, & argentum, quod ex Prouinciarum tributis colligebatur, & alias publicas species, & vectigalia, *d. l. inter publica 17. §. fin. ff. de verb. signif.* vbi Cujacius. Priuatum verò ærarium comprehendisse vniuersum Patrimonium Principis, *l. 1. & toto tit. C. de fund. patrim. cum seqq. titul.* Vt quidquid titulo donationis, hæreditatis, legati, vel caduci acquisitum est, & quoduis aliud, quod tamquam priuatus Princeps haberet, veluti agri, qui in varijs Prouincijs erant saltus, emphyteutica prædia, coloni, & adscriptitij, greges, armenta, & huiusmodi alia priuati Patrimonij Principis, *ex d. l. 1. & alijs, C. de fund. patrim. cum seqq* & hoc Patrimonium, res priuatæ, & dominicæ dicantur, vt docent Accurs. & Bart. *n. 17.* Cujac. Amaya, & reliqui *sub d. Rub. C. de jure Fisci*, Peregr. *de jure Fisci, lib. 1. tit. 1. n. 6.* Bulleng. *d. lib. 2. cap. 16. & seq.* Panzirol. *ad not. Imperator Orient. c. 87. & seq.* Salmasius, & Guthetin. *de offic. domus Augustæ c. 3. n. 18 variar.* plura alia addentes; sic intelligendi in præcedenti adducti; item & Symmach. *lib. 1. epistola 42.* Trebellius *in Claudium in l. 2 judic. de locat. præd. ciuil.* & DD. *per leg. 3. cod. de exactor. tribut.* & per Nouellam Theodos. *de rescind. vendit.* & vtriusque ærarij Nouella 7. Valentiniani, & Nouella 4. Majorani *de indulgent. reliquor. leg. vnica, cod. de quæstor.*

5 Nec enim ex hac distinctione procedit rectè quod communiter solitum erat accipi in scholis Salmanticen. & Toletan. *in dicta Rub. cod. de jure Fisci*, asserente contra Cujacium Patrimonium priuatum Principis non contineri appellatione Fisci, quia huic traditioni jura addicta repugnant, *& textus in l. bene à Lenone, cod. de quadriennij præscript.* juxta explicationem Amaya *dict. lib. 1. obseruat. cap. 1. n. 89.* & *ex dicta leg. inter publica 17. § fin. ff. de verb. signif.* cui minima respondere potuit Barbosa *vbi supra num. 9. & 10.* dum ex Conano *lib. 9. commentarior. cap. 5. n. 5.* asserebat pecuniam scilicet Fisci ad publicas vtilitates, publicam causam judicari; non verò quando Fiscus pro priuato Patrimonio accipitur; quia tunc vtitur jure priuati, quam improbat rectè etiam D. Franc. de Amaya *in dicta Rubr. cod. de jure Fisci, à num 19. per textum etiam in l. 2. §. hoc interdictum ff ne quis ex loco publico, l. fin. cod. ne rei dominicæ*, qui dicit huiusmodi patrimonia confundi *per leg. fin. cod de vectigal. & l. fin. C. de bonis vacantibus, l. 1. & 2. cod. de offic. comit. rerum priuat.* vbi res priuata Principis dicitur *Fiscalis*, sicut, & notauit Patladorius *in sexcent. differen. different. 111. num. 5.*

6 Et fit clarius, nam cum dicta æraria, seu Patrimonia sine distinctione gaudeant priuilegijs, quibus, & Fiscus, *leg. Fiscus 6. in fine, ff. de jure Fisci, dict. leg. 2. §. hoc interdictum, ff. ne quid in loco publico, leg. 1. & 2. cod. de offic. comit. rerum priuatarum*, juncta *lege 19. §. fin. de legat. 1.* vt notant etiam Cujacius *in dicta lege 6.* & ante eum Accursius *in Rubrica, codice de priuileg. domus Augustæ*, & *in leg. Princeps, ff. de legibus.* Angelus *in §. edicto, num. 1. Instit. de vsucapion.* & Valenzuela *in dicta Rubrica, cod. de jure fisci, à num. 34 & 43.*

7 Et idem Amaya *ibi sub num. 19. & 21.* dicat magis hodie procedere, cùm Principes non soleant habere æraria distincta, sed omnes redditus colligi simul, vt ipse Barbosa agnouit *in dicta lege 11. num. 11.* ideò nulla distinctione adhibita, quo ad id, nempè, vt omnia illa bona, tam ærarij publici, quàm priuati res Fisci appellentur, cum vertant in vtilitatem; sic vt ærarij nomine deleto, tantum supersit nomen Fisci, qui apud nos quoque *Camera* dicitur, vt tradunt Accursius, Bartolus, Platea, Rebuffus, & Valenzuela *in dicta Rubrica, num. 19. & 44.* Peregrin. *de jure fisci, dicto titulo 1. in princip.* Gregor. Lopez *per illum textum in leg. 33. tit. 13. p. 5.* Bobadilla *lib. 5. politica, cap. 6. numero 1.* Alfarus *de officio fiscal. Glossa 9. n. 4.* & alij.

8 Etenim iam rediguntur in fiscum omnes prouentus, gabellæ, tributa, vectigalia, quæ in compendium veniunt Reipublicæ, vt obseruant Franciscus Lucan. *de fisco 1. p. num. 6.* Petrus Gregor. *lib. 31. cap. 31. syntagmat. num. 3.* Patlador. *dicta differentia 111. num. 5.* Constant. & Cujac. *in dicta Rubrica, cod. de jure fisci.* Gayto *de credito nouissimè, cap. 4. quæsito 11.* qui postquam *num. 1708.* refert prædicta duo æraria, *num. 1709.* ait hodie, quidquid DD. dicant Principis in eorum ærario indistinctè simul reponi facère omnes pecunias, redditus, illosque in vnum confundere, & dictas pecunias sic repositas, illarumque ærarium dici Fiscum: ita cum Barbosa *in dicta leg. 1. p. 7. ff. soluto matrim. num. 11.* videndus *à numero 7.* & Peregrino alia recolligente *de jure Fisci* in ingressu tract.

9 Qui redditus, & prouentus solent prouenire ex alijs multiplicibus causis in Fiscum, quales sunt portoria, & pleraque alia quæ in ingressu, & egressu vrbium, & Regnorum, soluuntur, & indictiones, quæ edictu Principis inducuntur, oblationes, donatiua, confiscationes, bona vacantia, mulctæ, & similia alia, quæ recenset *leg. 1. ff. de jure fisci*, Valenzuela *in Rubrica, codice eodem, num. 20.* Toletan. *num. 3.* Amaya *num. 21.* vbi *num. 25.* cum D. Ioanne de Solorzano *lib. 1. de jure Indiar. cap. 16. per tot.*

10 Maximè *à numero 44.* dicit conuenientius de Rege Hispano nostro dici, cum tot gentibus, & vinctis ex omnibus urbis partibus, Asia, Africa, Europa, & America, tot, ac tanta ditissima, & pulcherrima tributa pendantur, Petrus Gregor. *lib. 31. syntagm. cap. 31. n. 14.* Bullenger. *dicto lib. 3. cap. 26.* quodque significare videtur illud Iuuenalis *Satyra 4.*

Quidquid conspicuum, pulchrúmque ex æquore toto,
Res Fisci est, vbicumque natat.

11 Ad secundum de differentia Fisci, & ærarij, iam ex his satis recognosci videtur ex eo, quia si sequamur Glossam *l. in prouincijs*, vers. *Fiscalis*, *cod. de muner. & actuar. lib. 12.* dum dicit, quod antiquitus penes Romanos pecunia ex tributis habita, reponebatur in Marsupio, & cum Marsupium non sufficeret, reponeretur in Fiscu, id est, in sacco; quod, & Imperatores obseruasse scribit Gayto *de credito dicto cap. 4. quæsito 11. ex n. 1703.* addens, vt cum postea, nec sacci sufficerent, repositam fuisse pecuniam, in quadam domo, quæ vocabatur

cabatur ærarium; quia ſcilicet æs, id eſt pecunia in ea reponebatur, vt probant omnes *in dicta leg. in Prouincijs*, & Salicetus *in Rubrica, num. 1. cod. de priuileg. fiſci*, Platea *cod. de iure fiſci*, Alciatus, & alij relati per Boſſ. *de fiſco, & priuileg. eius in princip.* iam aperta eſt differentia, & clarius, quod Fiſcus dicatur propriè Principis Patrimonium, ærarium tamen ſit populi Romani; vt notant Pyrrh. Valenzuela, & Amaya *in dicta Rubrica, cod. de iure fiſci, hic num. 10.* ille 21. Alfarus *de officio fiſcal. Gloſſa 9. num. 4.* cum multis legendus *à num. 1.*

12 Ærarium quidem boni ex antiquitate Authores dictum eſſe ab ære profitentur, & in æde Saturni collocatum, ſacratiſſimumque appellatum, quod pecuniæ, quæ in eo recondebantur, dicebantur ſacræ, & publicæ, vt *in tot. tit. ff. & cod. ad leg. Iul. peculatus, leg. 2. cod. de quadrienij præſcriptione, §. fin. Inſtitut. de vſucap.* & ſacrum apud Symmach. *libro 1. epiſtola 54.* & *libro 4. epiſtola 57. & libro 10. epiſtola 26.* Lamprid. in Alex. & Salmeſius ad eum in Diadum, Alex. ab Alex. 2. *genial. cap. 2.* & ibi Tyraquel. Beroal. in Sueton. Auguſt. *cap. 29.* & *36.* & in Claud. *cap. 24.* Bullenger. *de Imperio Roman. lib. 3. cap. 23.* verſ. *plura*, Renard. *lib. 4. variar. cap. 4.* Demſter. ad Roſſinum *libro 7. antiquit. cap. 31.*

13 Et cum moris fuerit in templis priuatorum pecunias, & res cuſtodire, vt notarunt Lipſius ad Tacitum, *libro 1. Annalium*, & Dorleans ibidem, ſicut & conſtat *ex leg. cum pater 77. §. donationis 26. ff. de legat. 2. leg. 4. in fine, cum ſequent. ff. familiæ erciſcund. leg. 1. §. ſi pecunia 36. in fine, & leg. 5. in fine, ff. depoſiti.*

14 Et ob id templa ob pecunias depoſitas à ſeruis, cuſtodita deſumit Amaya *in dicta Rubrica, codice de iure fiſci, numero 11. & lege ſeruos 17. ff. de alimentis legatis, l. ſeruos 35. ff. de liberali cauſa.*

15 Sed prædictum nomen ærarij ſacri quod poſteriorum Imperatorum immutatum fuiſſe, & pro ærario ſacro, vel publico, *ſacras largitiones* dixerunt, quarum Præfectus olim Comitem *ſacrarum largitionum* vocabant, & priuatum ærarium, atque priuatum Patrimonium, res priuatas, & Præfectum comitem rerum priuatarum, vt docemur *in lege 1. & ſequenti, cod. ne res dominica, lege 1. & finali, cod. vt dignit. ordo, lege 2. cod. de locat. prædior. ciuilium, lege 3. cod. de bonis vacantibus.* Amaya latè *in Rubrica, cod. de canon. largition.* vbi DD. idem *in Rubrica. cod. de iure fiſci, num. 18.* ſic probans juncta inſcript. *lege 9. illius tituli*, vt explicarunt latè Bullenger. Panzirol. & Salmaſar ſuprà.

16 Præhabitam verò differentiam ærarij, & Fiſci notauit Plinius *in Panegyric.* cum ita Trajano dicat: *Et fortaſſe non eadem ſeueritate Fiſcum, qua ærarium cohibes; imò tanto maiori, quanto plus tibi licere de tuo, quàm de publico credis?* ad quod plura loca congeſſerunt etiam Reuard. *dicto libro 4. variar. cap. 4.* Bullenger. *de Imperio Romano dicto libro 3. cap. 26. in princip.* Dorleans ad Tacitum *libro 6. Annalium, pagina 521.* nec in libris noſtris deſiderari Iuriſconſultorum reſponſa, in quibus eadem differentia animaduertatur, cum DD. id tractent *per legem pacta conuenta 72. §. finali, ff. de contrah. empt. lege vnica, §. cum autem 13. & ſequenti, codice de caducis toll. lege procurator 7. codice de edendo, lege 3. §. ſi in locis 10. ff. de iure fiſci, & inſcripto, lege 1. ff. de bonis damnator.* vbi addit Amaya *dicta Rubrica, codice de iure fiſci, ſub numero 13.* Legit. Caliſtratus *libro 1. de iure fiſci, & populi*, quaſi dixiſſet, *de iure fiſci, & ærarij*, vt explicauit Reuard. *ſuprà*, Lamprid. in Alex. *ibi, leges de iure populi, & fiſci* moderatas, & infinitas ſanxit.

17 Quibus non obſtat *l. apud Iulianum 4. alias, l. cum ſeruus 59. §. fin. ff. de legat. 1.* vt addiderunt explicationem cum *dicta lege pacta, §. fin.* notarunt DD. *in lege inter ſtipulantem, §. ſacram. ff. de verb. obligat.* Cujac. *libro 10. quæſtion.* Papiniani *in dicta lege inter ſtipulantem, §. fin.* Donellus *libro 2. commentar. cap. 5. & 6. & libro 4. cap. 2.* aſſimilari verò, nam æraria relata, & Fiſcus, eiſdem gaudent priuilegijs juxta *legem Fiſcus 6. in fine, ff. de iure fiſci, lege 1. & 2. codice de offic. comit. rerum priuatarum*, vt cum alijs juribus, & Cujacio, Accurſio, Angel. & Valenzuela iam dixi.

18 Ad aliud vnde dicatur Fiſcus, iam facilis eſt explanatio, & quod, teſte Varrone, Fiſcus dicatur à fiſcena, ſiue fiſcella, *lege 4. de lingua Latina* ex riminibus, aut palleis contexta ex Calep. in eo verbo, Budeo *in annotat. tit. de offic. quæſtor. pag. 340.* Alfaro *de officio Fiſcali, Gloſſa 9. ſub num. 1.* hoc eſt, à fiſcenis, vel fiſcellis ſporteis, vt anſilibus ad maiores ſummas pecuniæ capiendas deſtinatis.

19 Quia maior ſumma pecuniæ dicitur Fiſcalis, quàm priuata, vt explicauit Aſconius Pedian *in comment. ad Cupſon in 2. Verrina*, vel quia eſt quoddam genus ciſti, aut cophini, vimenei, aut juncei, quo deferebantur, aut recipiebantur pecuniæ, vt ruſticæ, ſeu agricolæ, vtenſilia ruri ferebant, Columell. *de re ruſtica, cap. 48. tam diligenter mundatum protinus in torcular deferri, & integram in Fiſcu nouis includi*, Seneca *epiſt. 119.* Iuuenal. *Satyra 4. verſ. 160.* Vvolgan Lajues *lib. 2. commentar. de Republica Romana, cap. 14.* Petrus Gregor. *libro 5. Syntagmat. cap. 2. num. 6. & 11. & libro 3. cap. 31. num. 1.* Schard. Caluin. & alij, verſ. *Fiſcus*, Funger. *in ethymolog. eo verbo*, Gutherius *de officio domus Auguſtæ, lib. 3. cap. 31.* Gaſpar. Berthius *lib. 35. aduerſatur, cap. 23.* Pyrrhus *in dicta Rubrica de officio Fiſci*, vbi Valenzuela *num. 45.* Amaya *num. 5.* vbi *num. 4.* dicit ita legi apud Hieronymum, quod de ſancto Hilario fiſcellas junco texens æmulabatur Ægyptiorum Monachorum diſciplinam, & in præfatione ad libr. Iob, ſicut fiſcellam junco texerem, aut palmarum filiam complicarem, in quo, vt mox erat Doctori maximo & eruditiſſimo imitatus eſt Virgil. *eleg. 10. verſ. 71.*

Dum ſedet, & gracili fiſcellam texit hibiſco.

Amaya *ſub num. 4. ſuprà*, vbi dicit tales eſſe in Bœtica vulgò *Andaluçia* ſportulas ex palmis confectas, quæ ſolent centum Regales capere, dicique *Eſpoſtillas de çien Reales.*

20 Iſtiſque fiſcellis fuiſſe cœptum vti à Fiſco, quia cum Marſupia excreſcentibus pecunijs non ſufficerent, fuiſſe neceſſarium hoc vaſorum, ſeu ſportularum genus, in quibus pecuniæ publicæ ſolebant deferri, & quæ ad ærarium pertinebant; notarunt Platea *in dicta lege in prouincijs, in fine cod. de numerarijs*, Beroſul. ad Sueton. Auguſt. *cap. 15.* Bullenger. *de Imperio Romano dicto lib. 3. cap. 26.* Dorleans ad Tacitum *lib. 1. Annal. pag. 44* vti & probant D. Iſidor. *lib. 20. orig. cap. 9.* & Aſcon. *2. in Verr.*

21 Sic *fiſci fiſcena*, & fiſcella ſpartea ſunt vtenſilia

ad

ad majoris summæ pecunias capieudas. Vnde quia
maior summa est pecuniæ publicæ, quàm priuatæ,
vt pro censu priuato loculos, & Arcam dicimus,
sic pro publico thesauro ærarij dicitur Fiscus.
22 † Indéque *Fiscus* pro Principis Patrimonio accipi
per metonymiam, collata appellatione conti-
23 nentis in contentum. † Et confiscare, esse ad Principis
Fiscum, seu Cameram deferre, vt ex varijs
notaut Pyrrhus, & Amaya *in d. Rubr. cod. de jure
fisci, sub n.* 16. Vvolfarg. Lazius *d. lib.* 2. *commun. de
Republica Remana, cap.* 14. Barbosa *in d. l.* 1. *ff. soluto
matrim. p.* 7. *n.* 7. *&* 8. Gutherius *d. lib.* 3. *cap.* 31.
Bobadilla *in politica cap.* 6. *n.* 1. Parlador. *in sexcent.
different. different.* 111. Gayto *d. c.* 4. *de credito, quæsito*
11. *n.* 1707.
24 Inde D. Franc. de Amaya *in d. Rubr. n.* 7. credit
natum sæculo Caroli Magni *Fiscos* vocari consueuisse
quædam genera bonorum, seu prædiorum
concessa subditis ab Imperatore probans ex Nithardo.
lib. 5. *por Rhodanum vsque ad mare Tyrrenum
omnes videlicet Episcopatus, Abbatias, comitatus,
Fiscos, eis Alpibus,* & ex Cangelliensi *lib.* 1. *c.* 16
ibi, *habeas fiscum illum Episcopatui tuo proximum,
& omnes successores tui vsque ad sæculum.*
25 Et ex Hieronymo Bignonio in notis ad Marcolphom
tradit *Fiscos* eo æuo dictos, quod è rebus
Fisci prouenirent, non admittens notulam Gasparis
Burtbij *dub.* 45. *aduersarior. cap.* 24. existimantis
Germanicam esse vocem: Et contra Accurs. &
Bartol. *in dict. Rubr. cod. de jure fisci, n.* 10. Plateam
n. 17. & relatos à Valenzuela *à n.* 45. Fuluio Con-
26 stantio *n.* 12. † Existimantes Fiscum dictum quasi
fixom, vel firmum, aot stabilem, quod Fiscus sit
semper soluendo, & Diues *per l.* 1. *ff. de fundo dotali,*
sicut & senserant Alfaro *d. Glossa* 9. *n.* 10. *&
Glossa* 16. *n.* 126. Afflictis *lib.* 2. *feudor. tit. de fratribus
de nouo benef. n.* 49. Peregrin. *de jure fisci, lib.* 1.
tit. 1. *n.* 21.
27 Et aliquando *Fiscum* significare idem, quod
prælum, seu qualum ad oliuas præmendas, vt
oleum exanietur, vel exudet, notauit Alfaro
dicta Glossa 9. *de officio fiscali, sub n.* 1. *vers. aliquando,*
ex Budeo in annotationibus prioribus ad Pandectas,
Cotta *in memorabilib. verb. fiscus.* qui ait ex
alijs, vt Fiscus ad nostrum propositum sumatur pro
Camera, seu pecunia publica Principis, ex Baldo,
Platea, & alijs, *in d. Rub. cod. de jure fisci,* Ludouico,
Monta, Corrasio, Zabarella, Pyrrh. Balbo, Afflictis
Boëtio, Gregorio, Lopex, Montolo, Peregrino,
Castillo, Aogelo, & alijs.
28 Vel vt *Fiscus* sumatur, quia fidelis pecuniæ custos
dicitur, vel quasi fixus, & firmus, vt relatum
est, & tradit Glossa *in d. Rub. cod. de jure fisci,* quod
quia non admisit, *vbi sup. in d. Rub.* Amaya *sub n.* 8.
& nouissimè Gaytn *de credito d. cap.* 4. *quæsito* 11.
n. 1704. ideò ad relatas priores significationes referendam
esse hanc vocem *fiscus*, existimamus.
29 Ad tertiam allegationis partem, an post factam
confiscationem, sit cognoscere Inquisitorum Tribunalium,
aut Iudicis bonorum confiscatorum, &
30 ad quos superiores de illo appelletur? In quo dubio
communis praxis est, vt post factā confiscationem
bonorum de quocumque reo sancti Officij, in quo
locum habet, lites agitandas esse coram certo Iudice
Regio communiter nuncupato *Iuez de lienes
confiscados* assignato per D. Inquisitorem Generalem,
sed cum titulo Regio, ratione cuius, etsi sit
Ecclesiasticus; imò Fiscalis, aut Inqoisitor eum titulo
Regio, debet exoluere dimidiam annatam solitam
exigi à Ministris Regijs, ratione suorum officiorum,
sicut, & mihi accidit, qui dum Inquisitor
essem Vallisoletanus, creatus fui priùs per epistolam
D. M. D. Didaci de Arce, & Reynoso, Episcopi,
Placent. Inquisitoris Generalis anno 1655. &
quia deinde misit ad me titulum Regium tenoris
sequentis: *D. Phelipe por la Gracia de Dios Rey,
&c. A Vos el D. D. Nicolas Rodriguez Fermosino,
Inquisidor de Valladolid, y su destrito, salud, y gracia.
Sabed que nos hasido echa relacion, que en la dicha
Inquisicion y destrito, a causa de auerse echo execucion
de justicia por el santo Officio de la Inquisicion,
ay muchos pleytos, que estan començados, y se
esperan mouer, y començar de aqui adelante, sobre
bienes, que an sido, son, y seran confiscados a nuestra
Camara, y fisco por el delito de la heregia, y apostasia,
entre el Receptor de los dichos bienes, y otras personas,
a quien lo suso dicho toca, y tocar pueda. Y confiando
de vuestra letras, &c. Es nuestra voluntad, y merced
de os encommendar la determinacion de ello, como
por la presente os lo encommendamos, y cometemos,
y mandamos, que tomeis, y letinais los dichos pleytos
en el estado, que los hallaredes, y los otros que començaren
de aqui adelante sobre lo suso dicho. Y llamadas,
y oidas las partes, a quien toca, breuemente determineis
loque hallaredes por justicia & ibi y os damos poder
para lo executar en los que remissos, e inobedientes
fueren* (señala los maraccedises de salario, y
otras cosas) *y concluye, y ansi mesmo mandamos que
de este titulo setome la racon en los libros de la contaduria
general de el Consejo de la santa, y general
Inquisicion. Dada en Madrid. an.* 12. *de Nob. de*
1656. *YO EL REY. Refrendada por D. Phelipe
Antonio de Alosa, su Secretario. Teste titulo se firmo
a las espaldas per su Illustriss. y Señores Dom. D. Andres
Brauo, Dom. D. August. de Villauicensio, Dom.
D. Ioan. Santos, Licen. D. Alonso Liaño de Buelna.*
Imò & in Secretaria, quæ dicitur *de Aragon*, nostri 31
Consil. j viderim quandam schedulam Regis
Philippi II. qua die 7. Februarij anni 1569. commisit
Inquisitoribus Ciuitatis Regum, vulgò *del
Reyno de Lima* judicaturam bonorum confiscatorum
ob crimen hæresis in verbis sequentibus, inter
alia, *para que desde entonces, y para adelante librasen
los pleytos, que se ofrecien,* & ibi, *Es nuestra
merced de les cometer la determinacion de los pleytos,
y causas que se mouieren en el dicho destrito, y
promuetas de la dicha Inquisicion sobre los bienes,
que son, y fueren confiscados a nuestra Camara, y fisco,
y por el caso, y delito de la heregia, entre nuestro
Receptor, que es, o fuere de aqui adelante en dicho
destrito, e otras personas, a quien lo suso dicho toca,
&c* quæ inuenta est *in lib.* 8. *schedularum Regiarum,
fol.* 19. *B, &* 20. in dicta Secretaria, quæ est
etiam Indiarum; & accepi à Secretario Ioanne de
Clauiso, perito quidem, & notitioso, hanc schedulam
extendi ad alias duas Inquisitiones, Mexicanam
scilicet, & Carthaginensem, nec aliud vidi,
aut audiui per annos tres, in quibus fui Fiscalis,
& alios duos, in quo sum Consiliarius, cum expertus
sim lites huius generis liberatas fuisse in illis
partibus ab Inquisitoribus, à quibus appellatæ,
fuerunt finitæ nonnullæ, me Fiscali, & etiam con-
judice. † Exolui dimidiam annatam correspon- 32
dentem salario, & in dicta eadem Inquisitione
exercuerunt ante me, sola epistola D. D. Inqoisitoris
Generalis, D. Didacus de Inestares Marin. ibi
Inquisitor, & creatus deindè Præses *de las Charcas*
apud Indos, post illum Inqoisitor D. Eldiphonsus
Liaño Buelna, noster amicus, qui dom ageret in
hoc Consilio, vt esset electus Episcopus Lemo-

xensis, mortuus fuit hîc Matriti, 2. *die May* 1658.
dum & exerceret etiam, vt Cappellanus maior
33 Regij Cœnobij *de la Encarnaçion.* † Ante illud
tempus semper Iudices bonorum confiscatorum il-
lius Vallisoletanæ Inquisitionis fuerunt, aut Au-
ditores illius Cancellariæ, aut Canonici illius Ca-
thedralis, & in alijs Inquisitionibus, aliæ personæ
condecoratæ Ecclesiasticæ, seu sæculares cum com-
muni salario 40. Marapetinorum, vt hodie vide-
mus in Granatensi Inquisitione D. Ioannem de
Herrera Diateja illius Cancellariæ litteratorum
litteratissimus, & talis exempli, vt anno præterito
1658. renunciauerit nominationem de illo factam
per nostrum Regem Philippum IV. ad Fiscaliam
sui Regij Consilij *del Patrimonio*, & Hispali D.
Iines Bernal. Carrillo in illa Audientia magnæ
opinionis causarum Patronus, & expertissimus.
34 Et quod ista nominatio directè spectet ad Re-
gem, etsi proponere personam sufficientem sit D.
Inquisitoris Generalis, apparet ex verbis instru-
ctionis loquentis de Iudice bonorum confiscatorũ
anni 1485. à priori Hispali facta, §. 1. *ibi: itenco moquier, que sus Althecas notienen porbien de haçer graçia de los bienes a los herejes Apostatas*, &
ibi, *y les pertenezcan todos los bienes de los herejes condenados reconcibados desde el dia, que cometieron el delito segun derecho*, & ex alijs verbis alia-
rum instructionum, cum re vera per regaliam
recitatam *hîc sub allegat.* 1. & in hac, item, & *in*
35 *d. allegatione* 18. *& alijs.* † Confiscationes bonorum
damnatorum applicentur Fisco Regio, qualis, &
Inquisitionum dicitur, quibus Domini Reges ab
initio talia bona applicarunt, & assignarunt pro
Patrimonio expensarum quarumlibet Inquisitio-
num Hispaniæ, vbilibet existentium, etiam Re-
gnorum Siciliæ, Sardaniæ, Majoricæ, Aragon. Ca-
thaloniæ, Valentiæ, Portugal; quam existentium
apud Indos ratione patronatus, vt quotidiana, &
clara praxis obseruat etiam in hoc nostro Consilio
sanctæ Inquisitionis, de quo nunquam fuit du-
bium.
36 Et sic à ratione speciali prouenit, vt de litibus
ortis contra illa bona confiscata, nulla sit cognitio
Inquisitorum in Tribunalibus existentium in pri-
ma instantia, nec in alia (nisi vt mox dicemus.)
eò quod illæ quæcumque sint huius generis ex-
citatæ à creditoribus, quantumuis priuilegiatis,
debeant moueri, prosequi, atque sententiati per
Iudicem Regium, vocatum bonorum confiscato-
rum, actuandæ coram Notario dicto *de bienes confiscados*, & similiter eum titulo Regio, creato ab
37 Inquisitore Generali. † Et hoc non alio funda-
mento: nam cum Fiscalia (vt iam dictum est) etiam
sub allegat. 1. sint de Regalibus, sicut cum Abile-
sio, Mastrillo, Bobadilla, Peregrino, Petro Grego-
rio, & Amaya *ibi dixi*, sequitur optimo jure, vt
causæ inde ortæ dicantur Fiscales, taliter, vt perin-
de coram speciali Iudice si sit ventilandæ, juxta
dispositum ab Imperatoribus, *instit. cod. vbi causa fiscales*: argum. illorum specialium Iudicum, de
quibus dixi *sub tit. de foro compet.* vt sunt Inquisi-
tores respectu familiarium, & Ministrorum sanctæ
Inquisitionis modo ibi dicto, & juxta quæ longè
dixi sub allegatione facta anno præterito 1648.
contra Dom. Hieronymum de Tordesillas Præ-
torem Vallisoletanum, in quadam competen-
tia, me Fiscali existente, posita *in fine dicti tituli de foro comp.* item scholasticorum, militum, & alio-
rum exemptorum, quos retuli *sub dicto titulo, & alibi.*

Et in tantum est firma cuiuslibet Iudicis bono- 38
rum confiscatorum jurisdictio, vt persæpius, me
Fiscali, in hoc Consilio supremo agente, & postu-
lante contigerit, quam plures creditores petentes
judicium radicari in nostro Consilio, vt eorum Iu-
dicibus supremis habentibus facultatem auocandi
causas ab Inquisitoribus, & à Iudicibus bonorum
confiscatorum, remissos fuisse ad proprios dictos
Iudices bonorum confiscatorum, vt ibi modo so-
lito instantia prima formaretur, prosequeretur, ac
finiretur; cum illi re vera sint Iudices primæ in-
stantiæ; & sic praxim ordinariam, quam professus
fui, habitam à meis antecessoribus, & quam pro-
sequitur D. Didacus de Valledares Sarmiento, vir
conspicuus, memoria stupenda florens, & quidem
beneuolos nostri successor in officio Fiscali, præ-
cipuè, quando bona fuerunt confiscata in distri-
ctu Inquisitionis, vbi reus sancti Officij, contra
quos creditores exagitant, incarcerati fuerunt.
† Et licet in nostro Consilio soleant similes causæ 39
retineri, & mandare, vt creditores justificent co-
ram Inquisitore vulgò dicto *de Corte*, qui est
sicut communis Inquisitor officians pro omnibus
Inquisitionibus Hispaniæ. At hoc sic continget,
quando rei Inquisitionis cum suis bonis hîc Ma-
triti degentes, aut inuenti, apprehensi, & incar-
cerati fuerunt, & illicò remissi, vt solet, vel
ad carceres Toleti, aut Chonden, seu Vallisoleti,
vt viciniores huic Curiæ; tunc enim perspicua
ratio militat, quare creditores hîc admittantur, li-
tesque eorum finiantur in nostro Consilio.
Quod si causæ fuerint controuersæ apud ali- 40
quem ex dictis Iudicibus bonorum confiscatorum
in Tribunalibus cuiusque Inquisitionis commo-
rantem, appellatio à sententia illius potest inter-
poni, vel à susceptore Fisci, vulgò *el Reçetor*,
condemnato, vel à creditore quolibet ex litigan-
tibus grauatu coram D. Inquisitore Generali, ac
cum Iudicibus Consiliarijs de nostro Consilio, vbi
audito libello appellationis, & habito testimonio,
litteræ prouidentur, & expediuntur inhibitoriæ,
& compulsoriales, virtute quarum, † Iudex bo- 41
norum confiscatorum, à cuius sententia appel-
latur, remittit processum originalem, scilicet si
Fiscalis appellet: (fallit in Inquisitionibus India-
rum ob vitandum amissionis periculum) sin au-
tem ex creditoribus, non nisi copiatum, à cuius
præsentatione, & collocato in Secretaria districti,
à quo venit, prouidetur partibus de illo co-
piam dari, vt pro secunda, & vlteriori instantia
acta formando hinc, indeque audiantur, circa
quæ debeant probari, & deduci, vsque ad sen-
tentiam; qua prolata, est locus supplicationi, in
qua ac videtur cum eisdem actis, ac de nouo adie-
ctis; & tunc taliter litem sopiri, vt iam tunc inter
omnes litigantes omnium instantiarum, nulla alia
detur insufflatio instantiæ, juxtà praxim, de qua
dixi sub *cap. Venerabilis* 19. *de judicijs, sub Rubrica, & titulo de appellat.* latissimè, *& ibi, sub cap.* 4.
& 5. vbi de fatalibus plurima scripsi.
Et quamuis à Iudice confiscatorum directa 42
appellatio interponatur ad nostrum Consilium
supremum; eò quòd Regium sit, sicut & alia
Regia Consilia nostræ Curiæ Matritensis, etsi
prima eius radix sit Apostolica (de quo, & qua-
liter nunc non agimus.) Nihilominus, vt causæ
faciliùs finiantur sine maiori partium molestia;
item & vt excusentur expensæ excessiuæ, juxta
quæ longè diximus *in cap. finem litibus, de dolo, & contumacia*; hic applicanda, indulta, atque
expedita

expedita fuit quædam schedula Regia à nostro piissimo Rege Philippo IV. anno præterito 1626 *die 2. Ianuary*, per quam concessum fuit, vt in causis ventilatis coram quocunque ex Iudicibus bonorum confiscatorum, post sententiam ab illo prolatam, appellatio interponatur ad Inquisitores, & Tribunal illius Inquisitionis, quando causa, à qua appellatur, fuerit minoris summæ, quàm ducentorum ducatorum monetæ communis, quæ schedula fuit referendata à Secretario Anton. Alosa, & ad Inquisitiones nouæ Hispaniæ, vulgò *dellas Indias*. Alia quidem schedula Regia prouisum fuit, vt causæ quæ non excederent summam mille ducatorum, ibi apud Inquisitores finirentur, in quorum Inquisitionibus etiam alia schedula 7. Februarij 1569. Philippus II. Rex Hispaniarum decreuit, vt in Inquisitione vocata *de los Reges*, Regni *del Peru*, idem Inquisitores cognoscerent de bonis Hæreticorum confiscatis, tractando, & sententiando, atque soluendo lites, quæ se offerrent inter Fiscum, & creditores, ad illa confiscata bona, in verbis sequentibus: *Nuestra cura es de les cometer la determinacion de los pleytos, e causas que se mouieren en el dicho destrito y prouincia de la dicha Inquisicion sobre los bienes que se offerien confiscados a nuestra Camera y Fisco por el delito de l'heresia enfra nuestro Receitor que es o fuere & otras personas a quien to sus dicho toca*, &c. *lib.* 8. *de schedulis* 19. & 20. quæ schedula etiam practicatur in alijs Inquisitionibus, & locis Regni Mexicani.

43 Quam quidem praxim tam quoad Iudicem confiscatorum, quàm quoad Inquisitores, qui à Regibus nostris tam in Camera Aragoniæ & Insulis, quàm apud Inquisitiones Castellæ, pluribus schedulis Regijs vidi & legi commendatam fuisse ab anno 1497. quas in vnum habet idem Secretarius Iuanes de Clauiso curioso compendio annotatas. Et insuper alias schedulas ac epistolas Regum, & vltimam nostri Philippi IV. anni præteriti 1641. quibus expeditiùs præceptum fuit ab anno 1508. per Reges primos fundatores Inquisitionis Hispanicæ, ne Auditores Regiarum Cancellariarum, atque aliarum Audientiarum, se intromitterent in cognoscendo de causis quouis modo pertinentibus ex aliquo interesse fiscali ad Inquisitores, aut ad Iudices bonorum confiscatorum, à quibus speciales causæ recensitæ in dictis schedulis eradicatæ fuerunt, & supplantatæ in dicto Foro Inquisitionis; imò legi in alia schedula reprehensos fuisse Auditores Granatenses, eò quod fecerunt apud se comparere quemdam Iudicem bonorum, quæ notabis ad Alfarum *Glossa* 9. & 11.

44 Ad vltimam allegationis partem, vt inquiritur de praxi circa soluenda nonnulla debita, ad quæ sunt obligati rei fidei, incarcerati in sancto Officio, antequam eorum bona confiscata, & applicata Fisco Inquisitionis declarentur, breuiter respondetur stylum tam Tribunalium Inquisitionum, quàm nostri Consilij supremi esse, vt quoties constat de aliquo debito paruo, quod tale existimatur centum Regalium, plus, minusve juxta arbitrium Iudicum, & secundum facultates, aut correspondentias incarceratorum, soluantur sine concursu creditorum, & faciliùs quando debitum procedit ex salarijs debitis famulis, seruitoribus, si de illis constet, aut per librum incarcerati, aut eius declaratione, & informatione prætensoris, quæ à quolibet postulante, sine exigente, solet in prima eius petitione offerri, & quod reus declaret; imò & sine formali concursu solent alia debita nonnullis creditoribus exolui in forma depositi cum obligatione & fidejussione reddendi sic relatum, si alius appareat creditor iuris melioris.

Item etiam solet mandari, vt bona mobilia, aut immobilia inuenta, seu in domo hæretici incarcerati, aut sub eius administratione, si tamen legitimè constet illa esse creditoris petentis, nec fraus vlla suspicetur; & hoc quidem procedere iuxta regulas, quas ponunt scribentes *de priuilegijs creditorum in l. priu legia, ff. de reb. cred. & in l.* 1. & *tit. qui potiores in pignor. habeantur, & in cap. ex litteris de pignorib. & alijs*, & iuxta quæ sub nonnullis allegationibus infrà positis explanamus, & distinguimus. 45

Aliter inquam si creditores apparent diuersi, & debita sibimet sint magnæ quantitatis, praxis quotidiana procedit apud Inquisitores omnium Inquisitionum, & in hoc Consilio supremo, vbi quantumuis instrumento constat de debito; item & de declaratione rei incarcerati, & informatione oblata à creditore petente, vt mandetur dari copia, vulgò *Traslado* cæteris creditoribus, & pro absentibus, edicta expediri, quibus venire vocentur; ita vt nullo modo ante judicium hinc inde ventilatum cum omnibus alicui soluatur, nisi cuique iuxta sui gradus prærogatiuam. Et in præsenti post proximam incarcerationem certi rei de fide, obligati ad prouisionem carnium faciendam vulgò *alabasto de las Carnicerias*, qui à diuersis negotiatoribus, tam hîc Matriti, quàm in Ciuitate *de Rioseco*; item in Regno Galletiæ habitantibus, supplex cum schedulis extorsit pecunias, vsque ad summam 1150. Regalium, quorum valore emit in dicto Regno Galleciæ 1300. capita boum ad prouisionem huius villæ translata nulli ex creditoribus chirographarijs exsolutum est de pecunia depositata procedente à consumptione dictorum boum; quantumvis allegarunt nonnulli empta fuisse ex dicta pecunia accommodata reo; tum quia sunt alij creditores ex alia causa, & fortè antiquiores; tum quia non omnes citati adhuc erant, vt ostenderent de proprio jure instrumenta. Et sic ad concursum omnium fuit remissus quidam *Martinus Fernandez Eguerra Riosejanus*, qui sibi petijt exolui duplicem quantitatem monetæ virtute schedularum, item & declaratione rei, oblata de omni informatione, qui nec auditus est, propalans multorum aliorum creditorum schedulas esse illius, & vt maior pars cumuli solueretur, illi fuisse cessas; nam præterquam, quod de hoc legitimè non constitit; & quod ipse reus fuit factus dominus pecuniæ, & quod nec capita boum remanerent illi specialiter obligata, & inde pecunia, quæ ex illis procederet; & alia quæ in mentem votantium venerunt, considerata fuit non minima simulationis species resultans in fraudem fisci, & aliorum creditorum; & sic depositione dicti Martini die 7. Iulij huius anni 1661. prouisum fuit, vt daretur copia cæteris alijs creditoribus nondum citatis. † Sed famulis transportantibus dicta capita boum, & alijs, quos habuit ad emendum Galleciæ coadjutores satisfieri mandatum fuit illico sine concursu, & hoc per rationem adductam hîc *sub n.* 43. & 44. 46 47

ALLEGATIO III.

An Iudex Fisci habeat cognoscere, etiam inter priuatos, si non adest fumus causæ Fiscalis? Et de praxi vsitata in nostro Consilio præcipiendi, vt Tabelliones huius Curiæ veniant coram Domino Inquisitore Generali, & Dominis de Consilio, vt faciant relationem de processu prætenso ab aliqua ex partibus pertinere ad judicaturam nostri Consilij, & de compulsione stylata, vt veniant? Item & de retentione, quæ solet practicari? Et an Fiscus pro re modici valoris, aut summæ moderatæ, habeat nihilominus priuilegium trahendi ad Forum Inquisitionis, quoslibet alios creditores magnarum summarum exactores? Vbi & de alia praxi stylata?

SVMMARIVM.

1 *Emptor habens causam à Fisco, subintrat litigaturus contra priuatum eius emptorem coram Iudice bonorum confiscatorum, vt n. 2.*

3 *Iudex bonorum confiscatorum nequit cognoscere inter priuatos, si Fiscus nihil cum eis habeat: fallit, vt n. 11*

4 *Iudex confiscatorũ tunc cognoscet inter priuatos, si Fiscus compareat pro suo interesse, vt n. 10 & 11*

5 *Fiscus succedens in re, post cœptam primam instantiam, habet priuilegium trahendi causam ad Iudicem bonorum confiscatorum, siue respondens, siue agens, n. 6*

7 *L. si quid, cod. vbi causa Fiscales, & n. 8*

8 *Procurator Cæsaris, idem quod Aduocatus Fisci dicitur.*

9 *Fiscus aliquando agit in persona alterius coram Præside.*

10 *Fiscus agens pro defendendo eius emptorem litigio alterius grauatum, potius est, vt trahat causam ad proprium Iudicem Fisci.*

11 *Fiscus, re euicta, tenetur restituere emptori pretium illius.*

12 *Fisci priuilegium est cessibile; sic vt cessionarius habeat priuilegium prælationis, n. 13. 14*

14 *Fideiubens apud Fiscũ, debet gaudere Foro Fisci.*

15 *Fiscalis causa quoties dependet coram Iudicibus Curiæ, qua praxi auocetur ad Concilium supremum Inquisitionis? Refertur & n. 16*

16 *Tabellio, coram quo pendet causa, quæ, vt Fisci pretenditur, à Iudicibus Curiæ auocari, qualiter compellatur comparere in Consilio supremo Inquisitionis, vt faciat relationem de actis. Et qualiter retineantur, si appareat fiscalem esse causam.*

17 *Lis refertur his diebus agitata, in qua formata est competentia super taxa certa domus conducta à Vidua Ministri sancti Officij.*

18 *Fiscus gaudet suo fori priuilegio, etiam si litigaturus compareat inter priuatos pro re modici valoris.*

19 *Magis, & minus, non variant speciem, & n. 21*

20 *Minima non esse in consideratione. qualiter intelligantur?*

22 *Iudices solent esse nimis soliti in conseruando propriam jurisdictionem.*

23 *Creditores solent consentire, vt portio debita fisco soluatur de bonis debitorum, ne lis cœpta coram Iudicibus Curiæ Regalis auocetur ad Iudicem Fisci, n. 24*

24 *Fiscus iniustam causam fouens, venit puniendus à jure, & à Iudice.*

25 *Inquisitores, & Iudices bonorum confiscatorum solent fiscum condemnare, & crebrius in nostro Consilio practicatur.*

AD primam allegationis partem videtur affirmandum: nam vt quemadmodum habet proprios Iudices ad se defendendum, vt *in l. 1. cod. si aduersus fiscum*, *l. si constante 35. §. fin. ff. soluto matr.* sic vt trahat ad proprium judicium causas omnes, in quibus interuenit *per titulum, C. vbi causa fiscales*, & fulcitur, quia etsi quoad forum emptor fisci nihil ab illo habeat, quare priuilegio Fori valeat gaudere, cùm nihil emptori competat speciale, vt sentiunt Bald. *in l. 3. C. de jure fisci, n. 2.* Couarr. *in 1. p. pract. c. 8. n. 3. vers. idem*, Rebuf. & alij, quos sequitur Barbos. *in l. venditor, ff. de judicijs, n. 153.* Valenz. *in d. l. 3. n. 10. vers. verumtamen recepta hac*, Amaya *ibi n. 31.* † Nihilominus, quia emptor causam habet à Fisco, si vendit alij, Fiscus subintrat litigaturus in proprio foro inter priuatos collitigantes, quales sunt, qui emit à Fisco, & alter cui venditum est ab emptore Fisci, juxta quæ dixerunt Farinac. *in 1. p. fragm. verb. fiscus, à n. 182.* Peregr. *de jur. fisci, lib. 7. tit. 1. n. 9.* & ambo cum pluribus, & ante illos Martin. Lauden. *de fisco. q. 27* Angel. *in §. actionum, n. 19. inst. de actionib.* Burgos de Paz *in c. fin. n. 16. de emptione, & venditione.* 1 2

Adhuc dicendum est Iudicem bonorum confiscatorum, non posse cognoscere inter priuatos, nisi causa vertatur inter priuatum, & fiscum, vt *per totum tit. cod. vbi causa fiscales*, & signanter *per textum in l. ad fiscum, cod. eodem, tit. in terminis*, Quemada *in suis quæst. fiscal. q. 1.* ex Saliceto, Paulo Castrensi, & alijs; sic vt nec alius Iudex cognoscere possit, Corneus *tom. 2. cons. 30. n. 3.* Euerardus *in centur. leg. cap. 26. fol. 62.* Alfarus *de officio fiscali, Glossa 16. n. 21. & 22. n. 204.* cum alijs, & hoc, siue actor, siue reus sit Fiscus, vt docent Baldus *in l. si debitum, num. 2. cod. quando fiscus, vel priuatus*, Peregrin. *lib. 7. tit. 1. n. 1. & tit. 2. n. 1. & 16.* Padilla *in l. manifesta, cod. de seruit. & aqua, n. 4.* Didacus Perez *in leg. 6. tit. 4. lib. 2. ordinam. Glossa saluo en aquellos.* 3

Itaque quoties dicimus specialiter Iudicem confiscatorum cognoscere, hoc euenire; eò quod fiscus subintrat pro suo aliquo interesse, non aliter; quare quidem Fiscus ad dictum confiscatorum Iudicem causam habet, etiam cum propter cessionem, aut euictionem comparet, vt dixit Afflictis *dec. 2 n. 1.* & etiam vbi comparet pro suo interesse, *l. si minori, cod. de jure fisci*, Peregrin. *vbi suprà*, & DD. *in dicta l. si minori 3.* de cuius materia nonnulla dicemus. 4

Et in tantum verum dici, quod Fiscus succedens post cœptam instantiam, non tenetur primum Iudicem sequi, sed possit ad suum Tribunal causam trahere, vt tenent Baldus *in l. 1. cod. de heredit. vel actione vendita, & in leg. 1. siue Rubrica de rerum diuers. num. 15.* Salicetus *in dicta lege si debitum,* 5

debitum, cod. quando fiscus, vel priuatus, num. 2.
Afflictis *decisione* 2. *in princip.* Euerard. *in cent.*
dict. cap. 26. *fol.* 92. etiam si succedat ex confisca-
tione, Alex. *in l. si constante, §. bona, ff. soluto matr.*
n. 3. *per textum ibi.*

6 Sic vt vbicumque fiscalis causa interesse debet,
siue respondens, siue agens causam ad suprema
Tribunalia, vbi assistit, trahere possit, Pere-
grin. *dicto libro* 7. *titulo* 1. *numero* 9. *ex dicta lege*
si minori, refert aliquos Anchatranus *in cap. ea*
quæ 17. *de regul. iuris, libro* 6. Paulus, & Cagnol.
in dicta lege venditor, ff. de iudic. Capicius *decisio-*
ne 179. Et sic in praxi testatur causas redactas
esse, atque auocatas, Alfaro *dicta Glossa* 16. *sub*
num. 25. *&* 26. vbi de suo patre Iudice bonorum
confiscatorum Hispali, & alijs, causas reassum-
ptas, & ex aliis, quæ ipse Alfaro adducit *sub dicto*
num. 204. *& sub Glossa* 18. *priuileg.* 20. *num.* 31.

7 Nec obstat his *textus in leg. si quid, codice vbi*
causa fiscales, quatenus procurator Cæsaris, qui
est Iudex Fisci, vt dicit Quemada, & post il-
lum Alfaro *de officio fiscali, Glossa* 9. *numero* 13.
cum Alciato *in leg. Præses, cod. de transact. num.* 12.
dum ait, quod siue Aduocatum, siue Procurato-
rem Fisci, aut Cæsaris appelles, ille dicatur, qui
in Curia gerit officium, Ludouic. Gomez *in*
process. Reg. Cancel. fol. 7. res enim Fisci tracta-
tunt, qui Procuratores Cæsaris appellantur, vt
notarunt Causabon. ad Spartianum, & Petr. Gre-
gor. *lib.* 47. *Syntagm. cap.* 7. Amaya *in l.* 66. *cod. de*
Decurion. cap. 3. *n.* 4. *&* 5.

8 Cognoscit inter priuatos, quando ambo, vel
alter eorum sunt conductores bonorum Cæsaris;
quia respondetur hoc prouenire: nam talis causa
non est absolutè inter priuatos; quin potiùs de-
pendeat à Fiscali, vt videtur, ac comprobatur
ex doctrina Capicij *dict. decis.* 197. Mathesilani
in leg. cum eorum, Cod. de sente it. & interlocut. n. 9
tomo 1. *singul. fol.* 164. Alfar. *sub dicto num.* 26.
qui etiam se citat *sub Glossa* 34. §. 1. *speciale* 20. *ali-*
quid in dicta Glossa 16. *sub numero* 22. dum ex
Baldo, & Quemada *dicta quæstione fiscal.* 1. *&* 2.
9 † ait aliquando Fiscum, dum ex alterius persona
agit, posse etiam agere coram Præside; & ob
id dictus Quemada dixit ex Saliceto, & Paulo
Castrense *in dicta lege cum vendente, cod. vbi causa*
fiscal. per textum ibi, licèt contrarium tenuerit
Glossa, & ex Baldo, atque Angelo, dicentibus
illam Glossam, diminute etiam Iudicem bonorum
confiscatione cognoscere inter priuatos in anne-
xis, & connexis bonorum fiscalium.

10 Et sic iam non obstant adducta hic *sub num.* 1.
cum videamus, vt Fiscus accedat ad defendendum
eius emptorem propter interesse, quod habet, ne
emptor vincatur; imò si credimus Baldo, Paulo,
Saliceto, & alijs *in leg. edicto* 3. *codice si aduer-*
sus fiscum per textum ibi, Alfaro *dicta Glossa* 34
speciale 20. *num.* 69. *& Glossa* 16. *in priuileg.* 36.
num. 147. *& Glossa* 18. *num.* 8. *cum alijs*; priuile-
gium fori, quod Fiscus habet, transit in emptorem.

11 Ita vt si priuatus litem moueat priuato super re à
Fisco ei vendita, debeat esse Iudex Procurator Fisci,
etiam inter ipsos priuatos; & sic vt agens contra
amentem à Fisco. Fisci Iudicem habere debeat, vt
dixit Lauden. *de fisco, q.* 192. Et est ratio; quoniam
Fiscus, re euicta, emptori saltem tenetur restituere
pretium, vt refert Amaya *in d. l. venditori* 3. *C. de*
iure fisci, n. 30. addens inde succedere regulam, quæ
habet, quod Fiscus comparans pro suo interesse,
causam trahit ad suũ Iudicem, cum Capiccio *dict.*
dec. 197. Cagnolo *in d. l. vendit.* 49. *n.* 17. Platea *in*
l. non in iusta, n. fin. C. de conuen. fisci debitoribus: latè
Guzman. *de euiction. q.* 8. *ex num.* 1.

Et fulcitur, quia etsi Fisci priuilegium, solus Fis- 12
cus habeat, vt docet Cynus *in l. in omnibus, n.* 10. *C.*
si quis ius dicenti non obtemperauerit: Tamen Fisci
priuilegium cessibile esse, nam cedi potest, docent
Bartol. *per textum ibi* in *leg. si in te fin. C. de priui-*
leg. fisci, & in leg. 1. *codice de priuat. dotib.* Lauden.
q. 22.

Sic vt talis cessionarius habeat priuilegium præ- 13
lationis, *d. l. fin.* Negusant. *de pignorib. membro* 4. *p.* 2
n. 107. Alfaro *d. Glos.* 16. *priuileg.* 36. *sub n.* 142. qui
qui & habet priuilegium fori, Lauden. *d. quæst.* 223
Bart. *in d. l.* 1. *C. de priuat. dotib.* Lucas *n* 72. nam vt
dicunt Bald. *in l. per diuersas, n.* 21. *C. mandati*, Alex.
in l. si per diuortium, & in l. per dotem, ff. soluto ma-
trim. hoc priuilegium cessibile est, cedique potest,
cum non cohæreat personę, Fiscus namque cedens,
omnia priuilegia cessisse videtur, Lauden. *d. q.* 225.
Alfaro *d. priuil.* 56. *n.* 147. vbi concludit *n.* 148. ex
Baldo *in l. fin §. fin. C. de vsuris rei iudicatæ*, Suarez
in lib. 2. *Fori, l.* 2. *de los emplaçamientos, §. sed pone,*
n. 24. † Vt etiam fideiubens apud Fiscum, reum 14
conueniat coram eodem Iudice, qui eum ad sol-
uendum coegit, & hoc esse singulare in Fisco ex
dicto Suarez.

Hinc diximus deuenisse ad agendum de praxi 15
quotidie vsitata in hoc nostro supremo Consilio
Inquisitionis; nempè vt quoties ad instantiam Fis-
calis, siue alicuius ex partibus litigantibus, prætẽ-
ditur causam, & litem iam in alio Consilio huius
Curiæ inceptam pertinere ad nostrum Consilium
supremum, hoc petito, siue relato, præcipiatur in
actis coram Secretario Consilij, vt aliquis ex Nun-
cijs Notum faciat Scribæ, seu Tabellioni Prouin-
ciæ, Villæ, vel alterius Iudicaturæ, vt veniat cum
actis ad narrandum Dominis de nostro Consilio,
naturam causæ, quæ si inspicitur pertinere, retine-
tur in nostro Consilio, prouiso decreto iudiciali, de
quo datur Tabellioni fides, & ipse relinquit pro-
cessum. Quod contingit quoties interesse Fiscus ex
lite habeat, & si cæteri concurrentes creditores
consensissent litigare coram Iudicibus laicis ordi-
narijs. Vel si interesse habeat aliquis ex Ministris,
Officialibus sanctæ Inquisitionis, cum isti, tam in
agendo, quàm in excipiendo in causis ciuilibus, &
criminalibus, habeant Fori priuilegium, & trahen-
di causam ad Forum Inquisitionis; iuxtà quæ dixi
latissimè *in alleg. fiscali anni præteriti* 1648. facta
Vallisoleti contra Prætorem D. Hieronym. de Tor-
desillas, tunc illius Ciuitatis Prætore posita post in-
dicem *titulor. de iud. & foro comp.* Item si crimina-
liter procederetur contra aliquem ex Familiaribus,
& casus, non esset ex exceptis, nec competentia for-
mata: nam tunc per ibi dicta ad explicationem *l.* 20
tit. 1. *lib.* 4. *recop. a n.* 17 & ante; item & per dicta
sub c. Ecclesia sancta Mariæ, de constit. q. 48. *&* 49.
istorum Ministrorum Iudices proprij, sunt Inqui-
sitores, aut Domini de Cõsilio, coram quibus plu-
res similes causas retentas vidi, ac video. Solent
namque prius ipsi Tabelliones requisiti ad traden-
dũ processus, referre suis proprijs Iudicibus laicis,
requisitos fore, quos non audiui replicasse, nec ne-
gasse; quin dicti Tabelliones venirent ad referen-
dum Dominis de Consilio Inquisitionis statum, &
qualitatem processus, qui si non pertineat, remitti-
tur primis Iudicibus de illis cognoscentibus.

Quod si contingat, vt Tabellio requisitus se ex- 16
cuset venire ad talem narrationem faciendã nostro

ſupremo Inquiſitionis conſilio,carceri mancipatur Familiariorum, Quoúſque mandatum adimpleat. Nec vidi vnquam cenſuris vti contra Tabellionem ſe excuſantem; aliter inquam, ſi judices ipſi Regij contradicerent, qui ſi formarent competentiam juriſdictionis, tunc recurri ad remedium conferentiæ, & inſuper ad determinationem magni conſilij competentiarum dicendum eſt, iuxta quæ latè dico *ſub tract. tertio hic.*

17 Et quia his diebus quidam ſe ſe obtulit caſus, de quodam tabellione requiſito reſpondenti, quod veniret ad narrandum proceſſum coram ipſo actuatum inter duos, quorum vnus petebat, vt periti taxatores, ſchedula Regia nominati redditaum Domus conductæ venirent vt reducantur ad pretium taxæ iuſtum, & moderatum, qui poſtquam partes litigantes conſenſerunt litigare in noſtro conſilio, ſecundo requiſitus idem tabellio reſpondit, competentiam eſſe formatam à D. Fiſcali conſilij ſupremi Caſtellæ; eo quod ratione cauſæ publicæ, œconomicæ, atque politicæ tales ſuper taxis cauſæ ſint de foro Regio, etiam inter Miniſtros, & officiales inquiſitionis, & ſuſpicio addiderit ipſum Tabellionem procuraſſe cum D. Fiſcali, vt competentiam formaret, ſicut fecit, ne à ſuo officio auocaretur ille proceſſus, nec amitteret expenſas ſibi ſoluendas à litigantibus, & ſuper hoc practicaretur, præſentibus, etiam Collegis de conſilio Regio Caſtellæ qui pro Rege ſolent aſſiſtere hora veſpertina, vt Conſiliarij noſtri conſilij inquiſitionis, viſum fuit vt infrà *alleg.4.refertur n.35.* vt Cuſtodes aſſignarentur dicto tabellioni vocato Didaco Gutierrez ſuis expenſis quoúſque traderet proceſſum cauſatum inter Franciſcum Meto conductorem dictæ domus & Dominam Eliſabet de Atas viduam Michaelis de Atas notarius ſecreſtorum Sancti Officij in hac curia. cumque noluiſſet fuiſſetque formata competentia ad Antonio Vidamie Fiſcali Conſilij Caſtellæ ſupremi viſo in hoc noſtro conſilio quod hoc non erat cauſa competentiæ eo quod ſicut officiales miniſtri S. Officij ſemper ſiue competentia ſunt de foro inquiſitionis tam in agendo, quàm in excipiendo, vt diuerſis ſchedulis & decretis Reges noſtri declararunt, & vt nouiſſimè Rex noſter Philippus 4. reſpondit certæ conſultationi ei factæ die 10. nouembr. 1634. in ſequentibus verbis. *Lo que toca à los officiales & lo priuilegiado y que no ha deir à la junta de competençias* Vt patet in Secretario Caſtellæ & ex alio reſponſo dato die 19. Iulij 1658. in quadam cauſa Farini Eſpejo in verbis ſequentibus *per punto general tengo reſuelto, que lo que toca à los Officiales de el Sancto Officio & lo priuilegiado, y conformè à ello eſte negocio, no aura deir alla juncta de competençias, y anſi pertenege à eſſe Conſejo a quien mando ſe remitase* vt patet ex ſecretaria Aragoniæ noſtri conſilij & ita nouiſſimè, quia viduæ fruuntur priuilegijs ſuorum maritorum vltimæ conſultationi 9. Auguſti anni 1661 D. Rex Philippus reſpondit in ſequentibus *eſta bien y anſi lo è mandado.*

18 Ad vltimam allegationis partem, an Fiſcus pro re modici valoris, aut ſummæ moderatæ, habeat nihilominus priuilegium trahendi ad forum inquiſitionis quoſlibet alios creditores magnarum ſummarum exactores? In quo dubio, præhabitis, quæ hic dixi *ad alleg.1. & in noſtra allegat. à n.1. item & infrà in alijs* reſpondendum eſt, priuilegium Fiſco competens trahendi ad ſuum forum cauſas pendentes coram iudicibus ordinarijs, militare, ſiue intereſſe, quod habet in litè, paruum, aut magnum ſit.

Quia magis, & minus non variant priuilegij 19
naturam, & indultum iuxta regulam iuris, notam *magis, & minus non variant ſpeciem*, præcipuè, quando militat eadem ratio in minimo, ſicut in magno, & quando ſumus in formalibus: planè de eius *in cap. de appellationibus a n.11. de appell.* quem referunt Cardinalis Tuſch. *litt. M.concluſ. 239. n.39.* Barboſa *in axioma 151. verb. modica,* vbi limitat regulam, *modica non nocent*, de qua DD. *per cap. ſi proponente 42. Vbi gloſſa 1. de reſcript.*

Et regulam, *minima non ſunt in conſideratione,* 20
ſiue *de minimis non curat Prætor*, de qua DD. *per textum in l.ſcio ff. de in integr. reſtit. l.4. in fine ff. de edilitio edicto*, cum infinitis idem Barboſa *axioma 150. à num.1. vbi ſub num.5.* limitat. † Et in terminis quod *magis, aut minus non variant ſpeciem, aut naturam*, DD. *per textum in l.fin.* 21
ff. de fundo inſtructo; idem Barboſa *axioma 140. n.6. verſ. maior.* cum multis fratres D. Alfonſus de Narbona *in l.15. gloſſa 1. n.13. in fine tit.21. lib.4. recompil.* D. Didacus de Narbona Auditor Cancellariæ Pintianæ *de ætate ad omnanos actus requiſita anno 14. q.56. n.2.*

Quod euidentius in puncto iuriſdictionis pro- 22
cedit, ſuper qua conſeruanda iudices ſunt nimis ſoliciti, ac diligentiores, & ſi in alijs omiſſi, & negligentes reperiantur: ſic abunde demonſtraui *ſub tit. de iudicijs, & foro comp.* Vbi quam plures competentiarum ſpecies, & caſus narraui ortos ex prædicto fumo. Et in terminis applicabis quæ dico infrà *ſub alleg.5. à numero 1. & 2.* vbi dico competere Fiſco priuilegium vendendi rem communem, inuito ſocio, etiamſi in ea ſit tantùm Dominus rei paruæ *per l. vnicam Cod. de venddt. rerum Fiſcal. lib.10. & per dicta alleg.6.*

Itaque ne lites ſemel radicatæ coram iudicibus 23
laicis, aut alijs Eccleſiæ auocentur à proprijs iudicibus, quibus cognitio competit, ſolent creditores conſentire, vt intereſſe à fiſco petitum contra bona rei, ſoluatur per iudicem bonorum confiſcatorum, aut inquiſitores, vt ſic cuiuſque creditoris ius, in tuto liquidandum, coram iudice ordinario permaneat. Imò & ſi primo lis mota ſit coram iudice bonorum confiſcatorum inquiſitionis, idem ſolet practicari, vt ſoluto, & ſatisfacto fiſco, Sanctæ inquiſitionis, cauſa deindè remitatur ad dictos iudices ordinarios, hoc aliquando practicatum audiui, quod ego, aut numquam faciendum, aut ſi ſemel, aut iterum, id raro, & tunc ſi creditores litigaturi in foro inquiſitionis, facturi eſſent magnas expenſas propter incommoda itineris, aliavè.
† Ne alias poſſet dici abſque concurſu, fiſco ſolui 24
propter iniuſtitiam, hoc eſt potentiam ipſius, non quod iuſtam foueret cauſam, quam ſemper præ oculis habere debet, quoties in iudicio petierit, cum aliàs veniat puniendus in amiſſione cauſæ, ſi abuteretur priuilegijs ſibi conceſſis iuxta Bartoli, Baldi, & Ioannis de Plateæ doctrinam *in l.iuſtas Cod. de iure fiſci lib.10. per textum ibi*, qui & ad damna, & expenſas teneretur, ſi calumnioſas actiones intentans, calumnioſè aduerſarium vexaret, vt docuerunt Guido-Pap. *ſingul.821. tom.1. fol.154.* Peregrin. *de iure fiſci tom.1. lib.7. n.6.* Alfaro *de officio Fiſcalis gloſſa 16. n.220. & 221.* DD. *in dicta l.iuſtas.*

Et

25 Et principalius ne ob id desinat de tota causa inter cæteros etiam creditores, cum certum sit, tam iudices bonorum confiscatorum, quam Inquisitores esse nimis attentos ad non fauendum fisco in præjudicium creditorum, & si fortè in hoc aliquando defecisse, litigantes quærelentur, sine dubio, semper fiscus condemnetur in nostro consilio supremo, quoties non probat clarè, & apertè de iure suo, cum, vt infra dicemus, in dubijs causis semper contra fiscum debeat pronunciari, applicando hic etiam quæ latè adduxi *sub alleg.20.* Et videbis quæ dico *sub alleg.56. vers. ad secundam.*

ALLEGATIO IV.

An Si causa prima incœpta fuerit inter creditores coram Vicario Episcopi, aut coram Nuncio, Legato Apostolico in hac curia Matritensi existenti, & eius Auditore, seu aliquo ex Prothonotarijs illius Audientiæ & iudicaturæ, habeat Fiscus Sanctæ Inquisitionis ius retrahendi causam ad Tribunal inquisitionis, illos iudices inhibendo? Et an iurisdictio iudicis bonorum confiscatorum Inquisitorum, aut nostri supremi inquisitionis Consilij, sit prorogabilis inter personas priuatas ad causas non Fiscales? Et an si hæreticus, & alter cum eo obligantur, tanquam duo rei debendi insolidum cum renunciatione legum, sit priuatiuus iudex confiscatorum bonorum cum exclusione aliorum iudicum ordinariorum?

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia vniuersalis potest habere fiscum vt numero 2.*

2 *Bona Clericorum hæreticorum applicantur fisco Ecclesiæ.*

3 *Fiscalis Cameræ Apostolicæ agit pro spolijs, & alijs debitis Papæ.*

4 *Fiscus Ecclesiæ maior, siue dignior est fisco Imperatoris.*

5 *Fiscales Sancti Officij petunt bona hæreticorum laicorum, applicari fisco Regio, Ecclesiasticorum verò, Ecclesiæ fisco. Vbi de formulario.*

6 *Fiscus Sanctæ Inquisitionis interesse habens, valet auocare causam concursus ab Episcopo, & eius vicario. & n.7.*

7 *Inquisitores funguntur primò potestate Pontificia.*

8 *Nuncij Apostolici in Regnis Hispaniæ facultas insinuatur.*

11 *Legati de latere facultas æquiparatur in suis prouincijs illi, quàm habent Episcopi in proprijs Diœcesibus, inter quos est locus præuentioni, vt n.12.*

13 *Nuncij, siuè legati inferiores habent à Pontificibus litteras suæ commissionis, quàm tenentur ostendere.*

14 *Nuncius, & eius Auditor nequit à iudicibus Inquisitionis inhiberi, quando præuenit cognitionem de concursu, in quo Fiscus cameræ Apostolicæ habet interesse.*

15 *Fiscus Sanctæ Inquisitionis de iure potest inhibere Nuncium Hispanum, & eius Auditorem cognoscentes inter priuatos, quando idem Fiscus inquisitionis habet interesse, & nullum camera Apostolica. Et quid fuit practicatum in quodam casu n.16.*

17 *Iurisdictio iudicis bonorum confiscatorum, inquisitorum, ac consilij supremi inquisitionis est prorogabilis inter priuatos litigantes tacitè, aut expressè consentientes, etsi Fiscus interesse non habeat, & à n.18. Vbi videtur impugnari, sed verius primum à n.22.*

18 *Iurisdictio iudicis limitata ad certum genus personarum, & ad certas causas, vt Mercatorum, pupillorum, viduarum, & defunctorum, videtur improrogabilis.*

19 *Limitata causa, limitatum producit effectum, Vbi de causis mercaturæ, & à n.20.*

20 *Iudex deputatus apud indos pro causis defunctorum improrogabilis dicitur.*

22 *Procuratoris Cæsaris, id est Fisci iurisdictio, quæ limitata est, valet prorogari, & quare n.23.28.30.*

23 *Prorogatio iurisdictionis inducta est, vt litigatores facilius succurrantur.*

24 *Prorogatio iurisdictionis inter priuatos non admittitur, si iudex vellet ex vi suæ facultatis extendere primam iurisdictionem, vel quando taliter esset limitata, aut cum Clausula abdicatiua, vt n.25. vel ex coniectura vt num.26.*

25 *Iudices nonnulli Neapoli designati ad certas mercaturæ causas, sunt improrogabiles, ne iuris Ordo confundatur.*

27 *Iudices Mercantiles, aut alij speciales, si non prohibentur prorogari, verius est, vt à partibus eligi possint ad causas diuersæ materiæ.*

28 *Iurisdictio limitata ad certum genus causarum sine limitatione personarum, est prorogabilis, præcipuè si est annexa alicui Dignitati, aut Officio, & n.29.*

29 *Prorogari valet iurisdictio Concessa ad certam speciem, & qualitatem causarum ex consensu partium*

31 *Fiscus non valet prorogare iurisdictionem judicum extraneorum, quia habet iudices speciales.*

32 *Fiscus assistens liti, non solùm, vt actor & reus sed tamquam actor laudatus, habet fori priuilegium. Et quare facilius priuati litigatores, facilius prorogant iudicem alienum num.33.*

34 *Prætor potest causas ciuium iudicare, errore cessante, & etiam per reconuentionem.*

35 *Competentia super quadam taxa domus conducta refertur ad fauorem inquisitionis.*

36 *Fiscus habet cognoscere de causa correorum, si vnus ex illis hæreticus sit, & quare n.37.*

SVb Allegatione præcedenti resolutum est, est vt quoties Fiscus sanctæ Inquisitionis habet interesse, possit in facultate quoslibet alios iudices Regios ordinarios inhibere. 1
Nunc dubium est, & die 4. mensis Iulij huius anni 1661. excitatum occasione certæ Confisca-

tionis cuiusdam rei fidei, qui habebat creditum contra certum debitorem Ecclesiasticum, in cuius bona, concursus formatus est, creditorum plurimorum in Tribunali illustrissimi Nuncij. Et quia iam *supra sub alleg.*1. consuetudine dixerim posse esse receptum, vt Episcopi habeant Fiscum, & quod eisdem nunc priuilegijs gaudeat, quibus Fiscus Regius, sicut dixerunt Bobadilla *in polit. lib.2. cap.17. n.196. litt.* F. Peregrin. *de iure Fisci tit.2. n.*104. Petrus Gregor. *lib.31. syntag. cap 31. n.7.* Fuluius cum pluribus *in l.vnica cod. de pœnis Fiscal. n.47.* Amaya *in Rubr. cod. de iure fisci n.25. latè* Barbosa *de Episcopo allegat.*107. *à n.16.* Couar. *lib.2. variar. cap.9. n.*11. Bellet *disquisit. Cleric.*§.1.*n.*22. Oldradus *consil.*302. *col.*2. Paulinus *inter eius consiliar. consil.34. vers. circa* Chochier *de iurisdict. ordinarior, in exemptor p.4. q.112. n.3.* Riccius *in praxi aurea resolut.* 387. *n.*2. quidquid sentiat Franc. Alfaro *de officio fiscali glossa 9. n.9.*

2 Dum fatetur Ecclesiam vniuersalem habere Fiscum, Episcopos, non, cum Bernardo Diez *in practica crim. canonica cap.*124. Couar. *dict. lib.2. variar. cap.9. additio ad capell. Tolos. q.*128. & alijs relatis à Iullio Claro *lib. 5. receptarum sentent. §.fin.q.*80. *n.*5. nisi applicando monetas in vsus pios; cum potius iam sit, vt verè Fiscum habeat, cui applicantur bona Clericorum hæreticorum patrimonialia, pro vt cum multis, quos refert Farinac, constantissimè resoluit de hæresi *q.*190. §.11. *à n.*154. Barbosa suprà *sub dict. n.*16. licet aliter obseruet praxis Lusitaniæ, Castellæ, & Franciæ, vt attestantur Couarru. *dict. lib.2. var. cap.9. n.*11. & 12. Azeuedus *in l.2. n.200. tit.3. lib.8. recopilat.* Salced. ad Bernard. Diez *in praxi cap.*114. *verb. haeretici, litt. L.* Peregrin. *de iure fisci, lib.4. tit.5. n.*31. vers. *Clericorum vero bona*, Bobadilla *in polit. lib 2. cap.17. n.201. litt.* D. Thomas Sanchez *in præcepta decalogi, lib.2. cap.*20. Zeuedo cum pluribus ex antiquitatibus *ad decret. collect.55. n.6. & alij per textum in cap. si quis 17. q 4. & in cap.* Quia diuersitatem, vbi glossa verb. *præter* in fine, vbi Butr. ac Imola de concessione Præb. Syluester in summa, verb. *hæreticus* §.1. *n.*13. vers. *si sunt Clerici*, Bursatus *consil.43. n.*57. Carrer. *in tract. de hæret. n.*135. ante medium, vers. *bona vero Clericorum* Barbosa *in dicta clem.2. n.*4. Deciano, & alijs reprobans cum Farinacio *dict.* §.11. *n.*159. contrarium tenentes.

3 Imo & sine dubio summum Romanum Pontificem, hoc est vniuersalem Ecclesiam iuxta *clem. 2. de hæret.* Abbas *in dict. cap. quia diuersitatem n.*14. & Nuncium legatum Papæ pro debitis spolijs, & alijs debitis Cameræ Apostolicæ compertum sit Fiscalem habere, qui petat nomine fisci, seque opponat pro alijs tributis contra quoslibet.

4 Et si eius Ecclesiæ maior sit, siuè dignior Imperatore, Petr. Rebuff *de priuileg. Scholar. priuileg.98. n.4.* Alfaro *dicta glossa 9. n.9.* qui dicit ex Baldo relato à Lauden. *q.*206. fiscum Romanæ Ecclesiæ vbique esse. Ideò iam sine scrupulo potuit dubitari de propositis dubijs in nostra quæstione.

5 Et hoc si consideretur formularium, quo fiscales Sancti Officij vtuntur, quando petunt bona hæreticorum fisco applicari, qui loquuntur cum ea distinctione, vt si rei fidei sint laici, vt frequenter accidit, applicationem petant bonorum fieri fisco Regio, ac Receptori nomine eius in verbis sequentib. *y en perdimiento de todos sus bienes des do el dia, y punto, que començò à cometer los dichos delitos, applicandolos à la Camara, y fisco Real de su Mag. y à su Receptor en su nombre* (& quare sic fiat; item ac de donatione facta per Reges nostros, Fisco Inquisitionis iam *sub. allegat.*1. dictum reperies) quæ formaliter vsitatur, cũ Clericus hæreticus damnatur, siquidem Fiscalis concludit, *declarando hauer Caido, è incurrido en confiscaçion de todos sus bienes, applicandolos à quien, y con derecho se deua haçer*, quorum applicatio, videtur prædicanda, iuxta terminos *dicta clem.2. de hæreticis*, vbi bona Clerici à beneficio precedentia, Ecclesiæ applicantur; patrimonialia vero illius Fisco Ecclesiæ, secundum plures relatos, & alios, quos adducit Barbosa *ibi n.2. & 3.* de quo puncto infrà dico latè.

6 Quibus præhabitis, ad primam difficultatis partem, quatenus est dubium de Episcopo, & eius vicario Generali coram quo est lis per cuncursum creditorum, & Fiscus Sanctæ Inquisitionis habet aliquos interesse; vidi aliquoties practicari, similes causas auocari ad Tribunal Iudicis confiscatorum Sanctæ Inquisitionis, cùm priuilegium fisci hic militet, non solùm propter fiscalem causam priuilegiatam, vt diximus *allegat.2. & 3.* sed quia tales causæ confiscationis bonorum propter delictum hæresis, adhuc vt annexæ & connexæ dependent à tali crimine, cuius de causa Inquisitores, & alij iudices, sunt priuatiui iudices, non Episcopi, vt infrà dico *sub tract.2. hic allegationum causarum fidei.*

7 Et hoc præcipuè, si Inquisitores fungantur officio iudicis bonorum Confiscatorum, cum fungantur tunc primo potestate Pontificia; item, & Regia, quod videtur adstrui, tam ratione legali per regulam generalem *l.2 ff. de iurisdict. om. iudicum*, quam *textus in cap. præterea de officio iudicis delegati*, quibus patet, vt concessa iurisdictione, concedantur omnia, sine quibus exerceri nequit; & ex verbis tituli Inquisitorum, vbi postquam exprimitur facultas incipiendi, & prosequendi processus fidei vsque ad sententias relaxationis, adduntur verba sequentia ibi: *para todo lo que dicho es, cada vna cosa, y parte de ello, os damos poder cumplido, con todas sus inçidençias, y dependençias, anexidades, y Conexidades, y cometemos nuestras voçes hasta que a Nos especial, y expressamente las anoquemos &c.* cum & debeat etiam considerari appellationem, tam causarum fidei, quàm bonorum confiscatorum quotidiè tractari in hoc nostro Supremo Consiliu Inquisitionis.

8 Maius est dubium respectu Nuncij Apostolici in nostris Regnis Hispaniæ existentis, pro vt & solet in hac curia; & omissa distinctione legatorum in tres species, de qua dico cum communi DD. *in Rubr. & tit. de officio legati*, & omisso etiam quod eligi potest Apostolicæ sedis legatus quicumque summo Pontifici visus fuerit idoneus.

9 Et quod habent omnes legati, & omnes Nuncij priuilegium à iure communi, de quo *in cap. accedentes de præscript.* quod scilicet sint ab omnibus honorandi, ac dignè recipiendi, tamquam summi Pontificis Vicegerentes, & ineundo, ac redeundo in suis necessitatibus adiuuandi, *cap. cum instantia 27. cap. procurationes de censibus* Azor. *instit. moral. p.2. lib.3. cap.42. q.fin.* vers. *secundo*, Surdus *de aliment. tit.4. q.22. n.*10. Bellet *disquisit. Clerical. p.1. tit. de bonis Cleric,* §.11. *num.*12.

10 Et præmisso etiam quod legatorum de latere

est

eſt maxima authoritas, poteſtas, atque iuriſdictio, vt dicunt communiter DD. & Barboſa *de iure Eccleſ. 1. p. cap. 3. & à n. 25.* nec minima reputetur, quàm habent legatus, Nuncius Hiſpaniæ, de qua latiſſimè cum infiniris egit Nicolaus Garcia *de benefic. p. 5. cap.* 1. vbi exprimit caſus, circa quos habet in iudicando, & diſpenſando, de quibus latiſſimè agimus *ſub dict. tit. de officio legati.* Iam nunc ad propoſitum dubium videtur reſpondendum idem, quod de Epiſcopo, & eius Vicario Generali dictum eſt hic in verſ. *quibus prohabitis* per ibi relata, cum & fiſci priuilegium ratione intereſſe videatur potens ad aduocandas cauſas incœptas coram Illuſtriſſimo Nuncio, & eius Auditore.

11 Deinde quia ſi conſideretur poteſtas, quam habet, minor reperitur, quam illa, quæ eſt in legatis de latere, & nihilominus iſta ſolum comparatur illi, quam habent Epiſcopi in ſuis Diœceſibus, cum non amplius poſſit in ſua prouincia, quam Epiſcopi in ſuis Diœceſibus, Chuchus *inſtit. moral. lib. 2. tit. 5. n.* 83. Nicol. Garcia *de benefic. p. 1. cap. 5. n.* 283. Sanchez *de matrim. lib.* 8. *diſp. 9. n.* 25. Mandos. *reg. 34. q. 50. n.* 5. Goncalez *ad regul.* 8. *Cancel. gloſſa* 25. *n.* 15. nec vltra videtur extendi, quam quod concurrat cum quolibet Ordinario, ſicut Papa.

12 Ita vt inter eos ſit locus præuentioni, *cap. ſi à Sede Apoſtolica de preb. lib. 6. gloſſa fin. in cap. 1. de offic. leg. lib.* 6. Petr. Gregor. *de re benefic. cap.* 38. *n.* 6. Quintana Dueñas *lib. 1. Eccleſ. cap. 5. n.* 3. Rebuff. *in tract. nomin. q. 17. n. 16. verſ.* 2. Goncalez *ad regul.* 8. *Cancel. § 2. proem. n.* 7. Nicol. Garcia *de benefic. p. 5. cap. 1. n.* 40. Azor. *lib. 6. moral. cap. 25. q.* 6. Piaſecius *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 5. n.* 9. Eraſmus à Chochier, & Scipio Rubeis, quos refert, & ſequitur Barboſa *dict. cap. 5. de iure Eccleſ. n. 24. &* 29. qui per totum caput, & alij ab eo relati *in fin.* plura alia referunt de poteſtate horum; ſed poteſtas Nunciorum de iure non ad plus ſe extendit; ergo ſine dubio de illa debet dici idem, quod de Epiſcopo, & eius vicario, à quibus iudex bonorum confiſcatorum, ſiue Inquiſitores habent pro fiſci intereſſe auocare cauſas ab illis.

13 Nihilominus, quia legati, ſiue Nuncij habent à Pontificibus litteras ſpeciales legationis ſuæ, in quibus præcipua legationis cauſa apponitur, *cap. in primis. 2. q.* 1. ſic vt ſine litteris non debeant, ad legationem proficiſci, vt eis fides adhibeatur, *cap. lectis. 63. dict. cap. lugdunenſis 9. q.* 2. quæ non eſt minime in noſtris Hiſpaniæ Nuncijs, vt in Formulario, quod perlegi hoc in anno in cubiculo Fiſcalis, ac Abreuiatoris reuerendæ Cameræ conſideraui attentè, atque perſpicuè (& ſi limitata) ſic vt per facultatem talium litterarum, alia nonnulla competant diſpenſanda inter ſubditos Epiſcoporum, quæ non habent ipſimet Epiſcopi.

14 Ideo in propoſito de quo loquimur, cum ſe ſe obtulerit caſus, in quo apparuit de intereſſe Fiſci Inquiſitionis, poſtquam concurſus creditorum eſſet formatus ad bona cuiuſdam Præbendati vita functi Canonici, ac Magiſtri ſcholæ Eccleſiæ Conchen. nomine *D. Matthæus Dem.* Reuerẽdæ cameræ Apoſtolicæ collectoris, & nonnulli creditorum prætendentes debita ſibi exolui contracta ex mutuo illi dato ad expediendas Bullas ſuarum Præbendarum, & cognitio, vt dictum eſt de intereſſe reſultante mille Ducatorum, quæ tali canonico mutuauit vnus, quorum bona fuerunt confiſcata; eo quod apparuit reus conuictus fidei, mutuum non fuit, vt ad oculos difficultas magiſtra ſeſe obtuliſſet, num quid fiſci priuilegium eſſet potens ad inhibendum Auditorem Nuncij tunc cognoſcentem de illo concurſu creditorum, & auocandam cauſam ad noſtrum conſilium ſupremum Inquiſitionis, coram quo delatio de tali debito fuit habita; eo quod conſideratum etiam fuit intereſſe, quod habebat Fiſcus Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ; ſic vt in concurſu duorum æqualiter priuilegiatorum præferatur iudicium cœptum coram illo, qui cauſam præuenit ex vulgata regula, de qua diſputaui latiſſime *ſub cap. 19. de foro comp. in cap. 1. cap. ex litteris de reſtit. ſpoliator, & in cap. fin. de ordine iudiciorum,* vbi quod priuilegiatus contra pariter priuilegiatum, non vtitur priuilegio ſuo, iuxta declarationes, quas in dictis locis adduxi.

At ſi contingeret quod in cauſa per concurſum 15
incœpta, aut alio quouis modo coram Illuſtriſſimo Nuncio, eiusvè Auditore eſſet inter priuatos litigantes orta, nec quidquam intereſſe in illa haberet Fiſcus Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ, credo ex dictis de Epiſcopis, & eorum Vicarijs; item & de maximo priuilegio, quo potitur Fiſcus Sanctæ Inquiſitionis, de quo *ab allegat. 1. hic & in ſequentibus* iudices bonorum Confiſcatorum Sanctæ inquiſitionis, & Inquiſitores, & vberius noſtrum conſilium ſupremum Inquiſitionis in puncto iuris, vtpote in hac parte iudices ſuperiores habere ius inhibendi dictos Illuſtr. Nuncium, & illius Auditorem; item & auocandi ab illo cauſas medijs iuridicis; ſed non cenſuris illos compellere, non eſt facilis reſolutionis, ſi ipſi D. Illuſtriſſim. Nuncius, & Auditor requiſiti medijs Vrbanis, qui debent præcedere cum tantis iudicibus, ſi renuerent cauſam, & acta remittere iudicibus Sanctæ Inquiſitionis.

Quapropter vidi in prædicta cauſa D. Inquiſi- 16
torem Generalem D. Didacum de Arce, & Reynoſo litteratiſſimum, prudentiſſimum, & integerrimum cum ſuis Conſiliarijs equidem perdoctis hæc, & alia in puncto conſideraſſe, credentes, & confidentes de D. Illuſtriſſimo Nuncio, & eius Auditore, quod requiſiti politicè, & vrbanicè illicò remittent cauſas ſi ſpectent cognitioni iudicum Inquiſitionis quo ad bona confiſcata. Indeque ex parte Dominorum de conſilio Inquiſitionis conſideratum habere, etiam Fiſcum Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ intereſſe in cauſa recitata, illamque præuentam habuiſſe; & ſic noluiſſe accedere ad diſceptandum de prælatione priuilegij fiſci Inquiſitionis concurrentis cum priuilegio fiſci dictæ Reu. Camer. Apoſtol. & ſic & ſi nunc cauſa pendeat, & certus ſit fiſcus Inquiſitionis de relato ſuo intereſſe, non ſe adhuc monſtrauit collitigator cum cæteris dicti concurſus Creditoribus. Et poteris applicare alia, quæ generaliter dixi *infrà ſub alleg. 62. à n.* 55.

Ad ſecundam allegationis partem an iuriſdi- 17
ctio iudicis bonorum confiſcatorum Inquiſitorum, aut noſtri conſilij ſupremi Inquiſitionis ſit prorogabilis inter perſonas priuatas ad cauſas non Fiſcales; & in terminis in noſtro inſtituto de ſolo iudice bonorum Confiſcatorum, video Quemadam diſputaſſe in ſua *quæſt. 2. Fiſcalium* Vbi reſoluit ante *n. 2.* vſque ad finem dictam iuriſdictionem prorogatam fuiſſe, & per appellationem ſic confirmatum in noſtro ſupremo conſilio, in

quadam

quadam ardua causa ventilata coram se, vt iudice
bonorum confiscatorum inter Marchionem de
Villena & hæredes Ioannæ Gomez de Sant.Mar-
tin. in collæ villæ *de Escalona* referens id proce-
dere etiam ex tacita prorogatione litigantium,
intelligendo sic *textum in l.1. cod. de iurisdict.
omn. iudicum* quem alij existimarunt loqui de ex-
pressa prorogatione, & quod ipse in dicta causa
fuerit iudex ex tacita prorogatione inter easdem
personas.

18 Verum quia asserrio hæc videtur turbari ex se-
quentibus, nempè, vt non sit prorogabilis iuris-
dictio iudicis limitata ad certum genus persona-
rum, vt ad causas Mercatorum, pupillorum, &
viduarum, nec de consensu partium ad personas
diuersæ qualitatis, videlicet ad causas eorum, qui
non sint Mercatores, pupilli, aut viduæ, vt te-
nuerunt Bald. *in cap.de causis 4.n.48. & in cap.P,
& G, 40. num.10. de officio, & potest.iudicis deleg.*
Felin. *ibi n.12.* Marianus *in cap. significasti n.30.
vers. tertio probatur*, Vbi multa congerunt Cano-
nistæ, Felicianus de Vega, & ego, Vbi Vantius
de nullit. ex defectu iurisdictionis ord. ex n.51. &
52. Anton. de Matheis *de prorogatione iurisd. n.5.*
post medium, vers.idem si est altera respectu cau-
sarum. Ergo cum causæ pertinentes ad Iudicem
confiscatorum sint limitatæ; item & quæ spectant
ad Inquisitores, & ad nostrum Consilium, & in-
ter certas personas, sequitur, vt nullo modo illo-
rum iurisdictio valeat prorogari inter priuatas
personas, etiam de consensu earum expresso *ex
regula l.in agris ff.de acquirendo rerum Dom.*

19 Vbi limitata causa limitatum producit effectum,
& ex alijs principijs iuridicis: nam vt sicut dixit
Abbas *in dicto cap. P,& G, col.5.n.19.* de vna spe-
cie iurisdictioois ad aliam nequit fieri prorogatio;
& sic ait ibi iudicem deputatum ad mercantias,
vel super maleficijs, non possit prorogari super
ciuilibus; quia oportet, vt illam iurisdictionem
habeat in subditos *per l.testamenta cod. de testam.*
Vbi Zenus, & recentiores, Bald. *in dicto cap. de
causis 4.n.25. de offic. deleg.* Iason *in dicta l.testa-
menta* Vbi dicit communem.

20 Et confirmatur: nam quemadmodum apud In-
dos iudex deputatus pro causis defunctorum vulgo
dictus *juez maior de bienes de defunctos*, habita
consideratione ad causas, & ad personas ipsorum
defunctorum, nequit etiam ex partium consensu
prorogari, nec se intromittere circa alias diuersas,
vt in specie tradunt Monte Alegre *in praxi ciuili
cap.9. n.342.* Felicianus de Vega *in dicto cap.si-
gnificasti 18. de foro comp.n.23.* Vbi refert sche-
dulam Regiam expeditam hic Matriti *Die* 10.
Decemb. 1618. qua deciditur locum dari recursui
ad regales Cancellarias contrectalem iudicem in
hoc excedentem; idem etiam dicens procedere
respectu Tribunalis dicti *del consulado*, in illis
partibus respectu causarum Mercatorum, sic re-
soluens *ibi n.24. enim* Curia Philippica *2.p.lib.2.
cap.15.* Abbas *in dicto cap. significasti* cum Cyno,
Barbosa *in l.1.ff.de iudic.art.1.à n.121.* Monteale-
21 gre *in dicto cap.9. num.142.* † Sic etiam in præ-
senti casu, vbi Iudex confiscatorum, aut Inquisi-
tores, se non possunt intromittere in cognitione
aliarum causarum, quàm quæ fuerunt eiusdem
qualitatis, coofiscationis scilicet, in quibus pro
suo interesse comparet Fiscus, alia ego *in dicto cap.
significasti à n.16.*

22 Sed quia dixit Quemada dictam iurisdictio-
nem tacitè suo tempore prorogatam fuisse, nec
satis explanauerit quomodo id contegisset, ego
pro clariori explanatione memoriam faciendo me
de prorogatione tacita, aut expressa latè scripsisse
*sub cap. 1.& dict.cap.significasti de foro com. & ibi
sub quæst.1. à numero 13.* Vbi de dubio, *an Iuris-
dictio delegata queat prorogari, sicut ordinaria?* At
affirmando, certis adiectis ibi vsque ad finem quæ-
stionis ad propositum comprobo *ex decis. textus in
l.1.cod.de Iurisd.omn.Iudic.* Vbi Iurisdictio Procu-
ratoris Cæsaris, quæ limitata est, non ad causas,
sed ad certas personas, qui cum fisco controuer-
siam habent, potest prorogari, Bartol. *in l.1.ff. de
Iudic.n.8.* Vbi Barbosa *art.1. n.118.* idem Carle-
bal *dict.quæst. 8.art.2.sect.4.n.1181.* Felicianus de
Vega *in dict. cap. significasti n.22.* Confirmantes
etiam; † quoniam si Iurisdictio limitata quoad 23
personas, prorogationem non admitteret, nulla Iu-
risdictio prorogari posset; quippe cũ omnis Iuris-
dictio limitata sit ad personas subditorum ex tra-
ditis *in l.fin.ff.& iurisd.omn. Iudic.& in cap. 2. de
constit. lib.6.* Nec ex hoc accipere iniuriam alios
proprios Iudices, cum hoc agere sit indultum li-
tigatoribus, vt succurrentur in grauaminibus, quæ
solent pati ex litibus: ita adducti ex regula *textus
in cap. finem litibus de Dolo, & contum, cap. his de-
bitus honor. de appell. l. properandum, cod. & Iudic,*
at inde Felician. de Vega *in dicto cap. significasti à
numero 13.* dixit posse litigantes quoties velint
alienam Iurisdictionem prorogare, compromitten-
do causas in arbitros, proprium Iudicem defe-
rendo.

Nec obstant in contrarium adducta hic. *Vers.* 24
Verum: nam procedunt, quando Iudex vellet pro-
cedere ex vi suæ Iurisdictionis, & aduentus in-
uitos, & de aliis causis, quam in concessione con-
tentis; aliter vero si procederet ex vi prorogatio-
nis factæ litigatorum, eorumque consensu, tunc
enim poterit Iurisdictio limitata extendi ad alias
personas, nisi speciali prohibitione interdiceretur,
aut esset limitata Iurisdictio ad certas singulares
personas, vt dixerunt Cabedus *decis. 22. n.2. p.1.*
Carlebal. qui dixit communem *supra dicta sect. 4.
q.8. disp.2. de Iudiciis cum multis a numero 1162.
& 1165. item & à 1184. Vbi & 1186. 1187. &
aliis.* † Limitat cum aliis infinitis, si in concessio- 25
ne Iurisdictionis limitatæ ad causas vnius generis
personarum adiiceretur clausula abdicatiua, & de-
creti irritantis, veluti si diceretur *talis Iudex co-
gnoscat de causis viduarum, & in alias causas, vel
causas aliarum personarum non se intromittat, nec se
intromittere possit, sed eas remittat ad alios Iudices
competentes, & quidquid factum fuerit & nullum, seu
irritum, & inane*, & hac de causa ait idem Car-
lebal *ibi n.1188. in pragmatica 62. & 63. & officio
procurato Cæsaris*, & clarius *in pragm. 37. de offi-
cio sacr. Rep. consil. in ciuitate Neapolitana*, Vbi
diuersæ sunt Curiæ, & Iurisdictiones, viuentium
de arte maris, & arte lanæ, de arte serici &c. ait
non posse illorum Iurisdictionem prorogari; sic
vt non permitantur litigatores prorogare Iurisdi-
ctionem tribunalis Regiæ Cameræ summariæ, &
apud eum litigare, stante inhibitione facta, ne
inquam Iuris ordo confundatur, & ne confusio-
ni causarum, & tribunalium detur locus, & ne
item inferiorum prorogatio superiorum Iurisdi-
ctioni præiudicio sit: iuxta quæ idem Carlebal ad-
notauit *in dicta quæst. 8. sect. 4. n.1059. & 808.* † 26
Idemque procedere, quando ex coniecturata men-
te percipitur denegatam esse prorogationem, vt
specie *textus in dicto cap. P.& G.40.& officio Iudic.
delegat.*

delegat. Vt ibi significauit plane Baldus, *n.*10. & Barbosa *in dicta l.1.art.1.n.155.ff.& Indic.* Natta *cons.*81.*n.*7.& 8. & 2. Baldum Saquitus, & Regens Filuius Constantius *in l. vnica n. 78. cod. de clarius lib.*11.

27 Et quamuis Iudices Mercantiles non prorogentur, vt dictum est *in dicto vers. verum*, at dum non prohibita expresse illorum prorogatio, verius est, vt eorum Iurisdictio, & aliorum limitata ad caosas vnius materiæ, vt mercantiles, matrimooiales, beneficiales gabellarum, aut restiturítionis, nulla tamen facta limitatione ex se, & ex natura sua expectata, posse prorogari ad causas dioersæ materiæ, non ad caosas diuersæ speciei; non enim dioersæ materiæ causa, faciunt causas specie diuersas, nec inducunt inter Iurisdictiones, diuersitatem specificam, sed solum materialem, & accidentalem, vt pleoè probat *dict. l.*
28 *1. cod. de Iurisd. omn. Iudicum.* † Vbi Procuratoris Cæsaris Iurisdictio ad solas caosas fiscales data consensu partium, potest prærogari ad causas non fiscales: sic idem Carlebal explicat legendus omnino *dicta sect.4.à numero* 1190.& 1192. qui confirmat ex multis, & præcipuè, quoniam Iorisdictio etiam limitata ad certum genus causarum sine limitatione personarum, præsertim, si est annexa alicui officio, aut à lege, vel statuto delata, reuera est jurisdictio ordinaria, aut saltem delegata ad vniuersitatem causarum, vt docuerunt Baldus *in l.1.select.16.num.2.* Alex.*num.9.ff.de jurisdict.omn. Indicum,* Socinus *in leg.more maiorum,num* 40.*ff. eodem,* Decius *in cap.causam matrimonij, num.*43. *de officio delegati*, Barbosa *in leg. cum Prætor* 12.
29 §.1.*ff. de Indic. num* 48. Vnde Paulus Castrensis *in l. testamenta omnia* 18. *num.*5. Iason. *num.* 1. *si inclinans*, & Folgosius *num.*2. *cod.de testament.* Sapia *in l.*1. *num.*2. Ludouicus Borgesius *num.*156. *ff.de Indic.* Isernia *in constitut. statuimus, propè finem, vers.sed numquid, & §.sed verius est*, quem seqoitur ibidem Afflictis *num.*43. Cabedus *decis.* 22. *num.* 5. dixerunt posse prorogari jurisdictionem concessam ad certam speciem, & qualitatem causarum ex prorogatione partium, seu litigatorum, de alijs quidem causis diuersæ qualitatis, & hoc per decisionem *dicta leg.1. cod. de jurisdict.omnium Iudic.*

30 Vbi etsi procurator Fisci, qui limitatam jurisdictionem habet, ad cognoscendum de causis, inter Fiscum scilicet, & priuatos, *leg.1. cod. si aduersus finem*; sic vt ob eandem rationem inter priuatos non sit Iudex competens, *ex leg. 1. cod. de pedan. Iudic. & ex dicta leg. 1. cod. de jurisd. omnium Iudicum:* Tamen de consensu partium, esse Iudicem competentem inter priuatos, etiam notarunt Surdos *cons.*180. *num.*17.*colum.*2. Carlebal. longè distinguens, *de Iudic.dicta disp. 2. quæst.* 8. *sect.*4. *ex n.*1162. videndus vsque *ad n.*1215.

31 Nec obstat dicere è contrà, non posse Fiscum prorogare jurisdictionem Iudicum extraneorum, nec consentire, vt causas eum tangentes definiat ex ea ratione; qoia habet Iudices speciales cum jurisdictione abdicatiua, seu priuatiua, vt sentiunt Baldus *in leg. cum eorum 5. num. 7. cod. de sentent. & interlocut. omn. Iudic.* Peregrin. *de jure fisci lib.7. tit.1. num.6.* Farinac. *in fragment.crim. litt.F, num.*181.*in fine,* Notarius *in praxi, sect.*1. *q.*15.*num.*3. Carlebal. videndos agens latè *disp.*2. *q.9.sect 9.de foro fisci,à num.*698.*& ibi à n.*672.

32 Vbi cum infinitis *num.* 673. probat vt si assistat liti; non solum tanquam actor, aut reus, sed tamquam auctor laudatus trahat ad se, quemque processum: idem *dicta q.8.disp.2.sect.4.sub n.*1187. nam in eo est ratio diuersa; non enim conuenit, vt fiscus, amittendo seu recedẽdo à proprio foro priuilegiato ratione causę publicæ corã diuersis Iudicibus, pro interesse litiget, secus autem procedere 33
respectu priuatorum litigantium, & prorogantiũ; isti inquam vtuntur facultate iuris sibi concessa, ad prorogandam Iurisdictionem Iudicis non sui per illa quæ latissime dixi *in dicto cap.1.dict.cap.significasti 18.de foro comp.* & per fundamenta adducta hic *à vers. ad secundam.*

Quare optime dixit *glossa 1.juncto textu in l. si* 34
per errorem 15. ff. de Iurisdict. omn. Iudic. Cessante errore, posse caosas ciuium Iudicari à prætore, Peregrino, & *glossa verb. Iurisdictionem in fine, in dicta l.1.cod.de iudic.* Paulus *in l.vlt.n. 16. & ibi* Cagnolus *n.46.de Iurisdict.omn, Iudic.* Idem Paul. *cons.*2.*n.*3.*ad finem p.* 2. & Afflictis *decis.* 27.*n.*1. agentes de præfata prorogatione Iurisdictionis, & etiam per reconuentionem, de qua dictus Afflictis expresse. Alia plura possunt hic aggregari, in qoibus non insistimus, cum sufficienter ad nostrum propositom maneat res explanata.

Et sic in quadam competentia sese oblata his 35
diebus, qua cura Fiscalis Regius consilij supremi Castellæ, non posse inhiberi à nostro Consilio Inquisitionis Prouinciæ Iudices sopremos, vulgo *los Alcaldes de Corte* cognoscentes de causa *alleg. praced.* Mentionata super quadam taxatione domus, quæ est cuiusdam mulieris viduæ scilicet Ministri officialis sancti officij, & inquilini, subiecti foro Regio, qui iam consentit litigare io nostro consilio, præceptum fuit heri *die 7.Iulij* 1661. præsente D. Inquisitore Generali, & D. Gartia de Porras, Consiliario, etiam regio in supremo Castellæ, vt tabellio illius causæ intra biduum traderet processum factum coram se, in secretaria nostri Consilij, vt solet in aliis causis, quæ retinentur in nostro Consilio, amouendo Iudices alios, qui inceperunt acta facere, quibus transactis ipse Mancipatur pro carcere cum vno custode in propria domo. Et quia post hæc formata fuit competentia ad fiscali Consilij supremi Castellæ super hoc facta, & causa remissa ad nostrum consilium salua taxa dictæ domus faciẽda à peritis huius curiæ vulgo *Tassadores*: vt adimpletum fuit & mandatum sic exeqoi à nostro Consilio, nunc dum hæc scribo de causa principali cognoscente vt retuli sopra allegat.3.sub num.17. vbi leges.

Ad textium allegationis partem de hæretico, & 36
altero cum eo obligatis, tanquam duobus reis debendi, breuiter dicendum est, & per illa, qoæ latè dico iofra *sub q. 5. sequenti*, de quæstione, an *si aliquis emit à fisco aliquam rem nomine alicuius, possit eius mandato conuenire mandatorem coram Procuratore Cæsaris, vt reddat sibi pecuniam?* de qua DD. latè agendo affirmant *per textum in l.cum vendente, cod vbi causa fiscales*, sic & in puncto dubij dicendum est, quod licet creditor vellet conuenire consocium hæretici coram alio Iudice, & non coram fisco nihilominus repellatur, nec sustineatur, cum reuera fiscus, hoc est Iudex, confiscatorum, Inquisitores, siue nostrum Consiliom supremom, vere sint Iudices inter has personas priuatas, præcipuè cum hæreticus esset principaliter obligatus; eo quod ad eum peruenerit pecunia.

Tunc enim ratione annexionis, & connexionis 37
bonis confiscatis Iudicẽ esse aperte constat propter

dictam

dictam annexionem, & connexionē bonorum fiscalium, quod dicit non esse parui momenti, dicit Quemada *quæst. 1. numero 2. in fino*, dicens se illum moltoties Iudicasse, & inhibuisse aliis Iudicibus volentibus de causa cognoscere.

ALLEGATIO V.

An Fiscus possit rem communem vendere, inuito socio. Et num valeat destruere domum delinquentis, quamuis illa sit communis cum alio non delinquente. Vbi quidquid de illius applicatione? Et quid si res commodam partitionem recipiat? Et qua ratione competat hoc priuilegium Fisco?

SVMMARIVM.

1 *Socius inuito altero, nihil potest.*
2 *Conditio iniqua alteri parti per alterum nequit fieri.*
3 *Socio, qui non vendidit, datur rei vendicatio contra rem vendentem pro parte.*
4 *Fiscus potest, inuito socio, vendere rem totam communem, quam habet cum altere, etiam si in ea habeat minimam tantum partem. Et quid si habeat res commodam partitionem num. 5. 17. 18. & 29.*
6 *Instrumenta communia fiscus habet, sic & debeantur communicari, & n. 7.*
7 *Notarij omnes possunt cogi exhibere omnia instrumenta fisco habenti interesse pro Inquisitione contractuum.*
8 *Fiscus potest destruere partem Domus alicuius, & etiam totam, si vendit, requisito socio.*
9 *Socius præfertur cuilibet emptori offerendo pretium, quando fiscus rem communem vendidit.*
10 *Domus hæretici dogmaticantis, solebat olim desolari, & sale conspergi: vbi de domo* Petri Cazalla Vallisoleti, *& ad quas hæreticorum Domos extenderetur dicta pœna sub num. 11 quod hodie practicetur à numero 12. 13. 14. 15. & 16.*
11 Petri Cazalla *Domus Vallisoleti anno 1558. fuit desolata per Inquisitores, saloque compersa, vt lapis erectus cum titulo ad tempora futura demonstrat.*
12 *Domus hæreticorum dogmaticantium hodie applicantur fisco Ecclesiæ, non dogmaticantium fisco Regio.*
13 *Fiscus valet destruere, aut vendere domum communem, quam hæreticus habebat cum socio. Non criminoso, ei parte satisfacta.*
14 *Lapides, & rudimenta domus destructa Hæresiarchæ applicantur fisco.*
15 *Conductor Domus, siue Dominus inscius congregationum, quæ ab hæreticis in eius domo fiunt, qua pœna feriantur.*
16 *Lex Regia 5. tit. 16. part. 7. ponderatur.*
17 *Fiscus habet priuilegium vendendi rem communem, etiam si commodam habeat partitionem contra Quemadam, num. 18.*
19 *Portio minima in re communi, præstat fisco priuilegium illam detrahendi etiam si res sit diuidua, vt n. 20.*
21 *Fiscus habet priuilegium alienandi rem communem, etiam si nulla ei subsistat vtilitas, nec causa.*
22 *Meum dici, quod commune intelligitur tantum, quoad partem, quod in fisco quoad alienandam totam rem, satisfacta parte socij fallit n. 23.*
24 *Fisci priuilegium competit, vt rem communem vendere possit contra Iuris regulas multis ac causis, vt n. 25.*
25 *Fisci vtilitas quia publica præfertur priuatorum vtilitate.*
26 *Fiscus in commodum recipit si res communis diuidatur per partes & n. 27.*
28 *Fisci priuilegium competit etiam propter dignitatem.*
29 *Fiscus in re communi gaudet tantum superfluo satisfactis creditoribus.*
30 *Societas fisci & si videatur leonina nihil omnes socio non recipit præiudicium.*
31 *Fiscus debet requirere socium an velit emere rem communem.*
32 *Habens rem communem cum fisco non excluditur nisi eadem præscriptione quo fiscus.*
33 *Communio plures solet excitare discordias.*

1 AD primam difficultatis partem, videtur negandum; eo quod socius, inuito altero socio, nihil potest, *l. parietem 8. l. in re communi 26. ff. de seruit. vrbanor. iuncta l. 2. ff. de seruitut. l. vnius ex sociis 34. ff. de seruitut. rusticor. l. proprium 5. fin. ff. communia prædiorum, l. Sabinus 28. ff. communi diuidundo?* Non 2
enim debet alteri per alterum, iniqua conditio inferri, *l. non debet 75. ff. de regul. iuris*, Cum notatis à Felioo *in cap. cum omnes à numero 15. de constit.* & per illa, quæ ego ibi dixi de regula quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari, Franc. Marcus *decis. 498. P.* de Vbaldis *in tract. de societ. q. 12.* Bohet. *cons. 6.* Bertazol. *cons. 57. & sequent. & cons. 111. lib. 1.* Dueñas *reg. 295.* Vital. *lib. 1. variar. c. 5.*

3 Et confirmari videtur, nam si socius vendiderit rem communem, tunc datur alteri socio, qui non vendidit rei vindicatio partis suæ in emptorem, etiam non oblato pretio, *l. 3. cod. de rei vindic. toe. tit. cod. de com. rer. alien.* Vbi ita post alios notauit Cojacius, & omnes *in l. 1. cod. de vendit. rerum fiscal. cum priuatis comm. lib. 10.* D. Franc. de Amaya cum multis *instit. cod. vt nemini liceat in empt. specier.* non enim rei Domini inuitus vendere, cogi debet, *l. nec emere, cod. de iure deliberandi l. inuitus cod. de contrah. empt.* nec possit quis plus Iuris in aliom transferre, quam ipse habet, *l. nemo 54. ff. de reg. iur. l. traditio 20. ff. de acquirendo rer. dom.* non inquam, quod commune habeo, meum dici valet, nisi quoad dispositionem partis meæ *ex l. serui 5. § labeo ff. de leg. 1. l. nemo ex sociis 68. ff. pro socio, l. si socius. 16. ff. si corium petatur.* Vbi notat Iason *n. 3.* & Parnomit. *in cap. ratio 1. de præscript.* & huic resolutioni congruunt plura quæ ex multis nouissime congerit Gayto *de cred. c. 4. quesito 7. à n. 377. §. res communis quando obligari possit.*

4 Sed hæc omnia limitantur in fisco, cui priuilegium speciale incumbit *per dict. leg. codic. de vendition. rerum fiscal.* in verbis sequentibus

tibus: *Forma est quoties ad fiscum, vel minima portio res pertinet, vt vniuersa à procuratoribus meis distrahatur, sed pretium partis tantum in fiscum redigatur, reliquum domus partibus restituatur &c.* Etenim ei conceditur priuilegium, vt possit alienare rem, quam habet communem cum priuato, eo inuito, etiam si in ea quantumcumque minimam habeat portionem; sic vt dominium rei venditæ transeat in emptorem, parte tamen pretij socio conseruata, & ante Alex. *in dicta l.* 1. Vbi Amaya late explicat *à num.* 4. & ante eum cum infini- Hermosilla *in l.* 13. *tit.* 5. *p.* 5. *per textum ibi à numero* 1. & post omnes nouissime Gayto *de credito dicto cap.* 4 *quæsito* 7. *num.* 404. & 405. *per textum in dicta l.* 1. cum Baldo, & Saliceto *in l. vnica cod. si communis res pignorata sit.* Negusant *de pignoribus p.* 2. *membro* 3. *n.* 36. quibus addit Gayto *l.* 2. *cod. de com. rer. alien.* quæ est Imperatoris Antonini & per illam idem Amaya *dicto n.* 4. Quemada *q.* 5. *fiscal.* per dicta iura, quod declarat procedere, quando dicta bona non recipiunt commodam partitionem, de quo hic dicemus infra.

6 Non enim insolens est in iure circa res communes fisci, & priuatorum simile priuilegium: nam instrumenta communia fiscus habet *per l. procurator* 7. *cod. de addendo l. fin. cod. de fide instrum. l.* 4. *in fine ff. familiæ erciscundæ*, vt obseruant Gothofred. & alij *in dicta l.* 7. Amaya *in dicta l.* 1. *cod. de vendit. rer. fiscal. n.* 5. qui & *in l. defensionis.* 7. *C. de iure fisci*, Vbi Bartol. *n.* 10. Platea *n.* 3

7 Valenzuela *n.* 38. †docent quod quoties bona in fiscum deferuntur, cogi possunt omnes Notarij ad exhibenda instrumenta ad ea bona expectantia pro inquisitione contractuum, quod vtile esse probat *l.* 3. *tit.* 26. *lib.* 8. *recomp.* Refert Amaya sic Valenzuelam existimasse.

8 Ad secundam partem allegationis ex dictis breuiter respondeo, vt valeat fiscus destruere, non solum partem domus alicuius ob delictum, sed etiam totam domum, si illa communiter cum alijs teneatur: ita ex dictis videtur resoluendum, & in terminis docet Gayto *de credito dicto c.* 4. *quæsita* 7. *num.* 411. & 412. Vbi declarat procedere; dummodo fiscus vendat, requisito socio, & consorte.

9 Adhuc, vt si ille tantumdem det, ac offerat, quantum alius obtulit, præferatur, vt Bald. dixit *in dicta l.* 2. *C. de com. rer. alien.* quem sequuntur Tyraquel. *de retract. linag.* §. 1. *glossa* 18. *n.* 6. Filiucius *de societate cap.* 28. *à num.* 11. Vbi fideliter congerit plura ad propositum; & sic Quemada in puncto hoc *q.* 5. *in fine*, etiam cum Baldo *supra, & in l. fin. C. de iure emphyteutico*, & Iasone *ibi in* 3. *colum.* Dixit quod præfertur socius volens emere prædictam partem pertinentem fisco; & de veritate huius casus de destructione domus, videndi sunt Bartol. *in l. Atheius.* §. *de eo opere ff. de aqua pluuia arc.* Aretin. *conf.* 310. Petr. de Vuld. duobus fratribus *p.* 9. *n.* 26. Isernia *in cap.* 8. §. *de receptatoribus de pace iuram. firm.* Afflictis *in const. nomen, & normam*, & sic non amplius insistimus.

10 Et hoc fortius cum inter pœnas hæretici dogmaticantis, ea in praxi inueniatur, quod eius domus desoletur, comburatur, & sale seminetur, sicut Vallisoleti anno præterito 1558. Contigit comburendo domum, in qua congregationes fiebant plurimorum alias nobilium ad audiendam falsam, calumniosam, captiosam, atque erroneam hæreticamque doctrinam, qua illos erudiebat ille peruersus *Doctor Petrus Cazalla* concrematus cum alijs, quorum culpæ fuerunt populo manifestatæ in publico actu fidei, illo inquam celeberrimo, numquam obliuioni commendandus, cuius domus lapis conscriptus in altum erectus, qui nunc stat à tergo domus Iesuitarum S. Ignatij sub Parrochia sancti Iuliani monet rotulo litterarum legibilium, dominium, & habitationem fuisse illius peruersi dogmaticantis.

Et sic voluerunt Domini Inquisitores destrui, atque comburi, nunquam reædificandam (Etsi 11 hodie in solo illius dicti Iesuitæ nonnullas domus suæ officinas construxerint) per doctrinam Calderini *in tract. de hær. rubr. de pœnis hæreticorum filiorum, & n.* 6. *& in rubr. de pœnis receptatorum, etiam num.* 6. *&* 7. Vbi ampliat ad domum, in qua hæreticus exemptus fuerit, è manibus Curię, quod & ampliat repertor inquisit. in verbo *confiscatio, vers. an quando domus*, & in verb. *domus. vers. secundo* ad domum etiam, in qua hæreticus se retraxit, ne à Curia caperetur, Zanchin. *in tract. de hæret. cap.* 39. *num* 4. & ibi Campeg. *in addition. litt. A*, Pegna *in addit ad Eymeric. in director inquisit. p.* 3. *q.* 43. *commeat.* 91. *in fine*, Vbi ex multis concilijs, & constitutionibus docet domum, in qua conuenticula celebrarunt, funditus dirui debere, & solo æquari sine vlla spe illam reædificandi, ad quod extat Federici Imperatoris constit. incipit *Chazaros* in fine, vbi dicitur quod domus hæreticorum, receptatorum, defensorum, in quibus docuerint, vel manus imposuerint, nullo vnquam tempore restituendæ, destruantur, quod prosequitur abundanter Farinac. omnino legendus *de hæresi q.* 190. *toto* §. 2. *à num.* 30. *ad.* 42. Vbi ampliat regulam hanc sex modis *a n.* 32. *ad* 37. & limitat alijs tribus *à n.* 39. vsque ad finem, vbi sub *dicto n.* 30. *vers. de forma*, refert Zanchinum *in tract. de hæret. cap.* 41. *à n.* 5. & Franc. Pegnam, vbi proxime agentes de forma sententiæ super destructione domus, & quomodo potest sententiam ad hanc deuastationem & destructionem deueniri debeat.

Sed quia nostris temporibus, non multum in praxi domus, quas inhabitant dogmaticantes, seu 12 defensores hæreticorum, videamus comburi, quin potius applicentur fisco, vt alia quæcumque bona hæreticorum, vt in terminis de confiscatione domus, in qua hæretici receptantur dixit Bonifac. de Vitalinis *in Rubr. de crim. hæres. n.* 22. Decianus, *in tract. criminal. lib.* 5. *cap.* 44. *num.* 13. *& cap.* 51. *n.* 50. Vbi quod domus, in qua hæretici conueniunt, applicanda est Ecclesiæ. Simanchas *de cathol. instit. tit.* 46. *Rubr. de pœnis n.* 88. 89. & 90. & in enchiridion violatæ religion. *tit.* 69. eadem *Rubr. de pœnis n.* 13. Vbi quod olim domus, in qua hæreticorum conuenticula fiebant, fisco vindicabatur, sed postea posterioribus legibus Eccl. Catholicæ adiudicatur, vt videtur colligi ex verbis *textus in l.* 3. *de hæreticis* ibi: *Cuncti hæretici proculdubie decuerint omnia sibi loca adimenda*, & ibi. *siue in priuatis ædibus, vel locis huiusmodi cætibus copiã præbere videantur his ædibus, vel locis priuatis Eccl. Cath. vindicandis, vbi glossa, & communiter DD. & per textum Arriani* §. *cunctis, vers. siue priuatis ædificiis, & per l. quicumque* §. *vniuersi vers. quod si fecerint, & in l. hæretici la* 3. *in princip. C. eodem*, Azon. *in summa Rub. de hæret. n.* 10. *vers. item in aliquem locum*, Hostiensis *in eadem summa de hæreticis* §. *qua pœna feriatur numero* 8. *vers. in nullo autem loco*, & Petr. Gregor. *Syntagm. iuris lib.* 33. *capite* 9. *numero primo.* Vbi dixit. *per textum in dicta*

l.cuncti 3. & Barbosa *ibi hæreticorum conuenticula inhibenda esse*, quæ si facta comprobentur, loca fisco adiudicanda, seu præscribenda.

13 Ideo rectè quoad propositum nostri dubij dicendum est, in quocumque euentu, siue domus destruatur, siue applicetur fisco priuilegium illam destruendi in totum etiam, si socius non hæreticus partem in illa habuisset. Et esto non destruatur, nec comburatur, competere vendendi priuilegium *iuxta dicta. hic à num.* 1. satisfacta parte consocio. Etenim etsi practicetur aliquando destructio, combustio, atque salis conspersio domus, sicut practicatum fuit cum domo relati *Cazolla*.

14 Dicendum est iuxta secundum modum practicæ applicari fisco lapides, & rudimenta destructæ domus, cum illi pertineat confiscatio bonorum hæretici per illa, quæ longe dicimus *in hoc tract. & infra ab allegat.* 18. in terminis repertor inquisitor, in verb. *Confiscatio* à vers. *an quando domus*, verb. *domus*, vers. *secundo*, & vers. *item eo casa*, Vmbertus locatus in Iudic. inquisitor in verb. *Domus hæretici num.* 1. *&* 2. Lanchin. *en tract. de hæresi cap.* 39. *num.* 5. Farinac.

15 *dict. quæst.* 190. §. 2. *n.* 38. †Quia *à n.* 39. ponit limitationes adductæ regulæ, vbi de punitione conductoris, seu procuratoris domus Domini, in qua tales congregationes fierent, vel quando eius dominus est ignotans, vel quando ipse hæreticū curiæ reuelauit, in quibus domus non veniet destruenda, etiam quando vtebatur combustionis, siue destructionis praxis. Si enim, insciis dominis, conductores loca, & domus conuenticulis præbuissent, venirent illi mulctis castigandi, vt dicunt ipse Petr. Gregor. *dict. cap.* 9. *lib.* 33. *syntagm. n.* 1. Barbosa *in dict. Rub.* 3. *C. de hæret. num.* 2. *in fine*.

16 Hæc quidem omnia amplexa est lex Regia 5. *tit.* 26. *p.* 7. in verbis ibi: *eponende defendemos, que ninguno de ellos non sea osado de reçibir à sabiendas en su casa à ningun hereje, nin consienta que maestro nin predique à otros en ella, ninque se allegenen sa casa los hereges para auer su fabla, nin su cauildo. E si alguno contra esto fuere asabiendas, mandamos, que pierda aquella casa en que los acoiero para facer alguna cosa de estas, è que sea de la Iglesia, que aquisada cosa es, que aquel lugar do sea juntaaan los enemigos contra la fe Catholica que sorua ala Iglesia.* Et postea loquens de conductore sine scientia Domini, punit enim mulcta applicanda fisco Regio ibi: *Eporende mandamos, è tenemos por bien que olqae los reçiuios peche porenda diez libras de oro à la Camara del Rey, è si non vbiero de las pecher, que lo açotem publicamente portada la villa oa el lagar do acaeçiere, pregonando el Pregonero ante de el per que lo azotan*, in quibus docetur praxis vsitata, & qua de causa talis domus Ecclesiæ applicetur, & non fisco Regio, & perinde poterit honestari factum applicationis Domus de dicto *Cazalla* Iesuitis Vallisoleti, contenti Inquisitores cum solo lapide erecto in signum tam sceleratissimorum ibi perpetratorum, docente, atque prædicante illo peruersissimo dogmaticante.

17 Ad tertiam allegationis partem quid si res communis commodam partitionem recipiat; & licet Martinus, quem retulit Amaya *in dicta l.* 1. *Codice de vendit. rerum fiscal sub num.* 13. *in princip.* idem Quemada supra *dicta quæst.* 5. *numero* 2. Intelligant priuilegium fisci circa vendendam rem communem intelligendum fore, quoties res communis commode diuidi non poterat, vt afferat pars respectu partis tantam vtilitatem, quantam affert totum respectu totius, vt notarunt DD. *in l.* 4. §. *cato ff. de verb. oblig.* & declarat glossa, & Platea *in dicta lege vnica C. de vendit. rer. fiscal comm. cum priuatis*, ad quod dicit Quemada esse quandam instructionem inquisitionis factum in congreg. secunda *congreg. instruct. numero* 23.

Tamen in puncto iuris, & iuxta mentem *dicta legis vnica*, vbi absoluta est resolutio, verius est vt dictum priuilegium competat fisco, etiam in re commodam diuisionem recipiente nam cum socius, respectu fisci, semper per intellectum, & mentem in re communi partem habeat, nulla maior ratio euincere poterit, vt dispositio *dicta l. vnica* magis de re in diuisibili acciperetur, quam de ea, quæ commode diuidi potuisset. 18

Et confirmatur ex dispositione illius legis: nam cum ibi dicatur posse fiscum distrahere, quamtumuis minimam portionem habeat, aperte loqui visa est de re, quæ commode diuidi poterat, vt probat decisio *dicta l.* 2. *C. de comm. rerum alien.* quæ loquitur de fundo, seu possessione (nam possessio pro fundo solet implerisque iuris locis accipi, *l. fin. C. de locato cum aliis*) quæ tamen si communis esset fisci, & socij diuidi poterat regionibus, & finibus, *vt in l. si partem* 25. *ff. de seruit. vrbanor. l. si quis duas* 6. §. *si quis partem ff. com. prædior. l.* 3. §. *fin. ff. qui potiores impignor. hab. l. Caius* 86. §. *titius ff. delegat.* 2. *l.* 2. *l. recte* 25. §. *fin. ff. de verb. signific.* elegantes Gothofred. *in dicto* §. *si quis partem*, Matient *in l.* 13. *tit.* 1. *glossa* 3. *num.* 5. *lib.* 5. *recompil.* & cum aliis Amaya *in dicta l. vnica sub n.* 18. cum aliis. 19

Vide idem Gothofred. *in dicta l. vnica* Bart. & reliqui antiquiores; Valenzuela *n.* 7. Fuluius *n.* 22. idem Amaya *n.* 13. Dueñas *reg.* 365. Peregrin. *lib.* 6. *de iure fisci tit.* 4. *num.* 23. vers. *amplia etiam*, Gregor. *in l.* 53. *tit.* 5. *p.* 5. verb. *vender.* & Accurs. *in dicta l. vnica* verbo *distrahatur* contra Martinum, responderunt dicentes, quod etsi maior sit ratio in casu, quo res diuidi nequeat iuxta *l. si communem ff. quemadmod. seruit. cap. pertuas.* vers. *quod autem de arbitr.* & quæ cumulat Iason. *in l.* 1. *C. de transact. & in l. si emancipati C. de Collat.* Vbi Decius *n.* 5. Marsilius *singul.* 180. Corsatus *sing.* 71. *&* 288. Rebuff. *in auth. habita cod. ne filius pro patre in priuileg. scholar.* 106. Maranta *de ordine Iudicior* 4. *p. dist.* 11. *n.* 22. *&* 24. Gregor. *in dict. l.* 5. *tit.* 3. *p.* 3. verb. *huerfano*, sed addente tantam esse generalitatem *dicta legis vnica*, vt omnem casum contineat, siue sit difficilioris, siue facilioris probationis argum. *l.* 1. §. *quod autem ff. de aleatorib.* & eorum, quæ notat Tyraquel. *de retractu linag. lib.* 1. §. 1. *glossa* 14. *n.* 105. *& in l. si vnquam in princ. numero* 116. Quibus concinunt Bart. & glossa *in dicta l. vnica*, ac alij quos probat Felinus *in cap. quæ in Ecclesiarum* 7. *& constit. numero* 73. Gayto *de credito dicto cap.* 4. *quæstio* 11. *num.* 406. firmantes procedere priuilegium fisci, etiam si res sit diuidua dummodo intersit fisco totam rem obligare, aut vendere respectu forsan maioris pretij, quod etiam sequitur com Platea *in dicta lege vnica*, idem Quemada, *dicta quæst.* 5. *n.* 3. iuxta allegatam instructionem. 20

Imo & quod dictum priuilegium procedat in fisco etiam si nulla subsistat vtilitatis causa, concludunt contra Accurs. Salicet. *in dicta* 21

cta l.2. Bart. & Bald. *n.7.* & Plateam *n.1. in dicta l. vnica.* Valenzuola ibi *n.5. & 8.* Amaya *n. 22.* Legendus à numero 16. vbi subtiliter loquitur de diuisione, iura difficillima explicans ea ea ratione: nam cum fisco concedatur priuilegium, vt distrahere possit, tanquam si res tota sua esset, non est quærendam de causa, cum alias, si illa adesset, nullum esset priuilegium; si quidem iusta subsistente causa, Principi licita sit venditio, etiam in re aliena, vt probant DD. *per textum in l. Lucius 11. ff. de emct. & in l.2. tit.1. p.2. l.31. tit.18. p.3.* cum aliis; & sic quemadmodum in donatione, nulla requiritur causa *per textum in l.1. ff. de donat. l. donari 83. ff. de regul. iuris;* Sic vt vendat, seu distrahat fiscus rem communem per regulam *textus in l.4. ff. de vulgari,* Valenzuola *in dicta, l. vnica, dicto n.* 8. ibi Amaya *dicto n.21. in fine,* legendus etiam *libro primo obseruat. capite* 1. *à numero* 58.

22 Et quamuis regula iuris *in l. illud 46. ff. de ritu nupt. l. merito 51. ff pro socio,* nempe meum esse quod commune est, de quo Decius *in l. id quod nostrum ff. de reg. iur. num.* 4. Alciat. *per textum ibi in l. pupillus 239. §. fin. ff. de verb. significat.* Forcatol. *in 2. n.4 ff. de termi.* quam communiter intelligunt DD. non simpliciter, sed ratione partis ita diuisi one commode, vt de illa valeat disponere, si de alieno nihil attingat *per textum in l. ad certum, l. nemo ex sociis ff. pro socio, l. si socius 18. ff. certum petatur l. vnica C. si communis res pig.* aliter inquam si in illa parte commode exercere Dominum nequeat sine læsione partes socij, tunc non licere rem communem à volente distrahi sine consocij voluntate, vt docuit Richard. *ad titul. C. de comm. res alien. numero* 2. idem Amaya *in dicta l. vnica sup n.20.*

23 Tamen idem ibi ex communi resolui hanc iuria regulam in fisco non attendi, cum quomodolibet res attingatur vendi, & distrahi possit, vt disponitur *in dicta l. vnic.* quod ego sequor. nam si prius discuti deberet de vtilitate fisci probanda in venditione re communis, contingeret forte diutius immorari; nec inde consocius per iudicatur; quia vt iam hic diximus, ipse præfertur omnibus aliis emptoribus, si velit soluere pretium partis fisci contingentis, quod potest dialiud priuilegium non leue in fauorem consocij, ratione & cuius res minus valeat, quam valeret, si quisque empturus accederet sine metu, quod consocius sit præferendus, volens in ad iudicatione totius rei, fundiuè communis fisco distracti.

24 Ad quartam allegationis partem, qua ratione tale priuilegium competat fisco contra iuria regulas *numero 1. & 2.* adductas, & num. præced. non leuis est inter Doctores disquisitio. Et omissis aliis à Doctoribus congestis *in dicta lege vnica codice de vendit. rerum fiscal.* Et illa grauissima controuersia inter Martinum, & vulgarum circa potestatem Principis in bonis subditorum, dicendum est priuilegium prædictum competens fisco *per dict. in lege vnic.* & per alias concordentes non fundari in aliqua ratione dominij, aut proprietatis, quam Princeps, vel fiscus habeat in rebus subditorum, sed consistere in mero priuilegio, & singulari iure ratione partis, quæ cum consocio ille per fiscum habet in bonis damnati, vt præcenserunt Bald. *in dicta l. 2. C. de comm. rer. alien.* Amaya *in dicta l. vnica numero 7.* qui ex dictis legibus sic probat *à numero 8. & dict. l.2.* per verba ibi: *iuxta proprium priuilegium vendit.* & dict. *l. vnica,* Sic probans ex voce *forma*, quæ significat priuilegium, vbi Valenzuela, *numero* 1.

Et quod dicti magni priuilegij vera & vberior causa fuerit vtilitas fisci, quæ cũ sit publica, priuatæ debuit præferri, *ex lege 3. C. de principil.* quæ in eo consistit, præcipue, quod res integra commodius vendatur, quam particulatim, *argum. textus in lege incommodato 17. §. duobus §. commodato ibi:* nam eum qui charrucham vel lecticam commodauit non recte acturum de singulis partibus, *l. non est nouum 10. ff. de actionibus empti l.3. §. vbi one ff. de duobus reis, l. ita tamen 5. §. si tamen ff. Iudicatum solui ibi:* ne defensio per plures scissa in commodo aliquo afficiat actorum *l. & auxiliariam 227. §. fin. ff. de peculio ibi:* est enim iniquum in plures aduersarios destringi eum, qui cum vno contraxit. 25

Sic per similitudinem horum iurium plures diacunt non esse admittendum debitorem qui velit, vt creditor inuitus cogatur accipere particularem solutionem; quia plurima incommoda habet partium solutio, & exactio, vt dicit Iurisconsult. *in l.3. ff. familia erciscunda,* & sicut post Bartol. *in dicto §. duobus,* Alex. *in l. cum quedam puella §. fin. in fine ff. de Iurisdict.* Decius, Donellus, & alij *in lege quidem existimauerunt ff. si certum petat.* Mathesil, & eius *addit. singul. 1..* Faquin. *lib. controuers. c.59.* Morla *tit. 8. q. 8.* Duaren. Cuiac. & Donellus *in l.2. §. harum ff. de verb. obligat.* Sarmiento *lib. 2. selectar. cap.16.* Anton. Gomez *lib.2. variar. cap.3. numero* 23. Couarr. *lib. 1. var. cap. 28. numero 4. vers. & tamen,* D. Franc. de Amaya latè agens *in dicta l. vnica, vbi & numero* 10. Concludit, hoc sic stabiliri, vt effugetur incommodum, quod prouenit, si res diuidatur per partes *per l. Mœuius 52. in fine ff. famil. ercisc.* 26

Non enim ait facile fiscus inueniret emptorem, si res per partes venderet, sicut inueniret, si integram detraheret, & emptor si tantum partem emeret, existimeret se nihil habere, nisi integram assequeretur, iuxta dispositionem *textus in l.1. C. quando & quibus quarta pars. & ex aliis,* † addens *ibi num.* 13. dictum priuilegium fisci etiam competere propter dignitatem, & maioritatem 4. *argum. l. sancimus, §. ne autem C. de donat.* Cum Baldo, Bohexio, & Constantio ex regula quod magis dignum, trahit ad se minus dignum, quam ibi cum multis comprobat, de qua ego dixi *in cap.3. de Iudic.* & docent Canonistæ *per cap. perpetuas de arbitr., legista per l. quæ religiosis 43. ff. de rerum diuis. dict. l. si communem 10. ff. quemadmodum seru.* 27 28

Et pro dicto priuilegio facit multum decisio *textus in l. 21. §.1 ff. iure fisci,* Si fiscus non impeditur vendere, etsi aliæ res sint pignoratæ, cũ vendat eum sua causa, id est ea lege, vt satisfaciat creditoribus prius ex pretio, sicut fiscus tantum sibi superfluum retineat, & si nihil habeat sibi reseruare; nihilominibus totum illud insoluendo absumat iuxta quæ late dixi infra *sub allegat.* 20. quo nullum incommodum consocios pati liquet satis, siquidem per hoc conseruatur ius, quod habet in parte sibi contingente ratione communionis: bene idem Amaya in dicta *lege vnica numero 12. & 14. argument. textus in lege in creditore 28. ff. de emct. ibi;* Cui enim non æquum videbitur, vel hoc saltem consequi empto- 29

rem, quod fine dispendio creditoris futurum est *l. cum in fundo 78. §. ipsum de iure dotium, iuncta l. in summa § item Varus ff. de aqua pluuiali.*

30 Et licet obiiciatur his omnibus societatem, quam habet fiscus in re communi, similem videri *Leonina*, vt ait Hypolitus *singulari* 655. nihilominus per proxime dicta latis mederi consociû liquet, cui per incommodum, quod alleget fiscum contra eius voluntatem distrahere, rem cum illo communem habet, (vt diximus) recipere æstimationem partis sibi contingentis; item iure congrui rem sibi appropriare cum prælatione ad alium quemlibet emptorem, vt iam diximus.

31 Quem debet requirere fiscus, an velit ipse rem emere, Bald. *in dicta lege secunda codic. Comm. vtriam alien.* Vbi omnes Fuluius *in dicta lege vnica numero* 69. Amays *numero* 7. post Folinum *in cap. qua in Eccl fi rum numero decimo verf. sexto* declaro de constit. Hypolito *singulari* 441. Item & retrahere offerendo partem pretij fisci emptori, si intra nouem dies offerat post celebratum contractum, sicut potest consanguineus, vt prius constitutum *erat in l. 73. tauri, & l. 55. titul. 5. p. 5.* Anton. Gomer. *in lege 72. cum sequent.* Matienco, & Azeuedo *per textum ibi in l. 13. titul. 11. lib. 5. recomp.* Hermosilla *in dicta lege 55. part. gloss. 7. numero* 10. Vbi Gregor. Lopez, cum multis D. Ioannes del Castilio *lib. 3. contrauer. cap. 6 numero 16. & 17.* Vbi dicit non sic esse expressum de iure communi, ac de Iure Regio *per d. l. leg 55. part. & ante numero* 13. vbi al qua inuoluit.

32 Præterea, quis habens rem communem cum fisco non excluditur, nisi ex eadem præscriptione; quia fiscus, vt docent Fuluius *dicta l. Vnica C. de vend. rer. fiscalium, lib. 10. numero 14. & 15.* idem Amaia ibi *sub n. 14.* qui addit pro dicto incommodo socium alia commoda habere, quæ nisi cum fisco societatem haberet, non consequeretur, *vt in dicta l. si communem ff. quemadmod. seruit. l. 1. & 2. C. si vnus ex pluribus*, Vt iam alibi diximus, & infra, habet gaudere priuilegio fori.

33 Ergo cum communio plures soleat excitare discordias *l. cum pater 77. §. dulcissimus 20. ff. delegat. 2. l. in re communi 26. ff. de seruit. vrbanor. dicta l. sancimus 14. §. ac autem 2. C. de donation.* Nec in communione vllus stare compelletur *l. 1. & sequent. C. commun. de diuid.* Vbi DD. recte concluditur fiscum suo priuilegio vtentem, posse distrahere rem communem, interesse socio præstando, etiam si res commodam diuisionem haberet ex iam dictis.

ALLEGATIO VI.

Fiscus, an possit hypothecare rem communem, seu possit liberare eam rem, si obligatam habeat cum alio? Et an possit, fiscus sibi obligare pro pretio absque decreto rem à se minori venditam, etiam post perfectum contractum, & Dominium translatum? Seu an possit rem communem locare, emphiteuticare, aut dare in emphiteusim? An donare, seu permutare? Et an fiscus qui tantum est vsufructuarius partis rei, valeat rem distrahere? Etsi socius obliget creditor totam rem, inscio de societate fisci, valeat fiscus contradicere, non solum quoad partem sibi contingentem, verum & quoad totum? Qua actione agat socius, vt recuperet à fisco pretium partis sibi contingentis. Et quænam solemnitates debeant interuenire in venditione facienda à fisco rei communis?

SVMMARIVM.

1 *Emptionis verbo videtur comprehensa omnis alienatio leg. 12. tabularum.*

2 *Emptor non minus decipitur, quàm qui pignus accipit.*

3 *Alienatione prohibita, non minus emptio, quàm hypotheca, aut pignoris datio prohibita est, & contra n. 6.*

4 *Pignoratio alienationis verbo videtur comprehendi.*

5 *Fiscus iuxta communem nequit pignorare partem, quam habet in re communi, & numeris seq casibus sed distinguitur, vt n. 10.*

7 *Fisci priuilegium, quod est generale, est interpretandum strictè; sic vt non extendatur in socij transactionem.*

8 *Emptionis verbo veniunt ea tantum, quæ pretio acquirantur.*

9 *Emere prohibitus, non inde prohibitus est in pignus dare, & è contra.*

10 *Fiscus qui aliter succurri nequit, quam dando in pignus rem communem, potest rem communem pignorare, sicut, & vendere.*

11 *Res vendita minori cum affectione hypotheca ante Dominium translatum, non dicitur per minorem obligari cum obligatione hypotheca, vel parte fallit in fisco, vt n. 12.*

12 *Fiscus potest rem à se venditam minori sibi obligare pro pretio absque decreto, etiam post perfectam contractum, & translatum dominium tacitè, aut expressè obliges, vt n. 14.*

13 *Pupillaris obligatio ab initio contracta pro pretio rei vendita, valida est contra pupillum sine decreto.*

15 *Minor soluendo creditori debitum, pro quo erat res hypothecata de pecunia alterius, potest hic secundo mutuam rem illam hypothecare sub eisdem vsuris aut lenioribus.*

16 *Fiscus vt nec locare, nec in feudum, aut emphiteusim dare, communiter DD. negant, sed verius est, vt possit in his fisco priuilegium, vt à n. 17. 18. 19. 20. & alijs, in quibus disputatur longe, & resoluitur sub distinctione n. 24.*

21 *Emphiteusis concessa à Principe, sine dubio transfert Dominium, ratione cuius palam est, vt fiscus valeat rem communem emphiteuticare.*

22 *L. 1. §. qui in perpetuum ff. si ager vectigal.*

23 *Vindicatio vtilis competit pro locatione non directa.*

25 *Fiscus*

25 *Fiscus rem communem, quam cum socio habet, valet illam donare, non solum de iure Regio; imo, & de communi contra nonnullos num. 26. 27.*

26 *Donatio quoad translationem Dominij equiparatur venditioni, præsertim in datione facta in fisco, vt n. 27.*

28 *Fiscus valet rem communem cum alia permutare, exsoluto pretio socio, & n. 29.*

29 *Liberalitas est à Principe excercenda.*

30 *Fiscus, qui tantum est Dominus vsusfructus, potest illum alienare simul cum proprietate, satisfacto de pretio Domino, contra aliam communem n. 31. 32. & 33. Vsusfructus dicitur seruitus.*

32 *Vsusfructus, qualiter dicatur pars Dominij.*

33 *Vsusfructuarius sine proprietate non potest seruitutem imponere, nec adquirere, nec è contra proprietarius imponere, perquam deterior fiat vsusfructus.*

34 *Fiscus, sicut potest alienare partem vsusfructus, quam habet cum alio consocio, sic & alienare totum vsumfructum, & proprietatem, & si omnis proprietas resideat in socio n. 35.*

36 *Socius obligans creditori, totam rem, inscio consocio, illi valeat officere quoad partem, sed non fisco, vt n. 37.*

37 *Fiscus valet contradicere alienationem factam rei communis à consocio suo.*

38 *Actione potiorum gestorum competit socio contra fiscum, vt exoluat ei pretium partis sibi contingentis.*

39 *Ratihabitio, quæ requiritur inter priuatos, vt valeat alienatio ab vno ex consocijs, vt inde competat actio, non requiritur in alienatione, quæ fit à fisco.*

40 *Fiscus, cum vendit, alienat, distrahit ve rem communem, aliqua solemnia obseruat, & qualiter n. 41.*

1 OCCASIONE eorum, quæ diximus *supra alleg. 5.* proxime præcedenti ratio dictat de his etiam difficultatibus inquirendum. Igitur ad primam allegationis partem licet sine disputatione, atque controuersia videatur respondendum idem, atque in distractione, atque in venditione ex identitate rationis *per textum in l. statu liberi §. Quintus Mutius ff. de statu liber.* ibi: *quoniam lex 12. tabularum emptionis verbo omnem alienationem complexa videtur, & l. si vsufructum 23. §. in summa ff. de liberali causa*, ibi: *quæ de venditis seruis dicta sunt, etiam ad donatos referri posse, & ad eos, qui pignore se dari passi sunt*, ergo etsi *l. vnica cod. ne fiscus rem, quam vendidit*, solum loquitur de distractione, seu venditione rei communis, videtur eius decisionem extendendam, non, quia pignoris datio comprehendatur appellatione venditionis, sed paritate
2 rationis; † quia non minus decipitur emptor, quàm qui pignus accipit; sic vt non tam proprietas verbi in illa lege, quàm mens attendi debeat.

3 Et confirmatur, nam sicut alienatione prohibita, non minus emptio, quam hypothecæ, aut pignoris datio prohibita est, *l. fin. cod. de reb. alien.* Vbi DD. & Accurs. *in l. 2. cod. de vsucap. pro emptore*, Vbi alij, & relati plures à Barbosa *de ap-*
4 *pellatiua verborum*, verbo *alienatio* 14. n. 9. † Sic è contra pignoratio nomine alienationis contineatur, quæ cum sit nomen generale, debeat comprehendere omnes alienandi species, *consilia, seu auth. de non alienandis rebus Ecclesiæ vers. alienationis*, Vt late dico *per textum ibi in cap. nulli de rebus Eccles. alienand. vel non, cap. Abbatibus 12. q. 2. auth. hoc ius porrectum. Cod. de sacrosanctis Eccles. auth. de alienatione & emphit. §.* & hoc siquidem super his; non quidem ex proprietate verbi, sed ex mente legis, scilicet, quia est actus proximus, per quem facile deuenitur ad alienationem, vt notarunt Bartol. *in l. anquorum de pignoribus*, & DD. *in dicto capite nulli*: quam Accurs. *in l. 1. cod. si commun. res pign.* verbo *præiudicium*, & Platea *in dicta l. vnica cod. ne fiscus rem, quam vendidit in princ.* Possunt firmare, & alij fiscum posse pignorare rem communem cum socio.

Aduersus hanc sententiam militant rationes 5
fundamentales *ex dicta l. 2. C. comm. res alien.* ibi: cum partibus esset, & *in dicta l. 1. de vendit. rerum fiscal.* cum priuato comm. ibi: *quoties ad fiscum, vel minima portio rei pertinet*, & *in l. 53. tit. 13. p. 5* ibi: *que la pueda vender toda, ó dar, por razon de aquella parte, que ha en ella*, Quibus verbis D. Ioan. del Castillo lib. 3. controuers. cap. 6. num. 26. Contra nonnullos defendit fiscum ratione partis rei communis sibi oppignoratæ, non posse totam rem pignorare, siue hypothecare, cum non habeat inde partis Dominium, ratione cuius in dictis legibus valet rem distrahere iuxta quæ diximus *supra alleg. 5. prac.* Sic præter citatos ab illo docuerunt Ripa *in l. 1. ff. de pignorib. n. 16.* Valenzuela *in dicta l. 1. C. de vendit. rer. fiscal. n. 15. vers. obdura tamen est*, Amaya, *ibi n. 38. 39. & 40.* contrariis respondent, *n. 41. 42. & 43.* † Non enim 6
certum ait venditionis appellatione contineri pignoris dationem ex doctrina Veroi, & *in dict. cap. de rebus Eccles. alien. vel non, Cob. lib. 2. variar. c. 16. n. 7.* Pinelus *in l. 1. C. de bonis matern. p. 3. n. 18.* Molina *de primog. lib. 4. c. 5. n. 18.* Cum venditio sit specialis contractus à cæteris separatus, quemadmodum à pignoris datione.

Secundo, quia priuilegium hoc, est strictè in- 7
terpretandum, cum sit generale *l. in fraudem 15. in fine ff. de in litaris testam. iuncto cap. cum de nou. de preb. lib. 6. cap. susceptum de rescript.* quod non debet in socij præjudicium extendi. *l. 2. §. si quis à Principe, ne quis in loco publico.* Sicut obseruat Lucas de Peña *in dicta l. 1. num. 8.* Sed fiscus non habet priuilegium, nisi specialiter reperiatur priuilegiatus ex non multis adductis *ab alleg. 1. & infra ab alleg. 20.* Amaya *lib. 3 obseru. cap. 1. num. 24.* ergo cum imperatores in relatis legibus, *n. prac. & lex part.* loquantur in venditione; † Eo quod em- 8
ptionis verbo veniant ea tantum, quæ prætio acquiruntur *iuxta l. sciendum §. emptorem ff. de edilitio edicto*, sequitur quod in datione hypothecæ verificari nequeat, sine manifesto damno socij, qui possit re propria priuari, si debiter non solueret, vt animaduertunt idem Amaya *in dicta lege 1. n. 40. in fine* Foluius *n. 65.* qui vt componat, distinctione vtitur.

Et confirmatur, nam sicut prohibitus eme- 9
re, non inde sit prohibitus in pignus dare *lege in quorum. 24 ff. de pignoribus lege codicillis penult. §. institutio ff. de legat. 2.* Sic è contra ex dictis, vbi permittitur venditio, non inde censeatur permissa pignoratio *iuxta textum in l. si pupill. §. si prætor ff. de rebus creditis*, vbi tutor, qui

habet facultatem vendendi, nun habet facultatem pignorandi, vt ex ea deduxerunt ibidem Baldus, Roman. & Alex. *num.* 2. Iason *in leg. actionibus, ff. de an beem jur. num.* 13. Decius *num.* 7. Cagnolus 14. *in leg. non debet cas, ff. de reg. juris,* Gregor. *in leg.* 6. *tit.* 11. *p.* 6. verbo *que la impidiesse, vers. & si data;* Molina *dicto lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 10. vbi Additionatores.

10 Tamen quia his omnibus obstant adducta *numero* 1. & 2. item & *textus in leg.* 1. *§. eam rem, ff. qua res pignor.* vbi eam rem, quam quis amare non potest; quia commercium eius non est, jure pignoris accipere non possit; sic vt assimilentur emptio, & pignus; ideò cum eodem D. Ioan. del Castillo, *dicto cap.* 6. *lib.* 3. *controuers. num.* 26. *in fine,* & ex mente Peregrini, quem refert *lib.* 6 *de jure fisci, tit.* 4. *num.* 23. *in vers. & secundùm regulam, fol.* 512. distinguendum putamus, vt si Fiscus, pignus, & jus hypothecæ habens succurri non possit, nec juuari, nec in alijs bonis esset dispositio, vt succurreretur; tunc quidem juxtà primam sententiam, jus alienandi habeat totam hypothecam, si consocio satisfiat, quod videtur de mente Fuluij, *num. preced. relat.*, vel quoties per leges cautum esset, & si non expressè, saltem ex identitate rationis, & ex mente legis, vt ex legibus contrarijs *sub dicto num.* 1. & 2. dictum est, vel quoties argumentum de venditione ad pignus valet, vt expendunt Gothofredus *in dicta leg.* 1. *§. eam rem,* Pinellus *in leg.* 2. *cod. de rescind.* 2. *p. cap.* 1. *num.* 14. dicentes non valere pignorationem in re, cuius commercium non est, sicut nec valet venditio; quia vbi nullum est commercium rei, minimè potest in contractum adduci, vt explicarunt Gothofredus *per textum in leg. sed & quod* 9. *in fine, ff. de pignorib.* Morla *in emporio tit.* 9. *in primis, num.* 31.

11 Ad secundam allegationis partem, an Fiscus possit rem obligare sibi pro pretio rem à se minori venditam absque decreto, etiam post perfectum contractum, & dominium translatum? In quo dubio, & si cum alijs extra Fiscum diuersum debeat fieri per illa, quæ adducit Gayto cum alijs *de credito à num.* 484. & res vendita minori cum affectione hypothecæ ante dominium translatum non dicatur per minorem obligari cum obligatione hypothecæ, vel pacti, *juxta leg.* 1. *§. fin. cum l. sequent. ff. de rebus eorum* cum doctissimo Marchio de Ponte *decis. collat. conf. decis.* 4. *à num.* 44. explicans textum *in dicta lege* 1. *§. fin. cum leg. sequent.* & alia jura, vsque ad *num.* 492. *cap.* 4. *quæsito* 11.

12 Tamen in casu, de quo loquimur dicendum est posse Fiscum rem à se venditam minori, sibi obligare pro pretio absque decreto, etiam post perfectum contractum, & translatum dominium, & hoc per legalem obligationem, vt ad terminos, & ad regulam, *leg.* 2. *codice in quibus causis pignus*, declarat Barbosa *in leg. si constante, à num.* 121. *ff. soluto matrimon.* & sine dubitatione procedere ait cum Pal, idem Gayto *dicto quæsito* 11. *à num.* 493. *ad* 495. sine expressè, aut tacitè obligetur: nam si pactum hypothecarium obligat pupillum, vt DD. probant *per dict. l.* 1.
13 *§. fin. & leg. seq.* † Eò quod pupillaris obligatio ab initio contracta pro pretio rei venditæ valida sit contra pupillum sine decreto, quando obligatio prædicta inhæsit post quæsitum dominium, nisi ex interuallo tale pactum fuisset appositum: sic intelligentes *dict. §. vltim.* idem Gayto ex communi *suprà num.* 489. legendus, & *à num.* 490. ideò meliùs concluditur id in Fisco esse indubitabile: nam sine dubitatione pactum hypothecarium ab initio positum obligabit minorem in beneficium Fisci.

Et confirmatur, nam etsi id dubitabile foret 14
in priuato, in Fisco esse indubitabile; eò quod Fiscus expressim tacitè incontinenti, & ex interuallo habebit rem suam venditam, pro pretio obligatam *ex regula textus in leg.* 2. *cod. ex quibus caus. pignus,* & probant Barbosa *in dicta leg. si constante, vers.* 122. *vers. quia replicabitur*, Gayto *dicto num.* 494. & *à num.* 495. & Surdus *decis.* 173. *num.* 21. *in fine.* & *num.* 22. & per alia, quæ isti, & alij DD. adducunt etiam de hypotheca bonorum minoris pro dote necessitate legali, & ex consequentia actus permissi, Petrus Zinus, Baldus, Ioannes Faber, Angelus, & Salicetus, Iacob. Aretin. Alberic. Roman. Alex. & alij, quos congerunt Tyraquel, *de legib. connub. in Glossis, Glossa* 8. *num.* 188. Gayto *dicto quæsito* 7. *à num.* 514. vbi *à*
num. 16. refert plures aliud dicentes, † Qui *n.* 512 15
dicit, quod minor soluendo creditori debitum, pro quo erat res hypothecata, de pecunia alterius, potest huic secundo mutuanti rem illam hypothecare sub eisdem vsuris, aut leuioribus; quia minor jure communi vtitur, & per hoc decreto opus non esse: ita cum Muntan. *in tract. de jur. tutel. & curat. cap.* 33. *num.* 187. applicando *textum in leg.* 1. *cod. de his qui in prior. credit. loc. succed. dict. leg. si pupillorum, §. si obligauerit in* 2. *responso, ff. de rebus eorum, leg. Aristo, ff. quæ res pignor. poss. leg. si prior, §. à Titio, ff. qui potior in pignor. habeant*, qui etsi non loquantur quando minor est debitor, dicunt DD. eandem rationem concurrere.

Ad tertiam allegationis partem, an possit Fis- 16
cus rem communem locare, seu in emphyteusim dare, In quo dubio videntur DD. respondere, vt Fiscus valeat infeudare, & locare, & in emphyteusim dare: nam si Fiscus valet quod est plus, nempè rem communem totam alienare, & vendere; sic quod est minus, data eius vtilitate, sic licet in feudum, & emphyteusim concedere, sic Gayto *de credito dicto cap.* 4. *quæsito* 7. *num* 407. & 408. ex doctrina Baldi *cons.* 336. incipiente *præmisso*. Sic contra Peregrin. *de jure fisci lib.* 6. *tit.* 4. *num.* 32. & hoc ex generalitate *textus in dicta leg. statu liberi a cæteris, §. Quintus Mutius, ff. de statu liber.* nam venditionis nomine venit omnis contractus, & omnis alienatio, ex qua dominium transfertur, seu perpetua vtilitas.

Sed quia D. Ioannes del Castillo, Sotomajor 17
dicto lib. 3. *contr. cap.* 6. *à num.* 18. acerrimè defendit Peregrinum; quia durum esset quod Princeps, aut Fiscus eum contractum celebrare posset in re communi, ex quo socius rem habens communem cum eo, integrum partis suæ pretium non acciperet, quod esset iniquum valdè, & contra intentionem jurium, de quibus *allegatione præcedenti*, & hìc, & contra verba *dicta leg.* 55. *tit.* 5. *p.* 5. ibi: *mas contodo eso debe dar la estimacion a cada vno de los otros, segun la parte, que auian en aquella cosa*, & *per textum in leg.* 4. *§. totiens, ff. de damno infecto*, vbi DD. *leg. ita autem, in princip. ff. de administ. tutor.* & *in leg. hos accusare, §. omnibus, ff. de accusat.* quibus restrictiùs locatio, & emphyteusis, seu feudus assumuntur, quàm venditio; ideò difficultatem hanc duxi laté tractare.

Igitur pro prima affirmatiua conducunt dicta 18
de

de venditione, & distractione, *dict. allegat.* 5. *à num.* 1. *& hic à num.* 1. de pignoris datione; tum quia per locationem ad longum tempus transfertur possessio, & dominium vtile, *leg.* 1. *&* 2. *cod. si ager vectigal. leg.* 1. *§. quod autem, leg. fin. ff. de superficieb. leg. superficiario* 74. alias incipit, *id est, de rei vindic.* cum alijs, quas refert D. Francisc. de Amaya *in leg.* 1. *cod. de fide, & iure hasta fiscal. num.* 31. & faciunt quæ DD. docent *in dicto cap. nulli*, vbi & nos latissimè; item & *per textum in Clem.* 1. *eodem tit. & cap.* 2. *de locato*, vbi sub nomine alienationis continetur locatio ad longum tempus, *& in leg.* 1. *§. possessores* 12. *cod. de fund. patrim. l.* 1. *§. qui in perpetuum, ff. si ager vectigal. & de iure Regio leg.* 73. *tauri, quæ est l.* 13. *tit.* 11. *lib.* 5. *recopil.* vbi emphyteusis dominus, dicitur dominus directi dominij; cùm ergo per longam locationem, quasi idem appareat respectu vtilis dominij, videtur à similitudine rationis idem in istis, ac de venditione dictum est supra *dicta allegat.* 5. & præter Baldum *supra*, docent Bosius *in praxi, tit. de fisco, & eius privileg. num.* 39. & alij relati à Fulvio *in dicta lege vnica, cod. ne fiscus rem quam vendidit, num.* 58. quia inter illos contractus nulla videtur constitui differentia, cum omnes comprehendantur appellatione alienationis *ex dicto cap.* 1. *de locato, dict. Clem.* 1. *de rebus Eccles. alien. vel non*, Molina *de iustitia, & iure, tom.* 2. *disputat.* 445. *vers. hinc oritur*, & comprobat Morla *in titulo de locato in præmisso, num.* 33. dum asserit dominium transferri in emphyteusim, & locatorem perpetuum pet plenissimam detentionem.

19 At Peregrin. *sub num.* 1. adductus, Fulvius, & D. Franc. de Amaya *à numero* 46. *in dicta lege vnica*, & alij acerrimè defendunt Fiscum non posse communem rem locare ad longum tempus, nec item in emphyteusim, seu feudum illam concedere, quia vt iam hîc in vers. *ad primam*, privilegium scilicet Fisci est, vt possit vendere rem communem, & cum illa qualitate, de qua dictum est *dicta allegatione* 5. nempè, vt socius accipiat suæ partis pretium, & æstimationem; quam per locationem ad longum tempus, & per emphyteusim non consequitur contra verba illius legis vnicæ, ibi: sed & pretium partis tantum in Fiscum redigatur, reliquum dominis partium restituatur, *& per dict. leg.* 2. *cod. commun. rer. alien.* ibi: *partem pretij, quæ transcripsit dict. leg.* 55. *tit.* 5. *p.* 5. ibi: *mas con todo eso deben dar la estimacion segun la parte que avian en aquella cosa*; & sic dicunt adducti, & illi in prædictis contractibus non satisfieri verbis dictarum legum, & nec valere contractus dictos *per legem* 1. *cod. de prædijs Decurion.* non enim nomen pretij ad alios contractus porrigitur præter venditionem, vt cæteri videtur *in leg. fin. cod. de prædijs Decurionum*, ibi: *quoniam sacræ Constitutiones de pretio loquutæ sunt*, sicut & Imperatores loquuti fuerunt *in dicta leg. vnica, proferendo verbum etiam distrahatur*, quod significat tantum vendere, & dividere, *iuxta leg.* 1. *cod. & ff. de distract. pignor. leg. cum mihi* 7. *§. si vir. ff. de transact.* & clarius *in dicta leg.* 2. *cod. de commun. rer. alien.* vbi adductum est verbum *vendidit*.

20 Vnde cum certum sit in iure locationem, vel emphyteusim celebrari posse sine eo, quod domino aliquid præstaretur pro introitu, aut ingressu, quod vocant, vt docent Molina *dicto tomo* 2. *de iustitia, disputat.* 450. Zevallos *in praxi q.* 571. & alij, & privilegium Fisco competens solùm loquatur respectu venditionis, in qua pretium intervenit, *ex dicta lege vnica, cod. ne fiscus rem, & dict. leg.* 2. *cod. de commun. rer. alien. & ex dicta leg. Regia* 53. *partita*, videtur, vt nullo modo locatio, feudum, & emphyteusis trahi queant ad tale privilegium; præsertim cum ex venditione dominium transferatur, *in leg. clambus* 74. *leg. cum manu satu* 80. *§. fin. ff. de contrahenda empt. §. vendita, instit. de rerum divis.* ex locatione autem non transferatur, vt *in leg. convenit* 65. *ff. de contrah. empt. leg. non solet, ff. locati*: nec item emphyteusi, cum eius naturæ sit, vt possit auocari, & auferri res; non enim quo ad substantiam differt emphyteusis à locatione ad modicum tempus facta, vt firmant relati à Morla *titulo de locato*, in præmisso *num.* 32. videndus Schifordeger ad Fabr. *tract.* 18. *quæst.* 2. & alij iam adducti, Donellus *lib.* 9 *Comment. cap.* 13. *&* 14. vbi Osuald. qui simul cum Cujacio, & Schifordeg. explicant qui sint vectigales fundi: idem Amaya *sub num.* 48 *suprà, qui à num.* 49. respondendo fundamentis vsque ad *n.* 58. *dicit doctrinam, §. Quintus Mutius*, non procedere in locatione, nec emphyteusi, cum non transeat dominium, semperque subsistet in primo domino dante in locationem, aut emphyteusim, & *num.* 52. *dict. leg. fin. §. si ager vectigal, & leg. fundi partem* 79. *ff. de contrah. empt. & sub num.* 56. *&* 57. *dict. Clem.* 1. *de rebus Ecclesiæ alien. vel non, & cap.* 1. *de locato*, dicendo ibi non comprehendi propriè locationem in alienatione, sed tantùm per extensionem, & impropriè, *& dict. leg.* 73. *tauri, alias leg.* 13. *tit.* 11. *lib.* 5. *recopilat.* quæ loquuntur de emphyteusi, similiter respondet ibi longè ad alia videndus; dum conatur probare sub *num.* 50. *&* 51. non constitui differentiam inter locationem ad breue, vel ad longum tempus.

21 Solum ergo in puncto emphyteusis excipitur casus, *leg. possessores* 12. *in fine, cod de fund. patrimonial.* & aliarum, quas signat idem Amaya *supra num.* 55. ac refert *in leg.* 1. *cod de iure hasta fiscalis, à num.* 31. quæ procedunt, quando concessio emphyteusis fit à Principe, nam tunc habetur pro perfecta alienatione, cum ex liberalitate Principis constituantur domini illi, quibus gratia emphyteusis, siue emphendationis concessa est, *iuxta novell.* 7. *seu auth. de non alien. §. alienationis*, ibi, & in perpetuum extensam emphyteusim, quæ non procul ab alienatione consistit, *leg.* 4. *ibi, iure dominij, dict. leg. possessores, ibi, cum fundorum sint domini, leg. si quis, cod. de diversf. præd. urban.* ibi, cùm sufficiat possessoribus, quod apud eos dominium in perpetuum ex nostra liberalitate permaneat, *leg.* 1. *cod. de fund. rei privat.* in terminis cum Velasco, Sarmiento, & alijs, Pichard. *in §. adeo, instit. de locat. num.* 31. *&* 35. idem Amaya *in dicto num.* 53. concludens istum esse casum specialem, non trahendum ad alios.
22 † Qui *& num.* 54. *respondet legi* 1. *§. qui in perpetuum, ff. si ager vectig.* dicens nihil ibi de dominio tradi, sed tantùm de in rem actione, quæ ijs, qui agrum vectigalem in perpetuum conduxerunt, conceditur; nec inde deduci conductores esse dominos, cum ea actio in rem soleat competere ijs, qui domini non sunt, vt vsufructuario creditori, & ei qui locum publicum conductum habet, *per leg. et qui* 16. *ff. de servit. leg.* 1. *§. item Iuliano, ff. de remissionib. leg. ne creditores, cod. de pignorat. actione, leg.* 1. *iuncta Glossa, verbo conduxerit, ff. de loc. publ. fruend.* quam actionem dicit non esse directam

vindicationem, quæ domino competere solet,
21 *leg. in rem* 21. *ff. de rei vind.* † Sed actio, aut vindicatio vtilis, *dict. leg. si qui, ff. de seruitut. ibi: fundi vtilis petitio dabitur*, idem seruari euenit, & in eo ad quem vectigalis fundus pertinet, & addit ibi sub *num.* 55. hanc etiam competete solere superficiario *per textum in leg.* 3. §. *penult. ff. de noui operis nunciat. leg. id est* 74. *& leg. sequenti, ff. de rei vindic. leg.* 1. §. *quod ait, & § fin. ff. de superficiebus*, & accommodari quasi dominis, obseruant Anton. Faber *lib.* 20. *coniecturarum cap.* 11 Pichard. *supra num.* 36. legendus Cojacius *in dicta leg.* 74 *ff. de rei vind.* Molina *de primog. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 17. vbi negat dari posse responsum *dicta leg.* 1. §. *qui in perpetuum*, §. *si ager vectigal*; sed leges pro vera intelligentia in Aecursium, *vers. in perpetuum.*

24 Tamen adhoc in puncto juris considerando difficultatem hanc, & distinctionem, quam approbauit D. Ioannes del Castillo *dict. lib.* 3. *controuers. ad ornatum dicta leg.* 2. *cod. omm. rei alien.* qui molta referens pro sententia Amayæ, *à numero* 18. vt quando ratio legis extensionem expostulat, idem consideretur sob nomine alienationis, ac distractionis in longa locatione, & emphyteusi, ac in venditione, *per dicta hic à numero* 1. Et licet hanc distinctionem non amplectatur idem Amaya; imò & improperet quasi inueniam ab Italis distinguere assuetis in casibus difficillimis, ego propter difficultatem tot jurium, & si iste casos non comprehendatur expresse *in dicta leg.* 2. *nec in dicta leg. cod. ne fiscum rem, quam vendiait*, crediderim ad minus posse admitti, quando Fiscus non consequeretur alienare, & faciliùs admitteretur ad locationē longi temporis, & emphyteusim, aut emphiteusidationē; tunc enim jam militante causa vtilitatis in Fisco, satisfacta parte consocij, aliquo modo, non est cur prohibendus veniat vti priuilegio; alias inquam eueniret casos, per quem esset melioris conditionis consocius.

25 Ad quartam allegationis partem, an Fiscus donare, seu permutare valeat rem communem, quam cum socio habet? Et licet idem D. Franc. de Amaya existimet non extendi ad donationem priuilegiom, quod Fiscus habet vendendi, seu distrahendi, *cum dicta lege* 1. *&* 2. loquantur in præcisa venditione, nec extendendas esse ad casus diuersos ex iam dictis. Tamen propter adductas rationes locationis, & emphyteusis, existimo etiam de jure communi posse Fiscum donare, aut permutare, cum per hos contractus dominium transferat. Si tamen cum donat præster satisfactionem suæ partis consocio, juxta *dicta allegat. praced.* & hoc clarè demonstratur *ex verbis legis* 53. *tit.* 5. *p.* 5. vbi Gregor. Lopez rectè aduertit per verbum *toda, ò dar* in verbis *dicta leg. ibi: que la pueda vender toda ò dar por raçon de aquella parte, que à en ella*: sic videntur amplecti D. Ioan. del Castillo, *dict. lib.* 3. *cap.* 2. *controuers. num.* 14. *&* 15. Carolus de Tapia *in Rubrica, ff. de constit. cap.* 1. *num.* 75. *fol.* 24. *& si non firmiter de jure communi.*

26 Nec obstant Fuloios, Patian, qui *in dicta leg.* 2. *cod. comm. rer. alien. & in dicta leg. vnica, num.* 66. vbi idem Amaya *à numero* 59. cum alijs negantes dictarum legum extensionem ad donationem; eò quod venditionis appellatione non continetur donatio, *per leg. si quis fundum* 37. *cum leg. sequenti, ff. de contrah. empt.* vbi si fiat venditio fundi, quanti ab illo emptus est, & postea inueniatur donatus, non valet venditio *per leg. sicut* 8. §. *sed si permiserit* 15. *ff. quibus modis pign.* vbi si permisit creditor debitori pignus vendere, & donauit, non videtur adimpleuisse id, ad quod consensum aptauit creditor, & è contrà *per textum in leg. fin. C. de pradys Decurion.* vbi prohibita venditione prædiorum, non est prohibita donatio, quod Zeno Imperator ex eo deduxit, quod lex pretij meminerit, *& per leg. ad res,* 61. *ff. de edilitio edicto*, vbi edilitium edictum non comprehendit res donatas, quia vt inquit Modestinus, nullum pretium interuenit; sicque appellatione venditionis minimè venire donationem, vt tenuerunt Osuald. ad Donell. *lib.* 9. *Comment. cap.* 14. *litt. G, & A*, Anton. Faber *lib.* 14. *coniecturarum, cap.* 13. & alij relati ab Amaya *in leg. fin. C. de prad. Decurion.*

Quia respondetur respectu Fisci, in quo magnum adest priuilegium æquiparari quoad hoc donationem venditioni, cum vtraque transferat dominium, cessetque inconueniens pretij, in quo fundantur contrariæ opinionis Doctores, facta æstimatione partis, quæ competit socio, & ei solutæ, nullum socius patiator rei propriæ detrimentum; etenim leges contrariæ non aliud probant, sed tantùm dicunt differri venditionem, permutationem, & donationem, quod & nos fatemur. Quod si adhuc dubium restaret pro contraria sententia, satis in praxi diloitur, *per dict. leg.* 53. *partita*, quæ est declaratoria juris communis. 27

Et qooad permutationem per proximè dicta clarius euincitur; item qoia de jure similis est emptioni, quæ à permutationibus cœpit, *leg.* 1. *ff. de contrah. emptione*, & quia multa hi duo contractus habent affinia, quæ obseruant Vvesembech *in paratitl. ff. de rerum permutat. numero* 2. Hotoman. *lib.* 19. *epitom. in pandect. tit.* 4 *num.* 7. Anton. Gomez *lib.* 2. *variar. cap.* 8. *numero finali.* vbi Haillon, cum multis Cujacius *lib.* 5. *quæst. Pauli, in leg. naturalis*, §. *& si quidem, ff. de præscript. verb.* & quia sic habetur *ex dicta lege* 53. *partit.* nam si per illam locum habet in donatione, vbi liberalitas exercetur sine pretio, quid mirum, vt in permutatione procedat, in qua interuenit res pro re eiusdem valoris? Quod de re bonum cambium vocauit Gregorios Lopez *in dicta leg.* 53 *partita*, juxtà verba ibi: *mas con todo ese deue dar la estimaçion a cadauno de los otros*, vt refundatur scilicet, & exoluatur domino partis suæ pretium, & iustæ æstimationis quantitas *per textum in leg. venditor* 13. § *si constet, ff. communia prædior.* & sic sicut in donatione speciali Fisci fauore permissum esse dicit ex Castillo *dict. cap.* 6. *numero* 14 *&* 15. Amaya *in dicta lege vnica, sub numero* 63. potiùs in permutatione debuit admittere; quia sicot dicit hoc Fisci priuilegium habet locum in donatione, quod viderur originem sumpsisse, *ex leg.* 2. *leg. benè à Zenone* 3. *C. de quadriennij præscript.* vbi dum Principi licuit rem donare, vel alienare in totum, multò magis debuit ei permitti permutatio, & vt in parte habeat, quod habet in toto. 28

Et sicut decet Principi exercere liberalitatem, sic & eius Fisco: nam si qui donat, id non facit, nisi vt liberalitatem exerceat, & non ob causam vllam, *dicta lege* 1. *ff. de donat. dicta lege* 53. *partita*, qoæ dictam causam non exigit, cor loquitur, vt in permutatione id procedat *ex regula* 29

leg. 4

leg. 4. ff. de vulgari, quæ ait vnam determinationem respicientem, plura determinabilia pariformiter ea determinare; quod cum in venditione, & donatione admittatur, *per dictam legem Regiam* clarè ibi, *epasa el señorio de aquella cosa al queia vende, a & quela da*, & fortius ad illum, qui pro alia, illam permutat, cum in permutatione includatur vera rei communis æstimatio, ex qua de facili potest socio exsolui pretium suæ partis.

30 Ad quintam allegationis partem, an Fiscus, qui tantum est dominus vsusfructus, possit rem communem alienare, In quo dubio D. Ioannes del Castillo *in dicto cap. 6. lib. 3. var. num. 47. finali*, nonnulla adducens, vt explicet sententiam Baldi dicentis *in dicta lege 2. C. com. rerum alien. num. 6.* vt non soleat scilicet Fiscus rem vendere, nisi pro jure suo, quem sequutus fuit Peregrin. *ubi suprà tit. 4. de jure fisci, num. 13. vers. & secundo*, Alfaro *de officio fiscal. Gloss. 34. num. 25.* Valenzuela *in dicta lege vnica, num. 12.* Fuluius *num. 42.* & alij ad vtramque disputantes negantium sententia, quia vsusfructuarius non est, affirmantium quod dominus sit; & ob id sicut potest vendere, & distrahere rem, in qua partem dominij habet, sic & in qua vsumfructum; & quod disputando DD. concludant pro affirmatiua, *ex leg. 4. ff. de vsufructu, leg. in venditione, ff. de auctor. & poss. leg. liber. homo 118. in princip. ff. de verb. obligat. leg. cum filius 76. §. dominum, ff. de legat. 2.* quibus domini appellatione, vsufructuarius continetur; ita vt qui vsumfructum stipulatur, videatur partem fundi stipulari, *leg. qui vsumfructum 56. ff. de verbor. obligat.* & emolumentum rei contineat, *leg. Mænius 60. §. fundo legato, ff. de leg. 1.* cùm non minùs caueatur vsufructuario damni infecti nomine; quam domino proprietatis, *per leg. Prætoris, § pen. leg. qui bona fide 13. §. & superficiarium, ff. de damno infecto.*

31 Et pro negatiua sententia *ex leg. rectè dicimus 25. ff. de verbor. significat. leg. si Titio 33. §. vsumfructum, ff. de vsufructu*, eò quod vsusfructus sit seruitus, *per leg. 1. ff. de seruitut. leg. 1. ff. de vsufruct. legat.* & seruitus sit quædam qualitas rei non substantialis; inde, & ex alijs concludentes etiam *per dictam leg. 53. Tauri, quæ est 13. tit. 11. lib. 5. recop.* vbi Matienc. *num. 11.* Fiscum tale priuilegium non habere ratione vsusfructus, quod habet ratione partis dominij, & quod habet in re communi ad illam distrahendam, aut vendendam, siue alienandam modo dicto *in hac allegat. & suprà dicta allegat. 3. praced.* vbi transfertur dominium, cuius translatio cessat in vsufructuario alienante, vt dixit latè legendus post Castillum, & alios proximè relatos, Amaya *in dicta lege vnica, C. de vendit. rerum fisc. à num. 12. ad 31.* vbi fundamentis contrarijs satisfacit cum Pinello, Tyraquello, Roberto, Cujacio, Cumano, Antonio Faber, Pichardo, Castillo, Olano, Morla, 32 & alijs, †consentientibus verius esse vsumfructum dici partem dominij; non quia vsusfructus sit dominium, sed dominij effectum habeat, & instar dominij sit, & similis sit parti dominij; quia omne emolumentum rei continet, & vsufructuarius illum percipit, sicut proprietarius perciperet, hoc totum impropriè, & abusiuè, & cum Couar. *lib. 1. var. cap. 17. num. 8.* præstat, & ex Donello *lib. 9. Comment. cap. 9.* & Cujacio *lib. 9. quæst.* Papinian. *in leg. 33. §. vsumfructum, ff. de vsufructu.*

33 Nihilominus quidquid inter priuatos consocios rei communis contingat; imò & inter illos in jure, & in praxi vera sit sententia negatiua per proximè dicta; & quia vsusfructuarius sine proprietario non potest seruitutem imponere, nec acquirere, nec è contra proprietarius imponere per quam deterior fiat vsusfructus, *leg. sed etsi 19 §. finali, cum lege sequenti. ff. de vsu, ruct. & in alijs congestis*, cum alijs ab eodem Amaya *in dicta lege vnica, à numero 27. vsque ad 31.*

34 Tamen ipse *numero 31.* agnoscens Fisci priuilegium procedere in eo casu, quando Fiscus vsumfructum haberet cum aliquo communem, vel aliquam seruitutem prædialem juxtà speciem *textus in leg. 2. ff. de seruitut. leg. vnus ex socijs 34 ff. de seruitut. rustic. leg. proprium 5. in fine, leg. si unus duae 6. §. si tamen, leg. fin. ff. comm. prad. leg. 4. §. si fundus, ff. si seruit. vindic. leg. 11. tit. 31. p. 3.* per quæ jura, etsi socius nec acquirere, nec imponere seruitutem in re communi valeat, vt cum Bart. Paul. Albertin, Fulgos, Iason, Alciatu, Duaren. Donello, Cumanu Ditali, Valduin. Parlador. Vacon, & Eguinario; refert tamen ibi *num. 33.* dictus Amaya concludens posse Fiscum rectè vendere, & cedere tale jus, quod commune cum alio habebat; quia non minus rei appellatio comprehendit res corporales, quam incorporales *ex leg. 5. ff. de verb. signific.* ergo si respectu vsusfructus juxtà priuilegium *dicta legis vnic. C. de fisc. rem, quam vendidit*, hoc voluit Amaya etiam extendi ad vsumfructum, & consequenter debuit sentire casum *dicta legis 1. & 2. C. si commun. rei alien.* per similitudinem extendi ad alios casus relatos, & ad vsumfructum, de quo hic.

35 Non enim implicat, vt Fiscus obliget proprietarium ad vendendam rem, in qua ipse solum dominium habet, cùm & in vsufructuario sit illa pars dominij continens omne rei emolumentum, quæ sufficit, vt compellatur dominus consentire, satisfacto illi valore, dominij à Fisco vsufructuario, vt rem ipse Fiscus alienet, distrahat, ac vendat rem, & vsumfructum simul, vt hac via consolidetur juxtà juridicam dispositionem, *§. fin. instit. de vsufructu*, aliàs quidem nullum esset priuilegium Fisci vsufructuarij, si etiam non possit illo, quando ipse solum esset vsufructuarius, & socius simpliciter dominus, qui si vellet cedere, hoc facturus esset in ipsum dominum, *per dict. §. fin. cum nihil ageret*, si in extraneum alienaret socio, manente domino proprietatis; quod etsi in socio vsufructuario, verum sit, non tamen in Fisco, cui priuilegium alienandi incumbit, satisfacto interesse partis, quam habet ipse socius in re communi, cuius taxatio, sicut habet locum in parte; item & in toto applicando huic casui dicta in alijs relatis, *hic à num. 1* Et sic rectè admittendus venit Fulu. *in dicta lege vnica, à numero 42.* tenens in stricta disputatione Fisci priuilegium practicari, etiam, & quando habet fructum, sicut practicatur, quando habet dominij partem; ad quod conferunt quæ scribit D. Ioan. del Castillo *de vsufruct. cap. 54. à n. 2 cum 5. p. 5. Glossa 3. n. 8*

36 Ad sextam allegationis partem, an si socius obliget creditori, totam rem, inscio de societate Fisci, valeat Fiscus contradicere, non solum quoad partem sibi contingentem, verum & quoad totum? In quo dubio quod est magnum inter consocios, nullo eorum priuilegiato; sic vt juxtà Bartoli opinionem *in leg. nemo, ff. pro socio*, socius

ſocius non valeat vltra ſuam partem alienare de re communi immobili, attentu caſu *dicta legis nemo*; quia nullus ex ſocijs poteſt plus parte ſua alienare, etiam ſi fuerit omnium bonorum ſocius, *per dictam legem, & leg. 1. leg. portionem, ac toto tit. C. de comm. rer. alien.* vbi Baldus, & Salicetus, ac reliqui, Franc. de Amicus *tit. de his, qui feud. dare poſſ. §. & hanc theoricam*, dicens ſic obtinuiſſe in ſacro Conſilio ratione incertitudinis dominij, ſicut & refert Ioan. Baptiſta Toro *in compendio deciſion. Regni, verſ. frater, fol. 242.* quam non ſine magna contradictione admittit Gayto *de credito cap. 4. quæſito 7.* dubium expendens inter dictos priuatos conſocios, *à num. 387.* multipliciter modificans primam ſententiam, *à numero 375*

37 Tamen vt jam ſuprà adduxi, quando Fiſcus eſt conſocius alterius ſocij vendentis, aut dantis, inſcio creditori, poteſt illam alienationem contradicere, non ſolùm quoad partem ſibi contingentem, ſed etiam quoad illam conſocij; eò quod totum alienandi, vendendi, ſeu diſtrahendi priuilegium competit ipſi ſoli, etiam inuito illo priuato ſocio vendente, per illa, quæ ipſe Gayto dicit ibi, *à numero 404.* quæ jam retuli ſuprà *dicta allegatione 5.* & per hîc dicta; & ſic in hoc puncto non amplius inſiſtimus.

38 Ad ſeptimam allegationis partem qua actione agat ſocius, vt recuperet à fiſco pretium partis ſibi contingentis? In quo puncto conueniunt omnes competere actionem negotiorum geſtorum, *ex leg. 3. C. de rei vindict.* vbi ſi mater, inuita filia, rem vendidit, poterit venditionem ratam habere, & aduerſus venditricem actione negotiorum geſtorum agere, *juxta textum in leg. ab vno 19. C. de negot. geſtis, juncta leg. Pomponius, ff. eodem*; ſic vt ſi ſocia non ſatisfiat, nec pars pretij ei ſoluatur, *juxta dicta dicta allegat. 5.* & hîc detur illi rei vindicatio ad recuperandam partem ſuam, vt tenuit Baldus *conſil. 336. vol. 5.* quem & ſequuntur Fuluius *in dicta lege vnica, C. ne fiſc. rem, quam vendidit, num. 74.* Amaya *numero 66.* & ante illos Azon. *in ſumma tit. C. de rebus alien. non alien.* pro quo facit *l. 54. tit. 5. p. 5.* . .

39 Et licet idem Baldus, Azon. & Fuluius hoc dicant procedere, ſi ſocius ratam habeat venditionem à fiſco, non ſuo nomine: tamen vt aduertunt Valenzuela *in dicta lege vnica, numero 17 in fine*, idem Amaya *dict. num. 66. in fine*, hoc limitatur in dicto fiſco, cui priuilegium vendendi etiam competit, reluctante, vel ignorante ſocio, *per textum leg. qui poteſt inuitis 26. ff. de reg. jur.* cùm fiſcus ſine voluntate ſocij transferat rei communis totum dominium; & ſic explicant doctrinam Baldi, Azon. & Fuluij de ratificatione, procedere, quando ſocius, vel alius vendidit ſine voluntate domini rei communis, vt ſic videatur translatum dominium, in emptorem per dicta de conſocijs priuatis, nullo interueniente fiſci intereſſe, *ſupra num. 1. & 2. dicta allegatione 5.*

40 Ad vltimam allegationis partem, quænam ſolemnitates debeant interuenire in venditione rei communis à Fiſco facienda, quæ Inquiſitio confert huic tractationi; & dicendum eſt, quod quia fiſcus ſolùm in his, quibus reperitur priuilegiatus vtatur priuilegio ſuo, aliàs inquam jure priuati, vt latè dixi *infra ſub allegat. 18. & 20.* & aliquid *ab allegat. 10.* ideò exiſtimo, vt debeat primo fieri venditio per illum præſenti pecunia, cùm ſocius non ſit obligandus, vt habeat fidem de pretio; eo quod fiſco ſit ſtatim ſoluendum, & pars quoque ſocio danda juxtà doctrinam Accurſij *in lege vnica*, verbo *neceſſitatem*, *l. commun. ſeruor. manum.* quem ſequuntur poſt Baldum, & alios *in dicta lege vnica*, Tyraquel. *de retract. lignag. §. 3. Gloſſa 3. num. 1.* Fuluius *in dicta lege 1. C. ne fiſc. num. 69.* Amaya *ibi ſub num. 64. per textum in leg. Iulianus 13. §. offerri, ff. de actionibus empti*, & pretium dandum eſſe fiſco, à quo poſtea ſocius accipiat, *juxta verba dicta legis 1. ibi, redigatur, & reſtituatur*, quæ in id expenderunt ipſi, Accurſ. *dict. verb. redigatur*, Fulu. *num. 72.* idem Amaya *num. 65.* qui addit hoc non minus in fiſci, quam ipſius priuati fauorem inductum eſſe: nam fiſcus faciliùs exiget, & ab eo ſocius accipiet ſine labore, ſed vt debitor poſſit ſocio ſoluere ad euitandum circuitum, præcipue ſi ipſe inſtet, admittunt *per textum in l. res 22. §. 1. ff. de jure fiſci.*

Verum quia ſub hac allegatione diximus *ſub verſ. ad quartam*, fiſcum poſſe donare rem communem, *& per dict. leg. 53. tit. 5. p. 5.* ibi adductam, in qua nullum interuenit pretium crediderim requiſitum huius dubij de venditione, ſine alienatione præſenti pecunia, & de illa ſatisfaciendo ſocio, non procedere abſolutè, & ſemper: nam etſi juxta juris regulas in præciſa venditione procedat: tamen ſi vellet fiſcus vendere, habita fide de pretio; cùm tamen de ſuo, aut alieno partem contingentem ſocio exoluat juxtà legitimam taxam, *vt ſupra dicta allegat. 5.* & hîc clare diximus; non eſt cur hîc de relata doctrina curemus; quantumuis in ſe verum ſit, vt debeat ſolemnitas interuenire, quam adduxit idem Amaya *in leg. 1. C. de fide, & iure haſtæ, & ſub dicta lege 1. dict. num. 64.* & ex Bartolo, *ibi*, & Fuluio, *num. 69.* eò quod fiſcus vendens rem communem, eam vendit, tamquam ſuam *ex dicta lege benè à Zenone, C. de quadrien. præſcript.* & transfert dominium ea de cauſa, etiam partis ſocij; quæ non implicant, vt vendens ſolùm, habita fide de pretio, & ex ſoluto ſocio, ſuſtineatur qualitercumque fiſcus alienans. 41

ALLEGATIO VII.

Fiſcus creditor, an poſſit auocare pecuniam poſteriori ſolutam, etiam ſi poſterior titulum onerosum habuerit? Et quid ſi per gratificationem omnibus creditoribus inſtantibus, vni à debitore ſolutio facta ſit, ſeu ſuper extorſionem fuerit conſequuta pecunia? Et quid ſi pecunia conſumpta ſit? Et quando dicatur extare ad hoc, vt Fiſcus auocans admittatur, ſeu alius anterior creditor?

SVMMARIVM.

1 *Auocatio pecuniæ ſolutæ poſteriori, num contingat, tam reſpectu anterioris, ac Fiſci, num. ſequentibus.*

2 *Hypotheca conſtituitur in pecunia ſoluta qualiter,*

liter, vt prosit anteriori creditori, num. sequentibus, vbi distinguitur.
3 Creditor anterior personalis, nequit auocare pecuniam solutam posteriori creditori, & quare n.4. nulla extante differentia, inter pecuniam consumptam, & extantem, n.7
4 Creditores personales sunt pares.
5 Vigilantibus iura subueniunt, & n.33
6 Creditor etiam sciens debitorem non esse soluendo, & quod habuerit alios creditores, non auocat pecuniam solutam posteriori.
8 Creditor personalis, & si priuilegiatus, habens personales actiones, nequit auocare pecuniam solutam posteriori; eò quod non valeat agere hypothecaria, Sed distingue, vt n.10
9 L. sed an hoc, ff. quod cum eo.
10 Creditor posterior personalis retinet pecuniam sibi solutam à debitore, si bona fide accepit, nesciens de alijs primis creditoribus magis priuilegiatis; secus si sciuerit.
11 Creditor posterior, qui mala fide accepit actione reuocatoria, tenetur reddere pecuniam acceptam à debitore.
12 Auocatio pecuniæ solutæ denegatur posteriori, quando omnes creditores sunt pares priuilegio, & causa.
13 Differentia inter vigilantes, & desidentes.
14 Creditores anteriores hypothecarij possunt auocare pecuniam solutam posterioribus, etiam hypothecarijs, & quare numeris sequentibus, habita differentia inter pecuniam consumptam, aut extantem: & de modis distinguendi aliquorum, num. 17
15 Hypotheca ius est Reale.
17 Pecunia soluta posteriori aliquando auocatur, aliquando verò non à primis creditoribus iuxta casus resumptiuè collectos.
18 Fiscus habet priuilegium auocandi pecuniam, etiam bona fide consumptam creditori posteriori solutam, etiam contra habentem titulum onerosum, vt n.19.20. & n.35
21 Fiscus priuato succedens non aliud priuilegium habet, vt auocet pecuniam posteriori solutam, quàm habitam à priuato.
22 Fiscus auocat pecuniam solutam Hebræis creditoribus.
23 Auocatio pecuniæ locum non habet, si per gratificationem vni ex creditoribus fiat: & si vnus tantum instet, n.24. & 25. & quare, n.26. & 27
24 Gratificatio pecuniæ fit quando plures instant, & vni soluitur.
26 Debitor gratificando censetur committere dolum, & colludere soluendo vni.
27 Gratificatio num obstet inter creditores hypothecarios instantes, aut non.
28 Gratificatio solutæ pecuniæ quando locum habeat inter creditores.
29 Pecunia soluta per extorsionem posterioris creditoris, auocatur ab illo, vbi distinguitur inter gratificationem, & extorsionem, & num.30
30 L. si pupillus, quæ in fraudem creditor.
31 Pecunia dicitur extare, nec consumpta censetur ad effectum, vt auocetur soluta posteriori creditori modis nonnullis, vt sub num.32.33 34. 35
33 Pecunia depositata, seu sequestrata dicitur extare, vt in sacculo, & etiam consumpta mala fide, vt n.34
34 Hypotheca stante creditore, virtutem illius reuocat, ac vindicat pecuniam solutam.
36 Creditor posterior nunquam habet auocare pecuniam solutam priori.
37 Auocatio pecuniæ inter Mercatores etiam personales creditores locum habet propter fidem inter illos constitutam.
38 Reuocatoria pecuniæ solutæ habet locum, quando contigit ex causa lucratiua.

HANC quæstionem, seu articulum 1
perdifficilem vocauit Peregrin. *de iure fisci, lib.6. tit.6. num.8. vers. hoc perdifficili puncto*, & intricatum nuncupauit Vincent. Carrot. *decisione 109. in princ. arduum*, Gaspard. Thesaurus *quæstion. forens. 16. lib 2. num.1. dubium existimauit*, Molina *Theolog. de contract. lib. disput. 536. num.17.* & Flores de Mena *lib.2. variar. q. 6. num.1.* dicit confusè practicatum *per DD.* & nouissimè Antonius de Amato *variar. p. 2. res. 51.* intricatum appellat, *num.1.* ex Bartolo, Angelo, Alberic. & aliis *in l. pupillus, ff. quæ in fraud. credit. & in leg. si non expedierit, §. 1. de bonis authorit. judic. possid.* In quo, vt ad primam, ac cæteras allegationis partes respondeamus, oportet videre, an prædicta auocatio procedat, tam respectu anterioris creditoris, quàm fisci.

Et loquendo de Creditore anteriori, videtur 2
vt sit præferendus anterior creditor, etiam in pecunia, cum in illa constituatur hypotheca iuribus, & authoritatibus relatis per Afflict. *dec.190 num.4.* quem sequitur Ambrosin. *decis.2. num.15. Glossa*, & Bartol. quos citat idem Afflict. *vbi suprà num.2. vers. in contrarium*, quod his, & aliis relatis probat Valenzuela *cons.64. p.1. num. 20. per textum in leg. idemque in fine, ff. qui potiores in pignore habeant, leg. si fundus, §. in venditione, ff. de pignorib.* Velasquez *in leg.20. Tauri, Glossa 1. n.8.* allegans Glossam, verb. *repellantur, in leg. fin. §. si præfatam, C. de iure deliberandi*, Paul. de Castro *cons.169. in princip. volum.2.* Fanuc. *de inuentario p.5. num.143.* Gayto cum eodem Valenzuela *de credito cap.4. quæsito 11. num. 1296.* qui & refert eundem Gaytum *dicto num. 20.* addens *num.21.* secundùm istam resolutionem obtentum in Regia Cancellaria, nec immeritò, cùm pro ea sit lex Regia, *9. tit.3. p.5.* & alia coniungens tenet sic; quia sequitur, & afficit rem ipsam hypothecaria, *per l. rescriptum, ff. de pact.* & cum Gregor. Lopez *in dict. l.9. partita, Glossa 3.*

Sed quia adhuc sub hac generalissima assertione 3
restat confusio iuxtà notata hîc *num.1.* ideò apertiùs distinguendo, dubium diluemus tribus conclusionibus, & si adhuc pecunia exsoluta posteriori creditori non priuilegiato extet. Itaque erit prima conclusio, vt si creditor personalis sit, hoc est vt habeat tantùm obligatam personam, & non bona debitoris, vt qui solum Chirographum, vel testes de suo debito habet, non possit auocare solutum posteriori, etiam solam personalem habenti: † quia creditores personales non priuile- 5
giati, sunt pares in solutione; sic vt nec vnus alteri præferatur, etiam si sit prior tempore; quare fit vt solutio facta posteriori diligentiori non retractetur per anteriorem, qui fuit negligens, † cùm vigilantibus, & non dormientibus iura 6
subueniant, *per regul. textus in dicta lege pupillus in fine, vbi Glossa verb. non reuocet, dict. leg. si non expedierit, §.1.* ibi, ne alterius, aut negligentia, aut cupiditas

cupiditas huic, qui diligens fuit noceat, l. summa
cum ratione, §. sed si eum suspicaretur in fine, ff. de
peculio, ibi, licet creditori vigilare ad suum con-
sequendum, Glossa in l. qui autem, §. apud La-
beonem, ff. de his, quæ in fraudem credit. quæ
alia iura adducit, & Angelus dicit procedere sine
scrupulo, quando solutio exigeretur per Iudi-
cem, in l. fin. §. licentia, num. 2. ff. de jure deliber.
Surd. cons. 4. num. 10. in fine, & num. 11. & 15.
quod in actionibus personalibus non est dubium,
Ioan. Baptista Costa de ratione Rotæ, quæst. 74. vbi
disputat, & inferius quæst. 121. num. 4. ex Rota
Auemon. decis. 146. Zephalus plura cumulans
cons. 86. & cum eo Menoch. cons. 25. num. 2. ex
magis recepta idem Zephal. cons. 555. num. 4. quod
præfertur qui primo occupat ex Couarr. cap. 29.
pract. ex Glossa & alijs, in l. priuilegia, ff. de priuil.
credit. DD. in l. pecunia, C. de jure fisci, Afflict.
vulgata decis. 190. Grammaticus q. 1. Capic. de-
cis. 78. Surd. decis. 60. num. 9. Peregrin. de jure
fisci lib. 6. tit. 6. Celsus Bargal. de dolo reg. 43. lib. 6
fol. 183. Burg. de laudemio inspect. 39. num. 3 Me-
noch. cons. 107. num. 9. Trentacinq. variar. lib. 3.
tit. de solut. resol. 23. num. 5. Ambros. decis. a. n. 16
p. 1. Gutier. pract. lib. 3. cap. 101. num. 3. Fontanel.
de pactis nuptial. col. 5. Glossa 7. & seq. volum. 2.
Flores de Mena dicta quæst. 6. lib. 1. art. 2. §. 1.
num. 2. per textum, & ibi Glossa in l. inter eos, ff.
de re judic. & per expressum textum in l. qui autem,
§. sciendum, ff. quæ in fraudem creditor. & ex iure
Regio, per l. 11. tit. 14. p. 5. & in l. 9. tit. 15. ea-
dem part.

6 Quæ conclusio primò ampliatur, etiam si
creditor ipse tempore solutionis sciuerit debitorem
habere alios creditores personales, & eum non
esse soluendo omnibus, aut foro cedere velle,
textus expressus in dict. §. sciendum, & in dict. l. si
pupillus, sicut tenent Paul. de Castro in l. in sum-
ma, in fine, ff. de peculio, Iason. in l. 1. C. de indicta
viduitate, Flores de Mena suprà num. 3. contra
Baldum, quem sequitur Bursatus cons. 119. lib. 1
vbi docet quo in sensu accipiatur.

7 Ampliatur secundò, nulla extante differentia
inter pecuniam consumptam, aut extantem, non
obstante differentia, quam inter hæc duo ponunt
alij, de qua infrà hic: sic Afflict. dicta decis. 190
Couarruu. dict. cap. 29. Castrens. cons. 447. volum. 1
Eugen. cons. 89. Asin. de execut. §. 7 cap. 3. Surd.
cons. 4. Perusin. decis. 45. num. 20. Carroc. decis. 109
Costa benè de factis scientia, & ignorant. cent. 1
dist. 8. num. 5. benè Sesse decis. 206. num. 40. Capic.
decis. 68. Zephal. cons. 86. & dict. cons. 555. Pereira
de Castr. decis. Portugal. 16. num. 1. Honded. Me-
noch. cons. 25. Peregrin. dicto tit. 6. num. 8. Barbosa
in l. 1. part. 6. num. 21. & 22 ff. soluto matrimon.
Thesaur. quæst. forens. 16. lib. 2. Amato dicta res. 51
variar. num. 1. & 2. qui alia congerit dicentes om-
nes inter tales creditores non posse posteriorem,
cui pecunia exsoluta sit, molestari, nec ab eo pe-
cuniam auocari.

8 Imò multi dicunt procedere conclusionem in
creditoribus habentibus personales, & si sint an-
teriores priuilegiati in ipsis actionibus personali-
bus; non enim poterit creditor priuilegiatus auo-
care soluta non priuilegiato habenti solùm actio-
nem personalem, vel alio minùs priuilegiato; eò
quod iste non habet hypothecam, nec possit agere
hypothecaria contra tertium possessorem, qui
bona fide processit: argum. leg. si à debitore, ff. quæ
in fraud. credit. Couarruu. in pract. dict. cap. 29.
num. 3. & 4. Flores de Mena dicto art. 1. q. 6. sub nu-
mero 6. vbi concludit contra Capiccium decis. 78.
Zephal. cons. 86. num. 17. & 22. lib. 1. tenentes
contrarium ex mente Bart. in dicta lege si pupillus,
& Glossa in dicta lege si pecunia, C. de jure fisci, per
leg. ex facto, §. fin. ff. de peculio, cui respondet Flores
loqui tantùm de cura, quam debet habere debitor,
vt priores creditores exsoluantur, vel vt cautio
ab eis præstetur, sed nihil quod pecunia semel
posteriori exsoluta ab eo per priuilegiatum valeat
auocari.

Nec obstare textum in l. sed an his, ff. quod cum 9
eo, quæ loquitur tantùm de habenda ratione pri-
uilegiatorum à patre soluente de peculio.

Sed quia adhuc nouissimè Gayto de credito di- 10
cto cap. 4. quæsito 11. num. 1313. Marescot. variar.
lib. 2. cap. 30. num. 5. Michaël Pastor decis. 206
num. 51. Zephal. cons. 448. num. 31. Pyrrhus Maur.
tract. de solut. cap. 78. num. 12. in 3. casu, clariùs
Carroc. decis. 109. num. 44. & in Ecclesia Marta
voto 42. & qualibet, Pastor in citata decis. num. 52.
constanter docent omnem priuilegiatum credito-
rem posse auocare pecuniam non solutam priuile-
giato, vt senserunt etiam Mantica, Gratian. The-
saurus, & alij ex iam præcitatis; ideò existima-
mus sequenti distinctione componendos, nempè
vt prima sententia procedat, quando posterior
exigit bona fide, nesciens de alijs primis credi-
toribus magis priuilegiatis, aut si de eis sciebat,
non tamen sciebat, an debitor esset inops, vel
non, vel an volebat decoquere, vel non, alias
enim si habebat malam fidem, vtpote quia hæc
omnia sciebat, tunc non habere locum contra-
riam sententiam, vt sentit idem Flores dict. quæst. 6
num. 7. † concludens, vt tunc creditor teneatur 11
per actionem reuocatoriam reddere quod accepit,
si extat, & si non extat, æstimationem, & si est
pecunia, etiam reddere illam consumptam; quia
genus numquam perit: argum. textus in l. qui à
debitore, dicens non obstare axioma textus in di-
cta lege, qui autem, §. apud Labeonem, quod qui
suum debitum recuperat, non committit frau-
dem; quia illud procedit, quando non erat cer-
tioratus de alijs creditoribus priuilegium habenti-
bus, vel omnes creditores erant pares.

Et sic in hoc vltimo puncto, quando omnes 12
creditores sunt pares priuilegio, & causâ, tunc
indistinctè negari auocationem per speciem tex-
tus in dicta leg. si pupillus, quæ in fraud. credit. cum
concord. vt diligenti, & vigilanti in exigendo suc-
curratur per dicta iam ex Amato, & alijs, cùm
industria, vel diligentia alicuius non debeat ad
pœnam trahi, per leg. fin. C. de possess. uni enim
negligentibus iura subueniunt, leg. non enim, ff.
ex quib. caus. maior, de quo notaui in cap. vigilan-
ti de præscript. nec subueniendum est negligenti-
bus, aut agnoscentibus, leg. velut, ff. de eden-
do, cum negligentia omnia lædat, §. penult. in
auth. debet inquam creditor vigilare ad sibi debi-
tum consequendum, leg. summa, §. 1. ff. de pe-
culio, † eò quod inter vigilantes, & desidentes 13
sit differentia, per leg. vt perfectius, C. de annal.
except. vt per alia iura in comprobationem dictæ
regulæ comprobat Gailius lib. obseru. 25. num. 14
& 15. in terminis Barbosa in dicta lege 1. p. 9. nu-
mero 21. vers. & retenta hac opinione, ff. soluto ma-
trim. Gaspar. Thesaur. dict. q. 16. num. 6. in 3. casu,
Gayto dicto quæsito 11. num. 1314. qui num. 1315.
postquam dixit dictam declarationem procedere
secundum decisionem textus in dicta lege si non
expedierit,

expodierit. §. 2. ff. de bonis auth.ind. poſſid. limitat quando auocans pecuniam eſſet magis priuilegiatus cum Barb.& explicite cum Carocc.d.dec.109. n.18.poſt Iaſ.in d.l.inter eas.n.7.ff.de re iud. & cũ Valenz.ſupra n.4.& 16.ſed ego non admitto cum inter creditores perſonales auocatio pecuniæ ſolutæ poſteriori,non detur anteriori,nec priuilegiato niſi iuxta declarationem , quam retulimus hic in verſ.ſed quia.

14 Aliod vero videtur reſpondendũ quando creditores eſſent hypothecarij habẽtes obligata,ſeu hypothecata bona debitoris,ſiue generaliter,ſiue ſpecialiter ſiue tacite,ſiue expreſſe,ſi eſt prior tẽpore, & aliàs potior,& magis priuilegiatus,talis inquam poterit reuocare res,aut pecunias ſolutas poſteriori creditori;ſic vt ſi extẽt,ſine dubio admittant communiter DD.per tex.expreſſ.in d.l.fin.§.etſi præfatã verſ.ſi verò,& ibi,Bart.Angel.Bald. Salic.& Paul. Iaſ.Alex. & alij C.de iure deliber. & per tex.in l.ſi fund.§.in venditione ff.de pign.& per tex.meliorem, vbi Bart.in l.1.ff.de diſtract.pign.multis fundamentis comprobant Math.de Afflict.d.dec.190.per totũ late Benuen.in tract.de mercatura tit.de decoct.à n. 28.Paul.de Caſt.in d.l.ſi pecunia C.de iure fiſci, & in conſ.169.lib.2.exiſtimantes ſecure pecuniam extantem cadere in obligatione generali bonorũ,Flores de Mena var.d.q.6.n.9.dicens de hoc non eſſe dubitandum,alia referens ibi,& à n.10.qui n.18. dicit quod creditor habens hypothecam,aut obligationem bonorum priorem,& priuilegium prælationis,non ſolum poteſt auocare res ſolutas priori creditori, ſi extant, ſed etiam pecuniam quantumvis conſumptam.

15 Et in hoc vltimo caſu,de quo dixit Amato d.res 51.n.7.altam eſſe quæſtionem,video duas principales ſententias à Doctoribus referri.Prima quæ ſi firmat,ſi rei ſpecies,vel pecunia ſoluta extet , & poſſideatur, vel à creditore ſolutu , mala fide conſumpta fuerit,ſic Aretin.Bart.Alber.Ang.& alij in d.l.pupil.Ioan.And.Bald.Fabr.& alij per Surd.conſ. 4.n.25.42.& 43.& conſ.436.n.10.& 11.Pariſ.conſ. 69.n.2.lib.4.Zephal.d.conſ.86.n.6.vbi etiam ſi hypotecata ſit generalis,Stracca decoct.p.3.n.18.tom. 6.p.1.fol.317.& p.vlt.n.28.fol.318. vbi etiam loquitur de creditore priuilegiato Caſtrenſ.conſ.169. viſo punct.l.2.vbi quod pro medietate reuocat loquens de Vantio Fallito Vimius conſ.92.n.21.Vbi agitur,an creditor hypothecarius propter ius hypothecæ, quod eſt reale poſſit agere furti contra ſurripientem bona debitoris, Vrſilis ad Afflict. d. dec.190.Vbi valde confuſe loquitur,Mareſcot.lib. 2.var.rcſ 36.in fine, Scaccia de comerc.& camb. §. 2.gloſ.5.n.442.verſ.quamuis, Faquin.lib.12.contr. c.53.Fontan.de pactis dotalib.clauſ.5.gloſ.8 p.2.n. 1.& ſeq.& à n.21.Peguera dec.271.à n.58. Ambroſ. dec.35.n.26.p.2.Theſaur.d.q.16.n.8.p.2. Felician. de conſ. lib.3.c.5. n. 17. Gutierr. pract.p.3. dict. q. 102. n. 10. Brunus de ceſſione bonor. q. 25. Matienz.in l.7.tit.16.lib.5.recõp.gloſ.5.n.16.ad fin. Riccius in praxi var.reſol.c.375.n.3. Ioan.Andr. Georg.alleg.39.à n.9.& alij.

Secunda tamen opinio eſt,quod hypothecarius

16 creditor etiam anterior non reuocet ſolutionẽ factam poſteriori creditori,pecunia citra dolum, & bona fide conſumpta,vel cõmixta,idque ex æquitate,ne totus mundus in litibus inuolutus , quaſi ſubuerteretur,& hunc ſequantur Angel.in l.ſuores ff.de cond.in debiti,Grammat.q.1.Couar.d.c.19. pract.n.2.benè Eugen. conſ.89.n.56.& 7. Vbi de communi aqua in iudicando,non recedendũ dicit, ſubdens paruum,aut nihil curandum eſſe de opinione Strac.aduerſus Afflict.ſentientis,quod & in foro conſcientiæ tutum dicunt idem Mareſcot.var. lib.2.c.36.ſub n.7.Scaccia de commerc,& camb.d.§. 2.gloſ.4.n.442.Torus in compend. deciſ. verb.cred. ſecundus,& verb.cred.primus , Rota Romana dec. 548.lib.3.diuer.Punte dec.34.n.20.& de poteſt.pro Rege tit.7.§.9.n.18.Rebell.de oblig.& iuſt.lib.2.q. 19.n.19.Molfeſius in conſuet. Neapol.p.4.q.26.à n.16.Marta.voto 48.Trentac.Var.reſol.lib.3.tit.de ſolut.reſol.23.n.7.& lib.1.tit.de iure fiſci reſol.7. n. 18.Seraph.dec.1070.n.3.Rota Romana apud Farin.dec.595.n.2.p.2.tom.4.Gratian.diſcep.forenſ.c. 304.à n.1.vbi concludit id etiam procedere in fiſco Intrig.ſingul.13.n.2.lib.1.Burg.de Laudem p.3.inſp. 39.n.7.Coſta de reintegr.diſt.46.n.9.& rem.ſubſid. 37.n.1.& de ratione rata q.74.n.7.Stat pacific.de Saluiano interdicto.inſpect.3.cap.2.num.95.Tuſcus concluſ. 1066. num. 3. littera C.Peguera deciſion. 271.n.53.Peregr.de fiſco lib. 6. tit.6.n.78.fol.188. Vbi quod contraria opinio cõmunis,nõ eſt attendenda,quia ſententiæ,& iudicia manarunt pro ſecundo creditore , ſiue pecunia extet, ſiue non.

Quare video nonnullos curare has duas diuer-

ſas opiniones ad concordiam reducere : nam Eugen. in dicto conſ. 89. dum dicit opiniones eſſe , 17 quando ſoluitur ſpecies , ſecus quando ſoluitur pecunia;quia tunc militat Afflictis deciſio; Charterius dec. 19. Vt quando datur in ſolutum nomen , eo ipſo nomen prædictum non dicatur amplius extare, vt ſuper eo potior creditor hypothecarius,poſſet crediti ſatisfactionem prætendere,& auocare,Zephalus conſ.555.n.13. ex Folgoſ.Bald. & Couarr.ait quod primam contraria procederet in rigore,quando ſolutio fit per hæredes,ſecus quando ſoluit idemmet debitor;quia tunc procedit opinio Afflict.& Ant.Theſauri.vbi ſup.alij concordãt diſtinguendo,quando ſolutio fit creditori ex cauſa oneroſa;ſic vt tunc non auocetur; ſecus ſi ex cauſa lucratiua conſumpta , aut non ſit pecunia , ſiue bona,vel mala fides extet;alij vero ſubſidiarie in pecunia conſumpta loquuntur, & alij in fiſco, de quibus hic, interim cum infinitis Amato d. res 51.ex n.21.ad 25.& ad plures alios caſus legendus eſt nouiſſime Gayto de credit.d. quæſ.11. vbi à n. 1325.de pecunia ſoluta poſteriori dilegentiori per debitorem decoctum,aut debitis implicatum,& n. 1328.de pecunia redacta ex ſocietate,vel negociatione quod auocetur, ſi ſoluatur vni ex creditoribus eiuſdem ſocietatis,vel de pecunia ſoluta poſteriori per amicum , vel deſoluta per executorem teſtamentarium,vbi de aliis caſibus,in quibus firmat cum multis auocari per primum,& potiorem creditorem , qui , & alios refert caſus, in quibus auocatio non fit.Vt à n.1358. quod non auocatur pecunia mutuata carcerato , vt liberationem procuret , ſi ſit ſoluta poſteriori pro excarceratione , & ſit bona fide cõſumpta;ſecus ſi adhuc extaret in depoſito,vt cum aliis ibi n.344.ſecus ſi ſoluta iam fuerit in hanc cauſam,debitori carcerato, vt ibi n. 1346.legendus ibi n.1350.Vbi quod talis pecunia promiſſa per amicum carcerati debitoris,vel conſumpta,vel extans non auocatur ad inſtantiam anteriorum creditorum,vel quando pecunia fuit exacta iudicis authoritate,& n.1367.de pecunia ſoluta poſteriori per tutorem,& ſub n.1356.quod pecunia redacta,& reuendita per debitorem, & poſteriori ſoluta,nequaquam auocabitur per anteriores , cum poterit moleſtari emptor : alios inquam caſus congerit ex multis dict.Gayto d.quæſ.11.ſub c.4.legendus omnino.

Vnde iam aliis omiſſis, & loquendo ſpecialiter 18

de fisco, dicendum est vt licet bona fide pecunia cōsumpta sit, soluta iam posteriori creditori, nihilominus queat fiscus auocare pecuniam creditori posteriori solutam, qualitercumque consumptam: sic communiter præcitati authores, & alij, quos congerit idem Gayto, *d.quæst.11.c.4.* legendus ex *n.1303. per tex. in l. deferre §. fin. cum alijs leg. seq. ff. de iure fisci, l. pec. C. de priu. fisci*, in specie Gasp. Thes. *in d.q.16. casu 1* qui de omniū consensu testatur Cou. *d.c.29. pract. per tot.* Pereg. *de iure fisci l.6. tit.6. n.6. & 7.* Gotier. *pract. q. l.3.101.* Ioan. And. Georg. *alleg. 39.* Menoch. *cons.25. n.3.* Grat. *d.c.304. n.3. disc. for.* Ponte *de pot. pro Reg. de assensu Reg. tit.7. §.9. n.18.* Roder. *de annuis redd. l.2. q.19. n.23.* Card. Tusch. *concl.1066. n.4. lit.C.* Fonta. *de pact. dotal. d. clauf.5. gl.8. p.7. n.63. & 64. vol.2.* Carroc. *dec.109.* Trent. *var. res. l.2. tit. de iure fisci resol.7.* Barb. *in d.l.1. p.6. n.21. ff. solut. matr.* Amato *d. res 51. n.24.* quod aperte insinuat *tex. in d.l. si pecunia C. de priuil. fisci*, & melius *tex. in d.l. deferre §. fin. ff. de iure fisci*, Flores de Mena *d.c.6. var. sub n.18.*

19 Sed quia Faber *in §. si quis in fraud. n.23. inst. de action.* Menoch. Zeph. & alij, quos probat Pereg. *d.l.6. de iure fisci tit.6. n.8.* dicunt dictam sententiam tantum procedere in pecunia soluta posteriori lucratiuum titulum habenti, quia si solueretur habenti onerosum, nequaquam Fiscus auocaret pecuniam; imo & Accurs. *in d.l. deferre d.§. fin. ff. de iure fisci*, existimet in caso illius tex. necessariū esse, quod fiscus esset prior tempore; nam iura non distingunt, cui respōdet Flores *sub d.n.18.* & per hoc dici dubiam quæstionem, referat ex aliis Gayto *d. quæst.11. sub n.1305. & 1306.* consequenter dicendo, vt non sit inconueniens in hac dubia quæstione sequi opinionem contra fiscum *ad tex. in l. non puto ff. de iure fisci*, de cuius intellectu infra ago late *all.*
20 *60. & 61.* † Ideo possemus aliquātū immorari: tamē quia vt Card. Mant. *de tacit. & amb. conu. tom.1. l.11. tit.25. n.22.* existimauerit casū *d. leg.* non puto procedere in pœnis fiscalibus, de quibus latissime dixi *infr. sub alleg. 20.* inde relatus Gayto *sup. n.1308.* & ego cum illo, tenui in praxi contra fiscū non obtineri, sed procedere opinionem Couar. quā veriorē dixerunt Gutier. & Abend. quos probat Barb. *in d.l.1. p.16. n.24.* & Carroc. *d. dec.109. n.49.* quidquid dicant alij, & ita Couar. sequuti sunt Valenz. *cons. 64. n.22. & 23.* Steph. Grat. *disc. forens. d.304. n.5. vers. secundo*: videbis Mich. Pastor. *d. dec.206. n.51.*

21 Limitant verò adductam assertionem de fisco Bart. Bald. *ad tex. in l. fisc. ff. de iure fisci* per illū Card. Mant. *de tacitis, & amb. d.l.11. tit.18. n.20.* Amat. Rodrig. *de priu. cred. p.1. art.2. n.8. vers. verū tamen*, idem Gayto *d.c.4. de cred. quæst.12. n.1309.* quando fiscus succederet priuato, quod tunc non gaudeat illo auocationis priuilegio: nā vt dixi *sub d. alleg. 20.* & alibi, fiscus tunc iure priuati vtatur; quod si priuatus ratione anterioritatis, & hypothecæ, ius auocandi habeat, pecuniam solutam posteriori debitori, idē fisco competere per dicta iam hic à vers. *aliud resoluendum est*, & idem Amato *d. res 51.* ex Negus. Zeph. Carroc. Costa, & aliis docet omnia dicta cessare inter æquales creditores, etiam hypothecarios: sic ex Alber. & Zeph. & procedere in creditoribus, etiam ex causa depositi, hoc est, quod non detur prior, nec posterior *per tex. in l. si hominem §. quoties foro cedunt ff. depos. & tex. in l. fin. §. penult. C. depositi*, & in campsore decocto, Castr. *cons.197. l.2. & in depositario fallit.* Bald. *singul.42.* Costa *de ratione rata q.122.* & alij.

22 Et quia spectat ad punctū nostri dubij, quid dicendum sit de pecunia soluta Hebræis, breuiter respondeo, ne dum fisco competere auocationis remedium per dicta hic à vers. *vnde*; imò, & alijs priuatis creditoribus anterioribus; eo quod in illos semper præsumatur ex causa lucratiua pecunias recepisse, cum soliti sint extorquere cū vsuris pecunias creditas, & inde non dici veros creditores; imò semper reputari titulo lucratiuo credere, & contrahere: ita in terminis idem Gayto *de credito dicto c.4. quæstio 11. n.1372. & 1373.* & ante illum Cæsar. Menant. *decis.45. à n.4.*

Ad secundam allegationis partem, quid si per 23
gratificationem pecunia fuerit data posteriori creditori, aut si per extorsionem fuerit consequuta pecunia. In quibus dubiis quoad primum cauetur expressè *in d.l. si pupillus ff. quæ in fraudem*; sic vt inter creditores personales detur anteriori auocatio pecuniæ solutæ, vt videtur velle Flores de Mena limitans illam conclusionem *d. quæst. 6. variar. 6.*

Vbi dicit fieri gratificationem, quando plures si- 24
mul instant pro solutione suorum debitorum, vel acceperunt possessionem ex primo decreto, & debitor vni soluerit, omissis aliis; tunc enim, vt declarant *glossa in dicta l.* & ibi Bart. Angel. Imola, Cumanus, & omnes, solutio censetur facta in fraudem creditorum, quæ reuocatur *per titul. ff. quæ in fraud. creditor.* Marescot. *variar. lib.2. cap.36. n.3.* Carroc. *dicta dec. 109. n.26.* Gayto *de credito dicto cap. 4. quæsito 11. num.1326.* dicentes pecuniam auocari,
quamuis consumptam, † aliàs secus quando vnus 25
tantum instat *d.l. si non expedierit §.2. ff. de reb. author. iudic. possid.* ibi: *quod si vtroque instante tibi gratificatus tutor soluerit æquum esse, aut prius eandem portionem mihi quæri, aut communicādum, quod accepisti*, & *glossa ibi* verbo *noceat*, glossa *in d.l. pupillus*, *glossa in d.l. summa §. sed si quis* verbo *vigilare*, Angel. *in dicta l. si pupillus n.2.* Alberic. *n.3.* Zephalus *cons.555. n.5. ex glossa in d.l. priuil. ff. de reb. creditis & n.15.* vbi intelligit statutum.

Subdens quod tunc debitor gratificando, dici- 26
tur committere dolum, & Rota Auenion. *146. n.7.* quod præsumitur tunc colludere, si soluit vni, vel recognoscit, & in campsore fallito, Bald. *cons.432. in fine.* Castrens. *cons.449. n.3. lib.1. & cons.172. lib.2.* Monter *dec.2.* Barb. *in d.l.1. ff. soluto matrim. sub n.22. in p.6.* Gratian. *discept. forens. cap.767. n.62. vol.4.* Greg. Lopez *in l.9. tit.15. p.5. glossa.2.* Trentac. *Variar. resol. lib.3. tit. de solut. resol.23. sub n.5.* plene Cardinal. Seraphin. *dec.1074. n.3.* Matienz. *in l.7. tit.16. glossa 5. n.15. lib.5. recompil.* Riccius *collect.1241.* Cotta *cons.64.* testans iudicatum per factum Consilium Fontan. *de pact. nuptial. d. clauf. 5. glossa 8. p.6. sub n.27. & p.7. n.30.*

Et Antoninus de Amato sic docens, etiam *var.* 27
resol. p.2. res 51. n.26. cum Alex. Thesaur. Rota Romana, Phanucio, Vrsilis, Sforc. Odd. Peguera, CaBedo, Staphileo, Pacifico, Pereira à Castro, & alijs *sub n.28.* addit, prædictam distinctionem, an omnes creditores instent, vel ne, videri procedere in creditoribus, qui innituntur allegatione paupertatis, & inæqualitatis, & non ex hypotheca, vel priuilegio per Bartol, & Alberic *in dicta l. pupillus* ex ea ratione, quia hypotheca transfert jus reale; indéque Afflictis, & sequaces loquendo de hypothecariis, non considerasse istud, si omnes instent, vel non; & dicit etiam, vt quamvis secundum alios præmatura diligentia, & festinatio non debeat proficere creditori exigenti, quando non potest cæteris negligentia adscribi, sed non habere locum, si ex contraria probatione cæteri de negligentia communicantur, cum (vt iam diximus) Iura apertissimè succurrant vigilantibus.

Quod

28 Quod si dubites quando sit locus gratificationi, bene tradit idem Carroc. *dicta decis*, 109. *n.* 28. & colligitur ex dictis, tangit Gayto *de credito dicto quæsito* 11. *cap.* 4. *n.* 1328. *&* 2329. Vbi dum prædictam conclusionem admittit in creditoribus eiusdem negotiationis, ac societatis, videtur dicere vnius vigilantiam pro debiti exactione, vel à debitore gratificante, vel à iudice ius sic dicente, cæteris non præiudicare cum Michaël Pastor. *decisione* 206. *n.* 53. *in* 5. *conclus.* nisi debitum insolidum deberetur, quia vno exigente, tota dissoluitur obligatio, & societas, & credita exacta diuiduntur, cum eodem Pastor. *n.* 55. & Carroc *n.* 31. intelligitur, vt dictum est sub hoc dubio, & verba *dicta leg. si pupillus*, dum aliter videatur significare, vt *n. sequenti* referuntur.

29 De secundo, membro pecuniæ, scilicèt extortæ per vim, communis est Doctorum doctrina præstare anteriori creditori auocationem à posteriore,

30 cui soluta fuerit per debitorem † *ita per textum in dicta l. si pupillus ff. quæ in fraudem credit*, quæ per verba clarè, loquitur in fine ibi, *Est an is obtulerit mihi, an ego illi extorserim inuito, vt si extorserim inuito reuocetur, si non extorserim, non reuocetur; sed si vigilaui, meam conditionem meliorem feci*: quæ non sunt intelligenda, vt voluit ibi Accurs. dicendo procedere, vt omnibus instantibus creditoribus, non possit debitor vni gratificare, quando fit extorsio à debitore; & sic illum non admittit Amato, *dicta res.* 51. *n.* 21. dicens Accursium confundere terminos gratificationis, & extorsionis, qui pugnant interse, & concludit *ibi n.* 30. *fin.* totam rei summam ad hoc redigi, an extorserint, an ne, Carroc *dicta decis.* 109. *n.* 29. Vbi exponit verbum *extorquere*, & Angelus *in dicta l. si pupillus*, & Mainer. *Regula nihil dolo. n.* 4 & intelligūr, si debitor soluit coactus vi expulsiua ita intelligendi Flores de Mena, qui videtur æquiparasse *per dict. l. si pupillus* gratificationem, & extorsionem *dicta q.* 6. *sub n.* 4. & ita accipiuntur etiam Gayto *dicto quæsito* 11. *de credito c.* 4. *n.* 1324. & Carrocius *dicta decis.* 109. *n.* 29. Thesaurus *dicta qu.* 16. *n.* 23. post Gutierr. Cost, & Surd. dicentes dari reuocatoriam contra posteriorem creditorem exigentem violenter, aut extorquentem, quod limitant Carroc. *n.* 30. nisi à debitore fugiente extorserit.

31 Ad tertiam allegationis partem, quando dicatur pecunia extare ad effectum auocandi solutum posteriori creditori, quoties id locum habuerit iuxta iam adducta resumptiuè? Igitur dicendum est pecuniam extare, nec dici consumptam, quando pendente lite, pecunia liberata est per iudicem, ne maneat otiosa, & si per creditorem nulla sit præstita cautio; donec alius prouideatur: ita singulariter Michaël Pastor *d decis.* 206. *inserta in* 2. *volum. decis.* sesse vbi suprà, *decis.* 106. *n.* 34. cum multis sequentibus Gayto *de credito c.* 4. *quæsito.* 11. *n.* 1318.

32 Et dicerur etiam extare, si soluta sit creditori posteriori, data ab eo cautione de restituendo cui, quibus, & quādo in forma, de Franch. *decis.* 75. *n.* 9. *& decis.* 200. *per textum in l. ex facto in fine ff. de peculio, l.* 1. *&* 2. *ff. de vsufructu earum rerum.* Stracca *de decoctione n.* 31. Clarius Couarru. *dict. c.* 19. *pract. n.* 1. *oculatis* Valenz. *dict. conf.* 64. *n.* 24. Barbosa *in dicta l.* 1. *ff. soluto p.* 6. *n.* 23. Vers. *ad perfectam*, Cæsar Manent. *dec.* 45. *n.* 10. Regens de Ponte *dec.* 34. *n.* 20. *in fine*, Gayto *supra, n.* 1317. cum Neapodano, Franch, Muscatel, Gayl. & aliis: aliqua Flores *dicta c.* 6. *variar, & ibi à n.* 6. Amato cum infinitis *dicta res.* 51. *a n.* 11. & ibi *n.* 15. loquutus de fideiussione, & cautione, quia tunc non dicitur soluta secundo creditori secundum Paulum de Castro *in cons.* 289. *incip. visis in princip. lib.* 1. Tusch. *conclus.* 1058. *n.* 12. *littera* C. Fontanella *de pactis nuptial glossa* 8. *dicta clausula* 5. *p.* 7. *sub n.* 35. *vol.* 2.

Et dicerur extare, veluti si exter in sacculo subsignato, vel sub sequæstro, vel sub censu, vel aliter 33
modo iam dicto *ex dicta l.* 1. *&* 2. *ff. de vsufructu earum rerum*, Neapodan. *in consuet.* verb. *quartam autem*, vers. *fructus*, Franc *dicta decis.* 75. *n.* 9. & *dec.* 200. *&* 614. *n.* 2. *& dec.* 622. Lanar. *cons.* 56. *n.* 4. Stracca *de mercatura tit. de decoctor. p. vltima n.* 35. Mastrillus *dec.* 126. *lib.* 2. Gaylius *obseru.* 47. *n.* 4. Camillus de Larata *cons.* 4. *n.* 30. Vexal. *dec.* 150. *n.* 2. *p.* 3. Vrsilis ad Afflict. *dicta dec.* 190. *sub n.* 5. Ponte *de potest. Pro-Regis de assensu Reg.* §. 9. *n.* 16. *&* 9. Castill. *dec.* 120. *n.* 7. *lib.* 2. Fontanella *suprà n.* 35. Tusch. *n.* 12. Valenz. *dicto cons.* 64. *n.* 24. Muscatel. *in praxi tit. de fideiusf. p.* 1. *nodo* 16. *à n.* 3. Hering. *de fideiussor. c.* 15. *n.* 127. Monter. *dec.* 4. *n.* 28. Trentacinq. *variar lib.* 1. *tit. de iure fisci resol.* 7. *n.* 10. Rota Rom. *diuers. dec.* 370. *n.* 2. *p.* 3. Perus *dec.* 45. Baeca *de inope debitore*, *c.* 4. *n.* 43. cum multis aliis. Amato *dicta res.* 51. *à n.* 11. † Resoluentibus, quod 34
stante hypotheca, sine dubio anterior virtute hypothecæ, reuocet illam pecuniam, ac vendicet, & amplificantibus, quot modis pecunia extet, quibus accedit Gayto *dicto quæsito* 11. *c.* 4. *n.* 1319. cum Surdo *cons.* 4. *volum.* 1. *à n.* 43. Marescot. *variar. dicto c.* 76. *n.* 8. dicentibus pecuniam etiam extare, si illa dicatur consumpta mala fide, nec eius transferri Dominium, Flores de Mena probat ex aliis *dict. q.* 6. *var. ex n.* 8. † Ex quibus iam liquet, quādo dicatur 35
extare pecunia; ad hoc vt creditor anterior Valeat vindicare pecuniam posteriori solutam in casibus, in quibus auocatio locum habet, quod in fisco facilius practicatur, etiam si pecunia consumpta fuerit per dicta hic *in vers. vnde.* † Et sic pro comple- 36
mento, aliis multis omissis, quæ de hac allegatione adducunt præcitati DD. dicendum est, quod si à contrario solutio pecuniæ fiat anteriori, seu potiori creditori, tunc porior creditor, & inferior non possit aliquo modo prætendere reuocationē: sic in seu minis Zephal. *cons.* 85. *n.* 5. Rota Auenian. *dec.* 146. *n.* 6. *ex glossa in dicta l. priuilegia ff. de priuileg. credit. & in dict. l. si non expedierit* §. 1. cum aliis, iuribus, quæ adducunt Amato. *Var. dict. res.* 51. *n.* 6. Rodriguez *de annuis redditib. lib.* 2. *q.* 19. *n.* 23. *in fine*, & alij, hoc procedere sine dfficultate, & dubium fore, quando solutio fit posteriori, atque inferiori creditori.

Et præfatam doctrinam, etiam in creditoribus, 37
personalibus, de quibus diximus *à n.* 1. limitauit Flores de Mena, *dicta quæst.* 6. *variar. lib.* 1. *n.* 5. cum Paulo de Castro *in l. si procurator* §. *sed si plures* cum duabus legibus sequentibus, & expressis *ff. de tributoria*, actione, & cum Stacha *de mercatura tit. de decoctoribus n.* 34. in actione scilicet tributaria quæ datur Mercatoribus pro debitis mercium suarum apothecarum: nam ob priuilegium mercaturæ, & ob fidem inter Mercatores seruandam, & ne cesset commercium, non seruari adductam resolutionem inter creditores personales, sed quod creditor, qui debitum exexit teneatur communicare aliis creditoribus, concludit per dicta supra.

Vbi *à n.* 8. agit de reuocatoria, quando creditor accipiens fuit ex causa lucratiua, seu quando 38
locupletior sit factus iuxta quæ etiam resoluit idē Gayto *sub dicto quæsito.* 11. *sub* §. *creditor anterior, an præferatur posteriori creditori in pecunia? à numero* 1296. *ad* 1374. vbi plene de materia, casus congessit, & sic non amplius agimus.

ALLEGATIO VIII.

Venditio, atque distractio terum ad Fiseum spectaotium, quibus solemnibus, fieri debeat? Et an si minori pretio, quàm tes est aperta, fraude emptoris, vel gratia, queat Fisci Procurator venditionem rescindere. Et intra quot tempus, & qualiter, si se offert, alius licitator maior libererut secundus? Et nú gratificationi sit locus inter duos æqualirer licitãtes. Er an Fiscus ante tempus petens, rẽ amittar, seu in aliis puniatur, sicut alij priuati petentes ante tempus, seu plus debito? Vel an contra sententiam restituatur?

SVMMARIVM.

1 *Fiscus potest vendere bona debitoris non soluentis ob cessationem solutionis, quæ est iudicis arbitrio, vt n.4. sed quibus solemnibus à n.1.*

2 *Venditio à fisco facienda bonerum non soluentis, requirit prius interpellationem, & quod bona vendantur in subhastatione, vt n.5. & iusto pretio, vt n.10. & quod pretium statuatur solui pecunia præsenti, vt n.16.*

3 *Colonus non soluens pensionem intra biennium, potest ab eo res auferri.*

5 *Bona vendenda in publica auctione; id est subhastatione plus offerenti, addicuntur, vt fraudes euitentur sub n. 6. & sub n.17.*

6 *Subhastatio publica quibus solemnibus fiat in venditionibus: vbi de præsentia procuratoris Cæsaris, vt n.7.*

7 *Cæsaris procurator fisci Iudex erat.*

8 *Auctio publica fiebat hasta in foro posita.*

9 *Hasta erat insigne Imperij apud Romanos, & aliàs nationes, quæ dicebatur domina, aut cruenta, hodie est locus, in quo plus licitanti res addicuntur.*

10 *Vendenda sunt res sub hasta iusto pretio, & ad id prius æstimandæ, atque taxandæ, vt n.11. & sicut paterfamilias venderet, vt n.14.*

12 *Pignus à creditore potest vendi ob non solutum pretium à debitore, etiam in suo testamento, ne vendantur inhibente, vt n.13.*

15 *Pignoris venditio non valet, si solemnitas iuris nõ præcesserit, aliàs competat Domino actio pignoratitia contra creditorẽ in rẽ, & sub n.19.*

16 *Pretium rei Vendendæ sub hasta debet statui de præsenti, nec sufficit fides de illo.*

17 *Citatio in vendendis debitoris benis per fiscum requiritur.*

18 *Res fisci tractãtur per appellatos Cæsaris Procur.*

19 *Procurator fisci potest rescindere venditionẽ rei minori pretio venditæ aperta fraude, aut si gratia vendita sit emptoris.*

20 *Fiscus alienans sine fraude rem, non rescindit, nec euincit.*

21 *Actio quæ de euictione, quem tenet eundem agentem exceptione repellit.*

22 *Licitator primus, quando liberetur à sua obligatione per licitatorẽ explicatur n.23.24.15.26. & 27. vbi quãdo etiã cẽseatur adhuc obligatus.*

25 *Regressus fit ad licitatorem primum in Regalibus subhastatis, quando secundus licitator non satisdat plene, nisi aliter cautum esset per officiales Principis, vt n.16.*

27 *Licitatur, vt dicatur plus offerre, debet esse idoneus ad soluendum.*

28 *Gratificatio locum habet, quando duo licitatores eodem tempore licitarunt, si non constet vter eorum prior; exemplificatur in duobus contendentibus se esse hæredes deponentis, vt n.29. & de alia praxi n.31.*

30 *Gratificare potest Iudex in paritate probationũ.*

31 Peregrini, & *Azeued. praxis.*

32 *Fiscus ante tempus petens rem amittit, aut aliis punitur de iure, vt n. 33. etsi contra hic & quibus hodie sub n.33.*

33 *Fiscus ante tempus petens, habetur vt quilibet priuatus ad incursionẽ pœnarũ plus petẽtiũ.*

34 *Fiscus ante diẽ patere nõ potest, etsi possit auferre debitũ à debitore sui debitoris: fallit. vt n.35.*

35 *L.1.C. de conditione ex lege.*

36 *L. iustas 6.C. de iure fisci & n.37.*

37 *Fiscus actiones suo tempore non proferens, exceptione præscriptionis excluditur.*

38 *Sententia ponit omnem finem controuersiæ, quæ denuo à iudice non immutatur.*

39 *Litigia non decet in immensum trahi.*

40 *Sententia lata contra fiscum ritè defensum non retractatur; secus si ab alio defenderetur, etiam agente fiscali, vt n.41.42.43.44.*

41 *Fiscus circa retractandas sententias censetur, vt alius priuatus.*

42 *Causa ex integro potest cognosci, & tractari, quando aduocatus fisci fuit absens.*

43 *Aduocatus fisci pars censetur iudicis fiscalis, cuius industria electa est à Principe, vt n.44.*

45 *Fiscus ad retractandam sententiam admittitur intra triennium, quando habet causam, cui necessaria nõ est in integrũ restitutio, & n.46.*

46 *Fisco grande priuilegium competit, cum retractat sententiã, non repetita ad id restitutione.*

47 *Retractatio sententiæ aliis extra fiscum non cõpetit, nisi petita ad id restitutione, & constituto de aliis, etsi sit minor, qui vult retractare, aut Ecclesia, siue Respublica.*

AD primam allegationis partem, quia aperta 1
est iuris dispositio, quod ob cessationem solutionis, potest fiscus debitoris bona non soluentis vendere, *l.1. & toto tit. C. si propt. pub. pensit. l. Titius 21. cũ l. seq. in princ. & §.1. ff. de iure fisci, l. vnica C. de vendit. rerum fiscal,* euenit ad validitatem huius venditionis necessum esse, vt interueniant in ea aliquæ solẽnitates, sine quibus emptor, tãquã malę fidei possessor, rẽ cũ fructibus restituat.
Primum ergo requisitum est, vt debitum subsit, 2
in quo cessatũ debitori interpellatione, *l.2. C. si propter publ.* quod intelligitur, quando v.g. per bienniũ cessauit: nam cum aliud non est in lege decisũ, solemus simile aliud amplecti *per l. neque 10. l. non poss. 12. l. de quib. 32. ff. de leg.* sic ex Hugo, & Azon.
nonnulli † & quia sic videtur statutum in colono 3
cessante à solutione pensionis per bienniũ, vt possit ei recte adimi res locata *per l. quæro 54. §. inter ff. locati, auth. qui rem C. de sacros. Eccl. auth. de nõ alien. reb. Eccl. §. scire, & §. Verũ, & auth. de alien. & empb. c.8. facit tex. in l. cum Domino 50. ff. de locato Sich. in d. l.1. C. si propter publ. pensit. n.2. & 3.* transcribens
Acurs. glossã in verbo cessationem † At Donell. *in* 4
d. l.1. C. si propt. publ. pensit. n.6. Sich. *in tract. de mora à n.66.* D. Fr. de Amaya *in l.3. C. de fide, & iure hastæ fisc. n.4.* dicunt potius hoc consistere in iudicis arbitrio, cũ cessare dicatur in solutione debitor, quando interpellatus vbicumq; & quomodocumq; non soluit, sicut Matien. respõdet *in l. mora 31. ff. de vsur. iuncta l. si ex leg. 13. ff. de verb. obl.* absq; eo quod obstat dictũ de locatione: de quo latissime agũt DD.

in

in cap. fin. de locatione, eo quod non semper sit certum, vt ea reuocetur, non soluto canone intra biennium.

5 Secundum ergo requisitum est, quod bona vendantur in publica auctione, id est, subhastatione, & plus offerenti addicantur, iuxta auth. hoc ius porrectum *C. de sacrosan. Eccl. l. pœnas 4. C. de vectigal.* Auendaño *in c. 12 p. 1. Prætor. n. 7.* plura D. Franc. de Amaya *in Rub. C. de libellis* pro-

6 positis, † aut pro grammatibus, aut per præconem publicum denunciata *iuxta l. 4. C. de distract. pign.* quia cum plus licitanti debeat res addici, collusio, quæ interuenire poterat, ita euitabitur; cum posset viliori pretio vendi, vel per gratiam emptoris *ex l. 3. ff. de iure fisci, l. 2. C. de iure hastæ fiscal. l. 3. C. de præscript. 30.* Vel ambitione, vel pacto non vendi, *l. 3. C. de execut. rei iudic.* Vel etiam aliæ fraudes committi, vel in damnum fisci, aut debitoris, *l. si quas C. de rescind. l. fin. C. si aduersus fiscum*, Veluti si scientibus, & colludentibus officialibus fisci bona addicerentur emptoribus minimum pretium offerentibus; & hoc est; quod dicitur in *dicta l. 2. C. si propter public. pens.* Vt res vendatur sincere, & bona fide, id & publica subhastatione, quod idem est, ac voce præconis.

7 Et sub annotatione Procuratoria Cæsaris, id est, vt illi auctioni præsit Procurator Cæsaris, qui fisci Iudex erat, vt dixit Amaya latè *in l. 2. C. de iure fisci n. 3. & in l. 1. C. de iure hastæ fiscal. sub n. 2. & 8.* Vbi quod debeat fieri per tempus constitutum, & in populi conspectu per appatitores magistratus.

8 Plura tradit idem Amaya ex bonis litteris *in dicta Rub. C. de iure hastæ fiscal.* vbi à *n. 4.* quod au-

9 ctio publica fiebat hasta in foro posita, † Quæ erat insigne Imperij, non solum apud Romanos, sed etiam apud alias nationes, alia commemorans de hastæ origine: *& n. 12.* quare Domina dicatur hasta ab Iuuenali, & Cruenta à Cicerone, tristis à Pompeio, *& n. 5.* quod hodie hasta intelligitur locus, in quo plus licitanti res addicuntur, apud nos *Almoneda* iuxta *l. si pignore 50. ff. de euict. l. quæ erant 49. ff. familiæ erciscund.*

10 Tertium requisitum est, vt res iusto pretio vendatur *iuxta l. 3. C. de iure fisci*, Vbi late D. Franc. de Amaya *l. C. de fide, & iure hastæ fiscal. l. 3. §. diuus ff. de iure fisci, l. si quos, l. 1. C. de præscrip. 30. annor.* debent enim officiales considerare iustum rei pretium *ex dicta l. 2.* cum adductis iuribus hic *n. 1.* Sic vt quamuis plus offerenti debeat res addici; at additio debeat fieri, dum tamen non excedat iustum pretium, vt recte aduertunt Ioannes Damhud. *de subhastat. c. 5. n. 21.* Azeued. *in l. 2. per textum ibi n. 11. lib. 6. recomp.* Peregrin. *de iure fisci lib. 6. tit. 4. toto n. 8.* Donellus *in dict. l. 2. C. si propter public. pens.* Hotoman. *cons. 24. in n. 4.* Nouar. *in dicta l. 1. 2. & 3. C. de fide, & iure hastæ fisc.* Vbi alij, & Amaya *n. 2. & 9.* Accursius verbo *omni ordine*, & cæteri ordinarij ibi Auendan. *in dictionario* verbo *almoneda.* Sichard. *in dict. l. 1. C. si propter public. pensit.* Parlador *lib. 1. quotid. cap. fin. p. 5.*

11 *§. 13. n. 14.* † Et inde necessarium esse, quod res æstimetur, & taxetur, & ea æstimatio debeat præcedere, vt sic fraudes euitentur, quæ possent interuenire in præiudicium debitoris iuxta iustum pretium rei, alias sit nulla subhastatio, vt tenent adducti Nouar. & Amaya *in dicta l. 3. alle n. 8. bis, n. 9.* Paulus de Castro *in l. si quas C. de rescind.* & relati à Gratiano, *discept. forens. tom. 4. cap. 686. n. 3. & 4* Surdus *cons. 15 lib. 2.*

Continuunt quæ de pignore vendendo à creditore, cui solutio facta non est, DD. dicunt etiam inuito debitore *per l. 1. & toto tit. C. debitor vendit. pign. l. si cessante 7. cum aliis ibi eo tit. C. de distract. pign. l. 3. §. 1. C. de iure domin. impetr. l. 4. ff. de pignorat. act. l. si pupillorum 7. §. 1. ff. de rebus eorum.* 12

Etiamsi debitor inhibuerit in suo testamento alienationem, cum ob id creditoris ius non lædatur, *l. filiusfamilias 114.* ibi *sed hac nec creditoribus ff. de legat. 1. dict. l. 1. C. debitorem vendit. pign. l. non est nouum 43. ff. de acquirende rer. dom.* Cuiacius, *lib. 5. obseru. c. 16. & in dicto tit. C. debit. vendit. pign.* Pincllus *in l. 2. C. de rescind. 2. p. c. 2. à n. 4.* Donell. *in l. 4. C. de distract. pignor.* Gothofred. *in l. 3 §. 1. C. de iure dom.* Schiforegeir ad Anton. Fabr. *lib. 2. tract. 19. q. 5.* & alij relati ab Anton. Pichard. *in §. altissimum 9. 24. instit. de action.* qui & alij docent hanc distractionem faciendam esse sinceriter, & bona fide, *dict. l. 4. dict. l. si cessante l. quæ specialiter 9. cod. de distract. pign.* 13

Dicentes idem esse, ac ita vendere, vt bonus pater familias faceret in re sua, & omnia obseruare, propter quæ res facile emptorem inueniret, & quam optimè vendi, *ex l. penult. cod. si de vendit. pign. agat. auctiu l. ea 14. cod. de pign. act.* alia adducunt Accurs. *in scolio 1.* Amaya *à n. 3. cod. de iure fisci*, contra Cuiacium. Stephan. *in l. 2. C. de distract. pign.* Gothofred. Schifordegeir, Donell. & alij per Amayam videndum *à dicto n. 3. & in dicta l. 1. 2 & 3. cod. de iure hastæ fiscal.* 14

Et omnes firmantes pignoris venditionem, non valere, si solemnitas iuris in ea non interuenerit; ita vt Dominus possit rem vendicare, non reddito pretio, per *l. in rem. 25. cum vulgaris ff. de rei vindic.* & addũt quod si fiat de creditore minori pretio, dolo, malo, & fraude; & si sit obseruata iuris forma, tunc competat debitori actio pigneratitia contra creditorem in rem, quod interest rem minoris venditam esse, quam valebat per *l. 1. in principio l. 3. cod. si vendit. pign.* in quo continetur res ipsa, vel iustum pretium, *l. 4. & 7. cod. de dist. pign.* 15

Quartum requisitum est, quod pretium debet statim solui pecunia præsenti, & numerata, nec sufficit habere fidem de pretio, obseruant Accurs. *in d. l. 1. 2. & 3. cod. ne fisc. rem, quam vend.* Hermosilla *in l. 52. tit. 5. p. 5. glossa 7. à n. 2.* Gratian. *discept. forens. tom. 1. c. 7. n. 4. & 5.* Giurba *decis. 53.* Farinac. *decis. R. t. in nouiss. 464.* à Ponte *de potest. Pro Regis tit. 4. §. 6.* Fontanella *de pact. claus. 7. glossa 3. p. 6. n. 20. tom. 1.* & DD. alij *per textum in l. à diuo Pio 15. §. sed si semper ff. de re iudic.* 16

Et alia de citatione facienda tradit idem Amaya cum infinitis, dicendo necessarium esse, vt citetur venditor, cuius bona venduntur; sic vt aliter à dicto vulgo *el remate*, sit nullius momenti, & consequenter venditio, cum debeant citari in vnoquoque actu præiudiciali omnes ij, de quorum præiudicio tractatur, *l. nam ita diuus 39. ff. de opt. leg. l. de vnoquoque 47. ff. de re iudicata*, Faciendamque esse citationem, non solum à principio subhastationis, verum, & adiectionis vulgo *en el remate*, idem Amaya *in dicta l. 1. C. de iure hastæ fiscal. num. 12. qui num. 13.* Præstat rationem de mala fide, ac fraude præsumptis, non obseruata forma legis ex pluribus iuribus, & DD. & ex Bald. Alberic. & aliis *in dict. l. 4. C. de distract. pign.* Granat. *discept. 375. & 737. à n. 22.* Azeu. *in l. 29. tit. 21. lib. 4. recomp. n. 69.* Parlad. Gama, Rodrig. Rebuffo, 17

Auendano, Celdas, & Franc.Leo, vbi traddit reciſſam fuiſſe in Cancellaria Granatenſi adiectionem factam, non premiſſa citatione debitoris.

Ad ſecundam alleg. partem, an ſi minori pretio, quam res eſt aperta fraude emptoris, vel gratia, queat fiſci Procurator venditionem reſcindere? Et intra quot tempus, vel qualiter, & alio licitatore maiori, liberetur primus? Et num gratificationi ſit locus inter duos æqualiter licitantes? Et cum iam *ſub alleg. 1. & 2.* dixerim res fiſci à principio tractatas fuiſſe per appellatos Cæſaris Procuratores, vt notauit Cauſabon. ad Spartian. Petr.Gregor. *lib.49.ſyntagm.cap.7.num.2.*

19 Ideo inquiritur de primo hoc dubio, & *per dictam alleg.7.& hic à num.1.* Breuiter reſpondetur poſſe fiſci Procuratorem reſcindere venditionem ..., factam minori pretio, ſi aderit aperta fraus, aut ſi gratia vendita fuit, & hoc potest quia venditio facta à creditore ſecundum ... formam, dolo tamen malo, & fraude minori pretio emptoris gratia diſtrahente, actione pignoratitia debitori competenti contra creditorem in id, quod intereſt rem minoris venditam quam valebat, diſtrahitur, iuxta plura, quæ congerit Amaya *in dicta l.3.C. de iure fiſci à n.9.* applicandus *ad n.13.*

20 Quod ſi ſine fraude fiſcus rem alienaſſet, aliter videtur dicendum *per textum in l.2.C. ne fiſcus rem quam vendidit euincat ibi* Honorius, & Theodoſ. in ſequentibus verbis ſententiam hanc manifeſtant ibi *retractare fiſcum, quod ſemel vendidit, æquitatis, honeſtatis què ratio non patitur*, nam cum fiſcus vnus, & idem ſit in hac, vel illa ſtatione, qui rem ſcilicet diſtraxit, & idem ſit qui nunc controuerſiam mouet, & omnes officiales fiſcum vniformiter repreſentent. *l.1. Cod. de compenſat.* improbè facit, qui rem à ſe diſtractam euincere procurat contra proprium factum, *l.poſt mortem 15.ff.de adoption.* ideoque repellendom, ſicut repellitur, qui alienauit: in terminis DD. *in dicta l.2.* Vbi cum multis Amaya, qui *à n.1.* explicat quid ſibi velit, vt fiſcus habeat plures ſta-
21 tiones vſque ad *n.9.* † Qui, *& n.10.* hanc docet doctrinam etenim dicit perpetuam eſſe illam iuris regulam, quem de euictione actio tenet eundem agentem exceptione repelli *per l.exceptiones 11.l.ſi ob cauſam 13.& ſeq. cod.de euict. l. vindicantem 21.l.ſeia 73.ff.eodem, l.1 ff.de except.rei iudic.* cum adductis à Caualino *de euictiou §.5.n.2.* Pinello *in l.1. cod. de bonis matern 3.p.n.72.& 83.* & Roderic Suarez *in l.quoniam in prioribus ampliat.7.n.6.* Fanucius *de inuent. hared.p.7. n. 150.* qoibus fauet illa doctrina, de qua dixi *ſup. c.1. de probat. per textum ibi in 2. eius parte*, vt quamuis Princeps legibus ſolotus ſit, tamen ex honeſtate, & æquitate ei inuerecundum fore cootra emptorem agere, qui eius fidem in contrahendo ſeqoutus eſt, optimè probat ex multis iuribus, & cum pluribus DD. idem D.Franc.de Amaya *in dicta l. 1. & 2. à num.11.* Legendos omnino vſque ad finem ad alia difficillima, quæ hic noo repetimus, de quo etiam dicterio dixi *ſub tit.de conſtitutionibus*, Vbi abundè intelligitur, quod & ſi Rex ſit legibus ſolutus, & à pœna legis: tamen vi directiua tenetur ad obſeruantiam contractuũ mitorum cum ſubditis.

Ad aliud allegationis dobium, an liberetur pri-
22 mus licitator per oblationem maioris pretij oblati à ſecundo licitatore in publica ſubhaſtatione, aut ſi fiat ſub meliori conditione? In quo dubio diuerſimodè dicendi animaduertuntur, cum qnidam dixerint primum licitatorem, non liberari, ſi poſtea ſecundus domino, vel vectigalis locatori diſpliceat; imò poſſe venditorem ſpreto ſecundo licitatore acceptare primum, tenuerunt. Bartol. Alex. & alij *in l licitatio ff.de public.* & à Pinello laudati *in l.2.cod.de reſcindenda vendit. per textum in l.Sabinus 9.cum l.ſequenti ff.de in diem adiectione, & per l.ſi ſeruum plurium 50.§.ſi quis ante ff.de leg.1.*

Sed qoidam alij contrariam tenuerunt, inter 23
quos Bald. ſic conſulens, quem refert Caſtrenſis *in dict.l.licitatio n.3.* Alberic. *in l. ſi venditor ff. de in diem adiect.* Curtius *lib.2.coniectur.ad frat.c.20. ad finem*, Sichard. *in Rub.C.de vectigal.n.5.cauſenſ.* per oblationem ſecundi licitatoris receſſum eſſe ab oblatione primi; ita vt liber maneat: *argum.textus in l. ſtipulatus 44 ff. de fideiuſſoribus l. ſi præſes penult.alias* Valerianus *ff. de prætor ſtipulat. l. cum in plures, 60.§.lege dicta ff. locati.*

Eſt enim hæc inquiſitio praxi difficilis, quoties 24
interuenit fiſci intereſſe, quare video, vt quoties vnus licitator in publica ſubhaſtatione, pluris rem æſtimat, dicat quod liberetur à ſua licitationo, quoties ſecunda melior interponitur; Vt eo ipſo ſit liberatus à ſua licitatione vulgo *poſtura*, & hoc præcipuè, ſi ſecundus licitator æque ſoluendo non ſit, ac primus; eo quod iam tunc ſine dubio *per dict.l.Sabinus* primos licitator ſit rei venditæ vtilior ac ſecundus apparet, & ſi plus obſtulerit: *per l.4.§.fin. ff.de in diem adiect.* quæ doctrina in ſe vera eſt, niſi de ea re viguerit conſuetudo in contrariom eo in loco, vbi facta ſit ſubhaſtatio *per l. ſi publicanus 4.§.fin.l.locatio 9.§.earum 6.ff.de publican.* Cenſentur enim iuxta talem conſuetudinem contrahere partes *per l. quod ſi nolit 31.§.qui aſſidua ff.de edilitio edicto.*

Er clarius procedit concluſio in ſubhaſtatis iu- 25
ribus Regalibus & Vectigalibus Principis *per textum in l.12.tit.11.lib.9.recomp.& in l.10.& ſeq.12. eodem lib.* Nam ſi appareat quod is, in quem facta eſt addictio, non ſatis dat idoneè, debet fieri regreſſos ad præcedentes priores licitatores, ita vt gradatim deueniendum ſit ad eum, qui idoneos præſtet fideiuſſores, Gutierrez *de gabellis q.155. à num.29.& q.134.* Azeued. *in l.4.tit.5.lib.7.recompil.n.26.* Valenzuela *in l.4.C.de iure haſta fiſc.n.16*

Qui limitat dictas leges Regias, vt non pro- 26
cedant, quando officiales Principis iubent ſubhaſtationis præconium ita concipi, vt per oblationem ſecundi licitatoris, liberetur primus *per dict. l.Sabinus*, addens tum ſaluum manere fiſco ius aduerſus ipſos officiales, à quibus conſequentur damna, & intereſſe, ſi ex pacto, vel præconio arguatur dolus, ſeu culpa aliqua: *argum. l. periculum ff. ſi certum petatur, l. cum quæritur 16. ff.de adminiſtrat.tutor.* obſeruant Amaya *in dicta l.1.C. de iure haſta fiſcal.n.45.& per dicta ibi à num.40.* omnino legendus, & ante illum Baldus *conſ.191. in fine lib. 3.* qoibus ſob breuitate concludimus, alias pro longa diſputatione ampliantes legea ſupra relatas, & inſuper Platea *in dict.l.4. C.de iure haſta fiſcal.n.2.in fine*, & ibi Bartol. & Valenz. *n.16.* Cremen. *Singulari 41.* Chaſſan. *in conſuet Burg. Rub.5.§.1.n.23.* Angel. *32.conſ.324.* Strach. *de decoctoribus p.5.n.8.* Bohar. *deciſ.248.* relatos à Pinello, *in dicta l.C.de reſcind. dict.p.2. cap.2. n.29.* Auilas, verbo *pujar.n.8.* Gutierrez *de gabell. dicta quæſt.134.& dict.quæſt.135. n. 29.* Azeued. *in dict.l.4.tit.5.lib.7.recomp.n.26.* Hermoſilla *in dicta l.52.part.gloſſa,7.à n.31.*

Et ratio horũ eſt, quia vt dicatur plus offerri, re- 27
quiritur

quiritur quod ille, qui offert ſit idoneus ad ſoluendum, quo deficiẽte, tunc primus, etſi minori pretio rem æſtimauerit, intelligatur idonior, tamquam plus offerens, vt dixit Auiles *in cap. 52. praetor. dict. verb. pujar*, qui hodie apud nos aliter procedere docet: nam locatores gabellarum, vel rerum ciuitatum, ſi non præſtent fideiuſſores idoneos, redditur res conducta ad primum locatorem, taliter, vt illud plus oblatum à ſecundo locatore, debeat primus ſoluere *ex dicta l. 11. cum l. ſequenti tit. 11. lib. 9. recompil.* vbi docuit Azeued, & Gutierrez *de gabellis, lib. 7. dicta q. 155.* quod ſibi videtur Amaya procedere tantùm quod non præſtitos idoneos fideiuſſores, in alijs vero non procedere *in dicta l. 1. cod. de jure hasta Fiscal* Legendus *à n. 33. ad 37.* & deinde *à n. 38.* Etenim ſi ſecundus non præſtat fideiuſſores, aut ſit homo malæ mentis & ad rixas, & lites paratus, nemini dubium erit expediri ciuitati, aut Fiſco habere primum licitatorem, quam ſecundum *per dict. l. 4. in fine, & dict. l. ſabinus 9. cum l. ſequenti ff. de in diem adiect.* Bartol. *in dicta l. 4. dict. tit. cod. de iure hasta Fiscal, n. 5.* verſ. *item hoc*, Boerio *dicta decis.* 248. Bobadilla *in politica lib. 3. cap. 4. numer. 22.*

28 Ad aliam dubij partem, num gratificationi ſit locus inter duos æqualiter licitantes? Et præmiſſis quæ de gratificata ſolutione dixi ſupra *ſub alleg. praeced. circa finem ad textum in l. ſi pupillus ff. quæ in fraud. credit*, iam breuiter reſpondetur ei locum eſſe, quando duo eodem tempore licitauerint; ita vt non conſtet quis eorum prior fuerit vti docent Bald. *in l. fin. cod. de teſtam. manumis*, Firmianus *de gabellis p. 2.* Zeuallos cum alijs *in pract. q. 248. ex n. 27.* Ripa *in l. quominus n. 61. ff. de fluminibus, glossa optima in l. 1. §. apud Iulianum ff. depoſiti.*

29 Quæ dicit, quod ſi duo contendant ſe eſſe hæredes in ſolidum deponentis, & vterque vult ſatisdare depoſitario, ille eſt præferendus, qui præuenit, & ſi ſimul veniat ſit locus gratificationi,

30 comprobat idem Zeuallos multis alijs exemplis † *Vt in caſu leg. de die § ff. qui ſatiſdare coguntur, l. ſi non ſortem. §. ſub. ff. de cond. indebiti, l. ſi duas ff. de excuſat tutor, l. duo Iudices dati ff. de re iudic*, Vbi iudex in peritate probationum poteſt gratificare, & in alijs multis caſibus congeſtis ab eodem Zeuallos *à n. 30.* Amaya *in dicta l. cod. de iure hasta Fiscal. n. 36. & ſub n. 34. per caſum l. fin. ff. de religios, & ſumptib. funer.* vt ibi adnotarunt Accurſius, verb *gratificationi*, & Tyraquel. de primogenior *q. 2. à n. 1.* Peralta *in l. ſi quis ſeruum per textum ibi ff. à leg. 2.*

31 Peregrin. verò *de iure fiſci lib. 6. tit. 5. n. 7.* arbitratur præferendum eſſe veterem conductorem, nec Azeuedus *in l. 1. tit. 13. lib. 9. recompil. num. 2.* aſſerens moris eſſe vt denuo res ſubhaſtetur, quod vltimum in praxi multum admiſſum videò; & ſic cum eodem Amaya, qui inclinat dicto Azeuedo ſupra *dicto n. 36. in fine*, & ego ſentio.

32 Ad tertiam allegationis partem, an fiſcus ante tempus petens, rem amittat, ſeu in alijs puniatur, ſicut alij priuati petentes antè tempus, vel plus debito? Et ſuppoſitis quæ dixi latiſſimè *ſub tit. de plus petitionibus*, & de pœna plus petentium, iam nunc breuiter quoad Fiſcum plus petentem, videtur dicendum, nec amittere cauſam, nec in alijs puniri *per textum in l. 1. cod. de condict. ex lege* quo loci, etſi ante tempus debitè exigi non poſſint; ſpeciali tamen fauore Fiſcus à debitoribus ſui debitoris poterit petere; & ſic poſſe magis debitorem ſuum antè tempus conuenire, ſicut *per dict. l.* docuerunt Accurſ. Bald. Alberic. Alex. & Iaſon *in l. pecuniam 9. ff. ſi certum petatur*, Lucan. *de fiſco in princ. n. 3.* Martin *lauden de fiſco q. 25.* Coſta *lib. 1. ſelectar. cap. 15.* Valenz. *in Rub. cod. de iure fiſci n. 55.* Peregrin. *de iure fiſci lib. 6. tit. 7. à n. 25.* Alfaro *de officio Fiſc. gloſſa 16. n. 36.* vti indicant verba *dicta l. 1.* ibi: *commonebit tamen debitorem tuum, vt ante tempus definitum, debita re praeſentes, vt fiſco pecunia exſoluatur*, quæ coniuncta cum eiuſdem legis principio, ſatis indicant dubitatum fuiſſe, an ſi debitor fiſci haberet debitorem in diem, poſſet ante tempus petere; & Imperatores conſtituiſſe petere poſſe; quia ob neceſſitates publicas, fiſci cauſa potior debet eſſe, vt regulariter procedere exiſtimant Barboſa *in l. 1. p. 7. ex n. 1. ff. ſoluto matrim.* Gregor Lopez *in l. 45. tit. 2. p. 5.* & relati à Farinac *1. p. fragm.* verb. *fiſcus n. 104.* & Roderic Suarez *in l. poſt rem Iudicatam in declarat. leg. Regni, limit. 7. n. 7.* ob cauſam neceſſitatis publicæ, vel quando debitores principales fiſci, idonei reperti non ſunt *per l. 4. cod. quando fiſcus vel priu.* & videtur ſi conſtitui *in l. iuſtas cod. de iure fiſci.*

Verum quia regula iuris eſt rem amittere illum, qui ante tempus, ſeu diem egerit, ſiue petierit ex dictis *ſub dicto tit. de plus petition. & in §. ſi quis agens 33. inſtit. de actionib. l. ſi mandauero 22. in princip. ff. mandati l. eum qui 41. ff. de verb. oblig.* vbi communiter DD. nec fiſcus reperiatur ſpecialiter priuilegiatus quoad hunc caſum; non enim priuilegio potitur, niſi vbi de illo conſtat per dicta ſupra *ab allegat. 1.* & in alijs infrà, veluti *ſub alleg. 20.* Ergo quemadmodum quilibet priuatus ante tempus agens punitur; ita & fiſcus, cum debeat vti in hoc iure priuati, vt notauit latè D. Franc. de Amaya *in l. 1. cod. de iure fiſci* Legendus ex propoſito ſcribens *in dicta l. iuſtas eodem*, Valenzuela *in Rubr. dicti tituli n. 3. & per l. de contract. cod. de reſcind. vend.* & probat idem Amaya ex verſ. *dicta legis iuſtas* ibi: *vt iam calumnia priuatorum*, quibus fiſci, & priuati adæquata videtur conditio, expendens etiam ille, *& qua locum habent dicta legis 6.* quæ de actione non extincta accipi debent, & cum poſtea adijciatur priuationis cauſa, ſeu cremationis ſupponitur habitus; id eſt actionis ſubſtantia; & iuxta hanc interpretationem autumant DD. huius ſententiæ actionem perimi, & extingui, ſi fiſcus aget ante tempus; quemadmodum perimeretur, ſi ageret priuatus *ex dicto §. ſi quis agens, & ex alijs iuribus.* 33

Et confirmatur, nam etſi verum ſit poſſe fiſcum auferre debitum à debitore ſui debitoris *ex l. 3. C. quando fiſcus, vel priuat.* negatur tamen poſſe petere ante diem, vt probatur expreſsè *in dicta l. 1.* ibi: *licèt ante tempus delicta exigi non poſſint*, quaſi dicatur illæſam manere regulam, quæ etiam in fiſco locum habet, vt ante diem ſuum debitorem exigere non poſſit, ſicut nec priuatus ex doctrina relata *in dicto §. ſi quis agens*, item *ex §. ſed hodie inſtit.* de exceptionib. quo autumant Accurſ. Bartol. Bald. Platea, Pyrrhus, & Valent. *in dicta l. iuſtas 6. cod. de iure fiſci*, Nouarius, & Amaya *n. 2. & 4.* iam non pœnam amiſſionis, ſed duplicatas inducias ſpectare debere, cui conſonat *l. 45. tit. 2. p. 3.* quaſi idem, & in ſpecie noſtra ſit admittendum; ſic vt ante tempus petentes non puniantur in amiſſione cauſæ, ſed in ſpectandis duplicatis inducijs. 34

Nec obſtant verba *dicta l. 1. cod. de condict. ex lege*, 35

lege, quia loquitur in extraordinario scilicet remedio condictionis ex lege, vt dicemus scilicet fiscum ibi non intendere, nec proponere actionem ante diem, sed potius pecuniam, quam debitor fiscalis mutuam dedit, auferre, & auocare a debitore sui debitoris, nulla habita consideratione dilationis quam debitor Fiscalis dederat suo debitori ex pacto, vt in diem solueret; & inde reuocet fiscus pecuniam alienatam à debitore, condictione ex lege, nulla spectata dilatione, eidem debitori præstita, & agit actione illa personali contra tertium possessorem; quia ad instar hypothecæ, res magis exigitur, quam persona, & res ipsa, hoc est pecunia conuicitur *per l.deferre 18. §.fin.cum leg.seq. ff.de iure fisci, l.pecunia 5.cod. de priuileg.fisci*; & sic Amaya resoluit iuxta hæc iura procedere *dict. l.1. legendus in dicta l.iustas n.10.* sicut præsensit Accursius *in dicta l.pecuniam.* Verbo *extraordinario iure*, & Scholiu antecedenti, & conferunt tradita Schiford.ad Fabr. *lib.1. tract.8. q.8.* vbi Schifordeg. cum alijs à Gutierrez *lib.3. pract. p.1.q.108.*

36 · Nec obstat *dict. l.iustas, 5.cod. de iure fisci*, quæ non est accipienda de fisco ante tempus agente, sed de fisco, qui post præscriptionem impletam agebat, vt eo casu excludatur, si suo tempore actionem non proposuit, id est intra tempus legitimum, quo debuit agere, atque inde quemadmodum priuatorum actiones præscriptione excluduntur, ita Fiscales, vt agnouerunt Accurs. ibi verb. *vt tam.* vers. *potest*, Bartol. *n.3.* Platea *n.2.* vers. *post actionem*, Gothofredus, Cujac. & Amaya *à n.11.* vbi *n.14.* ait quod & si aduersus fiscum nulla vsucapio competere posset, *l.quamuis 18.l.vbi lex.24. in fine ff.de vsucap. l.2. cod. comm. de vsucapion, l.1.& 2. cod. ne res Dominicæ.§.res fisci, Instit. de vsucapion*, cum adductis à Conano *lib.3. comment.cap.15.n.1.* Donellus *lib.5.comm.cap.24.*

37 † Sed ea non obstante, Constantinum *in dicta l. iustas constituisse*, quod si fiscus actiones suo tempore non protulit, tunc præscriptione temporis excludatur; quod idem Amaya colligit ex verbis *dictæ legis n.12.* vers. *præcipimus cuneremari*, & ibi *silere*, quibus denotatur totaliter actiones Fiscales esse extinctas, nec debere suscitari, tamquam mortuas, & finitas; plura alia referunt videnda idem Amaya *ad n.12.* Cujacius *de præscript. & term.cap.28.& 31.* Pichard. *in dicto § si quis agens instit. de action. n.54.* Farinac. *in fragm.* verbo *fiscus p.2.n.147* probantes *ex l.2.& 3.ff.de requir. reis, vel absent. Dom.l.1. §.diuus, ff.de iure fisci, l.1. cod. de quadrien. præscript. l omnes.4. §. nullum, l. competit in fine cod de præscript. 30. l.in omnibus 13.ff.de diuers.& tempor. præscription.* alia de præscript, dico infrà *allegatione 9. sequenti circa finem.*

38 Ad quartam allegationis partem, an sententia aduersus fiscum lata retractari valeat; licet sententia omnem imponat finem controuersiæ; sic vt à Iudice denuo immutari non possit *per l.1.ff. de re Iudic. l.quod iussit 14. in fine, l.Paulus 42. l.acta 45. §.1. l.Iudex 55. l.cum quærebatur 62. ff.eodem l.1. cod.sent. resc.l.moris 19. §.sed enim l Diui, 27.ff. de pœnis, l.1. §.fin.ff.de quæst. l.3.cod.comminationes epistol. l.4. cod. de except. l.19. tit.22. p.1.* quia qui semel sententiam dixit, amplius Iudex non manet.

39 Non enim, vt Cassiodor ait *lib.1. cap.5.in immensum trahi non decet, finita litigia, qua enim dabitur discordantibus pax, sic nec legitimus sententiæ acquiescitur*. Sed in fisco retractationem accipere sententiam, videntur docere multi *per textum in l.Imperatores 35.ff.de re Iudicata l.4. C. eodem, l.sub prætextu 19. C. de transact.* vbi habetur, quod prætextu nouorum instrumentorum, res Iudicata retractari prohibetur, nisi in negotio publico, vel fisci, sic in dictis Iuribus notant DD. & præcipuè Alex. & Iason *in dicta l.imperatores*, Riminald. Curt. & Alciatus *in dicta l.sub prætextu*, vbi etiam Meneses, Regnicolæ antiqui *per dict. l.19. partita.*

Sed quia in praxi videmus difficulter id admitti, cum alias periculosum esset ad modum litigare cum fisco; item & parum stabile contra rectam rationem; ideò in hoc dubio duximus sub breuitate resoluendum distinctione sequenti, vt si V.G. sententia contra fiscum rite, & recte late sit; quia legitime fuit defensus, & personæ legitimæ interuenerunt, & omnia solemniter per acta fuere, quod valeat sententia; ita vt non possit retractari, nisi per appellationem dicendum est *per l.illud 9. ff de appellat.* 40

Eo quod in hoc casu nullum maius ius habet fiscus, quàm quilibet alius priuatus, vt senserunt DD. *in tit. C. de sentent. aduersus fiscum latis retract.* vbi specialiter *in l.vnica* Accursius, & Platea *n.1.* Amaya *n.4.* quod si personæ necessariæ non interueniant ad defensionem causæ, tunc sententiam esse nullam, nec appellatione opus esse, docent adducti, & dare denotant verba *dictæ leg.vnica ibi:causas, in quibus contra fiscum Iudicatum est intra triennium retractari posse, & post id tempus, si præuaricatio arguatur, vel manifesta fraus probetur, notum est.* 41

Vnde euenit quod si fisci Aduocatus absens fit in causa, & feratur sententia contra fiscum, causa ex integro cognosci oporteat; quia tanta est Patroni Fiscalis authoritas, & tantum, quod de eius arbitratu, & præsentia leges sperant, vt minimè videatur defensus fiscus, si ille abfuerit, vel non assistat tali causæ: late D. Franc. de Amaya *in l. fin. C.de Decurion. & in dict. l.vnic. à n.5.* & condicit quod dixi *sub hac allegatione à n.1.* vbi de præsentia Procuratoris Cæsaris, vt res subhasta ritè vendatur, docent plu a adducentes post Accurs. & antiquiores Garcia *de nobilit. glossa 3. à n.12.* Peregrin. *de iure fisci lib.7. tit.2.n.2. & tit. 4.n.2.* Alfaro *de officio fiscali glossa 16. n.210. & glossa 18. n.15.* Cujacius *in l.3. §.Diuus Adrianus ff.de iure fisci*, Mastrill. *tom.3. decis.213. & seq. n.21.* & alij *per textum in dicto §.Diuus*, & *in l.si fiscus 7. ff.eodem, l.fin. C. de Aduocatis fisci, l.omnes 5. C. de delatorib. l.fin. C.si aduersus fiscum.* 42

Et addit D. Franc. de Amaya omnino legendus *à n.6.* id confirmari, quod Aduocatus fisci pars censetur Iudicis Fiscalis; & sic sententiam videri quasi à non toto Iudice latam, sicut dicitur de Assessore esse portionem Iudicis *in l.omnes C.Theodos. de his, qui administr.* ita vt vbi moris est cum Assessore debere iudicem pronunciare, nulla sit sententia, si non adhibeatur, vt obseruauit Cujacius *in dicto §. Diuus.* Amaya *in dicta l.vnica n.6. qui à n.7.& 10.* refert casum Cancellariæ Granatæ *de retractata sententia lata cum præsentia fisci Aduocati Officialis*, Quia agitata fuit sine citatione eiusdemmet Fiscalis Regij, nec eo defendente. † 43

Eo quod vt diximus *supra sub. alleg. 2.* eius industria tantum est electa à Principe *per cap. fin. §. fin. de officio deleg. l.inter artifices 38. ff.de solut, cum vulgatis*, cuius præsentiam personalissimam 44

non

non potuit ſupplere promotor ille, & Alfaro *de officio fiſcal. gloſſa 9. n.7.* extendit vt ſit nulla ſententia, etiamſi ſit præſens Officialis Fiſcalis, qoi dicitur *el Agente de el Fiſcal* & ex alijs cauſis, de quibus dixi *ſub cap. ſuberta 21. de re Iudic.* & iuxta quæ demonſtrant verba *dicta leg. 19. part. 3. tit. 22.* ibi *fueras tu de ſi el Iuiçio fueſe dado contra el Rey, ò contra ſu perſonero, O en pleytos, que perteneçies en à ſu Camara, ca eſtonçe ſi fueſen falladas tales pruebas bien puedeu vſar de ellas para des façer el Iuiçio, que fueſe dado contra el.*

45 Et ad praxim pro complemento adijciendum eſt fiſcum ſpecali priuilegio *dicta leg. vnica cod. de ſentent. aduerſ. fiſcum lata* admitti ad retractandam ſententiam intra triennium, nec neceſſariam eſſe reſtitutionem in integrum, quæ tum ſit remedium extraordinarium, ceſſare debet, quando remedium ordinarium adeſt, *argum. leg. in cauſa 16. ff. de minorib.* Nam eo ipſo, quod allegetur contra ſententiam fuiſſe latam ſine præſentia Regij Fiſcalis, vel quia non fuerunt producta inſtrumenta per illa, quæ dixi *ſub dicto cap. ſuberta*, aut quia interuenerit corruptio teſtium, aut Iudicium, vel dolus, aut præuaricatio, Fraus, vel falſum inſtrumentum, vel alia legitima cauſa ad caſus, quos latè tractaui *ſub cap. fraternitatis* 17. & *cap. 18. à teſtibus*, & *cap. cum Ioan. de fide inſtrum. & in alijs*, tunc ſententia veniat retractanda ſine in integrum reſtitutione, ſed mera actione, D. Franc. de Amaya *in dicta l. vnica n.18. late in l.4. cod. de jure haſta Fiſcalis*, DD. *per textum in l. Lucius 21. §. fin. ff. ad municip. & in dicta l.1. cod. de jure haſta Fiſc.* ſic tenent etiam Gullielmus de Cunneo, quem ſequitur Iaſ. *in l. admonendi n.10. ff. de iureiur. verſ. nunc neceſſarium eſt*, Bald. *in l.4. C. de Iudic. n.3.* Plat. *in dict. l. vnica n.1.* verſ. *ſed in hoc eſt*, Boſius *in prax. tit. ſi aduerſ. rem.* Iudic. Farin. *in praxi q.101. n.35.*

46 Amaya ſupra alia ex alijs congerens, qui *n.19.* exiſtimat dictum priuilegium Fiſci eſſe magni momenti, cum ex quo per ſimplicem actionem, ſeu quærelam contra ſententiam agit Fiſcus, ſtatim de ea retractatione agatur.

47 Qnod non ſic in alijs procedit: Nam in illis prius reſtitutio impetranda erit, & de æquitate conſtare debeat, quam ad negotium principale perueniatur, ſitque adenndus iudex coram quo ſit allegandum de inſtrumentis repertis, probandumque prius ad ſuam notitiam non perueniſſe vſque adhuc, & in tantum in alijs extra Fiſcum procedere, vt ſi ſit minor, qui vult retractare ſententiam, teneatur reſtitutionem implorare prius ex traditis à Morla *in emporio tit.5. q.3.* & idem in Eccleſia, & Reſpublica probat Amaya *in dicta l. vnica ſub dicto n.18. in fine* ex communi DD. *in dicta l. admonendi 31. ff. de Iure-iur.* de cuius intellectu ſont videndi Donell. *lib.24. comment. cap. 9.* & *ibi* Oſuald. *cap.17. lit. A, & ſeq. & per l.1. & tot. tit. cod. ſi ex falſ. inſtrum. l. ſi Prætor 73. §. Marcellus ff. de Iudic.* quod in fiſco eſt aliter, vt probat etiam in terminis Valenzucla *in dicta l. vnica n.13. & 14.* vt videtur etiam comprobari *per l. 4. cod. de re Iudic. & dict. l. Imperatores* quæ loquuntur de iure ordinario priuatorum, vt minimè res iudicatæ iterum reſtaurentur, niſi in negotio poblico, ſeu fiſcali, quæ non excludunt æquitatem illam, quæ verſatur in introducenda reſtitutione; & ſic intelligit Amaya *ſub dict. n.19 dict. l. Imperatores* Vtentem verbis *minime oporteat, & dict. l.4.* exemplo graue eſt. Aliqua infrà *dico allegat. 9. ſequenti à n.1.*

ALLEGATIO IX.

An Fiſcus in integrum reſtituatur ſicut, & Minores? ſeu, an poſſit Fiſcus vti in Criminalibus remedio legis vnicæ Codice de ſentent. aduerſus Fiſcum latis, contra ſententiam quæ reum abſoluit, vel in minorem condemnat pœnam, quàm delictum expoſtulabat? Et an confiſcatio bonorum ob delictum valeat aliquo temporis ſpatio per exceptionē elidi? Seu an actiones Fiſcales per vſucapionē, aut præſcriptionem extinguantur? Et quare legibus ciuilibus per quadriennium, ſiue quinquennium tantum valuit, vt præſcriberentur contra fiſcum bona Hæreticorum cum in alijs non fiſcalibus deſideretur longum aliud tempus, ſiue longiſſimum? Et an vt procedi valeat contra hæreticum, facultas extinguatur aliqua præſcriptione?

SVMMARIVM.

1 *Minores, & Reſpublica reſtituuntur, ſi fuerint læſi in contractibus Curatorum, & adminiſtratorum.*
2 *Fiſcus retractare poteſt ſententias intra triennium, & vltra ex dolo latas contra ſe, non remedio reſtitutionis in integrum, vt n.3.*
3 *Fiſcus non reſtituitur, vt minor, & Reſpublica læſus in ſententia, quia in eo ceſſat titulus minoris ætatis.*
4 *Sententia aduerſus fiſcum lata generaliter retractāda, deciditur in iure, etiam in criminalibus, in quo maius priuilegium fiſcus habet, quàm minor, & n.5.*
6 *Minor in pœnalibus non reſtituitur, Et quare, in l. auxilium ff. de minorib. n.7. & 8.*
7 *L. auxilium ff. de minoribus, & n.8.*
9 *Præſcriptio contra confiſcationem à fiſco faciendam qua tempore inducatur à n.10. & de veritate ſub diſtinctione, cum differentia inter fiſcum Inquiſitionis, & Regis à n.12.*
12 *Cap.2. de præſcript. lib.6. numeris ſequent. & à numero 27.*
13 *Tempus quadragenarium, & non minus requiritur, vt bona hæretici valeant præſcribi à morte illius, bona exiſtente fide, iuxta dicta n.12. in alijs alterius fiſci benis quadriennio fit, & ſub alijs temporibus, vt n.14. & à n.17. & 20. Et de praxi hodiè n.27.*
15 *Actiones fiſcales quo tempore præſcribantur n. 16.17. & à n.20.*
17 *L. Iuſtas cod. de jure fiſci, & n.18.19.20.*
18 *Salaria non petita per famulos contra Herum, præſcribuntur triennio.*
19 *L. rem in bonis §.2. ff. de acquirendo rerum Dominio.*
20 *Res fiſci aliquando quadriennio, vel quinquennio, decennio, 20. annis, 50. præſcribuntur, vt n.21.21. & 25.*

Bona

21 *Bona Vacantia ex lege iulia fisco delata, quo tempore præscribantur, & n.22.*

23 *§. Res fisci instit. de vsucapionibus.*

24 *Bona incorporata fisco dicuntur, quando eius nomine est apprehensa possessio.*

25 *Præscriptio quadriennij, siue quinquennij, quare admissa sit in rebus fiscalibus, cum in aliis maius tempus desideretur, & n.26.*

26 *Bona heretici, eo viuente, nullo tempore præscribuntur.*

27 *Præscriptio quadragenaria adminus desideratur contra fiscum inquisitionis, & si alias dicatur Regius; vbi expenduntur aliqua instructiones, & n.28.*

28 *Legum ciuilium sententia de præscriptione loquentes in bonis hæreticorum, sunt abrogata, & solum practicatur tempus iuris canonici.*

29 *Hæreticalis delicti punitio nullo vnquam tempore queit præscribi, etiam illo defuncto.*

1 Dicenda *sub hac allegatione* videtur connexionem nonnullam innectere cum dictis suprà *sub allegat.* 8. & videtur vt restituatur in cæteris, sicut Minores 25. annis; quia fiscus regitur per suos administratores, & curatores, quemadmodum Respublica, & Minores, 25. annis. Ergo sicut Minores, & Respublica restituuntur, si fuerint læsi in contractibus curatorum, & administratorum, *l. Respublica cod. ex quib caus. maior, l. 2. 3. & 5. cod. si tutor, vel curator interuenerit*; ita & fiscus, vt tenent citati per Sfortiam Odd. *de restitut. in integr. p. 1. q. 3. n. 83.* Peregrin. *de iure fisci lib. 6. tit. 2. n. 10.* Afflictis post Alberic. *decis. 340. n. 3.* Celsus Vgo *cons. 48. n. 5.* Bossius *de fisco, & priuilegiis eius n. 51.* Guido Pap. quia firmat ex stylo *consuet. decisione 302. verum fiscus.*

2 Tamen ex dictis suprà *dicta q.* 8. in fine huius tractatus cum Amaya, & aliis, potius est, vt fiscus læsus ipsa actione valeat retractare sententias contra se latas in causa intra triennium, & post triennium, si præuaricatio arguatur, vel manifesta fraus fortius probetur *per l. vnic. cod. de sentent contra fiscum latis, lib.* 10. quam iam *dict. alleg.* 8. expendimus *in vers. ad quartam*, Faquin. *lib. 9. contr. cap.* 80. & sic nec in integrum aduersus illas restitui, vt ibi dictum est ex ea ratione, quia non reperitur priuilegium in iure, quo tali priuilegio potiatur fiscus; & quia priuilegia non sunt extendenda, nec multiplicanda, vt cauetur *in l. ius singulare ff. de legibus, l. 1. ff. de constit Princip.* & quia quod contra iuris rationem in aliquo casu constitutum est, non debet ad alios produci casus *per l. quod vero ff. de legib.* Item quia, & si potuissent Imperatores fauere fisco, sicut minoribus, acommodando illis remedium restitutionis in integrum, iam manifeste videtur dicendum noluisse fisco accommodare prædictum priuilegium, vt considerarunt Petrus Hymnus, Paulus Castrens. & Alberic *in dicta l. Respublica, cod. ex quibus caus.* Fulgosius, & alij, quos citat idem Odd. *de restit. in integr. dict. p. 1. q. 3.* Faquin. *dicto cap.* 80. *lib. 9. contr.* Amaya, & alij citati *sub dicto vers. ad quartam in dicta alleg.* 8.

3 Nec obstat prima sententia; quia & si prima facie inspiciatur remedium restitutionis competere fisco, quod in praxi video à Fiscalibus implorari, quoties se læsos esse existiment: tamen in puncto iuris; quia succurritur fiscus modo dicto in relata *alleg. 8. dict. vers. ad quartam*, nec de restitutione curarunt Imperatores, nec Iurisconsulti, debet dici sufficienter succurri remedio *dicta leg. vnica*, de qua ibi, & hic; imo militat, vt sic dispositum fuerit diuersitatis quædam ratio inter fiscum, eiusque administratores, & minores, vel Rempublicam; quia in Republica cum plures sint minores, & pupilli, quibus sicut, & minoribus per ætatis lubricum, debuit restitutionis beneficium impertiri *per l. 1. ff. de minorib*; quod non sic debuit acommodari fisco; eo quod Princeps dicitur maior, & fiscus habet suos, administratores, & curatores ætate maiores, & peritos, in quibus merito cessat titulus minoris ætatis, quo inductus est Prætor ad concedendum restitutionis auxilium minoribus, & Reipublicæ: ita relati, & Faquin. Morla *tit. 5. in emporio q. 3.* & alij, sed in aliis fiscum habere restitutionis remedium, sicut minores, & Respublica, sicut rectius consenserunt Alfaro *de officio fiscali, glossa 56. à n. 181. & glossa 18. n. 25.* Morla *in emporio tit. de restit. n. 9. vers. duodecimo*, Osuald ad Donell *lib. 21. cap. 7. litt.* H. post Mauriz. *de restit. cap.* 220. Amaya *in l. instat 6. Cod. de iure fisci, & in tit. Cod. de iure Republic, & in dicta l. vnica Cod. de sententiis contra fisc. latis retr. n. fin.* Eò quod sicut competit Minori, & Reipublicæ, multò magis fisco; & de iure Regio videtur indubitatum *per l. 50. tit. 19. p. 6.*

4 Ad secundam *alleg.* partem, an possit fiscus vti in Criminalibus, siue pœnalibus restitutionis remedio? & in hac quæstione video duas diuersas sententias. Vna quæ affirmat *per textum in dicta l. Vnica, Cod. de sentent aduersus fiscum retract. lib.* 10. Qua sancitum est, generaliter sententias aduersus fiscum fore retractandas; & sic tenuerunt multi, quos refert Gabriel *lib. 7. comm. conclus. tit. de maleficiis conclus.* 14. Et fundamentum est; quia cum illa lex generaliter loquatur, nullam constituens differentiam inter criminales, & ciuiles, si in ciuilibus locum habet, non minus poterit retractare, & in criminalibus, & pœnalibus; & quia quo ad retractandam sententiam, maius habet priuilegium fiscus, quàm minor; & quia verb. *causas*, quo vtitur Imperator *in dicta l. vnica* non minus comprehendit ciuiles, quàm criminales, vt agnouit Thesaurus *lib. 1. quæst. forens. q. 59. n. 4.* & quia in pœnalibus datur in integrum restitutio, vt probant *DD. per textum in l. 1. vers. qua lege ff. ad legem ial. de ambitu*, vbi si aliquis de ambitu damnatus alium conuicerit, in integrum restituitur.

5 Et confirmatur *ex l. Diui fratres 27. ff. de pœnis*, Vbi dicens, quod si Iudex sententiam tulit in criminalibus, non potest quis illam rescindere, illico subiicit, quod si de se quis mentitus est, vel cum non haberet instrumenta probationum, quæ postea repererit, pœna affectus est nonnulla extare rescripta, quibus, vel pœna imminuitur, vel in integrum restiturio conceditur Decurioribus, de quibus ibi; & sic late expendens *lex Diui fratres, & cum l. 1. §. fin. ff. de quæstion, in dicta l. vnica cod. de sent. aduersus fisc. latis à n. 31. ad 36.* videndus, & *à n.* 27. Vbi de quæstione nostra concludit, *sub dicto n.* 36. Vt sicut Decuriones possunt restitui in criminalibus, & multò magis fiscus, qui Reipublicæ æquiparari solet; præcipuè cum à lege habeat priuilegium generale sententias contra se latas retractandi, & fiscalis, qui eius nomine petit, nullum commodum reportet, sed tantum intendat publicam criminis vindictam, quod Reipublicæ

blicæ vtile eſt *per leg. ita vulneratus cum vulg. ff. ad leg. Aquil*, ſicut conſiderauit Thæſaurus *ſup. numero* 9. & idem Amaya *ſub dicto numero* 31. *in fine*, poſtquam alia adduxit, dicit ſe neſcire, quare, ſicut in ciuilibus, non retractauit fiſcus ſententias latas cuntra ſe in criminalibus, quod ſic teneo.

6 Nec obſtant Faquin. *dict. libr. 9. controuerſ. cap.* 81. & alij exiſtimantes *per textum in l. auxilium ff. de Minoribus* ibi: *auxilium in integrum reſtitutionibus in executionibus pœnarum, paratum non eſt; ideóque iniuriarum iudicium ſemel omiſſum repeti non poteſt* &c. quod ſicut minor annis, 25. non reſtituitur in pœnalibus, nec fiſcus, cum in hac re non habeat maius priuilegium, quàm minores; quia prætetquam quod illum late explicat idem D. Franc. de Amaya, *dict. l. auxilium*, diſtinguens *in dicta 6. Vnica numero* 30. aliud eſſe dari reſtitutionem ad accuſandum, vt agnouit Parlador. *lib. 2. quotid. cap.* 11. *n. 5. verſ. poſtremo*, & Gutierrez *in auth. Sacramenta puberum numero* 138. aliud poſt accuſationem interpoſitam, & litem iam conteſtatam, cum negari non poſſit, quod ſi minor in aliquo actu litis fuerit læſus, poſſit in integrum reſtitutionem poſtulare, *l. in cauſa* 16. *§. fin. ff. de minor*, quod minime denegat *dict. l. auxilium*; Imò teſtatur Amaya *de quotidiana praxi in ambabus Curiis*, Pintiana, & Granatenſi expoſtulatas fuiſſe reſtitutiones, & conceſſas, ſicut & Parlador dixit *dict. cap.* 11. *nu-*
7 *mero 6.* Et ſic per dictam reſtitutionem poſſe fiſcum retractare ſententiam in criminalibus, concludit Amaya addens rationem, qua denegauit Triphonius Iuriſconſultus *in dicta l. auxilium reſtitutionem minoribus*, teſte Donello *lib. 21. comment. cap.* 12. & Oſuald. *ibi littera l.* ideo denegatam fuiſſe reſtitutionem, cum accuſatio, de qua ibi, fuerit actus pertinens ad vindictam publicam ſulum, nihilque intererit minori, cum accuſatio alij noceat, & ei nun proſit; ſiquidem pœnam ibi perſequeretur ratione vindictæ, quod ſecus eſſet, ſi accuſaret, & proſequutus eſſet litem; ita alia cumulans Amaya *in dicta l. Vnica num.* 31.

8 Quare, & ſi Faquineus conetur reſpondere doctrinæ *dicta leg. vnica dict. lib. 9. controuerſ. cap.* 81. *in fine*, dicendo illam legem loqui generaliter de ſententiis latis contra fiſcum retractandis; at in caſu huius dubij eſſe ſpecialitatem de ſententiis latis in cauſis pœnalibus, in quibus cum paratum auxilium in integrum reſtitutionis minoribus non ſit; & ob id, id multo minus fiſco paratum eſſe debeat, ex dictis manifeſte impugnatur ab Amaya *in dicta l. vnica à numero* 28. *&* 29. Vbi dicit Faquineum non ſatisfacere generali deciſioni illius legis; & ſic & ſi Alfarus *de officio fiſc. gloſſa* 17. *numero* 45. neget reſtitutionem in criminalibus, ſed quo fundamento, non videmus, præcipuè ſi conſideremus, *Vt ſuprà in dicta alleg. 8. ſub verſ. ad quartam.* fiſcum quo ad retractandas ſententias non ſuccurri remedio reſtitutionis, ſed illo, de quo dictum eſt: quare & ſi *per dictam l. auxilium* denegetur reſtitutio, non eſt cur ſi caſus contingeret in fiſco, illi denegaretur, poſſe retractare ſententiam in criminalibus, & pœnalibus latam, ſi Iudex reum abſoluerit, aut condemnauerit in pœnam minorem quàm delictum expoſtularit; & ſic ſunt accipiendi Peregrin. *de iure fiſci libro 7. titulo 4. numero* 1. Garcia *de nobilit. gloſſa 3. §. 1. numero* 18. Theſaur. *dict. libro 1. quæſtione* 59. Farinac. *in praxi quæſtione* 101. *numero* 35. Riccius *in Curia Archiepiſcop. 2. p. deciſione* 81. *numero* 1. & alij per illos adducti.

Ad tertiam allegationis partem, an confiſcatio bonorum ob delictum valeat aliquo temporis ſpatio per exceptionem elidi? & quia Quemada late diſputauit *quæſtione* 16. de illa, *quæ etiam eorum bona per quos tempus præſcribantur*, & referat multa vſque *ad numer.* 16. & inſuper videtim DD. maximè diſputantes de prædicto tempore circa præſcribendum aduerſus fiſcum ob delictum occupare volentem condemnati alicuius bona, cum aliqui ſpatium annorum quinque conſtituant *per l. 2. cod. de apoſtatis*, & quidem malè, quæ non de confiſcatione loquitur, ſed de actione intra quinquennium exercendam contra teſtamentum Apoſtatæ ibi: *eáque gratia teſtari minimè potuiſſe confirmat intra Iur. quinquen. &c.* & *per textum in l. 2. cod. de Vectigalib.* & commiſſis, ſed non rectè; quia loquitur de rebus quæ in commiſſum inciderunt propter Vectigal non ſolutum, & *per textum in l. in cognitione ff. ad Syllan*, quæ non placet; quia loquitur de cognitione aperti aduerſus Senatus Conſultum, teſtamenti eius, qui à familia ſua occiſus dicatur. 9

Alij per annos 30. *ex regula textus in l. ſicut, l. omnes, cod. de præſcript. 30. vel 40. annor.* quod impugnat Faquin. *dicto libr. 9. contr. ſub cap.* 54. Quia in cauſis fiſcalibus alio iure vtimur *per l. in omnibus ff. de iure fiſci*, qui & ſimiliter impugnat alios dicentes per quadraginta annos elidi fiſcum *ex reg. textus in cap. 2. §. 1. de præſcript. libr. 6.* quòd magis admittit, quod rectè in illa facti ſpecie Pontifex reſponderit; nimirum cum de Confiſcandis hæreticorum bonis agatur; nec amplecti deſinit; imò laudat alios dicentes per annos 20. elidi fiſcum per verba *dicto l. in omnibus ff. de iure fiſci* ibi: *in omnibus fiſci quæſtionibus, exceptis cauſis, in quibus minora tempora ſeruari ſpecialiter conſtitutum eſt Viginti annorum præſcriptio cuſtodit.* Sed cum in caſu dicto minora tempora conſtituta non ſint, infert viginti annorum præſcriptionem cuſtodiendam eſſe, confirmans *ex l. querela cod. ad leg. Cornel. de falſis* in verb. illius *querela falſi temporalibus præſcriptionibus non excluditur, niſi viginti annorum exceptione, ſicut cætera quoque fere crimina.* 10

Et ſi Peregrinus de iure fiſci relatus à Faquineo *ſupra dicto cap. 54. in fine*, verbis ſequentibus argumentatus fuit: *Si de delicto cognoſci poteſt vſque ad annos viginti, quoad condemnationem in perſona, multo magis, quoad condemnationem in rebus, quia condemnatio in rebus acceſſoria eſt; & quia perſonæ ſunt digniores rebus*, quem refero *infra ſub verſ. quod ſi in alius.* 11

Ego tamen crediderim diſtinguendum eſſe inter præſcriptionem bonorum fiſcalium, quæ pertinent ad fiſcum Eccleſiaſticum, vel ad Regium ſæcularem; dum ipſe fuiſſet Dominium Conſequuturus; ſic vt ſi contingat applicatio bonorum faciendam fuiſſe fiſco Eccleſiaſtico, vt practicatur in Inquiſitionibus Italiæ; tunc re vera iuxta regulas iuris canonici deſideretur ſpatium quadraginta annorum, veluti ſi applicaretur fiſco Epiſcopi, aut Inquiſitorum; & iuxta hoc intelligo doctrinam *dicto cap. 2. de præſcript. libr. 6.* Vbi DD. Notant 12

in verſ.

in verſ. ibi *ſi poſt mortem hæreticorum*, bona hæreticorum præſcribi per filios, vel hæredes, ſeu alios poſſeſſores ſpatio quadraginta annorum, vt cum multis probant Farinac. *in praxi criminali p.1.q.10.n.82.& q.27.à n.159.* Sanchez *in præcepta decalogi* videndus omninò *lib.1. cap.22. numero 40. & 41.* quem ſequitur Barboſa *in dicto cap.2.* dicentes ad præſcribendum bona hæretici vltra quadragenarium tempus, quo bona hæretici præſcribuntur, requiri vt iidem hæretici fuerint reputati Catholici tempore ſuæ vitæ, & etiam requiri, vt toto quadragennariu tempore non detegatur hæreticus ſic explanantes *verba textus* ibi: *Nunc detegantur hæretici extitiſſe.* Quod ſi bona illa applicarentur Papæ, nonniſi per tempus centum annorum fuiſſe præſcribendam, videtur tenendum *ex regula eiuſdem textus, & cap. cum vobis extra de præſcript. & alijs ibi*, vbi dixi de præſcriptione centenaria requiſita contra Romanam Eccleſiam ſed de praxi inquiſitionis *n.17.*

15 Tamen ſi bona pertineant fiſco ſæculari, tunc præſcribi per quinquennium à tempore mortis hæretici, antè quam accuſetur; dum tamen præſcribentes ſint Catholici, & habeant bonam fidem, concludit Quemada *dicta quæſt.16. à n.18.* quod ego admito per leges ſuprà adductas *de quinquennali præſcriptione*, ſi duraſſet applicatio illorum bonorum Principi, hoc eſt Regi noſtro Hiſpano facienda; quod ſic tenuerunt *per textum in cap. fin. de præſcript.* DD. & Abbas *in dicto cap. cum nobis n.8. de præſcript.* & ibi Felin. *n.11.* Franc. *in dicto cap. fin. n.2.* Carrerius *de hæretic. § expedito n.33.* Poncinus *in tract. de lamijs n.76.* Couarruu. *in 4. decretal.2. p.cap.6. §.8. n.16.* Vbi dicit hoc procedere, quando bona ſunt fiſco ſæculari applicanda, & ſi poſſeſſor habuerit ſcientiam hæreſis; & ſic malam fidem; vbi reddit rationem Gregor. Lopez *in l.7.verbo Deinde tit.25.p.3.* Anton. Gomez *tom.3.var.cap. fin. num.5.* At quia ab initio ſupplantatæ Inquiſitionis Hiſpanæ in omnibus ſuis Regnis talia hæreticorum bona condonata ſunt pro alimentis Inquiſitorum, cæterorumquè Miniſtrorum, vt iam dixi *ſupra ſub aglleg.1. & 2.* & tales Miniſtri gaudeant priuilegijs Eccleſiæ, vt DD. agnoſcunt *per clem.2. de hæretic.* & per alia plura iura, & conſtitutiones, Bullaſque Pontificias, ac pateat ex his, quæ latè dixi *ſub tit. de foro comp.* & *in alleg. fiſcali*, quam ſcripſi anno præterito 1648. contra D.Hieronim. de Tordeſillas Prætorem Valliſolet. poſitam poſt indicem generalem illius tituli *de foro comp.* exiſtimo tempus Quadragennarium requiri, vt in noſtris inquiſitionibus valeant præſcribi bona hæreticorum ab illis, qui ea bona fide poſſederint cum requiſitis *num. præced.* adductis. Et hoc in caſu eſt admittenda doctrina *dicti cap. fin. de præſcript. lib.6. in verſ. ſi poſt mortem hæretici*; & quod ex multis dicit Thomas Sanchez *in præcepta decalogi p.2.cap.22. n.40.* cum Ioanne Andrea, & Dominico ibi, & cum Villadiego, *repertorio inquiſitor.* & cum Azor. Anton. Gomez, Roxas, Simanchas, Peña, Farinac. Molina, dicentibus hoc ſic procedere, quia crimen hæreſis eſt Eccleſiaſticum; & ſic in illo ad præſcribendum requiri tempus quadragennarium *iuxta dict. cap. fin.*

14 Quod ſi in alijs delictis bona deferantur fiſco præter hæreſim, vel quia ſunt vacantia, præſcribi quadriennio exiſtimo cum dicto Quemada *dicta quæſt.16. n.19. per l.1. cod. de quadriennij præſcript. l.intra 10. §.1. ff.de diuerſ. & tempor. l.quia autem.6. §. certè.6. ff. ſi quis omiſ. cauſ. in l.1. ff. de iure fiſci §. Diuus 2. & in l.quamuis 18. de vſucap.* etſi non ſint denunciata præſcribi decennio cum titulo, & bona fide, & ſine titulo per viginti annos, cum bona fide, & bona incorporata in fiſcum præſcribi 40. annis ſentio cum eodem Quemada *dicta quæſt.16. n.20. & 21.* & hoc per iura, & leges, quas à *n.1.* adducit, & per illa, quæ nos hic adducimus, & iuxta has diſtinctiones videntur intelligi Abbas, & Felinus *in cap. cum nobis de præſcript.* Boëſius, *tit. de bonorum public. n.78.* Tubias Nonius *conſ.105.* Peregrinus *de iure fiſci lib.6.tit.8.n.36.* Anton. Gomez *tit. de confiſcatione num.5.* & alij, quos refert eius additionator Haillon, Farinac. *de inquiſit. q.10. n.82. & tit. de delictis & pœnis q.25. à n.150.* & alij iam adducti cum infinitis, Bartol. *in dicta l.in omnibus*, Platea *in dicta l.6. C.de iure fiſci n.3.* Amaya ibi *à n.29.* Conan. *lib.3. comment. cap.15.* Pichard. *in §. res fiſci*, vbi alij *inſtit. de vſucap.* Cujac. *lib.13. reſponſ.* Papin. *in dicta l.intra, & in dicta l.1. §. Diuus, & §. præſcriptio ff. de iure fiſci*, Anton. Faber. *lib.7. coniect. cap.10.* Gilchenius *in auth. quas actiones cap.13. C.de Sacroſanctis Eccleſ.* Borrel. *de præſtantia Regis Catholici cap.14. n.61.* qui omnes explicant qualiter ſibimet poſſint habere locum modi practicandi contra fiſcum præſcriptionis, & vſucapionis, de quo *in verſ. ſequenti ad quartam ſub verſ. quod ſi dubites.*

15 Ad quartam allegationis partem cui ex dictis reſponſum videtur præſtari, an actiones fiſcales per vſucapionem aut præſcriptionem extinguantur. Igitur, vt reſpondeatur exiſtimo conſtituendam eſſe differentiam inter res, & inter actiones fiſcales præſcriptione acquirendas vt ſic iura de rebus fiſcalibus intelligantur, in quibus locum non habet vſucapio; quia iniquum videbatur aduerſus fiſcum competere vſucapionem *per l.3. C.de primipilo, l.1. C.de condict. ex lege*, cum in conſeruando iura fiſci, publica vertatur vtilitas, hoc eſt reus fiſco iam applicatis, ſiue applicandis iuxta ſupra adductas diſtinctiones *in verſ. ad tertiam* & quas refert Quemada *ſub dicta quæſt.16. legendus.*

16 At in caſu *de actionibus præſcribendis*, dicendum eſt actiones, quæ fiſco competunt præſcribi iuxta diſpoſitionem *textus in dicta l.iuſtas 6. C.de iure fiſci, & in l.in omnibus, & l.quamuis cod. de vſucap.* eo quod dictæ actiones, non adhuc poſſunt dici res fiſcales; quemadmodum *in dicta l.2. §. Diuus, & §. præſcriptio, & in dicta l.intra 10. §. fin. ff. de diuerſ. & temporalibus præſcript. iuncto §. res fiſci inſtit. de vſucap.* bona vacantia, nondum acquiſita (vel vt vulgo vocant) non incorporata præſcribuntur, quia tunc nondum fiſci poſſunt intelligi: *argum. textus in l.fin. cod. ne res Dominica.*

17 Vndè non immeritò *in dicta l.iuſtas 6. cod. de iure fiſci*, ſtatutum eſt, vt ſi negligens fuerit fiſcus in petendo; ita vt tempus legitimum tranſactum ſit, poſtea amouenda actione excludatur, cum in caſu illo minimè directo contra fiſcum, ſed ex ſola eius negligentia, nullo debitoris facto interueniente, debitor ſibi parit libertatem à fiſci petitione *exemplo leg. ſi partem 19. §. fin. ff. quemadmodum ſeruit. amittuntur*, vbi ad hoc, vt ego libertatem prædij mei à ſeruitute acquiram, ſufficiet alterius negligentia in vtendo *& l.4. §. ſi viam ff. de vſucapion.* quam ſic, & alia intelligit Amaya videnda *in dicta l.iuſtas à n.14. & 16.* cum alijs, vbi *ſub numero 22.* dicit ſola negligentia aduerſariorum

præſcribi

18 præſcribi actiones, quæ contra nos ſunt: † exemplificans *à numero* 24. legem Regiam, qua cautum eſt famulum amittere ſalaria ſibi ab Hero debita ſi per triennium illa non exigit ex eo fundamento, quia debitor, qui perſonali actione tenetur, licèt ſciat ſe debere, ſi non ſoluat id', quod nec expreſsè, nec tacitè petitur, non peccat, quia non tenetur offerre, poſſitquè probabiliter credere creditorem conſentire in dilatione ſolutionis; ſicque opus eſſe interpellatione tacita, aut expreſſa, ad hoc, vt debitor non ſoluens dicatur moroſus: ita *ſub numero* 25. vbi etiam comprobat, eo quod actiones temporales præſcribuntur, & extinguntur per lapſum temporis, non conſiderata bona, vel mala fide debitorum, & contra quos debentur, vt patè in actionibus prætorijs, in actione quanto minoris, redhibitoria, de dolo, reſtitutione in integrum, & ſimilibus, *princip. inſtit. de perpet. & tempor. act. l.ſciendum §.fin. ff.de adilitio adicto l.fin. cod. de dolo, l.fin. cod. de temporib. in integr. reſtit. cap.1. de in integr. reſtit. lib.6.* Vbi DD. communiter.

19 Et quamuis diſtinctio adducta videatur impugnari *per textum in l.rem in bonis §.2 ff.de acquirend. rer. Domin.* tamen eius deciſio intelligitur loqui impropriè, vt indicat vox *intelligimur*, qua vtitur ibi iure conſultus, quæ eſt de notatiua improprietatis *Iuxta textum in l.intelligendus 153. ff.de verb. ſignif. & l.penult. ff.de ſtatu homin. cum alijs* ſic explicat idem Amaya *in dicta l. Iuſtas ſub numero* 17. *qui à numero* 27. præſtando rationem, qua Imperator Conſtantinus fuit ibi motus, ait id feciſſe, vt priuatis præſtaret doctrinam, vt ſic à calumnijs arceantur exemplo Principis, qui nec proprio fiſcu pepercit, cum actiones, quas contra alios habebat, & quæ iuſtè moueri poterant, nec debebant excludi; ſiquidem fiſco competebant, etiam poſt lapſum temporis ardere Imperator conſtituerit, id comprobans ex verbis ibi, *Et qua locum habent*, & illa *iuſtas fiſci lites*, quæ id ſignificant; vtitur ergo Imperator argumento de maiori ad minus; ita ſi enim fiſcus excluditur præſcriptione, cur & priuatus, quæretur, ſi ea etiam excludatur, vt Rebuffus animaduertit ibi, & amplius comprobat idem Amaya ex bonis litteris, & ex *verbis leg.2. cod. Theodos. de indulgentijs debitorum* ibi *Cartes, & ſuperflua deſcriptionis cremari cenſemus, & l.3. eodem ibi: atque vt ipſa memoria reliquorum interdicat cartas omnes, quibus & debitorum nomina, & debita continentur vndique in medium congregatis palam flaminis Iubemus aboleri.*

20 Quod ſi dubites quanto tempore actiones præſcribantur contra fiſcum iuxta ſpeciem *dicta leg. iuſtas*, item & iuxta caſus, de qnu nos hic, ſuppoſita diuerſitate quinquennij *in l.2. de vectigal.* quadriennij *in dicta l.1. cod. de quadriennij praſcript.* decennij *in l.ſi cum fideicommiſſa 16. §. ariſto ff.qui, & à quibus, l.3. §.ſerius ff.de acquir. poſſeſſ. &.* Viginti annis *in dicta l.in omnibus 13.ff. de diuers. & tempor. praſcript.* & *l.4. §.1. ff.de requirendis reis*, exiſtimo dicendum diuerſitatem dictorum iurium componi modo ſequenti, vt res ſcilicet, quæ in patrimonio fiſci ſunt, & incurporatæ dicuntur minimè vſucapi queant vllo ex prædictis temporibus, *iuxta dict. §.res fiſci inſtit. de vſucap. l.2. cod.comm. de vſucapion.* cum alijs ibi adductis à Gotbofredo; ſed non eſt negandum præſcribi 30. annis, *iuxta leg. cum notiſſimi* 7. *cod. de praſcript.30. annor.* vt notant plures, quos refert Gilchen. *in auth. quas actiones cod. de Sacroſanct. Eccleſ. cap.8. à n.1. & cap.11. n.17.*

21 Quod ſi fortè bona fuerint vacantia (quia defunctus ſine ſucceſſore deceſſerit) quæ ex lege Iulia Fiſco deferuntur, *l.quidem 96. §.quotius ff. de legat.1.* Vlpian. *in fragment. 18. §.1. in fine DD. in titulo cod. de bonis vacantib.* latè Alfaro *de officio Fiſcali gloſſa 34. ſub §.7. à numero 150.* tunc ſi quadriennium præterierit non eſſe ius fiſco bonorum vacantium vindicandum, cum excludatur, qui poſt quadriennium nunciat fiſco illa bona: indequè fiſcus illa non vindicet *ex dicta l.1. §.Diuus ff.de iure fiſci, & dict. l.1. cod. de quadriennij praſcript.*

22 Sin autem cadant in commiſſum: quia id, quod vehebatur ob aliquam cauſam, publicatur præſcriptione quinquennij, excluditur fiſcus ab eo vectigali commiſſo vindicando, *dict. l.2. cod. de vectigal. l.6. in fine tit.6. p.7.* Azeued. *in l.7. tit. 12. lib.6. recompil. numero* 12. Amaya omninò Legendus *in dicta l.iuſtas à numero 29. vſque ad finem*, rem altius explanans, quod non repetimus, *qui ſub numero* 31. dicit in alijs denunciationibus, quæ ſolent fiſco fieri, fiſcum excludi præſcriptione Vicennij *iuxta dict. l.1. §. praſcriptio ff.de iure fiſci, dicta l.in omnibus*; dum ait, *exceptis cauſis, in quibus minora tempora conſtitutum eſt* (ſcilicet cauſa commiſſi, & bonorum vacantium) *viginti annorum praſcriptio cuſtoditur*, vt expendunt iam adducti *in fine verſ. quod ſi in alijs.*

23 Itaquè, vt ait Quemada *dicta quaſt.16. à numero 9.* cum multis ex antiquioribus loquutus de præſcriptione contra fiſcum Sanctæ Inquiſitionis ſententiam *dict. §.res fiſci inſt. de vſucap.* quatenus ibi Iuſtinianus docet res fiſci non vſucapi, vel præſcribi, loqui in præſcriptione longi temporis (quod eſt decem, aut viginti annorum) quando bona ſunt incorporata in fiſcum, ſed requiri præſcriptionem annorum 40. *per textum in l.non comperit. de praſcript.30. vel 40. annorum, l.intra quatuor de diuers. & temporal. praſcript.* qui loquens de quadriennio, intelligitur, quando bona vacantia, ſiuè delata, ſunt nunciata fiſco: nam lapſo quadriennio poſt denunciationem, præſcribuntur, qui & alia tradens, ac referens pro affigendis caſibus dictarum legum, in quibus tanta fuit iuris diuerſitas *ibi à numero 1.* & aliter rem expendens reſpectu dicti fiſci Inquiſitionis, & bonorum, atquè actionum hæreticorum; quod latè, & benè remanet explanatum *ſub verſ. ad tertiam hic.*

24 Docet ibi *à numero 16.* dici bona incorporata in fiſcum, qnando eius nomine eſt apprehenſa poſſeſſio poſt declarationem iudicis declarantis dicta bona pertinere ad fiſcum; ſic vt non dicantur incorporata in fiſcum, niſi præcedat, declaratio, & poſſeſſionis apprehenſio per iura, quæ dicit eſſe clara *in l.ſi quando, & l.ſi vacantia codice de bonis vacantibus*, vbi latè Platea, & Amaya cum infinitis, Alfaro *dicta gloſſa* Vbi latiſſimè, qui poſt Peregrinum, & poſt Plateam *in dicta l.iuſtas codice de iure fiſci*, Angel. & alios *in dicto §.res fiſci gloſſa 16. ex n.165.* explanant quomodo hodiè procedat contra fiſcum præſcriptio, ibi Legendus & cum infinitis concordat videndus Farinac. *in practica crim. quaſt. 25. à numero 158. ad 164.* vbi concludit ex Gomezio

quod quando fiscus petit à tertio possessore bona in ipsius fraudem alienata videtur quod debet peti infrà annum vtilem cuius loco dari hodiæ quadriennium quia tantò tempore tolluntur & præscribuntur actiones reuocatoriæ *per l.1.§.1.ff.quæ in fraud. creditor. §.item signif. in fraudem inst. de actionibus.*

25 Ad quintam allegationis partem, quare quadriennij, seu quinquenij præscriptio admissa sit in rebus fiscalibus contra tot regulas Iuris majus tempus exposcentes? & Quemada *dicta quæst.16. numero 22. fin.* mouens, ac dicens à nemine tactam esse hanc difficultatem, respondit sibi videri specialitatem in eo consistere ob pietatem scilicet Catholicorum descendentium ex hæreticis, pro vt dixit Abdas *in dicto cap. cum nobis de præscrip.* & DD. *in dicto cap.fin. eodem tit. lib.6.* quod contra Ecclesiam Romanam hoc casu currit præscriptio 40. annorum, cum sit regula generalis, quod ad præscribenbum contra illam, est necessaria centennaria, & hoc quidem fieri propter possidentes

26 Catholicos, & in fauorem eorum. † Imò pergit aliam præstando rationem; quia in vita hæretici; licèt eius bona possideantur per multum tempus, non currit præscriptio; nimirum si post mortem hæretici, à mortè eius currat præscriptio per quinquennium, firmans quod si sibi casus occurreret, ita practicaret instructionem 21. qua sic cauetur, & *in alia 1.* lata post congregationem 2. quas refert ipse Quemada *dicta quæst.16.sub numero 1.* dum dicit illa, quod omnes instructiones seruentur *segun, que hasta qui se an guardado, saluo lo que toca a los bienes confiscados, loqual queda a la disposicion de el derecho.*

27 Tamen quia vt iam suprà adduxi, Thomas Sanchez *in summa lib.2. cap.22. numero 40* Ioan. Andreas, & alij Ordinarij *in dicto cap.fin.de præscript.lib.6.* Villadiego *de hæreticis q.12.n.3.* repertorium Inquisitor. *verb. præscriptio vers. sed super præscriptione*, Azor.*tom.3. instit. moral. lib.5.cap. 7.fin. & lib.8. cap.12. q.16.* Anton. Gomez sibi contrarius *tom.3. variar.cap.1.n.81* Rojas *de hæreticis p.1. n.496.* Simanchas *de cathol. instit. tit.18. n.14.& tit.19.n.133.* absolutè petunt tempus quadragenarium ad præscribendum contra fiscum; imò idem Simanchas *n.134.* Pegna *in directorio Inquisitor. 3. p.comm. 92. col.2. à vers. hac tamen distinctione*, Farinac. *in practica crimin. in noua editione tomo 1. p.1. tit. de delictis, & pœnis q.25. n.163. & tit. de inquisit. q.10. n.82.* Molina *tom.1. de iustitia disp.73. colum. ante penult. vers. hinc infert.* dicentes iam in praxi inquisitionum obseruari dispositionem iuris canonici, in hoc relatam *in dicto cap. fin. de præscript. lib.6.* & Couarrun. dicat *suprà* in his Regnis Hispaniæ seruari dictum ius canonicum.

28 Etiam si bona fisco sæculari applicentur, cum fiscus sæcularis in hoc gerat vices Ecclesiastici, vt refert idem Sanchez *sub dicto n.40.*& vt habet *instructio 1. Hispalensis cap.20.* imò & si olim per instructionem quandam, qua meminit idem Simanchas, Pegna, & alij cautum fuisset, etiam transacto quadragenario tempore, integrum esse procedere ad publicanda ea bona, dicentes, & alij iam fuisse abrogatam, & ad ius canonicum redactam, & sententiam legum ciuilium petentem solùm quinquennij tempus iam esse à tribunalibus sanctæ Inquisitionis explusas; ideò & si Quemada adductas specialitates de iure probet, existimamus posse locum haberi respectu aliorum fiscalium; non tamen respectu fisci sanctæ inquisitionis, aduersus quem, vt præscriptio in bonis procedat requiritur tempus Quadragenarium, & hac praxi vidi Vallisoleti, & in hoc nostro supremo consilio, vti sicut frequenter obseruatur in cæteris omnibus Tribunalibus existentibus vbilibet Iurisdictione nostri magni Regis Philippi.4.

29 Ad vltimam allegationis partem breuiter respondeo, quod & si ex dictis hic *vers. ad tertiam, ad quartam, & ad quintam* circa bona incorporata in fiscum: item circa vacantia, aut actiones præscribendas, admittatur vsucapio, & præscriptio; sic vt fiscus agens citra tempus stabilitum, excludatur, bonaque hæreticorum pertineant ad possessores illorum iuxta modos dicendi sub dictis versiculis, & quod dixi *infrà sub alleg.20.* tamen vt contra ipsos delinquentes, vllo vnquam tempore possit procedi, nullam dari præscriptionem dicendum est, cum & si hæreticus multis retro annis, defunctus fuisset, adhuc in ipsum procedere possint Inquisitores ad eius memoriam damnandam, & statuam comburendum; quia & si *textus in dicto cap. fin. de præscript. lib.6.* videatur admittere præscriptionem, ipse intelligitur quoad ipsa bona, vt explicant alijs citatis Couarrun. *in 4. decret. p.2. cap.6. §.8. numero 16.* Thomas Sanchez *in summa dicto cap.22. lib.2. numero 42.* Simanchas *de Cathol. instit. tit.18. numero 42.* Pegna *dict. comment.92. col.3.vers.* in qua difficultate & alij communiter vt dico *infra sub alleg. 38. & 39.* latè vbi dixi nullo tempore præscribi quominus procedatur contra hæreticum defunctum & si aliter contingat circa eius bona vt ibi dictum est

---

ALLEGATIO X.

Fiscò soluens an vtatur fori priuilegio, tam in foro, quam in prælatione? Contrahens cum fisco, si deceptionem opponat an audiatur, vel vt rescindatur contractus, vel vt restituatur in omni eo, in quo deceptus fuit, aut tantum in excessu superantè dimidiam iusti pretij? Et an creditor, qui quotam portionem Ius, vel participium habet in re confiscata, possit iure retractus præferri cæteris fisci emptoribus? Et an fiscus obligatus maneat ad solutionem vsurarum, & cambiorum illius, qui antè patratam hæresim erat ad illas obligatus? Et an si is, cuius bona ob crimen instè sunt confiscanda, vel decipienda, si hoc fraude, aut mendacijs impediat, teneatur ad restitutionem?

SVMMARIVM.

1 *Fisco competit duplex remedium pro consequendo debita, executio personalis, & realis.*

2 *Soluens fisco, vtitur priuilegio fisci, tam in foro, quàm in prælatione secundum aliquos: alij*

alij contra numero 3. resoluitur vt numero 4. & 10.

3 *L. ex pluribus ff. de administrat. Tutor. numero 5. & 9.*

4 *Priuilegium pralationis concessum propter personam, non transfertur in cessionarium soluentem; secus si propter causam, vt n. 6.*

5 *Causa finali remota, remouetur effectus causa quando vna est causa fiscalis.*

6 *Causa, qua contemplatur ipsa inspicitur ad effectum priuilegij, & n. 7.*

7 *Dotis causa cessante, cessat eius priuilegium, cum illud non extendatur pra alijs bonis.*

8 *L. si ventri §. eorum ff. de priuileg. creditor, & n. 1. & 9.*

L. fin. C. de priuileg. fisci, & n. 1. & 9.

9 *Fiscus nequaquam priuilegiatur ob personam representatam per fiscum; sed causam, ob quam fiscus denominatur.*

10 *Soluens fisca creditori, non succedit in iuribus fisci, nisi expresse de hoc cautum sit.*

11 *Hypotheca in soluentem non transit, nisi de ea expresse cautum fuerit.*

12 *Soluens simpliciter creditori tantum acquirit personalem actionem ei competentem.*

13 *L. 2. C. de rescind. vendit. & numero 14. 15. 16. cum alijs.*

14 *L. 4. tit. 7. lib. 5. ordinam.*

15 *Fiscus vtitur iure communi, dum non reperitur priuilegiatus.*

16 *L. 14. & 15. tit. 9. lib. 9. recompilat.*

17 *Venditiones fiscales semper cum subhastatione in foro publico fient; eò quod sic iustum pretium consideretur.*

18 *Debitor, cuius pignus per fraudem minori pretio venditum est, non potest intentare remedium leg. 2. C. de rescind. vendit. & quare.*

19 *Venditarum rerum sub hasta magna est authoritas, in quas euictio non prastatur, cum nulla fraus prasumatur n. 20. Sed contra n. 21. 22. 23. 24. 25.*

20 *Subhastatio probat iustum pretium; eò quod res tantum valeat, quantum vendi potest.*

21 *Fraus in publica subhastatione, etiam prasumi valet.*

22 *L. 2. C. de iure hasta fiscalis.*

23 *Subhastatio non impedit, quin venditio rescindi possit, & si alias Iudicis decreto velata sit. Et de diuersitate rationis.*

24 *Lasio vltra dimidiam prastat restitutionem lasa, etiam in venditione facta sub hasta, & Iudicis decreto, secus si intra dimidiam, vt num. 26. & 27.*

25 *Lasionis vltra dimidiam remedium competit laso de iure Regio per quadriennium.*

26 *L. 3. C. de iure fisci, & numero 27.*

27 *Debitor agere non potest, nisi creditore non existente soluenda contra emptorem.*

28 *Creditor, qui portionem, seu participium habet in re confiscata, valet vti iure retractus contra cateros emptores n. 29.*

29 *Proprietarius tenetur vendere proprietatem vsufructuaria, aut illam ei locare. Quid in pluribus haredibus n. 30.*

31 *Priuilegiatus pro sorte talis censetur pro interesse, & vsuris, quando sint licita.*

32 *Vsura recompensatiua quare sint licita.*

33 *Fiscus tenetur ad solutionem vsurarum, & cambiorum illius, qui ante patratam haresim, erat ad illas obligatus, sicut alij administratores.*

D. Fermosin. de Confiscatione.

34 *Impediens iniustè pœnam applicandam fisco, potius est, vt non teneatur illi restituere; & si peccet, vt n. 35. & n. 37.*

35 *Pœna non debetur ante sententiam, saltem declaratoriam criminis.*

36 *Hareticus, qui fraude, mendacijs, & falsis testibus se defendit, & impediuit sententiam, aut confiscationem bonorum, fieri, non tenetur ad restitutionem.*

37 *Impediens fraude aliquam denunciationem, delinquentem occultando, ne veniat ad manus Iustitia, seu faciens fugere officiales tempore Syndicatus, non tenetur ad restitutionem pœna impenenda.*

AD primam difficultatis partem, suppositis quæ dixi suprà *sub alleg. 7.* & ante an fisci priuilegium sit cessibile; item quod fiscu competit duplex remedium pro consequendo debito, executio nempè personalis, & realis; itidem executio, vt ex Ioanne de Platea *in l. nemo carcerem C. de exactor. tributor.* referunt; & sequuntur Abiles *in cap. 19. Iudic. Syndic. glossa cobrar. numero 2.* Alfaro *de officio Fiscal. glossa 16. numero 61.* Vbi addit quod etiam competit & soluenti pro principali debitore, *l. in fraudem 45. §. qui pro alio ff. de iure fisci.* † ideò videtur dicendum, vt fiscu soluens vtatur fori priuilegio, tam in foro, quam in prælatione; quia vt iam diximus *sub dicta allegat.* & ante sic contingit in fideiubente apud fiscum, qui statim reum conuenit coram eodem Iudice, qui eum ad soluendum coëgit, vt ibi dixi cum Alfaro *dicta glossa 16. numero 148.* ex Bald. *in l. fin. §. fin. eod. de vsuris rei Iudicat.* Item quia priuilegium prælationis transfertur in cessionarium soluentem fisco ex doctrina *textus in l. fin. C. de priuileg. fisci, & l. si ventri §. eorum ff. de priuileg. credit.* vbi expresè per Vlpianum consultum statuitur illos priuilegium antelationis habere, quorum pecunia ad creditores priuilegiatos peruenit: sic Bart. *in dicta l. fin. C. de priuileg. fisci.* 1

3 Sed quia Barbosa loquitur contra Bartol. *per dispositionem textus in l. ex pluribus ff. de administr. Tutor.* vbi cessio facta fuit ex necessitate vtramque patrem respiciente; tamen prælationis beneficium, & priuilegium pupillo cedenti debitum, nequaquam tutori cessionario soluenti transfertur, qui vt respondeat *dict. l. fin. & dict. §. eorum*, quæ sunt fundamentum Bartoli, dixit *dict. l. fin.* ex speciali priuilegio fisci loquutam fuisse in illo, ad hoc vt credita fiscalia faciliùs per quemlibet soluantur, & hanc solutionem impugnat Gayto *de credito cap. 4. quæsito 12. numero 1691.* Legendus *à numero 1688. & dict. §. eorum*, loqui de priuilegijs causæ, & non personæ competentibus, quem etiam impugnat *ibi numero 1692.*

4 Ideò pro jurium dictorum conciliatione potiùs est, vt duo casus considerentur: nam si priuilegium prælationis conceditur personæ propter personam, tunc priuilegium hoc nequaquam in cessionarium soluentem transferri, docet idem Gayto *supra à numero 1693.* ea ratione, quia finaliter contemplata est persona, cui priuilegium conceditur. † Et quia finali causa remota remouetur effectus causæ, quando vna est causa finalis, ad notata *in §. affinitatis instit. de nuptijs* & Papinianum consultum *in dicta l. ex pluribus*, merito negasse priuilegij personalis translationem in

cessionarium ex persona pupilli cedentis, cum pri-
uilegium illud concedatur per leges propter per-
sonam pupilli, cui leges ipsæ succurrunt naturalem
æquitatem sequutæ ob fragilitatem, & infirmita-
tem consilij pupillorum; minorumquè ætatis
ad textum in l.1. ff. de minorib. & vt expressiùs
idem Papinian. in dicta l. ex pluribus subsequitur;
non enim causæ dicit, sed personæ succurritur,
nec in tota lege illa inuenitur pupillaria bona
propter ipsa eisdem priuilegijs potiri, sed propter
pupillum, cui succurritur pro quibuscumque bo-
nis recuperandis.
6 Quod si causa contempletur, non inquam
persona, quamuis priuilegium personæ conce-
datur; tunc quia causa, quæ contemplatur, ipsa
inspicitur ad notata per Bald. in l. non verè ff. ex
quibus caus. vt patet in priuilegio dotis propter
ipsam Dotem iuxta l.1. ff. soluto matrim. l. assiduis,
C. qui potiores in pignore habeantur, l. fin. C. ad se-
7 nat. consult. velleian. † Ideò si causa dotis cessat,
cessare priuilegium nam prælationis priuilegium
ob dotes concessum, mulieri, nequaquam exten-
ditur pro alijs bonis vltra dotes, quæ mulier ha-
beret, glossa in l. si ergo §. dotes in verb. condict ff.
de jure dotium, Innocent. in cap. ex litteris de pig-
norib. Salicet. in dicta l. assiduis numero 13. Alex.
cons. 46. lib. 6. Negusant. de pignorib. l. 2. memb. 4.
numero 62. vers. & per consequens. Couarruu. com-
munem dicens post Cremens. Campeg. & alios
lib. 1. variar. resol. cap. 7. numero 1. Mantica de
tacitis lib. 11. tit. 26. numero 48. Gayto cum alijs
8 suprà à numero 1697. † qui scribens priuilegium
concessum prælationis mulieribus esse ob Dotis
causam; non autem ob muliebrem personam;
indequè causam fore inspiciendam ex Baldo in l.
non verè ff. ex quibus causis, & in terminis, inqui-
bus personæ propter causas priuilegianmr, reci-
piendam esse dispositionem textus in dicto §. eo-
rum, & l. si veneri. iam adductarum, & recipien-
dam aliàm dict. leg. fin. C. de priuileg. fisci.
9 Eo quod fiscus nequaquam priuilegiatur ob
personam repræsentatam per fiscum, sed causam,
ob quam fiscus denominatur: nam qualitercum-
què fiscus interpretetur, causam hanc significat,
aliter in dicta l. ex pluribus, vbi Papinian. priuile-
gij translationem in cessionarium negauit, cum
respectu pupilli causa non priuiliegiabitur, sed
ipsa persona, vt dictum est; & ita concludit quod
si priuilegium datum sit personæ propter perso-
nam, illud in cessionarium non transferri, ad
textum in dicta l. ex pluribus 12. ff. de administr.
Tutor; si autem detur personæ ob causam, tunc
transferri ad textum in dicta l. si veneri. §. eorum
ff. de priuilegijs creditor. dict. l. fin. C. de priuileg.
fisci, alia adducens Gayto dicto cap. 4. quæsito 11.
à numero 1712. & antè ad numer. 1695. qui-
bus diluitur præsens dubium de priuilegio soluen-
tis fisco.
10 Ex quibus patet dicterium, quod fisco credi-
tori soluens, non succedit in iuribus fisci, nisi ex-
presse de hoc cautum fuerit per leg. 4. C. de priui-
leg. fisci, Hierunim. Gabriël. cons. 61. numero 3.
Cujacius lib. 18. obseruat. cap. 40. Cons. Georg.
alleg. 32. in princip. Gayto de credito cap. 4. quæsito
11 11. num. 1677. † Nam vt ait Ripa in l. si veneri.
§. eorum numero 2. ff. de priuileg. credit. hypotheca
autem in soluentem non transit, nisi expresse de
ea actum fuerit ad textum in l. aristo ff. quæ res pig-
nori oblig. poss. l. 4. C. de his, qui prior creditor, &
l. 2. C. de iure Reipub. lib. 11. quia simpliciter sol-
uens creditori tantum acquirit personalem actio-
nem ei competentem ad textum in l. 3. codice de
priuileg. fisci: idem Gayto dicto quæsito 11. cap.
4. numero 675. & 676.
Ad secundam allegationis partem, an contra- 12
hens cum fisco, si deceptionem opponat, au-
diatur, vel vt rescindatur contractus vel vt re-
stituatur in omne id, in quo deceptus fuit, aut
tantum in excessu superante dimidiam pretij par-
tem? Et præmissis quæ DD. docent per textum
infrà in cap. 3. de empt. & vendit. vbi & nos di-
cemus; item & quæ dixi in cap. cum contingat
28. de iure-iur. sub quæst. 69. & alijs, vbi de læ-
sione filiæ renunciantis Dotem, vt restituatur,
iam in proposito Quemada agens in suis fiscalibus
quæstionibus quæst. 14. de emente à fisco, & de-
cepto, an possit rescindere contractum contra fis-
cum. † Vbi quamuis referat non dari locum le- 13
gi. 2. cod. de rescind. vendit. contra fiscum, quia
venditio fit subhastatione, de qua dixi sub alleg. 9.
praced. & facit l. styli 210. quæ idem disponit, si-
cut & determinauit Platea in l. 3. C. de iure fisci.
Vbi mouet quæstionem: tamen ipse Quemada
contrarium sequitur, vt verius per glossam in l.
fin. cod. si aduers. fisc. cum Bart. Baldo, Saliceto,
& Angelo, & cum eodem Bart. in l. 1. ff. de iure
fisci, Loarte in dicta l. 3. sic tenens contra Pla-
team.
Eo quod de iure nostro Regio est lex expressa 14
4. tit. 7. lib. 5. Ordinam. per verba sequentia y
esto mesmo de veser Guardado en las rentas, y en los
cambios, y en los otros contractos semegables, que
aya lugar esta ley en todos los contractos sobre di-
chos, aunque se haga por almoneda; & sic ait non
habere locum fundamentum subhastationis, quo
fundatur Platea, nec vt speciale esse dicendum
contra hoc in fisco; † quia vt iam diximus dict. 15
alleg. 9. & ab alleg. 1. item & sub alleg. 20. fiscus dum
non reperitur in iure priuilegiatus, vtitur iure
communi, vt tenent Bald. in l. 1. cod. de priuileg.
fisci, Tyraquellus in tract. de vtroque retractu
fol. 34. numero 100. Iuxta glossam in l. 2. cod. de
petit. hæredit. & in l. item veniunt ff. eodem. §. pri-
uatorum cum quibus transeunt ibi DD.
Legu tamen Alfarum acerrimè ex quampluri- 16
bus defendentem locum non dari remedio dicta
leg. 2. C. de rescind. omninò Legendus de officio fis-
cali glossa 34. priuileg. 8. à numero 50. ad 56. qui
per l. 14. & 15. tit. 9. lib. 9. recompil. vbi in loca-
tionibus, & conductionibus redituum regalium
remedio dicta l. 2. non possint vti, nec pars fisci,
nec aduersa extendens per legis comprehensio-
nem à numero 32. dictas leges Regias ad venditio-
nem cum Tyraquello, Menesio, Fabr. Pinello.
& alijs, † cum venditiones fiscales semper cum 17
subhastationibus in foro publico fiant; eo quod
pretium dicatur iustum ex loco publico mercati
per cap. 1. de empt. & vendit. ex Tyraquello plu-
res referente de retractu linag. §. 1. glossa 18. nu-
mero 6. & ex alijs pluribus, quibus videtur acce-
dere subtiliter explicans D. Franc. de Amaya in
dicta l. 5. cod. de iure fisci, etiam omninò Legen-
dus à numero 39. vsque ad finem. † dum firmat 18
cum Accurs. Platea, Valenz. Pinelo, & alijs,
non potuisse debitorem, cuius pignus per fraudem
minori pretio, quam valebat, venditum est inten-
tare remedium dict. leg. 2. ex pluribus fundamentis;
quia vt sentit Pinel. in dicta l. 1. pag. 2. cap. 3. reme-
dium dict. l. 2. nondum erat cognitum ante Diocle-
tianum & Maximian. eiusdem legis authores, cum
multo

multo ante floruerit Gordianus author dict. l.3.C. de iure fisci, vel quia imputari debet vẽditori, quod eâ lege pignus tradidit, vt vendi possit; vel quia vt Platea considerauit, fiscus non potest vendere pignus, nisi in publica subhastatione, per l.1. cod. de iure hasta Fiscal. de quo dixi suprà alleg.8.

19 Vnde non mirum, si contra Quemadam, & alios possint insurgere alij DD. posteriores, nam cum subhastationis authoritas rerum venditarum magna consideretur per l.qua specialiter 9. cod. de distr. pignor. l.si hypothecas.8. cod. de remis.pignor. l.quacumque.5. C.de fide, & iure hasta Fiscal. itá vt rerum quarundam, quæ sub iure hastæ fiscalis euictio non præstatur, quasi Magistratus ipse, cuius authoritate, atque præsentia euictio fit, author fit talis venditionis idoneus, l.& si is 10.ff.de distract. pignor.l.1. C.credit. euict. pignor. semperque præsumi pro Iudicis decreto ex l.ab 5. in fine de prob. l.ingenuum 25. C.de statu homin. l.1. Vbi
20 latè Amaya C.de pred. decur. † Indeque videri in venditione subhasta publica facta, nullam fraudem, aut læsionem considerandam fore, quæ inducat remedium dicta l.2. C.de resc.ind. vendit. si forte quis fuerit vltra dimidiam iusti pretij damnificatus, cum subhastatio probet Iustum pretium, resquè tantum valeat, quantum vendi potest l. mortu.18. §.fin.ff.de donat. causa mort. & Iustum pretium dicatur, quod quis licitando consequi potest, auth. hoc ius porrectum cod. de Sacrosanct. Eccles. l.fin. §.fin. C.de administr.Tutor, iuncta l.2. §.tutor ff.pro emptore; & sic sentiunt Peregrin. de iure fisci lib.6. tit.4. n.8. in fine, & relati à Morla in emporio tit.9. quæst.23. numero 3. Osuald. ad Donell. lib. 23. cap.13. litt.G, Matienz. in l.1. glossa 9. numero 1. tit.11. post Angel. Fulgos. & alios, quos retulit, Faquin. lib.2. controuers.cap. 20. vers. cæterum Zeuallos in pract. quæst. 536. Mastrillus decis. numero 8. Valenzuela in l.5. numero 8. C.de iure hasta Fiscal. & in dicta lib.3 .numero 14. C.de iure fisci.

21 Nihilominus non est discedendum à Quemada in praxi, tum ex dictis per illum hic in vers. ad secundam; eo quod etiam in publica subhastatione potest interuenire Fraus, & dolus, vt probatur in l.edicto C.si aduers. Fisc. & in l.si quos 16. C. de rescind. vendit. l.ordo 3. cod. de execut. rei Iudicatæ l.1. cod. de prod. Decurion. in fine, l.1. cod.si ven-
22 dito pignore, vt & expressum † videtur in l.1.cod. de iure hasta Fiscal. in verbis sequentibus. Duplex ratio desiderium tuum iuuat, & quod prætermissa hastarum solemnitate possessiones tuas ex officio distractas suggeris (& ibi) Et quod pretij vtilitate ob exiguam debitum gratiosam emptionem in fraudem tuam, in vtilitatemque rationum mearum, aduersarium commentum fuisse dicis. quapropter illicita ista redargue tam indemnitati fisci consulturus, quàm tuæ securitati operam laturus, Facit l.si quidem.11. cod. de pred. minor. Vbi minor restituitur aduersus venditionem, si fuerit læsus in pretio, & si cum decreto facta sit venditio.

23 Et confirmatur; quia non ex eo quod subhastatio ritè, & solemniter facta, aut pro rei indicatæ authòritate pro ritè facta habenda, impedit, ne rescindi possit; si quidem non rescinditur interpositio decreti, sed venditio, cuius causa diuersa est à decreto nam, & si certum sit iudicis præsentiam excludere metum, & dolum, l.non est verosimile 23.ff.de eo, quod metus causa, l.nuptura 57. ad fiaem ff de iure dotium.

Sed cum præter dolum possit quis decipi in 24
pretio, inde erit quod remedium datum læsis vltrà dimidiam, non excludatur per subhastationem; aliud enim erit de læsione in pretio agi, aut de iusta vendendi causa cum iudiciali decreto, & solemnitate iuris, vt in dicta l.1. cod. de pred. minor, Vbi licet prætextu nullitatis non infirmabitur contractus, non negat posse infirmari prætextu læsionis, vt ratiocinantur Anton. Faber de error. pragmat. decade 10. errore.7. Morla vbi suprà numero 4. D.Franc.de Amaya in l.1.2.& 3. cod. de iure hasta Fiscal. sub numero 57. † qui 25
apud nos hudiè sine difficultate procedere probat per l.1. tit.11. lib.5. recompil. quæ iubet competere dictum remedium intra quadriennium à tempore venditionis computandum, vt explicat Valenzuela dicta l.5. cod. de iure hasta Fiscal. ex numero 8. Vbi multa conducibilia adducit ad eius exornationem, & docent etiam Pinellus, Gomez, & alij relati à Morla vbi suprà numero 2. Osuald. dicta litt. G, Faquin. dicto cap.20. vers. altera est, Mastrill. dicta decis.33. numero 10. Giurba decis.105. Azeued. in dicta l.1. numero 31. & in dicta l.19. tit.15. à numero 125. lib.4. recompil. Lassarte de decima vendit. cap.18. num.82. Ioan. Gutierrez pract. quæst.161. numero 5. & de gabellis lib.7. q.147.

Nec huic resolutioni obstat dicta l.3. cod. de 26
iure fisci; quia vt ex eius verbis apparet, potius videtur Confirmari nostra sententia, vti etiam concludit idem Amaya suprà numero 34. Legendus, in dicta l.3. à numero 39. ibi sub numero 42. & alijs, probans dict. l.2. cod. de rescind. vend. fundari in læsione, quæ ex prætio resultat, quando re ipsa deceptio interuenit, sed in specie dicta l.3. dolum & fraudem interuenire, quæ ex qualitate facti, & non ex quantitate pretij æstimatur, l.dolus 10. cod. de rescind. vendit. multumque differri, an vendatur minori pretio propter dolum, an vero, quia ita contingit, dict. l.dolus, l.si voluntate 8. cod. illo tit. vt docent Cagnol. in dicta l.2. cod.de rescind. numero 211. Castrens. numero 1.Pinell. numero 11. nec habere locum, quando dolus, & fraus interuenit.

Tum etiam facit, quia non constat in dicta l.3. 27
cod. de iure fisci minoris pretij quantitatem esse vltra dimidiam, quod est necessarium in dicta l.2. cod. de rescind. vendit. nec item venditionem factam fuisse à Domino, ipsoque venditore, & cum debitor, non possit agere, nisi creditore non existente soluendo, inde esse, vt non possit contra emptorem agere ex dicta l.1. quia contra ipsum non agit, sed in dicta l.2. agitur contra ipsum, vt patet ibi: pretium te restituente emptoribus; & quia in dicta l.2. datur electio emptori, an velit pretium supplere, vel rem restituere, quæ tamen denegatur in dicta l.3. vt explicant idem Amaya ibi: numero 44.& 45.item numero 50.& 51. cum Accurtio ibi, & expressius in l.4. cod. si vendito pign.glossa fin.Bald.in dicta l.3.numero 5. Platea numero 6. Valenzuela numero 11. Salicetus, & alij in dicta l.4. moti ex ea ratione, quod in dicta l.2. C.de rescind. ideò iustum pretium suppletur; quia contractus annullabitur ex modicitate pretij, quo supplero, cessat nullitas; & ita posse suppleri pretium; sed in casu dicta leg.3. cod. de iure fisci non voluisse contractum propter fraudem, quam non tollit pretij supplementum alia expendit Amaya ibi à numero 46. ad 49. quæ turbare videntur hanc resolutionem,

quæ ex dictis clara est ; & sic non amplius insistimus. Non enim Principes volunt prædictam restitutionem auferre, & rectè quidem pèr dicta de posponendo fisco alijs creditoribus infrà sub alleg.20.

28 Ad tertiam allegationis partem, an creditor, qui quotam portionem, ius, vel participium habet in re confiscata, possit iure retractus præferri cæteris fisci emptoribus ? & supposiris, quæ adduxi supra sub alleg.7. & 8. & præmisso etiam, quod concurrens iure retractus & habens communionem, quotam, participium, commixtionem, vnionem, connexitatem, vel ius aliquod in re vendita, cæteris emptoribus præfertur quandoquè vt disponitur de iure, Afflict. de iure protomiseos notab. 10. vers. item quæro n.38. & 39. circa finem, & §.2. n.6. Flauius Amedola in addition. ad Franc. decis.17.n.17. Anna singul.150. in fine, Capiblanc. de Bar. pragm.1. n.116. & 145. Prosper Rondel. de iure protomiseos in extranag. Federici, Molina de contract. disp. 394. numero 7. Cancer. variar. resolut. tom.1. Boër. decis. 107. n.1. Caualcan. de vsufruct. numero 171. & 173. & decis. 27. sub n.63. lib.3. Amato res. 54. num.1. cum Sancimo, Franc. Marco, Carpen. Neapodan. Benedel. Gratiano, Florian. à S.Petro, & alijs ex antiquis, vt Socino, Ruino, Beroio, Ripa, & alijs, Surdus cons. 43. numero 12. lib.1.

29 Ideò iam ex alijs exemplis, quæ congerit idem Amato à numero 4. vbi proprietarius tenetur vendere proprietatem, vel locare vsufructuario potiùs quàm extraneo, & è contrà, & colonus potiùs vendere fructus Domino, quàm alteri, quod multis contra Caualcanum, & Carrocium vtrumquè tenentes scribit D.Ioannes del Castillo Sotomayor p.1. contr. Iur. de vsufruct. cap.14. non esse admittendum per illa, quæ etiam ex multis tradidit idem Amato; ad quod sunt applicanda, quæ latè scripsi suprà sub dicta alleg.8. videtur in casu nostri dubij dicendum quotam habentem, vel participium in re cæteris esse præferendum extraneis, Carpan. ad Stat. Mediolan. cap.417. n.547. & numer.558. & 560. vbi quod præferatur Agnato, & Vicino, Afflictis suprà de iure protomis. §.2. numer.6. vers. sed iuxta hoc quæro, Amato dicta res. 54. à n.15. ad alia plura legendus vsque ad finem.

30 Vbi n.16. addit cum Afflict. notab. vlt. n.46. vers. item pone, Carpan. suprà cap.419. & cap. 434. lib.1. n.184. Tyraquel. de retract. linag. §.10. glossa.1. n.2. ad ius quota si alicui competat, qui decedat cum pluribus hæredibus, eorum quemlibet admitti in solidum cum hoc ius sit indiuiduum, & idem Amato resoluit de habente quotam, etiam inter possessores rem pro indiuiso habentes ibi n.12. cum Ruino, Ant. de Alex. & Carp. qui addunt quod habens rem communem pro indiuiso; vti habens majora vincula, si concurrat cum quotam habente, ei præferatur.

31 Ad quartam allegationis partem an fiscus maneat obligatus ad solutionem vsurarum, & cambiorum illius, qui ante patratam hæresim erat ad illas obligatus ? Et supposito, quod fiscus succedens tenetur ad onera, quæ tenebatur delinquens, cui successit ex dictis infrà sub alleg. 18. 19. 20. & sub alleg. 56. 57. 58. & quod fiscus regulariter non dicitur priuilegiatus, vt iam ab allegat.1. dixi, & sub alleg. 18. & 20. nisi in certis casibus, dos vero aliter, vt dicit Gayto de credito cap.4. quæstio 11. numero 18. com Menochio de præsumpt. lib.2. præsumpt. 72. à n.2. Et supposito etiam quod qui dicitur anterior pro sorte principali; item dicatur anterior pro interesse, & vsuris, quando vsuræ sunt restauratoriæ, aut recompensatiuæ, quæ fraternicant cum vtræque dicantur interesse damni, aut lucri emergentis, vt singulariter dicunt Lupus ad l. curabit. C. de actionib. empti, commem. 1. §.6. & §.7. & DD. ad textum in l. Lucius Titius ff. qui potiores in pignore habeantur, & l. insulam ff. eodem, sicut communem docent, Bart. decis.108. à n.5. respondens dicentibus textum in dicta l. Lucius loqui in mutuo dato sub vsuris, vbi expressè datum fuit mutuum, pro sortè, & vsuris, Gayto Legendus cum multis de credito cap.4. quæsito. 10. à n. 1167. Vbi & si dicat multum differre vsuras ab interesse, cùm vsuræ sint omni iure prohibitæ.

Tamen quia hæc regula fallit in dictis vsuris recompensatiuis, & restauratorijs, quæ accessiones sunt ad sortem, vt glossa, & DD. omnes in dicta l. Lucius notant. probans Regens Aponte cons.67. n.12. Vrsil. ad Afflict. decis. 186. Mastrill. 119. n.11. tom.2. Felician. de censib. tom.1. lib.3. cap.5. à n.18. Vbi verius sic receptius testatur, & semper in sacro consist. sit practicatum, continuoque decisum, indubitabileque reputatum dicat Aponte decis.34. à n.53. exclamans aduersus quandam nouam decisionem in contrarium factam in eodem Sacro consist. pro vt etiam sequuntur Valenzuela cons. 56. n.31. latè D.Franc. del Castillo Siccul. decis. 17. n.28. volum.1. Mantica de tacitis tit.22. lib.11. n.32. & 33. Gratian. discept. forens. tom.4. cap.730. n.19. Paschal. de viribus patria potest. p.2. cap.17. n.40. & 41. 32

Ideò iam ad propositum dicendum est, vt quemadmodum Socius accipiens pecuniam vtilitatis, aut necessitatis causa sub cambijs, obligat socium; item & institor vt negotia sui principalis agat, DD. per textum in l. fin. ff. de instit. & ff. de exercit. act. in l.1. §. quod autem, Mascard. de probat. conclus. 116. n.9. vol.3. Farin. decis.18. n.5. in fine in prima recollect. per eum Amato cum alijs multis, exemplificans in tutore, in Prælato, & œconomo Ecclesiæ; item & in Procuratore, & negotiorum gestore; sic vt principales, quorum negotia gesta sint, tali facto teneantur ad solutionem sortis, & vsurarum, si sint ex permissis, & similiter fiscus succedens tenebitur ad earum solutionem, sicut ad sortem ex identitate rationis; ad quod conducunt quæ congerit Alfaro de officio fiscali glossa 34. à n.101. ad 104. §.3. de mutuo qui & si glossa 20. §.1. n.141. dicat vt nec fiscus ad vsuras teneatur intelligitur de iniustis, & quod ibi dicit ad vsuras dotis applicat de quibus dixi sub alleg.18. 33

Ad vltimam allegationis partem, videtur respondendum, vt teneatur ad restitutionem; quia iniustè impedit pœnam fisco, vel alijs applicandam, & debitam per sententiam, cum iniustè impediens, vi, vel fraude, aut mendacijs rem non debitam, aut legatum, quo testator volebat alteri relinquere, teneatur restituere; & sic magis teneatur, quando res est debita; & ita Molina de iustit. & iure tom. 1. tract. 2. disp.95. numero 36. infert integrum esse fisco, cui constaret reos iuridice interrogatos negasse verum crimen, vti compensatione occulta bonorum, quæ lata sententia erant sibi applicanda, aut esto pœna ipso iure non incurreretur, erant sibi in pœnam applicanda; eo quod reus ius suum iniuste impedierit: hanc docent Castrus de lege pœnali lib. 3. caput 15. paragrapho ex his, Sotus de iust. & iure lib. 1. quæstione 6. 34

art.6,

art.6. Layman *in Theolog. morali lib.3.sect.5 tract. 2.cap.7.n.4.*

35 Tamen verior, & practicabilior ſententia eſt, vt non teneatur reſtituere; quia huiuſmodi occupatio bonorum conſtitute eſt in pœnam criminis, ſed pœna non debetur ante ſententiam, ſaltem declaratoriam criminis, vt communiter fatentur DD. & patet etiam in crimine hæreſis per illa quæ dixi late *ſupra allegat.* 18. & 20. nec ſit ſoluenda ante ſententiam ex ibi dictis, & ex his, quæ adduxi *de leg. pœnali, ſub cap. ex litteris* 11. *de conſtit.* Ergo ſententia non ſequuta, non de-
36 bebitur pœna. † Et ſic nec hæreticum teneri ad reſtitutionem, qui fraude, mendaciis, & falſis teſtibus ſe defendit, & impediuit ſententiam, aut confiſcationem bonorum, vt quotidie practicatur in omnibus Inquiſitionibus, & practicamur in hoc ſupremo ſanctæ Inquiſitionis Conſilio: quare rectè hanc ſententiam ſequuntur Diana *p. 3. tract. 2.miſcel.reſol.* 35. vbi *à verſ. ſecundo* hoc dictum extendit ad alios quinque caſus, Tannerus *in* 22. *D. Thomæ diſp.* 4.*q.*7. *dubio* 2. *numero* 76. Leſſius *lib.*2.*cap.*12. *dubio* 18.*num.*134. Azor. *tom.*1. *lib.*5. *inſtit. moral. cap.*8.*q.* 5. Banez, Aragon, & Salonius *in* 22.D.Thom.*q.*62. *art.*2. *controuerſ.*Nauarr. *in man.cap.*18.*n.*49.Carbonins *de reſtit.q.*31.*concluſ.* 5. Gaſpar Hurtado *de forens, diſp.*4.*diſ.*6. Vaſquez *in* 2.*p.tom.*2. *diſp.*175. *cap.* 12.*n.*13.*&* 14. Sanchez, *in ſumma tom.* 1. *lib.*2. *cap.*22.*n.*21.

37 Imo docent Petr. Nauarra. *de reſtit lib.* 3. *cap.* 5.*num.* 13. Diana *dicta reſ.* 35. *p.* 3. *tract.* 6. *in verſ. notandum*, & cum Sanctarelo *de hæreſi cap.* 21. *dubio* 1. *numero* 10. Gutierrez *canon. lib.* 2. *cap.*29. *num.* 13. & aliis, quod impediens fraude aliquam denunciationem vel ne delinquens veniat ad manus iuſtitiæ, aut qui occultat, vel faciat fugere Officiales tempore Syndicatus, non teneatur ad reſtitutionem pœnæ ſuprà dictis imponendæ: Nam ante condemnationes fiſcus, vel alius vllum ius non habet, & in tantum hoc verum eſſe, vt doceant nec ſoluendam eſſe pœnam conuentionalem inter partes poſitam in conſcientia ante iudicis ſententiam, de quo latè *in cap. ſuam de pœnis* Vbi DD.

ALLEGATIO XI.

An Suſceptor vulgo *el Recetor*, dum tenetur de euictione, ſequatur forum rei, vel cauſam trahat ad forum iudicis fiſci? Et an venditio à Suſceptore facta rei alienæ nomine fiſci, valeat? Et an ſi Suſceptor fiſci emat rem aliquam ex pecunia fiſcali ſuo proprio nomine, & vt ſibi aproprietur nihilominus Dominium acquiratur fiſco?

SVMMARIVM.

1 *Cura tributorum exigendorum erat apud Ciuem, qui Suſceptor locabatur.*
2 *Suſceptor creabatur ad recuperanda tributa fiſcalia periculo Decurionum.*
3 *Receptores Inquiſitionis, & Conſilij ſupremi, quàm obligationem habeant pro recuperandis bonis.*
4 *Diſcuſſoris generalis Conſilij Inquiſitionis officium eſt pro diſcutiendis rationibus aliarum.*
5 *Suſceptor ſancti Officij dum tenetur de euictione, gaudet priuilegio fori, vt trahat aduerſarium, vt dicitur numer. 6. & ſi alij contra hic.*
6 *Suſceptor Inquiſitionis agit nomine fiſci, & defendit eius emptores in proprio Inquiſitionis foro & n.7.& 8.*
7 *L.Venditor ff. de Iudiciis.*
8 *Suſceptor fiſci non eſt diſtrahendus à cura proprij Officij.*
9 *Clerici priuilegium quoad forum non eſt in agendo, ſicut ſuſceptoris fiſci.*
10 *Venditio à ſuſceptore fiſci, nomine illius facta qualiter valeat n.*11.
11 *Venditor rei alienæ perſonaliter obligatur ad Venditionem adimplendam, ſed qualiter cum Venditio rei alienæ non valeat n.*12.
12 *Fiſcus non obligatur ex Venditione rei alienæ per ſuſceptorem factâ.*
13 *Adminiſtrator emens ex pecunia Domini ipſi acquirit.*
14 *Res empta ex pecunia aliena fit ementis, etiam ſi ex pecunia depoſita n.*15.
16 *Actus, qui geri poteſt nomine proprio, & alieno, in dubio intelligitur de proprio.*
17 *Emptor interpoſitus ad emendum illius, cuius eſt pecunia illi acquirit.*
18 *Res empta ex pecunia Militis, fit illius.*
19 *Res empta ex pecunia pupilli & minoris fit illius.*
20 *Suſceptor emens ex pecunia fiſci, vt ſibi acquirat potius eſt, vt acquirat fiſco.*

T præmiſſo quod in exigendis tributis Decurionum fuerit cura, & quod ipſi ad id eligebant, vel ex ſuo ordine, vel ex ciuitate ciuem, 1
qui tributa exigeret, † qui *ſuſceptor* 2
vocabatur *l. exactores cod. de ſuſceptorib. præpoſitis, & arcariis lib.* 10. qui & periculo Decurionum creabatur, *l. ſuper creandis* 9. *cod. de iure fiſci*, *l. prouidendum* 23. *de Decurionibus dicto lib.* 10. cuius officium erat ad tributa fiſcalia, ſiue conſiſterent in ſpeciebus, ſiue in auro, argento, vel pecunia, quæ accipiebat de manu Exactorum, in arca publica reponere, vt docent Cujacius *in Rub. cod. de ſuſceptor*, vbi & Amaya *num.* 1. Bulenger *lib.* 7. *de imperio Rom. cap.* 10. iuxta quod leges illuſtrantes *dict. l.* 9. *cod. de iure fiſci*, loquentem de creandis ſuſceptoribus periculo procuratorum. *D. Laurent Ramirez de Prado*, amicus noſter è conſilio Regio Caſtellæ iam vita functus *ab anno* 1659.in ſua Teſſera legum, Ioan. Gutierrez *lib.*4.*pract.q.*44.*in fine*, *& conſ.* 31. *n.* 23.Petr. Barboſa *ad leg. Portugal lib.*3.*tit.*76.§.3.

3 Et ſuppoſita etiam obligatione, quam habent, tam Receptores Inquiſitionis, quàm receptor generalis noſtri Conſilij recuperandi, atque adminiſtrandi bona fiſco Inquiſitionis pertinentia, & ad reddendam illorum rationem quot annis, coram diſcuſſoribus Vulgo *Los Contadores* Cuiuſlibet Inquiſitionis, & obligationem, quam etiam iſti diſcuſſores habent ad curam ſuorum officiorum, per illa quæ docent DD. *ſub tit.cod.de Diſcuſſoribus lib.*10. quorum officium eſt inquirere, & animaduertere qui ſint in vno quoque populo, fiſci debitores, & eos in matriculam ſcribere *iuxta l.*1. *dict.tit.de diſcuſſorib.* aliàs dicti inſpectores, & pe-

ræquatores *ad tit. cod. de consitorib. per aquas*, & quibus commissa est commissio, & disceptatio rationum fiscalium, vel publicarum, quæ ab aliis sunt dispunctæ, aut tractatæ quod propeium est discus-
4 soris generalis nostri Consilij respectu dispunctorum, qui sunt inferiorum Inquisitionum Vulgo *Renedor de Quentas iuxta l. 2. cod. de apoch public, nouell Theodos. de his, qui sponte munus aliquod*, & ibi *discussionis ratiocinius obligentur*, Simach *lib. 4. cap. 71.* quem non designato loco adducunt Cujacius, & Gothofredus, vt refert D. Franc. de Amaya *in Rub. de susceptor. à n. 1. Vbi n. 3.* firmat illum dici rationalem *in l. cum post 26. cod. de appell. l. 45. cod. Theodos. eodem l. penult. cod. qui appell. l. à discussoribus 21. cod. Theodos. eod.* vt notant post alios ibi Cujac. & Gothofred. Bulenæ, *lib. 3. de imperio Rom. cap. 29.* de quibus omnibus de eorum officio, & diligentia præstanda, & sub quibus Cautionibus diserte cautum reperitur, tam instructionibus sancti officij Inquisitionis à prima eius erectione; item & post aliis epistolis, atque iussionibus Vulgo *por Cartas acordodas*, quos perlegi sæpius, ac video presticari.

5 Ideo iam ad primam allegationis partem, an susceptor sancti officij, dum tenetur de euictione sequatur forum rei, vel causam trahat ad forum Iudicis fisci. Et quamuis videatur, quod susceptor fisci Inquisitionis teneatur defendere emptorem, vel possessorem coram Iudice eiusdem emptoris *per textum in l. venditor ff. de iudiciis*, Vbi venditor quamtumcumque priuilegiatus, tenetur defendere emptorem coram suo Iudice, sicut clericus venditor tenetur defendere eius emptorem coram Iudice sæculari, vbi emptor Laicus conuenitur, vt tradiderunt Abbas, & DD. *in cap. fin. de empt. & venditione glossa in cap. Clericus nullus* 11. *q.* 1. Iuxta communem opinionem, & iuxta quæ latè scripsi *in cap. si Clericus laicum 5.* & *sub cap. penult. & aliis de foro comp.* applicanda hic, Florian. *in l. fin. ff. de noxalibus*, & *Iuxta l. part. 57. tit. 6. p. 1. in finalibus verbis*, quibus accedunt Bald. *in l. 3. cod. de iure fisci n. 2.* Rebuffus, & Valenzuela *ibi n. 10.* vers. *Verumtamen recepta hac* Amaya *ibi à n. 31.* dicens esse veriorem sententiam cum Couarru. *in 1. p. de sponsal. cap. 8. n. 3. vers. idem*, & Barbosa legendus *in dicta l. venditor n.* 153. quia de tali priuilegio nullum est ius, quod illud inducat, & certum sit quod fiscus, vbi non reperitur specialiter priuilegiatus, vtatur priuilegio priuati, vt iam sæpe dictum est, & tenet idem Amaya *lib. 6. obseruat cap. 2. num.* 24. Vbi dicit ita cautum *per leg. vnic. ad fin. cum glossa cod. de vendit. rex fiscal.* & ex aliis.

6 Nihilominus aliter hoc obseruatur in praxi, dum videmus in hoc consilio supremo; item & in aliis Inquisitionibus fiscum, aut susceptorem nomine fisci agere, ac defendere eius emptores coram Dominis de Consilio, aut Inquisitoribus, seu coram iudice fisci; eo quod speciale est in fisco venditore (cuius nomine defendit susceptor) vt possit trahere actorem ad suum Iudicem; & sic cum emptor causam habeat à fisco, & si susceptor vendiderit, debet potiri foro ipsius fisci; quia in tali casu fiscus, re euicta, emptori saltem tenebitur restituere pretium; & inde in hoc casu inspici forum fisci vendentis, & non forum emptoris: sic probant Barbosa *in dicta l. venditor numero* 151. post alios antiquos Peregrin. *de iure fisci lib. 7. tit. 1. numero 9.* Farinac. *part. 1. fragm. verbo fiscus à numero* 182. ante eus Martin. Laudens. *de fisco quæstione 27.* Angelus *in §. actionum numero 19. instit. de action*, Burgol. *in dicto cap. fin. de empt, & vendit*, & in terminis. *Per textum in l. 3. cod. de iure fisci* per casum illius legis, de quo iam *suprà* latè dixi, vbi Bartol, & Clarius Platea, quem dicit vnicum Paulus de Castro *in dicta l. venditor*, Florianus *in dict. l. fin. §. fin.* Quemada. *quæstione 3.* vbi concludit sic practicari Quotidie, & multoties ipsum, vt Iudex Confiscatorum Toleti pra-
cticasse, † absque eo vt obstet *dict. l. venditor*, 7
qua si alius esset venditor, & non fiscus, inspiciendus esset forus emptoris conuenti *ex regula dicta l. venditer 49. refert.* Amaya *in dicta l. 3. cod. de iure fisci sub numero* 19. quia susceptor vendens, nomine fisci vendit, & sic si talis obseruet vendere; atque distrahare, obseruatis, quæ ad redactam venditionem rei fiscalis, iam suprà adduximus, & de licentia Inquisitorum publica subhastatione, vt adduxi *a numero 1. suprà sub alleg.* 8. Tunc reuera susceptor recte defendet emptorem coram Iudice fisci; aliter vero procedere posset si ipse absque forma venderet, aut nomine suo, & esset soluendo
absque fisci læsione † Sed ego semper practica- 8
ui, vt Iudex Confiscatorum Vallisoleti, atque defendi, vt Fiscalis in nostro Consilio susceptorem defendentem emptorem, cum esset iniquum, vt susceptor fisci hac de causa distraheretur à cura sui officij, cuius ratione in agendo, & defendendo, vt vnus ex officialibus S. Inquisitionis gaudeat priuilegio fori Inquisitionis, si ab aliis conueniatur, aut velit cum aliis contendere super rebus suis priuatis, vt quotidie practicatur sine controuersia, & applicatis dicta *supra sub*
alleg. 3. † Nec obest dictum de priuilegio Cle- 9
rici, quod disert, cum illud competat Clerico reo sed defendenti; non inquam actori, vt dixi *in dicto cap. si Clericus Laicum*; susceptori autem, & aliis officialibus Sanctæ Inquisitionis competit etiam in agendo, sicut & fisco, vt iam dixi *sub alleg. 4.* & alibi late, & *sub allegatione posita* contra Pretorem Vallisoleti anno 1648. Vbi de differentiæ ratione.

Ad secundam allegationis partem an vendi- 10
tio rei alienæ nomine fisci à susceptore facta valeat? de qua ex proposito Quemada *qu. 22.* videtur tenere, vt talis venditio valeat, sed quod fiscus tenetur reddere pretium Domino; dum tamen ab ipso Domino petatur infra quadriennium *per l. bene à Zenone cod. de quadrien. prascript. l. omnes eodem tit. & per l. 53. part. 5. tit. 5.* Addit verò Quemada prædicta iura habere plures limitationes, quas ponunt DD. *in dicta l. omnes*, quarum Corsetus ponit nouem, *in repertor.* Abbas *in verbo, lex* dicens principaliores esse, quod *prædicta lex*, non habet locum in Principe non possidente prædictam rem ex Bart. *in 6. fin. cod. si contra ius, vel vtilit. publicam*, vbi DD. Vel quando Princeps possideret cum mala fide; quia sciret rem esse alienam; nam hoc in casu, non haberet locum prædicta alienatio *ex glossa in l. vnica cod. de vendit rer. fiscal, libro 10. & in l. 2. cod. comm. rerum alien.* Vbi DD. Barthom. & Abbas *in capite 2. de rebus Ecclesiis non alien.*; item prædictam legem fallere in minore; quia minor potest petere restitutionem in integrum contra fiscum *per textum in libro 1. cod. si aduersus fiscum, secundum* Angellum *in l. 1. cedic. de fide, & iure hastæ fiscal.*

fiscal libro 10. de quibus iam aliqua dixi.

11 Sed licèt hæc vera sint, & quod vendens rem alienam scienti obligetur, & propterea re per ipsum acquisita, confirmetur venditio *ad textum in l. si quis alienam ff. de actionib. empti. vbi* DD. Gayto *de credito, cap.4.quæsito 7.n.579.* Vbi dicit interesse venditori confirmari venditionem, & quod venditor rei alienæ personaliter obligetur ad venditionem adimplendam: idem Gayto *ibi num.581.* qui alia videtur dicere *à n. 582.* legendus *à n.571. ad 674.* vbi latè expendit, an obligatio valeat, & quando rei alienæ. Tamen quia regula generalis est, vt minimè valeat obligari, res prorsus aliena, qua debitor in illa non habet ius, nec in re, nec ad rem *ad textum in l.1.§.1.ff. de pignor.act.* plene Bart. *in dicta l. rem alienam,* Gaito *de credito suprà cum* Negusantio, & aliis *ad n.*
12 571. † Modificans in venditione sub conditione facta, aut si ipse consequeretur Dominium dictæ rei cum declarationibus, quas latè scripsit; ideo vt verius dicendum est fiscum illa venditione non obligari, cum fiscus agat Principis nomine, vt dixi *ab alleg.* 1. & 2. & ex dictis Princeps non possidens non obligetur, vel si possideret com mala fide, com ergo fiscus in casu proposito non vendat, sed susceptor, qui debuit vendere rem fisci cum solemnibus requisitis *sub allegat.* 8. quid mirum, vt per illam venditionem non obligetur fiscus? quia vendens rem alienam dicitur vendidisse nomine suo, & non nomine Domini, quando suum exprimit, vel si nullo expresso nomine simpliciter vendat; eo quod tunc etiam nomine suo dicatur vendidisse: sic Mantica *de tacit convent lib.* 4. *tit.22.num.56.& 27.* & Hermosilla *in l.54. tit.5. p.5. glossa 1.num. 4. per textum in l. & magis ff. de solut*; & licèt venditio à susceptore fieret in casu nostro nomine fisci; adhuc obstant illi hic recitata, & à Gayto adducta, quibus probat in tali venditione prærequiri Consensum Domini; & sic potius fisci, de cuius nocumento agitur, & quia vt ipse Hermosilla *ait in l. 50. dict. part.5.* acceptans venditionem in fraudem fisci jam amisit rem.

13 Ad tertiam allegat. partem, an si susceptor fisci emat rem aliquam ex pecunia, fiscali suo proprio nomine, & vt sibi acquirat, nihilominus Dominium approprietur fisco: hanc quæstionem ad vtramque partem disputauit Quemada *quæst.* 28. quam sub distinctione concludit, dicendo quod administrator, seu quiuis alius, qui alterius negotia gerit, emens ex pecunia Domini, non sibi, sed Domino acquirit; sin autem qui emit ex tali pecunia extraneus sit; tunc sibi acquirat: nam vt ipse ibi ait *num. 4. fin.* ex Lupo quod extraneo emente ex pecunia priuilegiati, nec in subsidium res empta, erit minoris, vel fisci, vel Ecclesiæ, sed aget hypothecaria ad habendam suam pecuniam.

14 Sed quia video regulam generalem, & fere absolutam à Doctoribus conscribi, nempe rem emptam ex pecunia aliena effici ementis, & ei Dominium acquiri, & non Domino pecuniæ, vt *per glossam in l. ad probationem cod. de prob.* docent etiam Socinus *regula* 545. Tyraquellus *de retract. linag. §. 32. glossa vnica num.* 16. Gomez. *in l. 53. Tauri.num.36.* Vbi dicit communem, sicut & iuribus probat Molina *de Hispanor. primogen. lib. 4. cap. 4. numero* 35. Vbi additionatores. Scobar. *de ratiocin. cap.14.num.* 35. Menoch. *de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 51. numero* 45. Ludou. Cens. *post tract. de cens. decisione 149.num.* 1. Anton. Menoch. *decis. lucens.25.num.* 58. Fontanela *Clausula, 7. glossa 5. p. 13. num. 27. tom.* 1. Vbi alios laudat Cardinal Tuscus latè amplians, & limitans verb. *emens conclus.* 138. *à num.* 1. Matienco *in l.8. tit. 11 lib.5. recompil, glossa.4.* Marta *decis. seu, voto 127. numero* 3. Prosper Petr.
in addit. ad Grammat. decis.105. num. 111. Tren- 15
tacinq. *variar resol, lib. 3. tit. de empt. & vendit. res.1. num.5.* etiam in re empta ex pecunia deposita ad emptionem prædiorum *per l. si pecunia cod. de rei vindic.* Vbi nonnullam actionem ad rem emptam Domino pecuniæ depositæ competere respondit Imperator Mulina, *vbi suprà dict. cap. 4. num. 35. vers. nihil tamen*; Imo & in duobus præsumi pro emente empta, & non pro eo, cuius
est pecunia † quia actus, qui potest geri nomine 16
proprio, & alieno, in dubio nomine proprio gestus censetur secundum Bart. *in l. gerit 13. quæst. princ. vers. secundo modo, ff. de acquirend. hæred:* docent Alex, *cons. 152. num.8. & cons. 154 num. 6. lib.5. decis. 213.num. 11.& cons.446.num. 2. & 3.* Paris *cons. 84. num.9. lib.1.* Craueta *cons. 129. à num.2.* Matienç. *in l.2. tit. 9. glossa 1. num. 14. & 38 lib.5 recomp.* Scobar *dict. cap.14. de ratiocin. num.55.* Hermosilla *ad l. 49. tit.5. p. 5. glossa 1. à num.1.* qui est legendus per aliàs quinque glossas, *& per l. Patruus cod. comm. Vtriusque iudicij, l. si ex ea cod. de rei vindic, & in l. 2. cod. si quis alteri, vel sibi.*

Et licèt prædicta regula solum videatur limita- 17
ri, quando emptor interpositus esset ad emendum ab eo, cuius est pecunia; quia tunc eius nomine emisse præsumitur vel quando simulate nomen ementis fuit appositum; tunc res empta ex pecunia aliena non fiat ementis *per l. 3. in princ. cod. si quis alteri, vel sibi*, Hermosilla *dicta glossa 1. num.6. cum* Scobar *num.* 33. Castr. *in l. multum, num. 3.* & cum Cencio *post tract. de censib. num. 2.* & 5. Vbi simulationem probari resoluit ex confes-
sione partium, & recognitione bonæ fidei † At 18
quia *dicta lex 49. partita*, expressè dicit rem emptam ex pecunia militis, illius fieri, nisi maluerit agere ad pecuniam, *in l. Vt proponis cod. de rei vindic*, vbi *glossa ordinaria*, & communiter DD. & Gomez. *in l.53. Tauri.num.68.vers. primus.* Socinus *regula 343. limit.* 1. Ayala *de iure belli lib. 3. cap. 7. num.* 7. Trentacinq. *tit. de empt. res. 1.*
num.4.vers.1.† Quod idem cum infinitis ampliat, 19
vt fiat res empta minoris, pupilli, aut prodigi, si ex pecunia eorum, tutor, siue administrator emat, vt cum infinitis idem Hermodilla *in dict. l. 49. glossa 3. 4. & 5.* si ex pecunia Ecclesiæ Præ-
latus rem emat † Ideo respectu fisci Inquisitionis, 20
si ex eius pecunia susceptor emat, vt sibimet acquirat, & non fisco, videtur magis dicendum fisco rem emptam acquiri: quare absolutè Franc. Lucanus *in suo tract. de fisco* ibi. *Vndecimus casus in 2. col.* dixit quod in fisco res succedit loco fisci, sicut in Ecclesia, Minore, & Milite.

ALLEGATIO XII.

An fiscus possit conuenire debitorem sui debitoris antequam conueniat fideiussores sui debitoris? Et an fiscus præferatur denunciatori, aut accusatori, in cuius gratiam Princeps aliquam bonorum partem applicat? Et an si Princeps indulsisset reo accusato, atque delato, intelligatur remissa pars, quæ delatori, aut accusatori à lege applicatur? An fiscus per partitas librorum rei, cuius bona confiscata sunt, possit habere suam intentionem fundatam in magnis, aut in paruis partitis, vt recuperet debita ab aliis Rei debitoribus, qui opponunt de datis compensationem, & solutionem? Quid quando adest inuerisimilitudo? Vbi quando & quomodo fiat confiscatio ab Inquisitoribus.

SVMMARIVM.

1 *L.1. cod. de conueniend. fisci debitoribus lib.10. num. sequentib. & n.6. de casu illius.*

2 *Fideiussor indemnitatis, id est in subsidium habet exceptionem excussionis, vt non conueniatur ante principalem.*

3 *Debitor debitoris fiscalis, non debet conueniri, nisi deficientibus principalibus, & si antiqui aliter sentirent n.4. & à n.5.*

5 *Fideiussor Conditionalis non conuenitur à fisco; donec cum principali sit actum.*

6 *Species l. 1. cod. de conuenend. fisci debitoribus ponitur.*

7 *Filius præfertur accusatori, & denunciatori in parte sibi contingenti de bonis Rei.*

8 *Princeps remittendo Reo culpam, quando censeatur remittere partem applicatam delatori, totamque pœnam applicari fisco, aut ab illa Reum liberari, num. sequentibus.*

9 *Fiscus, facta condemnatione, omnia Consequitur.*

10 *Fiscus quando non agratiet in præiudicium delatoris, & accusatoris, vel ois præiudicet, numeris sequentibus.*

11 *Princeps ius in specie Competenti alicui non tollis nec quærendum.*

12 *Accusator priuatus à parte pœna sibi applicata, & bonis Rei, videtur decipi, sed qualiter n.13.*

13 *Delator, qui defert de delinquente ad vindictam publicam tantum, non minuit totam pœnam fisci applicandam; secus si etiam agat ad præmium sibi assignatum.*

14 *Princeps agratians pro bono pacis, & publica Vtilitate, videtur remittere etiam pœnam delatori applicatam.*

15 *Libri rationum quoad executionem, item & alij quoad probãdum in diuersis casibus,* remissiuè.

16 *Liber rationum in genere sumptus, est vlero citroque dandi, & accipiendi, obligandi, ac soluendi sui gratia negotiatio.*

17 *Libri alij sunt eorũ, qui gerũt publica officia, alij mercatorũ, alij aliorũ priuatorum n.16. & n.19.*

21 *Librorum probatio requiritur, vel contra scribentẽ, aut pro ipso, aut pro tertio, aut cõtra tertiũ.*

22 *Mercatorum libri inspecto iure Communi pro scribente non probant quid in praxi à n.23.*

23 *Libri Mercatorum probant, pro ipsis in partitis minutis, si contineant titulum, & à parte data, & accepta; vt n.24. aliàs non probant, vt à n. 25. & quæ alià debeant continere, vt probent à n.26. & de ratione à n. 31.*

25 *Libri Mercantiles, si non fiant secundum morem, & stylum, non probant.*

27 *L. cum Tabernã §. idem quæsiuit ff. de pigneribus.*

28 *L. Argentarius §. edi ff. de edendo.*

29 *Liber Mercatorum debet habere causam dati, & accepti, item & cartulationem, vt probet.*

30 *Liber, vt probet debet continere verisimilia.*

31 *Partita minuta ideo probantur ex libro pro scribente viro fide digno, cum aliàs nõ credatur in exiguis fraudator.*

32 *Liber in vna partita falsus, non probat in aliis, nisi in contrarium veritas probaretur à fundante se in libro.*

33 *Fiscus ex libro Mercatoris hæretici petens ab illius debitoribus partitas minores, satis probat, si liber rectè confectus sit sed qualiter, n.34.*

34 *Liber reperti hæretici, quare pro fisco probet cũ infami, qualis est hæreticus, non sit credendum.*

35 *Inuerisimilitudo contra libri probationem, nonnullis modis inspicitur.*

36 *Liber Mercatorum regulariter in magnis partitis pro scribente non probat, nisi aliter statueretur, vt ex Iudicis arbitrio pendere, considerata qualitate scribentis, & causa quantitate, & tunc non in vim libri, sed verosimilitudinis, & circunstantiarum n.37.*

38 *Inuerosimilia quando censeantur scripta per Mercatorem in libro, exemplificatur.*

39 *Certificatio adminiculata, de libro vocato de casa quando plenè aut semiplenè probet n.40.*

41 *Liber pro scribente non facit fidem aliter contra scribentem vt n.42. nisi vt n.43. & 45.*

45 *Liber non continens data & accepta per ordinem non probat efficaciter.*

45 *Fiscus sancti officij sæpius se ritè defendit contra prætendentes sibi solui partitas ex libris deductas contra reum fides & n.46.*

46 *Sequestratio bonorum & confiscatio fit contra hæreticos formales dum præsumptos contra viuos etiã absentes nõ contra defunctas n.47.48.*

V I A latè agunt DD. *sub tit. cod.* 1
de conueniend. fisci. debitorib. &
Osuald ad Donell. *lib.15. commen-*
tarior. cap.48. lite. L. & seq. Mastril-
lus ad Capic, *decis.* 54. Surdus *cons.*
4. volum. 1. Peregrinus *de iure fisci, lib.6. tit.6. n.25.*
Trentacinq. *lib.3. variar. tit. de solut, res.16. n.3.*
& alij, ac difficultas sit in intellectu *leg. 1. dicti tit.*
† Ideo pro parte, nempe vt valeat conuenire debi- 2
torem sui debitoris antequam ad fideiussores accedat, suadetur; quia quoties fideiussor est indemnitatis; id est in subsidium habet exceptionem excussionis, vt non conueniatur ante principalem; quia conditionalis est debitor, si principalis non soluerit *l. si decem 21. ff. de solutionib. l. si vnus 67. ff. pro socio, l. cogit 16. §. eadem quæst. 14. ff. ad Trebell. l. decem. 116. ff. de verb. oblig.* Vt in specie docent Platea *in l.1. cod. de Decurion.* Valenzuela *ibi, & in dicta, l.1. cod. de conuen. fisci, debitor.* Hypolitus de Marsill. *de fideiussorib. à n.* 314. Hering. *in eodem tract. p.1. c.27. ex n.142. & c.4. n.61.* Gutier. *de iurã confirmat. 1. p. c.13. ex n.19.* Gama *decis.380. seu 382.*

Vnde

3 Vnde cum antiquorum interpretum expoſitio
ad dict. l. 1. cod. de conueniendis fiſci debitorib. ſit, vt
nec de fideiuſſoribus fiſci, nec de poſſeſſoribus re-
rum ei obligatarum loqueretur Gordianus. Impe-
rator ibi; ſed de debitorum fiſcalium debitoribus,
qui non debent conueniri, niſi deficientibus prin-
cipalibus, iuxta illa, quæ adduxit Amaya *in l.
initias 6. cod. de iure fiſci*, vt probatur *ex l. 3. §. multa
ff. eodem, iuncta l. 4. cod. quando fiſcus, vel priua-
tus*, cum aliàs videretur fiſcum remanere ſine pri-
uilegio, dicentes quidem antiqui ſpeciale priuile-
4 gium in eo conſiſtere, † vt non compellatur fiſ-
cus prius debitores proprios conuenire, quam ſi
debitores ſuorum debitorum eidem fiſco indemni-
tatem repromitterent, hoc eſt vt ſuis ſumptibus,
ſeu expenſis, ſuóque periculo debitores principa-
les excutiant probantes *ex verſ. ibi: repromiſſa in-
demnitate*, & ſic cum fiſcus in illa lege idoneum
reum principalem non receperit, debitores ſui de-
bitoris reconueniebat, ſcilicet Saturninum, &
alios, qui quædam à reo mercati erant, qui è
contra dicebant, atque opponebant prius eſſe con-
ueniendos fideiuſſores, qui pro reo indemnita-
tem repromiſerant, & è contra fideiuſſores Oppo-
nebant, quod ipſi in ſubſidium accipiuntur, & eo
caſu, quo reus ſoluendo non ſit, atque habet de-
bitores reus nondum videtur eueniſſe conditio,
ſub qua acceptus creditur, qui de indemnitate re-
promittit, & ab ipſis poſſit debitum exigi *iuxta
leg. 4. cod. quando fiſcus, vel priuatus*; & *argum leg.
Moſchis 47. ff. de iure fiſci*, per quam Gothofred, &
Cujac. cum Græcis ſic intellexit.

5 Nihilominus in puncto difficultatis dicendum
eſt prius fore principali debitore excuſſo fideiuſſo-
rem indemnitatis à fiſco conueniendum, quàm
quod fiſcus accedat ad exigendum contra debito-
rem ſui debitoris, & ſi ab illo indemnitas fuerit re-
promiſſa; quia ſine fideiuſſor ſimpliciter acceptus
ſic obligatus exiſtat, vt poſſit conueniri, etiam
non facta excuſſione in bonis rei principalis, etiam
ante nouum beneficium *auth. preſente cod. de fide-
iuſſorib.* ſiue ſit tantum indemnitatis, & in ſubſi-
dium, id eſt debitor conditionalis, qui non ante va-
let conueniri, quàm fiat excuſſiò in bonis rei prin-
cipalis, vt iam DD. relati docent: videndi Azeued.
in l. 1. lib. 4. recompil tit. 21. n. 158. Auiles *in c. 10.
prætor*, verbo *excuſſion. n. 40. verſ. quod in fideiuſ-
ſore*, explicite Gutierrez *dicto c. 23. de iuram. Con-
firm. n. 22. & 23.* Amaya *in l. 1. de Decurion à n. 7.*
Sed non inde practicari, vt ante excuſſionem prin-
cipalis, & talis fideiuſſoris conditionalis, valeat
fiſcus, nec vllus alius creditor exigere contra debi-
torem principalis debitoris, Quod non negatur, *in
dicta l. 1. cod. de conueniend. fiſci debitorib.* cuius
ſpeciem bene intellexit idem Amaya legendus in
dicta l. 1. cod. de Decurion. à n. 9. & 12. Vbi explo-
dens aliorum Opiniones *ibi n. 11.* dicit in ea lege
non agi de aliquo priuilegio fiſci quo ad debito-
rum debitores attinet, nec de eo fuiſſe Quæſtio-
nem inter eos, & fiſcum, nec vnquam admitten-
dum tales debitores repromiſſuros indemnitatem
propter debitores fiſci contra ſuam voluntatem,
quod eſſet iniquiſſimum.

6 Nec aliud colligi ex contextu *dicta l. 1.* probat
idem D. Franc. Amaya *ſuprà à n. 12. ad 14.* Vbi
ponendo ſpeciem illius textus, ſatis declarat, in qua
Gordianus loquutus fuerit; nempe quod quidam
contrahendo cum fiſco, vt dicitur ibi: *reliqua con-
traxerunt*; id eſt ſe obligaſſe penſionibus, quas ob
conductionem prædiorum fiſcalium debebat, vt
in dicta l. Moſchis, dediſſéque hunc principalem
reum fideiuſſorem, non ſimpliciter, ſed tantum de
indemnitate, vt patet ibi: *repromiſſa indemnitate*,
& rurſus ponit Amaya dictum reum principalem
prædia vendidiſſe, emptoréſque adhuc debere ei-
dem reo pretium, & facta contentione inter hunc
debitorem principalis rei; & illius fideiuſſorem re-
ſoluit ex ſententia Gordiani in ea lega fideiuſſorem
indemnitatis principalem eſſe, nec fuiſſe iniuſtam
eam allegationem, nec abhorrere à ipſis diſpoſi-
tione; nec aliud ſuadent verba *dicta leg. 1.* ibi: *non
in iuſta ratione deſideratis* repromiſſa fiſco indem-
nitate, eos priori loco conueniri, qui reliqua con-
traxerunt, mox ad duos perueniri, qui ab his quæ-
dam mercati eſtis, vbi Gothofred. *littera R.* ſic. *in
gloſſa*, etiam declarat dicens ſententiam ſequentem:
*fiſcus hoc ordine excutiet debitores priori loco reum
ipſum principalem, tum interceſſorem; deinde poſſeſſo-
rem hypothecarium per dict. l. 1. & per dict. l. Moſ-
chis.*

Ad ſecundam allegationis partem, an fiſcus 7
præferatur denunciatori, vel accuſatori? Et ſup-
poſitis quæ longe dixi infra *ſub allegat 18. à n. 59.*
quod licèt fiſcus non præferatur veris Rei credito-
ribus, cum ad fiſcum nulla bona pertinere valeant,
niſi deducto præ alieno *ex l. non poſſunt, 11. l. in
ſumma 17. l. res queſt. 22. ff. de iure fiſci*, de quo ibi
latè DD. & Fuluius *in l. vnica. cod. de pœn. fiſcal.
à n. 110.* amplians, & limitans, ſed vt dixi *ſub ea
allegatione*, ſi creditores concurrant tantum pro
pœnis fiſcum præferendum eſſe *ex L. non puto, ff.
de iure fiſci*, Conarr. *lib. 1. variar. c. 16. n. 8.* Valen-
zuela *in dicta l. 1. cod. de pœn. fiſcal. n. 6.* Amaya *à n.*
68. Peregrin. *de iure fiſci lib. 4. tit. 8. n. 12.* Gutier-
rez *lib. 3. canon cap. 5. n. 57.* Caualcus *reſol. criminal
caſu 202. n. 10.* Fuluius *in dicta l. vnica à n. 64.*
Hermoſilla cum aliis *in l. 9. tit. 4. p. 5. gloſſa 8. à n.*
7. quibus fauet *l. 105. Styli*, vbi annotauit D.
Chriſtophorus de Paz *ſcol. 2.* quare non longè agi-
mus, cum & ex dictis num. ſequenti pateat
etiam.

Ad tertiam alleg. partem, an ſi Princeps indul- 8
ſiſſet Reo accuſato, atque delato, intelligatur re-
miſſa pars, quæ delatori, aut accuſatori à lege ap-
plicatur? in quo dubio problematicè loquuntur
DD. Nam ſuſtinentes partem negatiuam, ſe fun-
dant in eo, nempe, quod qui accuſat non proſe-
quendo ſuam iniuriam; ſed quia Princeps, aut
Reſpublica offenditur; tum remiſſio Principis ope-
retur integram pœnæ indulgentiam, quæ ob ſatiſ-
factionem eis debebatur. Deinde quia, & ſi lex
ponat pœnam eius tranſgreſſoribus, accuſatori, aut
delatori; non inde fuit acquiſita actio, aut ius ali-
quod ad conſequendum illud intereſſe, quod pro-
pter accuſationem ei lex defert † Tertio, quia facta 9
condemnatione, fiſcus omnia conſequitur, & de-
lator habebit contra eum actionem, vt partem pœ-
næ conſequatur, vt docent ex aliis Abiles *in cap. 2.
prætor verb camara n. 3.* Matheſilan *notab. 70.* Pe-
regrin. *de iure fiſci lib. 4. tit. 8. n. 32.* vbi Bartol, &
ad noſtrum propoſitum DD. *per textum in cap.
cum ſecundum de hæret lib. 6.* Cum notatis à Gonza-
lez *in regul. 8. Cancel gloſſa 15. n. 155* Maſtrillus
ad indultum. cap. 22. n. 14. Faquin. *lib. 1. contro-
uerſ. cap. 93.* Gutierrez *conſ. 43. n. 15.* & alij, quos
refert. Amaya *in l. 1. ad finem cod. de iure fiſci*, qui
& alia cumulat *in dicta l. 1. cod. de pœnis fiſcal. à
n. 73.* omnino videndus pro ingenti quæſtione
caſtigata in Granatenſi ſenatu pro generali
agratiatione facta à noſtro *Rege Philipp. 4.*
in

in natiuitate Principis Balthasaris intempeste vita functi, qui natus fuit 19. *Octob. anno* 1629. iuxta morem *l.* 1. *titulo* 32. *p.* 7. & ex alijs, quæ tradunt Tyberius Decian. *lib.* 3. *crimin. cap.* 35. *in princip.* D. Ioan. de la Rea *decis. Granat.* 25. per totam.

10 Fortiter alij contra dicentes relatæ sententiæ probant non agratiare Principem in preiudicium delatoris, atque accusatoris, quibus pars debetur. Ex pœna inquam incurrit reus delatus, siue accusatus *ex regula leg.* 2. *§. si quis à Principe ff. ne quis in loco publico*, qua probatur in gratia generali semper attendere vtilitatem tertij; ita vt nihil cum eius damno velit statuere, nec ius alteri quæsitum tollere, etiam in indulto generali, vt docent Zevallos *in pract. q.* 2. *numero* 32. Guzman. *de euict. quæst.* 52. *ex numero* 2. Giurba *cons.* 57. *numero* 6. *&* 7. Mastrillus *suprà numer.* 21. Amaya *latè lib.* 1. *obseruat. cap.* 1. *ex numero* 51.
11 † Sed ius hoc in specie competens nequit Princeps tollere; nec item ius quærendum *per l. si testamentum* 10. *cod. de testam. & l. si donationem* 5. *cod. de donation.* Aretin. *cons.* 74. *numero* 10. Decius *cons.* 107. *in fine*, Menchaca *de success. creat.* §. 1. *numero* 29. Roland. *cons.* 45. *numero* 13. *volum.* 4. Surd. *cons.* 1. *numero* 29. *&* 317. *numer.* 32. Menoch. *cons.* 158. *numero* 33. *& cons.* 250. *numero* 75. Molina *de primogen. lib.* 3. *cap.* 3. *numero* 11. Vbi additionatores: latè Petra *de potest. Princip. cap.* 30. & maximè *ex numero* 31. Ergo cum indulgentia Principis sit censenda, ne scilicet lædat aliquam, *l. rescripta* 7. *cod. de prec. impar. offerend.* vbi verba, *vel crimen supplicantibus indulget*; id est quoties citra criminis accusationem veniam indulget, vt ex Græca synopsi, quam refert ibi Gofredus: explicat idem Amaya Legendus omninò *in dicta l. vnica cod. de pœnis fiscal. à numero* 75. 79. *&* 82. vsque ad 88. sequitur vt pars pœnæ, quæ delatori applicatur, nec detur fisco, nec ex indulgentia Principis remittatur, cum illi priuato pertineat ex legis ministerio, præstito præmio: sic idem Amaya amplectitur per multa alia videnda *in dicta l. vnica, & per l.* 2. *cod. de in ius vocando*, & ex alijs, eo quod, vt
12 ait *sub numero* 84. *in fine.* † alioqui accusatorem videri deceptum à Principe, si suo indulto illum excluderet, quando spe præmij, quod ex pœna delicti lex proponit allectus processerit ad accusandum, grauemquè iniuriam priuato faceret, qui post varias expensas in lite factas, Dominus iam instantiæ factus excluderetur, vt DD. congregant *per leg.* 3. *C. de his qua veniã*, & adducti à Giurb. *cõs.* 57. *n.* 2.

13 Et iuxta hæc respondens contrarijs fundamentis, etiam ponderatis à litteratis Cancel. Granatens. vt refert *in dicta l. vnica à numero* 74. *dict.* D. Franc. Amaya, & dicens sic in illo senatu acceptum, atquè à se obtentum, fisco patrono tunc agente, vt *sub numero* 86. addit tamen omnia pro se adducta esse intelligenda in eo delatore, qui agit, & ad vindictam publicam simul, & ad præmium, quod ex pœna ei lex defert; quia si tantum agit ad vindictam, tunc primam sententiam amplectitur; eo quod tota pœna applicanda sit fisco, quam integram potest remittere Princeps, qui tantum remittit pœnam corporalem, seu pecuniam sibi debitam, vel debendam; non tamen priuato, vt notarunt Accursius *in dict. l.* 2. *cod. de in ius voc. verbo concedi*, vbi Bartol. *numero* 3. Fulgos. *fin.* Decius post Iason *n.* 10. *& in l. Barbarius numero* 3. *ff. de offic. Prat.* Alex. *cons.* 44. *numero* 8. *lib.* 1. Paris. *de Syndicatu verbo compositio vers. nam dicit*; pro quo videtur lex Regia 3. *tit.* 25. *lib.* 8. *recomp.* ibi: *las cartas de perdon, por las quales sequita el derecho a las partes, mandamos que no valan*, quod limitat ibi Amaya *n.* 88. cum Menoch. Menchaca, Suarez, Valenzuela. Bart. Baldo, & alijs ex antiquis. † nisi id fieret pro causa iustissima, 14 & pro bono pacis, & publica vtilitate, quibus de causis indulgens posset disponere etiam de bonis priuatis; eo quod tunc etiam reluctante parte, valeat nihilominus Princeps indulgere *per textum in l. qui potest inuitis ff. de regul. iuris*, quod intelligit Amaya procedere, si ita Princeps declaret expressè; secus si dubia esset eius voluntas per alia, quæ ipse scribit *lib.* 1. *obseruat. ex n.* 51. & *in dicta l. vnica n.* 87. & faciunt quæ ego latè scripsi *in cap. cum te* 23. *de sentent. & re iudic.* vbi de gratijs remissionibus, & restitutionibus factis à Principe.

Ad quartam allegationis partem, quæ spectat ad 15 fidem librorum Mercatorum, siue Bancheriorum delinquentium, negotia gerentium, quibus fiscus vult intentionem probare, aut se defendere; præmissis, quæ latè dixi de fide quæ libris rationum adhibetur, vt executio procedat; de quo *sub cap.* 1. *&* 2. *de fide instrum.* item & *sub cap. causam* 13. *de probat. à quæst.* 1. vbi per libros antiquos, qualiter Diæceses, & confines earum, ac alia probentur. & quæ dixi *sub cap. penult. de prob. & sub tit. de Archipresbiter.* vbi de libris, & matriculis, quibus probantur Baptizatos quos esse; item nuptias contractas mortuaria, & alia; iam ad propositum, & quatenus dubia, de quibus nunc agimus, breuiter scribemus selectiora, & practicabiliora recolligentes, experientia fiscali in hoc supremo consilio, litibus assistendo, & alias post, vt consiliario vna cum conindicibus definiendo.

Et supposito etiam quod liber rationum in ge- 16 nere sumptus, sit vltro, citroque dandi, accipiendi, obligandi, ac soluendi sui gratia negotiatio, *ad textum in l. si quis ex argentarys §. rationem ff. de edendo*, vbi DD. ac breuius, quod liber est, in quo describuntur data, & accepta, Merc. *in l.* 1. *ff. de edendo.* † Et omissis quæ congerunt eruditè, & latè Al- 17 fan. *in l.* 1. *cod. eodem* Genua *de scripr. priuata lib.* 4. *tit.* 1. *in principio.* Gayto *de credito p.* 1. *cap.* 2. *tit.* 1. *& tit.* 3. diuidens *dict. tit.* 1. *ex n.* 4. *cum Scacia de iudicys causarum ciuil. cap.* 11. *n.* 104. *lib.* 2. in libros scilicet eorum, qui habent publicum officium, publicaque authoritate constitutum, quales olim erant Argentarij, Numularij, tributorum exactores, ac Thesaurarij, *ad textum in l. quidam §. nummularios ff. de edendo, l. illam, cod. de fide instrument.* pro vt sunt Regij Thesaurarij, Perceptores functionum fiscalium, Bancherij, seu officiales, præpositi in Banchis, qui publica, & Regia authoritate 18 administrant. † Secundo in libros, eorum, qui administrant bona alicuius, Quales sunt tutores, curatores, socij, fratres, & similes administratores. † 19 Tertio in libros priuatorum, qui ad arbitrium voluntatis, illos rationum conficiunt. † Quarto in li- 20 bros eorum, qui publicam artem, publicumque officium exercent, sed non authoritate publica, quales sunt mercatores, & campsores nostri temporis ad eorum arbitriũ, & libitum tale Offic. exercẽtes.

Et suppositis etiam tribus casibus, in quibus 21 desideratur ex libris probari. Primus, quando liber continet creditum pro scribente, secundus quando continet creditum contra scribentem. Tertius, quando liber continet creditum pro tertio, aut contra tertium. Et quod libri primæ Classis,

quales

quales sunt officialium, Regum, Massarij, Gabellarij, arrendatorum, aliorumque conductorum, præceptorum, Thesaurarij, scribæ portionis, liber Banchi probant non solum pro scribente, & contra scribentem, & contra tertium, vt cum infinitis probant relati; item Gayto *dicto tit. 1. à n. 17.* iam quæstio erit de solito dubio inter nos agitato circa libros Mercatorum, aut aliorum priuatorum gerentium officia, aut commerciantes sine publica authoritate.

22 Igitur quoad mercatorum, & negociantium libros, dicendum est illos non probare, inspecto iure communi pro scribente, vt docent Iason *in l. admonendi in 2. repetit. n. 132.* & Bursatus, Patian. Surdus, & alij relati per Gennam *lib. 4. de scrip. priuata tit. de libr. mercatorum*, Mascard. *de probat. conclus. 975. n. 9.* Scaccia *dict. cap. 11. de iudic. causar. ciuil. n. 147.*

23 Hæc tamen communis assertio limitatur in minutis partitis scriptis in talibus libris; ita vt si mercator sit fide dignus, plene pro eo probent, Craneta *de antiquit. tempor.* verbo *videmus abunde n. 2.* Iason, Abbas, Aufrerius, Tyraquellus, & alij, quos sequitur Mascardus *d. conclus. 975. num. 13.* & alij, quos citat Genua *supra*. Quod verum erit, si liber contineat titulum libri, seu inscriptionem declarantem ea, super quibus conficitur; nempe si dicatur, liber talis &c. in quo, &c. vt docent Bartol. & Bald. *in l. si patruus C. communia vtriusque iudic.* ac omnes relati per Menochium *in addition.* ad Bart. *ibi num. 5. & 6. littera* G. Stracha *de mercatura p. 2. num. 13.* Genna *dicto*
24 *lib. 4.* Scaccia *supra cap. 11. num. 267.* Scobar. *de ratiocinijs cap. 12. num. 41.*

Secundo si aperte contineat, ac distinctè data, & accepta, vt nominatim scribatur, dicatur cui detur, & à quo accipitur. Craneta *de antiquit. tempor. dict. ver. 4. limit. num. 44.* Stracha *dicta p. 2. num. 56.* Rol. Menoch. Mascardus, & alij, quos congerit Scaccia *dict. cap. 11. à n. 268.* Ludou. Bursat. Turret. & alij per Gennam *supra n. 88.* latius, & magis
25 distinctè Scobar. *de ratiocin. dict. cap. 10. à n. 42.*

Alias inquam si liber non esset factus secundum morem mercantilem, & loci consuetudinem, non probaret; quia sine requitis esset confectus, & per hoc rationes descriptæ facilliter, & probe consolidari, non valerent, Follerius *ad marant. p. 6. actu 6. num. 35. in fine*, Bald. Iason, Stracha, & alij relati per Ludouicum *conclus. 29. vers. secundo requiritur*, Scaccia *dicto cap. 11. n. 151.* Gratian. *disceptationum forensium cap. 171. n. 6. & 7.* pro ratione subdens, quod alias consuetudo esset indiscreta, per quam cuique scripturæ mercatoris crederetur pro scribente, quæ esset prona ad falsum committendum: sic cum aliis Gayto *dicta p. 1. tit. 3. de libro mercatorum à n. 99. & à n. 155.* Vbi addit cum eodem Scaccia, Craneta, Genua, Scobar. & cum Mascardo *dicta conclus. 975. n. 7.* & Adriana Negusant *respons. 423. num. 8. & 23.* vt si alias in libro tantum sit data scripta, liber non probet pro scribente, nec pro tertio, aut contra tertium, legendus ibi
26 *à n. 156.* vbi bene declarat.

Item requiritur, quod liber contineat mensem, & diem secundum Marsil. *singulari 429.* Strach. *dict. p. 2. n. 61.* Craneta *supra num. 45.* Mascard. 66. Rolaod. & alias quos citat Scaccia *dicto cap. 11. n.*
27 *281.* Genna, *vbi supra*.

Sed quia contrarium patet *ex lege cum tabernam §. idem quæsiuit ff. de pignoribus* vbi habetur scripturam priuatam facere fidem, & probare de

D. Fermosin. De Confiscatione.

bitum sine die confectam.

Al alium textum *in l. argentarius §. edi.* vbi 28
Doctores *ff. de edendo*, *vt probarunt* Baldus, Abbas, Plot. Menoch. Ioannes Garcia, & Bobadilla relati per Scobar, *cap. 11. de ratiociniis à n. 53.* ideo idem Scob. *n. 57.* & Gayto *d. tit. 3. ex n. 166. & 169.* dicũt, vt si ex omissione temporis non resultaret partitarum incertitudo in libro scriptarum, nec emerserit ambiguitas, & de tempore implicitè constaret, vt puta, constito de anno, diceretur tempore vindemiarum, vel messium, aut alio simili modo, tunc procedere secundam opinionem è contra autem, si talis incertitudo resultaret, vt explicite rationes explicari non possent, procedat prima opinio, vt testatur Couarr. *cap. 20. practic. n. 2. vers. 4.*

Alia etiam quæcumque requisita cum infinitis 29
ponit Gayto *à n. 137* nempe quod liber contineat causam dati, & accepti, & quod habeat cartulationem ad effectum, vt inde aliqua cartula detrahi, aut addi non poterit, iuramentum super veritate scriptorum, quod hodiernis temporibus à mercatoribus non præstatur, Scaccia *dicto c. 11. à n. 286.* Gayto *dicto tit. 3. à n. 188.* qui *num. 193. & 194.*

Addit, quod liber debet continere veresimilia, 30
& non repugnantia, vt cum sequenti explicatur, & quod liber careat falsitate, & omni alia suspicione mala, ad tradita per nos *in cap. ex literis 3. & cap. cum Ioannes de fide instrument.* hic applicanda.

Et ratio quare cum dictis requisitis pro scribente 31
probet in minimis liber, illa erit, quia satis prædicta requisita demonstrant in tam paruis, & exiguis partitis scribentem, de cuius fide integra, constat non curaturum, cum datis, & acceptis in libro scribere.

Nisi liber probaretur in aliqua partita defectuo- 32
sus, aut reprobatus; eo quod sic in aliis censebitur: nam vtique in capitulis separatis, si vnum sit falsum, & reliqua falsa reputantur, ad plenissime tradita per Mascardum *de probationibus conclus. 742.* post Iason, & alios, respondent Scobar *dicto c. 11. n. 22.* latissimè Scaccia *dicto cap. 11. n. 183.* latè Gayto *dicto tit. 3. cap. 2. de credito à n. 141.* & latè Legendus *à n. 903. & 904.* cum pluribus sequentibus, qui *d. tit. 3.* etiam extendit, quando debitor negasset vnam ex parcellis scriptis, & illa deinde fuisset verificata, & probata per scribentem; quia tunc probaret, etiam quoad cæteras partitas, Farinac. *cons. 20. n. 1.* Genua *supra n. 49.* Scaccia *dicto c. 11. n. 186.* cum aliis; & iuxta hæc sustinetur conclusio, quã latè comprobant adducti, & alij per eas.

Quare si fiscus se fundet in libro mercatoris de- 33
linquentis hæretici repetens debita ab aliis Rei debitoris in paruis summis, illi fauendum videtur; quemadmodum dicta proxime fauent eidem mercatori scribenti, cum fiscus, vt iam supra diximus, & patet *ex dictis infra*, succedat in iuribus, & actionibus ipsius delinquentis, sicut distinctè expendimus; & sic licet debitor rei opponat compensationem, aut solutionem, si illam legitime non probauerit, veniet condemnandus ex sola libri partita faciente pro reo, si in libro, vt dictum est, procedant solemnia, & requisita libris mercatorum requisita.

Hæc tamen assertio parum subsistere videtur; 34
ex eo, quod cum postea scribens in libro proprio expressè reperiatur reus sanctæ Inquisitionis, & inde infamis, eius liber non probat ex doctrina Baldi *in l. Cassius num. 10. ff. de senator.* Iason, Stract. Grammat. & alij, quos citat, &

ſequitur Maſcardus *de probationib. dicta concl.* 975. *num.* 30. Foller. *ſupra n.* 37. Craueta, Roland, & alij relati per Scacciam *d. cap.* 11. *n.* 186. eo quod hæc iam eſt infamia publica, etſi ſcriptus ſit ante talem publicitatem, niſi in caſu, quo infamia ſcribentis eſſet nota aduerſario; tunc enim, ex quo fides ſcribentis ab illo eſt appobata, & macula infamiæ remiſſa ob eius ſcientiam, dum, ea non obſtante, contraxit; exiſtimo locum dari fiſco, vbi eidem ſcribenti daretur, ſi ipſe ageret de recuperandis partitis ad tradita per Gaytum *ſupra dict. capite ſecundo titulo* 3. *à numero* 135. *ad* 138.

35 Ad aliud quando adeſt inuerisimilitudo, præmiſſis quæ adduxi latè *ſub cap. quia veroſimile de praeſumpt.* & in propoſito explicant Scaccia *de iudic. cap.* 11. *à num.* 559. *&* *à num.* 167. & Gayto *dicto tit.* 3. *cap.* 5. *à n.* 10. *&* *à n.* 207. dicentes materiam eſſe vtilem, ac practicabilem ſingulariter, modis ſequentibus exemplificando, & diſtinguendo, dicunt veriſimile eſſe illud, quod conuenit iuri naturali, & communi; item quod conuenit rationi, cum valeat argumentum de ratione ad legem, aut è contra, vel quod aptius eſt ſubiectæ materiæ, ſeu quod vt plurimum ſolet euenire, & quod frequentius contingit, aut quod præteritorum experientia ſuadet, & cadit in communem intellectum, & opinionem hominum. Quibus conſideratis, docent alij DD. & Scaccia *n.* 175 & Gayto *n.* 119. poſſe Iudicem, cuius arbitrio, etiam relinquunt non effrenato, ſed conſiderato, iuxta iuris regulas, vt dicunt idem Scaccia *n.* 194. Gayto *n.* 109. Menoch. *de arbitrar. caſu* 93. qui iudicans veriſimiles, aut inueriſimiles libri partitas, vt tunc ſi non opponatur, potius pro veriſimilibus, applicet ſenſum, cum nemine opponente, ſemper veritas, & bonitas præſumatur per illa, quæ dixi longe *in cap. fin. de præſumpt.* ac tradunt Alciat. *regula* 3. *præſumpt.* 4. *num.* 2. & Menoch. *lib.* 5. *de præſumptionibus in* 4. adducens exemplum Redemptoris abſoluentis adulteram; quia nullus accuſabat.

36 Et in tantum procedere videtur, quod licet regula iuris ſit, nempe in magnis partitis, librum fidem non facere pro ſcribente, etiam ſtante dicta generali conſuetudine, Tyraquel. *de iudic. in rebus exigendis n.* 4. Maſcard. *dicta concluſ.* 975. *num.* 15. & innumeri quos ſequitur Scaccia *dicto cap.* 11. *num.* 175. etiam, ſi conſuetudo diſponeret, quod credatur libris mercatorum in magnis ſummis, vt ſi diceret, quod omnibus mercatorum libris credatur; quia hoc in caſu, eſſet indiſcreta, & prona ad malum, Bald. *in l. vnica C. de confeſſ.* Scaccia *num.* 196. Cranet. Maſcard. Tyraquel. quod limitant alij Doctores, quando conſuetudo excluderet, vel arctaret iudicis arbitrium ad omnino his libris credendum; quia ſi conſuetudo, aut ſtatutum ſe ſubmitterent iudicis arbitrio, vt eo accedente, mandarent credi libro, tunc libro credendum, iudice ſic arbitrante, inſpectis qualitate ſcribentis, & cauſæ quantitate, vt dicunt Iaſon in *dicta l. admonendi in* 2. *regul. numero* 150. *ff. de iure iur.* Foller. Tyraquel. & cum multis, aliis Gayto, *dicto tit.* 3. *à n.* 125.

37 Qui *ad n.* 130. cum Scobar, Menochio, Scaccia *dict. cap.* 11. *à num.* 176. *&* 179. Maſcard. Craueta, & aliis, declarat quod quando concurrit arbitrium iudicis iudicantis magnam, aut modicam ſummam, data perſonarum qualitate, tunc inueriſimilia, vel veriſimilia non probare in vim libri, aut conſuetudinis, tanquam indiſcretæ, ſed in vim circunſtantiarum, aut veriſimilitudinis.

Quod ſi dubites quando dicantur inueriſimilia ſcripta per mercatorem *in libro, exemplifico tibi*, veluti, ſi mercator ſcripſit in libro ſe in tali die, menſe, & anno dediſſe *N.* tot vlnas panni numero plures aſcendentes ad valorē *Ducat.* 200. *in circa* pro faciendis veſtibus eiuſdem *N.* in partitis, ne in libro receptorum ſcribat recepiſſe in partem pretij ab illo carella quinque, vel aliam modicam ſummam nam tunc liber contineret inueriſimile, tam reſpectu dati, quam accepti, Scaccia *dicto cap.* 11 *num.* 175. Gayto *dicto tit.* 3. *cap.* 5. *n.* 152. præcipue ſi N. vteretur veſtibus modicis, & fides Mercatoris non eſſet approbata. 38

Hinc poteſt dici quod certificatio admiculata teſtibus, aliiſve præſumptionibus deducta ex libro, qui vocatur *de caja* alicuius hominis negotiorum, & comprobata cum manuali eiuſdem libri, facit præſumptionem ad probandum efficaciter, iuxta magis receptam Iaſonis opinionem *in l. admonendi* 131. *in fine ff. de iureiur.* & Canoniſtarum *in cap.* 2. *de fide inſtrument.* ſicut poſt alios plures docent Maſcard. *de prob. concluſ.* 976. *numero* 52. Surd. *deciſ.* 199. *numero* 1. Genua *de ſcriptura priuata libro* 4. Rubric. *an liber rationum mercatoris numero* 8. *&* 9. imo plenam probationem facere ſi ſit admiculata cum teſtibus, & ex partitis libri ſpeculator dixit, *tit. de inſtrument. edit. ſub Rub. quot ſunt ſpecies inſtrument. ſub numero* 5. Vbi voluit, quod liber negotiationis probat pro ſcribente cum adminiculo vnius teſtis, & Salicetus *in l. rationes C. de probat. & in l.* 1. *C. de edendo*, ſubdens etiam in arbitrio iudicis reſidere, conſiderata qualitate perſonæ, & quantitate rerum, quanta fides adhibenda ſit libris, vt ſequutus eſt poſt Barbatiam, & alios, Menochius *de arbitr. cent.* 11. *caſu* 91. *lib.* 2. 39

Et quod abſque prædicto adminiculo plena, & efficax oriatur probatio, tenuit elegantiſſimè Scaccia *de iudic. cauſar. ciuil. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 159. *&* 130. ex eo fundamentn; quia negociatores ipſi ſcribunt, & faciunt libros rationum quâdam ſui exercitij neceſſitate, & ex quodam tacito mandato, & voluntate eorum, cum quibus contrahunt, ſciunt quod mercatores neceſſarium debent facere, & tenere vnum Codicem ſuarum rationum cum ſæpe dent in credentiam, & recipiant creditum in diuerſis partitis, & contrahant cum tot, & diuerſis, vt nimis eis oneroſum eſſet de ſingulis parere probationes, aliter quam per ſcripturam proprij codicis rationum, ad cuius comprobationem refert Maſcardum, Ancharr. & alios. 40

Vnde etſi dubium ſæpe ſæpius controuerſum ſit, an in partitis ſcriptis ad fauorem ſcribentis, ſit plena fides adhibenda libro mercatoris, aut alicuius alterius priuati, & regula iuris ſit generaliſſima, ac nota, nempe talem librum nullam pro ſcribente facere fidem, ex l. exemplo, *d. l. inſtrumenta, C. de prob.* vt Bart. Maſcard. Alfer. Honded. Rimin. Zephal. & aliis, quos ſequuntur Genua *lib.* 4. *de ſcriptura priuata*, Gayto *de credito p.* 2. *tit.* 5. *à n.* 895. Vbi extendit cum Scrade *in d. l. admonendi n.* 264. Genua *n.* 35. *&* 36. etiam ſi priuatus plures confeciſſet libros, & in omnibus creditum reperiatur ſcriptum, & etiam ſi aduerſarius produceret ipſe hunc librum contra ſcribentem, aut eo quomodolibet vtatur: Tamen fallit in 41

partitis

partitis minutis; imo & magnis, concurrentibus adminiculis, seu verisimilibus, de quibus *supra*, ac breuiter repetit idem Gayto cum multis *d. cap. 2. tit. 5. à n. 899.* & hoc efficacius in libris Mercatorum, quibus plena detur fides, quam priuatorum; eo quod Mercatores videntur exercere officium, quasi publicum, vt docuit idem Gayto *supra n. 992. & 993.* ex Adrian. Neguiani *respons. 417. n. 29.* & sic limitationes, seu declarationes supra relatas admittendas fore, vt admittuntur in praxi, dicendum est.

42 Itaque si petentes contra fiscum, vellent se adiuuari ex partitis librorum, quæ sonant scriptæ contra ipsummet scribentem aduersus quem alia est regula magis nota, nempe librum efficaciter probare contra scribentem *ex glossa in l. quidam nummularios ff. de edendo*, vbi Bart. & alij, & notatur *in d. l. admonendi ff. de iure iur.* Vbi in specie Lanfranc. Curt. Iason, Ripa, Caccialup. & alij relati per Crauetam *de antiquit. tempor. vers. vidimus n. 26.* Gabriel, *comm. conclus. tit. de confes. conclus. 1. à n. 57.* Couarr. *lib. 1. pract. n. 8.* Farinac. *cons. 12. n. 15.* Mascard. *conclus. 976. à n. 4. & 1.* Scaccia *de iudic. ciuil. cap. 11. n. 84. & 282.* Genua *de scrip. priuata, lib. 4. tit. de libr. Mercator. q. 2.* loquentes de libro Mercatorum, & fortius quia ita procedit in libro priuati, qui contra illum facit plenam fidem, & probationem; sic Mascard. *supr. n. 4.* Gayto *dict. c. 2. tit. 1. n. 102.* qui *n. 103.* ex eodem Iasone *in dicta l. admonendi in 2. eius repet. n. 15.* & aliis relatis à Mascard. *n. 2.* Surd. *cons. 489. n. 10. vol. 4.* & per Scacciam *dict. cap. 11. n. 382. & n. 191.* per Genuam, *dict. lib. 4. tit. 1. n. 103. & q. 2. n. 5.* qui dicunt, vt liber probet, etiam si careat requisitis iam hic supra adductis, sicut, & facit contra tutorem, & administratorem scribentem, vt pro absoluto firmant Farinac. *decis. 110.* & additio ibi, & Marlian. *dec. 42.* idem Gayto *dict. cap. 2. tit. 4. à n. 873.* & sic procedere in omni librorum specie, docent Gratian. Riminald. Put. Honded. Caball. Masson. Phyrro, Alfan. Ioan. de Vicomercato, & infiniti consulentes, & repetentes, quos latissimè congerit Genua *dicto lib. 4. tit. 1. n. 95.* dicens receptissimam, & verissimam *n. 97.* nouissime Monach. *decis. lucen. 36. n. 5. & 6. per textum vbi glossa in l. quadam §. nummularios ff. de edendo* Vbi notant omnes, & *in dicta l. admonendi* ex illa satis vulgata ratione, quod non est verisimile, vt quis contra se mendacium scribat, idem Gayto *d. cap. 2. de credito tit. 4. n. 969. vbi à n. 71.* ampliat cum Genua *supra à n. 98. 104. 106. 109. & 111.* etiam si liber scriptus sit præsente, siue absente aduersario, in cuius fauorem liber loquitur, & etiam si scriptus fuisset à tertia persona, mandante debitore, & etiam si tertius institor, factor, aut quilibet alius scribens de mandato, sit suspectæ vitæ, & etiam si partitæ reperirentur scriptæ in libro aduersarij ex Mascardo *sup. d. concl. 976. n. 10.* & quod procedat non solum contra scribentem, sed etiam contra eius successorem, tam vniuersalē, quā particularem, Mascard. *sup. n. 12.* Farin. *d. dec. 210.* alij relati per Genuam *d. n. 111.* & Monach. *d. dec. 36.* & etiam, vt dictum est, liber careret requisitis, Gayto *n. 979.* & contra quemlibet officialem publicum, cum multis Genua *d. lib. 4 de script. priuata, tit. de lib. rationum n. 10. & 35.* Gayto *d. c. 2. tit. 1. n. 19. & 20.*

43 Quod si talis liber non contineat causam dari, & accepti, *vt supra dixi* non probabit contra scribentem plene, sed tantum semiplene probant, Craueta *de antiquit. num. 46.* Mascard. *dicta conclus. 975. n. 65.* Scaccia *d. cap. 11. num. 279.* Ludouic. *conclus. 29. vers. quarto requirit.* Phyrr. Maur. *de fideiussor. cap. 47. num. 13.* Gayto *dict. tit. 1. cap. 2. num. 204. & 205.* & in libro administratorum fortius procedere probant Scaccia *dict. cap. 11. n. 277.* Gayto *supra n. 173. & 876.* Vbi *n. 878.* limitat quando adessent aliquæ coniecturæ de causa debiti; cum tunc plene probaret: sic cum Mascardo *supra n. 18.* & aliis relatis à Genua *dicto lib. 4. à n. 118.* dummodo coniecturæ, & præsumptiones deducant causam necessariam, & vtilem modo, vt supponit Scaccia loco proxime allegato; vel si causa per alias probationes appareret, quæ nunquam exclusa videatur, sic cum Mascardo *conclus. 345. numero 69.* idem Gayto *n. 879.* videndus ad alias declarationes *à numero* 880. qui & *à num.* 980. dicit limitari relatam principalem conclusionem, quando liber confectus esset sine causa, vel quando scribens vellet probare partitas fuisse per eum scriptas per errorem, quia tunc errore probato, liber non probaret contra scribentem, vt dixerunt Iason *in l. error C. de iuris, & facti ignor.* & alij citati per Genuam *dicto tit. 1. num. 122.* & respectu illius, qui librum impugnauit, tunc enim libro impugnato, is non poterit iuuari, vt dixerunt Mascard. *dict. conclus. 976. num. fin.* Bart. Abbas, Iason, Beutest. Schrader. & alij, quos probat Genua *num. 124.* Gayto, qui latius de veritate huius limitationis scribit *d. c. 2. tit. de apochis à n. 2633. & à n. 2704.*

44 Et quia DD. diuersè loquuntur de libro non continente data, & accepta per ordinem, quia esset memorialis, aut schedula, aut talis informis scriptura; & sic non probaret contra scribentem, vt dixerunt Bart. Roman. Iason & alij, quos probat Mascard. *dicta conclus. 976. n. 19.* Genua *dicto tit. 1. à n. 129.* cum Beust. Vicomercat. Alex. Rauden. Rot. Romana, Butrigella, & Honded. & contra hoc dixerunt Decius *in cap. 2. de fide instrum. sub num. 19.* Schrader. *in dicta l. admonendi n. 266.* vers. *sexta conclusio*; eo quod confessio in qualibet carta facta probat, & ex aliis; ideo Gayto, *dicto tit. 4. n. 987. & 988.* sub distinctione composuit dissidium, vt prima sententia procedat, quando illa cautela, seu talis liber absque requisito fuisset concepta, & conceptus, modo supra hic declarato, *à numero 29.* secus si contineret causam obligationis; nam tunc probabit, & si die, & aliis requisitis careat, vt in Appocha per communes traditiones probat Genua *immemor. lib. 1. de scriptura priuata q. 4. à n. 124.*

45 At quia inter nos in causis fiscalibus, quas prosequuti fuimus, vt fiscalis in hoc consilio supremo inquisitionis circiter per annos quatuor experti sumus reos sancti Officij, datas, & acceptas partitas in proprijs libris scripsisse ante apprehensionem dolosè cum fraude, & simulatè, vt potius per proprios libros apparerent considerabilium partitarum aliis hominibus negotiorum gestoribus debitores.

46 Eo animo, & prætextu, vt velint potius confiscationem fisco applicandam defraudare; ideo si iuxta considerationes hic adductas talis simulatio contingat probari, sicut contra instrumenta cessionum, & confessionata latè probamus multis de causis *infra in hoc tractatu sub alleg. seq. 13. & 14.* Ideo perspectis singulis illis simulandi modis, si ex aliquo satis appareat librū dolosè fuisse scriptum, & vt fiscus defraudaretur, tunc librū non facere cōtrà fiscū, dicendū est, vt sæpius in casibus diuersis obtinuimus; quod satis videtur confirmare Daniel *de Nobilib. diss. 66. à n. 13. 15. 16. & 20.* qui dum ege-

rit de coniecturis, quibus probatur simulatio, *à n.1.* agit etiam de non præstanda fide libris, nisi probetur scribentem esse virum probum, & talem reputatum, veritatem scribere assuetum, & de aliis requisitis, quæ vt tales homines rei sancti officij, fiscum defraudent in bonis confiscatis, solent mutare contra veritatem debita falsa, scribendo in fauorem tertij suppositi, à quo facilius recuperabunt, & numquam à fisco, qui etiam vtuntur eodem colore, aliis simulatis cessionibus, de quibus *in seqq. alleg. 13. 14. & 17.* cum scribunt partitas sibi debitas, vt de ratione hic suprà iam dictum est.

46 Ad vltimam partem dubij, quæ est quasi fundamentum progressus allegationum, quæ subsequuntur, in materia confiscationis bonorum factæ ab Inquisitoribus. Respondetur breuiter, quod quando reus fidei comprehenditur, & mancipatur in carceribus S. Officij, statim fit bonorum eius sequæstratio, ne bona surripiantur, & abscondantur, & penes aliquam personam idoneam, coram Tabellione, & executore ponentur, vt habeat illorum custodiam, & curam, vt conseruet, quæ seruando, seruari possint. Alia autem Inquisitorum mandato vendantur per custodem; debet enim præcedere bonorum descriptio, id est inuentarium, quæ est ad confiscationem præparatoria iuxta praxim instructionis Toletanæ *anni 1561. n.6.* in illis verbis: *el sequesto de bienes, sedene haçer quando la prision es por heregia formal, y no en otros casos, que los Inquisidores pueden prender, en el qual sequesto solamente se pondran los bienes, que se hallaren en poder de la persona, que se manda prender, y nolos que estuuieren en poder de terçero opositor.* Deinde si reus resultet de hæresi confessus, aut legitimè conuictus, declarantur eius bona confiscata, & applicata fisco, vt petit Fiscalis. Ex aliis inquam delictis, non procedet confiscatio, nec descriptio, qualia sunt hæresis, suspicio, veluti contra blasphemos, sortilegos, secundò nubentes, aut similes, qui proprie non sunt hæretici.

47 Contra hæreticum verò absentem etiam fit, nam si hæreticus fugit tempore, quo ceptura exequenda erat, sequæstrantur bona pro delicto habita, vel quæ in potestate vxoris, & filiorum, reperiuntur. Quæ si discerni non possunt, sequæstrantur omnia, quæ in eius Domo reperiuntur; quia illa omnia esse fugitiui præsumuntur: ita Castro Palao *in opere mor. tom. 1. tract. 4. disp. 8. puncto 16. vers. 3. n. 3.* Diana, *p. 4. tract. 8. resol. 86.* addentes bona absentium in tertium possessorem inuenta, licet de rigore iuris sequæstrari non debeant, si paulò, ante citationem fuga præcessit probarique facile possunt quæ bona sint sequæstrari debent.

48 Contra hæreticum vero defunctum, non fit sequæstratio propter rationem iam adductæ *instruct. Toleti n.61.* in verbis sequentibus: *aunque la probança contra el defuncto sea bastante, nose ha de haçer, secresto de bienes, porque estan en poder de terçeros posedores, los quales, nahan deser, desposeridos hasto ser el defuncto declarado por herege, y ellos vencidos en iuicio:* videndi sunt Dian *vbi supra*, Tabiena verbo *hereticus n. 5. reperitor inquint verbo confiscatio. Vers. item sciendum* Vmbertus Locatus *in praxi inquisit. verbo bona hereticorum n. 1.* Zanchinus *tract. de heresi c. 25. n. 1. & c. 1. n. 8.* Cantara *in quæst. crim. Rub. de heret. c. 1. n. 54.* Rosas *de heret. p. 2. n. 46.* Carena, & Bordon. ac alij scriptores S. Inquisitiones.

ALLEGATIO XIII.

An cessio facta alicuius magnæ quantitatis ab aliquo, qui postea fuit reus incarceratus in Sancto Inquisitionis officio ex causa fidei, possit dici nulla ex defectu opposito contrà instrumentum in publica formâ factum à Tabellione siue Notario publico coram testibus, & cum partium subscriptionibus? & an cessionarium ante litem contestatam vel executionis impedimentum & quindennam teneatur de cessionis instrumento docere parte petente, & an fiscus possit recipere cessionẽ à priuato.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum ex nonnullis dicitur nullum, numeris sequentibus.*

2 *Instrumentum redargutum de falso, transfert onus probandi, verum esse in creditorem prætendentem virtute ipsius, qualiter à n. 26.*

3 *Cessionis scriptura, quæ dicitur nulla, vacillare facit instrumentum, & qualiter.*

4 *Falsitatis suspicio in ciuilibus habetur pro verâ. & si resultet ex vero scriptore latente, & inuisibili; sicut graue, vt n. 5. & 22.*

6 *Præsumptiones duæ sufficiunt ad tollendam fidem suspecto instrumento, & n. 7.*

7 *Præsumptionum genera plura, quibus instrumentum redditur falsum, referuntur in à n. 8.*

8 *D. Antonius Anaya cessionarius Francisci Gomez Romani reconciliari, fuit victus anno 1658. me patrono Fisci, & à n. 9.*

9 *Cessionis instrumentum D. Antony de Anaya testibus ipsis instrumentariis fuit improbatũ ex simulatione, & à n. 10. & quali modo deponentibus n. 12. & ex defectibus protbocoli ipsius Tabellionis, vt n. 14. & 20.*

10 *Testes instrumentary negantes se instrumento interfuisse, aut non recordari, reddunt instrumentum falsum, & n. 13. & 14.*

11 *Testis vnus ex instrumentariis, et si alij non contradicant, sufficit ad reddendum instrumentũ suspectũ, si esset omni exceptione maior n. 12.*

14 *Instrumentum, vt falsum redditur testibus instrumentalibus quæ debeant probari?*

15 *Tabellionis variationes in suo protbocolo, reddunt ipsius instrumentum suspectum.*

16 *Instrumentũ redditur nullũ propter cartas extractas, aut intermissas in protbocolo, aliisue modis.*

17 *Testes instrumentary, vt faciãt instrumentũ vacillare, siue falsum reddi, quâ distinctione debeãt deponere n. 18. & 19. Vbi num debeant narrare factum, & alia.*

19 *Testis dicens* non recordor, *sufficit ad reddendum suspectum instrumentum.*

21 *Testes dicentes* non recordari *plus significant, quam dicentes* non intellexisse *ad reddendam instrumentum falsum.*

22 *Suspicio, quæ in criminalibus facit indicium ad torturam, in ciuilibus plene probat.*

23 *Instrumentum ex multis modis deponendi testiũ contra Tabellionẽ, redditur suspectũ, ad falsum.*

24 *Testes reprobantes instrumentum, debent esse omni exceptione maiores. si sint extranei, non sic si fuissent instrumẽtary n. 21. De ratione n. 26.*

27 *Testes*

27 *Teſtamentum, ſicut quodlibet aliud inſtrumentum teſtibus valet improbari, ſed quibus, & quot ramiſſiuè.*

28 *Arbitrium iudicis ad reddendum inſtrumentum falſum ex quibus eſt componendum?*

29 *Ceſſionarius quando teneatur docere de inſtrumento ſibi ceſſo parte aduerſa opponente ſiue agat excluſiuè aut in Iudicio ordinario & num. 30.*

31 *Ceſſiones nequeunt inquiſitores nec fiſcus inquiſitores recipere à priuato facta & de mandato contrainquiſitores Mexicanos.*

1 VIA *ſub cap. ex literis 3. & cap. cum Ioannes de fide inſtrum.* ſcripſi de nonnullis, quibus poteſt dici nullum inſtrumentum conficionatum in totum, vel in parte; ideo adiunctis hic ibi adductis.

2 Et quæ ſolent adduci ad praxim, quando inſtrumentum redarguitur falſum a parte, quæ ſonat in eo obligata criminaliter, aut ciuiliter, & quod onus probandi inſtrumentum ritè, & legitimè conceptum pertineat ad creditorem, & non ad debitorem, quod falſum ſit iuxta quæ practici Doctores docent *per textum in l.115. tit.18.p.3. & per leg. inbemus C. de probationib.* Decius *in cap. porrecta de confirmat. vtili, vel inutili notab. 3. & conſ.189. col.* Alex. *conſ.117. vol.1. col. penult.* Anania *conſ.491.* Boſſius *in pract. crim. tit. de falſ. n.5.* & melius quãdo eſt redargutum, Parlad. *lib.2. rer. quotid. c.1. p.1. §. 11. n.15.* Pareja *de inſtrum. edit vniuerſali tit.1. reſol.3. §.2. n.53. tom.1.* Noguerol. *alleg.25. ex n.253.* & quæ diait *in Rub. de fide inſtrum. q.2.*

3 Et nunc deſcendendo reſpondetur, vt ſi ſcriptura ceſſionis nulla dicatur, iam tunc illius inſtrumentum vacillare dicetur, vtpote ſuſpectum, & ſi non dicatur omnino inualidum, applicando doctrinam Boherij *dec.118. n.11. & 27.* & cum aliis Gayto *de cred. c.3. tit.1. n.636* vt ſi teſtibus arguatur, non inſtrumentariis, ant ſuperuumerariis, & præcipue quidem com inter perſonas ſuſpectas conficitur iuxta dicenda *alleg. ſeqq.* vbi de ſimulata ceſſiune; redditur enim inſtrumentum de falſo ſuſpectum

4 per præſumptiones, & coniecturas. † Eu quod falſitatis ſuſpicio in ciuilibus habetur pro veritate, & melius cum opponitur aduerſus illud ciuiliter, cum multis probant Farinac. *de falſis. q.152. n.10. & 32.* Vbi dicit id ſine contradictore procedere, Merlin *controuerſ. forenſ. cent.2. c.78. n.10.* Gratian. *diſcept. forenſ. c.752. n.5. & c.877. n.26. & c.889. n.18.* Gaytu *ſupra dict. c.3. tit.1. n.639. & 640.* Gabriel. *commun. concl. de maleficiis lib.7. concl.6. n.12.* Menochius *de præſumpt. q.99. n.5.* Maſcard. *de probat. concl.739. n. 4. & 5.* & infiniti, quos, iſti citant:

5 iterum Gaytu *de cred. c.2. tit.5. ex n. 914.* † Quod extendit Nata *conſ.633. n.8.* cum pluribus ſequentibus procedere etiam, ſi ſuſpicio falſitatis in ciuilibus reſultat ex vitio ſcripturæ latente & inuiſibili; dummodo vitium ſit graue, & non leue; etſi contra hunc inuehat Riminald. *conſ.59. à n.9. l.1.* quem aliquando ſequuntur Menoch. *d. quæſt.99. n. 12.* & ante hos Boſſius dicentes ſuſpicionem falſi in ciuilibus haberi pro veritate tantum ob vitium ſcripturæ viſibile, & manifeſtum: tamen Nattæ opinionem eſſe indubitatis rationibus fulcitam, docent cum multis Farinac. *de falſit. & ſimulat. d. q.152. n.6.* Maſcard. *concluſ.740. à n.4.* & eam ſeruari in practica dicũt idem Farin. *ſup. n.16.* & Gayto *d. c.2. n.116. vbi à n.917.* reſtringendo declarat,

de quo articulo inferius, dum agemus de ſchedula; priuata, in caſu arduo ventilato in hoc noſtro ſupremo Inquiſitionis Conſilio anno præterito 1658. in quo me Patrono pro Fiſco victum fuit.

Solent ergo dubitare DD. quando non clarè 6 conſtant de falſitate inſtrumenti numquid per præſumptiones ſufficienter ſuſpectum de falſo reddatur. In quo articulo duas præſumptiones ſufficere ad tollendum fidem inſtrumento, quando ciuiliter agitur, præter adductos docens Anania *dicto conſ. 49. n.3. verſ. cũ duæ præſumptiones* Cunrad. *in pract. Rub. de falſatoriis n.38.* Crauetta *conſ.134. n.39.* Chacheuant. *deciſ.117.* Vbi falſitatis ſuſpicionem haberi pro veritate ad tollendam fidem inſtrumento *n.7. & n.12. in fine* dicit ſufficere duas præſumptiones, Zephalus *conſ.287. n.4.* Gabriel. *de maleſic. lib. 7. concl.6. n.5.* Viuius *dec.89.* qui idem pluries decisum refert ſuſpicionem ſcilicet falſitatis ſufficere in Ciuilibus ad tollendum fidem inſtrumento, & *n.10.* Baiard. *ad Clar. in §. falſum n.233.* Ioſeph Ludouicus *concl.35. ampliatione 6.* Bartazol. *conſ.91. n.32. & concluſione 211. n.2. & 14.* Maſcard. *dicta concluſ.740. n.45.* Hypolit. Riminald. ac Decianus, quos congerunt idem Farinac. *de falſit. dicta quæſt. 152. 8. diſt. n.28.* Gayto *dicto c.3. tit.1 de cred. ex n. 641.* Aymon *conſ.134. n.39.* & alij.

Et cum certum etiam ſit plures eſſe præſumptiones, quibus tale inſtrumentum vacillare, & fidem 7 perdere, ſtatutum ſit in iure, & ſi duæ ſufficiant, *n. præced.* dictum eſt, quas referre laborioſum eſſet, & excuſamus; quia ad longum eas ſcribunt Menoch *de præſumpt. lib.5. præſumpt. 20. per totam*, Neguzantius Iunior *conſ. ant quæſt.7.* licet non ſit late, ſed Farinac. latiſſime *de falſis. q.153. p.1.* vbi de apoſtilla *p.2.* & *de Cancel. n. p.3.* & *de interlineatione p.4.* vbi de abſtractione, & quomodo prædicta procedant, & de diuerſitate manus, & ſingularius ibi *p.3. & n.9.* Ioſeph Seſſe *deciſ. Aragonia 118. per totam tom.2.* omiſſis aliis, Morot. *conſ.217.* & Carr. *dec.66.* & alij penes eas de quibus dixi aliqua *ſub d. cap. ex literis 3. de fide inſtrum.*

Ideo ad caſum ſpecialem ventilatum in hoc no- 8 ſtro Conſilio ſupremo *anno* 1658. deſcendamus, in quo fuit Victus *D. Antonius de Anaya*, qui prætendebat virtute ceſſionis cuiuſdam appochæ; id eſt librantiæ factæ ei *à Franciſco Gomez Romano* per ſcripturam publicam, 10. *Octob.* 1653. coram *Ioan. Mont.* dicto Regio Tabellione huius Curiæ Matriten. in qua refertur quantitatem illius, quæ erat octo millium argentorum dragmorum illi cedere; eò quod aliam eandem quantitatem accepiſſet in 36.... dragmis à Romano *Anaya* debitis ex cauſa mutui vſq; ad annũ 1653. & in 52.....235. dragmis numeratis, quos accepiſſe fatetur renuncians exceptionem non numeratæ pecuniæ, & illius probationis obligando ſe dictus Romanus ad euictionem, & expeditionem propriis expẽſis. Et quia Promoto fiſcalis anteceſſot noſter *D.D. Didacus Eſcolanus* hodie Epiſcopus Taraconenſ. qui allegationem fecit iuridicam ſtudio, etiam *D. Ant. Zambrana*, tunc, & in tempore noſtro huius conſilij ſupremi generalis Agentis ad cauſas fiſcales, hodie Promotor fiſcalis ſanctæ Inquiſitionis Regni Galliæ tribus mediis illud inſtrumentum ceſſionis pugnantibus, quorum opera nonnullis additis, quãdo in hac lite loquutus fui obtinui, & primus fuerit propoſitus in ſuperficie huius allegationis. Ideo repetendo fundamenta primæ exceptionis hic addendo aliqua; poteris pro aliis duabus exceptionibus recurrere ad proximas duas allegationes

ſequentes.Nempe quod contractus ille celebratus, fuit ſimulatus, cui credi non debet;& quod dictus *Franciſcus Romanus*.Cedens,fuit reus ſancti officij à multo tempore,retro hæreticus;indeque,aut non potuiſſe alienare contra ius fiſci, aut eius contractum, annullandum,ſiue reſcindendum fuiſſe.

9 Etenim prædicti anteceſſores recte conſiderauerunt, inſpecto inſtrumento ceſſionis relatæ ex ſeptem præſumptionibus falſum reddi.Prima,quia examinati teſtes illius inſtrumentarij depoſuerunt *die* 12. *Octob.*1655. Sine diſcrepantia non recordari præſentes fuiſſe celebrationi talis ceſſionis,nec habere notitiam authoricationis illius,vulgo *de el otorgamiento*;& ſi recordentur tunc temporis ſolere adeſſe in officio Tabellionis nominati *Ioannis Montero*, & quod ab illo, vt teſtes inſcriberentur inquam plurimis ſcripturis, addentes duo ex teſtibus in dictâ ſcripturâ ſignatis,nempe *Franc.de Pinar*,& *Rochus Menoch.*non cognoſcere dictos *Romanum*,& *Anayam* contrahentes. Etenim quoties per teſtes inſtrumentarios dicitur aliter inſcriptum per Notarium,quàm dictum per contrahentes;aut negantes inſtrumenti celebrationem, aut contrahentes,vel aliquem eorum non fuiſſe præſentem, inſtrumentum reprobari communiter ſcribunt, ac docent Bartol.*in l.*1.*§.ſi quis neget ff.quemadmodum teſtamenta aperiantur*,Vbi alij,Innocent *in cap.cum Ioannes à num.*1. *de fide inſtrument.*vbi aliqua dico, alij à Maſcardo relati *de probat.q.*6.*in princip.n.*36. & alibi Menoch. *de arbitrar. caſu* 105. latiſſimè Farinac. *de falſitate* legendus omnino *q.*158.indubitatum dicit Seſſe *deciſione* 119.*tom.*2.*à num.*25. *quod ex ſequentibus ſit fortius.*

10 Primo,nam ſi v.g. duo inſtrumentarij teſtes,aut omnes inſtrumentarij negant eos interfuiſſe celebrationi, inſtrumentum tunc illud dici ſuſpectum de falſo,ſatis probant Baiardus *ad Clarum in §.falſum n.*100.Menoch. *de arbitr. dicto caſu* 105. *n.*9.Caball. *reſolut.crim. tom.*1.*caſu* 183, *n.*1. Maſcardus *dicta q.*6.*in princ. de probat n.*7. Gayto *de credito* videndus *dicto c.*2.*tit.*1.*n.*520.*& à n.*517. cum multis aliis cum Hoſtienſe, Butrio, Ancarrano,Abbate,Felino,Bart.Bald.Ioanne,Sicardo,Lanfranc.Fulgoſ.Natta, Patian. cum quibus ante eum Farin.*de falſit.d.quaeſt.*158.*p.*1 *n.*7.dicentes ex magis communi;& quidquid nonnulli in contrarium ſcripſerint talem depoſitionem vtique ſufficere ad reprobationem inſtrumenti, quod videtur proprium de caſu relato in inſtrumento Dicti *D. Antonij de Anaya*,& *Romani.*

11 Et confirmatur, quia id procedit,etiam,ſi vnus teſtis ex neceſſariis in inſtrumento eidem contradicat; quia & ſi tunc omnino falſum non reddatur, tamen eius fidem vacillare & nullam facere probationem, dixerunt Bellamera, Butr.Ancharran.Imol.Zabarel.Felin.& alij *in d. c. Cum Ioannes de fide inſtrument.*Vbi ego,Cinus, Iacob. & Salicetus *in l.in exercendis C.eodem*, Bart.Bard.& Fulgoſ.*in d.l.*1.*§.ſi quis fieret ff.quemadmodum teſtam. aperiantur*,& *in dicto §.ſi quis neget*, Vbi dicit Fulgoſius ſic ſequutum eſſe ab omnibus Doctoribus; quamuis ille contrarium firmet, qui reprobatur à Menochio *d.caſu* 105.*n.*13.*&* 15.Franc.Marc.*deciſ.*486.*n.*8.*p.*1.Boër.Curtio,Follerio,Alciato,Boſſio,Nata,Conrrad.Monticel.Mayner.Rondegal.& cum aliis Farinac.*d.quaeſt.*158.*p.*1.*n.*13.Seſſe *dicta dec.*119.*n.*25.

12 Quæ aſſertio intelligenda venit, quando ille vnicus teſtis,qui inſtrumentum negaret;aut illi interfuiſſet, aut reprobaret, eſſet omni exceptione maior, cuius qualitas debet probari, vt dixerunt Craueta *conſ.* 56.*numero* 9.& *ſeqq.* Surdus *conſ.* 378.*verſ. quando teſtis & vnicus n.* 34. Gratianus *diſcept.forenſ.cap.*192. *n.*27. Maſcardus *d.quaeſt.*6.*in princ.de probat.n.*59.Gayto *d. c.* 2. *tit.* 1.*n.*564. *&* 521. Vbi & *n.* 22. extendit cum hoc ſuppoſito doctrinam *num.praeced.*adductam,dicens nec probare inſtrumentum,ſi vnicus teſtis neceſſarius diceret ſe non interfuiſſe in inſtrumento; tunc enim pariter, quod inſtrumenti fides debilitetur, & quod vti ſuſpectum non probet, firmat ex Innocent. & aliis ſcribentibus *in dicto cap. cum Ioannes*, & legiſtis adductis *in dicta l. in exercendis ita probantis ex gloſſa in dicto §.ſi quis neget, dict.l.* 1.*ff.quemadmod.teſtam.aper.*

Vnde cum teſtes inſtrumentarij adducti inſtrumenti *Anayæ* & *Romani*, quod inſtanter reprobamus ex dictis, dixerint in relato examine 13
12. *Octobr. dicti anni* 1655. ſe non recordari præſentes fuiſſe authoricationi vulgò *Al Otorgamiento* talis inſtrumenti, nec de illo notitiam habere. Et alij duo ex illis iam ſuprà cognominati addiderunt non cognoſcere contrahentes apparet optimo iure improbatum fuiſſe dictum inſtrumentum ceſſionis in omnibus ſententiis à Domino Inquiſitore Generali,cæteriſque Conſiliariis, præcipue attendendo ex doctrina Innocent.Hoſtienſis, Butrij,Ioan.Andr.Bellam,Socini, Maſcardi, quos ſequuntur Farinacius *dicta quaeſt.*118. *de falſit. n.* 10.*&* 11.& Gayto *d.c.*2.*tit.*1.*n.*524. extenſionem eo fortius procedere, ſi aliqui ex inſtrumentariis dicerent eos non interfuiſſe tempore celebrationis inſtrumenti, addentes hoc in caſu vnum etiam teſtem ſufficere ad inualidandum inſtrumentum;cum ergo in caſu noſtro teſtes omnes concordent, vt retulimus, videtur ſine dubio iure optimo, vt falſum dictum inſtrumentum ceſſionis dictum fuiſſe inualidum.

Quod ſi obiiceretur cum Couarr. *lib.*2. *variar.* 14
*c.*13.*n.*12. neceſſum fore ad reprobandum aliquod inſtrumentum publicum, tanquam falſum, vt teſtes inſtrumentales deponant vniformiter contra illud, & quod ſint ſanæ, & bonæ opinionis, & quod tabellio careat opinione bona, & quod factum non ſit ex antiquioribus iuxta depoſitionem *dicta leg.*115.*tit.*18.*p.*3.reſpondetur ſic in caſu noſtro inuentum, cum iam relatum ſit illos omnes depoſuiſſe vniformiter ſe non recordari interfuiſſe quando confectum fuit, paruo tempore ante; & quia facta diligentia cum dicto *Ioanne Montero* tabellione illius, vt exhiberet ſcripturarum à ſe confectarum illius *anni* 1655. prothocolum, illo recognito, & certificato inuenta fuit regiſtratio in eo anno *in fol.*14.emendatio folij,qui antea erat 16. proſequuta vſque ad finem ipſius prothocoli. Item ex alia inſpectione dicti prothocoli, vbi primum inſtrumentum illius ſonat confectum *die* 2. *dicti menſis Octob.*in quo eſt, & aliud eiuſdem tenoris,& diei,& inde proxime inuenta fuiſſe inſtrumenta *diei* 4.*eiuſdem menſis*,& poſt in tertio,quinto,ſexto, nouem, decem etiam iterum nouem, decem,vndecim,duodecim, & decem ſex iuxta quæ inuenta fuerunt alia quatuor inſtrumenta confecta,& authoricata in die octaua dicti menſis; item quia inter folium 26.& 26.intromiſſa fuerunt reperta alia duo inſtrumenta in duobus foliis ſine numeratione, quæ aderat in antecedentibus, & ſubſequentibus, quæ ſonant confecta in die 15. eiuſdem menſis, quæ reperta fuere collocata poſt diem 16.dicti menſis;& quia iuxta numerationem antiquam

antiquam foliorum quæ fuit emendata, deficiunt duo folio nam ibi vltimo poſitum pro primo,tunc erat tertium.

15 Ob quas tabellionis variationes, atque malas prothocoli collationes apparet vtique de falſitate talis inſtrumenti:nam præter quam quod ordo in collocandis inſtrumentis per tabellionem in ſuo prothocolorũ regiſtro, vt fidem faciant,eſt eſſentialis,& de ſubſtantialibus,quæ debet diſponi ſecundũ dies authoricationum vulgò *de ſus otorgamentos* iuxta diſpoſitionem §.*quibus ſpecialiter*,*C.de Iuſtinianeo C. confirmando*, vbi DD.*per verba* ibi: *vt ordo temporum earum conſtitutionum, non ſolum ex adiectis diebus,conſulibuſque,ſed etiam ex ipſa compoſitione earum clareſcat;primis quidem in priori loco,poſterioribus vero in ſecundo*,per illa,quæ ſcripſi *infra de fide inſtrum.cap.impatari* 13.& *in Rub.* & *dict.cap.cum Ioannes* 10.*q.*2.*in fine* hic repetenda, vbi de quæſtione illa: *An dicatur falſum inſtrumentum, ſi deficiat in ordine regiſtrationis cum cæteris inſtrumentis prothocoli?*

16 In terminis ſunt hic repetenda dicta Crauetæ *cõſ.*28.*n.*5.& Hypoliti Riminaldi *conſ.*30.*n.*37.*lib.* ille in verbis ſequẽtibus: quarto oritur ſuſpicio falſitatis ex ordine regiſtrationis,nam aſſertum teſtamentum factum dicitur die quartò menſis Martij anni prædicti 1512. & tamen reperiuntur plura alia inſtrumenta recepta de eodem anno, & de menſibus Septembris, & Nouembris;& ſic longe poſt aſſertum teſtamentum regiſtrata,& prothocolata litteris antiquis ante ipſum teſtamentum.Ideo veriſimile eſt, quod ſi ipſum teſtamentum veritatem contineret, ſeu ex veritate factum eſſet quod ſuo loco,& ordine collocatum,& regiſtratum fuiſſet,Hypoliti in aliis,quæ ſequuntur: ſecunda ratio eſt.per quam poſito, quod prothocolus eſſet,ei fides non eſt adhibenda, velut ſuſpectus, propter chartas quaſdam adiunctas, nonnullas vero extractas, & inciſas, quæ res validam inducit præſumptionem,& ſuſpicionem falſitatis prothocoli, qui in aliis verbis n.38. proſequitur ibi: quanta ratio ſuccedit in chartis duplicatis eodem num. item,& præpoſteratis,vt quinquageſimæ ſeptimæ,quæ regiſttatio ſic inſolita arguit ſuſpicionem falſitatis iuxta quæ ſentiunt etiam Maſcardus *de probat.conclaſ.*40.*n.*38.Menoch. *de arbitr.caſu.*187.*n.*48.& *de præſumpt.lib.*5.*præſumpt.*ibi: *ſeptima coniectura eſt,non ſeruato ſtylo,& modo ſolito, vt ſi non debito loco eſt facta regiſtratio* Ioſeph Ludouiſio *deciſ.lucen.*13.*n.*23.Farinac.*lib.*1.*conſil. deciſ.*78. *in addit. lit. A,& B,& deciſ.*128.*num.*3.*in addit.littera A*, quia vt communiter Doctores notarunt cum Baldo *in d.§.quibus ſpecialiter*,prius tempore,prius debet eſſe in ordine ſituationis.

17 Imo & ſi deficerent hæc,& alia aduerſus tabellionem,nec inuenirentur implicati in ſuis declarationibus iudicialiter aſſumptis dicti *D.Antonius de Anaya*,& *Franc. Gomez Romano*, de quibus *alleg. ſeqq.*& opponerentur ab illis teſtes inſtrumentales ſopra relatos non contradicere expreſſe inſtrumento illi, nec affirmare abſoluta ſe non interfuiſſe illius confectionis vulgo *al otorgamiento* cum tantum deponant *ſe non recordari* & alij duo addant *ſe non cognoſcere otorgantes*; imo addere ſolitum fuiſſe dictum tabellionem cum ipſis authoricare inſtrumenta prothocolata, & ſic ob multiplicatos actus obſcuritatem accepiſſe ad deponendum *non recordari*; non enim per talia verba teſtes concludenter deponunt contra veritatem dicti inſtrumenti,quod neceſſarium videbatur:nam vt docent Boetius *dec.*118.*n.*7.*in fine*,Alex.Craueta, Iaſon, Decian.Ancharran.Rugien. Siyatic. Iulius Scarlatin.Menochius *de arbitr.ſupra*, Maſcardus, Pattanus,& Hieronymus Laorent.quos congerunt, & probant Farinac.*de falſit.d.q.*158.*n.*116. Gayto *d.c.*2.*tit.*1.*à n.*337.& clariùs, & meliùs Surdus *conſ.*578.*n.*45.& 46.*volum.*3.& Boſius *de falſitate n.*9. Vbi exemplificat dicendo teſtis *non interfui*, vel *interfui, ſed non ita dictum per contrahentes*,addens,vt teneatur teſtis recitare, totum factum controuerſum,referre totum inſtrumenti tenorem,ſaltem ea quæ controuertuntur;ita vt ſi alias deficiat,minuatur teſtis fides ex ea ratione; quia ſi tenorem, aut facti memoriam non retinet veriſimile vtique eſſe, quod id, quod controuertitur, nec memoriæ retineatur,illud quæ nunc audeat affirmare, vt videntur etiam amplecti Craueta *conſ.*75.*n.*28.Maſcard. *d.q.*6.*n.*72.Surdus *d.conſ.*578.*num.*45.& 46.Ioan. Vinc.Honded.*conſ.*99. *volum.*2.*num.*31.& 32. *ad tex.in l.cum gloſſa ibi in l.Lucius ff.de his,qui notantur infamia.*

18 Et in tantum dicta videantur procedere, quod præter tenoris relationem inſtrumenti, & contractus, debent dicti teſtes reprobatorij addere inſuper deponendo de certo loco, & tempore; in quo fuit inſtrumentum celebratum,cum poſſit contingere duo fuiſſe confecta inſtrumenta diuerſis locis, & temporibus, vt Legiſtæ docent,& ibi Bart.*in d.l.*1.*§.ſi quis neget,& d.l.in exercendis* Maſcardus *d.concl.*9.19.*n.*4.Menochius *ſupra n.*34.Baiardus *ad Clarum in d.§.falſum n.*104.niſi appareat aliunde de loco,& tempore *per textum*, vbi alij Canoniſtæ *in d.cap.cum Ioannes §.ad hoc de fide inſtrument.*pro vt apparere debet, & de identitate teſtium inſtrumentalium reprobantium, vt illi proprij ſint, qui deſcripti ſunt in inſtrumento; quia multi eodem nomine, & cognomine vocati reperiuntur, Zabarella, & Belenc. *in dicto cap. cum Ioannes*, Boſſius, Foller. & alij, quos probant Menoch. *in d.caſu* 105.*n.*4. Baiard. *ſupra n.*107. & Farinac. *n.*137.poſt quos Adrian.Neguſant *conſil.aut q.*83. *n.*10.Stephan.Gratian. *diſcept.foreaſ. c.*292.*n.*30. qui loquitur in expreſſione loci,& temporis,Gayto *d.c.*2.*tit.*3. *à num.*588. qui *n.* 392. & 593. cum Farinacio *d.queſt.*158. de ſimulatione, & falſitate *n.*151.explicat hoc vltimum circa identitatem teſtium dicens ſatis probari præſumptiue,& per hoc neganti eos eſſe illos, qui deſcripti apparent, incumbere onus probandi hanc negatiuam.

19 Nihilominus in caſu noſtro ſufficienter per reſponſionem teſtium inſtrumentalium eneruatam fuiſſe inſtrumenti ceſſionis fidem, patet ex Paulo Caſtrenſi *in d.l.in exercendis C. de fide inſtrument. verſ.hoc tamen videtur intelligendum*,& ibidem Salicetus *n.*5. Farinac.*dicta queſt.*158.*n.*122.ibi,*ſed ſi non tantum tempus interceſſiſſet, ſitque veriſimile, quod ſi teſtes interfuiſſent recordarentur,tunc dicendo ſe non recordari,habentur,ac ſi dixiſſent ſe non interfuiſſe*; nam ſufficit teſtes deponere virtualiter de controuerſiis, nempe ſi factum non erit antiquum, & teſtis diceret *non recordor* quod hoc per contrahentes dictum ſit; quia ſi dictum fuiſſet ipſe recordaretur,aut ſi diceret *non recordor me interfuiſſe*,quia ſi interfuiſſem recordaret,ſic etiam alij, quos probant poſt Tyraquel.*ad leg.ſi vnquam C.de reuocandis donat in præfat.n.*47.Menochius *d. caſu* 105.*n.*3.*in fine*, Gayto *de credito d.cap.*2. *tit.*1. *ex n.*542.

20 Itaque ex dictis, & aliis aperte apparuit ceſſionem factam à dicto Franciſco Gomez Romano *d.*

anno 1653. in fauorem dicti *D. Anton.de Anaya* fuiſſe falſo inſtrumento fabricatam; tum ex dictis per Farinacium in repert.iudic.q.78.n.8. ibi: *prothecolum,ſeu originale, quando eſt falſum,ſuſpectum, vel nullum,tunc etiam inſtrumentum inde ſumptum, & leuatum,ſimiliter eſt falſum,de falſo ſuſpectum,ac nullum*, Pareja *de inſtrument.edit tit.*1.*reſol.*3.§.1.*n.*46.Menochius *de arbitrariis caſu* 187.*n.* 23. Anchatran.*conſ.*431.*vol.*1.Beruius *conſ.*1.*n.*12.Purpuratus *conſ.*172.*in fine lib.*2.

21 Et ſimiliter in nuſtru caſu nimis ſuſpectum illud inſtrumentum dici; ſiquidem umnes teſtes deponentes *non recordari* interfuiſſe confectioni, plus ſignificare,quam ſi dicerent *non intellexiſſe*, cum ex hac reſponſione oriatur, non ſolùm aduerſus Notarium magna ſuſpicio ad torturam, vt dixerunt Boſſ.*d.tit.de falſit.num.*9. *verſ.ſi tamen omnes dicerent* Farinac.*ſupra n.*130.

22 Verum & quod inſtrumentum non faciat probationem;eo quia in ciuilibus operatur veritatem, & plenam probationem quælibet ſuſpiciu, quæ in criminalibus faceret indicium ad torturam, cum multis Caball.*caſu* 183.Farinacius *ſupra* & Gayto *dicto cap*,2.*tit*.1.*n.*528.551.*&* 552.

25 Qui à *n.*544. ponit ex multis alios modos,quibus deponentes teſtes inſtrumentarij contra Tabellionem eius inſtrumentum ſatis imprubare dicuntur;veluti ſi dicerent fuiſſe ſcriptum,quod ipſi nõ audierint dici per contrahentes,ſed quædam diuerſa audierint,vel ſi dixiſſent rem non fuiſſe geſtam, prout illa apparet ſcripta inſtrumento,licet nun recordentur, qualiter ſcripta fuit; dummodo ſint ex deſcriptis in inſtrumento;& quo teſtes inſtrumentarij,tanquam vocati ad intereſſendum contractui, ſatis videntur concludere, dicendu ſimpliciter non interfuiſſe, vel non audiuiſſe cum Farinaciu *d. q.* 158.*p.*1.*n.*128.& contra Boſſium,Decianus,Patianus,& alij citati per Farinac.Maſcard.*de probat. d. q.*6.*n.*40.& alij,quos ipſi referunt.

24 Vnde & ſi aliqui ex Doctoribus poſitis *ſupra ſub verſ.imo* , & *verſ. & in tantum* requirantur aliqua ſpecialia in teſtibus reprobantibus inſtrumentum,& quod ſint idonei, ac umni exceptione maiores, nullam prorſus vel minimam patientes exceptionem,vt dixerunt Bart.Bald.Salicetus, Sicardus *in dicta l.in exercendis*, Bartol.*in dicta l.*2.*§.ſi quis neget ff. quemadmod. teſtam. aperiantur n.* 12. Fulgoſius ibi,Boer.*d.dec.*118.Menoch.*de arbitrar. dicto caſu* 105. *numero* 33 Maſcard. *dicta quæſt.* 6. *numero* 56.68.*&* 70. & *dict. concluſ.*919. *numero* 5.*&* 6.Aretinus, Alex.Craueta, Curt. Iaſon, Cuman.Anania,Neuiſ.Natta,Lantfranc.Fuller. Conrad. Monticell. Magner. Bertazol.Scarlatin.Tenu. & Oſaſcus,quos umnes prubat Farinac. *d.q.*158.*p.*1.*numero* 92. Surd. *conſ.*398. *numero* 33.*&* 54. *& latius conſ.*414 Hondendum *dicto conſ.*99. *numero* 26.

25 Tamen hæc intelligentia ſulum admittetur reſpectu teſtium extraneorum, qui nun fuerunt deſcripti in inſtrumento per dicta à Patianu *de probat.lib.*1.*cap.*40. *numero* 22. *&* 23.*puncto numero* 30.*&* 31. à Surd. *dicto conſ.* 414. *volum.* 3.*n.* 83. expreſſius Maſcard.*dict.quæſt.*6. *numero* 40. Gaytu *dicto cap.*6.*tit.*1.*n.*540.*& n.*356.Cum Curtiu Sen. Natta,Conrad. Foller. Moucill. Ferr. Gargiar. & Ioanne Runche Gall. quos ante illum probarunt Maſcard.*dict.quæſt.*6.*n.*56.57.*&* 68.Menoch.*d.caſu* 105.*à numero* 6. Fariu. *ſupra n.*106. *ſublimit.*3. dicentes aliter de teſtibus inſtrumentariis, qui etiã quod nun ſint omni exceptione maiores reprobabunt inſtrumentum,& modificationem,de qua ſupra procedere reſpectu teſtium non deſcriptorum in inſtrumentu.

Quia reſpectu illorum diuerſa eſt ratio;eò quod inſtrumentum maiorem præſumptionem habet, quaſi ſuſtineatur ex teſtibus in eo deſcriptis,& ob id requiratur fortior prubatio, cum adſit præſumptio pro inſtrumentu contra partem, quod ſecus dicunt eſſe Farinac.*ſupra numero* 108.& more ſuo Stephanus Gratian.*diſcept.forenſ.dicto cap.*192. *n.* 24.25. *&* 26.*in reprobatione per teſtes deſcriptos*; quia tunc eliditur præſumptio, quæ pro inſtrumento faciebat. Et ſic euinci de plano contra inſtrumentum ceſſionis fabricatum inter dictos *Anayam*,& *Romanum*, ſufficienterque illius falſitatem, & Tabellionis fuiſſe à nubis probatam, & recte iudicatum. Cum quibus hæc allegatiu pru aliis ſimilibus videtur iuridica, & ſtabilis, & ſi ad alios caſus deſideras contra inſtrumenta opponere, & contra Tabelliones, leges quæ late præcitati Doctures adducunt. 16

Pru complemento notabis *ex d.c. cum Ioannes*, vbi Ordinarij Canoniſtæ,*& ex dicta l.in exercendis de fide inſtrument.* Vbi Bartol.Caſtr.& Ioan. Sicar. *& per dict.l.*1.*§.ſi quis neget,vbi gloſſa*, Odofredus, Albericus,Romanus,Folgoſius,& omnes,quos ſequitur Gayto *de credito dicto cap,*3.*tit.*1.*n.*522. ex Nouizan.Baſſ.Maſcard.Mayn.& aliis, quos refert Fariu.*dicta q.*158 *de falſit.num.*15. *&* 16. dicta *in hac allegatione* de prubanda falſitate inſtrumenti procedere,tam in teſtamento, quam in aliu quolibet inſtrumento; ſed quibus & quot teſtibus inſtrumentariis aut extraneis reprobari valeat, leges quæ dixi *in dicto cap. cum Ioannes de fide inſtrum. q.*1.*&* 2. 27

Secundo etiam notabis dicta de inſtrumentis falſis, & teſtibus ea improbantibus nun excludere arbitrium iudicis iudicare debentis.Super qualitate teſtium,& Notarij,ac facti antiqui,vel recentis ex quibus idem Iudex laborare habeat, & nitatur indagare veritatem conſiderans præfatas iam adductas hic qualitates; nec non & conſiderare habeat numerum teſtium,omniaque alia de iure conſideranda,vt docent Innocent.Butr.& alij *ex dicto cap. Cum Ioannes*,Boſſ.Munticell. Conrad.Angel. Socinus,& alij,quos probat Farinac.*de falſit. dicta q.*158.*n.*63.& poſt Menoch.*dicto caſu* 105 arbitrarium iudici hoc eſſe reſpondit Surdus *d. conſ.*414. *n.*100.& Cardinal. Tuſchus, aliiſque antiquis, & recentioribus allegatis, probat etiam Molfeſius *tom.*2.*ad conſuet Neapol.p.*10.*q.*6.*à n.*10. & benè Gregorius Lupez *in dicta l.*115.*tit.*18.*p.*3.*gloſſa* verb.*Teſtigos* per verba illa *intellige quod per diſpoſitionem huius legis,non exiſtimo totaliter legis arbitrium tolli,quin poſſit ipſe,attenta legalitate,& bona fama teſtium deponentium contra inſtrumentum,& aliis circumſtantiis detrahere fidei inſtrumenti quantumcumque benefamatus ſit Tabellio,& viua voce atteſtetur pro eo, quia lex iſta ſe fundat in præſumptione obliuionis in teſtibus;verum ſi ex aliis præſumptionibus,& coniecturis iſta tolleretur,non haberet locum huius legis diſpoſitio; quia præſumptio recipit probationem in contrarium per aliam præſumptionem, & inferius, ſi enim aliter diceretur eſſet materia fabricandi falſa inſtrumenta, ſi locus non maneret eis impugnandis de falſitate, & quia ideo teſtes apponuntur in inſtrumentis,vt per eos adhibeatur fides inſtrumento.* Quæ verba retuli *infra ſub dicto cap.cum Ioannes*,legendus cum aliis D.Ioan.de la Rea *in* 2. *p.allegat.fiſcal. allegat.*95. *n.*6. & Gaytu *de credito* 18

dictæ

dicto cap. 3. tit. 1. à n. 534. vbi addit *n. 536.* dicens quod Iudex indicabit benè conſideratis in hac allegatione adductis, & aliis, quæ ipſe repetit; quia eius arbitrium non debet eſſe effrenatum, ſed ſemper limitatum ſecundum ſemper iuris regulas.

Ad ſecundam allegationis partem quia Amato
29 Reſ. 78. cum infinitis plenè diſcutit & diſtinguit, ideo ego eum ſequendo reſpondeo, vt quemadmodum legitimatio perſonæ actoris, in quocumque iudicio, quantumuis ſummario, vel executiuo requiritur iuxta quæ dixi *ſub Rub. de iudiciis* & ibi *ſub cap. dilectus 6. quæſt. 11. & 12.* item *& 9. penult. & fin.* de quo DD. per illum textum in l. non omnes C. qui accuſare non poſſint Muſcatel. Peregr. Graſſ. Intrigl. Bolognet Scruder. Lancel. Eraſmus & Vigilius ab eo relati. Ita & ceſſionarium de ceſſione docere dicit parte ſcilicet petente, ſi ceſſionis nomen in libello deductum ſit, quæ ea tanquam libelli pars venit edenda adhoc vt conſtet quod Agentis interſit & deliberare debeat poſſit reus concedere, vel contendere, ſic cum Menoch. Roderic. Bertrand. Tiraquel. & aliis etiam ex adductis qui etia num. 12. dicit quod ceſſionarius non tenetur ceſſionis inſtrumentum exhiberé parte non petente ab initio recipiente de exhibitione ceſſionis & in cauſa cartarij Dec. 63. n. 12.

Dubitant verò DD. an ſi ab initio petente par-
30 te teneatur ceſſionarius ſtatim docere de inſtrumento ceſſionis & vt reſoloat, Amato etiam diſtinguit, nam ſi agat in Iudicio ordinario ſufficit vt oſtendat vt poſt litem conteſtatam, quando ſola facti veritate inſpecta proceditur & quandocumque ante concluſum in cauſa ibi *n. 4. 5. 6. & 7.* vbi exemplificat etiam in aliis caſibus, qood ſi executiuè procedatur tunc quemadmodum agens executiuè tanquam hæres ante omnia de hæreditario, titulo & nomine docere debet, ſic & ceſſionarius teneatur in executiuis ante omnia exhibere ceſſionem licet de ea in alio inſtrumento mentio fiat ita idem Amato à *n. 9. & 11.* cum Anchar. & Dec. iuxta *Auth. ſi quis in aliquo C. de edendo*, & faciunt quæ latè dixi *ſub cap. 1. & 2. de fide inſtrum.* additque *n. 13. & 14.* quod fide ceſſionis viribus diſcutiendam ſit id etiam in executiuis faciendum intra quindenam & non ante, niſi exceptio notoria ex parte ipſius inſtrumenti reſultans admittatur contra tale inſtrumentum vt concludit Amato *ibi n. 14. & 15.*

Ad vltimam allegat. partem reſpondetur de iure
31 prohibitum eſſe fiſco recipere ceſſionem à priuato *gloſſ. in l. res §. lites ff. de iure fiſci*, Et quamuis Alfar. *de offic. fiſc. gloſſ. 16.* id non admittat, niſi quando pactum intercedit dando cedenti aliquam partem pecuniæ *ex tit. C. ne fiſ. vel Reſp.* & quod ſi abſolutè ceſſio fieret vtique validè reciperetur à fiſco, ſicut ibi firmat aliquos recepiſſe legendus à n. 14. ad 17. tamen qoia tali practicæ reſiſtunt *lex ab Anaſtaſio* & *l. per diuerſos C. mandati* ne vi potentiorum fiat alienatio & ex aliis cõſiderationibus noſter inquiſitor generalis vnà cum Conſilio Carpens inquiſitores Mexicanos abſolutè illis & aliis prohiboit ceſſionibus accipere hoc anno 1661. inter alia capitula mandata ſeruari reuiſa, & iudicata contra illos viſitatione quam fecit *D. Petrus de Medicina* Inquiſitor Hiſpanenſis illius Mexicanæ Inquiſitionis viſitator.

ALLEGATIO XIV.

An inſtrumentum ceſſionis poſſit dici ſimulatum & ſub confidentia fabricatum, vt defraudetur Fiſcus intereſſe habens, aut prætendens in bonis ceſſis? & per quos caſus poſſit contingere? Vbi debite in hoc ſupremo Conſilio Inquiſitionis in fauorem Fiſci definita anno 1657.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſionis inſtrumentum variis de cauſis impugnari, aut nullum dici, probatur numeris ſequentibus.*
2 *Simulatio quare vitiet contractus, etiam iuratos.*
3 *Simulatio licita eſt de contractu licito ad licitum; ſecus ad illicitum, vt à n. 4.*
4 *Falſa cauſa vitiat contractum, inſtitutionem, reſcriptum, gratiam, decretum, ſententiam.*
5 *Hypotheca ex falſa cauſa corruit.*
6 *Falſa cauſa vitiat ceſſionem iurium.*
7 *Ceſſio quando ſubiaceat vitio nullitatis, eſt inſpiciendus titulus, ex quo ceſſio actionum fuit facta.*
8 *Simulatio, etſi non præſumatur aduerſus inſtrumentum probatur coniecturis, & præſumptionibus ad fauorem Fiſci, aut alterius tertij, & n. 15.*
9 *Simulatio quot probetur præſumptionibus.*
10 *Regula quod non valet vt agitur, valet vt valere poterit, qualiter in contractibus practicetur.*
11 *Doloſa machinatio ſolet arcis præueniri in ceſſionibus ad defraudandum Fiſcum & exemplificatur.*
12 *Regula, quod ſi non valet, quod ago, vt ago, oen valere, vt valere poterit. In quo verſificetur.*
13 *Ceſſio inter perſonas ſuſpectas, atque doloſas non valet, quæ probari poteſt coniecturis.*
14 *Simulatio arguitur ex vicinitate actus ex his, quæ in continenti fiunt ex multiplicitate inſtrumentorum, & actuum. & ex aliis pluribus enumeratis hic, & ex aliis à n. 15. 16. & quibuſmodis probetur ſub d. numero 14. in fine.*
15 *Donatio quando dicatur facta in fraudem Fiſci.*
16 *Ceſſio ſimulata dicitur ex repetita iactantia in cedente, & ex aliis pluribus cauſis hic relatis.*
17 *Simulatio vera dicitur, veluti cum fit contractus ad defenſionem alicuius facti.*
18 *Simulatio in venditione iurium regalium pluribus modis probant Negerol. conteſiſſe 20. ſcilicet, vt hic.*
19 *Simulati contractus omnes ſolent celebrari vno ex tribus modis, ad quos referuntur relata ſpecies ſub n. 14. 15. 16. 17. & 18. quæ ſunt plus 40. & ſub n. 20. 21. 22. 23. 24. 25. & 26.*

20 *Ceſſio*

20 *Cessio facta à Francisco Gomez Romano in D. Antonium de Anaya ex septem capitibus, fuit simulata, vt ex alienatione proxima ad delictum.*

21 *Simulatio oritur ex non facta fide à Tebellione demum è ratione, & solutione, & si fiat de confessione.*

22 *Simulatio arguitur ex eo quod cedens, se debitorem constituit.*

23 *Simulatio oritur, si cedens remaneat in possessione rei cessæ.*

24 *Probatio minus concludens sufficit in materia fraudis, & inter homines fraudulentes.*

25 *Simulationis exceptio qualiter excludatur? Et à n. renuntiari valeat*, remissiuè.

1
VARIS variis de causis potest impugnari cessio, vel de nullitate argui, quarum nonnullas referunt Rebuff. *ad leg. Gallicas 2. tom. tract. de cession. glossa vltima*, Paulus Gallerutus *de renunciatione tom. 1. lib. 1. cap. 4.* longe præter alios Farinac. *de falsitate, & simulatione q. 162. & 168* legendus omnino diuersis in locis, nouissimè noster amicus Olea litteris, prudentia, ac virtute conspicuus *in suo perdocto tract. de cessione iurium, & actionum, & specialiter tit. 8. q. 1.* qui de puncto refert infinitos ibi *n. 3. & 4.*

2 Et dicentes ideo simulationem vitiare contractus, facereque nullos ipso iure, nec dominium per illos transferri; licet fuisset iuramento Vallati; quia sunt veluti Vmbra, & corpus sine anima cum Noguerol. *alleg. 10. num. 73.* D. Ioseph Vela *decis. 38. num. 58.* Alex. Trentacchin. *lib. 1. de simul. rer. 1.* Belono *cons. 20. num. 34.* Donsperg. *Symmat. iuris lib. 2. p. 2. cap. 40. vers. & hac exceptio*, Gratiano *discept. forens. p. 3. cap. 479. à n. 72.* & in terminis de nullitate cessionis cum eodem Farinac. *dicta quæst. 162. à n. 36. & lib. 3. respon. criminal. cons. 20. à n. 40.* Hypolito Montaner. ad Oliban. *de action. p. 2. lib. 1. cap. 4. n. 39. & 40.* Mantica *de tacitis lib. 4. tit. 13. n. 16.* Menoch. *lib. 3. præsumpt. 129. per totam*, Iacob. Cancer. *1. p. variar. cap. 13. à n. 73.* Valascus *de priuileg. pauperum 3. p. in proœm. à n. 24.* & ex aliis pluribus, quibus adiungo nouissimè Daniel. *de nobilibus controuers. 46. & 60.* Vbi congerit causas nonnullas, quibus instrumentum cessionis inualidum redditur.

3 Quo præmisso, & si licita sit simulatio de contractu licito ad alium licitum, quando ex illa simulatione non resultat iniquitas, seu iniustitia; non enim fictio inficit contractum, sed iniustitia, quæ ex fictione palliatur; & sic quoties de veritate constat ex actibus; quia ex actu acquiritur ius veræ personæ, & non fictæ; ideo valet actus; eo quod non admittitur simulatio, quando de veritate actus constat, Bald. *in l. cum precibus C. de probat*, Zepolla *cautela 143. incipit tres sunt species in 4. specie n. 2.* vers. *potest addi*; ibique additio, Scaccia Latius *de commerciis §. 1. q. 7. p. 2.* ampliat. *10. num. 20.* vers. *primo*, & §. *3. glossa 3. n. 34. & §. 6. glossa 1. n. 75.* Gayto *de credito cap. 2. tit. 7. à n. 1453.* qui exemplis in cambiis, mutuo, ac in aliis contractibus agens de regula iuris illa, *si non valet vt ago, valeat vt valere potest*, latè explicat *cap. 2. tit. 7. q. 3. ex n. 1773.* de qua aliquid infra. At quoties illa simulatio inficit ipsum Contractum, ac fallaciis inuoluitur ad decipiendum, vel præiudicandum interesse habentes, tunc cessionem, siue contractum simulatum esse nullum fatendum est.

Nam sicut falsa causa vitiat contractum, legatum, institutionem, rescriptum, gratiam, decretum, libellum, confessionem, excommunicationem, donationem, & alia, vt docent latè Amendola ad Franch. *decis. 1. à n. 20.* Bertachin. verbo *Causa fol. 192.* Thomas Sanchez *de matrim. cum multis lib. 8. disp. 21. q. 2.* Mieres *de Maioratibus 3. p. q. 75. à n. 149.* Gutierr. *Canonic. lib. 2. cap. 15. à n. 14.* Castillo *cap. 172. controuers. à n. 27.* Nogerol. *dicta alleg. 10. n. 54.* Faquin. *lib. 10. controuers. c. 84.* Cancer *2. p. Variar. cap. 18. n. 95.* Cyriacus *lib. 1. controuers. 64. numero 21.* Vbi quod falsa causa omnem vitiat dispositionem. 4

Et quod ex falsa causa corruat hypotheca, Mercurial Merlin. *de pignoribus, & hypothecis lib. 5. tit. 2. q. 52.* ita similiter. 5

Et quod vitiet causa falsa cessionem iurium, dicunt Amendola *sup. n. 25.* qui refert Cabalcan. & Bertazol. *clausula 27. glossa 2. n. 5.* Hypolit. Montaner. *in additionibus ad Oliuan. de action p. 2. lib. 1. cap. 4. n. 34.* Olea *dec. iur. supra num. 5. qui n. 2.* dicit, vt quoties dubium sit an cessio subiaceat vitio nullitatis, debet inspici, titulus. 6

Ex quo cessio actionum fuit facta: nam quando v. g. venditio, permutatio, transactio, aut donatio ex aliquo defectu, aut inhabilitate personarũ, nullæ sunt, cessionem ex his titulis factam nullitatem pati scribit; debet enim constare de causa existente, qua mota fuit simulatio, & fraus, vt docent Farinac. *de falsitate, & simulat. dicta quæst. 162. num. 136. & 137.* Mantica *de tacitis, & ambiguis lib. 8. tit. 25. num. 33. & lib. 13. tit. 35. num. 6.* Mascardus *de probat concl. 439. post num. 12. & 13.* 7

Vnde dicendum est quod etsi simulatio non præsumatur aduersus instrumentum, verum illam probari coniecturis, & præsumptionibus ad fauorem Fisci, aut alterius tertij, in qua præiudicium machinatur: resoluunt cum multis Farin. *d. quæst. 162. p. 2. n. 94. & 99. & 133.* Valenzuela *cons. 165. num. 14. p. 2.* Menochius *lib. 1. de arbitrar. casu 147.* Mascard. *de probat. d. concl. 439.* Gratianus *discept. forens. cap. 479. n. 64.* Gutierrez *in l. nemo potest. n. 402. ff. de leg. 1.* Gregor. Lopez *in l. fin. tit. 1. p. 5. glossa fin.* 8

Sed quot, & quantæ debeant esse præsumptiones, aut coniecturæ, vt simulatio probetur. Et an sufficiant duæ, seu plures aliæ requirantur leues, aut vehementes; disputant latè Decius *cons. 2. n. 9. lib. 1. & cons. 62. numero 15. & 16. lib. 3.* Vbi dicit quod sufficit semiplena probatio, pro quo facit dictum supra allegat. præced. vbi diximus quod quando probatio sufficit ad torturam in criminalibus, probat plenè in ciuilibus: videndi etiam Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præsumptione 122. num. 5.* ad finem Mascard. *de probat. lib. 1. conclus. 438.* Guaccinus *de confiscat. bonorum concl. 29. n. 78.* Castill. *controuers. iuris cap. 25. n. 22.* cum multis Farinac. *dict. quæst. 162. num. 143.* & ob id arbitrio iudicum hoc relinqui dixerunt Menochius, *d. præs. 122. num. 7.* idem Farin. *d. quæst. 162. num. 105. & 108.* cum multis, Franc. Bossius *cons. 2. num. 52. ad finem, lib. 1.* vt iuxta qualitates, & suspiciones contractus, & personarum, in quas simulatio præsumitur, arbitrentur, & hoc iuxta arbitrium ad pronunciandum falsum aliquod aliud instrumentum, vt ex multis iam diximus allegatione præcedenti *n. fin. vers. secundo.* 9

Ex his enim dicendum venit quod quamuis regula iam adducta quod non valet vt agitur valebit 10

lebit, vt valere poterit in materia fauorabili, Iason. *in l.1.§.si quis ita de verb. obligat. num.19.* Cobar *variar lib.2.cap.16.num.5.vers.deinde* & de sponsalibus *cap.3.sub n.2.* Scaccia *de iudiciis caus. ciuil. & crimin.lib.2.cap.8.& de commerciis, & cambiis p.2.q.7.ampliat.10.limit.7.à n.14.* Verum quando cederet in præiudicium, & contractus peccaret in forma, tunc non valere quod agitur, vt firmat Gayto *de credito dicto cap.2.tit.7.q.3. à n.1782.* & ante, quia vbi lex resistit actui, tunc ex illo actu nulla oritur obligatio ciuilis, nec naturalis, exemplificans in casu nempe, vt pallietur mutuum, quod vere contractum fuit inter contrahentes sub nomine Cambij simulauerunt iidem contrahentes Cambium siccum, & fictum, quod forma veri Cambij caret, caretque debitis Cambij requisitis in reali, & vero Cambio, iuxta quę scribunt Canonistæ in cap. salubriter de vsuris, Regnicolæ *per l.13.tit.18.lib.5.recomp.*

11 Quod reuera in cessionibus ad defraudandum Fiscum solet reis Inquisitionis præueniri dolosa machinatione, vt contingit in referenda infrà celebrata inter *D. Antonium de Anaya, & Franc. Gomez Romanum* reum Inquisitionis, de quibus *alleg. praeced.* taliter quod in ea nulliter facta, non potuit comprehendi contractus non gestus, cuius ratione existeret præcitata regula, si non valet eo modo, quo factus fuit, valebit, vt fieri potius est, *de qua in l.si tam angusti,* vbi Alber. Angel. Florian. & communiter alij *ff.de seruitut.* Couarruu. *in dicto cap.3. de spons.versus finem,* Gutierrez *de iuramento confirmat.cap.31. num. 28.* & alij relati per Scacciam *d.limit.7.à n.12.*

12 Et sic hic in casu nostro militare aliam regulam, quod si non valet quod ago, vt ago, non valet etiam, vt valere poterit, vbi agitur de obligatione contrahenda iuxta Bart. doctrinam *in d.l.1.§.si quis ita ff. de verborum obligat. num.2.* ac Iason *num.6. notab.6.* Couarr. *supra,* & cum Gutierrez Anton. Guber. Constan. & Marco Antonio Chuco relatis per Scacciam *dict.limit.7. num.5.* Gayto *dicto cap. 2. tit.7. q. 3. à numero 1780.* ex adducta ratione; quia quoties defectus est in forma contractus simulati, & vbi lex resistit actui, tunc nulla oriatur obligatio.

13 Quare etsi iam dictum sit simulationem non præsumi contra instrumentum, at illam probari præsumptionibus, & coniecturis, à fortiori dicendum veniet, vt facta inter personas suspectas, atque dolosas, eam posse probari nullam per coniecturas, præcipuè quando allegatur per tertium, in cuius fraudem commissa est, vt contingit in Fisco, qui non contraxit: ita Farinac. *de simulat. d.quæst. 161.num.99.* Cum Ambrosio Vignat *in d. cap. salubriter de vsuris n.120.* idem Farin. *ibi n. 249.* ex doctrina Baldi *in l.emptione 9.col.1.in fine, & col. 2 vers.quaero qualiter probatur simulatio C.plus valere, quod agitur,* & ibi Salicetus *num.2.vers. quare an per tertium,* Aretin. *instit.de action.in princ.n.56.* Ioan. de Imola *in cap.illo vos n.19.vers.aduerte tamen extra de pignor.* & ibi etiam Abbas *num.5.* vbi declarat, Parisius *in addit.* ad Bartol. *in l.post contractum n.6. littera E, in verbo sed an venditor ff. de donat.* Vital *de clausulis, Rub.qualiter simulatio probatur num.5.* Rota *diuers.dec.116.num.15.p.2.* Peregrin. *de iure fisci lib.5. tit. 1. Rub.de public bonorum num.161.* Menoch. *de arbit.lib.2.casu 39.n.26.* Mascard. *de probat.lib.1.conclus.439.à n.31.* Tuscus *in pract.concl.in verb.simulatio conclus.160.n.11.12. & 261. & 266.* Vbi declarat secus esse in hærede eius, qui simulata vendidit, Mantica, qui bene explicat materiam *de tacitis, & ambig.conuent.lib.13. tit.36.à n.9.*

Et quia latissimè Farinacius more suo, cum in- 14
finitis refert plures coniecturas, quibus simulatio arguitur, inter quas vicinitas actus, & temporis breuitas, quo plures celebrantur actus *ibi p. 4. à n. 146.* & ex his, quæ in continenti fiunt, & ex multiplicitate instrumentorum, seu plurium actuum separatorum, & ex clausulis insolitis, & quando apponuntur aliæ intricatæ in instrumento, paupertas venditoris, pacta instrumenti inæqualia, & respicientia solum commodum emptoris quando cum illa est consuetudo fœnerandi, vel quando contrahens non curauit videre rem, quam emit, vel de ea, & persona ignota, cum qua contrahit, noluit se informare, secundum plures; alij contra; & quando contractus est initus inter personas suspectas, & prohibitas, & quando actus celebratur clam, & occulte, occultatio instrumenti per longum tempus, qualitas loci, vbi celebratur, verisimilitudo præsumptionum, tractatus præcedens pignoratitij contractus, & est coniectura simulationis illa, quæ oritur ex præfatione instrumenti, & quæ desumitur ex præcedentibus, & subsequentibus; item confessio de recepto non constito de reali numeratione, vt infrà dicetur, redemptio rei venditæ intra modicum tempus, modicitas pretij, venditio fundi melioris, vel domus, ad quam venditor haberet magnam affectionem, & quam verosimiliter non venditurus esset cum haberet alià bona, quæ vendere posset, qui etiam *d.quæst. 162. ex n. 96. ad 144.* ponens quosdam generales modos, præsumptiones, & coniecturas, quibus simulatio probatur; *& a n. 105.* quod iudicis arbitrio relinquitur quæ sunt coniecturæ sufficientes ad probandam simulationem, illico *a n.112.* ponit simulationem probari per instrumenta, per literas, per publicam vocem, & famam, per partis confessionem, per testes contestes rationem reddentes, & quod debet probari in specie, & quod simul cum coniecturis probetur causa simulationis; & quod talis adesset tempore celebrati contractus, & quod probetur coniecturis iuris, non hominis, & coniecturis vrgentibus, perspicuis, & non leuibus, etsi secundum aliquas perleues etiam: vbi de aliis cum limitationibus, declarationibus, & ampliationibus.

Et præter alia plura, quæ congerit idem Farin.
omnino legendus, & ad propositum de cessioni- 15
bus, & donationibus factis in fraudem Fisci, *dict. tract.de simulat. & falsit. tota quæst.64. vbi à n.1.* scribens quando donatio à delinquente facta in fraudem Fisci dicatur, & ab eo reuocetur, *& per quinque §§. sequentes,* supposito, vt diximus, cessiones in tertij præiudicium non valere, vt probant Afflictis *decis.370.n.14.* & in terminis *de emancipatione* Clemens *de patria potestate cap. fin. n.82.* Honded. *cons.42.n.12. & n.48.& 51.* etiamsi Iudicis interfuerit decretum, vt cum eo sequitur Daniel *de nobilib.dicta disp.46.n.3.qui n. 1. & 2.* cum pluribus ex princ. adductis hic, probat etiã ex Merlino *dec.70.n.16.* Alba *cons. 128. n.7.* Lancellott. Gallia. *cons.88.n.18.* ex Rota Genuens. *dec.184.n. 8.* Lepid. *dec.60.col.4.* & Rota Ianuar. *dec.184. n. 21.* Pedraca *cons.36.à n.82.* & ex aliis, cessiones, aut iurium translationes in iurisdictionis fraudem, aut tertij præiudicium factas, coniecturis, & præsumptionibus probari; & quarum singulæ si non sufficiant, coniunctæ admittantur, duxi nonnullas alias

coniecturas

coniecturas referre, quibus etiam in practicâ lites coutra cedentes fuerunt sopitæ.

16 Prima, quando v.g. accedit iactantia repetita incedente ideo fecisse cessionem, vt sese liberaret à lite, & causam esse practicandam in Curia Romana *ex Socino conf.264.n.2.& 5.vers.6.* Farinac. *d. quæst.164.n.164.* Rota Iannar. *d.dec.184.n.18.* Daniel. *d.disp.44.n.6.* qui *à n.7.* ponit alias de defectu causæ, & de non adhibitis solemnitatibus ex insolitis, & in verisimili, & ex præpositis, oon veris, nec verificatis, vt multis probat legendus idem Daoiel. *à dicto numero sexto item & ibi à nu n.12.& 13.* ponit sequentes, si res remanet penes cedentem, vel si cedens remanet in possessione, vel si fiat cessio in consanguineum, vel si fiat de maioti parte bonorum, vel in potentiorem; est enim alienatio legibus exossa, nequis cum duriore aduersario litigatore cogatur; item & nulla, vt docent Nenizan. *conf.20.n.10.* Natta *conf.474. n.39.& 40.* Socinus *conf.264.n.2.vers.quarto*, Menoch. *conf.104. lib.1.n.58.* idem Daniel. *n.18.* vbi 19. cum infinitis probat tales qoidem cessiones, siue alienationes esse etiam reprobatas de iore canooico; qui etiam legendus *disp.66.* Vbi com multis aliis addit etiam probari ex pacto in fauorem promitentis, si non soluit, & etiam si cedat in præiudiciom creditorum, & tertij; item & ex actu occulto, sicut & nollitas contractus celebrati à muliere.

17 Hæc enim de simulatione, quæ coniecturis, & præsumptionibus probatur, se non inde negari potest quandoque probari veram simulationem, vt quando v. g. fit contractus ad defensionem alicuius facti, veluti si quis timens Principem, vel commune, vel ad effugienda onera, vel timeat sibi moueri litem, vendat alicui, aliovè titulo transferat, cum in veriate agatur quod non sit alienatio, sed tantum pro conseruatione sui iuris, vt docent Riminald. Iunior *conf.62.n.9.lib.1.* Paris. *conf.53. n.10.lib.1.* Socin. Senior, *conf.264.n.1.& vers.sexto arguitur, & sub n. 3. vers.* circa secundam quæstionem, vbi in puncto de donatione facta, filio, Honded. *conf.46.n.9.& 10.* Becc. *conf.52.n.53.& 64.* Graff. *de effectibus* Clerical. *effect. 3.à n.288.* vbi de donatione facta Clerico ad euitandas Gabellas, & fraudem præsumi attenta caosa, & personarum qualitate, & futuræ litis timore, vt post alias Valenzoela Velazquez consideraoit *conf.19.n.35.* idẽ Daniel *dicta disp.46.n.4.qui n.23.* cum Giurta *dec. 196.n.19.&* Ruginel. *q.47.n.20.* Sordo *conf.47. à n.26.* addit iure simulationem probari, si actor, & reus conoenirent de mutando forum, & quod non tenerent id superioris præiudicium; & sic videri quotidie vt *sub.n.24.* ait cũ Frauc. Marco *dec.300. p.1.* Farin. *de simul q.150.n.48.circa finem, & dicta quæst.162.n.11.* Gratian. *discept.forens.cap.924.n.8.* punibilem esse contractum in tertij præiodicium celebratum; & quod cedens etiam causa mutandi iudicium, sit ponendus scribit *in fine*, ex Afflict. *supra* Capiblanc. *in pragmat.8.p.3.n.87.*

18 Et sic ex proposito; & ad partes nouissimè scribens D.Petr.Diex Noguerol. *dicta alleg.10.ex n.5.* jo causa Caroli Strata prætensoris contra iura Regalia in hac Matritensi coria, vt probaret interuenisse simul actionem in venditione iurium Regaliom, solumque actum fuisse, vt pro pignore, & hypotheca 200... scototum, ioxta quæ ibi refert, ponit 20. *coniecturas*, quibus ille contractus videbatur simulatus; tum qoia ex tractatu præcedenti inducitur præsumptio simulationis, ex vicinitate, actuum, pluralitateque scripturarum; & quia pretium iurium non fuit numeratum de præsenti, ex profusione, & excessu pretij, quod pro iuribus datum fuit; & quod Genuæ confessa fuit solutio pretij dictorum iurium, & ex pecuniæ computatione, quæ Genuæ est in scutis, & moneta argentea, hic Castellæ reductis *ad Marapetinos nostros*; & sic talem scripturã fuse Genuæ insolutã, & ob id simulatam. Et quia alia secunda scriptura apparuit eadem die sobscripta 13. *Nouemb.*1622.& ex effectu, quem venditio ioris habuit, & ex eo, qood ad eius executionem factum fuit; quia *Carolus Strata* fruitionem dictorum iuriom habuit, non verò emptores, cum quibus contraxit; & quia tales non acceperunt ad securitatem mutui 200.... *Scutorum*, cum cam petiissent, ad aliam paruulam partitam; & quia emptio dictorum iurium fuit pro iudiuiso facta à *Sauli & Doria* contrahentibus cũ dicto *Strata*, cum socij non essent; item ex eo quod isti per aliam scriptoram subscriptam amiserunt reddituũ qoantitatem considerabilem ponderatam ibi n.31. Et quia dictus *Carolus Strata* exactum ex illis iuribus retinoit, tamquam verum patrimonium; & pro alia scriptura 17.... *Scutorum*, quæ pro interesse acceperunt *Sauli, & Doria* ad cambium *Carolo Strata* datorum. Et qoia aliqua iura ex illis vendita fuerunt, tanquam booa *Caroli Strata*, & eius consensu; & quia *Carolo Strata*, in computum fuit acceptum pretium dictorum iurium; quia venditio facta, vt modico tempore duret, dicitur simulata, vt traddit *n.56.* ex Menoch. *lib.3.præsumpt.122.n.112.* item ex protestationibus nomioe *Carolo Strata* factis ex fama præterita, & præsenti, quod ille contractus simulatus fuit, & ex frequentia similium contractuom, quas tecollegit ex Ludouico *concl. 51.* Menoch. *d.lib.3.d.præsump.121.* Farin. *d.q.162. de simulat.* Belon de his, quæ fiunt incontinenti, *lib.1.c.1.in fine, & c.2.& 77.& 117.* Matica *de tacitis conuent.lib.13.tit.38.* Ludouisio *dec.355.* Festay *alleg.3.n.126.& alleg.6.n.115.* Gratian. *tom.2. discept.forens.c.387.à n.40.* Bossio *sub conf.213.* Honded. *conf.33.* Luppus *de vsur. Comment.2.§.1.n.37.* Giorba *dec.22.n.11.* Cabalcan. *dec.2.n.4.5.& 6 p.2.* & ex diuersis decisionibus Rotæ, quas omnes simulationes exemplificant ad longum adducti Doctores ex vers. *Et quia.* Ideo ne longus essem, quoties opus erit, recurres ad illos; nobis enim sufficit adductas congessisse forte alibi, oon sit per Doctores congregatas.

19 Cumque omnes cootractus simolati vno ex tribus modis soleant celebrari. Primo cum tei veritate agitur quod vnus contractus, & alius simuletor, de quo genere simulationis loquitor *tit. C. plus valere quod agitur per totum, l.empti C.de contrah.emptione*, vel quando contractus quidem vere celebratur, sed breoi est duraturus; quia forte debet emptor cito rem vendere *l.4. §. si ab ignoto ff. de manumissis*, aot quando contractus extrinsecus quidem fit ex meote vera, & reuera agitur inter partes, vt nihil fiat; de qua simulatione loquitur textus *in l. nuda ff. de contrah. emptione, l. imaginaria ff. de reg. iuris, l. emptor ff. de aqua pluu. arcendo, l. simulata ff. de ritu nuptiar.* & hanc distinctionem magistralem voceot, ac tradant Bartol. *conf. 65. libro primo* Bartol. & Salicet *in l. cum precibus C. de probat.* Beccio *conf. 52. à numero 29. libro primo*, Hondedeo *conf. 46. lib. 1.* idem Nogerol. *dicta alleg. 10. ex numero 64.* legendus, & omnes modos simulationis iam adductos sub distinctione harum

rum trium ſpecierum comprehendi. Ideo quia ſatis liquet de materia ſimulationis duxi ad ſpecialem litem controuerſam in hoc noſtro ſupremo Conſilio deſcendere, me agente fiſcali promotore dicto anno 1657. contra dictos D. Antonium de Amaya, & Franciſcum Gomez Romanum.

20 Iu ſcriptura ceſſionis à nobis Oppugnata contra dictos Amayam, & Romanum contrahentes in præiudicium fiſci, vt retulimus *alleg. praced.* 23. nonnullæ ſimulationes fuerunt ponderatæ. Prima quidem quod dicitur ſimulata, quoties fit alienatio proximè ad delictum, aut poſt illud, & ſi amiſſio bonorum ipſo iure non imponatur iuxta doctrinam Alberici *in dicta l. poſt contractum.* Verbo *capitale n. 5. ff. de donat.* verſ. *tertio* vbi Iacobus de Arena, Guazzin *de conf. concluſ. 29. à n.60.* Farinac. *de falſit: dicta quæſtione 164. numero 60. & 61.* Natta *conſ. 212. numero 12.* verſ. *nam vbi crimen eſt tale*, Peregrin. *de iure fiſci lib. 5. tit. 1. numero 178.* verſ. *aduerte quia* loquens generaliter in alienationibus factis poſt commiſſum delictum, Guazzin. *de confiſcat. concluſione 25. numero 9.* Farinac. *dicta quæſtione 162. numero 187. & de pœnis temper. q. 89. numero 101.* Tyraquell. *de mram. conſt. p.3. limit. 9. numero 5.* Maſcard. *de probat. concluſione 439. num. 33.* & ſic hanc legitimè oppoſitam; eo quod conſtitit D. Roman. cuius bona confiſcata fuere retro tempore multo iudicaſſe.

21 Secunda ſimulatio oppoſita fuit ex ventre ſcripturæ ceſſionis, in qua non præſtitit Tabellio fidem numerationis, & ſolutionis, niſi tantum de confeſſione facta à dicto Romano poſt delictum commiſſum, ſic deducta ex gloſſa *in l. qui teſtamentum in princip. ff. de probat, l. ſi quis poſt hac de bon. præſcriptor*, vbi Angel Craueta *conſilio 155. numero 7.* Maſcard. *de probat lib. 2. concluſione 815. numero 20.* Mantica *de tacitis, & ambiguis lib. 4. tit. 23. numero 31. in fine.* Anton. Gomez *in l. 9. tauri num. 36. & l. 45. num. 85.* Menoch. *lib. 3. præſumpt. 29.* Peregrin. *de iure fiſci lib. 5. tit. 1. num. 54.* verſ. *creditores* ibi: *Et notandum eſt; quia conſtare debet de vero credito illius, alioquin Chartula confeſſionata inter aſſertum creditorem, & reum condemnatum non probaret; quia ſuſpecta, & ſimulata præſumeretur*, & repetens *in fine n. 183.* verbis loquitur ſequentibus: *confeſſionem de pretij numeratione inter emptorem, & venditorem reum criminis ſimulatam præſumo*, Guazzin. *de confiſcat. concluſione 22. num. 12. & dict. concluſione 29. num. 12.* Farinac. *de falſit. dicta quæſtione 162. num. 189. & 190. & dicta q. 164. numero 166.* ibi: *ſeptima erit fraudis coniectura, quando in venditione facta ante, vel poſt delictum pretium non eſt numeratum, ſed confeſſatum.*

22 Tertia; quia vt fraus, atque ſuppoſitio fortius appareret, non ſic, ſed ſub deſione vera debitorem ſe conſtituit dictus Romanus ad fauorem dicti Amaya 365. Regalium ex cauſa mutui à tempore retro in diuerſis partitis ad annum 1653. Vt retulimus, *ſub alleg. præcedenti* 13 quod incertum fuit, nec potuit verificari, vt apparuit ex declarationibus illorũ, in quibus varij extiterunt; non enim Amaya ſe informauit de illa librantia ceſſa à Romano pro ſolutione mutui, num benè eſſet expedita, & aſſecurata, quod inter homines negotiatores ad accipiendas pro ſolutione ſimiles datas, ſe ad vnguem informãt de illarum qualitatibus; & hoc in Amaya potius, cum non ſolum intenderet ſibi ſatisfieri dictos 360. Regales mutuatos, ſed etiam alios 520. 235. Regales in pecunia numerata Romano data ad negotiandum, cum quibus abſumebatur integra librantiæ ceſſæ partita; & ſic de debito antiquo confeſſionato, quod non probatur; ſiquidem præſumptionem ſimulationis oriri docent Roman. *in terminis ceſſionum conſ. 450. n. 1.* Fulgoſ. *conſ. 30. col. 1. in fine, & conſ. 95. in ſecundo dubio.* Menoch. *lib. 5. præſumpt. 130. n. 26. in verbis ibi: Quarta eſt cõiectura ficta, ſimulata que ceſſionis, quando cedens finxit ceſſionarium eſſe ſuum creditorem, & deinde cauſa illius crediti ei ceſſit actiones*, & inferius, *idem eſſe quando pro parte finxit cedens illum ceſſionarium eſſe ſuum creditorem*, & ex defectu talis informationis in re ita magna, in quamuis Farinac. *dicta quæſt. 162. n. 180.* Noguerez *dicta alleg. 10. n. 28.* Zepola *de ſimulat. n. 64.* Pariſio *conſ. 54. n. 70. lib. 1. & conſ. 55. n. 52.* Menoch. *dict. præſumpt. 122. lib. 3. n. 85.* Maſcard. *de prob. concluſ. 444. n. 12.*

Quarta, nam conſtitit, quod dictus Franciſcus 23
Gomez Romanus manſit in poſſeſſione dictæ librantiæ, vt ex certis declarationibus proceſſus apparuit; & ſic ſuccedit ſimulationis præſumptio, de qua inter cæteras ſupra congeſtas loquimur, vt DD. tenent per textum *in l ſicut. §. ſuper vacuum ff. quibus mod. pign. vel hypotheca, l. ſi qui ff. de acquirẽda hæreditate.* Bartol. *in dicta l. poſt contractum, n. 4. ff. de donat.* Farinac. *dicta qu. 162. à n. 228.* Menoch. *de arbitrar. lib. 2. caſu 39. num. 1. & de præſumpt. dicto lib. 3. præſ. 121. n. 110.* Maſcard. *de probationibus lib. 1. concluſ. 439. n. 1.* Anton. Gomez *lib. 3. variar c. 14. n. 4.* vbi Ayllon cũ aliis *n. 5.* Decius *conſ. 235. n. 2.* verſ. *tertio præsũptio*, Guazzin. *de confiſcat. dicta concluſ. 29. n. 22.* præcipuè conſiderando dictã ceſſionẽ in occulto remanſiſſe; quouſque Romanus voluit poſt ſolutionem à carceribus negotiari cum Rege; & ſic tale inſtrumentum fuiſſe ſuſpectum ſimulationis docẽt Farin. *dicta qu. 162. n. 205. & 206.* Carroſc *de locato, & conducto p. 5. Rub. de vſurariis n. 13.* Maſcard. *de probat lib. 1. concluſ. 445. n. 3.* Zepola tract *de ſimulat n. 66. & 67.* in verbis ſequentibus: *quod ſi inſtrumentum diu ſtetit occultum, tunc præſumitur ſimulatum*; Item quia ratiocinatio facta ſonat clam inter D. Amayam, & Roman. abſque interuentione alicuius perſonæ, quod in verſimilitudinem parit, atque ſimulationem, vt dixerunt Menochius *de præſumpt. dicto lib. 3. præſumpt. 122. à n. 90.* Mantica *de tacitis, & ambiguis lib. 13. tit. 35. n. 19. & lib. 3. tit. 10. n. 41.* Anton. Gomez *lib. 3. variar. c. 14. n. 4.* verſ. *quartus caſus eſt*, Tyraquel. *de retract conuent. in præfatione n. 1. & 14.* & ex aliis pluribus variationibus in proceſſu repetitis.

Et ſic iuſtè ſententiatum in fauorem Fiſci apparet 24
anno 1658. cum ſufficeret probatio nimis concludens, cum eſſemus in materia fraudis ſuſpecta, & inter homines nimis fraudulentos, vt conſiderauit Noguerol. *dicta alleg. 10. num. 71.* Caſtill. *deciſ. 243. à n. 42. tom. 3.* Surd. *conſil. 184. lib. 2.* Molfeſ. *tom. de contractib. cap. 7. n. 42.* Quare potuerunt iudices tanti Senatus pro Fiſco declarare; præcipuè, quia debuerunt, (vt debent) conſiderare iudices omnes, vt quoties tractatur de ſimulatione, & fraude, quibus eſt obuiandum, iuriſdictionem, & poteſtatem interponere, etiam pœnali iudicio tuendo eam, & in eos animaduertendo, qui hæc moliuntur, Curando etiam, quod ab incepto deſiſtant, vt patet ex traditis per Socin. *conſ. 99. n. 16. lib. 3.* Macerat. *variar. reſol. 9. n. 13.* Rugin. *pract. cap. 47. n. 24. 25. 47. & 55.* Farin. *qu. 114. n. 21. 24. 45. 57. & 131.* Daniel *de nobilibus diſp. 46. n. 24.*

25 Quod si pro complemento scire desideras quibus modis simulatio probetur, aut excludatur eius exceptio, præter adductos, leges D. Ioseph Vela *d. dec.* 33. Alex. Trentacinq. *res* 1 *per tot.* Bellon. *cons.* 20. Dons. Perg *summata iuris lib.* 2. *p.* 2. *cap.* 40. *per totum*, Castillo *lib.* 2. *controuers. cap.* 25. Hermosilla *in l.* 57. *glossa* 3. *tit.* 5. *p.* 5. & ambo cum pluribus, Aotoo. Faber. *in tit. C. plus valere quod agitur*, D. Franc. Merlin. *cont.* 2. *cap.* 17. Ioan. Baptista Toro *voto* 23. *à n.* 52. Valenzuela, Velazquez *cons.* 62. *à num.* 38. apud quos veria inuenies de exceptione simulationis, & quæ eius species siot, & an renunciari possit, maxime cum iuramento, & an expediat executionem instrumenti, de quo vltimo vltra Noguerol. Farin. & relatos commendat videndos Olea, Camill. Borel. *in summa decis. tom.* 2. *cap.* 29. *n.* 47. Grass. *excepr.* 12. Costa *tract. de re integra dict.* 45. *lib.* 3. *cons.* 201. Marco Muta *dec.* 26. *n.* 35. Ceotius *de censibus q.* 48. *num.* 32. Carpan. *com.* 1. *cap.* 42. *num.* 35. Rodrig. *de execut. cap.* 6. *n.* 24. Pareja *de vniuers. instrum. edit. tom.* 1 *tit.* 1 *res* 3. §. 2 *n.* 70. cum aliis.

ALLEGATIO XV.

Institutor quidam Maioratus in fundarione ponens clausulas sequentes, vt hora præcedente ante commissum hæreticis crimen à possessore, vel eodem instituente transeat in sequentem successorem vocatum, seu prohibens, ne vsusfructus transeat in fiscum, viuente possessore, an defraudare intelligatur Fiscum Sanctæ Inquisitionis, vel non? Vbi de aliis occasione cuiusdam litis controuersæ in nostro supremo Consilio Inquisitionis ab anno præterito 1656.

SVMMARIVM.

1 *Bona hereticorum non vinculata, à quo tempore Fisco inquisitionis applicentur?* remissiuè.

2 *Maioris institutor distinguitur à possessore illius quoad applicanda bona illius Fisco ex causa haresis.*

3 *Clausula, vt hora pracedente ante commissam haresim Maioratus ad successorem possessoris, transeat, valet, etiam respectu institutoris, vt n.* 9. *securius in successore, possessore illius, vt n.* 10. 13.

4 *Maioratus bonis delictum pradecessoris nequit nocere successoribus quoad perpetuam confiscationem.*

5 *Bona probibita alienari, non possunt transire in Fiscum ex confiscatione.*

6 *Alienare non valens in praiudicium alterius, non poterit ei praiudicare.*

7 *Maioratus institutor probatur eo, si in haresim incidat, nisi filio tradidisset possessionem illius.*

9 *Clausula* vt hora præambula *ab haresi intenta Maioratus ad successorem transeat, valet, quia dicitur posita causa conseruanda familia vt n.* 10.

10 *Fiscus lads non potest dici; eo quod disponens de bonis suis, dicat, vt non valeant in illum transire confiscatione.*

12 *Maioratus institutor disponens ex facultate Regia, qua crebrius cauetur, vt heretici, seu proditores in Maiestatem &c. amittant illa, non gaudet clausula hora praambula, vt n.* 14. *secus si sine facultate illa instituatur, nisi fraus interuenisset, vt n.* 12. *&* 13.

24 *Maioratus Fisco applicatur, quoties institutor Maioratus deliquit in Maiestatem Diuinam, vel humanam, si ipse hanc clausulam opposuisset.*

15 *Vltima voluntates ex damnatione auctorum vitiantur.*

16 *Maioratus institutio in contractu, vel inter viuos qui ad fiscum applicandum ex heresi commissa, numquid distinguatur.*

17 *Maioratus, fructus & commoditates, quo pacto transeant in fiscum inquisitionis, propter commissam haresim à possessore n.* 18.

19 *Fructuum facultates, & commoditates Maioratus, in quo distinguantur quoad applicationem fisco facienda propter haresim, & n.* 20.

20 *Vsusfructus formatus transit à commissa heresi possessoris in successorem, & quare non sic transeant commoditates.*

22 *Dominium vtile eorum bonorum, qua alienari probita sunt, potest in fiscum transire.*

22 *Commoditates Maioratus non transibunt in fiscum, si transire prohibeamur in limine fundationis, vt n.* 23. *&* 24.

25 *Feuda in praiudicium Domini directi non confiscantur, & n.* 30.

26 *Fiscus, numquid succedat in bonis Maioratus, qua a Rege donata sunt instituntori, & n.* 27.

28 *Fideicommisso bona subiecta non cedunt in confiscationem.*

29 *Hareticus delinquens potest fideicommissum retinere, quousque per sententiam declaretur.*

31 *Empbiteusis priuata transit ad fiscum cum suo onere; non sic Ecclesiastica.*

33 *Census res obligata defertur propter heresim ade ficum cum suo onere.*

34 *Peculium profectitium, aduentitium, & quasi castrense non confiscantur ex haresi paterna.*

VA plura io cap. ex litteris 11. de constit. sob quæst. 3. à n. 24. dicta sunt de pœnis hæreticorum, qooad bona noo vinculata, & à quo tépore confiscata, & applicata fisco intelligantur, & infra *sub alleg.* 17. & 18. quæ hic applicari valent, & casus sese obtulerit litigiosus de qoodam institutore hæretico postea reperto, & in cootumaciam absente, in statua combusto, qui dum instituit Maioratum, clausolã primo relatã inseruit. 1

Ideo nunc nonnulla præmittendo duxi repetere de pręsentibus, & aliis dobiis, etiam circa fidei commissa, feuda, emphiteusim, aliaue bona prohibita alienari. In quo dobio solent DD. distinguere inter possessorem alium ab instituente, qoi deliquit in fide, aut si ipse institutor hæreticasset. 2

In primo inquam caso sine dubio talem clausulam non dici in fraudem fisci appositam; primo *ex l.* 3. *ff. de interdict. & relegat.* Vbi dispositum est, quod ille qui commisit aliqood delictum, ex quo bona illios veniunt Fisco adiicienda, tantùm amittit bona sua propria, & libera, non aotem illa, quę à genere, vel à maioribus habuit, generiq; restituẽda 3

sunt

ſunt;vt probant etiam DD. per textum in l.emancipatum §.fin.ff.de ſenatoribus,l.ſi dotem cum ſimilibus C.de iure dotium, Molina de primog.lib.4.cap.fin.num.9. videndus ad plura in toto illo capitulo, latè D.Ioannes del Caſtillo lib.2.controuerſ.c.6.n.63.verſ.3.& vltimo, Simanchas de cathol. inſtitut. tit.9. num. 212. Sanchez in præcepta decalogi cum multis, lib.2.cap.18. Barboſa cum Azor. & Cantera in cap. vergentis de hæreticis à n.18.

4 Deinde quia in bonis primogenio, vel maioratui ſubiectis delictum prædeceſſoris non poteſt nocere, vel præiudicare ſucceſſoribus quoad perpetuam confiſcationem, vt docent cum Hoſtienſe Ioan. Andreas, & aliis ex antiquis in cap. licet de voto, & cum Baldo in l.executorem C.de executione rei iudicatæ, num.39.ad finem, Socino conſ.121. numero 22. lib.2. Boherio deciſ.278. num.6. Molina d.cap.fin.n.10.lib.1.& per alia,quæ adduxit lib.2.c.12.Anton.Gomez in l.40.Tauri n.91.Vbi latiſſimè proſequitur materiam, & Gregorius Lopez in l.6.tit.11.p.6.verbo que la non pudieſe vender,& idem Gumez in l.27.Tauri n.59. Tellus Fernand. ibi n.19.Valazquez de Abendario gloſ.2.n.9. Antract.de melior.lib.2.gl.1.n.1.& gloſ.4.n.1.& gloſ.5.n.1.& gloſ.9.& 11.n.4.Matien.in lib.6.tit.6.gloſ.4.n.2.& 3.lib.5.recomp.Caſtil.tom.6.controu.c.128.n.57. D.Chriſt.de Paz ad tit.ſtyli 200.queſt.ex n.145.addit ad Molinam in d.c.fin.lib.4.n.10.& d.c.12.lib.2.firmantes ſic vidiſſe obſeruari.

5 Tertio,quia,vt docent DD.per textum in l.Imper.ff.de fideicom.libert. vbi Bart. bona prohibita alienari, non poſſunt tranſire in fiſcum ex confiſcatione,allegans textum in l.ſi libertinum ff.de bonis libert.& alia iura, quando prohibitio alienationis, facta fuit fauore aliorum, non ipſius delinquentis: idem Bartol.in l.ſi quis in tantam C. vnde vi,& in l.ſi finita §.ſi vectigal.ff.de damno infecto n.13.Bald.in l. legatarius ff. de excuſationib. tutor. Molina de primog.d.cap.fin.lib.4.n.5.cum Angelo, Iaſone,Segura,Ripa,Dec.Cobar,Ruino,Roland.à Valle,Caſſaneo,Bernardo Diez,Boſſio,Tobias Nonio,& aliis, & hoc quia confiſcatio eſt alienatio, vt docent Perez de Lara de vita c.22.n.20.& relata à Vinc. vſario de ſuſtit quæſt.529.n.6. Molina de iuſt.& iure tract.2.diſp.656.ex n.5.

6 Quarto,& vltimo, nam qui non poteſt alienare contrahendo in præiudicum alterius, ſimiliter, nec illi preiudicare delinquendo ex l.filius ff.de bonor.præſcriptor.per quem textum id dixit Bartol.in d.l.ſi finita dicto §.ſi vectigalibus n.12.Alex.conſ.23.n.2.lib.1.idem Molina d.cap.fin. n.3.& 8.& aliis proximè dicendis.

7 Quare iam deſcendendo ad caſum ipſiuſmet inſtitutoris maioratus,qui in hæreſim incidit,in quo dubio, & ſi latiſſimè idem Molina proſequatur in dicto cap.fin.lib.4.ex n.18.ad partes agendo, & referendo ſententiam Domini.Simanchas ibi in verſ. è conuerſo dicentis in cap.9. de bonis hæret. n.256. de cathol. inſtit. in confeſſo eſſe quod primogenij inſtitutor hæreticus factus,priuabitur illis, & aliis bonis, niſi forte tradiderit filio poſſeſſionẽ bonorum,vel ſcripturam primogenij &c.vel id factum ſit per contractum oneroſum ante delictum commiſſum;item & à n.19.20.& cum aliis diſtinguendo,ſi inſtituiſſet Maioratum teſtamento,codicillis, aut ex donatione cauſa mortis vel ſi per donationem inter viuos, aut cauſa mortis, vt in hoc vltimo caſu, & ſi reuocabilis fuerit Maioratus, ſed non ideo fiſco applicetur.

8 Tamen vt cumque procedat certum eſſe videntur fateri Doctores, inter quos idem Molina dicto cap.fin.n.16.& dicto lib.2.cap.12.ſub numero 36. etſi non clarè Sanchez cum multis ad præcepta decalogi lib.2.cap.30.numero 4.& cap.28. numero 55. Barboſa in dicto cap.vergentis n.20.Peregrin.de iure fiſci lib.5.tit.1.num.103. Gutierrez in pract.lib.2.q.66.alter Petr.Barboſa in l.ſi ab hoſtibus §.fin.n.21.ff.ſoluto matrimonio, Cabed.p.2.luſit.deciſ.96.numero 5.Menoch. de præcript.lib.3.q.224. numero 50. & conſ.91.numero 6. Tellus Fernandez in l.37.Tauri à numero 16. Gregor.in dicta l.6.p.6.tit.11.dicto verbo que la non pudieſe, & alij ex Baldo in l.parentes num.C.1.de teſtibus, dicentes quod quando maioratus habet clauſulam in inſtitutione, vt hora præcedente ante cummiſſum delictum tranſeat in ſequentem, valeat huhuiuſmodi inſtitutio; ſic vt nec dicatur clauſula relata poſita in fraudem fiſci, licet in vita delinquens priuetur commoditate.

Verum hæc ſi attente conſiderentur procedunt 9
non in ipſa inſtituente,ſed in alio poſſeſſore delinquẽte,qui nõ inde quod in hæreſim incidit,amittit maioratum, vt colligitur expreſſe ex dictis, item ex latè adductis per eundem Molinam dicto lib.2. de primog.cap.12. à n.56.ad finem, vbi non loquitur de ipſo inſtitutore delinquente, ſed de inſtitutore, qui ponit clauſulam in fundatione,vt ſi eiuſdem maioratus ſucceſſor commiſerit delictum aliquod ex his,quæ in facultatibus excluduntur, veluti crimen læſæ-Majeſtatis diuinæ, vel humanæ, vel Sodomiæ,hora præambula delicti,vel cum delictum committere tentauerit,bona in ſequentem ſucceſſionem pertranſeant,vt fiſcus ab eius maioratus confiſcatione excludatur.

. Et licitum eſſe ex multis probat,cũ non in frau- 10
dem fiſci, ſed potius ex cauſa conſeruandæ familiæ factum eſſe cenſendum ſit, colligens ex Baldi ſententia in dicta l.parentes num.1.C.de teſtibus; dum inquit non poſſe dici lædi fiſcum ex eo quod quis de bonis ſuis ſic diſponat, vt non valeant in fiſcum ex confiſcatione deuenire;quia pœnæ non irrogatæ irrogatio duritiam continet ex l.ſeruus ea lege ff. de ſeruis exportandis, Aleiatus, & Carolus Ruinus notab.4. in l.filius famil.§.Diui ff.de legat. Socinus Iunior, conſ.34. numero 7.& 8. lib.3.

Sed idem Molina referens Rulandum à Valle, 11
Natam, Nazarium, Dynum, Albericum, & alios dicto num.56. in fine potius ſub diſtinctione comprehendit difficultatem reſpectu ſucceſſoris Maioratus, n.57.& 58.dicens, quod ſi Maioratus inſtitutio fiat ex Regia facultate, quæ crebro continet clauſulam ſequentem,quod bona Maioratus non niſi ex dictis tribus criminibus fiſco adiici valeant; & quod ex illis criminibus publicari poſſint, tum quia Maioratus inſtitutor eius facultatis virtute primogenium inſtituerit, & conſequenter intelligi ſub ea conditione illud inſtituiſſe, & ſi quando adeſt Regia facultas talem frequentem clauſulam continens, non poſſe inſtitutorem Maioratus relatam primam clauſulam ponere; quod ſi apponat ſeruandam non eſſe cum in fraudem fiſci, & Regiæ facultatis appoſita cenſenda ſit.

Tamen ſi primogenium abſque Regia facultate, 12
ſed ſolũ ex legũ facultate inſtituitur, tunc dictam clauſulam apponi poſſe,cũ in bonis ſuis vnuſquiſq; eam legem apponere, vt illa in fiſcum non deueniant,& de primo caſu docet cum Ripa in d.l.fil.fam.§.diui n.42.dũ in verbis ibi,nec fiſco fraud.eſſe.

inquit quod quando constaret quod testator in fraudem fisci prohibitionem fecisset quod tunc bona prohibita alienari, venirent in fiscum propter fraudem; & sic additionatores ad Molinam *dicto n.*56.docent in specie cum Mieres *4.p.de Maiorat.q.*23.Angulo *tract.de melioratione,l.*11.*tit.*6.*lib.*5.*n.*6.Patre Molina *tract.de iustitia,& iure disp.* 612.*n.*13.*& tom.*3.*disp.*660. Thomas Sanchez *in summa lib.*2.*cap.*18.*n.*38. & ex omnibus probant hanc distinctionem.

14 Quod si contingeret, vt ipse Maioratus institutor talem apponendo clausulam, delinqueret contra Maiestatem Diuinam, vel humanam, in hoc casu sine distinctione dici potest ipsum à tali Maioratu priuari, Fiscoque applicari, non aliter, ac cætera bona, quæ libera tunc temporis possedisset. Primo, quia numquam poterit non præsumi institutorem in fraudem Fisci eam clausulam apposuisse †
15 Deinde quia vltimæ voluntates ex damnatione auctorum vitiantur, sic vt si Maioratus institutor committat aliquod delictum ex quo sibi pœna mortis, deportationis, vel aquę, & ignis, interdictionis, bonorumque amissionis, imponatur; ipsa Maioratus institutio testamento, vel codicillis facta reuocetur, vt videtur probari *ex l. eius qui §.sicut ff. de testam* ibi, *nec illud testamentum valet, quod antefecit, nec id quod postea fecit*, & *ex l.*15.*tit.*1.*p.*6.*& ex l.*3.*tit.*4.*lib.*5.*recompil.* Vbi licèt prædictam doctrinam limitet, dum disponit, quod iam damnatus ad mortem potest testari de omnibus bonis suis; excipit vero quæ ex delicto fisco adiicienda sint, & sic non sustineri Maioratum in ea parte, quæ fisco adiicienda venit, vt ex doctrina Tell. Fernandez *in l.*40. *Tauro n.* 1. aduersus Parisium dicit Molina *dicto lib.*4.*de primog. cap.fin.ex n.*20.*&* 21. qui ex Bart. *in l.res.vxoris n.*1.*cod.de donat. inter virum*, dixit voluntates ex auctorum damnatione vitiari.

16 Et quamuis respectu Maioratus instituti in vita institutoris per modum contractus, aliter doceat idem Molina *à n.*18. *& n.* 23. & sic videatur disponi *per textum in l.res.vxoris cod. de donationibus inter virum. & vxorem*, vbi disponitur, quod donatio, quam maritus fecit vxori, constante matrimonio, non potest reuocari per fiscum, & si maritus sit condemnatus ex delicto, atque eius bona confiscata, & iuxta quod dixit Augelus *in dicta l. si filius col.*2. *cod. de bonis proscript.* nempe facultatem reuocandi, dispositionem non admitti ex delicto ab ipso disponente commisso. Tamen quia contra ipsum institutorem adest præsumptio iam in crimine hæresis deliquisse, & si occultus viueret, indeque colligi in fraudem Fisci Maioratum instituisse, vt hac via Fiscum ipsum defraudaret *per dicta supra* cum Ripa, semper enim ipse Maioratus institutor, vt Dominus possedit, non alius tertius, vel successor ius acquisitum habebat, nec de proximo acquirendum vsque ad eius mortem. In quo casu loquitur lex vxoris proxime allegata ex doctrina Simanchæ, quam *suprà* retulimus; dum in *dicto tit.*9.*de chatbol instit.n.*x56. quatenus dixit, quod primogenij institutor hæreticus factus, priuabitur illico illis, & aliis bonis, nisi forte filio tradiderit bonorum possessionem, vel scripturam primogenij, vel id factum sit per contractum onerosum ante delictum commissum (& quid si post, infra dicimus) videbis quæ prosequuntur Molina *de iust.& iure tract.*2.*dicta disp.*654.*n.*4.Angulo, Mieres, & Thomas Sanchez, quos iam retulimus, Nata *cons.*528.*n.*15.Tyberius Decianus *lib.* 3. *cap.* 33.*n.*4 & Alia leges apud eundem Molinam *de Maiorat. dicto lib.*4.*cap.fin.ex n.*69. & ante, & vt clarius percipias, leges præter Molinam Iustitiarium aliam Molinam *de iustitia, & iure tom.*3.*disp.*659. Sanch. *dicto l.*2.*in præcepta Decalogi c.*18. & alios penes eos.

Ad aliud dubium, an si institutor prohibeat, ne 17
transeant vsusfructus, & commoditates in Fiscum, viuente possessore, Maioratus. In quo articulo video discordare DD.nã Clarus *in praxi cum §.fin.q.*78.*n.*10.Gabriel *lib.*7.*comm.opinion tit.de crim.consiliis.* 24.*n.*3.Menoch.*consilio* 4.*n.*42.Farin.*in praxi crim. q.*25.*n.*35. Sanch.*dicto lib.* 2. *in præcepta decalogi c.*18.*n.*35.Mendez à Castro *in praxi Lusitana lib.*2.*c.*2.*n.*11. docent nec ipsius Maioratus fructus, vita possessoris durante, publicari, sed statim cum ipso Maioratu transire ad sequentem vocatum, sed contra hoc, nempe immo fructuum commoditates ad Fiscum, duráte vita possessoris trãsire, ac pertinere, tenent Molina *dicto lib.*1.*c.*20.*n.*9.*& lib.*4.*c.fin.n.* 11.cum infinitis Besard.ad Clarum *dicta qu.*78.*n.* 29.Peregrin.*de iure fisci lib.*5 *tit.*1.*n.*101. Sayrus *in Claui Regia lib.*9.*c.*7.*n.*7.*in fine*. Molina Theolog. *de iustitia tract.* 2. *disp.*470. *vers. id præterea, & disp.*656.*n.*8.

Hanc ergo difficultatem ex proposito scribens, 18
Quemada *de confiscatione bonorum respectu Fisci inquisitionis in sua qu.* 17.de illis, quæ solent videri in libello, quod inscripsit Rjoas *de hæreticis* post finem, postquam vocauerit arduam, quam disputauere Alex *cons.*23.in 1.volum, vbi concludit quod statim admittiter substitutus, non spectata morte naturali, idem *cons.*97.*volum.*3.Segura *in repet l.* ... *hæred.§.cum filiis n.*246.*ff. de vulgari, & pupil.* & contrarium docuerit Angelus *in l.Papinian §. meminisse ff. de inofficioso testam. col.* 2. singulariter Albericus *in l. peto §.prædium ff.delegat.*2. Paulus de Castro *in l.ex facto §.ex facto ff.ad Trebell.* Speculator *de feudis vers.*40.*§.de homagio per textum in l.stat. liberum §. Cornelio felici ff.de iure fisci*, qui videtur casus expressus, de hoc Platea *in l.*1.*de pœnis fiscalibus lib.*10.dicens ita practicari, quod durante vita condemnati, fiscus vtitur vsufructu. Tamen clariori intelligentia agere nemini dubium potest esse.

Igitur ego consideraui distinctionem fore con- 19
stituendam inter vsumfructum formatum, & facultatem fructuum, seu commoditatum percipiendarum in rebus Maioratus: Nam cum hæc facultas ab ipso iure vsusfructus diuersa sit, nec alienationem contineat, nec nouum sit penes aliquem esse ius vsusfructus, & penes alium facultatẽ fructuum percipiẽdorum ex *l.si vsusfructus ff.de iure dotium, l.vsusfructus ff.soluto matrim.* Oldrad.*cons.*101.*prope finem*, & ex ea fructuum percipiendorum facultate, seu commoditate, nullum ius in re constituitur, euenit vt per tempus vitæ Maioratus possessoris commoditates rerum Maioratus percipi possint, siue ex confiscatione, siue ex alia causa, non obstante alienationis expressa prohibitione: sic Bart. *per textum ibi in dicta l.codicillis §.instituto ff.de legatis* 2.*n.*4.Ioan.Faber.*in §.itẽ seruiana instit.de action. n.*30.Tyraquello, qui plura refert *de retractu lignager.§.*1.*glossa* 7.*à n.*47.Palacios Rubios *in cap per vestras §.*38.*à n.*4.Pinel.*in l.*1.*cod.de bonis maternis* 3.*p.n.*70.*ad fin.*Ioan.Bar.de Scaramp.*in suis cõsiliis feudalibus cons.*111.*n.*2.Chassaneus *in consuet.Burgũdiæ Rub.*3.*§.*8.*vers.en alienaciõ.n* 4.Matthæus de Afflictis *in const.Sicilia, incipit si quis post itẽ,*6.*notab:& in const.incip.cõstitutionẽ diuæ memoriæ,*2.*q.* & hoc modo intelligẽdũ esse Bartol. & alios sequaces *in l.Imperat. n.*1.*ff.de fideic.lib.ert*, quos refert idẽ

Molina

Molina *de primogen. dicto lib.1.cap.20.ſub n.9. &*
12.in fine, qui clarius hanc diſtinctionem admittit
in dicto lib.4.cap.fin.ex n.11.ad 17. legendus.
20 Etenim de iure vſusfructus formati crebrior
inquam eſt ſententia, vt ſtatim, poſſeſſore delin-
quente, tranſeat ad ſucceſſorem, non in fiſcum,
& iuxta hoc intelligi quendam, & cæteros ad duc-
tos Doctores *in verſ.ad aliud dubium.*, negantes
vſumfructum Fiſco applicari, commoditates vero
non ſic ex dictis num. præcedenti; nam quoad has,
intantum verum eſt, quod etiam, ſi Maioratus in-
ſtitutor expreſſe prohibeat, quod, durante vita poſ-
ſeſſoris, Commoditas eiuſdem Maioratus in fiſcum
non tranſeat, nihilominus in illum tranſire de-
beat, cum id ſolo fauore poſſeſſoris introductum
ſit, nec poſſit Maioratus inſtitutor efficere, vt com-
moditates bonorum ipſius Maioratus poſſeſſoris,
fiſco non adiiciantur, cum ex hoc præiudicium
aliquod Maioratui non inferatur; non enim in
hoc de ipſius Maioratus obſeruatione, ſed de fiſco
defraudando; & poſſeſſore delinquente ſubue-
niendo abſque aliqua alia ratione agatur, quod Ma-
ioratus inſtitutori permiſſum non eſt: *ex dicta l. fi-
lius familiâs §. Diui* ibi *nec fiſco fraudi poſſe*, cum
non poſſit Maioratus inſtitutor facere, ne leges in
teſtamento ſuo locum habeant *per leg. nemo poteſt
ff. delegat.* 1. vbi latiſſimè Ioannes Gutierrez præ-
21 ter alios ordinarios. † Imo in tantum procedere,
quod licèt Dominium vtilè eorum bonorum, quæ
alienari prohibita ſunt, poſſit in vita poſſeſſoris in
fiſcum tranſire *ex dicto §. Cornelio felice*; ſed fal-
lere, quando inſtitutor expreſsè prohibuit, hoc
verum erit reſpectu Dominij dicti vſusfructus
formati, non tamen reſpectu commoditatum ipſius
Maioratus, vt idem Molina iterum concludit *ſub
dicto cap. fin. lib.4. de primogen. n.15.* ex Bartol. *ex
l. ſi quis in tantam cod. Vnde vi*, & aliis, probant
ibi quod quando prohibitio alienationis ſolum
fauore prohibiti facta eſt, poſſunt bona illius ex de-
licto confiſcari.
22 Quæ reſolutio de commoditatibus Maioratus
procedet, quando Maioratus inſtitutor ſimpliciter
dixit, quod non poſſent ex delicto fiſcu adiici com-
moditates bonorum Maioratus, durante vita poſ-
ſeſſoris, ipſas ab eodem poſſeſſore non auferendo,
ſecus ſi dixiſſet, quod non poſſent confiſcari com-
moditates, etiam in vita poſſeſſoris, nec per mo-
mentum, ſed ſtatim, dum tractatum fuerit de deli-
cto committendo, in ſequentem poſſeſſorem per-
23 tranſeant † Eo quod in hoc caſu, non de ſola de-
linquentis vtilitate, ſed de familiæ conſeruatione
agatur, cum bona Maioratus ab ipſo delinquente
auferantur, & in non delinquentem transferantur,
quod iuſte fieri potuerit, reſoluit Molina *dicto cap.
fin. l.4.n.16.* ex Gomezio ita intelligendo *in l. 40.
Tauri n.91.* Et iuxta hæc ſunt intelligēdi DD. quos
additionatores Molinæ retulerunt *en dicto cap. fin.
ſub n.5.ad* 13. inter quos Pater Molina, Fuſarius,
Gaylus, D. Ioan. de Caſtillo, & Caruallo, quos ſu-
pra retuli: iterum Fuſarius videndus de fideicom-
mis ſub tit *tota quæſt.* 527.
24 Sed non deſinam aduerſus prædictam diſtin-
ctionem, quam amplectuntur vterque Molina in
locis relatis, & Sayrus *in Claue Regia lib.9. cap.7.
n.7.* & alij non admitti à Diana, qui idem de
vſufructu ſentiens, ac de illius commoditatibus,
ait dictus fructus pertinere ad ſequentes vocatos
p.4. tract.8. res.60. verſ. verum mihi cum Decio
conſ.442. volum.3. n.27. & 28. Ruino *vol.2. conſ.
193.n.4.* Alciatus *vol.3. conſ.(7.n.1.* Panzirola *vo-
lum.1.conſ.*181. Natta *conſ.*258.*n.19.per textum in
dicta l. Imperator. ff. de fideicommiſſ. libert.* ex ea
ratione; quia commoditas illorum fructuum, quæ
ex talibus bonis percipitur, eſt annexa Dominio
bonorum illorum; & ſic quemadmodum Domi-
nium ob delictum poſſeſſoris non tranſit ad fiſ-
cum, ſed aduocatos hæredes, ita nec etiam ad fiſ-
cum, ſed ad vocatos, fructus pertinere, & prorſus
hoc eſſe ſequendum, quando teſtator, vel inſtitu-
tor vtitur his, vel ſimilibus verbis, *vt eo ipſo de-
linquens amittat bona cum omnibus commoditatibus:*
Nam tunc non ad fiſcum, ſed ad hæredes vocatos
pertinere ſcribit ex optima Doctrina Rolandi à
Valle *volum.1. conſ.96. n.11.* Menochij *volum.1.
conſ.91.n.6.* Tobias Nonio *vol.1.conſ.97.n.2.* Sfor-
tia, *volum.1.conſ.50.n.7.* Hieronim. Gabriel. *vol.1.
conſ.123.n.14.* & aliorum quos cum Bartol. *in di-
cta l. Imperator.* congeſſit Molina *dicto lib.1.cap.2.
de primog. ſub dicto n 9.* inter quos Alex. Segura,
Ripa, Hypolitus, Caſtel. Cotta, Socin. Iunior.
Rubeus, Grammat. & Clarus; alia dico hic appli-
canda *infra ſub alleg.36. verſ. ad quartam* cum qui-
bus hæc difficultas ſufficienter apparet expedita.
Ex his breuiter venit breuiter dicendum non 25
confiſcari feuda in præiudicium Domini directi
vt docent Simanchas *de Cathol. inſtit. tit.9.n.120.*
Gullielm. *in cap. Raynucius* verbo *& vxorem n.244.*
Viuian. *to. 2. commun. opinion l.9. tit.81.n.1.verſ.
ſextum*, Pegna *in direct. inquiſit p 3.q.112. n.161.
verſ. quod ſi Clericus bona feudalia habeat*, Menoch.
conſ.304.n.13. Azor. *p.1. lib. 8. moral. c.12.q.10.* Fa-
rin. *in praxi crimin. q. 25. à n.62. & in tract. de hæreſi
q.190.§.4. à n. 59.* cum aliis Barboſa *in dicto cap.
vergentis de hæret. n.17.* qui *n.21. & 22.* com infini-
tis idem dicit de iure Patronatus perſonali, & de per
ſe principali, & diſtincto, & in dote vxoris chatho-
licæ neſcientis quod vir eius eſſet hæreticus, quan-
do cum eo nupſit, & de bonis paraphernalibus, ac
de donatione propter nuptias, ac de rebus donatis
à conſanguineis viri dictæ vxoris niſi expreſsè fue-
rit tempore donationis dictum, quod donatur, ma-
rito acquiratur; ita cum Farin. *dicta qu.190.à n.43.*
legendus cum multis, de quibus non repeto: & de
aliis caſibus longe Molina *ſub dicto cap. fin. lib.4. de
primog.* ibi legendus, & eius additionatores: & ad
feuda applicabis quæ dixi *in cap cæterum 3. de iudic.*
Pro complemento notandum duxi, quod & ſi 26
Doctores diſſentiant, an per fiſcum poſſint con-
fiſcari bona Maioratus, & fideicommiſſi, in quo
affirmant Simanchas *de chathol. inſtit. tit.13. à n.
252. ad 273.* Azorius *tom. 1. inſtitut. moral. di-
cto lib. 8. cap. 12. quæſt. 13.* & negent Ferdi-
nand. à Caſtro Palao *in opere morali tom. 1. tract.
4. quæſt. 5. puncto 6. n.8.* Anton. Sanctarel. *de hæ-
reſi cap.18. dubit. 2. n. 8.* Suarez *de fide diſput. 22.
ſect. 5. num.12.* Anton. Ricciulus *de iure perſona-
rum lib.5.cap.32. à n.65.* † tamen quod in crimi- 27
ne hæreſis non confiſcentur Maioratus, quando
inſtitutus eſt, non ſolum ex propriis bonis, ſed
etiam ex bonis à Rege donatis; dummodo in facul-
tate Regia, qua fuit Maioratus inſtitutus, non
caueatur, vt tranſeat ad fiſcum, dixit Diana
dicta p.4. tract.8. reſ. 60 in principio, qui ſecun-
do addit cum Vaſquez *in 12. diſput. 1. 9. cap.
4.* Sanchez *in ſumma tom.1.cap.18. n. 30.* † quod 28
bona fideicommiſſo ſubiecta, vel alienari prohi-
bita non cadunt ſub confiſcatione, caſu, quo teſta-
tor prohibuerit alienationem in fauorem alterius
à delinquente, & quando alienatio perpetua
eſt, & non pro vita tantum delinquentis, niſi

testator etiam alienationem prohibuerit pro vita delinquentis.

29 Notant verò præter citatos Molina *dicto lib. 4. de primog, dicto cap. vltimo n. 31.* alter Theologus *dicto tom. 3. de iustitia disp. 657. n. 3.* Mieres *de Maiorat. p. 4. q. 23.* & alij, quod hæreticus delinquens, potest fideicommissum retinere, quousque per sententiam declaretur, sed ad hoc applicabis quæ refero *infra allegatione sequenti.*

50 Circa emphiteusim, si respectu priuati inspiciatur, dicendum est, vt Fiscus succedat, sed cum aliis tamen conditionibus, quibus priuatus respectu Domini directi tenebat emphiteusim per regulam, is qui in ius alterius succedit tenetur vti eo iure, quo ille quia fiscus succedit loco priuati, *vt infra allegatione* 18. dicemus, & faciunt quæ dixi in diuersis locis *cap. Ecclesia Sancta Maria, & ibi q. 57.* Vbi de re, quæ transit cum onere suo de laico ad Ecclesiasticos: sic ex aliis docet Quemada *in suis quæstionibus fiscalibus*, 11. *ex textu in l. fin.*
31 *cod. de locat fundor fiscal. lib. 11.* † Respectu vero emphiteusis Ecclesiasticæ ipse Quemada *ibi q. 12. per totam*, in quo casu, dicit emphiteusim Ecclesiæ, Monasterij, aut pij loci, non transire in fiscum; Quia hæc non transit perpetuo in hæredes extraneos, sed in descendentes emphitentæ, probat cum multis etiam ex antiquis, & adducit *textum expressum in auth. de non alien. emphiteus col. 9. §. 1. vers. est nostrum*, & adducit instructionem quandam de hoc casu expresse loquentem, quam leges
52 *in instruct.* Ex his patet vt res censui obligatæ, etiam deferantur fisco, sed vt diximus de emphiteusi priuata, reseruato tamen iure, quod in eis habet Dominus census, vt docent Didacus Cantera *in quæstionibus crimin. cap. 1. n. 47.* Sanchez *lib. 2. in præcepta, cap. 10. n. 18.* Farinacius *de hæresi dicta quæst. 190. n. 18.* Barbosa *in dicto cap. vergentis n. 10,* & quia de his *à n. 25 signatis* late dico infrà *sub q. 533.* amplius non insistimus.

53 De peculio profectitio, aduentitio, ac quasi castrensi, vt non publicentur, sed filio reseruentur non obstante paterna hæresi latè dico *infra alleg. fine quæst. 35.* vbi videbis.

ALLEGATIO XVI.

An Confiscatio certarum vnciarum reditus euiusdam donationis factæ filio spurio pro matrimonio contrahendo, reseruata fructuum fruitione ipsi Donanri, dum viueret, & post consolidatio succederet eum proprietate, ac deinde acquireretur dicto filio spurio, suisque descendentibus, qui post legitimationem fuit in Sancto Officio reconciliatus, procedat legitimè, non obstante quod alij cognati donatoris interesse prætendentes contradicant? Et de illustratione textus, *in l. Statius Florus §. Cornelio felici ff. de iure fisci, cum leg. Imperator 12. ff. de fideicommiss. libert.* ; *& de intellectu textus in l. ex facto 7. §. ex facto 5. ff. ad Senat. Consult. Trebell.*

SVMMARIVM.

1 *Hieronymus Campus anno 1579. in Sicilia causa matrimonij dedit Octauio filio eius spurio 400. Vncias, reseruato sibi eorum vsufructu, dum viueret, & quo iure procedit à n. 10. quæ excessiua non fuerunt, vt à n. 10. & 12.*
2 *Octauius Campius fuit legitimatus, deinde in sancto officio inquisitionis reconciliatus, qui mortuus fuit postea anno 1636. vt n. 3.*
3 *Sententia sancti officij, & Iudicis bonorum confiscatorum circa confiscationem bonorum dicti Octauij Campij in solo vsufructu, & non in proprietate: quo fundamento n. 14.*
4 *Spurio filio tenetur pater dare reditus annuos pro alimonia correspectiuè: quid in Castella, & aliis Prouinciis, & n. 6.*
5 *Spurio filio mortuo alimenta ei pro vita assignata cessant, nisi aliter eis legentur.*
6 *Alimentorum quantitas, quæ spuriis assignatur de iure est transmissibilis, & quare n. 7. & 8.*
9 *Alimenta possunt assignari à patre filio Spurio in pecunia æquiualentis summa.*
10 *Vsusfructus est ius alienis rebus vtendi, qui Consolidatur cum proprietate, consolidatur certis modis.*
11 *Alimenta assignata spurio in quantitate excessiua valent tantum in parte iuridica.*
12 *Donatio à patre potest fieri spuriis propter nuptias de annuis reditibus alicuius fundi, aut de alio reditu.*
13 *Donatio propter nuptias facta filio spurio Octauio de Campis, quare in proprietate fuerit ei acquisita.*
15 *Spurius hæreticus, cui donatio fuit à patre facta num transferat ex delicto bona donata ad fiscum, vel ad heredes, & n. 16.*
16 *Fideicommissum relictum filio Spurio, num transeat ad fiscum ex delicto hæresis ab illo commissa, seu ad substitutos, & n. 17. 18. 20.*
18 *Fideicommissum relictum sub conditione filiorum resoluitur, illis non obstantibus & n. 20. & à n. 22. & à n. 28. 29. ad 32.*
19 *Fiscus Inquisitionis succedit in omni eo, quod acquirere valuit Octauius Spurius reconciliatus.*
20 *Conditio purificata quando dicatur in donatione, aut fideicommisso, vel non, & à n. 22. ad finem.*
21 *Raphael Campus, nepos Hieronimi donatoris non potest in fiscum prævalere ad vindicandas vncias 400. Octauio Spurio donatas.*
22 *L. Statius Florus, §. Cornelio felici ff. de iure fisci n. 24. & 25.*
23 *Creditores præferuntur fisco petenti ex causa pœnali: fallit, vt n. 24. 25. 26. 27. 28.*
24 *Confiscatio bonorum multoties fit sine deportatione.*
25 *Fiscus creditori præfertur, quando dies fideicommissi pendet à conditione incerta.*
26 *Fiscus bona habebit illius, qui grauatus restituere post mortem patitur bonorum Confiscationem propter delictum.*
27 *L. Imperator 12. ff. de fideicommiss. libert.*
28 *L. ex facto 17. §. ex facto ff. ad Senat. Consult. Trebellianum.*
29 *Fiscus quando fideicommissario præferatur.*
30 *Filij suscepti à deportato reputantur tanquam ab alio suscepti*

31 *Deportatus*

31 *Deportatus ex quo capite vt viuus reputatur, & ad quos effectus.*

32 *Restitutio non trahitur ad ea, quæ alteri ſunt quæſita.*

1 DIfficultas hæc affinis videtur præcedentis allegationis 15. & quia caſus in praxi in inquiſitione ſiciliana fuit definitus, placuit, narrato facto, quaſi ad litteram transcribere latino ſermone, quod noſter *D.Gundiſalbus Brauo* vernaculo antea elaborauerat caſus· inquam fuit quod anno præterito 1579. Hieronimus Campus intendens matrimonio iungere Octauium Campis proprium filium ſpurium cum *Coſtanca Iunico*, in contractu matrimoniali dedit ei via donationis propter nuptias, cauſa alimentorum, & alio meliori modo, vt Dotis 400. vncias dicto Octauio, ac eius filijs legitimis, & naturalibus cum reſeruatione, poſſe emere ea quantitate aliquam proprietatem, ſiuè reditus; quod ſi ipſe non viueret, vt poſſent etiam reditus emi dicto Octauio, quorum vſusfructuarius dictus Hieronimus donator pro tota ſua vita, & quod ex mortuo conſolidaretur vſusfructus cum proprietate, & adquireretur dicto
2 Octauio, filijsque ſuis. † Et conſtat legitimatum fuiſſe dictum Octauium anno 1584. ad petitionem dicti Hieronimi donatoris patris ſui; qua diligentia diſpenſationis Octauius fuit capax factus ad ſuccedendum in quibuſlibet bonis, ac iuribus, de præterito, præſenti, aut futuro pertinentibus. Item conſtat quod dictus Octauius *anno ſequenti* 1587. fuit reconciliatus in Sancto officio cum bonorum confiſcatione; & tunc pro parte promotoris Fiſcalis petitum fuit, vt ſequeſtrarentur, ac confiſcarentur *dicta vncia* 400. & pro parte D. Hieronimi, ac Gaſparis de Campis (eius filius) debitorum relatæ quantitatis fuerunt contradicta ſequæſtrum, & confiſcatio, & ſententia *Mai.* 31. *anni* 1589. fuit confirmatum ſequæſtrum, ac debita quantitate empta fuerunt 32. *duæ vnciæ* redituum, quos perciperet fiſcus, dum viueret idem Octauius Campis; & quod poſteà ſuccederent in illis pleno iure ij, quibus ius cauſam dederit in futurum. *Et* 5. *Die Iunij* 1589. D.Gaſpar. Campis debitor relatæ quantitatis hypothecam fecit ſuorum bonorum pro ſecuritate dictarum 32. vnciarum obligans ſe illas ſoluere, quotannis S.officiu iuxta tenorem relatæ ſententiæ.

3 Poſt deinde D.Octauius reconciliatus mortuus fuit *anno ſequenti* 1636. non relictis filijs, & prætendit Raphël Campis filius D.Gaſparis iam liberum eſſe per mortem D.Octauij à ſolutione dictarum vnciarum, eum per ſolam Octauij vitam percepturus illas eſſet fiſcus, non in poſterum; & in quadam congregatione Vulgo *iuſta de hacienda* Menſis Iulij 1639. fuit ordinatum, vt Raphaël ſolueret reditus decurſus vſque ad mortem Octauij declarando liberum ad tempus futurum à morte illius Octauij. Et quia poſt à fiſco recognitæ fuerunt ſcripturæ fabricatæ ad dictam donationem, & reditus & dubium ortum de non iuſtificata liberatione decreta in relata congregatione. In alia 1640. mandatum fuit, vt Receptor Inquiſitionis proſequeretur ad recaudationem dictarum vnciarum pro ſingulis annis futuris; eo qood D.Hieronimus abſolute dotauit relatum Octauium, filiosque ſuos in relatis 400. vncijs, & quoad eas pleno iure, & ſine difficultate ex quo fuit legitimatus, & quia ſine filijs Octauius mortuus fuit, ſucceſſit fiſcus in proprietate, non obſtante, quod dictus Raphaël inſtauerit pro liberatione iuxta relatam ſententiam Inquiſitorum; quia Hieronimus Campis Auunculus eius tantum dotauit, prædictum Octauium Campis eius filium ſpurium in vſufructu, non in proprietate dictarum 400. vnciarum, vt loco alimentorum eas perciperet ipſe, filijsque eius. Et in caſu, quo illi proprietatem Condonaſſet, id non potuiſſe; quia erat Spurius, ac inde incapax perceptionis; ideoque mortuo ſine filijs, relato Octauio, rediit proprietas ad dotantem, eiusquè hæredes; & ſic confiſcari non valuiſſe.

Pro Iure vtriuſque partis.

Quamvis certum ſit non poſſe patrem dare filio ſpurio, niſi reditus annuos pro alimo nia- 4
reſpectiua ſuæ quantitati, & bonis atque filij neceſſitati, vt agnoſcunt *D D.per textum in cap.cum haberet in fine, de eo, qui duxit in matrimonium, quam per adult. poll.* & Baldo *in l.eam quam n.* 40. *cod. de fideicommiſſis*, Surdo *de alimentis lib.* 1. *q.* 10. *n.* 17. Valenzoela *conſ.* 169. *p.* 2. *n.* 70. cum multis Legendus Pichardus *lib.* 3. *inſtit. tit.* 1. *de hæredit. quæ ab inteſtato deferuntur in principio toto* §.7. & ibi *n.* 17. 18. & §.8. vtrumquè latè diſputans de illa ſucceſſione, quam tales filij poſſiot habere in bonis paternis aut matris, omni iure antiquo, moderniori, & ex iure Regio Caſtellæ *ad leg.* 9. *Tauri*; item Aragoniæ, & Portugallıæ, ſic tamen, vt ſi excedatur in ſumma legitima, & præciſa poſſit, limitari ad petitionem hæredum, *argum. l.fin ff.de exercit actione*, Bald. & Valenzuela *vbi ſuprà* & Surdo *n.* 15. cum alijs, iuxta commenſurationem, & praxim *leg. hæreditatum* 68. *ff.ad leg. falcid.* vt docent idem Surd. *ſuprà n.* 16. Franch. *deciſ.* 283. *n.* 15. 16. & 17. de quo Doctores relatis in iuribus, & *in cap. per venerabilem, qui filij ſint legitimi, ex auth. ex complexu cod. de inceſtu nupt. & ex l.* 5. *tit.* 19. *p.* 4. *lib.* 2. *tit.* 7. *p.* 2 & *ex l.* 7. *tit.* 8. *lib.* 5. *recomp. l.* 12. *in fine tit.* 20. *in foro Cantabriæ*, quibus iam hodie ſpurijs filijs vltra quintam bonorum ſuorum partem relinquere non poterit pater, Iuxta quas pro alimentis aſſignandis eiſdem videndi ſunt Rojas, *in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. à cap.* 21. Palëoth. *lib. de nothis & ſpurijs*, *ex cap.* 49. qui infinitos ex noſtris, & ex exteris refert Lara de Cordoua *in l.ſi quis à liberis* 8. *idem reſcripſit ex n.* 4. *ff. de liberis agnoſcend.* Bald. cum alijs *in addit.* ad Suarez *in l.* 1. *toto tomo tit.* 6. *lib.* 3. *fori.* §. *ſecundum eſt*, Matunz. *in lib.* 7. *gloſſa* 4. & *in l.* 8. *gloſſa* 1. *tit.* 8. *lib.* 5. *recompil.* Gutierrez *lib.* 3. *practicar. q.* 55. & 93. Greg. Lopez Madera *lib. ſingulari animaduerſ. cap.* 32. & *n.* 1. omnes Tauriſtæ, maximè Auendaño, & Zeruantes *in dicta l.* 9. *Tauri*, Azeuedus, Spino, Anton. Gomez, Graſſ. Afflictis, & alij, quos ſequitur Pichardus *ſuprà dicto* §.7. *n.* 9. 15. & 16.

Item etiam, quod mortuo filio ſpurio alimenta ceſſent, nec transmittantur ad hæredes *per l.* 3. 5
verſ. debit. de alim. niſi eo modo legatum, aut donatio fiat alimentorum; ita vt perueniat ad filios, transmittatur ad hæredes, vt dicit Suarez infrà referendus; ſed veriùs eſt, vt caſu, quo filius ſpurius alimentorum legatum accipiat, ſiuè à patre ſuo, eiusue hæredibus, & ſucceſſoribus, ſiuè teſtamenti executoribus, poſſe poſtmodum, vel viuum, cui voluerit donare, vel teſtamento ſuo relinquere per verba *dicta leg.* 9. *Tauri ibi: y de*

 la tal

lu tal parte despues que obieron, puedan disponer en su vida, O al tiempo de su muerte las dichos hijos illegitimos, l.7.tit.8. lib.5.recompilat. nam, etsi antiquo Iure alimenta filijs legata, vel donata, seu tradita ad hæredes filiorum minimè pertineant ex Baldi doctrina *in l.eam quam n.40.cod.de fideicommiss.* quam exornant statim referendi; iure tamen huius Regniècontra practicari; quia sic expresſè dispositum est in dictis legibus, vt notarunt plures, quos adducunt Rojas *in dicto cap. 21. n.44.* Matienz. *in dicta l.7. glossa 10. & in dicta l.8. glossa 3.* Valdes *in addit.* ad Suarez *ad l.1. tit.6. lib.3.fori §.secundum est, litt.F.* Pichardus *vbi suprà dicto n.17.& 18.*

6 Vbi limitat quando expressa, vel tacita voluntate testatoris colligatur, uoluisse quintum spurio legatum ad eius hæredes transmitti, vt si quid annuum legauit, quod vita finitur: *argum. textus in l.cum hi §.si vni*, & vult igitur, *vers. modus autem ff.de transactionib.* vel quando fructus alicuius prædij relictus est *ex l.Dominus 64. ff.de vsufructu*, qui videtur casus nostri dubij vel si pater filium suum spurium grauanit post mortem restituere, quod recte efficere potuit, notant Gomez *in dicta l.9. Tauri*, Matienz. *dicta glossa 3. n.5. vbi n.6.* addit, quod spurius de alimentis, vel quinta parte pro alimentis relicta non disposuerit, ad eius, non ad patris pertinent hæredes, probans cum alijs.

7 Et sic fiet certum iuxta iuris dispositionem, quod quando pater conuenientius iudicet dare in vna vice & si ad id compelli non possit ex Franeh. *doctrina suprà numero 3.* quantitatem relatam præcisam, quæ ratione alimentorum obtigere potuisset iuxta relatum computum, aut *dict. leg. hareditatum*, seu legum Regni, poterit bene assignare spurio quodam prædium, seu proprietatem æquiualentem, quia hæc datio alimentorum præstat intelligi in hoc sensu, & si non exprimat, vt dixit Surdus de alimentis plures referens *tit.1.q.10. n.10* sic vt tale prædium, seu proprietas pleno iure acquiratur spurio, suisque hæredibus, sine regressu ad Patrem, nec ad suos hæredes, tenuerunt Castillo *decis.18. n.70.* Surdo *de alimentis tit.5. q.7. n.54.* Franebis *decis. 283. n.13. & 14.* Peregrin. *de iure fisci lib.3. tit.18. n.77.* Cauedo *decis. 183. p.1. n.6. vers. secus vero*, Suarez *in tit. quicunque l.1. tit.6. lib.3. n.24.& 25.*

8 Et est ratio, nam cum in hac donatione, non datur plus, quam alimentorum quantitas fruenda à dicto spurio, non inciditur in incapacitate impeditoria ad Inquisitionem, nec interesse habentes posse consequi; quia datum ei de vna vice, quod secepturus esset vicibus repetitis, non causat damnum considerabile contra hæredes patris legitimos; item quia, vt ait Surdus potest ad æstimationem reduci Commodum anticipatæ solutionis: sic *suprà n.13.* etenim vt scribit Intrigl. *singul.97. lib.3. n.289.* legato fundo, ad alimenta intelligitur legata proprietas. Et adiunges quæ cum multis alijs nouissime recolligit D.Ioannes del Castillo, & Sotomayor *in tract. posthumo de alimentis cap.36. §.1. à n.66. ad 77.* Vbi refert multorum opiniones in alimentis assignandis, filijs transmittendis, vel non ad hæredes, vbi quid de spurijs, & super quibus bonis, ea queant assignari.

9 Item certum est posse patrem illi dare certam nummorum Quantitatem alimentis æquiualentem, vt dixit ex Bart. *suprà* idem Surd. *dicto tit.1. q.10. n.10.* quæ ex eadem ratione pleno iure acquiritur spurio, & si pater mandet, vt ex illa emantur reditus, vt in præsenti casu adduxit Castillo *supra n.70.* quia cum hic modus tendat ad commodum filij spurij, non restringit, nec limitat donationem, vt idem Surd. *de aliment. dicto tit.2.q.1. n.35.* & alij docent *per textum in l.Titio centum ff.de condit. & demonstrat.* qui casus videtur idem, super quo scripsit noster D.Gundisalbus Brauo iam relatus, probans ex inspectione instrumenti iam relatæ donationis 400. Vnciarum, ac reditus earum, quæ pleno iure datæ fuerunt memorato Octauio Campis à Hieronimo patre, suo ex causâ alimentorum in verbis ibi: *Ex donatione, qua dict. propter nuptias dedit. & dat dicto magnifico Octauio, eiusque filijs vncias* 400. Et ibi: *De quibus reditibus emendis ipse Hieronimus sit vsufructuarius eius perdurante vita, tantum. & dumtaxat, & eo mortuo, vsusfructus extinguatur, & consolidetur cum proprietate, & acquiratur prædicto magnifico Octauio.*

Ex quibus autem verbis euidenter induxit, D. Gundisalb. donatam fuisse Octauio proprietatem dictarum vnciarum 400. vti ex primâ clausulâ expresſè colligitur, ac videtur ibi, *dedit, & dat. vncias* 400. & magis ex secunda relata clausula legaliter intellecta, quia si proprietas remaneret in dict. Patre Hieronimo donatore, non valeret, idem esse ac dici vsusfructuarius, cum *vsusfructus sit ius alienis rebus vtendi* ex Iustiniano *in §.1. instit. de vsufructu, & ex cons.in l.1.ff.de vsufruct.* Vbi DD. quia qui habet proprietatem vtendi, fruendi, ius separatum non habet, vt dicunt scribentes *per leg. vti frui 5. ff.de vsufruct. pet.* quod si proprietas non esset dicti Octauij per mortem sui patris, non posset consolidari dictus illius vsusfructus; placuit enim certis modis extingui vsumfructum, & ad proprietatem reuerti, vt agnoscitur *in dicto tit. institut. de vsufruct. §.fin. & in l.3. cum alijs ff.de vsufructu*; indeque prædictas 400. vncias pleno iure donatas fuisse præfato Octauio tenendum est. 10

Et difficultas, quæ in præsenti casu posset excitari, est, num dicta assignata quantitas vnciarum 400. pro principali, seu capitali alimentorum fuisset excessiua; ad quod per computationem bonorum D.Hieronimi donantis, & ætatem Octauij donatarij spurij sic minora fuisse, vt regularis dictis alimentis pro tempore annorum 30. & si vixerit annis 71. non restet assignatio in singulis annis magis, quam ad rationem scutorum 33. nec minus habuisse potuerit, resoluit D. Gundisalbus iuxta conputum *dicta leg. hæreditatum* quæ practicari insinuat in illo Regno) indequè fuisse donatam ipsam proprietatem, vt docuit Franchis *decis.183. n.18.& 19.* Surdo *dicto tit.1. q.10. n.10.* Et esto quod hæredes D.Hieronimi Campis intendant illam fuisse maiorem quantitatem, quàm quæ potuit habere Octauius, vt solum possent petere reuocationem in ea parte, quæ sit inofficiosa; quia si fundus, aut proprietas, quam dederit pater Spurio, excedat præcisam quantitatem, quam pater debebat illi assignare, valet nihilominus donatio in ea parte, quam potuit habere spurius, reuocata tantum in superfluo, ex Baldo *vbi suprà numero 41.* & ibi Barbatia *in notis litt. F.* Surdo *suprà dicto numero 10. & 15.* Mastrillo *decis.141. n.13.* 11

Et etiam D. Gundisalb. probat certum esse, vt pater possit facere donationem propter nuptias 12

spurijs

ſpurijs de annuis reditibus alicuius fundi, aut de alio reditu; ſic vt licet in hoc caſu non ſonet donatio in plus, quàm in quantitate redituum, ſi iſti non ſatisfaciant plene ſummam dictorum alimentorum debitorum, aut proprietas non excedit illorum quatitatem, intelligi donatam, etſi de illa mentio facta non fuerit in ipſo contractu, vt dixerunt, Caſtillo *deciſ.* 18. *n.* 30. Franchis *dicta deciſ.* 283. *n.* 10. *præcipuè n.* 15. ibi: *Sed in caſu noſtro dicebatur quod hoc relictum pro Dote Ducatorum* 30c. *non excedit ſummam alimentorum, pro tempore, quo iuxta formam leg. hæreditatum hæc filia viuere poſſet. Ergo legatum remanebit validum habita reſpectu ad hunc dubium euentum etiam in proprietate*, & cum Caitedo *deciſ.* 145. *p.* 1. & hoc inquam dicit fuiſſe quod accidit in caſu noſtro, in quo donatum non potuit ſatisfacere alimenta debita ſecundum ætatem dicti Octauij etſi non attendatur ad ſuperuinentiam ſiquidem cum vxorem duxit, nondum erat in ætate completa 14. annorum, vt confeſſus fuit pater illius in eodem inſtrumento matrimoniali; ſicque fuiſſe deciſum in relato dubio de Franchis, & quod ita ſenſerit iudex bonorum confiſcatorum illius Siciliane Inquiſitionis, quando ſententiauit cauſam. Nam ſi hæc dicta donatio ſolùm haberetur pro vt aſſignata in reditibus dictarum 400. vnciarum; non poſſet confiſcare illas; quia hæc alimenta quotannis cedunt. Et inde ſequi quod condemnatus ſit capax pro annis futuris, vt reſoluit cum Peregrino *de iure fiſci p.* 5. *cap.* 1. *n.* 123. Guazzino *de confiſcatione concluſ.* . 3. *limitatione* 20. *fol.* 123.

13 Et vt cumque procedat, firmat in capacitatem ſpurietatis non obſtare dicto Octauio Campis; vt proprietatem acquireret dictarum 400. vnciarum; & ſic dubium ceſſare; qoia qualiſcumque defectus habitus in eo, purgatus fuit *dicto anno præterito* 1584. legitimatione facta à Principe; ad inſtantiam, atque petitionem dicti Hieronimi patris iu. Et ſic quia fuit natalibus reſtitutus, fuit capax factus, vt ſuccederet, ſicut legitimus, tam ex teſtamento; quàm ex donatione in quibuſlibet iuribus, & actionibus, quæ poſſent ad illum ſpectare ex præterito, præſenti, & futuro; vt docuerunt Merlin. *controuerſ. cap.* 1. *præcipuè n.* 20. Menoch. *conſ.* 308. *n.* 17. & 18. Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 23. *à n.* 46. & 47. Dominicus de Catall. Siculus *conſ.* 6. *n.* 9. *inter conſilia diuerſor. Sicul.* Graſſis *de effectibus Cleric. effectu* 1. *n.* 1188. Carolo Ialongo *retenat.* 135. & ſic illa incapacitate ſublata; dictum Octauium remanſiſſe verum Dominium illius donationis *dicto anno* 1587. in quo ex delicto in fidem fuit Eccleſiæ reconciliatus, cum iam pater eas vncias ſibi pleno iure conceſſiſſet, quando donauit iuxta formam memoratam *ſuprà* & conſequenter Fiſcum ſucceſſiſſe io ius dicti Octauij, ſicut in alijs, quæ condemnatus habebat in illo tempore: ita ex Simanchas *de Cathol. inſtitut. tit.* 9. Peregrin. *de iure fiſci lib.* 4. *tit.* 5. *à n.* 29. & *lib.* 5. *tit.* 1. *à num.* 170. & ex aiijs, quos adduco *infrà allegatione ſequenti*, & in alijs antecedentibus.

14 Quod ſi ex parte hæredom D. Hieronimi replicaretur iuxta relatas conſiderationes, relatam donationem ſi eſſet in proprietate; dictus index bonorum confiſcatorum confiſcaſſet dictas 400. *vncias*, & non ſolùm vſumfructum, reſpondet Domin. Gundiſalb. id non fuiſſe, quia vocati erant ad ſucceſſionem filij dicti Octauij Campis. Et ſic ptopter contingentiam habendi illos non valuerit pro tunc aliam ſententiam proferre; relinquendo in deciſum omne plus, vt ſuccederent pleno iure, mortuo eodem Octauio ij, quibus ius cauſam dederit in futurum; & ſic hoc idem fuiſſe, ac relinquere diſpoſitioni Iuris *ex l. ſtatius florus* §. *cornelio felici* ibi: *repulſus eſt interim.* de quo aliquid dixi in præcedentibus duabus allegationibus, & melius in ſequenti. Et in confirmationem huius reſponſi adducto Pichard. *in dicto* §. 1. *inſtit. de hæred. quæ abinteſtato deferuntur n.* 26. & 29. vbi ex multis *in relato* §. 7.

Vnde infert D. Gundiſalb. dictum Octauium grauatum cum fideicommiſſo relato, nec eius filios (quos fortè habuiſſet) potuiſſe Succedere in dictis 400. *vncijs*, quando ipſe fuit reconciliatus, quia nondum venit Dies dicto Cornelio felici ibi: *Repulſus eſt interim a petitione*, nec vt fiſcus potuerit pro tunc ſuccedere abſolutè, niſi tantum in vſufructu, ac Dominio vtili durante vita condemnati ex Simanchas *dicto tit.* 9. *de Cathol. inſtitut. num.* 19. Caſtro Palao *tit.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 5. *puncto* 6. *n.* 3. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *reſol.* 60. *verſ. non deſinam*, Molina *de primogen. lib.* 1. *cap.* 20. *n.* 4. Cæſar. Carena *p.* 2. *de officio inquiſitor. tit.* 1. §. 29. *n.* 153. Guazzin. *de confiſcat. concluſ.* 13. *limit.* 26. *n.* 5. & 9. Farinac. *in praxi q.* 25. *n.* 34. *cum alijs.* Et mortuo Octauio, ſi filios reliquiſſet, fuiſſe reſtituendas illis dictas 400. *vnc.* Guazzin. *vbi ſuprà n.* 9. & hoc fuiſſe, quod Iudex confiſcatorum præuenerat in ſua ſententia. 15

At ſi filij ſubſtitun mori contingeret, viuente relato Octauio, ait Gundiſalb. deficere fideicommiſſum, & remanere in fiſco pleno iure relatas 400. vncias, veluti, ſi Confiſcatæ omnes eſſent a principio *ex dicto* §. *cornelio ibi*, *Quia poſſet ipſe prius mori*, & *gloſſa verbo ipſi* ibi, & *ſic deficit fideicommiſſum* ex Peregrino *de iure fiſci lib.* 3. *tit.* 3. *n.* 10. & *lib.* 5. *cap.* 1. *n.* 69. Guazzino *ſuprà n.* 6. Farinac. *in praxi q.* 25. *n.* 49. Otatio Montano *de Regalibus* §. *bona Commitentium crimina num.* 9. & 10. *fol.* 301. addens, quod ſi illa non habuiſſet, vt accidit in præſenti caſo, inuentæ fuerunt liberæ in perſona dicti Octauij ipſæ *vnciæ* 400. inde que in illis fiſcum ſuccedere: ſic ex Guazzino reſoluens *ſuprà n.* 15. ex Farinacio *dicta q.* 25. *à n.* 49. 16

Dubium tamen ait, quod aduerſus fiſcum valeret offerri, eſt nempè dictum Octauium tempore commiſſi delicti non fuiſſe pleno iure Dominium *dictarum* 400. *vnciarum*, eò quod pendebat fideicommiſſum, in quo erant vocati filij eius; indequè confiſcari non potuiſſe, vt factum fuit in eo ſolùm, quod tunc haberet in vſufructu, ſcilicet: non & ſi mortuis poſtea filijs, aut ipſis non habitis, aut natis, acquiſitæ fuerunt pleno iure relato Octauio noua acquiſitione, & futura non comprehenſa in dicta confiſcatione. 17

Tamen huic dubio ſatisfacit dicendo Octauium Campis fuiſſe ſemper Dominum harum 400. *vnciarum*, cum ea tamen qualitate durationis fideicommiſſi, ſi filios habuiſſet; & ob id confiſcatas non fuiſſe abſolutè, quando fuit factus reus Sancti officij. Sed cum filios non habuiſſet, reſolutum dici fideicommiſſum, liberamque remanſiſſe donationem; Non quia noua acquiſitio admittatur, ſed tantum declaratio de non grauamine, & quod declaratio nihil noui dat, ſed datum ſignificat *ex leg. hæredes palam* 21. §. *Sed ſiquid. ff. de teſtam.* Itaque remanere in fiſco pleno iure *ex dicto* §. *cornelio felici*, vt Quemada explanauit *ſub quæſt.* 17. de qua aliquid dixi *alleg. præced.* 18

Quod

19 Quod si aduersus dicta dici intendatur, adhuc fuisse adquisitionem, Quàm fecit Octauius, cum sine filijs mortuus fuit. Respondet Gondisalb. non fuisse adquisitionem formalem, nec nouam & licet potificatus fuerit modus, aut conditio, quibus relictæ fuerunt hanc purificationem, vel ad implementum conditionis non fuisse futuram acquisitionem, quæ negetur incidere in confiscatio-
20 ne. † Nam fiscus succedit in omni eu, quod acquirere valoit Octauius ex contractu, cuius conditio, sine purificatio facta fuit post confiscationem; probans sic Gundisalb. *ex § ex conditionali instit. de verbor. obligat.* Intriglil. *cons.* 29. *n.* 63. Peregrin. *de iure fisci p.* 5. *cap.* 1. *n.* 77. Alex. *in l.* 3. *§. illud n.* 2. *ff. quodquidque iuris*, Menoch. *cons.* 201. *n.* 26. quia in cunditionibus, quæ proueniunt ex contractu, non attenditur ad acquisitionem purificationis modi, aut conditionis, sed solùm ad originem, & principium contractus; indeque euenire, vt fiscus succedat in dictis iuribus futuris habentibus tractum Successiuum, Intrigl. *supra num.* 10. Bald. *in l.* 1. *n.* 47. *cod. de hared. instit.* aliud tamen fore ait, si essent iura conditionalia ex testamento, nam eo in casu non succedet fiscus: sic ex Menoch. *suprà numero* 24. *&* 25. & Alex. *dicto num.* 2.

21 Et vltimo cuncludit Gundisalb. non fuisse audiendum D Raphaël Campis, nam si litigaturus venit, vt hæres relati Hieronimi, ex qoo ille dedit prædictas 400. *vncias*, ac filium Octauium legitimauit, vt fieret capax, nullus alius nomine illius potest comparere in iudicio, vel si venit vt hæres dicti Octaoij, etiam exclusus remanet per omnia illa, quæ dixit Gundisalb. & nos proxime retulimus de secundo puncto super confiscatione; indeque declarandum fuisse in fidei fauorem sensit; ita ille.

22 Ad secundam partem *de interpretatione textus in l. statius florus §. Cornelio felicsli ff. de iure fisci*, de cuius intellectu dixi nonnulla *in allegatione proxima* 15. & de qua hic noster Gundisalbus, placuit hic vberius agere; eo quod occasione illius terminauit Quemada *quaestionem* 17. *de suis quaestionibus fiscalibus*, & non longe, sicut oportet,
23 & illius textus materia requirit. † Igitur cum *per leg.* 1. *cod. de pœnis fiscalib. lib.* 10. de qua infrà, decernatur communis regula, nempe vt creditores præferantur fisco, cui de bonis defuncti pœna aliqua sit applicata. Cui obstat acerrimè *dict. §. Cornelio felici*, vbi cum mater hæres instituta, rogata fuit restituere hæreditatem Cornelio filio post mortem suam, & postea condemnata, & à fiscu bonis occupatis, Cornelius fideicommissarius aiebat se in ea hæreditate fisco posteriorem esse debere; quoniam bona pœnæ causa publicata fuerint, & constat creditorem in fiscalibus pœnis præferendum esse, quod magis videtur confirmare omnia iam dicta in relatis locis.

24 Tamen quia ab interpretibus huius legis difficultas in Pauli responso magna visa fuit semper, & Salmanticæ Doctoribus primarijs repetentibus *ad leg. Gallus §. & quid si tantum ff. de liberis, & posth.* vt aduertit eleganter D. Franc. Amaya *lib.* 1. *obseruat. cap.* 11. *per totum*, probans latè deceptos illos fuisse, in cuius explicatione ego cum eo *in dicta l.* 1. *cod. de pœnis fiscal. à n.* 24. *&* 27. existimo dicendum *in dicto § Cornelio felici* matrem non fuisse deportatam, sed tantum bona eius confiscata, vt expressè probat littera ipsa, quæ tantum matrem damnatam fuisse ait; Et quia certum est confiscationem bonorum multoties fieri sine deportatione *per l.* 1. *cod. si pend. appellat. l. fin. cod. si reus, vel accusator. l. cum ratio* 7. *§. fin. ff. de bonis damnat. l. si fundus* 33. *ff. locati, l. si mandauero* 22. *§. in cuius bona ff. mandati*, addens quod si ibidem deportatio interueniret, mater non posset, dum viueret alias res acquirere, ex quibus fideicommissario posset satisfieri; siquidem fiscus sibi acquireret *per l.* 1. *cod de bo.. e præscriptor.* & sic cum acquirere posset, diei non debere deportationem interuenisse.

Quare in casu *dicti §. Cornelio felici* mirum non 15
esse ait, vt fiscus præferatur: nam cum non Dies fideicommissi venisset, pendente scilicet conditione, eius Dies, si sit incertus conditionem facit *ex l.* 1. *§. Dies, l. Dies.* 75. *ff. de conditionib. & demonstrat.* inde sequatur vt non potuerit admitti ad fideicommissum ante implementum conditionis *per textum in l. sed etsi ante* 10. *ff. ad Trebell.* & quia fieri poterat, vt viuente matre hærede, filius moreretur, & extingueretur in fideicommissum *iuxta leg. huiusmodi* 13. *ff. quando Dies legati cedat*; & sic consequi iam Cornelium eu tempore, quo mater viuebat non fuisse creditorem *per leg. is cui*, 42. *ff. de action. & obligation.* nec potuisse ante pœnam esse, id est iuxta terminos *dicta l.* 1. *cod. de pœnis fiscalibus*, præferri, cum sit præferendus ille, qui verè creditor est, non is, cuius ius pendet ex euentu conditionis, sicut ipse Amaya explicuit *in dict. l.* 1. *lib.* 1. *obseruat* Legendus.

Quo fit vt si aliquis grauatus de restituendo post 16
mortem suam, patiatur bonorum confiscationem propter delictum, eò casu, non fideicummissarius, sed fiscus bona sit habiturus vsquè ad mortem naturalem delinquentis, sicut notauit Platea *in dicta leg.* 1. *cod de pœnis fiscal. vers. quod autem*, Amaya ibi: *sub numer.* 27. *vers. Vnde descendit.*
† Qui nec obstare ait *textum in l. Imperator.* 12. 17
ff. te fideicommissar. libertatibus, vbi poblicatis bonis Titiani, serui publicè manumittuntur, & ad fiscum non transeunt, cui respondet ibi Tragædos legatos adiectione, *ne cui seruiant*, & ita ne fisco seruiant contra voluntatem testatoris *per textum in leg. Reg.* 21. *l. generaliter § si petitum.* 7. *ff. de fideicommiss. libert.* non potuisse in illum transire: nam cum nec apud eum, cuius bona publicata sunt, manere potuissent, & ex S. C. Rubriano, cuius mentio est *in l. cum vero.* 26. *§. subuentum ff. de fideicommissarys libertat.* data censeatur libertas eo seruo ex eo, quod dicatur *ne cui seruiat*, consequitur poblicè esse manumittendos Tragædos publice: quia fiscus non potest, nec etiam legatarius ille, quia noo est. Dominus hic, quia bonis publicatis esse desijt.

Ad tertiam partem de intellectu *textus in l. ex* 18
facto 17. *§. ex facto ff. ad senat - consult. Trebell.* Vbi si hæres sit grauatus restituere hæreditatem *si sine liberis decesserit*, & fuerit deportatus quærit Consultus, an fideicommissi conditio defecisset, liberis editis? & distinctione adhibita respondet, an filij nati, vel saltem concepti sint ante deportationem, vel postea, vt primo casu conditio deficiat, secundo vero non prosit susceptio liberorum, quia tanquam ab alio suscepti existimantur præcipuè
cum bona fisco confiscantur. † atque ita fiscum 19
quocumque euentu fideicommissario, etiam in pœnalibus præferri, cum ciuiliter fuerit mortuus per deportationem; & sic fideicommissi Diem venisse eò tempore, quo sine liberis erat, & mortuus credebatur: sic latè interpretatur videndus

D. Franc.

D. Franc. Amaya *in dicta leg. 2. cod. de pœnis fiſcal. à n. 18. & dicto lib. 1. obſeruat. dict. cap. 11. num. 3. & 4. per textum in l. verum 63. §. fin. ff. pro ſocio, l. 1. §. fin. ff. de bonorum poſſeſſ. contra tabul. l. 4. § ſi deportatus ff. de bonis libertor.* cum alijs relatis *in dicto cap. 11. qui, & cap. 12.* etiam Legendus inſurgit contra Antonium Fabrum, *lib. 17. coniect. cap. 20.* curantem illum textum emendare, & inbuere Triboniano, magis quàm Vlpiano; concludit ergo mentem Iuris-conſulti ibi fuiſſe fiſcum admitti, dum viuit deportatus, & fideicommiſſarium excludi; quoniam potuit deportatus reſtitui, & alios liberos ſuſcipere; & ſic potuerit fideicommiſſum extingui, vt in ſpecie *dicti §. Cornelij.*

30 Et quamvis fideicommiſſarij allegatio aduerſus hæc pugnaret dicentis fratrem eſſe ſine liberis mortuum ciuiliter; & ſic eueniſſe tempus conditionis iuxta argumentum, quod de morte ciuili ad naturalem ſolet in iure habere locum *ex dicta l. Gallus §. & quid ſi tantum ff. de liberis, & poſthum.* reſpondetur vero, vt quamvis in Inſula liberos deportatos ſuſcepiſſent, reputari tamquam ab alio homine ſuſceptos; ſiquidem per deportationem alius homo creditur tali pœna effectus ab eo multum diuerſus, qui antea erat, cum iam non ſit ciues Romanus *ex Iuſtin. in §. minor. Iuſtit. de capitis diminut. l. ſunt quidam. 17. ff. de pœnis* cum alijs; & ſic cum illa conditio ſemper cenſeatur appoſita in quacumque diſpoſitione *leg. ſi hæres in eadem cauſa manſerit*, idem *l. cum quidem 38. ff. de ſolut.* liberi ſuſcepti in deportatione non proderunt, quia ab alio ſuſcepti intelliguntur.

31 Nec etiam admitti ait Amaya *in dicta l. 2. n. 30. & 31.* fideicommiſſarium propter ſpem, quæ viget, quod deportatus poteſt reſtitui; quoniam deportatus ad illum tantum effectum mortuus creditur, vt non poſſit bonis fideicommiſſi frui, ſed ex alio capite; cum poſſit reſtitui à Principe, & ſua bona recuperare quoad illam ſpem, tunc viuus reputetur *ex l. intercedit, l. 1. cod. de ſentent. paſſis.* Vnde licet deportatus in multis caſibus habeatur pro mortuo, non quidem quoad illam ſpem, quæ ſemper attenditur à Iure: nam ſi dependente deportatione fideicommiſſarius, ad illa bona admitteretur, cum eidem fuiſſent acquiſita, poſtea reſtitutus deportatus non potuiſſet ea auocare † Siquidem

32 reſtitutio non trahitur ad ea, quæ alteri ſunt quæſita *per textum in l. fin. cod. de ſentent. paſſis, cap. quamvis de ſcriptis lib. 6.* ſic cum Coſta *in dicto §. & quid ſi tantum 2. p. num. 42.* idem Amaya, qui cum Pichardo *in lect. ad dict. leg. Gallus, cap. 2. à num. 140.* & DD. Ioanne Chumaçero Præſide Caſtellæ *lib. ſingul. ſelect. cap. 10. num. 9.* Cujacio *lib. 11. reſp.* Papin. *in dicto §. Inſulam*, concludit ob has cauſas, & quia infringi potuit voluntas teſtantis, ſi deportatus reſtitutus liberos ſuſcepiſſet, & nihilominus admitteretur fideicommiſſarius, tamquam ſi conditio extitiſſet, fideicommiſſarium non admitti, cui Dies non venerat, *argum. lex ex ea parte 121. dicto §. Inſulam ff. de verbor. obligation.* nec etiam vt deportatus poſſit bona habere, tunc interim admitti fiſcum, potioremque haberi fideicommiſſario; & ſic bona à fiſco occupari, vt cum ſua cauſa vindicentur; id eſt, vt cum ſuo onere *dict. leg. § fin ff. eodem* ſcilicet, vt adueniente conditione, & mortuo deportato ſine liberis ante, vel poſt deportationem, teneatur fiſcus fideicommiſſario reſtituere omnia bona.

ALLEGATIO XVII.

An confeſſio facta accedente hæretico nondum denunciato de pecuniâ receptâ, ſi non conſtet de numeratione, præjudicet fiſco Inquiſitionis? Et quid de Dote confeſſionata tantum. Vel de ea, quæ fit circa Dotis augmentum?

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta ceſſionis ſæpe ſolent fieri ſine narratiua, & fide Tabellionis de numerata, ac tradita pecunia.*

2 *Confeſſio de recepto, ſiue qualibet renunciatio dicitur alienatio.*

3 *Simulatio arguitur inter perſonas ſuſpectas, quoties in inſtrumento tantum fit mentio confeſſionis de recepto, tacito, de numeratione.*

4 *Confeſſiones de recepto fidem non faciunt in materijs ſuſpectis, & prohibitis.*

5 *Confeſſio patris, etiam iurata in venditionis, aut alienationis actu, non præjudicat filijs in legitima, etſi illi non habeant hypothecam.*

6 *Fiſcus non tenetur ſatisfacere creditoribus ex bonis confiſcatis, ſola virtute inſtrumenti confeſſionati, niſi conſtiterit de verâ numeratione, & traditione.*

7 *Hæretici nondum denunciati per accidens occultis ſolent bona alienare.*

8 *Fiſcus qualiter à Die commiſſi delicti habeat omnia bona hæretici ſibi obligata, & de reſciſione contractus.*

9 *Ceſſio ab hæretico non denunciato facta, annullatur, ſi deficit fides in inſtrumento de recepto, & num. 10.*

10 *Alienatio hæretici reſcinditur à tempore ſententiæ declaratoriæ.*

11 *Dotes, quæ repetuntur ab vxoribus hæreticorum de bonis maritorum hæreticorum, qualiter debeant probari ſoluta, vt repeti valeant, & à num. 12.*

12 *Mulier pro Dote tantum confeſſata, ſi aliter non conſtet, non habet prælationem.*

13 *Dotis confeſſionata inſtrumento qualiter credatur, & num. 14.*

14 *Dotis recepta confeſſio, potius præjudicat marito, quàm alijs, ſed qualiter eidem præjudicet à n. 15. quid ſenſerunt alij à n. 17. ſed ſub diſtinctione componitur n. 18. & 19.*

15 *Statutum loquens in Dote data, procedit etiam in Dote confeſſata, quatenus ad præjudicium pertinet confitentis, & reſpectu hæredum mariti, vt n. 16.*

18 *Renunciatio facta ex interuallo, differt à facta incontinenti.*

19 *Dos promiſſa ante contractum matrimonium, num præjudicet confitenti, potius quàm promiſſa poſt ex n. 20.*

20 *Dos promiſſa ante contractum non dicitur facta animo donandi, ſed ſpe celebrandi matrimonium, vt n. 21.*

21 *Vxores iam non ducuntur niſi cum magnis Dotibus.*

23 *Confeſſiones*

23 *Confessiones de Dotibus receptis sæpius solent fieri post matrimonium contractum.*

24 *Creditores solent noceri ex confessione à marito facta de dote recepta.*

25 *Creditores num gaudeant eodem tempore ad opponendam exceptionem non numeratæ Dotis, quod habet maritus; & non sic Commensurandum n. 26.*

26 *Creditores possunt vti exceptione non numeratæ Dotis, qua vsus non fuit maritus intra legitima tempora.*

Anth. sed iam necesse cod. de donationib. antè nuptias, infrà sub n. 31. & 34.

L. si cui cod. de non numerata pecunia, infrà sub n. 31. 34.

27 *Dos debet restitui à fisco constituta ante delictum mariti.*

28 *Fiscus potius habetur loco creditoris, quàm mariti.*

29 *Exceptio non numeratæ habet locum contra fiscum, & qualiter.*

30 *Dos præsumitur vere numerata, quando ante matrimonium præcessit promissio de Dote, etsi post tantum confessetur.*

31 *Confessio sola de recepto probat Dotem, si coniectura, & inditia committentur de illius numeratione: vbi quæ ista inditia sint n. 32. & 33.*

32 *Dos intelligitur recepta ab vxore, si maritus habet patrem in Domo, qui alit eosdem filios.*

33 *Dotis augmentum, contracto iam matrimonio, intelligitur suspectum.*

34 *Vxor pro Dote præfertur creditoribus, qui contraxerunt post illius promissionem.*

1 Qvia *in cap. ex litteris 1 t. de constitutionibus q. 3. ex n. 24.* latè egi de quæstione illa *An bona hæreticorum amittantur à Die commissi delicti, vel post sententiam*, Vbi expendimus leges ciuiles, & Regias; item & iura canonica; iam nunc quia sæpius contingit instrumenta cessionum, aut aliarum alienationum fieri sine narratiua, & fide Tabellionis de numerata, ac tradita pecunia coram eo, sed tantum confessio de pecunia recepta; ideo nunc de his duobus dubijs visum est agere, de quibus in pluribus litibus me Promotore fisci in hoc consilio supremo vindicante pro fisco, agitatum fuit.

2 Præmittitur namque quamcumque renunciationem, siue confessionem de recepto esse alienationem, vt agnoscunt communiter DD. *per verba textus in l. 1. §. quid si in lite, ff. quid in fraudem Patroni* ibi, *quid si in lite vici voluit? siquidem condemnatus est data opera, vel iure confessus, dicendum erit famam locum habere l. 1. in fine ff. quæ in fraudem creditorum* ibi *quodcumque igitur fraudis causa factum est, videtur his verbis reuocari qualecumque fuerit: nam latè ista verba patent, siue ergo rem alienauit, siue acceptilatione, vel pacto aliquem liberauit*, inter alios Andreas Isernia *in constit. Regni Siciliæ lib. 1. tit. 36. col. 1. pag. 182. linea* 8. ibi, *qui enim confitetur, videtur alienare.*

3 Com ergo supra dictum sit *alleg. 13. & 14.* cessiones fraudulentas, atque dolosas, & simulatas nullas reddi, & inualidas per illa ibi dicta, simulationemque argui inter personas suspectas, quoties tantum in instrumento fit mentio confessionis de recepto tacito de numeratione, *per glossam, in l. qui testamentum in princip. ff. de probation. l. si quis post hac cod. de bonis proscript.* ex Peregrino *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 54. vers. creditores* ibi, *& notandum est, quia constare debet de vero credito illius, alioquin chartulla confessionata inter assertum creditorem, & reum condemnatum non probaret, quia suspecta, & simulata præsumiretur*, & per alia verba *n. 183. in fine* ibi: *Confessionem de pretij numeratione inter emptorem, & venditorem reum criminis simulatam præsume* ex Guazzino *de confiscatione conclus. 22. n. 18. & conclus. 29. n. 12.* cum alijs, & ex Farinacio, etiam alios referente *in tract. de falsitate, & simulat. q. 162. n. 189. & 190. & q. 164. n. 166.* ibi: *septima erit fraudis coniectura, quando in venditione facta ante, vel post delictum pretium non est numeratum, sed confessionatum*, vt iam suprà retuli *sub dicta allegat.* ex Angelo, Cravetta, Mascardo Menochio, Mantica, & Gomezio.

4 Non enim in materijs suspectis, & prohibitis fidem faciunt confessiones de recepto, si personæ in cuius fauorem fiunt non probauerint eas veras fuisse alijs medijs, cum alio quouis modo fieret fraus legi illas prohibenti *argum. leg. cum quis decedans 35. §. Titia ff. de leg. 3. dict. l. qui testamentum 27. ff. de probation.* Iason *in l. si his qui ex bonis n. 11. ff. de vulgari*, Pinel. *in l. 1. p. 3. n. 23. ff. de bonis maternis*, Fontanell. *de pactis nuptial. clausula 3. glossa 1. n. 74.* Vbi affirmat *quod in persona prohibita donare non valet confessio pretij soluti, facta in fauorem illius, cui donare non poterat, nisi de veritate constet*, sic repetens *etiam n. 75. & 76.* Mascard. *de probat. conclus. 360. n. 11.* Carlebal. *de iudic. tit. 1. disp. 3. n. 5. & 29. & tit. 3. disp. 8. sect. 6. n. 96.* D. Ioannes del Castillo *lib. 5. controuers. cap. 111. per totum*, Ricciulus *de iure personar. lib. 5. cap. 24. n. 27.* ibi, *secunda deductio sic extrema declaratur, vt procedat, dummodo de credito illius, qui agit contra fiscum legitime constaret, nec sufficit instrumentum confessionatum.*

5 Et confirmatur ex doctrina Iasonis *in leg. 1. col. 2. cod. de eo*, per quam factum erit, Mascard. *de probation. conclus. 161.* Anton. Gomezij *lib. 1. variar. cap. 11. n. 85. vers. item infertur*, Vbi *n. 86.* eius additionator Haillon. *num. 86.* & Hermosilla cum alijs pluribus, *glossa 5. & 6. in l. 9. tit. 1. p. 5. n. 39.* dicentium confessionem patris etiam iuratam in venditionis, aut alienationis actu, quam facit de suis bonis, non præjudicare filijs in legitima, etsi isti non habeant hypothecam in bonis sui patris, nisi tantum actionem personalem, sicut docent cum multis Fontanella *de pactis nuptial. clausula 5. glossa 8. p. 1. n. 52. & p. 6. n. 20.* Menochius *de arbitrar. casu 163. n. 15.* Gabriel. *commun. opinion. tit. de legit. conclus. 5.* Peregrin. *decis. 31. n. 6. & ex eo* etiam, vt infrà dicemus, † quia fiscus 6
non tenetur satisfacere creditoribus ex bonis confiscatis sola virtute instrumenti confessionati, nisi constiterit de vera numeratione, & traditione effectiua, vt DD. agnoscunt *per doctrinam dicte leg. posthac. 9. cod. de bonis proscriptor.* Vbi *glossa* Angelus verbo *dotalium*, Boss. *in tit. de debitor. cum delinq. soluere poss.* Vbi ait *quod si de debito constaret per solum confessionem delinquentis, illa non nocet fisco*, Peregrin. *dicto lib. 5. de iure fisci tit. 1. n. 54.* per verba proximè relata, sub dicto vers. *creditores*, & Guazzin. referens eadem Peregrin. verba *dicto conclus. 22. de confisc. n. 18. & conclus. 29. n. 12.*

7 Nec obstare dicendum est similes hæreticos nondum denunciatos, alias dictos occultos per accidens non esse prohibitos celebrare contractus venditionis, emptionis, aliosvè alienationis bonorum suorum, vt practicatur quotidie, ac in consilio nostro supremo sine vlla iam controuersia pluries definitum

tum est in contractibus onerosis, ne alij contrahentes cum illis nocumentum recipiant, si fiscus auocaret ab ipsis res alienatas per similes hæreticos,
8 de quo sub allegatione proxime sequenti. † Quia sicut confiscatio bonorum procedit ipso iura Die ommissi delicti, *ex l. quis quis. §. emancipationes, l. fin. C. ad leg.* Iul. Maiestat. *l. 2. tit. 4. p. 5. l. 4. tit. 2. p. 7. cap. cum vergentis de haret. cap. cum secundum leges. 19. eod. tit. lib. 6. ibi, bona hareticor. ipso iure de fratrum nostrorum consilio decernimus confiscata*, vel ad minus in sententia aliorum à sententia declaratiua, quæ vtique retro trahit applicationem talium bonorum ad Diem commissi delicti. Quare Sanchez post infinitos *lib. 2. cap. 21. in pracepta Decalogi n. 33.* dicit, quod fiscus rescindit omnes contractus, siue titulo oneroso, siue lucratiuo, siue causa Dotis ab illa Die ab huiusmodi delinquentibus initos, & *ex verbis textus in l. qua de famaritis 18. cod. ad leg. Iul. Maiestat.* ibi, *si vero etiam lateat non potest quid suarum rerum donare, aut aliter alienare hæretico, sed hac, & hereticam delatam ipsius successionem vindicat fiscus.* Ricc. *de iure personar. lib. 5. cap. 35. n. 1. 2. & 8.* Farinac. *de haresi q. 190. §. 5. n. 75* Sanctarelus *de haresi cap. 14. dub. 1. n. 6.* Peregr. *de iure fisci. lib. 5. tit. 1. n. 170.* & Barbosa post antiquos cum infinitis *in dicto cap. vergentis, & cap. cum secundum leges*, & hoc licet contractus celebraretur cum bona fide, ac emptor particeps non sit personæ, quæ vendit, aut cessit bona, vt senserunt Farinac. *de haresi dicta qu. 190. dicto n. 76.* Sanchez *dicto lib. 2. cap. 21. n. 36.* Riccinlus *dicto cap. 38 n. 3.* Bursat. *cons. 43. n. 30. vers. primo quia si alienata*, Surd. *decis. 247. n. 11.* & idem Sanctarelus *de haresi, cap. 24. dubio 3.* in verbis sequentibus, *Ergo cum fiscus a Die commissi criminis habeat dominium bonorum delinquentium, vel saltem habeat omnia bona illa sibi obligata, vt post sententiam declaratoriam criminis possit sibi vindicare illa bona, venditio postea illorum bonorum facta à delinquente non poterit in vlla re prajudicare fisco, nec fiscus tenebitur restituere pretium, alioqui venditio illi facta prajudicaret*, vti de hoc vltimo etiam post Bartol. *in l. si debitor. 7. in fine ff. qua in fraudem, creditor.* & Andream *in dicto cap. cum secundum leges*, docent Gregor. Lopez *in dicta l. 4. tit. 2. p. 7. vers. non deue valer.* Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. à. 27. ad 38.* Pegna *in director. inquisit. 2. p. in glossa*, Peregrin. Sanchez, Farin. Surd. Riccinlus cum alijs, vbi supra, sed pro vera resolutione infrà *allegat. sequenti à n. 1.*

9 Euincitur ergo ex proxime dictis à fortiori dicendum esse in casu nostri dubij confessionem factam de recepto, vbi fides de numeratione, & vera traditione pecuniæ non fit, annullare cessionem ab hæretico non denunciato factam; tunc quia iste reuera iam alienare nequit, sicut nec acquirere iuxta quæ longe ex multis scribit Gabriel à Quemada, quondam iudex fisci inquisitionis Toletanæ Legendus *in sua quast. 18.* agens de illa, *an hareticus occultas fisco acquirat?* & expendens *l. 4. tit. 3. p 6. l. 4. tit. 26. p. 7.* vtrobique in vers. *otro si deçimos*, quibus cauetur non acquiri fisco legatum, sed venientibus ab intestato, vt per *leg. si in metallum ff. de iure fisci, & l. 2. cod. de haredib. instit.* & ratione textus *in cap. excommunicamus el grande §. creditores de hareticis*, vbi dicitur quod hæreticus non solum est incapax acquisitionis actiue, sed etiam passiuè, nulla facta mentione, an sit ante declarationem, vel post, & per *l. fin. tit. 7. p. 7.* & ex verbis *dicta leg. 4. tit. 26.* sub relato vers. *otro si deçimos* ibi, *ni donaçion ni vendida que la fuesse echa, ni la que el hiçiesse à otro de lo suyo.*

Quod si dicatur eam alienationem tantum re- 10
probari, si fiat postquam hæreticus donans, cedens, vendens, seu alienans, est talis declaratus, non si adhuc occultus, & non denunciatus esset Dominis Inquisitoribus per vereba statim sequentia *dicta leg. 4. tit. 26. p. 6.* ibi, *de el dia que fuese juzgado por herje en edelante*, & ex verbis *dicta l. 4. tit. 3. p. 6.* in vers. ibi *otro si deçimos que el que juzgado por hereje no pueda ser heredero de otro*; nihilominus quoad nostrum dubium vt cumque de relata quæstione Quemadæ amplectaris semper resoluendum prædictam confessionem de recepto ab hæretico nondum denunciato, non facta narratiua de numeratione; & vera pecuniæ traditione per Tabellionem censeri simulatam, & per hoc fraudulentam, dolosam, & nullam; quia talis cessio iuxta iuris dispositiones non admittitur *ex dictis hic à n. 1.* & in relatis allegationibus 13. 14. & per illa, quæ latè adduxi *sub cap. si cautio 14. de fide instrum.* omnino legenda *à quast. 1.* & applicanda hic; item ex proximè dicendis in vers. sequenti, & dicendis *allegat. sequents.*

Ad secundum dubium, quod sæpius in consi- 11
lio nostro, & in quæstionibus, ac extra in alijs Tribunalibus sæcularibus inferioribus, & maioribus solet contingere; atque practicari; eo quod vxores hæreticorum, quorum bona confiscantur, actiones proponunt de Dotibus sibi restituendis, quas ad matrimonium traxerunt, sed illo tantum instrumento Dotis scilicet confessionatæ cum renunciatione non numeratæ Dotis, non probantes per testes, vel fidem Tabellionis, seu aliter de numeratione, & iuxta dicta; & resoluta *à numer. 1.* videtur etiam in hoc dubio respondendum per verba expresse *legis si quis post hac cod. de bonis prascriptor* in verbis ibi: *Dos etiam non qua aliquoties inaniter dotalium instrumentum tenore conscribitur, sed quam se corporaliter tradidisse docuerit repræsentetur*, vt in specie allegat Palaçios, Rubios, *in cap. per vestra de donat fol. 18.* de quo benè Quemada legendus *in suis quastionibus fiscalib. tota quast. 4.* dum agit de ea, *vxor heretici qualiter probat Dotem, vel alia bona, qua dicit tradidisse ad*
matrimonium. † Et facit ea Doctorum resolutio, 12
vt mulier pro Dote tantum confessata, non habeat prælationem, si aliter de ea non constat, quam per mariti confessionem, sic Socinus *in l. 1. ff. soluto matrim. numero 81.* & innumeri, quos congerit Tyraquelus *de retracta conuent. §. 4. glossa 6. numero 14.* Iason, Cagnolus, Mascard. Gutierrez, & Velasc. quos citat Petr. Barbosa *in l. 1. ff. soluto matrimonio numero 25. vers. succedit igitur*, & alij in numeri, inter quos Meirer. *de pignor. n. 2. de priuileg. creditor. tit. 51. n. 38.* Amator Rodriguez *de priuileg. creditor. p. 1. art. 1. à n. 20.* Mynsing. qui dicit decisum *cent. 1. obseruat 61.*

Sed quia ante alios Paulus Castrensis tenet *in l.* 13
si marito ff. soluto matrimonio, quod creditur instrumento Dotis confessionatæ in præjudicium fisci, si est lapsum tempus opponendi exceptionem non numeratæ Dotis, vel est renunciatum prædictæ exceptioni, nec aliud de hoc addiderit Quemada *dicta quast. 4. n. 1.* Duxi antequam ad resolutionem descendam nostri dubij prælibare aliqua circa duo dubia, quæ solent à Doctoribus excitari, nempe an prædicta confessio præjudicet marito, seu an præjudicet creditoribus mariti? nunc si istis aliquando præjudicet, videtur vt potius

fisco, qui non solet habere aduersus anteriores creditores priuilegia, vt infrà dicam *allegat. seq. in fine.*

14 De primo casu ea firmatur, scilicet conclusio, quod confessio de Dote recepta præjudicabit marito per regulam textus *in l. generaliter cod. de non numerata pecunia*, & vt in terminis sentit glossa *in l. 1. cod. de dote causa non numerata*, com confessio probat realem numerationem ad textum *in l. pecunia*, & ibi Bald. *ff. de solution.* & *l. fin. ff. de institutoria actione*; Dos enim confessata respectu mariti, habet priuilegia Dotis numeratæ per glossam *in l. exigere Dotem* verbo *Dotale ff. de iudicijs*, vbi Angelus de communi testatur, *nouell. de Dote p. 10. numero 4. contr. Bald. in l. 1. cod. de priuat. Dotibus*, Bulgari *in l. 1. ff. soluto matrim.* Afflictis, *decis.* 402. *numero* 12. Negusant. *de pignoribus*
15 *membro 4. p. 2. numero 76. in casu. 1.* † adeo quod statutum loquens in Dote data, procedit etiam in Dote confessata, quatenus ad præjudicium pertinet confitentis, vt dixerunt Bartol. *cons.* 132. Cagnol. *in l. 2. numero 22. cod. de pactis inter emptor. & venditor.* Chacheran. *decis.* 20. *numero* 10. Legendus omnino Ioannes Dominicus Gaytus *de credito cap. 4. quæsito 11. à n. 1715. vsque ad* 1816.
16 vbi plura congerens attentè videnda. † ampliat *à n. 1721.* vt procedat etiam respectu hæredum mariti ad textum *in auth. quod obtinet cod. de probation.* cum Craueta Nouell. Negusant. Bellon. & Menoch. quos cum alijs sequitur Barbosa *in dicta leg. 1. ff. soluto matrim. p. 6. n. 26.*

17 Tamen quia alij DD. per glossam *in l. si in executione cod. de non numerata pecun.* Portius, & plures alij, quos refert Rebuffus, & Cauall. quos citat Barbosa *in dicta l. 1. ante n. 28.* referens etiam cum Speculatore, & Baldo confessionem Dotis per maritum factam eidem non nocere intra constituta tempora, etiam si faciat pactum de non opponendo exceptionem non numeratæ Dotis, vt etiam acerrime defendunt Cardinalis Mantica *lib. 11. tit. 17. n. 9.* venit tota nostri dubij tractatio sub distinctione intelligenda, sicut, & de dicta Dote confessionata non numerata respectu fisci videtur distinxisse eundem Quemadam, vt infrà dicemus.

18 Igitur Socinus *in dicta l. 1. ff. soluto matrim.* vbi Bolognet. *n. 152. nouell. vbi supra n. 25.* Anton Gomez *in l. 50. Tauri n. 52.* Valascus *consult. 5. n. 12.* Petr. Barbosa *suprà n. 28.* relata, & alia congerens, Menoch. *lib. 3. de præsumpt.* latissime tractans, *præsumpt. 12. n. 17. & 18.* Cardinalis Mantica relatus, Muta Siculus *decis. 71. n. 18.* Carolus de Grass. *de except. except. 41.* docent primam opinionem intelligi, quando renunciatio facta fuerit ex interuallo iuxta sententiam Bartoli *in dicta l. ex cautione* Secundam vero quando renunciatio fieret in continenti; & sic in eodem instrumento, quia tunc renunciatio non noceret ex ratione *l. doli §. diuersum de nouationib. & l. si mulier. 2. cod. ad velleian.*

19 Et iterum distinguunt nonnulli ex dictis, & alij DD. distinctionem faciendam esse inter Dotem promissam ante contractum matrimonium, vel post contractum iuxta considerationes Socini *in dicta l. 1. à numero 70.* Menoch. *dict. præsumpt. 12. in princip.* Gayto *dicta quæst. 11. cap. 4. ex num. 17. 30. 31.* & alijs, vbi ex Ioanne Andrea Aretin. Angelo, Alex Bart. Baldo, Saliceto, & Nouell. quos probat Couarruu. *variar. resolut. cap. 7. numero 6.* vers. *est item hoc*, Ruinus, Craneta, quos probat Menochius, *dicta præs. 12. n. 7.* vers. *secundus casus, & num. 17.* dicentes, vt confessio de Dote recepta præjudicet marito confitenti recepisse ante contractum matrimonium, si exceptio non numeratæ Dotis intra legitima tempora non fuerit proposita, quia hæc facta ante contractum, præsumitur facta ob cupiditatem contrahendi matrimonium; & cum in dubio facta præsumatur sub spe numerationis, inde merito competere eidem marito exceptionem non numeratæ Dotis.

Quod si confessio de Dote recepta fieret post 20
contractum matrimonium, video diuersos esse Doctores, quorum nonnulli, vt Nouell. Bulgar. & alij relati per Roland. *cons. 74. n. 1. lib. 4.* & Valasc. *dict. cons. 5. n. 3. & 15.* vt adnotat, Barbosa *suprà n. 29.* omissis relatis per Menoch. *dict. præsumpt. 12. à n. 57.* nempe talem cofessionem indistincte non nocere, nec præjudicare marito, vllomod, quod in dubio non donandi animo factam esse præsumitur, vt senserunt Ioan. Andr. Aretin. Alex. relati à Couar. Socin. Curt. Ruin. Bellon, Monterent. congesti à Menoch. *supr. à n. 58.* Paleot. *decis.* 131. Mohedan. *decis.* 2. Caputaq. Crescent. Zozadin. Natta, Marescot, *variar. resolut. lib. 1. toto cap.* 8. Cappell. Tholosana *decis.* 171. Alij vero probarunt verius post Bartol. loquentem *in l. assiduus, cod. qui potior. in pignore habeantur n. 11.* Alex. Aretin. Felin. Roland. Riminald. Purpurat. & Bolognet. quos probant, & sequuntur Cou. *dict. cap. 7. variar. lib. 2. n. 4.* vers. *sed*
quod etiam. † putans *n. 5.* prædictam confessionem 21
potius factam censeri sub spe futuræ numerationis, quam animo donandi, & consequenter omnia dicta de Dote confessionata ante contractum matrimonium, etiam hic procedere, & non animo donandi factam, vt post multos, & alia quæ refert concludere videtur Gaytus *dicto quæsito 11. c. 4. de credito ex n. 1737. alia adjunges quæ dixi in fine alleg. 7.*
vers. *quod si dotis.* † quæ procedunt eo quod iam 22
homines nequaquam vxores dicunt, nisi magnis
Dotibus matrimonia perficiantur. † Et quod simi- 23
les confessiones frequentius solent fieri, & vt plurimum post contractum matrimonium; & sic de his confessionibus intelligi Imperatores loquentes *in tit. cod. de dote causa non numerata*; alia Congerit videnda idem Gayto supra *ex n. 1743. ad 1753.* quæ dum ad casum de Dote confessionata, & non numerata respectu fisci inquisitionis breuiter repetemus.

Quare iam ad secundum casum de Dote confes- 24
sionata respectu creditorum, video etiam DD. diuersos, com alij *in dicta leg. assiduus* existiment talem confessionem de recepto factam per maritum nocere etiam creditoribus mariti iuxta priuilegium dictæ legis, vt post glossam ibi, & Bart. *n. 11.* & post glossam *in l. neque cod. de compensationib.* vbi Fulgos. *n. 7.* probarunt Barbosa *in dicta l. 1. ff. soluto matrim. n. 34.* vers. *succedit* Fulgosius *cons. 131. n. 1.* Anton. Gomez *in dicta l. 50. Tauri n. 52.* Rolandus *cons. 74. lib. 4. n. 10.* Alex. Nouell. Socin. Rubeus, Afflictis, Isernia, Mantica, & alij congesti à Gayto supra *dicto quæsito 11. cap. 4. n. 1754.* & alij aduersus hos, vt Surd. *cons. 489. in princip.* Perusinus Auditor *decis. 66. n. 1. & 2. p. 2.*

Et sic etiam plures senserunt primam ex his 25
opinionibus, declarantes procedere, vt creditores habeant idem tempus, quo ipse maritus potest gaudere ad opponendam exceptionem non numeratæ Dotis, probarunt Bart. Angel. Salicet, *in dict. l. assiduis*, Aretin. Rub. Craueta, Afflict. & alij, quos refert Couarruu. *dicto lib. 1. variar. cap. 7.* vers. *de creditoribus*, Rolandus *cons. 74. lib. 4. sub numero* 10. Cæsar Manent. *decis. 40. numero 2.* & quod hanc partem omnes Doctores

amplectuntur

amplectuntur, testatur Molina Thelog. *in tract. de*
26 *contract. disp.* 140. *n.* 3. † Verùm respectu creditorum crediderim tale tempus non esse sic commensurandum, cum præsumi valeat, vt maritus dolose noluerit vti exceptione non numeratæ Dotis; quia decursis temporibus opponendæ exceptionis non numeratæ Dotis, poterunt creditores eadem vti aduersus vxorem, quamvis ea vsus non fuerit maritus intra legitima tempora: sic Imola *in l. ita stipulatus, §. Chrisogonus ff. de verb. obligat. n.* 11. Roman. *cons.* 445. & idem Roman. Aretin. Angel. & Socin. *in dicta l.* 1. *ff. soluto matrim.* Iason *in §. fuerat instit. de action. n.* 75. & Felinus relatus à Couar. cum alijs suprà *dicto n.* 6. *vers. in contrarium.* Bulg. *in dicta l.* 1. *n.* 50. Valascus *cons.* 6. *à n.* 12. & Monachius, *dicta præs.* 12. *lib.* 3. *n.* 30. ex Ruino, & Bellon. Mantica *de tacitis, & ambiguis lib.* 11. *tit.* 27. *à n.* 10. dum dicit hanc esse ab omnibus receptam per textum *in auth. sed iam necesse cod. de donat.* ante nuptias, Vbi Dote constituta, mariti confessionem de augmento dotali in rebus mobilibus factam non nocere statuitur, quasi in fraudem creditorum iudicatam, & per textum *in l. si cui cod. de non numerata pecunia*, vbi cautum est alium creditorem, etiam si debitor ea vsus non fuerit; & sic Menochius *suprà n.* 31. Cou. in vers. *quamobrem breui* extendunt etiam procedere pro creditoribus, etiam si maritus renunciauerit exceptioni prædictæ, & etiam si tempora data ad exceptionem opponendam non numeratæ Dotis sint elapsa; quia maritus ea labi passus sit.

27 Quibus inquam suppositis, præter alia omnino Legenda à præcitatis Doctoribus iam in puncto quæstionis de Dote à marito confessionata respectu fisci, videtur etiam sub distinctione respondendum, nempe vt fiscus teneatur restituere Dotem constitutam ante delictum mariti, cujus bona confiscantur, sed non inquam in Dote postea confessata, vt cum alijs resoluunt Salicetus *in dicta l. post hac*, vbi dicit dispositionem talis legis habere locum, etiam in Dote confessata, quando ante reatum transiuerat tempus opponendæ exceptionis non numeratæ Dotis. Andreas Isernia *in constit. Reg. constit. causas, lib.* 1. Afflictis, *decis.* 402. *n.* 10. Rolando à Valle *cons.* 31. *à n.* 41. Acosta *de priuileg. creditor. reg.* 2. *ampliat. n.* 203. Fontanella *de pactis nuptial. tom.* 2. *claus.* 12. *glossa vnica à n.* 60. 72. *&* 76. Peregrin. *de iure fisci, lib.* 5. *num.* 184. Couarrun. *lib.* 1. *variar. dicto cap.* 7. *n.* 6. *vers. quod præterea apparet.* Cantera *quæst. crim. Rub. de hæret. cap.* 1. *n.* 26. Farinac. *de hæreticis dicta quæst.* 190. *n.* 48. *& in praxi dicta quæst.* 25. *n.* 122.

28 Nec obstat, quod dicat Paulus, nempe fiscum haberi loco mariti, cum potius habeatur loco creditoris iuxta glossam singularem *in dicta l. si quis post hac*, cum qua transeunt ibi DD. & Quemada *in suis quæstionibus dicta quæst.* 4. *n.* 4. Vbi dicit hoc confirmari, quia in delictis quasi contrahitur, vt *in l. Imperator. ff. de iure fisci, & in l. fin. cod. de fundis patrimonial.* qui prædictam distinctionem ex Angelo *in dicta leg. si quis post hac*, Andreas de Isernia §. 1. *in auth. de statu vers. diffidamus*, & ex notatis per Bartol. *in l. post contractum ff. de donat. per Decium cons.* 235. loquentem magistraliter de materia, amplectitur in verbis sequentibus: *sed in hoc est distinguendum, quod si instrumentum dotale est factum ante commissum delictum, cum interuallo temporis probatur Dos per instrumentum Dotale confessionatum; continens renunciationem exceptionis non numeratæ Dotis; sed si post commissum crimen, vel paruo tempore antequam committatur, non sufficit instrumentum confessionatum, nisi probetur vera numeratio*, quam sequuntur num. præced. relati.

Et sub ea distinctione est intelligenda doctrina 29 *in dicta l. si quis post hac.* 9. *cod. de bonis proscriptor. & in dict. l. si post contractum*, & Sanchez ex Couar. suprà, Simanchas, & Vazquez dicens, *lib.* 2. *in decalog. cap.* 17. *n.* 6. exceptionem non numeratæ habere locum contra fiscum, si opposita non sit in tempore legitimo vnius anni, scilicet à morte, condemnatione mariti hæretici *ex l. vlt. cod. de dote cauta non numerata, dict. l. si cui cod. de non numerata pecunia, l.* 2. *§. ex his ff. de verb. obligation. l. quod id ff. de tribut. actione.*

Nec tamen dicta de Dote limitant Doctores, 30 vt quando præcessit promissio Dotis, siue fiat confessio ante matrimonium, siue post, eo constante, tunc præsumi vere fuisse numeratam, etsi non constet aliter quam ex eius confessione: ita Salicetus, & Paulus Castrens. *in l. ex contractibus §. sed quoniam cod. de non numerata pecunia* quem vocant mirabilem Quemada *dicta quæst.* 4. *in fine etiam ex Ioanne Andrea in additionib. ad Speculatorem de donationib. inter virum, & vxorem in rub. Roman. in cons.* 445. Paulo de Castro *in cons.* 383. *vol.* 2. Socino *in dicta l.* 1. *numero* 55. *ff. soluto matrim.* Alex. *in l. penult. §. si vir. ff. soluto matrim.* quam dixit etiam communem Couar. *dicto lib.* 1. *variar. cap.* 7. cumulans plura in proposito *dict. numero* 6. quibus addo cum Ancharrano Nouell. Afflictis, Antonio Rubeo, & alijs, Gayto *de credito*, dicens *dicto cap.* 4. *quæsito* 11. & cum Vrsilis ad Afflict. *in decis.* 402. *numero* 9. vers. *sed in contrarium numero* 6. plura de dote tractata modificari, quando promissio Dotis præcessit, confessionem de recepto subsequutam; quia tunc confessio receptæ Dotis arguit Dotem vere fuisse numeratam, & iam in præjudicium creditorum, & quod nec poterunt creditores in hoc casu exceptionem opponere non numeratæ Dotis aliquid idem Gayto *n.* 1733.

Item limitant etiam, vt si pro confessione ma- 31 riti, ante, vel post matrimonium emanata, concurrerent indicia, & coniecturæ probabiles; quia tunc confessio prædicta de recepto, vera præsumeretur, & etiam in præjudicium creditorum, veluti, si maritus vxori præstitisset alimenta, tamquam tali: nam ex hoc creditur verisimile Dotem recepisse, vt confessus est, cum aliàs credendum esset, quod illam à Domo expelleret, ad textum *in l. fin. cod. ad Vellejan*, aut eidem denegaret alimenta, si absque Dote eam in vxorem duxisset ex glossa *in auth. de non eligendis secundo nubent.* verb. *onera col.* 1. si enim Dotem non habuisset, alimenta præstare maritus vxori non compelleretur, nec teneretur per gloss. *cin. & alios in l. quod in vxorem ff. de negot. gestis*, DD. *in §. ver. dict. auth. de non eligend. Secundo nubent*, Bald. *in l. vnica n.* 4. vers. *vnde quæritur cod. de priuileg. Dot.* Emanuël Costa *in dicta l. si ex cautione cod. de non numerata pecun. fallen.* 7. *numero* 2. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 13. *numero* 19. Marescot *variar. resolut. lib.* 1. *cap.* 8. *numero* 9. cum Cranetta, Neuizan, Barbosa, Surdo, Mario Anton. Amato, Mohed. Baldo, Socin. Purpurat. Decio, Curtio Sen. Alex. & alijs, Decius *cons.* 536. *aut.* 537. *numero* 10. cum alijs Surdus *cons.* 489. Stephanus Gratianus *discept. forens. tom.* 2. *cap.* 362. *n.* 17. vers. *maxime*, cum alijs idem Gayto legendus à *n.* 1799. vbi referens *n.* 1805. Socin. *in dicta* *l.* 1.

l.1. ff. solute matrim. Felin. Crotum, Gozadinum, Couarrun. & alios cum Bellon. contrariam tenentes sententiam, hanc limitationem, siue declarationem amplectitur, dicens sic sæpe fuisse decisum, referens ibi *a.*1806. plures alios sic tenentes, qui & *n.*1808. cum Barbosa *in dicta l.1.n.*42. vers. *nec obstant.* & Marco Anton. de Amato, *in decis. Ferrar.*8.*n.*40. declarat, vt procedat, quando maritus non impugnauerit suam confessionem; eo quod talis tacita ratificatio cum præstatione alimentorum omnino præsumi facit veram confessionem, & consequenter nociuam creditoribus.

32 Et hæc potius procedent, si maritus habuerit patrem, cum quo habitasset vna cum Vxore; eo quod vsu recipitur patrem mariti non permittere eius filium indotatam vxorem ducere; nec per hoc verosimile fore Socerum alimenta præstare nurui indotatæ, vt singulariter docuit Surdus *dicto cons.*489.*n.*12. vers. *confirmatum*, & *a.*13. Gayto *suprà a.*1803. qui ex dictis ait confundi, quæ super hac coniectura scripsit Auditor Perusin. *decis.* 6.*n.*22. de decennio communiter teneri aliqua ex Ricciulo de dote confessionata addoco infrà breuiter *allegat.*57. vers. *ad vltimum*, quæ hic latè explanata sunt.

33 Vnde iam ad vltimum de confessione circa Dotis augmentum facilius DD. firmant fraudem, & dolum in ea interuenire, quam in Dote ipsa præcipua constituta, modo iam adducto, nisi in augmento solito constitui ex similitudine; & sic Couarrun. *dicto lib.1.variar.cap.*7.*n.*6. vers. *in contrarium*, dixit inter Dotem, & augmentum Dotis manifestam esse differentiam circa huiusmodi, cum à communiter accidentibus Dos soleat promitti, & solui; & ob id confessio de recepto, verosimilis dicatur ad textum *in cap. inspicitur de regul. iuris lib.*6. nisi in casu, de quo scripsimus, nempe inter personas suspectas, quales sunt hæretici ad defraudādum fiscum sæpius talia instrumenta fabricantes dolo, & simulatione ex dictis supra *allegat.*13. & 14. quod non sic procedit in Dote aucta contracto iam matrimonio, quæ secum habet semper fraudis suspicionem, cum in solitum sit tale augmentum, *argum. leg.*3. *cod. de naute. lib.*11. ex quo facilius præsumitur fraus in tantum, vt procedat etiam in mobilibus, & si constet vxorem dedisse augmentum Dotis, ita cum infinitis alias rationes adducens, docet Gayto *de credit. dicto quæsito* 11. Legendus om-
34 nino *à a.*1762. *vsque ad* 1770. † qui dum dicit creditores vxori præcedere hoc in casu aduersus maritum, limitat ibi *à a.*1769. explicans *dict. auth. sed iam necesse cod. de donat. ante nuptias, & dict. l. si cui* (*de non numer. pecunia, l. assiduis, cod. qui potior. in pignore habeantur, dict. l. in contractibus, C. de non numerata pecunia §. si autem collat.*7. *auth. de temp. non solut a Dotis*, vt non procedant respectu creditorum, qui contraxerunt post emanatam confessionem de recepto augmento Dotis, quia tales creditores postponuntur vxori, nisi ex manifestis indicijs constet de fraudulenta confessione: ita ex Ioanne Fab. Iason, Aretin. Bald. Nouell. Campeg. adducti à Couarrun. *dict. lib.*1. *variar. cap.*7. *a.*7. Fulgos. Riminald. Gozadinus, & alij citati à Barbosa *in dicta l.*1. *ff. solute matrim. n.*40. vers. *illud certum*, Cardinalis Mantica *de tacitis, & ambiguis lib.*11. *tit.*10. *à n.*37. vers. *etsi maritus* in fine, latè, & apertius demonstrantes, & omnes, quia *dict. auth. sed iam necesse*, & alia iura contra hanc limitationem loquentia loquuntur expresse de creditoribus anterioribus, non autem ex posterioribus.

ALLEGATIO XVIII.

An confiscatio imposita ipso iure, operetur amissionem instantaneam Dominij, & possessionis? Et num vindicando teneatur fiscus pretium restituere? Et quid de alienatione nimis necessaria? Et an fiscus præferatur creditoribus rem suam persequentibus ex bonis fisco in pœnam applicatis.

SVMMARIVM.

1 *Reus capitalis criminis, videtur, vt non amittat Dominium, aut administrationem bonorum suorum n.*2.3.4.5.

2 *Pœna priuationis Officij ob delictum commissum, in eo non incurritur ipso iure.*

3 *Reus capitalis criminis rectè donare potest; sic vt donatio valeat, nisi fraus à fisco probetur n.*5.

4 *Libertas data in fisci fraudem non valet ipso iure.*

5 *Donationes facta post contractum crimen capitale valeat, & vide infrà sub n.*16. *de casu, in quo loquitur lex post contractum de donationibus.*

6 *Solutio legitime fit reo criminis postulato.*

7 *Pœna, qua imponitur ipso iure ad transferendum bona videtur, vt transferat absque alia sententia bona delinquentis in fiscum, vt n.*8.9.10.

8 *Pœna haredis indigni, qui neglexit vindicare necem defuncti, ipso iure ab ipso harede recuperatur.*

9 *Secretarij, & officiales Regij, etiam Cancellariarum munera accipientes, & plus accipientes, quam per leges taxatum est, obligantur ipso iure ad damna soluenda, etiam in foro anima.*

10 *Haredes ipso iure tenentur exonerare conscientiam defuncti ipso iure in hic, qua debet ex delicto repetundarum, & varataria, aut similium absque alia condemnatione.*

11 *Alienationes facta in fraudem fisci reuocantur; eo quod fiscus habet priuilegium, vt prosequi possit praterita bona, qua antea habebat debitor.*

12 *Hareticus non ipso iure amittit plene Dominium bonorum, sed secundum quid sub conditione, nempe, si feratur sententia.*

13 *Dominus sape dicitur, qui habet ius ad rem; & sic fiscus ad bona haretici reputatur, sequuta scilicet rei vindicatione post condemnationem.*

14 *Sententia, per quam bona dicuntur esse fisci, non est condemnatoria, sed declaratoria.*

15 *Haretici remanent possessores bonorum, nec amouentur ab illis ante sententiam declaratoriam.*

16 *L.*1. *cod. de iure fisci, & à numero* 24. *L. post contractum de donationibus aperte loquitur in crimine repetundarum.*

17 *Delinquens post condemnationem retro fingitur amisisse Dominium a tempore patrati delicti. & n.*18.

18 *Donationes ab haretico facta interim dum sententia declaratoria non accedit, valent.*

19 *Fiscus tenetur pretium restituere, cum vindicat res haretici à possessore onerario, secus in donationibus, vt n.*20.21. & 22.

21 *Vtilitas*

21 *Vtilitas verſa in vtilitatem vindicantis qualiter probetur vt reſtituere teneatur.*
23 *Alienatio facta pro cauſa neceſſaria heretici, aut delinquentis, non renocatur à fiſco, niſi ſoluto pretio, vt n.23.*
25 *Fiſcus videtur habere hypothecam in omnibus cauſis, ſed non in pœnalibus, vt n.33.*
26 *Fiſcus prælationem non habet pro pœna ſibi applicata in creditores, etſi alias extra pœnalia, non ſic, vt n.26.27.& n.36.*
27 *Fiſcus agens ad proſequutionem pœnæ ratione delicti, agit vt lucrum captet, creditor. vt damnum euitet.*
28 *Pœnalia ſunt odioſa.*
29 *Publicatio bonorum, eo modo accipi, ſi æs alienum deducatur n.34.*
30 *Confiſcatio, quam fiſcus facit, non debet eſſe alijs damnoſa.*
31 *Lucri, & damni cauſa non eſt par.*
32 *Fiſcus creditor ex pœna, non auocat pecuniam ſolutam creditori poſteriori.*
33 *Fiſcus pro pœnis non habet prælationis priuilegium reſpectu creditorum.*
34 *L.reſcriptum 20.ff.de pactis.*
35 *Fiſcus pro pœnalibus non anteponitur creditoribus, nec ante ſententiam, nec poſt.*
36 *Pignus in re propria non conſiſtit.*
37 *Cõtrahere aliud eſt, ac delinquere, quoad hypothecam reſpectu fiſci cum creditore, niſi ex contractu.*
39 *Fiſcus præfertur creditoribus, qui etiam pro pœna proſequenda concurrunt cum eo qui ob id auocare poteſt ſolutam pœnam creditori pœnali.*
30 *Creditores poſteriores, dummodo ſint hypothecarij præferuntur fiſco.*
41 *L.9.titulo 3.p.4.*
42 *Fiſcus præfertur debitori depoſiti, antequam depoſitum accepiſſet.*
43 *Funeraria actio omnes alias antecedebat de iure.*
44 *Priuilegia creditorum concurrentium ad bona debitoris ex cauſa æſtimantur.*
45 *L.ſtatius florus §.Cornelio felici ff.de iure fiſci. L.ex facto 17.§.ex facto 5. ff.ad ſenat conſult.Trebellian.ſemiſſiaè.*

1 Via ſupra ſob allegat. præcedenti dixi nonnulla ſob verſ. *nec obſtare*; item & *in cap.ex litteris 12. de conſtit.ſub.quæſt.3.à n.24.* & hic *alleg.* 15.& quia ex ibi dictis longe none diſceptari valet de hoc puncto, quod generale eſt ad materias fiſcales; ideo hic non ſic latè agemus vt expoſtulat difficultas diù in coofiſcationibus Sancti Officij agitata, & nondum ſecure practicata. Et pro negatiua ſententia facit, quia videtur, vt reus capitalis criminis, noo amittat Dominiom, nec adminiſtrationem rerum ſuarum *ex l.auferetur 46.§.in reatu ff.de iure fiſci, l.ex iudiciorum ff.de accuſationibus.*

2 Et confirmatur ex eo, quod pœna priuationis Officij, quam qois propter delictum in Officio commiſſum incurrit, numquam ipſo iure incurritur, niſi ſit expreſſa ex cumulo allegatis per Tyraquel. *in l.ſi vnquam cod. de reuocandis donationib.* verbo *reuertatur n.248.* & alibi pluries; quia, vt ait Capicius *deciſ.221.n 23.* nullibi reperitur legem dicentem ipſo iure quendam Officio primari, quod maximè patet ex his, quæ abondè ſcripſi *in cap. cum non ab homine à quæſt. 26.* Vbi nec propter enormiſſima delicta qois Officio, & beneficio priuatur ante ſententiam.

D.Fermoſin. de Confiſcatione.

Deinde quia adhuc reus capitalis criminis rectè donare poterit, in tantum, vt quæcumque donatio teneat, etiam in fraudem fiſci, donec non renocetur iuxta *l.in fraudem 45, in principio ff.de iure fiſci*, & generaliter probant Doctores valere donationes factas à delinquente, niſi fraus à fiſcò probetur; quia tunc reuocabuntur *§.item ſi quis in fraudem inſtit.de actionib.* Maceraten. *lib.3.variar. reſolut.40.n.2.* Giurba *conſ.54.n.20.* D.Ioannes del Caſtillo *cum multis tom.5.controuerſ.cap.112. n.43.* Vbi agit de eà quæſtione an reus criminis ante ſententiam condemnatoriam poſſit repudiare legatum? & in alijs ſimilibus quæſtionibus. Gotierrez *lib.2.canon.q.5.numero 63.* Sordus *de aliment.tomo 1.q.32.à numero 6.* Valenzuela Velazquez *tom.2.conſ.128.numero 32.* Amaya *in l.1. cod. de iure fiſci lib.10. n.65.in fine.* † Vbi Limitat in libertate data, quæ in fraudem fiſci non valet ipſo iure *ex l.pœna ff.de manumiſſion.* quoniam, vt dixi *ſub tit. de ſeruis ordin. vel non* latè ſi ſemel competeret, non poſſet reſcindi *ex l.Iuſti 9. ff.de manumiſſis vindicta.* 3 4

Quarto, quia iuxta diſpoſitionem textus *in l. poſt contractum 15. ff.de donationibus*, vulgo DD. probant donationes factas poſt contractum crimen capitale, cui ſcilicet, pœna eſt mors, aut deportatio, iuxta *l.edicto 13. ff.de bonorum poſſeſſ.l.2.in princ.ff.de pœnis, l.licet 103.ff.de verbor. ſignif.* valent, ſicot legitur in vulgaribus codicibus ibi: *poſt contractum capitale crimen, donationes factæ valent. niſi condemnatio ſequuta* ſit, & facit, quia conſtat de iure *in l.quæſitum* etiam poſt contractum crimen delinquentem Dominum manere; & eſt ratio fundamentalis, quia ſi poſt contractum crimen, donationes factæ, etiam ſequuta damnatione, nullæ iudicarentur in effectu, reo interdiceretur rerum ſuarum admioiſtratio, & conſequenter commerciom, cum nollus eſſet, qui metu talis periculi, vellet cum eo contrahere, *argum. leg. aut Prætor. alias eſt etſi ſine 8. §.quæſitum ff.de minoribus.* 5

Quinto ex regula *textus in l.reo 41. ff.de ſolution.* Vbi Papinianus *lib.1. de adulterijs* in verbis ſequentibus affatur, *reo criminis poſtulato interim nihil prohibet rectè pecuniam à debitoribus ſolui, alioqui plerique innocentium neceſſario ſumptu egebunt,* & *ex l.45. idem l.46.§.6.ff.de iure fiſci,* Accurſ. & Gothofred. *in l.15. ff.de donat.* 6

Alij verò vt reſoluant difficultatem diſtinxerunt inter pœnam, quæ imponitur ipſo iure cuius virtute bona transferuntur in fiſcum ſtatim, ac qois delinquit, etſi ſententia non ſequatur, & de hoc in ſpecie loqui textum, *in auth. inceſtas, cod.de inceſtis nupt. l.fin. cod. ad legem Iul. Maieſt. l.cum. 12. ff. ad ſenat. conſult. Syllan.* † Vbi pœna hæredis indigni, qui neglexit vindicare necem defuncti; quia eſt impoſita ipſo iure, ab hærede recuperatur, *l.3. §.quod autem ff.quod quiſque iuris,* Vbi pœna illius edicti, quia eſt impoſita ipſo iure, vt ibi aduertit Accurſ. tranſit ad hæredes, *cap.1. de homicid. lib.6.* Vbi pœna aſſaſſini *cap.accuſat.8.§.in eo vere. cap.cum ſecundum leges 19.de hæred.eodem libro* vbi hæreticus ipſo iure amittit Dominium, & in fiſcum tranſit, *dict.l.ex iudiciorum*, verb.adeo ibi *adeo, vt ex quo quis aliquod ex his cauſis crimen contraxit, nihil ex bonis ſuis alienare, aut manumittere eum poſſe,* Bartol. & alij antiquiores videndi *in dicta l.3.ff. quod quiſque iuris*, Bald. *in l.qua ſub conditione §. fin. ff.de condit. inſtitut. & in l.data opera cod. de his,* qui Accurſ. non poſſ. *& in Rub.cod.ſi pendente* 7 8 11

appellat. Barbatia conf. fin. vol. 2. Dueñas regul. 13. limit. 2. Tyraquel. in dicta l. si vnquam n. 241. dict. verb. reuertatur, Farinac. in praxi, q. 1 11. n. 68. & q. 19. à n. 45. Giurba conf. 65. n. 46. Nicolaus Garcia de benefic. tom. 2. p. 21. cap. 1. n. 11. Hermosilla in l. 2. tit. 4. p. 5. glossa 1. & 2. ex n. 8. & n. 10. Cabal. in pract. q. 153. n. 3. & q. 687. Thomas Sanchez tom. 2. moral. tote cap. 22. Gregor. Lopez in l. 25. tit. 1. p. 7. verb. asi como, Amaya in l. fin. cod. de iure fisci, cum alijs, quos refert n. 40. idem in l. 1. eodem tit. n. 58. referens etiam Cauall. D. Ioan. de el Castillo suprà Barbosam in l. diuortio, Surdum, Gutierrez, Mastril. Conar. & alios.

9 Item probatur ex dispositionibus legum Regiarum, & primo ex casu l. fin. tit. 3. l. 2. tit. 9. lib. 2. ordinam. & l. 1. tit. 18. lib. 2. recompil. Vbi cum tractatur de secretarijs Regijs, & alijs Ministris Regiarum Cancellariarum, qui munera accipiunt, & de Tabellionibus, aut Secretarijs, qui plus quam per leges est taxatum à partibus acceperint adijcitur ibi: en las quales penas las condenamos des de agora por manera que sean obligados à las pagar in foro conscientia sin que mas sean, nin esperen ser condenados en ellas, sicut & disponitur in l. 4. tit. fin. lib. 2. ordinamenti, & l. 4. tit. 16. lib. 6. recompilat. in Gallinarijs scilicet Regijs.

10 Item etiam probatur in delictis repetundarum & Varatoriæ, & similium, in quibus hæredes tenentur exonerare conscientiam defuncti in his, quæ ipse debet ex suo delicto iuxta doctrinam textus in cap. fin. de sepult. Vbi DD. cap. in litteris de raptoribus, cap. tua, nos de vsuris cum alijs, quæ coniungunt Anton. Gumez lib. 2. var. cap. 1. n. 85. Couarrun. lib. 3. variar. cap. 3. n. 7. Dueñas reg. 33. n. 12. Olascus decis. pedmont. 352. n. 5. Gayl. lib. 2. de pace publica cap. 20. n. 12. & 22. Barbosa in l. si filius de Iudicijs ex n. 1 88. Cald. in l. vnica cod. ex delictis defunct. 4. p. à n. 2. Faquin. lib. 9. controuers. cap. 5. quia vt inquit Tuscus verbo declaratio conclus. 98. n. 57. ex quo condemnatio non requiritur, debet intelligi pœna incursa absque aliqua declaratione: sic Amaya in dicta l. fin. cod. de iure fisci, n. 43. in fine, Vbi infert ex prædictis casibus non videri necessariam sententiam declaratoriam ad hoc, vt hæredes teneantur propter rationem adductam à Tuscho, adens recte etiam procedere in vtroque foro; eo quod conditiones dictarum legum præstantur cum Iuramento, & sunt quasi leges contractuum, cum quibus acceptantur talia officia; & hoc sic procedere, etsi Didacus Perez dubitaret de praxi iam adducta l. 4. tit. fin. l. 2. ordinam.

11 Verùm quia iuxta intellectum magis receptum dicta leg. 1. cod. de iure fisci, ea nempè admittitur praxis, vt quamadmodum alienationes factæ in fraudem creditorum reuocantur, dict. §. item si quis in fraudem instit. de action. tote tit. ff. quæ in fraudem creditorum, & cod. de reuocand. his, quæ in fraudem, l. videamus 38. §. in Fauana ff. de vsuris, Vbi DD. ita similiter actione Pauliana egisse fiscum in dicta l. 1. vt donata à patre filijs ibi reuocarentur, quasi ab ipso numquam fuissent alienata ex l. quod autem 6. §. similitudo 11. l. omnes 17. §. Lucius ff. quæ in fraudem creditor. quasi in fraudem facta donatio fuisset ex dicta l. in fraudem 45. ff. de iure fisci, vt cum alijs dixit Flores de Mena lib. 1. variar. quæst. 6. per totam; habet enim fiscus priuilegium, vt præterita bona, quæ antea habebat, debito prosequi iussit, vt notarunt, Accursius in dicta l. verbo obligaretur, Valenz. n. 23. Bart. n. 6. & 7. Platea n. 1. & 3.

12 Ideò rectius Doctores incidunt in aliam distinctionem, nempe, vt in puncto nostræ difficultatis,
non sic hæreticum amittere bona, vt ipso iure
plene acquirantur fisco, & omnino alienari ab
hæretico prohibeantur, sed tantum, vt delinquens
dicatur amittere Dominium secundum quid sub
conditione, nempe si feratur sententia; indeque
vt fiscus acquirat etiam secundum quid Dominium
illorum. † Nec obstare, quod fiscus eo ipso 13
Dominus dicatur; quia respondetur sæpe Dominum
dici qui habet ius ad rem per textum in l. rem
52. ff. de acquirendo rer. Dom. l. is qui actionem 15.
ff. de regul. iuris, Molina cum alijs de iust. & iure
tract. 1. disp. 95. vers. dubium vere est & sic docent
Cujacius in l. Imperator. & ex l. ex facto 43. §. Iulius
ff. de vulgari, Amaya in dicto l. 1. cod. de iure
fisci, à n. 61. idem alia referens iura lib. 3. obseruat.
cap. 2. ex n. 85. per iura ibi, & alij, Dominium in
fiscum transire, vt competat rei vindicatio, sequuta
nempe condemnatione, quæ tunc competit ad
eas res recuperandas, non antea ex dicta l. ex facto
§. Iulius; & sic procedere l. fin. ff. ad leg. Iul. Maiest.
& textum in dicto cap. cum secundum leges, cap. excommunicamus,
cap. ad abolendam, & alios sub tit.
de haret. extra, & lib. 6. ad quod conferunt quæ
refert Giurba conf. 65. à n. 53. † & quæ adducit 14
Amaya Legendus in l. Iudices cod. de Dignit. qui
ait in dicta l. 1. sub n. 62. non esse necesse, vt sententia
sit condemnatoria, sed declaratoria delicti
ex dicto cap. cum secundum, vbi ad hanc rem plenius
agendam commendat videndos relatos à Hermosilla
in dicta glossa 1. ex n. 2. & glossa 6. per totam,
Zeuallos q. 687. Surdum de aliment. quæst. 32.
Mantic. de tacitis, & ambig. lib. 13. tit. 39. per tot.
Gutierrez supra n. 14. Peregrin. de iure fisci, lib. 4.
tit. 5. Sanchez, Farin. & alios supra. † imo Go- 15
mezius variar. tom. 2. cap. fin. n. 3. Simanchas de
Cathol. instit. dicto cap. 9. n. 161. Pegna in direct.
inquisit. p. 3. comment. 158. Molina de iust. tomo 1.
disp. 93. vers. contrariam sententiam, Zenedus ad
decretum collect. 2. n. 3. Sanchez in precep. lib. 2. cap.
22. cum alijs n. 6. Barbosa in dicto cap. cum secundum
à n. 1. ad 9. Vbi cum Azeuedo, Henriquez,
Lessio, Sa, & alijs, concludunt hæreticos, & alias,
quorum bona ipso iure publicantur, in quibus lex
ipso iure pœnam imponit, non amoueri ab ipsorum
possessione, vsquequo lata sit sententia declaratoria;
eo quod hæreticus habet rerum suarum
possessionem antequam illa declaratoria feratur
contra illum; ita vt si de facto occupentur, possit
agi contra occupantem ad restitutionem, Vasquez
12. q. 96. art. 1. Sanchez supra n. 18. nec ante teneri
hæreticos ea bona restituere fisco, vt cum alijs resoluit
etiam Barbosa n. 3. 6. 7. 8. & 9. quia vt priuatio
habeat semiplenarium effectum, requiritur
sententia declaratoria, vt ait ibi dict. n. 3. ex Menochio
Menchaca, Henriquez, Zerola, & alijs, & in
dicto cap. vergentis n. 3. & 4. cum multis.

Vnde infert idem Amaya, postquam latè egit de 16
vero casu dicta l. 1. cod. de iure fisci à n. 33. & 34.
cum alijs, qui alias difficilis videtur, de quo dico
hic in vers. ad secundam, & allegat. seq. quod si ipso
iure donationes factæ annullarentur, non erat necessaria
constitutio Imperatoris Seueri, & Antonini
in crimine Maiestatis, vt docetur in dicta l. fin. C.
ad leg. Iul. Maiest. & in crimine repetundarum ex dicta
leg. ex iudic. 20. ff. de accusation. in quibus aperte
loquitur dicta lex post contractũ: nam ibi fit mẽtio
cõstitutionis Imperatorũ Seueri, & Antonini, qua
introductũ erat, vt in his criminib. læsæ-Maiestat. &
repetundarum, sequuta condemnatione à tempore
delicti

17 delicti, donationes factæ non valeant † quia & si Dominium rerum suarum reus adhuc retineat, sequuta tamen condemnatione retro fingitur Dominium non fuisse à tempore delicti, & quodammodo amisisse Dominium ex tunc delinquentem videri *ex dicta l. fin. cod. ad leg. Iuliam Maiest. l. donationes 31. §. fin. ff. de donation, dict. l. ex iudiciorum*; & sic sentire Bartol *in dicta l. commissa, & dict l. post contractum.* Vbi etiam Castrens, Peregrin. *de iure fisci dicto lib. 5. tit. 1. num. 167.* Cujatius *lib. 12. respons.* Papin. *in dicta l. donationes. 31. § fin.*

18 Et sic dicendum videtur prædictas donationes à principio valere, etiam factas ab hæretico, interim, dum sententia declaratoria ad minus non accedit; quia tunc iam à principio nullæ retro finguntur ad effectum, vt fiscus vindicet à quocumque possessore, & pacto procedere dicta supra *ab allegat. 13.* cum aliis decisionibus factis, in quibus dolus, fraus, ac simulatio probantur iuxta explicatio-
19 nem ibi adductam. † Quare si inciditur in aliam quæstionem, an fiscus intentans rei vindicationem, petendo hæretici bona confiscata, teneatur pretium restituere? Et licèt pars negatiua suadeatur *ex dicto cap. cum secundum leges, l. quis quis, cod. ad leg. Iul. Maiest. l. 5. tit. 2. p. 7.* quia intentans rei vindicationem, non tenetur restituere pretium, *vt in l. si mancipium, & in l. mater cod. de rei vindicat. l. sciens cod. ad vellaian*: tamen contrarium pro affirmatiua probatur *in l. 3. cod. quod metus causa*, vbi resti-
20 tuitur pretium † ideo ex iam dictis mihi videtur dicendum, quod licèt in donationibus ad id non teneatur; eo quod nihil est in illis, quod satisfacere teneatur, cum respiciant ad lucratiuam causam; ob quam etiam, vt infrà dicemus, in pœnalibus fiscus postponitur creditoribus, quibus prius solui de-
21 bet ex doctrina *l. 1. cum vulg. cod. de pœn. fiscal.* † Tamen in aliis alienationibus respectiuis, & onerosis, in quibus damnum, & præiudicium tertij inuoluitur lucrum autem fisci, aliter existimamus dicendum per glossam *in dict. l. 3. & dicta l. 1. cod. si vendito pignore agatur*: nam si pretium versum est in vtilitatem vindicantis, quæ probatur per emptorem, qui emit ab hæretico, argumento eius, qui cum Ecclesia, & ciuitate contraxit, *auth. hoc ius porrectum cod. de sacro Sanct. Eccles* Ibi legistæ, & Canonistæ *in cap. quod quibusdam 4. de fideiussoribus*, vbi cum infinitis Barbosa *n. 1. 8. 9. 12. 14. 15. & 16.* ait fieri posse, non solum per veras probationes, veluti per visum euidentem, aut similem, sed etiam per coniecturas, & præsumptiones iure probatas ex glossa *in dict. auth. ita ille ibi num. 18.* cum Reduano, Menochio, Mascardo, & aliis, Quemada *in dict. quæst. fiscal. 7. num. 5. qui n. 4.* ex Ioanne Andrea, Ancharrano *in dicto cap. cum secundum*, & aliis, dicit probari sic versum, veluti si in venitur pretium in bonis hæretici venditoris, vel si hæreticus aliquid emit ex ea pecunia, quæ est in bonis hæretici, vel si eam conuertit in vtilitatem bonorum, & ea vtilitas venit ad fiscum; & multo magis si interuenit permutatio, & rem permutatam habet fiscus, sicut probatur à Doctoribus communiter suprà, & per *l. si cum dotem §. vltimo ff. soluto matrim. l. Imperator §. fin. cum leg. seq. ff. de legat. 2.* vel cum ex pecunia data hæretico, ille propriis debitoribus soluit, quibus soluere tenetur; quæ omnia explenat Simanch. *de chatol instit. dicto cap. 9. numero 21.* legendus, & alij post relatos moderniores, debet fiscus restituere pretium, vt in terminis de fisco tenent Bart. *in l. si debitor. ff. de his, quæ in fraudem creditor*, Bald. *in l. fin. cod. communia delegatis*, Ancharren. *in cap. fin. de prascript. notab. 2. lib. 6.* Iason. *in dicto §. item si quis in fraudem de actionib. numero 39.* Quemada *quæst. 7. fiscali.* † Quia non est iustum, quod vna parte 22
fiscus habeat pretium, cùm locupletaretur cum alterius iactura, vt dicunt D D. *in dicto cap. cum secundum leges.* Non enim ad fiscum pertinere possunt bona vlla, nisi, ea quæ supersunt, deducto pre alieno *ex dicta l. non possunt. 11. l. summa 17. l. res, quæ 22. §. 1. ff. de iure fisci*, quod erit vel soluendo de propria pecunia ipsius fisci, vel assignando bona delinquentis, vel dando propria bona fisci, vt docet Mandell. *cons. 531. n. 54.* & latissimè eum sequens Filiucius *in dicta l. 1. cod. de pœnis fiscal. à n. 110.* Amaya *n. fin.* Azeuedus *in l. 3. tit. 10. lib. 4. recompil. n. 60. & 61.* post Paz *in praxi tom. 1. p. 5. cap. 4.* qui tractant, an decisio *dicta leg. 1. de pœnis fiscal.* habeat locum in his pœnis, quæ dicuntur *del despres, y omecillo.*

Quare solent Doctores dubitare de alio puncto, 23
si hæreticus scilicèt alienauerit aliquid ex causa necessaria pro victu, vestitu, & medicinis, num talis alienatio sit licita; sic vt nequeat fiscus retractare eam? Et pro negatiua sententia videntur stare Couarru. *lib. 4. decret. de matrim. p. 2. cap. 6. §. 8. n. 9.* vbi allegat Paulum de Monte Pico, Ioannem Anibal. *in dicta l. post contractum n. 4. ff. de donation.* Syluest, verb *hæresis 1. q. 8.* quod æquius videtur dicere Bartol. *in dicta l. post contractum*, Simanchas *de chathol instit. n. 25. cap. 9.* adhoc punctum notabis quæ infra refero de his sumptibus *sub alleg. 21.*

Sed idem Quemada videtur per nonnulla ex 24
dictis hic ex vers. *alij vero dict. quæst. 7.* in vers. *vnum ex n. 6.* contrarium de iure dicere verius; eo quod, vt ibi dictum est à die commissi criminis ipso iure confiscantur bona, & hæreticus amisit administrationem bonorum, ac transfertur Dominium in fiscum, vt *in dicto cap. cum secundum leges*, & alia iura concordantia; & sic de iure concludit *ibi n. 7.* quòd cum non sint bona hæretici, sed fisci quod nec hæreticus valeat ex illis bonis se alimentare, nec consumere bona in suam necessitatem; & licèt ipse de æquitate, vt æquiorem admittat in praxi primam opinionem, nec admittat Couarru. suprà dicentem hanc alienationem manere firmam, quod sit contra *dict. cap.* cum secundum leges, & alia iura concordantia, cum post delictum commissum, nón possit fiscus transferre Dominium in tertium. Tamen non est negandum ex tali causa illam alienationem valere, fatendum vero est posse nihilominus fiscum vindicare rem restituendo pretium, vt indobitatum sequuntur Simanchas supra *dicto cap. 9. n. 21.* Quemada *in dict. quæstione 7. in fine* sed ad resolutionem huius puncti applicabis quæ infra dico *allegat. 21. de prælatione causæ funerariæ, & alimentorum, ac sumptuum pro infirmo*, num præferantur aliis priuilegiatis creditoribus ac fisco?

Ad aliam allegationis partem, an fiscus præ- 25
feratur creditoribus rem suam persequentibus ex bonis fisco in pœnam applicatis? & in fauorem fisci faciunt nonnulla. Primo quia fiscus videtur habere hypothecam in omnibus causis per textum *in l. aufertur 46. §. fiscus ff. de iure fisci, l. cod. in quibus causis pignus, vel hypotheca l. 2. & 3. cod. de priuilegiis fisci, l. 22. tit. 3. part. 5.*

 & sic

& sic etiam in pœnalibus idem priuilegium fisco
competere, vt habeat hypothecam dicendum vi-
detur; vt etiam suadetur ex decisione textus in l.
statius florus §. Cornelio felici ff. de iure fisci ex l. ex
facto 17. §. ex facto 5. cod. ad Senat-consult. Tre-
bel; & ex aliis, quæ recolligi valent ex adductis
suprà in aliis allegationibus, & hic, cum iste vi-
deatur habere à Die commissi delicti hypothecam
ratione pœnæ contra delinquentes.

26 Tamen commune Doctorum placitum est, vt
quoties aliquis fuerit condemnatus à iudice, certa
pœna fisco applicanda, quam postea fiscus vindica-
re intendit, si condemnatus, creditores habuerit,
tunc fiscus prælationem non habeat, sed priuatus
ex ea quidem ratione, quia & si fiscus inter credi-
tores habeat ius prælationis, vt infra dicemus to-
tus cod. tit. de priuileg. fisci, l. 2. cod. in quibus causis
pign. cum notatis à Doctoribus in l. priuilegia ff. de
priuileg. credit. Anton. Faber. in l. rescriptum 10. ff.
de pactis, Gutierrez lib. 5. pract. q. 99. & 100. Couar-
27 ru. Barbosa, & alij referendi † Tamen in pœnali-
bus actionibus admissum non esse, vt fiscus anterio-
ribus creditoribus præferatur; sic vt in pœna exi-
genda habeat priuilegium, quod aliàs haberet, si
rem suam ex contractu suo, vel eius, qui successit,
ageret; quia fiscus quando agit ad persequutionem
pœnæ ratione delicti, agit vt lucrum captet; inde
que euenire, vt priuatus creditor potior esse dicatur,
quia agit, vt damnum effugiat, & vt quod ei debe-
tur ex contractu, & sic ex sua diligentia persequa-
tur, vt DD. docent per l. fin. §. licentia cod. de iure de-
liberandi, l. fin. cod. de acquirēda possess. l. apud Celsum.
4. §. autoris, 31. ff. de doli exceptione, & clare pro-
bant iura in l. non possunt 11. l. in summa 17. l. res
22. §. 1. l. quod placuit. 37. l. Arrianus 42. ff. de
iure fisci, l. 105. Styli l. 9. titul. 3. part. 3. l. 1.
tit. 15. lib. 8. recompil, & faciunt textus in l. fin.
§. si quis vero cod. de codicillis ibi non enim par,
eadémque ratio videtur amittere debita, & lucra
non captare, l. si marito 32. & 38. ff. soluto matrim.
l. 2. cod. in quib. causis pignus, vel hypoth. l. 1. cod. de
petit. heredit.

28 Confirmatur, quia cum pœnalia sint odiosa,
l. penult. cod. de pœnis, cap. odia. de reg. iuris non
29 est mirum, vt contra fiscum respondeatur, † cum
publicatio bonorum debeat eo modo accipi, si æs
alienum deducatur ex dicta l. non possunt, l. mulier.
72. cum vulg. ff. de iure dot. vt tradiderunt Rebuff.
n. 1. & Ioan. de Platea, n. 3. Valenzuela. n. 3. in dicta
l. 1. per textū ibi cod. de pœnis fiscalibus, vbi Amaya.
ex n. 1. cū infinitis, & ibi Filincius Constant. n. 55.
Gutier. de iuram. confirmat. 1. p. cap. 16. n. 68. Tho-
mas Sanchez de matrim. lib. 6. disp. 4. n. 9. & relati à
Barbosa in l. si constante 25. §. fin. ff. soluto matrim.
p. 1. n. 14. Fornerio. lib. 3. selection. cap. 16. Osuald ad
Donel. lib. 23. litera O, Farinac. 1. p. fragment, verbo
fiscus n. 189. Amaya late in cap. 11. obseruat. iuris
n. 16. D. Anton. Cabreros in eleganti tractatu de pœ-
30 na tripli cap. 1. ex n. 1. † Est enim incongruum, vt
confiscatio, quam fiscus facit, debeat esse aliis dam-
nosa, & quod pœna vnius alteri præiudicet per l.
Sancimus cod. de pœnis: quare Iuris Consultus in l.
31 proculus 26. ff. de damno infecto † dixit non esse pa-
rem causam locri, & damni, vt absens causa Reipu-
blicæ restituatur contra pariter absentem, qui agit
de lucro captando ex doctrina l. fin. ff. ex quibus caus.
maior & Ecclesia contra Ecclesiam ex cap. auditis in
fine de in integr. restit. de quo dixi sub cap. fin. de or-
dine cognit, & sub cap. 1. & aliis de restit. spoliat, ac
dixerunt Couarru. in regula possessor 2. p. à n. 4. Ty-
raquel. de retractu lib. 1. §. 35. glossa 2. n. 7. Tuschus
littera D. conclus. 14. & per glossam in cap. dilecti
in fine de exception. & ex doctrina Accursij, in l.
eleganter §. qui reprobos ff. de pignoratitia actione.

Confirmatur secundo, quia fiscus creditor ex pœ- 32
na eidem fisco de maleficio debita, non auocat pe-
cuniam solutam creditori posteriori, vt post Bartol.
in dicta l. post contractum ff. de donat, & in dicta l.
aufertur §. fiscus ff. de iure fisci dixerunt Cugliel.
Decum. & Bald in l. rescriptum ff. de pactis, qui latè
distinguit Negusant. de pignor. p. 2. membro 4. n. 115.
& clarius Cardinalis Mantica de tacitis, & ambi-
guis Conuent. tom. 1. lib. 11. tit. 18. n. 31. † Qui post- 33
quam dixit, vt indistinctè non habeat prælationis
priuilegium pro pœnis respectu creditorū in fine
dicti num. & in princip. seq. n. 32. ad textum in dicta
l. quod placuit ff. de iure fisci in terminis auocatio-
nis loquitur, sicut etiam ex aliis probant Stephanus
Gratianus discept. forens. tom. 3. cap. 314. n. 9. & 10.
& nouissimè Gayto de credito ad alia videndus cap.
4. quæsito 11. n. 1310. & ex his, & aliis hanc com-
munē conclusionē præter relatos docent Cujacius
in dictis ll. ff. de iure fisci, in recitation. ad illum ti-
tul. & lib. 10. respons. Papiniani, in dicta l. quod pla-
cuit, & lib. 11. respons. eiusdem in l. 20. & lib. 6. & in
l. 18. §. fin. eodem Bartol. in dicta l. 1. §. seruus ff. ad Sy-
lanian. & in l. Menius 66. §. duorum n. 24. ff. delegat
2. Syxtinus de Regalibus lib. 2. cap. 8. n. 85. Peregr.
de iure fisci lib. 4 tit. 8. n. 12. Alfarus de officio fiscali
glossa 16. priuileg. 26. n. 117. late etiam D. Franc.
Amaya dicto cap. 11. obseru. & seq. Gregor. Lopez
in dicta l. 9. tit. 3. p. 5. Azeued. in dicta l. 2. tit. 15. lib.
8. recompil. & in l. 3. tit. 10. lib. 4. n. 62. Paz. in dicta
l. 105. styli, scolio 2. Couarru. lib. 1. Variar. cap. 16.
Anton. Gomez in l. 78. Tauri n. 5. & 6. Bobadilla
lib. 5. politica cap. 6. n. 7. & 8.

Et sic non obstant contraria adducta in vers. ad 34
aliam, quia & si maximè sit controuersum, cum
indistinctè habeat fiscus tacitam hypotecam in
omnibus, & certius sit, vt illam habeat in omnibus
bonis sui debitoris, iuxta quæ dixit Amaya in dicta
l. 1. cod. de iure fisci ibi legenda; sed eam non habere
in causis pœnalibus ex proximè dictis à vers. ta-
men, quod voluit dicere Diuus Pius apud Vlpia-
num in dicta l. rescriptum 10. ff. de pactis, in quibus-
dam causis fiscum non habere hypotecam † ex ea ra- 35
tione, quod publicatio bonorum, sic accipitur, vt æs
alienum deducatur per textum in dicta l. mulier
72. ff. de iure dotium † Indeque vt minimè possit 36
fiscus creditoribus anteponi, nec ante sententiam;
quia nullum ius habet in bonis, vt diximus n. 1. ex
dicta l. ex iudiciorum ff. de accusationib. cum aliis,
nec post sententiam; quia est effectus Dominus, in
dicta l. commissa 14. ff. de publicanis. † Et quia in 37
re propria pignus non consistit, vt in l. nec pignus,
45. ff. de regul. iuris; non enim de hypoteca respectu
pœnæ in fauorem fisci stat aliquod priuilegium
tribuens prælationem, sed tantum respectu contra-
ctus. † Nam aliud est contrahere, aliud delinque- 38
re, vt in contractu detur hypoteca, non in delicto
ex dictis iuribus: sic docent plures relati à Giurba
cons. 67. n. 14. idem Amaya in dicta l. 1. cod. de pœnis
fiscal. legendus à n. 1. vbi n. 16. & 17. respondet ad
textū in dicta l. aufertur §. fiscus: nam licèt ex verb
semper existiment nonnulli, vt fiscus habeat sem-
per ius pignoris, sed hoc tantum procedere respe-
ctu contractus, non in pœnalibus; & sic intelligi
dict. l. Imperatores 34. ff. de iure fisci in verbis ibi tu
te pœnæ subdidisti, vt in delictis quasi contrahatur,
& delinquens obligetur ad pœnam, sed non in ea
præferatur

præferatur aliis creditoribus anterioribus.
39 Quod si fiscus concurreret cum creditore posteriore pro pœna, cui soluta fuerit pecunia, & consumpta, qui creditor etiam pro pœna esset, quia tūc in pari casu, existentibus creditoribus eiusdem generis, semper fiscus præfertur; fiet, vt consequenter auocare valeat pecuniam ab illo dicto creditore posteriori, cui soluta fuerat, vt dixerūt, & declararunt Mantica *de tacitis, & ambig. dicto tom. 1. lib. 11. tit. 18. n. 33.* Steph. Gratian. *suprà n. 10. dicto cap. 304.* Comprobant Meter. *lib. 2. de priuileg. creditor tit. 5. à n. 21.* Amator Rodrig. quem refert Gayto. *dicto quæsito. 11. cap. 4. n. 1311.* Vbi refert Cabell. *resolut. crim. 1. tom. 2. casu. 202. à n. 10.* testantem in praxi eam pœnam diuidi inter fiscum, & creditorem, pro quo facit, quia fiscus vtitur iure priuati, quoties non reperitur specialiter priuilegiatus, sicut ex aliis dixit Amaya *in dicta l. 1. sub n. 15. in fine, & lib. 3. obseruat. cap. 2.* qui non admittit dictum Couarru. *lib. 1. Variar. cap. 26. n. 8.* Manticæ *de tacitis, & ambig. lib. 11. tit. 18. n. 51.* Gratiani *dicto n. 10.* existimantium fiscum habere hoc priuilegium contra creditores, qui ex delicto commodum etiam reportant cum fisco, quia fiscus solum gaudet iure communi *ex dicta l. placuit*; & sic iure aliorum priuatorum vti debeat, nam non debet in pœna præferri anteriori creditori, sed de hoc sub alleg. sequenti & iuxta hanc resolutionem tenuit etiam Thomas Sanchez in summa lib. 2. cap 22. n. 94. & 95. per dicta l. 1. cod. de pœnis fiscal. l. quod placuit ff. de iure fisc. & cum Farinacio alios referēte vt de pœnis & delict. c. 25. num. 188. Claro in praxi lib. 5. cap. 78. num. 3. nisi ob id delictum quod bene publicanda veniunt & eadem sententia damnetur delinquens ad pœnam applicandam fisco & ad partis interesse & pro eodem damno illato idem Farinac. n. 189.

40 Etenim, vt diximus regulariter fiscus pro pœna non habet hypotecam; & sic euenit, vt etiam creditores, etsi posteriores, dummodo sint hypothecarij præferantur fisco pro pœna, ad textum *in dicta l. non possunt 11. ff. de iure fisci*, sicut, & notant DD. *in dicta l. 1. cod. de pœnis fiscalib.* cum infinitis: sequitur idem Gaytolegendus. *dicto cap. 4. quæsito 11.* ex Afflictis, Peregrino, Platea, Negusantio, & aliis, in tantum quidem, vt procedat etiam, si fiscus haberet hypothecam, nam debet postponi omnibus aliis hypothecariis creditoribus; quamuis cōtra delinquentes; secus vt dixerunt Stephan. Gratian. *dicto cap. 304. à n. 9. & demum à n. 15.* & generaliter Farin. *q. 25. n. 189* Gaspar. Thesaur. *q. 3. lib. 4.* idem Gayto *dicto cap. 4. quæsito 7. à n. 1306. & dicto quæsito 11. n. 1861.* late Mantica prosequitur *de tacitis, & ambig. dicto tit. 18. à n. 31.* vsque ad finem tituli.

41 Nec his, & aliis obstat textus *de iure Regio in l. 9. tit. 3. p. 4.* Vbi conceditur fisco ius tacitæ hypothecæ in criminalibus, vt suadēt ea verba, *O si obiese ante fecho con el Rey por que fuesen sus bienes Obligados, o por mal frecios que obiese ante fecho, por que obiese algo depechar, caestance las debdas se deben ante pagar que el condesijo:* quæ verba & si moueāt non-
42 nullos ad sentiendum aduersus dicta, † tamen verius est legem illam intelligendam esse in casu, quo debitor depositi, antequam depositum acciperet propter delictum, pœna fuisset affectus, & postea depositum accepisset; quia tunc iuxta rationem iuris firmant fiscum præferendum, non depositarium: sic Gregor Lopez *in dict. l. part.* Pereia Tolatenus in *Lucerna Rubricar. ad titul. cod. de pœnis fiscalib. n. 8.* vbi Valenzuela *à n. 17.* & Amaya *à n. 13. & 19.* contra Alfarum *de officio fiscali glossa 16. priuileg. 26. à n. 116.* legēdus omnino pro vera intelligentia
dicta legis ad alios casus, vbi n. 21. † ait vt sicut actio 43
funeraria omnes alias antecedebat *ex l. penult. ff. de religios. & sumptib. funer l. 30. tit. 13. p. 5.* ità, & iure Regio introductum, vt fisci debitum antecedat depositi causam, quamuis priuilegiatam, quando ante depositum condemnatio, hoc est sententia declaratoria delicti præcessit ex dictis, quasi ipse fiscus præuenerit causam prælationis *ex l. si quis mihi 28. ff. de iure fisci*: alia plura dicit Amaya tū aliis pro vero intellectu *dict. l. partit. à n. 18. ad 23.* in-
clusiuè † qui & resoluit fiscum hypothecam non 44
habuisse ibi sub *n. 19.* dum ait Gregor Valenzuelam, & Garciam manifeste decipi existimantes ius tacitæ hypothecæ illæ Regia lege introduci in bonis delinquentis: nam lex illa loquitur de creditoribus priuilegiariis, qui quando ad bona communis debitoris concurrunt eorum priuilegia ex causa æstimātur per *leg. priuilegia 32. ff. de priuileg. creditor*, Cujac. & omnes *in l. assiduus 12. cod. qui potiores in pignore habeantur*, Osualdus ad Donel. *lib. 23. comment. cap. 15.* vt qui potentius priuilegium habet, præferatur, vt docent Doctores *per leg. ex facto, 53. vers. plane*, & vers. *dos ff. de peculio, l. si hominē) §. quoties cum l. sequenti ff. depositi, l. si ventri 9. §. in bonis ff. de priuileg. creditor.* cum aliis congestis à Donello *in l. 2. cod. qui potior*, Gomez *in l. 55. Tauri*, Couarru. *pract. cap. 24.* Gutierrez *de iuram. confirm. 1. p. cap. 46. à n. 2. & allegat. 4.* Anton. Faber. *lib. 8. coniectur. cap. 11. & de erroribus pragmaticor. decade 2. errore 1.* Forner. *lib. 8. select. cap. 8.* Duaren. *ad titul. ff. depositi, cap. 4. vers. aliud singulare*; D. Ioān. del Castillo *lib. 3. quotid. cap. 16.* Richard. *in §. quadam instit. de action. & ibi n. 21.* cum aliis per eum.

Ad textum vero statius florus *§. Cornelio filius ff.* 45
de iure fisci, & l. ex facto 17. § ex facto. 5. ff ad Senat. Consult. Trebellianum, quos adduxi in dicto vers. *ad aliam*, respondebis ex his, quæ dixi suprà allegat. 16. *à n. 22. & 28.* & aliquid *sub allegat. 15.*

ALLEGATIO XIX.

An quando creditor eodem modo, ac fiscus agit de lucro captando, præferatur fisco, vel è contra? Et an filij donatarij Patris si probēt citra fraudem donationem factam prius, quam eorum pater fisco obligaretur? Vbi an fiscus præferatur anterioribus creditoribus pro collectis, & triburis? & an fiscus in casu in l. cod. de iure fisci præferatur, aut non Doti?

SVMMARIVM.

1 *L. Styli 105. & n. 7. Vbi dicitur, vt non sit in vsu, l. 2. tit. 26. lib. 8. recompilat.*
2 *L. 1. cod. de pœnis fiscalibus lib. 10.*
3 *Fiscus rem suam repetens, omnibus præfertur, & n. 4.*
5 *Fiscus respectu denunciatoris præfertur in pœnis.*
6 *Fiscus respectu partis offensæ; cui applicatur aliquid in satisfactionem, & mulctam postponitur.*

8 *L. 1. cod.*

8 *L.1.cod. de iure fisci lib.10. & numeris sequentib.de cuius specie n.9.14.23.24.*

9 *Filij agentes cum fisco pro re sibi à patre donata, debent priùs probare donationem præcessisse, quàm quod fiscus agere posset, & num.10. & quid n. 14.*

10 *Filij possessores adhuc tenentur litigantes cum fisco prædia sibi donata, à patre donata fuisse probare.*

11 *Actoris partes debet obtinere, qui necesse habet probare.*

12 *Hæres probare tenetur de non data libertate seruo, quando præsumptio est testatorem eam dare voluisse.*

13 *Clericus, vt actor litigans cum fiscali Regio debet comparere coram iudice laico.*

14 *Fiscus non præfertur filiis donatariis Patris, quando ipsi probarunt donationem præcessisse.*

15 *Donatarius prior tempore, & si ex causa lucratiua præfertur aliis creditoribus posterioribus ex causa onerosa, sed quando n.17.& 18.*

16 *Creditor ex causa lucratiua, cæteris paribus, præfertur aliis posterioribus ex causa onerosa. Et quid de creditore, siue donatario hypothecario sub n.18.19.& 20.*

17 *Lucri ratio sæpè numero differt à ratione damni.*

18 *L.fin. §.Lucius ff.de donationibus.*

19 *Donatio nondum tradita, si habet hypothecæ nexum obligat donatarium ad tradendum.*

20 *Hypothecariæ naturæ est producere ius in re, etiam si per mille manus res hypothecata transierit.*

21 *Hypotheca prior præfertur posteriori.*

22 *Contractus à principio voluntatis postea fiunt necessitatis.*

24 *Fiscus pro tributis, & collectis præfertur omnibus creditoribus, & de ratione n.25.*

25 *Tributorum exactiones sunt onera realia; & ob id præferenda creditoribus, etiam antiquioribus.*

26 *Bona cuiusuis Ciuis non exempti sunt onere functionum affecta, quæ consequenter transeunt cum onere.*

27 *Fiscus funerariam Causam quando præcedat remissiuè.*

28 *Fiscus in casu l.1. cod. de iure fisci non præfertur doti.*

1 AD primam dubij partem video discordantes Doctores, nam Valenzuela *in dicta l.1.cod. de pœnis fiscalib. n.6.* Couarru.*lib.1.Var.cap.16.n.8.* Peregrinus *lib. 4. de iure fisci tit. 8. n.12.* Gutierrez.*lib.2.canon. q.5.n.57.* Caballus *resolut.crim.casu 202.n.10.* Filiucius *in dicta l.1.omnino legendus à n.64.* Hermosilla cum aliis *in l.9.tit.4.p.5.gl.8.à n.7.* existimant, vt quando creditores existunt ex delicto, vel si concurrat fiscus, & creditor reo pœna affecto v. g. in centum applicatis fisco, & centum offenso, vel denunciatori, & in Patrimonio condemnati non sint, nisi centum tantum, fiscus sit præferendus, & his fauere videtur *lex.105.styli*, vbi adnotauit D. Christophorus de Paz *scolio 2.* ad quod videnda est *lex.2. tit.26. lib.8.recompil.*

2 Alij inquam ex verbis *dicta leg.1. cod. de pœnis fiscalibus* Verius existimant tenendum, præferendum esse creditorem fisco per verba ibi: *sicut itaque in sorte, quantitate, fisci persecutio potior est, ita in triplo, quod pœnæ nomine adiectum est, propria forma*
3 *seruanda est*, quorum sensum esse dicunt, † vt quemadmodum fiscus rem suam repetens omnibus præfertur, ita in eo, quod pœnæ nomine adiectum est, cedat creditoribus, nam id significat vox *forma propria*, docet Gothofredus *in l.vnica cod. de vendit.rer.fiscal*, Amaya *in dicta l.1.cod.de pœnis fiscalib.à n.68.& 70.* qui exemplificat, veluti si aliquis ex fundo fiscali arbores pomiferas cedit, tenetur, facta rei æstimatione, in quadruplum *per l.in fraudẽ §. fin. ff.de iure fisci*, vel si Arcar. fænebrem pecuniã sumpserit, quadrupli pœna afficitur *in l.1.cod. de his, qui ex public.ration.lib.10.* & fuerit interuersor, vel decoctor pecuniæ publicæ, *l.qui in contractibus 8.cod.de iure fisci lib.10. l. in his cod. de naucleris eodem lib.* † Et in his præferendum esse fiscum, & in aliis similibus casibus patet, quia est in 4
simplo creditor, & quia rem suam persequitur, vtpote de sorte principali *ex l.3. cod.de priuileg. fisci cum notatis ibi ab Accursio, & ex l.33. tit.13. p. 5.* sed in triplo, quod cõtinet pœnam, præferri illum, cui applicatur, notarunt *in dicta l.1.cod. de pœnis fiscalib.* Bartol. *num.1.* Bald. & Platea *num.1.* idem Bartol. *in dicta l. ab his*, & Bald. *in cap.1.§.duo de pace tenenda*, Didacus Perez *in Rub. tit. 9. lib. 9. ordinam.* vers. *quæri etiam potest* ex eo fundamento, quod triplum est pœna vt docet *in l. item si cum exceptione 14. §. quatenus 10. ff. de eo, quod metus causa*; Et ob id denunciatorem, seu alium quemlibet, qui contra delinquentem agit, præferri omnino fisco in ea parte, quæ ei applicatur pœnæ nomine; sic idem Amaya supra *n. 72.* alij adducti ab Alfaro *de officio fiscali glossa 20.n.455.* alios casus referente; sed ego huic vltimæ adhærendo sententiæ, cum distinctione adhibita loquar, nec obstant *dicta allegat. preced.* 18. in vers. *quod si fiscus concurreret* pro pœna cum alio creditore, fiscus valeat auocare pœnam solutam creditori, quasi in his, quæ pœnæ nomine applicantur, potior sit fisci causa. Existimo aliam distinctionem esse adhibendam inter applicatam partem denunciatori, aut applicatam parti, cui delinquens nocuit: nam si causa esset inter solum denunciatorem, & fiscum, potius crediderim fiscum esse præferendum nisi, vt solet practicari in lege, caueretur, aut in dispositione iudicis, vt pro æqualibus partibus diuideretur, & hoc in sensu admittenda est alia tertia sententia Peregr. *dict.tit.8.n.12.* vers. *mihi* Caball. *dicto casu 102.à n.10.* & Filiucij: *in dicta l.1.cod.de pœnis fiscal à n.65.* late loquentis, & Hermosill. *dict. glos.8.n.8.* dicentium, quia cum fiscus, & creditor ex eodẽ delicto, & causa concurrit, nullibi in iure reperitur priuilegiatus; & vt sic fiscus vtatur iure priuati, sicut dixi supra alibi, ac docet late idem Amaya. *lib.3.obseruat. cap. 2. num.24.* & ita quemadmodum si contingat duos creditores concurrere sine prælatione, sed ex eadem causa, 5
ambo æqualiter admittendos, iuxta aliqua, quæ dixi *sub cap. licet 9. de probat, & ex l. 1. cod. si plures vna sententia iuncta l. reos 1.§.cum in tabulis ff.de duobus reis*, sic & in hoc casu.

Tamen quoties illud triplum, aut alia pars, 6
& si in pœnam applicetur parti læsæ, cum tamen inuoluat satisfactionem illati, tunc præferendam esse partem læsam, verius crediderim ex regula *dicta leg.1.cod.de pœnis fiscal*, de qua latè dixi *supra alleg.18.* in toto vers. *ad aliã*, pro qua est textus *de iure Regio in l.2. tit.25. lib.8. recompil*, quæ loquens de fauentibus damnum in turbationibus publicis Rex sibi applicat, & parti læsæ, præcipiẽs, vt prius parti applicetur, atque soluatur ibi: *todos*

todos los que fueren à la à sonada, iendo, ò viniendo, hicieren daño, pagnenlo à nos, con el quatro tanto, y el dolo à la parte, ò partes que reçiuieren, y de la pena à Nesparte nesciente, aya el Merino que fuere la execution, la tercera parte, primero à la parte le tomado conel doblo &c. Etenim etsi Azeuedus in l. 3. tit. 10. lib. 4. recomp. dicta verba vltima accipiat, non de pœna applicata parti, sed de restitutione damni dati, quod debet prius solui parti, quam fisco, sed verius est duplum illum continere damnum, & pœnam, & in vtroque partem esse præferendam fisco.

7 Et iuxta hæc sunt intelligenda alia verba dicta leg. 105 styli ibi: on las calumnias el Rey per raçon de el fenerso, deue primere sex entregado que el querelloso, y si el acusado inzgado no vbiere bienes para pagar la calumnia, deue primero sea entregado al Rey ante que al querelloso, que le sirua, hasta que sea antregado por su serviçio de lo que à de hauer de la calumnia, per quæ etsi contrariam sententiam tueantur adducti pro prima opinione; tamen quia ibi Paz. n. 2. distinguit inter pœnam, & calumniam, quasi hæc videatur respicere ad satisfactionem, & ad solutionem pecuniæ ex damno, mirum non esse, vt fiscus in casu illius legis styli præferatur parti, quasi primo damnificatus. Sed quia oppressus idem Paz sub n. 4. abundè videtur amplecti mediam relatam viam de faciendo partes æquales inter fiscum, & partem per d. l. reos §. cum in tabulis ff. de duobus reis, l. 1. C. si plures vna sententia ex Couarr. & Peregr. supra n. 12. vers. sed hic congruentur quæro, quam sequitur Caball d. casu 102. n. 11. ideo subsistendo in dicta l. 2. tit. 15. lib. 8. recomp. respondendum credimus leg. d. styli non esse obseruandam, nisi vsu recepta sit, cum leges illius libri in tantum anthoritatem habeant, in quantum vsus, & consuetudo recepit, non aliter, vt notarunt Burgos de Paz in l. 1. Tauri ex n. 280. Azeuedus in l. 3. n. 8. & sequenti tit. 1. lib. 2. recomp. Amaya in dicta l. C. de pœn. fiscalibus n. 72.

8 Ad secundum allegationis dubium, an filij donatarij, si probent citra fraudem, donationem prius factam à Patre, quam quod fisco obligaretur, præferantur eidē? Et quia iste casus est d. l. 1. C. de iure fisci lib. 10. in cuius decisione Imperatores, siue, & Antonin. affirmare videntur per verba ibi: si prius, quam fisci rationibus pater vester obligaretur perfectam prædictorum donationem fecisse fueris probatus, quod citra fundam creditorum gestum est non rescindere; Sed quia Doctores admodum discordant in deducenda vera resolutione huius legis, quam ad vnguem, post antiquos, & Accursium explanare curarunt Valenzuela, Platea, Anton. Faber, Cujacius, Osualdus ad Donel. Conanus, Guacin. Peregrin. & alij, cum quibus prosequitur D. Franc. Amaya à n. 1. cum Couarr. lib. 1. variar. c. 16. Donell. de pignor. cap. 5 Barbosa in l. 1. ff. soluto matrim. n. 12. Pichard. in l. priuileg. credit. n. 72. in §. 20. instit. de actionib. Scobar. de raciocinijs c. 39. n. 8. & 9. Gutierrez lib. 3. pract. p. 1. q. 100. & lib. 4. q. 99. & 100. Faquin. lib. 10. controuers. c. 33. idem Cuiacius in paraphrasi ad titul. C. in quib. caus. pignus, vel hypotheca & in l. 79. ff. de reg. iuris, & lib 12. obseruat. cap. 5. & in dicta l. 1. Vbi Gothufred. & Valenzuela etiam n. 22. quidam existimantes fiscum egisse ibi actione hypothecaria, alij actione in factum, & nonnulli actione Pauliana; Quod vt verius supra retulimus allegat. 1. & 2..

9 Nec difficultas illius satis percipi, atque intelligi valeat, nisi ex relatione vera speciei, & casus illius; ideo breuiter positus facillimo negotio tot Doctorum dissensibus satisfaciemus; Igitur modo sequenti contigit. Fiscus egit contra bona patris debitoris, & prædia illa donata persequebatur, tanquam adhuc paterna, sed dicebant ab eo esse sibi donata. At ficus instabat, & allegabat in fraudem suam talem donationem factam, atque ita esse rescindendam. Filij autem excipiebant dicendo donationem præcessisse rationem fiscalem; & hoc in casu constituerant Imperatores rectè hanc allegationem esse probandam à filijs, ex ea ratione; quia in hac specie probare tenentur eò ipso, quod ex confessione filiorum constat ea prædia fuisse patris: nam si patris aliquando fuerunt, consequens est patris perpetuo quoque fuisse; quia qui semel probatur esse Dominus, semper præsumitur suus, nisi contrarium probetur, l. in finalibus 11. ff. finium regund. quemadmodum, & qui semel possedit, adhuc possidere intelligitur l. 3. §. in amittenda ff. de acquirenda possess. cum adductis à Doctoribus communiter in l. sine possidetis C. de probat. Vbi post antiquos Gilchen. n. 2. & fin. Pichard. n. 5. Donel. n. 2.

Vnde mirum non est, quod cum filij donatarij 10 vtantur ea præsumptione, dicendo donationem præcessisse debitum, & certum sit possessorem, & reum in exceptione esse actorem, vt ipsi teneantur ad probationem ex l. in exceptionibus 19 ff. de probationib. sicut apparet ex textu in l. sine possidetis 15. C. de probation. Vbi docent Imperatores, quod filij emancipati, qui aduersus alios fratres prædia donata sibi à patre dicebant, compelluntur in ea controuersia probare, & si possessores sint à patre donata sibi esse prædia illa.

Et facit doctrina Bartoli in l. si prius quam 15. 11 ff. de operis noui nunciat. per textum ibi n. 1. dum ait illum pro actore esse habendum, & partes actoris obtinere, qui necesse habet probare de iure suo, & sequuntur plures relati à D. Ioanne de el Castillo de tertijs. cap. 12. n. 21. & cap. 7. n. 9. D. Franc. de Amaya in d. l. 1. C. de iure fisci à n. 35. Vbi sub n. 37. dicit quod præsumptio iuris quæ, pro aliquo assistit, aliquando efficit, vt etsi aliquis tanquam possessor conueniatur, actoris partes habeat, & qui contendit, reus intelligatur, & procedit etiam ex tex. in l. general. 24. §. sed etsi 8. ff. de fideicomm liber.

Vbi quia præsumptio est testatorem dare vo- 12 luisse libertatem, si eam petierit ab hærede, seruus cogetur hæres; si eam denegat, probare contrarium; quia præsumptio est dare voluisse libertatem ex l. 1. C. de priuileg. fisci, alia congerit videnda ex Bobadilla Mieres, Aueuedo, Mexia, Zeuallos, & alij per leg. 1. tit. 21. lib. 9. recomp. l. 3. & 4. tit. 7. lib. 7. recomp. † Vbi de Clerico conuento à Fiscali 13 Regio, qui vt actor comparere debet coram iudice laico, de quo dixi plura in cap. si Clericus laicum de foro comp. Et hoc modo componuntur plura dicendi modi circa nostræ legis intellectū à n. 19. 24. & 33. cū D. Ioan. de la Rea, & in dec. Granat. 35. n. 45. & 46. Donel. Farin. & alijs.

Sed probato per filios donationem perfectam si- 13 bi extitisse antequam pater cum fisco contraheret, debuerunt ipsi filij præferri. Nec obstat, quod fiscus egerit de damno vitādo, hoc est de debito exigendo à debitore, qui reliqua soluere tenebatur; filij vero agebant de lucro captando, id est de donatione, & hoc ob fiscum esse filiis præferendū; quia respondetur in dicta l. 1. non agi, nec de damno euitando, nec de lucro captando, cum donatarij filij iam agerent de prædijs sibi quæsitis; eò quod donatio perfecta refertur in textu nostro.

Et

Et sic in eo caso; si prædia auferrentur à Fisco, magis dici deberet damnum, quàm lucrum amittere donatarium, vt notant relati à Iason *in l. reprehendenda n. fin. Cod. de instit.* Amaya *in dicta l. 1. sub num.* 32. & liquet ex dictis *sub allegat. praced.* quare priotitas temporis facit, vt filij donatarij præferantur fisco.

15 Et Confirmatur, quia etsi prior tempore sit ex causa lucratiua, veluti si fuerit donatarius, præfertur creditoribus posterioribus, quamtumuis hypothecariis, & ex causa onerosa: ita Gayto *de credito c. 4. quæsito* 11. *à n.* 1235. *ad textum in dicta l. 1. cod. de iure fisci* cum Hieronimo Gabriel. *cons.* 82. *vol.* 1. Feliciano *de censibus, lib. 1. c. 5. in fine,* & modernus Maurit appicell *in additionib. ad tutamen. pauper. de dilation, Quinquen. tit.* 1. Lucæ Matthæi Patris *n.* 31. *vers. creditor* Piehardus *contra alios in §. quedam actiones n.* 70. *instit. de actionib.* Amator Rodrig. *de priuileg. credit. p. 2. à n. 1. n.* 19. *&* 20. idem Gayto *sub n.* 12. 45. *&* 46. Vbi contra Gutierr. Castil. sicut, Molina Castillanc. & alios, quos
16 refert ibi contrariæ sententiæ *n.* 236. † Concludit cæteris paribus, creditorẽ ex causa lucratiua creditoribus posterioribus ex causa Onerosa præferendũ esse, ex ea ratione, quia & si causa loeratiua ea voluntate incipiat, tamen demũ fit necessaria *ad text. in l. 3. §. sicut ff. commod.* indeque vt non videatur ratio cur lucratiuus non præferatur ex generalitate *textus in dicta l. 2. cod. qui potior, in pign. habeantur,* & probatur etiam *per textũ in l. de rebus cod. de donation. ante nuptias.* Vbi Donatarius anterior præfertur creditori posteriori, vt etiam probat. Couarr. *dicto lib. 1. Variar cap. 16. vers. licèt priuatus,* idem etiam Gayto *per textũ,* qui Canillationem non recipit *in l. siquidem in 2. responso cod. de donat. inter virum, & vxorem,* vbi Imperator decidit Vxorem donatariam præferri creditoribus posterioribus.

17 Nec negandum est sæpe numero rationem lucri diferre à ratione damni *ad textum in l. si is, cui. §. fin. ff. de furtis,* cum aliis iuribus, quæ congerit Decius, *in l. in eo ff. de reg. iuris n.* 1. taliter quod tractans de lucro, non iouabitur æquitate *leg. sime, & Titium ff. si certum petatur;* qoia respondetur non per hoc inueniri legem aliquam particularem, quæ statuat. Creditorem ex causa Onerosa præferendum donatario anteriori: ita idem Gayto *dicto cap. 4. quæsito* 11. omnino legendus *à n.* 1236. & in terminis 1248. *& à n.* 1249. Vbi respondet ad fundamenta contraria; quinimo vlterius probat contra illos hanc doctrinam procedere, etiam in rebus donatis, nondum traditis *ibi à n.* 1259.
18 *&* 1261. quia † & si *per textum in l. fin. § lucius ff. de donationib. & per textum in dicta l. 1. cod. de iure fisci,* vbi Bart. & cæteri, quos congerunt Decius *cons.* 251. *n.* 3. *volum.* 2. *& cons.* 159. *n.* 6. Beroius *cons.* 60. *in princip.* Celsus *cons.* 55. *&* 100. id negent *per textum in dicto §. lucius,* vbi Seuola consultus statuit rem donãtem transire in donatarium cum onere hypothecæ contractæ per doantem post donationem factam, sed ante traditionem, eò quod Sceuola, & alij ibi loquantur in re donata, quæ non fuit affecta nexui hypothecario; tunc enim creditorem hypothecarium posteriorem præferri donatario anteriori, solam personalem habenti
19 secus vero, si etiam hypothecariam habuerit. Quia, & si donatio non sit tradita, adhuc donator ad tradendum est obnoxius, *ad textum si quis argentum, §. fin. cod. de donationib. & §. alia instit. eodem;* quia donatio inter viuos dicitur ante traditionem perfecta pariens ad id hypothecæ nexum, vt latè, & optimè explicat legendus omnino eum multis dict. Gayto. *ad num.* 249. *& ad num.* 260. Vbi *num.* 263. reddit, rationem cum Iasone, Gomez, & cæteris *in §. omnium instit. de actionibus.* Qoia natura hypothecariæ, est pro- 20
docere ius in re, taliter, quod si per mille manus res hypothecata transierit, semper, & inseparabiliter transit nexu hypothecario affecta, vt eleganter expendit Regens de Ponte *decis. collator. cons.* 34. *n.* 9. & quasi per totam † Imo idem 21
Gaytus cum Negusantio retorquet decisionem *dicti §. lucius contra Doctores contrarios à n.* 264. fatendo inter duas hypothecas præferri tempore primam *ex regula qui prior de reg. iuris, l. qui balneum ff. qui potior. in pignore habeantur;* Eò quod hypotheca prior semel acquisita super rebus, non tollitur per subsequentem Constitutam consensu illius, cui prima acqnisita fuit ad notata *in l. si debitor, & l. voluntate ff. quibus modis pignor, vel hypothecu solui.*

Quia contractus à principio suot volontatis, & 22
demum fiunt necessarij, *ad tex. in l. sicut ff. de actionib. & obligat.* ita Neguiant. *de pignoribus p. 2. num.* 143. *membro* 4.

Quod si ea aduerso iterum dicatur pro oostra 23
sententia adducta iura loqui in donatario actualiter possidente bona donata; oihilominus non est in puncto iuris discedendum à proximè relata doctrina, quia & si id intelligatur respectu decisionis *dicta l. 1. C. de iure fisci, & dict. l. de rebus:* tamen rea est clarior considerata decisione *d. l. 1. C. de iure fisci, & responso, C. de donat. inter virum, & vxor.* quia vt diximus, siue donatarij filij possideant ex donatione perfecta, *vt in dicta l. 1. & l. de rebus,* siue ex hypothecaria ante traditionem donatarium ubnoxium habeant semper, vt creditores anteriores sunt præferendi posterioribus, etiam hypothecariis ex dictis, oon si personalem tantum haberent, vt diximus: & adiunges quæ tradunt ipse Piebard. *supra in d. §. quadam actiones instit. de actionib. n.* 87. Amat. Rodrig. *de priuileg. credit. p. 2. art. 3. n. 2. vers. quam regulam;* idem Gayto *supra n.* 1147. qui loquuntur de solis personalibus concurrentibus, addens alia multa omoino legẽda per plores n. vsq; ad *n.* 1296.

Adhuc vero videtur pungere *textus in dicta l. 1.* 24
C. de iure fisci, quatenus ibi in primis verbis, *si prius, quam fisci rationibus pater vester &c.* Videtur ratione causæ publicæ præferendum esse fiscum, si præfertur anterioribus creditoribus pro tributis, vel collectis, vel pro quibusvis fiscalibus functionibus, etiam creditotibus priuilegiatis, & sic doti, ac quibuscunque aliis quovis prælationis priuilegio munitis, Gayto *de cred. d. c. 4. quæs.* 11. *n.* 2053. *&* 2054. & cum Cardinali Mantica; sed respondetur non ob obstare, quia fiscus in istis tributis fiscalibus est anterior tempore omnibus aliis creditotibus, qui fisco anteriores esse non possunt, cum tributorum præstatio omnem contractum temporis antiquitate præcedat, vt post Cin. annotat. Bald. *in l. 1. C. si propter publicas pensitationes,* Cum ergo fiscus in istis semper dicatur anterior tempore merito, & de iure potior erit etiam præferẽdus dicto posteriori *ad tex. in l. 2. C. de priu. fisci.*

Etenim hæc non militant in casu *dicta l. 1. C. de* 25
iure fisci, Com rationes, de quibus ibi, non ad hæc iura pertineant; eo quod exactiones tributorum fiscales, sunt onera realia, quæ imponuntur, personis propter bona, sũtque solo cohærentia, taliter quod ex bonis, & super bonis exiguntur, vt post Andr. *in c. 1. vers. extraord. & vers. de coll. n.* 61. *quæ sint Regalia*

galia, Afflictis *ibi*, Lucas de Pœna *in l.cod.de in dictis lib.*10. Bald.*in dicto cap.*1. Alex.*conſ.*51.*n.*18. *vol.*8. Decius *conſ.*694.*n.*8. Iaſon *in l placet n.*3.*in fine. cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* Gophred. *in paraphraſi, tit.qua ſint Regalia in fine*, Antibol.*de munerib. & honor.* §. 2. *prima diuiſionis n.* 18. *in fine* Salicet. *in l. fin. cod. ſine cenſ.*Caſſaneus *in conſuet. Burgundia Rub.* 11. *tit. de cenſ.* §. 6.*in verſ.contra l. aſſignat.*& alibi, poſt alios doctiſſime *ad pragmat. leg.de iur.& exaction.fiſcal in princip.à n.*68.Petra, Peregrin. & Belluga, & aliis adnotauit Capiblanc de Baron. *ad pragmat.*10. *à n.* 10.idem Gayto, *dicto quaeſito* 11. *n.* 2059. *vbi n.* 2060. concludi merito fiſcum in huiuſmodi exactionibus tamquam anteriorem hypothecarium præferri quibuſuis creditoribus, cum notum ſit fiſcum habere duplex priuilegium, temporis ſcilicet, & cauſæ *ex dicta l.*2. *cod.de priuileg. fiſci*, vbi ſcribentes.

26 Et ex eo etiam cum Feliciano *de cenſibus l.c.*3.*à n.*10. *tom.* 2. idem Gayto *ſupra à.*2061. quia bona cuiuſlibet ciuis non exempti, ſunt onere fiſcalium functionum affecta, quæ conſequenter tranſeunt cum onere eodem penes quempiam iure poſſeſſionis, crediti, aut Dominij ex vulgatis regulis, quas ad alium propoſitum adduxi *ſub cap. Eccleſia ſancta Maria* 10. *de conſtit. ibi ſub quaeſt.*2.10.& aliis

27 ibi adnotatis † Sed reſtingit Gayto cum multis *ibi num.*2062.& cum pluribus 1910.vt hęc fiſcalium contributio, num antelatio non præcedat cauſam funerariam, quæ fiſcum præcedit; quamuis anteriorem ex hac tacita hypotheca; niſi ſimus in Regno, & prouincia, vbi hæc funeraria cauſa reſtringitur reſpectu creditorum anteriorum expreſſam hypothecam habentium, & ſic in fiſco, ſi expreſſe de eo cautum eſſet, de quo latius *infra ſub alleg.* 21.

28 Ad vltimum allegationis partem, ſuppoſitis quæ dixi ſupra hic à verſ.*ad ſecundam pro intellecta textus in dicta l.*1. *cod. de iure fiſci*: nam quoties non conſtet de prioritate fiſci, aut è contra conſtet de priorit. fiſci ſemper debet præferri Dos fiſco in caſu *dicta leg.*1.Nam & ſi conſtet, adhuc illud dotis anterius reputatur, vt *infra late* dicam, cum egero, num fiſcus condamnetur, quoties agitur de dubiis quæſtionibus? & in terminis Baldus in *l. Dotis tua. cod. de iure dotium*, Boſſius *de fiſco n.*77. Conarr. *var. lib.*1. *cap.* 16. *n.*6. Socinus *in dicta l.*1. *n.*17. Pariſius *n.* 16. Gutir. *in pract.*3.*p.q.*99.*n.*14. *&* 15. Neguſant. *de pignoribus p.* 2. *membro* 4. *n.*109.Barboſa *in l.*1.*ff.ſoluto matrimonio p.*2.*n.*21. *&* 22. Gayto *de credito cap.*4. *quaeſito* 11.*n.*1885. cum aliis relatis *ibi à n.*1882.

ALLEGATIO XX.

An filij condemnatorum pręferantur fiſco in pœnis parentibus inflictis.

SVMMARIVM.

1 *Filiis dimidia pars bonorum patris delinquentis reſeruatur.*

2 *Puniri alius non debet pro delicto vnius, in corpore ſcilicet, vt n.*30.*&* 38.

3 *Parentum votum eſt, vt filij ſuperſtites ſint poſt mortem ſuam.*

4 *Filius poteſt reuocare donationem factam à patre delinquente, ſicut poteſt reuocare factam titulo lucratiuo in fraudem ipſius.*

5 *Debitum naturale competens filiis, non videtur auferendum ex delicto parentum explicatur à n.*31.*&* 32.

6 *Alimentorum priuatio & genus tormentorum terribile.*

7 *Alimenta denegans, videtur necare.*

8 *Alimenta præſtandi obligatio realis eſt, quæ tranſit in ſucceſſorem.*

9 *Hæreditas tranſit in fiſcum cum ſuo onere, etiam in extraneum n.*12.

10 *Fiſcus tenetur ad præſtandum onera, quæ ſolebat priuatus, & n.*15.

11 *Fiſcus quamuis ex delicto in locum patris ſuccedit, hoc eſt, in eius obligationem alendi, & ſi ſuccedat in fructu filij confiſcato.*

13 *Auth. bona damnatorum* cod. de bonis proſcript. *bona damnatorum reſerua filiis, excepto crimine læſæ Maieſtatis.*

14 *Filius dicitur quaſi Dominus bonorum patris, viuo adhuc patre, propter probabilem ſpem conſequendæ hæreditatis poſt mortem, quæ habet effectum contra quemlibet tertium prætenſorem, vt n.* 15.*Explicatur n.*17.

16 *Filius, qui agit de damno vitando præfertur fiſco agenti de lucrando.*

17 L. in ſuis ff.de liberis, & poſthumis.

18 *Creditor dicitur non tantum qui pecuniam mutuam dedit, ſed & hi, quibus ex quacumque cauſa debetur, vel in diem, vel ſub conditione, aut pure.*

19 *Legitima debitio conſiſtit in eo, quod pater tenetur relinquere.*

20 *Sanguinarium* ius l. quiſquis ff. ad legem Iul. Maieſt. *non eſt extendendum in filiorum pertinentem.*

21 *Statuta imponentia confiſcationem, ſunt ſtrictiſſime intelligenda, vt iuris correctoria.*

22 *Confiſcatio bonorum patris hæretici in præiudicium filiorum, videtur prohibita, ſecus de iure canonico, vt n.*24.*& quare n.*28.

23 *Filij priuantur bonis parentum delinquentium, quando lex ita expreſſit, ſub horrendo delicto, vt eſt proditio, & læſæ-Maieſtatis crimen, & hæreſis, vt n.*24.

24 *Bona hæreticorum confiſcantur, ſiue hæretici habeant filios, vel non; non enim iſti ad ſucceſſionem peruenire valent.vt num.*25.*& quare n.*28.

26 *Fiſcus inquiſitionis poſt confiſcata bona, nullam habet obligationem pro filiis, etiam pauperibus.*

27 *Filij Catholici etiam priuantur hæreditate paterna propter paternam hæreſim.*

28 *Hæreſis crimen eſt modis omnibus extirpandum, etiam perterrefaciendo innocentes.*

29 *Hæreſis delictum eſt mere Eccleſiaſticum, de quo laicus non cognoſcit.*

30 *Statutum non valet imponere pœnas corporales, aut infamias pro delictis alienis.*

31 *Deuteron. cap.*14.*exodi* 13. *& exodi* 20. *vſque ad n.*36.

34 *Hieremia cap.* 23. *& num.* 23. *Amos cap.*3.*& num.*33.*ad* 36.

34 *Deus ſolet ex cauſis nobis latentibus, & omnino incognitis ex culpa parentum innocentes filios punire. Et quo fine, exemplificatur in ſacris litteris; & num.* 35. *vbi quæ non infligat pœnas?*

35 *Filios, ſolet Deus facere gibboſos, puniendo in hoc patres delinquentes.*

37 *Fily nunquam puniuntur pœna corporali ex delicto læsa-Majestatis, aut heresis patrato à parente, sed in sola bonorum amissione.*
38 *Puniri alius pro alio temporaliter potest.*

1 VIA *per l. 1. ff. de bonis damnatorũ*, sicut docet Anton. Faber *de errobib. pragmats decade 75. errore 1.* dispositum aparet, cum appatet, vt cum publicantur parentum bona propter aliquod crimen, & infiscum, coguntur, liberorum ratio haberetur; & ob id præstabatur illis dimidia bonorum pars, ea eã ratione, ne alieno admis-
2 so pœna afficerentur † cum pro vnius delicto alius
non puniatur *ex l. cum ratio 7. vers. æquissimum, eodem titulo*, vbi filij condemnatorum præferuntur fisco; ideo consultus ibi videtur disponere, quod, filij condemnatorum præferuntur fisco in pœnis parentibus inflictis per verba sequentia *Æquissimum existimatum est eo quoque casu, quo propter pœnam parentis, aufert bona damnatio, ra-*
3 *tionem haberi liberorum* † Cum votum naturale
sit omnium parentum, quod filij superstites sint post mortem suam, vt in suis bonis succedant, *ex dicta l. cum ratio, & l. nam & si parentibus ff. de inofficiso testam.* alias quidem eueniret, vt suis bonis, ad quæ iure naturali vocantur, defraudarentur; sunt enim filij tamquam parentum creditores.
4 Quare Pieus singulariter dixit *in l. post contractam n. 32. ff. de donation.* quem sequitur Rolandus à valle *in cons. 97. n. 28. tom. 2.* quod quemadmodum potest filius reuocare donationem à patre factam titulo lucratiuo in fraudem filij vsque ad metam legitimæ, ita & eodem modo reuocare possit illam, quæ per viam delicti à parente commissi, facta fuit; quia quoad fiscum lucratiua alienatio
5 iure optimo censetur † Et hoc quia debitum na-
turale à filiis Chatholicis ex delicto parentum auferri non posse videtur, ne alias contra legem Iustitiæ vnus pro alio priuetur, *iuxta l. 1. §. nullum ff. de Decurionibus, l. crimen ff. de pœnis l. sancimus cod. eodem l. 9. tit. 5. lib. 4. fors, l. 9. tit. 31. p. 7.* iuxta illud de vteronom. ibi: *Non occidentur patres pro filiis, nec filij pro parentibus, sed vnus quisque pro peccato suo morietur*, & ex illo Ezechiel. 18. *Nec filius portabit iniquitatem patris, nec pater iniquitatẽ filij, sed anima, quæ peccauerit ipsa morietur.*
Cum ergo nullum maius, aut horribile tormen-
6 torum genus sit, aut inueniri possit, quàm alimen-
torum priuatio *ex glossa ordinaria in l. item apud labeonem. §. quæstionem verbo dicunt ff. de iniuriis*, similis glossa *in clem. 1. verbo tormentis de hæreticis*, sicut singulariter approbat Hypolitus *in l. 1. n. 28. ff. de quæstionibus* † Et necare videatur, qui dene-
7 gat alimenta, *vt in l. si victum ff. de re iure, l. necare videtur ff. de liberis agnoscend, l. de pecoribus cod. ad leg. iul. l. 2. §. si publicanus, ff. de vi bonorum raptor, cap. pasce fame morientem 86. dist. cap. admeaero 33. q. 2.* de qua materia, & quo iure debita, latissime Laxa, surdus, & D. Ioan. deel Castillo ex proposito, & late scribentes, † sequitur
8 quod cum hæc obligatio alimenta præstandi realis
sit, transeat per consequens in quemcumque bonorum præteritorum successoré, *vt in l. 1. §. si hæres præcepto fundo ff. ad Trebell. l. si fidei commissum ff. de Iudiciis*, Iason *in Rub. ff. si certum petatur. n. 3.* Quemada *in sua quæst. fiscal. 24. à n. 3.* late agens, qui postquam refert distinctionem inter filios natos ante commissum delictum, quibus debentur alimenta ex bonis confiscatis patris hæretici, vel post delictum natos, quibus denegatur oppressus quadam Inquisitionis instructione relata *sub n. 11.* quæ est *n. 23.* aliter determinat contra quoscumque filios, & si in fine illam videatur amplecti inata præmissam distinctionem.

Deinde quia cum hæreditas transeat in fiscum 9
cum suo onere *ex dictis supra, & infra allegatione sequenti* † sequitur; vt fiscus teneatur ad præstan- 10
dum onera, quæ priuatus præstare solebat *ex l. fiscus ff. de iure fisci*, Alex. *cons. 23. volum. 1.* Chassan. *in consuet. Burgundia, Rub. 8. §. 1. n. 2. vers. per hoc apparet.* † Procedit enim prædicta doctrina etiam, 11
si successor, aut hæres extraneus sit pro vt est fiscus, *vt in l. si quis à liberis §. item rescriptum ff. de liberis agnoscendis ibi glossa*, & Bartol. traddunt, & Paul. *in l. si maritus §. si voluntate ff soluto matrim.* Hypolitus *cons. 125. col. 1.* Alex. *cons. 169. n. 2. lib. 7.* Decius *col. 379. n. 13. bonus textus de iure Regio in l. 8. tit. 13. p. 6.* vbi Gregor. Lop. † Fiscus enim 12
quamuis ex delicto in locum patris succedit, hoc est in eius obligationem alendi, & dotandi, *vt in l. sicut § super vacuum, ff. quibus modis pig. vel hypoth. soluit, l. si vt proponis cod. de bonis damnat*; Et ita quando vsus fructus in bonis filij debitus propter delictũ conficatur resoluit Nicolaus Borius *in decis. 7. n. 5.* cum tribus sequentibus, vbi attestatur ita fuisse iudicatum in curia Burdegalensi, & ex alijs multis, quæ considerantur *infra allegatione sequenti in 2. p. & in allegatione 22.* Vbi *de dote.*

Vlterius ad propositum nostri dubij facit melius 13
auth. bona damnatorum cod. de bonis proscriptor: nam cum iure Digestorum bona paterna à fisco consequebantur, sic hodie Imperator Iustin. constituit, vt bona non confiscentur, sed filiis reseruentur in omnibus criminibus, quæ confiscationis pœnam antea habebant, excepto crimine-Majestatis, in quo veteres leges obseruantur in præjudicium liberorum; *idque l. 5. tit. 31. p. 7.* est etiam statutum, vt exornant plures, quos refert Peregrin. *lib. 5. de iure fisci tit. 1. per totum*, Thesaurus *decis. pedemont. 41. 10. & 198.* Hondedeus *cons. 110.* Farinac. *in praxi q. 24.* Giurba. *ad consuet.* Messanensem *1. p. 4. glossa 5. n. 35.*

Vnde cum filius dicitur quasi Dominus *in dicta* 14
l. cum ratio dict. l. nam & si parentibus ff. de inofficioso testam; l. in suis 11. ff. de liberis, posthum, l scripto. 7. in fine ff. vnde liberi §. sui instit. de hered. qualit. Vbi Anton. Pichard. *num. 16.* Gutierrez *in dicto §. sui n. 89.* Doctores in dictis iuribus, Osuald. ad Donell. *lib. 7. c. 2. littera p. & q.* Spino *de testam. glossa 19. ex n. 22.* Viuo adhuc patre propter probabilem spem consequendæ hæreditatis post mortem patris † Quæ spes in iure effectus habet con- 15
tra tertium alium, qui ad bona paterna admitti desiderat titulo lucratiuo, veluti si in effectuosam donationem fecerit contra officiũ pietatis, ita vt nec legitima portio super sit filio de ea donatione possit filius conqueri, quasi de bonis suis debitis priuatus à Patre vt bene considararunt Duarenus *ad titul. de liber. & posthum. cap. 3. vers. moribus nostris*, Osuald. *supra littera* S. & ante eos Roland. à valle *cons 97. volum. 2. n. 20.* † Et consequenter vt contra 16
fiscum filius in bonis anteponatur, quemadmodum alius creditor, qui agit de damno vitando, vt dixi *sub allegat. 18. & 19.* Amaya *in l. 1. cod. de pœnis fiscalib. sub num. 36.* Vbi ponit hunc effectum, præter alios, quos referunt Fellus Fernandez *in l. 25. à Tauri nara. 11.* Gutierrez *in di-*

llo

cto §.sui à n.89.& in cap.quamuis pactum in princ. n.11.alios refert Bald.in addit.ad Roder.Suarez in l. quoniā in prioribus.amplias.1.euidencial.lit.H.

17 Hæc eneruātur præfatæ considerationes, si opponatur filium non esse verè creditorem, sed quodammodo, vt in d.l.in suis ff.de liberis, & posthum.& sic Dominus ficte magis, quàm verè, & asserunt relati à Rolando cons.97.n.7.nam respondetur d.l. in suis loqui in dominio bonorum paternorum, quorum, viuo patre, quodammodo filij Domini

18 existimantur.† Cumque creditor dicatur non tantum, qui pecuniam mutuam dedit, sed & ij, quibus ex quacumque causa debetur, vel in diem, vel sub conditione, aut pure, etiā si natura tantum debeat, l. credit ff.de verb.signif.l.quib.40.§.Dominus de condit.& demonstrat.ibi naturale magis, quam ciuile debitum spectandum esse, iuncta l.cum illud 25.§.hæres ff.quando dies legati cedat; ibi quia si verb. debitō naturalem obligationē cogitauit, l.fideiuss.1.ff.de fideiuss.ideo potuerunt iura, & DD. firmare filium creditoris patris esse, & hæreditatem paternam filiis deberi, vt per l.Papin.§.si quis impubes 1.ff.de inofficioso testam.ibi quasi æs alienum, l.& quia 10.ff. pro socio ibi vel à parente, vel à liberis quasi debitum hæreditatis obuenit l.1.§.Largius ff.de success.edicto ibi ad propria bona veniunt, l.hac edictali 6.in principio, C.de secund.nupt.ibi: ita tamen, vt quarta pars, quæ eisdem liberis debetur ex legibus nullomodo minuatur; l.2.C.de donat. ibi: vt sibi quartam partem debitā ab intestato portionis, l.fin.vers.si quis vero C.de Codicill.l.penult.§.omnia igitur C.de adopt.ibi naturalia debita, l.vnica in princ.de imponend.lucrat.descript.lib.10.C.ibi, debitum naturale persoluitur, nouell.18.quæ est auth.de triente, & semisse in præfatione, Bart.& DD.in l.fin.ff.de liberis Chiflet.de port.legit.c.2.Surd.& alij relati à Robles de Salcedo de repræs.lib.2.c.16.Thom.Sanchez lib.2.moral.c.16.n.25.Pereg.de iure fisci lib.5.tit.1.ex n.34.Ant.Faber de error.pragm.decade 75.n.5.Menoch.de arbit.casu 149.Spino de testam.glos.20.ex n.15.Tyraq.in l.si vnquā verb.suscepe.n.113.Gutier.lib.5.quæst.pract.q.55.à n.7.Fusar.de subst.q.296.n.37.73.& 214.alios referens Osuald ad Donel.lib.19.c.4.litt.I, Hermos.in l.13.tit.5.p.5.glos.1.à n.8.

19 Nec obstat Robles de Salcedo de repræsent.lib.2.c.16.à n.81.cum aliis, dicens filium nempe non posse esse patris creditorem, quoad legitimam; quia debitio, vt explanat Amaya in d.l.1.C.de pœn.fisc.n.45.in fine magis consistit in hoc, vt pater teneatur relinquere, quo attento, vere creditor sit filius quoad difficultatem propositam, & alios effectus, quos

20 considerant Tello, & Gutierrez relati.† Non enim tam odiosum, & sanguinarium ius in perniciem filiorum est extendendum, quare non immerito Ignens in l.fin.n.44.ff.ad syllan. quē sequitur Zeballos q.633.in pract.à n.37.& relati à Farin.4.p.crim.q.116.n.143.cēsent disposit.leg.quisquis ff.ad leg.Iul.Maiest.odiosam, sanguinariam, iniuriosam, iniquā, & contra naturalem æquitatem iuris Diuini, compositam esse, non aliam ob causam, quā quod filios priuat paternis bonis; & est videndus Solorzanus lib.2.de parricid.c.20.

21 Quare statuta imponentia confiscationem bonorum, tanquā iuris communis correctoria, & pœnalia, sunt strictissimè intelligenda, vt minus semper quam sit possibile ius commune, de quo in d.auth.bona damnat.lædatur, vt tradiderunt in specie Rolād.d.cons.95.à n.17.vol.2.relati à Farin.in praxi d.q.25.n.11.ipse Amaya sub n.41.in d.l.1.cum odia sint restringenda, & extensiones cohibendæ per cap.odia de regul.iur.cum vulgatis, & cum cumulatis à Farin.in fragm.p.1.lit.E.à n.115.Zeph.cons.166.n.17.& 18.vol.2.& sic videtur dicendū cum Baldo hanc doctrinam procedere, etiam in filiis hæreticorum, quorum bona confiscata sunt, quē etiam videntur sequi iuxta æquitatem canonicam Palacios Rubios in cap.per vestras c.23.n.16.& in l.77.Tauri in fin.Ripa in d.l.1.n.78.ff.solut.matrim.Corrasius in l.qui liber.n.110.Greg.Lopez in l.10.tit.2.p.3.in parte por deuda que les deban: idē Lat. us in l.7.tit.7.p.6.verbo Cathol.ad fin.glossæ magnæ, qui tamen se remittit ad tradita per Palacios Rubios in d.§.23.Bosius in tract.crim.cap.de publicat.bonorum à n.9.Simanchas de Cathol.instit.c.9.in princ.de canon.Segobiens.in tract.de hæret.q.19.Didacus Perez in l.3.tit.9.lib.4.ordinam.veter.col.1495.in prima editione vers.est tamen dubium, Bacca in tract.de non melior.filial.cap.15.n.25.bene Ioan.Roxas.singul.47.legendus, & in epitome success.c.2.n.23.vbi dixit de hoc esse quandam instructionem S.Officij Inquisitionis: alia adducuntur sub alleg.seq.ad secundam, Socin.lib.1.cons.102.n.3.Surd.cons.386.n.8.Plotus inter consilia crim.Zilleti lib.1.cons.130.Torreblanca de Magia lib.3.c.12.n.46.& 47.

Sed omnia relata à n.1.hic existimamus proce- 22
dere sic de iure generaliter: nam licet caueatur in eo confiscatio bonorum in aliquibus delictis, tamen respectu filiorum, ea non procedit, vt est dictum, ac fulcitum tot fundamentis. Fallit vero quando aliter propter horrendum delictum voluit lex filios punire illos priuando parentum delinquentium bonis, vt expresse habetur in dicta l.quisquis C.ad leg.Iuliam Maiest.in crimine scilicet læsæ-Maiestatis. Item, & crimen horrendum hæresis per tex.in cap.cum secundum de hæreticis lib.6.cum multis, quos adducunt Farin.de hæresi q.21.à n.11.Alfaro de officio fiscali glossa 20.§.10.n.151.D.Franc.de Amaya in d.l.1.C.de pœnis fiscalibus n.46.DD.Legistæ in dicta l.quisquis, & Canonistæ in dicto cap.cum secundum extra, & de ratione hic in vers.ad secundam; item & sub alleg.sequenti.

Et præ maxime habetur ex verbis cap.vergentis 23
de hæret. Vbi Pontifex subdit: nec huiusmodi seueritatis censuram orthodoxorum, exhæredatio filiorum, quasi cuiusdam miserationis prætextu, debet vllatenus impendere, vbi glossa dixit in verb.exhæredatio illum tex.esse expressum ad hoc, quod bona hæreticorum confiscentur, siue hæretici habeant filios, siue non; adeo, vt Catholicis filiis nihil debeat relinqui, sicut etiam apparet ex auth.Gazaros C.de hæret. Vbi ait Imperator, censentes, vt omnia bona talium confiscentur, nec ad eos vlterius reuerte-
rentur.† Ita quod filij eorum ad successionem eo- 24
rum peruenire non possint: sic hanc praxim vsu receptam in tribunalibus S.Inquisitionis testantur Simanchas de hæret.& Cathol.instit.dicto cap.9.n.2.quem sequitur Iulius Clar.in pract.crimin.§.hæresis n.14.Carrerius de hæret.fol.176.n.5.Siluā resp.12.sub n.11.& vers.secunda sententia.

Vbi concludit, vt nulla denique post confisca- 25
tionem factam à iure, remaneat fisco obligatio, filiis, aut filiabus Catholicis, etiam pauperibus, dotem, aut alimenta præstandi, nec ad id cogi possit.

Et sic quod ob paternam hæresim, filij etiam 26
Catholici priuantur hæreditate paterna dixerunt Couarr.lib.1.var.cap.18.n.1.vers.primum an ob crimen, Iulius Clarius in praxi d.§.hæresis n.12.vers.& sciat, Simanchas de cathol.instit.dict.cap.9.à n.1

4. & tit. 29. à n. 1. Farin. cum pluribus de heresi q. 191. à n. 1. & in praxi q. 24. n. 44. Thomas Sanchez cum aliis in precepta decalogi, lib. 2. cap. 25. Menoch. de arbitrar. cas. 546. n. 11. Rojas de hereticis p. 2. n. 191. & sing. 64. Didacus Cantera in quæstion. criminal. Rub. de heret. cap. 1. n. 20. Decianus tract. crimin. lib. 3. cap. 45. à n. 5. Iacob. de Graff. in decis. aureis lib. 2. cap. 11. à n. 31. Diana p. 4. tract. 8. res. 45. Anton. Ricciulus omnino videndus de iure personarum lib. 5. ca. 40. n. 1. Vbi optime tractat quæstionem num Inquisitores teneantur date filiis hæreticorum ex bonis confiscatis Dotes, vel alimenta? Dixi aliqua sub cap. ex litteris 11. de constit. quæst. 3. ex n. 24. cum aliis, & infra sub alleg. 22. & 23. vbi de alimentis, & Dotibus.

28 Et sic non obstant fundamenta à n. 1. relata, cum in hoc delicto hæresis sic grauissimo, aduersus quod tot grauissimæ pœnæ, & accerbiores statutæ sunt, quàm in cæteris delictis, oportuit ad illud extirpandum pœnas priuationum, extendere ad filios hæreticorum, etiam orthodoxos, vt sic numquam decernant parentum perfidia commaculari, & fortius quam iura in d. l. quisquis, potuerent decernere contra offendentes Regiam Majestatem humanam, quanto quidem superior est illa Diuina non offendenda? Et sic iam per ius Canonicum correcta esse iura ciuilia & Regia reseruantia filiis Catholicis hæreditatem, siue legitimam, & iustissimè in d. cap. Vergentis, & dicto cap. cum secundum leges de heretic. & in aliis iuribus de hoc puncto loquentibus, quibus præcisè standum est.

29 Cum hoc delictum sit mere Ecclesiasticum, in quo nec iura Ciuilia, aut Regia possunt disponere, nec iudex laicus se intromittere ad cognoscendum per textum in dicto cap. cum secundum vers. confiscationis, cap. vt officium §. statuimus de heret. lib. 6. & hoc, quia sunt incapaces per illa, quæ dixi in toto tit. de iudiciis, & foro compet. & sub cap. Ecclesia S. Maria de constit. & in specie in cap. cum non ab homine 10. à quæst. 1. per plures sequentes, & sub cap. fin. de iudiciis sub quæst. 2. Vbi quod nec de facto hæresis ius contingente, vt ibi dixi, videndi Palacios Rubeos in d. cap. per vestris d. §. 23. n. 16. Gregor. Lopez in d. l. 7. tit. 7. p. 6. Vers. Catholicos Zifuentes in l. 4. Tauri n. 3. vers. tertio limita, Bernardus Diez in regula 163. limit. 3. Rojas de successíon. cap. 7. n. 22. Carerius dicens communem de hæreticis fol. 276. num. 23. post Abbatem in cap. 1. de officio ordin. n. 12. Alciatum ibi num. 73. Longe Ignacius del Villar in sua Sylua resp. 12. à n. 12. & à n. 17. Vbi respondet contrariis, Duenas in regula 145. limit. 2. Iulius Clarus in dicto §. heresis n. 4. sicut. & iam nouissimè de iure Regio videtur cautum in l. 1. tit. 3. lib. 8. recompil. in verbis sequentibus loquens de hæretico y este tal despues que por Iuez Ecclesiastico fuere condenado por herege, pierda todos sus bienes, y sean para la nuestra Camara.

30 Vnde ne immoremur in respondendo cæteris dubiis à principio adductis in fauorem filiorum, duxi ex quadam doctrina generali satisfacere: nam etsi Diuinis testimoniis, & iuribus aliis ciuilibus, & Regiis, cautum sit neminem ob alterius culpam puniri posse, & per consequens non filios ex culpa parentum. Quod attinet ad iura Ciuilia, respondeo, illa procedere respectu occasionis, aut alterius pœnæ corporalis, qua numquam humana lege alius pro alio puniri potest. Non enim valet statutum imponere pœnas corporales, aut infamias pro delictis alienis, quia est contra ius Diuinum, cum nec consensu fieri possit, vt notatur 24. q. 5. c. cum homo, & in l. neq; ex præs. ff. de reg. iur. sic Bald. in l. 2. n. 3. C. ne filij pro patre, vbi addit magna litt. G. idem in Rub. C. res inter alios acta n. 4. & alij communiter DD. per tex. in l. lib. home ff. ad leg. Aquil. vt resoluunt etiã Couarr. omnino legendus lib. 2. var. resol. c. 8. & ibi n. 7. vbi attestatur hanc esse communem, quem sequuntur Iulius Clarus in pract. crim. §. fin. q. 86. n. 4. Ign. de el Villar d. resp. 12. n. 19. & alij relati, & referendi per verb. tex. in l. 9. tit. 31. p. 7. ibi: por yerro quel padre ficiesse, no deben recibir pena, ni escarmiento los hijos. explicantes illud verb. escarmiento de pœna corporis afflictiua secundum idioma antiquum Hispaniæ.

Et consequenter impedimento non esse scrip- 31
turæ loca sub n. 5. relata in dicto cap. 24. Deuteron. non occidentur patres pro filijs, & Exodi 23. infantem, & iustum non occides; & alia verba Exodi 20. quæ passim adduci solent, ibi: Ego sum Deus Zelotes visitans iniquitatem patris in filios, vsque ad tertiam, & quartam generationem, quibus huius cap. verbis videtur aliod annui quam in verb. deuteron. & 23. exodi; siquidem illis significatur posse aliquando filios, & nepotes pro peccatis parentum puniri pœna etiam corporali, cum illud verbum visitare sæpe numero in Sacris litteris in malum pro punire accipi soleat iuxta illud psalm. 88. si iustitias meas prophanauerint, & mandata mea non custodierint, visitabo in virgâ iniquitatet eorum, † & Hieremiæ 23.
Ego visitabo malitiam studiorum vestrorum, & A- 32
mos. 3. tantummodo cognoui vos ex omnibus cognationibus terræ; idee visitabo super iniquitates vestras. quibus contradicunt alia relata d. c. 18. Ezech. ibi: anima quæ peccauerit ipsa morietur &c.

Quare respondendũ est ex traditione D. Aug. 33
in Iosue q. 8. & ex D. Thom. in 2. 2. q. 108. art. 3. cũ eo Theologi communiter, Alex. de Ales. in summa 3. p. q. 41. memb. 4. art. 1. quos sequuntur Alfonsus à Castro de iusta hær. punit. c. 11. Couarr. d. lib. 2. var. c. 8. n. 11. Simanch. de cath. instit. c. 9. n. 7. Ioan. Granath. de inst. Theol. c. 18. de l. peccati, c. 1. vers. 2. & aliorũ Theolog. illustrium, quos refert idem Couar. d. c. 8. n. 2. vers. secunda, dicta verba Exod. 20. Hieremiæ, Amos &c. referenda esse, non ad ius humanum, sed diuinum; ex sic intelligi illud Exod. c. 34. qui reddis iniquitatem patrum filiis, & n. 14. qui vi-
sitas peccata parentum in filios. † Et sic merito ac- 34
cipienda; quia solet Deus ex causis nobis latẽtibus, & omnino incognitis ex culpa parentum innocentes filios punire, sed aliquando vt ipsos filios à malo preseruet ne æternaliter damnentur, sicut patres, vt fuit cum paruulis, qui ante vsum rationis in diluuio fuerunt submersi: nam saltem illi, pro quibus oblata fuerũt sacrificia saluati sunt, qui si vixissent, damnati essent, sicut patres eorũ iuxta illud Dauid. Ps. 77. ibi ne fiant, sicut patres eorum generatio praua, & exasperans, & ex illo Salom. Sap. 4. qui de iusto ante tẽpus ex hac vita sublato, sic ait raptus est, ne malitia mutaret intellectũ eius, & ex illo Luc. 23. Beata (inquit) steriles, quæ non genuerunt, cum videamus quod Deus vsurariorum filios, ac Meretricum filias è medio tollat, ne peccata parentum imitentur, sicut etiam aliquando punit eosdem filios ratione indebitæ generationis propter peccata, quæ patres ipsi in generatione commiserunt pro vt habetur 2. Reg. Vbi filius paruulus Dauid mortuus est;
quia pater eius ipsũ ex adulterio genuerat. † Quare 35
D. Hier. prudentissime scripsit, quod quando parẽtes matrimonio abutũtur, punit Deus filios, & parẽtes simul in ipsis filiis, faciendo eos gibosos, claudos,

dos,

dos, monſtruoſos, & maculoſos; & ſic portantes in facie teſtimonium iniquitatis parentom, pro quo facit ilind *Ioannis 9. Magiſter quis peccauit? hic, an parentes eius vt cacus naſceretur*, ſed quibus ex eauſis id faciat Deus nulli eſt inueſtigare, cum ſacratiſſima, & mirabilia ſint opera eius, quæ ſi humana ratione percipi poſſent, vtique nee ſecreta, nec ineffabilia dicerentur: ſic expendont adducti, & moderniores Theologi, & Canoniſtæ dicendo loca adducta Deuteron. Ezechiel. *ſupra num.* 2. & alia illius metri; qoia præterquam qood aliqui intelligunt, etiam de iudicio Diuino, iuxta illod *Matth. 3. Arbor, quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur* pro vt eſt priuatio gratiæ Dei, ſeu amiſſio iuris ad Gloriam ſuſcipiendam, qoibus pœnis numquam punit Deus filios pro peccatis parentom, vt ex D. Augoſtino, & aliis reſoluit Alfonſus à Caſtro *lib. 2. de de iuſta hæreticorum punit. cap.* 11. quem, & alios in id ſequitur, Couarr. *dicto lib. 2. var. cap.* 8. *verſ. primum hinc conciliantur*, vt ex communi Theologorum firmat etiam Abbas *in dicto cap. vergentis de hæret. n.* 3. vbi alij.

36 Tamen alij dicunt verbo Deoteron. & Ezech. *in dicto n.* 2. relata poſſe, & deberi referri ad iudicium homanom, vt dictum eſt, ne pœna corporali filij pro peccatis parentum puniantur, cum verba ibi adducta ex D. Augoſtino, & aliis relatis à Couarr. *ſupra*, & Ignatio de el Villar *in dicto reſp.* 12. *ſub n.* 19. 10. *& n.* 22. *in fine, verſ. ſi tamen*, ſiot intelligenda de morte Corporali, qua noinquam humanus Iudex afficit filios ex culpa parentum.

37 Et ita etiam inoenitur diſpoſitum in crimioibus læſæ-Maieſtatis Diuinæ, & humanæ, vt iam retulimus, in quibus numquam filij ex delictis parentum ſicenormibus puniontur pœnali corporali perpetua, ſed tantum pœna tempora; nonquidem corporis, ſed amiſſionis bonorum paternorum, qoæ etſi non ex culpa filiorum, at iuſtaſſimis de cauſis, puta vt hac via crimiois grauitiſs declaretur omnibus, & filiis tam deteſtabile, vt ſic mens incutiatur, ne illud perpetreotur.

38 Nam etſi *ex l. aliud eſt fraus* 130. *ff. de verbor. ſignific. l. ſancimus C. de pœn. cap. ſine culpa de regul. iuris in* 6. oemo debeat puniri pro alio ex l. punitiua iuſtitiæ, abſque eo, quod præcedat in illo culpa: tamen non eſt negandum temporaliter aliqooties poſſe puniri modo dicto, & vt *in cap. mulier.* 15. *q.* 1. *l.* 2. *tit.* 21. *p.* 7. vbi animal irrationale non ex culpa, ſed ex caoſa interficitur, vt ex aliis multis conſiderarunt Caſtro *ſupra lib.* 1. *de lege pœnali c.* 7. Ignatius de el Villar. *ſupra d. c.* 12. 13. qui & alij latè alia explanando argumenta, dicunt ex dicta priuatione bonorum, non offendi ius naturale per illam Triphonij ſententiam *in l. bona fides ff. depoſiti*, ibi *ſi tantum naturale ius, & gentium intueamur ei, qui dedit, reſtituenda ſunt, ſi ciuile ius, & legum ordinem magis in publicum offerenda ſunt*; quibus etiam reſpondemus *infra dicta alleg.* 21. *&* 22.

D. Fermoſin. De Confiſcatione.

ALLEGATIO XXI.

An impenſæ factæ in funus, in curatione, & in aliis neceſſariis delinquentis, cuius bona confiſcata ſunt, debeant deduci ex cumulo bonorum eius; ſic, vt hæc funeralia, vel infirmitatis impenſæ præferantur fiſco?

SVMMARIVM.

1 *Prælationis priuilegium non currit contra pariter priuilegiatos, ſed temporis prioritas.*

2 *Funeraria, medicinalia, & aromataria præferuntur fiſco, & aliis creditoribus, etiam hypothecam habentibus, vt n.* 4.

3 *Funeris impenſa deducuntur ex quinto bonorum legibus Regiis, & n.* 16.
L. fin. tit. 6. *lib.* 5. *recomp. & n* 17. *&* 18.

5 *Retentio illius, quod impenſum eſt in funere, datur hæredi quoad reliqua credita.*

6 *Funeraria impenſa præfertur Doti habenti tacitam hypothecam: & quid ſi habeat expreſſam, & quare n.* 7. *&* 8

8 *Funeraria cauſa in communi, & in particulari, dicitur publica.*

9 L. impenſa 45. ff. de Religioſ. & ſumptibus funerum.

10 *Funeraria præcedit tacitis hypothecis, vt n.* 13. *contra tamen acerrime docent alij, quod ſolum tacitis, vt n.* 11. *&* 12.

11 L. licet C. qui potiores in pignore habeantur.

12 *Dos poſtponitur funeralibus, quia vxor tenetur ad impenſas funerarias ſui mariti defuncti.*

13 *Funeraria impenſa priuilegio gaudent, ſi moderata ſint iuxta leges, & qualitates defunctorum, ac qualitatem eorum.*

14 *Infirmitatis impenſa ſunt moderatè interpretanda, vt priuilegio funeraria gaudeant.*

15 *Pompa funeraria taxata eſt Regiis legibus.*

16 *Funeris impenſa deducenda ex quinto bonorum, quando præcedat æri alieno aliorum creditorum.*

17 L. 30. Taori, & ſopra n. 3. & n. 18.

18 *Infirmi curatio mala timeri poterit, ſi funeraria cauſa poſtponeretur æri alieno.*

19 *Impenſa funeris non ſolum eſt deducenda cum prælatione ad Dotem, ſed & ad fiſcum.*

20 *Expenſa pro teſtamento, & inuentario facta præferuntur fiſco, & quæ facta ſunt pro defenſione hæredis, vt n.* 21.

22 *Veſtis lugubris, ac lectus maritalis, qualiter in fauorem reconciliati mariti in Conſilio ſupremo inquiſitionis æſtimata ſint in fauorem ſuæ vxoris innocentis.*

DE prima huius allegationis parte iam *ſup.* dixi nonnulla *alleg.* 19. *n.* 27. Sed vt radicitus cognoſcatur, & diſcutiatur, duxi de illa diſſerere, & ſi nō longius. Et reſpectu fiſci conſideramus illum potius creditorem ex aliqua cauſa ad bona illa confiſcata, quàm creditorem ad pœnam ſibi applicandam, in qoa vt diximus *ſupra allegatione* 18. *verſ. poſterior.* cenſetur aliis creditoribus onerariis. Vode potuerunt Doctores de hoc non 1

leui dubio disputare, siquidem existimarunt quam plures hanc funeris, & curationis causam non præferri fisco, nec doti, ex ea ratione, quod priuilegium prælationis numquam operatur contra pariter priuilegiatos, sicut probant omnes per textum in l. assiduis cum concordantibus. §. exceptis C. qui potiores in pignore habeantur; & sic inter illos seruari dispositionem iuris communis, ad textum in l. sed etsi milites ff. de excusatione tutor. vti etiam inducitur ex l. 2. C. qui potiores in pignore habeantur, Capicius decis. 129. n. 12. post Bartol. in l. si is, qui ff. de iure fisci, Cardinal. Mantica tit. 25. ex lib. 11. de tacitis n. 10. & ante eum Negusant. de pignor. p. 5. membro 2. n. 42. vers. adde tamen, sicut in terminis Dotis responderunt Socin. in l. 1. ff. soluto matrim. n. 16. & 17. Socin. Iunior. cons. 10. à n. 27. lib. 3. Barbosa in dicta l. 1. p. 2. n. 23. idem Mantica lib. 11. tit 26. n. 11. sed cum huic procedat fiscus, vt magis priuilegiatus sicut cum multis refert Gaytus de credito cap. 4. quæsito 11. num. 1897. per ea, quæ etiam refert in restrict. 4. à n. 1597. & signanter à num. 1602. cum pluribus, sed non clarè loquens; expeditius vero dicto cap. 4. n. 1912. & 1913. quatenus adducens, quod fiscus non postponitur doti ad textum in l. 2. C. de priuileg. fisci, videtur dicere ex Baldo Nobellu de dote p. 10 limit. 9. n. 29. & in dicta l. 1. n. 149 ff. soluto matrimonio, quem sequitur Cardinalis Mantica de tacitis, & ambig. dicto lib. 11. tit. 13. num. 24. ideo quia in concursu attenditur temporis prioritas.

2 Verum quia communis est Doctorum sententia, quod creditum funerarium, vel ob expensas factum in vltima infirmitate, vt puta Medicorum, aut circa medicinalia, aromataria, per quæ in omnibus parificantur, præfertur omnibus creditoribus habentibus tacitam hypothecam; licet anterioribus, vt post glossam in l. penult. ff. de sumptib. funer. dixerunt Negusantius de pignoribus p. 5. membro 1. n. 28. fall. 13. Odofred. Angel. Zas. Bald. Nouell. Petr. de Bellapertica. Conan. Caualcan. Foller. & Greg. Lopez, & de Franch. qui iudicatum dixit in regio collater. consil. decis. 51. respondens iuribus pro contraria opinione facientibus, & signanter dict. l. penult. Vitius dec. 307. lib. 2. in fine decis. Gutierrez in l. nemo potest 95. ff. de leg. 1. & à prædicta decisione non esse recedendum dixit Fabannius ad Patrem singul. 258. vers. impensa, & Surdus refert dec. 255. n. 4. eandem opinionem probatam esse à Ripa, Afinio, Caualcan. & Sebastian. de Medic. quam dicit communem Ripa in l. 2. n. 7. ff. de priuileg. creditor. quamque videtur probare, Iacob. Nouell. reg. 21. n. 7. & nouissimè sequuntur Cardinalis Mantica de tacitis, & ambig. lib. 11. tit. 23. à n. 23. & Boccac. ad constitut. Marc. vt minorum glossa 9. n. 17.

3 Et confirmari videtur ex dispositione leg. 30. Tauri, & l. fin. tit. 6. lib. 5. recomp. qua cautum est funeris impensam ex quinto bonorum deducendum; & sic cum constet bona dici, deducto ære alieno, ex l. subsignatum 39. §. bona ff. de verbor. signific. l. mulier 73. ff. de iure dotium videtur vt æs alienum præeat, seu præferat funerariam actionem, vt Matienz. sequitur, & anaius Ioannes Gutierrez in dicta l. nemo potest, & lib. 2. quæst. 71. num. 5.

4 Sed quia funerariæ impensæ priuilegium, & prærogatiua primo ex iure diuino deducitur cum eo numine laudatur Tobias, vt patet c. 1. 2. & 14. Tobiæ, & lib. 2. Reg. c. 2. & ex aliis, quæ congerit Albornoz. lib. 1. artis contractuum tit. 9. c. 5. quia interest religionis sepulchra extrui, curare, ne defunctorum corpora insepulta maneant, quod esse naturæ debitum probant Aristotel. lib. 1. Rhetoricor. ad Theodectem cap. 13. Plato lib. 4. & 12. de legibus Cicero lib. 2. de legib. & lib. 1. Tusc. quæst. l. & in l. 1. §. indictum ff. de mortuo inferendo, l. si quis 12. l. at si quis 4. §. sed interdum, l. funus persona 43. ff. de religios. & sumptib. funer. Et propter hoc, & religionis ratione; item & publicæ vtilitatis causa, vt omnes referendi fatentur; sequitur quod hoc priuilegiũ actionis funerariæ antecellat, ac præferat omnes alios creditores, siue priuilegiatos, siue hypothecarios, tacitos, aut expressos, si cũ eo cócurrãt, vt DD. intrepidè fatẽtur per l. impensa 45. ibi semper & ibi omne credit. & per totũ ff. de relig. & sumptib. funer. & ex l. & si quis vers. fin. l. quod si nulla 18. l. si filius 51. ff. eodem, l. quæsitum 2. ff. de action. l. 12. tit. 13. p. 1. omnino videnda ibi en qualquier manera que les deba, & in l. 30. vers. fin. tit. 13. p. 5. ibi que otro debdo, cuncta l. 1. §. generaliter ff. de leg. præstand. & ex dict. l. 14. §. si colonus ff. de relig. & sumptibus funerum iuncto §. item Seruiana instit. de actionibus ibi nihil interest.

5 Et confirmatur ex textu in l. fin. §. in computatione, per quem etiam DD. referendi C. de iure deliber. quatenus ibi datur hæredi retentio eius, quod in funus defuncti impendit, & quo ad reliqua hæredis credita, hæres grauabitur cum cæteris creditoribus, & sic hæredem pro funeralibus præferri omnibus, & quamuis de Franch. supra adductus respondeat textum illum loqui in hærede cum beneficio legis, & inuentarij: Tamen ratio textus includitur etiam alium creditorem ex causa funeris; quod si respõsio, & replicatio patiantur controuersiam, mouentur denique Doctores nostræ communissimæ sententiæ ex textu in l. penult. ff. de relig. & sumptibus funer. vbi dicitur semper de hæreditate deducendum esse hoc creditum, quod omne aliud solet præcedere: ita in specie Stephan. Gratian discept. forens. tomo 1. cap. 94. à princip. & n. 10. Gayto de credito cap. 4. quæsito 11. n. 1914.

6 Secundo confirmatur ex doctrina Bartoli loquentis contra Bald. Nouell. in l. 1. n. 26 & Negusant. de pignorib. dicta p. 5. n. 18. membro 2. fall. 3. Surd. decis. 255. n. 18. Castill. decis. 303. Caualcan. nota dec. 32. Thom. Actij de vsu mutate p. 2. vers. creditor. Audit. Perusin dec. 58. n. 22. lib. 2. Adrian. Negusan. toto respons. 182. & aliorum infra, tenentium funerariam impensam præferri doti tacitam hypothecam habenti; in quo casu tacitæ hypothecæ nullus contradicit, excepto Nouello, & Mantica supra, vt refert Gayto n. 1915.

7 Addens, & supponere dictos vt habens funeralia præferatur etiam Doti habenti expressam hypothecam, sic etiam in dote docent Greg. Lopez. Aceued. & Mieres, quos sequitur Amator Rodriguez de priuileg. creditor. p. 1. art. 1. n. 2. Surdus d. dec. 255. à n. 9. Gayto supra n. 2918. quia publica vtilitas, quæ principaliter versatur in causa funeraria, debet præferri publicæ secundario, vt est causa Dotis, sicut communiter firmant DD. in d. l. 1 ff. soluto matrim. sequuti Bart. ibi, d. n. 26.

8 Dicitur enim vt diximus causa funeraria non solum publica in communi, sed etiam in quolibet particulari, cum non parum intersit homines sepeliri, & ne in infirmitate derelinquantur, & vt bestiæ, tamquam desperati moriantur: sic ex l. Neratius ff. de religios. & sumptibus funer. ibi, quia pacto hoc publicum ius infringi non possit, per quem Bart. & alij.

Dictio

9 Dictio enim *semper*, qua vtitur Consultus *in dicta l. impensa* continet vniuersalitatem affirmatiuam, omne tẽpus, & casum, perpetuitatem, temporum continuationem, & alia, vt post contenta iura relata, centenosque authores, centenasque decisiones probant Augustin. Barbosa *de diction. verb. semper*, & per illam etiam DD. qua vsus fuit Consultus ibi *omne creditum*, cum ea sit etiam vniuersalis, quæ nihil excludit: sic idem Barbosa cum infinitis *dict. 107. & 310.* idem Gayto *d. quæsito 11. c. 4. de credito ex n. 1926.* Vbi respondens Præsid. de Franch. dicenti modificari hoc ex verbo, *solet*, quod denotet *consueuit*, quasi non semper, ait non bene de Franch. cum in proposito nostro verbum illud sit regulandum secundum neutram dictionum *semper*, & *omne* positarum in eadem lege, nec mirum cum verbum *solet* prolatum à lege importet necessitatem, quando non incidimus in contrarietatem: nam in quolibet casu, cui adiicitur, habet rationem vniformem, vt magistraliter docuit Bartol. *in l. 1. C. quorum, & quando iudex n. 8.* quam & itidem habet funeraria causa ad præcedendum tam respectu tacitæ, quam expressæ, vt probant referendi, & in specie Surdus *d. dec. 255. n. 23.* idem Gayto *à n. 1927. & n. 1930.*

10 Et sic funerariam præferri tacitis, & expressis, etiam hypothecis, docent Anton. Gomez & cæteri *in d. l. 30. Tauri n. 2.* ex Bart. & aliis Gregor. & si tripulanter *in d. l. 12. partita*, Constanter Caballin. *lib. 2.* Meliloc. *cap. 677.* & cum Rebuffo, Conrad. Azeued. Gotierrez, Ioan. Garcia Gallec. Anton. Gama, Ioseph. Ludou. Mascard. Ayora, Angul. Pichard. *in l. priuil. ff. de priu. credit.* legendus omnino *à n. 21. usque ad 31* cum aliis pluribus addens *sub n. 24.* vt si non sit, qui pietate commotus funus defuncto faciat, spectet ad iudicem curare, vt sepulturæ tradatur *ex dicta l. 12. part. vers. otro si ibi que el Iuzgado las ficiese tit. 13. p. 1.* præcipuè ne mortuorum ossa verentur, aut sepultura commoda fraudentur, vt late præter alios multos exornant Menoch *de arbitr. casu 387.* Boer. *dec. 316.* quibus addo Flores *in pract. lib. 1. q. 9.* Duenas *reg. 397. vers. septimo*, Muta *ad consuet. Panormit. c. 38.* Carpan. *ad constit. Mediolan. cap. 287. à n. 10.* Thesaur. *quæst. forens. 24. lib. 4.* & cum aliis Gayto *d. quæsito 11. c. 4. n. 1921.*

11 Adhuc etiam pro prima sententiam vrget priuilegium *textus in l. licet, C. qui potiores in pignore habeantur*, per quem idem Gayto *de credito cap. 4. quæsito 11. n. 1952.* concludit creditores ex priuilegio præferri causæ funerariæ, vel infirmitatis; eo quod nec iura, nec Doctores dicunt funeralia præferri creditoribus priuilegiatis, sed tantum dicunt præferri omni credito; & creditor ex priuilegio *d. l. licet* generalius procedit, cum Imperator ibi dicat omnibus creditoribus anteferri, & dictio illa *omnis* posita *in dicta l. penult. ff. de religios. & sumptib. funer.* modificetur per dictum verbum *solet* ibi positum, *at in dicta l. licet indistinctè.* Imperator statuit omnibus creditoribus bone anteferri. Ergo cum ea prælatio non reperiatur data funeralibus, vt illa etiam priuilegiato anteriori præferatur, videtur vt respectu creditorum priuilegiatorum fallat doctrinâ secundæ sententiæ, vt ex aliis authoribus, quos probat, & refert Gratian. *tom. 4. discept. forens. cap. 730.* & Regens de Ponte *in decis. collateral. cons. 34. n. 10.* & aliis adductis *1959. & 1961.* infert idem Gayto non esse veram opinionem, quam ipse n. præcedenti relatus probauit *dict. n. 1947. vers. concluditur*, nam postquam creditor *ex d. l. licet. dicitur* anterior, & expressam habens hypothecam, ac priuilegiatus, eo quod dos nequaquam præfertur, nec anteriori tacitam hypothecam habenti, nec expressam, non priuilegiatam anteriorem habenti, vt eleganter comprobat Barbosa *in l. 1. ff. soluto matrim. p. 6. n. 2. & 13.* tenens ipse Gayto *à n. 1963.* sic ab omnibus amplexum, tam in *dicta l. 1. quam in l. assiduus, C. qui potiores in pignore habeantur*, & sic in puncto iuris decisum esse in Regio Vallisoletano senatu testatur ex Roderico Suarez *de annuis redditibus, lib. 2. quæst. 10. n. 6.* & ob id *ex d. l. 30. Tauri, quæ est l. fin. tit. 6. lib. 5. recomp.* potuit dicere Ioannes Matienzo *in l. fin. tit. 6. lib. 5. recomp.* hanc iuris impensam nullis creditoribus præferendam, *& ex l. ees 9. C. qui potiores, & dict. l. assiduus.*

Et ob hæc idem Gaytus, quasi oblitus adductæ 12
opinionis, quam, vt communiorem retulimus, quatenus probauerat cum communi Doctorum *n. 1921.* nempe funeralia præferri fisco, & doti, ostendendo satis fiscum in realibus non habere priuilegium, & dotem, diuersa ratione postponi, eo nempe quod vxor tenetur sepelire, & infirmum alere, verum quando alio modo his consuli non poterit, vt probat Mastrill. *dec. 103. n. 7. & 8.* post Duenas *regula 397. vers. sed mulier*, ac post Roman. Cassan. & Pappon citatos per dict. Mastrill. respondet *ex dictis n. præced.* Modificandam esse dictam secundam sententiam, vt non præcedat causa funeraria à creditoribus priuilegiatis anterioribus, nec expressam hypothecam habentibus, sed tantum illis, qui nullam, aut solam tacitam habẽt, ex eo etiam, quia etsi funeralia publico fauore nitantur; sed quia non semper publicus fauor præfertur priuato, vt latè docent Doctores *in d. l. 1. ff. soluto matrim.* imo quilibet priuatus possit suum fauorem conseruare aduersus publicum, & dummodo sine dolo fiat, vt post alios, & Zasium probat idem Barbosa *in d. l. 1. n. 21. p. 3.* ideo hanc opinionem vltimam, & adductam hic *sub n. 1.* absque dubio concludit tenendam, dict. Gaytus, *vbi supra à n. 1950. & 1955. ad 1965. per dict. l. licet.* per quam etiam adducit in illo Regno vigere, vt funeralia præferantur solummodo anterioribus habentibus tacitam hypothecam, non priuilegiatis; ac expressam, quæ semper reputatur anterior, etiã tempore nec de hoc dubitari posse, cum in his considerabitur anterioritas causæ, seu temporis acquisitionis; eo quod antequam res adquiratur debitoris afficitor illa speciali hypotheca, taliter, quod res illa, antequam obligetur aliis creditoribus emptoris, afficitur hypotheca illa speciali, & consequenter creditor illam specialem habens, dicatur anterior tempore, habito respectu ad tempus adquisitionis, vt eleganter refert dictum, & probatum ad Regem de Pont. *dicta dec. 34. citata n. 8. & 10.* & sic dictus Gayto dixit hanc veram omnino *supra ex n. 1958.* & hoc quidquid in contrarium dixerint Pichardus *supra in §. quadam actiones de actionib. in fine*, Amator. Rodriguez *de priuileg. creditorum p. 1. art. 3.* cum dicat vtrumque sine lege, & generaliter loquutum fuisse.

Ego autem propter fundamenta legis diuinæ, & 13
naturalis adducta in fauorem communis opinionis existimo tenendum sine dubio causam funerariam præferri creditoribus, etiam hypothecam tacitam habentibus, priuilegiatis inquam, aut expressa gaudentibus, etiam sub ea distinctione in impensa tantum necessaria, habita ratione, & faculta-

tum defuncti *per l. si quis 11. vers. sumptus, d. l. at siquis 14. §. funeris causa, & § hac actio C. de religios. l. 1. §. fin. cum sequenti ff. ad legem Falcid. l. funeris 37. ff. de religios. & in dicta l. 11. part. 1. tit. 13.* ibi: *Aquestas despensas sean fechas mesuradamente catandola persona por quien son fechas*, & hoc pacto temperandam esse, & ad concordiam reducendam vtramque sententiam indico, cum alia in aliqoo casu contingeret, vt defunctorum ossa vexarentur, aut sepultura cummoda fraudarentur, si timeretur defunctum grauatum fuisse creditoribus priuilegiatis, aut expressam anteriorem hypothecam habentibus, qui absumerent omnia debitoris defuncti bona.

14 Et iuxta hanc distlnctionem etiam existimo terminandam esse aliam partem, quæ spectat ad sumptus infirmitatis, qui, etsi prioilegio funerariæ causæ fruantur, sunt tamen cum moderatiõne deducendi ante æs alienum *iuxta text. in l. legatum 3.* vbi Accursius *C. de religios. l. instituend. 4. C. de petit. haredit.* ex quibus; & aliis obseruant impensum deducendum esse, quod in defuncti morbum, & infirmitatem, ex qua decessit, expensum fuit: sic Iason *in d. l. fin. § in computatione n. 1. C. de iure deliberandi*, Ludouic. Gomez *in reg. de infirmis resign. q. 9. priuileg. 5.* Auton. Gomez & alij *in d. l. 30. Tauri*, Ioan. Matienzo *in d. l. fin. tit. 6. lib. 5. recompil. glossa 3. n. 4.* Gutierrez alios plures referens *lib. 2. pract. q. 72.* melius Azeued. *in d. l. fin. n. 4.* Ayora *de partition. 2. p. q. 12. n. 5.*

15 Et videntur hæc fulciri cum in nostris legibus Regijs iam hodie modus impositus sit in his, quæ ad pompam spectant *in l. 1. tit. 5. lib. 5. recompil.* & alijs, quarum decisioni standum erit; habuit enim originem *a lege 12. tabularum*, cuius meminerunt Ioan. Garcia Gallec. *lib. de expensis cap. 8. n. 10.* Iacob. Rebard. ad easdem leges *cap. 15.* Bald. *cap. 31.* Anton. Augustin. *cap. 44.* iuxta quam dicit Pichard. *in dicta l. priuilegia de priuileg. credit. n. 28.* accipienda esse nunc iura *in dicta l. impensa*, cum relatis pro sententia communi, quam ipse (& nos sequimur adducto temperamento) *l 2. in princip. ff. de priuileg. credit.. & l. Papinianus 8. §. quarta ff. de inofficioso testamento, in l. quod in vxorem 13. cod. de negoc. gestis in l. in restituenda 4. cod. de petit. haredit. in dicta l. fin. §. in computatione cod. de iure deliberandi, & in §. fin. instit. de leg. falsid, & magis in dicta l. 30. Tauri, & dicta l. fin. tit. 6. lib. 5. recomp.* ibi *la çera, y gastos de el entierro.*

16 Et amplius nostra distinctio patet, nam, etsi *per d. l. 30. Tauri*, in qua fundatur Matiene. vt contrariam sequatur sententiam, cautum videatur funeris impensam deducendam esse ex quinto bonorum, & sic non præferri æri alieno, qnod semper prius deducitur: tamen DD. pro intellectu duos distinxerunt casus. Nam aut defuncti bona soluendo sunt, & creditoribus omnibus, & filiis.

17 Et tunc procedere *dictam l. 30. Tauri*, ex quo non est dubium posse funeraria solui, ac satis fieri ex quinta bonorum parte, aut is, qui decessit soluendo non est, & eo casu ante omne æs alienum, deducendum esse funeris impensam, moderatam, scilicet, vt diximus (attenta persona defuncti, & qualitate bonorum) & deinde reliquum esse creditoribus aliis præstandum *ex dicta l. impensa*, ibi: *omne creditum solet pracedere cũ bona soluendo non sunt*: sic resoluunt, ac declarant Couarr. *in cap. Raynald. §. 3. n. 2. de testam.* & cum Azeoedo, & Angulo *in l. fin. tit. 13. de las mejoras lib. 5. recompil.* idem Richard. *in d. l. priuilegia n. 27.* Rojas *in epitome success. cap. 9. num. 23.* Ioan. Garcia *dicto cap. 8. num. 10.* licet morosè Ioannes Gutierrez *d. q. 72. num. 5.*

18 Et quamuis hæc doctrina sic procedere debeat, vt contraria diluantur fundamenta, clarior inquam fiet nostra distinctio, etsi aduersus nos illius opinionis DD. insurgant, si attendatur ad aliam distinctionem, quam præstant ad intellectum *dicta leg. 30. Tauri* Ayora *de partition. dicta 1. p. q. 11.* Alphonsus de Azeuedo *in d. l. fin. recompil.* Pichard. *in d. l. priuilegia n. 30. in fine*, dum dicunt, quatenus spectat ad funeris impensam, ac ad infirmitatis sumptus; nempe quod licet hæc fruatur priuilegio actionis funerariæ, tamen non est deducenda ex quinto bonorum defuncti, ex quo expensa funeris omnino deducitor, sed ex corpore bonorum, vt debitum ab ipso testatore defuncto contractum, quod intelligerem sic procedere, quando bona sunt sufficientia, alias posset timeri mala in infirmo curatio, si medicinæ, & alij sumptus curationum deficerent.

19 Hæc vero impensa modo relato deducenda fore, non solum ante dotem, sed etiam cum prælatione ad Fiscum existmamus, sicut *supra sub n. 1.* relatum est ex Thoma, Actio, Castill. Surdo, Mario Muta. & sicut ex aliis colligit idem Stephan. Gratian. *discept. forens. cap. 94. n. 7.* qui si loquantur *de Dote*, eo fortius procedet in fisco, cum fauorabilior sit dos in puncto iuris (vt infra dicetur ab *alleg. 22.*) quam Fiscus.

10 Et iuxta distinctionem proxime positam intelligerem etiam præferri Fisco expensas pro testamento, & inuentario factas, vt ex omnibus anthoribus supra relatis colligit Gratian. *d. cap. 94. numero 7.*

11 Nec non, & in expensis factis per hæredem ad ipsius defensionem contra alios prætendentes se hæredes; quia istæ expensæ veniunt appellatione funeralium, vt probarunt Adrian. Negusant. *responso 98.* Mastrillus *dec. 203.* Gayto *dicto quæstio 11. cap. 4. à n. 1935. qui ex n. 1571.* cum Corneo, Aogelo, & Iasone *in dicta l. fin. §. fin. C. de iure deliberandi*, & Procella *de inuentar. q. 7. & 8. vtil. n. 6.* qui dicunt has prius detrahi, quam satisfiat omnibus aliis creditoribus; & sic decisum in Rota Romana Gratianus dicit *disceptat. forens. cap. 275. num. 20.*

12 In nostro tamen consilio in quadam lite his diebus sopita inter fiscum, & descendentes cuiusdam desoncti in carceribus, nondum cundemnati, quia vxor illius veste lugubri se ornauit, & retinere voluit lectum, siue talamum nuptiale, aut certam quantitatẽ pro ipsius valore. Et si ego in voto fuerim de iure deberi; quia nondum condemnatis permititur retentiõ, aut solutio; eo quod retinent bona; quæ etsi inuentariata, & sequestata sint, nondum fuerint confiscata, imo restituenda, si causa suspendatur, vt soler fieri in causis illorum; qoi in carceribus, aor extra defuncti fuerunt, per illa, quæ adduxi supra, *& dico infra sub. alleg. 58* Et nihilominus ex horrendo exemplari delicto, in quo fuimus, denigrat nihil ratione vestis lugubris admissũ fuit, ne forte ex hoc gloriarentur vxor, & filij, aut alij descendentes, Patrem libertate, vt innoxium gauisum fuisse, & in Talamo aliter factum fuit, quasi debitum ab initio contractus matrimonialis; eo quod fuerat semper in vsu, & possessione vxoris.

ALLEGA

ALLEGATIO XXII.

An fiſcus teneatur alimenta, ſeu legitimam reſeruare filiis hæreticorum? Et num hæc obligatio tranſeat in alium tertium, ad quem bona hæretici deuenerunt? Et num legitima loco alimentorum ſuccedat, an legitimæ ſupplementum, patre hæretico, applicetur fiſco? Et num debeatur legitima contra voluntatem teſtatoris ex neceſſitate?

SVMMARIVM.

1 *Fundus manet hypothecatus pro alimentis legatis cum onere reali contra quemlibet poſſeſſorem, & n.2.*

2 *Teſtator dicens ex certo fundo præſtentur alimenta, & ſi non exprimat quod iure hypotheca ſit fundus obligatus, adhuc erit fundus obligatus, vide n.3.*

3 *Hypotheca competit pro alimentis, quando certa corpora deſignantur, ex quibus præſtentur, vt n.18.*

4 *Bona paterna filiis ſunt pro alimentis obligata.*

5 *Onus reale eſt illud, quod rem ſequitur.*

6 *Hoſpes, Cuſtos, laborator pro mercede, alimentarius pro alimentis tacitam habent hypothecam priuilegiatam aliis creditoribus.*

7 *Alimenta non habent, nec expreſſam, nec tacitam hypothecam contra bona patris; quia nulli in iure cauetur ſentiunt multi, præſtarique ex naturali charitate, vt num. 8. & ſic crediteres præferri dicunt alij, vt numero 9.*

9 *Alienata bona pro alimentis reuocantur remedio, quo alienata in fraudem creditorum.*

10 *Æs alienum eſt deducendum antequam alimenta filiis dentur, qui ſentiant.*

11 *Alimentorum præſtatio, vt ſit in obligatione, vel non, octo caſus diſtinguit D. Ioannes del Caſtillo, vel enim danda ſunt parentibus, aliiſve aſcendentibus, à collateralibus, vel aliis, vt n. 12.*

18 *Hypothecaria competit pro alimentis aſſignatis ex fructibus ſuper fructibus; aut de fructibus.*

19 *Alimenta filiis hæreticorum à Fiſco S. Inquiſitionis non præſtantur.*

20 *Legitima priuantur filij orthodoxi propter parentum hæreſim.*

21 *Alimenta, & legitima pari paſſu ambulant, ſi eadem ratio adeſt, ſecus ſi diuerſa, vt n. 22. & 23.*

23 *Legitima, & alimenta, in quibus differant.*

24 *Legitima, vt præſtetur, actio hypothecaria competit ſecundum plures ſententias procedere etiam contra tertios poſſeſſores, & n. 25. & pro ſupplemento legitimæ, vt n. 26. Alij hypothecariam dicunt non competere, vt n. 29. & 30.*

25 *Legatum, vt præſtetur, competit actio hypothecaria.*

27 *Filij in legitima ſibi debita ſunt creditores iure naturali.*

28 *Legitima eſt filiis relinquenda, quoties bona patris confiſcantur ex forma ſtatuti.*

30 *Legitima filiorum creditores patris etiam chirographarios ſentiunt communiter Doctores.*

31 *Legitima de iure Regio habet obligata omnia bona parentum, excepto quinto bonorum.*

32 L.9. tit.5.lib.3.fori.

33 *Legitima ſi hypothecam non habet, deducitur prius æs alienum.*

34 *Conditio ex lege ſicut datur pro legitima, ita & pro ſupplemento legitimæ, non ex teſtamento, vt ſub n.35.*

35 *Legitimæ ſupplementum eſt remedium extraordinarium, & quando relinquatur.*

36 *Retentio nulla, nec pro legitima, nec pro ſupplemento legitimæ conceditur filio ex bonis patris, & ſi Rota diſtinguat numero 37.*

38 *Legitimæ ſupplementum producit obligationem neceſſariam in bonis patris contra hæredem, & de ratione n.39.*

40 *Debitum neceſſarium in perſona defuncti, eſt tale in hærede.*

41 *Filij in crimine læſæ-Majeſtatis humanæ recurſum non habent pro legitima contra bona patris confiſcata, nec in crimine hæreſis, vt n.42. & 43.*

43 *Inſtructio Hiſpalenſ. prohibet legitimam, aut alimenta filiis hæreticorum præſtari, niſi fiat ex benignitate.*

DE his dubiis cõnexe inquirere duxi propter dubium inter Doctores, an valeat argumentum de alimentis ad legitimam, vel è contra? de quo infra in vltimo dubio. Et ſic quoad primum applicando hic quæ abundè dicta ſunt ſupra *ſub alleg.* 20. iam nunc breuiori calculo reſponſum præbebimus, cum ibi occaſione illius dubij, *numquid filij condemnatorum præferantur fiſco in pœnis parentibus inflictis?* quod eſt, ac interrogare, an filij puniantur propter delicta parentum in bonis ſibimet, alias de iure debitis? Et pro affirmatiua ſententia vltra dicta de iure naturali, & Diuino *ſub dicta allg.* 20. facit primo; quia ſi alimentis legatis prædium, aut fundus aſſignetur, ex quo alimenta ipſa præſtanda ſint, hypotheca tacita inducitur, & fundus hypothecatus, atque obligatus remanet, vt cum eo onere, quod reale reputatur, in quemcumque poſſeſſorem tranſeat, ſicut deduci *ſolet ex l.2.C.de aliment. & cibariis legatis, & ex l. codicillis §. instituto ff. de leg. 2.* ſic tradit Lara *in l. ſi quis à liber. §. vitium num. 33. §. ſi quis ex his n.* 30. vbi referens ex Bart. Ripa, Roman. Corneo, Guido Papa, Oroſcio, & Rebuffo, communem ſententiam ex Accurſio. 1

Ibi recenſet, quod ſi teſtator dicat *ex certo fundo præſtentur alimenta*, quamuis non exprimat, quod iure hypothecæ ſit fundus obligatus ad alimenta, nihilominus obligatus remaneat: ſic poſt Bart. *conſ.3.n.4.lib.1.* Lodou. Roman. Franc. Marc. Vital. de Campan. Tyraquel. Rebuff. Hypolit. de Marſ. Ioan. Oroſc. Sebaſtian. Medic. Nicol. Euerard. Hieronym. Gigas, Nicol. Moron. & Boer. docent Cardinal. Toſcus *tomo 1. littera A. concluſ.* 286. *n.* 374. Ioan. Baptiſta Laderchius *in conſ.* 163. *num.* 1. 2

Amati

Amati *in conf.71.* Philipus Pafchalis *de iuribus patria poteſt.1.p.cap.3.ſub num.28.in 1. edit.* Giurba *dec.5.n.13.& 43.ad conſuet.cap.7.gloſſa 12.p.1.n.12.in fine,* Fontanela *de pactis nuptial.tom.2.clauſ.5.gloſſa 1.p.1. n.119.* Hieronym. Leo *dec. valent.27.n.2.p.1.& dec.139.n.21.p.1.* Caldas Pereira *de emphiteuſis extinctione cap.4.n.19.20.21.* Matienc. *in l.8.tit.8.gloſſa 1. num.21. lib.5. recomp.* Pacificus de Saluiano *interdict.inſp.3.cap.4.n.98.* Seſſe *dec. 16.n.17.* & poſt Didacum Couarr. Gratian. *diſcept.forenſ..tom.2.cap.366.n.6.& 7.& cap.413.n.38.& 39.& cap.683.ex n.15.& dec.129.n.19.* Ioan.Baptiſta Pontan *de aliment. cap.17. num.30.* Ioan.Garcia *de expenſ.meliorat.cap.4.n.30.& 31.& 32.* Aluar. Valaſc.*de iure emphit.q.4.n.7.& q.32.num.20.* Zeuallos *in pract.q.692.n.3. & 4.* Matth. Colerus *de aliment.lib.3.cap.8.n.36.& 38.*latè Petr. Surd.*de alimentis tit.8. priuilegio 51. à n. 3. & in fine regulariter igitur bona non ſunt.* Cardinalis Mantica *de tacitis,& ambig.conuent.lib.11.tit.3.n.73.* Gaſpar. Anton. Theſaur.*forenſ. lib.2. q.67. n.17.18.& 19.* Petr.Barboſa *in l.1. ff. ſoluto matrim. p.5.n.29.*& alij.

3 Secundo nam, etſi reſpondeatur proximè dicta intelligi quando ſpecialiter fundus deſignatus eſt pro alimentis,vt voluerunt relati,& cum multis idem Surdus vbi proximè dicens hypothecam tunc ſolum competere pro alimentis, quando certa corpora deſignantur, ex quibus præſtentur, & tunc quemlibet fundi poſſeſſorem poſſe conueniri ad illorum præſtationem, idque ſpeciali priuilegio, & fauore alimentorum: tamen generaliter eam hypothecam contrahi pro alimentis præſtandis, non ſolum filiis, ſed aliis etiam, quibus debentur, tam ex legis diſpoſitione,quam hominis, docent cum Paulo Caſtrenſe *in conſ.7. quia per ſupra ſcriptum col.2.*verſ.*illud autem conſtat.vol.1.* dicente tale onus alendi in hærere bonis, & ob id tranſire in quemcumque poſſeſſorem, Decius *in conſ.376.à num.3.* Palac.Rub.*in cap. per veſtras §.23. à n.36.* Beccius *in conſ.8. Ioan.Delect. de arte teſtandi tit. 3. de liber. inſtit. cautel. 17. numero 7.*

4 Vbi explicite dicit,quod filiis obligata ſunt bona paterna pro alimentis; ob idque poſſint agere ad bona;quia onus illud ſequitur quemlibet poſſeſſorem, & omnes hi admittentes prædictum onus eſſe reale iniunctum bonis.

5 Nam realis actio eſt ea,quæ rem ſequitur *ex §. nam agit quis inſtit.de actionib.* Petrus Surdus refert hæc, & alia *de aliment.tit.8.priuileg.31.num.1.& 2.& priuileg.52.*& retulit Martin.Coller.*de alim.lib.3. cap.8. num.41.* & quod ea Competat hypotheca pro alimentis quocunque modo,& perſonæ cuicumque debitis, tenuit Nicol. Moron *de fide, treuga,& pace,cap.21.à n.6.*& per totum, quem refert Surd.*conſ.120.n.38. vol.1.* Laderchius Immolenſ.*in conſ.163.n.1.* Felician de Solis *de cenſibus tom.2.ad cap.5.lib.3.n.12.* Amator Rodriguez *de priuileg.credit.1.p.art.3.n.19.& 20.*

6 Qui etiam non dubitarunt poſt Decianum, & Cabalc.aſſerere hoſpitem,Cuſtodem, & laboratorem pro mercede, & alimentarium pro alimentis tacitam habere hypothecam priuilegiatam,præferrique omnibus creditoribus anterioribus, etiam expreſſam hypothecam habentibus; & ſic retulit Marius Giurba ad conſuet.Senat.Meſſan *c.7.gloſſa 12.p.1.n.9.*poſt Vincent. de Franch. Eutrard. Iunior,Molfeſium,Mareſcot. & Philippum Paſchalium: & faciunt quæ adduxi de hæreditate parentum delinquentium filiis,nec applicanda fiſco, *ſupra ſub dicta alleg.20.* pro quo faciunt *allegat.11.d. de prelatione cauſa funerario.*

7 Pro contraria inquam ſententia nullo modo pro alimentis, etiam filiis præſtandis hypothecariam, nec tacitam,nec expreſſam, voluerunt nonnulli adducti *ſub d.alleg.20.* quia de tali nullibi cauetur, nec de iure ciuili,nec de iure noſtro Regio Partitarum,*& noua recopil.*voluerunt D.Ioan.de el Caſtil.*de alim.cap.33.& c.36.num.26.& à n.28.in verſ.ſuccedit* cum infinitis ab eo relatis,& cum Couarr. Surdo, Lara, Theſauro, Barboſa, Pontan. Coller. Mantica, Tuſcho, Seſſ. & aliis iam adductis dicens frequentiorem, & receptiorem eſſe ſententiam,vt non detur pro alimentis filiis præſtandis, aut aliis hypotheca vlla; ſic vt nec bona ipſa tacite ſint obligata,& vt maiori ratione ſeruetur etiam indiſtinctæ in omnibus alimentis, quæ quocumque modo debita ſint, & cuicumque perſonæ, ſiue ex legis diſpoſitione,aut hominis;& ſic Didacus Couarr. *in 4. de ſponſalib.p.2.cap.8.n.14.* dixit in alimentis à parente debitis nullum dari hypothecæ ius, nec pro his quæ maritus vxori, conſtante matrimonio, præſtare tenetur; & addit Martinus Collerus *de aliment.lib.3.cap.8. ex n.33. ad 43.* dum ait nullam hypothecariam competere pro alimentis ex legis, aut hominis diſpoſitione, aut miſerationis gratia debitis.

8 Eo quod fundamentum talis obligationis, non conſiſtit in bonis ſed in naturali charitate tantum, & Laderchius Immolenſis *dicto conſ.161.n.1.* concludit,certum eſſe hypothecam non competere filio naturali pro alimentis, quidquid imprudenter aliqui dixerint, quod conſtanter tenere videntur Farinac.Ferrer.*ad conſtitut. Cataloniæ ſenat. temporis 2. declarat.1.n.29.* Doringio verb.*aliment.n.34.* & latè *n.466.*& aurea *n.452.*

9 Quare Laderchius Immolenſis *in conſ.163.lib.1.ex n.5.*dixit hypothecariam non dari, nec bonis ipſius parentis,vel alterius, qui alere tenetur onus reale in eſſe,quod bona ipſa inſequatur, ſed alio remedio agendum eſſe, quod ſcilicet alienata in fraudem reuocetur;& ſic Giurba ad conſuet. Meſſanens.*dicto cap.7.gloſſa 12.n.9.& 10.* & iam adducti, & alij plures relati à Caſtillo *ſupra ſub numero 28. & 31.* præſentiunt, ac volunt, vt creditores ſcilicet eius, qui alimenta præſtare tenetur, alimentis ipſis præferantur, & vt prius debeat ſolui æs alienum, quam alimenta, ſi ab eo petantur, qui ex lege alere teneatur, ſic ſane, vt melior ſit ac potior creditorum cauſa, quam alimentorum eorundem, prout etiam, & legitime cum Alex.& Barbatia ſcripſit Rolandus à Valle *conſ.22.n.29.volum.1.*vbi quod prius,& ante quam alimenta ſoluantur,debet detrahi æs alienum, ſi alimenta ipſa alicui teſtator reliquerit *per textum in l. vſufructu bonorum ff. de vſufructu legato*, qui, *& n.10.* idipſum ſtatuit in legitima, & Coſta *de ratione rata q.84.n.12.* quod alimentorũ legatũ non conſiſtit in præiudicium creditorum,& Stephanus Gratianus *diſcept.forenſ. tom.2.cap.366.n.1.* 10 † Vbi quod creditor patris,præfertur in bonis illius, non habita conſideratione alimentorum,quæ debentur filiis,& quod æqualiter procedit in quocumque alio, qui alimenta exhibere obnoxius ſit,vt etiam notarunt Menochius *de arbitrar.lib.2.caſu 169.num.4.* Alex.Trentacinquius *lib.1.variar.tit.de aliment.reſolut.5. num.20.* videndus etiam poſt Bartol. Præpoſitum, Alex. Ruin. & alias Petrus Surdus *de aliment. tit.1.*

q. 94.

q. 94. n. 14. qui & conſ. 51. lib. 1. Vt quamnis dicatur pro alimentis in teſtamento relictis pro vt aliis legatis hypóthecam Competere, ſed ita procedere, vt æs alienum priùs ſolui debeat, & creditores quicumque præferantur, qoi, & alij deducunt periculoſam eſſe ſententiam Feliciani de ſolis, Amatoris Rodriguez, & aliorum, qnos *à n. 1. adduxi*, aſſeuerantium non modo pro alimentis tacitam hypothecam contrahi, & competere, ſed eam com prælatione concedi; ita vt creditoribus etiam anterioribus, & bypothecam expreſſam habentibus, præferri debeant alimenta ipſa.

11 Oppræſſus inquam hac dificultate dict. D. Ioannes del Caſtillo poſt longam tractationem *de alimentis in dicto cap. 66.* Conatur ſub diſtinctione octo caſuum hanc difficultatem reſolnere ibi: *à n.* 34. vel cum agitur de alimentis debitis filiis, & deſcendeotibos à patre, à matre, & aſcendentibus io caſibus paopertatis, & neceſſitatis, & caſibus à iore expreſſis, & ſie ex legis diſpoſitione; & in hoc primo caſu, bona, nec tacite obligata eſſe, nec actiona hypothecaria agi poſſe contra eos, & ipſorum bona, & minùs contra tertios bonorum poſ-
12 ſeſſores † In ſecundo caſu, cum agitur de alimentis ex legis qooque diſpoſitione in caſu paupertatis debitis à filiis, & deſcendentibus parentibus, & aſcendentibus, & in his ipſommet ius obſeruari.
13 † Tertio. com fratres, & alij collaterales exigũt alimenta, & in hoc caſo potiùs Non adeſſe bypothecam concluſit collerius *de alimentis lib. 3. cap. 8. n. 39. per dictam l. ſi quis a liberis §. Verum, & l. 1.*
14 *cod. de operis libertor* † In quarto caſo de alimentis debitis ex hominis diſpoſitione, ſed ex teſtamento, aut vltima voluntate. Non deſignato fundo, aut re, ex qua ſoluatur, tunc idem dicendom, ac in præcedentibus caſibus. Tamen Collerus *de aliment. dicto lib. 3. cap. 8. n.* 38. quem ſequitur Doringius *Verbo. alimenta n.* 452. dixit pro legato alimentorum, nullo certo ſecundo deſignato, competere hypothecariam generalem ad bo-
15 na teſtatoris † In quinto autem caſu, cum legatur ſuper certo deſignato fundo, aut prædio, tonc competere hypothecariam, etiam contra quoſlibet tertios poſſeſſores talis fundi; & in hoc ſane ſenſu intelligendos eſſe DD. pro prima ſententia adductos, aduertit Colerus poſt aliis *n. 30. & hoc per l. 2. ff. de aliment, & cibar. legat*, Vbi ſcripſit iure conſultus in ſequentibus verbis: *Et licet ad fiſcum bona fuerint deuoluta, ex quibus alimenta debeantur præſtanda ſunt, ſicuti ſi ad quemlibet ſucceſſorem tranſiiſſent*, Vbi Bartolus dixit bona tranſiere ad quemlibet cum onere alimentorum; ſed hanc reſolotionem ex multis explodit idem Caſtillo *dicto c. 66. ex n. 36. à Verſ. aduertendum.*
16 † Io ſexto vero caſo, ponit quando legata ſont, non modo alimenta; ſed ſunt alia in quam relicta ad pias cauſas; qui & ſi ex Gratiano *diſcept. forens. cap. 633* per totum, referat, quod ſi quis mandet aliqoid præſtari, vel ſolui ſuper bona, iſta verba important hypothecam, & obligationem ipſorum bonorum, & quod ſint obnoxia pro obſeruuatione promiſſionis, ſignificando ius in re, cui adiiciuntur *ex l. codicillis 71. §. inſtituit. Verſ. nec funerari ſuper eas*, Vbi Caſtrenſis *ff. de leg. 3.* ſic vt procedat in teſtamentis, contractibus, & aliis quibus his diſpoſitionibus; ſed non ſic amplectitor idem Caſtillo videndns in toto verſ. *ſextus*, dum denegat proexactione illorum hypothecam, quam & etiam negaoit Gratianus. ſupra. n. 11. 12. & 13. cum aliis, quando quis mandaſſet aliquid ſolni *de fructibus ſui fundi*, aot *ex fructibus*; nam tunc ſola perſonalis actio competeret; non ſic ſi dixiſſet *ſuper fructibus*. In ſeptimo, †; & octano caſu, quos 17
ponit *à n.* 42. ſpectantibus ad penſionem, & deſignandam, & ad alimenta, quæ hæredes tenentur præſtare, dixit vt deſeruiant pro declaratione aliorum ſex caſuum, in quibus etiam negare videtur actionem hypothecariam per adducta in ſecunda ſententia, & ſie magis eſſe vt præſentiat nulli ex dictis caſibus competere pro alimentis hypothecariam, ſed tantum perſonalem.

Sed qoo itra, præcipue, ſi conſiderentur quæ 18
adduxi *ſub dicta alleg.* 20. præter fundamenta adducta hic *à n.* 1. D. Ioannes ab Caſtillo ita abſolute moueatur, non eſt leuis dubij, cum ibi ſecundum plures, etiam aduerſus bypothecam expreſſam, aut ſaltèm ſecundum alios aduerſus illam habentes tacitam, filios præferri dictum ſit in bonis confiſcatis parentum, & ſic videtur, vt debuiſſet complecti D. Ioannes del Caſtillo, vt quando alimenta deſignantur ſoloenda ſuper certo fundo, aut prædio, aliiſve deſignatis rebus immobilibus, tonc pertineat pro exactione hypotecaria actio, ſiue per verba *ex fructibus*, aut *de fructibus*, aut *ſuper fructibus*, vt præſenſerunt. Ioan. Garcia *de expenſis, & meliorat. cap. 4. à n. 31.* Aluar. Vaiaſcus *de iure emphit. q. 4. n. 6. at. 7. Latius q. 32. ex n. 13.* Vbi plures adduxit *ad fin. §. lucius ff. de contrah. emptione n. 17.* Caldas Parcira *de emphiteu. extinctione cap. 4. ex n. 18. & 19.* Et ſie poſt Laram *in dicta l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his n. 43* dicentem *dict. l. 2. ff. de alimentis, cibar leg.* agere de bonis, de quibus præſtanda ſunt alimenta, & quando teſtator ipſe, cui obligationi ſoppoſuit, tunc ipſa bona eſſe obligata pro onere alendi, ſurdus *de alimentis tit. 8. priuileg. 51. ex n. 2. in fine tituli*, ſequentibus verbis loquutus eſt, *regulariter igitur bona non ſunt pro alimentis obligata niſi quando alimenta ex certo fundo relinquuntur, vel quando ſuper aliquo fundo conſtituuntur; quia tunc non denegatur hypotheca; erit tamen hoc ſpeciale alimentorum priuilegio, quod datur hypotheca, quando relinquuntur ex certo fundo, quod ſecus eſt in eo, quod ex alia cauſa debetur*, qood ſic ex infinitis amplexus videtur idem D. Ioan. del Caſtillo legendus *dicto cap. 66. de aliment. ad n. 26. qui ex n. 45.* vſque ad finem de aliis perſonis loquitur obligatus ad alimenta, vt ſunt fratres, & alij cognati, ibi legendus, cum ad propoſitum non multom ſpectent.

Igitur pro reſolutione in propoſito dubio, & reſpectu Fiſci S. Inquiſitionis, ſi ad Ius naturale, ratiooe cuius parentes alere filios tenentur attendamus, renerà videtur, vt in quocumque euentu bona confiſcata maneant, obligata; & ſie oppræſſus Quemada *in quæſt. 24.* fiſcali ex contrario ſtylo inqoiſitionis incidit indiſtinctionem filiorum, qui nati ante hæreſim patris contractam, vt in hoc caſu filiis teneatur fiſcus alimenta præſtare, ſecus filiis natis poſt illam, & hoc de Iure intelligendo *ſic textum in dicto cap. cum ſecundum leges de hæreticis.* 19

Sed vt comque ſit tamen abſolota praxis ſtyli, & Inquiſitorum eſt, nempe quibuſlibet filiis, ac deſcendentibus alimenta à fiſco non præſtari, iuxta quæ dixi *dicta alleg.* 20. ac tenent idem Lara *in dicta l. ſi quis à liberis. §. ſi mater n. 16. ff. de liberis agnoscend.* Baeja *de non meliorand. filiabus. cap. 15. à n. 35.* Caldas Pereira *in comment. ad l. vnicam cod. de delictis defunctorum. p. 5. num. 10.* Barboſa *in l. 1. p. 4. n. 84. & 85. ff. ſoluto matrimonio.* Sanchez *in præcept. decalogi lib. 2. cap. 16. à num. 25.*

&

& cap.57. n. 16. cum multis Pegna *in director.* inquisitor. p. 2. comment. 9. Cantera quæst. criminal. Rub. de hæresi cap. 1. n. 54. Decianus *tract. crim. lib. 5. cap. 45. n. 3. vers. amplia,* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. à n. 34.* Farinacius *de hæresi q. 191. n. 5. & 6.* Molina *de iust. & iure tract. 2. disp. 167. vers. obserua,* Rebellus *de obligat. Iustitia p. 2. lib. 5. q. 4. n. 33.* Barbosa, & DD. antiqui *in cap. Vergentis de hæret.* & in *dicto cap. cum secundum eodem per textus*, ibi cum multis Zenedus *q. 16.* vbi de pœnis, quas incurrunt filij, & descendentes eorum qui commiserunt crimen læsæ-Majestatis, & diuinæ Ignatius de el Villar *responso 12.* vbi dixit rationem *ex n. 11. & 17.* quam retulimus *supra dicta allegat. 20.* idem Quemada, propter instructionem, quam refert *sub dicta quæst. 24. in fine*, & ex aliis *infra* referendis.

20 Ad secundam de legitima abunde etiam satis fit ex adductis *supra sub alleg. 19. & 20.* applicatis quoque de impensa funeris *sub allegatione 21.* Quibus suppositis, eo quod trita est conclusio in foro sanctæ inquisitionis, quod filij, etiam orthodoxi propter paternam hæresim priuantur legitima, vt docent, & adducunt cum aliis Farinac. *in praxi q. 24. n. 44. & 45. & de hæresi q. 191. n. 2.* Sanchez *dicto lib. 2. summæ cap. 16. à n. 26.* Deciano *in tract. crim. Rub. de hæret. cap. 1. num. 10.* Rojas *de hæreticis p. 2. n. 191. & singulari 64.* Menoch. *de arbit. casu 546. num. 11.* Simanchas *de Chatbol. instit. tit. 9. à num. 4. & tit. 29. à num. 1.* Clarus *in praxi crim. num. 12. in vers. & scias,* Couarrub. *lib. 2. variar. cap. 18. n. 1. vers. primum an ob crimen*, & alij ex antiquis, quos isti referunt, quorum aliqui generaliter intermiscendo paternam hæreditatem cum alimentis, & legitima.

21 Et nos distinctius agendo *in dict. allegat.* diximus de confiscatione bonorum in genere, propter quam exclusi sunt filij hæreticorum, etiam Catholici, & hic *à num. 1.* de exclusione ab alimentis nunc de exclusione ab legitima, inter quæ, & si secundum aliquos nulla videatur constitui differentia; eo quod valet argumentum de vno ad aliud; sed num legitima sit potior alimentis metipsis? & quamuis Bartol. *in l. titio centum §. titio genero num. 26. ff. de condition. & demonstrat.* clare videatur docuisse argumentum ipsum procedere, vbi Angel. Castrés. Imola & Menchaca *de succession creat. lib. 2. §. 20. in requisito 42. num. 31.* & alij relati à Surdo *de aliment. tit. 9. q. 2. num. 1.* tenentes ex eo nempe, quia legitima substituitur in locum

22 alimentorum† Sed quia Martinus Collerius de alimentis *lib. 2. cap. 9. per totum*, idem Surdus *supra à num. 2.* Corduba de Lara *in dicta l. siquis à liberis §. idem Iudex num. 20. & 21.* cum Baroco, Tyraquello, Corrasio, & Roderico Suarez *in §. idem rescripsit. eiusdem legis num. 145.* Peregrinus *de fideicommiss. art. 36. num. 146.* David Doringnis *in Bibliotheca iuris-consultorum, verbo alimenta num. 518. 519. & 520.*

23 Ideo sentiunt in multis differre, & si aliquando confundi ad prædictum effectum; differunt enim in eo, quod causa alimentorum est summaria; non autem causa legitimæ; pater enim non tenetur filio diuiti alimenta præbere *per dictam leg. siquis à liberis §. Sed si filius ff. de liberis agnoscend.* aliter vero in legitima, quam debet relinquere filio, quantumcumque ille diues sit; item quia pater viuens debet alimenta filio, legitimam vero non debet illi in vita, *l. 1. §. si impuberi ff. de collat. bonorum, quæ debet præstare filio spurio.* Sed non legitimam; & quia legitima est communis Rustico, & nobili iuueni, & puero, sed non alimenta, D. Ioan. de el Castillo nouissime *de alimentis cap. 18.* qui etiam ex dictis ita concludit *num. 51.* dicens, vt nec legitima sit fauorabilior alimentis, & si legitima sit admodum fauorabilis respectu eorum, quibus debetur; siquidem aliis etiam respectibus, etiam dicuntur alimenta potiora; & quia Euerard. in loco à dote ad alimenta *num. 3. fol. 401.* dicit procedere argumentum, si eadem militat ratio in vtroque, vel quando contrarium non reperitur expresse decisum in iure; inde est quod aliquando dici possit alimenta cedi loco legitimæ, quando legitima integra ex loco, statuto, aut ex Regia facultate, ad instituendum Maioratum non præstatur; tunc enim dicunt Molina *de primog. lib. 2. cap. 15. ex num. 2.* magistraliter loquens Surdus *de aliment. tit. 3. q. 1. à num. 29. & 76. & q. 3. in princip. & tit. 7. q. 15. ex n. 21.* Menoch. *lib. 4. præsumpt. 189. à num. 177.* Lara *in dicta l. siquis à liberis §. si mater à num. 55.* Barbosa *in l. 1. ff. soluto matrim. p. 4. num. 132.* Zeballos *in practicis q. 780. num. 11.* Fontanella State *de pactis nuptial tom. 2. à fol. 49.* Lortia *de fideicommiss. per prohibition. alien. fol. 39. q. 34. per totam*, & Additionatores Molin. *dict. lib. 2. cap. 15. sub num. 67. & 8. fol. 185.* alter Molina Theologus *tom. 3. de Iustitia d. 316.* D. Ioannes del Castillo *dict. cap. 17. ex num. 6.* Vbi cum hac limitatione sententiam dicentium non valere argumentum de alimentis ad legitimam, nisi quando remanendo omnia bona ex causa Majoratus penes primum filium, cæteris defraudatis, legitima loco eius debentur alimenta: videndi idem Collerius *de aliment. lib. 2. cap. 9. ex num. 25.* dum agit de his alimentis, quæ loco legitimæ debentur filiis, aut filiabus in prædicto, & aliis casibus.

Quibus suppositis, iam est, vt ista disquisitio exigat tractationem diuersam à relata de alimentis, & de vniuersa successione, aut priuatione bonorum, & qua actione filiis legitima debeatur? & numquid etiam si pro illa competat hypothecaria aduersus creditores, aut tertios possessores; nihilominus illa priuentur filij hæreticorum, quorum bona per S. officium Inquisitionis confiscata fuerint. In quo dubio, sicut relati hic à num. 1. voluerunt pro alimentis esse bona patris obligata, & hypothecata, saltim tacite, & *sub dicta alleg. 20.* pro hæreditate idem procedere, etiam in legitima, & voluerunt in specie Raphael Fulgos. *in cons. 84. incipit* Bonaccurs. *col. 2. dub. 2.* Rubeus *in cons. 156.* Puteus *decis. 37. lib. 2.* & alij relati à Petro Surdo *in cons. 54. num. 1.* Robles *de repræs. lib. 2. cap. 16. num. 35. & 36.* quorum fundamenta cumulauit; & disposuerunt Cardinalis Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. lib. 11. tit. 13. ex num. 1. ad 25.* Latissime expendens omnia, quæ excogitari possunt, idem Surdus *dicto cons. 51. num. 4.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 30. ex numer. 147.* Marta *in summa success. legal. p. 1. q. 25. art. 9. n. 5. & 6. fol. 593.* & alij existimantes, atque firmantes tacite obligata, & hypothecata esse, sic vt hypothecaria quoque actione pro legitima ipsa agi possit contra tertios possessores, vt videtur Zeballos aduertere *in pract. q. 692. in initio argum l. fin. cod. sine censu, vel reliq; l. imperatores ff. de public. & vectigal.* & omnes per Fulgosij rationem, nempe quia sicut prorelegata bona testatoris sunt

sunt obligata, & multo magis pro legitima, cui lex magis fauet, quam legato; quia filius pro sua
25 legitima antefertur legatariis. † At pro legato, legatarius habet talem hypothecam, *l.1.cod.communia de legat.ergo* Camil.Borrel *in summa decis. tit. 16.de legitima n.87.* Merlinus *de legitim. lib.5.tit. 4.q.1.n.3.* Vt est etiam de mente Aretini *in cons. 156.incipit diligenter visis col. fin. vers. pro legiti-*
26 *ma* † Idemque pro supplemento legitimæ procedere voluerunt Rubeus *dicto cons.56.n.2.* Pictaeus *dicta decis.37.* Alex, Fulgosius, Picus, & Decian, pro vt eos refert idem Merlinus de legitima *dicto lib.5.tit.4.q.2.n.1.* imo Caualcan. *in decis.21.p.2.* Riccius, *collect.665. ad text. in l.si impuberi ff.de collat.bonorũ*, dixerunt filiũ Iudæi ad fidem conuersũ posse agere contra patrẽ, vt sibi legitimã præstet.
27 Quare Bald. *in cons. 171.* incipit *idem natus volum.2.* potuit ad propositum, de quo est nostra tractatio dicere, quod publicatis bonis viri, vel patris, possunt vxor, & filij ratione hypothecæ retinere bona pro dote, & legitima; quis enim negabit refert, & tradit D.Franc. de Amaya *in l.1.cod.de pœnis fiscalib.lib.10.n.42.* filios esse creditores in legitima sibi debita iure naturali; & inde creditores per illa, quæ adduxi *sub dicta allegatione* 10. & sic Iulius Clarus *in §.fin.q.38.n.26.in praxi*, Peregrin. *de iure fisci, lib.5.tit.11.* Anton. Faber. *de erroribus pragmat, decade 75. errore 5.* quos etiam adducit
28 idem Amaya *n.43.in fine* † dixerunt, quod si ex forma statuti confiscantur bona patris, est relinquenda filiis legitima; imo loquens idem Amaya *de pœnis Sodomitarum*, quæ videntur exequatæ pœnis delinquentium contra Maiestatem Diuinam, vel humanam in illo sodomiæ delicto, cuius pœna est, inter alias, combustio, adhuc filij, nec à bonis, nec à legitima sibi debita priuentur, vt latè expendit *ibi à n.32.* & nos dicemus infra, & faciunt Riccius *collect.665.* & deuenit Rota Bonon. *decis. 89.* dum dixerunt in bonis confiscatis, vita patris durante, teneri fiscum filiis legitimam assignare.
29 Alij vero, & quidem fortissimis fundamentis docent pro legitima non concedi filiis hypothecariã, sicut nec pro alimentis, vt retulimus hic *ex vers. pro contraria*; & sic quod illis tantum competat condictio ex lege, hoc est actio personalis, etiam in supplemento legitimæ, Conarru. *in cap. Raynutius de testam.§.10.n.8.& de sponsalib.p.2.cap.8.§.6.n. 14.* Boërius *decis.250.* Petr.Surd. *in dicto cons.51.n. 8.ex vers.minus vero resistit* Gaspar Cauallin. *millelochio 811.* Vincent de Franch. *decis.374.n.17.* Luppus *de illegitimis comment.2.§.1.n.29.* Petra *de fideicommis.q.15.n.44.* Hypolit Ryminald. *in cons. 823.à n.18.lib.7.* Alex Rudensis *in cõs.40.n.91.lib. 1.* Gratian. *discept.forens, cap.198.ex n.18.& 22. & cap.366.n.3.& 4.& c.634.n.11.& decis.1.n. 12.* Ioseph Sesse *decis. 27.n.1.* Giurba *ad consuet. Messan.c.1.glossa.3.p.1.n.66.* ibi, *cum nec patris bona sint filio tacite obligata pro legitima, & c.4.glossa.4.n.12.& decis.5.n.43.* Ricciius *collect. 665.* & Laur. *in Rot. auenen. decis.52.* Ioan. Baptista Costa *de remediis subsidiariis remedio 67.* Cardinal Tuschus *tom.5.littera l.conclus.203.per tot.& conclus. 192.* D.Ioan.Franc. del Castillo *decis.90.n. 32.& 33.* Magon. *decis. lucen.66.n.1.* Hieronim. Laur. *decis.52.* Menochius *de arbitr.casu 63.n.25.* Statil. *Pacific. de Saluiano interdicto inspect.2. cap.2.à n. 234.* Cancerius *variar.resolut.3.p.cap.21.de transmission.n.224.* Philip. Paschalis *de viribus patria potest.cap.3.n.28.p.2.& cap.4.n.163.* Anton. Thesaur. *forens. lib.3.q.27.n.11.* Angelus *de legitimo* *contradict.q.13.n.14.* Mangilio *de imputationibus, & distract.q.13.n.14.& 25.* cum Alex. Decio, Craueta, Negusant. Antonio Gabriel. & cum infinitis aliis D.Iason. del Castillo Legendus *de aliment. dicto cap.66.à n.6.* Afflictis, Grammatico Ruin. & alios ex antiquis, & cum eodem Zeuallos, Mãica, Fontanella, & aliis pro contraria relatis, dicentibus hanc esse communiorem sententiam, & omnes ex præcipua ratione, quia nullibi cautum est de iure bona patris esse tacitè obligata, & hypothecata, & quia *ex §.caterum in auth. vt cum de appellat.* cognoscitur pro consequenda legitima, datur conditio ex lege, quæ est actio in personam, sicut omnes profitentur *in §.sic itaquè discretis in vers. appellamus instit.de actionibus.*

Et ob prædictam rationem, aliasquè causas, omnes creditores patris, etiam chirographarios præferri filiis petentibus legitimam, eorumque ius, potiùs esse, quàm ius filiorum docent *supra* relati, & Bart. *de succes. testat, & intestat lib.16.tit.de legitima n.6.& 7.* Merlin. *dict. tract.de legitima q.2.n.2. & n.4.latius lib.2.tit.1.q.16.à n.1.* Vbi cum multis aliis, dicit quod æs alienum, præcedit legitimam; quia legitima non est propriè æs alienum, cum dicatur quasi debita *in l.fin.§.fin.autem cod.de curat. filior.* cum infinitis idem D.Ioan.del Castillo *dicto cap.66.à n.17.* latè resoluens filios non esse verè, nec propriè creditores aduersus parentes pro legitima exigenda; & sic contrariorum sententiam, solùm habere posse locum, quando legitima fuisset in testamento relicta filio, *ibi à n.12* cum Marta, Giurba, Barr. Borrello, & alijs, eo quia in eo casu idem debet dici de illa, ac de legatis, & relictis, pro quibus competit non solùm actio personalis, sed etiam hypothecaria *ex dicta l.1. cod. communia de legat.* *§.sed nostra instit. eodem.* Vbi Doctores; non enim dicunt hoc in casu fauorabiliores futuros esse legatarios filiis. 30

Difficultas verò posset esse, nam cum de iure Regio legitima sint signanter omnia bona parentum, excepto quinto bonorum, de quo libere parentes disponere possunt, etiam in fauorem extraneorum, *l.9.tit.5.lib.3.fori*, quæ communiter seruari solet, sicut ex ea deduxerunt, & alias etiam ponderarunt Anton. Gomez, Gaspar Boetius, Ludouicus Molina, Ioannes Gutierrez, & Azeuedo, quos retulit D.Ioannes del Castillo late ponderans *tract.de vsufructu cap.45.n.13.& de aliment.lib.8. cap.36.§.4.n.3.* Gaspar Rodericus *de annuis reditibus lib.1.q.5.n.23.* & alij, potest dici, quod hoc iure pro legitima debita filiis, in his Regnis, debet pertinere, saltim tacita hypotheca; & sic notanter Zeuallos tenere *per leg.24.tit.23.* ... *5.* qui tale non dicit, sed potius id tenere videtur Minchaca *de succession. creatione lib.2.§.20. n.313.* † Verùm postplures, quos idem Zeuallos adducit *tota dict. quæst. 692.* tenentes, nec pro alimentis, nec pro bonis dotalibus hypothecariam esse constitutam, D.Ioann. del Castillo *lib.8.de aliment. dict. quæst.66.à n.15.* dicit in ea lege Regia, non illud probari, nec vt possit applicari ad casum præsentem, cum loquatur in longè diuerso, quæ solùm dicit, & notabiliter, quod licèt pater in bonis filij aduentitiis, & maternis habeat vsumfructum, & administrationem, si tamẽ ea alienauerit, remaneãt post eius mortẽ bona sua tacitè obligata, & hypothecata, & hoc, vt filio prospiceretur, in casu, quo bona alienasset, pater, vt intellexerũt Greg. *in dict.l.24.verb.entõçe* Ayora *de partitionib.1.q.32.* Cou. *lib.1.variar.c.8.n.5.* Aluar. Valasc. *cons.69.* Ant. Gom. *in l.48.Tauri n.15.& 16.* 31 32

Valenzuela Velasquez in consil. 86. ex n. 2. ad. 15. Ioan. Gutierrez de tutel, & curator 2. p. cap. 16 n. 15. Ludouicus Molina de Iust. tom. 2. disp. 536. in vers. filius item Amator Rodrig. de priuileg. credit cap. 4. n. 15. idem D. Ioan. del Castillo de aliment cap. 44. n. 7. vbi ponderat eandem l. Partus, Farinac. decis. 683. p. 2. n. 2. & decis. 124. p. 1. tom. 1. Faquin. lib. 12. controuers. cap. 58. Boer. decis. 23. ex n. 5. Mantica de tacitis, & ambig. Conuent. lib. 11. tit. 16. num. 19.

33 Et sic in hac consideratione cum infinitis scribit idem D. Ioan. del Castillo ex eo quidem, quod pro legigitima non adest hypotheca diuersos effectos produci nempe vt ea non deducatur ante æs alienum, & quod creditores præferuntur filio legitimam petenti; quia causa legitimæ est lucratiua, ad quam ante mortem patris filius actionem vllam non habet, & si sit in spe, & quod legitima debetur ex substantia, & corporibus hæreditariis in rebus legatis, & quod legitima peti possit vsque ad annos, 30. & non vltra, latè, & cũ multis explicat idem Cast. dicto c. 66. à n. 20. & 22.

34 Tota vero difficultas posset esse, num quid pro supplemento legitimæ hypothecaria, seu tacita obligatio pertineat, quando illa in testamento, vel alio modo relinquitur filio, aut soper aliquibus prædiis; in quo dubio pro affirmatiua sententia faciunt adducta supra de alimentis, quæ hoc modo relinqoontur, & pro hac discordant DD. inter quos Gratianus, Borrellus supra tit. 16 à n. 92. Vbi plura tradunt Sesse, Giurba, Baptista, Costa, D. Franc del Castillo, Menochius, Cancerius, Fontanela, & alij, qui dicunt, vt quemadmodum pro legitima datur cõdictio ex lege, sic pro supplemẽto legitimę; quia & si hoc fallat, quãdo legitima constituitur ex testamento, hoc non procedere in dicto supplemento legitimæ, etiam ex testamento assignato.

35 Eo quod hoc remedium supplementum est extraordinarium, quod non actione ex testamento, quæ pro legatis, & relictis competit ex dicta l. 1. cod. communia de legatis, cum filius ad hoc supplementum agat non ex voluntate testatoris, sed ex legis authoritate; sed ego crederem contrarium, quando illa ex testamento assignata patet, cum hic iam concurrat testatoris voluntas; & sic de supplemento idem iudicandum, ac de ipsa legitima in testamento assignata: quare Peregrinus de fideicommissis art. 36. n. 151. D. Ioannes del Castillo dicto cap. 66 de aliment. sub n. 12. vers. sed an pro supplemento. Giurba ad consuet. Messam. cap. 4. glossa 4. p. 1. n. 10. in fine improbantes eos, qui existimarunt, quod si pater in minus, quam sit legitima filium instituit, videatur reliquisse sopplementum ad legitimam; ideo actione hypothecaria, & ex testamento agi possit, cum potius, sit contrarium; quod videatur supplementum denegasse; & sic condictione ex lege precisè agendum esse, & non ex testamento, aut hypothecaria: videndus Gratianus cum aliis discept. forens cap. 198. ex n. 15. ad 17. dum ex Saliceto, Roino, Rota, Anna, Baldo, & Bartulo sic concludit.

36 At quia dubitari solet; num quid pro supplemento, aut legitima, filius possit aliqua bona patris retinere? vel an retentio ex lege concedatur? breuiter respondeo, vt nulla retentio competat, cum illa debeat capi de manu hæredis; debetur enim illa, vt diximus, deducto ære alieno, ex l. Papinianus §. 3. ff. de inoffic testamento; non enim potest constare, quanta sit legitima, & quid eius supplementum, nisi, citato hærede, & liquidato ære alieno, vltra quod etiam legitima est incerta ratione loci, tamquam portio pro indiuiso, & ratione quotæ fundi, cum nesciatur quota fundi pars debeatur; indeque propter incertitudinem nullam possessionem filio acquiri, qui propria authoritate non potest retinere, nec ingredi possessionem alicuius rei vacantis, aut sibi aliquo modo ius dicere, Bart. in l. 2. cod. quãdo, & quibus quarta pars debeatur lib. 10. lata, & in specie Alex. cons. 134. attentis narratis n. 2. & 3. & per tot ibi Natta in addit, in verbo itẽ dicit, Ias. in l. 3. §. in certa col. penult. ff. de acquirẽda possess.

37 Et quamuis Rota coram R.P.D. Lancelot. Romana Saluiani interdicti 3. Iuly 1600. subdit pro legitima dari hypothecam, ac retentionem competere, antequam cætera bona filius grauatus restituat fideicommissario ex Castrensi cons. 292. n. 7. lib. 7. Gabriel cons. 36. n. 10. vsque ad 14. lib. 2. at aliud in supplemento dicendum; pro quo non dari actionem hypothecariam, nec peti actione ex testamento, sed condictione ex lege; & sic exceptionem, supplementi legitimæ non impedire immissionem ex Saluiano interdicto, vt recipientem altiorem indaginem, quæ in Saluiano non attenditur per leg. fin. cod. quorum bonor. Gratian. discept. forens. cap. 198. ex n. 18 vbi ex Peregrino dicto art. 36. in fine n. 149. Alex. cons. 78. clarissimè lib. 3. n. 3. Deció. cons. 235. col. penult. Rota Auenion. per Laurent. decis. 52. Ripa in l. in quartam ff. ad. leg. Falcid. n. 114. tradit nec pro legitima competere hypothecã, de quo est vidẽdus bene expẽdens Petrus Surd. in dicto cons. 51. n. 8. ad finem in vers. sed dicit quod filius potest paterna bona pro legitima retinere.

38 Ex hoc duxi descendere ad aliud dubium, num legitima, & eius supplementum debeatur contra voluntatem testatoris? & quoad hæredem, an sit debitum necessarium; ita vt ut censendum relictum animo compensandi, quod per illud relinquitur ei, cui testator legauit. In quo dubio sunt etiã diuersæ opiniones; sed resoluendo breuiter potiùs est vt dicatur, quod cum agitur de supplemento legitimæ, obligatio producatur necessaria in hærede; eo quod illa obligatio descendit ab ipso testatore, qui minus reliquerat filio, ob quod tenebatur necessario ad illud supplementum per l. omnimodo, & l. scimus cod. de inofficioso testam, l. eum ratio ff. de bonis damnat. §. 1. auth. de heredib. & falcidia † quæ nec in hærede potest considerari voluntaria ratione transfusionis à persona defuncti cum eisdem conditionibus, & qualitatibus, quasi ex persona hæredis non mutetur qualitas, & conditio obligationis per textũ in l. cum fundus ff. de condit. & demonstrat, vbi DD. & Bart. in l. 2. §. ex his igitur ff. de verb. obligat Gratian. discept. forens dicto c. 198. ex n. 2. vbi à n. 4. respondet Corneo cons. 192. lib. 1. & Ochaerano cons. 55. n. 4. contrarium suadentibus ex l. apud Iulianum 3. §. fin. ff. ex quibus causis in possess. eat, & ibi glossa in verbo contrahere, l. qua legata ff. de reg. iur. l. ex maleficiis, §. heres ff. de action, & oblig. quia illa procedunt in obligatione, quæ non erat in defuncto: alia in comprobationem adducit omnino videnda Gratian. à n. 1. ad 17. vbi n. 10. quod quia supplementũ legitimæ non debetur ex voluntate patris, sed ex sola legis dispositione, inde dicendũ sit hæredem quoad illud esse debitorẽ necessarium, & inde euenire, ait, quod si hæres aliquid legauerit, cui iã defunctus legauit, non sit cõpensandum cum legato, quasi tunc simus in debitore voluntario, pro vt in specie distinguit Gabr. cons. 106. n. 1. idẽ Grat. supra sub n. 4. & 5. & voluit Anchaaranus cons. 26. in 2. dubio † Vbi quod debitũ necessariũ in persona 40
hæredis; quãuis spõte adeũtis Castr. cons. 35. col. 2.

Aymon.

Aymon *conſ.131.n.14.ad med.col.5.verſ. circa vltimum*, Sord. *Conſ.112.n.64. 67. & 71. lib.1.* Petegrin. *de fideicommiſ. art.33. anm.41. verſ. & in propoſito obster* poſt Decium *in l. haredem ff. de reg. Iuris*: alia Gratianus tradit.

41 Iam ergo concludimus, quod & ſi de iure ciuili, aut obligatione hypothecaria, vel conditione ex lege, poſſit filius damnati ratione alicuius criminis legitimam petere, aut ſupplementum ipſius, ſiue alimenta, per eadem, quæ adduxi *ſuprà ſub alleg.18.* videnda, & applicanda. Tamen quoties per legem cautum eſt, vt filij recurſum non habeant ad bona confiſcata patris, vt ſpecialiter Cauetur contra filios in crimine læſæ Majeſtatis humanæ *per leg. quiſquis cod. ad leg. iul. Majeſt, & l.5. tit.31.p.7. in verbis* ibi: *oaun decimos que ningun ome por, cerre que ome aya fecho, aen deuen ſer tomados todos ſus bienes, ſi vbiere parientes, que ſuben, O deciendaa por linea derecha, fueras ende el que fueſſe Iuzgado por traydor, O en otros caſos ſeñalados que ſon eſcritos ea las loyas de eſte libro, enque ſeñaladamente los mandas en tomar.*

42 *Et in crimine hæreſis per textum in cap. Vergentis de haret extra, cap. cum ſecundum leges eodem tit. lib. 6.* de cuius exceptionis ratione diximus, tum à *ſub dicta alleg. 18.* tum etiam *in alleg. præcedenti*; & ſic non amplius immoramur.

43 Et ſic ſolum referenda ſunt verba inſtruct. Hiſpal. *cap. 3.* & Cordub, quas refert Rojas *de haret. p.2. ſub n.191.* dum dicens bona confiſcari hæretici, etiam habentis filios Catholicos *per auth. Gazaros cod. de haret, & gloſſam in dicto cap. Vergentis, & in dicta cap. cum ſecundum*, cum multis, quos ibi adducit, *& in ſingul. 64.* & quæ retulerunt Quemada *ſub dicta quaſt. 24. fiſcal. n.11.12. & 13.* & Ignatius de Villar *reſponſo 12. n. 12.* *queſi quedaren algunos hijos, o hijas demenor edad, que no ſean Caſador, los Inquiſidores proueau, y den orden que los dichos guerfanos ſean encomeadados à perſonas honeſtas, y Chriſtianos Viejos Chatolicos, & a perſonas religioſas, quelos crien, y ſoſtengan, y los informen cerca de nueſtra ſancta fe, y que hagan vn memorial de los tales huerfanos, y de la condicion decada vno de ellos; por que la merced de ſus Altecas, a, de hacer merced, y limoſna à aquellos, que Meneſter lo Vbieren, y fueren buenos Chriſtianos, ſpecialmente a las mocas huerfanas, Conque ſe caſea, O entren en religion.* Quibus nec alimenta, & minui legitimam, nec dotes deberi de iure, cum tantum ex gratia Principis, ac Inquiſitorum, ſic decernatur, quod iam tantum pendet à gratia Dominici Inquiſitoris Generalis, qui adhoc ſolet aliqua ex bonis Confiſcatis bona Condonare pro remedio educationis impuberum pauperum, vt dixi in cap. ex litteris de conſtit ſub quæſt. 3. in fine. Et ita tenendum cum DD. adductis ſupra hic *in verſ.* ad ſecundam, & aliis, quos ipſi referunt: aliqua dico infrà de legitima, & alimentis infra *ſub alleg.35.*

ALLEGATIO XXIII.

An fiſcus teneatur dotare filias hæreticorum.

SVMMARIVM.

1 *Dos, & alimenta quoad filios hæreticorum alendos, & filias dotandas, videntur æquiparanti, & ſuadetur ſententia affirmantium reſpectu filiorum natorum ante n.2. & 3. expenditur æquiparatio à n.4.*

2 *Filius natus ex ſuperuenientе patris Dignitate non conſequitur honorem, & n.3.*

4 *Dos, & alimenta differunt in quinque, & ſi aliquando valeat argui de vno ad aliud, vt à n.5. & ſub n.13. exemplificatur.*

5 *Dotem priuilegiatam magis, quam alimenta dixerunt nonnulli, quia illa habet eorum etiam præſtationem incluſam, vt n.6.*

7 *Reficiens non præfertur doti ſecundum aliquos, quod non eſt certum.*

8 *Fiſcus non præfertur doti anteriorem hypothecam habenti.*

9 *Dotis, & alimentorum argumentatio valet, ſi inter illa ſit ſimilitudo rationis, ſicut ſi ſubſit diuerſitas, & exemplificatur numeris ſequentib, aliàs ſecus, vt n.13.*

10 *Spurea filia poteſt pater relinquere de iure canonico alimenta, & dotem.*

11 *Mater diues tenetur alere filiam inopem.*

12 *Pater naturalis tenetur alere filium naturalem inopem.*

14 *Dotis, aut alimentorum prærogatiua deſumitur à ratione potiori ex ſubiecta materia, vt num. 15.*

16 *Fiſcus, & ſi ſecundum aliquos teneatur ad dotandum filias hæreticorum, ſecus verius eſt, etiam in filiis natis ante hæreſim patris, vt n. ſeq. à n.19.*

17 *L. inſulam ff. ſoluto Matrimonio.*

18 *L. ſi marito ff. ſoluto Matrimonio.*

19 *Dotes non conſequuntur filiæ hæreticorum parentum iuxta praxim communem ſanctæ inquiſitionis, & quare n.20. & 21.*

21 *Hæreticus ſemper bona poſſidet, vſque ad ſententiam condemnatoriam.*

22 *Dotare filias teneri Fiſcum, ex æquitate Canonica aliqui dixerunt, ſed non eſt verum, & ſi aliquando alat, aut dotet ex charitate filias miſerabiles, vt numero 27. & quare numero 28.*

23 *Æquitas quando præfcratur rigori? remiſſiuè num. 24.*

24 *Cap. non haberet de eo, qui duxit, quam polluit per adult. n.25.*

25 *Filius Sacerdotis eſt incapax ſucceſſionis patris Qui ſine culpa pro patre poteſt puniri, vt per dicta n.26.*

26 *Ius naturale, nec Diuinum læditur; eo quod dotes, & alimenta filiabus hæreticorum denegentur.*

27 *Rex Ferdinandus dotauit filias hæreticorum, ſed hoc ex commiſeratione tantum de bonis Confiſcatis parentum.*

19 *Dotes filiabus hæreticorum traditæ, poſſunt à fiſco reuocari.*

Oniunxit Quemada ſub vnica tractatione præcedentem allegationem de alimentis, & hanc, an teneatur fiſcus filias hæreticorum dotare, *quaſtione 24.* Vbi in principio dicit, quod ſolus Bolognetus *determinat in l. fin. cod. de dotis promiſſione*, quod fiſcus tenetur dotare filias, & hoc itidem ex Balda, quem refert Palacios Rubios *in cap. per veſtras fol. 82. §. 23. col. fin.* incipiens *ſed pulchrum*, quia dos ſuccedit loco alimentorum. 1

Qua de causa cum in puncto iuris resoluat idem Quemada alimentorum Quæstionem, etiam non obstante textu *in cap. cum secundum leges de hereticis*, vt alimenta debeantur filiis natis ante hæresim patris, & per consequens obligationem dotandi, etiam adesse in fisco, saltem filias, quæ ante delictum parentum erant Natæ; eo quod pater ad alendum, & dotandum filias erat obnoxius iam, ante quam delictum committeret, vt *in dicta l. fin. cod. de dotis promiss. l. qui liberos ff. de ritu nuptiar. in l. obligamur, ff. de actionibus, & oblig.* quæ loquitur in dote, & in alimentis *l. si quis à liberis ff. de liberis agnoscend. l. emancipatũ ff. de senatoribus, l. si senator Cod. de dignit. l. 12. & l. filij senatores ff. ad municipal.*

3 Vbi filius ante natus ex superueniente dignitate in personam patris, non consequitur honorem, & per consequens, si non honorem, nec pœnam, *vt in l. ex qua pœna ff. de reg. iur. & ex textu expresso de iure Regni in l. 6. tit. 17. p. 2. circa finem, & ex textu singulari*, qui ad id facit *in l. 2. cod. de libert, & eorum filiis*, ex qua Bald. dixit delictum numquam nocere filio, qui ante patris delictum natus est: quam partem multis fundamentis ad vtramque disputans, amplectitur legendus Calderin. *sub tit. de hæreticis cons. 3.*

4 Sed quia id dictum videtur per æquiparatam obligationem de dote ad alimenta, vel è contra de alimentis ad dotem, non abs re est, hanc similitudinem intelligere, vt sic faciliùs quoad iura ciuilia difficultas agnoscatur; video inquam DD. discordes; nam multi per glossam *in l. ob æs alienum cod. de prædiis minorum*, quam sequuntur plures, quos recensent Lara *in dicta l. si quis à liberis, §. idem iudex*, Eucardus *in loco de alimentis ad dotem* Tyraquelus *in tract. de priuileg. piæ causæ in præfatione col. 12. vers. item cum dos, & de primogenitura qu. 62. & alij* plures relati à Surdo. *de aliment tit. 9. q. 1. per totum, & tit. 1. q. 101. n. 5* Menochius *lib. 4. præsumpt. 189. n. 29. & 66* Fabius Turretus *in cons. 31. ex n. 1.* Martin. Colerius *de aliment. lib. 2. c. 10. n. 10. & dicta glosa* cum Salicet, Bartol. Iason. Bertrando, Benincasio, Chacherano, Bursato, Ruino, Tetra. Deciano; & aliis, Roland. *cons. 74. à n. 42. volum. 1.* Chuchus *in l. quoties n. 92. cod. de precibus imperat. Offerend.* Cauall. *in cons. 152. n. 17.* Bellonus *in cons. 88. à n. 7.* Giurba *decis. 5. n. 12.* Petr. Magdalen. *de numero testium in testamentis requisito 2. p. cap. 2. n. 55.* & alij dicentes æquiparationem, & argumentum procedere.

5 At alij etiam relati à Lara, vbi supra, & à Bellon. non procedere similitudinem, nec argumentum, & quod sic multum inter vtrumque intersit, recensente specificè *n. 25.* differentias quinque inter dotem, & alimenta, concludens esse admodum incertum, quæ sit receptior sententia, *Vbi n. 26.* aliorum placita recenset, Surdus *dicto tit. 9. q. 1. n. 3.* nonnullas adducit, tendentes ad id, quod is, qui alimẽta exhibere tenetur, multis in casibus præstare non debet, vt ostendit Lara exemplis supra.

6 At quia alij dotem esse alimentis fauorabiliorem, & magis priuilegiatam, interquos Mantica *lib. 13. de tacitis, & ambig. conuent. tit. 13. n. 3.* & alij per Collerium *dicto cap. 10. n. 3. & 4.* & per Surdum. *dicta quæst. 1. n. 2.* dicentes dotem continere causam alimentorum, & habere illorum præstationem adiunctam, *vt in l. pro oneribus cod. de iure dotium*, continereque liberorum procreationem; & ob id continere causam publicam *ex l. 1. ff. soluto Matrim*: Videndus idem Surdus *de aliment tit. 8.*

7 *priuileg. 1. n. 18. & 19.* † Ob quæ etiam potest dici, quod reficiens non præfertur doti, vt satis apertè statuit Imperator. *in §. his consequens, auth. de æqual. dot.* quamuis reficiens expressam haberet hypothecam, vt ex Socino. *cons. 10. n. 11. lib. 3.* Cardin. Mantic. *lib. 11. tit. 23. n. 7. & 8.* resoluit Gaito de credito *cap. 4. quæstio 11. n. 19. 80. & 81.* si tamen refectionis hypotheca sit posterior sic ex Morot *de cõmuni cons. 54. n. 8.* quod nõ est certũ vt ipse Gait. probat ibi *ex n. 1981.* Vt certũ tamẽ adducit Gaito *in dicto c. 4. qu. 11. à n. 1891. & à n. 1859.*

Quod & si fiscus habeat prælationem super bonis debitoris quæsitis post fisci hypothecam, *l. si is qui ff. de iure fisci*, sed non inde illum præferri doti habenti anteriorem hypothecam, illa ratione, quia priuilegiatus non vtitur priuilegio suo contra pariter priuilegiatum, cum in illis debeat seruari dispositio textus *in l. sed & si mulier ff. de excusat. tutor. & per inductionem textus in l. 2. Cod. qui potior in pignore habeatur, & l. fin.* eodem, quasi hac instantia possit dici in proposito nostro dotandi obligationem, vt priùs natam obligare fiscum ad dotandum filias illius, quorum bona confiscata sint ex delicto hæresis. 8

Verum ego in hoc præmisso existimo aliquando contingere, vt valeat tale argumentum, talisque æquiparatio, si inter alimenta, & dotes militet eadem ratio; secus si subsit ratio diuersitatis, & sic rẽ hanc decidendã fore ex idẽtitate, vel diuersitate rationis, ex idẽtitate valere, nã sicut alimenta possũt denegari filiis ingratis, sic, & dotes, & generaliter ex omni causa, ex qua possent exhæredari. 9

Et sicut etiam filiæ spureæ hodie de iure canonico potest pater relinquere alimenta, ita, & dotem. 10

Et sicut Mater, diues tenetur alere filiam inopẽ, quando pater est inops; ita etiam, & dotare filiam inopem, & si regulariter Mater ad id non teneatur. 11

Et sicut pater naturalis tenetur alere filium inopem, ita & hoc casu tenebitur filiã inopẽ dotare vsque ad congruã quantitatẽ; sic & aliter exẽplificat. Enerard. *dicto loco ab alimentis ad dotẽ ex n. 3. ad 8.* 12

At si non sit eadem ratio, non valere argumentum, dicit idem, vt sequitur etiam, & exemplificat cum Lara, Surdo, Collero, & aliis multis D. Ioan del Castillo legendus omnino, & latè agens *de alim, cap. 16. per totum, vbi sub n. 9. vers. exempla autem*, refert ex dictis quinque instantias, quibus apparet non benè argui de vno ad aliud; nam pater filiam alere naturalem, sed non illam dotare, & quod pater non alit filium diuitem, sed dotat filiam, quæ habet aliunde, & quod frater alit sororem coniunctam ex vno tantum latere, sed eam non tenetur dotare, & quod qui negat alimenta, videtur necare, non qui negat dotem; sic & aliàs retulerunt Collerius, *dicto lib. 2. cap. 10. ex n. 11. ad 28.* Barbosa *in dicta l. 1. ff. soluto matrim. 4. p. n. 105.* Mantica *dicto lib. 13. tit. 13. n. 15.* idem Castillo, 13

† *qui & n. 11.* constituit regulariter argumentum de alimentis ad dotem negatiue obtinere, alimenta scilicet non dantur, siue de iure non competunt hoc, vel illo casu; ergo nec dos datur, aut competit, qui postquam alia adducit, concludit dotis, & alimentorum præcedentiam, aut prærrogatiuam maiorem, aut minorem ex paritate, aut maioritate rationis, vel ex subiecta materia de iudicandum, & dotem aliquando superiorem, & fauorabiliorem, aliquando inferiorem, ex rerum, & causarum circunstantiis de iudicari, & inde circa ordinem Iudiciarum, & alia concessa esse nonnulla priuilegia alimentis, quæ non ita doti communicantur. 14

Sicut, & doti alia conceduntur; & tacitæ hypothecæ priuilegium maximum, quæ alimentis non dantur: sic ex Surdo; *dicto tit. 8. & 9.* Valen- 15

zuela Velaſquez *Conſ.* 10. *per totum*, de quo videndi, & de differentiis Math. Coller, Fabius Turretus, Martha *in l.* 1. *ff. ſoluto n.* 15. *&* 16. Monter. à Cueba *deciſ.* 16. & alij ex iam adductiſ.

16 Ad primam ergo dubij partem, his præmiſſis, videtur dicendum iuxta iuris regulas fiſcum teneri ad dotandum filiam condemnati, cuius bona confiſcata fuerint, vt determinat expreſsè Bald. *in dicta l. fin. cod. de dotis promiſ. n.* 9. & ſecũdum Nouiſſimam editionem, *n.* 11. *lectura* 1. in verbis ſequentibus, *idem dico, ſi bona ſunt confiſcata ex forma ſtatuti, quod fiſcus tenetur dotare filiam ex bonis Confiſcatis per dict. leg. & omnium iſtorum ratio pendet ex naturali vinculo, quo pater tenetur ad dotandum, vt in dicta l. obligamur* §. *lege ff.* de act.

17 & oblig. † Qui hoc probat *ex l. in inſulam, ff. ſoluto matrim.* Vbi eſt caſus, quod ſi pater poſt dotem filiæ promiſſam in inſulam deportetur, eiuſque bona publicentur, actio de dote ad filiam pertinet, tamquam ad veram, & propriam creditricem, ex quo textum ibidem Notabiliter deducit Paul. Caſtrenſ. *n.* 2. quod illa, quæ poſt mortem condemnati, deuentura ſunt ad filios, vt filios, non tranſeunt in fiſcum, quaſi apertius Paulus dixerit, fiſcum ad debitum naturale teneri filiis condemnati præſtandum, ad quod pater ipſe adſtrictus erat, cum circa naturalia, ſemper firma, & immutabilia permaneant Iura, vt *in* §. *ſed naturalia inſtit. de iure naturali, gent, & ciuil.*

18 Quæ Baldi ſententia probari etiam valet *en l. ſi marito ff. ſoluto matrim.* Vbi marito, eiuſque bonis publicatis, fiſcus bonorum ſucceſſor creditoribus ſatisfacit, inter quos nullus certè germanior creditor dici poteſt, quam filius, cui pater ante condemnationem factam vinculo naturali tenebatur, & ad dotandum, & ad alimenta præſtandum; & ſic Baldi determinationem ſimpliciter ſequuntur Paulus Caſtrenſ. *in l. ſi ſocer. n.* 4. *ff. ſoluto matrim,* Ripa *in dicta l.* 1. *n.* 78. eodem, Ioan Corrar. *in l. qui liberos n.* 110. *ff. de ritu Nuptiar. & in l. filium quem habentem, n.* 188. *cod. familia erciſcunda*, Socinus *conſ.* 57. *n.* 23. *lib.* 4. Montalb. Baldo non relato) *in l.* 9. *tit.* 5. *lib.* 3. *foro in parte voz pueda iuxta princip.* Quare in terminis, de quo loquimur Optimis fundamentis Cynus *in l. non omnis, cod. de adminiſtr. tutor* idem Bald. *in dict a l. fin. cod. de dotis promiſſ. col.* 2. *& in l. fin. ff. de his quibus vt indignis dixerunt, atque tenuerunt*, vt refert Ignatius deel Villar *reſponſo.* 12. *ſub. n.* 5. *&* 6. fiſcum teneri, atque cogi poſſe ad præſtandam dotem filiabus pauperibus ex bonis paternis publicatis pro delicto hæreſis, & hæc pars iuuatur ex multis adductis rationibus tam *ſub allegat.* 18. *quam allegatione* 20. & in præcedenti, de legitima, & alimentis.

19 At quia communis tribunalium inquiſitionum praxis eſt, & ſtylos inconcuſſus, & ſemper obſeruatus, vt parte hæretico exiſtente, nec filiæ ex eius bonis dotem conſequi valeant, vt docent Simanchas *de Chathol inſtit. tit.* 9. *n.* 23. *&* 24. Peregrin. *de iure fiſci lib.* 5. *tit.* 1. *n.* 76. Surdus *de aliment. tit.* 6. *q.* 31. *n.* 16. Quemada *dicta quaſt.* 24. *per inſtructionem*, cuius verba retulimus *in fine præcedentis allegat.* Cantera *in quaſt. crimin. de hæreſi cap.* 1. *ſub n.* 20. Barboſa *in dicta l.* 1. *ff. ſoluto matrim.* 4. *p. n.* 83. *&* 85 Caldas Pereira *in l. vnica cod. ex delicto defunctor. p.* 5. *n.* 20. Farinac. *de hæreſi q.* 191. *n.* 8. Ignac de el Villar. *dict. reſp.* 12. *n.* 11. *&* 54. & alij communiter.

20 Et hoc per rationes, quibus, & bona, hæreditates, alimenta, atque legitima *ab eis* auferatur, iux-

ta quæ diximus *dicta alleg.* 18. 20. & præced. hîc repetenda, & ex maiori vinculo, quanto maius eſt, quod militat in dictis præſtationibus; & quidem, quia cum *ex cap. Vergentis de hæret*, extra, prædicta pœna priuationis expreſsè eſt cauta aduerſus filios hæreticorum, ſicut & *per leg. quiſquis cod. ad leg. Iul. Maieſt*, aduerſus filios rebellium contra humanam Maieſtatem, vt in prædictis locis retulimus, & conſequenter ius naturale adductum proximè hîc à verſ. *ad primam*, non ſit in conſideratione, quod ſeruari non debet, cum iam ex culpa parentis, filij cenſeantur male meriti; & ſic exhæredatione, & priuatione alimentorum legitimæ, & dotis priuati, vt hac via alij deterreantur, ſicut aliàs prudenter conſiderauit Triphoninus Iure Conſult. *in l. bona fides ff. depoſiti*; debet enim male meritus publicè laborare egeſtate, vt alij deterreantur à patrandis delictis *ex textu Optimo in cap. nouimus* §. *pro illo, de verb. ſignificat.* ibi *pane doloris, & aqua anguſtia ſuſtentandum.*

Ideo ſine vlla diſtinctione tenendum, atque firmandum fiſcum non teneri ad dotandas filias parentum hæreticorum ex bonis confiſcatis eorum, ſiue natæ iam eſſent, aut poſt ex ea potiori ratione, nam vt ſupra dixi *ſub allegat.* 18. Hæreticus ſemper poſſidet bona, vſque ad ſententiam condemnatoriam, à quo ad fiſcum ex delicto hæreſis tranſeunt omnino abſque onere alendi, & dotandi filiis, & filiabus, vt diximus *alleg. præced*; non enim ab eo, & ab eius generatione, quæ Chriſto ſuo nigra extitit, ſperare poteſt aliquid boni, nec in filiis ante delictum patris natis, quia vtcumque nati ſint, tandem hæreticorum filij ſunt, qui non ſolum inde habentur ſuſpecti circa ea, quæ ad religionem attinent Chriſtianam, ſed etiam circa cætera omnia, quæ Chriſtianis veteranis, ac mundo ſanguine natis officere poſſunt, iuxta illud ſapientiæ 4. *ex iniquis* (inquit Salomon) *omnes filij, qui naſcuntur teſtes ſunt nequitia aduerſus parentes in interrogatione ſua*, iuxta illud etiam Virgil. egloga 2. ibi: *natura ſequitur ſemina quiſque ſua*, & ex aliis infra referendis *alleg.* 36. *&* 37. in terminis latè agens Ignatius de el Villar *dicto reſponſ.* 12. *ex n.* 22. *ad* 32. & in aliis videndus textus *in dicta l. quiſquis* §. *filius cod. ad leg. Iul. Maieſt*, *l. quod ſi nolis.* §. *mancipia ff. de ædilitio edicto*, ex quibus contra filios inſurgit maxima continuationis criminum parentum ſuſpicio, cuius imitatores futuros eſſe filios, valde ius ſuſpicatur. 21

Et quamuis nonnulli exiſtimarint ſaltim æquitate Canonica teneri fiſcum ad dotandum filias hæreticorum ex bonis confiſcatis, inter quos Rojas *ſingulari* 47. quod admittit Franc Pegna *in filia alicuius magni Principis hæretici in additionib. ad Eymeric. in directorio inquiſit. p.* 2. *comment.* 9. *ad dict. cap. vergentis de hæret.* verſ. fin. vbi ponit exemplũ Ferdinandi Regis Neapolitani, qui filias Principis Roſſani rei læſæ Maieſtatis ex illius bonis ditiſſimè dotauit ex Gigante in loco per eum relato, de quo refert Farinac. *q.* 24. *in praxi à n.* 46. *& de hæreſi q.* 191. §. 1. *n.* 8. verſ. *contrarium* Palacios Rubios *in cap. per veſtras* §. 23. *n.* 16. *& in l.* 77. *Tauri, qui primus ex noſtratibus ſic tenuit.* Ripa in *dicta l.* 1. *n.* 78. *ff. ſoluto matr.* Corras, *in dicta l. qui liberos n.* 110. Greg. Lop. qui plura tetigit, *in l.* 20. *tit.* 2. *p.* 3. *in parte por deuda que los deuan*, Latius *in l.* 7. *tit.* 7. *p.* 6. verbo *Catholicos* ad finem gloſſæ, qui tamen ſe remittit ad tradita per D. Palacios *in dicto* §. 2. 3 Ægid. Boſius *in tract. de cauſa crimin. cap. de public. bonorum à num.* 9. Simanchas de Cathol. *inſtit.* 22

sit.19.in princ.Decanus Segobien.in tract.de heret. q.19. Didacus Perez in l.3.tit.9. lib.4.ordinam.veter. col. 1495. in prima editione, verſ. eſt tamen dubium, Baeza in tract. de non meliorand. filiabus cap.15.n.25.idem Rojas in epitome ſucceſſion.num. 23. cap.7. Vbi dixit de hoc eſſe quandam ioſtructionem S.officij, dicentes etiam hanc æquitatem præferendam eſſe iuris rigori; ad quod adduci poſſunt quæ latè ſcripſi ſub cap.2. de ſent.& re iudic.

23 † Vbi quando æquitas præferatur, aut rigor. putantes etiam eam deduci poſſe ex cap. cum haberet, & quæ ibi ab ſcribentibus traduntur de eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulter. Vbi filius in capax ſucceſſionis paternæ, capax eſt alimentorum; & ſic dotis, poterunt dicere propter adducta hic à numero 1.

24 Tamen nec ex dicto c.cum haberet, nec alijs fundamentis traditis à connumeratis Doctoribus poteſt id colligi, quia, etſi vt dixi in dicto cap.2.de ſent. & re iudic. regulare ſit, æquitatem præferendam eſſe rigori, vti id videtur cautum ibi de iure canonico, & in iuribus, quæ ibi retuli, & ex l.placuit C. de iudic. l.ſeruitus §.ſequitur ff.de verb. obligat. l.in ſumma §.item varus ff.de aqua pluuia arcenda; quia vt dixi in dicto cap.2. illud procedit, quando rigor. & æquitas pariter ſcripta ſunt, vt in cap.fin.de tranſact. vbi communiter ſcribentes reſoluunt, quod erit ſecus, quando rigor, aut ſeueritas ſcripta eſt, æquitas autem non ſic; tunc enim præferri debet omninò, omiſſa quacumque æquitate, vt in l.proſpexit ff.qui, & à quibus declarant optime Iaſon in dict.l.placuit n.8.Ignac.del Villar. dicto reſponſo 12. videndus a.7.& 29.& ſcribentes communiter in l.1. C.de legibus, vbi reſoluunt id procedere, licet æquitas ſit ſcripta in genere, rigor.vero in ſpecie.

25 Nec obſtat dict.c.cum haberet diſpoſitio, quia etſi verum ſit, quod ibidem filius ſacerdotis eſt incapax ſucceſſionis patris, non ex propria culpa, ſed ex culpa ipſius parentis; tamen illius capitis diſpoſitio extendi non debet, nec poteſt ad delictum hæreſis omnium grauiſſimum, in quo ſpecialiter in pœnam filiorum inducta eſt exhæredatio, vt iam ſub alleg. 18.& allegat.20.ac alijs dixi, præſertim quod cauſæ, quæ militant in delicto hæreſis, ad hoc vt filij puniantur, longe grauiores ſunt, ac maioris ponderis, quam illæ, quæ militant in generatione damnata filiorum ſacerdotis, vt patet, quid mirum igitur ſi diuerſum ius ſtatui debeat; ita in ſpecie Ignacius de el villar dicto reſponſo 12. ſub a.29.

26 Vnde, quia vt ſupra diximus ſub alleg.praced.aliquoties alius pro alio abſque culpa puniri poteſt, vt etiam probatur præter ibi adducta ex illo deuteron.33. ibi non egredietur manec, id eſt ex coito natus in Eccleſiam Domini, & ex optimo textu in hac materia in dicto cap.vergentis de haret.ibi cum in multis caſibus, etiam ſecundum Dominum iudicium filij pro patribus temporaliter puniantur, & iuxta canonicas ſanctiones quandoque feratur vltio, non ſolum in actorec ſcelerum, ſed etiam in progeniem damnatorum textus, vbi Dynus in cap. ſine culpa de regul.iur. Iulius Clarus in pract.crim.q.86. dum reſoluit humana lege poſſe ſtatui, vt propter publicam vtilitatem, filij, vel oepotes puniantur ex culpa parentum, pœna amiſſionis bonorum, vel alia ſimili. Bald.in l.ſancimus C.de pœnis, latè & bene Alfonſus de Caſtro lib.2. de iuſta haret. punit.cap.11. ad finem, Cou.lib.2. var.cap.8.Zenedus in canonicis q.16.cum multis Molina de iuſt.& iure tom.1. tr.2. à diſp.95.vbi de pluribus, Vazquez 2.2.q.96.art.5. diſp.169.& 170 Cutierrez Canon.lib.2.cap.3. Faquin.lib.9.controuerſ.à cap.33.34.35.36.51.54.& 87. Riccius applicandus collect.303.568.572.525. 1071.vbi an pater teneatur pro debito filij? 1558. & 1606.& alij, & in nulla criminis punitione, tam iuſte dicere poſſumus publicam vtilitatem verti, quam in punitione hæreſis, in cuius delicto Diuina offenditur Maieſtas, & per conſequens omnibus inferatur iniuria, vt in l.manicheos, cod. de hæret, quibus conferunt quæ in propoſito vtiliter ſcripſit Caſſaneus in conſuetudinib. Burgandia, tit. deſtrict.Rub.4.§.1.n.1.Ignac.de el Villar.dicto reſp. 12.ſub n.24.& 25. ſequitur contra Baldum dicentem in Rubr.cod. reſ.inter alios acta a.4.Non poſſe lege, aut ſtatuto pœnas infamiæ pro delictis imponi; quia eſſet contra ius diuinum, vt filij hæreticorum, non ſolum infames reddantur, verum & taliter bona Confiſcentur, quod nec iure naturæ teneatur fiſcus ad alendum, aut dotandas filias, etiam contra eundem Bald. in dicta l. fin. cod. de dotis promiſſ. cum ibi loquatur Bald.in aliis delictis, in quibus regulariter diſpoſitum eſt, quod paternis bonis confiſcatis, legitima filiis reſeruetur, non vero in delicto hæreſis omnium grauiſſimo, in quo ſpecialiter ex cauſis hic, & in aliis alleg. adductis contrarium diſponitur, vt in dicto cap.vergentis; & ſic quod generalitas Baldi, non eſt, cur extendatur ad id, in quo ſpecialis, & contraria eſt prouiſio iuribus vulgaribus, vt in terminis reſpondet idem Ignacius de el Villar. dicto reſp.12.a.28.

Nec obſtat factum adductum Regis Ferdinandi, qui dotauit filias illius Principis Roſſani; quia 27
præterquam quod hoc emanauit à liberalitate, & ſuper erogatione illius Pij Regis, aliud potuit contingere in crimine leſæ Maieſtatis humanæ, de quo cum Roſſino actum fuerat, quod & ſi grauiſſimum, non ita ſicut hæreſis crimen, ſuper quo, nec Reges, nec leges aliquid diſponere valent, cum crimen hæreſis mere ſit Eccleſiaſticum, vt latè ſcripſi ſub cap.cum non ab homine à q.1. de iudic.in c.fin.eodem ſub q.2.& in cap.debitum de bigamis ſub q.4.& alibi ſæpius, & per textum in c.vt inquiſitionis §.prohibemus, c.vt officium §.ſtatuim.c.cum ſecundum leges de haret.lib.6. in quibus non diſtinguitur inter filios natos ante hæreſim patris, vel poſt, iuxta quam diſtinctionem multi ſenſerunt, vt ſicut in alijs delictis filij, filiævè nati, non priuantur ab alimentis, & dotibus, ſic nec propter hæreſim patris, vti præſenſerunt etiam Couar.dict.lib.2.var.cap.8. n.5.Quemada dict.q.24.Tyraq.de primog.q.31.n.4. quam dixit communem Alciatus in conſ.667.n.7. & Simanchas de Cathol.inſtit.dict.cap.29.n.4.& in enchirid. tit.63.n.19. dicens hanc benigniorem, & veriorem, Iul.Clar.in pract.crim.§.hæreſ. verſ.quaro nunc, & rurſus in §.Læſa-maieſtatis verſ. fuit etiam Molina de primog.in 2.p.lib.4.c.11.n.35. Vbi quod hæc pars eſt ſequenda, quæ probari videtur ex c.ſi quis.6.q.1.ibi: filij vero eius, quibus vitam imperiali ſpecialiter lenitate concedimus (paterno enim debent perire ſupplicio, in quibus paterni, hoc eſt hæreditarij criminis exempla metuuntur) à materna, vel auita omnium, etiam proximorum hæreditate, & ſucceſſione habeantur, alienis teſtamentis extraneorum nihil capiant, ſint perpetuo egentes, & pauperes, infamia, eos paterna ſemper comitetur ad nullos vnquam honores, nulla ſacramenta perueniant, ſint poſtremò tales, vt his perpetua egeſtate ſordentibus ſit, & mors ſolatium, & vita ſupplicium, & in c.non imputetur.q.4.& ex l.6.tit.17.p.2.& ex l.3. lib.8.recop.ibi: pero decimosque ningun trayd.omnes iſti DD.& leges non diſponunt de crimine hæreſis, nec dicti canones decreti, qui reuocati poſſunt dici,

ſi

ſi quid ex illis deprehenderetur, *per dict. cap. vergentis, cap. ſecundum leges.*

28 Negandum tamen non eſt cauſam piam militare: nam quemadmodum per verba inſtructionis relata *ſub fine allegat. praced.* cautum eſt, quod filij hæreticorum conſtituerentur apud perſonas religioſas, vt ibi inſtituantur in rebus fidei Catholicæ, & vt filiabus, ſic etiam conſtitutis, dotes aſſignarentur; tum ex gratia Principis, tum ex pietate, tum ne forte puellæ iſtæ inopia compulſæ, facilè in Corpus ſuum peccarent; quemadmodum peccare deſtinauerant, illæ, quibus S. Nicolaus per feneſtram pecunia in panniculo eiecta, piè ſubuenit, vt legitur in eius vita, & in lectionibus Breuiarij de eius feſto, quod totum fuit pium; non quidem obligatorium præcisè; & ſic cantera, quem refert Farin. infra *in quaſt. crimin. Rub. de heres cap. 1. ſub. n. 20.* ſobdit aliquando vidiſſe per Inquiſitorem Generalem quaſdam hæretici filias fuiſſe dotatas ex miſericordia; & ego aliquoties vidi à noſtro Inquiſitore D. Didaco de Arce eleemoſinis ſubleuari largè quidē & piè, vt ſolet miſerendo cum aliis miniſtrorum orphanis.

29 Ex quibus infero cum Simanchas *de chathol. inſtitut. tit. 9. n. 23. & 24.* quod dotes ſic receptæ à filiabus poſt commiſſam à parentibus hæreſim, ſunt reſtituendæ, etiam ſi nuptui traditæ ſint, vel Sanctimoniales factæ, & hic etiam ſi ab occulto hæretico reciperentur, tales enim dotes à fiſco reuocari probat per *textum in l. quiſquis §. emancipatio ff. ad leg. Iuliam Maieſt. l. qui liberos ff. de ritu nuptiarum, l. hac in factum ff. qua in fraudem creditorum*, ſecus ſi dotes datæ eſſent à patre ante quam in hæreſim incidiſſet: ſic etiam docent Azorius Ieſuita *inſtit. moral p. 1. lib. 8. cap. 12. Rub. de aliis hareticorum pœnis quaſt. 6.* verſ. *imo dotes*, Farinac. *dicta quaſt. 191. §. 1. ſub n. 8.*

ALLEGATIO XXIV.

An vxor ob hæreſim mariti, aut è contra vir ob hæreſim vxoris, amittat medietatem bonorum lucratorum cuique contingentem. Conſtante matrimonio. Et an vxor amittat donationes propter nuptias, aliáſve factas à viro, aut à conſanguineis, aut ab aliis extraneis inter viuos, aut ex cauſa mortis. Quid de ſponſalitia largitate, de arris, aut de veſtibus datis à viro vxori, ſeu de quarta bonorum parte debita vxori inopi?

SVMMARIVM.

1 *L. 77. Tauri, & numeris ſequentibus, & à num. 4.*

2 *Bona adquiſita, conſtante matrimonio, ſunt obligata pro indiuiſo debitis mariti.*

3 *Maritus ſine conſenſu vxoris poteſt, conſtante matrimonio alienare, ſiue obligare ſine Licentia vxoris bona interim adquiſita, dolo ceſſante, & n. 9. & 11. aut titulo lucratiuo n. 13.*

4 *Vxor haretica amittit ipſo iure bona ſibi obligata ex adquiſitis, conſtante matrimonio, & quare n. 5. 6. & 7.*

5 *Bonorum adquiſitorum, conſtante matrimonio, dimidia pars, tranſit ad vxorem ipſo iure.*

6 *Socius tenetur alteri ex Sociis partem adquiſitorum communicare, & ſoluere.*

7 *Creditores ex alterius delicto non ſunt damno afficiendi.*

8 *Vxor, non obſtante delicto hereſis ſui mariti, adquirit medietatem bonorum adquiſitorum, Conſtante matrimonio.*

9 *Parentes poſſunt alienare bona proprio in praiudicium alimentorum, & legitima filiorum.*

10 *L. fin. tit. 4. lib. 5. ordinamenti.*

11 *Vxor in quatuor Caſibus non lucratur medietatem bonorum lucratorum.*

12 *Quaſi contrahitur in delictis l. 105. ſtyli.*

14 *Donationes propter nuptias non confiſcantur hareſi mariti, aliud n. 15.*

16 *Donationes facta à conſanguineis non confiſcantur propter delictum viri, ſi adquirantur vxoribus, aliter ſi viro.*

17 *Donationes facta cauſa mortis non confiſcantur delicto viri, & n. 18.*

19 *Sponſalitia largitas qua dicitur?*

20 *Sponſalitia largitas non confiſcatur ob hareſim mariti, ſi matrimonium perficitur.*

21 *Arra dicuntur illa donationes, qua dantur in ſignum inter ſponſos.*

22 *Arra non confiſcantur ex delicto hareſis à marito commiſſa, niſi ſonent, vt pignora celebrandi matrimonij, vt n. 23.*

24 *Veſtes Ordinaria data à viro non confiſcantur: quid de pretioſis & annulis, vt n. 25.*

26 *Veſtes quando dicantur pretioſa, relinquitur Iudicis arbitrio.*

27 *Veſtes, quas ante Matrimonium vir mittit, cenſetur donaſſe vxori. Et quid ſi ſocer mittat num. 28.*

29 *Quarta bonorum pars debita vxori non publicatur ex viri delicto, & n. 30.*

30 *Paraphernalia bona ex delicto viri non Confiſcantur, vt n. 31.*

D primam quæſtionis partim; quia ſunt aperta verba *leg. 77. Tauri ibi: por el delito que el marido cometiere, aunque ſea de heregia, ode otra Qualquier calidad, no pierda el vno por el delito de el otro ſus bienes nilamitad de las ganancias auidas, durante el matrimonio Mandamos que ſean hauidos por bienes de ganancia todo lo multiplicado, durante el matrimonio, faſta que per el tal delito de los bienes de qualquier de ellos, ſean declarados por ſentencia, aunque el delito ſea de tal calidad, que imponga la pena ipſo iure*: quæ quidem clariſſima ſunt; imo coadiuuant poſita in verſ. *mandamos* reſolutionem adductam ſuprà *allegat. 18.* quatenus ibi dictum eſt, quod & ſi bona hæretici veniant confiſcanda à die commiſſi delicti, ſed non ante ſententiam, ſaltim declaratoriam Fiſco applicari. Quo ſuppoſito, & ſi hæc re- 1

ſolutio poſſet impugnari *ex dictis ſub dictis alleg. 18. 22. & 23.* Quatenus filij ex delictis parentum, bonis priuari ſolent, alimentis, & legitima, & ſi iure naturali illa eis debeantur, & ob hoc non minus videri vxorem priuandam venire, relata medietate bonorum lucratorum, & potiùs, ſi conſideretur in iſtis, non eandem, nec tam arctam obligationem interuenire, cum hæc bona, ſicut conſtante Matrimonio, pro indiuiſo ſunt obligata creditoribus mariti, ſic obligata maneant in- 2

3 fortuniis contingentibus ex causa delicti † Potest
enim de iure maritus, constante matrimonio, sine
licentia, nec consensu vxoris liberè alienare præ-
dicta lucra ad libitum suæ voluntatis, vt disponit
textus in l. fin. tit. 4. lib. 5. ordinam, & sic videri, vt
simili modo per delictum mariti, hæc alienatio,
siue Confiscatio procedat in delicto hæresis in di-
cta medietate bonorum vxori contingenti: *ar-
gum. textus in l. alienationis verbum. ff. de Verb. si-
gnificat*, cum similibus; præcipuè in tam horren-
do delicto, quale est hæresis, omnibus modis vi-
tando iuxta rationem adductam *sub allegat.* 20. 22.
& 23. Quare, & contra ius naturæ filij in hoc de-
licto priuantur à bonis patris, ab alimentis, à le-
gitima, & filiæ à dote constituenda.
4 Sed adhuc in praxi, vt quotidie in hoc supre-
mo Consilio practicatur, & me Patrono Fiscali
ferè per quadriennium existente, actum in diuer-
sis negotiis fuit definitum contra me, & hodie,
vt Consiliarius vnà cum aliis sentio, atque vt Iu-
dex bonorum Confiscatorum vallisoleti practica-
ui, dum ibi Inquisitor elegi, existimo iuxta ver-
5 ba *dicta leg. 77. Tauri* rectè definitum † Primo,
quia in bonis superlucratis, & adquisitis, con-
stante Matrimonio, ipso iure transit Dominium,
& possessio in vxorem pro medietate, vt *in l. 1. in
fine cum lege sequenti ff. pro socio*. Deinde, quia sicut
socius non potest disponere de bonis alterius socij,
nec de parte eorum, *l. 2. ff. de seruitutibus*, de quo
Amaya *in l. 2. cod. de vendit. rer. fiscal.* nec socius
pro alterius delicto tenetur, *l. cum duobus 52. §. fin.
alias l. si fratres §. fin. l. adeo 59. ff. pro socio.* † & si-
6 cut hæres, & successor vnicus ex sociis tenetur
alteri socio partem Communicare, & soluere;
prout ipse principalis tenebatur; ita, & eodem
modo Fiscus, qui reputatur hæres, & successor
condemnati teneatur coniugi superstiti partem lu-
crorum, & sic medietatem soluere, & communi-
care: *argum. textus in l. 2. cod. ad leg. Iuliam de vi,
& in l. si marito ff. soluto matrimonio*, vbi DD.
cum similibus.
7 Secundò, quia sicut creditores afficiendi dam-
no non sunt ex alterius delicto ex dictis suprà *sub
allegat.* 20. & vxor sit creditrix in bonis dotalibus,
vt infra dico *allegat* 25. DD. *per dict. l. marito 35.
in princip. ff. soluto matrim. l. 2. cod. eodem, l. 5. cod. ad
leg. Iul. de vi publica*, & sicut vxor in bonis dota-
libus Domina est, *l. in rebus cod. de iure dotium*, &
ita contingat in præfata medietate bonorum, vt
sub vers. *sed adhuc*; sic etiam euenit, vt quam-
tumuis Fiscus ad bona ex delicto alicuius coniu-
gis admittatur, nihilominus ei tamquam creditor
præferatur alter, qui remanet liber *ex dicta l. 1. Cod.
de pœnis fiscalibus*, vbi Amaya *sub n. 67.* cum mu-
lier in hoc casu agat de damno vitando, Fiscus de
lucro captando, iuxta quæ retuli respectu aliorum,
etiam creditorum *ex dicta l. 1. sub dicta allegat.* 10.
sic etiam docent Peregrin. *de iure Fisci tit. 1. lib. 5.
à n. 82.* Alfaro *de officio fiscali glosa* 20. *à n.* 216.
Regnicolæ, & Gomez, *in dict. l. 77. Tauri, & in
l. 10. tit. 9. lib. 5. recop.* optime Quemada *q. 6. fisca-
li per totam*, vbi *n. 2.* addit hodie non esse dubium
per quandam declarationem Regis Chatholici
Ferdin. quam fecit anno 1611. in Ciuitate Hispa-
lēsi, quæ extendit leges Taurinas ad causas præteri-
tas, nisi in legibus, in quibus dicitur de aqui *ade-
lante*, & docent etiam Suarez *in l. 1. foro legum lib.
3. tit. de las ganancias fol.* 24. Palacios Rubios *in
cap. per vestras de donat fol. 39. & melius fol. 31.
col. 4.*

Et quamuis inter nonnullos Iudices bonorum 8
Confiscatorum dubitaretur taliter, vt contrarium
iudicarent, præcipue in bonis acquisitis, & lucra-
tis ante *dict. leg. 77. Tauri*, sicut iudicauerunt Di-
dacus Segura *in suo tractatu de bonis lucratis, con-
stante matrimonio, fol.* 33. qui dum esset Iudex Con-
fiscatorum in ciuitate Salmantina, iudicauit Con-
trarium, & Doctor Villarroel primus Iudex Fisci
Toletanæ inquisitionis, & Decurio, seu Rector
illius, & licentiatus Corral, qui fuit Iudex Fisci in-
quisitionis Abulensis, & omnes admodum litte-
rati, & maximæ authoritatis, quorum sententias
refert Quemada supra fuisse præsentatas in suo
tribunali Toletano in processu fabricato inter Mar-
chionem de Villena, & hæredes Ioannes Gomez
de S. Martin. tamen ipse firmat intrepidè contra
ipsos iudicasse, referendo, quod dictus Segura iam
idem senserit *in dicto suo tract. fol.* 33. dicens de iu-
re, hoc verius esse, & ex eo, quia sicut vxor non
perdit dotem; vt hîc dicemus *ex cap. decreuit de
hæret lib. 6. & in l. ob maritorum, cod. ne vxor pro
marito*, sic nec potuisse Confiscari bona lucrata
ex parte mulieris non committentis delictum.
Quare non obstant in contrarium adducta. Non 9
primum ex relatis supra de bonis parentum hære-
ticorum, de alimentis, de legitima, quibus filij
eorum priuantur, & de dotibus, quibus filiæ:
nam præterquam quòd in prædictis allegationibus
responsum præbuimus, non impediente iure na-
turali, quo filij priuantur in illis Casibus, & aliis
similibus. Tamen vera differentiæ ratio, est,
nam licèt filij, Viuente patre, sint quodammodo
Domini bonorum patris, sed non verè, sicut idem
parentes Domini sunt, qui possunt viuentes libe-
re alienare, & contrahere, vt est de iure apertissi-
mum; in nostro autem. Casu, non sic, quia in re-
latis bonis lucratis à die adquisitionis, dimidia pars
transit in verum Dominium vxoris, & in eius
præiudicium nequit vir alienare, quando adest do-
lus, aut fraus per textum notabilem *in l. creditor.
§. lucius ff. mandati*, vbi in generali mandato, vel
libera administratione non videtur concessa alie-
natio per dolum, vbi notant, & commendant Bart.
Alberic, & communis Doctorum *in l. sic ff. de le-
gat. 1.* idem Bartol, & alij, *in l. fin. ff. de prætor.
stipulation.* Bald. *in l. 1. cod. de contrahenda empt,
idem in l. 1. ff. de milit testamento. & in cap.* Cum
in iure peritus de officio *deleg. in col. penult.* Ia-
son. *in l. qui Romæ §. duo fratres ff de verb. oblig.
num. 75.*
Itaque, & si secundo loco adductum *ex l. fin.* 10
*tit. 4 lib. 5. ordinam per doctrinam textus in dicta l.
alienationis verbum ff. de verb signif.* vt possit ma-
ritus libere alienare prædicta bona lucrata ad li-
bitum suæ voluntatis, sed hoc procedit in aliena-
tionibus per contractum, cessante dolo, sicut etiam
intelligenda est *l. 3. cod. de bonor. præscriptor.* Vbi
habetur, quod licèt filius habeat peculium Ca-
strense, & possit illud libere administrare, &
alienare, inuito patre, sed id accipi, ac verum esse
per viam contractus, in quo abest dolus, secus per
delictum, cum tunc non possit patri præiudicare:
sic Bald. ibi, qui ad hoc reputant illum textum sin-
gularem Ioan. de Imola *in l. si finita § si de vecti-
galibus ff. de damno infecto, col. fin.* Iason. *in §. actio-
nes instit. de actionib. col. 8. num.* 62. Anton. Go-
mez *in dicta l. 77. Tauri à n. 1. † & n. 4. & 5. &* 11
*idem in l. 50. cum tribus sequentib. Tauri n. 72. in
fine*, qui postquam in eo numero limitauit hanc
doctrinam in specie, in casibus quatuor, in qui-
bus

bus vxor non lucratur dictam medietatem lucra-
torum, vt inter sponsos de præsenti ante ductio-
nem ad domum, & simultaneam habitationem, vel
quando illa bona superlucrata sunt, donata à Re-
ge, vel alio particulari ex dictis legibus tauri, vel
quando proueniunt ex successione, ex testamento,
vel ab intestato alicuius consanguinei, vel extra-
nei ex dictis legibus, vel quando bona superlucra-
ta, sunt castrensia, & proueniunt ea salario, vel
stipendio militari per fundamenta, & DD. relata à
dicto Gomezio, ipse concludit casum. 5. quando
maritus, Constante matrimonio, vendit, vel alie-
nat prædicta bona, vel partem, cessante dolo, vt
dictum est.

12 Nec obstat aliud adductum, quod etiam per de-
lictum videtur alienari, cum in delictis quasi con-
trahatur, vt *in dicta l. Imperator ff. de iure fisci*, *&*
in l. fin. cod. de fundis patrim lib. 11. nam respon-
detur ex dictis maritum posse alienare prædicta
bona lucrata, constante matrimonio in casu lici-
to, & non dolosè, vt ex prædictis legibus colligi-
tur: *en quanto dicemque lo pueda enagenar el mari-*
do, cessante fraude, secus in casu illicito delinquen-
do, quia delictum non committitur sine dolo, vt
notatur *in cap. 1. de præsumpt*, *& in l. si non conuicij*
cod. de iniuriis, Bartol. *in l. Aurelius §. seia ff. de*
liberat. legata: ita Quemada vbi supra, vbi sic
etiam intelligit *a n. 4. leg* 205. qua probatur idem,
ac in l. 4. tit. 4. lib. 5. ordinam. nempe, vt maritus
valeat alienare bona acquisita, durante Matrimo-
nio: idem Gomezius *sub dicto n. 4. in fine dict. leg.*
77. *Tauri*. Ex quibus infero cum eodem Palacios
Rubios *in dict. repet. fol.* 33. *col.* 3. quod maritus
non potest dotare filiam suam prioris matrimonij
ex bonis acquisitis, constante secundo matrimo-
nio; sic vt si dotauerit, mulier accipiet tantum-
dem ex bonis lucratis: sic Quemada *dict. quæst 6.*
per doctrinam textus in l. socius pro filia ff. pro socio,
Alex *cons. 48. col. 1. vers. 2. in 1. parte, incipit di-*
lig. e ter.

13 Item secundo infero ex eodem Quemada *dict.*
quæst 6. sub num. 6. cum eodem Palacios supr. fol.
40. & ex doctrina Baldi *cons.* 101. *p.* 1. Iasonis *in*
l. contra iuris regulas ff. de pactis col. 1 vt non solum
non possit maritus alienare dolosè prædicta bona
lucrata, acquisita, constante matrimonio, sed nec
etiam si sine dolo alienasset titulo lucratiuo, velu-
ti ea maritus donando sine licentia vxoris de aliis
autem dubiis idem Gomezius *in l. 50. Tau-i*, cum
tribus sequentibus, vbi cum eodem Rubios, Gre-
gorio Lopez, Montaluo, & aliis *a n. 70.* probat in
dubio intelligi bona lucrata constante matrimo-
nio, *& n. 72.* recolligit casus, in quibus medietas
bonorum non acquiritur vxori, *& n. 77.* quod in
matrimonio putatiuo communicantur bona ac-
quisita, durante matrimonio, qui *n. 78.* negat
quod si proprietas, quæ pertinet ad maritum, con-
stante matrimonio, consolidetur cum vsufructu,
qui ante matrimonium spectabat ad vxorem, tunc
medietas non acquiratur *per leg. 4. ff. de iure do-*
tium.

14 Ad alia dubia secundæ allegationis partis, bre-
uiter ex dictis satisfit ad primum, an vxor amittat
donationes propter nuptias? aliasue factas à viro?
Et respondendum est prædictas donationes pro-
pter nuptias non confiscari ob viri delictum ex
eo, quod inter vxoris bona numerantur, sicut de
donatione, quæ vere dicitur propter nuptias, seu
ante nuptias ad similitudinem Dotis, quæ con-
fertur viro per vxorem: nam sicut hæc non con-
fiscatur ob delictum viri, sic nec illa donatio ob de-
lictum vxoris. Nam vt dos vxoris reddit ad vxo-
rem, soluto matrimonio, sic & prædicta donatio
propter nuptias *ex cap. fin. de donat. inter virum,*
& vxorem, & in terminis docent Simanchas *de*
chathol instit. tit. 9. n. 72. Plotus *inter consilia cri-*
min. Zileti tom. 1. col. 130. *n.* 48. Vasquez 1. 2. *D.*
Tooma q. 96. art. 5. disp. 169. cap. 2. n. 13. Azor. *in-*
stit. moral. tom. 1. lib. 5. cap. 7. q. 8. vers. *ex his persi-*
picitur, Cantera *in suis quæstionibus criminal. tan-*
gentibus punitionem delictorum cap. 1. n. 30. San-
chez *lib. 2. summa moral. cap. 17. n.* 10. qui referens
ex his quæ dixit antea *lib. 6. de matrim. q. 1. num. 1.*
eam donationem propter nuptias, dici etiam dotem
à marito vxori constitutam, sicut dos vxoris pro
Matrimonij oneribus; & quod sic appelletur doa
in §. est & aliud instit. de donat, l. cum multa ff. de
donat ante nuptias † dixit vtrobique prædictas do- 15
nationes iam non esse in vsu; quod si alicubi pra-
cticentur, concludit tunc eas ob delictum hæresis
maritorum confiscari, sicut & dotes veniunt con-
fiscandæ per delictum vxoris; ideo quod vxor
semper est Domina suæ dotis: & idem Antonius
Gomez bene agens cum multis *in l. 50. Tauri cum*
tribus sequentibus n. 9. 10. & 11. explicans naturam
huius donationis, ponit differentias, & similitudi-
nes, quæ inter istam, & sponsalitiam largitatem in-
terueniunt, legendus, & ad alia plura de dote, &
arris. † Propter eandem rationem videtur respon- 16
dendum idem, quando à Consanguineis factæ sint
prædictæ donationes; eo quod illæ semper rema-
neant in bonis vxoris; sicut dos; sed quia idem
Thomas Sanchez *dicto lib. 6 de Matrimonio q. 16.*
late agit de his donationibus, *& n. 11.* cum aliis re-
soluit in dubio Dominium earum viro acquiri ad
sustentanda Matrimonij onera; & ob id si mariti
in hæresim incidant, eas fore publicandas, & con-
fiscandas: tamen quia alij contra tenent; eo quod
sunt, ac reputantur de bonis vxoris; ideo cum ipse
Sanchez *dicta disp. 26.* sufficienter cum infinitis
explanat, quando tales donationes acquirantur vi-
ris, quando viro vxoribus, quibus à consangui-
neis, aut aliis donatæ, ac factæ sunt. Respondetur,
vt quoties interpretatione, siue dispositione iuris,
aut voluntate donantium manent in potestate
vxorum, eas non publicari propter delictum, seu
hæresim maritorum; secus si ad maritos transi-
rent. Et in dubio existimo tales donationes assimi-
lari dotibus, quæ sicut istæ non confiscantur, nisi
vxorum hæresi, sic nec prædictæ donationes; &
sic intelligendi contra sentientes Simanchas *dicto*
tit 9. n. 70. Pegna *in directorio inquisit p. 3. com-*
ment. 160. *col. vlt.* vers. *nec propter hæresim*, Vas-
quez *supra*, 1 2. *q. 96. art. 5. disp. 169. dict. cap. 2. n.*
13. *fine*, Azebed. *in l. 8. tit. lib. 1. recompil. n.* 193.
qui in tit. 9. lib. 5. leg. 11. n. 3. & Cantera *supra cap.*
1. *n.* 32. late tractant, quando hæ donationes adqui-
rantur vxori, quando viro.

De aliis autem donationibus factis à viro, di- 17
stinguendum est, explosis modis dicendi, non-
nullorum, nempe, vt factæ inter viuos, quando
per legem perminuntur, re vera, tunc transeant
ad vxorem, eique adquirantur pleno iure, & tunc
si factæ reperiantur, fraude, & dolo cessantibus
(per dicta supra *allegat. 13. & 14.*) non confis-
centur ob hæresim viri, vt in terminis de donatio-
ne causa mortis facta inter coniuges docent Plotus
infra cons. 130. *n.* 25. Barardi *infr. q. 78 n. 76. & 77.*
idem Plotus hunc casum extendit ad crimen læsæ
Maiestatis in primo capite contra personam Im-
peratoris

peratoris ibi *n.* 48. & de materia harum donationum, etiam inter extraneos eſt videndus cum infinitis late ſcribens Thomas Sanchez *lib. 6. de matrim. diſp.* 10. *& ibi ſub n.* 5. & ſic videtur ſequi idem Sanchez *in ſumma dicto cap.* 17. *ſub n.* 15. vbi referens hanc rem eſſe ſatis dubiam, & ſententiam Simanch. *dict. tit. 9. n.* 10. Vaſquez *dicta quaſt.* 96. *art. 5. diſp. 169. cap. 1. n.* 4. Azorij *tit. 1. inſtit. moral. lib. 5. cap. 7. q.* 8. verſ. *ex his*, qui ſentiunt illas publicari; ipſe tamen, vt verius contrarium ſequitur, quod non in omnibus naturam vltimæ voluntatis ſortiantur, ſed in multis differant, vt probat *cap.* 18. ſic cum Baldo *in l. executorem n.* 50. *cod. de execut. rei iudicata*, Angelo *in l. ſi filius* 3. *in fine cod. de bonis præſcriptor.* Ploto *inter Conſilia crimin. Zileti tom. 1. conſ.* 130. *n.* 48. dicente id verum, quamuis ſit crimen læſæ Majeſtatis in primo capite contra perſonam Imperatoris, Bacardus *in addit. ad Iulium Clarum lib. 5. receptarum q. 78. n.* 77. Cantera *ſuprà n.* 51. & alij, quos hi referunt limitantes, niſi tales donationea factæ eſſent in fraudem Fiſci

18 † ſin autem donationes fuerint factæ cauſa mortis, verius eſt confiſcari; eo quod inter vltimas voluntates reputantur, vt dixerunt Simanchas *n.* 9. & Vaſquez, Sanchez *ſupra dicto cap.* 17. *n.* 16. Qui, vt comprobet adductam diſtinctionem, commendat videnda, quæ ipſe congeſſit, *ſub cap.* 18. ibi quatenus de primo caſu dicit Maioratum non confiſcari inſtitutum contractu reuocabili ob delictum inſtitutoris; ſecus autem, quando inſtitutus fuit donatione cauſa mortis ob poſtea ſequutum inſtitutoris delictum.

19 Ad aliud difficultatis punctum de ſponſalitia largitate, quæ dicitur, ea nempe donatio facta inter ſponſos de futuro propter matrimonium contrahendum, & propter eius ſpem, & cauſam finalem, in qua de iure digeſtorum, & codic. ante Imperatorem Conſtantinum requirebatur expreſſio huius conditionis, vel cauſæ, aliàs cenſeretur donatio pura, & ſimplex, quæ poſt Conſtantinum iam ſine vlla expreſſione habet ex tacita voluntate parentum, tacitam etiam conditionem, ſi matrimonium ſequatur *ex textu in l. cum veterum cod. de donat ante nupt.* Vbi notant, & commendant gloſſa ordin. Odofred. Petr. Cin. Iacob. Buttrig. Bartol. Bald. Angel. Salicetus, & communiter DD. *& textus in l. 3. tit. 11. p.* 4. cuius effectus eſt, vt ſi expreſsè inter partes agitur, nullo in caſu reuertatur ad donatorem, ſed ſtatim pleno iure modo ſequatur, modo non matrimonium *ex l. 1. verſ. igitur ff. de donat, & in l. 2. l. ſi filia, & in l. 15. ibi cod. de donat. ante nuptias*; ſin autem inter partes, nihil actum ſit, vel expreſſum, tunc ſi matrimonium poſtea ſequatur, valeat in totum, & perficiatur donatio, & nullo in caſu reuertatur ad donantem *ex dicta l. cum veterum*, vel ſi matrimonium non ſequatur culpa donantis, aut facta adhuc non reuocetur.

20 Tunc quidem ex iam dictis *à n.* 1. exiſtimo reſoluendum, quod ſi bona viri confiſcentur ex delicto hæreſis, aut alio confiſcatione digno, talis ſponſalitia largitas non includatur; eo quod vxor eſt Domina huius ſponſalitiæ largitatis, vt in terminis, quod eſt intelligendum inter nos Hiſpanos, & apud omnes iuxta iuris regulas, quando pleno iure vxor facta eſt Domina, vel quia ſubſequutum eſt matrimonium; vel ſi ante illud celebratum, vir eam carnaliter cognouiſſet; ſecus autem ſi ſine culpa viri, ſed morte, aut caſu, vel vtriuſque voluntate fuiſſet non celebratum; quia ſi tunc inter illos virum, & mulierem non interuenit oſculum, tota illa donatio ſponſalitiæ largitatis pertinet ad virum, & ſic veniet confiſcanda cum aliis bonis viri, ſi oſculum interceſſiſſet, dimidia pars ſpectat ad ſponſam, quæ non veniet confiſcanda; ſed ſi copula intercederet, totam amitteret vir, & lucraretur mulieri, vt diſertè cum multis explicant Gomezius *in dicta l. 50. Tauri ex n.* 2. pleniſſimè Thomas Sanchez *dicto lib. 6. de matrim. ex diſp.* 28. per plures aliàs congerens infinitos caſus villalobos *in ſumma p. 2. tract.* 27. *de dote diſ.* 22. Vbi dicit, quod hæc ſponſalitia largitas inter nos Hiſpanos dicitur *donas*: vide num. ſeq. & in terminis, vt non confiſcetur talis ſponſalitia largitas, idem Sanchez *in ſumma dict. cap. 17. n. 3. &* 4.

De arris, quæ ſunt, nempe alia donatio, ideſt 21
de iure communi quoddam ſignum, ſeu pignus, quod dator inter ſponſos de futuro, vel inter parentes, vel conſanguineos eorum, maximè quando ſunt minores, & in ſignum matrimonij, & ad eius corroborationem, vt in quolibet alio contractu *ex textu in l. arris cod. de ſponſalib. ibi arrhis ſponſaliorum nomine datis, ſi interea ſponſus, vel ſponſa deceſſerit, quæ data ſunt iubemus reſtitui, niſi cauſam, vt nuptia non celebrentur, defuncta perſona, iam præbuit*, vbi gloſſa, & communis DD. *l. fin. eodem, l. vnica cod. ſi Rector prouincia, l. 1. tit. 11. p.* 4. & declarans idem Gomezius *in dicta l. 50. Tauri ex num.* 11. & longe Sanchez *de matrim. à diſp.* 22. Couarru. *de ſponſal. p. 2. cap. 3. §. 7. num.* 6. Molina *de iuſt. diſp.* 431. Rebellus *de iuſtitia p. 2. lib. 6. quaſt. 4. ſect. 4. l. 2. 3. & 4. tit. 2. lib. 3. recompil. & ſub dicta l. 50. 51. 51. & 55. Tauri.* Vbi Gomez. & Tauriſtæ *l. 4. ordinam luſitan. tit. 9. §. vltimo, & tit. 7. §. 40. & dict. l. 1. tit. 11. p.* 4. Villalobos *in ſumma dicta 2. p. tract. 27. de l. contracto de dote, à n.* 1. Vbi quod de iure antiquo, celebrato matrimonio, arrhæ reſtituebantur viro donanti, at hodie iuxta relatas leges Regias Caſtellæ, & Portugaliæ, dicit, arrhas, eſſe, quod ſponſus promittit dare ſponſæ contemplatione, & remuneratione dotis, aut virginitatis, ſiue honeſtatis, vt docent cæteri proximè adducti, ſiue nobilitatis, & dictis multis comprobat Sanchez *dicta diſp. 22. lib. 6. de matrim. n.* 18. conſummato matrimonio has vxori lucrari, ſicut & ſponſalitiam largitatem diſtinctione numeri præcedentia cum Gomez. Arrias *in l. 49. Tauri*, Caſtillo *in l. 51. n.* 1. nam vt habetur *in l. 5. tit. 2. de las ganancias lib. 3. fori* ibi: *ſi arras ledio, y no vbo que ver con ella, tornelas*; & ſic econtra, conſummato matrimonio, eas integras vxori acquiri.

Et ſic iuxta hanc doctrinam arrhas non confiſ- 22
cari ex delicto hæreſis commiſſæ à marito, fulcitur ex adductia ſupra hîc *à n.* 1. cum ſint propria vxoris per Matrimonij conſummationem iuxta praxim Caſtellæ & Portugaliæ.

Sin autem dictæ arrhæ ſonent, vt pignora, quæ 23
pro ſecuritate celebrandi illud matrimonium, ſicut in cæteris contractibus celebrandis ſpondetur, ac dator, vulgo *dar ſeñal*, tunc vbi ſic tantum accipitur; quia talis datio remanet in Dominio dantis; ita, vt qoemadmodum alio quolibet celebrato contracto ex arrhæ computantur in ſortem principalem; & non ſequuto matrimonio, aut eo diſſoluto, in virum, aut hæredes eius redeant per conſequena, ſi vir deliquiſſet, & ob id eius bona confiſcarentur, & ſimiliter arrharum datio, cum ſemper fuerit Dominus illius, aut poſtea Dominus

minus dicitur pignoris alius quilibet, qui pignus ſimile conſtituit: ſic per dict. l. fin. cod. de ſponſalibus, probat idem Thomas Sanchez, dicto cap. 17. lib. 2. ſumma moralis, n. 3. & 4. Et vt diſtinguas harum arrharum naturam; itam paraphernalium bonorum, cum ſponſalida largitate, leges hîc citatos, & iterum cum infinitis idem Thomas Sanch. omnino legendus dicto lib. 6. à diſp. 18. ad 22. & ſub dicta diſp. 26. cum aliis.

24 De veſtibus datis à viro vxori, ſuppoſitis, quæ breuiter dixi de veſtibus lugobribus ſupra alleg. 21. n. fin. Viſis quæ ex infinitis congerit Thomas Sanchez omnino legendus dicto lib. 6. de matrim. tota diſp. 25. Vbi plenè agit de veſtibus, tam pretioſis, quam ordinariis; item & de annulis, quæ pro perfecta cognitione hîc debent repeti; iam ad propoſitum reſpondemus cum Thomas Sanchez dicto lib. 2. ſumma dicta cap. 17. num. 14. ob viri hæreſim, aut crimen confiſcatione dignum publicari veſtes pretioſas, ſeu feſtiuas à viro ipſo vxori datas, non autem viles, ſeu quotidianas, & è contra ob vxoris delictum publicari has, non illas; eo quod veſtes pretioſæ ſunt viri, at quotidianæ ſunt vxoris: ita cum Bayardo ad Iulium Clarum lib. 5. receptar. ſententiar. dicta quæſtione 78. num 61.

25 Quod ego intelligerem ſi nulla viri dantis veſtes pretioſas, & annullos, aut alia inaurea appareat voluntas transferendi in vxorem Dominium: nam ſi apparet, aut ſic in Regno, prouincia, aut loco ſubintelligeretur, aut ſic conſuetudine receptum foret, tunc omnes veſtes, & alia in aurea tranſire in poteſtatem vxoris, ac propterea non confiſcari, ſicut nec veſtes ordinarias dicendum eſt per Doctrinam adductam hîc à num. 1. Qua cæteri caſus diſſoluuntur. Etenim quoties conſtat de animo tradendi, ac transferendi in vxores veſtes pretioſas, ſeu alia in aurea, non eſt dubitandum, vt illas vxor pleno Dominio acquirat, ſicut ordinarias, vt docent Bartol. in l. penult. §. Seruis vxoris n. 3. verſ. non obſtat ff. ſoluto matrim. Vbi Ioan de Imola num. 10. Alex de Neuo in cap. fin. de donation. inter virum, & vxorem, Paulus conſ. 428. num. 2. lib. 2. Roman. conſ. 146. Afflictis deciſ. 315. n. 9. Ioannes Lupus in dicto cap. per veſtras §. 5. per totum; Iulius Clar. receptar. ſentent. §. donatio qu. 10. in fine, Anton. Gabriel tom. 2. commun. lib. 19. verſ. veſtis, Gama deciſ. 71. n. 4. Maſcard. de probat. concluſ. 564. num. 3. Gutierrez tom. 2. pract. qu. 19. num. 5. Barboſa in l. qua dotis 34. n. 78. ff. ſoluto matrim. & alij nouiſſimi, qui & idē docent Afflictis ſupra n. 14. idem Gabriel in dicto verſ. & verſ. iocalia Queſada in diuerſis quæſtion. iuris cap. 28. Ioannes Lupus in dicto cap. §. 11. n. 9. & Thomas Sanchez cum aliis dicta quæſt. 25. n. 2. & n. 11. qui à n. 13. extendit, & limitat cum multis, vbi n. 16. intelligit pretioſas donatas, quando in ea regione ſic acciperetur, & idem ibi n. 13. quando ſponſa donauit aliqua viro; quia tunc cenſetur vir in remunerationem donaſſe veſtes pretioſas: argum. leg. ſi vero non remunerandi §. inde Papinianus ff. mandati: ſic cum Romano relato à Barboſa in l. qua dotis ff. ſoluto matrim. n. 80. Ioan. Lup. in Rub. de donat. §. 10. initio. Queſada dicto cap. 28. vel quando vir tradens veſtes pretioſas, eſſet valdè diues, & nobilis, idem Sanchez cum infinitis Legendus dicta diſp. 25. num. 19.

26 Vbi numero 20. cum aliis pluribus dicit iudicis arbitrio relinqui quando veſtes dicantur pretioſæ, & numero 21. quod veſtes ſericæ inter Nobiles annumerantur quotidianis, quando attentis nobilitate, & diuitiis, hæ decent ipſos, non ſic apud inferioris notæ perſonas, & quod omnes cenſentur quotidianæ, quæ vſui æſtiui, & Hiemalis temporis ſolent accommodari & veſtes honorificè ſine quibus attenta Dignitate coniugum commode, & ſine dedecore, vxor non poſſet exire in publicum, quamuis ex ſe pretioſæ eſſent: ſic ex Baldo in dicta l. penult. §. ſeruis numero 3. §. ſoluto matrim. Ioan. Lup. ſup. §. 11. numero 9. Gregor. Lopez in l. 23. tit. 11. p. 4. Abendano de exequend. mandat. lib. 1. cap. 15. fin. Azebed. in l. 5. tit. 2. lib. 4. recom. n. 9. Gutierrez lib. 2. pract. cap. 19. Barboſa in dicta l. qua dotis n. 13. idem Sanchez legendus dicta diſp. 25. ex n. 21. Vbi ex n. 27. & n. 29. & ex n. 32.

Diſſoluit ea dubia, an attento iure communi, & Regio Caſtellæ cenſeantur donati omnes veſtes, quas mittit ſponſus ante matrimonium conſummatum, vbi diſtinguit, vt diſtinximus? Et de ea, an veſtes, & quæque alia miſſa per ſponſum ſponſæ de futuro, aut de præſenti, vel econtra, cenſeantur attento iure Caſtellæ ſponſalitia largitas, & reſoluit hodie per l. 52. Tauri reduci ad ſponſalitiam largitatem iuxta diſtinctionem, quam fecimus ſub hac alleg. de ſponſalitia largitate. 27

Et de ea, an quando ſocer donat veſtes nurui, 28
eas acquirat ſibi, cenſeaturque ſponſalitia largitas, & reſoluit, vt verius, quod quando non conſtat de mente ſoceri donāris, ſit accipiendum iuxta diſtinctionem inter quotidianas, & pretioſas veſtes: ſic cum multis ad alios caſus ſe extendens vſque ad num. 38. non repetendos. Quia pro noſtro dubio non ſunt neceſſarij.

De alio dubio ſcilicet, quid dicendum de quarta bonorum parte debita vxori inopi iuxta auth. præterea, cod. vnde vir, & leg. Regiam, 7. tit. 23. p. 6. & quamuis Peregrinus de iure fiſci lib. 5. tit. 1. n. 46. exiſtimet publicari; nihilominus ex iam adductis à n. 1. ſentio non publicari, nec confiſcari propter delictum, ac hæreſim viri; quia hæc quarta pars eſt debita vxori inopi ex teſtamento, & ab inteſtato, quæ tanquam æs alienum extrahitur ex toto hæreditatis corpore, minuitque filiorum legitimam, vt optimè tradunt Segura in l. coheredi §. cum filia à n. 210. vſque ad 215. ff. de vulgari, Gomez Arias in l. 25. Tauri in fine, Angulo de meliorat. lib. 2. gloſſa 2. n. 57. Scobar de ratiociniis comput. 1. n. 25. & inclinat Gregor. Lopez in l. 7. verb. filios tit. 13. p. 6. 29

Deinde quia, & ſi ob delictum paternum læſæ 30
Maieſtatis humanæ filij puniantur in legitima, & hæreditate; item & in alimentis, vt ſupra late dixi alleg. 18. 20. 22. & 23. per l. quiſquis §. filio cod. ad leg. iul. Maieſt. item per hæreſim ex cap. vergentis de hæreticis extra, cap. cum ſecundum leges eodem tit. lib. 6. vt in prædictis locis expendi; ſed nec ibi, nec alibi decernitur, vt dicta quarta pars vxori inopi aſſignata confiſcetur ob talia viri delicta, & ſic dicendum eſt, vt quemadmodum tenetur ad reliqua delinquentis debita, vt in relatis allegationibus abunde dixi, præcipuè ſub 20. & ſic etiam adhoc, eo, vel maxime quod ſit contractum à tempore matrimonij ante viri lapſum in hæreſim: ſic in terminis docet, ac ſequitur Sanchez in ſumma lib. 2. dicta cap. 19. n. 11. & 12. vbi intelligit, ita etiam ſentire Peregrin. qui tantum dicit publicari, vel ex loci ſtatuto, aut conſuetudine, ſed non de iure, vel quando mulier bis nubendo, nol-

let

let à priori viro dictam quartam partem exigere, vt dixit, ac limitarunt Bartol. Socinus *cons.* 121. *à n.* 30. Plotus *inter consilia crimin. Zyless tom.* 1. *cons.* 130. *n.* 46. id in proposito firmant conclusionem Bartol. Socin. *cons.* 108. *vol.* 1. & Rota *cons.* 121. *volum.* 2. Andreas Gail. *in suis obseruationib. pract. lib.* 2. *obseruat.* 86. *n. fin.* Macollus *cons.* 48. *n.* 11. Plotus *supra dict. cons.* 130. *à n.* 41. *ad* 48. & omnes per textum *in auth. bona damnatorum cod. de bonis proscriptor*; non enim in casu hoc militant rationes *dicta l. quisquis nec dicti cap. vergentis*, & secundum leges, cum vt diximus nullibi caueatur ob delictum viri bona propria vxoris innocentis confiscari, nisi sit in culpa, vt alleg. seq. putabit. † Et sic Farinac *de hæresi q.* 190. §. 3. *à num.* 44. dicit nec bona paraphernalia vxoris, nec donationem propter nuptias, nec res donatas vxori à consanguineis viri confiscari, nisi ex forte si tempore donationis fuerit dictum, vt quod donatur, marito acquiratur, refert Barbosa *in dicto cap. vergentis n.* 27. *in fine.*

ALLEGATIO XXV.

An dos vxoris confiscetur propter hæresim mariti? seu an perdat dotem, eo quod virum hæreticum committetur, aut si illum non denunciet; vel contra vir chatolicus ducens hæreticam, incurrat aliquam pœnam? Quid de aliis cuiusque bonis? Et an dicta vxor dotem amittat, si nupsit vero catholico, postea hæretico facto, vel si ipsa in hæresim incidat? Et quid cum pactum inter ponitur de Dote danti reddenda, aut marito relinquenda?

SVMMARIVM.

1 Cap. decreuit. 14. de hæreticis lib. 6. & numeris sequentibus.

2 *Vxor etsi amittat dotem ob matrimonium scienter contractum cum hæretico num.* 3. *dubium est, num alia bona amittat aliunde acquisita, & videtur amittere, vt num.* 3. *aliter num.* 5.

3 *Paraphernalia, arra, & alia donata potius est, vt vxor amittat contrahens scienter cum vero hæretico, & quare n.* 4.

5 *Pœna in iure sunt restringenda.*

6 *Donationes factas ante matrimonium ab aliquo vxori contrahenti scienter cum hæretico, vxor amittit, non sic factas post matrimonium contractum, & quare n.* 7.

8 *Vxor si comitetur virum hæreticum, dotem amittit, quando eius hæresim sciebat, non alias si post contractum matrimonium illam sciuit, vt n.* 24. *idem erit si illum non denunciet, vt n.* 9. *& n.* 10.

10 *Vxor, quæ denunciauit quam post contractum matrimonium, sciuit esse hæreticum, nullam incurrit pœnam, & quare n.* 11.

11 *Leges punientes iniustas nuptias, locum tantum habent si ab initio scienter contractæ sint, non si post.*

12 *Vir scienter ducens vxorem hæreticam, amitti bona contra Thomam Sanchez, & alios, & de ratione n.* 13.

13 *Subuersionis periculum in hæresim, sicut patitur mulier Catholica, ita & è contra vir, si ducat hæreticam.*

14 *Vxor non amittit dotem, nec alia bona, si nubit Catholico viro, postea hæretico facto.*

15 *Probatio hæresis viri, vt vxor illi nubens dotem, & alia amittat, incumbit fisco patenti ob eam publicari dotem, & alia.*

16 *Dotes vxorum hæreticorum sunt confiscandæ, & si tantum sint confessionata, vt n.* 21. *Limitatur, vt n.* 22. *&* 23.

17 *Maritus non est alendus ex dote vxoris hæretica confiscata, & n.* 19.

18 *Fructus dotis constituendi marito pro oneribus matrimonij supportandis, cessant, cum dos ob hæresim vxoris confiscata fuit, & n.* 19. *Videtur limitari n.* 22.

21 *Dos data ab aliquo vxori, quæ apparet hæretica, reuertitur ad dotantem, si stipulatus est eam sibi reddendum, soluto matrimonio.*

ONIFACIVS VIII. Pontifex maximus præbuit ansam huic allegationi per decisionem suam relatam *in cap. decreuit.* 14. *de hæreticis libro sexto* in verbis sequentibus: *decreuit. felicis recordationis Innocent. Papa IV. quod propter hæresim maritorũ, vxorum catholicorum dotes non debeant confiscari, quod intelligendum fore censemus, nisi forte mulieres ipsæ cum viris matrimonia contraxissent, quos hæreticos tunc sciebant*: ita Bonifacius; & sic præter ordinarios docent Farinac. *in praxi crimin. p.* 2. *quæst.* 25. *à numero* 111. *& de hæresi quæstione* 190. §. 3. *numero* 43. Sanctarclus *de hæresi capite nono dubio* 9. *numero* 11. Zenedus *ad sextum decret. collect.* 13. *numero* 2. Decianus *in tract. crimin. libro* 5. *capite* 45. *numero decimo*, Cantera *in quæstionibus crimin. capite primo, numero* 22. & omnes alij moderniores cum Zanchino *de hæresi capite vigesimo quinto, ad finem*, Vbi Campeg. *in addit. littera A*, Villadiego *de hæreticis quæst.* 15. *numero nono*, *Repertor. Inquisitorum*, verbo *dotes*. Simanchas *de Cathol. instit. titulo* 9. *à numero* 66. *& titulo* 40. *numero* 24. *in directer. Inquisit. r. p.* 3. *scholio* 153. Palaçio Rubios *in Rubr. de donat. inter virum, & vxorem* §. 66. *à numero* 23. Hieronymus Portoles *de consortibus capite* 37. *à numero* 18. Lara *in l. si quis à liberis* §. *si quis ex his numero* 48. *ff. de liberis agnoscendis*, Chassaneus *in consuetudinibus Burgundiæ Rubric.* 1. §. 1. *in principio*, Didacus Perez *in l.* 1. vers. *Vlterius dubitatur tit.* 1. *libro* 1. *ordinam, pagina* 22. Barbosa *in dicto cap. decreuit. cum alijs, & in cap. vergentis de hæret. extra num.* 22. Quibus fauent Suarez *de fide disp.* 22. *n.* 8. Vazquez 1. 2. *D. Thomæ disp.* 569. *cap.* 2. *num.* 13. † Sed quia idem Cantera in 2
quæstionibus criminalibus *in tit. de quæstionibus tangentibus punitionem delictorum capite* 1. *numero* 24. Dicit vt tunc tantum ob matrimonium, scienter initum cum hæretico, publicetur dos; quando ea dos esset apud virum, secus si esset apud cognatum, aut aliam personam, nec alij DD. sic distinguant, & Thomas Sanchez *in summa moral. lib.*

lib. 2. c. 17. sub n. 22. obseruet non esse tutum extendere pœnam huius textus ad alia bona, cum in dote tantum agat, in qua est maior ratio; eo quod fuerit causa contrarendi, & cuius intuitu matrimonium cum hæretico celebratum est, indeque conueniens fuisse vxorem in illius amissione punire; non sic in aliis bonis paraphernalibus, quæ sunt extra dotem, & in aliis, quæ postea, constante Matrimonio ex accedenti acquisita sunt, nec fuerint causa matrimonij turpiter contracti, vt etiam sequitur Sanctarelius *de hæresi d cap. 9. n. 14. dubio* 3. quod iuxta resoluta sub allegatione præced. videtur esse; ideo rem hanc intelligi oportere ex sequentibus existimamus in praxi.

3 Et præter quam quod *ex d. cap. decreuit.* liquet dotem vxoris scienter contrahentis matrimonium cum hæretico, confiscari, & fisco applicari, vt docent adducti, & Penia *in dicto director. Inquisitorum p. 3. comment.* 160. Soto *in 4. dist. 39. n. 4. art. fin. in princip.* Palaçios *in d. cap. per vestras* §. 9. *à n.* 11. Sanchez *d. cap. 17. summa à n.* 17. Barbosa *in d. cap. decreuit. n.* 7. cum Simanch. *dicto tit. 9. n.* 71. & similiter communis Doctorum eius occisionem extendat ad cætera alia bona relata à Thomas Sanchez *d. cap 17. sub n.* 18. dicat limitationem Canteræ carere fundamento, & ex eodem capite, quo dos confiscatur; item & paraphernalia, aliave aduentitia, ac lucrata, constante matrimonio confiscari, dicat etiam Cantara, vbi supra *dict. cap. 1. n. 23. fin. &* 24. dum asserit paraphernalia, & omnia alia vxoris bona tunc publicari, veluti ac has, aliasque quaslibet donationes factas à viro vxori, quas retulimus *dicta alleg. praced.* de quibus exprimit Vazquez 12. *q. 96. art. 5. disp. 169. cap. 1. n. 13.* & Simanchas addat medietatem illam bonorum confiscatorum vxori contingentem, de qua dixi *in dicta alleg. à n.* 1. publicari *in dicto tit. 9. de Cathol. institut. n.* 74.

4 Eo fundamento, quia scilicet lucra turpia sunt, vtpote procedentia ex matrimonio contra Ecclesiæ interdictum initio, & ex eo, quia si dos confiscatur, quæ, amplioribus priuilegiis potitur, à fortiori sint publicanda alia omnia bona minori priuilegio fruentia, vt sensit idem Cantera; & sic Farin. *de hæresi dicta quæst.* 190. §. 3. *n.* 44. extendens pœnam *dicti cap. decreuit.* dixit illius pœnam porrigi ad bona paraphernalia vxoris ad donationes proter nuptias, adquisita ab vxore, constante matrimonio, & ad res donatas vxori à consanguineis viri & docet etiam Castro Palao *in opere morali tit. 1. tract. 4. disp. 169. c. 1. n.* 13.

5 At quia Bonifacius VIII. tantum de amissione dotis loquitur, & pœnæ in iure sunt restringendæ ex vulgata iuris regula, videtur, vt illius textus pœna non sit tam dure extendenda nam si Pontifex vellet omnia vxoris bona tunc publicari non sola dotalia exprimeret, sicut *in cap. cum secundum leges eodem tit.* volens ob hæresim idem Pontifex bona omnia publicari, vt expressit: ita in terminis docent Thomas Sanchex *dicto lib. 2. summa cap. 17. n.* 22. quem & sequitur Sanctarellus iam relatus; eo nempe, quod durissimum, ac rationi dissonum videretur ea generali bonorum publicatione, qua hæreticus plectitur, punire vxorem Catholicam, quia nupserit ei, cum multum lenioris criminis hæc rea sit, nec textus sit aliquis eam generalem bonorum publicationem indicans, sed solius dotis; non enim in ea medietate bonorum adquirenda versatur aliquid turpitudinis, vt considerauit Sanchez; & sic nec in aliis bonis acquisitis donatione facta vxori Diana *p. 4. tract. 8. res. 62. vers. verum* cum Tegna *diss. 1 de credit.* loquentis tantum in dote non sit extendenda.

Nec mihi displicet; etsi ex alio capite posset 6
etiam prima sententia iuuari ea consideratione, nempe quod Bonifacius VIII. solum declarando iam ante decisum de solis dotibus ab Innocentio IV. illum limitauit, quando vxor scienter contraxisset cum hæretico; & sic videri, vt si Bonifacius de aliis bonis interrogaretur, suam sententiam porrexisset ad cætera alia bona mentionata: tamen quia alia est ratio de vno ad aliud, fortis est Sanchez, & Sanctarelli sententia, & forte ea ratione priuari vxorem dote, & non aliis bonis acquisitis, seu donatis: nam ex quo dos maioribus iuuatur priuilegiis, grauior ei pœna imponeretur, nec obstare Azeuedum relatum ab eodem Sanchez *sub n. 17. in fine dicti cap.* 17 qui dum dicit *lib. 8. recompil. tit. 3. n.* 193. nec dotem, nec paraphernalia, nec alia vxoris bona publicari ob viri crimen, addidit, nisi sciens, nupsisset hæretico; & sic assimilare dotes, & paraphernalia, qui posset sub distinctione interpretari, nempe quando donationes factæ essent ipsi mulieri, antequam contraheret; secus si ei fierent ab ignorante extraneo post contractum matrimonium.

Quippe in primo casu melior futura vxor, ac- 7
quisiuit iam, sicut, & acquisierat sibi dotem, quam amittit, matrimonio cum hæretico postea scienter contracto; & sic non mirum si etiam puniatur in donatis antecedenter, non sic in donatis postea, quæ potius donator, si sciret virum hæreticum, ac vxorem donatariam scienter cum illa contraxisset, nec donaret; imo donatum retrahere vellet. De acquisitis vero abscienter hæretico, constante iam matrimonio, vxorem hæresim scientem, ante, & post crederem propria sententia respondendum contra Sanchez, & Sanctarellum, quia, & si Pontifex Bonifac. non sit extendendus in sua decisione, at à similitudine rationis vrgentioris, veniet extendendus, vt ex infra dicendis patebit. Et sub hac distinctione componendos esse DD. disentientes; præcipuè, si considerentur, & congregentur hic rationes, quare filij sine proprio delicto priuentur ob hæresim paternam bonis, alimentis, & legitima, aliàs sibimet iure naturali debitis iuxta quæ dixi *alleg.* 18. 20. 22. & 23.

Ad secundum dubium numquid vxor perdat 8
dotem si virum hæreticum comitetur, aut illum non denunciet, & in istis, & aliis sequentibus breuius agendo, respondeo sub distinctione, nam si vxor ante contractum matrimonium, scinerit verum esse hæreticum in delicti pœnam, dotem etiã publicari per verba textus *in d. ca. decreuit.* ibi: *nisi mulieres ipsa cum viris matrimonia contraxissent, quos hæretices tunc esse sciebant*, cum ergo hoc in casu puniat Bonifac. vxorem scienter cum hæretico contrahentem, & eodem modo perdat illam, si ipsa
illum comitetur. † Aut illum non denunciet; quia 9
cum debuerit se abstinere à matrimonio tali contrahendo, & consequenter à comitando virum; imo debuisse illum ante contractum Inquisitoribus denunciare, vt se excusaret à pœnis constitutionum Pontificum mandantium, vt manifestentur, atque denuncientur hæretici, & demum per Bullam *si de protegendis* Pontif. & de vxore comitante, docet idẽ Sanchez *d. c. 17. summa n.* 24. quia nullibi ea pœna imponitur, sicut in simili de vxore comitante virum Bannitum, dixerunt Peregrin. *de*

iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 83. Bosius *tit. de publicat. Bonni. n. 75.* Clarus *in pract. lib. 5. recept. q. 78. numero 15.*

10 Secus vero si vxor nuberet viro bona fide, quem agnouit, contracto iam matrimonio, hæreticum fuisse, & esse; quia nec præcipitur ei, vt illum non comitatur, nec vt illum Inquisitoribus denunciet (etsi optime faceret) non enim tunc vxor deliquit contrahendo, nec enim alicubi statuta est pœna contra vxorem non denunciantem virum, quem agnouit, contracto iam matrimonio, esse hæreticum, vt considerarunt Pegna *in direEtor. Inquisitor. p. 3. dict. comment. 160. col. 1. vers. in hac tractatione, & col. 2. vers. plus tamen dubitationis habet glossa finalis in dicto cap. decreuit*, Vbi Archidiacon. *in initio*, Ioannes Andreas *in fine*, & alij, vt Franc. Bart. *n. 9* Sanchez *dicto lib. 2. sum. c. 17. n. 17.* Farin. Lelius Zechius *in summa tit. de fide Rub. de hæresi cap. 11. n. 16. vers. quarto ampliatur* Farinacius *de hæresi dict. quæst. 190. §. 3. n. 52.* Sanctarellus *in eodem tract. c. 19. n. 16.* et omnes.

11 Quia leges punientes incestas nuptias, & etiam Canones, de quibus sub tit. de secundis nuptiis locum habent, vbi ab initio scienter contractæ fuerunt; secus tamen si ab initio bona fide contractis nuptiis, postea detecto impedimento, vir, & fœmina in eodem contracto coniugali perseuerant, vt per Duenas *reg. 110. vers. secundo limita* Couarr. *de sponsalib. p. 2. cap. 6. §. 8. n. 19.* Barbosa *in d. cap. decreuit n. 9. & 10* per glossam ibi in vers. *tunc*, & in verbis sequentibus, *ergo si tunc ignorauit, licet postea sciuerit, non habet locum pœna*; & sic in praxi quotidie video, ac vidi practicari, alias, si Inquisitores de hoc curarent, vtique valent vxores molestari in repetitione suarum dotium; & ita sententialiter definitum docet Alfaro *de offic. fiscal. glossa 20. ex n. 219* ex Claro sic testante *lib. 5 receptar. sentent. §. fin. q. 78. n. 15.*

12 Quare descendendo ad aliud dubium de viro Catholico ducente hæreticam scienter, an incurrat aliquam pœnam amittendo scilicet bona? Et in hoc dubio, mihi sub adducta distinctione existimo respondendum; quia, etsi Thomas Sanchez *dict. cap. 17. n. 23.* & Sanctarellus *de hæresi dicto cap. 19. dubio 3. n. 25* quos sequi videtur Barbosa *in d. cap. decreuit n. 6.* excipiant in hoc casu virum; eo quod non militat eadem ratio, nam cum vir dotem non afferat, nequit commode hæc pœna ad ipsum extendi; & quia mulier longe grauiori infectionis periculo hæretico nubens exponitur, quam vir hæreticam ducens; quippe vrgentior ratio est imponendi priori delicto pœnam, quam posteriori, vt timore pœnæ id delictum caueatur: ita Sanchez, & Sanctarel. quorum fundamenta non concludunt, & hoc etiam amplectitur Diana *p. 4. tract. 8. resol. 62. in vers. vnde* addens eam rationem quia Fœminæ rapientes viros non incurrunt eas pœnas quas incurrunt viri eas rapientes *per l. vnic. C. de rapt. virgin.* Et quia nec ipsæ incurrunt easdem pœnas viros occidentes quas incurrunt viri fœminas interficientes *ex cap. inter. sectores 34. q. 2.* & tenens in puncto cum Sanchez, Sanctarello & Barbosa *in d. cap. decreuit* Addit etiam recentes Lessium *in summa tom. 1. tit. de fide cap. 11 n. 16* Suarez *in eo tractat. disp. 22. sect. 5.* Pegnam *in directorio p. 3.* Azorium *tom. 1. instit. moral. l. 5. cap. 7.* & alios penes eos.

13 Sed potius videmus eandem militare rationem quoad periculum subuersionis in hæresim; nam sicut nubens mulier scienter hæretico subuerti valet à fide Catholica, sic & vir ex peste mulieris maculare valebit; indeque similitudinem paratiſsima vt dispositum in vno correlatiuorum, censeatur etiam in alio, cum in viro, & muliere quoad hoc, etiam militet eadem ratio per illa, quæ abunde refert idem, Thomas Sanchez *lib. 7. de matrim. disp. 10. n. 24. & disp. 16. n. 5.* Vbi de Doctoribus extendentibus pœnam statutam viris raptoribus fœminarum ad fœminas virorum raptrices, extendentibus etiam pœnas vxoricidij ad viricidium, cum simile delictum perpetrent; & sic non obstare quod viri dotes non habeant, cum habeant alia bona, ac possint habere donationes; item, & lucra, quæ iuxta distinctionem supra positam sub vers. *nec mihi*, debebunt amittere.

De muliere vero, quæ nubit viro Catholico, an amittat dotem, si postea vir eius hæreticus factus sit, ex dictis iam facilis est responsio, nempe, vt nec dos, nec alia bona confiscentur vxoris, vti dixerunt Palatius *in repetit. Rubr. de donat. inter virum, & vxor. n. 23.* Couarr. *lib. 2. variar. c. 8. n. 2. & 7.* Clarus *in praxi §. fin. quæst. 78. numero 15.* Cabed. Lusitan. *dec. 183. numero 8. p. 1.* Sanchez latè *sub dicto cap. 17. summa, vbi sub dict. n. 17. cum glossa in dicto cap. decreuit.* verbo *tunc* exigi, vt vxor tempore contractus sciat virum esse hæreticum. 14

Vbi addit hanc scientiam hæresis viri non præsumi, sed eius probationem incumbere fisco petenti ob eam publicari dotem vxoris, vt tradunt etiam glossa Dom n. & Franc. item & idem Pegna *dict. comment. 160. p. 3. in dicto vers. in hac tractatione.* Quare plus non insistimus, solum enim addimus ob similitudinem rationis idem vtique procedere in viro ducente vxorem Catholicam, quæ postea in hæresim incidit ex proxime dictis. 15

Ex quibus patet dicendum fortius ob hæreses earundem vxorum dotes, quas habent fore confiscandas, cum tunc iam istæ directæ delinquendo, amissione dotium sint plectendæ, item & aliarum donationum, ac bonorum lucratorum, constante matrimonio, sicut & mariti omnibus suis bonis priuantur *per dicta supra allegat. 18. 20. & 22.* Sic vt dotis confiscatio illico fiat. 16

Nec sit relinquenda viro ad vitam vxoris fruendam, ad sustinenda onera matrimonij, vt docent antiqui *in dicto cap. decreuit.* Vbi Barbosa *n. 4.* alter Petr. Barbosa *in l. si constante §. fin. in princip. ff. soluto matrim.* Couarr. *de sponsalib. p. 2. cap. 7. § 5. num. 5.* Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. num. 87.* Gomezius *in l. 78. Tauri in princip.* Clarus *in dicto §. fin. q. 78. n. 15.* 17

Nec contra hoc militat ratio fructuum dotis constituendorum pro oneribus matrimonij sustinendis, iuxta *l. pro oneribus C. de iure dot. l. dotis fructus ff. eodem tit.* sicut præsensit Ioan. Lupus *in dicta Rubr. de donation. inter virum, & vxor. §. 66. n. 23. ad finem*, & ib. Barahona *in addit littera H.* quatenus inclinant, vt sola proprietas auferatur viro, deductis matrimonij oneribus; quia supra dictum est *ab allegat. 18. 20. 22. & 23.* filiis negari alimenta, & legitimam, & quamuis maritus dicatur Dominus rei dotalis *l. doce ancillam ff. de rei vindicat* vnde Guido Papa *singul. 719. numero 3.* ex Gofred. *in l. ob maritorum, Cod. ne vxor pro marito* existimauerit pro crimine læsæ-Majestatis à viro commisso, vxoris dotem confiscari. tamen cum maritus dotem alienare non possit, vt in princip. instit. quibus alienare licet, vel non, tuenit, vt dos vxoris; ob mariti delictum non 18

confiscetur

confiſcetur, vt docent Bartol. in d. l. marito n. 1. ff ſoluto, Bald. nouell. in tract. de dote in p. 6. de priuileg. dotis, conſtit. matrim. priuileg. 17. Simanchas ſupra d. tit. 9. de Cath. inſtit. n. 50. Cantera late ſupra tract. quaeſt. crimin. tangent. punit. delictor. n. 20. Alfaro de officio fiſcali gloſſa 20. à n. 216. vbi reprobat Guidonem, niſi ipſe intelligatur iuxta d. cap. decreuit de haeret. lib. 6. quando ſcilicet vxor ſcienter contraxit cum marito hæretico iuxta dicta hic à n. 1. & confirmat idem Alfaro videndus ad plures caſus per totam illam gloſſam n. 185. ex eo etiam, quod ex tali delicto, non debet præiudicium tertio generari, vbi etiam à n. 219. firmat vxorem, quæ non denunciat virum hæreticum, aut eum inſequitur, etſi teneatur illum denunciare ex Cantera, & aliis, ſed tamen dotem non amittere, vt dixi iam hic ſub verſ. ad ſecundum.

19 Et minus obſtat quod dicebatur de applicandis uiro fructibus dotis ad ſuſtinenda onera matrimonialia, quia, vt diximus de alimentis, & legitima, ibi maior ratio militat pro filiis; & nihilominus illis talia denegantur iuxta reſoluta ſub alleg. 21. & 22. Sanchez in ſumma d. cap. 17. n. 31. qui n. 34. tangit, & late agens de matrim. lib. 9. diſp. 5. n. 5. videtur reſoluere ex Caſtillo in l. 78. Tauri, & vltra DD. quos ibi refert, vt vir teneatur alere vxorem, ablata ſibi dote ob eius crimen.

20 Hæc inquam de dote reſtituenda vxori ob delictum viri illam petenti, intelligenda ſunt de vera dote, non tamen de confeſſionata tantum, aut ſimulata, iuxta quæ latè dixi ſub allegat. 13. & 14. ac docent Palacios Rubios in Rubr. de donation. inter §. 33. & in §. 51. verſ. limita tertio, n. 3. & 4. Afflictis dec. 403. n. 11. Maſcard. de probat. concluſ. 362. n. 5. Quemada q. 4. fiſcal. Alfaro de officio fiſcal. dicta gloſſa 20. n. 21. per illa, quæ latè ſcribit Couarr. lib. 1. variar. c. 7. n. 6. Vbi cum eodem Couarr. c. 28. pract. n. 9. addit, quod ſi dos ample æſtimetur, exceſſum non conſequitur mulier.

21 Et quoad propoſitum quod mulier hæretica perdit dotem per dicta hic, & verſ. ex quibus, limitatur, quando qui ei dedit dotem, ſtipulatus fuit eam, ſoluto matrimonio ſibi reddendam forte diſſolueretur ex cauſa hæreſis; tunc iterum rediret dos ad dantem per doctrinam textus in l. ſi dotem C. de iure dotium. & Zifuentes in d. l. 78. Tauri n. vnico limit. 2. Vbi Anton. Gomez in fine, Matienço in l. 11. gloſſa 2. tit. 9. lib. 5. recomp. Vbi etiam Azeued. n. 6. Thomas Sanchez ſupra, d. c. 17. ſumma n. 33.

22 Et addo quod ſi adhuc, vxore reconciliata cohabitaret cum viro, fructus dotis ſub confiſcatione comprehenderentur, donec matrimonium diſſolueretur, & ſuadetur ex eo, quia ſi vir ex pacto, vel ſtatuto, dotem, aut eius partem, ſoluto matrimonio quo accedente, teneretur Fiſcus eam illi reſtituere; eo quod eo conſtante, eius fructibus potietur; ita ſimiliter; arguendo ad caſum donantis, aut dantis dotem cum relato pacto: ita ex eodem Zifuentes in dicta l. 78. Tauri limit. 1. Caſtillo n. 2. Gomez Arias in l. 76. Tauri n. 3. Sanchez d. c. 17. n. 32. Vbi referens diſtinctionem adductam à Barboſa in l. ſi conſtante 25. §. ſi a. n. 1. ff. ſoluto matrim. ex eo nempe, quod delictum vxoris, minime nocere valet viro, cui ex pacto, vel ſtatuto, ius ad dotem eſt quæſitum ex dicta l. ſi dotem C. de iure dotium, & Peregrin. de iure fiſci lib. 5. tit. 1. n. 85. & 118. abſolutè docuit, dote publicata vxoris, poſſe virum deducere lucrum, ſibi pacto, aut ſtatuto debitum; video tamen Baiardum in addit. ad Iulium Clarum lib. 5. recept. d. quaeſt. 78. n. 63. alios referentem dixiſſe ſtante illo pacto, virum lucraturum dotem, niſi vxor ante id pactum eſſet hæretica, & bene ex dictis hic à n. 1.

ALLEGATIO XXVI.

Pactum de dote reſtituenda dotanti, vel ſuis abſque dotantis ſtipulatione, an ſufficiat, ita vt mulier non poſſit de dote ad libitum diſponere. Et an pactum à dotante dotis reſtitutioni appoſitum in caſu, quo filius ex matrimonio procreandus deceſſerit infra certam ætatem, operetur etiam quoad excluſionem patris, vel Fiſci, ſi pater fuiſſet hæreticus?

SVMMARIVM.

1 *Pactum de dote reſtituenda dotanti appoſitum, non eſt cuſtodiendum, ſi cederet in detrimentum legitimæ, quæ debetur filiæ, vt n. 2.*

2 *Filia poteſt de dote diſponere, non obſtante pacto de dote retardata, niſi eius pater ſuperuiueret n. 3. qui & poteſt ei grauare, vt reſtituat n. 4. & n. 5. late.*

5 *Filia nequit de dote diſponere, quando de propriis bonis dotatur à fratre, patre, vel extraneo.*

6 *Vxor hæretica amittit dotem à quacumque ei datam, quo remanet Domina illius.*

7 *Pacta ſeruari oportet vbi quid de pacto reſtituenda dotis, ſi filius procreatus intra certam ætatem deceſſerit.*

8 *Dos ſemper reſtituenda eſt mulieri, non obſtante quocumque pacto, matrimonio ſequuto.*

9 *Vxor quæ in hæreſim incidit, non amittet dotem quando pactum eſt appoſitum de illa dotanti reſtituenda.*

HÆ duæ allegationes difficultatis connexitatem nonnullam habent, cum adductis in fine præteritæ allegationis, an confiſcetur dos mulieris hæreticæ, quando à dotante appoſitum eſt pactum de dote reſtituendi? Igitur quoad primum dubium, vt clarius diſſoluam ſub diſtinctione exiſtimo rem diſoluendam. Nam vel dos permittitur ex bonis ipſius mulieris, quæ dotatur, vel ex bonis ipſius qui dotat; & quamuis gloſſa, Bart. Bald. & Salicetus per l. ex morte in fine C. de pactis conuent, l. fin. §. primo C. de iure dotium, l. vnica §. accedit, C. de rei vxoria actione, Vbi etiam gloſſa, doceant poſſe dotantem conuenire de dote ſibi reſtituenda, vel ſuis à principio, ſecus ex interuallo, vt docent etiam Neguſantius de pignorib. memb. 4. p. 2. n. 27. Surdus conſ. 255. n. 10. & 23. vol. 2. & conſ. 113. n. 123. & ſequent. Mantica de tacitis, & ambig. conuention. lib. 12. tit. 32. n. 20. volum. 1. Maſcard. de probat. concl. 521. cum infinitis, D. Ioan. del Caſtillo, & Sotomay. lib. 3. controu. iur. c. 101 n. 54. & 55. & cum, Tuſch. Suar. Maſtrill. Honded. Paſchal. Deciano, Theſauro, Fontanella, Molfeſio, & alijs, Amato forenſ. iur. reſolut. reſ. 64. n. 1. 1

Tamen locum non habet tale pactum, quando prætextu renunciationis dotis vel ſtatuti diſpoſitione 2

tione à paterna successione excluderetur filia iuxta quæ latissime scripsi *sub cap. cum contingat. 28. de iureiur.* quæ in præsenti casu non debet dotem amittere, si dos succedat loco legitimæ; potest enim filia nihilominus de dote disponere, & pro libito testari, non obstante stipulatione, vel pacto de dote reddenda patri, vel suis hæredibus, vel cui ius, & casus dederit; eo quod filia effecta est Domina dotium: nam quando dos cum legitima concurreret, tenentur hæredes filiæ dotatæ dictam promissionem, & stipulationem remitere, vt originaliter dixit Iacob de Arena *in l. vxor. §. pater naturalis ff. de leg.* 3. quam refert, & commendat Bald. *in l. fin. col.* 11. vers. *pone quod statutum* C. de dotis prom. & sic tenens cum multis ex antiquis, & modernioribus, scilicet Gratiano *discept.* 556. *n.* 6. Franc. Molino *de ritu nuptiar. lib.* 3. *q.* 31. *n.* 9. Philip. Paschalio *in tract. de viribus patriæ potest. p.* 2. *cap.* 4 *n.* 190. Merlino *de legitima lib.* 3. *tit.* 1. *q.* 9. *n.* 9. 30 & sequent. Spino, Seraphino, Surdo; Alciato, Vrsilis, Caualc. Thesauro, Roderico Suarez, Ferdinando Vazquez, Fontanella, Bosin, & aliis, Amato forensium iuris resol. *p.* 1. *res.* 64. *n.* 4. *declarat. n.* 5. si post mortem patris dotantis contingat dotis restitutio per mortem filiæ dotatæ, quo tempore filiæ incipit deberi legitima.

3 Secus si patre donante, adhuc viuente, decedat filia, nam sustineretur stipulatio de ei reddenda dote, de qua prohiberetur tunc filia disponere etiam infra quantitatem legitimæ, Vbi post Tuschum, Gabriel Peregrin. *cons.* 79. *n.* 21. *lib.* 1. Farin. *dec.* 708. Mastrillo Canet. Neapodan. Alex. Ponte, & alijs pluribus, vbi etiam *n.* 6. *&* 7. restringit hanc limitationem cum aliis multis Doctoribus, si filia vltra legitimam fuerit dotata.

4 Potest enim pater illam grauare, vt dotem restituat, etsi contingat filiam decedere post patris obitum, vel nisi filia expresse consenserit pacto de restituenda dote, etiam quoad summam legitimæ: sic cum Zino, Iacob. de Arena, Baldo, & Saliceto *in l. auia C. de iure dotium*, Barbosa *in l.* 1. *p.* 4. *n.* 136. *ff. soluto matrimonio*, Seraphino *dec.* 815. Aluaro Velasco *dec.* 130. *n.* 34. *&* 5. Ramonio *consil.* 1. *n.* 69. *in fine*, vers. *quod si filia*, Georgio *allegat.* 26. *n.* 4. Merlino *de legitima d. lib.* 3. *q.* 9 *n.* 43. Milanens. *dec.* 10. *n.* 26. 27. & sequent. *lib.* 1. *& decis.* 8. *à n.* 395. Menochius *cons.* 1285. *n.* 9. Latius *in addition. ad præsumpt.* 96. *lib.* 4. & alij.

5 Secundo principalis conclusio limitatur: nam potest vxor de dote disponere, non obstante pacto de dote restituenda, quando de propriis bonis dotatur à fratre, patre, vel extraneo; hoc est de bonis propriis mulieris, vel ei quomodolibet debitis, & si pactum de dote eis, vel suis restituenda fuerit appositum, muliere sine filiis decedente; quia tunc tale pactum mulieri non nocet, quin testari, & disponere de suis dotibus possit; quatenus importat quantitatem dotium propriorum bonorum, ad quod tenentur hæredes remittere pactum, seu ius stipulationis, etiam quando à fratre de bonis maternis, vel dos à patre fuerit filiæ legata, vel ab extraneo, aut esset dos aduentitia, quam pater reddi sibi, vel suis stipulari neque potest, vt dixerunt Lucas de Pæna *in l.* 1. vers. *hæc faciunt ad quæstionem C. de impon. lucr. descript. lib.* 10. Bald *in d. l. si à via n.* 10. Suarez *in l. quoniam in prioribus amplíat.* 12. *n.* 1. *C. de inofficios. testam.* Morot. *cons.* 19. *n n.* 4. Mastrillo *dec.* 25. *n.* 10 Fontanella *de pactis dotalib. clausula* 5. *gloss.* 10. *p.* 1. *n.* 9. *vol.* 2. & cum Rota, Menochio, Vinio, Thesauro, Gratiano, Peregrin. Tucho, Molino, Gregor. Lopez, Barbosa, Anello de Amatis Mangml. Paschalio, & aliis: idem Amato *d. res.* 66. *n.* 8. *qui cum aliis n.* 9. 10. *&* 11. declarat procedere similiter, & quando frater teneretur ex forma statuti dotare sororem exclusam, vt in dote de Peragio. Et hanc conclusionem ait procedere, si mulier viuens de dicto grauamine conquesta fuerit pacti scilicet dotis restituendæ, vel reclamauit, aut moriens sine filiis de dotibus prædictis testaret, secus si ab intestato decederet, vel aliter conquesta non sit; quia tunc, videtur taliter dotata decessisse sub huiusmodi pacto, & onere apposito super eius bonis, vel nisi vt dixit Fontanella *de pact. dotal. clauf.* 5. *glossa* 12. *p.* 11. *n.* 10. *&* 27. *vol.* 2. quando soror, etsi de bonis propriis dotata, pacto, & oneri à fratre adiecto, expresse consenserit ad dicta de Patre supra; quia tunc pactum sustineretur ad sororis præiudicium: ita idem Amato etiam cum Molino *de ritu nuptial. lib.* 3. *q.* 31. & aliis, *vbi d. n.* 11. cum sequentibus explicat textum *in l. cum maritus* 29. *§. fin. ff. de pact. dotalib.* quem leges ad quæsitum, an *pactum de dote restituenda dotanti, vel suis in casu de solutionis matrimonij absque dotantis stipulatione, sufficiet, vt mulier non possit ad libitum de dotibus disponere.*

Ex his ergo, & aliis quoad nostrum punctum, 6 resoluendum est *per dicta allegat.* 25. *prætered* quod quoties vxor sic dotata, non obstante pacto, de dote reddenda, adhuc remanet Domina dotis, vt ad libitum de ea valeat disponere, si in hæresim incidat, amittere dotem, quia Fisco applicatur ex doctrina latè adducta *ab allegat.* 13. Vnum tamen notant Bald. *in l. Nesennius ff. de negot. gestis*, Mascard. *de probation. conclus.* 533. *à n.* 14. *& conclus.* 571. *n.* 12. *& conclus.* 813. *n n.* 3. Gratian. *discept. forens. d. c.* 556. *n.* 26. *&* 27. Mandello *cons.* 12. *n.* 1. *& cons.* 456. *n.* 2. *lib.* 4. Afflictis Cumia, Menoch. Surdus, Anchart, & alij, quos refert Amato *d. res.* 66. *n.* 10. præsumi fratrem, vel extraneum dotasse de bonis propriis sororis, vel mulieris, si bona materna, vel paterna adhuc inter eos essent communia, vel eorum administratio penes eos existeret tempore dotationis *ex l. fin. C. de dotis promis.*

Ad partem secundam allegat. affirmatiue videtur respondendum; quia opportet pacta seruari quę 7 plus operantur, quam statutum, cum nulla maior sit iustitia, quam pacta serua *per l.* 1. *C. de pactis, e.* 1. *&* 2. *eod. tit.* & vtrobique DD. quod tamen explanandum existimo, vt si pactum v.g. à dotante appositum sit de dote restituenda, in casu, quo filius ex matrimonio procreandus, infra certam ætatem decesserit, valeat, si contingat filios matri præmortuæ superuiuere & inde ante ætatem in pacto conuentam decedere: nam tunc pater in maternis dotibus non succedit, sed tenetur dotantibus restituere, sicut si sine filiis decessisset vxor; secus tamen si aliqois ex filiis matri superuixerit, & mortuus inde fuerit post tempus certæ, & completæ ætatis in pacto conuentæ: nam tunc maritus, aut pater eiusdem succederet, prout de iure, pacto inconscripto patri intestati filij successio pertinuisset: sic Bald *cons.* 89. *lib.* 2. *& cons.* 2. *lib.* 3. Oldrad. *cons.* 132. Tuschus *conclus.* 777. *n.* 5. *lit. D. vol.* 2. Seraphin. *dec.* 815. cum aliis Amato *res.* 48. *à n.* 7. qui & videtur *n n.* 1. id explanate aliis mediis, & fortius propter iustitiam pacti, & vim apertæ legis appositæ in instrumento dotali, qui dicto *n.* 1. *&* 2. materiam comprehendit sub duplici conclusione, nempe, vt dos semper sit restituenda mulieri, pacto aliquo non obstante, soluto, matrimonio

per

per mortem viri. Et quod dos est restituenda donanti, moriente moliere sine filiis, si fuerit stipulata ei reddi: sic cum Mastrillo, Fontanella, Giurba, Gratian. Surdo, Menochio, Seraphino, & alijs.

9 Et iuxta prædictam distinctionem, quoties dos venit reddenda dotanti per pactom appositum, ei restitui, aut illi, cui per pactum deductum est, non Fisco, in casu, qoo etiam illa vxor incideret in hæresim eretione dictante, vt qui suã vindicat rem debet anteponi qoibuscumque aliis creditoribus ex quacumque causa, & titulo venientibus, vt DD. agnoscunt *in l. si ventri vers. si tamen ff. de privileg. creditor. cum aliis concordantibus*, & probant Pichard. *in § quadam actiones instit. de actionib. n.* 88. Amator Rodrig. *de privileg. credit. p.* 1. *art.* 6. *n.* 50. *& iterum n.* 126. quod dicit indubitabile inter nos Hispanos Gayto *de credito cap.* 4. *quæst.* 11. *sub n.* 1878. applicandus per alios casus, quibus rem explicat de prælatione dotis ad fiscum, & econtra, item, & de aliis, qui præferuntur etiam doti: aliquid *d. quæsito* 11. *sub n.* 146. *vbi à n.* 145. agit de dote, quando pretiom succedit loco rei.

ALLEGATIO XXVII.

An si mulier cui ex facultate nuptialibus in tabulis per dotantes, sibi attributa est facultas de certa parte dotis disponere, in hæresim incidat, dicatur nihilominus inuenientes ab intestato disposuisse ex voluntate donantis, seu an pars Fisco adquiratur? Et an creditoribus mariti hæretici possit esse consultum super fructibus dotalium rerum, quatenus debitam quantitatem onerum matrimonij excedat? Et an dotis retrotrahitio hypothecæ restitĕudæ fiat ad initium promissionis, vel contracti in præiudicium Fisci, aut creditorem medio tempore contrahentium.

SVMMARIVM.

1 *Vxor, vt amittat dotem donatam, si in hæresim incidat iuxta casus octo distinctes, consideratur, vt à numero 4.*

2 Disponere *verbum refertur, tam ad contractus qam ad vltimas volunates, maxime, si accedat verbum* libere, *vel* ad libitum, *vt n.* 4.

3 Disponere *verbum omni materia concernit.*

4 *Vxor potest de parte dotis disponere inter viuos, aut in testamento, si ei permittatur, & n.* 5. *sed videtur restringi, vt n.* 11.

5 *Dispositio per verba disponere, & testari, clare dat facultatem disponendi in omni euentu numero* 6.

6 *Copula natura, est potius ampliare, quam restringere inuenta in facultate disponendi.*

7 *Mulier tacite, quando deposuisse videatur inter venientes ab intestato ex facultate sibi disponendi concessa, nisi restricta sit vt n.* 8. *&* 9.

9 *Disponendi facultas concessa mulieri virtute pacti facultatiui, solum inter viuos operatur.*

10 *Descendere ab intestato censetur disponere per viam vltima voluntatis.*

12 *Mulier ex facultate sibi concessa limitatè, si tamen sit ad disponendum in pias causas valet enter viuos, & vltima voluntate disponere.*

13 *Vxor donataria alicuius summæ, illam in hæresim incidens amitit, nisi stipulatione fuerit obligata ad reddendam illam donanti, & extenditur, vt n.* 14. *& à n.* 15. *explicatur breuiter, & limitatur n.* 20.

14 *Creditores mariti vxore donataria, quæ in hæresim incidit, potius est, vt contra Fiscum inquisitionis agendo, non repellantur, si maritus sit debiter, sustinendo onera matrimonij, vt n.* 15. 16. 17. 18.

17 *Dotis fructus vxori donatariæ competentes, & si maritus illis non fruatur, quia ad inopiam vergit, non sunt obnoxij crediteribus in modica quantitate consumpti pro oneribus matrimonij, vt n.* 18. *alias non item, vt n.* 19.

19 *Dominium transferri per quæ verba prolata à donante intelligantur.*

21 *Dotalis hypotheca retrotrahitio, ne creditores defraudentur, verius, est vt fiat à tempore matrimonij perfecti, vt n.* 22. *&* 23. *contra Gamam. n.* 24. *Et qualiter consideretur si dotis promissio fieret post matrimonium initum* n. 15. & 26.

26 *Confessio mariti de dote recepta ante matrimoniũ contractum videtur nocere crediteribus, si constet de anticipata promissione.*

AD primam dubitationis partem, vt rem breuibus, & clarius comprehendam, aliis interlocutionibus explosis, quibus vtuntur DD. existimo respondendum, facta appositione octo casuum. Primo, quando mulieri simpliciter de certa parte dotis, permissum est posse disponere. Secundo, cum mulieri dotatæ de certa summa permissum sit disponere, & testari. Tertio, quando data, seo reseruata est mulieri facultas disponendi in eum, quem ipsa nominauerit, vel elegerit. Quarto, qoando verba pacti facultatiui disponendi mulieri concessi, essent concepta, vt possit in vita disponere. Quinto, cum molieri conceditur de aliqua parte dotis posse testari. Sexto, quando permititur mulieri de parte dotis, seu aliqua eiusdem summa libere disponere, vel si dictum sit ad libitum suæ voluntatis. Septimo, quando facultas disponendi, & testandi mulieri conceditur restricte, & limitate, nempe pro anima, seu ad pias causas. Octauo, cum data est facultas disponendi, vel testandi, tam in vita, quam in morte, seu tam per actum inter viuos, quam per vltimam voluntatem. 1

Et quia per primum casum disputant latè Doctores, an verbum *disponere* propriè vltimæ voluntati conueniat? Seu verificetur, etiam tam in dispositione, quæ fit inter viuos? Et resolutiuè asserendo ad vtrumque casum referri per doctrinam *textus in §§. penult. & fin. instit. quibus alien. licet, & per cap.* 2. *cap. illis de præb. lib.* 6. Vbi DD. communiter, quibus accedunt Cardinalis Tuschus *conclus.* 495. *numero* 1. *&* 2. *litt. D.* Mantica *de coniectur. vltimar. volunt. libro primo titulo* 3. *numero* 9. Giurba *in consuetudinibus Messanens. cap.* 6. *glossa* 7. *p.* 1. 2

Nam verbum *disponere* omni materiæ conuenit, vt dixerunt Natta *consil.* 270. *numero sexto.* Socinus *cons.* 123. *sub numero tertio, volumine* 3. Decian. *cons.* 31. *numero* 133. *volumine* 1. Franc. Molin. *de ritu nupt. libro primo* 3

*q.*18.*n.*17. Fontanella *de pact.nupt.clauſ.*5.*gloſ.*10.*p.*1.*n.*71.*volum.*2. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.*539. *ſub n.*22. Amato *p.*2. *reſol. iuris* 76.*n.*7. cum Hypolito Riminald. Bimi, Beccio, Alciato, & aliis ex antiquis, *qui n.*6.*refert* alios DD. ſentientes in dubio ad actum vltimæ voluntatis referri ex Durando *de arte teſtandi*, Iaſone, Afflictis, Franchis. Marta, & aliis *Ad textum in* §. *diſponat in auth. de nuptiis*, §.*pon. & fin. inſtit. quibus ex cauſis manumit. non licet* §. *exheredatos in auth. de heredibus*, & *falcidia gloſſa in Rub.ff.ſoluto matrim.* Vbi Niconit. *n.*127. Cum aliis Alex. *n.*16. Alberic. *in addit verb. diſponere.*

4 Quæ aſſertio maxime procedit accedente verbo *libere*, vel ad *libitum*, vt tenuerunt in ſpecie Roland. *conſ.*62.*à n.*17.*vol.*1. Gabriel. *conſ.*99.*n.*33.*lib.*2. Menoch. *lib.*4.*præſumpt.*168.*n.*2. Surd. *conſ.*357.*n.*10. *lib.*3. & *conſ.* 572.*n.*66. *in fine*, *lib.*4. Amato *vbi ſupra n.*8. & *conſ.*58. idem Surdus *dec.*272.*n.*14.15. & 16. Vbi ſi ſint geminata, Decius *conſ.*70.*n.*12.*lib.*3. Burſatus *conſ.*266. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.*50.*n.*23. Antonius Monachus *dec. Bonon.*71.*n.*107. Cabalcan. *dec.*12.*lib.*4. Menoch. *conſ.*210.*n.*50. & *lib.*4.*præſumpt.*188.*n.*8. dicentes, tunc licere mulieri, tam in vita, quam in morte, ſeu in vltimis diſponere, & tam ſpecialiter, & expreſſe, quam vniuerſaliter per hæredis inſtitutionem, vel vniuerſalem donationem, ac diceretur etiam inuenientes ab inteſtatu diſpoſuiſſe ea ſine teſtamento, vel alia diſpoſitione, vita functa. Et ſic expendi caſum ſextum ex relatis *hic ſub n.* 1. & iuxta hãc extenſionem intelligit Amato octauum, & vltimum caſum ex iam aſſignatis, addens *dicta reſ*77. ea forma, vti paſſim contrahentes in nuptialibus tabulis, in quibus latiſſime, & libere nimis ſolet concedi iſta facoltas æque vnum, atque alium actum comprehendendo; ſic vt ſiue expreſſe, *not* tacite, ſpecialiter, aut vniuerſaliter, etiam ex tacita voluntate dicatur mulierem diſpoſuiſſe inuenientes etiam ab inteſtato.

5 Et iuxta hanc extenſionem in caſu ſecundo ex prædictis *ſupra aſſignatis*, verius reſpondendum eſt, cum loquatur diſpoſitio per verba *diſponere & teſtari*, vt ſentiunt Surdus *conſ.*271.*n.*35. & 36. idem Amato *d.reſ* 77. *n.* 43. & 44. teferentes ſic ſenſiſſe ſenatum Mantuanum, & concludit, quod ſi pactum conceptum fuiſſet verbis copulatiuis, nempe *poſſit teſtari, & diſponere*, procedat diſpoſitio *leg.conficiuntur ff. de iure Codicill.* nam quando duo copulantur per ſe, & non reſpectiue ad aliud, non requiritur concurſus vtrinque ſecundum Bartol. *in l.*3 *ff.de inſtit. & iur.* poſt Butr. Imol. & Iaſonem, quos refert Nata *conſ.*626.*n.*17. Surd. *conſ.*207. & *dec.*272.*n.*36.

6 Vbi dicit eo in caſu, naturam copolæ eſſe ampliare, non reſtringere, Roland. *conſ.*79.*n.*23. *vol.*3. & ſi Oſaſcus *dec.*71.*n.*66. Burſat. *conſ.*266.*n.*12. & alij, ſentiant concurſum copulatorum deſiderari *per l.ſi heredi plures ff.de cond. inſtit.*

7 Maius dubium habent caſus tertius, quartus, & quintus: de his namque video Doctores diſcordes: nam de tertio caſu dixit Gratianus *dicto cap.* 50. *diſcept.for.n.*23. vt non ſufficiat vniuerſalis inſtitutio, & diſpoſitio, ſed vt requiratur ſpecialis perſonæ nominatiu, Anton. Monach. *dec. Bon.*71.*n.*5. iterum Gratian. *cap.*221.*n.*7. & 15. Rota Roman. *dec.*262.*in fine p.*1. *diuerſ.* & alij contra Michaël. Ferrer *p.*3.*obſeru* 319. Seſſe *dec.*53.*n.*7. Fontanel. *de pactis nuptial. clauſula* 4.*gloſ.*5. *n.*64. & 65. & *gloſſa* 9.*p.*5.*n.*14. Menoch. *conſ.*1123. *n.*14. Peregrin. *de fideicom.art.*40.*ſub.n.*59. teſtantes deciſum ſufficere vniuerſalem inſtitutionem ſui hæredis ex Bartoli doctrina *per textum ibi in l.vnum ex familia* §. *ſi duas n.*3.*deleg.*3.

8 Et qualitercumque ſit Menochius *conſ.*322. & *conſ.*950.*lib.*10. & Amato *d.reſ* 77. *à n.*48. potius ſentiunt, quod, etſi mulier facultate expreſſa vſa non ſit, & ab inteſtato deceſſerit, adhuc venientes ab inteſtato tacite diſponendo elegiſſe, & nominaſſe videatur ex vi *dicta l. conficiuntur*; eo quod taciti, & expreſſi eſt par vis, ac virtus, niſi facultas diſponendi, & eligendi, ſeu nominandi ad teſtamentum reſtricta ſit.

9 Et iuxta hoc vltimum determinandus venit caſus quartus ex adductis *ſub n.* 1. nam quando per verba pacti facultatiui diſponendi mulieri concederetur, vt poſſit in vita diſponere, non poſſet quidem in vltima voluntate, ſed tantum inter viuos, & tunc non cenſeri ipſam de cedendo tacite inuenientes ab inteſtato in vita diſpoſuiſſe.

10 Quia decedens ab inteſtato, cenſeretur per viam vltimæ voluntatis diſponere, Peregrin. *ſupra d.art.*40.*ſub.n.*41. cum alijs Theſaurus *dec.*209. Cardin. Tuſch. *concl.*482. *n.*12. *lit.D*, idem Amato cum Cagnolo, Bart Pariſio, Cobar. Alex. Socino, Claro, Trentacinq. Raudens, & aliis *d. reſ* 77. *à numero* 52.

11 Et licet de quinto caſu referat Fontanella *de pactis nuptial. dict.clauſ.*5.*gloſſa* 10.*p.*1.*n.*71. *verſ. & vide etiam*, reſolutum fuiſſe in ſenatu Cataloniæ, cum mulieri conceditur poſſe teſtari de aliqua pate dotis, datam non ſolum fuiſſe facultatem diſponendi in vltima voluntate, verum & inter viuos, ſed potius dicendum eſſe denegatam inter viuos diſponendi, cum nihil commune habeat diſponendi inter viuos, cum ea, quæ ex teſtamento, vel alia cauſa mortis vltima diſpoſitione perficitur: ita Amato *d.reſ.*77.*ſub n.*55.*qui n.*56. & 57. reſoluit in ſpecie huius 5. *caſus*, vel quando de certa quantitate eſt data facultas teſtandi, ſi mulier inteſtata decedat, & venientes ab inteſtato in ea ſumma, vel portione ſuccedant, & quod tunc ſanguinis proximiores excludantur à dicta portione; qoia mulier decedendo ab inteſtato, expreſſe dicitur declaraſſe ſe noluiſſe teſtari, vel vti dicta facultate teſtandi, & ex induſtria omiſiſſe teſtari, dum permiſſit, & voluit ab inteſtato decedere: ſic cum Abbate *conſ.*59. *ſub n.*19. Caſſan. *conſ.*45.*n.*25. Sola *ad nouas conſtit. Sabandia de alien. bonor. min.gloſſa* 3.*ſub n.*28.

12 De ſeptimo vero caſu, quando facultas diſponendi, & teſtandi mulieri conceditur reſtricte, & limitate pro anima, nempe, ſeu ad pias cauſas, tunc non denegatur mulieri, vt diſponat inter viuos, aut in teſtamento; dum tamen non diſcedat à modo limitate impoſito: nam mulier tantum poterit diſponere, aut teſtari ad pias cauſas: ſic Burſatus *conſ.*266.*n.*3.*vol.*1. Amato *d.reſ.*77.*n.*59. dicentes hoc in caſu decedendo ab inteſtato eius ſanguinis proximiores, in dicta portione non ſuccedere; quia termini *d.l. conficiuntur* huic caſui non adaptantur nec pia cauſa ab inteſtato ſuccedit.

13 Ex dictis iam ad caſum, de quo eſt noſtrum inſtitutum, an ſi mulier decederet inteſtata, nihilominus Fiſco appliectur quantitas ſibimet permiſſa in diſpoſitione iuxta facultatem donantis? videtur reſpondendum, vt in caſibus relatis, in quibus & ſi inteſtate decedat, alias ab inteſtato venientes adhuc ſuccedent, non poſſe fiſcum ſe introducere, cum ea facultas ſem-

per

per ſit reſpectiua ad donantem *per dicta ſupra alleg. praeced.* Verum mihi potius est vt illa pars aſsignata mulieri debeat applicari Fiſco omni euentu, ex quo poſt ſibi donationem factam, in hæreſim incidit, cum illa facta fuerit Domina, nec fuerit pacto, aut ſtipulatione obligata ad reddendam dotem donanta, alijve; & ſic licet ſub aliqua conditione non hæretici diſponere teneretur, vt in ſeptimo caſu, in quo poteſt eſſe maius dubium; nihilominus propter hæreſim, confiſcatione ſuccedat Fiſcus ex iam adductis *ſub alleg.* 13. 18. 20. 22. & aliis, ſed an ſuccedat cum onere diſpoſitionis à donãte aſſignatæ mulieri, poſſet eſſe quæſtio: pro qua adiunges nonnulla *adducta ſup. alleg.* 19. *in fine, & in alleg.* 20. & 21.

14 Ad ſecundam allegationis partem, an creditoribus mariti ſuper fructibus dotalium poſſit eſſe conſultum, &c. & ſi ex regula generali *l. pro oneribus cod. de iure dot. & in l. dotis fructus ff. eodem.* Vbi DD. videatur affirmandum; quia maritus ſuſtinens onera matrimonij, fructus dotis lucratur; & ſic conſtante matrimonio executionem in dictis bonis fieri valere ad creditorum petitionem aduerſus obæratum maritum, niſi quando ad fructus dotis vxoris exequendos deuenitur, & non remaneret marito vnde alias ſuſteneat onera matrimonij, propter quæ dos datur: nam tunc pro concurrente onerum quantitate ſuper fructibus prædictis, nullatenus creditoribus viri conſultum eſſe poteſt; cum defraudaretur mulier, & defraudaretur familia, ſi creditores omnes fructus dotis caperent pro propriorum creditorum ſatisfactione, ſicut docent Gama *deciſ.* 200 Florez. Diaz. de Mena *in addit. ad Gom. deciſ.* 188. Anton. Faber. *cod. de iure dot. lib.* 5. *tit.* 7. *definit.* 38. *verſ. quia licet,* Alex. *in l. à Diuo Pio. §. in vendit. n.* 27. *ff. de re iudic.* Iaſon ibi. *n.* 107. & 20. Barboſa *in l. ſi conſtante n.* 47. *ff. ſoluto matrim.* Riccius *collect.* 358. *ad textum in l. vbi adhuc cod. de iure dot.* Fontanel. *de pact. dotal. clauſula* 6. *gloſſa* 2. *p.* 2. *num.* 6. *volum.* 2.

15 Nihilominus in caſu noſtri inſtituti, ſi vxor in hæreſim multo antequam maritus æs alienum contraheret, incideret, non videtur ex doctrina præcedenti, creditoribus ſatisfaciendum ex fructibus dotis cum ſemper mulier dotem per hæreſim amiſerit per dicta *ſup. alleg.* 24. & 25. circa finem, *nec contra hoc militat.*

16 Sed in propoſito dubij exiſtimo, vt verius dicendum, quod quia conſtante matrimonio, vir pro oneribus matrimonij gaudet dotis fructibus per dicta *hic ſub n.* 1. ad quæ tenetur cum vxore viuit, & pro ſuſtentatione, vel ad ſufferenda illa creditoribus, fiat obnoxius fructus Dotis teneri ad ſoluendum æs alienum ea de cauſa per maritum creditoribus cauſatum, & hoc à ratione illa, quam expendimus *ſub dicta alleg.* 20. de creditoribus præferendi Fiſco in pœnalibus, vbi plura iura addixi.

17 Eſt tamen difficultas, numquid hæc aſſertio, etiam procedat, quando Dotes ipſæ penes maritum non permanent; quia propter viri vergentiam, ad inopiam vxoris dotis fit reſtitutio, num ſi quid remaneat de fructibus dotis, quod vltra neceſſarium ad ſupportanda onera matrimonij cedat in beneficium creditorum viri, vel ad Fiſcum pertineant: Et quamvis ex doctrina Bartoli *in l. ſi conſtante num.* 104. *ff. ſoluto matrim.* Alex. ibi *col. pen. verſ. item in quantum* Campeg. *de dote ſub Rub. decret. dotis q.* 61. Vincent. de Franchiſ. *deciſ.* 615. *lib.* 4. Barboſa *in dicta l. ſi conſtante in princ. n.* 47. Caſtagn. *de beneficio deducto, ne egeat. q.* 1. *n.* 75. 76. 77. & ſequent. Surdus *de alimentis tit.* 1. *q.* 35. *n.* 5. & *q.* 36. 12. & 13. Fontanel. *de pactis nuptial. clauſ.* 6. *gloſſa* 2. *p.* 2. *n.* 20. *volum.* 2. Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 11. *tit.* 50. *num.* 25. Gratian. *deciſ.* 194. Anton. Faber. *de iure dot. l.* 5. *tit.* 7. *diff.* 38. Molfeſ. *in conſuet. Neapol. p.* 6. *de iure dot. q.* 5. *n.* 31. & *conſ.* 11. *n.* 42. & 43. ibidem in fin. impreſſo Giurba *deciſ.* 16. *n.* 18. & alij relati ab Amato *reſolut.* 83. *num.* 7. adhuc ipſe Amato *in n.* 8. & Crotus *in repetit. dict. l. ſi conſtante* 2. *lect. colum.* 4. doceant, quod licet dos ex cauſa veræ indigentiæ viri vxori reſtituatur ex fructibus pro onerum matrimonij vxor poſſidens expendere ſit obnoxia; atqui ſuperſunt non eſſe obligatos pro ære à marito contractos; & ſic contra Bartol. docet etiam Imola *in dicta l. ſi conſtante allegans textum expreſſum in l. vbi adhuc in verſ. abutitur cod. de iure dotium*, qui cogitandum inde reliquit, & ibi Romanus *n.* 41. cogitandum reliquit *in dicta l. vbi adhuc*, articulo ad partes plene diſcuſſo.

Huius tamen reſolutionis contra Bartol. pluribus 18
fundamentis comprobat Crotus; præcipue, quia caſibus, in quibus transfertur dominium in vxorem ex reſtitutione facta ob vergentiam in inopiam fructus ſunt vxoris, ſi ex vera cauſa vergentiæ ad inopiam, vel delapidationis fiat reſtitutio dotis, ea probata, licet ſufficiat minus planè probari, quando contra virum ageretur iuxta opinionem Bartoli *in dicta l. ſi conſtante*, Maſcard. *de probat. concluſ.* 575. Farinac. *deciſ.* 291. *n.* 1. *p.* 1. *tom.* 1. Morla *in emporio tit.* 12. *q.* 12. *num.* 6. Molina *de contract. diſp.* 429. *n.* 3. Anton. Gomez *in l.* 50. *Tauri n.* 33. *Peruſin. deciſ.* 22. Caſtagn. *de beneficio deducto ne egeat. q.* 1. *n.* 125. Tuſchus *litt. D. concluſ.* 762. *n.* 39. & 45.

Et in tantum procedit, licet tunc fructus, non 19
libere in vxorem tranſeat, ſed cum onere ſuſtentationis familiæ, & onerũ matrimonij *ad textum in dicta l. vbi adhuc cod. de iure dot.* Gratian. *deciſ.* 194. *n.* 4. & 18. Barboſa *in dicta l. ſi conſtante in princ. ſub n.* 8. & 46. Fab. de Anna. *conſ.* 69. *n.* 5. Surd. *de aliment. tit.* 1. *q.* 36. *n.* 6. & 12. & *tit.* 7. *q.* 25. *n.* 18. & 19. Maſull. *ad Capicc. deciſ.* 46. *ſub n.* 4. Franchiſ. *deciſ.* 54. *n.* 23. Scobar *de ratiocin. lib.* 2. *comput.* 18. *n.* 12. Amato *deciſ.* 43. *ſub n.* 6. aliter Amato *dict. reſ.* 83. *num.* 9. & 11. bene Ponte *conſ.* 123. *ſub n.* 1. *lib.* 2. Marta *voto* 36. *n.* 13. Magon. *deciſ.* 125. *in Florent. n.* 5. Anton. Faber. *cod. de iure dotium lib.* 5. *tit.* 7. *definit.* 39. quod magis procedit ſtantibus clauſulis tranſlationis Dominij in vxorem operantibus; nempe *dimiſit, tranſtulit, conſignauit, relaxauit, dedit, ceſſit, reſtituit in integrum dotis*, & dotarij ſatisfactionem clauſula *ad habendam*, & ſimilibus; vt late Giurba dixit *deciſ.* 24. *à n.* 19. & *gloſſa in dicta l. vbi adhuc dicto verſ. abutitur*, eo in caſu vere permittit fructus in totum poſſe conſumi pro alimentis, vt ſplendide coniuges viuere poſſint; quod ego admitto, quoties ceſſat hæreſis cauſa, cum tunc ex relatis *ſub dict. allegat.* 24. & 25. erunt expendendi pro victu neceſſario: alia tradit hic applicanda Amato *dicta reſ.* 83. *ex n.* 14. *vſque ad finem*, vbi reſpondit Bartoli fundamento, nempe, vt non obſtante, quid vxor in dote reſtituta ob vergentiam viri, remanent fructus in Dominio viri, quod non admitrit, quando fit vera reſtitutio propter illam cauſam, aut dilapidationem; ſecus in caſu, quo bona remanerent in viro, vt contingit in aſecuratione, quam pro dote vir præſtat vxo-

num. 13. *& conſ.* 322. *a.* 22. *& conſ.* 397. *n.* 4.5. *& 6. & deciſ.* 55. *n.* 5. *& deciſ.* 116. *n.* 1. *&* 10. Becc. *coaſ.* 52. *num.* 10. *lib.* 1. Menoch. *lib.* 3. *præſumpt.* 12. *&* 13. Fontanella *de pactis dotal. clauſ.* 4. *gloſſa* 26. *a.* 32. *clauſ.* 14. *gloſſa vnica p.* 1. *n.* 31. *& à n.* 32. *vol.* 2. Petr. Barboſa *in* 3. *p. dictæ l.* 1. *ff. ſoluto matrim. n.* 34. *verſ. demque, & in* 6. *p. euſdem legiſ.* 1. *n.* 52. Mareſcot. *variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 8. *a.* 13. Sanchez *de matrim. lib.* 6. *diſp.* 9. *n.* 10. *& omnes* iſti cum aliis, quæ deſeruiunt pro maiori enodatione, atque explanatione illorum, quæ adduxi *ſupr. ſub allegat.* 17. quibus facile eſt ad noſtrum inſtitutum cognoſcere, quando hæ dotes ob hæreſim vxoris applicentur Fiſco; præcipue ſi conſiderentur adducta *ſupra dict. allegat.* 24. 25. *&* 26.

ALLEGATIO XXVIII.

Fiſcus an dum dotem vxori delinquentis non reſtituit, & ſi propter litem motam legitime differat, teneatur nihilominus ad præſtandum illi dotis fructus, & vſuras à die incarcerationis mariti, & à ſequeſtratione bonorum, vel tantum à die litis conteſtatæ, ſeu ſententiæ, quia condemnatur ad dotis reſtitutionem? An bona dotalia ſint pro alimentis vxoris hypothecata cum prælatione ad Fiſcum? Et an Dote coofiſcata, vir poſſit conueniri vltra quam facere poſſit? Seu teneatur vxorem alere, ablata ſibi dote, propter mulieris hæreſim?

1 *Maritus propter retardatam ſibi dotem, poteſt petere vſuras, dum ea non ſoluitur, & ſi per decennium tacuerit dotem non petens, cum diſtinctione n.* 4.

2 *Maritus Mercator interim, quo Dos ei non ſoluitur, poteſt deducere in pactum intereſſe, & ſi ſolitus non ſit negotiari eius gener promittens, vt n.* 3.

3 *Onera matrimonij, tam ſuſtinet, qui eſt Mercator, quam qui non eſt.*

4 *Vſura ſiue intereſſe retardata Dotis, vt marito non potenti debeantur, multum pendet ab arbitrio Iudicis.*

5 *Dotis non reddita ab anno præterito, quo illam petiit vſuras, & intereſſe, deberi fulcitur num.* 6. *&* 7. *contraria ſententia verior, vt num.* 8.

8 *Vſura dotis numquam vxori petenti data fuerunt in ſancto officio, & ſi quid computari in ſortem principalem, & quare n.* 9. 10. 11. 14. *& n.* 19. *&* 21.

9 *Pecunia ex ſe fructus non producit; ſic vt quidquid eo nomine haberetur, vſura diceretur.*

10 *Dotis titulus extinctus dicitur, matrimonio ſoluto, cum iam tunc nequeant ſolui fructus pro intereſſe matrimonij.*

11 *Dotis vſura non debentur, & ſi matrimonium diſſolutum ſit per mortem mariti, non vxoris. Et quid ſi per diuortium, ſuperſtitibus filiis, aut per ſæuitiam n.* 12.

13 *Vxor, & ſi in pactum deducat, vt intereſſe ſibi præſtetur; interim dum retardata dos ſibi non ſoluitur; verius eſt; vt non inuetur, & quare ex n.* 14. *&* 18.

14 *Vſura de iure canonico ſunt prohibitæ; item, & Diuino iure, & a.* 25.

15 *Vidua non habet ſuſtinere onera matrimonij, ſicut vir.*

16 Cap. ſalubriter de vſuris, *non habet locum in vxore, ſed tantum in marito, vt ſub num.* 18. *in fine.*

17 *Vidua quandoque valet Dotem repetere, & exigere.*

19 *Fructus, quos vidua perceperit ex fundo ſibi pignorato, dum dos ei non ſoluitur, computantur in Dotem principalem ei ſoluendam.*

20 *Vſura recõpenſatiuæ, ſiue reſtauratiuæ debentur.*

21 *Fiſcus tenetur alimenta præſtare vxori hæretici, dum ei non ſoluit Dotem; non ſic filiis, & de differentiæ ratione n.* 23. 24. *&* 25.

23 *Praxis Concilij ſupremi inquiſitionis in præſtando alimenta vxori Dotem petenti, dum litigatur, & n.* 24.

26 *Vxor pro Dote habet hypothecam, non ſolum contra creditores, ſed & contra Fiſcum, & num.* 27.

27 *Vxor pro dote præfertur omnibus creditoribus anterioribus; imo & filiis, atque aliis deſcendentibus.*

28 *Dotanti patri, & agenti nomine filij priuilegium hypothecariam, & prælationis datur.*

29 *Vir tenetur alere vxorem, Dote ſibi confiſcata, propter mulieris hæreſim.*

V I A proxime his Diebus quædam condemnati vxor prætendendo ſibi reſtitui dotem, & interim quod Fiſcus litigãs eam aleret; imò & quod ſibi reſtitueret vſuras propter retardatam reſtitutionem; ſuper quo nondum pronunciatum fuit; quia hæc fuit incidens petitio reſpectu alterius principalis, de quodam maioratu nondum definito; pro quo valent applicari adducta *ſub allegat.* 15. *&* 16. Ideo nunc, & ſi nunquam viderim, dum fui Inquiſitor Valliſoleti, & bonorum confiſcatorum iudex, nec per quadriennium in hoc noſtro ſupremo inquiſitionis concilio, in quo quaſi per trienniũ Promotor Fiſcalis defendendo pugnans ſimilem petitionem, niſi tantum nudam dotis reſtitutionem, volui de hoc pũcto, & relatis breuiter diſſerere, & pro affirmatiua ſententia facit; quia ratione retardatæ voluntatis poteſt maritus petere vſuras, vt dixerunt Bart. *in l. atque natura §. non tantum ff. de negot. geſtis per textum in cap. ſalubriter de vſuris* Socinus *conſ.* 88. *vol.* 4. *n.* 16. Alex. *conſ.* 31. *vol.* 6. *& conſ.* 63. *volum.* 2. Zeballos *in pract. q.* 394. *in princip.* 1

Secundo, quia poteſt maritus Mercator ſolitus negotiari, in pactum deducere intereſſe interim dum Dos ei non ſoluitur, ſiue fuerat Dos promiſſa à patre, ſiue ab extraneo, qui dotare non tenetur, Couar. *lib.* 3. *variar. cap.* 1. *n.* 3. *verſ. hinc primo apparet.* Ioſeph Ludouicus *deciſ.* 21. *n.* 42. Surd. *de alimentis q.* 45. *n.* 30. quos refert, & ſequitur Franc. Molin. *de ritu nuptiar. lib.* 3. *q.* 39. *n.* 13. *vbi num.* 12. 2

Qui extendit, ſiue gener, qui in pactum deducit hoc intereſſe, ſit Mercator ſolitus negotiari, aut non ſit, ſequitur Barboſa *in dicto cap. ſalubriter n.* 5. vbi dicit nihil referre; cum matrimonij onera ſic ſuſtineat is, qui non eſt Mercator, ſicut 3

qui

qui solitus mercari: qui n.7. cum Ozasco *decis.152.* Mascord. *de probation. conclus.* 1352. *n.*98. Surdo, *cons.* 290. *num.* 12. Menochio *de præsumpt. lib.3. præs.* 25. *n.* 2. & 3. Valasco *consult.* 8. *n.*9. aliter Barbosa *in l. quæ dotis ff. soluto matrim. num.*404. maritus per decennium tacuerit interesse Dotis non petendo, non enim illud censetur remisisse; imo Fontanella *de pact. nuptialib. glossa p.* 6. *n.*18. Gaspar. Rodrig. *de annuis redit. q.*6. *n.* 66. & 69. extendunt, quamuisdum vixerit non petierit sibi solui; & quamuis maritus receperit ipsam, nulla adhibita protestatione dependentis vsuris, si vsuræ debeantur iure actionis; quia promissæ fuerunt; Faquin. vero *lib.* 4. *controuers. cap. fin.* agens de ea quæstione an vsuræ dotis longo tempore non exactæ, præsumantur remissæ? referens affirmatiuam Perusini, Alex. Corneli, Alciati, & Tyraquelli *per l. cum quidam §. de vsur. & l. vir. vsuras ff. de donat. inter vir. & vxorem*, & alias remissas non videri ex Romano, Decio, Balbo, Grammatico, & aliis *per l. libertis* 18. §. 1. *ff. de alim. legat. & l. sicut cod. de præscript.* 30. *vel* 40. *annorum.* Et tertiam Ozasci *decis.* 123. distinguentis, vt si maritus mortuus sit, remisse videantur; aliter si adhuc viuens petat; ipse tamen hoc totum relinquit iudicis arbitrio neutram amplectens; quia hoc ex facto pendet, & circunstantiis, & respondet legibus relatis.

5 Et sic in puncto nostri dubij, Cynus, Dinus, Nauar. Panormit. Grammaticus, & alij, quos citat Ioannes Baptista Lup. *in l. curauit.* §. 4. *n.*48. ... Rolandus, Conrad Vnciatus, & alij, quos refert Anton. *decis.* 43. *num.* 4. Burgos de Paz. *cons.* 4. *n.* 28. vbi quod vxori viduæ soluto matrimonio, restitui debent dos, & arrhæ cum vsuris; & quod in Regio Pintiano prætorio ita ipse pronunciatum vidit, Auendanus *de censibus cap.* 31. *num.*9. Anton. Faber. *ad tit. cod. de rei vxoriæ actione definit.* 5. & 12. Marius Giurba *ad consuet. Senat. Mesanens. cap.*15. *glossa* 15. *p.* 2. *n.* 24. *fol.* 800. & *n.*30. Vbi pro se citat. Baldum, Sotum, Menoch. Peregrin. Brun à Sola, Marescotum, Surd. Luppum, Rotam, Plotum, Farin. Vimium, Molsas, Carpanum, Franchis. Palacios Rub. Coller. Anton. Gomez. Rebellum, Bertachinum, Laram. Trentacinq. Menoch. Rodriguez, & alios, & Amato *res.* 49. *n.* 92. & *n.* 94 post nonnullos ex adductis citat Alberic. Bald. Fulgos. Alex. Castrens. Angel Pontan. Afflictis, Thesaurum. Pelic. Crauet. Tortum, Caualcan, Campegium, Rotam Bononien. Molinam, Barbosam, Cumiam, Bologner, Ioseph. Ludouc. Tuschum, Neuizan, Vgolinum, Zepolam, & alios omnes quidem firmantes, quod quando vidua elapso tempore à lege, præfinito anno scilicet, Dotem repetit, & interpellauit, aut quam potuit fecit diligentiam pro eius recuperatione, tunc ab eo tempore debeat ipsa consequi vsuras, & interesse Dotis non restitutæ.

6 Quorum fundamenta iuris præcipua repetit videndus, ac legendus omnino Andreas Faquin. *l.* 3. *controuers. iuris, cap.* 101. 102. & 103. idem iterum *lib.*10. *cap.*7. Primo quia sicut dos datur, vt sustineat onera matrimonij maritus, cui si non soluatur, vsuræ debentur *ex dicto cap. salubriter*, & similiter, & mulieri, si dos ei non restituatur, vt arguit. Nauarr. *in cap. si fœnerauerus* 14. *q.* 13. *num.* 67.

7 Et quia plerisque in locis cautum est, vt vsuræ præstentur vxori si Dos ei non reddatur, de quibus repetit Barbosa *in dicto cap. salubriter sub n.* 9. legendus. Tertio quia in bonæ fidei iudiciis vsuræ post moram veniunt *l. mora §. in bonæ fidei ff. de vsuris*, cuius generis est actio de dote, *vt in l. vnica §. sed & si cod. rei vxoriæ actione*, & ex aliis pluribus respondens fundamentis contrariæ negatiuæ sententiæ, dicendo illa loqui de vsuris lucratiuis; at respectu vxoris procedere aliter, cum agatur de vsuris compensatiuis, & specialiter legibus contrariis satisfaciens.

Sed contraria sententia merito debet amplecti; tū 8
quia nūquam aliquid de vsuris, & interesse retardatæ Dotis vxori viduæ reddendæ practicatum est in Sancto officio, sic vt quamtumcumque vidua interpellaret post annum pro Dote, & vsuris consequendis ab hæredibus mariti, nec interesse, nec vsuras ei præstari deberi, nec aliquid exigi vltra sortem; sic vt quidquid perceptum, habitumque fuerit in sortem principalem, sit imputandum

Quia pecunia ex se fructus non producit, & 9
quidquid eo nomine haberetur, vsura esset, quam recipere minime potest, *vt ex cap. super eo de vsuris*; siquidem in eo probatur alimentorum, aut dotis fauore non permittere, nec pati aliquid vltra sortem principalem recipi: ita communis DD. habet ex doctrina Bartoli *in l. insulam §. vsuras ff. soluto matrim. post* Innocent. & Ioan Andream, & præsertim à Canonistis ita teneri dixit Afflictis *decis.* 284. defendunt Roland. *in cons.* 55. *lib.* 2. Neuizan. *in cons* 34. *n.* 3. Cotte, Villaguta, Cauallinus, Thesaur. Alex. Vrsilis, Gratianus, Ruinus, Socinus, Purpuratus, & alij plures, quos sequitur nouissime D. Ioannes del Castillo *de aliment. cap.*69. *ex n.* 28. legendus per totum *a n.*1. & *ex num.* 19. etiam cum Abbate, Craueta, Sesse, Gaspar. Rodulfo, Tuscho, Velascus *de priuileg. pauper.* & alij omnium, latissime Couar. *lib.*3. *var. cap.* 1. *n.*3. *in vers. sexto*, Petr. Barbosa *in l.* 2. *in princip. ff. soluto matrim.* 1. *p. ex n.*40. Surdus *de alimentis q.*45. *ex n.* 1. *ad* 13. & per totam fere quæstionem, Collerius *de aliment. lib.*1. *c.*11. *ex n.* 17. Amato *resol.* 49. *n.* 84. 87. & 88. Franc. Ferret. *ad constit.* 1. *Chatalar. tempore* 3. *ex n.* 7.

Et est etiam ratio, quia titulus dotis in hoc ca- 10
su est extinctus, matrimonio soluto; non enim tunc possunt amplius solui fructus pro interesse matrimonij, sed simpliciter pro vsura, vt præter plures ex proxime adductis dixerunt Sanchez cum aliis etiam *disp.* 87. *n.* 30. *lib.* 7. idem D. Ioannes del Castillo alios adducens *lib.* 3. *controuers. cap.* 13. *num.* 58. Fontanella *de pactis nuptialib. clausula* 6. *glossa* 2. *p.* 1. *à num.*26. Hermosilla *in l.* 10. *tit.* 1. *p.* 5. *n.* 213. & 214. cum aliis multis Augustinus Barbosa *in dicto c. salubriter n.*8. Stephanus Gratianus *in decis. March.*126. idem *discept. forens. cap.*140. *n.*3. & 4. & *cap.*427. *n.*11. & *cap.*466. *n.*11. Latius *tom.* 1. *cap.*244. *ex n.*1. vsque *ad* 9. in verbis sequentibus, quæ etiam retulit D. Ioan. del. Castillo *dicto cap.*69. *de aliment. n.*28. in fine. *Negatiuam opinionem dixi veriorem esse in casu proposito, quod videlicet, soluto matrimonio, mulieri moram passa in restitutione dotis, non debeatur illius vsusfructus; quasi nihil recipi possit ex pecunia sine labe vsurarum, quæ omni iure sunt prohibitæ; vnde nihil potest petere, nec recipere ob dictam solutionem retardatam; quia resultat vsura prohibita, quæ nec fauore dotis, nec pia causa est permittenda, cum enim debeatur pecunia dotalis in genere à marito, & illius hæredibus, si quid recipitur, videtur accipi ob dictam retardatam solutionem, quod non est permissum; licet sub ficto nomine alimentorum?* ita Gratian.

Quæ

12 Quæ procedent etiam ſi per mortem ipſius mariti diſſoluatur matrimonium, vt dictum eſt, & docent Queſada *diuerſ. quæſt. cap.* 25. *n.* 17. Alex. Trentacinq. *variar. reſolut. lib.* 5. *de pignorib. reſ.* 1. *n.* 12. *in verſ. hac texta* Caſtillo, *dict. lib.* 2. *n.* 60. *& dict. cap.* 55. *de aliment. dict. n.* 28. cum infinitis, vbi *à n.* 30. reſpondet contrariis Fontanella *dict. clauſ.* 5. *ſupra gloſſa* 8. *num.* 38. *p.* 2. *& dict. clauſ.* 6. *gloſſa* 1. *p.* 1. *num.* 18. Hermoſilla *ſupra n.* 164. qui *num.* 165. extendit etiam ſi per diuortium diſſoluatur matrimonium, *& n.* 166. etiam ſi ſuperſint filij meritu, mortua vxore, & contra, *ſed n.* 169. limitat, quando diuortium & illius qualitatis, quod non annullat matrimonium, & non facit res dotales deſinere eſſe dotales, *& n.* 170. idem eſſe dicendum ait: ſi diuortium fiat per ſæuitiam mariti, & maritus ſeorſim vxori habitanti præſtat alimenta, *& num.* 177. diſputat vtrum ceſſionarius mariti poſſit conſequi intereſſe de dote.

13 Et quamuis multi DD. docent poſſe tale intereſſe ob retardatam dotem in pactum deduci, quando ſcilicet vxor dotem repetit, vt certum quid ſoluatur, interim viduæ vxori, cui non ſoluitur dos, vel ſi fiat à principio dotis conſtitutæ, vt voluerunt relati nonnulli à Surdo *dict. q.* 45. *de aliment. tit.* 1. *n.* 18. Et relati à Franc. Mulin. *de ritu nuptiar. & pact. matrim. l.* 3. *q.* 39. *n.* 25. 69. *&* 71. Gaſpar. Rodrig. *lib.* 3. *de ann. redit q.* 7. *n.* 55. Ludouicus Molina *de Hiſpanor. primog. l.* 4. *cap.* 5. *n.* 6. Laurent. Rodulf. *de vſuris q.* 63. Tamen Zephalus *conſ.* 133. *n.* 120. *lib.* 1. Surd. *ſupr. & conſ.* 194. *n.* 14. *&* 15. idem Franc. Molin. *ſupra,* Barboſa *in dicto cap. ſalubriter de vſuris num.* 9. late agens, & præter conſuetudinem profeſſam in collectam, can, docent non poſſe mulierem in contractum matrimonij conuenire, vt ſoluto matrimonio, morte viri, donec Dos ſibi ſoluatur quid certum detur loco intereſſe, D. Ioan. del Caſtillo *ex n.* 29. *dict. cap.* 69. *de aliment. à n.* 29. *& dict. lib.* 3. *controuerſ.* latiſſime loquens, vbi improbat alias illationes, quas pro extenſione primæ ſententiæ ipſe retulit. *dict. cap.* 69. *ex n.* 22. *ad* 27. veluti quando vxor non haberet vnde ſe aliter poſſet alere: idem Barboſa *in dicto c. ſalubriter dicto n.* 9. *à verſ. declara, & à num.* 10. *ad* 12. vbi aliis multis improbat talia pacta.

14 Sed quo iure noſtra procedat ſententia, patet ex ſequentibus; quia de iure canonico vſuræ ſunt prohibitæ, quæ, etiam Diuino iure ſunt prohibitæ & etiam pro redimendis Captiuis *dict. cap. ſuper eo de vſuris.*

15 Et quia in vidua ceſſat ratio *dicti cap. ſalubriter de vſuris;* & etiam hæc non habet ſuſtinere onera matrimonij, ſicut vir, vt bene expendit idem D. Ioan. del Caſtillo rationem differentiæ videndus, *dict. cap.* 69. *de aliment. à n.* 31. *per textum in cap. in ciuitate eodem tit.* Vt diſtingunt etiam Cobar. Petr. Barboſa; Surd. Velaſcus *in locis iam adductis,* Gratian. *dict. diſcept.* 244. *ex n.* 1. *ad* 7. & Martin. Collerius *de aliment. dict. lib.* 1. *c.* 12. *n.* 19.

16 Dicentes *dict. cap. ſalubriter* non habere locum in muliere, ſed tantum in marito, qui onera matrimonij ſuſtinet: bene Mantica *de tacitis, & ambig. convent. lib.* 11. *tit.* 8. *num.* 9. *&* 10. Peregrin. *in conſ.* 100. *ſub n.* 5. *lib.* 1. Cæſar. Manenta *deciſ.* 76. *n.* 2. 3. *&* 4. *&* 16.

17 Deinde quia in poteſtate viduæ eſt dotem repetere, & exigere; & ſic videri, vt vſuræ non debeantur, vt dicebat Papinian. *in l.* 1. *§.* 1. *ff. de vſuris;* quia ſi non exigat Dotem, cùm poſſit, videtur pecuniam hæredibus viri mutuare, & ex ea fructus percipere, quod vſura continet palliata, vt vulgo loquimur, quod argumentum non eſt forte, cum caſus, de quo loquimur procedat, quando vidua inſtanter, & ſine mora interpellat ab hæredibus ſibi dotem reddi, ſicut ſpecifice reſpondens his fundamentis conſiderauit Faquin. *dicto lib.* 3. *controuerſ. ſub dict. cap.* 101. & *dict. lib.* 10. *ſub dict. cap.* 7. procedit vero ex prohibitione vſurarum omni iure, vt tenent Angelus *conſ.* 16. *n.* 2. *&* 5. *verſ. ſic & ceſſante l.* 5. Molina *dict. q.* 39. *à n.* 14.

18 Sic vt ſi aliter fuiſſet conuentum, nulliter eſſet conuentum, ſicut conſiderarunt Anguiſul. *dict. conſ.* 16. Gabriel. *conſ.* 152. *à n.* 3. Molin. *ad n.* 14. Surd. *conſ.* 194. *lib.* 2. Barboſa *in dicto cap. ſalubriter n.* 9. *in fine verſ. declara,* etiam contra Rotam in Tiburtina dotis coram Dom. Nauarro, & Gratian. & in alia Romana fructuum dotis 12. *iunij* 1606. coram Bonæ memoriæ Pœnia contrarium reſoluentem; quod penitus falſum eſt, & quia dicta deciſio loquitur in vidua, quæ aliunde non habet vnde viuere poſſit; in quibus terminis addit Barboſa loqui aliam deciſ. in fruct. dotis 13. *iunij* 1603. & ſolum Barboſa contrariam ſententiam ſuſtinet *in dicto cap. ſalubriter n.* 1. quando poſt pactum initum de recipiendo aliquid pro intereſſe, maritus dilationem ſoluendæ dotis dediſſet; quoniam data dilatione, in conſequentiam videtur voluiſſe, vt interim conqueiceret intereſſe ex Cobar. Palac. Nauar. Surdo, Ripa, Fontan. & aliis; ſed vt vides prædictæ limitationes loquuntur in materia *dicti cap. ſalubriter,* quando maritus alias habiturus intereſſe pro oneribus matrimonij ſuſtinendis paciſcitur de non lucrando illud, & ſi dos non dum ei ſoluatur.

19 Vnde ne latius agam de hoc primo dubio, allegationem concludo fructus præceptos per viduam ex bonis pignori datis pro Dotis reſtitutione, ſiue ſi prædium ipſi aſſignetur, vt ex eo fructus percipiat; donec dos cum effectu ſoluta, & reſtituta in ſortem principalem Dotis imputandos eſſe; quia alia vſuram committeret, vt cum aliis dixerunt Couar. *dict. cap.* 1. *lib.* 3. *var. verſ.* ſexto hinc etiam conſtat, Barboſa *dicta l.* 2. *ff. ſoluto matrim. num.* 40. Surd. *dict. conſ.* 194 *à n.* 3. Cæſar. Manente *dicta deciſ.* 76. *n.* 22. *&* 26 vbi inquit quod vidua percipiens fructus bonorum viri, etiam de conſenſu hæredum, tenetur illos in ſortem ſuæ Dotis compenſare, & quod ipſo iure inducitur compenſatio, *qui n.* 12. notabiliter dixit, quod vidua non agit ad intereſſe, ſi dixerit, quod vbi pecunias dotales habuiſſet, dediſſet ad mercaturam, quando iure pignoris detinet bona viri; quia tenetur fructus in ſortem computare, vt tenuerunt etiam Collerius *de aliment. dicto lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 19. Canalinus *mobiloquio* 433. Giurba *ad conſuet. Maſſan. venat c.* 5. *gloſſa* 15 *p.* 1. *n.* 17. Anton Amato *reſol.* 49. *n.* 10. vbi plures cumulat ſic tenentes, & D. Ioan. de Caſtello *dict cap.* 69. *de aliment. num.* 3. cui accedunt quæ ego dixi in cap. debitores de iur-iur.

20 Videndus Gayto *de credito c.* 4. *quæſtio* 8. *n.* 1057. quatenus cum Luppo late loquente *in cap. nauiganti de vſuris n.* 3. *§.* 6. *& in comment.* 1. *§.* 6. *&* 7. ex mente Doctorum reſoluit vſuras recompenſatiuas, ſiue reſtauratiuas deberi omni iure: nam, vt repetit *quæſito* 10. 1169. *&* 1170. cum eodem Ioanne Luppo, & Cæſare Barcio, intereſſe, & vſura reſtauratoria, ac recompenſatiua totaliter fraternicant, quia vtraque dicitur intereſſe damni, aut lucri.

Ex

21 Ex quibus iam aperte constat quid sit respondendum ad dubium propositum de vxore hæretica amittente Dotem, & sic fructus illius; & quid si è contra vir factus Dominus Dotis in hæresim incidit, num Dos sola sit restituenda vxori sine vsuris, aliisve emolomentis? Ad secundam allegationis partem, etsi ex proxime dictis idem videatur resoluendum in alimentis, ac in vsuris per dicta hic *in 1. parte.* Item quia, nec filij hæreticorum habent hypothecam vllam, vt alimenta, seu legitimam sibimet reddat, aut eroget Fiscus per illa, quæ longe dixi *supra alleg. 22. per totam*, nec filiabus cõstituere dotem loco alimentorum per dicta *supra allegat.* 23. Tamen in dubio, de quo hic respondemus cum Bosio *in sua practica tit. de alimentis præstandis n. 2.* Peregrino *de iure fisci tit. 1. n. 82.* Thomas Sanchez *in summa lib. 2. cap. 17. n. 8.* & aliis teneri Fiscum alimenta præstari vxori, dum ipse non soluit dotem, sicut teneretur extraneus hæres.

22 Et si quæras differentiæ rationem, est, nempe, quia hæc alimenta computantur in sortem principalem; sic vt alimentis iam præstitis, computatis, & ratiocinatis cum integro cumulo dotis, compleatur integra dotis quantitas, super qua sibi restituenda litigat vxor cum Fisco. Et hæc est huius concilij praxis, vbi vidi vxoribus maritorum hæreticorum pro suis Dotibus litigantibus interim aliquam portionem pro vna vice assignari loco alimentorum si ipsæ pauperes sint, & de bono iure vxoris æstimatio fiat per instrumenta legitima, quibus inspectis, solet noster Inquisitor Generalis aliqua alimenta porrigere, ne pereant, & vt litigare sine dispendio valeant; sed non sic apud Iudices bonorum confiscatorum video practicari in cæteris inquisitionibus, nec ego, dum essem Inquisitor Vallisoletanus, & simul iudex bonorum practicaui forte, quia vxores hæreticorum litigantes solum petierunt Dotes non verò, durante lite, alimenta.

23 Iuxta hanc resolutionem videtur concludere Alfaro *de offic. fiscalis, glossa 20. num. 238. ad 240.* cum aliis *per l. vnic. §. exactio cod. de rei vxor. act.* cum Alberico, Iason, & Gregorio Lupez. *in l. 31. tit. 11. p. 4.* item Alfaro *dict. gloss. n. 556.* ex eo quia licet Fiscus in confiscatione succedat delinquenti, vt probat *ibi n. 153. & in glossa 31.* id tamen respectu contractarum non contrahendarum obligationum; non enim nata erat talis obligatio tempore, quo bona confiscantur; & sic concludit numquam illa vidisse præstari, saltem post sententiam; licet forsam secus esset, lite pendente super delictu; & ex eo, quia Fiscus succedit non per respresentationem, sed per anhilationẽ; & sic fieri, vt licet hæres defuncti teneatur ad hæc alimenta præstanda vxori non sic Fiscus, si bona mariti confiscentur, vt iam *sub dicta alleg. 22.* late dixi: idem Alfaro *dict. n. 136.*

24 Nec obstant *dicta in 1. parte de vsuris* quia quoties istæ petuntur vltra sortem principalem, sunt prohibitæ ad dicta longè *in dicto cap. debitores de iure iur. per textum etiam in cap. 1. cap. conquestus de vsuris*, & in aliis, nisi sint restauratoriæ, vt diximus.

25 Nec quod filij hæreticorum nullam de iure habeant per alimentis hypotecham, vt dictum est longe *sub dicta alleg. 12.* quia hic sumus in aduerso casu, in quo scilicet vxor est Domina suæ dotis, quæ dum ei non restituitur, habet in ea, dum Fiscus restitutionem contradicit, hypothecam ad aliqua alimenta, ne pereat, & cum sit etiam extra culpam incursam ab eius marito, & hoc ex natura ipsiusmet Dotis, in qua mulier habet hypothecam, non solum contra creditores, verum & contra Fiscum per illa, quæ adducit cum aliis Gayto *de credito 2. p. cap. 4. quæsito 11. n. 1589. & 1570.*

Vbi quod mulier pro Dotibus præfertur ominibus creditoribus anterioribus habentibus tacitam hypothecam, & etiam respectu filiorum, & aliorum descendentium mulieris *ad textum in l. assiduis vers. exceptis, vbi glossa, & in §. fuerat. vers. cum ipsa instit. de action.* Negusant. *de pignorib. p. 2. memb. 4. n. 95.* & cum Mantica post Bartol. *in dicta l. assiduis, & in l. 1. soluto matrim.* vbi Barbosa *p. 6. n. 14. & 15.* 26

Pro vt & patri dotanti agenti vero nomine filiæ priuilegium hypothecarium, & prælationis dabitur *ex glossa in dicto §. fuerat*, & Bart. *in l. post dotem ff. soluto matrim.* quam probant Mantica *l. 21. tit. 26.* cum aliis idem Gayto proxime *n. 1591.* ad alia etiam videndus. 27

Ad tertiam allegationis partem, an dote confiscata, vt possit conueniri vltra quam facere possit, seu teneatur vxorem alere, ablata sibi dote propter mulieris hæresim? Et videtur affirmandum, quia vt docent Simanchas *de chathol. instit. tit. 9. n. 22.* Azeuedus *in l. 11. tit. 9. lib. 5. recopil.* & cum illis Thomas Sanchez *in summa dicto lib. 2. c. 17. n. 28.* vir habebit contra Fiscum publicantem dotem, vt in id dumtaxat, quod facere potest conueniatur, quod non possit maius ius habere Fiscus, quàm pars. 28

ALLEGATIO XXIX.

Fisco an reseruentur bona, quando donatio fit à patre de omnibus bonis, præsentibus, & futuris, reseruata sibi facultate de certa quantitate disponendi: sicut Fiscus tunc præferatur, commissu à donatorio delicto confiscatione digno? vel an Donatarius Fisco præferatur? Et an confiscari possit ius adeundi hæreditatem, & si reus illud recusauerit, siue repudiauerit? Et quid in foro conscientiæ.

1 *Fiscus non acquirit ex donatione facta à patre filio de omnibus bonis præsentibus, & futuris, reseruata sibi facultate disponendi.*

2 *Donatarij numquam res videtur esse, si donans de illa disponat & quid in legatario.*

3 *Donatio facta cum facultate reuocandi non transit in Fiscum.*

4 *Spes tantum probabilis non transit in Fiscum.*

5 *Repudiationi locus num sit in delictis, in quibus ipso iure procedit confiscatio bonorum, & videtur affirmandum cum distinctione num. 6. sed negatur num. 7. 8. 9. 10. vbi referuntur DD. distinctiones de repudiante ante sententiam, vel post, & n. 13. de resolutione.*

5 *Repudiatio legati valet etiam in fraudem fisci: & de distinctione aliorum, n. 8. 9. 10.*

9 *Suitas in hæredibus nihil ponit in esse ad effectum repudiationis.*

10 *Hæreditas ex potentia suitatis, transit ipso iure*

so iure in haeredem filium.

11 *Dominium dicitur transire in legatarium, si agnoscatur ab ipso.*

12 *Ius quaesitum non datur ante acceptationem, nec venit in confiscatione.*

13. *Reus in quaerendis potest repudiare in fraudem fisci, imo & creditorum.*

14 L. in fraudem ff. de iure fisci numero decimo quinto

15 *Fraus commissa in fiscum alienando bona publicata punitur.*

16 *Remissio debiti à reo nequit fieri in fraudem fisci, qui potest reuocare.*

17 *Repudians reus sibi relicta in fraudem fisci, aut creditorum peccat n.18. Vbi sub distinctione, & n.19.*

18 *Reus repudians sibi relictum in fraudem fisci, & creditorum in foro exteriori, absoluendus est, & quare peccet n.19.*

1 TSI vt explicet Marius Muta *dec.49.* nonnulla inuoluat, at in puncto quaestionis legendus *ibi ex n. 9.* dixit fuisse decisum contra fiscum, vt si donatio fiat à patre de omnibus bonis praesentibus, & futuris, reseruata sibi facultate de certa quantitate disponendi, si fiscus contra eum agat, commisso delicto in illa quantitate, non sit donatario praeferendus; quoniam donans omnia sua bona conferens in donatarium nulla bona vere, realiter retinuit sibi, sed tantum ius disponendi, non enim facultas, & illa reseruatio praestant Dominium, nec retinent; imo omne illud quantum ad partem reseruatam iam est translatum; licet sub conditione *si non disposuero*, quae si non fuerit adimpleta, nec disponat, donatarij iam à tempore donationis effecta videtur: ita sequitur aliis fundamentis, Mutae omissis, D. Franc. Amaya *in d.l.1. C. de iure fisci n. 64. fin. argum. textus in l. si tibi homo §. cum seruus ff. de legat. 1.* ibi: *si non repulerit ex die a dicta haereditatis eius fuisse intelligitur.*

2 Et vt confirmet Amaya adducit textum *in l. quadam 16. ff. de rebus dub. & l. 1. §. vtrum ff. si quid in fraudem pat.*, Vbi dicitur, quod si res est dubia, cui competat dominium scilicet, ex post facto retroducitur, & apparet quid actum sit, veluti, si res sit lagata, & deliberante legatario, haeres alij tradiderit, si voluerit legatarius legatum habere traditio nulla sit; si vero repudiet, valeat: ita eodem modo, si donans disponat de re reseruata, nunquam donatarij fuisse videatur; si vero non disponat, eius semper fuisse intelligatur; ita vt fiscus nûquam rem talem possit praeoccupare, nec item confiscare disponendi facultatem, quae est personalissima, & poena non admittitur *per l. cum pater 77. §. haereditatem ff. de leg. 2. l. ex facto 17. §. si quis rogatus 2. ff. ad Trebell.*

3 Et iterum facit, nam si quis donat cum facultate, & potestate reuocandi, haec non transit in fiscum, cum realiter pendeat solummodo à voluntate donatoris si vel nec velit donationem reuocare, ex ea ratione; quia omnia iura, quae veniunt post publicationem bonorum, esto quod insurgent ex causa de praeterito, non transeunt in ipsum fiscum iuxta legis regulam, *si tibi mandauero §. is cuius ff. mandati, l. actionem §. publicatio ff. pro socio*: nam ipse fiscus non habet successorium edictum: sic Iossred. *cons. 5. à numero 16. 19. & 20.* Zephalus *cons. 321. n. 52.*

Vbi dicit quod istud ius disponendi dicitur ius ex ipsamet voluntate, & quod est tantum quaedam spes probabilis, quae non transit in fiscum, & docent Bald. *in l. in executione col. 9. vers. quaero C. de execut. rei iudicatae*, Iason, *in l. stipulatus fuerim, col. 3. ff. de verb. oblig.* Vbi hoc valde notabile ait, adducentes *textum in l. sed si mors §. 1. ff. de donat. inter virum, & vxor. l. res vxoris C. eodem*; Sed pro maiori enodatione, & veriori resolutione adiunges quae dico *infra allegat. 30.* de quaestione, *an bona futura, & conditionata transeant in fiscum.* 4

Ad secundam allegationis partem, an confiscari possit ius adeundi haereditatem, & si reus illud recusauerit, seu repudiauerit? & videtur quod non; & suppositis quae dixi *sub cap. 1. de praescriptionib.* & quae referuntur allegatione sequenti, an bona futura, seu legata haeretico, acquirantur fisco? Videtur respondendum per dicta *supra alleg. 18. & 20* non posse haereditatem, aut legatum repudiari; quia in delictis, in quibus ipso iure procedit confiscatio bonorum esset interdicta, non est locus repudiationi, Peregrin. *de iure fisci lib. 5. n. 190.* & post Carpan. G.g. Guazzinus *in tract. de confiscat. conclus. 27. numero 21.* Marius Muta *dicta decis. 49. numero 21.* & facit *textus in l. in fraudem 43. ff. de iure fisci* in verbis sequentibus *in fraudem fisci non solum per donationem, sed & quocumque modo res alienatae reuocantur; idemque iuris est, & si non quaeratur aeque enim in omnibus fraus punitur.* 5

Et licet distinctio sit aliquorum, vt haec sententia absolutè locum habeat, quoties defertur haereditas, aut relinquitur legatum haeretico post condemnationem fisco applicandum, secus si deferatur, aut relinquatur ante illam *per textum in dicta l. in fraudem, & l. cum quidam 26. ff. illo tit. de iure fisci*, quae dicit contrarium in verbis sequentibus: *Cum quidam capitis reum emancipasset filium, vel haereditatem adiret, rescriptum est non videri in fraudem fisci factum, quod acquisitum non est*, vt etiam distinguunt *glossa ibi*: verb. *haereditatem*, Rainerius, Albericus, Zasius, quos refert Tello Fernandez *in l. 4. Tauri n. 6.* ac tenent, Bosius *in pract. tit. de bonorum confiscatione n. 29.* ad finem, Peregrin. alios referens *de iure fisci dict. libro quinto titulo 1. num. 190.* Cum duplici sequenti. 6

Tamen dicendum est nullo in hac re priuilegio gaudere fiscum, sed valere repudiationem in ipsius fraudem perinde, ac in aliorum creditorum, latè probat Thomas Sanchez cum multis *lib. 6. de matrim. disp. 4. n. 6. vers. tertio* alij temperant. vltra quos sic tenent Annibal *in l. post contractum n. 284. ff. de donat.* Plotus inter consilia crim. Zileti *tom. 1. cons. 130 n. 57.* Mieres *de Maiorat. in priori edit. n. 45. & 53.* Menoch. *cons. 101. num. 4. volum. 1.* Vasquez *12. q. 96. art. 5. disp. 172. cap. 3. à n. 13.* qui etsi quaestionem moueat expresse de repudiatione post delictum commissum, sed ante sententiam, at rationes, quibus innititur id probant in vtroque tempore; sicut etiam expendit idem Sanchez *in summa lib. 2. cap. 14. numero 53.* cum Tello Fern. *suprà dict. l. 4. Tauri numero 63. & 64.* & idem Vasquez *numero 14.* addit posse reum vti hac repudiatione post eius bona confiscata. † Video tamen alios tantum loqui de casu, quando post delictum commissum essent delatae reo acquisitiones, dicentes 7 8

posse reum ante sententiam Fiscum excludere recusando, & repudiando dictas acquisitiones *per textum in dicta l.cum quidam*, inter quos præter Bosium,& Peregr.citatos additio ad Bertazol.*cons.* 510.*litt.*.., *volum.*3.Baiard. ad Clarum *q.*78.*n.*117. de quibus per Sebastian.Guarin.*supra n.*19.*&* 20. pulchre Surd.*cons.* 300. *à numero* 19. *volum.* ex Bart. *in dicta l. in fraudem*,Nellus *in tract.bannit. p.*1.*temporis* 2.*q.*30.Zephalus *cons* 300 *à num.*321. Natta *cons.*4.. 2.*num.*11. Decius *cons.* 436.*num.*6. *&* 10.*& cons.*445.*num.*651.Bertazolius *cons.*510. *numero* 16. Caualc. *de vsufructu relicto numero* 188.

9 Quare alij distinguunt cum Thesauro *in dec.* 97.*pedmont.* cum Cauallo casu 207. *censura* 3. *numero* 14. & cum aliis relatis à Mario Muta *dicta decisione* 49. legendos *à numero* 20. *& à* 23. *&* 26. inter hæredem suum, aut extraneum: nam ex quo hæreditas paterna non addita transmittitur ex potentia suitatis *per l.vnicam §.in nouissima,C.de caduc.toll.* Bonifac.de Roger.Iason. Alex & alij hoc modo etiam procedere, vt deferatur Fisco, si suus hæres reus sit factus, vt dicit Carolus Ruin. cons. 23. n. 2. lib. 5. secus tamen in hærede extraneo, vt cum multis refert idem Marius Muta *dict. decis.* 49. *numero* 26. *&* 27. Legendus ad alia plura, vbi præstat rationem differentiæ.

10 Sed non bene, quia, & si verum sit ex potentia suitatis, nondum additam hæreditatem in filium, hæredem ve suum ipso iure transire;at non in fiscum; non enim filio conceditur illa prærogatiua ad commodum Fisci, qui non est loco hæredis, vt *supra dixi alleg.praced.*ex Alfaro,& aliis sub *vers. ad secundam* in fine, vbi dixi, quod Fiscus succedit in bonis hæretici, non per repræsentationem, sed per an nihilationem. Nec quoad quædam alia Fiscus babet ius, vt Ruinus explicat *supra per l. quoties §.fin.ff.de nouation.l.inter eos §. fin.ff. de fideiussoribus*, & quia existentia suitatis operatur solum in bis, quæ tendunt ad beneficium filij, & non ad damnum, *l. si filius §. qui patri ff. de vulgari,& pupill.* idem Marius Muta ex multis aliis *dicta decis.* 49.*sub numero* 23. *& à numero* 27.

11 Et sic additio ad Bertazol relatum, & Muta *numero trigesimo sexto*, *dicta decisione* 49. dixerunt quod & si Dominium transeat in legatarium, hoc subditur, sic agnoscatur ab ipso.

12 Et quod ante acceptionem non datur ius quæsitum; adeo, vt nec veniat in confiscatione pluribus aliis confirmat idem Muta *ex numero* 37. vsque ad finem, & ego ex his, quæ dixi *in cap* 1.*de præscript. à numero* 17. *q.* 3. Vbi quod potest Prælatus non acceptare legatum suæ Ecclesiæ relictum, & illi præiudicare in quærendis.

13 Et fortius facit, nam etsi reus haberet creditores, quibus maiori vinculo tenetur, quam fisco ex delicto per illa, quæ dixi *supra sub allegat.* 20. & potest in quærendis non acquirere; non enim, & si inde creditoribus solutio non fiat, dicetur repudiationem in fraudem illorum factam esse, & de marito, qui potest lucrum dotis ex statuto sibi obueniens repudiare, vt per Barbatiam *cons.* 59. *volum.* 2. Socinus *cons.* 114. *numero* 8. *lib.* 1. Socinus Iunior. *cons.*109. *lib.* 3. Decius *cons.* 260. Rol. & Panut. *in tract. de lucro dotis ...e quæst.*40. *iste glossa* 8. *numero* 16. Paris. *cons.* 127. *num.*18.*lib.*1.*l. qui autem ff. de his quæ in fraud. creditor.* & ita post multa iura, & Tyraquell. Caualc. Alberic. Azon. Cum.Crauet.Crot. & similes, dixit Surdus *cons.* 11.. *à num.* 79. vsque ad finem, *volum.*1. *& cons.* 300. *à num.* 18. & ex eisdem quasi doctrinis Lambertengo *de contractibus eorum, qui sine solemn. glossa* 5. *vers. vel distracta n.* 3. Vbi infert dictum *n. præced.* de Prælato.

Et sic dicendum est non obstare *dict. l. in fraudem ff. de iure fisci*, 14 ex quibus verbis videtur suaderi sententia contraria, vel saltim media iam relata; quia omissis variis solutionibus, quibus respondent Tello Fern. *in dicta l.* 4. *Tauri num.* 64. Vazquez 1.2.*q.*696.*art.*5.*disp.* 172.*cap.*3.*n.*xx. Thomas Sanchez *dict.lib.*2.*sum. cap.*14.*num.*53. in fine vers. *nec obstat*, dico non esse in eo textu sermonem de renunciatione hæreditatis delatæ reo, cuius bona publicantur, nec id significari in verbis illis: *idemque iuris erit, & si non quæratur.*

Sed illam tantum loqui de punienda fraude, 15 facta fisco, alienando bona publicata, eandemque fraudem putare modo puniendam, siue alienatio fiat; ita vt transferatur dominium in alterum, siue non transferatur; sicque prædicta verba fore intelligenda, nempe, *& si non quæratur*; id est, & si non quæratur ius ei, cui in fisci fraudem res donantur; sicut emphiteuta eodem modo punitur alienando emphiteusim, siue alienatio valeat, siue 16 non.

Limitant, seu aliud dicunt Vazquez *supra dicta disp.*172.*cap.*3.*n.*19.Sanchez *dicto c.*14.*n.*55.in remissione debiti, dicendo ea à Fisco reuocari instar aliarum donationum, quia renunciare debitis, est ius iam acquisitum, atque propria bona remittere, ac donare, vt apparebit ex dictis *alleg.*30.31. 17 & sequentibus.

Ad vltimam allegationis partem, an peccet hic repudians in fraudem fisci, quamuis valeat renunciatio? Et breuiter omissis, quæ ex multis refert Thomas Sanchez *de matrim.d.lib.*6.*disp.*4.*n.*9 & Vazquez 1.2.*d.q.*96.*art.*5.*d.disp.*172.*c.*3.*n.*25.dico cum illis illum reum renunciantem peccare contra iustitiam repudiando in aliorum creditorum fraudem, sequitur etiam Villalobos *in summa p.*2.*tract.* 19.*de los contractos dif.* 8. *numero* 11. *&* 12. ex ea ratione; quia tenetur soluere, & ob id tenetur ad soluere curandum, omnibus modis adhibitis, nam & laborare tenetur, vt soluat qui officium 18 habet.

Nec obstare ait Villalobos reum repudiantem in foro exteriori si sine dubio absoluendum esse à iudice *per textum in dicta l.qui autem ff. quæ in fraudem credit. l. non fraudantur ff. de reg. iuris* cum istæ leges non fundentur in falsa præsumptione, plures Iuristæ absolutè dixerũt posse reum absolute in vtroque foro hæreditatem, siue legatum renunciare. Sed respondet quod si Iudicis sententia fundatur in lege, rem aliquam approbante, vt iustam, in vtroque foro obligabit; non tamen, quando fundatur in lege actionem negante ad repetendum: nam etiam quando in emptione, & venditione adest dolus intra minorem iusti prætij, Iudex non obligabit ad restituendum, quod iuste faciet, iuxta quæ latè DD. docent *per textum*, vbi & ego, *in capite tertio, de emptor. & vendit.* & non nulla dixi *sub capite vigesimo octauo, de iure iurand.* At nihilominus

nus frandans erit in conſcientia obnoxius ad reſtituendom; concluditque DD. Iuriſtas loqui io foro exteriori.

19 Video tamen reſpectu Fiſci diſtinguere eundem Thomam Sanchez *dict.lib.2.ſumma ſub n.54. in verſ.ſed ſic*, cenſentem, vt ſi ſola bonorum publicatio facta ſit, noo peccet repudians; quia Fiſcus non eſt creditor, niſi reſpectu bonorum, qoæ tonc habet; non enim tenebitur in eius commodum reus acquirere. Tamen ſi erat damnatus aliqoa pœna ſoluenda Fiſco, tunc reſoloit peccare reum repudiando, ſi alias oon eſſet ſoluendo illam pœnam, quod tunc iam Fiſcus ſit vere creditor, & reus teneatur lege iuſtitiæ eam pœoam inter aliorum debitorum ſoloere; ſic Sanchez, cui & aſſentior: oam & licet creditores præferentur Fiſcu, iuxta quæ latè dixi *ſub alleg.* 20. eo quod illi ſint creditores ex contractu; Fiſcus vero ratione pœnæ. Tamen non inde ſequi reum excuſari poſſe ad ſoloendam illam pœnam in foro conſcientiæ, ſi poterit, non repudiando hæreditatem, aut legatum; ad quod poterunt etiam applicari nonnulla, quæ dixi *ſub cap. ex litteris* 11. *de conſtit.* vbi latè dixi de lege pœnali obligante in cooſcientia, & non obligante.

ALLEGATIO XXX.

Bona futura, ſeu actiones, an comprehendantur ob delictum, confiſcatione ſequuta, etiam in cauſa hæreſis? Et an ſi bona alicnius publicantur, ſtatu integro manente, ex hoc prohibitus cenſeatur alia bona, acquirere, & ex teſtamento capere: Et an in confiſcationem veniant bona poſt commiſſum delictum acquiſita, nondum tamen ſequuta condemnatione. Et bona præſentia, quæ confiſcata dicuntur, dicantur illa, quæ Reus retinuerit vſque ad ſententiam criminis declaratoriam.

SVMMARIVM.

1 L. ſi mandauero tibi §. ſi is cuius ff. mandati o.1.& aliis.

2 L. 2. C. de bonis damnatorum.

3 *Confiſcatio non datur in bonis futuris acquiſitis ab hæretico poſt condemnationem, ſed tantum in præſentibus, & ex cauſa de præterito n.4. 5.& 6.*

5 *Confiſcatio bonorum, & ſi ob grauiſſimum delictum hæreſis fiat; non tamen punitur hæreticus aliter, quam relatione, & medicinaliter, vt à n.6.*

6 *Vſurarum pœna ſtatuta in Regno Neapoli, Vnde dicitur infra relegationem.*

7 *Deportatus diſtinguitur à relegato, ille capite minuitur, iſte non, & n.8.*

8 *Hæreſis confiſcatio punit in bonis vſque ad tempus reconciliationis, aut pœnitentiã hæretici.*

9 *Tellus Fernandez in l. 4. Tauri explicatur.*

11 *Legatum alimentorum factum bannito non tranſit in fiſcum.*

12 *Confiſcatio facta ſtatu integro manente non prohibet vt condemnatus ex teſtamento capiat.*

13 *cum ratio §. fin. ff. de bonis damnator.*

15 *Confiſcantur bona acquiſita poſt commiſſum hæreſis delictum, ante rei condemnationem; ſecus bona futura poſt condemnationem n. 16.*

16 *Teſtamentum, cuius bona confiſcantur habet locum in bonis futuris, in tutoribus conſtituendis filiis in ſubſtitutione pupillari.*

17 *Bona acquiſita poſt publicationem ſententiæ non confiſcantur.*

18 *Publicantur ſola bona præſentia, quæ quis tenet tempore publicationis in crimine hæreſis, & ſi in aliis delictis ſolum obtenta tempore delicti, & de differentiæ ratione n. 20. 21. & 22.*

19 L.1. ff. de pœnis.

20 *Hæreſis crimen habet errorem in intellectu; & ſic præſumitur durare vſque ad ſententiam reconciliationis.*

21 *Quam non meretur, & ſi externe pœniteat; dum tamen faſſus non eſt hæreticus coram Inquiſitoribus, & ab illis reconciliatus vt n.22.*

Delicta alia præter hæreſim conſiſtunt in facto, & inde dicuntur tranſitoria.

D primam allegationis partem videtur reſpondendom negatiue per verba *leg. ſi mandauero tibi §. is cuius* 1 *ff. mandati* in verbis ſequentibus: *quia publicatis bonis, quicquid poſtea adquiritur, non ſequitur fiſcum.* Secuodo ex verb. *leg. eius qui §. 1. ff. de teſtam.* ibi: *bona quoque, quæ tunc habuit, cum condemnaretur, publicabuntur*, & ex verb. *leg. certa forma 4. C. de iure fiſci* ibi: *parentibus hæredes exiſtere eos, non oportere, nulla legis ſanctione ſtatutum eſt*; & ſic *gloſſa in l. nam adeo ff. de condit. & demonſtrat.* dixit bona futura, & conditionalia, nomquam confiſcari, & *in cap. felicis. verſ. cum talis de pœnis lib.* ., ibi *de poſtmodum acquiſitis, repetitio non denegetur*, *l. 1. ff. de pœnis* ibi: *ſed eam cauſam ſuſtinere, quam ſuſtinuiſſet, ſi eo tempore eſſet ſententiam paſſus, cum deliquiſſet.*

Quæ & alia iura ſatis impugnaotur ex verb. *leg. 2. C. de bonis damnator.* in illis: *deportati, nec earum quidem rerum, quas poſt pœnam irrogatam ha-* 2 *buerint, hæredem habere poſſunt, ſed & hæc publicabuntur.* Qua difficultate oppreſſi DD. io varias ſeotentias, & opiniones, prolapſi fuerunt: nam *gloſ. in d. §. is cuius* tres ſolotiones referendo, primo dixit *d. §.* accipiendom eſſe de confiſcatione facta ob illicitam negotiationẽ, & ad *d. l. 2. C. de bonis damnator.* reſpondendum eſſe, accipi de confiſcatione ob delictum ſeqoota. Secundo reſpondet gloſſa ex Azone in vtroque caſu condemnatum retinere, poſtea quæſita; ſed in illis hæredem non habere, quia, eo mortuo, pertinent ad fiſcom. Tertio ſoloit gloſſa leges Pandectarum correctas eſſe ab Imperatore, Alex. *in dicta l. 2.*

Sed quia idem in delicto hæreſis ioxta primam ſententiam reſpondent ex Baiardo ad Clarum § *hæ-* *reſis n.19.* Farin. *de hæreſ. q.190. §.1. n.25.* Sanchez 3 cum multis *in ſumma lib.14. à n.7.* Barboſa *in c. vrgent. 30. de hæret. numero* 11. dicentes confiſcatiooem non dari in bonis futuris, & acqoiſitis ab hæretico poſt condemnationem Ricciolus *de iure perſon. lib.5. c.32. n. 22.* Vbi dicens cum infinitis in hac confiſcatione hæretici venire bona præſentia, qoia in qoacumq; confiſcatione bonorũ, quæ fit ipſo iure, veniunt bona præſentia, nõ autẽ

futura *per dict. l. si mandauero §. is cuius*, *dict. l. eius qui §. 1. ff. de testam.* quæ loquitur de eo, cui est aqua, & igni interdictum, cum aliis *sub n. 1.* cum Curtio, Castro, Alex, Natta, Decio, Zephalo, Simanchas, Bosio, Locato, Bursato, Peregrino, Ascan. & Rota *in dec. 515. n. 4. p. 1. diuers.*

4 Addit ibi *sub n. 24.* cum Bart. Ruino, Natta, Angel. Baldo, & aliis, dictam conclusionem extendi, vt procedat, etiam si bona post confiscationem acquirantur ex causa de præterito, & ex modernis, etiam cum aliis tenuerunt Gratianus *discept. forens. tom. 2. cap. 309. n. 11.* Menoch. *cons. 101. n. 24. lib. 1.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. ante n. 132.*

5 Et quia hæc de heretici confiscatione, quæ facta est ob grauissimum, & nimis horrendum delictum, vt iam supra dictum est, admodum turbetur ex doctrina Cuiacij, *lib. 6. obseruat. cap. 23.* dicente post deportationem acquisita, mortuo deportato, ad fiscum pertinere; quia deportatus est capite minutus, & hæredem habere non potest. Ideo cum hæretici crimen excedat, videtur ex doctrina *dicta l. 2. C. de bonis damnatorum* illi etiam confiscari bona, etiam futura post condemnationem acquisita.

6 Et quia hæc argumentatio prima facie obstat, mihi visum est supponere laconice quandam doctrinam generalem, vt quemadmodum in Regno Neapoli pœna publicationis bonorum statuta contra vsurarios *sub tit. de vsur. punien.* quæ dicitur *infra relegat.* vt adnotauit Maranta disp. 5. n. 25. vers. *tamen post*, Paridis de Puteo ab eo allegatus quam dicunt esse minorem modica pœna corporali, vt docet Rouitus *in comm. ad regias pragm. ad pragm. 1. de vsuris n. 31.* Gayto *de cred. cap. 2. tit. 7. n. 1555. 1556. & 1557.* & punitio, qua vtitur sanctum officium non sit corporalis, cum tantum agat de medicando hæreticos, vt reducantur ad gremium Ecclesiæ, post quorum reconciliationem, tantum illa pœna sit publicationis bonorum, debuit tantum intelligi de bonis præsentibus; non inquam de futuris, vt extra casum hæresis loquutus Cujacius, *vbi supra*, dixit post relegationem autem, & publicationem bonorum, quæsita in fiscum non transire; quia relegatus ex testamento, vel ab intestato hæredem habet.

7 Itaque Faquineus *lib. 9. controuers. cap. 51.* in fine concludit leges adductas *sub n. 1.* esse contrarias *dicta legi 2. C de bonis damnat.* nam dicta *l. si mandauero §. is cuius* non loquitur de deportato, quem constat, capite minui; quia ciuitatem amittit; & sic illam esse intelligendam de eius, cuius bona publicata sunt sine capitis diminutione, vt si quis relegatus sit cum bonorum publicatione iuxta quod est sancti officij, quotidiana praxis, cum non solum reconciliandos reos fidei conuersos in confiscatione bonorum condemnet, sed etiam exulet à locis, vbi commissum fuit delictum, & vbi degebant, & à propriis natiuitatis, & originis, item à loco, vbi per inquisitioné fuit damnatus, & pœnitentiatus, & ab hac curia Matritensi cum assignatione tot leucarum sub arbitrio Inquisitorum, & iuxta qualitatem delicti.

8 Vel si confiscatus sit reus ex causa administrationis, & muneris publici *ex l. 3. C. de sent. passis*, qui postquam retulit alia de Sodomita, de quo *infra*, ac de aliis delinquentium confiscationibus, concludit quod idem sequerentur Doctores, qui ita sequuntur in confiscatione aliorum delictorum, si etiam scriberent de hæresis crimine; quia cum fundentur in eo solo, nempe quod bona futura non publicantur docet hanc rationem æque militare in hæresi à tempore, quo hæreticus resipuit; item quia eodem modo publicantur bona Sodomitæ, ac hæretici, sed huic æquiparatur *l. 1. tit. 21. lib. Recompil.* Quæ loquitur eisdem verbis de bonorum Sodomitæ confiscatione quibus loquitur *textus cap. cum secundum leges de haret. lib. 6.* Sed de hoc fusius *infra sub vers. ad quartam*, Vbi quæ differentia de delicto hæresis sit, ad alia.

Nec nostræ doctrinæ obstat Tellus Fernan- 9
dez *in l. 4. Tauri numero 48.* Qui negat procedere in hæresi; eo quod in ea perseueret, & non in Sodomita, cuius delictum est transiens. Quia respondetur nos loqui de hæretico recedente ab hæresi, cuius bona confiscata sunt, ac exulatur; alias inquam si duraret in illa, concremaretur, vt impœnitens, cui iam non esset tempus acquirendi de nouo: ita in specie videtur amplecti, & explanare D. Thomas Sanchez *supra dicto numero decimo*: in fine, adducens ad hoc doctrinam generalem Angeli *in l. quoties 14. fin. ff. de nouationibus*, in sequentibus verbis, *quoties confiscari debent bona delinquentis, intelligitur de illis, quæ habet tempore delicti*: nam qualitas iuncta verbo intelligitur iuxta tempus *verbi per textum in l. in delictis §. si extraneus ff. de noxalibus.*

Itaque iuxta prædictam distinctionem exi- 10
stimamus componendos infinitos in prædicta quæstione iuris ciuilis dissentientes quos ad vnguem retulerunt idem Faquin. *dict. cap. 51. & plenius* Zeballos *in pract. quæst. 320.* qui dicit primam esse veriorem, & magis receptam, & in praxi seruari: ita cum Decio *cons. 438. numero 10. & cons. 445. numero 66.* Chassanco *in consuetud. Burg. Rub. 2. §. 2. numero 23. & 24.* communem esse dixerint Alex. *cons. 65. numero 12.* eodem vol. sequitur Peralta *in l. omnia §. fundum ff. delegat. 2.* Acosta *in l. Gallus §. quid si tantum in 2. p. numero 48. ff. de liberis, & posthum.* Mieres cum aliis, quos sequitur *de Maiorat. p. 1. quæst. 105.* Tellus Fernandez *in dicta l. quarta Tauri numero 63.* Azeued. *in l. 3. tit. 10. num. 141. lib. 4. recompil.* Iason. *in l. si quis arbitratu numero 29. ff. de verb. signif.* Bosius *in tit. de bonorum public. numero 14.* Nellus *de bannitis 1. p. 2. temp. numero 18.* quem refert Pract. Contr. *fol. 430. numero 4. in fine*, Curtius Senior *cons. 59. num. 13.* idem Iason. *in l. si stipulatus fuerim §. cum stipulamur numero 7. ff. de verb.* Anton. Gomez *lib. 3. variar. tit. de confisc. bonor. numero 1.* Pinell. *ad Rubr. de bonis mater. numero 3.* Farinac. *de delictis, & pœnis quæst. 25. numero 138.* & ita tenendum; quantumuis Franc. Curtius ad Alex. *in l. 3. §. illud numero 2. ff. quod quisque iuris* contrariam sequatur, & comprobant relata *infra in vers. ad secundam.*

Vnde infertur, vt si alicui fuerint legata ali- 11
menta, & ille fuerit bannitus & bona confiscata, tale legatum non transeat in fiscum, durante vita ipsius condemnati; ita Iulius Clar. *lib. 5. receptar. sentent. §. fin. q. 88. n. 23. & 24.* referens ita Iudicatum secundum Bosium, Zeballos *supra dict. quæst. 330. numero 2.* & inde Faquin. *dict. lib. 9. cap. 51. in fine vers. quare.* aliis adductis deducit, quod si de eo agatur, qui in tempore præsenti fuerit bannitus cum publi-

catione

catione bonorum,quia ciuitatem Romanam amittit, teste Gayllio *lib.2. de pace publica c.12. n.57* vel qui aliam pœnam loco deportationis passus sit, quando quidem deportationis pœna non est amplius in vsu, sed eius loco alia pœna Iudicis arbitrio imponitur, vt declarat Menoch. *de arbitr. casu 330.* Sic esse de tali condemnato statuendum, vt bona quæsita post condemnationem, retinere possit,sed in eis hæredem habere non posse; quia transeunt ad fiscum, eo defuncto; quod vltimum videtur non admittendum,vt dico hic in fine vers. *ad secundam* cum Amaya contra Valenzuelam,& alios.

11 Ad secundam allegationis partem, an si bona alicuius publicantur, statu integro manente, ex hoc prohibeatur alia bona acquirere, & ex testamento capere; & quod videatur prohibitus, probat *textus in dicta l. 2. C. de bonis proscript.* cuius decisione interpretes vexati sunt, vt testantur Osuald. *lib.17.comment.* Donelli *cap.4. litt.G.* cum aliis Genua *in eius antinom. pag.156.* D.Franc. de Amaya *in d.l.forma 4.C.de iure fisci à n.33. & 34.* Benedictus Pinell.*lib.2. selectar. cap.10. num.20. & 25.*

12 At quia hæc quæstio eisdem fundamentis fulcitur,quibus responsum est ad primam huius allegationis *per d. l. si mandauero §. is cuius bona, d. l. eius qui §. 1. ff. de testam.* & ex aliis adductis;ideo dicendum est, vt ibi non censeatur prohibitus acquirere, atque ex testamento capere, vt docent idem Farin. *dicta quæst. 25. ex n. 138.* Gomecius *dicto lib.3.Variar.* Vbi Haillon, *cap. 14. n.1.* Alex. *consult.75 n.15.lib.1.* Valenzuella *in dicta l.forma 4.num.9.* Amaya *dicto n.33.& 35.* quibus conferunt tradita à Cujacio *in l.8.ff. de testam. & lib.6. obseruat.cap.23.* Anton. Faber *in iurisprud. tit.11. princ. secundo.*

13 Et præter quam quod respondeat Amaya huic difficultati cum distinctione iam relata à Cujacio *dict.cap.23.* Faquin *dicto lib.9.cont. cap. 51.* in fine, addimus illis Anton.Fabr. dict. princ. secundo, & Iulium Paulum elegantem proponentem relatam distinctionem, in *l.cum ratio 7.§. fin. ff.de bonis damnator.* in verbis sequent. *Post condemnationem acquisitis, si is,cuius bona publicata sunt,relegatus sit, ad heredes eius pertinent, testamento scripto, vel heredes ab intestato:nam relegatus in Insulam testamenti factionem habet,sicut reliqua iura. Quod si deportatus sit; quia ciuitatem amittit, hereditatem habere non potest, & acquisita fiscus accipit,* quem locum ex Basilicis restitutum fuisse à Cujacio, *dicto lib.6. cap.23.* tradit Amaya alia Iam dicta,congerens pro intellectu *dict. leg.2. cum dicto §. is*, cuius bona,addens quod si aliquis locum Pauli non approbet, quasi sine authoritate sit: tamen comprobat iam relatam distinctionem à nobis sub vers. *ad primam hic ex l. 4. ff. de inter dictis, & ex l.3. C. si pendente appell. mors interu. & ex l. fin. C. si reus, vel accusator.*

14 Et quamuis Valenzuela *in dicta l. forma 4. C. de iure fisci à n.22.* existimauerit bona post publicationem quæsita & bona futura,& si quoad præsentem statum, non venire in confiscationem, id est in continenti: tamen post mortem damnati talia bona applicari fisco dicit, non virtute confiscationis,sed quia damnatus nullum habet hæredem, accipiens eo modo *dict. leg.is cuius bona cum Aretino in l.1.C.de heret.instit.* Platea *in dicta l.forma,* Bart. *in l. ex facto §. ex facto ff. ad Trebell.* sed falsum esse concludit ipse Amaya *ibi n.35.*

15 Ad tertiam alleg. partem, an in confiscationem veniant bona post commissum delictum acquisita, nondum tamen sequuta condemnatione? Et quia de crimine hæresis hoc expenditur *infra* hac alleg. vers. *ad quartam*, etiam per doctrinam generalem huius dubij, & per illa, quæ abundantius dixi *sub alleg. 18. & 20.* Ideo iam nunc breuiter dico, vt non veniant bona acquisita post commissum delictum, nondum tamen sequuta condemnatione, vt docent DD. & Regnicolæ *per l.4.Tauri* in verbis sequentibus; *Puedan disponer de sus bienes, saluo de los que por el tal delito fueren confiscados.* Igitur *in l. illa, quæ est l. 3. tit. 4. lib. 5. recompil.* Cauetur, vt condemnatus ad mortem, ciuilem, vel naturalem, possit condere testamentum, & Codicillos facere,aliamque quamlibet vltimam voluntatem instituere, tamquam si non fuisset condemnatus; & sic docent Gomez de Leon *responso 68. num. 2.* Albarado *de coniectur. mente testat. lib.2.cap.1. num.15.* Pinell. *sub Rubr. 1.p. .... num. 3. C. de bonis matern.* Auiles *in capp. prætor. p. 1. in proœmio,* verbo *en los casos, num. 7. & 9.* Humada ad Gregor. Lopez *in l. 2. gloss. 20. num. 3.* Carpan. *ad constit. Mediol.cap. omnium a numero 354.* Gutierrez *lib.1. pract.q.39. num.6.* Gitonda *de priuileg.num. 1568.* Anton. Gomez legendus *in dicta l.4.Tauri à num.4.ad finem,* vbi plures congerit casus.

16 Imo & declarant Cornes in addit ad Gomez *in dicta l.4.* cum multis Tellus Fernandez, Velazquez, & alij Tauristæ *in d. l.* & Azeuedus *in dicta l.3. tit. 4 lib. 5. recomp.* Vbi Matienzo, D. Franc de Amaya *in dicta l. forma 4. C. de iure fisci num.37. & 38.* Gutierrez *dicto lib.2. pract. q.38. & 39.* Molina.Mieres,Spino, & alij, quos refert D.Cornejo,doctrinam adductam procedere etiam in bonis,quæ post delictum commissum obuenerunt. Imo & si nulla bona habeat condemnatus, adhuc tamen eius testamentum tenere in aliis causis, veluti in bonis futuris, in tutoribus constituendis filiis suis, & in substitutione pupillari: *argum.textus in l.1.& per totum ff. & C de testam. tutel.& argum. textus in l. 2. & quasi per totum ff. de vulgari, & pupil. & in l. præcib.C. de impub.& aliis substit.& in §.1. instit.de pupil.subst.* Vt etiam tenuerunt Bald. Alex. & Moderni *in Rubr. ff. de acquirenda hered.* Hæc tamen omnia subuerti videntur ex dictis *infra sub vers. sequenti.*

17 Ad quartam allegat. partem, de qua agimus quoad delictum hæresis, & si videatur, respondendum, ac dictum est in vers. *ad tertiam* proxime præced. nihilominus video quosdam dicentes computari à tempore sententiæ per Iudicem latæ, & proinde sola post hanc sententiam acquisita non publicari, & probant ex verbis *dicta leg. eius,qui §. 1. de testamentis* ibi; *bona quoque, quæ tunc habuit, cum damnaretur publicabuntur,* quod & probant etiam *ex l. 77. Tauri, quæ hodie est lex 10. titulo nono, libro quinto recompil.* Vbi cum ob hæresim, aut aliud alterius coniugis delictum,sunt bona publicanda, decernitur solam medietatem lucrorum coniugis delinquentis, quæ constante matrimonio, acquisita, sunt, publicanda esse, in cuius verbis declaratur dictam medietatem computari vsque ad tempus sententiæ:ibi *Mandamos que sean hauidos por bienes de ganançias todo lo multiplicado,durante el matrimonio, hasta que por el tal delito, los bienes de qualquiera de ellos sean declarados por sentençia:* sic probant Bosius *in sua pract. tit. de bonor. public. n.80.*

Iulius Clar. *lib.5.recept.sentent.* §. *fin.q.*78.*n.*24. Azeued.*in d.l.du..p.5.lib.9. recomp.* asserens bona ante, & post commissum delictum acquisita confiscari in crimine hæresis,& similibus,Simanchas *de Cathol.instit.tit.9.n.*61.Azor.*tom.*1.*instit.moral. lib.5.cap.7.q.*8. dicentes ea sola bona,quæ hæreticus habuit,dum damnaretur publicari,Tello Fern. *in dicta l.* 4. *Tauri*, in crimine hæresis sic tenet, Vazquez 12.*q.*06. *art.*5. *disp.*169. *cap.*1. *numero* 7.Mieres *de maiorat.*1.*p.q.*1.*n.*17. Curtius Senior *cons.*59.*n.*13.

18 Dum dixit sola bona præsentia confiscari, quæ quis tenet tempore publicationis, quam sententiam communiter practicari in Iudæis reconciliatis in sancto Officio,etsi tantum simel hæreticassent, & multo antequam bona acquirerent, nec post illorum acquisitionem secundo hæreticassent: nam sub publicatione confiscationis facta in sententia,qua declaratur reum Inquisitionis fuisse hæreticum, comprehenduntur omnia bona acquisita vsque ad dictam sententiam reconciliationis; imo & illa etiam, quæ post rei incercerationem in secretis ex tali delicto per administratores fuerint acquisita.

19 Sed quia Thomas Sanchez *dicto lib.* 2. *moral. cap.* 14. *sub num.* 10. acerrime defendit contrarium, non solum in crimine Sodomiæ, & in aliis, quorum pœna est confiscatio bonorum ipso iure, sed etiam in crimine hæresis; pro quo faciunt dicta hic sub vers.*ad tertiam*, & ipse probet *ex dicta l.* 1.*ff. de pœnis* ibi: *Sed eam causam sustinere,quam sustinuisset, si eo tempore esset sententiam passes, cum deliquisset*; eo quod in tali casu à lege est constitutũ,vt in eo puncto,quo delictum committitur,bona sint publicata;quia tunc eadem lex fert sententiam, nec iudex, qui sententiam pronunciat, nihil aliud efficit, quam declarare hos legis pœnam incurrisse,indeque in his criminibus solam pœnam criminis declaratoriam desiderari, vt ipse explicat *cap.*22.*numero* 27. & ego in hæresi satis latè *dixi sub dict.alleg.*18.*&* 20.hic applicanda.Et sic publicari tantum bona tempore delicti commissi possessa,cum tunc sententiam ferat; sic etiam probans ex verbis Bursati plures adducentis,*cons.*289.*n.*10. *vol.*3. ibi: *licet confis atio non sortiatur effectum, nisi post sententiam, nihil tamen nouiter inducit, sed inductum prius ostendit, & confiscationem non facit, sed declarat iam inductam*; Qui etiam loquens de hæretico,docet idem Bursat.*cons.*14.*n.*28.*& cons.*43. *numero* 4. *volumine* 1. *& dict. cons.* 289. *numero* 10 Baiard. *in addit* ad Iul Clarum *lib.*5. §. *hæresis numero* 19. *& q.* 78. *numero* 212. Matienzo *in dicta l.*5.*tit.* 4. *lib.* 5. *recomp.* & alij vt Baldes ad Suarez, Salced. ad Bernard. Diez, Gutierrez *dict.q.*36.*numero* 6. Abendaño *in dicta l.*4.*Tauri* tenentes idem de Sodomita, ac de aliis delinquentibus.

20 Ego tamen ne confundantur omnia dicta hic, tam à n.1.quam in vers. *ad secundam, & ad tertiam*, existimo differentiam constituendam de crimine hæresis, & eius pœna confiscationis ad alia delicta, quæ ipso iure puniuntur, publicatione bonorum confiscatorum(nisi specialiter in alio delicto caueatur, nempe confiscationem comprehendere bona etiam acquisita vsque ad sententiam declaratoriam) quia hæresis crimen, quod habet errorem permanentem in intellectu, censetur durare vsque quo reus confessus, ab illo absoluitur per Inquisitores, ac Ecclesiæ reconciliatur forma vsitata in illis iustissimis tribunalibus.

In tantum vt licet idem reus fidei confessus sit 21 in Audientias, quæ cum eo habentur, dum est in carceribus secretis,se pœnitentiam habuisse de tali delicto in foro interno, ac sic demonstrasset multis actibus deuotis, & Christianis, externe apparentibus; at dum desinit, ac defert accedere ad Dominos fidei Inquisitores suum crimen fatendo, & humiliter pœnitentiam flagitando, inde non gaudeat indulto reconciliationis sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Romanæ; taliter vt vsque ad talem incorporationem Ecclesiæ semper dicatur impœnitens, & quod extra gremium Ecclesiæ extiterit; & sic in crimine hæresis perseuerasse; & ob id legitime subiectus pœnæ confiscationis bonorum, non tantum iam acquisitorum,quando primo patratus fuit illud hæresis crimen, sed etiam omnia alia bona quæ acquisierit toto alio tempore, deinde prolapso vsque ad sententiam, cum omnia illa idem permanens in sua obstinatione, nec comparuerit spontaneus, aut denunciatus expostularit, reconciliationis beneficium subiugarit pœnæ confiscationis; siquidem iste durare dicitur, in hæresi, & si non repeteret à primo actu Iudaico multo ante tempus implicatus ieiunia, nec alias Mosaicæ legis cæremonias.

Quo in aliis delictis non sic militat, quæ potius in actu,& facto sunt transitoria in quibus, & si pro commissis pœna confiscationis incurratur; præstat vero confiscatio super illis tantum bonis, quæ tempore commissi delicti criminosus possidebat. Et iuxta hanc declarationem loquutus fuit Tellus Fernandez *in dicta l.*4.*Tauri n.* 48. qui inclinatus magis. vt in Sodomia publicentur sola bona tempore delicti acquisita, quod Sodomia sit peccatum transiens; hæresis vero semper permaneat,refert idem Sanchez *dicto cap.*14. *n.* 9. *in fine*, qui & in hæresi permanente videtur amplecti *sub d.n.*11.ex Bursato, & aliis. 22

ALLEGATIO XXXI.

An iura conditionalia, aliaque iura mobilia sub conditione debita, veniant in generali confiscatione bonorum; Et quid in aliis actionibus? An publicentur iura passiua conditionalia descendentia ex vltima voluntate, aut si sint ex contractu debita? Et quid si conditio sit de præterito aut præsenti? Et an si delinquens sit alteri substitutus, bona per eam substitutionem comparanda publicetur? Et an si hæretico est relictum aliquod legatum conditionale, vel si fecit contractum conditionale, & pendente conditione, decessit, transmittat legatum, siue contractum ad fiscum.

SVMMARIVM.

1 *Legatum conditionale ad legatarium non transit, vt n.*2. *vide n.*34.

2 *Actio ex contractu conditionali transit in fiscum, sicut transiret in heredes.*

3 *Iura conditionalia, tam ex contractu, quam ex*

ex testamento confiscantur secundum aliquos, etiam si conditio post; alij autem è contra, vt n. 5. alij sub distinctione inter contractus, & vltimas, voluntates n. 6. sed de veritate n. 8. 20. 21. & 26.]

4 *Confiscatio claudit omnia bona herediti mobilia, immobilia, se mouentia, actiones, & iura sepulchrorum.*

6 *Contractus, & vltima volnutates sub conditione distinguuntur in modo obligationis conditionalis.*

7 *Conditionis implementum in vltimis voluntatibus non retro trahitur: vbi qua dicatur potestatiua, casualis, aut mixta, & n. 9.*

8 *Relicta sub quacumque conditione, non transeunt in haredes ante eius euentum.*

9 *Dispositio nulla, in vltimis voluntatibus transmittitur conditionalis ad haredes, cum petat obitum institnti ante illius euentum.*

10 L. ex facto 59. §. fiscus ff. de conditionib. & demonstrationibus.

11 *Fiscus tenetur Grauamen legati confiscati implere, sicut illa, cui legabatur.*

12 *Fiscus succedit condemnato viuenti, qui dum viuit habere haredem non valet; & sic tantum haberetur loco haredis.*

13 *Fiscus ab harede differt in sex casibus.*

14 *Regula, qua docet quod non transit in haredes extraneos, nec in fiscum, fallit aliquando affirmatiue concepta.*

15 *Conditionalia iura descendentia ex contractu, ex delicto, illico confiscatur; eo quod in contractibus implementum conditionis retrotrahitur. Et qua differentia inter actiua, & passiua n. 18. 22. & 23.*

17 *Conditio potestatiua aliter operatur, ac casualis, seu mixta quoad transferenda iura conditionalia in fiscum, secundum aliquos, alij contra, vt sub n. 19.*

18 *Fiscus apprehendit bona rei, vt vniuersalis successor.*

20 *Confiscatio secundum plures non extenditur ad iura conditionalia; sed intelliguntur ante euentum conditionis, vt n. 21.*

22 *Passiua iura quoad confiscationem videntur non distingui ab actiuis, qua transeunt in fiscum, vt in vniuersalem successorem num. 25. 39. & 42.*

23 *Fidei commissum passiuum transit in fiscum.*

24 *Fiscus tenetur soluere fideicommissum conditionale, vti delinquens tenebatur.*

26 *Conditionalia iura ex vltima voluntate descendentia, non transeunt in fiscum, non habita distinctione potestatiua, aut casualis, siue mixta conditionis sed vide à n. 36. & 39.*

27 *Dos ex pacto conditionali debita patri publicatur, vt hic, impleta conditione.*

28 *Actiones, & iura secundum plures non confiscantur, confiscatis bonis mobilibus, & immobilibus, quia sunt tertia species, aliter iuxta praxim Sancti officij, vt n. 30. & 32.*

29 *Publicatio bonorum dicitur stricti iuris, stricte que accipienda.*

31 *Nomine debitoris, iura, & actiones pertinent ad filium cui fit aliqua adiudicatio bonorum.*

33 *Passiua iura potius transeunt in fiscum, quam actiua.*

34 *Legata conditionalia non transeunt in fiscum. Et quare contractus non.*

35 L. cum petiero 48. ff. de verb. oblig. & n. 37.

36 *Casuales, & mixta conditiones, omnino transeunt ad haredes, & exemplificantur.*

38 *Ius qualecumque conditionis, qua impleri valet, transmittitur ad haredes.*

39 *Fiscus quando teneatur, cum ditior factus est.*

40 *Conditio de futuro non impedit, vt illico acquirantur bona, secus si de praterito, aut prasenti.*

41 *Delinquens substitutus, cuius bona publicantur, non subiicit confiscationi bona ex tali substitutione competentia vbi quid de iure passiuo num. 42.*

43 Iason in l. siquis arbitratu ff. de verbor. obligat. explicatur.

44 *Fideicommissum relictum post alterius mortem, est conditionale.*

45 *Conditio legati impleta ante condemnationem, non impedit confiscationem factam iure.*

46 *Substitutio pupillaris non transit per confiscationem.*

48 *Spes succedendi in emphiteusi, vel feudo, non transit in fiscum.*

49 *Hareticus tacens contractum conditionale, illud transmittit in fiscum; secus si ei relinquatur legatum, vt sub n. 51.*

50 *Spes futura obligationis qua ex stipulatu descendit transit in fiscum.*

HVIVS allegationis resolutio in- 1
uoluitur ab interpretibus principiis, & iuribus, quibus allegatio præcedens; & sic pro resolutione illius adducunt Amaya *in forma 4. cod. de iure fisci sub n. 37.* & Thomas Sanchez *lib. 2. summ. cap. 14. sub n. 9. Quemadam in sua quast. 10. fiscali*, vbi agit de illa, an iura conditionalia transeant in fiscum per confiscationem bonorum, dicens hanc moueri *à glossa in l. nam ad ea ff. de condit. & demonstrat.* quæ dixit quod non, vt sequuntur ibi DD. & Bald. *in l. etiam §. fin. ad leg. falcid.* vbi illam glossam facit singolatem, & vnicam idem Bald *in l. 1. in penult. col. cod. de hered. instituend.* quod dicit verum Quemada *in actionibus competentibus pro legato* conditionali; & quod ita loquitur *dicta glossa* secundum *Alex. in l. si marito ff. soluto* matrim.

Nec mirum ait, quia legatum conditionale, si- 2
militer ad legatarium non trāsit, *vt in l. si ita legatum §. si volet ff. de leg. 1. & in l. 1. cod. de caducis toll. §. sin autem.* Tamen si actio transiret ex contractu conditionali, tunc in fiscum transire dicit, sicut transire in hæredes §. *ex conditionali instit. de verb.* iuxta Alex. allegantem textum notabilem, & expressum *in l. in socerum §. fin. ff. de pactis dotalib.* quem ad hoc allegat. Bald. *in l. cod. de operib. libert.* & si ipse teneat contrarium *in l. quoties ff. de nouat.* Imola *in dicta l. nam ad ea*, ipse Quemada.

Sed quia quidem censent omnia iura conditio- 3
nalia, siue ex vltima voluntate, siue ex contractu debita delinquenti, publicari, etiam si conditio post sententiam eueniat; eo quod tempore delicti habuerit ius quoddam ad illas & si pendens à conditionis euentu, & ob id dixerint Simanchas *de chastol. instit. tit. 9. n. 7.* Vasquez *1. 2. q. 96. art. 5. disp. 169. n. 3. verb. & quidem.* Azor. *instit. moral. tom. 1. lib. 5. cap. 7. q. 8.* Azeued. *in l. 1. tit. 3. lit. 8. recompil. n. 180.*

Sub bonorum hæretici confiscatione claudi 4
bona mobilia immobilia, se mouentia, iura, &

actiones; item & iura sepulchrorum: in terminis Gramat. consil. crim. 7. num. 3. quibus addo Cassaneum, Fulgosium, Corneum, Socinum, Nepotem. Zauarr. late loquentem in cap. relatum, el. 2. de testament. n. 1. & cum eis Zeballos quæst. 634. pract. dicentes in confiscatione bonorum mobilium cumprehendi iura, & actiones ex doctrina l. fin. cod. qua res pignori, vbi in obligatione bonorum comcumprehenduntur hæc.

5 Alij autem neutrum ius confiscari, sed sola absoluta delinquentis iura; quia bona post publicationem acquisita non confiscantur, vt dictum est alleg. 30. præced. sed huiusmodi dicunt esse conditionalia, quando post publicationem impletur conditio, cum deberi incipiant, impleta conditione, vt tradunt Angelus in tract. malefic. verb. & eius bona publicamus n. 12. Imola in dicta l. quoties 14. n. 3. ff. de nouat. Vbi Paul. n. 4. Angelus n. 4. Bald. ibi §. sed si in fine, Nellus de bannitis 2. p. secundi tempor. n. 31. qui refertur in tom. 11. tract. 18. p. 1. Plotus inter consilia criminalia, Zileti tom. 1. consil. 130. num. 97. indeque potuerint scribere cum communi Alex. cons. 31. n. 1. Decius cons. 38. n. 5. & cons. 237. & Oldradus cons. 219. Pinell. in Rubr. de bonis matrim. n. 27. contra Cassaneum in cõfiscatione bonorum mobilium, & immobilium, non venire iura, & actiones.

6 Alij quidam pro resolutione huius non leuis difficultatis existimarunt respondendum per conclusiones distinctas vltimæ voluntatis, aut contractus iuxta distinctionem Quemadæ & aliorum num. 1. adductorum; sed in qualibet cum temperamento conditionis potestatiuæ casualis, aut mixtæ, dicentes quod si debita, aut iura conditionalia descendunt ex vltima voluntate, vt si sunt hæreditas, aut legata, aut fideicommissa conditionalia, nõ publicantur, quãdo conditio extat post condemnatio-
7 nem; † quia in vltimis voluntatibus implementum conditionis non retrotrahitur, sed inspicitur tempus, quo illa impletur per l. 1. §. seruis ff. ad Syllan. l. cum hæres. 4. quando dies legati, regula quæ legata ff. de reg. iur. Sed cum ea distinctione, vt hæc conclusio intelligatur; sic quando conditio est casualis illa nempe, quæ fortunæ euentu pendet, vt si Nauis ex Asia venerit,) secus quando est potestatiua quæ dicitur, quando ita facilis est, vt à sola eius, cui imponitur volũtate pẽdeat,) vel si sit mixta, ea scilicet, quæ partim ex voluntate eius, cui imponitur, & partim aliunde pendet vt si Bertam duxerit.) Hæc enim etiam ex Bertæ voluntate, & aliis euentibus pendet; vel si ita talem contractum cum aliquo inierit, vel si vltra mare, vel in alias longinquas partes ierit, aut nauigauerit, de quibus agunt late DD. in l. vnica §. sin autem sub conditione. cod. de caducis tollend. Anton. Gomez tom. 1. variar. cap. 12. n. 60. vbi cum infinitis n. 61. eius additionator Hayllon. nouissime, & in terminis dicti intellectus Roman. sing. 90. Cassaneus in consuetudinib. Burgundiæ Rub. 2. §. 2. in princip. num. 24. limit. 1. & 2. Horoscius in l. 3. si quæ postea n. 3. ff. quod quisque iuris.

8 Verum quia hæc declaratio displicet aliis; quia relicta sub quacumque conditione ex dictis non transeunt ad hæredes, defuncto instituto, ante conditionis euentum, vt expresse habetur in dicta l. vnica §. sin autem aliquid sub conditione cod. de caducis toll. ac docent Couarr. pract. quæst. cap. 39. in fine, Anton. Gomez 2. tom. variar. cap. 11. num. 36. vbi cum aliis multis Hayllon. num. 37. nec aliquo iure cautum sit; vt aliqua ex dicti conditionibus retrotrahatur; quia cum tempore impletæ conditionis, hoc est post condemnationem dicantur vere, ea bona acquiri, reputabuntur bona futura, quæ in confiscatione non comprehenduntur, vt dictum est alleg. præced.

Et quia in vltimis voluntatibus nulla dispositio 9
conditionalis trãsmittitur ad hæredes, sed petit obitum instituti ante conditionis euentum per l. legata sub conditione ff. de condit. & demonstr. dict. l. vnica §. sin autem aliquid sub conditione cod. de caducis tollend. l. 24. tit. 9. p. 6. & sic inferent nec ad fiscum transire, docent glossa in l. non ad ea 88. vers. præsens ff. de condition., & demonstrat. Bartol in l. quod traditum 86. ad finem ff. eodem, vbi Alex. in addit. litt. B. & ibi Imola num. 4. Roman in l. si marito ff. soluto matrim. num. 24. & cons. 247. n. 1. & 2. & dict. sing. 170. in noua edit. & in antiqua 168. Bald. in l. etiam n. 4. cod. ad leg. Falcid. Felin. in cap. ad liberandum n. 1. notab. 2. de Iudæis, Thomas Sanches in summa lib. 2. cap. 14. n. 15. cum Angelo, Iacobino de Sancto Georgio, Heroscio supra, Cassaneo, & aliis, Azor. tom. 1. instit. mor. lib. 5. c. 7. q. 8. Vasquez 1. 2. q. 96. art. 1. disp. 169. cap. 1. num. 7. Anton. Gomez in l. 4. Tauri n. 36. & tom. 3. variar. cap. fin. n. 2. Vbi cum aliis Hayllon. n. 3. Simanehas de cathol. instit. tit. 62. Pinellus de bonis matern. in Rubr. p. 1. n. 3. Decian. cons. 18. n. 337 Hondedæus cons. 95. num. 71. volum. Abendan. in dicta l. 4. Tauri glossa 6. n. 5. Azebed. in l. 3. tit. 10. lib. 4. recompil. n. 141. & 142. Farinac. de delictis cum aliis in noua edit. tom. 1. p. 1. tit. de delictis, & pœn. q. 25. n. 143. & 144. Barbosa in l. si constante 25. §. fin. ff. soluto matrim. Menoch. cons. 101. n. 25. volum. 1. Bosius in pract. tit. de bonor. public. n. 14. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 132.

Nec obstat huic veræ conclusioni textus in l. in 10
facto 59. §. fiscus ff. de condit. & demonstr. in verbis ibi: fiscus eisdem conditionibus parere debet, quibus persona a qua ad ipsum, quod relictum est peruenit, quibus probant Roman. Cassan. & Horoscius distinctione de conditione casuali hic sub vers. alij quidam.

Quia ibi non deciditur vlla legata conditionalia 11
pertinere ad ipsum, nec de hoc ibi esse sermonem, sed tantum deciditur, cum legator aliquid, cui aliquod onus, seu grauamen iniungitur, transit in fiscum teneri eum idem grauamen implere: tamen non exprimit, quando id legatum in fiscum transeat, & solum explicat glossa fin. ibi casum, in quo fiscus succedit, nempe si testator leget aliquid incapaci cum grauamine dandi decem Titio; tunc succedit fiscus in id legatum, qui tenebitur illa decem dare, vt etiam intelligit Thomas Sanchez dicto lib. 2. sum. cap. 14. n. 17. in fine, qui etiam n. 5. dixit pro fundamento dictæ conclusionis comprobatæ per illum n. 15. fundamentum esse, quia quæ ad hæredes non transeunt extraneos, nequeunt in fiscum transire; eo quod si in eos, qui vere, & proprie hæredes sunt non transeunt, à fortiori, nec in fiscum, vtpote qui non est proprie hæres, cum non representet personam condemnati.

Succedit enim condemnato viuenti, qui viuens 12
hæredem habere non valet; & sic fiscum tantum haberi loco hæredis, vt docent glossa fin. communiter à Bart. & ab aliis ibi recepta in l. inter eos 52. §. fin. ff. de fideiussoribus, Sanchez supra n. 4. & 5. Surdus cum aliis de alim. tit. 8. priuileg. 59. à n. 1. vsque ad 5. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 60.

Qui à n. 61. vsque ad 67. sex casus affert, in qui- 13
bus fiscus differt ab hærede, qui quamuis non sit

proprie

proprie hæres, & tamen proprie vniuersalis bonorum hæretici successor, vt cum Aretino *in l. siquis mihi bona bona §. si seruus mancipium col. fin. ff. de acquirenda hæred. tradunt.* Barbosa *in dictu l. si constante* 23. §. *fin. ff. soluto matrim. num.* 7. Bassius *in pract. tit. de bon. or. public. n.* 23.

14 Notandum vero, est vt quamuis regula dicta procedat semper negatiue, non transit in hæredes extraneos, ergo nec in fiscum; non tamen procedet semper, affirmatiue transit in hæredes extraneos: ergo in fiscum; quia cum fiscus non sit vere, & proprie hæres, non recte ducitur argumentum ex vero, & proprie hæredibus ad ipsum, vt tradunt Ruin. *conf.* 23. *n.* 24. *volum.* 5. Sanchez *dict. cap.* 14. *n.* 5. *in fin.* Peregrin. *dict. tit.* 1. *de iure fisci lib.* 5. *n.* 89. & ob id minus bene vtroque modo dici regulam generalem, scripsit Iull. Clarus *lib.* 3. *receptar. sentent.* §. *fin. q.* 78. *n.* 7.

15 E contra tamen si prædicta iura, & debita conditionalia descendant ex contractu, & si impleatur conditio post condemnationem, illa ad fiscum pertinere dicunt ex ea ratione, quia in contractibus implementum conditionis retrotrahitur, ac est perinde, ac si tempore, quo apponitur, esset impleta *per textum in l. potior* 11. *in princ. ff. qui potior in pignore hab. l. si filius famil. in princip. ff. de verb. oblig.*

16 Dum tamen illa iura conditionalia sint actiua; id est quæ debentur delinquenti ratione alicuius contractus iuxta textum sic intelligendum *in l. inter socerum* 26. *ad fin. ff. de pactis dotalib.* secus de iuribus conditionalibus passiuis, id est de his, quæ ex contractu aliquo conditionali debet condemnatus: quæ dicunt non transire in fiscum, eueniente conditione, post condemnationem ducti per verba textus *in dictu l. quoties* 14. *in fine ff. de nouation.* ibi: *& ideo si forte persona promissoris, pendente conditione, fuerit deportatu, Marcellus scribit, nec existente quidem conditione, vllam contingere nouationem; quoniam nunc, cum existit conditio, non est persona, quæ obligetur*; nec enim debet quid incipere eo casu, quo finem accipere debet, *l. Titio cum morietur ff. de vsufructu*; sed si tempore delicti Dies obligationis cæpisset, obligatio ipsa fuisset extincta in huius condemnati persona, *l. si debitori* 48. *ff. de fideiussorib.* Ergo in eo tempote nō debuit in eius persona initium assumere, vt ab eadem transferatur in fiscum: sic docent Bartol. *in dicta l. quoties n.* 2. *& in l. certu forma* de qua *alleg. praced. cod. de iure fisci lib.* 10. Alerin. *conf.* 110. *n.* 3. ad finem, Iason alios referens *in l. siquis arbitratu. n. penult. ff. de verb. obligat.* Iofred. *conf.* 33. *n.* 5. Azeued. *in l.* 3. *tit.* 10. *lib.* 4. *recompil.* Horosc. *in l.* 3. *dict.* §. *siquis postea n.* 3. *ff. quod quisque iuris*, Boer. *conf.* 1. *n.* 8. Iulius Clarus *lib.* 5. *receptarum sentent. q.* 78. *n.* 23. Peregrin. *de iure fisci dicto tit.* 1. *lib.* 5. *n.* 87. 88. *&* 89. & ex dictis supra; quia fiscus proprie hæres non est.

17 Et quidam alij dixerunt debita ex contractu conditionali, tunc transire in fiscum, impleta conditione, post sententiam, quando conditio est casualis, vel mixta; secus si est potestatiua: ita Bald. *in l. fin. n.* 15. *vers. ego autem cod. de contrah. empt.* Alex. *in dictu l. si merito ff. soluto matrim. n.* 2. Anton. Gomez *tom.* 3. *variar. dict. cap. fin. n.* 2. *ad fin.* vbi Haillon, cum aliis Emanuel Suarez *in thesauro receptar. sentent. verb. confiscatio n.* 264. *&* 265. Vasquez 1.2 q 98. *art.* 5. *disp.* 169. *cap.* 1. *n.* 5. *&* 6. Farinac. cum multis *de delictis, & pœn. dict. quæst.* 25. *n.* 147. & omnes ex eo, quod conditio potestatiua non retrotrahitur, sed in ea inspicitur tempus impletæ conditionis *iuxta textum in l. qui balneum.* 9. *in princ. ff. qui potior in pignore hab.* Alia in confirmationem tradit Sanchez *n.* 14. *dict. cap. summa.*

18 Alij inquam dixerunt fiscum teneri ad iura passiua condemnati, quando conditio extitit post agnita à fisco bona condemnati; secus quando ante ea agnita: sic Rainerius de Forliuio, & alij relati à Sanchez *supra n.* 26. sed quia hanc limitationem improbant Bald. *in l. fin. n.* 15. *cod. de contrah. empt.* Vbi scilicet *n.* 7. Alex. *in dicta l. si marito* 32. *princip. ff. soluto matrim.* Barbosa *in dictu l. si constante* 25. §. *fin. n.* 7. *eodem tit.* quia nihil refert adhoc, siue fiscus agnouerit bona, siue nō, cum sit illa apprehensurus, tamquam vniuersalis successor, & prima limitatio displiceat eidem Sanchez per illa, quæ adducit *dict. cap.* 14. *sub n.* 23. dum existimat etiam passiua condemnati iura ex conditionali contractu ortu transire in fiscum ibi legendus pluribus comprobans.

19 Qui & refert *n.* 25. displicere aliis limitationem secundam ex differentia conditionis causalis, aut mixtæ, cum potestatiua; eo quod dicunt etiam transire in fiscum iura descendentia ex contractu sub conditione potestatiua inito; quia condemnatus non debet priuari ea potestate, quam ante sententiam habebat, secundum Cassam, Baiard. ad Clar. item *in dicto* §. *fin. n.* 6. & ex aliis fundamentis 20 † Ideo quia idem Thomas Sanchez dixit *dict. cap.* 2. *n.* 26. *&* 27. hanc partem esse confusam; & pro resolutione iterum voluerit hoc desidium componere multis exemplis ex Bart. Gomzeio, Simanchas, Vasquez, Azor. Couarr. & Barbosa ibi legendus. Ego cum aliis rem hanc sub laconica distinctione dissoluendam existimo; nempe, vt licet plures existiment iura conditionalia non venire in generali confiscatione, vt sunt Castrens. *in dicta l. quoties n.* 3. *per textum ibi ff. de nouat.* Iason, *in dicta l. siquis arbitratu n.* 19. *ff. de verb. obligat.* Bossius *in praxi tit. de public. bonor. n.* 14. Decius *conf.* 135. *n.* 5. Anton. Gomez *lib.* 3. *var. cap.* 14. *& n.* 2. vbi *n.* 3. plures adducit Hayllon. Rom. *sing.* 170. Iul. Clar. *dicto lib.* 5. *receptar. sentent* §. *fin. q.* 78.

21 Tamen hanc doctrinam esse accipiendam, vt non possint confiscari ante euentū conditionis, sed conditione eueniente, cū retrotrahatur conditio ad tēpus contractus, & ab initio pure contractā videri obligationem, & tunc temporis cum confiscatio fieret, in bonis fuisse, dicendum esse, vt sentiunt DD. *per textum in l. si filius* 76. *ff. de verb. oblig.* vbi notant Pichard. Cujac. Donell. & alij, quos sequitur Amaya, *in dicta l. forma* 3. *cod. de iure fisci n.* 36. Osuald. *lib.* 9. *comment. cap.* 6. *litt. D.* 22 † Et sic absolute esse respondendū iuxta doctrinam Quemadæ relati *supra n.* 1. *in dicta q.* 10. fiscali, vt procedat nulla habita distinctione, inter iura passiua, & actiua, cum perinde sit vtroque casu, ac si obligatio esset ante delictum contracta; indeque succedere regulam, *l. non possunt* 11. *ff. de iure fisci* ibi: *Non possunt illa bona ad fiscum pertinere, nisi quæ creditoribus super futura sunt, id enim bonorum cuiusque esse intelligitur, quod æri alieno superest.* Ergo cum iure actiua ex contractu conditionali transeant in fiscum, à fortiori transeunt passiua; eo quod hæc multo facilius transeunt in illum, quam actiua.

23 Quippe passiuum fideicommissum conditionale transit in fiscum, vt constat *ex l. statius Florus* 48. §. *fin. ff. de iure fisci, & ex l. ex facto* §. *ex facto ff. ad Trebell.*

Vbi

24 Vbi deciditur fiscum teneri soluere fideicommissum condirionale, ad quod delinquens tenebatur, Thomas Sanchez *dict. lib. 2. summe q. 14. sub n. 19. & 23.*

25 Dicens ex conditionali contractu hæc passiua debita transire in fiscum, tamquam in vniuersalem successorem: sic Bald. *in l. fin. n. 15. cod. de contrahenda empt.*, ibi Salicet *n. 7. q. 5.* Romanus *in dicta l. si merito 32. in princip. n. 24. ff. soluto matrim.* Vbi Alex. *n. 2.* in addit ad Bartol. *in dicta l. quoties n. 1. litt. B. ff. de nouat.* Barbosa *in dicta l. si constante 25. §. fin. n. 5. ff. soluto matrim.* Vt etiam inclinare videtur Bossius *in pract. dict. tit. de public. bonor. n. 14.* sic tenentes, & ex eo etiam, quia creditores sub conditione, sunt veri creditores, *l. creditores ff. de verb. signif. l. is cui 41. ff. de actionib. & obligat.*, vt tradit. Bartol. communiter receptus *in l. 1. n. 32. ff. si certum petatur*; ita & fiscus tenebitur illis satisfacere, sicut creditoribus absolutis, cum vtrique sint veri creditores.

26 Et Iuxta hæc etiam existimo interpretandum nouissima Ricciulum *de iure personarũ extra grem. Eccles. lib. 5. cap. 32. à n. 36. & à n. 43.* qui loquitur, tam de bonis ex contractu, quam ex testamento, sub conditione amplexus distinctionem casualis, & potestatiuæ conditionis, *dict. n. 36.* dixit quod debitum conditionale, ex quo transit ad hæredes extraneos, *vt in §. ex conditionali instit. de verb. oblig.* ita & in fiscum *ex dicta l. inter socerum ff. de pact. dotal.* cum multis ex adductis, & cum Zephalo, & Natta, *& dict. n. 43.* è contra, quod iura conditionalia, quæ descendunt ex vltima voluntate, non transeunt in fiscum, comprobans textum *supra* adductis, & ex Zephalo *cons. 321. lib. 3. n. 51. & 52.* vbi nihil de conditione potestatiua, & casuali dixit, sicut in contractibus distinxit ibi *à num. 38.* in quibus ex dictis videtur nec distinctionem admittendam de conditione potestatiua, casuali, aut mixta per decisionem *dicta l. inter socerum 26.*

27 In qua comprobari videtur nostra sententia; ibi enim pater filiam dotans, stipulatus est dotem sibi reddendam, si filia; durante eo matrimonio, obiret (iuxta pactum, de quo *supra sub allegat. 26. 27. & 28.*) atque, eo durante, sunt bona postea patris publicata; & decidit textus, filia postea obeunti, ante eius matrimonij solutionem; & sic impleta stipulationis conditione, post patris condemnationem, dotem ex ea stipulatione condirionali debitam patri, publicari; & sic iudicandum sine distinctione in hoc puncto, ac si à principio ante condemnationem fuisset id ius perfectę acquisitum condemato *ex l. perinde ff. si certum petatur*; & ita confiscari cum reliquis bonis per eum acquisitis ex Baldo, Deciano, Quemada, Simanchas, Horosčio, Peregrin. Menoch. Baiard. Barbosa, Bossio, Tello, Abendano, Pinello, Azeuedo, Vasquez, Azor. & aliis iam adductis, & quos adduxit Sanchez *dict. cap. 14. summa lib. 2. sub n. 21.* Quod si adhuc differentia conditionis potestatiuæ militet, eam admittes sub distinctione, de qua *sub vers. ad tertiam*; quæ omnia vno verbo cum multis ex adductis distinguit Barbosa *in cap. vergentis de haret. num. 6.*

28 Ad secundam, quid in aliis actionibus, quia Ricciulus breuiter resoluit, quod confiscatis bonis mobilibus, & immobilibus, non includuntur iura, & actiones, quæ sunt tertia species *dictis lib. 5. de iure person. extra grem. Eccle[illegible] dict. cap. 32. n. 54.* cum Fulgosio *in l. quam Tuberonis §. de peculio*, Alex. *in dicta l. si constante §. fin. num. 9. ff. soluto matrim.* & *cons. 224. lib. 6.*) de quo late Socin. Iunior *cons. 51. lib. 2. & cons. 59. num. 20. lib. 5.* extendens *n. 15.* vt etiam procedat si sit dictum de mobilibus, & immobilibus, & se mouentibus cum eodem Alex. *cons. 226. lib. 6.* Natta *cons. 146. n. 14.* Pinello *in Rubr. cod. de bonis matern. p. 1. n. 25.* Peregrin. *de iure fisci dicto lib. 5.
tit. 1. n. 47. & 49.* † Eo fundamento quod, cum pu- 29
blicatio bonorum sit stricti iuris, ita sit stricte ac-
cipienda, vt quidquid reperiatur omissum in sen-
tentia, habeatur pro omisso ex Peregrino *dicto
n. 49.* Baldo *in l. 5. cod. de hared. instit. & in l. 2. cod.
qui testam. facere poss.* Decius *cons. 445. n. 67.* Butr.
cons. 59. quos nos sumus supra sequuti contra
eosdem Dec. Alex. & Pinel. † Quos retulit Ze- 30
uallos *dicta quæst. 654.* in fine, probans cum mul-
tis in confiscatione bonorum mobilium venire, &
comprehendi iura, & actiones, & idem *à num. 5.*
hic amplexi sumus; ideo dicendum est contra Ric-
ciulum, & proxime adductos actiones etiam in-
cludi per supra relata. Et praxis sancti officij in-
quisitionis, sic obseruat: nam sub nomine talium
bonorum, non per extensionem includuntur actio-
nes, sed ex natura rei, & iuris ita disponentis *per
dict. l. fin. cod. qua res pignor. oblig. poss.* Vbi, vt
iam dictum est, in obligatione bonorum, compre-
henduntur iura, & actiones. † Pro quo facit do- 31
ctrina Fulgosij *in l. 5. in fine cod. si aduers. trans-
fact.* Vbi agens de quæstione, quæ erat inter duos
fratres, quos pater instituit, alterum in mille, al-
terum in bonis mobilibus, & immobilibus, resoluit
quod frater obtinebit nomine debitorum iura, &
actiones, vt sequuntur Corneus *dict. cons. 104.
lib. 4. n. 21.* Socinus nepos *dict. cons 115. vol. 1.* &
late prosequutus Couarr. *in dicto cap. clarum el. 2.
de testam. n. 1.* quæ omnia procedere dicit Zeballos
ex præsumpta mente testatoris; non autem ex si-
gnificatione verborum: ita cum Pinello *supr. n. 27.
& 28.* † Et quod in confiscatione bonorum hære- 32
tici veniant etiam actiones, & iura per dispositio-
nem capitoli, cum secundum leges, *l. si ad emptus
cod. de sentent. passis*, Bart. *in l. quintus ff. de auro,
& arg. legato.* Alberic. Cardinalis, Decius, & alij,
quos adducit Ricciulus *de iure personar. dict. c. 32.
n. 17.* Simanch. *de chathol. instit. tit. 9. n. 7.* Azebed.
in l. 1. tit. 3. l. 8. recompil. n. 180. Azor. *tom. 2. instit.
moral. l. 5. c. 7. q. 8.* Vasquez *dict. q. 96. art. 5. d. 269.
vers. & quidem*, Sanchez *dict. l. 2. summ. cap. 14. n. 3.*
Peregrin. *de iure fisci dicto lib. 5. tit. 1. n. 50.* Barbosa
in dicta l. si constante ff. soluto §. fin. n. 2.

Ad tertiam allegationis partem, an per publi- 33
cationem confiscentur iura passiua, & actiua con-
ditionalia descendentia ex contractibus vel testa-
mento? iam responsum est supra *supra vers. ad se-
cundam*, & ibi *in vers. & sic absolute* vbi dictum
est potius transire iura passiua, quam actiua. Solum
potest esse dubium de distinctione dicta inter con-
ditionem casualem, mixtam, aut potestatiuam. Et
supposito, quod est validum argumentum de con-
tractibus ad vltimas voluntates *l. seruum filij 46. §.
eum qui chirographum ff. de leg. 1.* & *instit. de lege
Fusia can. toll.* vt late exornant Euerardus *in topy-
cis leg. 17.* Pichard. *in dicto §. ex conditionali instit.
de verb. oblig. n. . & disp. de mora n. 203.* † Et per 34
hoc videri, vt quemadmodum legata conditiona-
lia non transmittantur ad hęredes *ex dict. l. is cui 41.
l. legat. ff. de condit. & demonstrat. coniuncta dict. l.
vnica § sin autem aliquid sub conditione cod. de ca-
duc. toll.* sic nec debeant transire conditionales
contractus.

contractus. Tamen quia de differentia poſita hic. Sub verſ. *ad ſecundam*, patet iſtos conditionales contractus tranſire, & ſi non legata, vt recte expendit Pichard. *in dicto* §. *ex conditionali à num.* 7. & 8. Vbi explicat textum *in dicta l. filius familias* 78. *ff. de verſ. oblig.* qui addens alia fundamenta ibi *n.* 10. vltimum pouit quia in contractibus interuenit factum, & perſona debitoris, qui in dubio, ſuiſque hæredibus, & proſpicere, & cauere vult, *l. ſi pactum* 9. *in fine ff. de probat.* in legatis autem, hæreditatibus, cæteriſque diſpoſitionibus ab vltima voluntate prouenientibus, nullum legatarij, aut hæredis factum interuenire, ſed ſolius teſtatoris voluntatem, qui amoris propoſitione ductus, hæreditatem, aut legatum relinquit, & propter hæredis, aut legatarij merita, *l. nec adiecit* 9. *ff. pro ſocio*, quam illuſtrat. Pinell. *in l.* 1. *p.* 3. *n.* 60. *verſ. probatur* 2. *cod. de bonis matern.* quorum nulla in eorum hæredibus poteſt conſiderari ratio: alia congerens de conditione *ſi voluero*, aut *cum voluero ibi a.* 11. & 12. & de conditione *ſi volam.* ad explicationem textus *in l. ſub hac* 7. *ff. de oblig. & actionibus.*

35 Ideo iam tota difficultas potuit eſſe in propoſito, de quo loquimur in difficultate *leg. ſi decem cum petiero* 48. *ff. de verb. oblig.* vbi probatur ſtipulationem conceptam ſub hac conditione, *ſi petiero*, tranſmitti ad hæredes; quia verba *ſi petiero* non fuerunt poſita in modum conditionis, alias non tranſire ad hæredes, cui omiſſis variis opinionum fluctibus, quibus diſputatur, an id, quod Iuſtinianus *de conditionali ſtipulatione refert in dicto* §. *ex conditionali* 6. generaliter ſit admittendum, ſiue conditio ſit fortuita, ſiue mixta, ſiue poteſtatiua, quod latiſſime examinauit Couarr. *dict. cap.* 39. *pract.* omnino legendus ad ſaturitatem; ipſe tamen Anton. Pichard. *in dict.* §. *n.* 14. *fin.*

36 Vt diſſoluat dicit omnino obſeruandum conditiones fortuitas, ſiue caſuales tranſmitti ad hæredes ex ſententia Iuſtiniani *in dicto* §. *ex conditionali*, & *l. ſi quis Titius* 77. *cum ſimilibus ff. de verb. oblig.* Sed in quantum attinet ad eam, Quæ in poteſtate noſtra poſita eſt arbitratur diſtinguendum eſſe; nam ſi ea promiſſoris propria eſt, eique adhærere, ſine dubio ad hæredem tranſmitti non poſſe, firmat, exemplificans, veluti ſi conſul fias, ſi Nauem ædifices, ſi tabulam pingas, ſi vxorem ducas, ſi filium emancipes, vel ſi decem petieris, cum hæc conditio in ſola voluntatis declaratione conſiſtat; Quod ſi ita poteſt ab hærede impleri, vt ſtipulatoris non interſit, contra dict. Pichard. putat, veluti, ſi decem Titio dederis, concludens iuxta hanc diſtinctionem, interpretanda fore iura *in l. ſi prædio* 28. *ff. de in diem adiectione*, *l. vlt. ff. condit. inſtit. l. ſi quis* 57. *l. qui Romæ* 122. §. *agerius ff. de verb. oblig. l.* 4. §. *ſi ſub conditione ff. de fideicommiſ. libert.* videbis Gomezium *dict. lib.* 2. *var. cap.* 11. *n.* 38. Barboſam *in Rubr. ff. ſoluto matrim. p.* 1. *n.* 34. Farin. *in praxi dict. quæſt.* 25. *num.* 147. Mantica *de tacitis conuent. lib.* 14. *cap.* 41. *num.* 10. Matienc. *in l.* 2. *tit.* 11. *gloſſa* 6. *lib.* 5. *recompil. n.* 39. Hayllon. ad Gomec. *dict. cap.* 11. *ſub n.* 37.

37 Vnde potuit dict. Thomas Sanchez oppreſſus hac difficultate *in dicto cap.* 14. *ſum. moralis n.* 26. alia commiſcendo *n.* 26. & 27. aſſumens rationem dubitandi ex dicta *l. ſi decem cum petiero*, à contrario ſenſu, & excitatis per Anton. Gom. *dict. tom.* 1. *variar. cap.* 11. *n.* 36. & ex variis iuribus, quæ explanat Couarr. *dicto cap.* 39. *pract. n.* 1. *verſ. obtinuit tandem*, dicentes non tranſire in fiſcum illud ius; at ipſe Sanchez *dict. n.* 26. *circa fidem*, cum Simanchas *de chathol. inſtit. tit.* 9. *n.* 11. Vaſquez 1. 2. *dict. quæſt.* 9. *art.* 5. *diſp.* 169. *cap.* 1. *n.* 6 Alex. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 5. *cap.* 7. *q.* 8. exiſtimat tranſire, quando conditionem poteſt fiſcus implere ad eundem effectum, quem contrahentes intenderunt, ex ea ratione, quia conditionis implendæ ius qualiſcumque ſit, illa tranſmittitur ad hæredes, quoties impleri per illos valet in forma expreſſa, aut æqui- 38
polenti ad eundem effectum à contrahentibus intentum, vt latiſſime multis citatis, ac contrariis reſpondens, probat Couarr. *in dicto cap.* 39. *a n.* 2. vſque in finem; & idem reſoluit Sanchez adducens duas contrarias *dict. n.* 27. etiã in iure paſſiuo ſob conditione poteſtatiua, ſi ex illius conditionis implemento ſit fiſcus factus ditior; vt quia inde in facultatibus delinquentis vtilitas redundauit.

Quia tunc tenetur fiſcus, quatenus tunc ditior 39
effectus eſt, ſicut tenebitur ex omnibus contractibus poſt delictum à reo initis, in quantum ditior factus fuerit, vt ipſe Sanchez latius explanat *cap.* 22. *ſumma n.* 68. dicitur enim ius paſſiuum, vt ſi condemnatus ante delictum, & ſub inde tempo- 27
re habili inerat pactum cum aliquo tertio, veluti, ſi hoc feceris, dabo tibi centum, & poſt delictum, implet ille tertius conditionem, vt ponit Thomas Sanchez *dicto n.* 27. *in princ.* qui *ſub n.* 19. explicat quid tenendum, ſi conditio eueniat ante condemnationem.

Ad quartam alleg. partem, quæ eſt præterito- 40
orum declaratiua, an ſcilicet procedant, ſi conditio ſit de præterito, aut de præſenti? breuiter dicendum intelligi, quando conditio eſt de futuro, cum in hoc caſu adquirantur ſtatim bona, ac ſi contractus eſſet abſolutus, *l. cum ad præſ. ſ ff. ſi certum petatur*; & ſic fiſcum ſuccedere, tamquam in bona illi condemnati acquiſita. Secus tamen procedere, quando conditio eſt de præterito, aut de præſenti; quia nihil acquiſitum eſt delinquenti; & ſubinde nec fiſco acquiri, vt tradunt Anton. Gomez *dict. lib.* 2. *variar. cap.* 11. *n.* 38. *corollario* 5. & *tom.* 3. *variar. cap. vltim.* vbi de conditione de præſenti, vel de præterito; item de neceſſaria, & impoſſibili, Mantica *de tacitis lib.* 14. *tit.* 40 Caſtillo *lib.* 4. *controuerſ. cap.* 25. Cancer. *variar.* 1. *p. reſp.* 1. *ex num.* 58. Hayllon ad Gomec plura congens *ſub n.* 39. *in dicto cap.* 11. *lib.* 2. *var.* ex Hermoſilla. Petro Greg. Richardo, Menochio, Coſta, Fuſarius *de ſubſtit. q.* 454. *ex n.* 97. D. Franc. Salgado *in labyrint. credit. p.* 2. *cap. fin. ex n.* 46. explicans cum Pichardo, & reliquis poſt Cancer. 1. *p. variar. iur. ex n.* 56. & 3. *p. cap.* 7. *ex n.* 27. Baſilius Pont. *de matrim. lib.* 3. *cap.* 1. *ex n.* 5. & *cap.* 3. videndi etiam Baiard, ad Iul. Clarum *lib.* 5. *receptar. ſentent. q.* 78. *n.* 106. Vaſquez 1. 2. *dicta quæſt* 96. *art.* 5. *diſp.* 169. *cap.* 1. *n.* 6. Thomas Sanchez *in ſumma dict. cap.* 11. *lib.* 2. *n.* 29. poſt Farinac. *dicta quæſt.* 25. *n.* 147. *in noua impreſſ.* Azened. *in l.* 3. *tit.* 10. *lib.* 4. *recomp.* dicens idem iure optimo de legatis ſub conditione de præſenti, aut de præterito quem ſequitur Sanchez, dicens quod confiſcantur, exiſtente ea conditione vera, quod eadem ſit ratio.

Ad quintam allegationis partem, an ſi delin- 14
quens ſit alteri ſubſtitutus, publicentur bona per eam ſubſtitutionem comparanda? & reſpondent negatiue Baldus *in dicta l. ex facto* §. *fin. num. vnico verſ.* 6. *ff de vulgari* Alberius *de ſtatutis lib.* 3. *q.* 12. *n. vnico*, Gigas *de crimine læſæ-Maieſt. q. fin.* Peregrin. *de iure fiſci*, *lib.* 5. *tom.* 1. *n.* 94. Farinac. *de delictis dicta quæſt.* 25. *num.* 144. Bajard. ad Iul. Clar.

Clar. alias referens *lib. 5. receptar. sentent. dicta quæst. 78. n. 107.* quia talia bona reputantur futura vt constat *ex l. substitutio 42. ff. de acquirendo rer. Domin.* ibi : *substitutio, quæ nondum competit,*
42 *extra bona nostra est* † Tamen idem Thomas Sanchez *dicto lib. 2. sum. cap. 14. n. 18. & 19.* limitat, quando id ius conditionale, ex vltima voluntate descendens, sit passiuom, dicendo, quod transit in fiscum cum Alex. *in dicta l. si marito 32. in princip. ff. soluto matrim.* & ibi Barbosa *num. 5. & 6. per textum in dicta l. statius Florus 48. § fin. ff. de iure fisci, dict. l. ex facto § ex facto ff. ad Trebell.* vbi deciditur fiscum teneri soluere fideicommissum conditionale, ad quod delinquens tenebatur, & si conditio post condemnationem extiterit.

43 Nec oberit Iason *in dicta l. siquis arbitratu n. penult. ff. de verb. oblig.* dum dixit eos textus loqui de fideicommisso puro, & si id possit effici conditionale, si fideicommissarius decedat ante condemnatum,

44 Quia probat aperte textus *in l. hæres meus ff. de condit, & demonstrat.* fideicommissum relictum post alterius mortem, esse conditionale, vt optime explanat Barbosa *in dicta l. si constante §. fin. n. 5.* vbi dixit falsam esse interpretationem Iasonis : se-
45 quitur Sanchez *dict. n. 19.* † *Quia n. 20.* addit quod si conditio illa legati, aut hæreditatis impleatur ante condemnationem, confiscantur ea bona cum Vasquez *dicta q. 97. art. 5. disp. 169. cap. 1. n. 7.* Quod intelligit procedere, quando conditio euenit ante condemnationem iure factam, seu quando delictum nondum cessauit, non alias vel quando tempore euentus conditionis, delinquens erat capax succedendi per illa, quæ idem Sanchez *dixit dicto cap. 14. sum. n. 10.* de quibus late retuli *allegatione præcedenti.*

46 Et iuxta hanc distinctionem videtur amplectendum quod tradunt Alex. *cons. 23. lib. 1.* Roland. *cons. 29. n. 29. lib. 3.* Bossius *de public. bonor. n. 16. & 18.* dicentes non transire spem substitutionis fideicommissariæ in fiscum.

47 Item vt tradunt Zephal. *cons. 321. n. 36. lib. 3.* Natta *cons. 472. n. 6.* nec substitutionem pupillarem transire *per l. ex facto §. Iulius Longinus ff. de vulgari, & pupill.* vbi notant Bald. & reliqui; quia talis substitutio non egreditur personam substituti, vt de vtroque casu resoluit Ricciul. *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. num. 45. & 46.* vbi *n. 47.* cum Peregrin. *de iure fisci tit. 1. lib. 5. ante*
48 *num. 96.* † Etiam concludit in fiscum non transire spem succedendi in emphiteusi, vel feudo per mortem alicuius viuentis, vt etiam tenuit Bossius *de public. bonor. dict. n. 16. & 18.*

49 Ad vltimam allegat. partem, an si hæretico est relictum aliquod legatum conditionale, vel si facit contractum conditionale, & pendente conditione decessit, transmittat legatum, siue contractum ad fiscum? Et respondetur adhoc vltimum ex iam dictis *sub vers. ad secundam*, nempe vt trāsmittatur contractus conditionalis ad fiscum, ex eo quia quæ sunt sub contractu firmiora, & validiora esse censentur, cum nitantur authoritate duorum, vt notatur *in l. 1. cod. de pact.* quæque facilius transmittuntur ad hæredem, *vt in dicto §. ex conditionali de verb. oblig.* vt declarant Faber. & Angel. ibi, & comprobatur *ex §. cum quis instit. de inutil. stipulat. l. necessario 8. §. quod si pendente cod. de periculo, & comm. rei vend. dict. l. is cui 41. ff. de obligat. & action. dict. l. siquis 57. dict. l. si filius eodem : l. veteris 13. cod. de contrah. & com-* *mit. stipulat. l. 14. tit. 11. p. 5.* † Dicentes spem 50
futuræ obligationis, quæ ex stipulatione conditionali nascitur, in hæredem transire, vt dicunt Anton Gomez. *dict. tom. 2. variar. cap. 13. num. 13* vbi cum multis Hayllon. *n. 14.* cum Tuscho, Menochio, Castillo, Fusario, & aliis, Conan. *lib. 6. ca. 3. n. 11.* Petr. Greg. *3. p. Syntagm. lib. 34. tit. 1. n. 27.* Moyz. *lib. singul. de contract. tract. de stipul. §. de stipulatione pura ex n. 5.* Duaren. optime *ad tonl. de stipul. seruor. cap. 6.* quibus modis fiat stipulatio *pag. 2.* vers. *sub conditione quoque*, Quemada *dict. quæst. 10. n. 4. in fine*, vbi cum Bart. *in dicta l. filius.*

Qui secus dicit procedere si moreretur hæres, 51
à quo esset legatum factum sub conditione; quia tale legatum conditionale transmittitur contra eius hæredem, probans sic *ex l. legato sub conditione ff. de condit. & demonstrat.* quæ apertius declarantur ex dictis iam hic, *& à n. 1.* & sub dicto vers. *ad secundam*, & vers. *ad quartam.*

ALLEGATIO XXXII.

An iura personalia condemnati transeant in fiscum; & sic num ius Patronatus Ecclesiæ, ius reuocandi libertatem? Et an publicentur quæ hæreticus labore, artificio, aut negotiatione acquirit? Et an hæreticus sit donatorum capax, postquam ab Inquisitoribus reconciliatus est, aut ad finem reddit? Et an debitum hæretico, siue ex contractu, siue ex vltima voluntate, in singulos annos publicetur? Quid de alimentis? Quid de iure reuocandi donationem, aut dicendi de nullitate testamenti, aut de abstensione, & de iure deliberandi, & aliis.

SVMMARIVM.

1 *Personalia iura condemnati non transeunt in fiscum, nec ad hæredes.*

2 *Ius Patronatus Ecclesiasticum transit in emptorem, aut donatarium cum vniuersitate bonorum, vt n. 7. & n. 10.*

3 *Ius patronatus Ecclesiasticum separatum à bonis cui annectit, non confiscatur, nec transit in fiscum, sed manet penes delinquentem, donec illo priuetur a Iudice Ecclesiastico, & n. 4. & 5.*

5 *Iudex laicus nequit confiscare ius patronatus Ecclesiasticum ex defectu iurisdictionis, sed quando fallit n. 7.*

6 *Ecclesia liberatur à iure patronatus per delictum hæresis illud possidentis, & n. 13. & 15.*

8 *Confiscatio vniuersalis claudit etiam ius patronatus. Quid si esset tantum bonorum mobilium, & immobilium, vt n. 9.*

9 *Actiones condemnato competentes constituunt tertiam speciem diuersam à bonis mobilibus, & immobilibus.*

10 *Ius patronatus venditum cum castro, aut villa cui adhæret, transit etiam, si alia sint bona confiscata, quibus non adhæreat.*

11 *Sequester qui possidet patronatus ius Ecclesiasticum, potest eligere, & præsentare.*

12 *Ius*

12 *Ius patronatus Ecclesiasticum, non confiscatur, si fundator poneret clausulam, vt nec alienetur, & vt transeat ad agnatos, nisi tantum pro vita possessoris delinquentis quando non esset prohibita alienatio, numero 15.*

13 *Iure patronatus confiscatio, adhuc Ecclesia manet libera ab exercitio, quod pratenderet fiscus, nisi essent alij compatroni, numero 14.*

14 *Patroni non delinquentes non priuantur iure præsentandi; eo quod bona alterius compatroni sint confiscata.*

15 *Iuris patronatus confiscatio, quando instituentor vocat alios successores, solum sonat pro vita condemnati.*

16 *Ius patronatus, etiam in Rege heretico, potest à Pontifice amoueri.*

17 *Sententia Iudicis laicè, qua confiscat bona delinquentis, posita dictione cum claudit ius patronatus; secus posita dictione & de differentia n. 18.*

19 *Libertatis reuocanda ius non transit in fiscum.*

20 *Publicantur quæ hæreticus labore, aut artificio acquirit.*

21 *Hæreticus occultus est incapax donatorum à die commissi delicti n. 33. etsi alij contra sentiant n. 22. & 23.*

24 *Hæreticus postquam reconciliatus est Ecclesiæ, est capax donatorum, & acquirendi, non vero, si tantum heresim fassus fuerit, aut pœnituerit, vt n. 25.*

26 *Debitum hæretico in singulos annos procedens ex contractu, confiscatur, non si ex vltima voluntate intelligitur, vt n. 28.*

27 *Censu publicato, publicantur omnes census obuenturi.*

29 *Hæreticus est capax legato alimentorum, & numero 31.*

30 *Alimenta hæretico relicta, quia personalia sunt non publicantur, contra Albericum num. 31. qui expenditur n. 32.*

32 *Legatum alimentorum implicitum sub nomine vsusfructus, non publicatur.*

33 *Donationis reuocandæ ius non transit in fiscum, nec illud, quod est relatum ad voluntatem donantis num. 34. nec ex capite ingratitudinis numer. 35.*

36 *Testamenti annullandi ius, non transit in fiscum.*

37 *Abstensionis ius non transit in fiscum.*

38 *Bona, quæ non sunt transitoria ad heredes extraneos, nec iura liberorum transeunt in fiscum.*

39 *Iura transmissibilia ad heredes, transeunt in fiscum. Sed limitat Peregrin. vt n. 40.*

41 *Ius agendi ad supplementum legitimæ, & petendi restitutionem in integrum, transit in fiscum.*

42 *Transmittitur in fiscum ius ex potentia suitatis competens.*

43 *Deliberandi ius num transeat in fiscum?*

44 *Contractus, qui dissoluuntur morte contrahentium, vt societas, compromissum, & alij, non transeunt in fiscum.*

45 *Exceptiones, quæ non transeunt in heredes; non transeunt in fiscum; secus quæ transeunt vbi de exceptione non numeratæ dotis.*

AD primam allegat. partem, ex adductis, *alleg. 10. & 31.* patet dicendum iura personalia condemnati non transire in fiscum, quod non egrediatur personam, Zephal. *conf. 321. n. 35. & 36.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. à n. 90. ad 97.* Thomas Sanchez *in sum lib. 2. cap. 14. n. 6.* Ricciulus *de iure pers. extra grem. Eccles. exist. lib. 5. cap. 32. n. 50.* quia nec hæc transeunt ad hæredes per textum *in l. pluribus ff. de suis, & legitimis, §. plane instit. de iure naturali, cap. si gratiose de rescript.* aliquid Trulenq. *in opere mor. lib. 1. cap. 3. dubio 15. sub n. 4.* & Tamburin. *in præcepta decalogi* nouissimè *præcepto 1. cap. 4. de fide, cap. 1. §. 5. sub n. 16.* plura laconice congerentes de bonis, quæ confiscantur hæreticorum. 1

2 Quare primo interrogatum est, an ius eligendi confiscetur? & suppositis quæ dixi *sub cap. 3. de iudæis*, & quæ DD. tractant *sub cap. ex litteris cum alijs de iure patron.* videtur; vt tale ius patronatus confiscetur per dicta *supra*; tum quia certa est regula constituta, vt alienatis bonis, in quibus adest ius patronatus Ecclesiasticum, transeat in emptorem, aut donatarium simul cum vniuersitate bonorum; & sic *glossa* tenet *in cap. filijs, vel nepotibus 16. q. 1.* quam sequuntur Abbas *in dicto cap. 3. de Iudæis n. 9.* Vbi Decius *n. 6.* idem Abbas *in c. cum laici de iure patron. per textum in dicto cap. ex litteris eodem tit.* quod videtur amplecti Vivius *opinione 72.* inter communes *1. tom.* vt refert Alfaro *de officio fiscali glossa 20. §. 10. à numero 266. ad 271.*

3 Verius tamen est ius patronatus Ecclesiasticum separatum à bonis quibus annectit, non transire in fiscum, nec confiscari, vt docent Lambertinus *lib. 2. q. princ. 2. part. 29. n. 13.* Arch. diacon. *in dicto cap. filijs 16. q. 7.* Præpositus *in cap. 1. dist. 10.* Cardin. *in clem. si plures de iure patron.* Bart. *in extrauag. ad reprimendam* in verb. *relebandi* Angel. *de malefic. in vers. & eius bona publicamus num. 15.* & alij quamplures relati à Vivio, quos sequitur Alfaro *de officio fiscali supr. à dict. n. 266. & 267.* Cantera *in tract. criminal.* in quæstionibus tangentibus punitionem delictor. *num. 4.* Barbosa *in dicto cap. ex litteris de iure patron. n. 10.* dicens cum Rota apud Farin. *decis. 53. n. 5. part. 2. recent.* eo in casu remanere penes delinquentem; donec per Iudicem Ecclesiasticum priuetur, tamquam indignus. Plura congerit Ricciul. *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. lib. 5. toto cap. 31.* Legendus † 4
eo quod ius patronatus non possidetur libere; & sic nec per sententiam alienatur, Rochus de Curte *de iure patronat. verb. ipse vel q. 29. n. 69.* Molina *de primog. lib. 1. cap. 24. n. 26.* Rojas *singul. 117. numer. 4.* Spino *de testam. glossa 4. princ. num. 113.* Surdus *de aliment. tit. 9. q. 22. numer. 28.* Decian. *tract. criminal. lib. 5. cap. 44. numer. 24.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 12. q. 9.* cum aliis Nicolaus Garcia *de benef. p. 5. cap. 6. à numero 25.* cum aliis Sanchez *in præcepta decalogi lib. 2. cap. 19.* Anton. Ricciulus *de iure person. lib. 5. cap. 34. qui numero 51.* ait ius eligendi in personam alicuius collatum, non transire in fiscum *ex l. ex facto paragr. si quis rogatus ff. ad Trebell. l. cum pater paragrapho hæreditatem*, Vbi notatur *ff. de leg. 2.* Santarel *de hæresi cap. 19.* cum aliis Farin. *in praxi crim. p. 1. quæst. 25. numero 151. & in tract. de hæresi quæst. 190. paragrapho 1. numero 24.* & cum Claro, Costa, Didaco Perez, Gullelmo

N Benedict.

Benedict. Sahagun. & aliis relatis à Zenedo ad decretal. collect. 5. n. 3. Barbosa in cap. vergentis n. 21.
5 de hæretic. † Dicentes omnes, vt non includatur de per se principaliter, & separate in confiscatione bonorum, nec vt iudex laicus possit illud confiscare ex defectu iurisdictionis, & incapacitate, sed remanere penes delinquentem; donec per Iudicem Ecclesiasticum priuetur, tamquam indignus.

6 Et sic venit explodendus Viuius, vbi supra quatenus dixit ius hoc patronatus relinqui hæredibus; nam illum improbat, & quidem recte Alfaro dicta glossa 20. §. 10. n. 271. dum inclinat se opinioni Canteræ dicentis hoc casu ius patronatus amitti; & sic ab eo Ecclesiam liberari, vt voluit Bernard. Diez in pract. crim. cap. 124. præter quod ait Alfaro, si defendas nullum peculium posse confiscari, sed cum proprietate consolidari in casu
7 confiscationis, † & contrariam sententiam num. 1. adductam intelligi, quoties cum vniuersitate bonorum, transit ius Patronatus Ecclesiasticum, iuxta illa, quæ adduxi sub dicto cap. quanto 3. de iudic. applicanda hic pro ampliori disputatione, & late agens idem Thomas Sanchez dicto cap. 19. à n. 5. Vbi refert cum multis contrariam opinionem; resoluit tamen cum aliis pluribus num. 10. publicatis omnibus bonis, seu vniuersa delinquentis hæreditate, per iudicem laicum publicari quoque indirecte, & accessoriè bona, quibus est annexum; quod declarat procedere n. 11. cum Abbate, Molina, & Peregrino de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 72. dummodo Iudex laicus in confiscatione, sententia non faciat mentionem iuris patronatus; sed in genere declarat omnia delinquentis bona ad fiscum pertinere, in quem transiet accessoriè vt in emptorem.

8 Quæ conclusio à nonnullis intelligitur, quando confiscatio esset vniuersalis; quia si tantum esset bonorum mobilium, & immobilium, non clauderetur ius patronatus; eo quod in tali casu non includantur iura, & actiones (quod videtur difficile ex dictis allegat. 31. a n. 1.) sed tradunt in specie Marian. Socin. Iunior. consil. 51. n. 4. volum. 2. Baiard. ad Clar. dicto lib. 5. q. 78. n. 26. Peregrin. de iure fisci dicto lib. 5. tit. 1. n. 72. in fine, Thomas Sanchez di-
9 cto cap. 19. lib. 2. sum. n. 14. † eo quod actiones condemnato competentes, constituunt tertiam speciem diuersam à bonis mobilibus, & immobilibus per textum in l. quam Tuberonis §. in peculio ff. de peculio, l. à Diuo Pio, §. in venditione ff. de re iudic. Et quia in pœnis est facienda stricta interpretatio iuxta regulam Tyraquel. de retractu linag. §. 1. glossa 7. n. 9. Clari dicta quæst. 78. n. 9. Baiard. ibi n. 28. Peregrin. dict. tit. 1. n. 49. Barbosa in l. si constante 25. §. fin. n. 2. ff. soluto matrimonio, Farin. dict. p. 1. q. 25. n. 109. Zeuallos in pract. q. 320. n. 3. & 634. qui videtur contrarium amplecti, vt retuli dicta alleg. 35. proximè præced. & sic idem dicendum præstat Sanchez dict. lib. 2. summ. cap. 14. num. 2. cum Alex. Natta, & Peregrin. quamuis in ea publicatione adderentur bona semouentia; & idem procedere addita dictione vniuersali; nempè, vt publicentur omnia bona mobilia, & immobilia; quod ea dictio, nequeat operari, vt comprehendantur bona diuersæ speciei à nominatis cum Tyraquel. num. 9. Claro n. 9. Barbosa n. 3. Farin. n. 109. contra Chassaneum, quem impugnant Pinell. Iul. Clar. & Barbosa dicentem sub mobilium publicatione contineri iura, & actiones; solum enim admittit Sanchez doctrinam, quando bona publicantur simpliciter, dicens manifestum esse tunc confiscari iura, & actiones per textum in l. si ademptio 5. cod. de sent. passis; quia sub bonorum appellatione veniunt iura, & actiones per l. bonorum ff. de bonor. signif.

Quod non admittemus ex iam citatis; & quia 10
vendita vniuersitate bonorum, super quibus est ius patronatus, nemo dubitat transire in emptorem; & sic in fiscum; quamtumuis alia sint bona, quibus tale ius non adhæreat; sicut accidit in Castro publicato, seu villa ob delictum Patroni delinquentis, cui consistebat ius patronatus annexum, cum illud accessoriè publicetur, & indirectè Barbosa in dicto cap. ex litteris n. 9. de iure patronat. idem cum aliis in pastorali alleg. 71. n. 45. & faciat, quia Villa, Castro, vel bonis sequæstratis, in quibus consistit tale ius, si durante sequæstro vacauerit beneficium cuius electio, vel præsentatio ad sequæstratam villam, vel Castrum pertinebat. † Sequæstrum ad 11
illud beneficium vacans eligere, vel præsentare posse, Azor. instit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 25. q. 17. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 245. Campanil. in diuers. iuris canon. Rubr. 11. cap. 13. n. 360. idem Barbosa in dicto cap. ex litteris n. 8. & in dict. alleg. 71. n. 31. idem in cap. 1. plures referens n. 5. de sequæstr. possess. cum declaratione, quam adduxit ad textum in cap. examinata de iudic. & ad cap. cum Bertoldus de sent. & re iudic. maximè, quando causa, & finis sequæstrationis suadet dare partium intentionem, vt illa transeat, sicut probant textus sic intelligendi in l. licet 17. vers. res deposita ff. deposit., textus optimus in l. interesse 39. ff. de acquirenda possess. & in l. sequester. 110. ff. de verbor. signif. tradit glossa, verb. beneficium in clem. 1. de sequæst. possess. ex ea ratione sic probantes; quia possessionem regulariter habet sequæster, sicut laconicè dixi sub dicto cap. examinata q. fin.

Alij etiam intelligunt dictam conclusionem 12
procedere, nisi in fundatione iuris patronatus expressum esset, vt in id agnati succedere debeant, aut personæ conditionis certæ: nam cum tunc nec ad hæredes extraneos peruenire queat, sic nec ad fiscum: ita probant Socin. Iunior. dict. cons. 51. n. 3. Bernard. Diez in pract. crimin. in noua edit. cap. 132. n. 5. Cantera in suis quæst. crimin. tit. de quæstionibus tangentibus punitionem delictorum cap. 1. n. 50. qui hoc intelligere videtur de confiscatione perpetua; secus de temporali pro delinquentis vita; dicit enim de hoc idem iudicandum, ac de bonis onere restitutionis grauatis, quod approbat Thomas Sanchez in sum. dict. cap. 19. n. 15. nisi esset expressa alienationis prohibitio: nam hac existente, excluderetur etiam temporalis confiscatio, vt latè probauit dicto lib. 2. cap. 18. n. 15. Sed pro veritate huius declarationis applicabis quæ ego adduxi sub alleg. 15. de institutore cuiusdam Maioratus cum certis clausulis.

Pro complemento notarunt Ioan. Lupus in Ru- 13
bric. de donat. inter vir. & vxor. §. 37. n. 7. vers. ad hoc quod notamur, Rochus de Curte de Iure patron. quem refert, & sequitur Molina lib. 1. de primog. cap. 24. n. 27. Vbi additionatores Bernard. Diez, & Cantera iam relati, Simanchas de Cathol. instit. tit. 9. n. 95. & 96. Azor. instit. moral. lib. 8. cap. 12. q. 9. Vasquez 1. 2. q. 96. art. 5. disp. 169. cap. 2. n. 19. vers. 21. vt quoties ius patronatus publicatur, non transeat in fiscum exercitium illius, sed vt Ecclesia maneat libere sub Episcopi potestate, quod intelligit Thomas Sanchez dicto cap. 19. numer. 16. & 17.
† nisi essent alij compatroni, à quibus non debet 14
auferri ius præsentandi propter delictum alterius

ex

ex compatronis, alias Ecclesiam liberam remanere, quando nullus ad id ab institutore esset vocatus, sed solum, hæreditario esset ad Patroni hæredes transiturum, ac reliqua eius bona quibus est annexum.

15 Quod si institutor vocaret alios successores in id ius patronatus, non manere Ecclesiam liberam in perpetuum, sed durante tantum vita condemnati; quia tunc non fit confiscatio in perpetuum, ex dictis patet, ac docent Marian. Socin. Iunior. *dicto cons.* 51. *n.* 6. *volum.* 2. Gigas *de crimine læsæ-Maiest. lib.* 2. *tit. de pœnis commiss. id crim. q.* 4. *n.* 4. Peregrin. *de iure fisci dicto lib.* 3. *tit.* 1. *n.* 72. Baiard. *in addit.* ad Iul. Clar. *dicto lib.* 5. *q.* 78. *n.* 26. & in terminis Sanchez *supra dicto cap.* 19. *sub n.* 17. *vers. at quando* cum Cantera iam citato. & reddunt differentiæ rationem; quia in primo casu nullum ius habent hæredes ad dictum ius patronatus, cum ad illud vocati non sint, sed solum se habere ad illud, sicut ad reliqua delinquentis bona, ac proinde sicut ob id Patroni delictum priuantur his, etiam illo priuari scribunt; in posteriori inquam casu, non sic, cum habeant ius succedendi post illius Patroni vitam ex institutoris vocatione; & sic vt tali iure non debeant priuari, nisi durante eius vita, sicut contingit in reliquis bonis subiectis fidei-
16 commisso. † & vt confiscatio procedat iuris patronatus in Rege hæretico, cuius Regnum potest per summum Pontificem amoueri. Quod si filij, cæterique propinquiores hæretici sint, pertinere ad ipsum ius eligendi, traddit Barbosa *in cap. vergentis de heret num.* 9. cum Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 12. *q.* 17. *& cap.* 17. *q.* 18.

17 Vltimo quibus clanditur hæc prima pars, si dubitaretur, an valeat confiscatio iuris patronatus cum hac propositione, siue dictione *cum*, aut dictione *&* vt si dicat sententia Iudicis laici sic: *publice vniuersa bona cum iure patronatus*, vel si dicat: *publico omnia bona, & ius patronatus*, & quamuis nonnulli nullam constituant differentiam inter hos duos modos, inter quos Ananias. *in cap. querelam n.* 26. *de simonia* dicens explicari tunc dictionem *&* vt sumatur pro *cum*, & admittit Sanchez cum Syluestro verbo *simonia q.* 1 a. *n.* 5. *vt* constat de in entione referendus infrà. Et nonnulli alij negent transire ius patronatus pro lata sententia dicta dictione *cum*, vt sunt Abbas *in cap. illa numer.* 4. *de iure patronat.* Felin. *in dicto cap. quærenti numer.* 3. Lambertin *de iure patron. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 5. *art.* 20. *à numer.* 19. Spino *in speculo testam. glossa* 4. *princ. numer.* 16. & videtur sentire
18 Gutierrez *de iuram.* 1. *p. cap.* 42. *numer.* 4. † Tamen verius est, vt si proferatur sententia, dicta propositione *cum* transeat ius patronatus; secus quando cum dictione *&* Decius *in dicto cap. quoniam* 3. *de iud c. numer.* 40. Rochus *de iure patron. verb. ipse, vel is q.* 25. *numer.* 49. Gregor. Lopez *in l.* 8. verb. *de' ueltas tit.* 15. *p.* 1. Manuel Rodrig. *tom.* 2. *summ. cap.* 63. *in fine*, Nauarr. *lib.* 3. *consil. in pri ri edit. tit. de iure patronat. consil.* 3. *num* *vnico* Angelus *in summa* verbo *ius patronatus numer.* 12. & ibi Syluester *q.* 5. *dist.* 4. Armilla *num.* 6. Tabiena *q.* 10. *numer.* 11. Aragon. 2. 2. *q.* 100. *art.* 4. *in fine*, Thomas Sanchez *in summa dict. lib.* 2. *cap.* 19. Legendus *numer.* 12. *&* 13. distinguentes ex doctrina Bartol. communiter recepta *in auth. ingressi cod. de Sacrosanct. Eccles. in noua edit. n.* 31. dicentes dictionem *&* denotare vtrumque principaliter venire, sed dictionem *cum* venire *accessorie.*

19 Ad alia, quæ subsequuntur in hac allegatione, breuiter duxi respondere ad primum de iure reuo-

candi libertatem, vt non transeat in fiscum: sic Castrens. *in l. penult. cod. de libert. & eorum liber.* Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccles. existent. lib.* 5. *cap.* 32. *n.* 32. de aliis hic in fine.

Ad secundam, an publicentur quæ hæreticus labore, artificio, aut industria acquirit, breuiter respondeo pertinere lata sententia ad fiscum; eo quod sit huiusmodi acquisitionis Capax, vt in terminis docent Mieres *de Maiorat. in priori editione p.* 1. *q.* 1. *n.* 99. Thomas Sanchez *in summa tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 37. & in Sancto officio inquisitionis confiscatio, atque publicatio contra bona hæreticorum, etiam hæc comprehendit, & recte per doctrinam textus *in cap. cum secundum leges* de qua dixi *dicta allegat. præced.* & sic non longe agimus. 20

Ad tertiam allegat. partem, an hæreticus sit donatorum Capax? & quia fusius agemus infra, dum tractemus quæstionem, an hæreticus occultus, acquirat fisco sibi relicta, aut donata ab aliquo? ideo nunc breuiter Quemada *in quæst.* 18. *suarum fiscalium*, Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 5. *cap.* 8. *q.* 1. *& lib.* 8. *cap.* 12. *q.* 8. dicunt hæreticum esse incapacem à Die commissi delicti, atque ita res illi donatas, non ad fiscum pertinere, sed dotanti reddendas esse, quod hæretico acquisitæ non fuerint: pro quo faciunt nonnulla, quæ dixi supra *sub alleg.* 25. 27. 28. *&* 29. de dotante sub pacto vxori hæreticæ 21
occultæ † Tamen Thomas Sanchez *lib.* 2. *summa cap.* 12. *n.* 36. existimat acquiri hæretico; sic vt nec teneatur restituere ante sententiam, ac ea sequuta, res ad fiscum pertinere eo; quod nullus sit textus iuris communis hanc incapacitatem probans ex dictis ab eo ibi *l.* 31. nec etiam iuris Regij; quia duplex lex Regia, scilicet *l. fin. tit.* 7. *p.* 6. *ibi: e so mismo seria si algun Christiano establecieſe por su heredero a algun herege, Moro, ò iudio, la tal heredad en que fuese instituido alguno de estos, auerla ian los mas propinquos parientes de el testador, e non el Rey*, & *l.* 4. *tit.* 26. *p.* 7. ibi: *otro si decimos que non le pueda ser dexada manda en testamento de otro, non ser establecido por heredero, nin donaçion, nin vendida que le fuese, non la que el ficiese a otro de lo suio, des de el dia, que fuese iuzgado por herege en adelante*, & ex *l. Regia* 5. *tit.* 25. *eadem pa* 1. ibi: *Apostatu non pueda ser estableçidos por heredero de otros en ninguna manera, e manda, ò donaçion, que le ouiesen fecho, ò que el fiziese a otro, non valga res de aquel dia, que apostato*: nam eas explicando leges dicit, vt quando loquuntur de hæreditate, vtuntur verbo *non potest*, & *non possit*; sed quando loquuntur de hæreditate vtuntur verbo *non deue valer*. quæ dicto *non*, declarat sufficienter difficultatem: & hic adiunges quæ Peregrin. notat latè *lib.* 5. *tit.* 1. *de iure fisci à n.* 146. cum pluribus sequentibus; dum agit de donatione causa 22
mortis, vel in donatione facta inter coniuges. † Sed cum Quemada resoluitur negatiue ex dictis infra *allegat.* 36. *à n.* 1. Vbi quod non confiscatur hæreditas relicta hæretico occulto, nondum addita; vbi explicantur adductæ leges Regiæ. 23

Ad quartam allegat partem, an hæreticus sit donatorum Capax postquam ab Inquisitoribus reconciliatus est, aut ad fidem rediit? Et suppositis quæ infra dico *alleg.* 56. vbi agitur de ea, *an bona acquisita post reconciliationem ab hæretico, obligata sint creditoribus, quos ante incarcerationem habebat?* nunc breuiter dicendum est, vt sit capax acquirendi, quia ex quo Ecclesiæ hæreticus reconciliatus est per Inquisitores, capax fit eorum, quæ in posterum obuenient: ita Gr. Lop. *in l.* 5. *verb. se arrepiente tit.* 25. 24

p.7. Mieres *de Maiorat. in 1. edit. p.1.q.1. n.67.*
& facit doctrina Vasquez *1.2.quæst.96.art.3.disp.*
25 *166.cap.3.n.22.* † Dicentis eum non capacem,
quamuis iam sit hæresim fassus ante reconciliatio-
nem, Thomas Sanchez *dicto lib.2. sum. cap.14.*
n.40. Vbi ait in foro conscientiæ illum hæreticum
acquirere etiam ante reconciliationem, à tempore,
quo constet de ipsius pœnitentia; q ‹d in praxi
admissum non video, etsi probabile existimarit
Simanchas *de Cathol. instit. tit.9. n.125.* quando
coram Inquisitoribus erat fassus hæresim; at non
erat calculis Inquisitorum ad reconciliationem ad-
missus, qui adhuc dubius manet.

26 Ad quintam allegat. partem, an dubitum hæ-
retico in singulos annos, siue ex testamento, aut
contractu publicetur? In quo dubio, etiam breui-
ter, & per dicta supra alleg.31. de distinctione
inter contractus, & vltimas voluntates, videtur,
vt si debeatur ex contractu, confiscetur, & pu-
blicetur etiam debitum, Quod post annos publi-
cationis eueniet; quia tunc est vna, & perpetua
27 obligatio. † Sicut vt infrà dicemus, annuo censu
publicato, publicantur omnes census, etiam in po-
sterum obuenturi per textum *in l.stichum 16. ff.de*
verb. oblig. l.senatus §.vltim. ff.de donat. causa mor-
tis. In alio inquam priori casu de testamento, non
publicari reditus futurorum annorum, etiam vi-
detur respondendum iuxta dicta alleg. præced.
quia sic contingit in alimentis legatis, vt infrà di-
cemus; eo quod censeantur plura legata iuxta di-
stinctionem traditam à Sanchez *dict.cap.14. summ.*
lib.2.n.43.& 46. cum Simanchas *de Cathol. instit.*
tit.9. num.135.& 136.

28 Quod tamen intelligit idem Sanchez, quando
hoc legatum annuum, non reputaretur, vnicum,
sed plura legata iuxta distinctionem textus *in l.si*
cum præfinitione 20. ff.quando Dies leg. cedat. quæ
est, vt si pro alimentis relinquatur, censeatur mul-
tiplex. Si autem relinquens non reliquit pro ali-
mentis; sed in plures pensiones diuisit, gratia
exonerandi hæredis, esse vnicum legatum ait San-
chez; & sic in totum confiscari, quia est eadem
ratio ita Sanchez.

29 Quare ad aliam difficultatis partem de alimen-
tis legatis, suppositis quæ dixi supra alleg.22. an
filij hæreticorum priuentur alimentis, & legitima
de parentum bonis? Et quod hæreticus sit capax
legati alimentorum, quamtumvis ad alia dicatur
incapax, docent Speculator. *tit. de executione sen-*
tent. sequitur videre *num.11.* vers. *præterea lega-*
tum alimentorum, Surdus alios referens *de alimen-*
tis tit.9 q.33. num.8.9. & 10. Molina *tom.1. de*
iustitia disp.154. col.2. vers. *de iure ciuili*, & om-
nes per verba textus *in l.3. cod. de his, quæ pro non*
scriptis habentur ibi, *si in metallum damnato, quid*
extra causam alimentorum relictum fuerit pro non
scripto est, Vbi glossa verbo *alimentorum* in eam
causam relictum valere.

30 Tamen non inde publicari alimenta hæretico
relicta, dicendum est; quia cum sint personalia ne-
queunt egredi personam; non enim, vt hic di-
ctum est iura personalia transeunt in fiscum, sed
in alimentis relictis, vt iam diximus, tot sunt le-
gata, quot anni, & in principio cuiuslibet anni ce-
dat legatum, *dict. l.si cum præfinitione*; ergo eue-
niet, vt confiscatio non impediat, vt legatarius ca-
piat alimenta post confiscationem cedentia: sic do-
cent Franc. Lucanus *de priuileg. fisci in 2.p.princip.*
tit.de public.bonor.n.5. Simanchas *de Cathol. instit.*
dict.tit.9.n.63. Iulius Clar. *lib.5. receptar. sentent.*
dicta quæst.78. n.23.fin. Peregrin. cum aliis *de iure*
fisci lib.5.tit.1.n.123. Bossius *in sua pract. de bonor.*
public. n.72. Lara *in l.si quis à liberis, §.sed vtrum*
n.6. ff.de liberis agnoscend. Surd. alios referens *de*
aliment.tit.8.priuileg.59.n.14.& tit.9.priuilegio33.
n.1. Farin. *in sua pract. in noua edit. de delictis, &*
pœn.dict.q.25.n.145. Thomas Sanchez *in sum.lib.*
2.dicto c.14.à n.41. qui cum Bursato *cons.14.n.28.*
volum.1. Surdo *dict. quæst.33. n.1.* dicit habere lo-
cum in crimine hæresis: idem tenent Salicetus *in*
l.si ademptus cod. de sent. passis Franc. Marc. *decis.*
883.p.1. Onded. *cons.95. à n.70. lib.3.* Rota *decis.*
107.sub n.5. Riccinlus *de iure personar. extra grem.*
Eccles. exist.lib.5. dict. cap.32.n.63. per textum in
dicta l.cum his ff.de transact. & l.si cui ff.de aliment.
legat. eo quod obligatio de præstandis alimentis
non egreditur personam alimentarij: latè idem
Ricciul. *dicto lib.5.cap.27.*

Nec obstat Albericus *de statutis lib.3.q.11.n.3.* 31
vnic. dicens stricto iure ea esse publicanda, quia
conuincitur ex dictis; item *ex l.si ‹ m.1 ‹ ff.de ciba-*
rys, & alim.legat. ibi: *si ‹ui annua alimenta relicta*
fuerant in metallum damnatus, indulgentia Princi-
pis restitutus est, respondi eum, & præcedentium an-
norum recte capisse alimenta, & sequentium ei debe-
ri? Et tandem, quia vt iam diximus hic, & *sub al-*
leg.30.& 31. bona acquisita post reconciliationem,
atque publicationem non confiscantur; & solum
poterit Albericus admitti in alimentis causatis pro
tempore hæretici, nondum reconciliati, nec pœni-
tentis, iuxta dicta, vt explicat idem Sanchez *n.43.*
cum Surdo *de aliment.tit.8. priuileg.59. n.21. fine,*
& 22. qui ex Baldo *in l.corruptionem ff.de vsufru-*
ctu n.7. Peregrin. *dicto lib.5. de iure fisci n.123. tit.1.*
Surdus sic *dict.priuileg.59.n.14.* ait contra Zinum
in dicta l.corruptionem n.16. & Alberic. supra vers.
item facit. † Nec ublicari legatum alimentorum 32
implicitum sub nomine vsusfructus relictum, vt
cum aliis etiam tradit Surd. *dict. priuileg.59. n.24.*
qui tamen ait *n.25.* & Caualcan. *de vsufructu mu-*
lieri relicto num.339. & dict. Sanchez *dict.cap.14.*
n.45. quod quando nec alimenta, nec vsusfructus
legantur, sed alicuius prædij fructus, tunc confis-
centur omninò; eo quod in hoc casu, cessant ratio-
nes adductæ hic in vers. *tamen*, & in vers. *nec ob-*
stat. & licet nouissime D. Ioannes del Castillo
materiam alimentorum tractet; nescio quo in
loco suæ octauæ partis dicat aliquid ad proposi-
tum huius dubij, etsi loquutus fuerit *cap. 37.*
sub §.1.

Ad aliud de iure reuocandi donationem, bre- 33
uiter dicimus cum Ricciulo *de iure personar. extra*
gremium Eccles. exist. numero 52. ad 55. lib.5.cap.
32. vt non transeat in fiscum ius reuocandi dona-
tionem causa mortis *per l.sed si mors. §.1. ff.de do-*
nat. inter, l.res vxoris cod. eodem Bald. & Iason.
quos refert, & sequitur Zephal. *cons.321. nume-*
ro 45. vers. 8. *nam*, & *numero 55. lib.3.* † Sicut 34
etiam nec transit ius reuocandi donationem inter
viuos competens ex pacto relato ad voluntatem
donantis; quia cum voluntas sit personalis *l.4.*
ff.locati, illa in fiscum transferri non poterit, vt
in specie scribit Gofred. *cons.5. numero 17.* pro
quo faciunt quæ adduxi suprà *ab alleg.24. ad 29.*
† imò addunt Ripa *quæst.61.* Butrius, & reliqui 35
in cap. fin. de donat. Peregrin. *dicto lib.5. de iure*
fisci tit.1. numero 92. Zephal. *dicto cons. 321. nu-*
mero 55. idem dicendum fore de iure reuocandi
donationem ex capite ingratitudinis; quia & illud
est personale, nec transit ad hæredes per textum

in

in l.his solis col. fin. cod. de reuocand. donation. vt inter alia clausit lacouice Thomas Sanchez *in summa lib.2. dict. cap.14. n.6.*

36 At aliud de testamenti nullitate; item & de abstensione ab hæreditate, idem dicendum est de primo vt docent Iason. *in l.cum mota numero* 160. *cod. de transact.* Bald. *in l.si qua pœna ff.de his, qui sunt sui, vel alieni iuris*, Aleiatus *cons.67. col.2. lib.9.* Peregrin. *suprà numer.*85. Ricciulus *numero* 56. dicentes hoc ius competens liberis dicendi de nullitate aduersus parentum testamentum, nec transire in hæredes, nec in fiscum, quia est per-
37 sonale liberorum. † quod & de iure abstentionis dixerunt Alex, & Iason. *in l.qui se patris cod. vnde liberi*, Ricciul. suprà dicto *cap.32. numer.* 57. dicentes ius reuocandi abstensionem ab hæreditate paterna, non transire in fiscum; quia est ius speciale liberorum ad alios non transmissibile: vide infrà in vers. *item porrigitur*, quod videtur

38 Hinc infertur, vt publicatis bonis, quæ non sunt transitoria ad extraneos, nec iura liberorum transire in fiscum, Alciatus *dicto cons.67. lib.9.* Peregrin. *dicto lib.5. de iure fisci tit.1. numero 67.* Ricciulus *dicto cap. 32. numero* 59. & inde euenire etiam, vt conditiones adiectæ per patrem ad onus filij in legitima, & à filio non repulsæ, confiscatis bonis, filij non possint reijci per fiscum, sicut docent, & testantur Iason *in l.filius-familias § Diui in 1. lect. numero* 116. vers. *limita notabiliter ff.delegat.*1. Piceus *in l.in quartam numer.*122. *ff.ad leg. falcid.* Castro *cons. 77. lib.*1. Decius *cons.142. numero* 28. Roland. *cons.31. numer.*30. *lib.*1. Socinus Iunior. *cons.163. numero 35. lib.2. & cons.87. numero 5. lib.3.* Alba *cons.57. num.10. & cons.226. numero* 31. & testatur de communi, Viuius *comm. opinion.* verbo *legitime, nullum grauamen*, vers. *limitatur*, Ricciulus *de iure personar. dicto cap.31. lib.5. numero* 58. Vbi dicit hoc declarari, vt per Menochium *cons.57. numero 9. & 15. lib.1.* vers. *non obstat*, Boër. *q.87. numer.*5. Ferrara *cautel.*35. Et ratio est, quia iura, quæ non transeunt in hæredes extraneos, nec in fiscum, vt iam diximus, & dicit Ricciul. *dict.cap.32.n.32.*

39 Tamen si iura fuerint transmissibilia, ad hæredes, & in fiscum transire patet ex dictis, & ipse Ricciulus docet cum communi *dicto numero* 32. inferens *à numero 33. ad 35.* transire in fiscum ius petendi legitimam, filio hæretico spectanti, quia transit ad hæredes extraneos talè ius petendi legitimam ex bonis parentis defuncti: sic in terminis etiam Bald. *cons.8. lib.4.* Natta *cons.528. numero*
40 26.*&* 27. Peregrin. *dict. tit.1. numero* 79. † qui dicit secus esse, si delictum esset commissum antè obitum *ibi numer.* 97. vers. *sed illud dictum*, Menoch. *dict. cons.77. numero 26. & 27.* Ricciulus *numero* 32. & DD.per textum *in l.quamquam cod. ad leg. falcid.* per quam conclusionem probant. Sed an autem procedat, quando filius est prohibitus alienare intra certam ætatem; tractauit Bald. *cons.31. lib.1. n 28 & 30.*

41 Et dicta proximè relata conclusio porrigitur ad ius agendi ad supplementum legitimæ, & petendi restitutionem in integrum, nec non, & detrahendi vtramque quartam, cum hæc etiam comprehendantur in confiscatione, Peregrin. *suprà numero* 84. Ricciul. *numero 34. dicto cap.32. lib.5.* Natta *cons.528. numero* 33. Aretinus *cons.29. in 3. dubio, & de quarta*, DD. per textum *in l.3. §.si quis rogatus ff.ad Trebell* ad quæ applicabis quod dixi de legitima suprà *sub alleg.* 22.

Item porrigitur transmissio in fiscum ad illam, 42
quæ fit ex potentia Siuitatis, quæ cum transeat ad hæredes extraneos *l.apud hostes, cod. de suis, & legitim.* sic, & ad fiscum; idem Peregrin. *dicto tit.1. lib.5. de iure fisci numero* 84. Ricciulus, *dicto cap.32. numero* 35. qui dicit, & sic hoc notabile videtur esse contra supradictum de abstensione cum Alex, Iasone, *ex dicto* Ricciulo *in dicto cap. 32. num.57.*

Ad aliud, sed an ius deliberandi transeat in fis- 43
cum, tangit idem Ricciulus *de iure person. extra grem. Eccles. lib.5. cap.32. numero* 19. quod remittit ad resolutum per Nattam *cons.472. sub numero* 16. & dict. Aretinum *in l.si quis mihi bona §.1. ff.de acquirenda hered.* quod facilè ex dictis resoluitur.

Et sic iam pro complemento huius puncti di- 44
cendum est, vt quemadmodum contractus, qui contrahentium morte dissoluuntur, nec inter viuos ad alios protendi possunt vt compromissum, societas bonorum, sic nec in fiscum transire, cum hæc omnia sint personalia, sicut pluribus casibus exemplificauit Peregrin. *dicto tit.1. de iure fisci à n.90.ad 95.* quem & refert Sanchez *in summa dicto cap.14.lib.2. n 6.in fine.*

Vnde iam pro complemento concludendum 45
est, vt omnes exceptiones, quæ non transeunt ad hæredes, nec transire possint in fiscum, & econtra, quæ transeunt ad hæredes extraneos, transeant in fiscum, sicut patet ex casibus supra hic iactis, & docent in terminis Salicetus *in l.si quis post hac cod. de bonis præscriptor.* Vbi quod fiscus potest opponere exceptionem non numeratæ dotis, sicut poterat opponere reus: sequentur Peregrin. *dicto tit.1. lib.5. n.78.& 82.* Ricciulus *dicto cap. 34.n.41.*& ante illos Roland. *cons.31. n.33. lib.1.* Afflictis *decis.402.n.17.*

ALLEGATIO XXXIII.

An bona siue iura prohibita alienari possessa, seu hæretico relicta, aut competentia, transeant in fiscum? Et an transeat ius succedendi in feudo in emphyteusi in censibus & in fructibus eorum bonorum, quæ sunt prohibita alienari? Et quid in fideicommissis? Et quid de commenda Indorum? Siuè Castellæ.

SVMMARIVM.

1 *Bona prohibita alienari, quæ non transeunt in hæredes extraneos, neque in fiscum.*

2 *Alienationis prohibitio est duplex, expressa, aut tacita. Et quæ vtraque exemplis monstratur, & n.3.& 4.*

5 *Alienatio potest interdici, vel in fauorem illius cui illa interdicitur, perpetua, aut temporalis n.6.*

6 *Alienatio prohibita in fauorem, interdicit in perpetuo confiscationem rerum prohibitarum alienari. Sed qualiter, si sit à lege, aut ab homine n.7.8.& 9.*

8 *Lex interdicens minorum alienationes, non fauet eis in delictis.*

10 *Alienationis prohibitio in fauorem aliorum solum prohibet confiscationem bonorum in perpetuum, non vsusfructus, & commoditatis.*

11 *Maioratus bona nequeunt in perpetuum confiscari. Et quare? Vbi & in quibus permittatur?*

12 *Feuda quando, & qualiter ob delictum confiscentur, n.13.& 14.*

13 *Feuda apud nos in Regno Gallecia sunt vsitata.*

14 *Feuda confiscari in præiudicium directi Domini non possunt, cum ad agnatos deuoluantur; alij contra sentiunt; & sic sub distinctione continget, vt n.15.*

15 *Feudum antiquum ex delicto possessoris non confiscatur; secus si nouum sit, & quibus pertineant, & de antiquo fallit vt n.16.& quid si ex pacto, n.17.*

18 *Feudum nouum de propria natura transitorium est ad fiscum.*

19 *Feuda Ecclesiastica non veniunt in confiscatione facta ab Eccclesiastico, etiam in casu, quo confiscari possent.*

20 *Feuda, vt veniant in confiscatione debet fieri de illis mentio in sententia.*

21 *Feudum antiquum, nec in fructibus, aut commoditatibus patitur confiscationem, sed non aquè in fructibus alij docent, numero 22.*

23 *Fellonia, qua feudum amittitur, ipso iure ad hæredem transit.*

24 *Fiscus num succedat in emphyteuticis, quæ ab Ecclesia procedunt, etiamsi sit in contrarium Principis decretum. Et quid si à Papa vt num.25.*

25 *Emphyteusis Ecclesiastica verius est, vt non transeat ad fiscum, quando est transitoria ad hæredes extraneos, ex pacto, consuetudine, vel ex aliqua constitutione Pontificia aliqua contra n.26. & 30. & 31. practica Sancti officij refertur.*

27 *Emphyteuta Ecclesiæ factus hæreticus, facit vt Dominium vtile consolidetur cum directo; sed quod confiscetur dixerunt aliqui, quando fit à iudice Ecclesiastico, vt numero 32.*

28 *Emphyteutica bona possessa ab hæretico priuato, confiscatione transeunt in fiscum, nisi ex pacto, aut aliter non transirent ad hæredes extraneos, vt num.29.*

31 *Emphyteusis confiscatio est prohibita in sancto officio inquisitionis, non sic censualium, vt cauetur in certa prouisione, cuius tenor repetitur.*

33 *Emphyteusis Ecclesiastica quoad commoditatem, & fructum, pertinet ad fiscum pro vita delinquentis secundum aliquos. Verius contra, vt n.34.*

35 *Ecclesia intra biennium reuocare emphyteusim à fisco, quando possit?*

36 *Census, & reditus veniunt in confiscatione bonorum hæretici.*

37 *Fiscus succedens in censum confiscatum, tenetur soluere reditus, sicut ille hæreticus, qui erat possessor.*

38 *Fideicommissi bona alienari prohibita, non confiscantur contra alios numero 39. Et quid si alienatio sit pro vita. Item de differentia tacitæ, aut expressæ prohibitionis.*

39 *Bona prohibita alienari vsque ad certum tempus, quando veniant, in confiscationem, num.40.*

41 *Fideicommissi confiscatio habet locum pro vita possidentis delinquentis quoad vsumfructum, si alienationis prohibitio fuisset tacita, non si expressa.*

42 *Fideicommissum potest retineri ab hæretico, donec per sententiam, talis declaretur.*

43 *Commenda Indiarum; imò & Castella alicui à Rege donata, qui sit hæreticus damnatus, potius est vt non confiscetur; sed vt succedant in ea filij, si ad vitas data sit, aut incorporetur in Patrimonio Regis donantis, si delinquat in Regem, vt n.44.*

45 *Feudum ad Regem rediit, si nouum sit, aut si delinquat feudatarius in crimine læsæ-Maiestatis.*

VT dicenda in hac allegatione facilius dissoluantur, repetes quæ dicta 1
sunt suprà *sub alleg.15. & 16.* Et
quia communis Doctorum est sententia, quod bona prohibita alienari, ex quo non transeunt ad hæredes extraneos, nec transeant in fiscum per textum *in l. Imperator.* Vbi Bart. Angel. & reliqui *ff. de fideicommiss. libert. l. cum vero ff. eodem, l. iura ff. de iure patron.* Rota *decis.9. tom.1. in recent.* Oldradus *cons.17.* Ioan. Andr. *in addit. ad Speculator. tit. de feudo vers.4.* Natta *cons.528.n.2.* Ricciulus *de iure person. extra grem. Eccles. exist. n.64.* latissimè cum infinitis agit Thomas Sanchez *in summa lib.2. cap.18.* omninò Legendus.

Ad primam allegationis partem, quæ est genera- 2
lis accedendo, præmittendum est duplicem esse alienationis prohibitionem, expressam vnam, aliam tacitam. Expressa, quando disponens interdicit expressis verbis alienationem bonorum. Tacita vero quando non expressis verbis interdicit, sed ex ea
dispositione sequitur non posse ea bona alienari. † 3
Sicut relinquens fideicommissum, V. G. interdicit eo tacitè alienationem; non autem expresse, cuius rationem tradit optimè Molina *lib.4. de primog. cap.1.n.3.* cum multis, cui accedunt alij per additionatores eius, Thomas Sanchez *in sum. lib.2.c.18. n.1.& 2.* & idem exemplificans in institutione Maioratus, reddit vtriusquè discrimen, quod per tacitam censetur prohiberi sola perpetua, Dominij illorum alienatio, quæ manet permissa ad possessoris vitam, aut quandiù bonis illis potiturus est; sic vt, si alienet, nequeat talis alienatio reuocari, nisi adueniente morte, vel die, qua tenebatur possessor ea bona restituere, vt notatur *in l. fin. cod. communia*
delegatis. † In expressa inquam aliter, cum nec 4
possint ea bona pro vita possessoris alienari; taliter, vt si alienentur, statim à sequenti vocato vindicari, non expectata morte possessoris, aut tempore, quo dies fideicommissi cedere debeat, vt docent etiam Farin. cum multis *in pract. crim. in noua edit. tom.1.p.1.tit. de delictis, & pœnis q.25. n.38. & 39.* Segura *in l. cohæredi §. cum filia n.268. ff. de vulgari,* Molina, *vbi supra,* & latè alios allegans *dicto lib.1. c.16.n.33.* Peregrin. *de iure fisci lib.5.tit.1.n.102.*

Et præmisso etiam dupliciter posse alienatio- 5
nem interdici, vel in fauorem illius, cui ea interdicitur, veluti quando interdicens neminem substituit. Vel in aliorum fauorem, vt quando in causam alienationis, aut mortis alium substituit, Farinac. *supra dicta quæst.25.n.46.* Natta *cons.528.num.12. volum.3.* Menoch. *de recuper. possess. remed.9. numer.78.* Surdus *cons.394. n.12. vol.3.* Cantera *in suis criminal. quæstionibus tangentibus punitionem delictorum*

*delictorum cap.*1.*n.*43. Thomas Sanchez *dict. cap.* 18.*n.*3. addentes, & similiter dici in fauorem ipsius, cui ea interdicitur, quando interdictum est intra solam minorem ætatem timore fragilis iudicij ad alienandum: & addit idem Sanchez aliud præmissum *ibi n.*4. dicendo posse agi de confiscatione rei prohibitæ alienari dupliciter, nempe aut de perpetua quo ad proprietatem, & fructus illius rei, aut de temporali, quoad fructus, dum durat vita, aut tempus, quo ille delinquens eis erat potiturus.

6 Quibus suppositis generalem conclusionem eliciunt DD. scilicet, vt quando prohibitio est alienandi in solius fauorem, cui alienatio interdicitur, confiscari in perpetuum res illas alienari prohibitis; quia ob eius delictum amittitur fauor ille. †
7 Quam limitant aliqui relati à Natta *cons.* 521. *fin.* & 21. *volum.* 3 quando huiusmodi prohibitio est à lege; secus quando est ab homine ex ea ratione, quia is, cui lex in ipsius fauorem interdicit, alienationem amittit, delinquendo beneficium legis auxilium *ff. de minorib. per cap.* quia frustra de re iudicata, quo cauetur frustra illud petere qui committit in legem; secus autem esse in prohibitione manante ab ipso homine, cum delinquens nihil in prohibentem agat.

8 Sed hanc limitationem impugnantes Natta, & Surd. *cons.* 394. *num.* 11. *vers.* & *tertia dic. potest, volum.* 3. quos sequitur Thomas Sanchez *dict. cap.* 18 *nume.* 6. *in fine*, quia lex interdicens minoribus alienationem, non fauet eis in delictis iuxta *dict. l. auxilium*, & hoc in boni communis gratiam, ac delictorum odium; ideo adductam conclusionem plenè amplectuntur, & alij ex sententia Bart. *in l. si finita § si de vectigalibus numer.* 13. *ff. de damno infecto*, & *l. si quis inteniam* 7. *numero* 12. *cod. vnde vi* Socini *cons.* 266. *num.* 28. *vol.* 2. Alex. *cons.* 23. *numer.* 6. *vers. quarto*, Tello *in l.* 11. *Tauri numero* 19. Bossius *in praxi crimin. tit. de bonorum confiscatione numero* 41. Baiard. ad Iul. Clar. *lib.* 5. *quæst.* 78. *numer.* 42. Menochius *de recuperand. rem.* 9. *numero* 78. Gigas *tract. læsæ Maiest. tit. de pœn. commit. id crimen quæst.* 3. *num.* 2. Anton Gabriel. *comm. opinion. lib.* 7. *tit. de criminal. conclus.* 24. *numero* 4. Molina Theolog. *tom.* 5. *de iust. disp.* 656. *numero* 5. alter de Maiorat cum multis *cap. fin. lib.* 4. *numero* 5. Farinac. alios referens *dicta quæst.* 25. *numero* 46. Cantera *dicto cap.* 1. *numero* 43. imò addunt Natta *supra numer.* 14. Sanchez *numero* 7. Farin. cum aliis *in dict. quæstione* 25.

9 Quod si testator in ea prohibitione in fauorem solius delinquentis facta, prohiberet expressè transitum eorum bonorum in fiscum, nullo substituto dato ei delinquenti, non valere prohibitionem, vt pote quæ fauet delicto, vt latè declarat idem Sanchez *dicto cap.* 14. *n.* 28. Legendus.

10 At si prohibitio alienationis fuerit in fauorem aliorum, sitquè solum tacita, nequaquam ob possessoris delictum, qui institutor non est, confiscari ea bona in perpetuum, sed quoad solum vsufructus commoditatem, docent DD. dicentes tunc illis frui fiscum, durante tempore, quo delinquens erat illis potiturus; sic vt hoc tempore cessante, succedat sequens vocatus, quod probant *ex l. statius Florus* 48. 6. *Cornelio felici ff. de iure fisci*, de cuius intellectu dixi plene supra *sub allegat.* 16. & plura alia cumulans, & deducens Thomas Sanchez *ibi num.* 8.
11 9. & 10. *addit. num.* 11. † idem procedere in bonis Maioratus, quæ non possunt confiscari, vt in perpetuum apud fiscum permaneant, si alter, quam institutor sit delinquens, iuxta quæ dixit latè idem Sanchez *dicto cap.* 14. *legendus a n.* 34. Molina *de primog. dict. cap. fin. a n.* 1. *vsque ad* 10. vbi ipse pluribus comprobat, & eius additionatores eo ratione, de qua sub *dicta alleg.* 15. quia possessor Maioratus est tantum Dominus fructuum, dum viuit, & cum onere, vt post eius vitam succedant alij; & ob id fiscus solum gaudebit commoditatibus, & fructibus omnibus ac emolumentis ex eo Maioratu consurgentibus, dum possessor ille viuit, quæ solum pertinebunt ad successorem a tempore mortis delinquentis possessoris: sic cum multis citatis à Sanchez *dict. cap.* 18. *n.* 14. & 15. *qui n.* 13. dictum intelligit cum Molina *dicto lib.* 4. *cap. fin. n.* 24. quando is delinquens possidebat tempore condemnationis Maioratuum; aliter si successio ad eum non esset adhuc delata, cum nondum delinquens compararit eius Dominium; & ipsum leges cum infinitis *dicto cap.* 18. *summa*, dum agit de illa grauissima quæstione, *an quando in quibuscumque bonis alienari vetitis, aut Maioratibus, est expressa alienationis prohibitio, hæc operetur, vt nec fructuum commoditates pertineant ad fiscum, durante possessoris delinquentis vita, sed si tam pertineant ad sequentem vocatum?* qui à *n.* 15. videtur amplecti, vt transeant ad sequentem vocatum, de quo dices, vt iam suprà breuius resolui *sub dict. alleg.* 15. *à n.* 17. & *à n.* 22.

Ad secundam allegationis partem, an transeat 12
ius succedendi in feudo? Et præmissis, quæ dicta sunt hic *à n.* 1. nec de hoc puncto voluerit Thomas Sanchez latè agere; eo quod hæc materia feudorum sit apud nos parum vsitata, sicut narrat *lib.* 2. *summa cap.* 19. *n.* 39. *fin.* & sufficeret pro intellectu, vt applicarentur hic quæ dixi latè *sub cap. cæterum*
5. *de iudic.* & quæ notantur *in tit. de feudis.* † Ta- 13
men quia feuda sunt multum vsitata in Regno Galleciæ, cuius occasione DD Franc. Salgado pro defendendo illo Regno, illius originarius, & filius condolens de tot feudalibus in præiudicium laicorum illius Regni incolarum, Typisque mandarit quandam celebrem allegationem; nec non in montanis Regni legionen. item & Burgen. nonnulla vsitentur, & possint casus confiscationis contingere in Sancto officio; ideo duxi de hoc dubio parum latè agere, etsi non tam longè, & confusè, sicut Farinacius scripsit Omninò Legendus *in dicta quæst.* 25 *lib.* 1. *praxis criminalis à n.* 62. *ad* 94. & *sub tit. de hæresi*, de quo infiniti ab eo relati scripsere.

Conueniunt ergo Doctores in ea communi 14
conclusione, nempè non confiscari feuda in præiudicium Domini directi, ita resoluunt prætor Bartol. *in l. si finita § si de vectigalibus n.* 3. *vers. quarti glossa*, & ibi Alex. *ff. de damno infecto.* Alberic. *in auth. si vero Dominus temporalis cod. de hæret.* & *alios*, quos plena manu refert idem Farin. *sub dicto num.* 62. & *in dicto tract. de hæresi q.* 90. §. 4. *à n.* 59. Simanchas *de Cathol. instit. tract.* 9. *n.* 110. Gullielm. Benedict. *in cap. Raynucius*, verb. & *vxorem n.* 244. Viuian. *tom.* 2. *comm. opinion. lib.* 9. *tit.* 81. *n.* 1. *vers. sextum*, Peña *in director. p.* 3. *q.* 112. *n.* 161. *vers. quid si Clericus bona feudalia habeat*, Menochius *cons.* 344. *n.* 13. Azor. *p.* 1. *lib.* 8. *moral cap.* 12. *q.* 10. cum aliis Barbosa *in dict. c. vergentis de hæret. n.* 17. quibus accedunt dicta aliorum, quos referunt Alfaro *de officio fiscali gloss.* 20. §. 10. *n.* 257. & cum aliis nouissimè Tamburin. *in præcepto* 1. *decalogi tit. de fide sub n.* 18. Trulenq. *in opere morali sub dubio* 15. *lib.* 3. & alij per eos, firmantes feudalia bona non confiscari, vbi alias de iure, vel vigore statuto-

rum bona delinquentis essent confiscanda, sed vel ad agnatos, vel ad Dominum deuolui; sic vt si fiscus talia bona apprehendat, dicatur de facto capere, Castrens. *cons.* 154 *circa præsentem casum colum. 2. in antiqua impress.* Alex. *cons.* 21. *col.* 3. *volum.* 1. *& cons.* 103. *videtur.* t. Considerat. *col. fin. eo vol.* 1. *& cons.* 89. *vtrum emphyteusis* vers. *idem videmus in feudo*, Gigas *de crim. læsa-Maiest. lib. 2. tit. de pæn. q. 5. n. 1. & 2.* Bosius *in tit. de bonor. public. n.* 5.. Vbi quod ita seruatur in Magistratu Mediolan. Clarus *in §. feudum q. 84. in princ.* Boerius *decis. 264. n. 7.* Menoch. *de recuperanda possess. rem. 9. à n. 269.* & alij, quos isti referunt.

15 Sed quia nonnulli DD. contrarium firmare attentarunt, quos referunt Gigas *dicta quæst. 5. n. 3.* vers. *secunda vero opinio fuit*, Bosius *n. 53.* propè finem, vers. *contrarium tamen tenet* Nellus *in tract. de bannit. in p. 1. temp. 2. q. 23.* vbi plura in materia; ideo existimauit sub distinctione resoluendam esse hanc difficultatem, nempe, vt conclusio procedat in feudo antiquo ex pacto & prouidentia; non tamen hæreditario, vt puta in suscepto pro se, filiis, & descendentibus; quia cum dicti filij, & descendentes non ex patris persona, nec tamquam patris hæredes, aut successores, sed iure proprio veniunt ad feudum; tunc inquam eiusdem patris delictum filiis non nocere, & propterea feudum in casu confiscationis bonorum, seu priuationis feudi, non Domino, sed dictis filiis, & descendentibus deuolui, vt responderunt Bart. *in l. eum qui ff. de interdict. & relegat.* Cynus, & Salicet. *cod. de liber. & eorum lib.* Ioan. Andreas *in addit. ad Speculat. in tit. de feud. §. nunc dicamus*, Farinac. *dicta q. 25. n. 81. & 87.* cum Gazad. Alex. Iacob. de Sancto Georg. Rom. Castrens. Decio, Ruino, Gozadin. Roland. Afflictis,
16 Curtio, & aliis. † Contrarium resoluentes, quando licet sit antiquum, est tamen hæreditarium, vt puta concessum, non filiis, vt filiis, sed vt hæredibus; tunc enim dicunt ad istum feudum filios non venire iure proprio, sed tamquam patris successores; indeque licet sit antiquum in casu confiscationis bonorum, & priuationis, illud deuolui Domino, & non dictis filiis, aut descendentibus iuxta Bartoli distinctionem *in dicta l. 1. ff. de interdictis, & releg.* bene Roland. *cons. 28. n. 11. & cons. 29. nu. 33. volum. 3. & cons. 78. per totum, volum. 4. & cons. 64. à n. 37. volum. 1.*

17 Quare dici debet quod cum prædictum feudum antiquum ex pacto, & prouidentia non subiaceat liberæ Vasalli dispositioni, vt nec possit de illo libere disponere sine licentia Domini, & sine consensu agnatorum; & ob id nec sit transitorium ad extraneos hæredes; inde merito nec transire debeat in fiscum, qui in bonis confiscatis loco hæredis extranei habetur, & e contra *per l. 2. cod. ad leg. Iul. de vi publica, l. eorum ff. ad leg. Iul. Maiest. l. iura libertorum ff. de iure patron.* quam probat cum infinitis Farinac. *dicta quæst. 25. à n. 51. idem sub n. 71.* cum allegatis supra, & in specie vltra eos Socin. Iunior. *cons. 68. n. 128. volum. 3.* Alciat. *in cap. 1. n. 42. tit. an illo, qui inter fratr. Dom. & in c. 1. §. aut si libellario n. 10. quibus mod. feud. amitt.* Plot. *consil. crimin. diuers. 130. n. 69.* vers. *tamen in casu nostro vol. 1.* Roland. *cons. 1. num. 31. vol. 3.* vbi de magis communi Clarus *in feudo q. 84.* vers. *ego vero*, vbi propterea, dicit semper visum fuisse iniquum, & absurdum, quod Vasallus possit delinquendo præjudicare Domino ac agnatis in illo feudo, de quo sine eorum licentia, & consensu disponere valet.

18 At si feudum sit nouum, quod de propria natura transitorium est ad hæredes extraneos, reuera, publicatis bonis feudatarij in casu, in quo bona confiscari possunt, vna cum aliis bonis in fiscum transire, docent etiam communiter DD. adducti, & in specie Iacob. de Sancto Georg. *de feud. in sua inuestitura*, Gigas *de crimine læsa-Maiest. lib. 2. tit. de pæn. q. 5. n. 6.* Roland. *dicto cons. 29. n. 17. vol. 3.* Plot. *cons. crim. diuers. 130. n. 69. vol. 1.* Menoch. *de recuper. rem. 9. à n. 151.* Vbi infert ad feuda Pedemontium, & Sabaudiæ, quæ sunt redacta ad instar Patrimoniorum, Bossius *in tit. de public. bonor. n. 20. & n. 53.* vers. *qua dicta* Alexand. *& n. 54.* Vbi infert ad feuda emphytitria, vel cum clausula, *& quibus dederit*, Farinac. Legend. *ad n. 62. 71. 72. & 74.* cum aliis, vbi quod si tale non fuerit transitorium ad hæredes extraneos, Domino consolidatur, si Domini personam respiciat. Alia plura congerit videnda pro exacta explanatione, distinctione, atque sub distinctionibus, vbi leges, quando Domino acquiratur, quando vero agnatis, & quando nouum ad fiscum pertineat.

Vnum, & alterum notabis primo, quod regula 29
proxime adducta plane procedit in feudis Ecclesiasticis, quæ in confiscatione facta per iudicem Ecclesiasticum, minimè veniunt, etiam quando pariter essemus in casu, in quo bona feudalia cófiscari possent, ad textum *in clem. Pastoralis*, Vbi DD. *de sentent. & re iudic.* Roland. *in l. 1. q. 2. ff. de rer. diuis.* Alie. *in c. 1. illud in fine, de prohib. feud. alien. per Federic.* *Landen. in tract. de crimine læsa-Maiest. q. 33.* Gigas *supra lib. 2. q. 5. n. 8.* idem Farinac. *dict. quæst. 25. n. 66.* qui cum aliis probat conclusionem in feudis ad primogenituram redactis; & probatur efficacius ex dicendis de emphyteusi Ecclesiastica hic in vers. *ad tertiam.*

Secundum, vt præfata regula non procedat etiam 20
in casu, in quo feudalia venirent de iure confiscanda, vt non aliter confiscentur, nisi in sententia confiscationis fiat de illis expressa mentio, cum natura bonorum feudalium sit separata, & diuersa ab aliis bonis; & sic non comprehendi sub generali sermone bonorum, nisi de eis fiat specialis, & expressa mentio, vt docent Zephal. *cons. 26. n. 13. vol. 1.* Roland. *dicto cons. 29. n. 14. vol.* post Bart. Alex. Decium, Marsil. & Ruin. Afflict. *decis. 2. in princ.* Gran. *decis. 103. n. 10.* latè prosequitur Roland. *dicto cons. 29. à n. 8.* cum aliis idem Farin. *dicta q. 25. à n. 63. † qui n. 68.* cum infinitis addit, vt in casu, quo feudalia bona non confiscantur (vt de antiquis feudis diximus,) non solum tunc non confiscari feudum quoad illius proprietatem, sed nec etiam quoad commoditatem, & vsufructum, durante vita feudatarij delinquentis ex ea ratione; quia fructus feudi pertinent ad eum, ad quem expectat feudum: sic in specie respondit idem Farin. cum Romano, Innocent. & Alex, *in dicta l. si finita §. si de vectigalibus ff. de damno infecto*, Vbi in specie respondet Bart. *ad l. statius florus §. Cornelio ff. de iure fisci.*

Quod est verum etsi non improbabiliter in hoc 21
vltimo teneant contrarium Alberic. Bald. Afflict. Isernia, Gigas, & alij, quos refert Farin. ea moti ratione, quod ex quo Vasallus potest ad sui libitum distrahere ad eius vitam fructum, & commoditatem; & sic deliquendo in fiscum alienare *per dicta hic à num. 1.* qui dicit intelligendos contrarium loquentes non feudo antiquo, quod numquam est transitorium, sed in eo, quod est transitorium ad extraneos, vt dictum est. Alia dicta per Doctores omittimus apud quos videbis. Alia adiunges hic, quæ dixi *sub alleg. 5. de confisc. commoditat. & fruct.*

Et

23 Et pro complemento notabis cum Alfaro *de officio fiſcali gloſſa* 20. §. 10. *ſub numer.* 172. quod felonia, qua feudum amittitur, ipſo iure ad hæredem tranſit; quia ſecum trahit executionem ex Capic. *deciſ* 130. *n.* 16. & ſic ad fiſcum, ſicut & res, in quibus alius habet ius, vt de rebus venditis, & non traditis tenet Petr. Rabena *ſing.* 122. cum fiſcu quæratur quidquid tempore delicti, eſt in bonis delinquentis, etſi non quoad quod poſtea euenit, vt iam dixi ſæpius.

24 Ad tertiam allegationis partem, an tranſeat in fiſcum ius ſuccedendi in emphyteuſi Eccleſiaſtica, aut ſæculari? Et quia diuerſa loquuntur Doctores, etiam quoad vtramque emphyteuſim, mihi viſum per duplicem concluſionem hanc difficultatem diſſoluere. Prima, quod non ſucedit fiſcus in rebus emphyteuticis, quæ ab Eccleſia procedunt; quia cum Eccleſiaſtica emphyteuſis ad extraneos hæredes non tranſeat ſecundum magis Doctorum opinionem, ſic nec ad fiſcum, vt apertè voluerunt in ſpecie Bartol. *in dicta l. ſi finita*, §. *ſi de vectigalibus n.* 6. *ff. de damno infecto*, Ruin. *conſ.* 15. quantum ad caſum *n.* 10. & 11. *vol.* 1. Gigas *de crim. læſa-Maieſt. lib. tit. de pœn. commis. crim læſa-Maieſt.* *q.* 6. *n.* 1. & 2. Nellus *de bannit. in* 1. *p.* 2. *temporis* *q.* 24. Decius 442. *n.* 29. Martin Lauden. *in tract. de fiſco q.* 3. Cucſen. *conſ.* 59. *duxi n.* 18. verſ. *eſt quoque*, Butrius *conſ.* 61. incipit *ſtricte non reputo*, Plotus *conſ. crim* 130. *n.* 67. Ruin. *conſ.* 24. *a n.* 11. & *conſ.* 127. *col.* 2. *n.* 29. Farinac. cum Claro, Franc Turza, Alex. Socin. Auguſto de Angelo, & aliis *dict. quaſt.* 25. *praxis n.* 52. & 53. Vbi cum Bonacos *in commun.*
25 *mun. opin. crim. p.* 1. *pag.* 37. *à tergo*, & *pag.* 14. † addit, quod nec in contrarium valet decretum, ſeu conſtitutio alicuius Principis ſecularis; & addit etiam Clarus verius videri, vt emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſeat ad fiſcum in caſibus, in quibus, vel ex pacto, vel ex conſuetudine, vel ex aliqua Pontificia conſtitutione, eſſet ad hæredes extraneos tranſitoria, optime comprobans *in* §. *emphyteuſis q.* 29. verſ. fin. dum dicit, quod ſi contra hoc diceretur, valde redderetur deterior conditio ipſius Eccleſiæ; tum quia fiſcus eſt potentior difficilior ad conueniendum, & in pluribus magis priuilegiatus, quam priuatus. Tum quia ſi hæc emphyteuſis in fiſcum tranſiret, numquam amplius ipſa Eccleſia haberet ſpem caducitatis, cum ſemper non ſoluenti fiſcu detur reſtitutio, & num-
26 quam ipſe fiſcus moriatur. † Et ſic concludit *ſupra n.* 55. cum Alex. *in dicta l. ſi finita n.* 30. *ex textu expreſſo in* § 1. *auth. de alienand. emphyt.* vt etiam admiſſa contraria opinione, adhuc dubitandum non eſſe; quin Eccleſia poſſit infrà biennium emphyteuſim a fiſco repetere, quod Farinac. non admittit *vbi ſupra n.* 56. verſ. *ſed quod*, nec Boſius *tit. de bonis publicand. n.* 60. teſtatus ſecundum hoc fuiſſe iudicatum contra Monaſterium S. Radegundæ Mediolani; & ita Quemada tenet cum Bart. Bald. Alex. Saliceto, & Anchatrano, & DD. per textum *in dicto* §. 1. *col.* 9. verſ. *aut noſtrum ærarium*, & textum *in*
27 *cap. felicis de pœnis lib.* 6 *in ſua quaſt.* 12. *fiſcali* † dicens quod ſi aliquis hæreticus, cuius bona confiſcantur eſt emphyteuta Eccléſiæ, Monaſterij, vel alicuius pij loci, conſolidetur Dominium vtile cum directo, taliter, vt nihil remaneat penes fiſcum; quia emphyteuſis Eccleſiæ non tranſit perpetuo in hæredes extraneos, ſed in deſcendentes emphyteutæ; addens etiam, quod præter ius commune, eſt quædam prouiſio Regalis conceſſa Eccleſiæ Toletanæ per Reges Catholicos glorioſæ memoriæ, quæ vult, vt non confiſcetur res emphyteuſis Eccleſiaſtica; & ſic practicari.

Tamen ſi bona emphyteutica proueniant à pri- 28
uato, aliter dicendum eſt; quia cum hæc bona de ſui natura tranſeant ad extraneos hæredes, ſecundum communem, de qua teſtantur Cald. *conſ.* 6. *in Rubr. de hoc*, Alex. *in l. patroni in principio col. fin.* verſ. *reſpondeo finaliter ff. ad Trebell.* Idcirco arguendo à ratione firmata in hac allegatione, neceſſario ſequitur etiam tranſeat in fiſcum ſecundum diſtinctionem Bart. *in dicta l. ſi finita* §. *ſi de vectigalibus n.* 6. *ff. de damno infecto*, Auguſt. ad Angel. *de maleficiis* verb. & *eius bona publicamus n.* 16. Clar. *dicta quaſt.* 29. *in princip.* & ſub verſ. *breuiter ſi emphyteuſis.* Nell. *in* 1. *p.* 2. *temporis q.* 24. Gigas *de crim. læſa-Maieſt. lib.* 2. *tit. de pœn. commis. crim. læſa-Maieſt. q.* 6. *n.* 7. verſ. *ſecundo vero caſu*, Quemada vbi ſupra *num.* 3. cum D. Bart. Ludou. Roman. Farin. *in praxi tit. de pœn. q.* 25. *ſub n.* 59. *qui n.* 60. cum relatis, & cum Oldrad. Decio, Aymon, Butrio, Roland. Ploto Tur-
zon. Bonacoſio, & aliis limitat. † vt non procedat 29
in emphyteuſi priuata, quæ ex pacto, vel ex tenore inueſtituræ non tranſit ad hæredes extraneos; dicens tunc valere argumentum negatiue, nec tranſire ad fiſcum ſecundum dictam diſtinctionem Bart. *in dicta l. ſi finita*, & *aliorum.*

Quare etſi videam Ruinum *conſ.* 23. *n.* 33 *lib.* 5. 30
quem etiam referunt Clar. *q.* 29. verſ. *iudic. in fine*, Farin. *dicta quaſt.* 25. *n.* 53. dicentem magis communem eſſe opinionem, quod emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſeat in fiſcum; ſed quod deinde ſit in arbitrio ipſius Eccleſiæ, vel rem ipſam apud fiſcum dimittere, vel eam à fiſco auferre, qui & *conſ.* 155. *quantum col. fin. volum.* 1. & Alex. *in l. etiam in princ. col. penult.* verſ. *hac tamen ſecunda*, & ibi Curt. *in Apoſtol. ſoluto matrim.* alij relati per Gig. *de crim. læſa-Maieſt. ſup. tit.* 2. *q.* 6. *n.* 4. & 5. Boſius latè agens, & reſpondens contrariis *in tit. de bonor. public. n.* 6. Bonac. *in comm. opin. p.* 2. *pag.* 17. *col.* 2. *verſ.* 3. incipit *confiſcari nequeunt bona Eccleſiaſtica*, Socin. *conſ.* 226. *col.* 11. verſ. *tertio confirmatur*, & *col.* 12. verſ. *ex quibus*, dicentes emphyteuſim Eccleſiaſticam tranſire in fiſcum, quando, vel ex pacto, vel ex conſuetudine, vel ex aliqua Pontificia conſtitutione eſſet ad extraneos hæredes tranſitoria; imo & Alfaro videatur æquiparare emphyteuſim Eccleſiaſticam, & priuatam *de officio fiſcali gloſſa* 20 §. 10. *Legendus a n.* 258 *ad* 264. ex Cantera *in tract. quaſt. crim.* in quæſtionibus tangentibus delicti punitionem *n.* 62. ſic vt in vtroque caſu ſit ſtatuendum ex ea ratione, quia bona omnia eius, qui in quodlibet criminum incidit, illa amittit, & appellatione bonorum iura, & actiones continentur *per l. bonorum* 49. *l. mouentium* 93. *ff. de verb. ſignif.* & ſic referat Cantera fiſcu acquiri; & ita mandatum iudici bonorum confiſcatorum; etſi iterum in hoc non videatur amplecti idem Alfaro legendus *ſub n.* 61. & 62. qui poſtea confusè reſoluit *n.* 63. & 64. Tamen nos à iam adducta communi diſtinctione iudicamus non eſſe recedendum, vt communiorem, & æquiorem.

Et quia iam de hoc puncto habemus reſolutio- 31
nem, & praxim cantam in quadam inſtructione Sancti officij, ſeu ſub certis prouiſionibus noſtri conſilij ſupremi reſpondentis cuidam ſuſceptori Sancti officij inquiſitionis Abulenſ. & Segobiens, qui nominabatur Alonſo *Fernandez de Mojados* cum verbis ſequentibus, aliis omiſſis, reſponſum noſtrum conſilium ſupremum præbuit ibi. *en quanto a los cauſas, que docis que a y en eſa Zindad, de*

Abila

Abila (quas à fisco petebat Ecclesia Abulen.) *que son censales, aunque en poca suma a la Iglesia, y han echo grandes meioraçiones los que las tienen bien saueis la practica que se ha guardado, que es lo que el Derecho dispone, que si son contratos de emphyteusim, a ora sean por vida, o vidas de dos otres personas, o perpetuos, si tienen aquellas condiçiones, que tiene el contrato emphyteusim, que son, que no las puedam vender, o enagenar, sin requirir primero a la Iglesia, y quando diçem su consentimiento que lleuen, cierta parte del preçio, que dan por ellas, o el* Diezmo, *o la veintena; y que si cesaren de pagar por dos años, otres, que caigan en commisso &c.* (de quibus dico latè *sub cap. fin. de locato,* Vbi DD.) *estas tales condiçiones a vnque sean puestas en contrato que diga, que es deçenso perpetuo, non se entiende, sino emphyteusin. Y si la yglesia, o yglesias las quieren, o de mandan dentro de dos años de el tiempo que se confiscaron al tiempo de la declaraçion de el hereje, han se dedar contodas sus mejoras a la yglesia; por que a quellas condiçiones puestas a si, pareçe que el Dominio directo esta cerca de la Iglesia, y el vtilsene el que las posea, y a quel vtile, bueluese al directo, quando el señor, que es la Iglesia loquiere de mandor. Pero si el contrato dixeso que se lo da açenso perpetuo para siempre jamas, y que pueda vender, y en agenar, &c. contento que pague de çenso cadaño tanta quantia, so pena del doblo, y no pone otra condiçion alguna, entonçes es, de el Fisco, y no tiene que haçer la Iglesia, por que traspaso, a si el vtile, como el directo Dominio, y no puedo nada en su poder, saluo aquella pena, que à de lleuar; y est asi se à practicad, y guardado en los semegantes casos, que han occurrido en la Ynquisiçion* (Nostro Señor prospere vida, honrraz persona) Barçelona XIII. de Hæbrero. A lo que mandaredes el Dean de Toledo (Alonso Fernandez de Mojados) quam refert Quemada *supra post n.9.* vsque ad finem *in dicta quæst.12. fiscalis*; quam per extensum lego certificatam *en las instruçiones, que tocam al Juez de bienes confiscados fol.24.* B.incipit *dict. fol.24.* §.3. à vers. *y o Alonso Fernandez de Mojados.*

32 Et non obstante hac instructione, siue prouisione, ipse Quemada *dict. q.12. in fine*, ex doctrina Bart. *in dicto* §. *si* de vectigalibus, & Socin. *dict. cons. 266. n 32. vol. 2.* late scribentis, atque altercantis, dicentium, quod quando de natura contractus res emphyteutica potest transire in extraneos hæredes, quod tunc potest transire in fiscum. Et quia communiter res emphyteuta Ecclesiæ potest transire in extraneos, & sic in fiscum, quibus assentire videtur Alfaro *dicta glossa* 20. *de officio fiscali n.263.* dum ait nulla lege emphyteutam impediri in quemcumque ius suum transferre; dummodo id prius notum faciat Domino directi Dominij, *ex l.3.C. de iure emphyteut.* & ob id consuetum esse à Notariis apponi clausulam consuetam in contractibus emphyteusis, vt scilicet dicant; ita vt in Regem, Ecclesiam, vel alium potentiorem, non transmittatur; indeque potuerunt dicere Bossius Vbi supra *in sua practica tit. de bonis public. n.60.* & Farin. *dict. quæst. 25. sub dicto n. 6. dict.* vers. *quod imo*, vt quando emphyteusis Ecclesiastica transit in hæredes extraneos tunc quod etiam transeat irreuocabiliter in fiscum; & quod ab eo non possit infra biennium per Ecclesiam repeti; & inde etiam probatur ex doctrina Martin. & Laudens. *in tract. de fisco q.3.* Bald. *in l. fin. ff. de rer. diuis.* Alberic. *in l. cum duobus* §. *si. ff. pro socio*, Oldrad. *cons.17.* Gig. *de crim. læsæ-Maiest. lib.2. tit. de pæn. crim. læsæ-Maiest. q.6. n.6. videndi q.5. n.8.* Farinac. *dict. quæst.25. de pœnis, in praxi*, dicentium adductam conclusionem de emphyteusi Ecclesiastica, non procedere, quando confiscatio bonorum fit à Iudice Ecclesiastico; quia tunc in ea, venit etiam emphyteusis Ecclesiastica. Quod in praxi admissum in nostro Sancto officio numquam vidi; & sic videtur standum prædictæ declarationi, siue prouisioni nostri consilij, quam & amplecti videtur idem Quemada *in dicta quæst.12. sub. n.6. 7. &* 8. dicens non esse recedendum à praxi, & consuetudine fundata super priuilegio, quod est ampliandum in fauorem causæ piæ per textum *in cap. dilecti de donation. & l. beneficium ff. de constit. Princip.* nec sint mutanda, quæ certam habuerunt interpretationem, vt *in l. minime ff. de legib.* Et sic addo, quod cum ita declaratum est per verba relata adductæ prouisionis incorporatæ in instructionibus Sancti officij, non est ab ea recedendum, & potius cum fundetur in ratione iuridica.

Limitatio inquam dictæ conclusionis de emphyteusi Ecclesiastica, potest secundum aliquos sustineri; nempe vt etsi non transeat in fiscum emphyteusis Ecclesiastica; at non prohibeatur fiscus, durante vita emphyteutæ delinquentis percipere fructus, & commoditatem illius dominij, quod in emphyteusi habebat ipse emphyteuta delinquens; soluendo tamen annuum canonem directo Domino, & Ecclesiæ, cui postmodum, mortuo condemnato, res emphyteutica, deuoluitur, & reuertitur: ita docent Nell. *de bann. in 1. p. 2. temp. q.24.* ad medium, verb. *& ideo* forte dici potest, Gig. *de crim. læsæ-Maiest. lib.2. tit. de pæn. omnium crim. læsæ-Maiest. q.6. n.9.* Et quamuis pro hac declaratione stetisset Farinac. *dict. quæst.25. de pœnis n.58. in princ. per dicta de fideicommissis dict. quæst. n.34.* † Tamen idem in vers. *verum sub dicto n.58.* recessit ab hac declaratione ex doctrina Gabriel. *in concl. 75. lib. commun. opinion.* docentis magis communem opinionem DD. esse, in emphiteusi Ecclesiastica ad hæredes extraneos non transitoria (etsi secus in transitoria) nec etiam in vita condemnati fructus rei emphyteuticæ transire in fiscum ex his, quæ latè scripsit idem Gabriel, cuius doctrina in casu occurrenti, & sibi opposita doctrina Gabriel, mutasse sententiam dicit. 33 34

Et iuxta hæc existimo intelligenda, quæ de hoc emphyteusis puncto scripsit latè Thomas Sanchez *in summa lib.2. cap.19. à n.19. qui n.31.* verius existimauit dari optionem Ecclesiæ, vt intra biennium deliberet, an malit reuocare, quam fiscum habere emphyteutam: ipsum leges distinguentem, & quos adducunt Cassan. *in consuet. Burgundia Rubr.2.* §.2. *in princip. n.10.* Farin. supra Azor. *p.1. instit. moral. lib.8. cap.8. q.11.* Molina *de iust. disp.481. conclus.2.* Bernard. *in pract. crim. canon. cap.132. n.4.* Barbosa *in dicto cap. vergentis de hæret. n.8.* & nouissimè cum aliis Trulenq. & Tamburin. *ad 1. præcept. Decalogi sub iam signatis hic sub* vers. *ad se unciam.* Quod si velis pro intellectu iura inter se pugnantia intelligere, leges Faquin. agentem *de quæstione lib.8. cap.63.* Vbi referens vtramque sententiam iam relatam, explicat nouellam Iustiniani de alienatione, & emphyteusi, *& in* § *licentiam.* 35

Ad quartam allegationis partem, ex dictis, breuiter dicendum est per verba dictæ instructionis, seu prouisionis consilij supremi in vers. *pero si el contrato dixere, que solo da açenso* ex delicto soluentis, & censum confiscari cum obligatione soluendi reditus census emptori, vt docent cum multis D. 36

Didacus

Didacus de Cantera *in quæſtion crimin.cap.1.n.47.* Sanchez *dict.lib.2.in ſumma c.10.n.18.* Farinac. *de hæreſi q.190.§.1.n.18.* & ſupra adducti, Alfaro *de officio fiſcali, dicta gloſſa 20.n.205.* Simancas fundamenta referens *de Cathol. inſtit. tit.9.n.47.* & 48. Barboſa *in dicto cap. vergentis n.10.* & claram rationem reddit, etiam ſi cenſus ſit perpetuus, dicta inſtructio in ſupra adducto verſiculo; quare non im-
37 moramur. † Solum enim dicimus cum dicto Alf. *ſub dicto n.205.* ex hac confiſcatione partum vtilitatis cauſari fiſco, cum ipſe teneatur ad ſoluendum cenſum; quia qui cenſum accipit, vendit illud ius in ſuis rebus. At ſi emptor hæreticus foret, tunc maius emolumentum ad fiſcum ex confiſcatione venire certum eſt, cum reditus alias illi emptori reddendos, debeant præſtari fiſco, cui per confiſcationem pertinent bona hæretici, cenſus emptoris, vt ſuadetur ex *iam dictis hic, & ſub alleg.20.* cum aliis.

38 Ad quintam allegationis partem, quid in fideicommiſſis; ſuppoſitis quæ adduxi de Maioratibus Hiſpaniæ *ſub alleg.15* iam in propoſito huius dubij breuiter dicendum eſt, bona fideicommiſſo ſubiecta, vt alienari prohibita, non cadere ſub confiſcatione, etiam ſi prohibeatur alienari extra genus certum perſonarum, puta extra familiam, Bart. *in l. imperator. per illum textum ff. de fideicommiſſar. libert.* Alex. *conſ.5.vol.1.* Farin. *de pœnis q.25.n.32.* cum Socin. Ruin. Anchar. Achiles, Hypolit. Rimin. Gabriel. Antonio de Auguſt. Aluar. Mandello, Clar. *in pract. crim. §. fin. dict. quæſt.78.* ſub verſ. *item quæro,* Menoch. *de arbitr. lib.2. caſu 496. n.9. cent.5.* quod idem Farin. cum infinitis *à n.34.* Legendus vſque *ad n.44.* declarat late procedere, caſu, quo teſtator prohibuerit alienationem in fauorem alterius à delinquente, & quando alienatio perpetua eſt, & non pro vita tantum delinquentis, niſi teſtator, etiam prohibuerit alienationem pro vita delinquentis, vel ſi prohibuerit; adiecta cauſa, vt conſeruentur in agnatione, & familia; nam cum tunc dicatur inductum fideicommiſſum, non ſolum in cauſa mortis, ſed etiam in cauſa alienationis; ideo, quia dicitur illico purificata conditio; ſuccedet ſubſtitutus, & non fiſcus in dictis bonis alienari prohibitis: ita cum Mandello, Emanuel Suarez, Alex. Rolando, Conrado, & aliis optimè Farin. *dict. q.25.n.35.* vbi latè, & ante eum Iul. Clar. cuius ſententiam refert *q.78.* & Plot. *dict. conſ. crim. diuerſ. conſ.130.n.46.* verſ. *quia*, dum fecit differentiam inter tacite alienari, & expreſsè prohibita; vt primo in caſu alienatio facta ante euentum conditionis interim ſit valida *ex l. ſeruo legato §. ſi ſeruum ff. de leg.1.* ſic vt tunc bona remaneant apud fiſcum; donec veniat conditio mortis *per l. ſtatius florus §. Cornelio ff. de iure fiſci, & l. cum Pater §. hæreditatem ff. de leg.2.* In ſecundo autem caſu expreſsè alienatione prohibita, à teſtatore ſtatim facta alienatione per delictum conditio veniat; & ſic excluſo fiſco, pariter ſuccedat ſubſtitutus per textum *in l. imperator.* Vbi Bart. & alij.

39 Et licet contra primam concluſionem hic iactam de fideicommiſſo, tenuerint Imola *in dicta l. ſi finita §. ſi de vectigalibus ff. de damno infecto*, Alex. *in Apoſtill.* ad Bart. *in auth. ingreſſi cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* Iaſon. *in l. ſi quis ita §. ea lege colum. penult. ff. de verbor. oblig.* & Boſſius dixerit hanc in puncto iuris poſſe ſuſtineri *in tit. de bonor. public. n.31.* Et de vltimo diſtinctionis puncto inter tacitum, & expreſſum, etiam tenuerint contrarium Marſil. *ſingulari 314. in fine.* Rub. Alexandrin. *conſ.154.n.2.* Gigas *de crimine læſæ-Maieſt. q.3. n.4. lib.2. tit. de pœnis.* Alciatus *conſ.783.* Oldrad. Paul. de Caſtro, Romanus, & alij relati per Peregrin. *de iure fiſci lib.5. tit.1.* Rubr. *de public. bonis poſt n.102.* pro quo facere videntur multæ rationes prima facie coloratæ per Rolandum adductæ *conſ.98.n.6.* & per Peregrin. *à n.99.* reſpondentes contrariis, ſed non per hoc eſt diſcedendum à prædictis *ſub n.* an-
tecedenti † Et Farinac. *n.51.* porrigit adductam 40
doctrinam in bonis prohibitis diuidi vſque ad certum tempus & in aliis caſibus de quarta Trebellianica legitima, exhæredatione &c. vſque ad *n.49.* vbi leges.

Solum habere poterit confiſcatio quoad vitam 41
delinquentis in vſufructu, etiam in præiudicium ſubſtituti; quod intelligo in prohibitione tacita, non ſic in expreſſa, & quando prohibitio eſt pro conſeruanda familia; ſed tunc eadem bona confiſcata per fiſcum in caſu quo, licet adueniente morte naturali, reſtituantur ab ipſo, iuxta textum *in dicta l. ſtatius florus §. Cornelio, dict. l. cum pater 77. §. hæreditatem ff. de legat.2. & textum in l. ex facto §. ex facto,* Vbi Bartol. Imola, Caſtro Alex. & alij *ff. ad Trebell.* Farinac. cum Boſſio, Curtio, Riminald. Claro, Franc. Turza, & aliis *dict. quæſt.25. numer.34.* Vbi explicat; & tu admittes iuxta ea, quæ de vſufructu dixi ſuprà *ſub dicta alleg.15.* & nonnulla iam de feudo.

Quare, aliis omiſſis pro complemento addo, 42
quod hæreticus delinquens, poteſt fideicommiſſum retinere, quouſque per ſententiam declaretur, vt notarunt Vaſquez *in 1.1. .Thomæ diſp. 168. cap.4.* Sanchez *in ſum. lib.2. tom.1. cap.18. numer.30.* cum multis, & Diana *p.4. tract.8. res 60. verſ. dico ſecundo,* Vbi præter alios DD. commendat videndos ad hanc quæſtionem citatos à Molina *de primog. lib.4. cap. fin. numer. 31.* Vbi eius additionatores, & Molina Theolog. *de iuſtit. tom.3. diſp.657. numera 3.* Mieres *de Maiorat. p.4. q.23.* quibus addo laconice loquentes Trullenq. *in Decalog.1. lib.1. cap.3. dub.15. ſub numero 4.* Tamburin. *ad precepta decalog. cap.1. de fide* Vbi ſupra: alia docent videnda in præcitatis, & aliis Doctoribus, & Auſonius *in compend. ad Dian. verb. hæreticorum pœna n.3.*

Ad quintam partem de commenda apud In- 43
dos, quæ ſolet dari à Regibus noſtris pro benemeritis alicuius magni viri. Dubium eſt, an ſi iſte delinqueret, & in læſam Maieſtatem Diuinam, vel humanam, talis commenda applicetur fiſco ſeu incorporetur in bonis Regis, aut tranſeat ad ſucceſſores delinquentis. Et in hoc caſu, ſi commenda fuit donata, non ſolum pro vita delinquentis, ſed & filij eius, tunc videtur, vt ea commenda, nec applicetur fiſco; nec deuoluatur ad Regem, ſed ad filium ſucceſſorem dicti commendatarij delinquentis, ſi mors eiuſdem delinquentis ſuccedat, quod ſequitur ſine dubio Alfaro *de officio fiſcali gloſſa 20. §.10. à numer.254. ad 256.* cum iam ante patris delictum filius haberet ius ad prædictam commendam; quod admittit quando pater fieret hæreticus. † Secus ſi com- 44
miſiſſet in Regem crimen læſæ-Maieſtatis ad exemplum feudum poſſidentis; eo quod tunc videatur, vt cum proprietate conſolidetur commenda, & ſic dicit defendiſſe in facti contingentia apud Indos in ciuitate vulgo dicta *De la Plata* anno 1599. & obtinuiſſe per doctrinam textus *in cap.1. de ſucceſſ. feud. & tit. ſi Vaſall. feudo priuetur*, cui deferatur in vſibus feudorum. † 45
addens in duobus caſibus reddere ad Regem feudum.

dum. Primo si feudum nouum sit. Secundò, si delictum contra Regem committatur. Est enim regulare, & certum feudum ad fiscum non venire; nisi, vt iam diximus. Alia dixit de filio commendatarij delinquente, idem Alfaro supra, *sub. dicto numer.* 254. quod idem procedere in commendis nostrorum Regnorum Castellæ, & aliorum huius coronæ ex eadem ratione fundamentali, videtur dicendum.

ALLEGATIO XXXIV.

An fiscus teneatur soluere Domino directi Dominij laudemium emphyteusis confiscatæ, propter delictum hæresis, quam fiscus vendiderit alicui tertio sub conditionibus requisitis in alienatione ipsius? Et de aliis remissiuè.

SVMMARIVM.

1 *Canonis perceptio ex emphyteusi, quid sibi velit?* remissiuè *alias laudemium, vt à numero* 2.

2 *Laudemium est lautitium dictum ab eo quod Dominus contractum laudat, quod est vel* 50. 30. 20. 16. 14. *vel* 13. *partis rei emphyteutica, qua venditur pro quolibet centenario pretij.*

3 *Laudemium, etiam dicitur quadam reuerentialis obsequij exhibitio, qua numquam censetur remissa; quia debet semper solui pro inuestitura rei emphyteutica Domino directi Dominij.*

4 *D. Antonius Correa de Castro Dominus directus cuiusdam Domus confiscata, quam fiscus vendidit, petebat à fisco* 1800. *Dragmas ratione laudemij qui demum fuit condemnatus à nostro consilio supreme inquisitionis vt à numer.* 11. *contra fundamenta illius posita à n.*7.11. *&* 16.

5 *Laudemium debetur solui ex qualibet alienatione voluntaria, vt à numero* 18. *& qua ista sit numeris sequentib. Quid de alienatione necessaria aliquid à num.*6.7.8.9. *&* 11.

7 *Laudemium de alienatione necessaria rei emphyteutica non debetur, & à num.*8. *&* 11.

8 *Alienatio necessaria emphyteusis, qua non debetur laudemium, qualis dicatur, exemplis monstratur, & n.*9. *&* 10.

9 *Alienatio ex causa publica dicitur necessaria.*

10 *Laudemium ex alienatione necessaria, non debetur, etiamsi emphyteuta promisisset cum iuramento illud soluere.*

11 *Fiscus sancta inquisitionis non soluit laudemium domus ab ipso vendita, quia necessitate fecit, cogente Domino directi Dominij iuxta qualitates contractus.*

12 *Gabella, nec laudemium debetur, quoties est necessaria venditio in executionem actus pracedentis vigore pacti de retrouendendo.*

13 *Fiscus Dominus directi Dominij litigans pro laudemio sibi soluendo, fuit condemnatus in certa lite.*

14 *Fiscus in materia emphyteusis equiparatur Ecclesia.*

15 *Fisci emphyteuta, potest donare rem emphyteuticam, saluo iure fisci.*

16 *Ecclesia volens retinere emphyteusim, quando debeat, vel non soluere laudemium, & quando teneatur soluere duplex secundum aliquos num.*17.

18 *Laudemium debetur ex contractu de retrouendendo, vt explicatur.*

19 *Alienatio emphyteusis prohibita fieri in manum mortuam, obligat fiscum vt vendat illam.*

20 *Thesauri decisio* 139. *circa Laudemij solutionem, ex alienatione necessaria, qualiter intelligatur.*

21 *Laudemium debetur ex alienatione emphyteusis necessaria, si procedit ex facto debitoris, non sic si a lege, vt a n.*22.23.24.25.

22 *Motus Gregorij XIII. circa solutionem laudemij in venditione facta per subhastationem.*

24 *Laudemium, vt non debeatur, debet esse causa vetusta, nec quod procedat ab ipso venditore, seu emphyteuta, & quando talis dicatur.*

26 *Laudemium non debetur ex emphyteusi constituta pro se, & suis heredibus, sic nec ex renouatione illius n.*27.

27 *Laudemium non debetur stante facultate alienandi, quando institutio, vel legatum fieret illis, qui sunt comprehensi in inuestitura. & qui ab intestato succederent, non sic in extraneos.*

28 *Laudemij solutio, iuxta quod tempus debeat fieri ex causa lucratiua & qualiter ex causa onerosa n.*29.

30 *Laudemij aliqua quastiones insinuantur.*

31 *Releuium, siue peragium, quando debeatur fisco Regio?* remissiuè.

OCcasione eorum, quæ dixi de em- 1
phyteusi *alleg. praced.* sub vers. *ad tertiam*, ex cuius alienatione solet Dominus percipere decimam pretij partem, vigesimam, trigesimam, aliamve iuxta pactum tempore contractus emphyteuticarij, quæ apud Nos dicitur *deçena, veintena, treintena*, aut *quindena* &c. † Et quæ apud 2
omnes dicitur laudemium, quod nihil aliud est, quam laudatiuum dictum ab eo, quia Dominus contractum laudat, & approbat, præstando suum assensum, quod est apud alios quinquagesima pars pretij rei venditæ; id est, in quo debentur duo pro centenario pretij, vel æstimationis rei empyteuticæ, plus minusvè, iuxta consuetudinem regionis, quæ in aliquibus partibus est *treintena, vicena, siue treçena*, vt pluribus adductis docent Gratian. *discep.forens.q.*180.*à n.*1. de quo infinita congerunt Amod. *de laudemio q.*41. *à numero* 10. *p.*2. *fol.*180. Vbi etiam loquitur de sexdecim pro centenario, qui debentur Domino directo ratione inuestituræ, & inductionis in possessionem, quam Dominus pro omni alienatione rei emphyteuticæ facit, videndus Alciatus *lib.*1. *parerg. cap.* 45. Afflictis *in cap.*1. *§.illud quoque, de prohibita feudi alienatione per Federic.*

Vel vt alij dicunt quod laudemium est quæ- 3
dam reuerentialis obsequij exhibitio, quæ numquam censetur remissa per quamcumque concessionem & facultatem alienandi, & aliam similem immunitatem; & quod talis præstatio

præſtatio ſit de natura contractus ; adeo, vt non debeat fieri extenſio, cum ſemper ipſius ſolutio videatur excepta : idem Gratian. *diſcept. forens. cap. 327. ex n. 21.* cum Menochio, & Alex. quibus addo cum pluribus legendus Amato *reſ.* 84. vbi agens de illa quæſtione quæ cenſeatur in inueſtitura, & emphiteuſi comprehenſi, *num. 73.* dicens quod laudemiū debetur Domino pro inueſtitura, & poſſeſſionis ingreſſu emphiteuſis, ſcripſit laudemium Domino deberi, etiam quod ab initio dederit licentiam alienandi emphiteuſim in quemcumque hæredem, vel ſucceſſorem ; imo, vt ipſe addit ibi *n.* 38. probans cum aliis deberi etiam Domino, quando portio vnius ex emphiteuſi in alium cohæredem, vel emphiteutam in antiqua inueſtitura comprehenſum alienatur cum Zephalo, Reduan. Anchar. Burſat. Capell. Tholoſ. Lambet. Salon. Tyraquello, practica Papien. Zuchardo Aymo publico, Molina, Bertrando, Malnaſi, Rim:nald. Burg. Lancelloto, Macerat. Surd. Enrigl. Zeualos, & aliis.

4 Ideo iam ad dubium propoſitum, quod occaſione cuiuſdam litis motæ à D. Antonio Correa de Caſtro exigente, & demandante à noſtro fiſco 1800. Dragmas ; eo quod fiſcus vendiderit quandam Domum confiſcatam inter bona cuiuſdam rei fidei, qui ante delictum illam poſſidebat in calle maiori huius curiæ Matriten. D. Franc. de Caſtañeda per venditionem factam in eum à dicto fiſco, à quo ratione dictæ alienationis, & venditionis inſtanter flagitabat D. Correa, ſibi præſtanda fore laudemij cauſa *dict.* 1800. *dragmas.* eo quod ab antiquo talis Domus eſſet emphiteuſi grauata cum pacto non recadendi in manum mortuam, hoc eſt in communitatem, & ad ſoluendum laudemium, ſi alienaretur iuxta naturam dicti contractus. Et quia, ego Fiſcalis huius noſtri conſilij anno præterito 1658. & 1659. impugnarem allegans contra iura D. Antonij Correa, quem vici pleno votantium conſilio per ſententiam viſionis, & reuiſionis. Ob id vtile exiſtimaui hic vtriuſque partis fundamenta repetere, vt ſic in re, quæ tunc apparebat difficilis, quoties caſus ſimilis occurrat, qui frequens poterit eſſe, iam clara pro fiſco videatur, contra quoſlibet alios præſtenſores.

5 Et licet non ſic valida fundamenta Aduocati de Carrillo attuliſſent pro ſuo iure, ſicut hic excitantur, volui quæ ſeſe mihi obtulerunt in fauorem illius repetere, vt illis ſatisfactis, & reſolutis, ſine nebula maneat in tempore quæſtio hæc, & ſine controuerſia. Militant ergo pro D. Antonio ſequentia, & alia infra referenda ; nempe, vt ex dictis *hic num.* 1. *&* 2. deberetur ei dictum laudemium exolui per fiſcum, cum ex quacumque alienatione, ſiue ex teſtamento inter extraneos, ſiue legato, donatione, contractu de retrouendendo ; imo & retractus, & iure congrui debeatur, vt plena manu defendit cum infinitis Anton. Niger. *in tract. de laudem.* per diuerſas quæſtiones, & reſumptiue præter illos Riccius *collect.* 1942. vbi etiam addit, quod debetur de re data in dotem ; præcedente æſtimatione. Imo alij adducti à Gratiano ſupra dixerunt deberi per alienationem nullam, & inutilem *ibi num.* 5. Tyraquel. *de retractu linag. gloſſa* 2. §. 1. *num.* 3. & quando pater donat inter viuos rem emphiteuticam filio, quaſi tunc non capiat, tamquam comprehenſus in inueſtitura, ſed ex noua cauſa, & noua acquiſitione ; quemadmodum etiam in diuiſione facta inter fratres, per quam vni aſſignatur tota res emphiteutica, Zuchard. *in l. fin. num.* 38. *ff. de edicto Diui Adriani toll.* Surdus *conſ.* 538. *num.* 3. *lib.* 4. vbi etiam, quod donatio facta comprehenſis in inueſtitura non proximioribus, inducit caducitatem ; & quia illi non ſunt vocati in illum, nec videntur incluſi, & res deuenit ad eos, non per inueſtituram, ſed per alienationem : ita Sola *in conſtit. Pedmont. tit. de iure emphit. p.* 1. *gloſſa* 5. *n.* 19. *in fine.*

Item faciunt pro D. Antonino Georgius Fan. *de laudemio cap.* 16. *à num.* 15. Anton. Faber. *de laudemio decade* 3. *errore* 1. Fontanel. *deciſ.* 278. *à num.* 12. dum dicunt etiam deberi laudemium ex alienatione neceſſaria, qualis videtur ea facta à fiſco, iuxta dictam naturam contractus, nempe non recadendi in manum mortuam, qualis eſt fiſcus ; eo quod in eo adſit perpetuitas, & alia quæ infra opponuntur aduerſus noſtram ſententiam. 6

Tamen contraria ſententia, nempe, vt non debeatur laudemium, quoties, neceſſitate cogente, res emphiteutica venditur, ſeu alienatur, tradunt DD. facientes regulam huius exceptionis contra proxime dicta ; ſic primus omnium voluit Iaſon, *in l. fin. cod. de iure emphit. num.* 48. concludens in caſu alienationis neceſſariæ, non eſſe debitum Domino quinquageſimam ; ſic etiam Syluester Oldrobad. cum 26. DD. *conſ.* 51. *n.* 5. *lib.* 2. quibus addu Gratian. *dicta diſcept.* 180. *num.* 13. quando actus ſit ex neceſſitate. Maynard. *deciſ.* 43. *lib.* 4. Riccius *in collect.* 421. ad textum *in dicta l. fin. cod. de iure emphit.* vbi etiam regulam contrariam de ſoluendo laudemio, limitat pluribus modis, & *collect.* 32. *ad dict. l. fin.* § *quinquageſima, & in dicta collect.* 1942. *in fine* ad quam explicandam ponit diuerſos caſus Anton. Niger. *lib.* 1. *de laudem. cap.* 2. *q.* 4. *ex n.* 15. & Laſerte *in tract. de decima vendit. cap.* 19. *num.* 98. extendit ad cæteros caſus, quo quis, lege cogente debet vendere. 7

Quod exemplicatur modis ſequentibus, veluti, cum venditur Domus ad ampliandum Macellum, & quando Nauis Viuentum contra Præpoſitum nauigantium defertur in portum à quo diſceſſerat, vel alium in quem non erat ſequendo certam viam, & quando aquarum penuria exteri accedunt ad Molendina aliena ; non enim dicunt DD. in his caſibus deberi Vectigal. aliàs ſolitum ſolui *ex doctrina leg. Cæſar. & l. ſeq. §. ſi propter pter neceſſitatem ff. de publican. & Vectigal. l.* 1. *cod. de naufrag. lib.* 10. vbi D. Franc. de Amaya. Item quoties bona emphiteutica communi vtilitate omnium, & cauſa publica contingat vendi, vt iudicauit Senatus Pariſienſ. teſte Gerardo, Maynard. *dicta deciſ.* 43. *&* Senat. Tholoſ. teſte eodem, *deciſ.* 51. 8

Et idem dixit cum infinitis Anton. Niger. *lib.* 4. *de laudemio quæſt.* 6. *& dict. lib.* 2. *q.* 4. *ſub num.* 34. de diſtractu contractus ex cauſa publica, *qui & in num.* 39. *ex l. ſi quando, l. omnes l. ædificia, cod. de operibus public. cum multis,* vt quamuis ſit venditio ad extruendam Eccleſiam ad augenda publica ædificia, & de vendendo loco ad erectionem ſuicarum, ad propugnaculum pro defenſione, & pace ciuitatis, ad ampliandam Plateam, referens, quod anno 1625. imperante Pontifice Romæ Memoriæ Vrbano VIII. dirui Domus plures ad reddendam tutiorem arcem S. Angeli, aream dilatando, nihil exolutum fuerit præter im- 9

plicitum earum valorem, nihilque pro laudemio, aut futuro canone; imo & ampliant alij à Nigro relati *ibi n.* 41. quando alienatio est necessaria ex causa priuata cum publica; item & ex sola priuata, vt si socius cogeretur emere rem indiuisibilem.

10 Et in tantum est verum, quod alij Doctores extendunt, etiam si emphiteuta promisisset cũ iuramento in casu alienationis soluere laudemium, Surdus *decis.* 305. *n.* 30. Seraphin. *de priuileg. iuram. n.* 52. videndus *à num.* 5. idem Anton. Niger. *n.* 44. cum pluribus, dicens *n.* 41. procedere etiam si inter Dominum directum, & emphiteutam fuisset conuentum, vt in quibuscumque casibus contingeret vendi rem concessam in emphiteusim, soluendum esse laudemium, & etiam si in instrumento concessionis emphiteusis esset concessa, vel negata facultas alienandi, sine laudemio non deberi; quia pactum obligat hominis voluntatem, non necessitatem *ex l. pater in princip. ff. de leg.* 3. *cap. sicut de consecrat. dist. n.* 1.

11 Ex quibus sufficienter probatur fiscum nostrum numquam fuisse obligatum ad soluendum exactum laudemium dicto D. Antonio, præsertim, quia ipse fiscum obligauit iuxta conditionem illius emphiteuticæ Domus, vt eam venderet, sicut apparuit ex meritis processus; & sic militare doctrinam, quod quando, cogente Domino, siue causante ipso emphiteuta necessitatem vendendi, veluti cum acquisiuit de iure, vt accidit in casu nostro, in quo fiscus ex delicto hæretici possessoris illam demum confiscauit, & acquisiuit, vel quando ex pacto ex concessione emphiteutica conuenisset, ne in Ecclesiam, & simile, caput mortuum, seu verius numquam moriturum alienaret; nam tunc si Dominus nollit Ecclesiam, aliamve communitatem, sibimet emphiteutam, & obligatam ad canonis solutionem, & obliget, vt talis Ecclesia; siue commonitas alienet, euacuando manus suas à re emphiteutica, ille Dominus obligans, & coërcens, non poterit consequi laudemium ex acquisitione facta ab Ecclesia, vel alia persona inhabili; quia in quantum ad personam, quæ vendere cogitur, idem est, ac si numquam fuisset venditum: nam non factum, & factum, non durare procedunt à pari, Decius *cons.* 380. nec dici factum, quod fuit reuocatum, vel suum non habuit effectum, Surdus *cons.* 380. Goncalex *ad regul.* 8. *cancel. glos.* 45. §. 3. *à n.* 5. & pluribus aliis rationibus Anton. Niger. videndus *dicta q.* 4. *p.* 2. *à n.* 54.

12 Vnde resultat, vt quoties est necessaria venditio, quia fit in executionem actus præcedentis, seu vigore pacti de retrouendendo, nec debeatur gabella, nec laudemium ex tali venditione, vt dixit Surdus cum aliis *decis.* 305. *à n.* 33. & eidem procedet, quando ex præcepto legis mortuæ nullo facto hominis intercedente, alienantur emphiteutica: nam cum tunc iam omnes teneantur legi parere, non sit mirum, vt alienans sit liber à solutione laudemij, & hoc, siue necessitas causata sit à principio, seu causa sit antiqua, siue noua, & superuenerit, Surd. *dict. decis.* 305. *n.* 33.

13 Et ita è contra in quodam casu, in quo fiscus erat Dominus directi Dominij, qui petebat propter quandam alienationem emphiteusis necessitatem necessariã sibi exolui laudemiũ, fuit illi denegatum in senatu Parisiens. vt refert Papon. *arresto* 23. *l.* 3. *tit.* 1. *de iure Dom.* Roland. à Valle, Bursat, Anton. alij, quos sequitur, & refert Anton. Niger. *dict.*
14 *quæst.* 4. *tom.* 2. *n.* 15 † Et quod in materia emphiteusis fiscus æquetur Ecclesiæ dixit Gratian. *discept. forens. cap.* 377. *n.* 30. & 31. *ex regula cap.* 11.
in verb. *iure minoris de in integr. restit.* † Et quod 15
emphiteuta fisci, possit donare rem emphiteutam, saluo iure fisci, *ex l.* 1. *cod. de fund. patrim. lib.* 11.

Et quamuis arguatur non procedere æquiparationem fisci ad Ecclesiam Dominam emphiteusis; 16
imo quod, & Ecclesia tenetur soluere laudemium, quoties vult retinere emphitheusim, hoc quidem posse sostineri tantum, quando Ecclesia per viam venditionis legati, alteriusve modi acquisitionis, hominis facto acquireret; non vero si retinuisset legis ministerio, vt accidit in nostro casu, in quo per delictum rei fidei, vocati *Raphaël*, fiscus fuit Dominus factus. Quo in casu, esto quod D. Anton. Correa consensisset retentioni, non poterat fiscum obligare, vt solueret laudemium, sicut multis adductis probat Anton. Niger. *de laudem. dicta p.* 2. *q.* 12. *art.* 3. *vbi à p.* 131. firmat, vt quoties expresse Pontificia lege, Ecclesia prohibita est adquirere emphiteusim, nequeat ipsa retinere emphiteusim, siue sæcularem, aut Ecclesiasticam, qui *à n.* 32 latè resoluit quæstionem, an Ecclesia teneatur ad solunem laudemij, quando est capax acquirendi, in qua pluribus etiam fundamentis resoluit, vt teneatur scilicet ad solutionem; quia est onus reale, & annexum bonis emphiteusis, Iason *in l.* 2. *cod. de iure emphit.* & quia successor vtitur iure sui authoris, & cum aliis Gratianus *dicto cap.* 327. *n.* 24. *vers. quinta conclusio*, vbi quod pro laudemiis præstandis competit hypotheca.

His obest idem Anton. Niger. contra fiscum, 17
dum *dict.* 2. *p. de laudem. q.* 2. *n.* 6. quod quando Ecclesia titulo venditionis, vel alio titulo oneroso vel lucratiuo ageret extra manus suas ponere rem emphiteuticam, debetur solui duplex laudemiũ, vnũ ab Ecclesia, alterum ab acquirente ab Ecclesia; quia sicut dicunt multi à Nigr. relati *dicto lib.* 1. *q.* 21. *à n.* 27. ex omnibus contractibus celebratis in emphiteusi, debetur multiplicitas laudemij, & nedum in pura, & simplici dispositione, sed etiam in conditionali, cum sufficiat semel fuisse adimpletum, & sit inde quæsita actio, eo adimpleto, *ex l. cum vxori cod. quando dies legati cedat, l. siquis hæredem ff. de instit. & substit. sub condit. l. ex facto §. si quis autem ff ad Trebell.* quibus iuribus probat Oldrad. *cons.* 21. quod si, grauatus fuerit hæres, si sine filiis moriatur, relicto filio, qui momento tantum patri superuiuat, excludi substitutum; & sic laudemium soluendum, si momento res fuit, apud
Ecclesiam. † Et amplius facit pro D. Anton. nam 18
quemadmodum in contractu de retrouendendo debet solui laudemium, quo fieri videtur ex causa necessaria; & sic in casu, de quo est quæstio per doctrinam, quam refert Gratian. *dict. cap.* 180. sed neque dictum de Ecclesia, nec dictum de retrouendendo obstat, cum de hoc Gratianus amplecti videatur contrarium *a n.* 6. vbi cum Boërio idem dicit de retractu, & in retrouenditione facta vigore Dominij, reseruationis appositæ in venditione, in qua nec gabella, aut laudemium, debet solui; quia hæc veniunt quasi ex necessitate primi contractus, vt ample docuit Surdus *dict. decis.* 305. *per totam*, solumque habere locum, quando retrouenditio facta fuit ad placitum venditoris, apposito tantum pacto, vt si retrouenditio fieret, maneret obligatus ad præferendũ venditore prædij, primum cum in hoc casu conuentio, aut pactum, non coarctant retrouentionem; indeque oriri, vt talis venditio non sit necessaria, sed potius in se libera, & voluntaria, ex qua debebitur laudemium;

secus

secus in nostro casu; & addit Grabanus *n.* 15. *&*
19. eo magis procedere, in casu, de quo fuit interrogatus; quia conuentio, & pactum non fuerunt
apposita in limine contractus, sed ex internallo ab
eodem emptore, & ob id resoluit ratione noui contractus laudemium tunc deberi; nec dictum de
duplici laudemio exsoluendo in vers. *hus ob est*, cum
ex dictis supra in casu necessariæ alienationis non
19 debeatur. † Cumque in dicta emphiteusi super relata Domo contineatur sub instrumento clausula
prohibitiua, vt transferatur ad manum mortuam;
& iuxta hanc considerationem D. Antonio petente, & litigante, nostrum consilium supremum condemnauerit fiscum, vt venderet talem Domum,
vt facit; sequitur quod quia necessitate coactus,
vendidit liber remaneret fiscus ab onere prætenso
de soluendo laudemium, cum solum correspondeat
venditioni voluntariæ non inquam necessariæ ex
doctrina textus *in l. cum fides ff. de fideicommis. libert. l. cod. de fundo dotali* cum vulgatis.

20 His vero omnibus fortiter oppugnat *decis.* 139.
Thesauri, & quod cum multis videtur Gratianus
concludere *discept. forẽs c.* 544. vbi postquã resoluit
cũ Tyraquello *de retractu* §. 1. *glossa* 14. *vsque ad* 8.
Azebed. *in l.* 7. *tit.* 11. *lib.* 5. *recompil. à n.* 72. vt sit
locus retractui in datione in solutum, quæ habetur loco venditionis, nec solum quando est voluntaria, quia fit ab ipso venditore creditori, sed etiam
in necessaria facta à iudice per executione rei iudicatæ ex quo præcedit factum debitoris, qui prius
sponte debitum creauit; indeque censeri adjudicationem necessariam, quamuis fiat à iudice, cuius
factum in hoc censetur factum patris, quasi ex
præcedenti debitoris contractu hoc faciat, cum
semper debeat attendi origo obligationis, quæ si
est, voluntaria, operetur, vt quod deinde sequitur,
sit voluntarium, sicut ex aliis rationibus, & fundamentis concludit Tyraquel. *in dicto* §. 5. *glossa*
14. *à n.* 13. *ad* 17. & sit magis communis opinio,
vt sequuntur Matienzo *in dict. l.* 7. *glossa* 7. *tit.* 11.
lib. 5. *recomp.* Gomez Arias, Peralta, Ioan Faber,
& Albericus *in l. si prædiũ cod. de euiction.* Zyfuentes, Anton. Gomez, idem Arias *in l.* 50. *Tauri*,
Guttierr. *pract. quæst. lib.* 1. *q.* 157. vbi ampliat procedere etiam, si res immobilis adiudicetur alicui
tertio per iudicem pro debito, Azebed. & alij, quos
sequitur Gratian. *dict. cap.* 544. *ex n.* 57. vbi etiam
resoluit cum Thesauro supra ex *n.* 19. laudemium
deberi ex causa, & alienatione, quæ fit ex necessitate pro debito, & quando per iudicem dantur bona in solutum subhasta creditori, vel alteri tertio;
eo quod alias aperirentur viæ fraudibus, dum homines, vt euitarent solutionem laudemij fingerent se debitores ex aliqua causa, patiendo sua bona subhastari.

21 Sed adhuc omissa, quod Speculator teneat contrariam in datione in solutum, *tit. de empt. & vendit.*
§. *nunc dicendum* 2. vers. *sed pone statutum*, cum
aliis per Roland. *cons.* 21. *lib.* 1. *in punct. est resoluendum*, vt ratio vera, propter quam laudemium tunc
debetur; est quia ista alienatio procedit ex facto debitoris sic habita, vt si ipse debitor dedisset in solutum huiusmodi, quæ subhastantur, indeque deberi laudemium actione optima Franch. *decis.* 277.
Iosch Ludoc. *decis. Perus.* 60. Alciat. *cons.* 433. cum
22 aliis idem Gratianus *supra n.* 20. † At facit in proposito pro fisco motus Gregor. XIII. qui loquens de
iure cõgrui in fundo solo, seu Domo vẽdita à Domino volente sua spõte vendere videtur iusta communẽ intellectum DD. venditionem factam fuisse
per subhastationem, mediante iudicis decreto, ad
instantiam creditoris; & sic adaptari ad nostrum
casum, vt refert Gratian. *d. c.* 544. qu. dictor. 227. *à*
n. 45. vsque ad finem præstat rationem, Rota corã
Orano Romana Domus 11. Dec. 1587. & 22. Iunij
1588. & 13. May 1591. quam refert, & sequitur
Card. Mantica *de tacitis, & ambig. convent. l.* 22. *tit.*
28. *n.* 10. late Alictis *decis.* 191. *n.* 1. Tyraquel. *dicto*
§. 1. *glossa* 14. *n.* 10. resoluentes, quod ex alienatione
facta per emphiteutam vigore motus proprij Greg.
XIII. non inducitur aliqua deuolutio; quamuis non
fuerit requisitus Dominus, cũ dicatur actus necessarius, qui non comprehenditur in statutis loquentibus de alienationibus. † Indeque Tyraquel. quem 23
sequitur Gratianus non deberi laudemium, nec alia,
quæ ex veris alienationibus; dum tamen non fiant
à iudice, præcedente facto debitoris, cum iam tunc
(vt dictum est supra) factum iudicis haberetur pro
facto partis, & diceretur alienatio voluntaria.

Quare, vt non debeatur laudemium dicendum 24
est, debere causam esse vetustam, non procedentem
ab ipso debitore, seu emphiteuta, vt declarãt Vrsilis ad Afflict. *dict. decis.* 192. *n.* 1. Tyraquel. *dicta*
glossa 14. *n.* 54. *ad* 17. Gratiam *dict. cap.* 227. *n.* 46.
cum Bald. & Aretino, concludens cum eodem
Mantica *de tacitis & ambig. dict. lib.* 28. *n.* 11. quod
quando venditio fuit facta ex necessitate æris alieni contracti per emphiteutam, Dominus est præferendus, qui debet acquiri, vt consentiat, quasi
tunc dicatur alienatio voluntaria, quæ habuit initium voluntarium; licet effectus alienationis necessario subsequatur. † Imo addunt tunc fore neces- 25
sariam, cum quis sine facto suo obligatur lege;
quod videtur esse proprissimum nostri casus, in
quo iuxta decisionem *l. fin. cod. de iure emphyt. in*
princ. quæ disponit seruari in cõtractu emphiteusis
pactiones partium; ita hic, cũ ex clausula dictæ emphiteuticæ Domus, numquã potuerit ipsa remanere
apud Fiscum, nisi Domino consentiente, institutore
scilicet emphitensis. † Quæ distinctio amplius con- 26
firmatur; nam quemadmodum, quando emphiteusis constituitur pro se, suisque successoribus ex hac
transmissione, non debetur laudemium, dum filij
succedunt, cæterique, qui appellantur sui hæredes;
eo quod hęc dicitur proprie noua acquisitio, ad hoc
vt debeatur laudemium, in tantum, vt si fiat renouatio emphiteusis in persona filiorum, illud non
soluatur, cum non acquirant de nouo, sed continuant Dominium *ex vulgata l. in suis ff. de liberis,*
& posth. l. cum miles in princ. ff. ex quibus caus.
maiores §. *serui instit. de heredit.* quæ ab in test. deferuntur, & in specie docent Bald. *in c. qua in Ecclesiarum col. penult. n.* 36. *de constit.* vers. *extra quaro quando fit renouatio*, Decian. *cons.* 330. *col* 2. vers.
ex ista ratione, vt refert Gratian. *dict. c.* 227. *ex n.* 6.
qui & si num. 10. parum constans videatur, sed sub
n. 35. cum Franch. *decis.* 347. post Amod. *de laudem.*
q. 31. Rodean. *de reb. q.* 11. *in prim. tit. de laudemiis*
n. 16. & 17. † Ait vt dum omnes DD. volunt non 27
esse soluendum laudemium, stante facultate alienandi, loquantur, quando legatum, vel institutio
fieret illis, qui sunt comprehensi in inuestitura, &
qui ab intestato succederent; non autem quando
relinqueretur penitus extraneo; & sic non deberi
à comprehenso in inuestitura, decisum negatiuè
docent Anna *in alleg.* 106. Riccius *col.* 31. super dicta *l. fin. vers. quinquagesima cod. de iure emphyt.*

Sub præhabita distinctione legis, & hominis, 28
etiam in alienatione necessaria ad effectum, vt debeatur, vel non laudemium; item & alienationis

voluntatiæ clarescit tota præfata ingens difficul-
tas; & sic iam pro complemento, si dubitetur,
quando sit facienda laudemij solotio; respondeo vt
si sit ex causa lucratiua acquisitio emphiteusis, tunc
facienda sit æstimatio secundum tempus, quo
29 transfertur.† Quidquid aliud sit, quando fieret ex
causa onerosa; quia tunc inspicitor pretium illius
temporis, quo fit venditio ioxta *dict. l. fin.* vers.
& ne auaritia cod. de iure emphit. Syluester *cons.* 54.
num. fin. Gratian. *dicto cap.* 225. *n. fin.* & quomodo
sit, qualiter soluendum dico attendendam esse loci
30 consuetudinem, Riccius *super dict. collect.* 31 *in fine*
Franc. Marc. *decis.* 612.

Et ad nonnullas quæstiones de laudemio, præter
longam tractationem, quam de hoc tractatu no-
uissimè fecerunt Amod. & Anton. Niger. leges,
31 quas bene cum multis scribit Amatu *p. 2. res.* 23.
& res. 67. *p.* 2. *& res.* 75. *&* 79. item resoluit. 84.

Vbi num. 49. cum multis ait, quod releuium debetur fisco Regio à refutatario feudi, & à refutante; item *num.* 50. *&* 51. quod vita, militia, & peragium, debetur per refutatarium feudi, & quando, & de qoibus iam dixi *sub cap. Ecclesia sancta Maria de constit.* quæ quia ad propositum nostræ materiæ non faciunt, omittuntur.

ALLEGATIO XXXV.

Confiscatis bonis filij-familias delinquentis, aut hæretici, an etiam confiscetur peculium aduentitium? Et quid si in eo pater familias nullum habeat vsumfructum? Et quid de Castrensi peculio, & profectitio? Et quid de legitima? Et an publicatis bonis ob delictum patris-familias, publicetur vsusfructus, quem habet iure patriæ potestatis in bonis filij? Et quid de peculio.

SVMMARIVM.

1 *Peculium in vsu iuris significat pusillam pecuniam, siue pusillum patrimonium ex bonorum vniuersitate detractum, & est filij, aut serui, n. 2. & hoc quadruplex, vt n. 4.*

3 *Peculij ratione consistit naturalis obligatio inter patrem, & filium.*

4 *Aduentitium peculium est quidquid aliunde, quam à patre obuenit filio.*

5 *Peculium aduentitium filij ob hæresim patris, non confiscatur. Quid ob hæresim filij in proprietate, & vsufructu à n. 6. in quo triplex est sententia n. 7. 8. 9. 10. 11. 12.*

13 *Aduentitium peculium, in quo pater nullum habet vsumfructum, qualiter valeat ex delicto patris, aut filij confiscari n. 14. & 15.*

16 *Bona acquisita per filium post hæresim patris, ipsimet patri omnino acquiruntur.*

17 *Filius numquid de tertia parte bonorum patris, valeat disponere in hoc Regno, & n. 18.*

19 *Castrense peculium, seu quasi castrense ob hæresim patris, quanda confiscetur, vel non n. 20. & 21.*

21 *Castrense peculium tale dicitur, quia procedit à militia.*

22 *Castrense peculium patri acquiri aliqui existimarunt.*

23 *Castrense peculium ob hæresim filij confiscatur in sancto officio inquisitionis explicatur à n. 24. alij non confiscari, sed patri acquiri dicunt, excepto crimine læsæ-Maiestatis humanæ, vt n. 25.*

24 L. filius familias 3. cod. de bonis præscriptor. o. 25. & 26.

27 *Peculium quasi castrense dicitur, quod ex aduocatia, & magisterio filio acquiritur, de quo libere disponit filius n. 28.*

29 *Peculium quasi castrense ob hæresim, & crimen læsæ-Maiestatis potius est, vt confiscetur vt num. 30.*

31 *Profectitium Peculium dicitur quod ex opera Patris comparauit filius, cuius est eadem causa inseruire filio vt n. 32.*

33 *Profectitium Peculium ex delicto filij etiamsi à patre habeat facultatem donandi quando confiscetur aut n. 34. 35. & n. 46. 47. 48. 49.*

34 *Peculij profectitij bona dicuntur Patris & n. 35. ibi explicatur. Quemada 36.*

35 *Legitima filio deferenda quando ex delicto Patris aut hæresi filij confiscetur Patre viuente qua loco alimentorum datur à Patre filio Incarcerato, imo ad id cogi potest vt n. 39. 46.*

41 *Vsus-fructus num publicetur publicatis bonis Patrisfamilias cum competit Patri iure patria Potestatis n. 42. 43. 44.*

44 L. si postulauerit ff. ad leg. Iuliam de Adulter. 3. §. sed vtrom vt *s.* magis ff. de minoribus l. certom ff. familiæ Erciscundæ n. 45. & 46.

50 *Filij ortodoxi de hæresi paterna priuantur legitima & alimentis aut si Pater delinquat in Principem & quid tutè retineant in foro conscientia n. 53.*

54 *Confiscatio bonorum non procedit contra filios ex delicto paterno extra hæresim & læsam-Maiestatem humanam.*

SVPPOSITO quod peculium in 1
vso iuris pecuniam pusillam significat, siue pusillum patrimoniom ex bonorum vniuersitate detractam, & seorsom constitutum quod rei certæ vicem habeant, totius patrimonij intuitu, *l. depositi 5. §. peculium ff. de peculio*, qoo senso apud Celsum *in l. si chorus 79. §. his verbis ff. de legat.* 3. Proculus ait, *audiuisse se rusticos senes ita dicentes pecuniam sine peculio fragilem esse; peculium appellantes quod presidij causa seponeretur in repentinos, quippe & extraordinarios vsus, & sumptus;* sed illud proprius, quod filius-familias ex bonis patris eius permissu possidebat solus, aut Dominus à sua pecunia, & rationibus superauerit, vt peculium serui sit, sicut accipiunt DD. explanantes Iustinianũ *in §. actiones 10. cum iuribus concordantibus instit. de action.* & sic dicunt *peculium dumtaxat esse eorum, qui in aliena potestate sunt*; pater enim fam. peculium habere non potest; qoemadmodum nec
seruus bona, *l. pater familias 182. ff. de verb. signific.*
notat in alleganti quæstione Anton. Faber. *lib.* 10.
cap. 8. † Et supposito etiam *peculium esse, quod pa-* 2
ter, vel Dominus filium suum, vel seruum, pro suo iure tractare patiatur, vt definiuit S. Isidor. *lib. 5. ethymologiar. cap.* 5. vel vt melius ex sententia Tuberonis definit. Vlpian. *in l. depositi* vers. *peculium ff. de peculio*, vt sit, *quod seruus Domini permissu separatum à rationibus Dominicis habet* deductu inde, *quod Domino debetur*; & sic de peculio filij-familias, cui, sicut seruus illud donatum habere censentur

censentur permissumque, & separatum à rationibus Dominicis; ita & peculio in filio haberetur.

3 Et supposito item quod peculij rationis naturalis obligatio inter patrem, & filium consistit *ex l. naturaliter 13. l. id quod l. frater à fratre 38. §. quæsitum ff. de condit. indebiti, l. depositi. 5. vers. peculium, l. nec seruus 41. ff. de peculio, l. seruus 14. ff. de action. & obligat.* quod, & si efficacem actionē nō clargiatur, Domino tamen iure retentionis succurrit: *argum. leg. per retentionem ff. de vsuris* de quibus, & aliis Anton. Pichard. *in dicto §. actiones à num.* 20. *&* 35. plures cumulans ait *num.* 31. cum Franc. Cald. Pereira, Didaco, Spino, & Donello *lib. 9. comment. cap. 9.* vbi Illiger. D. Ioan. Chumacero *in decad. disp. 9.* cum aliis, quadruplex esse peculium, profectitium scilicet, aduentitium, castrense, & quasi castrense de quibus nos agere intendimus, iam ad punctum quæstionis loquamur.

4 Ad primam ergo allegationis partem, supposito inquam, quod aduentitium peculium est quidquid aliunde quam à patre, obuenit filio, siue ignorante patre, id factum sit, siue inuito. Et quod huius peculij proprietas, est filij ex constitionibus, & vsusfructus patri quæratur, & hoc amplius possessio, & administratio patri concessa ad eum modum, qui constituitur, *vt in l. fin. §. vbi autem* cum sequentib. *cod. de bonis quæ liberis l. 3. tit. 6. p. 4.* vbi late Gregor. Lopez, *& in l. 7. glossa 1. tit. 2. p. 3. & in l. 5. tit. 17. p. 4.* Pinel. *in l. 1. p. 2. ex num. 66. cod. de bonis matern.* DD. *in*
5 *l. 1. §. 1. ff. pro donato* † De quo dixerunt, vt ob hæresim patris non confiscetur, nec quoad proprietatem nec quoad vsumfructum, viuente patre, Sanchez cum multis *lib. 2. sum. cap. 16. num. 9.* Azor. *inst. morali p. 1. lib. 8. cap. 12. quæst. 15.* Farin. cum aliis infinitis *de hæret. quæst. 190. §. 1. num. 27. & in praxi sub quæst. 24.* Barbosa cum Cantera, & Azebedo *in cap. vergentis de hæret. num. 13.* vbi cum Franc. Lucano *in tract. de fisco p. 2. princ. tit. de public. bonor. n. 3.* Menoch. *rem. 9. de recuper. n. 66.* Sanctarelo *in tract. de hæret. c. 18. n. 3.* Sanchez *dicto lib. 2. cap. 15. num. 9.* Mendez à *castro in l. cum oporeet num. 85. & 92. cod. de bonis quæ liber.* Peregrin. *de fisco lib. 5. tit. 1. n. 128.* Ascanio, & Maranta, ait aduentitiorum proprietatem, etiam ob filijfamilias crimen non publicari, sed manere apud patrem consolidatam, cum ipsorum vsufructu ad patrem pertinente.

6 Sed quia lego alios DD. docentes, non solum publicari ob hæresim filij proprietatem peculij aduentitij, verum, & eius vsumfructum; eo quod cum filius ob crimen hæresis, non sit amplius sub patria potestate, & vsusfructus in bonis aduentitiis filiorum, pertinent ad patres ob potestatem, quam in illos habent, vt patet in *l. si ex causa §. Papinianus ff. de minor.* inferunt confiscata proprietate, & etiam confiscari eius vsumfructum; quia consolidatur cum illa, ita inter alios Simanch. *de chathol. instit. tit. 9. n. 18.* Azor. *tom. 1. mor. lib. 5. c. 7.*
7 *q. 8. & lib. 8. cap. 12. q. 15.* † Alij vero tradita allegando in tract. de crim. læsæ-Majest. lib. 2. tit. de pœnis q. 13. n. 4. & ante Bald. *in l. 1. cod. de bonis quæ liber.* Corneus *cons. 208. ad fin. lib. 3.* aliter tenent per rationes traditas à Gomezio *variat. resol. tom. 2. de contract. cap. 15. tit. de seruit. n. 18. in princ.* inter quas, quod cum scilicet vsusfructus, quem pater habet in bonis filij non sit transmissibilis ad extraneos hæredes, consequēter etiam non sit trāsmissibilis in fiscū qui habetur loco hæredis, *l. 2. cod. ad leg. Iul. de vi, l. eorum ff. ad leg. Iul. Majest. l. 4. ff. de iure patron. l. 1. & ibi glossa*, & communiter DD. *ff. de bonis quæ liber. l. 3. & ibi etiam DD. ff. de interdictis, & releg.* & quia factum filij præjudicare non potest iuri acquisito patris, Sanctarel. *de hæresi cap. 18. dub. 1. n. 5.* Sayrus *in claui Regia l. 9. cap. 7. n. 5.* Ferd. à Castro *in opere morali tom. 1. tract. 4. disp. 5. punct. 10. n. 28.* de quo sunt videndi Azeued. *in l. 1. tit. 3. lib. 8. recompil. n. 11.* Molina *de inst. disp. 140. & 229.* Octauian. Chacheran. *decis. pedmont. 94. n. 9.* Sanchez *dicto cap. 15. n. 11.* cūm aliis; ideo nobis visum est altius iuxta iuris regulas hoc
dissoluere. † Et quod patri sint reseruādi vsusfructus non tamen proprietas, præter adducta, probant 8
multi relati à Menochio, & a multis aliis recentioribus *de recuper. possess. rem. 9. n. 65.* Petr. Paul. Parisius *cons. 157. lib. 4.* Primo per textum *in l. si stipulauerit §. iubet lex ff. ad leg. Iul. de adulter.* ibi: *proinde in communem partem publicamus in proprio, cuius vsusfructus alienus est, nudam proprietatem,* & ex *l. quinque legibus, cum l. sequenti ff. de bonis damnator.* ibi: *& omnes omnino maritus actiones saluas habet contra fiscum,* & per hoc putant idem statuendum de patre, vt nimirum salua sit ei actio in vsufructu; item quia cōfiscantur propter delictū, etiam minoris ætatis 25. annis bona licet alienari non possint, *l. clarum cod. de authorit. præst.* ergo etiam filij familias bona confiscari posse; licet alienari nequeant sine patris consensu; deinde quia pater iudicari actione de peculio tenetur *l. 3. §. idem scribit ff. de peculio*, & ob id in nostro casu nō posse occupare filij peculium, sed fisco tradere teneri.

Alia Doctorum turba acerrimè defendit proprietatem, & vsumfructum acquiri patri, nec con- 9
fiscari, à fisco, & hoc *per l. 3. §. sed verum ff. de minor.* ibi: *licet aliquo casu peculium ad filium spectet, vt puta si patris eius bona a fisco propter debitum pecuniarium occupata sunt; nam peculium eius ex constit. Diui Claudij separatur*, inferentes quod si peculium profectitium reseruandum est filio, patris bonis à fisco occupatis; igitur, & è contra peculium aduentitium reseruandum patri, bonis filij occupatis à fisco. Secundo *ex l. 3. cod. de bonis damnator.* vbi rescriptum est non publicari peculium castrense; & sic multo minus peculium aduentitium publicandum fore; sed quod pater illud obtinebit, vt significauit Alex. Imper. in verbis ibi: *si filius tuus cum esset in potestate, in insulam deportari meruit, peculiū eius, nec quod in castris acquisiuit, vel quod ei militatnro donasti, auferri tibi debet.* Tertio probant *ex l. vlt. §. filiis cod. de bonis quæ liber. & l. 2. cod. de castr. pecul. l. 12.* vbi cautum est non licere filio fam. alienare, in quibus pater vsumfructum habet, & non licere alia bona, prætetquam Castrensia alienare sine consensu patris; & sic nec posse illa in fiscum transferre, delictum cummittendo. Vltimo *ex l. cū ancillis cod. de incestis nupt.* in illis verbis: *omnibus bonis eius ciuitatis eui a'is fuerat mancipandus, si patria potestate fuerit liberatus, nullosque habeat liberos, vel parentes, vel etiam propinquos, qui secundū legum ordinem ad eius successionem vocentur.*

Hanc sententiam, vt communem acerrimè de- 10
fendunt Socin. Iunior. *cons. 77. num. 8. lib. 2.* Ruin. *in cons. 24. lib. 5.* Roland à Valle *cons. 56. num. 10. lib. 1.* Conarr. *l. 2. c. 8. n. 7. variar. resol.* Menoc. *supra n. 65.* Anton. Pereg. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 128.* Farin. *de delictis, & pœn. q. 24. n. 5.* vbi cum Bart. Paulo de Castro, Imola, Salycet, Diez. Cōrado, Bossio, Ducnas, Abbate, Ploto, Nello, Gigant. Ruin. Parisio, & aliis, Capella Tholos. *decis. 120.* quæ dicit in hoc

casu sic iudicatum, Boher. decis. 7. n. 10. clem. de patria potestate effectu 2. a n. 35. Honded. cons. 91. num. 25. vbi aliis relatis testatur de communi, & propterea dixisse Bartol. in l. siquis in tantam cod. vnde vi, Menoch. dict. rem. 9. à n. 65. Alciat. respons. 522. n. 3. & 4. Placa, in epitome de delictis cap. 23. n. 11. vers. secundo concussuri, Crot. Marsib. Tyraquel. & alij relati à Farinacio sub dicto n. 5. vers. & propterea constitionem dictæ leg. siquis in tantam punientem inuasores bonorum suorum propria authoritate in amissione dictorum bonorum, non habere locum in filio, qui propria authoritate occupat bona sua aduentitia in præjudicium patris.

11 Et hanc Faquin lib. 9. controuers. cap. 47. admittit solum per fundamentum secundum dicta leg. 3. cod. de bonis damnator: nam priuilegium, quod filiis familias in castrēsi peculio constitutiones dederunt, capitis diminutione amittunt perinde, ac si moriantur intestati, parte superstite: quare ait patrem occupare iure suo, vt suum castrense peculium filij fam. capite minuti, vt adnotauit Cujac. in cod. recitationib. ad titul. cod. de bonis damnator. eandemque rationem esse dicit peculij aduentitij, hoc est extra castra quæsiti, quod olim pleno iure patris erat, & licet iam constitutionibus filiis fam. hoc iustissimum sit, vt proprietatē habeat l. 1. cod. de bonis matern. l. cum oportet cod. de bonis quæ liber. tamen si filius capite minutus fuerit propter delictum, & ob hoc priuilegium, tributum amittat, inde sequi, vt peculium, eius pater occupet iure suo tanquam suum; quemadmodum, si intestatur filius mortuus sit, iuxta leg. 2. ff. de castrensi peculio.

12 Et licet etiam contra hanc sententiam aperte senserint Iacob. de Arena Cyn. Alben. & Faber. in dicta l. si quis in tantum, Ripa in cap. sæpe n. 6. de restit. spoliat. Bart. sibi parum constans in dicta l. si postulauerit §. iubet, & ibi Angel. ff. de adult. idem Angel. in auth. bona damnator. col. 2. vers. sed si cod. de bon. damnator. Salicet. in l. in fine cod. de bon. quæ liber. Bald. in tit. de contra inuestit. §. rursus col. 2. vers pone ergo, Paris. cons. 157. lib. 4. vbi consuluit in codem casu contra Socin. iuniorem, & Ruin & Sylu. in summa verb. peculium, sicut & refert Bonacos in comm. opin. p. 1. pag. 17. col. 1. vers. confiscantur bona aduentitia. Tamen acerrime idem Farin. vbi supra dict. quæst. 24. sub num. 5. verb. & licet cum Menoch. dict. rem. 9. à n. 65. Anton. Gomez vbi supra dict. tom. 2. variar. cap. 15. à n. 13. & in specie cum Bertazol. cons. 46. à n. 1. lib. 1. & inter alias probat cum Farin. ex textu in l. fin. §. filius autem cod. de bonis, quæ liberis, vbi habetur, quod filius famil. nullo modo potest alienare proprietatem bonorū aduentitiorum per contractum, vel vltimam voluntatem sine consensu, & voluntate patris, nisi ipsi aliquod præjudicium fiat in suo vsufructu, & ne inquiere-
28 tur ab extraneo proprietario, & ex eadem ratione, & maiori, vt non possit per delictum alienare. Et cum confiscatio per delictum dicatur vera alienatio, sicut illa, quæ fit per contractum, vel vltimam voluntatem, concludit ex Bartol. Doctrina per textum in l. imperator ff. de fideicommissar. libert. ita procedere: nam quemadmodum valet argumentum, ille non potest alienare per contractum, nec vltimam voluntatem; ergo nec per delictum. Et præter adductos tenent Suarez in l. post rem. iudicatam notab. 13. num. 5. Vbi Baldesius Clar. lib. 5. receptar sentent. q. 78. num. 12. Thomas Sanchez cum multis dicto cap. 15. in summa n. 9. postquam ex pluribus num. 8. contrariam retulit opinionem; & ita de iure videtur tenendum, & sic in praxi videatur, vt reseruato patri vsufructu, proprietas aduentitia confiscetur ex delicto filij per fundamenta adducta contrariæ sententiæ, quibus non sequutus hanc praxim Faquin. vbi supra dict. lib. 9. controuers. cap. 57. in fine sigillatim respondit.

Ad secundam alleg. partem, si tale sit peculium 13
aduentitium, quo pater nullum habeat vsumfructum, an veniat in confiscatione bonorum filij fam. & quod tunc confiscetur; plures DD. docent; quia cum de bonis aduentitiis filius disponere possit, vt in auth. vt liceat matri, & auiæ coll. 8. in de publicatis bonis filij; etiam huiusmodi peculium publicari censuerunt Gigas de crim. læsæ Majest. lib. 2. tit. de pœnis commit. cap. de crim. læsæ Majest. q. 11. vers. in casibus autem, Ruin cons. 14. num. 11. & 12. Socinus Iunior. cons. 77. num. 10. & alij, quos retulit Farinac. in praxi dicta quæst. 24. n. 6. in princ. & alij, quos retulit Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 128. & refert Faquin. dict. lib. 9. controuers. dubium in hoc punctu fuisse, Menoch. de recuperand. dicto remedio 9. à num. 81.

Sed hoc non obstante, idem Farin. dicto num. 6. 14
vers. quibus non obstantibus, Faquin. dicto lib. 9. cap. 48. acerrimè defendunt, etiam in hoc casu non confiscari, sed patri, etiam acquiri, quia & si filius sit prohibitus alienare, seu testari, sed prærogatiua à iure concessa patriæ potestati; propter quā pater præfertur fisco; inde potius esse, vt patri acquiratur, & securius dicit Faquin ibi n. 7. cū Ruino, Socino, Menoh Tyraquello, & aliis, quando, & si pater in aduentitio peculio non habet vsumfructum, habet tamen spem futuri vsusfructus; quia tunc illud per delictum filij non confiscatur in præjudicium spei, quam in ea parte habet, & ex multis refert n. 8. & procedere in illo peculio aduentitio, cuius liberam administrationem filio concesserit ex Bart. & aliis dicentibus, hoc quidem peculium ob filij delictum confiscari, quoad proprietatem, patri vsufructu reseruato; sed hoc vltimum non admittit secure Farin dicto n. 8 in vers. verum per doctrinam Anton. Gomez dict. lib. 2. cap. 15. n. 15. vers. tertia ratio.

At idem Faquin. dicens dicto cap. 48 infirmum 15
esse fundamentum adductæ conclusionis Farinacij, & aliorum, quos refert dicendo patriam potestatem non esse impedimento, quo minus filius bona sua ob delictum amittat, consurgit ad dict. l. 3. cod. de bonis damnator. de qua hic dictum est: nam si peculium castrense non venit in bonorum confiscationem, in quo certum est patrem nullum habere vsumfructum, & consequenter nec ad aliud peculium, quod castrense non est confiscationi, obnoxium esse; quia eadem est ratio, vt quia, vt dixit sub dicto cap. 47. & nos retulimus, pater iure suo occupat peculium filij, quando ob capitis diminutionem omne priuilegiū ei concessum amittit, quod & ad huiusmodi peculium, in quo pater nullum habet vsumfructum, recte accommodari posse, non esse ambigendum concludit; contraria tamen praxis arguitur ex dictis hic sub vers. ad primam; nam si proprietas confiscatur, reseruato patri fructu, qui illi competit; ergo quando in talibus aduentitiis vsumfructum non habet, videtur vt ipse, sicut & proprietas ex delicto filij, & sic ex hæresi confiscetur.

Et in quacumque opinione notandum est cum 16
Sanctarello de hæresi capite 18. dubio 1. num. 5.

Diana

Diana *p. 4. tract. 8. res 61. in fine*, quod poſt hæreſim filius acquirat bona aduentitia; tunc ea, non ad patrem, ſed ad fiſcum pertineant, ſicut pertinebat proprietas, ex eo, quia illa bona acquiruntur fiſco, conſtituto extra poteſtatem patris.

17 Alia notarunt Azeued. *in dicta l. 1. tit. 3. lib. 8. recompil. n. 112.* & Thomas Sanchez *dicto cap. 15. num. 10.* dum ampliat concluſionem iuris adductam *n. praced. etiam in 3.* parte bonorum, de qua libere poteſt filius in præiudicium patris diſponere in hoc regno, dicens patri acquiri, nec confiſcari talem tertiam partem; quia vt probauit *idem lib. 6. de matrim. diſp. 36. n. 9.* verius eſt non eſſe integrum ei filio per viam contractus diſponere de ea tertia bonorum parte abſque licentia patris habentis in ea vſumfructum; ſed aliqui ex *l. 6. Tauri*, hodie *l. 1. tit. 8. lib. 5. recompil.* vt refert idem Sanchez *dicto cap. 15. num. 7.* dicunt publicari dictam tertiam partem; eo quod per dictas leges Regni filius familias teſtari de proprietate dictæ tertiæ partis; & ob id dixiſſe Cald. Pereyra *in l. ſi curatorem*, verb. *Laſis num. 152.* verſ. *licet ſi patris* ad finem poſſe quoque cum per contractum illam alienare, Valdes, & Cantera *in quaſt. crim. de quaſtionibus tangentibus punitionem delictorum, cap. 1. num. 39.* qui tenet contrariam ſententiam in aliis duabus aduentitiorum partibus; & hæc vltima ſententia mihi placet admodum.

18 Et alia tradunt videnda iuxta dicta idem Sanchez *num. 1.* Vbi explicat, quid dicendum ſit *de crimine laſa-Maieſtatis*, Farinac. ſupr. *dict. quaſt. 24. n. 9.* & idem Sanchez *n. 12.* ampliat, etiam ſi filius de conſenſu patris adminiſtret, & etiam, ſi compromiſſo facto, inter patrem, & filium arbitri iudicent, poſſe filium de eis bonis diſponere, quod non videtur ſecurum ex proxime dictis de tertia parte iuxta relatas leges Regias. Et iterum ampliat *n. 13.* idem Sanchez in relata ſpe. quam habet pater ad vſumfructum, vt ſi bona fuerint relicta filio reſeruando vſumfructum alteri tertio, cum vſufructuario mortuo; vſusfructus ad patrem venire debet. Et dictam reſolutionem procedere etiam ſi filius condemnatus habeat filios, docent idem Sanchez *dicto cap. 15. n. 5.* omnino videndus, refert Hayllun ad Anton. Gomez *d. cap. 11. num. 13.* in fine: & ſunt videndi D. Franc. Salgado *de Regia protect. p. 4. cap. 8. num. 236.* Carlebal. *de iudic. tom. 2. diſp. 20. n. 6.*

19 Ad tertiam allegat. partem de peculio Caſtrenſi, vel quaſi video etiam diſcordes Doctores quoſdam dicentes non confiſcari ob delictum patris, ſed deferri patri in patriæ poteſtatis ſolatium, vt præter antiquos docent Menoch. *de recuperand. dict. rem. 9. n. 70.* Clarus *dict. quaſt. 78. n. 13.* Honded. *conſ. 93. num. 37. volum. 1.* Emanuel. Suarez *in addit. ad* Anton. Gomez *dict. cap. 15. n. 15 litt. D* Coſta *in §. cum in bello* verb. *patris n. 11.* Peregrin. *de iure fiſci dict. lib. 5. tit. 1. n. 124.* Maſcard. *de prob. concluſ. 1158. num. 10.* Mendez à Caſtro *in dicta l. cum oportet n. 84.* cum multis Farin. *in praxi crim. q. 23. num. 11. & 13.* & etiam Sanchez *dict. lib. 2. ſumma cap. 15. à n. 4.* Sanctarelus *in tract. de hareſi dict. cap. 18. n. 1.* Barboſa *in dicto cap. vergentis de haret. n. 16.* quam videtur ſequi Diana *dict. p. 4. res. 61. tract. 8.* in verſ. *ſed contrariam.*

20 Alij vero dixerunt confiſcari poſſe hoc peculium inter quos Anton. Gomez ſupra *dict. n. 15.* Cantera *cap. 11. n. 40.* Azeued. *in d. l. 1. n. 210.* Caldas Pereira *in dicta l. ſi curatorem*, verb. *laſis num. 112.* verſ. *ſed in oppoſitum*, Suarez *de fide diſp. 22. sect. 5. n. 9.* Azor. *p. 1. lib. 5. moral. cap. 7. q. 8. & p. 2. lib. 2. c. 22. q. 8.* Simanch. *de Cath. inſtit. tit. 9. n. 13.* Vazquez *1. 2. diſp. 169. cap. 1. n. 9.* Ferdinand. de Caſtro Palao *in opere mor. tom. 1 tract. 4. diſp. 5. puncto 10. n. 23.* & alij penes ipſos, quos etiam plena manu referunt Sanchez, & Farinac. ſupra dicentes dicto confiſcari; quia filius habet in illis plenam ſuper bona Caſtrenſia; & ſic per filij hæreſim, illud Caſtrenſe, & quaſi Caſtrenſe in fiſcum tranſire.

Sed quia vtraque opinio, eſt ſatis probabilis, 21
vt docent adducti DD. & idem Diana tenet ſic de hac vltima; ideo etiam viſum nobis eſt iuridicè de vtraque diſputare, vt magis conſona iuri admittatur; quod deſumendum videtur à natura huius peculij, quod tale dicitur; quia procedit à militia; eo quod quidquid filius acquirit in hoc caſu, tam quoad proprietatem, quam quoad vſumfructum ſibimet filius acquirit, vt ſignificatur in caſibus *auth. excipitur item hareditas, auth. idem eſt C. de bonis, qua liber. l. 3. tit. 6. p. 6.* Greg. ibi, Anton. Gomez *tom. 2. variar. dicto cap. 15. num. 11.* Guilielm. *in cap. quamuis pactum.* verſ. *nullum ex n. 18.* Iacob. Baldes *in addition. ad Roderic.* Suarez *in dicta l. quoniam in prioribus §. primo fallit n. 10. litt. D.* dicentes Caſtrenſe peculium eſſe quidquid miles in caſtris, vel extra caſtra per cauſam militiæ acquiſiuit, vt ſunt ſtipendia, vt præda ex hoſte, itemque ad militiam proficiſcenti, aut in caſtris verſanti dantur a parentibus, aut amicis ad vſum militiæ neceſſaria, *l. caſtrenſe ff. de caſtrenſi peculio*, Pichard. *in §. actiones ſub numero 74. & 75.* Alfaro *de officio fiſc. gloſſa* 20. §. 10. *numero 197. & 19.*

Quo ſuppoſito, qui exiſtimant patri acquiri 22
tale peculium caſtrenſe fundamentum habent *in dicta l. 3. . de bonis damnator.* per quam Faquin. dicit hanc eſſe æquiorem, & communiorem; quia etſi circa ſucceſſionem bonorum plura ſint immutata: tamen firmat *dict. l. 3.* remanere incorrectam; & ſic ſæpe numero obſeruaſſe antiquas leges in aliqua parte correctas fuiſſe poſterioribus conſtitutionibus Imperatorum, & ibi aliis partibus ſuum vigorem retinere, vt Cuiacius notauit *lib. 6. obſeruat. cap. 11.* & dixit idem Faquin. *lib. 6. controuerſ. cap. 8. circa fin. & in ſpecie dict. lib. 9. cap. 49. in fine*, cum Couarr. *lib. 2. variar. cap. 8. n. 7.* Clar. dict. quæſt. 78. verſ. *quaro etiam quid in peculio caſtrenſi*, Menoch. de recuperand. dict. rem 9 num. 69. & 70. Peregrin. de iure fiſci lib. 5. tit. 1. num. 130. & Farinacio omnium latiſſime de delictis, & pœnis dicta quæſt. 24. à n. 11. & per dictam leg. in verb ſupra relatis ibi: *ſi filius tuus cum eſſet in poteſtate, in inſulam deportari meruit, peculium eius, nec quod in caſtris acquiſiuit, vel quod ei militaturo donaſti, auferri tibi debet*, per quam tenent etiam gloſſa in l. 1. verb. *ſupplicij* ff. de bonis damnator, & Thomas Sanchez cum ſpeculatore, Azon. Zyno, Odofred Bart. Bald. Alberic. Saliceto, Angel. Fulgoſ. Alex. Zaſio, Imola, Decio, Platea, Iacobino de S. Georgio, Ioan. Fabr. Ruino, Pariſio, Franc Lucano, Ludouico Gomez, Boherio, Ioan Lupo, Præpoſito, Suarez Maranta, Coſta, Bernando Diaz, Ploto, Emanuel Suarez ad Anton. Gomez, *dicta lib. 2. cap. 15 n. 15.* Boſſio Riminald. Horoſcio, Capella Tholoſ Mieres, Aſcanio, Dueñas, Cunrado, Mendez, Hondedeu cum aliis, & hoc per dicta de peculio aduentitio, cuius proprietas ſecundum aliquos non publicatur.

23 At quantumuis hæc doctrina de iure sit probabilis in puncto confiscationis in sancto Officio ex causa hæresis, dicendum est peculium castrense ex hæresi filij confiscari, quia filius fam. in castrensi peculio, pro patre familias habetur, ac potest illud alienare, sicut Dominus libere, & absolute *ex l.1.C.ad Maced. dict. l.cum oportet.* vers. *exceptis C. de bonis, quæ liber. l.2. C. de castrensi peculio lib. 12.* & sic delinquendo, posse ipsum illud amittere, fisco nimirum illud occupante, com fisco quasi contrahatur, & bona in eum, quasi ex contractu alienentur, *l.Imperatores 34.ff.de iure fisco*, ibi *ipso te huic pœna subdicti*, & quod alias nulla filij familias bona publicarentur, com aduentitia, & profectitia; item & legitima non confiscentur, vt pro ratione sustinent Roman. *in dicta l.si finita 15. §. si de vectigalibus n. 15.ff. de damno infecto, & l. si filius familias 21.n.3.ff. eod.* vbi Angel. *num.3.* Decius *in l.3 §.filius in noua edit.n.4.ff. quod quisque iuris*, Crotus dicens forte hanc esse veriorem sententiam *in l.frater à fratre n.34 ff.de condit.& demonstrat.* Nellus *in tract.de banme.1. p.2.temporis n.25.* Gigas *in tract.de crim. læsæ-Maiestat. lib. 2.tit.de pœnis commit.* hoc crim.q.12.n.2. Iacob.de Arenas, & Florian. quos refert Peregrin. *dict.lib.5. tit.1. n.130.* & dicit hanc opinionem forte præualituram pro fisco, Anton.Gomez *dict.cap.1.tom.2. variar.n.15.ad fin.* Simanchas *de Cathol. instit.tit. 9.n.13.14.& 15* Caldas *in l.si curatorem* in verb. *læsis n.112.*vers. *sed in oppositum*, C. de in integr. restit. Azeued. *in suis quæst.crim.tit.de quæstionibus tangent.punit.delict.d.c.1.n 40.* dicens hanc in puncto iuris esse veriorem, & se credere fore, vt in praxi seruetur; quamuis dicat in iudicando, & consulendo non esse recedendum à contraria sententia, quæ communis est, Azor. & Vazquez, quos etiam refert Sanchez *dicto cap.15.n.3.* in fine, & ante eum retulit huius sententiæ plures ex allegatis, Farin. *supra d.quæst.24.n.12.* Sed ambo *hic n. 11. & 13.* ille *d.cap.11.n.4.* acerrimè defendit hoc peculium non confiscari.

24 In hoc dubio grauiter se implicant DD. oppressi ex verbis *d. leg. filius familias 3. C. de bonis præscriptor.* cui post plures intellectus, quos refert, Alfaro *de officio fiscali* omnino legendus *dicta glossa 20.§.10.ex n.105. vsque ad 115.* dicit, quod etsi inquam pluribus casibus non fiat publicatio de tali peculio; in aliis autem recte, vt *in l. 1. C.quando de peculio actio annalis sit, & in l.quisquis C. ad leg. Iul. Maiest.* Vbi ex delicto læsæ-Maiestatis filij, confiscantur omnia ipsius bona; & sic peculium castrense, & quasi castrense com Imperator *in d. l. quisquis §. filij* vero mandet filium familias propter tale delictum amittere omnia sua bona, non distinguendo inter bona, quæ sunt de iure speciali, & fraternaliter diceretur ait Franc. *dicta quæstione vigesima quarta, de delict.n.14.* frustratoriam reddi dictæ legis dispositionem imponentem filio huius criminis reo pœnam confiscationis suorum bonorum, cum is, non alia habeat bona, quæ possint dici sua, quam castrensia, vel quasi. Itẽ quia si *in dict. crimine læsæ-Maiestatis* confiscatur peculium aduentitium, multo magis dicendum esse concludit Farinac. *d. n.14. in fine, per d. n.9. & 10.* cum Osasco latè loquente *in decis.94. pedmont. per totam.* vt confiscatio procedat in peculio castrensi, vel quasi, in quo idem filius plus iuris habet, quam in aduentitio, vt patet ex dictis hic sub vers. *ad primam.*

25 Cumque Faquin. *d.cap.49 lib.9. controuers.* sequendo acerrime contrariam sententiam, nempe non confiscari, sed patri acquiri, excipiat *d. leg. quisquis C. ad leg. Iul. Maiest.* casum etiam cum D.Octauiano; & sic non minori ratione procedere in confiscatione, quæ procedit ex delicto hæresis, quod est contra Maiestatem Diuinam per textum *in cap.vergentis extra, & cap.cum secundum de hæret.lib.6.cum ergo in d.l.1.*vers. *sed etsi*, quando de peculio actio annalis, cautum sit fiscum vel hæredem de peculio teneri, legitime infertur id procedere, quia peculium peruenit ad fiscum, alias non teneri, & sic hoc argumento Fulgosius *in l. 3. §.sed vtrum ff.de minor.* Vigilius *in princ.quibus* non est permissum facere testamentum n.21. & ibi Bald. dixerunt ex eo etiam profectitium peculium confiscari; & idem Alfaro post quem sub dicto n. 205. retulit fundamenta huius sententiæ iam relata; nempe, quod tale peculium sit filij proprium patrimonium, vt *in d.l.3.§. Pomponius ff.de minor.* & quod in eo filius familias vice patris famil.fungitur, *l.2.ff. ad Macedon.* quod nec alienare potest, *d.l.filius famil.2.C.de castr. peculio lib.12.l.6.tit.17.p.4.* indeq; de eo possit testari per *l.1 ff.de testam.milit.& princip. instit.* non est permiss. facere testam. & sic vt à fortiori mortis causa possit donare, *l.hac ratio 3.§. Videamus* vers. *quando* de donat.inter, & quod filius habeat præcipuum tale peculium, quod nec communicare teneatur fratribus, aut conferre, *l.2.§. neque castrense de collat. bonor.* ac propterea eius ratione valeat in iudicio esse, & etiam cum patre litigare *l. lis nulla ff. de iudic.* ideo dict. Alfaro concludit ob delictum filij, tale peculium confiscari posse sine dubio videri.

Qui inuolutus com verb. *d.l.3. C.de bonis præscript.sub n.109.& sub num.115.* intelligit modo dicto cum distinctione casuum, improbando quendam intellectum Canteræ, qui *n. 40.* vbi supra tentauit dicere, vt textus ille non loquatur de confiscatione, sed quando solum deportatur filius; & cum ibi confiscatio non fieret, nihil mirum, si nec peculium auferatur, quem improbat ibi: *à n. 212.* & ibi *sub d.n.215.* alium Salicetti ibi n.2. distinguentis quoad occupandum peculium inter ascendentem, & descendentem: per descendentem vero secus. Et alium intellectum distinguentium, nempe, vt confiscentur quæ iure communi habet filius: non quæ ex priuilegio, quem improbat Alfaro *sub n.9.* eo quod hic tale priuilegium iam est insertum in corpore iuris, & ex eo, quod filius nulla alia bona queit habere, & sic Quemada *in sua quæst.19.n.8.* resoluit sine distinctione in crimine hæresis confiscari hoc peculium castrense. 26

Ad Quartam allegat partem, de peculio quasi castrense, quod est filiorum familias, Magistratuum, Patronorum, Aduocatorum, professorum, & Magistrorum liberalium artium, nempe id omne, quod ex stipendiis publicis, aut ea opera, quam publice Reipublicæ nauant, quæsierunt ex *l.vlt.C. de inofficioso testam.* dictum sic quasi castrense, quia forum, & Respublica superioribus quasi quædam castra sunt, eorumque opera quasi quædam militia, qua Reipublicæ militant, quo in persona aduocatorum declaratur egregio rescripto *in l.reuocati 14. C.de aduocat.diuers.iud. & ex summa textus in tit.6.p.3.& l.2 tit 2.p.3.lib.6. tit.8.p. 5.l.5.tit.15.p.6.* Vbique Gregor. Anton.Gomez *in l.fin.tit.17. in l. 6. Tauro* Gutierrez *lib. 1.pract. à quæst.21.ad 31.* Conar. *de sponsalib.2.p.cap.5. §.4. n.18.* Pichard. *in d.§.actiones n.76.* 27

Dicentes

28 Dicentes vtrumque genus peculij Castrensis, & quasi totum esse proprium filiorum fam. *ex d. l.5.§.nec castrense ff.de collat. bonor.dict. l.fin. C. de inofficioso testam.* & quidem ita, vt huius peculij actionem, & persecutionem, atque adeo liberam alienationem inter viuos, filij fam. habeant, etiam inuito patre, *l.miles.4.§.1.ff.de castrensi peculio l.7. tit.17.p.4.* Caldas Pereira *in dicta l. si curatorem*, verb. *læsis ex n. 91.* & sic quod filij famil. in hoc genere, fungantur vice patris famil. *per l. 1. §. in filio ibi: nisi forte castrense*, iuncta *l.sequenti ff. ad Macedonian.l.12.tit.23.p.1.l.4.tit.1.p.5.* vbi Gregor. Ant.Gomez, *tom.2.d. c.15.n.15.* Vbi Hayllon cum aliis.

29 Vnde à paritate rationis idem resoluendum est de hoc quasi castrense peculio, ac resolutum est de castrensi. In quo & si communis DD. sit, quod ex delicto filij hoc non confiscetur, sed patri reseruetur, ob parentum solatium, & ex aliis adductis, vt docent præter congestos à Farinac. *dict. quæst.24.instit.de delictis, & pœnis n.11. & 13.* Sanchez *dicto cap.15.in summa*, cum infinitis, quos refert, *d.n.4.* Vbi ampliat contra Farin. etiam *in crimine læsæ-Maiestatis*, & etiam, si filius condemnatus habeat filios, nam adhuc pater occupabit peculium castrense iure peculij, & etiam quasi castrense; quia viuens, hæredem non habet, sed post mortem; quo tempore iam pater id filij peculium acquisiuit; de quo Costa *in l.qui duos §. cum bello* verbo *patris n.11.* quod & tenent Boërius *dec.7.n.fin.* Lupus *in Rubric. C. de donat.§.66. n.24.* Bernard.Diez *in pract. canon. cap.132. n.6.* Couarr.*lib.2.variar.cap.8.n.7.* Bossius *in pract. tit. de bonor.public. n.7.* Clar. *receptar.lib.5.q.78.n.13.* Menoch. *de recuper. remedio 9. n.70.* Duenas *reg. 275.limit.7.* Mendez à Castro *in d. l. cum oportet C. de bonis quæ liber n.84* Hayllon *in addit.ad Gomez d.cap.15.n.14.*

30 At vero in crimine hæresis, sicut in crimine læsæ-Maiestatis, dicendum est confiscari etiam hoc quasi castrense, sicut confiscatur castrense, vt præter adductos supra docent Simanehas *de Cathol. instit.tit.9.num.13.* Azeued. *in d.l.1.tit.3.lib.8.recompil.n.210.* Cantera *in dictis quæstion. c.1. n.40.* Caldas *in dicta l.si curatorem* verbo *læsis*, & relati à Valdesio *in addition.ad Suarez in d.l.post rem iudicatam notab.13.n.2.* & hoc per fundamenta iam adducta in confiscatione castrensis, *ex delicto læsæ-Maiestatis diuina, aut humana*: quæ sequitur, ac refert Alfaru *in d.glossa 20.de officio fiscal.§.1. ad n.205.ad 215.* Legendus, sicut infra de omni peculio cum Qoemada *quæst. 19.* resoluetur hic infra.

31 Ad quintam de peculio profectitio, de quo videtur loqui tantum Iustinian. *in dicto §.actiones 10. de actionib.* Pichard. *ibi n.33.* dum dicit, vt solum ea decisio, & totum prætorium edictum ibi pertineat ad hoc peculium hoc est ad illud, quod opera, & industria sua non parauit filius, sed ex patris liberalitate accepit nam cum illud in patris potestate sit, si filio eius administration permittat, tacitè, & vi ipsa demonstret, se, quatenus in peculio est obligari velle; & cum ad ipsum emolumentum pertineat, æquum esse ex ipsius causa obligari, etiam si cum eo contrahi prohibuerit, *l.si quis 29. ff.de peculio.*

32 Nec dubitandum esse *profectitij peculij* filiorum famil. & peculij seruorum vnam, eandemque causam esse, ad ea, quæ illius §. sententiam referendam esse; imo nec dubitari posse; quin & aduersus patrem, & dominum de peculio actio detur ex filiorum, seruorumque contractu, de cuius intellectu ipse Pichardus *à num. 79.* ex Cuiacio, Iulio Pacio, Bercol. Donello, & Osualdo cum aliis, ideo iam ad propositum nostri dubij deueniendum est.

33 Igitur Doctores à natura huius profectitij peculij communiter resoluunt ex delicto filij; illud non confiscari: sic supra relati DD. & in specie Bohet. *decis.7.n.fin.* Lupus *in d. Rubrica de donat. inter §.66.n.24.* Couarr. *d.lib.2.variar. cap.8. n.7. vers. sic delinquente filio*, Bernard.Diez *in pract.d. cap.132.n.6.* Dueñas *reg.775.limit.7.* Menoch. *de recuper.dicto rem.9.n.97.* Cald. *in d. l. si curatorem*, verbo *læsis n.118.& 152.* Clar. *d. quæst.78. n.11.* Azeued. *in d.l.1.tit.3.lib.8.recomp.n.210.* cum pluribus ex antiquis Farinac. *d.quæst.24.de pœnis, & delict.n.3.* Thomas Sanchez *in summa d.l.2.cap.15. n.17.*

34 Vbi *n.18.* ampliat etiam si filius habeat à patre facultatem donandi, seu dissipandi peculium; quia prædicta confiscatio ob delictum non comprehenditur in donandi, seu dispensandi facultate, vt dicunt Farin. Ioan Lupus, Caldas, & alij inter quos Angel.Imola, Alex.Crotus, Alban.Plotus, Gigas, Bossius, Curtius, Socin Ruin. Aleiat. Emanuel Suarez, Domin. Octau.Vulpei. Anton.Gomez, *d.cap.1.lib.2.variar. n.15.* & omnes *per textum in l.certum C.famil. erciscunde*, & *in d. l. cum oportet C.de bonis quæ lib.* & alij, *in l.si filius familias ff.de damno infecto*, & *in d.l.si finita §. si de vectigalibus ff. eodem*, Simanehas *de Cathol. instit.d.tit.9.numero 14.*

35 Quorum ea est ratio, quia cum tale peculium fuerit proprium patris; ideo euenire; vt non debeat pater pro filio grauari, *auth. ne filius pro patre*; & ob id tale peculium non confiscari, vt sine difficultate multis resoluunt Clar. *d.quæst.78 n.11.* Suarez ad Gomez *n.51* latè Cãtera *vbi supra n. 36.* cum tribus sequentib. *pag.394.* Alfaro *de officio fiscali d.glossa 20.§.10.à n.199.& n.203.* tum etiam, quia dos profectitia filiæ data, non confiscatur ex delicto patris, vt docuit Salicet. *in d.l.3. n.5.C.de bonor.proscriptor.* Sic etiam docent idem Gomez, *n.16.* Diana *d.p 4.tract. 8.res.61.vers unde*, & alij.

36 Dicentes, quia bona profectitij peculij, dicuntur bona patris, tam quoad proprietatem, quam quoad vsumfructum *per textum in l.si plures § & in arrogato ff. de vulgari, & pupillari substit.* vbi communiter Peregrin. *de iure fisci d. lib. 5. tit. 1. n.125.* Ascanius *de patria potest.cap.6.effectu 2. n. 37.* Azor. *instit.moral.p.1.lib.5.c.7.q.8.* Barbosa *in dicto cap.vergentis de hæret.* cum aliis *sub n.11.* Sanctarel. *de hæresi cap.18.n.6.* Lessius *de iust. lib.2.c. 4.dub.3.n.12.*

37 Et licet Quemada *in dicta sua quæst. 19. n. 8.* contrarium videatur tenere per id quod dixi *ibi n. 4.* Sed consideratus *in d.n.4.* loquitur, quando pater deliquit, non quando filius, vt quo in casu cum amiserit ius patriæ potestatis per illa, quæ docent Doctores *in cap.2.de hæret.lib.6.* nihil mirum, vt tunc profectitium confiscetur, cum semper dictum fuerit patrimonium patris, non quando filius hæreticus fuit, cum filij delictum, non debeat parare patri innocenti amissionem talis peculij inter eius bona semper existimati.

38 Ad sextam allegationis partem, quid de legitima, & quod non veniat in confiscationem legitima, etiam quod post sententiam pater moriatur, sed illam venientibus ab intestato deferri; quia in

vita

vita patris, filio legitima non debetur, nisi conditionaliter in euentum futuræ mortis dicti eius patris, vt notatur in l. in suis ff. de liberis, & posthum. docent Speculator in tit. de executione sent. §. sequitur videre in quibus, vers. quid si filius familias, & vers. quidam tamen dicunt quod legitima, Gigas de crimine læsæ-Maiest. lib. 2. tit. de pæn. commis. crim. læsæ-Maiest. q. 18. Balb. in l. si qua ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, Alex. cons. 37. col. antepenult. lib. 1. Socin. Iunior cons. 57. lib. 1. Couarr. d. lib. 2. variar. cap. 8. post n. 7. vers. sic delinquente filio, ibi: & his addendum, Castra cons. 59. in princ. Curt. Senior cons. 95. latè Ludouicus Caro in cons. crim. diuers. 103. tom. 1. folio, & alij: & cum hæc respiciat ad tempus futurum, & vt diximus alleg. 31. & 32. confiscatio bonorum non trahatur ad bona futura, & conditionalia, vt ibi dictum est cum Anton. Gomez 3. tom. var. tit. 13. de confisc. à n. 1. Claro dicta quæst. 78. vers. item in fiscum.

38 Contrariis respondens Farinac. d. q. 24. de delictis, & pæn. n. 19. & 20. qui cum Bart. cons. 489. per tot. lib. 2. ac præsertim à n. 5. & Claro contrarium admittit, quando filius deliquerit post mortem patris, & post eius mortem banniatur, dicendo tunc ius, quod filius habet ad patris legitimam, siue ab intestato, siue ex testamento, in fiscum transire, eo quod tunc confiscatio non dicitur trahi ad ius futurum, sed ad ius iam acquisitum.

39 Et ob eadem fundamenta, suppositis aliis, quæ dixi de amissione legitimæ propter hæresim paternam sub allegat. 22. idem existimo resoluendum in crimine læsæ-Majestatis, & maiori ratione in crimine hæresis per textum in dicto cap. vergentis de hæret. & per alia iura; non enim debet in confiscationem bonorum venire legitima, patre viuente; quia filio reo læsæ-Majestatis, pater non solum viuens; sed etiam moriens, tanquam patri proditori; non tenetur relinquere legitimam, nec testamentum rumpi, illum exhæredando, aut prætereundo, Andr. de Isern. cap. 1. §. præterea Vasallus col. 1. verb. audiui iudicatum, tit. quæ fuit prima causa benefic. amitt. Bartol. in l. hac edicta li. C. de secund. nupt. Gigas vbi supra in tract. de prodit. lib. 3. Farinac. dict. quæst. 24. n. 16.

40 Qui, à n. 21. & 24. resoluit, quod licet non possit fiscus cogere patrem ad soluendum legitimam pro filio delinquente, & condemnato; poterit tamen ipse filius, si propter delictum teneatur in carceribus, qui ex illis euadere non valeat aliter patrem iudicis officio cogere, vt ipsi legitimam assignet, vt à dictis carceribus redimatur, sicut potest cogi, vt assignet legitimam filiæ loco dotis; item & alimenta, vt amplius ibi probat cum Dueñas reg. 536. in 5. fallent. vbi adducit concordantes, & alij DD. d. textum in d. l. Pomponius ff. famil. ercisc. l. qui liberos ff. de ritu nupt. l. fin. C. de dotis promiss. & in dicta l. cum oportet §. cum autem C. de bonis quæ liber.

41 Ad septimam allegationis partem, an publicatis bonis, ob delictum patris famil. publicetur vsusfructus quem habet iure patriæ potestatis in bonis filij, & sic peculia? In quo puncto triplex est Doctorum sententia, quæ affirmat publicari, fundatur in verbis textus in l. si postulauerit ff. ad leg. Iul. de adulter. ibi: proinde in communi partem publicamus in proprio, cuius vsusfructus alienus est, nudam proprietatem, in quo tantum vsumfructum habuit reus, magis est, vt perceptio vsusfructus ad publicum incipiat pertinere. Ex ea ratione, nam etsi vsusfructus alienari non possit, tamen ius commoditas, & fructuum perceptio alienari potest, l. arboribus §. vsufructuarius ff. de vsufructu; & sic confiscari: argum. dict. l. Imperatores ff. de iure fisci; pluribus rationibus in bonis aduentitiis comprobat Anton. Gomez lib. 2. var. cap. 15. tit. de seruit. n. 18. in vers. sed his non obstantibus, Bart. in l. si quis in tantam C. Vnde vi, Paul. de Castro in d. l. si finita §. si de vectigalibus, in vlt. quæst. ff. de damno infecto, Iason in d. §. actiones autem de peculio, instit. de action. n. 65. alij relati à Farin. d. quæst. 24. numero 32.

Alij inquam docent non confiscari, quia vsusfructus morte vsufructuarij finitur, nec transit ad extraneos hæredes, & sic nec ad fiscum, qui est loco extranei hæredis: sic Gigas de crimine læsæ-Maiest. lib. 2. q. 13. n. 4. Bald. in l. 1. C. de bonis quæ liber. Corneus cons. 208. ad fin. lib. 3. & alij, quos refert Farinac. supra n. 19. 42

Sed alij tertiam sententiam distinguentes, & quidem meliorem adducunt opinionem, nam si pater propter delictum, & condemnationem amittit libertatem, vel ciuitatem; ideoque patiatur maximam, vel mediam capitis diminutionem; quia tunc vsusfructus finitur & ad Dominum reuertitur, seu vt nostri loquuntur consolidatur cum proprietate, §. finitur instit. de vsufructu, l. corruptionem C. eodem tit. & consequenter confiscari non posse dicunt DD. referendi. 43

Quod si pater delinquens non patiatur talem capitis diminutionem, tunc ad fiscum transferri firmant: argum. textus in d. l. si postulauerit §. iubet ff. de adulter. sic Baldus in d. l. corruptionem n. 7. & alij, quos refert & sequitur Peregrin. de iure fisci d. lib. 5. tit. 1. n. 129. Farinac. d. quæst. 24. de delictis, & pæn. n. 33. cum Saliceto in l. si quis posthac §. si quid etiam in vltima quæst. n. 4. vers. sed nunc quæro C. de bonis proscripter. Alex. post Roman. in d. l. si finita §. si de vectigal. n. 30. vers. circa, hæc quæ ponit Bart. ff. de damno infecto, Curt. Iunior, cons. 4. n. 19. Petr. à Plaça de delict. dict. cap. 22. n. 39. fere in medio vers. sed pro concilianda, pag. 373. in fine, Menoch. d. rem. 9. de recuper. n. 244. Plot. cons. crim. diuers. 130. tom. 1. in folio n. 24. quibus addo Faquin. lib. 9. controu. cap. 50. in fine, Vbi adiicit suum calculum dictæ distinctioni, dicendo sic consiliari opiniones, leges legibus concordari, & omnem difficultatem tollit. 44

Ad octauam alleg partem, suppositis quæ iam diximus in vers. ad quintam de peculio profectitio, video etiam DD. discordantes, quosdam asserentes, filio applicari, alios enim peculium illud cõfiscari. Et quod non confiscetur, probant per text. in l. 3. §. sed verum vers. magis enim ff. de minor. Vbi proprie Bartol. n. 4. vers. venio ad quartam, Alban. col. 3. vers. extra glossam, ibi quam ponderant Imola in d. l. si finita §. si de vectigalibus col. fin. num. 6. ff. de damno infecto, Angel. & idem Imola in l. si filius familias ff. eodem tit. Bald. in l. penult. in fine C. qui bonis cedere possunt, & in l. executorem n. 34. C. de execut. rei iudic. Aretin. in d. §. actiones col. penult. & ibi Iason n. 60. instit. de action. Nellus in tract. de bannit. 1. p. 2. temporis q. 26. Albericus in tract. de statutis in 3. p. q. 12. Dueñas reg. 275. in 7. fallent. Contrad. in pract. de officio prætor. in causis ciuilib. tit. de execut. sent. n. 14. vers. 4. in peculio pag. 212. col. 2. Menoch. d. rem. 9. de recuper. n. 72. Plotus d. cons. 130. crim. n. 23. tom. 1. in fol. Couarr. variar. resolut. lib. 2. cap. 8. n. 7. sub vers. hinc apparet, ibi sicut nec publicatis bonis, Salicet. in d. l. si quis post 45

hac

post hac 6.n.3.C.de bonis proscript. Anton. Gomez, *variar.resol.lib.2.cap.25.de seruit. n.16. post princ. vers. imo quod magis est,* Clarus *in pract.q.78.vers. quaero numquid è contra*, nec recedit ab ea Gigas *de crimine laesae-Maiest.q.13.n.4.vers. Ego vero circa peculium profectitium*, Farinac. *de poenis d. quaest. 24.n.26.* quibus adiungo Suarez *in l. post rem iudicatam notab.13. n.6. & 9.* Thomas Sanchez *in summa d.cap.10.lib.2.n.21.* qui doctrinam intelligit, modo filius famil. ex delicto patris efficiatur sui iuris, modo non; qui addit *n.23.* prædictam conclusionem procedere etiam in crimine læsæ-Maiestatis, & *n. 24.* in hoc casu creditores patris præferendos esse filio in peculio profectitio si ex cæteris bonis patris, non possit eis solui, tradit Haillon *in addit ad* Anton. Gomez *d. cap.25.de seruit. n.25.vers. etiam ob delictum.*

46 Sed quod tale peculium profectitium confiscetur, probant DD. *per dict. l. certum ff. famil. erciscisciunde, & per l.1.§. quandiu seruus, qui solet citari §. sed si alio, vers. sed etsi morte ff. quando de peculio annal. sit*, ibi: *sed etsi morte patris, vel deportatione, sui iuris effectus fuerit, filius de peculio intra annum hæres patris, vel fiscus tenebantur*, Vbi deportatione patris dicitur fiscum teneri soluere debita ex filij peculio; & inde inferunt esse publicatum; deinde *ex d.l.3.§. sed verum in fine ff. de minor.* cui contraria sententia innititur, quam non probat; non enim ibi Iurisconsultus agit de publicatione bonorum, sed de occupatione bonorum ob debita, vt constat ex verbis illius ibi: *Propter debitum pecuniarium*, nec dicit fiscum tunc lucrari peculium, sed tantum id separandum, quod significat, postea discutiendum esse, an ad fiscum, an potius ad creditores pertineat: sic Bald. *in d.l. filius n. 2. vers. sed quid è contra ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris*, Azor. *instit moral. lib. 5. cap. 6. q. 8.* Caldas *in l. si curatorem, vers. læsis n.119. fine, C. de in integr. restitut* Vigilius *instit, quibus non est permiss. facere testam.* in princ. *n.21.* Baldum ibi vers. *neque*, Simanchas *de Cathol.instit.tit.9. n.17.* Vazquez *in 1.2.q.96. art.5. disp. 169. cap.1. n.10.* & sic docere videtur Alfaro *de officio fiscali d. glossa 20. à n.199.* ex Bosio *tract. de bonor. confiscat. n.21. in fine*; dum dicit, ideo confiscari; quia hoc pleno iure ad patrem spectat, & quod est regulare, cum amittit ius patriæ potestatis.

47 At quia Quemada *in dicta quaest. 19. de bonis confiscatis n. 1.* vtramque sententiam refert cum aliquibus ex antiquis, qui limitat primam *n.2.* nisi pater esset damnatus de crimine læsæ-Maiestatis, in quo dicit confiscari *per d.l. quisquis, C. ad l. Iul. Maiest.* qua cauetur propter tale paternum delictum, & filium puniri, vt patet ibi *ex §. filij vero*, sicut consentit Gigas *vbi supra*, nec dissentit Farin. *d.q.24 de delictis, & pœn.n.27.* Ideo quoad nostrum propositum ex hæresi paterna multo magis deberi confiscari tale peculium, in specie probauit idem Quemada *sub dicto n. 2. ex regula textus in dicto cap. vergentis de hæreticis*, maxime, quia ex quo pater commisit tale delictum, filius efficitur sui iuris ex decisione *d.cap.2. §. filij de hæret. lib.6.* Vbi probat Pontifex propter delictum hæresis commissum à Patre, Filium à patria potestate liberari, vt commendant ibi Ioan. Andr. Dominic. Ancharran. qui dicunt vnicum, & singularem Barbosa ibi *n.29.* Molina *de iust. tract. 2. disp. 9. vers. ab hac regula*, Sanchez cum aliis, *d.cap.16. sum. n. 18. & cap.24. à n. 5.* Sanctarell. *de hæresi cap. 37.* Rebell. *& instit.p.1.q.7. sect.2. n.25.* Azor. *instit. mor.p.2.lib.2.cap.3.dub.5.n.23.* Sayrus *in claui Regia lib.3.cap.9.n.39. & lib.9.c.7.n.7.* Alfaro *supra n.100. & 101.* & sic ex vtroque capite tale peculium confiscari concludit idem Quemada *n.3.* Vbi dicit *n. 4.* de aduentitio quoad vsumfructum non dubitari, Cantera vbi *supra n.17.* Azeued. *vbi supra in d.l. 2. recomp.l.* quod est verum, etsi Sanchez non admittat *d. c.16. sum.n.23.* per resoluta ab illo cum infinitis, *sub n. 21.* Vbi fundamentis contrariæ sententiæ respondet.

Tamen his obstat dicere, vt de iure solum intelligatur assertio relata sub vers. *sed quia tale* nempe quod confiscatio procedit quando pater sic deliquit, vt pro delicto ei imponatur pœna mortis naturalis, vel ciuilis, per quod tollitur patria potestas, & filius efficitur sui iuris, cum tunc veniat dictum peculium profectitium confiscandum; eo quod desinit esse peculium, *vt in l. fin. C. de inofficioso testam.* & sic confiscetur *ex textu in l.1. §. sed etsi alio, vers. sed morte ff. quando actio de peculio est annalis* in verbis ibi: *sed etsi morte patris, vel deportatione sui iuris fuerit filius de peculio infra annum hæres patris, vel filius tenebitur*; secus si alia pœna mitiori puniatur pater delinquens, cum tunc procedat conclusio relata sub vers. *ad octauam*, vt tenent Cynus, & Bald. *in l. diximus §. si pater ff. de execut. tut.* Roman. *in dicta l. si finita §. si de vectigalibus col.4. in 8.q. ff. de damno infecto*, vbi Alex. *n.45.* imo ita practicari per fisci procuratores, resoluunt Clarus *in praxi dicta quast.78. vers. quaero numquid è contra*, Bosius *tit. de bonor. public. n.71. in fine*, Farin *d. quaest. 14. de pœnis n.28.* qui ad declarationem huius dicti commendat videndos Cynum, & Alex. vbi supra, Gomezium *d. lib.2. variar. cap.15 n.19.* prope finem. vers. *sed his non obstantibus*, Vbi respondet remissiue *ad textum in dicta l. 1. §. sed etsi alio.* Ergo cum hæreticus reconciliatus valeat priuari illo peculio profectitio, quod possidebat.

Tamen adhuc respondetur ex dictis hic sub vers. 49 *sed quia*, nempe ideo ex delicto hæresis paternæ illud peculium confiscari; quia & simili modo confiscantur alia bona patris, vt iam dictum est, *sub alleg.18.20. & aliis*; Et quia vt dictum est ius patriæ potestatis amittit; imo & apud omnes habetur dehonestatus, & exul à patria; ita vt licet Ecclesia hæreticum pœnitentem misericorditer reconciliet Ecclesiæ, sed non inde permittit, vt bona semel sequestrata recuperet; imo illa media confiscatione fisco applicat; ob quod non est mirum, quod tale peculium, etiam confiscetur, præcipue etiam si consideretur filios hæreticorum orthodoxos pœnis nonnullis subiici ob hæresim paternam per illa, quæ dixi sub dictis *alleg.18. & 20.*

Et probat Alfaro *d. glossa 20. §. 10. sub n. 101.* 50 Vbi æquiparat hoc crimen delicto bannitionis, per quod amittitur ius patriæ potestatis ex Claro *in praxi q.71. n.12.* per rationem *leg 1. & 2. tit.18. lib.8. recomp.* & sic etiam tacite confiscationem venire per decisionem *l. his solis C. de reuocand. donat.* ibi satis etiam cautum tacite putamus, vt docet Tellus *in l.6. Tauri.* Et sic latius in his delictis intrepide dixit Simanch. *de Cathol. institut.tit.9.n.15.* & sic tenendum dicit Alfaro.

Ad vltimam allegationis partem, vt respondeas 51 plene adiunges hic quæ dixi *supra alleg.22.* vbi de illa quæstione, an fiscus teneatur reseruare legitimam, siue alimenta filiis hæreticorum? & ibi *allegat. 23.* an teneatur dotare eorum filios? Vbi

n.19.

n.19.& 20. cum aliis probatum est nec alimenta, nec legitimam deberi filiis ortodoxis hæretici. Et ita tenendum existimo, non obstante varietate Doctorum, quos plena manu recolligit, atque sequitur Farinac. *de delictis, & pœn. dict. quæstione 24. numero trigesimo quarto, trigesimo quinto, trigesimo sexto*, & aliis omnino videndus, vbi cum infinitis; quia, & si in puncto iuris non admitterentur alij Doctores dicentes confiscari ex delicto paterno, nec filiis præstanda fore, inter quos aperte contra DD. docent Ioannes de Lignano, & Cardinal. *in clem. Pastoralis, 7. quæst. de re iudic.* quibus assentit Chassaneus *in consuetudinibus Burgund. folio 89. numero decimo sexto*, inquiens quod vbi ex aliqua lege, vel statuto bonorum confiscatio imponitur, censentur omnia delinquentis bona confiscata, nulla liberis, reseruata portione, & quod hodie ita practicatur, sicut & sequi etiam videntur Bossius, *in titulo de crimin. læs. Maiestat. numero* 134. Castr. Zephal. & Cassan. in locis relatis per Peregrin. *de iure fisci dicto libro quinto, titulo quinto, de public. bonor. numero* 34.

52 Tamen in nostro casu de delicto hæresis, sicut in delicto læsæ-Maiestatis humanæ ex iam *supra* adductis aliter in specie dici debet; nempe vt in his delictis alimenta, & legitima filiis, alias debita à patre confiscentur, si pater sit hæresis reus, aut delinquat in Principem; & sic Thomas Sanchez *in summa libro secundo, dict. cap. 16. numero 25. 26. & 27.* aperte probat, vt licet extra hæc duo delicta, sit crebrior contraria sententia; at firmat cum multis legendus ob hæresim paternam, taliter bona confiscari, vt nec ad alimenta præstanda teneatur fiscus: Sic cum Gomez Arias, *in l. 4. Tauri*, Simanchas, *dicto titulo nono, numero duodecimo*, Roxas, Peña, Cantera, Bursato, Barbosa *in l. 1. p. 4. numero 84. & 85. ff. soluto matrim.* Peregrin. Bosio, & aliis, vt patet latè ex his, quæ dixi *sub dicta allegat. 22. & 23.* & patet ex instructione Hispalensi, quam retuli, *in dicta allegat. 22. numero penult.*

53 Vnum tamen notarunt Gullielm. Benedict. *in cap. Raynutius* verbo *vxorem, decisione 5. numero 286. de testament.* qui refert Gullelm. *de Mote Landensi*, Imola *in dict. clem. pastoralis*, Ioan. Lupus *in cap. per vestras notab. 3. §. 23. numero 16.* & Thomas Sanchez *dicto capite decimo sexto, numero vigesimo septimo*, nempe quod etsi publicatis parentum bonis, non reseruentur legitima, & alimenta filiis; integrum tamen sit illis in foro conscientiæ, si pauperes sint occultè rapere, nec teneri sic rapta restituere.

ALLEGATIO XXXVI.

An hæreditas delata hæretico, nondum tamen ab eo addita, veniat in bonorum confiscatione? Et an possit ab eo in fisci fraudem renunciari? Et an fiscus, repudiata confiscatione, possit mulctam acceptare. Et an fiscus succedat, cùm fideicommissum est in casu mortis, sine prohibitione alienationis expressa? Et num si adsit expressa, etiam quoad vsumfructum, intelligatur commoditas fructuum? Et an si hæreticus, cui delata est hæreditas haberet filios, & post hæresim patris, moriatur Auus paternus illorum, succedant nepotes Auo illi, quamuis suus pater hæreticus viuat? Et in quas pœnas incurrant hæreticos instituentes hæredes, aut illis donantes, siue relinquentes legata? Et quo tempore incurrat excommunicationem instituens hæreticum?

SVMMARIVM.

1 *Hæreticus occultus legatarius, seu hæres illius, qui ignorabat esse hæreticum, acquirit fisco secundum aliquos, & secundum alios non, vt n. sequentib.*

2 L. si in metallum ff. de his, quæ pro non scriptis & à n. 14.

L. 2. Cod. de hæred. instituend. & numero 14.

3 L. 10. tit. de las demandas foro leg. lib. 3. & n. 14.

4 L. fin. titulo septimo, p. 6. & numero 14.

5 L. 5. titulo 25. p. 7. & numero decimo quarto.

6 *Delinquens in Maiestatem eo ipso amittit dominum.*

7 L. si in metallum C. de iure fisci, & à numero 14.

8 *Hæreditas relicta in testamento non confiscatur, nec ad fiscum deuoluitur: idem si proueniat ab intestato n. 10. & ampliatur, vt numero 11. & 12. & alij contra à numero 13.*

9 *Maioratus, & melioratio in fauorem hæretici facta, non confiscantur, quia transeunt ad successores.*

13 *Hæreticus, vt dicatur incapax acquisitionis, videtur necessaria sententia declaratoria*, l. 4. tit. 26. p. 7. & n. 17.

14 *Cap. excommunicamus §. credentes, Auth. credentes de hæreticis.*

15 *Cap. si quis Episcopus de hæret. lib. 6. & n. 26. & cap. 6. ibi:*

17 *Hæreticus iam reconciliatus, acquirit hæreditatem, legata, & alia sibi relicta.*

18 *Damna*

18 *Damnatus ad metallum est incapax alimentorum.*

19 *Fiscus nunquam tenetur vltra vires bonorum apprehensorum.*

20 *Multa censetur sublata, si confiscatio cessat, sed declaratur, & numero vigesimo primo.*

21 *Confiscatio dicitur sufficienter à fisco acceptata per taciturnitatem, & instantiam fisci, quod feratur sententia confiscationis.*

22 *Fideicommisso bona subiecta transeunt in fiscum, si non adest expressa alienationis prohibitio; aliter si prohiberetur expresse, vt num. 23.*

24 *Fructus, nec commoditates fideicommissi non transeunt in fiscum, quando etiam ipsa prohibentur ad fiscum transire.*

25 *Filij, & nepotes post mortem patris haeretici, succedunt auo superstiti.*

26 *Episcopus instituens haeredem haereticum, incidit in excommunicationem, etiam si consanguineos instituat scienter, non si ignoranter.*

27 *Aduocatus debet esse cautus in concipiendo libellum contra instituentem haeredem haereticum.*

28 *Episcopus, seu alius instituens haeredem haereticum, potius est, vt ante mortem incurrat excommunicationem, vt explicatur numero vigesimo nono, & trigesimo, Vbi respondetur fundamentis hic numero vigesimo octauo, positis, & numero 31. & 32.*

29 *Institutio est perfecta statim, ac haeres institutus est, & testamentum solemnicatum.*

31 *Mutatio voluntatis testatoris non praesumitur.*

1 AD primam allegationis partem, an haereditas delata haeretico, nondum tamen ab eo addita, veniat in bonorum confiscatione? quod idem est, ac interrogare, an haereticus occultus fisco acquirat. Quam quaestionem dixit Quemada, *quaestione decima octaua, in princip. suarum fiscalium*, esse dubiam, & dubitatissimam, atque quotidianam, vt si verbi gratia, aliquis instituit haeredem haereticum, vel ei donauit, aut legauit aliquid anteaquam sit declaratus haereticus, ignorans illum esse haereticum, qui ad vtramque partem plura congerit disputando *à numero primo*, tam per iura communia vtriusque iuris etiam canonici, quam iuris Hispanici.

2 Et qui existimant illam haereditatem non confiscari, fundantur, quia haereticus occultus, est incapax ipso iure bonorum, & per consequens non acquirere fisco, adducunt pro hac parte *textum in l. si in metallum ff. de his, quae pro non scriptis, & l. 2. C. de hered. instit.* Vbi probatur, quod id quod relinquitur damnato in metallum, habetur pro non scriptu, & venit ad substitutum, vel ad venientes ab intestato, *& ex cap. excommunicamus el grande §. credentes de haeret.* vbi haereticus est incapax acquisitionis bonorum actiuè, & passiue nulla facta distinctione, an sit ante declarationem, vel post declarationem.

Et ex *l. 10. tit. de las demandas foro leg. lib. 3.* 3
in illis verbis, *defendemos que ninguno pueda mandar de sus cosas à ningun hereje*, est enim necessarium, quod ille, cui aufertur haereditas habeat nomen haeredis *per l. Papinianus §. meminisse ff. de inofficioso testam.* Ergo cùm nihil fundetur in persona non capacis, qualis videtur haereticus ocultus, nihil erit, quod fiscus possit acquire: ita Anania *in dicto cap. excommunicamus numero septimo*, cuius sententiam refert Quemada *n. 6.*

Qui & ad probandum hoc signanter refert 4
verba *leg. fin. tit. 7. p. 6.* & post alia ibi: *Esso mismo seria si algun Christiano estableciese por su heredero algun hereje, moro, ò Iudio, que la heredad, en que fuese establecido por heredero alguno de los sobre dichos, hauer la hayan los propinquos parientes de el testador, y no el Rey, maguer estos no la mereciesen haber?* † Et efficacissime fa- 5
cit *l. 5. tit. 25. p. 7.* in verbis ibi: *y aun demas de esto que lo que le vbieren echo, ò hiçiere el otro de aquel dia en adelante, que le entro en el coraçon de haçer lo, no queremos que vala*, & sic Menoch. *cons.* 186. per totum, Ricciulus *lib. 5. infra referend. cap. 27. n. 16.* dixerunt relicta haeretico, esse nulla, siue sint haeretico manifesto, aut occulto relicta.

Et confirmant primo; num eo ipso quod quis 6
committit crimen laesae-Maiestatis, amittit Dominium ipsu iure *per leg. penult. C. ad leg. Iul. Maiest. l. 5. tit. 2. p. 7.* ergo idem à fortiori de haeretico per *textum in cap. vergentis de haeret. & cap. cum secundum leges eodem lib. 6.* clare ergo docent esse illum inhabilem ad acquirendum; cum iam possessum, & acquisitum amittat à die commissi criminis: *argum. textus in cap. quemadmodum de iure iurand.* quia facilius scilicet aliquid retinetur, quam de nouo acquiritur *ex l. patre furioso ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris*, & *in l. pluribus, §. etsi placeat ff. de verb. obligat.*

Confirmatur secundo ex casu *leg. si in metellum* 7
ff. de iure fisci, quatenus dicit quod relictum damnato in metallum ante sententiam, ad fiscum non venit, *iuncta glossa* ibi; quae dicit quod in relicto post sententiam, erat minus dubium; & sic probari quod ante sententiam non acquirebat fisco: quare per illam legem cum dicta glossa clare dicendum est, vt potius procedat in haeretico, cuius delictum est grauius, quatenus excedit Diuinam, & aeternam Maiestatem offendere *ex dict. cap. vergentis.*

Et de haereditate relicta in testaméto, vt nec pu- 8
blicetur, nec ad fiscum deuoluatur, tradunt idem Quemada latè respondens argumentis contrariis, Simanchas *de Chatholic. institution. titulo nono, numero centesimo vigesimo quinto*, Mieres *de Maiorat. pag. prima, quaestione prima, in priori edit. numero nonagesimo tertio, & nonagesimo nono*, dum dicit, *numero nonagesimo primo, nonagesimo secundo, & nonagesimo tertio*, haereticum esse à die criminis ante declarationem incapacem legati, & haereditatis ex testamento, vel ab intestatu, atque in haec succedere alios haeredes: qui & *numero nonagesimo quinto, nonagesimo sexto; & nonagesimo octauo*, ait Maioratum, & meliorationem in fauorem haeretici facta, etsi non fuerit declaratus esse inefficacia tamquam facta in gratiam incapacis & eius, cui

nihil acquiri poteſt à die criminis; indeque proximiorem ſucceſſurum in eum Maioratum non eſſe, qui alias ſuccedere deberet eo non delinquenti ſed pruximitatem ſpectandam reſpectu ſtu illius, qui vltimu loco Maioratum obtinuit, cui delinquens ſuccedere debeat, ſi capax eſſet; quippe bic tanquam incapax, nullum gradum fecerit; & ſic etiam Auendaño *in l. 4. Tauri gloſſa 7. numero 11.* Menoch. *conſ. 1128. numero 4. & 5. volum. 12.* Ceruantes *in dicta l. 4. Tauri numero 38. & 39.* dicunt hæreticum etiam occultum, eſſe incapacem hæreditatis ex teſtamento vel ab inteſtato vel ab inteſtato, ac ſuccedere, venientes ab inteſtato.

10 Azor *tom. 1. inſtit. moral. lib. 5. cap. 8. q. 1.* dicendo hæreticos à die commiſſi criminis eſſe inhabiles ad aliquid acquirendum, nec poſſe cuiuſcumque relicti in teſtamento dominium acquirere, & *lib. 12. q. 8.* vbi ait nequire à die commiſſi criminis acquirere ſibi obuenientia teſtamento, legato, aut fideicommiſſo, eaque ad alios hæredes pertinere; indeque Azeued. *in l. 1. numero 164. tit. 3. lib. 8. recomp.* potuit dicere inſtitutionem hæretici haberi pro non ſcripta, ac ſuccedere alios hæredes, & Tello Fernand. *in dicta l. 4. Tauri numero 49.* relictum hæreticu haberi tamquam non ſcriptum, Vazque 1. 2. *quaſt. 96. art. 5. diſp. 169. cap. 3. num. 32.* dicens hæreticum eſſe inhabilem ad hæreditatem acquirendam; de hæreditate, & fideicommiſſo, etiam tradunt idem Vazquez, Menoch. Mieres, Aoendaño, & Simanchas, etiam de legato, *dict. tit. 9. num. 124.* Faber *in §. legari numero 2. verſ. in fine ea gloſſa inſtit. de legat.* Vbi ait, *ſi haretico legetur, ille non poteſt capere, nec accipere, & ideo pro non ſcripto habetur &c.* Et ſic docet cum aliis pleriſque videndus Farinac *de hareſi q. 179. numero 94.* Rojas *ſingulari 79* Decian. *in tract. criminal. lib. 5. cap. 44. numero 17.* Barboſa *in dicto cap excommunicamus §. credentes numero 31.* per verba ibi: *nec ad hareditatu ſucceſſionem accedat*, & alij communiter, & omnes per illam regulam iuris, quod incapax habetur pro mortuo, de qua DD. *ex l. 3. ff. de his*, quæ pro non ſcript. habent, ibi *pro non ſcripto eſt*, & *ex l. 1. C. de haret. inſtit.* ibi, *ſed hareditas eſt in ea cauſa, ac ſi haredes ſcripti non fuiſſent*, & clare *in l. 1. §. ſed ſi patron. ff. de coniug. cum emancip.* ibi *pro mortuo habetur*, quam multis comprobat Sanchez *in ſumma cap. 14. lib. 2. ſub numero 32.* qui de iure canonico, & ciuili contrariam probat *n. 34.* per fundamenta, quæ ipſe retulit, *n. 31.* ſi aliter *de iure Regio* non diſponeretur apud nos.

11 Et iuxta hanc ſententiam ampliatur conclusio, vt procedat, ſiue ſucceſſio illi feratur iure communi, ſiue iure fideicommiſſi, inſtitutionis, aut legati particularis *per l. 1. C. de haret.* Vbi Salycet. Alberic. Caſſete, *de haret. num. 151.* Petr. Gregor. Tholoſan. *ſyntagm. iuris lib. 33. cap. 8. num. 11.* Farin. *ſupr. dict. quaſt. 179. numero 94.* & Decian. *cap. 44. num. 17.* Faber. *in dicto §. legari q. 13.* Menoch. *conſ. 185. n. 14.* verſ. *vndecimo, & vltimo*, Simanch. *de Cathol. inſtit. tit. 14. n. 124.* Quemada *dict. q. 18.* Ricciulus *de iure perſonar. n. 3. & 4.* qui poſtquam *n. 1.* ex *l. Manicheos §. 1. in fine C. de haret. l. Arriani, §. cunctos C. eodem tit. T. qua de ſamaritanis dict. tit. dict. cap. excommunicamus §. credentes, Cap. ſi quis Epiſcopus eodem tit. de haret.* gloſſa *in dicto §. legari inſtit. de leg.* dixit cum Bart. Faber. Simanch. Roſ. Nicolao Arelato, Vilar. & aliis, regulariter hæreticos eſſe cuiuſcumque ſucceſſiunis incapaces; ſic vt ſucceſſiu illis delata ſit ipſu iure nulla, poſtea *n. 16.* probat hæreticum etiam occultum eſſe ſuceſſiunis incapacem, vt latè probat Menoch. *conſ. 186.* per totum.

12 Et ampliatur etiam ſi ſucceſſio deferatur per viam contractus inter viuos, vt docent Azor *lib. 5. cap. 8. p. 1. inſtit. moral. q. 1. & libro 8. cap. 12. q. 8.* Sanchez *dicto lib. 2. ſumma cap. 14. num. 34.* Ricciulus *dict. cap. 27. num. 5.* cum Vitali, Socinu, Butrigariu, & aliis, vbi numeru 6. extendit etiam ſi ſucceſſiu, aut relictum deferatur vigore Maioratus, ſiue primogenituræ, vt cum dictis Mieres, & Sanchez iam citatis, Barboſa *in dicto §. credentes ſub n. 32.*

13 Aliam communem tuentur aliqui Doctores dicentes, vt non ſit prohibitus hæreticus habere per teſtamentum, alióue modo hæreditatem; ſic vt nec illam reſtituere teneatur: *per textum in l. 4. tit. 13. p. 6.* Vbi requiritur ſententia declaratoria ad hoc, vt hæreticus dicatur incapax acquiſitionis in verbis ibi: *Otro ſi deçimos que el Iuzgado por hereje no puede ſer heredero de otro*, & *in l. tit. 26. p. 7.* ibi, *Otro ſi deçimos que no le puede ſer dejada manda en teſtamento de otro, ni ſer eſtablecido por heredero de otro hombre. Y aun deçimos que no deue valer ſu teſtamento, ni donaçion ni vendida que le fueſſe echa, ni la que el hiçieſe à otro de lo ſuyo deſde el dia que fueſe Iuzgado por hereje en adelante*; inde inferentes, quod ante illam diem, quia fuit declaratus hæreticus, poteſt hæreticus acquirere fiſco; & ſic quod valeat hæreditas relicta, aut legatum factum hæretico, antequam talis ſit declaratus, & quod conſequenter fiſco acquirat, vt confirmari videtur ex doctrina Abbatis *in cap. nihil de elect.* verſ. *quartus caſus*, vbi tenet quod, ſi Prælatus fuit priuatus Prælatura, tenent omnia geſta per ipſum, & eſſe valida ſi fuit occultatum incidiſſe in hæreſim antequam declaretur. Nam docent Leſſius *de iuſt. lib. 2. cap. 19. dub. 5. numero 32.* Sanchez *dict. libro ſecundo, ſum capite 14. numero 34.* Sanctarellus *de hareſi cap. 15. numero 3.* quibus addo Imol. *in cap. 2. num. 44. de teſtam.* vbi ait *ſi hareticus conſtituatur hares, acquirit, & ſi poſtea bona illa confiſcentur*, Molin. *tom. 3. de iuſt diſp. 658. numero 19.* ſtatim in princip. in ſequentibus verbis: *haretici, nec teſtari poſſunt, nec haredes inſtitui, aut accipere fideicommiſſum, aut legatum ex teſtamento, etiam militis, quod ſi aliquid antequam de hareſi condemnentur obtinuerint, aut ad illud ius habuerint, id totum amittunt, fiſco à puncto commiſſi delicti, ſecuta ſententia condemnatoria*: qui & ſatis aperte indicat *tom. 3. de iuſt. diſputatione 154. col. 3.* verſ. *cap. felicis*, vbi poſtquam tota ea diſputat. dixerat hæreticos, & alios multos non poſſe inſtitui, ſubdit ſequentia: *quando autem in pœnam pro delicto imponitur, neceſſariam arbitror ſententiam condemnatoriam, vt talis delinquens in conſcientia foro ab hareditate abſtinere teneatur.* Quod & clare videtur ſentire Azor. *dict. libro quinto, capite octauo, quaſtione 1.* Vbi dicens hæreticum à die commiſſi criminis non poſſe rei ſibi relictæ, aut donatæ dominium acquirere, ſubdit verba ſequentia: *Poſt criminis vero declarationem id, quod teſtamento habet acceptum, pertinet in foro conſcientia ad legitimos haredes eius, qui ipſi leganit; quod vero donatione accepit, debet*

quoque,

quoque, vt ſit tua conſcientia restituere ei, qui donauit, vel eius hæredibus: per quæ videtur clare ſentire eum ante ſententiam, non teneri restituere; imo etſi Rojas *dict. ſing.* 79. & Decian. *dicto lib.* 5. *cap* 44. dicant hæreticos non poſſe hæredes inſtitui: tamen ille *n.* 2. cum Bart. *in l.* 1. *ff. de iure fiſci*, & Abbate *in cap. ſi quis Epiſcopus de hæret*, & Ludou. Cartero *de hæres.* §. *nunc. de pœnis num.* 11. & Decian. *num.* 17. dixerunt fiſcus vindicare relictum hæretico, fiſcumque ſuccedere io ei relictis, quod non contingere, ſi hæreticus eſſet incapax, vt ponderat Sanchez *ſupra numero* 31. *dict. cap.* 14. *in fine*; & pro hae faciunt plura, quæ dicta ſunt *ſub dict. alleg.* 18. 19. 20. & alibi, quibus videtur probari non eſſe prohibitos contractus factos à prædictis hæreticis occultis *ibi n.* 5. *de donatione.*

14 Et iſti, alijque hanc partem fouentes, reſpondent iuribus, quibus fondatur prima ſententia *ad textum in dicto cap. excommunicamus* §. *credentes, & auth. credentes de hæreticis*, ad rem non facere; eo quod ibi. Eſt tantum ſermo de credentibus, defenſoribus, receptatoribus, & faotoribus hæreticorom; & hoc quando excommunicatione notati fueriut, & contempſerint intra annum ſatisfacere; quam ſolutionem, etſi *ex dicto textu* admittat Barboſa *in dicto* §. *credentes numero trigeſime primo* 1. *in fine* primam ſequitur.

15 Et ad textum *in dicto cap. ſi quis Epiſcopus*, quod etiam ad rem non facit; quia ibi ſolum imponitur pœna Epiſcopis inſtituentibus hæreticos ſuos hæredes, vt infra hic in fine dicemos, cuios prohibitio cum non ſit generalis, non debet extendi; eo quod ibi nullum verbum irritationis inuenitur factæ inſtitutionis, & *l. Manicheos in illis* verbis ibi: *ipſos quoque volumus amoueri ab omni liberalitate, & ſucceſſione quolibet titulo venienti*, non continere latam ſententiam, ſed ferendam, quia verbum *amoueri* non importat ſententiam latam, vt verius contra alios docuit Tyraquel. *in l. ſi vnquam verb. reuertatur in noua editione numero* 172. *&* 173. *C. de reu. donat.* nec *textum in dicta l. fin. C. de hæret.* dicunt obſtare; quia ibi ſolum extenditur prior illa lex, vt habeat locum, etiam ſi hæreditas, vel legatum, vel fideicommiſſom obueniant hæreticis ex teſtamento militis, vt ſcribit Sanchez *dicto cap.* 14. *numero in princ.* illis ſie reſpondendo.

16 At quia communis, & crebrior eſt ſententia, quæ negat hæreditatis legati, aut fideicommiſſi confiſcationem propter incapacitatem hæretici, etiam occulti, videtur reſpondendom contrariis fundamentis allatis pro ſecunda ſententia ex legibus Regiis, & doctrina Abbatis, Sanchez, Molinæ, & aliorum, dicendo generaliter prædictas leges probare à contrario ſenſu, quorum argumentum non habet locum, quando reperitur contrarium in iure, vt patet *ex dicta l. in metallum ff. de iure fiſci*, ex *dicta l.* 5. *tit.* 25. *p.* 7. & *dict. l. fin. tit.* 16. *p.* 6. item quia illæ leges partitæ non negant quod hæreticus occultus, non acquirit fiſco, maxime quod *dict. l.* 4. corrigitur *per textextum in cap. cum ſecundum leges de hæret. lib.* 6. cum in hoc ſtandom eſt, vt dicunt Gregor. Lopez *in dicta lege* 4. Ioan. Faber *in princ. inſtit. quibus alien. licet, vel non*, dicens, & bene, quod ſi hoc ſanxit *dicta l.* 4. *part.* in crimine læſæ-Maieſt. & multo fortius procedere in crimine hæreſis per *textum in cap. vergentis de hæret.* iox-

ta quæ adduxi de hac æquiparatione *ſub allegatione præcedent.* & *ſub dict. alleg.* 18. 19. *&* 20. aliis probat legendus Quemada *dict. quæſt.* 18. *à numero* 1. vſque ad finem ex Pauln dicente *in auth. quas actiones*, quod in correlatiuis correctio facta in correlatiuo, cenſetur facta in alio; & quod licet *textus in dict. cap. cum ſecundum* ſolum loquatur in alienatione, intelligatur etiam de acqoiſitione, cum alienare, & acquirere ſint correlatiua. Nec obſtare ait doctrinam Abbatis *in dicto cap. nihil de elect. ex* vulgata doctrina *l. Barbarius*, de qua alibi dixi latè *ff. de officio prætor.* quia ea ſuſtinetur in actionibus publicis, quarum reuocatio nocumentum graue pararet Reipublicæ, & geſtis; ſecus, quando vertitur præiudiciom contra vtilitatem priuatam, & firmat idem Quemada ſe iudicem bonorum eonfiſcatorom Toleti bis pronunciaſſe in fauorem primæ, ſententiæ, & confirmatom fuiſſe poſt multas alteratioues in conſilio noſtro ſupremo inquiſitionis.

17 Sed noſtra ſeotentia ſie crebrior limitator in relictis hæretico, iam reconciliato; eo qood iſte iam tum vt infra dicetur conſequitur vtramque teſtamenti factionem, & in legato alimentorum facto hæretico occulto, ſi relinquantur pro neceſſariis alimentis ſuſtentationis, vti diſponitur in ſeruo, coi licet legari non poſſit, *l. ſeruus codice delegat.* poteſt tamen relinqui legatum alimentotum, *l. ſeruo ad cuſtodiam templi ff. de alim. & cibar legat. l. ſeruo alieno* §. *ſi quis poſt deleg.* 1.

18 Et in damnato ad metallom, qui eſt capax alimentorum, vt *in l. is cui* 11. *ff. de aliment. legat.* niſi forte alimenta fuiſſent legata ratione vſusfructus, qui cum finiatur capitis diminutione iuxta *dict. allegat. præcedens.* nec in alimentis præteritis, ſed tantum in præſentibus, & futuris, vt iam alibi dixi, & declarat cum aliis Rieciulos *dicto capite vigeſimo ſeptimo, de iure perſonar. extra grem. eccleſ. exiſt. à numero decimo ſeptimo*, ad finem, idem confirmando, *numero vigeſimo ſecundo*, eo quod fiſcus præſtat hæretico exiſtenti in carceribus ſancti officij victum, & alimenta, etiam poſt abiurationem, & relaxum, & ſententiam latam, & poſtquam fuerit traditus curiæ ſæculari niſi forſan iudex ſecularis fuerit in mora notabili ad exequendam ſententiam: ita cum Burſato *conſ.* 43 *numero nono, libro primo, & conſ.* 289. *numero nono, &* 28. verſ. *quarta quæſtioni libro tertio*, Soto *de iuſt. libro primo q.* 6. *art.* 6. Grilando *de hæret. quæſt.* 4. *numero ſeptimo.* & Annib. *in l. poſt contractum à numero* 165. & ibi Picus *à numero* 102. *ff de donationib.* quæ praxis ootiſſima eſt inter Inqoiſitores in prædictis alimentis ad ſoſtentationem erogatis, ſecus in præteritis; quia iſta non ſont illius qualitatis, vt dixi alibi, & *ſub allegat.* 22. *&* 23. & qoia conſulto antequam iſte tractatus de confiſcatione à nobis inciperetur occaſione euiuſdam negotij relati ſup. q. 15. noſter doctiſſimus Collega D. Didacus Sarmiento de Valladares dum eſſet fiſcalis conſilij iam nom Conſiliarius, longè ſcripſetit de capacitate hæretici occulti ad adqoirendum plura iura, expendens ideo hic quaſi relatiuè agimus.

19 Ad ſecundam allegationis partem, an hæreditas relacta hæretico, poſſit ab illo renunciari in fraudem fiſci? quia iam abunde reſponſum

præbui, etiam de donatione & legato *supra alleg.* 29. in verſ. *ad ſecundam allegationis partem* per totum. Ideo præmiſſis quæ ibi dixi laconicè ad propoſitum dubij noſtri, an data incorporatione bonorum, fiſcus poſſit renunciare ſimpliciter confiſcationi? & Regens Conſtantius *in l. 1. C. de pœnis fiſcalibus* affirmatiuè reſpondet *num.* 159. Sed Cæſar Carena *de offic. inquiſitor p. 2. tit. de hæret. §. 13. ſub n.* 166. dixit hanc eſſe inutilem quæſtionem; quia ſiue poſſit, ſiue non fiſcus repudiare, ait vt numquam fiſcus teneatur vltra vires bonorum apprehenſorum iuxta doctrinam Bartol, *in l. 1. §. an bona ff. de iure fiſci numero ſecundo*, niſi forte dicamus fiſcum ex repudiatione in hoc eſſe melioris conditionis, quod non vrgetur litibus, & expenſis.

20 Ad tertiam allegationis partem, an fiſcus repudiata confiſcatione, poſſit mulctam acceptare, & ponens exemplum in eo, qui mulctam paſſus eſt, & poſtea abſens ex cauſa hæreſis damnatus in bonorum confiſcationem; & in hoc dubio ſub diſtinctione reſpondent DD nam ſi fiſcus acceptauit confiſcationem bonorum, vtique intelligi creditum fiſci ex cauſa mulctæ confuſum, & confuſione ſublatum, ita latè iura, & leges allegans reſpondet Herman. vulteius Iuriſprudentiæ Romanæ *lib. 1. cap.* 57. per totum videndus; & ſic in hoc caſu non poſſe fiſcum, acceptata condemnatione ex cauſa mulctæ repudiare confiſcationem bonorum iam acceptatam, quia repudiata confiſcatione, intelligitur etiam ſublata condemnatio ex mulcta, vt dixit Heringius *de fideiuſſoribus cap. 20. §. 14. ex n. 10.* & in terminis terminantibus Craueta *conſ. 797. volum. 2.* per totam; & ſic iudicatum in ſenatu Mediol. in quadam cauſa mulctæ, & confiſcationis *die 2. February* 1558. *& in alia deciſ.* 1560. refert, ac ſequitur Cæſar Carena *dict. p. 2. tit. 1. de hæreſi, & hæreticis §. 13. n. 159. & 160.* qui *n* 161. aliter loquitur, quando confiſcatio non fuit acceptata, dicens nihil repugnare repudiationem, acceptata mulcta; quia tunc ceſſat ratio confuſionis, & ſic extinctionis crediti fiſcalis ex memorata cauſa mulctæ. Et quia idem Carena ibi *dicto §. 13. à n. 162. ad* 165. ponens dubium, quando talis cõfiſcatio dicatur acceptata ad effectũ prædictum, refert cum Craueta ſupra *à n.* 8. ſufficienter dici acceptatam confiſcationem per taciturnitatem, & inſtantiam fiſci, quod ſententia confiſcationis feratur tranſiens *n.* 166. cum *dicta deciſ. ſenatus Mediol. dicto anno* 1558. in qua fuit dictum intelligi tantummodo acceptatam confiſcationem cum bona ad Cridas, poſita fuerunt, dicens etiam bene de hoc loqui Stephan. de Barbetiis *in cõſ. 39. n. 17.* & quod ſcripſerit anno 1640. Matthæus Bimius teſtatus ex eo quod *anno* 1636. in cauſa D. Thomæ *de Odeſcalchi* contra fiſcum, fuit pro fiſco iudicatum, potuiſſe ſcilicet eum acceptare mulctam aureorum viginti mille, inquam fuerat condemnatus, & repudiare ſententiam confiſcationis in eundem latam; quia fiſcus nullum actum poſitiuum fecerat acceptationis dictæ confiſcationis. Tamen ipſe *n. 164. & 165.* ponit praxim pro S Officio, ſi caſus ſimilis eueniat, dicendo, quod ipſe in deſcriptione bonorum hæretici ex cauſa confiſcationis expreſsè mentionem faceret de credito fiſci ex cauſa mulctæ, reſeruando iura fiſci in dicto caſu mulctæ, non ſolum in ſententia confiſcationis, ſed etiam in omnibus actibus ſubſequentibus, eum arbitretur in eo caſu, & confuſionem impediri, & fictam ſolutionem, & iura fiſci ſalua eſſe, iuxta ea, quæ dicunt DD. de creditore ſuccedente debitori, cuius creditum tollitur ficta ſolutione præſumpta, ſecundum Surdum *deciſ. 237. num.* 4. vel confuſione actionum iuxta *textum in l. deducta*, & *in l. debitor ff. ad Trebell.* quia ſi creditor in inuentario deſcribat creditum ſuum, & proteſtatur in omnibus actibus præiudicialibus de reſeruatione eiuſdem ſui crediti, vtique poſſe ſuum creditum exigere, ait Carena, non obſtante quacumque immixtione, additione, ſucceſſione, & præſumpta confuſione, vt tradiderunt quotquot de inuentario tractatus ſcripſerunt: nam præſumptio, & fictio cedit veritati: ita illa.

Ad quartam *alleg.* partem, an fiſcus ſuccedat, 21 cum fideicommiſſum eſt in caſu mortis ſine prohibitione alienationis expreſſa; Et num ſi adſit expreſſa etiam quoad vſumfructum? Præmiſſis, quæ de Maioratu dixi *ſupra ſub alleg. 15. & 16.* & de fideicommiſſo *ſupra ſub alleg.* 15. & alibi ſub diſtinctione breuiter nunc reſpondendum exiſtimamus; nempe, vt ſi ſumus in ſimplici fideicommiſſo, & ſic in prohibitione alienationis tacita, tunc non acquiri fiſco, niſi ſolum ius vſusfructus, durante vita grauati, iuxta adducta ſub relatis allegationibus: ita DD. *per textum in l. ſtatis, Florus §. Cornelio felici ff. de iure fiſci*, de cuius intellectu dixi latè in fine *dicta alleg.* 16. Vbi leges: ita Molina *de Hiſpanor primog. lib. 4. cap. 11. numero* 11. Vbi eius additionatores, Marta *de ſucceſſione legali p. 4. q. 21 art. 18. numero* 47. Caldas *quæſt. forenſ. lib. 1. q. 23. numero* 43. verſ. *nunc ſententiam*, Cæſar Carena *dict. p. 2. de officio inquiſit, tit. de hæreſi §. 2 . n. 52.* qui *n.* 53. dicit in hoc ſenſu intelligendum eſſe eius conciuem Paul. Emil. *vol. 1. ſuarum allegationum*, dicentem bona ſubiecta fideicommiſſo tranſire in fiſcum id eſt tranſire in fiſcum bona ſubiecta fideicommiſſo, nulla alienationis expreſſe prohibitione vallato, quoad ius vſusfructus, & commoditatis fructuum; non autem quoad proprietatem. Eſt enim aliud ius vſusfructus, aliud commoditas, & aliud proprietas, vt diſtinximus *ſub dict. alleg. 15. & 16.* & iuxta aliqua dicta hic *ſub alleg. 34. 35. & 36.* & vt diſtingunt Menoch. *conſ. 1021. numero* 7. & DD. per doctrinam Molinæ *lib. 1. de primog. capite decimo nono, numero trigeſimo tertio*, Faber *de Anna conſ. 51. numero decimo quinto*, Giurba *ad conſuet. ſenat. Meſſanenſ. cap. 1.* gloſſa 2. *numero* 109. ita quod ius proprietatis, & ius vſusfructus poſſit eſſe penes vnum, & ius præcipiendi commoditates fructuum penes alium, vt exemplificaui *ſub dicta alleg.* 15. ac docet etiam Giurba *dict. gloſſa* 2. verſ. *nec mirum numero* 111. & alij.

At ſi ſumus in fideicommiſſo, cui adiecta 22 ſit expreſſe alienandi prohibitio, etiam in caſu delicti, conueniunt Doctores non tranſire proprietatem, nec vſumfructum, ſed de commoditate fructuum contendunt cum Molina *dict. capite decimo nono, numero trigeſimo tertio*, & Caldas *dict. quæſt. vigeſima tertia, numero quadrageſimo quinto*, tenentes, vt tranſeat commoditas iuxta doctrinam Angeli *in §. igitur, numero decimo tertio, inſtit. per quas perſonas*, dicentis, quod in caſibus, in quibus patri vſusfructus non quæritur, ipſi tamen competit commoditas fructuum; ſed dictam commoditatem fructuum in fiſcum non tranſire, dixit cum pluribus Sanchez omnino legendus ad la-

tionem

tiorem tractationem *dict. lib. 2. ſum. cap.* 18. *n.* 15. quibus addendi ſont Ferdinand. de Caſtro Palao *in opere morali* 1. *p. tract.* 4. *diſp.* 5. *puncto* 6. *n.* 4. Marta *ſup. n.* 4. Odd. *de fideicommiſ. ex prohibita alien. reſult. q.* 6. *art.* 3. *n.* 42. Cæſar Catena *ſupra n.* 154. dum dixit hanc opinionem videri approbatam fuiſſe *anno* 1625. ab illuſtriſſ. Magiſtr. redit extra ordin. Mediolan. in cauſa quadam Cremonenſi; dum iuſſit omnia bona N. tunc condemnato in confiſcatione bonorum donata, cum ſola prohibitione alienationis in fiſcum relaxari vocatis in ea, quibus addo videndum cum multis ab eo relatis D. Ioannem del Caſtillo *de vſufructu cap.* 3. quatenus *n.* 58. *&* 59. quod vſufructu aduentitiorum, prohibito nec commoditate, pater habebit: & de quæſtione, an vſusfructus, acquiſitione prohibita per teſtatorem, cenſeatur etiam prohibita facultas adminiſtrandi.

24 Quod ſi non ſolum bona ſunt prohibita alienari in fiſcum, ſed vlterius additur, quod in fiſcum peruenire non poſſint, nec etiam ratione vſusfructus; in hoc quidem caſu non poſſe in fiſcum tranſire, nec etiam pro commoditate fructuom; quia appellatione vſusfructus, etiam commoditas venit, Azeuedus videndus *in l.* 9. *tit.* 1. *lib.* 5. *recompil. n.* 30. in gloſſa, *ſin le quadar parte alguna del vſofructo*, cum Caſtillo, *in l.* 48. *Tauri n.* 3. & quia ſufficienter videtur prohibitum tranſire in fiſcum ius vſusfructus ex ſimplici prohibitione alienationis expreſſa ex dictis, & ex Farinac. *conſ.* 135. *à num.* 20. & ſic addendo prohibitionem tranſitus in fiſcum, etiam vſusfroctus vtique voluiſſe teſtatorem augere prohibitionem prædictam, quæ non poteſt intelligi aucta, niſi extendatur etiam ad commoditatem fructuum, vt ſentiunt, ac docent in terminis Gregor. Lopez *in l.* 5. *tit.* 17. *p.* 4. in gloſſa *el vſufructo*, Molina *dicto cap.* 19. *num.* 33. verſ. *ego vero*, Vbi D. Didacus de Lima *in addit.* Caldas *in l. ſi curatorem habens* in verb. *læſis num.* 145. *de in integr. reſtit.* Molfas *ad conſuetud. Neapol. tom.* 1. *tit.* 4 *q.* 18. *n.* 8. Regens de Ponte, *conſ.* 19. *n.* 20. cum moltis Giurba *ad conſuet. ſenat. Meſſan. cap.* 7. gloſſa 3. *n.* 27. verſ. *contrariam* defendunt Carena *dicta p.* 2. *tit. & hæret. n.* 15. *q.* 156. *&* 157. Vbi dicit DD. aliter loquentes, vere intelligi in terminis ſecundi caſus, licet in illis terminis habeat etiam multos contradictores; & omnibus his pro reſolntione adiunges quæ *ſupra* dixi *allegat.* 15. *à n.* 17. *ad* 24.

25 Ad quintam allegationis partem, an ſi hæreticus ille haberet filios, & poſt hæreſim patris illorum, moriatur auus paternus, ſuccedant nepotes auo illi, quamuis ſuus pater hæreticus viuat? & qui negant ſuadentur, quia ſuperſtite patre, non ſuccedunt filij iure proprio; imo nec aliquo modo, ſed pater debet ſuccedere. Ergo cum in hoc caſu pater ſit incapax, nec ipſi filij ſuccedere poterunt; & quia per *textum in dicto cap. vergentis de hæret.* Vbi debent bonis temporibus ſpoliari ex adductis à Sanchez *in ſumma lib.* 2. *cap.* 30 *n.* 3. vbi agit de illa quæſtione, *an per hæreſim poſſessoris qui non eſt inſtitutor Maioratus, amittant filij, & nepotes, via maſculina, & filij via fæminina Maioratum, qui caret Iuriſdictione?* De quo dixi nonnulla *ſub dicta alleg.* 15. *à numero* 1. *ad* 17. Sed quia quæſtio noſtra pendet ab illa, *an filij hæreticorum ſint capaces ſuccedendi auis Catholicis?* de qua dico *infra allegat.* 37. ideo hic non reſoluitur plene; interim videbis Sanchez *dict. libro ſecundo, ſumma capite* 14. *numero* 35. *& cap.* 19. *numero* 13. cum multis.

Ad ſextam allegationis partem, de illo, qui in- 26
ſtituit hæreticum hæredem, ſi loquamur de Epiſcopo inſtituente, eſt textus expreſſus *in cap. ſi quis Epiſcopus* 5. *de hæret.* deſumptus ex conſilio African. 48. in Concilijs Latinis, vbi habetur, quod Epiſcopus inſtituens in ſuo teſtamento hæreticos, aut paganos, incidit excommunicationem, vt referunt, ac ſequuntur omnes antiqui relati à Barboſa ibi *numero* 1. quem textum intelligit Couarr. *in cap.* 1. *de teſtam. numero* 3. etiam eo Epiſcopo, qui hæreticos conſanguineos, aut extraneos inſtituit hæredes cum Romano *ſing.* 733. dicente idem eſſe in quocumque alio Chriſtiano inſtituente, quod in Epiſcopo dicitur, dictam aſſertionem firmant etiam Sanctatellus *de hæreſi cap.* 15. dubio 3 *numero* 8. Ricciulus *de iure perſonar. extra grem. Eccleſiæ* exiſt cap. 27. num. 7. & 8. ſi ſcienter Epiſcopus inſtituat, ſecus ſi ignoranter, vt declarant recte Felin. ibi *in prim.* verſ. *& limitabo hic numero*, verſ. *quod verum* Ancharran. *num.* 2. Butr. *num.* 4. Cardinal. *in* 2. *opinione*, Anania *num.* 1. verſ. *& intellige*, Socinus *num* 9. & addit Ricciul. *n.* 7. nomen ſacerdotis inſtituentis deleri ab albo ſacerdotum, etiam ſi perſona inſtituta ſit ſibi ſanguine coniuncta.

Quare optime dicit Felinus *in dicto cap. ſi quis* 27
Epiſcopus poſt gloſſam, & alios ſequitur Ricciulus *dict. capite* 27. *numero* 9. aduocatos partium debere eſſe cautos, quando libellos, vel articulos conceperunt contra inſtituentem hæreticum hæredem, aut ei aliquid relinquentem, vt includant ipſius inſtituentis ſcientiam, alias non concludere; quia in tali caſu ad excludendum delictom ignorantia præſumitur, quouſque probatur. ſcientia; ad quod facit doctrina generalis, quam doctores probant *per textum in cap.* 1. *de conſtit. lib.* 6.

Ad vltimam allegationis partem, quo tempore, 28
Epiſcopus, ſiue alius inſtituens hæreticum hæredem, aut ei in teſtamento relinquens, incurrat excommunicationis cenſuram, aut nominis deletionem ab albo ſacerdotum? & videtur, vt non illico, ac inſtituit hæredem incurrat excommunicationem; eo quod poteſt quandoque mutare voluntatem, quod facere non poſſet ſi illico excommunicatus maneret; non enim delictum poteſt dici conſummatum, niſi poſt mortem, vt patet *ad Hebr. cap* 9. imo dici poteſt, vt nullam contrahat cenſuram; quia ſi vſque ad vltimum vitæ punctum poteſt voluntatem mutare *ex l.* 1. *ff. de iniuſto rupto, & irrito facto teſtam.* §. *poſteriore inſtit. quibus modis teſtam. infirm.* Ergo ſi dum viuit non incurrit, & multo minus poſt mortem incurret, cum mortuus, non ſit cenſuræ capax, vt patet *ex gloſſa cap. mulieris*, §. *fin.* verb. *autem*, & ibi Abbas *de ſent. excommunic.* Ancharran. *in cap. cum quis n.* 9. *eodem tit. lib.* 6. Ioan. à Lignano *de cenſur.* §. 9. *n.* 2. *&* 3. Nauarr. *in cap.* 27. *n* 13. Couarr. *in cap. alma* §. 11. *n.* 8. Alfonſ. de Caſtro *de iuſta hæret. punit. c.* 19. *&* 20. Suarez plene dicens *diſp.* 5. *ſect.* 1. *à n.* 3. vbi diligenter declarat.

Verius tamen eſt incidere excommunicationem 29
dum in teſtamento inſtituit hæredem; non enim aliud tempus valet aſſignari; maxime, quia inſtitutio eſt perfecta ſtatim, atque teſtamentum fuit confectum cum ſolemnitatibus à iure præſcriptis; ac per conſequens tunc conſummatum delictum. Et eſt ratio, quia ex ſola inſtitutione facta

scienter de hæretico, instituens redditur de hæresi suspectus Abbas & Felin. *in d. cap. si quis Episcopus*, Carrer. *de heret. c. 2. num.* 69. Menoch. *de prasumpt. lib. 5. præsumpt. 6. num. 3.* deinde *ex dicto cap. si quis Episcopus de heret.* in verbis ibi: *saltem post mortem ei anathema dicitur*: nam si volt Pontifex, vt post mortem saltim possit anathema dici; proculdubio supponit censuram fuisse contractam ante mortem; quia dictio *saltim* est subsidiaria diminutiua Bald. *cons. 69. n. 2.* vers. nam dictio *saltim lib. 2.* Castrensis *cons. 79. num.* 7. vers. *contrarium lib. 1.* Paris. *cons. 34. num. 6. lib. 3.* cuius natura est, vt dispositio relata ad tempus semper verificetur in duplici tempore, Iason, *in l. rogasti §. fin. ff. si certum petat.* Vltimo, quia licet dispositio, & institutio sit reuocabilis, nihilominus quantum in se est dicitur perfecta statim, atque testamentum est solemnicatum *ex l. sancimus C. de testam.* sic docet præter relatos Ricciolus *supra de iure personar. extra grem. Eccles. existent. ex num. 10. vers. ego arbitror.* optime ponderat Sanctarel. *de heresi c. 15.* Legendus *n. 10.* Barbosa *in d. cap. si quis Episcopus num. 23.*

30 Qua retenta opinione, non obstant fundamenta iacta hic sub vers. *ad vltimam*; quia vt docet Azor instit. moral. *p. 2. cap. 26. q. 2.* verba in dicto vers. *vel saltim post mortem* intelligi, id est potest post mortem declarari hunc, vel illum cum hæresi ex hac vita decessisse, ac proinde tanquam excommunicatum esse Ecclesiastica sepultura priuandum; & sic nec viuos posse pro eo Missarum sacrificia, aut præces offerre: ita Barbosa *in dicto cap. si quis dicto n. 3. in fine.*

31 Nec referre, quod mutata voluntate, possit alium hæredem scribere; quia cum hoc pendeat à simplici testatoris voluntate; cuius mutatio non præsumitur *ex l. eum, qui voluntatem ff. de probat. l. cum hic status ff. inter vir. & vxor.* & institutio semel facta habeatur, ac si futura sit perpetua; quia concessum ad beneplacitum, iudicatur, ac si esset perpetuum *ex glossa in cap. fin. verb. constitutionem de rescript. lib. 6.* Bartol. *in l. sufficit num. 2. ff. de condic. indebiti*, & *in l. de pupillo §. si quis, cap. si pretori q. 3.* & ibi Iason *ff. de noui operis nunciat.* Alex. *in l. principalibus n. 6. ff. si certum petatur*, Ricciulus *dict. cap. 27. n. 14.* ergo cum Pontifex prohibens hæreticum institui consideret non solum emolumentum hæreditatis, sed etiam ipsam testamenti ordinationem; sequitur non esse honorem deferendum hæretico prouenientem ex institutione, iuxta *d. cap. si quis Episcopus*, qui ei deferri non debet iuxta *auth. credentes C. de haret. l. iubemus C. de Episcop. aud.* iuxta quæ intelligitur *cap. 6. d. tit. de har. lib. 6.* qui de simili materia loquitur.

32 Quare etsi aliqui oppressi fundamentis proxime responsis pro prima sententia, existimarint excommunicationem contrahi, tempore, quo vita testatoris est desperata, imo & ad alias responsiones transierit, Duard. ad Bullam Cœnæ *cap. 1. n. 100.* sed non est probandum, vt respondet Ricciul. *supr. d. c. 27. n. 12. vers. bmus*, propterea quod in ipso actu, vel potest pœnitere, & delictum non dicitur consummatum, vel non potest, & æquiparatur mortuo, qui non est capax ex fundamentis pro nostra sententia adductis.

ALLEGATIO XXXVII.

Stante statuto, quo pater tenetur ex delicto filij condemnati vsque ad legitimam portionem, an procedat cum filius in contumaciam condemnatus est, etiam vt hæreticus? An filij hæreticorum capaces sint succedere auis Catholicis? An possessores bonorum alienatorum ab hæreticis, aut ab aliis alienare prohibitis causa delicti alias confiscandorum, teneantur ad restitutionem, eorum etiam si sint possessores bonæ fidei? Et an fructus percepti à tertio possessore, in quem hæretici, & alij, quorum bona publicantur, ipso iure post delictum alienarunt, confiscentur?

SVMMARIVM.

1 L. filius famil. ff. de verb. oblig.
2 *Statuti verba requirunt condemnationem.*
3 L. si ideo 55. ff. de euictionibus.
4 *Contumacia vnius de iure alteri non obest.*
5 *Pater ex heresi filij, aut crimine læsæ-Maiestatis punitur, sicut è contra per dict. n. 1.*
6 *Filij hæreticorũ orthodoxi capaces sunt succedendi auis Catholicis, & quare n. 7. etiam si in crimine læsæ-Maiest. aliud practicetur, & n. 8.*
7 *Pœna in vno delicto posita, videtur vt non extendantur ad aliud, & si grauius.*
8 *Læsæ-Maiestatis crimen priuat filios delinquentis à successione suorum auorum, qui sine delicto extiterunt.*
9 *Possessor malæ fidei ad quam restitutionem teneatur fisco laconicè.*
10 *Possessor bonæ fidei tenetur fisco fructus extantes restituere, non autem consumptos. Vbi quid si delictum ignorauit.*
11 *Bona fides quid operetur quoad acquirendum rem, aut fructus, vbi de titulo* remissiuè.
12 *Fructus pendentes tempore alienationis reuocantur, sicut proprietas, & fortius si fructus extent pendente lite n. 13.*
14 *Fructus percepti post sententiam, sunt restituendi, n. 15.*

D primam allegationis partem, Bartol. *in l. filius famil. ff. de verb. oblig.* dixi quod si statuti verba respiciant condemnationem, puta si dicatur patrem pro filio condemnato cogendum esse legitimam soluere, & tunc fisco legitimam esse præstandam, licet filius in contumaciam condemnatus sit. † Ex ea ratione, quia verba statuti requirunt condemnationem; sed filius condemnatus est; ergo seruari debet statutum, quo pater legitimam soluere tenetur: ita docent etiam Bald. & Salicet. *in l. 1. C. ne filius pro patre*, & dicunt communem esse opinionem Alex. *in d. l. cum filius numero 6.* Clarus *in praxi q. 86. vers. intellige*, Bertazolos *cons. 83. lib. 1. num. 13.* dicentes nec referre quod in contumaciam condemnatus sit; quia satis est eum condemnatum esse, vt verba statuti 1 2

locum

locum habeant *per textum in l. 35. ff. de noxa lib.* vbi Vlpianus ſcribit, & ſi condemnatus filius, quem ſcilicet nemo defendit: etenim addunt ex cauſa delicti patrem de peculio teneri; ſed quando ratione peculij pater teneatur expendit legendus cum multis Pichard. *in §. actiones 10. inſtit. de action.*

3 Contrariam autem opinionem, quam plures docuerunt per verba *textus in l. 55. de euict.* vbi Vlpianus ſic loquitur *ſi ideo contra emptorem iudicatum eſt, quod deſuit non committitur ſtipulatio, magis enim propter abſentiam euictus videtur, quam quod malam cauſam habuit*, & *ex l. ſi pro luſorio* §. vbi idẽ conſultus: *quoties hærede non reſpondente, ſecundum aduerſarium ſententia datur, reſcriptum nihil nocere, non legatis, nec libertatibus.* vltimo *ex l. vnica §. ſi procurator ff. ſi quis ius dicenti non obtemp.* ibi: *ſi procurator tuus, vel tutor, vel curator ius dicenti non obtemperauerit, ipſe punitur, non Dominus, vel pupillus.*

4 Quibus legibus probant verius contumaciam, alteri non obeſſe, nec ſententiam contra vnum latam, alteri obeſſe: ita Felinus *in cap. cum Bartol. n. 22. de re Iudic.* Tobias Nonius, *conſ. 4. n. 10. & 11.* Faquin *lib. 9. contr. cap. 54.* qui dicit hanc ſententiam æquiorem moderantem, non nihil ſtatuti ſummum rigorem, & continentem interpretationem iuri conſonam; & ſic merito præferendam eſſe primæ ſententiæ, quæ tantum nititur ſtatuti verbis: & contra dictam primam ſententiam etiam tenet Farinac. *in praxi crim. p. 1. q. 24. n. 174.* cum Iacob Buttig. Paulo de Eleaz, & Rayn. de ſotliis Bald. Socino, Ioãne de Anania, Bertoldo, Rolando, & aliis; quia quando concurrunt duæ opiniones, quarum vna ſit recepta, & communis, ſed rigoroſa; altera vero non ſit recepta, ſed æquior, iudex in iudicando accedere debet opinioni æquæ, & benigniori, potiuſquam rigoroſæ; quamuis communiori *argum. cap. ſi vir.* in verb. *humanis*, vbi notant Abbas, & alij de cognat. Spirituali cum aliis per Neuixan. *in ſylua nuptial. lib. 5. n. 68.* item quia contumacia vnius alteri non nocet ex ficta confeſſione inducta ex contumacia, quæ perſonam non egreditur: ita Farin. alia adducens *à num. 180.* vbi ponit quando locum habeat prima opinio applicando quæ dixi *in cap. 2. de ſent. & re iudicata, q. 1. & 2.* vbi quando æquitas præferatur rigori.

5 Sed quia ſæpius in delicto hæreſis conſiderauimus ſpecialitatem, quare ex hæreſi patris filius punitur, & è contra pater ex hæreſi filij *per textum in cap. vergentis de hæreticis extra, cap. cum ſecundum eodem tit. lib. 6.* vbi *ſub alleg.* 1820. 35. & 36. item & in crimine læſæ-Majeſtatis; ideo per ibi dicta, etiam in hoc puncto, exiſtimo; quod licet in aliis delictis ſecunda opinio ſit admittenda, ſed prior practicanda in delictis hæreſis. & læſæ-Majeſtatis per ibi dicta; ſed an pater, citandus ſit in caſu ſtatuti volentis patrem teneri pro delicto filij: leges eundem Farinac. *ſupra à n. 133. & à n. 150. & à n. 171.* cum aliis, vbi de ſtatutis, quod vnus teneatur pro delicto alterius.

6 Ad ſecundam allegationis partem, an filij hæreticorum capaces ſint ſuccedere auis chatholicis? & dicendum videtur capaces eſſe ſuccedendi ex teſtamento, vel ab inteſtato, quibuſcumque aſcendentibus conſanguineis, & extraneis Catholicis; quia nullo iure canonico cauetur de tali prohibitione; & quia verius eſt legem pœnalem non extendi; & ſic nec illam, quæ punit in hoc filios illius, qui commiſit crimen læſæ-Majeſtatis, humanæ: arg. eorum, quæ dixi de lege pœnali *ſub cap. ex litteris 11. de conſtitutionib.* & quia reſpectu finis vtriuſque delicti Majeſtatis Diuinæ, aut humanæ, fuit differentia conſiderata, cum in crimine-Majeſtatis humanæ, potuerit lex conſiderare timoris audaciam reſpectu filiorum contra Regem, quam operis nixi facilius patrari valerent in eum *iuxta verba legis quiſquis §. ad filias cod. ad leg. Iul. Majeſt.* vbi poſtquam *in §. filij* vero priuaret hos filios capacitate cuiuſvis ſucceſſionis non plectit deſcendentes à filiis per rationem ibi: *mitior enim circa eas debet eſſe ſententia, quas pro infirmitate ſexus minus auſuras eſſe cõfidimus*, nec hanc rationem conueniri in crimine hæreſis, cum vt ea incurratur, nullis opibus indigeat, vt conſiderauit Anton. Concius *in l. 1. pag. 4. verſ. ideo videntur cod. ad leg. Iul. Majeſt.*

7 Quare non obſtante majoria delicti, quæ inuenitur in crimine hæreſis, ab illa, quæ inuenitur in crimine læſæ-Majeſtatis humanæ, debet induci argumentatio ad eandem, ſine maiorem pœnam infligendam, vt late probat Thomas Sanchez *in ſum. lib. 2. cap. 28. n. 5.* vbi conſiderare probauit pœnas, præſertim illas, quæ filiis innocentibus ob parentum delicta irrogantur eſſe odioſas, & à regulis iuris communis Valde exorbitantes, nec extendendas vltra caſus expreſſos; & ſic nec pœnam infamiæ extendẽdam. Et propter hæc, & alia hanc docuerunt ſententiam Bartol. *conſ.* 118 *n. 4. verſ. præterea ego video vol. 1.* Bald. *in l. talius §. quidam recto n. 2. col.* verſ. *tertia ratio ff. de liber. & poſthum.* Iacob Buttig. *in l. 1. §. ad medium cod. de hæredibus inſtit.* Iaſon *in l. hæreditas n. 2. cod. de his, quibus, vt indign.* Alex. *conſ. 74. n. 1.* verſ. *præterea naturalis vol. 3.* Segura *in l. 3. §. fin. n. 139. ff. de liber. & poſthum.* & *in l. cohæredi §. cum filia à n. 73. ff. de vulgari*, & ibi Perez. *in additionibus* Zephalus *conſ. 103. num. 18. vol. 1.* Menoch. *conſ. 805. n. 23. & 24.* & *conſ. 888. n. 24. vol. 9.* & *conſ. 1128. pper tot. vol. 12.* Molina *tom. 3. de inſt. p. 1. diſp. 658. n. 19.* verſ. *quod vero*, & *n. 25.* Decian. *in practica crim. lib. 5. tit. 45. n. 6. limit. 8.* Villalobos *in ſuis communib. opinion. litt. F*, verſ. *filius n. 191.* Villadiego *in foro Iuzgo in prologo lib. 11. n. 64. & 65.* Azebed. *in l. 8. recompil. tit. 3. n. 30. lib. 3.* Gomez Arias *in l. 4. Tauri n. 95.* Guido Papa *conſ. 170. n. 3. ad fin.* Chaſſaneus *in conſuet. Burg. Rub. 3. §. 5. n. 99.* Gomez in Leon. *in ſuis centuriis toto reſponſ.* 81. Simanchas *de chathol. inſtit. tit. 9. n. 19.* & *in enchirid. iudic. tit. 63. n. 8.* Cantera *in ſuis quæſtion. criminal. tit. de quæſtion. tangent.* punitionem delicti *cap. 2. n. 11.* Thomas Sanchez *dicto lib. 2. ſum. cap. 29. num. 13.* Anton. Gomez *tom. 3. variar. cap. 2. num. 13.* & ſic quod in hoc mitius puniatur crimen læſæ-Majeſtatis Diuinæ, quam humanæ; & inde quod filij hæreticorum; licet non poſſint ſuccedere patri, vel aſcendenti, qui crimen commiſit: tamen, vt non prohibeantur ſuccedere aliis deſcendentibus, & collateralibus, & extraneis, præter relatos dixit Molina *de iuſtitia tom. 3. diſp. 658. ex n. 19.* Haillon. *in addit. ad* Anton. Gomez *dict. p. 3. cap. 2. n. 14* verſ. *quod mitius.*

8 Et ob id videtur etiam dicendum non obſtare quæ dixi *ſub alleg. 18. & 20.* item & in aliis ſequentibus, *ac in alleg. 34. 35. & 36.* quatenus filij hæreticorum puniuntur in amiſſione bonorum, propter paternam hæreſim; quia iſte eſt caſus diuerſus ac de interrogato in hac quæſtione, vbi tantum agitur, an filij hæreticorum valeant ſuccedere

ſuis auis, aut aliis aſcendentibus? vnde & ſi Felinus dixerit *in cap. vergentis n. 4. de hæreticis*, non diferre filios hæreticorum à filiis reorum læſæ-Majeſtatis, & Afflictis *in constitutionibus ſiciliæ l. 1. tit. de hæreticis n. 29. verſ. 13.* dum dixit eiſdem pœnis plecti vtrumque crimen; propter quod, *& ex dicta l. quiſquis §. ff. filij vere cod. ad leg. Iul. Majeſt.* & ex *conſtit. Federici Imperatoris edita Paduæ anno 1252.* quam referunt Penia in litteris Apoſtolic. pro uffic. Sanctæ inquiſit. poſitis à director. inquiſit. *num. 45.* & Thomas Sanchez *dict. cap. 29. ſumma n. 12.* & *cap. excommunicamus §. credentes*, quam confirmarunt *Clem.* 4. in quadam Bulla relata à Penna *ibi fol.* 44. & Innocent. 4. *&* Alex. 4. & ex eo quod Paul. 3. Henricum Angliæ Regem, eiuſque fautores, & receptatores, ac eorum filios priuarit ſucceſſione parentum, & conſanguineorum, & extraneorum; & Sixt. 5. *anno* 1585. idem ſtatuerit contra Henricum prætendentem Nauarræ regnum; quia ſolum tales prohibitiones, & inhabilitates præſtant intelligi, vel in crimine læſæ-Majeſtatis ob adductam audaciam, vel quando ſic expreſſe inueniuntur in aliis delictis, & cum in hæreſis delicto à canonibus non ſint cautæ, niſi vt tantum inhabiles reddantur à ſuccedendo in bonis ipſorum hæreticorum; non autem aliorum aſcendentium, deſcendentium, aut collateralium, vel extraneorum; non eſt cur æquiparitio admiſſa de crimine-Majeſtatis ad crimin hæreſis quoad infligendas pœnas, claudat noſtrum caſum diuerſum quidē ab ſpecialitate Imperatoris *in dicta l. quiſquis §. filij*; & ob hæc non eſſe audiendos, Cyn. Angel. Iacob Vellouiiſſo, *repertor. inquiſit.* Vmbert. Locat. & alios, quos refert Sanchez *dicto n. 22.* dicentes dictos nepotes inhabiles reddi ad ſuccedendum ſuis auis Chatholicis.

9 Ad tertiam allegationis partem, an poſſeſſores bonorum alienatorum ab hæreticis, aut ab aliis alienari prohibitis cauſa delicti confiſcandorum, teneantur ad reſtitutionem eorum, etiam ſi ſint poſſeſſores bonæ fidei? Et quia longiſſime diſputauit Thomas Sanchez omnino legendus *dicto lib. 2. ſum. cap. 23. à n. 40.* dum agit de illa quæſtione, qualiter poſſeſſores bonæ fidei, *& à n. 97.* qualiter poſſeſſor malæ fidei, *& à n. 108.* qualiter teneatur fructus reſtituere, qui in initio bona fide, & poſtea mala fide poſſedit, aut è contra prius fuit malæ fidei, & poſterius bonæ fidei, *& à num. 158.* quando quis cenſeatur poſſeſſor bonæ, vel malæ fidei, vſq; ad *n.* 193. quod eſt & hic longiſſimum repetere; imo & faſtidioſum, cum iam ad exactam cognitionem poſſeſſorum bonæ, vel malæ fidei, item & eorum circa reſtitutionem obligatione; iam ego latiſſime dixerim *ſub cap. grauis 11. de reſtit. ſpoliator.* & in aliis illius tituli iuribus; imo & *& ſub tit. de præſcript.* & ibi *cap. fin.* circa bonam, vel malam fidem ad præſcribendum; ideo nunc laconice ad præſcribendum reſpondendū indicamus de poſſeſſore malæ fidei iuxta doctrinam, quam retuli *ſub dicto cap. grauis q. 2. & 3.* cum aliis; imo & *ſub quæſt. 1.*

10 Sed de poſſeſſore bonæ fidei, iuxta quæ ibi dixi *ſub quæſt. 6.* vbi late: quo ſuppoſito, idem Thomas Sanchez *dict. cap. 23. lib. 2. ſumma*, & ſi Montepicus *in l. poſt contractum n. 192. ff. de donation.* Angelus *in ſumma* verbo *pœna n. 3.* & ibi Syluest. *q. 25.* abſolute docuerint fiſcum reuocare rem cum fructibus apud quemcumque poſſeſſorem exiſtat, dixit diſtinguendum, quod ſi delictum ignorauit adhuc teneri talem poſſeſſorem fructus quidem extantes reſtituere & ad conſumptos, quatenus ditior euaſit ille poſſeſſor; quia par eſt ratio de hoc, ac de aliis poſſidentibus bona fide, & hoc ſuſtineri vſque ad iudicium inchoatum; quaſi ex tunc teneatur etiam ad conſumptos propter malam fidem, quæ ex tunc ſuperuenit, ſicut agnouit Richard. & cæteri ſcriptores, dixerunt *in §. ſi quis à non Domino inſtit. de rer. diuiſ. & in §. 1. & de officio iudicis*, & agnouit in propoſito Simanchas *de cathol. inſtit. tit. 9. n. 59.* & iuxta hanc doctrinam debent intelligi Peregr *de iure fiſci l. 5. tit. 1. n. 174.* qui loquens de illo tertio poſſeſſore, qui delictum alienantis ignorauit, dixit hunc non teneri reddere fructus: videndi Burſatus *conſ. 43. n. 8. & 9. vol. 1.* & Surd. *deciſ. 247. n. 11. p. 1.* dicentes idem procedere, quando fructus ſunt conſumpti. Quæ tamen in dicto poſſeſſore bonæ fidei diſtinguens, vt diſtinxi *in dicto c. grauis ſub dicta quæſt. 6.* & de malæ fidei; ſicut ibi *dixi n. 5.* & late ad *q. 1.* ibi, ſic interminis docuerunt Guil. *de hæret. q. 4. n. 7.* Soto *de iuſt. & iure lib. 1. q. 6. art. 6.* Ioan. Annib. *in dicta l. poſt contractum à n. 265. & 357.* Riccul. *de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib. 5. cap. 37. n. 5.* & alij *per textum in l. 2. §. non ſolum ff. quæ in fraudem credit.*

Nec refert bona fides emptori, quoad acquirendum Dominium ex multis, quos allegauit idem Riccilus ibi *ſub cap. 32.* in ſexta extenſione, quia cum fructum acquiſitio ſit minoris præjudicij, quam acquiſitio rei, Bald. *in l. venditiones cod. de Vſucapione pro emptor.* Caſtr. *in l. quod vxor ff. de acquirenda poſſeſſ.* Curt. Senen. *conſ. 71. num. 14. verſ. vel fuit ratio* cum aliis per Surd. conſ. 115. n. 5. vtiq; in illis acquirendis ſufficere titulum iuris errore quæſitum, & qualem occaſionem poſſidendi dixerunt DD. *ex l. ſed & ſi lege §. ſcire*, vbi Bartol. Bald. & Angel *ff. de petit. hæred. & in l. quod vxor.* vbi gloſſa, Roman. Alex. & alij *ff. de acquirenda poſſeſſ.* plene Bec. *conſ. 95. n. 15.* & Bald. *in l. celſus n. 19. ff. de vſucapion.* & *in l. irritam col. 2. cod. pro donato* Surd. *dict. deciſ. 247. ſub num. 11. verſ. & ſi dicatur*, Riccilus *ſupra n. 6. & 7.* qui *n. 8.* cū aliis dicit quod quando fit fructuum reſtitutio, & deductis expenſis; ſed de hoc ego late *ſub dicto c. grauis*, vbi & *à quæſt. 5.* & aliis dixi quid de deducendis melioramentis, & *quæſt. 7.* quid de expenſis factis cuſtodiæ cauſa. 11

Quod ſi fructus eſſent tempore alienationis, tunc quidem reuocari, ſicut proprietas reuocatur, tanquam pars rei alienatæ, docent idem Burſatus *dict. conſ. 43. num.* 8. Ricciulus *dict. cap. 37. lib. 5. n. 2.* & alij *per textum in l. fin. §. fructus ff. quæ in fraudem credit. l. fructus pendentes ff. de rei vindic.* 12

Et fortius procedere in fructibus collectis, pendente iudicio ſuper hæreſi, ſi fructus extant, ſiue ſint ab hæretico, ſiue ab emptore percepti dixerunt, interim idem Burſ. *ſupra n. 11.* Ricciul. *n. 3.* Caſtro *de iuſta hæret. punit. lib. 2. cap. 9.* & alij 129. *per l. 2. § non ſolum ff. quæ in fraudem*, Diaz, qui teſtatur de communi *in praxi crim. cap. 123.* Clar. *in §. fin. q. 73. in fine.* 13

Qui, & alij indubitanter tenent procedere in fructibus perceptis poſt ſententiam declaratoriam: ita idem Burſatus *dicto conſ. 43. num.* 1 Ricciulus *dicto cap. 37. lib. 5. n. 4.* Locatus *in opere Iudic.* verb. *bona*, & alij ex doctrina Laſij *de feud. c. 10. n. 74.* 14

Ad vltimam allegationis partem plene, & ſufficienter reſpondetur ex proximè dictis hic in verſ. *ad tertiam* 15

ALLEGA

ALLEGATIO XXXVIII.

An filij nati ante hæresim, non solum legitimi, verum, & naturales, Spurij, vulgo quæsiti, siue adoptiui, & alij illegitimi incurrant, non solum amissionem bonorum patrimonialium, verum & Ecclesiasticorum; item & beneficiorum sicut amittunt hæretici eorum parentes. Et quando id contingat? vel num inhabiles reddantur ad optinenda beneficia de nouo. Item & ad pensiones, & de mãcipatione, & de aliis pœnis remissiue, vt sunt infamiæ, irregularitatis, & aliarum de quibus laconice, cum sint extra intentum confiscationis bonorum? Quid de filiis fautorum, siue receptorum, aut testium falsorum?

SVMMARIVM.

1 *Fily legitimi; item & aly naturales, siue spurij hareticorum amittunt parentum bona, & legitimam, & n.2. & quare n.4. etiam nati ante delictum n. 5.6.7.& n.13.*

3 *Filia haretici punitur in amissione iuris, quod posset pratendere in dote sibi assignanda.*

4 *Parentes haretici acrius puniuntur in filiis, quam in se.*

7 *Fily hareticorum nati ante parentum haresim, sunt pœnis obnoxij, sicut nati post illam incursam, quoad amissionem bonorum, suorum parentum, & n.8.*

8 *Generationis appellatione comprehenduntur fœmina, & n.9.*

10 *Inquisitores possunt prohibere, ne fily hareticorum exerceant officia publica, & qua talia dicantur n. 11.*

12 *Filij ex peccato parentum puniuntur, vt sic auertantur à peccato.*

13 *Pœna in filios hareticorum stabilita, procedunt etiam contra quoslibet illegitimos, & n. 14.*

14 *Fily illegitima maiori odio prosequi debent, quam legitimi.*

15 *Fily puniuntur odio parentum hareticorum num.23.*

16 *Parentes aque puniuntur in legitimis filiis, & in illegitimis.*

17 *Filius vulgo quasitus non incurrit pœnas patris haretici, nisi vt n.18.*

19 *Adoptiuus filius, quando ex haresi patris adoptiui incurrat pœnas amissionis bonorum à iure statutas, sub distinctione, si adoptans est persona coniuncta, aut extranea, num. 20. 21. 22. 23.24.& n.29.& 30.*

21 *Filius adoptatus dicitur filius; sic vt adoptatus à senatore dicatur filius senatoris, & gaudeat liberorum priuilegio.*

24 *Filius arrogatur, quoad amissionem bonorum ob haresim patris arrogatoris, in quo differat à filio adoptiuo, & n.25. & 26.*

25 *Adoptiuus filius, extantibus legitimis, iure Hispano non succedit.*

29 *Legitima filiorum sunt omnia bona patris, quinta tantum parte excepta, qua potest dari illegitimis, vt n.27.*

28 *Confiscationis pœna ex haresi in filijs adoptiuis, & arrogatis, solum habet locum, exclusis legitimis, & naturalibus.*

30 *Arrogationis, & adoptionis ius cessat emancipatione fily.*

31 *Filij hareticorum verius est, vt priuati sint à beneficiis à die commissa haresis paterna n.32. sed vt num.33.34. & à num.35. & sequentibus.*

32 *Beneficia quaquo ob haresim vacantia ex motu Pij V. reseruatur Papa.*

34 *Beneficia num resignari valeant ab haretico ante sententiam declarationis? remissiue, & sub n. 36. ad plura.*

35 *Hareticus lata sententia priuatur à fructib. beneficiorum Ecclesiasticorum à die criminis commissi perceptis, & quare n.36.37.38.*

37 *Hareticus non potest iuuari regulis de annali, & triennali vt retineat beneficia.*

38 *Priuatio beneficij, vt suum effectum habeat, requirit sententiam declaratoriam.*

39 *Inquisitores verius est, vt nequeant priuare beneficiis obtentis filios ante parentum haresim, vt n. 40.& 41. non obstante formulario sententia Inquisitorum, vt n.42.*

42 *Filij hareticorum, siue nati ante, vel post, non amittunt beneficia obtenta ante haresim patris ex declaratione congregationis, & n.42.*

43 *Filius clericus iam factus, non redditur inhabilis ex delicto superuenienti patris, nec ad retinenda beneficia obtenta; nec vt consequatur de nouo.*

44 *Pensiones amittunt haretici ipso iure, sicut beneficia; item & filij ac nepotes hareticorum.*

45 *Irregularitatem incurrunt fily, ac nepotes hareticorum illico ante sententiam declaratoriam.*

46 *Fily fiunt sui iuris statim, ac parentes hareticarunt absque sententia declaratoria.*

47 *Filij hareticorum incurrunt alias pœnas inhabilitatis, & infamia,* remissiue, *& patiuntur omnis Ecclesiastica Dignitatis priuationem num. 48.*

49 *Hareticus pœnitens punitur carcere perpetuo iuxta arbitrium Inquisitorum, & qualitatem confessionis n. 50.*

50 *Inquisitor generalis apud nos solum commutat, aut dispensat in pœnitentiis hareticorum pœnitentium.*

51 *Haretici impœnitentes, & relapsi sunt, qui puniuntur vltimi supplicij pœna.*

52 *Fily, & nepotes hareticorum, & si puniantur ex haresi paterna in diuersis pœnis, & inhabilitatibus, tamen non puniuntur corporaliter.*

53 *Fautores, & receptatores ita puniuntur in amissione beneficiorum, vt hic ad quos actus fiant inhabiles, etiam si clerici sint, vt num.54. & de ratione. n. 56. Et quid de filiis eorum sub n. 56.*

55 *Fautores hareticorum sunt infames.*

56 *Haretici fautores, receptatores, & credentes, repelluntur à testimonio.*

57 *Fily, & nepotes testium falsorum in causa haresis, non amittunt beneficia, nec bona: vbi de praxi.*

1 SVPPO

1 SVPPOSITIS quæ dixi latè *sub cap. 1. de filiis presbiter.* vbi de differentia inter naturales spurios, & alios illegitimos, sicut & ibi dixi etiam *sub Rub.* item & *sub illo tit.* ac *sub cap. in præsentia de probat.* & aliqua dicta *allegat.* 22. iam breuiter per assignata *in hac tota allegat.* 38. Curremus.

2 Ad primam ergo allegationis partem, quia iam *sub dicta allegat.* 22. dictum est filios legitimos hæreticorum, amittere non solum patentum bona per dicta *sub allegat.* 18. & 20. verum, & legitimam, atque alimenta, *vt in dicta allegat.* 22. latè dictum est, vbi de ratione fundamentali.

3 Imo, & filia punitur in amissione iuris, quod ad dotem sibi assignandam de bonis patris posset prætendere per dicta ibi *ab allegat.* 23. propter odium incussum ex odio patris hæretici; *iuxta textum in cap.* 2. *§. credentes de heret. lib.* 6. & rationem *textus in l. quisquis cod. ad leg. Iul. Majest.* de quo *sub dicta allegat.* 18. 20. 22. & alii

4 Cum in filiorum persona acrius torqueantur, quam in propria; *l. isti quidem in fine ff. de eo, quod metus causa, cap. afferte de præsumpt.*

5 Ob quod est etiam communis Doctorum sententia, vt magis debeant hæ pœnæ habere locum in natis ante delictum, quam in aliis, cum maior sit affectio videre filium adultum sæpæ etiam bonis dotatum, & in gradu constitutum, gradu deiici, quam filios infantes; præsertim cum contingere possit, vt post delictum hæreticus filios non suscipiat: ita Ricciulus *in tract. de iure personar. extra grem. Eccles. exist. lib.* 5. *n.* 25. *in fine*, & *n.* 28. cum Rota, quæ, & si aliquando visa sit fauere filiis, vt refertur apud Seraphin. *decis.* 830. dum (quamuis dixit obiter) pœnas criminis læsæ-Majestatis humanæ non habere locū in filiis natis ante delictū vero deinde perpenso, & discusso diligenter tali articulo de ordine Pontificis, respondit secundum iuris censuram, & magis receptam Doctorum sententiam habere locum in filiis natis, & nascituris, vt in Chonchen. pensionis 6. *Martij* 1591. coram Peregrino, vbi argumentis contrariæ partis sigillatim respondit: quam opinionem circa amissionem iuris ad bona patris hæretici sine dubio amplectimur per dicta *sub dicta allegat.* 18. & aliis.

6 Et quamnis inter alios Doctores plena manu congestos, Thomas Sanchez *in summa lib.* 2. *c.* 27. disputet ad vtramque partem *à num.* 6. vsque *ad* 17. legendus omnino; quia nihil intactum reliquit, ac sequatur illam opinionem; nempe quod filij geniti ante parentum crimen, non afficiuntur pœnis statutis contra filios reorum læsæ-Majestatis Diuinæ, vel humanæ per quatuor fundamenta præambula, quæ ponit *à n.* 10. & illico per alias iuris rationes, quas sequitur ibi *à n.* 14. qui *n.* 17. respondet ad argumenta contrariæ sententiæ. Tamen, & si eius opinio sit vera quoad alias pœnas, tamen quoad amissionem bonorum patris hæretici; sic vt nullo modo illa consequi valeant, iudico sequendam esse Ricciuli, & Rotæ sententiam *n. praced.* relatam, tum applicando ad hanc partem fundamenta, quæ repetit sigillatim idem Thomas Sanchez *ad n.* 6. *ad* 10. vtique legendus; tum per illa, quæ adduxi sub assignatis *alleg.* 18. 20. & aliis. Tum etiam talia patrimonialia bona remanent apud patrē, etiam hæreticum, quousque sentētia declaratoria Inquisitorum fisco applicentur, vt ibi explanatum est; & comprobatur per illa, quæ adduxi *supra allegat.* 35. de confiscandis, vel non peculiis castrensibus, vel quasi, aduentitiis, atque profectitiis

Quare in hac celeberrima quæstione, num dicti filij nati ante parentum hæresim, sint pœnis obnoxij, sicut alij, qui post tale crimen nascuntur, de qua in proposito sunt legendi Couarr. *lib.* 2. *variar. resol. cap.* 8. Pegna *in addit. ad Eymeric. p.* 3. *q.* 114. vers. *anceps.* Tamen fusius Farinac. cum infinitis *de heresi q.* 91. *§.* 2. *n.* 57. *&* 58. & alii dicunt quod etiam includuntur filij nati ante hæresim: sic ampliantes *textum in cap. statutum el.* 2. 15. *in ordine de heret. lib.* 6. vt docuernnt Perez. *tit.* 7. *lib.* 8. *ordinam. pag.* 197. Menoch. *de præsumpt. lib.* 5. *præsumpt.* 33. *n.* 29. quos recenset Ricciulus *supra*, Et sequitur Barbosa *in dicto cap. statutum n.* 3. & in communi de dicto puncto disputantes leges Anton. Gomez *tom.* 3. *variar. cap.* 2. *n.* 4. cum multis, quos nouissime refert eius additionator Haillon. Decian. *tract. criminal. lib.* 5. *cap.* 45. *n.* 5. *in fine*, vers. *& hoc intellige.* Molin. *de iustitia tom.* 3. *disp.* 658. *n.* 19. vers. *filij*: tamen Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 13. *post quæst.* 8. *in pœna* 8. *hæreticor. & p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *in princ.* Suarez *de cens. disp.* 43. *sect.* 3. *num.* 1. Farinac. *in fragment. crimin. p.* 1. *litt. C. n.* 350. & de hæresi *dicta quæst.* 191. *n.* 51. & alij infiniti, quos ipsi, & Sanchez, vbi *supra* coacceruarunt, loquentes etiam de crimine læsæ-Majestatis humanæ: idem Farinac. *tom.* 2. *decis.* 87. præter antiquos quos adducit Barbosa in dicto cap. statutum n. 1. & alibi. Quibus addo Gibalinum post Castrum & Gregorium Lopez quos refert Leander *de irregularitate tract.* 2. *disp.* 29. *q.* 10. *in princ.* cum Diana, Abila & Luisio qui tamen loquens num tales filij nati vel concepti liberentur ab irregularitate, tenet liberari *ibi d. q.* 10. *&* 11. cum Bonacina, Simanchas, Lessio, Vgolino, Egidio, Sanchez, Hurtado, Castro, Palao, Villalobos, Pellizario de quo legatur Diana *p.* 4. *tract.* 9. *ref.* 45. vbi vtramque opinionem approbat, & hoc quia rei læsæ-Majestatis humanæ natos seu conceptos filios iam non maculant, vt probat Sanchez *lib.* 2. *decalogi cap.* 27. *num.* 14. cum multis qui tamen debet intelligi vt *hic num.* 6. dictum est. 7

Et quod prædicta pœna amissionis debeat habere locum propter hæresim matris docent *glossa in dicto cap. statutum* Zanchinus *tract. de heret. cap.* 28. *n.* 8. *&* 10. cum aliis per Dacianum *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 45. *n.* 3. *&* 5. Ricciulus *dicto cap.* 30. *lib.* 5. *n.* 29. Farinac. *de heresi dicta quæst.* 191. *n.* 63. Barbosa *in dicto cap. statutum num.* 11. quia in materia pœnali, & odiosa masculinum concipit fœmininum, vt per Tyraquel. *de retractu linag. §.* 1. *glossa* 9. *num.* 213. Cardinalis Mantica *de coniectur. vltima volunt lib.* 6. *tit.* 7. *n.* 18. Franc. Molina *de ritu nupt. lib.* 3. *q.* 16. 8

Et quia generationis appellatione comprehenduntur filiæ, fœminæ, & nepotes, Tyraquel. *supra n.* 241. Menoch. *de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 84. *n.* 26. & *cons.* 321. *n.* 12. Caldas Pereira de potest. eligendi *cap.* 15. *n. n.* 28. Aloysius Riccius *in praxi rerum fori Eccles. decis.* 227. *n.* 5. 9

Vnde iam & si post Sanchez. *vbi supra dicto lib.* 2. *sum. cap.* 27. *n.* 14. Torreblanca *de Magia lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 48. & Sanctarel. *de heresi cap.* 34. *dubio* 1. *num.* 11. *in fine* dixerint posse Inquisitores prohibere, ne filij hæreticorum exerceant officia publica; qualia sunt Magistratus, prætoriatus, 10

riatus, notarlatus, &c. vt docent Suarez *de fide diſp.* 24. *ſect. vltima*, & alij *per textum in dicto cap. ſtatutum*, & *cap. quicumque eodem tit.* extra iuxta inſtructionem Valliſoletan. *anno* 1488. *n.* 11. vbi ſic habetur.

11 *Los Inquiſidores en ſus partidos, y lugares tengan mucha dilegentia, Manden. pongan grandas penas, cenſuras, que los hijos, y nietos de los hereges condenados no tengan, ni vſen officios publicos, ni ſean jueçes, Alcay, des Regidores jurados, Majordemos, Mantreſaios, peſadores publicos, Mercaderes, ni Notarios, ni Eſcrinanos publicos, Abogades, Procnradres, ſecretarios, contadares, Cancilleres, Theſoreros, Medicos, Ciruianos, ſangradores, Voticarios, ni Corredores, Cambiodores, fiales, cogedores ni Arreuda dores de Zenta algunas, ni otros ſemojantes officios, que publicos ſean, O deçirſi puedan, ni vſen de los dichos officios por ſi, ni por otra perſona, ni ſo otro color alguno, ni traygan ſobre ſi, ni en ſus otabios, coſaſque ſean inſignias de alguna dignidad, o miliçia Eccleſiaſticia*, & dicti Doctores hoc negarint in filiis iam natis.

12 Tamen ex proxime relatis cum Rota Romana, & aliis potius iudicamus etiam ad prædicta officia publica inhabilitari filios hæreticorum; quia pœnæ infamię, priuationis officiorũ, & beneficiorũ in caſu noſtro imponitur filiis in ſuppliciũ parentũ vt ſic puniti à peccato auertãtur *ex gloſſa in extrauag. vnica* Ioan. 22. *de pœnis* §. *filius eius.* verſ. *quomodolibet*, cum hæc ratio æque militat, vt iam dictum & in filiis natis ante delictum ex Ricciulo, & aliis *ſupra*, & docent Pegna ad Eymericum *comment.* 163. Rojas *de hæret. p.* 2. *n.* 336. & *ſingulari* 68. *n.* 3. Diana *p.* 4 *tract.* 8. *reſ.* 73. & 74.

13 Itaque proxime dicta practicari debere ſcilicet, quod pœnæ omnes contra hæreticos, eorumque fautores, defenſores, & receptatores ſtatutæ, locum etiam habeant in quibuſuis filiis illegitimis, & ſpuriis, vt docent *in dicto cap. ſtatutum* 15. *de hæret. lib.* 6. Ioan. Andreas *ſupra n.* 4. Ancharran. *n.* 2. Franc. *n.* 4. Geminian. *n.* 4. Barboſa *n. fin.* Couarr. *lib.* 1. *variar. dicto cap.* 8. *n.* 3. Menoch. *de præſumpt. dicta præſumpt.* 33. *n.* 11. Surd. *conſ.* 386. *n.* 6. Suarez *de cenſur. diſp.* 4. *dict. ſect.* 1. *n.* 2. Iacob. de Graff. *in aureis deciſion. lib.* 12. *cap.* 11 *n.* 19. Azot. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 13. *q.* 8. *in* 8. *hæreticorum pœna, & p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 3. Sanchez *dicto lib.* 2. *ſumma cap.* 27. *n.* 1. Ricciul: *dict. lib.* 5. *cap.* 30. *à n.* 1. *ad* 7.

14 Et omnes ex communi ratione, nam diſpoſitum in filiis legitimis circa punitionem eorum, plus afficit filios illegitimos, quos non decet eſſe melioris conditionis, cum odio maiori digni ſint *ex l. parentes ff. de in ius vocando*, quod odium in puncto, de quo loquimur eſt rationabile, vt patet: quare potuit in pœnalibus, & odioſis appellatione filiorum venire illegitimos, potuit dicere Surd. *conſ.* 385. *n.* 6.

15 Velut melius dictum eſt ſupra, & *ſub dict. alleg.* 18. 20. & aliis; quia in hac materia filij puniuntur odio parentum, *cap. vt commiſſi, cap.* 2. §. *hæretici de hæret. lib.* 6. *cap. vergentis eodem tit.* vbi Ioan. Andr. verb. *progeniem extra dicta l. quiſquis cod. ad leg. Iul. Maieſt.* latè Couarr. *dict. cap.* 8. *ſub num.* 2. verſ. 3. *ab eodem.*

16 Et etiam æquè parentes torqueri in illegitimis, ac in legitimis, quia voluntate, & affectu pariter feruntur ad naturales, & illegitimos, inter quos natura non facit differentiam, vt patet *ex auth. quibus mod. nat. effic. ſui* §. *ſiquis erga filios, dict. l. parentes ff. de in ius voc. l. hos accuſare ff. de accuſation. l. adoptiuus* §. *ſeruiles* verſ. *vnde nec vulgo ff. de ritu nupt.* Bald. *in dicta l. quiſquis ſub n.* 6. Ancharran. *conſ.* 225. *col. penul.* vbi dicit quoad naturale fœdus nullam eſſe differentiam inter legitimum & illegitimũ; Ricciul. *ſupra dicto c.* 30. *n.* 3. & 4. Tyraquel. *in l. ſi vnquam* verbo *donatione largitus num.* 288. *cod. de reuocand donation.* cum aliis pluribus, & ſic etiam ſunt intelligendi, quos citat Diana *dict. p.* 8. *reſ.* 76. *in fine*, cum iam adductis.

Eſt tamen Doctorum difficultas an prædictæ pœnæ includant filios adoptiuos, ſiue arrogatos, aut vulgo quæſitos? & vulgo quæſitis dicunt Baldus *in dicta l. quiſquis cod. ad leg. Iul. Maieſt ante num.* 7. Ioan. Andreas *in dicto cap. ſtatutum n.* 4. *in fine de hæret. lib.* 6. ibi Ancharran. *in fine*, Franc. *n.* 4. Couarr. *dicto lib.* 2. *variar. cap.* 8. *n.* 3. Surdus *dicto conſ.* 386. *num.* 6. iſtos filios non comprehendi; quia certum patrem non habent. 17

Niſi forte vigore conſuetudinis, aut ſtatuti, eſſent tales, qui reputarentur de aliqua agnatione, illiuſque arma aſſumerent: nam & ſi ex incerto patre nati dicantur, non effugere pœnas contra filios hæreticorum ſtabilitas, docent Decianus *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 45. *num.* 3. verſ. *amplia, vt procedat.* Farinac. *de hæreſi dicta quæſt.* 191. §. 1. *n.* 11. Ricciul. *dicto cap.* 30. *n.* 6. & ante illos Graff. *lib.* 2. *deciſ. cap.* 11. *n.* 19. *ad finem*, *Repertor. inquiſit.* verbo *filij.* verſ. adeo *præſuppoſito* poſt med. & alij; ad quod ſunt ponderenda quæ de iſtis vulgo quæſitis dixi *ſub dicto tit. de filiis presbyt.* 18

De filiis inquam adoptiuis, ſiue arrogatis maius eſt dubium. Et quia cum multis diſputant notiſſimè Farinac *dicta quæſt.* 191. *n.* 54. Sanctarellus de *de hæreſi cap.* 36. *dubio* 1. *a n.* 5. & ad vtramque partem queat diſputari, videtur ſub diſtinctione reſpondendum; nempe vel quod filius ſit adoptatus ab extranea perſona, vel ſi eſt adoptatus à coniuncta perſona, vel quando filius eſt arrogatus; ita vt in primo cum pœnæ locum non habeant; quia ex noua conſtitutione Iuſtiniani adoptio parum, vel nihil operatur; propterea quod illa non obſtante manent. integra iura patris naturalis, cui filius ſuccedit, non ſolum ad ſucceſſiones ex teſtamento, & ab inteſtato. ſed etiam ad quærelam inofficioſi teſtamenti, illique acquirat, *vt in l. penult.* §. *omnia igitur cod. de adoptionibus* §. *ſed & hodie inſtit. eodem.* Et iuxta hunc caſum videtur dicendum; vt pœnæ ſtabilitæ in filios hæreticorum non habeant locum; eo quod illi non proſunt ad conſequenda priuilegia, quæ dantur propter filios *ex l.* 2. §. *adoptiuus ff. de vaccat. muner.* §. 1. verſ. *ſed adoptiuus inſtit. de excuſat. tutor.* Sunt enim iſti tantum ad inſtar, & imaginem filiorum non proprie *ex l. cum adoptiuum cod. de accuſationibus lib.* 10. *l. filio ff. de liberis, & poſthum.* non enim in aliqua diſpoſitione quæ de filiis loquatur, tales includuntur, Socinus *in dicta l. adoptiuum n.* 8. *ff. de in ius vocando*: latè Tyraquel. *in l. ſi vnquam*, verbo *ſuſceperit. à n.* 5. *cod. de reuocand. donat.* Ricciul. *lib.* 5. *de iure perſonarum extra grem. Eccleſia exiſt. cap.* 30. *n.* 12. & 13. 19

In ſecundo autem caſu, quando filius eſt adoptatus à perſona coniuncta, quæ in hac materia dicitur tantum auus, & proauus maternus, §. *ſed hodie inſtit. de adopt.* dici videtur vt pœnæ ſtatutæ habeant locum in filios hæreticorum, non ſolum vti nepotibus naturalibus, qui & ipſi puniuntur *ex cap.* 2. §. *credentes dict. cap. ſtatutum el.* 2. *de hæret. lib.* 6. ſed etiam vti filiis; quia cum in iſtis 20

non

non currant iura naturalia, & ciuilia, vtique simul iuncta operabuntur, vt dissoluantur iura patris naturalis, & adoptatus, per omnia transeat in potestatem adoptantis, qui solus adoptati pater intelligitur; *dict. l. cum in adoptiuis §. si vero pater naturalis, & dict. §. sed hodie instit. de adoption.* vbi Anton. Faber. in Papin. Pichard. Mynsing. & cæteri instituarij.

21 Et suadetur primo, quia filius adoptatus, dicitur filius, *dict. l. cum adoptiuum cod. de Decurion.* adeo vt filius à senatore adoptatus dicatur filius senatoris, gaudeat liberorum priuilegio *dict. l. cum adoptiuum.* Secundo, quia succedit parentibus simul cum legitimis, & naturalibus, *l. si to parens C. de suis & leg. penul. §. & siquidem ff. de adopt.* sic vt in successionum concursu excludat ascendentes, & vxorem, *l. 1. §. liberi ff. ad Tertullian. l. aequissimum in princ. ff. eadem.* vbi DD. Tertio, quia excludunt naturales, impediunt bona à fisco publicari, reuocant alimenta in fraudem, rumpunt testamenta & alia multa habent filiorum priuilegia, de quibus Tyraquel. *in dicta l. si vnquam supra num. 20.*

22 Vltimo quia in filio adoptiuo militat eadem coniectura voluntatis, & affectionis testatoris, sicut in legitimo, & naturali, adeo vt eius fauore vsusfructus vxori relictus restringatur ad alimenta, sicuti restringitur fauore legitimorum, vt per multa probant Piccus *in l. Titia §. Titia n. 61. ff. de leg. 2.* Mantica *de coniectur. vltimar. volunt. lib. 9. tit. 7. n. 13.* Canal. *de vsufructu vxori relicto sub num. 34.* vers. *imo ego dico*, Gabriel. *conclus. 2. à num. 23.* Surd. cum aliis *de aliment. tit. 2. q. 15. num. 56.*

23 Cumque, vt iam hic in princ. diximus, *& sub dict. alleg. 18. 20. & 22.* filij hæreticorum pœnis affligantur propter odium paternum *dict. l. quisquis cod. ad leg. Iul. Majest. cap. vergentis de haret.* & vtrobique DD. sequitur, vt quamuis in adoptiuis tale ius consideretur mero legis ministerio; sed quia lex innititur affectu naturali, quo aui, & proaui, nepotes, & pronepotes prosequuntur *l. penult. §. & si solus cod. de adoption. ibi auita, & pro auita affectione*, & isti odio parentum infligentur merito, vt in eis locum habeant dictæ pœnæ concludit Ricciul. *dicto cap. 3. lib. 5. à n. 7. & 14. in fine.*

24 In tertio autem casu, quando filius est arrogatus, & non leuis difficultas; eo quod in isto cessat affectus naturalis parentum, & sola remaneat legis operatio; sic vt tales dicantur filij ficti, & imaginarij, ad quos dispositio, præsertim exorbitans, & rigorosa non extenditur, Socin. *in dicta l. adoptiuum ff. de in ius vocand.* cum iam adductis; & quamuis ex alia consideratione Ricciulus non determinat *sub dicto cap. 30. n. 15.* pendulus manens. Tu tamen sufficienter apprehendes resolutionem ex his, quæ adducit Pichard. *in Rubr. instit. de adopt.* explicant latè *textum in l. arrogator 32. ff. de adopt.* & ibi *à n. 5.* vbi in specie de arrogatione cum Renardo, Cujacio, Balduino, & aliis, *& sub illo tit.* item, *& sub Rubr. instit. de hered. qua ab intestato deferuntur §. 4.* agens de legitima filiorum adoptiuorum, & arrogatorum successione, sufficienter demonstrat in dubio præsenti.

25 Et quia ibi *n. 4. & 6.* iam iure nouiori Hispano dispositum est, vt adoptiuus filius, extantibus legitimis, non succedat nec ab intestato *ex l. 5. tit. 6. lib. 5. fort. l. 1. tit. 22. lib. 4. fori*, quocumque tempore naturales ex iusto matrimonio nascantur, siue ante, siue post adoptionem.

26 Et cum omnia bona patris, quinta tantummodo parte excepta, legitima filiorum sit, *l. 9. lib. 3. fori*, eis in ea non poterit præjudicare, nec adoptionis figmento grauamen inferre *ex regula textus in l. quoniam in prioribus ff. de inoffi. tes. testam.* iuncta dicta *l. si vnquam cod. de reuoc. donat. & ex l. 9. & 12. Tauri, l. 7. & 10. tit. 1. lib. noua recomp.*

27 Ex quibus constat, extantibus legitimis, & naturalibus liberis, nullum alium filium cuiuscumque conditionis, etiam per Principis rescriptum legitimatum admitti posse, nisi ad quintam tantummodo bonorum partem: idemque ex dictis legibus fori de filio arrogato respectu patris arrogatoris dicendum videri, & si seruus hæres efficeretur legibus, *ff. in l. 1. & 2. illius tit. & ex l. 12. Tabul* quia sui, & naturales vocantur, admitterentur etiam arrogati.

28 Quare *supra* dicta de confiscationis pœna in filiis adoptiuis hæresim paternam, & in filiis arrogatis, videntur accipere alium sensum, nisi in casu, quod efficiant legitimi, & naturales filij, in quorum locum subintrent alij adoptiui, & arrogati; & sic poterit responderi ad alias quæstiones, quas tractat, & resoluit idem Ricciulus legendus *dicto cap. 30. à n. 17. & à n. 21.*
29 † Vbi resoluit, sequentes primam, quod si filio dato in adoptionem coniunctæ personæ auo vel proauo materno, vel paterno, vel arrogato, pater naturalis incidit in hæresim; vel quid si adoptione durante, pater adoptiuus, vel arrogator incurrat in hæresim; deinde filium adoptatum emancipet? Et in prima verius dicit pœnas filium incurrere respectu patris naturalis, non adoptiui. Et licet in secunda quæstione sub distinctione loquatur n. 22. & 23. tamen n. 24. in fine, videtur concludere, vt non incurrat pœnas; quia adoptione cessante, debet cessare pœna; & sic in puncto iuris docet idem Ricciulus *dicto cap. 30. n. 16.* ex Aretino *in dicto §. sed hodie instit. de adop. n. 2.* & ex aliis.

30 Secundum, & tertium casum *supra* adductos de filio adoptato à coniuncto, vel arrogato limitari, quando post adoptionem, vel arrogationem esset sequuta emancipatio; quia cum per illam pœnitus iura adoptionis. Et arrogationis soluantur, est perinde, ac si nunquam adoptio, vel arrogatio facta fuisset.

31 Itaque iam ad propositum de admissione beneficiorum, aut de inhabilitate ad acquirenda alia de nouo; & supposito quod idem hæretici sunt priuandi per sententiam, vt sentiunt aliqui per *textum in cap. vt commissi* vers. *priuandi de haret. lib. 6.* vt tenent Castro *lib. 2. de iust. hareticor punit. c. 9.* Simanchas *de cathol. instit. tit. 46. n. 71.* Aragon. *q. 11. art. 3.* Henriquez *lib. 13. de excommunic. c. 56. n. 2.* Ludouic. Gomez, regula *de annali possess. q. 52.* Vasquez *1. 2. q. 96. art. 5 disp. 172. cap. 2. num. 11.*

32 Sed verius esse vt priuati sint ipso iure à die commissi delicti ab omnibus beneficiis obtentis ante incursam hæresim, vt docent Couarr. *lib. 2. var. cap. 8. n. 4.* Parisius *de resig. benefic. lib. 3. q. 1. n. 31. & 32.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 13. q. 3. & 8. & p. 2. lib. 7. in princ.* Gonçalez *ad regul. 8. Cancell. gloss. 15. num. 65.* cum infinitis Thomas Sanchez *in pracepta decalogi, lib. 2. cap. 26. num. 5.* qui, & referendi explicantes cum aliis multis vers. *dicti cap. vt commissi.* referunt iam hodie esse sine dubio, attento proprio motu *Pij V.* incipiente *Cum ex Apostolatus*, vbi reseruat qualiacumque beneficia ob hæresim vacantia sedis Apostolicæ collationi.

Sed

33 Sed quia non concludit, ideo idem Sanchez, &
ſi hanc opinionem tamquam probabilem amplectatur,
exiſtimat nihilominus primam ſententiam
eſſe probabiliſſimam, à qua ego non diſſentio, attendendo
ad ea quæ dixi *ſub allegat.* 18. *&* 20.
quando ſcilicet priuatio aliorum bonorum intelligatur
incurſa reſpectu aliorum bonorum patrimonialiũ
hæreticorum; & ſic iuxta ibi reſoluta exiſtimo
intelligendam; & explanandam vtramque ſententiam
hic relatam; quamuumuis Farinac. latè *tract.
de hæreſi q.* 189. §. 4. *à n.* 69. idem *in fragm. crim. p.* 1.
litt. C. *à n.* 335. Anton. Ricciul. *de iure perſonar. extra
grem. Eccleſ. exiſt. lib.* 5. *c.* 19. *n.* 8. Pegna *in directorio
inquiſitor p.* 3. Barboſa *in dicto c. vt commiſſi
n.* 10. etiam cum F. Eman. Rodrig. *in ſumm. c.* 129.
n. 3. Petro de ledeſma *in ſumma p.* 2. *tract.* 1. *c.* 4. *concluſ.*
14. ſecundam opinionem acerrime defendant;
& faciunt pro prima, quæ ego dixi *ſub c. cum non
ab homine* 10. *de iudic. q.* 28. 29. *&* 30. vbi an
ipſo iure periurus, homicida, aut falſificans litteras
34 Apoſtolicas priuentur beneficiis. † Et omiſſo, an
requiratur ſententia declaratoria criminis hæretici,
vt beneficium ante hæreſim obtentum dimittere
teneatur? Et an requiratur ſententiæ priuationis
executio facta per iudicium? Et an interim, quo
non declaratur hæreticus, poſſit valide illud beneficium
renunciare, aut reſignare? de quibus latè
proxime adducti? Et quod poteſt alteri beneficium
conferre, quoties vacat ipſo iure oh crimen obtinentis,
etiam eo non citato, vt DD. per doctrinam
textus in c. licet Epiſcopus de prab. lib. 6. & in propriis
hæretici terminis Decian. & Pariſius, quos
ſequitur Thomas Sanches *ſupra num.* 12. legendus
à n. 7. qui etiam dicit cum Lambertino, & Dominico
poſſe ſimiliter Patronum ad id beneficium præſentare,
non citato poſſeſſore; quia id minus eſt, quam
35 conferre. † Tamen quoad amiſſionem fructuum
beneficiorum, de quibus hic diſputatur, certum
eſſe priuari hæreticum lata ſententia hæreſis declaratoria
à die hæreſis admiſſæ perceptis; quia
quoties pœna amiſſionis beneficij eſt ipſo iure
ſtatuta id operatur, vt cum fuerit lata ſententia
priuetur delinquens beneficio cum fructibus à die
commiſſi criminis perceptis, vt docuerunt optime
Bernard. Diez. *in pract. canon. c.* 131. *n.* 5. Couarr.
in 4. *decret. p.* 2. *c.* 6. §. 8. *n.* 8. Molina *de iuſtitia tom.* 1.
diſp. 96. *pag.* 590. Henriquez *dicto lib.* 13. *de excommunic.
c.* 56. *n.* 2. Thomas Sanchez *dicto c.* 26.
36 *n.* 10. vbi idẽ tenet. † Eo vel maxime cum ij fructus
ſunt hæretici bona, ac eius omnia bona publicentur,
& ſi ante ſententiam declaratoriam rite adhuc
poſſideat beneficium, & percipiat fructus à cuius
pronunciatione retrotrahitur quoad amiſſionẽ ad
diẽ hæreſis cõmiſſæ per illa, quæ diximus *ſub dict.
alleg.* 18. & hoc cum aliis multis *ex n.* 8. *&* 9. Ricciulus
*ſupra de iure perſonar. extra grem. Eccleſ.
exiſt. dicto c.* 19. qui & ſi cum pluribus *n.* 11. 13.
14. 15. *&* 16. dicat beneficium hæretici poſſe
impetrari ante ſententiam declaratoriam, nec poſſe
reſignare ad fauorem tertij poſt hæreſim contractam,
ſic vt nec amplius faciat fructus ſuos; quia
titulus eſt iam reſolutus; propiereaque teneatur
ab eorum reſtitutionẽ; & quod priuatio procedit;
ne dum, reſpectu petitorij, ſed etiam poſſeſſorij;
quia in hæretico reprobatur, nedum titulus, ſed
etiam poſſeſſio ipſo iure. † Et quod nec hæreticus
37 poſſit defendi regulis *de triennali, & annali, de quarum*
effectu dixi explicitè *ſub Rubr. de cauſa poſſeſſ.
38 & propriet.* † Sed quia idem Ricciulus *ibi n.* 12. cum
aliis DD. *ex c. cum ſecundum leges de hæret. lib.* 6.

probat, quod ad ad hoc, vt priuatio ſuum plenarium
conſequatur effectum, requiritur ſententiã
declaratoria hæreſis incurſæ, nec ante poſſit hæreticus
remoueri à poſſeſſione; Ideo exiſtimo, tam
quoad beneficia obtẽta, quam quoad fructus, poſſe
illa hæreticum retinere, nec teneri ad fructuum
reſtitutionem per dicta ſupra ſub *alleg.* 13. *& ſub
alleg.* 75. donec per ſententiam declaratoriam dicatur
omnia amiſiſſe à die commiſſi delicti; & e
quamtumuis ipſe hæreticus Dominio priuatus
ſit, ipſo iure remanet adhuc poſſeſſor. Cum ea
qualitate retrotractionis per dicta *in dicta allegat.*
18. hic applicanda.

His ergo præmiſſis iam ad propoſitum noſtri 39
dubij de filiis hæreticorum in amittendo fructus.
& beneficia obtenta, vel quoad alia acquirenda;
& licet Tabiena verb. *hæreticus num.* 6. Guttierez
canon, queſt. lib. 2. *cap. fin. n.* 38. Caaſtldus *tract.
de Imperatore q.* 118. *n.* 13. Greffius *in deciſ. lib.* 2.
cap. 11. *n.* 11. Gaminian *in dicto cap. vt commiſſi
§. priuandi de hæret. lib.* 6. Monach. *ante n.* 1. Franc.
in cap. felicis n. 6. *de pœnis in* 6. Flamin. Pariſ. *de
reſign. benefic. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 34. Peregrin. *de iure fiſci
lib.* 3. *tit.* 10. Nicol. Garcia *de benefic. tom.* 2.
p. 11. *c.* 10. *à n.* 72. Decian. *in tract crim. lib.* 5. *c.* 20.
n. 5. *& cap.* 45. Gundiſalh. *de hæret. q.* 13. *n.* 2. &
alij, penes ipſos dicant, vt inquiſitores poſſint priuare
filios hæreticorum beneficiis obtentis ante
parentum hæreſim.

Tamen verius eſſe, vt tantũ inquiſitores valeãt 40
priuare hæreticorum filios beneficiis obtentis poſt
pratratam eorum hæreſim, non ſi illa obtinuiſſent
antequam parentes in illam inciderent; qui nullo
iure habetur eos priuari talibus beneficus obtentis
ante paternam hæreſim: ita docent Zechius *in ſum.
tom.* 1. *tit. de fide c.* 11. *n.* 16. Param. *de origine inquiſit.
lib.* 3. *q.* 8. *à n.* 203. Toletus *lib.* 6. *cap.* 6. *concluſ.*
17. *difficult.* 2. Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 13.
q. 8. Suarez *de fide diſp.* 24. *sect.* 3. *n.* 5. Clarus *lib.*
5. §. *hæreſ. n.* 6. Otalora *de nobilit. p.* 4. *cap.* 9. *n.* 9.
Ojeda *de incompatib. beneficior cap.* 13. *num.* 100.
Simanchas *de cathol. inſtit. tit.* 29. *n.* 20. & *in enchirid.
tit.* 63. *n.* 6. Surdus *conſil.* 786. † Imo & ita 41
teſtatur Ricciulus *de iure perſonar. lib.* 5. *c.* 29. *n.* 4.
qui poſtquam & Anania *in cap. vergentis n.* 12. *de
hæret.* Boich. ibi, etiam *n.* 12. Gigante *de crimine
laſæ-Maieſt. lib.* 3. *de pœnis, quas filij incurrunt,
q.* 11. retulit primam relatam ſententiam, quam
conſtir. Pontif. Rota *in Coneber. penſionis* 16. *Decemb.*
1594. coram *B. M. Iuſto*, & iterum, ac latius
eadem 6. *die Martij* 1598. coram *B. M. Peregrino*,
dixit commune; cæterũ referẽs ſecundam ibi ex
Abbate, Rebuſo, Carrer. Pegna, Lupo, dicit, vt
cum hęc controuerſia ex commiſſione Clem. VIII.
diſcuteretur coram Cardinalibus Sancti officij, ab
illis quidem declaratum fuiſſe, prædictos filius non
amittere beneficia, ſiue nati ſint ante, ſiue poſt hæreſim
patris; quia ſacra illa congregatio ſemper
ſequitur benigniorem ſententiam: videndus eſt
Farin. *deciſ.* 87. *&* 90. † Imo & Diana *p.* 4. *tract.* 8. 42
reſ. 76. ſequens ſecundam ſententiam reſpectu beneficiorum
ante hæreſim paternam, reſpondet ad
primam ſententiam, & formularium, quo ſolent
exprimere priuationem inquiſitores, proferentes
ſcilicet ſententiã, condemnando hæreticos, & eorũ
filios, & efficiendo eos inhabiles, ad habendũ, tenẽdũ,
& poſſidendũ Dignitates, beneficia; & officia, tã
Eccleſ. quã ſæcularia, per quod contrarij Doctores
cõprehendunt etiã beneficia obtẽta, ſolũ intelligendũ
iuxta declarationem ſecundæ ſententiæ, licet di-

car remanere sub dispositione discutienda à Theologis, vt iuris peritis; & subdit etiam videndos circa præsentem quæstionem, Rujas *singulari* 24. & *sing.* 68. *num.* 3. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de modis amitt. benefic. num.* 25. *repertor. inquisitor.* verb. *filij*, vers. *nunc queritur*, Majul. *de irregularit. l.* 5. *c.* 27. *n.* 6. Azebed. *in l.* 1. *a.* 204. *tit.* 3. *lib.* 8. *recõpil.* Pegna *in director. dict.* 3. *p. com.* 103. Conarr. *l.* 2. *var. dicto c.* 8. *num.* 4. Sanchez qui dicto *lib.* 2. *summa c.* 28. latè disputans à *n.* 18. etiã *de cri-*
43 *mine læsæ Majestatis humanæ.* † Dicens, vt filius clericus iam factus non redditur inhabilis, nec ad beneficia obtinenda per dictam *l. quisquis* §. *filij cod. ad leg. Iul. Majest.* quæ non debet habere locum in foro Ecclesiæ, nisi sit Canonicata, vt cum multis ibi resoluit, quando commissum est tale crimen à parente in Principem sæcularem, secus si in Pontificem summum, vel Cardinalem; quia tunc sunt ipso iure priuati beneficiis habitis, & inhabiles ad obtinenda de nouo *per textum in dicto c. felicis* §. *quod quis de pœnis lib.* 6. cum Henrico *in dicto c. vergentis* Turrecremata *in c. siquis* 6. *q.* 1. *n.* 7. Gigante, Deciano, Ruino, & Centumilo, & *à n.* 27. latè quoad nostrum casum refert pluribus fundamentis, & DD. primam sententiam comprobari per *dict. c. felicis*, & verba *textus in c. unico de schismatic.* & *ex const. Innocentij IV. quæ est* 8. *inter eius const.* & Alex. 4. §. *fin. quæ est* 10. inter eius constit. Niculai 3. *in constit. in fine, quæ est* 2. in ordine ibi, *aliisque Ecclesiasticis, beneficiis per eos obtentis quomodolibet priuatos, & ad alia in posterum obtinenda inhabiles; eo quod tales sunt infames infamia iuris, c. penult.* 6. *q.* 1. *qui priuentur beneficiis, & officiis obtentis, l. infamia cod. de Decurionib. lib.* 10. *l.* 2. *l. quoties* 18. *cod. de dignit. l.* 12. & quia sic contingit, vt parentes acrius puniantur, vt iam dictum est hic *à n.* 1. & *sub dicta allegat.* 18. tamen ipse Sanchez *à n.* 18. acerrime defendit huiusmodi filios, & nepotes non priuari beneficiis obtentis ante parentum delictum, sed solis postea obtentis *ex textu in dicto c.* 2. §. *hæretici de hæret. l.* 6. vbi Pontifex solum reddit illos inhabiles ad beneficia obtinenda; sic vt minime talis inhabilitas priuet iam obtentis, vt explicat ibi *à n.* 19. videndus *n.* 37. vbi respõdet iuxta distinctionem iactam, tam iuribus, quam constitutionibus Pontificum pro prima sententia
44 iactis. † Ad aliud de pensionibus dicendum est, vt hæretici ipsas amittant ipso iure iuxta doctrinam iactam, qua amittunt beneficia obtenta vel obtinẽda: ita docent Sanchez *in præcepta decalogi lib.* 1. *c.* 28. *n.* 35. & 36. vbi pluribus rationibus probat, Farinac. *de hæresi dicta q.* 191. §. 2. *n.* 9. Sanctarel. *in simili tr. c.* 34. *dub.* 2. *n.* 15. Nico. Garcia *de benefic. p.* 11. *c.* 10. §. 1. *n.* 74. dicentes quod sicut filij, & nepotes hæreticorum ad beneficia in posterum obtinenda; sic etiam sunt inhabiles ad pensiones acquirendas; quia in materia hæresis verbum *beneficium* accipitur largo sũpto vocabulo, vt docuit Ricciulus *de iure person. dicto lib.* 5. *c.* 19. *n.* 7. vbi dicit, quod licet in materia odiosa, & exhorbitanti appellatione beneficiorum, non veniant pensiones *ex cap. quamuis el.* 1. *de præb. lib.* 6. vbi Gemin. *n.* 2. Archid. *n.* 3. *notab.* Abbas *in c. ad audientiam el.* 2. *in* 1. *notab. descript.* vbi Felin. *num.* 2. Gigas *de pension. q.* 28. per totum, & *q.* 94. *n.* 3. & 4. Rebuffus *in tract. nomin. n.* 39. Gomez *in reg. de annali q.* 22. Crescent. *decis.* 24. *de sent. & re iudic.* subdens hoc etiam procedere, quando verba sunt vniuersalia, & geminata: tamen hoc non procedere in materia hæresis, in cuius odium largo sumpto vocabulo accipitur *beneficium*, vt tradit glossa *in c. quicumq;* §. *hæretici* verb. *beneficium de hæret. lib.* 6. Barbosa *ibi n.* 23. & 24. & consequenter complecti pensiones, Abbas *in dicto c. ad audientiam el.* 2. *sub n.* 2. vers. *dicendum tamen*, & ibi Felin. *princip.* Gigas *dicta q.* 94. *n.* 7. quia vt dicunt idem Nicolaus Garcia *p.* 1. *c.* 5. *de benefic. n.* 121. Zerola *in praxi Episcop. p.* 2. verb. *irregularitas* §. 8. & verbo *pensio*, Sanchez *de matrim. cum multis lib.* 7. *disp.* 44. *n.* 9. in capaces beneficiorum, sunt etiam incapaces pensionis; & sic resolutum fuit in Conchen. pensionis 24. Octob. 1594. coram Iusto, & 16. *Decemb.* eiusdem anni, coram Peregrin. vt resoluit idem Ricciul. *supr. dict. cap.* 19. *n.* 6.

His ergo notanter est adiiciendum cum Sancta- 45
tello *de hæresi c.* 34. *dub.* 2. *n.* 13. Suarez *de cens. d.* 43. *sect.* 3. *n.* 2. Sayro *de censur. lib* 6. *c.* 10. *n.* 40. Sanch. *in summa tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 27. *n.* 28. Diana *dicta p.* 4. *tract.* 8. *res.* 76. vers. *notandum*, non exigi sententiam condemnantẽ parẽtes hæreticos, vt filij, ac nepotes incurrant irregularitatis pœnam, & inhabilitatis ad beneficia obtinẽda, sed satis esse, si vel per euidentiã facti, vel per propriã, confessionẽ parentũ in iudicio constet parentes fuisse hæreticos, vel fautores
defensores, aut hæreticorum receptatores. † Itẽ no- 46
tatur, quod emancipatio filiorum, quorũ parentes deteguntur fuisse hæreticos ante emancipationem, est nulla; quia statim, ac pater est hæreticus, filij sunt sui iuris, nec indigent emancipatione, Barbosa *in dicto c.* 2. *de hæret. l.* 6. *n.* 28. dicens sic ibi colligere DD. & quod filij propter hæresim paternã eximũtur à patria potestate, & sui iuris fiunt docent Molina *de iustit. tract.* 2. *disp.* 9. vers. *ab hac regula*, & *disp.* 229. vers. *tertius modus*, Sayrus *in claui Regia lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 32. & *lib.* 9. *cap.* 7. *num.* 7. Læssius *de iust. lib.* 2. *cap.* 22. *quæst.* 6. Rebell. *de oblig. iust. p.* 1. *lib.* 1. *quæst.* 7. *sect.* 2. *num.* 23. Sanctarel. *de hæresi cap.* 37. *num.* 9. cum multis Barbosa *in cap. fin. de hæretic.* & *in dicto cap.* 2. *num.* 29. vbi ex glossa verbo *deserint* ibi, *etiam antequam per Ecclesiam fuerit declaratum*, notat cum Deciano *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 44. *num.* 28. vers. & *nota*, Azor. *dicta p.* 2. *lib.* 2. *q.* 6. *cap.* 22. Lessio *de iust. lib.* 2. *cap.* 3. *dubio* 5. *num.* 23. *in fine*, Molina *de iustitia tom.* 1. *disp.* 9. dicto vers. *ab hac regula*, & dict. *disp.* 229. Sayro *in claui Regia dicto lib.* 9. *cap.* 7. *num.* 7. Sanchez omnino legendus *in præcepta decalogi cap.* 16. *num.* 18. & *cap.* 24. *à num.* 5. & ibi *num.* 9. Farinac. *de hæresi quæst.* 197. *num.* 19. quod vt filij fiant sui iuris propter hæresim paternam, non requiritur sententia declaratoria, quos videbis longius agentes.

Ad secundam allegationis partem de aliis qui- 47
dem pœnis, quibus feriuntur filij hæreticorum, nempe infamiæ, irregularitatis, aliarumve inhabilitatum, & censurarum, non est hic quidquam agendum, nisi tantum metiendum ex iam hic dictis, & quamuis ipsi hæretici sint excommunicati, *cap. ad abolendam, cap. excommunicamus* 1. & 2. *de hæret. lib.* 6. & *in canone* 1. *cœnæ Domini*, ibi DD.

Item secundo patiatur priuationem omnis 48
Ecclesiasticæ dignitatis, officij, & beneficij, & inhabilitatis ad ipsa *cap. dedicimus, cap. pudenda* 24. *quæst.* 1. *cap. præter* 31. *dist. cap. quo iure dist.* 6. *dicto cap. ad abolendam cap. excommunicamus* 1. *dict. c. vt commissi de hæret. lib.* 6. item & irregularitatis *ex dicto c. ad abolendam*, & *c. saluberrimum* 1. *q.* 3. item & in perpetua infamia, *auth. Gazaros cod. de hæret. c. infames* 6. *q.* 1. *cap. oliens* 2. *q.* 7. *c. infantibus de reg. iuris, dict. c. ex-*

communi

communicamus 1. de haret. & dict. c. 2. §. haretici eodem tit. lib 6. & huic pœnæ ſit annexa inhabilitas
ad omnem honorem, dignitatem, officium, &
actionem ciuilem, quæ infamibus prohibitæ ſunt
*in dicto cap. infamibus de regul. iuris lib. 6. l. 2.
cod. de hareticis,* nominatim hæreſim, *l. quoniam
cod. de haret. l. ſi pupilli §. videamus ff. de negot. geſtis,
dict. cap. excommunicamus 1. de haret.* dequo iam
dictum eſt hic *à n. 1.*

49 Et inſuper puniatur hæreticus pœnitens carcere perpetuo *iuxta dict. cap. excommunicamus 2.* &
ex inſtruct. Toletana anni 1561. cap. 41. quam iuſtis
de cauſis ſolent mitigare inquiſitores iuxta modum cito aut ſero confitendi per reum, imo &
commutare ad tempus, & ad aliam extraordinariam pœnam, *vt in dict. commiſſi, & ex inſtruct.
Hiſpalen. anni 1484. §. 11.* vt contingit reſpectu
reorum nobilium, & hoc ante diffinitiuam ſenten-
50 tiam inquiſitorum, ſiue in illa, non poſt. † Quia
tunc vt praxis quotidiana docet, commutatio, mitigatio, ſiue aut remiſſio ſpectat ad D. Inquiſitorem Generalem in noſtra Hiſpania, qui ſolet, viſis
meritis cuiuſque rei coram ſuis conſiliariis ex voto
illorum indulgere, vt noſter ſapientiſſimus, atque
prudentiſſimus Epiſcopus Placen. inquiſitor gene-
51 ralis quotidie in praxi demonſtrat. † Vel in alia vltimi ſupplicij pœna ex iure ciuili *in l. Manich. l.
Arrian, l. quicumque cod. de haret. dicto c. ad abolendam, dict. cap. excomunicamus 1. de haret.* & alibi,
vbi DD. docent hac pœna plecti ſolum impœnitentes, & incorrigibiles, ſecus ſi pœnituerint, nam
tunc mitios punientur iuſta diſtinctionem, quam
refert Rojas *de haret. p. 2. n. 197.* diſtinguens inter
confitentem in limine iudicij, aut ante accuſationem, ſeu poſt illum, vel poſt teſtium publicationem, dequo Diana *p. 4. tract. 7. reſ. 24.* cum aliis,
qui reſol. 25. p. 6. tract. 7. cum aliis, etiam hæreticum dicit puniri in diuortio: nam qui publice damnatus fuit, tamquam hæreticus formalis, ſi deinde reconciliatur, manet prohibitus iure cohabitandi cum coniuge, & debitum petendi, quod non
multum in praxi video obſeruari; imo potius con-
52 trarium. † Eſt ergo concludendum, vt licet quoad
priuationem bonorum patrimonialium, alimentorum, & legitimæ, atque dotis priuentur filij filiæve; vt dictum eſt *ſupra ſub alleg. 18. 20. 22. & 23.*
& alibi; item fructuum, & beneficiorum, vt hic
declaratum manet; imo & vt infames reputentur
ad Dignitates filij, atque nepotes, & obtentis priuentur modo iam dicto hic *à n. 1.* quia pœna infamiæ, & inhabilitatis extenditur ad filios, & nepotes hæreticorum vſque ad primam, & ſecundam
generationem ex dicta *l. quiſquis cod. ad leg. Iul.
Maieſt.* & ex aliis iam relatis iuribus *dict. c. quicumque 2. c. ſtatutum de heres. lib. 6.* Simanchas *tit. 29.
de cathol. inſtit.* Couarr. *lib. 2. var. c. 8.* Diana *p. 4.
tract. 7. reſ. 1.* verſ. *quarta pœna,* & alij communiter;
ſed filij in aliis corporalibus carceris cenſurarum,
aut aliis, veluti exilij, ſiue triremium, aut combuſtionis, vltimive ſupplicij, aut diuortij modo dicto
puniuntur ex hæreſi parentum, niſi alias idemmet
filij, & nepotes dãnarentur, vt hæretici iuxta relata
53 *ſub allegat. 37. præcedenti.* † Ad vltimam allegationis partem, quid de filiis fautorum, ſiue receptatorum, aut teſtium falſorum, etiam laconice reſpondetur. Nam ſicut beneficia ſuſpectorum, aut diffamatorum de hæreſi non vacant ipſo iure, qui tantum poſſent illis priuari iuxta criminis qualitatem,
vt dixerunt Pegna ad Eymeric. *3. p. q. 113. comment. 162.* Sanch. *in ſumma dict. lib. 2. c. 26. n. 14.* ſic,
& receptatores venient priuandi per ſententiam
beneficiis antea comparatis, *vt in dicto cap. excommunicamus el. 1. §. credentes de haret.* ſicut docent
idem Sanch. *ſupra n. 15.* Couarr. *dict. l. 2. var. c. 8 n. 4.*
Pegna *ſupra n. 13.* ſed diuerſo modo intelligo, cum
fautores defenſores, & receptatores hæreticorum
excommunicentur; ſic vt ſi intra annum non ſatisfaciant, ſint infames, nec admittantur ad publica
officia, & conſilia, vel ad eligendos alios ad huiuſmodi, nec ad teſtificandum, nec poſſint teſtari, nec
ſuccedere in hæreditate; Imo nullus cogatur illis
reſpondere in quocumque negotio, cum & ipſi teneantur aliis reſpondere, nec cauſæ ſunt proferendæ ad illorum audientiam, nec ſententiam ab illis
latam valere, nec poſſe patrocinari, nec inſtrumenta conficere. † Quod ſi clerici ſint, deponuntur ab 54
officio, & beneficio, & qui contemnunt tales vitare, poſtquam ſunt ab Eccleſia notati, ſunt excommunicatij donec ſatisfacerint, & nemo illis eſt adminiſtraturus ſacramenta Eccleſiæ, nec traditurus
eos Chriſtianæ ſepulturæ, nec accepturus Eleemoſ.
aut oblationes eorum; ita vt qui ſecus fecerit priuatur ſuo officio, ad quod non veniet reſtituendus, ſine ſpeciali indulto ſedis Apoſtolicæ nec ſeruanda
ſint priuilegia regularibus talia facientibos in illa
Diæceſi exiſtentibus. † Quorum eſt ratio, quia hæ- 55
reticorum fautores ſunt infames, vt dicunt Grilland. *de hæreticis q. 3. n. 2.* Azor. *inſt. moral. p. 1. lib. 8.
c. 13. q. 8.* verſ. *ſeptima* Saurez *de fide diſp. 21. ſect. 5.
n. 2.* Sanctarell. *de hæreſi q. 25. n. 10.* Pegna *in director. inquiſit. comment. 4. p. 1.* imo etiam Azor. vbi
proxime, Sanch. *in præcepta decalogi l. 2. c. 26. n. 1.*
Fariu. *de hæreſi q. 180. n. 14.* Sanctarel. *eodem tract.
cap. 24. n. 10.* in medio Barboſa *in dicto c. excomm. §.
credentes* legendus *n. 19. in fine* verſ. *receptatores,* &
n. 24. qui & *n. 27.* verſ. *ad teſtimonium,* æquiparans
hæreticos, & fautores, dicit cum Farinac. *in praxi
crim. q. 56. n. 206.* Sanctarel. *de hæreſi d. s. 25. n. 11.
prope finẽ,* Men. *conſ. 149. n. 28.* Reb. *de reprob. teſt.
n. 226.* † Quod hæretici, eorumq; fautores, defenſo- 56
res, receptatores, & credentes eorum repelluntur à
teſtimonio ferendo, qui; & etiam ibi *num. 20. 21.
& 22.* & *in cap. ſicut 8.* Laconice explicans qui
ſint credentes, & receptatores hæreticorum, dicit
cum multis eiſdem puniri pœnis; quod intelliges
iuxta diſtinctionem, quam latè expendit omnino
legendus cum aliis *lib. 2. ſumma cap. 10.* & ibi
num. 4. & 5. & per totum *cap. dum agit de excommunicatione lata in credentes receptatores, defenſores hæreticorum, & eorum libros legentes, tenentes,
imprimentes, aut defendentes;* Et ſic non amplius;
qui cap. 27. num. 26. extendit doctrinam *textus in
dicto cap. 2. §. hæretici d. lib. 6,* & *dict. cap. ſtatutum el. 2. eodem tit.* dum dicit filios, & nepotes via
maſculina, & ſolos filios via fœminea hæreticorum
eſſe inhabiles ad beneficia impoſterum acquirenda, ſed non amittent bona ſibi contingentia; quia
tales fautores parentes non puniuntur, vt hæretici
formales in confiſcatione bonorum, cum vt plurimum dicantur tantum de hæreſi ſuſpecti, ioxta
quæ dico *infra ſub allegat. 42.* in verſ. *ſub quia hæreticorum fautores in fine,* vbi dictum eſt *ex conſtit. Py V.* ſi de protegendis, poſſe aliquando pœnam confiſcationis imponi aduerſus fautores, receptatores, & credentes, ſed non inde filios puniri
ſicut puniuntur, quando eorum parentes impœnitentes decedunt. Et ita hanc ſententiam contra
Saytum. Toletum & Giballin. *de irregularit. cap. 5.
q. 4. confeſſ. 3. n. 22.* docent etiam Valentia *tom.
4. diſp. 7. quæſt. 19. punct. 3.* Hurtad. Filiuc. Bo-

nac. Phliarch. Viuand. Villalob. & alij quos sequitur Leander de irregul. tract. 2. disp. 1. q. 8. & 9.

57 Tamen quoad vltimum punctum de filiis testiũ falsorum in causa hæresis, dicendum est istos, nec nepotes illorũ bona amittere beneficia, nec ad alia consequenda inhabiles reddi; quia contra istos non extenduntur pœnæ latæ *supra* contra filios hæreticorum, fautorum, & defensorum; nec in iure cauta est contra testes falsos in causa hæresis talionis pœna, quam numquam vidi practicari, nec Vallisuleti, vbi aliquando contra quendam testem petij, nec hic in nostro consilio, & hoc ne tali duritia testes futuri, & legitimi, alias retrahentur à testificando timore suffulti ne si delictum testificatum non probaretur, ipsi talioni subjacerent; sed non inde euadunt alias acerbas pœnas arbitrarias, vt ibi, & in nostro consilio vidi practicari contra testes de falso conuictos; & sic in specie, da quâ loquimur docent Sanchez *in summa sub dict. cap.* 27. *lib.* 2. *num.* 25. Simanchas *de cathol. instit. tit.* 64. *num.* 92. Sousa *in aphorism. inquisit. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 31. Diana *p.* 4. *tract.* 7. *res.* 16. vers. *notandum est*, & eius compilator Ausonius verb. *hæreticorum filij n.* 31.

ALLEGATIO XXXIX.

An inquisitores possint punire pœnis contentis sub allegatione præcedenti filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint curiæ sæculari, eos pœnituit, & mortui sunt catholici? Et an filij hæreticorum ex præsumptione iuris, incurrant easdem pœnas, ac illi, quorum parentes personaliter in carceribus detenti, in Sancto officio reconciliati, aut combusti fuerunt? Et an vt incurrant pœnas nepotes, oporteat quod parentes in hæresi decessissent? Et an incurrant pœnas filij post hæresim nati, qui parentum hæresim reuelant? Vel quando parentes, non tamquam hæretici, sed tamquam suspecti de hæresi damnati sunt.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitores possunt punire assuetis pœnis filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint curiæ sæculari, eos pœnituit, & mortui sunt catholici. Et quid requiratur n.* 2.

3 *Statutũ inhabilitans filios hæreticorum ad beneficia, comprehendit filios hæretici etiam pœnitentis, & n.* 5.

4 *Hæreticis relapsis pœnitentibus sacramenta pœnitentiæ, & Eucharistiæ ministrantur.*

5 *Pœnitens, & reincorporatus Ecclesiæ, hæreticus dicitur, qui per absolutionem solemnem, & iuridicam reincorporantur, & admittuntur ad pœnitentiam iuridice adimplendam.*

6 *Absolutio relapsi in sacramento confessionis tantum valet quoad forum internum, non in iudiciali, vt n.* 9.

7 *Indulgentia quoad relapsum non proficit, nisi quoad pœnam spiritualem; secus quoad temporalem.*

8 *Receptus ad gremiũ Ecclesiæ dicitur recipi ad pœnitentiam, qui recipitur ad perceptionem sacramentorum, dicitur recipi ad misericordiã.*

10 *Sacramentorum vsum legitime non habent existentes extra Ecclesiam ex parte sua, & si eorum ministratio non denegatur pœnitentibus.*

11 *Interpretatio, quæ fauet magis fidei, fit in materia hæresis.*

12 *Filij hæretici non relapsi, & pœnitentis non priuantur beneficiis obtentis, nec redduntur inhabiles ad alia obtinenda etiam si eorum parentes ante peractam pœnitentiam obierint de iure, sed quid in praxi infra sub allegat.* 47. vers. & in tantum.

13 *Filij comprehenduntur in statuto inhabilitante filios hæreticorum ad beneficia.*

14 *Filij hæreticorum, credentium, fautorum, defensorum, & receptatorum vsque ad secundam generationem, non possunt admitti ad aliquod beneficium Ecclesiasticum, vel officium publicum.*

15 *Sententia lata in contumaciam, nunquam transit in rem iudicatam quoad pœnam corporalẽ.*

16 *Hæreticus quandocumq; cõparens venit audiendus, etiã si eius statua sit combusta, & n.* 21.

17 *Confessio facta contumacis, non nocet hæredibus, nisi vt n.* 19.

18 *Sententia lata in contumacia non infamat.*

19 *Confessio facta ex contumacia consurgens lædit hæredibus in crimine hæresis, & læsæ-Majest.*

20 *Contumax hæreticus, qui citatus non comparet ad se compurgandum intra annum, lædit filiis suis in bonis, etiam, si transacto anno, compareat, duo impedimenti excusationem non auferunt n.* 21.

22 *Contumax pater, ex quo iudicatus est hæreticus, amittit bona, & si post annum incussata contumacia compareat, & se compurget.*

23 *Filij hæretici, contumacis qui post annum comparuit, non inhabilitantur ad officia, & beneficia, nisi deficiat pater in compurgatione, quid in crimine læsæ-Majestatis n.* 24.

25 *Filij hæreticorum qui quamuis relapsi non sint, & ad fidem redeunt, traduntur curiæ sæculari comburendi, qui pœnas incurrunt omnes, expenditur n.* 26.

26 *Hæresiarchæ comburuntur, & si relapsi non sint, qui nec admittuntur ad solemnem reconciliationem, & reincorporationem Ecclesiæ.*

27 *Filij sponte reuelantes hæresim parentum, liberãtur à pœnis, alias iure contra ipsos impositas.*

28 *Filij condemnatorum, non vt hæretici, sed vt tantum suspecti, non incurrunt pœnas in filios impositas, & quare n.* 29. & 30.

29 *Suspicio etiam vehemens non sufficit ad condemnandum de hæresi formali.*

30 *Confiscanda tantum sunt bona vere hæreticorum, non inquam de hæresi suspectorum contra Azor.*

AD primam, & cæteras huius allegationis partes breuiter respondebitur, præmissis, quæ in præcedenti, & aliis dicta sunt. Igitur ad primum dubium dicendum est, vt inquisitores possint punire relatis pœnis *in dicta allegatione præced.* filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint curiæ sæculari, eos pœnituit, & mortui sunt catholici, Sanctarellus, *de hæresi cap.* 34. *dub.* 2. *num.* 17. Pegna *in direct. p.* 3. *q.* 15. Simanchas

Simanchas *in cathol. inſtit. tit.* 29. *num.* 17. Decian. *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 45. *num.* 3. Paramo *de origine inquiſit. lib.* 3. *q.* 9. *num.* 209. Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 13. *q.* 8. *& tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 3. Burſatus *lib.* 3 *conſ.* 289. *à num.* 16. Auila *de conſ. p.* 7. *diſput. dubio* 3. Suarez *in* 3. *p. tom.* 5. *diſp.* 45. *ſect.* 3. *num.* 4. Sanchez *in præcepta decalogi lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 13. *&* 24. Ricciulus cum aliis *lib.* 5. *de iure perſ. extra gremium Eccleſ. exiſt. cap.* 30. *à num.* 32. *& DD. per textum in cap. ſtatutum* 2. *de hæret. lib.* 6. *in* §. hoc ſane *de filiis.*

2 Vbi ad iſtum effectum duo requirit copulatiuè, nempe quod pater fuerit emendatus, & reincorporatus Eccleſiæ vnitati; ſed relapſus ſupradictus, non poteſt dici reincorporatus Eccleſiæ vnitati, quia Eccleſia denegat illi audientiam, *cap. ſuper eo eodem tit.* Ergo; & ita reſoluit etiam Diana *tract.* 7. *p.* 4. *reſ.* 75. & Burſatus vbi proxime teſtatur ita fuiſſe practicatum *in Senatu Mantuano*; & ita communiter defendunt DD. antiqui *in dicto cap. ſtatutum poſt gloſſam* verbo *quia lapſi*, Ioan. Andr. *num.* 5. Franc. *num.* 4. verſ. *in gloſſa*, verb. *reincorporatus* Ancharran. *n.* 1. *in fine.*

3 Et confirmatur, quia ſtatutum inhabilitans filios hæreticorum ad beneficia, comprehendit filios hæretici, etiam pœnitentis, & ad fidem redeuntis, Barboſa *in dicto cap. ſtatutum num.* 9. poſt Farinac. multis probantem *de hæreſi q.* 191. §. 2. *num.* 64. Et ſic idem loquens de noſtro caſu, concludit cum relatis *num.* 10. *in fine*; qui & ſi referant contrariam ſententiam Geminiani *in dicto cap. ſtatutum* §. *hoc ſane num.* 2. verſ. *dicit* Ioan. Andr. *Rupertos inquiſit.* verb. *filij* §. *nunc* Alphonſ. Montal. *ad leges Caſtella lib.* 2. *tit.* 26. *p.* 7. verſ. *eſt ergo concluſio*, Lupi *de hæret. cap.* 18. Teolti *de inſtruct. ſacerd. lib.* 1. *cap.* 69. *num.* 4. Surd. *conſ.* 146. *num.* 24. Didaci Cantera *quæſt. crim.* vbi refert ſecundum hanc opinionem fuiſſe practi-
4 catum in inquiſitione Conchenſi † ex eo quod hæreticis relapſis, ſi in eis pœnitentiæ manifeſta ſigna appareant, ſacramenta pœnitentiæ, & Euchariſtiæ conceduntur, *dict. cap. ſuper eo de hæret. lib.* 6. quæ non conceduntur exiſtentibus extra Eccleſiam, *cap. extra catholicam, & cap. inter catholicam* 191. & quia ergo filios, qui puniuntur pro alieno crimen, eſt facienda benigna interpretatio *ex l. legem cod. de naturalibus liber.* vt etiam tenuerunt alij inſtructi per Sanctarel. *de hæreſi cap.* 34. *dub.* 2. *num.* 17. *in princ.* Henriquez *lib.* 14. *ſumma cap.* 5. *num.* 4.

5 Tamen non eſt recedendum à prædicta prima opinione, cuius difficultas poſſet conſiſtere in declarando, quando quis dicatur pœnitens, & reincorporatus Eccleſiæ, de quo præter alios nouiſſime expendit Ricciulus legendus vbi *ſupra à numero* 34. *dict. cap.* 30. *vſque ad num.* 40. & nos reſumptiuè dicimus tales dici, cum per abſolutionem ſolemnem, & iuridicam Eccleſiæ reincorporantur, & admittuntur ad pœnitentiam iuridice implendam, & non traduntur brachio ſæculari, vt docent Geminianus *in dicto cap. ſtatutum num.* 5. Archidiacon. *in cap. accuſatus eodem tit. lib.* 6. *n.* 7.

6 Et quamuis tales relapſi ſint abſoluti in ſacramẽto confeſſionis, talis abſolutio valebit tantum quoad forum internum, vt poſſint ſcilicet recipere ſacramentum Euchariſtiæ, vt notant *gloſſa in dicto cap. ſuper eo dict. lib.* 6. verſ. *denegandæ*; Azor. *tom.* 1. *moral. lib.* 8. *cap.* 14. *quæſt.* 7. Paramus *de origine inquiſit. ſupra*; Decianus *lib.* 5. *crim. cap.* 56. *num.* 7. Diana *diction. reſ.* 73. verſ. *Igitur.*

Etenim indulgentia erga relapſum; non pro- 7
ficit, niſi quoad pœnam ſpiritualem, ſecus quoad temporalem, vt cum Deciano, Ludouico, Azor. dicit Barboſa *in dicto cap. ſuper eo num.* 3. quare optime dixit Farinac. *de hæret. quæſt.* 93. §. 2. *num.* 35. quem & refert Ricciulus *dict. cap.* 30. *num.* 37. & Barboſa *ſupr. numero* 4. quod is, qui recipitur ad gremium Eccleſiæ, dicitur recipi ad pœnitentiam; qui vero recipitur ad perceptionem ſacramentorum, dicitur recipi ad miſericordiam; non enim relapſis, ſi poſtea pœniteant, & pœnitentiæ ſigna eis apparuerint manifeſta, ſacramenta pœnitentiæ & Euchariſtiæ denegari debent, vt diximus, ac repetunt etiam Sanctarell. *de hæreſi cap.* 42. *dubio vnico numero* 17. *in fine*, Schilac. *in tract. de fide catholica cap.* 27. *num.* 4. Sylueſter *in ſumm.* verbo *hæreticus numero* 14. *&* 17.

Quia abſolutio data relapſis in foro pœni- 8
tentiæ, proficit ad remiſſionem peccati in foro interiori, quæ nihil ſoffragatur in foro iudiciali vt per Thom. Treuian. *deciſ.* 36. *&* 16. *p.* 2. Barboſa *in dicto cap. ſuper eo numero* 5. *&* 6. Ricciul. *dict. cap.* 30 *num.* 36. alia tradens *ad n.* 3. 4. *ad* 39.

Nec faciunt contra hæc fundamenta contra- 9
riæ ſententiæ. Non primum quod extra Eccleſiam non ſint ſacramenta, quia illud accipitur, vt exiſtentes extra Eccleſiam ex parte ſua non habent legitimum vſum ſacramentorum ex doctrina D. Thomæ 129. *q.* 39. *art.* 3. *ad finem.*; non autem quod exiſtentibus extra Eccleſiam, vt vere pœnitentibus non poſſit ab Eccleſia concedi, vt ſacramenta accipiant ex miſericordia.

Nec ſecundum, quia regula fallit in materia 10
hæreſis, in qua fit illa interpretatio, quæ magis fauet fidei *ex cap. quicumque* §. *hæretici* verbo *beneficium* hoc tit. *lib.* 6. vbi Gemin. *num.* 2. verſ. *Nota bene*, vbi Barboſa cum aliis Abbas *in cap. ad audientiam cl.* 2. *ſub num.* 1. verſ. *dicerem tamen de reſcript.* Gigas *de penſion. q.* 94. *num.* 7. Ricciulus *dict. cap.* 30. *num.* 39. *&* 40. & alij Doctores *per textum in l. omnes* §. *hæreticorum autem cod. de hæret.* vbi alios cumulat Barboſa.

Quod ſi difficultas eſſet de filiis hæretici non 11
relapſi pœnitentis, tunc dicendum eſt iſtos filios non priuari beneficiis, nec ad alia obtinenda inhabiles reddi, etiam ſi eorum parentes ante peractam pœnitentiam obierint, dummodo tamen parati eſſent ad eam recipiendam, vt reſoluunt Carer de hæret. n. 141. verſ. *limita, niſi pater*, Gund. eodem tract. q. 23. Pariſ. conſ. 2. n. 185. lib. 4. Surd. conſ. 368. n. 14. Didac. Cantera in quæſt. crimin. tit. de hæret. cap. 1. n. 11. Decian. dicto lib. 5. cap. 45. n. 5. verſ. *limita tertio*, Sanchez *dicto lib.* 2. *c.* 27. *n.* 26. Ricciulus *dicto lib.* 5. *cap.* 30. *à n.* 30.

Vbi etiam poſt Verall. *deciſ.* 96. *num.* 7. *p.* 2 12
ſubdit illos tamen comprehendi in ſtatuto inhabilitante filios hæreticorum ad beneficia, vt relatum eſt ex Farinacio *de hæreſi dicta quæſtion.* 191. §. 2. *numero* 64. Barboſa *in dicta cap. ſtatutum numero* 9. quo iure ex ſtatutis ſanctæ Inquiſitionis Hiſpanicæ vtimur in filiis reconciliatorum, & de communi teſtantur Roland. *conſ.* 63.

numero 27. *lib.* 3. Burſatus *conſ.* 14. *dict. num.* 33. *&* 34. *lib.* 1. & alij.

14 Et de Eccleſia Hiſpalenſi extat deciſio apud Verallium *deciſ.* 96. *num.* 7. *p.* 2. *& repert.* Ricciul. *ſup. d. cap.* 30. *num.* 41. *in fine*, aliter enim filij reconciliatorum pœnitentium non redduntur inhabiles, nec patiuntur confiſcationem vt dicam infra ſub alleg. 47. ſub verſ. *&* *in tantum.* Etenim, vt iam diximus *ſub alleg. praced.* & cum multis iterum reperit Barboſa *in dicto cap. quicumque* 2. verſ. *hæretici numero* 19. *&* 20. filij hæreticorum, credentium, fautorum, defenſorum, & receptatorum vſque ad ſecundam generationem non poſſunt admitti ad aliquod beneficium Eccleſiaſticum, vel officium publicum, ſic, vt ſi aliter fiat, factum, ſit irritum, & innane, de quod dixit alia videnda *in cap. ſatis peruerſum dict.* 56.

15 Ad ſecundam allegationis partem, an filij hæreticorum ex præſumptione iuris, incurrant eaſdem pœnas, ac illi quorum parentes perſonaliter in carceribus detenti, in ſancto Officio reconciliati ſunt, aut combuſti; quod idem eſt, quando verſamur in filiis condemnati de hæreſi in contumaciam. In quo dubio video diuersè loqui DD. nam qui exiſtimant filios non incidere dictas confiſcationis pœnas, & alias inhabilitates, fundantur; quia ſententia lata in contumaciam, nuſquam tranſit in rem iudicatam quoad pœnam corporalem.

16 Adeo, vt quandocumque hæreticus compareat, ſit audiendus, etiam ſi eius ſtatua ſit combuſta *ex gloſſa* communiter recepta *in cap. excommunicamus el* 1. §. *qui autem* verb. *condemnetur de hæret.* latè comprobat, ita ſequens Farin. *in praxi q.* 116. *n.* 130. cum multis Gigas *in tract. crim. læſæ-Maieſtatis lib.* 3. *tit.* 1. *de pœnis, quas incurrunt numero* 3. & in propoſito Ricciolus *de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib.* 5. *cap.* 30. *n.* 42. *&* 43.

17 Et confirmatur; qoia quamuis contumax reputetur tanquam confeſſus, at talis confeſſio ficta, non egreditur perſonam contumacis, nec nocet hæredibus, vt docent multi, *ex regula textus in l. eius, qui delatorem* 19. *ff. de iure fiſci*, in verbis ibi: *eius qui delatorem corrupit, ea conditio eſt, vt pro conuicto habeatur; ſed enim hæc pœna magis eſt, vt aduerſus ipſum locum habeat, qui delatorem redemit; ceterum aduerſus hæredem ipſius tranſire non debet*; & ſic Bartol. *in l. cum filius famil. in princ. n.* 4. *ff. de verb. oblig.* & Bald. *in l.* 2. *n.* 23. verſ. *ſecundò quæritur C. de edendo*, colligunt ſequentem regulam: *contumax habetur pro confeſſo in ſui ſolius præiudicium, nec ad hæredem damnum tranſit.*

18 Non enim ſententia lata in contumacia infamat, vt multis citatis tradit Surd. *conſ.* 173. *n.* 100. *vol.* 2. vt in crimine læſæ-Maieſtatis tradunt expreſsè Roland. *conſ.* 29. *n.* 21. *&* 22. *vol.* 3. & *conſ.* 13. *in fine, iuncto n.* 4. *vol.* 4. & Centunilus additione ad Farin. *dec.* 62. *lit. B. in limit.* 3. *p.* 1. pœnas parentis ob contumaciam damnati non nocere filiis, ſed ipſos omni pœna liberos eſſe.

19 Contrariam vero ſententiam ſequentes dicuntur; qoia quamuis ficta confeſſio ex contumacia conſurgens, non ſi regolariter ſufficiens, vt pœna ad hæredes tranſeat, tamen id fallere in crimine læſæ-Maieſtatis Diuinæ, vel humanæ, tradunt Bartol. *in l.* 1. §. *ſi is n. vnico ff. de bonis eorum, qui ante ſententiam*; Maſcard. *de prob. concluſ.* 348. *n.* 35. Rojas *in ſingul. fidei, ſingul.* 69. *n. vnico*, Carrerius *de execut. ſent. contumacialis c.* 1. *n.* 345. Thomas Sanchez *in ſumma lib.* 2. *cap.* 27. *n.* 19. & loquentes de filiis hæreticorum ſuſtinent, Pegna *in directorio inquiſit* 3. *p. comment.* 164. *col.* 3. verſ. *at in caſu noſtro*, Molina, *de iuſt. tom.* 3. *p.* 1. *diſp.* 658. *n.* 19. & loquens de crimine læſæ-Maieſtatis tenet Decianus *in pract. crim. lib.* 7. *c.* 41. *n.* 33. probantes etiam, ex eo quia iudicio Eccleſiæ, habetur contumax tanquam conuictus, & vere pertinax hæreticus, vt tradont *gloſſa fin. in addit. cap. cum contumacia* ibi: *ex tunc velut hæreticus condemnetur*, ibi Ioan. Andreas Paulo ante finem, Franc. *n.* 2. Dominic. *n.* 11. Cæſar de Graſſ. *dec. vnica de hæret. n.* 2. qoæ habetur *tom.* 4. *in nouiſſimis deciſionibus Rotæ*, vt refert Sanchea.

20 Sed quia ego latiſſime egi de condemnato abſente teſtificato de hæreſi formaliter in contumaciam, *infra, p.* 2. *ſub alleg.* 9. *de hæret. fugitiuis* contra quos proceditur. Vbi plene diſtinxi, exiſtimo applicando multa ex ibi adductis ad hanc reſolutionem, quod ſi damnatus eſt vere, & propriè contumax, quale ius depingit, *in d. cap. cum contumacia*; id eſt ſi citatus vere, & in perſona non comparuit ad ſe compurgandum intra annum, vt tradit Simanch. *in enchirid. c.* 45. *n.* 6. *&* *c.* 46. *n.* 4. cum aliis, ſicut & ego expendi *in d. alleg.* tunc filij eius non ſolum incurrent pœnas amiſſionis bonorum, etiam ſi tranſacto anno comparuerit, ſi legitimam impoſſibilitatis cauſam non manifeſtet, vt quia elapſo anno, ob morbum, aut aliud legitimum impedimentum ad Inquiſitores accedere nequit, aut pro abſolutione inſtitit, aut ſatisfactionem obtulit; aut denique ea fecit, dixit aut præſtitit quæ ipſum vere Catholicum oſtenderint, vt ibi dixi, & dixerunt Ioan. Andreas, Dominic. & Franc. *in d. cap. cum contumacia*, & melius Pegna *d. comment.* 174. verſ. *ceterum col.* 4. & ſic reſoluunt etiam Molina, *tom.* 3. *de iuſt. p.* 1. *diſp.* 658. *n.* 19. Leander cum Pegna & Sanchez *de irregular. tract.* 2. *diſp.* 24. *q.* 16. Caſtr. Palao *diſp.* 16. *de cenſur. punct.* 19. §. 2. *n.* 6.

21 Cum ergo talis hæreticus contumax veniat audiendus quocumque tempore compareat, vt latè *in dicta alleg.* probaui, etiam ſi eius ſtatua combuſta ſit, nec ille ſe præſentet, ſed inuitus capiator, vt bene tradit Simanchas dicens ſic contineri in quodam decreto Barcinon. *de Cathol. inſtit. tit.* 2. *n.* 20. Pegna *in comment.* 49. *p.* 3. *director, col.* 3. *ad finem* Flamin. *Cartar. in c.* 1. *n.* 280. *de execut. ſent. contumac.* Scaccia *de iudic. lib.* 1. *c.* 98. *n.* 25. ſi comparuerit poſt annum tantum amittat bona, in qoibus & filij punientur;

22 Ex eo, nam ratione contumaciæ, bona pater contumax amittit, ex quo iudicatus ſit iuxta terminos dicti capituli cum contumacia, & iuxta illa, quæ dixi *ſub præcitata alleg.* 9. item & ex dictis *ſupra alleg.* 21. *&* 23. etſi poſt annum incuſſatæ contumaciæ, vt ſolet, in ſancto Officio compareat, & ſe confurget ex dictis ibi.

23 Tamen quoad alias pœnas inhabilitatis ad beneficia, ad officia etiam ſæcularia, & honores, non puniri prædictos filios, niſi contingat, vt eorum pater, qui comparuit non ſe compurget, aut abſolutione, aut cauſæ ſuſpenſione ſecundom qood ſecunda ſententia erit vera per illa, quæ dixi *alleg. praced.* & ſic venit declarandus Gigas.

24 Qui *in d. tract. de crimine læſæ-Maieſt. tit.* 1. *de pœnis, quas incurr. filij commit. id crimen. q.* 3. cogitandom reliquit, loquens *de crimine læſæ Maieſtatis* ſub ſequenti diſtinct. videlicet, vt ſi ex proceſſo

cessu contra Patrẽ reum læsæ-Majestatis formato, cõster probatũ esse crimen, tunc sententia lata contra illom afficiat filios; secus si crimen non erat probatum, & pater ob meram contumaciam damoatus sit.

25 Ad tertiam allegationis partẽ, an vt filij incurrant rãtp rædictas pœnas, oporteat vt parentes in hæresi decessissent? & repetitit quæ breuiter adduxi *sub alleg. praced.* & hic *à n.* 1. præcipue in vers. *quod si difficultas*; qoamuis Thomas Sanch. difficultatẽ proposuerat per iura *in dicto cap. statutum el.* 2. *& dict. cap.* 2. *§. haretici eodem tit.* & referat duplicem seotentiam *in summ dict. cap.* 27. *à num.* 21. *ad* 26. at sub distinctine adducta hic *à n.* 1. vsque ad vers. *ad secundam allegationis partem*, aperte responsom manet) & sine scrupulo ibi *num.* 25. dicit pœnas incurrere filios, & nepotes eorum, qui quamois relapsi non sint, & ad fidem redeant, traduntur tamen brachio sæculari comburenti.

26 Eo quod hæresiarchæ fuerint; vel qoia conuicti de hæresi, illam negant: nam cum isti non admittantur solemnem reconciliationem, & reincorporationem Ecclesiæ, debet in eis eadem militare ratio, & maxime in his negantibus, qui iudicio Ecclesiæ obeunt, in hæresi, da qua sunt conuicti; qoidquid ipsi negent: ita docent multi per glossam *in dicto cap. statutum* 2. vers. *reincorporatos de heret*, Ioan. And. Franc. Barbosa; & alij; Rojas *de haret.* 2. *p.* 377. Simanchas *in enchirid. tit.* 63. *n.* 7. Pegna *in director.* 3. *p. comment.* 164. Decian. *in pract. lib.* 5. *cap.* 45. *num.* 3. vers. *amplia etiam*, Vmbertus locat. in praxi iudic. inquisit. verb. *hareticorum filij*. vers. *in contrarium*, Azor. Læssios, Zechias, Abila, Paranco, & Molina, quos sequitur Sanchez *supra n.* 23. *&* 24. vbi cum Suarez contra Canteram, vbi dicit illum in alio loco esse eiusdem sententiæ aliqoa repeto *infra sub alleg.* 48.

27 Ad quartam allegationis partem, respondetur addoctas conclusiones primo limitari in filiis sponte reuelantibus hæresim parentom; tonc enim illi non incurrunt pœnas statutas contra filios hæreticorum, etiam si essent geniti post delictum patris, vt dicunt DD. *per textum in cap. vt inquisitionis de haret lib.* 6. Pegna *in director. p.* 2. *comment.* 15. Rojas *singulari* 12. *n.* 5. Simanchas *de chathol. tit.* 29. *à n.* 26. Tabiena verbo *hareticus n.* 6. Armilla verbo *heresis num.* 5. Castros *de iustà punit. lib.* 2. *cap.* 26. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *res.* 75. *in fine*; & ita referẽs quandam Federici constitutionem, & dicens esse à variis Pontificibus confirmatã, tenet Pegna *in directorio inquisit. dict. p.* 2. *cap.* 14. *comment.* 15. vers. *hoc addiderim*, & in 3. *p. comment.* 164. vers. *in filijs vero*, & cum aliis Sanchez *in summa lib.* 2. *cap.* 27. *n.* 30. Leander *de irregularit. tract.* 2. *sub disp.* 24.

28 Secundo limitator à fortiori, quando illorum parentes non fuerunt condemnati tamqoam hæretici, sed solom tamquam sospecti de hæresi, vt obseruant Vmbertus locatos in praxi hæreticor. verb. *filij n.* 4. Decian. *dicto lib.* 5. *crim. cap.* 45. *n.* 5. Diana vbi proxime, Zanchin. *de haret. cap.* 28. *n.* 3. pr[illegible] faciont quæ dixi latissime *infra p.* 2. *sub alleg.* 8. Et est ratio.

29 Quia suspicio etiam vehemens non sufficit ad condemnandum de hæresi, vt docent Archidiacon. & alij *in cap. accusatus de haret.* vbi Barbosa *n.* 4. Gemin. *n.* 1. *vers. nota quod propter vehementem*, Franc. *n.* 1. *&* 2. Paris. *cons.* 2. *n.* 91. *&* 99. *lib.* 4. Simanchas *de cathol. instit. tit.* 50. *num.* 3. Farinac. cum multis *de heresi q.* 187. §. 3. *num.* 38. Ricciolus *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. lib.* 5. *cap.* 11. *n.* 21. Menoch. *de prasumpt. lib.* 1. *prasumpt.* 100. *n.* 11. alios cumulantes *de quo infra alleg.*
49. *à n.* 1. †Nam vt idẽ Menochius *cons.* 159. *à n.* 16. 30
Barbosa *in dicto cap. accusatus n.* 29. in vers. *eius haredibus*, dicunt booa vere hæreticorum; non aotem de hæresi suspectorum sunt publicanda. Et quamuis Azor. *tom.* 2. *instit. moral. lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 3. vers. *si roges* dicat filios puniri, constet parentes obiisse de hæresi sospectos. Tamen dubitauit Sanchez *in summa lib.* 2. *c.* 22. *n.* 29. quia *textus in dicto cap. statutum loquitur* de solũ hæreticis sic decedentibus. Et dictam conclosionem intelligunt Diana *p.* 4. *tract.* 2. *de irregularit. res.* 48 Sanchez *in summa tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 25. *n.* 10. Filiucios *tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 9. *n.* 235. Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.* 21. *difficultat.* 56. *n.* 7. cum aliis distinguentes qood si suspicio oritur ex eo qiod fauent hæreticis vel illos defendont aut recipiunt sicut irregulares solos si oritur ex alio crimine, nisi tantom ex infamia; si crimen fuerit notorium & non sit ablatum nec prius factum.

ALLEGATIO XL.

An Inquisitores possint pecuniarias pœnas imponere, & alicui propter fiscum applicare? Et an possint condemnare ad triremes & fustigationem? Et an exigatur sententia condemnans parentes hæreticos, vt filij, & nepotes incurrant pœnas irregularitatis, & inhabilitatis ad beneficia? vbi quæ requirantur in pœnis imponendis? Et an inquisitores possint compellere hæredes fautorum hæreticorum, qui tamen hæretici non erant ad adimplendam pœnitentiam iniustam in bonis temporalibus?

SVMMARIVM.

1 *Inquisitores possunt pœnam pecuniariam imponere suspectis de haresi; non vero confiscationem, qua non imponitur, nisi in casibus à iure expressis, nec sibi applicari num.* 2. 3. *& num.* 10.

3 *Pecuniaria pœna possunt etiam clericis suspectis de haresi ab inquisitoribus infligi, si clerici habeant proprium patrimonium contra Cardinalem n.* 4. *&* 5.

4 *Pecuniaria pœna quare inquisitionibus soleant applicari, & non inquisitoribus, & num.* 9. *ad sustentandos inquisitionis pauperes, & n.* 18. *& si aliter videatur dispositum in Narbonensi consilio, vt n.* 19

5 *Necessitas extrema non est spectanda, vt mulctarum fiat applicatio sancto officio inquisitionis.*

6 *Italia inquisitores non infligunt, nec applicant mulctas, nisi consultata congregatione.*

7 *Italia inquisitores facientes mulctas prastant de illis rationem inquisitioni Roma.*

8 *Reus suspectus solet puniri arbitrariè ab inquisitoirbus, & in consilio nostro augeri, minui, vel confirmari solent mulcta.*

9 *Rei incarcerati pauperes aluntur mulctis aliorum, & fisci expensis.*

10 *Mulcta ab Inquisitoribus possunt imponi suspectis de hæresi, pœnitentibus, & conuersis, & etiam fautoribus, & defensoribus hæretici, & pro hæresi iocosa, & simplicitate probata.*

11 *Mulcta pecuniaria aliquando debent puniri nonnulli rei inquisitionis, qui magis eam timent, quam corporales, vt sunt diuites, auari.*

12 *Inquisitores non leui motu sunt determinandi ad infligendas mulctas.*

13 *Inquisitores nequeunt sibi imbursare pœnas, & mulctas pecuniarias. Et num piis locis valeant applicare? Vbi quid de Episcopis n. 15. & 16.*

14 *Inquisitores Itali vt plurimum sunt pauperes, qui à Summo Pontifice solent ali, vel à supremo Romæ tribunali.*

16 *Animæ salus in tribunalibus S. Officij tantum intenditur, & quod hæretici ad cor redeant; quæ non impugnatur eo, quod rei mulctentur pœna pecuniaria, & numero 17.*

17 *Inquisitores sancto Officio, pauperibus, & hospitalibus aliquas pœnas applicare valent.*

19 *Concilium Narbonense prohibet excessiuas pœnas pecuniarias imponi ab inquisitoribus non competentes.*

20 *Suspecti de hæresi, abiurantes tantum de leui, etsi ex mente aliquorum nequeant damnari ad triremes, & fustigationem, verius est posse, vt exemplificatur n. 21.*

21 *Polygami, & blasfemi solent ad triremes, & fustigationem per Inquisitores damnari.*

22 *Filij, & nepotes incurrunt pœnas irregularitatis ad beneficia; etsi sententia in patrem hæreticum lata non sit, & esse satis si constet parentes esse fautores, defensores, aut receptatores numero 23. 24. fallit vt numero 25.*

24 Cap. statutum 2. de hæret. lib. 6. & n. 25. & 26.

25 *Pœna in filios, & nepotes cessant, si parentes sint reincorporati Ecclesiæ.*

26 *Hæreticus pœnitens adhuc manet irregularis; sed non sic eius filij, & nepotes.*

27 *Pœnæ ab inquisitoribus sunt infligendæ cum maxima prudentia, & cum consilio consultorum.*

28 *Inquisitores periculose in tribus casibus discedunt à voto consultorum, & potius si Inquisitores sint Theologi, vt n. 30. qui non excusantur ex malo consultorum Consilio à culpa vt d. n. 30. in fine.*

29 *Consultorum vota in nostris tribunalibus Hispanicis non sunt decisiua, & consultiua.*

31 *Hæres illius, qui ad pœnitentiam peragendam fuit condemnatus, quando sit obligatus, aut non adimplere sub distinctione inter fautores, & hæreticos numero 32.*

32 *Hæreticus potest accusari post mortem, vt eius ossa comburantur, & bona confiscentur, & memoria eius damnetur; non sic fautor, defensor, aut receptator.*

33 *Pœna pecuniaria ab inquisitoribus sub qua forma proferatur.*

D primam allegationis partem, an pos- 1
sint Inquisitores pœnas pecuniarias imponere, & alicui præter fiscum applicare? Et quoad primum dubium Decianus *in tract. crim. lib. 54. cap. 4. num. 7. in fine princ.* Farinac. *de hæresi q. 193. §. 6. num. 23.* Zanchin. *in tract. de hæret. cap. 19. n. 2. in fine*, vers. *caueat tamen*, & *cap. 20. n. 2.* vers. *dum tamen illud non omittatur*, docet, vt licet pœnitentibus, seu de hæresi suspectis, non possit Inquisitor, vel Episcopus pœnam imponere confiscationis bonorum; quia illa non habet locum, nisi in casu à iure expresso; possit tamen pœnam pecuniariam imponere, & quod de iure ita procedat reperitur cautum in constit. Alex. 4. *incip. super extirpatione* inter litteras pro Sancto officio post *director, inquisit*, sicut manifesta tradunt longa manu cumulati à Simanchas *de Cathol. instit. tit. 27. num. 5.* Pegna *comment. 152. p. 3. per tot.* Farinac. *dicta q. 193. à n. 108.* Sousa *in aphorism. inquisit. lib. 3. c. 28.* Carena *de officio inquis. p. 3. tit. 13. de pœnis n. 80.* Camill. Campeg. *in addit* ad Zanchin. *cap. 16. n. 3. lit. A*, Diana *p. 10. tract. 10. res. 6.* dum dicit quod 2
domini Inquisitores possunt reis imponere pœnam pecuniariam, sed non sibi applicare, vti etiam agnoscunt DD. *per glossam in clem. 2.* verb. *illicitus de hæret.* Vbi Cardinalis Zabarela *in §. Inquisitoribus n. 20.* vers. *secundo quæro*, Ioan. de Imola *n. 6. in princ.* & Bonifac. de Vitalin *numero 57. & 58.*

Vbi quod ita practicatur, Ioan. Calderin. *in* 3
tract. de hæret. Rub. de execut. sentent. n. 2. & 3. Armilla *in summa verbo hæresis n. 14. summa* Tabien, in verb. *hæreticus n. 23.* vbi quod non solum laicis, sed etiam Clericis possunt Inquisitores imponere has pœnas pecuniarias si ipsi Clerici habeant proprium patrimonium, alias secus, Vmbertus locatus in iudiciali inquisit in verb. *Inquisitor n. 37.* vers. *si autem alio prætextu*, & vers. *similiter non incurritur talis pœna*, & in verbo *mulcta*, Vbi loquitur tam de mulcta, quam de pœna, & in verbo *pœna n. 21.* vers. *item vltra pœnas prædictas*, & in verb. *pœnitentia*, vers. *item inditio, siue impositio pœna pecuniaria*, & verb. *nota quod pœnitentia pecuniaria*, & vers. *& quod hæc potestas*, Gundisalb. *in tract. de hæret. q. 8. n. 6.* Bossius *in tit. de hæret. n. 17. in fine, & n. 36.* Eymeric. *in director inquisit. p. 3. q. 123.* Vbi Pegna *comment. 152.* testatur hanc conclusionem esse extra controuersiam, cum eam admittant DD. antiqui omnes, & moderni, Rojas *singulari 1. n. 22.* vers. *& Inquisitores*, Hypolitus Riminald. *cons. 150. n. 17.* Ignac. Lopez *in addit* ad Diez *in pract. crim. à n. 154. litt. A.*

Et in practica, verissima est, quam quotidie 4
video practicari in nostro consilio iuxta communem praxim omnium Inquisitionum Hispaniæ; & licet contrarium possit suaderi ex traditis per dict. Cardinal. Zabarel. in dicta clem. 1. in dicto §. *Inquisitoribus n. 2.* vers. *dicit tamen* Matthæus *de hæret.* ea ratione; quia aut hæreticus est conuictus, & omnia bona confiscantur, aut non est conuictus, & absoluitur, aut est pœnitens, & relapsus, & cum eo non dispensatur, Ioan. de Imola *n. 9.* vers. *Matthæus vero* Bonifac. de Vitalin *supra à n. 52.* Vbi quod licet prima opinio seruetur in practica, ea sibi non placeat praxis. Tamen ex iam adductis non est recedendum à prima opinione; quia opportunum est, & fidei Catholicæ valde expedit Inquisitionis officium pecuniis abundare,

vt

vt quoties uportuerit abſque incommodo cruce ſignatorum, ſeu familiarium fiet Inquiſitio hæreticorum, captura, deductio, & punitio, vt docent Pegna *in director d.3.p.d.comment.* 152. Burſatus *conſ.90. n.*18. Salced. *in pract. crim. ſupra c.* 142. Vbi ſic ait: *Pœna vero applicanda ſunt vſibus piis, & ſancti Inquiſitionis, officio; quia nulla cauſa magis pia, & fauorabilis eſſe poteſt, quam cauſa inquiſitionis cuius maximo, & ſingulari beneficio hæreſes extirpantur; & illa ſumma ratio eſt, quæ pro religione facit, l. ſunt perſonæ ff. de religioſ. & ſumpt. funer. nec amplectenda eſt Ludouici Carrerij opinio aſſeuerantis non alias pœnas pecuniarias S. Officio applicandas eſſe, quam ſi neceſſitas vrgeat; quia ſecluſa neceſſitate, id fieri poteſt, quia vtiliſſimum eſt* (ne dicam neceſſarium) *ſanctum Inquiſitionis officium pecuniis abundare, vt quoties oportuerit ſine familiarium, & miniſtrorum incommodo fiat hæreticorum inquiſitio, captura, & alia multa, quæ fieri contingunt*: Salced.

5 Nec enim vt Carrerius exiſtimauit *tract. de hæret.*79. neceſſitas extrema, eſt ſpectanda, vt talis fiat applicatio ſancto Inquiſitionis officio, cum ſufficiat quæcumque præſens, vel futura: ita Diana *p.*10.*tract.* 10. *d. reſ.*6. Vbi dicit hæc vera eſſe, & procedere de iure, quia & vt obſeruat Carena *dict.p.*3.*§.*8.*n.*61.

6 Nunc Inquiſitores Italiæ ex ſpeciali decreto ſacræ Congreg. Eminentiſſ. Cardinal. ſupremor. Inquiſit. non poſſunt huiuſmodi pœnis pecuniariis reos damnare, niſi conſulta eadem ſacra congregatione in vnoquoque caſu particulari, quæ præcipere ſolet Inquiſitoribus, quid poſtea agere debeant de illis pecuniis; Imo & notat idem Carena in annot. ad Guidonem Falcon.*q.*3.*n.*7.*poſt finem*, ſui operis.

7 Quod vbi Inquiſitores Italiæ condemnationes pecuniarias faciunt, de eis reddere rationem tenentur ſupremo Romanæ vrbis Tribunali; ſed vt videmus, & notat Diana *ſupra dict. reſ.6. in fine*, apud nos in inquiſitione Hiſpanica obſeruatur id, quod licitum eſt per priuilegia Apoſtolica, & per aliquas vulgo *Cartas acordadas* noſtri magni Conſilij ſupremi Inquiſitionis.

8 Et quamuis replicetur pro ſententia contraria Zabarelæ, Imolæ, & aliorum, quos retuli hic n. 2. ſub verſ. *& in practica* non poſſe dari medium, quo veniat applicanda pœna pecuniaria. Tamen vt viſio rationabiliter, & maxima conſideratione, viſſis, & perpenſis pluribus quotidianis cauſis, quæ remittuntur ab inferioribus tribunalibus ſub tali pœna pecuniaria definitis iuſtiſſime, vel confirmantur, minuuntur, aut augmentantur in nuſtro conſiliu; quia ex quo ſufficienti probationis apparatu, reus fidei incarceratus fuit, ſi legitime non ſe compurget modo ſolito in ſancto Officio; taliter vt adhuc contra illum perſiſtat probationis fumus extraordinariè, punitur pecunialiter, & ſæpius ſimul exulatione per aliquod tempus legitime arbitratum.

9 Et addo ad rationem noſtræ aſſertionis prædictas condemnationes pecuniarias ex alio capite neceſſariſſimas eſſe ad ſuſtentationem aliorum plurimorum reorum fidei pauperrimorum, quorum ſuſtentatio in eſu, & veſtitu à primo introitu carceris ſecreti, vſque ad egreſſum fit ex Theſauro fiſci tam priuatarum Inquiſitionum, quàm huius Conſilij.

10 Et ita noſtram ſententiam tenet etiam Barboſa, *in d.clem.*2.*de hæret.n.*14. quam ampliat Farin.*d.q.*193.*§.6.à n.*110. cum infinitis, declarans, vbi quod talis pœna poteſt imponi ſuſpecto de hæreſi; item & pœnitentibus, & conuerſis, & etiam fautoribus, & defenſoribus hæreticorum; imo & pro hæreſi iocoſe, & pro ſimplicitate probata, aut ignorantia, qui aliis modis ampliat, & limitat declarando vſque *ad n.*122. & ſic Pegna *in direct. d.comment.* 152. verſ. *rurſus Inquiſitores*, Souſa *in aphoriſmo d.lib.3.c.*28. alios allegans; & Carena *ſupra ſub n.*80. verſ. *hac pœna*, dicunt, dicta pœna pecuniaria puniri poſſe hæretica verba proferentes per iocum, vel iram.

Et quod ea debent puniri rei illi, qui aliquando 11
magis eam timent, quam alias corporales, vt ſunt quidem diuites, auari, addit que nobiles blaſfemos, hac potiſſimum pœna pecuniaria eſſe mulctandos, vt dixit Salcedo ad Bernard. Diaz c.110. *in praxi, ſub dicta litt. A*, ibi: *ſi vero nobilis dicta pecuniaria pœna mulctatur*, Souſa *in aphoriſmo lib.*1.*c.*19.*n.*20. verſ. *quod ſi nobilis ſit*; Cantera *c.* 3. *de blaſfemis n.* 4. verſ. *quoad blaſfemum laicum*; & hæc cum aliis dixit Farinac.*n.*113. Cum Gundiſaluo, & Deciano, *& numero* 116. qui *numero* 115. cum dicto Deciano, Zanchino, Pegna.

Et Vmbertus Locato dicit quod Inquiſitor non 12
ſemper, & pro omni leui motu pœnam pecuniariam imponere debet, ſed tantum quando videtur eam magis timeri, & magis reum purgare, debent enim Inquiſitores attendere in hoc ad qualitatem delicti, & perſonæ, vt dixerunt Pegna *ſupra* verſ. *imponuntur*, Souſa, *n.*3. & Carena *ſub.d.n.*80. ſub verſ. *item & eadem pœnas*.

Dubitant enim nonnulli an poſſint prædictæ 13
pœnæ peconiariæ imburſari ab inquiſitoribus, aliiſve Miniſtris, ſeu applicari aliis locis piis? Quoad primum reſpondetur non poſſe; tum ex dictis; tum quia eſſet extorſio, vt cum multis probat Farin.*d.q.*193.*§.*6.*n.*119.† Vbi poſt alia iam 14
adducta concludit in Italia omnes fere Inquiſitores eſſe pauperes, & niſi à ſummo Pontifice fuiſſent eiſdem vnita beneficia Eccleſiaſtica, non vtique haberent, vnde ſumptus neceſſarios ſumerent; Imò ſæpe ſæpius à ſupremo tribunali, & ſiue etiam à ſummo Pontifice ſubminiſtrari pecunias pro neceſſariis expenſis Inquiſitoribus egentibus.

Et ſic Diana *ſupra d.p.*10.*tract.*10. poſtquam la- 15
tè *reſ.* 5. dixit, qualiter applicandæ ſint locis piis pœnæ per Epiſcopos impoſitæ, dixit poſtea dicta *reſ.6. in princ.* in hoc eſſe inter Epiſcopos, & Inquiſitores differentiam: nam Epiſcopi non poſſunt, nec Eccleſiæ, nec Sacriſtiæ, nec Miniſtris pœnas pecuniarias applicare; & Inquiſitores poſſe illas pro neceſſitatibus officij Inquiſitionis impendere iuxta rationem *ſupra* traditam, cum multis Farinacius *ſub d.n.*29. applicabis *d. infra alleg.* 44. *à n.*1.

Quoad ſecundum, quia Carena *d.p.*3.*de offic. in-* 16
*quiſit. tit.*13.*n.*83. dubitauit, an Inquiſitores Itali ſuppoſita adducta prohibitione fundata, in eo, quod nihil in ſancto Tribunali à Iudicibus fidei eſt prætendendum, quàm animæ ſalutem; & quod hæretici, & de hæreſi ſuſpecti ad cor redeant, poſſint damnare reum, vt faciant eleemoſinam tot pecuniarum alicui pio loco, arbitratur, id Inquiſitionibus licere, tum vt minus corrigatur ius commune, quàm ſit poſſibile ex Surdo *dec.*29.*n.*19. Pichard. *in princ. inſtit. de lege Falcid. n.*34. tum quia videtur in tali caſu ceſſare

ratio

ratio prohibitionis, cum fideles vident pecuniam abipsis met reis erogari locis piis per *l. in omni*, Vbi Bartol.*ff.de adoptionibus*, Surd.*conf.* 375. *numero* 34.

17 Et licet se remittat in eo declarationi sanctæ congregationis, cui se, & omnia sua submittit,& ego quoque in omnibus meis scriptis, sicut in illis; protestatus sum,& vtique protestor, & protestabor. Tamen de iure, seclusa probibitione negandum non est posse Inquisitores, sicut & sancto Officio applicare etiam pœnas pecuniarias, pauperibus, vt hospitalibus,ac aliis piis ita cum multis idem Farin.*d.quæst.* 193.§.6.*de heresi sub d.n.*19. & Pegna ad Eymeric. *d. comment.* 152. vers. *primum* & vers.*sequenti*.

18 Vbi dixit quod dictæ pœnæ pecuniariæ possunt possunt applicari sacræ inquisitionis officio pro quacunque præsenti, vel etiam futura necessitate, etiam non extrema, qui quoad pios vsus ponit exemplum, quando applicantur ad ædificandas Ecclesias,vel ad alendos pauperes,& dotandas inopes virgines, & his similia, sicut & etiam dixit Decian.*in tract.crim.d.lib.*5.*c.*44.*sub n.*7.*in discursu*,& alij.

19 Nec oberit his omnibus dicere, quod Narbonense Concilium prohibuit Inquisitoribus pœnas pecuniarias imponere;quia vt docent idem Pegna *in addition.*ad Eymeric *in director p.*3. *comment.*7. vers. *at quamuis*:idem *in addit.*ad dict.Eymeric.*d.q.*103 *d.comment.*152. vers. *hoc postremo admonebo*,Farinac.*d.q.*193.§.6.*n.*121. dictum concilium solum prohibet excessiuas pœnas imponere, nec negare eam facultatem si Inquisitores in illis imponendis sint circumspecti,& prudentes, ne auaritiæ causa eas imponere videantur; indeque vt debeant aduertere, ne pœnæ pecuniariæ excedant peccati qualitatem, & personarum conditionem; quapropter Decianus, *d. lib.* 5. *c.* 44. *n.*7. *in fine princ.* dixit Inquisitorem non debere imponere tantam pœnam pecuniariam, quam reus soluere non possit,& *infr.*declaratur sub vers.*ad quartam*, vbi prærequirantur in prædictis pœnis imponendis.

20 Ad secundam allegationis partem, an possint Inquisitores condemnare ad triremes, & fustigationem abiurantes tantum de leui? in quo dubio breuissime duas contrarias opiniones referam, primam negantem ex Zenardo *in directorio theologia p.*3.*cap.*134. *in verbis sequent. Qui de leui abiurant,grauibus pœnis non affliguntur,sed pœnis pecuniariis, vel carceris per aliquot menses, vel alterius publica pænitentia, non multum grauis, sed qui de vehementi abiurant, fustigari possunt trium ictuum funis pœna puniri per annos ad carcerem, & ad triremes, iuxta qualitatem persona, aut delicti damnari*, Genuensis in praxi Archiep. cap. 66. numero 8. *ibi leuiter suspectis imponi potest pænitentia salutaris,& vehementer suspectis pœna triremium.*

21 At Diana *p.*4.*tract.*7.*res.in princ.*dicit iuxta praxim nostræ inquisitionis Hispanicæ aliquoties leuiter suspectos de hæresi ad triremes damnari, vt contingit in *Polygamo*, qui etsi tantum abiuret de leui, vt dixi latissime *sub cap.*4.*de bigamis q.*4. tamen fustigatur, & damnetur ad triremes; item solicitans in confessione, qui etsi tantum abiuret de leui, tamen aliquando damnatur ad triremes; & sic etiam blasfemi: quare Castrus Palao *in summa tom.*1.*tract.*4 *disp.*7.*puncto* 1. *n.*9. potuit hanc vltimam sententiam in sequentibus verbis declarare, ibi: *Infertur pro crimine inducente leuem suspicionem condemnari posse ad aliquam pænitentiam, vel pecuniariam, vel reclusiones pro aliquo tempore,vel fustigationis, vel triremis arbitrio Inquisitorum, pensata qualitate persona,& grauitate delicti, & malitia.*qui & ait *disp.*6.*punct.*2.*n.*1. in nostro tribunali Hispanico acrius puniri suspectos vehementer de hæresi,sicut & etiam dixit Rojas *de haeret.p.*1.*à n.*301.& ita videmus practicari assumendo rationem à qualitate personæ,& delicti.

22 Ad tertiam allegationis partem,an exigatur sẽtentia condemnas parentes hæreticos, vt filij, & nepotes incurrant irregularitatis, & inhabilitatis pœnam ad beneficia, & quod prærequiratur sententia docent nonnulli, quos tacito nomine refert Azor *tom.*2 *inst.moral.lib.*6.*c.*4.*q.*3. vers.*alij vero*, quam ipse non sequitur: quæ comprobari videtur ex his,quæ dixi *sub alleg.* 18.& 20. vbi quod amissio bonorum ex causa confiscationis prærequirit sententiã applicantẽ bona fisco,saltim declaratoriã.

23 At dicendum est ex iam adductis *sub alleg.* 39. *praced.* satis esse si constet parentes hæreticos esse fautores,defensores,aut receptatores hæreticorum per propriam parentum confessionem in iudicio, vel per euidentiam facti.

24 Quia id important ea verba *textus in cap. statut.*2.*de har. lib.*6. Vbi loquens de huius criminis qualitate in parentibus requisita,sic ait *qui tales esse, vel tales etiam decessisse probantur*, ibi verb *probantur*, est verbum iuris, quasi *textus* dicat filios eorum,quos in hæresi decessisse notoriè constiterit,siue sententia Iudicis, siue euidentia facti,siue propria in Indicio confessione, itaque si hæreticus non fuit aliquo horum modo notorius filij, & nepotes eius,nec sint irregulares, nec beneficij incapaces, vt tradunt Suarez *de censuris disp.*43.*n.*2. Sayro *de censur.lib.*6.*c.*10.*n.*40.Azor.*tom.*1.*instit. moral.lib.*8.*c.*13.*post q.* 8. *in octaua pœna hæreticorum* vers. *deinde queres*, vbi bene addit satis esse si eorum parentes sit manifestum tales esse in his locis,in quibus viuere, aut vixisse constat, & nouissimè sic tenent Leander *de irregularit.tract.*2.*disp.* 24. *q.*17. etiam cum Sanchez *lib.*2.*moral.c.*27.*n.* 28. cuius verba refert,dum explicauit verba relata dicti *cap.statutum.*

25 Quamobrem Thomas Sanchez *in summa d.lib.* 2.*c.*17.*sub n.*28 alia dicens *n.*17. satis esse arbitratur,si nunc parentibus viuentibus notorium sit eos hoc crimine affici,quia *text.in dicto c.statut* petit disiunctiue,*qui tales esse, vel tales decessisse probantur*,vbi *glossa* verb.*esse* ait,*esse nunc quia viuunt.* Quod si postea parentes emendati sint,ac Ecclesiæ vnitati reincorporati, cessare prædictam filiorum pœnam,patet ex dictis *sub alleg.præced.*vbi de pœnitentibus,& reincorporatis;eo quod cessat causa, & dependenter debeat cessare prædicta filiorum pœna,quæ pendet ab ea conditione illam filiis imponente;nec credit Sanchez exigi, quando parentes ad iudicium non delati sint, vt sint Iudicum sententia reincorporati Ecclesiæ, sed satis esse si Constet iam eos Catholicos esse, & emendatos, quia cessat infamia, cui textus innititur.

16 Vnde optime voluit Suarez *d.sect.*3.*n.*1. voluisse *textum* constituere discrimen inter ipsummet parentem criminis reum,& eius filios,vt ille quamuis Ecclesiæ reconcilietur,maneat adhuc irregularis;donéc cum ipso dispensetur, ij autem dispensatione non indigeant post parentum reconciliationem, nec incurrere has pœnas filios hæreticorum, qui tales publice decessere absque infamiæ nota,

vt

vt ſi obiere in natione hæreſib.infectaːſic Henriq. *lib.*14.*de irregul. c.*5. *n.*4. Emmanuel Sa *in ſumma* verb.*hæreſis n.*4.Sanch.*ſupra d.n.*28. *in fine*;ex eo, quia dum parentes non ſunt damnati,ſed ſola facti euidentia ſunt hæretici, incurrunt has pœnas filij ratione infamiæ facti, ac propterea, ceſſante ea, non incurrant, de quibus ad nonnullos caſus dico *infra* cum Diana,Leandro, Philiberto, Valentia, Facundez,& aliis *alleg.* 48. *à n.* 1. quæ leges pro ampliatione huius irregularitatis pœnæ.

27 Ad quartam allegationis partem,quæ requirantur in pœnis imponendis?& quia videtur iam declaratum *ſupra* hic in verſ.*ad primam*, vbi de prudentia & temperamento, quo debent Inquiſitores pœnas imponere iuxta qualitatem delicti,& perſonæ; nunc addimus, vt iuſtius procedant, debere conſilium conſultorum petere *iuxta textum in cap. fin.ad medium de hæret.in* 6.*cap.vt commiſſi* §. *animandi de hæreticis eodem tit.*& *lib.* Vbi cum multis Barboſa: an hæc vota ſint deciſiua tantum, tum conſultiua;& quamuis Souſa *in aphoriſmo inquiſit. teſtatur lib.*1.*c.*1.*n.*14.& *lib.*2.*c.*36. *n.*9. Albertin. *q.*26. *concluſ.* 15. Homobonus *de bonis tract. de ſtatibus p.*1.*c.*8.& Michael.Zenardus *in directorio Theologia p.*2.*princ.*1.*c.*6.*q.*24.

28 Dum aſſerit eſſe periculoſum, & reprehenſione dignum Inquiſitores in tribus caſibus à voto Conſultorum diſcordare.Primo,quando cum conſultoribus conſentit Epiſcopus. Secundo,quando omnes Conſultores ſunt in vno voto. Tertio, quando maior pars conſentit in innocentiam inquiſiti;imo,& abſolute Decianus teneat *lib.*5.*crimin.c.*24.*n.*10. quod Inquiſitores tenentur ſequi peritorum conſilia.

29 Tamen verius eſt iuxta praxim noſtrorum Tribunalium Hiſpaniæ eorum vota eſſe tantum conſultiua, vt patet *ex verb.inſtruct.Tolet.anno* 1561. *n.* 56. vbi ſic ait: *En todos los caſos, que huuiere diſcrepançia de votos entre los Inquiſidores, y ordinario, ò alguno de ellos en la definiçion de la cauſa, ò en qualquier otro voto, ò ſentençia interlocutoria; ſe deue remitir la cauſa al conſejo; pero donde los ſuſodichos eſtuuieren conformes, aunque los conſultores diſcrepen, y ſean maior numero, ſe executen los votos de los Inquiſidores, y ordinario*; & ſic tenent DD. referendi,& communis vota peritorum eſſe tantum conſultiua; inter quos Alphonſus Variola *in aphoriſmo litt. V.* verb. *vota conſultorum*, Lucerna *inquiſit.*verb.*aduocatus* 4. & *ibi* Pegna *in annot.* Zechius *in ſum.tom.*1.*tit.de hæret.c.*11. *n.*14. Rojas *de hæret.p.*1.*n.*409.& *p.*2.*n.*166.Simanchas *de Cathol.inſtit.tit.*41.*n.*14.cum aliis multis Barboſa, & Zenedus,quos ſequitur Diana *p.* 4. *tract.*7. *reſ.*38.omnino videndus ad alia.

30 Vbi putat cum Pegna *in direct.inquiſit.p.*3.*comment.*127. non eſſe tutum diſcedere à Conſultorum ſuffragiis, ſi inquiſitores ſint Theologi. Ex quibus qualitercumque admittas, colliges maturo iudicio pœnas eſſe imponendas reis S. Officij, vt iam dictum eſt, cum pro ſuffragio aduocentur Patroni,& Conſultores periti,vt vna cum eis videatur proceſſus, plura alia, De Conſultoribus congerit cum multis Carena *de offic. inquiſitor. part.*1. *tom.*8.& §.9 oſtendit præfatum dubium an vota eorum ſint deciſiua *à n.*52.cum Diana,Pegna,Caſtro Palao,& aliis vbi *n.*57.cum Farin. *de hæreſi q.*185.& 194.Rojas 1.*parte de hæret.à n.*429.Pegna *comm.*127.*verſ.poſtremo*, dicens quod mala Conſultorum conſilia non excuſant inquiſitorem à culpa.

31 Ad vltimam alleg.partem,an poſſint inquiſitores compellere hæredes fautorum hæreticorũ, qui tamen hæretici non erant ad adimplendam pœnitentiam iniuſtam in bonis temporalibus? Et quidem hæc quæſtio pendet ab illa,de qua *infra alleg.* 58. *An defuncto delinquente ante ſententiam, confeſſo vel conuicto de crimine,poſſint contra ſucceſſores bona eius confiſcari?* Et ab illa, de qua latè dixi *in Rubr.de ſent. & re ind. q.* 2. *An ſententia lata pro mortuo,ſiue contra, ſit nulla?* Iam breuiter in propoſito reſpondetur ex doctrina Pontificis *in cap. accuſatus* §. *ſi vero de hæret. lib.*6. Et cum Barboſa ibi *n.* 27. & 28. dicentium quod ſi fautor hæreticorum; non tamen hæreticus promiſit Inquiſitoribus,& obligauit ſua bona ad faciendam pœnitentiam, quam Inquiſitores iniungere vellent; moritur antequam iniungatur ei pœnitentia, non poſſe heredẽ mortui cogi ad ſatisfaciendum.Quod ſi antequam moreretur fuit pœnitentia iniuncta, non tamen peracta, & pœnitentia eſſet complenda in bonis temporalibus, tunc hæredem cogi debere ad explendam talem pœnitentiam; quia iam bona tranſierunt cum hoc onere.

32 Et de differentia de fautoribus &c. ad hæreticos,in hoc puncto ea poteſt eſſe, quia hæreticus poteſt accuſari poteſt mortem, vt eius oſſa comburantur, & bona publicentur & memoria eius damnetur; quamuis bonæ exiſtimationis eſſet per *d.cap.accuſatus de hæret.lib.*6.§.*in eo,cap.filij de hæret.lib.lib.*6.*cap. vltim.*24. *q.*1. quod eſt diuerſum in fautoribus.defenſoribus, & receptatoribus hæreticorum, qui accuſari nequeunt poſt mortem; niſi & ipſi hæretici forent *ex d.cap.accuſatus* §.*porro*,Simanchas *de Cathol.inſtit.c.*4.*n.*1.& 5.

33 Quod ſi interroges, quænam forma ſeruenda ſit, quando Inquiſitores imponunt pœnam pecuniariam, leges *repertor.inquiſit.* in verbo *ſententia* verſ.*vel ſi Velis*,& verſ.*item circa formam.*

ALLEGATIO XLI.

An bona Clericorum hæreticorum confiſcentur ob hæreſis crimen, non ſolum patrimonialia, verùm, & omnia alia, quæ dependent à fructibus ſuorum beneficiorum? Et cui applicentur? Et an ſi hæreticus fuerit aliquis Monachus, alicuius Eccleſiæ Prælatus, eius bona confiſcari valeant? Et an bona Clerici hæretici habentis ſtipendia à pluribus Eccleſiis,diuidantur inter ipſas Et an Iudex Eccleſiaſticus confiſcans bona Eccleſiæ ignoranter,neſciens ſcilicet bona eſſe Eccleſiæ, incurrat excommunicationem, de qua *in clem.* 2. *de hæreticis.*

SVMMARIVM.

1 Clem. 2. de hæreticis, & num. ſequentibus.

2 *Patrimonialia bona Clericorum quoad confiſcationem ex delicto hæreſis,diſtinguuntur ab aliis bonis perceptis ex fructibus beneficiorum? Et qua vtraque ſint?*

3 *Confiſcatio ex delicto hæreſis Clerici porrigitur etiam*

etiam ad bona quasi patrimonialia illius: vbi qua talia dicantur.

4 *Testari possunt Clerici de bonis patrimonialibus, & quasi, sed non de Ecclesiasticis, vt n.6. aliter in Hispania de consuetudine, vt n.11.*

5 Cap. excommunicamus 1. in vers. bona de hæret.

6 *Bona Ecclesiastica, quare non confiscentur ex delicto hæresis n.7.8.9.& 10.*

8 *Bona Ecclesiastica, & si procedant à beneficio simplici non confiscantur de iure contra Pegnam, & n.9. secus in Hispania si Clerici in hæresim incidant, vt n.11.& 12.*

9 *Bona Clerici hæretici indistincte acquisita pertinent ad Ecclesiam.*

10 *Bona intuitu Ecclesiæ acquisita, quæ extraneos hæredes transire nequeunt, nec in fiscum.*

15 *Clerici sæculares in Regnis Castellæ ex longæuo vsu testari possunt, etiam de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, non sic Episcopi, vt n.12.*

12 *Apostolica Camera succedit in bonis Episcopi mortui.*

14 *Bona Clericorum, qui in hæresim inciderunt, de iure applicantur fisco Ecclesiæ, & secundum alios fisco sæculari, quod in Hispania, & Gallia vsitatur, vt n.15.*

16 *Monachi Prælati incidentis in hæresim bona non confiscantur, sed applicantur Monasterio, & n.18. nec Monachi Franciscani, vt n.19.*

17 *Inquisitores confiscantes, seu applicantes bona aliter quam oportet incurrunt censuram.*

18 *Bona religiosorum, qui ordinis minorum non sunt ex delicto hæresis applicantur Monasterio.*

20 *Bona Clericorum propter hæresim confiscata applicantur Ecclesiæ, à qua stipendia acceperunt quod si à pluribus Ecclesiis percepta sunt, omnibus applicantur pro rata, vt n.21.*

22 *Iudex Ecclesiasticus confiscans bona ignorans esse Ecclesiæ, non incurrit censurã, de qua in clem. 2. de hæret. nisi ignoret affectatè. n.23.& 24.*

24 *Iudex Ecclesiasticus confiscans bona Ecclesiæ, incurrit excommunicationem dicta clem. de hæreticis; quid si applicet fisco sæculari, aut aliis n.25.*

26 *Absolutio ab excommunicatione propter malam confiscationem, & applicationem bonorum Ecclesiæ, non est reseruata Papæ.*

1 QVSA prima harum difficultatum pars videtur determinari per verba *Clem. 2. tit. de hæreticis*: ibi: *Inquisitoribus, & tam ipsorum, quam Episcoporum, seu capitulorum sede vacante super hoc deputatis commissariis quibuscumque districtius iniungentes, ne prætextu officij inquisitionis quibusuis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant*, & ibi: *nec scienter attentent Ecclesiarum bona ob Clericorum delictum prædicti occasione officij, fisco etiam Ecclesiæ applicare; quod si secus in his, vel eorum altero fecerint, excommunicationis sententiæ eos subiacere decernimus ipso facto, à qua non possint absolui præterquam in mortis articulo; donec illis à quibus extorserint plene satisfacerint de pecunia sic extorta, nullis priuilegiis, pactis, aut remissionibus super hoc valituris*; item in cap. excommunicamus 1. sub §. damnati de hæreticis extra & in aliis iuribus.

2 Igitur quoad primam allegationis partem existimo constituendam esse differentiam inter patrimonialia Clerici bona, & illa, quæ habet ex fructibus, & reditibus Ecclesiasticis, aut eo titulo; & de patrimonialibus illis, nempe quæ ex proprio patrimonio habent Clerici, aut propria industria, intuituvè personæ, comparant, confiscationem procedere ex delicto hæresis, communiter docent Doctores; quia nullibi reperitur id interdictum non enim *textus* dicentes bona Clericorum applicanda esse Ecclesiis; de his loquuntur, cum de eis testari Clericis permissum sit *ex cap. quia nos de testam.* Vt DD. ibi loquuntur, & quia hæc transeunt ad quoslibet Clericorum successores, vt docent Couarruuias *lib. 2. var. cap. 9. numero 12. initio*, multis aliis citatis, Pegna *in directorio inquisit. 3. p. comment.* 161. Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. n. 92.* Thomas Sanchez *in summa lib. 2. capite vigesimo, numero 21. & 22.*

Et hanc confiscationem porrigunt DD. ad bo- 3
na quasi patrimonialia Clericorum, illa nempe, quæ non sunt beneficij fructus, sed quæ ratione alicuius ministerij Ecclesiastici obtinentur, vt pro sacris faciendis concionibus ministerio sacramentorum sepeliendis defunctis, ministerio vicariæ, ad tempus concessæ, de quâ plenè dixi *sub Rub. & tit. de officio Vicarij.*

Et hoc, quia sicut de primis possunt testari 4
Clerici, & ea ad quoscumque eorum successores transferre, vt multis citatis tradit Couarr. *in cap. 1. num. 11. de testam.* probans nullum esse in hoc discrimen inter Episcopos, & alios Clericos. Quare in specie nostri dubij resoluit Sanch. *supra dicto cap. 20. numero 1. & 23.* hæc etiam bona propter hæresim Clericorum confiscari, & transire in fiscum, & iuxta plene à nobis tradita de aliis laicorum hæreticorum bonis.

Sed difficultas est maior respectu bonorum 5
Ecclesiasticorum, vel quasi, acquisitorum ratione beneficij per verba *textus in cap. excommunicamus* el 1. *de hæret.* ibi: *Bona huiusmodi damnatorum si laici fuerint confiscentur; si vero Clerici, applicentur Ecclesiis, à quibus stipendia receperunt*; ex quibus videtur? vt horum confiscatio prohibeatur.

Et hoc per decisionem Pontificis in cap. rela- 6
tum el 2. cap, quia nos, cap. requisisti de testament. vbi disponitur interdictum, vt Clerici valeant testari de prædictis bonis, cum ea post eorum obitum cedant Ecclesiis.

Et sic nec in fiscum transire per regulam sæpius 7
traditam *in alleg. præced.* vt bona, quæ non transeunt in hæredes extraneos, nec in fiscum transire, de qua Thomas Sanchez *lib. 2. summæ cap.* 145. & alij iam adducti; eo quod bona Clerici hæretici, quæ ex Ecclesia, vel eius respectu acquisiuit, sunt restituenda eidem Ecclesiæ, vt dixerunt Couarr. *dicto lib. 2. var. cap. 9. num.* 12. Clarus *in praxi §. hæresis n. 13.* verbo *punctus est*, Simanchas *de Cathol. instit. c. 9. n. 89.* Anton. Scap. *de iure non scripto, lib. 5. c. 133.* Pegna *in directorio Inquisit. p. 3. Scholio* 154. plures refert Zened. *in collect. 55. ad decretal. n. 6.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 97. in fine*, Vazquez 1. 2. *q. 96. art. 5. disp. 269. c. 2. n. 19. vers. 9.* Azor. *instit. moral. c. 12. q. 14.* Chaldas Pereira *in comment. ad leg. vnicam C. ex delictis defunctor p. 5. n. 5.* latè Sanctarel. *in tract. de hæresi c. 23. num.* 2. & alij. † Vnde etsi Pegna *d. com-* 8
ment. 161. statuat discrimen inter acquisita ex beneficio simplici, vt illa omnino confiscentur, vbi ius commune non est vsu abrogatum; eo quod

Clerici

Clerici sint illorum Domini, & inter acquisita ex beneficiis curatis, aut Episcopatu, dicens hæc non confiscari, nec publicari, nisi quo ad portionem ad eorum substentationem necessariam; eo quod huius solus sint veri Domini. Tamen dicendum est, attento iure communi, nulla ex his bonis publicari; quia *textus in dicto cap. excommunicamus* & alij relati loquuntur indistinctè de bonis intuitu Ecclesiæ à Clerico acquisitis, qualia sunt fructus beneficiorum, aut quæ intuitu Ecclesiæ ipsis donantur, vel Domus ipsius Ecclesiæ, prædia, & similia, ex quibus sæpe rediius beneficij percipiunt Clerici, vt explanat Sanchez *dicto cap.20. summa lib.2.* Legendus *ibi n.24.25.& 26.* vbi de hoc puncto.

9 Itaque Couarruu. *dicto lib.1. var. cap.9. numero 11. in fine* indistinctè dixit, bona Clerici hæretici ex beneficiu acquisita pertinere ad Ecclesiam, qui & *in cap. cum in officijs numero 6. de testam.* aliis multis citatis, contra alios, quos ibi refert, probat nullum esse inter hos Clericos beneficiarios discrimen, sed omnibus illis interdictum esse de huiusmodi bonis testari; atque ideo cum huiusmodi bona nequeant in hæredes extraneos, transire nequeunt quoque in fiscum iuxta præcitatam regulam, Sanchez *in dicto cap 14. numero 5.*

10 Quare optime Peregrin. *de iure fisci dicto lib.5. tit. 9. numero 97. in fine*, & Sanchez *dict.cap.20. numero 24. in fine*, dixerunt bone intuitu Ecclesiæ acquisita à Clericis, quæ in extraneos hæredes deuolui nequeunt, non transire in fiscum, nec confiscari, non ex defectu Dominij; siquidem vt sustinet communior DD.sententia quique Clerici, & Episcopi sunt veri Domini redituum suorum; sed quia de illis non possunt testari, Ecclesiaque succedat.

11 Hæc tamen iuris doctrina, & resolutio videtur fallere apud nos in Regnis Castellæ quoad Clericos sæculares, qui ex longæuo vsu valent de talibus bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis libere testari; sic vt in ea succedant quicumque hæredes, ac in alia patrimonialia Clericorum bona, vt docent Simanchas *de Cathol. instit. dicto tit.9. numero 90.* Pegna relatus *dict. comment.* 161. Vasquez 1.2. *dict. quæst. 96. art.5. disp. 169. cap. 2. numero 19.* vers.9. Azor. *tom.1. instit. moral. lib.8. cap.12. quæst.14.* Thomas Sanchez *dicto cap.20. lib.2. sum.* vbi dicit *n.25.* hanc consuetudinem esse legitime præscriptam in hoc Castellæ Regno.

12 Etsi solis Episcopis interdicta remaneat potestas testandi de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis,
13 in quibus succedit Camera Apostolica. † Et quod reliqui beneficia habentes possint testari de acquisitis ex beneficiis; sic vt in ea bona non succedat Ecclesia, sed eorum hæredes, vt habetur *in l.13. tit. 8. lib.5. recomp.* ac testatur Couarruu. defendens cum aliis dictam consuetudinem *in dicto cap. cum in officijs de testamentum numero 9.*

14 Dubium vero restat cui applicentur talia Clericorum bona, qui inciderunt hæresim; & præmissis; quæ adduxi *supra alleg 28.* videtur de iure bona patrimonialia confiscata Clericorum applicanda fore fisco Ecclesiæ Episc. vt dixerunt Zabarela *in dicta clem.2. de haret. §.Inquisitoribus numero 3.* Vbi Imola *numero 7.* Bernard. *in pract. cap. 124. numero 4.* Peregrin. *de iure fisci lib.4. tit.5. numero 31.* Bursatus *cons.4. numero 37. & 38. lib.1.* Syluester verbo *hæreticus 1. numero 13.* Farin. *de hæresi q.190. §.11. à n.54.* Sanctarelus *de hæresi dicto c. p.23.*

Alij autem nihilhominus volunt applicanda 15
esse fisco sæculari, vt per Azeued. *in l.1. numero 200. tit 3. lib.8. recomp.* Couarruu. *dicto cap.9. lib.2. var. numero 12.* referentes in Regno Castellæ bona Clericorum applicari fisco sæculari, & firmat Salced. & Bernard. Diaz *dicto cap.114. litt. F.* dicens talem esse consuetudinem in Hispania, & Gallia, & de Gallia receptum esse affirmat Gulielm. Benedict. *in cap. Raynucius*, verb. *& vxorem do testom. à numero 241.* tradit Barbosa *in dicto cap. excommunicamus 1. numero 8. in fine*; & de dicta praxi testatur Sanchez *dicto cap.20. lib.2. sum. n.26.* ex eodem Couarruu. approbante. Sed tu in praxi resoluas, sicut adduxi *sub dict. alleg.18.* & alibi *infrà.*

Ad secundam allegationis partem, an si hære- 16
ticus fuerit aliquis Monachus alicuius Ecclesiæ Prælatus, eius bona confiscari valeant? in quo dubio respondetur non confiscari, cum ea acquirat, non sibi, sed Ecclesiæ, *iuxta glossam in dicta clem.2. de hæ et.* verb. *Ecclesiarum*, vbi Cardinalis Zabarela *in §. inquisitoribus numero 2. in fine* vers. *quarto*, Ioan. de Imola *numero 7.* vers. *ex hoc* infert *glossa*, & Bonifac. de Vitalinis *numero 71.* Barbosa *numero 13. repertorium inquisitor.* in vers. *confiscata.* vers. *Sed confiscatio bonorum Monachi*, Vbi quod Monachus de iure nihil potest habere, sed tantum de facto Farin. *de hæresi q.190. §.11. num.161.*

Et sic Thomas Sanchez *in præcepta decalogi* 17
lib.2. cap.20. numero 13. postquam dixit applicantes Inquisitores seu confiscantes, aliter quam oportet pecuniam, aut extorquentes, censuram incurrere de qua statim hic, & DD. *per dict. clem.1.* ait locum esse excommunicationi dictæ clementinæ, si Inquisitores applicarent bona fisco acquisita à professo aliquo Præfecto alicui Ecclesiæ; etsi intuitu personæ ea comparasset ex eo, quia cum sibi ob professionem acquirere nequeat, Ecclesiæ acquirit, vt *in cap. unico 18. quæst. 1.*

Ex quo videtur inferri idem resoluendum, si 18
alia religiosorum bona qui ordinis minorum non sunt, & proinde Monasterio acquiruntur, publicarentur ob religiosi delictum, vt libri, vestes; quia cum ea bona sint Monasterij, publicarentur vtique bona Ecclesiæ, vt sentiunt clarè Simanchas *de Cathol. instit. tit.9. numero 88.* Azor. *tom. 1. inst. moralium lib.8. cap.12. quæst.14.* dicentes non esse locum prædictæ censuræ si ob fratris Franciscani delictum hæc eius bona publicarentur; quia cum Monasterium sit habendi proprij incapax, etiam in communi, hæc non sunt bona Ecclesiæ; & sic infert Azor. allegato Simanchas *dict. numer.88.* dona huius Monachi esse ob eius hæresim publicanda.

Sed quia idem Sanchez *dicto cap.20. sub num.* 19
14. in fine, nullatenus admittit, nec quod tale dicat Simanchas, qui tantum scribit publicantem non incurrere hanc censuram ob rationem traditam; ideo firmat nec Monachi illius Franciscani bona esse publicanda ex delicto, cum & similiter sit incapax proprij habendi; & post Sanchez admittit Farinac. *dicto paragrapho 11. dict. numero 161. in fine.* Ad alia leges quæ adduxi

sub cap. in præsentia 8. *de probat. quæst*.9. Vbi egi de illa quæstione, *an si Monachus crimen hæresis committat, bona eius perueniant ad Monasterium*.

20 Ad tertiam allegationis partem, an bona Clerici hæretici habentis stipendia à pluribus Ecclesiis diuidantur inter ipsas? Et supposito de iure, seclusa consuetudine inquisitionis Hispaniæ de qua sub vers. *ad secundam*, quod bona Clericorum propria propter hæresim confiscata, applicentur Ecclesiæ, à qua stipendia accipiunt, vt docuerunt etiam Albericus *in l. Manichæos n.*1. *in fine*, vers. *si autem Clerici, cod. de hæreticis* Vbi cum multis Barbosa per verba *textus in dicto cap. excommunicamus* 1. vers. *damnati* relata hic in vers. *sed difficultas* vbi Anton. de Butrio ante *n*. 1. in figuratione casus vers. *si vero Clerici*, & cum iofinitis, inter quos Bruno, Vmberto, Locato, Simanchas, Iulio Claru, Syluestro, Bursatu, Peregrino, Pegna, Eymerico, Deciano, Cantera, Læssio Zech. & aliis, Farinac. *de hæresi dicta quæst*.190. §.11. *n*.155. contra Conar. Gullielmo Benedicto, & Quintiliano, Mandos. sustinendos quidem modo dicto in inquisitione Hispanica per dicta *sub* vers. *ad secundam*, in vers. *dubium vero*.

21 Iam ad difficultatem propositam respondetur, nempe, de iure bona Clerici hæretici habentis stipendia, à pluribus Ecclesiis, diuidi inter Ecclesias, a quibus stipendia recepit secundum glossam *in dicto cap. excommunicamus* 1. *dict*. §. *damnati* in verbo *stipendia de hæret*. vbi scripserunt Hostiens. *n*.1. *in fine*, in eodem verb. *stipendia*, Anton. de Butriu *n*.10. glossa *in dicta Clem*.2. in verb. *applicare de hæret*. Vbi Anchar. *n*.3. Bonifac. de Vitalin. *n*.80. Hostiens. *in summa de hæret*. §. *qua pœna feriatur*. *n*.8. *ad finem* vers. *quod si plures sint Ecclesiæ*. Vbi quod inter plures Ecclesias, bona Clericorum diuiduntur, secundum quod Clericus hæreticus magis percipiebat ab vna, quam ab altera, & vtrobique Barbosa *in dicta Clem*. *n*.14. *& in dicto* §. *damnati n*.7. *in fine*, Diaz in praxi crim. canonic. in verbo *hæretici dict. cap*.114. *n*.4. Decian. *in tract. crim. lib*.3. *cap*.44. *n*.2. vers. *sed quid si Clericus hæreticus*, Didacus Cantera *in quæstion. criminal. Rubr. de hæret. apostatis cap*.1. *n*.41. vers. *quod si a pluribus Ecclesiis*, Farin. *de hæresi dict. quæst*.190. §.11. *numero* 157. Sanctarel. *in tract. de hæresi dict. cap*. 23. *num*. 2.

22 Ad quartam alleg. partem, an Iudex Ecclesiasticus confiscans bona Ecclesiæ, ignorans esse Ecclesiæ, incurrat excommunicationem, de qua *in dicta Clem*.2. *de hæret*. in verbis ibi: *Nec scientes attentent Ecclesiarum bona ob Clericorum delictum prædicti occasione officij, fisci etiam Ecclesiæ applicare, quod si fecus* &c. Et quod confiscans, ignoranter nesciens bona esse Ecclesiæ non incurrat pœnam prædictam docent *glossa in dicta clem*.2. *in verb*. *scienter*, Vbi Cardinal. Zabarella *in* §. *Inquisitoribus ante n*.1. *in* 3. *notabili* Ioan. de Imola *n*.6. *in fine* in vers. *nota scienter*, Barbosa ibi *n*.12. Sanchez *dict*.

23 *cap*.20. *lib*.2. *sum*. *n*.11. † Vbi subdit quod quæcumque ignorantia excusat; dummodo non sit affectata, vel adeo crassa, vt ingens temeritas dicatur, Farin. *de hæresi dict. quæst*.190. §.11. *n*.163. quod fulcitur ex doctrina *textus in cap*.2. *de constitution*. *lib*.6. imo idem Sanchez *n*. 16. & Farinac. *suprà n*.162. *in fine*, dicunt prædictam excommunicationem non incurri, nisi cum effectu bona Ecclesiæ applicentur fisco.

His ergo deficientibus, talem incurrere excommunicationem, docet communis DD. *per dict. clem*. 24
qoia etsi propter hæresim bona patrimonialia Clericorum confiscentur, & applicentur fisco, vt dictum est, sed non confiscari bona Ecclesiæ iuxta iactam distinctionem & *iuxta glossam* 1. *dicta clem*. 2. in figuratione casus vers. *nota quod pro delicto Prælati*, docent Anchar. *numero* 3. *in tertio notab*. Zabar. *in dicto* §. *Inquisitoribus in summario*, *& numero* 1. *in notab*.4. *& in* 7. *notab*. *& dict. num*.1. *ante finem*, vers. *quarto oppone*, & *n*.5. vers. *octaue quare*, Imola *n*.1. vers. *item nota*, & vers. *nota pœnam*, & *n*.7. vers. *glossa delictum*, & vers. *glossa etiam Ecclesia*, Bonifac. de Vitalin. *glossa* 68. *& numer*.93. Henriei Boich. *in cap. vergentis n*.7. vers. *& quod dictum est de hæret*. Ioan. Andr. *in dicto cap. excommunicamus el* 1. *numer*.2. *de hæret*. Vbi Ioan. de Anania *n*.3. vers. *& procedit illa glossa*. & *n*.4. *&* 5. Vbi infert ad nonnullas quæstinnes, Ioan. Andreas *in cap. accusatus n*.6. *in fine* in verbo *quam alias eodem tit. de hæret. lib*.6. vbi Gemin. *in* §. *sacerdotes n*.3. vers. *quare an bona Ecclesiarum*, Franchis *in* §. *in eo vero n*.2. *in fine glossa in cap. cum secundum* in, verbo *bona hæreticorum de hæret. lib*.6. Simanchas *Catholicar. instit. tit*.9. *n*.88. Repertor. Inquisitor. *in* verb. *confiscatio*, vers. *an bona hæreticorum*, Vmbert. Locat. *in iudiciali inquisit*. in verb. *Inquisitor*. *n*.37. Squilarcen. *in tract. de fide Cathol. cap*.35. Carrer. *in tract. de hæret*. *n*.135. *ante finem* vers. *limita tamen*, Eymeric. *in directer. inquisit*. *p*.3. *quæst*.112. vers. *est tamen considerandum*, & ibi Francisc. Pegna *in addition. comment*. ibi vers. *quo autem plenius*, Farinac. *dict. quæst*. 190. §.11. *num*.162. etiam cum Armiila, Tabiena, & aliis, & multis aliis Barbosa *in dicta Clem*.2. *n*.3.4.5. *&* 6. etiam cum Zeuallos, Fr. Eman. Rodrig. Gundisalbo, Peregrin. & aliis.

Quod si Iudex, non Ecclesiæ, sed sæculari fisco, aut sibi, aut aliis prædicta bona applicet, incurrere excommunicationem dicendum est; & 25
quamuis dubitari valeat, an excusetur excommunicatio, si fisco applicaretur aut aliis præter fiscum sæcularem, de quo videtur prohibitionem factam fuisse à Pontifice *in dicta Clem*.2. quia Suarez *de censur. tom*.5. *in* 4. *p. disp*.23. *sect*.5. *numero* 26. Vbi si bona illa applicantur fisco, non esse locum prædictæ censuræ; quia *textus* solum meminit applicationis fisco; idque forsam, & frequentius, & maiori calore fieri poterat; verum idem Thomas Sanchez *dicto lib*.2. *sum. cap*.20. *n*.17. cum glossa *in dicta clem*. in verbo *Ecclesia*, Imola *numero* 7. Cardinal. *dict*. verb. *Inquisitoribus numer*. 5. *notab*. 5. D. Antonio, Syluestr. Angelo, & Rusilla verbo *excommunicatio* 5. *casu*, existimat esse locum dictæ excommunicationi, siue vtrinsvis fisco, siue sibi, siue aliis applicet; quia *textus in dicta clem*.2. vtitur verbis sequentibus, *Fisco etiam Ecclesiæ applicare*, & hanc distinctionem implicatiuam, etiam implicare multo magis eam prohibitionem esse applicandam fisco sæculari, aut sibi, au alijs. Et videbis cum multis qualiter dicta verba *fisco etiam Ecclesiæ applicare n*.3. dicens verba hæc, quæ de fisco Ecclesiæ mentionem faciunt, non esse ad fiscum Prælatorum, sed ad fiscum Romanæ Ecclesiæ, & Cathedralis referenda, vt aduertit Conar. *dicto lib*.2. *var. cap*.9. *n*.11. *in fine*: sed hoc cum declaratione accipit cum aliis Barb. nam bona Clerici hæretici habentis beneficium dicens Ecclesiastic. applicanda esse Ecclesiæ, in qua beneficium obtinet,

obſtinet, vel ſtipendia accipit, vt dictum eſt de iure.

16 Et tandem idem Thomas Sanchez explanando dictam *Clem.2.* tam de abſolutione à tali excommunicatione, quàm de reſtitutione vſque ad vltimum denarium pecuniæ extortæ à dictis Inquiſitoribus ibi *a n.*18. vſque *ad* 21. Legendus omnino, concludit *dict.n.*21. quod abſolutio ab hac excommunicatione non eſt reſeruata Papæ, & quod nec ad eius abſolutionem exigitur reſtitutio bonorum Eccleſiæ, ſicut & tradit etiam Farinac. *de hæreſi dicta quæſt.*190. §.11. *n.*162. *in fine*, vbi refert dictum à Repertor. inquiſitor. *dict.* verb. *confiſcatio*, vbi dixit res Eccleſiæ confiſcari poſſe pro delicto Rectoris, quod eſt contra communem DD. iam adductam.

ALLEGATIO XLII.

Confiſcatio bonorum an locum habeat contra eum, qui ſcit conjurationem contra Principem, vel Rempublicam, aut contra eum, qui hæreticos non reuelat? Et quid de fautoribus & auxiliatoribus?

SVMMARIVM.

1 Clem.2. de hæreticis.

2 *Delictum quando probari poſſe dicatur ad effectum, vt Iudices procedant inquirendo, & ſciens denunciare debeat num ſequentib.*

3 *Reuelare deſinens crimen quali pœna puniatur ſecundum Bart. cuius anima cruciari ob hoc, dictum eſt, vt numero 4. ſed male vt infrà.*

4 *Accuſare de crimine, etiam læſæ-Maieſtatis nullus tenetur, quod probare non valet, ſed denunciare tenetur, & dicere, vt teſtis vt n.5.*

5 *Denunciare delictum tenetur illud ſciens, etſi probare nequeat, etiam hæreſis, vt n.6. ſi dicit, vt teſtis, vt n.8.*

6 *Hæreticus denunciandus ab ſciente illum eſſe talem, etſi occultum, vt n.12.*

7 *Denunciatio ſimplex delicti ſufficit ad inquirendum.*

8 *Denunciatoris munus de iure eſt probare ad inſtar accuſatoris, niſi dicat vt teſtis & n.9.*

9 *Denunciatores iuxta praxim Sancti officij veniunt vt teſtes.*

10 *Subditus quilibet, ſi tamquam teſtis anocetur, tenetur occulta improbabilia reuelare n.11.*

11 *Teſtes non ad proponendum iudicium inſtar accuſatorum, ſed potius ad detegendam veritatem adducuntur, & n.12.*

12 *Hæreſis denuncianda eſt Inquiſitoribus, à quolibet ſciente, etſi illam probare non valeat aliis teſtibus.*

13 *Confeſſarius ſolicitans in confeſſione, eſt reuelandus a quolibet ſciente Inquiſitoribus, & ſic à muliere ſolicitata, quam de hoc munere debet alter confeſſarius.*

14 *Hæreticum reuelare, denunciare, & accuſare tenetur quilibet ſub pœna excommunicationis, etſi probare non poſſit etiam parentes, vt coniux, vt n.15. etſi promiſſum ſit, aut iuratum non reuelare, vt n.16.*

17 *Fautores, defenſores, & receptatores hæreticorum, debent reuelari à quocumque ſciente illos eſſe tales, etſi probare nequeat. Et quibus pœnis ſubdantur n.18.20.& 21.*

18 *Confiſcationis bonorum pœna de iure ciuili fautoribus, receptatoribus, & defenſoribus hæreticorum impoſita eſt, aliter iure canonico, niſi vt n.19.& 20.*

19 *Fautores hæreticorum, & defenſores, ſunt tantum ſuſpecti de hæreſi. quibus tantum purgatio indicitur, dummodo non defendant, ſeu foueant eorum errores.*

20 *Fautores, & defenſores hæreticorum ex conſtit. Pij V. ſi de protegendis valent puniri diuerſis vſque ad confiſcationem.*

21 *Reuelare quis tenetur ſub pœna peccati mortalis, non ſolum hæreticos formales, ſed & etiam fautores, & alios tantum de hæreſi ſuſpectos, & n.22.*

22 *Sortilegi, malefici, diuinantes, & hæreticalia dicentes, ſiue facientes debent denunciari.*

23 *Denunciatio de quolibet delicto hæreticali, debet fieri Inquiſitoribus ab ſciente, etſi probare nequeat contra aliquos: vbi de edictis ad reuelandum multum neceſſariis, & practicandis.*

24 *Confiſcationem bonorum non patiuntur, qui non reuelant hæreticos.*

25 *Reuelare deſinens hæreticum non vehementem, incurrit ſuſpicionem contra caſtrum, niſi concurreret nimia familiaritas n.26.*

AD primam allegationis partem, quæ 1 celeberrima eſt inter DD. claſſicos, & nimis controuerſa, inter Bartol. & Bald. an ſcilicet indiſtincte puniendus ſit is, qui ſciuit, & non reuelauit? an vero cum hac diſtinctione, ſi delictum probare potuit? Et pro diſtinctione relata afferunt DD. verba *Clem.2.* de hæretic. iam *alleg.*41. relatæ in illis verbis: *Quod ſi taliter ea ſciuerint, vt ea probare valeant, ſi ſit opus hac Prælatis Inquiſitorum, & commiſſariorum eorundem, ad quos id pertinebit nunciare ſolicite debeant*; item ex *textu in l. noſtris* 8. *C. de calumniatorib.* ibi: *Quod poſt hac ſinguli, vniuerſi que cognoſcant non licere in eo quod non poſſit oſtendi iudicum animos commoueri.* Tertio *ex l.*3. *cod. ad leg. Iul. Maieſt.* ibi: *Si quis alicui Maieſtatis crimen intenderit, ſi alijs manifeſtis inditiis accuſationem ſuam non potuerit probare, cum eo, qui huiuſmodi temeritatis reus deprehenditur, illum quoque tormentis ſubdi oportet*: & per hæc potuit dicere Bald. tunc puniendum fore, qui conſcius eſt, cum probare potuit verum eſſe, quod ſciebat.

Et iuxta hanc ſententiam ſi dubitas, quando di- 2 catur poſſe probari, reſpondebis cum Gutier. *canonicar. quæſt. lib.*1. *c.*11. *n.*1. Nauar. *in manuali c.*25. *n.*33. *in fine*, & *in c. inter verba* 11. *q.*3. *concluſ.*6. *corolar.*66. *n.*284. Anton. Bernard. *in ſum. c.*31. *n.*16. verb. *dicere*, Barboſa *in dicta clem.*2. *n. fin.* dicentibus poſſe ſi habeat vnum teſtem integrum: nam boni viri tacent illud, quod probare non poſſunt. 3

Bartol. vero *in l. vtrum ff. ad leg. Pompeiam de parricid.* & alibi, docuit ſcientem, & non reuelantem crimen contra crimen committendum puniri debere eadem pœna mortis; & hoc per regulam illam generalem deductam *ex l. quiſquis* §. *id quod cod. ad leg. Iul. Maieſt. l. ſi fortè ff. de pœnis* ibi: *Magiſquè eſſe puniendos, qui tandiu conticuerunt, quod pro ſalute Principis habere ſe dicere iactant, l.*2. & *dict. l. vtrum ff. ad leg. Pompei de parricid. l.*1. §. *occiſurum ff. ad Sylanian, l. vnica cod. de raptu virgin.* quibus probatur conſcios puniri, nec in illis adijci, ſi probare potuerint, & non ſolum in crimine læſæ-Maieſtatis, ſed etiam in aliis criminibus atrocibus.

Sed licet plures dixerint animam Bartoli ob 4

hanc sententiam in inferno cruciari, vt refert Faquin *lib. controuers. cap. 86. in primo*, & ipse existimat non satis considerate, ac prudenter. Quare vtramque sententiam sub alia distinctione substinendam fore existimamus cum Alciat. *ad l. 4. §. cato in notab. ff. de verb. oblig.* Cagnol. *in l. culpa caret. n. 21. ff. de regul. iur.* eodem Faquin. *dict. c. 86. in fine*, distinguentes inter accusationem, ac simplicem denunciationem. Non enim aliquis deb[illegible] accusare de crimine læsæ-Maiestatis alium, licèt sciat illum reum esse, nisi id probare possit; & ita accipiendam esse *dict. l. 3. cod. ad leg. Iul. Maiest.* quæ reuera de accusatore loquitur; quemadmodum etiam loquitur *dict. l. nostris cod. de calumniatorib.* & alia omnia similia, si quæ afferuntur pro prima sententia.

5 Tamen si agatur de denunciando tale delictum Principi, vel Reipublicæ, vt caueat, nec se ad probandum adstringere instar accusatoris omnes, qui sciunt, teneri tunc procedere Bart. sententiam, cum ratio iustitiæ id expostulet, tenent proximè relati, & pro hac quæstione sunt etiam legendi Anton. Gabriel. *lib. 7. commun. conclus. tit. de maleficiis conclus. 37.* Iul. Clar. *q. 87.* Menoch. *de arbitrar.* cum aliis *casu 355.* & applicabis quæ dixi *in cap. nouit. de iudic. q. 29.* Vbi de illa, *an denunciare teneatur ille, qui scit alios conspirasse contra Cardinales?* & ibi *q. 30. quid in delicto occulto, & sub q. 31. & 33.*

6 Quoad propositum in materia hæreticorum, & fautorum, & ad delicta, pertinentia ad sanctum Tribunal Inquisitionis, etsi nonnulli negent, quando deficit probatio; quia tamen ego cum Barb. Bonac. Lazario, Suar. Hurtad. Zenedo, Scaccia, & Farinac. contrarium docui, etiam in denunciatore, *in dicto c. nouit. de iudic. q. 33. à n. 2.* & in specie *de delicto hæresis q. 31. à n. 2.* ideo quamuis Baunius *in theolog. morali p. 2. disp. 4. tract. 3. q. 18.* negat in verbis sequentibus *solent Iudices Ecclesiastici, ac Inquisitores fidei, proposita excommunicationis pœna edicere iis, qui hæreticum aliquem norunt vt apud se nomen eius edant, ac proferant, hic quæritur an ij denunciari debeant, si non est crimen eius cognitum, nec defectu testium probandum* Tamen quia in criminibus ad sanctum Tribunal spectantibus, esse obligationem illa denunciandi, resoluimus in dictis locis, ac in terminis docent Trulenq. *in decalog. tom. 1. lib. 1. c. 2. dub. 6. n. 19. & cap. 3. dub. 18. n. 20.* in verbis sequentibus: *existimo in casibus pertinentibus ad Tribunal Sancti officij, denunciationem esse faciendam, etiamsi delator delictum probare non possit*; ex eo, quia etiam, si denunciator de iure teneretur suam denunciationem probare *ex l. Diuus, & ex l. ab accusatore ff. ad senat. consult. Turpil.* hodie tamen de consuetudine contrarium seruari probant Eymericus *in director. inquisitor. 3. p. Rubr. de secundo modo procedendi in causa fidei per denunciationem num. 68.* quem inter alios sequitur Farin. *tract. de hæresi q. 185. §. 5. n. 71.* vbi asserit ita seruari in supremo totius Christianæ

7 inquisitionis Tribunali † Nam cum simplex denunciatio sufficiat ad inquirendum; licet denunciator probare non possit delictum; per illam tamen denunciationem diligentia, & inquisitione Dominorum Inquisitorum, & forsam ex aliis reuelationibus, & denunciationibus probatur: ita Trulenq. etiam cum Diana.

8 Sed ne contraria fundamenta oppugnent pro declaratione existimaui distinguere inter denunciatorem, & testem. Et dico in puncto iuris denunciatorem denunciare teneri quæ probare valet, vt docent Valentia *to. 3. disp. 5. q. 14. punct. 1.* Filiuc. *tom. 2. tract. 40. c. 6. n. 185.* Sayrus *in claui Regia lib. 12. c. 20. n. 9.* & alij; quia cum proprium huius muneris sit à se crimen reuelatum instar actoris, seu accusatoris probare *ex l. Diuus 2. iuncta glossa*, verb. *exequi ff. de custodia reorum, l. ab accusatione §. nunciatores, qui per notoria indicia produnt notoriis suis assistere lubenter ff. ad* Turpilian. vbi glossa verb. nunciatores ibi, *debent tamen probare*; quæ regula ita sumpta generice non applicatur. † Tamen, quia iuxta praxim Sancti officij inquisitionis denunciatores veniunt loco testium, qui sic vt testes testimonium ferant, illud probare non tenentur; ideo cum causa publica præponderet in extirpandis horrendis hæreticorum delictis, quæ solent serpere, factum est tales denunciatores accipi sine obligatione probandi, vt ex eorum dictis, etiam tantum vnius sit Inquisitores inuigilant cura, & diligentia in profligatione eorum, aliis mediis inquirendo, vsque ad sufficientem probationem delicti. 9

Etenim quilibet subditus tenetur, si tamquam testis aduocetur, Occulta etiam improbabilia reuelare, vt docuerunt Filiuc. *suprà n. 187.* Sot. *de iustit. lib. 5. q. 7. art. 1. in fine* Henrriq. *lib. 13. cap. 18. n. 5.* Diana *p. 7. tract. 12. miscel. res. 21.* vers. *vnde*, & vers. *per contrarium*. † Ex eo, quia cum testes non ad promouendum iudicium instar accusatorum, sed potius ad detegendam veritatem, atque adeo ad faciendam Iudici fidem aduocentur, *l. 3. §. 1. ff. de testib. l. eos, iuncta glossa vltima C. eodem, c. testes 3. q. 9.* & propterea eorum officium non in inquirendis aliis testibus, quibus sua testimonia confirment, sed potius in eisdem testimoniis pure, & sincere secundum veritatem proferentis consistat, *c. nihilominus, c. pura 3. q. 9.* inde fiet vt nequaquam illi ab onere & munere dicendi excusentur, quantumcumque occulta, super quibus interrogantur, sint improbabilia. 10 11

Et ita hanc doctrinam in crimine hæresis, & aliis spectantibus ad Sanctum officium inquisitionis ex causa fidei, existimo practicandum, sicut & docent Cardinalis Lugo *de iust. tom. 2. disp. 38. n. 24.* Carena *de officio inquisit. p. 3. tit. 1. §. 3. n. 20.* dicens quod ex generalissima consuetudine sanctissima Inquisitionis, denunciator in nostro sacro Tribunali habetur pro teste, & inde sequi necessario, vt teneatur denunciare etiam si alios non posset adducere testes ad probandum delictum, cum & ipse pro teste deseruiat, quod & sine nota temeritatis. † sic probans deducit Diana vbi supra vers. *quod*, stantibus Bullis Pontificiis Pij IV. & Greg. XV. in quibus præcipitur confessarios solicitantes, esse denunciandos, & tamen pœnitentes non posse tale delictum probare, vt quotidie practicatur in inferioribus inquisitionibus, ac video in hoc nostro consilio supremo similes solicitantium causas remitti; quæ etsi fortè nondum ad aures Inquisitorum venirent; propterea, quod fœmina solicitata retraheretur denunciare ex defectu probationis; nihilominus monentur similes mulieres cum aliis confitentur sacramentaliter dicentes tale peccatum, vt Inquisitoribus reuelent tales solicitationes. Ergo si in hoc delicto hæc praxis obseruatur non minus debebit practicari in crimine hæresis, & alterius cuiusque contra Catholicam fidem. 12 13

Quare Farin. ex proposito scribens quæstionem reuelare hæreticum, & curiæ illum denunciare, an & quando quis teneatur, *tract. de hæresi q. 197. §. 2. à n. 35. ad 53.* Legendus omnino, vbi ampliat, & limitat cum infinitis constituit regulam, vt quisque teneatur hæreticum reuelare, denunciare, & accusare sub pœna excommunicationis *ex cap. 2.* 14

cum

cum glossa & DD. ibi *de haret.* & *ex cap. quapro-*
pter 2. q. 7. & præter antiquos cum Pegna *in dire-*
ctorio inquisit. Grassio, Calderino Mandosio, Vm-
berto locato, Simanchas, Rojas, Bruno, & aliis
pluribus, vbi eum Nauarro ampliat *con. 5. a n. 3. de*
haret. etiam quodquis sit complex. & particeps in
crimine hæresis, vbi ponit modos, quibus quis alios
reuelare possit, & etiam, quod illud probare non
possit cum Rojas *singul. 3. n. 19.* & *20.* Scaccia *de*
iudicio causar. ciuil. & *crimin. cap. 56.* sic vt non
reuelans sit de hæresi suspectus; sed quasi suspicio-
ne notetur, *ibi disputat. sub n. 38.* & *39.* quod de-
nunciare teneatur hæreticum, etiam non præce-
dente fraterna correctione, de quo dixi latè *sub di-*
15 *cto c. nouit. de iudic.* & *ibi n* 40. † Et ad id tenean-
tur parentes contra filios, & vxor contra maritum.
16 † imo ille teneatur, qui promiserit, aut iurauerit
reum reuelare, & ibi *à n. 41.* Sed quando limitetur
explanat *n. 48.* & *à n. 51.* qui ita sequitur, si referat
contrarium sentientes *ex d. clem. 2. de haret. ibi n. 37.*
17 Et ita vt quis teneatur reuelare fautores, rece-
ptatores, & defensores hæreticorum, & eorum cre-
dentes, probatur, quia & isti eisdem pœnis puniun-
tur, ac hæretici, vt supra *sub alleg. 36.* insinuatum
est, de quibus latè cum infinitis scribit Farin. *de*
18 *haresi q. 182. §. 7. a n. 37.* † vbi de pœna excommu-
nicationis, & pœna infamiæ, *vt n. 43.* in priuatione
Omnium officiorum publicorum, qui & sunt inte-
stabiles, nec capaces institutionis ab intestato vt *à*
n. 45. nec vt testimonium ferant, qui & carent Ec-
clesiastica sepultura, & ab omni actu legitimo *ibi*
n. 48. & *49.* & aliis arbitrariis pœnis; imo & quod
talium bona confiscentur ipso iure secundum glos-
sam in cap. aduersus in verb. *auxilium* de hæreticis,
vers. *cum ipsorum bona debeant confiscari*, sicut alio-
rum hæreticorum, vbi Hostiens. *n. 1.* de quo extat
constitutio Federici Imperatoris incipit *patareno-*
rum relata per Pegnam inter litteras Apostolicas
fol. 18. vbi receptatoribus, & fautoribus hæretico-
rum imponitur pœna publicationis bonorum cum
perpetua relegatione, Afflictis *in const. Regni de ha-*
ret. & Paterenis *Rub. 2. n. 25.* Decianus *in tract.*
crimin. lib. 5. cap. 51. n. 79. in fine, Farinac. *qui dict.*
quæst. 182. §. 3. n. 51. dicit hanc opinionem posse
sustineri de iure ciuili; & amittere videtur ex dicto
cap. 2. in dicta glossa *auxilium*, Barbos. *n. 6.* cum De-
ciano, & Hostiensi, item & Sanctaelo *de haresi*
cap. 11. n. 28. in medio.
19 Sed quia hæreticorum fautores, & defensores,
dummodo non defendant, seu foueant eorum erro-
res, sint tantum suspecti de hæresi, quibus indici
potest purgatio secundum Canonistas *in cap. qui-*
cunque de haret. lib. 6. maiori vehemens, vel le-
niori, secundum quod in illis apparent, vel maiora
indicia, vt cum multis idem Farin. *dict. quæst. 181.*
§. 3. n. 55. & supra iam diximus, *sub alleg. 38.* & *40.*
vers. fin. confiscationem bonorum hæretici, non
habere locum, nisi in hæretico confesso, vel legi-
time conuicto, & vt idem Farinacius constituit *de*
haresi q. 190. §. 1. n. 26. dum cum Tabiena, *Repertо-*
rio inquisitor. Vmberto locato, Zanchino, & Igna-
tio Lopez *in addition. ad Diaz in suspecto de haresi*
illam non practicari; ideo de iure nostro canonico,
& communi praxi Sanctæ inquisitionis, debet dici
contra fautores, qui formaliter hæretici non pro-
bantur, denegari illam bonorum confiscationem
contra veros hæreticos practicatam: ita idem Fa-
rin. *dicta quæst. 182. §. 3. n. 52.* vbi ita sequitur cum
Didaco de Cantera *in quæstionibus criminalibus*
Rubr. de haret. cap. 1. n. 55. sic amplectente in de-

fensoribus, & receptatoribus, ac etiam in credenti-
bus eos esse bonos viros; quia si crederent eorum
erroribus, eorum bona sine dubio confiscarentur.
† Et sic intelligo Dianam dicentem contra dict. 20
Farinac. & Canteram *p. 4. tract. 6. res. 22.* vers. *hoc*
supposito in fine, stante constitutione Pij V. *si de*
protegendis posse Inquisitores punire fautores, re-
ceptatores, & defensores pœnis diuersis, vt pecu-
niariis, exilij, fustigationis, triremium, & aliarum
corporalium pro qualitate delicti, etsi opus fuerit
vsque ad confiscationem bonorum. Clare enim
dicit Diana *in ea Bulla Pij V.* talem pœnam infli-
gi, vt tenet Castrus Palao *in sum. tom. 1. tract. 4.*
disp. 3. puncto 6. n. 4. videndi; quia benè explicant
præcipue Diana, quando dicantur verè, & formali-
ter fautores; quando vero non; vbi de filiis, & con-
iunctis: videndi etiam sunt Fagundez, Villalobos,
Bonacina, Philibertus, Ægidius, Pręposıtus, & alij,
quos nouissimè sequitur Leander de irregularitate
tract. 2. disp. 24. q. 6. dicentes prædictos irregulares
fieri cōtra Henriq. Hurtadum, Cornez. Sa, & alios.
Verum non ob id excusabuntur scientes illos 21
esse fautores, defensores, credentes, aut receptatores
à reuelando eos Sancto officio; quia vt dicunt Læ-
lius Zechius *in summa p. 1. tit. de fide, Rub. de haresi*
cap. 11. n. 12. & Farinac. *dicta q. 197. n. 35.* vers. *ad-*
de, quis teneretur reuelare sub pœna peccati mor-
talis, non solum hæreticos, sed etiam suspectos de
hæresi, hæreticorumque libros retinentes; & eo-
rum fautores; item & proferentes verba hæretica-
lia, etiam ioco; at de libris latè Farin. *q. 51.* imo &
ampliant dictam regulam ipsi Zechius *supra n. 13.*
vers. *scias tamen*, Farin. *dicto n. 35.* vers. *Matin.* cum
del Rio *de disquisitionibus magicis lib. 5. sect. 4.* vers.
sexto. † Dicentes, vt omnes etiam teneantur reue- 22
lare sortilegos, quando eorum sortilegia sunt con-
iuncta cum hæresi, addentes vix contingere istos
maleficos, & sortilegos non habere hæresim con-
iunctam, & idem Zechius voluisse videtur, vt
etiam teneantur reuelare sortilegos, quod sortilegia
non sint hæreticalia: tamen hoc vltimum decides
intellecta mente Pontificis *in c. accusatus §. sane de*
haret. lib. 6. quatenus ibi ait, vt non se intromittant
Inquisitores in diuinationibus, & sortilegiis, non
sapientibus hæresim manifestam, vbi DD. expli-
cant adducti à Barbosa ibi.
Itaque iam concludimus prædictam denuncia- 23
tionem esse faciendam; quamvis denunciator ne-
queat delictum probare Dominis Inquisitoribus,
vt inuigilent tali scientia moti super probandis de-
lictis relatis, ad Sanctum Tribunal spectantibus;
quamtumvis contraria sententia de iure fulciatur
in aliis delictis, per illa, quæ dixi *in c. ad nostram. 21.*
de iure-iur. vbi latissimè egi de reuelatione facien-
da, respondendo ad monitoria Ecclesiastica, vbi
quando locum habeãt talia monitoria: vnde Diana
dict. p. 7. tr. 12. res. 21. in fine, optime optat, ne inpos-
terum authores contrariam doctrinam doceant, vi-
delicet quod quis non teneatur denunciare delicta
pertinentia ad Sanctum officium, si non potest
probare, putans talem doctrinam esse destructiuam
Reipublicæ, & Tribunalis Sanctæ Inquisitionis,
optans etiam, vt sancta congregatio Sanctæ Ro-
manæ, & vniuersalis inquisitionis, & in nostris
Hispaniæ Regnis noster Inquisitor Generalis co-
gitent quid faciendum, oportunum quærentes re-
medium, & non aliud aptum video, nisi edi-
cta, quæ quotannis solent in Cathedralibus
legi, & sæpius in aliis Ecclesiis oppidorum
nobilium, qui sigillatim mentionatis delictis ad

ſanctum Tribunal. ſpectantibus, hortantur, monentur, & imperantur omnes audientes, & aliter ſcientes ſub cenſuris talia delicta denunciare Sancto officio inquiſitionis

24 Et quia adhuc ſatisfactum non eſt plene parti primæ noſtri dubij, an num reuelantes hæreticos patiantur confiſcationem bonorum? breuiter reſpondeo id ſumendum eſſe à proximè dictis in verſ. *verum*, & ab eo ſcilicet quod non reuelantes hæreticos, ſunt tantum de hæreſi ſuſpecti ex traditis in repertorio inquiſit. in verb. *fautores* verſ. *item indicatione*, Farinac. *de hæreſi dicta q.* 197. §. 2. *n.* 38. Sed vt iam diximus ſuſpecti de hæreſi tantum, bona non confiſcantur; ergo non reuelantium hæreticorum bona non eſſe confiſcanda reſoluendum eſt.

25 Tota vero difficultas eſt in docendo, quam hæreſis ſuſpicionem iſti incurrant, leuem, vehementem, aut leuiſſimam; & Alphonſus de Caſtro *de iuſta hæreticor. punit. lib.* 2. *cap.* 15. *in princ.* dixit incurrere violentam de hæreſi ſuſpicionem: tamen Simancas *de Catholic. inſtit. cap.* 18. *in fine*, illud dictum Caſtri non admittit, nec Ioannes Rojas *ſing.* 5. *n.* 17. Vbi pariter dixit relatam Caſtri ſententiam ſibi videri nimis rigoroſam, nec locum habere
26 exiſtimat † niſi quando vltra non reuelantiam concurreret etiam nimia familiaritas, & amicitia cum hæretico, quem non denuntiat. Sed num quid ſaltim oriatur ex hac non reuelantia vehemens hæreſis ſuſpicio? Legendus eſt Pegna *in addition. ad Eymeric. in directorio inquiſit. p.* 2. *q.* 55. *comment.* 88. verſ. *poſtremo*, vbi ſimpliciter dixit non denunciantes hæreticos, ſiue publicæ perſonæ, ſiue priuatæ, ſint, de hæreſi ſuſpectos eſſe, *& dict. p.* 2. *q.* 56. *comment.* 81. *lit. D.* verſ. *illis* ex Ioanne Rojas affirmatiuè reſpondet, quando non reuelans, aut nulla probabili cauſa poteſt ſe excuſare, aut in Iudicio interrogatus ſcienter negauerit; imo & ſententiam Alphonſi de Caſtro nimis crudelem reputat, eam omnino improbando. Decian. *in tract. criminal. lib.* 5. *c.* 30. *n.* 7. at Lælius Zech. *in ſumma p.* 1. *tit. de fide Rubr. de hæreſi c.* 11. *n.* 5. verſ. *tertia ſuſpicio*, dixit contra non reuelantem, oriri vehementem hæreſis ſuſpicionem, ſicut refert ſupra Farin. *d. n.* 38. *in fin.*

ALLEGATIO XLIII.

An bona maleficorum, & ſortilegum veniant confiſcanda? Et an Sodomitarum bona legibus Regijs confiſcentur, etiam contra filios, & in ſancto Inquiſitionis officio, vbi de tali delicto cognoſcitur?

SVMMARIVM.

1 *Maleficorum bona confiſcantur, ſi hæreticaliter delinquendo non pæniteant, & n.* 3.

2 *Confiſcatio bonorum olim in maleficos, & ſortilegos fuit impoſita certo modo, vt n.* 5. *hodiè non niſi cum maleficia hæreſim ſapiunt manifeſtam n.* 4. 8. *&* *n.* 10.

3 *Maleficorum crimen quandoque habet admixtam hæreſim.*

4 Cap. accuſatus §. ſane de hæret. lib. 6. & n. 8.

5 Nouella Iuſtin. 134. §. fin. de vicariis, & locum tenentibus.

6 Auth. vt nulli iudicum §. vltimo.

7 *Maleficia hæreticalia tantum non merentur confiſcationis pœnam.*

8 *Inquiſitores cognoſcunt de maleficio ſapiente hæreſim manifeſtam, & poſſunt procedere ad confiſcationem, etiam filiis extantibus, vt n.* 9. *& à n.* 29. *vbi de pœnis in Sancto officio.*

10 *Maleficia quando ſapiant hæreſim manifeſtam.*

11 *Sodomia crimen eſt de foro Inquiſitorum in inquiſitione Luſitana, Aragonia, Maioricen. & aliarum, non in Caſtella.*

12 *Sodomia crimen nefandiſſimum eſt; ita quod Diabolus fugit, quando illud committitur, dictum contra naturam per antonomaſiam.*

13 *Sodomitæ omnes in nocte, qua Chriſtus natus eſt mortui fuerunt.*

14 *Virgilius Poëta celebratiſſimus fertur fuiſſe ſodomitum.*

15 *Caluinus, Ariſtoteles, & alij Philoſophi gentiles multi fuerunt ſodomitæ.*

16 *Sodomiæ crimen olim pœna gladij id eſt amputationis capitis puniebatur, hodie pœna ignis, & confiſcatione bonorum ſecundum plures vt n.* 17. *& aliis pœnis vt n.* 18.

17 *Sodomitæ amittunt nobilitatem, teſtandi facultatem, & alia.*

18 *Sodomiæ crimen punitur, etſi non conſtet de corpore delicti, & quilibet admittitur ad accuſandum, vt n.* 19.

20 *Sodomiæ crimen lege Regia videtur exæquari hæreſi; & crimini læſæ-Maieſtatis, vt n.* 21. *&* 22. *& ſuadetur maius, vt n.* 23. *intelligitur n.* 28.

21 L. 1. tit. 21. lib. 8. recompil. & à n. 22.

22 *Sodomita ipſomet facto ex lege Regia priuatur ſuis bonis.*

23 *Proditor quali pœna puniatur?*

24 *Sodomiæ crimen videtur priuare etiam filios à bonis patris ſodomiticæ: aliter in praxi, vt n.* 25.

25 *Granatenſis ſenatus declarauit filios ex delicto patris ſodomitæ non priuari alimentis, nec legitima, aut alijs, & n.* 26. 27. 28.

26 *Filij ſodomitarum per legem Regiam exempti ſunt ab infamia, & de ratione n.* 27.

28 *Confiſcantur bona ſodomitæ, ſed non ſuorum filiorum.*

29 *Sodomiæ rei in Sancto officio non abjurant, nec relaxantur, niſi ſint incorrigibiles.*

30 *Sodomia quando dicatur formaliter commiſſa?*

31 *Clerici ſodomitæ, quibus puniantur pœnis, & qualiter per conſtitutionem* 20. *Pij. V. & in Sancto officio? n.* 32.

E his duabus allegationibus inter 1
viros doctos fuit aliquando controuerſum, & de prima parte teſtatur Faquin. *lib.* 9. *controuerſ. cap.* 87. vbi poſtquam nonnulla iuridice ſcripſit, poſuit triplicem concluſionem, vt à puncto ſe expediret, dicendo maleficorum bona confiſcanda eſſe, ſi nullos aſcendentes, vel deſcendentes vſque ad tertium gradum relinquant, ſiue hæreſis admixta ſit, ſiue non. Secundam dicendo non eſſe confiſcanda, ſi reliquant aſcendentes, vel deſcendentes vſque ad tertium gradum, vbi maleficium hæreſim admixtam non habet. Tertiam quod vbi crimen habet hæreſim admixtam, eſt diſtinguendum, vtrùm malefici pœniteant, & abjurata hæreſi, ad fidem Catholicam reuertantur, congruamquè ſatisfactionem exhibeant; an vero obſtinati ſint, & non pœniteant, priori caſu pœnam confiſcationis, quæ tamquam hæreticis imponeretur, remittẽdam eſſe, ait, poſteriori caſu non item; licet aſcendentes, vel deſcendentes vſque ad tertium gradum extent.

Et

2 Et licet pro parte affirmatiua faciat, quod olim pœna confiscationis bonorum in maleficos imposita esset; quia malefici pœna mortis afficiebantur, *l. 2. 3. 4. 5. 6. & fere tot. tit. cod. de maleficiis, & mathemat. & ex illo exodi cap. 22. maleficos non patieris viuere*, & in consequentiam pœnæ mortis bona confiscari solita doceat, *l. 1. ff. de bonis damnat.* & sic in terminis post Grillandum diceret Menochius *de* 3 *arbitr. iudic. casu* 388. *n.* 4. † eo quod inter omnes constat hoc crimen quandoque habere admixtam hæresim; & sic videri coercendum eisdem pœnis, cum clarum sit *ex cap. cum secundum leges de haret. lib. 6. cap. vergentis extra* in vers. *cum secundum* iux4 *ta dictu supra alleg.* 18. cum aliis † Tamen verius est in puncto iuris canonici, & ex practica S. officij, bona maleficorum, non confiscari, nisi quando maleficia manifestam hæresim continerent per verba *cap. accusatus de haret. lib. 6. in §. sane* Vbi Pontifex in sequentibus verbis mentem suam manifestat ibi: *sane cum negotium fidei, quod summe priuilegiatum existit per occupationes alias, non debeat impediri pestus Inquisitores heretica à sede Apostolicu deputati de diuinationibus, aut sortilegiis* (nisi hæresim saperent manifestam) *intromittere se non debent, nec punire taliu excedentes, sed eos relinquere suis Iudicibus puniendos*. Si enim Pontifex hic denegat cognitionem Inquisitoribus, & multo magis negabit confiscationem, cum nec ea incurratur ex aliis delictis, puta suspectorum tantum de hæresi, nisi quando delictum est hæresis formalis, vt dictum est alleg. præced.

5 Imo Faquineus vbi supra putans cum Binsfeldio de confessionibus maleficorum *in praludio* 12. in hoc crimine, quod maleficium vocatur, locum non esse bonorum confiscationi *ex nonnulla Iustiniani* 134. *§. vltimo, tit. de vicariis, & locum tenenti-* 6 *bus* † vel secundum veterem translationem, *in auth. vt nulli iudicum §. vlt.* ascendentibus, vel descendentibus, videlicet extantibus vsque ad tertium gradum, vel etiam fratribus, & collateralibus vsque ad eundem gradum, *vt in auth. bona damnatorum cod.* de bonis damnator. de quibus ex proposito agit idem Faquin. Legendus *lib. 1. controuers. cap. 35. qui dict. cap. 87. ex dict. Iustiniani nouella* monetur per verba ibi: *sancimus eos, qui in criminibus accusantur, in quibus leges, mortem, aut prascriptionem definiunt, si conuincuntur, aut condemnentur, eorum substantias non fieri locum Iudicibus, aut eorum officiis, sed nec secundum veteres leges fisco eas applicare; sed siquidem habuerint descendentes, & ascendentes vsque ad tertium gradum eos habere &c. in Maiestatis vero crimine condemnatis veteres leges seruari* 7 *iubemus*. † ipse Faquin. excipiens læsæ-Maiestatis crimen, dicit, non obstare supra relatum de hæresi, quandoque admixta maleficorum delictis: nam concedens sortilegia, ac maleficia nonnumquam hæreticalia esse, vt docet Pontifex *in dicto §. sane*; negat tamen idem esse statuendum quod de ipsa hæresi constitutum est; eo quod non sunt punienda maleficia eodem modo, quo hæresis punitur, nec assentitur id asserentibus, donec id melius ostenderint.

8 Imo alia adducens de delicto maleficorum, & quod aliunde eorum bona confiscantur, nempe quia solent homicidia patrari, atque *ex cap. ad abolendam de haret.* pœnitentibus, & abiurantibus suam hæresim, congruam satisfactionem Ecclesiæ præstando, ac ad fidem reuertendo remittantur pœnæ quod admitto in sponte venientibus, vt infrà dico *sub allegat.* 44. Tamen si maleficium sapiat hæresim manifestam, quo casu valent Inquisitores cognoscere *ex dicto §. sane*; & maleficus non pœniteat, sed obstinatus perseueret in eo crimine, nec sacramenta Ecclesiæ velit recipere, nec peccata confiteri, tunc sicut viuus comburi debet, & vt hæretici comburuntur ex dictis supra alibi. † ita etiam eorum bona confiscari posse, & ab 9 eis recte sua bona auferri, etiam filiis extantibus, vel descendentibus sicut & hæreticis auferuntur iuxta ea, quæ dixi *sub alleg. 1. & sub alleg.* 18. 2 n. & aliis: vt dicit Faquineus alia etiam referens cum Couarruu. *lib. 2. var. cap.* 10. *numero* 10. Binsfeld. *de confes. maleficor. in 7. conclus. dubio* 4. quo pacto potuit idem Faquineus ponere prædictas *sub numero* 1. tres illas conclusiones, quas & admitto.

Quod si dubites, quando hæc delicta sapient 10 hæresim manifestam, breuiter respondeo, si in maleficio, vel sortilegio adhibeantur sacramenta si adhibeatur Hostia non consecrata, sed super quam sit celebrata missa. Item quoties adhibentur sacramentalia, aut verba sacra, aut euangelium, Symbolum, Pater noster, Aue Maria, psalmus aliquis, aut alia verba sacræ scripturæ, seu aliæ sanctæ orationes, aut imagines cereæ, quas vocamus Agnus Dei, vestes Sacerdotales, & similes res sacræ, & Sanctorum reliquiæ ex eo, quia qui eas adhibent, significant se credere illas ad maleficiorum operationem vim habere. Item Dæmonis inuocatio, etsi à Dæmone petat, vt tentet alterius pudicitiam, vt inueniat Thesaurum, vt impediat, ne ignis filium comburat, transferat hominem vel rem aliquam de loco ad locum, inducat nebulas, & tempestates &c. cum multis Diana *p. 4. tract. 8. res. 13. & tract. 7. res. 10. & tract. 8. res.* 14. & 15.

Ad secundam allegationis partem de turpissimo, 11 sodomiæ crimine; quia iam *sub dict. allegat.* 18. aliquid tetigimus, dum resoluimus confiscationes bonorum fieri propter delicta hæresis, & læsæ-Maiestatis humanæ, hoc delictum commemorando, & in inquisitionibus Portugaliæ; item & Coronæ Regni Aragoniæ de hoc delicto Inquisitores cognoscant; in dicto Regno Portugaliæ ex Bulla Pij IV. & Greg. XIII & ex priuilegio Regis, vt notat Mouta *de incantatione opusculo* 1. *sect. 3. cap. 1. n.* 16. & in dicto Regno Aragoniæ, Valentiæ, & Barcinon. ex Bulla Clem. II. vt testantur Castro Palao *tom. 1. tract. 4. disp. 8. puncto 12. n.* 21. Diana *p. 4. tr. 7. res.* 20. etiam cum Barbosa *de potestate Episcopi alleg. 40. n.* 45. Sousa *in aphorism. inquisit. lib. 1. cap.* 59. *n.* 10. Henriquez *lib. 13. summa cap. 14. num. 2. in glossa 8. num.* 1. Salcedo *in addition. ad pract. crimin.* Bernardi Diaz *cap.* 86.

Cumque hoc delictum nefandi vitij nomen 12 sortitum sit; eo quod nec fari de eo liceat in tantum quod Diabolus fugit, quando illud committatur, vt asserit Afflictus *in constit. Neapol. lib. 3. Rubr. 42. n.* 11. dictum contra naturam per antonomasiam; quia non solum est contra naturam hominum, sed etiam contra genericam, vt dixit Otero *ad textum in cap. fin. de consuet. n.* 18. imo & sic horrendum, grauissimum, abominabile, & periculosum tale peccatum, sicut patet ex D. Paulo ad Rom. 1. vt puniatur omni iure grauissimis pœnis per ius ciuile *in l. cum vir. C. de adulter.* Vbi horribiliter, verbis tamen elegantibus Imperator loquitur, *& in auth. vt non luxurientur homines contra naturam*. † Et enim vt D. 13 Hieronim. Scribit super Isaiam, & Iob. in illa nocte, in qua Christus Redemptor noster ex Virgine Maria natus est, omnes Sodomitæ mortui fuerunt.

14 † Et cum illis celebratissimus ille Poëta Virgilius, qui vt fertur illo morbo laborabat, Moura *de incant. & empsalmis sect. 3. cap. 4. n. 13. vbi n. 76.* quod dictum de Virgilio, improbat legendus Lotterio *de*
15 *re benefic. lib. 3. q. 31. n. 65.* † Et idem Moura addit, quod Caluinus, Arestoteles, & alij Philosophi totius naturalis, & moralis præcipui in gentilitate Magistri fuerunt sodomitæ, excepto Platone, qui amore veritatis contemplandæ abstinuit ab omni delectatione venerea: videndi Zeuallos *in pract. q. 248. n. 10.* Salced. ad Bernard. Diaz *in pract. cap. 89. in princ. nouis. edit.* Mar. Alter. *de censur. tit. 2. disp. 15. cap. 3. vers. tertio.*

16 Si hæc & alia horribilia de hoc delicto DD. scribunt, quid mirum, si ambigeretur, num confiscatio bonorum contra patrantem, posset in pœnam inter alias suaderi, eo præcipuè si consideretur quod etsi antiquitus *per dict. l. cum vir. cod. de adulter,* videatur imposita pœna gladij, id est amputationis capitis, iam consuetudo tali horribilitate absorta introduceret, vt sodomitæ igne comburantur; prout tenent Anton. Gomez *in l. 80. Tauri n. 32. ad fin.* Clar. *§. sodomia n. 2.* Menoch. *de arbitr. casu 286. à n. 2.* Farin. *in praxi crim. q. 148. n. 1. & 4.* Azor. *instit. moral. p. 3. lib. 3. cap. 19. in princ.* Marta *de iurisdict. p. 2. cap. 2. à n. 15.* Aloysius Riccius *in praxi fori Eccles. res. 302. n. 1.* Emanuel. de Valle de Moura *dict. sect. 3. de incantat. cap. 1. n. 10.* Salced. *in dicto cap. 80. addit. 1. vers. fuit primo,* de quo sunt leges Regiæ apud Nos Castellanos, & Lusitanos *in l. 1. tit. 21. lib. 8. recomp.* vbi Azeued. vbi ordinatio Lusitana *lib. 5. tit. 13. in princ. ibi Seia quem addo.*

17 Ac deinde vt omnia bona sua confiscentur, vt dixerunt D. Anton. Gomez *in dicta l. 80. Tauri n. 32. in fin.* Menoch. *dicto casu 206. n. 9.* Armendar. *in addit. ad recompil. leg. Nauarra lib. 2. tit. 21. l. vnica num 31.* vbi cum Selcedo intelligit de bonis, quæ tempore commissi criminis habebat, & non de post acquisitis, Barbos. *in pastor. alleg. 44. p. 2. à n. 1. & 7.* vbi dicit etiam cum multis quod amittunt nobilitatem, testandi facultatem, & quod fiunt infames, in tantum, vt nec tenera
18 ætas excuset à pœna criminis sodomiæ. † Et quod senatus Pedmontan. solet, tam agentes, quam patientes, quando excedunt viginti annos, ad mortem damnare, Riccius, Belloch. Graffius, quos refert idem Barbosa *num. 12. & 13.* Diana cum alijs *p. 1. tract. 15. res. 1.* & quod punitur etiam si non constet *de* corpore delicti, Plotus *cons. 52. num. 22. volum. 1. inter criminalia* Baiard. ad Clarum *§. Sodomia num. 12.* quos refert,
19 & sequitur Armendar. *alio supra num 20.* † ad quod accusandum crimen amitti quemlibet, vt Gregor. Lopez, & alij explanant *per l. 2. tit. 21. p. 7.* de quo etiam alia scripsi videnda, & applicanda *in cap. cum non ab homine de iudic. q. 21.*

20 Quare possumus inquirere, an sicut in crimine patris hæretici, filij amittunt parentum bona, legitimam, & alimenta, vt dictum est supra *sub dicta allegat. 18. 20. 22. & 23.* cum aliis, ita & in hoc practicetur delicto; & pro fisco Sanctæ inquisitionis, vbi de hoc crimine cognoscitur, fa-
21 ciunt sequentia † quia de iure nostro Regio *in dicta l. 1. tit. 11. lib. 8. recomp.* exequatur Sodomiæ crimen, criminibus hæresis, & læsæ-Maiestatis humanæ, in quibus, vt apertè probatum est *in dicta alleg. 18.* & in aliis, confiscatio procedit per textum *in l. quisquis cod. ad leg. Iul. Maiest. & in cap. cum secundum leges de hæret. lib. 6.* ob idque attenta spurcitate tam execrabilis sodomitici delicti, Reges Hispani, vt illud extirparent, in sequentibus verbis illud prosequuntur, *mandamos que qual quiera persona, que cometiere el delito nefando contra natura, seiendo en el conuençido por aquella manera de preueba, que segun de recho es bastante para probar el delicto de hereja, O crimen læsa-Maiestatis, sea quemado, y que a si mismo aya perdido por el mismo echo todos sus bienes:* ita in specie Gratian. *regula 55. n. 40.* Alfaro *glossa 20. §. 10. n. 151.* alij relati ab Hermosilla *in l. 2. tit. 4. p. 5. glossa 1. n. 17.* qui æquiparant pœnas huius criminis illis, quam hæretici, & Lædentes Maiestatem humanam perpetrant.

Secundo, nam cum supra dicta lex voluerit re- 22
soluere dubitationem illam, an huiusmodi delictum Sodomiæ, priuet ipso iure Dominio, vel an desideretur declaratoria sententia, sicut de hæresi dictum est *sub dicta alleg. 18.* & in puncto hoc scribent videndi Farin. *in praxi q. 148. à n. 11.* Azeued. *in dicta l. 1. tit. 21. lib. 8. recomp. n. 29. & 69.* & quæ scripsit D. Franc. de Amaya *in l. 1. & fin. cod. de iure fisci lib. 10.* addit tamen prædicta lex Regia 1. vt ex tunc ex ipsomet facto, priuetur ipso iure suis bonis in dictis verbis ibi *y que aya perdido por esse mismo echo, y sin otra declaraçion alguna todos sus bienes* per doctrinam textus *in cap. vergentis de hæret. dict. cap. cum secundum leges eodem lib. 6.* iunctis traditis ab Anton. Gomez *tom. 1. var. cap. 2. n. 2. vbi n. 3.* cum aliis eius addition. Haillon, Molina *de primog. lib. 4. cap. fin. vbi & addition.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 52.* Thomas Sanchez *lib. 2. moral. cap. 14. per totum,* Alfaro *de officio fiscali glossa 20. §. 10. n. 135.* de quibus dixit idem Amaya *in dicta l. 1. de iure fisci n. 153.*

Sed sic est quod ex dictis verbis legis Regiæ, 23
videtur, vt pœna imposita sodomiæ crimini, non solum æqualis videatur, cum posita prædictis duobus delictis, læsæ-Maiestatis, & hæresis; imo & maior, quia si hæreticus non sit conuictus, vel dogmatarius, aut relapsus, adhuc ei solet indulgeri, vt patet ex textu *in dicto cap. ad abolendam,* & aliis de hæret, nec in proditore, hoc est peccantem in Regem, non inueniatur imposita combustionis, sed vt caudæ equi alligatus, & raptatus, furca suspendatur. Ergo si in duobus illis delictis contra filios habet locum confiscatio, & fortius in dicto crimine sodomiæ à parente perpetrato, cum parificentur hæc tria delicta quoad pœnas in illo vers. *dicta leg. Regia,* ibi: *que segan derecho es bastante para probar el delito de la heregia, ò lesa Magestad.*

Vnde cum per delictum patet abdicauerit à se 24
bona sua, sequitur, vt nec filij possint post patris mortem auferre à fisco ius quæsitum, quod à lege habet in bonis patris, nec quasi hæredes, quia viuentis, nulla est hæreditas, *l. cum superstitis ff. de acquirendis hæred.* cum vult, neque quasi creditores; quia non sunt verè tales. nec quasi Domini, quia sunt Domini quodammodo, vt obseruat Anton. Faber *de erroribus pragmat. decade 75. errore 7.* & consequenter fieri, quod bonis patris sodomitici translatis legis ministerio in fiscum, si filij ad eam admitti velint, occupare illa non possint, cum iam non sint Patris: nam sententia solum declarat commissum esse crimen, & Dominium bonorum translatum fuisse, iam ex illo Die criminis in fiscum; sic vt sententia non transferat Dominium, sed iam translatum declaret, vt patet *ex l. ex diuerso 35. §. 1. ff. de rei vindic. l. Pomponius 40. §. sed & si ff. de procurator. l. sicuti 8. §. & siquidem ff. si seruitus vindic.* vbi notant DD. & post eos Socin.

Iunior

Iunior *conſ.45.n.2.lib.2.* Garcia *de nobilit. gloſſa 8. §.1. n.2. & gloſſa 6. n.48.* Gratian. *diſcep. forenſ. tom.1. cap.37. n.11.* expreſsò *l.10. tit.9. lib.5. recompil.* vt & de crimine hæreſis dixi *dicta allegat.* 18. & de priuatione legitimæ, & alimentorum *ſub dicta allegat.* 22.

25 At quia contra hoc poſt magnam diſputationem in granatenſi ſenatu pronunciatum fuit, vt refert DD. Franc. de Amaya Legendus etiam ad alia *in l.vnica cod. de pœnis fiſcal. lib.10. à n.46. &*
26 *à n.52.* † qoia ex aliis verbis *dicta l.1.tit.21.lib.8. recomp.* poſtquam huic delicto impoſitam pœnam, vt flaminis, ſubdatur reus bonis fiſco applicatis in verſ. *otro ſi mandamos,* eximit filios, & omnes deſcendentes ſodomitarum ab omni infamia, & nota, quam ob delictum parentum poterant contrahere, vt conſtat ibi: *mandamos que los hijos, y deſçendientes de los tales culpados, aunque ſean condenados los delinquentes por ſentençia, no incurran en infamia, ni en otra macula alguna.* Quibus verbis ex doctrina Thomæ Sanchez *lib.2. moral. cap.30.n.1.* Molinæ *lib.4. de primogen. cap.11.n.50. & 54. cum addition.* idem D.Franc. de Amaya *ſupra à n.52.* infert noluiſſe legem illam, quæ filiorum famil. prouidit eos à ſubſtantia paterna remouere nam non ſatis caueret, ſi famam conſeruaret; non vero bona; ſiquidem infamia non carent, ſi bonis paternis expoliati exiſterent, ita argumentando *ex dicta l.quiſquis cod. ad leg. Iul. Maieſt.* ibi: *ſine perpetuo egentes, & pauperes eos infamia ſemper paterna comitetur,* quaſi diceret ex paupertate infamiam naſci, cum valeat hoc argumentum priuantur bonis; ergo, & fama, & econtra facti quidem incapaces ſucceſſionis, vt relati videntur ſentire.

27 Et ita in puncto, de quo loquimur ſtrictim, & vno, vt aiunt verbo ſoquuntur idem Molina *dicto lib.4. cap.11. n.51.* & ibi addition. Azeuedus *in l.2.tit.22.lib.8.recompilat.* Amaya vbi ſupra, qui de filiis hæreticorum, & proditorum agentes, an in Maioratu ſuccedere poſſint, adijciunt *de filiis namque illius, qui crimen nefandum commiſit, nulla dubitatio eſt, quin ſuccedant:* etenim, vt Amaya conſiderat *in dicta l.vnica ſub n.53.* ſi quis filios videret pauperes, vt pote priuatos bonis, nonne refricaret indignam facti memoriam & conſequenter notati & maculati eſſent contra legis intentionem, quæ non ſolum prouidet contra infamiam iuris, ſed & contra infamiam facti, colligens ex dictæ leg. Regiæ verbis ibi: *no incurran en infamia, ni en otra macula alguna,* hæc verba vtramque infamiam comprehendere, & ſic liquidiſſime apparere noluiſſe Reges noſtros filios priuare bonis, quos fama, & integritate non priuarunt.

28 Et vt non obſtent fundamenta contrariæ ſententiæ dicendum eſt quoad confiſcationem, vt ſodomitæ bona confiſcentur, exæquari prædicta tria delicta contra ipſoſmet delinquentes; non vero contra filios, qui etſi ex hæreſi, aut proditione parentum, etiam puniantur per rationem traditam *ſub dicta allegat.* 18.20.22. & 23. & hic, & æquiparentur quoad probationem delicti, & ordinem Iudiciarium *ex dicta l.Rgia* verſ. *ſciendo,* & ibi: *y que en el dicho delito:* tamen filij ex dictis à verſ. *& quia* non ſubiacent dictæ priuationi legitimæ, & patrem ſodomitam à die commiſſi delicti amittere ipſo iure propria bona, ſi filios non habeat, & fiſco acquiri; ſecus ſi filios haberet accommodando hic verba authenticarum, quas retuli *ſub alleg.42. praced.* alia plura vt reſpondeat adducit idem D.Franc. de Amaya cum multis explanan *in dicta l.vnica à numero 54. ad 66.* Vbi refers alia contrariæ fundamenta, & ſub *numero 51.* vbi leges.

Et pro confirmatione adduco ſequentia, quibus 29
probatur non æquis pœnis in Sancto officio inquiſitionis, vbi de ſodomitis cognoſcitur, puniri hoc delictum, ſicut in hæreticis; ſiquidem ſodomiæ rei non abjurant, nec deleni, vt docent, & teſtantur Moura *de incantatione opuſculo 1. ſect.3. cap.1. n.16.* Diana *dicta p.4. tract.7. dicta reſ.20.* alia adducens in verſ. *notandum* dicens cum Freitas *in nouiſſimis additionibus ad tract. de conſeſſa ſolicit.q.24. n.136.* contra Mouram non poſſe Inquiſitores relaxare ſodomitas curiæ ſæculari, niſi ſint incorrigibiles; quod ſi fuerint conuicti, vel delictum fateantur, etiam curiæ ſæculari in actu publico relaxari probant Caſtrus Palao *in ſum. dict. tom.1. tract.4. diſp.8. puncto 12. numero 11.* Diana vbi ſupra cum aliis, vbi probat quod ſi tale delictum fuerit tantum attentatum, & non conſumatum, ſodomitas ſolum flagellis cædi, vel ad triremes mitti.

Notant etiam Ioſeph. Seſſe *in deciſ. Regni Ara-* 30
gonia 475. n.5. tom.4. quod ſi quis membrum poſuit intus manum, quamuis extra ſemem infundat, probabile ſit vt puniatur pœna ordinaria ſodomiæ, quod Souſa non intelligit *in aphoriſm. lib.1. cap. 59. numero 63.* pro vno actu, ſed pro actibus huiuſmodi repetitis; quia quod deficit ad complementum actus ſodomitici ſuppletur ex repetitione actuum in fraudem legis.

Quod ſi Clerici ſint qui hoc nefandum deli- 31
ctum committunt, vt incurrant pœnas ſequentes, vel quod ſint eijciendi, aut agendam pœnitentiam in Monaſteriis detrudendi, vt *in cap. Clerici 5. de exceſſibus Prælator,* latiſſimè Doctores dicunt, Bernard. & Salced. *in pract. cap.88.* Clar. *in §. ſodomia numero 5.* Marta *de iuriſd. p.2. cap.15. numero 4.* Marchin. *de ſacram. ordin. tract. 1. p.8. cap.4. numero 19.* cum Armendaro, Barboſa *dicta allegat.44. in paſtorali,* vbi ait rigidius puniri per conſtitutionem XX. Pij V. qui incipit *Horrendum* in illis verbis: *Omnes, & quoſcumque Præsbyteros, & alios Clericos ſæculares, & regulares cuiuſcumque gradus, & Dignitatis, tam dirum nefas exercentes, omni priuilegio, Clericali, omnique officio, Dignitate, & beneficio Eccleſiaſtico præſentis canonis authoritate priuamus &c.* † Et 32
iuxta hoc ius canonicum exiſtimo tantum poſſe puniri Clericos ſodomitas in Sancto officio, non quidem iuxta pœnas ignis, & aliarum per leges ciuiles, & Regias practicatum contra delinquentes ſodomitas laicos. Alia *in dicto cap. Clerici* explanauimus.

ALLEGATIO XLIV.

Hæretici comparentes ſponte ad ſe compurgandum coram Inquiſitoribus, an nihilominus de iure patiantur bonorum confiſcationem? vel an gratia Principis, vel Domini Inquiſitoris generalis in his Regnis Hiſpaniæ, ſeu Inquiſitorum Tribunalium condonentur, non obſtante Iure fiſci, Principibus ſæcularibus

ſæculatibus quæſito à die commiſſi delicti? Et an Inquiſitoribus liceat bona confiſcata relinquere hæreticis pœnitentibus.

SVMMARIVM.

1 *Gratia tempore ed ctum in fauorem ſponte comparentium ad ſe compurgandum ab hæreſi refertur, & n. 2.*

2 *Sponte comparentibus hæreticis ante denunciationem remittitur confiſcatio, & pœna perpetui carceris n.3. & alia pœna, ſi hæreſis erat occulta, vt n.4.*

3 *Carceris perpetui pœnam non incurrunt hæretici ſponte comparentes.*

5 *Sponte comparentibus ante denunciationem, poſſunt bona condonari, non ſi: ſi iam denunciati eſſent in Sancto offi io, ſi nullo metu teſtifi ationis, aut probationis compareret, vt n.6.& 7.*

7 *Pœnitentia hæretici comparentis ad ſe compurgandum metu teſtificationis, non liberat illum a confeſſione, niſi condonatione id fiat, vt n.8 & 14.*

9 *Hæreticus manifeſtus ſponte comparent antequam teſtificetur meretur remiſſionem confiſcationis carceris, & aliarum pœnarum: tamen tenetur errores abjurare publice & refertur littera Bulla Iulij III. anni 1554. expedita pro Regno Neapolitano.*

10 *Inquiſitores poſſunt in Italia condonare bona hæreticis pœnitentibus, & n.15. non ſic in inquiſitione Hiſpanica, nec in puncto iuris, vt n.11.& n.13.*

11 *Confiſcatio bonorum procedit de iure, etiam contra hæreticum pœnitentem.*

12 *Reges Catholici, D.Fernandus, & D. Eliſabet promotores, inſtitutionis tribunalis ſanctæ inquiſitionis Hiſpanicæ tempore gratiæ ſuo edicto comparentibus intra certum terminum condonarunt bona.*

13 *Inquiſitores nequeunt hæreticis bona condonare in præjudicium fiſci Regij in Hiſpania, cui ex conceſſione Apoſtolica, aut conſuetudine applicantur confiſcationes contra* Carenam, & Ricciulum, *Sed quando poſſint in limine ſententiæ n.20.*

14 *Bonorum hæretici diſpoſitio ſpectat ad Pontificem.*

15 *Hæretici per pœnitentiam non euadunt pœnam confiſcationis.*

16 *Confiſcationis condenatio in inquiſitione Hiſpanica, ſolum ſpectat ad Generalem Inquiſitorem; qui ſi ut condonat pœnas corporales, ſic & pecuniarias.*

17 *Condonatio à Principe facta bonorum confiſcatorum, comprehendit acquiſita etiam titulo lucratiuo, & oneroſo; dummodo pretium ſtet pœnes fiſcum, vt n.18.*

19 *Condonatio facta, vt proſit hæretico, oportet, vt pœniteat, & conſortium hæreticorum abneget.*

20 *Inquiſitionis Sancta Tribunal. omnium ſolutam exoptat.*

D primam allegationis partem, ſup- 1
poſita diſpoſitione edicti tempore
gratiæ in illis primis temporibus,
quo ſanctum Tribunal Inquiſitionis
inſtitutum fuit apud nos Hiſpanos
ad profligandos hæreticos, & ſubuerſores fidei
Catholicæ, & ad protegendos eorum vere pœnitentes,
& ſponte comparentes ad ſe compurgandos à propriis
erroribus contra fidem Chriſti; in quo inter alia à primo
Inquiſitore *fratre Thoma de Torquemada* cautum fuit *ſub cap.3.*
vt voluntariè comparẽtes proprios errores fatendo, charitatiue ab
Inquiſitoribus reciperentur ſub pœnitentiis ſalutaribus abſque
confiſcatione bonorum, aliiſque pœnis in verbis ſequentibus:
*Que en fin del dicho ſermon publiquen, y hagan publicarum termino de
graçia concreinta, O quarenca dias, como mas vieren para que todas las
perſonas, a ſi omes, como mujeres, que ſe hallen culpados, en qualquier
pecado de heregia, e de apoſtaſia, o de guardar, o haçer los ritos, e
ceremonias de los iudios, ò otros qualesquier que ſean contraries a la
religon Chriſtiana, que vengan a manifeſtar ſus errores ante ellos, dur
ontr el dicho termino, y haſta en fin de el, aſegurando a que ſeran
recibidos charitatiuemente, queriendo abiurar los dichos errores, e les
ſean dadas penitençias ſaludables a ſus animas, y que no reçiuiran pena
de muerte, ni de carcel perpetua, y que ſus bienes no ſeran tomados, ni
ocupados por los delitos que an ſi confeſſaren, por quanto a ſus Alteças
plaçe de vſar de clemençia con los, que an ſi viniesen a ſe reconçilar
verdaderamente en el dicho edicto de graçia y fueren reçiuides a la
vnion de la Sancta Madre Igleſia, y que ſo los manda dejar, para que
ninguno de los dichos bienes pierdan, ſaluo en quanto a algunas
penitençias pecuniarias.* arbitrio Inquiſitorum, attenta perſonarum
qualitate, & delictorum confeſſatorum.

Ex quibus verbis videtur ſatis deduci ad inqui- 2
rendum de noſtro dubio, nempe poſt tale gratiæ
edictum, & temporibus hiſce, quando hæretici oc-
culti, quorum delicta in foro exteriori, nec probari
teſtibus valent, aut nondum delata ſunt, ipſi ſponte
comparent ad ſe compurgandum; & in hoc caſu
confiſcationi bonorum non dari locum probatur,
quia pœnitens, & rediens ad Eccleſiam ſponte,
antequam ſit curiæ denunciatus, meretur vt illi
pœna confiſcationis remittatur † Nam & huic 3
pœnæ perpetui carceri remittitur, vt probat textus
à contrario ſenſu *in cap. excommunicamus §.ſi qui
autem de hæret.* & expreſsè cautum eſt etiam *in
1.inſtruct. Hiſpalen.cap.8.& 11.* vt teſtatur Simanchas
de Cathol.inſtit.tit.16.n.17. Pegna ad Eymeric.*p.3.comment,
141.verſ.veruntamen in duobus,* & in ſpecie, quod hic
euadat pœnam confiſcationis, idem Simanchas *tit.13. n.22.&
tit.47. n.27.* Ricciulus *de iure perſonar. extra grem. Eccleſ.
exiſtentium, cap.42.n.11.* qui ambo ille *dict. tit.47.n.27.*
iſte *n.12. in cap.quis aliquando §.item illud Ioannis de ſentent.
dist.1.* cum Archidiac.*in cap.filij de hæret.lib.6.* † Docent quod ſi
hæreſis erat occulta, 4
non ſolum remittitur redeunti ſponte ad Eccle-
ſiam confiſcatio bonorum, ſed etiam condonantur
omnes aliæ pœnæ, & vt magis ſuæ exiſtimationi
conſulatur, non imponitur illi publica abjuratio,
nec pœnitentia publica, ſed abſoluitur ſecretè, im-
poſita tantum pœnitentia ſalutari.

Quare Falcidius *in q.15.* ſuarum quas commen- 5
tatus eſt Carena poſt finem *de officio inquiſit. in
verſ. Ego autem huiuſmodi non admitto,* diſtinguen-
do

do inter ſponte comparentes, aut illos, qui indi-
ciis præuenti, aut probationibus faſſi ſunt ſe hæ-
reticos fuiſſe, ſed pœnitent; ſic vt in primo caſu
poſſent eis bona condonari iuxta communem pra-
xim inquiſitionis Hiſpanicæ vbi ex ſpeciali gratia
hæretico tantummodo ſponte ſe deferenti condo-
nantur bona prout venienti ante tempus gratiæ,
ſicut teſtantur Souſa *in aphoriſmo inquiſit. lib. 3.
cap. 21.* Diana *p. 4. tract. 8. res. 44.* verſ. *Igitur in*
6 *ſacro Tribunali.* † qui dicit conſtare ſic ex ſententia
Inquiſit. Hiſpan. contra hæreticum pœnitentem,
cuius formam ponit Paul. Garcia *in praxi Sancti
officij*; ait enim Diana nemini hæreticorum, effici
remiſſionem bonorum, niſi tantum illi, qui ſpon-
te fatetur errores ſuos, quod tunc accidere fir-
mat, quando nullo metu probationis, & teſtifica-
tionis ductus ad Inquiſitores accedit, & miſeri-
cordiam poſtulat; hæreſim ſuam integre mani-
feſtando iuxta *l. quiſquis cod. ad leg. Iul. Maieſt.*

7 Quod ſi hæretici probationibus præuenti, aut
indiciis coram Inquiſitoribus faſſi ſint propria de-
licta hæreſis, quia tunc metu teſtificationis ve-
niunt iam non eſt tempus remittendi confiſcatio-
nem, niſi aliter placuerit (vt ſtatim dicetur) ita
præcitati, & Carena *dicta quæſt. 15.* Falcod *ſub
numero 10.* vbi in fine addit de generali conſuetu-
dine totius Italiæ receptum eſſe, vt hæretico ad
cor reuertenti, bona condonentur, etiamſi contra
eum probationes eſſent receptæ, vt dixit de modo
procedendi in cauſis Sancti officij *tit. 2. §. 1. nu-
mero 9.* cum aliis, & cum Pariſio, Carret. Rebuf-
fo, Claro, Zaſio, Griland. Albano, Bart. Burſa-
to, & Decio, Riccius *ſupra dicto cap. 42. n. 3.* cum
aliis Farin. *de hæreſi quæſt. 190. numero 144.* quam
conſuetudinem in Hiſpania non admittit Diana
lib. 4. res. 44 tract. 8. ſub verſ. *Qua in re*, vbi di-
8 cit ſeruari tantum diſpoſitiones canonicas † Quod
ego exiſtimo practicandum ex condonatione;
quia licet ſola pœnitentia hæretici non ſufficiat ad
remittendam pœnam confiſcationis; nihilominus
poterunt Principes, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue tem-
porales, quibus bona per confiſcationem ſunt quæ-
ſita ex miſericordia hæretico pœnitenti bona con-
fiſcata condonare per doctrinam *textus in cap. ver-
gentis de hæretic.* vbi *gloſſa* in verbo *miſereri*, &
ibi Ancharran. *numero 2.* Abbas *numero 2. in 3.
notab.* Felin. *ſub numero 2.* Imola *in clem. 1. n. 23.
de hæret.* Cardin. *in clem. 2. §. Inquiſitoribus nume-
ro 6. verſ. undecimo quæro de hæret.* Felin. *conſ. 10.*
Simanchas *de Cathol. inſtit. dict. tit. 47. n. 16.*

9 At ſi hæreſis non eſſet occulta, hoc eſt, hære-
ticus eſſet manifeſtus, & ſponte compareat, &
antequam ab alio prodatur, ad Eccleſiam recur-
rat, licet illi remittatur confiſcatio bonorum; &
pœna carceris, necnon & delationis habitus pœni-
tentialis, tamen vt teneatur publicè errores abju-
rare, docent Simanchas *ſupra dicto tit. 47. nume-
ro 28.* Ricciul. *dicto cap. 42. numero 11.* qui *nu-
mero 14.* cum Felino *in cap. de hoc de Simonia*, &
Tyraquello *de pœnis temper. cauſa 30.* hoc idem
præſtat dicendum ſi metu imminentiæ probatio-
num ad Inquiſitores recurrit; quod ego admitte-
rem, præſertim ſi complices prodant ſed num-
quam vidi in hoc conſilio hanc confiſcationis pœ-
nam remitti illi qui metu teſtificationis venit de
qua iam conſtabat in Sancto officio Inquiſitio-
nis; quod & de publica videtur diſpoſuiſſe Iulium
Papam III. Scribens Petro Pacecco Præsbytero
Cardinali S. Balbinæ locum tenenti generali in Re-
gno neapolitano pro Cæſarea maieſtate in Bulla
quæ incipit dilectæ fili quæ proſequitur ſalutem
& apoſtolicam, benedictionem Ex tuæ circunſ-
pectionis literis & ex ſermone dilecti filij (*nobilis
viri prudentiſſimique Hominis Iuanis Manrica Cæ-
ſareæ maieſtatis apud nos Oratores intelleximus
quod ſicut vniuerſitates & homines iſtius nobiliſſimæ
ciuitatis pro ſuo perpetuo religionis zelo in ſubditos
ſuos Regni hæreticæ prauitatis reos cunctis Eccleſia-
ſticis cenſuris & iuris pœnis animaduerti probant ita
à bonorum confiſcatione pro pace & quiete in ipſius
regni regimine obtinere cupiunt. Quare nos in huiuſ-
modi nefando crimine extirpando, nihil aliud ſpecta-
mus aut nobis habemus propoſitum niſi Dei honorem
& Sanctæ eius religionis incrementum atque vt per
euaſionem malorum boni piique ab huiuſmodi peſtis
contagione illaſi conſeruentur veſtris precibus in hoc
annuentes & tam iſtius vniuerſitatis quam in viſce-
ribus charitatis geritur. Tunc ipſi Sereniſſimo Cæſari
& tua quoque Circumſpectioni gratum facere volentes
ſi quæ in iſto regno bonorum in toto vel in parte proſ-
criptiones ex præfata cauſa huc vſque factæ fuerint
eas gratiosè abolemus, caſſamus, & annullamus, ita
vt etiam poſt hoc nullos ob ſimiles cauſas in bonis ple-
cti velimus quemadmodum & integerrimis Sanctæ
romanæ Eccleſiæ Cardinalibus hinc ſalutari de hære-
tica prauitate iudicio præfectis iniunximus quoa nec
illos dubitamus pro eorum grauitate prudentiaque &
erga nos ſtudio eſſe abſtenturos. Et nihilominus ir-
ritum decernimus & inane ſi quid à quopiam in con-
trarium contigerit attentari, datum Romæ apud San-
ctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die aprilis 1554.
Pontificatus noſtri anno.*) Paulus Sadoletus Carpen.

Ad ſecundam allegationis partem ex his iam 10
infertur, quod licet Pariſius *lib. 4. conſ. num. 184.*
Vmbertus Locatus *in praxi inquiſit.* verb. *inquiſi-
tor. numero 35.* Griland. *tract. de hæret. q. 1. numer. 1.
2. & 3.* Decian *tract. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 2.*
Rulandus à Valle *lib. 3. conſ. 92. numero 2.* Zan-
chin. *de hæret. cap. 25. numero 3.* Zaſius *lib. 1. conſ.
23.* teneant poſſe Inquiſitores bona confiſcata
relinquere hæreticis pœnitentibus; & ita practicari
in vniuerſa Italia teſtentur Pegna *in directorio in-
quiſit. p. 2. comment. 9.* & Burſatus *lib. 1. conſ. 14.
à numero 31.* dicas Inquiſitores ad hoc teneri, de
quo eſt etiam videndus Surdus *conſ. 385.* † Ta- 11
men in puncto iuris contrarium docent Didacus
Cantera *in quæſt. crimin. cap. 1. de hæret. num. 18.*
Rojas *ſingul. 16. numero 4.* Conrad. Brun. *de hæ-
ret. lib. 5. cap. 6. numero 10.* Diana *dicta p. 4. tract.
8. res 44.* vbi dicit ita ſeruari in noſtra Hiſpania,
quidquid ſit de conſuetudine aliorum locorum
per verb. Simanch. *de Cathol. inſtit. dict. tit. 47.
numero 15.* ibi: *non ſolum publicam pœnitentiam
agunt hæretici, qui ad Eccleſiam redeunt, ſed etiam
bona eorum publicantur, nec ea recuperare poſſunt,
etſi Eccleſiæ gremio recipiantur*, & patet ex verbis
inſtruct. Toletanæ anno 1561. *numero 41.* in ver-
bis ſequentibus, vt refert Diana: *ſi el reo oſtuuiere
bien confitente, y ſu confeſſion fuere con las calidades,
que de derecho ſe Requieren, los Inquiſidores, ordi-
nario, y conſultores, lo Reciniran a Reconciliaçion
de biene* Pro quo vltra alia iura ſunt verba *extra-
uag. 1. inter communes de Hæreticis* vbi Benedictus
11. poſt alia narrata in verbis ſequentibus conclu-
dit. *Verum quia nonnulli diæceſani partem partis
prouentum de hæreticorum bonis Inquiſitionis officio
deputatæ propter expenſas & ibi ſed etiam Cameræ
noſtræ vel alij cui nos vel ſucceſſores noſtri Romani
Pontifici; mandauerimus reddendam, reddatis quod
generaliter obſeruati volumus.*

Manet

12 Manet ergo dicendum, vt quia iuxta longe dicta in hoc tractatu *ab allegat. 1.* bona hæreticorum fisco Regio applicentur; imo ex verbis edicti gratiæ hic *sub numero 1.* relati, pateat Reges Catholicos condonasse bona hæreticis sponte venientibus ad se compurgandum intra tempus gratiæ; de iure solom Regibus Hispanicæ competere prædictam condonationem, remittendo confiscationem hæreticis pœnitentibus; quia cum præfati, & alij sequentes dotauerint inquisitionem Hispanicam; inde ortum sit, vt bona hæreticorum confiscata fisco Regio confiscentur, & non Ecclesiæ

13 Et sic tenendum non posse Inquisitores condonare hæretico pœnitenti bona in præjudiciom fisci Principis sæcularis, cui, vel ex consuetudine, vel ex Pontificia concessione bona pertinent, vel eorum pars per doctrinam Simanchas *de Cathol. instit. dict. tit. 47. dict. numero 15.* in verbis sequentibos: *Nec enim Inquisitoribus licere putamus, bona ipso iure confiscata relinquere pænitentibus in domnum fisci*, cui videtur ius quæsitum *ex cap. super quibusdam de verbor. signific. cap. cum secundum, cap. vt commissi §. priuandi de hæretic. lib. 6.* & cum Parisio, & Rubuffo Et in nostra inquisitione Hispanica ita obseruari videmus, etsi Carena *in dicta quæst. 15.* Falcidij *numero 12. ex* Ricciulo *de iure personar. extra gremium Eccles. existentium dicto lib. 5. cap. 42. numero 1.* teneat vndequaque Inquisitoribos licere facere dictam remissionem, quia ipsi sunt Iudices, & Princeps sæcularis non possit se ingerere in bonis hæretici, nisi post sententiam Inqoisitorum; & quia bona hæretici non spectant ad fiscum sæcularem, nisi ex Apostolica constitutione.

14 Et tandem, quia ad sommum Pontificem spectat eorundem bonorum dispositio, sicut tenent Doctores allegati à dicto Ricciulo *dicto numero 1.* qui sunt Felin. Geminian. & Abbas *in cap. accusatum §. si vero numero 5. in cap. cum secundum leges numero 4. & 5. de hæret. lib. 6.* & ibi Franc. *numero 2.* Griland. *de hæret. quæst. 6.* Brun. *de hæret. lib. 5. cap. 6. in fine*, Rojas *de hæres. p. 1. numer. 118. & seqq.* vbi testatur de communi Felin. *cons. 10.* Simanchas *de Cathol. instit. tit. 42. numero 17. in fine*, & iterum *dict. tit. 47. numero 15.* Sanchez
15 *ad præcepta decalogi lib. 2. cap. 14. numero 12.* † Dicentes hæreticum per pœnitentiam non euadere pœnam confiscationis bonorum per verba textus *in dicto cap. vergentis § nec ad eos extra de hæret.* ibi: *Nec ad eos bona eorum vlterius reuertantur, nisi eis ad cor reuertentibus, & abnegantibus hæreticorum consortium misereri aliquis voluerit.* cui, vt iam dictum est cum Ricciulo *numer. 5.* Bursato, Surdo, & aliis ex generali totius Italiæ consuetudine ad cor reuertenti bona confiscata condonantur.

16 Nam hæc in nostra Hispania, cessant per dicta; fatemur tamen iam Reges nostros non se ingerere in dictis confiscationibus, nec in aggratiando; eò quod hoc totum spectet in praxi ad nostrum Inquisitorem generalem, qui sicut pœnas corporales minuit, aut aufert, sic & condonat partem, siue totam pecuniariam ob pœnitentiam, siue merita verè pœnitentium, vtique videmus à nostro præstantissimo Inquisitore generali Episcopo Placent. practicari, quando aggratiat reos pœnitentes in pœnis extraordinarijs, sed non sic in hac confiscationis omnium bonorom.

17 Et iuxta hanc explicationem, Dico primo, vt facta condonatione per Principem, illa comprehendat etiam bona à fisco alienata titulo lucratiuo, nam & ista de consuetudine pœnitenti condonantur, Griland. *dicta quæst. 6. n. 4.* Decian *in tract. crim. lib. 5. tit. 4. n. 10. vers. item recuperauit.* secundo, vt comprehendat etiam bona alienata titulo oneroso † Dummodo prætium exiet penes fis- 18
cum, quia licet in tali casu hæreticos pœnitens, non habeat actionem contra emptorem, tamen poterit recuperare pretium à fisco, Griland. & Decian *supra* Ricciul *dict. cap. 42. n. 4. & 5.* qui *n. 9. & 10. ex dicto cap. vergentis* † Dicit quod vt hæretico 19
laudabiliter fiat remissio bonorum confiscatorum, non debet cuique pœnitenti fieri, sed requiri quod pœniteat, & consortium hæreticorum abneget † 20
Et ex Pegna ad Eymeric. *p. 2. in comment. 158. ad quæst. 109. vers. Tertio similiter conclusio*, addit sacrum Inqoisitionis Tribunal omnium salotem, sinceris exoptans affectibus, ac cupiens de verà pœnitentia certiorari ijs tantum consueuisse bona confiscata condonare, quibus pœnam perpetui carceris remittit. Sed ego expendens dico respecto Inquisitorum sustineri in limine sententiæ, non post latam, cum tunc iam ad Dominum Inquisitorem Generalem spectet, vt dixi *suprà alleg. 39. n. 51.* alia faciunt dicta *alleg. 45.* sequenti Et infrà *alleg. 48.* alia videbis cum Infinitis quos refert D. Ioan. del Castillo *de tertijs cap. 41. à numer. 145.* vbi tractat de remissione & aggratiatione delictorum & pœnarum à solis principibus faciendam & quando cùm eis liceat cum Chacher. Surdo, Farin. Nenio, Calixto, Ramyrez & aliis.

ALLEGATIO XLV.

An bona hæreticorum confiscata queant aliquando Inquisitoribus applicari? Et an bona hæretici sita in alterius Principis seu iudicis territorio publicentur, & debeant restitui fisco illius Inquisitionis, vbi apprehensus est reus? Et à quo fisco fiat horum executio? Et an confusio in credito fisci procedat etiam si ipse debitor haberet bona in alia prouincia ad quævis confiscationis non se extendit.

SVMMARIVM.

1 *Confiscationes bonorum hæretici applicantur fisco Regio in omnibus Inquisitionibus adiacentibus corona Hispanica, & quare etiam si sint Clericorum vt n. 2.*

2 *Confiscationes bonorum hæretici, etsi de iure fisco Ecclesiæ spectent, numquam tamen Inquisitores eas sibi applicare valent.*

3 *Confiscatio bonorum existentium extra territorium hæretici, qualiter applicentur de iure communi? & qualiter de speciali? sub n. 4. & 9. vbi quid si simul concurrant.*

4 *Confiscatio ex differentia Bursa fiscalis, quam mutationem recipiat circa applicationem illius, & sub numero 5. & 6. & vberius n. 7. & sub num. 15.*

6 *Confiscatio in Ducatu Medi lani, qualiter applicetur?*

7 *Confiscatio*

7 *Confiscatio non trahitur ad bona sita in diuersis territoriis, quando diuersi sunt Domini, si fiat de iure speciali, & quibus tunc fiat applicatio n. 8. & quid sibi velit ius speciale.*

8 *Confiscatio mandata fieri omnium bonorum rei vbicumque existentium, non extenditur vltra depositum de iure communi.*

9 *Confiscatio bonorum delinquentis, quando Domino loci, quando iudici confiscanti contingat? accipitur cum differentia bonorum immobilium, quæ applicantur Domino loci, & immobilium, quæ applicantur Iudicis fisco cognoscentis de reo n. 10. & 11. quid in Inquisitione Hispanica n. 17.*

11 *Fisci vbi diuersi sunt qualibet bona applicantur fisco territorij, vbi bona sita sunt.*

12 *Confiscata bona reorum fidei in diuersis tribunalibus, solent vendi mobilia, aut immobilia, & pecunia resultans transportari Receptori generali ex mandato Inquisitoris generalis, & consilij, vt n. 13.*

13 *Inquisitor generalis, & consilium supremum ex ærario publico supremæ Inquisitionis Hispanicæ solet mittere pecunias ad cæteras Inquisitiones inferiores pro expensis incarceratorum pauperum; imo & pro alimoniis Ministrorum, filiorumque suorum.*

14 *Confiscatorum bonorum apprehensio existentium in diuerso territorio, à quo Iudice fiat.*

15 *Fiscus vt heres delinquentis potius est vt non confundat suum creditum cum successione eiusdem quod scilicet tenet vt priuatus.*

16 *Princeps distinguitur à fisco in iuribus, considerantur in eo duæ bursæ fiscalis & patrimonialis & n. 15.*

16 *Fiscus non potest opponere vt creditores faciant excussionem extra territorium.*

1 D primam alllegationis partem sufficienter respondetur per illa, quæ dixi *supra alleg. 40. sub* vers. *ad primam* in vers. *dubitant*, cum sequenti, dum actum est, an possint Pœnæ pecuniariæ reis impositæ, ab Inquisitoribus imbursari? Et suppositis, quæ dixi *ab alleg. 2. & 3.* nempe confiscata bona hæreticorum fisco applicari Regio, dico sic in nostra Inquisitione Hispanica, etiam in omnibus Regnis adiacentibus, & apud Indos; quia Rex noster (vt patet etiam ex relatis *alleg. 44. præced. à n. 1.*) Columna fidei Inquisitoribus, & eorum Ministris abunde suppeditat, quidquid necessarium est ad conseruationem sanctæ Inquisitionis, & ex suo patrimonio, quando opus est, erogat, sicut ex Ignatio del Villar legendo *respons.* 12. testantur Anton. Sanctarel. *de hæresi cap.* 23. *dubio* 1. *numero* 3. Torreblanca *de Magia lib. 3. cap.* 11. *numero* 44. Lorca *in* 2. 2. *q. 1. art. 4. disp. 46. membro 1. numero* 6. Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. numero* 132. Diana *p. 4. tract.* 8. *res.* 63. qui probat ex verbis instruct. Torquemada *anni* 1584. *num.* 10. in sequentibus verbis: *Los hereges, y Apostatas pierdan todos sus bienes des de el dia, que commeten tal delito, y los dichos sus bienes, y la propriedad de ellos, son confiscados y applicados à la Camara, y fisco de sus Alteças*; iuxta quæ dicta sunt ab alleg. 1. & 2. item & alleg. 18. & *infra sub alleg. sequentibus.*

2 Et sic quamuis per dicta *sub alleg. 44. præced.* & alibi in hoc tractatu, hæc applicatio deberet fieri de iure Ecclesiæ, aut eius fisco, siue Cameræ Apostolicæ; nunquam tamen Inquisitoribus applicari, nisi per applicationem, siue condonationem Principis; ob quod apud nos Couarr. *lib. 2. variar. cap. 9. num.* 12. Sanchez *in summa tom. 1. lib. 2. cap.* 20. *num.* 16. Lorca, & Diana, vbi *supra*, Barbosa *in cap.* 13. *de hæres. num.* 8. cum Zenedo, Azeuedo, & Salcedo, Hieronymus Rodrig. *in compend. quæst. regular. res.* 73. *num.* 14. docent hanc consuetudinem procedere ne dum quoad Laicos, sed etiam quoad Clericos; ita vt licet iure canonico bona Clericorum publicata, sint deferenda fisco Ecclesiæ, vt probat Couarr. *supra*; pro quo faciunt quæ dixi *sub alleg. 41. à n. 1.* Tamen in Hispania bona Clericorum, siue immobilia, quæ ob ipsorum hæresim publicantur, fisco Regio applicari dicunt relati: & sequeris iuxta distinctionem, quam posui *sub d. alleg.* 41. vbi leges.

Ad secundam allegationis partem, an bona hæretici sita in alterius Principis, aut Iudicis territorio, publicentur, & debeant restitui fisco illius Inquisitionis, vbi apprehensus est reus? Et applicatis quæ dixi *in cap. postulasti* 14. *de foro comp.* vbi egi *q.* 11. de illa, *an hæreticus sit remittendus ad locum delicti?* vbi *à n.* 5. quid in aliis delictis, applicando alias *à quæst.* 5. & nonnullas, quæ adduxi *sub cap. sane* 3. *eodem tit.* iam in proposito sub distinctione sequenti respondent DD. Nempe, quod si confiscatio fit iure communi, tunc extendatur ad bona sita etiam extra territorium. Verum si fiat iure speciali, seu municipali, aliter, vt subsequitur. 3

Igitur si confiscatio bonorum fiat extra territorium existentium, quando fit primo modo, hoc est vigore iuris communis, & Bursa fiscalis est vna, & eadem; imo & trahatur ad bona sita extra territorium; etiam quod iurisdictiones, & Bursæ fiscales sint separatæ, & distinctæ, quod procedit quando vnus est idem Dominus, vt DD. notant *per textum in l. si quando* [illegible]. *de bonis vac. lib.* 11. & docent cum Bart. Gigante, Nouello, & aliis, Farinac. *in praxi crim. q.* 15. *à n.* 94. omnino legendus vsque ad *n.* 108. & ibi *n.* 100. cum Ploto, Claro, Angel. Nello, Bosio, Zepola, Zephalo, Conrado, & aliis, qui dicit *n.* 95. in fine, quod sicut in confiscatione de iure communi omnia acquiruntur fisco generali, ita etiam eadem ratione omnia posita in eodem Dominio debeant quæri superiori Iudicis confiscantis: *argum. textus in l. si duo ff. de administratione tutor.* cum multis aliis Thomas Sanch. *in summa, lib. 2. c. 20. n.* 50. Pereg. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n.* 138. dicentes iure cõmuni fieri publicationem, non quod in vtroque territorio vigeat eadem lex à diuersis Principibus lata, sed quãdo lata est à superiore vtriusque territorij, vt in crimine hæresis; indeque fieri vt fiscus capiat illa bona, vbique sita sint. 4
† In secundo autem casu, quando 5
confiscatio fit iure speciali, sub distinctione respondent allegati à Farin. *d. q. 25. à n.* 96. Nam si Bursa fiscalis sit vna, & eadem, & vnusquisq; & idẽ Dominus, licet territoria sint diuersa; tunc confiscatio non trahatur ad bona sita extra territoriũ confiscãtis: nam constitutio, quæ localis est, non debet extendi extra territorium, vbi talis constitutio viget *per l. extra territorium ff. de iurisdict. omn. iudicum, cap. vt animarum de constit. lib* 6. non enim Iudex qui in confiscatione bonorum fundat se in constitutione particulari suæ Iurisdictionis; intendit vlterius progredi, quam ipsa constitutio extenditur *per l. libert. §. penult. ff. ad mun.* tamen si constaret quod militaret idem ius commune in alieno territorio eiusdem Domini; tunc quidem extendi confisca-

tionem ob bona sita extra territorium, quantumuis iure speciali vtatur Iudex confiscans, docent Bartol. Gigas, Nell. Angel. Bossius, & alij, quos sequitur idem Farin. *sup. d. q. 25. n. 98.* Vbi dicit quod in isto casu cessat ratio, de qua *in d. l. adigere §. quāuis ff. de iure patron.* cum vulgatis; & iuxta hanc declarationem accipio Clarum, qui *in pract. q. 78.* vers. *sed hic quaero in fine*, videtur sentire quod quando sumus sub eodem preside, tunc confiscatio trahatur ad bona sita extra territorium, etiam quod fiat de iure speciali, non existente in loco, vbi bona sita sunt.

6 Et quod ita in Ducatu Mediolani viderit plerumque obseruari: limitant tamen Bossius *in tit. de bonor. publicat. n. 2.* vers. *sed quid in hac ciuitate*, & Farin. *d. n. 98. in fine*, si bursa fiscalis sit distincta, & Dominia sint diuersa, docendo tunc confiscationem factam de iure speciali, non trahi, extra territorium, etiam quod dictum ius speciale vigeat in loco, vbi bona sita sunt.

7 Quare si territoria fuerint diuersa, ac diuersi etiam Domini vniuscuiusque territorij bursæque fiscales distinctæ, & separatæ, confiscationem non trahi ad bona sita extra territorium confiscantis; quando fit, non de iure communi, sed de iure speciali tenuerunt Nell. *in tract. de bannitis p. 1. temp. 2. q. 17.* vers. *Si vero publicatio fit virtute iuris municipalis*, & paulo infra in vers. *Si vero & iurisdictiones sint distinctæ*, & iterum in vers. *quartum membrum &c.* inquiens post Nicolaum de Matarell. Ioan. Andr. Bart. & Albert. quod si publicatio fit virtute iuris municipalis tribuentis Iurisdictionem, vel pœnam statuentis, vel vtrumque facientis, tunc publicationem non extendi extra illa bona, quæ sunt extra iurisdictionem, & potestatem illius legis municipalis, cuius vigore fit confiscatio: idem Bosius *d. n. 62.* Plotus *cons. crim. diuers. 130. n.* 8 *12. 13. & 14. lib. 1.* † Dicens in isto casu bona non publicari fisco, sed condemnato, vel eius hæredibus, aut agnatis proximioribus venientibus ab intestato vsque ad tertium gradum iuxta dispositionem *auth. damnatorum C. de bonis proscriptor.* amplians hanc conclusionem procedere, etiam quod constitutio, seu lex municipalis dicerat quod confiscentur bona omnia vbique sita, & reperta, cum verbum illud *vbique*, restringi debeat ad terminos habiles, videlicet ad dominium confiscantis: Et hanc conclusionem cum Zephalo, & Claro dicit non solum communem Farin. vbi *supra sub n. 99. in fine*, Sed quod nullam habet difficultatem: nam ex quo dixit antea, & nos diximus sub vers. *in secundo autem casu*, confiscatio facta de iure speciali, non trahitur ab bona sita extra territorium confiscantis; quando Bursa fiscalis est eadem, & vnus, & idem Dominus, multominus trahi debebit, quando dominia sunt distincta, & Bursæ fiscales separatæ: de quo videndi sunt etiam idem Clarus *lib. 5. prax. d. q. 78. n. 27.* Peregrin. *de iure fisci d. lib. 5 tom. 1. à n. 134.* & omnes *per textum in l. 3. ff. de offic. Præsid. l. fin ff. de offic. Præfect. vrb. l. denique C. qui tutores dare vos, l. ius singulare l. quod vero contra ff. de legib.* Et iuxta hæc dicta *à n. 4.* intelligo quæ docet nouissimè cum multis Merlinus *de pignor. lib. 5. tit. 1. q. 51. à n. 14. & 17.* quod quando sunt territoria distincta & dominia diuersorum Principum & Bursæ fiscales separatæ, sententia condemnatoria lata in vno territorio non protrahit suum effectum ad aliud ob defectum Iurisdictionis, etiam si in alio territorio vigeant similes constitutiones, cum Bartulo, Bossio, Claro, Bertaz. Peregrin. & Farinac. Alia videbis in vers. *ad vltimum.* & addit idem Merlin. *n. 17. & 18.* tunc dici de iure speciali quando non ex iure communi vt sunt casus læsæ-Maiestatis & hæresis, cum Alberto, Claro & Farinac. qui addit *n. 21.* cum Rota *dec. 565. in fin.* esse in aliquibus locis statuta disponentia vt non possit creditor contra fiscum agere pro bonis incorporatis non facta prius excussione extra territorium estque tale statutum Florentiæ vt meminit Rota vide *n. 16.*

Quod si dubites cui Tribunali debeat talium bonorum confiscatio, aut Domino applicari non videtur omnium Doctorum eadem sententia, cum videam ex pluribus relatis à Farinacio *in praxi crimin. d. q. 25. à n. 101. ad 108.* sequentes assertiones scribi, & latè comprobari, nempe, vt confiscatio, quæ trahitur ad bona sita extra territorium, non spectet ad Dominum confiscantem, sed ad Dominum loci, vbi bona confiscata sita sunt, etiam quod is sit feudatarius Domini confiscantis; in tantum vt confiscata bona propter hæresim applicentur Domino loci, vbi bona sita, etiam quod sit feudatarius Domini confiscantis; non autem Domino confiscanti: ita cum multis d. Farin. *n. 101. ad 104.* 9

Qui postquam alia addidit de confiscatione applicanda *n. 105. 106. & 107.* resultante ex crimine læsæ-Maiestatis humanæ, vbi *n. 108.* videtur limitare has assertiones, quando bona confiscata in alieno territorio sunt mobilia, intelligens præfatas assertiones de bonis sitis in alieno territorio intelligi de bonis immobilibus, quæ cum personam condemnati concernerent, nec territorio conscribantur, applicentur Domino Iudicis confiscantis, etiam si sint extra illius territorium, vt docent Andreas Isernia, Alb. Afflict. Bald. Oldrad. Alex. Pech. Iacob. de S. Georgio, Socin. Gigas, Plotus, & multi alij, quos refert, & sequitur D. Farin. probantes per verb. *textus in cap. 1. §. si Iudex de pace tenenda in vsibus feudor.* ibi: *Dominus eius omnia bona mobilia sub sacramento Iudici representet*, & *ex l. Mercatores C. de commerc. & mercimon.* vbi Bald. *n. 1.* & alij, & sequitur Thomas Sanchez *in summa d. c. 16. lib. 2. n. 34. in fine*, & etiam Peregrin. *d. tit. 1. lib. 5. de iure fisci n. 41.* † Postquam dixerunt generaliter ibi 11 quod, vbi diuersi sunt fisci, quælibet bona pertinent ad fiscum, vbi sunt sita *per l. quæcumque §. vniuersi* vers. *quod si fecerint*, ibi *in cuius territorio est C. de hæret.* intelligentes procedere sic in bonis immobilibus, nisi Dominus secundi territorij habeat etiam ius confiscandi, vt tenuerunt Farin. *sub n. 110.* & Iulius Clar. *d. q. 78. n. 27.* 10

Propter quam incertitudinem; non adhuc video in hoc nostro consilio stabilitam firmam conclusionem restituendi bona hæreticorum sita in alio territorio mobilia, siue immobilia fisco illius Inquisitionis diuersæ, vbi reus apprehensus, & incarceratus sententiatus fuit etiam in confiscatione bonorum; quia etsi de iure debeat applicari modo dicto, tamen Dom. Inquisitor generalis vna cum consilio arbitratur cui fisco applicentur, mandando, vt expensæ à reis factæ in carcere soluantur de bonis alibi sitis, reliqua relinquendo inquisitioni, Vbi sita sunt. † Et aliquoties vidi compelli Inquisitores, vbi bona sita sunt, aut inueniuntur ad restitutionem fisco illius Inquisitionis, vbi rei fuerunt sententiati in confiscatione, præcipuè, cum fiscus ille sit pauper, & sæpius vidi, vt illa bona D. Inquisitor Generalis, & consilium applicent fisco generali, præcipiendo, vt Inquisitores vbi libet bona inueniuntur mobilia, illa vendant, & quod transmittant pecuniam ex illis resultantem 12 13

Receptori

Receptori generali huius consilij, desumpta ratione partitarum à calculatore generali nostri consilij, & hoc fundamentu summo, cum ex hac bursa quotidie succurrantur alij incarcerati hæretici pauperiores, nulla, aut pauca bona habentes, quæ non suppetunt ad expensas in progressu causæ faciendas; item pro eleemosynis Ministrorum, & filiorum egenorum, qui propter tenuissimum salarium, quo inseruiunt continuo secreto S. Inquisitionis, egestate oppressi recurrunt ad Dominum Inquisitorem Generalem, vt misericorditer subueniantur, sicut per annos expertus quasi quotidie vidi recurrentes ad hanc Curiam.

14 Ad tertiam alleg. partem, à quo Iudice; siue fisco fiat horum executio? in quo breuiter dico cũ Bosio *tit de bon. public. d. n. 6* 2. & Thom. Sanch. *d. lib. 2. summa c. 20. n. 33.* & ex communi DD. *in l. à Diuo Pio §. 1. ff. de re iudic. & argum. text. in l. cum vnus §. fin. de bonis author. Iudic. possid.* vt quando bona, sunt in eodẽ Iudicis confiscantis territorio, ipsemet sit exequuturus, sed quando sunt in alieno territorio, quamuis sententia confiscationis ferenda sit à Iudice territorij, in quo delictum est commissum, apprehensio tamen bonorum, ac subinde confiscationis executio, debeat fieri à Iudice loci, vbi bona sita sunt, & hoc, requisito Iudice illius territorij per Iudicem, qui sententiam tulit; iuxta quam doctrinam est intelligendus Farinac. *d. q. 25. in praxi crimen n. 95. in fine*, dum ex *d. l. cum vnus §. fin. ff. de bonis authorit. iud possid.* loquens de casu iam adducto, quando confiscatio fit de iure communi, scribit in eo casu executionem fieri per officiales, vbi bona sita sunt; & ita video quotidie in hoc consilio mandari, quando inter Inquisitionum Iudices confiscatorum bonorum, siue Inquisitores, dubium sese offert, consulentes, & referentes dubia ad Dom. Inquisitorem generalẽ & consiliarios.

15 Ad vltimam partem satis apertè ex dictis hic *à n. 4.* & quamuis in terminis dubij consuluerit affirmatiuè Paulus de Castro *cons. 209. sub vers. pro hoc etiam lib. 2. & ibi n. 1. in fine* quoniam nec fiscus posset solutionem petere primi sui crediti in bonis alieni territorij quæ non veniunt in confiscatione & quia per confiscationem fuit extincta fisco omnis obligatio & actio. Ipse Paulus *sup. n. 1. in fine vers. & posito.* Tamen Imola *cons. 35. n. 23.* Guaccinus & Merlinus cum eis *de pign. lib. 5. tit. 1. q. 50. à n. 6. & 9.* negant quia in principe considerantur duæ bursæ, fiscalis scilicet & patrimonialis quasi si princeps est creditor, vt persona priuata vtatur iure creditoris distincto à iure fiscali nec confuso, & deducere possit suum creditum, addens *n. 10.* Cum Guaccino *de confiscat. 20. n. 12.* adeo fieri causæ distinctionem vt si damnatus esset creditor Cameræ in aliqua summa non esset admittenda compensatio.

16 Pro complemento notandum est vt non possit fiscus quod creditores faciant excussionem extra territorium, non inquam potest debitor velle fieri bonorum excussionem contra fiscum in territorio & non agi contra bona alterius territorij quia liberas eno habenas habere dicendum, & creditores omissis bonis territorij confiscationis agere ad bona alterius territorij ad quod non se extendit condemnato, nam habere debet creditor eam electionem experiendi in quibus velit bonis quam dat sibi communis iuris dispositio *ad l. creditores ff. de dis. pignor. l. generaliter qui potiores in pignore habentur*, Surd. *dec. 44.* Rota 565. *n. 4.* Merlin. *d. lib. 5. tit. q. 51. n. 19. & 20.*

ALLEGATIO XLVI.

An Apostatarũ à bona fide vulgo *Renegatorum*, possint à Regibus Christianis, & Catholicis libera cõfiscatione declarari non impediendo punitionem subuersionis à fide Catholica? Vbi quid de quadam praxi, & responso nostri piissimi Regis Philippi IV. consulti à nostro Inquisitore generali in casu nonnullorum grassantium per mare territorij canonæ Aragon. Et an Principes sæculares ineundo contractum cum subditis sub hoc pacto, vt bona illorũ, qui carcerati, vel condemnati in posterum essent, ab Inquisitoribus propter hæresim, aut aliud crimen Ecclesiasticũ præcipiendo vt nec sequestrari, & confiscari valeant, ita offendant iura S. Officij Inquisitionis vbi in nihilo liberentur delinquentes? Vbi de praxi Portugaliæ Regni tempore tyrãnico inuenta.

SVMMARIVM.

1 *Compendiũ quæstionũ, quo fundamẽtntur allegat.*

2 *Consultationes factæ pro consilio Aragoniæ in causa Renegatorum redeuntium ad fidem, ne eorum bona confiscarẽtur ab Inquisit. & n. 3.*

3 Regis Philippi IV. responsio consulti à supremo hoc consilio Inquisitionis n. 4. & 5. & de eius decreto n. 15.

6 *Confiscatio bonorum hæreticorum, & apostatarum suadetur, vt sit propria Regis, n. 7. & 10.*

8 Cap. vergentis de hæret. decisio cassata n. 9. Cap. vt Inquisitionis eodem lib. 6.

10 L. 3. C. de apostatis, & n. 3.

11 Cap. contra Christianos de hæreticis lib. 6. extenditur ad renegatos.

12 *Renegati pœnitentes recipiuntur per Inquisitores ad reconciliationem cum confiscatione bonorum de iure, & n. 14.*

13 *Pontificia decisioni standum est in causis fidei Catholicæ, non ciuili, aut Imperatorum in pœnis contra aberrantes.*

14 *Apostata, Renegati tractandi sunt, vt hæretici in S. Officio inquisitionis.*

15 *Renegatorum pœnitentium confiscatio bonorum responso Regis Philippi IV. tota est Inquisitorum; commendat tamen benignitatem cum illis, vt libentius alliciantur.*

16 *Pactum nequeunt inire Principes sæculares cum subditis, ne bona hæreticorum ab inquisitoribus confiscentur, etiam prætextu causa publica: n. sequens. & n. 27. & 28*

17 *Confiscata bona hæreticorum nequeunt pro libito Regum condonari ipsis hæreticis, & sub n. 22.*

18 *Bona cõfiscata ex priuil. Apost. possunt applicari Princip. Christ. & non aliter, vt n. 23. & 24.*

19 *Laicus Iudex nequit se intromittere ad cognoscendum contra hæreticos, sed valet illos incarcerare, vt n. 20.*

20 *Carcerare possunt hæretici à laico Iudice, vt illos remittat ad Carceres S. Officij inquisitionis.*

21 *Laicus Iudex requisitus ab Inquisitoribus, tenetur sub censuris hæreticum morti tradere.*

22 *Confiscatorum bonorum applicatio pertinet ad solum Pontificem contra hæreticos.*

23 *Consuetudo valet præstari Regibus dispositionem circa bona confiscata, vt n. 24.*

25 *Laici Iudices nullo modo possunt apprehendere bona confiscata, nisi precedat sententia Inquisitorum, quæ declaret illa confiscari n. 26.*

27 *Confiscata bona hæreticorum nullo pacto ex Principis sæcularis facto applicantur sine præcedenti sententia Inquisitorũ, aut Ecclesiæ.*

27 *Renegati, si pœnitentes ex condonatione Regia, non amitterent bona, plura inconuenientia experirentur.*

28 Prorex Sardaniæ intendens condonari bona renegatis, exploditur.

29 Lusitani Regni diploma circa hæreticorum bona explosum est ab Alex. VII.

1 AD primam, & secundam allegationis partes, vt plene respondeatur, debent hic applicari quæ latè dixi *sub cap. Ecclesia sancta Maria de constit.* dum egi de sequentibus dubiis ibi: *An principibus laicis liceat concedere hæreticis libertatem conscientiæ sine consensu summi Pontificis?* q. 44. vbi etiam, *An eis liceat synagogas Iudæorum permittere? Et quid si in vtroque casu instet periculum? Et an sufficiat tacitus Papæ consensus?* Et ibi etiam de illo dubio: *An ad tempus licita sint pacta cum hæreticis, esto quod in perpetuum ea non liceant?* & *quæst.* 41. vbi de illo: *An Reges condemnando legem, siue statutum, vt famuli S. Officij non gaudeant priuilegio inquisitionis, faciant contra libertatem Ecclesiasticam?* & *in d. c. quæst.* 42. *An Inquisitores possint cogere Dominos, & Magistratus facientes aliqua statuta, & decreta impedientia eorum iurisdictionem; vt illa reuocent?* Et *quæst.* 55. de illa, *An statutum laicorum disponens de crimine hæresis, infligendo pœnas in illud committentes, sit contra immunitatẽ Ecclesiæ?* & ibi etiam *d. quæst.* 55. *An a laicus possit condere statuta, quibus præscribatur modus procedendi, vel puniendi hoc crimen, diuersus ab eo, quem Ecclesia præscribit?* & ibi etiam de illa: *An Principes statuentes, vt non possint familiares sanctæ inquisitionis gaudere priuilegio fori in aliquo delicto, faciant contra libertatem Ecclesiasticam?* & ibi *sub quæst.* 58. *an lex Regia, quæ mandat delictum Polygamiæ cognosci à Iudicibus laicis, sit contra libertatem S. Officij inquisitionis? de qua late dixi in cap. nuper 4. de bigamis* q. 4. Et ibi q. 59. *An forus Aragoniæ in fauorem Baronum, seu Dominorum de Vassallis, vt queant furca suspendere lamias, sagas, & striges vulgo* (à las Brujas,) *eo quod illis imputantur infanticidia, deroget in aliquo foro S. Officij Inquisitionis?* Et sub d. quæst. 59. ibi: *an forus, & concordata, quæ prohibet, vt rei S. Officij prius apprehensi, & incarcerati à Iudicibus Regiis, non tradantur Inquisitoribus, illos petentibus, vt reos inquisitionis, nisi dicant expresse, illos petere ex causa fidei, offendant in aliquo modum procedendi cum secreto in tribunali S. Inquisitionis?* & q. 61. vbi de illa: *An principes sæculares decernentes sententias in prima instantia latas in causis ordinariis, illico executioni mandari; sic vt appellatio tantum locum habeat, quoad deuolutiuum effectum, queant obligare tribunalia S. Inquisitionis, vt in causis externis, & ciuilibus, & extra fidem, idem decretum practicetur sine beneplacito Pontificis, aut Inquisitorũ?* Et alia notata sub diuersis Capitulis *lib.* 2. & 3. *Decretal.* Typis mãdata huc vsque præter alia, quæ poterunt ex aliis scriptis applicari.

Quibus præhabitis ad primam partem excita- 2
tam occasione cuiusdam consultationis à Consilio Aragoniæ Regi nostro *Philip. IV.* traditæ, quam idem Rex remisit ad Dom. Inquisitorem generalem, vt vna cum Consilio alia significaret, quid in oppositum sentiret, cuius responsum commendauit vir noster illustrissimus *D. Gondisalno Brano*, nostri Consilij Decano, prudenti, litteraro, & ad hæc, & alia responsa admodum apto in hoc anno 1661. Cumque propositio, quam dictum Aragoniæ consilium fundabat in fauorem Proregis insularum Sardaniæ pro illo desiderio, ne scilicet confiscarent bona Christianis, qui postquam renegarunt à fide, iterum sponte à Barbaris recedunt se præsentando in S. Inquisitionis officio flagitantes, absolui à culpa renegationis sponte.

Et sub hac propositione longe consulendo re- 3
sumpta tantæ spectationis, est vt sequitur. Igitur decretũ Regis 18. Martij huius dicti anni missum ad nostrum Inquisitorem generalem, simul cum consultatione relata, in quo fit etiam mentio, & narratiua de alia consultatione super eodem casu porrecta à dicto Consilio Aragoniæ Domino Regi *die 24. mens. Nouemb. anni.* 1659. in illis referendo nostrum Regem decreuisse, vt per dictum Aragoniæ Consilium rescriberetur ad Proregem Sardaniæ (& factum fuit) vt præciperet, seu disponeret ordinando legitime, id est *dando los ordenes necessarios*, vt Christiani renegati, qui redirent à territorio Maurorum, & accederent ad limites, siue littora illius Regni, non auferantur ab illis per Iudices, & Ministros Regios serui, & merces, quas secum adducerent; imo potius, vt reciperentur animo grato, atque beneuolo, vt sic animo valente, & constanti reducantur, ac restituantur ad fidem Catholicam, referendo, aut narrando, etiam quod illius Regni Prorex in quadam sua epistola 26. *Iunij anni præteriti* 1660. proponit Domino Regi, quod, vt ordo à Prorege super hoc præstandus, valeat effectum sortiri, expedit, vt Dominus Rex disponat, vt per nostrum Sanctæ Inquisitionis supremum Consilium rescribatur ad Inquisitores dicti Sardaniæ Regni idem; eò quod dicti Inquisitores prætendunt ad se pertinere apprehensionem facere dictorum renegatorum, confiscando eorum bona vt semel antea curarunt exequi, quamuis non id assequuti fuerunt. Et quod dicto Consilio idem placet, flagitando etiam, vt Dom. Rex imperet Domino Inquisitori Generali, vt faciat, ac remittat, vt dictum Consilium Aragoniæ possit decreta, & ordines decernere, ne inquisitores dicti Regni Sardaniæ aliquo prætextu impediant casus, siue materiam talis qualitatis, cum sit de Regalibus, nostri
piissimi Regis. † Ad quod Dominus Rex decreuit, 4
vt reuideretur per nostrum Consilium, & vt responsum consuleretur cum eo consultatione alia, vt factum fuit per fundamenta sequentia, & alia hic proximè relata.

Et quia post reiteratam conferentiam, & sæpius 5
practicatũ in nostro Consilio, Dño Inquisit. generali præsente, & perdoctè (vt sæpe solet) loquente, desiderante vna cum nobis de Consilio adstantibus aperire portas, aut iter, vt exoptatũ à tam supremo Aragoniæ Cõsilio, itẽ Proregi dicti Regni, ac Dño nostro Regi, qui, vt patet; item videbatur appetere suo Catholicissimo cœlo, numquam in mentem sese obtulit locus, vt salua conscientia officij sanctæ Inquisitionis responderetur ad placitum prætensæ petitionis, siue propositionis.

Primo

6 Primo, per verba *textus in cap. vergentis de hæretic. lib. 6.* Vbi in sequentibus verbis statuitur crimini hæresis confiscationem bonorum adhærere imperatam semper à Pontifice, etsi de permissu eius exequi valeat à Principibus laicis in suis territoriis ibi: *In terris vero temporali nostræ Iurisdictioni subiectis, bona hæreticorum statuimus publicari. In aliis idem præcipimus fieri per potestates, & Principes sæculares, quod ad id exequendum, si fortè negligentes extiterint, per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compelli volumus & mandamus.*

7 Et quia per hæc verba potius ad Reges, & Principes supremos videtur pertinere confiscationem facere de bonis hæreticorum in suis prouinciis, sibimet, & proprio fisco illa bona confiscata applicando, vt cum Hostiense, Abbate, Anania, Collect. Zabarell. Ioan. Andrea, Hostiens. Butrio, Ancharrano, Panormit. Felin. Matian. Socino, & Viuiano, cæterisque ordinariis, resoluit Barbosa *in dicto cap. vergentis n. 1.* qui cum multis *à n. 2.* probat hanc confiscationem propter hæresis crimen; ipso iure causari à die, quo quis incidit in hæresim sic *à n. 2. 3. & 4.* probans cum infinitis, de quo ego dixi latè *sub alleg. 18.* & aliis; & in nostro inquisitione Hispanica id concessum videatur, sicut apparet de edicto tempore gratiæ relato *supra alleg. 44. à n. 1.* Vbi Reges Catholici D. Ferdinandus, & Elisabet, hæreticis sponte venientibus ad se compurgendum, condonarunt bona confiscata, vt ibi relatum est. Ergo positio Proregis, & consultatio dicti Consilij Aragoniæ optime fundatas & consulto apparere videri necessum est.

8 Sed quia, ne sub nebula hoc remaneret per dicta verba *cap. vergentis*, postea statutum fuit à Pontificibus, vt declaratoria sententia, vbique feratur per iudicem Ecclesiasticum, Episcopum videlicet, aut Inquisitores, vbi tribunal Sanctæ Inquisitionis fuerit admissum, vt patet ex alia decisione Pontificia contenta *in cap. vt Inquisitionis §. prohibemus*, vbi probatur applicationem bonorum hæreticorum penes Pontificem esse; sic vt cognitio talis criminis, nullo pacto spectat ad Iudices seculares, etiam contra laicos, nisi à Iudice Ecclesiastico, laicus fuerit requisitus, ita vt alias se intromittat, ipso iure maneat excommunicatus; etsi incidenter se intromitteret, vt probat cum infinitis Barbosa ibi *n. 7. 8. & 9.* Vbi nec in facto, nec in iure quia hoc crimen est mere Ecclesiasticum, sicut dixi *sub cap. cum non ab homine* 10. *de iudiciis*, & *sub cap. fin. eodem sub quæst.* 2. & Clarius in verbis *textus in cap. cum secundum leges de hæret. dicto lib. 6.* ibi: *confiscationis tamen huiusmodi executio, vel bonorum suorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios Dominos temporales, antequam per Episcopum loci, vel aliam personam Ecclesiasticam, qua super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata.*

9 Ideo factum quidem fuisse, labentibus annis; statuere, & reuocare decretum *dicti cap. vergentis* ad vitanda aliqua in commoda quæ passim in hoc negotio, quæ inter vtrumque Iudicem oriebatur, resoluit Diana *p. 1 a. à fol. 194.* dum agit in quadam decisione de potestate Principum circa bona hæreticorum confiscata in vers. *suppono secundo*; & quia de iure ad eosdem Iudices pœnarum executiones spectat ad quos cognitio criminum spectat, addens instructionem Archiepiscopi Hispalens. Inquisitoris generalis *anni 1578. n. 8.* quæ in sequentibus loquitur verbis: *El Escriuiano de sequestros asiente por menudo, y con las mas particularidades que pueda todas las cosas de el dicho sequestro paraque quando se entrare en los bienes por el Receptor, o sequestro se pueda tomar Cuenta de ellos cierta y vendadera, poniendo en la cabeça dia, mes, y a nos, y el secrestador, ò secrestadore lo firmen alpie de el secresto, iuntamente, con el Alguaçil, poniendo testigos y haciendo el secrestador obligaçion bastãte.* Quibus verbis patet hoc negotium sequestrationis in nostra Hispanica inquisitione esse integrum Inquisitorum, non Iudicum laicorum etenim ordinarij, quos adducit Barbosa *in d. c. cum secundum n. 1.* vbi firmant executione confiscationis bonorũ hæretici, aut occupationem non esse faciendam ante sententiam promulgatam ab Episcopo, vel à persona Ecclesiastica habente potestatem. Qua decisione patet, numquam laicos Principes, aut Iudices intrare, nisi præcedentibus iussionibus Inquisitorum, aut Iudicum Ecclesiasticorum.

Et quamuis adhuc dubitaretur, an Apostatæ 10
pœnitentes ad misericordiam sint recipiẽdi, & esto quod puniuntur ab Inquisitoribus, an sint eorum bona confiscanda; eo quod de primo dubio Matth. de Afflict. *in const. Regni Siciliæ tit. 5.* Nicol. de Arelat. *de hæret. notab. 44.* & alij nonnulli tenuerunt Apostatas, etiam conuersos, & pœnitentes, ab Ecclesia ad misericordiam recipiendos, non esse moti *ex dispositione in l. 3. C. de apost.* ibi: *nec horum flagitium obliterabitur pœnitentia*, & ibi: *lapsis etenim, & errantibus subuenitur, prodictis vero, hoc est sanctum Baptisma profanantibus, nullo remedio pœnitentiæ succurritur*: & de secundo, quia vt dicunt Genuens. *in praxi Archiep. c. 6. n. 12.* Aloysius Bariola *in aphorism. litt. P.* verbo *pueri*, Pegna, ample loquens *in directorio inquisit. p. 2. comment. 59.* Sesa *dec. Arag. tom. 4. dec. 444. n. 8.* quos refert Diana *p. 4. tract. 7. res. 3.* tales, vulgo *Renegatos*, transeuntes ad Sarracenos post abiurationem, quam faciunt de leui, aut vehemẽti iuxta qualitatis delictum distinguendum, vt distinxit Ricciul. *de iure person. extra grem. Eccles. exist. lib. 6. cap. 5. n. 7.* cuius verba etiam refert idem Diana *supra* in vers. *sed quia*, de quo ante eos scripsit Pegna *supra p. 3. comment. 24.* solum puniendos pœnis arbitrariis extra abiurationẽ, videlicet pecuniæ, triremium, fustigationum &c. vt obseruat Castr. Palaus *in summa tom. 1. tract. 4. disp. 7. punct. 1. n. 10.* in verbis sequent. *Quæ omnia obseruata vidi in publicis actibus fidei, in quibus vehementer suspecti ob aliquos ritus Iudaicos publicè errores abiurarunt, & pœna pecuniaria S. Offi ij sumptibus applicanda, condemnati sunt; alij vero ad exilium; nec illis fuit impositus saccus pœnitentialis crucibus integre signatis, sed solum dimidiatis; qui tamen saccus, facta abiuratione, illis sublatus fuit.*

Nihilominus dicendum est tales quidem Apo- 11
statas, Renegatos ad quos extenditur decisio *textus in cap. contra Christ. de hæret. lib. 6.* vbi etsi Pontifex loquatur de istis Christianis transeuntibus ad Iu-
dæorum ritus.† Idem intelligunt DD. de transeun- 12
tibus ad Sarracenos, Mauros, aliosve infideles, vt Turcanorum, vel Paganorum, vt post ordinarios, quos refert ibi Barbosa, & alios, notarunt Ricciul. *in praxi tom. 1. res. 423.* verb. *renegati*, Zechius *in summa tom. 1. tit. de hæret. c. 11. n. 13.* Peirinus *in privil. minimor. tit. a const. 9.* Paul. 5. §. 2. n. 15. Carter. *de hæret. n. 87.* And. Valens. *in paratblis ad tit. de hær. n. 2.* Sanctar. *de hær. c. 2. dubio vnico n. 1.* Diana *sup. d. res. 1. in princ.* Filiuc. *t. 2. tract. 12. c. 5. n. 145.* dũ inquit: *Inquisitores habent ius inquirendi in eos, qui à Christianis transeunt ad Sarracenos ex d. cap. contra*

Christianos de heret. lib.6. Est enim eadem ratio, quæ de transeuntibus ad Iudęos, ad pœnitentiam, & reconciliationem recipiendi ex dictis hic *à n.1.* & per dicta de hæreticis in aliis iam adductis *alleg.* vt in terminis docent Simanchas *de Cathol. instit. tit.9. de apostatis n.3. & 4.* Menoch. *de arbitr. casu 546. n. 19. & 20.* Ricciulus *de iure personar. dicto lib.6. cap.4. n.11.* Sanctarel. *cap.2. dubio 5. n.4. & 5.* latissime Farinac. *de heresi q.192. à n.14.* Christianeus *decis. suprema Curia Belgiæ volum. 2. dec. 39. n.4.* vbi quod hæc opinio certa est, & omnes ex verbis Siriaci Papæ, *epistol. 1. cap.3.* relatis per Pennam ad Eymeryc. *p.2. comment. 74. vers. & hanc sententiam*, ibi idem attestatur ita in praxi obseruari.

13 Nec obstare *textum in d. l. 3. C. de Apostatis*, dicunt proximè adducti, & alij communiter; nam præterquam Rojas *de heret. 1. p. n.496.* allegans *glossam fin. cap. in. dist. 29.* dixerit eos ineptos esse, qui canones, & leges concordasse dicunt; indéque Alfonsus à Castro *de iusta hereticor. punit. lib.1. cap.23.* & Simanch. *d. tit.7. n.4.* voluerint dictum *textum* esse de iure canonico correctum. Ille textus nequaquam probat Arelaten. & Afflict. opinionem; non enim dicit quod apostatæ redeuntes vita mulctentur, sed tantum excludit pœnitentium quoad alias pœnas *in eo textu* nominatas, vt senserunt Riminald. Iunior *inter consil. vltim. volunt. cons.83. n.20. lib. 2.* Ricciulus *de iure personar. dicto libro 6. cap. 4. n.12. & 13.* Cæsar Carena *de officio inquisit. p.2. de apostasia tit.3. §.6. à n.22.* videndus ibi *à §.3. n. 10.* Vbi de transeuntibus ad Sectam Iudæorum, vel Sarracenorum. Quod si verba *illius textus* relata interpreteris, vt voluerunt Rojas, & alij, item vt Christianus, vbi *supra*, dum dixit de iure canonico tenendam esse opinionem, quam practicamur; licet de iure ciuili contraria opinio Afflictis sit verior; quoniam Imperatores pœnas infligendo varias, vltimo concludunt, hæreticos ad pœnitentiam admittendos, sed non apostatas ob abnegatum sanctum Baptisma; quia multum ad hoc inclinant: tunc dices etiam in his decisionibus, standum esse dispositioni Pontificiæ, non Imperatorum per alia, quæ latè dixi *sub cap. Ecclesia S. Mariæ de constit. & toto tit. de iudic. & foro comp.* & præcipuè vt dixi ibi *sub cap.10. & cap. fin. q.2.* hæresis materia tota sit Ecclesiastica, circa quam nihil Principes laici valent disponere, vt *sub dicto cap. Ecclesia S. Mariæ* etiam dixi in fine; & licet variæ pœnæ contra hæreticos, & Apostatas ab Imperatoribus fuerunt decretæ, reuera non ab illis, vt Iudicibus, sed vti protectoribus Ecclesiæ stabilitas esse suis legibus, probant omnes, vt refert Carena *supra §. 4. tit.3. p. 2. ex epistola Leonis 75.* cuius verba refert. *sub n. 13.*

14 Ob quæ etiam resoluendum est, ne obstet secundum dubium; quod si veri Apostatæ, & Renegati pœnitentes abiurent de formali, tunc etiam confiscentur eorum bona, vti cum hæreticis formalib. practicatur in S. Officio, vt in toto hoc tractatu dictum est, & *sub alleg. 18.* qui etiam sicut illi damnantur ab Inquisitoribus in carcerem perpetuum, & subiacent eisdem pœnis, quibus subduntur hæretici, sicut docent Innocent. *in c. 1. de Apostatis n.3.* Vbi Hostiens. *n. 5.* Ioan. Andr. *n.4.* Butr. 7. & alij relati à Barbosa ibi, Diana *d. p. 4. tract.7. res.3. vers. nota tandem*, Sanctarel. *de heresi c.2. dub. vnico n.6.* qui & Lorca *in 2.2. D. Thomæ, q.12. art.1. disp.50. n.3.* asserunt apostatam quoad pœnas, & omnem processum iudicialem, tractandum esse, vt hæreticum; & sic tenendo idem Carena *sub dicta p.2. tit.3. n.25. §.8.* cum Menoch. *de arbitr. cent.546. à n.1. ad 24.* latè agente, cum Farinac. *de heresi q.582. à n. 34. ad 53.* Locato, Comense, Layman, Scortia, & aliis ab istis relatis, dicit Apostatas esse irregulares, excommunicatos, omnis dignitatis incapaces, eorum bona confiscari, subditos, & Vassallos eorum liberari à iuramento fidelitatis, intestabiles reddi, hæredes esse non posse, à testimonio ferendo repelli, nec vllo modo contrahere posse.

Vnde iam quoad primam allegationis partem satis aperte, & sine nebula clarè apparet optimo iure nostrum piissimum Regem *Philip. IV.* consultam, vt relatum est *sup. à n. 1.* non obstantibus fundamentis consultationum consilij supremi Aragon. instantis pro relato Pro-rege Sardaniæ respondisse pro iure, & foro Inquisitionis, in verbis sequentibus: *Hè mandado se escriua al Virrey de Çerdana, que deje obrar libremente en estas materias al tribunal de la Inquisicion. Y porque hauiendo remitido esta consulta al consejo de Aragon, me à representado lo contenido, en la deque va aqui copia firmada de el secretario D. Pedro Fernandez de el campo, me à parecido imbiarla a ese Consejo, para que tenga entendido lo que en ella dice, en cuia conformidad por los motiuos, que refiere (en cargo a ese Consejo, que constando) echo por la Inquisicion el deuido examen, de que los Renegados Vienen Verdaderamente arepentidos, y penitentes) les haga todo buen passaje en quanto alos bienes, para que por este medio se facilite su conuersion, y se conuiden à restituirse al gremio de Iglesia.* 15

Ad secundam allegationis partem, an Principes sæculares ineundo contractum cum subditis sub hoc pacto, vt bona illorum, qui carcerati, vel damnati in posterum essent ab Inquisitoribus &c. valeat in aliquo sustineri? & præmissis quæstionibus, quas hic *sub n. 1.* assignaui, & quod ab eodem *n. 1.* de Apostatis, Renegatis, clarè resolutum est, respondetur tale pactum non licere, antequam ab Inquisitoribus declaratum sit propria sententia, (vt relatum est *sub d. alleg. 18.* & aliis) incarceratum in S. Officio pro crimine hæresis, verè hæreticum resultare; & ob id bona eius, confiscari, fiscoque applicari iuxta praxim ordinariam sancti Officij Inquisitionis, quæ in Inquisit. Hispanica est, vt testatur Paulus Garcia *in suo libello ordinis procedendi* vulgo *Cartilla fol. 54.* in verbis sequent. *Y declaramos sus bienes, muebles, y raices, y semouientes ser confiscados, y perteneçer à la Camara, y fisco de su Mag. y por esta nuestra sentençia se los aplicamos, y a su Receptor en su nombre*, & fol.67. col.2. ibi: *Y declaramos todos sus bienes ser confiscados à la camara, y fisco de su Magestad, y si es neçessario se los applicamos, y a su Receptor en su nombre, desde el dia y tiempo, que cometio los dichos delitos, cuia declaraçion en nos reseruamos.* 16

Quibus verbis non probatur Regem Hispanum, nec alios Principes sic Dominos esse dictorum bonorum confiscatorum, vt valeant pro libito illa ipsis hæreticis condonnare, nec sub prætextu causæ publicæ, qualem considerauit Iacobus à Castro Bonus, quem refert Diana, (nesciens, an nomen suppositum sit) *in sua p.12. sub fol.194. ad 198.* dum agit *de potestate Principum bona circa hæreticorum confiscata. & iura Sancti Officy defendit*, Carpens. præfectum Iurisconsultum existimantem licere Principibus cum Apostatis à fide Catholica, 17

&

& hæreticis promittentibus, & in mare pactionantibus, ſuſtentare certas Naues ſuis propriis expenſis munitas, ac prouiſas de militibus, & aliis neceſſariis ad bellandum, ſi opus eſſet, & ad alia pro vtilitate, & cuſtodia Regni, Principis Chriſtiani ex eo fundamento: ſi talis condonatio Principibus licita eſt, ex quo per inquiſitores ſententia fertur in hæreticos, & poſt applicata fiſco ſæculari bona eorum, & per conſequens talem condonationem ex tali cauſa ſuſtinendam, vt licitam propter cauſam publicam, ab initio cum illis hominibus, etiam nondum incarceratis ex delicto hæreſis, pro tempore, quo eſſent ab inquiſitoribus apprehenſi, & ſententia, vna cum relata confiſcatione bonorum, & eorum applicatione. Cui non iuuat dicere ex conſuetudine, vel priuilegio Apoſtolico poſſe aliquos Reges fiſco ſuo applicare bona hæreticorum confiſcata, vt teſtantur obſeruari in Gallia, Guillielmus Benedictus *ad textum in cap. Raynucius, verſ. & vxorem n. 241. de teſtamentis*, & Ioannes Impertus *in conſtit. Galliæ cap. 6. litt. B. fol. 662.* vt de Hiſpania teſtantur etiam Couarr. *lib. 2. var. cap. 9. n. 2.* Salced. *in practica*, & ibi Bernard. Diaz. *cap. 114. litt. F. fol. 458.* Sanctarellus *in tract. de hæreſi cap. 23. dub. 1. n. 3.* & alij, quos refert Farin. *de hæreſ. q. 190. §. 12. n. 188.* quos etiam refert Diana *ſupra ſub verſ. ſuppone*, de quo dixi *ſupra ſub alleg. 44.*

18 Quia reſpondetur, quod cum confiſcatio bonorum hæreticorum, ſit pœna præſcripta à ſacris Canonibus, quam imponunt crimini hæreſis, quod merè Eccleſiaſticum eſt, vt patet *ex textu in dicto cap. vt inquiſitionis §. prohibemus de hæreticis lib. 6.* vt dixi *ſub dicto cap. 10.* & *cap. fin. q. 2. de iudiciis*, & alibi *ſupra*; in terminis DD. *in dicto cap. vt inquiſitionis*, Carterius *in practica crim. n. 71.* Brunus *de hæret. lib. 4. cap. 1.* Clarus *in §. hæreſis à num. 4. & §. fin. q. 96. num. 7.* Palatios *in repetit. cap. per veſtras §. 23. num. 16.* Gregor. Lopez *in l. 7.* verb. *catholicos tit. 7. p. 6.* cum multis Farinac. *de hæreſi q. 180. §. 9. à num. 152.* Peregrin. *de iure fiſci lib. 4. tit. 5. num. 92. verſ. huiuſmodi vero crimen*, Ignatius de el. Villar. *in ſylua reſponſ. lib. 1. reſponſo 12. num. 18.* Marta *de iurid. p. 1. cap. 51. à num. 3.* Azeued. *in l. 1. num. 116. tit. 3. lib. 8. recompil.* Didacus Perez *in l. 3. tit. 4. lib. 8. ordinam. pag. 86.* Dueñas *cap. 145. limit. 1.* Decianus *in tract. crim. lib. 5. cap. 53.* Villalobos. *commun. opinion.* verb. *hæreſis num. 41.* Petrus Gregor. *Syntagmat. lib. 33. cap. 7. num. 2.* Caſtro *de iuſta hæreticor. punit. lib. 1. c. 23.* Paramo *de origine Sanctæ inquiſit. lib. 3. quæſt. 7. à num. 30.* idem Diana verſ. *ſed hanc ſententiam*, Ca-
19 rena *dict. p. 2. tit. 2. & 3. §. 4.* † vbi de incapacitate laicorum cognoſcendi contra hæreticos; ſic vt ſi aliquo modo ſe intromittat laicus ad cognoſcendum, ipſo iure maneat excommunicatus, Caſtro *de iuſta hæreticor. punit. lib. 1. cap. 23.* Simanchas *de cathol. inſtit. tit. 36. num. 1.* & *in enchirid. tit. 6. num. 1.* & *tit. 36. num. 1.* Albertin. *de agnoſcendis aſſertion. q. 25. num. 43.* Zanchin. *de hæret. cap. 8. num. 1. & 2.* Gundiſald. *in tract. de hæret. quæſt. 7. num. 16.* & *q. 20. num. 3.* Carter. *in eodem tract. num. 61. & 64. & ante fin.* Clarus *in §. hæreſis n. 4. verſ. hoc crimen hæreſis*, Petrus Gregor. *dict. lib. 33. ſyntagm. cap. 7. num. 1.* Decianus *dicto lib. 5. crim. cap. 25. num. 1. & 2.* Sigiſmund. Saccia *de iudic. cap. 15. num. 2.* Sanctarel. *de hæreſi cap. 40. dubio 4. num. 22.* Farinac. *dict. q. 186. de hæreſi §. 9. à num. 153.*

Vbi *n. 158.* ſubdit, quod licet Iudex ſæcularis 20
non poſſit ſi intromittere in cognitione hæreticæ prauitatis; non tamen prohibetur hæreticos carcerare ad effectum, illos remittendi Iudici Eccleſiaſtico, Ludouic. à Paramo *de origine Sanctæ inquiſit. lib. 7. q. 7. num. 30. in fin.* & alij vel niſi à Iudice Eccleſiaſtico fuerit requiſitus, vt executor; ſcilicet, cum in cauſa hæreſis, ſit tantum merus executor de mandato Iudicis Eccleſiaſtici, ac inquiſitorum; ita vt nec de mandato inquiſitorum ſæcularis iudex nequeat, nec de crimine hæreſis, nec de proceſſu, nec de ſententia, etiam ſi mortis pœna imponenda ſit hæretico; quia totum hoc inquiſitorum prudentiæ relinquitur; in tantum, vt nec laico detur locus reuiſioni, iuxta quæ dixi *ſub cap. & ſi clerici 4. de iudic.* ſicut docent Campeg. *in additionib.* ad Zanchin. *in tract. de hæret. cap. 8. litt. A.* Villadiego *in ſimili tract. q. 19. verſ. an Iudex ſæcularis*, Simaneh. *de cathol. inſtit. cap. 36. à num. 4.* Tuſcus *de viſitat. lib. 2. cap. 21. num. 8.* Rojas *de priuileg. inquiſit. num. 450. in fine ſui tract. de hæret. p. 2.* Luzerna inquiſit. verbo *executio contra damnatos*, Farinac. *in pract. crimin. p. 3. q. 97. num. 103.* Sanctarellus *de hæreſi cap. 40. dubio 4. num. 24.* Aloyſius Riccius *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ. 330. in 1. edit.* Zenedus ad Decretal. collect. 55. num. 2. & cum Belluga; Borrelo, Azebedo, Suarez de Pace F. Ludouic. Miranda, Curia Philipica, & Mendez à Caſtro, Barboſa *in dicto cap. vt inquiſitionis n. .*

Qui *num. 5.* cum Farinac. *dict. q. 97. à n. 105.* 21
& *in tract. de hæreſi dict. quæſt. 166. num. 162.* plures referente, concludit laicum iudicem requiſitum ab inquiſitoribus, teneri, ac compelli poſſe cenſuris Eccleſiaſticis, hæreticum punire, & morti tradere, ac comburere, quamuis dicat liquido ſibi conſtare ſententiam eſſe iniuſtam.

Ergo cum cognitio huius criminis Pontifici; 22
eiuſque Miniſtris conueniat, & nullo modo poteſtatibus ſæcularibus, vt habetur *in dicto cap. vt inquiſitionis*, & patet ex dictis; optime arguit Diana vbi *ſupra ſub verſ. ſed hanc ſententiam*, applicationem bonorum hæreticorum pertinere ad ſolum Pontificem, & ad illos, quibus & ipſe facultatem dederit, quia hæc acceſſoria eſt primæ cognitioni, vel potius condemnationi, firmans *in verſ. his ſuppoſitis*, Principes laicos circa dictam pœnam, nihil ſancire, nec contractus inire ex defectu iuriſdictionis, nam ſtatuerent contra ſacros canones, & contra delictum prorſus ſpirituale, quod ad ipſos nullomodo potuit pertinere: etenim, vt ipſe dixit in verſ. *reſpondeo*, nihil Principes ſæculares ante latam ſententiam ab inquiſitoribus, de dictis bonis poſſunt ſtatuere, eò quod ſi id facerent procederent contra præſcriptum à Sacris Canonibus in medicinam, & præuentionem hæreſis, & ad hæreticos deterrendos, & vt frenum eis imponant, ne in hæreſim timore confiſcationis bonorum incidant, iuxta illud: *Oderunt peccare mali formidine pœna*, & *ex l. 1. cod. ad leg. Iud. cap. irrefragabili §. cæterum*, vbi *gloſſa de officio ordin.* quare Innocent. IV. *in cap. excommunicamus §. damnati de hæret.* & in aliis iuribus Alex. IV. Clem. IV. & Eugen. IV. *in ſuis conſtit.* ſtatuerunt, vt bona hæreticorum ſtatim remaneant confiſcata penes inquiſitores.

Vnde quamuis dictus Caſtro Bonus inſtet pro 23
ſua opinione; item ex eo quod in Italia, licita eſt relaxatio bonorum confiſcatorum, & quod Pontifex non habet poteſtatem directam in tempora-

S 4 libus;

libus, sed tantum indirectam in ordine ad bonum spirituale (per ea quæ latissime dixi *in cap. nouit. de iudiciis à quæst.* 2. & aliis,) & ob id non posse potestate absoluta annullare, & inualidare contractum, de quo agimus (per alia, quæ ibi dixi *sub quæst.* 11. *&* 12.) eo quod non solum non est in præjudicium animarum, & boni spiritualis, verum prodest bono communi, ceditque in vtilitatem catholicæ religionis: eo quod quippe ipso occurrebatur inuasionibus hæreticorum, ac quantum humanitus possibile erat, ipsorum damna contra catholicos impedirentur.

24 Tamen respondemus fatendo, condonatione, & priuilegio Pontificis; item & consuetudine, legitime introducta posse applicari Regibus, & Principibus bona hæreticorum confiscata. Negamus tamen ipsos Reges, & Principes posse ante sententiam, & confiscationem à iudicibus Ecclesiasticis, & inquisitoribus latam, & factam, posse prædictos Principes de talibus bonis disponere, vel in fauorem dictorum hæreticorum, aut aliorum quorumlibet, siquidem in tali casu viderentur disponere de re spirituali, & contra id, quod determinatum est à sacris canonibus, & à tot Pontificibus; & enim, vt docent Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. lib.* 5. *cap.* 41. *num.* 3. Diana vbi *supra*, vers. *Itaque dicendum est*, & vers. *restat & respondeo* quod concessio, & priuilegium Apostolicum; item & consuetudo præbent tantum Principibus ius percipiendi dicta bona confiscata hæreticorum post latam sententiam; non quidem vt possint ante latam sententiam cum suis diplomatibus peruertere ordinationes sacrorum Canonum, & Stylum S. officij circa modum procedendi, & condemnandi hæreticos, vt à summis Pontificibus præscriptum, & confirmatum est.

25 Et latissimè agens de materia circa applicationem bonorum confiscatorum hæreticorum Farin. omnino legendus *de hæresi q.* 190. §. 12. resoluens *à num.* 169. *per dict. cap. cum secundum* §. *confiscationis de hæretic. lib.* 6. non posse iudicem sæcularem, cuius fisco hæretici bona applicantur, vllo pacto confiscare, nec bonorum possessionem apprehendere, nisi post sententiam iudicis Ecclesiastici, cum Deciano Schilacen. Oldrado, Grilando, Pegna, Soto, & aliis ex antiquis *in eo textu*, prosequutus *ibi à num.* 173. cum aliis docet idem quod dictum est *per dict. cap. vt inquisitionis*, §. *prohibemus*, cum infinitis; addens, vt quia crimen hæresis est mere Ecclesiasticum, nihil posse de eo, nec circa applicationem bonorum confiscatorum disponere laicos, nihilque valere statuta, constitutiones, & alia decreta Principum laicorum, statuentia, atque disponentia super confiscatione bonorum hæreticorum, & super applicatione illorum; imo & posse puniri tamquam impedientes sanctum inquisitionis officium, *ad textum in cap. statutum el.* 1. *de hæret. lib.* 6. sic cum Pegna ad Eymeric. *in directorio inquisit. p.* 3. *quæst.* 109. *comment.* 158. & ibi *in* vers. *postremo* cum Turrecramata, Parisio, & aliis.

26 Quare optimo iure DD. relati; item & Calderinus *de hæret. cap.* 18. *num.* 4. & Sousa *in aphorismo inquisit. lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 10. Carena *in annotat.* ad Falcidium *q.* 15. *num.* 12. absolutè docuerunt bona quorumcumque hæreticorum, quæ fisco sæculari applicantur, non pertinere ad illum, & ad dispositionem Principum sæcularium, nisi post latam sententiam, & antequam sententia proferatur, non valere sæcularem potestatem de illis disponere, nec circa illa quidquam ordinare; & sic idem Sousa optime in verbis sequentibus quo ad propositum nostri dubij concludit. *ante latam contra hæreticos sententiam, maxime ante eorum apprehensionem; non licet Principibus sæcularibus remittere alicui statui, & qualitati personarum bona confiscanda propter hæresim, etiam pro eo tempore quoad indicanda sunt fisco; quia confiscatio est ordinata ab Ecclesia, & in pœnam delicti, & in medicinam, & præuentionem:* sic cum Pegna *ad* 3. *p. director. q.* 95. *comment.* 144. vers. *huiusmodi autem*; addens alia fundamenta ex Apostolo à D. Thoma *cap.* 6. & ex Castro *de iusta hæreticor. punit. lib.* 2. *cap.* 5. *Quia hæresis scilicet plerumque à diuitiarum cupiditate procedit. Et quia hæretici maxime sunt addicti diuitiis, qui per earum ablationem maxime deterrentur.* Itaque Sousa concludit in proposito cum verbis sequentibus: *si igitur sint certi per liberalem Principum concessionem, aut ex vi alicuius peccati, quod quamuis in hæresim prolabantur, non amittent bona sua, audaciores efficientur, facilius hæresim amplectentur, & in ea, quam habent persistent imprudenter, quod proculdubio est hæreticis fauorem præstare.*

Et sic in consultatione porrecta nostri Regi piissimo relata *supra in princ. huius allegationis*, inter alia ponderatum fuit, quod si ex prædicto pacto, aut condonatione intentata à Prorege Sardaniæ Regni, renegati retinere adhuc valerent bona in eo statu acquisita, eueniret, quod si non omnes pœnitentiam monstrantes sui erroris apostasiæ saltim nonnulli cupiditate acquirendi de nouo alia bona iterum, ac iterum ad Sarracenos apostatando, reuerterent, præstando tali impiissimo exemplo, aliis catholicis christianis ansam, & desiderium renegandi cum spe, se non amissuros bona, si reuersi ad fidem catholicam spectarent benignam reconciliationem ab Ecclesia illis impendendam, indeque sequi pietatem consideratam à Prorege illo ad talem condonationem permittendã potius in catholicam fidem, impietatem parturiri; imo & in ipsos renegatos pœnitentes, qui iterũ, atq; iterum fisi in ea condonatione bonorum, apostatarent fide catholica, vt optime ponderauit idem Diana vbi supra in vers. *at tandem* ex verbis Italicis Doctissimi Ferdinandi del Castello ordinis Prædicatorum in *Historia S. Dominici p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 41. 27

Dicens etiam illam rationem Castro Boni de bono publico non concludere; Nam vt ipse Diana *p.* 6. *tract.* 3. *resolut.* 8. non est bona consequentia, bonum, & necessitas publica hoc postulat. Ergo licitè efficitur. Etenim vt ego consideraui *sub cap. si diligenti de foro comp.* vbi de iure publico latè loquutus fui, non militat, quando potentius est aliud ius publicum faciens pro religione catholica, vt proxime consideratum est; qui etiam Diana *in dicto* vers. *respondeo* satisfaciens alio fundamento dicti Castro Boni *de praxi italia* circa prædictam condonationem bonorum confiscatorum, dicit in Italia prædicta bona in aliquibus tantum casibus condonari, vt patet etiam in nostra instructione compilata à Priore Sanctæ Crucis, *Hispali anno* 1484. §. 4. & apud Zanchin. *de hæresi cap.* 25. Parisio *cons.* 2. *num.* 184. *lib.* 4. Rolando à Valle *cons.* 92. *lib.* 3. *num.* 24. & ex aliis, quos adducit Farinac. *dicta quæst.* 190. *dict.* §. 12. *num.* 133. *&* Castro Palao *in summa tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 5. *puncto* 24. *num.* 2. *&* 3. qui multo differunt à casu, de quo prorex ille intendebat: & concludit ibi 28

Diana

Diana quod ſi ex aliqua cauſa facienda eſſet relaxatio, ſeu tranſactio circa bona hæreticorum confiſcata, adhuc ſpectaret, & eſſet facienda ab inquiſitoribus, & non à laicis.

29 Ex quibus omnibus, & aliis, quæ poſſent hic cumulari, rectiſſimè, & iuxta iuris Pontificij regulas, Pontif. Max. Innocent. X. *anno præterito* 1651. vt refert idem Diana *dicta p. 12. in fine* in relato dubio *de poteſtate Principum circa bona hæreticorum confiſcata a fol. 194. ad* 198. ſub verſ. *reſtat.* ſub verſ. *vade in fine*, & ſub verſ. *at tandem in fine* illius diſputationis omnino improbauit, extirpauit in dicta ſua Bulla, ſeu Breui quodam Diploma Luſit. Regni in tẽpore turbido decreto, per quod nõ iudex Eccleſiaſticus, ſed laicus abſolute, & vniuerſaliter remittebat bona confiſcata hæreticis, & hoc ante latam ſententiam, non obſtantibus Sacris Canonibus, & conſtitutionibus Pontificiis in contrarium ſtantibus, & praxi S. officij Inquiſitionis illius Regni; quod vt audiuimus magnopere ab inquiſitoribus illius Regni fuit impugnatum. Et inde concludimus cum Diana, ſtant dicto Breui Innocent. X. proximè relato, iam numquam poſſe dubitari de prædicto caſu; imo firmiter tenendum quaſcumque condonationes, pacta, aut contractus facta à Principibus Chriſtianis cum hæreticis prætextu cauſæ publicæ dictantis, nulla eſſe, cum hoc totum negotium dependeat à ſummi Pontificis poteſtate, qui habet condonare, remittere, diſtribuere, & applicare bona hæreticorum confiſcata, ſicut in inquiſitione Hiſpanica fecit, ac fecit in Italia iuxta relata *ſupra ſub dict. alleg.* 40. 41. & hoc ſtando in latiori ſententia, quam non admittit Conradus, Brunus *lib. 5. de hæret. cap. 6. num. 9.* vbi refert Diana *ſupra in dicto* verſ. *vnde* dum negauit poſſe ex benignitate, & miſericordia remitti bona confiſcata hæreticis *ex dicta cap. cum ſecundum leges de hæret.* in quo pœna confiſcationis, delicto annexa eſt; pro quo faciunt iam hic conſiderata; nempe quod ex hac miſſione hæretici audaciores fierent in hęreſi, perſiſtendo, & alios attrahendo, vt hic in inquiſitione Hiſpanica.

ALLEGATIO XLVII.

An debitor hæretici liberetur à debito, & ab omni alia obligatione propter hæreſim creditoris, & illius, ad cuius fauorem ſe obligauit? Quid ſi iurauit obligationem? Et an ſibi retineat, aut teneatur nihilominus ſoluere fiſco, cui bona hæretici confiſcata applicantur? Et an filij liberentur à patria poteſtate? Et ſerui à Domini ſeruitute? Et omnes à fidelitate debita hæretico? Et quid de eo, qui iurauit ſe certa die ſoluturum, & antequam dies adueniet, is, in cuius fauorem eſt facta prouiſio incidit excommunicationem?

SVMMARIVM.

1 *Hæreticus occultus conſeruat, tam obligationes fidelitatis, quam alias ſibi debitas, cum maneat adhuc obligatus ad ſoluendum, niſi eius hæreſis poſſet probari, vt num. 6. 7. & 8.*

2 *Debitores hæretici manifeſti eo ipſo ſunt liberati à quocumque debito, & obligatione, etiam pœnata, & iurata, vt num. 4.*

3 Cap. fin. de hæreticis, & num ſequentibus.

5 *Debitor obligatus hæretico manifeſto, non ſibi retinet, ſed fiſco ſoluere tenetur.*

6 *Debitor hæretici, vt liberetur ab obligatione deſideratur ſententia condemnatoria, alij contra, vt n. 7.*

8 *Probatio hæreſis expoſtulatur ad hoc vt debitor hæretici occulti liberetur à debito, nec ſufficit probatio facti ſine ſententia, vt n. 9.*

9 *Sententia declaratoria hæretici creditoris requiritur, vt eius debitor liberetur.*

10 *Hæreticus occultus in foro conſcientiæ nequit debita ſibi petere à debitoribus ſuis.*

12 *Serui catholici ob hæreſim Domini non confiſcantur, ſecus ſerui infideles, & qua ratione num. 13.*

13 *Liber ſemel factus ſeruus non recadit in poteſtatem Domini hæretici, & ſi aggratiaretur Dominus à Principe, & etiam ſi traditus in dotem vt n. 14.*

15 *Serui hæreticorum ſecundum aliquos non acquirunt libertatem, ſed fiſco applicantur, quod eſt verum ſi iidem ſint infideles, vt num. 16. & 17.*

16 L. Manichæos, & l. fin. cod. de hæreticis.

17 *Mancipia poſſeſſa ab hæretico, pagano, & infideli, ſi chriſtiana non ſunt, acquiruntur fiſco, niſi Dominum denunciarent Sancto officio catholicæ religionis ſtudio, vt num. 18. & 19.*

19 *Serui Indo, aut emptione acquiſiti, aut teſtamento, quando ob hæreſim Domini applicentur fiſco? cum diſtinctione de acquiſitis ante hæreſim, vel poſt, vt n. 20.*

21 *Seruo hæretici libertas competit, quando Dominus declaretur per ſententiam hæreticus, non ſic ſi Dominus tantum puniatur in aliqua pecuniaria pœna n. 22.*

23 *Seruo dotali quando ob hæreſim Domini Dominæve, eius libertas competatur? remiſſiuè.*

25 *Vaſalli ob hæreſim Domini, & omnes alij ſubiecti liberantur, à fidelitate, à iuramento, & homagio, & n. 26.*

26 *Obligati hæretico liberantur à qualibet obligatione, etiam iurata.*

27 *Soluere obligatus debitori, qui poſtea fuit excommunicatus, potius eſt, vt non inde liberetur ab obligatione ei ſoluendi, & ſi alij contra n. 28. & 29.*

29 *Debitor, quia creditor incidit excommunicationem, non debet ei ſolutionem deferre, & ſi alij contra, niſi creditor egeret, vel ſi ſolutio fieret ad euitandam inuaſionem territorij vt num. 30.*

AD primam allegationis partem ſuppoſitis quæ dixi, & diſtinxi ſupra inter hæreticum occultũ, aut manifeſtum *ſub allegat. 36. à num. 1.* video in propoſito Doctores agentes, diſtinguendo reſpondere, vt in hæretico occulto, cuius hæreſis non eſt probata; & ſic occulta debitor hæretici, adhuc maneat obligatus ad ſoluendum, quia in hæretico occulto, tam obligationes fidelitatis, quam aliæ quæcumque non extinguuntur: ſic docent Innocent. *in cap. fin.* in verbo *manifeſtè* de

de hæretic. vbi Hostiens. Ioan. Andr. num. 1. in eodem verbo, Anton. de Butrio num. 3. vers. quia si occulte, Ioan. de Anania num. 3. verb. nota in dicto verbo. manifeste, Felin. ibi vers. pondera. verb. manifeste, Cardinal. Zabarella num. 1. Bursatus cons. 14. num. 26. vers. quarte principaliter, & num 25. lib. 1. Pegna in addit. ad Eymeric. in director. inquisit. p. 3. q. 129. comment. 167. vers. postremo illud, Farin. de heres. cum aliis q. 189. §. 5. num. 64. & 65. vbi contra in cap. fin. de heret. n. 2. quem referunt ibi Marian. Socinus post. num. 11. & Ioan. Anania num. 3. vers. sed Dominus Abbas videatur voluisse textum illum procedere etiam in occulto, quod idem affirmauit Pegna in addit. ad Eymeric. in director. dict. p 3. q. 119. comment. 468. vers. equidem hoc verissimum: tamen Farinac. dicto num. 65. aduertit dictum Abbatem restringere suam opinionem, quando scilicet hæresis, licet occulta potuerit probari, & etiam fuerit probata, dequo Farinac. cum multis, qui disputant dict. §. 5. num. 66. videndus.

2 Quod si loquamur de hæretico manifesto, dicendum est, vt eo ipso quod quis est hæreticus, sint libera à quocũque debito, & obligatione omnes eius debitores, & obligati; sic vt nec eos hæreticus amplius agere possit, vt probant DD. per
3 textum ibi † in dicto cap. fin. de heret extra, qui licet loquatur in obligatione fidelitatis, communiter tamen canonistas extenditur ad omnia debita, & ad quascumque obligationes, vt ponit glossa ibi in figuratione casus; vers. nota quod ipso iure, Anton. de Butrio, Abbas, Sicculus, Marian. Socin. Anania, Zabarella, & alij, quos referunt ibi Barbosa num. 1. & 6. Farinac. dicto §. 5. q. 189. de heresi num. 57. cum Armilla, Angelo, & Tabiena in summa verb heresis, Ioannes Rojas singulari 43. num. 1. Simanchas de cathol. inst. tit. 46. Rubr. de pœnis num. 57. Zanchinus in tract. de heret. cap. 18. num. 2. Bursatus cons. 14. num. 2. lib. 1. Eymeric. in director. inquisit. dicta p. 3. q. 119. ibi Franc. Pegna dict. comm. 168. col. 2. lib. 1. vbi facit plures illationes. Lelius Zech. in summa p. 1. tit. de fide, Rub. de heresi cap. 11. num. 16. vers quinta pœna, & & Sanctarel. de heresi cap. 37. n. 4.

4 Et iuxta hunc casum sunt intelligendi Hostiens. in dicto cap. fin. iuxta glossam ibi in verbo aliquo pacto, Anton. de Butrio num. 5. Armilla verb. heresis num. 1. Angel. in sum. dict. verb. num. 15. Syluester §. 1. num. 14. vers. vnde si quis promisisset. Tabiena in summa verb. hereticus num. 15. Ioannes Rojas singul. 43. num. 2. dicentes procedere etiam in obligatione pœnata, & iurata, quidquid videatur dicere Innocent. in dicto cap. fin. in verbo teneantur ibi, secus si iurasset ei persoluere debitum, vt expresse sequuntur, & declarant Farinac. supra num. 58. Sanctarellus de heresi dict. cap. 37. num. 4. vbi dicit hoc verum esse, quamuis debitor iurasset se suo tempore solututum, Barbosa in dict. cap. fin. sub num. 6.

5 Ad secundam allegationis partem, an sibi retineat rem obligatam, aut teneatur debitor illam fisco soluere? Et respondeo non sibi debitorem obligatum acquirere, sed fisco quia vt dixi sub allegat. 18. 10. & 21. cum alu, cum bona hæretici sint confiscata, ipso iure iura, & actiones, vt expressum est supra allegat. 18. & 30. sequitur, vt in præscuti casu debitum acquiratur fisco; & ita renendum ex doctrina Abbatis antiqui in dicto cap. fin. ante fin. vers. sed contra istam decretalem, Panorm. num. 1. vers. & hodie clarum est, Marian. Socin. etiam num. 1. vers. & maxime hoc procedit, & num. 4. Ioan. de Anania n. 2. & Felin. in princip. vers. nec mirum, considerantes, quod bona hæreticorum ipso iure sunt confiscata, vt in specie aduertunt Marian. Socin. n. 14. Farinac. dict. quest. 189. §. 5. n. 86. & sentiunt Sanchez in summa lib. 2. n. 8. Becan. de fide c. 16. q. 2. n. 16. Sanctarel. dicto cap. 37. n. 5. Barbosa dicto cap. fin. n. 6. in fine dicentes quod liberatio debitorum ab obligatione soluendi debita creditoribus hæreticis, non sic liberat ipsos debitores, cum non ibi acquirant, sed vt teneantur ea soluere fisco, cui eorum actiones omnes competunt, non tamen vt obnoxij sint in aliquo creditoribus hæreticis.

Ex quibus notandum est Bursatum dixisse cons. 6
14. legendum à num. 18. lib. 1. & cum multis requiri declaratoriam sententiam adhuc, vt debitores ab obligatione facta ad fauorem hæretici sint liberati, eique soluere non teneantur, vt videtur etiam tenere Azor. Iesuita instit. morali p. 1. lib. 8. cap. 13. Rub. 4. de quarta hæret. pœna, dum dixit debitorem hæretici non posse hæretico soluere post condemnationem; secus autem ante condemnationem, qui dixit cum eodem Azor. debentem aliquid hæretico, teneri ipsi soluere; donec condemnetur, quia possessionem, & administrationem suorum bonorum habet, sed vt sequuta condemnatione, nequeat hæretico soluere, sed fisco, ad quem vniuersa hæretici bona pertinent.

Et quamuis Abbas, quem refert Azor. Castro 7
de iusta heret. punit. c. 7. paulo post princip. & Innoc. in dicto c. fin. de heret. in vers. est etiam ibi argumentum, Farinac. dicto §. 5. de heresi q. 189. n. 63. dicant prædictos debitores esse liberatos à tali solutione, etiam ante condemnationem; quamtumuis bona hæretici non confiscentur ante condemnationem, quia dici potest nullum debitum posse hæretico solui.

Et quia sufficit ad praxim dicti cap. fin. quod 8
hæresis occulta potuerit probari ex multis congestis à Farinac. dicta quest. 189. §. 5. num. 66. legendus; eo quod Eymericus in director. inquisit. p. 3. q. 119. comment. vers. postremo illud col. 1. probat, vt adhoc quod hæreticus priuetur occultus ab omnibus obsequiis, & obligationibus sufficiat possibilitas probandi quod quis sit hæreticus, dequo etiam disputat idem Azor. p. 1. instit. moral. lib. 8. cap. 13. dict. Rubr. 4. q. 1. vbi & ipse, relatis Doctorum diuersis sententiis, concludere videtur, etiam debitores hæretici occulti liberari ab eorum obligatione: tamen potius est, vt expostuletur probatio, sicut Azor. demonstrat. per illa, quæ dixi in dicta alleg. 18. & 20. supra, vbi quod hæreticus non priuatur ab administratione bonorum, donec per sententiam declaretur hæreticus, & bona applicentur fisco.

Et sic non obstare Ioan. Andr. in dicto cap. fin. 9
num. 1. Butr. num. 3. Abbat. num. 1. Socin. num. 10. in fine, Anan. num. 3. Cardinal. Zabarell. num. 1. Angel. in summa in verb. hereticus §. 5. in vers. quod intellige, vbi amplius, quod sufficit sola probatio facti, etiam sine sententia, Tabiena in dicto verbo hereticus num. 15. Pegna ad Eymeric. supr. cum reuera ex dictis sit necessaria sententia. Quare optimè Sanctarel. de heresi dicto cap. 37. n. 4. Barbosa in dicto cap. fin. n. 6. in medio cum Bursato, Azor. & Sanchez relatis, addiderunt requiri sententiam declaratoriam antequam creditores liberentur ab obligatione soluendi debita creditoribus
hæreticis. † Et solum limitarem nostram resolutionem 10

tionem cum Felin. *in dicto cap. fin. in princ.* verſ. *& pondera* verb. *manifeſte*, Farinac. *dict.* §. 5. *n.* 67. in foro conſcientiæ in quo occultus hæreticus non poteſt exigere obligationes, & nomina ſuorum delictorum, iuxta quæ iam ſupra dixi *ſub alleg.* 36. *in fine.*

11 Ad tertiam allegationis partem, an filij liberentur à patria poteſtate per hæreſim paternam? affirmatiuè reſpondeo per illa quæ dixi *ſupra alleg.* 38. *num.* 46. verſ. *item notabis*, vbi dixi etiam procedere ipſo facto ſine emancipatione, quæ effectum non habet, facta ab hæretico, vt ibi dixi.

12 Ad quartam allegationis partem, an ſerui, & mancipia liberentur à ſeruitute debita, ſi eius Dominus in hæreſim incidit, conſequendo libertatem planè, aut recadendo in fiſcum? & quia in præteritis proximè diebus ad vnguem diſputatum fuit, & reſolutum in noſtro conſilio, præſente, atque reſoluente noſtro integerrimo, & Doctiſſimo inquiſitore generali, allegante D. Didaco Sarmiento de Valladares Fiſcali acriter contra ſerui libertatem prætenſam in bonis confiſcatis eiuſdem abſentis fugitiui Canarienſ. in ſtatua relaxati, iuxta formam *cap. cum contumacia de hæret. lib.* 6. & poſt longam, imò & diutinam diſcuſſionem, vt quid firmum maneret in poſterum pro hoc puncto omnibus tribunalibus, reſponſum fuit latum ſub ſequenti diſtinctione facta inter ſeruos Chriſtianos, & infideles; ita vt prima caſu ſint liberati à poteſtate Domini, in tantum, vt nec Dominus reſipiſcens, ac pœnitens eos recuperet; & ſic Decian. *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 44. *num.* 18. ſimpliciter dixit ſeruos liberari à poteſtate ſui Domini hæretici, nec tranſire, Azor. *inſt. moral. p.* 1 *lib.* 8. *cap.* 12. *Rub. de aliis hæreticor. pœnis in* 7. *quæſt.* Pegna *ad Eymeric. in director. inquiſit. dict. quæſt.* 119. *dict. comment.* 168. *verſ. ſed & de ſeruis quæſitum eſt* cum allegatis per eum, Farinac. *de hæret. q.* 197. *num.* 30. Thomas Sanchez bene, & longè per caſus, reſoluens, & legendus *in ſumma dict. libro ſecundo, capite vigeſimo quarto, à numero nono, ad* 23. *fin.*

13 Et eſt ratio, quia ex quo ſemel ſeruus fuit, conſequatur libertatem, non potuit iterum cadere in nouam Domini alterius ſeruitutem; & ſic nec in fiſcum, cui alias omnia hæretici bona applicantur, & confiſcantur; cum vero libertas ipſo facto ob hæreſim Domini ſeruo competat, ſicut & filio, qui liberatur à patria poteſtate, vt dixi *dicta alleg.* 36. *num.* 46. abſque emancipatione, & libertas ſemel acquiſita, non debeat reuocari, vt docent DD. *per l.* 1. *&* 2. *cod. ſi aduerſus libertatem*, Simanchas *de catholic. inſt. tit.* 69. *n.* 9. Pegna, *vbi ſupra*, Molin, *de iuſt. & to.* 1. *diſp.* 40. qui latiſſimè hæc. ibertatẽ probat. † In tantum, vt hæreticus, cui intra gratiæ tem-

14 pus redeunti, bona beneficia Principis reſtituuntur, minimè ſeruorum Dominium recuperet, Sanchez *vbi ſupra dicto cap.* 24. *num.* 12. *& num.* 16. vbi etiam dixit effici ſeruum liberum ſiue vir, ſiue fœmina illum attulerit, etiam ſi hæc tradiderit illum in Dotem viro, quando poſt ſeruum acquiſitum, & ante initum matrimonium Coniux, qui erat Dominus incidit hæreſim; docent etiam Caſtro *lib.* 2. *de iuſta hæret. punit. cap.* 7. Ioan. Rojas, *ſing.* 76. quatenus ſcribit, quod hæretici, ſeu Iudæi, aut pagani ſeruos Chriſtianos habere non poſſunt, & ſtatim ſeruos liberos effici per textum *in l. fin.* §. *his itaque diſpoſitis cod. de Epiſcop. & cleric. l. vnica cod. ne Chriſt. mancip. hæret. vel Iudæis habeat, l. Manichæos in fine cod. de hæret. cap.* 1. *&* 2. *& cap. iudæi in* 2. *de Iudæis. dict. cap. fin. de hæret. l.* 13. *tit.* 3. *lib.* 8. *ordinam, l. fin. tit.* 21 1. *p.* 4. *l.* 13. *tit.* 9. *p.* 6. *l. penult. tit.* 24. *p.* 7. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 169. *cap.* 2. *num.* 19. *& diſp.* 172. *cap.* 3. *num.* 15. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 12. *q.* 7. *& lib.* 5. *cap.* 7. *q.* 8. Paul. Commitol. *reſponſ. moral. lib.* 3. *q.* 43. *ad finem*, Sanctarel. *de hæreſi dicto cap.* 37. *num.* 3. valerius Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 17. *num.* 7. verſ. *ſecundum*, Barboſa *in dicto cap. fin. de hæret. num.* 5. *& in dicta l. Manichæos, cod. de hæret.* Thomas Sanchez *vbi ſupra num.* 10. & Pegna *dict. comment.* 168. *ſuper dict. quæſt.* 119. Eymeric. affert quãdam inſtructionem Hiſpalenſem, vbi hoc deciditur; iuxta quam lectam, & recognitam, liber declaratus fuit, etiam ab apprehenſione fiſci per omnes de conſilio ſub die certa menſis Augusti huius anni 1661. & vt ego iam dixiſſem *in cap.* 4. *de ſeruis ordinandis, vel non q.* 1.

Nec huic reſolutioni obſtarunt Ioan. Andreas 15 *in cap.* 2. *num.* 5. *ad finem de hæret. lib.* 6. vbi Domin. & Anania *in dicto cap. fin.* 4. & ibi Marianus, nec quidam Iuriſconſulti luſitani, qui conuenire ad iudicium de hac referendum, vt retulit Molina citatus, cenſentes tales ſeruos non acquirere libertatem, ſed ad fiſcum pertinere, ac cum aliis hæreticorũ bonis publicari, quod ſatis probabile dicit Sanchez *dicto cap.* 24. *num.* 9. *in fine*, quia nullus reperitur textus donans illis libertatem.

Nec ſi dicatur *ex dicta l. Manichæos*; & eius 16 gloſſa verb. *extra noxam*, *& ex dicto cap. fin. de hæret.* tantum probant omnes obligatos hæretico, eſſe abſolutos à fidelitatis, & Dominij debito; ſed non quod ſerui liberentur: & ſic ex illis, & aliis iuribus tantum colligi ſeruos liberos manere à Domini obſequio, non tamen abſolute liberos, ſed tranſire in fiſci Dominium, ſicut contingit in mancipiis infidelibus, quæ ab obſequio Domini liberantur; non tamen libera ſunt; quia iuxta S. officij praxim nos non turbant; cum iniquum foret, vt ſeruus Chriſtianus, qui nec emi, nec poſſideri ab hæretico valet, fieret pecoris inditionis, ſi applicaretur fiſco; & ſic non eſt recedendũ à praxi relata, pro qua faciunt plura, quæ dixi ſub *tit. & in cap. fin. de ſeruis ordin. vel non*, applicanda hic relata ibi in fauorem libertatis ſeruorum, qui poſt ſemel conſequutam libertatem, illam non amittunt ex nouo alio caſu.

Quod ſi mancipia poſſeſſa ab hæretico, pagano, 17 ſiue infideli chriſtiana non ſint, tunc minimè ex hæreſi Domini, illa libertatem conſequi, ſed fiſco applicari dicendum eſt vnà cum aliis hæretici bonis, quia nullo iure libertas illi conceditur: ita relati, Pegna, Molina, vbi ſupra, qui latè reſpondet ſententiæ Ioannis Andreæ, & aliorum hoc idem firmantes, etiam in ſeruis chriſtianis, quos ego recipio ſecundum hanc lecturam, ſi ſerui, ſcilicet ſint infideles Azor. *dicto tom.* 1. *moral. lib.* 8. *cap.* 12. *quæſt.* 7. *& dict. lib.* 5. *cap.* 7. *q.* 8. qui hoc intellexit.

† Niſi Catholicæ religionis ſtudio Dominos hæ- 18 reticos denunciarint, vel niſi ſerui cathecumeni ſint; quia in hoc duplici caſu cenſet Azor manere ſeruos liberos, quos tamen conſonos tantum vocat rationi, Pegna ſupr. & ſic credit Thomas Sanchez *dicto cap.* 24. *lib.* 2. *ſum. num.* 11. dicens non eo ſolum ſeruum conſequi libertatem. Verum ego de primo caſu crederem, vt liberetur ſeruus etiam infidelis, ſeu cathecumenus, qui telo chriſtianæ religionis propalauit Dominum hæreticum, ſi eius dicto manifeſte poſtmodum apparuit Dominum eius hæreticum eſſe, & vt talem in

Sancto

Sancto officio condemnatum per illa quæ dixi *supra alleg.* 39. *num.* 27. vbi quod alij manifestantes, & reuelantes Sancto officio parentes hæreticos liberantur à pœnis contra filios hæreticorum à iure impositis.

19 Præfatam à nobis traditam assertionem de libertate donata seruis christianis, intelligit Thomas Sanchez *dicto lib.* 2. *summa cap.* 24. *num.* 14. si ante Domini hæresim possiderentur: nam si post hæresim, & iure hæreditario, aut legati, donationisve titulo, tunc dicendum, sicut dixit *cap.* 23. & sicut nos diximus *supra alleg.* 10. *& alibi*; sint autem ludo, emptione, aliove contractu, ad fiscum pertinere firmat, quia à tempore hæresis non acquisiuit hæreticus Dominium serui, sicut nec aliarum rerum; indeque iudicandum dicit de his seruis, sicut de aliis rebus post hæresim acquisitis, iuxta distinctionem, etiam quam fecimus *in dicta alleg.* 18. inter relicta seruo in testamento, aut acquisita per contractum: quæ hic debent applicari; addit tamen Sanchez.

20 Quod si serui acquisiti sint post hæresim, at tempore quo in se reuersus Dominus resipuerat ab hæresi, catholicus erat, non acquirere libertatem; quia bona tunc acquisita, non perdit hæreticus, quod ego intelligo, si pœnituerit circunstantiis, de quibus dixi supra *alleg.* 48. vel si post reconciliationem Ecclesiæ factam, de nouo acquisiuisset seruum, sicut de aliis rebus de nouo acquirendis diximus iam, & dicitur infra *sub alleg.* 57.

21 Quod si dubitatur à quo tempore cum effectu acquirat seruus christianus libertatem ob Domini hæresim, respondet Thomas Sanchez illi competere cum effectu post declarationem hæretici à iudice factam, vt probatur ex iam adductis sub vers. *ad primam*, quando liberetur debitor ab obligatione debita hæretico; item quia vt ibi dictum est, *& sub alleg.* 18. & aliis, hæreticus incarceratus retinet administrationem suorum bonorum vsque ad sententiam, qua declaratur hæreticus formalis.

22 Quod si contingeret, vt causa illius suspendatur, aut extraordinariè puniatur in aliqua pœna pecuniaria, qui minuit testificationes defensionibus competentibus, tunc reuerà nullo iure, aut ratione, veniet priuandus à possessione serui etiam christiani, sicut priuatur cæteris bonis, soluta mulcta pecuniaria, sin autem condemnetur Dominus, vt hæreticus formalis, tunc Dominum, etiam seruorum, sicut, & aliorum bonorum à tempore commissæ hæresia, venire dicendum est, vt resolutum fuit *supra sub dicta alleg.* 18. indéque optimo iure procedere ex tali retrotractione numquam potuisse seruum catholicum applicari fisco.

23 Sed quia hanc applicare doctrinam singulis casibus, dubium est non leue; eo quod aliquando seruus est viri hæretici, qui Dotem, & reliqua vxoris bona, aut aliorum, debita soluendo non est, & aliquando fuit datus in dotem viro hæretico, quandoque sit constante matrimonio acquisitus, & aliquando sit multorum hæredum habentium hæreditatem indiuisam, & vnus solus est hæreticus, & dicat Sanchez *dicto lib.* 2. *sum. cap.* 24. *num.* 15. hanc rem totam pendere à cognitione veri Dominij illius serui, ad iudicandum, fiat ne liber, aut non nam si coniux, cuius est Dominium incidit in hæresim, manet seruus liber, præter quam in vno, & altero casu, vt specialissimè, *&* sigillatim explicat omninò legendum idem Thomas Sanchez *dicto cap.* 24. *num.* 16. *ad* 22. ad illum te remitto, & ad paucos DD. quos citat.

Cumque idem Thomas Sanchez explicet *ibi num.* 23. fin, quid dicendum, quando ancilla hæretici parit ad discernendum, an partus sit liber; & dicat videndum, an mater, quam partus, quoad hoc sequitur, fuerit propria hæretici, & consequenter libera in casibus expressis *ad num.* 16. *ad* 21. & quid si mater non erat libera; existimo præter resoluta per ipsum, etiam posse resolui per illa, quæ latè scripsi *sub cap fin. de seruis ordin. vel non*; & sic non latius agimus de hoc puncto, quod poterat longissimè repeti, cum satis pro praxi Sancti officij, explanatum maneat ex dictis. Et his omnibus adiunges aliam quæstionem, de qua dixi *in cap.* 4. *de seruis ordin. vel non*, vbi de illa, *an seruus hæreticus consequatur libertatem ex conuersione, ad fidem?* ibi *sub quæst.* 1. 24

Ad quintam allegationis partem, an omnes à fidelitate debita liberentur, si Dominus incidat in hæresim? Quia abundè de tali fidelitate præstanda Dominis Vassallorum, feudatariis, & aliis, iam abundè appareat ex his, quæ late scripsi *sub cap. cæterum de iudiciis, item & sub cap.* 17. *de iureiur.* dicendum est in proposito, vt sicut debitor quilibet quantitatis liberatur, liberari quidem cæteros fidelitatis debitores iuxta textus expressos *in cap. fin. de hæret. extra*, & alios concordantes, de quibus glossa ibi, cum ex ea ratione, fundamentisque ibi positis liberentur prædicti homines debitores & subditi, siue vassalli ab allegatione, siue fidelitatis, siue homagij, siue iuramenti, vt colligunt ex illo textu Ordinarij Abb. antiq; Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostiens, Butr. Anchar. Panormit. Felin. Marian. Socin. Barbosa, ibi, Zenedus Collect. ad decretal. 162. Viuiam *in rationali, lib.* 5. *iuris Pontificij pag.* 83. Alagon. *in comment. iuris canon. pag.* 648. Didacus Perez. *in l.* 3. *vers. vnde quam cito aliquis tit.* 4. *lib.* 8. *ordinam pag.* 138. Pegna *in direct. inquisit. p.* 3. *scholio* 159. alias *dict. comment.* 168. Simanchas *de cathol. instit. tit.* 46. *ex num.* 73. & *cap.* 23. *num.* 11. & *in enchiridion. tit.* 29. *num.* 9. Ioseph. Stephan. *in tract. de potest. coactiua Romani Pontif. cap.* 12. *num.* 17. Lælius Zech. *de priuileg. Ecclesiæ, priuileg.* 143. *num.* 25. Contrad. Brun. *de hæret. lib.* 4. *cap.* 14. Guttierez Canonic. *lib.* 1. *cap.* 1. *à num.* 18. Paulus Layman. *in theologia morali, lib.* 2. *tract.* 1. *cap.* 10. *num.* 3. *vers. sexto* Thomas Sanchez *in summa sub dict. cap.* 24. *lib.* 2. *num.* 5. *in fine.* 25

Vbi dixit omnes aliqua obligatione hæretico adstrictos, siue iurisjurandi, siue fidelitatis, siue obsequij, siue alterius pactionis, aut promissionis liberari; qui dubitans ibi in fine, *an coniux fidelis, possit debitum hæretico denegare, & ab eo diuertere?* remittit se ad illa, quæ late dixit *de matrim. lib.* 10. *disp.* 15. *&* 16. cum infinitis, de quo ego aliqua sub *cap. litteras de restit. spol.* 26

Ad vltimam allegationis partem, an quando quis iurauit se aliquod soluturum certa die, & antequam dies adueniat, is, in cuius fauorem est facta promissio, incidit in excommunicationem, debeat illi fieri solutio? Et applicatis, quæ diximus *sub cap. intelleximus de iudic. in cap. ad probandum de sent. & re iud.* & *in cap. pastoralis* §. *verum de appell.* vbi de prohibita cum excommunicato communicatione, tam in iudicialibus, quàm in aliis externis actis. Et quia in proposito Barbosa tres referens sententias *in dicto cap. fin. de hæret. n. fin*, Hostiensis vnam dicentis non esse faciendam *in c. veritatis de dolo*, vbi Butr. *num.* 14. Baldi *in dicto cap. intelligimus num.* 3. Vgolin. *de cens. tab.* 2. *cap.* 20. 27

cap. 10. §. 2. *num.* 2. Alteram Innocentij *in dicto cap. veritatis*, dicentis excommunicato esse faciendam solutionem, excommunicatione non obstante, cum Syluestro *in summa* verb. *excommunicatio* 5. q. 12. Suarez *de cens. disp.* 15. *sect.* 8. *n.* 5. Bonac. *eodem tract. disp.* 2. q. 2. *puncto* 6. §. 2. *n.* 15. vers. *ex quo patet.* Tertiam, nempe pecunias non esse soluendas excommunicato, sed deponendas apud ædem sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam ad effectum, vt excommunicato soluentur postquam beneficium absolutionis fuerit assequutus per glossam verb. *constrictis in cap. nos sanctorum* 15. q. 6. Felin. *in dicto cap. fin. de haret.* & *in cap. inter alia n.* 4. *de sent. excommunic.* Abbas *in cap. si vero n.* 6. *eodem tit.* & *in c. veritatis n.* 39. *de dolo, & contum.* Anania *in cap. fin. n.* 15. quam & ibi videatur sequi Barbosa *dicto n.* 6. *in fine.* Et quia Anton. Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. lib.* 4. *cap.* 56. *per totum* disputans de illa quæstione, *an ratione contractus celebrati ante excommunicationem liceat communicare excommunicato?* & *à num.* 8. disputat de hoc puncto referens præ dictas tres opiniones, & ad quamlibet comprobandam plures Doctores, & fundamenta, concludit pro tertia sententia ex tribus numeris

28 præced. ibi *à n.* 12. † Dicens pecunias non esse soluendas excommunicato, sed deponenda apud ædem sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam ad effectum, vt excommunicato soluantur postquam beneficium absolutionis fuerit assequutus ex ea ratione; quia quamuis promissio restringatur ad illicita *cap. quanto*, & cap. *quoniam de iure iur.* tamen iuris iurãdi religio obligat nos ad obseruantiam, saltem de facto, eo modo, quo seruari potest peccatum *per textum in cap. debiteres de iure iur.* vbi ego late dixi, cum per depositum inducatur obseruantia, saltim per æquipollens, quod non requirit communicationem, vt etiam transcripsit Barbosa *in dicto cap. fin. de heret. n. fin. in fine.*

29 Tamen quia ego *in dicto cap. intelleximus* 7. *de iudic.* egi de eadem quæstione *sub n.* 38. dum scripsi de illa, *An debiter. quia creditor excommunicatus est, possit eidem solutionem deferre?* Et postquam *num.* 1. pro affirmatiua est relatum ibi *a n.* 2. resolui non ideo deferendam esse solutionem dicto creditori excommunicato per fundamenta tradita ibi *num.* 3. & 4. vbi respondetur *dict. cap. fin. de haret.* & aliis ibi *n.* 5. & 6. & comprobatur per limitationes, quas ponit idem Ricciulus cum Abbate *in dicto cap. veritatis num.* 40. & *cons.* 60. limitans suam conclusionem, quando excommunicatus egestate liberat: nam sicut possumus ei eleemosinam erogare, *cap. quoniam multos in fine* 11. q. 3. *dicto cap. inter alia in fine de sent. excommunic.* ita & possit ei debitum persolui in specie, vel quando solutio fit ad euitandam inuasionem territorij, quæ ab excommunicato timetur, & multo fortius quando excommunicato est dubia, & aliter tamen procedere in excommunicato hæretico dicendum est ex dictis *super* hic *à n.* 1. & vt respondi *in dicta quæst.* 38. *n.* 5. & 6.

D. Fermosin. de Confiscatione.

ALLEGATIO XLVIII.

An hæreticus reuersus ad catholicam fidem, & propterea plenè restitutus recuperet bona sua fisco incorporata? Et an hæreticus pœnitens in casibus in quibus recuperat bona confiscata, recuperet etiam ius patronatus, aut recuperet beneficia, officia, & honores integrè? Et an inquisitores, siue Inquisitor generalis possit restituere ad famam eum, qui de crimine hæresis infamatus est?

SVMMARIVM.

1 *Hæreticus reuersus ad fidem, & plene restitutus, recuperat bona fisco incorporata, & ius primogenitura n.* 2.

3 *Restitutio plenè facta hæretico pœnitenti extenditur ad honores, & Dignitates, & num.* 14.

4 *Patris pœnitentia facit cessare omnes pœnas inflictas contra filios, nisi pater, vt relapsus tradaretur curia sæculari, vt n.* 5.

5 *Filij hæreticorum ex æquo non debent admitti ad officia sæcularia, vt sub n.* 6.

6 L. 3. tit. 3. lib. 8. recompil.

7 *Relapso hæretico, & si pœnitenti non remittitur bonorum confiscatio.*

8 *Patronatus iuris Ecclesiastici restitutio non venit in restitutione facta hæretico per Principem, & n.* 9. & 10.

9 *Princeps sæcularis nequit Ecclesiam liberam iterum in seruitutem redigere, nec remittere confiscationem in præiudicium tertij, vt n.* 11.

10 *Hæreticus restitutus à Papa non recuperat ius patronatus, nisi expresse condonetur, si fiat post latam sententiam non sic, si ante, vt n.* 11.

12 *Hæreticus ante sententiam declaratoriam vere pœnitens, qualiter amplius talis non dicatur?*

13 *Paria sunt* non esse, vel esse, & non posse apparere.

14 Abbas improbatur à Ricciulo.

15 *Beneficia vacantia propter hæresim, reseruantur Papæ n.* 16. & 17. *vbi de regressu.*

15 Constit. Pij V. de beneficiis hæreticorum, & num. sequentibus.

17 *Regressus ad beneficia vacantia propter hæresim in duobus casibus conceditur sine Papa & num.* 22.

18 Cap. ad abolendam §. præsenti de hæret. n. 21.

19 *Hæreticus proprie dicitur, qui suam opinionem pertinaciter tuetur.*

20 *Apostata proprie non dicitur Monachus, qui recedens à religione, redit.*

21 *Clerici debent citius, quàm laici reuerti ab errore.*

22 *Absolutus hæreticus à Papa, & si imposita abiuratione de vehementi, consequutur beneficia per regressum.*

23 *Hæreticus punitur iuxta modum suæ confessionis.*

24 *Statutum loquens de hæretico, non habet locum in suspecto, n.* 25.

25 *Hispalensis Ecclesiæ statutum non habet locum in filiis, & nepotibus illorum, qui sunt suspecti de hæresi.*

26 *Infamia facti, quæ solo Deo auferri potest, non*

T *ob*

ob est restitutioni.

27 *Infamia suspectorum de haresi, ne offendat filios, solet auferri per gratiam inquisitoris generalis, visis meritis causa cum consilio, sub eo decreto* no obsta, *aut* no obste, *vt n. 28. vbi qua differentia inter vtrumque.*

1 AD primam allegationis partem breuiter affirmatiuè respondetur ex his, quæ dixi *in cap. cum te 23. q. 4.* vers. *ad tertiam*, & per dicta *supr. alleg. 40.* vbi dixi, quod possunt Principes, siue Ecclesiastici, siue temporales, quibus bona per confiscationem sunt quæsita, ex misericordia hæretico pœnitenti, condonare *per textum in cap. vergentis de haret.* & sic ex generali consuetudine totius Italiæ receptum esse, vt hæretico ad cor reuertenti bona confiscata condonen-
2 tur. † Quibus addo, vt primogenitus hæreticus, & ad fidem conuersus, recuperet etiam ius primogenituræ, vt docent Ascan. Clem. *de patria potestate effectu 7. n. 7.* Bursatus *cons. 14. n. 34.* vers. *& eodem modo,* Ricciulus *lib. 5. de iure pers. extra gremium Eccles. exist. n. 8. cap. 4.*

3 Et intantum verum esse dicunt Doctores, vt talis condonatio, siue restitutio operetur etiam quoad honores, & dignitates, vti ex communi, & æquiori scribunt Bursat *dicto cons. 14. n. 39.* Paris. *cons. 2. n. 188. & 190. lib. 4.* Roland. *cons. 63. n. 26. & 17. lib. 3.* idem Ricciul. *supra dicto lib. 5. cap. 42. n. 6.* qui dicit *n. 7.* cum Parisio, & Rolando *supra* hoc magis procedere quoad honores, & dignita-
4 tes filiorum. † Nam generaliter cautum est per patris pœnitentiam cessare omnes pœnas inflictas contra filios; dummodo parentes non sint traditi sæculari curiæ, vt tenent idem Ricciulus *dicto n. 7.* vers. *generaliter.* D. Paschalis *in tract. de patria potest p. 4. c. 5. n. 51.* Simanchas *de cathol. inst. tit. 29. n. 27.* qui contra Lupum, & alios; item & in enchiridion cum Ioan. Andr. Philipo, Franc. Dominic. Ioanne Lupo, Decano Segobien. *tract. de haresi c. 18.* & cum DD. *per textum in c. statutum, cap. super eo de hareticis lib. 6. c. Ecclesia cum sequent. 1.*
5 *q. 1.* † Tenent filios, & nepotes prædictos puniri, si parentes eius, & si pœniteant, vt relapsi coriæ sæculari traduntur; & sic fieri, vt filij, & hæredes eorum, qui tantum reconciliati sunt pœnitentes vnitati Ecclesiæ non puniantur, nec in confiscatione, nec in amissione bonorum, officiorum, & beneficiorum ex dictis huc vsque alia tradit videnda
6 idem Simanch. *dicto c. 29. per totum.* † Quibus accedit Thomas Sanchez *in summa lib. 2. c. 27. n. 26. in fine,* qui postquam *ex l. 3. tit. 3. lib. 8. recopil.* ibi: *mandamos, que los hijos, y nietos delos quemados, y condenados por heregia hasta lasegunda generation por linea masculina, y hastala primera por linea femina no puedan seruir,* &c. vbi non non solum filios combustorum, sed etiam damnatorum ob hæresim, quales sunt reconciliati, videtur excludere ab officiis publicis; & quod potuerit Princeps in suo regno extendere pœnas vltra ius canonicum quoad officia sæcularia: tamen idem Sanchez declarat verba *dicta leg. Regia,* intelligi iuxta *dict. cap. statutum 2.* vt iurium correctio vitetur, nimirum, vt ea verba intelligantur copulatiue, idest quando parentes ita condemnati sunt, vt ad pœnitentiam non admittantur, sed traduntur brachio sæculari, cum Molina *de iust. tom. 3. p. 1. disp. 658. n. 19. in fine;* & quamuis non ita clarè Azened. tenet *in dicta l. 3. n. 28. in praxi.* verum æquum est, vt non admittantur ad officia publica sæcularia per *dict. leg.* imo & videmus nec admitti ad communitates statutorum puritatis, vt Sanctæ inquisitionis, collegiorum, Concilij ordinum, & Ecclesiarum, aliarumque confraternitatum tale statutum habentium.

Indeq; oritur, vt quamuis relapsus in concernentibus animã, admittatur ad pœnitentiam *ex dicto c. super eo de haret.* Tamen qui traditur sæculari, non remittitur illi confiscatio bonorum *ex glossa in c. ad abolendam.* verb. *ad audientiam* vers. *sed si audientia denegatur de haret.* & ibi Hostiens. *n. 9.* vers. *sine vlla audientia,* Butr. *in cap. accusatus de haret. dict. lib. 6. num. 24.* Boiloc. *in dicto c. vergentis n. 7.* Decian. *in tract. crimin. lib. 5. cap. 54. n. 2.* Ricciul. *dicto cap. 42. num. 16.* qui *n. 15.* dixit alia. 7

Ex quibus ad secundam allegationis partem, an hæreticus pœnitens in casibus; quibus recuperat bona confiscata, recuperet etiam ius patronatus, aut recuperet beneficia, officia, & honores? in quo dubio & si Doctores varia loquantur *in c. quia diligentia de elect.* sub sequenti distinctione est respondendum, vt si restitutio, siue remissio confiscationis fiat à Principe sæculari, tunc indubitatè ius patronatus, nec restitui, nec recuperari, quia cum per confiscationem Ecclesia acquisierit libertatem, vel acreuerit cæteris compatronis per illa, quæ dixi *supra alleg. alio* præced. † Nec sit in potestate 8
Principis sæcularis Ecclesiam liberam iterum in 9
seruitutem reuocare *per l. seruitutes 14. in fine ff. de seruitutib. l. caueri ff. communia prædior. glossa in c. pie mentis 16. q. 7.* inde procedat, vt non restituatur ius patronatus hæretico pœnitenti, cum facultas concedenti, & reuocandi patronatus, non spectet ad laicum, sed ad iudicem Ecclesiasticum, vt patet *ex c. illud, c. consuluit de iure patron.* & ex his, quæ dixi *sub c. quanto 3. de iudiciis.*

Quod si restitutio fiat authoritate Papæ & post 10
sententiam declaratoriam criminis, non recuperabit ius patronatus nisi expressè hoc in restitutione dicat; quia cum ius compatronis quæsitum, vel Ecclesia acquisierit statum libertatis, non præsumitur, quod velit ius tertio quæsitum tollere, aut Ecclesiam iterum in seruitutem reuocare, vt dicunt Imola *in dicto c. quia diligentia n 5.* Lambertin. *de iure patron. q. 1. p. 1. l. 2. q. 6. art. 1.* & *lib. 3. q. 8. art. 2. sub n. 2.* Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. c. 42. n. 8.* † Qui ante *n. 5.* videtur hoc cõ- 11
firmare ex eo etiam, quod nec sæcularis Princeps potest remittere pœnam confirmationis in præiudicium aliorum compatronorum, quibus fuit ius quæsitum; quia non præsumitur quod Princeps hoc in dubio facere velit, nisi clare loquatur *per textum in c. si postquam de prab. lib. 6. c. super eo de offic. deleg. c. nostram,* & *c. cum in nostris de concessione prabenda l. 1. cod. de natal. rest.* Cardinal. *cons. 105. & cons. 154. & 165.*

Tamen si fieret ante latam sententiam criminis 12
declaratoriam, tunc recuperare indubitate dictum ius patronatus, quia statim, ac hæreticum pœnitet, ex quo cessat in eo pertinacia, non potest amplius dici hæreticus, vt dicunt Bellamera *decis. 680. col. 7.* vers. *ad septimum* Decian. *in tract. crim. lib. 5. tit. 54. num. 11.* Ricciulus *dict. cap. 42. num. 9. & 10.* qui addit; ideo sententiam, quæ fertur in hæreticos pœnitentes non esse pœnalem, nec hæresis declaratoriam, sed absolutoriam tantum, & pœnitentialem ex Archidiac. *in cap. vt commissi de haret. lib. 6.* vbi Ioan. Andr. & Gemin. Zanchinus *de haret. tit. de hareticis* redeunt. *n. 2.* Bursat. *dict. cons. 14. n. 35.* & vt consequenter recuperet ius patronatus;

trohatus ; quia licet ſummo iure illud miſerit à
die,qua hæreſim conſummauit *ex c.cum ſecandum*
*leges de hæret.lib.6.*vbi DD. & per dicta *ſupra al-*
leg. 18. & alibi ſæpius.Tamen quia vlterius requi-
ritur ſententia declaratoria, vt ibi dixi ;inde ſequi,
quod cum poſt pœnitentiam , declaratoria non fe-
ratur , & perinde fere , ac ſi hæreticus numquam
13 fuerit.† Ex regula,quod *paria ſunt non eſſe vel eſſe,*
& non poſſe apparere ex l.duo ſunt Titij ff.de teſtam.
& ita in terminis tenuerunt etiam *gloſſa in c.maxi-*
mum 1.*q*.7. Ioan.Andr.*in dict.c.quia diligentia de*
elect. ibi Anchar.*n*.4.Butr.*n*.16. verſ. *per prædicta,*
Franch. Sehilaniens *in tract.in fide catholica c.*23.
in fine, & *c.* 27.*n*.40. Pariſ.*conſ*.2.*n*.187. Ruland.
14 *conſ*.63.*lib*.3.*num*.25.† Et ob hæc idem Ricciulus
*dicto c.*42.*n.fin.*improbauit diſtinctionem Abbatis
in dicto cap. quia diligentia num.9.*verſ.dici melius,*
dicentis quod vbi præceſſit publicatio bonorum
ab homine, vel à iure,non recuperat;quia vt patet
ex adductis in crimine hæreſis de tempore pœni-
tentiæ ſemper præcedit publicatio bonorum , cum
illa præcedat , & inducatur iure ipſo *in dicto cap*
cum ſecundum leges , & aliis , quæ ipſe allegauit
*dicto lib.*5.*cap*.31.*num*.3. *& ego ſub dicta alleg*.18.
15 Ad tertiam allegationis partem , an pœnitens
hæreticis recuperet beneficia , officia , & honores?
præmiſſis, quæ dixi hic in princ. & hic in verſ. *ad*
ſecundam; quia longe agit Ricciulus *dicto lib.* 5. *de*
iure perſonar.extra grem.Eccleſ.exiſt. referens diuer-
ſos modos dicendi, dicens *num*.4. non rectè inferri
à recuperatione bonorum temporalium , ad recu-
16 perationem beneficiorum. † Stante præcipue ho-
die, conſtit. *Pij V.* vbi dicitur beneficia vacantia
propter hæreſim , reſeruari diſpoſitioni ſedis Apo-
ſtolicæ vt dixi , & retuli *ſupra ſub alleg. alia* & ſic
hanc reſtitutionem iam eſſe extra aliam Epiſcopo-
rum, & inquiſitorum inferiorum,& referens poſ-
ſe dari cauſas, quibus ſedes Apoſtolica,cui compe-
tit reſtituere beneficia,reddatur facilis ad reſtituen-
dum plene , vt ſi beneficia ſint ſimplicia , nec
ab alio tertio poſſeſſa , credit nihilominus *n*. 9. 10.
& 51. poſſe in his dari in duobus caſibus regreſ-
ſum ſine ſedis Apoſtolicæ diſpenſatione.
17 Primo , cum hæreticus ſponte , & ſtatim ante
omnem negotiationem reuocat errorem, & offert
ſe abiurare arbitrio Epiſcopi , vel inquiſitorum ,
apud nos (quibus priuatiue ſit) iuxta diſpoſitionem
textus in cap. ad abolendam de hæret , §. *præſentis*
quia tunc vir,poteſt hæreticus dici,cum ceſſet per-
tinacia, & propterea nõ poſſit dici inducta vocatio;
hic enim hæretici pœnam euadit ; adeo, vt illi, &
beneficia Eccleſiaſtica, quæ obtinet relinquantur,
18 & bona, ſi quæ ſunt illi ablata, reſtituantur. † Ex
verbis *dicti* §. *præſenti*, ibi : *niſi continuò poſt depre-*
henſionem erroris, ad fidei catholicæ vnitatem ſponte
recurreret , & errorem ſuum ad arbitrium Epiſcopi
regionis , publicè conſenſerit abiurare, & in §. La-
icus ibi : *niſi abiurata hæreſi , confeſtim ad fidem*
confugerit ex adducta ratione , & quia nec propriè
19 dici hæreticus poſſit, niſi ſuam erroneam. † Opi-
nionem pertinaciter tueatur , *vbi gloſſa de pœnit.*
*dict.*1.*c.l. præſens ff.de verb.alleg.* Turrecrem.*in cap.*
dixit Apoſtolus à n. 5.2.*q*.3.poſt Archidiac. *in cap.*
hæreſis num. 1. verſ. *ideo quicumque*,Ioan. Andreas
*in dicto cap. ſtatutum el.*2.verb. *confiterit*, vbi Ge-
minin. *in* §. *hoc ſanè n.* 52. Ioan. Andreas *in dicto*
cap. ad abolendam, vbi Anania,& reliqui,quos re-
fert Barboſa,Rebuffus *in praxi de modo amit.bene-*
ficia à n. 5. Ricciul. *de iure perſonar. extra gre-*
mium Eccleſ. ex 4.*cap*.19. *à n.* 20. vbi probat late
D. Fermoſin. de Confiſcatione.

vſque ad *n*. 27. † Ex eo etiam, quod Monachus à 20
religione recedens , ſi ſtatim redit , non poteſt in-
ter Apoſtatas numerari. Et ex eo quia qui conſti-
tuit fraudare vectigal. & cœpit,ſi ſtatim pœnituit,
& reuertatur , non incidit pœnam pro vectigali
fraudato,cum Ioan. Andr.ad Speculatorem,& Ber-
tachino *de gabel. p.* 8. *n.* 18. *in fine* ; idem Ricciul.
dict.cap.44.*n*.1 n. † Quibus addit, quod diſpoſitio 21
dicti §. *præſenti*, expreſſe loquitur de clericis in er-
rore deprehenſis , in quibus maiorem celeritatem
in conuerſione requirit , quam in laicis, vt aduer-
tit,& recte,Simanchas *de cathol.inſtit.tit*.47.*n*.42.
Secundo, quãdo quis fuit abſolutus,licet impoſi- 22
ta abiuratione, tamquã de vehementi;quia tum re-
cuperat beneficia, licet alteri collata abſque alia ſe-
dis Apoſtolicæ diſpenſatione Pegna ad Eymeric.
comment. 162. verſ. *beneficia vero eorum* , Nauarr.
conſ.19. incipit, *an Bulla tit.de hæret.*vbi ſignanter,
quod in iſtis non habet locum dicta conſtitutio
Pij V. Rota apud Achill. *deciſ*.1.*de hæreticis , & in*
Gadicenſ. canonicatus 20. *Iulij* 1587. *coram P.P.*
D.Comitolo, Ricciul. *dict. cap*.44. *n*. 55. *qui dicto*
cap. 19.*n*. 26. declarat dicta procedere in hæretico
de hæreſi planè , conuicto , vel confeſſo , ſecus in
ſuſpectu,vel diffamato tantum : Nam is, quamuis
durante iudicio ab officiis , & beneficiis ſuſpenda-
tur:tamen ſi deinde ſe purgauit per abiurationem,
recuperabit beneficia , etiam tertio collata. † Quas 23
pœnas intelligo incurri formaliter ab hæretico , ſi
non continuò ſe corrigat, ſed poſt tempus hoc eſt
incarcerationis,& tractatus cauſæ in cuius diſcurſu
à principio fateatur mitius, ſi in medio acriter ; ſi
tamen hæreticus reddat poſt ſententiam , vel fa-
ctas probationes,vt tunc non poſſit obtinere bene-
ficia , niſi ex Apoſtolicâ diſpenſatione dixerunt
DD. *per textum in dicto c. quia diligentia* Gemi-
nian. *in dicto c. commiſſi* §. *priuandi ſub n*.6. *de hæ-*
ret. lib. 6. vbi cum aliis Barboſa , Ricciulus *dict.*
c. 19.*n*.25. *qui ſub n*.24. cum Abbate *in dicto cap.*
ad abolendam n. 6. Rebuffo *ſup.n*.12 dixit ad effe-
ctum caſus noſtri dubij , continuò ſponte redire
hæreticum ad effectũ . vt poſſit ret.n beneficia,
ſi errorem fateatur; antequam fiat aliqua probatio
contra ipſum,accipiens in hoc ſenſum dict. Abbat.
& Rebuff. vt iam ſupra dixi,*ſub alleg*. 38. † Vnde 24
concludit dict. Ricciul. *dict.c*.19 *n*.2 *fin*.quod ſta-
tutum loquens de hæretico , non habet locum in
ſuſpecto de hæreſi.† Et ſic dictum ſtatutum Eccle- 25
ſiæ Hiſpalen. quo filij , & nepotes hæreticorum
arcentur à beneficiis, non habet locum in filiis, &
nepotibus ſuſpectorum de hæreſi cum Puteo *deciſ.*
400. *lib*. 2. & nec dictam conſt. *Pij V.* reſeruan-
tem ſibi beneficia vacantia per hæreſim, in eo, qui
abiurauit de vehementi cum Nauarro *conſ*. 6. *de*
hæret. Sanchez *dict.lib*.2. *decalog.c*.25. *n*.12. Pari-
ſin *de reſignat. lib*. 4.*q*.3.*n*.12. † Et addit nihil re- 26
ferre , ſi dicatur infamiam facti, etiam poſt purga-
tionem durare,cum eam ſolus Deus poſſit dilcere.
Hoſtienſis , & Henrich. Boich. *in c. inarum extra*
depurgatione canonica; quia reſpõdet cum Abbate,
& Felino *in c.teſtimonium de teſtibus*,etiam dictam
infamiam tolli , quoad illius effectus : ad quod ap-
plicabis quæ latiſſimè ſcripſi *in cap.teſtimonium* 51.
de teſtibus,vbi explanaui quæ dicantur iuris, & ca-
nonica , & quæ ſit facti, & de modo auferendi.
Ad vltimam quæſtionis partem an inquiſitor 27
generalis poſſit reſtituere ad famam eum , qui de
hæreſi infamatus eſt ? Quia ex dictis patet, ac vi-
deam ſæpius , conſideratis meritis cauſarum quo-
rumcumque petentium gratiam , reſtitutionem

arbitrariam fieri in mulctis, & pœnis extraordinariis, & aliquando peti ab hæredibus, & cognatis, aliquorum, qui pœnitentiati fuerunt, non ex hæresi formali, sed propter aliquas propositiones scãdalosas, aut verba injuriosa, siue blasphamias, aut diuinationes, &c. à Domino Inquisitione generali, vel respondẽda, atq; formãdo decretum *no les obsta, o no les obste*. Quo formulario, vel fit declaratio culpam rei non offendisse filiis, aut descendentibus ad obtinẽdos, seu retinẽdos honores, officia, aut beneficia per dict. verbum *no les obsta*, aut dispensando cũ illis, vt si alias posset esse impedimẽto, cum dicit
28 *no les obste*, auferatur. † Et sic solent testimonia flagitantibus præstari, vt adipisantur dictos honores, officia publica, & beneficia, non tantum in Sancto officio, verum, & in aliis communitatibus honorariis. Et quia simul iam in terminis, & iuridicè scripserim *in dicto cap. cum. te 23. sub dicta quæst. 4.* vers. *ad quartam de sentent. & re indic.* ideo ad ibi dicta recurres, vbi latè probaui per quæ verba Princeps restituendo, plene & integrè restituat, legendo omnia, quæ ibi dixi à *quæst. 1. cum sequentibus.* ad propositũ leges quæ dico *infra sub part. 2. alleg. 12.* vbi de testimonio non obstãtiæ præstãdo.

ALLEGATIO XLIX.

An filius natus ex patre Catholico, qui postea in hæresim incidit, & in ea mortuus est, vel etiam, si pœnituerit, brachio sæculari traditus est incurrat irregularitatem? Et an filij Paganorum sint irregulares? Et an, si aliquis hæreticus deficit in compurgatione, puniatnr, tamquam conuictus, si probetur delictum, tempore, quo testes deposuerunt vel tempore, quo deficit in compurgatione? Et an in casibus, quibus pœnitens hæreticus non recuperat bona confiscata, valeat recuperare beneficia, patronatus, & honores?

SVMMARIVM.

1 Cap. statutum el. 2. de hæreticis lib. 6. numeris sequenbus.
2 Cap. quicumque §. hæretici de hæret. lib. 6.
3 *Filij & nepotes heretici patris, qui, & si pœnituerit, brachio sæculari traditus est, verius est, vt incurrat irregularitatem, saltem ex infamia, vt num. 4. & 6.*
4 *Filij hereticorum existentium in terris Paganorum, non incurrunt irregularitatem ex infamia, vt n. 5. & 6.*
6 *Filij, & nepotes vt incurrant irregularitatem ex infamia: oportet quod parentes reputentur infames ob heresim decessisse.*
7 *Filij Sarracenorum, Paganorum, & Iudæorum Baptizati ab infantia, nullam incurrunt irregularitatẽ; secus si in adultera ætate, vt n. 8.*
9 *Neophitus ne valeat, ordinari æstimatur arbitrio Episcopi. & n. 10.* (*Episcopo, & n. 11.*)
10 *Neophiti irregularitas, quando dispensetur ab*
12 *Purgationis remedium suspectis de heresi vsitatum olim, iam non est in vsu; eo quod est periculosum; & sic nisi raro non admittitur, & cum magna cautela, vt n. 13.*
13 *Purgari cogendi sunt illi, quorum fama populo Christiano est necessaria; & sic sacerdotes prædicatores, non autem plebei, & alij infimi nam, qui potius torquentur, vt n. 14.*
15 *Deficiens in purgatione punitur tamquam hæreticus, transacto anno, non à tempore, quo testes deposuerunt, vt n. 16.*
16 Cap. cum contumatia de hæret. lib. 6. (ca.)
17 Cap. inter solicitudines de purgatione canoni-
18 *Hæreticus pœnitens non recuperat beneficia in quibus nec bona temporalia, & n. 19.*
19 *Heretici pœnitentis incapacitas maior est quoad recuperenda beneficia, & ius patronatus, quamquoad bona temporalia.*

AD primam difficultatis partem sufficienter videtur responderi ex dictis *supra alleg. 40.* in vers. *ad tertiam à n. 22.* dum egi de illo dubio, *an exigatur sententia condemnans parentes hæreticos, & filij, & nepotes incurrant pœnas irregularitatis, & inhabilitatis ad beneficia? & alleg. 39.* in vers. *ad primam*; & quamuis in proposito negent Simanchas, Nauarr. Martin. Ledesma, Alfonso de Castro, *Reportor. inquisit.* Imola, Toletus, Sa, & Valẽtia *to. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3.* Rodrig. quos referunt Sanchez *in summa lib. 7. cap. 27. n. 22.* Villalobos *in summa tract. 21. dif. 16. n. 9. p. 1.* Hurtado *de irregul. disp. 2. dif. 3. n. 8.* ex eo quia, vt filij, & nepotes irregularitatem incurrant, exigit Bonifac. in c. statutum el. 2. de hæret, lib. 6. quod parentes eorum obeant, & decedant in hæresi, & à delicto non emendati, nec Ecclesiæ reincorporati, sed parentes, qui ob crimen hæresis traduntur brachio sæculari comburendi, ante mortem absoluuntur ab hæresi per dictam absolutionem, absoluuntur ab hæresi, & reincorporantur Ecclesiæ & sic reincorporati obeunt catholici. Ergo eorum filij per dictam constitutionem Bonifacij, non contrahent irregularitatem. † Quare voluerunt plures, quod vt filij, & nepotes hæreticorum incurrerent irregularitem latam contra filios *in dicto c. statutum*, vt non aliter incurrant; quia licet Alex. IV. *in c. quicumque §. heretici de heret. lib. 6.* absolutè, & generaliter hac irregularitatis pœna punierit filios, & nepotes hæreticorum: tamen Bonific. *in dicto c. statutum*, restrinxit, & declarauit *dict. c. quicumq; citatum*, vt solum intelligatur de filiis, & nepotibus hæreticorum, qui non sunt emendati, & reincorporati Ecclesiæ, excipientes pœnitentiã ipsis impositam, aut parati illã suscipere, & exequi, refert Leander *de irregularit. tract. 2. disp. 2. q. 12.* 1 2
At licet prædicta sententia sit satis probabilis, probabilius tamen est prædictorum filios, & nepotes vere incidere irregularitatem latam, seu moderatam *in dicto cap. statutum*; quia probabilius est, quod parentes hæretici, sic conuersi præsumuntur in hæresi decedere; & inde dictos filios, & nepotes irregulares remanere adhuc post dictam cõstit. Bonifac. *in dicto c. statutum*, vt patet ex eo, item quia hæretici relapsi, & brachio sæculari, quãuis de facto exterius ad fidem ante mortem conuertantur, tamẽ præsumuntur in hæresi decedere, & fictè omnino conuerti timore potius, ne viui comburantur, quam fidei amore; & ideo nec iuridicè admitti ad pœnitentiam, nec solemniter absolui, vt requiritur ex dictis iam hic *ab alleg. 39.* cum aliis, ad hoc, vt ab Ecclesia iudicentur decedere ipsi reconciliati, & reincorporati; & sic non irregulares: ita docent glossa *in dict. cap. statutum* verb. *reincorporatos*, vbi Ioan. Andr. & Franch. Simanchas, qui mutauit sententiam 3

ſententiam *in enchiridion indic. tit. 63. n. 7.* Rojas
de hæreſi p. 2. num. 337. Pegna *in direct. inquiſit.
3. p. comment.* 164. Decian. *in pract. cap. 54. num. 3.*
Abila *p. 7. diſp. 4. dubio 3.* Azor. *tom. 1. lib. 8. moral.
cap. 3. poſt quæſt. 8. & tom. 2. lib. 6. cap. 4. q. 3.* Suarez
de conſ. diſp. 43. ſect. 3. n. 4. Molina *tom. 3. n. 3. inſtit.
p. 1. diſp. 158.* Vmbert. Locatus, Azebedus, Paramus,
& Lelius Zechius, quos, refert, ac ſequitur
Sanchez *dicto lib. 2 cap. 27. num. 23.* Luyſius *de cenſuris,
lib. 9. diſp. 62. dub. 2.* Caſtr. Palao *diſp. 6. de
cenſur. puncto 19. §. 2. n. 5.* Filiucius *tract. 20. cap. 9.
q. 4. n. 139.* Pellizarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. ſect. 3.
q. 3. num. 99.* Leander *de irregularit. dict. tract. 2.
diſp. 24. q. 13. verſ. ſed probabilius*, Diana *p. 4. tract.
2. reſ. reſ. 45.*

4 Qui licet primam ſententiam exiſtimet probabilem,
adducens etiam Turrian. *de cenſ. lib. 9. diſp.
62. dubio 2.* & Tannerum *in 3. p. diſp. 6. q. 10. dub. 10.
n. 201.* monet tamen lectorem dicendo ſententiam
negatiuam parum referre in noſtris partibus; quia
licet prædicti non incurrant irregularitatem inflictam
in dicto cap. ſtatutum contra filios hæreticorum;
dicit poſſe facilè incurrere irregularitatem
ortam ex infamia.

5 Et ſic concludit ſententiam negatiuam deſeruire
pro locis hæreſi valde infectis, vbi hanc irregularitatem
ex infamia, filij hæreticorum non incurrent,
vt obſeruat Tannerus ſupra; ſecus autem in
noſtris partibus, vt aduertunt Præpoſitus *in 3. p.
q. 15. de irregularit. dub. 7. num. 2.* Ægidi Coninch.
de ſacram diſp. 18. ſub 7. num. 51. in fine; & idem
Diana addit hoc eſſe valde notandum. cum multi
in hoc poſſint errare ex authoritate DD. primæ
ſcilicet ſententiæ docendo prædictos non incurrere
irregularitatem, qui nihil aſſerunt de irregularitate
ex infamia, ſed loqui tantum de irregularitate
lata contra hæreticorum filios.

6 Quare ad hoc, vt prædicti filij, & nepotes hæreticorum
irregularitatem incurrant ortam ex infamia,
exiſtimo neceſſum eſſe, vt eorum parentes
decedentes in hæreſi, etiam infames ob hæreſim
reputentur, alias ſi tales deceſſere abſque infamiæ
nota, vt ſi obiere in Anglia, Germania, aut alia Regione,
hæreſibus infecta, nõ incurrent filij dictam
irregularitatem; quia dum parentes non ſunt damnati,
& in prædictis locis, ceſſet infamia, & conſequenter
ceſſabit irregularitas: ſic notarunt etiam
præter Dianam, Sanchez *ſupra n. 28.* Henriquez
lib. 14. cap. 5. num. 4. Leander de irregularit. dicto
tract. 2. diſp. 24. q. 16. n. Ægidius *dicta diſp. 18.*
Gibalin. *cap. 5. de irregularit. q. 4. conſect. 3. in fine.*
Bonacina *q. 3. puncto 7. num. 9.* Pellizarius *tom. 2.
tract. 7. cap. 5. ſect. 3. num. 109.* Caſtro Palao *diſp. 6.
de cenſur. puncto 19. §. num. 7.* Tannerus *in 3. p.
diſp. 6. q. 10. dubio 10. n. 201.* Layman *lib. 1. Theolog.
moral. tract. 5. p. 5. cap. 4. ſub fine alia infra
ſub alleg. ſequenti.*

7 Ad ſecundam allegationis partem, an filij Paganorum,
Sarracenorum, & Iudæorum ſint irregulares
ſi ſunt Baptizati? in quo dubio, & ex relata
doctrina, ſub diſtinctione reſpondetur, quod ſi dicti
ſunt Baptizati ab infantia, nullam incurrunt
irregularitatem; quia non ſunt filij hæreticorum
contra quos lata eſt hæc irregularitas, vt docent
DD. quos citat Bonacina *de cenſur. diſp. 7. q. 3. punſt.
7. num. 11.*

8 Quod ſi conuerſi ſunt, & Baptizati in adulterа
ætate, tunc dicentur neophiti, & perinde irregulares,
vt communiter tradunt DD. inter quos Diana
dicta p. 4. tract. 2. reſ. 50. Suarez *de cenſur. dict.
43. ſect. 9. num. 8.* Filiuc. *tract. 20. cap. 9. q. 5. n. 241.*
Bonacina *ſupra q. 3. punct. 7. n. 11.* Leander *de irregularit.
dicto tract. 2. diſp. 24. q. 21.* Auila *de cenſ.
p. 7. diſp. 4. dub. 4.* Sanchez *lib. 2 in decalog. cap. 28.
q. 2. n. 11.* † Eſt tamen difficultas quanto tempore 9
ſit iudicandus aliquis Neophitus, vt ratione irregularitatis
non poſſit etiam minores ordines recipere,
& placet ſententia Filiucij *tom. 1. tract. 20. cap. 9.
num. 240.* Suarez *de cenſur. dicta diſp. 42. ſect. 3.
n. 6. & 7.* Dianæ & aliorum aſſerentium non poſſe
vllum certum tempus aſſignari ad iudicandum aliquem
pro Neophito, ſed hoc remitti arbitrio Epiſcopi,
qui poteſt eum promouere, quem poſt aliquam
temporis dilationem à die ſuſcepti Baptiſmi
iudicat habilem, & idoneum ad ordines, iuxta quæ
dixi *ſub tit. de temporib. ordin. & de ætate ordin.*

Quare bene potuit Hurtado *diſp. 2. de irregularit.* 10
difficult. 9. n. 61. dicere, quod poſt decem annos
à ſuo Baptiſmo Neophitus non eſt amplius
irregularis, & dicere Diana *dicta reſ. 50. in fine*,
quod in tali caſu Epiſcopus non diſpenſat in irregularitate,
ſed declarat irregularitatem ceſſaſſe; eo
quod iura certum non præſcribunt tempus; &
Leander de diſpenſatione ſupra *dicto tract. 2. de irregul.
q. 23.* quod ſolus Pontifex diſpenſat in irregularitate
orta ex hæreſi, aut alius, cui ipſe concedat
facultatem expreſſam. Quod ſi irregularitas
orta eſt ex hæreſi occulta exteriori; quamuis
Majolus *de irregularit. cap. 46 ſub num. 6.* Suarez *de
cenſ. diſp. 43. ſect. 1. num 7.* Bonacina *dicta quæſt. 3.
punct. 7. num. 11.* negant Epiſcopum poſſe diſpenſare.
† Probabilius eſt, vt valide diſpenſet per Trid. 11
concil. *ſeſſ. 24. cap. 6. de reform.* concedentis Epiſcopis
facultatem diſpenſandi in quacumque irregularitate
orta ex quocumque delicto, etiam hæreſis, vt
docuit Sanchez *lib. 2. ſumm. cap. 25. n. 18.* vbi adhuc
dato antecedenti contrariis, negat conſequentiam,
Philibertus *de ordine, tract. 1. p. 8. cap. 2. n. 11.* qui
optime citat Filiuc. pro hac parte, nec non, & Garciam
de beneficiis p. 11. c. 10. Dianam *p. 1. tr. 15. miſcel.
reſol. 14. verſ. ſed nota difficultas* Boſius *tract. de
iubileo ſect. 1. caſu 10. §. 12 n. 224.* Vgolin. *de irregularit.
cap. 36. n. 5.* Viuald. *cap. 3. n. 21.* Leander *ſupra
q. 24. in fine*, vbi ſignat reſponderi fundamentis
contrariis ex his, quæ ipſe docet *tom. 4. tract. 2 diſp.
17. q. 45. & 46.* † Ad tertiam allegationis partem, 12
an ſi aliquis hæreticus deficit in compurgatione,
puniatur tamquam conuictus, ſi probetur delictum
tempore, quo teſtes depoſuerunt, vel tempore, quo
defieit in compurgatione; quia purgationis remediũ
vnum quidem olim vitatum in praxi apud inquiſitores,
iam in vſu eſſe deficit in aliis criminibus,
præter quam in crimine hæreſis, vt pluribus docet
Franc. Pegna *in addit. ad Eymeric. in directorio inquiſitor.
p. 3. Rubr. de ſecundo modo finiendi proceſſum,
& comment. 38. verſ. & cum* in omnibus fere
criminibus *col. 1 in fine*; imo, & iam hodie v dum
vllo modo vſitatum in inquiſitione vniuerſali; quia
periculorum remedium eſt, & periculoſiſſimum
fragile fallax, & incertum, cum ab aliorum opinione,
& voluntate dependeat, propterea illo non vtẽdum,
niſi ratio, & cum magna cautela, vtiliuſque,
& ſalubrius eſſe ex ſententia Simanch. *de cathol.
inſt. tit. 56. Rubr. de purgat. canonica num. 1. & n. 12.*
† *Qui & n. 31.* reddendo rationes, concludit illos 13
tantum ſe purgare, cogendos eſſe, quorum fama
populo Chriſtiano valde neceſſaria eſt; prout ſunt
Epiſcopi, Sacerdotes, Prædicatores, & ſimiles, &
n. 12. ad purgationẽ dixerit non eſſe admittẽdos, eos
qui ex parentib. Iudæis, aut Maometanis deſcendũt.

14 Qui etiam amplius *in encheridion dixie tit.* 54. *eadem Rubr. num.* 8. viles, & plebejos homines, & malo genere natos, non esse, ad purgationem damnandos, quia expurgatores non inuenient; proptereaque melius esse eos torqueri iuxta praxim ordinariam Tribunal. Sanctæ inquisitionis, Franc. Pegna supra cum Eymeric. *p. 2. comment.* 14. *ad cap. inter solicitudines* vers. *caterum* Farinac. *de haresi q.* 194. §. 3. *num.* 64. *fin.* vbi addit in supremo vrbis, totiusque Christianæ Reipublicæ Sanctæ inquisitionis Generalis Tribunali, purgationem ab aula ferè recessisse, & nonnisi rarò iudici solere, quam in nostris Tribunalibus nunquam indici vidi; ideo breuiter à difficultate præsenti me expediam, non alia de purgatione dicendo, & per quæ delicta imponatur.

15 Igitur ex quo aliquando ad praxim purgatio canonica reduceretur iuxta quæ late DD. tractant *in tit. de purgatione canon. & de purgat. vulgari*, nunc pro resolutione, quam dubiam vocauit Quemada *in suis quæst. fiscal.* 8. cui visum est inspiciendum esse tempus, quo deficit in compurgatione.

16 Ponderans textum *in cap. cum contumacia de haret. lib. 6.* iuxta glossam ibi, quæ est singularis ad propositum, vbi dicit, quod post annum habetur pro confesso ille, qui responsurus est de fide; & sic attendi tempus præsens, vt habeatur pro conuicto, & non tempus, quo deposuerunt tales, ad idem citans textum *in cap. excommunicamus el grande in princp. §. quia autem*, loquendo in defectu compurgationis, dicit, quod tunc venit condemnandus, dum deficit in compurgatione, ponderans dictionem *tunc*, quæ denotat extremitatem temporis; *vt in l. 4. ff. de condition. & demonstrat.* quia in eo, quod dicit textus *tamquam hereticus, tunc est condemnandus*, videtur quod tunc temporis sit probatum delictum, & non tempore, quo testes deposuerunt; & probans alio fundamento, in confirmationem consil. Calderini 5. *de haret.* quod adhuc allegat Philip. Franch. *in dicto cap. cum contumacia*, vbi dicitur quod non censetur hæreticus, interim quia nondum est probatum delictum.

17 Ad quod refert textum in cap. cum inter sollicitudines de purgat. canon. & glossam, addens nunquã Inquisitores petendo ab eis tempus delicti voluisse præbere, nisi sententiam deficientium in compurgatione post multas altercationes, & studia. Et concludit audiuisse, quod Archiepiscopus Granaten. Franc. de Herrera, qui fuit Præses illius Cancellariæ, noluerit dare Fiscali, dum esset inquisitor Toletanus, nisi sententiam deficientis in compurgatione, addendo prædictum Archiepiscopum fuisse magnum litteratum in vtroque iure, & collegialem collegij majoris Diui Bartholomei Salmanticens. Ciuitatis, & Cathedraticum illius vniuersitatis, & consiliarium huius consilij: alia applicanda tetigit Farinac. & latè *supra dicto* §. 3. & §. 4. legendus qui *dict.* §. 3. *vbi num.* 48. docet quæ requirantur, vt purgari se recusans, condemnetur vt hæreticus, & *num.* 52. quod priuentur officiis, & beneficiis, & in Monasterium detrudatur, & quod non indicitur purgatio, cum crimen hæresis, est notorium, nec illi, qui propter hæresis suspicionem tortus perstitit in tortura *n.* 55. & 58.

19 Ad vltimam allegationis partem, an in casibus, quibus pœnitens hæreticus, non recuperat bona confiscata, valeat recuperare beneficia, Patronatus, & honores? Et suppositis quæ adduxi *sub quæst.* 47. breuiter respondeo cum Ricciulo *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. dicta ibi*, & in aliis allegationibus de prædicta recuperatione intelligi de casibus in quibus hæreticus pœnitens recuperat bona temporalia confiscata; quia vbi talia bona non recuperantur, tanto minus recuperabuntur iuspatronatus, & beneficia; tunc quia illa recuperat ex gratia, vt ibi dictum est *ex cap.* 3. *de iure patronat*; quæ per hæresim extinguuntur.
† Tum quia maior est incapacitas hæretici quoad patronatum, & beneficia, quam quoad bona temporalia, vt suadetur ex dictis *hic à num.* 1. & *supra sub dicta alleg.* 39. & 40. & in terminis Ioan. Andreas, & reliqui *in cap. nobis de iure patronat.* Lambertin. *lib.* 3. *q.* 8. *art.* 2. *sub n.* 3. Rochus *de iure patron.* vers. *competens q.* 10. 19

ALLEGATIO L.

An qui tamquam de hæresi suspecti coguntur per Inquisitores abiurare de vehementi irregularitatem incurrant? An hæreticus occultus per accidens, incurrat irregularitatem? Et an fictè negans fidem ab ea apostatando, siue sponte; siue timore ductus, incurrat irregularitatem? Et quam?

SVMMARIVM.

1 *Abiurantes, tamquam de hæresi suspecti, probabilius est, vt non contrahant irregularitatem, & de ratione n.* 2 *contra Azor, & alios n.* 3.

2 *Abiurantes suspicionem hæresis purgant infamiam, promouerique possunt.*

4 *Irregulares efficiuntur omnes hæretici exteri; quamtumuis occulti, etiam post obtentam absolutionem ab excommunicatione, & peccato, & num.* 5. *contra Henriquez, & alios negantes esse irregulares n.* 6.

7 *Hæreticus, omnis est infamis.*

8 *Pœna contra hæreticos quoad ordines, & beneficia facilius incurruntur, etiam si occulti sint; qui alias possunt hæredes institui, & legatarij relinqui.*

9 *Hæreticus occultus post impetratam absolutionem sine dispensatione, num celebrare valeat?* cap. ad abolendam de hæreticis *vers.* quicumque.
Cap. 5. Saluberrimum 1. q. 3.

10 *Hæresim proferens sine assensu interno, non est irregularis vt n.* 11. *contra alios hic num.* 10. *quod est verum si crimen occultum sit, non si notorium, vt num.* 12. (*n* 13.)

13 *Fidem negans fictè irregularitatem incurrit.* & *à*

14 Cap. Præsbiteros dist. 50.

15 *Idolis immolantes, num incurrant irregularitatem?* & *à n.* 13.

CCASIONE eorum, quæ tractant Doctores de pœna irregularitatis, 1
& inhabilitatis ad obtinenda, siue retinenda beneficia, qua hæreticus punitur iuxta quæ dicta sunt *ab alleg.* 39. vbi etiam de pœna hac contra fautores, receptatores, & defensores, item contra eorum filios,

filios, & alleg. 48. à n. 1. nobis visum est, & has adiicere quæstiones huic tractationi; quarum primæ respondetur probabilius esse, vt minimè contrahant prædictam irregularitatem sicut laconicè etiam dixi d. alleg. 39. in fine n. 29. quia in iure solum imponitur pœna irregularitatis hæreticis; non vero abiurantibus hæresim; eo quod huiusmodi, nec sunt hæretici, nec vt tales damnantur, sed tanquam de hæresi suspecti, vt dictum est in d. alleg. 39. d. n. 29. & n. 30. sic docent Conineh. de censur. disp. 18. dub. 7. n. 55. Sanctarel. de hæresi c. 25. dubio 1. n. 9. Sanchez cum aliis in summa tom. 1. lib. 2. c. 25. n. 12. Henriquez lib. 13. cap. 56. num. 1. Sousa in aphorism. inquisit. lib. 3. cap. 5. n. 6. Farinac. de hæresi q. 192. §. 5. n. 80. Nauar. lib. 5. tit. de hæreticis cons. 16. n. 1. Portel. in additionib. ad dubia regularia, verb. irregularitas n. 2. Nicol. Garcia de benef. tom. 2. p. 11. cap. 10. n. 88. asserens ita fuisse resolutum in Rota Emmanuel Sa, verbo hæresis n. 5.

2 Et confirmatur; quia licet suspect. de hæresi notorij ratione infamiæ incurrant aliqualem irregularitatem (vt iam dixi in fine n. 30. alleg. 39.) dum non purgauerint suspicionem, tamen per abiurationem eam purgant; ac proinde purgata, & ablata infamia, liberi manent ab irregularitate; & sic absque vlla dispensatione ad ordines poterunt promoueri, vt sequitur Nauar. de hæres. dicto lib. 5. cons. 16. ibi: dixi vero, quod mihi videbatur responsum Domini mei Doctissimi esse firmum, quatenus habet per solam abiurationem deleri, qui incurri vllam irregularitatem monet per abiurationem de vehementi, quod exercitum fuit in quodam Prælato, qui abiurauit de vehementi, & sequenti die sine vlla dispensatione celebrauit missam cum approbatione, & lau de Papa, & totius Curiæ; & rectè; quoniam nullo iure id probari potest, & irregularitas non incurritur, nisi in casibus à iure expressis: ita Nauar. & & post illum Villalobos in summa tom. 1. tract. 21. dif. 15. n. 2. Vti etiam referunt, & sequuntur Diana p. 4. tract. 2. res. 47. in fin. Leander de irregularit. tract. 2. disp. 24. q. 7. & præter iam relatos Suarez de cens. disp. 43. sect. 2. n. 9. & 10. Famin. de resignat. benefic. lib. 4. q. 3. n. 17. Fagundez lib. 1. decalog. præcept. cap. 17. n. 7. idem Diana p. 2. tract. 15. res. 24. in fine vers. notent vero, Filiucius tract. 20. c. 9. n. 155. Philibert. de ordine tract. 1. p. 8. c. 2. n. 8. Ægid. Trullenq. lib. 1. decalog. cap. 3. dubio 19. n. 3. in fine, Castrus Palao de irreg. disp. 16. punct. 19. §. 1. n. 6. & alij.

3 E sic non obstant Azorius tom. 1. instit. moral. lib. 8. cap. 21. q. 8. & Emmanuel de Moura opusculo 1. de psalm. & incantationib. sect. 3. c. 6. n. 21. & 22. dicentes post abiurationem ob suspicionem vehementem apostasiæ, vel hæresis irregularitatem contrahere in delinquentem, aut saltem tanquã irregularem haberi, vt in sequentibus verbis respondit Azor. ibi: quæres deinde quid si Titius, tamquã de apostasia suspect. abiurauit, hoc est iureiurãdo execratus fuerit, & damnauerit omnem hæresim, an eo ipso factus sit irregularis; ita vt nec ad ordines, nec ad beneficia possit promoueri? Respondeo idem iuris esse de huiusmodi apostata, quod est, de eo, qui vt suspecto iure iurando detestari in iudicio cogitur omnem hæresim vterque post abiurationem ob suspicionem vehementem apostasiæ, vel hæresis irregularitatem contrahit, aut saltem tanquam irregularis habetur: ita ille, quibus iuuant Pesantius in addit. 3. p. q. 20. disp. 5. Turrian. de cens. lib. 6. disp. 62. dubio 2. affirmantes vt suspecti de hæresi, sint irregulares, quod nun admittitur vt dixi sub d. alleg. 39. in fine.

Ad secundam allegationis partem, an hæreticus occultus per accidens incurrat irregularitatem? Et præmissis, quæ dicta sunt latè supra sub alleg. 36. Vbi de distinctione à n. 1. inter hæreticum occultum, & manifestum ad capacitatem, de qua ibi. Iam nunc in præsenti dubio respondetur hæreticos omnes externos, quantumuis occultos, effici irregulares; & ideo minime posse etiam post obtentam absolutionem ab excommunicatione, & peccato hæresis, ordinibus initiari, nisi obtineant dispensationem ab irregularitate ob crimen hæresis contracta. Et probant DD. referendi; quia irregularitas per se annectit hæresi; & sic nihil interesse quod occulta, vel publica sit modo non mentalis, sed externa; item ex Concilio Eliberitano cap. 51. & ex constit. Clem. VII. incip. cum sicut, quam refert Pegna in directorio inquisit. Vbi summus Pontifex concedit Inquisitoribus facultatem dispensandi in irregularitate contracta ob hæresim occultam, cum supponere videatur irregularitatem hanc contrahi ex ipso delicto hæresis occultæ: ita docent Nauar. in sum. cap. 27. n. 206. vers. tertio, & cons. 19. de hæreticis, Angelus, verb. irregularitas, Vgolinus de irregul. cap. 36. n. 1. Felician. de censur cap. 7. Maiolus lib. 5. c. 46. n. 1. Lambertin. de iure patronat. p. 1. lib. 1. q. 7. Pegna in directorio inquisit. 3. p. comment. 162. q. 113. & comment. 175. q. 126. Valentia tom. 4. disp. 7. q. 19. puncto 3. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 8. cap. 12. q. 13. & cap. 21. q. 8. Suarez de censur. dicta disp. 43. sect. 1. n. 4. & tract. de fide disp. 21. Thomas Sanchez dicto lib. 2. summæ c. 25. n. 2. Farinac. de hæresi q. 189. n. 41. & q. 192. à n. 67. Mendoça lib. 3. ad concil. Eliberit. c. 18. & 29. Filiucius tract. 20. cap. 9. n. 228. Ægid. Conineh. disp. 18. dubio 7. à n. 50. Bonacina disp. 7. de censuris q. 3. puncto 7. n. 1. & 3. Tolet. lib. 1. summ. c. 28. n. 1. Pellizzarius tom. 1. tract. 7. cap. 5. sect. 5. q. 2. n. 95. Philibertus de ordine tract. 1. p. 8. c. 2. à n. 3. Diana p. 2. tract. 15. res. 24. & d. p. 4. tract. 2. res. 46. Fagundez lib. 1. in decalog. c. 17. n. 2. Gordonus lib. 7. q. 18. c. 18. n. 110. Præpositus q. 3. de irregul. dubio 7. Lussius de censur. lib. 9. disp. 62. dubio 1. Sanctarel. de hæresi c. 25. n. 1.

Qui omnes alios referunt, & sequuntur doctrinam Syluestri, verb. irregularitas q. 5. & q. 24. & clarius verbo crimen q. 2. iuribus, & ratione hanc probantes sententiam in verbis sequentibus, quæ etiam retulit Leander de irregularit. tract. 2. disp. 24. q. 3. ibi: secundo quæritur de diuisione criminum in enormia, & mediocria, & minora, & dico quod secundum Hostiens. & glossam, & Ray. criminum, quadam sunt enormia, inter quæ sunt homicidium, scilicet voluntarium, & idem de casuali præcedente culpa, & simonia in ordine, & beneficio; & idem dicit Gothofred. addens vitium hæresis 1. q. 1. (ventum;) & hæc etiam post pœnitentiam impediunt promouendum, & iam promotum deiiciunt, etiam si sit occulta 1. q. 1. (ventum est) & de hæret. in cap. quicumque & in cap. statutum 2. eodem tit. lib. 6. & in cap. quæsitum de temporib. ordin. & in cap. tanta de simonia, & generaliter idem est de omni crimine inducente irregularitatem: hæc Sluester: & faciunt plura, quæ dixi sub dicto cap. quæsitum fin. de temporib. ordin. item sub cap. at si Clerici 4. §. de adulteriis, vbi distinxi inter enormia, minora, & minima crimina ad dispensationem, de qua ibi; & quæ tradit nouissime Leander de degradatione tract. 4. de censuris q. 12. & 13. Vbi cum Nauarro, Molina, Henriquez, Pellizzario, & aliis ponit delicta, ob quæ solet poni degradatio verbalis, siue actualis, vt

repeto infra allegat. sequenti post vers. *ad vltimam.*

6 Vnde non obstant Henriquez *lib.* 14. *sum. cap.* 4. *n.* 6. ibi: *occultus hæreticus, aut apostata expresso iure non probatur esse irregularis*, Perez *lib.* 3. *tit.* 4. *lib.* 8. *ordinam pag.* 98. Ledesma, & Corduba negantes esse irregularem; quia irregularitas non incurritur, nisi in casibus à iure expressis, & ob nullum crimen occultum præter homicidium, Sayrus, *lib.* 7. *de censur. c.* 12. ibi: *quarto si sit hæreticus occultus, non est irregularis post pœnitentiam, & absolutionem ab excommunicatione; quia in iure non est expressum*, Sa verbo *irregularitas ex defectu animæ n.* 2. Abila *p.* 7. *disp.* 4. *dubio* 2. *concl.* 3. Layman. *de irregular. lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 5. *c.* 4. *n.* 12. Gaspar. Hurtado *disp.* 1. *dif.* 4. *n.* 14. Garcia *de benefic. d.* 11. *p. a.* 10. *n.* 84. Reginald. *lib.* 34. *tract.* 2. *n.* 193. Tannerus *in* 3. *p. disp.* 6. *q.* 10. *n.* 200. Trulenq. *lib.* 1. *in decal. c.* 53. *dubio* 10. *n.* 2. qui pro hac parte citat Azorium *lib.* 8. *c.* 15. *q.* 13. Gibalin. *c.* 5. *de irregularit. q.* 3. *dubio* 1. *pag.* 362. Diana *in p.* 1. *tract.* 11. *res.* 14. Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *disp.* 6. *dubio vnico q.* 4. Castrus Palaus *p.* 6. *disp.* 6. *puncto* 19. §. 1. *n.* 2. qui dicens horum sententiam valde probabilem illam sequitur, & præfati omnes ex eo putantes, solum hæreticos ab ordinibus repelli, vel ratione infamiæ.

7 Quia omnis hæreticus est infamis, vel ratione excommunicationis; nam ex dictis sub vers. *ad secundam*, satis respondetur; item & per dicta longè *sub cap. cum non ab homine de iudic.* vbi quod hoc crimen excedit alia, & *per d. in cap. nouit. de iudiciis à q* 30. cum aliis, vbi quod ad extirpandum hæreticorum crimen, edictis, & monitoriis vtimur, & *sub dicto §. de adulteriis in dicto cap.* 4. *de iudiciis.*

8 Nec obstant quæ dixi *sub d. alleg.* 36. dum ibi videtur expressum hæreticum occultum posse hæredem, & legatarium esse, iuxta ibi longè dicta; quia hæc non implicant; eo quod hic loquimur de pœnis hic infligendis hæretico quoad ordines, & beneficia, quæ facilius contrahuntur per illa, quæ iam dixi hic *ab alleg.* 40. & ita relatam opinionem, postea se corrigens, amplectitur idem Diana *p.* 4. *tract.* 2. *res.* 46. qui referens contrariam sententiam cum dicto Henriquez, & aliis in vers. *Vnde* hic affert.

9 Secundum est, hæreticum occultum post impetratam absolutionem posse sine vlla dispensatione, & metu irregularitatis celebrare; & quod respondent ad textum *in cap. ad abolendam, de hæret.* loqui in publico hæretico, vt apparet in illis verbis: *quicumque manifestus fuerit in hæresi deprehensus*, & similiter loqui textum *in cap. saluberrimum* 5. *q.* 3. de hæretico publico, & de solemni abiuratione, quæ in scriptis fit. Quæ iura ego accipio, vt iam supra alibi, quoad alios effectus; imo & nonnulli dixerunt, vt refero *sub dicta alleg.* 36. *à n.* 1. hæreticum occultum non sibi acquirere, sed fisco.

10 Ad tertiam allegationis partem, an fictè negans fidem, ab ea apostatando, siue timore, siue sponte incurrat irregularitatem? & quam? sunt qui existimant etiam in hoc casu contrahi irregularitatem inter quos Sanctarellus *tract. de hæresi cap.* 25. *dub.* 1. *n.* 4. Maiolus *de irregularit. lib.* 5. *c.* 34. *n.* 2. Sanch. *in summa lib.* 2. *c.* 25. *n.* 3. Suarez *de censur. d. disp.* 43. *sect.* 2. *n.* 2. Farin. *de hæresi d. q.* 92. *n.* 73. & probat Sanchez *ex cap. Presbyteros dist.* 50. quod de fictis apostatis videtur loqui; & secundum hanc visus est tenere Caietan. cum expressè dicat, quod ille, qui solo verbo *profert* hæresim, etiam si interius nullum assensum talis propositionis habeat hæreticæ, excommunicationem Bullæ incurrit: *ita* 2. 2. *q.* 12. *art.* 1. *& q.* 94. *art.* 1. *ad* 1. de quo plane loquitur Leander *p.* 4. *tract. disp.* 8. *q.* 6. *& tract.* 1. *disp.* 1. *q.* 8. ac refert *tract.* 2. *de irregular. disp.* 24. *q.* 4. *in princ.*

Sed veritas est talem proferentem hæresim sine 11
assensu interno non fieri irregularem; quia est certum, quod ille, qui tantum fictè negat fidem exterius, sicut liberatur ab excommunicatione; eo quod vere non sit hæreticus, ita & liberetur ab irregularitate, quam hæresis parit, vt docent communiter DD. præcipue Sanchez *d. c.* 25. *n.* 5. *&* 6. Bonacina *q.* 3. *puncto* 7. *n.* 2. Fagundez *lib.* 5. *in decaleg. c.* 17. *n.* 5. Filiucius *tract.* 20. *c.* 9. *q.* 2. *n.* 130. Leander *dict. q.* 4. *in fine.*

Quod ego admitto si crimen occultum sit; quia 12
si crimen esset notorium, incurreret irregularitatem ex infamia, non autem irregularitatem peculiarem; quia talis irregularitas non videtur inflicta contra tales in nullo canone: sic cum Diana *d. tract.* 2. *de irregularit. p.* 4. *res.* 39. vbi primam vocat probabiliorem cum Bonacina, & Filiucio; item cum Azorio *tom.* 1. *lib.* 8. *instit. moral. capite* 11. *q. fin. & cap.* 21. *q.* 8. & Filiuc. respondet addit *cap. Presbyteros.*

Et quia ex hac distinctione dubitant Doctores, 13
an fictè negans externis fidem, contrahat irregularitatem propriam latam contra eos, qui fictè negant fidem. Existimo respondendum dictam irregularitatem contrahi à negante qui dici occultus iam nequit.

Et sic in eam incurri per doctrinam *textus in* 14
d. cap. Presbyteros d. 50. quod desumptum fuit ex concilio Ancerano *c.* 5. & 2. Vbi etsi tantum loquutio sit de offerente sacrificium Idolis, tamen idem voluisset dicere de fictè negantibus fidem quocumque signo externo; quia postquam dixit *textus* ille, immolantes Idolis ex graui timore, arcendos esse ab ordinibus ait; secus esse de laicis, qui cum clamarent se Christianos esse, vi præcisa coacti sunt immolare, quos ab hac pœna ait eximi; eo quod culpæ immunes sint, & textum illum comprehendere fictos Apostatas ob timorem, qui non sunt à culpa hac, & peccato liberi: ita latè Fagundez *dicto cap.* 17. *n.* 2. Sequutus Thomam Sanchez *d. cap.* 25. *lib.* 25. *lib.* 2. *summ. n.* 6. Suarium *de censuris dicta disp.* 43. *sect.* 2. *n.* 2. Maiolum *dicto lib.* 5. *de irregularit. cap.* 34. *n.* 1. Vivald. *irregularit. n.* 38. quibus addo Leandr. *supra q.* 6. *in fine*, & Farinacium *de hæresi q.* 92. *num.* 73. Sanctarell. *dicto c.* 25. *dubio* 1. *n.* 2. & sic tenendũ. † Etsi Nauar. *lib.* 5. *tit. de hær. in* 1. *edit. cons.* 15
3. *in fine*, & *in* 2. *edit. toto cons.* 8. Castrus Palao *disp.* 60. *de censuris puncto* 19. §. 1. *n.* 4. & alij pro prima sententia negent, eò quod *in dicto cap. Presbyteros d.* 50. tantum est sermo de immolantibus Idola; vbi etiam fit sola mentio, non de fictè, sed ex metu immolantibus; tamen vere ex animo; & sic de illo textu non posse præfatam irregularitatem desumi.

ALLEGA

ALLEGATIO L I.

An Clerici, qui ob crimen hæresis, aliove enormi ad triremes perpetuos, immurationem, incarcerationem, aut exilium perpetuum condemnantur, veniant prius degradandi realiter, aut verbaliter, seu sufficiat sola depositio, aut suspensio ab ordinum exercitio, & beneficio; ita vt si verberetur à Comite triremium, aut ab alio laico, nulla incurratur censura, & si conseruetur eis exemptio fori, & canonis, aut alterius priuilegij? Et an possit Clericus qui lapsus est in hæresim post pœnitentiam, & abiurationem, exercere suspectos ord nes.

SVMMARIVM

1 *Degradatio actualis, & verbalis, quæ & quid depositio? n. 2.*

3 *Clericus formaliter hæreticus antequam tradatur Curiæ sæculari, degradatur, & numero 4.*

4 Cap. 1. de hæret. lib. 6. & num. sequentibus.

5 *Immurandus, seu carcerandus perpetuo Clericus, cur esset prius degradandus? & qua degradatione hodie practicetur num. 6. 7. 8. & 9.*

7 *Clericus hæreticus, qui non condemnatur ad mortem, sed ad perpetuos carceres, vel triremes, verbaliter tantum degradatur num. 8. & 9.*

8 Vrbani IV. Bulla circa degradandos Clericos hæreticos, detrudendos in carcerem perpetuum.

9 *Dispensari solet sæpe cum hæreticis condemnatis ad perpetuos carceres, & in aliis pœnis, vt sub n. 10. 27. & n. 28.*

10 *Casus de facto, in quo Clericus suspensus fuit tantum ab ordinibus, etsi damnatus ad perpetuum carcerem, & triremes.*

11 *Dom. Inquisitor Generalis quibus temporibus agratiet reis S. Officij abreuiando tempus carceris, aut exilij.*

12 *Inquisitores ex praxi nostra Inquisitionis Hispanicæ nunquam ad triremes damnant hæreticos.*

13 *Degradationis realis, & verbalis effectus differunt, vt n. 14. 15. 16. & 17.*

17 *Degradationis formalis forma* remissiuè, *& n. 18.*

19 *Comiter verberans Clericum in triremibus existentem, non incurrit excommunicationem, vt n. 20. etsi a ij verberantes excommunicentur, vt hic.*

21 *Hæreticus in absentia condemnatus, Clericus verbaliter degradatus, fit realiter degradandus, si tradatur Curiæ seculari.*

22 *Clericus hæreticus, & si pœniteat, nequit in susceptis ordinibus ministrare sine dispensatione, vt n. 23.*

24 *Inquisitor generalis nequit cum Sacerdotibus punitis in S. Officio dispensare, vt missam celebrent; quia sic prohibitum fuit* à Pio V. *anno 1567.*

25 *Degradatio verbalis ob quæ crimina soleat infligi, & ob quæ actualis, & n. 26.*

27 *Pœnitentiatorum in sancto officio dispensatio in pœnis, quando fiat? consistit in arbitrio, & n. 18.*

AD primam allegationis partem; 1
quæ diu in nostro Consilio ventilata fuit hoc anno 1661. occasione cuiusdam Apostatæ religiosi; qui & si in ordine sacro, nondum tamen Præsbyter celebrauit missas, quique vt confessarius peccata pœnitentium absoluerat aliquoties; fuit quidem dubitatum, numquid damnatus ad triremes perpetuos, carcerem, siue immurationem, veniret degradandus actualiter; vt sic exutus ab omni priuilegio Clericali, nulla ex parte in eum exequentis rigorem, contrahatur inhabilitas, aut censura.

Et quia occasione huius dubij solent DD. tra- 2
ctare de differentia inter degradationem actualem, aut verbalem; item depositionem, aut suspensioné à beneficio, aut officio Ecclesiastico; & quod actualis fiat, quando Clericus per sententiam, non solum deponitur, & sic priuatur ordinibus Clericalibus, sed etiam actualiter, & personaliter degradatur, exuitur, & spoliatur ordinibus Ecclesiasticis, vt Albertinus docet *in cap. 1. de hæret. lib. 6. q. 14. à n. 1.* & quod verbalis degradatio, idem sit, quod depositio, quæ duplex dicitur. Vna terminis pœnæ; & sic idem esse dicatur, ac verbalis depositio. Altera vero quæ non respicit pœnam personaliter, sed est præparatoria ad traditionem Curiæ sæcularis, vt bene declarant idem Albertin. *Repertorium inquisit.* in verb. *degradatio*, vers. *degradatio autem est duplex* Farinac. *de hæresi q. 189. §. 1. à n. 1.* videndus idem cum aliis *in praxi q. 8. n. 72. & in tit. de delictis q. 19. n. 49.*

Et supposito, quod Clericus hæreticus ante 3
quam tradatur Curiæ sæculari, degradandus est iuxta *textum in cap. ad abolendam de hæreticis* ibi: *Totius Ecclesiastici ordinis prærogatiua nudetur*, vbi glossa, Abbas *antiq. n. 2.* Hostiens. *n. 6.* Ioan. Andreas. Henrich. Boich. *n. 10.* vers. *Clerici*, Ancharran. *n. 4.* & *in summario* Anton. de Butrio *n. 1.* vers. *si Clericus est degradandus*, Farinac. cum infinitis *d. §. 2. n. 12.* etiam *per textum in cap. excommunicamus 1. §. damnati eodem tit.* ibi: *Clericus prius à suis ordinibus degradandus; & in cap. excommunicamus el 2. §. damnati* in aliis similibus, & *per textum in dicto c. 1. de hæret. lib. 6.* & per constit. Innocentij IV. editam *anno* 1254. quæ incipit. *Nouerit vniuersitas*, vers. *damnati*, relata per Franc. Pegna inter litteras Apostolicas, & aliam Nicolai III. editam anno 1281. quæ etiam incipit *nouerit vniuersitas*, vers. *damnati vero*, aliam Martini V. editam *anno* 1418. quæ incipit *inter cunctas*, vers. *similiter Clerici*, vt refert Pegna, vbi *supra* cum aliis; inter quos Sanctarellus, Couarr. & Bobadilla, atque idem Farinac. Barbosa *in dicto cap. ad abolendam n. 4.*

Et in tantum procedere dicant præcitati, & alij 4
quod si hæreticus pœnitens perpetuo carceri damnatur ante quam illuc conducatur, sit degradandus per *textum expressum in d. c. 1. de hæret. lib. 6.* Vbi ponitur forma degradationis, quando Clericus in

sacris

ſacris conſtitutus pro hæreſi, ſæculari Curiæ relinquendus eſt, aut perpetuo immurandus, vt præter ordinarios ibi, & *in d. cap. excommunicamus* tenent Paul, Gharland. *de heret. q. 7. n. 1.* verſ. *& nota quod Clericus*, Gundiſalb. *in eodem tract. q. 19. n. 3* Rojas *ſingul. 49. n. 1.* Decian. *in tract. crim. lib. 5. c. 42. n. 8.* Franc. Pegna *in addit.* ad Eymeric. *in directorio inquiſit. p. 3. comment. 46. n. 220. litt.* F. in verb. *& conſequenter.*

5 Vbi dicit quod quidquid alias fuerit de hoc dubitatum, dubitatio fuit ſoblata ex reſcripto *Vrbani IV.* ibi per eum relato, & ibidem in verſ. *quod ſi quis quærat*, vbi ponit rationem, cur perpetuo immorandus, ſit prios degradandus, Eymeric. *vbi ſupra in eodem directorio inquiſit. p. 3. q. 94.* Decian. *d. lib. 5. q. 43. n. 7. §. degradatio*, Farinac. *d. q. 189. §. 2. n. 13.* cum aliis idem Pegna ita probans, etiam ex conſt. *Alex. IV.* anni 1258. incipit *quod ſuper* verſ. *quæſtioni vero*, vt refert inter alias Bullas Apoſtolicas, *&* *Repertor. inquiſitor.* in verbo *degradatio*, verſ. *primo*, & *ſecundo*, qui & alij per dict. *textum cap. 1. de hæretic. lib. 6.* ampliant procedere, ſi pro crimine hæreſis Clericus damnetur ad perpetuos carceres, & pro aliis tradit Farinac. *d. q. 189. n. 14. &* 15. & cum Campegio contra Franc. qui *in d. c. 1. n. 2.* verſ *& videtur*, qui tantum admiſit in hæretico ad perpetuos carceres damnato.

6 Quibus præmiſſis, tota difficultas in propoſito noſtro, an Clericus hæreticus, qui damnatur ad perpetuum carcerem, triremes, aut immurationem, veniat degradandus actualiter, & realiter, ſicut degradatur formaliter hæreticus, qui impœnitens traditur Curiæ ſæculari? Et ego obiter tangens antequam materias ſanctæ Inquiſitionis tractarem laconicè *in cap. cum non ab homine de iudiciis q. 21. n. 9.* in ſequentib. verbis rem explanaui ibi: *verum regula, ſit, quod Clericus tradatur Curia ſæculari poſt factam realem, & actualem degradationem: tamen quando damnatur ad triremes, vel ad perpetuos carceres, & non damnatur ad mortem, tunc practica eſt, quod non degradetur actualiter, & laudabiliter, ſicqut ex conſuetudine ſupremi totius Chriſtianæ Reipublicæ, & generalis Inquiſitionis Romæ tribunalis, non actualiter, ſed verbaliter, tantum degradatur*, vt cum moltis comprobat Farinac. *de hæreſi d. q. 189. n. 16.* hæc ego.

7 Et confirmatur ex doctrina Vmberti Locati *in iudiciali inquiſitor.* in verb. *Clericus n. 4.* & in verbo *degradatio n. 3.* Campegij *in additionib.* ad Zanchinum *tract. de hæreticis c. 20. lit. G.* in verbo *pœnas*, verſ. *obſerua denique*, vbi dicit quod ex benignitate, quando Clericos non condemnatur ad mortem, ſed vel ad perpetuos carceres, vel ad triremes, non degradatur realiter, & actualiter, ſed verbaliter, vt etiam docet Franc. Pegna *in addition.* ad Eymeric. *in direct. inquiſit. p. 3. comment. 46. num. 202.* verſ. *nequis autem putat*, *&* *col. 2.* verſ. *tametſi vero*, vbi dixit, quod licet de iure talis degradatio deberet eſſe actualis, & non verbalis; quia tamen regulariter ſolet cum illis diſpenſari, qui vel in perpetuum ad triremes condemnantur; hoc ideo condemnati ad has pœnas ex benignitate tribunalis, actualiter degradari non ſolent, ſed tantum verbaliter; & teſtatur ita laudabiliter introductom eſſe: ſequitur Farinac. *ſupra*, qui addens hodie ad perpetuos carceres damnatos ex conſuetudine ſupremi totius Chriſtianæ Reipublicæ, & generalis Inquiſitionis Romæ tribunalis, non actualiter, ſed verbaliter tantom degradari, regulariter, referens, quandoque etiam actualiter degradatos fuiſſe ar-

bitrio ſacræ congregationis, quod arbitrabitur. Iuxta delicti acerbitatem.

Et ante illum hoc punctum tractans Salcedo *in ſua practica crimin. Eccleſiaſt.* verb. *heret. c. 114. in addiſione lit. D.* verbo *debet degradari*, notando, quod apud antiquos valde dubitatum, & controuerſum fuit, an ſacerdos, qui ob crimen hæreſis in perpetuum carcerem erat detrudendus, prius foret à ſuis ordinibus actualiter degradandus; & in ſequentibus verbis ipſe Salcedo ponit deciſiooem ibi: *ſed iam rem definiuit Vrban. IV. ſummus Eccleſiæ Præſul. reſcripto incipit* (conſultus) *§. quæſtio, vt refert Franc. Pegna ad director. inquiſitor. ſcholio 65. fol. 185.* in ſequentibus verbis, quæſtioni vero qua *quæritur, vtrum conſtitutus in ſacris deprebenſus in hæreſi, & propter hoc immurandus perpetuo, prius ſit ab ordinibus à ſuo Epiſcopo degradandus, antequam tradatur huiuſmodi pœnitentia? Reſpondemus, quod talis, qui eſt eſt perpetuo immurandus prius debet à ſuis ordinibus degradari; quæ ſane degradatio realis, & actualis debet eſſe, director inquiſit. 3. p. in decimo modo terminandi proceſſum fidei fol. 333.* Albertinus *in cap. quoniam de heret. lib. 6. in princ. n. 55.* Campeg. apud Zanchin. *in tract. de heret. c. 20. verſ. obſerua denique. Et licet hæc de iure veriſſima ſint, cum tamen diſpenſari ſoleat cum illis, qui in perpetuum carcerem ſolent condemnari; ideo non realiter, ſed verbaliter tantum declarari ſolent, quod S. Officij benignitas laudabiliter introduxit, vt teſtatur* Franc. Pegna *dicto ſcholio* 65. ita Salced. 8

Quam praxim etiam nouiſſime confirmat Cæſar Carena *de officio Inquiſit. 2. p. tit. 1. de hæreſi, & hæreticis* §. 32 de pœna *Carceris n. 179. &* 180. ibi: & an Clericus immurandus, ſit prios degradandus? Et qualiter? Non leuis eſt inter DD. controuerſia. *Sed breuiter in hac re dicendum talem Clericum perpetuo immurandum, eſſe prius degradandum, non realiter, ſed verbaliter: ita Pegna comment. 46.* verſ. *& conſequitur* p. 3. Vbi *quod licet de iure talis Clericus eſſet realiter degradandus; attamen quia ſæpe cum condemnatis ad perpetuos carceres ſolet, & benignitate S. Officij diſpenſari; ideo in praxi ſeruatur, vt degradetur ſolum verbaliter, ſic cum* Sanctarello *de hæreſi c. 26. à n. 2.* & cum dicto Farinacio relata *q. 189. de hæreſi à n. 13. &* 16. *Vbi de ſtylo ſupremi tribunalis*, & cum Zenardo *in ſumma c. 86. §. Sed hic nota*, hæc Carena, cuius, & præcitatorum doctrinam propriis verbis volui adſcribere, vt liquide iam cooſtet de praxi vſitata vltra diſpoſitum *in dicto capite primo, de hæretic. libro 6.* Vbi de actuali degradatione, ſermo habetur. 9

Verum quia ita in quodam caſu antiquo ſic practicatum fuiſſe in ooſtro conſilio, io præſentia noſtra lectos fuit caſus per quendam ſecretarium. & in præſēti dubio Monachi Apoſtatæ hic relato, etſi damnato ad treremes per anoos decē, qui dicūtur perpetui, cū priuatione vocis actiuæ, & paſſiuæ, etiā perpetua & carcere etiam perpetuo in vno Cænobio ſuæ religionis, poſt adimpletū triremium tempus; nihilominus ad partes, dubio diſcuſſo, nec degradandum actualiter, nec verbaliter reſolotum ſit, ſed tantum ſuſpenſum manere ab Officio, & ordinibus; ſic vt poſtqoam redierit à triremibus, ac diſpenſatus, ipſo iure habilis recuperet honores antea poſſeſſos, & in ſancto Officio carcer perpetuus, ſit tantum trium annorum, & irremiſſibilis non porrigatur vltra decem. 10

Et hoc pacto immuratio perpetua accipiatur 11

iuxta

iuxta quotidianā praxim, vt quotidie in hac nostra Hispania D. Inquisitor generalis dispensat abbreuiando tempus; imo & in totum sæpius auferendo cum relatione meritorum processus cuiusque damnati, illis etiam exilia dimittendo, aut minorando, consulens Consiliariis in conclaue cunctis; præcipuè tempore Paschali vltima die, vacationum in diebus, qui vocantur *gratiarum*, & remissionū. Et Ecclesia, hæretico ad pœnitentiā recepto, soleat illum condemnare ad pœnam immurationis, seu perpetui carceris, vt colligitur ex Concilio Tholosano *c.10.§.heretici autem*, cuius verba referuntur à Pegna *p.3.d.comment.46.sub litt.E.* vbi etiam refert istum insignem locum Concilij Narbonensi, *c.9. vers. quamquam vero*, vbi ex Concilio Biterensi ponit ritum olim seruari solitum in hac immuratione; & latissime de hac immuratione Pegna, Farinac. *de haresi q.193.à n.101.* Carena cum Azeuedo *supra d.§.12 tit.1.p.2.à n.173.* & iam Rojas allegatus per Dianam *p.4.ref.24. tract. 7.* & Carena *sup. sub n.174.* attestentur hodie in Hispania pœnam carceris perpetui non obseruari, sed locō ipsius successiuè pœna triremium.

12 Ideo propter dictam varietatem, & quod Inquisitores possint, vbi vsitatur pœnam perpetui carceris mitigare iuxta *textum in cap. vt commissi de haret.lib.6.* Pegna *comment.145.p.3.* Farinac. cum aliis pluribus *d.q.193.n.114.* imo & mutare cum Pegna *comm.118.* Carena *supra n.176.* nisi sententia perpetui carceris fuisset lata à supremo tribunali Cardinalium supremorum Inquisitorum absque illorum assensu, & licentia, vt notarunt cum Zenardo *in summa diuinorum preceptorum tom.2.c.86.de carcerib. sancti Officij §. quinto noto, vers. dum modo sententia non fuisset lata*, & Cantera attestatur *in dicto c.1 de haret.n.17.in vers. & de hoc est breue indultum*, sicut refert, & sequitur idem Carena *d.§.32.d.n.134.in fine*, in nostra Hispania fieri ex speciali rescripto Papæ, quo Inquisitoribus conceditur facultas, vt possint conuersos ad triremem damnare, quod nunquam vidi in praxi, nec Vallisoleti, nec in consilio nostro, ad quod mittitur frequenter ex aliis Inquisitionibus processus hæreticorum ex sola causa hæresis ad remum damnatorum, sed vel ad ignem, si impœnitentes extent, vel si conuersi ad carcerem cum sacco Benedicto, siue irremissibilem, aut perpetuum trium annorum scilicet, vel pro minori tempore iuxta qualitatem rei pœnitentis, vt iam alibi dixi, quorum pœnæ mitigantur, vt dictum est sæpius à nostro Inquisitore Generali, & non ab aliis Inquisitoribus inferioribus per dicta etiam *supra sub alleg. 48.* ideo legitimè dicitur introducta praxis adducti dubij *in præsenti alleg. à n. 1.* in cuius resolutione tot difficultates inter interpretes, visæ, iam sedatæ manent.

13 Ad secundam allegationis partem, an si degradatus siue depositus verberetur in triremibus à Comite, verberans incurrat aliquam censuram, seu pœnam; quia imponit manus in Clericum, illum percutiendo, aut verberando? Et supposita differentia supra insinuata in principio huius dubij inter degradationem actualem, & verbalem.

14 Primo scilicet, quod verbaliter depositus, non traditur Curiæ sæculari, bene tamen degradatus realiter. 15 † Secundo, quod degradatio realis, priuat priuilegio Clericali, non verò degradatio verbalis. 16 † Tertio, quod actualis, seu realis fit cum maiori prorsus solemnitate, quam verbalis, de qua & forma DD. *in c.2. de pœnit.lib.6.* Vbi dicitur in ablatione vltimi vestimenti proferendum esse ita: *auctoritate Dei omnipotentis &c. Auferimus tibi habitum Clericalem, & exuimus te omni ordine, beneficio, ac priuilegio Clericali.* 17 † Quarto in eo quod degradatio verbalis potest fieri in absentem incorrigibilem, seu contumacem, realem verò minime; nam hæc præsentiā requirit *ex cap. nouit*, vbi DD. *de verb. signif.* de quibus differentiis DD. quos refert Barbosa *in dictis verbis*, Suarez. *de cens. disp. 30.* Alterius *disp. 2. de suspens.* Abila *p.4. disp. vnic.* Bonac. *de cens. disp. 4. puncto vnico*, Leander cum aliis de censur. *tract. 4. de degrad. q. 3.* qui *q.2.* ex definitionibus vtriusque satis distinguit, sicut & distingunt Sayrus, Filiuc. Castrus Palao, Pellizz. Villalob. & alij. *vbi q.18.* dicit duobus modis posse fieri degradationem, vno modo iuxta *c. degrad. de pœnis lib.6.* per relata verba. Alio modo, præsente videlicet Iudice laico; ita vt Index Ecclesiasticus coram eo militem cœlestem insigniis propriis ordinum exutum tradat consequenter Iudici sæculari cum protestatione, quod respiciat eum in forum suum; efficaciter tamen pro eo intercedendo, ne capitalem pœnam in eum exerceat, vt dixit etiam Sayr. *lib.3.c.22.n.13.* & alij penes ipsum. 18 † Et formam degradandi verbaliter præter citatos ponunt Eymeric. *in direct. Inquis. p.3.n.215.* vbi Franc. Pegna *in addit. comm. 49. lit. D.* Decian. *in tract. crim. lib. 5. c.38.n.22.* infirmat Farin. *de her. q.189. d.§.2 n.20.* qui *n.22.* ponit formam degradationis actualis, & cum quibus Episcopis, & Abbatibus cum Pegna; Eymeric. Decian. Albertino, Zanch. Carrer. Gundisalbo. Rojas, & ex Trid. *sess. 13. de reform. c.4.*

19 Quare potest dubitari in proposito de Comite; quia etsi tenera percutiens degradatum realiter, aut actualiter, vel depositum incorrigibilem, non incurrat excommunicationē canonis, *si quis suadente 17. q. 4.* quia degradatio realis, aufert à gradato priuilegium clericale, & priuilegium fori; sic vt possit talis à Iudice sæculari capi, & puniri, vt tenent præcitati, & alij DD. secus tamen vt incurrat scilicet ille, qui degradatum solum verbaliter percutit; quia iste adhuc fruitur priuilegio Canonis; imo & fori, vt docent Suar. *d. disp. 31. sect. 2. n.7.* Abila *d.p.4. disp. vnica dubio 2.* Leand. *d. tract. 4. q.7.* Bonac. *d. disp. 4. punct. 7.* Filiuc. *tract. 18. c.8. q.13. n.193.* contra Syluest. verbo *degradatio*, qui clarè lectus, & visus nobiscum sentit per glossam *in d.c. degradatio*, sed cum limitatione quā affert Panorm. *in c. ad abolendā de heret.* ibi Barb. cum aliis *n.23. & 24.* nisi post verbalem sequatur incorrigibilitas; quia tunc etiam perdit priuilegium, vt sequitur etiam ipse Leander *d.q.5.*

20 Tamen in puncto de Comite dictu. Comes Magistri triremis, Hispanicè *Comite de galera*, respondeo, vt non incurrat, si percutiat Clericum illum verbaliter depositum, sicut percutit cæteros remigantes ex eo fundamento; quia comiter fungitur suo munere, item quia Clericus damnatus ad triremes, censetur damnatus ad pœnas, & onera consequentia; secus si percuteret illum ob alias causas; quia tunc incurreret dictam excommunicationem, sicuti alius quilibet, qui rixando cum illo, percuteret: ita idē Leander *sup. d. tract. 4. de degrad.* Abil. & Bonac. iam citati, Villalob. *in summa tom. 1. tract. 18. dif. 12. n.6. de degradat.* in verbis sequent. sic tenet ibi, *de lo dicho se infiere, que quando el comitre de la galerà à cota vn clerigo degradado verbalmente questa condenado à galeras, no incurre la censura si le castiga, como à los demas remeros, que en esto haçe su officio, y solo es executor del Prelado que le condenò*

deno que por el mismo caso que le condene à galeras, le condeno al castigo, conquesucion castigar alos remeros,&c.

21 Quod si dubitetur, an hæreticus condemnatus absens,& in contumaciã,& verbaliter degradatus, (sicut dictum est in differentia fin.) si ad manus curiæ sæcularis deuenerit, possit absque alia actuali degradatione morti tradi: leges Franc. Pegnam *in additionibus* ad Eymeric.*in directorio inquisit. p. 3.comment.*49.*n.*215.*vers.in his verbis*,& plusibus sequentibus insinuat Farin.*q.*q.189.*de hæresi d.*§.2.*n.*21.

22 . Ad vltimam allegationis partem, cuius tractatio ex dictis infertur, an scilicet possit Clericus, qui lapsus est in hæresim post pœnitentiam, & abiurationem exercere susceptos ordines? Et quod non possit ante susceptam legitimam dispensationem, sidem ab Episcopo docent Præpositus *in* 3. *p.q.*5 .*de irregularit.dubio.*7.*n.*42. Coninch.*de censuris*,*disp.*10. *dubio* 7.*n.*57. & in verbis sequentibus Hurtado *disp.*2.*de irregularit.dif.*3.*n.*1.ibi:*Clerici conuersi ab hæresi,non possunt tamen absque dispensatione aliqua suis ordinibus vti, quidquid nonnulli dicent,vt ex eodẽ canone deducitur*, & videtur suaderi ex doctrina Suarez *de cens.disp.*43*sect.*1.*n* 6.

23 Vbi asserit cum supra dictis hæreticis pœnitentibus posse Episcopos dispensare circa vsum ordinum vsque ad Diaconatum inclusiuè;secus autem quoad dispensationem sacerdotij.

24 At vero in puncto dubij Diana *p.*4.*tract.*2. *de irregularit.resol.*48.sub vers.*notandum*, tenet cum Pegna *in directorio inquisit. p.*3.*comment.* 175. & cum Sanctarello *in tract.de hæresi c.*25. *dub.* 1.*n.*3. *&* 6.asserentibus Pium V.anno 1567. prohibuisse Inquisitori Generali Hispaniarum, quod non possit cum sacerdotibus hæreticis dispensare, vt missam celebrent; & sic monet Diana negatiuam sententiam esse tenendam;& sunt videndi Suarez *d.disp.*30.*de censur.sect.*1.*n.*22.Palaus *disp.*4.*de cens. puncto vltimo n. vltimo*,Pellizz.& alij, quos refert Leander *de cens.d.tract.*4.*q.*17. dum agunt de illo dubio, *An degradatum. actualiter, & realiter possit Episcopus in suum pristinum statum restituere.*

25 Igitur,quia potest ex dictis dubitari pro quibus criminibus degradatio actualis,siue realis, aut verbalis potest imponi;de quo aliquid *sub alleg.*49.*in fine.* Iam nunc dicendum est cum Nauarro *in manuali c.*27.*n.*248.Hẽriq.*lib.*3.*summ.c.*45.*n.*5.Abila de cens. *dubie* 3.*supra p.*4.*disp.vnica*,Molina *de iust.tom.*4.*disp.*49.*tract.*3.*n.*14.Bonac.*disp.*4.*punct. vnico n.*6. Pellizz.*tom.*2.*man.regul.tract.*7.*c.*3.*sect.* 4.*n.*124.Leand.*de cens.tract.*4. *de degradat. q.*12. crimina, ob quæ solet infligi verbalis degradatio esse adulterium, concubinatum diu continuatum, & notorium post monitionem, simoniam notoriam, stuprum furtum,periurium, homicidium,&
26 alia huiusmodi.† Sed crimina,quæ degradationem actualem merentur, esse homicidium qualificatũ, crimen hæresis, Sodomiam sæpius exercitatam, falsarionem literarum Pontificis, contumeliam, vel iniuriam in proprium Episcopum, vel alia similia, de quibus præcitati,& Leander *q.*131.Sayrus *lib.*5.*c.vlt.n.*26.

27 Quod si pro complemento primæ partis alleg. iterum dubites intra quantum tempus soleat dispensari in carcere perpetuo, siue ab Inquisitoribus, vbi practicatur,aut in inquisitione generali Romana,aut apud nos Hispanos à D.Inquisitore Generali. Respondetur certam non dari regulam,solum tamen esse relictum arbitrio prædictorum ex doctrina Simanch. *de Cathol.instit.tit.*16.*n.*20. quem sequitur Pegna videndus *in addit.*ad Eymer. *comment.*108.*p.*3.vers.*quæsitum scio*,Zanard.*in summa supra* §.*sexto uero*, qui dixit solere post triennium Inquisitores cum ordinariis dispensare. Post octauum vero annum cum condemnatis ad carcerem perpetuum irremissibiliter, & facilius cum vltramontanis,quam cum Italis solere dispensari, tradunt Farin.*de hæresi q.*193. *n.*107. & cum Azeuedo Cæsar Carena *p.*2.*de offic.inquis. tract.*1. *de hæresi d.*§.32.*n.*178. † Qui cum eodem Zenardo § *sexto dico in fine*, Addit. Inquisitores non debere dispen- 29
sare in carcere perpetuo cum condemnatis ad illũ post grãdem pertinaciam, & disputationes longas, nisi consulto prius senatu Romanæ Inquisitionis, quod apud nos solum pertinet ad dictum Inquisitorem generalem,qui,consilio consulto, solet dispensare in primo casu facilius, hoc est, vt carceres irremissibiles reducat in primo anno ad perpetuum, qui est annorum trium, & hoc transacto anno,ad breuius tempus. In secundo autem casu difficultet moderat carcerem,aliasue pœnas,& aliquando vidi plene irremissibilem pœnitentiam à quodam pœnitente fuisse impletam Vallisolati vocato *Carrion.* Alia tradit Carena videndus *sub d.n.* 174.181.*&* 182.

ALLEGATIO LII.

An frangentes carceres S.Officij, aut alterius Iudicis, sint damnandi, tanquam confitentes,vel ad mortem, aut ad alias pœnas? Et quid quando solum detenti sunt in Palatio, hoc est carcere medio, aut latiori,si fugiant, hostio perfracto? Et an fugiens à carcere, ibi pro pœnitentia assignato habendus sit pro relapso? Et quid, si se sub tali pœna obliget ad pœnitentiam peragendam?Et an sola fractura, absque conspiratione, sit pœna capitali coërcenda?

SVMMARIVM.

1 Præmissum ad quæstionem.
2 *Carceris effractio à reo facta aliquando grauat magis,quã delictũ, ob quod est incarceratus.*
3 *Carceris effractio pœna de iure aliquando est capitalis,& n.*4.*Sed qualiter intelligatur talis pœna capitalis à n.*6.
4 L.1.ff.de effractor. carcer à n.5.& n.12.& 13. L. in eos C.de custodia reorum,& à n.5. & 6. & 12.& 20.& infra sub alleg. 53.
5 *Carcerem frangens, qualiter habeatur pro confesso in delicto,& à n.*6.*& de praxi S.Officij à n.*7.*& n.*9.
7 *Hæreticus frangendo carceres S.Officij,& ab eis fugiendo, quare tantum extraordinarie punitur, vt n.*8. *& non capitaliter; & n.*11.
8 *Fugientes è carcere S.Officij, aut frangentes illes,solent flagellari,etiam si sint nobiles, dum fiat intra eosdem carceres,& n.*10.*&* 11.
9 *Confessus delictum intelligitur reus sancti officij, qui fugit è carcere, sed non qui non fugiendo cœpit tantum carceres frangere,vt n.*10.*contra* Dianam, *n.*11.*& n.*15.
12 *Fugientes è carcere fracto, sed iterum se præsentantes,*

tantes, benignius sunt puniendi.

13 *Fugiens è carcere medio, hoc est è Domo Pratoris, aut è carcerare latiori S. Officij, non secreto, potius est vt extraordinariè puniatur, vt n. 14.*

14 *Pœna molsenda sunt potius quàm exasperanda.*

15 *Frangens, (& fugiens) carceres vocatos* de la penitençia, *vbi reconciliati haretici instruũtur in fide, & purgant, tantum arbitrariè puniuntur ab Inquisitoribus, habita distinctione inter vilem, & nobilem, & de ratione n. 16. & 17.*

17 *Impœnitentes potius dicuntur fugientes è carcere pœnitentia, quam Relapsi fallit, vt numero 19.*

18 Dominus nullus membrorum suorum est.

19 *Reconciliatus non obseruans, nec adimplens pœnitentiam sibi iniunctam ab Inquisitoribus, aut illud faciens, an habendus sit, vt relapsus qui vt liberetur debet probare pœnitentiam impleuisse, ibi.*

29 *Carcerem effrangens cum conspiratione aliorum acrius punitur, quàm sine tali conspiratione, vt n. 21.*

1 DVBIA hæc, & alia explananda *alleg. seq.* ad materiam, de qua loquimur, non sunt difformia, & si non multum apta; sed quia conducunt ad pœnam carceris, de qua *alleg. praced.* imo rei semel incarcerati teneãtur, vt mancipia persistere, donec eorum delicta examinentur, vt docent DD. ac apparet ex sequentibus. Ideo præmissis dubijs, an fugiẽs è carcere fracto, videatur fateri delictum, & tanquam confessus, sit damnandus; item & effrangens carceres, mortis pœnam incurrat, descendam ad fugientes è carceribus S. Inquisitionis.

2 Ad primum igitur dubium, non est eadem Doctorum in iure sententia: Nam plures existimant capitalem esse pœnam eorum, qui carcerem effringunt, & euadunt, *vt in l. 1. ff. de effract.* quia ex sententia iuris consulti, puniendi sunt amplius illi, qui effractis carceribus, effugiunt, hoc est grauius, quam causa exposcit, ob quam in carcerem missi fuerunt; quia licet ob leuẽ forte causam, carceri essent inclusi: tamen effracturæ carceris crimen, & fugæ, graui pœna coërcendum esse, cum per se tale delictum effracti carceris pœnam mereatur; & sic pro secundo dubio, quod pœna infligenda sit capitalis, hoc est mortis, & vltimi supplicij docent Marsilius *in §. attingant n. 36.* Bosius *tit. de carcerato n. 5.* ibi: *maxime quia leges loquuntur de capite naturali,* Plaza *in epitome delictorum c. 10. num. 36.* Duarenus *ad titul. de effractoribus,* & alij, quos refert Farin. *tit. de carceribus, & carceratis q. 30. n. 3.* probantes ex verbo *suplicium,* & verb. *capite puniendos in d. l. ff. de effractorib. l. limites §. eius fugam ff de re militari l. si quis 38. §. miles de pœnis.*

3 Et Faquineus *lib. 9. controuers. c. 64. in fine,* his adstipulatur, eo quod qui carceres effringunt; Maiestatem ipsius Magistratus contemnunt; & quia plerumque constitutionibus cauetur hoc crimen mortis pœna mulctandum.

4 Qui etiam videndus *cap. 65. & cap. 65.* Vbi agit de conciliandis *d. l. in eos tantum* vult puniendos esse eos, qui carceri mancipati conspirant, vt ruptis vinculis, & effracto carcere, aufugiant; & vt sic habeatur proconfesso.

5 Quare quoad nos tractantes materias sanctæ Inquisitionis poterit dici cum Zanchino *de haret. c. 10. n. 8.* & cum eius additionatore Campegio *in addit. lit. D.* & Mascardo *de probationib. conclus. 820.* carceratum scilicet pro hæresi, fugientem, pro conuicto habendum, & tanquam hæreticum damnandum, vt refert Diana *p. 4. tract. 7. res. 15. in principio.*

Sed quia in puncto etiam iuris per *dict. l. in eos 13. ff. de cust. reor.* vbi *glossa* in verbo *puniendi* non appareat; videaturque referendum fugientem ad pœnam eius criminis pro quo erat carceratus, vt sic habeatur tantum pro confesso, vt sequuti sunt Bart. ibi, *& in tract. de carcere,* Angel. *de maleficiis* in verbo *quod fama publica n. 82.* Marsil. *in d. §. attingam n. 44.* Grammat. *con 57. n. 3.* Menoch. *de arbitr. casu 301. n. 5. & de prasumpt. lib. 1. prasumpt. 89. n. 45.* Rolandus à Valle *cons. 7. n. 8. lib. 1.* Mascard. *de probat. conclus. 266. n. 1. & conclus. 498. n. 16.* Franc. Beccius *cons. 70. n. 13.* imo & dictam pœnam capitalem, de qua *in d. l. 1. ff. de effractorib.* de mitiori accipiendam esse puta exilij, seu amissionis ciuitatis scripserint Petrus Dueñas *reg. 193. in 9. limit.* Vesil. ad Afflict. *dec. 404. n. 16.* Bursatus *cons. 346. n. 32. lib. 4.* & alij, quos sequitur Farinacius vbi *supra n. 4.* Ludouic. Peguera *dec. 1. concilij Cathalon,* probantes etiam *ex textu in l. interpretatione ff. de pœnis,* & ex vulgari doctrina *glossa in l. 1. C. ne Christianum mancipium,* & dicentes etiam non obstare verbum *supplicium d. l. 1. ff. de effractorib.* quod mortem tunc significat, cum adijcitur *vltimum, vt in l. vltimum ff. de pœnis,* vel *summum, vt in l. capitalium ff. eodem,* & sic etiam *ex auth. de collat. §. prohibeamus, & facit §. fin. d. l. 1. ff. de effractorib.* in illis verbis tenuioribus ex hac causa: *non vltra operis publici pœnam honestioribus, non vltra relegationis irrogandam esse:* quæ verba etsi vt contrarij sentiunt, non de carcerum effractoribus sumantur, sed de furibus, qui effringunt, vt latrocinentur, sicut patet ex verbis antecedentibus; nihilominus à proposito non deuiant. 6

Vbi infertur ad praxim Sancti Officij, vt fugiens, siue effringens carceres, non veniat puniendus capitaliter in vltimo, aut summo supplicio per hoc factum, sed extraordinariè & arbitrariè; quia in tali casu præsumitur reum fugisse carceris tædio, aut metu falsorum testium, vel ob timorem tormentorum, & non quia haberet errorem in intellectu ita docent Simanchas *de Chathol. instit. tit. 16. n. 23.* Ioan. Rojas *de haret. p. 2. assert. 15.* Sousa *in aphorism. Inquisit. lib. 2. cap. 26. n. 37.* qui *num. 32.* dicit arbitraria pœna puniendum; & sic Pegna refert practicari in verbis sequentibus: *Qui dum custodiretur pro haresi, è carceribus effugit, consuetudine potius, quam lege aliqua receptum est; præsertim in Hispania, vt si honestior is, qui fugit, vt si nobilis, Doctor, religiosus, aut alias honorabilis, cinis custodiatur arctius, & durius puniatur; quod si vilis sit, publice verberibus flagellandus, & causa haresis in suo statu permanens tractatur, quamquam, & aliis pœnis arbitrariis puniri possunt, in quo mitius est agendum cum illis, qui custodis negligentia euaserunt:* ita Pegna, & post illum Paramus, *lib. 3. q. 4. à numero 72.* Sesse *tom. 4. decisione 471. numero sexto,* Diana *dicta p. 4. tract. 7. res. 15.* Ioseph Aldretè *de disciplina tuenda lib. 2. capite octauo, numero vigesimo quinto,* Cantera *in suis quæstionibus crimin. capite, 9. de furtis numero trigesimo septimo.* † Vbi quod viles personæ flagellantur, & in vers. in Officio S. Inquisitionis, 7 8

addit quod in hoc casu crederet, etiam nobiles personas esse, saltem in carcere flagellandas; & quod ipse vidit Clericum flagellari publicè per viam; licet honestius sit, quod hoc fiat in carcere, vt dicunt P. Massin. *in praxi Sancti officij p. 9 assert.* 25. Cæsar Carena *de officio inquisit. p. 2. tit. 17. de diuersis delictis §. 21. de frangente carcerem n. 75.* Legendus *à n. 79.*

9 Et sic etiam in sancto officio practicatur, quod fugientes, fracto carcere, habentur in iure pro confessis de criminibus, ob quæ detinenbatur, & absentes in eorum pœnas condemnantur, vt dixerunt fere omnes DD. qui de hac materia tractarunt, inter quos Godofred. ab Auo *in praxi, & theorica crim. §. fuga, carceribus effractis à n. 2. & in praxi reatuum q. 13.* & sequent. Grammat. *vot. crim. 37. n. 1.* Viuius *lib. 1. commun. opinion. 119. & seq.* Clarus *§. fin. q. 12.* vers. *tertio autem modo*, Portoles ad Repertorium Molin. super ritibus, & obseruantiis Regni Aragon. in verbo *fractor. à n. 8. p. 2.* Vbi id ampliat, vt procedat etiam in carceratis, qui cœperunt frangere carceres, sed non potuerunt aufugere.

10 Quod in hoc secundo casu non crederem ita practicandum, cum potius praxis sit, vt flagelletur intra carceres, aut aliter extraordinariè puniatur, incipiens frangere, vt aliquando vidi Vallisoleti, vbi fui Fiscalis, & Inquisitor, vt sentit Carena, vbi *supra numero* 71. & in primo scilicet casu, quando reus aufugit, & absens est, procedere existimo iuxta formam *cap. cum contumacia de hæret. lib. 6.* procedendum ad puniendos reos aufugientes in pœna ordinaria delicti, ob quod carcerati forent, nempe, vt hæreticus ob hæresim mancipatus, carceribus, si fractis illis, aufugiat, absens non statim, vt hæreticus sit condemnandus, nisi de hæresi esset in processu conuictus, sed citatur, & vbi non compareat, excommunicatur, & per annum insordescens, hæreticus declaratur, & eius statua comburitur: quam praxim probant Sousa *in aphorismo inquisitor. lib. 1. dicto c. 20. dict. n. 37.* vbi plures allegat, & mirifice declarauit Paulus Garcia *in suo tract.* vulgo *orden. de processar. fol. 63.* in vers. *hase de aduertir* vsque ad illud: *y restituieron los bienes que por ella se le auian confiscado*, vt refert integre Carena *sup. dict. tit. 17. §. 21. n. 72.* Vbi addit quod quamuis D. Garcia videatur loqui de eo, qui aufugit è carcere sibi assignato, ad adimplendas pœnitentias (de quo infra) attamen eandem rationem dicit militare, in aufugiente è carce-
11 re sibi dato ad custodiam. † Et sic Diana *dict. res. 25. tract. 7. p. 4.* in vers. *notandum* cum Sousa *dicto num. 36.* Rojas *n. 185.* Pegna, & aliis vbi *supra*, scribit quod licet detentus in carcere pro crimine hæresis, si aufugiat, nec pro confesso, nec pro conuicto habeatur; tamen; vt resultet contra ipsum, non solum indicium ad torturam, sed si non compareat ex tali indicio cum aliis adiuncto, possit citari ad comparendum, etsi non compareat, possit condemnari, notat etiam cum Sesse, vbi *supra*, & Carena *dicto §. 21. n. 73.* præstat rationem cum Paramo *de origine inquisit. dicto lib. 3. q. 4. numero 72. & 73.* ex benignitate sancti Tribunalis Inquisitionis, quod non statim præsumit fugientem hæreticum formalem, cum possit esse, quod aufugerit (vt iam dictum est,) vel tædio carceris, vel metu tormentorum, vel ex similibus causis.

12 Itaque si contigerit, quod fugientes è carceribus, eis fractis, iterum à Ministris capiantur, tunc tantum sit extraordinariè puniendi, & regulariter ictibus fuois, vt de praxi *Domini Mediolani* testatur Clarus *dicto §. fin. quæst. 12.* vers. *tertio*, quem sequitur Carena, *dicto §. 21. p. 2. tit. 13. numero 74.* Vbi addit quod si aufugientes sponte redierint, posse esse locum benignitati ius dicentium, & hos sic aufugientes in potestate iustitiæ reuersos puniri posse extraordinaria pœna sic cum Ferdinando de Otero *in diuers. iuris quæst. p. 3. q. 119.* vers. *ego vero*, Cantera *dicto numero 37.* vbi quod viles personæ flagellantur; Farinac *in praxi dicta quæst. 30. à num. 8.* Sousa *supra num. 32.* & Carena, qui *addit numero 76.* Refert ex Farinacio *de hæresi q. 193. §. 2. numero 138.* vers. *& rursus vide Bullam Pij V. si de protegendis* fugientem ligari etiam dicta Bulla, & ex doctrina Bossij *in tit. de captura à num. 17.* & iuxta distinctionem relatam, possunt intelligi conciliationem legum *in dicta l. 1. ff. de carcerib.* cum *dicta l. in eos ff. de custodia reorum*, quatenus contra fugientes, ruptis carceribus, duplex pœna statuitur, nimirum capitis iuxta Vlpianum *in dicta l. 1. & alia*, quod pro confessis habeantur; etsi Fachineus nec hanc, nec aliam admittat, *d. cap. 66. lib. 9.* cum Alberico, Bossio, Angelo, Bertazolo, Menochio, Mascardo, Farin. & Marsil.

Ad secundam allegationis partem, quando 13
quis non in carceribus detinetur, sed in prætorio, vel alio honestiori, loco, & inde aufugit, foribus perfractis, non desunt qui existiment, vt plectendus sit, quemadmodum; qui effracto carcere, euadit iuxta tenorem *dicta l. 1. ff. de effractorib.* ex iusta quidem iuris interpretatione, cum nihil referat, an frangentur carceris fores, vel Prætorij, aut alterius Domus, quæ pro carcere assignata est; siquidem eadem inter vtrumque casum videatur militare ratio; & sic idem ius; sed cum domus Prætorium, Iudicis, loco carceris habeatur, vt lex imposita sit rebus, & non verbis, videtur vt effugiens, capitaliter puniendus veniat, & per consequens in sancto Officio cum aliquis reus aufugit à carcere medio, hoc latiori, vel à carcere pœnitentiæ, sit pœna ordinaria puniendus ex iam supra adductis.

Sed quia in pœnalibus non fit extensio, cum 14
odia restringenda sint, & interpretatione moliendæ sint pœnæ potius quam exasperandæ ex vulgatis iuribus, & lex quæ acriorem pœnam capitis imponit, solum loquatur contra illos, qui carceres effringunt publicos euadendo: sequitur, vt in hoc dubio, veniat puniendus effugiens arbitrarie, nec rigidè, vt post alios tenuit Iason *in repet. leg. admonendi numero 174. ff. de iure iurando*, Boher. *decisione 215. numero decimo quinto*, Menoch. *de arbitr. casu 301. numero nono*, Dueña *regula 392. in 4. ampliat.* Farinacius cum pluribus aliis *de carceribus, & carceratis dict. quæstione 30. numero quinquagesimo*, Fachin. *dicto libro 9. controuers. cap. 67.* qui contrariam sententiam secutus in primo huius allegat. casu, hic hanc mitiorem amplectitur; & sic per eadem fundamenta, & Clarius per suprà hic adducta in difficiliori casu, debet in sancto Officio practicari cum illo, qui aufugit de carcere, qui vocatur *de la penitençia*, vbi solent rei sancti Officij iam reconciliati adimplere pœnitentias, de quo in vers. *ad tertiam* statim sequenti, & aliquid *supra hic sub n. 10, 11. & 12.*

Ad

15 Ad tertiam alleg. partem, an fugiens è carcere ſibi pro pœnitentia aſſignato, habendus ſit pro relapſo? Et quamuis Aucharran. *in cap. vt commiſſi §. nec non de hæret. lib. 6.* & ibi Archidiac. Ioan. Andr. & Dominic. pro relapſo habendũ eſſe reſpondeant, quorum ſententia poteſt vallari ex fundamentis actioris ſententiæ poſitæ *hic à n. 1.* & in verſ. *ad ſecundã.* Tamen etiã ex dictis pro benigniori, & arbitraria pœna de frangẽtibus carceres, & ab illis euadentibus, in iſto caſu ſuperiori ratione tenendum eſt, vt non niſi arbitrariè veniat puniendus, ſicut qui fugit de carcere ſibi aſſignato ad cuſtodiam, qui vt diximus, ſi fugiat, pendente proceſſu, ſi honeſtior ſit, diligentius cuſtoditur, & durius punitur; ſi vero ſit vilis, fuſtibus cæditur, vti in praxi atteſtantur Simanchas *de Cathol. inſtit. tit. 6. n. 23.* Farinac. *de hæreſi q. 193. n. 138. qui & n. 158.* & Simanchas *n. 24.* Pegna *comment. 146. in Eymeric.* verſ. *verumtamen contraria*, Cæſa Carena *de officio inquiſit. p. 2. de hæret. pœnit. tit. 2. § 4. n. 18. & 20.* docent
16 ex eo. † Quia relapſus non eſt, niſi qui in hæreſim labitur, quod non contingit in fugiente è carcere, qui nullam hæreſim fuga committit; & quod ita in tribunali Sanctæ Inquiſitionis Romanæ ſeruatur in praxi, & apud nos etiam video.

17 Nec obſtat dicere ex iam dictis, quod fugiens è carcere S. Officij, in quo erat ex delicto hæreſis, eſt habendus pro hæretico impœnitenti, quandiu in fuga permanſerit. Tamen, quia hoc procedit iuxta terminos *d. cap. cum cum contumacia*; ſic vt ſi compareat, poſſit ad pœnitentiam admitti, Pegna, vbi ſupra verſ. *itaque quandiu*, Riminald. Iunior *conſ. 150. n. 25.* Menoch. *conſ. 82. n. 127. & 132.* Farinac. *ſupra n. 136.* in fine, Carena *dicto §. 4. n. 19.* de quo infra latiſſimè *p. 2. alleg. 9.* vbi latiſſime, aduerſus quem ſi comprehendi, nequeat procedi vti contra confeſſum, & impœnitentem, ſuadetur ex dictis, & tenent Simanch. *ſupra, & in enchirid. tit. 26. n. 5. & in annot. ad Zanchin. c. 8.* Rojas *de hæret. p. 2. n. 185.* Ludonicus à Paramo *de origine ſancti officij lib. 3. q. 4. de ordine procedendi n. 72.* idem Carena *n. 21.* vbi commendat de hac re *dict. conſt. Pij V. de protegendis*, verſ. *quique carcerem*, qui n. 22. cum Pegna, Farin. & Simanch. ſupra addit proxime dicta de fugiente ex carcere ſibi ad pœnitentiã dato extendenda eſſe ad omnes, qui alias quaſcumque pœnitentias non obſeruant: nam magis hi impœnitentes dicendi ſunt, quam relapſi.

18 Quare ſi contingat, vt quis ſub pœna relapſi ſe obliget ad pœnitentiam peragendam, adhuc non incurret fugiendo è carcere in eam ob non obſeruantiam pœnitentiæ; eo quod nullus eſt Dominus membrorum ſuorum, niſi quatenus leges permittunt per illa, quæ dixi *ſub cap. ex reſcripto 9. de iure iur.* & DD. per textum *in l. liber homo ff. ad leg. Aquil. in terminis* Pegna *dicto comment. 146.* verſ. *& quamuis*, Cæſar Carena *dicto titulo 2. p. 2. §. 4. numero 24.* Vbi addit Doctores Placentin *in caſu Placentino poſt iudiciale locati* verſ. *at hoc nihil eſt fol. 460.* Menoch. *conſ. 81. numero 113. lib. 1.* vbi adducit plura in terminis huius materiæ.

19 Notat vero Carena ſupra numero 23. ex ſententia Calderini in cap. litteras de præſumpt. quem ſequitur Repertor. in verbo *pœnitentia*, verſ. *ſed poſſet quæri*, & Pegnæ *dict. comment. 146.* verſ. *ſed Calderinus*, quod vbi non eſt obſeruantia pœnitentiæ iniunctæ, ſiue deinde illa non obſeruantia conſiſtit in omittendo, ſiue in committendo, oritur vehemens hæreſis ſuſpicio, vt ſi iniunctum fuerit reo, quod communicet bis in anno, & ipſe per plures annos non communicauerit, vel iniunctum fuerit, ne hæreticos amplius receptet, & ipſe aliquos poſtea receptauerit; tum tales habendos eſſe, vti relapſos ſecundum diſtinctionem Calderini; & poſtremo *numero 25.* ex doctrina *leg. in bello §. facta ff. de captiu. & poſtlim. reuerſ. & cap. cum in iure de officio deleg.* docet quod alleganti ſe adimpleuiſſe pœnitentias ſibi iniunctas, incumbit probatio; quoniam implementum pœnitentiæ eſt quid facti. nec facta præſumi, niſi probentur, vt alibi dixi, & practicatur quotidie in hoc Conſilio, ad quod mittunt Inquiſitores teſtimoniale, quo conſtat de pœnitentia ab incarcerato impleta, vt liber incidere valeat per alia loca, & oppidos.

Ad vltimam allegationis partem, an ſola 20
fractura abſque conſpiratione, ſit pœna capitali coërcenda? & cauſa dubitandi oritur ex eo quod aliqui ſenſerunt non eſſe locum pœnæ legibus conſtitutæ, niſi conſpirauerit effugiens cum aliis, qui ſunt in carcere ex verbis illis Calliſtrati *in dicta l. in eos ff. de cuſtodia reor.* ibi: *in eos, qui cum recepti eſſent, in carcerem conſpirauerunt*, quos alij reprehendunt; eo quod Vlpian. *in dicta l. 1. ff. de effractoribus carcer.* in illis verbis: *de his qui carcere effracto euaſerint, ſumendum ſupplicium Diui fratres Æmilio Tyroni reſcripſerunt*, in quibus nulla conſpirationis mentio fit: & ſecundum Vlpian. reſponderunt Faquin. *dict. lib. 9. contr. cap. 72.* & Bald. *in conſ. 32. numero 1. libro tertio*, Marſilius *in dicto §. attingam poſt numero 46.* de quo videndi Boërius *deciſione 215. numero 22.* Dueñas *reg. 192. in limit. 6.* Clar. *q. 21.* verſ. *tertio modo*, Roland. à Valle *conſ. 7. numero 46. lib. 1.* Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 89. numero 45.* cum aliis Farin. *dicta quæſt. 30. de carceribus n. 166.* ad vtramque partem agentes, qui veniunt interpretandi ex doctrina mitiori ſupra adducta.

Sic vt effrangens carcerem cum conſpiratione 21
aliorum, acrius puniatur, quam puniretur, deficiente conſpiratione, & iuxta hunc intellectum, eſſe interpretandos Faquin. Bald. Marſil. & Boërium, dicentes etiam capitaliter puniendos, qui ſolum cum conſpiratione, & ſi carcer effractus non ſit per verba ſequentia *dicta leg. 1. ff. de carceribus* ibi, *Saturnius etiam probat eos, qui de carcere eruperunt, ſiue effractis foribus, ſiue conſpiratione cum cæteris, qui in eadem cuſtodia erant, capite puniendos.* Quæ verba etſi admittas diſiunctiue, quaſi vnum ſufficiat, adhuc debeant interpretari de pœna exilij, triremium, & vapulationis, vt ſupra explanata eſt *dicta lex 1.* aut quod dictio *vel*, non ſonet, niſi vt dictio *&*, coniunctiuè, vt explanant Farin. & alij, ac refert idem Faquin. nec ex tali facto, tantum vnquam viſum fuit reum concitantem fugam cum aliis punitum eſſe pœna mortis.

ALLEGATIO LIII.

An pœna fracti carceris teneatur is, qui iniuſte fuit coniectus incarcerem? Et an Iudex ſiue Inquiſitores, quorum arbi-

trio pœna remissa est, possint imponere mortis pœnã? Et an eximens iniustè captum, vel in carceribus detentum puniendus sit? Et an si fugiens, fractis carceribus, & statim se præsentans Iudicibus supremis, seu supremo Tribunali, sit nihilominus puniendus?

SVMMARIVM.

1 *Carcerem frangens, iniuste incarceratus, solet nihilominus puniri, vt n. 2. sed quando non puniatur n. 6.*

3 *Ciues debent esse prompti ad obedientiam præstandam, sed vt n. 5.*

4 *Iudici de facto resistenti solet licite, vt n. 16. & 17.*

5 *Resistentia quæ vt priuato fit Iudici, aut officiali, non censetur facta in contumeliam eiusdem Magistratus, & n. 16.*

6 *Innocentes pœnam effracti carceris non incurrunt, si non seruato iuris ordine, incarcerãtur, vel si probabiliter metuant morti damnandos quid in sancto officio n. 7.*

8 *Pœna arbitrium positum in Iudicibus, potest extendi vsque ad mortem, iuxta acerbitatem criminis & n. 9. Quid de Inquisitoribus n. 10. Vbi plures leges intelliguntur, remissiuè.*

11 *Eximens de carcere iniuste captum, non punitur: num. sequentibus, & de casu speciali n. 13. aliter si iuste, vt n. 14. 15. & 16. vbi explanatur.*

12 L. 1. §. offilius ff. ne quis eum qui in ius vocatus est.

13 *Salmantica visum fuit non incurrere censuras frangentes carceres Iudicis scholastici, & eximentes quendum incarceratum familiarem Collegij Conchen.*

16 *Resisti potest Iudici solum quando notoriè iniuste aliquid facit, aut tentat, & n. 17.*

17 *Carcerem frangere licet quando notoria iniustitia constat, non tantum incarcerato, verum & cognatis, vicinis, amicis, & extraneis.*

18 *Frangens carceres, & præsentans se corporaliter coram supremis Iudicibus, non punitur: idem in sancto officio Inquisitionis n. 19.*

1 AD primam alleg. partem, an pœna fracti carceris teneatur is qui iniustè fuit coniectus in carcerem? Et quia in hoc puncto potius est obscuritas, quam contrarietas Doctorum: nam cum pro affirmatiua sententia adduci soleat, *l. in eos ff. de custodia, & exhibit. reorum*, de qua sub alleg. præced. latè, quatenus ibi Callistratus scribit eos esse puniendos, qui cum in carcerem recepti essent, coniurationem cum aliis fecerunt, vt fracto carcere, euaderent, vt explicaui d. alleg. vers. 2 *ad vltimam.* † Tamen addit Callistratus puniendos esse, licet innocentes fuerint, & perinde mala docere eos, qui dicunt iniustè coniectum in carcerem, impune posse carceres frangere, & aufugere: sic Marsilius *in §. diligenter n. 50. & §. attingam. n. 37.* Clarus *q. 21. vers. tertio autem modo*, Menoch. *de arbitr. casu 301. n. 14. & de præsumpt. lib. 1. præs. 89. n. 43. & 49.* plures relati à Farinac. *in praxi tit. de carceribus & carceratis q. 30. n. 120.* Grammat. *cons. 51. n. 6.* quorum sententia potest fulciri, eo quod semel captus, existimari debet proprie reus; & sic non posse è carcere fugere; donec à Iudice liberetur: argum. eorum, quæ latissime dixi *sub cap. olim 12. de restit. spoliator.* Vbi de Domino propulsante iniuriam, etiam cum armis. Legendus Amaya cum aliis, vt extendatur *in l. 5. C. de iure fisci à n. 1.*

Et quia ciues ad obedientiam præstandam Magistratibus, debêt esse prompti ex l. veluti ff. de iustitia, & iure c. 2. de maiorit. & obedientia, vbi DD. & Amaya supra pluribus fundamentis à n. 6. 3

Verum in puncto, quia Iudici de facto procedenti, licet resistere ex ibi notatis *in d. cap. olim, & per d. l. 5. prohibitum C. de iure fisci lib. 10. l. 10.* Vbi DD. & Amaya cum aliis neothericis aliquid probat ibi *n. 10.* qui cum *à n. 1. & 5.* dicat, vt tandiu officialis, vel Iudex dicatur veretrilis, quandiu iustus putatur, & iuris formam seruat; quia & si verum sit Iudicibus esse parendum, vt ex argumento constat: tamen quando ipsi iustitiæ modum excedunt, aut quando Ministri absque eorum mandato procedunt, cum priuati tunc censeantur, non debeat resistentia, quæ priuato fit, censeri facta in contumeliam eiusdem Magistratus, vt probant Bobadilla *in politica lib. 1. c. 13. n. 16. litt. A*, cum multis Azeued. *in l. 7. tit. 23. lib. 4. recomp.* Farin. *in praxi q. 32. à n. 86.* † Ideo dicendum est ex doctrina Couarr. *lib. 1. variar. c. 2. n. 12.* Farin. *de carcerib. n. 12.* Farinac. *de carcerib. n. 131. & 132.* Ripæ *in l. admonendi n. 117. ff. de iure iur.* Dueñas *reg. 393. n. 4.* Faquiniei *lib. 9. controuers. c. 71.* & rectius innocentes pœnam effracti carceris euadere, duobus tamen concurrentibus. Primum, si non seruato iuris ordine, fuerint in carcerem coniecti. Alterum, si mortem probabiliter metuant; quia ignoscendum est ei, qui quoquo modo conatur sanguinem suum redimere *per l. 1. ff. de bonis eorum, qui sibi mortem consciu.* Nec Callistratum contrarium dixisse, benè intellectus probant relati: nam quoties liquet de iniusto processu Iudicis, quid mirum, vt ei non pariatur? aliter inquam in dubio; quo in sensu contraria accipiuntur. 4 5

Et sic per dicta alleg. 51. poterit dici de incarceratis iniuste in S. Officio, aduersus quos non est facile præsumendum, iniustè Inquisitores processisse, qui si ita fuissent, teneri pœna, & peccato: facile suadetur ex adductis in dicta alleg. vbi probatum est, debere illos ad pœnas infligendas reis sancti Officij nimis consideratè, & prudenter procedere, illas proportionate imponendo. 6

Ad secundam alleg. partem, an Iudex, siue Inquisitores, quorum arbitrio pœna remissa est: possint imponere mortis pœnam? In quo dubio, quia sunt nonnulli negantes, & nonnulli affirmantes, & res quidem non sit obscurior. Ego existimo arbitrium Iudicis, aut Inquisitorum esse sumendum ab atrocitate, & acerbitate delicti; ita vt si grauitas postulauerit, arbitrium valeat extendi vsque ad mortem; quia vt patet ex verb. *leg. hodie ff. de pœnis*, valet extendi: *hodie licere ei, qui extra ordinem de crimine cognoscit, quam vult sententiam ferre, vel grauiorem, vel leuiorem; ita tamen, vt in vtroque moderationem non excedat*; & per verba textus *in l. aut facta ff. eodem, & in l. respiciendum d. tit. ibi; respiciendũ esse indicanti, ne quid durius, aut remissius constituatur, quã causa deposcit, l. & seuer. C. ex quib. caus. infamia irrog. l. quid ergo §. pœna grauior ff. eod. l. nõ omnes ff. de re milit.* quare Iurecõsultus, dũ proposuit delicta *in d. l. aut facta* per verba ibi: *aut facta puniuntur, vt furta cædesq; aut d. & cõuitia, & in fide aduocationes, aut scripta, vt falsa & famosi libelli,* 7

aut

aut consilia, vt coniurationes, & latronum conscientia, quosque alios suadendo iuuisse sceleris, & instar, postea ea planando, qua consideratione ad punitionem esse procedendum, addit, dicta quatuor genera consideranda esse septem modis, scilicet *causa, persona, loco, tempore, qualitate, quantitate, euentu*, quibus satis arbitrij porrectio vsque ad mortem conceditur.

9 Et sic potuerunt iure consulti dictum arbitrium vsque ad mortem extendere; quia delicti grauitas id postulabat *in l. saculary §. sunt quedam ff. de extraordinar. crim. l. 1. & 2. C. de his, qui latrone occulta, l. lex Iulia §. hodie ff. ad leg. Iul. repetundar.* Quod si grauitas delicti non sit talis, non posse Iudices arbitrari punitionem vsque ad mortem; suadetur ex adductis *alleg. 51.* ob quod iure consulti restrinxerunt Iudicis arbitrium *in l. 1. ff. de furib. balnearijs, & in l. 1. §. expilatores ff. de effractorib.* qui qualitas criminis sic ea igebat. Quo temperamento veniunt intelligendi DD. a Maranta relati *disp. 13.* & à Gomecio *lib. 3. var. c. 6. de mini. iu.* vbi alios adducit eius additionator Haillon, & à Farinac. *in praxi tit. de delictis, & pœ. q. 17. a n. 34* diserte, & clarè Faquin *lib. 9. contrau. c. 65.* vb. resoluit præfata, adhibita distinctione, omnē sedari contentionē posse, nec aliter accipiendas esse leges, quæ. vel in hanc,
10 vel illam sententiam afferri solent † Et iuxta præfatam doctrinam D. Inquisitores non procedunt ad relaxandū hæreticum, nisi probato delicto testibus, aut ipsius impœnitentia, & proteruitate. Sin autem pœnitentiā egerit, ac demonstret hæresim fatendo, reconciliatur Ecclesiæ, vel si non plene probetur delictum, mitius punietur arbitrarie iuxta dicta hęc *in tract. sæpius ab alleg. 18. & alleg. 19.* cū sequentib.

11 Ad tertiam alleg. partē, an eximens iniustè captū, vel in carceribus detentum, puniendus sit? Et quia DD sunt varij, & possunt ad vtramq; partē applicari fundamenta relata hic sub vers. *ad primā*; ideo iam proprius, & resolutiuè respondendo existimo distinguendum esse sub forma sequenti; quod vel quis eximit eum, qui capi, vel in carcerem duci non potuit; quia scilicet Iudex non est competens, vel aliam ob causam, & tunc illum, nullā pœnā incur-
12 rere. † Et in hoc casu accipiendum esse Vlpian. *in l. 1. §. Offilius ff. ne quis eum, qui in ius vocatus est ibi: Offilius putat locum huic edicto non esse, si persona, quæ in ius vocari non potuit, exēpta est, veluti parens, Patronus, cæteraque personæ; quæ sententia vere mihi videtur, & sane si deliquit, qui vocat, non deliquit qui patronum vi eximit*; quia vt dictū est supra iudici de facto, id est inique aliquid facienti, & cōtra ius permissum, videtur resistere: argum. text. *in d. l. prohibitū*, de qua iam *sub hac alleg. & l. defensionis C. de iure fisci lib. 10.* & quasi vim vi repellere, *l. vt vim ff. de iust. & iure*; & in hoc casu accipiendos esse iudico Bosium *tit. de capt. reorū n. 4. & 5.* & ante eum Alex. *in l. sed eximendi ff. ne quis eum, qui in ius vocatus est vi eximat*, Iason *ad l. 1. §. quod Prat. n. 12. ff. eodem tit.* Clar. *q. 29. §. sed quid si ille*. Menoch. *de arbit. casu 301. n. 24.* Roland. *cons. 40. n. 13. lib. 4* Farin. *de carcerib. & carcer. in praxi d. q. 30. n. 113.* & licet Vlp. *in d. l. 1. §. offilius* loquatur de ciuili actione ex edicto: tamen eandem esse rationem, quoad criminalium accusationem, docet Fachin. *lib. 9. contr. c. 70. vers. & licet*; quia scilicet talis eximens, *non delinquit*; & quia permissum est resistere in hoc casu iudici facienti de facto vim.

15 Et iuxta hanc doctrinam potest accipi doctrina D. Franscisci de Amaya, *qui in d. l. prohibitum à n. 19. & à n. 16. vsque ad 40.* latissime excusat scholasticos Salmantinos, qui è carceribus Iudicis scholastici eximerunt quendam Familiarem incarceratum absque grauissima causa, quem celeriter condemnauit ad triremes, & ictus spreta supplicatione facta ab omnibus de collegiis maioribus cum promissione detrudendi, exauthoricandi, & exulandi dictum illum Familiarē incarceratum anno 1617. ita vt non incurrerent censuras Bullæ cœnæ, nec Tridentini, nec iuris Canonici, cum adhuc absentem posset condemnare dictus Iudex scholasticus illum Familiarem ex Bulla cœnæ *c. 16. & Trid. sess. 25. c. 20. de reform. & cap. quoniam de immunit. Eccles. lib. 6.* Quibus probatur tales censuras incurri, quando in totum aufertur à Iudicibus Ecclesiasticis posse procedere in delinquentes iuxta verba *cap. non minus 4. de immunitate Ecclesiar.* extra ibi: *iurisdictionem etiam, & authoritatem Prælatorum ita euanuant, vt nihil potestatis videatur reliquisse.* Non enim in illo casu impeditam fuisse iurisdictionem Ecclesiasticam Salmantini Iudicis, sed tantum publico carceri illatam fuisse violentiam, & vincula fracta, quod longe diuersum dicit Amaya *n. 30.* nam Iudici non est impeditus vsus Iurisdictionis, & causæ cognitio, nec sententiæ prolatio in casu contumaciæ, & absentiæ, sed tantum fuerit ei materia subtracta, in qua Iurisdictionem exerceret cum excessu; non vero vsus impeditus: nam executio sententiæ, non est Iurisdictio sed extremum Iurisdictionis *ex l. vnica § si videtur ff. si quis ius dic. non obtem.* Diaren. *lib. disp. cap. 50.* Cujacius *lib. 24. obseruation. cap. 25.* & ex aliis Amaya.

Vel quis eximit in carcere detentum absque 14
fractione carceris eum, qui poterat quidem in carcerem detrudi, sed per calumniam detrusus est, & tunc potius est, vt pœnam incidat iuxta sententiam Pauli *in l. 4. ff. ne quis eum, qui in ius voc. est vi eximat* in verbis illis: *item si quis eum, qui per calumniam vocabatur, exemerit, constat eum hoc edicto teneri*; quia non est officium eximentis iudicare de iusta, vel iniusta detrusione in carcerem, sed Iudicis, qui calumniatorem puniet, aut si ipse absque accusatore id fecerit, ex officio punietur: ita Faquineus, vbi supra in fine, pro quo faciunt dicta supra.

Et maiori cum fundamento; quando scilicet 15
quis eximit captum iniustè, effringendo carceres: nam si permissum cuiquam non est, etiam innocenti, ruptis carceribus, effugere, vt docent DD. per textum *in dicta l. in eos ff. de custodia, & exhibitione reor.* multominus aliis eximere, sic frangendo carceres permissum censeri debet; & in his duobus vltimis casibus accipiendi sunt Alex. *cons. 35. n. 5. lib. 2.* Alberic. *in l. 1. ff. ne quis in eum, qui in ius vocatus est*; eo quod eximens, Maxistratus Iurisdictionem contemnit, & vim facit: sequitur Faquin. *supr. sub dicto cap. 70.* Etenim vt contra Iudicis factum possit ab aliquo excarcerato intentari, debuit vtique constare de iniustitia Iudicis incarcerantis; secus quando fuit incarceratio iusta, aut saltem dubia, vt vno verbo ad plura respondit iura D. Francisc. de Amaya.

Quare si notoriè constiterit aliquem iniuste, & 16
indebite fuisse incarceratum, at condemnatum, tunc posse Iudici resisti, cum, vt iam diximus ille de facto procedat, & vt priuatus, præcipue cum agitur de damno irreparabili, vt si forte Iudex tentaret vapulationem infligere, torturam, vel ignominiam aliam homini alias honesto,

aut nobili : nam cum honor, & dignitas ipsa periclitetur, cuius metus viris bonis maior est, quam mortis, vt in l. isti quidem ff. de eo, quod met. caus. l. in eadem ff. ex quibus caus. maior. l. si adulterium, §. fin. ff. ad leg. Iul. de adulter. l. 5. & 6. l. fin. in fine tit. 13. p. 2. l. 1. tit. 14. eadem part. Eccles. c. 20. cum adductis à Bobadilla, lib. 2. polit c. 14. n. 44. Trentacinq. resol. lib. tit. de defens. resolut. 1. n. 5. Frehero de existimatio. lib. 2. cap. 8. ex num. 10. Amaya in dicta l. prohibitum n. 20. & 21. vbi ob hoc excusat Iudici resistentiam factam, cum Iudex ita procedens dicatur hostili, & tyrannico modo procedere; quia talis executio est similis violentiæ latronum, iuxta ea, quæ tradit Hortens. Caualcan. de brachio Regio 2. p. n. & 66. & 67.

17 Itaque quoties de notoria iniustitia, & iniquitate sententiæ constet, tum licitum esse non solum, vt incarceratus carcerem infringat, vt dictum est hic, & alleg. 51. sed cognatis licere, vicinis, amicis, & extraneis: nam cum alicui se defendere licet, & tertio idem quoque permitti probant DD. per l. 3. in princip. l. si quis in seruitute 7. §. fin. ff. de furtis ibi: *parumque referre putat Dominus, an vicinis, an quilibet transiens apprehendat* cap. non in inferenda 23. q. 3. ibi: *qui enim non repellit à socio iniuriam, si potest, tam est in vitio, quam ille, qui facit*, vt docent glossa per textum ibi in cap. vltim n. 23. q. 3. Lucas in dicta l. prohibitum n. 12. & Amaya n. 39. C. de iure fisci, Farin. in praxi q. 32. n. 30. & à n. 66. Bobadilla d. lib. 2. polit. cap 17. n. 176. & cum multis aliis Narbona in l. 80. tit. 5. lib. 2. recomp. glossa 18. à n. 57.

18 Ad vltimam allegationis partem, an si fugiens, fractis carceribus, statim se præsentauit supremis iudicibus, sit nihilominus puniendus? & existimo nulla pœna esse puniendum : argum. eorum, quæ dixi sub cap. 15. de appellat, & late sub tit. de Clericis Peregrin. quia qui vadit ad superiores non dicitur frangere carceres, vt docent Iacob. de sancto Georgio in l. 1. n. 9. C. de seruis fugitiuis: latissime alios cumulans Giurba in cons. decis. 69. n. 19. Fernandez de Otero d. q. 19. n. fin. qui allegat Grilland in tract. de hæret. & sortileg. tit. de fuga carcerat. Auiles in suis comment. cap. 18. prætor, in glossa *carcel*. n. 50. bene loquens, & comprobans cum multis, qui in n. fin. vers. *sed ego*, bene declarat quando fugiens dicatur illico ad superiores Iudices confugisse, concludens hoc totum remissum

19 esse prudenti arbitrio Iudicis. † Et Cæsar Carena hanc doctrinam practicari in sancto Inquisitionis officio, si fugiens incarceratus in inferiore Inquisitione, se præsentet nostro supremo Consilio, & D. Inquisitori Generali; & ego practicatum aliquando in eo audiui.

ALLEGATIO LIV.

An lictores, siue Ministri S. Officij, ex mandato Iudicis, aut Inquisitorum aliquem iustè capiunt, possint resistentem, impune occidere? Seu, an possint vulnerare, vel occidere malefactorem, siue hæreticum fugientem, ne capiatur, si aliter eum capere non possint? Et quid de familiaribus Sancti Officij? Et an si expetitione Episcopi, qui carcerem securum non habet, subditus incarceratus ab Inquisitoribus, frangendo carceres S. Officij, aufugeret, vel tentaret aufugere, sed non potuit, sit tantum ab Episcopo, cuius subditus est, vel ab Inquisitoribus puniendus? Etsi incarceratus in S. Officio ex causa fidei, se occidere tentauit aut inueniatur occisus, eius bona, vt confiscata applicentur fisco? Et in aliis iam adductis casibus de fugientibus à carceribus S. Officij.

SVMMARIVM.

1 *Officiales iustitia non possunt malefactores se resistentes ne capiantur occidere, nisi vt n. 2. 3. 5. & 6. l. si seruus C. de his qui, ad Eccles. confug. & n. 3.*

2 *Vim vi repellere non licet, nisi seruato moderamine inculpatæ tutela.*

3 *Lictores, vulgo Alguacelli non possunt occidere malefactorem aufugientem, contra aliquos n. 5. & 6. Vbi nec vulnerare.*

4 *Aufugiens non dicitur armis se resistere.*

7 *Ministri S. Officij Inquisitionis volentes cum mandato Inquisitorum aliquem incarcerare delinquentem, resistentem, aut fugientem, nec occidere valent, nec vulnerare.*

8 *Heretici mandato incarcerari numquam se restiterunt voci Ministrorum.*

9 *Familiaris S. Officij incarcerari iniuste mandatus, licite potest, & impune resistere lictoribus, si notoria sit iniustitia, non aliter, aut si esset sub dubio, vt n. 10.*

11 *Subditus Episcopi incarceratus de licentia ipsius ob securiorem custodiam in carceribus S. Officij, quos fregerit, valet ab Inquisitoribus puniri & n. 12.*

12 *Baronis subditus incarceratus in Regia Audientia, frangendo carceres, valet puniri pœna imposita in tali Audientia aduersus effractores.*

13 *Confiscatio bonorum procedit contra se tentantem occidere incarceratum ex causa fidei, de quo cognoscunt Inquisitores, vt n. 14. & 16. fallit n. 15. & quando procederet ex delictis tangentibus fracturam carceris n. 17.*

15 *Occidens incarceratus in S. Officio tantum doloris impatientia, aut aliter, non punitur confiscatione, nec si se vulneretur ex conscientia criminis vt n. 16.*

AD primam allegationis partem, quamuis Bartol. Bald. Salicetus, & omnes *in l. si seruus C. de his qui ad Ecclesiam confugerũt*, Clarus *in praxi q. 39.* & alij relati plena manu à Farin. *in praxi de carcer. & carceratis à n. 40.* doceãt officiales publicos posse malefactorem resistentem, ne capiatur, impune occidere summendo argumentum à verbis *d. leg. ibi: sed si armorum fiducia, resistendi animum, insania impellente, conceperit, abripiendi, extrahendique eum Domino, quibus id potest efficere, viribus concedatur; quod si illum etiam confugi in concertatione, pugnaque contigerit, nulla erit eius noxa.* 1

Tamen, quia, non est efficax fundamentum ad- 2
ductum,

ductum, & in contrarium pugnet iuris ratio; quia non licet vim vi repellere, nisi seruato moderamine inculpatæ tutelæ, de quo *in l.1.C.* Vnde vi, cum omni iure permissum sit aliquem aggressorem occidere, *l. vt vim ff. de iust. & iu. e, l.2. C. ad leg. Cornel. de sicar.* & DD. per textum *in c.2. de homicidio*, vbi ob quæ talis occisio excusetur, sequitur nullo modo licere officialibus aliquem resistentem occidere, nisi cum dicto moderamine inculpatæ tutelæ, vt docent Imola *in l. ex consensu §. cum qui ff. de appell.* Boher. *dec. 170. in fine* Iulocus *in practica crim. c. 15. tit. de citat. reali n. 28.* Farinac. *cum aliis d.q. 32. n. 41.* Faqnin. *lib. 9. controuers. c. 73.* Vbi impugnat Amedqum *tract. syndicatus n. 10.* Grammat. *dec. 41.* Bossium *tit. de captura n. 12.* docentes Bartoli, & Baldi sententiam habere locum, licet officiales modum inculpatæ tutelæ excedant.

3 Ad secundum allegationis casum, facilius respondetur; quia cum DD. appetentes excusare lictores, Ministrosque iustitiæ insequentes reos in proxime præcedenti casu, quando cum effectu ipsimet malefactores se resistunt, non est occidendi facultas permissa, nec ipsa suadetur *in d. l. si seruus*, in qua fundantur, inde sine dubio respondendum præstat, nec iuri consentaneum esse, nec rationi, vt dicti lictores, seu vigiles, possint, vel occidere malefactorem fugientem.

4 Quia qui aufugit, non dicitur armis resistere, sed pedibus; nõ enim pugnat cum lictore, sed fuga, sibi salutem quærit. Quare cum dicti litores in hoc casu non sint in discrimine vitæ constituti, eueniet vt si fugientem occidant, non videantur seruare moderamen inculpatæ tutelæ, ac per consequens, vt debeant puniti.

5 Vnde licet Bald. *in l. vltim. n. 5. C. de exibend. reis*, August. *ad Angelum de malef.* in verbo *fama publica præcedente n. 54.* Grammat. *dec. 41.* Bober. *dec. 179. n. 7.* Anton. Gomez *tit. de delictis c. 9. n. 6. qui ex dicta l. si seruus*, cum Alberic. Bart. Fab. Salyc. & cum aliis dicunt quod in casibus, in quibus Iudex, vel officialis potest capere delinquentem, potest etiam eum occidere, vel vulnerare, si telo se defendat, vel fuga, vel alio modo: sic etiam cum Hypolito de Marsil. Angelo de Aretin. Floro *in l. 3. ff. ad leg. Aquil.* & aliis, quibus accedunt Bossius *in tit. de captura n. 12.* & sequent. Plaza, *in epitome delict. lib 1. c. 38. n. 6.* Clarus *in §. fin. d. q. 29.*

6 Tamen quia ex doctrina proxime adducta, Farinacij longe *ad n. 62.* & aliorum, etiam sub vers. *ad primam* hic, & Suarez tit. *de los emplaqamientos, verb. sed attende n. 26* Faqnin. *d. lib 9. controu. c. 74.* Castil. *in l. 66. Tauri, Narbona in concordia Famil. S. Inquisitionis, glossa 18. à n. 34. ad* 80. qui alios plures refert, Haillon in addit. ad Gomez *d. c. 9. n. 6.* illorum sententia non admittitur, nisi seruato moderamine inculpatæ tutelæ, quod in præsenti casu nunquam militare valet; ideo debet hæc secunda sententia explodi, solumque posse admitti, nisi fugiens talis sit, qui possit impune offendi, sicut plerumque banniti possunt, vel mandatum, lictores, aut vigiles habuerint à Iudice, & Magistratu reum capiendi, & ad carceres ducendi, vel viuum, vel mortuum: ita idem Farinac. cum multis *suprà n. 44.* Faqnin. *d. c. 74.* in fine, & Haillon. vbi supra.

7 Ex prædictis, iam ad Ministros qui cum mandato Inquisitorũ pergunt ad incarcerandũ aliquem reum fidei, infertur minus posse occidere illum resistentem, nec vllo modo fugientem vulnerare, aut interficere; tum quia ipsi sunt Ministri Iudicum Ecclesiasticorum, in quibus lenitas potius, quam seueritas est inspicienda per illa, quæ addiixi *in cap. cum non ab homine de iudiciis*, & alibi; tum quia numquam ad occidendum malefactorem se resistentem, aut fugientem Inquisitores licentiam præstant suis Ministris ad incarcerationem nominatis. Sint autem in aliquo casu eis liceret, forte esset, quando iustificato inculpatæ tutelæ moderamine, nullo modo possent se liberare à resistentia mortem minantis armis sulfureis, alióve telo periculosiori, nisi illum occidendo, aut vulnerando.

8 Tamen diuina Maiestas, cuius causa tam præcipue in S. Inquisitionis officio peragitur, huc vsque ita disposuit, vt nunquam auditum sit in tot, ac ita repetitis incarcerationibus, quæ quotidie fiunt, vllum quidem reum restitisse voci Ministrorum *que sede preso al sancto Officio*, qua sola voce, quasi perterrefactus quisq; reorum, & quasi inermis se subiicit apprehensioni talium S. Inquisitionis Ministrorum.

9 Ex quibus infero quod si familiaris sancti officij iniuste tradatur torturæ, licite per se, vel per alios defendi possit; sic vt nec per hoc resistentia iudicibus irrogetur, vt si, nulla iusta causa præcedente, vel indiciis, vel criminis suspicione: sic expresse scripserunt Decius *in cap. si quando de officio ordin. n. 5.* Farin. cum multis *in praxi d. q. 32. n. 94.* Vbi ampliat pluribus modis Narbona *in l. 20. tit. 1. lib. 4. recomp. de concordia familiar. glossa* 18. *n. 61. vbi n. 63.* admonet familiarem, vt id non intendant pro qualibet vexatione, sibi visa, sed pro illa tantum, quæ manifestè iniusta sit notorietate certa, & indubitabili; ita vt contra leges, constitutiones, vel contra iuris præscripta, captura, vel quæstio, vel mortis executio fieri præcipiatur, vel executioni mandari curetur: DD. per textum *in l. 1. ff. ne quis eum, qui in ius vocatus*, Lucas de Pegna *in l. quoties n. 6. vers. secundo casu*, & vers. *tertio casu C. de exactorib. tributor. lib. 10.* Cagnol. *in l. 1. ff. si quis ius dicenti non obtemper. n. 18.* Tiber Decian. *tom. 2. crim. lib. 7. c. 11. n. 15.* ad finem, qui existimat, & ego cum eo id verum esse, quando casus celeritatem requirebat, nec ad Principem recursus haberi poterat, omnesque alias vias tentasset, vt iniuste detentus à vinculis relaxaretur, vel pœna eximeretur.

10 Tamen si dubitaretur de iusta, vel iniusta executione, seu capture à Ministris, & officialibus iuste facta, tunc non licere familiari S. Officij Inquisitionis, nec alio cuilibet resistere, constito prius de mandato Iudicis, qui capturam fieri præcepit, vel pœnam aliquam executioni mandari, vel etiam si deficiente mandato, officiales illos publice ad id fieri deputatos, sciat, cum, vt dictum est, pro Iudice stet iuris præsumptio, de quo existimant semper iustitiam fouere: sic DD. relati, & Narbona *d. glossa 18. n. 64. & 65. per l. 1. in fine ff. de officio præfect. Prætor. l. seruo inuite §. cum Prætor. ff. ad Trebell. l. fin. ff. ne quid in loco publico cap. bonæ memoria 23. de elect. cap. pastoralis §. pen. de offic. deleg.* cum multis idem Farinac. *d. q. 32. n. 91.* dicens tunc non licere priuato cuilibet examinare processum, si iniustitia manifestissime non deprehendatur ex ipsa facti euidentia: idem Narb. & Farin. n. 58. & 118.

11 Ad tertiam allegationis partem, quamuis videatur dicendum subditum Episcopi de ipsius licentia incarceratum pro maiori custodia in carcere Inquisitionis, ob fracturam carceris potius plectendum ab Episcopo, de cuius mandato incarceratus fuit; cu quod tantum illius iurisdictio fuit læsa; tamen adhuc posse ab Inquisitoribus puniri non est improbabile, cum ex tali effractionis facto, ipsi

Inquisitores offendantur; siquidem effractura est carcerum S. Officij, quorum fractio est speciale delictum, speciali pœna punibili: ita in terminis Carena *de offic. inquisit. p. 2. tit. 17. n. 78.* Quod confirmare videtur Capibl. *de Baron. Regni, pragmat. 8. §.*
12 *1. n. 225.* † Vbi ait quod subditus Baronis carceratus in Regia audientia ob carcerum violationem, efficitur de foro Regiæ Audientiæ, nec in hoc casu talem remitti ad Baronem, nisi cum delictum; pro quo Baro petit remissionem, Maiorem pœnā, quam violatio carceris mereatur; & sic cum clausula, quod restituatur ad carceres Regiæ Audiētiæ, vbi remaneat locus pœnæ ob violationem carceris. Et ita tenendum existimo, quidquid Eliseus Danza *in suo tract. de pugna Doctorum*, dixerit *tit. de carcerato, & carcerib. à n. 14.* quod intelligo procedere, si Inquisitores super sola fractura procederent, facta, non in odium S. Officij, sed tantum fugiendi causa, per illa, quæ dixi *sub cap. Ecclesia S. Mariæ de constit. q. 59.* & *sub c. 4. de Bigamis sub q. 4.* quatenus dictum est teneri Inquisitores postquā puniuerint reos auocatos à carcere laico ex causa secreti S. Officij, remittere illos ad primum Iudicū, vt ab illo puniantur condigne, de illo delicto, ob quod incarcerati essent à laico; & ita in præsenti, cum reuera subditus Episcopi delinquens extra fidem, subditus illi sit, & non Inquisitorum, nisi tantum ratione fracturæ; quæ declaratio procedit ex iurisprudentiæ riuulis.

13 Ad quartam allegationis partem, an si incarceratus in S. Officio ex causa fidei, se occidere tentauit, aut inueniatur occisus, eius bona, vt confiscata, applicentur fisco? Et in aliis iā adductis casibus defugientibus è carceribus S. Officij *in alleg. prec.* igitur vt laconicè respondeamus, cum hoc punctū ex aliis iā relatis valeat vestiri, respōdeo, quod vt prædicta bona locū habeant, requiritur de necessitate, vt delictum, ob quod qui se occidit in carcere, sit à iure punitū confiscatione bonorum, quale est illud, quod est contra fidem Catholicam, iuxta quæ dicta sunt *ab alleg. 18.* & sæpius in aliis, ac docēt Cantera *in suis quæst. crimin. tit. de homic. n. 54. §. 1. casu.* vbi addit quod vlterius requiritur. vt cōfiscatio habeat locum, vt delictum sit saltem semiplenè probatum; imo & memoria eius damnetur. ac si plene testibus, esset probata hæresis, Simanch. *tit. 18. n. 31.* Farin. *de hær. q. 197. n. 9.* Pegna *comment. 92.* Carena *p. 2. tit. 17. n. 8. §. 4.*

14 Quare Cæs. Carena *de offic. inquis. p. 2. d. tit. 17. §. 22. à n. 82.* dicens prædictū casum accidisse in S. Officio Inquisit. Siciliæ iā supra annos 60. vt patet ex votis D. Amidani, *voto 3. vol. 2.* & firmans *n. 86.* Inquisitores hæreticæ prauitatis esse iudices competentes aduersus hosce carceratos in S. Officio se ipsos occidentes, vel animo occidendi vulnerantes, cū id faciunt ex conscientia patrati criminis ad S. Officiū spectantis, tunc quidem confiscationē procedere in tātum, vt *n. 85.* cū Carena iam relato dicat, vt si dubium sit num se occiderit ex conscientia criminis patrati, vel tædio vitæ, tūc, si carceratus se occidit, postquam contra eū in iudicio facta est semiplena probatio delicti, & ipse sciat se in carcerē cōiectū ob illud delictū, certè præsumi, se occidisse ad fauorem fisci ex conscientia criminis. Et quia faciunt, quæ congerit Amaya *in l. fin. C. de iure fisci à n. 72.* illum applicabis, de quo *infra sub alleg. 58.*

15 E contra vero si incarceratus, nondū sciuerit causam, & se ipsum occiderit tædio vitæ, vel doloris impatientia, vel etiam ex impatientia carceris constiterit, tunc talem non puniri illa pœna, docent Farin. cum multis legendus *de homic. q. 128. per totam* & DD. *per textum in l. fin. §. si quis autem ff. de bonis eorum qui sibi mortem, &c.* ibi, *nisi tædio vitæ, vel impatientia alicuius doloris coactus est hoc facere*, Vbi Gothof. *in suis votis* plura exempla refert eorū, qui ex huiusmodi tædio vitæ, vel doloris impatientia, vel alio modo, sibi mortem consciuerunt. Farinac. vbi supra n. 39. Clarus in praxi d §. fin. q. 68. vers. *seipsum occidens* ibi: *cæterum si quis tædio vitæ*, Carena supra n. 84. qui n. 87. refert, an talis occisionis, aut vulneris spectet punitio ad Iudicem ordinariū delinquentes, vt existimauit Amidan. supra, aut ad Inquisitores per iam adducta sub vers. *ad tertiā*, in quo se remittit ad practicam nostri Consilij supre-
mi. † Solum enim firmat quod in dubio non tædio 16
vitæ se occiderit, nec reus certus sit puniendus in confiscatione bonorum, vt ipse firmat *sub d. n. 85. in fine*, qui & *n. 83. vers. si vero*, etiam declarat dictā confiscationem non procedere, si incarceratus, se tantum vulnerauerit ex conscientia criminis, sed tantum puniendum pœna extraordinaria; non antē mortis, vt bene cum multis, plures casus distinguētes tradunt Farin. *d. q. 128 in praxi à n. 35.* & Anton. Gomez, quem citat ibi Carena, & alij relati ab Haillon, eius additionatore. Et quia hanc distinctionem *de iure regio* non admitti probat Amaya *in l. fin. C. de iure fisci n. 75. & 76.* legendus *à n. 72.* ideo leges dicta *infra alleg. 58. vers. ad secundam.*

Et sic quoad confiscationem paractam ex deli- 27
ctis tangentibus fracturam carceris, videtur tantum procedere, quando ex causa fidei procederetur iuxta terminos *cap. cum contumacia de hæretic. lib. 6.* de quo aliquid *supra* diximus & plenius *infra.*

ALLEGATIO LV.

An iudex possit reum subiacere torturæ, si fiscus petat ciuiliter aliquam rem nobilem confiscatam, & non habet nisi indicia ex processu? Et an fiscus occupans bona delinquentis per executorem, & apparent creditores: qui prælationem contra fiscum prætendunt, debeat eis soluere debita summarie sine strepitu, & figura, iudicij, non spectata sententia? Et an, vt recuperet rem à possessore, cui donauit, aut alienauit, hæreticus sit audiendus summariè, aut in iudicio ordinario? Et num in aliis causis fiscalibus procedatur eodē metro, cū conuenitur à creditore rei, cuius bona cōfiscata sint.

SVMMARIVM.

1 *Iudex bonorum confiscatorum S. Officij Inquisitionis verius est vt non possit torquere debitores debita negantes, si aliter non cōstet, & n. sequen.*

3 *Tortura tantum in delictis atrocibus imponitur, non pro leuibus, nec pro causa pecuniaria, etiam magna, & quare n. 4. 5. & 6.*

4 *Tortura locum habet vbi est imponenda pœna fustigationis.*

5 *Torqueri nequit testis, vel delinquens pro delicto, in quo non imponitur pœna corporalis.*

6 *Infamia imponitur pro pacto de quota litis, quæ sola non operatur effectum torturæ, & si oriatur ex dolo depositi, & mandati, & n. 10.*

7 *Pœna est tantum pecuniaria, siue agatur de*

de quota litis, aut litigioſi.

8 *Pœna omnis corporalis, etſi minima, eſt maior qualibet pecuniaria.*

9 *Tortura eſt maior pœna, quam vtriuſque manus abſciſio.*

11 *Debitum fiſci liquidum exigitur ſummario iudicio; ſin autem liquidum non ſit, ordinario iudicio, vt ſub qua differentia à priuatis liquidum petentibus n.12. & de praxi n. 20.*

13 L. quod placuit 37. ff. de iure fiſci.
L. defenſionis facultas C. de iure fiſci lib. 10.

14 *Deſcriptio bonorum contra fiſcum, priuato petente, poteſt fieri, etſi illico ab eo non auocentur.*

15 *Fiſcus, creditoribus petentibus, & claré ius ſuum deducentibus, debet res detentas reſtituere ſũmario, & ſine ſtrepitu iudiciali, n.16. 17. vt num. 20.*

16 *Dictio* mox, & ſtatim *celerem reſtitutionem faciendam à fiſco vxori petenti dotem demonſtrant* in l. ſi quis poſt hac C. de bonis proſcriptor.

17 *Inquiſitores, aut Iudex bonorum confiſcatorum, quibus liquet de veritate debitorum exactorum à creditoribus, debent illis dare celarem ſatisfactionem, & de praxi Conſilÿ ſupremi, authore Fiſci Patrono* n. 18.

19 *Solutio poſterieri creditori facta, non auocatur, quando ſuppetunt bona res debitoris.*

20 *Summaria cognitio creditoris petentis procedit quãdo euidẽter cõſtat de debito facto, aut inſtrumento authẽtico, vel alio clara probatione.*

21 *Dictorium nunquam contra fiſcum pronunciandũ iudicio ordinario, ſed ſummario intelligitur, vt à n.1. & n.20.*

22 *Fiſcus pro debitis fiſcalibus nimis ſummario procedit contra debitores fiſcales, vt fulcitur* in praxi ſub n.23.

24 *Fiſcus quando agit contra debitores hæretici, cuius bona confiſcata ſunt, verius eſt, vt non alio iure ſpeciali vtatur in iudicio, quam quod competeret eidem hæretico creditori.*

25 *Executiua via non proceditur contra tertium poſſeſſorem.*

26 *Tertius ſe opponens executioni per alterum intentata, facit eam ceſſare, & interdum agitur inter creditores via ordinaria, vt exemplificatur contra nonnullos dicentes proſequendam eſſe viam executiuam,* vt n. 28.

27 Stylus proceſſandi in multis eſt idem in iudicio Eccleſiaſtico, ac in ſæculari.

28 L. cum idem 57. ff. de petit hæredit.
L. is à quo 57. ff. de rei vindicat.
L. à Diuo Pio §. ſed illud ff. de re iudicata verſ. quod ſi res remiſſiuè.

29 L. miſſi opinator. C. de exactor. tributor. lib. 11.

30 *Fiſcus conueniens e.ectorem debitoris fiſcalis, non habet priuilegium.*

31 *Fiſcus cum conuenitur à creditore fiſcali, num ſummariè fiat remiſſiuè.*

1 AD primam allegationis partem, cuius diſquiſitio ex adductis in proxime præcedentibus, inducitur, an Iudex ſcilicet poſſit ſubiacere torturæ reum, ſi fiſcus petat ciuiliter aliquam rem mobilem confiſcatam, & non habet, niſi indicia ex proceſſu. Et quia ego in praxi nondum viderim, nec audiuerim hoc torturæ remedio vſum fuiſſe, nec in hoc conſilio; nec ab aliquo Iudice bonorum confiſcatorum, aut ab vllo ex Inquiſitoribus; ita vt ſi deficiat alia iuridica probatio, abſoluatur reus, niſi contra eum militent ſimulationis, & fraudis ſuſpiciones, de quibus abunde dixi *in alleg.* 13. & 14. & econtra legerim Quemadã diſputantem *in ſuis fiſcalibus quæſtionibus q.* 15. qui poſtquam ſignat rationem, ob quam hoc caſu, non eſt locus torturæ, in fine firmat poſſe Iudicem ſubiicere torturæ pro eruenda veritate, quando reſultant contra reum indicia ex proceſſu, ex textu, quẽ dicit ſingularem *in l. 1. C. de natur. liber.* & quem ad hoc allegat Bald. *in l. 1. C. de hæred.* vel actione vendita, vbi accumulat aliqua fiſci priuilegia, referens Angelum *in l. vacantia, C. de bonis vacant. lib.* 20. & ibi, Bartol. & Bald. *in c. 2. §. ſi Titius de controuerſ. inter Domin. & Vaſſal.* & Franciſcum Lucanum *de fiſco in principio* ibi: *quarens ca us*, dicentes hoc eſſe ſpeciale in fiſco; ideo viſum eſt radicitus diſputare.† Et in terminis inter priuilegia, quæ 2
competunt fiſco, poſuerunt hoc Alfaro *de officio fiſcal. gloſſa* 16. *n.* 62. & 63. qui poſtquam dicit *n.* 61. ſecundum, quæ iam ſupra addoxi *sub primis alleg.* duplex remedium competere fiſco pro conſequendo debito, executio ſcilicet perſonalis, & realis, & dixerit inquiſitionem locum non habere in ciuilibus, ſed dixit *d. n.* 62. & 63. id fallere in fiſcali cauſa *per l. vacantia in fine C. de bonis vacant. lib.* 10. cum Angelo; Bart. & Baldo, Lucas de Peña; item & per tormenta huiuſmodi indagationem fieri poſſe refert ex Quemada *in d. q.* 15. adducendo Afflictum *dec.* 252. & Peregr. alios adducentem *de iure fiſci lib. 2. tit. 3. n. 8. per l. defenſionis facult.* de qua infra.

Et pro negatiua ſententia, nam & pro mero de- 3
licto, nec ſemper, nec pro omni cauſa criminali debet imponi tortura, niſi tantum in delicto atroci, & graui, ex quo veniat imponenda pœna mortis, vel ſaltem corporalis, non tantum pœna exilij, vel pecuniaria, cum tunc maior pœna eſſet tortura, quam illa, quæ ſperatur imponi pro delicto, vt probat *textus* notabilis *in l. edictum* verſ. *primo ff. de quæſt.* in verbis ibi: *quæſtiones nec ſemper in omni cauſa, & perſona deſiderari debere arbitror.* Vbi communiter DD. *& in l. fin. C. eodem*, & præter antiquos cum Puteo, Gandino, Franc. Bruno, Paulo Griland. Anton. Gomez; *lib. 3. variar. c. 13. de tortura n. 2. & præcedentibus indiciis legiem.* Boſſius *tit. de indiciis, & conſider. 4. p. tract. 6. reſol. 1. & 6.* aduertentes ſolum torturam infligi in grauioribus criminibus; quæ pœna corporali mortis, vel mutilationis puniri debent; non tamen, ſi pœna exilij, aut pecuniaria: idem Sanchez *n.* 3. Clar *in pract. §. fin. q.* 64. verſ. *præterea debet*, Tuſchus *litt. T. concluſ.* 326. Carrer. *in pract. in 2. tract. de indiciis, & tortura §. circa ſecundum n. 27. in fine*, Peguera deciſ. crim. 16. n. 61.† Vbi etiam 4
addit, quod vbi venit imponenda pœna fuſtigationis, locum habere poteſt tortura, Paz *in praxi tom. 1. p. 5. à n. 32. Curia Philipica 3. p. § tormento n.* 3. latiſſime, & cum infinitis Farinac. *in praxi q.* 42. *à n. 3. per totam.*† Qui & tangens, imo diſputans 5
quæſtionem, *an in cauſis pecuniariis, liceat aliquando torturam imponere?* qui poſtquam *conſ.* 22. *n.* 22. cum infinitis probauit torqueri non poſſe teſtem, aut reum pro delicto, pro quo non imponitur pœna corporalis *per leg. 1. in princ. ff. de quæſt. l. ex libero 21. § 1. eodem* & ibi *l. vnius §. in cauſa*, & nec pro ciuili dixit.

Nec obſtat dicere, quod pro pacto de quota litis 6
imponitur infamia: Nam etſi actio iniuriarum, etiam quod iniuria ſit leuis, condemnato infamiam irroget, vt agnoſcunt DD. *in cap. Cum te 13. de re iudic.* Vbi Butr. Abbas, Zabarella, & relati à Farin: *conſ.* 70. *n.* 32. tamen negat cum infinitis ibi *n.* 33.

&

& 34. in fine, & *à n. 36.* tantum pro relatis delictis, imponi torturam, addens quod infamia sola, non operatur effectum torturæ, nec vt causa, seu actio dicatur criminalis: nam vt optime aduertit Mynsing. *obseru. 98. in fine, cent. 2.* & *cons. 7. n. 18.* actio depositi, mandati, & de dolo, sine dubio infamat. & tamen, non criminalis, sed ciuilis reputatur.† Et quia, vt idem Farin. *probat n. 52.* cũ Mar-
7 sil. *in l. Diuus ff. de quæst.* cum aliis, quos idem Farinac. cumulat *d. q. 42. n. 14.* siue agatur de pœna litigiosi, siue etiam de pœna pacti, de quota litis, pœna non est nisi pecuniaria, in qua minime valet
8 inferri tortura.† Primo, quia omnis corporalis pœna, quamuis minima maior est qualibet pecuniaria pœna, quamuis magna, vt *in l. in seruorum ff. de pœnis.* Secundo, quia si aliter diceremus, sequeretur absurdum, quod ex modo probandi, reus grauius puniretur, quam ex modo condemnandi, cum tortura sit maior pœna quam vtriusque manus abscisio, ad tradita per Marsil. *supra n. 2. & 3.* Alia dicit videnda *de pœna falsi*, quæ ex tali pacto deduxit.
10 † Virgil. vocat *in tract. de pactis p. 3. n. 42.* Vbi alios allegat indicens facientes pactum de quota litis incurrere crimen falsi, quibus satisfacit Farinac. nam vltra quod ad inferendam torturam, non attenditur qualitas criminis, sed qualitas pœnæ, nec in iure cautum reperiatur, quod pro crimine falsi, possit imponi tortura, quando, non nisi pœna pecuniaria imponitur, videtur iuxta hoc respondendum.

11 Ad secundam allegationis partem, supposita Doctrina, quam sequitur Quemada *in suis quæst. fiscal. q. 25. fin.* qui interrogando, qualiter procedatur in causis fiscalibus ordinarie, vel summarie, respondet sub distinctione, illa scilicet, quod vbicumque debitum fisci est liquidum, sit procedendum summariè *per textum in l. sacrilegij 9. fin. ff. ad leg. Iul. peculatus, & l. quoniam nonnulli C. de appellat*, vbi Alberic. *& in l. Paulo §. fin. ff. de leg. 3.* & ex *textu optimo in l. missi opinatores, C. de exactorib. lib. 10.* secus si debitum non est liquidum; quia tunc requiritur iuris ordo iudicialis *per l. defensionis facultas C. de iure fisci lib. 10.* vt Plat. dixi *in d. l. defensionis*, Bald. *in l. a. C. quando fiscus, vel priuatus*, Vbi dicit quod ius fisci est speciale; quod si debitum est li-
12 quidum, proceditur summariè.† Et per dicta iura, quod nõ requiritur ordo, & sententia, aliter in causis priuatorum, in quibus, etsi debitũ sit liquidum, sententiam desiderari dixerit idem Bald. ac sequuti sunt Salicet. & alij; *per text. in l. fin. C. de compensat.* Bart. & Plat. *in l. si qui C. de conueniendis fisci debitoribus*, iam aliqua addenda erunt pro clariori huius doctrinæ methodo.

13 Etenim in fauorem priuati, & contra fiscum facit, quia debet cõcedi plena defensio iudicialis reis, etsi conueniantur à persona priuilegiata, qualis est fiscus, *l. quod placuit 37 ff. de iure fisci:* DD. *per textũ in d. l. defens. facult.* vbi fatetur D. Franc. de Amaya illam loqui *de defensione iudic.* de qua est elegans locus Pauli *in l. vnius 18. §. cognitorum ff. de quæstionib. clem. pastor. de re iud.* D. Ioan. de la Rea late *1. tom. decis. Granat. dec. 4. n. 10. & dec. 20. n. 43* non enim dicit Amaya denegatio illicitæ defensionis dandæ potest licitum facere priuilegium, personæ *per l. si à milite 30. vers. edictum ff. de militari testam.*
14 Quare potuerunt Accurs. *in d. l. defens.* Bart. *n. 4.* Valenz. *n. 30.* post Plat. Rebuff. & Phyrr. quos sequitur Amaya *sup. n. 3.* Molina *de Hispan. primog. lib. 1. c. 15. n. 52.* cum aliis, & vbi eius addit. dicere facultates eorum, quibus aliquam controuersiam fiscus infert, nõ posse, ea pendente, describi; quod intelligunt, de descriptione occupatoria bonorũ, quæ continet incorporationem in fiscum, de qua agit idem Amaya *in l. 3. C. de bonis vacant.* non vero de nuda, & simplici descriptione, quæ fit ad effectum, ne res delaberetur, seu occultatur, quæ lite pendente fieri non est prohibita, vt patet *ex l. fin. C. d. tit. de bonis vacant.*

Vnde iam licet Romanus *in l. 1. §. 1. ff. de verb. oblig.* dixerit non illico, hoc est summariè redden- 15
dam esse à fisco rem creditori petenti: tamen aliter videntur etiam recentiores loqui post Bart. *in l. res, quæ 9. res. autem ff. de iure fisci*, dicentes, quod vbi fiscus occupat bona delinquentis per executorem, & apparent creditores, qui prælationem contra fiscum prætendant, tunc debeat fiscus eis soluere debita sua summariè sine strepitu, & figura iudicij, non spectata sententia: ita etiã Valenz. *in l. 1. n. 18. C. de iure fisci* Fulu. *n. 83.* D. Franc. de Amaya *n. 89.*

Probantes Bart. sententiam *per text. in l. si quis* 16
post hac 9. C. de bonis proscriptor. quæ agens de fisco occupante res vxoris propter confiscationem bonorum mariti, addit, vt vxor debeat statim res suas recipere, & veluti manu iniecta, vindicare: Nam cum vindicationem concedat, lex, sequitur, vt protinus vxor res suas sit recuperatura per illa, quæ latè dixi *in c. 1.* de ordine cognit. & per dictionem dictæ legis ibi: *statim*, quæ denotat summariam cognitionem, præcipue adiiciendo illam vocem *mox*, quæ celerem vindicationem sine dilatione significat, vt aduertũt de his dictionibus scribentes, quos refert Barbosa *in d. verbo statim n. 5. & in d. verbo mox*, & ante illum Zenedus *de dictionibus.*

Quam ergo sententiam intelligunt relati, & ego 17
cum illis procedere, quando creditor, siue creditores petentes contra fiscum, euidenter probent, aut Iudici bonorum confiscatorum, aut inquisitoribus apparet de iure proprio, & quod res sint eorum aut sibimet ipsis debitæ; & ita sæpius in nostro Consilio supremo vidi practicari, dum essem Fiscalis *ab anno 1657.* aduersus me petentem Iudicio ordinario disceptari, per illa, quæ lata dixi de simulationibus oppositis aduersus pretensiones reorum, aut suorum creditorum supra *in hoc tract. ab alleg.*
13. hic applicanda.† Et sic solet Dom. Inquisitor 18
generalis vnã cum suis consiliariis, quoties, confessione rei adminiculata, instrumento guarentigio, aut priuato, legitimæ recognito, siue comprobato, aut per informationem testium apparet de debito à fisco persoluendo ex bonis confiscatis rei debitoris, mandare, vt creditoribus ita de iure suo indubitanter monstrantes, solutio fiat, non obstante contradictione fiscali. Et in hoc *anno 1661.* semel, ac iterum iudicatum est ad petitionem *Martini Fernandez Exguerra* Familiaris S. Officij ciuitatis *de Rieseco* petentis in mense Augusti sibi tradi centum, & viginti millia Dragmarum, quas accommodauerat cuidam, nunc reo fidei in carceribus, adhuc detento, obligato ad prouisionem carnium faciendam, vulgo *al abasto de las carnicerias* huius Curiæ Matritensis, vt cum illis nummis per litteras cambij soluendis à correspondalibus dicti *Exguerra*, quos habebat in Regno Galliæ, vbi reus emptis 1300. capita boum, quæ in mente Aprilis transtulit, & in mense Maij, ad hoc territorium, vti factum est, fideiussore præstito à dicto *Exguerra* secum principaliter obligato de restituendo tot Dragmas sibi restitutas, si aliquando appareret non sibi debitas, aut competere aliis creditoribus melius ius habentibus; & in hunc modum illi tradi, etiam vt coniudex in voto fui, & in aliis casibus

ante

antecedentibus præcipuè, quando apparent bona rei in copia ſufficienti ad ſoluendum cæteris creditoribus, etiam anterioribus, vt D. Gabriel de la Calle, & Heredia, iam nunc Collega, & amicus noſter, vt Inquiſitor vocatus *de Corte* tunc agens, & nũc adhuc exercens, informauit huic conſilio ſupremo, & amplius, quia conſtitit, dictum *Ezguerra* creditorem eſſe virum probum, & ſine ſuſpicione fraudulentiæ, & ſimulationis contra fiſcum; item & nimis diuitẽ. Quæ praxis fundamẽtũ habet in doctrina Iuriſconſulti, *in l. ex facto ff. de peculio* cum alijs.

19 Et facit à contrario ſenſu, nempe, nam ſi reus eſt idoneus, & ſoluendo omnibus creditoribus agentibus contra ipſum via executiua, executionem non impediri, nec in hoc caſu neceſſum eſſe opponi vnum creditorem alteri, cum, neuter alterũ impediat, ne exigat creditum à debitore communi, qui habet bona, ex quibus poſſit vtrique ſatisfacere, atque adeo, cum non interſit vnius, ne alius recuperet, vnius recuperatio non obſtat recuperationi alterius, vt notarunt Paz *in praxi tom. 1. 4. p. c. 4. n. 5.* Chaherran. *dec. 65. n. 6.* Carlebal *p. 2. de iudic. execut. diſp. 11. n. 4.* quia talis oppoſitio eſt euidenter calumnioſa, aliter ſi debitor idoneus non eſt, nec bona ſufficiant: idem Carlebal *à n. 15.* cũ multis.

20 Itaque dictam ſummariam cognitionem ſufficere, quando notoriè conſtat de iure creditoris per euidentiam facti, vel per inſtrumentum authenticum, vel aliam claram probationem, vel allegationes, aut confeſſiones, concludit D. Franc. de Amaya *in d. l. 1. C. de iure fiſci n. 90.* conſiderans in propoſito ſpeciem *textus in c. 1. de reſtit. ſpoliator* (vbi ego latè, & in aliis iuribus illius tituli egi, *& in d. c. 1. c. 2. & cap. fin. de ordine cognit.*) quod etſi agenti remedio recuperandæ poſſeſſionis, non obſtat Dominij exceptio, etſi incontinenti illud probet. Sin autem de tali exceptione conſtet notorie, tunc ſtatim Iudex pronunciat, ſicut ibi dixi, & docent Franc. *in c. ad decimas de reſtit. ſpoliator lib. 6. n. 11.* quem ſequuntur Gratianus *diſcept. forenſ. c. 740. n. 47.* Menoch. *in recuper. rem. 10. n. 26.* ita, & in noſtro caſu, vt Iudex ſit cogniturus ſummariè, quando euidenter conſtat de debito, & iure creditoris componens deſidia, Bart. & Roman. cum Valenzuela, & Fuluio, vbi *ſupra* explanantibus Romani & aliorum ſententiam locum habere, nempe, vt in iudicio ordinario procedatur cum terminis illius, quando ſcilicet petitio creditorum delinquentis confeſſati requirit altiorem indaginem, & examen ordinarij Iudicij per illa, quæ dixi *in d. c. 1. 2. & fin. de ordine cognit. & ſub d. tit. de reſt. ſpoliator*, & ibi, *ſub cap. litteras*, cum in re dubia, quam impugnare poteſt Fiſcalis, quia valet legitime controuerti, & impugnari remediis, de quibus *ſub d. alleg. 13. & 14.* cum aliis; tunc enim non eſt, cur creditorum ius debeat ſummariè finiri, ſed auditis in forma exceptionibus fiſci in Iudicio ordinario per illa, quæ docent etiam DD. *in l. vnica C. de conductor, & pro-*
21 *curator d. lib. 10.* † Et in hoc ſenſu accipitur dicterium ſolitum numquam contra fiſcum procedendum iudicio ſummario, ſed ordinario, nec obſtat, *tit. C. de ſent.* aduerſus fiſcum latis retractandis, & illa, quæ dicta ſunt *ſup. ſub alleg. 9.* quę intelliguntur niſi notorie conſtet de fiſci iniuſtitia, & de euidenti iuſtitia creditorum petentium, applicabis alia, quæ dico *infra ſub alleg. 57.* & addit Alfaro *de offic. fiſc. gloſſa 16. prim. l. 12. n. 79.* quod cum aliquid debetur ex bonis proſcriptor. fiſco acquiſitis, vt ſummarie ſatisfactio fiat *per d. l. ſi quis poſt hac 9. in princ. C. de bonis proſcriptor*, per quam ita tenet Bartolus *in l. res, quæ §. res autem ff. de iure fiſci*, ſed tu conclude, vt dico *infra ſub n. 24. & 25.*

Ad tertiam allegationis partem, an, vt fiſcus re- 22
cuperet rem à poſſeſſore, cui donauit, aut alienauit hæreticus, ſit fiſcus audiendus ſummariè, aut in iudicio ordinario? & adiunctis hic, quæ *ſupra* ſcripſi *alleg. 7.* & ibi *à n. 18.* item & *alleg. 8.* videtur dicendum contra fiſcales debitores via executiua eſſe procedendum per *textum in d. l. miſſi opinatores C. de exactionib. tribut. lib. 10.* virtute cuiuslibet inſtrumenti, vt commendant Bald. & Salicet. *in l. 1. C. de condit. ex lege*: Deinde quia ſi in iure communi sũt caſus, in quibus proceditur via executiua, quos numerat Iaſon *in l. 1. C. de edicto Diui Adriani toll.* & fiſcus tot fruatur priuilegiis, vt commemoratum eſt *ſupra ab alleg. 1.* vſque ad 12. ac referunt Alfaro *de offic. fiſcali ſub gloſſa 16.* cum aliis, & *ſub gloſſa 20. & 30.* Peregrin. *de iure fiſci*, Amaya *ſub tit. C. de iure fiſci, de pœnis fiſcalibus*, & de iure haſtæ fiſcali; & alibi *lib. 10.* & DD. *ſub tit. C. de conueniend. fiſci debitoribus d. lib. 10.* ſequitur dicendum, vt quoad propoſitum dubium via executiua, & ſummarie procedendum à Iudice confiſcatorum bonorum contra fiſci debitores, præcipuè hodie de iure Regio, quando pro fiſco militat inſtrumentum guarentigium iuxta illa, quæ latiſſime dixi *ſub c. 1. de fide inſtrum.* per diuerſas quæſtiones.

Et iuuatur ex ſequentibus, nam forma commu- 23
nis ſeruanda eſt, quæ in cauſis ſummariis ſeruatur, vt refert Peregrin. *lib. 7.* cum aliis *tit. 3. num. 3.* ſed apud nos quid ſeruandum ſit, exprimit *tit. 7. lib. 9. recompilat.* vbi facilè apparet fiſcales cauſas breuiores eſſe priuatorum breuibus cauſis, dilationeſque in eis abbreuiari, & in multis aliis priuilegia obtinere: Nam licet alias primo mobilia, deinde immobilia bona ſumi debeant *l. à Diuo Pio §. ſi ſuper rebus ff. de re iudic.* tamen in executione, quæ fit pro fiſcalibus rebus, id nõ ſeruari probat Alfaro *de offic. fiſcali gloſſa 16. à n. 69.* cũ Bald. *per l. ſi quis fundum. C. ſi prop. publ. penſit.* & *ex l. 18. tit. 19. d. tit. 7. lib. 9. recompil.* vbi meliora bona ſumuntur, & omnia ſubhaſtentur, & quæ facilius proſunt, venduntur; & probat etiam ex eo; quia ſecuritas data à Principe, ad debita fiſcalia non extenditur: *argum. textus in §. publicorum in auth. mandata coll. 3.* & quia debitoribus fiſcalibus, dilatio denegatur *in l. 13. tit. 16. d. lib. 9. recompil.* aduertit tamen vidiſſe datam, vt commodius ſoluant, non expreſſè, ſed diſſimulando, dicens hoc eſſe ſæpe vtiliſſimum publicæ pecuniæ, ſi fiat cum cauſa; & quod in eo caſu gratificatio periculoſa nimis eſt; & adducit ad talem dilationem iuſtificandam *textum in l. in fraudem 45. §. qui pro alio ff. de iure fiſci.*

Nihilominus ex proxime dictis ſub verſ. *ad ſe-* 24
cundam, & quia fiſcus, non alio priuilegiato iure recuperare valet bona, iura, & actiones ſibi competentia propter hæreſim rei creditoris, quam quod eidem creditori hæretico de iure, aut priuilegio competeret per dicta in relatis *alleg. 7. & 8.* & in aliis. Vnde cum fiſcus in hoc caſu non reperiatur in hoc priuilegiatus, & de iure communi numquam procederetur via executiua, etiam, ſi actor haberet reum obligatum per ſcripturam publicam iuxta textum ſingularem *in l. minor 15. annis §. cui fideicommiſſum ff. de minor.* quem commendat Iaſon *in d. l. fin.* & Rodericus Suarez *in l. poſt rem ff. de re iudic. fol. 120.* ſic vt requiratur libellus, & proceſſus iudicarius de iure communi iuxta text. *in l. 5. C. de except. rei iudic. & in l. 4. §. condemn. ff. de re iud.* & in terminis Anch. ſingulariter *in c. fin. præſcr. lib. 6. col. fin.* doceat, ſicut, & refert, ac ſequitur Quemada *in ſuis fiſc. qu. ſub q. 49. n. 5.* vbi

refert

refert illius doctrinã, & determinatione posuisse silentium cuidam maximo Aduocato Consistoriali Toleti, qui tenebat contrarium in casu ardoo, qui pendebat in crimine læsæ-Maiestatis coram eodem Quemada, & adducebat text. *in d.l. opinatores.*

25 Et confirmatur hæc doctrina, quia cũ donatarius, seu ille, in quem hæreticus alienauit, sit tertius possessor, & contra tertiũ possessorem non procedatur via executiua, vt docent Bald. *in l. 1. in princ. C. communia d. leg.* idẽ *in l. 1. C. si aduers. cred.* Alex. *in l. 1. §. si her. ff. ad Trebell* per *text.* ibi, qui dicit, quod fatui essent creditores, qui peterent executionem contra tertios possessores, Bened. de Butzis *in tract. de instr. guarent. q. 9. col. fin.*
26 † In tantum, nã si vnus creditor superueniẽs, opponit se executioni iã per alterũ inceptæ, aut factæ, vtens actione personali, & hypothecaria sibi cõpetẽte, & petẽs se præferri in pretio redacto ex vẽditione bonorũ debitoris, aut actione personali priuilegiata, vt si v.g. vxor (vt sæpe solet contra fiscũ in S. Officio litigãs corã iudice confiscatore, aut in hoc consilio) se opponeret executioni factę in bonis mariti ob instantiã alterius creditoris, supersedẽdũ est in executione, in quocũq; statu sit processus executiuus tempore oppositionis, qui silere debet interim, dũ inter ipsos creditores agitur via ordinaria, & examinatur, quis sit prior, & potior, & cui sit prius satisfaciẽdũ de bonis debitoris, vt sentiunt Bart. *in l. à Diuo Pio 15. §. si super reb. n. 3. ex vers. si vero sit missio in alia re ff. de re iud.* Abb. *in c. vt veniens 38. n. 1. & 6. de testib. & in c. cũ super 27. n. 7. de sent. & re iud.* (Vbi plene ego dixi de tertio contradictore, seu oppositore ad iudiciũ veniẽti) Carleb. *de iud. d. 2. p. disp. 11. n. 5* cum Greg Lopez, Paulo Castr. Natta, Goaad. Mynsing. Barb. Grat. *reg. 418.* cum multis, cum Iosepho Ludou. Cancer. Tusc. Paz, Scac. qui *de commerc. §. 2. glos. 5. n. 408. & §. 7. glos. 6. n. 84.* dicit esse communẽ conclusionẽ, & in praxi seruari Phræca *de præsent. instrum. p. 9. q. 12.* Surd. *dec. 335. n. 6. & 22.* Bobad. *lib. 2. polit. c. 20. n. 50.* Abend. *de cens. c. 109. ex n. 1.* Regnic. per text. ibi: *in l. 41. tit. 4 lib. 3. recomp.* vbi Azeu. & Gutierr. *in l. nemo potest n. 191. ff. de leg. 1.* Rodrig. *de execut. c. 8. ex n. 2.* D. Franc. Salgado *de Regia protect. p. 4. c. 8. n. 65.* idẽ Carleb. *d. 1. p. de iudic. tit. 2. disp. 8. n. 10.* vbi dixit Doctores nostros Hispanios prædictã *leg. recomp.* catẽdere, ad omnia tribunalia; & sic vsu esse receptã.
27 † Et quidem iure optimo per illa, quæ dixi *in c. quod si Clerici 9. de foro comp.* vbi dictũ est in multis processari in iudicio Eccles. sicut in laico.

28 Et multis fundamentis prosequendo Carleb. *d. 2. p. tit. 1. d. disp. 11. à n. 7. & 13.* respondet fundamentis contrariæ opinionis; nempe prosequendam esse viã executiuam, non obstante tertio opositore *per l. cũ idẽ 27. ff. de petit. hæred. & l. si à quo 37. ff. de rei vind.* vbi sententia lata pro primo litigatore, si superueniat tertius oppositor, executioni mandatur, præstita cautione per eum, pro quo sententia lata est de restituendo secundo litigatori in casu succũbentię, & *d. l. à diuo Pio §. sed & illud* vers. *quod si res.* Vbi concurrentibus duobus creditoribus super eodem pignore, non impeditur executio, sed pignus venditur emptori cum onere soluendi debitum anterius priori creditori, & reliquum conuertendi pretium in re iudicatą *cum l. 38. tit. 13. p. 5.*

29 Et ob id, & ex aliis, quæ hic valent applicari adducta per Carleb. vbi *sup. d. disp. 11. n. 7. 8. & 9.* optimo iure potuit idem Quemada adductã sententiã sequi *sub d. q. 9. in fine* qui *n. 6.* respondens ad text. *d. l. missi opinat. C. de exact. tribut. lib. 11.* ait illum intelligi modis duobus Primo si debitum sit liquidũ per confessionem, vel in eo, in quo non cadit probabilis negatio, vt in tributis, vt *in §. coges in auth. de mandat. Princip.* & tenent Bald. & Salicet. *in dicta l. 1. ff de condit. ex lege*, sicut intellexit Suarez *in dicta l. post rem*, vel dum se opponit tertius contradictor, vt diximus, & in casu distinctionis adducta *supra* hic sub dicto vers. *ad secundam.*

Quibus omnibus addo dicta *sub n. 22. & 23.* de 30
summaria cognitione, & executione procedere cũ fiscus fiscalem debitorem cõuenit secus debitorem debitoris, vt eleganter tenent Suar. *in l. post rem casu 7.* Pereg. *lib. 6. tit. 7. n. 19.* Alfaro *sup. n. 88. & 89.*

Ad vltimam allegationis partem, num in aliis causis fiscalibus procedatur eodem metro cum cõuenitur fiscus à creditore rei, cuius bona confiscata sunt: satis responsio liquet ex dictis hic in relatis vers. *ad secundam & ad tertiam*, & ea doctrina Rolandi *cons. 31. n. 36. vol. 1.* Dueñas *reg. 277. ampliat. 4.* Parlador *rerum quotid. lib. 2. cap. fin. p. 4. §. 2. n. 2.* Sanchez *lib. 2. summa c. 22. num. 80.* dicentium vt quoties viæ executiuæ esset locus aduersus condemnatum, sit quique eidem locus contra fiscum bona occupantem, & sic *n. 81. ex d. l. si quis post hac, & l. rei momentaneæ C. vnde vi*, cum Bart. Bald. Saliceto, & Paulo, addit, quod debet quoque fiscus creditoribus illis, præuio solo debitorum examine, & sola veritate inspecta, nec spectata diffinitiua soluere, & cum Gomez, Arias *in l. 76. Taur. n. 5.* Clar. *in pract. lib. 5. q. 78. n. 28.* vbi Bart. *n. 162.* Pereg. *d. lib. 5. tit. 1. n. 54.* vers. *credit. autẽ* Farin. *in praxi in noua edit. tom. 1. p. 1. tit. de delictis & pœnis q. 15. n. 176.* Ioannes de Amicis *cons. 68. n. 8.*

ALLEGATIO LVI.

An bona adquisita post reconciliationẽ ab hæretico adhuc in carcere pœnitentiæ detento, seu durante exilio, vel post sint obligata creditoribus, quos habebat, antequam pro hæresi incarceraretur? Et quid si de bonis cõfiscatis, plenè creditores à fisco non satisfiant? Et an bona illa aliquo modo valeant acquiri eidem fisco? Et quid si debitor hæreticus restitueretur ad bona? Et quid etiam si fiscus non acceptaret confiscationem? Et quid si reus debitor, se obligasset sub iuramento soluere creditoribus? Et an fideiussor eiusdem debitoris hæretici, liberetur à creditoribus, sicut, & reus?

1 *Hæreticus, cuius bona confiscata sunt, non tenetur soluere creditoribus de bonis post recõciliationẽ acquisitis, si confiscata sufficiunt pro soluẽdis creditoribus anteriorib. & à n. 14. & 26.*

2 *Cessio bonorum concessa debitori pauperi incarcerato, non liberat illum à debito, si ad pinguiorem fortunam deuenerit.*

3 *Fiscus, cui bona confiscata applicantur, tenetur soluere creditoribus rei, in cuius locum succedit reo, debitore liberato. Et quare n. sequentibus, & à n. 14. & 26.*

4 *Debitor, cuius bona per delictum confiscata sunt, habetur pro mortuo, & liberatur etiam ab obligatione personali, vt n. 17.*

5 *Mors ciuilis, sicut naturalis dissoluit obligationes, & n. 11.*

6 *Amittens bona, quodammodo dicitur amittere personam, cum reputetur pro mortuo.*

7 *Deporta*

7 *Deportationis nomen, est spoliatio omnium rerum.*
8 *Actio inique datur in eum, cus bona sunt ablata.*
9 *Condemnatus in confiscatione, non potest personaliter conueniri, quia cessat in eo funditus omnis obligatio; eo quod transit in fiscum.*
10 *Debitor, cuius bona confiscata sunt, siue obligationes extincta sint, siue transfusa in fiscum, liberatur à creditoribus, & à n. 14.*
11 *Naturalia iura transeunt etiam in fiscum.*
12 *Deportatus pro obligationibus de praterito, liberatur ab obligatione naturali, & ciuili, que transit in fiscum, & n. 13. & sub n. 27.*
14 *Actiones, & iura, qua stabant contra debitorem hareticum, eius bona confiscata transeunt contra fiscum, & n. 26.*
15 *Confiscatio bonorum delinquentis facta, omnino liberat debitorem à suis creditoribus, & ab omni obligatione, etiam naturali. Et etiam in foro conscientia, vt n. 16.*
16 *Debitor hareticus liberatus est à creditoribus, etiam in foro conscientia, etsi fiscus illis non soluat.*
17 *Condemnatus suis bonis publicatis, priuatur actione aduersus suos debitores.*
18 *Debiteres haretici condemnati liberantur ab eo, soluendo fisco.*
19 *Curatoris, & tutoris bonorum confiscatorum ratio, item & tutela, ac cura, est in fisco.*
20 *Fideiussor datus ad satisfaciendum creditoribus, non tenetur; donec excusso fisco pro bonis confiscatis, explicatur, vt n. 21. & n. 46.*
21 L. 1. ff. de fideiussoribus.
22 *Fiscus tenetur praestare fructum condemnati, cessante fraude, si velit acceptare bona confiscata rei, alias idem condemnatus poterit agere, & conueniri.*
23 *Fiscus promouendus est, an velit acceptare confiscationem, vt valeat à creditoribus rei conueniri in confiscatis.*
24 *Fiscus, si tantum pars bonorum condemnati, confiscatur, tenebitur pro ea parte creditoribus, reus vero in reliquum, & nec vltra vires, etsi non confecerit inuentarium.*
25 *Creditores damnati omittentes à fisco petere debitum, amittunt actionem, secus si non potuerunt.*
26 *Debitor hareticus, cuius bona confiscata sunt à tempore publicationis, liberatur, à suis creditoribus antiquis, etiam si integrè de confiscatis bonis non satisfiant dicti creditores.*
27 *Hareticus debitor reconciliatus tenetur de bonis postea acquisitis soluere nouis creditoribus; secus si ex causa de praterito.*
28 *Reconsiliatus in Sancto officio non est prohibendus de nouo acquirere.*
29 *Hareticus debitor tenetur de bonis satisfacere, qua fuerunt translata in tertium, secus si ex dispositione legali, vt n. 30.*
33 *Reconciliatus plene restitutus per Principem, & ad bona, tenetur soluere suis creditoribus, si bona ei restituat fiscus.*
34 *Restitutio simplex à Principe facta, nec restituit bona, & iura actiua, nec passiua, & num. 25. 26. & 27.*
35 *Obligatio antiqua non reuiuiscit ex restitutione gratiosa Principis, si bona non restituantur aggratiato delinquenti.*
36 *Deportatus, restitutus à Principe, tantum recuperat Dignitatem, non tamen bona; & sic liber manet à creditoribus anterioribus, etsi ad pinguiorem fortunam veniat.*
37 *Actio personalis nequit dari contra delinquentem aggratiatum non restitutum ad bona.*
38 *Actiones personales procedunt ab ipsis obligationibus, qua si extincta fuerunt; nec ipsa reuiuiscit contra ipsum debitorem semel liberatum confiscat.*
39 *Reus restitutus per viam iustitia, quia recuperat omnia, tenetur soluere suis creditoribus.*
40 *Hareticus damnatus restitutus ad partem, seu quotam bonorum, tenetur pro ea parte suis antiquis creditoribus.*
41 *Passiua actiones, vt intelligantur reuersa ad damnatum, requiritur plenaria restitutio quoad omnia.*
43 *Hareticus damnatus, cuius bona confiscata fuerunt, liberatur à creditoribus, etsi iuramento promisisset eis soluere, quilibet debitor ab obligatione camerali, vt n. 45.*
44 *Pensionem iurans soluere, liberatur, si non potuit habere possess. beneficij vltra duos vel tres annos.*

ALLEGATIONIS huius dubium in hoc *anno* 1661. post discussionem longam in nostro consilio, & ad partes plene disputatum, singuli de consilio loquentes, litteratissimi quidem, & in praxi S. officij, & circa bona confiscata versatissimi; inter quos noster prudentissimus, ac litteratissimus *D. Didacus de Arçe, & Reynoso,* Generalis Inquisitor. & *D. Garcia de Porras* etiam è consilio supremo Castellæ, & pro liberatione omnimodo rei, quamtumvis fiscus de bonis rei confiscatis, planè satisfacere, ac persoluere non valeat creditoribus reconciliati, stiterunt, & hoc licet nonnulli scriptores contrarium in hoc caso responderissent, quos sequitur Quemada *in suis fisc. aib. q.* 10. *in fine,* qui dum dixit, vt quando bona confiscata sufficiunt pro satisfaciendis creditoribus anterioribus, prædictæ confiscationi reus debitor in bonis postea quæsitis, nullomodo maneat creditoribus obligatus; eò quod creditores debent sibi imputare, si non petierunt, & intentarunt suas actiones contra fiscum. Sed si non fuerunt sufficientia, tunc in eo, quod defuerunt, reconciliatum in bonis, quæsitis, post reconciliationem, obnoxium manere creditoribus scribit: argum. *textus in l.* 1. *C. de fideiussorib.* & quia creditores propter debitoris hæretici delictum, non debent sine culpa sua, amittere sua debita, nec delinquens reportare commodum ex suo dolo, contra quæ dixi *sub cap. super litteris* 20. *de rescript.* 1

Quæ iuuantur, quia in paupere debitore, & incarcerato bonis cedente, beneficio iuris, vt *in toto tit. ff. & cod. de cessione bonorum,* & qui bonis cedere possint, & *in §. fin. instit. de action. cap. Oduardus de solutionib.* vbi latè DD. illud cessionis priuilegium, solum prodest, vt debitor oppressus, liberetur à carcere, & ab aliis iniuriis creditorum; non autem à debito, *l.* 1 *l. cum & filij* 7. *cod. qui bonis cedere possunt, l.* 1. *&* 2. *tit.* 15. *p.* 5. non enim cessio impedit substantiam obligationis, sed effectum, durante inopia; cum tantum actio creditoris suspendatur, donec ad pinguiorem venerit fortunam debitor, qui iuratoriam cautionem de debitis soluendis, cum ad pinguiorem fortunam deuenerit præstare, tenebitur iuxta glossam, & antiquiores *in dicto cap. Oduardus,* cum multis: videndi Pichardus *sub §.* 40. *instit. de action.* & ibi *n.* 30. *&* 31. Iacob. Menoch. *lib.* 2. *de arbitr. cent.* 2. *casu* 183 *n.* 20. & alij. 2

Tamen quia Bosius *in tit. de proclamat. quod fit bon. publicat. n.* 14. *ad finem* vers. *aduerte tamen per textum in l. tutor. filiorum* 4. *cod. de sententijs passis,* & alij firmant conclusionem quod quando bona 3

publicantur, ſtatim liberatur debitor & fiſcus ſo-
lus eſt obligatus, qui ſubintrat in obligationibus
debitoris, & eo iure tenetur, quo tenebatur priua-
tus; indeque licet poſtea bona quærantur; tamen
dicunt non quæri per obligatum priuato, qui iam
eſt exemptus, ſed quæri per hominem nouum, qui
nihil amplius negotij habet cum ſuis creditoribus.
Et quia obligatio ſemel extincta per mortem ciui-
lem ſæpe adæquatam naturali, amplius non reui-
uiſcit *ex l. qui res. 9. §. aream ff. de ſolutionib. l. eius
qui §. fin. ff. de iure fiſci, gloſſa in l. ſi eum quis 42. §.
fin. ff. de furtis*, quando præſertim ius fuit funditus
extinctum, vt dixit Bald. *in l. 1. n. 2. cod. qui non
poſſunt*, ad libertatem peruenire.

4 Cumque debitor facta publicatione bonorum
habeatur pro mortuo *§. publicatione inſtit. de ſocie-
tate*, Azon. *in l. 1. poſt princip. cod. de fideiuſſor.* Gra-
tian. *diſcept. forenſ.* fusè loquens *toto cap. 423. n. 7. &
5 31.* † Et ſicut mors naturalis diſſoluit obligatio-
nes *§. deinceps, in auth. de nuptiis*, ſic & mors ciuilis,
Alberic. *in l. actione 66. §. publicatione poſt. princip.
ff. pro ſocio*, Gail. *obſeruat. 86. n. 10. lib. 2.* Bald. *in l. 2.
ad finem* verſ. *ſi deferuntur cod. ad leg. Iul. de vi pu-
6 blica* † Adeo vt amittens bona, dicatur quodam
modo, amittere perſonam cum reputetur pro mor-
tuo, & tota obligatio extinguatur, ſi deportatio vna
debitori irrogetur, *l. ſi debitor 47. ff. de fideiuſſorib.
7 l. fin. de duobus reis, l. fin. cod. de ſentent. paſſis* † Vbi
quod ipſum nomen deportationis eſt ſpoliatio om-
nium rerum, Alberic. *ſuprà* & Gratian. *à n. 8.*

8 Concludens *n. 12.* iniquum eſſe dari actionem in
eum, cui omnia ſua bona ſunt ablata, *ex l. vltim. §.
fin. ff. quæ in fraud. credit.* ideo optimo iure venire,
vt creditores debeant agere contra fiſcum; non au-
tem contra bannitum; idem Gratian. *dict. n. 31.* cum
Alberic. *in dicta l. actione §. publicatione poſt prin-
9 cip. ff. pro ſocio*, addens *n. 32.* † Adeo verum eſſe, vt
nec talis condemnatus poſſit perſonaliter conueni-
ri; quia omnis obligatio eſt funditus ſublata, & ceſ-
ſat tam ciuilis, quam naturalis obligatio, non quod
dicta obligatio tollatur, ſed quod transferatur in
fiſcum tamquam ſucceſſorem vniuerſalem per
illa, quæ iam ſupra dixi, & *ſub alleg. 18.* & aliis *ab
alleg. 1.* & probans cum infinitis hoc vltimum *à
n. 14.* dicit *dict. n. 32.* ex doctrina Bartoli *in l. poſt
medium* verſ. *veritas eſt*, vbi Salicet. *n. 2.* ad me-
dium *oppoſit. 1. in fine*, & Angel. *ad med. cod. de fide-
iuſſorib.* Imola *in l. ſi debitori deportatio 48. in princ.
ff. eodem tit.* ſolum eximi perſonam debitoris delin-
quentis, obligatione firma manente apud fiſcum.

10 Quare omiſſis aliis fundamentis, firmant DD.
relati, & referendi, ſemper verum eſſe, quod ſiue
ſint obligationes extinctæ, ſiue transfuſæ in fiſcum;
non teneatur amplius debitor, publicatis bonis,
ſed liberetur à ſuis creditoribus, à quibus non po-
teſt amplius moleſtari per textum *in dicta l. ſi de-
bitori deportatio 48.* & ibi *gloſſa* in verbo *fideiuſ-
ſorem accipi ff. de fideiuſſorib.* Bartol. *in l. vbicumque
61. n. 5. ff. eodem*, Calcan. *conſ. 68. n. 5. in fine*, Surdus
de alimen. tit. 8. priuileg. 59. n. 10. † Eo quod, vt
11 dictum eſt, non tantum obligatio ciuilis, dicitur
extincta, ſed etiam naturalis, à qua debitor dicitur
liberatus poſt condemnationem, cum iura natura-
lia tranſeant etiam in fiſcum: idem Surd. *de ali-
ment. tit. 1. q. 31. n. 5. & 6. & tit. 8. priuileg. 59. n. 10.*
Calcan. *n. 4. ſuprà*, & cum Saliceto, Imola, Caſtro,
Cino, Alberic. Baldo, Salicet. & Dyno, idem Gra-
12 tian. vbi *ſuprà 423. à n. 25.* † qui *n. 29.* declarat
dicendo pro obligationibus de præterito contra-
ctis, deportatum liberari à ciuili, & naturali obliga-
tione; quæ in fiſcum transfunduntur, prout etiam
in obligationibus de nouo perficiendis, ex cauſa
tamen de præterito, quibus nullomodo remanet
obligatus: videndus Peregrin. *de iure fiſci tit. 1. lib.
5. n. 55. fol. 256.* & ante eos gloſſa, *in dicta l. ſi de-
bitori deportatio 48.* in verbo *fideiuſſorem accipi in
princ.* Vbi DD. antiqui, & Imola *ff. de Iure-iur.* de
quo diffusè nouiſſime cum multis ſunt legendi
Rotes Salmantinus *in ſuo libello de interdictis, &
relegatis*, & D. Nicolaus Anton. hodie Procurator
agens in Romana curia pro noſtro Rege Philip.
IV. *in ſuo quæſtionum tractatu de exilio* plura cu-
rioſa, & legenda ſcribens, quæ non ſunt huius loci
fiſcus enim vt hæres delinquentis confundit ſuum
creditum cum ſucceſſione eiuſdem delinquentis vt
cum aliis dixit Merlinus *de pignor. lib. 5. tit. 155 1.
à n. 3.* legendus omnino pro ea quæſtione an hy-
potheca per confiſcationem bonorum debitoris
extinguatur de qua hoc tractu *alleg. 57. numero 15.
& 16.*

Quamobrem loquentes de confiſcatis bonis de- 13
linquentis deportati, docent per iura adducta; item
& per textum *in l. 2.* Vbi Salicet *in princ. cod. alleg.
Iuliam de vi publica, & in l. ſi debitor. 3.* Vbi Angel.
n. 2. verſ. *& attende cod. de ſent. paſſis in l. deportatio-
nis 12. cod. eodem tit. & in l. ſi vt proponis cod. de bo-
nor. præſcripter. l. 2. cod. ſoluto matrim. l. inter eos §. fin.
ff. de fideiuſſorib. l. 2. §. 1. ff. de aliment. legat. l. 1. es ff.
de iure fiſci, l. ſi tutor. 9. § fin. ff. de tutelis, & ration.
diſtrahend. l. in facto 60. §. fin. ff. de condition. & de-
monſtrat. l. cum de in rem verſo §. 1. ff. de vſuris, l.
marito 32. in princ.* vbi gloſſa in verbo *aliqua* &
in verbo *neceſſe*, & ibi Alex. *n. 4.* Bald. *in fine princ.*
verſ. *ſed pone ff. ſoluto matrim. l. ſi maritus 36. ff. eo-
dem tit.* Chaſſaneus *in conſuetudinib. Burgundiæ,
Rub. de confiſcations, §. 1. in fine n. 34. fol. 378.* Gi-
gas *de crim. læſæ Maieſt. tit. de pœnis commit. crim.
læſæ Maieſt. q. 24. in fine n. 7. tom. 11. fol. 71.* Corn.
conſ. 190. ad finem lib. 1. n. 4. Ioan. de Amic. *conſ.
68. n. 3.* Plot. *inter conſil. crimin. diuerſ. lib. 2. conſ.
130. n. 83. ad med.* Raphaël. Commenſ. *inter dicta
conſilia crimin. 36. n. 14. eodem lib. 1.* Aymon. *conſ.
263. n. 7.* late Honded. *conſ. 38. n. 44. lib. 2.* Peregrin.
de iure fiſci lib. 5. tit. 2. n. 17. poſt med. fol. 284. Sur-
dus *de aliment. tit. 8. priuileg. 59. n. 9. &* 10. Hering.
de fideiuſſorib. cap. 20 § 14. n. 8. Becc. *conſ. 57. n. 4. &
5.* Menoch. *de arbitrar. caſu 137. n. 3. &* 4. Rebuff.
*in l. Princeps 21. col. 1. ad fin. & col. 2. ff. de verb.
ſignific.* cum aliis Farin. *quæſt. crim. 25. num. 177.*
Rotes, & D. Nicol. Anton. *ſuprà.*

Et in terminis de debitore hæretico per eadem 14
iura, & DD. quod ſcilicet hæreticus ſtatim re-
maneat bonis ſuis confiſcatis, liberatus ab obliga-
tione; adeo vt nequeat amplius pro debito con-
ueniri, ſed omnis actio dirigatur in fiſcum; Eo
quod actiones quæ competebant hæretico, item &
iura tranſeunt in fiſcum, non ſolum actiuè, ſed
etiam paſſiuè *ex l. 2. cod. ad leg. Iul. de vi publica, l.
cum fiſco ff. ad Syllanian dict. l. ſi marito in princ.* vbi
Alex; & ſic fiſcum teneri ad omnia illa, ad quæ te-
nebatur hæreticus ex dictis legibus, *& l. tutelas §.
fin. ff. de capit. diminut.* docent nouiſſimè Ricciul.
*l. tract. de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt.
lib. 5. cap. 34. a numero 1.* latè & ad plures diſtin-
ctiones cum Bartol. Alberico, Becc. Surdo,
Honded. & cum Rota *numero 1. & 2.* Simanchas
de Cathol. inſtit. tit. 9. numero 33. & 34. Pere-
grin. *de iure fiſci dicto lib. 5. tit. 1. numero 54.* verſ,
ſic etiam, Calcan. *conſ. 66. n. 5.* Guillielm. Benedict. *in
c. Raynuc.* verbo *vxorem n. 850. de teſtam.* Honded.
conſ.

15 *conf.38. n.44. lib.2.* & cum aliis *n.4.* † Et videtur amplecti Thom. Sanchez *lib.2. summæ cap.22. n.74. vsque ad 95.* omnino Legendus, & *n.86. & 87.* cum infinitis, dum firmat, facta confiscatione, nullam superesse actionem contra debitorem rei creditoribus; ad eo vt quamvis damnatus postea pinguiorem fortunam adipiscatur, non teneatur ad ea debita per verba *textus in dicta l.1. ff. de fideiussorib.* ibi: *si lypsias adempta parte bonorum, exulare iussus est, nonnisi pro parte quam, retinuit, creditoribus obligatus est*, & *dict. l. si debitori 48. de fideiussorib.* cum eisdem Bosio, Casan. Ploto, Peregrino *suprà n.55.* Farin. *dict. q.25. n.177.* Simanchas *dicto tit.9. n.122.* & Vasquez 1.2. D.Thomæ *disp. 169. cap.2. n.20.* & ab omni obligatione, etiam na-

16 turali † taliter, vt in vtroque foro hoc sit seruandum, cum nec in pœnam leges id statuant, nec falsæ præsumptioni innitantur, Ricciulus *dicto c.34. n.5.6. & 8.* etsi postea sit factus locupletior *n.9.* & in tantum etiam, quod si fiscus non soluat debita ab hæreticis contractæ, non teneatur debitor ea soluere, quamvis ad pinguiorem fortunam postea deuenerit; quia tota obligatio fuit translata in fiscum, vt docent in terminis Diana *p.4. tract.8. res. 53. in fine*, Surdus *de aliment. tit.8. privileg.59. n.10.* Simanchas *de Cathol. instit. tit.9. n.35.* Vasquez 1.2. *disp.169. cap.2. n.10.* Chassaneus *in consuetudinib. Burg. Rub.2. § 1. n.33.*

17 Et in tantum DD. dictam doctrinam extendunt, ac ampliant, vt publicatione bonorum sequuta, remaneat hæreticus liberatus, etiam ab obligatione personali, vt dictum est in aliis casibus relatis à Ricciulo; imo quod è contra condemnatus, publicatis eius bonis, priuetur actione aduersus suos debitores: quippe cum in omnia sua iura actiua succedat fiscus, cui competit aduersus debitores actio: DD. *per textum in dicta l.2. cod. ad leg. Iul. de vi publica, dict. l. si debitori deportatio ff. de fideiussor.* & perinde similiter, quia passiua condemnati iura, transeunt in fiscum iuxta quæ dixi *sub alleg.*

18 *31. n.12.* † inde debitores condemnati liberari, soluendo fisco, vt cum Bartol. Decio, & aliis, sustinet Peregrin. *lib.5. de iure fisci tit.1. n.54.* Bosius *in pract. crimin. tit. debitores, an delinquentis soluere? n.3.* Sanchez *dicto lib.2. cap.22. n.83.* & facit dictum à Ricciulo *suprà dicto n.4. cap.34. lib.5.* cum multis, vt iam retulimus.

19 Et amplius facit, nam si bona tutoris, vel curatoris confiscentur, sit exigenda ratio tutelæ & curæ à fisco, qui debet hæc onera, sicut, & alia sustinere damnati, vt dicitur expresse *in l. si tutor. Reipublicæ 9. ad fin. ff. de tutelis, & rationib. distrahend.* Simanchas *de Cathol. instit. dicto tit.9. num.123.* Vasquez 1.2. *dict. quæst.98. art.5. disp.169. cap.2. n.21.* Thom. Sanchez *dicto lib.2. cap.22. num.84.* non enim debitor reus potest tunc conueniri ratione tutelæ vel curæ administratæ, vt *per l. quo neque, & leg. prædia ff. de rebus, eorum* docet Ricciulus nouissimè *dicto lib.5. cap.34. n.12.*

20 Et vsque adeo procedit doctrina in fideiussore rei condemnati: nam sicut fideiussori conuento à creditore, est integrum recipere, nondum principalis bona excussa esse *iuxta auth. præsente cod. de pignorib.* ita vt eadem exceptio competat fideiussoribus illius condemnati, aduersus fiscum, qui possunt petere exequuti prius bona à fisco publicata, quia cum succedat in bona principalis debitoris, succedit etiam in id onus, quo affecta sunt, cum multis Farinac. *de delictis, & pœnis dicta quæst.25. numero 171.* quem sequuntur Sanchez *dict. cap.*

D. Fermosin. de Confiscatione.

22. lib.2. summæ num.79. Ricciulus *dicto cap.34. numero 13.* cum Zillato *tom.2. conf.36. per totum* plene probante, præsertim *num.12. & 13.* & cum Stephano de Barbeus. inter eadem consilia *conf.9.* Anton. Hering. *in tract. de fideiussorib. cap.10. §.1. num.10.*

Cui resolutioni videntur obstare idem Farinac. *dict. q.25. n.178.* cum multis, quos citat Thomas Sanchez *dict. cap.22. lib.2. summæ n.92.* quatenus probant ex verbis *textus in dicta l.1. ff. de fideiussorib.* ibi: *verum qui pro eo fidem suam astrinxerunt conueniri possunt*, & *l. sententia 12. cod. eodem tit.* ibi: *sententia bonorum omnium ademptionem continente res damnati principalis intercessores eligendi, creditori potestas non admittitur*, quibus patet, vt quamvis damnatus hic obligatione soluendi sui creditoribus liberetur; si tamen obligationi fideiussor accesserat, poterat fideiussor conueniri: sed reuera vtrumque verum est, cum in primo casu sit in facultate, fideiussori conuento à creditoribus opponere exceptionem sibi competentem, vel sicut explicat Ricciulus *dict. cap.34. lib.5. de iure personar. n.21.* quando, vel certa res, vel quota bonorum fuisset confiscata; prout loquitur *textus in dicta l.1.* nam si vniuersa bona confiscata essent, tunc quamvis possit conueniri fideiussor, esse tamen prius discutiendum fiscum, probat *ex glossa in dicta l. sententia*, & cum Bart. Decio, Baldo, Corneo, Romano, Peregrin. Menoch. Cremen. Heringio, & Costa, referens Anchoranum & Socin. contrarium sentientes, quorum argumentis respondet Faquin. *lib.8. contr. cap.73.* Legendus. 21

[illegible]tare etiam dicendum est, vt fiscus teneatur præstare factum condemnati, cessante tamen fraude, vt dicunt Alciatus *conf.24. num.8. lib.3. tom.8.* Gratian. *dict. cap.423. n.17.* vbi *n.18.* declarat; dum tamen fiscus, velit acceptare bona confiscata; quia non sequuta ista acceptatione, non tenebitur creditoribus, sed condemnatus poterit agere, & conueniri, cum paria sint factum non esse, & non acceptatum, vt in specie notarunt Bald. *in l. si vero in 1. lect. ante finem princ.* vers. *secundo quæro ff. qui satisdare cogantur.* 22

Vbi tamen requirit præmonititionem fisci, an velit agere, ac acceptare: argum. *textus in l. necessè ff. de in diem adiect. l. ergo, §. si bona ff. de fideicommiss. libert.* quia ampliat *n.31.* in casu, quando creditores agunt contra fiscum, qui bannito successit: sic D. Gratian. cum relato Alberic. *in dicta l. actione 66. § publicatione ff. pro Socio*, aut via supplicationis, Principem adeundo; venia petita, ac si filius partem conueniret, vt dixit Guillelm. Benedict. *in dicto cap. Raynutius de testam. n.289.* in verb. *vxorem*, qui summatim faciet, vt procurator fisci soluat sicut Bartol. dixit *in dict. l. res autem ff. de iure fisci.* 23

Quod sit, vt si non omnia bona publicentur delinquentis, aut hæretici damnati, sed tantum dimidia, aliavè pars, reliqua in Dominio rei remanendo, tunc fiscus solum teneatur quoad partem bonorum sibi applicatam, & pro alia rata bonorum, quæ reus condemnatus retinet, teneatur satisfacere creditoribus; debitor reus; ita probant DD. *per textum in dicta l.1. cod. de fideiussor.* Plotus *dicto conf.130. numero 83.* Simanchas *dict. tit.9. n.122.* cum multis Farin. *in dict. q.25. n.178.* Sanchez *dict. cap.22. lib.2. sum. n.90.* & ante *sub n.74.* & *ex l. fin. cod. de debitorib.* ciuitatis vers. *pro rata*, sic etiam docet Diana, colligens *ex textu in l. fin. cod. de debitorib. ciuit. p.4. tract.8. sub res.59.* 24

Vbi quod, nec fiscus tenetur soluere vltra vires
bonorum confiscatorum, si non confecerit in-
uentarium: sic cum Zeuallos *pract. tom. 3. cap.*
821. *n.* 13. Iulio Claro *lib. 5. q.* 78. *n.* 30. de quo
25 latè *infra alleg.* 62. † Qui *num.* 1. limitat vt dictum
est quando potuere creditores à fisco recuperare,
& non recuperarunt; secus autem quando non po-
tuere, aut quia defectu probationis causa cecidere;
aut quia magnis exponsis opus erat; non enim
æquitas patitur creditores illos, re sua absque omni
culpa priuari.

26 Et ex omnibus his, & aliis sequitur quod si
omnia bona hæretici fuerunt confiscata, iura, &
actiones, nullomodo talis hæreticus à tempore
confiscationis, & publicationis suorum bonorum,
teneatur satisfacere antiquis creditoribus, quibus
erat obligatus antequam apprehenderetur ab In-
quisitoribus, & reconciliaretur Ecclesiæ vnitati,
non alia ratione, nisi quia talis hæreticus reconci-
liatus, fit vt homo nouus, sopita omni obligatione
antiqua debita quibusvis creditoribus, etiam natu-
rali, vt dictum est, & iuxta à *n.* 2. hic dicta, respon-
sum fuit in nostro consilio in casu cuiusdam re-
conciliati, cuius bona confiscata fuerunt prætenden-
dentis, vt declararet consilium supremum, quod
actiones dirigerentur contra fiscum, taliter vt
quamuis bona confiscata non sufficerent ad satis-
faciendum creditoribus, non molestarentur ab
illis, nec coram fisco inquisitionis, nec coram aliis
Iudicibus ordinariis, confirmantes votum ex di-
27 ctis, & dicendis infrà † Solumque admiserunt ta-
lem reum debitorem fore obligatum ratione con-
tractus, aut facti de futuro orti, vt dixerunt Bartol.
in l. quoties ad fin. vers. *ideo numero* 3. *ff. de nouatio-
nib.* Gratian. *discep. forens. dict. cap.* 423. *numero*
19. qui postquam tetulit ibi veriorem esse opi-
nionem, vt pro obligationibus de præterito con-
tractis, liberetur deportatus à ciuili, & naturali
obligatione, quæ in fiscum transfunditur; pro vt
etiam in obligationibus de nouo perficiendis, ex
causa tamen de præterito, in quibus nullomodo re-
manet obligatus, limitat ibi *n.* 30. cum D. Bart. *in
obligationibus de nouo contrahendis*, in quibus de-
portatus obligabitur naturaliter, quasi retinens ea,
quæ sunt iuris gentium.

28 Et sic obligari reconciliatum in Sancto officio
efficaciori fundamento, cum non sit prohibitus de
nouo acquirere, nec vt obligetur ciuiliter, vt sen-
serunt Iudices integerrimi, & in terminis sequutus
est Ricciul. *de iure person. extra grem. Eccl. exist.
dict. lib.* 5. *c.* 34. *n.* 6. & sub hac distinctione intelli-
guntur Angel. Oddus, & Rota quos sequitur Mer-
lin. *de pign. lib.* 5. *tit.* 1. *q.* 51. *n.* 13. dicentes reum non
teneri etiam si perueniat ad pinguiorem fortunam.

29 Negari tamen non potest pugnare admodom
contra hanc resolutionem contrariam, quam fuit
sequutus Quemada *dict. quæst.* 20. *in fine, relatus
hic n.* 1. quem postea sequuti sunt Vasquez 1. 2.
dict. quæst. 56. *art.* 5. *disp.* 169. *cap.* 5. *n.* 21. Peregrin.
de iure fisci lib. 5. *tit.* 1. *n.* 55. vers. *contra, & n.* 57.
nouissimè Ricciulus *dict. cap.* 34. *n.* 23. intelligen-
tes conclusionem relatam, vt non teneatur con-
demnatus amplius ad ea debita, quando illa bona
publicata satisfuerint ad debita soluenda; sed vt
non teneatur ad id, quod defuit; quia obligatio
illa, quatenus donorum confiscatorum, valorem
excessit, non potuit in fiscum transferri cum
detrimento creditorum, vt loquitur Sanchez *lib.* 2.
summa dict. cap. 22. *numero* 89. & cum hac limi-
tatione intelligi *suprà* adductum, fiscum scilicet
teneri ad soluenda omnia debita, ad quæ tenebatur
hæreticus *ex l. cum fisco ff. ad Syllanian, dict. lib.* 2.
cod. ad leg. Iull. de vi publica. Vbi DD. dicentes
ad fiscum non spectare, nisi quæ creditoribus su-
perfutura sunt, *ex l. non possunt ff. de iure fisci, l. eius
§.* 1. *ff. de testam.* Vbi Accurs. in verb. *lucrosa.* Ric-
ciul. *supr. adduct. c.* 34. *n.* 24. pro quo faciunt *dicta n.* 2.
de bonis cedente, qui si ad pinguiorem fortunam
deuenerit, non inde liber manet ab integro per sol-
uendo in quantum facere possit; etsi Accursius di-
xerit *in l. vbicumque* 61. verb. *fideiussorem ff. de fi-
deiussorib.* & nonnulli alij scripserint, vt refert
Pichard. eos impugnantes *in dicto §. fin. inst. de
actionib.* non bonis cedentem, à ciuili obligatione
liberari: Quæ & ibi dicta non obstant, cum ces-
sio potius à facto hominis, hoc est ipsius debito-
ris procedat per dicta hic *n.* 10.

Quam quidem sententiam, vt verissimam ad- 30
mittimus, quando bona, scilicet alicuius transferun-
tur in tertium ex contractu, cum tunc non sit in
voluntate debitoris liberare creditores ab obligatio-
ne per textum *in l.* 2. *ff. de hæredit. vel actione vend.
& in l. pacto successorum cod. de pactis*; quia si ali-
quis habet creditores, & vendidit hæreditatem
suam, vel omnia bona remanet obligatus ad sol-
uenda debita sua, secus quando sua bona transeunt
ex dispositione legali; quia lex bene potest liberare
aliquem, & transferre suam obligationem in
alium: ita Paulus Castrens. distinxit *in dicta l. si
marito* 29. *ff. soluto matrim. n.* 4. & hoc esse quod
contingit in casu confiscationis bonorum hæreti-
ci, aut proditoris *per textum in cap. vergentis de
hæret. cap. cum secundum leges eodem, & ex l. quisquis
cod. ad leg. Iul. Maiest.* iuxta quæ scripta sunt suprà
ab alleg. 18. & ante referunt Alex. & Salicetus *per
textum in dicta l. si debitori ff. de fideiussorib.* *quæ* etsi
nihil faciat, vt sentit Quemada *dicta q.* 20. *n.* 3. di-
cit efficacius hoc probari *in dicta l. si debitori*, quam
vocat expressum *cod. de sent. passis* Vbi dict. Sali-
cet. & Angel. qui id etiam probat per textum
ibi, *& per dict. l. tutor. cod. eodem*, in quantum
dicit *textus*, quamquam locupletior sit, quod intel-
lexit Quemada, quando scilicet bona confiscata
sufficiunt ad soluenda debita delinquentis: quæ
fundamenta corroborata lege naturali, & æquita-
te, non parum faciunt pro doctrina ipsius Quema-
dæ, Sanchez, Ricciuli, Peregrini, & aliorum;
est tamen fortior contraria, dum lex disponit, vt in
hac disputatione contingit.

Ad secundam allegationis partem, quid si de 31
bonis confiscatis plene non valeant creditoribus
satisfieri; respondetur iam ex dictis *à n.* 1. *& num.
præced.* & in vers. *negari.*

Ad tertiam allegationis partem, an bona ab 32
hæretico reconciliato, postea acquisita valeant
aliquo modo acquiri, seu applicari fisco? & iuxta
dicta hic *à numero* 5. nonnisi ex nouo delicto.

Ad quartam, quid si debitor hæreticus restitue- 33
retur ad bona? in quo dubio, quod valet explanari
ex dictis *suprà sub alleg.* 48. Et ex his quæ dixi *sub
c. cum te* 23. *de sent. & re indic.* vbi latè scriptum
est de aggratiatis à Principe delinquentibus, & de
plene restitutis ad eo, etiam quoad bona, & per quæ
verba sic intelligatur. Quibus suppositis, est in pro-
posito distinguendum; quia etsi ex beneficio Prin-
cipis, reconciliatus restituatur ad pristinum statum;
si tamen ei non restituantur bona, reuera ipse ad-
huc liber maneat ab obligatione soluendi anti-
quis creditoribus; quia actiones passiuæ debito-
ris, vt dictum est hic, & supra *sub alleg.* 30. 31. 32.
transierunt

tranſierunt in fiſcum per confiſcationem; & ſic
bona illa vſurpari à fiſco, quæ dum non reſtituun-
tur condemnato, manet eadem obligatio apud fiſ-
cum per dicta hic *a n.1.* & in terminis cum Baldo
in dicta l.ſi marito 32. ff.ſoluto matrim. & Angel.
ibi: *n.1.* Alex. *n.4.* probat Sanchez *dict.lib.2 ſum.
cap.22. n.88.* Boſius *in pract. tit. de proclamatione
n.15. in princ. & in fine*, Sfortia Oddus *de reſtit. in
integr.p.2.q.97.art.2.n.13.* Farin. *de delictis, & pœ-
nis, dict. quæſt.25. n.179.*

34 Simplex enim reſtitotio gratioſa Principis, ſicut
non tribuit bona, & iura actiua; ita nec reſtituit
paſſiua per textum *in l.3. ff.de ſentent. paſſis, & re-
ſtit. l.3.& 4.cod.eodem lib.11.* Vbi DD.& Ricciu-
lus *dict.cap.34. lib.5. numero 10.* Et ſub diſtinctio-
ne intelliguntur relati à Merlino *de pignorib. tit.
1551.* Boſius & Farinatius cum Rota *quatenus
numer.12.* dicit quod reſtitutus in gratiam non re-
ſtituitur ad bona aliter ſi plenarie reſtitutus, à
Principe.

35 Et confirmatur, quia reſtitutio facta à Princi-
pe quoad gratiam tantum, & non quoad bona,
non facit, vt reuiuiſcet obligatio, ex qua prius te-
nebatur aggratiatus, vt antiquis creditoribus obli-
gatus exiſtat; ſic vt nec ab illis valeat conueniri:
nam ſicut nudus exulauit, ita nudus reuertitur, vt
docent DD. *per textum in l.tutelas 7.§.fin.ff.de capi-
tis diminut.* Angel. *in dicta l.ſi marito ante medium
verſ.& licet confiſcatio*, & ibi Bald. *in fine ff.ſoluto
matrim.* Imola *in dicta l.ſi debitori deportatio 48. in
princ. ff.de fideiuſſorib.* Ioannes de Amico *conſ.68.
n.3.* Gratian. *dicto cap.423.n.34.& 35.qui à n.36.*
cum Peregrino *dicto tit.1. lib.5. n.14. de iure fiſci*,
Heringio *de fideiuſſor.cap.20.§.14.n.1.& 2.* Calca-
36 no *conſ.68.n.5.* † Addit, ſi deportatus reſtituatur,
tantum recuperat ex indulgentia Principis Digni-
tatem, ſed quod nihil de ſuis bonis conſequitur,
qui alia adducens videnda *à n.37. 38. & 39.* dicit
vt in omnibus caſibus, in quibus talis debitor eſt
liberatus ob confiſcationem bonorum, cenſeatur
quoque exemptus, ne conueniri poſſit à ſuis credi-
toribus, quamvis reſtitutus, & habens gratiam de
delicto, ad meliorem fortunam deuenerit *ex dicta
l.tutor. filiorum*, & ibi *gloſſa* in dicto verbo *locu-
pletior. cod. de ſent. paſſis* Oddus *de reſtit.in integr.
p.2.q.97.art.2.n.13.* Angel. *in dicta l.ſi debitor. eo-
dem n.4.* Fulgoſ. *in l.in inſulam in princ. dict. tit.de
ſent.paſſis*, Menoch. *conſ.103.n.20.litt.1.* Boſius *de
proclamat. quod ſit.bon. pub.n.14.in fine*, Peregrin.
de iure fiſci dicto lib.5. tit.1. n.55. poſt princ. verſ.
nec pro poſtea quæſitis fol.236.

37 Et omnes ſic tenent inter quos cum pluribus
ipſe Odd. *de reſtit.in integr.2. p.dict.q.97. art.2.n.
53.*& Farinac. *de delictis dict.q.25. n.179.* Gratian.
dict.cap.423.n.41.& 42. quia omnes actiones, &
obligationes paſſiuæ debitoris, ſemel ſunt trans-
fuſæ, & transferunt in fiſcum, qui ſemel cœpit eſſe
debitor; & cum per reſtitutionem, & gratiam debi-
toris factam de crimine, non fuerint reuerſæ ad de-
bitorem, ſequi quod quemadmodum creditores an-
te dictam gratiam, & reſtitutionem, non poterant
niſi fiſcum conuenire, non autem debitorem, ita
etiam neque hoc poſſit facere poſt gratiam, & re-
ſtitutionem, quia non ſuperueniente obligatione,
nec ad debitorem reuertente, nequit dari actio per-
38 ſonalis contra non obligatum † Cum actiones
perſonales procedant ab ipſis obligationibus, vt ap-
paret *ex l.licet §.ea obligatio ff.de proc urator.* Iaſon.
in §.omnium inſtit. de action. in princ. Rebuff. *in
l.Princeps 21. col.2. in fine* verſ. *& licet hic non*
exprimat ff.de verb. ſignif. & idem Gratian. *qui
n.33. in fine* probans extinctam eſſe obligationem
reſpectu debitoris obligati, cuius bona confiſcata
fuerunt; quia non eſt conueniens, quod remaneat
obligatus ille qui nudus exulat, *l.2.ff.de capit.dimi-
nut.* concludit actionem remanere creditoribus ad-
uerſus fiſcum.

Tamen ſi debitor reus, & condemnatus in con- 39
fiſcatione bonorum, reſtitueretur per viam iuſtitiæ,
quia hæc retrotrahitur, & operatur perinde, ac ſi
nuſquam bona fuiſſent confiſcata, vt docent Crot.
conſ.127.lib.1. Beroius *conſ.76.lib.1.* Peregrin. *de
iure fiſci, lib.5.tit.2.n.44.* Vincent.de Franch. *deciſ.
213.* Ioan.Franc. *à Ponte conſ.96.* Ricciulus *de iure
perſonar. extra grem. Eccleſ.exiſt. dict.lib.5.cap.34.
n.22.* cum Coſta; & de hac plena reſtitutione, etiam
quoad bona dixerim late *ſub dicto cap.cum te 21. in
quæſtionib. finalib.* ideo in hoc caſu eundem debi-
torem hæreticum eſſe adhuc in obligatione ſatis-
faciendi ſuis creditoribus antiquis, ac ſi numquam
confiſcatio facta eſſet, probant omnes adducti DD.
Thomas Sanchez *dicto cap.27. lib.2.* Laconice,
ſub dicto n.88.

Quare relati, & idem Farinac. cum multis *dict.* 40
quæſt.25.prax.tit.de pœnis, & delictis n.180. probant
idem dicendum eſſe, ſi reſtituatur ad aliquam quo-
tam, & partem bonorum, nam tunc damnatus hæ-
reticus tenebitur pro rata ad illa debita priora; ſecus
tamen ſi ad rem ſolam, vel ſummam particularem
reſtitueretur, vt dicunt etiam idem Sanchez *dicto
n.88. in fine*, Simanchas *de Cathol. inſtit. tit.9. n.
122.* ac probant Salicetus, Angel.& Bald. *per tex-
tum in l.3.cod.de ſent. paſſ.* per verba ibi: *non totam
ſubſtantiam, ſed aliquid* Bald. *in dicta l.ſi marito ff.
ſoluto matrim* Ricciulus *dicto lib.5. cap.34. n.13.*
& multi quos adducit Farinac. *dict.quæſt.25.n.177.
& 180.* † Et hanc diuiſionem plenius probant 41
idem Gratian. *diſcept. forenſ. dict.cap.423. à n.49.
ad 51.* etiam cum Nello, Sfortia, Oddo, D.Farinac.
& aliis, dicentibus, quod, vt intelligantur reuerſæ
actiones paſſiuæ per reſtitutionem, requiritur
quod reſtitutio ſit plenaria quoad omnia, vel per
viam quotæ, vt bannitus reſtitutus debeat ſoluere
antiquis creditoribus, ſecus ſi reſtitueretur quoad
rem particularem, reddens vtriſque dicti diffe-
rentiam.

Ad quintam allegationis partem, quid ſi fiſcus 42
non acceptaret, reſponſum eſt iam *ſupra hic n.23.*
debitorem ipſum manere adhuc obligatum de bo-
nis illis ſatisfacere creditoribus antiquis.

Ad ſextam alleg. part. quid ſi reus debitor ſe 43
obligaret ſub iuramento, ſoluere creditoribus? Et
ſuppoſitis quæ dixi *ſupra ſub alleg.47.* nunc breui-
ter reſpondetur debitorem illum eſſe liberatum ab
obligatione ſoluendi creditoribus antiquis iuxta
concluſionem ſupra corroboratam, exceptis limi-
tationibus adductis; quia vbi lex tollit actum, pro-
mittens, non dicitur contrauenire iuramento, iuxta
plura, quæ adduxi *per textum* ibi *in cap. quemad-
modum de iure-iur.* Vbi DD. ac docuerunt in ſpe-
cie legiſtæ *per l.fin.ff.qui ſatiſdare cogantur*, quo-
rum iurium authoritate, tradunt Imola *in cap.
2. numero 24.* verſ. *an autem de ordine, cognit.*
Ricciulus *de iure perſonar. extra grem. Eccl. exiſt.
dicto lib.5. cap.34. numero 14.* non enim iura-
mentum poteſt operari, vt debitor teneatur poſt
ſpolium ſubſequutum de ſuis bonis per fiſcum
occupatis, quidquid aliud ſit ante Ius-iuran-
dum, vt etiam ſequuntur Grammat. *deciſ.5. nu-
mero 3. poſt Socin. in reg.225.* Francus *in cap.*

frequens ad hoc in princ. de restit. spoliat. lib.6. Marchesan. *in comm. rolan. p.1. cap.1. n.36.* Gratian. *discep. forens. dict. cap. 423. n.43. & 44. qui n.45.* maxime procedere ait; quia iuramentum tollitur secundum naturam principalis obligationis, vt *in l. fin. cod. de non numerata pecun.* Paris. *cons. 92. num.14. lib.4. Lapus alleg.21. n.2.* Rota *diuers. decis.128. n.3.*

44 Qui & alij confirmant in eo qui iurauit soluere pensionem, habita, vel non habita possessione quia si vltra duos, vel tres annos nequit habere dictam possessionem, liberari dicunt non obstante iuramento, & obligatione camerali, explicat idem Gratian. Legendus ad dictam obligationem cameralem *dicto cap.423. à n.45. ad 48.* Riccinlus, *dicto cap.34. n.14.* in vers. *qua ratione*, dicens cum Socino *cons.28. sub n.3.* vers. *secundum probation.*
45 *lib.3.* & cum Grammat. *decis.85.* † & cum D. Gratian. idem vindicare sibi locum in obligatione in forma guarentigiæ, & in forma cameræ, de quibus latè scripsi *sub cap.1. de fide instrum.* ac resoluit in specie idem Gratian. *dicto cap. 423. n.60.* qui dicendo liberari debitorem in casu, de quo actum est, tam ab obligatione ciuili, quam naturali, addit, nec posse contra eum agi actione personali, non obstante iuramento, obligatione Camerali, & aliis clausulis, etiam guarentigiatis, cum, restitutio non sit planaria, sed solum, quoad pœnam, quæ non restituit bona, nec obligationes contra reuersum, etiam in postea quæsitis; & quod ob id non teneatur prioribus creditoribus; & quod nec ipse aget contra debitores suos confiscatos, cum omnia iura sua actiua, & passiua, vt dictum est, fuerint translata in fiscum, qui ad huiusmodi debita tenebitur ex longe iam relatis *à n.1. per textum in dicta l.2. & l.tutor. cod. de sentent passis* & ex Peregrin. *dicto lib.5. de iure fisci. tit.1. n.53. ad 56.* & docent plene DD. adducti *in tota hac alleg.*

4 Ad vltimam allegationis partem, an fideiussor eiusdem creditoris hæretici, liberetur à creditoribus, sicut & reus. & quia iam hic plene, seu sufficienter explenatum relinquitur sub vers. *& vsque n. 20.* ideo non addimus alia nisi quod liberetur fideiussor ad ratam semper bonorum quæ transeunt in fiscum & non vltra, nam in plus non tenetur, sic cum Peregrino Ripa & Guaccino declarat Merlin. *de pignorib. lib.5. tit.1. q.51. n.11.*

ALLEGATIO LVII.

An si reus debitor restitutus ad omnia bona vel per viam quotæ, negligeret recuperare bona à fisco, teneatur hoc ipso de aliis bonis postea quæsitis, aut aliunde satisfacere creditoribus antiquis? Et an si debitor hæreticus conuentus esset in iudicio per creditores, debeat nihilominus fiscus successor in bonis eius per confiscationem litigare coram iudice instantiæ cœptæ, aut sit conueniendus coram iudice bonorum confiscatorum? Et an vt creditores obtineant contra fiscum, sufficiat probare sibi debitum esse, quod petunt? Et an expensæ factæ per fiscum publicantem bona in lite sint præferendæ creditoribus condemnati? Et an fiscus teneatur ad soluenda debita ab ipso delinquente ante, vel post commissum delictum, seu ad fundandam, vel dotandam Ecclesiam, ad quam erat obligatus hæreticus? vel ad restituendam dotem hæretici vxori, sicut idem tenebatur hæreticus? Et an in casu alleg.56. præcedentis sit summarie procedendum? Vbi hypotheca per confiscationem bonorum debitoris extinguatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæreticus vel bannitus restitutus ad bona per viam Iustitia si negligit bona recuperare, tenetur de aliis bonis soluere suis antiquis creditoribus, etsi verecundia, timore, aut vt non litigaret cum fisco noluisset petere vt num.7. aliter si diligentia facta à fisco, non potuit recuperare, vt n.11.*

2 Paria sunt amittere possessionem, vel actionem competentem pro ea.

3 *Subueniendum non est, ei qui non impetrauit, quod facile obtinuisset.*

4 *Recuperare rem desinens ab alio cum potest, non excusatur.*

5 *Statutum loquens de possessione, trahitur etiam ad illum, qui dolo desijt possidere.*

6 *Impeditum se dicens, non auditur, si potuit reclamare.*

8 *Impedimentum inualetudinis non excusat eum, qui potuit actionem mandare per alium.*

9 *Episcopus retardans consecrari, amittit beneficia obtenta.*

10 *Emphyteuta negligens in anocando possessionem ab illo, cui fuit res adiudicata malitiosè tacendo, aut negligendo, nocetur.*

12 *Fiscus successor non tenetur litigare coram iudice diuerso, qui ad instantiam hæretici incæpit cognoscere, vt n.13.*

14 *Fiscus debet probare post crimen esse contractum ab hæretico, aut delinquente, & n.15. idem in dubio n.16.*

15 *Confessio sola delinquentis non probat debita fuisse contracta post hæresim.*

17 *Expensarum ratione in lite factarum, fiscus non præfertur creditoribus antiquis hæretici numero 18.*

19 *Fiscus tenetur ad debita contracta ante delictum hæresis; item & post delictum, si inde vtilitatem recepit.*

20 *Fiscus tenetur dotem constituere pro Ecclesia fundata ab hæretico, antequam delinqueret.*

21 *Fiscus dotem vxori mariti hæretici, non secus tenetur restituere, ac eius maritus, etiam si instrumento Dotis confessata fuisset renunciatum exceptioni non numeratæ Dotis.*

22 *Vxor pro Dote sibi restituenda potest inijcere manus in bonis confiscatis, & potius retinere possessionem ratione sua hypotheca, & pro bonis paraphernalibus, & non donatione propter nuptias, dummodo constat, vt numero 23. & 23.*

25 *Creditores contra fiscum agentes obtinebunt, si solum summariè, doceant de vero titulo, & n.26.*

26 *Executiua*

26 *Executiua via agi poteſt contra fiſcum ſicut agere poterant creditores contra hæreticum.*

27 *Hipotheca extinguitur per confiſcationem bonorum debitoris.*

1 AD primam alleg. partem, ſuppoſitis, quæ dixi in alleg. præced. verſ. *ad quartam*, vbi quod recuperans omnia bona, aut quotam, tenetur creditoribus ſatisfacere, vt ibi dictum eſt à verſ. *tamen*, perinde fiat, vt ſi debitor, aut bannitus reſtitutus per viam iuſtitiæ, negligeret recuperare bona à fiſco, tunc reuera ipſe reſtitutus, teneatur etiam de bonis poſt reſtitutionem acquiſitis, creditoribus antiquis ſatisfacere per doctrinam longe ſcriptam ibi *in dicta alleg. præced. à num.* 2. quia cum talis haberet contra fiſcum, & ius reparandi, vt perinde dicatur habere ipſam rem, *l. qui actionem* 15. *ff. de regul. iur.* & perinde ſit in obligatione ſoluendi dictis creditoribus, cui condonaſſe videtur illa bona confiſcata, ex quo reſtitutus, noluit ab illo recuperare, vt in ſpecie reſtitutionis notant Angel. *in l. ſi debitor n. fin. cod. de ſent. paſſis*, & alij per gloſſam *in l.* 4. in verbo *recuperanse eodem tit.* & ſequuntur Sfortia Oddus *de reſtit. in integr. p.* 2. *q.* 95. *art.* 2. *n.* 12. cum aliis Gratianus *diſcept. forenſ. p.* 2. *c.* 423. *ex n.* 52. nam quando actio competit ad rem recuperandam, talis res dicitur eſſe in bonis *per l. bonorum appellatione ff. de verb. ſignif.*

2 Et quia paria ſunt amittere poſſeſſionem, vel actionem competentem pro ea, vt dixit Bartol. *in l. ſi prius* 14. *quam repetit poſt leg. non ſolum* 9. *col. ante pen.* in fine, verſ. *veniamus ad quaſtiones n.* 20. *ff. de noui operis nunciat.* & quia idem iudicatur de actione, ſicut de re, adeo, vt illud, quod debitum eſt, meum appelletur, gloſſa *in l. ſi tibi pecuniam* 20. in verſ. *meum ff. certum petatur, & in l. eius qui in prouincia* 41. in verſ. *defuncti in fine, & ibi Bart. n.* 3. *ff. eodem tit.* vbi DD.

3 Quæ conſarſertio poteſt etiam ex ſequentibus confirmari primo, quia non eſt ſubueniendum ei, qui non impetrauit, quod facile obtinuiſſet *per l.* 1. *§. impeditum ff. de aqua quotid. & aſtiua*, & per gloſſam *in l. ſed & ſi per prætorem* in verſ. *permitteret ff. ex quibus cauſ.*

4 Secundo quia non recuperans rem ab alio, cum poſſet recuperare, non excuſatur, vt dixit Innocent. *in cap.* 1. *de feud.* & Præpoſit. Alex. *in cap.* 1. *n.* 2. *in fine*; quo tempore miles, & ſic Cagnol. *in l. qui dolo* 174. *n.* 1. *de reg. iur. num.* 3. amplauit etiam ad eum qui dolo deſiit poſſidere per *l. ſi culpa ff. de rei*
5 *vend.* † Adeo vt ſtatutum loquens de poſſeſſione, trabatur etiam ad illum, qui dolo deſiit poſſidere, cum interpretationem extenſiuam, vel prorogatiuam recipiat, & intellegi poſſit ſecundum ius commune, & multis aliis exemplis confirmans idem Gratian. omninò legendus *diſcept. forenſ.*
6 *cap.* 223. † *à num.* 14. probat cum multis poſſe licite opponi contra alium, qui ſe allegat impeditum, ſi potuit contra impedimentum reclamare, & non fecit ex doctrina Bartoli *in l. quibus diebus* 40. *in princ. n.* 3. *ff. de de condit, & demonſtr.* Zinius *in l. ea quæ in fine* verſ. *breuiter circa hoc num.* 5. *cod. de temporib. in integr. reſtit.*

7 Quare etſi contingeret, quod debitor reſtitutus noluiſſet à fiſco petere ſua bona confiſcata, aut deſidia, negligentia, ſiue timore, verecundia, aut quia nollet cum eo litigare, ne indignaretur, dicendum eſt adhuc, vt de bonis poſtea acquiſitis, reus debitor ſoluat dictis debitoribus antiquis; quia cum debuiſſet facere diligentiam ad recuperenda bona ſibi reſtitui mandata, quam non congrue fecit, remanet in obligatione ſatisfaciendi de ſuo.

Eo quod nec excuſatur propter impedimentum 8
valetudinis, quando potuit mandare actionem mouendam per alium, vt DD. agnoſcunt *per l.* 1. *§. plane ff. de diuerſ. & temporal. praſcript.* Gratianus *n.* 22. qui cum Ancharran. Corbulo, Rolando, Angelo, Ruino, Præpoſito, Pariſ. & Zephalo; addit, vt non faciens diligentiam pro recuperanda poſſeſſione priuetur feudo, quamuis rem poſſideat.

Quæ & per alios caſus de emphiteuta moroſo, 9
à numero 16. confirmat, & *à numero* 32. de Epiſcopo electo, qui propter retardatam conſecrationem priuatur beneficiis obtentis, qui *n.* 20. & 21.
† Addit, quod quando emphiteuta nullam facit 10
diligentiam in auocando poſſeſſionem ab illo, cui fuit res adiudicata, malitiosè tacendo, aut negligendo, tunc illa negligentia ei noceat, quia videtur fuiſſe in poſſeſſione, ex quo ſtetit per eum quominus in ea eſſet, quaſi æquipararetur poſſidens cum illo, qui dolo nolit poſſeſſionem acquirere, aut recuperare, *l. etiam §. in eo ff. de petit. hæret.* Cagnol. *in dicta l. qui dolo p.* 2. poſt Deciom, & in indiuiduo dixit Caſtr. *conſ.* 46. *n.* 1. *ad fin. lib.* 2. *per gloſſam in cap. fin.* in verb. *currit.* ad medium de elect.

Quæ omnia vera exiſtimamus, niſi quando ſof- 11
ficienti diligentia facta, non valeret reſtitutus ob fiſci potentiam effectum conſequi dictæ reſtitutionis plenariè, & hoc probaret per dicta hic in verſ. *ad quartam*; & ita etiam in puncto noſtro tenuerunt Farinac. *in praxi tit. de delictis, & pæn. q.* 28. *n.* 180. Coſta *de petitione rata q.* 20. *n.* 9. & cũ aliis Ricciulus *de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſtit. lib.* 5. *cap.* 34. *num.* 15. & 16. cum Angelo & aliis.

Ad ſecundam allegationis partem, an ſi debitor 12
hæreticus conuentus eſſet in iudicio per creditores, debeat nihilominus fiſcus in bonis eius ſucceſſor per confiſcationem litigare coram Iudice inſtantiæ cœptæ, aut ſit conueniendus coram Iudice bonorum confiſcatorum, aut inquiſitoribus, aut in noſtro Conſilio, ſi hic moueretur quæſtio. Et aggregatis quæ adduxi *in hoc tract. ſub alleg.* 2. *& ſub alleg.* 3. *& ibi* in verſ. *ad vltimam à n.* 18. dom egi de illo puncto, *an fiſcus pro re modici valoris, aut ſumma moderata, habeat nihilominus priuilegium trahendi ad forum inquiſitionis quoſlibet alios creditores, magnorum ſummarum exactores?* Et ibi à verſ. *itaque* de quadam praxi, quando lis eſt radicata coram aliis iudicibus, & tunc ſubintrat fiſcus; iam nunc breuiter cum Barboſa latiſſimè *in l. ſi conſtante* 27. *§. fin. à n.* 15. *ff. ſoluto matrim.* & cum Thom. Sanchez *lib.* 2. *ſumma cap.* 22. *n.* 82. dicente hanc eſſe quæſtionem difficilem; & aliis pluribus quæ dixi *ſub cap. penult. de fore comp. per diuerſas quaſtiones à quaſt.* 16. *applicandas*, & alibi ſub eo tit.

Breuiter reſpondetur veriorem ſententiam eſſe cũ 13
inſtantiã, minime proſequendã eſſe contra fiſcum, ſed prorſus pereunti nouã contra illum inchoandã coram eius Iudice, quia quoad hoc eſt ſpecialiſſimũ fiſci priuilegium; & quia cum fiſcus non ſit proprie hæres, & ſubinde nec proprie repreſentet perſonam condemnati, vt ſæpè *ab alleg.* 2. & 3. & 6 2. cum aliis dictum eſt; inde proueniat, vt inſtantia noua ſit contra fiſcum inchoanda, tamquam contra nouum reum; aliterque eſſe in hærede, qui

repræsentat omnino defuncti personam, non sic in fisco successore, qui nec proprie repræsentat personam condemnati.

14 Ad tertiam allegationis partem, an vt creditores obtineant contra fiscum, sufficiat probare sibi debitum esse quod potuit, aut fisco incumbat hæc probatio? Et licet Cantera quondam Collega Diui Æmiliani apud Salmantinos, vbi & nos postea *in suis quæstion. crim. tangentibus punitionem delictorum cap.* 1. *n.* 21. distinguat, quod si fiscus apponat creditoribus, esse obligationẽ contractam post crimen, incumbat creditoribus probare eam antea contractam esse. Si vero creditores opponant contractam ante crimen, incumbat fisco probare contractam esse post illud per nota hic infra sub vers. *ad quintam*. Tamen Thomas Sanchez *dicto lib.* 2. *sum. cap.* 22. *n.* 77. & Simanch. *de cathol. inst. tit.* 9. *num.* 60. quos sequor, melius resoluunt dicendo incumbere fisco semper probare ea debita post crimen esse contracta, quia cum constat de debito, creditor habet fundatam suam intentionem, vt sibi soluatur à debitore, & à quocũque in eius bona succedente; & quod exceptio fisci, qua se ab hac obligatione liberet, sit, ea debita contracta esse post crimen, & in simili probauit late loquens de arris cum multis idem Thomas Sanchez *lib.* 6. *de matrim. disp.* 53. *num.* 4.

15 Sed non sufficiet debita fuisse contracta post crimen, sola delinquentis confessio, vt relati dicunt; pro quo faciunt plura, quæ adduxi supra *ab alleg.* 13. *&* 14. cum aliis, vbi late probatum est reorum confessionibus, & declarationibus vocatis *de hacienda*, quæ solent fieri per eos, aut ad petitionem creditorum exigentium debita sibi soluenda de bonis rei confiscatis, nihil efficaciter probare, cum generaliter simulatæ, & fictæ intelligantur, vt defraudetur fiscus per illa, quæ latissime in dictis alleg. scripta sunt vbi aliæ probationes requiruntur, quæ sicut non probat in fauorem creditorum, nec in eorum præjudicium, nisi sit adminiculata aliis testibus, aut instrumentis; & sic intelligunt idem Sanchez *dicto num.* 77. *in fine*, Simanchas *dicto n.* 60. & si non explicite vt nos dicimus, & explicuimus *sub dicta alleg.* 13. *&* 14. & alibi.

16 Quod si dubium sit, an debita fuerint contracta ante, vel post commissum delictum, vt ad fiscum pertineat probationem facere, & non ad creditores, ea fuisse contracta post delictum probant Torreblanca, Zechius, Simanch. infra relati, sub vers. *ad quintam* in fine, & Diana p. 4. tract. 8. sub ref. 59. in vers. si vero.

17 Ad quartam allegationis partem, an expensæ factæ in lite per fiscum publicantem bona, sunt præferendæ creditoribus condemnati? Et quia de vindicatione ratione expensarum, late dixi *sub cap. grauis de præstit. spoliat.* & de expensis factis in lite, latissimè *in cap. finem litibus de dolo & contumac.* iam ad dubium præsens, suppositis, quæ etiam latissimè dixi *sub alleg.* 20. vbi quod creditores ratione contractus, aut alterius debiti præferuntur fisco ratione confiscationis, & sic ob pœnam litiganti.

18 Ideo nunc breuiter respondetur, minime fiscum præferri, etiam ratione dictarum expensarum; quia Princeps ad persequutionem delinquentis, tenetur suis expensis; sic vt omnes expensæ factæ ad criminis punitionem, incumbant fisco, vt tradunt DD. in *l.* 1. *cod. de mulier. quæ se public. comm.* late, & in specie docent Hieronimus Laurent. *in decis.* 121. *Rota Auenionensis n.* 4. Bajard. *in addit. ad Iul. Clar. in pract. lib.* 5. *q.* 78. *n.* 169. Laconicè Thomas Sanchez, sed in puncto hoc *dict. lib.* 2. *sum. cap.* 22. *n.* 93. quod est verum, & si Matthæus de Afflictis. *cap.* 1. §. *& bona comitantium n.* 119. *tit. quæ sint Regalia in vsib. feudor.* Pereg. *de iure fisci lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 193. dixerint dictas expensas præferri creditoribus, eo quod in hoc fiscus agat vtiliter negotium creditorum.

Ad quintam allegationis partem, an fiscus teneatur ad soluenda debita contracta ab ipso hæretico post delictum, vel ante? In quo puncto Congregatis, quæ dicta sunt *sub alleg.* 18. & in aliis, breuiter respondetur, vt teneatur ad omnia debita ante delictum contracta per verba textus *in l. non possunt de iure fisci* ibi: *non possunt vlla bona ad fiscum pertinere, nisi, quæ creditoribus super futura sunt; id enim bonorum cuiusque esse intelligitur, quod æri alieno superest.* sed non ad contracta post delictum, nisi quatenus in suam vtilitatem cesserit; eo quod reperiatur in bonis delinquentis, vel aliquod loco eorum, in terminis Sanchez *in summa dict. cap.* 22. *n.* 74. *&* 76. & late *n.* 65. *&* 66. legendus, vbi de ratione, Ricciulus *de iure personar. dicto lib.* 5. *cap.* 34. *n.* 17. qui limitat in casibus, de quibus loquitur, *ibi cap.* dum agit: de illo dubio, an alienationes factæ per hæreticum post delictum admissum, valeant? De quo resolues, iuxta quæ adduxi supra *sub alleg.* 18. *&* 33. hic applicanda; & ob id non longe agimus, & in terminis sub adducta distinctione Torreblanca *de Magia lib.* 3. *c.* 11. *n.* 45. Simanchas *de cathol. instit. tit.* 9. *n.* 35. Lælius Zechius *in sum. tom.* 1. *tit. de fide cap.* 11. *n.* 16. & alij dicentes *per dict. leg. non possunt.* teneri fiscum, aut Inquisitores soluere debita contracta ab hæretico ante delictum hæresis. 19

Ad sextam allegationis partem, suppositis quæ dicta sunt supra sub alleg. supra vbi de amissione iuris patronatus Ecclesiastici ex delicto hæresis, iam in puncto hoc breuiter respondetur, & hic vers. *ad quintam*, quod si hæreticus ante hæresim contractam fundet Ecclesiam, teneatur fiscus illi dotem constituere, sicuti tenebatur ipse fundator per textum *in cap. nemo de consecrat. dict.* 1. *cap. placuit* 1. *q.* 2. *cap. pia mentis* 16. *q.* 7. *cap. cum sicut de consecrat. Eccles. vel altaris, & in specie* tradunt Farinac. & alij ab eo relati *q.* 190. §. 6. *n.* 86. Ricciulus *dicto cap.* 34. *n. fin.* vbi addit si sit fundata ante hæresim, quasi esset fundata post hæresim, aliter esse dicendum per notata *num. præced. & in dict. alleg.* 18. *&* 33. 20

Ad septimam allegationis partem, respondetur fiscum teneri ad restitutionem Dotis vxori hæretici, non secus, ac tenebatur ipse hæreticus *per l. si marito ff. soluto matrim. l.* 2. *eodem tit. l. siquis post hac cod. de bonis præscript.* etiam in Dote confessata; dummodo sit lapsum tempus præfixum ad recipiendum de dote non numeranda iuxta textum *in l. fin. cum auth. sequenti cod. de dote. contra*, & non numerata: cum infinitis Ricciul. *dicto cap.* 34. *n.* 30. *&* 31. *qui à n.* 32. *ad* 36. extendit, vt procedat, vbi in instrumento dotis confessatæ fuisset renunciatum exceptioni non numeratæ dotis; quia cum talis renunciatio præjudicat creditoribus, præjudicat etiam fisco *per dict. l. siquis post hac.* 21

Et quod vxor pro restitutione Dotium possit propria authoritate iniicere manus in bonis confiscatis, & potius retinere possessionem bonorum ratione suæ hypothecæ, & quod prædicta non solum procedunt in Dote, sed etiam in bonis para- 22

·phernalibus

phernalibus per dict. leg. & in donatione propter nuptias, ac lucro dotali, *in auth. bona damnatorum §. vxore cod. de bonis proſcrip.* & in ſpecie de condemnato ex hæreſi Albertin. *in tract. de ſtatut. p. 3. q. 5.* Roland. *de lucro dict. q. 59. à n. 4.* & in quarta ſeruata coniugi inopi aduerſus hæredes coniugis defúcti ex diſpoſitione *auth. præterea cod. vnde vir & vxor*; nam hæc etiam detrahitur aduerſus fiſcum Socin. *conſ. 121. n. 1.* Peregrin. *de iure fiſci lib. 5. tit. 1. n. 71.* Ricciulus *ſupra à n. 34. 35.*
24 *36. & 37.* cum aliis. † Qui omnia *n. 27.* & cum Peregrino *n. 27.* ait procedere; dummodo de credito illius, qui agit contra fiſcum legitimè conſtat; ſic, vt non ſufficiat ſolùm inſtrumentum confirmatum, vbi verſamur inter tempus præfixum ad opponendum; & dummodo confeſſio aliis adiungatur adminiculis, quibus veriſimilis probatur.

24 Et quia hæc de dote ampliſſime manent explanata per dicta ſupra *ſub alleg. 13. 14. & 17.* item per illa, quæ dixi *ab alleg. 23. ad 17.* ideo amplius non inſiſtimus, cum neceſſario pro vero intellectu iuridico ſit recurrendum ad ibi aſſignata.

52 Ad octauam allegat. partem, an caſibus *alleg. 56.* præcedentis, & huius, ſit ſummariè procedendum? Et ſuppoſitis quæ dixi ſupra *ſub alleg. 55.* à verſ. *ad ſecundum*, vſque ad finem, reſpondetur, vt ad effectum, quod creditores agentes contra fiſcum pro ſolutione ſibi facienda de bonis confiſcatis hæretici debitoris ipſorum, non cogantur obtinere ſententiam contra fiſcum, ſed ſufficit, ſi ſummariè doceant de proprio credito, vt DD. ſentiunt per textum *in dict. l. ſiquis poſt hac 9. cod. de bonis proſcript.* de qua late dictum eſt, *ſub dicta alleg. 56.* ex verbis illis *ſtatim recipiat*, quorum dictio *ſtatim* importat ſummariam cognitionem *per leg. res momentanea cod. vnde vi*; tradunt Bartol. *in l. res, quæ §. res autem n. 1. ff. de iure fiſci*; Platea *in l. 1. cod. de pœnis fiſcal.* Bald. *in cap. quoniam contra de prob. num. 27.* Caſtru *in l. ſi marito 32. in princ. ff. ſoluto matrim.* Salycetus *in dict. l. ſiquis poſt hac in princ. n. 1. in fine*, Ioan. de Amicis *conſ. 68. n. 8.* Peregrin. *de iure fiſci lib. 5. tit. 1. ſub n. 54. verſ. creditores autem*, Clarus *in §. fin. q. 78. num. 17.* & ibi addentes cum aliis per Farinac. *tom. 1. crim. dict. quæſt. 25. num. 176.* Roland. *conſ. 31. n. 36. lib. 1.* Anton. Gomez *in l. 76. Tauri n. 3.* & confirmant Alberic. *de ſtatutis p. 3. q. 5.* Iaſon. *conſ. 88.* Roland. *dict. conſ. 31. n. 36. lib. 1.* Duenas *reg. 277. n. 5.* Parlador. *rerum quotid. cap. fin. p. 4. §. 2. n. 2.* idem Rolandus *de lucro dotis q. 59. n. 4.*

26 Dicentes contra fiſcum, & eius ceſſionarios agendum eſſe via executiua, non ſecus, ac agi poterat contra hæreticum, vt colligunt *ex l. 1. cod. de hæredit. vel actione vendita, l. cum qui bona ff. de iure fiſci, l. quinque legibus ff. de bonis damnator*, Ricciulus *dicto cap. 34. lib. 5. de iure perſon. num. 26. qui n. 27.* cum Peregrino *ſupra ſub n. 54. verſ. creditores autem*, & cum aliis per textum *in dicta l. ſiquis poſt hac*, dicit hoc procedere; dummodo de credito illius, qui agit contra fiſcum legitime conſtet; ſic vt non ſufficiat inſtrumentum confeſſionatum, vt iam eſt dictum, verſ. *ad ſeptimam*, & per dicta *ſub dicta alleg. 17.*

27 Ad vltimam allegationis partem an Hypotheca per confiſcationem bonorum Debitoris extinguatur, ſuppoſitis quæ dixi hic & alleg. 56. & quod ibi de fideiuſſore *n. 20. 26.* & fin. breuiter reſpondeo extingui hypothecam quoad ipſum Debitorem, quoniam fiſcus tenetur ſatisfacere ipſis creditoribus qui non amplius moleſtiam facere poſſunt ipſi Debitori eo quod in fiſcum tranſlata fuerunt iura omnia actiuè atque paſſiuè per dicta ſupra ab alleg. 30. hic repetenda ſic DD. *per l. 2. cod. ad leg. Iul. de vi publica*, vbi Baldus & Salicetus *in l. ſi marito ff. ſoluto matrimonio l. ſi Debitor de poenat. in princ. ff. de fideiuſſoribus l. fin. ff. de duobus reis l. tutor. cod. de ſent. paſſis* Bartol. *in l. creditor ff. de ſolut.* Caſtrenſis *conſ. 209. q. 1. n.* . vbi ſcribit quod obligatio etiam naturalis ceſſat, & tranſit in fiſcum qui tenetur defendere debitorem aduerſus omnes creditores, vt etiam ſequuntur Farinac. *in praxi q. 25. n. 179.* Rota *deciſ. 565. n. 1.* Peregrinus *de iure fiſci lib. 5. tit. 1. n. 54. n. 55* Rota *in ferrar. pecun. 29. Ianuarij 1627.* Merlin. legendus *de pignorib. lib. 5. tit. 1. q. 51. à n. 1. vbi à n. 2.* probat cum multis quod reputatur fiſcus ſucceſſor & extraneus hæres non per repræſentationem defuncti ſed per eius annihilationem cum Caſtrenſi, Ioanne Anibal. Carpa, Maldero, Faquineo & Guaccino de quo dixi ſupra ſub alleg. 18. & aliis ſeqq.

ALLEGATIO LVIII.

Confiſcatio contra defunctos hæreticos; quare locum habeat, cum iuxta iuris regulas crimina morte delinquẽtis extinguantur? Et an filij eorum, alij ve, hæredes ex crimine defuncti? Et an vt hæredes delinquentis defuncti, teneantur, requiratur, vt lis fuerit conteſtata cum illo, aut condemnatio? Et in quibus aliis caſibus de iure antiquo confiſcatio bonorum fuerit admiſſa? Remiſſiuè.

SVMMARIVM.

1 *Crimina morte extingui fallit quoad bona confiſcanda in Sancto officio num. ſequentib. & num. 4.*
2 *Defuncti hæretici, etiam in Sancto officio ſolent puniri, & n. 3. & quare n. 10. & 21.*
3 *Inquiritur in hæreticos poſt mortem.*
4 *Pecuniarias pœnas, etiam ceſſare quando delicti morte extinguntur, generaliter traditur, & quare n. 6. 7. 8. 9.*
6 *Pœnarum finis eſt, vt reus puniatur n. 7.*
8 *Pœna conuenit eſſe vbi eſt noxia, & quod eſt introducta, non tam, quia peccatum eſt, ſed ne peccetur.*
11 *Defuncti hæretici memoria damnanda, perpetuò durat, non ſic confiſcatio de bonis ſuis facienda, cum valeat in eam præſcribi, & n. 13. 14.*
12 *Confiſcatio bonorum procedit etiam contra defunctum hæreticum.*
13 *Hæretici defuncti ſtatua ponitur in publico Patibulo, quando illius memoria damnatur: vbi de praxi.*
16 *L. fin. cod. de iure fiſci.*
16 *Hæredes ex delicto defuncti puniuntur in amiſſione bonorum aliquoties, vt hic, & n. 17. 18.*
18 *Occidentis ſe bona fiſco applicantur de iure Regio; ſi non habet hæredes.*
19 L. 8. tit. 23. lib. 8. recompilationis.
20 *Crimina publica, aut priuata, quæ, vt bonorum confiſcatio procedat. Et de differentia inter ea*

ea quoad confiscationem num. 23.

21 *Confiscatio vt procedat ex delicto defuncti in heredes, regulariter requirit litis contestationem cum defuncto, & condemnationem. Fallit in heresi num.* 22. *& in aliis criminibus maioribus, vt n.* 24.

23 L. ex Iudiciorum ff. de accusat, & vers. fin. num. 28.

24 *Repetundarum crimen vulgo* barateria coëcho *grauat heredes defuncti delinquentis, & in aliis vt num.* 25. 26. 27. *&* 28.

25 *Majestatis læsæ crimen punit heredes delinquentis.*

26 *Militia desertores puniuntur confiscatione.*

27 *Regalium Iudices vsurpatores puniuntur, & eius heredes.*

28 *Crimina defunctorum, vt grauent eorum heredes, non requirunt litis contestationem.*

28 *Confiscatio bonorum in quibus delictis de iure antiquitus procederet, sub compendio refertur.*

1 Vppositis quæ dixi latè *in Rub. de sent. & re iud. q.* 2. in vers. *ad primam*, vbi quod sententia lata pro mortuo, siue contra mortuum sit nulla. Et ibi vers. *ad secundam*, an in corpus mortuum queat animaduerti? Vbi *à num.* 14. vers. *sed quod*, dictum est, morte alicuius delinquentis non obstante, posse procedi contra eius bona confiscata in eius successoribus, vt in crimine-læsæ Majestatis, & hære-
2 sis? † Et ibi *n.* 15. quod hæretici defuncti etsi mortui fuerint ante incarcerationem puniuntur in Sancto officio inquisitionis. Et ibi *n.* 20. quod generaliter actiones pœnales post litem contestatam, transeunt contra hæredes. Et regula sit, quod etsi in omnibus communiter criminibus extinguuntur morte delicta, vt inquit Vlpian. *in l. vltima ff. ad leg. Iul. Majest.* & Modestan. *in l. ex Iudiciorum ff. de accus.* cum aliis referendis; quia mortui Diuino Iudicio, subjecti, ab humano sunt exempti, vt dicitur *in cap. quorundam dist.* 23. *& cap. ex epistola* ibidem, sunt enim præuenti à summo Iudice Deo, & vocati ad maius Tribunal. vt latè hæc exornantes probant Simanch. *in enchirid. iud. viol. relig. tit.* 62. *n.* 1. Decian. *tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 67. *n.* 1.

3 Et hæc assertio in crimine hæresis ob eius immunitatem aliter procedat; siquidem in hæreticos post mortem, inquiritur, vt docent idem Simanch. *de cathol. tit.* 18. *à n.* 1. Decian. *supra*, Pegna *p.* 3. *n.* 92. Ludouicus à Paramo *de origine Sancta inquisit. lib.* 3. *q.* 4. *à n.* 78. cum infinitis, Farin. *de heresi q.* 197. *n.* 86. quibus accedunt nouissime Cæsar Carena *de officio inquisitor. p.* 2. *tit.* 29. §. 1. *n.* 1. *&* 2.

4 Et consequenter ex quo fuerint legitimè conuicti de hæresi, bona eorum confiscari dicendum est per latè *dicta ab alleg.* 1. *& sub allegat.* 18. cum aliis, sicut praxis obseruat sine dubio aliquo, nec controuersia.

5 Et confirmatur contrario correlatiuo, nam si vt dictum est, omnia crimina, morte extingui per adductam rationem, & inde sequi pœnas corporales, & pecuniarias cessare, vt probant Bartol. Platea, Valenzuela, & D. Franc. de Amaya *in l. fin. cod de iure fisci n.* 3. Cabat. *res. crim. casu* 398. *n.* 3. Peregrin. *de iure fisci lib.* 4. *tit.* 5. Farin. *tract. crim. q.* 10. *n.* 36. Medices *in tract. mors omnia soluit. p.* 2. *conclus.* 32. Barbosa *in l. filius.* 15. *ff. de iudic.* Gal. *lib.* 1. *de pace publica cap.* 20. Tiberius Decian. *lib.* 5. *crim. cap.* 57. *ex num.* 1. Sichar. Donell. & Cujac. *in l. vnica cod. ex delictis defunctor.* vbi etiam Caldas Pereira 3. *p. ex num.* 1. Menoch. *cons.* 99. *lib.* 1. Phebus *decis.* 131. *tom.* 2. Bertazol. *cons. crim.* 35. *lib.* 7. Anton. Gomez *var. resol. cap.* 1. *à n.* 78. *&* 85. vbi cum aliis nouissime eius Additionator Haillon. Robertus *lib.* 1. *rerum iudicatar. cap.* 10. Griuell. *decis.* 6. Anton. Pichard. cum aliis *in* §. *non autem ex n.* 1. *de perpet. & temporal. action.* Schifordegeir. *lib.* 1. *ad Anton. Fabrum, toto tract.* 10. *& lib.* 2. *tract.* 1. *q.* 9. *&* 10. & omnes alij per textum *in l. defuncto* 6. *ff. de public. iudic. dict. l. ex Iudiciorum* 20. *accusat. l. si pœna* 20. *ff. de pœnis delictis l. constitutionibus* 35. *ff. de obligat. & action, l. sicuti* 38. *l. pupillum* 111. *ff. de reg. iuris l. pœnales* 32. *ff. ad leg. Falcid. l.* 1. *&* 2. *cod. si reus, vel accusator, dict.* §. *non autem instit. de perpetuis, & temporalib. act. cap. admonere* 32. *q.* 2. *dict. cap. quorundam dist.* 23. *cap. causam quæ el.* 2. *qui filij sint legitimi, cap. à nobis el.* 2. *de sent. excommunic. l.* 7. vers. *etsi per auentura tit.* 8. *p.* 3. *l.* 7. *&* 23. *tit.* 1. *p.* 7.

Et præter rationem adductam alias fundamen- 6
tales adducunt DD. relati, & alij, vel quia inter mortuos, & viuos nullum est commercium, sitque aliena conuersatio, ab animabus à corporibus separatis, vt docent Abulen in Matth. *cap.* 25. *n.* 295. & ex sacris Patribus Augustino, Athanasio, Mendoza *in quodlibet q.* 5. *pag.* 351. M. Anton. del Rio *disquisit. Magicarum, lib.* 2. *q.* 26. *sect.* 1. Et aliam tertiam, quam iuri consonam iudicamus, & proposuit Iulius Paul. *in dicta l. si pœna* 20. *ff. de pœnis* in verbis sequent. *quia pœna constituitur in commendationem hominum, quæ mortuo eo, quem constitui videtur, desinit.*

Nam cum Scopus, & finis pœnarum sit, vt reus 7
puniatur, & pœna attentior fiat, & correctior, & vt cæteri deterreantur, vt scripsit Plato in Gorgia, & Diuus Augustin. & alij relati à Tyraquello *in l.* 9. *connubial. n.* 224. ac probauerit Vlpian. *in l.* 1. *ff. de Inst. & iure*, & DD. per textum *in cap. de his* 33. *q.* 2. sicut cum multis notant Anton. Pichard. *in Rubrica de public. iud. ex n.* 1. Solorzan. *lib.* 1. *de parricidio cap.* 1. *&* 2. D. Franc. de Amaya *lib.* 2. *obseruat. cap.* 4. *num.* 1. & ex alia Donelli *in dicta l. vnica cod. ex delictis defunct. num.* 10. scilicet quod cum omnis pœna sit delicti correctio *l. aliud* 135. *ff. de verb. signif.*

Conueniens esse, vt ibi sit pœna, vbi noxa est, 8
& vt ea suos sequatur authores, nec vlterius progrediatur metus, quam progrediatur delictum, ne alioqui si mortui delinquentis hæredes, tenerentur innocentes, pro nocentibus pœnas luerent, quod esset iniquissimum *per l. crimen.* 26. *ff. de pœnis l. fin. ff. de bonis damnat. l.* 1. *ff. de priuat. delictis, l. sancimus* 22. *cod. de pœnis*: etenim vt obseruat Othoman. *in dicto* §. *non autem instit. de perpetuis, & temporal. action.* pœna introducta est, non tam quia peccatum est, sed ne peccetur imposterum, quod in mortuo cessasse omnino videtur; indeque expediens visum fuisse morte extingui delicta.

De qua regula, præter relatos latissimè Guttie- 9
rez *lib.* 2. *canon. cap.* 18. *ex n.* 43. *& cap.* 3. *n.* 22. Suarez *in Thesauro recept.* verb. *hæres.* Zeballos *in pract. q.* 464. Barbosa *in collect. cap. fin. de sepultur.* Hermosilla *in l.* 5. *tit.* 3. *p.* 5. *glossa* 1. *& l.* 10. *tit.* 4. *glossa* 8. *n.* 13. *& in l.* 56. *tit.* 5. *glossa* 1 *à n.* 39. *&* 49. idem Barbosa *in cap.* 2. *de statu Monach. n.* 5. *&* 15. Pichardus etiam *in select. ad tit. ff. de acquirenda hæredit. cap.* 5. *n.* 21. Scaccia *de iudic. lib.* 2. *cap.* 9. *n.* 277. *& à n.* 281. D. Ioseph Vela

differtat.

differtat. 14. *ex n.* 21. idem Pichard. *in §. pœna instit. de obligat. & action. quæ ex delicto nascuntur num.* 25. *& in §. is autem instit. ad leg. aquil. ex n.* 42. idem *in manuduct. ad praxim.* 4. *p.* §. 4. *à num.* 4. vbi etiam benè explicat, quid si pendente appellatione, mortuus fuerit reus? Latè omnes casus distinguens Pareja *de instrum. edit. tom.* 2. *tit.* 6. *res* 7. *ex num.* 42. vsque ad finem plene, & Noguerol. *allegat.* 12. *n.* 157. vbi quod etiam, si confiscatio bonorum ipso iure incurratur, cesset, si reus moriatur ante declarationem; quod falllit in hæretico relapso, conuicto, aut in pœnitenti, vt hoc, & in hoc tractatu.

10 Et quia hæ fundamentales rationes, & iura adducta militare videntur in defunctis hæreticis, aduersus quos nec valeret procedi, & contraria sit praxis aliis fortissimis inconcussis, ac iuridicis dispositionibus stabilita in Sancto officio, quæ confirmatur, & apparet ex his quæ adduxi latissimè sub *dicta alleg.* 18. *& latè ab alleg.* 22. *&* 23. vbi cum aliis probatum est, filios, & nepotes hæreticorum puniri, & si non corporaliter, in amissione tamen bonorum, alimentorum, & legitimæ; item & honorum; qui & si innocentes extiterint, adhuc propter peccatum parentum iustè puniri doctum est ibi; & sic non nimirum, vt in hoc hæresis delicto procedatur aduersus defunctos hæreticos, ad condemnandam eorum famam, Comburendo eos in statua, vt praxis Sancti officij obseruat quotidiana; item & in amissione bonorum per confiscationem fisco applicatam, quæ debet filiis suis nocere.

11 Quare cum dubitarent DD. intra quantum tempus possit contra defunctos hæreticos agi: & applicatis hic, quæ de præscriptione dixi supra *sub alleg.* 9. *& ibi n.* 29. & sit sequenda distinctio Pegnæ ad Eymeric. *comment.* 92. *vers. his positis*, quam cum multis, & plura cumulans videndus, sequitur Thomas Sanchez *tom.* 1. *sum. lib.* 2. *cap.* 22. *à n.* 38. nempe, vt si agitur contra defunctum hæreticum ad effectum ejus memoriam damnandi, semper actio in eum procedendi duret, non sic si ad effectũ bona eius confiscandi; quia tunc non durat actio, nisi per annos 40. sicut & tenent Simanc. *de cathol. inst. tit.* 18. *n.* 147. *& in enchirid. tit.* 62. *n.* 7. Ludouic. de Paramo *de prig. Sancta inquisit. q.* 4. *n.* 83. Sanchez *super* Carena *supra* §. 2. *à n.* 3. *ad* 6. respondens Deciano *crimin. cap.* 57. *num.* 12. dicenti quo ad alias pœnas actionem quinquennio finiri per textum *in l.* 2. *cod. de apostatis* dicendo *dict. leg.* 2. procedere de iure ciuili, secus de iure canonico, vt respondit Pegna, & nos latè *vbi supra sub dicta alleg.* 18.

12 Et sic ex dictis legitimè infertur confiscationem bonorum sequi contra defunctum hæreticum, qua necessario filij, & hæredes plectantur; & ob id regulam supradictam de extinctione delictorum, delinquentis morte amitti in aliis delictis, & cum distinctionibus, de quibus infra, non in crimine hæresis, cuius punitio durat, iudicialiter procedendo aduersus eum ad petitionem Promotoris Fiscalis, cuius libellus præsentatus, intimatur omnibus, quorum interest, memoriam defuncti non damnari, & inquisitores mandant edictum proponi, quo quiuis admittatur ad defuncti defensionem, statuto in termino competenti 30. vel 40. Dierum, qui si in termino præfixo, comparente nullo, ex officio Procuratorum, defensorum, Aduocatum constituunt; & si nullo modo defuncti memoria defendi valet deueniunt ad sententiam contra eum, cuius formula habetur *in concil. constantin. sess.* 8. in sententia damnationis Ioan. Vbi cleph. *apud repertor. inquisit.* verb. *sententia*; Decian. *dict. cap.* 57. Pegna *dict. comment.* 92. vers. *nequis autem*, Carena *dicto tit.* 19. §. 6. Paramo *dict. lib.* 3. *quæst.* 4. *à numero* 87. Sanchez *in summa lib.* 7. *capite* 27. & seq. Zanard. *in summ. Diuinor. præcept. p.* 2. *cap.* 142. vers. *post bene*, Farinac. *dicta q.* 197. *de hæret. n.* 160. & alij.

† Dicentes in publico Patibulo ponendam esse statuam repræsentantem defunctum; ita in altum, vt ab omnibus videatur. Qua præsente, sententiam in defunctum per secretarium legendam voce alta, & clara in quibus; quæ relaxanda, & ab igne comburenda, traditur brachio sæculari, simul cum ossibus ipsius hæretici defũcti, si exhumari valeãt, & secerni ab ossibus aliorum fidelium defunctorum; & insuper in sententia declarantur eius bona confiscata esse, & declarantur hæretici filij inhabiles iuxta iura, quæ congerimus de hac materia latissimè *à dicta alleg.* 18. vsque ad hanc allegationem, vt sub pluribus competè apparet. 13

Et iuxta hanc praxim sunt intelligendæ opiniones dicentium, quo in casibus reus potest accusari post mortem, intelligitur infra quinquennium, præterquam in crimine hæresis, in quo intra 40. annos posse procedi, docent cum multis Anton. Gomez *lib.* 3. *variar. cap.* 1. *num.* 81. Suarez *in commun. opinion.* vers. *mors n.* 220. Clarus *in §. fin. q.* 51. vers. *scias tamen, & in §. læsæ Maiestatis* vers. *item licet*, Peregrin. *de iure fisci lib.* 4. *tit.* 5. *num.* 33. Couarruu. *in reg. possessor* 2. *p.* §. 2. *num.* 6. Thomas Sanchez *in sum. lib.* 2. *cap.* 22. *ex num.* 38. alij, & plures in vnum Congesti à Barbosa *in l. Manicheos cod. de hæret. & Manich. n.* 44. Farinac. *in praxi p.* 1. *q.* 10. *ex n.* 81. *& dict. quæst.* 25. *ex n.* 158. *& in tract. de hæreticis q.* 197. *à num.* 112. qui ex multis contrarias opiniones conciliat circa condemnationem memoriæ hæretici mortui, Molina *de iust. tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 43. *num.* 8. *& tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 73. *ex n.* 5. Noguerol. *alleg.* 12. *n.* 156. videndus; & idem Farinac. *de hæresi q.* 185. *n.* 200. cum multis vbi an si memoria defuncti semel fuerit absoluta, ob non probatum delictum, possit iterum accusari. 14

Ad secundam allegationis partem, an filij eorum, aliive hæredes ex crimine defuncti delinquentis puniantur? Quia in proposito de filiis hæreticorum apparet ex proxime dictis, & ex aliis *alleg.* 38. 39. 46. & aliis, circa quod non est dubium, tota difficultas remanet, quando filij vel hæredes ex patris delicto puniuntur in amissione, & confiscatione bonorum patris, à quibus, & ipse pater priuaretur si viueret. Et quia hæc disquisitio dependet à vero intellectu *dicta leg. fin. cod. de iure fisci*, vbi Imperatores in verbis sequentibus loquuntur ibi: *eorum patrimonia mortuorum, qui vita sua tempore diuersis conscientiam suam dicuntur polluisse criminibus, fisci rationibus, nequaquam competere, vel ab eo alienari censemus, nisi post publicam accusationem eos constiterit fuisse conuictos.* Et hæc verba difficultatem afferunt talem, vt non sint DD. in eodem sensu; siquidem quidam dicunt accipi de eo, qui crimen commisit, quod ad hæredes non transit, nisi viuo delinquente, condemnatio intercesserit; ita vt necesse sit adhoc, vt hæredes teneantur quod viuus prædecessor sit conuictus, & condemnatus, sicut videntur iuuare illa verba: *nisi post publicam accusationem eos constiterit fuisse conuictos*; quam lecturam post duas relatas ab 15

ab Accursio, congruentiorem anthumant Amaya *in dicta l. 1.* secundum quam dicemus aliqua *hic*, & *quæst. seq.* secundo modo per verba illa: *qui vita sua tempore conscientiam suam polluisse criminibus*, quasi velit lex in tali casu, non aliter ad fiscum pertinere, aut deferenda esse, quam si constet ipsum mortem sibi intulisse propter crimen: non vero tædio vitæ; quod crimen debet probari post mortem, *l. in fraudem 46. §. eius ff. de iure fisci*, *l. 1. cod. de bonis damnator*, refert Accursius hic, & Amaya *à num.* 72. ex Pilco, & Ioanne.

16 Sed quia idem Amaya existimat iuxta tertium modum rem esset explanandam; nempe si aliquis reus postulatus de crimine aliquo, mortem sibi consciuerit, quæretur quomodo contra hæredẽ debeat procedi. Et dicit quod si tædio vitæ, vel dolore, vel ob aliam causam, aut morbũ sibi manus intulerit, tunc hæredem habere possit *per l. siquis filio §. eius qui 7. ff. de iniusto rupto l. fin. §. siquis 4. cod. de bonis eorum, qui ante sent. l. 2. cod. qui testamenta facere poss.* & tunc vt controuersia super eis fiat, necessario admittendum esse, quod de criminibus publicis, aut priuatis dictum est. Si vero conscientia criminis, & occasione pœnæ, quam esset reus subiturus, se occidit, si crimen, de quo accusabatur erat publicum, quod memoriam eius damnat, tunc hæredem habere non posse; & sic in fiscum bona transferri, quia pro confesso habetur *per §. per contrarium 1. de hæret. quæ ab intestato deferuntur, l. fin. in princ. ff. de bon.*
17 *cor. qui ante sent.* † Sin autem delictum esset tale, quod bona non adimeret, vt furtum, & similia, eam distinctionem habendam, quam de crimine priuato, solẽt DD. scribere, vt scilicet morte extinguatur crimen, sed accusari de crimine secundo, scilicet de morte sibi illata; tuncque posse ab hærede defendi innocentiã rei, sicut dixit Bald. *in dicta l. 2. cod. qui testã. facere poss.* de qua si non constat tunc sententiã non esse condemnatoriam, sed declaratoriã scilicet illum se occidisse, vt ait Platea, *in dicta l. fin. n. 3.* Farinac. *quæst.* 128. *crim. ex num.* 45. ac docent relati ab Azeuedo *in l. 8. in tit. 23. lib. 8. recompil. n. 3.* idem Amaya *in dicta l. fin. n.* 74. & per illa, quæ adduxit cum multis *n. 40. vbi per l. 3. §. quod autem ff. quod quisque iuris, pœna illius edicti*, vt ibi aduertit Accurs. transit ad hæredes, *& per auth. de incestis nupt. in primo; per cap. 1. de homicid. lib. 6. accusatus 8. §. in eo vero, cap. cum secundum 19. de hæret. eodem lib.* per verba textus *in dicta l. ex iudiciorum*, vers. *adeo* ibi: *adeo vt ex quo quis aliquod ex his causis crimen contraxit, nihil ex bonis suis alienare, aut manumittere eum posse.*

18 Præfatam inquam distinctionem de iure Regio *per dict. l. 8. tit. 23. lib. 8. recomp.* non fore necessariam, concludit Amaya *n.* 75. eo quod bona eius, qui se occiderit, fisco applicantur, si non habeat hæredes descendentes, nec attendi an tædio vitæ, vel dolore, aut morbo, vel conscientia sceleris se occidat, sed indistincte, quomodocumque se occidat bona fisco applicari, & rectissime ait, quia desperatio quacumque ratione accidat, grauissimũ crimẽ est, & odiosum peccatũ, vtpote quod auferat Deo, quod pulchrius, & tanto Domino piissimo dignius est; id est misericordiam, & eius pietatis confidentiam denegat, non minus casus tædij, quam doloris, vel conscientiæ; & ob id iure canonico talibus sepulturam denegari Ecclesiasticam, & pro eis non orandum, vt cauetur *in cap. placuit 23. q. 5. cap. ex parte el. 2. de sepult. l. 1. & 2. tit. 27. p. 7. l. 24.*
19 *tit. 1. eadem part.* † Et quod vult *dict. l. 8. recompil. ad* fiscum bona se occidentis non pertinere, *si hæredes relinquat descendentes*, cum effectũ accipi debere dicunt Amaya ex Azeuedo *ibi n. 21.* & Valenzuela *in dicta l. fin. cod. de iure fisci n. 12.* & voluisse *dict. leg.* descendentes admitti, non ascendentes, aut collaterales. Et hanc praxim debes applicare pro declaratione his, quæ dixi supra de se occidente in carceribus *alleg.* 54. vers. *ad quartam.*

At quia quoad confiscationem bonorum facien- 20
dam aliquid dictum est, deferre publica iudicia à priuatis; ideo, vt distinguatur, breuiter dico, publica crimina, seu iudicia esse, in quibus crimina illata, censentur illata Reipublicæ, & priuata, quando homini priuato inferuntur, & publica dici, quia accusatio cuilibet de populo competit vel quia quilibet de populo læsus est: ita Gofred. *in Rub. ff. de public. iudiciis* Hothoman. & Caluin. verb. *iudicia priuata*, Pichard. & alij institutarij, *tit. de public. iudiciis, & in eodem tit. ff.* vbi plenè ordinarij; ob quam distinctionem, quia nos loquimur de hæreticis, quorum delicta sũt nocinissima Reipublicæ, quæque à quocumq; de populo, debent præcisè denũciari inquisitoribus fidei catholicæ, vt puniantur, & extirpentur hæreses; bona hæreticorum, & per consequens, confiscari etiam defunctorum, & si iam in potestate filiorum, aut hæredum essent, palam est respondendum per allegata à Doctoribus *in cap. vergentis, cap. excommunicamus & 1. & 2. de hæreticis extra, & in dicto cap. cum secundum leges* cum aliis *eodem tit. lib. 6.*

Ad tertiam allegationis partem, an vt hæredes 21
delinquentis defuncti teneantur, requiratur, vt lis fuerit contestata cum illo, seu requiratur condemnatio? Et quia dictum est supra hic *à n. 1.* aliqua esse crimina, in quibus etiam accusationem mortuis reis intenditur; inter quæ crimen hæresis, de quo ibi, & in toto hoc tractatu, & quod in cæteris aliis criminibus (præter læsam Majestatem humanam, de quo delicto plura sunt dicta circa confiscationem applicãdam fisco *sub dicta alleg.* 18. & in aliis sequentibus) regulariter in cæteris criminibus publicis, non exceptis, necessarium esse, vt contra hæredes pœnæ pecuniariæ locũ habeãt, non solum, quod lis sit cum ipsis Reis contestata, sed etiam quod condemnatio sequuta sit, iuxta *dict. leg. ex iudiciorum ff. de accusat, iuncta dict. l. fin. cod. de iure fisci* ibi: *fuisse conuictos*, quod de condemnatis accipiendum esse existimarunt Cujacius, & Gothofred. ibi, & securè obseruarunt Bart. *in dicta l. ex iudiciorum*, Albericus, & alij, *in dicta l. defuncto ff. de public. iudic.* Medices, & Anton. Gomez, quos refert Amaya *in dicta l. fin. à n.* 27. Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 5. num.* 38. Farinac *q. 10. n. 45.* Barbosa *in l. filius ff. de iudic. num.* 135. Griuell. *decis. 6. n. 8.* & alij relati ab Hermosilla *in l. 5. tit. 3. p. 5. glossa 1. ex n. 14.*

Quare rectè Petrus Faber. *in l. nemo enim* 88. 22
ff. de regul. iuris Græcos interpretes reprehendit, quod *in dicta l. ex iudiciorum*, existimassent litis contestatione omnia publica iudicia perpetuari, & & in hæredes transire, corrumpentes perperam verba illa: *quam si lis contestata*, & condonatio fuerit sequuta loco & ponendo dictionem *aut*, quæ longe abest à mente Modestini, qui cum in principio dixisset ex iudiciorum publicorum admissis, actiones pœnales in hæredes transire, non aliter, quam si & contestatio, & condemnatio mortem rei præcesserit; & deinde in vers. *excepto.* à superiori regula crimen repetundarum, & Majestatis exceperit, in quibus etsi nec litis contestatio, nec

condemnatio

(condemnatio facta fuerit, hæredes coguntur actiones pœnales subire vti etiam nos sequimur in delicto hæresis, quod est sine controuersia,) postremo iure consultus *in dicta l. ex iudiciorum*, in vers. *fin.* ad priuata delicta se conuertens, adiiei pœnam ab hærede, peti posse, si viuo reo, accusatio mota sit, licet condemnatio sequuta non sit.

23 Itaque oportet expendere quæ sit vtriusque differentia, cur in priuatis delictis sufficiat litis contestatio, vs actio pœnalis, transeat in hæredes; in publicis inquam sequitatur, & condemnatio? Et eam ponunt Doctores relati sub vers. *ad tertiam*, Cujacius instit. cod. ex delict. defunctor. Anton. Faber. *lib. 7. coniectar. cap.* 20. vers. *sane priuatorum*, quod publica iudicia suns grauiora, & irrogant pœnam corporalem, quando principaliter de illis agitur, & in consequentia agatus de bonis, iuxta *l. 3. cod. si pend. appell. l. fin. cod. si reus, vel accusat.* & sic licet non agatur, nisi de pœnis pecuniarus, eum iam per mortem extincta sit pœna corporalis, censeatur quoque extincta causa bonorum; hoe est confiscationis, quæ non principaliter veniebat sed in consequensiam *per l. 3. ff. de seruit. rusticor. præd. l. cum principalis ff. de reg. iur.* & ideo quoad bona non transire pœnas illas, nisi iam fueris lata sententia contra defunctum; quia sunc in bonis fis executio ratione sententiæ condemnatoriæ; quod explicatur per decisionem *cap. dilectis, & qua ibi de dolo, & contum.* vbi deficiente vno de requisitis duobus, indurante verificatur decisio; in priuatis inquam delictis, quia igitur contsa hæredes de mitiori pœna; ideo sufficere litis contestationem, adducti firmant. Alia tradit hic applicanda, & videnda D. Franc. de Amaya, *in dicta l. fin. à num. 16. vbi à n.* 20. 21. & 22.

24 Agens, quod in crimine repetundarum, vulgo coëcho aliud vocatum *barateria*, quod solet confundi cum illo repetundarum, eum illud sit, quando aliquid directè contsa iustitiam *barateria*, cum prætextu officij aliquid recipitur, vt iudex iustam sententiam ferat, vel negotium aliquod citius, & maturius, quam speratur fiat, vel quando fiunt pactiones ante sententiam super pœnis imponendis, vel si pœnas à lege impositam semperauit, vt condemnatus sententiæ acquiesceret, vel si à subditis vilius aliquid emesit, vel carius venderet, & in aliis casibus *in l. 1. & toto tit. cod. & ff. ad leg. Iuliam*
25 *repetund.* † Item & in criminibus sequentib. vt sunt crimen Majestatis, quando scilicet hostili animo aduersus Principem, vel Rempublicam animatus sis, *l. fin. ff. ad leg. Iul. Majestat.* & in criminibus similibus, in quibus principaliter attenditur con-
26 fiscatio, † vt sunt crimen desertionis militiæ *l. 4. cod. de re militari, & hæresis l. Apostatarum* cum aliis assignatis est Accursio *in dicta l. ex iudiciorum.*

27 Et in illo, qui cum in publica esset administratione, vel officio, aliquid ceperis, vel vsurpauerit ex Regalibus reditibus, vel publicis, aut sacris rebus; qui etsi iam mortuus propter eius grauitatem criminis, conueniuntur hæredes, non solum propter interesse, sed & propter pœnas *ex l. fin. ff. ad leg. Iul. pecul. l. 2. cod. eodem l. 7. tit. 5. p. 2.* & idem qoando iudex, vel alius Regius Minister, qui potest Syndicari, defraudauit vectigalia, vel commissa, vel vt sibi retineret, vel vt alij raperent dissimulauerint manifestari, com potuisset apprehendere *l. fraudati 8. l. commissa 14. ff. de publican. l. 2. tit. 4. l. 5. tit. 7. p. 5.*

28 In quibus omnibus ex doctrina *dicta l. ex iudiciorum, vers. fin.* singulari ratione, etsi mortuus iam fueris reus, nec lis incepta, siue contestata cum eo; adhuc permittitur accusatio; eo quod sunt crimina publica maiora, ob quæ hæredes senentur, vs de dictis criminibus repetundarum, vulgo *Barateria, o Coecho*, pœnam iudicis corrupti transire ad hæredes ipsius, vel Baratarij, non solum ad interesse partium in male recepto, verum etiam, & ad pœnas peconiarias, quam ob delictum ipsum contraxerit; & si lis cum defuncto non fis contestata, nec accusatio proposita, docent Puteus *de Syndicatu*, verbo *hæres*, & verb. *multa*, Abiles *in cap. 4. prætor.* verb. *integrare numero* 12. & *in 1. Syndicat glossa 5. numero* 16. Matienzo, *in dialogo relator 3. p. cap. 25. numero* 1. Iulius Clar. *quæst.* 51. Farinac. cum aliis *in praxi quæst. 10. numero* 75. Auendan. *responso 3. numero* 1. Herod. *libro 9. rerum iudic. tit. 3. cap.* 10. Menoch. *de arbitr. quæst. 36. numero* 21. Bobadilla. *lib. 5. polit. cap. 1. numero* 83. *ex numero* 228. Berat. *de visit. cap 1. numero* 21. D. Franc. de Amaya cum aliis *in dicta l. fin.* vbi refert, sic practicatum probans ex Solorzano, & ex Plinio, & Quintiliano ibi *numero 23. & 24.* Es de supra relatis criminibus hæresis, læsæ Majestasis, desertionis milisiæ, &c. *ibi numero* 19. cum Greg. per textum *ibi in l. 7. tit. 1. p.* 7. cum aliis Farinac. *dict. quæst. 10. à numero 37. & numero* 42. Donello, Caldas, & Auendano: & de administratore vsurpaute in officio, Auendan. *dict. resp. 3. numero 2. vers. secunda concus.*, Farinac. *dicta quæst. 10. numer.* 74. Bobadilla *dicto cap. 1. numero* 88. Berat. *dicto cap. 1. numero* 21. Decian. *lib. 8. crim. cap. 29. & 30.* Amaya *in dict. l. fin. numero* 25. & de Iudice defraudante vectigalia, post Bartol. & Castr. *in l. fraudati, & in dicta l. commissa, & dicta l. ex iudiciorum*, Battachin. *de Gabell. 4. p. numero* 41. Farinac. *dict. quæst.* 10. *numer* 76. Tuschus *littera D. Conclus. 256. numero 5. & 39.* Rotamhal *de feudis cap. 5. conclus. 39. numero 2. & 3.* Borchiten. *in cap. vnico de Regalibus numero* 4. Roland. *cons. 42. numero 3 lib. 3.* Collerus *de processu execut. punit. 1. cap. 5. num.* 84.

Ad vltimam allegarionis partem, in quibus aliis 29
casibus, & delictis confiscatio bonorum procederes. Resolutiuè dico illos numerari nouissimè ab Alfaro *de officio fiscali glossa 20. a numero 56. ad* 392. vbi congeris 32. illos comprobando iuribus, & Doctoribus, vbi leges quos & congesunt Dueñas reg. 150. & alij per Didacum Perex *in l. 20. tit. 19. lib. 8. ordinam*, vs in falsa moneta, & contra facientem Collegia illicita, in alienante in fraudem, ne bona confiscentur, in interficiente iudices, aut pessonas summas, in falsificante litteras Regias, in officialibus, monopolium facientibus, vel quando collegium destruitus, aut reprobatur, & in transgredientibus ciuitates publicas, vel negotiationes prohibitas in maledicente Principem, in scribente instrumentum immunitatis concessæ, fraude, ambisu, vel potestate alicuius: Cum officiales rusticanum ad obsequia afferunt; contra tutorem, qui carnaliter cognouis pupillam, contra vxorem scientem maritum hæreticum esse; vt alleg. 27. in se ipsum interficiente, vt alleg. præcedenti, in excommunicato per annū ex causa fidei, vt dixi iā in iudice recipiente aliquid à litigante in causa criminali, contra pastē dicentē dedisse iudici, nec probauerit, in hæretico defūcto, vs alleg. præc. in cōmittente falsum, qui publicum triticū in priuatam vtilitatem vsurpat, in occidente iudicem Regium, vel officialem salariatū, qui stipendia à Rege

recipit, in extrahente monetam à Regno, & in aliis casibus dictis ab Alfaro *numero* 381. Salicet *in Bastardo moriente, & in casibus leg. 16. tit. 26. lib. 8. recompilat. l. 1. tit. 1. lib. 5. l. 15. tit. 26. lib. 8. recompil. & in aliis numero* 383. vbi limitat, & declarat, qualiter emendati, sint in praxi, dict. Alfaro.

ALLEGATIO LIX.

An sit sufficiens condemnatio in publicis iudiciis, vt contra hæredes actio detur, etiam si defunctus appellauerit? Et quid quando non erat condemnatio præscripta, sed tantum conclusum? Et an quando reus est confessus, & conuictus, teneantur hæredes? Et an quando pœna apponitur ipso iure in delinquentem, sine litis contestatione ab hæredibus repeti possit? Et an sit necessaria sententia declaratoria? Et an si fideiussores iudicum temporalium moriantur ante sententiam condemnatoriam, teneantur hæredes eorum? An hæredes teneantur exonerare conscientiam defuncti in his, quæ debet ex delicto? Aut quatenus teneantur hæredes, si lis non sit contestata? Et quid si non ad pœnam, sed ad rei persecutionem agatur? Et an contra hæredes in prælibatis, & aliis articulis, agatur instantia veteri aut noua? Et quomodo sententia formanda sit? Et qualiter prædita in actore, vel accusatore mortuo practicentur respectu hæredum?

SVMMARIVM.

1 *Confiscatio, siue applicatio bonorum contra defunctum hæreticum, eget sententia declaratoria. Et vide n.* 12.
2 *Confiscatio suspenditur, si defunctus delinquens viuendo appellauit, expenditur numero* 3. 4. *&* 5.
3 *Bona defuncti, cuius delicta morte extinctum fuit, adhuc manere solent sub lite, & examine.*
4 L. fin. cod. si reus vel accusator.
5 *Confiscationis pœna non transit ad hæredes, si reus mortuus fuit intra tempus appellandum, cum venit in consequentiam, secus si principaliter.*
6 *Causa incepta cum defuncto, potest ab accusatore prosequi in hærede ad effectum interesse, & expensarum.*
7 *Morte delicta non extingui, quando erat conclusum in causa sentiunt aliqui, sed contra alij n.* 8.
9 *Confessionem habere æqualem vim, ac sententiam, fallit dum agitur de simulatione, & in aliis, n.* 10. *&* 11.
10 *Probatio confessionis aliquando non admittitur ex suspicione, aut simulatione confitentis.*
11 *Sententia, & confessio partis ad probandum, non habent per omnia eundem effectum.*
12 *Pœna imposita, ipso iure requirit nihilominus sententiam declaratoriam.*
13 *Hæredes fideiussorum delinquentis, remanent obligati, sicut ipsi fideiussores, non ex delicto, sed tantum ex contractu, vt n.* 14.
15 *Conscientiæ defuncti exoneratio metitur potius iuxta decisiones, vt n.* 17. *& si aliquis admittant ius ciuile, vt n.* 16.
17 *Hæres in conscientia tenetur ex delicto defuncti, si inde locupletior fuit factus num.* 18. 19. 20. 21.
18 *Hæres in pœnalibus non tenetur ex delicto defuncti, nisi lis fuerit contestata cum eo. Et quare n.* 19.
20 *Hæredes excepta actione furtiua, non tenentur ex causa defuncti vltra quam ad eos peruenerit, vt n.* 21. *&* 23.
21 *L. fin. cod. rerum amotarum, & n.* 23.
22 L. in conditione 9. ff. de conditione furtiua, & num. 19.
24 *Actio rerum amotarum, & conditionis furtiuæ, qualiter parificentur, seu differant.*
25 L. 3. fin ff. rerum amotarum.
26 L. pro iure §. 2. ff. de condict. furtiua.
27 §. his autem verbis instit. de lege Aqoilia.
28 L. 1. ff. de priuatis delictis. L. sicut pœna ff. de regul. iuris. §. non omnes instit. de perpetuis, & temporalibus.
29 *Instantia transit in hæredes, etiam priuilegiata, si cum defuncto fuit contestata, etiam contra Procuratorem nominatum à defuncto n.* 30.
31 *Hæredes, aut fideiussores defuncti sunt citandi, quando fiscus ex delicto defuncti in eos vult agere & ex quibus delictis n.* 32.
33 *Defensor constituitur ad bona defuncti defendenda, quando hæredes non comparent.*
34 *Sententia qualiter concipiatur contra defunctum delinquentem, bona eius, & hæredes n.* 35.
36 *Accusatore, vel actore mortuo, quando contra delinquentes eius hæredes peragant iudicium, num. sequentibus.*
37 *Virginis corrupta pœna, vel ad nubendum, aut ad dotandum, qualiter intelligatur in praxi quando virgo mortua fuit, si hæredes ipsius agant n.* 38.
38 Cap. 1. & 2. de adolteriis n. 39. & 40.
39 *Dotem prætensam ab hæredibus stupratæ prædefunctæ contra stupratorem, nihil aliud significare, quam interesse.*
41 *Accusatore defuncto intra 30. Dies, quit alius prosequi accusationem, & post, accusare de nouo & in defectum index.*
42 *Defunctum non deliquisse potest ab hærede peti, & ab extraneo, vt memoria eius purgetur, præcedenti informatione, vt n.* 43.

EX præcecedenti alleg. 58. in qua ex delicto defuncti venit confiscatio bonorum, aot pœna imponenda, vt contingit in crimine hæresis formalis, aut suspectæ; item iuxta distinctiooem crimiooum, de quibus in vers. *ad tertiam*, & ex vers. *itaque*, deducontur dubia hic assignata, qoibus intellectis, intelligetur materia mota *in dicta alleg. à numero* 1. & 10 vers. *ad secundam.* Et cum de condemnatione nihil 1

nihil agatur *in l. ex iudiciorum ff. de accusat.* quã ibi expendimus respectu criminũ maiorũ, quibus imponitur pro pœna confiscatio bonorum contra defunctum delinquentem, & per hoc contra eius filios, & hæredes, adhuc per illa, quæ latè dixi *in alleg.* 18. cum aliis, saltim necessaria est sententia declaratoria delicti, ad hoc, vt applicatio bonorum publicatorum fiat fisco, sicut de crimine hæresis; item & læsæ Majestatis humanæ; latè dictum est.

2 Quare iam quoad cætera delicta publica, in quibus, vt dictum est, in dicto vers. *ad certiam allegat.* 58. *proxime ex dicta l. ex iudiciorum*, requiritur, non tantum litis contestatio, verum, & in aliis priuatis litis contestatio, vt Filij, & hæredes teneantur defuncti. Ideo iam ad primum allegationis dubium, an sit sufficiens condemnatio in publicis iudiciis, vt contra hæredes actio detur, etiam si defunctus appellauerit à sententia condemnationis, vel ipsi hæredes existunt intra tempora appellationis, vel condemnatio iam transierit in rem iudicatam, ita vt appellatio censeatur extincta. Et quia hæc disquisitio pendet multum ab his, quæ latissimè scripsi *in Rub. & tit. de appellat. & sub cap. quoad consultationem de sententia, & re iud.* ideo sequendo ibi doctrinam per extensum adductam, nunc breuiter quidquid alij dixerint infra referendi num seq. respondetur appellationem interpositam à defuncto operari suspensionem dictæ condemnatoriæ sententiæ; donec prosequuta cum hærede, actio effectum sortiatur per textum *in l. fin. cod. si reus, vel accusator*; ex qua constat, quod aut in delicto capitali condemnatio corporalis fuit imposita solum, aut cum condemnatione corporali, sententia etiam ad bona se extendit, vt plerumque fit, cum rei ob delicta soleant corporali pœna affici, & in tantum in bonis condemnari, applicata aliqua parte eorum accusatori, vel cameræ Regiæ.

3 Et in primo casu ex dictis *sub dicta alleg.* 58. præced. & aliis, delicta morte extingui dicendum est ex relatis, vt ibi est per plura iura decisum, & per quatuor rationes fundamentales. In secundo autem casu quoad bona, scilicet adhuc remaneat examen post mortem rei, vt agnouerunt antiquiores *per l. 3. cod. si pendente appellat, l. vnica ff. eodem; cum multis* Farinac. *in praxi quæst.* 10. *numero* 47. *&* 57. Tuschus *littera M. conclus.* 577. *numero* 5. Peregrin. *de iure fisci libro* 4. *tit.* 5. *numero* 38. Donall. *in l. vnica cod. ex delicto defunctor*, Caldas *ibi punct.* 3. *numero* 4. *& punct.* 5. *numero* 44. Caball. *casu* 298. Barbosa *in l. filius ff. de indic. numero* 107. qui latè tractant, quando pœna pecuniaria in consequentiam delicti, vel principaliter, & tenerunt Accurs. vt verius, Bartol. *in dicta l. ex iudiciorum ff. de accusat. & in l. si qua pœno ff. de verb. signific.* & alij, quos refert, & sequitur Peregrin. *dicto tit.* 5. *numero* 38. & probant *ex dicta l. ex iudiciorum*, quæ cum dicat, *& condemnatio fuerit sequuta*, verificari in prima vice ex doctrina *leg. mortuo Boue* 89. *paragrapho hoc sermone ff. de de verb. signif.* præcipoè cum generaliter loquatur sine distinctione aliqua, an sit appellatum, vel intra tempus appellandi; & ita generaliter fore intelligendum iuxta leg. *de pretio ff. de Publician.*

4 Nec obstant Accurs. *in dicta l. ex iudiciorum*, quem sequuntur Farinac. *dicta quæst.* 10. *numero* 46. Cald. *in dicta l. vnica* 3. *punct. numero* 5. *&* 5. *p. numero* 44. Donell. *ibi numero* 65. Grinell. *decis.* 6. *numero* 9. Hermosilla *in l.* 5. *tit.* 3. *p.* 5. *glossa* 1. *numero* 19. cum aliis, existimantes necessarium esse, vt sententia transeat in rem iudicatam, extincta iam appellandi facultate, quia appellatio operatur, vt iudicatum extinguatur reuoceturque omnia ad terminos constitutionis *leg. fures* 6. *§.* 1. *de furtis l.* 1. *§. fin. ff. ad Turpil. l. sciendum* 15. *§. si fundum ff. qui satisdare coganrur.* cum aliis, quæ tradit D. Franc. de Amaya *lib.* 2. *obseruat. cap.* 15. *ex numero* 12. & ex verbis textus *in dicta l. fin. cod. si reus, vel accusator ibi: si quis capitali pœna, vel deportatione damnatus, appellatione interposita, & in suspenso constituta, fati diem functus est, crimen morte finitum est*; quia respondetur ex generali doctrina, quam adduxi *sub dicto tit. de appell. & sub dicto cap. quoad consultationem*; vbi quod appellatio non finit causam, sed suspendit executionem sententiæ quousque coram iudice ad quem terminetur contra hæredes iuxta distinctionem num. præced. positam super intellectu *dicta leg. fin.* cuius verba hic relata, satis apertè manent perspicua.

Et quod pœna confiscationis bonorum non 5
transeat ad hæredes, si reus mortuus fuerit post sententiam, sed inter tempus ad appellandum constitutum, docent Medices *in tract. mors omnia soluit* 2. *p. conclus.* 32. *numero* 37. Menchac. *quæst. illustr. cap.* 96. *ex numero* 17. Peregrin. *de iure fisci lib* 4. *tit.* 5. *numero* 38. & Farinac. *in praxi* omnino legendus pro relata regula *in alleg. præced. dict. quæst.* 10. *numero* 47. dictam resolutionem procedere, quando pœna confiscationis bonorum, seu pecuniaria, venit in consequentiam delicti, secus si principaliter in sententia fuerit imposita pœna bonorum; quia tunc indistinctè illa post mortem rei transit ad hæredem, etiam si à defuncto fuerit appellatum, vel tempus ad aplandum non transierit; qui num. sequentibus ponit exempla: benè Pichardus *in manuduct. ad praxim* 4. *p. §.* 4. *à numero* 4. vbi benè explicat si pendente appellatione mortuus fuerit reus.

Et in tantum pro pœna ciuili ab hæredi- 6
bus prosequenda est causa, cum sit contra principalem viuentem condemnatio; quod etiam si nulla pœna pecuniaria inflicta fuisset per iudicem à quo contra reum, qui appellauit, postea defunctum; sed tantum corporalis; & sic extingueretur iudicium morte rei; nihilominus accusator, mortuo reo, potuisset petere, vt lis finiretur ad effectum expensarum, & interesse, quod à defuncto posset obtinere, vt definitum apud Antonium Fabr. *libro* 4. *iudic. tit.* 12. *definit.* 1. sequitur D. Franc. de Amaya *in dicta l. fin. cod. de iure fisci libro* 10. *numero* 32.

Ad secundam allegationis partem, quid quan- 7
do non erat condemnatio præscripta, sed conclusum tantum in causa? In quo dubio est communis Doctorum resolutio, morte rei, non impediri prosequutionem causæ, etiam in delictis publicis, quando non interuenit condemnatio, sed erat tantum conclusum in causa, & delicta erant iam certa, & liquidè de eis constabat, ex eo, quod pttia sunt esse conclusum in causa, vel latam sententiam, *l. qui pœna* 8. *§. Diuus ff. de manumis, cum adductis* à Tyraquell. *post leg. connub. glossa* 2. *numero* 6. *&* à Gailio *lib.* 2. *de pace cap.* 20. *numero* 25.

mero 25. & in ſpecie Farinac. *in praxi dict. quæſt.* 10. *numero* 51. cum Mandell. *conſ.* 99. *numero* 2. *volum.* 1. Iulius Clarus *quæſt.* 51. *verſ. ſcias etiam*, Sichard *in dicta l. vnica numero* 20. Griuell. *dicta deciſ.* 6. *num.* 11. Gregor. Lopez *in l.* 23. *tit.* 1. *p.* 7. verb. *cl. acuſado*.

8 Quorum reſolutionem difficilem eſſe dicit D. Franch. de Amaya *in dicta l. fin. cod. de iure fiſci*, attentis verbis dictæ leg. ex iudiciorum, vbi iure conſultus expreſsè in publicis delictis præter litis conteſtationem, expoſcit condemnationem iuxta dicta iam *ſub dict. alleg. præced.* & admittens relatam doctrinam, per quam concluſio in cauſa, & ſententia æquiparantur ad prædictum effectum, dicit veram in eo ſcilicet caſu, quando idem effectus reſultat ex vno, atque ex alio, & non requiritur ſententia pro forma *in dicta l.* deſideretur pro ſolemnitate, & forma, quod lata ſit ſententia condemnatoria. Ideo optimè pugnando, potuit dicere in præſenti caſu concluſionem non habere eandem vim, & effectum, quem habet condemnatio ipſa; & ſic non poſſe parificari, cum diuerſus effectus reſultat ex cauſæ concluſione, aut ex condemnatione: nam ſi concluſa cauſa, moriatur, hæredes non teneri; ſi vero ſententia ſit lata, teneri, iuxta quod intelliges, quod dixi de concluſione, & ſententia quoad parificationem *ſub tit. de ſent. & re iudic.*

9 Ad tertiam alleg. partem, an quando reus eſt confeſſus, & conuictus, teneantur hæredes? Et ſuppoſitis, quæ dixi de hæretico, & conuicto apud inquiſitores, ſed nondum condemnato, nec publicatis eius bonis, & fiſco applicatis ſub alleg. alia, iam nunc breuiter, & pro generali circa alia delicta publica. Et quamuis per adducta proximè fundamenta, affirment Doctores, hæredes teneri; ex eo, quod paria ſunt, ſententiam eſſe latam, vel reum eſſe confeſſum, & conuictum: nam confeſſus in iure pro condemnato habetur *ex l. vnica cod. de confeſſis, l. perinde* 25. *in fine ff. ad leg. Aquil. vel. ſi crimen ſit notorium l. qui ſententiam* 16. *cod. de pœnis, l. ictus fuſtium ff. de his, qui notantur infamia*, cum aliis adductis ab Anton. Eugenio, *conſ.* 21. *numero* 8. *&* 24. Oſaſco *deciſ. pedmont.* 149. *numero* 9. & ex eo, quia confeſſio ſuperat omnem probationem, & eſt Regina earum, vt probant Reginald. Iunior. *conſ.* 503. *numero* 3. *lib.* 5. Surd. *conſ.* 60. *num.* 2. *volum.* 1. *& conſ.* 540. *numero* 24. *volum.* 4. Ludouicus *deciſ.* 357. *numero* 3. & ex aliis, quæ plenè dixi *ſub Rub. & tit. de confeſ.* item *ſub cap. & ſi Clerici* 4. *de iudiciis, & ſub cap. ſi cautio* 14. *de fide inſtrum.* & alibi.

10 Tamen quia hæc probatio aliquando non admittitur ex ſuſpectione confitentis, ex adductis ſupra ſub alleg. 13. 14. & 17. & in dicta l. ex iudiciorum pro forma exigatur *condemnatio*; ideo fortiori fundamento exploſa concluſione in cauſa, debet explodi confeſſio: nam ſicut illa in terminis dictæ leg. ex iudiciorum diuerſum prodit effectum ab illo, quem ſententia producit; ita & confeſſio diuerſum producit, ac producitur in condemnatione pro forma requiſita *in dicta l.* Quare etſi, vt dictum eſt, confeſſio in iure tantam probationem afferat, quod pro iudicato habeatur confeſſus, & conuictus, vt pluribus probat Farinac. *in praxi q.* 8. *ex num.* 1.

11 Tamen non habere per omnia eundem effectum, quem habet res iudicata, concludit Amaya *in dicta l. fin. cod. de iure fiſci à numero* 35. *&* 38. cum etiam hæres poſſit reuocare confeſſionem defuncti, tamquam erroneam, vt tradit idem Farinac. *vbi proximè numero* 19. quod poſt ſententiam non admitteretur, per multa etiam, quæ dixi *ſub cap. fin. de confeſſis, vbi de reuocanda* confeſſione per errorem; Et quia poteſt appellare hæres, vt dixit idem Farinac. *in praxi quæſt.* 101. *à numero* 131. & ſequitur Amaya *dicto numero* 38. *qui numero* 37. contra eundem Farinac. & alios per eum, *d. quæſt.* 10. *numero* 58. & Æneum Robertum *rerum iudicatarum cap.* 10. dicantur ſufficere fictam confeſſionem; id eſt illam, quæ reſultat ex contumacia rei; præcipue cum ſententia iudicis, iam contumax fuit declaratus, & in pœnis legalibus incurriſſe, quod adiuuant quæ dixi *ſub cap.* 1. *de iudic. & ſub Rub. de litis conteſt. quæſt.* 13. *&* 14. vbi de his fictis confeſſionibus: tamen hanc confeſſionem non admittendam; imo fortius explanandam *per dict. leg. ex iudiciorum*, dixit idem Amaya; quod videtur verum, etiam ex reſolutis ſupra hic ſub dicto verſ. *ad ſecundam.* Et his applicabis quod dixi *in cap.* 1. *de confeſſis quæſt.* 2. verſ. *vltimam*, vt an confeſſio facta à delinquente mortuo ante ſententiam, præiudicet ſucceſſoribus.

Ad quartam allegationis partem, an quando pœna apponitur ipſo iure ſine litis conteſtatione, ab hæredibus repeti poſſit? Et an ſit neceſſaria ſententia declaratoria? In qua quia iam latè fuit dictum *ſub alleg.* 18. *& alibi* vt requiratur ſaltim ſententia declaratoria: argum. textus *in cap. cum ſecundum leges de hæret. lib.* 6. *& l. eius, qui delatorem* 19. *ff. de iure fiſci*, vt tradunt Alexand. Curt. Menoch. Mynſing. Cauall. Beccius, Scaccia, Nicol. Garcia, D. Franc. de Amaya omnino legendus ſentientes, referens *in dicta l. fin. cod. de iure fiſci à numero* 39. pro quibus faciunt nonnulla, quæ dixi *ſub cap.* 3. *quæſt. fin. de appell.* vbi de non appellando à pœna per legem impoſita; ideo dicendum eſt ipſam pœnæ impoſitionem non turbare formam expoſtulatam *in dicta l. ex iudiciorum, per l. Gaius* 22. *ff. ad ſen. conſul. Syllan. l.* 3. *§. quod autem ff. quod quiſque iuris, & auth. de inceſtis nupt. in princ. cap.* 1. *de homic. in* 6. *cap. accuſatus §. in eo vero dict. cap. cum ſecundum de hæret. lib.* 6. quibus, & ſi ipſo iure pœnæ delinquentis tranſeant ad hæredes, tamen ex ſpecie *dicta leg. ex iudiciorum* deſideratur litis conteſtatio, cum defuncto in delictis minoribus, & priuatis, & in publicis etiam condemnatio, vt hæredes teneantur; & iuxta hoc intelliguntur verba *dictæ leg. ex iudiciorum.* verſ. *adeo*, Amaya cum multis *dict. l. fin. ſub numero* 39. 40. *&* 41. *& in l.* 1. *cod. de iure fiſci.* 12

Ad quintam allegationis partem; an ſi fideiuſſores iudicum temporalium moriantur ante ſententiam, teneantur hæredes eorum? Et applicaris hic, quæ adduxi ſupra alleg. 56. in hoc dubio, & ſi multi dicant, quod & ſi fideiuſſores teneantur ratione delicti per alium commiſſi hæredes eorum non remanere obligatos, mortuis eis, *vt argum. l. ſi cum §. qui iniuriarum, ff. ſi quis cautionib.* Medices *in tract. mors omnia ſoluit* 2. *p. concluſ.* 45. *num.* 124. Menchaca *lib.* 3. *controuerſ. illuſtr. cap.* 9. *n.* 23. Caldas *ſupra* 4. *p. n.* 17. Decianus *conſ.* 72. *n.* 7. *lib.* 2. Mantica *de ambiguis conuent.* 1. *p lib.* 16. *tit.* 20. *numero* 5. & relatis à Farin. *in tract. de carceribus quæſt.* 34. *numero* 12. Pyrrhus Maurus *de fideiuſſorib.* 13

fideiussoribus cap. 17. Griuell. *dicta decis.* 6. *numero* 12. ante quos tetigere Accurs. *in §. fideiussor. el.* 1. verb. *relinquis instit. de fideiussor.* vbi Ioan. Fab. Angel. & alij.

14 Tamen quoad dubium nostrum potius, est vt teneantur dicti hæredes fideiussoris mortui; non quidem ex delicto, sed ex contractu, nondum extincta, nec alterata obligatio morte fideiussoris, quod intelligunt, quando viuo adhuc reo, mortuus fuerit fideiussor. *ex doctrina leg. si seruum* 91. §. *nunc ff. de verb. signif. l.* 3. §. 1. *l.* 4. *cum aliis ff. de fideiussor. per quas, & per l. fideiussoris cod. eodem*, sic docent Heringius *de fideiussor. cap.* 20. §. 10. *à numero* 21. Farinac. *in praxi quæst.* 34. *numero* 12. Pyrrhus *supra dict. cap.* 17. *numero* 3. D. Franc. de Amaya *in dicta l. fin. numero* 44. *&* 45. *per dict. §. fideiussor. & per l.* 1. §. *fideiussor. ff. de fideiussor. l. ex contractibus ff. de oblig. l.* 2. §. *ex his ff. de verb. oblig.* secus sicut ante fideiussorem mortuum, reus principalis decessisset; tunc enim resoluunt in hæredes fideiussoris cessasse actionem; quod an verum sit, videtur cogitandum ex doctrina aduersa.

15 Ad sextam alleg. partem, an hæredes teneantur exonetare conscientiam defuncti in his, quæ debet ex delicto? Et præhabitis, quæ dixi *in cap.* 1. *de confessis quæst.* 6. vers. *fin.* vbi de confitente pro exoneratione conscientiæ. Et quia iam aliquid tactum est, qualiter scilicet teneantur hæredes exonerare conscientiam defuncti in his, quæ ipse debet ex suo delicto, vt in delictis Barateriæ, repetundarum, & similium, vt DD. agnoscunt. *in cap. fin. de sepult. cap. in litteris de raptoribus cap. tua nos de vsuris*, de quo late, & bene DD. ibi, & Couuar. *lib.* 3. *var. cap.* 3. *numero* 7. Dueñas *cap.* 13. *numero* 12. Osascus *decis. pedmont.* 152. *numero* 11. *&* 22. Barbosa *in dicta l. filius ff. de iudic. ex numero* 138. Caldas *in dicta l. vnica cod. ex delictis defunctor.* 4. *p. à numero* 2. Faquin. *lib.* 9. *controuers. cap.* 5. & occasione eorum, quæ dicta sunt hic, & alleg. præced. scribat Amaya *in dicta l. fin. numero* 42. vbi dicit, in hoc, quod pertinet ad animæ salutem, ius canonicum obseruari in quocumque loco, & foro, iuxta communem resolutionem, quam tradunt Roland. *cons.* 97. *numero* 23. *vol.* 3. Barbosa *in l. Iulianus* 16. *numero* 138. *ff. de iudic.* Couarru. *supra* Farinac. *in praxi dicta quæst.* 10. *numero* 68. Bertazol. *cons.* 362. *lib.* 2. Seraphin. *de priuileg. iuram. priuileg.* 48. *numero* 10. *& priuleg.* 66. *numero* 2. *&* 3. quod est verum iuxta *doctrinam cap. fin. de præscription. cap.* 7. 10. *&* 11. *de sent. & re iudic. & cap. litteras de restit. spoliator*; vbi latè adduxi, quare in concernentibus animæ salutem, & eius periculum, nec præscriptio procedat sine bona fide omni tempore; nec sententia super matrimonio transeat in rem iudicatam, nec separatus ab vxore adultera, si excommunicetur, vt cum ea habitet, excusetur.

16 Et quamuis in dictione hac plures conentur defendere ius ciuile obseruandum esse, & ius canonicum in foro Ecclesiastico vel etiam in foro cæsareo, coram tamen iudice Ecclesiastico per denunciationem Ecclesiasticam iuxta *cap. nouit de iudic.* vbi latè dixi *à quæst.* 17. vt dicunt dict. Cacharen. *decis.* 152. *num.* 6. Farinac. *dicta quæst.* 10. *post numero* 64. vers. *limitando*, vt refert Fachin. *supra* vers. *tertio*, nec placuerit differentia lata inter ius canonicum, & cæsareum, Panormit. *in dicto cap. fin. de sepultur.* tamen vt Fachineus explanat. in vers. *et si dict. cap.* 5. vir tamen dissentire videtur, cum fateatur iure canonico teneri hæredem ad satisfactionem damni, & læsionis illatæ per defunctum; quia defunctus tacite hoc hæredi iniungit; sed eius ratio confutatur à Couar. rectè, vbi supra: Etenim concludit Fachin. *ex dicto cap. fin. dict. cap. in litteris, & dict. cap. tua nos*, & ex aliis locis congestis ab Anton. Gomez *lib.* 3. *variar. de delictis cap.* 1. *numero* 85. vbi plures alios congerit nouissime Haillon. Couar. *lib.* 1. *variar. cap.* 3. *numero* 7. Vaschio *controuersiar. illustr. cap.* 96. *numero* 27. nimirum, vt licet actiones pœnales in hæredem non competant, nisi quatenus ad eum peruenerit, vel cum defuncto lis fuerit contestata, si expectemus ciuile ius iuxta *leg.* 1. *ff. de priuatis delictis, l. quod diximus §. fin. ff. quod metus causa l. in heredem ff. de calumniator, l. in heredem ff. de dolo, l. fin. cod. rerum amotar. l. inde Neratius §. hanc ff. ad leg. Aquil. l. constitutionibus ff. de actionibus & oblig. l. sicut pœna ff. de reg. iur. dict. l. vnica cod. ex delict. defunctor.* vbi DD.

Sed de iure canonico aliter inter omnes conueniri constitutum esse, nimirum hæredem teneri pro viribus hæreditatis ad exonerandam conscientiam defuncti; licet nec aliquid ad eum ex delicto peruenerit, nec cum defuncto lis contestata fuerit; & sic Haillon *in addit. ad Gomez. lib.* 3. *variar. cap.* 1. *numero* 84. vers. *secus tamen* si delictum sit priuatum, postquam cum alio etiam Gomezio *in dicta l. vnica, cod. ex delictis defunctor.* cum dict. Pichardo, Guttierez, Borbosa, Hermosilla, Farin. Bela, Amaya, Couarruu. Dueñas, Manchaca, & Claro dicit, reo defuncto ante litem contestatam, in priuatis delictis extingui delictum, secus si post; quia tunc pœna transit contra hæredes; quod etiam tenetur hæres ante litem contestatam de eo, quod ad ipsum peruenit, vel in quo factus est locupletior ampliando ad hæredem hæredis cum Farinacio *in praxi dicta q.* 10. *ex numero* 50. *& ibi numero* 59. resoluit tamen cum Claro, & aliis, de iure canonico hæredem teneri ex delicto defuncti, etiam quod ex eo, nihil ad eum peruenerit, & etiam si lis non fuerit contestata: sic etiam Guttierez *cap.* 18. *lib.* 2. *canonic.* Molina *de iust. dicta quæst.* 45. *tom.* 4. *numero* 3. *&* 4. Zeuallos *in tract. quæst.* 464. Pichard. *in dicto §. non autem, instit. de perpetuis, & temporalibus*, latè præcipue *numero* 55. Clar. *in §. fin. quæst.* 51. qui declarat. & explicat vsque ad *n.* 69. omnino videndus. 17

Ad septimam allegationis partem, quatenus teneantur hæredes, si lis non sit contestata cum defuncto. In quo dubio sub distinctione loquuntur DD. nam si agatur ad exactionem pœnæ, conuenit inter omnes; Quod si lis non sit contestata cum defuncto, non detur aduersus hæredes actio ex delicto descendens, nisi tantum in id, quod ad eos ex delicto peruenerit ex iuribus num. præced. relatis, ciuilibus scilicet, & vltra interpretes ibi relatos, docent Cujac, Petr. Faber. & alij *in l. sicut ff. de regul. iuris*; idem Cujac *lib.* 7. *obseruat cap.* 37. *& lib.* 13. *cap.* 37. *& in dicta l. vnica cod. ex delictis defunctor.* alij; quos sequitur Pichard. *in dicto §. non autem à numero* 35. *instit. de perpetuis, & temporalibus action.* Anton. Faber. *libro.* 4. *coniecturar. capite* 1. *& in rationali ad leg.* 5. *ff. de calumniator, & in dicta l. quod diximus ff. de eo, quod metus causa*, Donell. *in dicta l. vnica numero* 30. Farinac. *in praxi dicta quæst.* 10. *numero* 64 cum aliis, & cum pluribus Hermosilla *in dicta l.* 5. *tit.* 3. *p.* 5. glossa. 1. *n.* 12. 18

19 Ex eo quidem æquissima ratione, quia quod turpiter, & scelere quæsitum est ad compendium hæredis non debet pertinere, indeque turpia lucra esse hæredibus extorquenda, licet crimina extinguantur, ne alieno delicto ditentur, vt considerarunt Pomponius *in dicta l. sicuti*, & Vlpianus *in hæredem 5. ff. de calumniat. & in dicta l. quod diximus*, & Imper. *in dicta l. vnica*, & addit Amaya *in fin. cod. de iure fisci n. 47. in fine*, adeo verum esse hæredem scilicet in id, quod ad eum peruenerit, vel factus est locupletior, teneri, vt sufficiat exiguo temporis spatio, id est in instanti, seu atomo tem poris apud hæredem fuisse, vt possit conueniri per textum *in l. cum Prætor 127. ff. de reg. iuris*, si cum effectu peruenisset, quod continet ducatutum per textum *in l. verum 23. ff. de petit. hæredit.* videndus Schifordeg. *lib. 10. tract. 10. q. 1. & lib. 2. toto tract. 1.*

20 In secundo autem casu, an detur in hæredes actio ex delicto descendens, cum non pœnæ, sed meram rei persecutionem continet, & an in solidum scilicet teneatur, an in id tantum, quod ad eos peruenerit? Ideo maximè controuersum inter DD. Classicos, & affirmantes in solidum plures inter quos Couar. *supr.* Anton. Faber. *dict. lib. 4. coniectur. Iur. cap. 1. non procul. a fine*, Petr. Faber. *in dicta l. sicuti ff. de reg. iur.* & alij per textum *in l. si pro iure §. 2. ff. de condit furtiua* ibi: *condictio furtiua, quia rei habet persecutionem, hæredem quoque furis obligat in solidum*, scilicet probante ex textu *in l. 9. ibi*, vbi Vlpian. loquitur in sequentibus verbis: *in condictione furtiua non pro parte, qua peruenit, sed in solidum tenendum soli hæredes sumus*, & ex Iustiniano *in §. is autem verbis instit. de lege Aquil.* ibi; *adeoque constat, in hæredem eam actionem non transire, quæ transitura fuisset, si vltra damnum nunquam lis æstimaretur.* Vltimo, quia leges, quibus dicitur actiones in hæredes non transiere loquuntur de pœnalibus actionibus, vt patet *ex dicta l. 1. de priuatis delictis, dict. l. sicut pœna ff. de regul. iuris, & ex §. non omnes instit. de perpetuis, & temporalibus actionibus*, & aliis similibus.

21 Verum in puncto iuris; imo & in praxi ordinarij interpretes dicunt non in plus teneri hæredes (excepta actione furtiua) quam in id, quod ad eos peruenerit: sic per textum *in l. vltima cod. rerum amot.* vbi Diocletianus: *de rebus, quas diuortij causa quondam vxorem tuam abstulisse proponis, rerum amotarum actione contra successores eius, non in solidum, sed in quantum ad eos peruenit.* Sed rerum amotorum actio continet rei persecutionem; licet ex delicto nascatur, *l. si mulier §. hæc actio ff. de actionib. rerum amot.* Ergo actio, quæ ex delicto nascitur, & rei persecutionem continet, non datur in hæredem, nisi in quantum ad eum peruenit? Quæ etsi Anton. Faber cauillet dicendo illa: *contra successores eius, non in solidum*, illum dicens habere sensum singulos hæredes insolidum non teneri.

22 Sed vnumquemque pro ea dumtaxat parte, quæ ad eum peruenit; atque ita Vlpianum loquutum esse *in dict. l. 9. ff. de cond. furtiua*, dum dixit *in solidum teneamur, dum soli hæredes sumus*; sed non rectè ait Fachin. omnino legendus, quia Vlpiani sententia *in dicta l. 9. illa est*; nempe hæredes furis pro parte hæreditaria teneri, non pro eo, quod ad singulos peruenerit; licet alias cum agitur ex maleficio hæredes teneantur in quantum ad eos peruenit *ex dicta l. vnica cod. ex delict. defunctor.* & sic Vlpian. loquitur: *in solidum teneamur, dum soli hæredes sumus pro parte vero hæres pro ea parte, pro qua hæres est, tenetur*; & sic communi calculo admissum regulariter actiones non transire in hæredes in solidum; licet rei persequutionem contineat, probant DD. *ex dicta l. fin. cod. rerum. amotar, & ex l. 3. §. fin. ff. eodem. ex l. si neminem 7. §. 1. & l. de eo 18. ff. deposit. ex dicta l. vnica cod. ex delict. defunctor. ex l. aut Prætor. §. fin. cum legib. sequent. ff. de rebus author. iudic. possid.* inter quos Anton. Gomez *dicto lib. 3. var. cap. 1. de delictis n. 85.* vbi addit alios plures eius Additionator Haillan. Phanuc. *de inuentario hæredis p. 7. num. 70.* cum pluribus Farinac. *dict. q. 10. n. 64.* Hart. Maur. Pistoris, *quæst. iuris lib. 15. q. 25.* Fachin. *sub dicto cap. 5. à vers. contrariam*, Amaya *in dicta l. fin. cod. de iure fisci à n. 48. ad 60.* qui ambo defendunt præter alios respondendo sigillatim argumentis, & fundamentis contrariæ sententiæ.

23 Et ego hanc sustinendo sententiam; licet fatear rem esse difficilem, & de apicibus iuris, ac viderim Cujacium *lib. 7. obseruat. 37.* etiam de conditione furtiua dubitasse an transierit in hæredem, cuius argumentis respondet Anton. Faber. *dicto lib. 4. cap. 1. coniectur*, & Fachin. *supra vers. scio*, dicat se vidisse eundem Cujacium cum communi iam sentientem circa condictionem furtiuam *in recitationem ad titul. cod. ex delictis defunctorum*, vbi recitatam communem sententiam sequutus fuit, & cum dicto Cujacio *dicto cap. 37. dicto lib. 7.* Vulteius *in §. plane odio n. 11. instit. de action.* & Gothofred. *in l. fin. cod. rerum amot.* contendentes dictam condictionem furtiuam non dari in solidum contra hæredes, sed in id tantum, quod ad hæredes peruenerit; quibus non desunt multa argumenta, quibus suam adstruant opinionem, vt textus *in dicta l. fin. cod. rerum amotar. l. contra 6. §. item hæres. ff. cod. l. 3. §. fin. eodem*, quibus, nec satisfacere ait Amaya *in dicta l. fin. cod. de iure fisci* post Fabr. *in dicto cap. 1.* Schifordeg. *dicto lib. 1. tract. 10. q. 3.* dicens multum differre, si quis dicat hæredem non teneri actione rerum amotarum in solidum, quod falsum, dicit. Aliud vero hæredes non teneri in solidum, sed in quatenus ad eos peruenerit, de quo plura cumulans, pro explicatione legendus omninò idem Amaya *à n. 54. in dicto l. fin.* & pro explicatione *dicta leg. in condictione à n. 49. ad 53.* qui post multa concludit *à num 58. difficultatem dicta leg. fin. cod. rerum amotar.* tolli dicendo speciali iure admissum esse, vt eius, qui rem amouit hæredes non teneantur, nisi quatenus ad eos peruenit, quia in eo casu non committitur furtum, vt Nerua, & Cassius existimarunt *in dicta l. 1. ff. rerum amotarum.* Item etiam, quia cum filius, aut vxor ita sint viro, aut patri coniuncti, vt minimè in eos furti actio competat, non debuisse in plus teneri, quam ipse, qui rem amouit; & similiter, & lenius agendum esse cum eius hæredibus, vt in solidum non teneantur *l. 3. §. penult. ff. de peculio.*

24 Nec obstare, ait Amaya *in dicto l. fin. num. 59. & 60.* primo, quod actio rerum amotarum, & conditio furtiua parificentur, *& in l. contra §. item hæredes, l. Similiter 24. §. hæc actio ff. rerum amotar. & dict. l. 3. §. fin. ff. eodem*; quia in primo casu æquiparatio non procedit quoad omnia, sed quoad ea, quæ iure exprimuntur. Et quantum ad hanc partem ait Amaya non constare eas actiones esse æquiparatas, cum conditio insolidum; actio vero rerum amotarum in quantum ad hæredem peruenerit, competant.

25 *Et ad dict. l. 3. §. fin.* respondit non inquam obstare, quia pater ibi non fuit conuentus actione rerum amotarum, quasi hæres filiæ; sed cum pater agat de dote, adiuncta filia, non aliter agere posse firmat, nisi satisdet se nisolidum soluturum quod filia amouerit; & quod iudicatum fuerit, quia ex persona filiæ agit; & sic insolidum defendit, vt notauit ibi Accursius verb. *insolidum*, quod etiam cum mortua filia est, teneatur pater in quantum est locupletior.

26 Quare etsi *in dicta l. pro iure §. 2. ff. de condit. furtiua*, ita verè constitutum responderit Vlpianus, nempe hæredes insolidum teneri ex ea ratione, quod rei persecutionem continent; sed non licet inde nobis colligere generalem regulam, actiones quæ rei persecutionem continent, etiam ex delicto orientes in hæredes dari; quia obstant huic regulæ leges, quas retulimus pro contraria sententia; & sic Fachin. *dicto lib. 9. controuers. cap. 5.* vers. *ad primum*, respondet eam legem esse specialem odio furum, vt & alia sunt specialiter constituta teste Iustiniano *in §. sic itaque discretis instit. de actionib.*

27 Qui etiam in vers. *ad secundum, & ad tertium* respondet ad duo fundamenta, ex Iustiniano scilicet *in §. his autem verbis de lege Aquilia*, illud dictum de actione legis Aquilæ accipiendum esse, eam scilicet in hæredes transituram fuisse, si vltra damnum lis æstimaretur, vel quia leuissima culpa venit *in lege Aquila, l. in lege Aquilia 45. ff. eodem*; vel quia eadem ratio esset, quæ in conditione fur-

28 tiua. † Et ad aliud deductum *ex dicta l. 1. ff. de priuatis delictis, & dict. l. sicut pœna ff. de reg. iur. & dict. §. non omnes instit de perpetuis, & temporalibus actionib.* respondet Fachin. quod etsi fiat mentio pœnalis actionis in aliquibus legibus, in aliis tamen, quas retulit *sub dicto cap. 5.* mentionem fieri actionis, quæ ex delicto oritur, & negari eam in hæredem dari, nisi, vel lis cum defuncto contestata fuerit, vel hæredes ex delicto locupletiores facti sint: ita ille post alia apud eum videnda, & multa apud Anton. Faber. Schifordegeir; & D. Franc. de Amaya in locis iam recitatis plene loquentes.

29 Ad octauam allegationis partem, an contra hæredes in prælibatis, & aliis articulis agatur instantia veteri, aut noua? Et prælibatis, quæ dixi *sub cap. 19. penult. de foro comp. à quæst. 10.* vbi de instantia cum antecessore incæpta prosequenda, vel non à successore, & de priuilegiatis successoribus, *& in cap. fin. eodem tit.* iam nunc breuiter in proposito respondetur sub vulgari distinctione, quod si, viuentibus reis, contestata est lis, in hæredem transeat instantia per textum *in l. heres absens 19. l. si petitur 30. l. si is qui 31. ff. de iudic.* vbi notat Barbosa, *& in l. si constante §. fin. ff. soluto matrim.* Sichard. *n. 20. in dicta l. vnica cod. ex delict. defunctor.* vbi Caldas *4. p. num. 25. & p. 5. n. 5.* Gregor. Lopez *in l. 45. tit. 1. p. 7.* dicentes esse agendum eadem instantia veteri, non noua; ita vt hæredes

30 teneantur in eo statu litem suscipere. † Et ita etiam vt contra Procuratorem nominatum à defuncto absque citatione hæredum, sententia ferenda sit, quæ hæredibus causabit præiudicium, eo quod Procurator dicitur tunc instantiæ Dominus; secus si Procurator non erat nominatus; quia tunc debent hæredes citari, vel officio iudicis, vel ad petitionẽ partis, & si reus mortuus esset, cum ignoraretur eius mors à iudice, ipse ferret sententiã diffinitiuam, alteram interlocutoriã ferre teneatur, quæ transferat in hæredem causam illã, & iubere, vt de statu certiorentur, & de sententia, vt eis præiudicet, & contra ipsos possit executioni mandari; quia iam cõtra defunctum reddita est inefficax; sic DD. per textum *in l. 2. ff. quæ sent. sine appell. l. si cum 35. ff. fideiussorib.* vbi Castrens. *& in l. in summa ff. de re iud.* Bartol. *in l. postulante ff. ad Trebell.* Panormit. & Decius *in cap. quæ v. 11. de iud.* vbi & ego *sub quæst. 8. & 9.* Gama *decis. 324.* Mastril. *decis. 137. num. 13.* Gail. *obseru. 109. ex n. 4.* vbi Greuerus *in addition. considerat. 2,* Canedus *decis. 197. n. 6. p. 1.* Caldas *supra dict. 4. p. n. 24.* Valascus *consult. 98.* D. Franc. de Amaya, qui ita determinat, & congerit *in dict. l. fin. cod. de iure fisci num. 61.* ex Couar. *1. p. pract. cap. 13. & seq.* Ioseph Ludouic *decis. 26.* Perus. & cum eodem Gailio *obseruat. 69.* & ita, & de Procuratore, cum quo instantia prosequenda est, Gail. *dict. obseru. 109. n. 7.* Franch. *decis. 241. sub cons. 99. & n. 72. & decis. 98. n. 17.* ad quæ adiunges alia quæ dixi *sub cap. 9. de iudic. à quæst. 1.* cum nonnullis sequentib. *& in cap. pastoralis 14. eod. à q. 1.* vbi aliqua de Procuratoribus in iudicio comparentibus, *& sub tit. de iuram. calum. & aliquid sub Rub. de iudiciis.* Item applicabis quæ late dixi de instantia perempta, siue non *in cap. 20. de iudiciis.*

Tamen si lis cum defuncto non fuerit contestata, nec incæpta controuersia, & contra sua bona, vel hæredes, aut fideiussores, fiscus, aut alij pro suo interesse agere intenderent ex eo, quod delicta aliqua commiserit, quę morte non extinguuntur, tunc hæredes, aut fideiussores citandos esse, vt cum illis causa agatur, & defuncti memoriam, & bona, & innocentiam defendant, vt in crimine hæresis, de quo in toto nostro tract. alleg. alleg. fiscal. actum est, & in crimine læsæ Majestatis, de quo *sub alleg. 18.* & in aliis pluribus mentio facta est, obseruant Farinac. cum multis *in prax. p. 1. dicta q. 10. n. 83.* Caldas *in dict. l. vnic. cod. ex delict. defuncto dict. 5. p. n. 5.* Caball. *casu 398. à n. 29.* Cabed. *supra n. 6.* Osascus, *decis. 149. in princ. & 106. n. 2.* imo & in aliis casibus exequendam esse sententiam, vt scilicet in delicto contra naturam, & in aliis atrocissimis, vel si quis se ipsum occidat, in cadauere, possit exequi sententia, resoluit ex multis iuribus Anton. Gomez *dict. cap. 1. lib. 3. var. n. 79.* & post Carrer. *in pr. tr. de heret. §. expedito processu hereticorum n. 11.* Clarus *in §. heres. vers.* vers. *item de crimine, & in §. fin. q. 51.* vers. *sunt tamen aliqua crimina*, Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 5. num. 29.* Bossius *in tit. de pœnis, & tit. de heret. à num. 30.* omnium latissime legendus Farin. *de heresi cum multis q. 197. à n. 89. & q. 185. n. 200.* Molina *de iust. tom. 4. tract. 3. disp. 43. n. 6.* † Vbi enu- 31

merant septem crimina in quibus morte delinquentis non extinguitur delictum quoad ad pœnam, & accusationem, vt sunt relata; item crimen peculatus, repetundarum, & in milite desertore militiæ, & in muliere suspecta, quod operata fuit ad mortem viri. Zenedus *in collect. cap. 2. de heret. lib. 6.* & sex ex præfatis enumerat Gomez *supra num. 80.* & post eum, Farin. & Molin. Bobadilla *in polit. lib. 5. cap. 15. n. 143.* Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 5. per totum*, maxime *ex n. 6.* vbi docem, & septem casus congerit D. Ioan. de Solorzano *lib. 6. de pœna parricidij cap. 2.* & alij per eos; de quibus, & aliis laconicè dictum est supra alleg. præced. vers. *ad vltimam.* 32

At si hæredes apparerent, vel quia ignoraretur, vbi essent, vel in longinquis partibus degerent, tunc sufficere bonis constituere defensorem, cum 33

Y 4 quo

quo lis possit peragi, docent idem Caoed. *supra n. 8. & 9.* Gregor. *in l.10. tit.5. p.5.* glossa penult; Garcia *de expensis cap.20. n.3.* D. Franc. de Amaya *in dicta l.fin. cod. de iure fisci sub n.62.* Vbi addit cum Panormit. *in cap. expositum n.9. de dilationibus*, & Azened. *in l.3. tit.8. lib.4. recomp. n. 24.* dicto defensori non deberi dari terminum ad consultandos hæredes, vel fideiussores; quia ita fieret lis immortalis.

34 Ad nonam alleg. partem, qualiter saper his sententia formanda sit; in quo ad praxim cum Mandello *cons.90. n.5.* vers. *puto tamen*, Follero *in praxi crim. p.6. in princ. n.12.* Cabali. *casu 298. n.37.* Peregrin. *de iure fisci lib.4. tit.5. n.34.* Farin. *in praxi dict. q.10. n.83.* D. Franc. de Amaya *in dicta l.fin. cod. de iure fisci*, docendum est contra Grinell. *decis. Delam.6. à n.8.* sententiam non esse ferendam, nec concipiendam, nec contra defunctum, nec contra defuncti memoriam, sed declarare defonctum pro tali excessu pœnam à lege impositam incurrisse, & ita bona sua, aut hæredes obligatos manere ad soluendum, quoad id compellantur.

35 Excipiunt tamen Doctores relati, & quidem bene crimen hæresis, de quo in toto hoc tract. & crimen læsæ-Maiestatis; quia propter hæc crimina, memoria defuncti damnatur, imo & in crimine hæresis progrediuntur Iudices ad concremanda ossa hæreticorum, illa exhumando, vt docent Fachin. *lib.13. controuers. cap.17.* omnium latissimè, cum infinitis Farin. *in praxi dicta q.10. à n.37. ad 83.* vbi de criminibus exceptis, fusissimè disputat per ampliationes Tusch. *litt. M. conclus. 396.* per totam, & alij fere infiniti penes ipsos, & Bobadilla *in polit. lib.3. cap.15. n.143.* congerit plures alios additionator Haillon. ad Gomez *dicto lib.3. var. cap.1. à n.78. ad 89.*

36 Ad decimam, & vltimam alleg. partem, qualiter actore, vel accusatore mortuo practicentur respectu hæredum suorum. Et quia huc vsque actum est de reo defuncto, quando ante, vel post litem contestatam morietur; & vice versa dubium se se offerri quotidie possit quid practicandum, quando actor, vel accusator moritur, qualiter intrent eius hæredes litigaturi contra ipsummet reum, aut hæredes illius; & quod actio ciuilis pecuniaria transeat ad eius hæredes modo decedat ante litem contestatam, modo postea cum tendet ad damnum, vel interesse consequendum; secus si accusatio tantum tendat ad vindictam, vt in delicto iniuriæ, vel alio simili; quia tunc non transit ad hæredem, nisi post litem contestatam; docent pluribus fundamentis de iure Anton. Gomez, *dicto lib.1. var. cap.1. n.85.* Anton. Pichard. *in dicto §. non autem* cum multis instit. de perpetuis, & temporalib. actionib. vbi bene explicat Suarez *receptar.* verb. *hæres*, Caldas *in l. si curatorem §. hæresis n.26.* vbi de actione pro adulterio ad dotis priuationem, Molina latè explicans *tom 4. de iust. disp.43. ex n.15. tract. in §. fin. q.51. n.9.* vbi additionator Baiard. *ex n.30.* Gregor. Lopez *in l.28. & 29. tit.23. p.3.* Villadiego *in polit. cap.3. ex n.180.* Fachin. *dicto lib.9. contr. sub dicto cap.5.* Cancerius *variar.3. p. cap.11. ex n.332.* vbi de Virgine deflorata descendente, an transmittat ad hæredes ius petendi dotem.

37 Quare ex relatis insinuationibus, erit etiam exemplum in eo scilicet casu, si aliquis reus fuerit postulatus, quæ virginem corripuerit, quæ ab eo expostulat, vt honorem amissum resarciat, & pendente lite, mulier decesserit. Quæritur, an vir adhuc teneatur ad dotem persoluendam, vel instantia sit perempta morte ipsius mulieris? *In qua quæst.* Borguin. Caual. *decis. 10. in repertorio decision.* verbo *matrimonium sine denunciatione n.7.* & Claudius *in addit. ad cons.96.* Bertazol. *litt. B.* docent non transire ad hæredes; eo quod lex compellit stupratorem ad dotandum; & cum dotis nomen non sit sine matrimonio *l.fin. cod. de donat. ante nupt. l.3. ff. de iure dot.* cum notatis ab Anton. Fabro *in ration. ad leg. nec vllum 13. §. fin.* vers. *item pro dote* per textum *ibi de petit. hæredit.* quo argumento sic insultat Caualcan. vt reprehendens quandam declarationem Iudicis, qui mortua muliere corrupta, stupratorem ad dotandum condemnauerat, ait hoc fuisse capite proprio, & Iudicatum contra omnes leges, & prophetas.

38 Tamen dicendum est, vt stuprator teneatur dotem præstare hæredibus mulieris stupratæ loco interesse, etiam si talis mulier esset mortua, pendente lite, quia eo ipso quod mulier de stupro quæritur, videtur se conformare cum legis dispositione, quæ est; quod aut cum ea nubat vir; vel Dotem præstet iuxta textum *in cap.1. & 2. de adulteriis*, vbi Canonistæ, & cum multis Barbosa; & hanc pœnam transferri à muliere in hæredes suos, qui ex suo capite capiunt, tum propter interesse, tum, & propter stupri delictum; & ob iniuriam factam, non solum ipsi virgini, sed etiam eius patribus, aut cognationi *ex dicto cap.2.* notant Molina *de iust. disp.104. n.9. in fine, & n.12.* Cancer. *dict.3. p. cap.11. n.144.* Fontanella *2. tom. de pacto nuptial. clausula 5. glos.5. p.1. à n.86.* & alij relati à Farin. *in praxi q.147. n.108. & 119.* D. Franc. de Amaya, bene expendens *in dicta l.fin. cod. de iure fisci a num.64. ad 71.* vbi *n.68. & 69.* reprehendens Borguin. Caualcan. scribit quod si sequeretur illius doctrina, alias sequeretur, vt si non posset nubere stuprator, vel quia esset sacerdos, aut alias vxoratus, vel quia est illi valde dispar coniugium, vel alia ratione, tunc non teneretur dotem dare, cum matrimonium non esset; quod tamen, vt falsum reijcit, & impugnat Amaya, & omnes post Panormit. *in dicto cap.1. de adulter.* & obstetrant Molina, *dicta disp. 104. tom.4. n.9.*
Gutierrez *lib.1. canon. cap.37. n.3.* † qui omnes, 39
& alij dotem vocant lucra respectu matrimonij, quod contrahere potest, vt mediante dotatione, & interesse contrahat, quæ alias non ita congrue ob violatam virginitatem nubere non potest; & hoc sensu dotem dici esse sine matrimonio etiam (id est interesse loco dotis ad satisfaciendam iniuriam) colligunt ex textu *in l. quæsitum 17. §. fin. ff. de rebus authorit. Iudic. possid. l. si sponsa 74. ff. de iure dotium*, & talem dotis obligationem in hoc casu esse verum interesse partis, post Panormitan. Butrium, & Ananiam tenent Gregor. *in l.2. tit.*
19. p.7. D. Franc. de Amaya *dict. n.60.* † *qui n.7.* 40
explicans *dict. cap.1. & 2. de adulter. & ibi n.65.* vbi quod etsi alternatiue illa iura loquantur, nempe vt stuprator dotet, aut ducat illam in vxorem, concludit hoc esse in voluntate mulieris, quæ si renuat stupratori nubere dotanda est, & per consequens sui hæredes modo dicto, vt latè dicetur *in dicto cap.1. & 2.* ob quod non repetuntur dicta ab Amaya cum multis, quos refert *dicto n.65. 66. & 70.* & sic esse intelligendos relatam quæstionem mouentes, resoluendum est, inter quos mouerunt præter relatos Caualcan. *decis.10. p.3. n. 38.* Claud. *in addition. ad Bertazol. cons.96.* Ioan.

Baptista

Baptista Lupp. *de illegitim. comment.* 1. §. 5. *n.* 5. Nauarra *de restit. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 435. Bonacina *tom.* 1. *tract. de matrim. q.* 4. *puncto* 1. *proposit.* 3. *numero* 10. & alij citati à Barbosa *in dicto cap.* 1. *&* 2.

41 Pro complemento addimus cum Claro *in dicto §. fin. q.* 51. *à n.* 10. Molina *de iustitia tom.* 4. *dicta disp.* 43. *n.* 16. Villadiego *in politica cap.* 3. *n.* 142. Sebastiano Medices *in tractatu mors omnia soluit* 2. *p. conclus.* 2. *n.* 5. Haillon ad Gomezium bene agentem, & resoluentem *dicto lib.* 3. *variar. cap.* 1. *n.* 82. *vers. item adde, quod defuncto accusatore*, dicentibus, defuncto accusatore, posse quemlibet alium prosequi accusationem intra 30. Dies, & post eos accusare de nouo; & quod in eius defectum Iudex possit ex officio prosequi; imo & Medices, & Azon addunt hæredes accusatoris, vt tales prosequi non posse accusationem, cum ad eos hoc ius non transeat.

42 Item ad materiam, tam allegationis præcedentis, quam huius 59. addes cum Antonio Gomezio iuribus comprobante, *dict. lib.* 3. *variar. cap.* 1. *n.* 83. *vers. vnum tamen est*, quod quamvis morte rei extinguatur delictum; poterit tamen eius hæres, petere, vt declaretur defunctum non deliquisse, ob infamiam vitandam, quod & sequuntur post antiquos relatos à dicto Gomezio, Menchaca *illustr. quæst. cap.* 96. *n.* 15. vbi hoc commendat tamquam singolare, Peregrin. *de iure fisci, lib.* 4. *tit.* 5. *n.* 35. & eos referens, & laudans nostrum Gomezium

43 Farinac. *in praxi dicta quæst.* 10. *n.* 74. † Vbi etiam refert Carrillum *in summa crim.* dicentem quod etiam extranei non hæredes admitti debent ad purgandum memoriam defuncti, vt refert Haillon ad Gomez. *dicto cap.* 1. *n.* 83. de quo cum aliis est videndus Carleual. *de iudic. tom.* 2. *tit.* 2. *disp.* 3. *ex n.* 5. & hoc sic procedere, habita, & recepta super hoc informatione, & probatione vera, & iuridica; & quod ad id faciendum, teneatur Iudex, resoluit idem Gomezius per textum singularem *in l. filio §. fin. ff. de adimendis legat.* quem ad hoc ibi summè notat Alberic. & vnicum reputat Bald. *in dicta l. vnica cod. ex delict. defunctor. col.* 2. & est verum, quamvis Salicetus *in l.* 1. *cod. si reus, vel accusator. mort. fuerit, col.* 1. teneat contrarium, ea ratione, ne iudicium claudat. & quia respondet Gomez. quod fauor liberationis hoc operatur, sicut & alios plures effectus propter libertatem; & quod hoc procedit in delictis priuatis; Saliceti tamen opinionem in delictis publicis, in quibus venit imponenda pœna corporalis, & confiscatio bonorum: & prosequitur alia hic applicanda Gomezius videndus.

ALLEGATIO LX.

Fiscus, an in dubiis quæstionibus postponatur creditoribus, non solum quando verus est creditor ex contractu oneroso, vel lucratiuo, sed etiam pro pœnalibus?

SVMMARIVM.

1 *L. non puto* 10. *ff. de iure fisci, & à n.* 11. *cum aliis, vbi de variis intellectibus, & de vera intellectu à n.* 25.

2 *Fiscus postponitur creditoribus ex contractu; præfertur tamen, si sint creditores pro pœna contra Alfarum, n.* 3.

3 L. quod placuit 37. ff. de iure fisci, & num. 4. 9. & 32.

4 *Fiscus potest ex contractu nouiori præferri creditoribus anterioribus.*

5 *Alfaro laudatur de optimo fiscali, & carpitur ab Amaya etiam fiscali.*

6 *Fiscus non debet plus fauori, quam quod voluerunt Principes, qui & à Iustiniano æquiparatur priuatis creditoribus, sed non bene, vt numer.* 8.

7 *Fisci compendium semper apud bonos Principes contemnitur.*

8 L. Res. 22. §. 1. ff. de iure fisci.

9 *Fiscus ius commune non habet sicut priuatus & sub n.* 10.

10 *Priuatus agendo ex causa furti antiquiori, præfertur creditoribus posterioribus. Et quid de fisco ex causa lucratiua aduersus posteriores creditores ex causa onerosa, & n.* 17.

11 *Fiscus in dubiis quæstionibus pœnalibus venit condemnandus litigans cum aliis creditoribus si veniat ex contractu secundum plures, vt n.* 12. *&* 13. *aliter à n.* 14.

13 *Lex loquens generaliter, debet intelligi secundum tit. sub quo sita est.*

16 *Fiscus inter creditores habet ius prælationis, si veniat ex causa onerosa, non in pœnalibus n.* 36. *nisi forsan creditor ageret ad pœnam, vt n.* 17. *quid in creditore hypothecario, si posterior sit, aut anterior n.* 18.

17 L. 1. cod. de iure fisci, & n. 26.

18 L. si quis 28. ff. de iure fisci.

19 *Fisci causa est fauorabilis, sicut matrimonialis.*

20 *Dos, & fiscus æquiparantur.*

21 *Instrumentum priuati esse præferendum instrumento fisci dixerunt aliqui.*

22 *Reo fauendum est potius quam actori, cum sunt partium iura obscura.*

23 *Fiscus aliquando deterioris conditionis est, quam priuatus, cuius ius facilius tollitur.*

24 *Fiscus, & priuatus mutuo se impedientes, neuter præualet secundum aliquos.*

25 *Fiscus in dubiis quæstionibus cum aliis creditoribus fiscalibus, aut condemnatur, aut obtinet iuxta Iudicis arbitrium, considerata simulatione, aut veritate contractus, & numero* 30.

26 *Fiscus in re donata præfertur filio donatarij, si fraus interuenit.*

27 *Iudices non peccant sententiando pro priuato, de cuius veritate constat litigante cum fisco.*

28 *Iudex in causis dubiis contra fiscum Iudicando, non delinquit.*

29 *Fiscus olim, quasi semper vincebat lites contra priuatos; quod medicatum est in l. non puto ff. de iure fisci, & ab Imperatoribus probis.*

30 L. 14. tit. 15. part. 2.

31 *Iudex in causis dubiis debet potius se inclinare ad iudicandum contra fiscum, sed non peccabit, si pro fisco iudicet, & n.* 39.

33 L. ait Prætor §. si fugitiuum ff. de priuilegiis creditor. alias ff. quæ in fraudem credit. numer. 35.

34 *Pœna solutio facta fisco antiquiori, non repetitur à posteriori creditore; & n.* 35. *&* 36.

35 L. ait Prætor. 10. §. si debitorem ff. quæ in fraudem creditor.

36 *Fiscus*

36 *Fiscus contra legem facit, si velit, quod alij delitum erat sibi pro pœna vsurpare.*

37 *Fiscus recipiens damnum in re familiari, præfertur cæteris creditoribus contra bona delinquentis, flagitantibus, non sic si contra tertium delinquat.*

1 Nxiè laborant interpretes in assequenda ratione textus *in l.non puto 10. ff.de iure fisci*, per cuius verba significauit Modestinus libro singulari de præscriptionibus sententiam dubiam ibi: *non puto delinquere eum, qui in dubiis quæstionibus contra fiscum facilè responderit.* Et quia præter ordinarios de eorum intellectu agunt Balduin. *in auth. de non alienandis*, si minus Mathesilianus *notab.70.& 71.* incipit *nota vnam mirabilem*, Negusantius *de pignoribus membro 4. 2.partis n.17.* Nouellus *in tract. de dote p.9. principali priuileg.1.* Pomates Schardius, Puteus, & Albanus *in additionib. ad Bart. in præsenti*, Costa *in pract. de quota*, & Rata *q.47. n.6.* Cagnolus *in l.5. cod. de edendo n.66.* Alphons. *in reportatus, n.157.* Natta *conf. 314.n.13. volum.*2. Peregrin. *de iure fisci, lib.6. cap.6. n.13.* Couar. *lib.1. variar. resol. lib.1. cap.16. n.1.* Menoch. *de presumpt. lib.2. præsump. 72. ex n.1.* Barbosa *in l.1. p.2. infrà*, Gutierrez *de iuramento confirm.1. p. cap.16. n.68.* Farinac. *1.p. fragm.* verbo *fiscus n.87.* D. Franc. de Amaya *sub leg. 1. cod. de iure fisci à n.39. & sub leg. vnica cod. de pœnis fiscalib.* & alij infrà referendi, inter quos
2 Quemada *in suis quæstion. fiscalibus.* † qui in proposito de materia nostra loquutus fuit, præstans intellectum *ad dictam l.non puto*, iuxta distinctionem quam posui *suprà tota alleg.* 20. vbi resolui, quod fiscus postponitur creditoribus rei, cuius bona confiscata fuerunt in Sancto officio, si illi sint creditores ex contractu; secus si sint creditores ad pœnam prouenientem ex delicto rei, sicut late ibi explanatum est.

3 Ideo nunc ad primam difficultatis partem potuerunt interpretes hanc excitando quæstionem laborare in eius resolutione, quoties quæstiones, super quibus litigant fiscus, & priuati, dubiæ sunt de iure, aut de facto. Et quia difficiliorem reddit distinctionem præfatam D.Franc. de Alfaro *de officio fiscal. glossa 16. priuileg. 26. à n.116.* dum dixit etiam creditoribus petentibus ex contractu contra fiscum, non esse respondendum; quia solum dicta lex non puto statuere vellet, vt fiscus priuilegio careat; & ita, quod si solutio facta sit fisco de causa pœnali, priuatus debitum prætendens, non potuerit reuocare *per l.ait Prætor §.si fugitiuum ff. de priuileg. creditor.* qui post alia *ibi n. 118. & 119.* non sine iure dicendum firmat, vt quando fiscus pœnam prætendat; priuatus autem debitum, & illud priuatus consequatur, nec in tributum veniat fiscus, *l.1. cod. de pœnis fiscalib.* Berthachin. *de gabell.9. p.princ. n.30.* non esse respondendum contra fiscum, cum solum id fiat vt fiscus hoc casu priuilegio careat, vt intendit probare *ex l.quod placuit 37. ff.de iure fisci*, dum inquit, *quod placuit fisco pœnam non esse petendam, nisi creditores*
4 *suum recuperauerint* † eo pertinere, vt priuilegium in pœna aduersos creditores non exerceatur, non vt ius commune priuatorum fiscus amittat, & probans ex hoc textu fiscum in hoc casu æquiparari priuatis, d eit non dubitare, quin si solutio fisco facta fuerit pœnæ priuatus debitum prætendens, id non possit reuocare *ex dicta l.ait Prætor §.si fugitiuum:* nam licet fiscus non vtatur priuilegio in bonis occupandis, vt voluit Curt. Senior. *conf.59. n.11. & ex l.non possunt ff. de iure fisci*; & quatenus sine priuilegio id licet, fiscum efficere, sic vt nec dubitet, quin fiscus antiquiorem pœnam prætendens, possit, & debeat præferri nouiori ex contractu, de quo latius idem Alfaro scribit *in dicto tract. glossa 34. §.5. à n.130.* cum aliis.

Sed quia D. Franc. de Amaya falsam vocauit 5
hanc Alfari sententiam, illum laudando de optimo fiscali, & etiam Carpens. *in l.vnica cod. de pœnis fiscal. credit. præfer. à n.10.* Legendus *à n.5.* qui recensendo gradus suæ litteraturæ apud Salmantinos, & Dignitatem fiscalem, qua potiebatur in Granatensi Senatu, referens eodem officio fiscali
similiter pro defendendo fisco adstrictum esse † 6
tamen non inde contra iuris regulas aliquid loquendum fore; non enim ait fisco facere debemus plus quam ipsi Principes voluerunt; qui ita moderatè se gesserunt, vt in hac causa rectius esse vinci, fiscum non priuatum existimauerint, quod vt refert ibi *sub n.11.* in Trajano Hispano nostro laudauit Plinius, & in Marco Antonio Capitolinus, de quare Alciat. *emblema 146.* & DD. per textum *in l.Diui 6. §.fin. ff.de iure codicillor. l.3. §.si quis palam ff. de iure fisci, l.vnica §.fin. cod. de caducis tollendis.*

Et confirmatur, eo quod fisci compendium 7
semper apud bonos Principes contemnitur, vt eleganter ait Cassiodorus *lib.1. epist.22. & lib.4. epistol.38.* ibi: *cum omnes Reipublicæ partes desideremus augeri, crementa tamen fiscalium tributorum iustissimo sunt pensanda iudicio, quia seruientium imminutio est huius illationis accessio, quantumcumque pars illa proficit, tantum se hac à firmitate subducit, sed à nobis, qui fisci vtilitatem stabiliri volumus diuturnitate consistere, excludenda est dispendiosa semper enormitas, ne augmento suo tumens summa deficiat, incipiatque deesse; quia immaniter visa est accreuisse:* hæc Cassiodorus, quod idem est, ac illud Trajani nostri Scomma, qui fiscum lieni comparabat, quia crescente eo, reliqui artus tabescant; de quo Alciatus vbi supra, vt iterum refert Amaya *in l.certa forma 4. sub n.14. cod. de iure fisci lib. 10.* adducens textum *de iure Regio, in l.14. tit.14. p.2.* & illud, quod de fisco dicebat Iustinus minor. apud Corippum *lib.2. n.7.* de eius laudibus in versu sequenti.

Quæ sua sunt, capiat, quæ sunt priuata, relinquat,
Nec patimur quemquam sacratum lædere fiscum,
Nec lædi quemquam sinimus sub nomine fisci.

Et licet Iustinus æquiparare videatur fisco, pri- 8
uatis creditoribus, vel è contra, tamen quia iureconsultus *in l.res.22. §.1. ff.de iure fisci* aliter sentit contra fiscum in verbis sequentibus ibi: *permittitur Procuratori vendere ea lege, vt in primis creditoribus satisfiat, et si quid superfluum est fisco inferatur, aut si acceperit, totum fiscus soluat ipse, vel simpliciter, si vendit, Procurator iubebit pecuniam, quam deberi creditori priuato fuerit probatum exsolui ei* &c. Ex quibus patet statutum, vt fiscus exoluat etiam, si debitum ante accepisset, & hoc maxima cum ratione fieri dicit Amaya contra Alfarum *in dicta l.vnica cod. de pœnis fiscalib. dicta n. 11. in fine*, nam aliter facilè eluderetur illius leg. vnicæ decisio, & similes si priuatus non potuisset
reuocare solutionem fisco factam † qui *à num. 12.* 9
respondens

respondens Alfaro fundanti se *in dicta l. quod placuit*, ait verba illius legis, *non vt ius commune priuatorum fiscus amittat*. non probare fiscum in hoc casu priuatis æquiparari, sed tantum significare, quod si fiscus in actione pœnali sit antiquiur priuato creditore; non quia creditores fiseu præferantur in actione pœnali, hinc sequi eius causam esse debere deteriorem in eo casu, cum priuatus quilibet præferretur, & æquum sit ius commune fisco nun denegari.

10 Sed quia concludit Amaya *sub dicto numero* 12. quod sicut priuatus agendo furti ex causa antiquiori, præfertur creditoribus posterioribus, ita etiam fiscus: sicque fuisse Papiniani mentem; quod si pœnæ debitiu sit antiquior credito, non auferatur fisco ius commune priuatorum, quamvis certet de lucro, nam quod placuit, post creditores, esse pœnam fiscalem, ita procedere ait, si creditores fuerint anteriores, non posteriores: nam etsi ius pœnale sit, quod competit: fisco, recte erit præferendus, vt ante illum Cujacius scripsit ad dictas leges; ideo videtur, vt aliquando fiscus, qui venit ad pœnam per confiscationem, & ex lucratiua causa, veniat præferendus, si prior sit suis creditoribus posteriuribus; ita vt deficiat in hoc casu regula *leg. fin. §. si quis vero cod. de codicillis* ibi: *non enim par, eademque ratio videtur amittere debita, & lucra non captare*, & Iuris consultum *in l. Paulus* 16. *ff. de damno infecto* vbi habetur non esse parem causam lucri, & damni, cum incongruum sit, vt confiscatio, quam fiscus facit, debeat aliis esse damnosa, & pœna vnius alteri præjudicare *per l. sancimus* 22. *cod. de pœnis*; item & regula *leg. non possunt* 11. *ff. de iure fisci*, *l. mulier.* 72. *cum vulg. ff. de iure dotium*, quæ docet respondendum esse contra fiscum, cum publicatio bonorum, ita accipiatur, si æs alienum deducatur.

11 Imo & deficiat communis intellectus Doctorum dicentium speciem textus *in dicta l. non puto* 10. *ff. de iure fisci*, quatenus dicitur in ea, in dubiis quæstionibus, & causis contra fiscum esse pronunciandum procedere, & accipiendam esse in pœnalibus, vti docuerunt plures relati à Barbosa *in l. 1. p. 1. n.* 14. à Fariu. 1. *p. fragment.* verbo *fiscus numero* 189. à Bobadilla *lib. 5. polit. cap. 6. numero* 8. *in fine*, Alfaru *de officio fiscali glossa* 16. *dicto priuileg.* 26. *numero* 117. cuius sententiam retulimus, cum aliis idem D.Franc. de Amaya *in dicta l. vnica numero* 6. *& ante sub l. 1. cod. de iure fisci*, Fuluiu *in dicta l. vnica numer.* 57. & sic claudicare etiam sententiam Iasunis, qui in *l. 1. ff. soluto matrim. numero* 37. de quo scribit idem Quemada *dict. quæst. fiscal.* 23. *à numero* 2. mirabiliter intellexisse dictam leg. non puto, illumque esse sequendum in legendo, & consulendo, scilicet, vt quotiescumque fiscus venit ex causa lucratiua, vt puta quia aliquis est indignus, vel ratione alicuius delicti sunt confiscata bona, tunc in his casibus, & similibus sit iudicandum contra fiscum;

12 in hocque casu loqui *dict. leg. non puto* † Secus tamen si fiscus ageret iure proprio ratione contractus; quia tunc potius fauendum sit fisco, quam priuatu per textum *in l. 1. §. fin.* vbi Iacob. de Vellapartica *cod. de caduc. tollend.* quia in hoc casu habet fiscus plura priuilegia quæ enumerautur per Bald. *in l. 1. cod. de hæredit. vel actione vend.*

13 Et in tantum prosequitur Quemada, quod si diceretur, prout dicit Alexander *in dicta l. 1. ff. soluto matrim.* quod hæc solutio est diuinatoria, refert solutionem Iasonis dicentis, quod nun est diuinare, sed potius esse naturam illius legis, si consideratur titulus, sub quo est situata: nam quoties lex loquitur, generaliter, debet intelligi secundum titulum, sub quo sita est iuxta textum *in l. Imperator. ff. de in diem adiect.* additque Quemada istum intellectum *ad dictam leg. non puto*, fuisse etiam Cumani *in dicta l. 1. ff. soluto matrim.* quem sequutus fuit Angel. *in l. sciendum in princ. ff. de appell. recip.* addens cum Iasone *in dicta l. 1.* hanc esse veritatem; & quod à nemine ita est declaratum; & quod postea vidisset Couarruu. *in cap. 16. lib. 1. pract.* singulariter loquentem, sed concordatum cum dicto Iasone.

Hæc tamen distincto de præferendo fisco in 14
contractibus, postponendo in pœnalibus respectu creditorum delinquentis venientibus ex causa onerosa ad recuperandum damnum, videtur impugnari post Alex. ab Alciatu *in dicta l. 1. ff. soluto matrim.* ex eo, nam præter quam quod restringit generalitatem *dicta leg. non puto* vt ex amplis illius verbis apparet, loquitur non solum in bonis fisco ex delicto alicuius delatis, sed etiam ex contractibus, successionibus, vel aliis causarum figuris, ex quibus ius fisco descendat per textum *in l. 1. & 3. paragrapho cum quinquennium l. 6. §. si is qui* 28. *ff. de iure fisci.*

Quare explosu etiam intellectu Alberici, qui 15
ita dictæ legis verba reponebat, *non puto acilè delinquere*, quia est contra umnium codicum fidem, vt aduertit Antonius Augustinus *lib. 1. emendation. cap. 3.* & aliis Accursij legentis, loqui textum illum de his, à quorum sententiis, vel responso recedere non licet, vt instit. de iure naturali *paragrapho responsa*, & forte ex ea ratione; quia diues est, *vt in auth. de non alienandis paragrapho si minus col. 2. & in l. 2. ff. de fundo dotali*, & quod posset intelligi *dicta lex in iudice, & Doctore* qui & ipsi interpretantur; dicendum est *in dicta l. non puto*, Modestinum decreuisse in dubiis causis, si Iudex contra fiscum facilè iudicauit, non ob id committere delictum, & si semper videatur fiscus priuilegiatus, vt D.Franc. de Amaya intelligit *in dicta l. vnica cod. de pœnis fiscalib. lib. 10. numero* 8. argum. textus *in l. 1. §. in causa ff. de quæst.* nam vt addit glossa parua *in dicta l. non puto in nouioribus Codicibus, contra fiscum in dubio Aduocati prudentes Iudices, & Doctores, atque ita omnes respondere debere; est enim fiscus post omnes.*

Qui glussiunculæ intellectus admittitur, si lo- 16
quatur de fisco agente ad pœnam consequendam, quia agit, vt lucrum captet, & priuatus cum eo litigans petat ex contractu, aliovè titulo onerosо, vt damnum effugiat, & vt quod ei debetur ex contractu persequatur ex sua diligentia iuxta textum *in l. fin. paragrapho licentia cod. de iure deliberandi*, *l. fin. cod. de acquirenda possess. l. apud celsum* 4. *paragrapho authoris ff. de doli except.* quia etsi fiscus inter creditores habeat ius prælationis *toto tit. cod. de priuileg. fisc. l. aufertur* 46. *paragrapho fiscus ff. de iure fisci l. 2. cod. in quibus causis pign.* cum notatis à Doctoribus *in l. priuilegia ff. de priuileg. credit.* Conarruuias *dicto lib. 1. var. pap. 6.* Barbosa *in dicta l. 1. p. 2. numero* 13. Anton. Faber. *in l. rescriptum* 10. *ff. de pactis* Gutiertez *lib. 5. pract. quæst.* 99. & 100. Tamen in pœnalibus actionibus admissum non esse, vt fiscus anteriotibus creditoribus præferatur, & vt in pœna

pœna exigenda haberet priuilegium, quod alias haberet, si rem suam ex contractu, vel eius, qui successit, ageret iuxta quæ longè dicta sunt *suprà sub tota alleg.* 20.

17 Et sic quia de pœnalibus nullum dubium excitari queat *per dictam leg. non puto*, nisi etiam fortè creditor ad pœnam ageret iuxta distinctionem, de qua *sub dicta alleg.* 20. scriptum relinquitur, euenit ad verum intellectum dictæ leg. dicendum totam eius difficultatem consistere in determinando, atque resoluendo, quando ipse, & creditores concurrunt æquales in probationibus per instrumenta, aut testes, aliisvè titulis, qui eorum præferatur, & quod in dubio pro fisco lex præsumat, vt patet *ex l.* 1. *cod. de iure fisci, lib.* 10. vbi Imperatores præsumunt instrumentum, de quo ibi in fauorem fisci prius esse, quam instru-

18 mentum priuati † Secundo *ex l. si quis* 28. *ff. de iure fisci*, vbi si fiscus concurrat cum priuato creditore hypothecario ad bona communis debitoris, præfertur in re postea acquisita, etiam si priuatus anterior sit, de cuius legis interpretatione cum *l. fin. in princ. ff. qui potior. in pignore habeantur* sunt videndi Anton. Faber. *lib.* 2. *coniecturar. cap.* 10. Forner. *lib.* 2. *selectar. cap.* 24. Cujacius *lib.* 10. *obseruat. cap.* 22. & pro hac sententia aliis adductis loquuntur Couarruu. *dicto lib.* 1. *var. cap.* 16. *numero* 7. Peregrin. *de iure fisci lib.* 6. *tit.* 6. *à numero* 21. Matienc. *in l.* 3. *tit.* 7. *glossa* 2. *numero* 2. Valenzuela *in dicta l.* 1. *cod. de iure fisci, numero* 20. Barbosa *in dicta l.* 1. *p.* 2. *numero* 12. *&* 13. Farinacius 1. *p. fragm.* verbo *fiscus numero* 106. Menoch. *lib.* 2. *de præsumptionib. præsumpt.* 72. *numero* 12. & confert Molina *de Hispanor. primogen. lib.* 2. *cap.* 7. *numero* 51. additionatores, & relati à Fachin. *lib.* 10. *contr. cap.* 33. *in principio.*

19 Et confirmatur, quia etsi Repertorium inquisit. in parte fiscus in fine, scribat quod in dubio iudicandum est potius contra fiscum, intelligens siue sit dubium in probationibus, quia sunt pares probationes, siue sit dubium in iure; sed quia idem dicit, quod Ioan. Andreas, & Anton. videntur tenere contrarium, videlicet quod causa fisci est fauorabilis, sicut causa matrimonialis, allegando Anton. *in cap. in nostra de testibus*, & Ioan. Andreas *in addit. ad Speculatorem tit. de test. paragrapho qualiter* & Math. Mathesilian. *notab.* 72. vt refert Quemada *dicta quæst.* 23. *sub num.* 1. extendat generaliter procedere *dictam leg. non puto*, siue sit dubium in iure, siue in sententiis, quia duo Iudices protulerunt duas sententias, siue sit dubium in probationibus, vt dictum est.

20 Et amplius ex eo quia dos, & fiscus æquiparantur, (vt dicemus infrà hic in vers. *ad secundam*) *l.* 2. *cod. de priuileg. fisc.* vt notat Barbosa *in dicta l.* 1. *p.* 2. & dotis instrumentum, si cum priuato concurrat, veniat præferendum, vt tradunt post Bartol. & alios antiquos Anton. Gomez *in l.* 50. *Tauri*, vers. *vnum tamen*, & Barbosa vbi proximè *numero* 1. *&* 2. *ex l. in ambiguis* 70. *ff. de iure dot.* ergo ratione clara, fisci instrumentum in dubio nostro, *& in dicta l.* 1. *cod. de iure fisci*, debuit præferri, præcipue si consideres, & adiungas, quæ notaui *in cap. fin. de sent. & re iud.* per textum ibi.

21 Et quia pro priuato alij scripserunt firmantes instrumentum priuati esse præferendum, vt post Dynum scripserunt Bart. *in dicta l. non puto*, Alex. *in l.* 1. *numero* 1. *ff. soluto matrim.* & relati à Gabriele Sarayna *in addition. ad Mathesil. sing.* 71. à Barbosa *in dicta l.* 1. *p.* 2. *numero* 11. verb. *ad complementum*, à Farin. & Fachin. *suprà illa numero* 195. hic *dict. cap.* 33. *alias* 34. vers. *altera est* † ea ratione moti, quod cum sint partium 22 iura obscura, fauendum est potius reo, quam actori ex *l. inter* 38. *ff. de re iud. l. Arrianus* 46. *ff. de actionib. & obligat. l. fauorabiliores* 45. *ff. de reg. iuris*, de quo dicterio plene dixi *sub cap.* 1. *paragrapho* 1. *de Iure-iur.* & ex doctrina, quam posui latè *sub cap. si Clericus laicum* 5. *cum aliis de foro comp. & ex dicta l. non puto*, qua cauetur in dubio iudicandum contra fiscum.

Et quia vt aduertit Alfaro *de officio fiscali dicta glossa* 16. *numero* 14. aliquando deterioris 23 conditionis est fiscus, quam priuatus, & per illa, quæ dicit *priuileg.* 26. *sub numero* 113. *&* 114. vbi quod ius fisci facilius, quam priuati tollitur, cum & pœnam fisco applicatam Princeps remittat, & non sic parti assignatam, vtrobique cum multis, casus insinuando diuersos, adducens, *dict. leg. non puto.*

Et quia etiam alij existimant nullum esse pri- 24 uilegium, nec reo, aut fisco prærogatiuam præstant, sed aiunt esse admittendum quod inter duos priuatos, qui cum mutuò se impediant propter nimiam incertitudinem, neuter præualet, *argum. leg. si fuerit* 10. *ff. de reb. dubiis l. duo sunt* 30. *ff. de testam. tutel.* vt post Salycet. docuit Barbosa *numero* 16. & in alio eleganti casu, Peregrin. *lib.* 3. *de iure fisci tit.* 8. *numero* 1. vers. *mihi*, Valenznela *in dicta l.* 1. *numnero* 21. ita vt ambo litigatores admittantur pro parte, quibus fauet *l. si fundus* 16. §. *si duo ff. de pignorib.* & Fachin. *num.* 1.

Ideo in hac dubia disquisitione, & quoad ma- 25 teriam *dictæ leg. non puto*, quæ generalissima est in suo metro, potius assentior aliis Doctoribus iudicantibus materiam *dicta leg. non puto*, quoad diuersos casus, qui quotidie sese offerunt inter priuatos creditores, & fiscum cuiusque senatus, aut Tribunalis laici, aut Ecclesiastici, arbitrariam esse, vt existimauit Menoch. *de arbitr.* & alij ab eo relati, *dicto lib.* 2. *de præsumptionibus præsump.* 72. *à numero* 17. & iuxta hoc arbitrium vidi per quinquennium, me Fiscali; imo & iam coniudice in hoc supremo senatu inquisitionis sæpius iudicatum, assumendo arbitrium iuxta iuris regulas è suspicione fraudis, aut simulationis, instrumentorum, aut probationum, quæ faciunt pro litigantibus, vel à veritate eorum, ac carentia talis suspicionis, & moneor, † quia ratio ob 26 quam Imperatores *in dicta l.* 1. *cod. de iure fisci*, de qua dixi alibi sub verbis sequentibus, *si prius, quam fisci rationibus pater vester obligaretur, perfectam prædiorum donationem fecisse fuerit probatus, quod citra fraudem creditorum gestum est, non rescinditur*, fisco prælationem præstant pro illo iudicando est, nam in specie illa fraudis fuit maxima suspicio contra patrem in fraudem fecisse donationem tam coniunctæ personæ; & quia filij illam fraudis suspicionem non possent eneruare, nam eadem die confectum instrumentum demonstrarunt, & per consequens tamquam per fraudem factum censuisse posterius, & merito fiscum præferendum in re donata, & hoc non aliquo priuilegio, sed iure communi: sic D. Franc. de Amaya omnino Legendus *in dicta l.* 1. *cod. de iure fisci à numero* 39. *& ibi numero* 50. *qui à numero* 47. sigillatim aliarum sententiarum fundamentis

mentis respondit; pro quo faciunt plura, quæ dixi
suprà tota alleg. 13.14. *&* 57. vbi de simulationi-
bus oppositis per fiscum contra priuatos creditores
ratione quarum fiscus vincit.

27 Quod si de veritate creditorum constet, etsi
nondum de prioritate, tunc reuera pro priuatis
creditoribus, Iudices sententiando, atque pro-
nunciando, non peccare, Doctores docent saluan-
do verba *dicta leg. non puto*; non enim in ea scri-
bitur in causis dubiis contra fiscum iudicandum
esse, quia hoc dicere esset absurdum, supposita
28 doctrina relata, quæ pro fisco facit † Sed iudi-
cem non delinquere, si in causis dubiis contra
29 fiscum iudicauerit † Nam cum olim fisco tantum
apud malos Principes deferri consueuisset, vt non
solum in causis dubiis, sed fere semper fiscus vin-
ceret; quam ob causam Plinius Trajanum com-
mendaret, quod fiscus numquam suis tempori-
bus vinceret, sed vinceretur, *cuius causa* inquit
mala non est, *nisi sub bono Principe*, quem imita-
tus fuit Cassiodor. *dict. lib.* 1. *epist.* 22. dum dixit:
*qua propter si interdum causa mala fisci, vt bonus
Princeps esse videatur, maiori quippe victoria per-
dimus, quam si nobis indebitè victoria suffragetur*,
quibus conferunt *l. fin.* §. *fin. cod. de caduc. toll.*
& quæ ibi cumulant Gothofredus *de inst. lib.* 7.
antiquit, Rosin. *cap.* 36. Claudius Minoes ad Al-
ciat. *dict. emblemate* 146. Petrus Gregor. *lib.* 51.
syntagm. cap. 31. *numer.* 13. Valenzuela *in di-
cta l.* 1. *cod. de iure fisci à numero* 30. idem D.
30 Franc. de Amaya *sub numer.* 49. † vbi commen-
dat legē *l.* 14. *tit.* 15. *p.* 2. Iuxta quod ponit dixisse
consultum *in dicta l. non puto* se non putare deli-
ctum esse, quasi male iudicauerit Iudex, si in
causa dubia contra fiscum iudicauerit, nec inde
sequi contra fiscum præcisè esse iudicandum; quia
etsi re vera, vt dictum est, fiscus sit postponen-
dus pro pœnis agens creditoribus anterioribus *ex
dicta l. vnica cod. de pœnis fiscal.* iuxta quæ latissi-
mè diximus *sub alleg.* 20. vt etiam docent verba
leg. in summa 27. *ff. de iure fisci* ibi: *sciendum est
omnium fiscalium pœnarum petitionem creditoribus
31 postponi* † Sed non hoc sic sequendum in dubiis
præfatis causis, quando æquali titulo fiscus, &
creditores petunt, cum tunc iam sit in arbitrio Iu-
dicis, pro fisco, aut creditoribus iudicare, etsi potius
debeat se inclinare ad iudicandum contra fiscum
iuxta aduertentiam Cassiodori, Plinij, & aliorum,
quos retulimus. Secundum quam video expertis-
simum nostrum D. Didacum de Arçe Reynoso,
Inquisitorem generalem, cæterosque consiliarios
in dubiis quæstionibus contra fiscum pronun-
ciare.

32 Nec aliud considerauit Pomponius *in dicta l.
quod placuit* 37. *lib.* 10. responsorum in equenti-
bus verbis, quæ & retulit etiam Alfaro *dicta
glossa* 16. *priuileg.* 26. *numero* 118. ibi: *quod pla-
cuit fisco, non esse pœnam petendam, nisi creditoree
suum recuperauerint, eo pertinet, vt priuilegium in
pœna contra creditores, non exerceatur, non vt ius
commune priuatorum fiscus amittat*, per quem tex-
33 tum, † & textum *in dicta l. ait prætor* §. *si fugi-
tiuum ff. de priuileg. crediter.* arguit Alfaro, quod
si solutio pœnæ facta fuerit fisco, priuatus debi-
34 tum prætendens; id non possit reuocare † Et-
enim, vt diximus iam hoc habebit locum in so-
lutione pœnæ, cuius obligatio erat antiquior,
quam debiti creditoribus, quod non contradicit
relato *tit. cod. de pœnis fiscalibus*, nec euanescit,
quod latè diximus *sub dicta alleg* 20. secus si de-
bitum esset antiquius, vt ibi, & hic explanatum
est. Et ita satisfaciens Alfaro dict. D. Franc. de
Amaya *in dicta l. vnica cod. de pœnis fiscalib. nu-
mero* 13. dicit se non inuenisse *sub dict. tit. de pri-
uileg. credit. dict. leg. ait Prætor cum* §. *si fugitiuum*,
credens voluisse ab Alfaro allegari † *l. ait Prætor* 35
50. §. *si debitorem ff. quæ in fraudem creditor.* Vbi
iuris consultus scribit, quod si debitorem meum,
& complurium fugientem, consequutus sim, &
abstulero ei, quod mihi debebat, multum inter-
esse, an hoc factum sit, antequam mitterentur
creditores in possessionem bonorum, an postea;
vt primo casu non datur actio in factum, quæ
competit contra solum nudum factum alienatio-
nis. Secundo vero detur, quod ita ait procedere,
quia primo illo casu nullam videtur fraudem fe-
cisse creditor, qui suum recuperat; quamuis sciat
debitorem non omnibus esse soluendum, quia
sibi inuigilauit, recepitque suum, ad quod sol-
uendum authoritate iudiciali, potuit debitor cogi
per leg. quod autem §. *apud Labeonem*; *ff. quæ in
fraudem credit.* † Sed in alio casu fiscum contra 36
leges facere si velit, quod alij debitum erat, sibi
pro pœna vsurpare; siquidem post creditores,
tunc admittitur, non antea, *ex dicta l. vnica, &
similib. cod. de pœnis fiscalibus.*

Et vt ibi in relata alleg. 20. dictum est, quod 37
hic refertur de fisco prætendente pœnam; intel-
ligitur, cum ex delicto contra tertium commisso
procedit: nam si contra rem fiscalem, vel in ea
damnum fiat, potius dicetur rem prosequi fami-
liarem; & sic licet fiscus in delictis non habeat
bona delinquentis obligata ante inchoatum iu-
dicium, vt tradit Negusantius *de pignorib. in* 2.
p. numero 115. de quo, quando verum sit tractat
Alfaro glossa 20. verbo *patrimonio numero* 178.
& glossa 34. *à numero* 556. tamen in delicto ad-
uersus fiscum bona damnum dantis, statim obli-
gata esse, resoluunt idem Negusant. proximè *nu-
mero* 116. Alfaro *dicta glossa* 16. *numero* 121. † 38
& ita in hoc casu, si dubia esset quæstio inter fis-
cum, & creditores, existimo recurrendum esse
ad praxim in hac integra quæstione *à numero* 1.
relata; ex quibus radicitus videtur intellecta, &
fortè non alibi è Classicis, perpensa Doctoribus.

Et iuxta distinctiones propositas venit intelli- 39
gendus Gayto *de credito cap.* 4. *quæsito* 11. qui
agens *à numero* 1296. *vsque ad* 1364. an creditor
anterior præferatur posteriori creditori in pecunia,
si isti soluta sit; sic vt ab eo valeat auocari (de qua
auocatione dixi latè supra *sub alleg.* 7. *à numero* 1.)
à numero 1304. *ad* 1308. in pœna contra fiscum,
respondit cum Cardinali Mantica *de tacitis, &
ambiguis conuent. tom.* 1. *lib.* 11. *tit.* 25. *numero* 22.
plures referente, & aliis ibi *numero* 1308. *qui nu-
meri* 6. absolutè *per dictam leg. non puto ff. de iure
fisci*, ait non esse inconueniens in illa auocationis
dubia quæstione, sequi opinionem contra fiscum.
Videnda sunt etiam adducta *alleg.* 61. sequenti.

ALLEGATIO LXI.

An si fiscus litiget cum aliquo priuilegiato, vel priuilegio carente, & ambo virtute instrumenti, præferatur fiscus, si constat de prioritate instrumenti? Et ob id, an fiscus præferatur, seu postponatur creditoribus in semine, custodia, refectione, conseruatione, alimonia, vectura, vel patrocinijs super rebus à litibus redemptis, Et aliis vt quid quando constat de prioritate horæ appositæ in instrumento contractus.

SVMMARIVM.

5 *Fiscus litigans cum æquali instrumentu secundum aliquos præfertur priuato cum alio æquali litiganti. Alij existimant priuatum fisco præferri, vt numeru 2. Alij neutrum præferri, vt numero 3.*
4 L. 1. & 2. cod. de priuileg. fisci.
5 L. si is qui ff. de iure fisci.
6 L. si fundum cod. qui potiores in pignore hab.
7 Fisci hypotheca à lege creata præfertur priuato.
8 L. 1. cod. de iure fisci.
9 L. non puto ff de iure fisci.
10 L. 1. cod. de secundis nuptiis.
11 L. vnica §. vltimo cod. de caduc. tollendis.
12 *Fiscus agens vt reus cum priuato actore, videtur gaudere regulo iuris* faciendum esse potius reo, quam actori.
13 *Dos in concursu cum fiscu, præfertur in dubiis fallit, vt n 25*
14 *Fiscus etsi præferatur in exactionibus Regalibus, postponitur tamen priuatu in sumptibus ac eu factis pru conseruanda re vectigali & reditnali, vt n. 15. 16. 17. & 18.*
16 *Reditus, & bona dicuntur, deductis expensis.*
57 *Creditores pro Custodia animalium, fructuum, seminis, & aliarum, præferuntur fisci, vt num. 19.*
18 *Impensa necessaria semper minuunt valorem rei, & sic quæ fiunt pro colligendis fructibus, vt num. 19.*
20 *Creditores pesteriores in plur.bus casibus solent præferri anterioribus.*
21 *Priuatus præfertur fiscu, quando de prioritate sui instrumenti constat, & numeru 31. vbi fallit.*
22 *Anterioritas temporis regulariter suffragatur primis creditoribus num. 23. quod inter chirographarios, & instrumentarios, sub n. 23. & 24.*
23 L. creditricem cod. de remissione pignor. & num. 27.
25 *Fiscus præfertur primis creditoribus in bonis quæsitis post contractam hypothecam, nisi vt numero 27. fallit num. 29. & 30.*
27 L. res quæ §. 1. ff. de iure fisci.
28 L. lucius ff. qui potiores in pignore habeantur.
29 *Venditor cum speciali hypotheca rei venditæ præfertur fisco in bonis postea quæsitis, etiam ex causa dotis, aut ex altera numero 30.*
31 *Fiscus numquam præfertur priuato de cuius temporis prioritate constat, nisi specialiter sistat priuilegiatus.*

Via dubia huius allegationis de- 1
pendent à resolutis in alleg. præcedenti; ideo nunc pro qualibet laconicè agemus quoad primam, & secundam, suppositis quæ dixi latissimè *in cap. imputari 14. de fide instrum. quæst. 2.* Vbi de duobus instrumentis eodem die confectis, cui stetur, existimant plures si quæstio sit inter fiscum, & priuatum, præferendum esse fiscum per textum *in l. 1. & 2. cod. de priuileg. fisci*, Vbi quod fiscus, & priuatus à pari procedunt, & per textum *in l. si is qui ff. de iure fisci, & ex l. 1. cod. de iure fisci*; & quia si probationes sunt pares in causa vertente inter fiscum, & priuatum, sententia est ferenda pro fisco, vt dixerunt relati iam suprà secundum Speculatorem *tit. de teste §. postquam numero 7.* Alex. *in l. 1. ff. soluto matrim.* nam etsi etiam duæ sint sententiæ, præfertur ea, quæ fisco fauet, Speculator, vbi suprà, Iason. *in dicta l. 1. numero 37. ff. soluto*, huius sententiæ fuerunt Bald. *in l. si debitor. ff. de priuileg. fisci*, Socin. Senior. *in dicta l. 1. ff. solutu matrim.* vbi Iason. *numero 4.* Ripa *numero 4.* Bald. *nouell. de dote part. 9. in priuileg.* Negusanz. *de pignor. in 2. p. 2. membro, numero 17.* qui communem testatur Couarruu. *lib. 1. variar. cap. 16. numero 2.* Peregrin. *de iure fisci lib. 16. tit. 6. numero 2.* & aliis.

Alij vero sunt pro priuato dicentes illum esse 2
præferendum fisco, inter quos Bartolus *in l. non puto 10. ff. de iure fisci*, de cuius intellectu plenè dictum est *in dicta alleg. 60. præced.* Mathesiliani *sing. 71.* Alex. *in dicta l. 1. numero 2. ff. solutu matrim.* Iasonis *cons. 99. lib 1.* Alciati *reg. 3. præsumpt. 41.* & alij citati à Socino *in dicta l. 1. numero 17.* tum *per dict. leg. non puto*, tum *per leg. 1. cod. de secundis nupt. & per leg. vnic. paragrapho vltimo cod. de caducis tollend.* quibus omnibus; imo, & fundamentis relatæ sententiæ respondens Fachin. *lib. 10. contr. cap. 33.*

Ipse tamen dicit in dubiis quæstionibus neutri 3
prærrogatiuam esse concedendam, sed idem seruandum, sicut quando inter duos priuatos res agitur; nam & tunc quid sit de iure constitutum habetur, per *l. si fundus paragrapho si ono ff. de pignoribus* quia cum in hoc casu priuilegium nullum habere videatur fiscus, consequens esse dicit, vt iure communi priuatorum vtatur; & sic etiam non admisit sententiam Menochij, *dicta præsumpt. 72. numeru 2.* de qua suprà *sub dicta alleg. 60.* quam sequuti sumus in arbitrio, nempe Iudicis esse pronunciare pro fisco, vel pro priuato, assumendo hoc ex natura, & qualitate negotij, causæ, & dubij.

Vnde ad textum *in dicta l. 1. & 2. cod. de priui-* 4
leg. fisci, respondet procedere priuilegium in fisco, in casibus à iure expressis, vt ibi cum alias regulariter vtatur iure priuati per textum *in l. quod placuit. 37. ff. de iure fisci*, & per glossam *in l. item veniunt paragrapho in priuatorum ff. de petit. hæredit.* & sicut Fachineus addit, etiam D. Francus de Amaya *in dicta l. 1. codice de iure fisci*

fisci, *sub n.57.* dum dicit has leges solum æquipa-
rere fiscum doti quoad priuilegium prælationis,
de quo aliqua *suprà sub alleg.* 13. 14. *&* 17. item
& ab alleg. 23. non vero quoad præsumendum
de prioritate, in quo fiscus non æquiparatur do-
ti, vt sub vers. *ad tertiam.*

5 Et ad textum *in dicta l.si is qui ff.de iure fisci*,
responderi ex verbis ibi *prauenit enim causa pig-
noris fiscum*, dicendo illius sententiam esse, nem-
pe, fiscum præuenisse causam pignoris, quia an-
tequam contractus priuati perficeretur, cui hy-
potheca accedit, fiscus iam absolutè, & simpli-
citer hypothecam acquisiuit contrahendo; qui
& oppressus ex Antonio Fabro iterum respon-
det magis hoc fauore fisci constitutum esse, vt
nimirum fiscus præferatur anterioribus credito-
ribus in bonis postea quæsitis, quasi dicatur
fiscum præuenire solere in eiusmodi bonis postea
quæsitis pignoris causa, sicut rectè explicat Bartol.
6 ibi, † secus in antea quæsitis *ex l.si fundum, cod.qui*
7 *potiores in pignore hab.* † Ex ea ratione, quia fisci
hypotheca, est legalis, hypotheca vero priuati est
conuentionalis; Et quia prius quam bona postea
quæsita essent, hypotheca priuati non erat creata;
& sic in eo quidem momento temporis, quo bona
acquiruntur, deduci in esse hypothecã, tam priuati,
quam fisci, sed cum ea differentia, quod præferatur
fisci hypotheca, cum sit à lege creata; priuati vero
hypotheca ab homine: etenim lex potentius ope-
ratur, quam homo; & sic laconicè intellexit D.
Franc. de Amaya *in dicta l.1. cod. de iure fisci sub
numero* 47. vbi etiam respondit, *vsque ad nume-
ro* 50.

8 Et ad textum *in dicta l.1. cod. de iure fisci*, res-
pondet loqui, quando priuatus, habet causam lu-
cratiuam ex donatione; fiscus autem causam one-
rosam. Et secundo respondet ibi fiscum intentio-
nem habuisse rectè fundatam, quia probauit suam
obligationem, non sic priuatus, qui dicebat sibi
donatum fuisse, de quo amplius dixi suprà *sub
dicta alleg.* 60. & alibi in hoc tract. Et ad vlti-
mum de præferendo fiscum priuato, cum proba-
tiones sunt pares, respondet hoc legibus non pro-
bari; & quod alij docuerunt contrarium; inter quos
Menoch. *de præsumpt. dicto lib.2. præsump.* 72.
*n.*13. *&* 14.

9 Fundamentis vero sententiæ quæ facit pro pri-
uato, respondet Facbineus, quatenus attinet
ad dict. leg. non puto, non aliud ibi velle Mode-
stinum, quam illum non delinquere, qui in du-
biis quæstionibus contra fiscum pronunciaret:
nam olim sub malis principibus grande piaculum
habebatur, fisco non fauere, vt patet ex Plinij
Panegyrico ad Trajanum iam in dicta alleg.60.
relato ibi *quæ præcipua tua gloria est, sæpius vincitur
fiscus, cuius mala causa numquam est, nisi sub bono*
10 *Principe.* † & ad dictam *leg.1.cod.de secundis nupt.*
11 † *& dict.l.vltim.* §.*vlt.cod.de caducis toll.* respondet
Imperatores ibi nihil aliud velle, nisi Principem
non inhiare lucris fiscalibus, nec eorum rationem
habere in legibus condendis pro Reipublicæ vti-
litate, vt confirmatur ex adductis *sub dict. alleg.*60.

12 Et sic quamuis sit alia regula, quoties partium
iura sunt obscura, fauendum esse instrumento
rei, & sic instrumento priuati, per regul. textus
in l.inter 38. *ff.de reg. iur. l. Arrianus* 46. *ff. de
verb. oblig. l.fauerabiliores ff. de reg. iuris*, per
quam ad fauorem priuati responderunt Bartol.
post Dynum *in dicta l.non puto*, Alex. *in dicta
l.1. numero* 2. *ff.soluto matrim.* & relati à Gabrie-
le Sarayma *in addition. ad Methasil. dict. singul.*
71. Barbosa *in dicta l.1.* Farinac. cum multis *p.1.
fragm.* verb. *fiscus numero* 195. non implicare ait
D.Franc. de Amaya *sub dicta l.1. cod. de iure fisci,
lib.*10. *numero* 48. dum dicit dictam sententiam,
& doctrinam, *l.inter pares cum similibus*, non
minus procedere in fisco, quam in priuato, si reus
ille sit, iuxta quæ latè de illa regula dixi *sub cap.
fin.* §.1. *de Iure-iur. & sub cap. si Clericus laicum*
5. *de foro comp.* de qua hunc agimus, cum solum
agamus V.G. de fisco, & priuato actore, venien-
tibus litigare ambo cum diuersis instrumentis; &
dubium est, quod eorum præferatur, quando
non constat de prioritate vtriusque.

De quo etiam est videndus Alfaro *de officio* 13
fisc. à numero 108. *priuileg.* 25. *legendus à nume-
ro* 89. Vbi si fiscus agit cum muliere, dote pe-
tente, præferatur dos, secus si cum priuato,
cum Negusantio, Couarruu. & aliis, de quo
puncto Faquin. qui adducens duas pugnantes sen-
tentias à pluribus corroboratas *dicto lib.*10. *contr,
cap.*36. dum agit de illa quæstione, quid iuris
cum inter mulierem de dotis hypotheca agitur,
& inter fiscum; & pro dote resoluit, quando non
constat de prioritate instrumenti, dicens prius
præsumi confectum instrumentum mulieris, vbi
leges, & eundem Alfarum cum aliis, *dicta glossa*
16. *priuileg.*26. *à n.*112. *ad* 120.

Ad secundum illatum, an fiscus postponatur, 14
seu præferatur priuatis creditoribus in semine,
custodia, & aliis? quia totum dependet à vera
intelligentia quæstionis inter creditores persona-
lem tantum habentes, quando seruetur æquali-
tas, & quando fiscus præferatur, de quo post Do-
ctores *in l.priuilegia ff.de priuilegiis creditor.* plura
nouissimè congerit Gayto, *de credito* cum infinitis
p.2.cap.4.quæsito 11. *à n.*2044. *ad* 2159. videndus
per totum illum quæsitum etiam *à n.*1. iam in pro-
posito nostro. Nam etsi verum sit fiscum habere
expressam hypothecam super bonis subditorum
pro functionibus fiscalibus, vt iam dixi *sub alleg.*
18. *& in aliis.* † Tamen ea sententia limitatur, & 15
fallit quando scilicet creditor ageret super rebus,
ad quarum conseruationem necessariam, ipse etsi
priuatus impendit, vt puta pro semine, pro custo-
dia, pro refectione, pro alimonia, & pro vectura,
sicut pro creditore contra fiscum petentem colle-
ctas, probarunt Bald. Angel. Cuman, Afflictis, Ty-
raquel. Vrsil. & alij, quos citat, & sequitur Ma-
strillus, *decis.*112. *à n.*28. † ex illa ratione, quia 16
bona, & reditus, dicuntur, deductis expensis, pro
vt non procedit respectu rerum è litibus liberata-
rum per defensores pro patrocinio, & sportulis,
Gayto vbi *suprà n.*2066. *&* 2067. ipse plenius *di-
cto quæsito* 11. *à n.*2015. Legendus omninò *à num.*
1878. vbi latissimè per plures casus resoluit quis
creditorum præferatur inter creditores priuilegia-
tos, si simul concurrant † qui & *à n.*2010. firmat 17
creditores pro custodia, animalium, fructuum, aut
aliarum rerum, custodia indigentium, seu pro ali-
monia animali pignorato, vel custodito, data præ-
ferri doti, fisco, funeralibus, & quibusvis credito-
ribus anterioribus concurrentibus super rebus cu-
stoditis, quia vt ibi *à n.*2011. probat *ad n.*2014.
† impensæ necessariæ semper minuunt valorem 18
rei, easque proinde deduci; & sic impensas fa-
ctas necessarias in cultura præferri, † sicut & 19
præferuntur impendentes pro colligandis fructi-
bus, non solum omnibus priuilegiatis, sed etiam
Domino fundi, & mutuanti ad seminandum, cum

fructus, ſine his non dicantur; & idem *ſub nume-*
ro 2013. probat procedere in ſalariis famulorum;
& numero 2014. quod præferuntur, etiam om-
nibus priuilegiatis vendentes fænum, aut her-
bam pro animalibus, cum valor animalium æſti-
metur, deductis expenſis. Quæ & alia eo magis
procedunt, quoties eſſet dubia cauſa inter priua-
20 tum, & fiſcum, † cum iuxta iuris regulas in rela-
tis caſibus, & in aliis pluribus, certum ſit etiam
creditores poſteriores præferri, ex pluribus cauſis
anteriotibus, vt ſigillatim explicarunt DD. *in di-*
cta l.priuilegia,& idem Gayto,*dicto quæſito* 11. Le-
gendus cum infinitis *à n.*1555. *ad* 1714.

21 Ad ſecundam allegationis partem, perpenſis
adductis, *ſub dicta alleg.* 60. *& hic à numero* 1.
quid dicendum ſit, quando conſtet de prioritate
horæ, tunc per doctrinam textus *in cap. capitu-*
lum Sancta crucis de reſcript. & cap. ſane de offi-
cio, & poteſt. Iudicis de leg. vbi quale reſcriptum
præferatur prius in data, an prius in præſentatio-
ne? & hic quæ adduxi *ſub dicto c. imputari* 13. *de*
*fide inſtrum. q.*1. *&* 2. & ſuppoſita doctrina, &
diſtinctione relata *ſub dicta alleg.*60. videtur reſ-
pondendum pro priuato, ſi de prioritate ſui in-
ſtrumenti conſtar: nam ſi, vt dictum eſt modo
ibi explanato, in dubiis quæſtionibus inter fiſ-
cum, & priuatum, Iudices pro priuato iudicare
iam in propoſito, ſine vllo dubio videtur tenen-
22 dum pro prælatione priuati † cu quod anteriori-
tas temporis, ſic petenti ſuffragatur, vt ſi prior
creditor in tempore petat contra debitorem virtu-
te ſcripturæ priuatæ, iuxta formam *leg. ſcripturas*
cod. qui potiores in pignore hab. præferatur credi-
tori poſteriori, etiam inſtrumentario, cuius præ-
latio datur à die celebratæ ſcripturæ taliter, quod
etſi recognitio ſcripturæ fiat tempore concurſus
creditorum, illa priuata ſcriptura retrotrahatur
ad tempus ſuæ confectionis, vt receptius proba-
uerunt Anton. liberi *de errorib. pragmat. decade* 1.
23 *errore* 3. † & alij, quos retulit Gayto *de credito*
*p.*1. *tit.*8. *à n.*1396. eo præcipue, quia quo tem-
pore celebratus fuit contractus, & apocha, con-
ſcripta, contractam quoque fuiſſe obligationem,
nec eam ſuorum, ſed etiam apochatu vires ha-
buiſſe, & conſequenter hypothecam, quæ in apo-
cha contineretur ad textum *in l. creditricem. cod.*
de remiſſione pignor. plura alia in comprobatio-
nem videnda congerit idem Gayto *dicto tit.*8. in
aliis ſequentibus numetis, & docent Rebuffus *de*
chirographo §.*Schedula recognita in præfat. à n.*81.
Gutierrez *pract. quæſt. lib.*5. *q.*125.*n.*3.*&* 4. Ro-
ta Genuens.*deciſ.*188. Decian. *conſ.*109.*num.*19.
*volum.*2. Borning. *deciſ.* 27. *à n.*29.*p.*2. Negu-
ſant. & Pappan. quos ad id probandum citat Co-
ſta *de ratione rata q.*521. *n.*5. Stephan. Gratian.
*in appendice ſuper prætermiſſis ad tom.*3. *diſceptat.*
forenſ. cap. 301. ſe ipſum reformando, Amator.
Rodrig. *de priuileg. credit. p.*2. *art.*5. *numero* 15.
Gayto iterum *p.*2. *cap.*4. *quæſito* 11. Videndus *à*
*numer.*1331. *vſque ad* 1554. quatenus agit, *vbi à*
à numer. 135. limitat, & explicat regulam, &
improbat *à num.*1332. Couar. Franc. Gratianum,
Angel. Didacum Perez, Suarez de Paz.& Rotam
auenion *deciſ.* 146. *num.*2. & Barbatum *in tract.*
24 *de aſſiſt. pract. gloſſa* 12. *num.* 52. † dicentes præ-
ferendum eſſe inſtrumentarium, etſi poſteriorem,
quorum ſententia poterit ſuſtineri in caſu, quo
ante recognitionem Schedulæ, tertius creditor in-
ſtrumentarius iam acquiſiuiſſet ius, qui debet in
recognitione omninò citari, vt dixerunt Rota
Florent. penes Magon.*deciſ.*122. *n.*13. Surd. *conſ.*
82.*n.*21.*vol.*1. Borgnin.*dicta deciſ.*27. *n.*6. Maur.
Afflict. Pariſ.& Natta, quos probat Coſta, *de ra-*
*tione rata q.*111.*n.*6. alia idem Gayto *ſupra à num.*
1335. Et quibus ex cauſis poſterior præferatur
primo creditori, & in quibus caſibus recenſet † 25
nouiſſimè ex multis Doctoribus idem Gayto *de*
*credito cap.*4.*p.*2. *dicto quæſito* 11. *à num.*1555. *ad*
1714.*& à n.*1817. *ad* 1877. Vbi plene per caſus
diuerſos; ex quibus patet, quod etſi verum ſit, vt
mulier pro dotè ſit poſterior in priuilegio reſpectu
fiſci, ſed etiam in hoc caſu ſæpius fiſcum ei præfer-
ri pro ſuo intereſſe, per ſimulationes, quæ ſolent
intercedere inſtrumentis dotalibus, de quibus dixi
*ſub alleg.*13.54.*&* 17.

Et iuxta hanc declarationem, etiam fiſcus poſte- 26
rior in credito præfertur primo creditori vt iam di-
ximus in bonis ſcilicet quæſitis poſt contractam
hypothecam ſecundi creditoris præfertur fiſcus
ſpeciali priuilegio fiſci, ad textum *in dicta l.ſi is qui,*
vbi Bartol.*ff.de iure fiſci*, Neguſant. *ſuprà in n.*42.
Cardin.Mantic.*de tacitis lib.*11. *tit.*22.*n.*29. verſ.
quod tamen, Gayto vbi *ſuprà n.* 1542. poſtquam
ampliauit regulam adductam inter cæteros credi-
tores non priuilegiatos *ibi à num.*1538. ex eodem
Mantica *n.*20. & Neguſant. *n.*5. ad textum *in l.ſi*
prior §.*fin.ff.qui potiores in pignore habeant*, vbi Bart.
& cum eodem Mantica *n.*26. ad textum *in l.fin.cod.* 27
quæ res pig.oblig.poſ. † quod de fiſco fallit militans
contra cum relata regula: nam vt idem Neguſant.
*ſupra n.*11. & Gayto *n.*1540.*&* 47. dicunt ante-
rior creditor, præfertur etiam fiſco poſteriori, ad
textum *in l.res quæ* §.1.*ff.de iure fiſci*, declarans pro-
cedere tamen in creditore anteriori per generalem,
aut ſpecialem, quam per tacitam hypothecam; quia
ſemper in bonis quæſitis ante fiſci obligationem,
præfertur fiſco poſteriori, Neguſant. poſt Dynum.
Bart.& alios *n.*42. Mantica *de tacitis, dicto lib.*15.
*tit.*25. *n.*3. dicens improbatam eſſe gloſſam *in l.ſi*
pignus ff.qui potior.in pignor. hab. quidquid ipſe lo-
quatur confuſè *in dict.tit.*22.*n.*29. eo quod Clarius
loquitur *tit.*25. imo & ipſe Gayto addit *n.*1551.
quod extendatur regula pro creditore anteriori
aduerſus creditricem mulierem ex cauſa dotis † 28
ad textum *in l.qui res*, vbi DD. *ff.ſoluto matrim.*
amplians procedere pro principali ſorte, & pro vſu-
ris, ad textum *in l.Lucius*, vbi gloſſa, Bart.& alij *ff.*
qui potiores in pignore hab. cum Neguſant. *numer.*9.
Mantic. *dicto tit.*22. *n.*32. alia adducens ibi *à num.*
1552.*& in quæſito* 10. verſ. *ad ſecundam cauſam ex*
*n.*1176. & concludunt idem Gayto *dicto quæſito* 11.
*n.*1510. quod agens ſuper dictis bonis, poſtea quæ-
ſitis, tenetur id probare, ſicut & dixerunt Negu-
ſant. *ſuprà n.*13. & Mantica *dict.tit.*25. *de tacitis à*
*n.*14. † *qui & n.*12. dixit præferri fiſco in eiſdem 29
bonis poſtea quæſitis venditorem cum ſpeciali rei
venditæ obligatione, ac mutuantem ad emendum
cum eodem ſpeciali pacto, de quibus idem Gayto
latè dicit *in dicto quæſito* 11. † qui ſub *n.*1548. & 30
Mantica *n.*10.*&* 15.*dict. tit.*25. etiam dixerunt in
eiſdem bonis poſtea quæſitis creditorem ex cauſa
dotis, aut ex altera alia priuilegiata cauſa circa præ-
lationem, præferri anteriorem fiſco poſteriori,
etiam in bonis poſtea quæſitis.

Itaque vltimam imponendo manum reſolui- 31
mus fiſcum, vbi de anterioritate conſtat priua-
ti creditoris numquam præferri, niſi ſpeciali-
ter, & expreſsè priuilegiatus exiſtat, alias au-
tem fiſcum iure priuato vti, vt quilibet alius
creditor; & ſic eius ius metiendum fore ex
cauſa

cauſa, ex tempore, aut ex priuilegio, ad hoc, vt cæteris concurrẽtibus, præferatur, alias inquã ſemper in dubiis quæſtionibus deberet reſponderi, & iudicari pro fiſco, numquamque habere locum *dictam leg. non puto ff. de iure fiſci*, ſi iuxta hic dicta, & ſub relata alleg. 60. omnia ſcripta non diſtinguantur.

ALLEGATIO LXII.

An fiſcus debeat inuentarium conficere, ſic vt eo non confecto, teneatur ad debita ſoluenda rei, cuius bona confiſcata fuerint vltra vires hæreditarias? Et an fiſcus ſuccedens in bona vacantia, teneatur legata, & fideicommiſſa præſtare, teſtamento, vel codicillis relicta, & de illis inuentarium facere? Et qui fiſcum excludant? Et an ipſe excludatur præſcriptione à vindicatione huiuſmodi bonorum? Et an fiſcus inquiſitionis, pro iſtis, aut aliis bonis, (de quibus in hoc tractatu) ſi litigaturus ſit cum alio fiſco, aut perſona alias priuilegiata, habeat nihilominus potentius priuilegium ad trahendum quaſlibet intereſſe prætendentes coram Iudicibus bonorum confiſcatorum, Inquiſitoribus, vel in conſilio ſupremo inquiſitionis?

SVMMARIVM.

1 Nouella de hæred. falcid. num. 2. 34. & aliis.

2 *Fiſcus in materia ſtricta, & præiudiciali, non venit appellatione perſonæ.*

3 *Fiſcus hæres inuentarium non faciens, tenetur creditoribus defuncti vltra vires hæreditarias, & n. 11. & 37.*

4 *Princeps hæres inſtitutus inuentarium non faciens, tenetur vltra vires hæreditarias.*

5 *Fiſcus ſuccedens ex delicto in bonis delinquentis, aut in bonis vacantibus, non vt hæres, non tenetur vltra vires hæreditarias, ſi inuentarium non confecerit, & quare à num. 6. 7. 12. & 37.*

6 *Fiſcus ſuccedens ex delicto, vt auferendo hæreditatem alicui, tamquam indigno, non dicitur hæres, ſed tantum poſſeſſor, qui vt talis conuenitur à creditoribus defuncti.*

7 *Priuatus quilibet hæreditatem occupans vindicta cauſa, non vltra vires hæreditarias, & ſi inuentarium non fecerit.*

8 *Fiſcus in caſu confiſcationis non tenetur ad conficiendum inuentarium ſecundum Alfarum, qui idem dixit, & ſi hæres fuerit inſtitutus, vt non conficiendo, non teneatur vltra vires hæreditarias, vt num. 9. quod vltimum non admittitur, & num. 11.*

10 *Inuentarium Eccleſia non conficiens, non tenetur vltra vires hæreditarias.*

13 *Fiſcus tenetur ſoluere legata, & fidei commiſſa, ſi ſuccedit iure hæreditario. n. 14. 15. 16. ſecus ſi ſuccedat ex delicto, & exemplificatur n. 17. ſed qualiter intelligatur dubium à n. 18. vbi de duabus opinionibus, pluribus iuribus vallatis.*

15 *Petitio hæreditatis competit fiſco pro bonis vacantibus.*

17 *Fiſcus ſuccedens ex delicto, ſubintrat ad reportanda defuncti onera non ex ſua perſona, ſed ex rebus ipſis, & per aſsimilationem perſonæ, vt n. 19. & 20.*

17 L. cum fiſco ff. ad Syllanian. l. recuſare §. ſi fiſco ff. ad Trebellian. l. dicitur ff. de iure fiſci l. vltima §. penult. cod. de caducis tollend. l. quidam teſtamento §. quoties ff. de legat. 1. pugnant cum legibus infra ſub n. 21.

20 *Delinquens, à quo fiſcus, tamquam ab indigno aufert hæreditatem, adhuc manet hæres.*

21 *Hæreditatem adiens, nihil, quod ſcriptum eſt in teſtamento debetur, nec libertas, & quare n. 22. 23. & 24.*

L. ſi nemo cod. de teſtament. tutela l. quod dico ff. de manumis. teſtam.

L. 4. §. eadem conſtitutio ff. de fideicommiſ. libert. & aliæ infra pugnant. *cum relatis ſupra ſub num. 18. quas explicant adducti infra n. 26. & 27.*

21 *Subſtitutio pupillaris, euaneſcet, hæreditate non addita.*

24 *Relicta in teſtamento eam habent conditionem, ſi* adeatur hæreditas. *Quid de iure Regio num. 29.*

27 *Legata, & fideicommiſſa relicta ab hæretico, fiſcus inquiſitionis non præſtat & quare n. 28.*

29 L. 1. tit. 4. lib. 4. recompilationis.

30 *Vacantia bona dicuntur, quæ omni Domino, omnique iure vacua ſunt, vel ab omni ſpe additionis, exemplificatur n. 31.*

32 *Fiſcus ſuccedit in bonis vacantibus, deficientibus legitimis hæredibus iure Regali, vt n. 33.*

33 *Principis perſona quoad ſucceſſionem vacantium ſolet eſſe poſt omnes, & n. 34.*

35 *Vacantia bona, etiam quando nullus exiſtat hæres, manent obnoxia æri alieno, quorum ſucceſſio dicitur magis occupatio.*

36 *Hæreditas iacens, & bona vacantia, in quibus differant?*

38 *Fiſcus grauatus generaliter ex voluntate defuncti, dicitur ſucceſſor potius vt hæres, ſic vt, non facto inuentario, teneatur vltra vires hæreditarias, & quare n. 39.*

39 L. qui liberis §. hæc verba ff. de vulgari.

40 *Filij, & cognati vſque ad lineam decimam, excludunt fiſcum à ſucceſſione bonorum vacantium; & quæ perſonæ ſub hoc numero includantur? Quæ vero non? Et iuxta quod ius computatio fiat? n. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.*

43 *Vacantia bona, non dicuntur, quæ certum habent indicium defuncti, & ſub n. 45.*

44 L. 12. tit. 8. lib. 5. recompil. l. 10. tit. 18. ordinam num. 45.

45 *Maritus, & vxor ſibi inuicem ab inteſtato ſuccedunt, excludendo fiſcum.*

46 *Affines, nec tutores non excludunt fiſcum à ſucceſſione bonorum vacantium, & n. 47.*

47 *Tutores ex magno affectu in nutritios gaudent priuilegiis in iure.*

48 *Ciuitates ad Decurionis inteſtati bona de iure vocantur.*

49 *Ciuitates fiſcum non habent, nec ius Regale, niſi ius fuerit à Principe conceſſum, aut ſint*

Respublica, vt ciuitas Genuens. & Venetia vt n. 50. & 51.

25 *Domini Vasallorum, & si habeant Dignitatem Regalem ex concessione Regis, non tamen succedere in bonis vacantibus, fallit n. 54.*

53 *Fiscus licet habeat ius vindicandi bona vacantia, excludi tamen valet præscriptione.*

54 *Ciuitates, & Barones præscriptione, & consuedine possunt acquirere ius succedendi in bonis vacantibus.*

55 *Fisci inquisitionis priuilegium est geminatum Pontificium & Reale.*

56 *Geminatio denotat magis enixam voluntatem.*

57 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio suo contra pariter priuilegiatum & n. 60. & 65.*

58 *Militum priuilegia sunt singularia quæ amittuntur in aliquibus casibus vt 59. & 61.*

62 *Hæresis causa facit silere iudicem alium cognoscentem de alio quocumque non alias vt numero 63.*

64 *Fiscus litigans ex causa onerosa præfertur litiganti ex lucratiua, aut si potentius habeat priuilegium vt n. 66. & 67.*

65 *Reus præfertur actori æqualiter priuilegiato.*

68 *Priuilegiatus in specie præfertur habenti priuilegium in genere quod non exerceat in illa specie.*

69 *Iudæi scripserunt Regi consui meo quoddam placitum de fide Christi profitenda subiiciendo amissioni libertatis & bonorum.*

1 D primam alleg. partem Laconicè iam supra responsum est alleg. 56. sub num. 24. & ante. Tamen quia difficultas hæc fuit sine controuersia inter magnos Doctores, præcipue, an fiscus præcisè inuentarium conficere, cum quidam per nouell. de hæredibus & falcid. ex Iustiniano sentiant, non esse dubitandum, quin fiscus hæres, teneatur inuentarium facere, per verba *ibi: in omni persona, siue priuata, siue militari, siue etiam imperiali:* nam imperator non se excludit, & multominus excludetur fiscus; è contra vero, inter alios Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 1. n. 3.* responderit fiscum etiam hæredem institutum non teneri ad inuentarij confectionem; eo
2 quod verbum personæ, † quo Imperator Iustin. vtitur in dicta nouella, comprehendit fiscum; quia in materia stricta, & præjudiciali appellatione personæ, non venit fiscus ex Butrio *in cap. graue in notab. 4. de præbend.* item *ex l. 1. §. an bona ff. de iure fisci*, de quo dubio latè Fachineus cum Rolando à Valle, & à Doctoribus *in Rub. ff. de acquirenda hæredit.* de quo aliquid plus hic sub vers. *ad secundam.*

3 Tamen in puncto nostri dubij, nunquid non faciens inuentarium, teneatur vltra vires hæreditarias soluere creditoribus illius, cuius est hæres, aut bona ex debito illius confiscata sunt, & quod vltra vires teneatur ad soluendum creditoribus, suadetur.

4 Nam si Princeps v. g. hæres institutus est, & hæreditatem adiicit, certum est eum sequi commoda, & incommoda *per l. 1. ff. de bonor. poss.* & consequenter eum creditoribus hæreditariis satisfacere, & si inuentarium non fecerit, teneri insolidum; licet bona soluendo non sint, quia sic statuit ipse Imperator habere locum dict. nouell. in omni persona, etiam *imperiali*, per dicta verba ibi: *in omni persona, siue priuata, siue militari, siue Sacerdotali, siue imperiali, siue alterius cuiuslibet,* taliter, vt hæc vltima verba, *siue alterius cuiuslibet*, sic generaliter esse, vt neminem excludant, ob quod Faquineus sibi videri sanè improbabile, vbi supra, *lib. 6. contr. cap. 21.* sub vers. *cæterum*, quod fiscus melioris sit condititionis, quam Imperator hæres scriptus; imo, & Peregrin. vbi supra fatetur constitutionem in dicta nouella, locum habere, cum Imperator vti priuatus successit ab intestato, vel ex testamento.

Veritas tamen est fiscum in bona succedentem, 5
vel ex delicto, vel propter ea, quod sint vacantia, & nullus hæres reperiatur, non posse conueniri, vltra vires bonorum: nam præterquam quod fiscus non est hæres, sed possessor, illa ratione accedit euidentissima, quod cum id intelligatur ex bonis, esse, quod deducto æri alieno superest. *l. subsignatum §. bona ff. de verb. signif.* & consequenter dici non posse ad fiscum aliqua bona peruenisse vacantia, nisi ea quæ deducto æri alieno supersunt. Quare videri posse, nihil etiam bonorum ad fiscum peruenisse; indeque supernacaneam esse quæstionem, an vltra vires bonorum fiscus tunc obligetur, & conueniri possit: sic docet ex communi Faquineus *in princ.* sub alio vers. *cæterum*, dicens hoc esse, quod dixit Calistratus in dicta l. 1. §. an bona ff. de iure fisci ibi: *an bona, quæ soluendo non sunt, ipso iure ad fiscum pertineant quæsitum est, Labeo scribit, etiam ea, quæ soluendo non sunt, ad fiscum pertinere, sed contra sententiam, eius edictum perpetuum est, quod ita bona veniunt, si ex his fisco nihil acquiri possit*, & clarius *per l. 11. cod. eodem ibi: non possunt vlla bona ad fiscum pertinere, nisi quæ creditoribus super futura sunt; id enim bonorum Cuiusque esse intelligitur, quod æri alieno superest.*

Et confirmatur fortius, quia quoties fiscus succedit, vel ex delicto, vt auferendo hæreditatem alicui, tamquam indigno, tunc quidem eum non hæredem, sed possessorem & tamquam possessorem conueniri debere, licet bona vindicet cum suo onere, & eisdem conditionibus parere debeat, quibus persona à qua ad illum peruenit *l. in facto §. fiscus ff. de conditionibus, & demonstr.* Faquin. *dict. quæst. 21. in fine* sub vers. *non obstat.* 6

Et in terminis si agitur de confiscatione, vt in 7
nostra materia, quod nec fiscus teneatur inuentarium conficere, nec sit obligatus soluere vltra vires confiscationis, cum in quolibet etiam priuato, qui vindictæ causa hæreditatem occupat, idem sit, qui nec vltra vires hæreditarias teneatur, per textum *in l. non solum in fine* cum sequentibus *de in integr. restit.* tenent Bald. *ibi num. 4. & in l. scimus num 3. cod. de iure deliberandi*, Bartol. *in l. varia cod. de iure fisci num. 3.* Bald. *in l. etiam n. 5. ff. ad leg. falcid.* Iason *in l. scimus iam num. 1. cod. de iure deliber. glossa 1. tit. 6. l. 5. p. 6.*

Et ita Alfaro *de officio fiscali sub glossa 34. n. 283. & 284. priuileg. 14.* dum testatur à plerisque sic scribi, nempe vt in caso confiscationis fiscus non teneatur ad confectionem inuentarij; alias teneatur, vt docuerunt Lucanus *de fisco 1. p. num. 92.* Berthachinus *de Episcopo §. superest. num. 40. glossa 4. h. 16. tit. 7. p. 7.* Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 1. num. 2. & lib. 5. tit. 1. num. 94.* & ita in hoc casu, cum aufert ab indigno; imo refert etiam extra casum confiscationis fiscum non teneri inuentarium conficere, aliis pluribus videri, & in bonis vacantibus, cum hæres non sit, certum esse non teneri ex iam dictis, & cum Baldo *in dicta l. scimus n. 7. cod. de iure de lib.* 8

Imo

9 Imo & etiam refert *dicto num.* 284. quod ſi fiſcus expreſsè hæres fuerit inſtitutus, adhuc non teneatur ad inuentarij confectionem, & non conficiendo, nec teneatur, vltra vires hæreditarias, ſicut vltra relatos tenuerunt Guido Papa *decis.* 333. Paul. *in l. fin. num. 2. cod. de iure deliber.* Euerard. *in cent. legali cap. 26. fol. 93. litt. f.* & quod ita videntur ſentire Iulius Clarus *lib. 5. receptar. sent. §. fin. q. 78. num.* 30. Tyraquell. *tract. le mort. 2. p. declarat. 15. num. 14. & 20.* & inter communes ex Iulio Claro 1. *tom. comm. pag.* 539. verbo *fiscus* 4. Peregrin. *supra lib. 5. tit. 10. n. 67.*

10 Sicut nec Eccleſia inuentarium non conficiens, non tenetur vltra vires hæreditarias, vt dixerunt Guido Papæ ſupra, & Bertachin. *in dicto §. superest. num.* 4. Faquin. legendus, *dicto lib. 6. contr. cap.* 20. de qua quæſtione, quoad Eccleſiam cum infinitis triplicem ſententiam referens, & quoad dubium noſtrum probantes etiam, quia iuxta regulam generalem non tenetur vltra quam ad eum peruenit.

11 Tamen in hoc vltimo caſu, quando fiſcus non aufert ab indigno, nec ſuccedit in vacantibus, ſed expreſsè factus hæres eſt, vt tenetur inuentarium conficere, & perinde plenè ſatisfacere creditoribus, ſicut & Princeps tenetur, & ſicut quilibet alius priuatus, verius per verba *dicta nouell. de haredit. & falcidia*, dici debet ex communi iam adducta, & cum eodem Faquineo *dicto lib. 6. contr. sub dicto cap. cap.* 21. per textum *in dicta l. 1. §. an bonis*, quo videlicet Princeps hæres inſtitutus lege prædicta inuentarij nequaquam exemptus ſit, ſi hæreditatem adierit.

12 Ex quibus doctrina, quam Laconicè expoſuimus *supra sub dicta alleg. 56. num. 24. in fine*, nempe, vt non teneatur fiſcus ſoluere vltra vires bonorum publicatorum, etſi non confecerit inuentarium, vt ibi cum Claro, Zeuallos, & Diana *p. 4. tract. 8. res. 59.* verſ. *non tamen dictum fuit* intelligitur, quoties per confiſcationem ex delicto ſuccedit fiſcus, qui tunc tantum poſſeſſor eſt, non tamen hæres.

13 Ad ſecundam allegationis partem, an fiſcus ſuccedens in bona vacantia, teneatur legata, & fideicommiſſa præſtare, teſtamento, vel codicillis relicta? Et ſedata illa difficili quæſtione, *an quando fiscus succedat in bonis vacantibus, succedat iure haredis, vel ipso iure fisco bona acquirantur?* Et de hac difficultate controuerſa admodum pro parte, quod *succedat ipso iure*, ſcribant Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 3. num.* 22. Barboſa *in l. si constante §. fin. ff. soluto matrim.* Zeuallos *in pract. dict. quæst.* 822. *à num.* 1. Pichard. *in tract. de acquirenda haredit. cap. 5. num.* 14. verſ. *contraria, & in princ. instit. de eo cui liber. cau. num.* 56. Valenzuela *in Rub. cod. de bonis vacant. lib. 10. & in l. 11. num.* 3. Fuluius Cõſtant. *in l. vnica cod. de pœn. fiscal. n.* 134. Farinac. *in fragm.* verbo *fiscus num.* 116. per textum *in l. 4. §. eadem constitutio ff. de fideicommissar. libert. ex l. 4. cod. de bonis vacant, l. quidem 96. §. quoties ff. de leg. 1. l. 2. cod. ad leg. Iul. de vi priuata, & dict. l. si constante 24. §. fin.*

14 Et contra, vt ſuccedat ſicut hæres per textum *in auth. de iure iur. in mort. prastanda in princ. ex dicta l. 1. §. bona ff. de iure fisci l. vnica §. fin. cod. de caducis toll. l. filius familias 114. §. qui intestato 2.*
15 *ff. de leg. 1.* † *Et ex l. item veniunt. §. ait senatus ff. de petit. hared.* ex qua conſtat pro bonis vacantibus, fiſco competere petitionem hæreditatis; per hoc, & alia fundamenta tenuerunt Bartol. *in dicta l. 4. & in l. facultas num. 6. de iure fisci*, Baldus, *in l. cum quam num. 5. cod. de fidecommiss.* Caſtrenſis, & Alex. *in l. ex facto §. fin. num. 7. ff. ad Trebell.* poſt Accurſ. Gothofrid. *in l. 128. §. fin. ff. reg. Iuris* Cujacius *in l. dicitur ff. de iure fisci*, Oſuald. ad Donell. *lib. 9. cap. 1. litt. S.* Surdus *de alimentis tit. 8. priuileg.* 59. relati à Peregrin. *dicto tit. 3. num.* 22. & à Fuluio *in dicta l. vnica cod. de pœn. ex num.* 135. Tyraquell. *in dicto tractatu le mort. 2. p. declarat. 15. n. 20.*

Tamen quia hæc difficultas ſub iam relata di- 16
ſtinctione ſub verſ. *ad primam* in fine, clare componitur; ideo reſpondetur quod ſi fiſco deferantur bona iure hæreditario; tunc nulla ſit dubitatio; vt rectè docuit Pichard. vbi ſupra; *dicto capite quinto numero decimo sexto* cum pluribus probans.

† Sin autem bona deferantur ex aliquo delicto 17
confiſcata, ſicut in crimine Majeſtatis diuinæ, aut humanæ, vi dixi *sub alleg.* 18. & alibi ſæpè, vel à reſtitutione facienda incapaci, vel ex multa morte defuncti, vt in Syllaiano, tunc cum referet ab hærede, tamquam ab indigno, *l. cum sequentib. ff. quibus vt indign. l. ex facto 43. §. Iulius ff. de vulgari, l. si sequens gradus cod. ad senat. consult. Syllan.* tunc non eſſe dicendum fiſcum eſſe hæredem, ſed quendam ſucceſſorem, & ea ratione teneri ad onera, quia ſubintrat in omne ius condemnati *l. 2. cod. alleg. Iul. de vi l. ademptis; cod. sentent. pass. l. si vt proponis cod. de bonis damnator. l. si debitori 47. in l. inter eos 51. de fideiussoribus*; & ſic fiſcum non teneri ex ſua perſona, ſed ex rebus ipſis; quia talia bona tranſeunt cum ſua cauſa, docent poſt Peregrin. & Zeuallos vbi ſupra *à n.* 12. & Plazam *in l. 1. cod. de bonis vacantib. ante n.* 1; de Franc. de Amaya *in dicta l. 1. à num. 7. & 9. ex* Fontanela *de pactis nuptialibus tom. 2. clausula 5. glossa 4. à num.* 63. legendus ad plures quæſtiones.

Quibus ſuppoſitis, iam nunc ad dubium pro- 18
poſitum lego, etiam multum diſtantes DD. ac longè loquentes, & qui docent fiſcum teneri ad præſtationem, fundantur *in l. cum fisco ff. ad Syllanian.* ibi: *cum fisco caduca bona defuncti adducuntur, propter inultam mortem; in eum legatorum actio datur ex l. recusare §. si fisco ff. ad Trebel.* ibi: *si fisco, vacante bona, deferantur, nec velit bona agnoscere, & fideicommissario restituere, aquissimum erit, quasi vindicauerit, sic fiscum restitutionem facere ex dicta l. dicitur ff. de iure fisci, ex dicta l. vnica §. penult. cod. de caduc. tollend.* & ex aliis; eo quod bona ad fiſcum tranſeunt cum ſuo onere; vt ſæpe dictum eſt *ex l. ex facto §. 1. ff. de conditionib. & demonstr. ex l. etiam cod. ad leg. falcid. l. quidam testamento §. quoties ff. de legat. 1.* ibi: *quoties lege Iulia bona vacantia ad fiscum pertinent, & legata, & fideicommissa praestantur qua praestare cogeretur hares, à quo relicta erant.*

Cum ergo, vt dictum eſt, licet fiſcus non ve- 19
niat ad bona vacantia, vt hæres, ſed ſubintret in omne ius condemnati, tamquam ſucceſſor, & ea ratione teneatur ad onera, non ex perſona, ſed ex ipſis rebus, quia talia bona tranſeunt cum ſua cauſa; & licet fiſcus ſucceſſor dicatur tantum per annichilationem perſonæ, vt dixi iam ſuprà, ac doceant in terminis Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. lib. 12. tit. 18. num.* 18. Trentacinq. *lib. 1. resol. variar. tit. de iure fisci, resol. 2. num.* 2. Fontanela *de pactis nupt. dicto tom. 2. clausula 4. n. 64.*

Quia & ſi hæreditatem reporter, aufert ab hæ- 20
rede, tamquam ab indigno, qui hæres adhuc ma-

net, *l. ex facto §. Iulius ff. de vulgari*; indeque non repreſentet perſonam defuncti, nec perſonam condemnati, ſed tantum in eis bonis ſuccedat, tamqoam vniuerſalis ſucceſſor bonorum iuxta ea, quæ obſeruant Bartol. in Rub. de acquirenda hæred. num. 4. & alij DD. poſt eum Platea *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant*, Barboſa *in dicta l. ſi conſtante §. fin. num.* 7. in fine, & relati à Sanchez, *lib. 2. moral. cap.* 14. *n.* 4. & ſic non teneator ex ſua perſona, vt relatum eſt; quia tamen tenetur ex rebus ipſis; quia talia bona tranſeunt cum ſua cauſa; ſequitur ſine admiratione dicendum, vt ex quo fiſcus, quamuis non ſit hæres, tenetur ad omnia commoda, & incommoda, quibus affecta ſunt illa bona ex dictis hic ſub verſ. *ad primam*; item & ex dictis *ſupra ſub alleg.* 56. *&* 57. & ſimiliter per leges, corolario præcedenti adductas, teneatur ad præſtandum legata, per textum *in l. ſi ſeruus* 50. *§. ſiquis ante ff. de legat.* 1. *l. cum tabulis* 16. *§. fin. ff. de his, quibus vt indign.* cum bona ſiot ſubiecta æri alieno, *l. fideicommiſſum* 50. *§. tractatum ff. de iudic.* docent in ſpecie Bald. *in dicta l. eam quam cod. de fideicommiſ. num.* 5. Salicet *ad dictam leg. vnic. §. penult. num.* 39. *cod. de caducis toll.* Meneſes, *in dicta l. eam quam num.* 58. relati à Farinacio *in dicto §. fiſcus*, Richard. *in dicto c.* 5. à Faquin. *dicto lib.* 6. *controuerſ. cap.* 12. ſob verſ. *caeterum*, Zeuallos, *in pract. quaeſt.* 144. *in fine*, Donellus *lib.* 8. *comment. cap.* 29. quorum ſententiam comprobat Vlpiani locus difficilis *in l.* 2. *§. fin. ff. de ſuis, & legitim.* Vbi ſi hæres fideicommiſſo grauatus, repudiauerit hæreditatem, ea tranſit ad legitimum cum eo onere fideicommiſſi; & ſic eodem modo tranſire cum eo onere, & in fiſcum.

21 Qui vero negant, fundamentum habent; eo quod ſi nemo hæreditatem adierit, nihil, quod in teſtamento ſcriptum eſt debetur, *l. ſi nemo ff. de teſtam. tutel. l. ſi nemo, ff. de reg. iuris.* Secundo *ex l. quod Diuo ff. de manumiſſis teſtam.* in verbis Papiniani ſequentibus: *quod Diuo Marco pro libertatibus conſeruandis placuit, locum habet, irrito teſtamento facto, ſi bona ventura ſunt, alioqui vacantibus, fiſco vindicatis, non habere conſtitutionem locum aperte cauetur.* Tertio *ex l.* 4. *§. eadem conſtitutio ff. de fideicommiſ. libert.* in illis verbis; *eadem conſtitutio proſpexit, & ſi fiſco bona admiſerat aquè libertates competunt. Ergo ſine iaceant, bona, fiſco ſpernente, ſiue agnouerit, conſtitutio locum habet, caeterum ſi alia ratione agnoſcat, apparet ceſſare debere conſtitutionem, quare etſi caducis legibus bona delata ſint, idem erit probandum*; per quæ iura ita docent Ripa *in l. ex facto num.* 6. *ff. ad Trebell.* Clarus *in §. fin. quaeſt.* 78. verſ. *ſed an teneatur fiſcus*, Marcus Anton. Peregrin. cum aliis *de iure fiſci lib.* 4. *tit.* 3. *num.* 16. Farinac. *variar. quaeſt. criminal. lib.* 1. *q.* 25. *num.* 186. & relati à Picardo *in princ. inſtit. de eo, cui libert. num.* 55. Valenzuela *in dicta l.* 1. *cod. de bonis vacant. à n.* 3. latè, & doctè D. Franc. de Amaya ibi legendus *à n.* 14. *ad* 28. *& ante.*

22 Et confirmatur, qoia ex quo hæreditate non adita, omnia, quæ in teſtamento ſunt, corruunt, re ad inteſtati cauſa deuoluta, & pupillaris ſubſtitutio euaneſcet; ſic, vt nec legata præſtentur.

23 Nec libertates competant, *princip. inſtit. de hered. quæ ab inteſtato, l. Titius §. ſed verum.* 31. *ff. de excuſat. l.* 1. *ff. de iniuſto rupto, l.* 1. *§. adeo ff. de vulgari, l.* 1. *§. ſed ſi filius ff. de legat.* 3. *Patrimus* 12. *§. ex teſtamento ff. de bonis libert. l.* 1. *§* 1. *ff. quis ordo in bonor. poſſeſ. l.* 2. *in princ. ff. de ſuis,*
& legitimis, l. 2. *de teſtam. manumis. l. inteſtatus* 64. *ff. de verb ſignif. dicta l. vnica §. libertatibus*
cod. de caducis. tollend. † Etenim quæ in teſta- 24
mento relinquuntur, etiam habent tacitam conditionem, ſi adeatur hæreditas *l.* 3. *ff. de legat.* 3. cum nequeat quidquam ex teſtamento valere, niſi aut tamquam ex teſtamento, aut tamquam ex codicillis, quæ duæ ſpecies ſunt ſupremarum voluntatum, *l. ſi idem.* 7. *l. fin. §. fin. cod. de codicil-*
lis. † Sed ſi teſtamentum irritum fiat, non poteſt 15
valere, vt teſtamentum, nec etiam iure codicillorum, cum teſtator, non cauerit, vt tamquam codicilli valerent *l. cohæredi* 41. *§. quod ſi hæredem* 3. *ff. de vulgari, l.* 1. *ff. de iure codicillor.* cum traditis à Sichardo *in l. ex teſtamento* 29. *cod. de fideicommiſ. ex num.* 1. Ergo non erit, cur fiſcus teneatur re ad inteſtati cauſa deuoluta, nulloque hærede exiſtente, ſuccedens, legata præſtare, cum capiet ea bona, vt vacantia, non vt hæreditaria, *dict. l.* 1. *cod. de bonis vacant. l.* 1. *§. illud certo ff. de leg.* 3. vbi, ſi aliquis inteſtatus decedens grauauerit aliquem iuxta *§. præterea inſtit. de fideicommiſ. libert.* qui primo gradu ſucceſſurus eſt, ſi iſte repudiet, ad ſequentem gradum deuoluitur ſucceſſio, qui ex fideicommiſſo non tenetur, de cuius explicatione poſt Gofrid agunt Anton. Faber. *lib.* 18. *coniecturar. cap.* 14. Oſualdus *lib.* 8. Donelli *cap.* 8. *lit. B.*

Quacumque tamen ex his ſententiis admiſſa, & 16
viſis Faquin. *dict. lib.* 6. *controuerſ. cap.* 21. accerrimè defendente primam ſententiam, & ſigillatim reſpondente fundamentis contrariæ, & contra hunc, & alios pugnante eodem Amaya *in dicta l.* 1. *cod. de bon. vacant. leg. à dict. num.* 14. & acutè ac ſigillatim reſpondente legibus, iuribus, & fundamentis primæ relatæ ſententiæ, in quo non immuramur, cum ad verum intellectum præter illos, poſſint etiam legi, & conſiderari de hac difficile quæſtiones agentes DD. relati ab Antonio Pichard. *in dicta Rub. ff. de requirend. hæred.* & alij *ibi c.* 5. *n.* 13. *& in princ. inſtit. de eo, cui lib. cauſa n.* 52. Chaſſaneus *de iure fideicommiſ. lib.* 4. *cap.* 1. Conan. *lib.* 3. *comment. cap. vltimo num.* 7. Menchaca *de ſucceſ. progreſ. §.* 17. *num.* 15. Farinac. *in fragm. dicto* verb. *fiſcus num.* 120. *& in praxi dicta quaeſt.* 25. *num.* 186. Oſuald ad Donell. *lib.* 7. *comment. cap.* 20. *litt. G.* Syrtinus *de Regalibus lib.* 2. *cap.* 9. *à num.* 42. Fuluius *in dicta l. vnica cod. de pen. fiſcalibus à num.* 133. Valenzuela *in dicta l.* 1. *cod. de bonis vacanc. à num.* 3. Nouar. *in l.* 4. *eo tit. à*
num. 16. & alij. † Quoad caſum, de qno agimus 17
reſpectu fiſci inquiſitionis ſuccedentis ex delicto hæreſis à teſtatore commiſſo, potius eſt, vt amplectamur ſecundam ſententiam negantem à fiſco non eſſe præſtanda legata, aut fideicommiſſa; tum quia caſu non ſic claro, Amaya, & alij acerrimè ſic defendunt. Sed cum in caſu noſtro, qui hæreſis crimine infectus eſt, ipſo iure amittat actiuam teſtandi facultatem, vt iam ſupra latè dictum eſt inter alias pœnas, quas hæreticus incurrit, cum eius bona immobilia; mobilia, iura, & actiones fiſco applicentur à fortiori non adeſt cauſa, qua ad fideicommiſſa, & legata ab hæretico in teſtamento, vel codicillis relicta, præſtanda fiſcus teneatur.

Nec huic reſolutioni obſtant ſæpius dicta, & 28
hic à num. 1. *ſub dicta alleg.* 56. *&* 57. nempe fiſcum, etiam inquiſitionis teneri ex bonis confiſcatis ſatisfacere creditoribus anterioribus hæretici, quia intelligitur de debitis ex cauſa onerosa, vt ex contractu? & aliis reſpectibus obligationibus; non inquam,

inquam, ſi ex lucratiua cauſa, *per dicta ſub alleg.* 19. *&* 20. Sed cum hæreticus teſtamento, aut codicillis legata, & fideicommiſſa relinquit, præterquam quod eius teſtamentum nullum eſt, tractat de minuendo proprio Patrimonio, quod cadit in fraudem fiſci inquiſitionis. Ergo nullo vnquam modo tenebitur talia legata, & fideicommiſſa præſtare, & ſi alias ad debita legitimè contracta per hæreticum, (vt diximus in relatis locis) teneatur fiſcus.

29 Quæ reſolutio fulcitur in quocumque fiſco: nam etſi *per l.* 1 *tit.* 4. *lib.* 4. *recompil.* caueatur legata eſſe conſeruanda, & ſi nullus ſit ſcriptus hæres, vel is qui ſcriptus eſt hæreditatem non adeat, & videantur ſentire pro ea obligatione præſtandi legata fiſcum, Azeued. & relati à Pichardo *in dicto princip. inſtit. de eo, cui libert. cauſa num.* 54. Sed Amaya *in dicta l.* 1. *cod. de bonis vacant, lib.* 10. *num.* 27. eos carpens dicit, parum attente hoc conſideraſſe: nam, vt ſæpius dictum eſt, fiſcus non ſuccedit vt hæres, nec in bona ſuccedit, vt hæreditaria, ſed vt vacantia; & quod quamuis *in dicta l.* 1. *Recompil.* dicatur deſtituto teſtamento legata præſtanda, hoc ait in eo caſu ſtatui, quando non fecit teſtamentum, & adiicit: *entonces herede à quel, que ſegun derecho, y coſtumbre de la tierra de auia heredar, an caſo que el teſtador no hiciera teſtamēto,* cū tunc de hærede grauando agat, non de fiſco, quē grauare non poteſt, qui numquam vt hæres ſuccedit in bonis delinquentis, vt iā ſupra explanatū eſt.

30 Ad tertiam allegationis partem, an fiſcus de prædictis bonis vacantibus, inuentarium facere debeat? Quia plenè reſpondetur ex dictis hic *à num.* 1. *per totum* verſ. *ad primam*, & bona vacantia dicantur, quæ omni Domino, omnique iure vacua ſunt, & àb omni ſpe additionis, quæ ab aliquo fieri poſſit aliena, *dict. l. filius familias* 114. *in princ. ff. de leg.* 1. *l.* 2. §. *fin. ff. ad ſenat. Conſult.* Tertullian. *l. ſi bona* 5. *cod. de bobis authorit. iudic. poſſidendis, l.* 1. *cod. de donat. inter, l.* 6. *ad fin. tit.* 13. *p.* 6. *l.* 12. *tit.* 8. *lib.* 5. *recompil.* † Veluti ſi ali-
31 quis decedit inteſtatus, nullis relictis deſcendentibus, aſcentibus, collateralibus, vel alioqui ei poſſit ſuccedere, vel ius ad ea bona habere, vt perſpicuè demonſtrant verba textus *in dicta l.* 1. *cod. de bonis vacant, & breuis dict. l.* 4. ibi in ſequentibus verbis *vacantia mortuorum bona tunc ad fiſcum iubemus transferri, ſi nullum ex qualibet ſanguinis linea, vel iuris titulo, legitimum reliquerit inteſtatus heredem*, vt poſt Plateam, & reliquos omnibus iuribus docent Valenzuela *in Rubr. illius tit. num.* 2. *&* 3. Peregrin. *de iure fiſci lib.* 4. *tit.* 3. *à num.* 2. & cum multis poſt Alfaro *de officio fiſcali gloſſa* 20. §. 9. Pichard. *de requirend. dict. cap.* 5. *à num.* 1. Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.* 3. *cap.* 10. *numero* 365. Anton. Faber. *lib.* 17. *coniecturar. cap.* 2. Borrell. *de praſtantia Regis cap.* 14. Cabedo *p.* 2. *deciſ.* 50. Sixtin. *de Regalib. lib.* 3. *cap.* 9. *à n.* 1. Azeued. & Matienz. *in dicta l.* 12. *Recompil.* Fari-
32 rinac. *p.* 1. *fragm. dicto* verb. *fiſcus num.* 111. † Dicentes in his quidem bonis, deficientibus legitimis hæredibus, ſuccedere fiſcum, ex lege Iulia caducaria, vt teſtatur Vlpian. *in fragm. tit.* 18. verſ. *inteſtati.* vt meminit Iulianus, *in dicta l. quidam* 96. §. *quoties ff. de leg.* 1. & conſtituitur in *l. ſi heredem* 10. *cod. de inoffcicioſo teſtam. l. penult. cod. de prapoſit. ſacr. Cubicul. lib.* 10. *l. fin.* §. *ſiquis in furore cod. de curatore furioſo, dict. l. recuſare* §. *ſed ſi fiſco ff. ad Trebell. l.* 1. *in princ. ff. de ſucceſſorio edicto l.* 4. §. *eadem ff. de fideicommiſſar. libert. l.* 1. *&* 2. *ff. de iure fiſci*, Caſſiodor. *lib.* 5. *epiſtol.* 24. †

Quod iure Regalium ad Principem pertinere ex 33
cap. vnico, quæ ſint Regal. vbi notarunt feudiſtæ, & Maſtrill. *ſupra num.* 359. Alfaro, *dicta gloſſa* 20. *num.* 6. ad finem, Syxtin. *dict. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 31. Ioan. Anton. Nouar. *in ſcholis ad dict. l. vacantia* 4. *hoc tit. num.* 1. vbi Amaya *n.* 3. D. Ioan. de el Caſtillo *de tertiis cum multis c.* 41. *num.* 150. † Ex eo, quia Principis perſona debet 34
eſſe poſt omnes, quæ neque optare ſolet & acquirere, dummodo ſint, qui relicta debeant poſſidere, ne fiſci ſui videantur habere rationem, quem vltimum ad caducorum vindicationem vocarunt Imperatores in dictis legibus, *& in l.* 2. *cod. de ſecundis nupt. & in l. vnica* §. *hac autem fin. cod. de caducis tollend.* Caſſidor. *lib.* 6. *epiſtola* 8. per ſimilia relata ſcripſit; & quod ad Reges iure maioriæ, & ſupremæ poteſtatis, & per eos ad fiſcum Regium, docet D. Ioan. de el Caſtillo *de tertiis c.* 4. *à num.* 150. legendus cum Seraphino, Rojas, Petr. Gregor. Lauden. Boſſio, Peregrin. Syxtino, Borrello, Roſentalis, Petro Surdo, Maſtrillo, Deciano, Caballo, Collerio, Fariuac. Azor. Rebello, & aliis.

Et ſuppoſito etiam, quod bona vacantia, quando nullus exiſtit hæres, etiam remanent obnoxia 35
æri aliena; ſic vt fiſcus teneatur ſoluere, vt dictum eſt *à num.* 1. *hic*, *& ſub dicta alleg.* 56. *&* 57. & ante, etſi eius ſucceſſio dicatur fieri magis per occupationem, quam ipſo iure *per l. fin. cod. de bonis vacant lib.* 10. *ibi vt iuſſu noſtro nomine occupantur ærarij* taliter, vt occupatio minimè poſſit eſſe additio illa quæ ſolet fieri ab hærede, ſed ipſo iure Dominum rerum vacantium, cum iam ſit in fiſcum tranſlatum, ſubſequatur occupatio, vt innuit Iuſtinian. *in* §. *res fiſci inſtit. de vſu cap.* quatenus dicit vacantia bona fiſco non nunciata vſucapi poſſe, Amaya *in dicta l.* 1. *&* 4. *cod. de bonis vacantibus num.* 11. amplius expendens.

Et ſuppoſito etiam, quod inter bona vacantia, 36
& hæreditatem adiacentem eſt differentia, cum hæreditas, quatenus Domina eſt, multum differat à bonis vacantibus; eo quod hæreditas eſt quid iuris, & quæ abſque bonis poteſt conſiſtere, dummodo aliqua eſſe poſſint; continet enim ſub ſuo Dominio omnes res, quæ defuncti fuerunt, *l. non minus* 31. *ff. de heredib.* D. Thom. de Amaya cum pluribus *lib.* 1. *obſeruat. cap.* 1. *num.* 39. *& lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 4. & Pichard. cum aliis *in dicta Rub. ff. de acquirenda heredit. dict. cap.* 5. Bona tamen ſint quid corporale, quæ quando non reperiuntur, nihil ſunt, nec ſint in conſideratione. Item quod hæreditas repræſentet defunctum, bona non repræſentent. Item quod hæreditas dicitur repræſentare defunctum, ne bona, quæ erant hæreditaria, fiant vacantia; mortuo enim aliquo ſine hæredis ſpe, fient vacantia, non iure hæreditario, aut ſucceſſorio, ſed ſingulari. Et ſic diſtinguendo communiter DD. antiqui, & Platea *in dicta l.* 1. *cod. de bonis vacant.* D. Franc. de Amaya, *ibi, & in l.* 4. *num.* 18. qui dixit aliquid *num.* 6. arguendo, Valenzuela *ibi num.* 1. *&* 2. Anton. Faber. *de erroribus pragmat. decade* 3. *errore* 3. *à num.* 6. Spino *de teſtam. gloſſa* 33. *num.* 13. *&* 14. concludentes, vt cum ſpes ſit, quod hæreditas poteſt adiri, detur hæreditas, ſpe tamen illa deficiente, euaneſcat, & fiant bona vacantia, ſicut ſatis innuit Vlpianus *in l.* 1. *ff. de ſucceſſorio edicto*, vbi cum ſpes eſt ſucceſſionis, conſtituitur hæreditas, eo tamen, quod ea ſpes deficit, conſtituatur, ſeparata bonorum natura.

Et

37 Et ſuppoſito etiam per dicta hic à num. 1. per dict. leg. non poſſunt 11. ff. de iure fiſci, quod fiſcus ſuccedens in bonis vacantibus, tenentur creditoribus defuncti, ſed non vltra vires hæreditarias, ſicut tenetur, ſi vt hæres ſuccederet; quia non datur illa identitas perſonarum, quam ius inducit inter hæredem, & defunctum, vt docuerunt poſt Bartol. in dicta Rub. ff. de acquirenda hæredit. num. 4. & in dicta l. 1. §. an bona ff. de iure fiſci, Roman. in l. vnica, cod. quando non per part. Corneus in l. 1. num. 2. cod. vnde vir. & vxor. & conſ. 324. n. 3. lib. 4. Coſta in l. qui duos §. cum in bello. verbo mater ff. de reb. dubiis, Farinac. in praxi dict. quaſt. 25. num. 133. & in fragm. dicto verbo fiſcus n. 116. & 118. Zeuall. in pract. dict. sota quaſt. 822. alios referens Pichard. in dicta Rub. ff. de acquirend. cap. 3. num. 6. Fuluius in dicta l. vnica cod. de pœnis fiſcalibus num. 157.

38 Iam nunc ad propoſitum de inuentario conficiendo, nec ne, à fiſco exiſtimo reſpondendum clarè ſub diſtinctione adducta hic ſub verſ. ad primam; quia etſi proxime relati docendo, fiſcum vltra vires hæreditarias, hoc eſt bonorum vacantium, in quæ ſucceſſit, non teneri creditoribus defuncti, nec ad conficiendum inuentarium bonorum ſibi delatorum vacantium, quia non conuenitur tamquam hæres, ſed tamquam poſſeſſor, & obligatio non deſcendat ex perſona, ſed ex rebus, vt ibi dictum eſt, ac docuerunt etiam Valenzuela in dicta l. 1. cod. de bonis vacant. n. 10. Nouar. in dicta l. 4. eodem num. 15. item per illa, quæ dixi hic ſub verſ. ad ſecundam, facta diſtinctione illa ſcilicet inter fiſcum ſuccedentem, vt talem, vel ſuccedentem, vt hæredem; & in primo caſu veram eſſe doctrinam relatam; ſecus autem, quando ſuccedit vt hæres per dicta à num. 1. hic, & in dicto verſ. ad primam, quia ſi teſtator ſpecialiter, & non generaliter grauet fiſcum, vt ſoluat legata, ac fideicommiſſa, vt in ſpecie dicta leg. ſi filius 114. §. qui inteſtato ff. de leg. 1. tunc quidem, quia ſuccedit quaſi hæres, hoc eſt ex voluntate ipſius defuncti ab inteſtato, & non quaſi in bonis vacantibus ſucceſſerit, ſed in hæreditariis. † Cum ex indi-
39 cio defuncti conſequatur hæreditatem per leg. qui liberis §. hac verba ff. de vulgari ibi: quia non ex Iudicio veniunt, l. ſed etſi 6. §. fin. ff. de leg. 3. ibi quam qui fortuito non iudicio teſtatoris conſequitur hæreditatem, non debet onerari, teneri eundem fiſcum ad conficiendum inuentarium, aliàs teneatur vltra vires hæreditarias ad ſoluenda defuncti debita, vt videtur concludere D. Franc. de Amaya in dicta l. 1. & 4. cod. de bonor. vacant num. 13. legendus à num. 11. dicens etiam eum Accurſio in l. qui filio 38. verb. liber. in fine ff. de hæredibus inſtituend. Caſtrenſis in dicta l. eam quam num. 5. cod. de fideicommiſſ. Corneo conſil. 324. num. 1. lib. 4. & Minchaca de ſucceſſ. §. 3. n. 38. ſcribente contra Cumanum in l. 1. num. 3. cod. de iure codicillor. & ea Valenz. in dicta l. 1. cod. de bonis vacant. num. 7. preciſè grauandum eſſe fiſcum ſpecialiter: nam tantum per verba generalia grauaret, vt per verba ſequentia quiſquis mihi hæres erit reſtituat, non comprehendi fiſcum; quia in bonis vacantibus non ſuccedit vt hæres ſed iure proprio.

40 Ad quartam alleg. partem, qui fiſcum excludant, videtur de iure; vt quilibet, qui eſt ex qualibet linea ſanguinis vſque ad decimum gradum, vel habet aliquam cognationem, vel alium iuris titulum, quia, à iure prius vocantur, vt ſunt vxor, vir, & Patronus l. 1. cod. vnde vir & vxor. princip. in ſtit. de ſucceſſ. lib. & de ſucceſſ. cognat. l. 1. cod. vnde cognati, & dict. l. 4. dict. tit. cod. de bonis vacant. quam ita explicant Gothofred. ibi Amaya in dicta l. 1. cod. de bonis vacantib. num. 3. in fine, vbi n. 4. cum Pichardo, & Antonio Fabro diſſoluit difficilem nodum textus in l. ſi hæredem 10. cod. de inofficioſo teſtam. vbi vacantia bona dicuntur ea, quæ ad filium poterant pertinere, & tamen ad fiſcum deferuntur. † Et quo fiſcus per relatas perſonas 41
exeludarut; item & per vxorem in bonis mariti, & è contra, probant præter relata iura textus in l. 2. cod. de petit. bonor. in l. fin. cod. Theodoſ. de legitimis hæredib. ibi: niſi ille caſus emerſerit, vt nemo de propinquis ſucceſſionem mortui vindicare poſſet ex lege, cum fiſco noſtro qualiacumque iura matrimony præponamus l. 23. tit. 11. p. 4. l. 1. & 6. tit. 13. p. 6. ſicque iure antiquo cautum fuiſſe conſtat ex dicta l. 1. cod. vnde vir. & vxor ibi: maritus, & vxor ab inteſtato inuicem ſibi in ſolidum pro antiquo iure ſuccedant, vbi ius antiquum ait Gothofred. Cujacium ſequutus lib. 3. obſeruat. cap. 12. dici habita ratione conſtitutionis nouæ latæ ab eiſdem Imperatoribus Theodoſio, & Valentiniano, quæ eſt dict. l. fin. cod. Tieedoſ. de legitimis hæredib. & referendo D. Ioan. de el Caſtillo dict. cap. 41. de tertiis num. 153. ſententiam dicentium de iure Regio vltra quartum gradum conſanguineorum ſuccedere fiſcum, ex communi reſoluit in §. cæterum, cum Rojas, & aliis, etiam de iure Regio extendi ad decimum gradum per leg. 6. tit. 13. p. 6.

Tamen potius ius antiquum dici in hoc propo- 42
ſito ius duodecim tabularum, quo vxor viro, vel vir vxori hæredes inuicem erant ab inteſtato, vt ex Dioniſio Alicarnaſſæo lib. 2. colligunt Balduin. ad ll. Romuli cap. 14. Oſuald. cum aliis ad Donell. lib. 9. comment. cap. 1. lit. K Anton. Gomez in l. 8. Tauri, vbi rationem aſſignat. n. 20. Farinac. in fragm. dicto verbo fiſcus num. 131. Cujac. & alij in dicta l. 1. vnde vir, & in dicta l. 1. & 4. cod. de bonis, vacant. Bart. Platea, & Amaya num. 32. & 33. & in dicta l. 4. eodem, Valenzuela num. 31. Nouar. n. 9. Peregrin. de iure fiſci lib. 6. tit. 3. n. 4. Borrell. de præſtant. Regis, cap. 14. à num. 19. D. Ioannes del Caſtillo de tertiis cap. 41. num. 134. & de iure Regio honiors, probant etiam Matienco in l. 11. tit. 8. lib. 5. recompil. & relati ibi ab Azeuedo & Caſtillo ſuprà, & Valenzuela dicto n. 31. verſ. hodie tamen.

Cum ergo vt iam diximus bona non dicantur 43
vacantia, quæ certum habent iudicium defuncti, & omninò validum, l. 1. tit. 4. lib. 5. recompil. etiam dicendum ſupplendum eſſe ius quoad alios caſus omiſſos patroni, ſcilicet ſpurij, adoptiui, collegij, Doctoris, confraternitatis, militis, expoſiti, qui fiſco ſolent præferri, vt proſequuntur Borrell. Farinac. & Amaya, Maſtrillus de Magiſtrat. lib. 3. cap. 10. ex num. 368. Thom. Valaſco, alleg. 37. poſt Peregrin. & alios, Tyraquell. in tract. le mort. p. 1. declarat. 13. dicens hos caſus omiſſos remanere in diſpoſitione iuris communis, & Regij, Partitarum: argum. textus in l. commodiſſime ff. de liberis, & poſthumis.

Et quamuis per textum in dicta l. 12. tit. 8. lib. 5. 44
recompil. & l. 20. tit. 18. lib. 8. ordinam. dubitauerint de hac extenſione, & de viro, atque vxore inuicem ſibi ſuccedentibus, Palacios Rubios in l. 32. Tauri num. 12. & ibi Tellus Fernand. num. 4. & in l. 3. Tauri p. 3. num. 13. † Tamen Matienz. Azeued. 45
& alij proxime adducti verius reſoluunt, vxorem, & maritum ſibi inuicem ſuccedere, fiſcumque excludere;

cludere ; nec obſtare verba *dicta leg.* 12. *recompil. ibi, no huuiere teſtamento, en que eſtablezca heredero:* nam præterquam credendum non eſt ſimplici ſermoni, & generalitate illius legis, omnem iuris communis, & Partitarum deciſionem funditus euerti voluiſſe *per l. ſi quando cod. de inoffic. teſtam.* & ſic multis in caſibus agere ſuppletione, vt ratiocinatur optime Valenz. *in dicta l.* 4. *cod. de bon. vac. dict. num.* 31. verſ. *hodie tamen*, relata verba veniunt ſupplenda, ne excludant caſum, in quo defunctus, nullo inſtituto hærede, diſpoſuit de rebus ſuis, vel legando, vel alia relicta particularia faciendo: nam etſi tunc ab inteſtato hæredes non ſuccedant, tamen adhuc fiſcum excludi, nec bona dici vacantia, quæ certum habent iudicium defuncti, & omnino validum per iam ſupra dicta probatur, & probat idem Amaya *dict. num.* 33. circa finem *per l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 5. *recomp.* addens dictam *leg.* 12. *recompil.* ſuppleri quoque deberi in caſu ſucceſſorum tranſuerſalium, quo inſpecto ſono verborum, videtur generaliter comprehendere in quocumque gradu exiſtentes, ſic vt ſit accipienda ciuiliter, vt ad ſolum decimum gradum incluſiuè referatur *per l.* 6. *tit.* 13. *p.* 6. & iuxta hanc ſententiam cum Antonio Pichardo *in* §. *ſunt autem* 3. *inſtit. de bonor. poſſeſſ. num.* 27. Rojas, Gutierrez, Azeuedo, Alfaru, & alijs docet D. Ioan. de el Caſtillo *de tertiis dicto cap.* 41. *num.* 154.

46 Ex quibus non eſt difficilis inſpectionis recognoſcere quæ perſonæ quamuis prætendant excludere fiſcum, potius ipſæ excludantur à fiſco; inter quas primo excluduntur affines, quia iure affinitatis ſucceſſio non eſt, *l. affinitatis* 7. *cod. comm. de ſucceſſ.* & ſic ſocer, priuignus, & ſimiles excluduntur *in l.* 3. *&* 5. *cod. illo tit.* vt docent relati, à Farin. 1. *p. fragm. dicto* verbo *fiſco num.* 121. Oſuald. *lib. Donell. cap.* 1. *litt. v.*

47 Item etiam excluduntur tutores, vt contra fiſcum in bonis vacantibus pupilli ſuccedant; quia etſi propter magnum nutritionis affectum, de quo dixit D. Franc. de Amaya *lib.* 3. *obſeruat. cap.* 1. §. 3. *num.* 11. *&* 52. dubitauerint Accurſ. *in l. quo tutela ff. de reg. iuris gloſſa* 1. *ad fin.* & Bald. *in dicta l.* 1. *cod. vnde vir, & vxor, & in l. ſiquis filio,* §. *eius qui ff. de iniuſto rupto, & in l. ſi qua illuſtris cod. ad Orphitian.* Alberic. & Corneus *in dicta l.* 1. *cod. vnde vir.* Afflictis *in cap.* 1. verbo *bona, tit. quæ ſunt. Regalia*, & Platea *in dicta l.* 1. *cod. de bonis vacant*: tamen quia non debet ille affectus tanti æſtimari quod tutores fiſco anteponat, vt tradunt Camil. Borrel. *de præſtant Reg. cap.* 14. *à num.* 37. Amaya *in dicta l.* 1. *&* 4. *cod. de bon. vacant. num.* 29. *&* 30. ideo optimè ipſi, & Bartol. *in dicta l. qui tutela*, & alij antiquiores, quos refert Anton. Gomez *in dicta l.* 8. *Tauri num.* 24. Spino *de teſtam. gloſſa* 1. *num.* 38. Farinac. dicto verbo *fiſcus à num.* 155. Oſuald. *dict. cap.* 1. Donell. *litt. X.* fiſcum præferendum eſſe tutoribus dixerunt.

48 Quod ſi dubitatur, an ciuitates excludant fiſcum per dicta de confraternitate; & quia ciuitates ad Decurionis inteſtati bona vocantur, *l.* 4. *cod. de heredit. Decurion. l. vnica cod. Theodoſ. de bonis Decurionum*, ibid: *ſi Decurio ſine liberis inteſtatus diem vita ſolnerit, cui nec voluntas poſtrema legibus fulta, nec aliquo iure gradu proximo hæres extiterit,*
49 *bona eius curia ſua commodis cedant.* † Nihilominus dicendum eſt, fiſcum ciuitates excludere; primo, quod eis nō poteſt competere ius confiſcandi, cum ciuitates fiſcum non habeant per illa quæ dixi hoc tract. *ſub. alleg.* 1. *&* 5. hic applicanda. Secundo, quia cum hoc ius ſuccedendi in bonis vacantibus, ſit de Regalibus, & competat reſpectu Regiæ poteſtatis, & dignitatis, non poſſunt illud habere ciuitates, quæ priuatæ cenſentur, vt probant Doctores per verba textus *in l.* 5. *cod. de iure Reipublic.* ibi: *cauſa eius non ſeparatur à cæteris creditoribus, l. bona* 15. *ff. de verb. ſignif. cum leg. ſeq. l. ſimile* 10. *ff. ad municipal. l. nihil* 55. *ff. ad ſenat. conſult. Macedon.* Molina *de primogen. lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 21. Bald. *tit. de allodiis num.* 10. *in feud.* Alex. *in addit ad Bart. in dicta l.* 1. *cod. de bon. vacant. num.* 4. *&* 11. Pyrrhus, & Platea *num.* 11. Amaya *num.* 34. *&* 35. Valenzuela. *num.* 13.

Quæ doctrina limitatur, quando à Principe tale ius ſit eiſdem ciuitatibus conceſſum, vt probatur *in cap. cum ſecundum de heret. lib.* 6. ibi: *per Principes, & alios Dominos temporales* l. ſi quis 50
Præsbiter 20. cod. de Epiſcop. & Cleric. vel notauit Bald. *& in l. ſiquis cod. de heredit. Decurion.* Molina *dicto cap.* 35. *num.* 21. Valenzuela, *dict. num.* 13. vt confirmatur ex poſtulatione, quam faciebant Nicenſes à Trajano, petendo, vt priuilegium, quo bona ſuorum ciuium inteſtatorum concedebantur, ab Auguſto confirmaret, vt conſtat ex Plinio *lib.* 10. *epiſt.* 88. ac docent relati à Farinac. dict. verbo *fiſcus* 1. *p. fragm. num.* 113. Lucas de Pegna *in dicta l.* 1. *cod. de bonis vacant. num.* 7. vbi Amaya, *ſub dicto num.* 34. *&* 35. Nouat. *num.* 1. & Valenz. *num.* 13. ibi Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 11. *tit.* 18. *ex num.* 18.

Limitatur ſecundo in ciuitatibus, & Reipublicis, non recognoſcentibus ſuperiorem, vt Reſ- 51
publica venetorum, & Genuentium, nam cum illæ habeant ius imperij, ſupremamque poteſtatem; inde eninici, vt ipſæ ſuccedant in bonis vacantibus, & per conſequens eorum fiſcum, quem habent, aut habere valent, ſicut cæteri Reges, ac Principes ſupremi: ita docent Borell. *de præſtantia Reg. dicto cap.* 14. *num.* 6. Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 391. & ante eos antiqui *in dicta l.* 1. *cod. de bonis vacant.* præcipuè Lucas des Pegna *num.* 7. & tenet nouiſſimè Amaya *ſub dicto n.* 35. *in fine*, Bartol. *in l. ex quibuſdam num.* 2. *ff. de iure fiſci, & in l. item veniunt.* 55. §. *ait Senatus ff. de petit. heredit.* Alex. *conſ.* 6. *num.* 7. *lib.* 5. Afflictis *de ſucceſſ. ab inteſtato p.* 1. *num.* 83.

Sed an relata procedant in Dominis Vaſallorum, 52
de quo diſputant Nouar. *in dicta l.* 1. *cod. de bonis vacant. n.* 3. Valenz. *n.* 11. Bobadilla. *lib.* 5. *polit. c.* 61. *n.* 516. *litt. B. & C.* plures alios referentes, qui tenent, quod etſi Domino Vaſſallorum à Rege ſint conceſſæ Dignitatis Regalis præeminentiæ; non tamen poſſint occupare bona vacantia, quia hoc ius non eſt effectus iuriſdictionis, ſed tantum Dignitatis; ob quæ concludunt Amaya *in dicta l.* 1. *num.* 38. & Sixtinus *de Regal. cap.* 9. *num.* 34. contra Ioan. Bobini, *lib.* 1. *de Republica cap.* 18. aſſerentem iure Romano cuique licuiſſe occupare bona vacantia, & confundentem in aliis res pro 8
derelicto habitas, & bona vacantia, deferri fiſco illa; ita vt nullum ius priuatis, eorum vindicandorum competere poſſit, ſicut, & liquet ſub hac alleg. ex relatis *à num.* 1. & ſub hoc verſ. *ad quartam.*

Ad quintam alleg. partem, num fiſcus in bonis 53
vacantibus valeat præſcriptione excludi? quia latè, non ſolum de fiſco inquiſitionis, ſed de alio quocumque fiſco ſupra reſolutum eſt ſub alleg. 9. iuxta differentias ibi poſitas; iam nunc breuiter reſpondemus,

demus, quod etsi fiscus pro vindicandis bonis vacantibus habeat ius in tota hac alleg. assignatum, tamen fatendũ est, vt soleat excludi præscriptione per textũ *in l. intra 10. ff. de diuers. & tẽpor. præscrip.* vt aduertunt Platea *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant. num. 5.* Amaya *num. 39.* ipse latè *in l. 6. cod. de iure fisci lib. 10.* vbi latè Syxtinus *de Reg. dict. cap. 9. à num. 54.*

54 † Et sic D. Franc. de Alfaro *de officio fiscali glossa 20. §. 9. num. 147. fol. 150.* quem videtur sequi D. Ioan. de el Castillo, vbi *supra dicto cap. 41. de tertiis num. 155.* dicit, quod fiscus excluditur à petitione bonorum vacantium post denunciationem quatuor annis, & ante denunciationem, quod viginti annis præscribatur, *ex l. 1. §. Diuus, & §. præscribitur ff. de iure fisci.* Et comprobatur, nam ciuitates, & Barones, quibus in proximis duobus versiculis denegata est successio in vacantibus bonis, præscriptione, & consuetudine, hoc ius acquirere possunt in bonis vacantibus, sicut priuilegio possent, vt ex Bart. *in dicta l. 1. cod. eo tit.* & ex aliis ibi scribentibus, dixerunt Alex. *consil. 13. num. 18. lib. 8.* Bossius *in praxi cap. de fisco num. 7.* Decian. *respons. 35. num. 63. & 64. lib. 2.* Valenzuela *in dicta l. 1. num. 14.* & alios referens Nouar. *ibi n. 6.*

55 Ad vltimam allegationis partem, an fiscus Sancti officij, si litiget contra alium fiscum habeat potentius priuilegium, & tale, vt virtute eius trahat semper causas ad proprium inquisitionis, seu Iudicis bonorum confiscatorum tribunal? Et videtur affirmatiuè respondendum ex dictis in toto hoc tractatu. Deinde quia fisci S. inquisitionis priuilegium est geminatum Pontificium, & Regale per dicta in hoc tractatu, & quæ adduxi sub alleg. fiscali contra D. Hieronymum de Tordesillas Prætorem Vallisoletanum anno præterito 1646. posita in fine dictionarij *titul. de iudiciis, & foro comp.*

56 † Et iuxta vulgatum axioma *l. balista 32. ff. ad senat. consult. Trebell.* quatenus per illam docent DD. geminationem denotare magis enixam voluntatem. Ergo quoties accidat concursus fisci inquisitionis, cum alio quocumque fisco Ecclesiastico, aut sæculari, videtur illum esse præferendum, vt potentiorem, ex regula alia, de qua dixi *sub cap. 1. de restit. spoliat. q. 2. à num. 33. & 36. vers. tertio,* nempe, vt quoties duo priuilegiati in specie concurrunt, quorum alter habet potentius priuilegium iste venit præferendus.

57 E contra vero videtur dicendum non esse præferendum fiscum Sanctæ inquisitionis ex aliis iuris vtriusque regulis. Prima, ex Baldo *in cap. fin. de ordine cognit. num. 5.* Ancharrano *num. 2.* Butrio, 5. Abbas *num. 2.* Imola *num. 3.* per textum ibi, priuilegiatum scilicet non vbi priuilegio suo contra

58 pariter priuilegiatum. † Secundo, quia nemini dubium est militum priuilegia esse maiora aliis, præcipuè, quando milites armati sunt à maiore, vt longè tradit Georg. Acacius Enenkelius, *de priuileg. milit. lib. 1. cap. 10. & lib. 2. cap. 5.* per multa, quæ dixi *in cap. proposuisti 19. sub quæst. 5.* vbi egi de priuilegio militum quoad forum, & ibi *in cap. ex parte 15. eodem tit. q. 15.* vbi cum multis probo milites gaudere priuilegio militum, vt non conueniantur, nisi coram iudice militum per textum *in l. Magistraria,* vbi DD. *cod. de iurisdict.*

59 *omn. Iudic.* † Sed respectu militum casus multi dantur, in quibus ipsimet delinquentes, aut in ciuilibus coram diuerso iudice litigare compelluntur, veluti in causa feudali, in qua coram Domino feudi, vel paribus curiæ etiam rei conueniuntur, vt docent Schadrerus *in tract. feud. p. 10. sect. 1. num. 3.* idem Accac. *dicto lib. 1. cap. 5. num. 17.* de quo latissimè dixi etiam *de clericis, sub cap. cæterum. 5. de iudiciis,* & per delicta, quæ continentur *sub l. milites 16. cod. de re militari lib. 12.* quia militem de medio tollunt, hoc est nomen ipsi, vt iura militaria adimunt, & in casu *leg. nemo §. vlt. dict. tit. & in l. qui cum vno §. non omnis ff. de re militari;* imo in concursu cum aliis idem priuilegium aliquando cedere, etiam in contractibus, ciuilibus, aut publicis secundum Vbesembech. *in paratitl. cod. in quibus caus. mil. fors præscript. vti non poss.* ergo si in tam priuilegiato fisco, qualis est militaris, hæc sic procedunt, quid mirum, vt sæpius in concursu fiscalium causarum fiscus inquisitionis cedat alij fisco Regio, siue Pontificio.

Quare cum certum sit etiam de iure, quando 60
duo sunt æqualiter priuilegiati in specie, & agitur de concursu priuilegiorum actualium, neuter queat vti suo priuilegio, sed sit standum iuri communi per regulam *dicti cap. fin. de ordine cognit.* vbi tam agens, quam reconueniens de spolio priuilegiatus est in specie; indeque vtrumque priuilegium impediat alterius effectum, vt notant DD. per textum *in l. assiduis vers. duabus cod. qui potior; in l. 2. ff. de priuileg. fisci,* Cobar. *in pract. cap. 7. num. 3.* Bart. & Ripa *in l. priuilegia ff. de priuileg. credit.* in quibus, & aliis iuribus alij neotherici interpretes. † Ideo quemadmodum relatus Georg. Accac. 61
dicto lib. 2. cap. 5. sensit militare priuilegium quoad concursum cum aliis, nihil in specie determinatum inuenire, addens ibi *à num. 14.* excepta militari causa, in cæteris pro natura causæ, & grauitate rei illum forum præualere, ad quod causa illa propius attingere videtur argum. textus *in l. 1. cod. de offic. vic.* sic, vt si miles crimen commune, & grauius admisit eum pœna, ibi plecti debere, vbi facinus admissum est, vt rescripserunt Diui Seuer. & Anton. *in l. desertorem 3. in princ. & in l. fin. cod. de accusat. & inscript.* ergo, & in casibus, de quibus in hoc tractatu agimus, dici debet, vt quoties fiscus inquisitionis procedit ad confiscationem bonorum hæretici, tunc sine controuersia sit præferendus cuicumque alio fisco Regio, aut Ecclesiastico habenti etiam causam contra eandem personam; quia in delicto hæresis ratione cuius procedit Tribunal. S. inquisitionis nullum alium habet iudicem, aut fiscum concurrentem cum priuatiua causa hæresis, & confiscationis propter illam, sit tota fori inquisitionis, & iudicis confiscatorum vtroque iure Pontificio, & Regio in nostra inquisitionis Hispanica per dicta in integro *hoc tract. & sub alleg.* 18. & aliis, & quia maior causa facit dormire minorem *per dicta à nobis cap. tuam 3. de ord. cognit. q. 3.* ibi actum est de ea an *minor causa præiudicet maiori.*

Vnde, etsi contingat, quod iudex ordinarius, 62
Ecclesiasticus, aut sæcularis supremus procedat aduersus aliquem reum capitaliter; & ob id ad confiscationem suorum bonorum, veluti si reus esset læsæ Majestatis humanæ, ob quam etiam bona delinquentis veniunt confiscanda; & de facto prius illum reum apprehendisset, eiusque bona sequestraret, nihilominus si idem, etiam hæreticus appareret, est in potestate inquisitorum quemlibet alium iudicem præuenientem realiter censuris inhibere, aggrauando, & reaggrauando illas, donec agitata causa hæresis, & absoluta per inquisitores, ipse restituatur carceri sæculari, aut alterius iudicis Ecclesiastici, à quo extractus fuit per inquisitores,

si

si forte, aut non appareat formaliter hæreticus, vel pœnitens reconcilietur Ecclesiæ cum confiscatione bonorum, cum tunc iam in hoc vltimo casu bona maneant sub Dominio fisci inquisitionis quamtumuis à iudice laïco, qui præuenit, etiam in confiscatione, capitaliter puniatur ob crimen vere probatum læsæ-Majestatis humanæ, cum causa hæresis semper dicatur priuilegiata, etiam quoad confiscationem, quando reus vere de hæresi conuictus est, taliter, vt nullam aliam causam, quamtumuis grauem ad concursum admittat; tum per illa quæ scripsi *in cap. Ecclesia S. Mariæ de constit. sub quæst. 59, à num. 29. ad 59.* vbi latissime probaui iuxta Bullam Pij V. reos fidei tradendos esse Inquisitoribus per iudices laïcos præuenientes, non solum cum petuntur dicendo *ex causa fidei*, verum etsi tantum dicerent ex causa secreta, vt ibi dixi *à num.* 51. imo & ex causa Polygamiæ, vt ibi dictum est, & late dixi *in cap.* 4. *de Bigamis sub quæst.* 4. taliter, vt quilibet iudices Ecclesiastici, aut laïci debeant silere in causa præuenta; donec decernatur hæresis quæstio. Et in puncto confiscationis ita praxis admissa est, & optimo iure ex regula accessorium de reg. iur. nam ex quo reus per Inquisitores auocatus fuit, & hæticus declaratus, & consequenter existit priuilegiata causa confiscationis facta ab Inquisitoribus per textum *in cap. cum secundum leges, cap. Vergentis, & alios de hæret. extra, & lib. 6.*

63 Iuxta quam doctrinam procedunt adducta *supra sub alleg. 3. à num. 1. & dicta latius sub allegat. 4.* Aliter enim si ex alia causa vellet concurrere fiscus inquisitionis cum alio fisco Ecclesiastico, aut Regio in specie priuilegiato; tunc reuerà, vt priuilegium militare solet silere, & cedere; ita & priuilegium fisci Sanctæ inquisitionis: argumento eorum, quæ dicta sunt *sub alleg. 19. & 20.* & in aliis, in quibus probatum est fiscum S. inquisitionis postponi priuatis colligantibus in applicatione bonorum, non tamen in foro.

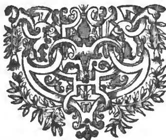
64 Iota tamen difficultas posset esse quando inter fiscum Sanctæ inquisitionis, & alterum fiscum Ecclesiasticum, aut Regium excitaretur lis super re aliqua mobili, aut soli, quolibet fisco prætendente suam esse titulo aliquo legitimo, vt emptionis, donationis, legati, alteriusve onerarij, aut lucratiui; sic vt ratione tituli, vterque fiscus esset æqualis, & priuilegiatus. † Et in hoc casu existimo recurrendum ad alias iuris regulas. Prima, vt quando concurrunt duo pariter priuilegiati; sic vt reliqua paria sint, tunc præferendus veniat reus cum eius causa fauorabilior sit in iure *per l. fauorabiliores ff. de reg. iur. l. verum §. fin. ff. de miner. dict. l. 2. ff. de priuileg. fisci.* vbi DD. de qua dixi *latissimè in cap. fin. §. 1. de iuretur.*

65 Ita vt si duo minores v. g. simul agant, vel de damno vitando, vel lucro captando, præferatur reus, vt dixi cum Balbon *in dicto cap. 1. de restit. spoliat. dict. quæst. 2. num. 37. & 38.* Indeque, si fiscus inquisitionis sit possessor, aut conueniatur ab altero fisco, debeat lis agitari in tribunali Sanctæ inquisitionis, vt quotidie accidit per illa etiam, quæ lata scripsi *in cap. si clericus laicum 5. & in cap. cum sit generale de foro comp.* Quod si nec reus, nec possessor esset, ageret tamen de damno vitando, aliter vero fiscus de lucro captando, tunc reuera fiscus inquisitionis vteretur suo priuilegio fori aduersus priuilegium cuiuslibet alterius fisci per doctrinam Vlpiani *in l. verum 12. §. item quæritur ff. de minoribus*, & Bartol. *in auth. quas actiones cod. de sacro Sanct. Ecclesia*, Menochij *de præsumpt. lib. 4. cap. 124.* & iuxta quæ scripsi *supra alleg. 19.* & sæpius *in alleg. 59. 60. & 61.* & in aliis, vbi quod creditores ex contractu præferuntur fisco Sanctæ inquisitionis agenti ex pœna hæresis ad bona confiscata. † Et vltimo recorrendum est ad aliam regulam, qua docemur priuilegium, in specie illa, de qua agitur, semper vti priuilegio suo contra illum, qui simile priuilegium habet in genere, quod non exercet in illa specie, de qua agitur, vt scripsi *in dicto cap. 5. de restit. spoliat. dicta quæst. 2. sub num. 34.* ex Doctoribus, *in dicto cap. fin. de restit. spoliator*; sic distinguentibus. Cum quibus laconiçe absoluitur hoc vltimum dubium; quod si ad partes agitaretur, forte exposceret longos commentarios; & cum eo tractatus iste de confiscatione bonorum.

66 Et pro complemento huius tractatus de confiscatione bonorum in Iudæos, fidem receptam in Baptismo abnegantes, ac de eius antiquitate; imo, & de voluntaria subiectione Iudæorum in his Regnis facta per suplicem libellum Resicuintho Regi à iudæis oblatum tempore Consilij Toletani 9. libuit hic inserere, qui constat ex formula sequenti. *Clementissimo, ac Serenissimo Domino nostrò Recesuindo Regi omnes nos Hebræi Toletanæ ciuitatis, atque Hispaniæ, Gloriæ vestræ, qui infra subscripturi, vel signa facturi sumus. Bene quidem ac iuste nos meminimus compulsos fuisse, vt placitum in nomine Diuæ memoriæ Chintilanis Regis pro conseruanda fide Catholica conscribere deberemus, sicut, & fecimus. Sed quia perfidia vestra obstinationis, & vetustas parentalis erroris, non ita detinuit, vt nec veraciter in Iesum Christum Dominum crederemus, nec Catholicæ fidei sinceriter hæreremus: idcirco nunc libenter, ac placide spondimus Gloriæ vestræ, tam pro nobis, quam pro vxoribus, & filiis nostris per hoc placitum nostrum, vt deinceps in nullis obseruationibus, in nullis incestiuis vsibus misceamur: Iudæis autem non Baptizatis nullo penitus execrando consortio sociemur, non mere nostro propinquitatem sanguinis, vsque ad sextum gradum incestiua commistione, vel fornicatione iungamus, non coniugia ex genere nostro, aut filij nostri, vel nostra posteritas vllatenus sortiamur: sed in vtroque sexu deinceps Christianis iugali copulatione nectemur. Non circuncisionem carnis operemur, non Pascha, & Sabbata, cæterosque dies festos iuxta ritum iudaicæ obseruantiæ celebremus, non escarum discretionem, vel consuetudinem teneamus, non ex omnibus, quæ Iudæorum vsus, & abominanda consuetudo, vel conuersatio agit, aliquatenus faciamus, sed sincera fi[illegible] grato animo plena deuotione in Christum filium Dei viui, secundum quod Euangelica, & Apostolica traditio habet, credamus, atque hunc confiteamur, ac veneremur, omnes etiam vsus Sanctæ Christianæ Religionis; tam in festis Diebus, quam in coniugiis, & escis; quam in obseruationibus vniuersis, veraciter teneamus, & sinceriter amplectamur, nullo reseruato apud nos; aut oppositionis obiectu,*

aut fallatia argumento, per quod, aut illa, quæ facere denegamus, iterum faciamus, aut hac, qua facere promisimus, minime, vel non sinceriter compleamus. De suilis vero carnibus id obseruare promisimus, vt si eas pro consuetudine, minime percipere poterimus, ea tamen, quæ cum ipsis decocta sunt, absque fastidio, & honore sumemus. Quod si in his omnibus, quæ supra taxata sunt, in quocumque, vel minimo, transgressores inuenti fuerimus, aut contra Christianam fidem agere præsumpserimus, aut quæ congrua Catholicæ Religionis promisimus, verbis, aut factis implere, distulerimus: iuramus per eumdem Patrem, & filiũ, & Spiritũ Sanctũ, qui est vnus in Trinitate, & verus Deus, quia si ex nobis, omnibus, vel vnus trangressor inuentus fuerit, aut à nobis ignibus, aut lapidibus perimatur: aut si hunc ad vitum Gloria vestra seruauerit, pietas, vox amissa libertate, tam eum, quam omnem ipsius facultatem, cui elegeritis, perenniter seruiendam donatis, vel quidquid ex eo, vel ex rebus facere iusseritis, non solum ex Regni vestri potentia sed etiam ex huius placiti nostri sponsione, potestatem liberam habeatis. Factum placitum sub die X I I. Kalen. Martias anno fœliciter sexto gloriæ vestræ. In Dei nomine Toleto. Ita referunt Loaysa ex M. S. codice antiquissimo, qui libellus insertus fuit ex legibus Vvisgothorum, & extat inter eas libri 12. *tit. 2. l. 16. sub tit. prefixo de attributis honorariis,* quibus antiqui Reges Hispani Vtebantur. Et ex illo transcripsit P. Franciscus Vicarius Cisterciensis ordinis in Historia Marci Maximi *fol. mihi 69. num. 15.* sub sequenti inscriptione.

Placitum Iudæorum in nomine Principis factum.

INDEX

INDEX.

RERVM ET MATERIARVM Quæ continentur in hac parte Allegationum fiscalium de confiscatione Bonorum.

A

Absolutio.

Index Rerum,

agat

in

Creditor

Index Rerum,

Fraus.

Fructus.

Fundus.

Funus.

Inquisitores

Iodice

Iudæi.

Ius.

&

Mutatio

Pecunia.

Penſio.

Pignus.

Pœna.

Pœnitentia.

Pœnitens.

Pœnitentiati.

Polygami.

Portio.

Poſſeſſor.

Praxis,

Prælatio.

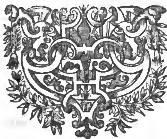
Præſcriptio.

Præſumptio.

Sententia

Sodomiæ

Finis primæ Partis.

D. D.

D. D.

NICOLAI RODRIGVEZ FERMOSINI, HISPANI, EPISCOPI AVSTVRICENSIS.

PARS SECVNDA.

ALLEGATIONVM DIVERSARVM PRO SANCTO OFFICIO INQVISITIONIS.

INDEX QVÆSTIONVM, QVÆ SVB Allegationibus sequentibus continentur.

gesimo tertio, pagina octaua. Auocatio generalis à Pontificibus decreta, an procedat aduersus iurisdictionem, quam habent Inquisitores, ibi à numero quadragesimo quarto, ibidem. Reus vocatus super eodem negotio ab Inquisitore, aut à Vicario Episcopi an debeat comparere coram Inquisitore? Bullæ recunditæ in Archiuio Inquisitionis, an debeant pareri, sicut aliæ extrauagantes pro sancto officio elausæ in corpore iuris? ibi à numero quinquagesimo. pagina 9. Vicarius Episcopi, an valeat procedere virtute literarum Apostolicarum directarum à Pontifice, eidem Episcopo, illa exequendo, ibi à numero quinquagesimo sexto, ibid. Vel è contra Episcopus de litteris directis suo Vicario in causa cum Inquisitoribus peragenda ibi à numero sexagesimo, pagina decima. Breuia Pontificum, an valeant interpretari vltra rigorem litteræ? Et quid in Breuibus expeditis in fauorem canonicorum, & Cleri Maioricen. ne ab Inquisitoribus molestentur, ibi à numero sexagesimo quarto, ibidem. Et num obreptitia, siue subreptitia fuerit? ibi à numero octuagesimo, & nonagesimo sexto, pagina decima tertia. Recensentur plura exemplaria pro iurisdictione Inquisitorum? & qua citatione tertij egeant, vt legitimè dicantur impetrata? ibi à numero centesimo vigesimo secundo, pagina decima sexta. Et clausula Breuium, *non obstantibus*, quid velit numero septuagesimo octauo, & septuagesimo nono. p. 12. Clerici Ministri Sanctæ Inquisitionis, an gaudeant foro in delictis patratis contra officium Clericatus? ibi numero septuagesimo tertio, pagina vndecima. Et quid de aliis Ministris, & familiaribus renunciantibus dicto Inquisitionis foro? ibi numero septuagesimo, primo, & septuagesimo secundo ibidem. Officiales Cameræ Apostolicæ an gaudeant ne valeant excommunicari ab inquisitoribus? ibi pagina quarta, numero octauo. Procurator generalis, dictus *agens* pro negotiis sancti officij in Curia Romana an sine procura speciali, valeat valide respondere in negotiis arduis, quæ possunt offendere iudicaturam inquisitionis? ibid.

Alleg. II. Edicta sanctæ inquisitionis solita legi quotannis in Cathedrali per secretarium an ageant prærequisita licentia Episcopi Decani, aut vtriusque simul? pagina vigesima, numero nono & pagina vigesima sexta, & sexagesima septima, siue neutrius? & an aliquis eorum possit prius te videre ipsa edicta, antequam publice legantur, & ad id compellere secretarium? Inquisitores, an possint cognoscere de causa beneficiali proprij Ministri, aut de lite super redditibus soluendis rei beneficialis ab aliquo Ministro sancti Officij, conductore, arrendarario, seu de Capellaniis sine Episcopi authoritate erectis, & fundatis? ibi pagina vigesima, à numero decimo, & à pagina vigesima tertia, numero trigesimo octauo.

Alleg. III. Inquisitores, an exempti sint ab ordinario Ecclesiastico, quando Patroni sunt alicuius hospitalitatis, non solum laicæ, sed etiam Ecclesiasticæ, etiam soper iure visitandi. & rationes ex gendi? vbi quid si expresse à fundatore prohiberetur? pagina vigesima octaua.

Alleg. IV. Inquisitores in semel acquisitis obsequiis, cum pergunt ad Cathedralem contra Canonicos, aut Decuriones Ciuitatum, an valeant aliquo prætextu facultatiuo dimoueri, seu impugnari? pagina trigesima quinta. Et an huius dendij cognitio sit Inquisitorum, cum quibus est quæstio, aut consilij suprem. inquisitionis? vel an Episcopi, seu Nuncij Apostolici pagina trigesima quarta numero primo, & pagina trigesima sexta numero decimo sexto.

Alleg. V. Assassinatus, siue diffidationis crimen quamtumuis exceptuatum videatur, quia nimis horrendum, & abominabile, an si committatur à Ministris S. Officij, debeat tractari coram Dominis Inquisitoribus, priuatiue ad omnes alios iudices ordinatios, aut priuilegiatos? Vbi de casu inquisitionis Conchen. Et alleuosus quis dicatur? ibi pagina quadragesima prima, numero vndecimo, & sub alleg. 6. sequenti. Et an assassinatus crimen sit mixti fori, ita vt laicus assassinus valeat puniri ab Ecclesiastico? & è contra Clericus à laico? ibi à pagina quadragesima secunda, numero decimo sexto, ad alia sub allegat. sexta

sexta & septima.

ALLEG. VI. Homicidium proditoriè per incidias, aut alleuosiam commissum, si sufficienter probatū non sit, fuisse patratum à Familiari sanctæ Inquisitionis, sed tantum præsumptiuè an sit tractandum in foro S. Officij Inquisitionis, cum inhibitione cuiusque iudicis Regij ? pagina quadragesima sexta. Et an mandatum de delicto committendo probetur sufficienter indiciis, aut fama ? ibi pagina quadragesima septima, à num. 6. & sub alleg. 7. pagina quinquagesima à numero vndecimo, vbi de alio casu dictæ Inquisitionis Conchen.

ALLEG. VII. Conatus per epistolam explicatus, an sufficiat, vt familiaris sancti officij amittat speciale priuilegium Inquisitionis ? pagina quadragesima nona. Et an cogitationis delictum habeat pœnam stabilitam in iure ibi pagina quinquagesima, à numero septimo.

ALLEG. VIII. An in sancto Officio valeat pronunciari sententia diffinitiua aduersus aliquem defunctum, qui ante quam conuictus de hæresi formali, nec confessus, mortuus fuit, post conclusum in causa, suspectus de hæresi per depositionem aliquorum testium, aut per alias præsumptiones, condennando eum in abiuratione de leui, siue vehementi, aut in aliqua mulcta pecuniaria ? pagina 52.

ALLEG. IX. Testificatus ab vno tantum teste, quod iudaicauerat cum dicto testificato, ab aliis testibus de auditu sine expressione aliqua cæremoniarum legis Iudaicæ, an si fugerit ad prouincias remotas, possit defendi à filiis, & cognatis, non obstante quod Inquisitores illum sententiassent comburi in statua, iuxta terminos cap cum contumacia, allegando testificatum exercuisse opera pia, qualia Christiani exercent ? pagina quinquagesima sexta. Filij, an valeant defendere parentes de heresi testificatos, quando ex violenta præsumptione constat ? numero 4. ibid. Contumax pro hæresi condemnatus, an si quandoque postea compareat, siue sponte, aut captus, audiatur etiam, si sint statuta in contrarium ? ibi à numero decimo octauo, pagina quinquagesima septima ; Inquisitores, an ex officio debeant defendere reos nolentes defendi ? ibi à pagina quinquagesima nona, numerò trigesimo secundo, appelatio ab interlocutoria sententia an concedatur hæretico damnato ? ibidem à numero trigesimo secundo, Filij hæreticorum damnatorum propter contumaciam, an incurrant easdem pœnas ? ibi pagina sexagesima, numero quadragesimo quarto, Et quando admittantur appellantes pro patre damnato, ? vsque ad quod tempus ? ibi pagina sexagesima secunda, numerò sexagesimo secundo, latè, alleg. 9. Et an si non admittantur, possint nihilominus vti supplicationis, recursus, nullitatis, reuisionis, aut quærelæ remedio, vel iudicis officio ? ibi pagina sexagesima tertia à numero sexagesimò sexto. Sententiæ in causis fidei, an sic transeant in rem iudicatam, vt excommunicatus, qui per annum insorduit, nequeat admitti ad se compurgandum ? ibi pagina sexagesima sexta, numero 87. 88. & 89. ex quibus valet dubium resolui. Et alia plura dubia explanantur sub hac allegatione.

ALLEG. X. An nepotes alicuius pœnitentiati in S. Officio, qui consensit sententiæ, nec ab ea appellanit, possint post centum, aut quinginta annos, plus minusve appellere seu solicitare, vt reuideatur processus adhoc vt si ex actis appareat innocentia pœnitentiati ob non iustam, & minus Theologicam, censuram aliquarum propositionum, memoria defuncti absoluatur, & consequenter obtineant ab Inquisitore Generali, vna cum Conciliariis testimonium non obstantiæ, quominus dicti nepotes, alijve descendentes adipiscentur honores puritatis, & nobilitatis, qui solent impertiri in communitatibus, Ecclesiis, Collegiis, confraternitatibus, in consilio ordinum, ac tribunalibus sanctæ Inquisitionis ? pagina sexagesima septima.

ALLEG. XI. Hæretici nationales, an audiri debeant paciscentes super sepulchris constituendis cum Tumulis; inscriptionibus lapideis, aliisve pompis in Regnis Catholicorum ? Vbi alia laconicè resoluuntur, pagina sexagesima nona.

fint iudicandi potestatem acquirere in subditos alterius iudicis Ecclesiastici, aut laici? Dixi *in dicta alleg.* & plene *per dicta in cap. 8. de iudic. & cap. 13. de foro fore comp.* Reuersus per viam violentiæ, quare non conceditur ad Cancellarias, & Consilium supremum Castellæ, à causis fidei, seu Ministrorum Officialium, aut familiarium Sanctæ Inquisitionis? Dixi *in dicta allegat. pagina octuagesima nona, articulo primo, numero quinquagesimo quarto*, vers. *nequibunt.* Et quare idem practicetur in causis Bullarum subditorum, & aliarum causarum spectantium ad consilium sanctæ cruciatæ, & iudicum subdelegatorum eius, existentibus in Cathedralibus, & Collegiatis? ibi pagina octuagesima sexta, ex numero trigesimo nono, vbi *de lege 2. titulo 10. libro primo, recompil.*

ALLEG. XIV. An Ministri titulati S. Inquisitionis actu seruientes in suis officiis exempti sint à gabellis, vulgo *alcaualas*, sicut ab aliis, quales sunt sisæ, & milliones, aut aliæ collectæ? pagina nonagesima-quinta. Et an Ministri S. Inquisitionis actu seruientes, liberi reddi possint, è contributione tributorum vulgo *alcaualas* respectu Regis, non obstante dispositione *in l. 1. titulo decimo octauo, libro nono, recompil.* quam sublata consuetudine immemoriali, ad illa soluenda, omnes *exempti* tenentur?

ALLEG. X V. Ministri S. Inquisitionis, an sola virtute priuilegiorum suorum, sint exempti, à tributis vulgo *Alcaualas*, sicut à sisis, millionibus, & aliis collectis, quando illa Rex condonauit Ducibus, Marchionibus, & comitibus, aut alliis, Vasallorum Dominis? pagina centesima tertia.

ALLEG. XVI. Officialis salariatus sancti Officij Inquisitionis, an possit per viam exceptionis prouocari remedio legis si contendat ff. de fideiussoribus? Et quid si sit arrendatarius Regius, remissiuè, pagina 106.

Hæ quatuor sequentes Allegationes insinuantur tantum, neque sub stylo, iuridicè tamen expediuntur in Consilio supremo & in Inquisitionibus conculcantur.

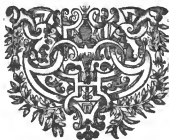
ALLEG. XVII. Secretarij vulgo *de actos positiuos*, qui à nostro Rege cum consensu Domini Inquisitoris generalis, emerunt officia propria pecunia, an ex eoquod eorum officia cessarunt, sed non reddi eis pretio frui debeant, etsi non inseruiant indultis, & exemptionibus, quibus gaudent alij Ministri officiales Sanctæ Inquisitionis actu seruientes? Et an Ministri officiales S. Officij, qui ob bene merita, aut senectutem iubilati, & aggratiati à D. Generali Inquisitore, seu per Regem occupantur in alio ministerio, nihilominus maneant sub protectione S Officij, non solum quoad iurisdictionalia, verum & quoad gabellas, Regalias, & statutarias?

ALLEG. XVIII. Familiares, & Notarij laici oppidorum, an fruantur priuilegio exemptionis, quoad alia tributa Realia, aut militiæ? Et an teneantur contribuere incollectis municipalibus cum aliis vicinis? Seu, an obligati sint ad pœnas Pasquorum, & ad alias, sicut cæteri? Et filij nati, antequam parentes eorum fuerint recepti in numerum ciuium, gaudeant priuilegiis eorundem? Et an Familiares S. Officij, aliiue Notarij, qui obtinuerunt titulum officialis sine exercitio, præferendi sint in sessionibus publicis, Ministris iustitiæ oppidorum? Aut debeant gaudere aliis honoribus debitis officialibus salariatis, aut iubilatis?

ALLEG. XIX. Commissarij, & Notarij Ecclesiastici oppidorum, an in omnibus delictis, eximi valeant à iurisdictione suorum iudicum Ecclesiasticorum, etiam si spectent ad officium Clericatus?

ALLEG. XX. Salaria, an debeant persolui Inquisitorib. aliisve Ministris, ex quo iter arripiunt ad inseruiendum in suis ministeriis, præcipuè, quãdo transmare currunt, nulla mora intercepta, & si aliqua inopinata

inopinata ex maris, aut itineris periculo, vel à die possessionis? Et quid quando transferuntur de vna Inquisitione ad aliam, in qua maiori salario, veniunt alendi, quam quod eis solvebatur in tribunali, à quo discedunt, aut ratione minoris salarij ibi assignati pro simili officio, aut quia promouentur de vno officio minori, ad aliud maioris dignitatis?

D.D.

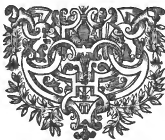
INDEX

CANONVM, LEGVM, ET locorum, quæ in hac Parte II. Diuersarum Allegationum pro Sancto Officio Inquisitionis explanantur obiter.

Leg.

Ex Recompil.

Clausula.

D.D.

D. D.
NICOLAI RODRIGVEZ
FERMOSINI,
HISPANI,
EPISCOPI
AVSTVRICENSIS.
PARS. SECVNDA
ALLEGATIONVM DIVERSARVM
PRO S. OFFICIO INQVISITIONIS.

PLacvit pro secunda nostri tractatus parte addere sequentes Allegationes, quas confecimus pro Iurisdictione Sancti Officij, dum ageremus in hoc supremo Consilio Sanctæ Inquisitionis ab anno præterito 1657. vt Fisci Patronus, præter alias, quas inserui in tractatu *de Legibus tam sub titulo de summa Trinit. quam sub cap. Sanctæ Maria* 10. *de Constitutionibus*, & *alias*, quas etiam posui sub *cap. nuper* 4. & *eos de Bigamis sub titulis de iudiciis & foro comp* & insuper alias sub *tit. de probat & de sent. & re iudicata & in cap. litteras, & cap. penult. & fin. de Præsumptionibus*, vbi leges.

ALLEGATIO I.

Contra D. Iacint de Allue Vicarium generalem Episcopatus Maioricens. & illius Fiscalem, qui instanter petierit, & inurbanè, quod ipse Vicarius inhiberet Inquisitores illius Insulæ ad effectum, & remitterent Licent. Gregotium Calefat Clericum, & ministrum S. Officij Iurisdictioni dicti Vicarij, qui insuper processit monitis, & censuris & vsque ad comminationem anathematis eo quod Calephat delinquens in actu processionali die 4. Iunij 1658. indutus superpelliceo, pueros quosdam titxantes, alapis ceserit, hacque de causa dictum Vicarium esse legitimum, & priuatiuum Iudicem quantumuis dicetetur exemptus, qui deliquit, & causa præuenta esset incarceratione ab Inquisitoribus.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia S. Inquisitionis concessa sunt pro causis fidei, & ab illis dependentibus.*

1 *Processionalis actus, est de iurisdictione ordinarij Ecclesiastici.*

5 *Breuia duo expedita anno 1642. pro Canonicis, & Clero Maioricen. & pro tuendis illis in iurisdictione, n. 65. explicantur eorum verba n. 75. 76. 77. & à n. 78.*

4 *Inquisitor Maioricen. impeditur de iactantia cognoscendi contra anonices, & alios.*

5 *Vicarius Allue Episcopi Maioricen. non potuit cognoscere de licentiate Calefat ministra Sancti officy, & numeris sequentibus à numero 6.*

6 *Vicarius generalis Maioricen. non potuit inhibere, nec censuris procedere contra Inquisitorem, & n. 34.*

7 *Extrauagans cum Matthaeus de haereticis.*

8 *Officiales Camera Apostolica gaudent, vt non excommunicentur ab Inquisitoribus, & alijs Iudicibus.*

9 *Inquisitores possunt procedere censuris aduersus molestantes in suis priuilegiis, & numero 51.*

10 *Iudicis ordinarij Iurisdictio est stabilis, & si nunquam Apostolicus eam impugnet.*

11 *Episcopus debet manuteneri in possessione exercendi suam Iurisdictionem quoad omnes subditos in tota sua Diœcesi.*

12 *Iurisdictio Episcopi, & sui Vicary generalis, cessat in omnibus casibus, & negotiis, qua specialiter sunt alijs Iudicibus reseruata, & commissa per Papam.*

15 *Commissiones, seu auocationes data à summis Pontificibus debent subscribi propria sanctissimi manu, non sic breuia.*

14 *Iudices speciales solent cognoscere de duodecim casibus, qui alias pertinerent ad ordinarium.*

15 *Magistratus quilibet potest, ac debet defendere suam Iurisdictionem pœnali Iudicio.*

16 *Episcopi, ac Pralati possunt excommunicare, eos, qui iniuriam inferendo suam iurisdictionem turbarent.*

17 *Iudices, qui ordinarij non sunt, habent etiam de iure fundatam Iurisdictionem, & quare numero 18.*

19 *Censurarum ferendarum potestas acquiritur vsu, & praescriptione.*

20 *Inquisitores Maioricens. ab auo tempore sunt in possessione cognoscendi de omnibus causis suorum Ministrorum, & n. 21. & 25.*

21 *Inquisitionis S. Tribunalia vsu, & praescriptione, habent cognoscere de pluribus casibus extra casus fidei.*

25 *Inquisitorum Iurisdictio, etiam in temporalibus est Ecclesiastica, & numero 24.*

24 *Iurisdictio habita ab Inquisitoribus in suos subditos est priuatiua n. 25. & 65.*

25 *Inquisitores habent cognoscere de suis ministris, etiam extra casus fidei.*

26 *Officiales de secreto sancta Inquisitionis in multis differunt circa exemptionem eius Iurisdictionis à familiaribus S. Officij.*

27 *L. 20. tit. 4. lib. 4. recompil. circa concordiam inter Regios Iudices, & Inquisitores, intelligitur, qua limitauit exemptionem, quam familiares Inquisitionis habebant.*

28 *Clerici ministri, Notarij, aut commissarij Sancti officij, facilius eximuntur a iurisdictione Episcopi, quam laici familiares à suo Iudice laico.*

29 *Clericus minister Sancta Inquisitionis valet per Inquisitores auocari à carcere Episcopi.*

50 *Inquisitores valent vti consuetudinibus, aliisque vsibus Pontificia, ac Regia confirmatione.*

51 *Inquisitores possunt resistere quoslibet se intrantes in propriam iurisdictionem etiam censuris.*

32 *Inquisitor Maioricen. potuit procedere contra Vicarium* Allue*, vt impedientem illius iurisdictionem, & numero 33. 58. 39. & 40.*

54 *Processionalis actus, etsi sit iurisdictionis ordinarij Ecclesiastici in casu* Calefat *ministri inquisitionis non procedit, & de ratione numero 35.*

35 *Cap. 13. Trid. sess. 23. de reform. circa processiones, procedit de plano, vt n. 36. & 37.*

37 *Iudex de minimis curare non debet.*

38 *Vicarius* Allue *promulgando censuras processit contra Bullas Pontificias in fauorem inquisitionis, & n. 39.*

39 *Facit quis in contemptum iudicis, quando voluntas in id dirigitur, vt nolit obedire.*

40 *Impedientes dicuntur sancti officij illi, qui impediunt Inquisitores, & eius ministros operari in ministerio.*

41 *Cap. 20. Trid. sess. 24. & n. 44.*

42 *Inquisitorum iurisdictio extenditur ad illos, qui specialiter exempti non sunt.*

43 *Inquisitor dicitur dignior Vicario Episcopi, & n. 44. 45. & 46.*

44 *Auocatio generalis non procedit aduersus Iurisdictionem, quam habent inquisitores.*

45 *Delegatus à Principe est superior iudice ordinario in causa delegata.*

46 *Reus vocatus super eodem negotio ab inquisitore, aut à vicario Episcopi, debet comparere coram inquisitore.*

47 *Ignorans iura recondita operando contra illa, videtur liber à culpa, & n. 48. 49.*

48 *Sententia lata contra extrauagantem, qua non est clausa in corpore iuris valet.*

49 *Iudex non tenetur scire leges incognitas.*

50 *Iurisdictio Sancta Inquisitionis est nota, & clara, qua nequit ignorari ab vllo alio iudice.*

51 *Extrauagantes, & Bulla expedita à summis Pontificibus pro S. Officio habentur vt clausa in corpore iuris, & n. 52.*

52 *Extrauagantes etiam posita in Archiuio, aut in Bullario censentur sciri, sicut si clausa essent in iure.*

53 *Vicarius* Allue *debuit illico requisitus se inhibere.*

54 *Vicarius Maioricen. non potuit ex delegatione sui Episcopi procedere contra* Calefat *numero 59.*

55 *Delegatus, vt procedat debet constare de sua legitima commissione & n. 56. 61. & 62.*

56 *Vicarius Episcopi nequit se intromittere ad exequendas litteras Pontificias directas ipsi Episcopo.*

57 *Vicarius generalis ex sola commissione ordinaria sui Episcopi, non cognoscit de omnibus casibus, de quibus potest idem Episcopus cognoscere.*

58 *Sententia lata à iudice parte praesente valet, etsi non citetur, nisi contradicat.*

60 *Episcopus nequit se intromittere in cognoscende*

cendo de cauſa commiſſa ſuo vicario per Papam.

62 *Executer Apoſtolicus, vel delegatus nequit exercere Iuriſdictionem, litteris non præſentatis.*

63 *Excommunicatio decreta per delegatum, non oſtenſa commiſſione, eſt nulla.*

64 *Breuia, & reſcripta Pontificum non tranſgrediuntur Iuriſdictionem vltra quod in illis expreſſum, & comprehenſum, habetur iuxta rigorem littera, nec extenduntur ad perſonam non comprehenſam, vt numero 65. 67. & 68.*

65 *Clerici degentes in vna Diœceſi poſſunt eximi à proprio Epiſcopo, vt n. 66.*

67 *Reſcriptum dans Iuriſdictionem ſuper poſſeſſione per rapinam non extenditur ad poſſeſſionem per fraudem.*

69 *Delegatus nequit extendere ſuam Iuriſdictionem ad perſonas, ſaltem per generalem clauſulam non comprehenſas.*

70 *Miniſter Inquiſitionis nequit offendere Inquiſitorum Iuriſdictionem præſentando ſe etiam coram alio Iudice ordinario. Et quid ſi de facto ſe præſentet, n. 71.*

71 *Familiares ſancta Inquiſitionis renunciantes foro Inquiſitionis videntur poſſe puniri ab ordinario in praxi.*

72 Cap. cum tempore de arbitris.

73 *Clerici miniſtri Sancta Inquiſitionis non gaudent foro Inquiſitionis in delictis patratis contra officium Clericatus.*

74 *Delegatus Iudex poteſt defendere ſuam Iuriſdictionem remediis, quibus & ordinarius.*

78 *Clauſula*, non obſtantibus conſtitutionibus, ordinationibus, conſuetudinibus *breuium quid ſibi velit, & 89.*

79 *Inquiſitionis priuilegia, vt in aliquo derogari valeant, eſt facienda eorum expreſſio.*

80 *Breuia à capitulo, & Clero Maioricen. obtenta fuerunt obreptitia, & ſubreptitia, numeris ſequentibus.*

82 *Reſcriptum impetratum in præiudicium tertij non ad implendum.*

83 *Status litis debet declarari, vt reſcriptum valeat.*

85 *Decanus, Capitulũ, & Clerus Maioricens. narrando Papæ, vt facilius impetrarent reſcripta, & breuia in Inquiſitores iactantiam imponendo, falſum expreſſerunt, & calumniam impoſuerunt, & numero 85. & 86.*

85 *Iactantia, de qua Inquiſitor Maioricenſ. calumniatus fuit, debuit prius probari ante Breuium impetrationem.*

86 *L. diffamari C. de ingenuis remedium ob quid introductum.*

87 *Reſcripta ad effectum falſitatis in idem cenſentur fere, ſiue impetrata ſint tacito vero, aut expreſſo falſo.*

88 *Breue impetratum à Clero Maioricenſ. fuit ſubreptitium, & obreptitium in præiudicium fori Inquiſitionis numero 91. 92. 93. & 94.*

89 *Iactantia ab Inquiſitoribus Maioricenſ. numquam fuit probata in Clericos illius Epiſcopatus.*

90 *Iactantia Vicarij* Allue *probatur aduerſus Inquiſitores.*

91 *Inquiſitores quoad examinationem cauſarum familiarium, & cæterorum, habent cognitionem ex vi Eccleſiaſtica Iuriſdictionis.*

93 *Reſcripti expeditio debet fieri iuxta tenorem ſupplicia.*

94 *Impetrator reſcripti excuſatur ex iuſta ignorantia à ſubreptione, niſi fuerit in magnum tertij præiudicium, vt n. 95.*

95 Cap. conſtitutus de reſcriptis.

96 *Inquiſitores Maioricenſ. per plures caſus demonſtrant cognouiſſe, non ſolum de cauſis ſuorum Miniſtrorum, verum, & de aliis non miniſtris, qui iniuriauerunt Miniſtros Sancta Inquiſitionis, vt à numeris ſequentibus ad 118.*

119 *Capitulum Eccleſia Maioricenſ. ſua narratiua Pontifici porrecta ſatis fatetur poſſeſſionem antiquam, in qua erant Inquiſitores cognoſcendi de pluribus caſibus extra fidem.*

120 *Delegati nominati in breuibus impetratis à Decano, & Clero Maioricen. non poſſunt eorum virtute procedere, & quare numero 121.*

121 *Delegatus, cui facta eſt fides de falſitate reſcripti nequit vlterius procedere in cauſa ſibi commiſſa.*

122 *Breuia legitimè non impetrantur niſi cum citatione tertij, de cuius præiudicio agitur; & ſic debuerunt citari Inquiſitor Generalis, aut Maioricenſ. nec ſufficeret citatio facta Agenti, aut Procuratori Generali, aut Maioricenſ. nec ſufficeret citatio facta Agenti, aut Procuratori Generali Romæ degenti, vt n. 123. 124. & 125.*

124 *Procuratori generali citato in Curia Romana, eſt concedenda dilatio, vt reddat Dominum certum de citatione, & negotio ſuper quo.*

125 *Clauſula generalis procura, non extenditur niſi ad proſequuta tantum.*

126 *Procurator nequit prorogare Iuriſdictionem.*

127 Cap. dilectus filius de procuratoribus.

129 *Vicarius* Allue *comparuit ad mandatum noſtri conſilij Inquiſitionis in hac Curia Matritenſi, fuit in Conſilio Iudicialiter auditus reſpondens accuſationi, & benignè ſententiatus, vt n. 130.*

ICARII, & Fiſcalis Eccleſiaſtici fundamenta, quæ ex actis videntur nulla, ſunt quæ laconicè ſubſequuntur, quibus in tribus articulis ſubſequentibus fiet explanatio. Conabantur magnopere hi in dicto caſu, Inquiſitores non poſſe cognoſcere de illo Clerico delinquente, etſi Miniſtro S. Inquiſitionis. Primò, quia priuilegia à Pontificibus conceſſa Tribunalibus Sanctæ Inquiſitionis ſpectant pro ſolis fidei Catholicæ cauſis, aut ab his dependentibus, & non in aliis. 1

Cumque dictus Calefat delinqueret in actu processionali, qui ex integro eſt de Iuriſdictione Epiſcopi Ordinarij contra quoſcumque Iudices iuxta iuris communis diſpoſitionem; item & *Concil. Trident. in capite vigeſimo ſeſſ. 24. de reform. ibi: non obſtantibus priuilegiis, indultis, concordiis, & aliis quibuſcumque conſuetudinibus*; & quia vt ordinarius Iudex eſt, & erat ſuperior Inquiſitoribus, in tantum vt nullus Eccleſiaſticus ſubditus ei poterit Epiſcopi Iuriſdictionem prorogare ſine 2

eius consensu *ex c.1.& cap. significauit cum vulgatis de foro comp.*& quod sine tali consensu non potuit dicto delinquens Calefat præsentare se coram Inquisitoribus, fugiendo Vicarij Ecclesiastiei auditorium.

3 Deinde quia etsi ab Inquisitoribus retroacto tempore aliquoties aliqui Clerici ministri sancti officij delinquentes extra casus fidei,& dependentes,puniti inueniantur,in eo inquam Inquisitores excessisse suā iurisdictionem ampliantes extra bullas, aliasque schedulas priuilegiorū,quæ sancto officio concessa sint,& vt amplius Vicarius se defenderet, videtur tuitionem fundasse in duplici breui, siue Bulla Pontific. Prima expedita anno præterito 1642. & mensis Martij die 31. ad fauorem Canonicorum illius Cathedralis Maioricen. sub ea narratiua,scilicet nam vt oratores dicendo frui alio priuilegio adiunctorum, quo solent gaudere plures Cathedrales, ratione cuius Episcopus, & Vicarius illius non possunt priuatiuè de Canonicorum, & Præbendatorum causis cognoscere;vndeque euenite,vt Inquisitores se introducerent ad cognoscendum de nonnullis illorum causis, & hac de causa amittere priuilegia adiunctorum iurisdictionis.

4 Tertio quod Inquisitor, qui tunc aderat in iactantiam prorumperet; quia cognosceret aduersus omnes Præbendatos in omnibus causis sine iure, ratione, & sine posse facere, sicut apparet enunciatum in memoriali supplicæ tunc porrecto Vrbano VIII. Pontifici Maximo, & ex alia Bulla expedita ab illo, etiam in dicto anno pro Clero illius Episcopatus die 24. Septemb.qua diceretur, nec ex eisdem causis pro Canonicis adductis posse Inquisitores in cæteros Clericos procedere; & quia Pontifex in ambobus committit executionem Episcopo,Decano,ac Thesaurario, & eorum cuilibet cum facultate inhibendi, & excommunicandi,non obstantibus Bullis, & priuilegiis sancti officij Inquisitionis.

5 Nos inquam apertè probauimus relata fundamenta non esse alicuius momenti,siue Vicarius ille *Allue* intenderet cognoscere in proposito casu *de Calefat* tanquam Iudex ordinarius, vel vt delegatus virtute dictorum breuium etiam cum de sui Episcopi licentia,cumque monitis,mandatis,censuris,ac inhibitione in Inquisit. *D. Matthiā Sanctos*, tum ibi existentem procedendo, commisisse delictū aduersus rectum, ac liberum sancti officij Inquisitionis exercitium,temerè impediendo,& cum scandalo eo euentu cæterarum causarum fidei, determinationes, si reuera ille Inquisitor à Vicario excommunicatus existeret, vti à Magistris, qualificatoribus Doctissimis quidem hic Matriti degentibus, declaratum fuit;& sicut ex articulis sequentibus latius apparet, in quibus plena manu pro Inquisitionis Iurisdictione res clara fit.

ARTICVLVS I.

6 FAcit inquam primo pro D. Inquisitore vnico ibi existente, ac cognoscente *de Calefat* delinquente; quia quantumvis Vicarius ille *Allue* Iudex ordinarius existeret, siue vt Papæ delegatus procederet,non potuit inhibere monitis, & censuris dictum Inquisitorem;quia ex Bullis summorum Pontificum Vrban. IV. Alex. IV. & Clem. IV. quas referunt Eymericus *q.21.*& Pegna *tit.3. commentario* 7. decretum est, vt Inquisitores, & officiales Tribunalium Sanctæ Inquisitionis vllo modo valeant excommunicati, etiamsi obligati sint in forma Cameræ Apostolicæ ad soluendam pensionem,aliquam ea ratione,vt minimè fidei negotia retardentur, & impediantur;si enim in casu pensionis soluendæ ita stabilitum, nonne multo plus Vicarius ille *Allue* deliquit censuris procedendo in Inquisitorem, inhibendo illum in casu proposito.

Huicque casui non male applicatur casus ille 7 extrauag. Cum Matthæus de hæreticis inter communes, quam bene explicat præter relatos ibi à Barbosa Oldradus post sua Consilia omnino legendus.

Vbi quod officiales Cameræ gaudent, vt non 8 excommunicentur ab Inquisitoribus,& aliis iudicibus sine litteris expressam mentionem facientibus dictæ extrauag. † imò Zanardus *in summa Di- 9 minor. præceptor. p.1.cap.6.de Inquisitore* vers. *septimo* probat facultatem,quam concessit Pontif.Clement.VII. *in sua Bulla cum sicut* anni 1530. procedendi censuris,aliisque pœnis,atque per alia iuris remedia, omni appellatione postposita, contra quoslibet molestantes Inquisitores in suis priuilegiis,ex quo robur accipit omne, quod in procedendo contra dictum Vicarium *Allue* potuit intendere, atque scribere in se defendendo D. Inquisitor D. Matthias Sanctos quod tunc omisit, ac distulit,donec noster Inquisitor Generalis D.M.D. Didacus de Arçe, & Reynoso prudentiæ, & litterarum eximius, & eius Consiliarij certiorarentur,in quo quam prudenter se habuerit ille Inquisitor nemini dubium esse potest.

Nec nos turbat dictum Vicarij firmantis suam 10 Iurisdictionem taliter esse ordinariam, & priuatiuam, quod omnes excludat Iudices alios, quantumuis exemptos ex regula textus *in cap.in apibus* 7.*q.5.*per quam glossa *in cap. perlectis §.soluitur do* verbo *gratia in fine 25.dist.cap.scriptum 6.q.1. cap.cum Episcopus de officio ordinarij, l. omnes 33. Codice de Episcop. & Clericis, l. omni innouatione, l. priuilegia Codice de sacro sanct. Ecclef.* Vbi Doctores Canonistæ, & Legistæ, quibus addo Stephan. Gratian. *discept. forens. capite 112. numero quarto*, & Narbonam *in l. 59. titulo quarto, libro secundo.* Vbi ait merito in prima instantia Episcopo causarum omnium Ecclesiasticarum cognitionem pertinere, nec adimi posse, etiam si nuncius, seu legatus Sedis Apostolicæ id sibi vindicare velit. † Qui & alij dicunt ad ea procedere, vt de- 11 beat Episcopus manu teneri in quasi possessione, exercendo suam Iurisdictionem, quoad omnes eius subditos, etiam innitos in qualibet suæ Diœcesis parte *ex cap. cum venerabilis, capite de Xenodochiis, de religiosis Domib. Clement. 5. iuncta glossa*, verb. *aut earum* de foro comp. sic relatus Narbona suprà numero quadragesimo nono, & Æmilius Veralus *decis. sacri Palatij,501.p.2. & præcipuè in causis matrimonialibus, & criminibus ex dict.cap.10.Trid.sess.24.*

Respondetur enim Episcopi,& eius Vicarij ge- 12 neralis Iurisdictionem cessare in omnibus causis, & negotiis,quæ speciali breui, Bulla, aut indulto Pontificio committuntur, & delegantur aliis personis,& iudicibus particularibus, sicut excipitur,& cauetur *in dicto c.20.Trid.*ibi *nisi ex vrgenti causa*; Sic vt postquam causam, aut causas alicui commiserit, non possit perquiri;adeò vt si aliquid ab illo ordinario post auocatum, aut commissum, negotium factum sit, reddatur nullum,

vt

vt latè tradunt DD. *in cap. vt noſtrum 56. de appel.* vbi Vbameſius *n.6.* & per textum *in c.1. & 2. de confirm. vtili, vel inutili, & ex optimo textu in extrauag. ad Romani §. Romani de probat*, inter communes, Gonzalez plura congerens *in regula 8. Cancel. gloſſa 52. per totam*, præcipuè *n.7.* Narbona poſt multos *in dicta l. 59. gloſſa 1. ex n. 195.*

13 Vbi addit *à n. 204.* quod tales commiſſiones, ſeu auocationes datæ à ſummis Pontificibus, debent ſubſcribi propria ſanctiſſimi manu, & vt rectè conficiantur neceſſarium non eſſe, vt breuia Apoſtolica ipſa manu Pontificis ſubſcripta ſint, ſed ſufficere, vt ſupplicationes ipſæ, ſeu commiſſiones, ſuper quibus breuia conficiuntur manu ſanctiſſimi ſignatæ ſint, ſicut declarauit ſacra congreg. Cardin. *ſuper dict. c. 20. Trid.* ac comprobat eum multis Barboſa *in paſtorali alleg. 81. p. 3. à n. 10.*

14 Nec in hoc tantum ſpecialitas procedat, ſiquidem in aliis duodecim caſibus procedere inſpicitur in quibus Iudices ſpeciales, ſecluſo ordinario, cognoſcunt de cauſis ſubditorum Epiſcopi, quorum aliquos ego poſui *ſub d. c. 1. de foro comp.*

15 Et minus obeſt, quod prædictus vicarius *Allue* intendat ſe defendere regula ea iuris, nempe, vt quia prius ipſe Inquiſitor inhibuerat illum comminans eum cenſuris, ac turbans illius Iuriſdictionem, potuit vicarius, ac debuit retorquendo, & ſe ſuamque iuriſdictionem ordinariam defendendo Inquiſitorem D. Matthiam inhibere, ac excommunicare per doctrinam textus *in l. ſi quis ius dicenti, non obtemperauerit*, qua permittitur omnibus Magiſtratibus defendere propriam Iuriſdictionem pœnali iudicio.

16 Et ita per Concilium Lugdunenſ. diſponitur, vt Epiſcopi, ac Prælati poſſint excommunicare eos, qui inferẽtes iniuriam, illorum Iuriſdictionem turbarent, ad arma Eccleſiaſtica recurrendo, quæ ſunt propria ipſius Eccleſiæ, atque ferre ſententiam excommunicationis in illam turbantes iuxta textum *in cap. dilecto de ſent. excommunicat. lib. 6.* Vbi DD. *lib. 6.* & ibi Barboſa cum pluribus, & cum aliis Zeuallos *de cognit. per viam viol. p. 2. q. 100.* & iterum DD. *in cap. 1. de officio deleg.* Vbi quod in delegato etiam Iudice ſic contingit.

17 Sed reſpondetur vt quemadmodum vſu longæuo iuris Epiſcopus, ac eius vicarius habent ex ipſo iure fundatam iuriſdictionem ordinariam, ſic & alij Iudices, qui ordinarij non ſunt, & incompetentes tempore, vſu, præſcriptione, & conſuetudine, fiant iudices competentes contra perſonas alias ſibi non ſubditas, quæ pertinebat ad iuriſdictionem ordinarij ex reg. textus *in cap. cum contingat 13. de foro comp. & in cap. 8. de iudiciis*, Vbi latè probaui, & ex aliis pluribus, in quibus firmant DD.

18 Quod etſi Iuriſdictio acquiratur priuilegio, vſu, aut præſcriptione, nihilominus dicatur à Pontifice conceſſa, qui hoc ſic ſtatuerit, vt Iuriſdictiones Eccleſiaſticæ eſſent firmæ, & certæ, ſicut docent Marcerus *in 3. p. de ſacram. dubio 3.* Bordon. *in ſumma tom. 2. lib. 7. q. 2. c. 1. §. 4. n. 162.* & alij Do-
19 ctores, †Qui etiam docent ex regula textus *in cap. dubium de elect. & in cap. Romana de ſent. excommunic. lib. 6.* poteſtatem ferendi cenſuras acquiri conſuetudine, vel præſcriptione ex regula textus *in cap. cum olim de præſcriptionibus*, Diana cum multis *p. 5. tract. 9. reſ. 42.*

20 Ex quo prouenit, vt ſtantibus Inquiſitoribus Maioricen. in poſſeſſione, ac vſu inueterato cognoſcendi de omnibus cauſis ſuorum ſubditorum officialium, ac Miniſtrorum, etiam in agendo; inde etiam procedat, vt Inquiſitor D. Matthias ſanctos rectè procederet contra dict. licent. Calefat inquiſitionis Miniſtrum, & hoc magis benè propter plures caſus, in quibus patet Inquiſitores proceſſiſſe infrà in fine referendos, quorum vltimi contigere anno præterito 1638. & 1642.

Ex quibus liquet Decanum, & Capitulum di- 21
ctæ Eccleſiæ Maioricen. item & Clerum illius Epiſcopatus, cæteroſque Iudices Regios, aut alios exemptos victos fuiſſe, & aliquoties in iudicio contradictorio; & ſic impetraſſe breuia in principio telata, falſa narratiua, vt in ſpecie probatur à nobis infra in art. 3. vnde fit euidenter, vt quia prædicti Inquiſitores ſunt Iudices Eccleſiaſtici & Pontificij potuerint extendere, & prorogare propriam Iuriſdictionem contra ſubditos Epiſcopi vſu, conſuetudine, & præſcriptione, cognoſcendo de aliis cauſis ciuilibus, & criminalibus extra illas, quæ ſunt fidei.

Itaque euidenter apparet dilui omnia Vicarij 22
Maioricen. fundamenta, per quæ ipſe publicabat Inquiſitores tantum poſſe cognoſcere de cauſis fidei, & aliis ab ea dependentibus iuxta Bullas congeſtas ab Eymerico, quas nouiſſimè, & ex propoſito refert DD. Franciſcus Salgado *de retent. Bullar. p. 1. c. 33.* cum aliis ſchedulis Regum Hiſpaniæ, Caroli V. & Philip. II. nam præterquam quod Iuriſdictio ſancti officij non extenderetur ad alios caſus, nec in Bullis Pontificum, & ſchedulis expreſsè cautum eſſet tamen vſu, conſuetudine, ac præſcriptione immemoriali, apparet omnia inquiſitionis tribunalia de pluribus aliis ciuilibus cauſis Miniſtrorum, ac Familiarium ſanctæ Inquiſitionis cognoſcere, vt latiſſimè probaui in allegatione illa fiſcali, quam ſcripſi anno præterito 1648. poſita infra *in dict. titulo de foro comp. poſt finem.*

Sed noſtra ſententia fortius patet; quia euiden- 23
ter conſtat non ſolum pluribus ſchedulis Regiis, quas ibi adduxi, imo & Bullis etiam Pontificiis Innocentij III. & Innocent. VIII. confirmatis à Pio V. in ſuis duabus Bullis *ſi de protegendis* anni 1570. alia 1569. firmantibus Iuriſdictionem Inquiſitorum in cauſis temporalibus officialium, Miniſtrorum, ac Familiarium eſſe Eccleſiaſticam, quibus concedunt, in fidei fauorem, & augmentum tum religionis omnes gratias, & prærogatiuas, priuilegia, & immunitates, quas idem Inquiſitores habent, eximendo illos, non tantum à Iuriſdictione temporali, ſed Eccleſiaſtica, & hoc iure optimo.

Quare benè Diana *p. 4. tract. 8. reſolut. 2. in fine*, 24
D. Dionyſius de Porto Carrero *in qua allegat. Iuriſdict. S. Officij*, & ſuorum miniſtrorum, dixerunt iuriſdictionem habitam ab Inquiſitoribus in ſuos miniſtros eſſe priuatiuam, non obſtante quod ſit conceſſa certo, & determinato officio; quia hanc conceſſionem præceſſit conceſſio Apoſtolica, quæ approbata, & in omnium obſeruationem publicata fuit per S. ſchedulas ſuæ M. inuiolabiliter obſeruatas, & inſuper addentes, vt non poſſit dari accumulatio, vbi eſt exemptio, quæ non ſolum excludit præuentionem ordinarij ſæcularis, ſed etiam Eccleſiaſtici, & fortius cum ſit hæc exemptio generaliter Apoſtolica, in qua reſpectu Eccleſiaſticorum nulla eſt dubietas, nec diſputatio.

Nec fauet dicto vicario *Allue* aliquorum di- 25
ctum, qui auſi ſunt dicere Inquiſitores poſſe de ſuis familiaribus, & miniſtris cognoſcere tantum in cauſis expectantibus ad fidem ex notatis

per Bartol.& alios, *in l. senatus consult. ff. de offic. præsid.& in l.si quis forte §.de quo ff.de pœnis,& per canonistas in d.cap.cum contingat.de foro.* Vbi Archidiacon.Anania,Butrius, Barbatia, & alij, iuxta quod præcipue dict. Vicarius fundabat propriam sententiam;nam satisfit ex proxime adductis iuribus, & rationibus pro inquisitione. Et quia illa inquisitio Maioricen.est in longæua consuetudine cognoscendi de aliis causis, & negotiis,non solum quando illius ministri sunt, & fuerint rei delinquentes; imo & quando agunt, vt actores contra Præbendatos,Canonicos,Clericos, equites, religiosos,sæculares,etiam exemptos, vt patebit infra ex 27. casibus referendis *sub d.art.* 3. quod sic procedit ex doctrina eiusdem Bart.& aliorum *in l. 1.§.denique ff.de aqua pluuia arc.* Ancharran.*in cap. conquestus in fine 9. q. 39. glossa 4. & in cap. cum quidem de exceptionib.lib.6.* Innocent.*in cap.nouit.* verbo *consuetudine de iudiciis* Palacij Rub. *in cap. per vestras notab.2.§.sed est pulchra dubitatio 26.de donat inter virum & uxor. cap. irrefragabili §. excessus de offic. ordin.& cap. dilecti de arbitr.* dicentium non posse alios iudices se intromittere in cognitionem causarum supra dictorum officialium, ac ministrorum..

26 Potuit inquam Vicarius *Allue*, hoc, & alia impugnare dicendo prædictas Bullas, & Schedulas Regias posse tantum habere locum in Inquisitoribus,& aliis officialibus de secreto sanctæ Inquisitionis; non vero respectu nostri licent. Calefat delinquentis, qui solum erat Clericus honestus (sic vocatus) tribunalis Inquisitionis, & minus quam quilibet alius commissarius, Notarius, siue familiaris aliarum Inquisitionum, in quibus non militant eædem prærogatiuæ, & exemptiones, quæ in secretariis, & aliis officialibus, ex secreto tribunalium,qui continuo inseruiunt vna cum Inquisitoribus, plures absumendo horas,menses,& annos,indeque factum vt lex illa Regia apud nos Castellanos dicta concordia familiarium sanctæ Inquisitionis, & quam explicaui in vero suo sensu *in d.alleg fiscali anni* 1648. Vallisoleti ordinata, atque concordata fuerit inter ministros Regiæ Iurisdictionis supremæ, & nostrum Inquisitorem, generalem, ex cuius tenore constat prædictos familiares in multis subiici laicorum Iurisdictioni;& sic non mirum, quod dictus Calephat deberet puniri,corrigi, & emendari in suo illo delicto priuatiuè ab Episcopo, & dicto vicario generali per regulas iuris supra adductas.

27 Tamen ex dispositione dictæ concordiæ, cuius tenor refertur *in l.20.tit.4.lib.4.recomp.* vbi latissimè D.Alphonsus Narbona explanat *per 22.glossas* omninò legendus,constat quam pro nostra doctrina faciat irrefragabiliter; quia supponens dicta concordia illam antiquam consuetudinem,& schedulas plures Regias latas in fauorem Iurisdictionis Inquisitorum à tempore Regum Ferdinandi, & Elizabet fundatorum in his Regnis sancti Officij Inquisitionis pro defendendis familiaribus laicis Sanctæ Inquisitionis in causis, tam ciuilibus, quam criminalibus, hacque de causa plures potentiores populi effugere Iudicium ordinariorum Regularium Iurisdictionem; ideo in illis conueniens fuisse,vt temperaretur exemptio talis;& sic coarctatam in aliquibus grauissimis casibus tantum,vt sunt proditionis,assassinatus, & aliis huius generis criminibus,non in aliis minoribus,in quibus,si familiares delinquentes existant, adhuc remanent Inquisitorum subditi, vt ab eis puniantur,& liberi à Iurisdictione Regia.

Si ergo respectu talium familiarium laic qui ex assensu Regio fruuntur priuilegiis il quisitionis,hæc ita se habent nonne,& mag cedent in Clericis,qui alias facti sunt comm Notarij,seu Clerici honesti S.officij Inquisi qui cum sint de Iurisdictione ordinarij Eccle ci immediate orta à Pontifice Romano, fi ab ea subtrahentur, eodem Romano Pontific ponente, sicut & fecit *in cap.statutum 1.de lib.6.& in clem.2.eodem tit.* 28

Vnde & euidentius apparet non minus p dere in dicto licent.Calefat,delinquente,S.In sitionis Maioricen.ministro, & præsentato, a præuento in carceribus illius tribunalis,quan uis consideretur minister non de multum ne sariis pro secreto sancti officij, & addimus in tum procedere, vt licet præuentus esset in car Episcopali ex mandato ipsius Vicarij *Allue*, n lominus posset ab Inquisitore D. Mathias sanc auocari iuris remediis inhibendo vicarium, eti censuris,vsque ad remotionem dicti Calefat, doctrina Molinæ *de iust.tom.5.tract.5.disp.* 28. 14. per verba ibi:*nec tam ordinarij tunc audiuntur, si aliud vellent consuetudine in his Regnis t buente Iurisdictionem tribunali Inquisitionis cir hac,& circa alia rationabilissima, vsu,consuetudi que recepta*, & hoc, quia sicut iurisdictio priuil gio acquiri potest; ita & consuetudine, Gratian *discept.forens.c.*184.*n.*20.Menoch.*cons.*122.*n.*6 *vol.*1.Surdus *cons.*465.*n.*4. 29

Et ita Sousa *in aphorism.Inquisitor c.3.n.5.*trad ex quadam Bulla Pauli III. *de cens.* ea permitti Inquisitoribus vti consuetudinibus, aliisque vsibus, quibus quomodolibet vtuntur, & liquet ex iam adductis supra, & de iure Regio per schedulas etiam Philippi II. & Philippi III. ex quibus apparet de repetita confirmatione à Regibus facta priuilegiorum, & exemptionum, quæ tam à iure concessæ fuerunt ministris, & familiaribus S. Inquisitionis, quam ex concordata, & Regalibus schedulis,vsúque, & consuetudine, aliaue quauis de causa,vel ratione,addens D.Dionysius de Porto Carrero n.29.verba ibi *aliaue causa,vel ratione* includere quidquid vsu receptum fuerit; licet vim consuetudinis nondum assumpserit, Diana *d. p.4. tract.8.res.3.* 30

Discursus iste posset multum extendi ex adiectione Iurisdictionalium Sanctæ Inquisitionis, etiam extra casus fidei,& dependentibus ab ea, de quibus latissime alij scripsere; nos vero tantum proponimus simile sequens, vt quemadmodum, nempe Episcopi,aliive Iudices ordinarij Ecclesiastici possunt defendere,& inhibere quoslibet alios iudices se intrantes ad cognoscendum de causis,& personis,quæ sunt alieni fori. 31

Ita imo, & validiori fundamento potuisse præfatum Inquisitorem Maioricen. procedere inhibendo, & excommunicando præfatum vicarium *Allue* mandans,vt ipse reponeret quidquid actuasset contra dict. Calefat, compellendo vsque ad remissionem processus originalis fabricati ab ipso vicario contra dictum licent.*Calefat*,aliaque facere aduersus dictum vicarium, vt impedientem liberum S.Inquisitionis exercitium,iuxta Bullas relatas Pontif. Vrbani IV.Clem. IV. & aliorum,& contra decisionem textus in dicto cap. statutum, vbi DD.*de hæret.lib.6.*cum aliis,quæ referunt Pegna *in directorio inquisit. 1.p.comment.79.& 3. p. comment.*83.& 85.Sousa *in aphorismo Inquisit.lib. 1.c.5.n.7.*& iuxta amplissimam facultatem, quam præbet Pius V. in dicta sua Bulla *si de protegendis*, 32

de

de qua Sfortia *epitome conſtit. Pontif.* 106. *Theorema* 278. Farinac. *de hæreſi q.* 182. latè Diana *dicta p.* 4. *tract.* 7. *reſ.* 13. nouiſſimè alios referens, Cæſar Catena *de officio inquiſitor. p.* 5. *tit.* 9. *art.* 73. *&* 78. & P. Bordon.

33 Et hoc fortius quia dictus vicarius intendit iniuriare ſuis actibus, & proceſſus dict. Inquiſitorem D. Matthias Sanctos. in quo ſolo Inquiſitore tunc iudicante de cauſis fidei, & in quo integra iuriſdictio Sanctæ Inquiſitionis reſidebat, voluit ſuis Iuriſdictionalibus actis vicarius etiam impedire ſancti officij progreſſum in dictis cauſis fidei; ſiquidem vicarius excommunicauerat illum: quo facto, quantum in ſe erat prætendit inhabilitando inquiſitorem, & per conſequens, vt ſuſpenderetur determinatio cauſarum fidei, & aliarum dependentium, vt probatum fuit.

34 Nec pro vicario facit conſideratio ſequens, ſcilicet quod dict. licent. *Calefat* delinquens, non poterat gaudere foro ſancti Officij Inquiſitionis; eo quod delinquerat in proprio officio Eccleſiaſticæ functionis qualis erat ille proceſſionalis actus, in quo procedebat vna cum cæteris Eccleſiaſticis, Epiſcopo, & Præbendatis illius Cathedralis, & ciuitatis coram illis pueros iam dictos rixantes alapis percutiens. Nam quantumuis iſte actus ſit proceſſionalis, & pueri percuſſi, ſiue cæſi fuiſſent minoris ætatis, vt annorum octo ferentes in dicta proceſſione inſignia quædam, & delictum, vt factum, atque perpetratum in tali actu videretur ſcandaloſum, & grauiſſimum Epiſcopo, & vicario, atque Præbendatis (quod re vera nimis leue fuit, & pro corrigendis illis pueris, vt apparet) ex quo autem idem *Calefat*, qui audierat à vicario apprehendendum, ſe præſentauit coram D. Inquiſitore, & in carcere Inquiſitionis præuétus, nec debuit, nec potuit D. Vicarius prorumpere ad actus immoderatos, illos vero, qui ex proceſſu apparent, præcipue ſi conſideraret, ac ruminaret in paruitate delicti, alias tam grauiter appretiati.

35 Et quamuis Inſtet vicarius delictum à Calefat perpetratum totum fuiſſe Eccleſiaſticum, & ſic de ſua Iuriſdictione, hoc quidem poſſet ab Inquiſitore tollerari, ac diſſimulari, ſi idem *Calefat*, vel ſe in carcere Eiſcopi præſentaſſet, aut à miniſtris Vicarij apprehenſus, & in carcere poſitus conſentiret ab illo iudicari, corrigi, atque puniri, non vero in caſu noſtro, in quo aliter de proceſſu conſtat, vt retulimus. Nec pro Vicario facit *Trid. diſpoſitio in cap.* 13. *ſeſſ.* 25. *de reform.* nam licet loquatur de proceſſionibus, de intereſſentibus in illis, de earum gubernatore, & de perſonis, quæ in præcellentiori ſitu ſunt ponendæ, dicens hoc ius Epiſcopo pertinere *amota omni appellatione, & non obſtantibus quibuſcumque componat*, Vbi DD. intelligunt id ſic diſpoſitum ad medendas regularium controuerſias, quæ ibi exoriri ſolent ſuper ſuis præcedentiis; ſic vt ſi ſcandalum non oriatur, locum non habeat, vt intelligunt, Zened. *in quæſt. Canon. lib.* 1. *q.* 26. D. Franc. Salgado *de protect. Regia p.* 2. *c.* 9. *n.* 101. Decianus *conſ.* 63. *lib.* 1. *n.* 50. Barboſa *in d. c.* 13. *Trid. à a.* 7. *& in paſtorali allegat.* 78. *& numero* 26.

36 Qui & alij cum multis, expendunt declarantes illa verba, Epiſcopum procedere de plano ſine figura iudicij ſummariè breui manu, & ſine ſtrepitu, omni appellatione quoad ſuſpenſiuum effectum remota (iuxta terminos, quos ego expendi *in cap. dilecti* 6. *de iudiciis q. pen. & fin.* aliquid *in fine cap. nouit* 13. *illius titali, & alibi,*) non tamen deuolutiua, vt cenſuit Rota *in praced. Colonienſ. verſ. non obſtat quod in conſilio* impreſſa poſt Poſthum. *de manutent deciſ.* 32. & iterum cum aliis repetit Barboſa *dicta allegat.* 78. *ſub dicto numero* 26.

37 Ex quo infertur, vt quamuis illa Trid. deciſio extendatur ex bona, & fundamentali ratione ad ſedandas per Epiſcopum, aut eius Vicarium generales rixas, ſiue diſcordias natas intereſſentes in proceſſione, ac in ea incedentes: tamen hoc procedet in componendo inſtanter, & reparando diſturbio ſcandaloſo, & impediente proceſſionis progreſſum, & hoc extraiudicialiter, nec in figura iudicij reſpectu exemptorum regularium, de quibus in littera eius fit mentio, & ſic liquet validiori ratione malè Vicarium *Allue* voluiſſe procedere contra *Calefat*, qui nec deliquit proceſſionem turbando, imo potius exercens actum componendi, illos pueros à rixa extrahendo, conans vt iterum arriperent inſignia propter rixandum dimiſſa ad effectum comitandi eandem proceſſionem; ſi enim hæc actio peccaminoſa non fuit forte in conſcientia Calefat, quo inquam titulo tam grauis potuit apparere? qui incõſideratè & pluſquam pueri illi) ſcandeſcens in illum voluit, etiam cum Inquiſitore, tam acriter, & cum tanto ſcandalo rixari; eo quod iam præueniret ad puniendum ipſum (*alefat*, qui in nihilo deliquerat etſi in aliquo nimis leuiter, de quo à Vicario curandum non erat per doctrinam tituli de delictis puerorum, & *l. ſcio ff. de in integ. reſtit. l. aut facta leuia ff. de accaſat. cum vulgatis*, Vbi quod de minimis delictis non curat Prætor, nec actio iniuriarum oritur, vt tunc accidit; eo quod pueri capaces iniuriæ non erant, nec actus ille proceſſionalis fuit peractum Calefat in veritate offenſus, ſed potius per pueros illos rixantes, quos conatus erat Calefat concordare alaparum ceſſione, vt ſic ordinarentur in proceſſione, ſicut ante rixam incedebant, in quo quis non videt Calefat miniſtrum Inquiſitionis perſonam condecoratam animum nullum habuiſſe turbandi, ac iniuriandi, aut ſcandalum incutiendi cæteris proceſſionaliter incedentibus, & ſi aliquod inde ortum fuiſſet paſſiuum, & ſic impunibile iuxta illa, quæ late ſcripſi *in c.* 2. *de præſcript.* vbi de natura ſcandali actiui, & paſſiui nonnulla videnda perpendi.

38 Ex quo prouenit, vt licet dictus Vicarius *Allue* dicat cum Deciano *in tract. crim. lib.* 5. *n.* 13. Decio *conſ.* 137. *n.* 5. 6. *& n.* 15. Farinacio *de hæreſi q.* 176. §. 2. *n.* 26. *&* 27. alios referente, quod Inquiſitores habentes limitatam Iuriſdictionem, cognoſcere nequeunt de emergentibus, & dependentibus, quæ immediatè hæreſim non ſaperent, & inde minus aduerſus proceſſum dicti vicarij, in quo nihil impedientiæ percipitur, incidentiæ, ſiue dependentiæ ab hæreſi; quantumuis à qualificatoribus aliter declaretur, cum præſumi non debeat dictum Vicarium proceſſiſſe, vt impediret aliquo modo liberum S. Officij Inquiſitionis exercitium, ſed tantum ratione propriæ Iuriſdictionis defendendæ, iuxta ea, quæ latiſſimè dixi *in tit. de iudic. & foro comp.*

38 At nihilominus nullo inquam præſenti caſu dictus vicarius liber à delicto graui probari poterit: nam cum proceſſerit promulgando cenſuras, fecit contra relatas Bullas Vrbani, Alex. & Clem. IV. & quia nimis ſcandaloſe proceſſit iniuriando dictum Inquiſitorem, ac paruipendens Iuriſdictionem Sancti Officij Inquiſitionis, vt ex actis ap-

paruit: argum. textus *in cap. si quis ab Episcopo* 2. *q.7.* cum vulgatis, & glossæ *in cap. Metropolitanum* 44. *eadem causa, & quæst.* verb. *Metropolitanum* dicentis quod tunc quis censetur facere in contemptum Iudicis, aut legis, quando voluntas in hoc dirigitur, vt quis nolit obedire; eo quia spernat potestatem Iudicis, aut legis. Couarr. *in cap. alma mater p.1. §.7. n.6.* Rota *de.* 835. *n.* 2. apud Farinac. *Collect. 1. nouissimar. p.4. diuersorum*: sic exercuit D. Vicarius publicè iactans, & animosè etiam verbis parum honestis irruens in dictum Inquisitorem, & tribunal curans, ac via gignere in populares S. Inquisitionis Tribunal non habere illam quidem potestatem, quam exercebat; & quod censuris innodatus Inquisitor, cessaret in progressu cæterarum causarum fidei, à quo non excusatur, & si hoc vltimum accideret præter intentionem, & minus principaliter.

40 Vnde euenit, vt cum impedite dicantur S. Officium illi qui offendunt, aut iniuriant Inquisitores, aut eorum Ministros iuxta dictam Bullam *si de protegendis* Pij V. quam explicarunt Carena *de officio Inquisitor. p.2. tit.13. cum infinitis* Simanchas *de Cathol. instit. tit.34. n.28. & in enchiridion tit.7. n.13.* & dicant Campeg ius ad Zanchin. *c.32.* Farinac. alios cumulans *de heresi q.182. n.14.* Scortia *in constit. Pontific. theorema* 138. idem Carena *d. p. 2. tit. 4. §. 3. n. 22.* posse Inquisitores punire iniurias in Inquisitores prolatas; & addant idem Farinac. *n.*84. Pegna *comment.79. p 2. sub litt. A.* Lucerna *Inquis.* verbo *imped. §. 2.* illos dici impedire S. Officium, qui minis, & terroribus verbalibus tantum vtuntur. Sequitur ex dictis dicendum, vt quia ille Vicarius *Allue* ignominiosè deliquerit, iustè ab Inquisitoribus, vti impediens valeat punire, præcipue si consideretur Inquisitores Regni, & Inquisitionis Maioricarum esse in stylo cognoscendi de causis suorum ministrorum Ecclesiasticorum delinquentium, etiam in officio Ecclesiastico, vt de pluribus inquam casibus patebit infra in fine articuli 3. referendis.

41 Et minus obstabit dictus vicarius, si replicet adhuc ex vltimis verbis *Trid. concil. dict. c.20. sess. 24.* ibi *non obstantibus priuilegiis, indultis, concordiis, ac aliis quibuscumque consuetudinibus*, quibus probatur semper, & vbique Episcopum, & eius vicarium cognitionem ordinariam habere in omnes suos subditos delinquentes, non obstante aliquo priuilegio, aut consuetudine in contrarium. Quia facile respondetur dictum Tridentini decretum, nec impedire, nec auferre possessionē quadragenariam cum titulo, seu priuilegio aliis Iudicibus acquisitam, vt tradit decisum Barbosa cum Sel, *in collect. d. c.* 20. *n.*81. *in vna Tocatina* 22. *Iuly* 1613. nec comprehendere consuetudinem immemorabilem vt etiam referunt decisum Gunzalez *ad regul.8. Cancel. glossa* 33. *n.*5. Stephan. Gratian. *disceptation. forens. c.*492. *n.*6. Narbona *de appellat Vicarij ad Episcop. fundam.3. n.*10. Ruta apud Farin. *p.2. in posthumis decis.*181. *n.*1. idem Barbosa *in pastorali allegat.*84. *n.*5. *in fine*, & alij, cum ergo Insitionis possessio ita antiquata sit in eo Regno, tot priuilegiis, etiam stabilita Pontificiis, & Regiis apparet euidenter prædictum Vicarium *Allue* non potuisse procedere, vti ordinarium contra dict. *Calefas*, & minus inhibere censuris dictum Inquisitorem, & vt insuper valeat Inquisitionis Tribu-
42 nal procedere contra illum, vt impedientem, † præcipuè quidem si consideretur vicarium Episcopi subiacere etiam Inquisitorum Iurisdictioni, cum iurisdictio Inquisitionis extendatur etiam contra eos, qui ab ea specialiter non reperiuntur exceptuati; non enim Vicarius censetur talis, sed tantum persona Episcopi, vt dixit Barbosa cum aliis *de officio Episcopi p.3. allegat.*112. *à n.*13. quibus addo Carenam *de officio Inquisitor. tit.5. §.7. numero* 62.

Et quia iuxta publicam acceptionem dignior di- 43
citur Inquisitor, cum eius Iurisdictio immediatè dimanet a Papa; illa vero Vicarij dependeat ab ipso Episcopo, qui illum sibi elegit Vicarium, iuxta illa, quæ latissimè dixi *sub cap. 5. de officio Vicary à* 95.

Nec obstant alia verba *Trid. in eo c.* 20. quibus 44
pro Iurisdictione absoluta iudicium ordinarium DD. stare ibi: *causa omnes ad forum Ecclesiasticum pertinentes in prima instantia coram ordinariis locorum, dumtaxat cognoscantur*; quia auocatio, de qua ibi loquuntur summi Pontifices, non comprehendit Inquisitores, qui non ordinarij sunt, sed mere delegati a sede Apostolica, quique delegatam dumtaxat, non ordinariam exercent Iurisdictionem, vt patet ex textu *in cap. per hoc de heret. lib.6.* Abbas *in cap. excommunicamus* c. *num.*13. *de heret.* vtrobique communiter DD. quorum 33 refert, ac sequitur DD. Franc. Salgado *de retem. Bullarum* 2. *p. c.*33. *n.*23. & 24.

Quo fit, vt etsi non constaret, an delegatus à 45
Principe in omni causarum genere sit superior iudice ordinario? sed quia constat, vt sit superior respectu causæ sibi delegatæ ab eodem per textum *in l. ille a quo §. tempus ff. ad Trebell. cap. sane 2. cap. significasti de officio delegati, cap. pastoralis §. praterea de officio ordinary*, ibi *cum delegatus quantum ad illud sit maior ordinario* Vbi DD. & ex iam supra adductis, etiam in causis, vsu, consuetudine, aut proscriptione acquisitis; eu. n t quod si ordinarius, & Inquisitores in simul procedant super eadem causa, & negotio, & Inquisitor sit dignior tanquam delegatus Papæ, vt habetur *in* 2 *v. directory, q.*2. vt iste debeat præualere in cognitione 46.

In tantum quod reus vocatus super eodem ne- 46
gotio, debeat comparare coram Inquisitore, cuius tribunal est maius, & dignius, vt dicunt Faquineus *lib.*12. *controuersiar. c.* 85. Archidiacon. & Franc. *in dicto cap. per hoc de heret. lib.6.* & potiori iure in casu nostro, in quo incarceratione, & præsentatione *dict. Calefas* coram Inquisitore fuit præuentus.

Dicet pro se Vicarius *Allue*, vt potuerit de- 47
fendendo propriam iurisdictionem pœnis & censuris procedere contra D. Inquisitorem, absque eo quod ipse redderetur ligatus censuris decretis per dictum Inquisitorem D. Matthiam Sanctos. nec vt impediens sancti Officij Inquisitionis notaretur ex adductis Bullis Vrbani, Alex. & Clem. IV. quarum tenorem ignorabat, vt leges extrauagantes positæ extra corpus iuris, ob idque liberum fuisse à culpa, & delicto per illa, quæ dixi in cap. ex literis de constit, sicque non posse in plus damnari, quam quod se inhibeat à cognitione causæ, declarando esse nullas censuras à se latas.

Pro quo faciunt sequentia, scilicet regula textus 48
in cap. Pastoralis de fide instrument. cum vulgatis, quæ congerunt DD. *in c.1. de sent. & de re iudic. in cap. cum inter eodem.* nam quoties extrauagans non est clausa in corpore iuris, est valida sententia contra eam lata, quia si est incognita non vitiatur.

Item

49 Item quia incognitas leges iudex ſcire non tenetur; imo & quando Iudex ob ſummam difficultatem, & obſcoritatem illam extrauagantem non intelligebat, nec putabat ad cauſam pertinere, & multo magis contra diſpoſitionem extrauagantis ignoratæ, & non productæ, vt ex Franciſco Pegna, reſoluit Fr. Eldifonſus Variola *pag. mihi* 238. in verſ. *ſi contra*, & verſ. *ſi iudex*, & & communiter DD. in l. enim prolatis de re iudicata, & relati à Padilla *in l. penult. C. de iuris, & facti ignorantia numero* 12. Caſſiodorus *deciſ.* 7. *n.* 5. & alij.

50 At vero, hoc non obſtante, reſpondetur Tribunal Sanctæ Inquiſitionis talem habere Iuriſdictionem notam in cauſis fidei, & etiam quæ ſpectant ad defendendum proprios familiares, & miniſtros; præcipuè in eo Tribunali, vt patet ex exemplaribus in fine poſitis vt numquam Vicarius ille poſſit ſe tueri prætextu ignorantiæ dictarum Bullarum, quas ignorare non præſumitur; ſiquidem ſe iactabat, dicendo nullas alias habere ſanctum Tribunal Inquiſitionis præter illas, quæ pertinent ad cognoſcendum Inquiſitores de cauſis fidei, & dependentibus ab ea.

51 Nec dictas extrauagantes potuit, nec debuit ignorare, cum ſint leges conſtitutæ à ſummis Pontificibus, quæ obligant, & ligant etiam ignorantes poſt duos menſes à die publicationis in Curia: argum. textus, vbi DD *in d. c. 2. de conſtit. lib.* 6. & quia dictæ extrauagantes fuerunt à principio receptæ, & practicatæ in quolibet S. Inquiſitionis Tribunali, & in alijs Iudicum Eccleſiaſticorum, & in illo Maioricen. Tribunali, in quo nunquam auditum fuit, quod Epiſcopus, ſiue Vicarius vllus cenſuras publicarit, ac decreuerit in Inquiſitores.

52 Et confirmatur ex his quæ diſputat nouiſſimè Pater Franc. Valente *in ſuo libro concordia iuris Pontificij in princip. c.* 6. Vbi loquens de authoritate extrauagantium, affirmat cum infinitis, non ſolum extrauagantes inſertas in corpore iuris, quales ſunt poſitæ poſt clementinas, & illas, quæ ſunt poſitæ in tribus libris Bullarij, vbi impreſſæ circumferuntur facere fidem in iudicio, ſed etiam extrauagantes in Archiuio publico aſſeruatas, cum de eis nequeat dubitari, & præſumantur vſu receptæ per textum *in auth. ad hæc de fide inſtrum.* cum alijs iuribus, quæ referunt Roman. *conſ.* 160. *n.* 2. Felinus poſt Abbatem, Butr. & Anchar. *in c.* 1. *de re Iudicata*, Ioſeph Ludouicus *de ſtatutis concl.* 1. Tuſchus *litera E, concl.* 679. *n.* 4. Andr. Gamba *de authoritate legati de latere n.* 495.

53 Ex quibus patet, vt prædictæ extrauagantes Vrban. Alex. & Clem. IV. & cæteræ omnes Bullæ pertinentes ad ſanctum Tribunal Inquiſitionis impreſſæ ſint, & extent in corpore dicti Bullarij, quod debuit Vicarius nec illas ignorare, nec poſtea excuſatione ignorantiæ ſe tueri, & quod nec potuerit procedere, vt Vicarius ordinarius dicti Epiſcopatus Maioricen. inhibendo Inquiſitorem, ac illum cenſuris compellendo, ſed quod imo ipſe Vicarius debuit ſilere, ſubmittendo ſe illico prædicto Inquiſitori, qui eum inhibuerat, ac ſuis mandatis acquieſcere, remittendo ad Tribunal ſancti officij actus originales, quos fabricaſſet, tam *in Calefat*, quam in Inquiſitorem, nec ad vlteriora procedere, cum omnes nulliter fierent iuxta doctrinam Seſſe *de inhibition. cap.* 25. *n.* 14. *&* 15. ex Mandoſio, dicentes nec aliquem actum procedere etiam, nec ſub prætextu, ne veritas occultetur.

ARTICVLVS II.

54 IN hoc articulo efficacius probatur, vt licet breuia in principio adducta pro Canonicis, Præbendatis, & Clero vrbani VIII. ſint libera ab omni obreptione; & ſubreptione; ita vt fuerit expedita in forma probante iuxta ſtylũ Curiæ Romanæ, adhuc non valuit dict. Vicarius *Allue* vti ſubdelegatione ſui Epiſcopi ad procedendum contra dictum *Calefat*, qui erat miniſter Inquiſitionis, cum dicta Vrbani Breuia directa eſſent ad Epiſcopum, & alias duos capitulares illius Eccleſiæ Cathedralis.

55 Quæ aſſertio probatur ex ſequentibus. Primo, quia etſi Epiſcopus virtute illarum litterarum eſſet tantum delegatus Papæ com facultate ſubdelegandi Vicarium, adhuc ipſe nulliter procederet, niſi conſtito de facultate, & ſubdelegatione ſibi conceſſa *ex reg. textus in cap. cum iure peritus* 31. *de officio iuric. deleg.* com adductis à gloſſa ibi *in cap. nobiliſſimus* 96. *diſt. lib.* 1. *C. de mandatis Princip.* cum infinitis Barboſa *in dicto cap. cum in iure*, D. Franc. Salgado *de retent. Bullar. p.* 2. *c.* 34. *à n.* 16. Pareja *de vniuerſa inſtrument, edit. tit.* 2. *reſ.* 5. *n.* 10. *&* 11. *& n.* 17. & licet poſtea conſtiterit de ſubdelegatione ex doctrina gloſſæ *in l. licet* 56. verbo *deducta ff. de iudiciis*, Bald. *in l. dum qui q.* 4. *n.* 5. *ff. de Iuriſdict. omn. Iudic.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 877. *ex num.* 8. Pareja *dicto tit.* 2. *reſ.* 5. *numero* 27.

56 Secundo, quia Vicarius Epiſcopi nequit ſe intromittere ad exequendum litteras Pontificias, directas ſuo tantum Epiſcopo, in quibus Vicarius nominatus non eſt, cum tranſitus fieri nequeat de iudice delegato ad non nominatum, Nicolaus Garcia *de benefic. p.* 6. *c.* 2. *à n.* 22. Campanil. *in diuerſ. iuris canon. Rub.* 11. *c.* 23. *à n.* 148. Gregor. Lopez *in l.* 47. *tit.* 18. *p.* 3. *gloſſa* 8. Rebuffus *in reg.* 13. *Cancellar.* in verbo *aut vicarios perpetuos*, Decius, & Felinus *in cap. eam te de reſcriptis n.* 7. *&* 17. exactè Sbrocius *de Vicario Epiſcopi lib.* 1. *q.* 135.

57 Præcipuè ſi conſideremus Vicarij generalis Epicopi poteſtatem, etſi ordinariam non extendi ex clauſula generali commiſſionis ſibimet ab Epiſcupo factæ ad omnes etiam caſus, de quibus cognoſcit Epiſcopus, cum conſtet eſſe plus quinquaginta, qui non veniunt, niſi alia ſpeciali commiſſione Vicario generali ſint demandati iuxta quæ longè ſcripſi infra *in c.* 5. *de officio Vicarij q.* 5. 6. *&* 7.

58 Nec his implicabit Vicarius dicendo ſufficere vt ipſe procederet contra *Calefat* ſciente, & præſciente, & præſente Epiſcopo, & quaſi facta conſultatione cum eo; & ſic validos feciſſe actus Iudiciales ex illa communi doctrina, vt valeat ſententia lata à iudice, parte præſente, & nondum citata; quia præſentia ſuppler citationem requiſitam ad audiendam ſententiam neceſſariam, quam tuentur Angelus, & Aretinus *in l. fin. ff. quando appelland. ſit*, dicentes quod valet omnis actus iudiciarius, qui fit præſente parte, niſi contradicat ſtatim; ita vt taciturnitas habeatur pro conſenſu *ex l. de ætate* §. *qui tacuit ff. de interrogator. action.* Zenallos *in pract. q.* 808. Vbi *à num.* 22. dicit ita defendiſſe in cauſa quadam matrimoniali coram ordinario Toletano litigata, referens ſic deciſum in Rota Romana *dec.* 311.

59 Quia reſpondetur caſum illum differre à noſtro, in quo Epiſcopus Maioricen. eſt tantum

Papæ

Papæ delegatus absque eo quod possit se ingerere eius Vicarius, qui quantum ad delegationem dictorum Breuium Vrbani VIII. est tanquam persona priuata, & qui nec potest intromittere, nisi ex facta ea sibi sub allegatione expresè per delegatum Episcopum, com debeat prius constare de subdelegata ab Episcopo tali Iurisdictione antequam se intromittat.

60 Et confirmatur, nam, nec Episcopus valet se intromittere, quantumui excellentior sit in causa specialiter commissa per Papam suo Vicario, nisi idem Vicarius dictam causam subdeleget suo Episcopo, vt posita in clem. & si principalis *de rescriptis q.9.n.18.* Bonifac. *n.13.* Zerola *in praxi Episcop.p.5.verb. Vicarius dubio 5.* Marcus Anton. Genuens. *in praxi Archiepiscop. Neapol.c.83.sub n.11.* Thomas Sanchez *de matrim.lib.8.disp.27.n.30.& aly.*

65 Nec obest, vt dicat Vicarius enunciasse sibi subdelegationem per Episcopum factam fuisse; sic vt asserta presumatur, resoltareque dicator ex scientia, & patientia Episcopi: argum. text. *in l. 2. §. Magistratum autem*, Vbi Paulus affirmat *ff. de exercitoria actione*, Vantius *de nullitate sententia tit. quibus modis sententia nulla reparari possit n. 44.* D. Franc. Salgad. *de retent. Bullar. p.2. d. cap.34. 18. in fine*; quia respondetur verius esse, vt clarè constare debeat de tali subdelegatione ipsi facta, præcipue, cum Inquisitor procederet in *Actu* vt contra priuatam personam, quæ nec erat Iudex competens, nec talis posset existere virtute adducti Breuis Vrbani VIII. debuit enim dictus Vicatius prius certiorari Inquisitorem, ostensa ei in actis illa Episcopi sui subdelegatione ex doctrina textus *in l. 33. tit. 6. lib. 1. recomp. l. prohibitum*, Vbi Bald. & DD. *C. de iure fisci lib. 10 auth. de collat. §. eos, ibi eos autem, qui in prouinciis pro quibuscumque publicis actionibus diriguntur, non aliter inchoare exactionem, nisi prius prouinciali iudicio insinnauerint impositas sibi de hoc iussiones.* Mascard *de probat tom. 2. concl. 949. n. 2. 3. & 4.* Abiles *in capitalib. Pratorum glossa* verb. *cartas in princip. l. fin. tit. 27. lib. 9. recomp.* Puteus *de syndicatu* verbo *successor in officio c. 2. n. 2.* cum aliis, Castellus de Bobadilla *lib. 2. polit. cap. 10. n. 21. & lib. 3. c. 2. n. 3.* Videndus, atque applicandus Pareja *de instrument. editione p. 1. tit 2. Rub. 5.* in tantum, vt cuicomque parti contra quam processuri sunt, debeant eam manifestare, Lucas de Pegna *in d. l. prohibitum*, Puteus *dicto c. 2. n. 1.* Bobadilla *supra n. 20. d. c. 20.* videndi & textus *in l. 13. tit. 6. lib. 2. recomp.*

62 Et plus in terminis iuris nostri Canonici D D. per textum *in dict. cap. cum in iure 3. de officio delegati cum vulgatis*, vbi habetur, vt nullus exequi teneatur quod mandatur à delegato, nisi constet de delegatione Sedis Apostolicæ, in tantum, vt executor Apostolicus, vel delegatus non possit exercere Iurisdictionem litteris non præsentatis; sic vt nec citatus ab eo teneatur comparere, nisi inserto tenore, & copia commissionis, vel delegationis in citatione.

63 Et in tantum procedit, vt excommunicatio decreta per delegatum, qui copiam suæ delegationis non fecit, sit nulla, Nauar. *cons. 9. in antiquis, alias 5. in nouis de sent. excommunic.* Sayrus *in floribus decis. sub eodem tit. dec. 10.* & ad hæc omnia cum infinitis Barbosa *in dicto cap. cum in iure n. 3. 4. & 5.* hæc enim in persona dicti Episcopi Maioticens. cognoscendo contra *Calesat* debent sic practicari, cum procederet in eo casu, non vt ordinarius, sed vt delegatus Papæ; ergo fortius procedent contra facta Vicarij procedentis tunc sine delegatione Papæ, & sine subdelegatione expressa, & inserta sui Episcopi.

Quod sic præfata doctrina Vicario non placeat, respondetur vlterius dictum licent. *Calesat* reum, & ministrum Sanctæ Inquisitionis non comprehendi sub generalitate verborum dicti 2. breuis Vrbani VII. supra adducti, in principio expediti ad fauorem Cleri illius Maioricen. Episcopatus; eo quod iuxta iuris regulas rescripta, & Bullæ summorum Pontificum non transgrediuntur Iurisdictionem, vltra quod in illis expressum, & comprehensum habetur iuxta rigorem litteræ ex doctrina textus *in cap. significante 34. de rescript.* Vbi litteræ impetratæ à Papa contra aliquem vnius Diœcesis, si est alterius, non valent, *& cap. Rodulphus 35.* eodem vbi ciuitatis homines non comprehenduntur in rescripto impetrato contra hominem alienius Diœcesis; qoia vt DD. scribunt omnia rescripta delegatoria sunt stricti iuris, sicut in specie dicont Beccius *cons. 25. numero decimo quarto, & trigesimo tertio.* Marc. Anton. *variar. resolut. libro primo, resolut. 8. numero quarto*, & alij. 64

Ex quibus resultat dictum *Calesat* non comprehendi sub littera dicti Breuis, com sit minister Inquisitionis exemptus etiam à Iurisdictione sui Episcopi ordinarij: nam com Cleri illius Episcopatus Maioticen. narrauerint Pontifici easdemmet causas, quas antea narrauerant Decanus, & Capitulum Cathedralis Maioricen. vt consequerentur prædicta Breuia fundando omnem suam querelam in eo, nempe vt Inquisitores S. Tribunalis Maioricen. se iactabant, quod cognoscebant iurisdictionaliter, etiam contra Canonicos, & Ecclesiasticos illius Cathedralis, & Episcopatus subditos Episcopi, abstrahendo eos à cognitione proprij ordinarij; patet inquam dict. Calesat non comprehendi in dicta querela, & si alias Clericus sit, & sacerdos in sacris, cum reperiatur exemptus à Iurisdictione Episcopi, & sui Vicarij subiectus Iurisdictioni Inquisitorum, aliis expressis Bullis Pontificum, per quas cæteri Ministri delinquentes puniuntur tantum ab Inqoisitoribus, quod etiam visu, consuetudine, & aliis Regum priuilegiis est corroboratum ex dictis supra in princip. & his, quæ latè scripsi in allegat Fiscali pro sancto officio Vallisolatano anno præterito 1648. posita in fine tituli de foro comp. 65

Nec enim implicat, quod degentes Clerici in vna Diœcesi eximantur ex multis causis à Iurisdictione Episcopi, vt accidit in commissariis, Notarijs, & aliis Ministris S. Inquisitionis Ecclesiasticis, in Religiosis, in Clericis Scholasticis, & aliis, de quibus latè dixi *sub dicto titulo de foro comp.* 66

Confirmatur vlterius ex doctrina Angeli in cons. 138. *Visis omnibus a numero 5.* & D. Francisci Salgad. de retent. Bullar. *dict. p. 2. cap. 12. numero* 80. dicentium rescriptum limitatum ad certas personas, & ad certas qualitates, non extendi vltra; & sic procedere in rescripto dante Iurisdictionem super possessione per rapinam, quod non extenditur ad possessionem per fraudem, sicut etiam firmarunt ex aliis Paulus de Castro *cons. 257. libro primo, à numero primo*, Roman. *cons. 388.* verbo *comprehendit*, Tuschus 67

practicarum

practicarum concluſ. littera R, concluſ. 213. à n.b. & à n.22.

68 Cum ergo dicta duo Breuia Vrbani loquantur tantum de Canonicis, & Clericis illius Epiſcopatus, non eſt cur extendi valeant ad cæteros Eccleſiaſticos Miniſtros S. Inquiſitionis delinquentes, & rei, cum iam iſti non dicantur ſubditi Epiſcopi Maioricenſ. ad effectum, vt puniantur ab illo, ſine illorum ſaltim conſenſu, & ſic contra dict. *Calefat* ex regula textus *in cap. P. & G. de officio deleg.* quem explicantes DD. Barboſa ibi cum multis n. 3. Nauarr. *in cap. cum contingat ſeptima cauſa nullitatis in princip. de reſcript.* Menoch. *conſ.* 140. *n.* 54. Menchaca *quæſt. vſu frequent. cap.* 14. *n.* 16. Morla *in emperio p. 1. tit. 2. q. 21. num.* 2. Eraſmus Cochier *de iuriſdictione ordinar. in exemptos p. 2. q. 21. n. 2.*

69 Et alij affirmant delegatum non poſſe extendere ſuam Iuriſdictionem ad perſonas in reſcripto ſuæ delegationis, ſaltem per generalem clauſulam, minime contentas, etiam ſi illæ conſentiant.

70 Vnde queit inferri, vt licet idem licent. *Calefat* non ſe præſentaſſet, vt reus incarcerandus coram Inquiſitoribus Maioricen. & vt Miniſter illius Inquiſitionis; imo potius præſtaret conſenſum ſubiiciendo ſe iuriſdictioni Epiſcopi, & ſui dicti Vicarij; non inde poterat præiudicium inferre Iuriſdictioni, quam in illum habebant; ac habent Inquiſitores, vt in cæteros alios Miniſtros, ſicut patet ex proxime adductis, & ea D. Alfonſo Narbona legendo *in l. 20. lib. 4. tit. 1. in concordia familiar.* gloſſa 21. *ex n.* 19. Vbi loquens de familiaribus ſæcularibus Tribunaliom Sanctæ Inquiſitionis, adeo dicit illos exemptos à Iuriſdictione laici Iudicis ordinarij, vt nec etiam ex conſenſu, & voluntate familiarium in præiudicium Inquiſitorum Iudex laicus valeat cognoſcere: nam ex quo Iudici alicui priuatiuè fuit in aliquo caſu conceſſa Iuriſdictio, non poſſunt Iudices, qui excluſi reperiuntur etiam de conſenſu partium eorum cognitioni adhærere; quia vbi per legem neceſſitas fori conceſſa eſt, non licita prorogatio, vt ſcribunt Baldus *in l. cum eorum n. 8. ſ. de ſentent. & interlocut. & in auth. habita n. 23. C. ne filius pro patre, cum aliis*, Petr. Barboſa *in l. 1. & 2. art. 10. n. 49.*

71 Et licet reſpectu familiarium, aliorumque miniſtrorum ſæcularium S. Inquiſitionis, poſſit amplecti alia opinio, ſcilicet, vt illis conſentientibus in Iuriſdictionem laici Iudicis ordinarij, renunciata videtur exemptio fori Inquiſitionis, quæ ipſis competit, & hoc iuxta diſpoſitionem noſtri ſupremi Conſilij, quod in ſuis literis expeditis hic Matriti 13. Maij 1538. & Valliſolet. 14. Iulij einſdem anni, quas refert idem Narbona eſſe reconditas in Gaaofilatio Inquiſitionis Toletanæ; ita vt poſt conſenſum præſtitum non ſit locus diſplicentiæ, ſi Iudex laicus incœpiſſet cognoſcere, ſcribit *in dicta l.* 20. *titulo primo, libro quarto, recompil.* gloſſa 21. Legendus *à numero* 19 *&* 32. Tamen hoc ſolum poteſt habere locum, quando tacitè, aut expreſsè dicti Familiares, ſiue miniſtri renunciarunt proprium Inquiſitionis forum ſine voluntate ſe illo tuendi, ſecus vero quando contra eorum voluntatem intendiſſet laicus Iudex punire delicta Familiarium, arripiendo eos à foro Inquiſitionis ſibimet competenti, & quæſito, vti accidit in caſu tædi cti *Calefat*, qui (vt iam dictum eſt) miniſter erat & reus præſentatus, præuentus, & incarceratus in Inquiſitione ne incideret in manus Vicarij, qui modis omnibus acriter in eum ſcandeſceret.

72 Et facit pro Calefat doctrina textus *in cap. cum tempore de arbitris*, Vbi Barboſa cum infinitis *numero quarto*, ſequitur, vbi dicitur quod exempti à Iuriſdictione Epiſcopi, & ordinarij Iudicis per ſummum Pontificem, non poſſunt Iudicari ab illis ſine aſſenſu ipſius Papæ; & quia vt communiter DD. diſtinguunt, exemptio conceſſa Miniſtris S. Inquiſitionis, eſt realis, cui nullus miniſtrorum eius, queit renunciare ex regula textus cum vulgatis de foro comp. & eo amplius, quia ſi attentè legatur contextura breuium D. P. Vrbani VIII. ex ea patet, vt exemptio competat dictis Canonicjs, & Clero, ſi velint tali exemptione ſe protegi, intendendo, vt excluderentur Inquiſitores à cognitione ſuorum delictorum, ſiquidem videntur breuia illa expedita ea qualitate, vt Iudea exequutionis illorum debeat prius requiri cum aliquo ex dictis breuibus, quod competit delinquenti; indeque euenite, vt quia D. Calefat delinquens, Clericus, & miniſter Inquiſitionis noluerit ſe tueri cum exemptione breuis ſibi competentis, vt vnus Clericus ex Clero Maioricen. ſed potius elegerit, ac ſe præſentauerit in carcere Inquiſitionis, quod reſpuerit forum dicti Vicarij.

73 Nec facit pro Vicario replica iam in primo articulo adducta, vt *Calefat* nullo modo poſſet gaudere foro Inquiſitionis, quia deliquit in actu proceſſionali inductus ſuperpellicco: nam præterquam quod abundè reſponſum fuit *in dicto articulo primo*, addimus nunc epiſtolam, vulgo *carta acordada* huius Conſilij ſupremi Inquiſitionis miſſam ad cætera Inquiſitionis Tribunalia anno præterito 1612. & menſis Nouemb. die 28. qua cauetur diſtinctio delictorum, de quibus Epiſcopi, vt ordinarij Eccleſiaſtici poſſint cognoſcere & de Clericis Miniſtris S. Inquiſitionis, & de quibus non; dicitur enim ibi pertinere delicta perpetrata in proprio officio Sacerdotij, aut beneficij, aut officij Eccleſiaſtici, quod debet impendere, cuius naturæ, & ſpeciei non eſt delictum patratum *à dicto Calefat*, vt ex ipſo iam ponderato *ſub dicto articulo primo*, liquet, & colligitur ex latè congeſtis per Narbonam *in dicta l. 20. concordia* gloſſa 20. *& ibi ex numero quinquageſimo nono ad* 96.

74 Ea quibus quidem omnibus dici debet, vt quamuis Iudex ipſe delegatus poſſit defendere ſuam Iuriſdictionem eiſdem remediis, quibus idem Iudex ordioarius propriam, quam habet, excommunicando inobedientes, & eos, in quos delegatam habent Iuriſdictionem ex textu *in dicto cap. P. & G. 40. de officio delegati* cum multis aliis iuribus adductis à gloſſa ibi in verſ. *excommunicationis*, Nauarr. *in manuali capite vigeſimo ſeptimo, numero quinto, prope finem*, Ludouic. Miranda *in manuali Prelator tom. 2. q. 35. articulo ſecundo, concluſione 1. in fine, & alij in dicto cap.* P. & Iudices alios inhibere ex confæderatis *ſupra in dicto articulo primo*; ſed non inquam potuit dictus Vicarius *Allue* excommunicare, nec inhibere Inquiſitorem, *vt dicto articulo primo*, iam eſt probatum, præcipiendo, vt dictus delinquens Calefat compareret coram eo.

75 Nec oberit præfatæ reſolutioni quod ſummus Pontifex

Pontifex Vrban. VIII. dixerit, atque expresserit in dictis Bullis, vt possint Iudices nominati in illis, & quilibet eorum compescere quoslibet contradictores in præmissis non parceotes per censuras Ecclesiasticas, aliaque oportuna remedia, postposito appellationis remedio; quia respondetur Pontificem summum solum fuisse loquutum de illis subditis Episcopi, qui Iurisdictioni alterius Iudicis, aut inquisitionis non subiacebant, quod vltra dicta in relato 1. articulo videtur esse conforme verbis dictorum breuium ibi: *Nobis nuper expom fecerunt indecorum sit, vt sacerdotes, & reliqui altaris ministri loci ordinario subiecti, & ab omni sæculari potestate exempti in causis, quantumuis leuibus ad fidem minimè pertinentibus, & ab ea nullatenus dependentibus à iudicibus delegatis in tribunali dicti officij Inquisitionis Maioricen. ad Iudicium euocentur.* Non enim verba hæc concedunt quod sacerdos subditus Inquisitionis, delinquendo etiam extra officium, sit puniendus ab eodem iudice ordinario, siue delegato nominato in illis, cum solum intentio Papæ in ea concessione sit auferre vim ante actum cognoscendi Inquisitores Maioricens de delictis commissis, & patratis à cæteris Ecclesiasticis subditis tantum suo Episcopo, & eius Vicario ex iam adductis in hoc, & præcedenti articulo 1.

76 Et minus obstant verba sequentia dictorum breuium Vrban. VIII. ibi: *Sic & non aliter in præmissis per quoscumque Iudices ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores Iudicari, ac irritum, & inane, si quid secus super his à quo quam, &c.* Quia vis dictorum verborum pertinet ad præcauendum, ne dicti Clerici delinquentes, alias non ministri Inquisitionis, sed tantum subiecti suo Episcopo, & Vicario generali Maioricens. & sic fiet, vt quamuis idemmet Papa Vrbanus adderet in dictis breuibus clausulam *non aliter*, quæ arguit præcisam necessitatem, formamque inducat, necessitatem faciat, & denotet, omninò abesse voluntatem, adimens ab actu consensum, & alios effectus pariat, vt omnes clausulistæ scribunt; sed limitatur, quoties actus gestus compatitur cum illa forma indocta: nam vt docent Seraphinus *decis.* 1190. *volum.* 2. Barbosa *clausula* 81. *numero* 10. in tali casu non operatur illius resolutionem, sicut contingit in dicto *Calesat* delinquente, de quo est quæstio, qui quia minister inquisitionis, ac si Clericus compatitur iudicari ab Inquisitoribus Maioricen.

77 Et comprobari videtur ex clausula sequenti dicti breuis ibi *ac quoties pro parte ipsorum Cleri, & Ecclesiasticorum fuerint requisiti non permittentes desuper ab ipsis Inquisitoribus, & quibus aliis, &c.* Cum ex mente eorum colligitur mentem Pontificis fuisse fauere Clerum, & Clericos illius Diœcesis; dumtamen ipsi requirerent Episcopum, Decanum, & Thesaurarium, & eorum quemlibet, vt cognosceret de suis delictis, & causis; & sic noluisse Pontificem ex integro annullare consuetudinem in illa inquisitione præscriptam diu cognoscendi etiam de Ecclesiasticis non ministris Inquisitionis delinquentibus, dum ipsi non contradicant, nec requirerent dictos Iudices Breu. iuxta nonnulla exemplaria in fine huius operis posita, quod in dicto *Calesat* ministro Inquisitionis debuit facilius procedere, cum sit minister debens gaudere foro Inquisitionis, quod petierat se præsentando coram Inquisitore, & in carcere inquisitionis, de quo casu nihil in narratiua fuit mentionatum, nec in breu. expressum.

78 Nec hæc resolutio in aliquo euanescit per vltima verba dictorum Breuium ibi: *non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus, Apostolicis statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quibuscumque, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium, illis alias in suo robore permansuris ad præmissorum effectum, specialiter, & expressè derogamus, cæterisque in contrarium quibuscumque &c.* Quia licet clausula *non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus* posita ab eo, qui derogare potest, operetur effectum omnimodæ derogationis omnium legum, statutorum, & priuilegiorum etiam si priuilegia non nominatentur, sicut resoluunt Gambara *de officio legati lib. 8. tit. de potestate legati in legibus, & statutis condendis n.* 28. Barbosa *clausula* 83. *n. fin.*

79 Tamen hoc non militat, nec intelligitur in priuilegiis concessis à summis Pontificibus sanctæ Inquisitioni, & eius ministris, quæ vt derogari in aliquo valeant, est necessaria expressa illorum, & specialis mentio, & de verbo ad verbum expressio, vt cauetur in Breuibus expeditis à summis Pontificibus pro ministerio sanctæ Inquisitionis, præsertim Alex. VI. Clem. VII. Iulij III. & aliorum; pro quo faciunt dicta ab Eymerico *p.* 3. *Directorij q.* 84. & ibi Pegna *commentario* 133. nec enim patet in Breu. dict. Vrbani pro Canonicis, & Clero Maioricens. in aliquo derogatum esse vsui, & consuetudini illius inquisitionis delinquentes proprios Ministros puniendi.

ARTICVLVS III.

80 IN hoc articulo probatur breuia dicta Vrbani VIII. expedita in dicto anno 1642. tam ad fauorem Canonicorum, & Præbendatorum Cathedralis Maioricen. quam ad fauorem integri Cleri illius Episcopatus, fuisse nulla, obreptitia, tacita veritate & falsa causa expressa.

81 Probatur ex sequentibus. Primo, quia cum Decanus, & capitulum Ecclesiæ Maioricens. recurrissent anno præterito 1632. & iterum anno sequenti 1638. occasione litis contra Canonicum *Domenge* relatæ infra ad Curiam Romanam, vt consequerentur Breue Pontificis, ne Inquisitores Maioricens. cognoscerent de causis Canonicorum, præcipuè, quia iuxta Trident. Concil. debebant gaudere adiunctorum Canonicorum prærogatiua, & iuxta quæ latè dico de canonicis adiunctis *in tit. de Archipresbyteris* nec de delictis, quæ ipsi perpetrarent Canonici, & Præbendati contra Familiares, ac cæteros Ministros S. Inquisitionis, & viso ex dicta concurrentia nullum fructum percipere hoc tacito anno deinde sequenti 1642. & tacita etiam possessione, in qua Tribonal illius inquisitionis, & eius Inquisitores erant cognoscendi de diuersis negotiis contra Canonicos iniuriatores Familiarium, & Ministrorum S. Inquisitionis pluribus actibus iudicij contradictorij acquisita, etiam contra alios Ecclesiasticos, & sæculares illius Episcopatus, vt infra plu-

tibus

tibus exemplis iactis patet, narratiuam factam pro conſequendo breui adducto dicti anni 1642. eſſe Inquiſitores, nempe ſe antea, & tunc gloriatos fuiſſe, & gloriari, cognouiſſe, cognoſcere, & cognituros eſſe contra canonicos iniuriantes Familiares, ſeu alios miniſtros S. officij, & in omnibus cauſis.

82 Et quod prædictum Breue expeditum pro Decano, & capitulo, fuerit ſubreptitium, & nullum, probatur ex dictis; item quia adhuc pendente memorata lite cum dicto canonico *Domenge*, & Inquiſitores in poſſeſſione cognoſcendi dict. Decanus, Capitulum, ac eorum agentes præſtatum ius Inquiſitorum, doloſè tacuerunt contra regulam iuris, & axioma DD. *in cap. cum ordinem 6. de reſcriptis*, & aliorum, vt non ſit ad implendum reſcriptum in præiudicium tertij, cum non præſumatur, vt velit Papa, ſeu Princeps auferre ius tertij, Maſcardus *de probat. concluſ.* 1003. *numero* 22. Caoedus Luſitanus *decif.* 93. *numero* 2. *p.*2. Azeuedus *in l.*1. *numero* 35. *tit.*24. *lib.*4. *recompil.* cum in eo ſemper intelligatur clauſula ſaluo iure tertij, Brunon à Sole verbo *reſcriptum* in locis communibus.

83 Deinde, quia debuerunt exprimere, & declarare ſtatum litis, quæ influxit, vt Decanus, & capitulum mitterent ad Apoſtolicam ſedem: ſicut communiter DD. firmant, & cum illis Menochius *de arbitrar. caſu* 202. *numero* 6. Lancelotus *de attentatis p.*2. *cap.*4. *collat.*7. *numero* 649. Staphileus *de litteris gratia, & inſt.* Gratianus *diſcept. forenſ. cap.* 100. *numero* 37. Flamin. Pariſ. *de reſignatione lib.*2. *quæſt.* 3. *numero* 64. Marcus Anton. *variar. reſol. lib.*5. *reſ.* 104. *numero* 29. & alij; eſt enim regula, vt ſit facienda mentio delita, & ſtatu, vt dixi *in cap. ſuper litteris de reſcriptis*: qua propter dixerunt Buhetius *ſingulari* 8. Rebuf. *tom.*7. *ad leges Gallicas tract. de euocatione numero* 87. *pag.* 268. Didacus Perez *tit.*3. *lib.*3. *ordinam pag.* 449. *&* 701. Azeuedus *in l.*1. *numero* 5. *tit.*5. *lib.*4. *recompil.* Flamin. *de reſignat. lib.*2. *q.* 3. *à numero* 60. Lancelotus *ſuprà dicto cap.*4. *à numero* 630. Zenedus *ad decretales collect.* 53. *numero* 1. non valere reſcriptum, per quod quis impetrauit iudicem, lite pendente, non facta mentione de illa ex proximè adducta ratione.

84 Et amplius probatur nullitas dicti Breuis; quia cum Decanus, & capitulum narrarent de gloriatione Inquiſitorum, qui nullam iuriſdictionem ad id haberent, exprimendo falſum, & tacendo verum, calumniatores extiterunt aduerſus iuſtos proceſſus S. Inquiſitionis, imponendo illi, & Inquiſitoribus vſurpare iuriſdictionem alienam, introducendo ad hunc effectum illam communem praxim, quam DD. admittunt *de lege diffamari cod. de ingenuis* narrando impetraturus reſcriptum mendoſam iactantiam Inquiſitorum, de quo modo ſic fraudulento, & calumniæ pleno, quo ſæpius ſolent vti impetrantes, & procuratores partium exiſtentes in Romana curia valde conqueruntur, Zuchardus *in dicta l. diffamari à numero* 1. Marcheſanus *in tract. de commiſſionibus iactationis p.* 2. *cap.* 2. *à princip. tom.* 3. DD. Franc. Salgado *de retent. Bullarum p.*2. *cap.* 12. *à numero* 74.

85 Quod ſi forte verà eſſet iactantia Inquiſitoris tunc regentis illam inquiſitionem Maioricen. cuius ratione poſſet valere reſcriptum à Decano, & capitulo impetratum, debuit ante illius obtentionem conſtare, & probari fundamentum iactationis contra iactantem expreſſim, vt dixerunt Marcheſanus *ſuprà dicto cap.*1. §.1. *à numero* 24. idem Salgado *dicto cap.* 12. *de retent. Bullar. p.*2. *numero* 78 *&* 79. cum multis

† cumque remedium *dicta leg. diffamari* ſit 86
introductum in illos, qui ſine poſſeſſione ſe iactant de iuriſdictione, aut Dominio, quod reuera non habent, & contrarium in noſtro caſu acciderit; quia eſt certa Inquiſitorum poſſeſſio cognoſcendi contra canonicos, Clericos, & Religioſos, Equites, ac alias perſonas illius Epiſcopatus, & deſtrictus, vt comprobatur exemplaribus infrà poſitis; ſequitur omninò dicendum falsè, & ſine iure monuiſſe Pontificem Vrban. VII. ad conceſſionem dicti Breuis.

Ex quibus liquet peccaſſe nimis contrà diſ- 87
poſitiones, tam iuris ciuilis, quam canonici, & contra Pontificum apertas conſtitutiones, quæ per DD. ſolent recolligi *in dicto cap. ſuper litteris de reſcriptis*, Vbi ego alia plura; & ſub eo tit. dixi digna applicationis huic articulo, de quo etiam cum infinitis latè expendens Thomas Sanchez *lib.* 8. *de matrim. tota quæſt.* 21. explicans nullitatem talium reſcriptorum, litterarum, & breuium Pontificum falſi expreſſione, & taciturnitate veri, dixit cum aliis ad effectum nullitatis reſcripti, idem eſſe, etſi in aliquo differant; item de falſitate, ſiue taciturnitate reſpectu cauſæ finalis, vel impulſiuæ, aut efficientis, ſiue de omnibus ſimul ſicut, in hoc caſu viſæ ſunt concurriſſe; quia ſi narratum fuiſſet verum Papæ, nempe Inquiſitores eſſe ab antiquo in veteri conſuetudine, & poſſeſſione contrà canonicos, & Eccleſiaſticos, forte inquam ſummus ille Pontifex non concederet prædictum breue pro Decano, & Capitulo Maioricen. vel ſi illud foret conceſſurus, præciperet prius citandos Inquiſitores Maioricen. de quorum præiudicio agebatur.

Vnde etiam à fortiori prouenit dicendum 88
aliud Breue pro Clero illius Epiſcopatus expeditum, nullum fuiſſe, cum totum fundamentum Cleri narratiuæ fuerit in relatione ante præmeditata à dictis Decano, & capitulo, vt per modum ampliationis dicto Clero, etiam, ſua Sanctitas concederet aliud Breue ſimile, vt fecit in eodem anno, vt ante primum articulum diximus, in qua quidem narratiua exceſſerunt mentiendo, & tacendo; imò & plus; ſiquidem pro Clero non militabat illa adducta cauſa adiunctorum, quæ ex Trid. conſil. competit canonicis Cathedral. Eccleſ. qua cauetur non poſſe Epiſcopos, ſiue eius vicarius cognoſcere per ſe ſolos de delictis canonicorum, niſi vna cum duobus adiunctis Præbendatis de eodem capitulo, iuxta formam, quam latè retuli ſuprà.

Item fortius facit contra Breue Cleri: nam 89
iactantia Inquiſitoris non fuit dicta contra Clerum (in caſu, quo vera eſſet) ſed tantum contra canonicos, qui ſolum poterant conqueri de Inquiſitore iactante, non ſic Clerus dicti Epiſcopatus, aduerſus quem nihil iniurioſum prolatum erat, & ſic fiet nullo inquam modo potuiſſe Clerum dicti Epiſcopatus Maioricen. acquirere tale Breue licitè

in præjudicium inquisitionis, & hoc clarius, si aduertatur, Clericos Episcopatus Maioren. non esse in ea Dignitate, qualem canonici tenent.

90 Et pro iurisdictione inquisitionis retorquetur iactantia dicti vicarij *Allue* aduersus quem liquet dixisse per Romanam curiam processurum esse diuersis remediis contra Inquisitores, quæ tentatiua, quam nulla, & temeraria sit, patet, quoties omisso Stylo iuridico intenditur per doctrinam Farinac. *de falsitate quæst.* 164. *numero* 164. *Rotæ iactu decis.* 184. *numero* 12. Daniel *de nobilibus* nouissimè cum Socino *controuers.* 46. *numero* 6. qui loquens de simulatione, dicit iactantiam Cæsaris, de quo ibi pluries se se ab hoc iudicio eximere velle palam testantis, causamque in curia Romana pertractandam esse, annullare cessionem ibi relatam; non inquam ab hoc aliud est, quod dictus vicarius fecerit, quam procedere simulatè, ac calomniosè, vt sic turbaret modos rectos, & sanos procedendi in dicta inquisitione Maioricen.

91 Itaque dicendum est iustiori de causa nullum, & subrepticium dici breue pro Clero expeditum, tum per dicta *in art.* 1. *&* 2. *hic*, tum ex reg. textus *in l. querela cod. de falsis*, *& in l. sicut cod. de præscript.* 30. *vel* 40. *annor.* Bald. *in l.* 2. *col. fin. cod. de execut. rei iudicatæ*, Bartol. *in l. Prætor paragrapho fin. ff. de operis noui nunciat.* Rodericus Suarez *in l. post rem ff. de re iudic. numero* 1. *ad finem*, Tyraquel. *lib.* 1. *de retract. paragrapho* 35. *glossa* 40. *numero* 40. Couarruu. *in regula possessor.* 3. *p. paragrapho* 3. *numero* 4. DD. *in cap. cum contingat de foro comp.* corroborantes præscriptionem, & consuetudinem, Narbona *in dicta l.* 20. *concordia glossa* 22. *numero* 88. 89. 107. 108. dicens Inquisitores quoad examinationem causarum familiarium, cæterorumque officialium, habere cognitionem ex vi Ecclesiasticæ iurisdictionis.

92 Et qualiter cumque proximè dicta accipiantur ex alio capite pro iurisdictione Inquisitorum, suadetur, quia cum ius præcipiat expeditionem rescripti faciendam esse iuxta tenorem supplicæ, Gutierrez *lib.* 3. *pract. quæst.* 17. *à numero* 43. Menochius *cons.* 180. *numero* 1. *& de præsumpt. lib.* 2. *præsumpt.* 29. *numero* 2. Surdus *de aliment. tit.* 9. *quæst.* 31. *numero* 83. *& decis.* 268. *numero* 15. *& decis.* 29. *numero* 15. *& cons.* 18. *numero* 28. Canedus Lusitan. *decis.* 72. *numero* 1. *p.* 1. *& de patronatibus Regiæ coronæ cap.* 40. *numero* 7. Gregorius Lopez *in l.* 26. verbo *la respuesta tit.* 11. *p.* 5. Didacus Perez *in l.* 6. vers. *quæro* 38. *tit.* 12. *lib.* 3. *ordinam*, sequitur, vt quia expressa non fuerunt in contextura dictorum breuium clausulæ omnes, & conditiones ab impetrantibus positæ, sint nulla dicta breuia, cum ab illis clausulis habeat rescriptum vim, vt ab intentione concedentis, euincaturque dolo impetratum *ex l.* 1. *ff. de dolo*, *l. falso* 2. *cod. de diuers. rescript. dict. cap. super litteris*, cum vulgatis.

93 Imo etsi causæ narratiuæ clauderentur, & includerentur in rescripto, & breui dicti Cleri Maioricens. dici debet etiam, vt careant veritate, cum à cessante causa narrata in principali, cesset etiam in accessoriis, & si in istis non fuerit subreptio ex doctrina Abbatis. *in cap. sedes de rescriptis numero* 4. Felin. *numero* 2. Franc. *in cap. si eo tempore numero* 4. *de rescript. in* 6. Sanchez *de matrim. dicta disp.* 21. *numero* 63. undeque fieri, vt licet dictum breue Cleri honestatur per clausulam ibi positam *indecorum sit* adhuc debeat dici nullum.

94 Nec oberit vt vicarius *Allue* dicat dictum breue non esse subreptitium ex causa subreptionis proper taciturnitatem ex iusta ignorantia impetrantis; quia hoc solum obtinebit, si probaretur eam interuenisse iustam, & probabilem, & vt qualitas tacita talis esset, quod si exprimeretur, non ideo desineret Papa concedere dictum breue & dum non præjudicaretur tertius aliquis, vt DD. docent per textum *ibi in cap. gratia* & in aliis *de rescript. lib.* 6. quæ omnes cessarunt in eius impetratione; siquidem Clerus tacuerit possessionem, quam habebant Inquisitores Maioricen. cognoscendi de causis iam suprà adductis; & referendis art. sequenti, mentiendo etiam, quod ad illius obtentionem militabant in Clero eædem rationes, ac in Decano, & capitulo, & in iactantia, & aliis suprà ponderatis.

95 Iam ergo ex his omnibus apparet rectè ad casum, de quo loquimur, applicari doctrinam textus *in cap. constitutus de rescript.* Vbi ignorantia probabilis non excusat à vitio subreptionis; quia ex illa impetratione, in qua mentio non fiebat de statuto facto, & habito in Ecclesia super certo canonicorum numero irrogabatur magnum præjudicium Ecclesiæ, cui summus Pontifex in dubio non intendit præjudicare iuxta textum *in cap. super eo de officio, & potestate iudicis deleg.* & argum. textus *in l.* 2. *paragrapho siquis à Principe ff. neque in loco publico*, si hoc de iure, validius contra impetrantes, Decanum, Capitulum, & Clerum; quia nullam ignorantiam habuerunt de iuribus ab inquisitione Maioricen. habitis, nec de præjudicio graui, quod superueniebat inquisitioni illi, & Iurisdictioni Inquisitorum, vt ex dicentibus *in art.* 4. apparebit.

ARTICVLVS IV.

96 IN hoc articulo ad praxim stabiliendam pro inquisitione Maioricen. contra attentata vicarij Maioricen. pro Decano, Capitulo, & Clero, sont referenda à retroactis annis plura exemplaria in iudicio contradictorio deuicta contra canonicos, Clericos, religiosos, milites, & alios spectantes ad iurisdictionem alterius iudicis, contra quos Domini Inquisitores Maioricens. cognouerunt, & difinierunt ab annis hic fere, & viginti.

97 Etenim contra canonicos illius Cathedralis Maioricen. & Clericos, probant exemplaria sequentia, & proximiora temporibus nostris. Primum, quia constat, quod anno 1650. citauit, & vocauit Tribunal Sanctæ inquisitionis canonicum Verart; eo quod officians, indutus vestibus Diaconalibus, non præstitit honorem, ac obedientiam debitam Tribunali congregato pro publicatione adictorum S. officij.

98 Et in terminis ad nostrum casum anno præterito 1584. petitione facta à Fiscali audientiæ Ecclesiasticæ coram Episcopo Maioricen. aduersus Magistrum Ioannem Abrines, canonicum illius Cathedralis, & Ministrum qualificatorem Sancti officij Inquisitionis; quia verbis iniuriosis in proprio suo capitulo cum nonnullis

confratribus

conſratribus canonicis, & capitularibus, hoc ſcito, ab Epiſcopo conſtat, vt ipſe dictum canonicum qualificatorem remitteret ad Inquiſitores, declarando cognitionem de delicto dicti canonici pertinere ad ipſosmet Inquiſitores.

99 Item anno præterito 1600. proceſſauit, & puniuit S. Inquiſitionis Tribunal licent. Petrum Enſenat, Canonicum Maioricen. eo quod auxilium præſtitit cuidam homini, qui mutilauit, ſeu percuſſit quendam Familiarem S. Inquiſitionis.

100 Et anno 1605. proceſſit etiam contra Canonicum Sancenoli; eo quod verba iracundiæ habuit cum Doctore Cotoner. Aduocato incarceratorum S. officij.

101 Anno 1624. proceſſit S. Tribunal contra D. Antonium Gil Theſaurarium, & Canonicum dictæ Eccleſiæ Maioricen. quia malè loquutus fuit de cenſuris promulgatis ab Inquiſitoribus contra proregem, & miniſtros Regios.

102 Anno 1630. vocauerunt ad ipſum Tribunal inquiſitionis, Inquiſitores illius Canonicum Vgouerart, quia non fecit Sancto Tribunali aſſuetam vrbanitatem in diè publicationis edicti, indutus veſte Diaconali.

103 Anno 1639. ad quærelam comitis de Togares, Familiaris illius Inquiſitionis Maioricens. fuit proceſſatus canonicus licentiatus Hieronimus de Togares propter furtum examinum 60. apium.

104 Anno 1605. lis proſequuta fuit ad petitionem Doctoris Matthei Maiol. conſultoris Sancti officij ſuper tertia quadam parte expenſarum, quas obligatus fuerat ſoluere canonicus Ioannes ſequi contra idem capitulum integrum, & canonicos dictæ Eccleſiæ Maioricens.

105 Anno 1625. proceſſit S. Tribunal Inquiſitorum contra Doctorem Onofrium veri canonicum, & vicarium generalem ſede vacante, quod reſtiterit ſe inhibere à quadam cauſa, quam ipſe inceperat aduerſus Doctorem Franciſcum Catala conſultorem S. officij, & quia etiam decreuerit, & expedierit cenſuras contra idem Tribunal Inquiſitorum. Et patet vt ſcito in hoc conſilio ſupremo, quod Dominus Inquiſitor Generalis D. Andreas Pacheco, & conſilium hoc inquiſitionis ſupremum auocauit cauſam, mandans, vt idem vicarius compareret in hac curia, & quod annullaret ſuos fabricatos actus, eoſque originaliter traderet; qui etiam petiit abſolutionem ab excommunicatione incurſa, cui S. Tribunal Maioricen. impertiuit, & miſit epiſtolam ſuam eidem Tribunali anno 1626. Mai 20. & conſtat alia epiſtola 30. Aprilis dicti anni, quod Petrus Ochoa, Procurator eiuſdem vicarij generalis petiit ſuo ſcripto, vt Inquiſitores ſuſpenderent mandatum de comparendo in eo ſtatu manente dicto vicario, qui caſus eſt noſtro adaptabilis, ſicut etiam apparet de ſequentibus.

106 Nam anno præterito 1641. cum viſitatores illius Epiſcopatus ſuſpenderent à celebrando rem ſacram licentiatum Michaëlem Maymo commiſſarium Sancti officij oppidi de Talanibe, idem commiſſarius appellans, & comparens coram Tribunali, adeptus fuit litteras ordinarias aduerſus dictos viſitatores, vt auferrent dictam ſuſpenſionem, nec in commiſſarium procederent, & apparet Fiſcalem Eccleſiaſticæ curiæ comparuiſſe coram dictis Inquiſitoribus petens remiſſionem ad Epiſcopum, & cauſa remiſſa ad noſtrum conſilium, quam pro Epiſcopo ſolicitauerat Doctor Antonius Col viſitator Generalis Diæceſis, & miſſus ad hunc effectum ſimul cum epiſtola Epiſcopi in ea dicentis fundamenta iuridica pro ſe, viſis omnibus, conſtat à Domino Inquiſitore generali, & conſiliariis eius, pronuociatum fuiſſe in fauorem Epiſcopi die 31. Iulij dicti anni remittendo ad eius curiam dictum commiſſarium viſitatum. Quo facto, liquet de iuſtificatione conſilij non aduocantis ad ſe cauſas, quæ propriè ſpectant ad Epiſcopum, etiam contra Miniſtros Sanctæ inquiſitionis Parochos, & beneficiatos delinquentes in proprio miniſterio, & quod ita faceret in noſtro, ſi vicarius *Alue* iuſte procederet contra *Caleſat* miniſtrum inquiſitionis, qui nec deliquit in officio curæ, nec adminiſtrationis rei Eccleſiaſticæ.

Anno 1586. proceſſit S. Tribunal. contra Michaëlem Ioaneda Præſbyterum; eo quod verbis iniuriaſſet Ioannem Ponçe Familiarem S. officij oppidi Mohon inſulæ Menorchæ. 107

Anno 1590. contra Thomam Purg Dorſile, Præſbyterum; quia iniuriaſſet licentiatum Bartholomæum Domeng. Rectorem, & commiſſarium de Sollor. item contra Antonium Mor. Præſbyterum; quia verbis iniuriauit Michaëlem Nadal Familiarem Sancti officij oppidi, ac villæ Manachor. Et contra Michaëlem Pons Præſbyterum, & Nicolaum Guillo familiarem Sancti officij; eo quod ſe ad inuicem iniuriarunt.

Anno 1598. practicatum fuit contra Raphaëlem Pons præsbyterum; quia fuſtibus percuſſit Ioannem Morot Familiarem. 108

Anno 1601. proceſſus factus fuit contra Petrum Purg Præsbyterum; quia verbis iniuriauit Bartholomæum Fut Familiarem, oppidi de Turca.

Anno 1543. proceſſit S. Tribunal Inquiſitionis ad inſtantiam Bartholomæi Maiol commiſſarij S. officij oppidi de Solar contra Raphaëlem Camor Præsbyterum eiuſdem oppidi, quod verbis eum iniuriauit. 109

Anno 1606. proceſſit contra Petrum Iaſon Præsbyterum, & vicarium, de Pallenſa, & Gabrielem Martorel Familiarem Sancti officij; eo quod ad inuicem verbis ſe ſe iniurarunt. 110

Anno 1606. proceſſit idem Sanctum Tribunal contra Antonium Saſtra, Michaëlem Armenjol, Bartholom. Dominici Præsbyteros; quia complices fuerunt in morte Petri Antonij Zafonteca Depoſitarij Sancti officij de depoſitis pecuniæ, quæ fiunt à prætendentibus Familiaturas. 111

Anno 1634. proceſſit Sanct. Tribunal contra Martinum Ioannem Rex Præsbyterum de Alcudia; quia verbis iniuriauit Doctorem Bernardum Caldes commiſſarium Sancti officij. 112

Anno 1633. & 1635. facti fuerunt proceſſus per Inquiſitores aduerſus Antonium Cabdebin Præsbyterum de Pollenca ſuper homicidiis Bernardi Sion & Petri Iorgi Alemani familiarium S. officij inquiſitionis. 113

Anno 1639. proceſſit Sanctum Tribunal contra 114

tra Bartholomæum Matera Præsbyterum quia verbis iniuriauit Michaëlem Guili notarium S. officij, & contrarium eundem notatium; eo quod foro renuncians Inquisitionis, quærelam dictæ iniuriæ proposuit coram iudice Ecclesiastico illius Episcopatus, in tantum, vt licet idem Præsbyter iniuriator erat incarceratus ab eodem iudice Curiæ Ecclesiasticæ, adhuc processit sanctum Tribunal sine competentia, nec admissione legatiæ Episcopi.

115 Anno 1640. processit Sanctum Tribunal contra Baptistam Domenge Beneficiatum illius Cathedralis Maioricen. quia fuit auxiliator, & associator Bartholomei Salas Familiaris Sancti officij in homicidio Michaëlis Qua & quamuis Episcopus & eius vicarius restiterunt intentantes esse legitimos Iudices; quia ipse Baptista erat Clericus, & solum associatus; nihilominus expeditæ fuerunt primæ litteræ inhibitionis, & secundæ aggrauatoriæ, cum quibus Episcopus, & vicarius se inhibuerunt, & remiserunt ad Sanctum Tribunal actus originales. Et in eodem anno per petitionem commissarij Maimo præcepit Sanctum Tribunal vt Doctor Alemani traderet mancipium Maurum ad redimendum quendam fratrem dicti Maymo captiuum.

116 Anno 1641. cum esset Vaile, villæ *de sincu* Laurentius Fons familiaris Sancti officij apprehendit, & incarcerauit quendam Præsbyterum complicem certi homicidij, ob quod, & ob alias extorsiones, Episcopus Maioricen. declarauit dictum familiarem incurrisse censuras canonis *si quis suadente*, dictus familiaris cucurrit ad sanctum Tribunal inquisitionis, quem absoluit, & processit aduersus vicarium Generalem dicti Episcopatus, & ministros eius, qui comparuerunt in dicto Sancto Tribunali, & remissi fuerunt actus processus ad nostrum consilium supremum, & prosequuta in eo ad instantiam Doctoris Antonij Coll. nomine Episcopi, & vicarij, nihilominus lata fuit sententia 12. Iunij 1642. in fauorem dicti familiaris, quam remisit puniendum à Sancto Tribunali. Et in eadem Die fuit lata alia sententia in fauorem Episcopi in causa contra Annam Amei vxorem cuiusdam familiaris oppidi de la Pobla; quia interuenit in quodam matrimonio clandestino; quamuis antea Inquisitores expedirent litteras inhibitionis; quare virtute supersedit in cognitione. Ex qua iustificatione consilij patet quam attente procedat, nec vsurpando iurisdictionem alienam, nec propriam amittendo.

117 Anno 1602. processatus fuit in Sancto officio Maioricen. frater Petrus Alzamora ordinis Beatæ Mariæ de mercede; quia intrauit in Domum custodis carcerum à secretis ad agendum inhoneste cum quadam famula dicti custodis. Et anno 1631. processit idem Tribunal aduersus fratrem Ioannem de Maqueda religiosum laicum Ordinis S. Benedicti; quia verbis iniuriauit D.Saluatorem de Armegol. Depositarium prætendentium in Sancto officio.

Anno 1584. processit Sanctum Tribunal contra Philippum Fuster *Almirante de la mar.* eo quod habuerit verba iniuriosa cum Archidiacono Zaforteça.

118 Ex quibus; & aliis exemplaribus cum multis personis diuersi status constat quanta sit iurisdictio Inquisitoris Maioricen. etiam cognoscendi de pluribus casibus extra illos fidei, & dependentibus ratione tuendi Familiares, & ministros suos à iurisdictione aliorum iudicum ordinariorum, & sicut inueni cautum in secretaria Aragoniæ nostri consilij, etiam vidi certificatum in omnibus præteritis causis, exceptis nonnullis ex proxime relatis, sic in Tribunali illius inquisitionis Maioricen. processum fuisse, & sententiatum in pluribus absque vlla declinatoria reorum, qui omnino aquieuerunt incarcerationi, Iudicio Inquisitorum.

Et quod dicta exemplaria sint certa, liquidius 119 patet: nam constat per registra nostra consilij supremi, etiam ostensa in dicta secretaria coronæ Aragoniæ, quod ab anno 1630. recurrit capitulum canonicorum in sacris dictæ Ecclesiæ Maioricen. ad congregationem Cardinalium Sancti officij, narrando à certo quidem tempore antea procedere Inquisitorem dictæ Inquisitionis Maioricen. in causis extra fidem, & quod licet nulla extitisset causa prosequuta contra canonicos, fatebatur nonnullas aduersus Præsbyteros, & Clericos ciuitatis, & illius Episcopatus prosequutas fuisse in illo Inquisitionis Tribunali vsque quo mota fuit causa iam suprà relati canonici *Domenge* dicto anno 1638. quæ finita, & sententiata fuit Die 13. Septemb, dicti anni, in qua instauit Episcopus, vt sibi ab Inquisitore remitteretur, vt in ea procederet vna cum adiunctis (*vt sub dicto art.1 notatum est*) super quo præsentauit petitionem dictum capitulum Maioricen. quod quia ab Inquisitore fuit denegatum recursum, fecit per appellationem ad curiam Romanam, & apparet ibi denegatum fuisse recursum, nec auditum capitulum; ob quod postea dicto anno sequenti 1642. hoc tacito, & ad imitationem capituli, dictus Clerus subreptitiè, & dolosè consequutus fuit relatum aliud Breue memoratum in dictis tribus articulis.

Vnde fit, tam ex dictis exemplaribus, quam 120 ex relatis *art.* 1.2. *&* 3. hic, quod dicta duo breuia, sunt, & fuerunt à principio nulla, & quod nullus de delegatis in ipsis à Papa nominatus potuerit illis iuridicè vti, & minus præfatus vicarius Generalis *Allue*, nec vt ordinarius Iudex ex dictis *art.* 1. nec vt subdelegatus Episcopi etsi in actis constiterit per dicta *art.* 2. *&* 3. † 121
Et quia delegatus, cui facta est fides de falsitate rescripti, nequit vlterius procedere in causa sibi commissa, in subreptione scilicet concernente impetrationem ex defectu iurisdictionis, iuxta primam partem *dicti cap. super litteris de rescript. vers. nullatenus*, vti docent Fulgosius *in l. præscriptione n.8. & in l. etsi legibus n.1. Cod. si contra ius, vel vtilitatem publicam*, Mogrouejo *in c.5. de re indicata.*

Et quamuis ex dictis hucusque in præce- 122 dentibus articulis, nondum appareret de nullitate, tam Breuis capituli, quam Breuis Cleri Maioricen. certum tamen est de iure, & iuxta Stylum Romanæ Curiæ, quod ad legitimam expeditionem & impetrationem dictorum breuium, necessum fuit, vt præcederet citatio, & quod notificaretur supplica impetrantium nostro Inquisitori generali, & huic consilio supremo, quibus incumbit vniuersa, & integra protectio, atque reparatio cæterarum inquisitionum, ne inuadantur cum detrimento honoris,

honoris, & iuriſdictionalium ad inſtar Regalium, in quibus Princeps præjudicaretur, iuxta quæ dixi *ſub cap. de quarta, & alibi de preſcript. aliquid ſub cap. 13. de foro compet. & in cap. Eccleſia S. Mariæ ſub quæſt. 56.* Vel quod citaretur, & intimaretur Inquiſitori Maioricen. ſic, vt nec ſufficeret citatio facta D. Eldifonſo de las Infantas, qui Romæ tractabat, vt agens noſtri conſilij ſupremi, & aliarum inquiſitionum res: nam vltra quod non erat Procurator ſpecialiter nominatus, ſed tantum agens ad nonnullas res extraiudiciales, qui nec habuit aliquod mandatum ad lites antiquas, ſiue nouas, vt apparet ex formulario, quod ſtat in libris noſtræ ſecretariæ Aragoniæ.

123 Nihilominus etiam, quod nominatim appareret conſtitutus Procurator ad lites, & in illa curia Romana ſcriptus ipſe D. Eldiphonſus, nullomodo poterat in negotio ſic nouo, & nimis arduo, & iniquo agebatur de tam irreparabili præjudicio Inquiſitionis Maioricens. aſſentire expeditioni dictorum breuium, ſine contradicere, ne expedirentur; quia factum illius, non erat, cur tale nocumentum pararet illi Inquiſitioni Maioricens. & conſequenter toti gremio inquiſitionis.

124 Quæ doctrina corroboratur de iure, primo ex regula textus *in cap. dilectus filius 13. de procuratoribus*, vbi DD. referunt caſus, & negotia, ad quæ Procuratores generales ſe extendere valent. Secundo, nam, vt docent Biſignet *deciſ. 1. de dilationib. numero 6.* Caſſadorus *deciſ. 1. eodem tit.* Rota *deciſ. 1.* ibi Riccius *collect. 1343.* eſt concedenda dilatio procuratori generali, in curia citato ad certiorandum Dominum, pro eo ſcilicet fine, vt Dominus deliberet, an cedere, an contendere vellet, cum ad ipſum pertineat inſtruere Procuratorem

125 de pertinentibus ad litem ſibi motam † Non enim clauſula generalis extenditur, niſi ad proſequenda tantum, Capicius *in deciſ. 11.* nec ex alia quacumque ad cauſam de futuro, Guido Papa *in deciſ. 119.* Riccius per textum *in l. doli clauſula ff. de verborum oblig. in collect. 1100. & collect. 10.* ad textum *in l. vel. vniuerſorum ff. de pignoratitia act.*

126 & idem Guido *deciſ. 462.* † Vbi quod Procurator nequit prorogare iuriſdictionem & nec alia multa facere, vt irrelatis iuribus tradunt DD.

127 Cum ergo in caſu noſtro, nondum lis orta, aut incepta foret pertinens ad dictam Breuium impetrationem, nec dictus *D. Eldiphonſus de las Infantas* mandatum ad talè negotium actuandum, haberet ſpeciale, ſequitur, vt non debeat, nec poſſit locus aperiri limitationi Rotæ Romanæ reſoluendis in vna ſtrigimen violationis teſtamenti 14. Decemb. 1595. coram illuſtriſſimo Mantica, regulam *dicti cap. dilectus* non procedere, ſi Procurator iſte repertus in curia habeat ſpeciale mandatum procedendi in cauſa iam commiſſa, & cuius commiſſionis vigore citatus ipſe fuit.

128 Quo fit, vt cum caſus noſter ſit magni momenti, vt iam à primo articulo ponderatum eſt, & in manifeſtum præjudicium Inquiſitionis veniat iure optimo dicendum ex ſolo defectu proxime citationis, & ſpecialis mandati, nulla eſſe dicta duo breuia capituli, & Cleri, & potiori fundamento dictum ſecundum breue impetratum à Clero, ad cuius impetrationem non conſtat aliquam diligentiam præceſſiſſe factam cum dicto Ageote Inquiſitionis, nec ex officio curiæ, ſeu Datariæ Romanæ, nec ad petitionem impetrantium.

129 Ex quibus omnibus patet de falſitate, obreptione, ſubreptione, de dolo, & fraode, atque de malitia impetrantium; & ſic de nullitate dictorum Breuium, quæ non concederentur à Pontif. Rom. Vrban. VIII. veritate narrata. Et ob id quam iuſte proceſſit Inquiſitor. D. Mathias Sanctos contra dictum *Alue* vicarium, & cum quanta maturitate, & prouidentia re ſæpius diſcuſſa cum peritiſſimis conſiliariis à Domino Inquiſitore generali D. Didaco de Arçe, & Reynoſo, litteratiſſimo, prudentiſſimo, & Iuſtitiæ amiciſſimo auocauerit hoc ſupremum S. Inquiſitionis conſilium, auocauerit ad ſe hanc cauſam, præcipiendo ſub cenſuris, vt idem vicarios *Alue* perſonaliter in hac curia Matriti, & in hoc conſilio compareret, tamquam impediens liberi, & recti exercitij Sancti officij, etiam in cauſis fidei, & ab illis dependentibus, vt *ſub 1. art.* probatum eſt.

130 Poſt quæ intimis in perſona factis de mandato huius ſupremi conſilij per D. Inquiſitorem D. Mathias Sanctos, quibus obediens, & ſummiſſus monſtrauit ſe dictus vicarius *Alue* promittens perſonaliter comparere, eique ad petitionem ſui Epiſcopi D. Didaci Eſcolano termini dilationibus, & prorogationibus non ſemel libenter indultis, perſonaliter ſe præſentauit, humiliter ſupplicans tractari, & præſentatus, vt reus, cui pro carcere aſſignata fuit integra hæc curia Matriten. & confeſſus ſuper delicto, & exceſſibus, me tunc Promotore Fiſcali gerente noſtri conſilij, in forma fuit accuſatus, & poſt alia, quæ ex actis apparent, & poſt concluſum in cauſa vtrimque ſententiatus benignè fuit.

ALLEGATIO II.

Facta anno 1659 pro ſedandis Archiepiſcopo Mexicano D. Mattheo Sagade, Bogueyro, & Viſitatore D. Petro Medina Rico illius Inquiſitionis vnà cum Inquiſitoribus inter ſe acerrime pugnantibus ac diſſentientibus ſicut ex contextura proximè poſita apparet, quorum vtrinque fundamenta poſita referendo, ac diluendo pro pace magis inſtaui inter magnos viros, ne in partibus ſic remotis gentibus ſcandalum iam excitatum, more fiſcali ad alios propagaretur.

Facti ſpecies & narratiua.

PVNCTVM I.

1 *Narratiua litis Archiepiſcopi Mexicani cum Inquiſitore viſitatore illius Inquiſitionis; quam laconicè poteſt, refertur numero 2.3.4.5.6.7.8.& 9.*

9 *Edictum S. Inquiſitionis quotannis legendum Chathedrali per ſecretarium, num tantum de licentia Archiepiſcopi, aut Decani.*

10 *Capellania vocata à fundatore sub hoc nomine solet sæpius non esse collatiua, & n. 2.*

11 *Capellania fundata absque authoritate ordinarij Ecclesiastici non sunt beneficia Ecclesiastica, etsi fundator esset Episcopus.*

13 *Capellania fundata sine authoritate Episcopi, habita sunt, vt laica, ac temporales.*

14 *Bona consignata pro fundandis capellaniis, in quibus non interuenit licentia Episcopi, habentur, vt tempralia subiecta potestati Principis, etsi subsistant cum onere missarum.*

15 *Capellania erecta sine licentia Episcoporum in Lusitania deferuntur iure sanguinis ad instar fideicommissorum, seu Majoratuum.*

16 *Capellanus sub qua voluntate testatoris debeat à Patronis nominari de eius parentela?*

17 *Episcopus malefaciet conferendo Capellanias, in quas prohibuere testatores, ne se ordinarij Ecclesiastici intromitterent.*

18 *Capellania sunt in triplici differentia, quandu dicantur beneficia Ecclesiastica, aut non num. 19. 20. 21.*

21 *Lapus adductus n. 18. explicatur.*

23 *Capellania in dubio censetur collatiua, nisi aliter constet, & n. 24.*

24 *Status vltimus est, qui declarat, num Capellania sit collatiua, aut amobilis.*

25 *Capellania, quæ à fundatore exposcitur, vt sit tantum missarum, non ex eo, quod per Episcopum Conferatur, sit collatiua, nisi decursis iam 40. annis, vt num. 26.*

27 *Visitatoris Medina Rico processus contra Archiepiscopum Mexicanum iustificatur, & num. 36.*

28 Trid. sess. 22. cap. 8. & 9. & n. 29.

29 *Episcopus circa prouisionem Capellania debet se conformare cum voluntate sui fundatoris.*

30 *Episcopus potest exigere rationes ab administratoribus Hospitalium, nisi aliud testator præcepisset. Et quid si adesset negligentia in executoribus num. 31.*

32 *Episcopus potest curare, & inquirere, num missa dicta sint capellania, cuius Visitationem prohibuit testator.*

33 *Debitores laici redituum Capellania, aut decimarum coram quo iudice conueniantur n. 34. 35. & n. 44.*

35 *Arrendatarij, siue conductores redituum Ecclesiasticorum potius conueniri debent coram Ecclesiastico iudice, & n. 44.*

36 *Actor quem iudicem eligere debet contra reum, explicatur num. 37.*

38 *Inquisitionis Tribunal est, velut Iudex ordinarius sui Ministri debitoris alicuius reditus.*

39 *Forus rei, qualis ab actore sit eligendus.*

40 *Minister inquisitionis debitor demandatus à non Ministro in foro inquisitionis, non reuocatur de facili ad alium iudicis ordinarij laici, aut Ecclesiastici forum, & n. 41. & 45.*

41 *Contestatio litis præuēta coram vno iudice, illam perpetuam, sic vt debitor nequeat mutare iudicem.*

42 *Legata pia exequi valent, non tantum ab ordinario Ecclesiastico, non solum contra primum obligatum, sed etiam contra eius hæredem, aut tertium possessorem, vt n. 43.*

44 *Alguacelus inquisitionis Mexicana, & eius frater, facti sunt obligatione distincta, & separata debitores Capellania, & aliter, quam eorum pater factus fuit debitor num. 47. 48. & num. 57. 88. 59.*

46 *Emphiteuta est tantum debitor personalis.*

47 *Censualista dicitur debitor personalis.*

48 *Hares principalis obligati eo iure, quo ille solet vti: fallit in Ministro S. Inquisitionis, vt num. 50. 51.*

49 *Actio personalis conceditur in hæredes, etiam portionibus hæreditariis.*

51 *Clericus exequendus est pro re possessa, etsi ex titulo inualido coram suo iudice Ecclesiastico pro decursis pensionibus, aut pro anocanda re ipsa.*

52 *Sententia lata nequit exequi contra priuilegiatum ne vnum possessorem, nisi per iudicem proprium exempti.*

54 *Hares est conueniendus, vbi Defunctus debuit iuxta regulam iuris, nisi aliter contingat mutatione fori, seu quando totum negotium factum esset cum defuncto, vt n. 55. 56.*

58 *Legatum Pium qua actione vindicetur?*

59 *Actio mere personalis non transit in tertios possessores.*

60 *Competentia iurisdictionis apud indos, amicabiliter sunt componenda sicut pluribus schedulis Regiis commendatur, vt securius Regna gubernentur.*

61 *Inquisitores in ciuilibus vtuntur censuris procedere.*

62 *Censura ab Archiepiscopo Mexicano publicata, & affixa contra inquisitores potuerunt auferre de Tabella mandato inquisitorum, quod excommunicari prohibentur Bullis Apostolicis etiam debitores pensionis sint, vt numero 63.*

64 *Archiepiscopus Mexicanus, qualiter excommunicando inquisitores, dicatur impediens liberum exercitium S. officij.*

65 *Mexicanus Archiepiscopus, & inquisitores pugnarunt rationibus super maioria iurisdictionis, quorum qualibet potest dici maior, vt num. 66.*

67 *Archiepiscopus Mexicanus voluit ne legerentur edicta inquisitionis, aut quod prius ipsi notoria fierent, seu quod illo præsente in choro, non requireretur licentia à decano num. 68. 69. & 70.*

71 *Archiepiscopus Mexicanus, & inquisitores conuenit reduci ad concordiam, vt euitetur scandalum n. 72. 73. 74. & 75.*

74 *Pacis appetenda rationes diluuntur, & n. 75.*

RTA fuit conferentia, siue differentia inter Archiepiscopum, & 1
dictum inquisitorem visitatorem, cæterosque inquisitores illius inquisitionis, propter ea quæ iam subsequuntur. Primo, quia cum vnus ex Patronis cuiusdam Capellaniæ missarum peteret mandatum de exequendo, vt sibi soluerentur ..... regalium decursi iam annis præteritis ex reditibus certi census quem fundarunt ad fauorem dictæ Capellaniæ Alguacelus maior illius inquisitionis, & alius frater eius, quorum nomina infra referuntur per Chirographum guarentigium continens pro cumulo principali ad redituandum ..... Pesos, vt patet ex actis *fol.* 82. *B.* & causa prosequuta à die 26. Septemb. anni 1656. per dictum visitatorem vsque ad statum sententiæ vulgo *de remate*; tunc vt apparet ex actis Archiepiscopi

piſcopi à *fol.* 80. idem Aſchiepiſcopus, attenta
morte vltima Capellani D.Martini de Acta Mini-
ſtri Officialis Sancti officij, qui à vita migrauit an-
no 1649. vt conſtat *fol.* 151. decreuit ſuo iudi-
ciali, præcipiens contra dictum Alguacelum ma-
iorem, vt ſolueret ad effectum, vt miſſæ dictæ Ca-
pellaniæ aſſignatæ à fundatore D. Petro de Aram-
buro celebrarentur. Et pro parte Fiſcali D. Ar-
chiepiſcopi, vt defenſor iudicaturæ teſtamento-
rum, ſicut refertur die 22. Martij 1657. fuit præ-
ſentata petitio coram eodem Archiepiſcopo nar-
rante dictam Capellaniam vacare; & quod Patro-
ni, nondum præſentauerant Capellanum; indeque
iure deuoluto nominationem, ſiue inſtitutionem
pertinere iam ad dictum Archiepiſcopum, vt or-
dinarium Collatorem, qui cum effectu nomina-
uit die 23. Martij, & anni dictis D. Antonium
Sagade Varelam Clericum minorum ordinum
conſobrinum, & fratris filium, intitulando eum
in forma authentica, illamque Capellaniam ei con-
ferendo, vt patet *fol.* 96. qui etiam Archiepiſco-
pus die 26. eiuſdem menſis, & anni declarauit
alio ſuo decreto, vt patet *fol.* 97. pertinere recau-
dationem dictorum redituum ad dictum D. Anto-
nium præcipiens iudicialiter, vt illi, tamquam
vere Capellano ſoluerentur à dicto Alguacelo ma-
iori inter tertium Diem dict...... Peſos pœna
excommunicationis.

2 Dictus tamen Alguacalus petiit à dicto Archie-
piſcopo, vt ſuperſederet die 5. Iulij *fol.* 9. quia vt
miniſter S. inquiſitionis gaudet priuilegio fori; &
quia iam Patronus dictæ Capellaniæ conuenisset
illum coram dicto inquiſitione viſitatore; & nihi-
lominus defenſor Curiæ Archiepiſcopalis die 5.
Septemb. petiit vt compelleretur ad ſolutionem
dictus Alguacelus, & Archiepiſcopus die 7. Se-
ptemb. declarans ſe iudicem, decreuit, vt ſi dictus
Alguacelus, non adimpleret, ſoluendo, declarare-
tur excommunicatus, affigendo eum in publica
Tabella Eccleſiæ. Et inſuper eadem die fecit, vt
notificaretur eidem Patrono, vt compareret coram
ſe, & quod deſiſteret à petitis coram dicto viſita-
tore inquiſitionis ſub excommunicationis pœna;
quod procederetur in eum, & ſua bona, tamquam
turbatorem iuriſdictionis Eccleſiaſticæ. † Et itidem
3 die 12. Septemb. dicti anni, declarauit de facto di-
ctum Alguacelum incurſum fuiſſe in cenſuris; &
vt talem poſitum fuiſſe in dicta Tabella, vt patet
fol. 104. qui quidem Alguacelus comparuit coram
dicto viſitatore, à quo mandatum fuit ei, vt com-
pareret in Tribunali inquiſitorum, vbi decretum
fuit, & notificatum, vt Notarius viſitationis, &
Notarius Eccleſiaſticus, ambo Miniſtri Archie-
piſcopi comparerent in dicto Tribunali inquiſitio-
nis die ſequenti ad faciendam relationem, & ob
non compareſcentiam dicti Notarij Eccleſiaſtici,
fuit ab inquiſitoribus decreta ſupplicatoria proui-
ſio, vt abſolueret Alguacelum à cenſuris per dies
15. in die 3. Octob. 1657. quæ eadem die fuit
notificata eidem Archiepiſcopo, qui inter alia,
reſpondit, quod ex concilio, & Sacris canonibus
eſt non ſolum in ſubditos miniſtros inquiſitionis;
imo & nec exemptas eſſe perſonas eorundem in-
quiſitorum, cum ſit cauſa rationũ ſuper adimplen-
da quadam vltima voluntate, requiſiuitque vt di-
cti inquiſitores abſtinerentur à dicta cauſa, peten-
4 do ad ſe illius remiſſionem. † Refertur inquam in
actis dictam cauſam delatam fuiſſe ad audientiam
Regiam illius Regni, & ciuitatis ad petitionem
dicti Alguaceli maioris dictæ inquiſitionis, decre-
to vocato *de legos* remiſſa fuit ad iudicem dictĩ *te-
ſtamentorũ*, & quod licet vellet illum abſoluere ad
reincidentiam tempore ſui placiti, de facto non
poſſe ita reſpondens; ſic vt inde non videatur tri-
buere dictis inquiſitoribus iuriſdictionem aliquam.

Tribunal inquiſitionis, viſa reſponſione dicti 5
Archiepiſcopi, ſuo autem die 5. Octob declarauit,
non potuiſſe Archiepiſcopum declarare, vt excom-
municatum dictum Alguacelum, & mandauit,
vt quilibet Parochorum, & coadiutorum, tam
Eccleſiæ Cathedralis, quam aliarum Parochiarum;
auferrent à Tabella excommunicatorum dictum
Alguacelum, & ob vitandum ſcandalum, vt ab-
ſolueret illum ad cautelam quilibet ſacerdos, quod
Notarius propter inobedientiam mulctaretur in
quingentis ducatis, & ne excitarentur tumultus
vocaretur ad Tribunal, ex quo Miniſtri eum fer-
rent ad carcerem Regium, & quod ſi aliqui vel-
lent illum eripere, Miniſtri inquiſitionis non ſe
reſiſterent, vt quod tantum inuaſores monerent
talem reum deferri ad carcerem iuſſu Sancti officij.
† Et notificato dicto decreto nonnullis dictorum
Parochorum, quorum poſtea in vnum, congre-
gatorum, vnus dixit, vt referreretur ad Archiepiſ- 6
pum, quo facto idem Archiepiſcopus per quoſ-
dam Miniſtros fecit notorium dictis Parochis aliud
ſuum decretum, quo illis præcipiebat ſub pœna
excommunicationis, ne obedirent iam relato in-
quiſitori viſitatori. & animaduerſo ab alio ex dictis
Parochis decretum relatum eſſe totius Tribunalis
inquiſitionis; & quod ſic Archiepiſcopus loquu-
turus erat non ſolum cum dicto inquiſitore viſita-
tore; tunc reddiderunt Fiſcalis, & Notarius Ar-
chiepiſcopi cum alio eius mandato, quo præcipie-
bat pœna excommunicationis dictis Parochis, ne
obedirent Tribunali S. Officij, nec inquiſitori vi-
ſitatori, nec vlli ex inquiſitoribus, aut omnibus
ſub dicta excommunicationis pœna ſententiæ latę,
& ipſo facto incurrenda, in qua illico declarabat
incurſos, ſit vt eorum nomina inſcriberentur in
publica Eccleſiæ Tabella, & quod intra ſpatium
vnius horæ excarcerarent eius Notarium Eccleſia-
ſticum, & quod non ſe intromitterent in dicta
cauſa, in qua nullam iuriſdictionem habebant;
eo quod inquiſitorum iuriſdictio, non erat ad aliud,
quam contra hæreticam prauitatem. Quod vt ſic
probaret Archiepiſcopus, videtur arguere à ver-
bis principij litterarum dictorum inquiſitorum ibi.
***Nos los inquiſidores contra la heretica pravedad, y
Apoſtolica en eſta Ciudad, &c.*** † Et ſic eſſe verum;
cum dictæ litteræ eſſent ſupplicatoriæ, quod dicti 7
inquiſitores procedebant exceſſibus notoriis, quæ
intendebat ipſe inquiſitor viſitator in quo grauitor
deliquiſſet, qui idem Archiepiſcopus concludit ſuũ
decretum appellans ab actis S. Tribunalis ad Apo-
licam ſedem, proteſtatus ibi conqueri. Quo de-
creto notificato Parochis 5. ipſis præcepit, vt illud
notumin forma facerent dicto Tribunali inquiſi-
torum, vel ipſi viſitatori, & conſtat tantum fuiſſe
notificatum dicto inquiſitori viſitatori, qui reſpon-
ſum præbuit dictis Parochis, vt occurrerent ſe ex-
cuſando coram Tribunali, & quod ipſe ex ſe cura-
ret etiam facere quidquid valeret, & quod dice-
rent dicto Archiepiſcopo, vt ipſe viſitator, diſce-
deret à ſuo dictamine, dum tamen aliquis medio-
cris litteratus conſultus à dicto Archiepiſcopo eĩ
affirmaret, quod idem Archiepiſcopus poſſet ex-
communicare dictum Tribunal Sanctæ inquiſi-
tionis.

Decreta in dictos Notarios Eccleſiaſticos ino-

bedientes apparent. scripta in actis à folio 121. cum aliquibus aliis interlocutionibus Pro-Regis *ex fol.* 126.142.153, cum dicto Inquisitore visitatore *à fol.* 119. super liberando à carcere dictos Notarios.

Punctum II. facti.

9 HOc spectat ad lecturam edicti soliti legi quotannis in Cathedrali illa Mexicana, (sicut in cæteris Castellæ) quærelantur Inquisitores de Archiepiscopo, vt impediente rectum, ac liberum exercitium sancti officij; eo quod, vt latè ex dictis actis, & etiam de indignatione causata, propter decreta relata *in 1. puncto*, cuius relatio hic non inseritur, volebat enim Archiepiscopus, vt ab eo præsente in Choro exigeretur licentia pro lectura edicti, & non à Decano. Et quod si extra Chorum esset, aut Domi, prius edictum ei præberetur, vt videret, num aliquid in eo contineretur contra suam iurisdictionem Archiepiscopalem. Et ita executus fuit eripiens de manibus cuiusdā notarij secreti illius Sancti Officij; quoddam edictum legendum, vt moris erat, & fuit in causa dictus Archiepiscopus, ne illa destinata die legeretur prædictum edictum, & constat ex actis, de dictis, & actionibus illius Prælati. Et insuper constat ex illis actis *à fol.* 114. de quodam manifesto responso in scriptis porrecto, dum respondit cuidam Decreto illius Audientiæ Regiæ, vt idem Archiepiscopus mandaret, ne eius Ministri molestarent Regis Vasallos coram illo petentes iuris remedia cognita. Et inter alia sui responsi protulit verba sequentia, *que nunca auia dilatado respuesta à ningun despacho dela dicha Audiencia Real.* (y toccando tambien al tribinal, dijo las siguientes) *para esto si es necessaria de el Rey la proteçion, paraque no turbe la iurisdiçion Ecclesiastica, ni le aje, paraque no prenda el Tribunal de la inquisitiō sus Ministros Ecclesiasticos, per que noleban à haçer relaçion en causas de Capellanias, de que no son, ni pueden ser jueçes, ni fulminar censuras, pues sonnulas par falta de iuridiçion las que en esta parte fulminan.* Et alia inquam verba quærelatoria referens, addit sequentia ibi, *el Tribunal de el Sancto offiçio, caso nunca visto, ni aun quando la Real Audiençia no vbiera mandado esto, sequiere pro hijar iurisdicçion, siendo la que tiene de derecho tan limitada, que fue algo de la que tenia la iurisdicçion Archiepiscopal, ordinaria, Metropolitana, y esto en materias de la fe, y no à nostras de donde su execuçion esperan de la iurisdicçion de el ordinario, solo es en lo tocante à esta materia cosa que esta Real Audiençia y el señor virrey denieran, aun antes de esta insinuaçion de el Prelado, auer tomado la mano y contenido al Tribunal de el Sancto officio en los limites de su iurisdiçion, &c. y protesta los disturbios al virrey, y Chançilleria.* Quæ responsio per maiorem extensionem adest in actis *à fol.* 51. alia etiam liquent ex dictis actis, tam testibus probata, quam aliis modis, quæ hic non inseruntur.

Ex quo facto in hac allegatione notantur, tam pro Archiepiscopo, quam pro dictis Inquisitoribus fundamenta Iuridica, & quænam contra ius fecere; vt sic facilius appareat, quanta cura in partibus tam remotis debeant superiores, & Prælati Ecclesiastici, & sæculares remouere disturbij occasiones?

CONCLVSIO I.

Circa primum punctum.

COnstat inquam quod pia fundatio Capellaniæ iam à principio relatæ non fuerit Capellaniæ collatiuæ sed tantum cuiusdam anniuersarij missarum, etsi cum nomine Capellaniæ appellarit idem fundator. Et sic procedere nullo modo potuisse Archiepiscopum Mexicanum titulum, & collationem illius facere, vt de beneficio Ecclesiastico iure deuoluto. Cuius conclusionis prima pars probatur ex vsu, atque vniuersali praxi nostrorum Regnorum Castellæ, & totius Hispaniæ. † Nam quoties exiguntur, seu fundantur dicto *Capellaniæ* nomine, vt in illis succedant clerici de parentela, licet sint perpetuæ vsque ad obitum Capellanorum, habeantque cætera beneficiorum Ecclesiasticorum requisita; nihilominus ex quo fundatæ sunt, præter authoritatem, & institutionem ordinarij, non dicuntur Ecclesiastica beneficia. † Quod in tantum est verum, vt procedat de iure, etiam si fundator esset Episcopus; dum vero fundaret aliquam, aliquasve Capellanias, tamquam laicus de bonis propriis, non autem Episcopali authoritate, Nauarr. *cons.* 7. *de Prabend. in nouis.* Schilante *de priuilegiis clericor cap.* 4. *num.* 80. Nicolaus Garcia *de beneficiis* 1. *p. cap.* 2. *num.* 102. vbi refert decisiones Rotæ Paulus Rubeus *decis.* 13. *tom.* 2. *alias p.* 6. *recent.* Scipius de Rubeis, *in aphorismo Episcopali.* verbo *Capellania*, Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellar. glossa* 5. *ex num.* 20. vbi addit, vbi quodvis pactum initum virtute talium Capellaniarum sine authoritate Pontificia, non sit simoniacum. 10 11 12

Vnde euenit, quod Capellaniæ tales, & sic dictæ tantum cum onere dicendarum missarum (vt est ista,) si fuerint erectæ, & fundatæ de bonis sæcularibus, ac sine Episcopi authoritate, habitæ sunt vt laicæ, ac temporales, vt resoluunt Guido Papa *decis.* 187. Sarnen. *in Reg.* 8. *de annali quæst.* 1. Nauarrus *cons.* 5. *num.* 1. *de prabendis*, Spino *in speculo testamentor. glossa* 4. *princip. num.* 42. à quo etenim prouenit vt possint ad similes Capellanias præsentari etiam laici sine vllo sacro ordine, Abbas *in cap.* 2. *de instit. num.* 4. Lambertin *de iure Patronat. art.* 7. *quæst. princip.* 1. *p. lib.* 2. *num.* 6. circa finem, & sequutus Barbosa *de iure Eccles. p.* 3. *cap.* 5. *à num.* 3. *in n.* 5. *& 6.* refert ita fuisse decisum in Sacra Rota anno 1501. & 1512. 13

Imo addunt præcitati quod bona consignata pro fundandis, & dotandis dictis Capellaniis, habentur vt sæcularia, etsi subsistant cum onere missarum, 14

ſarum, & operum piorum; indeque ſubiecta poteſtati Principis, ac Magiſtratus ſæcularis, vt docent etiam Lara *lib. 2. de capellan. cap. 1. ex n. 3.* Ordinatio Regia Luſitana *lib. 1. tit. 62. §. 39.* Gama *deciſ. 288. num. 2. & 4.*

15 † Sicut & refert Barboſa *in dicto cap. 5. ex num. 7.* Cabedo *in deciſ. 51. ex num. 4. p. 2.* dicentes has vocatas Capellanias deuolui tamquam prophanas iure ſanguinis, aut hæreditario in Luſitania ad inſtar fideicommiſſorum, ſeu Maioratuum, & quod apud nos Hiſpanos ſunt regulatæ iuxta leges Maioratuum, vt dicunt etiam Gonzalez *dicta gloſſa 5. num. 34.* poſt Gomez. Padillam, Molinam, & Perez de Lara *dicto lib. 1. cap. 2. a num. 1.*

16 Et licet videatur, vt teſtator ſolum aſſignaret Patronos dictæ Capellaniæ, & nominarent ipſimet Capellanum, non expreſſo, quod fuerit de parentela, ſed reſpectu primi Capellani nominati, qui fuit dictus Martinus de Aëta ab anno 1616. & qui poſſedit illam pacificè ad annum 1649. in quo mortuus fuit; & eo quod probauerit informatione teſtium coram ordinario Mexicano volũtatem teſtatoris fuiſſe aſſignandi ipſummet Martinum Capellanum; quia erat de parentela, ſequi videtur ex ea adiudicatione à dicto ordinario Eccleſiaſtico facta ſine titudo, & collatione ipſum ordinarium Archiepiſcopum Mexicanum tunc viuentem clarè apprehendiſſe, & cognouiſſe dictam Capellaniam, nec eſſe beneficium Eccleſiaſticum, nec Capellaniam collatiuam, ſed tantum quoddam anniuerſarium, & piam fundationem cum onere miſſarum.

17 Secunda vero pars euidenter ex dictis probatur: nam cum hæc Capellaniæ erectio, & creatio, etſi perpetua ſit ad inſtar aliarum temporalium, ſicut Maioratus, euenit vt neceſſario Archiepiſcopus D. Mattheo SagadeBogueiro fateri teneatur ex doctrina Nicolai Garciæ *de benefic. dict. p. 1. cap. 5. num. 105.* valuiſſe clauſulam teſtatoris, in quantum etiam prohibuit, ne ordinarius Eccleſiaſticus ſe introduceret ad prouiſionem dictæ Capellaniæ, ſubdens malè agere ordinarios Eccleſiaſticos, qui faciunt inſtitutionem, & collationem de Capellaniis contra fundatorum, & teſtatorum voluntates, qui noluerunt eas eſſe collationes, ſicut accidit in hac Capellania, ſuper qua vertitur lis, ad cuius nominationem aſſignauit relatos Patronos.

18 Nec his eſt impedimento Lapi doctrina *alleg. 9. num 3. Cardinal. conſ. 57. num. 5.* Caſſadori *deciſ. 4. num. 2. de prebed.* Caualarij *deciſ. 72. num. 3.* dicentium quod Capellaniæ ſæculares ex natura ſua cenſentur perpetuæ, & quod in caſu dubio habentur pro beneficiis Eccleſiaſticis, vti fatentur Perez de Lara *dicto lib. 2. de capellanis cap. 1. num. 159.* Gonzalez *ad dictam regul. 8. Cancellar. dicta gloſſa 5. num. 5.* Rota *in Eluen. Eremitor. 17. Februarij* 1631. coram R. P. D. Merlino impriſſe per Paulum Rubeis *dicta deciſ. 13. p. 6.* recentior. num. 10. Alfonſus *de* Leon *de officio Capell. p. 1. q. 3. n. 38.*

19 Sed ſuppoſita diſtinctione, quæ includit *Capellaniarum* nomen, quod eſt in triplici differentia, vno modo fundationis, vt dictum eſt, qualis eſt quando dotatur ſine authoritate Epiſcopi, alteriuſve ordinarij Eccleſiaſtici in fauorem Clericorum eiuſdem parentelæ, aliorumve, qui nominandi eſsēt à Patronis vt cõtingit in Capellania, de qua eſt lis, & controuerſia præſens. Secũdo modo Capellanearum quæ etſi erectæ authoritate prælati vocantur ad nutum amobiles. Aliæ vero dicuntur Capellaniæ erectæ authoritate Apoſtolica, vel prælati, quæ dicuntur collatiuæ.

De primis in quam patet, vt non ſint collatiuæ nec beneficia Eccleſiaſtica. De ſecundis, etſi erectæ authoritate Epiſcopi, vt eſſent ſpirituales, ſed non inde haberi pro beneficiis Eccleſiaſticis, vt docuit Nauarrus *conſ. 5. de preb. in nouis*, Sayrus *in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ. 5.* benè Caualler. *deciſ. 539. num. 8. & 9.* optimè Sebaſtianus Cæſar. *in relictis q. 2. diſp. 14. §. 3. n. 2.* 20

Et ſuppoſito enim ex dictis Capellaniarum differentiis, ſolum fore beneficia Eccleſiaſtica vltimo modo erectas cum poteſtate ordinarij, aut Papæ; quia vt tales conferuntur titulo beneficiali prouiſis, & nominatis à Patronis gloſſa in verbo *beneficiorum, clem. de decimis* Tuſcus *de viſitat. lib. 11. n. 2. & 16.* Petr. Greg. *de re beneficiar. cap. 11. num. 10. & Syntagm. iuris lib. 15. cap. 29. num. 5.* Garcia, Goncalez, Narbona, Zerola, Rubeis & infiniti, quos refert, & ſequitur Barboſa *dicta 2. p. de iure Eccleſ. 5. c. lib. 3. à num. 20.* 21

† Reſpondetur ad difficultatem Lapi, & aliorum, vt quia conſtat Capellaniam, de qua nunc eſt controuerſia, non eſſe ex iſtis vltimis, nec de ſecundis erectam authoritate ſuperioris Eccleſiaſtici, ſed tantum eſſe de illis, quæ primo modo fundatis, & quæ dotantur, in quo nullum eſt dubium) propter appertam teſtatoris volũtatē; inde clare ſequi hãc nullomodo reducit ad Capellaniã collatiuã. 22

† Et ſolũ in dubio, quando non conſtaret expreſſe de teſtantis mente, præſumptiuè poſſe iudicari collatiuam, & beneficium Eccleſiaſticum, ſi alias non conſtaret de fundatione, aut erectione, vt ſentiunt Lara *dicto cap. 1. dicto n. 59.* Rebuf. *in praxi beneficior. tit. quid ſit. & quibus modis dicatur beneficium*, at quoties conſtat nec erectam eſſe authoritate Epiſcopi, licet appareat de aliquo ſigno, per quod videatur erecta de eius authoritate: vt docent Valaſcus *conſultat. 105. num. 10.* Pariſ. *conſ. 34. volum. 4. num. 15.* Lara *ſupra n. fin.* erit ſolum Capellania prophana. 23

Ex quibus prouenit, quod cum conſtiterit de clara voluntate teſtatoris fundantis hanc Capellaniam, & quod primus Capellanus ad illam per Patronos nominatus extiterit eiuſdem poſſeſſor ſine titulo, & collatione ordinarij Eccleſiaſti, qui à principio illam in beneficium non erexerit, & quod vltimus eius ſtatus fuerit Capellaniæ miſſarum, vt quodque anniuerſarium ſæculare, dictam Capellaniam huius eſſe generis, & ad inſtar Maioratus cum onere miſſarum, in tantum quidem, vt quamuis pro parte D. Archiepiſcopi Sagade dicatur ab ipſo dictam Capellaniam factam fuiſſe collatiuam particulam, & collationem ab eo datam conſobrino eius D. Antonio Sagade, & quod iure deuoluto potuerit illam prouidere, atque conferre, cum vacaſſet iam diu ab anno 1649. vſque ad annum 1657. indeque iudicandum ita iuxta vltimum ſtatum, adhuc dicendum ſit nullomodo illud ab Archiepiſcopo factum eſſe in conſideratione, tum quia viderat clauſulam dicti teſtatoris nolentis fundare Capellaniam collatiuam, & beneficium Eccleſiaſticũ; tũ quia dictæ Capellaniæ ſtatus vltimus erat, non collatiuè; eo quod lite durante, Capellania non collatiua, erecta in collatiuam, non amittit primum ſtatum, nec ei præſtat alium vltimum ſtatum ex doctrina Gonzalez *in dicta regula 8. Cancel. gloſſa 45. à num. 4. ad 14.* Garcia *de beneficiis p. 5. cap. 5. à num. 2.* plura cumulantes Oliuerius, Beltraminus ad Greg. X V. *deciſ. 77. num. 12.* dicentes, vt ſi ante factam collationem conſtaret de 24

iure

iure Patronatus, tunc vltimus status non suffragat. ad collationem nouam.

25 Et intantum videtur vera dicta responsio, quod si forte contingeret, vt à prædicto annu 1618. in quo mortuus fuit fundator Capellanus primo nominatus, intitularetur per ordinarium Ecclesiasticum de tali Capellania, collatiua, & hoc etiam de assensu Patronorum; & constito, vt patet de voluntate contraria testatoris, non potuerit illa
26 haberi, vt collatiua. † Nisi decursis iam annis 40. quibus iam communi æstimatione haberetur, vt Capellania collatiua, sicut notauere Alphonsus Leo *de officio Capellan. p. 1. q. 3. num.* 40. Barbosa *dicto cap. 3. de iure Ecclesf. lib. 3. num.* 11. si hoc cum hac restrictione, attẽta sola dispositione iuris, quãdo plus obseruaretur in casu nostro in quo fundator expresè, & sub certis pœnis prohibuit quod ordinatius non se ingereret in prouisione dictæ Capellaniæ.

CONCLVSIO II.

27 VIdetur vt Visitator inquisitor Medina Rico, coram quo fuit libellus actionis, & petitionis præsentatus pro relata quantitate ..... pesos decursorum redituum fuisset iudex competens, atque legitimus absque eo, vt ab Archiepiscopo.†
28 Impediti posset. Quia etsi de iure, & ex Concilio. Trid. & ex fundamentis, quæ deduci valent. ex verbis *c. 8. & 9. sess.* 22. & ex expositoribus dicti Trid. à quibus vult Archiepiscopus accipere, quod debet cognoscere; quia est proprius, & ordinarius iudex priuatiuus; & Archiepiscopi intentio solum sustineri valeret; si idem Archiepiscopus procederet contra dictos illius Capellaniæ Patronos, aut contra Capellanum, vel quemlibet inquirendo, numquid adimplerent onere dictæ Capellaniæ, tam missarum, quam aliorum operum assignatorum ab eodem testatore fundatore illius; & hoc quidem non in vim Capellaniæ collatiuæ, sed tantum operis pij.

29 Imo & in hoc casu potest ei responderi, prædictam cognoscendi facultatem consistere in præuentione iudicis sæcularis, aut Ecclesiastici iuxta dispositionem dicti Concil. Trid. & quando idem fundator expresè excludit ab administratione, & cura, sine visitatione, etiam Capellaniarum collatiuarum eundem iudicem ordinarium Ecclesiasticum, adhuc sustinetur eius dispositio, nisi in casu negligentiæ, vt referunt declaratum à Paulo V. Garcia *de benefic dicta p. 1. cap. 2. num.* 98. Barbosa *in dicto c. 8. Trid. n.* 14. & sic dictus Archiepiscopus in quocumque euentu, & esto dicta Capellania à fundatione fuisset collatiua, debuit se conformare cum voluntate dicti fundatoris, qui curiæ Patronorum relinquit nominationem dictæ Capellaniæ, qui etiam poterunt iuxta dictam testatoris voltatem ire contra factum dicti Archiepiscopi, & reducere illam Capellaniam ad non esse iuxta fundatoris clausulam, qua disposuit, ne ordinatius Ecclesiasticus se intromitteret in prouisione illius, & ad exigendum rationem redituum illius. Pro quo faciunt plura quæ dico in sequenti 3. alleg. art. 2.

30 Et licet verum sit vt Episcopus possit rationes exigere ab administrationibus Hospitalium, & aliorum piorum locorum, sed hoc ius illis competit, quando nesciunt, aut sunt in dubio, numquid aliud testator statuerit, non alias, quando certioratus est, vt accidit in præsenti casu de Archiepiscopo satis declarante voluntatem fundatoris fuisse, vt relatum est. Quare debuit curare potius, vt ad litteram obseruaretur dicti fundatoris voluntas, vt docent Armendar. *in additionib. ad Recompil. leg. Regni Nauarræ lib. 4. tit. 29. l. 2. de Hospital. §. 1. num.* 5. Stephanus Vveym. *ad constitutiones* 24. *ex antiquo iure const.* 16. *num.* 19.

Vel ad summum quando interuenit cum volun- 31
tate testatoris, siue fundatoris assensus Episcopi, ac Relati; & cum casus accidit negligentiæ in adimplendo per executores restantis, vt expenderunt *ex dicto cap. 9. Trid. sess.* 22. Barbosa ibi cum eodem Vveym. Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancel. glossa* 5. *num.* 35. *& glossa* 29. *num.* 3. Rota *decis.* 33. *in princip.* Cencius Caipio *de executoribus testament. lib. 1. cap. 22. num.* 69. & idem Barbosa *in pastorali allegat.* 82. *p. 3. n.* 39.

Quapropter dicendum est dictum Archiepisco- 32
pum non potuisse ad plus pergere, quam ad curandum, & inquirendum, num missæ assignatæ à testatore adimplerentur, & vt conseruaretur fundatio, & eius bona, reditus, Hypothecæ, & possessiones, ac iura, obligando etiam Patronos ad dictam curam exercendam; non inquam, vt compelleret Archiepiscopus dictum Alguacelum inquisitionis ad solutionem redituum, cum ipse Alguacelus, nec Patronus, nec testamentarius sit,
sicut etiam accidit in eius fratre.† Qui ambo sunt, 33
vtpote laici debitores, ac rei protecti regula iuris fori iuxta communem doctrinam Doctorum *in c. si clericus laicũ 5. de foro comp.* de qua dixi ibi latè, *& in cap. cum sit generale eodem tit.* quæ locum habet etiam in debitoribus colonis, arrendatariis, emphiteuticariis, Ecclesiarum, de quo Menochius *de arbitr. casu* 108. *num.* 6. Valascus *de iure emphit. q.* 57. *num.* 11. *& cons.* 134. *num.* 13. *& cons.* 147. *num.* 17. Gama Lusitanus *decis.* 2. *num.* 6. *& decis.* 149. *num.* 6. Surdus *cons.* 138. *num.* 1. Modernus *de iurisdict. p. 4. casu* 20. *num.* 5. *& casu* 13. *num.* 12. *& casu* 137. *num.* 32. Caldas Pereira *de nominat. emphitensis q.* 10. *num.* 13. *&* 19. Zeuallos
de cognit. per viam viol. p. 2. q. 50. *num.* 10. † Et 34
de arrendatariis decimarum, dicunt expresè Maranta *de ordine iudiciorum* 1. *p. q.* 11. *num.* 2. ex dicta regula actor tenetur sequi forum rei, quia isti tantum sunt debitores pretij Decimorum, ad quod soluendum tenentur tantum, non ad decimas *ex l. 3. 9. 10. & 11. tit. 1. lib. 4. recompil.* Couar. *practicar. cap.* 35. *num.* 2. Ioannes Guttierez *Canonicar. q.* 34. *num.* 47. Azeuedus *in dicta l. 10. tit. 10. lib. 4. recompil. num.* 49. Zeuallos *in pract. q.* 822. *num.* 79. *& de cognitione per viam viol. p. 2. q. 55. ex num.* 7. dicens sic dispositum ex constitutione Synodali Toletana, *tit. 1. de foro compet.* facta à Cardinali Archiepiscop. D. Bernardo Sandoual. & Roxas.

Non tamen negamus esse aliam communem 35
opinionem Doctorum, quam retuli in dicto cap. si Clericus laicum, docẽtem, & firmantem cognitionem de dictis arrendatariis, & conductoribus, siue emphiteuticariis pertinere ad iudicem Ecclesiasticum Ordinarium, etiam in casu, Quo non se submisissent. ac subiecissent iurisdictioni Ecclesiasticæ ex fundamentis relatis *in dicto cap. si Clericus*
laicum ibi videndis cum resolutione à me sequuta.† 36
Qui vtcumque nunc dico ratione præuentionis factæ ab inquisitore visitatore in hoc negotio contra Alguacelum inquisitionis, fundatam fuisse iurisdictionem, qui & potuit illum mandato executiuo

tito compellere, vt fecit ad solutionem decursorum redituum dictorum . . . . *pesos*, cum iam ad id esset competens iudex; potuit enim actor iuxta aliam regulam iuris contra dictum Alguacelum reum debitorem eligere iudicem Tribunal inquisitionis, aut ipsum inquisitorem visitatorem, vt delegatum Domini inquisitoris generalis, aut iudicem testamentorum, aut ipsum Archiepiscopum, eiusve Vicarium generalem: nam quoties alicuius rei debitores, plures adsunt iudices competentes, est in electione actoris conuenire illum coram eo, quem ipsemet actor elegerit, iuxta glossam vltimã in fine, *l. vltor cod. vbi in rem actio*, ibi Zinus, & Bald. *num.* 2. & 5. Salicetus 1. Paulus 4. Panormitanus *in cap. Sane* 5. *de foro comp. & in cap. fin. ibi num.* 43. Couarr. *lib.* 1. *variar. cap.* 18. *n.*6. & est de iure Regio textus *in l.* 32. *tit.* 23. *vbi glossa* 17. Carleual. *de de iudiciis tom.* 1. *q.* 3. *disp.* 2. *num.* 152.

37 Et licet prædicta regula locum habere videatur, cum iudices, qui de reo debitore possunt cognoscere, sunt ordinarij, & tunc debeant prædicti iudices ita esse acides, vt effugiant competentias, ne litibus, & expensis molestent litigatores, & ipsum reum, quem relinquent cognitioni iudicis præuenientis, seu remittendo illum ad iudicem ordinarium loci contractus, Domicilij, aut rei sitæ, &c. de quibus latissimè dixi *in cap. fant* 5. *cap.* 17. & *cap. fin. de foro comp.* qui melius, atque commodius valeat de ipso cognoscere, alias ipsis discordantibus, sit in potestate superioris ita præcipere iuxta doctrinam Azebedi *in l.* 1. *tit.* 16. *lib.* 8. *compil. num.*86. Iulij Clari *in practica lib.* 5. *q.* 38. *num.* 11. Tyraqueli *de iure primog. q.* 57. *opin.* 4. *num.* 16. Farinac. *de inquisit. q.* 7. *num.* 51. & ex doctrina Barbosæ *in l. siquis posteaquam ff. de iudiciis n.* 104. & sic non potuisse in inquisitione procedi contra dictum Alguacelum, qui potius debuit conueniri à Patronis coram iudice Ecclesiastico ordinario.

38 Sed non inde implicat; quia respectu dicti Alguaceli debitoris ratione priuilegij, quo potitur Tribunal inquisitionis Mexicanæ, & ille inquisitor visitator, sunt veluti iudices ordinarij eiusdem Alguaceli; imò prædicta regula, vt sit in potestate actoris eligere iudicem, quem maluerit, ex
39 pluribus, quos habet reus debitor. † Fallit quando reus idem habet ex priuilegio plures iudices cum iam tunc de iure remaneat in sola facultate rei debitoris, vt conueniatur corã iudice, quem ipse eligerit & quod ipse est, qui ad iudicium prouocatur, sicut docent Baldus *in l. cum Clericus* 25. *n.* 1. *cod. de Episcop. & clericis*, Roman. *cons.* 412. Socinus *cons.* 94. *num.* 1. & 2. *lib.* 3. Afflictis *decis.* 257. *num.* 2. & 6. Couarr. *pract. cap.* 6. *num.* 5. *vers.* 6. *in fine*, Carlenal cum multis *de iudiciis* 1. *p. disp.* 2. *q.* 6. *n.* 479. & in terminis *sect.* 7. *num.* 608.

40 Et ita fit, quod cum idem Alguacelus tot Schedulis Regiis, Bullisque Pontificiis, tamquam officialis inquisitionis, sit priuilegiatus in foro, iuxta quæ longè retuli in alleg. fiscali posita in fine tom. *de foro comp.* contra D. Hieronymum de Tordesillas Prætorem Vallisoletanum anno præterito 1648. & alibi sæpius, & insuper non ipse forum elegerit (vt poterat ex dictis) sed idem actor conuenerit, atque demandauerit illum coram foro inquisitionis, vbi dictus Alguacelus debitor respondit iudicialiter, litem contestando, vt non potuerit dictus Archiepiscopus iudicium legitimè iam cæptum reuocare, nec dictum Alguacelum debitorem inquietare, ac Tribunal inquisitorum, aut dicti visitatoris offendere assumpta, atque præuenta cognitione. † Imo etsi idem Alguacelus debitor voluisset ad iurisdictionem Archiepiscopi confugere, 41
non erat in facultate iam tunc tale quod exequendi propter litem præuentam, & contestatam coram inquisitore visitatore, nec in potestate actoris, qui iam dictum forum eligeret, postea declinando coram Archiepiscopo, aut eius vicario, seu iudice testamentorum comparere, litem iterum excitando, & contestando, nec potuerit dictus Archiepiscopus actorem Patronum ad id compellere, nec dictum Alguacelum debitorem reum, contra quos processit ardenter minis, atque censuris, ac aliis medijs rigoris ad effectum quidem, vt prædicti actor, & reus à litè mota, & contestata coram inquisitore, seu visitatore, seu inquisitoribus discederent, qui alias, vt dictum est, erant iudices legitimi, vt DD. communiter fatentur assumendo hanc regulam ex doctrina textus *in cap. penult. de foro comp.* vbi latè Balboa *n.* 15. & 20. & ego latissimè, Zeuallos de las Fuerças 2. *p. q.* 64. *num.* 8. & alij communiter.

Huic resolutioni obstabit consideratio Archiepiscopi, si dixerint, vt quemadmodum ex Tridentini Concilij decretis, & aliis constitutionibus 42
Apostolicis potest ordinarius Ecclesiasticus compellere testamentarios, vt exequantur voluntatem testatoris, & vt reddant rationem, & eodem modo compellere Patronos a fundatore nominatos; item & Capellanos, seu quoslibet possessores operum piorum; & itidem prædictum Alguacelum maiorem inquisitionis reum debitorem, quantumuis se dicat priuilegiatum ratione fori inquisitionis ex causis iam adductis. Et quia idem Alguacelus in hoc negotio est habendus, vt testamentarius, cum sit filius Capitan. Thomæ Dguez Aquino, quem ipse testator nominauit testamentarium executorem, nomine cuius dictus Alguacelus, & frater eius, ambo filij, & hæredes dicti testamentarij principalis, reddiderunt testamentariæ rationem, qui quia eorum pater inuentus fuit debitor summa magnæ, sese obligarunt instrumento Guarentigio, fundando censum supra relatum; & ob id etsi conueniretur dictus Alguacelus, vt debitor redituum, adhuc debuit incipi iudicium coram dicto Archiepiscopo, aut eius Vicario, siue testamentorum iudice illius Archiepiscopatus; eo quod in tali euentu dictus Alguacelus nequeat defendi, atque tueri foro priuilegiatu inquisitionis. † Cum possit 43
Archiepiscopus exequi legata pia, non solum contra laicum hæredem laici *ex glossa* 1. *in fine*, *cap. relatum el* 1. *de testamentis*, vbi scribentes, & ibi Couarr. *num.* 13. Guttierez *lib.* 1. *practicar.* 944. *num.* 2 Tyraquel. *de priuileg. causæ piæ priuilegio* 145. Sed etiam contra quemlibet alium tertium possessorem, in tantum, vt etsi tertius se opponat, valeat Archiepiscopus esse executor piarum dispositionum, vt tenent in specie Ioan. Baptista *controuers. forens. tit.* 1. *cap.* 26. Gratianus *discept. forens. cap.* 162. *num.* 27. Diana *p.* 5. *tract.* 9. *res.* 24. vbi miratur admodum de his, qui contrarium tenent.

Verum his dubiis occasione quorum hæc dis- 44
quisitio posset extendi, breuiter respondetur. Primo, nam licet, vt fatemur dictus Alguacelus sit debitor causam trahens à patre suo debitore originario prædicto operi pio Capellaniæ; ex quod testamentarius sint fundatoris illius, adhuc ex duplici fundamento iuris, non est cur procedatur aduersus dictum Alguacelum eius filium, & hære-
dem,

dem, eisdem actionibus quibus contra eius patrem testamentariū, nec corā iudice Ecclesiastico Ordinario. Non ex primo; eo quod in præsenti casu dictus Alguacelus, & frater eius, sunt debitores per dictum instrumentum census, quod confecerūt in fauorem dictæ Capellaniæ, cuius virtute fuerunt requisiti mandato executorio decreto à dicto inquisitore visitatore, in quo non agitur de solutione legati pij, nec de eo puncto, an idem Alguacelus, tamquam Patronus, aut testamentarius debeat adimplere, sed tantum, vt debitor redituum spectantium ad dictam piam fundationem, soluat ad illum scilicet effectum vt solutione facta, missæ assignatæ à fundatore celebrentur. Et quamuis radix huius obligationis proueniat ex testamento, ex legato pio, & de debito per computum liquidato contra Patrem testamentarium, & non esse dubitandum existimamus, vt quemadmodum diximus iam quod laici conductores decimarum Ecclesiasticarum, & emphiteutæ rerum Ecclesiasticarum, sunt conueniend' coram iudice laico, quia laici, & rei sunt coram suis iudicibus laicis conueniendi, iuxta etiam communem sententiam sub hac conclusione relatam, ita similiter procedat contra dictum Alguacelum, qui laicus est, propter quod erat conueniendus coram iudice ordinario sæculari.

45 † At quia ab officialibus Sanctæ inquisitionis, de cuius foro potiùs ibi debuerit demandari, & conueniri, sicut inuenitur actum legitimè coram dicto inquisitore visitatore; & sic neutrum ex illis iudicibus ordinariis Archiepiscopus, aut potuerint illum compellere, vt litigaret coram aliquo ex illis

46 Et comprobatur hæc ratio ex eo, nempe, quod actio, quæ resultat contra dictum Alguacelum est personalis, vt deducunt DD. adducti, & alij: argum textus *in cap. veritatis 14. de iure iur.* & quia respectu emphitentarum, plene, & sine controuersia fatentur Menochius, Valascus, Gama, Surdus, Modernus, Caldas, & alij iam relati; ibi enim laicus tantum conuenitur de vtili Dominio, aut de causis circa illud motis, cumque Dominium vtile sit mere laicum, indeque legibus, & statutis laicis subiectum.

47 Et Censualista eidem æquiparetur respectu redituum, & canonis, vt agnoscitur ex doctrina Feliciani de Solis *in tract. de censibus tom. 1. cap. 10. num. 5. & 15.* Thomæ del Bene *cap. 5. de immunitate dubit. 7. sect. 17. num. 3. & 4.* qui loquentes de censu redimibili (*vt est iste*) *firmant, quod si Ecclesia, vel persona priuilegiata domum, agrum, vineam, vel quid aliud in censum emphiteuticam redimibilem concedit debiter censuis, & possessor prædij non gaudet priuilegio exemptionis* (loquuntur de gabellis) *ratio est quia in hac forma conuentionis nullam Dominium permanet penes Ecclesiam, vel personam priuilegiatā, sed tantū ius percipiendi pensionē annuam*, quæ resolutio ad debitum dicti Alguaceli videtur optima: nam esto non esset Sanctæ inquisitionis minister officialis ac propter naturam dictæ suæ obligationis annualis, vti laicus, & reus debebat conueniri ante suum iudicem. Nec enim Caducitas emphiteusis potest declarari contra successorem, quando in vita defuncti, non fuit declarata, dixit Alex. Ludouisius *decis. 529. num. 17. & 24.*

48 Secundæ vero obiectioni, qua dictum est contra dictum Alguacelum militare eandem rationem, ac competebat contra eius patrem, cuius est hæres; item & eundem forum competere absque eo, quod mutatione personæ, & nouatione obligationis mutetur status, natura, ac conditio debiti pij. Respondetur enim, vt licet per iuris regulas filius siue successor primi, & principalis obligati eo iure, quo prædecessor sit obligatus ex doctrina textus, vbi DD. plene, & ego *in cap. quia v. 11. de iudicijs*, vbi etiam Felinus *num. 4.* Dueñas *reg. 277.* Gratianus *reg. 552. per leg. vnicam cod. vt actio ab herede, & contra hæredem*, quatenus dixerunt posse fieri executionem sententiæ latæ aduersus defunctum, etiam in eius hæredem. † Quia conceditur 49
actio personalis in hæredes proportionibus hæreditariis, *vt cod. de heredit. vel actione vendita, l. fin. cod. de fideiussoribus tutor, l. 6. tit. 20. lib. 3.* benè Montalbus *in l. 14. ad finem tit. 2. p. 3.* † Nihilominus executionem faciendam in casu, de quo 50
hic contra dictum Alguacelum maiorem inquisitionis, vt laicum coram suo indice laico, & vt inquisitionis ministrum coram suo indice priuilegiato, sicut vice versa. Clericus foret conueniēdus, & exequendus ratione census impositi, quando successit in re hypothecata à laico prædecessore coram suo iudice Ecclesiastico.

Et est ratio; quia licet per alienationem hypotecæ contra pactum (quæ nulla est) non transfertur Dominium in Clericum, tamen possessio transfertur in eum, & satis esse Clericum possidere, etsi ex titulo inualido, adhoc, vt executio aduersus ipsum procedat coram iudice Ecclesiastico pro diuersis pensionibus, aut pro enocanda re ipsa, vt diffuse probant Anton. Gomez *in l. 45. Tauri*, quia possessione priuari non potest Clericus sine citatione, Menochius *de recuperand. rem. 8.* Zeuallos *de cognitione per viam viol. q. 16. à num. 14.* Castillus *quæst. controuers. lib. 3. cap. 27. à n. 66.* Rodericus *de annuis reditibus lib. 2. q. 9. à num. 59.* Felicianus *de censibus tit. 2. lib. 2. cap. 3. num. 16.* Gratianus *disceptat. forens tom. 1. cap. 16. à n. 21. & cap. 14. à num. 9.* Marta *de iurisdict. 4. p. casu 141. art. 2.* cum aliis, Carleual *de iudicu p. 1. q. 5. num. 351.* per rationem textus *in l. 19. tit. 21. lib. 4. recompil.* & alij *per l. 1. §. si vir vxori ff. de adquirenda possess.* & argum. textus *in l. fundum 18. ff. de vi, & vi armata, l. meminerint cod. vnde vi cap. licet de prob. lib. 6.* 51

Quæ etiam ratio vice versa, consideratur etiam laico possessore habente causam ab Ecclesiastico, siquidem translata etiam rei litigiosæ possessione tertium gaudentem priuilegio fori, vt in militem, & alios, nequit iudex, qui protulit sententiam aduersus nouum possessorem eiusdem rei priuilegiatæ exequi, nisi tantum iudex ille, qui fuerit ratione priuilegij dicti possessoris competens, cum in eum instantia transire non possit, vtpote voluntariam successorem, vt cum infinitis adducit Carleual. *de iudicus dicta p. 1. sect. 3. à num. 937.* cum Bart. Mariano, & Peregrinn, ac docent DD. *in cap. penult. & fin. de foro compet.* vbi & ego late scripsi.† Et sic à fortiori nondum lite cœpta in casu nostro coram Archiepiscopo, aut inquisitore, etiam in hærede necessario, vt potuit dici, Alguacelus, valuit conueniri, nec molestari à dicto Archiepiscopo, cum dicti Alguaceli status fuerit mutatus sine obligationis ab ipso confectæ, & priuilegij fori acquisiti ante litigium. 52 53

Vnde prouenit dicendum, vt quamuis, obstet regula generalis, quod hæres sit conueniendus, vbi defunctus debuit; licet ibi non habeat Domicilium, nec ibi reperiatur, Barbosa cum multis *in l. hæres absens ff. de iudiciis*, infiniti *in cap. fin. de* 54
foro

55 *fore cemp.* vbi & ego latiſſimè † Sed limitatur reſ-
pectu mutationis fori, & ſi non in rigore, & fu-
56 niculo obligationis in hærede priuilegiato. † Niſi
in eo caſu, quod totum negotium factum eſſet,
atque tractatum cum eodem defuncto, taliter, vt
nihil penderet à facto hæredis ſeu ex eius omiſſio-
ne. At ſi effectus adimplendæ obligationis depen-
deat ex facto, vel omiſſione hæredis, tunc hæres
ipſe gaudebit priuilegio fori, ſaltim pro toto illo,
quod ſuo tempore acciderit *ex l. Emilius largia-
nus ff. de minoribus l. filius familias* 49 *§. in bac*,
& ibi gloſſa verbo *ſtetiſſe ff. de verb. obligat. l. cum
quidam §. debitores, l. fiſcus 6. de ff. de iure fiſci, l.
cum qui ff. eodem*, Afflictis *decis.* 212. cum mul-
tis Carleual. *de iudic.* 1. *p. q.* 5. *diſp.* 2. *num.* 120. Gaſ-
par Rodriguez *de annuis redditibus lib.* 3. *q.* 4 *num.* 11.

57 Cum vero in caſu teſtamentariæ obligatio, quæ ſtabat contra teſtamentarium Patrem dicti Alguaceli inquiſitionis ſolum eſſet vt recuperaretur ab illo computum debitum capitale bonorum ipſius teſtatoris à quo originem ſumit eius obligatio, & in præſenti cauſa contra Alguacelum non ageretur de recuperenda ab eo illa computi ratio liquidata, ſed tantum vt ſoluat reditus, & de cauſa iam relati cenſus fundati ab ipſa Alguacelo cum ſuo fratre, ſequitur vt cum talis cēſualis obligatio, quoad hoc in eſſe originis, & in effectu ſolutionis dependeat à proprio facto dicti Alguaceli, & eius fratris, in quorum voluntate ſtiterit non fundare cenſum in fauorem dictæ Capellaniæ, ſequitur euidenter, vt ex nullo capite potuerit Archiepiſcop. Mexicanus illum inquietare; imo vt debuerit dato quod actor dictum Alguacelum conuenerit coram ipſo, vel eius Vicario remittere illum ad Tribunal inquiſitorum, etſi nulla adhuc in illo, aut coram inquiſitoribus lis penderet, & ſine dubio hoc procedere, ſi idem Alguacelus peteret, in dicto foro inquiſitionis, vt priuilegiato defendi ex iam adductis.

58 Tertiæ inquam obiectioni, quam valuit dictus Archiepiſcopus tentare, vt ſcilicet potuerit procedere contra dictum Alguacelum; eo quod hæc cauſa ſpectabat ad exequendam quandam piam teſtatoris voluntatem, & fundationem miſſarum, & etiam contra tertium poſſeſſorem; reſpondetur facile ex iam ſuperius adductis, & omiſſis actionibus, quæ competunt ad prædictam conſequutionem legati, perſonalis mixta, vel realis, & hypotecaria *ex § noſtra inſtit. delegat. & cod. communia, l.* aut remedium Saluiani interdicti, de cuius natura Cujacius ad Iulium Paulum *lib.* 5. *ſentent. art* 6. *in fine*, Anton. Faber. *de erroribus pragmat. decada* 57. 58. & 61. *errore* 1. & 2. Theſaurus *decis.* 157. & hoc etiam in legatis prophanis. Nunc ad propoſitum dicendum eſſe in noſtro quidem caſu numquam actum fuiſſe aduerſus dictum Alguacelum de vindicando debitum capitale, ſeu hypothecam dicti legati, ſed tantum de recuperandis certis reditibus, & decurſis (vt dictum eſt) relati cenſus quod diſtinctum eſt vt patet; & ſic ceſſant omnes adductæ actiones, & ſolum remanet, vt alia perſonali facti proprij queat dictus Alguacelus conueniri, & compelli; ob quod hæc diſceptatio ſtat in terminis gaudēdi dictus Alguacelus priuilegio fori inquiſitionis; etſi adhuc cauſa fuiſſet à dicto Archiepiſcopo præuenta, ſiue ex officio, ſiue ex petitione partis.

59 Non enim actio merè perſonalis tranſit vnquam in tertios, & alios ſucceſſores: argum. textus, vbi communiter DD. *in dicto cap. veritatis de iure-iurando*, & minus in noſtro caſu ex

nouat[a], & diſtincta obligatione omnino radicata in perſona dicti Alguaceli, propter proprium ipſius, & fratris actum ex adductis *n. praced.* Et quanto plus vellet Archiepiſcopus extendere, concluditur, quod ſi ageretur cōtra debitorem non priuilegiatum prædicta cauſa erat mixti fori ſubiecta præuentioni inter illum, & iudicem ſæcularem; etſi fere iudicem legitimum illum, qui præueniſſet in cognitione ex late iam inſinuatis.

Et quia dictus Archiepiſcopus in quodam ſuo memoriali magnopere conatus fuit *num.* 25. ex doctrina Solorzani de iure Indiarum dictam cauſam ad ſe pertinere; quia eſt, & erat teſtamentaria; indeque non valuiſſe tractari in Tribunali inquiſitorum. Tamen quia ſatis huic obiectioni præbetur reſponſum ex omnibus adductis, tam in hac, quam in 1. concluſione; ideo etſi Reges noſtri ad gubernandum vberius, ac ſecurius Regna illa Indorum, plures Schedulas liberauerint, in quibus de pluribus caſibus cauetur relinquendo prudentiæ, & arbitrio Iudicum, vt amicabiliter procedendo ex bono arbitrio competentias iuriſdictionis euitent, vti ad minutim refert idem Solorzanus *in Politica Indiana lib.* 4. *toto cap.* 24. Tamen nihil in aliqua illarum cauetur quod obſtat reſolutioni pro Alguacelo, & inquiſitoribus in dictis duabus concluſionibus adductis. 60

CONCLVSIO III.

EX dictis in præfatis duabus concluſionibus patet de iuriſdictione proceſſus inquiſitoris viſitatoris, item & inquiſitorum, & de conatu, quo vſus eſt Archiepiſcopus in procedendo cenſuris, inhibitionibus, & comminationibus aduerſus illos; item & contra dictum Alguacelum maiorem, negans prædictis inquiſitoribus iuriſdictionem extra caſus fidei Catholicæ, vt in articulo ſui memorialis patet *art.* 2. *à num.* 79. & quod habeant facultatem procedendi per cenſuras in cauſis ciuilibus; eo quod modus iuriſdictionis in iſtis non eſt Pontificius, ſed Regius; cum reuera vltra vſum per illas procedendi in dictis cauſis ciuilibus habet fundamenta iuridica per illa, quæ dixi longiſſimè in allegatione fiſcali, quam feci anno præterito 1648. contra Prætorem Valliſoletanum *à numero* 14. vbi obiectis reſpondi, & *à numero* 5. ſignaui fundamentum Pontificum, quo inquiſitores cognoſcunt de cauſis officialium, & miniſtrorum ſuorum extra illas, quæ ſunt fidei. 61

Quapropter hic probandum eſt, vt quamtumvis dictus Archiepiſcopus intenderet viſitatorem, & miniſtros inquiſitores nulliter proceſſiſſe, adhuc non potuerit illos inhibere, nec impedire, quominus Tabella excommunicationis promulgatæ in Alguacelum, tolleretur ab ea parte, in qua fixa erat, cum talis actio ſit cenſurabilis, & contra Bullas expreſſas expeditas à Pontificibus in fauorem inquiſitorum, vt ſunt Bullæ Vrbani IV. Alex. IV. & Clem. IV. quas refert Eymericus *q.* 21. vbi Pegna, *& in comment.* 70. quibus patet, vt licet procederetur ſingulariter aduerſus inquiſitores, aut aliquem ex illis; item & aduerſus miniſtros inquiſitionis extra caſus competentiæ iuriſdictionis. Et ſolum vt eorum aliquis ſolueret penſionem aliquā de aliquo beneficio 62

C ad

ad quam obligatus existeret in forma Cameræ Apostolicæ, cuius executio de natura rei sic spectat ad iurisdictionem Episcopi, aut sui vicarij generalis, etiam sicut Papæ delegati ad effectum complendi mandata in Bullis pensionis expresse adhuc in hoc genere causarum, quod tam propriú est iurisdictionis iudicis ordinarij Ecclesiastic. noluerunt Pontifices, ne vteretur iudex censurarum remedio contra inquisitores, aut aliquem eorum, aliosue Ministros grauatos ad solutionem alicuius pensionis. Et confirmatur etiam ex aliis Bullis quas ego retuli ab dicto allegato fiscali anni 1648. quibus probatur exemptio inquisitorum, & officialium inquisitionis a foro cæterorum iudicum, ne distrahantur a suis officiis inquisitionis, forte in detrimentum causarum, quæ ibi solent tractari.

64 Et sic liquet dictum Archiepiscopum intrepidè procedentem contra dictos visitatorem, inquisitores, & Alguacilum censuris, & aliis remediis turbasse illos in libera facultate, quam habent Bullis Pontificiis, & de iure procedendi, tam in causis fidei, quam in aliis, cuius de causa, & quia grauiter excesserit proferendo verba in dictum visitatorem, & inquisitores, valens, ac curans secretè, & palam insinuere apud populum Mexicanum, & alios dictos visitatorem, & inquisitores nulliter processisse; quia iurisdictione carebant, & quod ab eo auferebant iurisdictionis vsum, quæ ipsimet competebat, vt tali Archiepiscopo de Diuino, & humano iure, incurrisse in censuram, quæ a qualificatoribus fidei solet scribi contra quoslibet impedientes, & turbantes inquisitores in sua iurisdictione, de qua scriptores nouissimè super verba Bullæ Pij V. si de protegendis.

65 Vidi, & legi immemorialibus, tam dicti Archiepiscopi, quam inquisitorum, & visitatoris conatu acerrimo Archiepiscopum voluisse probare maioriam suæ iurisdictionis; item, & inquisitores firmantes eam, quam habent esse superiorem; sed inutiliter quidem lógè sub hoc puncto nimis vul-
66 gari sese adinuicem percusserunt.† Etsi attentè res consideretur, quælibet illorum iurisdictio cum discretione causarum, atque subditorum maioriam habet per dicta in superioribus conclusionibus, & quæ adduxi *sub dicto allegato fiscali*; item *sub tit. de foro comp.* vbi patet iudices speciales in causis, de quibus sunt vere tales, esse superiores ordinariis, & ipsos ordinarios, alias in aliis casibus esse aliis superiores; & sic Archiepiscopum esse maiorem in causis sibi competentibus, & quæ nec pertinent ad inquisitores; & in hoc sensu eius maioriam esse veram, sed non in aliis causis, quæ tangunt inquisitores, & eius Ministros. Cum quibus laconice iam est purificata ratio fundamentalis, quæ militat pro Archiepiscopo, multo distincta ab illa, quam visitator, & inquisitores habuerunt in defendendo dictum Aguacilum ex aliis dictis hic *sub alleg.* 4. sequenti vbi de nonnullis iudicibus priuilegiatis dico.

PVNCTVM II.

67 IN hoc articulo agitur de alio puncto, quod etsi dissimile aliquo modo, originem sumpsit à primo iam relato in tribus adductis conclusionibus: etenim ipse Archiepiscopus irruens de vno ad alium casum voluptuosè, aliquo modo prætendit esse impeditor lecturæ edictorum inquisitionis, quæ quot annis solent in Cathedralibus publicari vt reueleantur peccata, quæ tendunt in nocumentum nostræ veræ religionis Catholicæ. Igitur, cum ordinarius stylus inquisitionum Sancti officij sit, quod Notarius secreti missus pro lectura in 2. Dominica tempore quadragesimali dictorum edictorum; item & in Dominica 4. eiusdem quadragesimæ pro lectura secundi edicti, quod dicitur de Anathema colloquatur cum Decano, aut alio Præbendato, qui sit præsidens chori, aut quod per personam Sacristæ, Pertigarij, alteriusue Capellani chori notum faciat se venire missum à Tribunali inquisitorum pro lectura talium edictorum, qui sine cunctatione vlla assensum præstat; & tunc post euangelium ante offertorium Secretarius ascendit ad Pulpitum, vbi alta voce, & perceptibili legit edictum, de quo fidem facit inquisitoribus.

Nec enim querela excitatur de eo, quod præ- 68
sente Archiepiscopo in choro ab eo talis licentia non exigatur, cum tunc sit principalis præsidens chori; in tali enim casu, nec Secretarius minister missus pro lectura superfugeret à postulanda tali licentia, si super hoc requireretur; quod enim querelatum fuit à Secretario, & inquisitoribus, est, nempe quod dictus Archiepiscopus Mexican. voluisset, vt sibi ante lecturam à Secretario publice in Cathedrali faciendam de verbo ab verbum Domi suæ priuatim legeretur edictum, vt super illo taminaret.

Itaque principalis ea fuit querelatio, quod sci- 69
licet idem Archiepiscopus præceperit Decano, & Capitulo Mexicano, ne admitterent ad lecturam edictorum inquisitorum ministrum vllum volentem illa legere in illa Cathedrali, antequam dictus Archiepiscopus ea perlegeret, cum eo inquam prætextu, ne in aliquo vulneraretur eius iurisdictio ordinaria; & quia abundè probarunt inquisitores quodam allegato iuridico eam esse impedientiam notam contra causas fidei libere prosequendas, & inquirendas prædicto medio edictorum, per quem, quando aliter non probantur solent reuelari per testes, instigante lectura edictorum, quæ impedientia satis ponderatur in alio quodam allegato secundo.

Etenim si prædicta lectura fieri suspenderetur, 70
quousque Archiepiscopus scientiam contexturæ edictorum haberet, innegabile esset ex hoc facto magnum nocumentum posse oriri rebellis à Sancto inquisitionis officio expectatis ex tali lectura publica in Cathedrali facienda, vt patet, nec suffragatur, Archiepiscopus nisus ea ratione, quod sicut inquisitores, vt tales, possunt talia edicta legenda decernere, sic etiam ipse, vt inquisitor de iure destinatur vna cum illis *per clem.* 1. §. *propter de heret.* vbi plenè Doctores, poterit compellere, vt sibi ante lecturam legatur edictum dictorum inquisitorum; quia licet de iure dicatur Episcopus etiam inquisitor iuxta tenorem *dicta clem.* tamen in inquisitione Hispanica, quod solum spectat Prælato Diæcesano, est vna cum inquisitoribus quoad sententiendum tantum diffinitiuè, aut super tortura, iuxta inconcussum Stylum totius inquisitiositionis Hispanicæ de quo testantur.

PVNCTVM III.

IN hoc inquã, vt dictus Archiepiscop. ac dictus vi- 71
sitator inquisitor, ac cæteri inquisitores ad cócordiam reducerentur potius, quã litibus incenderentur cũ tam graui scandalo totius Regni Mexicani;

imo

imo & cum periculo diſturbij, in mentem mihi venit approbare, & improbare actus nonnullos, tam Archiepiſcopi, quam dictorum inquiſitorum, vt ſic recognita culpa illorum omnium; item & poſita excuſatione, facilius quæſita pace ad concordiam, & amorem redigerentur; quare modo ſequenti ſuper hoc puncto exiſtimaui diſcurrere.

72 Patet ergo ex actis dictum inquiſitorem viſitatorem, ac cæteros alios inquiſitores prius cæpiſſe cognoſcere contra relatum Alguacelum maiorem, conatoſque fuiſſe, vrbanitate cœpius reperita; item & fundamentis iuridicis repræſentatis per D. Didacum Lopez de el Campo, ne dictus Archiepiſcopus includeretur in eo negotio, quos etiam potuerunt mouere, quæ ſupra poſita ſunt à principio huius allegationis; etſi dictus Archiepiſcopus fortis reſiſteret aliis de cauſis, quas ipſe propoſuit in ſuo quodam ſcripto diuerſis rationibus compaginato, & alia ſua allegatione facta per licentiatum Bernardinum de Aguilar quibus fauent nonnulla à nobis ſupra dicta in fauorem dicti Archiepiſcopi; præcipuè, vt compelleretur dictus Alguacelus ad miſſas, quæ à tempore retro dictæ non erant.

73 Qua de cauſa videtur, vt nequat dictus inquiſitor viſitator excuſpari, cum debuerit compellere ad eam ſatisfactionem plenè faciendam dictum Alguacelum, quem potius videbatur protegere in præiudicium illius fundationis, quæ & ſic excuſare petitiones moleſtas, & iniurioſas, quæ à Fiſcalibus vtriuſque iuriſdictionis præſentatæ fuerunt; & hinc inde, vt à principio noſtræ allegationis inſinuatur, & ex actibus conſtat; nec item Archiepiſcopus, cum reuera exceſſerit admodum declarando ſe iudicem nonnullis mediis, ac locutionibus acribus impetens contra nonnullos actus dicti inquiſitoris viſitatoris minus modeſtè, vti ego magis ad longum cum lectura totius proceſſus, & omnium allegationum iuris ponderaui, adducens etiam interuentiones, quas fecerit *Dux de Alburquerque* Pro-rex illius Mexicani Regni.

74 Quapropter, & qui iam idem Archiepiſcopus deſtiterat ab illo conatu adducto puncto 2. de lectura edicti; & inſuper tam in noſtro conſilio, quam in ſupremo Indiarum pax vtique deſideretur inter iudices, & Gubernatores noſtri inuictiſſimi Regis in partibus ſic remotis degentes, perpenſis rationibus Archiepiſcopi, & inquiſitorum, & qood eorum quilibet exiſtimaret iuſtè procedere, viſom nobis fuit ſuper pace adducere illud Vegetij in prologo. *lib. 3. qui deſiderat pacem, præparet bellū*, & quod partes hæ interſe pugnantes peccarūt contra Ciceronis problema Philippica 8. ibi *leges, & iudicia eſſe non poſſunt, pace ſublata:* Quare cum bona pacis, & concordiæ ſint, quæ cantauit, ac poſuit Sylius. Italius lib. 11.

——Pax optima rerum.
Quas homini nouiſſe datum eſt pax vna triumphis,
Innumeris potior pax cuſtodire ſalutem.
Et Ciues æquare potens.

75 Et quæ ſcripſere Prudentius de concordiæ pugna, Euripides *in Eritheo*, S. Thomas *in Math. c. 22.* Plutarchus *in vita Pyrri*, S. Auguſtin. *lib. 19. de ciuitate Dei cap. 1 e.* & de verbis Domini *ſerm. 57.* ac dicta noſtra conſilia ſuprema inquiſitionis, & Indiarum eam ſuper præmiſſis appetiuiſſent forte per doctrinam *cap. 29. Hieremiæ* ibi *quærite pacem, & orate pro ea ad Dominū, quia in pace eius erit pax veſtra.* Hæc breuiter volui inſinuare pro ea conſequenda, reſecatis iniurioſis multis, quæ inter illos grauiſſimos iudices excitata fuerunt non facilis compoſitionis, niſi pace ſolicitata.

ALLEGATIO III.

Inter Archiepiſcopum Toletanum, & Inquiſitores illius ciuitatis ſuper Hoſpitali appellato *de Balſamo.*

1 *Didacus de Balſamo ſecretarius inquiſitionis Toletanæ fundauit teſtamēto cum certis clauſulis Hoſpitale quoddam dictum* de Balſamo, *relinquens Patronos inquiſitores.*

2 *Archiepiſcopus Toletanus prætendit viſitare, & rationes exigere ab inquiſitoribus Adminiſtratoribus Hoſpitalis* de Balſamo *num. 3. 4. 5. 6. 7. 8.*

3 *Hoſpitalitatis tres ſpecies merè laica vna, alia mixta, alia Eccleſiaſtica, & quæ tales dicantur n. 4 & 5.*

6 *Viſitandi ius, & exigendi rationes competit ordinario iure canonico, & Tridentino, etiam piorum quorumcumque locorum, vt n. 7.*

8 *Adminiſtrator quilibet tenetur ad reddendam rationem, non obſtante appellatione.*

9 *Viſitandi ius, & procurationum recipiendarum ab Epiſcopo non præſcribuntur.*

10 *Hoſpitalia, vt benè adminiſtrentur curandum eſt ab Epiſcopo.*

11 *Fundationes à Regibus factæ non viſitantur ab Epiſcopis, & quare, niſi ad decentiam Diuini cultus, vt n. 12.*

13 *Hoſpitalitas, etiam Eccleſiaſtica ſuadetur, vt non ſubiaceat viſitationi ordinarij, ſi prohibeatur à fundatore num. ſequentibus.*

14 Cap. 8. & 9. Trid ſeſſ. 22. expenduntur n. 15.

18 *Viſitatio poteſt prohiberi ab ipſo in initio fundationis, & qualiter à num. 19.*

20 *Allegatio pro Archiepiſcopo conuincitur verbis, & mente fundatoris num. 21. & 22. cum aliis.*

21 Cap. tua nobis de teſtamentis ſupra num. 17. & num. 28.

22 *Clauſula* decreti irritantis, *qualiter ſe habeat.*

23 *Fundatores poſſunt prohibere ordinarios à viſitando, & exigendis rationibus, ne fundatores extrahantur à fundationibus piorum locorum, vt n. 24.*

24 *Epiſcopus in caſu negligentiæ executorum, poteſt ſe intromittere ad viſitandum, & in caſu dilapidationis, & ſub num. 27.*

25 *Declaratio Cardinalium de prohibita ordinarij viſitatione intelligitur num. 31. 33. & 36.*

26 *Conſenſus Ordinarij Epiſcopi tacitus ſolet eius iuri nocere & n. 30.*

27 *Hoſpitalitas Eccleſiaſtica adhuc ſubjacet voluntati, & diſpoſitioni fundatoris, & numero 31. 37. 38.*

28 Cap. officij 16. de præſcript. cum cap. olim. cap. accedentes cap. cum non liceat 12. *adductis ſub n. 9.*

30 *Conſenſus Epiſcopi non eſt in conſideratione, quoties fundator in teſtamento eum repellit à fundatione.*

31 *Fundator poteſt prohibere ne ordinarius adminiſtret, curet, ſeu viſitet Capellanias.*

35 *Moneta intellectus* ad cap. 9. Trid. sess. 22. *exploditur n. 36.*

38 *Clausula posita sub* vnica oratione, *quid amplectatur, & num. 39.*

1 RCHIEPISCOPVS intendit visitare dictum Hospitale fundatum à Secretario inquisitionis *Didaco de Balsamo*, qui Patronos reliquit, ac nominauit Dominos inquisitores illius inquisitionis Toletanæ pro tempore existentes cum potestate absoluta statuendi, ac decernendi super conditionibus, stabilimentis, ac dispositionibus prædictæ hospitalitatis absque vlla iudicis ordinarij (hoc est Archiepiscopi) dependentia: eo quod testator voluerit, vt dicti inquisitores testamentarij, & Patroni disponerent, tamquam de bonis non subiectis foro Ecclesiastico, & vt iudicarentur tamquam bona Regalia, volens tantum, vt dictus ordinarius visitet, quoad id scilicet, num *dicti Balsam* disipotio sit adimpleta, vel non, vel adimpleantur quæ à dictis Patronis fuerint assignatæ, & non in alio amplius, quibus facultatem præstitit ponendi quas voluerint conditiones, dum tamen non mutatur substantia Hospitalitatis, item præcepit, vt dicti Patroni licentiam postularent à potente eam præstare ad formandam dictam Hospitalitatem conualescentium cum Ecclesia, donans pro fabricanda custodia, vbi reponeretur Sanctissimum, de quo in singulis mensibus cuiusque anni in posterum celebratur festum, eo decooperto (vt moris est) vsque ad meridiem cum missa cantata, & Diaconis cereis, & sermone, & in fine cum responso. Quod si super hoc obtenta licentia non fuerit, nempe, vt in dicta Ecclesia reponatur Sanctissimum; tunc festiuitates dictæ celebrentur in Ecclesia, siue Monasterio electis à confraternitate.

Pro Archiepiscopo.

2 MVlta quidem faciunt pro iurisdictione Archiepiscopi, quorũ nonnulla legimus in quadã allegatione pro illa, & in super alia infra addimus
ne aliquod fundamentũ suæ iurisdictionis omittatur. Igitur per principia legalia; & dispositiones S.
Concilij Trid. fundat Archiepiscopus suam inten-
3 tionem. † Nam faciens triplicem diuisionem Hospitalitatis, laicam mere vnam, in qua nullam habet potestatem iustitia aliqua ad quam pertinet ea, quam quisquis Christianus pro sua voluntate deuotione, & charitate exerceri vult, habẽs domi suæ pauperes, de eorum curatione curans; de hac enim idem Archiepiscopus fatetur non esse sub eius iurisdictione, vt visitet, dum viuit ille, qui talem operam charitatis exercet, & si in tali domo esset oratorium, cum reputetur quid particulare, quod domum religiosam non fecit, etsi campanam paruam habeat, & licentiam, vt ibi missa ce-
4 lebretur. † Aliam vero fatetur esse hospitalitatem, non merè laicam, sed mixtam, veluti accidit in ea Hospitalitate, quæ incipit primo modo, quæ prosequitur, eodem institutore mortuo, cum licentia Episcopi, & hanc dictus Archiepiscopus dicit posse per eum visitari; item & per iudicem sæcularem, quia est mixti fori, & pietatis opus; etsi non præcessisset Episcopi licentia, sic probans allegatio pro Archiepiscopo multis Doctoribus, & per dispositionem *Trid. sess.* 25. *cap.* 8. & aliis authoritatibus *à n.* 4. firmans in hac specie Hospitalitatis posse fundatorem prohibere, ne visitet Episcopus, etsi contrarium dixerint Barbosa *in 3. p. pastoralis allegat. 75. n. 8.* & alij reducens ad hanc speciem declarationem Eminentissim. Cardinal. ex Marcilla *tit. de religiosis Domibus cap. 2.* ibi: *stante prohibitione Hospitalis, quod ordinarius non possit se intromittere in eius visitatione, possit ordinarius vigore præstantis capituli dictum Hospitale visitare, congregatio censuit non posse*, referens idem ex decis. Rotæ adductæ à Ioanne Galamant *in dicto cap. 8. sess. 22. Trid.* sed non inquam prohibere, vt nullus vtrorumque iudicum, laici, aut Ecclesiastici tale Hospitale visitet, cum esset hæc prohibitio peccati nutritiua, illicita semper, non obstante qualibet consuetudine, dicens, vt non obstante tali prohibitione testatoris, priuilegio, aut exemptione Pontificis, ne Episcopus visitet, debet nihilominus cessare, & quod cessat in casu malæ administrationis, delapidationis, aut amissionis bonorum per dispositionem textus *in cap. sua nobis de testam. & authentica de Ecclesiasticis titulis §. si quis autem, & clem. quia contingit de religiosis Domibus.*

De tertia vero specie Hospitalitatis dicit, vt 5
quia est ex integro Ecclesiastica, subiacet omnino dicti Archiepiscopi iurisdictioni, visitationi, ac correctioni, cum sit res sacra nec reducibilis ad vsus prophanos, curans probare *à num.* 11. hanc dicti Hospitalis appellati *de Balsamo*, esse huius generis, eo quod est in forma hospitalitatis; quia habet Ecclesiam publicam, campanam in campanilo, cuius pulsatione vocantur homines ad officia Diuina, Ministros Ecclesiasticos deputatos cum reditibus, & ad missas dicendas inseparabiles ab illo loco; & quia dicta Ecclesia stat cum licentia, & permissione dicti Archiepiscopi, saltim tacite, addens quod etsi ad dictum hoc Hospitale non concurrerent omnes adductæ qualitates, sufficerent eorum nonnullæ, quanto plus cum dictum Hospitale omnes illos habeat, & aliquid amplius dictum *Balsami*, Hospitale? Et sic dubio, & controuersia esse, vt sit suæ iurisdictionis illud visitare: multis etiam probans, & quod præcisè necessaria est licentia ordinarij, taliter, vt sine illa, locus non fiat Sacer, nec Ecclesiasticus; & inde non posse aliquem fundatorem præcipere, quo minus valeat Episcopus illud visitare, si ad id priuilegium Apostolicum non habeat, cum iam prædicta Hospitalia nullomodo valeant subjacere laicæ iurisdictioni iam tunc incapaci: nam volens, vt sint religiosa, & sacra prohibere nequit visitationem Episcopi, respondens *num. 15. Trid. in cap. 9. dicta sess. 22.* in verbis ibi: *nisi secus forte in institutione talis Ecclesiæ, seu fabrica expressè cautum esset*, quod potest esse, aut in solis operibus piis, vt iam dictum est, in casu 2. de quo loquuta fuit dicta Cardinalium declaratio, vel si sit in Ecclesiis, quæ sunt de foro Ecclesiastico, hoc accidere non possit sine priuilegio Apostolico, vel nisi ad minus sit fũdatio confirmata per sedem Apostolicam: sic resoluunt per doctrinam Martæ, Gratiani, & Zerolæ, qui refert ita declaratum fuisse in Sacra Congregatione concilij Alex. Ludouis. *decis. 15 & à n. 10.*

Et ex num. 16. allegatio pro Archiepiscopo di- 6
cit, vt quantumuis per Patronos intendatur quod dictus Archiepiscopus nequit visitare, videatur minime posse negari Archiepiscopo ius visitandi, ac dispungendarum rationum, etsi ex integro testator prohibuisset in fundatione; quod si attentè legatur clausula fundatoris, apertè ex illa colligitur, fuisse præceptum, & ordinatum, vt requireretur licentia ordinarij, hoc est Archiepiscopi, ad dictam

dictam fundationem faciendam; in qua addidit; vt dictum Hospitale, & Patronos visitaret super id, nempe, numquid adimpleatur, vel nō eius dispositio, & quælibet alia à patronis, & testamentariis, scripta, atque ordinata. Et licet amplius addat quod ordinarius nō se intromittat in aliquo alio, sed quia dixerit testator, vt ordinarius visitaret, & consequenter voluerit quidquid ius commune, atque Trid. Concilium disponunt, nempe vt ab ordinario Ecclesiastico fiat, occulis propriis visitatio, cum inuentarij bonorum, quæ fuerint adiudicata pro fundatione, qualiter adimpletur voluntas à fundatore, & à cæteris Patronis, & testamentariis declarata; & amplius vrgens, vt enunciat à num. 22. quodam allegato pro inquisitoribus, in quo non relicitur posse id ab Archiepiscopo exequi in casu dilapidationis bonorum, ponit vt innegabile, quod debet admitti ad talem visitationem, per quam aperiat veritatem, quam intendit ex sola voluntate testatoris regulata à iuris dispositionibus, cum visitatio vlla haberi non valet sine accepta ratione, & computo de omni illo, quod benè, vel malè consumptum fuerit omnium bonorum fundationis piæ, ac dictæ, & iuxta declarationem Cardinalium *in cap. 6. Trid. sess. 25. de reformat.* ibi: *congregatio respondit facultatem visitandi, & ad res, & bona, eiusque administratores arctandi, alias illusoria esset visitatio, si negligentes, & bonorum vsurpatores non castigaret.* † Et quod hoc voluerit testator, dum dixit *lo visite*, vt sciret Archiepiscopus, num adimpleatur, aut non dicta sua, & Patronorum dispositio.

7 Ad proximè adducta fundamenta reducuntur omnia excogitata à litteratis dicti Archiepiscopi; in quo non negamus, & in aliis Episcopis, atque Prælatis ordinariis Ecclesiasticis, residere taliter dictum visitandi ius, atque dispungendi rationes; vt minimè possint se excusare à tali obligatione Administratores; siue Ecclesiastici, siue laici fabricæ cuiusuis Ecclesiæ, etiam Cathedralis, Hospitalis, confraternitatis, eleemosinæ, montis pietatis, & quorumcumquem piorum locorum, singulis annis rationem reddere administrationis ordinatio, non obstantibus in contrarium consuetudinibus, & quibusuis priuilegiis sublatis; & hoc quamuis ipse prohibuisset fundator, expresè dicens ne se intromitteret ordinarius, cū talis clausula dicatur turpis, & contra substantiam actus, sicut cum multis D. D. Franscicus Salgad. *p. 2. Regia protect. cap. 11. num. 1. & 3.* videndus in toto illo capite, probans, vt sic debeat fieri ex iure Diuino iuxta illud Lucæ 16. *redde rationem villicationis tuæ*, de quo meminit Pontifex *in cap. qualiter, & quando 2. in ordine, 24. de accusat.* & D.D. per textum *in cap. 1. de obligatis ad ratiocinia ordine, vel non*, vbi ego plura cumulaui, *& per leg. 23. tit. 6. p. 1.* cum Greg. Lopex, Rolando, Menochio,
8 & Baeça. † Ibi *à num. 13.* addens ad id, nempe obligatum esse quemcumque administratorem necessarium, aut voluntarium à lege, ab homine, seu à iudice constitutum, & etiam si sine mandato administrauerit; imo etsi Pontifex idem fuisset Administrator, qui & defendit *à num. 22.* vt non obstante appellatione interposita à quolibet Administratote, etiam rei prophanæ debeat ratiocinatio, & computum præstari: ita cum Ioanne Guttierez, Couart. & aliis sic tenentibus, qui etiam refert in *num. 29. & 30.* per textum *in §. œconomus in auth. de Sanctissimus Episcopis, vbi ex num. 32.* respondet omnibus obiectionibus, quare, & hanc

Doctrinam plurimum comprobans in aliis etiam casibus, aduertit Valenzuela Velazque *cons. 122. p. 1.* Legendus *ex num. 14. ad 38.*

9 Et ego etiam amplius pro iure Archiepiscopali considero ita visitandi ius, & procurationes recipiendi inhærere Prælato, vt nullomodo, etiam præscriptione admodum antiquata, siue immemorabili valeant resisti, nec excludi, cum tale ius sine scrupulo doceatur, atque defendatur per DD. *in cap. cum officij 16.* per textum ibi, *cap. cum olim. cap. accedentes, cap. addito de præscriptionibus, &* & per casum textus *in cap. cum non liceat. 12. eodem tit.* vbi quod obedientia non præscribitur in Prælatum, & per hæc, atque alia fundamenta, & per illud textus *in clem. quia contingit de religiosis, Domibus*, poterit Episcopus animaduertere in Rectores Hospitalium Leprosorum, eleemosinarum, & Xenodochiorum, qui negligunt, seu non versantur, vt oportet in administratione, non obstante quacumque exemptione, Erasmus Cochier *de iurisdict. ordinaria in exemptos p. 2. q. 45. n. 79.*
Barbosa *in Trid. dicta sess. 22. cap. 8. num. 9. & 11.* † 10
Et in pastorali alleg. 75. n. 12. dicens cum Armēdariz, & aliis, vt debeant Episcopi curare, quod Hospitalia à suis administratorib. quomodolibet exēptis, diligenter, ac fideliter administrentur, & gubernentur, & sic dubium non esse, quin illorum visitationem instituere debeant, vt per illam cognoscere possint quid facere debeant administratores Hospitalium, & confraternitatum.

11 Et sine specie dubij magis videtur comprobari dictamen Archiepiscopi: nam cum possit esse vna ex exceptionibus, quæ valent opponi, quem ponit idem *Trid. Concil. sub dicto cap. 22. hospitalitatum*, nempe; atque Patronatuum, quæ sunt sub eius potestate ex verbis ibi: *non tamen quæ sub Regum immediata protectione sunt*, per rationem cognitam à Doctoribus confidentiæ scilicet magnæ, quam dict. Concil. Trid. præstat curæ, & solicitudini Regum ex propriis prouentibus, aut ærario publico constitutis, sicut cum Zeuallos, Cauedo, Valenzuela, Marta, Perez de Lara, Gabriel. Pereyra, & aliis sequitur Barbosa ibi: *ex num. 27.* id extendens ad Hospitalia, & collegia quæ sint etiam sub immediata protectione aliorum supremorum, & sublimium Principum, qui Regalia in dictionibus sibi subdictis possident, etiam si fortasse Regis titulum non gerant. † Tamen ibi *num.* 12
29. & 30. ex Zyarlin Vveyms. Diana, & aliis, dicentibus numquam prædicto Trid. decreto ordinariæ iurisdictioni fuisse derogatum, aut detractum; quo minus iurisdictionem, quam ante Concilium exercere poterant, post illud non æque addit quod in dictis Hospitalibus, & confraternitatibus de Regum protectione, possunt nihilominus Prælati visitare ad decentiam Diuini cultus, & ornamentorum, & inquirere circa opera, quæ in illis locis exercentur, & circa petendas rationes eorum, vt iterum repetit *cap. 9. dict. sess. 22. num. 15.* quæ ibi expenduntur, *& sub dicto num. 28. in fine*, refert dict. Barbosa cum dict. Vveyms posse Episcopum visitare, & exequi quæ in dicto decreto Trident. continentur, etiam si hospitalia à laicis administrentur, & sint sub generali protectione Regum, seu Principum sæcularium; dummodo alias Ecclesiastica sint, seu pro Ecclesiasticis, habentur vt etiam tenet Ziarlin *controuers. forens. lib. 1. c. 11. n. 4.* cum aliis; imo & Marta *de iurisdict. dicta p. 2. cap. 18. num. 8.* Diana *p. 1. tract. 2. res. 100. in princip.*

Gabriel. Pereyra *in tract. de manu Regia cap. 17. de visitatione Hospital. num. 11.* Barbosa *in pastorali dicta alleg. 75. num. 16. in fine*, adducunt quod Episcopus cognoscit, an Hospitale sit sub immediata Regum protectione, & ex aliis pluribus fundamentis: alia pro hac parte infra referuntur.

Pro Iure Inquisitorum.

13 QVantumuis vero fundamenta relata pro dicto Archiepiscopo Toletano videantur exuberantia, nec ei negatur hospitalitatem fundatam Toleti à dicto Didaco de Balsamo, esse ex integro Ecclesiasticam; indéque pertinere ad iurisdictionem ordinarij Ecclesiastici. Nihilominus in terminis clausulæ iam relatæ, quam in suo testamento *Balsmo* fundator posuit iudicialiter, & irrefragabiliter, potest defendi, tam dictum Archiepiscopum, cæterosque post eum, Archiepiscopos futuros non potuisse facere dictam visitationem relati Hospitalis, nec rationes exigere à dictis inquisitoribus Patronis, & administratoribus, qui nunc sunt, fuerunt, ac futuri erunt dictæ hospitalitatis (considerato hoc de iure & ante sententiam nostri supremi Consilij, quæ post nostram hanc allegationem, vernaculo sermone scriptam, & iudicibus porrectam, lata fuit:) nam quamuis Archiepiscopus habeat omnes adductas *à num.* 1. iuris assistentias, aliasve, quas DD. referunt, cum de prædicto puncto visitationis agunt, & de rationibus ab
14 administratorib. reddendis. † Adhuc Conc. Trid. *in c. 9. d. sess. 22.* vnico verbo limitauit Archiepiscopis Episcopis, & cæteris Prælatis ordinariis, ius quod habent, siquidem loquens in ea cõtextura eo metro, quo *in dicto cap.* 8. antecedenti de visitatione, & ratione reddenda, *& cap. 15. sess. 7.* cum quadam vniuersalitate, quam magnopere ponderat allegatione pro Archiepiscopo ibi *quacumque*, ad quam correspondet *in dicto cap. 9.* quæ habetur in vers.
15 *Quorumcumque piorum locorum.* † Cumque sicut in cæteris capitulis duobus Trid. antecedit obligatio administratorem in verbis sequentibus ibi: *tam Ecclesiastici, quam laici fabrica cuiusuis Ecclesia, etiam Cathedralis, & Hospitalis, confraternitatis eleemosina, montis pietatis, teneantur reddere rationem administrationis ordinario consuetudinibus, & priuilegiis quibuscumque in contrarium sublatis.* Quibus addit sequentem limitationem ibi, *nisi secus forte in institutione talis Ecclesia, seu fabrica expressè cautum esset*, &c. Clarè sequitur, vt quemadmodum *in dicto cap. 8. sess. 22.* limitauit Trident. visitandi ius in hospiralitatibus, & fundationibus, quæ sunt sub Regia protectione immediata; ita & in casu nostro propter gratiam fundatorum fecisse, quorum voluntati standum est per regulam *vtquisque* eleuauit generaliter Patronos, & testamentarios à reddenda ratione, & consequenter, vt ne visitarentur ex connexitatis fundamento ponderato ab allegatione contraria.

16 Ex quibus prouenit, quod considerata Balsami fundatoris hospitalitate ab origine omninò Ecclesiastica ex qualitatibus relatis in dicto allegato contrario, & aliis à nobis hic pro Archiepiscopo adductis, nullatenus sit obstricta alij visitationi, quam ab ipso testatore permissæ in verbis sequentibus *que el ordinario los visite sobre si se cumple ò no esta mi disposiçion, y las que los dichos mis Albaçeas, y Patrones hiçieren, pero no è notra cosa alguna*, &c.

Quæ verba apertè demonstant, vt valuerit testator prohibere ordinarium Ecclesiasticum ab alio quolibet visitationis modo in quantum spectabat, an voluntas testatoris, & Patronorum ordinationes completæ essent, non vt postea futuris temporibus progrederetur ad aliam vllam visitationem; noluit enim quod dicti inquisitores Patroni obligarentur ad aliqua onera, seu subiectionem, & recte quidem, ne personæ taliter ratione officij S. inquisitionis exemptæ a iurisdictione Archiepiscopi Toletani, & alterius cuiusque ordinarij, etiam præminentis in re tam minima, à proprio suo foro extraherentur; & quod subiicerentur visitatori nomine Archiepiscopi visitanti, & propter alios casus, qui hic considerari valent.

Et iuxta hunc sensum, quod iuris est, videtur 17
consulto testatorem, in verbis iam adductis disposuisse, vt ordinarius visitaret tamquam quid necessarium; & sic existimamus intelligenda verba textus *in cap. tua nobis de testament.* ibi, *sit per locorum Episcopos prouidendum, vt secundum defuncti voluntatem vniuersa procedant*, cum aliis ibi sequentibus ibi: *non dubitant aliis vsibus applicare.* Et ibi: *mandamus quatenus executores testamentorum huiusmodi, vt bona ipsa fideliter, & plenarie in vsus predictos expendant.* Quæ quidem etsi pro parte Archiepiscopi ponderata sint *in dicto allegato n. 34.* in fine, dum extenduntur ad visitationes, quæ in quibuslibet singulis annis fiunt, adhuc non ad alium effectum, quam volitum, & præceptum à testatore, siue fundatore, vt explicitè disposuit Pontifex, in verbis aliis sequentibus ibi: *cum igitur in omnibus piis voluntatibus sit per locorum Episcopos prouidendum, vt secundum defuncti voluntatem omnia procedant*; iuxta quem intellectum loqui videtur Pontifex in cap. Ioannes eodem tit. per verba ibi: *per Diœcesanum cogi debent testatoris explere voluntatem*, nec enim voluit noster fundator *Balsamus* auferre ab ordinario præcisam visitationem, illam nempe, num adimpleta nec ne esset eius pia voluntas; imo illam expresse præcepit, vt nimis iuridicam, sed aliam quamlibet ei negauit, sicut per Trid. & per rationes supra adductas.

Vnde euenit, vt ex quo voluntas fundatoris 18
transitum fecit ad adimpletionem perfectam, de quo, aut visitatione, seu notorietate constitit Archiepiscopo, cum talis fundatio opere ipso publica facta fuerit; sic vt numquam deinde à tempore retro Archiepiscopi antecessores illi contradicerent, aut curarent de visitando illam illico ab initio destitisse à tali cura, cum ea subsisteret adimplenda, & complenda per tales, ac venerandos testamentarios, & Patronos, quod verum videtur etsi pro parte huius Archiepiscopi retorqueantur contra prædictam fundationem; alia fundatoris verba *in dicto allegato ponderata num. 18. & 19.* vbi expendens illa, dicit intelligi, vt ordinarius nempe non se intromittat, in quantum spectarit ad conditiones, quas pro bono regimine Hospitalis fecerint dicti testamentarij Patroni; dum posuerit testator sequentem clausulam ibi: *y que para esto solo les dejo mano absoluta para poder en la fundaçion, y disposiçion de la dicha hospitalidad. y condiçiones de ella haçer todo lo que les pareçiere sin dependençia de el ordinario* applicando hic Iasonis doctrinam *in l. si perceperit §. filius autem ff. de liberis, & posthum. num. 11.* vbi dicitur quod clausula posita ad vnum finem, nequit ad alium extendi; & quia quod ibi prohibet ordinatio, non est

actus

actus iuriſdictionis, & viſitationis, ſed tantum cuiuſdam nudi miniſterij.

19 Nec enim negandum eſt potuiſſe viſitationem prohiberi ab ipſo teſtatore, & quod tenerentur adminiſtratores,& Patroni rationem reddere.Quæ duo,vt patet, ſunt iuriſdictionalia Epiſcopi, vt de viſitatione patet in Trid. decretis ſupra adductis, & *ex c.14.de cenſibus,& c. officij*,cum aliis *de præſcriptionibus*,quatenus probant pertinere ad Epiſcopos rationem exigere à cũctis de reditibus Eccleſiarũ, & videre,an bona Eccleſiarum fructus expendantur, *vt in cap. 1. 10.q.3.* ibi: *in ſingulis annis Epiſcopus inde ratio fiat, & in cap. decretum dict. cauſa 10.* ibi: *decretum eſt vt omnes Eccleſiæ cum dotibus ſuis, & decimis, & omnibus ſuis iuribus in Epiſcopi poteſtate conſiſtant*, de quo cum multis Valenzuela *dicto conſ. 122. num. 39.* & vulgo omnes, & nihilominus, vt patet ex adductis, & dicendis potuiſſe fundatorem prædicta duo prohibere Archiepiſcopo, & alij ordinario.

20 Quo fit, vt conuincatur diſtinctio, qua vſus fuit allegatio relata pro dicto Archiepiſcopo, dum negauit quod teſtator prohibuerit in ſua clauſula viſitationem, & clare coniungitur ex verbis aliis ſequentibus ibi. *Porque ſolo quiero la hagan com. bienes no ſujetos al fuero Eccleſiaſto, y ſe Surgen per Reales, y ſolo quiero que el ordinario los viſita ſobre ſi ſe cumple ò no eſto mi diſpoſiçion, y la que los dichos Albaceas, y Patron hicçieren, pero no en otra coſa alguna à los quales doy facultad para que pongan todas las condiçiones quiſieren, como no muden la ſuſtançia de la Hoſpitalidad*, quæ cauillari non poſſunt aliis intellectibus propoſitis in dicto allegato, vbi dicit verbum *viſite*, manere liberum iuxta diſpoſitiones iuris, & conciliares, & vt ſine reſtrictione queat Archiepiſcopus ad omne aliud pergere, vltra quod præciſè mandauit teſtator, hoc eſt viſitare dictum Hoſpitale,accipere rationes, & alia quælibet peragere, quæ ſpectant ad viſitatorium officium, & miniſterium, prætendens etiam quidem verba teſtatoris ibi: *porque ſolo quiero la hagan como de bienes no ſujetos ab fuero Eccleſiaſtico,y ſe Surgen por Reales*,cum aliis antecedentibus *ſin dependençia de el ordinario*, eſſe implicatiuè poſita: nam cum voluerit facere fundationem Eccleſiaſticam, non potuit negare, ſeu prohibere quod conſequens eſt, ſcilicet reſidere adhuc in ordinario Archiepiſcopo ius viſitandi, & compellendi inquiſitores Patronos ad rationem reddẽdendam, & in hoc ſenſu vſum fuiſſe dicto verbo *viſite* referendo cætera ibi *como de bienes ſeglares*, vt intelligantur in eo, nempe quod inquantum poſſent aſſignare Patroni bona pro fundatione, nullomodo ſe intromitteret Archiepiſcopus, aut ordinarius, cum reſpectu eorum voluit teſtator, vt teſtamentarij eius procederent ad applicationem ſine ordinario, tamquam de bonis Regiis ſæcularibus, nullo modo ſubiectis Eccleſiaſtico foro, & quod vt tales iudicentur,vt latè expendit *num.20.* dictum allegatum Archiepiſcopale.

21 Quia ſatisfit præter iam dicta, nam cum in vna, eademque oratione protulerit teſtator adductam clauſulam, negando clare ordinario interuentionem cum Patronis reſpectu erectionis, & creationis formalem dicti Hoſpitalis, vt dictum eſt, & quod tantum ordinarius viſitaret, nam completa eſſet fundatio iuxta conditiones poſitas à teſtatore; item à dictis Patronis teſtamentariis, adminiſtratoribus, & non in alio plus apertè relinquitur voluiſſe teſtatorem, vt ordinarius Eccleſiaſticus tantum illam viſitaret, recognoſcendo, num plenè fundata eſſet, & diſpoſitiones teſtatoris, & teſtamentariorum exequutæ, quod procedit iuxta intellectum *dicti cap. tua nobis de teſtament.* iam adductum, vbi expoſitores, & & Barboſa cum pluribus *num. 2.* ex modernis, vt opus ſcilicet pium; quod eſt ſub cura ordinarij Eccleſiaſtici, quoad illud, nempe, vt non deferatur eius adimpletio, ſed non vt ſemel erecta ſingulis annis poſtea fierent aliæ viſitationes ordinariæ: nam hoc vltimum negauit apertè idem teſtator, vt ſignificauit in proximè ſequentibus verbis continuo poſitis ibi:*pero no en otra coſa alguna*:argum. textus *in l. fin. cod. de teſtam. milit.* † Cum 22 videatur habere idem quod clauſula decreti irritantis quoad omnes alias viſitationes; quia ponitur præciſe negando potentiam aliam prætor à teſtatore permiſſam ex doctrina Menochij *de recuperanda poſſeſſ. rem. 14. num. 16.* Zenedi *ſingulari 70. num. 3.* cum aliis Barboſa dictione *nullomodo 228. num. 2. & 3.* Nam ſicut potuit idem teſtator prohibere in totum, vt ordinarius viſitaret dictam Hoſpitalitatem, ſic & illam ei permittere in parte, vt facit quoad relatum iam, num eſſent fundatio, & eius diſpoſitiones impletæ, quod bonum erat ſciri à dicto ordinario per doctrinam *dicti cap. tua nobis*, quæ erat viſitando inſtrumenta dictæ fundationis, & conditiones, cumque tota voluntas dicti teſtatoris, diceret ordinem tantum ad complementum dictæ ſuæ diſpoſitionis, apparet, vt ex quo ordinario conſtitit ſemel executum, iam poſtea nec Archiepiſcopum tunc temporis exiſtentem, cui conſtitit de fundatione, nec cæteros eius ſucceſſores potuiſſe amplius inquirere de alia viſitatione ordinaria annali, vt præter proxime dicta, & dicenda probatur num. penult.

Hæc omnia confirmantur ex diſpoſitione *Trid. in dicto cap. 9. ſeſſ. 22.* iuxta quod expoſitores, & 23 ibi Barboſa *n.8. & 27.* cum Armendar.& Vveymſ. dicunt poſſe Epiſcopum ab Adminiſtratoribus Hoſpitalium, aliorumque piorum locorum adminiſtrationis rationem exigere, donec coram ordinario doctum fuerit de inſtitutione, in qua ſecus expreſsè cautum ſit, & addunt, vt tunc curare debeat obſeruari facere quod ordinatũ eſt,& referendo limitationem de non viſitando dotationes Regis protectioni ſubiectas. Secundo loco ponunt aliam adductam, ſcilicet quando in ipſa fundatione fundatores laici ex conſenſu Epiſcopi, vel alterius ſuperioris Eccleſiaſtici, aut ſine illo (vt infra cum Diana dico) expreſsè cautum eſt,ne Epiſcopus interueniat, vel ne adminiſtratores teneantur ſuis rationibus Epiſcopum adhibere, vt docent etiam Goncalez *ad regul. 8. Cancellaria gloſſ. 5. num. 35. & gloſſa 29. num. 3* Marta *dicto cap. 18. n.6.9. & 10.*Rota *in deciſ.35.in princip.p.2.recent.*

Quod vt fundatores poſſint præcipere, ſiue 24 prohibere. eſt quidem ratio iuris, ne contingat laicos retrahi à fundationibus piorum locorum, quæ eadem aſſignatur alio latiſſimo iure in fauorem fundatorum, atque Patronorum Capellanearum laicarum, de quibus *in toto tit.de iure Patronatus, & in clem. ſi plures eodem, & in cap. quanto 2.* vbi dixi de iudiciis: ita docent adducti, & Barboſa *dicto num. 27. in fine*, vbi addit ex Carpio *de executoribus teſtam. lib. 1. cap. 22. num. 69.* diſpoſitionem *dicti cap. 9. Trid. ſeſſ. 22.* in iam adductis verbis, *niſi ſecus forte ex inſtitutione*, &c. non habere locum in illis caſibus, in quibus Epiſcopus de iure ſe intromittere valeat, veluti da-

ta negligentia executorum, quod nos quidem admittimus iuxta *dicta cap. tua nobis de testam.* cuius decisionem voluit author allegati contrarij, sed non bene, extendere ad cæteras alias annales visitationes.

25 Itaque si prædicta Balsami dotatio in totum consideretur Ecclesiastica (quod implicat ex dictis, & dicendis) nec laica iuxta tertiam speciem hospitalitatis, tunc habebit locum declaratio adducta Cardinal. ex Marcilia *sub tit. de religiosis Domibus cap.2.* ibi *stante prohibitione Hospitalis, quod ordinarius non possit se intromittere in eius visitatione, possit Ordinarius vigore præfatis capituli visitare, congregatio censuit non posse*, cum sit talis prohibitio iuxta tenorem, & dispositionem *dicti cap.6. Trid.* Vbi DD.expendunt.

26 Cumque ex dictis, & ex notorietate talis fundationis præsumatur scientia Archiepiscopi Toletani; & quod saltim interuenerit eius consensus tacitus, sicut dictum est, & admittit allegatio contraria. Quo quidem solo sufficit, vt subditi cuiusdam Episcopi eximuntur ab eius iurisdictione, & alij subiiciuntur per textum *in cap.1. de foro comp.* Vbi latissimè dixi, & *ibi q.4.* Felin. *in cap. significasti eodem n.5.* vbi Barbosa *n.4.* cum aliis, & quod patitur *in dicto cap.9. Trid. sess. 22.* est tantum auferre ab Episcopo vt visitet, ac rationes erigat à dictis administratoribus Patronis, & pateat dictos Archiepiscopos nondum visitasse dictam hospitalitatem, sequitur à principio fundationes cognouisse de non iure suo; & sic nec nominasse visitatorem vllum pro visitanda dicta hospitalitate, & tali scientia, & patientia monstrasse rectè fundatorem potuisse Ordinario prohibere adductam partem visitationis, quam nunc vult singulis annis facere per doctrinam Gratiani cum aliis *discep. forens. cap. 120. numer.52.*

27 Hucusque dicta hospitalitate Balsami considerata in totum Ecclesiastica, adhuc procedit pro Inquisitoribus Toletanis adducta doctrina. Ergo si probauerimus eam fundationem esse laicam, seu mixtam, facilius vindicabimus nullomodo posse Archipiscopum, & quemlibet alium ordinarium inquietare dictos Inquisitores Patronos; quare fundator Didacus de Balsamo fuerit laicus, & eius bona sæcularia, qui & voluerit ne se intromitteret ordinarius in erectione, & fundatione dicti Hospitalis, nec in disponendo circa illam imo prohibuerit visitare, & alia supra relata, sequitur optime Inquisitores testitisse visitationem ab ordinario prætensam, nisi iuxta manifestam voluntatem dicti Balsami fundatoris; nempe vt inuiseret, numquid fundatio, & eius conditiones impletæ essent per litteram textus *in dicto cap. tua nobis*, hoc est in limine fundationis, vel quando constito de dilapidatione audiret, atque videret, & esset in opinione vulgi bona hospitalitatis, male absumi, nec conditiones adimpleri, vt dicunt Marta *dicta p.2. cap.18. n.5.* Armendar. *de visit. Vueyms*, quos sequitur Barbosa *in dicto cap.8. Trid. sess. 22. n.7.* & *in dicta allegat. 75. pastoral. n.1.* Vbi addit ex relato Copino Synodum in hoc nouam potestatem Episcopis non attribuere, quia & olim similium locorum Episcopis cura commissa erat; interim vero non sic, cum adhuc Archiepiscopo nondum aduenerit facultas inuisendi dicti Hospitalis bona, & alia.

28 Et sic patet relatam pro Archiepiscopo doctrinam solum posse amplecti iuxta prædictam distinctionem, qua intellecta, nullomodo decisiones Pontificiæ sese inuoluunt, nec impedire doctrinam textus *in dicto cap. officij 16. de præscript*, cum aliis ponderatis supra *in princip. n.9. pro Archiepiscopo*: nam illa intelliguntur, quando ex integro, & sine priuilegio aliquis vellet tueri se titulo præscriptionis, vt eximeretur in totum ab onere visitationis, non sic in parte; quia quoad hoc vltimum expositores ibi admittunt posse ius visitandi iudici ordinario Ecclesiastico competens in parte præscribi, explanantes ibi, & *in cap. cum non liceat 12.* eodem, vbi ego latissimè dixi alia iura, canonico explanatione digna † Nec 29
impedire *dict. Trid. in dicto cap.8. & 9. sess.22.* & alibi, auferendo qualiacumque priuilegia, & consuetudines in contrarium; quia hæc clausula pertinet ad tempus præteritum, non quidem ad futurum, cum ibi *in dicto cap.9. præstat. & in dicto cap.8. præstiterit* ipsimet Regibus, vt dictum est, ne ordinarius visitaret eorum fundationes pias; imo addit Diana *p.1. tract.2. res.83.* in fine verba *dicti cap.8.* ibi *etiam si exemptionem priuilegio fiat munita*, sic intelligi, nempe de priuilegiis extra, & non in ipsa fundatione concessis; & quod ita declarauit Sacra Congreg. desumpta olim ex Farinacio ibi *si lo capsa* in eorum fundatione, exempta facta fuissent ab ordinario per hoc decretum nihil est ei derogatum.

Et Inquisitorum ius potest amplius fulciri ex 30
aliis obiectis, quæ possent pro Archiepiscopo adhuc representari: nam si dixerit vsque adhuc à principio fundationis nullomodo consensisse, vt auferreretur per fundatorem ab eius iurisdictione antecessorum, & successorum visitatio, & alia quæ ad illos pertinent iuxta Trid. concil. & canonicas dispositiones. Nihilominus respondetur, vt quoties fundator excludit Episcopum in fundatione à visitatione Hospitalis, non est in consideratione consensus Episcopi aut alterius Ordinarij, qui tunc nequit iam illud visitare, sicut docent Armendar. *in additionib. ad leges Nauarræ lib.1. tit.6. lib.5. §.2. n.66.* Diana *p.1. tract.2. res.83.* in sequentibus verbis ibi: *si in fundatione Hospitalis sit dictum quod ordinarius non possit se intromittere in eius visitatione, non potest illud visitare.* Et sic visum esse fuisse decisum stante dicta declaratione in vna Abulensi per Rotam Romanam, vt patet apud Farinac. *in tomo 1. p.2. decis. 33.* ac sentiunt Azeuedus *in l.10. tit.1. lib.4. recompil.* Marta *decis.28. n.19.* Carolo de Grass. *tract. de effectibus Clericat. effectu 1. n.610.*

Nec oberit quod iterum replicet dictus Archie- 31
piscopus non fuisse in potestate dicti fundatoris Balsami excludere Archiepiscopos à visitatione dicti hospitalis, cum talis fundatio esset omninò Ecclesiastica; quia vltra proxime dicta pro Inquisitoribus, corroboratur hæc vltima sententia per casum decisum in dubio maiori beneficiorum scilicet Ecclesiasticorum, vt in Capellaniis collatiuis, sicut censuit sacra congregatio consilij, & Nicolaus Garcia ex S. concilio Trid. *dict. cap. 8. sess.22.* dum ait *in p.1. de benefic. cap.2. ex n.98.* vt possit fundator excludere ordinarium ab administratione, cura, & visitatione earum; & quod sic declarauerit ex voto Sacræ Congreg. Papa Paul. V. anno 1606. die 5. Aprilis in quadam causa Episcopatus Abulens. pro Comite de Oropesa contra Episcopum Abulen. & amplius idem Garcia refert per dictum Breue Pauli ad fauorem D. Francisci *de Toledo* Proregis Indiarum quod

fuit

fuit exclusus Episcopus à visitatione, & collegiis, aliorumque piorum operum.

32 Et quamvis pro dicto Archiepiscopo militet Augustin Barbosa, qui *in pastorali dicta alleg.* 75. & ex aliis, docuit dictas declarationes Cardinalium intelligendas fore de Hospitalibus, quæ à laicis reguntur quasi merè laicalibus, & in quibus piæ dispositiones non adsunt, vel de loco pio hospitalitatis causa priuatim instituto intra ipsiusmet instituentis ædes incluso; ita vt si quod sit ab extra, spiritualicatum vocetur; sed miratur Diana admodum, & quidem rationabiliter *in dicta res.* 83. dicens dictas declarationes loqui de Hospitalibus in communi, absolutè, & sine vlla distinctione, & in quibus piæ dispositiones adsunt, & erectæ sunt capellæ cum onere missarum, vti declaratum fuit à sacra Congreg. concilij in alia causa dicti Episcopatus Abulens. visitationis Hospitalis villæ *de Olmedo* contra Priorem S.Hieronimi *de la Mejorada*, vt refert dictus Nicolaus Garcia *suprà n.*99. & ex eo casu, & aliis Diana suprà amplectitur, quod simillimum videtur casui nostro.

33 Quod si iterum replicet Archiepiscopus dictas declarationes loqui de Episcopo, qui vt talis vult visitare Hospitale, non vt Apostolicæ sedis Delegatus vigore *dict. cap.* 8. *Trid. sess.* 22. iuxta quæ tradit Marius Anton. *variar. resolut.lib.*1.*res.*66.*n.* 4. Adhuc ex dictis respondetur dictum intellectum esse ridiculum; quia ratio ob quam sic decreuerunt Eminentiss. Card. fuit, nempè, vt obseruaretur forma posita in fundatione, quæ non solum militat si Episcopus velit visitare Hospitale, vt Episcopus sed etiam, vt delegatus Apostolicus; sic idem Diana *dicta res.* 83. vbi affirmat Episcopos se abstinuisse à visitando in casibus occurrentibus, pro quibus emanarunt dictæ declarationes, Hospitalia, aliaque opera pia, in quorum fundatione cautum fuerat, ne Episcopi se intromitterent.

34 Ex quibus etiam resultat quod *dict. c.*9. *Trid. sess.* 22. intelligitur iuxta extensionem Cardinalium, non solum de prohibita visione computorum, vt solus dixit Zerola *in praxi Episcopali* verbo *Hospitale n.*3. putans dict. Trid. loqui tantum in casu visionis computorum; non autem in casu visitationis, verum etiam loqui in casu visitationis, de quo hucusque, vt dixit idem Diana *dicta res.* 83. & quamuis Moneta *in tract. commutation. vltimarum voluntatum c.*10. *conclus.*7. *n.*478. affirmat concilium ibi solum loqui de administratoribus fabricæ alicuius Ecclesiæ; sed impugnatur ab omnibus; eo quod clausulam *dicti c.*9. ibi *nisi secus in institutione*, intelligunt, vt habeat locum in visitatione, & casu visionis computorum alicuius Hospitalis, Gutier. *canonicar. quæstionum, lib.*1.*c.*35.*n.*19. Rodriguez *in summa tom.*3.*c.*198.*n.*3. Diana supra sic probantes ex adductis verbis declarationum Cardinalium.

35 Imo & minus bene intellexit idem Moneta *dictum c.*9. *Trid.* dum asseruit, quod quando testator excludit ordinarium à visitione, debet intelligi, cum agitur de immutanda principali dispositione Defuncti, non autem præcisè exequenda; quia vt satis facit idem Diana *dicta res.* 83. ait gratis, & sine ratione illud sensisse Monetam, cum in casibus, in quibus factæ fuerunt dictæ declarationes, Episcopi non intendebant visitare illa Hospitalia, vt mutarent voluntates testatorum, & fundatorum, sed vt exequerentur illas. Et quod hoc non obstante, responderunt Domini Cardinales absolute, & sine vlla distinctione; & quod si in fundatione testator dixerit, vt non possit Episcopus se intromittere in eius visitatione; tunc dictus Ordinarius prohibitus dicetur, vt visitet dictum Hospitale. Ex quo apparet, quod etiam dispositum *in dicto cap. tua nobis de Testamentis*, cuius decisionem, etiam gratis suprà præstamus authori allegationis pro dicto Archiepiscopo; nihilominus potuerit fundator *Balsamus* in dicta sua hospitalitate prohibere Archiepiscopum, ne inuiseret dictum Hospitale ad videndum, an executa esset eius dispositio, ac ceteræ dispositiones, quas inscripserint eius testamentarij Inquisitores.

Et suadetur clarè hæc doctrina, nam etsi in fauorem dicti Archiepiscopi iterum admittamus cum dicto Nicolao Garcia *dicta* 2. *p. numero* 98. *de beneficiis*, & aliis, quos refert, & cum Bobadilla *in politica lib.*2.*cap.*17. *n.*10.. Suarez de Paz *in praxi tom.*2. *præludio* 2. *n.*44. Sarmiento *lib.*2. *selectar. cap.*11.*n.*14. Spino *in speculo testamentor. glossa* 28. *princip. numero* 20. & aliis, dictas declarationes Cardinalium non habere locum in casu negligentiæ, quia fundator, seu testator non potest prohibere quod Episcopus se intromittat circa complementum, & executionem eorum, quæ ad pias causas relinquuntur per textum *in dicto cap. tua nobis de testamentis*. Nihilominus non procedit, quando in casu negligentiæ fundator, seu testator alios executores substituerit; tunc enim excluditur Episcopus; donec substituti constituantur in negligentia, sicut dixerunt Lara *de aaniuers. lib.*2. *cap.*9. *numero* 16. Aufrerius *in Apostol. decis.*112. *caelle Tolosana*, Couarruu. *in dicto cap. tua nobis n.*2. Matienco *lib.*5. *tit.*4. *leg.*7. *glossa* 1. *fol.*120. *& l.*14. *glossa* 1. *num.*45. *fol.*130. *lib.*5. *recompil.* Diana *dicta res.*83. *circa finem* cum aliis. 36

Ex quibus prouenit, vt potuerit Balsamus testator, atque fundator, etiam in casu quo voluerit fundare hospitalitatem omnino Ecclesiasticam, & cum ceteris qualitatibus, quas vult allegatio pro Archiepiscopo prohibere dictum Archiepiscopum ab illius visitatione & præcipere, quod nec posset rationes exigere à dictis Patronis, sine testamentariis Inquisitoribus iuxta concilij mentem *in dicto cap.*8.*&* 9.*sess.*22. & iuxta relatas Cardinalium declarationes, etiam quoad videndum an dispositiones illorum fuissent completæ, cum & in hoc iuxta intellectum dict. Trid. & specialiter ex dicta clausula *nisi secus in institutione* potuerit quidem testator *Balsamus* sic prohibere, tamquam si per speciale breue, vt in relato casu comitis *de Oropesa*, & *de Olmedo* dictum est; quia ad has prohibitiones concessum est fundatoribus hoc priuilegium per dict. Trid. absolutè, & sine restrictione, siue laici sint, siue Ecclesiastici, quoties de bonis secularibus fundatur hospitalitas, aut quodlibet aliud opus pium. 37

Quo fit, vt cum Balsamus permiserit Archiepiscopo visitationem in parte iuxta suprà r·lata, quod voluerit expresse, ne se intromitteret in ceteris aliis, de quibus loquuti sumus pro Inquisitoribus, & hoc esto, *Balsamus* nihil de prohibendo ordinarium à visitatione inscripserit, cum iam aliquo modo videretur præscriptum contra Archiepiscopum scientia, & patientia ipsius, & suorum antecessorum. At quia expresse in eadem clausula, & sub vnica oratione, vt supra insinuatum est, & ex Trid. percipitur *in dicto c.*9. iam sine dubio videtur reliqui, vt Archiepiscopus nequeat compellere ad visitationem, & rationes reddendas 38

dendas, vt vult, & fecurius quidem confiderata regula iuris, de qua DD. *in cap. vt inquisitionis 71. de appellat.* & de qua latè ibi dixi & *l.3. §.filius ff.de liberis, & posthum. l.quisquis ff.delegat.3. cap.secundo requirit dict. tit. de appellat.* cum infinitis, quos congerit Barbosa *clausula 68.69.& 70.* qui dicunt clausulam in principio, vel in medio, aut in fine positam in eadem oratione, & inter easdem personas claudere omnia contenta in ea aliquid supra *n.21.*

39 Et inde etiam inferre, vt cum dictus *Balsamus* posuerit in suo testamento illam iam relatam *visite* in mediu quidem vnius orationis, & integrè inter easdem personas, & fundationem clarius apparere de iustificatione pro iure inquisitorum à nobis scripta ex doctrina celsi Hugu *in tract. de clausulis pag.475.col.2.*Matienz.*in l.2. glossa 2.n.8.tit.4.lib.5.recompil.*Burgos de Paz *in l.3. Tauri p.1.conclus.2.n.67.*Ioannis Garciæ *de nobilit. glossa 2. num.11.* Zeuallos *in practicis q.905.n.3.* Mar. Alter. *de censuris tom.1.disp.13.lib.5. cap.3. littera E.* vbi post Alexand. *cons.63. n.9. lib.6.* hoc extendit etiam quando est posita inter plures articulos connexos, & dependentes ab vno principali, de quo Barbosa plures vbi supra congessit, vt sic relinquitur, vt deberet explodi Archiepiscopi intentio, saluo &c.

ALLEGATIO IV.

Super desidio inter Decanum, & Capitulum Ecclesiæ Toletanæ subtrahentis se in aliquibus obsequiis solitis fieri Inquisitoribus illius inquisitionis, quando quotannis concurrunt ad processionem solemnissimam vocatam corporis Christi, dubium est, an illius cognitio sit nostri consilij supremi Inquisitionis, siue Illustrissimi Nuncij, Pontificis in hac curia Matritensi degentis.

Pro Decano, & Capitulo.

1 *Index quilibet cognoscere potest an sua sit iurisdictio, nisi quando simpliciter negatur eius Iurisdictio, vt n.2. vel quando Iurisdictio non est examinabilis seorsum à principali, vt n.3. Sed explicatur pro regula num. 16.17.18. cum aliis.*

2 *Consilium supremum Regis Patrimonij postquam cepit cognoscere in quadam Mercatorum causa, pronunciauit eam pertinere ad consilium supremum Castellæ.*

3 *Dominus feudi non potest cognoscere, an sua sit Iurisdictio, si negatur Dominus.*

4 *Inquisitores in propria causa non sunt iudices, vt suadetur n.9.*

5 *Contentio orta inter duos Iudices ordinarios, facit vt lis agitetur coram superiore iudice vtriusque idem si inter duos officiales Regios, vt n.6. fallit respectu iudicis priuilegiati, & Inquisitorum, vt n.19.20.21.22.23. vsque ad finem.*

7 *Contentio orta inter delegatos iudices, facit vt derimatur à delegante, vel ist dirimenda à Papa, vt n.8.*

9 *Actor debet sequi forum rei.*

10 *Recusari potest Prælatus interesse habens in causa priuatum, aut propter dignitatem, vt n.11. sed aliter à n.25.*

11 *Archiepiscopus quando iudicet inter Episcopum, & eius subditos litigantes, seu quando eligantur arbitri.*

12 *Inquisitorum Tribunalia habent priuilegia, pontificia, & Regia iudicandi inter alios non subditos, si agant de propria Tribunalis causa, vt actores, & num. 15.*

13 *Inquisitores cognoscunt de omnibus litibus, & causis, quæ mouentur Fiscum inquisitionis, & alium quemque priuatum, & n.14.*

15 *Causa fiscales habent suos proprios iudices.*

16 *Inquisitores Toletani, aut saltim consilium supremum inquisitionis legitimi sunt Iudices ad cognoscendum de præminentiis sibi debitis, sed impugnatis à Decano, & Capitulo Toletano, vt suadetur numeris sequentibus.*

19 *Inquisitores habent cognoscere aduersus turbantes, & impedientes suam iurisdictionem, vt n. 20.21.22. 23.*

24 *Inquisitores iudices sunt legitimi de causis, in quibus eorum Dignitas habet interesse, vt num. 25. 26.27.28.*

26 *Prælati Ecclesiastici possunt cognoscere de bonis, & causis quoquomodo pertinentibus ad mensas suarum Dignitatum.*

27 *Testes possunt esse Clerici in causa sua Ecclesiæ,*

28 *Inquisitorum iudicatura est recta, & secura.*

29 *Inquisitor Generalis, & consiliarij eius verè sunt iudices legitimi in causa præminentiarum inter inquisitores, & Decanum Tolett n. 30. 31.32.*

30 *Iudices plures sunt speciales, & priuilegiati exempterum, & non alij, etsi ordinarij, vt num.31.*

31 *Fiscalia iura tractantur in Tribunali Regiæ Cameræ.*

32 *Inquisitores in propria priuata causa possunt recusari non sic Dignitatis.*

33 *Sententia lata in nostro consilio 4. Iunij præteriti 1659. hac eadem causa sopita fuit.*

ACIT primo regula nota iuris; 1
quod quilibet potest cognoscere, an sua sit iurisdictio, siue sit iudex ordinarius arbiter, aut delegatus *ex cap. super litteris 20. de rescript. l.2. ff. siquis in ius vocatus non ierit, l. siquis à liberis §. si pariens ff. de liberis agnosc. cap. cum persona de priuilegiis, l. siquis ex aliena ff. de re indicata, cap. tuam de ordine cognit.* vbi DD.& nos diximus nonnulla *in cap.12. de iudic. q. 6. 7. 10.11. & fin.* aliquid *in Rub. de foro compet. q.1. & in cap. proposuisti 19. eodem q.26.* vbi de ea quæst. *an quilibet iudex præueniendo, possit cognoscere, an sua sit iurisdictio, & ab altero inhiberi?* Et alibi sub eo tit.

Cum exceptiones huius regulæ sint, prima 1
quando simpliciter, & in totum negatur iurisdictio; quia iam tunc videtur esse contentio cum eodem iudice pro suo interesse; eoque casu remittendum, siue diffiniendam esse dubitationem à superiori, sicut declarat glossa *in cap. statutum in princip.* verbo *copia de rescript. lib.6.* vt cum infinitis etiam tradit Valenzuela Velazquez *cons. 52.* videndus à *n.22.* dum dicit consilium hoc supremum Regis Patrimonij postquã cæpit cognoscere aduersus quoidã Mercatores opposita in cõpetentia, pronunciauit

pronunciauit ad conſilium ſupremum Caſtellæ cognitionem eorum pertinuiſſe iuxta formam præfixam *in l. 14. & 15. tit. 1. lib. 9. recompil.* per celebrem doctrinam Pauli de Caſtro *in l. ex quacumque n. 8. ff. ſi quis in ius vocatus non ierit.* Abbatis, Decij, & Surdi, ac aliorum plurium, & per doctrinam Antonij Corſeti *in ſingul.* verbo *iuriſdictio*, qui inter plures, & ſolennes limitationes ponit aliam, ſcilicet quando iudex monſtrat ſe, vt pars, ſumendo cum parte diſpoſitionem, alias diceret ius in ſua cauſa contra aliam iuris regulam.

3 Secundo prima adducta regula limitatur, quando iuriſdictio non eſt examinabilis ſeorſum à principali, Innocent. *in cap. venerabilis de cenſib. gloſſa in cap. ad audientiam de appellat.* Vbi Franc. *num. 3.* Abbas *in cap. caterum de iudiciis*, vbi firmant, quod Dominus feudi non poteſt cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio, ſi negatur Dominus; eo quod iam tunc tractatur de ipſa iuriſdictione in proprietate: alia ſequitur idem Valenzuela cum Menochio, Bartolo, Angelo, Corſeto, Socin. *ibi n. 28.* & aliis *n. 16.* procedere declarantibus in quocumque iudice, ſiue ordinario, ſiue delegato; quia fiunt ſuſpecti. Et ego his addo doctrinam Benedicti de Capua *reg. 19. n. 14.* Iſerniæ *ex commentariis ad leges ſiculas lib. 2. tit. 21. de litis conteſt.* verſ. *in gloſſa ex hac*, & aliorum exiſtimantium ex eo ſolum, quod negata eſt iudicis iuriſdictio, ab aliqua parte ſuſpectum reddi; vel quando apertè conſtat vocatum in iudicium non pertinere ad eius iuriſdictionem, veluti, ſi iudex laicus citaret Clericum per doctinam textus *in c. ſi iudex laicus 5. de ſent. excommunic. lib. 6.* Non enim Clericus citatus à laico debet comparere, nec erit contumax, ſi non compareat citatus, Ioannes Andr. Butr. & alij, *in c. ſi diligenti de foro comp.* & ex gloſſa *fin. in cap. veniens de accuſat.* cum aliis, Iaſon. *in l. 2. ff. de in ius vocando*, Afflictis *deciſ. 366.* Marta, & alij, qui dicunt idem eſſe, quando iudex citauerit aliquem de non ſuo territorio *per leg. fin. ff. de iuriſd. omn. iudicum.*

4 Ex quibus reſultat ad fauorem dictorum Decani, & capituli Toletani, vt quia Tribunal illius inquiſitionis tractat de propoſito intereſſe præeminentiarum, & obuentionum, quas dicti Decanus, & Capitulum Inquiſitoribus impertiebantur, & ad fauorem dicti Tribunalis à quibus deſtitiſſe palam habetur ab hinc nonnullis annis, vt non poſſit dictum inquiſitionis Tribunal eſſe Iudex, eſto quod inter alias partes litigantes, etiam negantes ei iuriſdictionem cognoſceret, alias ſæpius, an ſua ſit iuriſdictio repetit idem Valenzuela Legendus *p. 2. conſ. 100. à n. 53. & 56.* cum multis à *n. 30.* & in toto illo conſilio, diſputans cum infinitis *an tempore Romanæ Reipublicæ Regni, & Imperij Romanorum in vrbe, & prouinciis, eis ſubiectis, eſſent inter Magiſtratus competentia, vel controuerſiæ iuriſdictionis, & qualiter dirimi ſolent.*

5 Quod ſi dubium excitaretur inter iuriſdictionem Archiepiſcopi ex vna parte, & Tribunalis ex alia, quorum ambæ iuriſdictiones ſunt Eccleſiaſticæ, ad quam iuriſdictionem iſtorum debeant pertinere cognitio dicti deſidij, vel ſi ad neutram quiſnam ſuperior, adeundus eſſet, tunc militat alia regula, vt ſi contentio fuerit inter duos iudices ordinarios debeat recurſus, tunc fieri ad ſuperiorem vtriuſque, vt referunt deciſum Ferrer. *deciſ. 166. lib. 3.* Riccius *collect. 1968* ad textum *in l. de iure ff. ad municipal.* Valenzuela *dicto conſ. 200. n. 57.* vbi quod dixerunt dict. Ferrer. *deciſ. 167. petitione 3. & deciſ. 140. petit. 3.* Cancerius *deciſ. 10. tit. de conten-*
tione iuriſdictionis. † quod ſi contentio fuerit in- 6
ter duos officiales Regios, puta deputatos Generales Cataloniæ, & conſeruatorem Marcarum inter vicarium Barcinonenſ. & conſulem Logiæ maioris, vel alios officiales, Regia audientia conſueuerit declarare ad quem pertineat iuriſdictio.

Sin autem fuerint Delegati iudices, inter quos 7
talis contentio excitatur, tunc quidem DD. dicunt cognoſciturum fore ipſum delegantem, vel quod iuſta ius canonicum eligantur arbitri *per dictam leg. de iure, & c. paſtoralis de reſcript.* vt dicunt Felinus *in dicto c. ſuper litteris n. 35.* Eraſm. Chochier *tract. de iuriſdict. ordin. in exemptos p. 1. q. 39. n. 16.*
† Vbi reſoluit, quod quando plures delegati, vel 8
conſeruatores mutuo ſe impediunt, & de iuriſdictione certant, recurrendum eſt ad Romanam curiam, vt competentia dirimatur, & quis illorum poſſit procedere, terminetur, & quod ita determinatum fuerit atque deciſum ad fauorem Ieſuitarum Patrum contra fratres Auguſtinianos refert Quintilianus Mandoſ. de ſignatura gratiæ, tit. *conſeruatoria*, Valenz. *dict. conſ. 200. in fine per gloſſam in c. cum plures de officio delegati lib. 6.* verb. *de eod.*

Si hoc ita ſe habet, quando contentio eſt inter 9
duos iudices, ſiue ordinarios, ſiue delegatos; igitur à fortiori, & ſine difficultate dicendum eſt in præſenti caſu, vt minimè poſſit inquiſitio Toletana, nec noſtrum ſupremum inquiſitionis conſilium cognoſcere, cum obſtet intereſſe proprium, reſultans ad fauorem totius gremij omnium Tribunalium inquiſitionis, & in quo dicti Decanus, & capitulum Toletan. ſunt tantum partes, & rei, non inquam iudices, qui non ſunt extrahendi à proprio ſuo foro ex dictis, & ex alia vulgata regula iuris *actor ſequitur forum rei*, de qua ego dixi latiſſimè *in cap. ſi quis contra Clericum 5. & in cap. cum ſit generale 8. cum aliis de foro comp.* & cum conſtet, vt dictum Tribunal inquiſit. Toletan. ſit actor petens contradictos Decanum, & Capitulum, ex qua enim
ratione poterit eſſe Iudex † Quod ſi etiam intendi- 10
tur, vt cognoſcat noſtrum ſupremum inquiſitionis conſilium, qualiter procedere poterit? contradicente alia regula iuris, nempe, vt poſſit Prælatus ſicut ſuſpectus recuſari, ſi cognoſcit de cauſa pertinente ad eius Dignitatem, vel perſonam ex gloſſa per textum *in cap. ſi quis ergo 1672. q. 7.* Scaccia *de ſent. & re iudicata cap. 1. gloſſa 4. q. 8. n. 2.* Reduanus *de rebus Eccleſiæ non alien. q. 18. cap. 8. n. 4.* Felicianus de Vega *in cap. 18. de iudiciis n. 10.* & eſt verum etſi vellet eſſe iudex in cauſa ſuæ propriæ Eccleſiæ. Nam cum ipſe ſit ſponſus Eccleſiæ, vel filius, illiuſque honor, & emolumentum conſecutiue ipſum tangat; ideo poſſe illum, vt ſuſpectum recuſari, docent Abbas *in cap. poſtremo 36. de appellat. n. 7.* Præpoſitus Mediolanens. *n. 11. in 4. ſpecie*, Francus *n. 13.* Bellamera *in cap. inſinuante de officio deleg.* Vbi admittit etiam, ſi ſolum Prælatus idem procederet tamquam adminiſtrator Eccleſiæ ſiue per Procuratorem, ſicut etiam docent Felin. *ibi n. 2.* verſ. *cauſa Eccleſiæ*, Patianus *de probation. lib. 2. cap. 45. n. 95.* Tuſchus *practicar.* verbo *ſuſpicio conclus. 907. n. 7.* Iacob. Laurent. *de iudice ſuſpecto cap. 5. n. 26.* cum aliis, & comprobatur ex multis, quæ adduxi *in c. 4. de foro compet. & ibi q. 31.*

Verum etſi lis fuiſſet in cauſa Dignitatis cum 11
litigante in aliis cauſis refert Riccius cum de Ponte *deciſ. 30.* deciſum fuiſſe in Regio collaterali conſiſtorio, vt poſſit nihilominus recuſari, & quod ſic practicatum fuerit inter Ducem veteris, & Præſidentem Montalbum. Imo addit Ripol. *variar.*

cap. 2.

cap.2.n.153.ex n.47. quod si Episcopus, vt actor, habet litem cum Clericis suis subditis, sunt tunc eligendi arbitri, qui possint compelli ad arbitrum eligendum per Episcopum. Quod si Episcopus fuisset reus, Clerici vero actores, tunc quidem lis peragenda sit coram Archiepiscopo. Ex quibus, & aliis pro Decano, & capitolo Toletano videtur hanc litem tractandam fore in curia Romana, vel coram Pontificis Nuncio in hac Matritensi curia degenti.

Pro Tribunali Sancta Inquisitionis Toletana.

12 FAciunt, & quidem cum magno fundamento sequentia; quia dictum Tribunal Toletanum, sicut & cætera alia Tribunalia inquisitinnis habent per Bullas Pontificum Innocent. III. Innocent. VIII. & alias cognoscere de causis suorum Ministrorum iuxta nonnulla, quæ dixi *in dicto c. 12.de iudic.sub.q.10.à n.5.*& quæ latius dixi in allegat. Fiscali anno præterito 1648. contra Prætorem Vallisoletanum posita infra post titulum *de fore comp.*& nonnulla dicta *supra allegat.1.2. & 3. & sub cap.Ecclesia Sancta Maria de constitut.sub q. 58.59.*& aliis sub eo textu. Imo Iuxta aliam Bullam Pauli V. expeditam anno 1559. confirmatam ab Vrban.VIII.& per Schedulam Regiam missam ad inquisitionem Cartagin. Indiarum anni 1644. sicut refert Solorzanus *in Politica indiana lib.4.c. 22.* vers. *y esta mesma raçon* cognoscunt de omnibus reditibus pertinentibus ad canonicatus, qui in singolis Cathedralibus & collegiatis Ecclesiis horum Regnorum sunt assignati, & incorporati in inquisitionibus pro sustentatione Inquisitorum,& Ministrorum inquisitionis.

13 Secundo facit;quia quodlibet Tribunal Sanctæ inquisitionis iuxta iuris regulas cognoscit de omnibus litibus, & causis, quæ agitantur, atque mouentur inter Fiscum inquisitionis, & alium quemque priuatum, & hoc etiam si fiscus sit actor, & agat de proprio interesse per titulos cod. vbi causæ fiscales, & signanter *in l.ad fiscum* per textum, ibi docent DD.dieit nonnulla D.Franciscus de Amaya *sub lege 3.n.29.& 30. cod.de iure fisci*,& alibi sæ-
14 pius † quod extendunt Salicetus Paulus de Castro *in l.cum vendente cod.vbi causa fiscales* per textum ibi, etiam quando lis est inter priuatos in annexis, & connexis bonorum fiscalium,Bald.ibi, Quema-
15 ma *de re fiscali q.1.* † Et quod dictæ causæ fiscales habeant suos priuatos iudices, docet communis praxis omnium Tribunalium;& quotidiè sine dubio vidi, dum fui Fiscalis nostri consilij ab anno 1657.& nunc video,dum Consiliarius ago in omnibus quidem caosis, in quibus appareat de qnolibet fisci interesse,quod potest redundare in emolumentuo iudicum Inquisitorum,vt ponderant Valenzuela, Velazquez *dicto cons.200. num.52.* Vbi exemplificat *ex n.28.* Legendus omninò Ludouicus de Paramo *responso 2. pro iurisdictione Sancti officij Regni Siciliæ n.47.* per verba *legis fin.dict.tit.* Vbi causæ fiscales ibi *nec alterius, quam tui culminis,ac viri spectabiles comitis domorum petatur examen, & in tit. cod. de conueniendis Fisci debitoribus*, Vbi etiam DD. latissimè, videndi etiam Osualdus ad Dnnel.*lib.15.comment.c.48. litera l.*& sequent. Mastril.ad Capic.*decis.54.* Surdus *cons.4. volum.1.* Peregrin. *de iure fisci lib.6. tit.6. n.25.* Alfarus *de officio fiscali* diuersis in locis, Trentacinchius *lib.3. variar.tit.de solution. resol.16.n.3. nouissimè* Gaito *de credito*,vbi dispersim de priuilegio fisci agit.

Vnde prouenit, vt præter regulam *suprà n.1.* 16
positam, quod quilibet scilicet Iudex cognoscere, an sua sit iurisdictio, indices competentes cognoscendi sint,vel Inquisitores dictæ inquisitionis Toletanæ, vel saltim Dominus Inquisitor generalis cum suis consiliariis in hoc nostro consilio indicantibus, quamtumnis à Decano,& capitulo dictæ Ecclesiæ Toletanæ contradicatur, siue in dubium trahatur per glossam *leg.2.ff.si quis in ius vocatus non ierit*, per quam interpretes firmant, & docent quod quando dubitatur, an aliquis sit iudex competens, vel non, vocatus debet venire, & ipse iudex poterit de sua Iurisdictione cognoscere: & addunt Abbas *in cap. ex parte de rescriptis notab.1.* Felin. *in dicto cap. super litteris*, vt quoties contenditur de omnimodo defectu iurisdictionis, potest iudex cognoscere, & pronunciare, an sua sit iurisdictio.

Et in tantum est verum, ac iuri conforme, vt 17
licet pars opposuerit, quod ille iudex caret totaliter iurisdictione in causa, super qua oritur dubium,adhuc possit iudex cognoscere, an sua sit iurisdictio, ac videre, vtrum ipsimet competat, sicut tenent, & scribunt Petrus Barbosa *in l.si quis ex aliena numer.105. ff.de iudiciis* vbi *numer.122.* id intelligit, non solum de iudice ordinario, sed etiam de delegato, Augustinus Barbosa *in cap. ex parte 33. de rescriptis numer.4. & in cap.pastoralis 14.n.2.* Caned.*in decis.31.n.2.p.1.* qui omnes Lusitani Doctissimi, addunt quod iudices delegati cognoscunt, an sua sit iurisdictio, & pronunciant super exceptionibus declinatoriis sui fori.

Quare Decius *in dicto cap.super litteris*, Abbas 18
in cap. cum ordinem eodem tit. Bartol. *in dicta l.2.* vers. *nisi esset pronunciatum*, Innocent. *in cap.2.de de dilationibus* vers. *sed si postquam venisset* Marta *de iurisdict.2. p.cap.4. numer.8. & 9.* dixerunt id verum esse, non solum quando iurisdictio esse illesibilis per exceptionem, sed etiam quando opponitur nullam competere: nam vtcumque iudex in tali dubio habet potestatem à lege cognoscendi,an sua sit iurisdictio,indeque euenire, vt valeat se iudicem pronunciare in causa principali.

Cumque hæc ita sint per necessariam conse- 19
queutiam, sequitur, vt quamnis dicti Inquisitores Toletani dubitarent, numquid possint esse iudices inter se, & dictos Decanum, & capitulum, adhuc quia probabiliter dubitarent de sua iurisdictione,& de tali competentia dicendum est pertinere ad ipsosmet Inquisitores cognitionem iudicialem iuxta doctrinam relatam Abbatis *in dicto cap. super litteris*,& Barbosæ,Mogrouejo *in cap. penult. de fore comp.n.20.* † Et hoc procedere etiam,quia 20
quemadmodum iudices sæculares fatentur, vt sine dubio Inquisitores habeant facultatem cognoscendi,& procedendi aduersus turbantes,seu impedientes eorum iurisdictionem, seu noluerint obseruare eorum immunitates, exemptiones, & priuilegia, sibi competentes Bullis Pontificiis, schedulis Regiis, vsu, atque consuetudine, sicuti dixi *sub dicto cap. cum venissent 12. de iudiciis q.10. à n.5.* & sicut docent Narbona, Diana,& Gabriel Pereyra *de manu Regia lib.1.tit.9. sect.2.n.2.& 3.* DD.Ioannes de Solorzano *in Politica indiana lib.4. cap.24.* vers. *aunque*,ita,& in hoc casu, in quo apertè constat Decanum, & capitulum Ecclesiæ Toletanæ, facere contra assuetas cæremonias honoris, quas cum Inquisitoribus in annis proximis præcedentibus vtebantur, & à multo tempore retro.

Quo fit, vt dicti Decanum, & capitulum ne- 21
gando,

gando, & contraueniendo præeminentias ſolitas præſtari dictis Inquiſitoribus iniuriam grauiſſimam incuſſerint in Inquiſitoribus in integro tribunali illius Inquiſitonis Toletanæ; & ſic dictorum exceſſuum punitionem pertinere ad dictos Inquiſitores iuxta proximè dicta, & Abbatem *in d. cap. cum veniſſent* 12.*n.*11. & alios, etiam per textum *in cap. Epiſcopo* 2.*q.*7. qui valent iuditialiter ſe in ſua Iuriſdictione defendere, & propulſare iniurias armis ſpiritualibus, vt cenſuris, ſicut diſponitur in Concilio Lugdunenſi, & ſicut etiam tenent Canoniſtæ *in cap. dilecto de ſentent. excommunic. lib.* 6. & Legiſtæ *per legem* 1. *ff. ſi quis ius dicenti* non obtemperauerit.

22 Itaque licet aduerſus dictos Inquiſitores, ſeu aduerſus noſtrum Conſilium inquiſitionis ſupremæ opponant prædicti Decanum, & capitulum omnia adducta *à n.*1. in fauorem dictorum, & quod nequeant de hac cauſa iudicare procedendo ex officio, ſiue nobili pro tribunali, vt *in l. qui Iuriſdictionem ff. de iuriſdict. omnium Iud.* ſiue ex officio Iudicis mercenario, vt pedaneus, vel delegatus, vt *in l.* 4. *ff. de interrogatoriis actionibus*; & quia non eſt iuſtum; imo iniquum, vt habeat licentiam iudicandi ille, qui habet de cauſa intereſſe, aut ab ea aliquam vtilitatem ſperat *per leg. Iulianus ff. de iudiciis, l.* 2. *§. propria ff. quando appellandum ſit*, vt explicat Marta *de Iuriſdict. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 3.

23 Tamen in caſu, de quo loquimur, in quo iudicatura inquiſitionis eſt priuilegiata per Bullas, & rationes iam adductas, non habent locum fundamenta, quibus nituntur, aut niti valeant dicti Decanum, & Capitulum, cum illa omnia loquantur de competentia, ſeu dubio orto inter Iudices ordinarios, vel delegatos; non inquam contra priuilegiatos, vt ſunt Domini Inquiſitores.

24 Nec his obeſt doctrina, quam ſcribit Zeuallos *de cognit. per viam viol. p.* 2. *q.* 63. *n.* 7. *&* 8. quatenus dicetos, vt non ſit Iudex in propria cauſa ille, de cuius Iuriſdictione dubitatur, ſi dubium fuerit ſuper Iudicis perſona, an debeat eſſe Eccleſiaſticus, vel ſæcularis; & quod ſi appelletur à declinatoria Iuriſdictionis, non poſſit Iudex ad vlteriora procedere; quia facit vim, cum ſit dubium de ſua iuriſdictione, & dum non interponitur appellatio rectè poſſit eſſe Iudex; quia iſte intellectus conuincitur ex doctrina pro Inquiſitoribus proxime adducta; item ex adductis *in allegationibus* 1. 2. *&* 3. quibus latè probatum eſt, Inquiſitores eſſe legitimos Iudices de Miniſtris, & cauſis ibi recenſitis, & in quibus Tribunalia Inquiſitorum habent intereſſe.

25 Et eſto quod dicti Inquiſitores Toletani non poſſent cognoſcere, nec Fiſcalis illius inquiſitionis libellum ibi præſentare contra Decanum, & Capitulum dictæ Eccleſiæ Toletanæ; eo quod tunc demandaret ſuper re, cuius ratione dicti Inquiſitores agerent de vtilitate, & intereſſe proprio, & in qua ex iam adductis pro Decano, & Capitulo poſſent ſuſpicione notari; ſed quia non ſic æque procedit in hoc dubio, in quo dicti Inquiſitores ſolum agunt de intereſſe dignitatis, qua potiuntur, & quæ reſidet in toto illo Tribunali per doctrinam Farinacij *in fragmentis p.* 2. *lib.* 6. *n.* 801. Vbi ait poſſe Prælatum cognoſcere de cauſa ſuæ Eccleſiæ, & per aliam D.D. Franſciſci Salgado *de retentione Bullar. p.* 2. *cap.* 5. *§.* 1. *vbi ex numero* 12. etiam probat cum Reduano, Nauarro, Zerola, Belletio, Surdo, Scaccia, Tyraquelo, Riccio, Trentacinquio, Marta, Cabedo, Barboſa, & aliis, vt reputatur Epiſcopus legitimus Iudex in cauſis ſuæ Eccleſiæ. Videtur vt ſimiliter in noſtro dubio valeant dicti Inquiſitores Toletani compellere expetitione ſui fiſcalis, aut ex officio dictos Decanum, & Capitulum, vt compareant ad litigandum ſuper tali dubio coram Inquiſitoribus dicti Tribunalis.

26 Et hoc, quia Prælati Eccleſiaſtici poſsũt cognoſcere de omnibus bonis, & cauſis quoquo modo pertinentibus ad menſas ſuarum Dignitatum, ſicut & probat ibi Salgado *à n.* 18. cum Zeballos *in practicu q.* 822. *à numero* 103. per textum *in cap. ſi quis Epiſcopus, cap. ſi quis erga* 2. *q.* 7. & quod ſententia contraria ſolum habet locum, quando Prælati litigarent ſuper rebus priuatiuè propriis, nec ad eorum Dignitates ſpectantibus, ſicut ex *n.* 15. *&* 19. ſupra multis declarationibus ſequitur. Propter quæ, & quia Riccius *in parte* 1. *dec.* 144. Salgado *ſupra num.* 13. *&* 14. ſic probant deciſum *in curia Archiep. Neapolit.* quia nimis confidetur de Prælato Epiſcopo, de quo non præſumit ius aliquid mali, cum præſumat illum iudicaturum, & iudicaſſe pro vt de iure, Surdus *deciſ.* 170. *n.* 5. & quia pro Iudice ſemper iura proclamant, etiam ſi, à ſententia ſit appellatum; idem *de alimentis tit.* 1. *q.* 110. *n.* 11. Canoniſtæ per textum *in cap. bonæ memoriæ* 23. *de elect.* verſ. *& pro his, quæ à Iudice ſunt acta præſumitur*, Vbi Barboſa n. 6. & 7. cum Couarr. Menochio; & aliis, & ego etiam *ſub cap. in præſentia de renunciatione.*

27 Et quia eſt etiam de iure, vt Clerici ſint teſtes legitimi in cauſa ſuæ Eccleſiæ, *cap. cum nuncius de teſtibus*, Vbi DD. & ego imo ſint admittendi, *cap. ſuper prudentia* 14. *q.* 2.

28 Ideo cum fidendum etiam ſit mirum in modum de Inquiſitoribus, de quibus in tot arduis cauſis confiditur; imo & quod iudicent de cauſis, in quibus habet intereſſe Tribunal, vbi ſunt Inquiſitores, ſicut de cenſoribus, bonis aliis immobilibus, ac mobilibus, ac de aliis quibuſuis iuribus ſuorum tribunalium, quæ deſeruiunt pro propria etiam dictorum iudicum ſuſtentatione, ſequitur, vt in præſenti dubio valeant dicti Inquiſitores Toletani, Iudices eſſe trahendo ad ſuum Tribunal, & iudicaturam dictos Decanum, & Capitulum, cum tunc non agatur de intereſſe proprio ſingulorum; Inquiſitorum, ſed de integro honore, & debito perſoluendo tribunali illius Inquiſitionis. Etenim de iuſtificatione omnium Inquiſitorum in procedendo, non minus fidendum eſt, quam aliis Epiſcopis, & Prælatis, iuxta quæ conſiderauit præter alios DD. Ioan. de Solorz. *in polit. indiana d. lib.* 4. *c.* 24.

29 Quod ſi hæc etiam parui pendant, Decanus, & Capitulum durè potius, quam iuridicè non videtur poſſe negari, quod Dominus Inquiſitor Generalis, & cæteri Conſiliarij noſtri ſupremi Conſilij Inquiſitionis, cum quibus ſolent intereſſe pro ſimilibus cauſis alij duo ſæculares Iudices de Conſilio ſupremo Caſtellæ, poſſint cognoſcere de præſenti dubio, & ſimilibus, ſicut accidit in omnibus aliis tribunalibus ſupremis, quorum Conſiliarij cognoſcunt, & definiunt Iudicialiter dubia, lites, cauſas, & controuerſias, in quibus alia inferiora tribunalia habent intereſſe principaliter, & incidenter eadem tribunalia, & Conſilia ſuprema; non enim de iſtis in fine ſuſpicandum eſt, & minus de Iudicibus noſtri Conſilij

supremi Inquisitionis, tam circumspectis, & rectis, alias inquam posset opponi contra tot Iudices singulares Equitum, scholasticorum, militum, mise-
30 rabilium, aliorumque priuilegiatorum. † Qui propter specialem Principis gratiam cognoscunt de causis dictorum, aduersus, quos, tam iudices ordinarij, quam subditi eorum, cum quibus priuilegiatæ personæ litigarent, conquererentur dicendo tales Iudices suspectos, esse vt proclines ad defensionem suorum exemptorum; indeque destruerentur dispositiones fauentes personis indultatis contra titulos, qui referuntur in Codice, & volumine, quos etiam recenset idem Valenzuela legendus cum multis *d. cons. 200. à n. 23.* de quibus ego plura adduxi sub integro *tit. de foro comp.* Vbi plures leges.

31 Vnde quemadmodum diximus litem motam super iuribus fisci tractandam esse in tribunali Regiæ cameræ, & non alibi, sicut docent Anton. Capicius *de inuestitura feudali* verbo *gabellariorum, & dec. 20. n. 7. & dec. 167. à n. 17.* Alfonsus Leo *in l. 1. n. 1. Cod. de emendatione Codicis, & in l. anni n. 17. C. de sacrosanctis Ecclesiis in l. 3. n. 5. C. de Iudic.* Natta *cons. 271. n. 6. lib. 2.* de quo sunt stabilitæ pragmaticæ sanctiones in Regnò Neapoli *tit. de officio Procurator Cæsar, quæ sunt la 12. 13. 14. & 61.* & sicut probatur *de iure in l. 1. & 2. C. de officio Comit. sacri Palatij, l. 1. & fin. C. de offic. Comit. rerum priuat. l. 2. l. ad fiscum C. vbi causa fisc. l. 1* Vbi glossa, *C. si aduersus fiscum*, ita & eodem modo in nostro casu & aliis similibus debet practicari.

32 Nam quantumuis sequatur opinio dicentium posse Inquisitores recusari, vt suspecti Iudices in propria causa, aut suorum familiarium, de quo qualiter admittatur dixi infra *in dicto t. 4. de foro comp. q. 16.* sed non admitti causam recusationis, quoties idem sunt Iudices prosequendo iniuriam propriæ dignitati incursam Sesse *de inhibitione, cap. 30. §. 1. glossa 1. in n. 192.* per doctrinam textus *in d. cap. cum venissent de iudiciis, quem iam retuli, & cap. si erga 1. q. 7.* Vbi communiter DD. & sic omnia corroborantur præter multa, quæ adduxi *in dicto titul. de foro comp.* ex adductis supra hic *alleg. 1.* vbi de casu Vicarij *Allue* Insulæ Maioricarum, & in casu proxime adducto *alleg. 3.* de visitando Hospitali, Didaci de Ballamo inter Archiepiscopum, & Inquisitores Toletanos agitato, qui cum nihil iniuriæ contineret, sed rem mere ciuilem, & in quo habet interesse Toletana inquisitio, & incidenter nostrum supremum Consilium; nihilominus de illo dubio agitatũ fuit in hoc supremo Consilio, non coram Archiepiscopo, nec corã Nuncio Apostolico in hac Curia continuo existente. Ex quibus, & aliis res iam videtur clara, & sine dubio, vt quoties sese offerant lites super præeminentiis, honorificis inter Prælatos, Ecclesias Cathedrales, seu collegiatas, & Inquisitores eiusdem destricti, eas fore finiendas coram eisdem Inquisitoribus; quantumuis interesse habeat eorum Dignitas, vel saltim in hoc nostro Consilio supremo.

33 Et præsens desidium cessat ex sententia lata super eodem numero, causa litigata in hoc consilio supremo Sanctæ Inquisitionis, sententiata die 4. Iunij anni præteriti 1592. per verba sequentia: *Mandaron, que de aqui adelante en dicha procession, y en los demas acompañamientes, dende concurriere la Inquisition en forma, de officio tome el puesto, y lugar letras de el Preste antes de la Ciudad, como siempre lo à echo, y que en la hilera à donde fueren los officiales, ministros, no assisten, ni hagan cauega las guardas de la Iglesia, ni otra persona, y porel de sacato de las Guardas, sean presos.*

ALLEGATIO V.

Pro D. Eldifonso Muñoz de Castil-Blanque raciocinatore Inquisitionis Conchen. Equite Calatrauæ dicto assassino vere, & realiter cum Consilio supremo ordinum prætendentibus reum ad eorum Iurisdictionem pertinere.

SVMMARIVM.

1 *Aula competentiarum dicta Magna à quo tempore, & quibus iudicibus pro fienda competentiis inter diuersos Iudices inuenta.*

2 *D. Eldifonsus Castil-Blanque ratiocinator sancti Officij, & Eques Calatraua, vt Assassinus contenditur puniri à diuersis Iudicibus. Et de casu nimis acerbo, & laborioso, vt refertur hic, & n. 3.*

4 *Licent. D. Antonius Baldes è consilio Castellæ laudatur.*

5 *Decretum Regium, quod noster magnus Rex Philippus IV. declarauit causam assassinatus contra D. Eldifonsum Castil-Blanque esse de foro Inquisitionis: refertur Hispano sermone conceptum.*

6 *Assassinum quemlibet etiam Clericum, esse de foro Iudicis laici ordinarij contendunt plures per fundamenta, quæ representarunt Fiscales, & Iudices Regij in casu D. Eldifonsi Castil-Blanque, vt numero septimo, octauo, & nono.*

7 *Clericus per Assassinos occidens amittit fori priuilegium & punitur à laico.*

8 *Assassinatus crimen est grauissimum, & specialissimum, ad quod impediendum armantur iura.*

10 *Delicta excepnata, de quibus non cognoscit sanctum officium Inquisitionis* per leg. concordiæ *referentur, inter quæ homicidium per allenosiam, seu per assassinos patratum, n. 11. & 12.*

11 *Allenosus homicida quis dicatur?*

12 *Assassinus grauius delinquit, quam allenosus.*

13 *Familiaris sancti officij conducens homines ad occidendum alium, assassinus dicitur, & sic destitutus ab omni priuilegio fori Inquisitionis.*

14 *Clericus Assassinus secundum plures potest absque alia declaratione Iudicis laici puniri à laico.*

15 *Cromuel ille Tyrannus Anglicanus inuehit aduersus assassinos.*

16 *Assassinatus crimen est mixti fori, in quo erit Iudex ille, qui incarcerauerit prius assassinum, quantumuis priuilegiatum n. 17. & 18.*

17 *Assassinus*

17 *Aſſaſſinus dicitur à toto populo diffidatus perpetuo.*

18 *Iuriſdictio, qua dicitur accumulatiua, fit priuatiua in præueniente Iudice cognitionem.*

19 Cap. 1. de homicidio lib. 6. à n. 6. *& ſequentibus explicatur.*

20 *Aſſaſſinus laicus poteſt etiam puniri per Iudicem Eccleſiaſticum, quia hoc delictum eſt mixti fori.*

21 *Aſſaſſinus Clericus valet puniri à ſuo Iudice Eccleſiaſtico.*

22 *Iuriſdictio conceſſa alteri, quam cui competebat, de iure dicitur accumulatiua, niſi ſpecialiter priuatiuè concedatur. Et exemplificatur.*

23 *Clericus enormis, & aſſaſſinus, talis prius eſt declarandus à Iudice ſuo Eccleſiaſtico, vt laicus eum valeat punire.*

24 *Aſſaſſinus Clericus non illico, quod accuſatur amittit priuilegium fori, niſi prius conuictum de crimine illum ſuus Iudex pronunciauerit, & n. 2.*

26 *D. Alphonſus Caſtil-Blanque, erat officialis ſancti officij, & ſic etiam de crimine aſſaſſinatus conuictus per ipſoſmet homines aſſaſſinos, quos ipſe conduxit, numquam potuit puniri à Iudicibus laicis, etſi ab ipſis præuentus in carcere fuiſſet, vt n. 27. & 28.*

28 *Regia ſchedula; item & decreta Regis noſtri Philippi IV. declarant officiales Miniſtros Sancti Officij pro nullo vnquam delicto enormi poſſe puniri ab alio Iudice, quam in ſancto officio.*

29 *Inquiſitores, & officiales Sancta Inquiſitionis aſſaſſini, etſi amittant forum, ſicut quilibet alij Principes, ſeu Eccleſia Prælati, ſed non inde præuentam Iuriſdictionem, vt num. 30. 31. 32.*

32 *Delicta, etiam aſſaſſinatus punienda in perſona morte extinguntur.*

33 *Conſiliarij ordinum Conſilij exploduntur à competentia Iuriſdictionis, quam propoſuerunt contra Inquiſitores de dicto D. Alphonſo Caſtil-Blanque, & quare numero 34. 35. & 36.*

37 *Concordata Conſilij ordinum refertur.*

1 VLAM, quæ vocatur magna cõpetentiarum poſtquam dormierit ab anno 1642. vſque ad annum præteritum 1657. in quo reſuſcitata, & in praxi renouata à noſtro inuictiſſimo, atque piiſſimo Philippo IV. Hiſpaniarum Rege, pacis amatore, conſtat dicto anno 11. Februarij compoſitam eſſe ex ſuo Præſide, tunc primo creato Marchione de Belada, & ex vno Conſiliario cuiuſq; conſilij, de Conſilio Caſtellæ D.D. Ant. Baldes litteratiſſimo, de Conſilio Belli D.D. Ludouico Ponçe de Leon, hodie Romæ legato comite de Villauerde. de Conſilio Aragoniæ D.D. Micaël à Marta, hodie Iuſtitia maior Aragonij Regni, D. D. Antonio de Eſtrada electo Epiſcopo Palentino, & piiſſimo ex noſtro Conſilio ſupremo Inquiſitionis, in cuius locum poſt illius diſceſſum creatus fuit amicus, & collega noſter DD. Gundiſalbus Brabo litteris, & prudentia conſpicuus, qui nominatus ad Eccleſiam Zamoren reſtitit, vt non deſiſteret à miniſterio cauſarum Sanctæ Inquiſitionis, in quibus admodum reperiatur verſatus, pro Conſilio Italiæ DD. Benedictus Trelles, Marchio de Torralua, pro Conſilio ordinum DD. Ioannes de Eſtrada Manrique dicti Palentini Epiſcopi frater Eques Alcantaræ, his diebus vita functus cum opinione Iudicis rectiſſimi, atque puriſſimi, pro Conſilio ſupremo Indiarum DD. Ferdinandus Ruiz de Contreras, qui vere anni præteriti 1660. migrauit è vita, de quo proclamatum eſt, quod etſi ſpatio annorum quatuordecim fuerit primus de ſecreto Regis, nullus vnquam prætendentium de eo conqueſtus fuit, de Conſilio Regis Patrimonij, D. Manuel Pantoja, de Conſilio Cruciatæ DD. Ioannes de Calle, Conſilij Indiarum originarius Auditor, pro Conſilio Millionum DD. Andr. Riaño, Conſilij Patrimonij etiam originarij ambo, & omnes tres Equites D. Iacobi, & non parum verſari in negotiis Regium patrimonium tangentibus, quarum conuocatio facienda, & congreganda die 5. cuiuſq; hebdomadis pro definiendis, & terminandis cauſis, quæ à iudicibus inferiorum conferentiæ competentiarum ſedatæ non fuerunt, & ob id remiſſæ ex voluntate Regis ad Aulam relatam dictorum Iudicum habentium facultatem omnino pacandi litigantium deſidia, taliter vt abſque alia ad regem conſultatione neceſſaria, niſi ex propria voluntate eorum, Rex conſuleretur pro ſecuriori Iudicio, lis, & controuerſia cuiuſque ſopita maneret, pro vt etiam hodie practicatur cum aſſiſtentia Fiſci cuiuſque Conſilij defenſuri, partem ſuo proprio conſilio competentem. Et in primis duabus hic & alleg 6. aſſignatis, ego, vt talis pro dicto D. Eldifonſo Caſtil-Blanque, & alio D. Sanch. Muñoz publice allegans, & reſpondens contrariis fundamentis, tutaui ab incurſione aliorum Iudicum, quam illi, qui ſunt Inquiſitionis, & mediis infra referẽdis pro ſingulo eorũ.

Igitur, vt diſtincte conſtet de ſpecie caſus dicti D. Alphonſi Caſtil-Blanque, vt magis de iuſtitia pateat, & quanta cum maturitate quælibet dubietas reſoluta à tam conſideratis, & magnis iudicibus, ne impoſterum veritas offuſcetur, & exemplaria deſeruiant pro definitione aliarum ſimilium competentiarum, mihi viſum diſtinctè caſum, & factum præmittere, vt ſic de iure melius conſideretur contra dictum Eldifonſum Muñoz de Caſtil Blanque probatum apparuit de proceſſibus fabricatis, à conſilijs ſupremis Caſtellæ, & ordinum; itẽ & è noſtro Inquiſitionis practicaſſe cum duobus aſſaſſinis de occidendo licentiato Moſen Iacinto Clerico, ſicut cum effectu impetrarunt anno præterito 1645. in Regno Aragoniæ N. & N. Ambo teſtes de mandato accepto à dicto D. Eldifonſo, quem ſub prætextu amicitiæ comitati ſunt extra ciuitatem, & poſitum in campo, vbi iam erat quidam confeſſarius, & declarauerunt moriturum, & quod ſic pœniteret, atque confiteretur, poſt cuius confeſſionem illico cum parua diſtantia poſitum, vulgo *à tiro de Arcabuz*, occiderunt immane inſtrumentis ſulphureis, & in ſimul quandam mulierem eius amicam, & quam ipſe licent. Moſen Iacinto furatus fuerat è domo dicti Eldifonſi, qui ob id indignatus fuit in cauſa, ſiue cauſa immediata tam immanis, atque ſtupendi criminis, quo auribus noſtri Regis intimato; item & relatis Conſiliis ſupremis Caſtellæ, & ordinum ſed realiter dicto Eldifonſo præſentato, & incarcerato in quodam carcere è ſecretis Inquiſitionis Conchen. & ægrè admodum ferens Regis noſtri Maieſtas, ac diuerſis decretis rigidiſſimis,

præcipiens, vt à tali carcere abstraheretur, ac traderetur Regiæ Iustitiæ specialiter in duobus, exprimens eius prædecessores Reges Catholic. D. Ferdinandus, & Elizabet Inquisitionis fundatores nullatenus inter priuilegia, exemptiones, & indolta concessis Ministris Sanctæ Inquisitionis fuisse comprehensos Ministros assassinos, & hoc sine obstantia, & æstimatione plurium consultationum, quæ factæ, atque missæ fuerunt ad eius Regias manus pro parte nostri sapientissimi, integerrimi, atque iustissimi Domini mei D. Didaci de Arçe Reynoso Episcopi Placentini, & Inqoisitoris Generalis, & huius Consilij supremi Inquisitionis; absque eo quod animus Regis alias piissimi sedaretur per amplius instantis sæpe sæpios, vt si opus esset ille secretus frangeretor, & vt abstraheretur dictus Eldifonsus ab illo, quo vsque magis, ac magis rogatus, & informatus priuatim à dicto D. Generali Inqoisitore, & efficaciter etiam à R.P.M.Fr. Ioanne Martinez suæ Maiestatis confessario, qui nunc est ex dicto nostro Consilio, celeritas illa mansuefacta de causa agitatum fuit per plures annos, sed nondum definita vsque ad dictum annom 1657. postquam dictus Eldifonsus Castil-Blanque in eo carcere è vita migrauit biennio ante.

3 Et pacatos, & beneuolus iam noster piissimus Rex, cum cessarit ab illa effiactione carcerum sancti officij exequenda per suos Ministros Regios (res quidem insolita, & stupenda, nec audita; imo nec excogitata vnquam) placuit Regi nominare, & assignare viros grauissimos, & peritissimos suorum Consiliom supremorum, qui super id colloquerentur sæpius conferendo, nec causa sopita morte dicti D. Eldifonsi delinquentis, & nec obstante declaratione facta, eo adhuc viuente, in eo scilicet modo, quod in quantum ad bona dicti Eldifonsi cognitio spectaret ad Regios Consiliarios supremi Consilij ordinum, & in quantum ad criminalitatem, atque personam pertineret ad sanctom Inquisitionis Tribunal. Nihilominus acriter Domini de Consilio supremo Castellæ persistentes in cognoscendo de omnibus contra dictum D. Eldifonsum, nec in aliquo cessantes, post eius mortem retulerunt dictam causam ad dictam Aulam magnam competentiarum cum citatione Fiscalium, in qua quæ fuit prima omnium competentiarum, & nimis scita, atque parsa inter homines Doctos, mihi Fiscali fuit imperatum à Domino meo Inquisitore Generali, & à consilio nostro, vt ibi coram tot clarissimis, atque spectanssimis viris apertam manifestarem iustitiam pro Sancto Tribunali Inqoisitionis, satisfaciendo fundamentis, tam Consilij ordiois, quam Consilij Castellæ, quæ erudite repræsentata fuerunt per Fiscales vtriusque dicti consilij, & tali gratitudine me omnes audierunt præfati iudices, vt illicò proclines se monstrarent die vna Maij, qua disceptatio fuit dicti anni 1657. pro declarando causam omnino esse de foro Inquisitionis.

4 Et præterquam quod dictus DD. Antonius Baldes miro modo doctissimus, vigilantissimus, atque accuratissimus, consultatione illico facta de assensu aliorum conindicum sui Consilij Castellæ ad Regem nostrum grauissimis fundamentis Iuridicis inter quæ ponderando decisionem *cap. 1. de homicidio lib. 6.* & quam arduè leges, & canones aduersus assassinos loquentes, denudarunt eos ab omni fiducia exemptionis, aut priuilegij, etiam Clericali, vt liberius condigne punirentor de tam immani crimine à Iudicibus Regiis, & in tantum pugnauerint, qood distolerint decretum Regium vsque ad diem 6. septembris dicti anni, adhuc pro iustitia à nobis repræsentata, casus iste arduus definitus fuit, & declaratum ad sanctum Tribunal pertinere cognitionem huius causæ, vt constat ex auto sequenti certificato à Ludouico Hurtado secretario Regis, assignato ad authoricandum fidem de hoc, & aliis decretis cætarum competentiarum ibi decretandarum in forma sequenti.

Yo Luis Hurtado secretario de el Rey nuestro senor y de su iunta general de competençias, certifico que en ella se proneyo vn auto del tenor siguiente. 5

En la villa de Madrid à 28. de el mes de Agosto de 1657. visto por los señores de la iunta general de competençias, la relaçion echa per el licenc. D. Pedre de san Millan Relator de el consejo de Castilla, de las consultas, y decretos de su Mag. y otros papelles, en raçon de la competençia, que se formo entre los consejos de Castilla, inquisition, y ordenes, sobre auerse acumulado à Don Alonso Muñoz do Castil-Blanque Canallero de la orden de Calatraua, Coutador de el Tribunal de la Inquisicion de Cuenca la muerte, que hiço de el lic. Mosen Iacinto Clerigo, como consta, y parece de los dichos autos, consultas, y demas papeles, que se ha echo relacion para que se declare à quien toca el conocimiento de el dicho negocio y causa. Dijeron que declarauan, y declararon tocar, y pertenecer el conocimiento de el dicho negocio, y causa, al consejo de la santa, y general Inquisicion: an si lou mandaron, y señalaron. (Como consta, y parece de el dicho auto, que queda enmi poder aque me remito; y paraque de ello conste, depedimiento de el señor Fiscal de el dicho consejo de la santa general Inquisicion, di esta certificacion en Madrid a seis dias de el mes de Septiembre de 1657.) Luis Hurtado. Iudices fuerunt omnes supra nominati, & hæc certificatio reposita est inter memorabilia nostri Consilij sopremi in secretaria Castellæ.

Hæc ita se habuerunt, tamen pro Iodicibos 6
sopremi Consilij Castellæ armantur acerrime iura contra assassinos, sine mandantes homicidium perpetrari per homines ita infames, & inter alias decisiones Canonicas est illa celebris Concilij Lugdunensis ab Innocentio IV. conscripta, & relata *in capite primo, de homicidio lib. 6.* qua pro Iorisdictione dicti supremi Consilij Castellæ pugnauit in me DD. Franciscus Vergara vir sanè doctus, & prudens, & post eum DD. Antonius Baldes Iure-consultus integerrimus insistentes quidem per litteram, & decisionem huius textus, conati sont isti dictum D. Eldifonsum de Castil-Blanque exutum omnino esse à priuilegio Inquisitionis, & ab aliis exemptæ Iurisdictionis; & ob id puniendum de assassinato clare probato à Iudicibus ordinariis Regiis.

Qnia per dictum textum Doctores probant, 7
quod Clericus occidens, & mandans occidere per assassinos, perdit priuilegium fori; taliter vt ipso facto depositus intelligatur, & diffidatus, possit offendi absque eo quod spectetur alia degradatio Hypolitus de Marsil. *in sua praxi §. diligenter numero 166. & §. examinanda numero 23. Vbi n. 24.* ex Darid. de Puteo *de syndicatu 51. Cart. col. 2.* subiungit, quod Iudex sæcularis potest ex mero officio procedere, Pius

Fichardus

Fichardus *in ſyntagm.commun. opinion.per Cardin. & aliel,tom.1.lib.1.tit.11.de foro comp n.7.* de communi teſtans opinione, plures ſequaces adducens Ioannes Antonius Batius ad Matth.de Afflictis *in conſtit. Neapolit, lib.1. Rubr.43.* Vbi Clericus *in maleficio debeat conueniri* ſub verbo *Clericus* Thom.Grammatic. *voto 11. colum. 2 in fine*,Clarus *in praxi crimin. §. fin.q. 36.* verſ. *item quæro*, & ſequent. & ad Clarum ibi *numero 33. & 34.* Tiberius Decian. *tract. criminal. tom.2. lib.9. cap. 30.* de mandato pec. intercedent num.11.de communi teſtans opinione Farinacius *in pract.crimin.lib.1.q.8.de inquiſit.*cum aliis *n.82. 83. & 84.* Vbi dicit poſſe à Iudice laico puniri, etiam abſque vlla degradatione,& quod ipſo iure, & facto relinquitur Curiæ ſæculari, qui idem docens *lib. 4. pract. q.123. tit. de homicid. inſpect. 1. n.15.* reddit rationem; quia Canonis ſententia ſufficit: ſic probant *ex dicto c.1.in §. ſacri approbatione*, ponderando ibi verbum *ipſo facto*, & alia verba in fine.

8 Et addunt prædicti, & alij Doctores referendi hoc in aſſaſſino, eſſe ſpecialiſſimum propter atrocitatem talis delicti; quia cum ſimiles aſſaſſini ita ſint diffidati, vt à quocumque poſſint occidi, & omnia perdant iura municipalia, ciuilia, & communia, & ea ſic amittant, vt quaſi mortui nullum ius retineant,ſicut dixit Brunon à Sole *q. 16. n.35.* vbi *q. 34. n. 25.* ſubiungit, vt illius delicti commiſſione ipſo iure videatur degradatus, & perconſequens vnicuique videatur data poteſtas eum capiendi per textum *in cap.1.de expoſitis lib. 6.*ibi *expoſitis perſonis eorum à fidelibus capiendis, & à iure videntur ſpoliari omni priuilegio Clericali* Ioſeph Maſcard. *de probat, volum. 1. concl. 138. n.16.*ad finem,Boſius *in praxi crim.tit.de foro compet.n.14.*dum ſcribit, quod in aſſaſſino, eſt ſpeciale, vt eo ipſo quod illud committit aſſaſſinium, abſque eo quod ſit incorrigibilis, & abſque alio medio; & ſic etiam abſque depoſitione efficitur Curiæ ſæcularis; ita vt non ſolum poſſit ſine aliqua degradatione à ſæculari Iudice, ſed etiam à priuato aliquo puniri, & Carolus de Graſſ. *de effectib. Cleric. effectu 1.n.170.ſub n.674.*ſubiungit, quod non eſt neceſſaria traditio Iudicis Eccleſiaſtici.

9 Sed quod ipſe Iudex laicus poterit propria authoritate ipſum Clericum de aſſaſſinio imputatum capere, & illum repertum culpabilem punire, & Nicolaus Boërius *deciſ. 9. n. 18. & num. 19.* Vbi ait hoc idem procedere in Epiſcopo; quia tales Prælati ipſo iure ſunt degradati, adeo quod à ſæculari Iudice poſſunt, & debent puniri, Capicius *dec. 112. in cauſa Abbatis Franciſci n.1.* & quem ſequitur Veſtlis ad Afflict. *dec. 24. quidam Clericus n.5.*Vincent.de Franchis *dec.176.Clericus protulit hæc verba n.2.& 12.* contra Clericum decidens, qui dixerat mandatario, *occide Marcum Antonium; quia non ignoras demum meam tibi apertam extare,& numquam deficiam tibi*, ex aliis poſt multos plura congeſſit omnino videnda Franciſcus Anſaldus *de iuriſdict. p.3. tit.vnico,c.2.* Vbi explicans quis dicatur aſſaſſinus,vbi de mandante, & mandatario quali pœna puniatur, videtur alia etiam recolligere *a n. 60.* & ſic Couarr. *in pract. c.32.n.2.* verſ.*primum etiam* ad finem loquens de ſpecialitate, qua laicus cognoſcit etiam de Clerico aſſaſſinio in verbis ſequentibus declarauit *tametſi propter crimen aſſaſſinij iure Pontificio ſit ſtatutum Clericum etiam in ſacris abſque vlla degrada-*

tione puniri poſſe per iudicem ſæcularem, ſicut probat textus in c.1.de homicidio lib.6.& refert Narbona *in l.20 de concordia famil.gloſſa 19.n.6 & 7.*

Cum ergo in dicta lege concordiæ referantur 10
delicta exceptuata, ratione quorum laicus Iudex cognoſcit de Familiaribus ſancti officij Inquiſitionis, & non Inquiſitores,vt in crimine læſæ-Maieſtatis, in crimine nefandi contra naturam, ſublenationis, ſeu commotionis prouinciæ,aut populi, falſificationis litterarum Regis,reuelationis,inobedientiæ, mandatis Regiis, in caſu alleuoſiæ,& in aliis delictis maioribus ibi enumeratis,ſicut de ſingulis latè loquitur, explicans dictus Narbona *per 21. gloſſas, qui, & ſub gloſſa 12.* loquutus latè de homicida alleuoſo, de quo latiſſimè DD. agunt per textum *ibi in cap.1 de homicidio extra.*

Et quod talis dicatur,qui ſecurè ſine pugna, & 11
incautum hominem necat, iuxta verba *legis Regia 10.tit.26.lib.8.recomp* in verbis ibi: *otro ſi todo hombre que fiçiere muerte ſegura,cae en caſo de aleue,y lamitad de ſus bienes perteneçen à nueſtra Camara*,vt explicant Regnicolæ,per textum *ibi in l. 4.* verſ. *antepenult.tit.7.lib.8.ordinam*,& ibi Didacus Perez verb. *muerte ſegura, & in l. 11. tit.13. eodem lib.& in l. 1.ff. de præuaricat. & in l. 4. in principio ff.ad l.Iul. Maieſt.* DD.Claſſici communiter explicant,ac Canoniſtæ *in dicto cap.1. de homicidio*, proditorium delictum committi, quando aliquid ſit per eum, qui aliud in lingua, & aliud in corde, ſeu pectore clauſum habebat; ita vt vnum actibus oſtendat,& aliud in mente gerat ſignis, nempe exterioribus, fingendo, vt ſecurus aliquis, non poſſit præcauere, & incautus occidatur, ſicut dixerunt etiam Bartol. *in l. reſpiciendum 11.§.delinquunt n.2.ff.de pœnis*, & alij per textum *in l. omne delictum §. exploratores ff. de re milit. l. Athletas §. penult.ff. de his qui notantur infamia*, cum adductis per Gigantem *tract. de crim. læſæ Maieſtatis de prodit q.1.n. 7. cap.3. Clericus 46. diſt.iuncta gloſſa 3.* ibidem, verſ. *proditionibus*, benè, & ſingulariter expendit legendus Narbona *d.gloſſa 12 ex n.3 vbi n.5* exemplificat, & de Clerico de tali homicidio conuicto, Pontifex *ex c.21. exodi*,dicit *in c.1.de homicidio*,per quem DD de tali homicidio loquuntur,dicit,quod *ſi quis per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias, ab altari meo auelles eum,vt moriatur*,ex tali littera teſtimendo quod homicida incorrigibiles debet puniri,& tradi Curiæ ſæculari,vt moriatur.

Et ex prædictis pateat,item ex littera *d.c.1. de* 12
homic.lib.6. maius delictũ committere, quam proditorius ille,qui aſſaſſinus eſt *in §. cum igitur,& in d.§ ſacri approbatione*,cum ad id committendum in plurimum vtatur hominibus pretio conductis, à quibus occidendus minime ſe poteſt præcauere,cũ eos omnimodo ignoret, etiam colloquentes cum eo,imo & per dictam *leg.20.concordia famil. relatam in lib.4.tit.1.recompil.*familiaris ſancti officij homicida, proditorius,dicatur exceptuatus à foro priuilegiato Inquiſitionis propter immanitatem talis criminis,ſequitur,vt quilibet aſſaſſinius,qua mtumnis priuilegiati fori debeat puniri à iudice ordinario ſæculari, † & de familiari, qui pecunia, 13
aliaue mercedis gratia operas ſuas ad occidendos homines,vel vulnerandos conduxit,ſi occidit eos, percutitve (nihil tale ſibi præcauentes) ſiue à tergo,ſiue coram, dum potum ſumeret in gutture crudeliter ſæuierit, vel alio quouis modo,ita vt occiſus, vel vulneratus damnum præcauere nullatenus potuerit,proditoriũ,& alleuoſum homicidium

per aſſaſſinatum commiſſum videtur ſæcularium Iudicum coercitione dignum, & ab Inquiſitorum examine exemptum; ſic dictus Alphonſus de Narbona *in dicta gloſſa* 12. *n.*7. qui id comprobat ex Paramo *in defenſione Iuriſdictionis Sancti Officij Inquiſitionis cap.*2. *ante num.*1. referente epiſtolam ad litteram Cæſareæ Maieſtatis miſſam comiti *de Alba* Proregi Siciliani Regni anno 1591. & perinde magis dictus D. Eldiphonſus Caſtil-Blanque cum grauiſſimè tam immane delictum perpetrauerit per medium hominum pretio à ſe conductorum, ſicut apertè probatum apparet in actis.

14 Et amplius faciunt ſequentia; quia ſecundum plures DD. Iudex ſæcularis procedit abſque declaratione Iudicis Eccleſiaſtici in tantum vt antequam procedat ſæcularis Iudex non debet præcedere ſententia declaratoria. Debet enim per Iudicem ſæcularem conſtare de tali crimine: ita poſt Hoſtienſem DD. *in d.c.*1. verb. *ſacramenti*, Capicius *dec.*112. *in cauſa Abbatis n.*2. *&* 4. *Vbi n.*7. teſtatur, quod ſic ſacrum Concilium notauit, *& deciſ.* 155. *Notarius Marcus n.*25. verſ. *ſed hanc ſententiam*, Clarus *in praxi crim.* §. *fin. q.* 36. verſ. *ſed quæro tu ſcis*, ad finem, qui teſtans de communi recepta, & obſeruata opinione reddit rationem; quia Clericus in hanc pœnam incurrit ipſo iure, & facto; & ob id conſtito de aſſaſſinio per Iudicem ſæcularem, ferri ſententiam declaratoriam vna cum ipſa condemnatione. Et licet fateantur communiter DD. hoc non procedere pro ſola imputatione tanti criminis, vel ex officio, vel ad querelam, aut officialis, aut partis, nam ſola accuſatio non conſtituit aliquem reum *cap.* 1. 8. *q.* 4. *cap. ſciſcitantibus* 5. 15. *q.* 8. tamen ſi Clericus ſaltim fuerit de aſſaſſino probabilibus argumentis valde ſuſpectus: ſic tenent colligentes ſatis apertè ex verbis textus *in dicto cap.* 1. *de homicidio lib.* 6. & poſt omnes Franciſcus Anſaldus *de iuriſdictione ſæculari p.*3. *tit. vnico cap.*2. *de aſſaſſinio* Legendus à *n.*66. *ad* 86. Porras *in faſciculo rerum criminalium* §. *aſſaſſinium*, verſ. *iudicis laici pag.*151. Ioannes Ludouicus Tuſſon. *de iuriſdictione* verſ. *duodecimo alleg.*16. *pag.*484. contrariis reſpondens Petr. Caballin. præſertim *reſ. crim.*66. Vulpellius *de immunitate Eccleſ. p.*2. *n.*4. Petrus Nuñez *de exequendis mandatis Regum cap.* 22. *n.*4. Petrus de Viriez *de cognit. Clericatus ad ritum* 135. *magnæ Curiæ Neapolis p.*2. *n.* 178. Capiblanc *de Baronibus pragm.*3. *p.*3. *n.*46. Aubia Pacumeiſta *de iuriſdict. Imperat.* Roman. *lib.*2. *cap.*7. *n.*89. Anton. Gabriel. *lib.*1. *concl.*1. *pract. num.*24. Bobadilla *in politica lib.*2. *capite decimo octauo numero* 54.

15 Etenim ita horribile crimen aſſaſſinatus, vt poſſit Clericus aſſaſſinus puniri à Iudice ſæculari, etiam abſque vlla degradatione, vt docent communiter DD. *per dict. cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. Vbi Geminian. Francus, Aufrerius *in repetit. clem. ſæpe de officio ordinarij in* 18. *fallentia* Marſil. Grammatic. Marc. Montiecll. Conrad, Boſius, Diaz Decianus, & alij relati à Farinac. *d. q.*8. *in pract. n.*82. 83. *&* 84. & ſic nuper legimus quod licet. Cromuel ille Tyrannus in proprium Regem nomen protectoris vſurpans auocauit ad ſe diſpenſationem omnium criminum, ſed exceperit aſſaſſinatus crimen propter eius horribilitatem, vt patet in traductione Bellorum ciuilium Angliæ anno præterito 1659. facta à canonico D. Iuan Baptiſta Albornoz *folio* 450. *caſu* 11. etiam Theſaurarius Murciæ.

16 Verum etſi huc vſque relata, pungant, vt relati DD. & alij plures magni nominis, doceant punitionem criminis aſſaſſinatus eſſe omnimodam de iuriſdictione ſæcularis iudicis, etiam contra priuilegiatos, & Clericos. Nihilominus exiſtimamus dicendum, eſſe mixti fori; ita vt ſi Iudex Eccleſiaſticus, vel alius quilibet priuilegiatorum Iudex præuenerit in cauſa capiendo, & incarcerando realiter aſſaſſinum ſibi ſubditum, debeat de cauſa cognoſcere, vſque ad condignam punitionem talis criminoſi, vt in terminis docent per textum *in dicto cap.* 1. *de homicidio lib.* 6. Franciſcus Tondotus *de præuentione Iudiciali p.*1. *c.*28. *n.* 4. *&* 5. Antonius de Marinis *reſolut. cap.*51. *n.*10. Riccius *ad deciſionem.* Vincent. de Franc. 176. *in fine*, dicentes quod ſi Eccleſiaſticus præuenerit, non poterit laicus petere cauſam ad ſe remitti, quamuis delinquens eſſet laicus.

17 Et confirmatur; quia, etſi aſſaſſinus (vt diximus) amittat fori priuilegium; quia eſt à toto Chriſtiano populo diffidatus perpetuo *ex dicto c.* 1. hoc namque intelligitur vt amittat ſcilicet priuilegium priuatiuum ſed non accumulatiuum, quia reſpectu diffidationis poſſunt aduerſus illum procedere omnes Iudices per præuentionem; eo quod negotium reducitur ad cauſam mixti fori; ita vt, ſiue laicus, ſiue Iudex Eccleſiaſticus valeant procedere contra Clericum aſſaſſinum, & ille in cognitione præferatur, qui præuenerit: ſic docent Grammaticus ad Bacard. *in additionibus ad Clar.* §. *fin. q.* 36. *numero* 37. quem ſequitur Carolus de Graſſis *de effectibus Clericat. effectu* 1. *n.* 717. *pag.* 211. ac tenent Paramo reddens rationem *reſponſo* 1. *de iuriſdict. Inquiſit. in præfat. n.* 80. *folio* 17. *& in c.*2. *n.*37. *folio* 44. Ioannes Baptiſta Thoro *in compendio deciſ.* verb. *remiſſio Clerici fol.*465. ſingulariter Thaſſono *in pragmatic. de antefacto verſ.*121. *obſeruat.*1. *alleg.*16. *à pag.*483. *& n.*43. *pag.*586. vbi refert remiſſionem factam de quodam aſſaſſino capellano maiori Regiæ Neapolitanæ capellæ.

18 Quo fit, vt dato, quod in prædicto aſſaſſinatus crimine Iuriſdictio ſit cumulatiua ad vtraque Tribunalia, Sanctæ Inquiſitionis ſcilicet, & Regiæ Iuriſdictionis, tunc Iudex, qui cauſam preuenit, fiat Iudex priuatiuus illius per textum *in l. cum quadam puella ff. de Iuriſdict. omnium Iudicum, l. ſi quis poſtea* 7. *ff. de Iudiciis, cap. propoſuiſti* 19. *de foro comp.* vbi dixi latiſſimè *à quæſt.* 1. 2. *&* 3. cum aliis, & egi de natura Iuriſdictionis præuentæ, Gail. *lib.*1. *obſeruat.* 19. *n.*6. Scaccia *de iudiciis lib.* 1. *cap. num.*57. *&* 66. Boſius *de foro compet. n.* 79. Farinac. *in praxi q.*7. *n.*52. Carleual. *de iudiciis lib.* 1. *tit.* 1. *diſp.*2. *q.*7. *ſect.*5. *à n.*884. *tom.*1. & caret difficultate attendendo etiam Doctores contrariæ ſententiæ communiter fateri Iuriſdictionem accumulatiuè concedi, ita vt in dubio numquam priuatiuè cenſeatur conceſſa, vt Legiſtæ fatentur *per leg. fin. C. de iuriſd. omn. Iudicum, & l. adiri ff. de officio Præfecti vrbis, in l.*1. *C. eodem tit. & in l. fin. iuncta gloſſa C. vbi cauſæ fiſcales*, & Canoniſtæ per textum *in cap. ſuper hoc de hæreticis lib.*6. *& in cap. vt debitus de appellat, cap. irrefragabili* §. *exceſſus de officio ordinarij, cap. cæterum de iudic. & in clem.* 1. *de hæret.* vt ponderauit Romanus *conſ.* 393. *à princip. vſque ad num.* 2. Angelus Aretin. *in l.*1. §. *ſi quis in appellatione ff. de appellat.*

appellat. Albertus Brunus, *conſ.* 17 *n.* 2. Marta cum multis *de iuriſdict.* 4. *p. caſu* 147. *n.* 5. & in quodam allegato manu ſcripto pro Iuriſdictione ſæculari contra priuatam Inquiſitorum, lego ſequentes authores ab authore illius adductos, inter quos Bartol. *in dicta l.* 1. *ff. de officio præfect. Vrb.* Barboſa *in l.* 1. *art.* 4 *n.* 77. 86. *&* 114. *de iudiciis*, Cancerius *variar.* 2. *p. cap.* 2. *n.* 207. Scaccia *de iudiciis lib.* 1. *c.* 66. *n.* 10. Guaccin *de defenſ. reorum* 1. *cap.* 1. *n.* 25. *& defenſ.* 15. *cap.* 3. *n.* 1. Giurba *conſ.* 89. *n.* 10. & in terminis, quando eadem conceditur iudicibus ſæcularibus iuriſdictio temporalis ſancti officij, dicit Seſſe *tom.* 4. *deciſ.* 438. *numero* 7. *&* 8.

19 Quod ſi replicetur proxime dicta non adaptari deciſioni *dicti cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. Vbi potius apparet Clericum aſſaſſinum eo facto potius priuatiue, quam cumulatiue ſubdi Iuriſdictioni laici iudicis, reducique ad terminos cuiuſque ſæcularis, & laici rei talis delicti, qui debet, per laicum Iudicem condignè punire, vt apparet ex adductis à verſ. *hac vtiq ſe habuerunt.*

20 Adhuc in terminis, & ex doctoribus, etiam Regnicolis laicæ Iuriſdictionis magni defenſores, probatur delictum prædictum aſſaſſinatus commiſſum à laico taliter eſſe mixti fori, vt omnis reus illius laicus poſſit à Iudice Eccleſiaſtico puniri eo quod Eccleſia valet aſſaſſinos, & mandantes perpetrari illud delictum, receptatores, & defenſores eorum punire, vt æmulos religionis Chriſtianæ: ſic ex Abbate; Gregorius Lopez *in l.* 58. *tit.* 6. *de los Clerigos p.* 1. *ſub gloſſa eſtos pleytos*, Vbi ponens inter alia crimina, quæ ſunt mixti fori, firmat de hoc crimine aſſaſſinatus in verbis ſequentibus *& quando delictum converneret ſtatum totius Chriſtianitatis*, vt *aſſaſſinatus*, *vt in dicto cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. Caſtillo de Bobadilla *in politica lib.* 2. *cap.* 17. *caſu* 59. *n.* 99. Vbi recenſens crimina, de quibus inter laicos valet cognoſcere Iudex Eccleſiaſticus de criminoſo aſſaſſinatus, verba ſequentia ponit ex D. Gregor. & Aufrerio *tract. de poteſt. Eccleſ. ſuper laicos numero* 84. in verbis ſequentibus caſu 59. *es contra los aſſaſſinos, y contra los que mandan cometer eſte deliro, ora ſuceda muerte, ono, y contra los receptadores, y defenſores de ellos, alos quales, à vnque legos, Caſtiga la Igleſia, como à emulos de la Religion Chriſtiana, y eſtan ſuietos à ſu Iuriſdicion.*

21 Cum ergo prædicta Iuriſdictione priuatiua nihil expreſsè caueatur *in dicto cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. Reſpectu Iudicis laici, qui poteſt cognoſcere de Clerico aſſaſſino; ſequitur, vt quia expreſsè in littera illius textus nihil cautum reperiatur de abſtrahendo à Iudice Eccleſiaſtico cognitionem, vt ſemper in caſu illius textus, poſſit etiam ad præuentionem de Clerico aſſaſſino cognoſcere Iudex Eccleſiaſticus, & ſine dubio vllo ſaltim cumulatiue potuiſſe in caſu noſtro cognoſcere Inquiſitionem Conchen. contra dictum Eldiphonſum, etſi non admittatur Inquiſitionis cognitionem in quocunque delicto, eſſe ſemper priuatiuam.

22 Etenim quoties clarè ab Ordinario, ſeu proprio Iudice non abdicatur in ſpecie Iuriſdictio, cum alteri confertur, ſemper cenſetur ablata, & cumulatiuè retenta, vt dicunt idem Seſſe, *dicto numero* 7. *&* 8. Marta 2. *p. clauſula* 7. *numero* 17. Mynſingarius *obſeruat.* 49 *cent.* 6. Giurba *conſ.* 62. *numero* 1. videndus omnino *conſ.* 59. *numero* 22. Antonius de Marinis *reſolut. quotidianarum q.* 213. Legendus cum Grammatico *deciſ.* 30, *num.* 11. *& voto* 28. *num.* 4. dicente Principem alteri Iuriſdictionem concedentem, ipſam ab alio ordinario abdicaſſe non videri, & *in conſ. crimin.* 6. *numero* 23. *& conſ.* 21. *num.* 2. poſt ſuas deciſion. edito Pariſio *conſ.* 9. *num.* 10. *volum.* 4. Ripa *de remediis præſeruatiu. contra peſtem numero* 60. Roland. *conſ.* 80. *num.* 1. *vſque ad* 9. *volum.* 1. Menoch. *de arbitrar. q.* 4. *n.* 2. 3. *&* 4. Vbi citat Decium *conſ.* 3. qui reſpondet quod ſtatutum Florentiæ, quo datur Iuriſdictio Iudici mercatorum in eorum cauſis cumulatiuè, & non priuatiuè intelligitur; & ſic Marta *dicta* 4. *p. cent.* 2. *caſu* 147. & Mareſcot. *variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 54. *in princ.* dixerunt ideo etiam Prætorem Florentinum in cauſis Marcatorum iudicare poſſe; & ſic ſeruari Papiæ, vbi etſi Mercatores ſpeciale habeant Tribunal; attamen Prætor non impeditur de cauſis Mercatorum cognoſcere, vt refert idem Donatus Anton. de Marinis, vbi multa alia ſcribit *dict. cap.* 223. dum agit de Iuriſdictione baiulationis, quam in Regno Neapoli vniuerſitates habent, cumulatiuam ſcilicet, non priuatiuam, niſi ſpeciali ſtatuto aliter cautum ſit, vt probat de ſtatuto ſpeciali Neapoli, & aliarum Prouinciarum iuxta quæ expendunt DD. contrariæ ſententiæ, quos adducit ibi *à n.* 7. *per leg. conſulta diualia C. de teſtam. l. repetita C. de Epiſcopis, & Clericis*, inter quos Decius *conſ.* 664. *num.* 9. & Siculo *in cap. ſtuduiſti de officio deleg.* De Franchis *in deciſ.* 458. *& in deciſ. Vltima à n.* 5. Afflictis *dec.* 40. *& de baiulis* Ioan. Franc. Capiblanc. *in quo tractatu de authoritate Baron. pragmat.* 3. *p. t. à n.* 361. dum dicunt quod Iuriſdictio vni conceſſa, alij denegata cenſetur, & quod quando incertum genus perſonarum, Iuriſdictio conceditur priuatiuè, non autem cumulatiuè conceſſa intelligitur; & quia quando vni conceditur genus, & alteri ſpecies, ſemper intelligitur de genere ſpecies exempta per *l. vxorem* §. *feliciſſimè l. ſeruo* §. *fin. ff. delegat.* 3. & quando priuatiuè, quando vero cumulatiuè cenſeatur Iuriſdictio conceſſa: optimè deſcripſit Menochius *præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 18. legendus.

Vnde qualitercumque velint Doctores contrariæ ſententiæ firmare illud aſſaſſinatus delictum 23
iuxta formam *dicti cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. & ex aliis principiis, & ex multis, quæ adduxi ſub dicto cap. cum non ab homine 10. *de iudiciis*, vbi latiſſimè loquutus fui de Clerico incorrigibili exuto, ſiue exuendo à principio Clericali, & de puniendo per iudicem laicum, ſed hoc non ita abſolutè, & priuatiuè, vt explodatur omnimodo cognitio Iudicis Eccleſiaſtici, cuius ſententia declaratoria debet præcedere, per quam conſtet de remiſſione, quam facit, vt Iudex laicus puniat ſanguinis ſententia Clericum alias incorrigibilem, vt ibi diximus, & explicuimus, & in terminis noſtri caſus Cardinalis Albanus *in ſuo conſilio* 13. pulchrè conſulnit, quod non poteſt Clericus, vti aſſaſſinus à Iudice laico puniri, niſi poſtquam vt aſſaſſinus fuerit ab Eccleſiaſtico Iudice bannitus, diffidatus, & condemnatus: ſequitur Farinacius, ex Ioanne Andrea, Geminiano *in d. c.* 1. Alex. *conſ.* 166. *n.* 5. *n.* 7. Practica Carrerij *in tract. de aſſaſſin.* §. *circa igitur tertium n.* 15. Plaça *de delictis c.* 19. Bruno *conſ. crim diuerſ.* 15. *à n.* 79. *tom.* 2. *in magn*, Ioan. Mar. Monticell. *reg. crim.* 8. *n.* 18. *&* 19. Rolando & aliis *in d. q*

24 8 *sua praxis n.* 81. † Dum omnes vnanimiter dicunt, vt non statim, quod Clericus de assassino accusatur, seu imputatur, Clericale priuilegium amittit, sed tunc demum quando arguitur probabilibus argumentis, iuxta *d.c.1.de homic.lib.6.* & conuictum Iudex illum pronunciauerit, cuius pronunciatio, atque declaratio est propria iudicis Ecclesiastici vt cum aliis expendit idem Farinac. *d.q.8.n.86.* Legendus, Marta de Iurisdictione *p.4.cent.2. casu 129.n.17.* etiam eum Ignatiu de el Villar ad practicam Diaz *super c. 96.* vers. *notabis tamen vtiliter*, qui respondens Claro, Capicio, & aliis per dicta ibi *à n.18.& casu 66.74.& 81.* docet ex communi requiri in tantum Iudicis Ecclesiastici declarationem, vt pendente dicta declaratione, Iudex laicus non possit in Ecclesiasticos exequi pœnam *d.c.1.* nee etiam detinere, vt consuluit dict. Cardinal. Alban. *d.cons.13.* & videtur sentire idem Ansaldus *dict.p.3.de iurisdict.c.2.à n.76.* ex Carolo de Grass. *de effectibus Cleric. effectu 1.n.711.* cum Alex. Rolando, & aliis.

25 Itaque etsi vt iam diximus assassinatus delictum illud habeat speciale, vt non solum possit Iudex laicus præuenire Ecclesiasticum, quando agitur de laico delinquente, sed etiam quando delictum fuit commissum per Clericum; quia propter enormitatem huius criminis, amisit priuilegium fori. Id tamen ex dictis intelligendum est, vt non statim priuilegium illud amittat Clericus, sed ita demum si plene de assassinij qualitate constiterit, quæ est fundamentum intentionis super Iurisdictione, sicut etiam ex dicto Carolo de Grass. *d.effectu 1.n.710.* & ex communi Doctorũ refert, ac sequitur Franc. Tondutus *de præuent. iudiciali d.p.2.c.28.n.5.*

26 Nee oberit, si opponatur delictum contra D. Alphonsum Castil-Blanque assassinatus, non solum argumentis, & indiciis probatum fuisse, sed etiam probatione plena duorum testium perpetratorum suo mandato eiusdem delicti assassinatus, iuxta quæ docent Anton. de Marin. *resol. d.c.51.* Barbosa *de iure Eccles.* cum multis *lib.2. c.39. §.2. n.83.* Carol de Grass. & Tondutus supra, dicentes indicia indubitata, ex quibus qualitas assassinij sufficienter ad effectum præuentionis contra Clericum appatere ex pecuniæ solutione, vel promissione, vel si constet ex mandato, vel mandati acceptatione, & quod vnumquodque istorum probetur per duos testes; quia respondetur hæc inquam solum præstare, vt si Iudex laicus præuenisset illum captitando, esset præferendus in cognitione Iudici Ecclesiastico; qui etiam eo quod tam immane delictum concernebat statum totius status Ecclesiastici, poterat, si præueniret illum ponire. Et hac de causa Iudices supremi Consilij ordinum, quorum iurisdictionem non ambigitur, esse in multis Ecclesiasticam; & quia, vt iam dictum est tale delictum est mixti fori.

27 Ergo considerato quod dictus D. Eldifunsus Castil-Blanque erat non solum familiaris sancti Officij Inquisitionis, sed etiam officialis, stamus in casu longè diuerso, super quo nihil concordatum est cum Regibus nostris à D. Inquisitore Generali, & extra casus comprehensos *in dicta l. 10. tit.1.lib.4.Recopil.* nam cum ea concordata solum stabilita fuerit ad moderanda, atque limitanda priuilegia, & indulta concessa Familiaribus locorum Sanctæ Inquisitionis, qui ante talem concordatam, quantumuis in grauibus deprehensi criminibus, numquam à Iudicibus laicis puniri valebant, sed tantum per Inquisitores; nec de officialibus Sanctæ Inquisitionis aliquid in ea cautum fuerit; apparet liquide dicendum, vt licet præuentus esset dictus D. Alfonsus per Iudicem sæcularem in carcere laico, adhuc remittendum fuisse, si peteretur ab Inquisitoribus carceri sancti officij; eo quod etsi de assassinatu iam probato, vt opponitur, impetiretur priuatiue pertinuerit semper ad cognitionem dictorum Inquisitorum, per multa quæ dixi in iam adducta allegat, Vallisoletana contra D. Hieronimum de Tordesillas Prætorem, quam posui post *tit. de foro comp.* Vbi retuli Bullas Pontificias, & schedulas Regum D. Ferdinandi, & D. Elisabet fundatorum sancti officij Inquisitionis, Caroli V. Imperatoris; item & Regis Philippi II.

Et inter alias schedulas facit illa anni 1508. dicti D. Ferdinandi ibi, *y a sauedes quenta raçon es, que los officiales y Ministros de la inquisicion sean bien trasados, y como entodas las partes de nuestros Reynos goçan de las immunidades, y exençiones, que les son conçedidas por la sede Apostolica &c.* Quæ & etiam aliæ si oppugnentur, tum per dispositionem *dicto cap.1.de homicidio lib.6.* ex quo apparet iam à dicto vers. *hac, ita se habent*, vt sicut Clerici assassini amittunt priuilegium fori, & facilius quilibet alij priuilegiati laici à maiori fundamento deducto ex contextura illius capitis. Item quia verba dictæ schedulæ, & aliarum posteriorum frustra allegantur post concordatam *d. leg. 20. tit.1. lib.4.recompil.* in qua proditoria homicidia excipiuntur à Iurisdictione Inquisitionis; & ob id clarius assassinatus. Adhuc respondetur decisionem *d.c.1.de homicidio* non adaptari ad casum præsentem, qui etsi reguletur, vt contingit in Clerico assassino, semper remanet mixti fori; & sic subiectus præuentioni, quam fecit de dicto Alphonso, Tribunal sanctæ Inquisitionis Conchen. & prædictam concordatam numquam in aliquo derogasse indultis retro à Regibus concessum officialibus Sancti Officij, qui ab illo primo tempore institutæ Inquisitionis, & post concordatam, semper sunt, & fuerunt sub priuatiua Iurisdictione sancti officij Inquisitionis, vt quotidie videmus declaratum à nostro Pijssimo Rege Philippo IV. cuius decreta legi in secretariis nostri Consilij supremæ Inquisitionis, aliquãdo per verba *bien esta*, aut per verba *y a tengo mandado que nose inoue*, dum præstat responsa consultationibus porrectis à D. Generali Inquisitore, super causis, in quibus contra officiales intenderunt aliquoties Iudices Regij cognoscere, de officialibus S. Inquisitionis proditoriis, aut aliis grauissimis delictis irretitis, & expressius decreuit in quadam competentia Murciæ 10. Nouemb. 1634. per verba sequentia, *Lo que toca à officiales es lo priuilegiado, y que no à de ir a la iunta de competençias, lo tomas siempre se à remitido à ella &c.* Quod si adhuc replicetur dicendo doctrinam *d.c.1.de homicid.lib.6.* fortius militare etiam contra Ministros titulatos sanctæ Inquisitionis, quorum priuilegia, & exemptiones a foro Iudicis ordinarij laici sunt etiam Pontificia, vt apparet ex Bullis Innocentij III. & Innoc. VIII. per quas eadem priuilegia illis conceduntur in fidei fauorem, & augmentum religionis, quæ & Inquisitoribus eximendo eos à Iurisdictione temporali, & ab Ecclesiastica ordinaria, quas, & confirmauit Papa Pius V. in Bulla publicata anno 1570. mensis Octob. 13. *si de protegendis*, & in alia anni 1569. & ex aliis Leonis X. quas adducit Rojas *in fine sui tractatus de hæreticis*, dum agit de inquisit. exempt. & sic in eo textu comprehendi ipsos Ministros;

nistros; imo & Inquisitores assassinos, cum etiam destituti à foro Ecclesiastico habeantur Episcopi, qui assassinatus crimine sint irretitin Principibus & in alijs personis cuiuscumque gradus, contra quos cædem pœnæ militant, & multis probant Barbosa ibi *n.3.& 4.* Farinacius cum alijs *in praxi crim.q.1 2 3.n.24. & 25.* cum Hostiensi, Andrea, Geminiano, Diaz, Claro, Archidiacono, Deciano, & alijs per verba *d. .6. sa ri ibi: (seu quaeuis alia Ecclesiastica, secularisue persona,* & glossa in verbo *Prælatus.* Adhuc resolutio cum distinctione à nobis adducta procedet in casu dicti D. Eldifonsi Castil. Blanque.

30 Primo quia si respectu Clericorum crimen assassinatus est mixti fori, vt latè iam probauimus; ita vt Iudex qui præuenit, maneat proprius, & priuatiuus, sequitur ex ibi dictis, quod cum ipse D. Eldifonsus fuerit incarceratus ab Inquisitoribus, vt numquam potuerit abstrahi ab illo carcere, & cognitione, quantumuis horrendum appareret oculis, & auditui nostri piissimi Regis.

31 Secundò fauet huic resolutioni ea, quam colligunt DD. communiter *ex l.ut cui ff. de accusat.* & per eius rationem, scilicet quod quando Iudex vnus incarceratum habet aliquem delinquentem per aliquod delictum minus, nequit compelli ad restitutionem illi Iudici, qui prætendit de tali reo cognoscere propter aliud delictum grauius, quod fallit in hæretico, aut suspecto de hæresi, contra quem Inquisitores procedere valent, prius, quam Iudex alius, qui reum ob aliud quodcumque crimen in carcere suo præuenit per rationem, quam adduxi *sub c.4. infra de Bigamis q. fin.* Vbi egi de abstrahendo polygamo à carcere laico detento propter aliud grauissimum delictum, etiam homicidij qualificati.

32 Et quantumuis hoc vsque considerata non admitterentur, vt existimabant Iudices laici, in casu proposito ex alio inquam capite iam cognitio pertinebat ad Inquisitores; quia cum morte extinguantur delicta iuxta regulam, quam latè expendo *sub R rb.de sent.& re iudicata q. 2.* euenit, vt quia dictus Alfonsus biennio, & plus ante vitam cum morte commutasset, iam quoad eius personam cessare cognitionem criminalem, quam intendebant Iudices Regij, solumque in hoc vltimo tempore, in quo pullulabat relata competentia, restat quæstio agitanda super illius bonis, & in hoc puncto, vt supra in princ. relationis, casus dictum refertur erat remissus reus ad Tribunal. S Inquisitionis, vbi agendum erat, num cognosci valeret de causa bonorum in dicto assassinatus delicto, defuncto reo, de quo etiam poteit videri *sub d.q. 2. Rubrica de re iud. & infra alleg. 8.*

33 Sedata inquam competentia cum illis fortissimis Iudicibus consilij supremi Castellæ, non erat, nec fuit tanti momenti pugna excitata à Consiliariis supremi consilij ordinum qui per regulam *d. c. 1. de homic. lib. 6.* & doctrinam *d. legis concordie 10. tit. 1. lib. 4. recompil.* magnopere pugnarunt pro cognoscendo de tali Alfonso Castil-Blanque assassino, eo quod esset Eques Calatrauæ.

34 Quorum relata, & alia fundamenta de facili explodi. Primo quia, etsi posset dictum Consilium ordinum competentiam formare cum Consilio supremo Castellæ per eadem, aut alia priuilegia, & rationes, quibus vicit Iurisdictio Inquisitorum, sed non competere cum Inquisitoribus ob duplicem rationem fundamentalem. Prima quia cum Inquisitores præuenissent incarcerando reum, successit regula Iudicem præuentionis in cognitione esse priuilegiatum ex dictis hic, & multis, quæ adduxi *sub c. penult. de foro comp.*

35 Secunda, quia, etsi Iurisdictio Inquisitorum dicatur ordinaria, etiam est delegata, sicut ea, quam habent Consiliarij ordinum, & vtraque priuilegiata, quare accidit, vt in concurrentia duorum priuilegiorum potentius dicitur quod fauet reo, ex his, quæ dixi *in cap. fin. de ordine cognit. & in cap. 1. de re st. spoliat. & alibi.* At cum constet dictum D. Eldifonsum esse officialem S. Inquisitionis Conchen. & ob id obstrictus continuo seruitio illius Inquisitionis; quod non sic militabat, eo quod esset Eques Calatrauæ; sequitur vt numquam abstrahi potuisset à carcere Inquisitionis petitione, & instantia consiliariorum ordinum, & præcipuè, si consideretur ex actis apparuisse dictum D. Eldifonsum esse Equitem nouitium nondum professum per nonnulla, quæ adduxi *sub cap. 2. de foro comp. a quæst. 13. 14. & 15.* & alijs.

36 Item quia antequam fieret, & crearetur Eques Calatrauæ erat iam officialis ratiocinator dictæ Inquisitionis Conchen. & obnoxius ad residendum ibi, sicut procedit in cæteris officialibus secreti, quales sunt Notarij à secreto, & alij officiales Ministri, quorum priuilegia respectu non abstrahendi eos à foro Inquisitionis, sunt vberiora, quam quæ habent Clerici: nam isti in agendo sequuntur forum rei, illi vero in agendo, & excipiendo citant, & conueniunt alios coram Inquisitoribus, de quo nunc non disputamus.

37 Alia de priuilegiis Inquisitorum, & Ministrorum, dixi latè *sub d. alleg. Fiscalis* anni præteriti 1648. contra Prætorem Vallisoletanum ibi videnda, & hic applicanda, & ad conuincendam prætentionem dicti Consilij ordinum, posset hic referri ad longum concordata dicti Consilij ordinum anni præteriti 1527. ad criminalia, non ad ciuilia confirmata per schedulam Regiam 1609. qua cauetur.

ALLEGATIO VI.

Pro D. Sanchio Muñoz, & Lodeña Familiari Sancti Officij Conchen. contra quem procedebat inter alios complices delinquentes D. Thomas de Valdes Iudex commissionis ad inquirendum, & procedendum super homicidio instrumento sulphureo D. Ioannis Zapata illius Ecclesiæ Canonici.

SVMMARIVM.

1 *D. Sanchius Muñoz ciuitatis Conchen. Familiaris sancti officij impetitur à Iudicibus Regijs de quodam homicidio proditorio, saltim præsumptiue D. Ioannis Zapata Canonici illius Ecclesiæ.*

2 *Delictum sufficienter probatum, non inde concludit occidentem, aut occidi mandantem.*

3 *Familiares Sancti officij ante concordatam magnis fruebantur priuilegiis Pontificiis, & Regiis.*

4 *Delictorum qualitates, per quas exuuntur Familiares à priuilegio fori sunt probanda ab accusatore, vel fiscali Iudicis Regij.*

5 Iurisdi

5 *Iurisdictionis qualitas, vt pretendenti cognoscero tribuatur, qualiter sit probanda.*
6 *Mandatum de delicto cõmittendo, non probatur sufficienter iudiciis, nec fama.*
7 *Nobiles, & benemeritis de Republica non præsumuntur iniquas iniurias vindicare.*
8 *Allenosus non dicitur, qui inimicum occidit, nondum verè reconciliatum n.9.10.11.*
9 *Securus dicitur ille, qui nihil timet, & cui periculum vllum imminet.*
10 L.20.tit.16 lib 8.recompilationis.
11 *Immunitate Ecclesiæ gaudet qui proditorie occidit inimicum.*
12 *Familiaris sancti officij, qui insidiosè inimicum occidit, gaudet priuilegio fori inquisitionis.*
13 *D.Sanchius Muñoz etsi pacem fecerit cum D. Ioanne Zapata canonico proditorie occiso, non amisit forum inquisitionis, cum in eum nulla culpa clare probetur & n.14. Etsi præuentus in carcere laico debuit restitui inquisitioni vt n.16.*
14 L.15.tit.23.lib.8 recompilat.
15 *Assassinium non dicitur commissum ex eo, quod filius de mandato patris alium occidat.*
16 *Argumenta, indicia, & præsumptiones qualem fidem faciant* remissiuè.

1 Asus huius competentiæ formatæ inter dictum D.Thomam de Valdes, qui alias erat vulgo *Alcalde de Corte* in hac Curia Matritensi, vt nunc exerceret, & inter Inquisitores Conchen. postea hic conferecíatus, vt solet, visis informationibus assumptis, tam laici Iudicis, quam Inquisitorum, super quo Iudices duo de consilio Castellæ votantem dictum D. Sanchium subiici Iurisdictioni Regiæ, & illius Iudicis commissionis; alij vero duo consiliarij supremi inquisitionis esse de foro inquisitionis. Et ob hanc discordiam, denique determinatum anno 1657. in mense Octobris in illa magna Iudicatura competentiarum vbi similes competentiæ decernuntur dictum D. Sanchium Muñoz pertinere ad iudicaturam Inquisitionis per fundamenta tunc à me patrono Fiscali relata, contra alia, quæ in medium deduxit DD. Franciscus de Vergara tunc Regius fiscalis consilij supremi Castellæ, & nunc eiusdem consilij meritissimus consiliarius, cuius decisio sic determinata contigit; eo quod dictus D. Sanchius non apparuit reus talis homicidij, si non assassinatus formaliter, saltem proditorij, atque inhumani, cum solum ex actibus de præsumptione impeteretur consistente in casu quodam rixæ verbali ante à quinque annis super gubernanda quadam processione; & quod idem D.Ioannes occisus scripserit certam epistolam cuidam vxoratæ proximæ consanguineæ eiusdem D. Sanchij, de quo nihil inhonestum percipitur, nisi quod idem D.Ioannes peteret, vt illa sibi mitteret quædam aurea ad festiuitatem quarundam Monialium vnius Monasterij de aliis in illa ciuitate consistentibus. Item ex eo etiam quod inter essentes idem D.Ioannes, & D.Sanchius in officiis Iouis sancti 29. Martij, quæ celebrantur; item & monumento alterius conuentus Monialium D. Petri, quod est quasi contiguum cum Ecclesia Matrice, & non longe à loco talis proditorij, homicidij, & colloquendo inter se, sicut & sæpius retro iam post rixam dictæ processionis visi fuerunt confabulari, & inter alia dictus D. Sanchius interrogaret à dicto D.Ioanne, num per totam noctem ibi in Ecclesia Monialium persisteret, & interrogatus responsum præbuerit, quod nõ, quia iam erat in ætate constitutus, & quod volebat ire ad propriam domum, vt in lecto proprio recumberet, sicut illico progressus est, quasi ad horam dimidiæ noctis, & quasi in instanti, stante iam dicto D. Sanchio in atrio dictæ Ecclesiæ Matricis cum Prætore illius ciuitatis, & aliis habitu ordinario, quo vteretur communiter de die, & quasi etiam post illico temporis momento, auditus sit tonitruus Archabusij, siue Tercerolæ aut instrumenti sulphurei, & item vox repetita, & clamans cuiusdam famuli D.Ioannis occisi significantis herum suum violenter occisum; & taliter à Prætore, & aliis visum, & oculis perceptum, incusaretur idem D Sanchius culpatus de auxilio, & machinatione illius proditorij homicidij.

In his inquam non consistebat culpa imputata tali D.Sanchio, & fatendo à nobis agentibus pro Iurisdictione sancti officij illud delictum in suo corpore euidenter, & ad oculum fuisse probatum. Et quod si constaret perpetratum a dicto D. Sanchio Familiari sancti officij, non defenderetur ab Inquisitoribus, cum clarè ex concordia relata allegatione 5. præcedenti, liqueat inter alia delicta, in quibus foro inquisitionis non gaudent familiares, esse exceptuatum homicidium proditorium, illud scilicet, quod committitur cum securitate per industriam, & insidias iuxta contexturam *cap. 1. de homic.extra* de quo latissimè agunt DD. quod ibi refert Barbosa, & ex proposito D.Alphonsus Narbona cum infinitis *in l.20.tit.1.lib.4.recomp.glossa 12.* per totam, & Farin. cum aliis multis in tract. de homicidio, *& in praxi p.3.q.8.n.81.* Couarr.*lib. 2.var.c.20.à n.7.* Vbi quod occidens per industriã non gaudet immunitate, Riccius cum aliis collect. 1853.ad *dict.c.1.*& ego latius, dum ibi scripserim. 2

Et regula iuris sit pro familiaribus sancti officij ab initio erecti tribunalis sanctæ Inquisitionis in nostris Regnis Hispaniæ; nempe vt tam indultis Pontificum, quam Regum gauderent in omnibus delictis, quantumuis atrocibus foro inquisitionis; quousque limitatum fuit per relatam concordiam *à legu 20.tit.1.lib.4.recomp.* in certis quibusdam casibus atrocioribus, & in homicidio proditorio, quale fuit istud, aliisve delictis similibus, atque grauioribus, vt abundè *per 22. glossas* explanat, & exemplificat D.D. Alphonsus Narbona omnino legendus, & ego aliquid dixerim *dictu allegat. 5. præced.*& longè in allegatione fiscali contra Prætorem Vallisolet anno 1648. posita *post tit.de foro comp.* & etiam de iure sit, vt qualitas, quæ Iurisdictionem defert, debeat ante omnia discuti, & probari, vt DD. fatentur per textum *in l. 2. §. sed si dubitatur ff. de iudiciis, leg. si quis ultionis eodem, l. 1. §. ait Prætor ff. ne quid in flumine publico, l. Prætor § docere ff. de vi bonorum raptor,* Bartol.*in l.mulium ff.de cond.& demonst. & in l si finito §. Iulianus ff.de damno infecto,* Paris. *de syndicatu §. Iudices purus col. 3.vers.iudices à n.13.* Andr. Gavlius *in tract.de pace publica c.13.à n.12.* 3

Etenim delictorum qualitates, vt occasione eorum Familiares à iudicibus sæcularibus puniantur 4 ab accusatore, vel à fiscali, qui ex officio causam prosequitur, probandæ sunt, cum sint fundamentum suæ intentionis, vt in terminis idem D.Alfonsus Narbona probat *in dicta l.20. concordiæ glossa 19.n.4.*ex doctrina Geminiani *cons. 96. n.8. vers. etsi ipsi vellent,* Roland.à Valle *cons.10.n.22.lib.1*

cum

cum latè adductis à Cardinali Tuſcho *in practicis concluſ. litt. Q. concl.* 17. per totam, præcipuè *n.* 4. & 27. qui etiam, & *concluſ.* 18. ibi per totam & *concl.* 19. latè diſcutiens, probat expreſſe quod vbicumque qualitas eſt delatiua Iuriſdictionis, debet per eum probari, qui in ea fundamentum ſuæ intentionis conſtituit, vbi & ad quem talis cognitio ſpectet.

Vnde licet Antonium de Butrio *in cap. cæterum* verſ. *venio ad gloſſam de indiciis*, quem ſequitur Millens *in repertorio* verbo *Iudex qui vult procedere* Lapus *allegat* 59. *in Dei nomine*, verb. *quæritur* & *allegat.* 65. incipit *numquid* poſt princip. Angelus *conſ.* 6. incipit *dictum ſtatutum n.* 1. notarint vt ad tribuendum Iuriſdictionis exercitium ſatisfuerit quod in libello deducatur qualitas Iuriſdictionem tribuens, etſi de eius veritate dubitari poſſit, nihilominus Alex. *conſ.* 1. *n.* 8. *lib.* 5. Felinus *in cap. ſi clericus laicum col.* 2. verſ. *prima concluſio de foro comp.* Aymon *conſ.* 196. etſi abundè *columna* 1. *in fine*, Afflictis *deciſ.* 197. incipit *pluries*, docent, ac tenent vt ſi à principio ad impediendam Iuriſdictionem ex aduerſo qualitas huiuſmodi negata fuerit, debeat ſaltem ſummariè, plane tamen probari: ſequitur Farinac. *in praxi d. q.* 8. *ſub n.* 86. vbi loquens de probando crimine aſſaſſinatus ad prædictum effectum, vt Clericus exemptus ſubdat Iudici laico iuxta ſpeciem textus *in cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. de quo latè dixi *in d. proxima alleg.* 5. ſequeretur abſurdum, ſi vt dicunt DD. Contrarij procederetur, quod ſcilicet Clericus ex ſola imputatione, ſeu accuſatione de aſſaſſinio, amitteret priuilegium Clericale, Iuriſdictionique ſæcularis Iudicis ſuppoſitus eſſet, quod nullo pacto admittit, & per eandem rationem in propoſito caſu contra dictum D. Sanchium Muñoz debuiſſe prius probatum eſſe, quod ipſe illud delictum commiſiſſet, aut mandaſſet commiti vere, & non præſumptiuè, vt etiam expendemus *in alleg.* 7. ſequenti, cuius doctrina facit ad caſum noſtrum.

6 Cum ergo in propoſito caſu, quamuis ex adductis pro parte contraria indiciis, argumentis, & præſumptionibus poſſet dici mandatarium, ſiue auxiliatorem fuiſſe dictum D. Sanchium ad perpetrandum relatum homicidium, quod imputabatur perpetratum manu D. Michaëlis Muñoz & licentiati D. Michaëlis ac D. Antonij Muñoz fratris, ac conſobrini dicti D. Sanchij, & cuidam licentiato famulo dictorum Michaëlis, & Antonij abſque alia probatione, quam de fama publica, & duorum teſtium de auditu dicentium D. Michaëlem filium alterius Michaëlis fratris dicti D. Sanchij rixaſſe cum dicto D. Ioanne Zapata occiſo ſuper deuotione cum quadam Moniali. Nec aliam probationem in actis fabricatis à dicto D. Thoma Valdeſſio apparere, cum qua ſolum tortura omnes illos comprehendit, qui delictum negarunt in ea, & ex hoc facto, & inſufficienti probatione nihil appareat ſufficiens ad infligendam pœnam aliquam ordinariam ipſis principalioribus, quibus fuit imputatum, & minus, quidem multo contra dictum D. Sanchium, in cuius fauorem dixerunt teſtes quinque omni exceptione maiores, fuiſſe cum illis confabulantem in Atrio vulgo *Lonja* dictæ Eccleſiæ Cathedralis in eam & hora noctis, in qua accidit homicidium; & ſic probatam coarctatam loco, & tempore, iuxta quæ latiſſimè dixi, *in cap. quoniam contra falſam, & cap. penult. de probat.*

Ex quibus plura reſultant pro excuſatione dicti D. Sanchij tam ab auxilio, quam à mandato ad tantum homicidium perpetrandum; imo & in fauorem ſui fratris, & conſobrinorum. Primo, quia ſi cauſa perpetrati delicti ſic horribilis, fuit leuis admodum, indeque incredibile homines illos bene meritos, puros, & nobiliores in ciuitate Conchen. audaciores factos fuiſſe ad tam immane homicidium perpetrandum per doctrinam ſatis notam, qua docemur nobiles, honeſtaſque perſonas habere præſumptionem pro ſe ex ſententia textus *in l. non omnes in princip. & in §. à Barbaris ff. de re militari*, Tyraquel. *de temper. cauſa* 51. *n.* 20. quæ inter alias eſt potiſſima ratio, qua dictus D. Sanchius remanet immunis à præſumptione talis mandati, attenta qualitate perſonæ, & officij, quo fungebatur, maxime cum in delictis numquam præſumatur mandatum, vt cum multis docent Farinac. *in praxi crimin. q.* 134. *n.* 48. Valenzuela *conſ.* 78. *n.* 48. qui & alij alia adducunt ex doctrina textus *in l.* 2. *in princ. C. de debitor. ciuit.* debent enim nobilium, & benemeritorum hominum, quales reputantur Familiares ſancti officij per dicta hic, & allegat. ſequentis & alibi ſæpius *ſub tit. de foro comp.* & latè *in cap. Eccleſia S. Mariæ de conſtitut. q.* 58. & 59. fama. & honor protegi, vt docent Regens de Ponte *in conſ.* 99. *n.* 30. *tom.* 2. Otalora *de nobilit.* 3. *p. cap.* 1. *n.* 6. & relati à Valenzuela *conſ.* 92. *à n.* 235.

Secundo, quia dato, atque probato dictum D. Sanchium inimicum capitalem fuiſſe dicti D. Ioannis Zapata canonici, & occiſi, non tantum mandaſſe, aut auxiliaſſe ad dictum homicidium perpetrandum, ſed imo per ſe à tergo paratum, nec pacem inter occiſorem, & occiſum antea initam fuiſſe probetur, adhuc non fuiſſe priuandum à foro, & priuilegio ſancti officij Inquiſitionis per doctrinam Bartoli *in l. reſpiciendum §. delinquunt. n.* 1. *ff. de pœnis*, dicentes quod ſecurè, ſeu proditoriè inimicum occidens, non dicitur alleuoſus; quia occiſus iſte propter inimicitiam contractam ab aduerſarij inſidiis præcauere debet, nec vnquam ſe ſecurũ iudicare; non enim poteſt videri inimicus proditoriè interfectus, etiam ſi à tergo occidatur, cum taliter occiſus præcauere debuiſſet damnum ab aduerſario inferendum.

Et ſic procedere talem non poſſe dici mortem ſecuram, cum ſecurus ille dicatur, qui nihil timet, & cui periculum vllum imminet, vt *in l.* 1. *§. quoties ff. de ventr. in poſſeſſ. mittend.* ibi *poſſunt ſecuri creditores eſſe, cum periculum ad curatorẽ pertineat*, & vt notant communiter DD. *in l.* 1. *ff. de actionib. empti*, & poſt Bart. renuerunt Gerardus *ſingulari* 14. Burgos de Paz *conſ.* 22. *lib.* 1. *n.* 17. Azeuedus *in l.* 11. *l.* 1. *tit.* 8. *n.* 1. *lib.* 5. *recomp.* & alij, quos referunt Gutierrez *lib.* 4. *pract. q.* 13. *n.* 31. verſ. *ſi vero in vicem*, & alij per Farinacium in appendice de immunitate Eccleſiaſtica *c.* 9. *n.* 143. in terminis D. D. Alfonſus Narbona *in dicta l.* 20. *concordia Famil. gloſſa* 12. *ex n.* 29. 9

Qui reſpondens aliis multis dicentibus *ex l.* 10. *tit.* 26. *lib.* 8. *recomp. & ex dicto cap.* 1. *de homicid.* mortem ſecuram eam tantum dici, quæ in pugna, vel rixa facta eſt, ait adhuc inimicitiam durare extra rixam, & poſt aliud tempus, cum duret iniuria; debet inquam inimicus, durante iniuria, præcauere damnum ab inimico inferendum: idem Narbona *d. gloſſa* 12. *n.* 34. 10

Itaque Azeuedus *in l.* 11. *tit.* 8. *lib.* 5. *recompil.* & vbi ſupra Narbona *ſub num.* 32. reſoluunt hunc, qui inimicum proditorie occidit, Eccleſiæ immunitate 11

nitate gaudere,cum io veritate proditio , seu alleoosia vocari non possit, qooties mors homitu non securo , sed ei , qui præcauere debuisset , irrogatur.

12 Et ob id, ac ex aliis dictosNarbona *dicta glossa 12. n. 36.* concludit Familiarem, qui capitalem inimicum,quique pro tali publice habebatur,etiam à tergo, & insidiosè interfecerit, deberi ab Inquisitoribus coërceri , & posse omnino iudicium sæcularium Iudicum,& cognitionem effugere, cum reocra crimen huiosmodi , non sit alleuosiæ species.

13 Quod si obstes dicendo constare iam de remissa iniuria qualiscumque illa fuisset , vt apparet ex actis ; eo quod dictus D. Sanchius , & dictus D. Ioannes occisus,vt amici iam sæpius fuissent,confabulantes amicabiliter;imo & in dicta nocte homicidij colloquereotur , vt pote amici;indeque sieut,nee alij quilibet homicidæ proditorij gaudent priuilegio fori ; quia pacis fractio,& contrauentio efficit , vt alleuosus censeatur ; qoia pace,vel tregua rupta,proditorium,seo alleuosum crimē re ipsa committitur ex *l.3.tit.3.p.7.leg.1.tit.8.lib.4. ordinam,& l.10.tit.2.eodem lib. l. 4.* vers. *otrosi tit. 7. & l.3.tit.19. & l.8.tit.13.lib. ordinam. & l. 7.tit.23.lib. 8. recompil.* vt etiam probant Goido Papa *dec.*418. Didacus Perez *in dicta l.3.tit.9.lib. 8. ordinam* , verbo *tregua* , Alfaro *de officio fiscal. glossa 20.num.*397. contingere in Familiari sancti officij proditorie occidente,pace iam acta cum alias inimico, qoi statim prioilegiom fori inquisitionis amittit, vt in terminis sequitur idem Narbona *dicta glossa 12. n.* 28. dicens ex hoc alleuosum fieri Familiarem , plectendumque à iudicibus Regis. Et videtur abundè probare Riccius *collect.* 1833. *ad textum in dicto cap. 1. de homic.* dum dicit , vt quando qois aggreditur ex internallo , & animo deliberato,non si casu obuium hahuerit inimicum, & ambulasset armatus animo illom occidendi , & occiderit , sit homicida proditorius : ita cum Ruben.*in decis.*27. dicente sic pluries Iudicatum , & cum Claro *decis. n. 9.* & cum Resuner dicente *in decis.14.lib.4.* homicidiom deliberatom ex multis ; præsertim ea loco corporis , in quo est facta persecutio , ex genere armorum , & ex multitudine vulnerum ; noo sic si durante causa iracundiæ quis congregauit homines,vt occideret inimicum,quia etsi post acceptam iniuriam , non dicetur commisisse homicidium animo deliberato,sed rixa , vt sæpius per senatum Mediolan. testatur Clarus decisum in citata *dec. n.7.* qui ait, & cum eo Ricius , quod si sedato calore , vulgo *asangre fria* post acceptam iniuriam quis illum interficit, tunc recurri ad coniecturas , quæ sont præparatio armorum , congregatio sociorum , & hoiusmodi,ex qoibus vere similiter colligitur, quod antea ex interuallo cogitatum , & deliberatum fuit homicidium illud committere.

14 Adhuc respondetur in caso nostro per iam addocta D. Sanchium non amisisse priuilegium fori, quia nec apparet ex actis fuisse alleuosum, nec mandasse dictum homicidium patrari , quod oppotebat probari clarè, & non præsumptiuè ; non enim in eo valet verificari dispositio *leg.15.tit.23. lib. 8. recompil.* in verbis sequentibus : *mandamos que qualquier persona,que matare , ò biriere à otro con Arcabuz , y Pistolete,por el mismo caso sea hauido por aleuoso,y pierda todos sus bienes*; per quæ Narbona *supra dicta glossa 12. sub n.* 18. probat , vt familiaris proditorius , homicida , vel alleuosus censeatur,quantumuis in rixa , pugna, seu conflictu homicidium commiserit , veluti si ad pugnam tormentum bellicum , siue Arcabusiom (vt vocant) extraxerit, duxeritve,eoque aliquem ioterfecerit , vel vulnerauerit , addens ob prædictam causam Familiarem S. Inquisitionis remittendum esse Iudicibus sæcularibus , vt tanquam alleuosus ab eisdem plectatur , cum compertom sit occidentem , vel vulnerantem aliquem prædicto tormento, vt vulgo dicitur *con Arcabuz , o Pistolete*, proditorem , siue alleuosum censeri , sicut apertè comprobatur ex doctrina,quam posui *in cap. Ecclesia S. Maria de constitut.q.*58.*&* 59.Etenim dictus D.Sanchius nec io rixa inuentus est occisor, nec cum tali instrumento,vel habitu suspecto, nec quod promiserit pecuniam pro homicidio illo patrando,oec vt mandasset à fratre suo , & consobrinis pratrari,nec vt conuocarit socios.

15 Imo videtur etiam dicendum , vt quemadmodum , quando pater mandat filio,vt aliquem occidat,tunc nec pater,nec filius dicantur assassinij pro vt consulit Bald. *cons.*256. incipit *quamquam allegationes lib.* 2.Mascard.*de probat.lib.1.conclus.*138. *n.*15.Brunor. à Sole *in suis quæstionibus legal.q.*24. *n.*12.Farinac.*in praxi de homicidio q.*124. *tit.*14. *n.*150.Vbi etsi ex Baldo referat *n.*151.hoc iotelligi, cum filius acceptauit mandatum patris sine interuentu pecuniæ. Tamen *n.*152. refert Decianum *in tract.crim.lib.6.cap.*30. *n.*18. scribentem , procedere, etiam si aliquid filio fuerit datum , aut promissum , ita procederet in casu nostro , si probatum esset , quod dictus D. Sanchius mandaret cum promissione pecuniæ , vt frater,& consobrini ipsius occiderent prædictum D.Ioannem Zapatam proditorie , & allenosè , cum tales propter coniunctionem sanguinis debeant repotari , tanquam pater , & filius , inter quos non admittuntur assassinatus pœnæ, sicut inter alios extraneos, nec proditorij homicidij pœnæ potoerunt habere locum in dicto D.Sanchio ; quia nec occidit , nec mandauit , vt occideretur à dictis suis fratre , & consobrinis,nec ab alio aliquo extraneo.

16 Ex dictis,& aliis,quæ dicta sunt *allegat.5. praeced. & in sequenti alleg.* 7. patet ounquam dictum D.Sanchum Muñoz amisisse forum Inquisitionis Conchen. io cuius carcere fuerat præuentus per dicta de tali præoention e, & eius effectibus *sub d. alleg.*5.& in tantum qoidem illud forum retinuisse, quod si forte præuentus fuisset in carcere laico per dictum D Thomam Baldes, nihilhominos debuisset restitoi proprio Familiarium Inqoisitionis carceri, vt ab Ioquisitoribus puniretur , si inuentus in culpa aliqua foret. Et sic rectè declaratum fuisse per Dominum Præsulem , & Iudices dicti consilij magni competentiarum,me Aduocato Fiscali.pro dicto D.Sanchio causam illius esse de foro sancti officij ; & sic fuisse remissom dictum D. Sanchium.

17 Nec præsumptiones,siue argumenta,aut indicia pro iurisdictione sæculari ponderata , potuerunt mouere ad contrarium sentiendum,cum omnia illa parui penderent in eo conspectu tot iudicum superiorum per nonnulla , quæ in medium protuli ex moltis quæ scripsi *sub cap. afferte de præsumpt.* in Rub. & aliis capitulis illius titoli,vbi leges. Et cum his decreui absoluere hanc allegationem.

ALLEGA

ALLEGATIO VII.

Pro D. Auguſtin. Ponçe de Leon Familiari Sancti officij inquiſitionis Toletanæ in hac curia Matriten. degenti.

SVMMARIVM.

1 *D. Auguſtinus Pontius Familiaris Sancti offi ij in curia Matritenſi impetitur de aſſaſſinatu & mandato per epiſtolam, ſaltim præſumpto, & n. 3.*

2 *Decreta Regis in quantum ad Piſtolam; item & in fauorem dicti D. Aug. per quæ, remittitur ad Inquiſitores & quare numeris ſequentib. & n. 19.*

3 *Epiſtola miſſa ad aliquem, vt mittat homines ſine armis, non probat efficaciter aſſaſſinatum, explicatur à n. 4. & n. 11. 12. & 19.*

4 *D. Gundiſalbus Brabo doctè loquitur in cauſa D. Auguſtini Pontij excuſando illum ab aſſaſſinatu, & mandato, & à n. 5. cum aliis.*

5 *Conatus imperfectus, & in ſola cogitatione conſiſtens, non facit quem aſſaſſinatum, & n. 7.*

6 *Non entis, nulla ſunt qualitates.*

7 *Cogitationis delictum non habet pœnam ſtabilitam in iure.*

8 *Delictum intentionale cuiuſdam imperfectæ voluntatis, eſt punibile, & quare; ſecus ſi ad effectum trahatur, vt n. 9.*

10 *Delictum, aut eius grauitas, non præſumitur, niſi probetur.*

11 *Mandatum imperfectum delictum dicitur innominatum n. 12.*

12 *Mandatum ad occidendum, vt ſit punibile, ſolet prius acceptari à mandatario.*

13 *Conatus in aliquibus caſibus punitur, & ſi non ſequatur effectus, ſi in lege ita reperiatur, alias non item.*

14 *Conatus per epiſtolam explicatus à D. Aug. Pontio Familiari, non potuit habere nomen ſpeciale delicti exceptuati in concordia Familiar. S. officij.*

15 *Familiarem ſe dicens, debet hoc probare, ſed de hoc conſtito, Fiſcalis Regius tenebitur contrarium probare, & n. 18.*

16 *Exceptio debet eſſe de regula.*

17 *Regula numquam inuenitur in limitatione.*

18 *Delictum impoſitum contra Familiarem, vt illum abſtrahat à foro inquiſitionis, debet probari eſſe de exceptuatis in concordia.*

19 *D. Auguſtinus Pontius etſi prauentus in carcere laico, debuit ad Inquiſitores remitti eo; quia nullum delictum inuentum eſt.*

20 L. cum quædam puella §. fin. ff de iuriſd. omn. iudicum.

21 *Exemptus foro priuilegiati non fruetur, ſi clarè probatum ſit commiſiſſe delictum ex exceptuatis.*

22 *Delictum negatum, nec ſemiplenè probatur comparatione litterarum, vt ad torturam procedi valeat, vt n. 23. & 24.*

1 Ompetentia formata fuit inter iudices criminales vulgo *los Alcades de corte*, & Inquiſitorem hic, Matriti exiſtentem, qui vulgo dicitur Inquiſitor *de Corte*; eo quod dicto Familiari imputarentur duo delicta. Vnum quia in Domo illius iuſtitiæ ſæcularis Miniſtri inuenerunt quoddam inſtrumentum ſulphureum in quadam Teca, vulgo *vna Piſtola cargada*, de quo nunc non diſputamus, cum iam dictum ſit *ſuprà in cap. Eccleſia S. Mariæ de conſtit. ſub q. 58. & 59.* † & tenor decreti Regis noſtri Philippi IV. fuerit in verbis ſequentibus conceptus: *y en quanto à la Piſtola, aunque eſte caſo es de los exceptuados, y en que los Familiares no goçan de el fuero de la Inquiſiçion, y tocacea el conecimiento a la iuſtiçia ordinaria; toda via por las cauſas de piedat que concurren en el, hordeno que por via de graçia ſe haga haora lo miſmo que ſe a echo en otros ſemelantes con familiares de la Inquiſiçion*, quod decretum potuit habere fundamentum propter caſum conatus ad aſſaſſinatum perpetrandum machinatione D. Auguſtini, vt ex relatione ſequenti ſequitur; non quidem ex eo ſolum, quod haberet Piſtolam introcluſam in Teca, vulgo *Baul* per illa, quæ latè expendi *dict. cap. Eccleſia ſub dictis quæſt. 58. & 59.* Vbi cum diſtinctione apparet quando nec Domi valeant retinere inſtrumenta ſulphurea Familiares Sanctæ inquiſitionis, & quando illis permittantur; etſi cum illis de nocte fuerint inuenti per Miniſtros Regios. 2

Secundum, & præcipuum delictum, quod ei imputabatur oriebatur quidem ex eo nempe, vt anno præterito 1659. ſcripſiſſet quandam epiſtolam ad quendam eius correſpondalem Valentianum, vt ſibi mitteret duos homines robuſtos; id eſt *de Valor* ad aſſumendam ſatisfactionem homicidij patrati in fratrem dicti D. Auguſtini; & quod inermes venirent, & ſine armis ſulphureis; quia ipſe bona arma ſulphurea habebat. Et quia hæc competentia ſopita, atque definita fuit poſt diſcordantes iudices aſſignatos ad conferentiandum in Aula dicta magna *de competençias* induſtria, & eruditione noſtri D. Gundiſalbi Brabo collega in noſtro ſupremo inquiſitionis, & ad tales competentias Iudex deſignatus in fauorem S. inquiſitionis, & in ſuper alio Regio decreto 1660. in verbis ſequentibus: *e mandado que lo que toca al delicto de el aſſaſſinato por no eſtar baſtantemente probado, ſe remita à eſe conſejo*; ideo repetendo ad litteram, quæ ipſe ſcripſit, cum in iure informauit, nihil fundamentale addam præter aliquos Doctores corroborantes. 3

Igitur noſter Doctus collega diſtinxit ad imputatum delictum epiſtolæ tempora duo ſeparata. Vnum de præſenti. Alterum de futuro, dicens quod in tempore de præſenti continetur quoddam incertum mandatum vulgo *aventurero*, vt mandatarius mitteret præfatos duos homines, qui nec venerunt, nec eos mandatarius miſit. Et in tempore de futuro ſupponi, quod ſi dicti homines venirent ad hanc curiam Matriten. præſtaret ordinem quid ab illis eſſet faciendum, quod nec vllum effectum habuit; quia nec tales homines venerunt, nec cum illis ſuper tali delicto patrando alloquutus fuit. 4

Quare dictus D. Gundiſalbus modo ſequenti fatur diſcurſum formans; nempe quod ſi iudices Regij intenderunt formare hanc competentiam ſuper cognitione dicti mandati ſecundi, atque delicti de futuro, quod patratum non fuit, locum competentia non habeat, quia conatus ille, intentio, ſiue voluntas manet imperfecta, quæ non tranſit in diſpoſitum *in l. ſi quis cum teſtamentum 25. ff. de teſtam.* ibi *magis cœuiſſe eum teſtamentum facere, quam feciſſe*, & in effectu hodiè demonſtrari non valerent; qualia quidem mandatum, atque delictum forent, quæ realiter patrata non fuerunt, nec cognoſci, an eſſent delicta exceptuata, nec ne † Quia non entis nullæ ſunt quali- 5 6

tates; vt vulgo DD. docent per textum *in l.decem*
116. ff.de verb. obligat. & Canonistæ *per cap. ad*
dissoluendum de dispens. impuber. Vbi plures citat
Barbosa post antiquiores; & quia non pertinet ad
iudicem futuri temporis tractatus ex doctrina tex-
tus *in l.1. §.ff. de vsuris*, cum hoc esset causam de
futuro eueniendam definire, Pareja *de instrum.*
edit. lib. 1. tit. 2. res. 6. specie 2. n. 110. cum aliis, &
pronunciare sententiam super causa totaliter de
facto incerto: idem Pareja *dicta specie 2. n. 269.*

7 Et confirmat dicendo iam tunc quod imputatur
prædicto D. Augustino Familiari solum remane-
te in delicto quodam de futuro meræ cogitatio-
nis, quod in iure pœnam non habet stabilitam
per textum *in l.cogitationis pœnam 18. ff.de pœnis*
l.2. in princip. tit. 31. p.7. addens quod quisquis
aliud intendat, debet assignare legem in qua de-
claretur cogitationem dicti D. Augustini fuisse
delictum, in quod pœna aliqua legalis sit stabilita,
aut arbitraria *ex l.famosi ff.ad leg. Iul. Maiest.* ibi:
nisi tale sit delictum, quod vel ex scriptura legis des-
cendat, vel ad exemplum legis vindicandum sit, quod
in specie casus nostri deficit; quia vt ait cum Va-
lenzuela, & ab eo relatis *p.1. cons. 91. n. 19.* nihil
in praxi introduci valet extra legis dispositionem.

8 Et insuper addit D. Gundisalbus, quod si hæc
competentia formari intenditur super dicti primi
mādati cognitione contenti in verbis Epistolæ ibi:
que le imbie dos hombres para la satisfaçion de la
muerte de su hermano, tunc consideret, vt hoc
mandato de per se considerato, & vt de præsenti
iacet, & abstracto, atque superato à casu, qui po-
tuit contingere, talis actio non contineat, nisi
quoddam delictum intentionale, cuiusdam imper-
fectæ voluntatis præparatorium ad quoddam man-
datum maleficij patrandi, quod nec realiter manda-
tum fuit, nec habuit effectum; & sic, vt disertè
loquatur proponit disceptandum quodnam deli-
ctum fuerit imputatum dicto D. Augustino, etsi
exceptuatum est in concordia *legis 20. tit. 1. lib. 4.*
recompil. item & dato, atque concesso esse in di-
cta concordia exceptuatum, tunc descendit, num
qui in forma probetur commissum, ad hoc, vt di-
ctus Famil. amittat priuilegium fori inquisitionis.

9 Et quoad primum fatetur, vt si delictum prin-
cipale peruenisset ad effectum, ab eo fuisse de-
nominandum delictum huius mandati præceden-
tis, & proprietarij iuxta *l.1. cod. de imponenda lu-*
cratiuè discript. lib. 10. ibi: *nisi ad primordium ti-*
tuli posterior quoque formetur euentus, & quod
cognosceretur quale tale delictum fuisset in prin-
cipio, veluti si patrata, aut executa fuissent iniuria,
aut conuitium, homicidium, aut assassinatum;
quia exitus acta probat ex *l.quidam 6. ff.de rebus*
dubiis, l.aut facta 16. §.euentus ff.de pœnis. Verùm
quia talè delictum principale, quod imputatur non
habuit effectum, euenit vt illud epistolæ manda-
tum præcisum iudicetur, & in terminis cuius-
dam mandati simplicis, atque præparatorij ad
delinquendum in casu illo, nempè, speciali nar-
rato in dicta epistola satisfactionis homicidij fratris
10 dicti nostri Familiaris † cumque delictum non
præsumatur, nec etiam eius qualitas aut gra-
uitas, nisi probetur, vt DD. communiter tenent
per textum *in l.marito 51. ff pro socio*; imo ait di-
ctum mandatum reducendum esse ad non cul-
pam, seu ad minimum delictum, quod respectu
executionis posset committi, cum in re dubia be-
nignior interpretatio fieri debeat per textum *in*
l.proximè de his, quæ in testamento delentur, ibi:
sed in re dubia benigniorem interpretationem sequi,
non minus iustum est, quam tutum, Roland. à Valle
tom. 3. cons. 11. à n. 33.

Ideo concludit dictus D. Gundisalbus dicto D. 11
Augustini mandato, non posse applicari nomen
speciale delicti, nec facilè in iure inueniri, nisi
vocare velit delictum innominatum, aut extraor-
dinarium præparatorium ad delinquendum, aut
actionis pœnalis in factum *per l. qui nomine 25.*
de falsis; eo quod dictus D. Aug. intentasset homi-
nes congregare ad delinquendum, *vt in l.5. tit. 22.*
l.2. tit. 23. lib.8. recompil. nec tunc ait posse dici,
quod fuit epistolæ mandatum ad iniuriam, seu
conuitium, homicidium simplex, seu assassinatum,
cum nihil de hoc mandarit, nec, vt exequèretur,
sicut nec exequutum reperitur; indeque nec posse
aliud iudicium sumi *in l. cum Syllani num 11. cod.*
quibus vt indignis ibi: *nihil enim actum esse credi*
mus, dum aliquid addendum superest, c.graue 4. 11.
q.3. ibi: *graue satis est, & indecens, vt in re dubia cer-* 12
ta detur sententia. † Et sic nec rationabiliter posse
dubitari, vt non sequuto mandato secundo, nec
exequuto delicto principali, delictum inueniatur
aliquod in dicto primo mandato per verba *leg. 1. §.*
ff. quod quisque iuris ibi: *quid enim obfuit conatus,*
cum iniuria nullum habuerit effectũ, l.item apud La-
beonem 15. §.si curauerit ff.de iniuriis, ibi: *si curauerit*
quis conuitium alicui fieri, nec tamen factum sit, non
tenebitur, & tanto minus quia non apparet de acce-
ptatione talis mandati à Valentiano, cui scripsit D.
Augustin. nec per duos illos viros mittendos per di-
ctum Valentianum, siue aliquid cœptum exequi, in
quo formaretur illud delictum, & non ante prædi-
cta, fuit enim in ipsorum arbitrio, nec recipiant, vt
habetur *in l. 1. §. 1. nautæ, caupones*, sicut tradit
Giurba *cons. 70. numer. 34.*

Et quamuis idem D. Gundisalb. fateatur, quod in 13
aliquibus casibus punitur conatus, etsi effectus non
sequatur, sed hoc procedere ait, si in lege reperiatur
expressum, & non in opinione Doctorum: sic cum
Cassadoro *decis. 2. n. 4. tit. de iure aur.* Menoch. *lib. 2.*
de arbitr. casu 276. n. 1. & quod conatus debet esse
proximus delicto, vt accidit in quatuor casibus re-
censitis in *l. quisquis C. ad leg. Iul. Majestatis, & in*
l. si, qui cum telo cod. ad leg. cornel. de sicariis, & in l. 2.
tit. 31. p. 7. & in aliis, videlicet in crimine læsæ-Ma-
jestatis, veneno præparato, & cum quis insequitur
ad aliquem armis occidendum, seu in eum ad idem
patando insidias, opere subsequuto; in quo vltimo
casu amplius requirit lex Regia, vt ad imputandum
delictum, requitur, quod sequatur aliquod vul-
nus, vt probat *ex l. 2. tit. 23. lib. 8. recomp l. acaeçe*
algunas veçes que algunos hombres estan asechando
por herir, O matar à otro, y haçen consejo para ello, y
fieren à aquellos, aquienes estan asechando: in quibus
verbis ponderat illud verb. *y fieren* cum Azeued. *ibi*
n. 7. & 8. & addit quod in *leg. 5. tit. 22. de los que*
hieren, o matan a las iustiçias lib. 8. recompil. requiri-
tur, vt ad minus accedatur ad actum proximum, &
quod cum armis impetantur Ministri per verba
ibi: *y si metiere mano a armas, o aiuntare gente, y ve-*
niere con ellas contra los officiales sus o dichos, que
peche por ellos eis mill maravedis, y sea desterrado por
vn año, & quod in casu dicti D Augustini ad nihil
horum deuentum fuerit; & sic nullum adesse deli-
ctum habens nomen in legibus; & quod talis ex-
ceptio impedit ingressum in causa ex Rolando à
Valle *cons. 11. à n. 1. volum. 3.* sic vt de eo nequeat
inquiri: idem supra *n. 21.*

Et addens idem Gundisalb. casum contra dictum 14
D. Augustinum,

D. Auguſtinum, non eſſe de caſibus relatis in legibus num præced. citatis, & dictæ epiſtolæ mandato nimis remoto ſtante à delicto, quod ad caſum ſpecialem non valet reduci legis nec poſſit habere nomen particulare delicti in iure; ſic vt reducatur ad legem concordiæ *dict. l. 20. tit. 1. lib.*
15 *4. recomp.* † qui vt probet ſupponit, quod ſi dubitaretur, num delinquens ſit Familiaris, vel num in tali caſu probandum eſſe ab eo ſe talem familiarem; eo quod pugnat contra illum iuriſdictio ordinaria, cui ſemper ſubiectus dicetur, dum prius non probauerit eſſe Familiarem Sancti officij, præſentatione ſui tituli, & admiſſionis oppidi familiaritatis, officium exercet aſſignatus. At poſtquam conſtet eſſe talem Familiarem, tunc regulam ſtare pro iuriſdictione S. officij probat in ordine ad perſonam, & delictum illius familiaris, vt accidit in militibus, & in Equitibus ordinum militarium, & in Clericis, penes quos conſtito de hoc, tunc regulam ſtare pro conſilio Belli, conſilio ordinum, aut pro iudice Eccleſiaſtico, & è contra iuriſdictionem ordinariam excluſam ſicut per verba dictæ concordiæ liquet in verbis illis: *Pero en todas las otras cauſas criminales que no ſon los caſos arriua exceptuados, que de a los Inquiſidores la iuridicion.* Vbi ponderat verbum ibi *exceptuados.*

16 Cum vlterius probet, quod iuriſdictio ordinaria tantum habet cognitionem in caſibus exceptuatis, & male regulam iuris pro ea militare; quia exceptio debet eſſe de regula *per l. quaſitum §. denique ff. de fundo inſtructo*, quæ firmat regulam in contrarium *ex l. nam quod liquide §. fin. ff. de penu*
17 *legata* † Cumque de iure ſit, vt numquam regula inueniatur in limitatione; eo quod exceptio, ſeu limitatio à regula deducitur, vt eam reſtringat,
18 ſiue declaret, per *leg. 1. ff. de reg. iuris* † inde firmat, vt iudex ordinarius prætendens cognoſcere de Familiari delinquenti, debeat probare liquide delictum, cuius ratione vult contra talem familiarem procedere excluſa iuriſdictione Sancti Officij eſſe vnum de exceptuatis in dicta concordia relata *in dicta l. 20. tit. 1. lib. 4. recompil.* & non poſſe ita probare in caſu dicti D. Auguſtini Poncij Familiaris ait, quia ſi reducere prætendat iudex ordinarius eius delictum ad caſum delicti alleuoſiæ, qui reperitur exceptuatus in dicta concordia, conſtanter firmat aduerſus dictum D. Auguſtinum nondum ortam reperiri talem alleuoſiam probatam, nec attentatam; quia de imputando illi aſſaſſinatum, non eſt qualiter poſſit procedere de iure per dicta ſupra, cum illud omne ſit imaginarium, deficientibus requiſitis, quæ ad aſſaſſinatum probandum debent eſſe, iuxta quæ dixi *ſuprà alleg. 5. & 6.*

19 Et fortius pergit noſter collega, & amicus: namſi prætenſum delictum reperiretur in forma probatum, & vnum ex exceptuatis in relata concordia (quod negat) adhuc remittendum fore dictum D. Auguſtinum prætenſum delinquentem ad forum ſuum inquiſitionis; eo quod aduerſus illum nulla informatio ſufficiens adeſt de perpetratione illius imputati delicti; & iterum ex antedictis diſcurrens ſic probat, vel talè delictum procedit à contextura epiſtolæ miſſæ, aut emanato in ea contento, vt vtrumque probatum dicit *in dicta epiſtola per l. 1. §. item illud ff. ad Sylanian.* Sed deficere, nec inueniri ait quiſnam ſit author talis delicti: nam vt Familiares, & exempti Sancti officij priuilegij forum amittant, non ſufficit ſola Rubrica delicti exceptuati; quia ſi illa ſolum ſufficeret, accideret quod iuriſdictio ordinaria potuiſſet ſe introducere ad cognoſcendum contra omnes exemptos delinquentes, aut non delinquentes, ex Panormit. *in cap. ſi iudex laicus de foro comp. numer. 2.* Seſſe *de inhibit. cap. 5. §. 6. n. 23.*

Nec obſtare ait textum *in l. cum quadam puella 19. §. fin. ff. de iuriſd. omn. iudic.* ibi, *quoties de quantitate ad iuriſdictionem pertinente quæritur ſemper quantum petatur, quærendum eſt, non quantum debeatur*; quia in ea non repetitur iuriſdictionis competentia ſuper eadem re: nam verba illa explicando, ſic ponit caſum, nempe iudex vnus habet iuriſdictionem cognoſcendi vſque ad ſummam mille, & alter vſque ad quantitatem duo millium; & qui creditor eſt duo millium petit coram illo, qui tantum eſt iudex ſummæ minoris, mille tantum, in quibus habet poſſe cognoſcere, quia in hoc *ſemper quantum petatur quærendum eſt*, & non quantum debeatur, cum illa alia pars, quæ reſtat ad prædicta mille duo debita, quæ eſt de alio mille non petitur à dicto creditore, quod non militare ait in his competentiis, in quibus petitur eadem res ab ambabus iuriſdictionibus, & iudicibus, vt etiam ibi contingeret, ſit fortè creditor ille maioris ſummæ, qui tantum mille petierat, peteret integram ſummam ſibi debitam duorum millium coram dicto iudice minoris ſummæ: ita cum Valenzuela *conſ. 52. numero 11.* de cuius legis intellectu leges præter adductos ibi à Barboſa nouiſſimè Cagnolum in ea bene loquentem. 20

Itaque ait, quod vt competat iudici ordinario cognoſcere in caſu exceptuato aduerſus exemptos, requiri probationem plenam, quod perſona talis exempta, illud exceptuatum delictum, quo impetitur, commiſerit cum ea quidem qualitate ex Auendaño *de exequendis mandatis lib. 1. cap. 22. num. 4.* ex Valenzuela plures referente *dicto conſ. 52. n. 5. & conſ. 91. à num. 8.* ſeu ad minus requiri ſemiplenam ſufficientem, vt impetitus delinquens torqueatur ſuper delicto, aut qualitate, vt accidit in prætendente frui Eccleſiaſtica immunitate in caſu exceptuato, Gama *deciſ. 179.* etſi dubitet in fine *deciſ. 181.* Guazzinus, Seſſe, & Giurba *conſ. 100. n. 28.* Pareja *de inſtrum. edit. tit. 2. reſ. 6. num. 62. & 64.* & hanc concluſionem firmam eſſe dicit ita communi praxi receptum in dicta congregatione magna competentiarum per rationem *leg. 3. tit. 10. lib. 4. recompil.* 21

Quibus præhabitis concludit D. Gundiſalb. in caſu contra dict. D. Auguſt. nec ſemiplenam probationem extare; eo quod negauerit dictam epiſtolam, addens quod litterarum comparatio ſine aliis circumſtantiis non facit ſemiplenam probationem in criminalibus, & minus erit ſufficiens, vt torqueretur ex Farin. *conſ. 70. n. 18* Maſcardo *de probat. concluſ. 330. numer. 25.* Guazzino *defenſ. 20. cap. 23. n. 3.* quia littera facilè imitari poteſt, Cauall. *reſol. 251. num. 6.* quæ parit tantum indicium remotum ad delictum principale ex Cauall. *de omni genere homicidij n. 513.* qui etiam dicit *reſ. 251. n. 3.* quod probatio in criminalibus, debet de neceſſitate concludere. 22

Imo addit, vt quamtumcumque hæc probatio conſideretur per comparationem litterarũ ſine dubio, & cum illa, nondum ſequuto, & patrato delicto nec poſſe procedi ad torturam, quod erat neceſſarium, vt cognitio daretur iudici ordinario, & tolleretur à S. officio. Et quia in caſu noſtro non potuit nec poteſt ex relatis circumſtantiis damnari ad 23

turturam dicti D. Augustini; ideo D. Gundisalbus concludit plane iudicem laicum ordinarium, nec iurisdictionem habere, nec posse de illo cognoscere, sed tantum officium Sanctæ inquisitionis, & quod Familiaris est remittendus ad eius forum; & ita in dicta magna congregatione competentiarum obtentum, & declaratum fuit, & à nostro Rege Philippo IV. suo decreto iam in principio relato *n.* 2. corruboratum.

24 Hæc sunt fundamenta, quibus in prærelato casu obtentum fuit, & quidem rectè, & sine scrupulo.

ALLEGATIO VIII.

An in Sancto officio valeat pronunciari sententia diffinitiua aduersus aliquem defunctum, qui antequam conuictus de hæresi formali, nec confessus, mortuus fuit post conclusum in causa, suspectus de hæresi per depositionem aliquorum testium, aut per alias præsumptiones, condemnando eum in abjurante de leui, siue vehementi, aut in aliqua mulcta pecuniaria.

SVMMARIVM.

1 *D. Gundisalbi Brabi allegatio ad literam refertur à n.* 2.

2 *Crimina morte extinguntur; sed fallit in hæreticis, vt n.* 3. *& n.* 8. 9. *&* 11.

3 *Hæreticus post mortem valet puniri, si causa testibus benè sit instructa, vt n.* 4.

4 *Hæresis suspicio non sufficit, vt post mortem suspectus puniatur, nec vt declaretur suspectus, vt n.* 5. 6. 9. 20. 21.

5 *Sancti officij reus, qui moritur factis defensionibus, aduersus quem non resultat probatio plena, post mortem absoluitur.*

7 *Hæresis causa incœpta potest continuari cum interesse habentibus.*

8 *Suspectus de hæresi condemnatus, & ante mortem sententiatus, & notificatus mulctatur.*

9 *Hæresis causa à principio contra suspectum incœpta potest continuari post eius mortem ad effectum, si oriatur hæresis formalis.*

10 *Processus incipi nequit aduersus suspectum tantum de hæresi post eius mortem, secus aduersus hæreticum formalem.*

11 *Multa in delictis publicis, & communibus post latam sententiam, reo viuento, & nondum notificatam, potest exequi in eius hæredes.*

12 *Pœna legalis habet locum in reum mortuum post litem contestatam, & ante conclusum in causa, & contra confessum in iudicio, & quando reus moritur negatiuus, probate plene delicto, & post conclusionem, vt n.* 13. 14. *&* 14.

14 *Sententia pœna legalis, post factas à reo defensiones, & post conclusum in causa, inesse videtur in ipsamet conclusione, & num.* 15. *&* 16.

15 *Pœna bonorum confiscationis in totum, aut partem, aut in certa legali quantitate procedit contra defuncti hæredes; non sic quando est arbitraria hominis.*

16 *Sententia pœna legalis in defunctum; ideo ferri potest post conclusam causam, quia est tantum quædam declaratio.*

17 *Sententia pronunciata post vitam defuncti hæretici, habebit locum, si plenè delictum probatum constet, & pœna sit legalis vt n.* 18.

18 *Pœna arbitraria est posita tantum aduersus suspectum de hæresi non legalis & n.* 20.

19 *Sententia condemnatoria in hæreticum defunctum, tantum in tribus casibus potest pronunciari.*

20 *Sententia arbitraria nequit proferri in suspectum tantum de hæresi.*

21 *Pecuniaria condemnatio, quare imponi nequit contra defunctum de hæresi tantum suspectum, & n.* 22.

22 *Abiurationis sententia proferri nequit aduersus defunctum de hæresi suspectum.*

23 *Epistola quædam consilij refertur, quâ pecuniaria pœna prohibetur in defunctum suspectum de hæresi.*

24 *Pœna pecuniaria in sententia posita non exequitur, si reus ante notificationem fuit mortuus, Vbi casus de facto vallisoleti,*

HANC allegationem desumpsi ex quodam manu scripto Collegæ nostri, & valde amici D. Gundisalbi Brabo, qui versatissimus in his materiis inquisitionis diù excogitans, sequentia protulit, postquam audiuit aliorum peritorum, & Collegarum vota, cui, nisi fortè aliquam Doctorum corruborationem, nihil aliud addam; eo quod ipse ad vltimum pensitarit. 1

Incipit ergo ab ea communi regula iuris nempè *crimina morte extingui*, de qua DD. *per leg. publica* 3. *l. defuncto* 6. *ff. de publicis iudiciis* cum aliis, & cum Carena *de officio Inquisitor.* 2. *p. tit.* 19. §. 1. Pegna *in* 3. *p. director. comment.* 92. vers. *quantum ad primum & comment.* 169. *in princip.* Simanchas *de Cathol. instit. tit.* 18. *n.* 2. & *de qua ego vberrime in Rab. de sent. & re iud. q.* 2. *à n.* 1. applicando ibi adducta pro plena dictæ regulæ cognitione in aliis criminosis defunctis. 2

Hanc vero regulam limitauit primo ratione qualitatis delicti in hæreticis formalibus, contra quos post mortem procedi valet iuxta textum *in l. Manicheos cod. de hæreticis cap. si quis Episcopus, cap. vergentis de hæret. cap. filij eodem tit. lib.* 6. Vbi communiter DD. & Carena *supra n.* 2. 3

Supponit ergo noster Gundisalbus ad incipiendam causam requiri sufficientem testium informationem, qui reum hæreticum constituant formalem; quia si tantum esset suspectus, non potest contra eum causa formari post mortem, vt cauetur *in instruct. Hispalea. anni* 1484. *cap.* 20. *& instruct. Abulens. anno* 1498. *c.* 4. *instruct. Matrit. cap.* 61. idem Carena 2. *p. tit.* 19. *n.* 7. §. 3. Pegna *dict. comment.* 92. vers. *primum itaque*, & vers. *in hac causa.* 4

Additque quod in casu, quo defensionibus rei factis, eiusque causa conclusa, non resultet probatio plena, debet absolui reus ab instantia, dicta instruct. Matriti *cap.* 4. cum tunc nequeat medium dari; quia vel debet condemnari probatione plena, aut absolui, ea deficiente. Nam etsi ex probatione resultet aliqua de leui, aut de vehementi suspicio, est absoluendus defunctus; 5

defunctus; non enim suspectus tantum hæreticus est formalis, & post mortem solum exceptuatus reperitur hæreticus,† non vero ille, qui suspectus est, vt probat ex adductis iuris decisionibus, & instructionibus, & cum Pegna *dict. comment.* 92. vers. *hu ita positu, & comment.* 169. vers. *quod si lite pendente*, & Carena 2. *p. tit.* 19. §. 5. *n.* 10. videtur velle, vt queat declarari suspectus de hæresi ibi: *nam si solummodo de hæresi suspectus redditur, non potest eius memoria damnari; benè tamen poterit declarari suspectus*, quod dicit falsum esse D. Gundisalbus; eo quod suspiciones quantumuis vehementes morte reorum extinguuntur, vt dixit Pegna 3. *p. comment.* 91. vers. *alterum caput* cum sequenti, *& comment.* 169. in princip. quod idem etiam deducit ex eodem Carena, quatenus ait *posse Inquisitores ob suspicionem illam, pœnam pecuniariam imponere hæredibus suspecti*: nam si ita esset, vt defunctus posset esse declaratus, tamquam suspectus; posset etiam pœnitentiari in pœna pecuniaria, cum non sit differentiæ ratio; & licet Decianus *c.* 57. *crim. n.* 6. loquatur ibi, *vel condemnabunt, vt suspectum, vel absoluent*, dicit intelligi in casu de quo loquitur; nempe cum proceditur aduersus contumacem *por el c. cum contumatia* (de quo ego latissimè dico *allegatione* 9. *sequenti.*)

7 Firmat etiam idem Gundisalbus causam inceptam posse continuari cum interesse habentibus in hæretico formali defuncto, assumendo illam ab statu, in quo erat, quando reus obiit, instruct. Domini Inquisitoris Baldes *cap.* 59. & ita procedere, vt si moriatur reus, causa iam conclusa, possit nihilominus, non vocatis interesse habentibus, *ex dicto cap.* 59. *instruct.* reddens vtriusque rationem; quia si causa erat conclusa, poterunt interesse habentes defensiones facere pro reo, vel si defensionibus iam factis, & post causam conclusam moriatur reus; sic vt solum restet legalis sententia, per quam condemnandus venit, vel vt relaxetur brachio sæculari, vel vt absoluatur ab instantia, vt suprà refertur; sic vt in casu speciali *dicti cap.* 59. veniret admittendus, vel vt reconcilietur in statua, vel vt relaxetur ex Pegna *comment.* 92. versu *cum reus moritur.*

8 Adductam ergo conclusionem *numero* 2. limitari dicit secundo ratione litis pendentis in suspecto, qui mortuus fuit post causam sententiatam, & notificatam sententiam, & in casu isto, ait Gundisalbus posse mulctam pecuniariam fortè impositam exequi aduersus hæredes per textus verba *in cap. accusatus §. si vero de hæret. lib.* 6. ibi *se adstrinxit ad recipiendam pœnitentiam, & complendam*; & ea licet iniuncta; non tamen peracta decessit; & ibi ad complementum ipsius per Inquisitores cogi debent hæredes, vel alij, ad quos cum suo onere bona huiusmodi deuenerunt, Pegna *in* 3. *p. comment.* 169. vers. *certiam assertionem.* Eymericus 3. *p. quæst.* 120. *numero* 3.

9 Tertio limitat, quando cum suspecto, in quem amplior non fuit probatio, lis, & causa fuit contestata, eo viuente, qui mortuus fuit ante illius conclusionem, seu sententiam; quo in casu ait, aut ibi causam suspendi, aut fore continuandam ad illum nempe effectum num in fine aggregata sit probatio sufficiens, per quam ipse reus constituitur hæreticus formalis, condemnetur, vt talis; aut si adhuc remanet suspectus absoluatur; quia si tantus suspectus restat, non poterit damnari, vt talis, nec mulctari pœna pecuniaria soluenda ab hæredibus: sic probans per verba textus *in dicto cap. accusatus §. si vero* vers. *porro* ibi, *& antequam ei pœnitentia iniungeretur, decesserit, eius hæredibus non est satisfactio pro extincto iam crimine iniungenda*, Simanchas *de Cathol. tit.* 18. *n.* 13. *& tit.* 46. *&* 57. *& in enchiridion tit.* 62. *num.* 6. Rojas *de hæret.* 2. *p. q.* 32. *n.* 37. Hugolinus *de hæreticis, cap.* 14. *num.* 2. Carena 2. *p. dict. tit.* 19. §. 5. *num.* 10. Decianus *lib.* 5. *crimin. cap.* 57. *n.* 25. Farinac. *de hæresi q.* 197. §. 4. *n.* 99. *&* 100. Pegna 2. *p. comment.* 169. vers. *quod si lite pendente*, Eymeric. 3. *p. q.* 110. *n.* 3. *in fine.* † Et quidem om- 10
nes ex ea ratione, quia contra suspectum de hæresi defunctum non valet incipi causa; eo quod non est exceptuatus de hæresi suspectus, nisi tantum hæreticus formalis; nec poterit sententia proferri arbitraria, cum mulcta pecuniaria contra suspectum, qui causa pendente, mortuus fuit; quia iste casus regulatur per regulas delictorum publicorum communium: ita etiam cum Carena 3. *p. de officio inquisit. tit.* 19. §. 3. *n.* 7.

Quarto etiam limitat noster Gundisalb. in deli- 11
ctis publicis communibus, quando viuendo reus, fuit pronunciata sententia, sed ante eius notificationem, & executionem mortuus fuit, per textum *in l. ex iudiciorum* 20. *ff. de accusat.* addens mulctam quidem pecuniariam, si aliqua in sententia sit, posse exequi in hæredes, vt dixit supra in defunctis de hæresi suspectis; & dicens has esse limitationes, quæ reperiuntur, exceptas à regula in iure, ponit volitum etiam esse ab auctoribus alias duas limitationes per æquipollens introduci in delictis communibus, quibus eandem vim applicant, quam sententiæ pronunciatæ in vita delinquentis mortui ante eius executionem.

Prima, quando post litem contestatam, ante 12
conclusum in causa reus fuit mortuus, & confessus, & sententia fuit legalis, volentes vt hæc confessio in iudicio habeat sententiæ vim ex Baldo *in l. unica cod. de delictis defunctor. n.* 9. ibi *Sed hic dubitatur, quid si interuenit aliquid, quod æquiparatur sententiæ, puta confessio solemnis in iudicio, dicit Speculator, quod tunc possunt bona applicari Fisco, non obstante morte rei &c.* Menchaca *controuers. cap.* 96. *numero* 19. Guazzinus *de defens. reorum defens.* 333. *cap.* 26. *numer.* 3. vers. *si vero* cum sequentibus.

Secunda, quando lite contestata, & causa con- 13
clusa, atque probato plene delicto, moritur reus negatiuus, & sententia est legalis, Bald. *in dicta l. unica numero* 9. ibi *plus videtur dicendum, quod etiam sine confessione, si erat conclusum in causa, & liquide probato maleficio, quod non impeditur sententia; quia cum esset de necessitate eam ferri; quodammodo trahitur retro; dic ergo à dicta leg. ex iudiciorum, quod requiritur sententia, vel æquipollens, vel aliquid, quod necessariè referat in confiscationem, quod est notabile &c.* ex ea ratione, quia ex quo sententia legalis sit & non arbitraria, cum esset de necessitate eam ferri; quodammodo trahitur retro.

Nec hoc extraneum esse dicit Gundisalbus 14
nam factis à reo suis defensionibus, & ab eo conclusum in causa, si apparet plenè probatum delictum; item & quod pœna imposita est in lege, videtur sententiam inesse in conclusione; sic ex Menchaca vbi supra, Iul. Clar. *lib.* 5. *sentent.* §. *fin. q.* 51. *n.* 15. vers. *& quod*, Vbi agitur ibi, *probato crimine*,

Mandelo Albenſ. *cenſ.* 90. *in fine*, Farinacio *de inquiſit. q.* 10. *num.* 52. *iuncto num.* 54. vbi dicit, quod in illo *conclusum in cauſa*, debet intelligi, *probato maleficio*, & in *conuicto*, post concluſum in cauſa ſecundum Baldi doctrinam, quem ſequitur; quia ſi qualitas dicta deeſſet, nondum defenſionibus factis, & concluſum in cauſa, non poſſet dici reus conuictus, & ad id in eodem ſenſu intelligendum eſſe Caeberanum *deciſ.* 149. *à num.* 3. *præcipuè num.* 9.

15 Vnde dictus D. Gundiſalbus docet idem procedere æqualiter, quando lex ponit pro pœna bonorum confiſcationem omnium, aut illorum partem, ſeu quantitatem certam, vt centum, ſiue mille nam cum ſit pœna legalis, mortuo reo, & probato maleficio, atque concluſa cauſa, quod poteſt ferri, & pronunciari ſententia, cum non ſit arbitraria ex Baldo ſupra dicto num. 9. ibi: *quod dico in confiſcatione, idem dico in pœnis pecuniariis conſiſtentibus in certa quantitate, puta in centum, vel mille; quia eadem eſt ratio, & naturalis*, vbi ponderanda commendat ea verba *in certa quantitate*, quæ deno-
16 tant quantitatem eſſe taxatam ab ipſa lege. † Et probat ex eo fundamento: nam in confiſcatione integra bonorum, aut parte eorum, vel in quantitate certa, apparet determinatio quædam legalis, cui ſententia eſt regulanda de neceſſitate, & ſine arbitrio iudicis; indeque non eſſe mirandum dicit, vt probato delicto, cauſa concluſa, poſſit ſententia proferri contra defunctum, cum nihil aliud ſit, quam quædam declaratio, quæ facta præſumitur illico, quod concluſum ſit in cauſa, reo viuente. His vero adiicies, quæ ego latè dixi *ſub cap.* 3. *de appellat. q.* 3. quatenus ibi probatum eſt appellari non poſſe à pœna legis, ſecus à pœna hominis.

17 Aliam inquam tertiam limitationem refert voluiſſe alium Doctorẽ introducere, dicendo, vt licet ſententia pronuntiata nondũ in vita delinquentis, nec ipſe confiteretur delictum, nec de illo conuictus foret teſtibus adhuc, ſi fuiſſet mortuus, cauſa concluſa, poſſet quidẽ proferri ſententia, & mulcta exequi contra hæredes ſic Guacinus *de reorum defenſ. defenſ.* 33. *cap.* 26. *num.* 7. ex ea ratione; quia paria ſunt eſſe concluſum in cauſa, vel latam eſſe ſententiam, in cuius comprobatione intendit ſe protegi ex authoritatibus Mandeli Alben. Iulij Clari, Menchacæ, & Farinacij in locis iam citatis ſupra quos non probare contendit noſter collega: nam ſequendo Baldi doctrinam *in dicta l. unica num.* 9. voluit præter concluſam cauſam, vt ſit etiam delictum, atque maleficium plene probatum, & quod ſententia legalis ſit, & non arbitraria.

18 Et ob id firmat opinionem Guazini, nec fundari in iure, nec in Doctorum authoritatibus, & non in iure: nam illius Doctoris ratio, *quia paria ſunt concluſum in cauſa, vel ſententiatum*, debet intelligi *liquido probato maleficio, & quod pœna legalis ſit*, vt intellexit Baldus ſupra adductus; aliter enim ait Gundiſalb. paritas nõ currit; eo quod, vt ſententiatum nequit haberi delictum, quod ſolum in ſuſpicione conſiſtit, in quo non eſt poſita legalis, ſed tantum arbitraria pendente ab arbitrio incerto iudicum, quod non valet inueniri, ac concurrere in concluſione cauſæ, nec in authoritate Doctorum, cum eorum quatuor ab illo allegato ſequuntur Bald. qui dicit requiri, vt delictum ſit probatum, & cauſa concluſa; & quod pœna legalis ſit, vt idem Gundiſalb. *ſupra* retulit,

19 Ex quibus omnibus deducit, ac infert ſolum in tribus iã relatis caſibus poſſe ſententiam pronuntiari condemnatoriam aduerſus defunctum in delicto hæreſis, in quo plena probatio inueniatur, vt pro hæretico habeatur, vt ſupra in principio retulit, & in delictis publicis communib. in eo, qui mortuus fuit, lite conteſtata, & confeſſus, & in plenè cõuicto
cauſa concluſa, vbi pœna legalis eſt. † Indeque 20
per neceſſariam conſequentiam, dicit inferri, contra reum defunctum, ſola ſuſpicione hæreſis non poſſe ſententiam proferri arbitrariam condemnatoriam, & ſi mortuus fuiſſet, iam cauſa concluſa, cum etſi viueret ſolum in iſtis caſibus condemnari poſſet abiuratione de leui, aut vehementi, aut in mulcta pecuniaria ex inſtruct. Matriti cap. 46. ibi *quando eſta ſemiplenamente probado el delicto, o ay tales indiçios, que no puede ſer abſuelto de la inſtançia, en eſte caſo ay differentes remedios en Derecho, quees abiuraçion de vehementi, o leui, el qual pareçe remedio mas para poner temor à los reos para adelante, que para Caſtigo de lopaſado, y por eſto alos que abiuran, ſeles imponen penitençias pecuniarias.*

Cumque finis harum ſententiarum, ſit quod- 21
dam tantum remedium ad perterrendos in poſterum reos, & non tam ad illos puniendum de commiſſis; & quod mulcta pecuniaria ſequitur abiurationem ipſam. Infert quidem noſter Gundiſalb. vt in prædicta ſententia, & mulcta deficeret motiuus principalis, & quod condemnatio pecuniaria mala audiretur; hoc eſt *de mal ſonido*, vt dicitur in ipſa inſtruct. *cap.* 65. quia in defuncto reo nequit conſiderari remedium tale ad illum perterrafaciendum in poſterum, nec ad pœnam pro præterito; & ſic dicit vt ſi pecuniaria pœnitentia imponeretur abiurantibus, male poſſe eam imponi defunctis, qui iam non valent abiurare: ita cum Pegna 3. *p. comment.* 169. verſ. *quid ſi lite pendente.*

Vnde concludit non poſſe pronunciari ſenten- 22
tiam contra defunctum de hæreſi ſuſpectum in quoad ad abjurandum, condemnetur de leui, aut vehementi, vel in pœnitentia pecuniaria; cum etſi moreretur cauſa iam ſententiata, ſed nondum notificata ſententia (quod ſtrictius eſt) adhuc recaudari non poſſet, nec exigi pœnitentia pecuniaria, vt præſenſit noſtrum conſilium ſupremum in quadam ſua epiſtola miſſa ad inquiſitores Toleti
in verbis ſequentibus. † *Reuerendes Señores con* 23
Maldenado Nunçio deeſſe Sancto offiçio que eſta llena, reçiuimos dos cartas Vueſtras y deſpues otra con el menſajero, que lleuò el proçeſo de Migule Sanchez, de Cuyo falleçimiento nos a peſado; y creiendo que no eſtaua tan malo, no ſe auia deſpachado antes, y tambien por la auſençia de el Licenciado Sandoval que la auia viſto. Y pues el falleçio antes que ſele notificaſe la ſentençia, no ſe deue cobrar la penitençia. Guarde nueſtro Señor Vueſtras Reuerendas perſonas de Madrid. à 27. de Hen. de 1552. D. Diego
Fauera, el licenciadoDiego, de losCobos. † Et ſic Valli- 24
ſoleti contigit, me Patrono Fiſcali obtinente contra quendam cõmiſſarium diuerſis delictis extra fidem irretitum, qui poſt latam ſententiam condemnatoriã ducentorum ducatorum, ſed nondum pronunciatã, & notificatam, tempore breui mortuus fuit; & ſic pro tunc ſilui; imo, & Tribunal præſenſit non eſſe pœnam illam exequendam in Commiſſarij hæredes anno 1651.

ALLEGATIO IX.

Quidã teſtificatus reus à duobos teſtib. de auditu, & ab alio dicẽti reum ſibi dixiſſe, vt iudaicaret cum eo abſque expreſſione aliqua cæremoniarum legis iudaicæ, aufugit ad Prouincias extraneas, & remotas, in quem proceſſit, vt contra abſentem fugitiuum Sanctum Tribunal inquiſitionis per terminos cap. cum contumacia de hæret lib. 6. vſque ad relaxationem in ſtatua. Et quia filij, cognati, atque deſcendentes eius prætendebant inſtanter reuocationem ſententiæ eo inquam velamine, quod ſcilicet reus dictus, pater eorum fuerit bonus, atq; Catholicus Chriſtian. qui dum vixit vſque ad mortẽ opera pia, vt talis fuerit legata in ſuo teſtamento, relinquens religioſa qualia fideles Chriſtiani, & timorati aſſueſcont, offerentes ſe dicti filij, & deſcendẽtes probare Patris ſui innocentiam, vt liberarentur à nota, & infamia, & vt recuperarent bona confiſcata parentis. Et quia iſte caſus eſt ordinarius de facto, ſed non bene digeſtus, duxi illum ad vnguem diſputare, vt ſic abſque nebula in poſterum procedatur iuxta quæ Hiſpano ſermone ſcripſi, vt Promotor Fiſcalis anno præterito. 1658.

SVMMARIVM.

1 *Concluſiones quadam communes pramittuntur in pracedendo contra hareticos à n. 2.*
2 *Appellatio harotitis denegatur.*
3 *Haredes haretici non poſſunt appellare à ſententia.*
4 *Filois vetita eſt defenſio, quando ex violenta praſumptione conſtat parentes deſiſſe hareticos.*
5 *Sententia lata nocet haredi, ad quem bona defuncti peruenerunt.*
6 *Hareticus, vel vt conaictus iudicatur probationibus veris.*
7 *Contumax iudicio Eccleſia babetur tamquam conuictus, pertinax, vel vt hareticus.*
8 *Contumax non auditur appellans.*
9 *Appellatio datur oppreſſo, & granato à indice.*
10 *Appellatio abſentis contumacis non admittitur.*
11 *Appellatio denegatur à lege pœnam imponente, ſocus à mulcta. Et de ratione n. 12. 13.*
14 *Sententia lata contra libertatem abſentis ex euidentibus probationibus & qua proueniunt à contum acia, noceat*
15 *Argumentum de contumace ad pertinacem eſt validam.*
16 *Abſens condemnatus hareticus, eſt in ſtatua comburendus.*
17 *Abſens condemnatus pro hareſi, ſi vt panitens comparcat, auditur ad ſe purgandum num. 18. 19.*
18 *Contumax pro hareſi condemnatus quandocumque, ſiue ſponte compareat, aut captus; auditur etiam ſi ſint ſtatuta in contrarium vt num. 19.*
20 *Abſens condemnatus, non videtur vt defendi poſſit etiam quoad bona per filios, & haredes, vt à n. 21.*
21 *Cap. cum contumacia de hareticis lib. 6.*
22 Bulla Alex. IV.
23 Cap. fin. de hæreticis lib. 6. num. 30.
24 *Citatio qualiter in prima inſtantia dicatur ſublata hareticis contra iuris regulam.*
25 *Citata parte, qui ex iuſto impedimento comparere non poteſt, non officit receptio teſtium.*
26 *Citatio eſt defenſio ſubſtantialis ex ſolemnitatibus, & ſic illa, qua dicitur prima, nec per Principem valet auferri n. 27.*
28 *Appellatio ſecundum aliquos non eſt propriè defenſio, vt n. 36.*
29 *Defenſio quando legitime competat poteſt à Principe declarari.*
30 *Citatio non ſubſtantialis poteſt à Principe auferri.*
31 *Inquiſitores ex officio debent defendere reos nolentes defendi n. 32. 33.*
32 *Appellatio ab interlocatoria ſententia admittitur, etiam in cauſa hareſis.*
34 *Appellatio de iure admittitur in omnibus cauſis, etiam paruis.*
35 *Appellandi vſus eſt nimis frequens.*
36 *Appellatio iure ſingulari poteſt auferri à ſententia diffinitiua in crimine hareſis.*
37 Cap. filij, vel nepotes de hæreticis lib. 6.
38 *Suſpectus de hareſi dicitur qui teſtificatus eſt à tribus teſtibus n. 39.*
39 *Teſtis vnus aduerſus quos ſit ſufficiens ad capturam.*
40 *Inquiſitores poſſunt procedere etiam aduerſus leuiter ſuſpectos de hareſi, vt interrogent illos, quid ſentiant de fide, ſi abiecti ſint, & num. 41.*
41 *Excommunicatus permanens ſic per annum, vt ſuſpectus de fide eſt, quando damnari poſſit.*
42 *Vehementer ſuſpectus quando quis dicatur remiſſiue.*
43 *Abſens citatus per edicta, qui non Comparuit, punitur, vt contumax, pertinax, & formaliter hareticus.*
44 *Filij hareticorum damnatorum in abſentia propter contumaciam, videntur eaſdem pœnas incurrere, ſed quales hic, & infra.*
45 *Confeſſio reſultans ex fuga relaxati in ſtatua non eſt vera, ſed ficta.*
46 *Bart.* in l. cum filius familias ff. de verb. obligationibus, *intelligitur.*
47 *Filij hareticorum ſunt inhabiles.*
48 *Pœna contra hareticos fautores, defenſores, & receptatores habent locum etiam in filiis eorum.*
49 *Filij quando prohibeantur ſolicitare, vt ſuper cauſa diffinitiua Patris in Sancto officio practicetur.*
50 *Hareticus, cui prohibetur appellatio, videtur vt nec vti poſſit alio ſupplicationis, reſtitutionis, vel reuiſionis remedio, vt n. 51.*
52 *Appellatio prohibita à lege intelligitur de ſuſpenſiua.*
53 *Appellatio, qua intendit reus monſtrare ſuam*

innocentiam non tollitur.

34 *Appellandi facultas non oritur à magnitudine causæ, sed ab iniquitate iudicis.*

55 *Clausula* appellatione remota, *aut* non obstantibus, *qualem appellationem prohibeant, vel non, & à num.56.*

56 *Prouocatio hæredum recipienda est quoties iusta causa postules num.57. nisi defunctus fuerit confessus, vt n.58.*

59 *Hæreticus conuictus, confessus, siue notorius prohibetur appellare; item & eius filij, & hæredes.*

60 *Contumax reus allegans iustam causam, auditur appellans, si adsit contemptus.*

61 *Appellatio ficta contumacis admittitur.*

62 *Filij, vel hæredes admittuntur appellantes pro patre hæretico, quoties ipse pater admitteretur, vel sponte comparens, aut captus.*

63 *Antonij Perez filij appellantes auditi fuerunt probantes in Sancto officio innocentiam patris.*

64 *Processus post multos annos remissus, de quibusdam propositionibus censuram habentibus aliam inspectionem assumpsit anno 1659.*

65 *Filij cuiusdam hæretici præsumpti mortui in carceribus admissi sunt post conclusum in causa ad defendendum patrem ab anno 1657.*

66 *Filij, vel hæredes esto non appellent pro patre hæretico valent vti supplicationis, & recursus remedio, aut restitutionis vt num. 67. 68.69. 70. vel querela, vt num. 61. vel iudicis officio, vt n.72.*

69 *Nullitas, quæ apparet ex actis potest per agnatos allegari.*

70 *Remissio processus solet admitti aduersus quamcumque sententiam.*

71 *Querela remedium competit appellare prohibito.*

72 *Iudex officium suum debet impartiri, vt innocentia probetur.*

73 *Hæreticus conuictus legitimis probationibus, aut confessus, prohibetur appellare, & eius hæredes.*

74 *Appellare potest condemnatus, vt hæreticus ex suspicionibus; item, & eius filij, atque hæredes. Et de ratione n.75.*

75 *Absens vt declaretur hæreticus, qualis citatio, & formula requiratur. Et de vera praxi sub distinctione à n.76.*

77 *Cap.cum contumacia forma non obseruatur contra hæreticum absentem conuictum plenis probationibus, aut confessum; secus aliter, vt n.78.*

79 *Absentes, qui post eorum statuam combustam audiantur ad se compurgandum in Sancto officio, & à n.80.*

80 *Sententia ex præsumptione violenta fertur.*

81 *Præsumptio violenta qualem probationem in contrarium admittat n.82.*

83 *Hæreticus, vt condemnetur tamquam formalis, quali probatione contingat.*

84 *Filij, vel hæredes excusare patrem infirmum consolationem petentem ab hæreticis non possunt, & n.85.*

85 *Relaxatus in statua quandocumque compareat debet admitti.*

86 *Citatio præcedere debet ad procedendum in absentem ex causa fidei. Et quando non procedat n.88.*

87 *Excommunicatus, qui per annum insorduit potest admitti ad se compurgandum.*

89 *Sententia in causis fidei non transeunt in iudicatum.*

90 *Hæreticus condemnatus iuxta textum* in cap. cum contumacia, *non dicitur verò talis sed præsumptus qui si compareat pœnitens non punitur pœna ipsius.*

91 *Roma supremum tribunal tradit ex integro quoad personam & bona hæreticos qui post condemnationem in statua comparent etiam post annum. Iuxta quod filij audiuntur parentes defendendo, vt n.92.*

92 *Aliter iuxta praxim inquisitionis Hispanicæ, vt n.93.*

T difficultas oblata clarius percipiatur antequam problematicè, & ad 1
partes disputetur, indicaui, vt necessarium quasdam conclusiones iuridicas in practica, & vsu Tribunalium inquisitionum præsupponere, vt sequitur.

Prima ergo conclusio est quod per doctrinam,& 2
decisionem *c.vt inquisitionis de hæret.lib.6.* habetur in verbis sequentib.ibi: *nõ obstantibus appellationibus seu proclamationibus prædictorũ nequitiæ filiorũ, cum tam secundum ordinationem prædecessorum nostrorum, quam secundum legem imperialem, appellationis, & proclamationis beneficium expressè sit hæreticis, & credentibus, & eorum receptatoribus, fautoribus, & defensoribus interdictum*, sicut probant cum infinitis Farinacius *de hæres.q.185. §.15. à num. 227.* referens antiquiores, & moderniores vsque ad sua tempora, quem sequuntur deinde Diana, Carena, Bordonius, & alij interpretes neotherici referendi infra, & cum aliis Barbosa *in dicto cap. vt inquisitionis num.6.* dicentes omnes denegari hæreticis appellationem, & concludentes sic procedere, quando diffinitiuè sententiatus est reus, non sic à sententia interlocutoria inducente grauamen irreparabile, *vt tortura.*

Secunda conclusio est, vt quemadmodum hæ- 3
reticus ipse nequit appellare à sententia lata,atque pronunciata contra illum, sic nec eius hæredes, vt testantur, ac confirmant cum pluribus idem Farinacius *supra n. 230.* Simanchas *de cathol. instit. tit. 6. num. 7.* Barbosa *in dicto cap. vt inquisitionis sub eodem num. 6.* Diana *p.4. tract.8. res.13.* quam dicunt ita procedere, si hæreticus plenè testibus conuictus sit, aut crimen confessus fuit; quia nemo plus iuris in alium transferre potest,quam ipse
habet.† Et quia iure Pontificio vetita est filiis de- 4
fensio,cum ex violenta præsumptione constat pa-
tres eorũ hæreticos desisse.† Et quia sententia lata 5
contra reum, hæredi quoque nocet,ad quem bona defuncti peruenerunt,vt dicit idem Farinacius per textum *in cap.filij de hæret lib.6.& per leg.quis cod. ad legem Iul. Maiest. l.1. vbi causa fiscales l. vlt.§. vltimo ff. de bonis eorum*, ex doctrina Bart. & cæterorum *in l. cum filius familias ff. de verb. obligat.*

Tertia vero conclusio firmat quod ipso iure, & 6
Ecclesiæ iudicio hæreticus, vel vt conuictus iudicatur probationibus veris; quia hæc præsumptio veritatem imitatur, & eosdem habet effectus per iura, & DD. ab Augustino Barbosa relatos *axioma 97.* & hoc intentum, quantum probant glossa, & DD. *in dicto cap. cum contumacia*, Rojas *sing. 2. num. 6. & singulari 6. num. 3.* Samanchas *de cathol. instit. 2. à num. 1.* Paramo *de origine inquisit. lib.3. cap.4. num. 67.* Grassis *decis. vnica de hæret*, quæ comprehendit omnes illos, quos sententia, & veræ comprehenderent probationes..

Ob

7 Ob quod Sanchez *in præcepta decalogi tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 19. Barboſa *in dicto cap. cum*
contumacia num. 7. in gloſſa ibi: *licet habeatur pro*
contumaci, dicunt quod contumax iudicio Eccle-
8 ſiæ habetur tamquam conuictus, & vere pertinax,
velut hæreticus. † Et comprobat alia iuris regula,
quod contumax non auditur appellans, ſi verè
contumax eſt, vt Doctores agnoſcunt per textum
in l. penale, §. ad crimen ff. de publicis iudiciis, l. 1.
quorum appell. non recipiantur, *l. ex conſenſu* 21.
9 *§. fin. ff. de appellat.* † Ex ea ratione, quia appel-
latio datur oppreſſo, & grauato à iudice, iuxta
quæ latè ſcripſi *ſub Rub. & tit. de appellat.* non
autem ei, qui iudici rebellis eſt, & talis dicitur
verus contumax: ita Scaccia *de appellat. q.* 17. *li-*
mitat. 3. *num.* 4. Riccius *collect.* 1856. cum aliis.

10 Quarta eſt concluſio, vt ſi qui legitimis vocatus
edictis ad agendam cauſam abſens ſit condemnatus
abſuerit per contumaciam, eius appellatio recipi
non poſſit, vt concordes docent DD. per iura *in l.*
& poſt edictum 73. *§. fin. ff. de iudic. dicta l. ex con-*
ſenſu 23. *§. fin. ff. de appellat. l.* 1. *l.* 4. *in fine cod.*
quorum appellat. non recipiantur, *l.* 9. *tit.* 23. *p.* 3.
l. 3. *tit.* 16. *lib.* 3. *ordinaments.*

11 Quinta inquam eſt, nempe à lege imponente
pœnam non appellari, etſi à mulcta admittatur
appellatio, cum non adſit grauamen aliquod, à
quo appelletur, quia placitum latæ legis eſt ab eo,
qui ſupremam habet vim, & poteſtatem legis con-
dendæ, *l. ex qua pœna ff. de verb. obligat. l. ſi res*,
& ibi Bartol. *ff. de appell. recipiendis*, Decius *in*
cap. conſuluit. el 3. *de appell.* ſicut etiam compro-
bant verba textus *in l.* 2. *verſ. ex actis deinde Re-*
gibus ff. de origine iuris ibi: *nec prouocatio ab eis*,
ſicut à reliquis Magiſtratibus, *quibus ius ſummum*
erat ad corrigendum, *& interpretandum leges*, *pro-*
12 *batio ſublata erat.* † Et eſt ratio nam cum omnes
ſumus obligati ad ſeruandam legem, & legis gra-
uamen, non cenſeatur, nec conſequenter appel-
landi cauſam præſtet *per l. leges cod. de legibus, auth.*
vt omnes obediant iudicibus prouinciarum *collat.*
7. *§. arrigat.* & de qua ego dixi *in c.* 3. *de appellat.*
ſub quæſt. 3. circa finem, vbi leges.

13 Quare optime per hos terminos in caſu noſtri
dubij dixit Simanch. *de cathol. dicto tit.* 6. *ſub n.* 3.
nec durum, nec crudele eſſe: vt hæreticis negetur
appellationis remedium, eis credentibus, fautori-
bus, & defenſoribus eorum; tum quia id genera-
liter, & vniuerſè conſtitutum eſt, quoties reus
crimen fatetur, aut talibus plene conuincitur;
tum etiam cum hæretici, & cæteri commemorati,
conuicti, vel confeſſi fuerint appellare nequibunt
à pœna legis, quæ ipſo iure illis eſt impoſita. alio-
quin non de facto iudicis, ſed de iniquitate legum
conquererentur: ita ille ex *dicto cap. vt inquiſitio-*
nis, *& ex dicta l.* 2. *cod. quorum appell. non recip.*
dicta l. ſi qua pœna ff. de verb. ſignif. & faciunt
nonnulla adducta *alleg.* 8. *praced.* ex noſtro colle-
ga D. Gundiſalb. Brauo bene ponderata ad alium
propoſitum, de quo ibi.

14 Sexta concluſio eſt nempe, quod ſententia la-
ta contra libertatem abſentis, ſi feratur ex euiden-
tibus probationibus, quales dicuntur habitæ vt
tales in iure; & ob id illæ, quæ proueniunt à con-
tumacia aliis iunctis præſumptionibus, nocet om-
nibus æquè, ſicut docuerunt Couarr. *in pract.*
cap. 13. *num.* 5. verſ. *quarto mihi* DD. Ioannes Sco-
bar *de puritate ſanguinis p.* 1. *q.* 4. *num.* 24. Pegna
in director 3. *p. comment.* 164. verſ. *& in caſu no-*
ſtro, vbi ex Albertino *de cathol. inſtit. q.* 29. *n.* 9. †

Dicens argumentum de contumace ad pertina- 15
cem de iure validum eſſe; Pater Molina *tom.* 3.
de iuſtitia 1. *p. diſp.* 618. *num* 17. Filiucius *quæſt.*
moral. tract. 22. *num.* 225. idem D. Scobar cum
Sanchez, & aliis *dicto §.* 4. *num.* 13. *&* 16. firmans
hodie non eſſe dubitandum, vt refert *num.* 45. *&*
56. legendus.

Septima autem concluſio docet abſentem con- 16
demnatum, eſſe relaxandum, & in ſtatua com-
burendum; & ita exequendum fore tenent Siman-
chas *de cathol. inſtit. tit.* 2. *Rub. abſentibus num.* 8. *&*
in enchirid. violata religionis tit. 45. *Rub. de abſen-*
tibus num. 4. Campegius *in additionibus ad Zan-*
chinum in tract. de hæret. cap. 18. *litt. B.* vbi quod
ita Romæ, & vbique ſeruatur, Pegna in addition.
ad Eymeric. *in director. inquiſit. p.* 3. *comment.* 49.
num. 216. verſ. *verum hoc* eſt *obſeruatione digniſſi-*
mum, & cum aliis Farinac. *de hæreſi dicta quæſt.*
185. *§.* 7. *num* 102.

Octaua concludit quod in contumaciam con- 17
demnatus pro hæreſi ex plenis, & euidentibus pro-
bationibus, ſi vult ſuam innocentiam docere au-
ditur quandocumque, quam ſi probare nequeat,
ac pœnitens, & compunctus miſericordiam petat,
recipiendus eſt; eo quod non ſit plus operatura fi-
cta confeſſio, quæ a contumacia reſultat, quam
vera, cum & ore proprio hæreſim confeſſus ad mi-
ſecordiam admittatur, vt optimè docuerunt Burſa-
tus *conſ.* 7. *à num.* 19. *& num.* 54. *in fine lib.* 1. vbi
teſtatur ſeruatum, Scaccia, *de iudicio cauſar. ciui-*
lium, *& criminal. cap.* 98. *a num.* 26. Farinac. *ſupra*
dicta quæſt. 185 *§.* 2. *num.* 103. vbi dicit quod
contumax condemnatus, vt hæreticus, ſiue ex
plenis probationibus, ſiue ex ſuſpicionibus, &
ſiue propter inſordeſcentiam in excommunicatio-
ne per annum, admittitur ſemper ad miſericor-
diam, ſi pœnitens fuerit; ſecus ſi impœnitens exi-
ſtat, vel ſi vt relapſus fuerit condemnatus; quia
tunc in vtroque caſu curiæ ſæculari traditur.

Vltima concluſio declaratiua præcedentis eſt, vt 18
quoad perſonam contumax pro hæreſi condemna-
tus quandocumque compareat, etiam poſt lapſum
annum, & ſtatuam combuſtam, ſiue ſponte, ſiue
etiam captus ſit, audiatur ita Simanchas *dicto tit.*
2. *num.* 20. *&* 21. *& tit.* 14. *de contumacibus n.* 10.
Rojas *ſingulari* 145. *num.* 5. Pegna *in director p.* 3.
comment. 49. poſt *num.* 213. *litt. C.* verſ. *adueniente*
te autem die, Scaccia *ſupra cap.* 9. *num.* 25. Flamin.
Cartarius *de execut ſententia cap.* 1. *num.* 280. Tho-
mas Sanchez *in decalog. lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 18. verſ.
atque, in propriis hæreſis terminis, vbi dixit de hoc
eſſe gloſam receptam communiter *in cap. excom-*
municatus 1. *§. qui autem in* verbo *condemnatur de*
hæreticis.

Et quod debeat audiri etiam non obſtantibus 19
ſtatutis quibus cauetur, vt lapſo certo tempore
poſt lapſam ſententiam, condemnatus non audia-
tur; quia talia ſtatuta ſunt iniqua, & iniuſta, ſicut
affirmant Pegna *in addition. ad Eymericum dicta*
3. *p. comment.* 49. *poſt num.* 215. *litt. C.* nec exten-
di ad contumaces hæreticos condemnatos, & ſi ab
Eccleſiaſtico iudice condita fuerint, niſi de illis ex-
preſſam fecerint mentionem ſcribunt Scaccia *in*
dicto tract. de iudicio cauſar. ciuil. & criminal. &
hæret cap. 98. *num.* 38. Farinac. *dicto §.* 7. *q.* 185.
num. 105. *&* 111. cum multis.

Negatiua

Negatiuæ sententiæ fundamenta

20 SVppositis vero dictis nouem conclusionibus, & aliis, quæ aggregari poterant spectantibus ad iura appellationis, reuisionis actorum post latas sententias diffinitiuas,ac audiendi interdicto appellare per viam recursus, aut quærelæ, siue ex officio iudicis iuxta quæ dixi *sub tit. de appellat.* item *& de sentent. & re iudicata*, *& alleg. sequenti*, quod in dubio proposito dignum est discussionis, est an reus absens, & in statua relaxatus iam defunctus, valeat nihilminus defendi à suis filiis, & descendentibus, non solum quoad eius innocentiã, & famam, verum, & quoad recuperanda Patris bona.

21 Et videtur negatiue respondendum; tum ex regula textus *in dicto cap. vt inquisitionis adducti supra num.* 1. tum ex alia textus *in dicto cap. cum contumacia de haret. lib. 6.* & ex Rojas *singul.* 19. Paramo *de origine inquisition. lib.* 3. *q.* 4. *num.* 58. Deciano *in tract. criminal. lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 16. *& cap.* 58. *n.* 1.

22 Secundo ex verbis Bullæ Alex. IV. relatæ ab Eymerico, vbi Pegna *in p.* 2. *comment.* 155. *&* 156. quæ loquens de solis suspectis de hæresi, denegat illis appellationem in verbis sequentibus ibi: *qui autem inuenti fuerint sola suspicione notabiles, nisi iuxta considerationem suspicionis, qualitatemque personæ, propriam innocentiam congrua purgatione monstrauerint anathematis gladio feriantur, & vsque ad satisfactionem condignam ab omnibus euitentur; ita quod si per annum in excommunicatione perstiterint, tunc velut haretici condemnentur; item & appellationis, & proclamationis huiusmodi personarum minimè audiantur*, cuius prima verba ad litteram refert Pontifex *in cap. excommunicamus el* 1. §. quia autem de hæret, vbi benè cum infinitis *à num.* 9. explicat Barbosa legendus, vsque ad numero 16.

23 Tertio ex doctrina textus *in cap. fin. eodem tit. dicto lib. 6.* in vers. *iubemus*, & in vers. *cessante* vbi citatio, & testium publicatio aufertur, & hodie in praxi omnino, inspecta extrauag. Innocentij IV. & hoc quod crimen hæresis sit respectu aliorum criminorum nefandissimum, & Reipublicæ maxime nociuum: quare DD. dicunt mirandum non esse, vt licet in eo delicto agatur de maiori punitione delinquentis, quam in aliis delictis, nempe de bonis ipsius, de fama propria, & honore suorum, adhuc lex sancte, & iustè decreuerit vt non fieret talis citatio propter imminens graue periculum testibus, non obstante illo grauissimo damno delinquentis, quod minus reputauit, quam illud, quod excitatione, vel publicatione resultare valeret; eo quod datis illis, cessabat accusatio, & ostensio, seu manifestatio illius, quibus cessantibus, tota Respublica corrumpebatur, & periclitabatur, vt ibi explicat Barbosa ex doctrina Abbatis, & aliorum *in cap. præterea de sponsalibus.*

24 Cum intra primam instantiam substulerit Pontifex citationem reo faciendam ex causa hæresis contra iuris regulam ordinariam *cap.* 2. *de testibus*, *cap. in primis* 2. *q.* 4. *cap. tua*, *cap. quoniam vt lite non contestata l. si quando* 15. *& auth. sed & si quis cod. de testibus*, *l. iudices* 19. *cod. de fide instrument. auth. de testibus* §. *fin. l. in seruorum* §. *fin ff. de pœnis*, quæ docet examen nullum esse testium factum contra non citatum, taliter vt nullam fidem facere queat, vt DD. docent in dictis iuribus, ampliantes, vt non solum requiratur in productione testium partium citatio; sed ad hoc vt fidem faciant esse necessarium, quod detur copia parti cum termino ad opponendum, singulariter Abbas *in extrauag. ad reprimendum* super verba *de plano*, Angelus de Aretino *in* §. *appellantur instit. de exceptionib.* Hypolitus Riminald. nimis ad id commendans cum aliis *singulari* 85. *& in cons.* 120. *num.* 18. †

Ac in tantum etiam, quod si pars citata comparere non potuerit ex iusto impedimento, nihilominus talis receptatio sit nulla iuxta textum *in* §. *si vero in auth. de testibus* ibi: *& non ineuitabili quadam necessitate venire non possit*, vbi glossa; & Farinac. cum multis *de testibus q.* 71. Rodriguez *de examinand. processu cap.* 7. *num.* 39. 25

Et cum hæc solemnitas sit ex solemniorib. & substantialibus quæ spectat ad defensionẽ rei, & plus, quã appellationis remedium, sequitur iuste decisum *in dicto c. vt inquisitionis*, hæreticum non posse appellare à sententia diffinitiua; imo, & nec suspectum de hæresi *ex Bulla*, dict. Alex. † Et magis benè si consideretur quæstio illa ordinaria Doctorum *in cap.* 1. *de causa possess.* adducta, de qua ego ibi, num Princeps possit condemnare, aut sententiare quendam, aut absentem, eo non vocato, vel citato, aut auferre illi appellationem post latam in eum sententiam; qui resoluunt citationem primam non posse per textum ibi: *& in clem. pastoralis* §. *caterum de re iud. cap. Deus omnipotens* 2. *q.* 1. *Genesis cap.* 3. & ex aliis iuribus, etiam, & ciuilis iuris, & canonici, ob quod ius dicens nullomodo tollere citationem, quin pro absente debeat defensiones supplere, sicut docent per textum *in l. si non defendantur ff. de pœnis*, *l. ampliorem cod. de appell. in princip.* & quod sit propriissima naturalis iuris, & in quantum ad aliam partem appellationis, esto quod etiam pertineat defensioni ex iure naturali debitæ iuxta *l.* 1. §. *interdum ff. quibus appell. non licet*, sitque defensionis species, vbi etiam citatio per textum *in cap. omnis oppressus* 2. *q.* 6. *cap. cum inter* §. *inquisitionis*, *cap. significauit. de except. l.* 1. *ff. de appell. cap. suggestum eodem*, docent DD. posse à Principe auferri absolute: nam appellatio est tantum quædam defensio ciuilis, sicut, & aliæ cæteræ exceptiones eodem iure inuentæ, Panormit. *in cap. dilecti num.* 13. *de except.* vbi alij Couarr. *in pract. cap.* 13. 26 27

Indeque oriri iuxta intellectum aliorum appellationem non esse propriè defensionem; & ob id non tolli defensionem, quæ proprie est, vt reus audiatur, eique iniuria non fiat iuxta textum *in dicta clem. pastoralibis de re iudicata*, quam quidem defensionem potuisse fieri in prima instantia: sic relati à Balboa, Mogrouejo *in dicto cap.* 1. *de causa possess. & prop. num.* 81. valuisseque summum Ecclesiæ præsulem rite, & recte auferre in dicto cap. vt inquisitionis, & in aliis Bullis, & extrauagantibus, & ex Bulla Clem. IV. proclamationem, & appellationem hæretico, aut de hæresi suspecto: nam etsi aliquoties iustis de causis possunt lex, aut Princeps præcipere, vt procedatur, quando occurrunt circunstantiæ, quæ faciunt silire rationem iustæ defensionis sine citatione, vt resoluit cum multis Barbosa *in dicto cap.* 1. *de causa possess. & prop. num.* 9. *per gloss. in l. si is qui* 44. *in vltimis verb. ff. ex quibus causis maior*, Abbas ibi, adhuc citatio proprius ad defensionem spectat, quam appellatio. 28

Et

29 Et confirmatur, quia poteſt Princeps declarare qualiter, & quando reo competat legitima defenſio; indeque auferre defenſionis modum, etiam extraiudicialem; provt auferetur legitime condemnatis ad mortem, Couarr. *lib. 1. variar. cap. 2. num. 13.* Zenedus *ad Decretal. collect. 13. num. 2.* D. Thom. *2. 2. q. 69. art. 4.* ſiue etiam iudicialem, Balboa Mogrouejo *in dicto cap. 1. de cauſa poſſeſ. & propriet.* vbi dicit eodem modo poſſe auferre exceptiones, appellationes, recuſationes, & citationes.

30 Vnde quidam mirandum non eſt, vt Pontifex *in dicto cap. fin. de hæreticis lib. 6.* auferret citationem ad examen teſtium, & eorum publicationem modo ibi relato, cum ibi non auferat reo citationem ſubſtantialem iudicij; eo quod cum eodemmet reo cauſa actuatur, atque proſequitur, vidente præſente, atque reſpondente, cui datur tempus ſufficiens, vt ſe defendat, taliter, vt etſi ipſe
31 renunciaret defenſionibus, ſeu nolit defendi.† Adhuc inquiſitores iudices illius ex officio proprio teneantur inquirere, atque quærere quibus defenſionibus ille reus excuſpari valeat à delicto hæreſis, & hoc quidem, vt adimpleant regulam iuris relatam *in l. ſi non defendantur, & in l. ampliorem,* iam adductis, faciliuſque potuiſſe Papam probibere, vt reus hæreſis appellaret à ſententia diffinitiua aduerſus illum lata; ſiquidem reus, contra quem proceditur in carceribus detentus plene, & per terminos iuris competentes auditur in defenſionibus ſuis ante condemnationem; imo & poſt ſententiam ante eius executionem, vt docuerunt Vmbertus Locatus in iudiciale inquiſitor verbo *proceſſus n. 6.* Farinac. legendus *de hæreſi dicta q. 185. §. 14. num. 211. & 215.* cuius ſententia ſingularis videtur; eo quod alij plures contra ſentiunt relati ab eo ibi *num. 214. & 216.* inter quos Eymericus *in director inquiſit. p. 3. Rub. de defenſione reorum num. 117.* Henrich. Bohik. *in cap. ſi aduerſus num. 5. de hæret.* Campegius *in additionibus ad Zanchinum de hæret. cap. 9. littera D.* Carrer. *in tract. de hæret. num. 131.*

32 Ex his colligitur quædam legitima conſequentia ad praxim Doctorum, & Tribunalium inquiſitionis, nempe vt diſpoſitio *dicti cap. vt inquiſitionis* limitatur *in appellatione*, ab interlocutoria ſententia habente grauamen irreparabile, quale eſt torturæ ſententia lata ante diffinitiuam ex gloſſa *in clem. 1.* verſ. *ipſo iure* de hæreticis, quæ reddit rationem; quia ſcilicet huiuſmodi grauamen tolli non poteſt per appellationem à diffinitiua, Ioannes de Imola num. 13. verſ. *per hec dicit gloſſa*, Zabarela *in §. duro num. 11. in fine q. 22.* Simanchas *in enchirid. violata religionis tit. 52. Rub. de tormentis num. 11. & tit. 65. Rub. de appellat. num. 7.* Eymericus *in director. p. 3. in Rub. de appellat. num. 21. fol. 487. col. 2.* ibi Pegna in additionibus *comment. 31. litt. A. col. 2. in fine*, ſi iuſtè appellat, refert alios infinitos Farinac. *dicta q. 185. de hæreſi §. 15. num. 232.* idem Eymericus *ſupra*, vbi ponit exempla decretorum interlocutoriorum, à quibus datur appellatio, & ibi Pegna *dict. com-*
33 *ment. 31.* † Quod mihi videtur probari ex alio efficaciori, fundamento: nam cum reo ante ſententiam diffinitiuam competant omnes defenſiones poſſibiles ad ſuam innocentiam manifeſtandam (vt iam diximus) quas debet iudex ex officio inquirere intra primam inſtantiam, ac accidere poſſit, vt tranſeundo ad ſententiam torturæ eædem auferantur, ſiue minuantur videmus in praxi admiſſas eſſe prædictas appellationes, quæ attentà diſpoſitione *dicti cap. vt inquiſitionis*, adhuc etiam videantur ſublatæ, & ex dicta Bulla Alex. IV.

Itaque fiet, vt licet iure diſipotum reperiatur 34
appellationem admitti, tam in ciuilibus, quam in criminalibus cauſis, ſiue paruis, ſiue magnis, ex *l. litigatoribus, l. & in maioribus cod. de appellat. l. 3. in fine cod. de pœna iudicum*, qui male iudicauerunt *cap. de appellationibus pro cauſis 11. de appellat*, vbi late dixi, *cap. ad Romanam 2. q. 6. l. 13.*
tit. 23. p. 3. † Quia appellandi vſus eſt frequens, 35
& nimis neceſſarius, cum imperitiam vel iniquitatem iudicis à quo tollat, vt inquit his verbis Vlpianus *in l. 1. ff. de appellat. l. Præfecti ff. de minoribus cap. ad noſtram de appellat.* cum ſit appellatio quædam defenſio, & releuamen oppreſſorum, *dict. cap. ſuggeſtum, cap. cum ſpeciali §. porro de appellat. cap. cum inter, cap. ſignificauerunt de exception.* & communiter DD. in dictis locis, vbi, &
ego latè *in Rub. & dicto tit. de appellat.* † Tamen 36
ius ſingulare ex iam dictis potuit eam auferre à ſententia diffinitiua in crimine hæreſis, in quo cum magno conſilio, & deliberatione proferuntur ſimiles ſententiæ in Tribunalibus Sanctæ inquiſitionis, vt conſiderauit Rojas *diſp. ſingul. 19 num. 4.* cum multis etiam antiquis ab eo relatis, & iterum ipſe *ſingulari 179. n. 2.* vbi ex hoc aſſerit quod ſententia ab inquiſitoribus contra hæreticum lata, poteſt executioni mandari, etiam pendente termino decem Dierum iure communi ad appellandum dato, vt præter ordinarias dixit Diana cum multis *p. 4. tract. 8. res 31.* præcipuè, ſi conſideretur à pleriſque caſibus appellationem in iure denegari, quoad vtrumque effectum, vt docent communiter DD. *in cap. conſuluit* vbi ego *de appell.* & in multis aliis iuribus, *& ſub tit. cod. quorum. appellat. non recipiuntur.*

Quarto fundatur ex doctrina textus *in cap. filij,* 37
vel hæredes de hæret. lib. 6. vbi hæredes, vel filij infirmorum petentium ibi conſolationẽ ab hæreticis, non admittuntur ad probandam eorum innocentiam, allegando eos non fuiſſe ſanæ mentis, tunc quando ſcilicet conſolationem poſtularunt, ſi prius ſuſpecti erant de hæreſi, vel diffamati, vel ſi conſtat quod erant ſanæ mentis. alias admitti ſcilicet per teſtes idoneos, qua quidem Pontificia deciſione videtur comprehenſum quidquid in præſenti dubitatur: nam prætendentes filij, & deſcendentes probare, quod eorum pater erat innocens, & quod vixerit benè opinatus ante, & poſt fugam, vel abſentiam, & quod mortuus fuit catholicus, ſi non impoſſibile, difficulter ſaltem id probare poſſe.

Primo, quia teſtificatione trium priorum te- 38
ſtium taliter de hæreſi ſuſpectus, & notatus fuit, vt inquiſitores, viſa earum relatione, decreuerint optimo iure reum illum incarcerandum, & quod Promotor fiſcalis peteret more ſolito, illius cauſam proſequendo vſque ad diffinitiuam, reo in carceribus ſecretis ſtante; ſi quidem iuxta communionem inquiſitionis ſtylum, & inſtructionem Matrit. cap. 4. ibi: *ſi la teſtificaçion no fuera baſtante paraprision* DD. † Reſoluunt communiter 39
vnum tantum teſtem legitimum facere teſtimonium ſufficiens ad capturam, præſertim, ſi eſt abjecta vilis, & ſuſpecta, perſona pro vt erát in ſecta Mahometana omnes valentiæ Regni, Neophiti in ſecta Luterana Galli, & Germani, & in noſtro Regno Luſitano Domicilium hinc inde trahentes ita incertum, vt videmus, cum in plurimum

ad

ad mercaturam vagentur ex regula textus *in l. quod si nolit §. qui mancipia ff. de ædilitio edicto, cap. excommunicamus §. cum autem de hæreticis, cap. si gens Anglorum dist.* 50. Rojas *de hæret. p. 2. assert.* 1. *num.* 33. non enim adulterinæ plantæ dabunt radices altas, nec stabilem sedem ponent, vt dixerunt Alciatus *lib. 3. parergon. cap.* 8. Palatios *in cap. per vestras de donationibus inter, notab.* 3. §. 10. *num.* 3. Paleotus *de nothis, & spuriis cap.* 55. *num.* 1. Menochius *de arbitr. casu* 464. *num.* 17.

40 Secundo, quia etiam aduersus de hæresi tantum suspectum possunt inquisitores ex leui, & modica suspicione procedere ad interrogandum illum, quid sentiat de fide iuxta textum *in cap. accusatus de hæret. lib.* 6. ibi *si autem leuis, & modica suspicio*, vbi Dominic. *n.* 2. & alij notantes, ad hoc, textum *in cap. vt officium eodem tit. & lib.* Matheus de Afflictis *in constit. Neapol. Rub. 1. n.* 58. allegans *rub. Gazaros eod. de hæret.* Franciscus Squilacen. *de fide cath. c.* 26. Ludouic. Carrer. *de hæret. n.* 116. Simanc. *de cathol. institutionibus tit. 49. n.* 20. dicens illud intelligendum esse ex iusta causa, & cum homine alioqui abiecto.

41 Quare quamuis qui ex alio delicto, præter hæresim fuit excommunicatus, & permansit per annum in excommunicatione, non sit habendus, nec condemnatus, tamquam hæreticus, sed solum, vt suspectus de hæresi, sicut patet *ex Trid. sess.* 25. *de reform. c.* 3. cum infinitis Barbosa *in dicto c. excommunicamus* 1. §. *qui autem n.* 12. Sed quia hic censetur male sentire de fide, & de potestate Ecclesiæ propterea posse inquisitores aduersus illum procedere, interrogantes quid de fide, & potestate Ecclesiæ sentiat, vt comprobant Sanctarelus *in tract. de hæresi c. 4. n. 4.* in fine cum Simanchas, Couarr. Gotierr. & alij, Ricciulus *in tract. de iure personar. lib. 4. c. 8. n.* 53. Seraph. *decis.* 1285. *n.* 3. & 4. iuxta
42 constitutionem Pij V. ab ipsis relatam. † Et quando quis dicatur, seu vehementer suspectus optime explicat Alber. *de agnoscendis assertionib. q. 34. n.* 46.

43 Tertio, nam ex quo præcesserunt dictæ testificationes notæ, & suspiciones, quamtumuis considerentur leues; & quia reus positus hic in dubio aufugit, fueritque ex illis, qui habentur, tamquam abiectæ personæ, & publicis edictis etiam citatus, atque vocatus fuisset, vt compareret in Sancto officio inquisitionis ad se compugnandum per terminos *dict. c. cum contumacia de hæret. lib.* & vt rebellis ter accusatus à Fiscali, eiusque causa finita in absentia Vulgo *en estrados*, & in statua relaxatus, fuit vere contumax conuinctus, & pertinax, tamquam formaliter hæreticus: nam iure ipso, & iudicio Ecclesiæ hæreticus contumax verus, vel vt conuictus iudicatur probationibus, vt diximus *supra n. 4.* vers. *tertia*, & vers. *quarta, quinta, sexta, & septima*, vt sequitur DD. Ioannes de Scobar, & Corro, *de puritate sanguinis p. 1. q. 4. §. 4. n.* 21. dicens hanc opinionem esse iuri, & rationi magis consonam, & omnino in praxi seruandam, addens de ea hodie non esse dubitandum, dum ibi *n.* 55. ex instructione 16. anni 1484. in impressione nouissima fol 6. & instruct. 61. Domic. Baldesij in eadẽ impress. fol. 350 (quæ non sic probare videntur.)

44 At nihilominus de relaxatis in statua absentibus post vocationem, & citationem factam per edicta legitimè, nec comparentibus, vt se tueantur, siue purgentur ab hæresi, de qua denontiati, seu delati fuerunt, tunc filios eius incurrere pœnas easdem, ac si eorum pater ob hæresim combustus esset, vt docuerunt Sanctarelus *de hæresi c. 34. n.* 19. Sanch. *in præcepta decalogi lib. 5. c. 27. n.* 19. Decianus *in tract. criminal. lib. 7. c. 45. n.* 31. Molina *de iustitia tract. 2. tom. 3. disp.* 658. *n.* 19. & etiam ex proposito respondens Bart. *in l. cum filius famil. ff. de verborum obligat.* Pegnad. Eymericum *comm.* 164. à vers. *patre damnato, vel vt contumace*, quia noluit venire ad respondendum de fide, qui prosequitur sic à vers. *at in casu nostro*, per verba sequentia: *at in casu nostro verius est etiam filios damnari ob contumaciam, infames, & inhabiles fieri, tum quia contumax habetur pro conuicto, glossa in c. cũ contumacia de hæret. lib. 6. tum quoniam ex eo quod per annum perseuerans, præsumitur pertinax, Ioan. Andreas, & Geminian ibi n. 11. vers. quare, & quia argumentum de contumace ad pertinacem valere scripsit Albertinus in tract. de agnoscendis assertion. q.* 29. *n.* 9. & ibi in vers. *cum itaque* prosequitur Pegna, etiam per textum *in dicto cap. excommunicamus el 1. dicto §. qui autem* cum Gigante *in tract. de crimine læsæ-Majest. lib. 3. tit. de pœnis, quas filij incurrunt q.* 13. & hoc contingere, quia in delicto hæresis, & læsæ-Majestatis humanæ inspicitur causa publica, cum Reipublicæ magnopere intersit, & hæreticus, & contumaces in causa fidei punire *ex dicta l. Manichæos cod. de hæret. l. 1. cod. vbi causæ fiscales*, vbi sententia in causa respiciens ad vtilitatẽ publicã, lata contra principalẽ ei etiã præjudicet, ad quem deuenitur ex cõsequẽtia, nõ sic si respiciat ad priuatũ, vt cõtingit in casu Bart. per textũ *in l. 1. cod. ad leg. corn. de falsis.*

45 Et hæc sic se habere, licet dicamus confessionem resultãrem ex fugitiuo relaxato in statua, non esse veram, sed tantum fictam, & præsumptam. Nam quamtumvis in aliis etiam delictis grauibus non sit sufficiens ad hoc, vt pœna, quæ ratione huiusmodi confessionis à iure, vel à lege posita est, transmittatur ad hæredes, tamen fallit in criminibus læsæ-Majestatis humanæ, & hæresis, vti habent, ac docet D. Bartol. per verba relata *in l. Imperatores §. is qui ff. de bonis eorum*, qui ante sententiam sibi mortem consciuerunt, allegando *dictam l. Manichæos cod. de hæret. & l. quisquis cod. ad leg. Iul. Majest.* glossa & DD. *in l. sius qui delatorem ff. de iure fisci*, & sequitur Rojas *singul.* 69.

46 Ex quod sequitur, ac prouenit Bartol. *in dicta l. filius famil.* loquutum fuisse in causa condemnationis vnius ad faciendam executionem in persona alterius, vt tunc alteri non præjudicetur; quia respicit vtilitatem priuatam, cum & ipse dicat in locis relatis contrarium de ficto confitente, quod est multo minus, quam procedet in illo, qui habitus est pro confitente conuicto, & pertinaci, qualis est ille fugitiuus, aduersus quem processus factus fuit, seruata forma *dicti cap. cum contumacia.*

47 Omnis adducta doctrina est certa, considerata decisione Pontificis Bonifac. VIII. *in cap. statutum* 55. *de hæret. lib.* 6. nam decidens ibi hæreticorum filios esse inhabiles vsque ad secundam lineam paternam ad beneficia Ecclesiastica, & officio sæcularia, si patres ante mortem reincorporati non essent ad eam recipiendam, vt ibi tenent infiniti relati à Barbosa, qui *n.* 14. in glossa vers. *volumus, an filij illegitimi includantur hac prohibitione.* † Resoluit
48 cum aliis multis, quod pœnæ omnes statutæ contra hæreticos, fautoresque eorum defensores, & receptatores habent locum, etiam in quibusvis filiis illegitimis, & spuriis: sic cũ Ricciulo, Suar. Graffis, Sanc. Surdo, Menoc Sanct. Cou. & aliis ex antiquis.

49 Quod si hæc ita se habent quoad beneficia, & officia, quę nõ à patre spectãtur, sed aliũde, videtur firmius sequendum, atque tenendum non posse

filios

filios procurare, vt de nouo confabuletur, atque practicetur ſuper cauſa Parentum, qui iam conuicti, & contumaces vere, aut ficte, confeſſi habiti, ſunt pertinaces in iure, & minus quod admittantur ad probandam bonam famam ſuorum Parentum in fide catholica ſemper habitam, nec ad recuperanda eorum bona ſemel confiſcata, quæ dum vixit ea poſſidens, vt Dominus potuit iactare ſine quærela filiorum; imo & perdere propriam famam in præjudicium, eorum cum illius ſit Dominus, etſi non membrorum, ac vitæ, vt omnes agnoſcunt limitando textum *in l. liber ff. ad leg. Aquil. ā*, & textum *in c. 9. de iure-iur.* (vbi ego non adduxi,) *& in c. 2. de pignorib.* iuxta doctrinam Soti *lib. 4 de iuſtitia q. 2. art. 3. & de ſecreto membro* 1. *q.* 3. Couarr. *lib.* 1. *variar. c.* 2. *n.* 8. Aragon. 2. 2. *q.* 62. *de Dominio fol.* 140. Nauarr. *in manuali c.* 18. *n.* 4. *&* 6. *& in c. inter verba concluſ.* 6. & alij; quinimo plus hæc infamia in caſu, de quo loquimur per iura iam adducta patri irrogata refunditur in filios.

50 Per quæ videtur tenendum, quod ſicut hæreticus nequit vti appellatione adeundo ſuperiorem, vt ſententiam datam, quam iniuſtam eſſe prætendit, reuocet, & annullet ex dictis ſupra, ita nec poſſit vti alio quovis remedio, vt ſupplicationis, recurſus, aut quærelæ; quia etſi in aliquibus caſibus, appellationis remedium locum non habet, non impeditur quærela, ſeu recurſus, vt docet gloſſa *in c. ex litteris de in integrum reſtit.* verſ. *ſupplicauit*, Decius *conſ.* 533. *n.* 2. Pariſus *lib.* 4. *conſ.* 164. *n.* 18. Hypolitus Marſil. *n.* 88. item nec reuiſio, Guido Papæ *deciſ.* 50. Menoch. *rem.* 4. *de adipiſcenda à num.* 895. Franchis *deciſ.* 148. Capicius *deciſ.* 144. Decian. *reſponſ.* 47. *volum.* 1. Surdus *conſ.* 277. Band. *in tract. reuiſion. concluſ.* 27. Roland. à Valle *conſ.* 94. *n.* 24. *volum.* 1. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *q.* 70. *n.* 24. Aldre-
51 te *de religioſa diſciplina lib.* 2. *c.* 28. *n.* 25. † Tamen non procedere in caſu hæreſis; quia deciſio *dicti c. vt inquiſitionis*, quæ denegauit appellationem hæreticis militat in ſui ratione iam in principio adducta, etiam ſi licitum eſſet eis adire ſupperiores per viam quærelæ, ſicut docent Simanchas *de catholicis inſt. tit.* 6. *n.* 22. Carrer. *in tract. de haeret. n.* 130. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *reſ.* 32. verſ. *ſed pro coronide*, Farinac. *de hereſi dicta q.* 185. §. 15. *n.* 33. *&* 34. & ambo contra Felinum *in c. ad abolendam n.* 3. *de haret. lib.* 6. Rojas *dicto ſingul.* 19. *n.* 5. qui docent per viam recurſus quærelæ, ſiue ex officio admittendum eſſe hæreticum ad reuocandam ſententiam, & hoc militare in hæredibus, vt dictum eſt, vt colligitur ex verbo *dict. c. proclamationibus*, quod etiam addit Pontifex Alex. *in dicta ſua Bulla*, quæ ſignificat non ſolum ſubtuliſſe appellationem, ſed etiam aliud quodcumque remedium: argum. eorum, quæ tradūt Scaccia *de appell. q.* 16. *limit.* 1. *n.* 96. Marcheſanus *de commiſ. p.* 1. *pag.* 301. *&* 302. *à n.* 56. 73. *&* 74. vbi quod clauſula, *omni, & quacumque appellatione remota*, indicat omnes appellationes eſſe ſublatas; & Carrer. *in tract. de haereticis n.* 130. Simanchas *de catholicis inſtit. tit.* 6. *n.* 2. quos refert Farinacius *dicta q.* 185. §. 15. *n.* 134. probant hæretico non ſolum prohibitum eſſe appellare, ſed etiam prouocare, aut proclamare, aut alio modo ſuperiorem adire, vt prætenſam iniuſtam ſententiam reuocet, aut reformet, vt iam retulimus.

PRO AFFIRMATIVA SENTENTIA.

53 SEd adhuc non obſtante *deciſ. dicti cap. vt inquiſitionis*, & dictæ Bullæ Alex. VI. aliorumque iurium, & conſtitutionum, valet fulciri ex ex multis ſententia contraria. Primò, nam ex quo fuit exequuta ſententia aduerſus hæreticum, nullum videtur obſtare impedimentum; quominus valeant itidem reus condemnatus, aut filij, vel hæredes intentare idem appellationis remedium quoad deuolutiuum effectum, adhuc nempe, vt ſuperior emendet inferioris iudicis iniuſtitiam, grauamen, ſiue exceſſum; ex ea ratione, quia quoties lex diſponit, vt appellatio non admittatur, intelligitur de ſuſpenſiua, non de deuolutiua, Menochius *de adipiſcenda rem.* 4. *n.* 87. Scaccia *de appellat. q.* 17. *limit.* 6. *membro* 4. *n.* 9. & alij communiter ſic agnoſcentes in cap. 11. de appellat. vbi ego latè, Contardus *q.* 16. *n.* 6. Pacific. de Saluiano interdicto, *inſpect.* 4. *cap.* 2. *num.* 97. Barboſa *clauſula* 9. *n.* 25. contra Roland. & Marcheſanum.

53 Secundo, nam appellatio, qua intendit reus probare, & demonſtrare ſuam innocentiā, non tollitur per clauſulā *appellatione remota*, Alex. *conſ.* 113. *n.* 7. verſ. *nunc ſolū lib.* 3. Barboſa *de clauſulis clauſula* 9. *n.* 28. qui etiā *n.* 24. ait non tollere, quin, & à facto iudicis prouocetur, vt dictum fuit in vna Calagurritana de Brandeuilla 15. Iulij 1604. coram Card. Sacrato impreſſa per Marcheſan. *p.* 1. *p.* 303. *n.* 8. *in* 2. *impreſſ.* nec etiā aliquid operari, ſi conſtat de grauamine notorio, vel ſi iudex dolo malo, aut lata culpa ſententiauit, nec quando iniuſtitia ſententiæ eſt detecta, & notoria, & quando incontinenti, quis para eſt docere de iuſta, & legitima cauſa appellandi, & quando appellans vult oſtendere repugnantiam, & perplexitatem ſententiæ, vt multis probat idem Barboſa *dicta clauſula* 9. *à n.* 20.

Tertio, quia ratio admittēdæ appellat. nō oritur à 54
quātitate, vel magnitudine cauſæ; ſed ab iniquitate iudicis, vt quod iniquū, aut malè iudicatū eſt, emēdetur, & corrigatur, vt omnes fatētur *in Rub. & in d. c.* 11. ex quo inferūt, vt quia iudex valet peccare, etiā lædendo in minimo appellandi, rectè appellatio in minimis admittatur, Rebuffus *ad leg. Gallicas tr. de ſentētia executione art.* 4. *gloſſa* 1. *n.* 5. Ruginell. *de appell.* §. 2. *c.* 3. *n.* 604. verbo *modicum*, Scaccia *de appell. dicta q.* 17. *lim.* 40. *à n.* 1. Gerard. *ſingul.* 19. *n.* 3. & ſic à fortiori quādo cauſa de ſe præjudicialis eſt honori, bonis, filiis, ac cæteris de familia, famæ, ac vitæ nō poſſe negari, quin detur locus appellationi hæretico dānato, ſaltim quoad effectū deuolutiuū.

Quarto, nam eſto quod dicta clauſula operaretur 55
quoad vtrumq; effectum deuolutiuū, & ſuſpenſiuū in perſona eiuſdē hæretici appellantis; ſed non inde inferri, vt legitimè eius filiis, hæredibuſve, qui ex delicto patris reperiuntur nimis priuilegiati, auferatur prædictū appellationis remedium, quoad dictum vtrumq; effectum, cum ſaltim ad deuolutiuū, non debeat extēdi ex regula textus *in c.* 9. *& penult. de ſentent. & re iudicata, l. ſape ff. eodē tit. l. ingenuum ff. de ſtatu hom. cum vulgatis*; ſiquidem clauſulæ *appellat. remota*, aut *non obſtantib. appellat.* non operantur contra tertium, qui poterit appellare pro eo, quod ſua intereſſe putauerit, Bald. *in c. ſuper eo notab.* 2. *de officio deleg.* vbi Panorm. *n.* 4. Barbatia *col.* 1. *num.* 2. Felin. *n.* 1. Decius *n.* 4. Corſetus *in ſuis ſing.* verbo *clauſula*, Marcheſanus *de commiſſion. p.* 1. *pag.* 298. *n.* 25. *& pag.* 667. *n.* 60. *in* 2. *impreſſione & p.* 2. *pag.* 48. *n.* 6. Rendina *in promptuario receptar. ſentētiarū tom.* 1. *tit.* 16. *n.* 4. Scaccia *de appell. q.* 16. *lim.* 1. *n.* 78. *& quaſt.* 17. *limitat.* 6. *membro* 4. *n.* 42. & alij.

Quinto, nam ſic etiam in terminis appellationis 56
docent Simanchas in hæredibus hæreticorum, qui fuerunt damnati per præſumptiones, nec liquido conſtitit eos fuiſſe hæreticos, vt ſi v. g. *reus mortuus fuit antequā eius cauſa perageretur, aut ſeipsū occidit, aut abſēs dānatus eſt*, adducēs ita per textū *in l. vlt. ff. de bonis eorum, l. eius qui delatorem ff. de iure fiſci*, cum

cum Baldo, Angelo, Iasone, & cæteris, *in l. 2. cod. qui testamenta facere possunt*, ita illa *de cathol. instit.*
57 *tit. 6. de appll. sub n. 7.* verſ. *sed si rei.* † Addens *n. 8.* recipiendam eſſe hæredum prouocationem, quoties iuſta cauſa id poſtulare videbitur, eo quod mitius debet agi cum hærede, qui iuſtam ignorantiæ cauſam habet; ſic vt niſi friuola ſit hæredum, appellatiuus tutius appareat, vt recipiatur per textum *in l. oratione ff. de feriis, l. vlt. cod. si pendente appellatione, mors interueniat l. 1. ff. eodem, gloſſa*, & DD. *in c. vt debitus honor. de appell.* & per illud, quod ipſe addit *in enchirid. violata religionis tit. 6. de appell. n. 6.* & cum illo Decian. *in tract. crimin. lib. 5. q. 58.*
58 *n. 4.* Farin. *de hæresi dicta q. 185. §. 15. n. 130.* † Affirmantes appellationem ad hæredum inſtantiam interpoſitam minimè recipiendã eſſe, quando defunctus obiit confeſſus, vel conuictus, ſecus ex aliqua probabili cauſa, vt ſunt iam adductæ.

59 Ex quibus reſultat practicam *dicti c. vt inquiſitionis*, ſolum habere locum quando hæreticus notorius, conuictus, ſeu confeſſus vellet appellare, & idem in hæredibus ſuis, tunc enim eſt cur audiantur appellantes, ſicut demonſtrant, vbi ſupra Simanch. Decian. & Farinac. & per dictum ab Eymarico *in directorio inquiſit. p. 3. Rub. de defenſ. reorum n. 117.* dum dicit ſuperfluum eſſe dare defenſiones reo confeſſo, ſiue conuictus ſit, ſiue non, & Vmbertus Locatus in iudiciali inquiſitor. in verbo *defenſiones n. 1.* in verſ. *primo*, vbi quod ſuperflua eſt defenſio, quando hæreticus confeſſus eſt hæreſim, ſiue teſtibus ſit conuictus, vel non, Carrer. *de hæret. n. 131.* vbi videtur æquiparare quẽ eſſe notarium hæreticum, vel de hæreſi conuictũ.

60 Sexto, nam etſi ſupra relatum ſit, vt verus contumax non audiatur appellans ex iuribus ibi relatis, tamen quoties ipſe allegat iuſtam cauſam, audiendus venit, Azeuedus *in l. 10. tit. 17. lib. 4. recompil. n. 83.* Iulius Clarus *lib. 5. recept. ſentent. §. fin. q. 94.* vbi Baiardus Tuſchus *concl. 419. & 417. litt. C.* Pichard. *in manuduct. in p. 4. §. 1. num. 6.* Zeuallos *in pract. q. 149. 266. & 612.* vbi quod contumax auditur appellans, quia vt ipſe quoque refert *in dicta q. 149.* cauſa quamtumcumque iniuſta, propterquam quis non venerit ad iudicium, eum excuſat à contumacia; dum tamen per contemptum non omiſerit comparere iuxta gloſſam magnam in fine *legis vnica §. hoc iudicium, ff. ſiquis ius dicenti non obtemperauerit gloſſa in l. ſatis ff. de in ius vocando*, quod dixit Bartol. menti tenendum, *in l. deberi ff. de fideicommiſſariis lib.* & quia cauſa quantumcumque iniuſta, excuſat à dolo, *ex gloſſa in l. plagij criminis cod. ad leg. flauiam de plag.* communiter recepta ſecundum Decium *conſ. 398.* Boherium *deciſ. 68. n. 11.* & per id, quod docet *gloſſa in dicta l. ex conſenſu §. eum, qui ff. de appell.* vbi ſiquis per obliuionem, aut quia non credebat iudicem ſic feſtinaturum non venit ad iudicium, excuſatur à pœna contumaciæ ſecundum Curtium Iunionem *conſ. 28. n. 10. & conſ. 34. n. 9.* qui etiam dixit credulitatem fatuam excuſare à dolo, ibi *conſ. 19. n. 4.* & faciunt leges Regiæ *2. & 11. tit. 7. lib. 12. tit. 23. p. 3. l. 27. tit. 11. p. 3. l. 37. tit. 11. p. 5.* vbi impedimentum excuſat à contumacia.

61 Quod ſi replicetur appellationem non concedi, nec imperriri contumacibus veris, vt accidit in eo, qui cum citatus fuerit perſonaliter, reſpondit ſe nolle venire ad iudicium, vt poſt recitatas plures opiniones reſoluit *gloſſa magna in clem. 1. de dolo & contumacia*, quam dixit communem Paulus, *in l. properandum §. cum autem col. 2. cod. de iudiciis*, adhuc admitti dicunt appellationem in ficto contumaci, qualis eſt ille, qui vocem citantis non audiuit, ſed fuit ad vocem citatus, & præſumitur quod ſua familia ei notam fecit citationem: ſic Albericus dicens communem eſſe opinionẽ *in l. Diuus n. 4. ff. de in integr. reſtit.* quod nimis propriũ videtur noſtræ difficultatis; ſiquidẽ nõ cõſtat quod fugitiuus citat' per edicta ex cauſa fidei ſe citatũ ſcire, niſi præſũtiue.

Indeque dici debere vt quemadmodũ ſi hic comparuiſſet, quandocumque ſponte, vel captus debet 62
audiri in defenſionibus ſuis per adducta *ſupra n. 15. 16. 17. & 18.* iuſtius quidem, & fortioribus fundamentis admittendos eſſe eius filios, & hæredes ad defenſiones dicti rei, & bonorum eius, quod quãuis ſententiæ contrariæ ſtet defenſor acerrimus D. Ioan. de Scobar *de puritate ſanguinis q. 4. à n. 22.* intelligens procedere ſuam opinionem in vero contumaci, & vt tali condemnato, vt proponit textus in dicto c. cum contumacia, limitat nihilominus à à n. 27. vſque ad n. 32. cum multis, quando de vera contumacia non conſtiterit; quia ob legitimum impedimentum coram inquiſitoribus comparere noluit, nec excuſationem oſtendere per gloſſam cum Dominico, Andrea, & Franco ibi, & Pegna *in dict. 3. p. director. dict. comment. 164.* in verſ. *cæterum*, quem ſequitur, & laudat Pater Thom. Sanch. *in decalogo c. 27. ſub n. 19.* verſ. *qua tamen ſententia*, vel 92
quando filij patris innocentiam, & Chriſtianum extitiſſe ſemper, vere probauerunt, cum iudicij naturã in contumaciã ea ſit, vt ſemper probationes in contrarium admittat, ex gloſſa cõmuniter recepta *in c. excommunic. §. qui autem* verſ. *condemnetur de hæret.* cũ Thoma Sanch. *dicto c. 27. n. 18.* verſ. *ſecundo*, Farin. *dicta q. 185. n. 106.* qui etſi loquantur cũ multis in ipſomet contumaci cõparente iuxta quæ dixi *ſupra ad n. 15. ad 18.* extendit D. Scabar ad filios, & deſcendentes, qui patris etiam mortui innocentiam oſtendere valent ex eadem ratione, textus *in l. filia 31. §. Seia 2.* vbi Albericus *ff. de adimendis legatis*, & ex doctrina textus *in l. ſiquis filium 35. §. tamen* ibi: *poſſe nepotem eandem cauſam proponere, ff. de inofficioſo teſtam.* Baldi, Antonij Gomezij, Peregrini, & Ferdinandi, Vaſquez.

Et ad comprobationem dictarũ limitationũ addit 63
dict. D. Scobar *in dicto §. 4. n. 32.* ita ſemel vidiſſe ex petitione, & inſtantia filiorum, & deſcendentiũ Antonij Peretij à ſecretis Philipi II. qui velut contumax, in inquiſitione Cæſar Auguſt. fuit dãnatus, & eius ſtatua combuſta publicè, & poſt eiuſdem mortem à ſuis filiis innocentia in hoc conſilio ſupremo inquiſitionis probata, & quod illius memoria fuit abſoluta, & integra ei, ſuiſque reſtituta fama. Quod ita confirmari videtur ex doctrina Pegnæ *dict. 3. p. d. comm. 164.* qui poſtquam loquutus fuit in fauorẽ ſententiæ negatiuæ in verſ. *cæterum* repetẽs verba ſequentia ſcribit: *cæterum hanc ſententiã tunc veram, & obſeruandam eſſe crediderim, cum is, qui dãnatur, vt contumax vere, & propriè cõtumax eſt, qualẽ ius depingit. in dict. c. cum contumacia de hæret. lib. 6.* & addit ſequentia: *nã ſi de eius contumacia plene non conſtaret, aut elapſo anno, vel per infinitatem, vel aliud legitimum impedimentum, ad iudices fidei accedere non potuit, aut pro abſolutione inſtit. aut ſatisfactionẽ obtulit, aut deniq; ea præſtitit, dixit, aut facit qua ipſum verum Catholicum eſſe oſtenderent, tunc eius filij, & nepotes ſupra dictas inhabilitationis pœnas non paterentur*, &c.

Septimo, nam ſic vidi practicari in hoc conſilio, 64
me Patrono Fiſcali contradicente, anno præterito 1657. in cauſa cuiuſdam, qui propter propoſitiones de hæreſi qualificatas & cenſuratas per cenſores, & qualificatores Sancti officij inquiſitionis, fuit pœniten

pœnitentiatus in certo Tribunali inquiſitionis, qui quieta aſſenſum præbuit ſuæ ſententiæ lectæ publicè in eius præſentia in actu publico fidei, nec ab ea reclamauit, nec filij eius quouſque à nepotibus fuit reclamatum, tranſactis iam plus annis 70. & cognito per actus ſui proceſſus forte de malitia teſtium, & quod ipſe reus deſcenderet à prioribus, & nobilibus parentibus, cuius proceſſu reuiſo, & communicatis in dicto anno 1657. cum magnis qualificatoribus hic Matriti exiſtentibus, propoſitionibus tunc temporis prolatis ab eodem reo, qui magis fundamentis theologicis in medium prolatis, & ſcriptis, firmatur, oſtendentes, eaſdem illas propoſitiones non habere cenſuram fidei catholicę, nec aliquid hæreſis continere; imo catholicas eſſe. Et tunc Dominus Inquiſitor Generalis, & quidam Doctiſſimus, & cæteri conſiliarij non parum docti, & experti declarauerunt nepotibus non obſtare dictum proceſſum contra auũculum fabricatum per inquiſitores; quo minus honores, etiam inquiſitionis obtinent.

65 Et facit alter caſus meo tempore, in noſtro conſilio ſupremo practicatus à dicto anno 1657. qui nunc durat de filiis. & cognatis cuiuſdam rei mortui ante concluſum in cauſa, & ante ſententiam inquiſitorum in carceribus ſecretis, in quo fuit admiſſa appellatio dictorum filiorum, & deſcendentiũ per illa, quæ ſunt *alleg. 8. praced.* cuius etiam occaſione ſcripſit noſter D. Gund. Brabo hic repetenda.

66 Et quamtumuis dicta pro affirmatiua ſententia locum non haberent, debet ad minus competere filiis vel hæredibus aliud applicationis remedium, & recurſus ad ſuperiorem. Primo, nam dictæ clauſulæ *appellationibus non obſtantibus*, ſiue *appellatione remota*, non tollunt ſupplicationem ad ſuperiorem, vt docent Scaccia *de appellat. q. 1. 7. limit. 15. n. 8.* Marcheſanus *de commiſſion. p. 1. pag. 297 à n. 38.* Cald. *littera A. concl* 400. *n. 24.* & ex gloſſa celebri *in dicto c. ex litteris de in integr. reſt.* verſ. *ſupplicare* ibi: *ſupplicare poteſt quilibet quantumcumque remota ſit appellatio 2. q. 5. c. anteriorem, & §. illud, & in l. ſiquis cod. de precibus imperat. offerendis: nam & ſeruus poteſt ſupplicare pro Domino, ſi Dominus nolit appellare, l. ſeruum ff. de appellat.* Et ſic infertur maiori fundamento eam ſupplicationem permitti filiis damnati, & potius, cum multum illis interſit.

67 Quod ſi dicatur, nec prædictum remedium illis competere, reſtat aliud, nempe *reſtitutionis integrũ*, quod competere videtur, cui non debeant impedimento eſſe relatæ clauſulæ, *appellationibus non obſtantibus*, iuxta doctrinam Rotæ in Bononien. *caſus 21. Decemb.* 1602. coram Iuſto impreſſa per Marcheſanum *commiſſion. p. 1. pag. 309. n. 3.* in vltima impreſſione, & apud Cencium poſt tractatum *de cenſibus deciſ. 109. n. 5.*

68 Aut per viam *nullitatis*; ſiquidem non obſtante clauſula *appellatione remota*, vel *quod non poſſit appellari*, poteſt nihilominus de nullitate dici, Lapus *alleg.* 123. *n.* 13. & 18. *qui n.* 19. extendit, vt procedat etiam, ſi eſſet dictum, *dico ſententiam nullam, ſiqua eſt appello*, quia valet talis dictio nullitatis ad notata per Alex. *conſ. 2. lib. 3. à n.* 13. qui etiam *conſ.* 213. *lib. 3.* verſ. *nunc ſolum n. 7.* ſubdit non tollere appellationem, per quam appellans dicit ſe innocentem. † Et licet Clarus in deciſ. 20. referat deci-
69 ſum, vt nullus contumax admittatur, dicendo de nullitate, niſi ſe perſonaliter conſtituat, ſed verius docent Seſſe, *in deciſ.* 218. Aragon. de Franchis *in deciſ.* 182. Maſtrillus *in deciſ.* 161. *n.* 18. & deciſum quod quando nullitas apparet ex actis poteſt per agnatos, & alios allegari nomine inquiſiti, ſecus vero quando altiorem indaginem requireret; & ita refert Riccius iudicatũ in cauſa Ducis S. Agatæ cũ Marchione Vallis Sicultræ. *coll.* 1856. in eo quidē dubio, nũquid nullitas contumaciæ cõtractuę poterit negari per amicum, vel conſanguineũ. Nam etſi pro cõtumaci nemo loquatur, vt tenent DD. adhuc ſcribit de Franc. *deciſ. 217. in fine*, fuiſſe per collateral. conciliũ deciſũ, quando nullitas cõtumaciæ propoſitæ ex eodē proceſſu, & citatione probari poſſit. 70

Vel per aliud iuris remedium *reuiſionis*, ſcilicet proceſſus, & actorum ex dictis *ſupra n. 56.* quia etſi Maſtrillus *in deciſ.* 150. Franc. Marcus *in deciſ.* 55. Valaſcus *in deciſ.* 53. dicant poſt tres ſententias conformes non concedi reuiſionem, & alios quindecim caſus enumeret idem Valaſcus: tamen regulariter, appellatione prohibita, non denegari reuiſionem per iura *in l. 1. §. his connubulis ff. de officio Præfecti Prætor. & in l. 1. cod. de ſentent. Præfect. Prætor.* & ponunt exempla Riccius *in ſententia S. C. Neapol. coll.* 165. Vincent. de Franc. *deciſ.* 148. Capicius *deciſ.* 144. & in ſententia Curiæ Delphin. Guido Pap. *deciſ.* 40. & ampliat Maſtrillus *deciſ.* 158. vt detur *reuiſio*, etiam appellatione deſerta; imo quod detur reuiſio reuiſionis dixit Theſaurus *in deciſ.* 148. cuius dictum videtur ampliare idem Guido Papæ *in deciſ.* 365. etiam ſi in reſcripto Principis caueatur, vt non detur niſi reuiſio. Et addit Afflictis *in deciſ.* 78. tempora fatalia non currere in cauſa reuiſionis; ſed ſecus de ſtylo ſcribit Grammaticus *deciſ.* 23. alia dicit Cyriac. *tom. 1. controuerſ.* 182. & 183. vbi quod reuiſione petita, non eſt retardanda executio ſententiæ.

Siue per viam *quærelæ*: nam ſicut ſcribit Caſtrus 71
Palao *in opere morali tom. 1. tract. 4. deciſ. 8. punct. 7. n. 3.* inter dicta in cauſa hæreſis appellatione, non videtur interdictus recurſus ad Sacram Congregationem per viam quærelæ quod non probat Carena *de officio inquiſitor. tit. 14. n. 7.* dum dicit: *ego tamen ſi inquiſitor eſſem ob reuerentiam S. C. ſuperſederem, habita ſcientia, quod hæreticus recurſum fecerit ad Sacram Congregationem; eius tamen recurſum non approbarem*, & minus ego in noſtra inquiſitione Hiſpanica; quia Bullis, ſtylo, & conſuetudine inueterata, cauſæ hæreticorum nullum habent recurſum, quam ad Dom. Inquiſitorem Generalem hic Matriti commorantem cum ſuis Conſiliis. Et facit Baldi ſententia *in l. fin. n. 44. cod. de edicto D. Adriani coll.* Iaſonis *in l. arbitrio n. 7. ff. qui ſatiſdare coguntur, & in l. nemo poteſt n. 19.* poſt Bartol. *ibi ff. de leg. 1.* dicentium, quod in caſibus, in quibus appellatio denegatur, poteſt iudicis officium implorari; & ſic comparere per viam quærelæ coram ſuperiore, vt reſcindatur ſententia.

Et in terminis noſtri caſus docet Rojas *dict. ſing.* 72
19. *ſub n. 7. & 8.* addens eam eſſe rationem, quia vbi lex, vel ſtatutum excludit appellationem, non videtur excludere officium iudicis per doctrinam textus *in l. plane, & in l. fin.* & vtrobique Bald. & Angel. *ff. de petitione hæredit.* Imola *in c. 2. de probat.* Alex. *in l. iubemus cod. de iudiciis.* Iaſon. *in l. vbi pactum n. 13. cod. de pactis, & in l. n. 9. ff. de iuriſd. omn. iudic.* Hypolitus *in l. vnica n.* 166. *cod. de raptu Virg.* Rojas vbi ſupra concludens ita poſſe intelligi, & optime declarari, *l. 6. tit. 16. lib. 3. ordin. l. fin. tit. 8. lib. 3 ord. l. 64. Tauri l. 5. tit. 3. l. 7. ord.* & alia Regia ſimilia iura.

Reſolutio generalis, & ſpecialis.

PErpenſis tamen omnibus pro vtraque ſenten- 73
tia huc vſque adductis, & repetitis in concluſionibus

sionibus à n. 2. existimo primam sententiam, negatiuam tantum esse practicandam in hæretico confesso, siue conuicto legitimis probationibus, qui tergiuersationibus nequeat exculpare suum delictum; tunc enim, vtpote notorius nō debet admitti ad appellandum, nec ad aliud quodlibet recursum, quo probare intendat propriam sui innocentiam ex regula textus *in cap. consuluit cum vulgata ff. de appellat, cap. nouimus de verb. significat. cap. super quibusdam eodem tit.* vbi dicitur quod manifestus hæreticus, qui in iudicio confessus, aut conuictus, aut per sententiam condemnatus existit, non auditur in verbi ibis, *vel coram Prælatis suis conuicti sunt, vel confessi, vel ab eis sententialiter condemnati*, glossa ibi, *& in cap. ad abolendam de heret.* vbi DD. & cum infinitis Farinac. *de heresi dicta quæst.* 185. §. *6. à n. 76.* factis cum illo in persona actis; quia siue pertinax existet, siue pœnitens misericordiam, postulet, & ad eam admittatur, nec ipse, nec eius filij, aut hæredes potesunt appellare, aut proclamare.

74 Sed quando quis ex suspectionibus condemnatur iuxta adducta supra *à n.* 59. pro affirmatiua sententia, debebit appellans admitti, vt probet innocentiam; item & eius hæredes ex notatis supra cum Simanch. & aliis; quia cum Pater fuit condemnatus de heresi, non tamquam confessus, aut conuictus, sed vt suspectus tantum, tunc filij non priuantur illius hæreditate, ex allegatis per Vmbertum Locatum in iudiciali inquisitor. verb. *filij n. 4. Repertor.* in eodem verb. *filij*, vers. *item in ipsos filios.* & in vers. sequenti, Zanchinus *in tract. de heret. c. 28. n. 3.* Farin. *de heresi q. 91. §. 2. n. 38.* Decianus *in tract. crim. lib. 5. c. 45. n. 5.* vers. *limita* 10. & inde absque obstantia dictæ Bullæ Alex. IV. adductæ *n.* 21. cuius verba repetit Innocent. III. *in dicto c. excommunicamus §. qui autem*, præter illa vltima ibi: *item & appellationes, & proclamationes huiusmodi personarum minime audiantur*, quia non probat, vt suspectus in fide, non valeat proclamare, & appellare, cum procederet aduersus omnia relata pro secunda sententia affirmatiua, & solum quod notati sola hæresis suspicione nolentes se compurgare, anathemathizentur, & permanentes per annum in excommunicatione, tamquam hæretici condemnentur.

75 Et est ratio, quia non est æquum, vt tales notati à compurgatione fugientes, audiantur appellantes, & proclamantes, quia inde iam per duritiam pertinaces effecti sunt, cum iam videatur eorum perseuerantiam esse cum pertinacia animi, quæ includit contemptum clauium, vt censuit Rota in Oscen. Archidiaconus 16. Mai 160. apud Farin. *consiliorum decis.* 196. *num.* 5. & in alia Rotæ 24. Mai 1607. apud eundem *decis.* 132. *num.* 7. *p.* 1. recent. ad quod necessum est probari, quod talis excommunicatus habuerit notitiam excommunicationis; eo quod alias sine notitia non possit dari contumacia, & consequenter contemptus, Rota in dict. Oscen. Archidiacon. 11. Iunij 1602. cum aliis Barbosa *in dicto c. excommunicamus*, legendus *à n. 7. ad* 16. qui dicit *sub n.* 10. huiusmodi excommunicatum propter crimen hæresis, & per annum in excummunicatione permanentem, ipso iure absque alia sententia condemnatoria habendum esse, vt hæreticum. Sed addit requiri aliam sententiam declaratoriam; & quod iudex antequam condemnet prædictum, tamquam hæreticum, debeat illum citare ad comparendum, & allegandam causam, quare non debeat declarari excommunicatus; quia qui per annum integrum permansit in excommunicatione, non poterit declarari tamquam suspectus de hæresi, si probet se fuisse legitime impeditum; & ita non voluisse se præsentare; & sic resultare, vt eis denegetur appellatio gradum facere ad pertinaciam in contemptum clauium, præmissis omnibus relatis diligentius.

Verum hoc non obstante, adhuc remanet difficultas magna fundata in verbis dictæ Bullæ Alex. 76
IV. ad cuius resolutionem oportet, vt agamus de puncto nostri dubij, nempe de illo, qui testificatus fugam fecerit, qui cum vocatus fuerit per edicta iuxta formam dicti c. cum contumacia, quia non comparuit, fuit declaratus excommunicatus, & vt hæreticus, eius statua combusta, qui etiam post aliquot annos numquam comparendo ad se compurgandum, & defendendum, morte fuit præoccupatus, eius filij, hæredesve intendunt Patrem defendere.

Quæ vt intelligantur, duxi etiam alias conclusio- 77
nes formare, quibus clarior res pateat. Prima, quod contra hæreticum absentem, plenè in actis Sancti officij de hæresi conuictum procedendum est sine necessitate obseruandi formam *dicti c. cum contumacia*, sed ordinario processu nullo anno spectato, citatus, & ad sententiam proceditur, Simanchas, *in enchirid. tit. 45. n. 4.* Castru Palau *in opere morali 1. p. tract. 4. disp. 8. punct. 16. §. 3.* vers. *quod si delictum*, Scaccia *de iudiciis lib. 1. c. 98. n. 4.* vers. *si sumus in primo casu*, Sousa *in aphorism. inquisit. lib. 2. cap. 49. num. 2. & 3.*

Secunda, quod si nec euidentia facti, nec pro- 78
pria confessione, nec legitimis testibus, est de hæresi conuictus, sed tantum de ea aggrauatus, tunc contra hunc absentem esse procedendum iuxta formam *dicti c. cum contumacia*, vt citetur scilicet intra certum tempus responsurus de fide sub pœna excommunicationis, qui si in termino præfixo non comparuerit, excommunicetur, et si in excommunicatione per annum insorduerit, condemnetur, vt hæreticus formalis, Pegna *p. 3. comment. 33. & 49.* Paramo *de origine inquisit. lib. 3. q. 4. à n. 61.* Castro Palao *dict. §. 3. n. 1.* Palaus Garcia *in praxi procesfandi Sancto officio fol.* 63. dicens sic declaratum in hoc consilio supremo inquisitionis, dum loquitur de reconciliato iam fugam faciente, qui ex eo solum absque alia informatione fuit in statua relaxatus, cuius sententiam reuocatam fuisse, Farinac. *de heresi dict. q. 185. à n. 90.* cum aliis Carena *p. 3. tit. de sentent. 12. §. 13. à n. 55.*

Ex his tamen duobus speciebus damnatorum in 7
absentia dicunt Sanch. *in summa lib. 2. c. 20. n. 27.* Paramo, vbi suprà *de origine inquisitorum lib. 3. n. 47.* Carena *ad q. 6.* Guidonis Fulcodij *n. 7. fol.* 481. quod. si ad se compurgandum comparuerint coram inquisitoribus, debent audiri, etiam post eorum statuam combustam ad ostendendam propriam innocentiam, ad quod comprobandum oportebat hic repetere supra relatum in præmisso *à n.* 15. *ad* 18. ex quo resultat condemnatos, vt contumaces, pertinaces, & tamquam hæreticos formales in absentia, etsi comburantur in statua, id fieri; non quia clare conuicti sint testibus plenis, & propria confessione, sed tantum iuris præsumptione; quamtumuis violenta, qui si compareant aut appellent, debent audiri; eo quod possunt allegare innocentiam iuxta quæ adduxi supra, pro affirmatiua sententia.

Et procedit sic, nam quamuis ex regula textus 80
in dicto cap. cum contumacia, c. p. afferte de præsumpt. cap. litteris 12. cap. litteras, cap. cum in iuuentute eodem, cap. cum in tua Diœcesi de vsuris, cap. de hoc

de

de ſimonia, *l. ſi conſiliarius cod. de aſſeſſoribus, & Domeſtic. l. 1. cod. ad leg. cornel. de Sicarius*, *l. qui adulterij cod. ad leg. Iud. de adulter. l. eum qui, cod. de Epiſcop. & Cleric. l. 12. tit. 4. p. 8. l. 12. tit. 17. p. 7. cap. decernimus q. 9. cap. 1. de confeſſis*, *cap. is qui fidẽ de ſponſalib. cap. præterea de confirm. vtili, l. fin. cod. de accuſat. l. Niſemus §. veriſimile ff. de negot. geſtis*, doceant DD. ordinarij, & alij, quod ex præſumptione violenta feratur diffinitiua ſententia, Menoch. *de præſumpt. lib. 1. p. 9. n. 7. & de arbitr. caſu 170. à n. 5.* Maſcardus *de probat. concluſ.* 1228. Oſuald. ad Donellum cum multis *lib. 23. cap. 3. litt. A, & lib. 25. cap. 3.* Riccus *collect.* 133. 134. 379. 1785. 1857. & 2067. Farinac. *in praxi q. 36. à num. 85. & q. 89. à n. 52.* Patianus *de probat. lib. 1.*
81 *cap. 8. 11. 12. & 13.* † Et quod non admittat probationem in contrarium, quia à iure putatur iuris, & de iure, Vmbertus Locatus *in iudiciali inquiſitor*, verb. *ſuſpicio num. 4. & 9.* Simanchas *de cathol. inſtit. tit. 50. Rub. de præſumpt. num. 4.* verb. *hæc autem*, Pegna *in comment. ad Eymeric. p. 1. ſupra q. 55.* verſ. *tertia ſuſpicio*, & ſic, nec directè
82 admitti in crimine hæreſis. † Tamen admitti probationem indirectam, vt ſi inquiſitus probare velit falſos eſſe teſtes contra eum examinatos, aut inditia, ex quibus violenta præſumptio inducitur non eſſe vera, Simanchas *de cathol. inſtit. tit. 51. de probat. num. 13.* Franc. Pegna *in additionibus ad Eymeric. dicta quæſt. 55. comment.* 80. verſ. *fin.* Farinac. *de hæreſi q. 187. §. 4. n. 50.* quibus addo Dominic. & Franch. *in dicto cap. filij, vel hæredes de hæreticis lib. 6.* Rojas *in ſingulari 165. n. 3. & 4.* vbi ex aliis
83 confirmat. † Et hæc quidem procedere, vt euitetur per iudicium inde ſequendum, nempe condemnandi, vt hæreticum illum, qui ſi audiretur in defenſionibus ſuis poſſet probare propriam ſui innocentiam, vt confirmat doctrina Guidoni Fulcod. *q. 15.* cuius verba refert Carena *de officio inquiſit. pag. 502.* & ex eo idem Carena *p. 3. tit. 3. de probat. & præſumpt. 5. n. 12.* vbi dicit quod ſi agitur de condemnando hæreticum, vt hæreticum, vtique non ex præſumptionibus, ſed ex plenis probationibus ſit condemnandus per verba Fulcodij ibi: *ad inquiſitores* (loquens,) *quod ſibi durum videtur, ad voces duorum hominum bonæ famæ de tanto crimine damnare*, de quo latè Farinac. *q. 188. §. 3.* Souſa *in aphoriſmo inquiſit. lib. 2. cap. 19.* Caſtro Palao *tract. 4. diſp. 8. punct. 15. §. 5.*

Itaque in terminis *dicti cap. cum contumacia* de relaxando in ſtatua dicunt adducti DD. & alij talem ſic iudicatum, non inde verum hæreticum eſſe, ſed tantum præſumptum violentum, hoc modo explanantes verba *dicti cap. & aliorum ibi: ex tunc, vel vt hæreticus condemnetur* cum infinitis omninò legendus Farinac. *de hæreſi q. 192. §. 2. n. 19.* per textum ibi, & *c. excommunicamus el. 1.* ponderando dictionem, *vel vt* cum Dominico, Ioanne Andr. Anania, Hoſtienſi, Archidiacono Geminiano, Franch. Eymerico, Pegna, & aliis, quibus addo Carenam *p. 2. tit. 8. §. 5. n. 21.* & quia idem Farinac. *dicto §. 2. q. 192. à n. 14.* latè agit explanans, & limitans cum infinitis dict. cap. cum contumacia; ideo pro ſaturitate ad illum te remitto.

84 Et licet dict. cap. filij, vel hæredes ponderatum ſupra pro prima negatiua ſententia *à n. 39.* videatur deſtruere hanc doctrinam, cum in eius deciſione filiis, vel hæredibus denegetur defenſare parentes ſuos, qui infirmi conſtituti, conſolationem petierunt ab hæreticis, quando antea ſuſpecti, ſiue notati tantum erant de hæreſi propter præſumptionem iuris, & de iure, quæ indè oriebatur, vt præter alios melius explicat Pegna ad Eymericum *p. 3. q. 121. ſub comment.* 170. ipſi plura alia dicentes mirum immodum neceſſaria Inquiſitoribus ad cognoſcendos formaliter hæreticos, ſiue tantum ſuſpectos *p. 2. q. 55. & q. 56.* non tamen facit ad caſum: nam Pontifex ibi, vt condemnaret hæreticum, qui petierat conſolationem ab hæreticis, cum eſſet prius notatus, aut ſuſpectus, poſtea, dum infirmaret corpore, petiit conſolationem iuxta ritus hæreticos ab hæreticis, & poſt mortuus; quare vltra præſumptionem violentiſſimam petendo illam conſolationem verbo, & facto patefactus hæreticus formalis; & ſic mortuus pertinax, hæreticus fuit habitus. Et ita quemadmodum, nec ipſe poſſet ad compurgandum, & ſe excuſandum, aut ad probandam innocẽtiam, furorem, vel dementiam admitti, ſic nec eius hæredes, & filij, cum iam tunc non ageret de exigenda pœnitentia ad ſe reconciliandum Eccleſiæ, ſed tantum de excuſando ſine legitima defenſione delictum. Et hoc modo exiſtimo explicandum Simanchas *de Cathol. inſtit. dicto tit. 50. de præſumpt. ſub n. 4.* verſ. *hac* illum textum intelligentem, & textum *in cap. accuſatus §. illo quoque eodem tit. l. antiqua cod. ad velleianum l. à Diuo Pio §. ſi pignora ff. de re iudicata, cap. is qui fidem de ſponſalib.* Vbi interpretes, & Corraſius *lib. 3. de arte iuris cap. 7.* exornans dictus Simanchas aliis exemplis ſuprà legendus.

Verum in caſu noſtro de abſente relaxato in ſta- 85
tua, ſiue fuerit in perſona citatus. nec venerit ad ſe defendendum, aut tantum per edicta, aliave monitoria, dum non conſtat ex cauſa contemptus eũ nõ comparuiſſe, debet admitti; quia potuit eſſe legitimè impeditus, vt ſi ipſe comparuiſſet, etiam elapſo anno, volens corroborare ſuam innocentiam, vel antequam ſit declaratus hæreticus: ſic docuerunt Scaccia *de iudic. lib. 1. q. 28. n. 95.* Pegna *p. 3.* Sanctarelus *de hæreſi c. 4. dub. 5. n. 3.* Marius Alterius *de cenſuris tom. 1. lib. 2. diſp. 8. c. 3.* verſ. *quod ſi etiam anno elapſo*, & alij, vel etiam poſtquam fuit hæreticus declaratus, & eius ſtatua combuſta, vt dixit Pegna *dicta p. 3. comment.* 46. verſ. *adueniente autem*, & verſ. *poſtremo illud* iuxta quæ adduxi *ſupra à n.* 14. quibus addo Sanctarelum alios allegantem *dicto n. 3. in fine*, contrarium *de executione ſententiæ c. 1. n. 278. & 280.* Carena *de officio inquiſitor. p. 2. tit. 8. §. 5. n. 13. & 14.* & ex eadem ratione hæredes, eius, & filios poſſe defenſiones adducere, & probare dicunt, tam impedimenti ad comparendum, & Chriſtianitatis, & innocentiæ, quam falſitatis teſtium, & indiciorum, ſicut ipſe reus.

Imo ad procedendum contra abſentem citatum 86
ex cauſa fidei, iuxta regulam *dicti c. cum contumacia*, videtur neceſſarium, quod in perſona citetur, ſic quod aliàs non poſſit, vt hæreticus condemnari, Farinac. *de hæreſi dicta q. 185. §. 6. n. 116.* vbi declarat, ſi abſens inueniri poteſt, aliàs poſſe per edicta, quod non admittit Simanch. *tit. 14. de cathol. inſtit. n. 5. & 6.* vbi in vtroque caſu ex multis probat ſemper requiri citationem perſonalem, & ad faciem improbans multorum dictum aſſerentium abſentẽ latitantem per edicta citari ſufficienter ad hoc, vt iuxta terminos dicti c. cum cõtumacia comburatur in ſtatua per verba ſeq. *meo autẽ iudicio durũ admodum, ne dicam iniquũ, atq; crudele foret propter ſolam ſuſpicionẽ procedere ad illam iã ſeuerã ſentẽtiã contra non citatum, qui quidẽ, vt Angelus ait, fictè contumax eſt; tutius igitur, & æquius erit, vt ſuſpectus in faciẽ citetur, niſi forte probatione plena cõſtaret cõtumacem*

hereticum esse, &c. cum etiam refert Scaccia *de indic. caus. ciuil. crim. & heret. cap.*98. *num.*35. qui tamen concludit, quod si fugit reus, seu latitat, potest etiam per edictum citari; & sic in praxi quotidie videmus in inquisitionibus.

87 Et idem Farinac. *dict. quaest.*192. cum infinitis *à num.* 20. limitat regulam *dicti cap.cum contumacia*, dicens non procedere, quando talis communicatus per annum, misericordiam implorat ab Ecclesia, & abiurare paratus est errores, pro quibus fuit citatus, vel si quaesiuit iudicem vel si institit pro absolutione, vel offerebat satisfactionem, & similia, vel quia aliqua iusta causa comparere non potuit, vt iam supra diximus; item *ibi num.* 26. ait procedere regulam *dicti cap. si excommunicatio*, in-si cta contumaci vocato ad respondendum in fide, & non comparenti fuerit lata à iudice ex praecedenti aliqua suspicione (qualis videtur esse illa, quae oritur à testificationibus contra reum, qui dedit causam huic dubio) secus si contra eum, qui nulla suspicione praecedente, fuit citatus ad respondendum de fide tunc enim etiam sic excommunicatus per annum, in excommunicatione persistens, non pote, vt haereticus condemnari, Archidiaconus *in dicto* cap. cum contumacia num. 1. verb. *praesertim*, vbi Ioan. Andreas ante num. 1. in verb.
88 *suspicioni*, Gemin. *num.*8.vers. *quaero.* † Dicentes amplius in isto casu ex causa haeresis quam citari non debere pro qualibet suspicione, nisi fuerit probabilis, cum communis suspicio repellenda potius, quam recipienda sit ex iuribus ibi per eos allegatis, Gundisalbus *in tract. de haeret.q.*12.*n.*4.

89 Et postremo quia sententiae Sancti officij in causis fidei, numquam transeunt in iudicatum, vt Pius V. declarauit *in sua constit. inter multiplices*, & docens Pegna, & Zanard. *in summa cap.* 131. *tem.*2. vers. *primo*, Diana *p.*4.*tract.*8.*res.*10. Farinac. *de haeret. q.* 197. *num.* 28. cum aliis *in octauo speciali*, Carena *p.* 3.*tit.*11. §.5. Scaccia *de re iudicata glossa* 14.*cap.*7. *num.* 162. vbi dicunt non solum habere locum in absolutoriis, sed etiam in condemnatoriis, quasi si superuenit noua probatio innocentiae, auferatur condemnatio, Castro Palao *disp.* 8. *puncto* 11. *num.* 10. qui dixit probationes de nouo venientes posse coniungi cum antiquis.

90 Item quia etsi per regulam *dicti cap.cum contumacia*, haereticus suspectus, violenter, aut violentissime damnetur, vt talis; sed non inde sic condemnatum verum haereticum dici, sed praesumptum, vt docent Vmbert. Locatus *in iudiciali inquisit.* verbo *suspicio* num. 30. Menochius *de praesumpt. lib.* 1.*q.*10. *num.*15. Farinac. *de haeresi dict. quaest.* 185. §.4. *num.*52. legendus *toto* §.2.3. & 4. Ex quo infertur, vt sicut suspectus, qui debet incarcerari, non meretur poenam ignis, sed aliam extraordinariam; & similiter licet fuerit relaxatus in statua, si compareret ad se compurgandum, vel si mortuus fuisset, eius filij, & haeredes ad illam compurgandum, & defendendum admittuntur, tunc non poena ignis in personam ratione contumaciae in non comparendo, sed tantum pro modo testificationis, & suspicionis esse damnandum, ad tradita per Farinac. *dict.*§.3.*num.*42.& per totum, Simanchas *de haeret. instit. tit.* 2. *à num.* 9. & alij communiter, nisi comparendo coram iudice adhuc pertinaciter in suo errore persistat per tradita ab eodem Farinacio *dicta q.* 185 §.7. de processu contra contumacem *num.* 103. ex Bursato, & Scaccia iam supra adductis, vt dixi supra *num.*16.& 17. & faciunt quae adduxi *in Rub. de litis contest. q.*14. vbi de audiendo contumace condemnato iuxta terminos *legis* 1.*tit.*4.*lib.*4. *recompil.* vbi latè.

Tamen praedicto dubio, quod ex integra doctrina relata resultat, breuiter respondetur per dictum à Farinacio *de haeresi dicta quaest.* 185. *à n.* 9. nempe supremum vrbis Tribunal. contumaces iam proximè relatos audire, & quoad personam, & quoad bona, videndi Sanchez *in summa lib.* 2. *cap.*20. *num.*27. Paramus *de origine inquisit. lib.* 3. *q.* 4. *num.*47. Carena *super quaest.*6. Guidon. Fulcodij num. 7. Sigismundus Scaccia *in tract. de iudic. causar. ciuil. & crim. haeret. cap.* 98. *num.* 34. vbi dixit quod haereticus in contumaciam condemnatus, etiam post annum comparens recuperat bona confiscata, etsi de innocentia non docuerit. 91

Indeque prouenire, vt affirmant Simanchas *de cathol. instit. tit.* 2.*n.* 20. & 21. & *tit.* 14. *in fine* Pegna *in direct.inquisit.p.*3. *comment.*49.*conclus.*3. vers. *adueniente autem*, Flamin. Cartarius *in tract. de executione sententiae contumacialis cap.* 1.*n.* 278. Scaccia *de iudic. lib.*1. *cap.* 28. *num.* 25. vt quando statuae parentum comburuntur; eo quod vocati legitimè per edicta ab inquisitoribus, non comparent, vt se tueantur ab haeresi, de qua delati sunt, tunc filios eorum non incurrere poenas, quas incurrerent alias, si illorum patres vere ob haeresim in persona combusti essent, & sic videtur, vt queant filij rei combusti in statua recuperare bona, quae alias, si pater compareret, recuperaret etiam. 92

Sed quia Paramo *dicto num.* 47. Carena *dict. quaest.*6. Fulcodij *num.* 8. dicant, quod iuxta praxim nostrorum Tribunalium Hispanicae inquisitionis, contumaces absentes, semper audiuntur quoad personam, sed quoad bona, non nisi intra annum comparuerint, vt tradit multis comprobans Farinac. *de haeresi dicta quaest.* 185.§.6 *n.*107. & in specie de condemnato in crimine haeresis, Simanchas *de cathol. institut. tit.* 2. *num.* 20. & 21. ibi *caeterum is, quis intra annum praesentiam sui fecerit, audiri quoque debet, vt ne bona sua publicentur:* idem *in enchirid. violatae religionis tit.* 45. *Rub. de absentibus num.* 16. & 17. quod si comparuisset post annum, non fore audiendos quoad bona, nisi docto de innocentia rei, aut impedimento, Simanchas, vbi supra fundamentis comprobans, Pegna ad Eymeric. *p.* 3. *comment.*49.*post num.*213.*littera* C. vers. *adueniente.* Thomas Sanchez *in praecept. Decalogi lib.*2.*c.*10.*n.*27. Rojas *singulari* 145.*n.*5. Ignatius Lopez *in addition.* ad Bernard. Diez *in pract.crimin. canon. cap.* 116. *num.* 12. vers. *imo*, Farinac. *supra num.* 108. & alij post eos. Ideo filij, & haeredes rei relaxati in statua iuxta terminos *dicti cap. cum. contumacia*, non recuperare bona patris, iam ob eius contumaciam amissa, nisi plenè probarent patris innocentiam, vel nisi ex patris poenitentia ei, aut illis condonarentur pro congesta ex multis à Barbosa *in cap. vergentis num.* 24. *de haeret. & in cap. statutum* 15. eodem per iura ibi. Et ita sententiatum vidi, &c. Iterum videndus in c. excommunicamus 1. num. 17. referens duas contrarias opiniones ex Simanchas, Pegna, Flaminio, Cartario, Scaccia & Centonic. pro prima relata num. 91. & pro secunda Molini, Sanctarel. Sanchez, & Decian. qui iuxta distinctionem propositam & praxim Inquisitorum sunt componendi. 93

ALLEGATIO X.

An nepotes alicuius pœnitĕtiati in Sancto officio, qui conſenſit ſententiæ, nec ab ea appellauit, poſſint, poſt centum, aut quinquaginta annos, plus, minuſve appellare, ſeu ſolicitare, vt re videatur proceſſus ad hoc, vt ſi ex actis appareat innocentia pœnitentiati ob non iuſtam & minus theologicam cenſuram aliquarum propoſitionum memoria defuncti abſoluatur, & conſequenter obtineant ab inquiſitore generali vnâ cum Conſiliariis teſtimonium, non obſtantiæ quominus dicti nepotes, aliiue deſcendentes adipiſcantur honores puritatis, & nobilitatis, qui ſolent impertiri in Communitatibus, Eccleſiis, Collegiis, confraternitatibus in Conſilio Ordinum, ac Tribunalibus S. Inquiſitionis.

SVMMARIVM.

1 *Teſtimonia authentica de genealogiis præſentatis parentibus, ſeu auunculis, aut ab aliis colateralibus ſolent peti à filiis, aliiſve cognatis in Sancto officio inquiſitionis pro conſeruatione iuris intereſſe habentium.*

2 Cap. filij, vel nepotes de hæreticis lib. 6. *remiſſiuè.*

3 *Nepotes difficulter poſſunt ſuſcitare media appellatione, vt reus aſcendens, qui conſenſit ſententia, aut pœnitentia impoſita defendatur, vt innocens.*

4 *Proceſſus cuiuſdam publice pœnitentiati iam antiquitus reuiſus fuit anno 1657. ex inſtantia cuiuſdam nepotis habitum prætendentis, & in fauorem pronunciatus, vt n. 5. & 1.*

5 *Qualificatores noui inſtius liberantes à cenſura propoſitiones per alios antiquiores cenſuratas, vt erroneas fecerunt, quod innocens declararetur, alias pœnitentitaus, vt hæreticus, vel ſuſpectus num. 6.*

6 *Sententia in cauſis fidei catholica non tranſeunt in iudicatum propter tanti honoris præiudicium, etſi in aliis cauſis aliter procedat de iure, vt num. 7.*

8 *Iniuſtitia ſententiæ, & reuiſione actorum comperta, facit, vt reuocetur primo lata contra innocentem poſtea ſic apparentem.*

9 *Filij, vel nepotes non potentes appellare pro patre, vel auo hæretico, poſſunt per ſupplicationem, recurſum, nullitatem, reuiſionem, querelam, vel iudicis officio eos defendere.*

1 SÆPIVS contingit in hoc conſilio ſupponere; imo & in cæteris tribunalibus Sanctæ inquiſitionis, vt filij, cognati, aut alij, quorum intereſt, petant, vt ſibi porrigantur teſtimonia authoriçata in forma probante manu Notarij à ſecretis de tali, aut tali informatione puritatis cum inſertione genealogiæ parentum, aliorumve aſcendentium, ſiue collateralium, & praxis ordinaria obtinuit, vt præcedente legitimatione parentum, quod ſint tales deſcendentes, ea quidem eis præſtentur, quibus certiores redduntur de actibus puritatis familiæ contingentibus; quæ ſic non porriguntur ad petitionem aliorum Equitum, ſiue aliorum pro recipiendis informationibus ſanguinis nominatorum à communitatibus in quæſtione propoſitis, vt euitentur calliditates, quæ ex parte prædictorum poſſent forte aliquando comminiſci.

Quare deſcendo ad caſum propoſiti dubij, quod 2 ſeſe non ſemel obtulit in hoc conſilio ſupremo, vt talis oculatus vidi, & ad partes diſputando, poſſent hic applicari plura ex dictis *allegat. 9. & 8.* præcedentibus, & negatiua pars proſequi per dicta *à num. 20.* affirmatiua per dicta *à num. 52. in dicta alleg. 9.* Ideo nunc breuius agendo; & quia attente conſiderata, atque extricata fuit aliquando deciſio textus *in cap. filij vel nepotes de hæreticis lib. 6.* de cuius vera intelligentia dixi dicta *alleg. præced. à num. 32.* verſ. *quarto*, & *num. 84.* verſ. *& licet.* † Iam nunc exiſtimamus difficulter quidem 3 poſſe nepotes ſuſcitare media appellatione, vt reus, qui viuendo pœnitentiæ in Sancto officio ſecrete, aut publice impoſitæ conſenſit, defendatur poſt mortem à nota, qua familiam ſuam, ac proprios deſcendentes grauauit; imo nec aliis remediis, ſupplicationis nullitatis, ſeu reuiſionis remedio per illa, quæ ſcripta ſunt *in dicta allegatione 9. præcedĕti n. 49. 50. & 51* à verſ. *quod ſi hæc ita ſe habeant.*

Sed quia contigit in excedentibus annis, vt re- 4 uideretur quidam proceſſus antiquus cuiuſdam publicè pœnitentiati ob propoſitiones à qualificatoribus illius temporis, vt hæreticas cenſuratas, eius ratione denunciatur ille reus pœnitentiatus conſenſit ſententiæ, nec de reuidendo tali proceſſu memoria aliqua ſuborirettur, quo vſque ex illius nepotibus eguit ad obtinendam liberam expeditionem cuiuſdam habitus nobilium teſtimonio non obſtantiæ ex proceſſu aui, qui forte à teſtibus opponeretur inde ad partes à Domino meo Inquiſitore Generali D. Didaco de Arçe, & Reynoſo Iuſtitiæ amantiſſimo, ac pietatis cultore, litteris, prudentia, ac dexteritate ornato & per noſtri Conſilij Doctiſſimos Iudices) in quo etſi tunc Fiſcali conſultus fui, in mediumque protuli ſuffragium in ſcriptis) † Poſt longas ſeſſiones viſo, & reuiſo proceſ- 5 ſu, ex cuius ventre aperta fuit anſa cogitandi ſuper non adæquata qualificatorum cenſura, decreuerunt, vt prædictæ propoſitiones, quarum de cauſa ille auus pœnitentiatus fuit, tranſcriptæ in nouo papyro exhiberentur Doctiſſimis, & admodum expertis qualificatoribus in hac curia exiſtentibus, qui vnanimi iudicio votantes, liberarunt à cenſura hæreticali dictas eaſdem propoſitiones. Et ob id conſilium hoc ſupremum declarando defunctum illum non valuiſſe legitimè pœnitentiari; declarauit etiam nec eius deſcendĕtes poſſe, ac potuiſſe aliqua ignominia notari ex delicto imputato prædicto eorum auunculo.

Et quidem non ſine magno fundamento; nam 6 vt ſupra dixi *dixi alleg. 9. præced. num. 89.* verſ. *& poſtremo*, ſententiæ Sancti officij in cauſis fidei non tranſeunt in iudicatum, cum ſint tanti præjudicij; famæ, & honoris, & per rationem, de qua late dixi *in c. conſanguinei 11. de ſent. & re iudic.* per plures quæſtiones, vbi de caſibus, in quibus ſententia nūquam tranſit in rem iudicatam hic applicandas, de quo etiam DD. ibi, & per textum *in cap. tenor, & c. lator eodem.* † Abſque eo, quod obſtent plura alia;

quæ addnxi *in cap. ſuborta 21. eod.* vbi quando, nec prætextu nouorum inſtrumentorum, aut nullitatis, alteriusvè defectus, adhuc ſententiæ diffinitiuæ retractari non valent, nec quod dixi *in cap. quoad conſultationem 15. eadem tit. ſub quaſt. 5.* dum egi de ea, *an ſententia lata contra hareticos, debeat exequi, ſecluſa appellatione?* & *in Rub. de appellat. ſub quaſt. 5.* Vbi de illa, *an hareticus poſſit appellare? num. fin. & melius ibi q. 2.* verſ. *ad quartum*, Vbi de appellando à decreto torturæ in S. officio: nam ibi dictum, & latè relatum in præcedenti *alleg. 9. ex cap. vt inquiſitionis, & dict. cap. filij, vel haredes, cap. fin. & cap. cum contumacia*, habent quandam rationem fundamenta-
8 lem, de qua ibi † Sed non impedire, quo minus ſi appareat in reuiſione proceſſus antiqui de iniuſtitia ſententiæ, Inquiſitor generalis, ac noſtrum ſupremum conſilium adeatur, vt ex officio magis, quam ad ſupplicationem partis, aut filiorum, vel hæredum eius reuideatur idem proceſſus, vt accidit dicto anno 1657. ſicut retuli iam *in dicta alleg. 9. n. 64.* verſ. *ſeptimo*, & in reuiſione proceſſus facti in inquiſitione Cæſar Auguſtana contra Antonium Perez, quem antea conſtat fuiſſe à ſecretis prudentis illius Regis Hiſpaniarum Philip. II. vt etiam retuli ibi *num. 63.* in verſ. *ad comprobationem.*

9 Et faciunt etiam quæ addnxi in eadem dicta proxima allegatione *9. à n. 65. & 66. ad 72.* Vbi quod eſtu filij, vel hæredes non appellent pro patre hæretico, valent nihilominus vti ſupplicationis, & recurſus ad ſuperiorem remediu, ſiue reſtitutionis nullitatis, reuiſionis, quærelæ ſiue implorare officium Inquiſitoris generalis, ac noſtri conſilij ſupremi; ad quod etiam poterunt applicari quæ dixi de reuiſione ſententiæ *in Rub. eodem tit. de ſent. & re iudicata q. 3.* verſ. *ad quintum à n. 14.* & deinde alia de reuiſione *ſub tit. de appellat. in cap. inquiſitoni 71. q. 1.* verſ. *ad quintam*, Vbi egi de illa quæſtione *an reuiſio conceda-*
10 *tur ſententia, prohibita appellatione?* † Ex quibus omnibus, & aliis, quæ vidi diſputari, & vt ego etiam exiſtimaui in relato caſu, tunc longè iuridice diſcuſſo, in fauorem nepotis pronunciatum fuit, cui per D. Dominum Inquiſitorem Generalem ſimul cum cæteris de noſtro conſilio, decretum fuit, vt per ſecretarium ei porrigeretur teſtimonium non obſtantiæ in forma authentica, vt ſic protegeretur bonore prætenſo propulſando repulſas, ſiue retardationes in eum compaginatas, cum alios vniformiter conſtaret de ſanguine puro, & nobili illius parentis pœnitentiati, cæterorumque aſcendentium.

11 Ex inſinuatis in hac allegatione ſatis aperitur quam longè poſſemus de materia diſputare, & perquirere, ſed quia abundè, quoties caſus ſimilis ſe ſe obtulerit per hic relata, poterit allegatio iuris formari, ac protrahi. Ideo iam ad alias allegationes non minus vtiles pro noſtro Inquiſitorum miniſterio pergamus.

ALLEGATIO XI.

Collecta ex conſultatione facta regi noſtro Philippo IV. pro ſepultura aſſignanda hominibus de Olanda, cum quibus pax publica inita eſt, mortuis in terris Hiſpaniæ Regni.

SVMMARIVM.

1 *Sepulchrorum antiquorum Gentilium plura* remiſſiuè.

2 *Sepulchrorum in Regnis Hiſpania dua conſultationes conſilij ſtatus ex cauſa pacis cum Olanda miſſa ad conſilium ſupremum inquitionis per noſtrum Catholiciſſimum Regem Philip. IV. exigentem reſponſum praſtandum Procuratori Olanda petenti, vt imponeretur Tumulum ſuper ſepulchro Iacobi Huſaleos Caluiniſta, & n. 3.*

4 Cap. 18. *circa loca aſſignanda decentia pro ſepulchris Olandeſium defunctorum in his Regnis Hiſpania, explicatur n. 16. & 17.*

5 *Haretici excommunicentur à Catholica Eccleſia Romana, & priuantur Eccleſiaſtica ſepultura, inter alias pœnas & n. 6.*

6 *Hareticorum peſtis eſt fuganda.*

7 *Sepultus hareticus fuit vt à Pontificibus interdicatur terra ſepultura illius, ne vnquam pro Chriſtianis deputetur, etiam ſi Epiſcopus diſpenſaret, vt n. 8.*

9 *Corpora, & oſſa hareticorum viuorum, ac defunctorum ſunt in puluerem reducenda; vt ſic eorum memoria depereat, & n. 28.*

10 *Chriſtiani vendere non poſſunt Iudais ligna, aut lapides pro Synagogis fabricandis, nec permittere hareticis loca pro monumentis mortuorum conſtituendis ad fama conſeruationem, vt n. 11. & 12.*

12 *Officiales mercenarij Chriſtiani, non permittuntur laborare mercede diurnali in fabricis hareticorum.*

13 *Haretici nationales per capitula pacis valent degere, & Mercatores eſſe in noſtris Regnis Hiſpania, ſed in ordine ad cultus, & ritus hareticos, numquam iuuandi ſunt à fidelibus, vt n. 14.*

15 *Sepelientes ſcienter hareticos, vel eorum receptatores defenſores, aut fautores excommunicantur, nec abſoluuntur, niſi exhumentur eorum corpora.*

16 *Infantes Chriſtianorum defuncti ante Baptiſmum ſepeliuntur extra Eccleſiam in quibuslibet aliis locis; etſi in meliori ſtatu moriantur, quam haretici.*

17 *Sepulchra cum monumentis, ſiue inſcriptionibus pro hareticis, ſcandalo vtique eſſent Chriſtianis; indeque prohibenda, & n. 18.*

18 *Chriſtiani colloquentes, & conuerſantes cum hareticis nationalibus ſuper ornatus ſepulchrorum comparatiua multis rixis, & diſſenſionibus, ſe exponerent, qua debent vitari.*

19 *Regna Gallia, Allemania, & aliorum nationum Principum Chriſtianorum, vbi multi ſolent haretici inueniri, ſcandalizarentur, ſi audirent*

audirent in Regnis Hiſpania illis aſſignari pro ſepultura loca decentia nimis, & quare num.20.

21 *Iudei publi. è Roma admiſſi ſunt, ſed vt pradica'i for è ad fidem Catholicam conuertantur, vt ſapius accidit n.22.*

23 *Libertas conſcientia in Gallia, & Allemania quare permittatur.*

24 *Reſponſa Regum Philippi II. & Philippi IV. referuntur celeberrima ad fugandos hereticos, & n.25.*

26 *Capitulum inter fideles, & hereticos, vt pax conſeruetur, ſi noces Catholica religioni, non eſt adimplendum.*

27 *Decentia loca pro Olandeſiis ſepeliendis deſignata ante capitulum 18. pacis anni 1645. hodie non mutanda in melius,*

28 *Corpora hereticorum debent proyci, & igne conſumi.*

29 *Carcer ſerpentinus irruet in infideles Catholicos ex mixtura cum infidelibus.*

1 T quia plura ex Iulio Laborio, & ab eo relatis *in ſuo libro variarum locubrationem tit.2.* per totum de iure ſepulchrorum, ac de diuerſis ritibus ſepeliendi ab antiquo æuo inter gentiles imperij Romani, aliarumve nationum, & Regionum, dicemus *ſub Rub. & tit. de ſepulturis*, (quibus punctum de quo hic) valde inſinuari poterant, quæ omittimus, ne longius agamus; ideo mihi viſum eſt ad litteram tranſcribere latioè conſoltationem, quam fecit ordinatione D.Inqoiſitores generalis, ac cæterorum de conſilio D.D. Gundiſalb. Brabo collega noſter forma ſequenti compaginata, paucis demptis, aut additis.

2 Incipit ergo illam loquendo ad Regem. Domine quia decretis 4. Menſis Iulij, 28. & 29. Auguſti anni 1657. veſtra Majeſtas remiſit ad Epiſcopum Iuquiſitorem Generalem duplicem conſultationem. Primam 3. dicti menſis Iulij. Et ſecundam 28. Auguſti dicti anni, io quibus conſilium ſtatus repræſentauit veſtræ Majeſtati quam inſtanter dicti *Olandeſes*, mediantibus, atque flagitantibus D. Eſtephano de Gamarra, & Barone *de Redee*, vt in executione *c.18. sreguarum inſularum anno anno præterito* 1646. veſtra Majeſtas dignetur aſſignare illis loca decentia ad ſepeliendum corpos Iacobi Haſalacees *Caluiniſta*, qoi vitam cum morte commutauit Toleti, quod dicitur eſſe depoſitum in quodam hortulo, & vt ſuper illud imponatur tumulum lapideum ad illius memoriam; item & aſſignare etiam loca ſepulchro cæterorum dictæ nationis, qui mortoi fuerint in Regnis noſtris Hiſpaniæ † Et
3 ex prædictis conſoltationibus conſilij ſtatos apparet cooſultum poſſe pro illorum ſepulchto aſſignari hortulom *de Liebe*, & quod extra illam interrogetur reſidens in hac curia pro dictis hominibus, in quo alio loco longè ab hac curia poterit aſſignari, & quod emant locum ad talem aſſignationem; & quod V.M. præcepit, vt dictæ ſtatus conſilij conſultationes reuiderentur, ac ruminarentur in hoc noſtro conſilio, poſt quod conſulatur V. M. iuxta practicatom per Ioquiſitorem geoeralem cæteroſque huius conſilij coniodices cooſiliarios.

4 Et pro fundamento totius diſcurſus proponendo contexturam *dict. c.18.* formatam modo ſequenti. *El dicho ſeñor Rey darà quanto antes la bordem neçeſſaria para que ſeñalen pueſtos deçentes para la ſepultura de los cuerpos de aquellos, que por parte de los dichos ſeñores eſtados vinieren a falleçer en tierras de la abediençia de ſu Mag.* ſuper quo ſemel, atque ſæpius practicatum in hoc conſilio diuerſis fundamentis, conſultum fuit Dominio Regi, nec debere, nec conuenire, nec poſſe, aliter quam a dicta pace inita ſtylus obtinuit, vt ſepelirentur in locis, & certa forma, nec aliter attendendo ad integritatem noſtræ Catholicæ Religionis, ac conſeruationis pacis dictæ, quæ ſemper cedere debet religioni.

Primo, nam noſtra Sancta Mater Eccleſia Ca- 5
tholica Romana excommunicat hæreticos, eoſque ſegregat à gremio Chriſtianæ, atque Catholicæ Religionis, prohibens, vt fruantur priuilegiis ſpiritualibus, communoibus bonis, & Catholicis Chriſtianis, præcipiens etiam, vt condigne puniantur, brachio ſæculari tradi relaxandos, ac comburendos, denegans illis Eccleſiaſticam ſepulturam, vt DD. docent per textum ibi *in c.2. de heretic. lib.6. c.ſacris de ſepulturis, & per l.10. tit.13. p.1.* cum aliis
† imo admonet fideles, vt fugiant hæreticorum 6
peſtem, dans exemplum Principibus, ac Regibus Catholicis, vt quemadmodum Eccleſia illis denegat ſepulturam in templis Catholicorum fidelium denegetur hæreticis, etiam nationibus, aſſignando illis loca cognita pro illorum ſepultura abjiciendo corpora taliom prædefuncta in loca incognita, agens cum illis, ſicut cum brutis, vt dixit ex aliis Pegna *comment. 89. in director.* verſ. *ſi quis vero fol.* 567. & omnes per textum ibi *in l. Arrianis C. de heret. & per leg.2. tit.13. dicta p.1.*

Secundo, quia cum Pontifices in ſuis conſtitu- 7
tionibus interdicant terram inanimatam templorum, in qua aliquis hæreticus ſepultus ſit, vt deinde cadauera Chriſtianorum non recipiat: ita DD. per textum *in dicto c.2.* in verbis ibi: *& locus ille perpetuo careat ſepultura*; per quæ notant Archidiacon. ibi in verbo *locus*, & verbo *perpetuo*, & verbo *Careat*, Geminianus *num.3.* verſ. *nota quod quando*, & Francus *ante n.1.* verſ. *locus vero* Barboſa *n.10.* Rojas *ſingulari* 102. Decian. *in tract. crimin. lib.5. cap.41. n.6.* Fatin. *de heret. q.32. §.1. n.41.* Suarez *de cenſuris diſp.37. ſect.1.* Ad finem, Alterius *eodem tract. tom.2. diſp.12. de inter dicto in particulari diſp.4. q.3. puncto 7.* vbi poſt Tabienam, verbo *interdictum 2. n.2.* Sayrus *de cenſuris lib.5.*
c.12. n.10. † qui reſoluit in hac pœna non poſſe 8
Epiſcopum diſpenſare, ſequitur denegari benedictionem loco, ac terræ cuicumque, in qua tales ſepeliri contingat, etſi ex permiſſione Regum propter pacis bonum, iuxta illud *in 4. Reg. c.23. verſ.16.*

Tertio, nam ex quo conſtitutionibus Pontificiis, 9
ac ſactis canonibus præceptum repetitur repetitum ſæpius; item & legibus huius Regoi, vt procedatur aduerſus hæreticos viuos, & defunctos, eo vſque eorum corpora, & oſſa in puluerem reducatur, vt ſic eorum depranata memoria, agentibus aboleatur. Gregor. Lopez, & DD. *per l.2. tit.26. p.7. & in l.7. tit.1. p.7.* & ex illo Reg. *lib.4. dict. c.23. verſ.16.* vbi *tulit eſſe de ſepulchris, & combuſſit ea.* Quid mirum, vt nunc denegentur dictis hæreticis nationalibus ſepulchra, & monumenta pro ſepeliendis corporibus defunctorum illius nationis hoc facto, intendentes propagare eorum falſam, & adulteram religionem, famam, & memoriam, & quod veſtra Catholica Majeſtas concurrat?

Quarto, nam cum certum ſit, non licere Catho- 10
licis Chriſtianis vendere cum determinata intentione Iudæis ligna, lapidicina, aliamque materiam pro conſtruendis Synagogis, nec concedere illis Domus,

Domus, aut designata loca, vbi illas forment, seu
ædificent, vt cum multis docent Azor. *inst. mor.*
lib.8.c.22.vers.sexto quæritur, Ricciulo *de iure per-*
11 *sonarum 2.p.c.59.n.4.* † Et minus permittere hæ-
reticis nationibus loca decentia, vt inibi con-
stituant, ac ædificent propria sepulchra, & monu-
menta,& minus quod illa litteris, aut alijs inscrip-
tionibus ad famæ conseruationem deseruientibus
ornent. Et sic, cum nec dubium sit prædictos hæ-
reticos sepeliri certis ritibus, ac deprecationibus;
inde non posse vnquam Christianis licere, vt illis
12 donentur, siue vendantur loca decentia ad illa †
Nec laborare officiales in propria illorum fabrica,
etiam mercede diurnali; eo quod esset operari de-
terminato fine, vt deseruiret, nempe cultui secta-
rum illorum nationalium: ita idem Azor. *suprà* ibi:
& nefas est Christiano suam operam locare ad syna-
gogas eximendas, in quibus iudaici ritus obseruantur.
13 Et licet re vera, quod permittitur dictis natio-
nalibus hæreticis per capitula pacis, scilicet, vt vi-
uant in aliquibus locis nostrorum Regnorum ex
causa cōmercij vniuersalis, tolerabile sit, etsi re vera
aliquod subuersionis periculum valeat experiri, si-
cut in S. inquisitionis officio apertius solet depre-
14 hendi † Tamen iuuare prædictos hæreticos natio-
nales quocumque actu positiuo, etiam minimo in
ordine ad cultum, ritus, & cæremonias suarum se-
ctarum, videtur approbari, vt cum multis sensit,
idem Riccinlus *de iure personarum dicta 2. p.c.19.*
15 *n.16.* † Et inde iterum applicari posse doctrinam
dicti c.2. de hæreticis lib.6. Vbi habetur incurrere
excommunicationem sepelientes scienter hæreti-
cos, vel eorum receptatores, defensores, vel fauto-
res, in tantum, vt nec absoluantur, nisi exhumen-
tur eorum corpora, vt multis probat ibi Barbosa
ex n.1. & 10.
16 Quinto facit, & quidem concludenter, nam si
infantibus Christianorum nondum Baptizatis, de-
functis sepultura Ecclesiastica denegatur, quorum
parentes solum curant de sepeliendo illos vbilibet
in quolibet loco secreto, non consecrato, & sæpius
immundo, in tantum, quod licet in statu meliori
moriuntur, quam hæretici, adulti, numquam à Ca-
tholicis Christianis, ac pijs prætensum fuit, vt tali-
bus assignarentur pro sepulchris alia loca decentia,
& cognita; imo, nec Baptizatis adultis, qui ex-
communicati moriuntur, aut ad campum diffidati
exeunt, vt Regnicolæ docent *per leg.8.tit.13.p.1.*
& l.10. eodem tit. & p. & per illa, quæ dixi de diffi-
datis, & diffidantibus suprà *sub c. Ecclesia S. Mariæ*
de constit. q.59 in fine, & DD. per textum *in cap.*
ex parte 11. & fin. de sepulturis, & alibi. Ergo
multo minus pro relatis hæreticis sepeliendis de-
bent loca prætensa concedi.
17 Sexto consideratur scandalum, quo incuteren-
tur vehementer Catholici, si talia sepulchra con-
cederentur dictis hæreticis contra quod dixi *in*
cap.2. de præscript. vbi de scandalo vitando latè di-
ctum est. Etenim posset contingere, vt ignorantes
rustici, atque mulieres curiosè mouerentur ad in-
uisendas fabricas dictorum hæreticorum, nouas-
que sepulturas, & monumentorum modos, &
formas, indeque fraudari cogitare super possibi-
litate, ac permissione se sc in illis sepeliendi; atque
adducere alios, vt inibi etiam deponerentur, &
eo inquam motu, quod nunc viderent permis-
sum, atque in pactum deductum, numquam retro
actis temporibus permissum fuerat, etsi aduersis
Reipublicis ea pisce notatis flagitaretur.
18 Imo, & euenire, atque sæpius contingere
posset, vt colloquentes Catholici Christiani cum
dictis hæreticis de venustate templorum, aut se-
pulchrorum, ac de ritibus, & cæremoniis, qui-
bus hæretici sepeliuntur faciendo comparationem
de illis cum sepulchris, ritibus, & deprecationi-
bus, quibus in Ecclesia Catholica Romana sepe-
liuntur Catholici defuncti fideles dehonestando
hæc nostra templis vsitata, rixas mouerent, & ad
arma venirent, & impetu nostræ religionis moti
irrumperent in eosdem hæreticos, & amplius gra-
dum facerent ad destruenda, atque desolanda sepul-
chra, & monumenta fabricata hæreticorum, & ad
profligandos officiales destinatos pro fabrica illo-
rum verbo, & opere; ex quo dicti homines *Olan-*
deses reuocantes in animum iniuriam, quærelaren-
tur instanter, exigendo, vt talia exequentes, con-
dignè punirentur, vt refert aliquando petitum;
quod si practicaretur, impeterentur quidem Ca-
tholici, & mortificarentur contra Zelum nostræ
religionis, vel si non punirentur econtra Olan-
deses iterum quærelam manifestarent de omissione
contra capitulatum cum illis.
Vnde si illa sepulchra permitterentur, vtique 19
Galliæ, & Angliæ, & aliorum Regnorum hære-
tici, dictis actionibus attenti nimis gauderent de
tali locorum signatione pro sepulchris hæretico-
rum, inferentes eadem pro ipsis in nostris Regnis
assignanda in posterum. Et sic Reges aliarum pro-
uinciarum, qui propter diminutum imperium,
nondum segregare, & auellere potuerunt hæresim
à propriis Regnis, nec hæreticis ibi degentibus re-
sistere; iam nunc crederent, & iudicarent idem posse
in nostris Regnis contingere † Quæ quia fortiter 20
temporibus retro, quando miseriis, & calamitatibus
Maurorum, & indæorum inuadebantur, fortiter re-
stiterunt pugnando, quousque illos ab his prouin-
ciis ad alias exteras exterminarunt, propter quod
Reges nostri Hispani non subesse Imperatori ex
scripsi *in cap. nouit de iudic. q.6.* immo, & Ponti-
fices summi sensibiliter censurarent, & ægrè admo-
dum ferrent considerantes attentionem illam sum-
mam, in qua Reges anteriores, & non sic validio-
res, atque potentes celarunt propriam horum Re-
gnorum coronam in omni eo, quod spectabat ad
puritatem sacræ nostræ Religionis.
Nec his obstare ait noster Gundisalbus Romæ 21
quidem cum scientia, visu, & patientia Pontificum
permitti Iudæis synagogis item & loca designata
pro eorum sepulturis. Nec quod in Galliæ, & im-
perio Alemaniæ gubernatis per Regem, & Princi-
pes Catholicos, & fideles libertas conscientiæ per-
mittitur hæreticis in eorum Regnis habitantibus,
& vt incolis degentibus, quibus, & assignata sunt
sepulchra, & Domus extra oppida, in quibus con-
gregantur ad proprios ritus, & prædicas † Nam 22
respondet Romæ quidem iudæos nondum Bapti-
zatos permitti motiuo supernaturali in ordine ad
nostram sacram religionem, & vt synagoga, & iu-
dæi non valeant aliquando iuste se excusare alle-
gando non audmisse de euangelio, nec de illius
prædicatione siquidem stylus Romanæ Ecclesiæ
ibi obseruatus est, vt in singulis sabbatis anni, præ-
dicent coram illis prædicatores euangelij; indeque
resultare sæpius, vt nonnulli ex iudæis Baptizen-
tur, & quod ibi iudæi viuunt, sicut in captiuitate,
vt ex eo Christiani ad memoriam reuocent dictos
iudæos descendere a progenie illorum, qui Chri-
stum Dominum crucifixerunt, & vt sint testes
nostræ redemptionis; ad quod ponit videndam *l.1.*
tit.24.p.7. † Et ad secundum de libertate conscien- 23
tiæ

tiæ permiſſa in Gallia, & Allemania, dicit, ideo ſuſtineri, quia nequeunt Principes Galliæ, & Imperij valide, & fortiter hæreticos ibi exiſtentes propulſare.

24 Et vt fortius V.M. agat, proponit Gundiſalbus reſponſum illius progenitoris Magiſtri prudentiæ Philippi II. noſtræ Hiſpaniæ Regis, veſtræ Majeſtatis Auunculi, quod præſtitit eiſdem Olandriis, qui ab initio bellorum obtulerunt illi obedientiam perpetuam, ſi eiſdem libertatem conſcientiæ permitteret. Quibus reſpondit magis velle amittere omnia ſua Regna, quam illa cum hæreſi frui, ac poſſidere in ſequentibus verbis: *que mas queria perder todos ſus Reynos, que tener los con la hereſia* † & aliud etiam, quod V.M. affatus eſt reſpondendo

25 Anglis per decretum illud menſis Iulij 18. anno 1655. remiſſum ad noſtrum ſupremum inquiſitionis conſilium in ſequentibus caſtellanis verbis ibi: *con ocaſion de averſe tratado por D. Alonſo de Cardenas mi Embajador en Inglaterra de la renunciaçion de la paz, de eſta con aquella corona, ha pedido de nueuo el Protector Cromuel lo que ſe contiene en el articulo, de que ha aqui copia en materia de la Inquiſiçion, y de la conçiençia. Y ſi bien yo eſte y con animo deliberado, y conſtante de arrieſgar antes todos mis Reyños, y derramar la vltima ſangre de mis venas, que çeder en coſa alguna, que ſea en deſerviçio de Dios, ni en el menor perjuiçio de la pureça de nueſtra ſagrada religion. Ordeno al conſejo, que con eſta inteligençia, y notiçia de mi determinaçion me conſulte luego, luego lo que pareçiere, y ſe offreçiere para la reſpueſta, que en eſte puncto ſe à de dar al Protector*, aurea quidem verba, tanti, & catholici, Piiſſimi que Regis digna, & futuris temporibus pro ſtabilitate deſcendentium Regum harum prouinciarum in animis fidelium imprimenda.

26 Nec enim capitulum cum dictis Olandriis circa pacem pro ſepulchris eorum, prædictis attentis contradicitur formaliter: nam quoties non eſt licitum capitulatum, vt oppoſitum puritati noſtræ catholicæ religionis, vt ex dictis apertè liquet, liber eſt V.M. à tali promiſſione iuxta communem Theologorum, & Canoniſtarum ſcholam, & quæ dixi *in cap. Quintaualis, cap. quemadmodum, cap. cum quidam §. illi vero*, & in aliis *de Iure-iur.* Vbi latè probaui promiſſa illicita, quamtumvis iuramento corroborata, non eſſe adimplenda, & iuſtius quando promiſſum tendit in religionem.

27 Quod ſi verba *capituli dicti* 18. relati *ſuprà n. 3.* attente legantur, fas eſt nobis firmare cum D. Gundiſalbo explanante non ad aliud obligari per verba ibi: *para que ſeña'en pueſtos para la ſepultura &c.* quam quod intra limites noſtræ catholicæ religionis, & intra diſpoſitum à ſummis Pontificibus, quibus cognitio ſpectat, & formam ponere diſcretam inter ſepulchra Catholicorum fidelium, & infidelium hæreticorum, cumque loca petita ſint ad ſepulturas hæreticorum, & verbum dictum *decentes* in ſubiecta materia habeat relationem ad V.M. mandaturam aſſignare, per addictos *Olandeſes*, quibus deſtinantur; ſequitur dicendum ex dictis Olandriis ea loca decentia ſufficienter dici, & appellari quæ vſque ad tempus *dicti capituli* 16. vſitata fuerant, quæ poſt dictum capitulum non ſunt mutanda, cum abundè iam ab antiquo loca illis aſſignata forent, & decentia per illos nationales dicta.

28 Nec oberit ſi opponant dicti *Olandeſes*, dicendo ſi ita foret, nihil noui in pactum per dictum c. 18. pacis additum eſſe; quia reſpondetur ex dictis n. præced. item & ex eo, quod adducit D. Gundiſalbus, dum conſiderans Alex. IV. Pontificem mandaſſe, vt proijcerentur corpora ſepulchrorum, & quod procederetur aduerſus eorum memoriam ex *dict. c. 2. de heret. lib. 6.* ibi, *& proyciant huiuſmodi corpora damnatorum*, & *ex c. accuſatus 8. eodem §. in eo vero caſu, & ex lege Regia 2. tit. 26. p. 7.* quia Rex Alphonſus præcepit, vt procederetur in hæreticos, eos concremando, & ex Imperatore Theodoſio *in l. Arrians cod. de heret.* in verbis ibi: *Manicheis etiam de ciuitatibus pellendis, & vltimo ſupplicio tradendis; quoniam his nihil relinquendum eſt loci, in quo ipſis elementis fiat iniuria.*

Ex quibus apparet non dubitandum de iniuria, 29 & peſte paranda Catholicorum fidelium terræ, ſi in noſtris Regnis Caſtellæ, & Hiſpaniæ, permitteretur, vt dicti Olandrij hæretici nationales poſſent habere ſepulchra honorifica cum tumulis lapideis, & inſcriptionibus, vbi conſeruarentur corpora, & memoria eorum aduerſus Sanctam Eccleſiæ catholicæ intentionem, quæ præcipit dictorum corpora igne conſumi, vt agentibus aboleatur eorum de prauata memoria ex illo *Reg. 4. cap. 23. verſ. 16. & conuerſus Ioſias vidit ibi ſepulchra, quæ erant in monte, miſitque, & tulit oſſa de ſepulchris, & combuſſit ea ſuper altare, & polluit illud iuxta verbum Domini*; & ſic ſufficienter ſuccurri corpora defunctorum hæreticorum, ſi ſepeliantur in aliquo hortulo extra ciuitatem ſine tumulo, & inſcriptionibus per dicta ſupra, curando eorum auaritiam de amplianda ſua propria religione, ſecare; quia eorum conuerſatio, ſiue permixtio cum fidelibus ſerpit, vt Cancer. iuxta illud Driedi *lib. 2. de libertate Chriſtian. c. 8. Pauli addit. 3.* ibi: *hæreticorum hominem poſt primam, & ſecundam correctionem euita*, & illud 2. Ioan. *ſi quis venit ad nos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum, nec aue ei dixeritis.*

ALLEGATIO XII.

Pro denegando teſtimonio non obſtantiæ ad honores nobilitatis, ſiue puritatis prætenſori antea incarcerato ex cauſa fidei, ſi ex actis appareat nondum ſufficienter tortura purgaſſe teſtificationes, aut indicia, etſi contingat ſuſpenſiua ſententia à vinculis ſolutum fuiſſe. Et de quadam praxi laconica, in admittenda, vel non appellatione in cauſa hæreſis recollecta à collega noſtro DD. Gundiſalbo Brabo.

1 *Teſtimonium non obſtantiæ qualiter detur ei, qui fuit incarceratus in Sancto officio, & eius cauſa ſuſpenſa, num ſequentibus.*

2 *Nota purgata ſufficienter tormentis, aut ſi aliter conſtat de integritate, & bona fama incarcerati in Sancto officio, aboletur.*

3 *Tortus in Sancto officio ſufficienter ex teſtificatione vna, aut pluribus indiciis non torquetur ſecundo ex aliis ſuperuenientibus eiuſdem ſpeciei, quia hæc non coniunguntur cum primis, & n. 4.*

4 *Lex, ſiue ſtatutum mandans, vt furtum plenè probetur tribus ſociis, ſi cum vno ſit reus tortus, & poſtea alij duo teſtificentur, non coniunguntur ad pœnam ordinariam.*

5 *Tortura data ex indicio famæ non repetitur ex ſuperuenientia*

superuenientia aliorum testium deponentium de eadem fama.

6 *Tortus sufficienter, iterum torquetur in Sancto officio ex testibus, aut indiciis nouis, quæ differunt à primis in substantia, & re, si hæc secunda sint sufficientia, vt n.7.*

8 *Torqueri potest reus Sancti officij post sententiam absolutoriam prima causa specialitatis ratione etiam si reus esset absolutus de eadem hæresi, tamquam innocens, vt n.9.*

9 *Reus Sancti officij, vt innocens absolutus torqueri iterum potest, & condemnari ex nouis testibus, & indiciis.*

19 *Tortura repeti potest, quando ex processu Sancti officij constet indicia esse valde vrgentia, & & reus in prima tortura non fuit tortus sufficienter.*

11 *Torquere potest superior secundo reum, qui appellauit, si viso processu, constet non sufficienter tortus, quamtumuis Inquisitores primæ instantia causam suspendissent ex conformitate, vel cum discordantia alicuius ex votantibus & qualiter intelligatur numer.12.*

12 *Pœna extraordinaria reo Sancti officij imposita, non tollit, vt ei infligatur ordinaria ex noua probatione. Et quid si prima fuit ordinaria, vel extraordinaria executa numer.13.*

14 *Appellationum admittendarum, aut non in Sancto officio ab ipsismet reis, vel eius filiis, aut hæredibus per casus vndecim distinguitur ad praxim, breuiter num. sequentibus.*

15 *Princeps laicus, aut Ecclesiasticus quando appellationem valeat auferre.*

16 *Hæretico formali appellatio denegatur, & de ratione n.17.*

18 *Appellatio in causis aduersus de hæresi suspectos admittitur.*

19 *Hæredes appellare non valent à sententia diffinitiua lata in hæreticum formalem.*

20 *Causa sequi potest post mortem patris, qui apparuit formalis hæreticus, etiam quod esset bona fama dum viueret; aliter si tantum esset suspectus.*

21 *Filij, vel hæredes appellare prohibentur, si inceperint causam pro patre defuncto hæretico formali.*

22 *Filij defendere nequeunt patrem, qui consolationem infirmus petiit ab hæreticis, vel si descedit à fide adorauit Mahomam, seu incensauit idolis, nisi probent mentis defectum, vt n.23. 24. 25.*

23 *Cap. filij, vel nepotes de hæreticis intelligitur.*

25 *Filij admitti possunt ad patrem defendendum, qui se occidit accusatus iam.*

26 *Pater absens plenè conuictus de hæresi, qui vocatus non comparuit, vel si contumax fuit condemnatus, non auditur appellans, & numer.27.*

27 *Insordescens in excommunicatione, dum absens fuerit nequit appellare, nisi se præsentet personaliter, vt n.28.29.*

29 *Filij nequeunt defendere patrem hæreticum absentem.*

30 *Appellatio patris non admittitur plene de hæresi conuicti, vt probet impedimentum cur venire non valuit ad se compurgandum, secus in filijs vt n.31. & 32.*

32 *Filij ad excusandum patrem non valentem comparere ad se compurgandum de hæresi admittuntur, vt allegent causas, & num. 33. qui appellare poterunt, si eis denegaretur talis defensio, causa legitima constante vt n.34.*

SVPPOSITIS pluribus adductis *supra sub allegat.9. & 10.* quæ conducunt ad latiorem expeditionem huius allegationis, solum hic repetemus nonnulla spectantia ad veram resolutionem, quam maturissimo iudicio diù expetito, atque desiderato, audiui, ac vidi in puncto cuiusdam causæ conclusura, pro parte prætensoris: inter alia possunt considerari sequentia. Primo, quia cum Sancto officio non nisi sufficienti informatione, incarceratio procedat, vt dixi *sub dicta allegat.9.* fiet, vt si contingat, quod qui multitudine testificationum de auditu, & nonnullis de visu post defensiones eius auditas, & positas in processu, ac torturam consequitur, suspensa eius causa, de carcere exire sufficienter purgasse, & euacuasse testificationum fidem, ac perinde non esse ei denegandum testimonium non obstantiæ. 1

Secundo, nam si fortè post exitum à carcere, Sancto officio, aliquomodo constiterit, vt qui antea fuerat incarceratus ex delictis in fidem; & ob id, atque ex testium aliqua depositione, habitus fuit descendens ab infectis parentibus; iam aliud de illius origine, nobilitate, siue puritate sanguinis concipi valeat, instrumentis, tunc videri satis innocentiam probari, vltra eam, quæ per tormentum recognita fuit; & sic absoluendum esse † vt fortius probatur ex ea ratione, quia si quis ex vno teste omni exceptione maiori, vti de hæresi suspectus fuerit tortus, & dimissus, moxque alius contestis omni exceptione maior superuenerit, adhuc hic testis vltimus cum primo non est coniungendus ad efficiendam probationem plenam; quia per torturam taliter indicia censentur sublata, & extincta, quod habentur, ac si numquam extitissent; & ob id non possint coniungi cum nouis superuenientibus, aut probationibus; secus tamen si tortura non illata, reus fuit absolutus ex eo, quod in indicium deducta contra eum, non sufficiebant ad condemnandum, nam tunc imperfecta probatio primæ instantiæ, coniungitur cum superueniente probatione, secundum veram, communem, & receptam probationem, de qua Bartol. Hostiensis, Abbas, Felinus, Alex. & Alciatus in locis, quos refert, ac sequitur Farinac. bene loquutus, atque distinguens in additionibus ad eius opera post *lib.3. consilior. ad quæst.4. n.29. fol.6. col.1.* cuius verba refert Diana *p.4. tract.7. res.85.* sub vers. *& tandem,* ibi *an vero*, qui dixit hanc declarationem esse benè notandam; quia alibi ea non fuit recepta in specie posita, & quod sæpè habuit de facto; & quod sic iudicauit, & communiter iudicatum viderit, Simanchas *de Cathol. instit. tit. 18. Rub. de defunctis n.20.* Cæsar Carena *de officio inquisit. p.3. tit.11. §.10. n.44.* 2 3

Et confirmatur: nam quoties noua testificatio, aut indicium, quod superuenit in re, & substantia, à primis non differunt indiciis, non est cur torqueatur iterum reus, vt ex *cap.1. Regni sicilia frequens, & ineffrenata* statuitur, nempe depositiones trium latronum sociorum criminis conuinci alium socium, & tamen si ita socius ex depositione vnius latronis fuerit tortus, & dimissus in forma, si postea superueniant aliæ duæ depositiones duorum sociorum criminis non possit dici conuictus; quia primi latronis depositio fuit per torturam 4

ram eliſa, vt docent Franc. *deciſ.* 577. Baltaſar de Angelis *in addition. ad deciſ.* 79. Nicolai Antonij Guizarelli, Didacus de Mari ad eandem deciſionem *n.*8. Giurba *conſ.* 5 n.*n.*42. Vbi dicit quod illud primum indicium depoſitione primi ſocij emanarum, vere per torturam fuit purgatum: ſequitur Cæſar Carena *de officio inquiſit.* 3. *p. tit.* 10. *de indiciis* §. 20. *ex n.* 140. *n.* 150. *&* *n.* 152. ad quod refert adductam doctrinam Farinacij *dicta q.* 4. *n.* 29. *in eius addit. poſt* 3. *volum. Conſil.* qui etiam *num.* 149. ex Claro *in praxi q.* 64. verſ. *vltimum eſt.*

5 Notat ex Papienſi fatuum fuiſſe Iudicem illum, qui ex indicio famæ reum torturæ ſubiecerat, & poſtea eundem iterum torſerat; quia ſuperuenerant alij teſtes, qui famam probauerant, & reddit rationem Clarus, & poſt Locatus *de indic. inquiſitor.* in verbo *tortura*, verſ. *nota ſecundum* Felinum, Caball. *reſolut. crimin. cent.* 2. *tom.* 1. *caſu* 195. *n.* 43. non dici nouum indicium ſuperueniſſe, ſed nouam probationem antiqui indicij iam per torturam ſublati.

6 Supra dicta in ſe vera ſunt per fundamenta relata, & alia, quæ hic poſſent adiungi, verum limitatur primo quando reus ſemel indiciis ſufficientibus tortus, ſi noua ſuperueniunt indicia, re tamen, & ſubſtantia à primis differentia; tunc enim denuo poteſt, ac debebit torqueri, vt docent Pegna *in comment.* 38. *ad Eymeric.* verſ. *noua autem in tertia parte directory*, Farinac. *de indiciis, & tortura q.* 38. *n.* 79. Clarus *d. q.* 64. verſ. *vltimo videndum eſt.*

7 Quod verum eſt, ſi ſecunda indicia de ſe ſola ſint ſufficientia ad torturam, vt dixit Farinac. *deciſ.* 577. *n.* 2. *&* 3. Guazin. *de defenſ. reorum, tom.* 2. *defenſ.* 30. *c.* 23. *n.* 8. latè Vincent. videndus *in ſuis concluſ.* in verbo *latrones*, vbi de depoſitione primi latronis ſublata per torturam, non coniungenda cum depoſitione aliorum duorum latronum ex poſt deponentium, Cæſar Carena *d. tit.* 10. *in p.* 3. *de indiciis n.* 148. *&* *n.* 152. *qui n.* 53. ait vt licet exiſtimarint aliqui apud Clarum ſupra, illa noua indicia ſuperuenientia debere eſſe fortiora, vt ſecunda tortura reo infligatur; ſed verius eſſe, vt hoc totum dependeat à iuſto arbitrio iudicantis.

8 Secundo, quia etſi poſt ſententiam abſolutoriam non liceat reum abſolutum iterum de eodem crimine examinare, inquirere, & punire; in fauorem tamen fidei contrarium tenendum fore, qui in cauſa hæreſis ſententia abſolutoria numquam tranſit in rem iudicatam, vt dixi *ſupra ſub allegatione* 9. latè Souſa *in aphoriſm. inquiſit. lib.* 2. *c.* 37. *n.* 31. Rozas *de hæreticis p.* 2. *n.* 584. Simanchas *de Cathol. inſtit. tit.* 60. *n.* 13. Pegna *in director. inquiſit. p.* 3. *concluſ.* 37. *&* 92. Scaccia *de iudiciis lib.* 1. *c.* 93. *n.* 2. *&* 3. Diana *d. p.* 4. *reſ.* 35. *tract.* 7. Vbi quod ita determinauit Pius V. *in Bulla edita anno* 1567. & quod hæc opinio procedit contra repert. inquiſit. verbo *abſolutio*, & ibi Mandoſium *in addit. littera E*, vtrumque dictum cum infinitis probat legendus Farin. *de hæreſi q.* 185. §. 13. *ex numero* 197.

9 Et in tantum procedit, vt amplectatur etiam, ſi reus fuiſſet abſolutus de hæreſi, tanquam innocens, vt optimè notant Scaccia ſupra, idem Farin. contra Conrad. Brun. *in tract. de hæret. lib.* 4. *cap.* 8. *in fine* aſſerentem hæretico prodeſſe rei iudicatæ exceptionem, Scaccia *in tract. de iudicio cauſarum ciuil. & criminal. & hæreticał. cap.* 95. *n.* 2. *&* 3. Franc. Pegna *in addit. ad Conrad.* Brun. *in d. tract. de hæreſi lib.* 4. *c.* 8. Diana vbi ſuprà, qui

ita probat per verba inſtruct. Hiſpalen. anno 1484. n. 3. in ſequentibus verbis, *y ten acordaron, y ordenaron que los que fueren preſſos por eſta delito, que no ſean fatigados en las Carceles en la delaçion de el tiempo, que luego ſe haga el proceſſo con ellos, porque no ayn lugar de de que jarſe, y no ſe de tengan a cauſa de no hauer en tera probança; pues que es ta, que quando ſobreuiene probança, ſe puede de nuebo agitar, no obſtante la ſentençia que fuere dada.*

10 Tertio, nam ſi contingat, ac de proceſſu conſtet, quod teſtificationes, ac indicia ſint valde vrgentia, tunc etiam ſi noua non ſuperueniant indicia, poſſit tortura repeti, maxime, ſi reus in prima tortura fuit leuiter tortus, ſicut docent Pegna *in dicto conſ.* 39. verſ. *ſit ſecunda regula*, Farin. *in praxi q.* 38. *n.* 7. del Rius *diſquiſit. magicarum lib.* 5. *in* 2. *appendice q.* 31. *&* 32. Cæſar Carena *d. p.* 3. *de indiciis, tit.* 10. *n.* 154. & ſic fortius procedere, ſi poſt torturam, & ante ſententiam ſuperuenirent alij teſtes aggrauantes teſtificationem primorum teſtium.

11 Et ſic fieri, quod licet ex conformitate votorum, aut diſcordia, cauſa rei ſemel torti, ſuſpendatur, viſo proceſſu cum teſtificationibus primis propter quas reus tortus fuit, & item cum alia, aut aliis de viſu, aut auditu, ſuper quas non cecidit tortura, adhuc ſuperior ad quem appellatum ſit, poſſit, vel in ſufficientia torturæ iuxta primas teſtificationes, & indicia, vel ex nouis iterum illum torquere, & de nouo pœnitentiare; etenim vt infert Diana *ſupra* cum Pegna *in directorio p.* 3. *comment.* 92. Simanchas *de Cathol. inſtit. tit.* 18. *n.* 12. & cum Ferdinando de Caſtro Palao *in opere morali tom.* 2. *tract.* 4. *diſp.* 11. *n.* 10. in cauſa hæreſis probationes ſuperuenientes coniungi poſſunt cum præcedentibus inſufficientibus & ob quarum inſufficientiam abſolutus fuit reus ab inſtantia iudicij.

12 Quod intelligitur, quando tortura ex primis teſtificationibus non præceſſit, aut illa fuit inſufficiens ex dictis *n. præced.* quare fiet, vt ſi contingat quod reus ob defectum probationum tantum fuiſſet condemnatus in pœnam extraordinariam, & ſuperueniant nouæ probationes, poſſint Inquiſitores in pœnam ordinariam illum condemnare, quod iuxta praxim Hiſpaniæ in noſtris Tribunalibus intelligatur, ſi pœna prima extraordinaria nondum fuerit executioni mandata, vt contra Lucam de Pegna, & Iacob. Bellonis apud Rozas *de hæret. p.* 2. *n.* 392. non ſic diſtinguentes, docent Caſtrus Palao *ſupra tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *puncto* 11. *n.* 11. ſine vlla difficultate, Diana *dicta reſ.* 35. in verſ. *ſed difficultas* Souſa *in aphoriſmo inquiſit. lib.* 2. *c.* 37. *n.* 7. *&* 9.

13 Vbi limitat in caſu, quo prima pœna ordinaria ſit capitalis; quia tunc prima non minuet ſecundam, nec ſecunda compenſabitur cum prima, ſed tota ordinaria poni poſſit, cum tota ſit indiuiſibilis, de quo videndus eſt etiam Farinac. *d. quaſt.* 185. 513. *n.* 199. Ob quæ, & alia his diebus optimo iure negatum fuit cuidam prætendenti teſtimonium non obſtantiæ, quod ſæpius expoſtulauit, auditis ſuis rationibus, & fundamentis iuridicis, & agratiari, ex quo cauſa non ſuſcitatur.

Praxis quædam, super admittenda, vel non, appellatione in causis hæresis recollecta à D.D. Gundisalbo Brabo.

14 HÆc quidem praxis iuxta vndecim capitula interrogationum sequentium, non difficulter recolligi valet, etiam ex adductis *supra sub alleg.* 9. 10. & 11. legendis, & applicandis hic, quibus visis, iam cum perdocto nostro Collegæ D.D. Gundisalbo pergamus. Et ad primum quæsitum, num Princep Ecclesiasticus, aut sæcularis non recognoscens superiorem queat appellationem auferre, in quibus causis, vt conueniens voluerit? in quo affirmat per textum *in cap. 1. de rescript. cap. Pastoralis de appellat. & per leg. 1. § interdum ff. qui & à quibus appell. licet*, & cum Conarr. *in pract. c. 13. n. 6.* benè aduertente quomodo in hoc se gerere debeat Princeps. Sed quia de hoc puncto luculenter dixi *sub Rub. de appellat. q. 1. à n. 1.* vbi egi de ea, *an appellatio taliter sit inducta à iure naturæ, vt Princeps nequeat eius remedium auferre?* & distinctè ad propositum *sub dicta allegatione 9. & ibi n. 51. & ante à n. 50.* cum aliis, vbi de citatione.

15 Ad quæsitum secundum, *num in causis hæresis formalis, denegetur absolutè appellatio quoad effectum suspensiuum, & deuolutiuum?* & denegatam esse probat per textum *in cap. vt inquisitionis de hæreticis lib. 6.* dicens hoc esse indubitatum; sed quia de intellectu huius textus latissimè scripsi *sub d. alleg. 9.* ibi leges.

16 Ad quæsitum 3. cur in delicto sic grauiori denegat hæretico facultatem appellandi? respondet, ne videatur fatere hæresis causam præter alias rationes Iuridicas, quas considerant Simãchas *de Cathol. instit. tit. 6. n. 1.* Rojas *singul. 19.* Pegna *in directorio p. 3. comment. 31. vers. sed hæc.* Sed quia de hoc puncto latè dixi *sub d. alleg. 9.* & in locis ibi citatis à me animaduersis *sub tit. de sent. & re iudic. & de appellat.* ideo ad ibi dicta recurres.

17 Ad quæsitum quartum, num in causis aduersus de hæresi suspectos, in quos sententia est arbitraria, possit appellatio admitti, cum sit causa annexa, & dependens ab hæresi, in qua est denegata, & infantoria, in qua nihil adest, quam suspicio; in qua dicit admittendam esse; quia suspectus non est proprie, ac verè hæreticus, de quo loquitur textus *in dicto cap. vt inquisitionis*, eiusque textus concordantes, qui differunt in multis, quæ aduertit Ignac. Lopez *in edict. fidei, c. 2. lib. 14. dit. difficult. 4.* quæ tanquam materia pœnalis est restringenda, & coarctanda ex regula vulgari odia restringi: sic ex Simanchas *de Cathol. instit. d. tit. 6. n. 3. & 7.* Farinac *de hæresi d. quæst. 185. §. 15. n. 230.* & melius antea *n. 107.* Eymeric. *in direct. p. 3. q. 117.* & ibi Pegna *in p. 2. ad cap. vt inquisitionis n. 13* idem Farinac. *in enchiridion. tit. 65. n. 2.* de quo *dicta allegatione 9. n. 74.* & late cum eodem D. Gundisalbo *alleg. 8. supra* per totam.

18 Ad quæsitum quintum, supposito, quod hæreticus formalis nequit appellare à sententia diffinitiua, interrogat, num hæredes ipsius valeant appellare, viuente hæretico, aut post eius mortem? & respondet, quod si est formalis, vt dicitur conuictus, aut confessus, non possunt hæredes appellare per rationes, quibus se fundant Simanchas, & Farinacius *in quæsito præcedenti adducto.* Sed quia de vera, & non impugnanda doctrina latè dixi *sub dicta alleg. 9.* per textum *in d. cap. vt inquisitionis* cũ aliis; ideo leges quæ ibi dixi, *à n. 1. & n. 73.*

Ad quæsitum, 6. num si pater hæreticus formalis mortuus fuerit antequam sit accusatus, possit sequi causa contra eius memoriam, & famam? in quo affirmat etiam, quod dum viueret esset bonæ famæ, nec alias de hæresi in formatus ex Farinacio cum aliis supra *de hæresi q. 197. §. 4. n. 98.* Peña *ad Eymeric. p. 3. comment. 95.* late Sabelles *de sancto officio p. 3. reg. 421. à n. 221.* & faciunt plura, quæ sunt adducta *supra sub dicta alleg. 8 per ibi d. n. 9.* non inquam, si tantum esset suspectus, vt colliges ex ibi adductis, & per dicta *in allegat. 9.* 19

Ad quæsitum 7. si causa incœpta cum filiis, aut hæredibus defuncti, poterunt ipsi à sententia appellare? Et negat illis appellationem, sicut dictum est de hæredibus condemnati propter hæresim formalem iam defuncti, pendente accusatione, quia militat eadem ratio vt supra quæsito 5. & faciunt quæ latè dixi *sub dicta alleg. 9.* 20

Ad quæsitum octauum, num mortuo patre hæretico formali præsumpto ante sententiam per aliquod factum (v. g. quia petiit consolationem, de qua loquitur textus *in cap. filij*, aut quia discessit, à Deo, vulgo *Reniege*, aut adorauit Mahomam, seu incensauit Idolis, aut quia accusatus de hæresi, seipsum occidit) possint eius filij illum defendere aduersus violentam præsumptionem, quæ oritur ex his factis. Et ad primum quoad materiam *d. cap. filij, vel nepotes 3. de hæret. lib. 6.* de quo luculenter dixi *in d. alleg. 9. n. 37. & n. 84.* item & *alleg. 10.* sequenti, vbi de fallentia illius textus, respondet D. Gundisalbus non posse filios patrem defendere, cum sit conuictus, iuxta formam, quam ponit ibi Pontifex in verbis sequentibus: *si dum viuebant diffamati erant de hæresi, vel suspecti, aut legitime constiterit, quod sana mentis existentes huiusmodi hæretices peruerunt*; non enim Pontifex voluit, vt in hoc casu admitterentur filij ad patrem defendendum, per verba ibi *admitti non debent.* 21

E quod nec poterunt appellare, dicit; eo quod Iudex grauamen non infert exequendo, cum exequatur legem expressam *per leg. eius, qui ff. de appellat. recip.* quam elegantem dixit D. Salgadus *in 2. p. de protect. Reg. c. 8. numero 18. fol. 228.* & quia à sententia iuris appellare vetitum est *in cap. quia nos de appellat.* (de quo dixi *sub c. 3. de appellat.* & per aliqua dicta *supra alleg. 8. à n. 8.* cum dicto D. Gundisalbo) & quia hoc esset quærelari de ipso legislatore, vt docent Simanchas *d. tit. 6. n. 1.* & cum Deciano Farinac. *q. 97. n. 111.* 22

Sed extra casum præcisum *dicti cap. filij*, nempe, quando pater non est diffamatus, aut, suspectus nec constat, num esset sanæ mentis, quando petiit consolationem, admittendos esse firmat per verba textus ibi *admitti poterunt prædicti filij*, & ad alias quascumque defensiones ex Farinac. vbi proxime contra Gundisalb. à Villa-Diego, textum illum intelligente nimis indistinctè, de quo egi in adductis locis *sub dicta alleg. 9. & 10.* 23

Et quod in cæteris casibus adducti quæsiti possint, admitti filij ad patrem defendendum firmat, vt de illo, qui se occidit, accusatus iam. docet Pegna *p. 3. comment. 92. vers. quod ipsum*, & hoc ad dicendum non ex conscientia criminis, sed alia causa se occidisse ex Farin. cum aliis *de hæresi d. q. 165. §. 4. n. 90.* & quia isti qualitercũque inspiciatur non sunt cõdẽnari, vt hæretici formales, sed vt suspecti tantũ; ideq; ad appellandum admitti probat ex adductis 24

hic

hic quæſito 4. & quia vt dicit Simanchas *d. tit. 6. numero octauo*, mitius agi debet cum hærede.

26 Ad quæſitum nonum, num ſi abſens, & fugitiuus pater plene conuictus fuerit de hæreſi, & vocatus non comparuiſſet, & dum contumax exiſteret, fuiſſet condemnatus, poſſent appellare filij in vita hæretici, aut poſt illius mortem? Et in neutro caſu poſſe appellare dicit; eo quod conuictus, atque damnatus eſt, vt hæreticus formalis, iuxta quæ dixit in quæſito 2. & per quæ dicit in quæſito 10. ſequenti. Sed quia iſte caſus pertinet ad materiam *cap. cum contumacia de hæret. lib. 6.* de qua dixi latiſſime ſub *dicta alleg. 9. & à num. 7. 16. 17. 18. & à n. 20.* ideo ad ibi dicta, & reſoluta recurres.

27 Ad quæſitum 10. an quia hæreſis ſuſpicio, contumacia, inſordeſcentia in excommunicatione per annum, ſint cauſa hæreſis, num in hoc caſu verè contumax ſit habitus, hæreticus, conuictus, confeſſus, aut fictus, ſeu præſumptus, vt declarauit Alex. IV. *in dicto cap. cum contumacia de hæret. lib. 6. à n. 1254.* Et num poſſit appellare non faciendo copiam ſui, aut ſi poſt eius mortem poſſint illius filij illum defendere, appellando etiam, ſi pater abſens, numquam ſe præſentarit.

28 Et reſpondet vt nequeat appellare, dum abſens fuerit, niſi ſe præſentet; nam vltra quod contumax habetur ſubditus Eccleſiæ, tanquam conuictus, & verè pertinax, vel vt hæreticus ex doctrina Sanchez *in præcepta Decalogi lib. 2. tom. 1. cap. 27. à n. 19* cum multis, & alij plures apud Barboſam *in dicto cap. cum contumacia*, Caſtro Palao *tom. 1. tract. 4. diſp. 8. §. 4. num. 5. fol. 553.* & quod conuictus de hæreſi non admittitur appellans, vt dictum eſt, non eſſe admittendam eius appelationem, vt abſentis, & condemnati *in pœna corporali ex l. 1. §. ad crimen ff. de publicis iudiciis*, Barboſa *in cap. veniens 15. de accuſat.* cum aliis Simanchas *tit. 52. n. 1.* quia non admittuntur in iudicio, niſi in vinculis conſtituantur, & hoc procedere, non ex vi factæ confeſſionis, ſed ex contumacia, vt cum multis aduertit Scaccia *tom. 1. & p. 1. de iudic. ciuil. criminal. & hæretical. q. 97. n. 48. & de appellat. tom. 1. q. 17. limit. 3. n. 10. verſ. contra* fol. 310.

29 Et addit Gundiſalb. nec in hoc caſu poſſe filios defendere, ac appellare pro patre, per rationem, quam ponit ſub quæſito ſequenti; ſed quia praxis huius quæſiti abundè manet declarata ſupra *ſub d. allegat. 9. ad n. 7. 14. & 20.* cum aliis; ideo recurres ad ibi adducta.

Ad quæſitum vndecimum, & vltimum, num pater condemnatus abſens plena probatione; aut præſumptione, violenta, ſuppoſito quod potuit ſe præſentare, & quod audiretur in quocumque tempore, nec hoc fecerit, poſſint eius filij appellare poſt illius mortem, aut habere alium recurſum, vt pater illum haberet; ſi ſe præſentaſſet.

Et reſpondendo ad primum caſum, ſibi videri dicit D. Gundiſalbus, vt non poſſint appellare, cum pater plenè conuictus ſit, & cōdemnatus, vt verus hæreticus; & quia ex eo, quod perſeuerauit in contumacia præſumitur pertinax, vt cum Ioanne Andrea, & Geminiano ſequitur Pegna *d. p. 3. ad Eymeric. comment. 115. verſ. & in caſu noſtro*, vbi dicit, quod filij remanent infames, & inhabiles; verſ. *patre damnato in contumacia.* 30

Tamen ait quod ſi filij valent probare patrem eorum non valuiſſe comparere ad citationem propter infirmitatem, aut propter aliud legitimum impedimentum, aut quod intrauerit pro conſequenda abſolutione aut quod obtulerit ſatisfactionem, aut dixit, vel fecit, per quod verum Catholicum ſe oſtenderet, tunc admittendos eſſe, cum tunc obſcurata, atque denegata ſit vera contumacia, & formalis, quæ requirebatur, ac requiritur per diſpoſitionem *dicti cap. cum contumacia.* Nec illos remanere inhabiles, aut infames, vt his, & aliis defendit Pegna, *d. comment.* 115. 31

Et addit, quod ſi hæc defenſionis ſpecies, aut genus denegaretur, poſſent appellare, mediante cauſa legitima, quam ad id haberent, quia tunc appellatio habetur pro legitima, quoties ex tali cauſa interponitur, quæ ſi eſſet probata reputaretur legitima, vt dixerunt Scaccia *de appell. lib. 1. q. 2. n. 47. & ſub n. 49.* Salgado *de Regia protect. p. 3. cap. 6. numero 49.* & non vt dicit Simanchas *ſupra* relata æquius cum filiis in hac parte vtendum eſt. 32

Sed quia de pluribus ad vtrumq; dictum huius quæſiti dixi latè *ſub d. alleg. 9. ex d. n. 7. 14. 20. & 21.* cum aliis *& à n. 73.* ideo ad ibi dicta ſcripta recurres. Sufficit enim hic cum noſtro amiciſſimo Collega, plurimum in his materiis practico, & verſato, has vndecim concluſiones repetiiſſe, vt ſtudioſiores materiarum inquiſitionis ſciant diſtinctius, quando appellatio, permittatur, aut denegetur reis ſancti officij, eorumque filiis, aut aliis intereſſe habentibus, qui & alias, etſi peritiores iuris, ſolent inuolui, cum non benè diſtinguant, ac percalcant ſpecies *d. cap. vt inquiſitionis, dicti cap. filij, vel nepotes, d. cap. cum contumacia*, & aliarum, quas explicuimus *ſub dictis allegationibus* 8. 9. 10. & 11. 33

MONITVM AD LECTOREM.

VM plura quæ pertinent ad sanctum Inquisitionis tribunal, ad eius indices, & ministros dispersim possis videre in titulis de iudiciis, & foro competenti, & in aliis lib.2. & lib. 1. vt notatur hic in principio quæst. indicis sub part. 3. & in quadam competentia, sese obtulerit casus sequens, videbis quæ tanquam Promotor Fiscalis, pro defendenda iurisdictione scripsi sermone Hispano hic repetita, vbi multa conducibilia ad materiam & ad iurisdictionem DD. Inquisitorum, atque ad exemptionem fori ministrorum & familiarium. Et videbis etiam aliam allegationem quam post hanc scripsi pro defendendo ministros & Officiales sanctæ Inquisitionis Vallisoletanæ de solutione tributorum & gabellarum, vulgò Alcabalas, Anno millesimo sexcentesimo quadragesimo octauo. Quam iam extendimus hic sub alleg. 14. & 15. *& quia amplè exornantur in illis scriptis per schedulas & decreta Regum nostrorum quoad omnes exemptiones Ministris, Officialibus & familiaribus S. Inquisitionis. Iungito ad partes eas quas refero supra in principio sub Epistola ad nostrum Regem Philippum IV. ex quibus competentem & perutilem extensionem leges, assumendo illas ex Ferdinando Carolo V. Philippo II. Philippo III. & Philippo IV. Hispaniæ Regibus pro suo tempore S. Officium Inquisitionis & illius Ministros amplificantibus.*

M. P. S.

PRO TRIBVNALI S. OFFICII

INQVISITIONIS VALLISOLETANÆ

Cum D. HERONYMO ANTONIO DE TORRESILLAS eius Ciuitatis Prætore.

Tunc temporis datæ typis Hispano sermone.

ROMOTOR fiscalis huius sancti Officij Inquisitionis Vallisoletanæ, &c. Tertio Kalendas Augusti, Anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo octauo, Prætor huius supradictæ Ciuitatis è pœnitentiæ domo extraxit D. Antonium Moreno eiusdem domus custodem, & D. Marianam de Pereda eius amitam, vxoremque quondam cuiusdam Secretarij Inquisitionis Llerenæ, sub prætextu, quòd impedirent fabricam & extructionem parietum cæmentitiorum, qui tunc temporis extruebantur, ad itinerantium ingressus in hanc Ciuitatem arcendos ob metum pestis, eósque tam verbo, quàm opere asperè vexando, vt constat ex testificatione operarum, mercenariorumque in carcerem publicum detrusit, quo compedibus vinclisque onustos sceleratissimis inhonestisque hominibus coæquauit: & quamuis primò, secundò, ac tertiò fuerit requisitus, vt incarceratos exhiberet, huicque sanctæ Inquisitionis tribunali, tanquam eorum iudici competenti restitueret, cum omnibus originalibus actis, ac processu; Primò restitututum, post autem, nonnisi eorum transsumptum traditurum respondit, sub conditione, quod tribunal ad nullum alium actum procederet. Cumque moneretur, vt dictis, ac iussis obtemperaret, vanis excusationibus ac indebitis responsis se excusare curauit, grauiora vincula incarceratis iniiciens, censuras contemnens, inobediens permansit populum scandalizans; siquidem nec per declaratoriam denunciationem, nec per excommunicationem participantium, nec per anathema filium se exhibuit Ecclesiæ, quin potiùs cum nota ac populi scandalo omnes communicabat omnem sese offerentem actum iurisdictionis exercendo; & quamuis ei indictum est interdictum generale locale, magis pertinax asserebat, ac publicabat hoc sanctum Inquisitionis tribunal non habere iurisdictionem ad eum excommunicandū, & ad minùs quod

quod cum ipſe à cenſuris appellaſſet, nulla earum cum comprehendere poterat, interim quod non declararetur ad quem cognitio incarceratorum pertineret. Et quia cum iamiam ceſſatio à diuinis promulganda exiſteret V.M. ordinauit quod ſolutis incarceratis à Prætore, tribunal eidem abſolutionem impenderet, interdictumque tolleret miſſis omnibus actis ac proceſſu. Et cum muneri meo ſatisfacere intendens pro tutanda huius tribunalis iuriſdictione petiiſſem, quod longè latéque in vno meo libello expreſſi, nunc in munimen ac fundamentum eius, viſum eſt mihi hæc pauca in medium prodocere, per quæ cognoſcetur quàm rationabiliter hoc actum eſt, quamque iuridicè ab hoc tribunali omnia geſta ſint; vt perindè ſupradictus Prætor asperè puniatur, ne via infinitis his ſimilibus litibus ac extorſionibus aperiatur, præſertim cum in dies cæteri iudices hæc impunita conſiderantes incompetentias inducent nullas cognoſcendo huius tribunalis cenſuras in contemptum iuſtitiæ, quam tam accuratè in omnibus, & per omnia V.M. adminiſtrat.

ALLEGATIO XIII.

Quæ fere explanat vniuerſam materiam ex exemptionis Miniſtrorum, officialium, & familiarium ſanctæ Inquiſitionis.

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitorum Iuriſdictio qualiter ordinaria, ſeu delegata?*

2 *Legatus Principis ſuperior eſt quolibet ordinario in cauſa delegata.*

3 *Inquiſitorum poteſtas Apoſtolica, & in quas, num. ſequent.*

4 *Inquiſitores creati fuerunt in gratiam Epiſcopalis Iuriſdictionis.*

5 *Inquiſitorum Iuriſdictio cognoſcendi de ſubditis eſt Eccleſiaſtica.*

6 *Inquiſitores de quibus cognoſcant inter ſubditos.*

7 *Officiales, & Miniſtri Inquiſitionis, quare ſubſint Inquiſitoribus, & non aliis Iudicibus? num. ſequentibus, vbi de ſchedulis Regiis, & quid de conſuetudine, numero 9. 11. & 12.*

10 *Inquiſitores in aliquibus non cognoſcunt de ſubditis.*

11 *Inquiſitorum Iuriſdictio ſimilis eſt Iuriſdictioni Epiſcoporum.*

12 *Inquiſitores poſſunt exercere iuriſdictionem, etiam inconſibus, conſuetudine, vſu, & præſcriptione acquiſitis.*

13 *Cenſuras diſcernendi ius, poteſt conſuetudine acquiri.*

14 *Inquiſitores poſſunt defendere ſubditos per cenſuras, & n.15.*

16 *Inquiſitorum Iuriſdictio Eccleſiaſtica, dignior temporali.*

17 *L.20. alias 18. tit. 1. lib. 4. recomp. numero 18. & 19.*

19. *Familiares Sanctæ Inquiſitionis, in quo ſubſint Inquiſitoribus.*

20 *Inquiſitorum Iuriſdictio reſpectu dictorum eſt priuatiua.*

21 *Competentia iudicum, à quo dirimatur reſpectu ſubditorum inquiſitionis n.22. & 23. & ſub n.52. & 53.*

24 *Miniſtri laici inquiſitionis, eo ipſo mutant forum Regum.*

25 *Priuilegium ſemel conceſſum tranſit in contractum, & n.ſeq.*

26 *Priuilegium ſemel inquiſitioni conceſſum, tranſit in contractum, & non reuocatur n. 27. & quid de iuriſdictione n.28. & 29.*

27 *Rege, quando valeant reuocare iuriſdictionem, quam ipſe conceſſerit? Et quando non n.28. & 29.*

30 *Inquiſitores à quo ius habeant in examinandis cauſis ſubditorum.*

31 *Miniſtri & officiales inquiſitionis, qua ex cauſa oporteat, vt foro fruantur n. 32. 33. & 34.*

35 *Miniſtri, & officiales inquiſitionis, ſunt multum neceſſarij; & ob id honorandi, & eximendi à foro laico n.36.*

37 *Inquiſitores exempti ſunt, & ob id eorum Miniſtri.*

38 *Conſuetudo dat iuriſdictionem.*

39 L.20. tit. 10. lib.1. recompil. expenditur, & à n.46.

40 *Delegati Principis ſi delinquant, à quo puniantur? Et quid de Miniſtris inquiſitionis ſiue Epiſcopi n.41.42.43.44. & 48.*

41 *Catellius refellitur contendens iuriſdictionem Inquiſitorum deſcendere à Iuriſdictione Regia, & non aliter numero 42. 43. 44. & 45.*

44 *Familiarium Epiſcopi diſtinctio quoad gaudendum fori priuilegio, quæ diſtinctio ſolent referri? n.45.*

46 *Subſidia Regi debita, an cenſuris exigi valeant à commiſſario generali ſanctæ Cruciatæ n.47.*

47 *Reges Hiſpani adiutores ſancti officij ſæpius, ſuis ſchedulis corroborant conſuetudinem, quam habent Inquiſitores promulgandi cenſuras in defenſionem propria iuriſdictionis; item ſuorum Miniſtrorum, familiarium, ac officialium, nec aliud vnquam decreuerunt, niſi vna cum Inquiſitore generali, vt in concordia familiarium.*

48 Cap. fin. de verb. ſignificat lib. 6.

49 L. 6. tit.1. lib.4. recomp.

50 *Appellatio ad quem interponatur de iudice Eccleſiaſtico temporalem exercente iuriſdictionem? Et quid inter familiares inquiſitionis à n.51.*

54 *Recurſus per viam violentiæ, quare non ceditur in cauſis fidei, nec in aliis ſpectantibus ad ſanctum Tribunal inquiſitionis, & ad conſilium ſanctæ cruciatæ numero 55. 56. & 57.*

58 *Iuriſdictio ſæcularis qualiter annectatur Pontificiæ inquiſitionis numero quinquageſimo nono.*

60 *L. quando Codic. de appellat. l. ſi quis litigantium Codice de Epiſcop. & Clericis.*

61 *Rex qualiter concedat Inquiſitoribus ſuam iuriſdictionem n.62. & 63.*

64 *Rectores vniuerſitatum qualiter Regiam, & Pontificiam habent iuriſdictionem?*

65 *Viduæ Miniſtrorum inquiſitionis qualiter*

gaudeant foro n.66.67.& 68.

70 *Prætor, seu quilibet alius Iudex appellans à censuris inquisitionis, qualiter excusetur, vel non? num. sequentibus, vsque ad septuagesimum octauum.*

71 *Appellatio à censuris, quando re vera earum effectum suspendat, vsque ad numer. septuagesimum octauum.*

79 *Processus factus à Iudice laico, aut ab alio Ecclesiæ, lite pendente in tribunali inquisitionis, debet remitti ad tribunal Sanctum n.80. 81.& 82.*

83 *Actorum nomine continentur omnes scriptura ab actuarijs facta de quocumque facto in iudicis præsentia, etiam si non fiant in figura iudicij.*

ARTICVLVS I.

1 RIMO supponendum est parum laboris temporisque consompturos nos in liqoidando, demonstrandovè an iorisdictio inquisitorum sit ordinaria, ant delegata, de quo latè Dominus D. Diooysius de Portocarrero *sobre la competencia de iurisdicion entre la inquisicion, y ministros Reales*, Narbona *in 3. recomp. lib.4. tit.1. l. 20. glossa 22. numero 79.* cum multis Diana *parte 4. tract. 8. resolut. 1.* plures referens, quosdam asserentes esse ordinariam, quosdam vero esse delegatam, ipse vero affirmat cum Emanuele de Valle de Moura *opusc. 1. de empsalmis, & incantat. sect. 3. c. 1. num. 6.* Sanctarello *tractata de heresi cap. 46. dub. 1. n. 5.* istam iurisdictionem esse delegatam in sua origine, sed taliter accedere ordinariæ, vt cum illa in omnibus conueoiat, & ob id ordinariam esse.

2 Secundo, quod quamuis non constet an delegatus à Principe in omni genere causarum sit superior iudice ordinario, constat tamen esse superiorem in causa à Principe ipsi delegata per iura *in l. ille à quo §. tempestiuum ff. ad Trebell. capit. sane el. 2. capit. significasti de off. deleg. cap. pastoralis §. præterea de off. ordinarij* ibi *cum delegatus quantum ad illud sit maior ordinario*; tenent Decius *in rub. de off. eius*, vbi Cagnolus *numero* 47. Bolognet. *num.* 13. Riminald. iunior *num.* 76. & communiter DD. in præcitatis iuribus, & ita si ordinarius, & tribunal inqoisitionis procedunt in eadem causa, dignior dicitur inquisitor tanquam delegatus, vt habetur *in 3. parte directorij quæst.* 8 quo fit, vt vocatus eodem tempore coram vtroque, debet comparere coram inquisitore, quia est maius tribunal. Archidiac. & Franc. *in cap. per hoc de heret. lib. 6.* Fachinetus *lib. 12. contro. cap. 85.*

3 Tertio supponendum est potestatem inquisitorum in causis fidei esse Apostolicam *d. cap. per hoc cap. vt officium de heret. lib. 6. cap. ad abolendam in fine extra eodem* Franciscus Pegn. *in 3. parte directorij quæst. 4. & comment. 43.* Zanch *in tract. de heret. cap. 1.* Simanchas *de Cathol. inst. tit. 25. & tit. 34.* Decianus *in tract. criminal. parte 1. lib. 5. tit. de inquisit. num. 2. 7. & 10.* Et inde fluit, eius notarios, carceris custodes, reliquosque inquisitionis ministros adeo necessarios esse, vt sine ipsis inquisitorum munera exerceri commodè non valeant; & ideo vnum corpus cum ipsis fiunt, & gaudent eodem fori priuilegio, ac inquisitores, per tradita à Mandosio *in tract. de priuileg. ad instar, glossa 11. num. 32.* tradit Narbona *d. glossa 22. numero decimo quinto & decimo sexto*, qood est simile priuilegio commensalium, ac familiarium, sine quibus priuilegiatus suo priuilegio commodè vti non potest, Oldradus *consilio 11.* incipit *Thema tale est & consilio 293. num. 5.* ad quæ conducunt plura qoæ adducit Diana *tomo 5. res. 1. tract. 1.* contra Cutellium eius impugnatorem, agens de ea quæstione, an ministri curiæ Episcopalis gaudeant priuilegio fori in delictis extra officium commissis; faciunt iura *in cap. fin. de off. Archid.* vbi canonistæ, *& in l. in sacris C. de proximis sacr. scrin.* vbi notarij, Archiuarij, & cæteri, qui in scriniis militant, non solum ipsimet priuilegio gaudent, sed eorum familiæ; & non tantum in criminalibus sed etiam in ciuilibus absque limitatione, de quo etiam adducit Diana declarationem sacræ congregationis *p. 4. tract. 1. resol. 30.* qoi infinitos Doctores refert.

Quarto, certum esse, quod inquisitores fuerunt creati in gratiam Episcopalis iurisdictionis 4
d. 2. per hoc de heret. lib. 6. Clem. 1. eodem tit. Rojas *de priuilegio inquisit. n. 432.* qoo fit, eos, qui sunt de familia inquisitorum, gaudere fori priuilegio; taliter vt coram aliis nequeant conueniri, Grat. *discept. for. c. 340. & 298 n. 70. & 141 n. 11. & numero 35.* Surdus *decision. 19. n. 16. & decisione 21.* pluribus adductis à Carleual *de iud. parte 1. disputatione 2. quæstione 6. §. 6. n. 1. & 2.* & sic est, quod inter magna illa priuilegia, quibus inquisitores gaudent, nomeretur hoc, scilicet, quod sua priuilegia extendantur, & communiceotur suis familiaribus, vt constat ex illo decreto Caroli V. in qoibusdam litteris missis ad Prætorium Granatense anno 1518. ibi *e a los sus criados y familiares de los inquisidores del dicho partido algunos de vos otros os entrometeis a conocer, e conoceis, perteneciendo el conocimiento dellos a los dichos inquisidores*; & infra, *y los remitais a los inquisidores a quien pertenece el conocimiento dellos.* & qui isti sint & dicantur tradit cum multis Narbona omnino videndus *in concordia famil. leg. 20. libro quarto, titulo primo, glossa prima, & ibi à numero trigesimo septimo*, Mascardus *de probationibus tomo secundo, conclusione 755.*

Quinto supponendom, aduertendumque est 5
pro solidiori fortiorique fundamento potestatem, ac iurisdictionem inquisitorum in causis temporibus officialium, ministrorum, ac familiarium esse Ecclesiasticam vt colligitur ex Bullis Innocentij III. & Innocentij VIII. in quibus conceduntur supradictis ministris in fidei fauorem, & argumentum religionis omnes prærogatiuæ, priuilegia, immunitates ad inquisitores spectantes, ac pertinentes, & non solum eximuntur à iurisdictione temporali, sed etiam ab ordinariâ Ecclesiasticâ; quas omnes gratias, prærogatiuas, ac exemptiones confirmat Papa Pius V. in bulla publicata anno Domini 1570. secundo idus Octobris, quæ incipit *si de protegendis*, & in alia anno 1569. quod optimo iure fit, si quidem sunt ministri necessarij, sine quibus hoc officium commodè exerceri non valet, in cuios defensionem eis permittitur omne genus armorum per textum *in d. Clem. 2. § porro de heret.* Eymericus *in 3. parte inquisit. direct. quæstione 56.* vbi Franciscus Pegn. *comment. 105. repertorium*, in verbo *arma* Simanchas *de Cathol. inst. tit. 41. n. 15.* Roxas *in tract. de heret. parte 2. tit. de priuileg. inquisit. n. 422.* vers.

item

item inquiſitores habent familiam, congerit alia Ludouicus de Paramo *in reſol. 1. à n. 5. pro defenſione ſanctæ inquiſitionis.*

6 Sextu quod quamuis aliqui affirmare auſi fuerint inquiſitores ſolum poſſe cognoſcere de familiarum, miniſtrorum, ac officialium ſuorum cauſis ad fidem ſpectantibus ex notatis per Bart. & alios *in l. ſenatus conſult. ff. de off. præſides, & in l. ſi quis forte §. ſi quo ff. de pœnis*, & Canoniſtæ *in capite cum contingat de foro compet.* vbi Archid. Ioannes de Anania, Butrius, Barbar. & alij: ſed iam ex longæua, diuturnaque conſuetudine ſunt in poſſeſſione ab immemoriali tempore cum clauſula abdicatiua cognoſcendi de aliis cauſis, & negutiis, ſecundum ſupra dictos interpretes, abſque eu quod iudices ſæculares poſſint ſe intromittere in cognitionem cauſarum ſupradictorum officialium, ac miniſtrorum. Palacios Rubios *in cap. per veſtras notabil. 2. §. ſed eſt pulchra, dubitas 26. de donat. inter virum capit. irrefragabilis §. exceſſus de off. ordin. cap. dilecti de arbit.* Innocentius *in cap. nouit*, verbo *conſuetudine de iudicus.* Ancharran. *in cap. conqueſtus in fine 9. q. 39. gloſſa 4. in cap. cum quidam de except. lib. 6.* Bart. & alij *in l. 1. §. denique ff. de aqua pluuia arcenda.*

7 Et cum pluſquam certum, & euidens ſit officium, ac miniſterium horum officialium difficulter ab aliis exerceri poſſe, cum hi ſint approbati à ſancto inquiſitionis officiu ad exercenda monera, quibus aſſignati ſunt, & ſi ſolum fori priuilegio gauderent in cauſis fidei, & non in aliis, nullum eis concedebatur priuilegium, & ſi aliquod, illud eſſe parui momenti; & conſequenter ſi Regiis miniſtris, Epiſcopalibuſue, ac aliis iudicibus ſæcularibus vel Eccleſiaſticis liceret eos incarcerare, punire, ac eorum cauſas, cognoſcere magna ſequeretur iniuria, ingenſque detrimentum in cauſis fidei, totaque authoritas ac poteſtas inquiſitorum euerteretur, cum alias tam præexcellenti potiantur poteſtate, dignitate, ac iuriſdictione, vt Epiſcoporum ſuperent poteſtatem, *argumento text. in d. cap. ſane el. 2. de off. delegat.* facit text. & ibi Baldus *in cap ſtuduiſti eodem*; quia Pontificicis delegati ſunt, qui non ſolum vices eius gerunt, ſed locum tenent. *c. ſi quis Epiſcopus 2. q. 6. c. fin 93. diſt.*

8 Vnde ſequitur quod ſi ex tot tantiſque litteris, ac ſchedulis Regalibus conſtant priuilegia, exemptiones miniſtrurum ac officialium, vt gaudeant fori priuilegio, exceptis quibuſdam caſibus *in d. l. 29. tit. 1. lib. 4. recomp. contentis*, iam ab antiquo, & immemoriali temporu inquiſitores cognoſcunt omnes cauſas ad dictos miniſtrus pertinentes: & ſupradictæ ſchedolæ ac Regales litteræ ſolum introductæ ſunt ad impediendum ne inquiſitores ſuam iuriſdictionem extenderent ad alios caſus, quam ad *illa l. declaratos*, quæ intitulatur. *Concordia familiarum S. inquiſitionis* cuius non alius fuit finis ac ſcopus, quàm modificare pleniſſimam inquiſitorum iuriſdictionem, ac poteſtatem quu ad cognitionem omnis generis cauſarum ſuorum officialium, ac miniſtrorum vt patet in duobus ſchedulis quinto idus Martij publicatis anno Domini 1553. ad liberum, rectumque exercitium ſancti officij Inquiſitionis, eiuſque officialium; & in concordia facta ſuper cognitione cauſarum criminalium ad familiares ſancti officij ſpectantium; in quibus pleræque ſchedulæ inſinuantur Regum Catholicorum quarum breuem ſummam, & compendium accipe. *Nulli iudices ſæculares directè, nec indirectè cognoſcant de cauſis pertinentibus ad ſanctum inquiſitionis officium, nec de bonis ab illo confiſcatis, & hoc non ſolum in ciuilibus ſed etiam nec in criminalibus, ſi quidem tam à Pontifice, quam à Rege in iis omnibus ſint deputati iudices venerabiles inquiſitores; à quorum grauamine appellandum, & ad tollendas, relaxandaſque cenſuras, & interdicta ab eis inflicta conſtituuntur, & nominantur, ſupremi inquiſitores ſanctæ, ac generalis inquiſitionis ſuppoſitis quam plurimis exemptionibus, & priuilegiis, quibus, gaudent officiales, & miniſtri ſancti officij, & commenſales, ac familiares inquiſitorum, vt ſic de eorum cauſis nullus præter hoc ſanctum tribunal poſſit cognoſcere, vt debitus honor ei tribuatur; ſi quidem ex illo tanta dimanat vtilitas, & obſequium Deo, Chriſtianæque religioni.* Hæc eſt ſumma ſupradictarum ſchedularum. Ergo iam ſatis abundéque patet inquiſitores multò ante cognouiſſe de cauſis miniſtrorum, & officialium, & ſupradictas ſchedulas, vltimamque concordiam nullam eis tribuere iuriſdictionem, ſed tantum declarare, & præfinire caſus, in quibus poſſint cognoſcere de ſuis miniſtris, & officialibus.

Quare iuri, ac inſtituto huius tribunalis valdè 9
conſentaneum eſt, quod quamuis priuilegia eius expreſsè non loquantur, nec tribuant apertè exemptionem miniſtrorum ac officialium; tamen per extentionem longeuæ, & bene fundatæ conſuetudinis acquiſiuit hoc tribunal poſſeſſionem & ius cognoſcendi priuatiuè de eis in omnibus cauſis tam ciuilibus, quàm criminalibus abſque vlla limitatione, & hæc fuit cauſa motiua ac principaliter impellens Reges noſtros ad huius tam amplæ poteſtatis, & iuriſdictionis reſtrictionem, præfiniendo caſus in quibus limitatim ſanctum hoc tribunal cognoſceret; ſi quidem ſi iſti familiares, miniſtri, ac officiales ſanctæ inquiſitionis non fuiſſent; omnes iudices tam ſæculares, quam Eccleſiaſtici de eorum cauſis tam ciuilibus quam criminalibus cognoſcerent; & quoad hoc Reges bene poſſent, conſentiente tamen generali inquiſitore, & non aliter, nec alio modo) iſtos miniſtros ac officiales priuare atque excipere ab Eccleſiaſtica iuriſdictione ſanctæ inquiſitionis.

Hac doctrina ſic tradita, & intellecta magnum 10
habet fundamentum, quod affirmant Narbona *in d. gloſſa 22. n. 21.* Paramo *vbi ſup. c. 1. n. 53.* accidit in ſimili concordia Regni Siciliani, per quam adempta fuit inquiſitoribus facultas cognoſcendi de quinque caſibus ibidem expreſſis, *Peſtilentia, Belli, cauſarum patrimonialium, feudalium, & aliorum criminum prætextu officij commiſſorum*, in reliquis vero iure ac poteſtate eiſdem inquiſitoribus relicta, & reſeruata, procedendi per excommunicationes, & cenſuras Eccleſiaſticas; ergo ab euidenti ratione concluditur inquiſitores habere iuriſdictionem Eccleſiaſticam in omnibus cauſis ſuorum familiarium, miniſtrorum, & officialium & ſi quam habent, eam ſolùm à Rege, & non ab alio accepiſſent; ſequeretur, quod nec in illis caſibus à Rege conceſſis, & permiſſis poſſent procedere inquiſitores per cenſuras, ſi quidem nec ipſe Rex poteſt tribuere hanc poteſtatem, cum nec ipſe ſibi eam habeat.

Supra dicta omnia ſpeciale ac validiſſimum fũ- 11
damentum accipiunt ex eo, quia dato caſu & non conceſſo quod fateamur nullum priuilegium Pontificium extare, quod extendat hanc exẽptione tribunalis ad eius miniſtros & officiales, ſicut à iure extat conceſſum Epiſcopis reſpectu ſuorum ſubditorum officialium ac miniſtrorum ſæcularium, &

Rectoribus vniuersitatem, respectu scholarium, aliorumque ministrorum; tamen cum certum sit quemcumque iudicem Ecclesiasticum consuetudine acquirere posse iurisdictionem, ac potestatem cognoscendi inter sæculares aliàs non non subditos per tradita à Palacios Robios *in dicto capite per vestras de donat. notab. secundo, paragrapho primo, numero vigesimo septimo*, Ias. *in leg. imperium numero vigesimo, collect. 2. digestis de iurisdictione omn. iudic. dicto capite irrefragabilis de officio ord. dicto capite fin. de officio arch. capite audit. 15. de prescript. capite Romana paragrapho debent autem de appellat. lib. 6. Trident. sess. 24. c. 3.* versiculo *visitares leg. prima digestis de albo scribendo leg. 1. & fin. C. de emancipat. l. & quia 6. ff. de iurisdict. omn. iud.* Barbosa *in dicto capite irrefragabili numero septimo*, Doctores per textum *in capite cum contingat. 13. de foro comp.* Couarruuias *in reg. possessor. 2. parte §. 3. numero primo*, per glossam *in capite quanto de officio ordinarij*, sequitur absque dubio inquisitores etiam in Regnis Hispaniæ acquisiuisse consuetudine longæua hoc sæpe sæpius memoratum ius, hocque nititur in magna conuenientia, ac vtilitate schedularum, concordiarumque in quibus insinuatur.

12 Hinc prouenit supra dictos inquisitores posse exercere hanc iurisdictionem in omnibus casibus supra relatis non solum iure, sed etiam consuetudine, docet Molina *de inst. tomo quinto, tract. 5. disp. 28. numero decimo quarto*, vbi sic ait, *Neque iam ordinarij nunc audirentur si aliud vellent consuetudine in iis regnis tribuente iurisdictionem tribunali inquisitionis circa hac, & circa alia rationalissimo vsu consuetudineque recepta.* Post illum Portocarreto *in dicta allegat. pro iurisdict. inquisit. à numero vigesimo quarto*, qui fusè & solidè hanc probat sententiam, & rationem adducit, quia sicut iurisdictio priuilegio acquiri potest, ita & consuetudine, Gratianus *disc. opt. forens. capit. 184. numero vigesimo quinto*, Menochius *consilio 112. numero 65. volum. 2.* Surdus *consilio 465. numero quarto*, & in huius veritatis confirmationem refert Portocarreto duas Epistolas Philippi secundi Regis nostri & Philippi III. & post eum Diana *dicto 4. parte tract. 8. res. 3.* ex quibus constat *Reges confirmare priuilegia & exemptiones tam à iure concessas ministris, ac familiaribus inquisitionis, quam etiam ex concordia, Regalibus schedulis, vsuque, & consuetudine, aliave quauis ex causa vel ratione*, quæ quidem vltima verba *aliaue quauis ex causa, vel ratione* includunt quidquid vsu receptum fuerit, licet vim consuetudinis nondum assumpserit; ita Portocarreto *supra numero vigesimo nono, & 43.* qui *à numero vigesimo*, explanans Epistolarum verba, ait, *quod quamuis à communi non sit specificatum, quatenus pateat, nec in quibus causis, aut rebus versetur, ac consistat hac exemptio ministrorum inquisitionis, nec qua inter ipsos differentia sit; tamen per concordias, Regiasque Epistolas, & consuetudinem longæuam iam præfinitum extat.* Hæc ille, qui *numero vigesimo quarto*, obseruat supra dictos Reges confirmasse, & approbasse omnes consuetudines Sancti officij, quarum approbationem demonstrat habere vim legis ex multis Doctoribus; & sic concludit Diana inquisitores posse exercere omne illud, quod ad se pertinet à iure, vsuque & consuetudine; taliter quod si aliqui huic sententiæ contradicant non solum contra rationem, verum & aduersus Regis voluntatem insurgent, tradit Sousa *in aphorismo inquisit. libro quarto, capite tertio n. 5.* vbi ex quadam bulla Pauli III. docet, quod permittitur inquisitoribus vti consuetudinibus aliisque vsibus, quibus quomodolibet vtuntur. Applica quæ tradit Paramo *vbi supra in prefat. & n. 55.* vbi hanc confirmando doctrinam, concludit, quod in omnibus rebus fauorabilibus (sicut hæc est) omnem dispositionem fauorabilem debere esse, vtpote iam diximus hanc esse ex sua natura *l. qui exceptionem ff. de condict. indebiti.* Decianus *con. 51. lib. 3. n. 47.*

13 Quo fit, quod cum certum sit consuetudine acquiri posse ius discernendi, ac infligendi censuras, quod alias non competebat. *capite dudum el. 2.* versiculo *sed cum iure* & tradit Suarez *de cens. sectione tertia disputatione secundo numero primo, secundo, & decimo tertio*, per iura supra relata, & ex eo quia sicut consuetudine potest effici vt dominia, & alia mutentur, ita & potestas iurisdictionis mutetur, tradit Villalobos *in summa parte prima, tract. 16. difficult. 5. n. 5.* & ambo dicunt eam consuetudinem posse facere, vt facultas ferendi censuras acquiratur tantum respectu vnius, & non respectu alterius, ob id quia censuræ non sunt necessario connexæ, tamen vtcumque sit, vnum verum est, nempe, quod talis consuetudo efficax non erit, nisi supponatur præscribentem eam habere subditos, in quos possit tales actus exercere, de quo est videndus Abbas *in capit. secundo, de his quæ fiunt à maiori p. capituli*, vbi Innocentius & alij.

14 Sed cum indubitatum sit omnes ministros, officiales, ac familiares subdi inquisitoribus, cum hoc tum ex priuilegio Apostolico, tum ex consuetudine legitimè præscripta descendat, tam in causis ciuilibus, & criminalibus directe ad sanctum hoc tribunal non pertinentibus sed tantum immediate eorum personas respicientibus ex Regalibus priuilegiis, quocumque modo hoc sit, eo ipso quod inquisitores de eis cognoscunt, habent iurisdictionem, & potestatem, vt eos defendant, aut censuris puniant, tum quia connaturale eorum iurisdictioni hoc sit, tum quia quamuis non esset (vt volunt aduersarij) ex fundamentis postea impugnandis (consuetudine factum est, vt censuris procedant contra impedientes eorum iurisdictionem; & hoc non solum oritur & prouenit ex eo quod eorum iurisdictio sit Ecclesiastica, & esto, quod pro ea parte fuisset tantum regalis adhuc procedit *ex omni* fundamento nostra relata doctrina, quæ à Rege Philippo secundo non improbatur in vltima concordiæ schedula ibi, *y los inquisidores por esta causa los defienden, y proceden contra la muestras iusticias con censuras*, quia eius Maiestas in ea solum curanit pacare ac concordare hos iustitiæ ministros inter se dissentientes, vt vnusquisque de familiaribus inquisitionis cognoscat in casibus supradictæ concordiæ, sed non inhibet eius maiestas inquisitores procedere censuris contra eorum munus impedientes, ex rationibus infra referendis.

15 Vnde euenit quod etsi ministri ac officiales inquisitionis inquisitoribus subiiciantur non solum ratione Ecclesiasticæ Iurisdictionis, verum & temporalis, tamen reuera iustè censuris vtuntur ad ipsorum iurisdictionem defendendam, & corroborandam, vt videre est in multis casibus à Narbona congestis cum multis ab eo relatis *in d. l. 50. glossa 22. à n. 58. vsque ad 65.* & ex iis, quæ dixit

antea

antea *n.* 18. *&* 19. *&* 23. *& in num.* 22. fortiſſimam adducit rationem, quæ procedit non ſolum in caſibus fidei, & ad hoc ſanctum tribunal pertinentibus ratione Pontificiæ delegationis, & per eius extenſionem, verum etiam in cauſis ad miniſtros, officiales, ac familiares ſpectantibus ſecundum ea quæ continentur in concordia prædictæ legis 20. *recomp.* & tenent Diana *part.* 1. *tomo* 1. *reſ.* 136. cum Farinacio, Barboſa, & aliis.

16 Et mihi non tam ex eo fundamento probatur, nempè quia per vnionem iuriſdictionis temporalis ad Eccleſiaſticam, quam habent inquiſitores transfunditur in principaliorem, quæ eſt Eccleſiaſtica, iuxta longè notata à doctoribus *in capite quanto de iudiciis*, per quod latè defendunt Narbona, Paramo, & alij hanc ſententiam, quæ in ſe veriſſima eſt, licet impugnetur ab aduerſariis, quam ex eo, nempe quia in hoc caſu inquiſitores ſolum procedunt virtute poteſtatis Eccleſiaſticæ, quam habent vt cenſuris defendant ſuam iuriſdictionem, & ius quod habent ſuſtentandi, & defendendi in iuſtitia eorum ſubditos per eas, quæ ſunt neruus vſualis, & communis Eccleſiaſticæ diſciplinæ omniumque iudicum Eccleſiaſticorum, vt denotat ſtylus, & praxis, ad quod eſt textus inſignis, & notabilis *in capite dilecto de ſententia excom. libro ſexto*, & ratio hoc inſinuat, quia ſi inquiſitores non poſſent vti cenſuris in iſtis caſibus, ſequeretur quod tam in hoc, quam in aliis prætores, iudiceſque ſæculares pro libitu incarcerarent quemcumque miniſtrum inquiſitionis, in carceréque eum retinerent, aliaſque ei iniurias extorſioneſque inferrent, & hoc tribunal nullo alio efficaci remedio vti poſſet, quam cenſurarum.

17 Iam iam enim cum hac relata referendaque doctrina non obſtant vltima verba ſupradictæ concordiæ, *in d. l.* 20. ibi, *Por quitar toda cauſa de differencia entre los dichos inquiſidores, y los Iuezes ſeglares, que el inquiſidor o inquiſidores, y Iuez o Iuezes ſeglares entre quien ſe ofreciere la tal dudas ſin contienda, ni differencia algunas ſino ſe concordaren, embien la informaciones ſummariaſque huuieren hecho, o alguno dellos huuiere tomado a eſta corte paraque ſe vean o vea por dos del conſejo Real, y otros dos del conſejo de la general inquiſicion iuntamente, y viſtas conforme albaſoque dellas reſultare, remitan el conocimiento de las tales cauſas llanamente, y ſin otro conocimiento: de cauſa, ni otro eſtrepitu, y figura de Iuizio à los inquiſidores e Iuezes ſeglares, à quienes conforme à lo en eſta mi cedula contenido pareciere competer, y de aquella remiſſionque hizieren no aya reclamacion, ni otro recurſo alguno &c.* & ibi: *Y que en tantoque ſe ve, y haze la remiſſion el familiar delinquente eſte prezo ſin mas moleſtia de la que conuenire para ſu guarda en la carcelas in que le huuiere pueſto el que en la captura huuiere preuenido, ſin que ſe proceda contra el familiar, ni haga auto alguno haſta la dica remiſſion, laqual luego que ſe hiziere y preſentare el inquiſidor o Iuez ſeglar contra cuya iuriſdicion ſe huuiere declarade remita el tal proceſſo y cauſa, y lo dexe a aquel en cuio fauor ſe huuiere hecho la dicha remiſſion, para que proceda en el conocimiento y determinacion de la cauſa libremente y ſin impedimiento alguno: loqual todo ſe entienda adru ſi proceda de officio o denunciacion del fiſcal, e a inſtancia de parte &c.*

Verba hæc magnum negotium facere videntur 18 pro contraria ſententia, eo quod cum inter ſeſe concordaſſent inquiſitores, iudiceſque Regij, videtur quod ex communi partium conſenſu acceptata, amplexaque fuit hæc concordia, quæ parere debet legem obſeruationis dignam, vt in ipſa continetur, ſi quidem poſt tot ſchedulas numquam via inuenta fuit, qua hæ iuriſdictiones componerentur, niſi per diſpoſitum in iſta lege, ergo ad eius obſeruationem optatumque complementum in hoc præſenti caſu ad nil aliud procedendum fuerat quam ad intimandum ſupremo Regalique conſilio hunc caſum, & non innouare vſque dum decerneretur, remitteretúrquecauſa, *vt in dict. leg. diſponitur*: ergo in promulgatione cenſurarum facta ab inquiſitoribus, & in aggrauatione vinculorum ac moleſtiarum ex parte Prætoris, ambæ partes exceſſere, & non poteſt dici Prætorem vim facere retinendo incarceratos, ſi quidem cauſæ cognitionem præuenit, quamuis excedat in aliis extorſionibus.

Sed reſpondeo quod quamuis eſſemus in rigo- 19 roſa eius diſpoſitione, & practica, obſeruantiaque eius diſpoſitio non includit caſum præſentem, cuius ratio eſt, quia hæc ſupra dicta lex ſolum inuenta fuit vt ſtatueretur modus procedendi in cognitione cauſarum familiarum, inquiſitionis, numeruſque eorum qui eius foro, ac priuilegio gaudere deberent vt patet in primis legis verbis ibi *Porque de aqui adelante ceſſen las conpetencias que a auido en los tribunales de los inquiſidores y iuſticias ſeglares ſobre el numero y calidad de los familiares que ſon neceſſarias para el ſanto officio y los caſos y delitos en que deben eximirſe* & ibi *de las iuſticias ſeglares los dichos familiares, &c.* & ſtatim præfinit eos qui futuri ſunt Hiſpalis, Toleti, Granatæ, Vallis-Oleti, Calagurri, aliiſque ciuitatibus & locis, ſimulque præfinit *eorum qualitatem, ac bonitatem copiamque familiarium, qua exhibenda eſt curiis ciuitatum, & quomodo procedendum ſit in eorum cauſis*, & ſic ex omni eius contextura euidenter colligitur totam eius deciſionem dirigi ad familiares ciuitatum, ſuburbiorum oppidorumque, & ad omnes eorum cauſas: *Et ſic in nouiſſima Recompilatione compaginata anno 1642. mutatus fuit titulus epigraphicus eiuſdem loquens tantum de Familiaribus, & nihil de Officialibus S. Officij, ſicut ſub contextura anteà loquebatur lex, & hodie inſpicitur vti aduerto ſupra in princip. huius tractatus ſub epiſtola ad Regem*, Vnde cum in hoc caſu incarcerati ſupra dicti non ſint familiares, ſed quod magis eſt miniſtri, ac tribunalis officiales, qui continuo debitoque obſequio ei obſeruiunt, diſſimilis in eis eſt ratio, & ideo lex ſuprà dicta eorum non meminit, nec turbauit priuatiuam cognitionem, quam de eis habet ſanctum hoc inquiſitionis tribunal, ſicuti multo ab hinc tempore habebat, & ſic in ſchedulis anterioribus huic vltimæ concordiæ, in quibus Reges confirmarunt, ac denuo nouas tribuerunt exemptiones miniſtris huius tribunalis, eos nominarunt *officiales, & familiares, & quemcumque eorum*, vt conſtat ex ea quæ Siracuſis nonis Iulij anno 2518. promulgata fuit, & ex alio anno 5542. Monzoni expedita, & ex alia quinto nonas Martij anno 5553.

Quare optimè docuit. D. D. Dionyſius de 20 Portocarrero *in dicta allegat. de iuriſd. numero*

49. *iuriſdictionem, quam inquiſitores habent in ſuos miniſtros, eſſe priuatiuam, non obſtante quod ſit conceſſa certo, determinatoque officio, quia hanc conceſſionem praceſſit conceſſio Apoſtolica, que approbata, & in omnium obſeruationem publicata fuit per ſchedulas ſua M. inuiolabiliter obſeruatas, & non poteſt dari accumulatio, vbi eſt exemptio, qua non ſolum excludit preuentionem ordinarij ſacularis, ſed etiam Eccleſiaſtici, & fortius, cum ſit hac exemptio generaliter Apoſtolica, ... qua reſpectu Eccleſiaſticorum nulla eſt dubietas, nec diſputatio.* Hæc ille, quæ valdè commendat Diana *parte quarta tract. octano, reſolutione ſecunda in fine.*

21 Et quamnis in caſibus fidei nulla detur præuentio vt ex multis ipſe probat ex conſuetudine inquiſitionis Hiſpaniæ reſpectu Epiſcoporum, & in aliis præuentionis caſibus aliter ſit, de quo ipſe non egit, certum tamen in iure eſt, quod ſi hæc competentia verſatur non inter duo indices laicos, nec inter duos Eccleſiaſticos, quia in his communis practica eſt, ſuperiorem eorum competentiam dirimere, vt pluries deciſum refert Ferrer. *deciſ. 166. libro tertio*, Riccius *collect. 1968. ad textum in l. de iure ff. ad municipalem.* Cancerius *deciſion. 11. titul. de content. iuriſdict.*) ſed inter indicem Eccleſiaſticum, & ſecularem (vt in præſenti caſu) tunc de iure pertinet ad Eccleſiaſticum competentiæ cognitio; Couarr. *pract. capite 33. numero* 1. Butrius *in cap. caterum de iud. col.* 3. Iaſon *in l. 2. ſi quis in ius vocatus* Guttierrez *pract. libro 1. quaſt. 6. numero* 2. Valenzuela *conſ. 42. numero* 9. plures adducit Barboſa *in paſtorali allegat.* 116. *cum aliis*, cum multis Diana *p. 7. tract.* 10. *reſ.* 5. Ergo quomodocumque ſit vt concordia ſupra dictæ legis 20. non incluſerit miniſtros ac officiales qui actualiter ſunt in obſequio ſanctæ Inquiſitionis in quotidiano exercitio, ſicuti ſunt *los Secretarios, Alcaydes, Porteros, Nuncios, Procuradores, y otros deſte genero*, quid mirum quod priuatinè non ſolum in omnibus cauſis criminalibus ſed etiam ciuilibus iudicium formandum ſit apud hoc inquiſitionis tribunal. *Ec ſic quamuis ab anno 1657. renouata ſit magna competentiarum Aula, de cuius inſtituto retuli ſupra tract. 2. ſub princ. alleg. 5. ad quam indices laici pratendunt afferre cauſas officialium inquiſitionis, ſicut familiarium; tamen numquam id id practicari adepti ſunt*, eo quod Rex noſter ſemper illos remittit ad inquiſitores quorum ſubditi ſunt, vt exemplificatum eſt ſub dicta epiſt. ad Regem Philippum IV.

22 In quorum omnium confirmationem, & ad oſtendendum, quod inquiſitores non ſolum ſint in conſuetudine infligendi cenſuras, & interdicta in omnibus cauſis ad eos, eorumque miniſtros pertinentibus, cum inhibitione ac prohibione impedimenti indicum ſæcularium, ſed etiam ad hoc vt granati ad ſupremum ac generale ſanctæ Inquiſitionis conſilium recurrant, quod potitur iuriſdictione, ac poteſtate Apoſtolica & Regia, qua multo ante concordiam vtebantur, adduco ſæpe ſæpius ſupra adductam ſchedulam promulgatam octauo nonas Martij anno 1553. & ſecundam in idem ſchedulam Philippi II. ſecunda die menſis Decembris annu 1568. in quarum prima, *cius Maieſtati inſinuatum fuit (cum tantum Princeps eſſet) quod cum deciſum ac mandatum fuiſſet per multas ſchedulas catholicorum Regum glorioſa memoria, & per alias Imperatoris Caroli Quinti eius Parentis nulli iudices ſaculares directè, nec indirectè ſe intromittant in vllius rei cognitionem nec in negocia, aut cauſas ſpectantes ad ſanctum tribunal inquiſitionis, nec ad eius bona confiſcata, nec ad incidentia, aut ex eis dependentia tam in ciuilibus, quam in criminalibus, ſi quidem tam à ſede Apoſtolica quam à ſeculari maieſtate ſignati, prafiniti, ac deputati ſint iudices, qui in omnibus inſtantiis cognoſcant de ſupra dictis cauſis, & qua ex eis ante eos incidiſſent, eas cum partibus ad venerabiles inquiſitores, & bonorum iudices confiſcatorum remitterent*; Et ibi: *ſi quidem partem granata ab inquiſitoribus poſſint accurrere ad iudices conſilij ſancta ac generalis inquiſitionis, reſidentes in curia, vbi debita ipſi implebuntur iuſtuia*, & cum ſua Maieſtas certioraretur quam remiſsè hoc obſeruaſſent indices Regij, curans ne in aliquo grauarentur inquiſitores, eorumque miniſtri conſultus ſtatuit, vt *impoſterum in nullo negotio aut negotiis, cauſa aut cauſis tam ciuilibus, quam criminalibus, qua cuiuſcumque conditionis aut qualitatis agitarentur ante inquiſitores, aut ante iudices bonorum confiſcatorum, nullus ex ſuis iudicibus ſe intromittat per viam iniuria, aut violentia, aut occaſione quod aliquod crimen non ſit ſufficienter punitum per inquiſitores, quod cognitio talis cauſa ad ſemetipſos pertineat, nec alia via, nec ratione aliqua ad cognoſcendum, nec cognoſcat, nec iuſſa decretave, litteras, ſchedulas, aut proniſiones aduerſus ſupra dictos inquiſitores, aut bonorum iudices confiſcatorum, ſuper abſolutione; aut cenſurarum relaxatione, interdictive remittat, ſed quod inquiſitores ſupradictique iudices liberè procedant, ſi quidem ſi aliqua perſona, aut perſona ſe ſentiant granatas ab eis poſſunt habere, ſicutè habent recurſum ad ſupremos ſancta generalis ſupremaque inquiſitionis Conſiliarios qui omnes iniurias, quacumque granamina ſoluant abſoluendo relaxandoque omnes cenſuras ac interdicta*: Et ibi *A loſquales del dicho conſejo de la Sancta y general inquiſicion, y no à otro tribunal ſe à de tener el dicho recurſo, pues ſolos ellos tienen facultad en lo apoſtolico de ſu Santidad, y ſede Apoſtolica, y en lo demas, de ſu Mageſtad, y de los Reyes Catholicos ſus abuelos*, & inferius alia dicit reprimens ac inhibens ſuos Regios iudices, ne in vllu caſu ſe intromittant ad cognitionem, quamnis ſupradicti inquiſitores non incœperint cognitionem cauſarum; ſed ſtatim eas ipſis aut ſupremo generalis inquiſitionia conſilio remittant. *Poſteaque in ſupra dicta ſecunda ſchedula monitus Rex quam tepide prima obſeruaretur, & cum eius voluntas fuiſſet, vt ſanctum inquiſitionis tribunal, eiuſque officiales fauerentur, debitiſque venerarentur honoribus ſicuti tempore Regum Catholicorum, & Caroli V. Imperatoris, iterum atque iterum iuſſit, & ſtatuit, vt ſupra dictam primam ſchedulam ſicuti in ea continebatur, obſeruaſſent.*

Nullam aut paruam gloſſam ac ponderationem deſiderant verba ſupra dictæ ſchedulæ, ſi 23
quidem ex ea eiuſve contextu clare colligitur inquiſitores cognoſcere de omnibus cauſis tam ciuilibus, quam criminalibus, & ad eorum miniſtros

ministros, ac officiales spectantibus propter magnam necessitatem, quæ semper existebat, vt hoc sanctum tribunal honoraretur debitaque venustaste afficeretur, & ita in ea statututum est Regios iudices eos non perturbare nec prouisiones mittere, vt inquisitores relaxarent censuras, ac interdicta, si quidem formatum extabat consilium supremæ inquisitionis, ad omnia dissoluenda grauamina, censurasque iuberet relaxare. Hoc omne nil aliud est, quam quod sua Maiestas supra dictarum causarum ac ministrorum cognitionem à se abdicarit, eas relinquens inquisitoribus, vt in eis procederent per censuras, sicuti antea per eas processerant temporibus Regum Catholicorum, imperatorisque Caroli Quinti, & legere potest alias Hispano sermone conscriptas sub epistola ad Regem ergo euidens est taliter suas maiestates exemisse supra dictos ministros quod confirmarint, approbauerintque modum procedendi ab inquisitoribus per censuras, interdicta aliasque pœnas vt in præsenti casu opus est.

24 Vnde sequitur supradictis omnibus schedulis suppositis quod quamuis Rex noster vellet, ac niteretur inquisitores ista facultate priuare, non posset intra iuris regulas loquendo, quia quamuis ab origine absque Pontificis interuentione eiusque bullis Apostolicis dimanasset ista facultas & ministrorum ac familiarium exemptio à concessione Regum Catholicorum, ex eo ipso quod in ipsa concessione permiserint inquisitoribus quod habeant officiales & ministros laicos, qui eis obtemperent, facti sunt iurisdictionis tribunalis, quos inuitos mutata voluntate iidem Principes ab ea priuare non possunt, ni fortè desinant esse ministri; nam semel à Regibus Ecclesiæ donatum nequit ab eis reuocari, Lucas de Peña *in l. fin. C. de locat. præd. ciuil. lib. 11. n. 74.* vbi dicit, *quod principes debent Deum imitari, qui numquam beneficia in aliquem collata reuocat cap. quanta in fine 33. q. 3.* Ludouicus Roman. *cons. 380. num. fin.* Innocentius *in cap. ad Apostolicam n. 1. de simonia.*

25 Et sic quod à principio concessum est per priuilegium, ex postfacto transit in contractum, quo fit vt priuilegium exemptionis, quod tangit publicam causam, & condonatum fuit remunerationis causa, sicuti est istud, sine consensu Pontificis nequit reuocari, Abbas *in dicto cap. nouit numero 23.* Felinus *in cap. 1. de constit. numero 19. vers. si alios casus,* Couarr. *c. 31. pract.* Molina *tom. 2. de iust. & 1. disp. 31.* Soto *in 4. dist. 25. sect. 2. art. 2. conclus. 6.* tum etiam quia ita datum magis dicitur donatum ob causam, quam priuilegium, cum certum sit talia priuilegia non pendere à voluntatibus Principum in fieri, neque in duratione, seu conseruatione, qui pendet à Pontificibus saltim indirectè trahentibus potestatem in Principibus.

26 Tum etiam quia cum talis donatio fuisset perfecta vt ex supra relatis schedulis constat, nequibit reuocari *l. perfecta. C. de donat.* quæ sub modo, & hoc accidit in donatione, quam fecit Constantinus Ecclesiæ, quæ nunquam reuocari potuit, glossa *in l. 1.* verbo *pertinere ff. de offic. præfect. vrb.* Couarr. *lib. 1. var. cap. 16. numero* 8. Azeuedo *in l. 5. tit. 5. lib. 2. recomp.* Rolandus *volum. 1. cons. 88. n. 29.* relati à Ceuallos *lib. 1. com. opin. q. 345.* Martha *de iurisd. 1. p. q. 30.* Paramo *de origine inquisit. lib. 3. cap. 1. n. 47.* Fachinetus *lib. 8. contrau. cap. 1. littera C.* vbi optimè explicat textum *in l. inter claras, l. de summa Trinitate & fide,* refert plures idem Ceuallos *de cognit. per viam viol. in proœmio cap. 6. ex num. 6.* quibus addo Dianam 5. *p. resol. 14. tract. 1. vers. sed hæc doctrina,* ex Felino supra & Azorio *tom. 1. mor. cap. 13. q. 5.* ex eo quia semel concessum beneficium à Principe, transit in ius alterius, scilicet Pontificis Principi non subditi, & hoc maximè si in præmium, & remunerationem concedatur, idem Diana omnino videndus *p. 7. tract. 1. res. 9. & 10.* Salzedus *de lege polit. cap. 3. num. 12.* expressius ipse *in cap. 13. n. 85.* Balboa *in cap. 1 de foro comp. q. 2. ex n. 6.* Salgado *de Regia protectione 1. p. cap. 1. in prælud. 3. n. 127.* etenim Rex nequit reuocare concordatum cum Pontifice, è contra vero, non item, quia Rex semper est inferior; & peccat Rex abrogans statutum factum in fauorem Ecclesiæ vide Suarez *contra regem Angliæ lib. 4. cap. 34. n. 24.* Dianam *tract. 1. p. 3. res. 57.* vbi alia adducit idem *tract. 2. p. 1. res. 60.* Bonacina *de legibus disp. 1. q. 3. p. 6. §. 3. n. 20.* & alij per eos, Diana *p. 4. tract. 1. res. 82. vers. igitur,* & *vers. deinde.*

Et licet sciam plures dixisse Regem posse reuocare iurisdictionem, quam ipse concesserit vt tenet Peregrinus *de iure fisci lib. 1. tom. 3. num. 31.* Felinus *in cap. nouit de iud. n. 8. vers. quid tamen & n. 9. limit. 1.* Sanchez *de matrim. lib. 6. disp. 33. n. 6.* Couarr. *lib. 3. var. cap. 6. n. 1.* sed quoties talis condonatio facta fuit cum causa, non poterit eam reuocare sine legitima causa ex iam dictis & tradit Sanctius, & tunc debet esse facta reuocatio expressa; saltim generalis cuiuslibet indulti concessi per modum contractus, Suarez *alleg. 9. n. 9.* Azeuedo *in l. 14. tit. 3. lib. 1. recomp. n. 41.* Sanch. *supra n. 8.* & Princeps reuocans priuilegium, quod in vim contractus transit, tenetur tunc facere compensationem dato æquiualenti, vt tenet cum multis Bolognetus *in cons. 12. n. 16.* Matienzo *in l. 6. tit. 10. lib. 5. recomp. glossa 1. n. 13.* Sanctius *supra num. 9.* per textum expressum *in l. 2. in fine, tit. 1. part. 2.* vbi Gregorius Lopez, verbo *buen cambio.* 27

Hæc doctrina nobis non obstat, quia cum sit 28 generalis debet intelligi in concessionibus iurisdictionum, quas Reges constituunt inter personas sæculares, aut quando taliter eas Ecclesiasticis, concedunt, quod in fieri & conseruari totaliter maneat iurisdictio temporalis, vt in feudis, aliisque rebus de quibus infra agam; sed quoties iurisdictio quam inquisitores habebant respectu illorum subditorum secularium, antequam ministri, aut familiares essent, transfusa est mixtuatim in Ecclesiasticam inquisitorum, tunc totaliter Rex abdicauit à se hanc cognitionem, quia statim quod isti seculares adscripti sunt ministri inquisitionis, de eorum causis agendum est per medium permissum à iure, vt potè per censuras; vt dictum est, & nullibi Rex hunc modum procedendi perturbauit, quia in supra iam relata vltima concordia actum est de reformatione numeri familiarium locorum, & de præfinitione causarum & criminum ipsi gaudere deberent priuilegio.

Etsi omnis scopus huius rei tendat, ad id scilicet, quod supra dicta doctrina non versatur in 29 eo scilicet, an Rex possit vel non prohibere & abrogare, quod familiares gaudeant fori priuilegio, adhuc dico, esse verissimam, & in terminis adducit Narbona *in dicta l. 20. glossa 22. n. 21.* Paramus

ramus

ramus *responso* 2. *pro iurisd. Sancti Officij n.* 149. *&* 164. vbi probat hanc opinionem esse veram non obstante concordia anni 1581. ibi, *videtur Principem sibi reseruasse potestatem hanc de qua loquimur.* Probat ex multis & plena manu Diana *p.* 4. *tract.* 1. *resol.* 82. qui refert Portocarrerum *in d. allegat. pro iurisd. sanct. Inquisit numero* 44. ibi, *En las concordias que se an tomado con la Inquisicion sobre estas causas, à sido tan necessario el conocimiento de los Señores Inquisidores Generales, y de su consejo, que sin el no pudieron tener fuerza, por que si las dichas exempciones y iurisdiciones proceden de la authoridad Apostolica nadie puede disponer sobre ella, quacunque praditus potestate, cui obsequendi manet necessitas, non authoritas imperandi.* Ad notata in *cap. decernimus de iud. cap. Ecclesia S. Maria de constitutionibus.* Sesse *tom.* 2. *decis. in epist. Regum* 52. Maximè quia quamuis præcipuè & originaliter exemptiones non essent concessæ à Regibus. Tamen cum sint concessæ personis benemeritis & dignis, & in præmium oneris, quod in obsequium sancti Officij & boni vtilitatisque publicæ subeunt, sunt irreuocabiles Baldus *in l. qua ex reuelationibus notab.* 3. *C. de legibus*, Curtius Iunior. *cons.* 144. *n.* 4. Decius *cons.* 186. *n.* 4. Romanus *cons.* 436. *num.* 14. Gonzalez *in reg.* 8. *Cancellaria*, & maximè cum sit in fauorem Ecclesiæ, Martha 4. *p. cent.* 1. *casu* 52. *num.* 17. Portocarrero, & facit quia concessum fuit priuilegium tale propter benemerita & seruitia facta tribunali sancti Officij ad bonum publicum, ergo est priuilegium remuneratorium, quod transiuit in vim contractus, & factum fuit irreuocabile per tradita à Bayetola *in alleg. pro iurisd. sanct. officij art.* 5. *n.* 91. Cochier *de libertate Ecclesiastica parte* 1. *c.* 30. *numero* 10. Surdus *cons.* 148. *n.* 38. Aponte *cons.* 60. *numero* 22. Rolandus à Valle *cons.* 13. *numero* 30. Grammaticus *decis.* 65. *n.* 24. Osascus *decis.* 139. *n.* 28.

30 Supradicta omnia confirmantur, ex eo quia supposita consuetudine, quam habent inquisitores, & supposito quod iurisdictio, officiumque iudicis possit præscribi, *ex l. querela C. de falsis & in l. sicut C. de prescript.* 30. *vel* 40. *ann.* Baldus *in l.* 2. *colum. fin. C. de executione rei iudicata*, Bartolus *in l. Prator §. fin. ff. de operis noui nunciat.* Rodericus Suarez *in l. post rem. ff. de re iudicata notab.* 1. *ad finem.* Tiraquellus *lib.* 1. *de retractu* §. 35. *glossa* 4. *numero quadragesimo*, Couarr. *in regula possessor.* 3. *p.* §. *numero* 4. cum aliis, Gratianus *reg.* 372. Doctores *in c. cum contingat de foro comp.* ideo dicendum est, quod cum inquisitores vsi fuerint supradictis schedulis, & concordiis per longum tempus procedendo per censuras, sequitur ipsos hanc non vsurpasse facultatem, sed eam legitimè acquisiuisse. Sic cum multis tradit Narbona *dicto gloss.* 2. *n.* 88. 89. 107. *&* 108. vbi dicit quod inquisitores, quoad examinationem causarum familiarium, cæterorumque officialium, habent cognitionem ex vi Ecclesiasticæ iurisdictionis, vel saltim ex Regia iurisdictione per incorporationem, vel vnionem, & ita huius rei causa excommunicandi, & alterius cuiuscumque censuræ Ecclesiasticæ coërcitionem, & ideo dixit Paramo *en el resp.* 1. *n.* 50. cum Ægidio Bellamera inquisitores habere facultatem cognoscendi ex consuetudine legitimè præscripta, siquidem ista est sufficiens ad dandam iurisdictionem, & ad deuoluendas causas merè profanas ad forum Ecclesiæ, ex textu *in cap. fin. de foro comp. lib.* 6. *cap. si clericus eodem tit. cap. quoniam de immunit. Eccles.* ex quibus dicendum est iurisdictionem à Regibus dimanantem, inquisitoribusque concessam, ex vi vnionis & incorporationis, quæ cum Ecclesiastica facta fuit, vires & qualitates obtinere eiusdem iurisdictionis Ecclesiasticæ, itavt per eam sæculares ab inquisitoribus possint excommunicari, & aliis censuris coërceri, ad quod videbis quæ cum multis adducit Narbona *dicta glossa* 22. *numero* 42. quod idem probat *numero* 66. dicens quod inquisitores possunt aduersus laicos procedere, non solum sæcularibus constitutionibus, sed etiam censuris, *& sic numero* 63. dicit ipsos posse obligare per censuras aduocatos sæculares ad susceptionem alicuius causæ, ita cum Deciano & Bobadilla *& numero* 64. addit, quod possunt censuris procedere aduersus laicos impedientes eorum iurisdictionem, vel aduersus inferentes conuitia contra eos, ita cum Zanquino, Deciano, Bobadilla, & taliter hoc docet, quod qui per se vel per alios aliquem inquisitorum, vel officialium inquisitionis occiderint, vapulauerint, vel percusserint absque irregularitatis nota curiæ sæculari tradi possunt, ex indulto Leonis X. cuius meminit Rojas *de priuileg. inquisit. numero* 419. vel damnificantes inquisitorum, vel officialium bona ex proprio motu Pij V. cuius etiam fit mentio à Rojas *ibidem dicto numero* 419. *in fine*, ita Narbona, vnde colligitur æqualitas, qua inquisitoribus officiales, ac ministri coæquantur.

Vnde iam non obstant alia, quæ ab impu- 31
gnatoribus solent adduci, nempè inquisitores per bullas Pontificias non habere iurisdictionem, nisi in casibus fidei & ab eis dependentibus, nam reliquum omne id habent per Regum concessiones, qua propter (aiunt ipsi) inquisitores non posse, nec debere procedere per censuras, sed per alia remedia temporalia, eo quod in vsu cuiuslibet iurisdictionis debet attendi ad eius primariam originem, vel qualitatem; & cum sit certum ministros sancti Officij non esse exemptos, ni per priuilegia Regum, non erit possibile, ipsos posse defendi censurarum remediis, cum omnis inquisitorum, iurisdictio penes ministros, & officiales sit tantum temporalis iuxta doctrinam Suarez *de censur. disp.* 2. *sect.* 1. *num.* 9. & adducunt *dicta l.* 20. *tit.* 1. *lib.* 4. *recomp.* ibi, *Como Iuezes que para ello tienen iurisdicion de su Magestad y nuestra*, & ibi, *A los quales del dicho nuestro consejo de la Sancta y General Inquisicion, y no a otro tribunal alguno se a de tener el dicho recurso, pues solos ellos tienen facultad en lo Apostolico de su Santidad, y en lo demas de su Magestad y de los Reges Catholicos nuestros vissabuelos de gloriosa memoria.*

Hæc enim obiectio satis resoluta manet ex iam 32
supra dictis, siquidem probatum est iurisdictionem, quam habent inquisitores esse Apostolicam non solum in casibus fidei, & ipsi annexis; sed etiam in cæteris casibus ciuilibus & criminalibus ad sancti Officij ministros pertinentibus, vt colligitur clarè ex quadam schedula Regis D. Ferdinandi Granatæ die 10. Septembris anno 1508. ibi, *Ya vedes quanta razon es que los Officiales y ministros del Sancto Officio de Inquisicion se an bien tratados, y como en todas las partes de nuestros Reynos gozan de las immunidades, y exemptiones que le son concedidas por la Sede Apostolica*, Et ex

alia

alia schedula Reginæ *D. Ioannæ*, ex aliaque imperatoris Caroli V. missa ad inquisitores Murciæ, vt quendam ministrum cogerent, vt solueret quoddam debitum Domino D. Ioanni Daza Præsidi Castellæ, ibi, *Como Inquisidores y Iuezes que son de las causas de los dichos ministros y officiales que son del sancto Officio de la Inquisicion, y que teneis fundada dicha Iurisdicion contra ellas*, & ex aliis, quas refert Dominus D. Ioannes Dionysius à Portocarrero *in sua allegat. ex n. 35.*

33 Et cum dicitur Pontifices non posse eximere sæculares à iurisdictione Regali, absque consensu Regio, hoc non intelligitur cum dirigitur ad aliquem finem spiritualem (vt in nostro casu) ad meliorem expeditionem, rectum, liberumque exercitium sancti Officij, quia tunc Pontifex summus pro concessa sibi à Christo potestas laicos potest eximere & subiicere iudicibus Ecclesiasticis, Bellarminus *lib. de potestate Papa contra Barellanum in prologo.* Suarez *lib. 3. de immunitate, cap. 20. & 22.* Barbosa *de vniuerse iure Ecclesiastico cap. 39. §. 2. n. 58.* Couarr. *pract. cap. 31. conclus. 3.* Doctores *per textum in cap. nouit. de iudiciis*, cum ergo Pontifex habeat supremam, & ordinariam potestatem, vt tenet Ripol. cum Martha & aliis *var. cap. 1. n. 7. & 8.* licet non habeat directè & per se dominium temporale totius mundi in ordine ad temporalia. Caietanus *2. 2. q. 66. art. 8.* Victoria *relect. 1. de potestate Ecclesiastica cap. 113.* Soto *lib. 4. de inst. q. 4. art. 4.* Bañez *de iust. q. 62. de dominio dub. 2.* qui latè hoc assumptum probant, quod confirmatur ex textu *in cap. quoniam dist. 10. cap. cum ad verum 96. dist. cap. per venerabilem qui filij sint legitimi*, & taliter quod Ecclesia nullatenus cognoscat de causis ciuilibus ad laïcos pertinentibus, nec appelletur ex vllo laïcorum tribunali ad Papam *cap. si duobus §. denique de appellat.* Ægidius Trullench. *in opere morali lib. 7. dub. 2. n. 2.* cum aliis; tamen non est negandum quod in ordine ad finem spiritualem habeat instrumentale, ac indirectum dominium super omnes gentes habitantes in orbe, Bañez *vbi suprà*, & constat pluribus in iuribus, vbi Pontifex deponebat Reges, vt in casu textus *in cap. alius 15. q. 6. cap. grandi de supplenda negligentia prælatorum lib. 6.* & constat Pontificem transtulisse imperium Græcorum ad Romanos *cap. per venerabilem de elect.* vbi Doctores, & tradit Salxed. *de lege politica cap. 6 per totum, & ex n. 15. ad finem*, quare potest abrogare leges ciuiles in ordine ad finem supernaturalem etiam ob vitandum peccatum veniale, iuxta doctrinam textus *in cap. fin. de præscrip.* vbi Abbas *n. 2.* dicit communem Gomezius *in l. 81. taur. sub n. 2.* vide Barbosam *de potestate Episcopi 1. p. tit. 3. cap. 2. per totum & ibi n. 94.* cum multis.

34 Sequitur ergo quod cum ministerium horum officialium, ministrorumque sancti Officij sit necessarium ad bonam breuemque expeditionem causarum fidei ab eisque dependentium, si in suis causis ciuilibus, & criminalibus non possent gaudere priuilegio fori inquisitionis, ex eo solo turbaretur finis spiritualis, in quem ipsi assignati sunt, & hoc etiam impedimentum existeret saltim per indirectum, in recto liberoque exercitio sancti Officij, quod est contrarium libertati, quia semper curauit Pontifex tribunal gaudere, vt patet ex bulla Innocentij IV. relata in fine directorij inquisit. parte 9. quæ loquendo de officialibus sancti officij dicit. *Sed ad nullum aliud, quod istud officium impediat, vel impedire possit vllo modo officium, vel etiam exercitium compellantur, nullum etiam statutum, conditum, vel condendum eorum officium, vllo modo valeat impedire.*

Et cum adeo certum sit omnes ministros, offi- 35
ciales, nedum etiam locorum familiares esse necessarios ad vsum, & exercitium inquisitionis vt colligitur ex omnibus schedulis Regiis supra relatis & ex bulla Innocentij IV. versiculo *item quoque potestas*, Incipit, *ad extirpanda*, promulgata anno 1225. confirmata, per alias summorum Pontificum, relatas *in fine direct. inquisit. pag. 8. n. 39. & 62.* & ex bulla Pij IV. quæ incipit *Pastoralis*, relata etiam in fine directorij ibi, *nobis nuper expositum fuit, quod ipsi in causis sanctæ fidei aduersus hæreticos eosdem prosequendis personis probatis, & idoneis, quæ officio notarij in eis fungantur, plurimum indigere noscantur*; vnde iam videtur quod vt non deficiat, esse necessarissimum omnes supradictos officiales, & ministros gaudere priuilegio fori in omnibus causis, ne detur dispendium in causis fidei, quia aliter non posset habere effectum exercitium, ac iurisdictio sanctæ inquisitionis, vt recognouit Sanctitas Pij IV. in prædicta bulla, ibi, *vnde officio ipsius inquisitionis, tum propter ipsorum notariorum penuriam, tum quia plerique officium huiusmodi tanquam odiosum exercere recusant, ne illud suscipiendo quemquam offendere videantur, magnum in cõmodum, & detrimentum generatur.*

Et vt tales ministri non deficiant, causa odij, 37
quo eos respublica prosequitur, & vt facilius alliciantur ad exercitium suorum officiorum, fuit necessarium, quod eis daretur exemptio fori in omnibus causis, quia aliter odio considerato inuaderentur, & molestarentur à ministris Regiis & aliis Ecclesiasticis, & eueniret, quod nemo vellet esse minister sancti Officij ad obuiandum talibus odiis, & deficerent tribunalibus notarij, qui adeo in Ecclesia sunt necessarij, vt experientia docet, & colligitur ex doctrina, quam docte, & subtiliter docet Dominus Doctor D. Franciscus Marin. de Rodezino *in sua decisione*, Granatensi in causa famosi libelli *à n. 4.* & ministri ad auctuandas fidei causas, & eis annexas, & cum officialibus supradictis assignatum non sit stipendium condignum suæ occupationi, dignum fuit, quod compensaretur cum concessione priuilegij fori, iuxta illud Pauli ad Hebræos 11. ibi, *aspiciebat enim in remunerationem*, & illud Liuij, *compendi laborem, & periculum, vnde emolumentum, atque honos speretur.* Cassiodori *lib. 2. epist. 28.* ibi, *spectant etiam aqui præmia sua*, considerat Simanchas *de Catholic. institut. Nam fructuosius debet esse labor publicus, tit. 41. n. 16.* optimè aduertit D. D. Dionysius de Portocarrero *in allegat. dicta à n. 9. & n. 5.* Narbona *dicta l. 20. recompilat. glossa 22. n. 25.*

Vnde supposito, quod inquisitoribus detur 38
iurisdictio, quoad principale, & concedatur, quod possint habere ministros *per Clement. nolentes in fine de hæres.* iustum est, vt eos habeant cum omni exemptione, & cæteris requisitis ab vsum suæ iurisdictionis, *ex l. 2. ff. de iurisd. omnium iud. cap. præterea de officio delegati*, argumento eorum quæ tradit Giurba *ad consuet. Messanens. cap. 6. gloss. 1. p. 1. à n. 13.* Perez de Lara *lib. 1. de capellan. cap. 5. à num. 1.* Antonius Bell. *cons. 1.* Gratianus *tom. 5. cap. 920. n. 2. & 3.* Valenzuela, Velasquez *cons. 62. n. 7. lib. 1.* ergo cum habeant inquisitores priuilegium & exemptionem ab ordinaria iurisdictione tam Ecclesiastica, quam sæ-

culari, vt colligitur ex breui Alexandri IV. incipit ad extirpanda dato anno 1259. & ex bullis Innocentij, Pij, Vrbani, Clementis IV. Alexandri VI. & Leonis X. ibi, *à iurisdictione eximimus & totaliter liberamus*, Roxas *de haret.2.p.tit. de priuileg.inquisit.n.*417 Eymericus *in direct.part.*1.*q.*21. vbi Pegna *comment.*7. sequitur, vt idem priuilegium non denegetur ministris, officialibus, & familiaribus sancti officij, quia fauores, & priuilegia concessa qoibuslibet officiis, aut personis, communiter etiam conceduntur, & communicantur suis ministris, & familiaribus, Barbosa *in pastorali p.*3.*alleg.*107.*n.*9.14.*&* 15.*& de iure Ecclesiastico lib.*1.*cap.*39.§.2.*à n.*52. Sesse *decis.*9. *per totam*, Gironda *de priuilegiis n.*11. & faciunt iora *in l.*2.§.1. ibi, *Potest. illic. habitare non solus, verum cum familia quaque sua ff.de vsu & habitatione l.medicos* 6.*l.vlt.C.de professoribus, & medicis lib.*10.*l.senatorum* 4. ibi, *Et homines eorum, &c.C. de dignitat. lib.*12. *cap. licet de priuileg. lib.*6. ibi, *cum conceditur* singulari personæ, vt modo præmisso tempore interdicto celebrare valeat, vel audire diuina, eius familiares domestici ad audiendum cum eo, & celebrandum sibi diuinum licitè admittuntur.

38 Et quantumcumque negarentur concessiones Apostolicæ; consuetudo centum, & sexaginta annorum (in qoibus inquisitiones initium habuere in Hispania) introducit hanc iurisdictionem, quia non est dubium posse introduci, ex latè antea dictis, & cum sit tam longæua, vt nulla de initio stare possit viuentium memoria, habenda est tanquam immemorialis l. si arbiter ff. de probat. cum adductis à Ioanne Garcia de expensis cap.9. num.31. Lara in compendio vitæ hominis cap.31.n.85.& 86. Castillus lib.5.cap.93.n.61. & alij communiter, sed nec id est necessarium, cum 40.annorum spatio præscribi queat, eo quod multa & validiora sunt priuilegia concessa sanctæ inquisitioni, quæ sunt iusti tituli, vt tali spatio præscriberetur, ex adductis à Narbona dicta glossa 22.n.98. qui dicit hoc etiam procedere in ordinario tempore 10. aut viginti annorum, iuxta ea, quæ tradunt Doctores in cap. de præscript. lib.6.cap.cum personæ §.quod si tales de priuileg. eodem lib.l.1.tit.10.lib.5.nouæ recompil. vbi Matienzo Azeuedo, Molina lib.2. de maior. cap.6. num.51.

39 In fauorem autem ministrorum Regis potest adduci lex 5.tit.10.lib.1. recomp.facta per Catholicos Reges D.Ferdinandum, D.Elisabeth, Vallisoleti anno 1523. *in qua dicitur, quod solutiones bullarum qua exigerentur à priuatis personis, non exigantur per censuras, vel interdicta*; quare habetur in ordinationibus Granatensibus tit.2. lib.1. de modo procedendi in causis Ecclesiast, fol.1415. verba illa ibi, *Al qual dicho commissario general, y al dicho nostro consejo de cruzada, y no a otro tribunal ni persona alguna, sea de tener el dicho recurso pues en lo Apostolico por el dicho comissario general tiene facultad de su santidad, en lo demas nos se la damos*; quod idem videtur esse ac dispositum est, in inquisitionibus, nam sicut quoad bullas, & subsidia generalis commissarius habet iurisdictionem Apostolicam, & Regiam, & pro eo quod ad Regiam Majestatem attinet post præcipere vt eius ministri Apostolici exigant omnia debita non per censuras, sed per executionem, vt constat ea verbis textus in dicta l.2. tit.10. ibi, *Y para excusar toda vexacion que nuestros subditos podrian rescinir, mandamos que quando se huuieren, de rezuir y cobrar los dineros de las dichas bullas ni seco bren por viade excommuniones, y sino las quisieron pagar se haga execucion por ellos, &c.* Ergo idem debet procedere in iodicatis in inquisitione, sicut intendit vt procedat noster supradictus Prætor Vallisoletanus, & alij iudices Regij, & Ecclesiastici, quod clarius patet si verba legis 10. dicto tit.10.lib.1.recomp. attendantur, ibi, *Que no se entrometan a conozer de las causas ciuiles, ni criminales de thesoreros, ni otros officiales de la cruzada, no siendo negocios de la dicha cruzada, ni por razon de ser thesoreros, o officiales inhiban, ni procedan contra los Iuezes, no siendo como dicho es negocio, o cossa de Cruzada*; ergo constat supradictum prætorem potuisse incarcerare, & punire sopradictum D.Antonium Moreno Pœnitentiæ domus custodem & supradictam D.Marianam de Perada eius amitam, quia cum deliquissent in causa ad suum officium non pertinenti, talis cognitio pertinet ad supradictum Prætorem.

Et confirmatur ex eo, quia si delegati Regis, aut consilij supremi vulgo *Pesquisidores*, delinquant in oppido Ducis, Marchionis, & Comitis solum gaudebunt priuilegio in delicto suæ commissionis, Auendañus de exequendis mand. c.12. n.9. alias autem si delinquant extra officium, & commissionem, conuenientur coram ordinario iudice, quia tunc non delinquunt tanquam officiales, sed vt personæ priuatæ, vt explicat exemplis Azeuedus *in l.1.tit.16.lib.8. recomp.n.*94.96.*&* 97. videndus Ioannes Andreas *in quæst. fin. de rescript.* & applicabis multa quæ tradit Narbona *in d.l.*20. *tit.*1. *lib.*4.*recomp glossa* 20.*per totam*, vbi in terminis de familiaribus inquisitionis idem dicere videtur præcipuè *n.*4.36 38.42.& hoc idem in officialibus Episcopi, qui sæculares sunt extra officium delinquentes, quia tantum gaudere debent fori Episcopalis priuilegio si in officio delinquant ad tradita per Doctores *in dicto cap.fin. de officio Archidiac.* Gratianus *decis.*233.*n.*19.*& discept. forens. cap.*340.*n.*31. Marcus Antonius Genuensis & alij quos sequitur Barbosa *dicta allegat.*107.*n.*15. vbi dicit hoc ita procedere in omnibus officialibus vt sunt cursores, executores, & alij. Igitur, &c. 40

Et ob id Marius Cutellus *comment. ad leges Siciliæ super constitutionibus Regis Martini post cap.*21. *in discursu pro concordia inter inquisitores, & officiales ordinarios cap.*1.*&* 2. intendit, quod iorisdictio inquisitorum descendit à concessione Regia, & non aliter, quia quæ conceditur Episcopis respectu suæ familiæ, est solum suis domesticis iuxta decisionem textus *in cap. fin. de verb. significat. lib.*6. ibi, *verè tui clerici familiares existant, & in tuis expensis continuè domestici commensales, etiamsi quos ex illis aliquando pro tuis gerendis negotiis abesse contingat*; & non in quantum ad cæteros ministros & officiales, qui delinquunt extra suum officium, quia & in hoc derogatum fuit per dispositionem sancti Concilij Tridentini *sess.*23. *cap.*6. *& per instructionem relatam in fine legis* 8. *tit.*4. *lib.*1. *noua recompilat.* & quomodocumque hoc sit, affirmat quod dispositum in fauorem Episcoporum, non potest extendi ad inquisitores, nec ad suos ministros, & officiales qui solum sunt priuilegiati à iure, quoad delationem armorum, *ex dicta clem. nolentes in fine de heret.* vers. *porro inquisitoribus.* 41

Cutellium tamen refellit Diana *dicta* 5. *part. resolut.* 42

*reſolut.*1. *tom.*1. *& p.*4. *reſol.*30. *tract.*1. vbi ex multis tenet ſcribas, auctuarios, notarios, & alios deſeruientes curiæ Epiſcoporum in omnibus delictis commiſſis etiam extra officium, gaudere fori priuilegio, ſequitur cum multis Bonacina *in bulla cœna diſp.*1.*quæſt.*16. *puncto* 3. *num.*7. Squillante *de priuilegiis cleric. cap.*7. *n.*54. Antonius de Marinis *reſolut. quotid. cap.*117. *numer.*2. Azeuedus *in praxi Epiſcopali p.*1. *cap.*12. *num.*77. Gratianus *deciſ.*233. *& diſcept. forenſ. lib.*2. *cap.*34. Canoniſtæ Butrius, Hoſtienſis, Ioannes Andreas *in dicto cap. fin. de officio Archidiac.* Panormit. *in cap.*2. *de foro compet.* & de hoc non poſſe dubitari, videtur colligi ex declaratione ſanctæ congregationis Cardinalium die 7. Iunij anno 1595. teſte Gauanto *in Enchiridion, Epiſcop.* verſ. *familiaris Epiſcopi n.*2. & ſic iterum cum multis Diana *p.*3. *reſol.*12. *tom.*1. ait contra Paponium, *Carcerarios, Fiſcales, Commiſſarios, Magiſtros, Notarios, Lectores, &c.* gaudere priuilegio fori etiam ſi ſint ſæculares, ita Riccius *in praxi tom.*1. *reſ.*471. *per totam*, videbis Ceuallos *de cognitione per viam violen.*2. *parte, quæſt.*58. Barboſ. *in dicto cap. fin. de officio Archidiac. num.*2. idem *in paſtorali dicta allegat.*107. *à nu.*11.

43 Sed ſic eſt quod hoc priuilegium conceditur familiaribus commenſalibus inquiſitorum ſolum ob fauorem ſuorum dominorum iuxta tradita à Narbona *in dicta l.* 20. *recomp. gloſſa* 1. cum aliis curia Philippica *p.*3. §.1. *n.*19. ergo facilius admittendum eſt in officialibus miniſtris & familiaribus, quorum officiis plus debet faueri, ſiquidem concurrunt, & immediatè idem exercent munus pro fidei defenſione, incarcerando, ſecretis S. officij inſeruiendo, aliaque munera ad id ſpectantia exercendo, ex principio illo Philoſophi *propter quod vnum quodque tale & illud magis*, relato in authent. & magis C. de ſacroſ. Eccleſ. & colligitur ex bulla Vrbani IV. relata per Eymericum *in direct. inquiſit.*3. *p.q.*21. vbi exemptionis priuilegium à iuriſdictione ordinaria conceſſum inquiſitoribus extendit Pontifex ad notarios, ibi, *vel quatuor notarios, ſiue ſcriptores veſtros ſuper his vobis fideliter obſequentes*, vbi Pegnà *comment.*70. verſ. *an autem hoc priuilegium*, qui dicit hoc priuilegium extendi ad cæteros miniſtros, & familiares, quia in eis concurrit eademmet ratio, miniſtris ſcilicet ſancti, in quo verſantur, optimè, & in terminis Roxas ſingulari 201. Simanchas *de Cathol. inſt. tit.*14. *à n.*16. *&* 19. Amaya *in l. vlt. C. de agricolis, & cenſitis lib.*10. *n.*11. *&* 23. Diana *p.*4. *tract.*8. *reſolut.*55. Giurba *conſ.*96. Carleual *de iud. & foro compet. diſput.*2. *q.*6. *à n.*508. *&* §.6. *n.*1. *&* 2. Solorzano *de iure Indiarum lib.*3. *cap.*24. *n.*59. Machado *de perfecto confeſſore tom.*2. *lib.*4. *p.*5. *tract.*2. *docum.*15. D. Dionyſius de Portocarrero *dicta allegat. à n.*19. Barboſa *de iure Eccleſ. lib.*1. *cap.*39. § 4. *n.*25. *&* 26. Narbona *vbi ſuprà dicta gloſſ.*22.

44 Vnde non eſt admittenda diſtinctio aliquorum quatenus dicunt, familiares Epiſcoporum ſi ſunt commenſales, vel conductitij, & mercede ſeruientes, qui domeſticis ſeruitiis mancipantur, iſtos nempè gaudere priuilegio fori; tamen ſi ſunt officiales inſeruientes Epiſcopo in eius curia, & iuriſdictione, cum ſint laici, tunc gaudere priuilegio ſub prætextu officij, ſecus autem in delictis communibus; ergo hoc idem debet procedere reſpectu familiarium inquiſitorum, qui ſi in eorundem domo inſeruiant, gaudebunt, ſecus tamen ſi ſint miniſtri ſancti officij; nam iſti inſeruiunt tantum iuriſdictioni; ridicola eſt prædicta diſtinctio, quia officiales inſeruientes in curia, & in iuriſdictionalibus, ſunt verè familiares, quia de familia dicuntur, & ideo gaudebunt eodem modo, quo gaudent, qui ſunt in familia commenſales, & pretio conductitij, vt colligitur ex textu *in dicto cap. fin. de officio Archidiac.* in quo fundatur prædicta exemptio, etiam textus ille indiſtinctè loquitur, & ſimpliciter abſque diſtioctione perſonarum, & delictorum, vt legenti patet, ibi, *ſpecialibus ipſius Archiepiſcopi, & hominum, ac familiæ ſuæ cauſis dumtaxat exceptis*; nonne ridiculum eſſet, vt ſtabularius, ſeu cocus Epiſcopi gauderet in omnibus fori priuilegio, non autem eius magiſter. Notarius, & cæteri curiæ officiales, quare Cardinalis Gallus ex Paulo V. in quadam epiſtola data Romæ die 2. Martij anno 1611. ait contrariam ſententiam eſſe contra ſacros canones, ita Diana *dicta* 4. *p. reſol.*30. cum Riccio Barboſa, Alzedo, Gauanto, Gratiano, & aliis ſuprà relatis.

Tum etiam conuincitur, nam eſto quod illa 45 diſtinctio ſuſtineretur reſpectu officialium curiæ Epiſcopalis, eo quod non ſunt commenſales Epiſcopi, & mercede conductitij, tamen reſpectu miniſtrorum officialium ſancti officij non eſt eadem ratio ſimillima, ex iam dictis, & ex eo quia iam iſti inſeruiunt ſalario, & ſtipendio, & ſic dicuntur immediatè de familia eiuſdem ſancti officij, ſine quibus eius iuriſdictio nequit expediri, vt ſuprà dictum eſt.

Quo ſuppoſito reſpondetur ad leges Regias 46 ſuprà relatas *numer.*39. earum diſpoſitionem eſſe tantum intelligendam in caſibus exactionis nummorum ſanctæ cruciatæ, (in quibus loquuntur,) quia gratia ſummorum pontificum Regibus conceſſi ſunt, & ideo Reges noſtri, vt ſui ſubditi non meleſtarentur, potuerunt præcipere vt exactio non fieret per cenſuras, & quoad hoc renunciare ſuo priuilegio, ſi quidem in ſuum fauorem conceſſum eſt, qui malunt tales pecunias periculis exponere, quam quod per cenſuras extrahantur, quamuis cætera iuris remedia efficacia non eſſent, in quo patet quam magnus timor, ac tremor debet exiſtere, ne in illis incurratur, *quia nihil ſic debet formidare Chriſtianus, quam ſeparari à corpore Chriſti, ſi enim ſeparatur à corpore Chriſti, non eſt membrum eius, ſi non eſt membrum eius, non vegetatur ſpiritu eius*; docet Auguſtinus relatus *in cap. nihil* 11. *q.*3. & idem relatus *in cap. corripiantur* 24. *q.*2. dixit excommunicationem eſſe maximam omnium pœnarum Eccleſiaſticarum, & ob id Papa Cæleſtinus *in c. cum non ab homine de iudiciis*, dicit Eccleſiam poſt excommunicationem non habere amplius, quid faciat, quia quamuis aliquando poſt eam delinquens trahitur brachio ſæculari & vapulat, aut incarceratur, hæc non eſt adeo grauis pœna, vt excommunicatio, quia cætera ſupplicia corpus ſolum tangunt; docent Doctores, ibi Villalobos *ſumma* 1. *p. tract.* 17. *differ.* 1. *n.*3. ſed non fecit hoc Prætor Valliſoletanus, ſi quidem cenſuras paruipendens tot moleſtiis & iniuriis vexauit ſupradictos carceris cuſtodem, eiuſque amitam.

Nec obſtat dicere poſſe Reges quando permit- 47 tunt ſuos ſubditos effici miniſtros & familiares ſancti officij legem concedere, vt inquiſitores non cognoſcant de ſuis cauſis, nec cenſuris vtantur, quia caſu dato, & non conceſſo, quod hoc poſ-

ſent facere, (in quo ſunt multæ difficultates ſuprà ponderatæ,)ipſi tamen vſque adhuc non fecere,ſed potius recognoſcentes iuris difficultatem, vſum, ac conſuetudinem in qua ſunt inquiſitores promulgandi cenſuras, in ſuæ iuriſdictionis defenſionem, & ſuorum miniſtrorum, officialium ac familiarium,quos tantum honorauerant, ſolum eam moderarunt quoad familiares locorum, & quoad modum procedendi in aliquibus eorum cauſis,& hoc cum conſenſu generalis inquiſitoris, conſilijque ſupremi inquiſitionis, (ſicut dictum eſt,) maximè quia non obſtantibus dictis legibus commiſſarius generalis ſanctæ cruciatæ eiuſque iudices ſubdelegati, in diſtrictu cuiuſlibet Epiſcopatus vtuntur etiam cenſuris ad ſupradictam pecuniarum exactionem. Narbona *dicta gloſſa* 22.*n.*108. Et quamuis hoc non facerent, adhuc caſus non eſt ſimilis,quia in illo ſolum agitur,de concedendis Regi pecuniis, ſignandiſque iudicibus, qui talem exactionem foueant, qui cum poſſint vti cenſuris, ratione iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, & delegatæ, quam habent, & quotidiè exercent;leges diſponunt,quod ita non faciant, quorum leges reſpectu iudicis Eccleſiaſtici non obligant niſi in quantum omnes agnoſcunt, *in c. Eccleſia ſanctæ Mariæ, c.cum in Eccleſiarum de conſtitut. c.2. de iud.cum vulg.*& ideo tales iudices vtuntur cenſuris ad ſupradictas exactiones; ſed in caſu miniſtrorum inquiſitionis non eſt ita,quia ſtatim quod aſſignariſunt tali miniſterio,taliter ſubiectantur iuriſdictioni, vt omninò auocari ſint à iuriſdictione Regali,iuxta latè iam ſuprà conſiderata.

48 Nec etiam ſimilis eſt caſus ſuprà relatus in verſiculo *& confirmatur,num.*40. delegatorum Regis, aut Conſilij ſupremi,vulgò *Peſquiſſidores*,quia iſti ſunt ſemper ſubditi Regis, ſuorum iudicum, & in eis nil aliud inſpicitur niſi voluntas Regis volentis ipſos gaudere in vnis caſibus, & non in aliis, (vt ibi dictum eſt) & quoad doctrinam ibi dictam familiarium inquiſitionis, aliter dicendum eſt,quia reſpectu illorum recurrendum eſt ad concordatum *in d.l.*10.*tit.*1.*lib.*4. *recomp.*vbi Narbona *gloſſa* 20. *à n.*50.51.52. *&* 53. per ea quæ longè tradit Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ.cap.*340. *&* 341. & idem Narbona cum pluribus oſtendit *in gloſ.*1. *à n.*7. & ad ibi dictum de Officialibus Epiſcopi, qualiter gaudere debeant ſatis ſuperque dictum eſt. Nec obſtat textus *in d.c.fin.de verb.ſignif.lib.*6. quia quamuis intelligatur, vt vult Marius Cutellus, ſatis reſponſum præbui ſuprà ex verſ. *Cutellum*, maximè quia loquitur ſpecialiter in materia reſeruationis beneficiorum, vt pote auferens ordinariam poteſtatem conferendi, & non poteſt obſtare, quia in hoc caſu priuilegium eſt odioſum,& ideo ſolum debet intelligi in commenſalibus continuis, vt benè & latè conſiderauit D.Ioannes de Torrecilla & Manſo *in Apologia contra Cutellum n.*26.83.*& ſeq.* quod non eſt ita in priuilegio fori Eccleſiaſtici, quia illud ſolum agit de fauore Eccleſiæ,ſicut etiam eſt inquiſitionis ex iam latè ante dictis.

49 Non obſtat aliud fundamentum, quod poteſt ab aduerſis conſiderari *ex l.*6.*tit.*1.*lib.*4.*recomp.*vbi cauetur, ne *monaſteria, Eccleſiæ, Clerici, aut Capellani habentes priuilegia à Regibus, litigent ante iudices Eccleſiæ, nec petant à recaudatoribus & locatoribus aliquas pecunias ante ſupradictos Eccleſiaſticos iudices*,&c ergo. Sed reſpondetur,Reges in iſta lege non condonare ſuam iuriſdictionem, nec ſuorum miniſtrorum, ſed ſolum ſtatuere,vt ſi aliquod dubium ſuboriatur ſuper intellectu priuilegij talis donationis, aut ſuper exactione rerum in priuilegio incluſarum, tunc cognitio non ad iudicem Eccleſiaſticum, ſed ad laicum pertineat, eo quod totum illud priuilegium à Rege emanauerit, tam in fieri,quam in conſeruando,& ita potuit ſtatuere legem cum illis conditionibus, ſicut explicat Azeuedus ibi docens, quod ratione temporalium Clerici ſunt ſubiecti Regibus, ob idque feudo Eccleſiæ agi coram iudice feudi, etiamſi ſæcularis ſit, vt Doctores tenent communiter, *in c.cæterum de iud.* & ſic in Regno Franciæ teneri Prælatos, & Epiſcopos Regi præſtare homagium, & fidelitatis iuramentum ratione feudorum, & temporalium quæ ab eo tenent, & poſſident ex texto *in c.nimis de iureiurando*, & ſic etiam teneri in bellis,& guerris opem ferre,& auxilium præſtare ſecundum feudorum conditionem.

Quare videmus, quod quoties inuenimus Eccleſiam habere iuriſdictionem,cuius exercitium,ſit per laicos, & contingat eos ferre ſententiam, tunc non eſſe appellandum ad Iudicem Eccleſiaſticum, & ob id ſi Prælati Eccleſiaſtici habeant à Rege ciuilem,& temporalem iuriſdictionem,tunc appellationem interponi ad Regem ipſum,ex eo quia maioria iuriſdictionis ſupremæ numquam cenſetur transferri in alium,vt benè notat Couarr.*pract.c.*4. *n.*1.vbi dicit hoc in Hiſpania maximè obſeruari,ex eo quia omnis temporalis, & ciuilis poteſtas quæ deſcendit in alios,tota à Rege,tanquam ab origine conſiſtit, vt notat idem Couarr.latè *in c.*1.*pract.*Et cum Prælati Eccleſiaſtici in hoc Regno non habeant aliunde temporalem iuriſdictionem, ex co ſolum ad Regem appellandum eſſe,non enim implicat vt temporalis iuriſdictio hoc modo competat perſonis Eccleſiaſticis, vt quia Dux, Marchio, Comes, aut veluti alius dominus temporalis, de quo Duarenus *de ſacris Eccleſiæ miniſteriis cap.*4. *pag.*1540.Theodoretus *lib.*1.*c.*30. Bobadilla *lib.*2. *Polit.c.*17. *n.*16. Et data hac doctrina vt practicabili, quamuis non ita admiſſa à Canoniſtis contrarium docentibus *per textum in c.Romana §.non debet de appell. lib.*6. dum dicit ab Epiſcopo iuriſdictionem ſæcularem exercente eſſe appellandum ad Archiepiſcopum. 50

Tamen non eſt aduerſus noſtrum caſum, quia omnis iuriſdictio, quam habent inquiſitores deſcendit à Pontifice, & per conſuetudinem extenſa ad miniſtros Officiales,& familiares modo latè iam ſuprà dicto, & ſic licet temporalis omninò ſit, tamen conſuetudine,priuilegio, ſiue iure alio ſpeciali potuit introduci,cum incompetentia iudicum Eccleſiaſticorum, (quales ſunt inquiſitores) tollatur prædictis remediis, vt ſupra adnotaui, & docent Doctores *ex c.qualiter de iud.* cumque Reges Hiſpaniæ talem iuriſdictionem nunquam repugnarent,eam approbaſſe videntur,& ita factum fuit in prædicta concordia *l.*10. *tit.*1. *lib.*4. *recomp.* quæ cum loquatur de familiaribus ſancti Officij, de eorumque moderatione modo ſuprà explicito, exceptionandoque caſus, quorum nunquam meminit, cætera condonaſſe videtur ipſis inquiſitoribus,quia ſi in conceſſione aliqua ex Regalibus excipiantur Regalia, reliqua omnia Regalia cenſebuntur conceſſa,perinde ac ſi de Regalibus facta fuiſſet mentio, conſuluit Romanus *conſ.*171.Decius *conſ.*197. *col.pen.* ſequitur Paramo *in præfat. reſponſ.à n.*45. ex doctrina Alexandri *in auth. ex teſtam. C.de collat.* Ripa *in l.*1. *n.*54. *ff.de vulgari.* 51

Nec huic doctrinæ obſtat dicere,quod ſiquidem per ſchedulam Regis Philippi II. & ſupradictam concordiam 52

concordiam recognoſcitur inquiſitores cognoſcere de familiarium cauſis per commiſſionem Pontificiam & Regalem, & in appellationibus quæ introducuntur procedre ſupremos Conſilij ſupremi Conſiliarios Rege conſulto ibi, *conſultando con ſu Mageſtad, y conmigo los negocios que conuengan, y deſpachar para el buen expediente d'ellos las cedulas y commiſſiones Reales*; ergo ſi huiuſmodi Regalis iuriſdictio eſſet iam extincta vel ſobiecta iuriſdictioni Eccleſiaſticæ, inutiles eſſent prædictæ Regiæ prouiſiones, ſed ſolæ Eccleſiaſticæ, & per cenſuras. Reſpondetur non ex hoc procedere vt ſimul cum inquiſitoribus habeant miniſtri Regis aliquam iuriſdictionem in cauſis familiarium non exceptis, ſed tantum probari appellationes ſuper competentia iuriſdictionis interponi debere ad ſupremum tribunal ſanctæ Inquiſitionis, quod procedit ad determinandam competentiam ſimul cum duobus Conſiliariis Regiis per formam in concordia traditam, qui amplius non decernunt, quam recognoſcendo an relinquens ad tribunal Inquiſitionis, an verò ad iudices Regios pertineat, & quamuis determinatio ac deciſio competentiæ de iure (vt iam ſupra dixi) pertineat ad ſuperiorem Eccleſiaſticum; ſed quia iam in his caſibus concordatum eſt cum Rege, poteſt fieri, vt exprimitur in concordia, & ſchedula prædicta *& de praxi ſup. n. 31.*

53 Quo facto ſi contingat vt familiaris Reus remittatur inquiſitoribus, tunc iuridicè cauſa proſequitur cum eo, ſine concurrentia alterius iudicis ſæcularis, etſi tunc appelletur, interponitur appellatio ad ſanctum ſupremæ Inquiſitionis tribunal, vbi decernitur, & diſcutitur in appellatione ſuper cauſa in qua appellatum eſt, & ita colligitur ex ſchedula Regis Philippi II. cum eſſet Princeps, anno 1553. in ſequentibus verbis ibi, *A los quales del dicho nueſtro conſejo de la Santa y General Inquiſicion, y no a otro tribunal alguna ſe à de tener el dicho recurſo, pues ſolos ellos tienen facultad Apoſtolica en lo Apoſtolico, y en lo demas de Sa Mageſtad, y de los Reyes Catholicos nueſtros bis abuelos de glorioſa memoria, para conocer y deshazer los agrauios*; & in ſupradicta concordia familiarium ſuper competentia modo ſuprà dicto, dicitur, *quod facta remiſſione ad inquiſitores, ad quos pertinet cognitio, nullus alius iudex ſe intromittat*; ex quo eliditur oppoſitio, quam aliqui in contrarium faciunt conantes euertere iuriſdictionem ſancti Officij, & ſolum videtur, quod in cauſa competentiæ non proceditur iuridicè, ſed per modum extraordinariæ cognitionis, vt ex illa conſtat ibi, *Y que en tanto que ſe ve y haze la dicha remiſſion el familiar delinquente eſte preZo, ſin mas moleſtia, &c.* & ibi, *ni ſe haga auto alguno haſta la dicha remiſſion, en que procedera el Iuez a quien remite libremente y ſin impedimiento alguno, loqual todo ſe entienda abora ſe proceda de officio o denunciaçion de fiſcal, o a inſtantia de parte*, & Rex reſeruat omnes ſchedulas ſuorum progenitorum in ſua vi, & vigore quoad reliqua, ex quo patet noſtra doctrina, de qua iam latè ſuprà.

54 Nequibunt ſi meminerint in cauſis pertinentibus ad ſanctum Officium, ad iudices bonorum confiſcatorum, & ad miniſtros, & familiares eius vllum recurſum dare per viam violentiæ ad Regias Cancellarias, ſicut datur in reliquis iudicibus Eccleſiaſticis, à quorum grauaminibus ſolent partes appellare, mittentes lites per viam violentiæ ae Conſilium Regium, aut Cancellarias, quod eſt contra diſpoſitionem Regiam, & conſuetudinem, quæ legitimè introducit, iuxta legem *14. & 16. tit. 1. lib. 4. recompilat. lege 59. in fine, tit. 6. part. 1.* & alia iura, quorum occaſione latè agunt Doctores de delatione cauſarum per viam violentiæ à iudicibus Eccleſiaſticis incuſſæ; ergo ſi reſpectu grauaminum ab inquiſitoribus inflictorum non datur talis recurſus, euenit, quod cum iuriſdictionem à Rege acceperint, eo ipſo procedunt tanquam iudices Regij, & non Eccleſiaſtici, ergo non poteſt negari ipſos haberi tanquam ſæculares, & non tanquam Eccleſiaſticos quoad familiares, & miniſtros.

Vt huie difficultati reſpondeam, ſtatuo, recur- 55
ſum eſſe planiſſimum, maximèque practicari, ſed ille non eſt præciſus, nec taliter neceſſarius, vt eius introductio omnes iudices Eccleſiaſticos comprehendat, nec omne genus cauſarum, & ideo quamuis in ſpiritualibus, quales ſunt beneficiales, matrimoniales & decimales, (de quibus Epiſcopi, eorumque Vicarij cognoſcunt) ſit talis recurſus ad Regias Cancellarias; ſed nunquam conuenit, nec æquum eſt, vt in cauſis hæreticalibus (de quibus inquiſitores cognoſcunt Bullis Pontificiis) nec in alis quibuſcumque tam ciuilibus quam criminalibus inter eorum ſubditos, ſit talis recurſus ad iudices Regios, quia quamuis verum ſit inter iſtos eandem grauaminis, & violentiæ rationem militare poſſe, tamen iuſſionibus Regiis, huic Valliſoletano Senatui miſſis, vt refert Sumanchas *de Cat. inſt. tit. 36.* Salzedo *ad Bernardum Diaz c. 102. verſ. & licet.* Gaſpar Rodriguez *de annuis reditibus lib. 1. c. 17. n. 75.* Ceuallos *in tract. de cognit. per viam violentia gloſſ. 16. n. 17. & lib. 4. com. cont. q. 1. ſine* 891. *n. 282.* cautum eſt grauaminum quætelam directè deferri ad ſupremum Conſilium Inquiſitionis, & idem ſtatutum eſt alia iuſſione Regia, Matriti 10. Martij 1554. cuius litteram refert Narbona *in d. l. 20. tit. 1. lib. 4. recop. gloſſ. 23. n. 3.* de qua iam latiſſimè ſuprà dixi; vnde appellatio debet deferri ab inquiſitoribus, & tribunalibus ſancti Officij ad V. M. docet Simanc. *ſup. n. 2.* Curia Philippica *p. 5. §. 1. n. 7.* & nouiſſimè Caren. *de Off. ſancta Inquiſ. tit. 16. §. 5. n. 17.* & hoc idem videmus practicari in grauaminibus illatis à iudicibus ſubdelegatis ſanctæ Cruciatæ, nam recurritur per litigantes ad ſupremum tribunal ſanctæ Cruciatæ per iam dicta *ſuprà n. 39. verſ. in fauorem*, ſed eam conſtitui differentiam inter iuriſdictionem illorum iudicum, & cognitionem inquiſitorum, de qua ibi & numeris ſequentibus dixi, *& n. 51. & 52.* Et quid in Magiſtro ſcholæ Salmantino D. Alphonſus de Eſcobar *de Regia, & Pontificia poteſt. c. 21. a n. 215.* vbi expendens legem Regiam *1. tit. 17. lib. 1. rec. ibi §. 1.* quæ denegat recurſum poſt Salgadum & alios, tamen dicit, de facto iudices Regios admittere ſcholaſticorum cauſas per viam recurſus.

Et conuenientia etiam conſiſtit in eo, nam cum 56
appellationes, & recurſus ſint immediati ab inquiſitoribus ad Conſilium ſupremum, vbi definiuntur abſque eo quod ſint alij iudices intermedij ad quos appelletur cum tanto partium incommodo ſicut in cauſis Eccleſiaſticis patiuntur litigantes ante Epiſcopos, alioſque iudices Eccleſiaſticos; ideo rectè factum eſt, vt à grauaminibus per inquiſitores incuſſis, illicò appellatio deuolueretur ad Conſilium, quod non ſolum cognoſcet per modum extraordinariæ cognitionis, (vt fit in Cancellariis ad tollendas violentias) ſed etiam per merita cauſarum, ſententiando illas quoad principale, quod omne breui, & abſque multis expenſis fit.

Et quamuis ratio à priori deeſſet, ſufficit volun- 57
tas Regum, quia tanta eſt æſtimatio qua ſemper

hoc sanctum tribunal, eius conseruationem, & secretum, quo in illo proceditur, profeconti sunt, vt eius causæ cuiuscumque generis sint, etiam inter ministros, & familiares sanctæ Inquisitionis, non deferuntur per viam violentiæ ad Consilium Regium, nec Cancellarias, sed sulum per formam, quæ continetur in dicta schedula Regali, & in aliis iam supra relatis, & eodem modo, quo Reges Hispaniæ (si vellent, ipsisque placeret) possent auferre, ac tollere practicam, & vsum violentiarum, sic etiam ipsi potuerunt limitare respectu causarum ad sanctum Inquisitionis tribunal spectantium, & non obstat, quod aduersarij dicant, hoc procedere, quia cum inquisitores sint iudices Regij; ideo in causis, in quibus ipsi tales iudices sunt, non potest nec debet esse talis recursus, quia non est super quo sit; sed hæc obiectio satis eliditur dicendo, in causis fidei & eis annexis, & dependentibus esse solum iudices Apostolicos, & recursum debere practicari sicut cum Episcopis, aliisque iudicibus Ecclesiasticis cognoscentibus de supradictis causis merè spiritualibus, maximè fidei; ergo si in his non datur recursus, nec Reges eum permiserunt, sequitur quod causa earum non datur etiam in cæteris ciuilibus & criminalibus, de quibus etiam ipsi cognoscunt tanquam iudices Apostolici principaliter modo iam latè scripto, ergo euenit Reges coadiuuare iurisdictionem inquisiturum dando ministros, qui ei inseruiant, & qui gaudeant exemptione fori, secundum iam dicta, quia iudicatura inquisitionis est principalissima horum regnorum vt asserit Menchaca *lib. 1. contron. illustr. in præfat. argum. 12. vers. quam ergo*, D. D. Gregor. Lopez Madera *in lib. excell. Hisp. c. 2. fol. 5.* V. cum eius finis sit conseruare Christianam religionem illæsam, vti declarat quædam schedula Regia anno 1603. quam refert D. D. Ioan. Solurzano à Pereira *tom. 2. de iure Indiarum lib. 3. c. 24. n. 16.*

58 Solent etiam aduersarij suam opinionem fundare alio fundamento, nempè vt quoties concurrunt diuersæ iurisdictiones in vna eademque persona ratione distinctæ dignitatis, muneris, & tituli, quamlibet retinere proprium ius, & priuilegium, & reputari omnino diuersam, docent, & probant ex multis iuribus & facit doctrina text. *in cap. per venerabilem qui filij sint legitimi*, ibi, *id autem in patrimonio B. Petri liberè potest Apostolica sedes efficere, in quo & summi Pontificis auctoritatem exercet, & summi Principis exequitur potestatem.* Ergu cum inquisitores procedant contra hæreticum, aut suspectum de hæresi in causis fidei, exercendo tantum potestatem Puntificiam, & non Regiam, sequitur, vt si procedant in aliis causis ciuilibus, & criminalibus, tantum Regia facultate procedere, & sic assumendo quasi aliam distinctam personam, eo quod illæ iurisdictiones sunt diuersæ origine vt de se patet, & colligitur, ex schedulis, & ex concordia supra relatis.

59 Verum iam ex antea scriptis & iactis videbis, qualiter hoc fundamentum corruat, igitur quia latè huic difficultati satisfaciunt Paramo *vbi supra in c. 1. respon. ex n. 50.* & Narbona *d. gloss. 22.* dicentes quod quandu aliquid propter aliud apponitur, debet ab eodem assumere esse, vel non esse ex doctrina text. *in l. qui res §. mihi ff. de solut. l. cum seruum ff. de condict. & demonst.* dico ergo iurisdictionē Apostolicam, & tēporalem, quam habent inquisitores, incorporatas esse, solum vt causæ fidei foueantur, quæ sine ministris difficulter expedirentur, vt iam supra dixi;) & constat de iure quod iurisdictio temporalis annexa spirituali respectu, & occasione eiusdem censetur pariter spiritualis iuxta ea, quæ notant Doctores *in d. c. quanto de iud.* & talis temporalis iurisdictio censetur tanquam pedisequa spiritualis, ideoque debet à principaliori vestiri, & decorari, iuxta text. *in l. si quis pro vxore §. fin. ff. de donat. inter. alom. 1. de rescrip. n. 9.* semper attendi debet causa concessionis & quod principaliter, & finaliter agitur, Felin. *in c. 1. de rescript.* Socinus *c. 1. de motu. petit. 8. fallent n. 50.* Baldus *cons. 398.* Marantha *in praxi p. 4. dist. 11. n. 20.* cumque talis iurisdictio temporalis data sit inquisitoribus in subsidium spiritualis iurisdictionis, quam iam habebant, quia si hoc non esset non darentur illis ministri sæculares, sequitur vt illa iurisdictio fiat eiusdem qualitatis, & naturæ, quam habet spiritualis, *per tex. in l. assumptio ff. ad municipalem*, vbi causa & causatum efficiuntur eiusdem substantiæ, *argum. text. in cap. recolentes de statu monachorum*, glossa magistralis *in c. 1.* verbo *vacando, ne sede vacante*, alia adducit ex multis Paramus, quæ benè scripta videntur, facit authent. *iudices sine quoquo suffrag. §. illud tamen*, ibi, *non autem duobus officiis vti, sed per mixtum, & iudicis, & Vicarij vnum esse comitianum existens*; Felin. *in c. translato de const. in fin.* Narbona *vbi sup. n. 78.*

Nec obstant iura *in l. si quando C. de appell. & in l. siquis litigantium C. de Episc. aud.* quæ prima facie denotant, vt quando Episcopus, aliæve personæ Ecclesiasticæ exercent aliquam iurisdictionem per concessionem Principis sæcularis, habendā esse tanquam temporalem, & non spiritualem; quia respondetur hoc procedere quando iurisdictiones sunt separatæ, & non sunt dependentes vna ab aliis, nec ad vnum finem, nec temporalis concessa in subsidium spiritualis, quia in hoc casu Episcopus, aliusque quilibet Ecclesiasticus potest esse iudex per regiam commissionem, aut delegationem, & tunc procedent vt iudices sæculares; quomodo intelligendi veniunt Bald. *in d. authent. si quis litigantium num. 4.* Bobadilla *lib. 2. polit. c. 17. n. 31.* & alij; quia quando talis iurisdictio datur, ita vt vtraque res remaneat cum sua qualitate, tunc dicitur æquè principalis, & quælibet qualitas separatim consideratur, vti contingit in Ecclesia, quæ habet iurisdictionem in feudum, (secundum iam dicta,) quæ quidem qualitas tanquam separata consideratur ab ipsa Ecclesia, vt provt est casus text. *in l. 1. §. si quis in appellat. ff. de appellat.* & ita omnes casus, quos aduersarij congerunt, procedunt, quando nulla vnitas, neque incorporatio adest, provt est casus quando Rex est Dux, & Comes vt loquitur Roman. *cons. 412. secundum Bartolum in l. si conuenerint §. si nuda ff. de pignorat. act.* vbi dicit quod quando prouincia adiicitur regnu, vel castru, aut villa adiicitur comitatui accessoriè, ita quod sit vnum regnum. vel vnus comitatus, tunc regulariter eisdem priuilegiis gaudere, quibus regnum, vel comitatus; & hoc est quod procedit, quando simpliciter conceditur iurisdictio alicui Ecclesiæ; verum si vnio fiat, ita quod vtraque rēs maneat cum sua qualitate, tunc dicetur æquè principaliter, & quælibet qualitas considerabitur separatim, quod non est ita, quando vnum corpus efficitur de altero vnum, vt in casu nostro. 60

Etsi hæc doctrina negetur dicendo, Regem istam iurisdictionem tribuere, vt sit separata ab Ecclesiastica, quam inquisitores habent à Pontifice, & hoc videri, quia in ordinatione, & decisione 61

causarum

cauſarum debent ſeruare ſtatuta, leges, & ordinationes huius regni. Reſpondeo, quod omnes exempti tenentur ſeruare pragmaticas, & ſtatuta Regia pro bono regimine per text. *in l. ad inſtructionẽ, & in l. iubemus, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Doctores *in c. Eccleſia S. Mariæ de conſt. c. 1. c. qualiter cum vulgatis de iud.* Tamen cognitio tranſgreſſionis reſpectu exemptorum ſpectabit ad ſuum iudicem, Bart. *in l. diuus ff. de cuſtodia reorum*, ſunt enim obligati ad obſeruantiam lege directiua, ſed coactiua non item, ita vt pœna legũ fractæ debeant per laïcum iudicem coërceri, vt agnoſcunt communiter omnes in præcitatis iuribus: & ita ſimiliter in caſu noſtro prouiſum eſſe in conſtitutione anni 1580. ad Regnum Siciliæ, refert Paramo *in d. c. 1. n. 79.* ibi, *que en los caſos del buen gouierno todos los officiales, y familiares guarden y cumplan lo que eſtuuiere proueido por leyes y pragmaticas del Reyno, &c. pero la execucion, y conocimiento pertenezca a los Inquiſidores*, argum. eorum quæ tradit Marta *de iuriſdict. 4. p. cent. 2. caſu 124. n. fin.* Salzedo *de lege polit. lib. 1. c. 4. à num. 19.* vbi probat executionem pœnæ legis laicalis contra clericos pertinere ad Eccleſiaſticum iudicem. Diana cum multis *p. 3. tom. 1. reſol. 4.* & ita intelligendus Ripol. *var. reſ. cap. 1. ex num. 10.*

62 Nec inferri poteſt ex ea conſtitutione conceſſam eſſe iuriſdictionem Regiam, taliter ſeparatam ab Eccleſiaſtica, vt licet inquiſitores ſint executores, tamen non poſſe procedere ad obſeruantiam legum ſæcularium, niſi remediis ſæcularibus, quia reſpondeo ex eadem concordia, quam refert Marius Cutellius *ad leges Siciliæ pag.* 488. poſſe procedere tam in cauſis ciuilibus & criminalibus quam mixtis, aliiſque in caſibus per cenſuras vt conſtat ex verbis, ibi, *Y ten que los dichos Inquiſidores pueden proceder per cenſuras en los dichos caſos y cauſas ciuiles y criminales y mixtas, &c.* & refert alias ſchedulas eiuſdem tenoris in regnis Aragonum, & Valentiæ, quas affert D. Dionyſius de Portocarrero *in citata alleg. n. 47. 88. & 94.*

63 Et ſi dicatur iſtas ſchedulas eſſe ſpeciales, & priuatas ad illa regna. Reſpondetur hoc idem colligi ex iam relatis ſchedulis Regum Catholicorum. Imperatoris Caroli V. & Philippi II. (vt ſupra iam notaui) maximè, quod quamuis illæ ſchedulæ non procederent in iſtis regnis, tamen extendendæ erant ad reliqua inquiſitionũ tribunalia, quia iuriſdictio omnium vna eademque eſt, & reſcripta Principis, quamuis reſpectu alicuius cauſæ, vel perſonæ priuatæ ferrentur, tamen inducunt diſpoſitionem generalem ad res ſimiles, *l. ſi imperiales 12. C. de legibus l. 1. ff. de leg. & conſt. §. ſed quod Principi inſt. de iure natur. l. apud Iulianum 11. §. vtrum ff. ad Trebell. cap. 1. diſt. 19. cap. generali, cap. nulli, cap. omnia 25. q. 1.* Dunellus *lib. 1. comment. cap. 9.* Ioannes Andreas *in rub. de reſcript.* Burgos de Paz. *in proœmio legum tauri, num.* 452. Mendoza *de pactis lib. 5. cap. 5. num.* 14. Vaſquez *1. 2. diſp. 157. cap. 5.* & ſic ceſſat omnis inſtantia, quam Magnus quidam Neothericus, nempè D. Bernadus Hipenarieta fecit hoc in hoc puncto per totum vnum articulum, qui etiam dixit alia ſubtilia, & tandem reſoluit cum hac diſtinctione non obſtare doctrinam Patris Baſilij de Leon *de matrim. lib. 5. cap. 12. §. vnico, num.* 20. loquentis de iuriſdictione Regia reſpectu Eccleſiaſticæ, ibi, *iuriſdictionem hanc licet ſit minus nobilis Eccleſiaſtica, non eſſe verè, & rigore neceſſariam, ſed in ſtatos principalem, cum à nullo alio concedatur, limitetur, modificetur, aut ſuſpendatur, quam à Rege*, nec textus *in dicto cap. per venerabilem*, in verbis iam relatis, quæ longè alium ſenſum continent, vt ex eius integra contextura videbis, imo & colligitur ex aliis ibi in verſ. *ſed difficile*, & in verſ. *in quibus cum aliquo.*

Et quamuis oppugnator Narbonæ, & Dianæ 64
in ſua tam docta Apologia, quam benè polita pro ſe alia adducat fundamenta, & vltimatim in ſuo ſecũdo articulo excipiat Rectores vniuerſitatum, & Magiſtrum ſcholæ Salmantinæ, quorum iuriſdictio in cæteris deſcendit à conceſſione Regum, & recognoſcens, quod poſſunt procedere per cenſuras, dicit, hoc eſſe per commiſſionem ſpecialem, quæ poteſt fundari, in eo quod iuriſdictio Magiſtri ſcholæ eſt ordinaria, & ideo eſt magis capax, quam iuriſdictio inquiſitorum, quæ ſolum eſt delegata ad cauſas fidei, ſicut defendit ipſe in ſuo primo articulo. Sed ex hoc apparet euidens argumentum in fauorem iuriſdictionis, quam habent inquiſitores, quia (vt ſupra dictus Doctor dixit in alio numero ſuæ Apologiæ) Reges iuriſdictionem, quam tribuunt Eccleſiaſtico, non eam tribuere cum facultate procedendi per cenſuras, quia tunc darent iuriſdictionem, quam non habebant, ergo euidens eſt quod ſi Magiſter Salmantinæ ſcholæ procedit per eas, hoc eſſe, quia vtitur iuriſdictione Eccleſiaſtica principali, etiam inter ſubditos, alias laïcos. ſicut ſupra dictus Doctor ponderat, ergo hoc eſt quia Reges voluerunt Iuriſdictionem ſuorum ſubditorum fore vnam cum Pontificia, quam Magiſter ſcholæ habet, vt ſic competentiæ excuſarentur, ergo ſi vt *in praced. num.* & in aliis dictum eſt, Reges, dedere iſtam facultatem inquiſitoribus, & etiam quamuis eam ipſi non darent, ſunt in vſu ac conſuetudine cognoſcendi de cauſis ciuilibus, & criminabus ſuorum miniſtrorum & hac via ſi quidem ſunt iudices Eccleſiaſtici, etiam ſi ad certas cauſas, potuerunt extendere ſuam iuriſdictionem, nunquam à Regibus oppugnatam, niſi in forma, quam ſupponit vltima concordia, ſequitur vt benè fundata ſit inquiſitorum iuriſdictio in noſtro caſu.

ARTICVLVS II.

QVamuis reſpectu D. Antonij de Moreno do- 65
mus pœnitentiæ cuſtodis omne ſupra in primo articulo dictum, ſit certum, videtur quod hoc non procedat quoad ſupradictam D. Marianam de Pereda, eius amitam, quia quamuis fuiſſet quondam vxor cuiuſdam ſecretarij inquiſitionis, iam non eſt, & ſic debebat ceſſare priuilegium, niſi etiam dicatur, quod viuente marito, adhuc mariti priuilegio non debuit potiri, quia hoc eſt priuilegium perſonale iuxta doctrinam textus *in l. fin. C. de incolis lib. 10. l. mulieres, C. de dignit. lib.* 12. & ſic procedere in mulieribus Medicorum, Pharmacopolarum, & Tonſorum, quæ non potiuntur priuilegio officij maritorum ſuorum.

In hoc articulo plura de his viduarum priuile- 66
giis poſſent adduci, igitur dicendum eſt viduas gaudere priuilegiis, & exemptionibus debitis viris earum, dum viuerent, quandiu viduæ ſunt *l. filij §. viduam ff. ad municip. l. fœmina 8. & l. vlt. cum ſim libus ff. de ſenator.* propter rationem *legis fin. C. de bonis maternis* Afflictis *lib. 2. conſt. reg. rub. 31. n. 17.* Tiberius Decianus *reſponſ. 33. n. 9. lib. 1.* & alij

relatis à Barbosa *in l. quia tale* 14. *n.* 13. *ff. soluto matrim.* & cauetur *in l.* 6. *tit.* 2. *lib.* 4. *ordinamen. l.* 9. *tit.* 11. *lib.* 2. *recomp.* DidacusPerez *in d. l.* 6. *ordinam l. aduocati* 14. *C. de aduocatis diuers. iud.* Bart. *in l. iudices per sextum ibi C. de dignit. lib.* 10. Franchis *decis.* 211. Riccius *collect. decis.* 35. *in fin.* quæ etiam dignitatem quandam habere existimantur *cap. quanto cum ibi notatis de iudiciis*, Bart. *in l.* 1. *C. de dignit.* Guido *q.* 388. *n.* 8.

67 Et sic in terminis viduarum, eorum, qui fuerunt ministri, & familiares inquisitionis tenẽt Narbona *in d. l.* 20. *glos.* 1. *n.* 75. Diana *p.* 4. *d. resol.* 55. *in fin.* ita cum Paramo alloquentes respectu inquisitionis Siciliæ, quod de omnibus inquisitionibus dicendum est *argumento textus in l. Decuriones* 14. ibi, *in memoriam prius dignitatis C. de decur. & filiis eorum l. vlt.* ibi, *siue in priori matrimonio permanere voluerit, C. de bonis maternis.* Nam superstite coniuge dum castè viuit, nec aliod contrahit matrimonium, in priori matrimonio creditur perdurare, & sic ignobilis mulier, quæ nobili, aut Senatori, siue Doctori nupsit eisdem priuilegiis mortuo marito gaudere debet *d. l. fin. C. de incolis lib.* 10. *d. l. mulieres* 13. *C. de dignit. lib.* 11. latè Tiraquellus *de nobilitate c.* 18. *n.* 38. Otalora *eodem tract.* 5. *p. c.* 8. *per totum.* Azeuedus *in d. l.* 9. *tit.* 11. *lib.* 2. *recomp.* videndus Barbosa *in l. quia tale n.* 25. *ff. soluto matrimonio.* Ant. Pichard. *in diss. de nobil. communic. n.* 37. & sunt iura Regia *in l.* 7. vers. *ea vn despues, tit.* 2. *partita* 4. *l.* 13. *titulo, de los escusados lib.* 4. *ordinam. l.* 25. *titulo* 11. *lib.* 2. *recompilat.* & facit dictum Guidonis Papæ *decis.* 380. *num.* 2. quatenus docet viduas scilicet, imagines esse præmortuorum virorum, & adhuc videri permanere in eorum obsequio, & seruitio, videbis eum *decisione* 349. *num.* 3. *& decis.* 319. *per totam*, & in terminis viduarum officialium inquisitionis docet Paramo *in differentiis iuris sanctæ inquisit. c.* 3. *num.* 25. dicens, viduas ministrorum priuilegiis virorum gaudere, præsertim vt coram aliis, quam eorum inquisitoribus non possint conueniri, faciunt dicta à Pichardo *supra n.* 44. & per Auiles *in proœmio capit. prat.* & quæ docet Barbosa *in pastorali cum multis*, vbi probat vxores viduas equitum D. Iacobi, & Alcantaræ etiam gaudere gabellarum exemptione 2. *p. alleg.* 13. *n.* 15.

68 Et non obstat dicere, hoc priuilegium esse personale concessum gratia officij vt dixi *num.* 1. quia licet verum sit, quod sint aliqua priuilegia nobilitatem minimè respicientia, sed solum officium, & ob id non communicari cum viduis, iuxta textum *in l. fordidorum C. de excusat. muner. lib.* 12. *l.* 2. *cum gloss. pen. C. de Episcop. & cleric.* Barbosa *in dicta l. quia tale*, vers. *vnde verior. num.* 24. *&* 25. & ita decisum in senatu Sabaudiæ tradat Ant. Faber. *in codice fabr. diffinit.* 3. *tit.* 28. *& diff.* 12. *&* 23. vt in exemplis positis *num.* 1. sed non est nostri casus, in quo officium ministri est dignitas honorifica, & ideo fiunt informationes sanguinis mulierum. Et satis erat, quod supra dicta D. Mariana esset in societate supra dicti D. Antonij Moreno, in supra dicta pœnitentiæ domo inseruiendo, ex quo iam ipsa per se censebatur de familia inquisitionis per tradita *supra art.* 1. *& ibi num.* 3. *in fine.*

ARTICVLVS III.

Diuulgatum fuit supra dictum Prætorem Vallisoletanum dicere, quod ex eo quod appellasset à monitoriis, & censuris tribunalis, non incurrisse in eas, quia appellatio habet illum effectum, ad tradita per *dicta in cap. præterea* 40. *cap. pastoralis* §. *verum de appellat.* cum aliis, quia censura, quæ post legitimam appellationem infertur, est nolla, vt tenent omnes, ex doctrina textus *in cap. per tuas de sententia excommunicat. cap. ad præsentiam de appellat.* Nauarrus *in manuali cap.* 27. *num.* 159. qui dicit, quod quamnis textus loquantur de excommunicatione, idem esse de suspensione, & interdicto. 70

Ex quo euenit vt si iudex declarasset per denunciationes, & tabellas & aliquem in excommunicationem incurrisse, si hic appellauit intra terminum earum, posse cum omnibus liberè communicare, ita Cenedus *in quæst. canonic. q.* 45. *n.* 45. Bonacina *de censuris disp.* 1. *q.* 2. *puncto* 2. *num.* 8. Genuensis *in praxi Archiepisc. cap.* 12. *num.* 1. qui benè loquitur, Auila *de cens. part.* 2. *cap.* 5. *disp.* 5. *dub.* 11. *conclus.* 2. vbi dicit, quod si iudex v. g. declarat me incurrisse excommunicationem latam ab homine, vel à iure, & ego appello à declaratione allegans, quod non feci id propter quod erat imposita excommunicatio, vel quod factum est dubium, talis appellatio suspendit declarationem, Nauarr. *cons.* 5. *de sentent. excom. & cons.* 12. *&* 20. *num.* 5. vbi addit, quod licet à facto verè notorio non possit appellari, tamen à sententia iudicis declarantis factum esse notorium appellari quit, quia iudex potuit hoc iniuste declarasse, & sic ait *cons.* 21. quod talis denunciatus non est vitandus post appellationem, imo Pater Gaspar Hurtadus *de excommunicatione disp.* 13. *diffinit.* 4. docet quod appellatio à sententia declaratoria excommunicationis, non solum deuoluit causam ad superiorem, sed etiam suspendit eam sententiam, quia sententia declaratoria, non secum trahit executionem. 71

Quare à fortiori Doctores notant, quod appellatio legitima, antequam iudex absolutè excommunicet, facto ob peccatum patratum impedit incursionem excommunicationis maioris, per textum *in dicto cap. pastoralis* §. *verum*, vbi dicitur, quod à puncto appellationis eximitur appellans, quoad eum articulum à potestate iudicis, & eius potestatem dormitare, vtpote factum à non iudice, seu à iudice suspenso, iuxta doctrinam textus *in c. p. si à iudice* 10. *de appellat.* Diana *p.* 5. *tract.* 9. *resol.* 3. in vers. *notandum*, vnde Panormitanus *in dicto cap. pastoralis* §. *verum*, Dominicus *in cap. solet de sententia excommunicat.* Felinus *in cap. Rodulphus de rescript. num.* 43. Villalobos *in summa* 1 *part. tract.* 16. *diffic.* 13. *num.* 3. dicunt, appellantem legitimè, & confessum in sua appellatione celebrasse, si iudex post appellationem eum excommunicauerit, non manere irregularem, quamuis superior declaret eum malè appellasse, glossa penult. communiter recepta *in dicto cap. soles*, quod ita procedit, quia hic nec habuit contemptum, nec præsumptionem, propter quam communiter pœna illa irregularitatis imponitur, & videbis quæ tradit glossa *in cap. cupientes* §. *quod si per viginti*, vers. *priuatus de elect. lib.* 6. & addit Gaspar Hurtado *vbi supra*, id quod dictum est de appellatione, 72

dici

dici etiam debere de recuſante iudicem excommunicantem, quia eadem eſt ratio, facit doctrina textus *in cap. ſupra ee 12. de appellat.* vbi latè communiter Doctores agunt de æquiparatione appellationis cum recuſatione,ex quo videtur prætorem excuſari, ſiquidem ad ſuperiorem recurrit.

73 Hæc tamen omnia, & quidquid adduci poſſit non obſtant, quia loquuntur in caſu quo appellans habet iſtam appellatinnis cauſam, vt ex prænotatis colligitur, & ob id eſt celeberrima deciſio 160. Ægidij Bellametæ & conſilium 241. Ancharrani docentium, quod ſi intra dies contentos in monitorio, vel executorialibus, qui dantur ad aliquid faciendum vel implendum, ille contra quem decernuntur, appellat ex iuſta cauſa, quæ ſi probata ſit, legitima reputabitur, iuxta notata *in cap. vt debitus de appellat.* tunc talis appellatio ſuſpendit monitorij, & executorialium effectum, docet Palacios Rubios *de benef. vacant. in cur. §. 15. col. fin.* addens quod talis appellatio proderit etiam contra mandatum Papæ, aut alterius cuiuſlibet iudicis ſuperioris, etiam ſi citatio, & cauſæ cognitio præceſſiſſet, reſque diſcuſſa foret, & iam iudicata, ſequitur Balboa *in dicto cap. præterea de appellat. num. 22.* & aliud etiam aduertit Palacios *ſupra §. 14. verſ. igitur monitorium pœnale.*

74 Supra dicta omnia locum habent ſi ſit cauſa iuſta, & tunc dicetur legitima, ſi fuerit probata, ſed in caſu præſenti non inuenitur talis cauſa ad appellandum, quia vt ſupra iam latè dictum eſt *art. 1. lege 20. tit. 1. lib. 4. recompil.* (quam maximè aduerſarij ponderant cum aliis ſchedulis Regiis iam ſupra diſcuſſis) maximè fauere inquiſitoribus, eorumque miniſtris, & ſolum dicta lex Regia 20. fecit concordiam reſpectu familiarium, locorum, villarum, ac ciuitatum, vt ibi dictum eſt, nullam quoad miniſtros, & officiales nouam diſpoſitionem faciendo, vnde iſti omnino exempti ſunt abſque caſuum diſtinctione, & ſic nec iudices laici, nec Eccleſiaſtici poterunt cognoſcere de eorum cauſis ciuilibus, aut criminalibus, & ſi eos in vinculis coniiciant aliiſque moleſtiis afficiant, poſſunt inquiſitores cenſuras promulgare contra tales iudices, taliter quod quamuis illi appellent tempore monitorij, antequam in eas incurrant, adhuc ligabuntur cenſuris poſteà impoſitis per inquiſitores, quia iudices illi Regij nullam iuſtam cauſam habent appellandi etiam prætextu declaratæ concordiæ iuxta declarata per DD. *in d. c. paſtoralis §. verum de appellat. & in d. c. per tuas 40. de ſent. excommunicat.* Suarez *de cenſ. diſp. 6. ſect. 4. num. 1.* tradit ex pluribus multa Ceuallos *de las fuer. 2. parte quæſtione trigeſima quinta, trigeſima ſexta, & 139.* quia cū miniſtri officiales ſint extra diſpoſitionem ſupra dictæ legis, nulla potuit dari dubitandi cauſa ex parte appellantis, quin incurreret, in cenſuras aduerſus eum latas, nec reſpectu huius illationis potuit dari in noſtro caſu aliqua opinio probabilis, quæ Valliſoletano Prætori faueret, iuxta ea quæ tradit Diana *parte 3. tract. 5. reſol. 104.* ex Salonio, Siluio, Cruz. Hurtado, & Maldero loquentibus etiam in meliore & fauorabiliore opinione.

75 Vnde euenit, vt cum Prætor tot, tamque exceſſiuas moleſtias ſupra dictis D. Antonio Moreno eiuſque amitæ incuteret, ſi eo quod à cenſuris appellaſſet, in eas non incurreret, via facilius inuenta erat, vt tot, quot cenſuræ ab Eccleſiaſticis iudicibus promulgarentur parui penderentur, & etiam vt tam ſupra dictus Prætor, quam alij iudices ſæculares appellatione pendente miniſtros inquiſitionis, & alios quoſlibet exemptos vexarent; quod ſuſtinendum non eſſe ipſa communis praxis quotidie demonſtrat, imo aliter eſt introductus forenſis vſus, vt poſſint etiam iudices decernere præcepta iudicialia excommunicationis pro futuris culpis, præſertim illa quæ tendunt vt quis accedat ad iudicium, vel aliquid agat intra certum terminum, quando culpa vel offenſa, aut mora in exhibenda ſatisfactione præceſſerit, optimè tradit Balboa *in dicto cap. præterea 40. de appellat. num. 5. & à num. 14.* cuius doctrina conformior eſt noſtro caſui, ſiquidem eo facto quo Prætor ſupra dictum D. Antonium eiuſque amitam incarcerauit, erat in contumacia præſenti conſtitutus, cuius ratione rectè illico cenſuræ proferri potuerunt iuxta communem omnium Doctotum ſenſum.

Et ſi dicas, quod per appellationem ſuſpenditur 76
effectus cenſuræ, hoc procedit quando cenſura poſita eſt ſub conditione, & non aliter, ſecundum quæ latè tradunt Doctores *in d. cap. paſtoralis §. verum*, non ſi abſolutè prolata ſit, vt docet Pontifex *in dicto §. verum*, quia in hoc caſu appellatio à cenſura ſolum efficit, vt ſuperior poſſit eum abſoluere præſtita cautione obediendi præcepto; pro quo eſt poſita, vt docet gloſſa communiter recepta in c. ad reprimenda de off. ordinat. verbo *ſuſpendatur*, imo etiam in noſtro caſu adiuuant; quæ tradit idem Balboa, ſup. n. 41. & 42. aliqua Cornejo in 3. part. D. Thomæ de cenſ. in genere tract. 5. diſp. 4 dub. 3 q. 3. & 5.

Et quantumcumque Prætor ſibi perſuaſiſſet 77
cenſuras ab inquiſitoribus contra eum inflictas eſſe nullas, & etiam quamuis homines & viri docti hoc affirmaſſent, (& fertur affirmaſſe) vt ſic oſtenderent populo, quod ſi quidem ipſi eum communicabant, nemo ipſum vitare tenebatur; tamen ipſe non poteſt ſe excuſare; Primo, quia, vt dicatur cenſura nulla, eius nullitas debet eſſe manifeſta, quia in dubio præſumendum eſt pro iudice, qui eſt in poſſeſſione præcipiendi. Secundò quia ſi iudex ſecundum opinionem probabilem infert cenſuram, hæc obligabit, quamuis ſecundum aliam etiam probabilem ſit nulla; & excommunicatus non poteſt facere contra illam, quamuis eius opinio ſit contraria, & in hoc caſu non poteſt ſequi ſuam opinionem, quia cum ſententia in re valida; & obliget, & eius opinio non ſit practice vera, ſtandum eſt pro iudice, explicat rectè Suarez *de cenſ. diſp. 4. ſect. 6. & ibi n. 6.* Villalobos *in ſumma p. 1, tract. 15. diffic. 10. n. 7.* vbi addit, vt quamuis ſententia ſit nulla, at ſi eius nullitas non eſt notoria, debet in publico ſeruari, ad euitanda ſcandala, & numquam licet contemnere præceptum.

Aduerſus omnem hanc doctrinam operatus eſt 78
ſupra dictus Prætor cum magno huius ciuitatis ſcandalo, omnia parui pendens, & ſiquidem poſt omnes ſuas controuerſias veſtra dignitas ſtatuit; vt poſt incarceratorum reſtitutionem, & abſolutione petita, tribunal abſolueret, cenſuraſque, & interdicta tolleret; vnde patet quam inconſideratè Prætor ſe geſſit, & quanta temeritate eorum conſiliantes, & quam iuſte, ac iuridice tribunal huius ſanctæ inquiſitionis proceſſit, cenſuras ferens pro munimine ſuæ iuriſdictionis, etiamſi delegatus, & non ordinarius (vt volunt oppoſiti) iudex ſit, poteſt enim delegatus iudex excommunicare laïcum iudicem eius iuriſdictionem turbantem Conſuluit Socinus *conſ. 237. vol. 2.* Marta *de iuriſd. 2. p. c. 4. n. 1.* & per conſequens ad alias cen-

ſuras

ſuras & pœnas procedere, veluti *interdicti, ſuſpenſionis, & ceſſationis*, vti fatentur omnes per textum ibi *in c. cum ab Eccleſiarum 3. de off. ordinar. d. c. ſane el. 2. de off. deleg.* Silueſt. verbo *interdictum* 3. q. 3. Nauarr. *d. c. 27. n. 168.* Sotus *in 4. diſt. 22. q. 3. art. 1. concluſ. 2.* Villalobos *in ſumma 1. p. tract. 19. diffic. 10. & tract. 20. diffic. 3.* Siluſter & Angelus verbo *ceſſatio*, Couar. *in c. alma mater p. 2. §. 2. n. 6.* idem *lib. 2. var. c. 8. à num. 9. & 10.* vbi explicat textum *d. c. ſane*, & ita debet dici de tribunali ſanctæ inquiſitionis iuxta latè *dicta ſupra in 1. articul.*

79 Et ſic viſum eſt proceſſiſſe ea maturitate, qua cautum eſt in quadam iuſſione ſupremi Conſilij inquiſitionis, data Matriti 21. Ianuarij anno 1633. ſecundum aliam ſimilem concordiam 20. Auguſti annu 1575. in quâ ſtatuitur, quod quando negotium, & cauſa hoc exigit, poſſunt inquiſitores vti coërcitionibus, & cenſuris, incompetentiis aliorum iudicum, imo, & vti debere abſque conſultatione ſuprema conſilij, tradit Narbona *in d. l.* 20. *tit. 1. lib. 4. recomp. gloſſa 23. num. 21.* videndus *à n. 13. vbi n.* 20. credit ſeruandam eſſe illam concordiam, quoad modum procedendi, quoties occurrit iudicis laïci extorſio, non ſolum in cauſis familiarium locorum, ſed etiam miniſtrorum & officialium ſecreti, de quibus principaliter hucuſque locutus fui; ſed non ob id deſinit eorum cognitio pertinere in totum ad ſanctum inquiſitionis ttribunal in omnibus cauſis, ſecundum dicta *tot. art. 1.*

ARTICVLVS IV. & Vlt.

80 VEſtra Majeſtas ordinauit, vt inquiſitores Prętori abſolutionem impenderent, poſt reſtitutionem ab eo incarceratorum, cenſuræque & interdictum tolleretur, proceſſus, & actus contra ſuſupra dictum Pœnitentiæ domus cuſtodem fulminati, mitterentur: dictum fuit in fiſcalis allegato, quod miſſum eſt cum proceſſu, & informatione, quam hoc tribunal fecit de omni ſucceſſu; nullum alium proceſſum eſſe, & ſic talis iuſſio in totum obediri non poterat, vt M V. ordinauit, quia ſupra dictus Prætor noluerat tradere proceſſum originalem, nam ab initio ſolum offerebat tranſumptum eorum, quæ actuauerat, poſtea vero, nil niſi incarceratos reſtituit petendo abſolutionem, abſque actuum originalium remiſſione, cùm eos deberet tradere, vt palam colligitur in concordia prædicta l. 20. tit. 1. lib. 4. recomp. ibi *remita el tal proceſſo y cauſa y lo dexea aquel en cuyo fauor ſe huuiere hecho la dicha remiſſion. &c.*

81 Nec Prætori fauet communis doctrina Baldi *in auth. Clerici in fine n. 11.* verſ. *deinde quæritur C. de Epiſcop. & Cleric.* Albertinus *in tract. de agnoſcendis aſſert. chart. q. 25. n. 43.* verſ. *& quamuis*, Ruinus *conſ. 124. in prin. lib. 5.* Aufrerij *in tract. de poteſt. iud. ſecul & Eccleſiaſt. n. 31.* Flaminij Catat. *in tract. de exequend. ſent. c. fin. num. 4. & 5.* & alij congeſti à Paramo *in reſponſ. 4. pro iuriſd. ſanct. off. inquiſit. vbi n. 4. & 5.* dicit ſpectare ad iudicium Eccleſiaſticum cognitionem qualitatis, quæ priuat aliquem priuilegio ſui fori, & pro hac parte facit, nam quoties iudex laïcus prætendit aliquem non gaudere immunitate Eccleſiaſtica, debet de ea quæſtione cognoſcere Eccleſiaſticus iudex, nam concurrente iudice vtroque laïcus cedit Eccleſiaſtico iuxta doctrinam text. *in c. fin. de immunit. Eccleſ. c. Epiſcopos 17. q. 4. & c. metuente eadem cauſa.* Cenedus *in quæſt. canonic q. 44. n. 12.* & per bullam Gregorij XIV. ita deciſum expendit Diana *tract. 1 p. 4. reſ. 49. verſ. ex his* cum Bonacina, Peregrino, Marta, & aliis, vti etiam probatur *ex cap. ex parte de verb. ſignifi.* Felicianus de Vega *in c. 2. de iud.* Cenedus *q. 4. n. 32.* Ceuallos *de cognit. per viam viol. in proœmio c. 8. n. 34. & 2. p. q. 81. n. fin.* Et ob id dicendum eſt omnes informationes factas per laïcum tranſmittendas eſſe ad iudicem Eccleſiaſticum, & ad inquiſitores, ad hoc vt notat Paramus, & Narbona *in d. l. 20. recomp. gloſſa 23. n. 7.* declarat ex Baldo ex aliis iam citatis tantum poſſe inquiſitores compellere Tabelliones, vt tradant exemplar ex originali ſumptum in publica forma, non tamen proceſſum originalem, & hoc eſſe iuxta iuſſionem ſupremi conſilij, ergo videtur quod Prætor legitimè recuſauit non tradere proceſſum originalem.

82 Eterim Reſpondetur prædictam doctrinam habere locum de iure interim, dum pendet cognitio Eccleſiaſtici ſuper qualitate priuilegij vt dictum eſt) quia in hoc caſu cum omnino non ſit ablata cognitio de reo iudici ſæculari, mirum non eſt, vt non compellatur tradere proceſſum originalem; tamen poſteaquam iuſſum eſt familiarem aut miniſtrum inquiſitionis de cuius cauſa verſatur competentia) remitti inquiſitoribus, vt hic, tunc potuit Prætor, & tabellio compelli ad traditionem proceſſus originalis, præcipuè quia hic nulli ſunt alij complices, reſoluit Narbona *d. gloſſa 23. n. 8.* vbi ita dicit declaratum, in quadam concordia conſilij ſupremi inquiſitionis data Matriti, 26. Octobris anno 1573.

83 Et hæc doctrina ſatis confirmatur ex eo, quia curandum eſt maximè ne cauſæ continentia diuidatur iuxta doctrinam text. *in cap. 1. de cauſa poſſeſ. & propriet.* & Doctores *in c. fin. de iud.* quæ de facili diuideretur, ſi apud quemque iudicem, notarium, vel ſcribam remanerent proceſſus orginales ab vnoquoque iudice actuati, quia facillimum eſſet cuilibet iudici ſuſcitare cauſas iam definitas in tribunalibus inquiſitionis, & in quibuſcumque aliis, in quibus fuerint competentiæ, vnde in vno eodemque negotiu duæ contrariæ poſſent exiſtere, quod numquam ferendum eſſe docent Doctores per text. *in l. cognitio §. ſi plures C. de liberali cauſa l. tam collatores §. fin. C. de re militari*, & hoc ſiue proponatur ante, vel poſt litem conteſtatam, vel etiam ſi à parte petatur in qualibet parte litis, & talis remiſſio facienda eſt omnium actuum originalium, illos tradendo in officio ad quod cauſa rei remittitur iuxta ea quæ notant Carleual *de iud. 2. p. tit. 2. lib. diſp. 1.* poſt Parladorium *lib. 2. rerum quotid. c. 9.* Villadiego *in polit. c. 1. ex n. 13.* Etenim actorum nomine continentur omnes ſcripturæ ab actuariis factæ de quocumque facto in iudicis præſentia, etiam ſi non fiant in figura iudicij, *gloſſa 1. in l. acta ff. de re iudicata* vbi DD. Pacianus *de probat. lib. 1. c. 65. ex n. 1.* Tuſchus *litt. A. concluſ. 84. & 87.* Et ita omnes actus, quos Prætor fecit debet tradere. Et ſic veſtra Majeſtas dignetur huic rei imposterum remedium adhibere confirmans mulctam, quingentorum ſolidorum, præcipienſque ab hoc tribunali colligi quaſcumque notationes manuſſcriptas, aut impreſſas, quæ turbent, aut minuant iuriſdictionem, quam hæc ſancta tribunalia habent, vt cognoſcant non ſolum de

cauſis

čauſis fidei, ſed etiam in reliquis ſuorum miniſtrorum, & officialium, in quibus non eſt competentia, ſicut eſt in familiaribus locorum, iuxta id quod comprehenſum eſt *in dicta l.* 20. *tit.* 1. *lib.* 4. *recomp.* Et inquiſitores poſſunt ipſos defendere per cenſuras contra Prætores, alioſque quoſcumque Regios iudices, aut Eccleſiaſticos, abſque eo quod prætextus ſupra dictæ concordiæ hoc ſuſpendat & impediat ex longè ante dictis; ſalua in omnibus dominationis veſtræ meliore ſententia, &c.

ALLEGATIO XIV.

Circa exemptionem à gabellis in Miniſtris Sancti officij, & in aliis ſequentibus.

SVMMARIVM.

1 *D. Inquiſiter Generalis, & conſilium ſupremum inquiſitionis, ſolent epiſtolas interrogationis mittere ad ſingula inquiſitionum Tribunalia ſuper indultis, quibus potiuntur, aut ſuper vſu, & conſuetudine, in quo ab antiquo inueniuntur, vt à n.* 4.

2 *Epiſtola quadam Domini Cardinalis Eſpinoſa, Caſtella Praſidis* 1669. *refertur.*

3 *Schedula Philippi* 2. *anni* 1569. *ſuper exemptione à gabellis millionum, & ſiſſarum, pro inquiſitione Valliſoletana, & ſuorum officialium refertur; vbi qui comprehendantur: de quo aſſumpte ſunt alia plures ſchedula, vt num.* 4. *qua etiam hodie extenditur* ad Alcaualam, *vt n.* 32.

5 *Obſeruantia multum prodeſt ad declarationem cuiuſcumque diſpoſitionis.*

6 *Conſuetudo habet vim excuſandi quemque abſolutione pedagij; item, & praſcriptio liberat à collectis ordinarij ſeruitij, aut extraordinarij*

7 *Alcaualam non fore ſoluendam ab officialibus Sancta inquiſitionis ſuadetur, num.* 8. 9. 10. *cum aliis ſequentibus, nec ſolutam aliquando fuiſſe, vt num.* 19. *&* 30. *& declaratum fuit à Rege Philippo IV. Anno* 1643.

9 *Alcauala tributum primo impoſitum in his Regnis inuenitur ab anno* 1341. *per Regem Alfonſum IV. quod temporaneum fuit pro bello Algecira, & Granata, vt ſub n.* 12.

10 *Villicationis tributum* vlgo de ſiſſas, y millones, *eſt poſterius inuentum a tempore Regis Philippi II. à quo Miniſtri liberantur, vt num.* 11.

12 *Eccleſiaſtici ſunt exempti à ſolutione tributorum, & ad eorum ſimilitudinem dici ſuadetur, de Inquiſitoribus, & officialibus Sancta inquiſitionis.*

13 *Tributorum exemptio conceſſa Vicinis Oppidi* de Valderas, *deſcendentibus Antona Garcia Ciuitatis Tauri mea patria refertur.*

14 L. 1. tit. 18. lib. 9. recompil. de las Alcanalas *longe intelligitur num. ſequentibus, cuius Verba referuntur num.* 17. *& explanantur à num.* 20. *lata, & à num.* 26. *&* 31. *& de vere intellectu num.* 37.

18 *Sancta inquiſitionis Tribunalia in Regnis Hiſpania incœperunt ab anno* 1488. *tribus annis ante latam dict. leg.* 1. *recomp. per eoſdem Reges D. Ferdinandum, & D. Eliſabet.*

20 *Officiales Sancta inquiſitionis aggrauati videntur à ſolutione gabellarum, ſicut ipſimet inquiſitores ratione miniſterij Eccleſiaſtici, & num.* 33.

21 *Conſuetudo eſt potentior ſtatuto, eſt poteſt introducere quidquid poteſt concedi priuilegio, aut pacto, ſiue praſcriptione.*

22 *Conſuetudo poteſt etiam vincere legem, eam prohibentem, & quare? Imo & legem improbantem conſuetudinem à num,* 23. *ſub diſtinctione num.* 24. *&* 28.

24 *Conſuetudo nequit facere contra legem poſitiuam habentem rationem perpetuam, vt eſt lex cenſurarum, & diſtributionum.*

25 *Regalia Papa decimarum centum annis praſcribitur.*

26 *Lex improbans conſuetudinem, etſi videatur porrigi ad futuram, potius eſt, vt intelligatur de pratorita alio non expreſſo, vt à n.* 27.

28 *D. Ferdinandi, & D. Æliſabet Regum prohibitio* in dicta l. 1. tit. 18. lib. 9. recompilationis, *intelligitur de immoderata exemptione plurium Vaſſallorum, non reſpectu officialium Sancta inquiſitionis, qui pauciſſimi ſunt, in numero, & bono, vt num.* 29. *&* 30.

31 *Libri* de lo ſaluado *in noſtris Regnis quoad denegandam, ſiue concedendam exemptionem à gabellis, qualem vim habeant, vt à n.* 32. 34. *&* 35.

32 *Officiales Sancta inquiſitionis per declarationem* 12. *Februarij anni* 1643. *noſtri Regis Philippi IV. ſunt liberi à ſolutione ſiſſarum, millionum; item &* Alcanalæ *in inquiſitionibus, vbi ſic vſus inualuit.*

35 L. 16. tit. 27. lib. 9. recompil. & n. 36.

VM dubium excitaretur ab incolis loci *de quintana del pidio*, in cuius territorio Petrus Martinez de Cannas officialis huius Valliſoletanæ inquiſitionis vulgo *Alcalde de las carceles ſecretas*, bona aliqua poſſideat, in qoibus conabantur eum collectare pro vectigali, & tributo, orta fuit iuriſdictionis competentia, & in ſimul an exemptus maneret à prædicto tributo, & ex hac occaſione, cum iam manom impoſuiſſet, ſanctum ſupremum inquiſitionis conſilium miſit ad R. Inquiſitores interrogationis Epiſtolam, cuius data ſonat 10. Nouemb 1649. vt informarent ſuper ſchedulis Regiis, quas habet hoc tribunal Vailiſoletanum, vt illud tributum non ſolnatur à miniſtris eius ſicut ſolet ſuper aliis interrogare tam in priuilegiis conſiſtentibus quam in vſu & conſuetudine. Itaque memor officij fiſcalis cui incumbit defendere exemptionem miniſtrorom, & officialium Sanctæ inqoiſitionis; ſuper quo expendes, & cōſiderabis omnia ſupra relata in præfato allegato fiſcali contra Prætorē huius Valliſoletanæ ciuitatis anni præteriti 1648. in mentem venerunt ſequentia qnibus laconice informaui, &c. 1

Et ad caſum vectigalium memini cuiuſdam Epiſtolæ Domini inquiſitoris generalis Caſtellæ Præſidis 5. Nouembris 1569. miſſæ ad prætorem huius ciuitatis, in qua expreſſabantur rationes propter quas ſupra dicti miniſtri eximebantur ab eorum ſolutione. Et iuxta hanc formam die 20. eiuſdem menſis conſilium aliam miſit Epiſtolam, 2

Epiſtolam, vt defenderentur à ſolutione eorum, quæ ex ſuis bonis vendiderint, non tamen per viam negotiationis, adduxi etiam alios ſex aut ſeptem caſus, in quibus cum aliquoties veſtigalium conductores niterentur ab eis vectigalia exigere, ſe defenderunt, & non ſoluerunt, & ad exemptionem aliorum nouorum tributorum, ac impoſitionum, quæ ſuperuenere poſt victigale vſque in hæc tempora adduxi ſchedulam Regiam ſequentem.

EL REY.

3 *Porque nueſtra intencion ſiempre aſido y es de fauorecer las coſas del Sancto officio y las perſona y officiales del, por el bien que eſtos reynos recinen, y el gran ſeruicio que a dias nueſtro Syñor y a nos ſe haze quiero y mando que por el tiempo que mi merced y voluntad fuere en la inquiſition de Valladolid y ſu partido ſean exemptos de pechar en los pechos y ſiſas, repartimientos los inquiſidores, y officiales ſiguientes los inquiſidores, vn fiſcal, vn Iuez de bienes confiſcados quatro Notarios del ſecreto; vt Notario de ſecreſtos; vn Receptor de bienes confiſcados, vn Alguacil, vn Alcayde de las carceles ſecretas, vn Contador vn Nuncio, vn Portero, vn Alcayde de la penitencia, vn Notorio de el Iuzgado, vn Abogado del fiſco, dos Cappellanes, vn Procurador del fiſco, vn Medico, vn Ciruiano, vn Barbero, vn Deſpenſero de los probres do la inquiſicion, y mandamos a los del nueſtro, conſejo Praſidente y Oydores de las nueſtras Audiencias, y a todos los Corregdores, Aſſiſtentes, Gouernadores y otros Iuezes y iuſticias qualeſquier de todas las ciudades villas y lugares de los nueſtros reygnos y ſeñorios, y perſonas a cuyo cargo ſuere repartir, y enpadronar y cobrar qualeſquier pechos, ſiſas, y repartimentos, y ſeruicios a nos bebidos y pertencientes y en otro qualquier manera, agora ni de aqui adelante no los repartan, pidan ni cobren de los inqniſidores y officiales ſuſo dichos que reſidieren en la dicha inquiſicion, entre tanto que tuuieren y ſeruieren en los dichos officios, y les guarden y haganguardar todas las honrras y exempciones, que aſta aqui les an ſido guardadas por razon de los dichos officios y cargas, que eſta es mi voluntad, y los vnos y los otros no fagan en de al ſo pena de la nueſtra merced, y de cinqueſta mil marauedis a nueſtra camera, dada en Madrid a 10. de Abril de 1568. fue notificada ſen 19. do Março de 1569.* Et eſt alia Epiſtola anni 1667. 16. Martij.

4 Ad ſiſas & milliones ſunt plures aliæ ſchedulæ, ſicut etiam vt eis non aſſignentur hoſpites, & vt poſſint inferre victualia neceſſaria ad ſuas res (eã pretiis iuſtis ſoluendo) abſque vllo impedimento non obſtantibus quibuſcumque legibus præter alias multas exemptiones, & aliquæ miniſtris habitantibus in ciuitatibus, villis, lociſque quos cum ad rem parum interſunt non poſui poſt hæc perlegi plures alias ſchedulas Regias pro aliis inqoiſitionibus eiuſdem metri in ſecretariis Caſtellæ, & Aragoniæ noſtri ſupremi Conſilij.

5 Abundè ex iam relatis reperitur quod non ſolum vi priuilegij Regij, ſed vi longæuæ conſuetudinis, ac præſcriptionis miniſtri præfiniti in d. ſchedula Regis Philippi ſecundi ſont exempti à vellicationibus vulgo *Siſas* millionibus, pattitionibus, aliiſque vectigalibos & tribotis, & ſic practicatur, & intelligitur dicta ſchedula Regia, cum ſit valde conſonum eius verbis ibi *Pechos, Siſas, repartimientos y ſeruicios a nos debidos y pertenecientes, y en otro qualquier manera agora ni de aqui adelante no las reparian.*

6 Cumque obſeruantia multum proſit ad declarationem cuioſque diſpoſitionis, vt notatur *in c. delectus de conſuet.* Valenzuela *p. 1. conſ. 52. à n. 49. vbi n. 53.* addit conſuetudinem eam vim habere, vt excuſet quemque à conceſſione pedagij, ſimilique modo per præſcriptionem dari liberationem à collectis ordinarij ſeruitij, aut extraordinarij ſeruitij, aut ab aliis impoſitis à Rege iuxta ea quæ tradit Bart. *in l. licitatio §. earum ff. de public. & vect.* & ex his quæ notat. Flores de Mena *var. q. 21. & ibi à n. 265.* & communiter Doctores *in c. cum contingat de foro comp.* ſequitur dicendum, quod non ſolum in vim priuilegij ſunt exempti, ſed quamuis ad vectigalia non extenderetur, ſunt tamen in vim conſuetudinis, & præſcriptionis, multo magis vetuſtioris, quam relata ſchedula, & talis cuius initium non apparet.

7 Et quamuis conſideretur, quod in d. ſchedula non inueniatur vllum verbum quod eximat dictos miniſtros à vectigalibus, nec citata Epiſtola Domini Cardinalis amplius contineat quam petere à Prætore Valliſoletano, non permitteret vt ab illis exigerentur motus relatione illi facta ſcilicet quod erant exempti ab eorum ſolutione, per bullas, & priuilegia, & cum hæc non ſint, ſequitur nullam eſſe conceſſionem; vnde cum tales conceſſiones & exemptiones ſint infectæ, & non extendendæ ad aliud quam, ad in illis expreſſum, Flores de Mena cum multis *ſup. num. 262 & 265.* vt communiter refertur in materia reſcriptorum, & priuilegiorum, euenit vt nullatenus ſint exempti à vectigali, quamuis ſint ab vellicationibus aliiſque tributis, vnde conſtat ſupradictum Ioannem Martinez de Canas debere vectigare, cæteroſque omnes, quos ſanctum tribunal abſque iure, & poteſtate defendit.

8 Et confirmatur ex iam citata Epiſtola anni 1569. quæ agens circa defenſionem officialium à contributione vectigalis non loquitur imperatiuè, & ex plenitudine poteſtatis, ſed tantum rogando, inquiſitionibuſque iniungendo, vt eos defendant, cum omni attentione, & cura, quod idem fuit ac dicere vt induſtriosè introducerent, quod nondum introductum erat.

9 Sed adhuc dicendum eſt tales miniſtros & officiales exemptos eſſe; Primum quia cum ſupra dictum vectigal ſit antiquiſſimum, conceſſum tempore Regis D. Alphonſi XI. anno 1342. vt conſtat ex ſua coronica *c. 262.* Zamalloa *in comp. hiſt. Hiſpana lib. 14. cap. 17.* tradit Illeſcas *in hiſt. Pont. lib. 6. cap. 19.* Laſſarte *de decima vendit. in praſat. num. 19. & 20.* Parlad. *lib. 1. rer. quot. c. 3. in pr.* Gutt. *de gabellis q. 2. num. 23. &* Humada *l. 49. gloſſa 3. tit. 6. p. 1.* qui dicit hoc contigiſſe anno 1380. euidens eſt ab illo primo tempore (in quo creatum fuit in his regnis ſanctum inquiſitionis tribunal,) ipſos miniſtros fuiſſe exemptos à contributione dicti vectigalis, ſi quidem non extat memoria ipſos ſoluiſſe.

10 Secundo quia euidens, & conſequens eſt, quod cum tributum vellicationum vulgo *Siſas*, & millionum ſit multo magis nouum à tempore Regis Philippi II. Flores de Mena *vbi ſup. num. 119.* & illud ſuper quo dubium inter miniſtros ortum eſt, an tenerentur, vel non, multæ ſchedulæ acquiſitæ ſunt per quas ſupra dicti inquiſitionis miniſtri exempti ſunt, & cum vectigalium conductores

intenderent

intenderent tales ſchedulas non agere de vectigali, nouas lites introduxere illud potendo, propter quod ipſi obligati ſunt ad ſe defendendum à ſupra dictu anno 1569. in poſterum, quia aliqui miniſtri ſuper illo vexati ſont, quod non accidit, in præcedentibus temporibus ante primam conceſſionem *millionum*, vellicationum, aliorúmque tributorum, quæ ſuperaddita ſunt, vnde colligitor, quam ab antiquis tempotibus exempti ſunt ab eorum ſolutione.

11 Tertio qoia ſi caoſa ob quam tot tantaque priuilegia Reges tribunali inquiſitionis, eiuſque miniſtris conceſſerunt, eſt ob magnum monus, & exercitium in quu occupantor, vt dixi ſupr. in allegatu fiſcalis contra prætorem Valliſuletanum) ſequitur quod ſicut eos exemerunt à regia iuriſdictione; ſic etiam à vectigalibus, vellicationibus aliiſque tributis, vt colligitur ex ſupra dicta ſchedula in intio, & hoc militauit multo ante, quoad vectigalia aliqua antiqua tributa, quæ non conſtat ipſos ſoluiſſe.

12 Secundo quia ſicut perſonæ Eccleſiaſticæ ſunt exemptæ à vectigalium ſulutione, ſic etiam (quamuis per alias cauſas, & priuilegia) ſunt exempti inquiſitores, eorumque miniſtri ſi quidem ſua exemptio non ſulum eſt Pontificia, ſed & Regia, vt latè dixi in iam citao allegato, taliter quod cuiuſlibet fundamentum, & ratio in vtroque militat, & ſic eſt quod dubium ſolum potuit eſſe, an ſcilicet miniſtri inquiſitionis deberent contribuere in extraordinario ſeruitio ac tributo *millionum*, quod etiam fuit dubium reſpectu clericorum, eo quod ſit conceſſio pro communi vtilitate tam clericorum, quam ſæcularium, ſecundum quæ tradit idem Flores *dict. cap.* 21. *numero* 219. Et tamen videmus quod in his ſeruitiis & tributis tam ordinariis, quam extraordinariis clerici non contribuunt, niſi conſulto Pontifice, & quia per iam clericas ſchedulas ſunt iam priuilegiati miniſtri Sanctæ inquiſitionis, quod non procedit in vectigali, quia hoc tributum ſolum ad certum tempus conceſſum eſt. Primo Burgis, cauſa belli contra Mauros, & præcipue cauſa belli Algeziræ in d. anno 342: vt conſtat ex ſupra dicta Coronica Regis D. Idefonſi, & ex aliis ſupra citatis, & quamuis poſtea perpetua tum fuit, ſed ſua primæua cauſa omninu ceſſauit Mauris expulſis, vnde ad nouas neceſſitates quæ ſuperuenerunt, ſubleuandas, indicta ſunt noua hæc tributa, vellicationum vulgu *Siſas*, & millionum, in quibus maius verſabatur dubium an ſcilicet ab eis eximerentur miniſtri, ſi quidem adhuc durat cauſa talis contributionis, & nibilominus Rex noſter eus indultauit, vnde conſtat eos exemptos eſſe à vectigali, maximè reſpectu cuutrarietatis huius tributi poſt bellum Granatenſe, ub quod dixit Bañes *de inſt. quæſt.* 62. *art.* 3. *dubio* 3. *concluſ.* 2. Villalobos *p.* 2. *tract.* 8. *difficult.* 10. *numero* 3. quod ſi ab eis non petatur, iuſtè, & tutè in conſcientia poteſt illud retineri à contribuentibus.

13 Supra dicta umnia confirmantur ex priuilegio dato perſonis *de Valderas* cuius meminit lex 17. *titul.* 18. *lib.* 5. *recompil.* cuius conceſſio facta fuit à Rege D. Ioanne Primu; quia cum Rex exemiſſet eos qui in illó expreſſantur, eorumque deſcendentes, propter obſequium, quod latè repetitur in dictó priuilegio, eos exemit ab omnibus ſequentibus tributis ibi *de moneda, e monedas de tun-ctar, que pertenezen al Rey de Martimega, de ir ni embiar en hueſte, ni en appellido y de fonſadera, y de yr, ni embiar en foſſade, y de empreſtidos, y de portazgos, y dezmes, y de paſſaje, y de Peaje, y de Caſtilleria, y de ſueldos, y de Marcazga, y de galeotes, y de lanzeros, y de valleſteros, y de lleuas de pan, y de vino, y de carros; y de pedreros y de carpinteros, y de arecas, y de Gujas, y de azemilas, y de Mantazgo, y de aſadiua, y de todo tributo, y de los otros tributos pechos, y pedidos, y ſeruicios, que los de los nueſtros reynos nos vbieſen a dar, y fazer en qualquier manera, de aqui adelante.* Et vt maius eis daret priuilegiom, dedit etiam, *de las tercias decimales*, in quantum durauerit conceſſio Pontificia facta Regibus, & quia priuilegium non dixit eos eximi à vectigali; conductores voluerunt iam exigere, & ſic poſt aliquot tempora ſua Majeſtas declarauit ab eo exemptos eſſe per hæc verba, *Tenemos por bien y es nueſtra merced que ſean francos y quitos y exemptos, y excuſados, que no den ni paguen las dichas alcaualas ni les ſean de mandadas deſde el anno de* 1388. *en que ſe les hizola dicha merced aſta aqui y de aqui en todo tiempo del mundo para ſiempre Iamas, y ſean francos y quitos dellas aſſi como lo ſon de las otras*, & cætera. Secundum hunc tenorem fuit etiam conceſſum priuilegium deſcendentibus *de Antona Garzia y Iuan de Monroy*, incolis de Ioto; à Catholicis Regibus Dom. Ferdinando, & Dom. Elizabet anno 474. ob obſequium in d. conceſſione late contentum, cuius meminere leges 31. 32. 33. *libro* 9. *titulo* 18. *compil.* ergo ratio propter quam dicta declaratio facta fuit, eſt in vim & ratione priuilegij, quia eius conceſſiu; verbaque erant exuberantes, & hoc antequam conſuetudine introduceretur, aut præſcriptione; quanto magis hoc debet procedere in noſtro caſu, in quu umnia concurrunt; maximè cum miniſtri Sanctæ Inquiſitionis inſeruiant, & occupentur in caoſis adeo arduis (vt ſupra ponderaui in allegato fiſcali.)

His omnibus obſtat diſpoſitio Regum D. Ferdinandi; & D. Elizabeth anno 1491. quæ continetur *in l.* 4. *C. vectigalium*, quæ iubet neminem virtute immemorialis eximi à vectigalium ſolutione abſque ſpeciali priuilegiu ſignato, & reſcripto in libris vulgo *de lo ſaluado*. Sed breuiter reſpondeo, quod quamuis hoc ita ſit, ceſſat quando immemorialis eſt introducta cum ſcientia, & patientia Regis; aut auditorum, ſiue iudicum eius, tenet Gironda de gabellis 8. *p. num.* 36. 38. & 39. Azeuedus *in l.* 1. *tit.* 19. *lib.* 9. *recomp.* 14

Et hinc eſt quod cum tributa ac vectigalia Regi debita non ſint præſcriptibilia in recogni- 15

tionem supremæ potestatis, & in signum subjectionis, Abbas *in c. ad audientiam de prascript. l. xlt. tit. 13. lib. 3. ordinum*, vt sunt tributa, & census, hoc cessat in immemoriali, quæ dat titulum quod certissimum est, quando hoc declaratum, & decisum est in iudicijs contradictionis, vbi nulla præsumitur vsurpatio, & sic accidit in aliquibus ministris Sanctæ inquisitionis, quibus anno 570. vsque 615. magnæ minatæ sunt molestiæ quorum processus vidi, & perlegi apud registrum huius tribunalis, facit quæ tradunt Doctores *per text. in cap. 1. de prascript. lib. 6.* Flores de Mena *vbi supr. cap. 21. numero 263.* & cum sint in tali possessione vectigalia non soluendi, debent esse defensi, & absoluti, &c.

16 Et quia post hæc occasione cuiusdam litis in nostro consilio ventilatæ iuxta referenda allegatione sequenti, fuit necessarium (quando vt iudex loquutus fui) repetere plura ex contentis in hac allegatione; imo eam ampliare aliis fortissimis fundamentis contra consuetudinem irritantem *in dicta leg. Regia 1. tit. 18. lib. 9. recompil.* cuius decisio fortior est aliis legibus Regiis eiusdem Recompilationis; ideo mihi visum fuit referendo eiusdem legis verba declarare quam consuetudinem prohibuerit, siue irritauerit, vt sic in tuto maneat intellectus Azeuedi, & Giroudæ, quos dicto numero 14. & 15. retuli, & nostri Ministri inquisitionis maneant vtique exempti à tributo *Alcauala*, etiam quando nomine Regio ab exactoribus vulgo arrendatariis exigitur.

17 Verba enim *dicta leg.* 1. sunt, vt subsequuntur, *somos informandos que algunas personas sin causa, que justa sea, se escusan de pagar nuestras alcaualas, y que lo mismo hacen muchos lugares, queriendo probeer cerca de ello, mandamos que ninguna, ni alguna Ziudad, villa, ni lurgar Realengo, ni Abadengo, ni orden, ni vehe tria, ni otros señorios qualesquier, ningun Caualleru, Escudero, Iuez, ni official, ni los nuestros vasallos de wallesta, ni de Maza, ni Monederos, ni otros officiales de nuestra casa, otras personas qualesquiar ley, estado o condicion, que sean, que no se escusen de pagarlas dichas Alcaualas, por uso, ni costumbre, aunque sea inmemorial, ni por otra raçon alguna, ni por cartas, ni priuilegios, ni Albalaes, que tengan de los Reyes, donde Nos venimos, o de quarquier de ellos, ni de Nos, aunque sean confirmados de los Reyes; dondo venimos, ni de Nos, ea como dicho es, la nuestra mergedes que todos paguen Alcauala, no embargante, que nunca la pageren, y que estan en possession de la no pagar; y ansi mesmo no embargante qualquier ordenamiento, que en contrario, de esto Nos ayamos fecho, y mandado façer, saluo si las salas mercedes, y franqueças fueren assentadas en los nuestros libros de lo saluado, y sobre escritas de nuestros contados mayores.*

18 Quæ verba, etsi clarissima, & vrgentissima appareant pro iure illo Regali *de Alcauala*, ab omnibus sine excusatione soluendo, abrogatis omnibus exemptionibus, vsu, aut consuetudinibus immemorabilibus; & dictæ legis decisio, atque promulgatio fuerit promulgata die 10. Decemb. dicti anni 1491. ab illis Catholicissimis Regibus, Ferdinand. & Elisabet, qui in his Regnis primo authoritate Pontificia posuerunt Tribunalia Sanctæ inquisitionis ab anno 1488. tribus annis, antequam dicta lex conderetur, clare constat Ministros Sancti officij inquisitionis non fuisse fulcitos aliqua consuetudine, qua iuuarentur in exemptione illa non soluendi dictum *Alcauala* tributum; cumque, vt dictum est optimo illo tempore institutæ Sanctæ inquisitionis in Regnis subjectis ditioni nostrorum Regum Hispaniæ, pateat contextum ipsius legi, tam cito postmodum decretæ ab eisdem Regibus, qui tot priuilegiis, indultis, & exemptionibus etiam à tributis honorarunt Inquisitionis, & Ministros Sancti officij, vt liquet ex Schedulis, quas retuli supra in Epistola Dedicatoria ad nostrum Philippum Regem huius nominis IV. istos vsque huc immunes extitisse à tali solutione. † Cum de 19
nullo casu contentioso appareat pro iure Regis à Iudicibus fuisse definitum; etsi in singulis inquisitionibus, vt de Vallisoletana testatus fui supra hic in hac allegatione à n. 1. & nunc de Lerenensi, Logronensi, Conchen. & aliis, disquisitum legi, audiui, & vidi in hoc nostro Consilio ab anno 1657. vsque ad hunc 1661. in quo hæc addo prædictæ allegationi facto pro relato Petro Martinez de Cannas, taliter vt nec victus fuerit aliquis ex Ministris, nec constet soluisse dictum Tributum, nec aliquando pro exactoribus iurium Regalium, extet probatum sufficienter.

Qua de causa nunc etiam in puncto 20
iuris circa verum intellectum *dicta leg. 1. tit. 18. lib. 9. recompil.* (omisso nunc quod Ministri officiales Sanctæ inquisitionis actu seruientes, sunt sicut idem Inquisitores à Pontificibus aggratiati, tam in priuilegio fori, quam in alijs tributorum, ratione ministerij Ecclesiastici, cui inseruiunt, de quo aliquid infra) dicendum videtur iam per vsum, & consuetudinem longæuam plus centum, & quinquaginta annorum, prædictos Ministros tuendos esse in sua possessione non soluendi dictum tributum Alcaualæ, & mouemur etiam ex eodem puncto consuetudinario, valente induci de nouo contra quamcumque prohibitionem Regiam etiam inter subditos merè laïcos, nullo ministerio Ecclesiastico, perpetuo inseruientes, & hoc vltra ius, quod ex consuetudine interpretatiua fulcitur à Doctoribus per textum *in cap. cum dilectus de consuetud.* vbi aliqua scripsi.

Et supposito, quod consuetudo est poten- 21
tior statuto, & quod potest introducere quidquid potest concedi priuilegio, & quod etiam potest quidquid pactum, & quidquid præscriptio, & statutum, Ioannes Maria Nouar. *quæst. forens 163. numero 2.* Gonçalez *in reg. 8. Cancel. glossa 41. paragrapho 1. numero 68.* & ego cum Barbosa, in cap. fin. *de consuetud. quæst. 3. numero 67.* item & præmisso, quod consuetudo possit etiam vincere legem eam prohibentem, quod in dicta lege Regia, Reges Catholici tantum loquutos fuisse videri de hac lege prohibente consuetudinem præteritam, non

non vero futuram, nec aliquid de reprobanda, ſiue improbanda futuris temporibus conſuetudine meminerint. Ideo viſum eſt inter hæc diſtinguendo probare noſtram legem Regiam citatam loqui tantum de prohibente conſuetudinem præteritam, etiam immemorialem, quæ vſque ad tempora illa forte per perſonas, villas, oppidos, communitates poſſet eſſe introducta ad non ſoluendum vectigal Regibus.

22 Et quatenus ad legem tantum prohibentem, ſine controuerſia videntur ſentire DD. dicentes, quod lex, quæ tantum reuocat conſuetudinem antecedentem, vel tantum prohibet, nudè etiam futuram abſque illius reprobatione, non impedit, quominus poſſit conſuetudo etiam abrogare talem legem, prohibentem etiam pro futuro tempore ex eo, quia cum tali reuocatione, & prohibitione poteſt ſtare, vt conſuetudo futura ſit rationabilis, cum lex nude reuocando, vel prohibendo conſuetudinem, non declaret ſufficienter contrarium; poteſt enim legiſlator habere iuſtam, rationem ſic ordinandi, & id ſtatuendi, & ex altera parte poterant etiam occurrere aliquæ rationes probabiles, ob quas ſine iniquitate, & cum aliquo fundamento poſſit aliter ipſe ordinare, & conſtituere, vt docent Suarez *lib. 7. de legibus cap. 7. numero 2. & cap. 19. numero* 18. Salas *in eodem tract. diſp.* 19. *ſect. 7. numero* 71. expreſſius, Vbigers. *in part. 2. D. Thomæ, quæſt. 97. articul. 3. numero* 43. ſicut de aſſenſu prædictorum Regum Catholicorum, dum per aliquot annos poſt conditam legem 1. viuentes, ſaltim prædictis officialibus, & Miniſtris Sancti officij in tanto miniſterio, & neceſſariſſimo Chriſtianæ Religioni, diſſimulando ſaltim, conceſſerunt.

23 Maior eſſet difficultas ſi prædicti Reges *in dict. leg. 1. tit. 18. lib. 9. recompil.* improbarent etiam conſuetudinem immemorialem, vt iniquam, & malam, addendo non tantum præteritam, ſed etiam futuram (de quo neutro nihil in ea lege legitur cautum, vt ex verbis iam adductis apparet) & licet proximi relati contra doctrinam num. præcedenti in hoc caſu legis reprobantis, ſiue improbantis doceant. Tamen quia lego nonnullos Doctores contra, Suarez, Salas, Vbigers, & alios docere reſpectu legis improbantis conſuetudinem, etiam futuram; ita vt aliquando, poſſit conſuetudine abrogari; ideo ſic diſtinguo, vt diſtinxi *in dicto cap. fin. ſub, quæſt. 3. de conſuetudine numero* 72. 73. & 74. cum Azorio *tom. 1. inſtit. moral. lib. 5. cap. 17. numero* 10. Baſilio Pontio *de matrim. lib. 6. cap. 6. numero* 9. Sanchez *lib. 7. de matrim. cap. 4. numero* 14. Vbigers *in dicta 2. p. q. 97. art. 3. numero* 42. ſit ſi lex improbet conſuetudinem propter aliquas circunſtantias, quæ eam irrationabilem faciunt, tunc tandiu lex eam improbet, quandiu vis illarum circunſtantiarum eſt in viridi; quia hoc ipſo, quod lex reprobat conſuetudinem, declarat eam eſſe irrationabilem; aut corruptelam, de qua dicitur communiter, vt nihil poſſit valere, ſiue ad legem inducendam, ſiue abrogandam. Quod ſi ratio, ob quam illa futura conſuetudo à lege improbatur, vt irrationabilis ceſſet; tunc reuera dicendum eſſe, vt poſſit adhuc noua conſuetudo legitime præſcripta vincere legem, eam improbantem.

Sed eſt diſtinctionis ratio, quia non omnis conſuetudo, quæ reprobatur; ideo reprobatur, quod ſit contra ius naturæ, aut ius Diuinum, contra quod nihil eam poſſe, dixi *ſub dicta quæſt. 3. à numero 1. ad* 65. ſed aliquando propter aliquam notabilem indecentiam, vel propter plura, aut grauiora incommodo communitatis, quæ cum tempore poſſunt mutari, ac proinde quæ vno tempore eſſet irrationabilis conſuetudo, poſſit alio tempore eſſe rationabilis, & ſic, vt deſinat eſſe reprobata; & ita exiſtimo, vt ſcripſi; *dict. quæſt. 3. cap. fin. numero* 73. & 74 cum Caſtro Palao *tract. 3. puncto 4. §. 2. numero* 7. Diana *p. 6. tract. 5. reſol.* 21. & hanc eandem doctrinam, etiam procedere, tam in lege porohibente, ſeu reuocante, quam in reprobante cum legis potentia ad improbandam conſuetudinem futuram dependeat à duratione rationis, in qua fundatur; & ſic credo quod valet lex poſitiua improbare conſuetudinem futuram, quoties perpetua fundatur ratione, vt eſt lex de cenſuris Eccleſiaſticis non abrogandis, & alia de diſtributionibus quotidianis Eccleſiarum non auferendis propter rationem perpetuam, quam ſecum ferunt, & in perpetuum conſeruant, vt dixi *ſub cap. cum inter de conſuetudine*, quod non militat *in dicta l. 1. recompil.* ſicut ex eius littera apparet, nec ex natura illius prohibitionis. † Cum, & Regalia Papæ, qualia ſunt decimæ, poſſint centum annis præſcribi apriuatis, vt patet ex his, quæ latè ſcripſi, & docent DD. per textum, *ibi in cap. ad audientiam* 13. *cap. cum vobis* 14. *de præſcript. & ex dict. in hac allegatione numero* 6. & *ſic dicta ſub numero* 15. ex Azeuedo, & Gironda, ſatis robur aſſumere pro limitando, ſiue interpretando rigore illius legis Regiæ.

24 [right margin, beside "Sed eſt diſtinctionis ratio"]

25 [right margin, beside "tionis. † Cum"]

26 Quod ſi adhuc pro obſeruantia *dicta lib. 1. tit. 18. lib. 9. recompil.* vrgeas dicendo verba illius porrigi ad quamlibet conſuetudinem; deinde tempore futuro introducendam, quia cum illa prohibeat conſuetudinem per verba vniuerſalia, ſeu æquipollentia, patet non ſolum prohibuiſſe præteritam; imo & futuram, ne ſcilicet deinceps vllo tempore perſonæ, & communitates allegantes ſe exemptas à ſolutione vectigalis, vulgò *de la Alcauala* ſeque à tali ſolutione Regi facienda, & bonorum Regalium arrendatariis eximerent, ſed verba, quibus de iure talis prohibitio ſignificatur, ſunt, veluti ſi lex conciperetur verbis: *omni ſublata conſuetudine*, vel *omnem conſuetudinem improbantes*, quia re vera lex tunc, cuius natura eſt pro futuris temporibus decernere, & præcauere, ſicut prohibet, aut tollit conſuetudinem præteritam, ſic & futuram, & de nouo inducendam improbat, per illa, quæ notaui *ſub dicto cap. fin. de conſuetud. quæſt. 4. à numero* 6. quibus ſaltim æquipollent verba *dicta leg. 1. recompil.* in verſ. *mandamos*, & ibi: *que no ſe excuſen de pagar dichas alcaualas por vſo, ni coſtumbre ſea immemorial, ni por otra raçon*, & ibi: no

no embargante, que digan que nunca la pagaron, e que estan en possession de no la pagar, &c.

27 Adhuc in puncto iuris potius per verba *dictæ legis 1. recompil.* prohibitam, sine improbatam censeri, præteritam consuetudinem, nec porrigi ad futuram; etenim quærela Regum Catholicorum, vt demonstrant prima dictæ legis verba ibi: *somos informados que algunas personas sin causa, que iusta so se escusan de pagar nuestras alcaualas, y que lo mismo haçen muchos lugares, queriendo probeer çerca de ello, mandamos,* &c. de consuetudine sine causa introducta, à multis personis Regni; item, & à diuersis locis, & oppidis, quæ necessario ob repetitionem introducta, & sine ratione stabilita, dicenda, vtpote nimis excessiua, atque ablatiua Iurium Regalium *alcauala*, quasi in vniuersum videretur irrepere fraudando illud ius debitum Regibus ipsis, Reges Catholicos intellexisse, non de aliqua, quæ tempore futuro respectu aliquarum personarum in posterum, & adhærente causa legitima, posset de nouo introduci, & hoc potius cum tota contextura verborum *dictæ legis Regiæ*, non se extendet ad plus, quam se extendit clausula sequens iuris, vt si lex prouideret per verba consequentia, *non obstante prædicta consuetudine, vel quidquid in contrarium vigeat consuetudo, quam vt irrationabilem abrogamus*, vel similia. Sed hæ clausulæ tantum habent vim prohibendi, sine abrogandi consuetudinem præteritam non futuram; ergo cum verba *dictæ legis Regiæ*, referantur ad consuetudinem, quæ tunc temporis vigebat, non est cur censeatur prohibita de nouo emergens rationabilis, & ex noua causa; eo quod lex improbans consuetudinem de præterito, seu de præsenti, solum videtur improbare irrationabilem, & ex iniusta causa introductam, non quæ iustè introduci de nouo potest, vt DD. dicent per textum *in cap. vnico de cleric. non resident. lib. 6.* in vers. *consuetudinem, quæ in quibusdam partibus.*

28 Vnde venit resoluendum, quod de iure natura consuetudinis, sit pugnando abrogare, siue cassare legem priorem, & vt diximus, iam lex quælibet positiuam etiam improbans consuetudinem futuram, possit alia rationabili consuetudine de nouo introducta infringi; & in casu de quo est disceptatio dicendum est nobilioribus fundamentis Reges Catholicos non abstulisse, posse, si liceret contra suam dispositionem introduci de nouo aliam rationabilem consuetudinem, qua aliquæ personæ eximerentur deinceps pro futuro tempore à solutione vectigalis, scilicet *Alcauala*, ex generali decisione, *dicti cap. fin. de consuet. l. de quibus cum aliis ff. de legib. l. 2. cod, quæ sit longa consuetudo*, & per argum. *cap. non debet, de consanguinit. & affinit. cap. 1. de constit. lib. 6. l. siquis in primo ff. de leg. 3.*

29 Et addo per iam dicta, quod etiam si dicti Reges Catholici præsensissent in ea lege decernere pro futuris temporibus, adhuc irritasse tantum, & improbasse consuetudinem forte introducendam de non soluendo illud tributum, si immoderate, & per excessum, atque nimietatem introduceretur tantum.

30 Quod in casu dequo loquimur sic indicari nequit; tum quia Ministri inquisitionis, vulgo officiales inseruientes Sancto officio in tot dilatatis Regnis Castellæ Aragoniæ, Siciliæ noui orbis Peru, & Mexican. in quibus sunt viginti Tribunalia, pœne inueniuntur 400. Ministri, quibus hæc exemptio competeret, & ex his omnibus, vel quia nonnulli sunt sacerdotes, qui alio iure Ecclesiastico sunt exempti, & maior pars cæterorum sit translata ad Tribunalia remota nimis à propriis locis, & vt in plurimum sint pauperiores, nullas possessiones habentes, nec vt mercatores agentes, quin potius omnes perpetuo proprio officio adscripti, vtpote serui adscriptitii, respectu laboris, tenuissimo salario de bursa fisci degentes, in tantum, vt à primo tempore inquisitionis plantatæ in dictis omnibus Regnis per 160. annos, raro sese obtulisset occasio litigandi contra tales Ministros egestate oppressos, nec quid possidentes, cuius de causa possent dici fraudatores illius tributi, & aliorum *de las sisas, millones*, & de nouo introductorum huc vsque, siue in posterum inducendorum, in litibus pro tempore motis à conductoribus Regalibus, semper vicerint Ministri inquisitionis: sequitur omnino resoluendum iniuste vexari à conductoribus Regalium tributorum, eo prætextu, quia Ministri iura Regalia minuunt, atque defraudant, contra quos nihil inducunt verba dictæ legis Regiæ, etsi in ea etiam caueretur in futurum, cum illius legis fundamentum fuisset prohibere, sine improbare consuetudinem illam excessiuam, imò detatam, à tam multis sine causa, & ratione introductum, aut introducendum. In casu tamen nostro aliter; tum quia exiguus est numerus officialium S. inquisitionis actu inseruientium; tum etiam quia tali ministerio inseruientes, alios acquirendi modos renunciando, aut quia nequeunt illos exercere, causa legitima potuerunt se eximere à solutione dicti vectigalis tributi, sicque Reges illos, & subsequentes esto, expressè non indulsisse pateret silentio consensisse in tali exemptione. Quæ si attente consideretur iuuatur ex schedula supra hic relata *num.* 3. his applicata; item ex aliis schedulis supra memoratis in dicta epistola ad nostrum Regem Philippum IV. quibus ante à principio inquisitionis fundatæ, cautum est Ministros, officiales inquisitionis, sicut inquisitores exempti sunt, etiam à gabellis, & vt cauetur à Philippo Rege Francorum in concordata cum Nuncio Apostolico anno 1200. quam ibi retuli.

Nec oberit si iterum ex verbis dictæ le- 31
gis Regiæ insurgas ibi: *y en si mismo no embargante qualquier ordenamiento, que en contrario de esto Nos aiamos echo, y mandado façer, saluo, si las tales mercedes, y franqueças fueren, aseretadas en los nuestro libros de lo saluado, y sobre escritas de nuestros contadores mayores*, quibus integra doctrina adducta in fauorem consuetudinis; item, & Ministrorum inquisitionis videtur destructa, & truncata, præcipuè cum nec expresse reperientur tales Ministros officiales inquisitionis ab illo tributo, *de la alcauala*, liberatos, exemptos, & indultatos esse, etsi forte in aliqua Regum Schedula reperiatur expressum, deficit tamen requisitum posterius dictæ legis relatum in proximè relatis verbis: *saluo si las tales franqueças fueren asentadas en los nuestros*

libros

libros de lo ſaulado , y ſobre eſcritas de nueſtros Contadores mayores : iuxta quod latiſſimè , & neruosè , nimis defendit D. Ioannes del Caſtillo *de tertiis cap.* 20. omnino legendus , nullo quidem priuilegio, aut conſuetudine immemoriali à non ſoluendo Alcaoala poſſe defendi , niſi conſtet , & pateat exemptum eſſe ſcriptum dicto libro *de lo ſaluado , adducens in confirmationem a numero* 10. *&* 11. *l.* 9. *tit.* 27. *lib.* 9. *recomp.* quæ loqoitur , *en el ſeruiçio , y montargo ,* & aliis , & *l.* 9. *tit.* 10. *lib.* 5. *recompil.* quæ repetit eandem clauſulam *de los priuilegiis de iure de peruida , o de heredad o de qualquiera manera que ſean* qui & ibi *à num.* 22. dicit cum Ioanne Guttierez *de gabellis q.* 5. *num.* 25. dobitate de limitatione , quam retulimus ſupra hic ſub *n.* 14. *&* 15. eum Azeuedo , & Gironda , *ad dict. leg.* 1. *tit.* 18. *lib.* 9. *recomp.* addens, nec ſeieuriam , aut patientiam Regis , & multo minus nemini excuſare à ſolotione Alcaualæ; imo & in verſ. *hactenus* abſolute docet Girondam , & Azeuedum , non bene loquutos.

32 Quia præpterquam quod dicta verborum clauſula reſpicit priuilegia à Regibus anterioribus , ſiue ab ipſis conditoribus illius legis, iam ante conceſſa , illa abrogando , ſoluendo tantum illa , quæ ſcripta fuerint in libro vocato *de lo ſaluado* authoticato à calculariis maioribus , vt confirmatur ex dictis ad intellectum dictæ legis. Tamen ſi adhuc diceretur Reges catholicos in futurum etiam prohibuiſſe per illa , quæ latè dixi *in cap. cognoſcentes de conſtit. q.* 1. aliqua *in cap. fin.* ibi , ſic vt tantum lex noua reſpiciat præterita , & non futora , quando permittendo aliquid , alias peccaminoſum , pro præterito tempore non porrigit , illud promittendo ad tempus futurum , vt in exemplis , quæ poſui *in dict. cap.* 2. *quæſt.* 1. *à num.* 17. ſub verſ. *verum :* nihilominus dicta clauſula expoſcens formam relatam , non impedit in futurum , quin conſuetudo de nouo introducatur, qua liceret Miniſtros S. officij, vſque ad hæc tempora legitima de cauſa exemptos fuiſſe à tali vectigalis ſolutione , vt agnoſcendo noſter Potentiſſimus Philippus IV. cõſultus à Domino Inquiſitore Generali, & conſilio Sanctæ generalis inquiſitionis, vt ſehedula ſupra hic relata ſub *num.* 3. ſui aui Philippi II. in fauorem inquiſitorum, & Miniſtrorum officialium Tribunalium S. Inquiſitionis, etiam comprehenderet exemptionem à dicto tributo *alcauala* , in partibus , & territoriis , in quibus ipſa ſebedula 1568. ſaluaret officiales ibi contentos , & nominatos per conſuetudinem , vſum, & obſeruantiam à tali ſolotione ; & quod ita obſeruaretur , intelligeretur , adimpleretur , & practicaretur, & D. Philippus Rex reſpondit die 12. Februarij anni 1643. modo ſequenti *eſta bien*, ſicut ſolitus eſt reſpondere aliis conſultationibus , cum aliquis concedit , confirmat ; aut declarat , iuxta formulam , quam retuli ſub epiſtola ad noſtrum Philippum , & in aliis cauſis competentiarum.

33 Quod ſi adhuc prædicta animum contrariorum non ſederent , ſubterfugere non valebunt exemptionem Miniſtrorum officialiom Sancti officij , etiam qnoad forum , & gabellas , eſſe eandem , quæ competit eiſdemmet inquiſitoribos. Sed hæc in ſua radice eſt Eccleſiaſtica, ergo , & iure Ecclaſiaſtico non valente , impugnari à ſæcularibus, prædictis Miniſtris competere, dum inſeruiunt Sancto officio inquiſitionis:nam etſi propter perſonas , quando ſæculares non eximerentur à foro Regio , & à gabellis Regi debitis. Tamen propter miniſterium eximi non eſt abnegandum ; vt ſatis manet firmatum per illa , quæ late ſcripſi in alleg. fiſcali contra D. Hieronymum de Tordeſillas Prætorem Valliſoleti anni 1648. quam ad hunc librum transferri oportuit , *inf. alleg.* 131 vt ſic ad manum facilius traheretur , & ſub hac *a'leg. n.* 12. notatum eſt.

34 Et præterquam quod ex doctrina iam adducta hic in additione , nempe legem poſitiuam latam pro futuro tempore , quantumuis tollat etiam conſuetudinem immemorialem , non ſolum præteritam , imo & futuram , & eam prohibeat , aut improbet, ſiue reprobet , vt iniquam ; nihilominus nouam conſuetudinem contra talem legem introductam ſuſtineri iuxta diſtinctionem tam hic relatam in verſ. *major eſt difficultas* , dicendum eſt ita,vt non obſtent verba relata *dicta l.* 1. *tit.* 18 *lib.* 9. *recompil.* ibi *ſaluado ſi las tales franqueças fueren aſſentadas en los nueſtros libros de lo ſaluado* ; &c. quia hæc lex , quam loqoatur de improbando priuilegio ; imo & de inualidanda conſuetudine etiam immemoriali : tamen illa clauſula *ſaluo* ſolum referri poteſt ad priuilegium , quod improbant prædicta verba , niſi ſcriptum fuerit in libro *de lo ſaluado* , de conſuetudine ibi etiam ſaluanda nullomodo loquitur , nec loqui valet ; quia cum conſuetudo actibus , tempore acquiratur ab introducentibos illam , qnomodo poſſet practicari vt illa ſcriberetur in dicto libro , niſi poſt tranſactos annos memoriam hominum excedentes ; quod requiſitum reſpectu conſuetudinis introductæ poſt conditam illam legem ex tempore futuro ſubſequenti , & hoc præcedente petitione illius , aut illorum, qui eam introduxiſſent , quod nulli peterent , ne inciderent in litigium cum fiſco Regio contradictore.

35 Et ſic quidquid inuoluunt late idem D. Ioannes del Caſtillo *ſub dicto cap.* 20. *de tertiis à dict. numero* 22. confundens priuilegium cum conſuetudine ad effectum , vt de vtroque debeat conſtare in libro *de lo ſaluado* ; tamen fortiter pugnant contra illum verba *dicta leg.* 16. *tit.* 27. *lib.* 9. *recomp.* in qua poſtquam idem Reges D. Ferdinandus , & D. Eliſabet *in l.* 15. *ibi* 7. *in dict. l.* 16. in verbis ſeqoentibus diſtingit : *por que ſeamos informados que à auido dada ſobre ſi los noventa dias en que la ley preçedẽte ſabla para preſentar los Titulos , o priuilegios que tienen , los que pretenden lleuar las coſas en la dicha ley contenidas y la diſpoſiçion della ſi ſe entiende , con el , que no tuuiere Titulos , que preſentar , y ſe auida de preſcripçion immemorial. y por euitar eſto declaramos , que la dicha ley no ſe entiende con el que alega , y prueba la preſcripçion immemorial.* Ex quibus verbis Mieres *in* 4. *p. de Majorat. quæſt.* 10. *numero* 156. & Ioannes Guttierez *de gabell. dict. quæſt.* 5. *numero* 18. vt refert etiam idem Caſtillo *numero* 23. maiorem vim in hoc caſu præſtant præſcriptioni immemoriali , quam priuilegio.

36 Et quamuis idem Caſtillo acerrimè impugnet, explanando dicta verba , vt tantum intelligantur, nempe quod qui tantum iuuatur præſcriptione immemoriali , valeant vltra dies 90. ibi poſitos illam probare , aliter ſi priuilegio vellet ſuam exemptionem probare , contendens , quatenus ad requiſitum dicti libri *de lo ſaluado* patificari priuilegium , & conſuetudinem

immemorialem per alia verba *dicta leg. 9. tit. 27. lib. 9. recomp.* ibi. *que ninguno se excuse por priuilegio, ni pro otra raçon de pagar el seruiçio, y mentargo, salico los contenidos, y saluados en el quaderno*, id probans ex vers. ibi: *ni por otra raçon* ex *dicto num. 23. vers. res*, quod magis videtur confirmari ex verbis *dicta l. 1. tit. 18. lib. 9. recomp.* ibi, *que no se excusen de pagar las dichas Alcaualas, por vso, ni costumbra, aunque sua immemorial, ni por otra raçon alguna, ni por cartas, ni priuilegios, ni Albalaes, que tengan de los Reyes*, &c. adhuc debent intelligi singula singulis referendo iuxta supra adductam distinctionem; non enim consuetudo immemorialis futura post latam legem improbantem illam, pendet ab inscriptione libri *de lo saluado*, vt patet, sed tantum consuetudo immemorialis introducta ante legem conditam, illam prohibentem, de qua facilius potuit constare, & ita saluari in libro *de lo saluado*.

37 Et ob id dict. l. 1. de consuetudine præterita loquens contra illas personas, & ciuitates, quæ sine causa se eximebāt à prædicta *Alcuala* solutione, prohibendo, & cassando priuilegia, titulos quoscumque, etiam consuetudinem immemorialem, quibus protegerentur in sua exemptione, illos repellendo, prætendentes, tantum declarauit exemptos fore illos, qui inscripti forēt in relato libro *de lo saluado* protecti aut priuilegio, aut consuetudine immemoriali, quam supponont Reges Ferdinandus, & Elisabet, introductam iam fuisse, aut alia ratione iusta; non enim aliquid de improbanda consuetudine immemoriali futura, Reges loquuti fuerunt, vt patet ex contextura illius legis, & innatur expositio hæc ex verbis plurium schedularum Regiarum, quas retuli sub dicta alleg. præced. & in dicta epistola ad Regem, quibus Reges catholici, ac alij huc vsque indulgent, etiam pro Ministris Sancti officij, qoidquid vsu, & consuetudine sit in eorum fauorem introductum.

ALLEGATIO XV.

An si aliquis Dux, Comes, aut Marchio, vel Dominus Vasallorum, aliave persona, aut communitas, esset vel per emptionem, contractum onerosum, seu lucratiuum titulum, vt donationis, Dominus vectigalis alicuius loci, & contingeret quod Minister aliquis officialis Sancti officij, vt Alguacelus, Secretarius, susceptor bonorum Fisci aliave persona ex annumeratis alleg. præcedenti n 3. requisita noluisset vectigal, vulgo *la Alcauala* soluere tali Duci, aut Domino, possit Dominus *Alcauala* se tueri *l. Regia 1. tit. 18. lib. 4. Recomp.* qua tutatus est Rex iuxta dicta dict. alleg. præced. ex regula, quod subrogatus, gaudet beneficio subrogantis? Et an hæc exactio posset demandari coram iudice sæculari, exploso foro inquisitionis.

SVMMARIVM.

1 *Lis inquisitionis logron refertur.*

2 *Dominij causa eadem non adest in Duce, Domino-ve Vasallorum, ac in Rege numeris sequentib.*

3 *Vasallorum Domino concessis Dignitatis Regalis praeminentiis non inde concedi dicontur bona vacantia.*

4 *Regalia iura per se sumpta absolute non possunt in alium transferri, etsi Regaliarum exercitium possit aliquibus per Regem concedi expressè, vt num. 5. aliter de immunitate, vt num. 6.*

7 *Decima, etsi à laicis nequeant possideri, potest vero ab illis prascribi ius, illas non soluendi.*

8 *Iurisdictio contra Regem, non prascribitur, nisi tempore immemoriali, contra alium quemlibet, tempore ordinario decem, aut viginti annorum.*

9 Alcauala *duci, aut Domino Vasallorum debita, prascribi valet, vt non soluatur tempore ordinario, etiam contra emptorem, aut donatarium. Et quare num. 11. & 12. & cur non sic contra Regem num. 13.*

10 *Instantia prosequuta coram iudice Ducis, aut Domini Vasallorum, vulgo* Alcade major, *vilipenditur à iudicib. Regiis Cancelleriarum, aliter de instantia agitata coram iudicibus ordinariis populorum. vulgo* los Alcaldes ordinarios.

11 *Priuilegium mutatur, mutatione persona.*

12 *Donatarius Regis queit disponere de rebus sibi donatis, sicut de aliis propriis.*

14 *Decima, & emphiteusis Ecclesia Romana debita, non nisi centanaria prascribuntur;] attamen contra alios tempore ordinario canonico.*

15 *Subrogatur, quando dicatur vti eisdem qualitatibus, ac subrogans n. 16. & 17.*

17 *Cessionarius quando dicatur plenè succedere in ius cedentis n 18. & n. 28.*

19 Alcaualarum *Dominij Regis donatarij, semper illas exigendo à Vasallis, agunt de proprio interesse, quamuimus velint inuoluero Regis nomea, & n. 21.*

20 *Prascriptum dicitur tantum, quantum possessum.*

22 Alcauala *sic dicta noua,* del vno, dos y tres por ciento, *non debet solui ab officialibus Sancta inquisitionis, Ducibus, aliisve Dominis Vasallorum, imo nec Regi, num. 23. 24. 25.*

23 *L. 1. tit. 18. lib. 9. Recomp. solum fuit loquuta de alcaualis antiquis.*

24 *Nomen non identificat, nec agregat res, sed tantum earum qualitas, voluntas, atque Domini animus destinantis illas.*

25 *Officiales Sancti officij, non minus Regia voluntate proprij Decreti anni 1643. declarata, exempti sunt à solutione noua* Alcaualæ, *ac antiqua, aut millionum.*

26 Alcaualæ *exactio de vsu antiquo contra officiales Sancta inquisitionis, petitur, & litigatur coram inquisitoribus, non obstantibus ordinationibus Regis, de quibus n. 27.*

28 L. cum vendente, cod. vbi causæ fiscal.

OCCASIONE alterius litis antiquæ pendentis in hoc Concilio supremo inquisitionis inter Ducem *de Nagera*, & Franscom Ricoz de Gazeta, 1

Gazeta, Receptorem Sanctæ inquiſitionis Regni
Nauarræ, alias Logroñens, pro iure dicti Miniſtri
officialis Sanctæ inquiſitionis ſuffragium præſtitij;
tum ex allegatis ſub dicta allegatione præcedenti
contra ius eiuſdem Regis per regulam, *ſi vinco vincentem, à fortiori vincam te.*

2 Et fortius, quia non debet militare eadem cauſa Dominij in duce, aut Domino Vaſallorum, ac
adeſt in eodemmet Rege poſtulanti per ſuos exactores, ſiue arrendatarios Vectigal, aut alias gabellas ſibi exolui; non enim ius Regaliæ transfertur ad Ducem, ſeu Vaſallorum Dominum cum
illis prærogatiuis, quæ reſident in eodem Rege, ſi
3 vectigalia non donaſſet, aut alienaſſet. † Et facit,
quia etſi Domino Vaſallorum à Rege conceſſæ
ſint Dignitatis Regalis præeminentiæ; non tamen
poterit occupare bona vacantia; quia hoc ius non
eſt effectus iuriſdictionis, ſed tantum Dignitatis:
ita plures relati à Bobadilla *in politica lib. 2. cap. 16. num. 216. lit. B. & C.* & cum Nouario, & Valenzuela latè diſputantibus *in l. 1. cod. de bonis vacant. lib.* 10. *a.* 3. *&* 14. reſolutiue D. Franc. de Amaya *num.* 36.

4 Et fulcitur ex illa generali doctrina, quod Regalia iura per ſe ſumpta abſolute, non poſſunt in
alium tranſferri, quia Regaliæ ſunt affixæ oſſibus
Domini Regis; ita quod ab eo ſeparari non poſſunt, cum tunc non eſſet Rex, & ſibimet contradiceret eſſe Regem, & iura Regalia non habere: ita Accacius Ripol, *tract. 1. de iuriſdict. n.* 212.
5 † Qui licet *à num.* 313. *ad* 337. ſcribit, exercitium
autem Regaliarum, benè poſſe Regem aliquibus
concedere exprimendo expreſsè, & ſpecifice iura
Regaliæ in conceſſione per textum *in cap. quoad tranſlationem de offi.io deleg.* per quem probant
DD. in conceſſione generali, non cenſeri conceſſa
iura Regalia, Albericus *in l. quoties cod. de precib. imperat. offerend.* Anchatran. *conſ.* 331. Boëtius
deciſ. 50. Peregrin. cum aliis *de iure fiſci lib. 1. tit. de his, qui habent iura fiſcalia num.* 75. quod intelligit Ripol. *ſupra num.* 333. *&* 334. quando Rex
transfert Regaliam aliquam in tertium, dicens tunc
non cenſeri tranſlata Regalia ex verbis ſequentibus, ſed requiri ſpecialem iuris Regalis declaratio-
6 nem. † Verum ſi Rex non agat de transferendo
iure Regalium, ſed immunitatem alicuius Regaliæ, tunc non eſſe neceſſariam expreſſionem
indiuiduam Regaliæ, quia diuerſa ſunt concedere Regaliam, vel immunitatem ab ea, quo
caſu refert ex Amad. de Ponte *in tit. qui feudum dare poſſunt num.* 40. 41. *&* 42. dici Regaliam acquiſitam exemptiuè, vel acquiſitiue.

7 Itaque etſi ex dictis pateat iura Regalia, modo
dicto poſſe à Rege, in tertium transferri; imo &
per verba generalia, ſi ille, cui fit conceſſio, eſſet
à tempore antiquo in vſu, & exercitio Regaliarum; quia ille vſus declarat conceſſionem generalem comprehendere exercitium, & exemptionem
Regaliarum, vt tradit Roſenthal *de feud. cap.* 5.
concluſ. 14. *num.* 7. *& de exigendis gabellis*, docet
Decian. *reſponſo* 124. *num.* 42. *&* 43. argumentantes à ſimili; quia ſicut decimæ à laicis non
poſſunt poſſideri, vt dixi latiſſimè per textum ibi
in cap. cauſam 7. *de praſcript.* libertatem tamen
non ſoluendi decimas præſcribi poſſe per gloſſam
in cap. in aliquibus de decimis. verbo *loci conſuetudine*, quam ſequuntur DD. ibi, Pelin. *in dicto cap. cauſam*, Bald. *de praſcript.* 5. *p. princip. q.* 7.
vti etiam probant DD. per textum *ibi in cap. de quarta* 4. *de praſcript.* vbi & ego latè, Ioan. Gutierez *canonic. quaſt. cap.* 21. *num.* 64. Couarr.
lib. 1. *verſ. cap.* 17. *num.* 10. & in illis iuribus
alij recentiores à me citati. Et per hanc doctrinam,
faueri Ducem *de Nagera*; verius tamen eſt eam
potius applicandam Miniſtris officialibus Sanctæ
inquiſitionis, qui à tempore maiori 150. annorum
ſunt in vſu, & poſſeſſione non ſoluendi Regibus
prædictum Vectigal, & clarius nec Duci de Nagera teneri ſoluere relatum, quod ipſe prætendit,
nec alios illius inquiſitionis, ſi forte in oppidis illius Ducis, alteriuſve Domini Vaſallorum, poſſiderent prædia, aut bona alia mobilia, aut immobilia, quorum ratione alij laici non exempti, illi
Vectigal ſoluunt, ex dictis in relata allegatione
præcedenti.

Et eſto quod relatus inquiſitionis Miniſter non 8
iuuaretur per dicta in dicta alleg. iuuaretur vero
contra prædictum Ducem de Nagera, ex ſequentibus. Primo, quia etſi iuriſdictio non præſcribatur contra Regem, niſi tempore immemoriali, *l.* 1. *tit.* 15. *lib.* 4. *recompil.* de quo Balboa
cum multis, *ſub cap. de quarta de praſcript.* & ego
cum aliis *ſub illo tit.* adhuc præſcribitur tempore
ordinario decem, aut viginti annorum, contra
quamlibet etiam perſonam, quæ illam quomodolibet acquiſierit, ſiue præſcriptione, aut priuilegio,
Cou. *in regul. poſſeſſor.* 2. *p.* §. 3. *n.* 5. Azeued. *in l.* 20.
tit. 18. *lib.* 9. *recomp. n.* 4. Narbona *in l.* 20. *alias* 18.
tit. 1. *lib.* 4. *recompil.* † Qui argumentatur de præſ- 9
criptione ab exemptione *alcauala* ad exemptionem
iuriſdictionis, inferens *num.* 92. *num.* 93. *&* 99.
quod ſi aliquis Familiaris Sancti officij, ſe reſiſteret iudici alicuius Domini Vaſallorum, non amittit forum inquiſitionis; eo quod in concordata *dicta*, *legis* 20. *alias* 18. ſolum excipitur caſus reſiſtentiæ factæ iudicibus, aliàs Regiis, & quia iudices deputati ab huiuſmodi priuatis Dominis, non
poſſunt Regij iudices vocari, cum non à Rege,
ſed ab ipſis Dominis conſtituantur. † Et ob hanc 10
cauſam quotidie videmus practicari in Regalibus
Audientiis, Cancellariis, & conſiliis ſupremis, inſtantiam proſequutam coram talibus Dominorum
iudicibus, vulgo *ſus Alcades maiores*, paruipenderi, ac ſi numquam coram talibus iudicibus lis tractata eſſet: & quamuis Bobadilla *in politica lib.* 1.
tom. 1. *c.* 16. *n.* 19. cum Auendaño. Montaluo, Azeuedo, & aliis, quos refert *gloſſ. ibi lit. B.* dicat
Dominos Vaſallorum, eſſe in ſuis territoriis Regum Vicarios, & Prætores perpetuos obligatos ad
obſeruantiam Legum Regalium, & Capitulorum
de cortes, iuxta *l.* 5. *tit.* 1. *lib.* 2. *recompil.* Ego autem quoad punctum Familiarum credo comprehendi ſub relata concordia, quando ſe reſiſterent
iudicibus oppidorum ordinariis, etſi vt moris eſt
nominarentur, ſiue confirmarentur quotannis à
Dominis Vaſallorum, quales ſunt *los alcaides ordinarios de los lugares*; eo quod in iſtis ſemper relucet iuriſdictio Regalis, quorum ſententiæ latæ,
cauſant primam inſtantiam apud iudices maiores
prædictarum Audientiarum, Regalium, cancellariarum, aut conſiliorum ſupremorum; & in hoc
ſenſu accipio Bobadillam.

Secundo, quia exemptio à ſolutione pedagiorum, vulgo *Alcaualas*, procedit virtute præſcriptionis ordinariæ contra emptorem, aut donatarium earum, Azeued. *in dict. l.* 1. *tit.* 18. *lib.* 9. *recompil. n.* 17. *& in l.* 1. *tit.* 15. *lib.* 4. *n.* 53. Roderic.
Suarez *in quaſt. maurat. num.* 24. quia mutatione
perſonæ, mutatur priuilegium rei iuxta ea, quæ
latè dixi *ſub cap. penult. de foro comp. & ſub cap.*

Ecclesia Sancta Maria de constit. etiam in materia gabellarum, quando possessores fundorum transeunt ad aliqua exemptionis priuilegia: DD. per textum *in l.fin. cod. de inoffic. testament. l.Paulus* 90. alias per procuratorem *ff.de acquirenda hared.* Larrea *allegat.*11. *num.fin. in fine per l.*1. *cod. de imponend. lucr. descript. lib.*10. Vbi D.Franc de Amaya, *& per leg.licitatio §.fin. ff.de public. & vectigal.* cum Bart. Baldo, & Craneta, & expressè Bartol. *in l.si publicanus §. in vectigalibus ff.de public. & vectig.* dum docet, vt licet in præscriptione contra Principem requiratur tempus immemoriale, contra eum tamen, cui Princeps concesserit vectigal. sufficere præscriptionem ordinariam: ita etiam Bald. *in cap.*1. *qua sint Regalia, & conf.*257. *num.*2. ibi: *secundo præmittendum est, quod licet villa, vel castrum talè ius præscripserit, licet contra fiscum imperij, præscribi non possit; immunitas tamen contra villam, vel castrum bene potest præscribi: nam iura villa, vel Castri præscribuntur spatio* 40. *annorum*, & per alia verba infrà: *præterea quando alicui competit ius ex priuilegio, & consuetudine, & ego vellem contra illum præscribere, satis sufficit præscriptio quadragenaria*, vt notant Bart. *in dicto §.in vectigalibus*, Narbona *in dicta l.*2 *lib.*4. *tit.*2. *ex num.*94. vbi sequuntur Boerium dicentem *in decis.* 246. *quod immunitas a solutione collectarum Regibus debitarum, non minori, quam* 40. *annorum spatio præscribitur; quod si priuato ex priuilegio debentur decem, aut viginti annorum, præscriptione acquiretur.*

12 Tertio quia si ipse Dux *de Nagera*, & quilibet Dominus Vasallorum, possunt vti Regis donatarij, aut cessionarij, eximere à solutione tributorum sibi debitorum, vulgo *Alcaualas*, quoscumque suos Vasallos, Larrea *alleg.*7. *numer.*15. quia de rebus à Rege donatis potest donatarius liberè disponere sicut de aliis suis propriis bonis *per l.*6. *tit.*10. *lib.*5. *recompil.* sequitur aduersus Ducem, aliosvè Vasallorum Dominos, posse etiam dictos Vasallos priuilegio; condonatione, vsu, aut præscriptione temporis ordinarij præseribi, vt dictum est, & maiori fundamento officiales sancti officij, qui ab hinc plus 170. annis, sunt in possessione non soluendi tributa, nec *Alcaualas*
13 Dominis Regibus, vt dictum est alleg. præced. † in quibus etsi militet alia potentior ratio, ne subditi vlla præscriptione immemoriali eximantur à solutione alcaualæ, nempè, quia Reges defendunt, & conseruant Regna, & subditos suos in pace iuxta *dict. l.*1. *tit.* 18. *lib.*9. *recompil. l.*2. *tit.* 15. *lib.*4. *recompil.* quæ prohibuerunt præscriptionem actiuam, & passiuam, adhuc respectu officialium S. inquisitionis, hic rigor non militat, vt ibi explanatum est, quid mirum, quod dictus Dux dicatur iniustè vexare officialem inquisitionis in se, & in suis prædecessoribus à tanto tempore exemptis à prædicta exactione *Alcauala*; quia etsi vniuersa alcaualæ contributio Duci debeatur in propriis locis, potuit virtute possessionis contrariæ excipi ab illo vniuerso, illa species officialium S. inquisitionis, vel non includi, vt declarare videtur Bald. *dicto conf.* 257. ibi: *nam etiam ab vniuerso potest excipi quadam species per non vsum, vel verius non includi:* argum. *leg.*1. *l.ab omnibus ff.de legib.* & fortius contingit in dictis officialibus, siquidem numquam à tempore fundatæ inquisitionis scitur aliquando soluisse, nec Regibus, nec aliis Vasallorum Dominis.

14 Et omissis aliis fundamentis, vt sunt decimarum emphyteusis Ecclesiasticæ, aliarumvè rerum, quæ dum debentur eidem Pontifici, aut Romanæ Ecclesiæ, centenaria saltim desideratur præscriptio. Quæ si debeantur aliis personis, etiam laicis, proceribus donatione, aliove titulo, tempore tantum ordinario contra ipsos præscribi valeut per congesta cum multis à Barbosa *in cap. ad audientiam de præscript. & in capitib. sequentibus; item in cap. transmissa*, Vbi communiter scribentes, & ego in dictis iuribus, non obstat titulus inscri-
ptionis nostræ alleg. 14. † ex regula, quod sub- 15
rogatis intrat cum eisdem qualitatibus, quibus vtebatur subrogans, de qua regula cumulaui *sub cap. quia V.*11. *de iudiciis quæst.*22. *&* 24. nec alia, nempè regula iuris, priuilegium, scilicet cedentis, transfertur in cessionarium cum actionibus, & iuribus cedenti pertinentibus, ex *l.in fraudem* 45. *§.qui pro alio* 9. *ff.de iure fisci, l.tempus* 29. *ff. de re iud. l.emptor.* 5. *cod. de heredit. vendit. l.in omnibus* 68. *ff.de reg. iuris*, de qua etiam dixi *sub de*
*cap. quia V.q.*23. † Nam prima regula, vt dixi *in* 16
dicto cap. quia V. dict. quæst. 22. ex decisione Pontificis ibi, quam latè tractaui ibi *à quæst.*1. solum potest habere locum, quando subrogatus omnino, & sine differentia succedit in iuribus subrogantis, non quando adest diuersa ratio in subrogato, & in subrogante iuxta quæ latè expendit in eo textu Alciatus *ex n.*3. vt hic in casu nostro
contingit per fundamenta *à n.*1. *relata* † Nec di- 17
ctum de correlatione inter cedentem, & cessionarium: nam respondetur priuilegia personalissima inhærentia Regiæ personæ, vt Regi, cui incumbit cura de Regno, & eius conseruatione, nequeunt transferri, nec consistere in alia vlla persona *ex l.in omnibus* 68. *ff.de reg. iur. l.ex pluribus* 42. *ff. de administrat. tutor.*

Quare, etsi Dux Naxeræ, aut alius quilibet 18
Dominus Vasallorum, velit se tueri dictis regulis subrogati, & subrogantis, cessionarij, & cedentis, hoc tantum poterit sustineri quoad partem, vt possit petere Dux à Vasallis dictas *Alcaualas*, quæ ante emptionem, aut Regiam donationem ipsimet Regi debebantur, sed non se tueri titulo dictæ *leg.*1. *tit.*18. *lib.*9. *recompil.* nec aliarum prohibentium quamcumque præscriptionem *de Alcaualas* contra Regem; quia respectu Ducis, aut cuiusvis Domini Vasallorum, cessat illa primordialis ratio prohibitæ præscriptionis, vt dictum est hic *à n.*1. iuxta elegantem doctrinam D.Ioannis de Solorzano, *in polit. indiana lib.*5. *cap.*2. *fol.*758. vers. *mas difficultad*, ibi, *y lo que deçimos que las acçiones que competen al cedente, competen al cesonario, es verdad proçede para lo tocante a la exaçion, y antelaçion, pero no para que pase en el cesonario el priuilegio, que por causa especial, competia a la persona de el cedente, O por raçon de la causa, que no milita, ni se halla en el cesonario, si no es que la acçion se intente en nombre de el tal cedente, y para su vtilidad, ex dicta l.*68. *ff.de reg. iur.* & cum nec vtilitas aliqua, seu damnum de tali præscriptione contra Ducem, aut Dominos Vasallorum in præsenti casu valeat considerari; sequitur vt quamuis Regio nomine exigerentur *Alcauala*, à Duce, vel ab alio, nullum inde damnum, aut vtilitatem Domino Regi parari.

Nec oberit posse Ducem Naxeræ, aut Domi- 19
num alium *Alcauala* recurrere contra Regem venditorem, aut donatorem ex causa onerosa, vt contractus obseruetur per illa, quæ latè dixi *sub cap.* 1. *de probat. &* vt illæsus conseruetur eorum quilibet,

libet, quia ſi conſiderentur Dux, & Domini Vaſallorum poſſeſſores ex donatione liberali, ceſſabit euictio per textum *in l.ad res.62. ff.de edilitio edicto, l.aristo 18. §.fin. ff.de donat. l.Iulianus 131. §. qui fundum in fine ff.de verb.oblig.* vbi DD.Oſuald. ad Donel. cum multis *lib. 21. comment. cap. 12. litt. T.* ſin autem fuerint acquiſitæ, præſcriptione ſolum acquiſitum diceretur, quod eſſet poſſeſſum
20 iuxta doctrinam Baldi *dicto conſ.257.n.2.* † quia tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum *cap. cum in tua 30. de decimis, cap. ſine poſſeſſione de reg. iuris, lib.6. l.ſine poſſeſſione 25. l.iuste 44. ff.de vſucapion.* ſi vero fuiſſent emptione acquiſitæ, aut alio titulo oneroſo, ſiue ante fundatum Tribunal inquiſitionis, ſiue poſt, præſcriptio ordinaria locum habuit, quæ alias in Regem non eſſet potens per iam dicta hic *à n. 6.* & ſub n.præced.
21 Videmus enim prædictum Ducem, ſicut alios Marchiones, comites, & Dominos Vaſallorum exigere à Vaſallis proprio nomine, non quidem Regis præfatas *Alcaualas*, quarum Domini directi ſe ſeruitque iactant recondendo, & numquam manifeſtantes titulos acquiſitionis illarum fugiendo ab examine, quod Regij Patrimonij Fiſcales ſolent perquirendo nomine Regio facere, mouendo lites contra tales Duces, aut Dominos, quibus preciſè eadem exceptio directa obeſt illis; quia ea propria perſona, & commodo exactores ſunt per doctrinam Bart. *in l.doli ff.de nouationib.* Caualcan. alios referens *deciſ.56.n.365.* Solorzano vbi ſupra in dicto verſ. *mas difficultad.*
22 Et contra Ducem, & alios Dominos ſine vllo dubio, reſpondetur, quod ſi intendiſſent exigere à propriis Vaſallis aliam nouam *Alcaualam*, dictam *del vno, dos, y tres por çiento* recenter tempore noſtri Regis Philippi IV. impoſitam, atque in curiis conceſſam, numquam audiendos fore; tum quia dictæ nouæ *Alcauala*, etiam in oppidis Vaſallorum, vbi *Alcauala* debentur à ſolis conductoribus Regis exiguntur, & ad hunc effectum, ſolent vicini ſe obligare in publico conſilio, vulgo *en caueçarſe* pro tanta, aut tanta quantitate pecuniæ vſualis quotannis ſoluendæ iuxta populorum totius Regni Caſtellæ oſſa; quod probatur ea iam dictis; eo quod dictæ *Alcauala* ſunt de alia ſpecie, quam antiquæ, & eſto eſſent eiuſdem, dependent ab alio onere Regio, impoſito ob cauſam publicam ſoli Regi permiſſam, ſicut de millionibus, vulgo *ſiſſas* dictum fuit ſub alleg. 4. præcedenti.
23 Et fortius patet, quia etiam reſpectu iſtarum collectarum, *del vno, y dos por çiento*, etiam officiales ſancti Officij ſunt immunes, & exempti à ſolutione facienda eidemmet Regi imponenti ex ea ratione, qua diximus de eiſdem *ſiſſis dict. alleg.* 14. & quia talis *Alcauala* onus non includitur ſub diſpoſitione *dicta l.1. tit.18. lib.9. noua recomp.* de cuius intellectu latiſſimè adduxi ſub dicta alleg.4. quæ ſolum fuit loquuta *de Alcaualis* antiquis iam impoſitis, & nihil de in poſterum imponendis, abſque eo, quod obſtet, vt denominentur eodem vocabulo, nec regula iuris, acceſſorium,
24 ſequitur naturam ſui principalis † quia nomen non identificat, nec agregat res, ſed tantum earum qualitas, & voluntas, atque Domini animus deſtinantis illas ſub ea ſubordinatione, iuxta textum *in l.cum fundus 10. ff.deleg.2. l.pradiis 96. §.Balneas 4. & ſequent. ff.deleg.3.* Amaya Legendus *cod. de annonis, & tribut. lib.10. n.81. & 82.* vbi valide explanat. Deinde quia ſi, vt ſub *dicta alleg.14.* dictum eſt officiales S.officij, ſunt exempti à ſolutione dicti tributi *de la Alcauala* antiqua Regi ſoluenda ab aliis, non obſtante diſpoſitione *dicta*
l.1. tit.18. lib.9. recompil. † & multo minus erunt 25
ſub obligatione ſoluendi has nouas propter ſchedulam Philihippi II. ibi ſub *num.5.* adductam, & propter adductam ibi declarationem noſtri Regis Philippi IV. Februarij 12. anni 1643. quo ipſe Rex interrogatus, atque impetitus à Domino Inquiſitore Generali, reſpondit, ſibi placere, quod dicta ſchedula anni 1568. loquuta de ſiſſis, extenderetur ad non ſoluendam *Alcaualam* per officiales S.inquiſitionis, in Tribunalibus, vbi vſus ſic in fauorem eorum inualuit, ob quod ſine vllo dubio reſpectu Ducis, & aliorum Dominorum de Vaſallis, liquet noſtra ſententia, & praxis ſine controuerſia, tam in antiquis, quam in nouis alcaualis.

Ad ſecundam Allegationis partem, an prædi- 26
cta *Alcauala* exactio eſſet demandanda coram Iudice ſæculari, aut coram Dominis Inquiſitoribus preciſè? Et adiunctis hic, quæ adduxi *ſupra p.1. alleg.4. & allegat.6 2.* in fine vtriuſque, coram quo Iudice, Miniſtri, & officiales ſancti Officij ſunt conueniendi, quoties pro tali exactione moleſtantur ab exactoribus Regiis, breuiter reſpondeo de more omnium Tribunalium inquiſitionis, vt ibi aſſignaui, fuiſſe, vt ſimiles lites tractarentur in ſingulis Tribunalibus inquiſitionis, vbi degunt, & exercent propria officia officiales, vt exemplis innumeris liquet, taliter, vt numquam aſſenſus præſtitus ſit, vt tales exactores compellant dictos officiales cum effectu ad ſolutionem penſionum, collectarum, & tributorum, vt apparet ex fundamentis latè adductis à me ſupra allegat. 14. hic applicandis.

Nec oberunt leges Regiæ, & capitula, quibus 27
conceditur conſilio ſupremo Regis patrimonij talis cognitio, etiam inter partes iuxta *leg.2. in cap.* 25. ibi: *que puedan conoçer de todos los pleytos de Iuſtiçia entre partes ſobre rentas Reales, pechos y derechos, que ſe deuan a ſu Mageſtad, y fueren ocupados por qualeſquier perſonas, y de todo lo anexo, y dependiente a ellos*, & *in cap.26.* ibi: *item han de conoçer, y conozcan* priuatiuè *de todos los pleytos de Iuſtiçia entre partes, que vbiere, y ſe ofreçiere contra arrendadores, Theſoreros, Receptores, fieles, cogedores, y otros perſonas, que vbieſen cobrado rentas Reales &c. & in cap.27.* ibi: *de todos, y de qualeſquier pleytos, que vbiere entre partes, que reſultaro de el en cauęçamiento general, y condiçiones de el, y repartimientos, y haçimientos de rentas*, & infrà ibi: *y de los pleytos, que reſultaren de los arrendamientos, y condiçiones de ellos, y de las poſturas, pujas remates, y prometidos, que ſe vbieren echo, y dado por el Tribunal de contadores ſobre aya los dichos pleytes entre partes:* nam vt aduertit Carleual. *de iudic. p.1. diſp.2. n.707.* & alij cum eo, prædicta capitula procedunt, quando interuenit Regale intereſſe immediate; in quo caſu tantum habebit cognitionem, & iuriſdictionem, iuxta DD. *per leg.1. & tit. cod vbi cauſa fiſcal. l.1. cap. 3.4.* & ſequentibus *tit.2. lib.9. recompil.* Bald. *in l.2. cod. vbi cauſa fiſcal*; Peregrin. *de iure fiſci lib.4. tit.4.* quos refert, & ſequitur Larrea, *allegat.7. n.3.* quietſi videatur contrarium tenere ibi *n.23.* loquitur tamen de caſu, in quo interuenit Regale intereſſe, vt patet in verbis ibi: *Vnde apparet cum Dominus prædicti loci contra leges noſtras ius commune, & conſuetudinem intendere* velit,

velit, extendere vectigalia, & exigere illa, quæ ad Regem pertinent, necessario in senatu Regalis patrimonij de causa cognosci debet, videndus etiam *n.4. & fin. & n.3.* Vbi fundat iurisdictionem prædictam in vtilitate, siue damno Regalis patrimonij ibi: *nam vbi quæritur de vtilitate, vel damno Fisci, & patrimonij Regalis, in hoc senatu de eo cognosci potest*; quod interesse in casu nostræ allegationis non adest.

28 Et minus uberit decisio *leg. cum vendente dict. tit. cod. vbi causa fiscal.* vbi videtur Iudices fiscales posse cognuscere inter personas priuatas, quando vna conuenit aliam super causa, quæ dependet à Fisco: nam respondetur cum glossa ibi, forum Fisci esse inter partes voluntarium, iuxta *l.1. cod. de iurisdict. omn. iudic. l.1. cod. de pedan.iud.* & melius, vt colligitur ex *dicta l.cum vendente*, quatenus ex eo colligitur; ideo sic factum; quia nondum Fisci interesse erat satisfactum, ex verbis ibi, *& vsuras, quæ Fisco soluenda sunt*, præcipue, si pretium rei venditæ nondum esset solutum iuxta textum *in l.quod vendidi 19.ff.de contrahenda empt.* videndi sunt DD. *in dicta l.4.* & Peregrin. *de iure fisci lib.7.tit.1.n.4.* Farinac. *in fragment. crimin. litt. F.n.182.* in fine, & alij relati ab eodem Carleual. *dicta disp. 2. n.710.* qui etsi dicat ibi *num.708.* & Olea *decos. iurium tit.6.q.3. num.30.* ex alio capite fieri, vt qui causam habet à Fisco, conuenit, & conuenitur apud Iudices fiscales; sic vt in quolibet Fisci cessionario transeat fiscale forum, intelligitur de Fisci cessionario ex causa necessaria, non si ex causa voluntaria, vt suprà est relatum, quia in necessitate nemo est liberalis, & securius, vt diximus procedat, quando cessionarius litigat nomine cedentis, agendo de illius interesse, non si tantum de propriu commodo tractat actione directa; ob quæ, aliis omissis, quæ valerent hic cumulari, satis apertè constat in præsenti alleg. respondendum fuisse pro officialibus sancti Officij, & foru inquisitionis.

ALLEGATIO XVI.

An officialis Sancti officij salariatus possit per viam exceptionis prouocari remedio legis si contendat *ff.de fideiussoribus*? Et quid si sit arrendatarius Regius?

SVMMARIVM.

1 *Proceditur sæpius per modum exceptionis, & præuentionis, & quare, à n.2.*
2 L.si contendat ff.de fideiussoribus.
3 *Causa naturalis potius, quam accidentalis, est attendenda.*
4 L.intra dies, l.in tribus ff de re iudicata.
5 *Reus originalis non debet à proprio foro repelli, etsi ipse prouocet ad iudicium contra Afflictum, & alios.*
6 *Officialis sancti officij salariatus, etsi actor prouocetur, videatur sequi de iure forum prouocentis rei, attamen semper in agendo, & excipiendo conuenitur, aut conuenit coram Inquisitoribus à n.8.9.& 10.*
7 *Clericus ex remedio legis* si contendat *prouocatur etiam in curia sæculari.*
8 *Officialis sancti officij actor originarius, est conueniendus coram Inquisitoribus, nisi aliquando, vt à n.11. & 12.*
10 *Officialis salariatus trahit etiam conuentum reum ad forum inquisitionis.*
12 *Officiales sancti Officij si delinquant, aut desiciant in officiis sæcularibus, quæ administrant, conueniuntur coram iudicibus Laicis: vbi de decretis supremi senatus Inquisitionis.*

SVppositis, quæ iam dixi de intellectu textus *in l.diffamari, cod. de ingenuis, & manumissis*, & *dict. l.si contendat in cap. intelleximus 7. de iudiciis q.3. & alibi.* Et quia solet esse modus frequens procedendi per viam exceptionis, & præuentionis iuxta quæ latissimè dixi *in cap. penult. de foro compet. à q.1.* super declaratione, nempè actori, vel possessori competere legitimam exceptionem, vt Iudicis officio implorato, creditori vel alij, qui de futuro posset perturbationes afferre, perpetuum imponatur silentium ad instantiam possessoris, vel eius; qui perpetua exceptione tutus est, & inquietari dubitet, & permittatur possessori, vel reo molestiam præuenire, & creditorem, vel ius in re habere, prætendentem, inuitum ad iudicium prouocare, ad hoc, vt ius suum magis sibi confirmet iuxta textum *in dicta l.si contendat ff.de fideiussorib.* Vbi Bart. & communis Doctorum, glossa *in l.Aurelius ff de liberat. leg. §.centum* Barbatia *in cap. si quis contra Clericum vol.4.* vers. *& in quantum*, vbi Abbas *de foro comp.* Socinus *cons.93.* Romanus, Gabriel. Cagnol. *in dicta l.diffamari, ampliat.6.* Contius *ibi n.108.* Capic. *decis.18.* Ponte *31. quinsilian.* Mandos. *de inhibition. q.49. num.6.* Franch. *decis. 256. in fine, & decis.385.& 657. lib.4.* Osuascus *decis.151.* Beregrin. *cons.82.n.14. lib.1.* Zucard. *cons.88.* Penitend. *decis.66. in fine,* Vinnius *cons.4. num.49. lib.1.* Marta *de iurisdict. p.2. cap.2. num.17.* Paz *in praxi tom.3. cap.9. §.2.* Sesse *decis. Regni Aragoniæ 115. lib.2.* Trentacinch. *variar. resol. lib.1. de diffamat. res.1.* Antonius Gomez *variar. resolut. lib.1. cap.1. num. 20.* Vbi cum aliis additionator Ayllon, Cancerius *variar. resol. lib.3. cap. 1. de action. & obligat. à num.53.* Gratian. *discept. forens. cap.85. à num.11.* Grassis *de exception. in præludio à num.246.* Gailius *lib.1. obseru.9.* Intrigliol. *de censibus quæst.65. & q.89.* Amato *lib.2. forens. resol. res.52 n.1.* cum Costa, Baldo, Porcio, Padilla, Cartario, Tuscho, & aliis, Couar. *variar. resol. lib.1. cap.18. n.3.* Azeuedus *in l.10. tit.13. lib 8. recompil. de la hermandad*, vers. *decimo extendo*, Molina *de primog. lib. 3. cap. fin. à num.22. & num. 30. & 31.* vbi eius Additionatores. 1

Et in terminis *dicta legis si contendat, dicta leg. diffamari cod. de ingenuis*, dicitur nihiluminus reus dictarum legum remedio vtens, quamuis primo loco prouocet ad iudicium † Et potius naturalis, quam accidentalis causa attendenda sit, *l.qui habet in princip ff.de tutelis*, vbi DD. Alex. *cons.103. lib. 5* Socinus *cons.94. vol.2. n.4.* vers. *tertio mouetur lib.2.* Couarruu. *variar. lib.1. cap.18.* Gratian. *dict. discept.85. lib.1. & discept. 686. n.11.* Macerat. *variar. resol. lib.1. res.64. sub n.4.* cum infinitis aliis Amato *dict. res. 12. n.2.* contra Afflictum indicantem decis. 268. potius actorem, quam reum dici, & Dec um *cons.686.* in fine, Paris, Ripam, & alios, contra quos insurgunt etiam Natta ad Alex. *dict. cons. 193.* in vers. *debet adiri lib.5.* 2 3

*lib.*5. Vrſillis ad Afflict. *dicta deciſ.*286. verſ. *ſed contrarium in facti contingentia contra Afflictum, fuiſſe deciſum.*

4 Nec obeſſe regulam textus *in l.inter dies*, *& l.in tribus ff. de re iudic.* Vbi actoris reputatur, qoi primo loco prouocat ad Iudicium, quia in terminis dictarum legum, quando originaliter reus propter iactantiam aduerſarij propulſat ad iudicium; propulſans nihilominus dicitur reus propulſatus, vt dixi *in dicta quaſt.* 3. *dict. cap. intelleximus de iudicis*, & in aliis locis.

5 Et ob id ſic ſeruatum fuiſſe in Romana Rota coram Cardinali Lanceloto Barchinonen. præceptoriam 17. Februarij 1575. teſtantur Gratian. *ſuprà numer.*9. *& deciſ. diuerſ. in* nouiſſimis *lib.*1. *deciſ.*236. Peregrin. *conſ.*82. *lib.*1. *n.*8. vbi reijcit etiam Afflictum, benè Franch. *deciſ.* 657. *à n.*5. *lib.*4. Galliard. *de abſolut. iuram.* §.4. verſ. *remanet illud num.* 19. Maceraten. *variar. reſol. lib.*1. *cap.* 64. *ſub n.*4. vbi quod eſt verior quidquid dixerit Afflictis, Trentacinq. *variar. dict. tit. de diffam. reſ.*1. *lib.*1. *ſub n.*6. Riccius *collect.*366. Muſcatel. *in praxi lib.*1. *p.*1. *gloſſa reus n.*13. vbi addit *lit. D.*Mynſing. *cent.*6. *obſeru.*90. Maſull. ad Capiciom, *deciſ.*10. *num.*2. *&* 3. Cardinalis Tuſch. *concluſ.*413. *n.*2. *litt. D. lib.*2. Menoch. *conſ.*1072. *ſub n.*19. *&* 20. Oſuaſcus *deciſ.*151. *n.*2. verſ. *nec obſtat.* Gaylius *lib.* 1. *obſeru.*9. *n.*7. Vbi quod communis opinio eſt contra Afflict. qoam etiam imperialis Camera ſequitur, & ſecundum eam iudicatum in dies fuiſſe teſtatur Amato ſub *dicto num.*7.

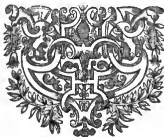
6 Et quamuis per hæc ſi contingeret, vt officialis ſalariatus ſancti officij prouocaretur, à reo originaliter, actor nihilominus iudicaretur, & ſic vt eſſet litigatorus in foro einſdem prouocantis; nempe in foro ſæculari, ſi laicus ſit, & cauſa ſæcularis, aut coram ordinario Eccleſiaſtico, ſi de illius foro eſſet reus originarius iuxta Bartoli doctrinam *in l.ſi ſocietatem* §.*arbitrio num.*18. *ff. pro ſocio*, Botrij *in cap. ſiquis contra Cleric. n.*6. *de foro compet.* Capic. *deciſ.* 18. vbi dicit, Cardinalem de Aragonia fuiſſe conuentum coram ſacro conſilio, Roman. *conſ.*412. *num.*2. Mandell. *conſ.*251. *n.*6. *lib.*2. vbi addit Vrſillis ad Afflictum *deciſ.*268. Gratian. *diſcept.*85. *num.*7. Patian. *de probat. lib.*1. *cap.* 56. *n.*24. Scaccia *de iudic. lib.*1. *cap.*34. *n.*43. Cancer. *variar. cap.*1. *de actionib. num.*61. *&* 62. Raudens. *conſ.*21. *n.*348. Contard. *in dicta l.diffamari*, Cooar. *dicto cap.*18. *variar. à n.*4. plotes
7 alij relati ab Amato *dicta reſ.*51. *ſub n.*3. † quia etiam Clericus ex dicto remedio prouocatur in curia ſæculari ex regula textus *in dicto cap. ſiquis contra de foro comp.* vbi plenè adduxi, & alibi de regula *actor ſequitur forum rei*, nec videatur po-
8 tentius officialis Sancti officij priuilegium † Tamen adhuc in puncto, de quo loquimur, attento magno prioilegio exemptionis fori reſpectu officialium Sancti officij, ſine dubio officialis etiam actor originarius, eſt conueniendus coram Dominis Inquiſitoribos; quia tales officiales, vt latiſſime dixi *ſub alleg.* 13.14 15. hic proximè relatis, & ex epiſtola ad Regem noſtrum Philipp. IV. gaudent priuilegio fori inquiſitionis, non ſolom in excipiendo, verum etiam in agendo, vt quotidiana praxis demonſtrat aduerſus omnes iudices Regios prætendentes aliquoties hos officiales anocare à foro inquiſitionis, quod numquam
9 permittitur † niſi forte daretur aliquis caſus ſpecialis defectus in officio Regio Reipublicæ, in quo defeciſſet aliquis officialis ſanctæ inquiſitionis; quia tunc ſuper illo libenter Tribunalia inquiſitionis remittunt illom ad iudicem Reglum competentem, vt dico in verſ. *quare n.*12.

Et ſic in terminis refert., & affirmat idem Ama- 10
to iudicatum fuiſſe poſt longam competentiam cum magna curia Regia *dict. reſ.*52. *ſub n.*4. co quod per cæſareas ordinationes officiales Sancti officij aſalariati veniunt ſimili declaratoria, tam in paſſiuis, quam in actiuis, quique vulgariter dicuntur habere vocem actiuam, & paſſiuam, in tantum, vt officialis Sancti officij ſalariatus trahat conuentum reum alienæ iuriſdictionis ad ſuum forum Tribunalis S. inquiſitionis, vt in dies refert obſeruatum vidiſſe, & nos in vniuerſali inquiſitione Hiſpanica videmus, ne tales officiales litigando in alieno foro retrahantur à miniſterio cauſarum fidei, in quo ſe continuo exercent iuxta quæ latè dixi ſuprà *ſub dicta alleg.* 13. in hoc ſecundo tractatu: & applicabis nonnulla, quæ inuoluit Giurba *conſ.*96. dum agit de illo dubio *arrendatarius gerens ſe pro officiali, an Sancti officij foro priuetur, cum eius ſit familiaris, & quod officialis à pluribus delictis* (qoibus fuit inqoiſitus) *excuſatur, Sancti officij amittat forum.*

Quare etſi tanto gaudeant priuilegio fori, vt 11
ſiue actores, ſiue rei ſint in ciuilibus, & criminalibus, Inquiſitorum cognitioni ſubiaceant, Narbona *in l.*20. *alias* 18. *tit.*1. *lib.*4. *recomp. de concordia Famil. n.*4. propter continuum miniſterium Sancti officij impenſum, à quo ſi per extraneos Iudices litigare compellerentur, vtique vagarent cum maximo incommodo tanti miniſterij ex doctrina gloſſæ *in cap. ei qui* verſ. *nulli* verb. *officialium* 2. *q.*6. *& in gloſſa* 20. *n.*131. dicat caſus illius concordiæ tantum reſpicere Familiares S. inquiſitionis, iuxta qoæ etiam dixi ſub *dicta alleg.* 13. non vero cæteros officiales S. officij, vt ſunt Iudex bonorum confiſcatorom, Notarij, ſecretarij, Receptores, & ſimiles, reſpectu quotom nullos caſus exceptos videri, ſed generaliter, & indiſtinctè de eorum crimioibus quacumque grauitate, & enormitate exarceuati ſint ad Inquiſitores ſpectare iudiciom, excluſis ſæcularibus iudicibus, vt in repetitis ſchedulis, & decretis Regiis, etiam noſtri Philippi IV. declaratum eſt ſupra in principio ſub dicta Epiſtola Regi Philippo IV. dicata.

Tamen ſi officiales huiuſmodi officia aliqua pu- 12
blica Regalia, vel onera ſæcularia exerceant, vel adminiſtrent, & in eorum exercitio, vel ipſorom occaſione deliquerint, à Regiis iudicibus puniri poſſe, praxis obſeruat; non quia caſus iſte in concordia exceptus eſt, cum concordia non ſit extendenda ad alios, præter Familiares, vt latè demonſtraui *ſub dicta alleg.* 13. Sed quia ex communis iuris regulis compertum eſt officiales quoſcumque delinquentes in exercitio officij ſibi commiſſi, eorum iudicium coercitionem ſubire, & pati debere, à quibus adminiſtrationem, vel officium ſuſceperunt, vel quibos officio illo, obſeqoium impendunt ex *l.ſiquis forte*, §. *ſi qnos contemnam ff. de pœnis* §. *quod ſi delinquentes in auth. de mandatis Principum*, Tyberius Decianus *tract. criminal. lib.*4. *cap.*10. *n.*3. verſ. *ſeptimo poteſt*, latè Narbona *dicta gloſſa* 20. *à n.*1. *& n.*132. *&* 133. Vbi concludit, ita litteris ſuis ſanctum, & ſupremum inquiſitionis ſenatom præcepiſſe hic Matriti 20. Iunij anni 1562. dum mandatum iniunxit; ne Inquiſitores Toletani Notarium defenderent; eo quod deliquerit

deliquerit in officio Tabellionatus, vulgo *de el Iuzgado*, illumque remitterent Iudici à Rege deputato ad crimina, & excessus Tabellionum puniendos. Et proximè heri in nostro consilio practicatum fuit, & scriptum inquisitioni ciuitatis Compostellanæ, ne defenderent quendam officialem S. inquisitionis qui ratione officij Decurionatus in illa ciuitate impetebatur à capitaneo generali illius Regni propter certam belli cum Regno Portugaliæ pecuniam distributam. Hæc inquam est praxis; non enim vult Sancti officij forus defendere casus obscure competentes sibi, etsi à Regiis iudicibus aliter notetur acriter in quotidianis competentiis, quibus continuo vincuntur; & hoc licet possemus etiam iuxta priuilegij sanctæ inquisitionis regulas, & ex doctrina latè adducta à Giurba sub *dicto conf. 96.* defendere dictos officiales salariatos, delinquentes etiam in officio Regio, iuxta pœnas legis Regiæ, ne durius criminaliter profligantur à iudicibus Regiis, conueniendos coram inquisitoribus; & hoc per regulam iuris, de qua dixi *in cap. qualiter, & quando de Iudic. sub. quæst. 7.* contra Clericum delinquentem in tutela sibi delata, aut in administratione sæculari; aduersus quem, etsi ciuiliter laicus Iudex agat; non tamen criminaliter ad punitionem propriæ personæ per *dicta ibi numer.* 8. & per concordiam Siciliani Regni cum inquisitione relata supra *d. alleg.* 13. *sub n.* 61. *in fine.* Et per alias quæ dixi etiam cum Carlenal. sub *cap. Ecclesia Sancta Maria* 10. *de constit. quæst.* 59. *numero* 85. *& seq.*

INDEX

INDEX
RERVM ET MATERIARVM,
quod continentur in hac Secunda Parte Diuersarum Allegationum, pro Sancto Officio Inquisitionis.

Index Rerum,

Cromuel

Index Rerum,

Consentio.

Fundator.

licentia

R

Finis huius secundæ partis.

D. D.

D. D. NICOLAI RODRIGVEZ FERMOSINI, HISPANI; EPISCOPI AVSTVRICENSIS.

PARS TERTIA. QVÆSTIONVM PRO SANCTO OFFICIO INQVISITIONIS.

Quæstiones sequentes iam sunt alibi tractata.

QVÆST. AN qui credit articulos fidei, qui continentur in symbolo Apostolorũ, sed quosdam alios ab

ab Eccleſia propoſitos ad credendum, diſcredit, ſaluari poſſit? Dixi *in Rub. de ſumma Trinit. & fide Cathol. q 4.*

Q. An fideles teneantur omni tempore exterius fidem Catholicam confiteri? ſeu quando? Qui de negante eſſe Chriſtum? Et an liceat aliquando omittere ſignum inſtitutum publica lege ad cognitionem veræ fidei? dixi *ſub dicta q.4.*

Q. An dubius in fide ſit hæreticus? Et an qui aſſerit ſe dubitaſſe de rebus fidei, ſit puniendus, tanquam hæreticus? Et an fidelitas ſit peccatum? Et an infideles poſſint compelli ad ſuſceptionem Baptiſmi? Dixi *in cap. 5. de ſumma Trinitate, & fide Cathol.*

Q. An negantes incarcerationem, vnitatem, trinitatem, & virginitatem Mariæ Sanctiſſimæ, relaxandi ſint? Vbi aliquid de relapſis hæreticis, & ſubuerſis? Dixi *in cap. 1. de ſumma Trinit. quæſt. 3.*

Q. An confeſſarius, qui ſolicitauit puerum ante conſtitutionem Gregorij XV. vel fœminam extra confeſſionem, vel loco quocumque, vbi confeſſiones Sacramentales audiuntur, incurrat pœnam, & ſit denunciandus? Dixi in cap. agnoſcentes 2. de conſtitut. q. 2.

Q. An hæreticus amittat Dominium bonorum à die commiſſi delicti, vel à die declarationis? Dixi *in cap. ex litteris 15. de conſtit.* Vbi plura de legali pœna, *& ſupra de confiſcatione ab alleg. 18.* Filiis, aut filiabus hæreticorum, an ſint præbendæ dotes, aut alimenta de bonis ſequeſtratis, ſiue confiſcatis parentum, dum ſunt detenti in carceribus, aut poſt exitum? Dixi ibi *dicta q 3. à n.37. & 38.* Inquiſitores, an poſſint tradere filios orphanos hæreticorum honeſtis perſonis alendos, inſtruendos, & docendos, in arte? ibi à n.39.

Q. An Iubileum magnum Pontificis, quo cauetur confeſſarium poſſe abſoluere à quibuſvis cenſuris in Bulla cœnæ Domini reſeruatis, comprehendat etiam hæreſim, ſi ſpecialiter de tali crimine non fiat mentio? Dixi *in cap. quoniam fin. de conſtitut. q. 5.* Vbi quid de hæreſi occulta. An confeſſarius abſoluens hæreticos, in foro conſcientiæ puniri valeat à Dominis Inquiſitoribus? Dixi in dicto cap. & quæſt. latè. An confeſſarius poſſit abſoluere virtute Bullæ cruciatæ à caſibus in edicto Inquiſitorum contentis, hæreſi tantum excepta? in dicto cap. & q.

Q. An conſuetudo immemorialis contra ſacros canones à Græcis introducta, durante ſchiſmate, valida ſit, & excuſet à peccato? Dixi *in cap. fin. de conſuet. q.6.*

Q. An hæretici ſint prohibiti ab electionibus canonicis? Dixi in cap. illa quotidianâ 39. de elect. q. 1. An accuſatus de hæreſi in ſancto officio inquiſitionis habeat vocem actiuam, & paſſiuam in electionibus? Dixi *in d. cap. illa d. q.1.* An ordinatus ab Epiſcopo hæretico, vel ſchiſmatico, incurrat ſuſpenſionem, de qua *in cap. cum Clerici 2. de ordinat. ab Epiſcop. qui renunciau. Epiſcopat.* Dixi *in d. q.2.*

Q. An Epiſcopus hæreticus degradatus, vel excommunicatus, poſſit ſacramentum Confirmationis conferre? Dixi *in cap. vnico §. per frontis de ſacra Vnct. q.9.*

Q. An corpora mortuorum ſepulta ab ſchiſmaticis ſint exhumanda? *in cap. à nobis 2. de ſacrament. non iterand. quæſt.1.*

Q. An ſeruus hæreticus conſequatur libertatem ex conuerſione ad fidem? Dixi *in cap. nullus 4. de ſeruis non ordin. quæſt. 2.*

Q. An ſerui Chriſtianorum, qui in tribunali S. Inquiſitionis damnantur, tanquam hæretici, ipſo iure fiant liberi? Dixi *in dicto cap. nullus 4. in dicta quæſt. 1.*

Q. An Polygamiæ delictum propter ſuſpectam hæreſim priuatiuè ſubiaceat tribunali S. Inquiſitionis, etſi reus ex ſolo duplici conuentus fuerit, vel ab Eccleſiaſtico, vel à Iudice laico Dixi *in cap. nuper 4. de bigamis q. 4. à numero 1.* An fine metu irregularitatis poſſint Inquiſitores Curiæ ſæculari, tradere polygamum alio crimine irretitum, ſiue Familiares delinquentes, qui nequeunt foro inquiſitionis gaudere?

Q. An cenſi vſus, quare ab hæreticis reiiciatur? Dixi *in cap. fin. de officio cuſtodis q.5.*

Q. Apoſtata, an ſit qui exit à religione animo intrandi aliam? Dixi *in cap. ex parte 10. de temporibus ordin. à numero 2.*

Q. An excommunicatus ex cauſa fidei,

dei, qui comparet, elapso anno, fit admittendus ad respondendum? Dixi *in c. 1. de iudic. q. 32.*

Q. An insordescens per annum in excommunicatione, puniatur ab Inquisitoribus hæreticæ prauitatis? *in d. c. 1. q. 33.*

Q. An impeditus Pontificem adire, possit absolui ab hæresi occulta per inferiorem sacerdotem? Dixi *in c. 4. §. adulteriis de iudiciis q. 30.*

Q. An sortilegus debeat degradari, & curiæ sæculari tradi, vt puniatur absque incorregibilitate? Dixi *in cap. cum non ab homine 10. de iudic. q. 24.*

Q. An Clericus schismaticus debeat degradari, & absque incorrigibilitate tradi curiæ sæculari? & quid in aliis criminibus? *in d. cap. cum non ab homine q. 25.*

Q. An in crimine hæresis, & aliis criminibus requiratur incorrigibilitas, vt tradatur Clericus criminosus curiæ sæculari, etiam si in his criminibus ad degradationem faciendam, non obseruetur forma, & ordo *d. c. 10. Dixi ibi q. 26.*

Q. An possit Prælatus iniuriam sibi factam punire? Et an si impediatur eius iurisdictio? Et quid possint inquisitores? Dixi *in cap. cum venissent 12. de iudic. q. 10.*

Q. An quando edicta præcipiunt denunciare delicta aliqua, sit præmittenda correctio fraterna, & primo de hæresi? Dixi *in cap. nouit 13. de iudic. q. 31.*

Q. An hæc edicta inquisitionis iuste ad alia delicta, præter hæresim extendantur? *in d. cap. nouit. q. 32.*

Q. An denuncians sine monitione hæreticum, aut errantem ex ignorantia vincibili, crassa, seu supina; ita teneatur præmittere correctionem fraternam, vt illam admittens, non solum peccet, verum, & teneatur restituere? *Dixi in d. cap. nouit. q. 34* An si spiretur correctio, pœnitens debeat denunciare confessarium? Et an in aliquo casu fœmina teneatur illum denuntiare ante impletum terminum publicationis edicti Inquisitorum? Et quid in aliis casibus? Dixi *in d. c. nouit. q. 40.* Et an si non publicetur edictum teneatur fœmina, confessarium sollicitantem denũciare sub pœna excommunicationis? Et an teneatur denunciare sollicitationem commissam ante promulgationem Bullæ Gregorij XV. & aliorum Pontificum? Et quid de aliis casibus edicti, & de eius praxi? Et an necessaria sit edicti promulgatio? Dixi *in d. cap. nouit. q. 41.*

Q. An Inquisitores hæreticæ prauitatis, possint recusari? vel Proreges? Quid de Fiscali S. Inquisitionis? Dixi *in cap. si quis contra clericum 4. de foro comp. q. 16.* Quæ dicantur crimina, & casus mixti fori? Et de Sodomia, primo *in cap. cum sit generale 8. de foro comp. q. 5.*

Q. An crimen hæresis, schismæ, simoniæ, sortilegij, blasphemiæ, & vsurarum, sit mixti fori? Dixi *in d cap. cum generale q. 8.*

Q. An Inquisitores possint iudicare inter suos commensales, & familiares, etiam laicos? Dixi *in cap. cum contingat 13. de foro comp. q. 11.*

Q. An hæreticus sit remittendus ad locum delicti? Et quid de aliis delinquentibus? Dixi *in cap. pastoralis 14 de foro comp. q. 11*

Q. Hæreticorum filij, an priuentur beneficiis iam obtentis? Dixi *in d. cap. cum ab homine 10. de iudiciis q. 26.*

Q. An filij hæreticorum, qui in statua combusti sunt, puniantur eisdem pœnis, ac punirentur oirentur, si in persona relaxati, & combusti fuissent? Dixi supra *in alleg. 9. à n. 86. 92. & 93.*

Q. An Inquisitores possint vnire duas semiplanas probationes ad reum damnandum? Dixi *in Rub. ad tit. de probat. q. 1.*

Q. An si Monachus crimen hæresis committat, bona perueniant ad Monasterium? Dixi *in cap. in præsentia 8. de prob. q. 9.*

Q. Quando testis, seu aliquis corrigit incontinenti, vel ex interuallo suum dictum cui depositioni stetur in causa hæresis? Dixi *in cap. per tuas 10. de probat. q. 6.*

Q. An in sancto officio Inquisitionis, testis varius vacillans, aut sibi contrarius, torqueri possit in causa hæresis? Dixi *in dicto cap. per tuas 10. de probat q. 7.* An variatio, mendacium, & vacillatio rei, præbeat Inquisitoribus iudicium ad torturam? *in d. c. & q. n. 2.*

Q. An Iudæus, seu infidelis, admittantur in testes? in quibus casibus? & contra quos? & Christianus criminosus contra Iudæum, Dixi *in cap. Iudæi 21. de testibus q. 1.*

Q. An frater pro fratre, aut contra fratrem, admitti queat testis in causa hæresis?

refis? Dixi *in cap. litteras* 14 *de præsumpt.* *q.*1. Vbi quid de filio aduersus patrem?

Q. An vnico tantum testi credatur in causa hæresis, quando Domesticus est? *in dicto cap. litteras* 14.*d.q.*1.

Q. An si quis pœnitentiatus per sanctum officium, ab aliquo vocetur hæreticus, vel Iudæus, plecti queat à iudice? Dixi *in dicto cap. litteras* 14.*de præsumpt.* *q.*2. An si frater fateatur sponte hæresim suam & de fratre recognoscit eodem laborare crimine, & postea negat, stetur primæ depositioni, vel secundæ? Dixi *in d. cap litteras* 14.*d.q* 2.

Q. An pœnitentia publica ascendenti iniuncta pro causa, quæ non sit fidei, nec pro hæresi, vel suspicione illius noceat descendenti, quo minus adipiscatur habitus militares, si nobilis sit, Dignitates, canonicatus, iura, Præbendas, aut beneficia, collegia, aliáve officia S. Inquisitionis si alias puri sanguinis sit, & ex veteribus Christianis? Dixi *in d. c. fin. d.q.*3.

Q. An sit licitum inducere aliquem, vt iuret per Deos falsos? Dixi *in cap. vt si Christus* 26. *de iure iur. q.*2. Et quid si Christianus sit, & petat ab infideli, quem per illos scit iuraturum? Vbi de aliis, ibi latè.

Q. An sententia lata contra hæreticos, debeat exequi, seclusa appellatione? Dixi *in cap. quoad consultationem* 15. *de sent. & re iudic. q.*5.

Q. An differendum sit supplicium de hæretico comburendo, qui iam in patibulo de pœnitentia ductum velle fateri? Dixi *in d.c. & q.*

Q. An hæreticus reuersus ad Catholicam fidem, & propterea plene restitutus, recuperet bona sua, Fisco incorporata? Dixi *in cap. cum te* 23. *de sent. & re iud. q.*4. & latè *sub tractat. de confiscatione bonorum supra.*

Q. An Inquisitor possit restituere ad famam eum, qui de crimine hæresis infamatus est? *in d.c. & d.q.*4.

Q. An à decreto torturæ appelletur in S. Officio Inquisitionis? Dixi *in Rub. ad tit. de appell. q.* 2.

Q. An hæreticus possit appellare à sententia? Dixi *in d. Rub. de appell. q.* 2.

Q. An auocatio causæ habeat locum in causa hæresis? Dixi *in cap. vt nostrum* 56. *de appellat. q.*4. Vbi de aliis ad materiam spectantibus.

Quæstiones competentiarum, & exemptionum alibi tractata.

Q. An Iudices sæculares statuentes in Clericos, seu eos trahentes ad tribunal sæculare, & personas Ecclesiasticas extra casus à iure permissos, possint excommunicari, & puniri in S. Inquisitionis Tribunali? Dixi *in cap. Ecclesia, S. Maria* 10. *de constit. q.*34.

Q. An si Reges condendo legem, fecerunt statutum, vt famuli S. Officij non gaudeant priuilegio, faciant contra libertatem Ecclesiasticam? Dixi *in d.c. Ecclesia S. Maria* 10 *q.*42.

Q. An Inquisitores possint cogere Dominos, & Magistratus facientes aliqua statuta, & decreta impedientia earum iurisdictionem, vt illa reuocent? Dixi *in dicto cap. Ecclesia Sancta Maria* 10. *q.*42.

Q. An Principibus liceat concedere hæreticis libertatem conscientiæ sine consensu summi Pontificis? Dixi *in d. cap. cap. Ecclesia S. Maria q.* 44. An liceat illis synahogas Iudæorum permittere? Et quid si in vtroque casu instet periculum? Et an sufficiat tacitus Papæ consensus? Dixi in d. q. 44. An ad tempus licita sint pacta cum hæreticis, esto quod in perpetuum nunquam liceant? in d.q.44.

Q. An statutum laicorum disponens de crimine hæresis, infligendo pœnas in illud committentes, sit contra immunitatem Ecclesiæ? Dixi *in d.c. Ecclesia S. Maria* 10. *q.*55. An laicus possit condere statuta, quibus præscribatur modus procedendi, vel puniendi hoc crimen, diuersus ab eo, quem Ecclesia præscribit? Dixi *in dicto cap. & dict. quæst.* 55. An Principes statuentes, vt non possint Familiares S. Inquisitionis gaudere priuilegio fori in aliquo delicto, faciant contra immunitatem Ecclesiæ? Dixi *in d.c.*10. *& d.q.*55.

Q. An leges Regiæ Castellæ, & Valentiæ, quæ prohibent vulgo *las Pistolas, y Terzerolas*, quibuscumq; exemptis, & etiam Familiaribus S. Officij Inquisitionis, possint esse iustæ, si inde Ministri Inquisitionis, non valerent tutè præstò esse in carceribus reorum S. Officij? Dixi *in dicto cap.* 10. *q.*58. vbi latè de

de armorum prohibitione, & permissione Ministris, & officialibus S. Officij.

Q. An lex Regia, quæ mandat delictum Polygamiæ cognosci à Iudicibus laicis, sit con tra libertatem S. Officij Inquisitionis? Dixi *in d.c. Ecclesia S. Maria* 10. *d.q* 58. *in 2 p. remissiuè*; Sed latissimè de hoc crimine dixi *in c.4. de bigamis q. fin. à n.* 1.

Q. An forus Aragoniæ in fauorem Baronum, seu Dominorum de Vasallis, vt queant furca suspendere lamias, sagas & striges, vulgo *alas Brujas*; eo quod illis imputantur infanticidia deroget in aliquo foro S. Officij Inquisitionis? Dixi in d. c. Ecclesia S. Mariæ 10. q. 59. An forus, aut concordata, quæ prohibet? vt rei S. Officij prius apprehensi, & incarcerati à iudicibus Regiis, non tradantur Inquisitoribus? illos petentibus, vt reos inquisitionis, nisi dicant expresse illos petere ex causa fidei, offendant in aliquo modum procedendi cum secreto in tribunali S Inquisitionis? Dixi *in d.c.* 10. *& in dicta q.* 59. *in* 2. *p.* An Valentiæ forus, seu concordata quæ schedulis Regiis prohibet, ne creentur Familiares S. Officij, nisi homines priuati ciues, non vero Barones, Proceres, seu Vassallorum Domini, infringant in aliquo libertatem, ac priuilegia S. Officij. Vel si iam creatos priuet à foro, & in indultis S. Officij, quibus debent gaudere ex eo quod bannite dicantur? Dixi *in d. cap. & q.* 3. *p.* An Familiaris diffidatus, vulgo *retado* ab alio, si illum in definitione occidat, non proditoriè, nec insidiosè, sed facie ad faciem eum ense, priuari possit à foro Inquisitionis virtute *legis Castella* 10. *tit.* 4. *lib.* 4. *recompil*, Dixi in dicto cap. *& q.* 4. *p.*

Q. An principes sæculares dicernentes sententias in prima instantia latas in causis ordinariis, illico executioni mandari; sic vt appellatio tantum habeat locum quoad deuolutiuum effectum, queant obligare tribunalia S. Inquisitionis, vt in causis externis, & ciuilibus extra fidem, idem Decretum practicatur sine beneplacito Pontificis, aut Inquisitorum Dixi *in d. c. Ecclesia S. Maria* 10 *q.* 61.

Q. An Rex possit statuere, quod Familiares S. Inquisitionis non gaudeant priuilegio fori inquisitionis in aliquo delicto sine consensu Inquisitorum? Dixi *in cap.* 2. *de iudic. q.* 22.

Q. An Iudex sæcularis teneatur exequi processum Inquisitorum absque renitione? Dixi *in c & si Cler.* 4. *de iudic. q.* 14.

Q. An Iudex Ecclesiasticus cognoscat non tantum principaliter, sed etiam incidenter de causa iuris patronatus, de hæresi, de nullitate, prouenienie ratione excommunicationis de clericatus causa, & habitu, de professione, & aliis? Dixi *in cap. tuam* 3. *de ord ne cognit. q* 4.

QVÆST An Inquisitores possint simul habere canoniam affectam in Ecclesia Cathedrali? Et de authoris conseruatione Pœnitentiariæ in Ecclesia Vallisoletana simul eum inquisitione? Dixi *in Rub. ad tit. de offic. Archipresb q.* 3.

Q. De modo procedendi in consilio Indiarum, Regis Patrimonij, inquisitionis, cruciatæ, Mestæ in Consilio ordinum, in sacra Asamblea, & aliis in *cap. dilecti* 3. *de libellis, oblat. q.* 24.

Q. An in informationibus puritatis extrahi, & compulsari valeant acta alicuius iudicij? Et quid probent ad illas? Dixi *in cap. cum bona fin de probat. q.* 1.

Q. An in criminalibus exceptis admittantur Iudæi, & infideles contra Christianos? Dixi *in d. cap. Iudas* 21. *q.* 2. Vbi an nouiter ad fidem de Iudaismo conuersus admittatur in testem latè.

Q. An publicatio attestationum, & quod detur copia publicati processus, sit de forma substantiali in officio S Inquisitionis? Quid in ciuilibus? Quid de iure Regio? quæ illa sit? Dixi *in cap præsentium de testibus q.* 1.

Q. An in iudiciis regularibus nomina testium sint manifestanda reis? Dixi *in d.c.* 31 *de testib. q.* 4.

Q. An sanguinis puritas, & hæresis probanda sit duobus testibus contestibus? Vel sufficiat singulares esse? Dixi *in cap. tam litteris* 33. *de testibus q.* 1. *vbi de simonia, vsura*, & de aliis multis.

Q. An si reus positus in tortura, præcedentibus legitimis indiciis, & interuenientibus aliis requisitionis confessus est delictum; postea vero ductus ad ratificandum, transacto debito tempore, negat, & reuocat confessionem postmodum, attenta eius veritate, iterum ponitur in tortura, & confitetur delictum, & postea ductus ad ratificandum, negat, & reuocat confessionem, sit iterum torquendus, aut non? Dixi *in cap. licet dilectus* 49. *de testibus q.* 1.

Q. An in criminibus exceptis, reus inquisitus, possit interrogari de sociis? Dixi

Dixi *in cap. venerabilis 11. de testib. cog. q. 2.*

Q. An exceptio non numeratæ pecuniæ competat Fisco? Dixi in cap. si cautio 14. de fide instrument. *q. 6. Vbi de prædicta exceptione.*

Q. An in iudiciis criminalibus, possit aliquis ex præsumptionibus damnari? De qua pœna? Dixi *in cap. afferte 2. de præsumpt. q. 1. &* abundè *in c. 2.*

Q. An quilibet purus, & bonus ita præsumatur, vt id etiam procedat, vbi integritas, & bonitas ex statuto prærequiritur? Dixi *in cap. fin. de præsumpt. q. 2.*

Q. An nepos alicuius expositi, possit esse Minister S. Inquisitionis, si eius Auunculus habitus fuit Christianus veteranus opinione vulgi, aut testium? Dixi *in cap. fin. de præsumpt. q. 3.* Vbi de praxi ab anno præterito 1658. præcepta. Quid dicendum, quando prætendentis puritas sit in incerto propter parentum incertitudinem, aut si de vno probetur puritas, & nobilitas, de alio vero contrarium? Et de vera dubitetur filiatione? Dixi *in dicto cap. fin. d. q. 3.*

Q. An Familiares S. Officij, vt conueniantur coram Inquisitoribus, debeant prius probare se tales esse, alias in quam sint conueniendi coram Iudicibus laicis? Dixi *in d. c. fin. d. q. 3.*

Q. An necessum sit, vt iuramentum in S. Officio Inquisitionis fiat, tactis euangelijs? Et sub qua alia forma? Dixi *in cap. ego enim 4. de iure iur. q. 2.*

Q. An Ministri S. Officij teneantur iurare debere administrando? Dixi *in cap. ego 4. q. 4.*

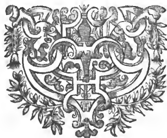
Q. An decisio cap. quamuis pactum de pactis lib. 6. habeat locum inter Iudæos? Dixi *in cap. cum contingat 28. de iure iur. q. 8.*

Q. An res Fisci ex crimine hæresis præscribantur. Dixi *in cap. 1. de præscript. q. 2. Vbi an infidelitas?*

Q. An Episcopus conuersus ex hæresi, recuperet loca suæ Diæcesis, quæ ab alio Episcopo fuerunt conuersa? *in d. c. 1. de præscript. q. 3.*

Q. An bona applicata Fisco, vt præscribantur, desideretur semper quadragenaria præscriptio, tam in foro sæculari, quam Ecclesiastico, etiam ex causa hæresis? Dixi *in cap. ad aures 6. de præscript. q. 3 & in cap. sanctorum eodem tit. q. 1.*

Q. An priuilegium centenariæ præscriptionis competens Ecclesiæ Romanæ, competat etiam Fisco? Dixi *in cap. cum vobis 14. de præscript. q. 2.*

PARS

PARS TERTIA.

Quæstionum pro Sancto Officio in causis fidei competentiarum, & exemptionum.

QVÆST. I.

Infidelis v.g. Iudæus, & Turca habens rem carnalem cum Christiana, an pœnam aliquam incurrat ab Inquisitoribus imponendam, seu spectet cognitio ad alium iudicem ordinarium.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium fidelis cum infideli est vetitum.*

2 *Iudæus, aut Turca copulans cum Christiana, acrius; omni lege punitur; pendet tamen ab arbitrio, vt n.10.*

3 *Iudæus, aut Turca contrahens matrimonium cum Christiana capitali pœna punitur.*

4 *Iudæus, aut Turca carnaliter cognoscens libidinis causa tantum Christianam, non fit de foro Inquisitorum.*

5 *Illusiones, & opprobria in Christum, eiusque fidem, sunt maxime damnata, comparantur quo criminis læsæ Maiestatis humanæ.*

6 *Iudæus, aut Turca carnaliter cognoscens Christianam, in opprobrium Christi, & ludibrium fidei Christianæ, debet puniri ab Inquisitoribus hæretica prauitatis, num. 9. & 21. & retinens nutrices Christianas.*

7 *Delictum multo maius est in Deum commissum, quam in hominem.*

8 *Inquisitores pluribus in casibus possunt punire Iudæos, & Turcas, aliosque infideles, & si nondum Baptizati, quorum aliqui Narrantur.*

9 *Carnalis commixtio Iudæi cum Christiana, in dubio præsumitur libidinis causa patrata, non in conceptum Christi, & eius fidei.*

10 *Pœna coitus Iudæi cum Christiana, aut è contra, potius est in arbitrio Iudicis metienda à qualitate delinquentium.*

IVSTVM absolutè respondendum pro sententia affirmatiua; eo quod scriptores loquentes de impedimento disparis cultus, communiter affirmant matrimonium fidelis cum infideli, esse vetitum, & illicitum omni iure naturæ, vt docent cum infinitis Sanchez *de matrim. lib.7.disp.71.n.5.* Basilius Pontius *d.l.7.c.46.n.46.* Diuino iure positiuo *ex l.veteri Exodi c.34.* Deuteronomij *6. & 11.* Regum, *c.11. & l. Euangelica* Paul. 2. *ad Corint.6.* ibi: *noliio iugum ducere cum infideli, & 2. Corint. 7.* ibi: *Si dormierit, vir eius nubat tantum in Domino,* Sanchez, & Basilius latè, vbi suprà iure Ecclesiastico, ex consilio Illiberitano, *concl.15.* Arelat. 1. *Can.11.* Niceno *c.53. & Can.67. & 69.* Cartaginēsi 3. *Can.*11. Cartagin. *actio 15. Can.14.* & ex aliis quā plurimis Conciliis, quæ referunt Basilius supra, Torreblanca *lib. 2. pract. spirit.c.15. sect.3. n n.74. vsque ad* 81. Diana *p. 8. tract. 1. resolut.74.* Castro Palao *disp. 4. punct.11. n.2.* Leander *de sacram.tract.9. d.15. q.3.* Cornejo *disp. 7. dubio 23. & alij*, Et addunt Sanctarellus *tract. de hæresi cap.41. dubio 3.n.1.* Vbi Andreas Geminian & Francus Diana *p.4.tract.7.res.5.vers.notandum*, Inquisitores posse procedere contra matrimonium contrahentem cum hæretica, quia est suspectus de fide.

Secundo, quia hac de causa, si Iudæus, aut Turca copulet cum Christiana, acrius omni alia lege punitur, quam alius quilibet coitus: etenim ex lege veteris testamenti *numero 25.* habetur, mortis pœnam pro tali commixtione imponi, nam ibi Phinees filius Eleazari occidit Zambri ex tribu Simonis, quia cum Madianitide, nomine Cozbi, alterius concubuit, quod sibi ita ad iustitiam adscriptum extitit, & ei perpetuum à Deo sacerdotium fuerit condonatum; pro vt sic etiam refertur in *cap. nos si incompetenter §. his ita 2. q.7. & in cap. reos 24. q.5.* & facit textus *in l. nequis Christianam C. de Iudæis*, Vbi Iudæus cognoscens carnaliter Christianam, punitur pœna adulterij, quæ de iure communi est mortis naturalis *l. quamuis ; nupt. Sed hoc C. de adulter*, Salicetus *in dicta l. nequis*, & relati à Gabriel *lib. 7. comm. opin. conf.21. numero 2.* à Boërio, *decis. 316. numero 5.* multis aliis fundamentis probant Cotneus *in conf.114. num.1. lib.1.* Marquarius *de Iudæis p.1.cap.13.n.1.* Decian. *in tract. crim. lib.5.cap.12.à num. 20.* & alij relati à Farinacio *in praxi de delictis carnis q. 139.num.1.* inter quos Alex. Marsil. Mansan. Menoch. Roland. & alij relati à Mario Muta *dec. 89. n.1.* & DD. alij, qui *num. 2.* refert, vt esto saltim pœna mortis posset defugi; pœna tamen corporalis, non posset euitari. 2

Tertio fulcitur; quia & multo magis procedit in Iudæo contrahente matrimoniū cum Christiana, 3

& econtra, quia non solum talis commixtio in figura matrimonij prorsus damnata est, sic vt propterea matrimonium, vti nullum separari debeat *ex cap. ius gentium dist.* 1. *cap. caue*, *& cap. si quis* 28. *q.* 1. *glossa in cap. in non nullis litt. B.* Vbi DD. sed etiam capitali pœna punitur ex textu *in d. l. ne qui C. de Iudæis*, Vbi ex hoc matrimonio, adulterij crimen incurri statuitur; & sic mortis pœnam consequenter intrare, cum talis commixtio sit grauior, & deterioris conditionis, quam adulterium; quia licet adulterij crimen quinquennio præscribatur, non tamen in hoc adulterio à lege confecto, propter copulam inter Christianam, & Iudæum, aliqua curret præscriptio *per leg. miles §. si pater, & §. si mulier, & §. 6. de adulteriis* ergo cum Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 12. in fine, vers. *nec his obstat*, Marquarius *de Iudæis, p.* 2. *c.* 13. *n.* 2. *& p.* 2. *c.* 3. Vbi ille dicit per hoc matrimonium offendi sacramentum Baptismi, & quod propterea grauius est, quam coire cum propria consanguinea Christiana, vt dixit etiam *cap.* 16. *n.* 2. & Marquarius, quod etiam offendit religioni Christianæ in verbis sequentibus: *& est odiosa talis commixtio, quia fit per eam iniuria Baptismo, & vniuersæ religioni Christianæ*, Videtur in puncto nostri dubij, vt cumque respondendum hunc casum pertinere ad forum inquisitionis in Regnis, vbi Tribunalia S. Officij sunt stabilita, eo quod offendit sic commiscens cum Christiana, non solum sacramento matrimonij, verum, & Baptismi, & toti religioni Christianæ: argum. eorum, quæ de Polygamo dixi sub *c.* 4. *nuper de bigamis* latè *q.* 4. *à n.* 1.

4 Adhuc his, & aliis omissis, dicendum est, vt quantumcumque talis commixtio, tam in figura matrimonij, quam extra legibus, canonibus, aut statutis puniatur, nullibi legi apud aliquem Doctorem, etiam de casibus ad tribunal S. Inquisitionis tangentibus, Iudæum, aut Turcam cum Christiana commiscentem, aut econtra, ad tribunal S. Officij Inquisitionis trahi, vt puniatur; alias, inquam DD. de impedimento *disparitas cultus* scribentes; imo & de alio quolibet impedimento dirimente aliquando hoc dubium excitarent pro foro tribunalis S. Inquisitionis, quod nec dubitari vidi, adhuc inter censores, qualificatores, aut inter alios ex Inquisitoribus Iurisdictionis plus amatores.

5 Tota ergo difficultas est, quid dicendum, quando Turca, siue Iudæus cognouit carnaliter Christianam cuiuscumque conditionis in opprobrium Domini nostri Iesu Christi, & non libidinis causa. Et quamuis in hoc casu adhuc scribentes nihil de Iudæo, aut Turca sic commiscente scribant, quatenus pro foro S. Inquisitionis sit respondendum; quia omnium conclusio est, quod tales puniantur pœna mortis; eo quod Iudæorum illusiones, & opprobria in spretum fidei, sunt maxime damnata ex *l. Iudæos C. de Iudæis, cap. etsi Iudæos, cap. postulasti, cap. in nonnullis, cap. cum sit nimis extra de Iudæis*, quorum punitionem, tantum extendunt, comparando hoc crimen cum crimine læsæ-Maiestatis humanæ, quod pœna mortis, & confiscatione punitur per illa, quæ latissimè dixi *supra p.* 1 *de confiscatione bonorum sub alleg.* 18. & in aliis latissimè; ergo cum crimen læsæ-Maiestatis sit de foro Iudicis Regij, & similiter crimen præfatum de tali Iudæo, seu Turca, cum Christiana commiscente; quare interpretes de eo disceptantes, etsi ex nostris nihil de punitione à S. Officio infligenda dixere, sed quod pœna mortis sit ea commixtio efflagitanda magis, ac efflagitatur crimen læsæ-Maiestatis humanæ, cum grauius sit delictum, quantum per istud filius Dei offendatur, iuxta doctrinam *cap* 1. *vergentis de hæreticis*.

Ego tamen in hoc vltimo puncto existimo respondendum sine vllo dubio commixtionem illam in opprobrium, & ludubrium fidei Christianæ patratam, puniendam esse in S. Officio Inquisitionis; quia si Inquisitores hæreticæ prauitatis punire possunt Iudæos retinentes nutrices contra sacrorum Canonum statuta, vt ex peculiari Bulla Gregorij XIII. *in ordine* 70. incipiente *antiqua Iudæorum*, per quam ita docet Barbosa *in dicto cap. & si Iudæos* 13. *de Iudæis num.* 5. quanto plus, & punire possunt, ac debent cum exclusione quorumlibet aliorum Iudicum Ecclesiasticorum, siue ordinariorum, quando Iudæus, Turcha, seu alius quilibet infidelis in opprobrium fidei Christianæ, & in contemptum Domini nostri Iesu Christi, Christianam cognouerint, & non per lasciuiam, & libidinis causam. 6

Cum multum maius hoc delictum sit eo, quod in Deum committitur, quam aliud læsæ Maiestatis per regulam textus *in cap. sicut* 17. *q.* 4. *cap. mouet te*, circa finem 22. *q.* 2. *cap. si quis suadente*, vers. *qui autem* 17. *q.* 4. est enim longe grauius æternam, quam temporalem lædere Maiestatem, vt firmarunt etiam Marquarius *de Iudæis p.* 2. *cap.* 3. *à n.* 13. Farinac. *d. q.* 39. *n.* 26. Marius Muta post eum *n.* 8. *&* 9. dict. decis. 1. qui etsi nihil de iudicio peragendo in S. Officio dicant, sed tantum de pœna mortis infligenda, vt in crimine læsæ-Maiestatis humanæ, credo, quod si in mentem venirer, disceptare in hoc delicto puniendo, quando adesset contemptus fidei Iesu Christi, hanc Doctrinam firmarent. 7

Ad quam fulciendam existimo applicandam esse generalem illam doctrinam casuum, quorum causa possunt procedere Inquisitores contra Iudæos, nondum Baptizatos, veluti ex alia Bulla Greg. XIII. edita anno 1581. contra Iudæos negantes, quæ habent cum Christianis communia circa fidem, vt Deum esse vnum æternum, omnipotentem, omnium creatorem, aut id alicui etiam priuatim insinuantes, Dæmones item inuocantes, consulentes eis, immolantes thus & alias fumigationes offerentes aliquem à Baptismo, vel fide retrahentes dehortantes, aut quouis modo impedientes, derisioni habentes Christianos sacram Hostiam, crucem, Christum Dominum conspuentes, vel facientes quid simile, & in aliis casibus, quos referunt scribentes, inter quos Director Inquisitor, referens dictam Bullam *p.* 2. *Directorij q.* 46. Ricciulus *de iure personar. lib.* 1. *cap.* 52. *à n.* 7. Diana *p.* 4. *tract.* 7. *ref.* 2. Ausonius ad illum, verbo *inquisitorum Iurisdictio in quas personas n.* 105. & nouissime Pater Martin. de Alcolea, Cartusianus Dianæ additionator in loco correspondenti. Sousa *in aphorism. lib.* 1. *cap.* 37. *à n.* 18. Scortia *theorema* 347. Cantera *in quæstionib. crimin. cap.* 1. *de hæret. n.* 72. Simanchas *tit.* 25. & alij, & congerit Carena *de officio inquisitor.* iuxta dictam Bullam Gregorij XIII. *p.* 2. *de Iudæis, & aliis infidelibus*, *tit.* 14. *à n.* 4. *ad* 16. *casus* 14. in quibus contra Iudæos nondum Baptizatos posse procedere Inquisitores, & post eum, & alios nouissimè Bordon. *de inquisit. sub toto c.* 25. *de Iudæis, & Paganis, & ibi à n.* 3. 8

Cum ergo Turca, aut Iudæus sic cum Christiana cõmiscentes apertè intendunt fidem Christianã offendere, & Christum Dominum deridere, quid mirum, vt sine scrupulo dilatandæ iurisdictionis possint, ac debeant Inquisitores contra illos procedere, 9

tores, contra illos procedere, cum & posset tentari ex dictis *à n.* 1. idem posse, & si tantum libidinis causa commiscerentur, cum vt ibi dictum est in vers. *tertio fulcitur*, vt cumque etiam extra contemptum fidei Iesu Christi offendi sacramentum Baptismi, & vniuersam religionem Christianam; sed in prædicto vltimo casu, tunc demum existimamus, si pateat Inquisitoribus de commixtione illa tanta in odium Iesu Christi, & eius fidei, non aliter. Nam si adesset dubium reuera potius per lasciuiam, & ex libidine tantum patratum esse tale delictum, dicitur præsertim si cum Meretrice, vt voluit Barbatia *conf.* 63. *à n.* 7. vers. *& si quispiam n.* 8. *lib.* 4. Farin. *in praxi d.q.* 139. *n.* 27. Marius Muta
10 supra *d. dec.* 89. *sub. d. n.* 8. *&* 9. † Qui & alij, per eos relati, dicunt pœnam in alio iudicio laicorum imponendam esse potius arbitrariam, aliquando pecuniariam, aliquando corporalem, vsque ad mortem, desumendo id à qualitate mulieris, num sit honesta nobilis, aut vilis, & meretrix, vel nupta? Et an infidelis sit minor vxoratus, vel solutus? & an semel, vel alias sit prosequutus? in quibus casibus fore in arbitrio Iudicis quandoque leuem, quandoque grauem imponere pœnam: sic in terminis Farin. & Marius Muta *vbi supra* legẽdi omnino. Ghil de pœnis omni farij coitus *c.* 12. *n.* 8. vers. *ego enim*, Bermond, Marquex, Caball. Ancharr. Regiens, & alij per eundem Farin. *à n.* 6. *&* 15. Muta *à n.* 3. magis pacificantes pœnas, quas non referimus, vt non nostri instituti; & quia S. Inquisitionis Tribunal aliter soleat arbitrium metiri, ponderato contemptu fidei, & sacramentorum.

11 Et sic in terminis post hæc vidi docere Carenam longè agentem de officio inquisitorum *p.* 2. *de Iudæis, & aliis infidelibus* §. 3. qui postquam refert Surdum *in conf.* 497. *à n.* 8. Negantem hoc delictum ad Inquisitores spectare; quia Iudæi non ligantur sacris Canonibus, & quod ex simplici fornicatione, nullus potest in Iudæo considerari fidei nostræ contemptus, & postquam etiam refert Marium Muta loquentem contra Surdum, dum firmat, cognitionem esse Iudicis Ecclesiastici, & attestans in Curia Archiepicopali Panormi sæpè fuisse punitos similes huiusce criminis Iudæos accusatos, ipse Carena *sub n.* 13. resoluit, sine dubio Inquisitores hæreticæ prauitatis procedere posse contra Iudæum, fornicationem simplicem habentem cum Christiana in contemptum Religionis, vel vt synagogam superiorem esse ostenderet Ecclesię, sicuti procedunt in omnibus casibus, in quibus nostram religionem quoquomodo contemnere præsumũt; qui etsi referat Ioannem Baptistam Ciarlinum *in suis controuersiis forensium Iudiciorum, c.* 42. *à n.* 50. latissimè firmantem cum Muta, & contra Surdum hoc iudicium esse iudicis ordinarij Ecclesiastici; & ita fuisse decisum à sacra Congreg. S. Officij de vrbe, litteris peculiaribus datis ab Eminent. D. Cardinali Merlino ad Inquisitorem Regij sub die 11. Iunij 1624. quibus mandauit ei, ne nomine S. Officij procederet contra huiusmodi Iudæos, carnaliter Christianas cognoscentes, sed eos relinqueret ordinariis locorum puniendos, pro vt ita etiam practicasse Episcopum Parisiensem, qui grauiter puniuit, quemdam Iudæum, qui filios ex Christiana susceperat, teste Boërio *dec.* 316. *n.* 14. vers. *& ita.* tamen sub distinctione à nobis iacta, concludit, litteras dicti Cardinalis, tantum fore intelligendas in casu, quando nullus adesset contemptus religionis, secus, si interueniret, cum tunc ad Inquisitores proprie iudicium spectet.

QVÆST. II.

Presbyter si sine licentia proprij ordinarij, audiat pœnitentium peccata, ab eisque sacramentaliter absoluat, an sit reus sancti officij? Et quid de confessario frangente sigillum confessionis? Seu obligante pœnitentem vt sibi reuelet complicem aut de non sacerdote audiente confessiones sed non absoluente.

SVMMARIVM.

1 *Inquisitores possunt procedere contra Ecclesiasticos non sacerdotes audientes peccatorum confessiones propter abusum n.* 2.

3 *Inquisitio Hispanica leuius punit audientes confessiones, non sacerdotes, quã Romana, nisi sint de Prouincia infecta, vt Lutherana, vt n.* 4.

5 *Inquisitores non, vt cognoscunt de Presbytero, audiente confessiones, sine licentia sui Prælati, aut si sit suspensus, & quare n.* 6.

6 Bullæ Sixti V. Clem. VIII. Pauli II. & IV. & Greg. XIII. *nullam mentionem faciunt de veris sacerdotibus.*

7 *Sigillum confessionis frangens, regulariter non est reus S. Officij, etsi eius obseruantia dictetur à iure naturali, Diuino, & positiuo, vt numero* 8.

8 *Sigilli confessionis fractio, nullam gignit suspensionem hæresis.*

9 *Confessarius compellens pœnitentem, vt sibi declaret complicem, regulariter non subiacet foro Inquisitorum, nisi, vt n.* 10.

11 *Reuelatio complicis in sacramento facta confessario, non infamat complicem secundum veriorem sententiam.*

12 *Laicus, aut non sacerdos, audiens confessiones; sed non absoluens pœnitentes, potius est, vt non incurrat pœnas Bullarum, nec sit de foro inquisitionis, vt n.* 13.

CONTRA Ecclesiasticos non sacerdotes audientes confessionem posse Inquisitores procedere, patet ex cõstitutionibus Pauli II. & IV. Gregorij XIII. Sixti V. & Clem. VIII. quas expendunt Zipeus *de iure Pontificio lib.* 5. *tit. de Clerico non ordinato ministri*, Franc. Leo *in Thesauro fori Ecclesiast. p.* 3. *c.* 4. *n.* 58. Moura *de incantatione, opusculo* 1. *sect.* 3. *n.* 9. Sanctarellus *de hæresi c.* 42. *dubio vnico n.* 5. Homobon. *in consult. p.* 1. *resp.* 150. *vol.* 1. Aldrete de religiosa disciplina *lib.* 2. *c.* 20. *n.* 14. Barbosa *de potest. Episcopi p.* 3. *alleg.* 110. *n.* 18. Sousa *in opusculo de policit. tract.* 1. *c.* 9. *n.* 1. 1

Et est ratio, quia malitia huius criminis vere consistit in abusu sacramenti; ita vt qui hoc facit, sit de fide suspectus, quia facto approbat, quod hæretici huius temporis falso asseuerantes, id est Ministros huius sacramenti, non esse solos sacerdotes, vt definiuit Concil. Florentin. *in litteris vnionis, & trid. sess.* 14. *c.* 3. Sed etiam alios, & laicos, vt impie sentit Vviclef, teste Vvaldense *tom.* 2. *c.* 135. *&* 143. Martinus Lutherus apud Rofensem *art.* 13. videndus Diana *p.* 4. *tract.* 7. *sub* 11. cum Cherubino *tom.* 2. *con.* 21. Gregor. XIII. *scholio* 1. 2

Quæ

3 Qua de causa dicit idem Dia in vers. *vnde se* consulente Inquisitores Regni Siciliani damnasse ad triremes per septennium cum abiuratione deleui, stante praxi inquisitionis Hispanicæ, in qua non est in vsu pœna dictarum Bullarum, quatenus vltra abiurationem de vehementi, non reconciliantur, etiam si sint verè pœnitentes, sed traduntur curiæ sæculari, sed tantum aliæ pœnæ, vt fustium, triremium, aut exilij: cum suspensione ab ordine, toto exilij tempore, & iuxta qualitatem personæ, si sit vilis, honesta, aut nobilis, Sousa *in aphorism inquisit. lib. 1. c. 33. iuncto c. 32. n. 33.* Castrus Palao *in summa tom. 1. tract. 4. disp. 8. puncto* 10. §. 9. *n. 2.* vbi postquam testatus est traditionem Curiæ sæculari, non esse in Hispania vsu receptam, addit verba sequentia: *Horum pœna, arbitraria regulariter est in actu publico abiurare de leui, flagellis, & triremibus addici, & ab ordinibus perpetuo priuari, aliquando hæc pœna minuitur & in exilium, & pecuniam conuertitur, tum si delinquens nobilis sit, nec in actu, specialis fuit malitia; tum si sit ita rusticus, vt non tam ex malitia, quam ex aliquali ignorantia processisse videatur; & ita vidi quendam adolescentem simplicem, qui annali reclusione, & pœna pecuniaria damnatus fuit; eo quod fingens se sacerdotem, alterius confessionem excepit, vt postea illum irrideret &c.* Recolligens à nostro Consiliario versato admodum in inquisitionibus Hispaniæ D. Isidoro de Vicente *ex suis manuscriptis c. 19. §. 1. & seq.* qui tempore, exercitio, & experientia adeptus fuit praxim procedendi in S. Officio Inquisitionis, non reticeam ex Bulla Vrbani VIII. statui minores 25. annis tradi debere sæculari Curiæ, si eiusmodi delictum committant, vt refert idem Diana.

4 Quæ poterit practicari in Hispania, si vt obseruauit Sesse *tom. 4. decis. 152. n. 4.* quando essent de prouincia infecta hæresi Lutheri, qui obseruat omnes esse Ministros sacramenti pœnitentiæ, cum persona dicatur etiam suspecta respectu religionis suæ; & sic etiam in inquisitione Hispanica iuxta hunc casum posse imponi abiurationem de vehementi, & illos torqueri, admittit Diana ibi in vers. *nota tamen.*

5 Vnde iam ad difficultatem, videtur idem respondendum, si contingat, vt audiat confessiones, & sacramentaliter à peccatis absoluat Presbyter nondum approbatus ab ordinario, aut si approbatus, extiterit suspensus: tamen ab audiendis confessionibus, quia talis temerariè agit, & videtur abuti sacramento pœnitentiæ, ac per hoc sit suspectus in fide; eo quod existimet sine licentia ordinarij, Prælati, aut contra iam reuocatam, confessiones audire. Tamen verius est in praxi talem sacerdotem Presbyterum non puniri ab Inquisitoribus; quia in hoc casu nullum est motiuum præsumendi hæresim; non enim carentia iurisdictionis, aut alia ex relatis pœnis mulctatus adhuc manet sacerdos cum potestate celebrandi, & confessiones audiendi; quoad potestatem ordinis, licet impeditam: ita ex aliis probant Sousa *opusculo solicit. tract. 1. cap. 9. n. 9. & in aphorismo inquisit. lib. c. 33. n. 6.* Sanctarellus *de hæresi c. 42. dubio vnico n. 5.* Acunha *de confes. solicit. q. 13. n. 15.* Diana, *vbi supra d. res. 11.* vers. *notandum est tamen*: nouissimè Bordon. *de inquis. tract. 22. de abusu sacr. n. 19. & 20.*

6 Nec obstant adductæ Bullæ *n. 1.* & doctrina ibi relata, quia (nisi aliter constet quod sic audiens confessiones intendat sine illa licentia, etiam extra necessitatem, extra mortis articulum, aut periculū posse absoluere sacramentaliter pœnitentes à peccatis: nam tunc illuderet sacramento pœnitentiæ, existimans valide administrare sacramentū illud, quod tenera non impendit defectu iurisdictionis actualis, vt est communis Doctorum) quia non omnis administratio sacramentorum arguit suspensionem hæresis, sed illa tantum, quæ habet fundamentum in hæresi, & non in solo vsu illicito. Et sic in hac materia vsum potius illicitum, quam abusum dicendum esse dicunt relati, cum in dictis Bullis sermo nullus fiat de veris sacerdotibus, quomodocumque illicitè sacramenta tractantibus, sed de fictis, & non insignitis sacerdotali ordine, Acunha, & Sanctarellus supra, Rodrig. *tom. 2. q. 28. art. 2. in fine,* Bordon. *d. c. 22. de abusu sacram. d. n. 20.* Carena *de officio inquisit. p. 2. tract. de celebrantibus tit. 11. §. 3. n. 15.*

7 Ad secundam difficultatis partem de frangente sigillum confessionis, videtur, vt sit reus sancti officij, eo quod abutatur illo sacramento, cuius pars nimis substantialis est, obseruantia sigilli, ne alias plus admodum reddatur rigidum præceptum confitendi, & ne peccatores retrahantur à confessione sacramentali per agenda omnino necessariam in re, vel in voto pro expiatione peccatorum actualium, læthalem mortem animæ inferentium, iuxta doctrinam Raynerij verbo *confessio cap. 30. cap. 444.* Angel. verbo *confessio* 8. *n. 1.* Aureol. *in 4. dist. 21.* est enim de necessitate sacramenti, quod quis confessionem celet, vt etiā tenet Thom. Hurtad. *tom. 2. res. mor. tract. 6. c. 11. res. 32. §. 7. à n. 164.* sed cōfessarius omni iure naturali, Diuino & Ecclesiastico & obligatus sigillo vt docent communiter DD. cum D. Thoma *in addit. q. 11. art. 1. in 4. dist. 21. q. 2.* & alij summistæ ac scribentes canonistæ *in cap. omnis vtriusque sexus de pœnit.* in verbo *caueat autem*, & alij multi, quos sequitur Leander *de sacram. pœnit. disp. 10. de sigillo q. 2.* ergo tale delictum, vbi sunt Tribunalia S. Inquisitionis, in quibus obseruantia secreti, est tanti momenti, videtur spectare ad cognitionem Inquisitorum, præcipue si consideretur, quod frangens hoc sigillum, non solum facit contra fidelitatem, sed etiam contra religionem, faciendo contra reuerentiam sacramento debitam, reuelando, & reddendo ipsum sacramentum hominibus onerosum, Diana *p. 5. tract. 11. res. 2.* Villalobos *tract. 8. dif. 72. n. 3.* Nugn. *q. 11. art. 1.* Bonacina *de pœnit. disp. 5. q. 6. sect. 5. puncto 1. n. 4* Suarez *de pœnit. disp. 33. sect. 1. n. 7. & 13.* cum aliis, Leander *supra q. 3.* dicentes etiam præceptum Ecclesiæ constituere sigillum intra virtutem religionis, vt bene etiam Fagund. docuit *de sacram. Eccles. præcepto 2. lib. 6. c. 1. n. 2. & 3.* & sic in terminis Alfonsus de Leone *de officio confes. à n. 7. tom. 1. recollect. 22. n. 12. casu 3.* dicit confessarios frangentes sigillū confessionis, Inquisitorib. denuntiādos esse.

8 At hoc non obstante, dicendum est absolutè hoc delictum non esse de foro Inquisitorum, cum tunc illa fractio dicetur potius à malo sacramenti vsu prouenire, quam ex abusu ex dictis supra sub vers. *vnde*, & vers. *nec obstant*. Tamen si sacerdos reuelans auditum in confessione, haberet errorem in intellectu, existimans, aut defendens sibi licitam esse reuelationē huius sigilli, aut aliter male sentiens de sacramentis, sigillum fregerit, reū esse Inquisitorū S. Officij, docent Diana *p. 4. tract. 8. res. 95.* Molfes. *in summa tom. 1. tract. 7. c. 32. n. 68.* Auson. *in comp. ad Dianam,* verb. *Inquisitorum iurisdictio in qua delicta? n. 81.* Bordon. *de inquisit. tit. 21. de abusu sacram. n. 37.* Carena *dicta p. 2. de officio inquisit. tit. 17. §. 22. num. 91.* Legendus *à n. 82. ad 97.* Vbi dicit se

ſe nunquam vidiſſe ſimiles proceſſus in ſancto officio agitari; pro vt vidit quandoque agitari eos foro Epiſcopali, probantes eo fundamento, quod Inquiſitores tantummodo cognoſcũt de hæreticis ſuſpectis de hæreſi iuxta doctrinam textus, quem abundè explanaui, alibi *in cap. accuſatus §. ſane de heret. lib. 6.* & de turbatoribus S Officij, & negantibus ex tali fractione ſigillo oriri hæreſim, aut eius ſuſpicionem, nec ea impediri S. Inquiſitionis Tribunal, nec vlla lege Pontificia cautum reperiri, quod Inquiſitores de ea procedant; non enim dicunt talis fractio eſt actus hæreticus, cum ſacerdos reuelans, quod in confeſſione audiuit, nec verbo, nec facto impugnet aliquem articulum fidei, ex quo reddatur ſuſpectus de hæreſi; & quia ex hoc præcisè non dicit, ſigillum frangens, licitam eſſe reuelationem confeſſionis, nec male ſentit de ſacramentis, licet huic ſacramento iniuriam inferat.

9 Ad tertiam difficultatis partem de compellente confeſſario, vt pœnitens, ſibi declaret complicem, video Doctores diſſentire: nam Lopez *in instruct. confeſ. p. 1. c. 27. verſ. condemnamus quoque*, Medina *in ſumma lib. 2. c. 4. §. 1.* docent hunc caſum eſſe de foro inquiſitionis, quia eſt hæreſis affirmare, quod teneatur pœnitens eam circumſtantiam confiteri, nam ſequeretur eſſe licitum infamare proximum; & videtur probari: nam ſi v.g. diceret pœnitenti, non poſſe, nec ſibi licitum eſſe impendere ei beneficium abſolutionis ſacramentalis, niſi pœnitens confeſſario complicem declaret, videtur obicem ponere virtuti ſacramenti pœnitentiæ, negando ei datam eſſe poteſtatem abſoluendi à peccatis, niſi complicem manifeſtet, quaſi per hoc male ſentiat de efficacia dicti ſacramenti; indeque confeſſarius, vt male ſentiens, ſit ſaltem ſuſpectus de fide ex iam adductis hic *à n. 1.*

10 Sed quia de hoc dubio nihil, nec in Conſilio ſupremo, nec in inquiſitione Valhſoletana aliquid motum viderim, exiſtimo reſpondendum ſub diſtinctione: nam ſi cõſtaret talem confeſſarium velle ſimili aſſertione, & compulſione introducere errorem in doctrina, quæ firmat complicem non eſſe reuelandum in confeſſione ſacramentali; tunc quidem reuelandum eſſe confeſſarium; quod ſi de tali aſſertione non conſtet; ſed tantum confeſſarius abſolute, & ſimpliciter compellat pœnitenti ad talem reuelationem, exiſtimo non fore denunciandum Inquiſitoribus, ſed tantum puniendum à ſuo ordinario Eccleſiaſtico per dicta in hac quæſtione; & in hoc caſu eſſe intelligendos Dianam *p. 4. tract. 8. reſ. 97.* Villalobos *in ſumma tract. 9. dif. 38.* qui referens Medinam in verbis ſequentibus ſuam ſententiam firmantem ibi: *añade Mediña, que ſi el confeſſor dice al penitente, no os è de abſoluer, ni puedo haçerlo, ſino me reuelais el complice, que el penitente en tal caſo, tiene obligaçion à denunciarlo, como hereje en el ſancto officio, porques herejia deçir, que eſta circunſtançia es neceſſaria declararlo en la confeſſion. Y que ſi el penitente viere à confeſarſe con otro y le dice loque ha paſado con el primero, que no lo è de abſoluer, haſta que denuncie al ſancto officio como de herejia, y trayga Recaudo, como lo à echo Oaſi*, capit ipſum in aliis, *pareceme que el Padre Maeſtro Medina eſtaua muy colerico, que abſentido de aquellas palabras, no eſtan rigurofo como el lo haçe, que el decir no puedo, muchas veces es lo miſmo que no quiero*, & Coriolanum *in tract. de caſibus reſeruatis p. 1. ſect. 3. art. 9. n. 3.* Carena *de officio inquiſit. cum aliis d. p. 2. tit. 17. §.* 23. *n. 97.* ex eo, nam licet ſit hæreſis dicere, non eſſe illicitum infamare proximum.

Tamen quia controuertitur inter DD. an reuelatio complicis in confeſſione ſacramentali facta, ſit infamare proximum? De qua quæſtione cum multis ipſe Diana *p. 1. tract. 7. de circunſtant. reſ. 49.* cum multi dicunt, iuxta illud D. Bernardi *de formula honeſta vita in fine: de nullo ſiniſtrè loquaris, niſi in confeſſione, & hoc, ubi non poteſt aliter peccatum tuum manifeſtare*; ex eo etiam, quia per reuelationem complicis, vni tantum confeſſario, qui eam notitiam habet, ſub ſigillo ſacramentali, non poteſt dici, quod infametur complex, vt docent bene Vazquez *in 3. p. D. Thoma tom. 4. q. 91. art. 2. dubio 3. n. 28.* Gaſpar Hurtado *de ſacrament. tom. 1. de pœnit. diſp. 9. difficult. 11.* Ægid. Chonine. *de ſacram. tom. 2. diſp. 7. dubio 9. n. 89* Bonacina *de contr. diſp. 2. q. 4. puncto 4. n. 2.* & alij recentiores, Reginald. *in praxi fori pœnit. tom. 1. lib. 6. cap. 4. n. 156.* 11

Ad vltimam quæſtionis partem, an ſi laicus v.g. aut non ſacerdos audiuit confeſſiones, ſed non abſoluit, ſubditum pœnis Bullarum, quas ſupra retulimus *n. 1.* Et quia etiam in hoc caſu diuersè ſentiunt DD. ſiquidem Emanuel Rodrig. *quæſt. regul. tom. 2. q. 28. art. 2.* & poſtremo *in ſumma tom. 1. c. 83. n. 3.* Ioannes Sanctius *in ſelectis diſp. 11. n. 36.* docent hunc caſum non eſſe de foro Inquiſitorum, cum Greg. XIII. loquens in caſu ſollicitantis in confeſſione, denuntiandi ad S. Tribunal; quia talis, qui audit confeſſiones, nolens abſoluere, habet reſpectum ſancto Sacramento pœnitentiæ, quod adminiſtrare nolunt; & ſic non præſumi contra illum male de fide ſentire, qua præſumptione ſedes Apoſtolica in dicto caſu, ſolicitantis in confeſſione committit illum caſu Inquiſitoribus, vt refert Diana *p. 1. tract. 2. de denunciationibus reſ. 16.* & tenent Sanctarel. *de hæreſi c. 42.* Acuñna *in tract. de confeſſar. ſolicit. q. 13. n. 14.* Alij vero ſi... mant ad violationem dictorum decretorum ſufficere audire confeſſionem; quamuis abſolutio, ſiue ex indiſpoſitione pœnitentis, ſiue alia de cauſa non impendatur; Freitas *in editione nouiſſima de confeſ. ſollicit. q. 20. n. 36.* Anton. Souſa *in aphoriſmo inquiſit. lib. 1. c. 33. n. 5. & in opuſcul. de ſolicit. tract. 1. c. 14. n. 3. 4. & 7.* Vbi addit non ſacerdotem, qui ſolum confeſſionem generalem audit, non tamen ſpecialem peccatorum, ſubiici iudicio Inquiſitorum, licet mitius puniri debeat, vt refert diana *p. 4. tract. 7. reſ. 11. in fine verſ. ſed difficultas.* 12

Ego tamen in caſu de quo loquimur, habito reſpectu ad Bullas Pontificum *n. 1.* adductas, dico laicum, ſiue Clericum, nondum Preſbyterum, qui audiunt confeſſiones, tamen non abſoluunt à peccatis, non fieri de foro Inquiſitorum: nam ideo in dictis conſtitutionibus ſupponuntur rei illorum criminum iudicio Inquiſitorum; quia facto (ingerendo ſe in adminiſtratione ſacramentorum, cum ſacerdotes non ſint) Catholicam veritatem impugnant; at qui non abſoluit, nullum adminiſtrat, nec adminiſtrare intendit ſacramentum. Igitur talis non erit ſuppoſitus iuriſdictioni Inquiſitorum, nec pœnis dictarum conſtitutionum poterit mulctari confeſ. præd. quia illæ conſtitutiones, ſunt maxime pœnales, & non extendendæ; imo reſtringendæ, quantum fieri poſſit, iuxta quæ dixi *de lege pœnali c. 11. de conſtit.* non enim in prædicta auditione peccatorum abſque abſolutione, adeſt ſacramenti abuſus; quia vt iſte conſideretur, debent adeſſe omnia ea, quæ ad ſacramentum requiruntur 13

tur

tur, ob quæ contra Freitas ita docent relati adducti Rodriguez, Acunna, Sanctarellus, & Carena *de officio inquisit. p. 2. tit. 11. §. 3. n. 14.* etiam cum Barbosa *in c. 1. de Clerico non ord. ministrante*, & colligitur ex verbis Bullæ Gregor. XIII. ibi: *& confessiones audire, & absolutionem impertiri*, quibus habetur quod copulatiua, & copulatorum, requirit concursum secundum vulgatas iuris regulas: ita Carena, qui insimul probat *in const. Clem. VIII.* ex illis verbis: *inique sibi assumunt gradum sacerdotalem, & authoritatem absoluendi à peccatis.*

QVÆST. III.

An affirmans non peccare eum, qui occidit aliquem, de quo timet ipsum reuelaturum marito vxorem, cum qua occidens mœchatur, legitimè denuntietur sancto officio Inquisitionis.

SVMMARIVM.

1 *Maritus permittitur legibus in vxorem adulteram, & adulterantem sæuire.*

2 *Sicarium, quem quis statuit, vt me occiderte, possum præueniendo impunè occidere.*

3 *Homicidium permittitur ob defensionem vitæ, honoris, & bonorum, seruato moderamine inculpatæ tutelæ.*

4 *Secretum reuelare non teneor in pluribus casibus, etiam si monitorio, aut edicto mandetur.*

5 *Firmans non peccare, qui occidit præueniendo illum, de quo timet reuelaturum se marito, cum qua mœchatur, quando excusetur à peccato?*

6 *Occidens eum, qui vadit ad iudicem, vt imponat falsum testimonium, vel occultum crimen pandat, potius est, vt peccet.*

7 *Homicidium est omni lege prohibitum; permittitur tamen ab aggresso, quando aggressio est vera, & per vim facto, vt n. 8.*

8 *Iudicem, aut testes contra me in iudicio processuros, mihi non licet occidere, etsi calumniosè procedant. & quare? n. 9. 10.*

10 *Accusatorem, qui bona fide me accusat, non possum occidere.*

11 *Inquisitores potius est, vt non procedant contra firmantem non peccare, qui docet licere occisionem illius, qui reuelaturus est marito mœchantem cum illius vxore.*

12 *Sortilegia, & alia delicta, dum non sapiunt hæresim, non sunt de foro Inquisitorum.*

1 ALIQVANDO dubitatum fuit de hoc casu, super quo ad partes consulti qualificatores non sine difficultate responsum præbuerunt. Sed quia ex fundamentis iactis in quæstionibus præcedentibus potest ad partes disputari; item ex his, quæ scribunt DD. per textum *in l. Gracchus C. de adulteriis, & in cap. si vere 3. de sent. excomm.* quibus, & aliis permittitur marito in vxorem adulteram, & adulterum sæuire. Iam breuiter ad punctum dubij videtur respondendum, hunc casum non esse de foro Inquisitorum.

Quia si impune possum sicarium, aut famulum occidere, quem aliquis statuit, vt me occideret, & in meam necem conspiret, vel ipsum mandantem occisionem meam, vt si actu mandauit, suasit, aut egerit cum sicariis, vt oportunitatem quærerent me occidendi, cum possim præuenire, si nulla alia sit via, Bañez 2. 2. *D. Thoma q. 64. art. 7. sub dub. 4.* & alij; ergo & similiter in præsenti casu.

Præsertim, si vt longe dicemus *in cap. 2. de ho-* 3
micidio, non solum propter defendendam vitam, sed etiam propter defendendum honores, aut bona, possum occidere inuasorem, quando aliter me, & illa defendere non possum, maxime, cum maritus nesciens eius vxorem adulteram, & mœchantem cum illa, non aliter sciturus, nisi, quia maleuolus ille quoquo zelo proruptutus est ad reuelandum marito ipsos adulteros, vt sic indignatus ea scientia mœchantem adulterum occidat.

Et confirmatur, quia etsi per multa, quæ ad- 4
duxi *in cap. ad nostram 2 u. de iure iur.* non teneor in pluribus casibus ibi positis ad reuelandum, quod secreto scio, etsi ex vi monitorij, aut edicti mandantis reuelationem secreti, *& in cap. breui 17. eodem sub q. 11.* Vbi probatum est maximam esse fidem secreti conseruandi; at in præsenti, qui esset paratus ad reuelandum marito vxorem suam, & adulterantem cum ea iniustè facit; eo quod non ex bono publico procedit, sed potius alio impetu odij, vt commotus maritus tali scientia mœchantem occidat; ergo cum mœchans sit in possessione conseruandi, & defendendi se, & ipsam adulteram, adhuc apud maritum in bona fama, & opinione degentes; & per consequens fiet, vt impune qui cum illa mœchatur, valeat sine peccato, talem sic ad reuelandum maritum paratum occidere.

Et ob id non sit per Inquisitores puniendus, nec 5
illis denunciandus quisquis firmauerit non peccare eum, qui occidit aliquem, de quo timet ipsum reuelaturum marito.

Et sic idem Bañez potuit firmare, vt liceat occi- 6
dere eum, qui vadit ad iudicem, vt imponat falsum testimonium, vel vt occultum crimen pandat, propter quod erit occidendus, vel infamandus, vel bona amissurus temporalia, & Nauarra *lib. 2. de restitu. c. 3. n. 351.* testes, & accusatores occulta reuelantes posse occidi, si nulla alia via suppetat clam, & occulte, nam sunt vere aggressores. Imo addit idem Bañez, quod si Dominus vocaret famulos in meam necem concitare desinat; si aliter saluus esse nequeam, militat enim hic propriè defensionis, & tuendæ propriæ vitæ ius, ad cuius conseruationem teneor impunè, & sine culpa adhibitio moderamine inculpatæ tutelæ, de quo latissimè scribo sub *d. c. 2. de homic.*

E contra vero, potest dici firmantem sine pec- 7
cato fore illam occisionem, esse reum S. Inquisitionis; eo quod docet culpa carere, quod est reuera peccatum: nam cum homicidium sit omni lege prohibitum, & ex illo Genesis 9. *quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius ad imaginem, quippe Dei factus est homo*, & Matth. 26. *qui acceperit gladium, gladio peribit*, & Apocalyps. 13. *qui in gladio occidit, oportet in gladio occidi*, & videtur docere doctrinam falsam saluando à peccato, quod reuera peccatum est, quid mirum, vt saltim sicut suspectus de fide habeatur; & sic vt ab Inquisitoribus legitimè puniatur per supra relata *sub quæst. 1. & 2.* hic.

Non enim in præsenti casu adest ex parte illius, 8
qui reuelaturus est mœchantem marito aggressio vera

vera, per vim facta, quæ iuxta Doctorum communem sententiam, est necessaria, vt iuste ille aggressor, ab aggresso valeat occidi; alias inquam mihi liceret occidere iudicem per falsos testes contra me procedentem, & testes, aut accusatores falsos necare contra Doctores firmantes hoc illicitum esse, cum hic non reperiatur vera aggressio, sed calumnia tantum, quam non licet per vim repellere, sed per contrarios testes, & ordine iuris; ita vt si id nequeam, debeam ego ferre patienter mortem, sicut innocens probatur nocens.

9 Aliter enim vniuersus Reipublicæ status perturbarentur; dicerent enim omnes se iniustè iniuriis, & calumniis opprimi, etiam si iuste punirentur, vt docuerunt Salon 2. 2. *D. Thom. dict. q. 64. art. 7. controu.* 1. quem sequuntur Saitus *in claui Regia lib.7.c.10.n.*18. Ægidius Trulenq. *ad precepta Decalog. tom.2. lib.5. de homicidio c.4. dubio 4. sub n.*3. dum dicit sententiam Bañes (& si speculatiuè sit probabilis) in praxi non esse admittendam propter incommoda, quæ inde sequi possunt.

10 Qui addit, & Bonacina *de restit. disp. 2. sect. 1. q. fin. puncto 8.n.*8. Sanchez *in consiliis p.1. lib. 6.c.4. dubio* 17. à fortiori me non posse occidere accusatorem, qui bona fide me accusat. Ergo & multo minus potero occidere paratum illum, qui me reuelaturus est; quia etsi ille per calumniam procedat, non tamen me falsò impetit propalando mœchare cum illius vxore; & ob id excusante me occidentem à peccato falsam docere doctrinam, auribus Inquisitorum intimandam, siue denuntiandam, vt corrigat.

11 Ex his ergo poterunt Inquisitores discutere, numquid iste casus sit de foro S. Officij, considerantes pro vtraque parte stabiliri sententiam, vnam saluantem, à peccato mœchantem, si occidat præueniendo quem scit ipsum reuelaturum marito, cum tunc occidens legitime se defendat in vita, & honore, ratione cuius, talem Doctrinam docens, non erraret, etsi secundum fundamenta adducta hic in vers. *econtra* peccaret; & considerantes, ac ruminantes, an sic docens liberando à peccato illum occisorem, erret in fide, siue suspectus sit de hæresi. Etenim, si ex dictis in dicto vers. aut ex aliis, iste sit casus de spectantibus ad iudicium S. Officij Inquisitionis, vtiq; posset dici, quod omnes Doctores docentes non peccare occidentem, aut aliud facientem, quod ex doctrina aliorum Doctorum esset iniquum, & peccaminosum, subiicerentur foro S. Inquisitionis, cui nihil aliud subiicerentur, nisi hæresis, aut quidquid sapit hæresim, vel quod ex voluntate Papæ iudicio Inquisi-
12 torum committitur specialiter.† Ex doctrina textus *in cap. accusatum cum vulgatis* §. *sane de haret. lib* 6. Vbi etsi sortilegia, & incantationes, de quibus ibi, sint peccaminosa, non tamen sunt de foro Inquisitionis, nisi sapiant hæresim; nec ob id fieri debere Inquisitionis, nisi aliquis Doctor in alio casu doceat impetitum de sortilegio probabiliter ab illo crimine patrato, saluet, & consequenter à peccato, sicut nec fiet de foro inquisitionis, quisquis ratione iustæ defensionis, liberet à peccato occisorem, quem alias alij docentes, illum non iustè se defendentem, alium occidendo, peccasse, cum hic nullus error in fide videatur, posset considerari.

QVÆST. IV.

An affirmans licere confessario absoluere pœnitentem absentem, peccata sua confitentem per Nuncium, aut per Epistolam, sit temerarius in fide; ita vt ad Inquisitores pertineat illum punire? & quid si moribundo, qui per litteras, aut inter Nuntium administretur à confessario, domum dumtaxat à longe vidente? an Inquisitores possint punire sumentes in communione maiores aut plures hostias, seu particulas, & an possint inquisitores vocare ad tribunal confessarium absoluentem aliquem, sine sufficienti potestate vt eum interroget quid sentiat.

SVMMARIVM.

1 *Confessio, & absolutio sacramentalis pœnitenti absenti, iam hodie improbata est; constit. Clem. VIII. etsi olim esset sub opinione Doctorum n.*23.

2 *Præsens absoluendus est pœnitens, de cuius dolore cordis debet constare confessario.*

3 Cap.2. Trid. sess.14.

5 *Consecrari in sacramento Eucharistiæ nequit, nisi materia præsens.*

6 Clem. VIII. constitutio refertur.

7 *Absolutio lata per confessarium pœnitenti absenti, est etiam nulla.*

8 *Confessio sacramentalis, est actus personalis.*

9 *Inquisitores valent cognoscere de confessario absoluente pœnitentem, qui sua peccata illi confitetur per Nuncium, aut per epistolam.*

10 *Inquisitores contra hæreticam prauitatem cognoscunt contra quoscumque de propositionibus, aut delictis, factisve, quæ arguuntur de temeritate, & scandalo in fidem.*

11 *Absolutio lata moribundo per confessarium absentem improbatur, vt inclusa in tenore constit. Clem. VIII.*

12 *Fundamenta sententiæ contrariæ parui habentur, etiam ante latam* constit. Clem. VIII.

13 *Inquisitores possunt punire sumentes in communione maiores, aut plures particulas, & sacerdotes communicantibus illas administrantes, si existiment aliquid amplius gratiæ, attenta duratione earum in stomacho sumentium, & n.* 14.

15 *Inquisitores possunt aliquando vocare reuelantes sigillum confessionis, aut confessarios absoluentes sine sufficienti facultate; dummodo si alias vita deprauatæ habeantur, & ob id de aliqua suspicione hæresis notati, vt interrogati respondeant quid sentiant, vt numero* 1617.

18 *Solicitans in confessione sacramentali, cuius delictum vnico tantum teste, aut delatore, scitur ab Inquisitoribus, numquam vocatus fuit, vt interrogetur quid sentiat, & quare non obstante quod in aliis casibus practicetur numero*

numero 19. & 20.

19 *Solicitationis in confessione delictum, est priuatiuè de foro Inquisitorum, qui suspendunt processum, quando vnico tantum teste probatur sollicitatio, & prosequuntur, si accedat alia noua testificatio de eodem actu, seu diuerso solicitationis.*

20 *Confessarius sollicitans in confessione, creditur vtique suspectus de haresi.*

1 NTER Doctores antiquos, & medios fuit non leuis controuersia, nam quidam docuerunt sine scrupulo, quod absolutio sacramentalis collata absenti esset valida; inter quos, Antonin. 3. *p. summa tit.* 14. *c.* 19. §. 6. *& tit.* 17. *c.* 12. *& c.* 21. §. 3. Paludan. *in* 4. *dist.* 47. *q.* 2. *art.* 1. *& dist.* 3. *q.* 2. Adrian. *tract. de confessione q.* 1. *vers. sed oritur*, Petrus Soto *lect.* 11. *de secreto confess.* Medina *de confess.* Syluestr. verb. *confessio* 1. §. 16. *confess.* 3. §. 1. *confess.* 4. §. 6. Nauarrus *in manuali c.* 21. *n.* 36. *c.* 26. *n.* 14. Armilla, & alij, quos referunt Fagundez *lib.* 2. *in pracepta Decalogi c.* 10. *à n.* 4. Coriol. 1. *p. sect.* 2. *art.* 10. *pag.* 221. Suarez *tom.* 4. *q.* 3. & vers. *confess.* 3. *in princip. disp.* 19. *sect.* 3. *n.* 2. ex eo fundamento, nam dicere necessarium fore, vt pœnitens sit præsens dum absoluitur, non colligitur ex ratione generali sacramenti pœnitentiæ, quod institutum est per modum iudicij, in quo absens etiam potest absolui, sicut & potest accusari, cum moraliter intelligatur præsens per suam confessionem scriptam. Et quia nec aliud colligi videtur ex verbis formæ *ego te absoluo*, cum posset confessarius dicere *ego absoluo Ioannem*, dirigendo absolutionem ad absentem; item quia potuit Christus instituere sacramentum hoc; ita quod videbatur conueniens Diuinæ pietati propter aliquem specialem casum, veluti, si infirmus non posset venire ad sacerdotem, nec sacerdos ad infirmum. Vltimo, quia etiam sacramentum matrimonij inter absentes celebrari valet, vt apparet *ex c. fin. de procurat. lib.* 6. non enim ex tali absolutione, & confessione, videtur offendi secretum quod in confessione sacramentali requiritur, cum sint casus, in quibus, quando adest periculum vitæ, possunt pœnitentes alta voce, in alia naui, confessario existenti confiteri.

2 Alij vero in puncto iuris ex sententia Augustini relata *in cap. quem pœnit. de pœnit. dist.* 1. etiam ante *constit. Clem. VIII.* infra referendam in verbis sequentibus: *pracepit Dominus mundandis, vt se ostenderent, ora sacerdotibus docens, corporali prasentia confitenda peccata, non per Nuntium, non per scripturam manifestanda*, vt ipse etiam dixit *in libro de vera, & falsa pœnit. c.* 10. *Dixit enim* (ora manifestate) & omnes) *non vnus pro omnibus, non alium statuas Nuntium, qui pro vobis offerat munus.*

3 Deinde, quia forma præscripta absolutionis sacramentalis *ego te absoluo à peccatis tuis*, supponit absoluendum esse præsentem, quod etiam significat Concilium Trid. *sess.* 14. *c.* 2. cum dicit Christũ velle eos, qui post Baptismum peccauerunt *sisti* ante hoc tribunal, vt per sacerdotis sententiam possint liberari; *sisti* autem ante Tribunal, est actu te præsentem constituere Tribunali, vt patet *ex toto tit. ff. si quis caution. in sistendi causa factis.*

4 Item quod post litteras, aut Nuntium transmissum pœnitens potuerit mutasse positum, aut potuerit nouum peccatum nec explicatum commisisse, seu potuerit iam decessisse, vnde non nisi temerarie transmitteretur illi à confessario absenti absolutio.

Et confirmatur, nam sicut in sacramento Eucharistiæ nequit consecrari, nisi materia sit præsens, vt demonstratur ex primis verbis formæ *hoc & hic*, ita & in nostro casu, præsertim cum in sacramento pœnitentiæ, item pœnitens est accusator, sui ipsius testis, & reus, qui debet habere debitam dispositionem, de qua debet idem iudici confessario constare non enim hoc continget bene, si absens sit reus pœnitens, de cuius actibus interius signo exteriori doloris demonstratis, debet ipsi confessario absoluturo constare, vt sic certus de dolore, & bona dispositione pœnitentis, sacerdos recte absolutionem à peccatis impertiatur pœnitenti. 5

Quare iam cum esset periculum, ne error Doctorum primæ sententiæ existimantium confessiones factas per litteras, seu inter Nuntium obtentas esse licitas & validas serperet paulatim, quod minorem erubiscentiam pareret, quasi per se ipsum pœnitens sacerdoti sua crimina confiteretur iustissimè Clemens Papa VIII. *in constit.* 87. edita anno 1602. incipit *sanctissimus*, illam opinionem vti falsam temerariam, & scandalosam damnauit, imposita pœna excommunicationis sibi reseruatæ, illam docentibus, defendentibus, imprimentibus, vel in praxim deducentibus in verbis sequentibus: *Die 20. mensis Iunij anno à natiuitate Domini nostri Iesu Christi 1602. in generali congregatione sancta Romana, & vniuersalis inquisitionis, habita in Palatio Apostolico in Monte Quirinali coram sanctissimo Domino Clemente, Diuina prouidentia Papa VIII. proposita quastione* (vtrum liceat per litteras, seu inter Nuntium, confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere) *auditis votis Patrum Theologorum, & re cum illustrissimis, & reuerendissimis DD. Cardinalibus contra hareticam prauitatem generalibus Inquisitoribus maturè, ac diligenter considerata, hanc propositionem scilicet* (licere per litteras, seu inter Nuntium confessario absenti, peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere) *ad minus vti falsam temerariam, & scandalosam damnauit, ac prohibuit, pracepitque ne deinceps ista propositio publicis, priuatisque lectionibus, concionibus, & congressibus doceatur, neue vnquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, aut ad praxim quouismodo deducatur. Quod si quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut etiam de ea disputatiuè tractauerit, nisi forsan impugnando, vel ad praxim directe deduxerit prater excommunicationem lata sententia, quam ipso facto incurrat, & à qua non possit, prater quam in articulo mortis ab alio, quacumque etiam Dignitate fulgente, etiam Sancta Romana Ecclesia maiori pœnitentiario, nisi pro tempore, existente Romano Pontifice absolui, aliis etiam pœnis arbitrio infligendis abiaceat.* 6

Cum ergo ante hoc Clem. decretum nobilissimi Theologi confutauerint contrariam sententiam *à n.* 1. *relatam*, inter quos S. Thomas *in addit. q.* 9. *art.* 3. Victoria *de sacram. q.* 171. *&* 173. Dominicus Soto *in* 4. *dist.* 18. *q.* 2. *art.* 6. Canus *relect. de pœnit. p.* 3. Sotus *in* 4. *dist.* 17. *q.* 1. Ledesma 2. 4. *q.* 8. *art.* 3. Angelus verbo *confessio* 1. *n.* 32. Caietanus verb. *confessio condit.* 11. & alij medij DD. Theologi, quid mirum, vt stante iam decreto relato Clem. VIII. neotherici scriptores improbando illam firmiter, doceant non solum esse illicitum absenti sacramentaliter confiteri, & ab eo absolutionem accipere 7

accipere, verum talem confeſſionem, & abſolutionem eſſe inualidam, optimè Thomas Hurtad. *in moral. tom. 1. reſol. tract. 3. c. 4. reſ. 30. à n.* 170. Valentia *tom. 4. diſt. 7. q. 11. puncto* 1. Suarez *ſup. d. ſect. 3. n. 7. diſp.* 19. Eman. Sa verbo *abſolutio n.* 10. & verbo *confeſſio n.* 14. Toletus *lib. 3. ſumme c.* 6. Vaſquez *de pœn. q. 91. art. 3. dubio* 2. Henriq. *lib. 5. c. 2. n. 7. lit. T.* Azor *lib. 2. inſt. moral. c.* 12. Sanch. *lib. 2. diſp. 11. n.* 33. Comitolus *lib. 5. q.* 16. Coninch. *diſt. 4. dubio* 10. *n.* 69. Reginald. *lib. 6. n.* 5. Coriolanus vbi ſupra *d. p. 1. ſect. 2. art.* 10. Bonacina *diſp. 5. q. 4. puncto 5. n.* 2. Caſtrus Palao *puncto 5. tract. 25. n. 7. &* 8. Æſgid. Trulench. *de ſacram. lib. 4. c. 2. dubio* 4. *n.* 10. Leand. *de ſacram. p. 1. tract. 5. de pœn. diſp. 2. q.* 28. Scortia *in conſt. Pontifi. epitome* 163. *Theorema* 404. *ſuper d. conſt. Clem.* Villalob. *in ſumma 1. p. tract. 9. dif. 6. &*

8 *dif. 32. n. 2.* † Vbi etiam probat, quia confeſſio eſt etiam actus perſonalis, ſicut, & abſolutio; ita vt quemadmodum confeſſarius nequit abſoluere abſentem; ita nec pœnitens confiteri, niſi ſit præſens coram confeſſario, vt docent etiam Valentia, Sa, Suarez, & alij iam adducti, & Peſant. *in addit. ad 3. p. q. 10. ad fin. diſp.* 3 Barboſa *in c. 2. d. ſeſſ.* 14. Trid. n. 2. cum aliis ipſe de officio, & poteſt. Parrochi c. 19. n. 44. Sanch. in relatis *diſp. 44. n. 36. in fine*, Barthol. à S. Fauſto *tom. 3. in tra. de pœn. lib. 2. q.* 62. Fernand. *in examine Theolog. moral. p. 3. c. 6. §. 6. n.* 29. Ioan. Valer. *de differem inter vtramque forum*, verbo pœnit. *differ. 9. in fine*, & alij, qui & referunt relatum decretum Clem. & Callego *in tract. de Parroch. oblig. tem. peſt. p. 2. à n.* 56.

9 Quod ſi non obſtante dicto decreto, & quod in eo à DD. Generalibus Inquiſitoribus Eminent. Cardin. Romæ ſententia contraria, vt temeraria, falſa, & ſcandaloſa damnata non ſit dictum, nec ab eodem Pontifice, contrarium firmantes, hoc eſt ſequentes primam ſententiam ab Inquiſitoribus S. Officij eſſe puniendos, cum tantum pœnam excommunicationis infliget, non niſi à Pontifice ipſo abſoluendam, præter alias pœnas, quæ arbitrio valeant imponi, tunc reſtat dubium, num Inquiſitores hæreticæ prauitatis poſſint punire tales delinquentes, tam pœnitentem conantem per litteras, aut inter Nuntium, ipſo tamen abſente confeſſario confiteri, aut confeſſarium illum abſentem abſoluere, vtroque credente, licitam eſſe talem confeſſionem, & abſolutionem; & exiſtimo de hoc caſu poſſe Inquiſitores cognoſcere, pœnaſque infligere ita delinquentibus, cum per D. Pontificem Clem. VIII. illa contraria doctrina ad minus falſa, temeraria, & ſcandaloſa ſit damnata.

10 † Ob quam cauſam videmus, vt quoties Qualificatores S. Officij aliquam aliam propoſitionem, quæ videatur dubia, aut cum aliqua errore in fide, præſtando ſuffragia, damnant, vti temerariam, falſam, & ſcandaloſam, ſine dubio Inquiſitores hæreticæ prauitatis cognoſcunt de illam proferente eum ad vnguem, interrogando, inquirendo, & examinando, vt eam explicet in ſenſu Catholico, quam ſi adhuc non ſaluet, conſultis iterum Theologis, Qualificatoribus dicti S. Officij, delinquens factus fuit reus S. Officij; ſic vt ab eo condignè punitur, infligendo illi non nullas pœnitentias ſalutares.

11 Ad ſecundum punctum dubij, num moribundo à confeſſario abſente, vidente domum pœnitentis, abſolutio ſacramentalis valide impertiatur. Et quamuis nonnulli exiſtimarint hunc caſum non comprehendi ſub dicto decreto Papæ Clem. VIII. quia tunc moribundus, moraliter eſt præſens alicui ſenſui confeſſarij, ſumpto continiente pro contento, id eſt domius pro pœnitente in ea incluſo; & quia de tali moribundo non præſumitur obex vllus contrarius dolori, quo debet pœnitere de peccatis ſuis: tamen reuera iſte caſus etiam cenſendus eſt prohiberi ſub contextu dicti decreti, cum vere, & in rigore, abſolutio detur abſenti, quem pœnitentem non vidit corpore, & ore, auditu, aut alio ſenſu: ita teneo per dicta, vbi ſupra, & in terminis Leand. *d. tract. 5. de pœnit. diſp. 2. q.* 31. qui docens poſt longas conſultationes cum veris Doctis ita ſibi viſum fore, limitans tantum quando ſacerdos à longe, audiret pœnitentem confeſſionem poſtulantem; eo quod tunc illa pœnitens ſit moraliter præſens.

Et ſic cætera fundamenta *à n.* 1. relata pro illa 12
antiqua multorum opinione voluerunt, quibus non eſt neceſſum reſpondere, cum iam ſatis, & ex abundanti maneant truncata per dictum nouum Decretum Clem. II: nec argumentum deſumptum *ex cap. fin. de procurat. lib.* 6. quo permittititur matrimonium validè per procuratorem rectè conficere, quia ibi habet illud ſacramentum rationem contractus, ratione cuius, ſicut cæteri contractus inter abſentes, epiſtola, nuncio, aut aliis modis, quibus contrahentes ſe explicant poſſunt celebrari, ſic & matrimonium modo, quo auctores illum textum expendunt, inter quos, præter adductos ibi à Barboſa, Thomas Sãchez *de matrim. lib. 2. diſp.* 11. ibi legendus, concludens matrimonium per Procuratorem contractum eſſe ſacramentum, & conferre gratiam, vt tradunt etiam Couarr. *in 4. p. 2. c. 1. §. vnico n.* 5. Barboſa *d. c. fin.* cum Molin. Rebello, Viualdo, & alij.

Ad tertiam difficultatis partem, an Inquiſitores 13
poſſint punire ſumentes in communione maiores, aut plures Hoſtias, ſeu particulas? In quo dubio contra ſumentes reſpondent Fernandez de Heredia *in diſp. Theolog. de ſacram. tit. de Euchariſtia diſp. 2. p. 9. dubio vnico n.* 11. Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p. 2. de ſacram. Euchariſtia q. 4. concluſ.* 2. & cum illis Diana *p. 4. tract. 8. reſol.* 96. poſſe illos punire in ſequentibus verbis *ex dictis patet contra Gaietanum, & Canum, Euchariſtiam nõ cauſare gratiam toto tempore, quo eſt in ſtomacho, ſicut nec toto tempore manducationis, alias eſſet maioris conditionis communicando ſub multis Hoſtiis, quod falſum eſt, & puniuntur, vt ſuſpicioſi per Inquiſitores, qui ſunt multi ſoliciti communicare ſub multis Hoſtiis diutius daret corpus Chriſti in ſtomacho.*

Quare cum delatio fuiſſet facta anno 1661. in 14
hac curia de quodam ſacerdote ſic præſtante maiores, aut plures formas ſub tali intellectu caſu à Qualificatoribus diſcuſſo, & cenſurato, viſum fuit pertinere ad S. Officium, in quo omni ſecreto, & ſine diſpendio ſacerdotis ita miniſtrantis, fuit ei adhibita medela, talis enim, qualis ſufficiens fuit, vt edoctus de tali errore, ipſe medicatus numquam auſus erit iterare illam adminiſtrationem maiorum, aut plurium formarum, intelligendo aliquid de maiori duratione, aut cauſatione gratiæ.

Ad vltimam difficultatis partem, quæ ex dictis 15
hic à q. 1. legitimè infertur quoties ſeſe offerunt caſus ſimiles iam adductis, reſpondendo ſpecialiter ad dubium poſitum in quæſtione, *nempe, an poſſint Inquiſitores vocare ad tribunal confeſſarium abſoluentem aliquem ſine ſufficienti facultate, vt interroget quid ſentiat?* In quo video ſub diſtinctione dari reſponſum, de quo teſtatur Cæſar Carena *de officio inquiſitor p. 2. tit. 17. n. 94. 95. & 96.* ita vt ſi ſumtis in confeſſario omnino alias probatæ vitæ nec con-

suetudinario in delicti genere, de quo est nostrum dubium, tunc sit arbitrandum, nullo modo posse Inquisitores reum hunc citare, nec interrogare de fide circa sacramentum pœnitentiæ ea ratione, quia ex vna parte delictum fractionis sigilli (de quo sub quæst. præced.) ex natura sua non spectat ad S. Officium, vt ibi dictum est, & ex alia parte confessarius est omnino integræ vitæ, indeque non posse interrogari ab Inquisitore. Tamen si sumus in confessario malæ, & alias de hæresi suspecto, tum essem in voto cum Carena *d.n.95*. quod posset Inquisitor eum citare, & interrogare, quid sentiat de dicto sacramento pœnitentiæ; quia cum simus in persona, alias de hæresi suspecta, & circa pœnitentiæ sacramentum speciales adsint modernorum hæreticorum hæreses, *& sub d.q.3. præced.* insinuatum est non sine ratione fieri, vt sanctum officium possit dubitare quod talis confessarius sit de hæresi suspectus.

16 Vide idem Carena d.n.96. testatur se vidisse in casu simili sensisse congregationem S. Officij Cremonæ sub die 9. Nouemb. 1587. apud Reuerendissimum Marcum Antonium Amidanum, *in eius votis manuscriptis apud eundem Carenam existentibus voto 34.n.9.tom.a.* cum enim adesset in S. Officio, tunc quidem homo per dictæ vitæ grauatus de horrendis *blasphemiis, de contemptu*, etiam *censurarum, de non seruato delectu ciborum, de non auditione missarum diebus festiuis*, & etiam *de adulterio, & concubinatu ex consuetudine*, congregatio ipsa censuerit per omnes, attenta eius pessima vita, & aliis delictis, ex quibus alias ille homo erat de hæresi suspectus, posse eum interrogari in tormentis quid sentiret de sacramento matrimonij, cuius fidem (cum coniugatos esset) per adulteria violauit.

17 Quam resolutionem approbandam, vt veram existimo, quando præcedente testium sufficienti informatione, constaret Inquisitoribus de mala vita, atque suspecta hæresi delinquentis, non aliter, & si clare delicta commissa, non spectent ad forum Inquisitionis.

18 Quare optime non semel potuit dubitari, vt vidi aliquoties, numquid Inquisitores territorij, vbi degit confessarius aliquis notatus de sollicitatione in confessione sacramentali, cuius delicti cognitio, & punitio spectat priuatiue ad iudicium S. Officij Inquisitionis, iuxta Bullas etiam d. Clem. VIII. Pauli V. & Greg. XV. aliorumque Pontificum; ita vt duobus testibus mulieribus, alias bonæ, & probatæ vitæ existimatis, Inquisitores procedant ad incarcerationem, & ad reum processandum, & puniendum, non sic si tantum vno teste muliere, aut viro denunciante, delatio ad Inquisitores peruenisset, cum in tali casu quotidiana praxis demonstret similes causas suspendi, possint nihilominus secreto vocare solicitantem, vt interrogetur, vel vt tali vocatione data ei notitia de scientia habita in S. Officio, compungatur, deterreatur, & abstineat se à prosequendo in aliis sollicitationibus in sacramento pœnitentiæ forte patrandis per denunciatum, præsertim si confessarius vage notatus sit, rumore, aut in denunciatione contra eum narrauerit delator horrendas, libidinosas suasiones, quare ratione timeatur de eo facilis recasus cum aliis pœnitentibus.

Et licet ex doctrina iacta, quia sollicitationis delictum in confessione, sine dubio est de iudicio Inquisitorum, & per hoc videatur posse ex vna sola testificatione confessarius vocari, vt deterritus non recedat, & forte multum medicinalis esset ea vocatio ad conseruandam reuerentiam tanto sacramento debitam, & reparando illum confessarium, ne iterum, atque iterum incidat in idem delictum, liberando hoc medio, à rigoroso alio inquisitionis iudicio, si recasus alio teste probatæ vitæ probaretur. Nihilominus praxim, quam vidi in Consilio, & expertus fui de aliis tribunalibus S. Inquisitionis, est, & fuerit in præteritis annis nomquam vocari confessarium ab Inquisitoribus ad interrogandum illum, quid sentiat, cum aperte iste casus semel duobus testibus, etiam singularibus probatus sit de iudicio S. Inquisitionis, super quo quid senserit confessarius frustra interrogaretur, cum Bullis Pontificiis declaretur esse suspectum de hæresi quemlibet sollicitantem in confessione, vt cum multis, & sine dubio docet Carena *de officio inquisit. p.2.tit.6. sub §.1.* Bordon. & alij ante eos de tali materia scribentibus, vt sunt D. Ioan. de Escobar, & Corro, D. Didac. Trasmiera ambo ex nostro Consilio, & infiniti scriptores, quos & nouissimè recolligit Leander *in summa p.1. de sacram. tract.5. disp.13. vbi à quæst.1. ad litteram* refert Bullas Pij IV. Pauli V. Greg. XIII. & decretum Clem. VIII. In casibus vero de sigillo confessionis, aut aliis iam hic *à q.1.2. & 3.* relatis, de quibus potius est, vt cognitio sit aliorum iudicum, nisi aliàs contra delinquentem ex eius reprobata vita adesset suspicio hæreticalis, tunc nullo formato iudicio, sed præcedente testium sufficienti informatione, posse vocari ab Inquisitoribus, vt interrogetur quid sentiat, qui si interrogatus & examinatus, secreto, non resultet de aliqua suspicione hæreticali suspectus, liberè veniet dimittendus. Sin autem ex eius responsione resultet notatus in fide, deinde tentus in carcere, procedatur in eum, sicut contra sortilegos hæreticales, sine contra proferentes propositiones erroneas, aut patrantes alia facta hæreticalia.

Quæ praxis in delicto sollicitationis non currit, cum semper sit de foro inquisitionis, nec desideret examen confessarij, qui absque eo semper præsumitur de hæresi suspectus; non tamen illum apprehendunt Inquisitores; quia deficit sufficiens informatio, & delicti probatio, quæ si superueniat, indicialiter procedunt. Quod si talis vocatio permitteretur ad interrogandum confessarium sollicitantem ab vnico solum teste denuntiatum, videretur idem fore practicandum contra Christianum veterem ab vnico teste denuntiatum Inquisitoribus de Iudaismi delicto, quam vocationem numquam vidi, nec audiui factam fuisse aliquando in aliquo Tribunali S. Officij, sed tantum processum contra eum fabricatum suspendi, donec superueniat alius nouus testis idoneus, sicut idem practicatum vidi in dicto sollicitationis delicto in confessione; propter quod forte vsque ad hæc tempora talis vocatio nodum in aliquo casu sollicitationis in confessione practicari visa est, & si crebro tale delictum sollicitationis contingat in omnibus territoriis S. Inquisitionis, de quibus plurimis processus fabricati reuidentur in supremo Inquisitionis Consilio.

INDEX

INDEX.

RERVM ET MATERIARVM quæ continentur in hac Tertia Parte quæstionum pro S. Officio Inquisitionis.

FINIS.

INGENIVM
B R
SVPERAT VIRES